KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

pro

Čechy, Morawany, Slowáky a Slezany.

Z knih J. [illegible]

Jedenáctý ročník.

1844.

W PRAZE.

Obsah.

Dopisy.

(Dle abeced. pořádku.)

Literatura.

Číslo 1.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském pácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

3. Ledna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

Dějepisná powěst.

Po smrti wéwody-biskupa Jindřicha Břetislawa r. 1197 wzešla nad naší wlastí skwělá doba sláwy a moci, skwělejší nežli byla celá ta předešlá od počátku říše české, a jíž se jen časy Karla IV. wyrowati mohou; neboť to byla doba, w níž králowská koruna na hlawu *Lwa českého* se postawila, by nikdy wíce sňata nebyla, byla to doba wydobyté neodwislosti králowstwí českého od říše německé, k níž a pod níž naši wlast německý král Bedřich I. ukowati chtěl. Honosila se doba tato, že zplodila wítěze nad Tatary Wáclawa I., že zplodila Přemysla Otakara II., onoho welikána, pod jehož kročejem swět se třásl a jemuž za dobrodiní newděkem zplácel, i jeho, třemi korunami králowskými se honosícího syna, Wáclawa II., a wěhlasného trubadúra (pěwce) Čechů, wlastní winou nešťastného Záwiše Witkowiče.

A zakladatelem zlatého wěku toho byl Přemysl Otakar Prwní. Nastoupení jeho na stolec český bylo naznačeno činem, jakowým se jen český dějepis wykázati může. Po úmrtí Jindřicha Břetislawa byl zwolen za panowníka Wladislaw, bratr Otakarůw, a od wětší části šlechtictwa i měst uznán; jen Černín se prohlásil pro Otakara z wyhnanstwí se wracujícího a táhl mu s četným wojem wstříc. Wladislaw shromáždil přátely swé a táhl proti bratru polem. Když se ale pluky jejich setkaly, kázal wojskem mocnější Wladislaw plukům swým se rozstoupiti, láskou k wlasti puzen odebral se do ležení bratrowa, a postoupil mu dobrowolně stolec otců, sám se spokojiw markrabstwím Morawským, jakožto lénem českým. A jen tato welikomyslnost ochránila tehdáž wlast naši před porobou, neboť byla ustawičnými boji wnitřními tak seslábla, že ji Němci již za jistou kořist powažowali. Ale Otakar takto na stolec powýšený wyrwal zem českou z poroby a wystawěl jí opět skwělou budoucnost.

1.

Mraziwý witr měsíce prosince r. 1198 zawíwal nocí, sníh prudce sháněje anebo jej w diwé rozpustilosti w kotoučích šumně wzhůru wynášeje. Klidná Praha se wrhla dříwe spánku do náručí, než kdy jindy, šumot a rachot po ulicích wždy wíce tichnul, až utichnul tak, že se o desáté hodině již daleko rozléhaly kročeje mladíka k bráně zderazské * pospíchajícího.

We krátký, kožešinou dobře podšitý plášť zabalen nedbal na chumelici, jakowá wůkol něho zuřila, aniž se mu bylo čehož od nočních oblud we tmě řemeslo swé prowozujících báti, anto dlouhý široký meč we skwostné pochwě zpod pláště wykukowal; a že jím dobře wládnouti zná, doswědčowaly jasně při každém kročení jeho na patách mu cinkající zlaté ostrohy, na důkaz, že již mladík tento pro nějaký hrdinský čin na rytířstwo pasowán jest, jinak by této okrasy užíwati nesměl.

Přijda ku bráně nalezl ji zawřenu; w komůrce však starého wrátného Božetěcha bylo swětlo, a ouzkým okénkem do wnitř nahlédnuw spatřil starého wrátného u krbu seděti, wedlé něho strážníka, který místo co měl bránu ostříhati, u teplého ohnis a wesele w krbu praskajícího seděl a s Božetěchem důwěrně howořil.

Klepání mladíkowo přetrhlo jejich rozprawku.

»Komu pak se zachtělo okúsiti dnešního powětří?« prawil Božetěch, obnošený plášť swůj

* Zderazská brána stála druhdy tam, kde se až do panowání císaře Josefa II. známý kostel »u Panny Marie Zderazské« řečený nacházel, a kde až potud na Zderaze (blíž dobytčího trhu) říkají, poněwadž tehdáž Praha takowé rozsáhlosti neměla jako nyní, anto celé Nowé město teprw za Karla IV. wystawěno bylo.

obláčeje — »ten člowěk musí míti železné zdrawí, že se opowažuje takto rozezleným žiwlům wzdorowati.«

»Aby to prohlížel rotmistr stráže,« prohodil strážník — »to by mě toho trochu ohřání draho stálo!«

»Buďte bez starosti« — kojil ho wrátný, k oknu wáhawě popocházeje; »wáš pan rotmistr si raději se starými známými u pinty hořkého posedí, než aby w takowém nečase stráže prohlížel.«

Při tom otewřel okno, by se podíwal, kdo to na okénko klepal; urozeného jinocha wšak spatřiw zwolal překwapen: »I pro pána krále! milostiwý pane! — I ty můj božíčku — totě bych se dříwe smrti nadál, nežli že se i dnes na Wyšehrad wydáte.«

»Otewři, milý Božetěchu!« ozwal se jinoch wlídně — »dnes jsem se poněkud opozdil, desátá již wypršela.«

Hbitě zawřel Božetěch okénko, a pro welký těžký klíč na stěně wisící, co jen stáří dowolowalo, se šámaje, mluwil: »Co to takowí urození páni za nápady mají! I nu mladost, radost — jáť starý parkosek bych owšem zkřehnul, kdežto jsem w mladosti nejednu takowou noc pod nebem stráwil.«

Sejmuw se stěny klíč chwátal wen bránu otewřít.

»Jemináčku, jemináčku!« mluwil howořiwý starec, klíčem we zámku wší silou toče — »totě aby psa wyhnal, neřkuli takowého pána!« A pomocí strážníka, který uslyšew hlas a poznaw mladíka rychle z komůrky byl wyklouznul, bránu otewřel, jížto jinoch, úžeji do pláště se zaobaliw, wykročil a podlé břehu Wltawy k Wyšehradu pospíchal.

»Tobych také rád wěděl, co ho každodenně pod wečer na Wyšehrad wábí, odkud se tepřw až ráno wracíwá,« prohodil Božetěch, bránu uzamykaje.

»To ti mohu říci,« ozwal se strážník; »sloužil jsem pod ním, když jeho otec pro Otakara proti Wladislawu pole sbíral, a tu jsme widěli wšickni, že králowna *Adela* dceru má, a mladý hrabě *Černín* widěl to též.«

»I ty má dobroto!« uhodil se Božetěch w čelo — »žeť mi to nemohlo napadnout — i nu arci, arci — wysoko míří ten pan Černín, to je má milá prawda.«

»Wysoko, myslíš?« dí strážník; »já bych práwě myslil naopak, nebo si tou láskou welké přízně u krále newyzíská, který paní Adelu od sebe zapuditi chce.«

»Slyšel jsem o tom, slyšel,« přiswědčil wrátný, »ale toť by byl hřích, zapuditi swou prawou manželku, kterého se náš milostiwý král nedopustí.«

»I nu, jaký swět, taký kwět, a jiný staw, jiný mraw« — rozumowal strážník. »Dokud trwal we wyhnanstwí, byla mu láska paní Adely náhradou za korunu, a whod mu bylo, že otec její, markrabě míšenský — který, mimořečeno, zprwu ani newěděl, že se oba za sebe wzali — oko zamhouřil; nyní ale, smrtí našeho bojowného wéwody-biskupa a odřeknutím-se koruny bratra swého Wladislawa na mohútný stolec otců swých dosedniw, hodlá upewniti stolec ten, který, mimochodem powědíno, poněkud rozwiklaný jest, a tudy, jak sám nahlídneš, chce wejíti w pokrewný swazek s některým mocným sausedem, jakowýž Otto míšenský není.«

(*Pokračowání.*)

DOMÁCI KRONIKA.

Z Prahy. **(Smělé loupeže w okolí pražském.)** Po nějaký čas slyšeti jest o krádežích, welmi odwážliwými rotami loupežnickými páchaných. Minulého měsíce od 15. na 16. w noci byla winice nedaleko Prahy takowýmto způsobem přepadena. Držitel winice té prodal ji nedáwno před tím za několik tisíc stř. (prawilo se, že za 16.000, což ale přehnáno bylo); zlodějowé se domníwali, že peníze ty má doma, a proto si pro ně dojíti uzawřeli. Asi o půl noci byli obywatelé tamnější nenadále střelbou ze spaní wyděšeni, což lupiči nepochybně proto činili, aby je polekali a pomátli; z obydlí se jim k obraně střelbou odpowídalo, což když přestalo a tak lupičům se wyzradilo, že se obywatelům střeliwa nedostáwá: rota asi dwadcet hlaw silná, mříže wylámala a násilím do swětnic se wedrala. Dosawadního majitele winice, p. Štípka, manželku a dwě děti jeho, jakož i šafáře a šafářku swázali, a hrozbami a trýzněním usilowali, aby se jim peníze wydaly. P. Štípek ale peníze za winici ještě doma neměl, nýbrž pouze záwdawek; musel wšak dáti co měl, načež lupiči, ač w naději swé zklamáni, s kořistí odešli.Ráně, sekerou do hlawy zaměřené, ušel prý p. Štípek pouze hbitým uhnutím-se, tak že jen rameno zasáhnuto bylo. Lidé ze sousedstwa, jenžto střelbou probuzeni tam pospíchali, byli od loupežníků zahnáni. Ještě štěstí, že při tom z obywatelů žádný nebezpečně raněn nebyl. Pamětihodno jest, že jeden z lupičů dceři domácí na její prosby šňůru gantarowých koralů nawrátil. — Brzy na to — od 20. na 21. w noci — stal se podobný odwážliwý zločin w Budské hospodě, na Černokostelecké silnici ležící. Přišlo tam 12 po městsku oděných, přetwářených, pistolemi a noži ozbrojených chlapů, swázali a trýznili domácího pána, jeho rodinu a přenocující tam hosti — ouhrnkem deset osob — kde co bylo pobrali, a když se dle libosti najedli a napili, naložili ukradené wěci na kočár, jenž na dwoře stál, k němu zapřáhli hospodského koně a tím způsobem outěk swůj urychlili. Ačkoliw hned stíháni byli, nebylo předc možná je dopadnouti. Kočár ale i s koňmi byl nalezen prázdný na silnici as dwě hodiny od hospody. Hospodský dostal dosti nebezpečné rány do hlawy, ostatní ale, že se hned osudu swému podali, mnoho si neutržili. — Zločiny tyto nepochybně od jedné roty pocházejí, a bedliwým přičiněním ouřadů

již hlawní oudowé její jsou polapeni a wšickni ostatní wyskoumáni. *F.*

Z Wídně. **(Slowanský a německý žiwel — slowanské lebky — nápisy, wýwěšky a prawopis — literní nowinky — Slowensko.)** Wídeň je prawý Bábel řečí; po ulicích, w posluchárnách, w kawárnách atd. uslyšíš takowou směsici hovoru různojazyčného, žebys musel býti malým Mezzofantim, abys wšemu porozuměl. Po německém jazyku je slowanský bez odporu nejobyčejnější. Pro Slowanstwo je Wídeň welmi důležitá, zwláště až se časem naše národnost wyloupne z cizí slupky, w kterou ji historie zwláštní ironií zaobalila; až jasna, mocna, čista, uswědoměna jsouc wystoupí. Pak we Wídni může býti neutralní střed její; zde je prawá půda pro wzájemnost. Můžeť se zde zwláštní žiwot slowanský wywinouti, ačkoliw jeho domow zde býti nemůže. [illegible] jen každý Slowan z domowa hojnou zásobu národního [illegible]hu, citu, smýšlení a hrdosti přinese, a k tomu zde také ještě wíce budidel, středišť a wíce wzájemnosti najde. Diwadlo, časopis, učiliště, čítárna a j., jaké by mohly míti působení! O blahá Utopie! — Wšak ale Wídeň má jméno od Slowanů (Windebona), a duch swětodějin je snad předce sprawedliwý. Zwláštní cit se nás zmocní, zpomeneme-li si, že na základě slowanském, na hrobech našich praotců, ano i našimi silami wystawěl Němec swé weliké historické a duchowé budowy. Na hrobech žít neouží člowěka, a jej ještě méně. Přece wšak není prázdnou wěcí, je upomenoutí na to, že w sobě mají mnoho žiwlů slowanských, a kdyby to bylo jen proto, aby se k nám s takowým opowrhowáním a takowou záští nechowali. Má to ale ještě jinou stránku. Němec we swé samolibosti si myslí, ano i weřejně to projewiti se neostýchá, že Slowan w sobě nemá základu a žiwlů k wyššímu žiwotu, že ani lebka jeho není schopna býti schránkou welkého, swětowládného ducha. Jsou fysiologowé, kteří tomu zpříma učí. Jaké lebky tito asi měří! Jeden professor aspoň ukazuje ročně arciobraz slowanské lebky z — *Krimu*. Wždyť ale předce Lessing, Leibnitz, Fichte, Kant* a nesčíslní jiní museli míti také lebky! Bůh nebowej, abychom chtěli swým sousedům wzíti jen píď ducha aneb toho, po čem kráčejí; ale oni naopak mohli by nám aspoň nechati naše dobré lebky. — Jak mnoho Slowanů we Wídni žije, již poznáš, jda po ulici; jakou-to hojnost jmen slowanských najdeš na nápisech a wýwěšcích! Když je zřím, zdá se mi, jakobych šel w jazykowé katakombě; takowé jmeno je jako hrobowý nápis—zde wšude umřel aneb umírá zwuk a rod slowanský. Máš-li wůbec příliš citliwé wlastenecké nerwy a ouzké gramatické swědomí, nesmíš se ohlížeti, mohl bysi dostati křeče, diwaje se na ty mluwnické a prawopisné mrzáky. Čechowi se to nestane, ten je z domowa již na ty hezké wěci zwyklý; Čech je otužen. Je to wěru k smíchu a zlosti. Zde jsou Maďaři, mají praněmecká jmena, žeby nikdo ani kořínek finčiny w nich nenašel, a předce se píší maďarským prawopisem. Že na tom málo záleží? Je to hrdá zjewnost a od ní se musí Čech mnohému učiti. Česká a wůbec slowanská jmena jsou prawá orthografická maškarada; některý nápis je prawá mluwozpytecká hádanka; porownáwající mluwnice, slowníky, Akademie, Staroslowančina, a Bůh wí co wšecko ti nic nezpomůže, neznáš-li ty prawopisné Döbleriady, jejichžto pomocí se —*tal* w —*thal* (Zawr*tal* w Sauer*thal*) atd. proměňuje. Toto umění dowede takowé kousky, že tě ošidí, i kdybys uměl slowo frak ze Sanskritu, z Čínského a Pešereského odwozowati. Někdy zpomůže jen historie; musímeť si prawiti: wždyť to je ten a ten, odsud a odsud. Některý má teď welké jmeno, a nad to podobné francouzskému, španělskému atd.; dokawad ale byl malý a měl malé české jmeno, pásáwal na českých luhách a zpíwáwal si snad českou píseň, možná-li wůbec, by kdy takowý člowěk upřímnou českou píseň zpíwal. Je to oprawdu k zlosti, a tím wíce že to je maličkost. — Nicméně najde gramatická duše tady také swou útěchu. Pohleď sem. Matter Lejat. Na swé historické swědomí dokládám se, že tam stojí *ž* a čárka nad *a*. Ta čárka nad *a* to je předce kabbalistické umění w českém prawopisu, do jehož mysterií mnohý český spisowatel ještě není zaswěcen!

Že zde již slowanský žiwot také procituje, widěti již z toho, že se naše časopisy, zwláště Kwěty we mnohých kawárnách nacházejí, že mnozí kněhkupcowé naše knihy mají. Venediktowo slowanské kněhkupectwí beztoho známe. Mnohý se zde stane wlastencem, který jím ani doma nebyl, mnohý se arci také při powěstných hrncích egyptských tomu nezpůsobu odnaučí. Roznesla se zpráwa, že Ludewít *Štúr* nesmí přednášeti na ústawě Břetislawském. Byliby to někteří rádi zapowěděli, on wšak přednáší jako jindy dál. *Záhřebská Matice* tiskne Gundulićowu Osmanidu, a bude pokračowati u wydáwání slawných děl básníků dubrownických. Škoda že tyto poklady tak dlouho musejí na oswobození čekati. *Gaj* napsal historii jižních Slowanů. *Stanko Vraz* připrawuje zase básně k tisku. — Jak doslýchám, píše p. *Konečný*, skladatel české mluwnice, malý slowník česko-německý a německo-český. W. *Furch* wydá druhý swazek swých básní. *Terebelský*, Morawan, we Wídni k doktorátu w lékarstwí se připrawující, obírá se porowáwající mluwnicí wšeslowanskou, kterou časem wydati hodlá. *Kostecký* wydal české zwuky na Dunaji;

* Wlastně na tom mnoho nezáleží, jestli byli rodem Slowané aneb ne, neboť oni w *skutku* jsou Němci. *Lessing* pochází z čistě slowanské rodiny. Jeho otec byl pastorem w Kamenci (w Lužici) a musel, jak se samo sebou rozumí, slowansky umět, neboť kázal w tom jazyku. *Leibnitz* swé jmeno ze slowanského wyetymologisowal (wiz Kollarůw Cestopis). *Kant* narodil se w Kralowci. Jmeno jeho je polské (Kąt), a rodina toho jmena se w Polsku nacházela. (Anekdota o Janu Kantowi a loupežnicích.) *Fichte* narodil se w Ramenowě w Horní Lužici a jeho rodina měla prý jednou slowanské jmeno. Slowanských jmen nalézá se obromné množstwí mezi wýtečníky německého národu. Byloby to směšné, chtíti si je přiwlastňowat, ačkoliw to Němci činí a Slowany sobě přiwlastňují (Waldšteina, Šwarcenberka, Husa, Koperníka atd.), jakoby wůbec Slowanu rádi wšecko wzali. Turisté jsou hned hotowi o nás s úsudkem: »Co se ostatně důkladného, wýtečného, krásného u nás nachází, je německé.« Tak by nás Čechy a Slowany wůbec rádi přeswědčili, že naše národní wzdělání a uswědomění, a wšecko co jen koliw slawného máme, Němcům děkujeme. Ostatně ale Dobrowský swá slavica sotwa od Němců wzal, a Šafařík též si sotwa swůj Národopis a swé Starožitnosti od Němců wydlužil, neboť w těchto wěcech je tento universalní národ poněkud idiotický, aneb jak se po zprostu říká: new idomý. Zwláště před nějakým časem daly nám Wšeobecné Nowiny krásný příklad německého umění wojenského w žurnalistice. Někdo psal o dějepisu Palackého; kniha je wýtečná, to musí uznati; newí si rady, coby wlastně jí a nám wůbec na ujmu říci mohl, až konečně na to přišel, že se Palacký od Němců dějepis psáti naučil, a pak, že staw našeho společenského, politického a duševního žiwota tak wysoký w prwopočátku býti nemůže, jak to Palacký líčí. Toho arci posuzowatel nedokázal; také nemusí, neboť on je a priori přeswědčen, že bez německého ducha nic se státi nemůže. Němec pořád mluwí o swětodějinném powolání swém, že musí rozšířiti německého ducha a německou oswětu na wýchod. Proč prawě německou? Přestaneme jen na duchu a oswětě wůbec, a o toto se již každý národ sám postará; nač se obtížným státi newčasným wnucowáním? Kdo se cítí, sám chce i dowede žíti. Národowé nejsou děti, aby se jim musela kaše žwejkati.

tři-to polky, wěnowané urоz. hraběnce Berchtoldowé. Prof. *Hromádko* přednáší letos nejen na universitě, nýbrž také w polytechnice a w Josefinum jazyk český. Přišlo zwláštní schwálení a wybídnutí k učení češtině od míst wyšších. Co se týče nowin na Slowensku, ještě žádná jistota. Zdá se ale, že se to tam teď znamenitě hýbá, jako nikdy jindy. Jak statně si jižní Slowané počinají, je beztoho wůbec známo. Tam je život! Jak násilně Maďaři, co se jazyka týče, sobě počinají, z nowin rozličných wyswitá. Za šest let má býti wšecko pomaďařeno. Hezky, že aspoň dáwají tak nazwanou šibeniční lhůtu; ještě lepší ale je to, že by swět rádi přeswědčili, že se Slowanům neděje žádné násilí, že jen několik slowanských pamfletistů (spisowatelů politických brožurek) tolik hluku o tom natropí. Tito jazykowí operatéři měli by aspoň swým pacientům dowoliti křičet, když po nich nožíčkem swým jezdí. Ostatně tak sotwa k cíli dojdou, neboť je to obecný zákon, že se protiwy (protiwné póly) zbuzují. Jaké owoce toto jejich násilí nese, mohou se již teď přeswědčiti. Jaké smýšlení panuje u jižních Slowanů, měl jsem příležitost slyšeti od několika wysoko postawených mužů toho národu. O Češích welmi krásně smýšlejí, na ty pozorně hledí; u nás se jim zdá býti ohnisko čistého, řádného a mužného národního počínání. Je to přece jen naše česká Praha, zlatna Praga!

W. N.

Literatura.

Zora Dalmatinska. Urednik prof. Ante Kuzmanich.

Nowý časopis w zemích romanských a germanských není wěc tuze nowá a málo kdo se nad tím zaraduje; docela jinak ale to wypadá w zemích slowanských, obzwláště na jihu. Čeho se západní Ewropa přesytila, toho Dalmatsko ani neokusilo, neboť mimo *roční* »Magazin« pana Petranowitě posawáde u Dalmatůw ani jednoho časopisu národního nestáwalo. Druhým Slowanům, w západním žiwotě wětší podíl majícím a od Jadranských pobratřenců wzdáleným, bude diwno se to zdáti; ale třeba wěděti, že dalmatská literatura, wyjímaje Dubrownik, nikdý znamenitě nekwětla, mimo Kačitě a Iwanišewitě sotwy kdy se ozýwala. Čtení kněh nestalo se tam ještě wšední potrawau duše, a spisowatelský stolík práwa měšťanského posud si newydobyl. Jsouť Dalmatowé sousedé Turkůw, a nedáwno tomu, co každý den s nimi zápasili. Neceni aniž měří člowěka dle počtu přečtených kněh, ani po Bůh wí kterýchto stupních zjemnělého citu a slabosti žil. platíť u nich zdrawé tělo a přirozený rozum, rychlá loď a ostrá zbraň, wěrná žena a hrdinská píseň, červené wíno a plesné kolo, čistý kněz a moudrost starce. Nač takowému národu knihy? Oblažíte ho jimi? Sotwy; není klamatelky nad knihu w dálce nám prawdu a štěstí okazující, wšecky diwy swěta slibující, a slowu swému málo kdy dostáwající. Ale děti rostou a chtějí se státi dorostlými, a národowé dozráwají, způsob žiwota swého mění, a nad jiné hledí se wypnouti. Toho pořádku přírody nám změniti nelze. Pan prof. Kuzmanić w Zadře nezjewil se ještě sice pokud mi známo na poli slowesném, ale důwěřuji se w ústní powěst, wyhlašující redaktora za wýtečného znatele chrwatštiny a to tím wíce, an sloh rozeslaného listu zwacího hlasu takowému docela není na odpor, nýbrž čistou wnadou wděkůw domácích se skwěje; každý tedy Slawomil ze srdce se potěší z tak zdařilého přírostku slowanské učenosti wůbec, obzwláště ale z tak schopného hajitele přirozené krásy chrwatštiny, kterážto celé wojsko germanizujících ličitelůw nebezpečenstwím hrozí. Muž na muže!

Patrno také z dotčeného listu zwacího, že si pan Kuzmanić umínil tak psáti, jak národ po dalmatsku mluwí (není to na škodu tworení mluwy wšeobecné pro slowanský jih, jelikož se zewrubnější známost ilirských podnářečí bolestně pohřešuje), wěci tak wykládati, jak toho nízký staw tamnější wzdělanosti požaduje, nepotřebných nowot se chrániti, raději Vuka Karadžitě a krajana swého Kačitě se přidržeti, nežli jiných buď staro- buď nowowěkých jazyčných swéwolníkůw a samotworcůw. Nikdo mi neprawiž, žeby cesta tato nebyla nejprospěšnější k národnímu wzděláwání—kteréž má wcházeti do žiwota, nikoliw ale se honiti dětskými skoky za giganty a po wěk na knihy obmezeno zůstáwati—a žeby nawzdor zdánliwé její pohodlnosti nebyla i nejtěžší. Neboť lidí takowých, ještě uměji chobty wzdělanosti západní marně pohráwati, neslýchanou mluwu tworiti, do našich obyčejůw cizoty wštěpowati, a do prostoty našeho národu a jazyku bleskotky švihácké wetkáwati, takowých lidí na jihu slowanském, ačkoli newzdělaném, předce wíce se wyskytá, nežli těch, ještoby dokonale znalí národní mluwu a národní žiwot, národního ducha i cit národní wzdělanosti a kteřížby w sobě chowali zakládání a utwoření čistě národní wzdělanosti. Welicí pedagogowé wynikáwají prostotou otázek, jež dětem činí, neboť znají postupné rozwíjení-se rozumu mladistwého, a národní učitelowé měli by wynikati prostotou a přístupností způsobu, kterýmž národy newzdělané do chrámu wzdělanosti uwozují.

Prawopis w časopise tom má zůstati ten, kterýž roku 1821 některými učenými Dalmaty a Dobrowským, prý, byl schwálen (newím sice kde, alespoň ho nebožtík we psaní ilirských wýrazůw nikdy neužíwal); neníť sice tak newkusný jako prawopis Dubrowčanůw, a wšak nemá předce pewného základu žádného, i škodí jednotě prawopisné ilirských kmenůw latinského písma, a tím samým i pokroku w slowesnosti. W »Danici« roku minulého byly dwě psaní, jedno od mladého wlastence hraběte Orsata Počiće, Dubrowčana, a druhé ze strany studujících Dalmatůw na wysokých školách padowanských, jednající o prawopisu Zory, kdež wyslowena žádost, aby byl způsob diakritický, z Čech do Chrwatska přenešený, přesazen i na půdu Zory dalmatské. Což asi zdržowalo redaktora, že newyhowěl žádosti té, kteráž se tak zouplna srownáwá se snažením celého mladého a snad i starého pokolení w jiho-slowanských krajinách? wlastní snad přeswědčení, že by prawopis diakritický nebyl dobrý? Pochybuji; snad ekonomie tisku? Dost možná; w tom ale zpomůže čas, a dejž Bůh aby co nejdříwe.

Cena půlroční 2 zl. 30 kr. stř; každého týdne jeden tištěný arch.

Bruvàanin.

Nowá kniha.

Sbjrka powěstj morawských a slezkých. Sebral M. Mikssjček. Swazek prwnj. S obrázkem. Str. 91 w 12. Seš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 2.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

5. ledna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(Pokračowání.)

»To je owšem má milá prawda« — přiswědči wrátný — »ale jakým práwem by zapudil manželku swou? — wždyť tomu církew nedowolí.«

»Tu jsi opět na omylu,« wece wšewědoucí strážník — »neboť práwě církew na to doléhá.«

»I pro pána krále, je-li možná!?« zwolal Božetěch w podiwení.

»Jak mi bratr Beneš z řehole bosáků prawil« — mluwí strážník dále — »jest prý náš král s paní Adelou z čtwrtého kolena spříbuzněn, to jest, jak my sprosti říkáme: jejich kráwy se z jedné louže napily; u nás by o tom sice ani wrabec nezacwrkal, ale tací páni mají wšelijaké wrtochy.«

»I ty můj milý swěte! totě prawá Sodoma a Gomorra — že ne?« wece starý wrátný w nemalém úžasu.

»Myslíš-li to o manželstwí,« dí strážník, »tedy jak bratr Beneš jistil — ano.«

»A co tomu říká paní Adela?« ptal se zwědawý starec dále.

»Naříká owšem a zpěčuje se. Také to mnohé práce stálo, nežli se na Wyšehrad přestěhowala, an její manžel na Hradčanech bytuje. Přestěhowání to stalo se ale mladému Černínu nejwejš whod, poněwadž se s matkou i panna *Blaženka* přestěhowala.«

»Wíš-li co — « prohodí wrátný, obě uši si rukama tra, »o tom můžeš powídati w mé komoře; tady mrzne, jakoby to člowěku uši přeřezati chtělo.«

»Také dobře,« poswědčil strážník, »bránu nám žádný neodnese, abych ji hlídal, a než budu wystřídán, pohowoříme si u teplého ohniska o této wěci dále.« Toto podotknuw následowal wrátného do jeho komůrky.

Co ti dwa takto we bráně rozmlouwali, stál již mladý Černín před Wyšehradem, který w bílé sněžné roucho oblèknut wypínal do oblak welebné wěže swé, jako ramena strážného ducha sláwy a neodwislosti české.

Jinoch na okamžik se pozastawiw stoupal powědomou stezkou po skále, nad Libušinou lázní wzhůru se-kroužící, k malé brance, která po několik dní k tomu oučelu již neuzamknutá byla. Pozorně ji pootewřew a za sebou přihnuw, obrátil se zrowna k palácu, kde nešťastná Adela s dětmi swými bydlela.

I museltě býti dobře w rozlehlém, tehdáž malému městu podobajícím-se stawení powědom, ano po četných křížících-se chodbách nezbloudiw aniž na dwéře neurčité zaklepaw, přímo a jistě, jakoby doma byl, ke dweřím na nejzazším konci hlawní chodby kráčel a chwilku naslouchaw, pozorně je otewřel.

Díwka mladá, rozwíjející-se poupě teprw, klečela před obrazem swěta wykoupení w hlubokou modlitbu pohřížena jsouc. Okolo její štíhlé, wysoké postawy se souměrností welebné Junoni a kyprostí Citheřinou splíwal dlouhý bílý šat jako záwoj swatyně, kolem beder černou páskou k tělu připnutý. Ruce měla wzhůru sepiaty, a krásný obličej k nebesům obrácený zdál se býti anjela o slitowání prosícího. Na jejím wysokém čele trůnila welebnost, wysost ducha a ladnost w nejkrásnějším souměru, a oko její, božským ohněm wzňaté, zrcadlilo duševní bodrost a odwahu spojenou s jemnosti oddáwající-se bez reptání do wůle newyhnutelného osudu. Kdo některého z Přemyslowců jen jednou widěl, nemohl pochybowati, že i tento modlící-se cherub rodu tomu náleží; neboť tento slawný rod se wyznamenáwal

nejen swou zewnitřní krásou, ale i přepodiwnou podobností sobě we všech odwětwích. A w skutku byla to dcera Otakara I. a nešťastné Adely mišenské.

Dlouho hleděl jinoch jako u wytržení na spanilou díwku, i obáwal se dýchati, by nezarmoutil nebe, že přišlo jen o jedno zbožné slowo srdce newinného; ale prsa jeho, city přeplněna, odlehčily sobě hlasným wzdechem, díwka uleknutá se ohlídla a: »*Wiléme, Wiléme!*« radostně wolajíc letěla w náruč jeho.

»O *Blaženo!*« prawil jinoch srdečně — »nyní jsem poznal, proč nám Bůh ustanowil nebe za cíl náš, anto duše, jako twoje, modlitbou okřídlené w nekonečných prostorách nebeských kolem trůnu Wšespásy oblétujíc Tworce oslawují, což zbožněji zníti musí, nežli samé Hallelujah cherubů.«

»Pochlebníče!« hrozila mu díwka neodolatelnou milostností — »nehřeš na swatosti Trojjediného; ne já, ani ty, ani pouze anděle nehlásají mu chwálu, ale wšemír celý, co widíš a tušíš, hwězdy a jemné wětérky jsou oslawa jeho, jest on sám, Twůrce wšudypřítomný.«

»Mluw jen, mluw,« nabízel jinoch usmíwaje se, »z twých úst plynou tajemstwí wíry, jakoby je anděl nebes zwěstowal, a já pochopuji mnoho; neb w twém oku mi září zjewení Páně; ale když mi *Morawec* tajnosti swětowlády wykládá, tu zůstáwá duše má chladná, a srdce mé swírá přísnost jeho slow, i mním je býti rouhawá —«

»Zadrž, Wiléme!« zwolala díwka, wášniwě, »a nehaň muže, který wše opustiw obětuje swůj žiwot blahu lidskému.«

»A koho již oblažil swým přewráceným, podiwným učením?« ptal se jinoch poněkud ousměšně.

»Wšecky, kteří otewřeli srdce swá slowům jeho« — odwětila díwka uražená — »a mně podaly slowa jeho útěchu, jakowou matka moje a sestra i bratr darmo hledají.«

»Jestli tomu tak, tedy nepronesu slowa wíce proti němu, ano zwal bych jej k sobě, že utišil tebe, což se ani mně zdařiti nechtělo; ačkoliw jsem přeswědčen, že jeho učení nic jiného není, nežli bludařstwí *Waldenské*,« mluwil jinoch nad nesjednocením wíry, kteréž, jakožto katolík, za kacířské držel, milenky swé nemálo truchliw, i newěděl, jakby Blaženu o jejím pobloudení přeswědčil, poněwadž tato již dle powahy swé k wšemu tajnému, zwláštnímu, něčím nezpytatelným dýchajícímu se klonila, a jedenkráte nakloněna celou silou se toho přidržela. Takowé bylo učení Waldenských, také *Bohomulců* jinak i *Pikarditů* zwaných, které powěstný *Petr Wald* r. 1170 poprwé do Čech přinesl a zde mnoho přiwrženců získal. Když ale po třech letech ze země wyšel, zanechal nowou obci jinowěrců w rukou horliwého žáka swého, *Martina Morawce*, kterýž nejenom že mnoho obecného lidu k Waldowým článkům wíry přewrátil, alebrž i po nawrácení-se Přemysla Otakara z wyhnanstwí přístupu ku dworu jeho naleznuw, i romantičně smýšlející *Blaženu* katolické wíře odwrátil a swé získal; což se mu tím spíše podařilo, anto jeho učení w hlawních zásadách s katolickým náboženstwím se sice srownáwalo, w mnohém ale a nejwíce w obřadech, pak w tajných, dlouhých průpowídkách o Bohu, o swětowládě a j. se welice lišilo.

Co jsme toto krátce podotkli, hleděla díwka w němém ustrnutí na miláčka a bylo patrně widěti, že láska její k jinochu s náruživostí náboženskou w mocném sporu se nachází. »Wiléme!« prawila konečně truchliwě a dwé slz zaperlilo se w oku jejím, »pakli mou swatou wíru bludarstwím býti soudíš, tedy jsem oddawši se ti láskou, též pobloudila.«

»Pro Bůh!« ulekl se Wilém, ruce díwčiny na swá prsa tiskna; »ty náruživá! jaké to zas důmínky!«

»O tom Wiléme, wíce mluwiti nesmíš!« wece díwka přísně. »Kdo za to může, že jsem tak a ne jinak, že moje smýšlení se nesrownáwá s waším? Co mi po waších powěrách, já mám tebe a Boha,« prawila srdečně, »můj duch je sloučen s twým, my oba máme jen jednu duši, jížto žijeme, myslíme a sobě rozumíme; byť i wzdálení byli, jsme spojeni na wždy přírodou, upamatowáním, Bohem! Hle Wiléme!« přitulila se úžeji k němu, »to je má útěcha, kdyby i los welel odříci se tebe, twého pohledu, neboť odloučení nemůžem nikdy wíce býti.«

»Nebudem, Blaženo má!« hlubokostí lásky této nejwejš dojat zwolal jinoch, »mnoho statných mužů spojilo se k obhájení práwa matky twé. Otakar se podrobiti musí, anebo se mu bude po druhé loučiti s trůnem.«

»Nic takowého,« odtušila díwka prudce, »wy diwí muži! — hned se chápáte zbraně a nepomyslíte, že Pán wolá: »Můj jest soud a má pomsta« — proto ti ještě jednou powídám, že pakli král a otec můj dobrowolně neuzná ubohé matky mé práwo, nikdy tě nebudu následowati do domu twého.«

»Ach to je práwě to, co mě nejwíce rmoutí,«

wzdychl jinoch, »že twá láska ták slabá je, že chladným slowem swazek náš strhati můžeš!«

»To je nemožno,« wece Blažena; »odloučiti nás od sebe nemůže žádný; neboť jsem twá, a ani w twé moci to již nestojí mne se odříci, an to jsem se ti oddala celou duší swou, a naše duše splynuly w sebe, jako poblesky w slunce; chtěj je rozloučiti a usmrtíš obě. To je jistota, jen to, co w duchu se zrodilo, trwá wěčně, ostatní je klam a pouhé snění.«

»A však wěčné bdění usmrtí tělo i ducha,« namítne jinoch, jemuž se tato pouze duševní láska jaksi líbiti nechtěla; »potřebať i snu, by se duch zotawil k nowé bodrosti.«

»Ty posuzuješ wěčnost a nesmrtelnost podlým rozumem červika,« prawila díwka, »který wše, co swatého, we swůj obor soběctwí a smyslnosti strhnouti usiluje.«

»Bůh můj swědek!« zwolá nad tou domínkou milenky rowněž překwapený jako poděšený Wilém, »že se nikdy newloudila smyslnost anebo soběctwí we swatyni citů mých, a cokoliw nyní podniknouti jsem uzawřel, stalo se pro tebe, pro bratra twého, a pro nešťastnou matku twou; či chceš, by hořem se usoužila matka, která tak necítí, jako ty?«

»Owšem to žel,« dí smutně Blažena, »že utkwěla na wěcech pozemských, pomíjitelných — ale již není jinak, a tudy čiň, co chceš, a z čeho se ospravedlniti míníš.«

»To učiním,« wece jinoch radostně; neb doufal, že udrží-li Adelu na stolici podlé manžela jejího, i Blažena od přepiatých swých zásad upustí. »A nyní mě doprowoď k matce swé, která mě již dáwno očekáwati musí.«

»Již několikrát se tázala po tobě, a bratr Wratislaw ti jednou sám šel wstříc; ale nadarmo,« wyprawowala díwka, s Wilémem ruku w ruce po chodbě do jiné komnaty se ubírajíc.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

(Oheň na Petříně.) Dne 27. t. m. wypukl o čtwrté hodině ranní w hostinci letnjm na Nebozízku (Hasenburg) na wrchu Petříně, odkud krásná wyhlídka na Prahu do dálky je, oheň, a ačkoli wodu těžko na toto wzdálené místo dostati bylo, poštěstilo se předce statnému namáhání zmocniti se ohně potud, že jen krow a střecha w jedné hořejší komnatě shořely. Největší pochwaly získalo sobě dělostřelectwo, které již hasiti přichwátalo, když ještě obywatelé sami spali, a jen jejich účinliwé pomoci děkowali druhého dne pohořelí, že nábytek w hořejších komnatách uchráněn byl. *Ch.*

Z Holomouce. (Písně Hostýnské — železnice.) Pan rytíř z Dietrichů uwedl opět šest písní českých w hudbu, mezi nimiž: Růže a děwče od Jana z Hwězdy dojimawým nápěwem nad jiné wyniká. Brzce na swětlo k wyjiti se chystá druhý swazek básní Furchowých, obsahující kromě mnohých zpěwů historických šestero písní Hostýnských a wětší báseň: »Náwrat«, z dějů obodritských. Písně Hostýnské nemohly wyjiti příhodnější dobou, než práwě nyní, an s probuzením citu národního w Morawě Hostýn stal se předmětem pozornosti wšechněch wlastenců a mnohé síly se ku zwelebení jeho spojily. Též hora, s které ještě před čtyrmi roky čiré zříceniny někdejšího kostela w Hanu, we dřímotě ponořenou, smutně hleděly, pozdwihuje nyní přiwětiwě wznešené týmě swé, ozdobené chrámem w nowě pokrytým a z části i wnitř oprawenym, za kteroužto proměnu nejwíce chwalitebné horliwosti faráře bystřického, pana Bernarda Regra, díky wzdáti sluší. — Jest již ustanoweno, že se příštího jara železnice od Lipníka 10 mil dále k Mor. Ostrawě stawěti bude a tím způsobem we dwou nebo třech rocích Praha naše s Wídní a Wratislawí prutem železným spojí. Jak welice se tím kommunikace zrychlí, posudiž každý z toho, že od zawedení jízd poštowských po železnici brněnsko-holomoucko-wídenské počátkem prosince m. r. Wídenské nowiny, odpoledne téhož dne, kterého we Wídni wyšly, w Brně i w Holomouci čitáme. Kéž bychom časem i Kwěty tak rychle po wyjití čítati mohli! *A. W.*

Diwadelní náwěští.

W neděli dne 7. ledna 1844 bude se we prospěch panny *Herbstowé* prowozowati ponejprw: **Staročeský soud.** Činohra we 3 jednáních od prof. Klicpery. — Po dlouhém zamlčení ozwala se opět jednou Klicperowa Muza! Radostně zaslechne to zajisté každý přítel národní literatury a příznivec diwadla našeho. Protož také doufáme, že p. beneficiantka, oswědčujíc wolením nowého, *dáwnočekaného* plodu prwního dramatika českého swou zwláštní úctu k obecenstwu we swé naději se nesklame a hojnou náwštěwou se potěší.

Literatura.

Wěnec. Sbírka českých zpěwů k fortepianu. Redaktor **Frant. Škroup,** kapelní mistr u kr. staw. diwadla w Praze. Se zwláštní literární přílohou. W Praze, nákladem Jana Hoffmanna.

Když záhy nám zemřelý, w paměti naší wšak nezapomenutelný Chmelenský w roce 1835 započal wydáwání zpěwů českých (Wěnce), uwítalo obecenstwo radostně podniknutí to, i nacházelo se hojného odhytu, jakého se ani wydawatel ani nakladatel nenadál; a že podané skladby obliby docházely, jewilo se již tím, že mnohé z písní těch buď wešly w národ, buď pak při prowozowání w domácích i weřejných besedách a akademiích od obecenstwa potud příznivě bywají přijaty. Byw wšak redaktor úředními pracemi zaměstnán, složil redakci w ruce wýtečného skladatele našeho Frant. Škroupa, kterýž s obezřetnou péčí Wěnec až do konce roku 1839 wedl. Proč ale potom wycházeti přestal, není mi powědomo, známo wšak jest, že obecenstwo pokračowání hudebního spisu toho očekáwalo; neboť jakých nesnází zkusili častokráte pořadatelé akademií a weřejných neb domácích zábaw, chtíce se posluchačům nowými skladbami zawděčiti! — Dlouho se žádost ta newyplňowala, až nyní na slowo wzatý horliwý podnikatel pan Jan Hoffmann od prwnějšího nakladatele práwo přejaw,

Wěnec w obnowené podobě a sličnějším wydání nám opět podáwá. Wychází pak nyní Wěnec we swazcích, kdežto opět, pro snadnější sobě objednání, každý swazek w šestero sešitků jest rozdělen. Až posud wyšlo prwního swazku čtwero sešitků s pěti archy literární přílohy, w kterýchž se s mnohými wýtečnými skladbami potkáwáme, o nichž mi tuto co nejstručněji promluwiti dowoleno budiž.

Sešitek prwní: 1. »*Potěcha od Macháčka,*« *hudba od Fr. Škroupa.* Něžná to nezabudka, jakoby wykwetlá při bublawém potůčku; zdá se mi, že pan skladatel nápěw národní hodlal nápodobiti, což se mu i šťastně podařilo. — 2. »*Příčina pláče*« od Kamenického. Ač se skladatel hudby nejmenowal, sotwa pochybím, připíši-li ji prwnějšímu, a mohu mu za to ručiti, že w krátkém čase wejde w národ — 3. »*Zastawenîčko*«. Jest to wůbec známá píseň »Spi má zlatá« pro čtwero mužských hlasů, čímž se zajisté mnohému požadowání wyhowělo. — 4. »*Ranní*« od J. Marka, hudba od J. N. Škroupa. Jakou to důwěru w Boha zjewuje nápěw ten jednoduchý! Dárek takowý bude wždy witaný. Tomuto po boku rowně stojí číslo 5. »*Wečerní*« od J. Marka, hudba též od J. Skroupa. Panům učitelům schwaluji je co nejsrdečněji do školy, a mládež, mysli mladistwou jich pojmouc, bude jich s tou samou láskou a sladkým upamatowáním i w stáří ještě zpíwati. — 6. »*Chodníček lásky*« od Chmelenského, hudba od Frant. Karasa. Starý nápěw od Geislera, w ročníku 1839 podaný, jest citu básni přiměřenější; zde ruší zwláště ukončení důraz poezie, ježtoby se spíše k Polce hodilo. — 7. »*Čtwerozpěw*« od Fr. Škroupa. Wýhodný to dárek k zastawenîčku, po němž se častokráte nadarmo sháníwáme. Že wšak ukončení jeho není pro každého tenoristu, snadno každý na prwní pohled pozná; ale w tom welmi snadná pomoc.

Sešitek druhý a třetí: 1. »*Píseň cestujících po Čechách.*« od W. J. Picka, hudba od J. N. Škroupa. Rázný to a přiměřený nápěw, budem jej jistě brzo tak jako Společenskou od Fr. Škroupa při schůzkách a společenských procházkách slýchawati. — 2. »*Lesní roh*« hudba od Panserona, překlad textu od Fr. Riegra, s průwodem lesního rohu. Dobré prowedení zdařilé skladby této dojde ještě zasloužilejšího uznání. — »*Jarní*« od Čelakowského, hudba od Wašáka. Naiwní to, a welmi dobře pro dítky se hodící nápěw, pro něž také psán a w hudbu wsazen pro dwa dětské hlasy, jež fletna a fortepiano welmi wýhodně prowázejí. — 4. »*Žiwot tichý*« od Furcha, hudba od W. Jirowce. — 5. »*Hodiny*« od Furcha, hudba od W. Jirowce. Obě jsou witaní dárkowé jak w poezii tak i w hudbě; zwláště powedla se témuž skladateli 6. »*Nepowím*« báseň od Furcha, w kteréž se mu zažertowání dobře zdařilo; méně wšak shodují se s pojmutím ducha básně w čísle 7. »*Slawský zpěw*«. Nebylohy býwalo prwní a poslední oddělení w twrdém tónu, a prostřední w měkém přiměřenější? — 8. »*Píseň dědičné smlouwy*« od Spohra, text přeložen od Riegra. Kde Spohr wystoupí, tam rychle klobouk dolů! Škoda že mu posud celý swět nerozumí. (!) — Byloby přáti, aby nám častěji podobné skladby ze zpěwoher u sličném střídání s původními poskytowány byly. — 9. »*Radost a žalost*«. 10. »*Luňák*« básně od Čelakowského, hudba od Wašáka. Známý to již skladatel, který práci swou nepokazí. Zwláště w »Luňákú« si trochu po hudebnicku zažertowal. — 11. »*Pohled*« hudba od Janatky. Zdařilý to kwítek u Wěnci tom, kterýž prozrazuje obratného a prozřetelného zahradníka.

Sešitek čtwrtý: 1. »*Tak jest člowěk*« od Furcha, hudba od Jirowce. Co píseň jednoduchá bylaby se báseň tato lépe zdařila. — 2. »*Ranní*« od J. Marka, hudba od J. L. Karasa. Soudilbych, žeby dobře bylo, aby pan redaktor nepodáwal nápěwů nowých k písním těm, jichžto jednou již podáno, newyznamená-li se snad nějakou wýbornosti nad prwnější. Ač jest nápěw tento zdařilý, není předc tak lahodný, jako onen w sešitu 1. číslo 4. — 3. »*Serenáda*« od Rellstaba, hudba od Schuberta, překlad od Č. Kdožby se byl již nekojil anjelskými nápěwy Schubertowých písní! Obecenstwu českému posud snad, co mi známo, žádný překlad z písní jeho podán nebyl, tím witanější bude přítomná serenáda, kteráž jest jedna ze zdařilejších jeho skladeb, možno-li kterým skladbám jeho přednost dáti před ostatními. Překlad básně jest welmi zdařilý. — 4. »*Na wlast*« od Tichého, hudba od Suchánka. — 5. »*Jezdec před bojem*« od Hauffa, hudba od Veita. Překl. od Č. Oblíbená to píseň wýtečného skladatele našeho, podána zde s českým překladem, i přálibychom, aby p. skladatel si neztížil k původním básním českým znamenitých wloh swých použiti. — 6. »*Sbor bojowníků*« od Worlíčka, hudba od Fr. Škroupa. Prwní to dárek pro wětší zpěwácké sbory a akademie, jakýchž aby se wíce poskytowalo wšeobecná jest žádost. Jaký nedostatek máme posud čtwerohlasích zpěwů a sborů! Kýžby páni skladatelowé na tu stránku horliwost swou chtěli obrátiti, a kýžby i p. redaktor co možná aspoň každému sešitku jednu čtwerohlasou skladbu neb sbor na místě písně připrawil — jistěby se welmi welké části odběratelů Wěnce zawděčil. — Tímto chtěl jsem naznačiti, jakého obsahu jest stránka hudební nowého Wěnce, kterýž jak každý snadno pozná, za lewnou cenu (sešitek 30 kr. stř.) mnoho zdařilých wěcí přináší. — I literární příloha zasluhuje úplného schwálení. Obsahuje pak básně, nowelly a jiné zábawné i poučné články, a ku konci Feuilleton, welké rozmanitosti, o čemž promluwiti mi již wolno není, an jsem se při hudební stránce déle pozdržel, než jsem sám úmyslu byl. W každém způsobu můžeme obnowený »Wěnec« s dobrým swědomím našim milowníkům národní literatury a českých zpěwů co nejsrdečněji schwalowati.

P. M. Weselský.

W doušce oznamujeme, že zatím již wyšel sešitek 5. i 6., a tím že skončen jest *prwní* swazek nowého *Wěnce* toho. Mimo přílohu, arch 6., 7. a 8., obdrží pp. odběratelé nadto ještě překrásně zdařilou kamenopisnou podobiznu (in folio) dějepisce našeho p. Fr. Palackého, již wýtečný umělec náš p. Hellich zhotowil.

Způsobem tím bude každý swazek *Wěnce* obsahowati *šest sešitků*, každý sešitek 20 stran hudby a jeden neb dwa archy zábawného textu w příloze. Na konci každého swazku podá p. nakladatel P. T. pp. předplatitelům nádawkem zdařilou podobiznu některé o *národnost slowanskou* jakkoliw zasloužilé osoby.

O obsahu *Přílohy* literní k prwnímu swazku *Wěnce*, kteráž, podlé hudební stránky, činí dílo o sobě, knížku to, co do sličnosti ouprawy zewnější u nás potud newídanou, bude co nejdříwe šíře promluweno. J—r.

---

* U příležitosti poznamenáno budiž, žeby welmi rádno bylo, aby přátelé zpěwu činili pozorny cestující hudebníky a zpěwáky na mnohé naše krásné písně, a pro lepší rozšíření jich těmto sdělowali, jakož se to již na mnoha místech stáwá. Tímby se nejen písně naše rozšířili, mnozí nepřátelé na plynnost řeči we zpěwu českém pozorny učinili, a milowníkům českých zpěwů dostaloby se radosti té, žeby jich častěji uslyšeli, než se to až posud ještě stáwá. Byloby i přáti, kdyby si někdo na práci wzal, aby pod oblíbené nyní písně Prochowy české texty buď přeložené buď původní obstaral, a w některém časopise uweřejnil, jak se to již i s některými stalo: mnohým žádostem by tím bylo poslouženo.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 3.
11. roč. běh.

*Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

8. ledna
1844.

Předplácí se na čtwrt létu 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným zawitkem, 2 zl. 36 kr.

WÍTÁNÍ

Jeho Cís. Král. Wýsosti

NEJJASNĚJŠÍHO ARCIKNÍŽETE

ŠTĚPÁNA,

jakožto hlawy králowstwí českého.

Od

wěrných Čechůw.

Ai wzhůru wlasti, wzhůru
Probuď se w radost, w ples,
A w plnohlasném kůru
K nebi swé city wznes.

I sawzni hlučně, Praho,
Hlas twůj leť dál a dál:
W twé wlasti wsejde blaho,
Twou žádost plní král.

On tobě stawí w čele
Roub domu slawného;
Ó wznes Mu díky wřelé
Ze srdce mrawného.

„Ó Bože, chraň nám krále,
Slyš wroucné prosby hlas,
A dej Mu zdrawí stálé,
I blaho w každý čas.“

Ai wzhůru wlasti, wzhůru,
Probuď se w radost, ples,
A w plnohlasném kůru
K nebi swé city wznes!

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

2.

W dlouhé wysoce klenuté komnatě seděla Adela míšenská, manželka krále Přemysla Otakara I. na powýšené stolici, která se welmi stolci knížecímu podobala. Wysokou a wnadnou postawu její objímal purpurowý plášť až na bedra jen sáhající, a černé wlasy její spínal na temeně zlatý kruh na způsob diademu. Ze všeho toho, jakož i z hrdosti trůnící na obličeji, strastmi, na paní tuto nyní doléhajícími, poněkud zwraštilém, bylo patrno, že si w odslunť lesku králowského welmi libuje a to nyní tím wíce, čím jistěji bylo, že wůlí a nasycením manžela brzo swlíknut bude s ní klamný, blýskawý záwoj, jejž okolo majetníka rozhrnuje purpur a koruna. Zcela jinak okazowala se tedy matka než dcera její Blažena, kteráž práwě s mladým hrabětem Černínem do komnaty wstupowala.

U okna stál Adelin syn Wratislaw, asi dewatenáctiletý jinoch, wysokého zrostu, poněkud složitých, neohebných oudů, kteráž neohebnost i duševní býti se zdála. O dlouhý meč se podpíraje

hleděl s welkou pozorností k Motolům. Při wstupu Wratislawa se obrátil. »Aha, tu je,« wyprawil pomalu a wáhawě z úst; »byl jsem wám naproti, hrabě! — a již jsme wás neočekáwali.«

»Kde jste byl tak dlouho?« ptala se nyní Adela, ruku swou milostí welitelky mu k políbení podáwajíc.

»Odpusťte, králowská Jasnosti!« ukloní se Černín, ruku její uctiwě políbiw; »chystal jsem wše k dnešnímu shromáždění přátel našich.«

»A což neposkytuje dům otce wašeho již bezpečnosti straně mé?« ptala se králowna.

»Ode dneška, co král weřejně pewnou swou wůli projewil, neposkytuje« — odpowěděl Wilém zraky sklopiw.

»Ha, tedy i on!« wykřikla Adela — »jeden po druhém« — připojila temně. »Ale kdyby mě wšickni opustili, a kdybych sama se postawiti musela proti newěrnému manželi a celému sněmu, neupustím od swých práw, a Řím dowede ještě pokořiti krále i biskupa,« prawila odhodlaně.

»A proč se spoléháš, matinko! na pomoc lidskou?« prohlásila se nyní Blažena, kteráž o zadní zábradlí stolice Adeliny se podpírawši, nyní ku předu se nahnula, »jakoby ti někdo mohl wzíti práwo Bohem udělené — newěř tomu! a byťby i Daniel králi po wůli jednal, co můžeš ztratiti? klamný lesk koruny, ale práwo swé nikdy.«

»A což to není dosti?« odwětila Adela netrpěliwě. »W čem by tedy záleželo práwo mé, bláhowá! když bych po dewatenácte let otce twého u wyhnanstwí doprowázejíc, w dwadcátém roce, anto na trůn dosedl, odstoupiti měla od boku jeho, a zůstawiti toho místa jiné, s kterou on swé štěstí sdíleti chce, jako jsem já s ním sdílela strasti?«

»Štěstí, tuším,« odpowěděla Blažena, »málokdy bytuje na trůnu.«

»Ale uwaž, sestro!« prohlásil se nyní Wratislaw wáhawě, »že bych pak ztratil tak krásnou zemi a —«

»Arci, můj synu,« přiswědčila králowna; »zbawiti wás chce počestného jmena — děti mé — otec wáš; ale to se mu nepoštěstí« zwolala prudce »a byťbych se za wás měla sama obětowati.«

»Toho nebude třeba,« wmísil se nyní opět do řeči Wilém, »dnes po půl noci sejde se ke třidceti mladých bohatýrů na statku motolském, a tito wšickni mají jedno heslo, totiž: Otakar králem s Adelou a nebo Wratislaw.«

»Oh! oh!« usmíwal se nejapný králewič radostně.

»To by ještě bylo —« wece Adela w přemýšlení; »ale Černíne!« obrátí se opět k Wilému, »když by Otakar i tyto dobré jinochy oslyšel, jak potom?«

»Potom rozhodne boj,« dí Wilém »a w den wašeho soudu bude weleti syn wáš na trůně českém.«

»Ano, boj buďiž mezi mnou a ním!« zwolala Adela mstiwě; »a kdyby Otakar i zwítězil, postawí trůn swůj na zříceninách, které mu ponecháme!« prawila cizinka, nelitujíc zkwitající zemi, poněwadž jí wlastí nenazíwala.

Wilém i Blažena ztrnuli nad řečí touto.

»Zlý duch opanowal srdce twé,« prawila Blažena, před matku se postawiwši, »obětowati chceš proudy krwe záměrům swým; ale Bůh tě newyslyší, ano spíše swoláš hněw jeho na hlawu swou a na nás.«

»Co třeštíš, pomatená?!« upřela Adela zraky swé na dceru, »a nebo jsi spikla se i ty s nepřáteli mými?«

»O nikoli, matinko, nikoli!« wece díwka dětinskou laskawostí; »kdyby tomu tak bylo, nezhrozila bych se nad slowy twými.«

»Wěřím ti, má pobožná Blaženo!« stáhla pohnuta Adela díwku na prsa swá, »tyť jsi má jediná útěcha, a jen litost nad wámi, dítky! wynutila mi snad slowo neprawé — aspoň mi to nekladťe za prawdu, Černíne!« obrátila se k Wilému, jehož úžas byla pozorowala.

»Králowská Jasnosti!« wece Černín, »wěřím rád, že to byla slowa popuzenosti, neboť byste nemohla s chladnou krwí takowou radu pronesti, abyste se nezachwěla hrůzou soudu Božího. Odpusťte, milostiwá paní!« přistoupil blíže, zpozorowaw newoli w oblíčeji jejím — »odpusťte, pakli jsem slow lahodných neobral; ale já jsem Čech, a miluji swou wlast, protož milostiwě prominete, přeswědčena jsouc, že jsem žiwot swůj k službě waší wěnowal.«

Adela pokynula několikráte milostiwě hlawou. »Ale jak tedy obhájíte práwo a dědictwí syna mého nechtěje tasiti meče?« ptala se po chwíli.

»Ano, to bych sám rád wěděl« prohodil Wratislaw.

»Tu noc před soudem waším zmocníme se hradu,« wyswětluje Wilém, »a tak přinutíme Otakara, aby uznal waších práw aneb se odřekl koruny bez mnohého krweprolití. Ostatně pomůže Bůh.«

»Ano, miláčku,« přikročila Blažena k němu, »tenť pomáhá wždycky, a marné jsou waše powěry, waše oběti a klatby — protož zwe-li tě hlas

jeho, jdi a bojuj jmenem jeho, a já—budu se za wás modliti« —doložila šeptmo a Wiléma obejmouc kwapila z komnaty.

»Jdi, duše zbožná!« mluwil do sebe Wilém — »modli se—wywolilas, tuším, sobě stan nejlepší.«

Králowna se byla wzchopila a několik kroků po komnatě učinic, zastawila se před Wilémem a ruku na rameno jeho položiwši, prawila: »Tedy se rozhodný čas blíží, a na wás záleží, mám-li w potupě se wrátiti do wlasti, z nížto jsem wítězoslawně ozářená leskem králowským do země této se wyprawila.—Čas míjí, Černíne!« prawila opět po chwíli, když Wilém žádné odpowědi nedáwal —»wíte, jaká odměna wás očekáwá.«

»Ano, Jasnosti!« odwětí Wilém. »I kdyby se Blažena co smíru cherub nad wámi newznášela, konal bych, co za sprawedliwé uznáwám. Dwanáctá se blíží,« obrátil se k Wratislawowi, který si lhostejně s peřím na koženém biretu hrál—»jste připrawen, králewiči?«

Wratislaw neodpowídaje wtlačil si biret na hlawu a do pláště se zaobaliw kráčel ke dweřím. Černín se usmál, i chystal se též k odchodu, neboť wěděl, že Wratislaw, nejsa milowník slow, jednáním swým, k čemuž se wždy jen pomalu a wáhawě odhodlal, úmysl swůj prozrazuje.

»Počkej pak, Wratislawe!« wolala jej Adela nazpět—»a poslechni slowa má: Jdeš, abysi získal šlechtu, abysi ji roznítil, odwážiti se w zápas pro tebe o korunu a zemi českou—na to pamatuj a uposlechni rady přítele našeho Černína.—A nyní jdi, můj synu, Bůh žehnej podnikání twé« objala nešťastná králowna syna swého s pláčem a hbitě se obrátila, aby newiděl poddaný králownu slzeti; neboť blízko pádu držela wíce na domnělou slušnost a hrdost mocnářky, než kdy jindy.

Wilém powahu její dobře znaje odešel mlčky za Wratislawem.

I šli tou samou cestou, kudy byl Černín přišel, k malé brance, z kteréž jim, an se k ní blížili, muž celý zakuklený naproti wystoupil.

»Stůj! kdo to?« zwolal Wilém po meči sáhnuw.

»Adela!« zwolal zakuklenec uleknut kroky zaraziw. »*Per candella Madonna!* jak jste mě ulekl, *eccelenza!*« prawil cizinec k oběma jinochům se přiblížiw.

»A! jsi ty to, *Saramito?*« tázal se Wilém napolo obnažený meč do pochwy schowáwaje.

»*Si, si*« usmíwal se Wlach.

»A co tě přihnalo na Wyšehrad? mluw! jakou zpráwu mi neseš? co se přihodilo?« dotíral netrpěliwě Wilém.

»Pomalu, pomalu!« wece Wlach; »mám mnoho wyprawowati, k čemu by se byla lépe hodila teplá komnata waše, *Monsignore*, kdybych wás byl doma nalezl, nežli toto nádwoří, kde člowěku slowa w hubě mrznou.«

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (Briccialdiho koncert.) Oznámení koncertu je za našich časů ta nejtruchliwější píseň. Ty blahé sny jinochowy, kteréž mu zdaleka kynuly, když s poswátným plamenem lásky k umění cestu k sláwě nastoupil, rozplynuly se w pouhý dým. Na wybledlých twářích widíte stopy nočního bdění, ježto obětowal, aby duši waši na hodinu powznesl. Tak myslil, snažil se, dorůstal a teď přišel a k slawnosti wás wyzýwá. Z pozwaných wšak nikdo nejde, a kdyby služebníka wyslal, aby na rozcestí swolával hladowých, nenalezne nikoho, — přesycenost swětem wládne.—W pátek 29. prosince dáwal p. Giulio Briccialdi koncert na flautu. Umělec ten přišel z Říma, příroda obdařila jej welmi sličnou twáří, a powěst jmenowala jej prawým mistrem přeněžného nástroje. Mohli jsme se tedy nadíti, že se tím aspoň hojnost pěkného pohlawí přilákati dá. Wšak darmo bylo wšecko. Náwštěwa byla skrowná. Slyšeli jsme od něho dwě fantasie z opery »Hugenoti« a z »Náměsíčnice,« pak Ernstowu elegii. Kdo z obecenstwa pražského přítomen byl, přiswědčí že tenkráte kritika nepřeháněla, udělujíc mu wyswědčení nejwyšší dokonalosti. Mimo znamenitou brawuru na tomto obmezeném nástroji zmocnil se B. tónu neobyčejné krásy, který zwláště we tkliwých momentech newýslowně působí. Sl. Jandelowá spíwala jednu píseň od Kitla a druhou od Thalberga, a p. Appelmann prwní od Veita a druhou od Schuberta. Krásný jeho baritonowý hlas zasluhuje wšestranného powšimnutí. Některá místa se mu dobře powedla. Orchestr zastáwal mladší p. Škroup na fortepianě. *R.*

Z Kutné Hory. (Diwadlo—knihowna.) Tážete se mne, jak se s naším diwadlem daří? — Krásní byli snowé naši, blahé těšení na radostné doby, chudině, outlým dítkám a nemocným mohlo se přispěti—a to wše ničím—ničím jen proto, že místa, kdež dříwe ochotníci naši hráwali, nyní společnost kočujících po swětě herců německých používá. Tak se owšem mnoho k dobrým účelům nezíská! Žeť se i mnohý najde, který se, nemaje na to ohledu, z nezdaření *českých* her raduje, jest wěc jistá, ale také dosti smutná. Hora Kutná kráčela wždy Praze po boku, nuže ať i w probuzowání národnosti nyní nazpět nezůstáwá. — Jak doslýchati, má se knihowna zdejší již brzo otewříti, k jejímuž založení se četných příspěwků sešlo. — Budoucně podlé žádosti Wašnostiny o nowotách společenského žiwota! †.

Z Benátek nad Jizerou. (Diwadlo.) Dne 26. prosince byl od zdejších ochotníků prowozowán Štěpánkův »Čech a Němec.« Po dlouhé desítiletě přestáwce —a hráwaloť se jindy w Benátkách hustě a pilně—prwní to opět bylo představení na domácím diwadle. Diwu-li tedy, že ač o sedmé teprwa začátek ustanowen byl, již po šesté sál hosty tak se přeplnil, že o půl sedmé začíti se musilo. Na žádost přízniwců, kteří 26. pro tíseň do diwadla dostati se nemohli, a i oněch, jenžto hru ještě jednou widěti sobě

žádali, opakowáno představení 27. podruhé před obecenstwem, neméně četně shromážděným a ku stejnému wšechněch zalíbení. Powážíme-li, že naši ochotníci, jednoho jen wyjímaje, naskrze prwnikráte na jewišti wystoupili, nemůžeme než největší radost jewiti nad tak zdařilým jich počínáním. — Panna M. T. w osobě Kačenky brála tak přirozeně a nenuceně, panna S. tak uwykle na jewišti se pohybowala, a panna K. w osobě Aničky počínala sobě tak zdárně, že wesměs pochwaly a obliby došly. Z mužských Jirka, pan Tomáš, a žid zwláště obecenstwo bawili. Z prwního tohoto a tak zdařilého wywedení wše krásné na budoucnost sobě slibujíce, pewného jsme přeswědčení, že mladí naši ochotníci na »Čechu a Němci« nepřestanou, ale w krásném wlasteneckém podnikání statně pokračujíce, obywatelstwu zdejšímu, ježto powždy ke hrám w jazyku národním celým srdcem lnulo, mnoho podobných zábawných wečerů ještě spůsobí. *H—c.*

SWĚTOZOR.

(Sopka Etna.) W přírodním ohledu poskytuje nyní jižní Ewropa zwláštní diwadlo; po dlouhý čas trwalo a trwá posud zemětřesení na mnohých místech we Wlaších, Hercegowině, w Odese, hlawně ale w Dalmatsku, s čímž soptění hory Etny nepochybně w úzkém spojení se nalezá. Zemské útroby pod tímto země pásem museji býti w diwém zbouření. Hora Etna jest as 11.000 střewíců nad hladinou moře a nejwyšší wrchol ledem a sněhem pokryt. Před narozením Kristowým wí se o dewaterém soptění, po Kristu o osmnácterém, z nichžto poslední w druhé polowici listopadu 1843 jedno z hlawnějších jest. Z wrcholu hory walilo se hrozným burácením mnoho černého kouře a wody, lítal popel, písek a ohromné kameny na wše strany; láwa ale prodrala se as w polowici hory a nowým otworem zachwátila mnoho osob, zaneprázdněných odklizením dříwí, owocných stromů, na ostrowě sicilském welmi wzácného, poplenila lesy, owocné sady a winice, i spálila stromy w dosti weliké wzdálenosti, ježto w okamžení zaplápolaly a klesly. Jak cestowatel jeden dí, bylo diwadlo to hlawně w noci čarokrásné. Měsíc jen málo pronikal temnými mraky, ohněm z tekoucí láwy bylo okolí čerweně oswětleno; sde onde wrhal se proud se skalnatých srázů w hrůzoplném třeskotu. Láwowé proudy sopky Wezuwu jsou u přirownání ku proudům Etny jako potůčky k řekám.

(Barwy swětlotisku.) Známý jest wynález Dagnerůw, jímžto pouhým swětlem slunečním, od předmětů odráženým, předmětowé sami se wyobrazují. Jak časopisy (mezi nimi též Kwěty) již oznamowaly, podařilo se panu Isenringowi we Mnichowě, že i barwy na takowémto swětlotisku se wywádějí. Při weliké outlosti swětlotisku newzniklo arci hned příznivé mínění o těchto barewných obrazech, neboť nebylo lze pomysliti, žeby swětlotisk barwami po cestě mechanické mohl se opatřiti. Teď ale každého očitě o tom přeswědčiti možno. Barewný obraz takowý má zwláštní wnadu; něžný nádech barewný jest na celý obraz jako wylit; žádná částka swětlotisku není ztracena; barwy nejsou owšem silné, wýrazné, patrně ale možno je poznati; již samý swětlotisk můžeme powažowati jako za prášek na křídlech motýlowých. protož i barwy na prášku tom musí býti tuze mírné, aby se oko jimi u srownáwání neurazilo. Barwami wycházejí na jewo jednotliwé částky obrazu twárněji, plastičněji, což bez odporu jim ku prospěchu jest.

(Uzawřený mír mezi Čínou a Angličany.) Anglicko, jemužto zřizowáním fabrik na pewnině Ewropské wíc a wíce tento swěta díl se zamyká, pro jehož zboží trhy americké, africké a indické již nestačí, s nímž přepilný Seweroameričan, Francouz, Hollanďčan a Rus na trhách swěta scházeti se počínají, w zoufání nad strašnou propastí, která se před ním otwírá, prudce wydralo se na wysočiny indického Kawkazu, aby si Afganistanem prolomilo bránu do střední Asie, na jejímžto prahu ale klesnouc wrátiti se musilo; toto hrdé Anglicko odhodlalo se konečně zatlouci na omšená wrata okouzleného hradu čínské panny, od cizího národu ještě nepolíbené, neobjaté, kteráž na zámku swém po mnoho wěků o samotě seděla we sláwě swého rozumu a moudrosti. Patero wrat padlo, Kanton, Amoy, Ningpo, Fu-čeu-fu a Šinghoe; anglické zboží walí se již těmito přístawy podlé uzawřeného pokoje dne 29. srpna 1842 a dle uzawřené celní smlouwy roku 1843. Missionář Gützlaff prawí o tom: »Památný jest den 29. srpna. Tisíceleté předsudky klesly před welitelským zákonem newyhnutelnosti.« Anglické zboží půjde do Číny, čaj a hedbáwí z Číny do Ewropy; z čínského čaje a hedbáwí musí se ale w Ewropě weliké clo odwáděti, an zatím ewropské wěci pod mírným clem do Číny se propouštěti musejí; Čína tím tratí, ubíhá w poddanost Ewropě, a w tom ohledu stojí Čína na prahu nowé doby. Časopis jeden prawí o nynějším stawu Číny: »Dwůr pekinský nikterak nemůže ještě posouditi swoje položení a nahlédnouti, že Čína nucena jest blížiti se k ewropejské ciwilisaci a pomoc hledati w tom, co ji chybí, totiž we wědách matematických a silospyteckých. W jiných wěcech jest Čína wětším dílem tak daleko jako Ewropa, w některých před námi; dnešního dne ale wládnou wždy nad swětem, a aby se jich dosáhlo, musilo by změněno býti weškeré čínské wychowání. Knihy Konfuciowy, známost čínského dějepisu a starožitností, studowání pěkné literatury a učeného slohu, wšecky nauky, jimižto čínská mládež nyní se obírá, již nestačí. Weliký muž na trůnu, jako byl Kangi neb Kienlong, mohl by říši ochrániti, k tomu wšak není wyhlídky. Dwůr pekinský sice nahlédnul, že wálečné haraburdí jeho zastaralé jest; i stawí lepší koráby, lije lepší děla, kupuje parolodě, uwádí oprawy u wojště, posud ale není widěti nic, z čehož by se poznati dalo, že to nejsou wěci mrtwé, newýznamné, dokud wše na národním základě spočíwati nebude. Mohamedánští panowníci uwáděli ty samé oprawy a činili mnohem wíce, aniž záhubné propasti mohli ujíti. W Číně nalézají se owšem lepší základy k budoucímu pokroku a wýwinu; žiwly ty musily by wšak dříwe býti zbuzeny, a k tomu třeba wíce swobody ducha, nežli ode dworu pekinského očekáwati možno.«

(Dobýwání zlata na Uralu a horách altajských.) Zlatopiské wrstwy na Uralu jsou wůbec známy; část k hornickému okresu Zlatoústskému byla po dlouhý čas za nejwydatnější powažowána, hlawně horní doly pod jmenem Carewo-Alexandrow a Carewo-Nikolajew. Od té doby, co se tam zlata dobýwati začalo, až na naše dni, dobyly se z nich čtyry sta pudů čili 1600 centů. Památné jsou ale též kusy zlata ryzího; w říjnu 1826 nalezený wážil přes 24, a w říjnu 1842 přes 87 liber. Již roku 1837 se myslilo, že w nadřečených dwou místech zlato již wyčerpáno; nicméně w malé řece Targance a wedlejším potoku našly se nowé wrstwy dosti wydatné. Nyní wšak w Sibirii od wýchodního Uralu do hor altajských nowé nalezeny wrstwy; zlaté hory slibowány—a našly se. Podlé čínského pomezí přes horskou plochu altajskou, 80.000 čtwerečních mil welikou, táhnou se wrstwy ty, jichž dwoustý díl w poměru ročně 300 pudů (1200 centů) zlata poskytá. Tyto žulowé hmoty byly posud za hluché powažowány. J. S. T.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 4.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

9. ledna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

»Mluw jen, wšak oni roztají,« napomínal Wilém.

»*Eccolo,* hned!« prawil Wlach. »Předně: Sebral *marchese* míšenský welké wojsko na pomezí českém, aby podporowal sestru swou.«

»Můj strýc?« ptal se Wratislaw.

»Ha, *per Dio!*« uskočil Saramita stranou.— »Toť snad králewič?«

»Myslíš mě?« táže se nejapně Wratislaw.— »Ano, ten jsem.«

»*O vostra altessa!*« klaněl se Saramita— »račte podržeti w paměti *Andrea Saramitu,* kteréž je bez chlouby *un dottore ancora celeberrimo,* jehož ší *suá majestá* český král, t. j. otec waší Wýsosti za žiwotního lékaře wywolil, a který, bez chlouby mluweno, waší Wýsosti tolikė služby prokázal, že se welké odměny nadíti může.«

»To se nestane!« dupnul nyní Wilém, který se byl na náwěští Saramity zamyslil—»tak daleko nesmí přijíti rozepře tato, aby cizinců noha loupežiwá kráčela po luhách wlasti—my je předejdem, a pak běda jim, nezůstanou-li za pomezím naším!« Tak promluwiw chtěl dále kwapiti.

»*Piano, eccelenza!*« zaskočil mu Samarita cestu, »mé náwěští není u konce.«

»Co wíš ještě, nešťastný posle?« zarazil se Wilém.

»Pod wečer jsa ku králi za příčinou nějaké churawosti powolán«—wyprawowal Wlach, »nalezl jsem tam wašeho pana otce, a tu jsem z jejich rozmluwy znamenal—nu, wždyť wíte, jak *dottore* Saramita pozoruje?«

»Dále!« zwolal netrpěliwě Wilém.

»Že se na pozejtří soud rozhodne,« odwětil Saramita poněkud urażen krátce.

»Pozejtří již?« zwolal radostně Wilém. »Ha, naše noc jim zaškrtí den soudu. Člowěče, za to náwěští zasluhuješ králowskou odměnu.«

»Neřekl jsem?« usklebil se Wlach.

»Ano, já se mu odměním, až budu králem,« prawil Wratislaw; »ale nyní již pojďme, nebo mi oudy zimou ztuhnau.« A sám se ubíral brankou na pěšinu po kolmé skále k řece wedoucí.

»Hlas se ráno u mne!« wolal mladý hrabě Černín na Saramitu zpátky, za Wratislawem pospíchaje.

Hlawou wrtě díwal se dlouho wlaský lékař za odcházejícími mladíky, kteří zamrzlou wodu přešedše, přes smíchowské louky k Motolu pospíchali.

»A to by bylo wšecko?« mluwil pak sám k sobě, »jen sliby za mé namáhání a za mou cestu w takowém mrazu, a tu mě nechají stát, jako kdybych měl přemejšleti nad nowou nemocí —*cospetto di Bacco! io sono dottore!*« zwolal zlostně dupaje; »oni mě nemají nechat státi! Ale co pak wědí ti sewerní barbaři, co je to *dottore,*« chlácholil sám sebe, »pročež je musíme stříhati, dokud srst postačí a pak: *A Dio,* páni medwědi! —s wašimi penězi žije se dobře w krásné Italii. Ale co nyní?« zastawil se opět, když byl několik kroků k brance popošel.—»Já se mu odměním, až budu králem!—ano až budeš, to rád wěřím, ale já bych mohl dlouho na tu dobu čekat, a Otakar je již králem, za to, co mu sdělím, musí se mi též králowsky odměnit, a pak *avanti!* wítej mi krásná Italie!« Tak radostně zwolaw pospíchal ouzkou stezkou s wyšehradské skály. »Ale nebuď bláznem«—mluwil po cestě sám k sobě, když mraziwý wítr radostí rozpálenou krew jeho ochladil, »abys wšechno newypleskal; jen tolik co mu wěděti třeba, aby se ti štědrým prokázal ten skoupý král; jeť potřeba si krýti záda, neb kdo wí, jak se to skončí, a štědro-hloupý Černín mě objednal na zejtří k sobě— haha! budeť to mistrný

kousek, *corpo di Dio*, já wám okáží, wy čeští diwochowé, co umí *signor dottore Andrea Samarita.*« Tak a o takowých předmětech sám s sebou rozmlouwaje ubíral se ku Praze.

2.

Jitro bylo se již dáwno rozhostilo nad obzorem, a krwawě prokukowalo slunce sněho-bělawými oblaky k zemi, když se nejwyšší komoří králowstwí českého, starý hrabě Černín od krále po druhé za dnešní noci domů wrátil. Jeho kwapný krok jakož i neobyčejně začerwenalá twář, často w bledou barwu přecházejíc, neméně i zamyšlenost jeho prozrazowaly, že se něco neobyčejného přihoditi muselo, co starého, wždy powážliwého pána tak hluboce dojalo, že si ani uctiwého pozdrawení služebníků swých newšimnul, na jakowéž jindy wždy přiwětiwě děkowáwal.

Do swé komnaty přišed, sedl, ustrojen jak byl, k psacímu stolku a několik ještě slow na list w noci již započatý napsaw a pečeť swou naň přiwěsiw, zawolal starého služebníka.

»Wezmeš tento list,« prawil, slúhowi list odewzdáwaje, »a doneseš na Wyšehrad i wyžádáš si od Její Milosti, paní Adely, jmenem mým dowolení, abys jí ho wlastní rukou odewzdati směl.«

Slúha ukloniw se chtěl mlčky odejíti.

»Ještě něco!« zawolal ho welitel nazpět. — »Zeptej se wrátného, byl-li můj syn dnes doma? anebo — pak-li nebyl, kdy odešel a zdali již přišel?«

»Widěl jsem sám mladého pana hraběte asi před hodinou domů přicházeti, Milosti!« odpowěděl slúha. »Zdali hned z wečera nebo teprw ráno wyšel, newím.«

»Tedy i on snad mezi nimi?« zbledl hrabě — »jdi!« welel po chwíli slúhowi.

»Staral jsi se dost, starý Černíne!« mluwil pak o samotě, komnatu brzy čerstwým, brzo wáhawým krokem přecházeje — »a pomáhals wěrně, když toho wlast žádala, i zachowals jmeno otců swých bez poškwrny, tak jakos je byl zdědil, ano k sláwowěncům rodu swého jsi zawěsil ratolesti nowé, které syn twůj rozmnožiti *musí*, a třeba i jeho srdce pukalo. — Nešťastná láska ta,« mluwil opět po chwíli, kroky swé zastawiw. »Ale kdož by to byl předzwídal! Wšak to jest již ukončeno, i daufám, že list můj nešťastnou paní nezarmoutí, kteráž hořem snad zawedená podněcowala přátele swé k boji proti wlastnímu králi. To je hrozné — rušiti, po čem tato nešťastná země tak dlouho lkala — spasný, blahodatný mír! — Ale což ona! ona je cizí; ale ti nešťastní zrádcowé wlasti, a běda ti, Černíne! zdali i syn twůj we spolku jejich!« zwolal na stolici sklesnuw. Nedlouho tak w mlčení potrwaw, wzchopil se a odešel k synu swému.

Skwostně wystrojen stál tento w prostřed komnatě u silného dubowého stolu, na jehož druhém konci *Ondřej Saramita* w uctiwé, skloněné postawě stál.

Byltť prostředně a dosti prawidelně rostlý muž, jehož wysmahlý, rudý obličej, černé, kadeřawé wlasy a oči takowétéž barwy, žiwě w malých důlkách jako rtuťowé tečky se koulící, na prwní pohled jihorodáka prozrazowaly. Široký zlatý řetěz wisel mu přes prsa a zazwonil někdy o zlatou rukowěť dlouhého, tenkého kordu. Černý, aksamitowý oděw slušel mu wýborně a bílý naškrobený, dobře ke krku přiléhající límec swědčil o krasochuti jeho. I obličej jeho nebyl prost wší důstojnosti; jasně byla w přísných, tuhých tazích jeho wyryta duševní odwaha, nelibě wšak urážel o jeho potutelné, kolem rtů wždy hrající usmíwání.

»Práwě jsem objednán k Jeho králowské Milosti!« mluwil za delší rozpráwkou Saramita, »i mohu wám tedy za několik hodin powěděti, co král nowého uzawřel.« — »Učiň tak, slídiči!« prawil jinoch, »a tuto wezmi na srážku za služby swé!« při tom hodil měšec zlatem naplněný přes stůl, po němž Saramita lakotně s diwou radostí w oku sáhal: »*O eccelenza, io sono vostro*, ó!« mluwil skoro třesoucím-se hlasem Samarita, wak potěžkáwaje, a pak jej bedliwě do kožené, pod aksamitowým kabátem na řemeně k bedrům připásané kapsy schowáwaje — »spoléhejte se na mne; we wšech dweřích, we wšech koutech hradu králowského budu míti oči a uši, tak že ani myšlénka nikde proklouznouti nesmí, abych se nezeptal odkud a kam? Spolehněte se jen zcela na mne, a nebo nejsem já *dottore*, který študowal na školách *Salernských*, co?« wztýčil se opět hodností swou, kterou tak drze zneuctíwal, se wychloubaje.

Wilém se usmál. »Wěřím wám, pane žiwotní lékaři!« prawil schwalně powýšeným hlasem, naopak hlasu, jakého užíwal w následujícím rozkazu, takto na jewo dáwaje, že dobře rozeznáwá důstojnost a podlost w jedné osobě. A wšak nyní pospěš wyzwědět rozmar krále, abych wěděl, jak slowa swá spořádati, bych se prodral až k srdci jeho. Na konci krokowé *) ulice mě očekáwej!«

»*Si, eccelenza!* stane se tak!« uklonil se

*) Krokowá ulice (Sporrengasse). Němci jí přezdili Sporengasse a čeští renegati přeložili *ostruhowá ulice.*

Saramita i bral se plaziwě ke dweřím, an se tyto prudce otewřely a starý hrabě do komnaty wstoupil. Uleknut uskočil Saramita stranou.

»Ah, pan žiwotní lékař!« wece starý hrabě brzo na Samaritu, brzo na Wiléma pohlížeje. — »Jsi nemocen?« obrátí se k synu.

»Na mysli, otče můj, těžce,« odwětí uctiwě jinoch — »a poněkud i na těle.«

»To je od newyspání — « prohodil starý hrabě. — »Poradil jste již synu mému?« obrátil se k Wlachowi, kterýž ale hluboko se ukloniw, rychle z komnaty odešel. Starý hrabě přešel několikráte w zamyšlení komnatu a Wilém se díwal s rostoucím úžasem na otcowo počínání.

»Kdes byl dnes w noci?« zastawil se najednou před ním starý hrabě a opřel zraky swé na jeho obličej.

Wilém se zarazil a červenost obarwila twáře jeho, pak se ale wzpamatowal, pozdwihl k němu swé modrojasné oko a prawil pewně: »Kde jsem jindy býwal — u swé newěsty na Wyšehradě.«

(*Pokračowání.*)

Pápěrky.

1.

Německý časopis »Grenzboten« patří w dlouhé řadě podobných spisů k té skrowné části, kde se Slowan o swých záležitostech mírného a sprawedliwého úsudku dočte. Prwní číslo letošního roku přináší článek o německé literatuře w Čechách, jmenowitě o wyšlém w Praze almanachu »Libuša« od P. A. Klara. Zasílatel líčí oprawdiwě panující u nás dwojakost. »W panském domu je společnost, hudba a tanec. Nejmladší sestra zpíwá u fortepiana Göthowu píseň aneb deklamuje Schillerowu báseň; ale *český* zpěw slepého žebráka, slabě zazníwaje z wedlejší weské hospody, aneb ukolibawka staré kojné w čeledníku, zachwěje hlubšími strunami weškerých srdcí. Jakou radost má starý otec nad synem swým, kterýž jazykem německým bezzáwadně se wznešeným panstwem howoří; sestra wítá urozené přátele bratra swého německým pozdrawením, ježto s uzarděním a zajíkawě přednáší; cizinci wlídně se usmíwají, jelikož němčina ta zwláštní má půwab na wzdorných rtech spanilé Češky; ale otec i matka dáwají synu požehnání, a sestra modlí se za bratra—po *česku*.«—Tak pokračuje dopisowatel dále, až k mnohokráte opakowanému wýroku: »Kdyby Čechowé z pouhých slowanských zdrojů čerpati chtěli, museli by owšem *několik století naspět kročiti*, aby se dlouhými barbarskými zoklikami, Bůh wí kam, dostali.« Zde třeba již jednou dorozumění. *Národ* musí od *wzdělanců* přísně odloučen býti. Z těchto není we swětě ani jednoho, kterýž by we zwoleném předmětu swém nemusel k sousedům útočiště bráti, od nich potrawu si přiwážeti, ale jen proto, aby ji zažil a w národní krew swou proměnil. Zda-li pak se Němci jen z německých pramenů wzdělali? Nebyla jim literatura anglická, francouská, wlaská prawým pokladem? Jejich wýtečníci ale nepodáwali národu tyto zlaté balwany co kowy k ústům, nýbrž nakoupili za ně záživných krmí, jimiž oudy jeho sílili a mocnili. Kdo chce býti wůdcem národu, jeho učitelem a wzdělawatelem, musí se w celém swětě ohlížeti, odkud mu pomoc kyne; národu samému ale musí jen krew swou podáwati, a krew ta, pramen wšeho žiwota, je mluwa *národní*. Wzdělanému pomůže oswěta německá, nikoliw ale národu. Dlouhé řeči newedou k cíli, jediná hodina z mého žiwota přeswědčila by mnohého z nepřízniwců našich. W mém rodinném městě nemluwil a nemluwí posud žádný měšťan w domácnosti německy. Do desátého roku wyučil mě otec w této řeči tak dalece, že jsem po krátkém přemyšlení o wšedních wěcech se wyjádřiti uměl. Teď ale nastala doba, kde jsem se do třetí třídy u duchowního připrawowati měl. Dostal jsem tedy knihu náboženstwí, z níž mi každodenně úkol byl uložen. Paměť moje byla dobrá, že jsem wšak řeči úplně nerozuměl, děsil jsem se, jako při pohádce o zabloudilých dítkách w tmawém lese. Duchowní byl den ode dne přísnější, otec se hněwal, matka plakala. W této nesnázi, newěda, kde uzel wázne, utekl jsem se k Bohu. Na schodech w děkanstwí wisel kříž, tam klečel jsem před každou hodinou, a hořké slzy wyléwal, Boha prose, by mi pomoci ráčil, a přísnost učitelowu zmírnil. Kdykoliw si na ty chwíle zpomenu, mráz mne pojde, a w tichosti přeju si, aby u př. pan Dr. Laube s takowými zpomínkami z dětstwí swého se potkal. Ale ne—něco podobného ani nepříteli přáti nesmíme! Č.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (Wečer o sw. Silwestru.) *Neobyčejná* rozkoš připrawila se nám přičiněním několika spanilomyslných wlastenců w poslední wečer práwě minulého roku. Sešloť se totiž na jich pozwání *přes tisíc* osob w sále swatowáclawských lázní k soukromné, *přátelské besedě*, kterouž mezi dawem horliwého, národním citem roznìceného měšťanstwa i hlawa jeho, wysoce wážený purkmistr měst Pražských swou přítomností poctil. Od šesti hodin z wečera až pozdě do noci hemžili se tu w rozmanitých skupinách wýtečníci naší literatury, úředníci, průmyslníci, nadějná mládež, a naše spanilá, kwetoucí pleť.

A jakož posud wšeliké české společčenské zábawy tohoto druhu, wynikala i tato nejslušnějším pořádkem a žiwě proudícím rozmarem. Wážná, srdečná slowa mísila se w lehounce poletující žert a smích. Rozprawa střídala se s hudbou, zpěwem i deklamacemi, a každý zajisté, zapomenuw toho wečera na wšeliké strasti, jimiž nás minulý rok snad byl nawštíwil, nawrátil se domů s tím blahým pocitem, že mnohdy jediný den, jediná hodina w žiwotě lidském postačuje, dáti náhradu za wšeliké trampoty a nesnáze! N. N.

(Koncert G. Briccialdiho.) *Giulio Briccialdi* dáwal 5. ledna druhý a poslední koncert.—Posluchačů sešlo se opět tak málo jako poprwé, ačkoliw k rozšíření dobré powěsti o něm dosti času bylo. Owšem kdyby byl koncert hudební zkouškou na bál, kde člowěk za dwa groše plné uši tureckého hluku nalapá, wedlo by se mu mnohem lépe. Ale Briccialdi piská na flautu, kteráž není teď w milosti, a piská s tak hlubokým citem, že při jeho bolestném naříkání slze wás políwají, jeho wázání tónu podobá se zpěwu, a zápasí s fortepianem, když nahoře wedený nápěw w dolejších tónech prowází. Škoda té bledé twáře, že se w umělеckém zápalu roznítila! — Fantasie na motiv z opery »Linda di Chamounix« byla prwní, pak následowaly wariace od Frische a poslední byla arie z opery »Lucia di Lamermoor«, která se nejwíce líbila. Mezi tím zpíwala slečna Claudiusowá kavatinu z opery »Anna Bolena« a dwě české písně z nowého Wěnce od Škroupa (mladšího) »Milenka w nejistotě« a »Ranní«. Až tato zpěwkyně dospěje, bude nám ke cti sloužiti. Mimo ni wystoupil též p. Gehrer od dworního diwadla berlínského, a přednášel dwě písně od Hovena (Vesque z Püttlingu). Již z

prwnich tónů bylo widěti dostójného umělce s pěkným hlasem a wýbornou školou. Prwni píseň byla »Die zwölfte Stunde« a druhá »Die Wonne der Kindheit«. Zwuky této písně dotkly se duše mé, jako blahé upomínky z krásného dětstwí, čemu se nikdo diwiti nebude, powím-li mu, že píseň tato nic jiného není, než pouhý opis naší národní »*Nic nedbám, jen když mám pod okny zahrádku,*« wiz Erbenowu sbírku nápěwů číslo 42 prwního swazku. Můj milý Bože! kdo může za to, že Němec w salonu a Čech za pluhem měli stejnou myšlénku! — *R.*

(Pomník sw. Wojtěcha.) Nařízením pruského krále má se k památce našeho kmenowce *sw. Wojtěcha,* kterýž, hlásaje pohanským Prusům wíru křesťanskou mezi nimi mučedlnickou smrtí skonal, zwláštní *pomník* postawiti. Pomník ten záležeti bude w jakési památní kapli, kteráž tak wystawěna býti má, aby dwojí oddělení skládajíc, pro služby Boží katolické i protestantské zřízena býti mohla. W popředuí totiž částce služby Boží protestantské, na kruchtě pak služby Boží katolické konány býti mají. K zapraweni potřebných útrat, které asi 18.348 tolarů obnášeti mohou, nařídil král zawedení sbírky po kostelích a domech w prowincii pruské a w Poznaňsku, která se u katolíků i protestantů nyní započíti má. *D.*

České diwadlo w Praze.

Za příčinou stawení nowého wýchodu z prwního místa zůstalo nowé diwadlo w růžowé ulici několik dní zawřeno, a mezi tím hrálo se třikráte česky na stawowském diwadle. Dne 26. prosince prowozowaly se »*České Amazonky*« — fraška s pěknými tanci, zpěwy, dekoracemi a s textem, kterýž nenáleží mezi nejhorší; alespoň je toto swobodné použití Klicperowy weselohry a wzdělání směšného předmětu o 50 procentů lepší nežli německé, obsahuje práwě tolik, že může člowěk hodinu i dwě při slušné kratochwíli ztráwiti. P. recenzent we »Wčele«, tento strašliwý malkontent čili omrzelec po celý čas, co se česky na nowém diwadle hraje, wyjel si na tuto hru welmi newčasně! Kacafírkowé, Wáclawowé, Největší blázni a jiné fabrikáty z jisté překladatelny hemžily se za oněch časů hustěji na českých prknách a předce tenkráte Wčele se nezdálo, žeby to diwadlu našemu škodilo — wždyť wíme, odkud witr wěje! — Bůh to naprawiž! — Prowození bylo dobré.

W neděli dne 31. prosince hrála se we prospěch p. Grabingra fraška: *Sanice u řetězowého mostu.* I na tuto hru—jde-li *dobře*—může se člowěk jednou podíwat, ačkoli w ní není takowá sháňka po prskawkách dwojsmyslného wtipu a skluzkého dialogu jako w nowějších plodech toho způsobu. P. beneficiant hodí se dobře pro takowé role, jen kdyby se chtěl nazpamět učiti. P. Skalná držela se skoro až tuze w mezech mírnosti—we zpěwu zasloužila wší pochwalu. P. Prokop mohl býti wýborným řezníkem—kdyby se naučil plynně mluwiti; jeho manželka mohla míti wíce jadrnosti — ona wšak nemůže za swůj slabý organ. P. Kaška klopýtal někdy přes jazyk—a p. Hametner myslil bezpochyby, že hraje w pantomimě. P. Grau roztahowal zase, jako obyčejně, každé slowo na sáh, a p. Hille chtěl z mladého ostrowana něco udělati, newěděl ale co. W celku chyběla celému představení ještě jedna *notná* zkouška. Ostatně panowalo ale dost smíchu.

O nowém roce opakowala se »*Marie dcera pluku*« s dobrým následkem.

Literatura.

Písně wlastenské. S průwodem kytary a fortepiana. W hudbu uwedené od Ludwika rytíře z Dietrichů. W Holomouci 1843. Kamenotiskem Škarnicla a Domka.

Nejsem sice milowník psaní kritik, wěda, že někdy obecenstwu, někdy samým spisowatelům milé nebýwají; činím ale wýminku a beru do ruky péro, abych čtenáře Kwětů na zdařilou práci wlastenskou pozorny učinil, na písně totiž pana L. rytíře z Dietrichů. Liší se skladby tyto (mním písně s průwodem) od obyčejných welice, an mnozí skladatelé, snice jen o hlubokosti a hudebním wýrazu, we swých wýrobcích množstwí not w rytmické formy podle sebe našpejlují a nesmyslné akkordy seřadují, díla tak nastrojená písněmi nazýwajíce. A najdeli se někdo, jenž by průwod takowý wyhrál, a zpěwec, jenžby píseň z hrdla wykroužil: tu zajisté oběma krůpěje potu na čele wywstanou, jakoby půl dne u kowadla byli pracowali. Nic podobného nenaleză se w písních p. Dietrichowých. Pan komponista byl wždy pamětliw prawého wýznamu písně a utwořil melodie k srdci mluwící, jemným zwukem cit básně prowázející. Průwod básní: *Náwrat milého* (od Jablonského) a *Na milenku* (od Čelakowského), wzbuzuje w posluchači nejjemnější city, a jako kowkop w hlubokou šachtu země se pustiw zlato wynáší, tak tyto písně, w duši sestupujíce, city dřímající budí a powznášejí je w říši, kde poesie a milost wládnou. Zpěwec sebe samého takořka prowází; píseň a průwod jsou jediný dech, jediné z nitra duše prýštící wzdechnutí. Písně na *Morawu, Wojenská* (od Jablonského) a píseň *Morawanů* (od Furcha) jsou wýlewy čisté lásky k drahé wlasti. Průwod jest jednoduchý, ale wznešený, zpěw brzo podporuje, brzo krášlí, wždy jak práwě potřeba, dojímá. Zwláště pěkné jsou přechody w písni »Morawanů«; mohu jistiti, že kdokoli, byťby i Slowan nebyl a řeči nerozuměl, píseň tuto uslyší, citů w ní žiwě wyjádřených se neubrání. Píseň: *Kalendář a ne farář* jest w celku sice hezká, nezdá se mi ale míti do sebe cenu předešlých. To jest mínění moje osobní, s kterým se wšak, jak mi wědomo, úsudek mnohých znatelů shoduje. Wydání jest úhledné.

Dor. W. E. *Krátký.*

Nowé knihy.

Počátky wědecké Mluwnictwí českého. Sepsal *M. F. Klácel.* W Brně. Nákladem knihkupectwí Karla Winikra. 1843. Stran 123 w 8. seš. za 48 kr. stř.

Podiwné přjhody pana Prášila. (Dle něm. Münchhausena.) S pěti obrázky. W Praze. Tisk a sklad Jar. Pospjšila. 1844. Stran 84. w 12. seš. za 10 kr.

Nalezenec, aneb: **Škola žiwota.** Prospěšná powjdka pro mládež. Podle Gustawa Nieritze od Frant. B. Tomsy. Tisk knjžecí arcibiskupské knihtiskárny, řjzenjm Synů Bohumila Háze. 1843. Stran 125. w 12. seš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 5.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

11. ledna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oučadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným náwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

»A w noci?« ptal se opět hrabě poněkud důrazněji.

»Nebyloby mi potřeba,« odpowěděl Wilém trpce, »skrýwati se w černý záwoj noci, kdyby Otakar božská i lidská práwa drzí nohou nešlapal.«

»Zadrž, odbůjníče!« zwolal hrabě rozloben. »Znáš ty příčiny jednání králowa, chlapče? anebo tě naučili twoji soudruzi takowou píseň zpíwati?«

Hrdě, neodwratně hleděl Wilém we twář otcowu, a ani stín newole nepřeletěl lící jeho, a když otec přestal, promluwil opět mírně: »Po příčinách jednání jeho se tázati, není mi potřeba, milý otče; ale ať jsou jakékoliw, jsou wždy hříšné, prozrazují newděčné srdce ke družce w neštěstí, kterouž chce zawrhnouti, když se naň jasná obloha usmíwá — to je hanebné! Nechte mě domluwiti, otče!« pokračowal dále, když zpozorowal, že starý hrabě mluwiti chce — »ať před wámi opět rozestru nejtajnější smýšlení swé, jako to býwalo jindy, než králůw newděk otce od syna, bratra od bratra odloučil; wždyť jste sám byl zpočátku proti tomu rozwedení a shromážďíwal jste přátely Adeliny pod střechu swou; — jak se to stalo, že jste najednou paní nešťastnou opustil a přidržel se drzí moci a samolibosti, kdežto jindy sprawedlnost kroky waše řídila?«

»Dobře, Wiléme,« poswědčil starý hrabě, »dobře prawím, že se tážeš po příčině mého jednání; neboť nesmí státi mezi otcem a synem klam a nedůwěra, a tím méně má otec choditi před synem w podezření hříchu.« — Starý hrabě se na chwilku zamlčel, aby spořádal myšlénky swé; Wilém ruce na prsou překřížiw uklonil se na důkaz srozumění a úcty.

»Co jsi tak dalece powyrostl« — počal hrabě, »žes pozorowati mohl kroky a jednání mé, widěl jsi mě wždy kráčeti cestou přímou pro blaho wlasti a obhájení trůnu; boje, w kterých jsi prwní důkazy statečnosti swé okázal, jakož i ty, kdežto jsi zlaté ostruhy wybojowal, byly wždy sprawedliwé, a kdykoliw se roznesla po zemi powěst: Starší Černín sbírá pole! tu se dostawili wšickni milowníci práwa pod prapor můj, a wíš to sám, když jsem pro wyhnaného Otakara, jakožto prawého dědice trůnu, po smrti bojowného biskupa-wéwody pole sbíral, že se kwět českého bohatýrstwa pod mé prapory shluknul. Byls přítomen, když welkomyslný Wladislaw bratru swému Otakaru bez boje korunu postupowal. »Práwem ti koruna náležeti musí, bratře!« prawil, »poněwadž Černín pro tebe bojuje!« Takowá swědectwí mi dáwali wždy knížata i soudruzi moji, a já hleděl pilně k tomu, aby neselhali. I že jsem od Adely ustoupil, stalo se z té samé příčiny. Otakar we wyhnanstwí u markraběte míšenského trwaje, zasnoubil se w outlém wěku mládeneckém s Adelou bez wědomí obapolných příbuzných, beze smlouwy swadební, beze wšeho pořádku, ale lehkomyslně horkou krwí mladictwí zaweden, nedbaje, že je s ní z čtwrtého kolena spříbuzněn; ale sňatek takowý je od církwe zakázán; owšem kdyby byl zůstal w nízkosti, nebylaby přísnost Římu naň doléhala, ale takto nemůže trpěti, aby swatým olejem pomazán žil w manželstwí hříšném. Dokud jsem tedy myslil, že Otakar swéwolně manželku swou zapuzuje, stawěl jsem se tomu wšemožně na odpor; když mi ale biskup Daniel wyswětlil, proč Otakar tak jednati musí, když mi on sám krwácející swé srdce odhalil, tu jsem přestoupil k straně jeho, nešťastnou Adelu osudu newyhnutelnému ponechaw; neboť sprawedlnost a láska k wlasti naznačily mi krok tento, an by snadno z domácí rozepře této weřejná wálka powstati mohla, a národ na dwě půle rozlomený shrotil by wlastní rukou sloupy

skwělé budoucnosti dědin swých, jížto se právě nyní pewné základy stawějí, a jen swornost všech Čechů, pewně při králi a trůnu stojících, může wystáwěti budowu sláwy a neodwislosti; neboť kletba národu našeho jest neswornost jeho, která již tolik bíd a strastí na zemi českou uwalila, a která — Bože nedej, by předtucha moje prawdou se stala! — která snad někdy zříceninami trůnu wlast swou zasype.«

»To se nestane, otče!« zwolal Wilém ouzkostně, jakoby trůn jižjiž káceti se widěl; »strašnou tuto myšlénku zrodil mozek dlouholetou službou snad zesláblý.«

Hrabě se usmál. »Nikoliw zesláblý, synu můj!« prawil — »ale zkušenost mě naučila takto mluwiti, poněwadž jsem ti dokázati chtěl, proč jsem tak jednal, a proč chci, abys i ty následowal příkladu mého, ale nikoliw, abysi osnowal pikle k záhubě wlasti.« Tato slowa pronesl powýšeným hlasem a wbořil zrak swůj we twář Wilémowu. Wilém se zarazil a zbledl.

»Ha! zajdi, zajdi, starý Černíne!« zwolal hrabě w náramném žalu — »twůj syn posypal šediny twé potupou a zradou wlasti pokálel slawnou památku otců swých! Zlořečen budiž den — «

»Zadržte, otče!« wztýčil se jinoch hrdě, twáře jeho planuly a oči sršely blesky — »zadržte, prosím wás, anebo — i w mých žilách koluje krew Černínů — nebo na wěky roztržen budiž swazek přírody mezi náma.«

»A čím se chceš omluwiti, nešťastníče?« ptal se hrabě.

»Kde není winy, nebýwá také omluwy,« prawil Wilém opět mírně; »a kdokoliw wám powídal, že chci zraditi wlast, byl bídný lhář, a že jsem nikdy neselhal, wíte, otče můj; ale wždy jste se díwal do duše mé a já neskrýwal ničeho před wámi; staň se tedy tak i nyní. Prawda« — pokračowal dále »prawda, že jsem dnes shromáždil ty samé muže, které jste wy předešlé dny k sobě zwáwal, abychom se uradili, jakbychom zachránili práwa Adely a dětí jejích, třeba bychom i Otakara donutiti museli; to bylo, o čemž jsme u přítomnosti některého zrádce rokowali, a proč jsem ku králi jíti se chystal, abych mu představil nesprawedlnost jednání jeho — «

»Zapomněl jsi« — chce hrabě přijíti k slowu.

»Wím, co říci chcete,« mluwí jinoch horliwě dále, »i nezapomněl jsem na Daniela ani na Řím, wšak zřejmě mluweno, celé toto nadstírání příbuzenstwa mezi našimi králowskými manželi jest pouhá záclona záměrů jiných, dalekosáhlých. Král uherský, Emmerich, widěl by rád sestru swou na stolci českém, a vatikan mu něco k wůli udělá.«

»Kýž wšewědoucí duch ti to prozradil?!« zwolal hrabě, zpátky ucouwnuw.

»Aj, totě snadno uhodnouti« — prawil Wilém, »nač tolikeré poselstwí mezi Prahou a Budínem?«

»Prawda!« wzdychl hrabě — »žel, že musím říci: prawda; ale co naplat? zde se nesmí rozmýšleti o příčinách, jen poslechnouti — Bůh a wěkowé budoucí pronesou někdy sprawedliwý soud.«

»A proč my ne, otče?« ptal se Wilém. »Patrnoť tedy, že Otakar požadowání Říma radostně uwítal, a jenom na něm záleží, chce-li se pokořiti nebo ne.«

»O, milý synu!« wrtěl hrabě nedůwěrně hlawou; »jsi ještě mlad a neznáš welikou moc tiáry.«

»Znám ji, otče!« odwětil Wilém, »ale wím i naopak, že se třásla, když seděl na stolci ohromný *Barbarossa*, a že se při zpomínkách na hraběte Wiprechta a jeho Čechy potud chwějí zdě vatikanu.«

»Nemluw dále!« okřikl ho hrabě, »twá slowa jsou rouhawá.«

»I o mých slowech pronese Bůh a wěk budoucí sprawedliwý soud,« opáčí Wilém, »a proto neupustím od předsewzetí swého; neb háje práw králowny, hájím i práwa a čest rodu našeho.«

»Jak to?« podiwil se hrabě.

»Zwoliw sobě dceru Adelinu za newěstu,« odwětil pewným hlasem Wilém, »stal jsem se oudem její rodiny.«

Starý hrabě díwal se dlouho na syna a mlčky přecházel několikráte komnatu, pak prudce k synu se obrátiw prawil: »Wiléme! z toho wolení nebude nic.«

»Otče!« žasnul jinoch.

»Nesmím dopustiti,« mluwí hrabě prudce dále, »aby syn můj w sňatek wešel s díwkou, kterouž weřejné mínění za plod hříchu míti bude.«

»Co mi po mínění luzy?« odtuší jinoch.

»Já jsem žiw tak dlouho, že jsem se přeswědčil,« wece hrabě, »že mínění luzy na wáze štěstí welmi přitíží, a protož k tomu sňatku nikdy nepřiwolím; tak jsem psal Adele.«

»To že jste jí psal?« zwolal jinoch. »Wy že jste zničil poslední útěchu paní nešťastné?«

»Jiné pomoci není,« dí hrabě přísně. »Ze sňatku toho nebude nic.«

»Ale i já dal slowo swé,« odpowí Wilém,

mocně k mírnosti se nutě, »a nech se stane cokoliw, dostojím mu.«

»Ještě mi newymknul zákon práwa otcowská,« wece hrabě, »a ty se chraň poznati we mně rozhněwaného otce!«

Tak powěděw kwapil z komnaty.

»Tak to tedy s námi stojí!« mluwil do sebe jinoch o samotě. »Blaho anděla toho mám obětowati hrdosti twé, starý hrabě? To se nestane — bohpomozi!« zwolal, a biret na hlawu přitlačiw, odešel, jak jsme z rozpráwky se Saramitou poznali, na hrad ku králi.

Na hořejším konci krokowé ulice nalezl skutečně wlaského lékaře, kterýž diwnými posuňky jakousí newoli na sobě znáti dáwal.

»Nuž, jak je?« ptal se ho Wilém, an jej dostihl.

»*Eh maledetto!*« zlobil se Saramita; »to je skoupý král, newděčný — *corpo di Dio*! ani se nezmínil, že se mi odmění, to je newděčný král.«

»Blbe! já se neptám po tom —«

»*Cosa* — co?« wztýčil se w největší zlosti Saramita, »já, dottore Saramita ze škol salernských — blb? ha *per Dio*, to —«

»To je známo, že umělejšího lékaře nenajdem« chlácholil jej Wilém. »Ale jen mi powězte, wážený pane lékaři, čeho se mohu nyní od krále nadíti?«

»*Si, si*,« usmíwal se Saramita pochlebenstwím tímto opět udobřen, »to nenajdete, *securo*!« a k Wilému se přiblížiw wyšoupl na prsty a šeptal mu do ucha: *Sua Majestá* je churawý, tady« — při tom ukázal prstem na hlawu — »mu schází, my tomu říkáme *melancholia*; ale je hrozně newděčný.«

»Wěřím wám,« usmál se Wilém, na zlatý řetěz Saramitůw ukazujíc; »jenom jeden řetěz, to je málo; není-li prawda? dwa by lépe slušely?«

»Ah, ah *eccelenza!*« zapýřil se Wlach, »tak nemíním; ale já musím jít, mám mnoho co dělat! *A Dio, Monsignor!*« uklonil se a kwapil odtud.

Wilém kráčel wzhůru přímo ku hradu.

»Tedy trudomyslný!« mluwil k sobě jinoch na cestě; »toť mluwí Bůh swědomím jeho, a snad je takto připrawen, aby slowa moje wešly w srdce jeho a pohnuly duší!«

A tak wešel srdnatý tento obhájce nešťastné Adely do hradu.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Wídeň z lepenky — had a trpaslík — Žižkůw chléb — krasojezdci — menažerie.)** Dáwno jsme nebyli tak zasypáni wěcmi, kteréž je hodno wíděti a slyšeti — jako tuty časy. Tu jsme měli (u Charausů) celou Wídeň, sestawenou z lepenky a postawenou na lešení w jediném pokoji. Byla to práce pilně i zdařile wywedená, a kdo chtěl naši rezidenci rychle poznati, nemoha čekati na železné dráhy, s dobrou se potázal, poctiw to dílo swou náwštěwou. — Kam se asi poděla weliká část Prahy, zhotowené před několika lety podobným spůsobem od zemřelého úředníka we zdejší císařské knihowně? — Na začátku konského trhu stojí podiwně ustrojený wůz, jehož lůno největšího hada, tak řečeného králowského (boa constrictor) a wlaského trpaslíka chowá. Oba prý se dobře snášejí — ačkoli se had trochu twrdohlawým býti zdá; alespoň neměl onehdy weliké chuti do žrádla, k němuž byl majitel množstwí diwáků sezwal, a ježto se na to polykání holubů a slepic darmo těšili. — Kdo si rád zapamlskuje, nech se zastawí na dominikánském plácku. Tam mu kyne z cukrářského krámu chutný dortíček — Žižkůw chléb. K tomu útlému pečiwu je to jméno arci trochu weliké, ale — — spekulace nic neškodí! — Na josefském placé prowozuje krasojezdecká společnost p. Beránkowa pořád ještě swé krkolomné rejdy a strojí pro diwawé obecenstwo pantomimy s křiklawými tituly. Máť několik statečných jezdců, gymnastiků a stoupenců Klišnika nesmrtelné paměti, a wynakládá wšechnu snahu, aby došla hojné náwštěwy. — Na rohu panské ulice máme stinné diwadlo — na spálené ulici pěkné jesličky, a u prašné brány welkou menažerii p. Adwinenta. W té je mimo hojná a w skutku wzácná zwířata ještě něco hroznějšího wíděti — majitele totiž i majitelku s outlým děckem w zápasu s těmi lesními šelmami. Srdce trne ouzkostí při tom pohledu — a opět se plní pyšným úžasem nad lidskou mocí, když ta matka swé dítě před pazoury lewhartowy klade. Smělost van Akenowa, strkati hlawu swou do tlamy lwowy, zdá mi se proti tomu býti pouhou hříčkou. *N. N.*

(Čtwrtý koncert Jednoty Cecilianské) dne 7. ledna. »Otče náš« od Mahlmanna, w hudbu sazen od L. Spohra, skladba to wýborná, byl na prwním místě. Při takowých kusech litujeme, že musí orchestr fortepianem zastán býti, jelikož sboru při tom mnohem obtížněji býwá w tónu se pewně udržeti. Sóla byly w rukou p. Claudiusowy, Müllerowy, p. Strakatého a Slabihoudka. Místo ohlášeného kwarteta od Mendelssohna-Bartholdy-ho slyšeli jsme trio od Mozarta. P. Deutsch, Würth a Fischer bráli, jak obyčejně, dobře. »Píseň při wíně« od Lenze, pro mužský sbor dle Lutherowa wýroku »Wer nicht liebt Wein, Weib und Gesang« byla nejzdařileji prowedena a musela se opakowati. Goethowa báseň »Blumengruß« od Curschmanna pro tři sopranowé hlasy sazenou slyšeli jsme též dwakrát. Myslil bych že wíce něžnosti požaduje. Wedlé p. Bergauerowy a Müllerowy wystoupila p. Štěpánkowa. Záwěrek učinil sbor ze 100ho žalmu od Haendla. P. Škroup (ml.) prowázel na fortepianě a p. Apt dirigowal. *R.*

Z Berouna. **(Diwadlo.)** Filialní kostel zwěstowání P. Marie na hřbitowě berounském, w němž od r. 1810 kněži pobožných škol každodenně služby Boží konají, jest bez wěže a zwonů. Již po mnohá léta myslilo se na to, jakým spůsobem by možno bylo tomuto chrámu Páně nejen wětší welebnosti a ozdoby dáti, nýbrž i prawowěřící o tom zprawiti, kdyžto čas k službám Božím nastáwá. Aby se tomuto nedostatku aspoň poněkud pomohlo, chce zdejší kupec a měšťan p. J. Ew. Nechanický (obdržew k tomu patřičného powolení) diwadla použiti, a tak byli péčí a řízením jeho dne 26. prosince 1843 prowozeni: »Husité u

Naumburku,« s nowou hudbou od Jos. Worla, k potěšení a wšeobecné spokojenosti wšeho shromážděného lidu. *Měšťanosta* i *Wolf* hráli wýborně, *Berta* byla korunou celého představení. Jí, manželi jejímu, měšťanostowi a *Prokopowi* bylo mnohokráte tleskáno a naposled byli wšickni wywoláni. Také ostatní, menšími úlohami podělení, statně se drželi. Sbory šly wýborně, hudba, w duchu této hry ochotně i schwálně k tomuto představení od našeho wýtečného p. *Jos. Worla* složená, welmi se líbila. — U příležitosti této nelze i pilnost učitele naší hudební školy, p. Jana *Hudce*, opomenouti, kterouž byl k dobrému wywedení kusu wynaložil. A tak skládajíce wřelé díky wšem wlastimilům, jenž toto podniknutí laskawě podporowali, smíme se naditi, bude-li se diwadlo tak dařiti, že i řečená wěž brzo co památník křesťansky smýšlejících osadníků nad kostelem wypínati se bude. *Prawd. Mníšecký.*

Z pruského Slézka. **(Prawý biskup — jazyk národní.)**

Slowanský žiwel w Horním Slézku se nawzdor těm, jenž by mu neradi wzniknauti dali, wždy rázněji objewuje. O tom swědčí jadrné hlasy w mnohých časopisech wratislawských a jednotliwé děje. Minulé léto wisitowal wys. důst. swětící biskup wratislawský, pan Latusek, některá arcipryštwí Horního Slézka, a wšude i w městech byly před biřmowáním kázaní polské drženy, ano i básně w jazyku polském, na př. od hawířů bytomských, ku poctě mu podány. Pan biskup dáwal požehnání rowněž w řeči polské, čemuž lid nad míru jsa powděčen, radostně wolal: »Tenť jest biskup náš!« Tak oznamuje časopis Kirchenblatt. — O školách hornoslézkých píše p. Bartheler, ředitel semináře wratislawského, rozený Němec, w časopise Jugendbildner, r. 1843 str. 608: »Školy we welkoknížetstwí Poznaňském jsou již w tom stawu, že se může o nich mluwiti; kdo ale osmělí se wyobrazowati, jak se w utrakwistských školách hornoslézkých, zwláště w kraji, u wyučowání pokračuje? Mužowé zkušení, na př. Hruzik w Opoli, ujišťují, že w Horním Slézku, jmenowitě na wenku, němčina w těch sto letech, co jest Slézko při Prusku, téměř žádného pokroku neučinila. Ale owšem, dobře prawí staré přísloví: »Jak to člowěk tropí, tak ho to chopí. Zanedbání polského jazyka w Horním Slézku msti se těžce; poslyšme jenom nářek německých úřadníků a držitelů statků, jenž se do polských krajin přistěhují! — — Není-li učitel, jak to často bywá, jazyka polského dokonale mocen: ach! jak se tu drahým časem plýtwá! Lépe by bylo, aby děti swým rodičům w domácích prácech pomáhaly, než aby je učitel mučil a ony mučily učitele. Náwrh tedy, aby se we wratislawském semináři jazyku polskému wyučowalo, powažujeme za welmi whodný a přiměřený; w semináři pak horno-hlohowském jest nejen porownáwající cwičení w jazyku německém a polském, nýbrž wůbec užíwání obau jazyků wedle sebe při každém předmětu školním newyhnutelně potřebné.« *A.*

BESEDY.

Máchůw »*Máj*«, potkaw se u nás při swém wyjití s mnohými protiwníky, nalezá nyní dostojného uznání — u Němců, jimžto w »Libuši« podán této básně Kaprůw překlad. Mnozí časopisowé nazwali ji okrasou celého almanachu, uznáwajíce hluboké wnoření-se básníkowo we swatyni přírody. To jediné chtějí na ni s práwem stíhati, že nemá wlastního rázu domácího, to jest: českého — a nebo wůbec slowanského; my ale newíme, proč by to *básni wůbec* bylo na ujmu.

P. prof. Macháček sepsal weselohru we 4 jednání — »*Půjčka za oplátku*« — o nížto si čelnější soudcowé naši mnoho pěkného slibují.

Asi rok pozůstáwá we Wídni spolek umělců a spisowatelů, kterýž w žiwotě tamějším již duševního střediště nachází. Tu se spojují twořiwí duchowé, jež rezidence w říši umění a písemnictwí chowá, a týdenní jich besedy bývají prawé koruny společenských zábaw. Mezi oudy náležejí se Grillparzer, Halm, Bauernfeld, Castelli, Frankl, Evers, Proch, Nikolai, Staudigl, Löve, Marr a jiní. — Také *u nás* mluwíwalo se někdy o potřebě podobného stékání-se duchů twořiwých, ale zůstalo jen při mluwení. Bylať by to zajisté wěc přežádoucí, kdyby si alespoň *spisowatelé* naši k podobnému cíli ruce podali! —

Hermann, oswoboditel Německa, jemužto se od několika let pomník stawí — leží nyní w okowech. Sochy jeho zmocnili se wěřitelowé, dadouce na ni swé požadowání pojistit, a takž tedy předce osudu swému neušel! Propadlť římskému práwu, ježto byl druhdy statečně přemáhal.

Z Wídně se oznamuje již delší čas rozličným časopisům, že tam jakési spojení mladých zahalečů, tuláků a powalowačů panuje. Nazýwajíť se »Kuppelbuben,« a pobíhají prý dnem i nocí w houfech po weřejných místech, beze wšeho zaměstnání. Zwláště shlukují se po hradbách a w předměstích, a mimojdoucí musí dáti dobrý pozor, aby na ně podezříwým okem nepohlídl, an by ho sice třeba něco mrzutého potkalo. Ouřady owšem tuto wředowinu stíhají, ale posud se newynašel prostředek, aby se wyplemenila. Že před ní wšecko jisto není, samo sebou se rozumí.

Někdo se chtěl ženiti a oznámil to úřadu. Po dwou nedělích přišel ale opět za tou příčinou, že swůj úmysl změnil, a žádal, aby na místo první newěsty druhá postawena byla. »To stojí tolik a tolik,« prawilo se mu. — »Zpropadená wěc! a neslewilo by se nic?« Pánowé tomu nerozuměli. »Nu,« řekl konečně ohniwý milowník, poškrábaw se trochu za uchem; »zůstaneme tedy při první.«

Malá parní loď, již místokrál egyptský, Mehemed Ali, sultánowi darem dal, jest welmi skwostně ozdobena. Tak jest na př. třepení u záclon na oknech okrášleno outlými perlemi, a Tughra (jméno) sultánowo na stěně z brilliantů, zábradlí u schodů, jenž wedou k sultánowu pokojíku, jsou z ryzího stříbra. Celá parní loď stojí prý 15 millionů tureckých piastrů.

Cestující nemohou poctiwost Finů dost wynachwáliti. Před oloupením jest tam každý, i na těch z wětšího dílu nejosamělejších silnicích docela bezpečný. Žeby tam byl někdo skříně neb truhly za jiné wyměnil aneb uřezal, jest zcela neslýcháno. Jestli cestující někde na štací peníze neb jiné wěci zapomene, pošle mu je držitel pošty po schwálním jízdném poslu, a někdy bywá ztracená wěc doručena ještě dříwe, než se byla pohřešila. O zpropitné nežádá cizince nikdy žádný wozka aniž jaký sluha w hostinci. W Nowém-finlandsku by to Fina urazilo, kdyby se mu zpropitné podáwalo, a dal by je nazpět.

Diwadelní náwěští.

W neděli dne 14. ledna 1844 bude se we prospěch paní *Skalné* ponejprw prowozowati: **Čarodějná wěž w horách Krkonošských,** aneb: **Náramek, zwon a ostruha.** Kouzelná báchorka we 3 jednáních s tancemi, zpěwy, skupeními a pochody, dle národní powěsti wzdělaná od Jar. Nowotného.

Dle mnoholetých zásluh p. beneficiantky lze se naditi, že se k této hře, jenž požaduje mnohé úprawy, hojné obecenstwo shromáždí.

Číslo 6.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

13. ledna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(Pokračowání.)

»Mladý hrabě Černín« oznamowal komoří, wstoupiw do komnaty Otakarowy; král pokynul hlawou, že může oznámený wstoupiti.

Když Wilém do komnaty wešel, pozdwihl Otakar hlawu a odložil pergamen, w němž byl práwě četl. Jediný pohled na krále postačowal, Wilémowu rozjařenou mysl umírniti. Po krásných, welebných tazích obličeje králowa byl rozlit jakýsi zármutek, kterýž každého k outrpnosti nutil, z oka druhdy jasného zářil jakýsi tajný žal, jakož i na celé postawě se jewila jakási duševní sklíčenost, kterouž Otakar mocně tajil.

Wilém zůstal w uctiwé dálce státi.

»Witej mi, statečný jinochu!« promluwil král příwětiwě, »již dlouho tomu, co jsi se u mého dwora neokázal. Jaká pak příčina tě ke mně přiwedla?«

»Králowská Jasnosti,« odtuší Wilém takowou příwětiwostí welice překwapený, »přišel jsem jako prosebník —«

»Ai, toť musí býti něco důležitého,« wskočil mu král s lehkým úsměwem do řeči. »Nuž jmenuj mi swou žádost, syn mého wěrného Černína nebude darmo prositi.«

»Dejž Bůh, aby Waše Milost prawdu mluwila!« oddychl sobě Wilém.

»Pochybuješ?« ptal se král — »tedy ti připowídám již napřed splnění žádosti twé, bude-li w moci mé.«

»We Waší moci a w nižádného jiného, králowská Milosti!« zmužil se jinoch — »a wšak neprosím pro sebe —«

»Ne pro sebe?!« zasmušil se král. »A pro koho tedy?«

»Pro Adelu, pro waši choť a waše děti!« zwolal jinoch a wrhnul se k nohoum Otakara.

Král se zarazil a zakryl obličej swůj. »Tedy i cizí — a já!« zastenal. »Wstaňte, Černíne!« obrátil se k Wilému — »já nemohu — wstaňte! prawím, to w moci mé není!« A u welkém rozjitření sklesnul na stolici. Jinoch se byl wzchopil, a mladistwá jeho krew, láskou k dceři Adelině podněcowaná, zawřela w něm opět. »Toho jsem se mohl nadíti, Milosti!« prawil směle. »Neračte mysliti, že jsem přišel, jakobych waše srdce obměkčiti chtěl, což se ani slzám wlastní choti a wlastních dětí podařiti nechtělo; ale přišel jsem, bych wám powěděl, jak o wás bude smýšleti země, jakou bídu na wlast naši tím činem uwalujete; nebo nešťastná to země, kde její wladař winu trestati nesmí, leda by začal u sebe samého. Wím, že mě waše newole stíhati bude, ano že i to, co jsem již powěděl, i můj žiwot státi může, ale já jinak nemohu, já musím mluwiti prawdu.«

Tu se král wztýčil w celé swé welebnosti: »Nemysli, mladíku, tak pošetile o Otakarowi,« prawil důstojně, »jakoby trestati chtěl smělost červíka, který se opowážil pokládati králi swému to za winu, co mu weškeré blaho nad žiwotem jeho strhalo. Ale toť již osud náš, že za wše, co nerozum lidský zlého na zem uwalil, odpowídati musíme. Wěru, koruna je bídná za to náhrada! Jdi mladíku a powěz soudruhům swým, že Otakar zapudil manželku swou, kterouž wroucně milowal, že zapřel děti swé proti zákonům přírody, že wlastní rukou srdce swé rozerwal, aby upewnil moc a sláwu země jemu swěřené, aby se newedral do wlasti nejouhlawnější a nejlstiwější nepřítel náš, příbuzenstwím manželky jeho. Jdi a rci jim, že sebe a rodinu swou obětowal wlasti.«

Pokořen stál tu smělý jinoch, netroufaje si oči pozdwihnouti, a když král již delší čas mluwiti

přestal, pozdwihl teprwa nesměle oči. »Králowská Milosti —!«

»Jdi a nauč se ode mne milowati wlast!« okřikl ho král. »Dříwe jsi měl tu, nežli se w tobě zbudily city pro lásku!«

Jinoch chtěl odpowěditi, ale král se byl již wzdálil a Wilém odešel pokořen sice, nikoliw přeswědčen, ale s wětší úctou ku králi.

Pomateně křižily se nyní myšlénky jeho; slowa Otakarowa w něm zanechala žiwou památku, poznal z nich jeho wroucí lásku k wlasti; nemohl se wšak přeswědčiti, žeby se zrowna bezpráwím dokázati měla.

A tak ho na rozpacích ještě trwajícího překwapila noc, určená k wywedení záměru, kterýž měl buď Adelu na trůně udržeti, buď Otakarowi korunu sejmouti.

4.

W zapadajícím slunci zastkwěla se Praha, a osněžené wěže její zahořely w barwách opálu; mohútný Petřín přikryl temeno swé zlatým, w rosičkách sněhu mnohobarewně lesknoucím-se háwem, a wůkolní hory i pahrbky zářily w posledním objetí slunce, co wzhůru se-wypínající sloupy démantowé — w skutku zajímawý to pohled! Tak aspoň doswědčila Adela, která z okna bytu swého na Wyšehradě w bolném zanícení krásnou Prahu a malebné wůkolí pozorowala, a nyní widěla co ztratiti má, an ji Otakar chce wypowěditi z ráje, jakowý by w Mišensku i w jiných končinách darmo hledala. Po prostoru bloudící zraky její utkwěly na nowém hradě Hradčanském, tomto nowém sídle králů českých, odkud napotom lew pod Otakarem II. zemí otřásaje we swěty hřímal. I bezděčně zpomněla si nešťastná paní na swého manžela a bolestně wzdychnouc, obrátila se od diwadla pro ni smutného a zraky její padly na Blaženu, kteráž byla do komnaty wstoupila a již chwíli za matkou swou stojíc čekala, až se tato k ní obrátí.

»O, nešťastná!« zwolala bolestně Adela, »nešťastná se mnou, přicházíš snad wylíti bolest swou w prsa matčina? — žel mé dítě, že náramná bolest má zabednila srdce moje před nářkem cizím, třeba i wlastního dítěte.«

»To by nebylo dobře, matinko!« odwětila Blažena s jemnou wýčitkou, »abysi, třebas i nešťastná, odwrátila ucho swé od slow žalostných dítěte, kdybych byla přišla tobě si postesknout. A wšak nepřišla jsem ještě wíce tě zarmoutit, neboť newím, jaké neštěstí by mne potkalo.«

»Že newíš?« podiwila se králowna, »toť se ti musel rozum pomásti, že tě nedojalo opowržení tebou, dcerou králowskou, ku které showíwawost moje tomu hrabátku cestu klestila.«

Blažena zawrtěla hlawou a lehký mráček usadil se na čele jejím. »To jsou strašné wýtwory rozerwaného srdce twého,« prawila, »a to, žes přilnula celou duší swou ku klamnému lesku pozemské důstojnosti — odpusť, matinko, že dcera twá ti prawdu mluwí; ale sama jsi již poznati musela, že wše, co swět podáwá, jen pouhý stín wycházejícího slunce jest, který zmizí, jak mile se tato koule nebeská na obzoru w plné záři rozbleskne.«

»Takowé zásady ti musel wštěpowati twůj milánek,« odwětila Adela trpce, »když nad důwěrnou láskou twojí zradu kul. Ale já ti prawím, že koho jedenkráte sudičky leskem králowským ozářily, ten nikdy toho lesku již netratí, a byťby i w temnotu hustou jako hrob pochowán byl, proswitá wždy oblesk diademu jeho, a proto nesuď o wěcech, jimž nerozumíš a potud rozuměti nemůžeš — ale předce máš býti pamětliwa wysokého rodu swého.« I odwrátila se rozhněwaná od dcery, která bolestně za matkou hledíc hluboce wzdychla, a horké slzy jí polily twáři.

»Ne tak, matinko! ne tak!« zwolala konečně a k Adele pospíšiwši, wrhla se na prsa její: »tak se rozloučiti nesmíš s dcerou swou —«

»Rozloučiti?« ptala se překwapená Adela ruku na hlawu Blaženinu položíc.

»Tak jsem řekla,« wzchopila se Blažena opět »a newywratný jest úmysl můj. Hrabě Černín má prawdu, že přiwoliti nechce k sňatku mému s Wilémem, kterýž má býti budoucně záštitou wlasti, a jehož jmeno i čest by newyhnutelně trpěly před swětem, kdyby je připoutal k jmenu mému, a tudy mluwil otec jeho prawdu, s níž docela souzwukuji. Nediw se tomu, matinko!« opáčila řeč swou díwka zpozorujíc weliké překwapení na Adele, »aniž mysli, že ochábla má láska k Wilému; miluji ho wřele, ba wřeleji, než tehdáž, když prwní swit zanítil srdce mé. Ale láska naše jest čistá, wdechnutá anjelem nebes a nikoli wýtworem swěta; proto není cit její zde již naznačen, aniž může kdo, co wěčného je, pouhým slowem rozpoutati, a nikdy nepřestanu býti newěstou Wilémowou, třeba i dálné prostory mne od twáře jeho dělily; duch nezná mezí ani dálky, a tudy se nikdy od něho neodloučím.« Toto mluwila ohniwě, jakoby duše její z tělesných wazeb rozpoutána se wznášela po krajích nadehwězdných, najednou wšak se zasmušila a od žasnoucí Adely na krok odstoupiwši mluwila mírně dále: »A

proto, když wýrok powěrou učiněné moci tebe, matko, s wýšky domnělé skácí, neztratím ani tudy ničehož; neboť jsem zde ničeho nehledala, aniž čeho oželím, neboť není na swětě co oželeti, a já se časně naučila pohrdati wěcmi wezdejšími, což i ty někdy nahlídneš, až darmo se ohlížeti budeš po diademu a se přeswědčíš, že býwalý jeho lesk temnotou předsudků nepronikne; pak, matinko, pak nahlédneš prawdu mých slow, a hledati budeš hrdostí z prsou swých zapuzený ráj.« Tak powěděwši objala wášniwě Adelu a kwapila odtud. Dlouho hleděla za ní Adela; překwapení, úžas, newole a hrdost střídaly se w myšlénkách jejích. »Jdi, ztřeštěná!« prawila konečně, »i tebe mohu oželeti, ale trůn nikdy, a protož děj se co děj—neupustím, ale wší silou se zachytím zábradlí jeho, a když předce klesnu, ustelu si lože w sutinách jeho.« I přecházela w diwém rozbouření komnatu.

5.

Mezi tím byla nastala noc, a mraziwý witr spěl po horách a hučel skrz údolí. Praha již odpočíwala w tichém spaní, když hrabě Wilém, nepowědom co se bylo na Wyšehradě přihodilo, do shromáždění swých přátel se ubíral, jehož účel byl, Otakara donutiti, by podržel Adelu na stolci po boku swém.

Na Nowém městě stál podle domu biskupského, blíž dřewěného tehdáž mostu, nepatrný, ale rozlehlý domek. Ačkoliw se zewnitř dosti neouhledný zdál, chowal u wnitř we swých dlouhých, welkých síních wšechnu skwostnost a nádheru wěku tehdejšího. I bylať to powěstná herna, kde se hejřiwé bohatýrstwo a mladé, možné měšťanstwo každodenně ku kostkám neb kartám scházíwalo, kteréž hry Míšňané a Sasíci do Čech byli přinesli.

I dnes tu byla hojná společnost, ale místo diwého chechtu wyhráwajících nebo strašného klení prohráwajících panowalo w celém shromáždění ticho, a bylo jen hlasy jednotliwé práwě mluwících slyšeti, na něž buď pochwalný, buď odporující hlahol sálem přebíhal. Byloť to shromáždění přátel Adeliných, kteří po půl noci na hrad udeřiti a stawení i samého krále zmocniti se chtěli. Wšecko bylo již umluweno; a čekali jenom na Wratislawa kněžice, kterýž we středu jejich pro matku swou a pro swé dědictwí bojowati měl.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Berouna. **(Diwadlo.)** Několik málo zdejších osob, jenž prý české diwadelní mluwě nerozumějí, projewilo žádost, aby se také jednou něco německého prowozowalo a p. Nechanický, ač nerad, w žádost tuto swoliw, uwedl dne 7. ledna Kotzebuowu frašku: »Das neue Jahrhundert« na prkna. Zklamal se wšak w očekáwání; neboť oni i tenkráte doma zůstawše, žádného dárku dobročinnému účelu neobětowali. Na to se dáwala Štěpánkem zčeštěná weselohra: »Wšickni se hašteří«, a welmi zdařile prowedena jsouc, mnoho potlesku a smíchu způsobila. Chtěje w rozbírání jednotliwých osob se pustiti, newím w skutku, kde bych měl začíti a koho wíce chwáliti. I Rubešowa deklamowánka: *Kterou bych rád?* mezi oběma kusy zdařile přednešená, došla pochwaly. *M...cký.*

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 7. ledna hrálo se již opět w nowém diwadle. Prowozowalť se we prospěch p. Herbstowy »*Staročeský soud*,« činohra we 3 jednáních od Klicpery. Hojně naplněný dům doswědčil, že bylo mezi obecenstwem žiwé očekáwání, a často se rozléhající tleskání označowalo spokojenost jeho s tímto nowým plodem oblíbeného dramatika. Ohledáme w krátkosti, mnoho-li z této pochwaly na oučet básníkůw, mnoho-li hercům připadá.—

Daniel, Izraelita w Králowe Hradci, má jedinou dceru Juditu, před nížto se ale nyní srdce jeho ledowě zawírá. Nadarmo snaží se díwka zarytou uzawřenost jeho oblomiti; a když na něm žádá, aby byl wůdcem její mladosti, odkáže ji chladně k staré pěstounce a krakowskému bratranci— přitom odbyde i Kozrewa, bohatého mladíka kmene izraelského, kterýž byl wášniwou láskou k Juditě zahořel. Sama díwka nemůže sice Kozrewa milowati, a odkazujíc ho na budoucnost, kdež mu příčina jednání jejího wyswitne, hledí jej bolestem wyrwati a ducha jeho powznesti: ale w nepřirozeném odporu otcowu nalezá něco podezřelého a widouc wšechny brány prsou jeho zawřeny, utíká se k domnělému bratranci. Tento, Častolow, je wšak mladý křesťan, jenžto k ní po izraelsku zakuklen přichází a w křesťanské wíře ji wyučuje. Mezi oběma panuje blahostné příbuzenstwí duši. Ona mu swěří, že hodlá otcowský dům opustit—on to radostně zaslechne, an byl již sám na outěk její pomýšlel, a zjewí jí, že je syn z panské rodiny Hronowské. Zámysl jejich se jim wšak nepodaří mstiwostí Kozrewa, kterýž w polowičné šílenosti pod širým nebem wětří, we wlnách labských útěchy hledati chce a od Jezabely, pěstounky Juditiny, uslyší, že ho díwka k wůli křesťanu odmrštila. Duše jeho zuří proti tomuto lupiči jeho blahoslawenstwí—a na základ zákonu, že musí býti upálen, kdo z křesťanů se židem nebo naopak tajně obcuje, odhodlá se šťastného milence zničiti. I obžaluje s Jezabelou Juditu. Díwka je wzata do wazby a wedena pak na soud. Hlawa tohoto soudu je, dle starých práw králowéhradecké cudy, Jaroslaw Witkowic, ledowý to muž. Nadarmo powzbuzuje Hronow, králowský lowčí, zjewením-se milostné díwky pohnutý, k milosrdné mírnosti—Witkowic jde oceliwě za slowem zákonu, a když Judita tajné společenstwí s křesťanem neupírá, nechtíc přitem jména jeho wyzraditi, dá mezi soudci hlasy sbírati a—nešťastná je odsouzena k smrti na hranici. Kozrew a Jezabel, jenž byli proti díwce přísahu složili, upadnou w zoufání. (*Dokončení.*)

BESEDY.

Co nowého?—Masopust je tady—a s ním nastaly hojné péče o český bál. Krasotinky mohou již připrawy

činiti. Dne 7. února zálesíne se prostranný sál na Žofíně bohatým oswětlením a krásou našich wlastimilek.

W tisku se nachází Pichlerčin třiswazkowý román »Šwédowé w Praze,« překladem J. Pečírky. Náklad wede znojmšký kněhkupec Fournier, zamýšleje celou řadu cizích románů čtenářstwu našemu podati. Román Pichlerčin je proto na začátek zwolen, že je osnowán na dějinách českých. My přejeme tomuto podnikání dobrého zdaru — laskawého uwítání a hojného prodaje.

Konečně můžeme našemu obecenstwu jistou zpráwu sděliti, že se co newidět k wydání sebraných a pozůstalých spisů Máchowých přikročí. Čekáť se jenom ještě na žiwotopis zwěčnělého, jejž známý literat podati přislíbil.

Dle oznamu ruské wlády přibylo w Rusích od minulých 28 let každoročně 600.000 duší. Hezký počet! bude-li tou mírou pokračowati, bude Rusko na počátku příštího století 94 milionů obywatelů počítati.

W Londýně obírají se nyní myšlénkou, kteráž takořka wšecko přewyšuje, co anglický důmysl wywedl. Chtějí totiž wystawěti plowací ostrow asi 1800 střewíců dlouhý a 500 stř. široký, kterýž by při úplném, arci ohromném nákladu jen asi 1 1/2 sáhu wodou běžel. Co korábu wálečnému nemohlo by této lodi nic wadorowati, a největší parolodě wypadaly by proti tomuto ústrojí jako malé kocábky.—To zní arci trochu báchorkowitě, ale, ty milý Pane! což je nyní rukoum lidským nemožno? Kdyby byl někdo před 100 lety o železných drahách a parolodích mluwil—nebylo by se řeklo, že wyprawuje báchorky?

Literatura.

Sbírka powěstí morawských a slezských. Sebral **M. Mikšíček.** Swazek I. W Brně 1843, Tiskem Františka Gastla.

W předmluwě píše spisowatel o zmáhajícím-se duchu národním na Morawě, o zalíbení w knihách morawskou řečí wyšlých a to wšeobecně mezi nejrozličnějšími stawy; Toť by arci byla wěc nad míru potěšitelná! Dále prawí, že, aby nedostatku knih wyhowěl, »počal sbírat powěsti čili powídky takowé, kteréž nějaký děj, nějakou osobu aneb nějaký jiný předmět z temné starobylosti domácí za základ majíce w ústním podání z pokolení na pokolení přecházejí a w rozličných okrslekách wlasti naší až dosawáde tu w kole pěkných powídatelkyň na přástwě, neb u draní peří, tam zase w poklidu wečerním u krbu temně zářícího od babiček howořiwých, aneb jinde při jinakých příležitostech wyprawowány býwají.« Z toho je patrno, že spisowatel národní powěsti sbírati chtěl, a tak wyhowěti potřebě dáwno cítěné. Důležitost wšeho, co z národu pochází, je u nás Slowanů wětší, než u kterého koliw národu, a zwláště wšeho *starého*, po stoletích w něm zachowalého, jako jsou zwyky, obyčeje, báchorky, powídky, přísloví, powěry, písně; w těchto se ještě pozná prawý, ryzí duch národní, wyrostlý ze zachowalého kořene. Je sebrati a pilně na každý směr ducha pozor dáti, to je newyhnutelně potřebí, chceme-li swůj wlastní ráz národní míti;—wšecko to arci musí proniknouti se wyšším duchem; při tom zůstati nemůžem; to je nám jen látkou a ukazadlem.

S welkým zájemem wzali jsme tuto sbírku do ruky, spisowatel ale podal poněkud něco jiného, než w předmluwě prawí. Mnohá z těchto powěstí jistě nepochází z národu, tak jak zde je podána, a pak se nám zdá, že spisowatel sám příliš mnoho mluwí ze swého, ačkoli wšude, kde *sám mluwí*, widěti je tu chwalitebnou snahu, národní, rázné a jádrné smýšlení mezi lidem, pro který, jak se zdá, ta sbírka wlastně určena a pro kterýž i welmi dobrá jest, co možná rozšiřowati.

Musíť se tedy arci připustit, že také w tom rouchu, jak zde podány jsou, pro jistou třídu čtenářů wýborně se hodí; wyšší potřeba ale žádá, aby se podaly tak, jak žijí w lidu a jak co žiwá a letawá bibliotéka z úst k ústům kolují, aby se na nich zachowal zwláštní ráz a každý jemný odstín; jen tak poslouží k poznání národního ducha. Takowé podání je arci welmi těžké; je k němu potřebí zwláštního se-wprawení do toho způsobu powídání, je potřebí zwláštního citu, aby se z mnohonásobného wyprawowání prawě to wybralo, co se hodí.

Prwní swazek wyšel; spisowatel slibuje co nejrychleji druhý a třetí, a wybízí ku sbírání a zasílání takowých powěstí z rozličných krajů. Kdyby se jen hodně látky sešlo!

Prwní tento swazek obsahuje historický twor o S.S. Cyrilowi a Metoději a 15 powěstí—dwě o těchto slowanských apoštolích. Obsah prwní má podobnost (wlastně je to ten samý) s jedním příběhem zázračným w starém zákoně. Druhá wyprawuje boj toho swatého s drakem hubiwým. Jak se zdá, přicházíwá drak často w powěstích morawských; w té samé sbírce ho ještě jednou nalezáme (Oběšlík), a sám se pamatuji, že jsem jich několik o něm slyšel, také z Morawy. Byloby to zajímawé w úplném pojednání wyswětliti, jak se ta myšlénka o draku zrodila, měnila, a co znamená. W powěsti o »Ječmínku« to překwapuje, že na Morawě též panuje doufání na oswoboditele wlasti z welké záhuby a poroby jako u nás. (Blaník.) Jadrná je powěst o »Odřifousu.«—»Cikáni« je z nowějších časů. To samé skoro jako Preciosa, jen se smutným koncem.—Hluboký psychologický základ má a wůbec krásná jest ona o »Hněwu dwou sester.« Největší poetičnost ze wšech projewuje powěst o »Wíle we studni Lešenské,« ta by se zwláště hodila pro wzdělání básnické; onať dáwá fantasii krásnou látku, má hezké postawy a poměry. —»Slawnost swatého Wita w Jamnici« je historický žert. W powěsti »Černá paní« je nejpatrněji widět, že bylo spisowateli při těchto powěstích také silně o tendenci chwalitebnou. To jim dáwá w jistém ohledu cenu pro lid, ale samým powěstem je to na ujmu, nebot tak přichází do nich něco cizího, co w nich wlastně není. »Studně na hradu Gamolickém« obsahuje moralku, jinák ale ne mnoho; »Obrowská harfa« něco podobného.

Řeč spisowatelowá má některé zwláštnosti, na něžto w Čechách méně zwykli jsme. Prawopis zase nowý, zase jsme bohatší! — bude to brzo zásluha, psáti beze wšeho prawopisu. Zdá se ale, že jen z typografických ohledů se použil. Kniha je šwabachem tištěna, a snad neměli čárkowané í; takéť by w té litere welmi diwně wypadalo, tedy zůstalo: g, ačkoliw je místo au wšude ou. Ostatně zdá mi se ten prawopis lepší, než onen, kterýž píše naopak. Wšak beze wší praejudice—swoboda prawopisu! Drum Leere Feendschaft nich! W. N.

Nowá kniha.

Německo-český slowník od J. Fr. **Šumawského.** Swazek 5. Feind—Griechenland.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 7.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

16. ledna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

»Nuže, milý přátelé!« mluwil Wilém, hlawa a wůdce spiklých, »již nám nemožno ustoupiti; nech se wšak stane cokoliw, neuwalte winu na mne! Powídal jsem wám, že jsme prozrazení, wy wšak nechtěli jste mě slyšeti, wyswětlil jsem wám smýšlení Otakarowo, wy jste mu neuwěřili — wržen tedy los boje, a já wás w nebezpečí neopustím!«

»Dobře tak, dobře!« tleskala celá společnost pochwalu mladému řečníku.

»Ale při tom wšem zdá se mi to welmi hloupý kousek, pane Wiléme!« táhl rytíř Hawel z Lewyhrádku jinocha stranou — »že jsme se wmísili do rozepře našich králowských manželů.«

»Mejlíš se, pane Hawle!« odwětil jinoch, »nejedná se o udržení Adely po boku Otakarowu; ale o obhájení práw kralewiče.«

»Rozumím,« usmál se pan Hawel; »kdo chce wlka chytit, hodí mu žertwu nad jámu; a kdyby Wratislaw sestru neměl —«

»Pane Hawle!« zwolal Wilém zpurně.

»Nu nu, nedurdi se!« usmíwal se Lewyhradský; »každý máme jiné příčiny; já bych byl doma zůstal, kdybych se neobáwal, že nám Otakar po zapuzení Adely hrdou Maďarku na stolec králowský posadí, a pak, zřejmě řečeno, abych se protiwil biskupu Danielowi, kterýž mě na sněmu welmi urazil; tamhle Kuneš Řičanský opět si troufá z dluhů pomoci, a proto se mi zdá prawdiwé příslowí: Kde se kují pikle, čert swé rejdy prowádí.«

Wilém chtěl odpowěditi, ale tu se mu oznámilo, že se po něm cizý panoš ptá a rychlou odpowěd míti žádá.

»To je také diwný kluk!« prohodil jeden ze zbrojnošů w předsíni na pány čekajících, prohlížeje si neznámého panoše, »tenť se musel narodit, když matky zrozeňátka swá samým medem krmily.«

A w skutku wypadal cizý panoš, který se tak kwapně po Wilému pídil, jakoby ho byl wítr tužší nikdy ještě neofoukl; neboť, ačkoliw dosti wysoké postawy, byl předce tak jemné pleti a outlých oudů, že se zdálo, jakoby se příroda při stwůře swé w pohlawí zmátla. Na hlawě měl černý, krásně opeřený biret hrdě na stranu přitlačený, a černý aksamitowý kaftanek objímal útlé oudy jeho; kolem beder se winula téže barwy páska, zlatem dobře wyšíwaná, na níž po prawém boku malý kroužek přišit byl k zawěšení krátkého bičíku, jímž si ale nyní pohráwal, jaksi nesměle wůkol se ohlížeje.

W tom stoupil Wilém do předsíně a panoš se rychle k němu obrátil. »Pane hrabě,« promluwil skoro šeptmo, oči k zemi kloně, »račte mě následowati na nádwoří, mám pro wás welmi důležitou zpráwu!«

Wilém pohlednuw na panoše zarazil se, neboť byl Blaženě ještě wíce podoben, nežli wlastní její bratr.

»Prosím wás, pane hrabě,« nutil panoš netrpěliwě, »neračte otáleti, každá minuta je wzácná.«

»Kdo tě poslal, mé dítě?« ptal se Wilém a na panoše se opět podíwaw zwolal: »Můj Bože, jaká podobnost!«

»Prchněte, Černíne!« prawil panoš kwapně, když přišli na nádwoří, »jste prozrazeni, Wyšehrad je wojskem obsazen, Wratislaw zajat —«

»Probůh!« zwolal Wilém uleknut, »co díš?«

»Newáhejte! ještě je čas k uprchnutí!« dotíral panoš, »co newidět bude celý dům obklíčen!«

»Kdo jsi, spanilý warowníče?« ptal se Wilém hlawu panošowu nadzwednuw. Měsíc jasně záříci rozléwal swětlo swé po nádwoří a při jeho swětle poznal Wilém obličej panošůw: »Nebesa! Blaženo!« zwolal a w ustrnutí pustil ruce její.

Tato sklonila hlawu a ruce na prsa překříížíc prawila jemně: »Ach, já jinak nemohla, strach mě donutil — ale prchni miláčku, než bude pozdě.«

»Počkej zde, milenko!« prawil Wilém a do sálu mezi shromážděné rytířstwo přikwapiw zwolal: »Jsme zrazeni — Wratislaw zajat! Ochraň se, kdo může!« a sám ostatní na nádwoří předběhnuw chopil Blaženu za ruku a pospíchal s ní zadními wraty z domu. I spoluspiklenci jeho se rozutíkali, neboť tak je wždy zločin a hřích, zpočátku drzý a odwážliwý, pak ale bázliwý, když se blíží pomsta sprawedlnosti. Ačkoliw Wilém a mnozí přátelé jeho z čisté a dle jejich mínění sprawedliwé příčiny proti Otakarowi powstali, předce se zhrozili myšlénky, prolévati krew marně, anto Wratislaw, pro kteréhož wlastně bojowati chtěli, zajat jest, a takto příčina boje zničena. Wiléma však ještě jiná příčina k zawržení celého podnikání toho pohnula: Již po rozmluwě s Otakarem byl na rozpacích, zdali dobře jedná, když se takto proti majestátu králowskému prohřeší; rozwažowal příčinu jednání králowa, zkwítající blaho wlasti pod wládou jeho, a na druhé straně nejapnost Wratislawa, newlastenecké smýšlení Adely, nejwíce však, že sama Blažena wšemu násilí a boji odporowala, a tak tedy, do shromáždění jda, uzawřel, wše přátelům swým přednésti a je k zawržení celého podnikání přemluwiti; ale wětší díl z nich odporowal z příčin šoběckých, jak rytíř Hawel z Lewyhrádku podotknul, a tudy se Wilém ctí swou zawázán býti mínil, wytrwati při nich, anto je byl již tak daleko přiwedl. Náwěští však o prozrazení jejich, jakož i o jetí Wratislawa mu bylo welice wítané, že takto zrádné proti králi záměry zničiti může. A w skutku, když brzo po rozprchnutí spiklenců králowská stráž powěstnou hernu obklopila, našla ji prázdnou, a tudy se swezla wšecka newole králowa na ošemetného zrádce Saramitu, který wětší odměny od krále žádostiw, spiklé i místo jejich shromáždění byl udal, od Otakara však, jak jsme již slyšeli, žádnou odměnu neobdržew, milenku Wilémowu, aby se na králi pomstil, o nebezpečí milenci jejímu hrozícím zprawil, která ještě před obsazením Wyšehradu stráží králowskou w šatech panošských šťastně k uwarowání miláčka swého ušla; Saramita však, u Adely se déle pozdržew, na opětné zradě postižen byl zatknut.

»Buď Bohu chwála!« prawil Wilém jsa již na jistotě, »že se to takto skončilo. A tobě, anděle můj!« obrátil se k milowanému pánoši a tiskl jej na swá prsa, »tobě náležejí opět díky mé, že se nesrotili bratří proti bratrům k marnému krwe prolití.«

»Takowý konec berou záměry rozumu lidského,« odwětila díwka, z náruči jeho se winouc, »a kdo utkwí na wěcech pomíjitelných, klesá pod tíží hříchů, které je wždy doprowázejí. Děkuj Bohu, Wiléme, žes zachowal ruce čisté od krwe lidské!« I chopila ho za ruku a wedla podle wlaského domu k wěži mostní a dále pod mostem přes ostrow okolo Sowowských mlejnů za město. *

Ale twá nešťastná matka, Blaženo?« prohodil jinoch, wolně milenku následujíc.

»Arci že je nešťastná!« přiswědčila díwka, dnes neobyčejně zamyšlená, »ale ne, že se loučiti musí s purpurem, s korunou, s otcem mým; ale že duše její přilnula k stínu štěstí, k mámiwé obludě moci a sláwy pozemské, která nic jiného není, nežli mha jenžto zmizí, když slunce prawdy nebeské srdce lidské pronikne. A lituji ji, lituji welice ubohou matku mou, a kdyby možná bylo, wzala bych celé utrpení její na sebe; ale i to by ducha mého nerozwiklalo w lásce a w důwěře proti tobě, welký Bože!« zwolala we zbožném zanícení, obličej pln newyslowné milostnosti k nebi pozdwihnouc.

Wilém se zachwěl jakousi swatou hrůzou, i bylo mu, jakoby kráčel po boku posla nebes, který měl zwěstowati lásku a důwěru a prawdu lidstwu weškerému. I neosmělil se slowem wytrhnouti milenku z nadšení jejího; tato však chwilku pomlčewši mluwila mírněji dále: »Hle miláčku! předtucha má se wyplnila a Bůh již stanowil budoucí žiwot můj; dnes ještě mi musíš dáti důkaz lásky swé, zdalis mě milowal w prawdě ducha, anebo jsi byl klamán lžiwými smysly. Wšak tu jsme již na místě!« doložila, u malého, chatrného domku se zastawiwši.

Asi čtwrt hodiny za městem stál osamělý domek, u něhož se Blažena zastawila. Malým, nízkým okénkem prolétalo temné swětlo a na prwní zaklepání Blaženino ozwal se silný, ale přiwětiwý hlas mužský; záhy se otewřely dwéře a na prahu se objewil asi šedesátiletý muž, w roucho mnišské oblečen. Bledý jeho obličej neokazowal při záři lampy tolik wrásků, jak se při jeho wysoké, suché postawě naditi bylo. Sporé jeho šediny ležely do zadu přičesané, tak že jeho wysoké, welebné čelo zúplna widěti bylo, pod nímž černé, jiskrné oči jakýmsi podiwným, tajemným ohněm plály, z če-

* Nynější Malá strana, tehdáž Nowé město nazwaná, neměla takowé rozsáhlosti, ano byla wíce než o polowic menší než nyní, tak že již kostel Panny Marie pod Řetězem, nynější maltský, za branou stál.

hož na neobyčejnou sílu duševní souditi se dalo. K nemalému úžasu poznal Wilém w tomto muži Martina Morawce, powěstného kazatele Waldenských a učitele dcery králowské.

»Wítej mi, dcero má!« uwáděl kazatel příchozí do chudobné, sprosté swětničky. »Pozdrawuji tebe jmenem Páně, dcero králowská, jenž jsi se wyzula ze šatu powěr a předsudků, odřekla se mámiwého lesku sláwy pozemské, a stkwíš se w rouše nad sníh bělejším prawdy a prawého poznání Boha — dědička koruny nebeské!«

»Nemluw o tom, ctný otče!« prawila díwka pokorně; »ale powěz raději, zdali jsi již dnes na cestu připrawen; neb se udály wěci, které mi určily raději dnes wykonati, co by se bylo teprwa zítra stalo.«

»Setřesuť prach s nohou swých, wezmu hůl do ruky swé a jdu každou chwíli, kam mě wolá Pán; a kdyby se mu zalíbilo na fortnu žiwota mého zaklepati, zwolám: »Zde jsem Pane, staniž se wůle twá!« I sepial starec nábožně ruce, a zraků swých žiwěji planoucích wzhůru pozdwihl; Wilém pak slyše a wida tuto zbožnotichou oddanost do wůle swětowládce, pocítil úctu před mužem, prwé co kacíře a swůdníka milenky nenáwiděným.

»Nuže tedy se připraw,« prawila díwka, »já zatím miláčka swého s námi smířím.«

Starec teprwa nyní zpozorowal jinocha i pozastawil se z počátku, pak ale důwěrně k němu přistoupil. »Wítej mi, jinochu, pod střechu, kterou jsem nazýwal až po tuto dobu swou,« prawil srdečně; »neb zajisté musí být šlechetné srdce twé, že jsi w panenském srdci učednice mé roznítiti mohl cit, který jediný, je-li božským ohněm wzňatý, k nebi wíže. Častokráte zpomínal jsem na tebe w modlitbách, ačkoliw wím, že se držíš potud oněch, kteří wolají: Pane, pane! swětí sabath a posty před swětem, ale jejichž srdce je chladné a skutky jejich nejsou dle wyznání jazyka. Wšak dle skutků poznám wás — mluwil Pán, a já tě také dle nich poznal, třebas ty se klaněl we chrámích a modlitebnách jejich.«

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Tejnice nad Labem. (**Hudební deklam. akademie.**) Po mnoha letech, kdežto nám ani obyčejné diwadelní ani jiné weřejné pochoutky popřáno nebylo, radostně jsme byli překwapeni pozwáním k welké hudební a deklamatorní akademii, kteráž chwalitebným námáháním sdešíjch w. pp. Rybky a Bulíčka a místního p. důchod. Fr. Brožka ku prospěchu chudé školní mládeže dne 7. ledna uspořádána byla. Prowozowaly se uvertury z *Bílé paní* a z *Titanie* s obdiwení hodnou stručností, w níž by zajisté nikdo *prwní* okus našeho orchestru byl nepoznal. Wel. p. P. Rybka nám we třech těžkých úlohách pro fortepiano swou nemalou mistrnost a w doprowázení libezného cituplného zpěwu wel. p. P. Bulíčka neunawitelnou setrwanliwost dokázal. W přednášení deklamowánky našeho Tyla »To se nesluší« panna K. Šoltowá patrně objewila, že ji slowa ta nejen z paměti ale i ze srdce šla. »Sedlák na biliaru« bylo witané intermezzo w tolika kusech obsahu wážného. Obdiwení hodna byla wšak setrwanliwost pana Fr. Brožka, kterýž na hojnou pochwalu po přednešení Šillerowa *rukojemstwí*, básni Frauenlob od Holteye, na tuto Šillerowu *píseň o zwonu*, a když i tu hojného potlesku nabyl, přednášením poetického popsání: »Die Schlacht bei Waterloo« odpowěděl. Jaká to úloha, bez napowědy tři čtwrtě hodiny deklamowat, může jen ten uwážiti, kdo se w tom krásném umění poněkud skoušel. Nebudeť zde od místa, w krátkosti wyznati, že tento pro wšecko dobré a krásné horliwý muž za čas swého tříletého zde obcowání wysazowáním owocných stromořadí o zwelebení a okrašlowání našeho sídla newyslowitelných zásluh získal, a to tím wíce, an w tom krásném podnikání nejenom podporowán nebyl, nýbrž i s předsudky, nenáwistí a nemotorným lpěním na zastaralých obyčejích zápasiti musel, aniž pak tím, aniž wýčitkami, že při wyrownáwání náměstí *se opowážil starobylé kopečky plundrowat*, se másti dal. S uznáním tímto spojujeme srdečné díky za pochoutku nám podanou, a upřímné přání, aby pp. podnikatelé této prwní akademie zase brzy nám cosi podobného uspořádali a té samé podpory a účastenství domácích i wůkolních hostů nalezli.

P. Klika.

Z Postupic. (**Knihowna — akademie.**) Před wánocemi byla zde wynasnažením wel. p. J. N. Gürke, administratora fary, zřízena knihowna, která již nyní 260 swazků počítá; což nowým důkazem, jak literatura naše blahodějně zkwitající wždy wíc a wíce kořeny swé w národ pouští. Dne 10. prosince m. r. dáwána tuto hudební-deklamatorní akademie, jejížto čistý wýnos 26 zl. stř. prospěšnému tomu ústawu se wěnowal. *A. N. W.*

České diwadlo w Praze.

(*Pokračowání.*) W tomto okamžení největších nesnází a úzkostí wejde na soudní místo králowna Elišběta, wdowa Wáclawa II., a pronese milost nad odsouzenou. Dle starého práwa králowen českých, jichžto osobní přítomnost odsouzeným jistého útočiště poskytuje, nemůže Witkowic králowninu wýroku odpírati, wyřkne ale nad ní kletbu a prohlásí ji za nectnou, jakož i každého, kdo by jí poskytl ochranu. To teprwa skláti sílu díwky, ježto byla i ortel smrti zmužile snesla; smyslowé ji opouštějí — a když klesá k zemi, zapomenuw se přiskočí k ní Častolow, a prozradí takto swé tajné s díwkou obcowání. Na to je wržen do žaláře a má wydán býti soudu. Tu se k němu dostawí cestou uplacenou králownin panoš Tkadleček a otwírá mu s wědomím paní swé žalář k outěku; Častolow ale touto pomocí, jakož wládyky nehodnou, pohrdá, a swěří mu, že očekáwá pomoci od zástupů wojenských, kteří tajnými posly obesláni ještě této noci do města přitrhnou. — U wětších starostech tone zatím sklíčený otec jeho, wida že má jediný syn jeho souzen býti dáwným a ouhlawním nepřítelem rodu Hronowských — kamenným Witkowicem. I pokouší se přemluwiti cudaře, aby swé místo na soudu jinému přepustil a tak alespoň podezření nesprawedliwého wýroku se sebe swrhnul — a když Witkowic ustoupiti ne-

chce, wypowí mu přátelstwí na wěčné časy. W tomto rozjitření wšech stran počne se soud, k němuž i králowna se dostawí. Tu wystoupí Daniel a prosí, aby učinili milost Juditě — aby ji raději pokřtili anebo pacholku zasnoubili, jen aby ji učinili počestnou. Soudcowé w to swolují — a Judita se podrobuje wšemu požadowání, zní-li tak wůle toho, jejž nazýwá w pokoře pánem swým, t. j. Častolowa. Tuť je přiweden on sám, a tázán, zda-li zná Juditu židowku, praví ji býti křesťankou, tajně již od něho na wíru obrácenou a toliko na křest čekající, kteréž woli obětowati ruku swou. Nejmocněji otřese tato nowina Danielem. Bědujeť nad zklamanou nadějí w dáwno strojenou pomstu a wyzná, že je odsouzená Judita — dcera Witkowice. Manželka židowa, porodiwši mrtwé dítě, byla totiž u jeho nepřítomnosti cizí dítě od chůwy koupila a teprwa umírajíc toto tajemstwí mu swěřila. Daniel se odhodlal wychowati dítě křesťanské, aby nasytil mstiwost swou — nyní wšak zwrátila se nenadále jeho naděje; i ztratil milost králowny. Nepřátelští rodowé se smíří a králowna spojí milence.

Nowý tento wýtwor plodného dramatika našeho nese ráz mužného ducha, ale chladné úwahy; nezmítá jím wíce ona bujná fantazie, jakowouž w mladších jeho plodech nalezáme. Máť mnohé dobré, zajímawé momenty; hlawně ale, zdá se nám, přewládá w ní žiwel epický a škodí dramatickému. Sem zwláště počítáme oba soudy, jež téměř polowic děje obsahujíce, do celé hry jakousi širokou jednotwárnost uwádějí. Ostatně zakládá se celá hra na zákoně, o němž newíme, že by u nás byl kdy panowal. Obcowání křesťana s israelitkou nebo naopak nebýwalo trestáno plamenem. An ho básník ale již jednou použil, myslíme, že měl také tehdejší hlubokou opowrženost Israelitů nakresliti, a jinou cestou wýrok zákonu platným učiniti, nežli žalobou zamilowaného šílence, kterýž na zákon se odwoláwaje milence Juditina zničiti chce, díwce wšeho blaha přeje, přede ji ale obžaluje — a pak w zoufalstwí upadá, an se na ní zákon wyplní. — Nápadná ano i nesprawedliwá je lhostejnost soudců, kteří díwce jedinou otázku po soudruhu její winy předložiwše i mukami broziwše, najednou pak ji samotnou k smrti odsuzují — nápadné je také mlčení Častolowa při prwním soudě, kdežto obrácení díwky na wíru rowněž tak dobře, jako o druhém soudu wyjewiti mohl. — Jinak ale je hlawní myšlénka, nejwnitřnější jádro celé hry, pro dramu se dobře hodící, a kdyby ji byl básník hlawně po menších částích mezi jednotliwými osobami, a ne w celých skupinách, jakož je soud, prowedl, myslíme, že by byl wětšího dojemu docílil. Tím by byl snad také spíše osnowu celého děje tak založil, žeby se článek ze článku w organický celek rozwíjel, a ze wšeho ona nutnost idey wyswitala, bez nížto žádná drama obstáti nemůže.

Ostatně ale podáwáme toto swé nelíčené zdání jen podle toho, co jsme na diwadle widěli. Domníwámeť se wšak, že, jakož toho Klicperowy dramy wůbec požadují, i tato k prowození leckde zkrácena bude, a *wyzýwáme ano prosíme p. spisowatele co nejhorliwěji,* aby nám toto swé nowé dílo co nejdříwe w tisku předložil. Onoť je wzácným u nás úkazem, a pak teprwa, až bude w celé, půwodní formě před námi ležeti, ledaco snad w jiném swětle se objewí.

(Dokončení.)

Literatura.

Slavische Melodien. Von Siegfried Kapper. Leipzig 1844.

O sbírce těchto básní w časopise českém promluwiti zdá se nám záhodno i potřebno, neboť se nás týkají, co již titul ukazuje, a dílem proto, že skladatel zásluhu si získal o naší literaturu mnohým welmi dobrým překladem z našeho jazyka, z Čelakowského, Jablonského atd. Máchu skoro celého přeložil, a letošní ročník *Libuše* podáwá jeho překlad *Máje,* kterýž wýtečnou tuto báseň našeho genialního zpěwce Němcům přístupnou činí. Kapper obmejšlí za krátký čas wydati celý swazek překladů českých básní. Jeho lehkost, obratnost u weršowání, a to, že sám jsa básníkem snadno může cizí báseň proniknouti, procítit a básnicky podati, něco dobrého a krásného nám slibuje.

Teď nám podal Kapper sbírku básní we 4 odděleních, nadepsaných z Čech, z Morawy, ze Slowenska a z Ilirska. Musíme je z dwojího stanowiště posouditi — z čistě krasowědeckého, a pak, co se týče poměru k nám Slowanům. Prwní ať si wezmou na starost němečtí recensenti; zde bude dosti, když řekneme, že jsou krásné, některé wýtečné. To druhé není tak lehko ustanowit, nejsou to ani překlady, ani nápodobení národních písní, ani samostatné básně. P. Kapper se obíral naším národním básnictwím, přinesl wšak již s sebou welkou a přewládající zásobu moderních žiwlů, zwláště německé poesie; oboje se sloučilo, a z toho manželstwí pošly tyto plody. Obor německého moderního žiwlu je asi ten, který se nalezá we W. Mülleru, w Eichendorffu, Öhlenschlaegru, kde les a potok tak krásně a čarowně mluwí, jako w báchorce; básník sám je zakletý princ we zámcích přírody. Mezi to se wplítají w básních p. Kappra žilky a nitky slowanské, wyniká zwuk náš; jsou to wariace na motiwy naše, moderní instrumentace našich jednoduchých zwuků. Někdy je to skoro swobodný překlad národní písně, někdy použil řádku, neb sloku, a udělal z ní celou báseň, někdy sebral obrazy, myšlénky, obraty, city z wíce písní a wlil wšecko w jednu; někdy národní naše píseň jenom w dálce zní. Physiolog by řekl: Otec je Němec, matka je slowanská národní píseň. In slavicis je leckdes malá chyba.

W. N.

Nowé knihy.

Jarohněw z Hrádku. Novela z časů Giřjho Poděbradského. (*Zábawných spisů Jana z Hwězdy* swazek pátý.) W Praze 1844. Tisk a sklad J. Pospjšila. Str. 172 we wel. 12. Seš. za 24 kr. stř.

Promyslný posel. Spis wšenaučný pro obecný lid. Swazek dwanáctý, za 6 kr. stř.

Jak doslýcháme, bude se nyní »Prom. poslem« pilně pokračowati; swazek 13tý ukončí část *prwní* spisu toho, o chemii řemeslné; swazkem pak 14tým započne se *Horomyslný posel.* — Hlawní prodaj jest w Budči na Nowém městě w žitnobranské ulici.

Zábawy nedělnj, čili prostonárodnj poučowánj w silozpytu. Od Dra. F. S. Kodyma. Čásť prwnj: O teple, swazeček prwnj. Str. 48 w 8. Seš. za 12 kr. stř.

Oprawa. W čísle 1. str. 4. na prawém sloupci, počínaje od řádku 22ho nehodou wpletený nesmysl takto oprawiti prosíme: nežli těch, ježtoby národní mluwu a národní žiwot dokonale znali, národního ducha a citu w sobě chowali, a k zakládání čisté národní wzdělanosti se hodili.

W čísle 6. na str. 23 na prwním sloupci ř. 27. má státi na Menším městě, místo na Nowém městě.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 8.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších čtikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. ledna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, 1 s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

Jinoch poznáwaje přepiatost, jakož i hlubokou prawdu slow těchto, newěděl jak odpowěditi, i skłonił mlčky hlawu, takto wšemu se pokořuje, čemu rozuměl i nerozuměl. Starec se ale po těchto slowech odstranil, a Blažena přistoupila po malé chwíli k Wilému a ruky jeho se chopíc prawila jemně: »Wiléme, rozhodující chwíle je zde; nyní mně dokázati musíš, zdali jsem se nezklamala w lásce twé.«

»Mluw, swětice má!« odwětí jinoch, »jsem připrawen, slyšeti a widěti wše, o čem duše má ani slabého zdání neměla; neb je mi w srdci, jakobych se byl octnul we swětě diwů, jakobych slyšel duchy nadehwězdné okolo sebe lehkým křídlem šuměti, a tajemstwí swětowlády se odhrnuje a zase zahrnuje úžeji než jindy, jakobych nikdy průswitem do koleje osudů prohlédnouti neměl — tak podiwné přichází mi wše, co jsem dnes widěl a slyšel.«

»Tedy připočti také žádost mou k diwům dnešním,« prawila díwka a oko její, potud zármutkem zastřené, zplálo jakýmsi wyšším nadšením, které se po celé postawě její rozlilo — »a já žádám, abysi z lásky ke mně — mne se odřekl, tak jako se já pro tebe ode wšeho, co mně posud známé a milé bylo, na wždy loučím, dobrowolně z oboru wycházím, w kterém bych wždy pozornost weřejnou poutala, a wolím skrytost a jinou zemi za bydlo swé, abych neznaná jedině žíti mohla Bohu a památce twé!«

Wilém ustrnul nad slowy těmito a smrtelná bledost se střídala se zimničnou čerwenosti na líci jeho, i pohlížel w němém úžasu na díwku, která úžeji se k němu přiwinouc mluwila w nadšení dále: »Nemysli, že pošlo předsewzetí to z pouhé wášně, z pouhého rozmaru dětinského; — položila jsem osud swůj na wáhu přísného skoumání a z nejtajnější duše mé se ozýwal hlas: my že w budoucím žiwotě podlé sebe státi nesmíme.«

»O to byl lžiwý hlas temnot wěčných, které se těší nad zoufáním smrtelníků!« wyhrotil nyní jinoch prudce z prsou sewřených; »neboť to byla zkouška třeštění nábožeuského s přirozeností lidskou, a tu owšem muselo zwítěziti ono.«

Oko díwčino se při těchto slowech zakalilo. »Wiléme!« prawila trudně, »já se nadála alespoň tolik lásky do tebe, že nebudeš tupiti to, co mi jest nejswětější — wíru mou.«

»Odpusť milenko!« wece jinoch bolně, »pakli se mé slowo dotklo srdce twého; neboť jediné okamžení mě skácelo s blankytu nebeského w propast bezednou, a tudy není diwu, pakli mně bolest wynutila slowo zoufanliwé, ačkoliw jsem widěti měl, že splnění slow twých nemožno jest.«

»A předce, drahý příteli!« odtušila díwka; »ba jinak se ani státi nesmí. A ty sám powinen jsi sobě a rodu swému, odříci se díwky, která již od početí swého dle obecných předsudků wěčnou hanbu na čele nese.«

»Což nám do předsudků obecné láje?« opáčil jinoch, »aneb co mohou děti za winu rodičů swých?«

»Owšem ničehož,« přiswědčila Blažena, »ale hřích se wine od rodu k rodu i nepřehledné jsou následky jeho, a jen we zničení spočíwá zadost učinění jeho. A třebas by jen wýtwor předsudku byl, předce wystoupí časem jako příšera z moře upamatowání, děsíc každého z ráje, w nějž nás bylo zapomenutí již ukolébalo. Tak tedy zničen budiž mnou hřích rodičů mých, domnělý anebo skutečný, a slawný rod twůj neponese winu jejich, že dcera Otakarowa tolik síly a lásky neměla, aby se tě byla odřekla.«

Mocně dojala tato podiwná slowa jinocha, a wždy jasněji se mu wtíralo přeswědčení, že jeho

skwělé naděje někdejší zničeny jsou, a w zamyšlení promluwil temně: »Wyplněn jest osud náš —budiž tedy! I já mohu wzdorowati krutému osudu!«

»Tak, miláčku!« zwolala díwka a wrhla se na prsa jeho; »nyní půjdu s ukojenou myslí za woláním Páně, jehož hlas se ozwal w duši mé, a nikdy wíce nenawrátí se jmeno mé do země této; odumřela jsem žiwotu předešlému a památka moje zmizí ze země české, jako těch, kteří odpočíwají we hrobech. Čemu bych mezi wámi ještě dlela? jaká příčina by mě k někdejším okolnostem poutala?« obrátila řeč swou a hlas její se třásl wnitřním žalem. »Ztratila jsem wše, co nám žiwot drahým činí — otce, čest, a matce mé by zwětšowal pohled můj bolest srdce jejího; ztratila jsem oba i zapomenou brzy, že dceru míwali—jen ty, jen ty!« zwolala a winula rámě swé okolo šíje jeho, »budeš zpomínati na mne, jakož i twá památka mě co anděl míru wždy doprowázeti bude.«

Jinoch objal milenku lewicí a prawici wzhůru pozdwihna zwolal: »Láska twá nikdy nezajde w srdci mém, a nikdy nespočine jiná díwka na prsou mých! To ti přisahám při památce na tuto hodinu, i bez naděje někdejšího se-shledání.«

»Bez naděje?!« prawila díwka. — »O nikoli, miláčku—shledáme se opět, až předsudky pominou, až prawda wěčná pronikne swěty—shledáme se opět k wěčnému se-nerozloučení; ale to nebude wíce na této hmotné prsti—tam na hwězdách, w těch bytech čistějších, a pak, miláčku, pak zapolétnem w jednom rozblesku od hwězdy k hwězdě, až ke zdroji swětla wěčného, a potom se rozlinem po wšemíru, rozsíwajíce kolem lásku. Tak, miláčku, se opět shledáme —a nyní mě opusť!« prawila w nadšení, úžeji se k Wilému přiwinouc. »Tímto pocelowáním se tobě zasnubuji, a tímto s tebou se loučím!«

»Na wždy, na wěky!« připojil jinoch temně, a zmáhající-se žal mocně udusiw, wywinul se z objetí jejího a kwapil odtud.

Té noci ještě zmizela Blažena s Martinem Morawcem.

Jitro se rozkládalo na obzoru, když Wilém kwapné kroky swé před branou zastawil.

»Dožil jsi tedy!« mluwil trudně k sobě, o kamenný sloup před branou se podepřew—»ale což jsem také očekáwal zde, kdežto každý plod již zničení swé od počátku w sobě nosí a wše jen smrtí zawání. Ale mohou-li jiní být šťastni, proč já ne?« ptal se sebe sám a zabral se do hlubokého přemýšlowání.

Tu se otewřela brána a z ní wyšlo několik koní s těžkým nákladem; nejzáze jel na malém krotkém mimochodníku salernský promotus, Ondřej Saramita, doprowázen rotmistrem stráže králowské.

»*O santa Virgine!*« zwolal Saramita Wiléma zahlídnuw, a kožich, w němž celý zakluklen byl, se sebe shodiw skočil s mimochodníka a octnul se lehkým krokem u Wiléma. »To mám za to, *eccelenza!*« prawil smutně, »že jsem wám radil; musím pryč a ani se mi nedowolilo, wěci swé jak se patří spořádati; ale co tomu rozumí ten wáš newděčný král—ano newděčný je, *eccelenza!*« rozhorlil se Wlach; »wyhnat mě dal z města, a já ho léčil skoro půl léta na melancholii, a on mě wyhnal, že jsem se před wámi několikráte podřekl, jakobych ani nebyl *un dottore* — wšak wy znáte, co je dottore Andrea Saramita?«

Wilém ani ho neposlouchaje obrátil se do města, by swému otci powěděl, že nehrozí jeho rodu hanba sňatkem s dcerou Adelinou, ale že i jmeno Černínů, aspoň od wětwe starší, wyhyne.

Toho samého dne rozhodla se i rozepře Otakara a Adely. Osm českých baronů přisahalo na spásu duše swé, že Otakar s Adelau ze čtwrtého kolena spříbuzněn jest, a na přísahu tuto, jakož i na bully římské prohlásil pražský biskup Daniel u přítomnosti mnoha jiných prelátů manželstwí toto za neplatné.

Nad neštěstím wlastním zapomněla Adela brzo na dceru swou; i Otakar, který Wratislawa na swobodu propustiw, jej jakož i wšecky děti swé z Adely dle stawu jejich zaopatřil, wida snažení swé stran wypátrání zmizelé dcery marné, smazal památku její z paměti swé a pojal brzo na to Konstancii, sestru králůw uherských Emericha a Ondřeje II., za manželku.

Nešťastná Adela se uchýlila do Mišenska ku bratru swému Dětřichowi, kamž ji i děti její následowaly.

6.

Čtrnácte let uplynulo od této doby, aniž se byl Wilém o Blaženě čehož dowěděl, an mu ani nešťastná matka její, kteráž ostatek dnů swých w klášteře sw. kříže w Mišensku až do smrti swé, r. 1211 trávila, na jeho časté dotazowání žádoucí odpowědi dáti nemohla. Nic wšak méně zachowal wěrně lásku swou ztracené milence, důwěrně očekáwaje, že mu dle připowědi známku o smrti swé dá, a tudy zamítal wšecky náwrhy otce swého, kterýž mu namlouwal nejsličnější dcery nejbohat-

ších bohatýrů českých, jenž by rádi w pokrewní swazek s mnohomocným Černínem byli wstoupili. Wšak léta míjely pořád w marném čekání, starý hrabě hleděl starostliwě do budoucnosti, že rodina jeho synem již wymře, i newěděl prostředku žádného neštěstí takowému zabrániti, kromě když Adela w práwo swé usazena bude, a když zemřela, obrátil oči swé na syna jejího Wratislawa, doufaje, že král buď dobrowolně na žádost národu, buď přinucen syna swého k dědictwí trůnu powolá, jakž to již jednou, swědomím a nehodami domácími i weřejnými stíhán, učiniti chtěl; když mu ale uherská manželka Konstancie syna, potomního Wáclawa I., porodila, změnil opět úmysl swůj; Černín wšak a přátelé pronásledowané Adely nepřestali doufati, a zakládali naději swou na roztržky w říši německé.

Když Otakar na stolec otců swých dosedl, ucházeli se dwa knížata o korunu říše německé, Filip, wéwoda šwábský, a Otto, wéwoda brunšwický. Hned na počátku spojil se panowník český s Filipem a pomáhal mu wěrně a mocně proti soku jeho, začež hned začátkem r. 1198 na králowstwí korunowán byl. Později wšak na dotírání papeže přidal se na stranu Ottowu, a za tuto powolnost přijala římská kurie zemi českou do počtu králowstwí křesťanských, a tak dosáhli mocnáři čeští dáwno žádoucí hodnosti na wěčné časy. I rozmnožowal a šířil Otakar moc swou, a můžeme říci, že pod jeho žezlem nowý wěk nad wlastí naší wzešel. Tak se uchýlil opět, když Otto sliby swé ani králi českému ani papeži dané neplnil, na žádost římské kurie k domu Hohenstaufů, zamítna Ottonem do klatby daným. I uzawřel tento na králi našem se pomstiti, a na něm zakládali přátelé Adelini naději swou.

Na začátku měsíce března r. 1212 byl weliký sjezd panstwa německého we Frankobrodě nad Mohanem, kamž i také několik českých bohatýrů se dostawilo; neboť ze Wlach na kwap se wrátiw, wyzwal sem Otto swé stoupence, aby se uradili o prostředcích, jakby odolali Bedřichu II., kterého papež knížatům říšským na místo křiwpřiseženého Otty poručil, a nejwíce jak se pomstít na Otakarowi, který se první pro Bedřicha prohlásil a strýce swého Herrmana durinského i arcibiskupy mohučského a děwínského i mnohých jiných knížat wíce na stranu Bedřichowu přilákal.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Wyznamenání — sestry Milanollowé — Döbler — Braun.)** Cís. kr. nejwyšší hofmistrowstwí udělilo pražskému klenotníkowi Jeronymu *Grohmannowi* titul cís. kr. dworského klenotníka pro Prahu. Wýrobky p. Grohmanna wyznamenáwají se od několika let nade wšemi ostatními. Milo je se podíwati na jeho bohatý sklad drahocenných děl z kowu a z klenotů, které dle pařížských a jiných wzorů co nejwkusněji w jeho dílně se zhotowují. Jeho mistrowská ruka wywedla též pěkný pohar, jejž členowé staw. diwadla p. Polawskému na památku podali. Co wšak domu jeho největší ceny dodáwá, jest wůbec známá neporušenost jeho obchodní powěsti, tak že každý s plnou důwěrou jej nawštíwiti může. (Bytem w Kolowratské třídě.) — Dlouho očekáwané sestry Milanollowé (Teresa a Maria), powěstné virtuosky na housle, jimž jak se prawí, posud žádné lidské srdce odolati nemohlo, přišly práwě do Prahy a budou dáwat prwní koncert na Žofíně w pátek 19. ledna o půl 5. hodině odpolední. — Powěst ohlašuje také prowozowání oblíbeného čarodějnika *Döblera*, který kouzla swá prowáděti bude w Štögrowu diwadle, a pro české krasotinky hojnost wonných kytic chystá. — Fagotista *Braun* chystá se též k prwnímu koncertu.

Jak nás zpráwy docházejí, bude se oblíbený bál společenský český dne 7. února opět na ostrowě Žofínském držeti; přípravy k němu dáwají opět mnoho krásného očekáwati. Hudební zkouška k témuž bálu jest na 1. února určena a bude letos od J. Liemana, kapelního mistra c. k. řad. pluku pěšího barona Palombini-ho, wedena. Taneční skladby k tomu uchystané jsou docela nowé.

Čistý wýnos měšťanské besedy (wiz č. 5. l. Kwětů), o dni sw. Silwestra m. r. w sále we swato-wáclawských lázních držané, byl jednohlasně w plné summě 32 zl. 55 kr. stř. we prospěch českých škol w Budči držaných wěnowán.

Dr. *Rybička*.

Z Benátek nad Jizerou. **(Diwadlo.)** Nowá, jará síla, ježto nedáwno jakoby kouzlem zdejší jinošstwo nenadále pronikla, den po dni patrněji jewí působení swé na zdejší žiwot společenský. Z dlouholeté netečnosti a dřímoty procitujem ke dnůmoučinnějším a zajímawějším. Bych toho sám swědkem nebyl, neuwěřilbych, žeby ta dlouholetá wlažnost tak náhle w tak horliwé snažení proměniti se mohla. Diwadlo naše zdárně pokračuje. Po »Čechu a Němci« dáwán od zdejších ochotníků 6. ledna Klicperůw »Diwotworný klobouk.« Hostů opět weliká síla. Panna A. T. w Bětušce poprwé na jewišti wystoupiwši welmi zdařile hrála. Pan B. co Barnabáš a pan H. co Goliáš welmi se líbili. Prwní wšak místo téhož dne wším práwem panu K. náleží, jenž na Pohořelského hrál. Kéžby jen i rozmar studujících lépe se byl dařiti chtěl! — Dne 11. ledna hráli se »Loupežníci na Chlumu.« Hwězdou téhož wečera byla panna M. T. w osobě Bibiany, w řeči a we hře w každém okamžení úkol swůj na diw krásně wyplňujíc. Wšickni k powedenému celku welmi pilně přispíwali. Na žádost nawštěwowatelů, jimž při prwním představení pro přeplnění sálu »Loupežníků Chlumských« se nedostalo, bude se hra tato 14. led. opakowati. — Budoucně wíce! *M—ý.*

SWĚTOZOR.

(Wzduchowé dráhy železné.) Jakožto pohybující síla jest pára pro swou roztahnutelnost nebezpečná; mnoho též potřebuje se paliwa k dobýwání této pohybující síly. Protož myslilo se na jiné prostředky, jimiž by se pára wynahradila a oněm nesnázím se wyhowělo. Zanímawý byl náwrh, aby se elektromagnetické síly k pohybowání na železných drahách použíwalo; nyní wšak pro-

jewila se nowá síla, a sice *wzduch*. Wynálezek ten pochází od anglického inžinýra pana Clegga a pana Samudy. Jako pára, jest i wzduch, we kterém žijeme, pružná (elastická) tekutost, která se může stlačiti a tím zhustnouti. Jak míle ale tlak (tlačení) působiti přestal, začne se ona tekutost opět roztahowati. Wzduch obkličuje naši kouli pozemskou se wšech stran stejně. Swou tíží tlačí hořejší wzduch na zpodní, který pro swou pružnost stlačuje se a hustne. Wzduch působí na powrchnost wšech těles, a sice na wšech stranách zárowen; že ale žádného není předmětu, jenž by wnitř také wzduchem naplněn nebyl, tedy wnitřní i wnější (zewnitřní) wzduch nalezají se w rownowáze. Kdyby wzduch jenom z wenčí na předměty působil, t. j. aby wnitř žádného wzduchu nebylo, tedy by, u př. u domu, okna i stěny ustoupiti musely wzduchu wnějšnému; že ale w domě samém také wzduch se nalezá, tu wnitřní i wnějšný stejně proti sobě působíce, nacházejí se w rownowáze. Tak to wypadá i s naším tělem: kdyby wnitř nebylo wzduchu, cítil by člowěk tíži na powrchu těla swého za 300 centů. Aneb pozorujme chlapce, který třtinou wino ze sudu ssaje; on wyssaje nejdříwe wzduch ze třtiny, druhým koncem we wině se nalezající; wzduch usiluje wzniknouti do wzduchu prázdné třtiny, že ale mezi tím winná tekutost se nalezá, tedy *ji* do třtiny whání. Co se tuto třtinou děje, to děje se i při Cleggowých železných drahách; kdyby we chlapcowě třtině na konci zátka se nacházela, která by otwor dokonale wyplnila, aby wzduch do třtiny wniknouti nemohl, tu by owšem lehce se pohybující zátka, jako se sudu wino, k chlápcowým ústům šinouti se musila. Dejme nyní místo třtiny železnou troubu půl druhého střewíce w průměru mající, upewněme ji uprostřed mezi dlahami (šinami) železné dráhy; na jednom konci jejím mysleme si zátku lehce pohybliwou a wšak otwor dokonale wyplňující, aby wzduch newnikal, na druhém konci wýwěwu, hnanou parní nebo wodní silou, která se železné trouby wzduch ssaje nebo-li čerpá: tu zátka od wnějšného wzduchu do trouby hnána býti musí ke druhému konci; upewní-li se k této zátce jiné wěci, i ty zároweň s ní se pohybowati musejí, mohou-li se totiž do trouby wtěsnati. Zátka ta má ale mnoho spojených wozů táhnouti po železné dráze, mezi jejímiž dlahami uprostřed wzduchoprázdná trouba upewněna jest; zátka jest ale w troubě, do níž wozy nemohou; musí tedy mezi nimi býti swazek dosti silný, aby tak weliké tíže mohly se utáhnouti. Z té příčiny, aby zátka wnitř trouby aspoň s prwním wozem spojena býti mohla, musí trouba po celou délku nahoře býti otewřena, aby železný prut, jenž zátku s prwním wozem spojuje, ku předu jíti mohl; a předce nesmí do trouby žádný wzduch wnikati. Protož jest otwor ten koženými klapkami, k troubě přišroubowanými, pokryt, a klapky na powrchu míchaninou z pryskyřice, wosku a tuku tak polepeny, že není ani nejmenší štěrbiny. Důwtipným způsobem otwírají se tyto klapky, když prut železný, k zadnímu konci zátky připewněný, k nim přichází, an zatím zátka již napřed, ještě we wzduchoprázdné troubě se nalezá a wnějšným wzduchem dále hnána jest. Za železným prutem zawírají se klapky na nowo, s wozem spojená a žhawým uhlím naplněná trouba jede blízko jejich hřbetu, tak že se ona mazná míchanina rozplawuje, a tak do wšech štěrbin zaléza, že wzduch z trouby opět wýwěwami čerpán býti může k druhé jízdě.—Takowý jest asi hlawní nástin Cleggowy wzduchodráhy. Síla, kterou wnějšný wzduch na zátku působí, jest takowá, že as 700 neb 900 centů utáhnouti a 6 našich mil za hodinu wykonati se může. Prwní zkouška po wystawené takowéto wzduchodráze w Irsku mezi Kingstownem a Dalkeyem u Dublína wypadla welmi dobře.

(Čínská buletina s poslední wojny.) Listina tato wisí w králowské knihárně w Paříži a následními slowy se počíná: »Angličtí barbarowé začali pokoj rušiti: onit zbouřili se proti moudrosti nebeského syna třetího dne jedenáctého měsíce (dne 23. ledna 1841). Outokem hnali se na město beránků (Kanton), nebeský ale Bůh nawštíwil je swou pomstou a Bůh země pohltil koráby jejich.« Nad touto buletinou jsou malowány dwa koráby, w jejichž plachtách widěti dwa muže w čerwených kabátech, jenž dalekohledy w ruce drží.

(Rychlost parostrojů.) Jakou rychlostí po železných drahách jeti možno, dokázal anglický stawitel tunelu pod řekou Temží w Londýně, an se byl se swými přátely založil, že za 100 minut železnou dráhu z Londýna do Bristolu, 120 anglických (25 našich) mil dlouhou, sám a s pouhým parostrojem přejede. Wyhrál sázku, neboť k wykonání cesty potřebowal jen 90 minut; za 3 $^3/_5$ minuty urazil tedy jednu míli: rychlost, jaké se posud na železných drahách nedosáhlo.

(Prostředek proti housenkám) wýborný jest prý woda, w níž se brambory wařily. Když wystydne, zalijí se jí záhon aneb zahrada, což prý wšecky škodné plazy tyto wyhubí. J. S. T.

BESEDY.

Maďarská učená společnost wydala dáwno čekaný spisek: Hlawní základy maďarské syntaxi—přede wším prý jen k wlastní potřebě a užitku, ačkoliw by tato knížka wšude se nacházeti měla, kde si na jazyku maďarském něco zakládají. Podiwná to *učená* společnost, která ku swé spáse teprwa mluwnické základy wydáwá—ačkoliw by také u nás mnohému gramatika neškodila, který se třeba ne učeným, předce alespoň literatem býti prawí.

We Wídni očekáwají (tak oznamují alespoň tamější časopisy) powěstného atleta, Dupuis, obrowského to kejklíře, jenž centnýřowým záwažím jako oříškami zahráwá a nesmírné tíže pozdwihuje — očekáwajíť ho, aby jim sklesle (tak řečené) národní diwadlo pozwedl. To by bylo arci kousek ohromné práce a mohlo by se mistrowským kusem nazwati.

To jsou šťastní lidé—ti francouští spisowatelé! Sotwa že chtějí něco napsat, již dostáwají honorar, že mohou býti spokojeni. Dumas chce psáti »Impressions d'un voyage à Paris«—a za to mu dal nakladatel již 24000 franků! Ponsard, sotwa známý swou Lukrecií, chce za dwě léta nowou dramu napsati — a dostáwá do těch časů již každý rok 10000 franků.

Nynější ředitel národního diwadla w Pešti dostáwá od stawů 12000 zl. ročního příspěwku. Kdyby nám chtěl někdo ročně takowou summu obětowati — kde bychme se w krátkém čase octnuli? Mně se zdá, že bychom pomocí peněz těchto diwadlo české (to jest kdybychme již nějaké měli) jinak naplniti dowedli, nežli se naplňuje maďarské, o jehož prázdnotě wěčný nářek se rozlehá. Toliko od poslednějších časů zdá se, že nějaký žiwot w prostory jeho přichází, kdežto se několik určenými cenami obdařených půwodních kusů prowozuje.

Jistý starší spisowatel francouzský wede tuto žalobu: Číňan učí se jedině swému mateřskému jazyku — to je nejhlawnější jeho studium — od kolébky až do hrobu. Francouzowé se učí čínsky, řecky, hebrejsky, latinsky, wlasky, anglicky, ale málokdy pořádně—francouzsky.—Máme k těmto slowům učiniti applikaci? — Zdá se, že nám každý porozumí — i beze wšeho wýkladu.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 9.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. ledna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownách ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

Na pozwání Ottowo pospíchali nejwíce markrabě mišenský a braniborský, též wéwoda baworský do Frankobrodu, neb se jim tudy nejlepší příležitost udála, pomstíti zapuzenou sestru a strýni Adelu. Rowněž tak ochotně uchytili se této příležitosti čeští přátelé její a nepřízniwci Otakara, a tudy čítala společnost panstwa sněmowního též mnoho českých pánů we swém středu. Mezi těmi wynikal sláwou jmena a rodu jakož i bohatstwím a mocí zwláště Soběslaw Děpoltic, župan krajů čáslawského, chrudimského a wratislawského, anto, z rodu Přemyslowců, již před šesti lety we weřejném zbouření proti Otakaru o korunu českou se ucházel, byw ale poražen, na krále tak zanewřel, že nemoha sám koruny dosíci, ji raději Adelininu synu Wratislawowi přál, nežli Otakaru, a za tou příčinou se dostawil do Frankobrodu ke dworu Ottowu. Druhý, který jej sláwou w boji a na sedáních dokázanou statečností přewyšowal, w ostatním pak, jsa županem kraje klatowského a mocným pánem, se mu rownal, byl mladší hrabě Wilém Černín, který na první pokynutí Ottowo k jeho dworu pospíšil a již o týden dříwe než Děpoltic we Frankobrodě se nacházel.

Příchod jeho způsobil welké hnutí mezi krásenkami frankobrodskými i cizými, s otci na podíwanou na čas sjezdu sem přišlými. Powěst o lásce jeho k dceři Otakarowě se roznesla široko daleko. Posud nebyla žádná ženská w stawu zastříti obraz milenky bywalé w srdci jeho. O tom se doweděly wšecky krasawice, jež Frankobrod ty dni we zdích swých chowal a z nichž by mu každá byla ráda milenku dáwnou nahradila; on ale byl wždy tak chladný, tak zdwořile odměřený, jakoby newiděl milostné wzhledy, které se druhdy za nepřemožitelné pokládaly, jakoby newiděl šperky, jimiž se krasawice jemu k wůli odíwaly, jakoby neslyšel sem tam prohozená slowíčka pečliwých matek, které by rády dcery swé bohatému pánu tehdáž welmi wáženého králowstwí českého byly prowdaly.

Tu přijela také Hedwika z Brunecku s otcem swým a welkým komonstwem do Frankobrodu a již první její objewení we společnostech přeswědčilo wšecky, že přišla nebezpečná sokyně krásenkám toho času w městě shromážděným, a bylo-li mladé mužstwo dříwe žárliwo na Wiléma, bála se nyní krásná pleť o swé wywolené; wšickni byli wšak žádostiwi, zdali i tato nepodmaní sobě chladného bohatýra českého. Neboť na dwoře wéwody bawořského wychowána, znala se we wšem umění ženské koketerie, i působiwalo jí radost muže k sobě lákati, a když se tito na nejwyšší wrchol štěstí mocnými perutěmi naděje byli powznesli, shodila je chladnou krwí s wysosti jejich a usmíwala se, an zoufajíce kopím a mečem proti sobě rachotili. Na neštěstí její byli to z wětšího dílu muži, krom půwodu a jmena rodinného žádné jiné ceny nemající, we hladkých oulisných komnatách knížetských wyrostlí anebo w pokojcích děwic zženštilí. A tudy posud nenacházejíc, co by ji mužského pohlawí si wážiti bylo naučilo, pohrdla jím a powažowala je za dowolenou hříčku marnosti swé.

»Slyšela jsi již« — ptala se jí hned druhého jitra po příchodu přítelkyně její Mechtilda z Dornachu, »slyšela jsi již o tom českém Ulyssowi, který již po čtrnácte let swou Penelopu hledá?«

»Ah, ty myslíš toho nyjícího Černína?« odpowěděla Hedwika. »Slyšela jsem o něm, jako že wás wšechny pobláznil. Wy ubožátka! myslily jste zříti diamant, anto w skutku nic jiného není, nežli bublina, kteráse při prwním fouknutí rozplaskne.«

»Ty soudíš welmi přísně o muži,« prawila Mechtilda, prstem hrozic. »Počkej, počkej! Wšak

ono se i twé srdce na tom diamantu roznítí, a on předce neroztaje.« Hedwika se hlasitě zasmála a sáhla po skwělomodré, perlami poseté pásce, která jí w kaštanowých wlasech lépe slušela, nežli růžowá, již práwě w ruce držela.

»Zkus toho!« prohodila Mechtilda, »zdaliž i tobě odolá.— Bylo by to wěru zajímawé podiwání, widěti dwé nepřemožitelných proti sobě wálčiti—hahaha! již wás widím, jak učiníte mír a wzdáte se jeden druhému na milost i nemilost.«

(*Pokračowání.*)

Obrazy z mé otčiny.

Od

Honoraty z Wišniowských Zapowé.

Osměluji se, podati českému obecenstwu mdlé nástiny swého nezkušeného péra, jistou důwěru w srdci chowajíc, že je laskawě přijmete. Jsou to některé obrazy z mé otčiny, z oné strany rozlehlých zemí halických, kteréž je w obecném žiwotě *Pokutím* nazwáno — z onoho kouta naší země, který nejdražší památky mé mladosti a prwních dojemů swěta w sobě chowá. Drahá to země srdci mému, řekla bych, prawý to ráj, kdybych se obáwati nemusela pochybného úsměchu Wašeho, drazí bratří a sestry, ježto se honosíte wlastí tolikými přednostmi přírody nadanou, takowou wzdělaností se skwějící, což já owšem poněkud jen tušiti, ale i w celém smyslu slowa toho ceniti mohu. Odpusťtež tedy smělosti mé, že se z dalekých, máloznámých končin k Wám hlásím, a nepohrdejtež mnou co cizozemkou, která si tolik na Waší známosti zakládá, neboť čítajíc a slyšíc chwalné ohlasy Wašeho počínání, Wašich smělých pokroků na dráze lidskosti a prawé národní oswěty, plesám tak upřímně, jakoby se to mých wlastních krajanů, mé wlastní otčiny týkalo. Ba owšem že se týká; neboť i daleké krajiny zakarpatské mají společný úkol slowanské oswěty wyplniti, i tu musí konečně proraziti slowa čisto-lidských zásad, a wšeobecné platnosti sobě wydobýti. A ony ten úkol dosáhnou, jakmile wšeobecná oswěta se wzmůže, oswěta prawá duševní, celou bytnost národa pronikající, rozdílná od oné powrchní uhlazenosti, šlechtické této skořepiny bez jádra, kterou se wždy ještě nejeden uchwátiti a omámiti dáwá.

* * *

Krásné jest to naše Pokutí! Když jsem tam posledně cestowala, tak mne wšecky ty krásné místa a wyhlídky dojaly, že by nebylo diwu, kdybych myslila, že není krásnějšího okolí na celém swětě. Když se jede od města Stanislawowa obyčejnými cestami k horám huculským, představují se nesčíslná místa čarokrásných wděků očím našim. Tu je hned wes *Krásná*, kteráž toho jména w plné míře zasluhuje. Nacházíť se na kamerálních statcích, a rozkládá se na wýšině dolinkami a rowinkami pobrázděné; domečky její neprawidelně porozptýlené, mnohými zahrádkami a sady prostoupené, představují tu nejlíbeznější rozmanitost; na nejwyšším místě widíš dřewěný kostel se sedmi kuplemi a cele nowou, wedlé ní dům ruského faráře, také nowý; neboť u nás w Haliči widěti nowý kostel i faru, náleží nějako ku zwláštnostem. Přemnohé z našich ruských dřewěných kostelů již práwě na polowici w zemi zapadlé býwají, tak dalece, že lehko nebezpečenstwím hrozejí. Kněží obyčejně bydlejí w domku některého sedláka. Ale ten náš sedlák! — srdce mi puká, když na bídný staw jeho pomyslím. Neporownáwejte našeho wesničana s Waším, Wáš jest nad míru bohatším, wzdělanějším. Náš bídný rolník nebýwá jen newolníkem swého wlastního pána, ale co horší, i židůw arendářůw. Chce-li wesničan něco prodati, nemá komu, nežli židowi, a ten ho tak překřičí a zahluší, že omámen musí mimowolně na to se shodnouti, co žid chce; neboť nedosti, že mu prodá jak nejlaciněji, ale ani wšech peněz hned nedostane, nejčastěji jen polowici, a žid ho takto odbyde: »Wíš co, Iwane? tuhle máš polowici, a polowice zůstane u mne, a když budeš potřebowat hořalky na křtiny anebo soli—to já ti dám.« Sedlák k tomu swolí, a když potřebuje hořalky neb obilí, jde k židowi a beře to od něho, nikdy s ním nepočítaje, a ku konci mu žid toho, co wybral, tolik napočítá, že bídný sprosťák přinucen býwá, i poslední kráwu arendářowi odwésti. Pomyslete si ten bídný staw těch lidí! I naši pánowé nemohou se bez žida na wsi obejíti: neboť komu by pronajímali propinaci a hospody, které jim obyčejně w každé wsi ročně dwa tisíce zlatých stříbra wynášejí? Žid dáwá peníze, musí při tom hleděti, aby dobře i se ziskem wyšel—tedy dře sedláka.

Sedlák má příbytek nejnuznější; sestáwáť jen z jedné jizby, w které bydlí s rodinou a kde se i jídlo waří. Je-li ještě bídnější, musí w té jedné jizbě i celé swé hospodářstwí držeti, t. j. kuřata, kachny ano i prasata, a w předsinci najdeš kráwu přiwázanou, jestli nějakou má, w kterémžto případu arci již k majetnějším počítati se může. Mimo to musím ale přidati, že při wší té bídě u ně-

ho nejlepší pořádek panuje. Každou sobotu chalupa se bílí a wšecko se myje, až ku podiwu. Nábytek má ruský sedlák as tento: lawici tak dlouhou jako je jizba, před ní stůl něco kratší; na konci lawice stojejí konéwky a police, kde se nádobí skládá, wedlé ní průchodní dwéře, z druhé strany ohniště, a od ohništěte znowu podél stěny lůžko welmi široké, na 4 lokte zšíří, na němž celá rodina spáwá. Naproti dweřím stojí ohromná truhlice, nad kterouž wisejí obrazy Pána Ježíše, Panny Marie a swatého Mikuláše. Pod lůžkem a ohništětem nalezá se ono hospodářstwí, o němžto sem prwé se zmínila. Pokud u nás židůw nebylo, lépe míwali se wesničané, ale oni je kazejí, na mizinu přiwádějí — oni je pohlcují.

Školy na wsích nejsou skoro nikde; pánowé utwrzují, že jich není potřeba. U nás manželky některých pánůw, widouce, že jich mužowé nechtí sobě ukráceti na jmění a školy nezakládají, samy se usnesly, na wlastní outraty i ze swého hospodářstwí zříditi školky a opatrowny pro malé děti. Bywši nedáwno w jich společnosti, slyšela jsem, jak se dámy mezi sebou jedna přes druhou chwálily ze swých činůw, a s welkou horliwostí a radostí mluwily: »Má škola již se končí!« Druhá powídala: »Má již hotowa!« — třetí dáwala zpráwu, jaké pokroky činí její školní čekanec, jejž ona sama na učitele wzděláwá, atd. K té rozmluwě přiblížil se jeden z pánůw, co předtím opodál mlčky poslouchal, a promluwil k jedné známé dámě: »Paní, wy také školu stawíte?« — »Tak jest; čili se tomu diwíte, pane?« — »Oh nesmírně! musím wám wyznati, že jsem se toho u wašnosti docela nenadál; totě něco nadobyčejného!« Na to powěděla dáma z wysoka a s podiwením: »Prosím welice, snad mi nemyslíte, pane, nějakého naučení dáwati? děkuji pěkně, neboť musím wám powěděti, že jsem již dáwno wystoupila z pěstounstwí rodičůw, jako též wšech guwernantek a guwernérůw, i nemyslím cosi podobného přijímati.« — »O má laskawá, to jsem docela nemínil, Bože zachraň, nesmělbych ani něco podobného učiniti; leč to jediné chci paní laskawé powěděti, že tím sebe i celé swé jmění w záhubu dáwáte; neboť račte jen dowolit, jak mile sedlák čísti a psáti se naučí; tehdy jste ztracena; když na př. odbude náležitou robotu, tehdy již nebude chtít wíce pracowat, než za peníze. — oj to by bylo hezky! wšecko nám paní pokazíte; neboť co bych dělal, kdybych do pole dělníky měl najímati? Nestála by kůže za wydělání. U mne sedlák musí celý týden pracowat!« doložil urputně, a celý salón dal se do hlasitého smíchu. Ona paní wšak takto jemu odpowěděla: »Zdá se mi, pane, že se wám to již dlouho tak dařiti nebude. Kdybych já tak dělala, jistě bych zle wycházela; neboť by jistě moji poddaní nebyli tak poslušni, a wowedlí by sobě poraditi; wšak nač tu máme úřad, který nedá křiwdu děkati? — Slyšela jsem také práwě nedáwno, že waši poddaní se chystají na wás žalowati, a potom co to bude?.....« Náš podiwín se na to zachmuřil a odešel, nepromluwě ani slowa.

(Pokračowání.)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Průwod s pochodněmi ke cti nejjasnějšího Arciknížete Štěpána.)** W úterý dne 16. t. m. byla Praha twůrcem a swědkem slawnosti tak wšeobecné a srdečné, jakož se jen zřídka kdy přihodí. Byloť to projewení radosti, že w čelo řízení našeho králowstwí w osobě wůbec ctěného a milowaného Arciknížete *Štěpána* jeden wýtečný štěp našeho nejmilostiwějšího cís. králowského domu postawen byl; byloť to projewení wděčnosti našemu nejdobrotiwějšímu králi a zeměpánu, kterýž na swé wěrné Čechy i wroucí tužby jejich s láskou tak otcowskou si zpomenouti a podobného dobrodiní účastny je učiniti ráčil, z kterého se již dwojí jiné žezlem jeho opanowané králowstwí těší. Otcowská tato péče i milost opojila newýslowným potěšením naši wlast: wšady, w hlawním městě i po kraji ozýwaly se hlasy nejwroucnějších, nejutěšenějších citů. Na Praze, jakožto hlawě králowstwí, chowající w sobě ten drahý klenot, bylo, by wyjewíc weřejné city wděčnosti, lásky a oddanosti, jimiž srdce wšech měšťanů a obywatelů naplněna byla, se swým hlasem spolu i city celé zemi na swětlo wynesla. Jeho cís. Jasnost arcikníže *Štěpán* ráčil sobě sice wšecko slawné a weřejné uwítání odříci, wida pak opětowané i nejwroucnější přání toto měšťanstwa pražského, powolil milostiwě prosbám jeho. Jak mile se zpráwa tato po Praze roznesla, naplnila wšecko plesáním a jako o záwod bylo snaženo, by uwítání toto co nejdostojněji wypadlo. W určený den, 16. t. m., daly o šesté wečerní hodině rány z moždířů znamení, že se wšecko chystati má. Wětší částka obywatelstwa celé Prahy byla na nohou; wšecko chwátalo na místa, jak se komu wykázala od spoluměšťanů, kteříž byli k pořádání této slawnosti snahu swou wěnowali. Wšecko bylo opojeno jen jednou myšlénkou, projewiti hodně wděčnou swou radost; rozdíly stawů a stáří zmizely a wšickni se přiwtělili k tomu neb onomu praporci počestných pořádků městských, kteréž s gardami hlawní základ a jako tělo celé slawnosti působily. O 7. hodině začal se průwod přes Karlůw most na wlaské tržiště bráti. Městské gardy se sborem hudebníků kráčely napřed, za nimi následowali cechowé s praporci a pochodněmi we dlouhých řadách, pak městští granátníci opět se swými hudebníky, a za nimi opět praporci pořádků a lid we dlouhých řadách, zaopatřených tisíci swětel hořících. Překrásné to bylo podíwání na most, když celý, od začátku až do konce swětlem jako poset byl. Wšecko toto množstwí kráčelo rownou cestou mostéckou ulicí na wlaské tržiště, na kterém daw lidu pražského a okolního welkou část již byl zastoupil. Wýborům od měšťanstwa zwoleným, jimž samým zůstaweno bylo, při této slawnosti pořádek udržeti a řady s pochodněmi táhnoucí na náměstí sestawiti, muselo wěru ouzko býti, když nesčíslný zástup na místo tak již zastawené přicházeti spatřili. Jak tu zmatkům a neštěstí se uhnouti? jak místo potřebné zaopatřiti? — Ochotnost ale a bratrská swornost přemohla wšecky překážky.

Wlídnými a prosebnými slowy nalezli pp. wýborowé u wšeho lidu poslušné ucho, a w krátce bylo wšecko w krásné tichošti na wlaském náměstí rozstaweno. Rudá záře wzplanula na oblacích, a oku poskytowala nejwýš dojímawý pohled prawého moře swětel. Tento wzhled opsati nelze. Kdo položení tohoto místa a wysoká krásná stawení zná, kteráž je otáčejí—kdo si tisíce zářících swětel a mezi nimi we dwou řadách třpytící-se předrahé praporce představiti může, nám přiswědčí, že to něco welkolepého, málokdy widaného bylo. (*Dokončení.*)

České diwadlo w Praze.

(Dokončení.)

Co se týče prowození, nemůžeme jinak nežli hned na začátku říci, že se nám celá hra jako obraz w temném rámci a za mlhawým sklem býti widěla. Oděw a weškerá příprawa byly skoro naskrze nepřiměřeny a proti duchu tehdejšího wěku. My zde nemůžeme držeti rozbírawé čtení o českém kostumu; to by ale měl wěděti režisér diwadla českého—newědí-li to jeho oudowé—že byla toho času mezi českým panstwem weliká nádhera, že wedli na roucho nesmírné náklady—a ty že se i na četnou družinu jejich wztahowaly, bez níž takořka ani z domů newycházeli. Nám pak se údálo již nejednou pozorowati, že práwě při národních kusech jakási nedbalost w oděwu panuje. Proč to?—Kdo newí, že naši staří skwostnost milowali, může čísti Libušin soud a pokračowati wšemi památkami starého písemnictwí—leckde najde buďto zmínku nebo stesk o weliké nádhernosti. Mezi osobami této dramy zoujímá Judita prwního místa. Prowedení tohoto z rozličných žiwlů složeného charakteru bylo swěřeno rukoum panny *Hospodářowé*, pouhé začátečnice, kteráž toho dne poprwé na prkna wstoupila. Nemůžemeť arci upříti, že byla k této úloze dobře wycwičena, a že retorický díl její, co začátečnice, k spokojenosti obecenstwa prowedla; ale na tom se nemůže w této úloze přestati. Ta požaduje hlubší cit, sladší jemnotu—a celá bytost její musí býti pokryta jakousi ideální čistotou a newinnosti, jakýmsi blouzniwým zápalem. Mimická stránka této role přišla skoro cele na zmar—a ta je předce znamenitá! Ostatně bude-li p. Hospodářowá pokračowati jako začala, a nebudou-li se jí úlohy nad sílu ukládati, může k pěknému cíli dospěti.—P. Herbstowá byla dostojná. Z herců wynikl následkem swé nejwděčnější úlohy zwláště p. Krumlowský (Kozrew). Škoda že tento charakter tak časně a diwně zmizí! Ten práwě mohl celé hře pěkné barwitosti dodati. P. Grau prowedl Daniela dosti dobře, ačkoli myslíme, že by tak rutinowaný herec ještě něco žiwějšího a *zwláštnějšího* wystawiti mohl, kdyby zároweň s jinými na paměti nepostonáwal. *Hráti* je welmi hezká wěc — ale uměti úlohu nazpaměť, je také hezky — a býti swé role *úplně mocen*, je tuším nejlepší. — P. Bielowi jsme zase skoro ani sadu nerozuměli. A jestli on swé roli naskrze rozuměl? — to newíme. Rádi bychme ale wěděli, proč se asi tak ulekl, když mu Judita zjewí, že dům otcowský opustí? — — Tkadlečka, kterýž ostatně do hry jako s nebe spadne a protož také žádaucího effektu se mine, hrál p. Kolar. Onť bude bezpochyby wěděti, kdo a jaký »tento obraz wěrného, wěčně toužícího milence byl,« a dowede si bez pochyby sám powěditi, jak asi úlohu swou wywedl.—Ostatní učinili wíce méně newelkému požadowání zadost.

Gramatické poklesky se zase jen hemžily: k. p. *sluky* místo *slucky; mohu ho*, místo *mnohého; w Hradci králowském* místo w *Hr. Králowé*. To je pánům maličkost!

J. N.

Besedy.

»Wěnec« wyšel *šestý* sešitek s pěknou podobiznou našeho dějepisce *Palackého*. Tím uzawírá se *prwní swazek*. Kdo nestranně wěc uwáží, nemůže říci, že by se strany nakladatelstwa bylo se čeho zanedbalo, co podnikání tomu mohlo ke zdaru prospěti. Wšecky hlasy, které nás došly, uznáwaly dobrou wůli a snahu naši, a jewily spokojenost s touto nowě oživlau sbírkou. *Druhého swazku* prwní sešitek je již w tisku s archem Literní přílohy. Cena každého sešitku určita jest na 20 kr. stř. W příloze hodláme podati obecenstwu několik »Obrazů ze žiwota« od proslulého *Tyla*, který w tomto nowém druhu péra swého tak utěšeně a čistonewinně kreslí jako we swých moderních nowelách.

Č.

S potěšením zaslechne zajisté obecenstwo naše zpráwu, že náš mnohostranný Amerling u wydáwání swého wýborného, s tolikerým účastenstwím přijatého »*Průmyslného posla*« pokračowati hodlá — a co nejdříwe nowý swazeček do swěta pošle. Bodejž jenom tento u lidu našeho wždy witaný host na cestě swé žádných překážek nenalezl, aby k našemu zarmoucení opět kroků swých zastawiti nemusel! Gesti to wěra smutná wěc, a jako kletba těsně na nás přiléhající, že tak mnohé krásné, welelibné podnikání hned po prwních počátcích opět wázne a často k wůli dosti *malicherným* příčinám se rozpadá!

Něco podobného jakož jest »Průmyslný posel« započal p. Dr. Kodym. Hodlá totiž w též podobě, totiž prostonárodně a w rozmluwách, jednati o wědách přírodnických a podáwati to čas po čase w malých swazečkách. Nazýwáť dílo swé »*Zábawy nedělní*« a začíná bádáním o silozpytu. Z wědeckého stanowiště je p. Kodym k podnikání tomu ouplně dorostlý, a jelikož se obecenstwo naše rádo wšeho chápe, co mu dobrého podáno: máme dobrau naději, že se nedělní učení hustě rozšíří a žádaného užitku přinese. —

U té příležitosti nemůžeme smlčeti, co nám již dáwno na srdci leží. — Při wší rozmanité snaze a wydáwání spisů pro lid určených nemáme posud listu, časopisu, díla — nebo nazwemeť to jakkoliw — nemáme posud organu pro *lid*, (myslíme tu rolníka, řemeslníka a j.), jenž by k němu mluwil slowy *srozumitelnými* o hlawních žiwota záležitostech, o dějepisu, poznání země a člowěka — jenž by ho wedl k poznání dobrého a krásného. — *Nebylo by již na čase, pomysliti na takowýto časopis?* — Později promluwíme snad o tom obšírně.

Wšeob. augš. nowiny podáwají zpráwu, že drážďanský sochař *Hähnel* wzor k soše Karla IV. hotowí, kteráž—zdaří-li se zámysl zdejšího slawnostenského wýboru — r. 1848 k pětistyleté památce založení pražských wysokých škol »we zdích starého tohoto *slowanského Říma*« ustawěna býti má. Byloby owšem pěkněji, kdyby ruka českého umělce slowanský ten náš Řím okrášlila.

Nowé knihy.

Doktor Faust. Starožitná powěst w dewjti zpěwjch. Od **Šebest. Hněwkowského.** (Humoristická báseň.) W Praze 1844. Tisk kojžecj arcibiskupské knihtiskárny. Str. 186 w 12. Seš. za 24 kr. stř.

Plawba Berezinská. Podle Francauzského P. z Balzaca od **Jos. Jind. Řezníčka.** W Praze 1844. Tiskem a nákladem Anny Špinkowé, wedením J. B. Malého. Str. 68 w 12. Seš. za 12 kr. stř.

Čerwená suknička. Z polského přeložil **F. L.** W Praze 1844. Tiskem Anny Špinkowé, wedením J. B. Malého. Str. 70 w 12. Seš. za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 10.
11. roč. běh.

Časopis tento se wydáwá we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

23. ledna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

Hedwika pohodila hrdě hlawou, wzhlídla se ještě jednou w drahém benátském zrcadle a zwala přítelkyni k snídani.

Slowa Mechtildina wšak tkwěla žiwě w paměti hrdé Hedwiky, a jsouci uwyklá každého si podrobowati, uzawřela dokázati sestrám swým, že Wilém je muž jako jiný a — zklamala se. Již při prwním setkání-se s Wilémem poznala, že nemá jednati s obyčejným mužem; jeho dworná chladnost urazila její hrdost tak, jako jeho důstojná mužnost srdce její ranila. Rozličné city dorážely na ni, když se opět samotna w komnatě swé nacházela; hněw, že nezwítězila, jak obyčejně, při prwním outoku, a bolest, jakowouž ještě nikdy nepocítila, swírala prsa její, že jediný muž, kterého by si wážiti mohla, tak odměřeně chladně k ní se chowal a jí ani tím nejmenším před jinými newyznamenal, roznítily wšecky city díwky wášniwé a samolibé, tak že uzawřela, stůj co stůj, lásku Wilémowu wydobyti.

I nezůstalo namáhání její marné.

Jako meteor na obzoru krásek wzešla Hedwika spanilá, hrdá, spolu tak jímawě žensky-jemnou se-twáříc, že musel i Wilém přítomnost její poznati a — rozeznati. Obraz dáwno zmizelé Blaženy tkwěl owšem potud w srdci jeho, ale tolikerá leta setřela žiwost barew upamatowání a zjewením-se Hedwiky zašel obraz milenčin, ačkoliw nikdy nezahynul; ale tolik let již marně na milenku čekaje a za zemřelou ji soudě, uložil posléze lásku jinošstwí swého w hrob Hedwikou wykopaný a postawiw naň želnou cipřiši w paměti swé na wěčné časy, nahnul se přes náhrobek ulomiti rozwíjející-se růži, která marně wůni swou do swěta wydychowal; a tak se stalo, že než týden minul, weškeré bohatýrstwo we Frankobrodě shromážděné Wiléma a Hedwiku ženichem a newěstou jmenowalo, a otec Hedwičin plesal, že se mu podařilo spříbuzniti se s mocným rodem českým.

Mezi tím držely se sněmy, a do 20. března uzawřel Otto s mnohými knížaty a pány říšskými smlouwy, jejichž hlawní oučel byl: Otakara s králowstwí swrhnouti, a jeho syna z Adely míšenské na stolec Přemyslowců dosaditi. I dalť se zde nejlepšího zniku nadíti, an kromě Černína a jiných pánů též mocný dynasta český, Soběslaw Děpoltic Přemyslowec, k hlawnímu sněmu se dostawil a práwa swého na korunu českou w prospěch Adelinina syna a bratrance swého Wratislawa se odřeknuw, pomoc swou přislíbil. A co se uzawřelo, mělo i hned wykonáno býti, pročež se wšickni stranníci Ottowi na 20. kwětna do Norimberka obeslali, aby w jejich přítomnosti Wratislaw lenowán byl králowstwím českým.

Toto šťastné pořízení, které mu korunu císařskou na hlawě udržeti mělo, slawil Otto welkým banketem, k němuž bylo wšecko sezwáno, co se we Frankobrodě krásného a wznešeného nacházelo. Wiléma a spanilou newěstu jeho poctil Otto zláštním pozwáním, anto nic nezanedbal přízeň panstwa w nynější jemu hrozící době sobě udržeti. Tak si také wyžádal, aby sňatek Wilémůw až w Norimberce, kde by přítomen býti mohl, slawen byl, což otci Hedwičinu nemálo pochlebowalo. —

Zwučně zněla hudba síněmi welké radnice tohoto staroslawného, swobodného města říše, a na sta swící snažilo se zapuditi temnotu noční a zahanbiti jasnost denní, w jejichžto swětle diamanty, rubíny, perle a jiné skwostnosti urozených panen a paní, dnes na podíwanou nešené, zářily. Ale krásnější, wábiwější byl pohled na panny shromážděné, které buď na wlnách lákawé hudby po boku statných, skwostně oděných bohatýrů se wznášely a nebo jako kwětinowý sad, umělou rukou pracně pěstowaný, stály wůkol w milostných skupinách. Ale nade wšecky panny a paní wynikala Hedwika ne-

obyčejnou krásou i drahým, wše přewyšujícím oblekem, a skwěla se co králka mezi ženskými, jako Wilém mezi mužskými. Hrdě zhlížela Hedwika na družky swé, i mohlať býti arci hrdá, že směla muže ode všech obdiwowaného nazíwati swým; ale její hrdost pocházela z jiného pramene, totiž že jim dokázala, že zwítězila tam, kde wšecky ostatní byly klesly. Mechtilda pozadu stojíc pozorowala dobře zhledy přítelkyně swé a znala původ jejich; nemohla wšak ubrániti, aby oko její nezabloudilo někdy truchliwě na Wiléma, jehož sama wroucně milowala, a nyní ho we wazbách Hedwiky zříti musela. I zanewřela na šťastnější přítelkyni swou; moudrost wšak welela, nedati na sobě znáti, co její prsa kryjí.

(*Pokračowání.*)

Obrazy z mé otčiny.

(*Pokračowání.*)

Za *Krásnou* spatřuješ před sebou na příč běžící císařskou silnici, wedoucí z Nadworny do Lančína; nedaleko za tou silnicí strmějí dwě obrowské nadworňauské hory. Bylo to práwě před wečerem; chladnější powětří oslazowalo bídným dělníkům na polích přicházející chwíli odpočinku. Byly jsme wyšly z Krásné pěšky, chtěwše užiti po dlouhé jízdě příjemné procházky; unawená sednu si na hraniční kámen na konci lesika, a moje společnice následowaly můj příklad. Jaký to byl wýhled, jaká to rozkoš přírody! Powětří tak lahodné, tak milé a tiché, že bylo slyšeti nejmenší bzikání mušky, a oddech náš byl naplněn wůní rozmanitých kwítků a bylin, paprsky zapadajícího slunce spočíwaly na wysokých horách karpatských a zlatily swým bleskem husté jedlowé lesy, kteréž skráně jejich wěnčí; wšude na horách widíš pasoucí se stáda, a pastýřowé swým hraním na sopílkách tomu wšemu tím wětšího dodáwajíc půwabu. Trochu dále táhla se rowina, kteráž na konci okolo nowého pásma hor zabíhala — ach jaký to přesličný odstín! widěti ouplně temnou rowinu, úwozy a roklinami prorytou, bez nejmenšího poblesku slunce, a tu najednou ježí se newysoká hora, na které ještě paprsky sluneční mezi stromowím se odbíjely. Každý strom zdál se býti zlatým. W tom wyslalo slunce poslední poblesk do wečerní krajiny a zaniklo: čarowné krásy zmizely, hory zůstaly černé jak noc, němé i hluché, a jenom mlhy osazowaly se na lesích, a šum powstalého wětru wiřil po polích. I wstaly jsme a odebraly se dále; tu se nám opět předstawil pohled docela jiný. Mezi wysokou horou a nižší silnicí spatřily jsme w powětří se wznášející chmury dýmu, jímžto pronikaly dwě malé wěže; byl to *Delatyn*, městečko, do kterého se každoročně na žentičné koupele sjíždějí; před časy tam sůl wywařowali, nyní jen stawení soliwárny zůstalo s těmi wížkami, wíce jsme rozeznati nemohly, neboť se pořád wíce tmělo, a dým pokrýwal celou krajinu. Sestupujíce pořád hloub w dolinu, zaslechly jsme šum řeky, a mimowolně zblížily jsme se až k ramenu Prutu, kterýž práwě w tom místě na tři proudy se dělil, a takto dosti welký kus dále plynul, až mu hora zastoupila cestu, i museli se proudowé tři spojiti w jedno řečiště; a jen spěněné wlny odrážely se o skálu. Bylo již chladno, a my se musely ohlížeti za našim kočárem, který kdesi u lesa na nás čekal, abychme w čas dojely do Lančína na noc.

Lančín přijal wšeobecné názwisko městečka; já toho ale welice želím, že mu toho názwiska uděliti nemohu, neboť wjížděje tam, nic newidíš, než bídné chalupy a domečky, jen pod ohromným kopcem solní báně, tři nebo čtyry pořádnější domy, w kterých bydlejí solní úředníci; to ale musím dodati, že těžko najíti w Lančíně židů w tak ohromném množstwí, jak to jinák wůbec po našich městečkách bywá. Zde jen asi dwě, tři rodiny bydlejí. — Přijewše na místo, kde jsme přes noc odpočinouti měly, ke krčmě s wytlučenými oknami, kázaly jsme zastawiti, a sloužící šel se dowědět, zdali jest kde přenocowati; ale krčma byla tak nabita hostmi a wesnickou chasou, že tam nebylo možno přenocowati. Rádíme se, co dělati? Tu nám na štěstí napadlo, že zde máme známého ruského kněze. Kdy jsme k němu zajely na dwůr, ukázalo se množstwí bryček a wozíkůw wšelijakého druhu. I wcházíme, a nalezáme plný dům hostů. Hospodář se swau chotí byl welmi rád, a tu jsme dowěděly se, že se tady zjitra slawí *práznik* t. j. pauť, u Rusůw tak weliký swátek, jako u wás ku př. poswícení. Bylo mně to welmi nepříjemné, neboť jsem předzwídala, že nás pozwou, a ruským kněžím podobného pozwání nemožná nikdy odříci, neboť to berau hned za největší urážku. Také tam byla welká těsnota, neboť příbytek jejich nalézal se w domku jednoho wesničana, kde byly jen dwa malé pokojíky čili raději komory, a hostů w nich ke 30 osobám. Přemejšlela jsem, jak to asi bude s noclehem; když ale přišla ta chwíle, wšickni mužští wystěhowali se do stodoly, a ženštiny spaly na rozestlané slámě w pokoji na zemi. Ale byla to hrozná noc! Nezamhouřiwši ani oka, sotwa jsem se rána dočekala, a i hned po káwě nastaupi-

lo pozwání, abychme zůstaly na *prázniku*, čemuž nemožná bylo se wyhnouti. Okolo desáté zrána začali se ještě sjížděti kněží se ženami a také některé wdowy se swými wystrojenými dceruškami, jichž před sebau napřed do dweří strkaly, aby se takto hned na začátku zarekomandowaly zde přítomným, ještě neženatým alumnům. Sjezdu nebylo konce, a když potom nějaká přestáwka nastala, dalo se opět slyšeti ukrutné práskání biče; wšickni powstali, s největší zwědawostí sobě do uší šeptali, kdoby to asi přijížděl? Leč w krátce se ukojila zwědawost jejich, i dowěděli se, že to přijel děkan se ženou a dwěma dcerami;—očekáwali tedy wšickni swého nejstaršího matadora. Wšecky twáře nabyly slawného wýrazu, na wšech se malowala netrpěliwost, aby mohly jak nejdříwe již uzříti očekáwaných hostů, a nejhlubší jim prokázati hold uctiwosti a poníženosti. Konečně se otwírají dwéře, a w nich se zjewují *Jéjmość* paní děkanowá, za ní kněz děkan *Dobroděj*, a potom teprw jich panny dcerušky. Když byli wšickni wešli, powstalo welíké hnutí w pokoji, wšickni se hrnuli, ženské i mužští (ale jen co byli kněží), a brali děkana i děkanowou za ruce, a obapolně si je líbali—to jest tak: kdo n. př. děkana za ruku wzal a ji políbil, děkan opět téhož ruku k ústům přiložil a též políbil. Tak též děkanowá dělala; dcery zas jenom se klaněly. Po odbyté ceremonii posadili děkanowou na kanape, děkan se ztratil w tlumu kněží. Díwati se na to wšecko, poskytuje zábawu, ale w těch rozmluwách podílu míti, to je nemožno. Mezi ženštinami neuslyšíš jiné rozpráwky nežli nářek na newýhodnou štaci, na skrowné důchody z fary, a když naposled již i toho materialu se nedostáwá, zjewují se nowé, nikdy newyčerpané látky k rozmluwám, totiž o slepicech, husách a kachnách.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (Průwod s pochodněmi ke cti nejjasnějšího Arciknížete Štěpána.) *Dokončení.* Tu započal zbor zpěwců slawné kantáte od ředitele Jelena, na slowo wzatého tohoto wýtečného mistra našeho, přelibě uspořádané dle slow p. Hanky w č. 3. Kwětů nedáwno podaných. Sotwa umlkl zpěw, zawznělo wšeobecné jásání mocným, ano práwě ohromným hlasem: »Sláwa! Sláwa! Sláwa Štěpánu! — Ať žije!« načež Jeho Wýsost, z otewřeného okna hledě, co nejmilostiwěji děkowal. Po takowémto srdečném uwítání opětowaly turecké hudby střídawě nápěw k hymně: »Bože zachowej nám krále!« atd., po níž se opět: Sláwa! Sláwa! Sláwa! daleko široko rozléhalo. Mezi tím podal wážný kmet, doprowázen jsa několika měšťany, Jeho C. K. Wýsosti ono kantáte we zláštním pěkném otisku, kteréž Arciwéwoda laskawě přijmouti a následnou řeč jeho co nejpřiwětiwěji wyslyšeti ráčil:

Nejjasnější Arciwéwodo! Císařská Wýsosti! Wýborowé měšťanstwa pražského shromáždili se dnes okolo Waší Císařské Wýsosti, aby swou neobmezenou úctu složili drahocennému členowi wznešeného císařského rodu, jenžto přes tři sta let w naší rozmilé české wlasti dobročinně kraluje, i aby wyjewil swé powinné weřejné díky za tu milost, kteroužto milowaný náš zeměpán našemu hlawnímu městu a weškerému králowstwí českému prokázal, an Waši Cís. Wýsost wrchním Ředitelem zemských záležitostí w naší milé wlasti ustanowiti a tak wroucí žádost swých wěrných Čechů milostiwě wyplniti ráčil. Kýžby dobrotiwý Hospodin, w jehožto rukou blaho národů, králů a jich nástupců spočíwá, Waši Cís. Wýsost poblahoslawiti ráčil, abychom my a naši potomkowé byli swědky a oučastníky blahodarných, šlechetných činů Waší Cís. Wýsosti, wznešeného u nás zástupce Jeho Cís. Majestatnosti, našeho nejmilostiwějšího krále a Pána Ferdinanda, jehožto Bůh mnohá, dlouhá léta wěrným národům milostiwě rač zachowati. Waši Cís. Wýsosti nejponíženější, nejoddanější měšťané králow. hlawního města Prahy.

Když řečník o dobrotě a otcowské péči rakouského dworu promluwil, pozdwihli se jako na pokynutí hlasowé tisíců, wolajících: Sláwa! Sláwa! Sláwa! Arciwéwoda Štěpán děkowal rowněž w naší, jak se sám pronesl, welice milowané řeči tak milostiwě, že slowa, která powěděl, hluboce wryta jsou w česká prsa a jistě nepřijdou w zapomenutí. Pronesl ť pak se takto:

Moji pánowé!

Děkuji Wám srdečně za tento nowý důkaz Waší oddanosti našemu rodu a spolu i mé osobě, který jste mně tento wečer na jewo dali. — Powěste tak wšem zde dole shromážděným.

Když se napotom druhý mistrowský zpěw powznesl: »Wše jen ku chwále wlasti a krále!« atd. nastalo opět prwnější hluboké ticho, jakowéž sloužilo již samo o sobě wznešenému hostu, ne méně jako wýborným pěwcům a obecenstwu samému (tak hojnému i pomíšenému!) k weliké poctě. S jakou horliwostí ono naskrze podílu bralo w této národní slawnosti swé, můžeť následující příklad ze skutečnosti oswědčiti, jejžto nám jeden wíryhodný důstojník wojenský wypráwěl: »Stál jsem blíže sprostické matky, jenž pachole asi 3—4leté na rukou držela. Když se pochodně blížiti a lid ze wšech stran waliti počal, radil jsem jí, aby se odstranila, aby i s dítětem k ourazu nepřišla. »Nehnu se,« dostal jsem za odpowěď, »kdyby se mně newím co přihodilo; ať ten klučina také může jednou říci: Já jsem také Štěpána přiwítal!«—Po skončeném zpěwu opět zawzněla hudba prowázena opětným woláním: Sláwa! Sláwa! Sláwa! při čemž gardy okolo gubernialního domu přes malostranské náměstí s hudbou odtáhly, ježto následowali wšickni pořádkowé s praporci swými a s pochodněmi a tisíce lidí obojího pohlawí, praporce před Arciwéwodou dosáwade při otewřeném okně stojícím skloniwše a neustále wolajíce: Sláwa! Sláwa! Sláwa! jimžto wšem s newýslownou přiwětiwostí se nakloňowal a děkowal miláček wlasti. Mnozí zástupowé roznicení radostí prozpěwowali známou českou píseň: »Swornost«—a jiné zpěwy až na staroměstské náměstí při hořících pochodních do swých příbytků. Toť patrný, nelíčený důkaz, že přání Pražanů, ano Čechů wšeobecné—setkalo se mile s otcowskou wůlí Jeho Milosti, našeho krále a Pána, jenž nám, swým wěrným Čechům, odewzdal zalibeného synowce Swého *wýslowně* s tou nadějí, že Jej wděčně přijmeme poslušni jsouce nařízením Jeho.— Ano Čechowé nemeškali projewiti za to wděčnost králi i *pewnou důwěru* swou w nowého ředitele zemských záležitostí swých, kterýžto se již stal miláčkem celého národu. Wesele, dobré mysli každý hledí w budoucnost!

(Prwní koncert sester Milanollo-wých 19. ledna.) Musí to býti podiwný pocit muže umělce, když dwě děcka widí wedlé sebe státi na té wysosti, jižto on snažením celého téměř žiwota lidského ledwa dosáhl. Wyznání jeho, žeby lépe bylo warowati se wzdorného smyčce, wyplýwá z přirozeného citu, že co nebém není dáno, wynutit se nedá. Kdo asi swolal to četné obecenstwo, jemuž se w prostranném sale žofínském skoro místa nedostáwalo? Kde se wzala ta důwěra na každé twáři, že se bude witězstwí slawiti? Pouhá powěst nestačí, je to tušení genia. Prwním tahem upoutala každou duši Teresa; prwním zwukem letělo každé srdce Marii w objetí. *Marie* — to bylo krásné *ráno*, tak mladé, tak jaré, plné swěžosti, s plesem skřiwánka; *Teresa* — to byl tajuplný *wečer*, s tou něhou, s tím podiwným tažením purpurowých oblaků, s tichou písní a modlitbou. Již teď nemohu si děwu tu bez housli představiti; nástroj ten je nutný doplněk její bytosti, w něm dřímají okouzlené swěty, ježto ona lehýnkým tknutím probuzuje. W tom spočíwá ta milá přirozenost, prosta wší nucené hledanosti, wší choré napnutosti, která tak blaze působí. Maestoso z Beriot-owa třetího koncertu bylo jaksi úwodem, w němž nás Teresa mžikem na to místo postawila, kde nás míti chtěla. Marná byla by zmínka o té dlouhé řadě školních wýrazů, z nichž se bravura skládá, a kteréž umělkyně we swé službě má, ne wšak co podrobence ale raději co milence. Při druhém wystoupení hrála Teresa fantasii z »Němé z Portici« od Lafont-a. Zdá se mi, že »uspánliwka« Masaniello-wa byla prawý wýtok její elegické individualnosti. Panující hrobowé ticho bylo děwě nejwyšší oslawou, samo srdce tajilo tlukot swůj, aby se ani slyšeti nedalo. Žádný pěwec nedojal tak hluboce touto písní jako Teresa. Na to přiwedla nám sestru Marii, swou odwážliwou wychowanku, kterážto přednášela variace od Maysedera. Děwčeti tomu jsou diwy pouhou hračkou. Samou radostí musí se člowěk do hlasitého smíchu dáti, když ji poslauchá, jakoby řekla: »Jsem sice malý Titanek, ale umím hřímati.« W druhém oddělení hrály obě sestry duo od Dancly. Skladba není nic neobyčejného, prowedení bylo jako w zlatě ulité. Konečně dozpíwala Teresa »Souvenirs de Bellini« od Artot-a. W každém zwuku byl žiwot, byla krew, z každého tónu wanula duše.

A hle, to kaceřowané, chladné obecenstwo je přece enthusiasmu schopno! —

Od orchestru slyšeli jsme uwerturu z opery »Ferdinand Cortez«; p. Appelmann zpíwal dwě písně, jednu od Škroupa (mladšího) druhou od Kitla. Prof. Mildner řídil orchestr, a uwerturu dirigowal p. Škroup (starší.)

Literatura.

Básně Vincencia Furcha. Swazek prwní, w Holomouci 1843.

Tyto básně jsou pro naši literaturu tím witanější, an z Morawy pošly a úkazem jsou procitujícího národního ducha a žiwota naší dáwnowěké družky Morawy, kteráž tak dlouho dřímala a skoro ještě teď w polospaní leží. Je to bolestné; mohlaby míti tak krásné postawení, mohlaby býti středem, spojujícím Čechy a Slowáky. Wšak se to již tam také hýbá. Ba naděje máme *en gros*, skoro příliš mnoho; ona, welká historie a několik jiných wěcí, k. př. granáty a prawopisy, náleží k našemu bohatstwí. Máme směnku na budoucnost; je to welké upsání, wšak musíme je sami spláceti; jen škoda, že ty nejbohatší mnoho platit nechtějí. Zato ale může býti zase Čech hrdější, on se sám ze sebe udělal; u nás nekwěte literatura ze zlatého deště, není to nic penězmi wybnaného, wynuceného, wyrostlého na slunci několika Maecenatů; wše to jde z kořene, z národu, z potřeby žiwota národního; celá naše literatura má proto široký a pewný základ, protože nestojí na jednotliwých sloupech, je w ní něco žiwého, samorostlého, nic mechanického. Budoucí pokolení české bude míti radost, až se ohlidne; bude muset říci, že jsme každou píď dobyli. A to je ta radost, býti teď Čechem; když to jde pohodlně, dowede to každý. — Můžeme doufati, že se i Morawa brzo do řadu s námi postawí; několik pracowníků již poslala — mezi nimi Furcha.

Plody tohoto básníka mají pro kritiku welký zájem, protože je w nich rozličné žiwly, zárodky a snahy k něčemu hlubšímu a wyššímu w poesii zpozorowati; nemohau se také do řady obyčejných plodů toho druhu, jak se často sem a tam u nás rodí, postawiti; musí se tedy na ně wyšší měřitko položiti, neboť samy k tomu wyzýwají, dáwají látku a také to snesou.

Furch není básník hotowý, on je, jak obyčejně říkáme, nadějný, zárodkowý básník; on se newywinul, jeho myšlénka není posud w stawu se odíti w pewný, ukončený a wyčlánkowaný twar, ještě je u něho wšecko měkké, rozplýwající, mlhau zastřené; cit jeho nemůže najíti průchodu a síly, fantasie jeho je posud příliš oblakowitá, aetherická, dwě hwězdy, tři lilie a růže, wíce dech a wůně, nežli twar a jasno; není posud dcera země, ale jako w Mickiewičowi, postawa mezi zemí a nebem lítající, neumí se mramoru dlabati. Idea we Furchowi zdá se býti zakletou princeznou, která ze sna krásně mluwí; je to somnambulismus myšlénky. Wůbec je w těch básních jakýsi orientalismus we smyslu tom, že jsou kwětné, wonné, fantastické, ano i simbolické, myšlénka není w stawu se wyloupnouti; je widěti, jak se pod kwětem a obalem hýbá, nemůže ale těla najíti.

Wšude to w těchto básních probleskuje, hýbá se to, chce wykwésti a wyšlehnouti, wšude je pučení jako za prwních dnů jara, takže by se wším práwem nazíwati mohly *poupata* — oblíbené to jmeno mladých básníků.

Z těchto příčin je také forma a werš nedokonalý. Arci prawda, že dobrý český werš udělati je wěc welmi těžká; naše řeč je tak ohebná, rhytmická, přízwuk a délka rozdělená, u wyslowowání máme tolik jemných odstínů, syntaxe je wolná, je w ní tolik gracie, elegance a bohatost forem, že je těžko ji uwésti w chorowod werše. Němec má celé weršowání mnohem snadnější, pořád ten pádný krok we spojení s přízwukem a délkou; Vossůw werš jde w hexametrowých dřewěnkách, že to klape; náš jazyk má wíce řeckého w sobě; náš werš musí wíc tancem nežli maršem choditi, a to je arci trochu těžká wěc. Duch řeči požaduje přízwuk za základ, wždy wšak mělo by se také na délku hleděti. Jemné ucho k naslouchání mluwy, národní píseň, hudba nejwíce nás naučí, wíce než dělání alkaických a saphických weršů. (*Pokračowání.*)

Nowá kniha.

Šáček s penězi. Z německého F. Nella přeložil J. Sommer. W Praze 1843. Tiskem Anny Spinkowé. Seš. za 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 11.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

25. ledna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnými záwitkami 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(Pokračowání.)

»Drahá Hedwiko!« přiblížila se k přítelkyni, když tato potancowawši, na pohowku si byla sedla a Wilém se na chwilku wzdálil — »nepředpowídala jsem ti štěstí we Frankobrodě? — jsi šťastná?«

Hedwika jí tiskla mlčky ruku, plamenné oko swé, radostí a plesem ještě wíce rozohněné, k ní pozdwihnouc.

W tom zawzněl hlučný hlahol trub a bubnů ode wchodu, Otto wstoupil do sálu; w průwodě jeho byl mezi jinými knížaty též Soběslaw Děpoltic. Objewení jeho dojalo mocně celou společnost; wšech zraky se obrátili na něj, jakoby dru hých, ba ani samého císaře zde nebylo, a jeho jméno šlo od úst k ústům.

»Chowá li česká země samé takowé muže,« šeptala Hedwice slečna Dornachská — »tedy běda díwkám jejich.«

»Mně se zdá, že je Soběslaw skoro hezčí než Wilém; co myslíš?« šeptala tato zpět.

»To je těžko rozhodnouti,« odpowěděla tato; — »počkej, až budou státi wedlé sebe, potom uhlídáme, který z nich w naší zkoušce obstojí.«

A w skutku bylo těžko dáti jednomu z nich přednost. Soběslaw jsa w kwětu mladosti spojowal s krásou zewnější, jižto se wšickni Přemyslowci wyznamenáwali, též obratnost we společenském žiwotě, jížto pomocí swého wznešeného a sláwoleskléhо rodu každého okouzlowal, anto Černín wíce wlohy přírodou mu dané pěstowaw, wšeho okrašlowání slow i těla se střežil. An Soběslawu na prwní pohled překwapující krása, obratnost a hladkost řeči i chowání a cwičený wtip pomáhaly, wynikal Černín swou důstojnou prostotou, oným rázem prawé mužskosti, který když se nám namane, wždy obdiwem a úctou naplňuje, a tudy owšem odnášel u přítomnosti Děpoltice Černín přednost; jinak wítězil wždy ten, kdo prawě přítomen byl.

To wyznal každý, wida je prawě nyní podlě sebe státi a spolu howořiti. Překwapující krása Soběslawowa tratila wůčihledě, čím déle wedlé Černína stál; to uznali wšickni, jen Mechtilda to uznati nechtěla; aspoň prawila k Hedwice: »Bůh mi swědek! to české kníže je pořád hezčí, až se na něm kola dělají!« a schwálně položila wětší wýznam na slowo *kníže*. Hedwika neodpowěděwši wzdychla. Slowo kníže mělo pro ni nejwětší wnadu, i domníwala se, že příbuzným býti mocných králů a knížat, a wysoko státi nad lidem obecným, největší blaho pozemské býti musí. S radostným ouměškem díwala se za odcházející newěstou Mechtildа: »Ha, bodlo to?« jasala u wnitř. »Znám tě, hrdá Hedwiko, a wím, že u swé marnosti nejkrásnějším štěstím powrhneš, a snad — snad se mi podaří jej sobě získati,« prawila za Hedwikou se berouc, aby slyšela co s ní Soběslaw, jemuž Wilém newěstu swou předstawowal, mluwiti bude.

»Bojím se, bojím, milostná slečno!« prawil Soběslaw s žertownou dworností, »že tak snadně hranice české nepřekročíte; nebo německé jonáctwo bylo by wěru k politowání, kdyby wás bez boje do ciziny jíti nechalo.«

»Rcete spíše,« odwětila díwka, »že mně naše jonáctwo cestu přes hranice české proklestiti musí; neboť waše bojowné díwky mi jistě cestu zamezí, že jsem je učinila o jednoho ženicha chudšími.«

Wilém se usmál nad hrdou řečí obou.

»O, to se nebojte!« prawil Soběslaw; »my nedáme našim Wlastám již meče do rukou, ony teď s námi wálčí smrtícími zraky swými, a to jest ještě horší; protož se bojím, jak wás spatří, že si wás za swou kněžnu wywolí; pak by bylo weta po našich mužích.«

Wilém pohlédl bleskem očí swých na Děpol-

tice, který na ujmu krajanek swých cizí díwce pochlebowal; i chtěl již odpowěděti, an císař okolojdoucí jej k sobě powolal.

Laškowání započaté dosti nerad ponechaw, přistoupil k Ottowi.

»Milý hrabě!« prawil tento stranou odcházeje; »zejtra se musíte s newěstou waší rozloučit.«

»Císařská Milosti!« užasnul Wilém.

»Potřebuji zkušeného muže, který wěhlasného jmena we wlasti swé požíwá,« wece Otto; »i požádal bych Děpoltice, ale jeho mladost nedá mu s rozwahou jednati, a pak, důwěrně řečeno, nesoudím jej býti dosti schopným k úkolu tak důležitému, a mimo wás žádného neznám.«

»Jsem hotow, císařská Milosti!« rozhodl Wilém, »a račte jen milostiwě naříditi, co činiti mám?«

»Pod wečer mě došla zpráwa,« mluwil Otto starostliwě, »že Bedřich na začátku tohoto měsíce ze Sicilie wytrhl a Otakar s četným wojskem k hranicím baworským jemu wstříc se blíží.«

»Ha, dle toho poznáwám starého lwa!« wskočil mu Wilém do řeči. »Rychlý jako orel a neustupný jako králowský Wyšehrad wrhá se na nepřítele.«

»Jsme o tom přeswědčeni,« zapýřil se Otto, nelibost swou nad takowouto řečí mocně taje; »ale bohužel, že wystupuje proti nám jako trestuhodný buřič; trest můj ho též nemine. Wšecko záleží na tom,« obrátí se opět k předmětu prwnějšímu, »aby Wratislaw brzy králowstwím českým lenowán byl; k tomu účelu sezwete wšecky přátele Adeliny w Čechách na 20. kwětna do Norimberku, a při tom seberete pole, což se wám a waší slawné powěsti podařiti musí, aby Otakar z předu od našeho strýce baworského tisknut a ze zadu od wás zaskočen, jiné pomoci k ochránění swému neměl krom odřeknutí-se české koruny. Na ten způsob se ukončí wálka jedním rázem bez mnohého krweprolití, a Bedřich nemaje pomoci z Čech, nebude moci pomezí říše naší překročiti.«

(*Pokračowání.*)

Obrazy z mé otčiny.

(*Pokračowání.*)

Wšecky paní byly wystrojeny, jak jenom která mohla nejlépe. Jest u nich obyčej (který se ale jen ještě u starých zachowal), že na prázník wždycky ten samý šat oblekají, jejž sobě před mnohými lety zřídily, a chraň Bože, k žádné jiné slawnosti nebýwá užíwán, než k této. '*Prázník* jest u nich nejslawnější chwíle a úcta nade wšecky jiné, tedy potřeba se také jak nejskwostněji wystrojiti. Leč kdo spatří nyní wšecky ty starodáwné kokrhele a úzké, ozpiaté šaty, které někdy před třidcíti lety w módě býwaly, welkou moc nad sebou míti musí, aby newybuchnul smíchem jako při nějaké komedii. Ale k doplnění toho obrazu musím i to dodati, že wšecky tyto paničky doma co nejsprostěji se nosejí, a w neywětším negliže, krom toho ještě hlawu šátkem obwázanú, na nohách ohromné boty, jež nejčastěji od swých pánů manželů sobě wypůjčují. Když tedy wystupuje w šatech, kokrhelích a střewíčkách, tehdy býwá to rozkošné podíwání, jak w tom býwají nemotorné. Na kokrhelích, čili abych to raději čepcem nazwala, jsou ohromné kwětiny a mašle, a wšecko to strmí jen nad samým čelem, při nejmenším hnutí hlawy wšecko se to nahoře třese; musejí tedy dle swého přeswědčení jak nejpříměji a nepohnutě seděti, myslíce, žeby jim to wšecko s hlawy spadnouti mohlo; šaty obyčejně býwají nedbáwné, sedáwají tedy co nejopatrněji, aby je nezmačkaly a z daleka od druhých osob, aby se neošoustaly. Střewíce míwají kožené, nad slušnost weliké, ano ani nepočerněné, nýbrž rudé. — Pokud takowá osoba sedí, není to tak diwné, když ale wstane a chodí, tehdy musíme oči odwraceti, abychme se mohli udržeti w mezech obyčejného rozmaru.

Podobných figur bylo dosti na tomto prázniku, leč byly tu i mladé ženštiny, podlé nejlepší módy jak nejpěkněji ustrojené, ale jenom ty, kterýchžto matky náležely do nynějšího swěta.

W jednom koutě sestouply děwčata do hromádky, a o něčem se radily; newím, co to bylo, ale z dlouhé chwíle byla jsem zwědawá; přitočím se blíže, a nepozorowaně nedaleko nich si sednu. Strhl se mezi nimi neobyčejný smích, a pořád si něco šeptaly. Panny děkanowny byly též mezi nimi, a starší se takto ozýwá: »Marino, widíš toho, co tam sedí na sofě? on se o mne ucházel.« — »Eí, co to prawíš!« — »*Dalibog*, ale abys jen wěděla, jaký to jest diwný člowěk! zrowna jako kdyby byl úplně hloupý; neboť, prosím tě, býwal w našem domě dosti dlouho, byl do mne zamilowán až na smrt, ustawičně mi powídal, že jsem jeho ideálem, božstwem, a to proto, že jsem blondynka; pro mé modré oči a dlouhé, jak on říkal, zlaté wlasy, byl celý blázen; leč bylo by to wšecko jak bylo, neboť měla jsem sama skutečně nějakou náklonnost k němu; ale to bylo nesnesitelné, že jsem nikdy nerozuměla, co wlastně mluwil; ustawičně wám cosi žwástal o jakési symbolice, demonologii, že my-

slí něco wydáwati, a Bůh wí o čem, konečně ještě o jakýchsi Slowanech. Nedosti toho, ale ještě nám hanbu dělal, chodil po wsi, a dáwal si od sedláků písničky zpíwat, a sám je psal. I prosím wás, je-li to rozum? čistý blázen! Já mu také nejednou zpíwala, ale z mých písniček sobě žádnou nenapsal, a selské, takowé sprosté, nehezké a hloupé, ty sobě píše; a předce wíte, jaké já pěkné písničky umím! Powídá, že ty selské písničky dá tisknouti; ráda bych wěděla, nač?« — W tom se Marina ozwala: »Zajisté dá je tisknouti jen pro takowé, jako je on sám, neboť kdo rozumnější, jistě je čísti nebude.« — »I prosím tě, moje Marino,« pokračowala Irena, »jednou mně takowých strachů nahnal, že jsem nemohla celou noc spáti, jak mně začal powídati o rozličných čárách, o úpírech a umrlcích, až mně teď ještě, když si zpomenu, wlasy wstáwají; i knížku mně jednou přinesl, a čítal mně jí o samých čárách.« — »Aj, boj se pána Boha!« ozwala se na to Marina, »snad jest čarowníkem, měla's wzít swěcenou wodu, a třikrát ho pokropit, bylo by to pominulo.« — »Může být, že jest i čarodějník; jest mi líto, že jsem ho nepokropila swěcenou wodou.« — »O wěř mi,« řekla zas na to panna Mariana, »že ho musel zlý duch opanowati; proč pak jsi nepoprosila tatinka, on by mu byl wodu na twrdo poswětil.* Ale prosím tě, má Ireno, řekni mi; co to jest ta symbolika, demonologia a ti Slowané? je to něco k jídlu, nebo k pití, nebo něco k oblíkání?« — »Já sama newím,« odpowěděla Irena; »ale prosím wás, podíwejte se tam, jak sedí zamračen! to jest skutečný Bojka — on sám se také má za Bojka,** namluwil se mi dosti o tom.« — »Ale powěz nám předce, jak se jmenuje?« Irena powěděla: *x*..... Já uslyšewši to jmeno, připomínala sobě, že jsem je již několikkrát čítala jako podpis některých časopisných článkůw, a rozmluwa stala se pro mne tím zajímawější; leč přeškoda, najednou byla přetržena, neboť se wolalo ku stolu.

(*Pokračowání.*)

---

* Naši wesničané myslejí, když má někdo nějakou fixaci čili raději pomatení smyslůw, že ho zlý duch opanowal, a tehdy jdou ku knězi, a prosejí, aby jim oswětil wodu, jak říkají, *na twrdo;* to má znamenati, aby ta woda co nejupřímněji s nejwřelejšími modlitbami poswěcena byla, neboť by jinak nic neúčinkowala. Tu wodu lejí potom na chorého, a dáwají mu ji pít.

** Rusíni w Karpatech stryjského a samborského kraje býwají od jiných Bojkami nazýwání.

Pápěrky.

2.

Jak známo, procítili také flamandští obywatelé Belgie w nowější době ze sna, w kterýž je Francouzstwí po dlouhou dobu wázalo. I usilují nyní za příkladem jiných národů, ke swé národní swědomosti přišlých, rowněž o to, aby wnucené sobě roucho *cizí* řeči francouzské swlékajíce, k swému *mateřskému* jazyku se přiblížowali, a tak swého *germanského* půwodu wěrněji, než před tím se drželi. Snažení to, zajisté zcela chwalitebné, také uznalost wšech časopisůw německých w úplné míře nachází. Tak čteme w některých z nich i tuto zpráwu:

»Z Bruselu dne 1. ledna 1844. Dnes konečně prwní *flamandský* denník do oboru weřejnosti wystoupil, mající název: *Vlämisch Belgie.* Časopis ten dáwá na jewo důrazný samocit flamandských občanů, usilujících o to, *aby se wlečného lana, na němž Francouzsko posud celou zemi za sebou wleklo, zprostili,* a přibližowáním-se k německé literatuře, s ní se wíce spřátelili.« —

Nenamítáme ničeho proti tomu, že němečtí časopiscowé tuto snažnost Flamandských schwalují; neboť to máme za wěc docela přirozenou, když národ, wědomosti swého kmenowního půwodu nabyw, se přihlašuje k dědictwí od otců přewzatému, a je sobě proti útokům cizího žiwlu statně hájí: jen bychom přáli, aby někteří němečtí časopiscowé rownou sprawedlnosti wésti se dáwali, když o *podobném snažení Slowanů* řeč wedou. Jest to weliké prowinění na práwu člowěčenstwa, když s jedné strany hájení-se germanských národů proti cizinstwu za nejwětší *zásluhu* se prohlašuje, s druhé wšak strany *to samé* za *nejwětší hřích* roskřičeno býwá, když se to od Slowanů děje. Bylo by to milé podíwání, kdyby někteří z německých spisowatelů onu šetrnost přirozeného práwa, kterou pro *swé* kmenowce wšude požadují, také jinde sami wykazowali. Pak by jistě na ušlechtilém obrazu humanitnosti a lidumilenstwí, od mnohých neustále za znak našeho wěku wywěšowaném, tak mnohé poskwrny neurážely oka pozorowatele, kterýž na běh těchto wěcí nestranně pohlíží. *Fr. D.*

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Druhý koncert sester Milanollo-wých.)** Dne 22. ledna w jednu hodinu odpoledne byl druhý koncert sester Milanollo-wých we stawowském diwadle při zwýšených cenách. Wšecky místa byly takořka přeplněny, a celé obecenstwo projewowalo při každé příležitosti swé žasnutí nad neobyčejným úkazem. Teresa hrála fantasii od Vieuxtemps-a. W té chwíli přestalo býti bájkou, že se mramorowé sochy žiwotem nadechnouti dají. Kdo Vieuxtemps-owy plastické útwary zná, o nichž se říci může, že jsou architektonická hudba, jako Goethe prawil, že architektonika je zkamenělá hudba, zaplesá w srdci, wida jak rukou Teresinou žiwá duše do nich wniká. Budou-li takowí geniowé o emancipaci krásné pleti wálčiti, nezůstane nám o *skutečné* wítězstwí ani nejmenší pochybnosti. Od Marie slyšeli jsme Beriotůw »Septième air varie« w tak dokonalém prowedení, že to každý slyšeti musí, jelikož se úkaz ten u tak útlého děcka ani pochopiti, ani wyslowiti nedá. W druhém oddělení opakowalo se duo od Dancly a Lafont-owa fantasie z »Němé z Portici«. O obém jsme zdání swé již pronesli. — Kdož by se ale nadál, že wedlé takowých dojemů pouhá píseň obecenstwem tak pohne, aby i opakowání její žádalo? Stalo se, a událost ta musela zpěwkyni p. Schwarzowou newýslowně potěšit. Píseň ta je »Warum« od Bechsteina, w hudbu uwedená

od Julie baronky Cavalcabòwé. Mimo to zpíwala p. Schwarzowá ještě arii z opery »Donna Caritea.« Orchestr prowozowal uvertury z »Kouzelné flétny« a z »Kouzelného střelce.«

R.

Ze Žebráku. (Diwadlo.) Nowý rok nám poskytnul opět diwadelní pochoutku. Přičiněním totiž pana učitele *Lédky* uspořádala se tu spěwohra: »Dwě slowa.« Musilť sice zápasiti s mnohými překážkami; ale w spokojenosti četného obecenstwa nalezl odplaty. Kýž nám jen wíce takowých zábaw poskytne! — Herci sobě wesměs statně počínali. Před spěwohrou hráli zdejší studující od Tyla weršem přeloženou wesiohru: »Domácí rozepře.« — Dne 14. toh. měs. byla na wšeobecnou žádost spěwohra opakowána, a před ní se prowozowal Štěpánkůw: »Hastroš«.

K. B—ík.

Z Polny. (České besedy.) Jakož we Kwětech č. 96 m. r. oznámeno, byly u nás opět dwě »České besedy« a sice dne 26. a 31. prosince m. r. držány. Při první se přednášely: »Koleda« od Kamenického, hudba od Skřiwana; »Zpěw« pro dwa dětské hlasy, s průwodem flétny a fortepiana; »Co máme nejwíce milowati?« od Plzenského; píseň z »Dědičné smlouwy,« od Spohra, s lesním rohem a fortepianem; »Mužská prosba,« deklamowánka od Rubeše, a »Kde domow můj« od Tyla. — Při druhé jsme slyšeli: Tylowu noweletku »Bláznivý houslista,« »Dooráwám, dokonáwám« od Škroupa; Rubešowu deklamowánku »Obrana krásného pohlawí«; »Dobrou noc« od Škroupa; Rubešowy »Obrazy ze spaní mého w Silwestrowě noci,« a wíce *národních* písní z Erbenowy sbírky. — Besední síň byla pokaždé přeplněná a w každém ozwalo se wřelé přání, aby co nejdříwe opět českou besedu nawštíwiti mohl. — Díky našim jak duchowním, tak swětským představeným, kteří krásným příkladem w popředí kráčíce, chwalitebné zábawy tyto wšemožně podporují. *Antonín Pittner.*

BESEDY.

Jak známo, podáwá pražská učená společnost zpráwy o swých pojednáních čas po čase weřejnosti w nowinách německých, čímž německé obecenstwo o prospěšném snažení téže společnosti w jistých lhůtách wědomosti nabýwá. Poněwadž ale s mnohých stran byla projewena žádost, aby o pojednáních, která se w jazyku *českém* přednášejí, také w *našich* časopisech zpráwa se podáwala, této žádosti zde w ústrety wcházíme. — Při filologické sekcí dne 2. listopadu minulého roku přednášel p. Šafařík o wýznamu pohanskoslowanského boha *Swarasici*, o němž Thietmar Merseburgský zmínku činí, a dokazowal jeho jednostejnost se *Swarohem* čili *Swarožicem*, bohem ohně, z jiných staroslowanských pramenůw známého; pak četl p. Swoboda *českou píseň ze sedmnáctého století*, popisující staw wěcí času tehdejšího. Dne 30. listopadu přednášena byla p. Jungmannowa poznamenání o *nowě nalezeném spisu* českého rytíře *Tomáše Štítného*; pak četl p. Hanka pojednání o *ewangeliích z rukopisu čtrnáctého století*. Dne 28. prosince četl p. Šafařík dwě staroslowanské, nedáwno w Rusku objewené krátké *legendy*, první o sw. Ludmile, druhou o sw. Iwanu. — Mimo čtení zde uwedená přednášeli pak někteří ze zasloužilých našinců we shromáždění sekcí pro filosofii a historii, při kterýchžto posud pouze německého jazyka užíwáno, ještě i tato do oboru dotčených wěd náležející pojednání: p. Palacký dne 12. listopadu posloupnou *sbírku filosofických sad*, které na počátku patnáctého století na wysokých školách pražských weřejně hájeny byly; p. Wocel dne 19. října swé sepsání o *pohanských mohylách*, o jejich obsahu a rozdílu w Čechách; načež i p. Tomkowa zpráwa o newydaném posud, děje swé doby zahrnujícím *spisu Marka Bydžowského* čtena byla. — Přáli bychom, aby nám dále od některého účinliwého našince, *který při samém prameni jest*, zpráwy o činnosti onoho wážného spolku také w *českých* listech čas po čase nám se sdělowaly.

Fr. D.

Kamenopisný sklad F. E. Sandtnera pokračuje u wydáwání »*Obrazů ze* 14. a 15. *wěku*,« nakreslených perem nadaného *Subiny*. Dwa swazky již wyšly a třetí čekáme tyto dny. Tyto budou obsahowati ukončený pro sebe obraz z mladictwí Jana Žižky, nazwaný »*Kat krále Wáclawa*.« Nemohouce owšem již usudek o celém díle wydati, myslíme, že to bude kniha dobrá ku čtení, i pro toho, kdo má snad lehtiwější swědomí. Nás alespoň až posud nic w ní neurazilo tak, jako zde onde prokmytající nesprávnost jazyka a — množstwí tiskacích omylů. Tomu se ale bezpochyby w následných swazcích pomůže.

P. Doležálek, účinliwý ředitel ústawu pro hluchoněmé w Pešti, milý náš krajan, dal podnět k založení spolku uměleckého (na způsob wídeňského, o němž wiz č. 5.), kterýž se bude třikráte za týden scházeti a o plodech swých wespolek pojednáwati. My to zde uwádíme hlawně za tou příčinou, abychme opět na potřebu podobného přátelského sjednocení literních, anebo wůbec uměleckých sil *našich* zřetel obrátili, a radost naše byla by weliká — jakož i snad wůbec prospěch pro literaturu naši nemalý — kdyby u nás někdo tu péči na sebe wzal a rozmanité články w krásný celek spojil.

W nejedněch nowinách a časopisech německých nalezáme čas po čase, a sice čím dále tím hustější zpráwy, že si Francouzowé napořád wíc a wíce německé literatury wšímají, že se německý žiwel w Paříži zmáhá atd. Podiwně nám ale naproti tomu článek w onehdejších nowinách wšeobecných, psaný z Paříže na wýstrahu wšem Němcům, aby se tam bez jistoty a bez peněz newydáwali. Zle prý tam skoro wšechny pochodí, a celé němectwí je tam pouhou zwláštnůstkou.

Náwěští o českém diwadle.

W neděli dne 28. ledna 1844 bude se we prospěch p. J. *Kašky* opakowati na wšeobecnou žádost: **Staročeský soud.** Činohra we 3 jednáních od Klicpery.

Mnoho štěstí! — Pilný p. beneficiant je zasluhuje, a my mu je srdečně přejeme.

Nowé knihy.

Hrob swatých tří Králůw w Reyno - Kolíně. Sepsal *Wáclaw M. Pešina*, kanownjk na hradě Pražském a děkanu sw. Apollináře; konsistornj rada a redaktor Časopisu a Dědictwj swatojanského. W Praze 1844. Tiskem knjžecj arcibiskupské knihtiskárny w Semináři. Seš. za 6 kr. stř.

Marcel, pautnjk z dwanáctého stoletj. Půwodnj rytjřská mrawná powjdka od Ant. Alex. Swihlíka. W Praze, 1843. Tiskem a nákladem Anny Spinkowé, na starém městě na Marianském placku čjslo 102. Str. 116 w 8. Seš. za 20 kr. stř.

Slawibor, aneb: **Podwrženec.** Půwodnj rytjřská mrawná powjdka od Antonjna A. Swihlíka. W Praze 1842. U Wáclawa Spinky, arcibiskupského knihtiskaře. Str. 123 w 8. Seš za 18 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 12.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

27. ledna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně, i s příslušným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

»Toť je owšem dobře wymyšleno,« praví Wilém do hlubokých myšlének zabloudiw polohlasitě; »ale otázka je, zdali k záhubě Otakara anebo wlasti?« — Otto hleděl upřeně na rozmýšlejícího se Wiléma, jakoby prohlédnouti chtěl až na dno duše jeho; i byl na rozpacích, jak Černín náwrh jeho přijme. »Buďsi!« rozhodl konečně Wilém, »wrátím se do Čech, císařská Milosti, a wykonám pilně, co se týče rozkazu prwního; co se wšak týče rozkazu druhého, oznámím wůli waší Milosti, pak nechať každý jedná dle wlastního přeswědčení.«

»My nic jiného nechceme, milý hrabě,« odwětil Otto potěšen nad powolností Wilémowou, »wědouce napřed, kam přeswědčení každého powede. Přijmete moje díky a nadějte se obzláštní přízně mé, jakož i milosti wašeho budoucího pána.«

Wilém se uklonil.

»Nuž, to by bylo ukončeno. Nežli zýtra odjedete, očekáwám wás ještě w mé tajné komnatě,« prawil Otto přiwětiwě, »a nyní se wraťme k dnešnímu plesu, dokud jsme ještě páni času; neboť tuším, že nám takowý den dlouho nepřijde, leda o wašem sňatku w Norimberce,« doložil usmíwaje se. »Hle, hle!« pokračowal w rozmaru dále, »jak wám to poznamenání wšecku krew do twáří wehnalo, anebo to platilo trpké hodině rozloučení?«

»Obojímu,« odwece Wilém ještě wíce se zapýřiw.

»Dokud budu dlíti we Frankobrodě já,« prawil císař, »wezmu newěstu waši pod swou ochranu, a na cestu swadební odewzdám ji otci, a nebo, pakli by se mnou do Brunšwicka musel, wašemu krajanu Děpolticowi, s nímž jak widím« — wece do kola tancujících se díwaje — »slečna Brunecká již dobře se seznámila.«

Hbitě se ohledl Wilém po zracích císařowých a spatřil Hedwiku po boku Soběslawa okolo se wznášeti, zraky její hořely a noha se sotwa dotýkala země.

»Pojďte, milý hrabě,« zwal jej milostiwě Otto, když Soběslaw potancowaw dámu swou k sedadlu uwedl, »musím wám ušetřiti její wýčitky pro wáš náhlý odjezd,« a hraběte předešed, bral se skrz ustupující dawy bohatýrstwa a usmíwající se skupení krasawic. Zasmušile následowal Wilém.

»Aj, tyť strašně kaboníš čelo, pane Wiléme!« přistoupil k němu český rytíř Hawel z Lewyhrádku, u wšech oblíbený pro dobrosrdečnost a wždy weselý rozmar i wýborný wtip; »i zdá se, jakobys pod blahostí swou klesal.«

»Uhodls,« obrátil se k němu Wilém; »moje štěstí mi notně žlučí zamíchalo.«

»Aha, wím, wím, odkud witr wěje!« zasmál se Hawel; »ty jsi zapomněl, že růže také trní má.«

Wíce českých rytířů přistoupilo k Wilémowi, chtíce obsah rozmluwy s císařem zwěděti, an Otto s Hedwikou polaškowaw k Wilému se obrátil: »Nuže, Černíne! slečna Brunecká je práwě w dobrém rozmaru, že wám za waší nemilou zpráwu poshowí; ostatně se odwolejte na mne!«

Hedwika se obrátila nyní k ženichu swému, který s celou důstojností swou předstoupil; newole, prwé w něm wzniklá, ještě nesetřela wšechny známky s twáří jeho, ale on byl tím půwabnější. Tak ho nebyla Hedwika ještě widěla; wšecky oulisné řeči Soběslawowy wypadly z paměti její, a sotwa se u přítomnosti tolika swědků zdržela, aby mu neletěla do náruče — aby se netiskla k srdci jeho.

»Neobáwám se, císařská Milosti!« wece hrabě Wilém, »žeby mé náwěští slečně Brunecké dnešní ples překazilo, a proto, abych jí snad zejtřejšího dne jakési namáhání ušetřil, osměluji se prositi, aby mi Waše Milost ještě dnešní noc odejeti dowolila.«

Při těch slowech hleděl stranou po Hedwice a Děpoltici, který se, když ho zrak Wilémůw dostihl, w rozpacích odwrátil. Hedwika ale zbledla, ruce jí sklesly, a twář ztuhlá neukazowala ani té nejmenší známky žiwota; podobala se takto krásné soše z karrarského mramoru.

A w skutku, nebyla to maličkost, pohaněti takto u weřejné společnosti pannu urozenou a od newěsty tak nelitostně, chladně se loučiti na dlouhý čas!

Užaslí hleděli wůkol stojící na oba milence, sám Otto byl na chwíli překwapen. — »Co se stalo?« tázal se konečně.

»Nic, Milosti!« odpowěděl Wilém pokojně, »moje žádost pochází z prawidla: co se státi má, ať se stane hned! — a protož se osměluji swou prosbu opakowati.«

»Nic jiného?« usmíwal se císař, jemuž bylo nyní napadlo, jak se Wilém zasmušil, spatřiw Hedwiku po boku Soběslawowě. — »Nuž buďsi!« prawil dále prstem hroze — »ale dříw ne, dokud se se swou newěstou nedorozumíte, to wám powídám!«

»Díky, císařská Milosti!« prohlásila se nyní Hedwika wášniwě, která swou celou hrdost pannenskou a rodu swého sebrawši nad láskou swou na chwíli zwítězila. »Díky! že jste pamatowal, aby netratila čest panen německých na dobré powěsti w zemi české. Já očekáwám hraběte před odjezdem jeho w domě otcowském.« A záwoj přes obličej spustiwši, aby newiděly ousměšné sokyně slze její, kwapila wášniwě odtud.

(*Pokračowání.*)

Obrazy z mé otčiny.

(*Pokračowání.*)

Stůl obědní nakryt stál w ohromné stodole, která byla co nejčistěji wymetena. Příjemněji nám bylo pod slaměnou střechou, množstwím wrb dokola zastíněnou, na kterých nám wrabci stolowou hudbu dělali; wůkol nás po niwách rozprostřená úroda očekáwala dnes neb zejtra ostří nelitostných ženců. Jediná jen pohanka, an teprw dokwítala, naplňowala ještě celé powětří medowou wůní, jejížto powěwy nám oslazowaly obědní chwíle. — Paní děkanowou posadili na prwním místě a wedle ní po pořádku starších wážnějších osob; na samém konci stolu, čili jak my říkáme, na šerém konci seděl nahoře pomlouwaný pan X.; panny seděly wšecky pohromadě a jedna druhou pošťuchujíc ustawičně se ubožátkowi X. tajně posmíwaly. Bylo mně to welmi nemilo, díwati se na to, jak plaché díwčiny z nedostatků wzdělání člowěka oceniti nemohou, který se zanáší tak chwalitebnými pracemi, i že jsem se ho nemohla dobrým způsobem ujmouti.

Záhy začaly se přípitky na zdrawí některých z hostů, a to tak hlučně, až mne to ohlušilo. Zatím se oběd skončil, který byl co možná skwostný a hojný, neboť *Jéjmošć Dobrodějka*, paní hospodyně, byla sobě i kuchaře wypůjčila od jednoho sousedního pána. — Když se wstalo od stolu, ozwala se z těsných pokojíkůw příbytku hudba, skládající se z houslí, trubky a cimbálu. Upřímně jsem již nechtěla býti swědkem těch skákawých zábaw, ale neslušelo se nám, hned po obědě odejeti, ostatně i mým společnicem neškodilo aspoň jednoho mazura přetancowati. Začali se tedy starší kněží jeden za druhým ze stodoly ztráceti a podobné sobě matrony k polonézu bráti, a tyto jsouce tím cely blaženy, wykračowaly si se swou třesawou kakadou co nejžwawěji, šoustajíce při tom jako židowky koženými střewíky. U prostřed polonézu dalo se slyšeti wolání: Mazura, mazura! I zahráli mazura, a staré ženštiny si musely usednouti, a mladí kněží we swých až po kotníky dlouhých kabátech brali se do tance. Bylo dosti zábawné, díwati se na ten tanec, an skoro nikdo mazura dobře tancowati neuměl, mužští stáli u prostřed jizby bez nejmenšího namáhání, dělajíce krok za krokem dosti zwolna, neb holoubce wybíjejíce; popowny za to skákaly okolo nich jako opice na řetízkách, bez nejmenšího taktu a žiwota, w kterém nejwíce záleží duch našeho pěkného mazura.* Jak mile se skončil prwní mazur, odejely jsme, ačkoli proti wůli hospodářowě.

Cesta z Lančína přes Kolomyji do K., do sídla rodičůw mých, jest nadobyčejně milá, neboť až do samé Kolomyje prowází tě lípowé stromořadí po obou stranách silnice; po lewě wedou tě nepřetržené hory, tak rowné a protáhlé, žeby se zdáti mohlo, že naježené jsou podlé linie. We dwou hodinách ukázala se nám Kolomyje. Na předměstí stojí některé dosti wkusné domky, jak ale hloub do města se pouštíš, widíš židowské neouhledné, otrhané domy s wybitými okny; také na rynku spatříš některé řady domů o jednom patře, ouhledných a pořádných, ale také židow-

---

* Bojíc se, aby někdo moje popisy na zlou stránku newykládal, musím předewším čtenáře ujistiti, že mne žádný předsudek, a žádné strannictwí k sepsání hořejších slow neponoukaly, nýbrž že jsem jediné w mysli měla, nakresliti obraz, jak se mi byl skutečně wyjewil. Wždyť wšude, w každém národě najdeme podiwínůw, a mazur n. př. může i w společnostech čistě polských špatně se tancowati.

ských; radnice tu není, a krajský úřad nalezá se w domě, jejž wláda nedáwno od žida koupiti musela. Na konci rynku stojí kostelíček dosti příwětiwý, a wedle něho škola, w které se jen normální třídy nalézají — a tuť máte Kolomyji od hlawy do paty. Není-li prawda? pěkné město! A ten zdejší žiwot! úředníci žijí we swém dosti obmezeném okresu; we společnostech býwá nejmalichernější maloměšťáctwí; jeden druhého zná co nejdůkladněji — z pomluw.

Když jsme přijely k mýtu, slyšíme nějakou wádu, hromada otrhané židowské luzy obstupuje bryčku a 4 strakaté koně před ní. Starý polský šlechtic, ještě w kontuši s přehozenými na zad rukáwy, pře se urputně se židem, nájemníkem mýta. Odwoláwá se na jakési cirkuláře o strakatých koních. Židé ho ale překřičeli: Gwalt! nechce platit! Gwalt! Konečně wyzýwá žid šlechtice na krajský úřad; ten nemoha si pomoci, celý uřičen slízá s bryčky, která u rohatky státi zůstala; ubírají se na krajský úřad, a celý tlum židůw za nimi. Později dowídám se, co to bylo. Šlechtic ten se nazýwal A.... a byl známý skoupec. Přijel k němu jednou nějaký G.., nazýwaje se také šlechticem, a začal mu wyprawowati: »Wiš co nowého, pane A....? wyšlo nyní cirkulární nařízení, že kdo jede strakatými koňmi, ten mýta neplatí.« — »Oj to dobře, to i já nebudu mýto platit, neboť jeden můj kůň má hříwu strakatou.« — »Mně se zdá, že wšecky koně mají býti strakaté.« — »I to dobře, budu se ale muset o takowé koně starati. Buď tak dobrý, příteli, widíš mně starému to těžká wěc, zaopatři mi nějaké.« — »Doplať mi; já ti swoje za twoje wyměním.« Starý tak dalece w naději malého zisku zaslepen, dáwá mu swé pěkné čtyry koně za jeho strakaté, a ještě mu něco doplatil. Práwě jsme tehdy k tomu přijely, an ponejprw dobrý účinek cirkuláře w Kolomyji zkusiti chtěl. Rozumí se, že když se mu w krajském úřadě wysmáli, nawrle k mýtu se wrátil, pana G.. proklínal, zaplatil a odejel.

Společnice moje přijewše semnou do rodičowského domu mého, měly hned druhého dne až do Tulukowa odejeti, w záměru nawštíwení tamnější, w našem okolí welmi slawné zahrady pana J.... Dajíc se namluwiti, jela jsem tam s nimi.

(*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (**Kasino — žiwot.**) We středu, dne 17. ledna, měli jsme zde w sále u koníčka první společenský bál čili tak nazwané kasino, jakowých se letošní masopust tři držeti mají. Společnost byla wybraná — mezi jinými pozorowali jsme také wzácné i urozené hosti z Čáslawi a Kolína — ne příliš hojná, ale práwě w té nejlepší míře, že se mohlo wšecko nenuceně pohybowati, a sestáwala nazwice z wojenských důstojníků, městských úředníků a jiné honorace. Uwádím to proto, kdyby se někdo ptal, jaký tón tam panowal? Swobodný, srdečný, rozmaruplný — ale kdybych měl dle tohoto kasina souditi, musel bych arci nejnowějšímu topografowi přiswědčiti, který by Horu již rád mezi německá města položil. Měli jsme tu i několik hostů, kteří jsou w úzkém spojení s naší literaturou. Jestli tito pánowé nepowážili, že nestáli wlastně mezi jádrem obywatelstwa, t. j. měšťanstwa: odnesli s sebou malých naději pro wěc národní. A předce jsou pak na omylu. Wše, co se tu děje proti běhu přirozenému, co koliw tu nečeského, je pouze jako lesknawá, nalíčená módní pokrýwka, pod nížto zcela jiné semeno se klíčí. Ostatně to wypadá takto skoro w každém wětším městě — a člowěk se musí dále a bystřeji ohlednouti, chce-li prawý usudek pronesti. Já skládám w Horu ještě tu nejlepší naději. — Škoda, že naše diwadelní ochotníci we swém pěkném a horliwém počínání překážku nalezli, nemajíce místa, kde by stánky swé postawili. W postě ale, až umlknou swádiwé zwuky k tanci, budou tušim zase hráti; aspoň konají přípprawy. Krom nemocnice nebylaby i naší opatrowně z wýnosu těchto her nějaká pomůcka na škodu. Pěknou zásluhu získal si o ní zdejší ředitel kostelní hudby, p. Weselský, wydáním almanachu *Horníka*, na jehož wyjití zde již netrpěliwě čekáme. †.

Z Brandejsa. (**Diwadlo.**) Asi čtwrt léta nuzowala se tady německá herecká společnost Zeinekowa — čili tlupa ubožáků bez bibliotéky, bez garderoby, bez diwadla a bez herců. Kdo to newiděl — těžko uwěří. Několikráte jim také napadlo česky hrát. Bůhpomozi! Kasa zwěděla owšem o zisku — ale co jsme to widěli! Naposledy to byl i *Diwotworný klobouk*. Koliáše a Karla hrála jedna osoba (a to byl ještě host!), Pohořalský nemohl nic jiného wyprawiti nežli swé: Zaplať Pán Bůh! — a Barnabáš byl jako sochor w pytli. Jediný Strnad — ten by si mohl i na jiná prkna zaletět. — Takowáto předstawení nám arci nepomohou; to je žiwá ostuda. Nám nemohou také hry pouhých diletantůw pomoci; — musíť se již jednou něco *oprawdiwého* začíti. Či není k tomu pražádné naděje? Není u nás ještě tolik síly, aby se alespoň *jedna* diwadelní společnost na wlastní české noby postawila? Wěc je důležitější, než by snad mnohý pomyslil; a měloť by se k jejímu wywedení již něco učiniti — třeba by to i některé oběti stálo. *J. B.*

BESEDY.

Z nejedné strany činily se již otázky, proč tak drahně časů žádných zpráw ze Slowenska nepodáwáme? — Oučastenstwí se stawem tamějších pobratřenců našich je owšem u nás weliké a přirozené; ale jak jsme měli zwědawým wyhowěti bez pomoci dopisowatelů? — Nyní wšak můžeme witanou zajisté nowinku sděliti, že nám čestně známý slowenský literat a zástupce národních interesů časté zpráwy zasílati přislíbil. I očekáwámeť co nejdříwe wyplnění slowa jeho. *Red.*

Diwadelní referent w naší *Wčele* začíná prowáděti žerty. W diwadle stawowském musí prý se u wolení kusů (českých) přísněji pokračowati, nežli na onom w růžowé ulici. Jaké to thebanské mudrctwí! Diwadlo w růžowé ulici je prý jen pro sprostší lid! Ubohé obecenstwo, které tam až posud na nedělní hry welmi hojně přicházi, může se poděkowati. My pak mu powíme k ukojení mysli, že tomu ještě není tak tuze dáwno, co se na staw. diwadle

»Pomoc z čarodějné říše, Příhody na cestě po diletanci« a jiné děťátka ku hrobu donesly a nebo s hwízdáním domů sprowodily. Nic wěru není nad takový thebanský referat! Mělo w něm býti bez pochyby atické soli — ta se ale rozplížla, tak že nic po ní nezbylo než trochu wody. My se jen diwíme, že si Wčela w takowé mokrotě libuje.

Náš welezasloužilý a ještě neunawný literarní weteran Hněwkowský wydal tuty dny na swětlo starožitnou báseň w 9 zpěwích, nazwanou: *Doktor Faust*. Na počátku stojí předmluwa a ta se končí těmito slowy: »Tuto báseň já známým českým kritikům do přísně odewzdáwám, neb wím, že národ jejich wěhlasnost ohdiwuje, že tak nelehký úřad posuzowání wlastenské literatury zastáwati w stawu jsou, kdežto jí naprosto nerozumějí.« — Začíná w těchto slowech snad již humor, jímžto (dle předmluwy) p. skladatel básně wypracowati se odhodlal? — — Je to wěru smutná wěc, že se těch milých našinců nikde ani malíčkem dotknouti nesmí, aby se hned nedurdili a tak hrozně dlouhou — paměť neměli! — *N. N.*

Literatura.

Básně Vincencia Furcha. Swazek prwní, w Holomouci 1843.

(*Pokračowání.*) Jak náš básník s formou a weršem zápasí, dokazuje hned prwní báseň sbírky; a wšak čtenář newšímá si předmluw a kritika dedikačních básní. Lépe to chodí w následujících, kde si wywolil spisowatel metrum od maďarského básníka Kisfaludy-ho užíwané a u nás od Čelakowského uwedené w *Růži stolisté*. Je welmi hezké, zwláště pro milostné básně, pro gnomiku a xenie, kdež na konci wyrazí špička myšlénky, neb kde se báseň ironií končí; poslední werše musí trefiti srdce aneb rozum, začátek k tomu připrawuje. Mužský a ženský werš a rým se střídají, ke konci se spojí ženský se ženským a mužský s mužským rýmem. Tohoto metrum dá se použíti jako znělky; je wšak lehčí, hrawější.

Nejen co se metrum, ale i co se ducha, směru týče, měl Čelakowský wplyw na našeho básníka, ačkoli w celku na koncích skoro sobě nejprotiwnějších stojí. U Čelakowského je wšecko jako křišťál, jasné, hladké, swučné, wše ukončené; zdá se, jakoby se byla myšlénka ano i cit uhlatil, wše má jistý střed, jde ze wšeobecného k jednotliwému, myšlénka jeouplně wtělena, každá báseň je křišťál, w kterém se září wšeobecné, že se zdá, jakoby příroda a říše myšlének w tom křišťálu byla. W tom práwě leží to krásné tajemstwí, jehož Goethe wíce než kdo jiný mocen byl, že w každém kousku celek, w jednotliwém wšeobecné, we skutečném idealní swítalo. Proto mají postawy a twáry jeho tolik oprawdiwosti a žiwota, že dýchají, jsou naskrze indiwidualnost; ale ona krásná, swobodná, ozářená. Goethe udělal swětské a lidské nebeským a božským; on je zduchowatělá příroda, a zrowna jako ona, než se do ní wprawí a jí porozumí, příkrá a chladná; měkké a sniwé srdce, na měkkém peří idealnosti odpočíwající, nesnese tuto zdrawotu, oprawdiwost a gigantičnost. Mně se wždy zdá, že Goethe mnoho pouze německého nemá; alespoň se z toho pomalu wyzul. Werther, Götz jsou ještě německy.

Později se ukáže, jak Furch i při jakési styčnosti s Čelakowským, předce docela jiný jest; teď po pořadě rozberem outlé, kwětné a pelowité kalíšky jeho básní. Je to nepříjemná a nejemná práce dotýkati se té něžnosti.

Hned w prwní básni nacházíme jeden z nejhlawnějších žiwlů našeho básnictwí: *lásku k wlasti*, a tou se končí také prwní oddělení »*Plané růže*« nazwané. Láska k wlasti je zde alpha a omega, a zajisté jest ona jeden z nejhrdějších, nejswětějších, nejblaženějších a největších citů, je w něm jakási občanská ano i swětodějinná mrawnost; neboť ona práwě dělá dějiny, a římský ohromný stát nebyl nic jiného, než její wtělenost, ano byla jeho prwní cnost a jeho hrdost (Civis Romanus sum!); welebné a pyšné slowo *Quirites!* byla ona w podobě ocelowé Římana. Tisíckráte se to již řeklo a dokázalo, že je ona matkou welkých činů, bez ní je národ slabý a málo wydatný, *numeratur, solvit, sed non ponderatur*. Tento cit wšak musí býti občanský, musí, abych tak řekl, míti začátek (kořen) a konec (plod) swětodějinný. Na pouhém milowání není dost, to je příjemná a pohodlná wěc, tu dowede leckdo; ale láska se musí státi činem, srdce musí míti ruce. Ostatně také není na tom dosti, swé hory, doly, swou řeč, swé tance a zpěwy milowati, ačkoliw je to hezká wěc; ale jeť potřebí ještě něčeho jiného, totiž snahy, oběti, aby tu stál národ jasný, jadrný a silný, aby swé srdce a swůj rozum měl, aby nebylo pořád třeba za něj mysliti a za něj chtíti. — Wlasť má dwa žiwly, jeden je přirozenost, druhý pochází ze samostatného, swobodného ducha; jeden je daný, druhý dobytý. Poloha, twar, dar země, specialnost wloh, cítění, myšlení a chtění atd. národu je na jedné straně, na druhé onen duch, kterýž tuto látku přemohl, wzdělal, pronikl, swým dílem učinil, na ni swou pečeť wtlačil a pak řekl: To jest moje! (Historie umění, žiwot pospolitý atd.) — Wlast má dwě stránky; kořeny má w přirozenosti, je wšak ale také wyrostlá w říši ducha a swobody (we smyslu metafisickém). Ta duchowá stránka je ale práwě ta, na kterou člowěk a národ nejwíce hrdým býti má, to mu dáwá cenu, co se sabe udělá, neco je přírodou. Kdo má krásnou twář, může mít z ní radost, ano i před zrcadlem, ale jen tak daleko, jak je twar a symbol duše. To platí též o wlasti. Hory, krásné údolí ano peněkud i krásná řeč atd., jsou darowé přírody; za to žádný nemůže; co ale z té přirozenosti štědré udělal, to je jeho jmění, čest a hrdost. Starý Hellen měl přiznivou půdu, řeky, moře, Tempé, močály, jeho země je takořka protyp twaru ewropejského; ale to jej samého neudělalo, on byl swým twůrcem ze středu swého ducha. On milowal swou wlast a půdu, ale wíce co matku reků a wěštců; on si chwálil w poesii swou oliwu, réwu, swého koně, ale ne co samé o sobě, nýbrž co dary bohů Atheny, Bakcha, Poseidona; tito bohowé ale byly twary jeho ducha, on je kojil a zplodil (z powšechné myšlénky božstwa mu dané zjewením w tradicí) ze swé umělecké duše; tito bohowé byli *jeho*, on w nich poznal *sebe*, nebyli mu nic cizího, proto mu bylo mezi nimi tak *wolno;* co tedy na bohy wztahowal, wlastně na sebe wztahowal, na swého swobodného a twořícího ducha. On wšecko pronikl ideou, a jen to mu platilo, nač swůj ráz a swé znamení wtlačil; proto mu nestalo nic na odpor k jeho subjektiwnosti, on neměl nic cizího, wše bylo jeho, on byl we wšem. Odtud pochází ona swobodná, krásná indiwidualnost, kteráž hlawním jeho rázem jest, odtud ta samolibost, objektiwnost a ten klassický mír! (*Pokračowání.*)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 13.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na Betlémském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

30. ledna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s [illegible], 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

»Aj, wy čeští páni,« obrátil se Otto k českému bohatýrstwu, »buďte milosrdni k našim pannám, beztoho jste již chuďátkům dost nesnází natropili!« Tak powěděw bral se odtud tleskem pochlebowaného bohatýrstwa doprowázen.

»Probuď pak se jednou, pane Wiléme!« zatřásl Černínem rytíř z Lewyhrádku; »wždyť ti twá holubice neulítne; jenom ji pohlaď a ona se ti nepromění w sokola. Owšem je to kus perné práce, rozloučiti a smířiti se s rozdrážděnou milenkou w jednom okamžení; ale jen chutě do toho a pak — trara! na cestu.

»Dobře, že mě na to pamatuješ,« prawil Wilém, z přemýšlowání swého se probudiw. »Já pojedu do Čech; doprowodíš mě tam, pane Hawle?«

»Do Čech?« zwolali wšickni s jiskřícíma-se očima.

»Do Čech tě doprowodím,« odpowěděl weselý rytíř, »a kdyby to muselo býti, třeba i kus cesty dále.«

»I waši společnost si na dwa hony wyprosím, milí krajané a přátelé!« obrátil se k druhým hraběě Černín.

»Dále, dále!« wolali wšickni, okolo Wiléma se stawíce.

»Děkuji wám,« usmíwal se Wilém potěšen. »Asi za dwě hodiny mě naleznete u domu Brunekého,« doložil ze sálu se ubíraje.

»A my uzříme prapor lásky znowu nad tebou witězně wáti!« wolal za ním pan Hawel umírněným hlasem.

* * *

Hedwika domu přišedši wrhla se na pohowku w litostném pláči; hrdost její, weřejně před císařem a bohatýrstwem tak důstojně projewená, ji opustila; stala se docela ženou, milující díwkou, která to nejtrpší od milence snese i ztráty jeho se obáwá. Sprawedliwa byla dosti, aby w duchu wyznala, že zawdala sama příčinu k newoli Wilémowě; ale žeby ji tak nešetrně, tak weřejně projewil, nebylaby nikdy myslila. A wšak práwě jeho prosté jednání beze wší nátwařky zwýšilo také cenu jeho w jejích očích u porownání se Seběslawem, jehož řeči owšem lahodily, ale žádné známky w paměti, tím méně w srdci nezanechaly.

Wilémowy kročeje zawzněly na předsíni; Hedwika se ulekla, ale hrdost její se probudila znowa, by okázala muži pannu uraženou; nemohla wšak setříti známky prwnější bolesti, aniž byla w stawu zabrániti, aby jí chwílkami slza líce neporosila.

Wilém wstoupil, a když oko swé jakýmsi tajným žalem zastřené k ní pozdwihl, zachwěla se Hedwika.

»Slečno!« prawil třesoucím-se hlasem Černín, »přišel jsem na rozkaz wáš —«

»Pouze na rozkaz můj?« ptala se Hedwika těsně.

»I wlastním citem puzen,« dí Wilém, »neboť jsem na pouhé podezření w prwní newoli wás welmi urazil; ale nemyslete, Hedwiko,« mluwil, čím dále, tím wřeleji a srdečněji, »že tímto wyznáním wás smířiti anebo bezpráwí swé smazati míním, neboť nemožno, abyste prominula muži, který wás tak hrubě, nešetrně urazil — a proto jsem přišel wám projewit, že wás na wždy ušetřím přítomnosti swou, bytby i srdce mé pukalo, že již po druhé z ráje swého wywržen jsem; pro mne již newzejde kwět žiwota — buďte šťastna, Hedwiko, a zapomeňte na nešťastného, který wás milowati nepřestane nikdy!« Tak dořeknuw chopil ruku její a wřele ke rtům swým přitisknuw, chtěl odkwapiti; Hedwika wšak ruku jeho nepustiwši, táhla ho nazpět.

»Ne tak, Wiléme!« prawila hlasem, na němž

znáti bylo, že mezi radostí a pláčem zápasí — »tak odemne jíti nesmíš; poznej lépe newěstu swou — «

Wilém se zarazil a zraků swých ku krásné díwce pozdwihnuw, která mezi slzami naň se usmíwala, zwolal: »Byloby možná? Ale ne, nikoliw, toť nemůže býti« — a sklesl před hrdou pannou, jíž horoucí, wášniwá láska wšecken pych odejmula.

»A předce, ty swéhlawče!« šeptala díwka k němu se kloníc, rozhrnula mu kadeře s čela a políbila ho naň. »O wy muži, wy muži! My jsme owšem hrdé, ale sotwa nám hodíte drobty laskawosti swé, saháme hladowě po nich. A nyní se upokoj; byť i od tebe wzdálena, budu se wyhýbati Děpolticí, můj žárliwý pane hrabě!« usmíwala se.

»O andělská dobroto!« líbal Wilém ruce její.

»Od nedáwna,« žertowala Hedwika, we wlasech jeho si hrajíc. »Ale slyš, Wiléme! tys chtěl we zlosti hned odejeti; nechoď, až zítra.«

»Milenko — moje slowo, má čest« — omlouwal se Wilém rozpačitě.

» — mi nedowoluje wyslyšeti prosbu andělské dobroty,« dokončila díwka, pořáde w dobrém rozmaru. »Nuže buďsi!« rozhodla — »ale wstaňte, panáčku, abych wás bez obtíže pocelowati mohla.« A žertowně mu wzhůru napomáhajíc zawěsila se na ústa jeho.

Tu se ozwal dupot koňský před domem a hlahol mnohých hlasů oznamowal, že jeho družina i sprowodníci se dostawili.

»S Bohem, spáso má!« zatruchlil Wilém, díwku wřeleji k prsům tiskna.

»Cestuj šťastně, miláčku!« šeptala Hedwika.

Wilém se z náručí její wywinul a chwátal odtud; we dweřích se ještě jednou ohlédl, jejich zraky se setkaly, a znowa letěli sobě w objetí, načež Wilém, se zmužiw, odkwapil.

»O lásko, lásko!« wzdychla Hedwika za milencem z okna hledíc; »sladký bole, trpká radosti!«

2.

Asi o dwa měsíce později, tedy na začátku květná ubírala se statná družina od městyse Brodce (Fürth) k wysokému odwětwí hor pod jmenem *Franckého Jura* známých, kteréž u *Nördlingu* we wysoké, ohražené hory se shlukši, po sewerním Baworsku w mohútných odwětwích se rozkládají. W ten čas, když to se řečená družina k západnímu odwětwí, mezi Brodcem a Norimberkem, jmenowaných hor ubírala, nebyla ještě žádná silnice ražená, aby obchod mezi Frankobrodem a Norimberkem usnadnila; jen úzká, příkrá a welmi nebezpečná cesta wedla přes kolmé, roklinaté skaliny, tak že štíží dwa koně wedle sebe jíti mohli.

Bylať to družina českého knížice Děpoltice, který s ostatním českým bohatýrstwem, po Černínowu odchodu we Frankobrodě pozůstalým, newěstu Wilémowu a přítelkyni její Mechtildu do Norimberka doprowázela. Nedlouho želela Hedwika odjezdu ženicha, neboť wírem radowánek, i po odjezdu císařowě do Brunšwicka ostatnímu rytířstwu strojených, zachwácena, prázdnila číši radostí w marnosti swé až na dno, a jen jako na obzoru míhala se osoba milence před srdcem jejím. I bawila se opět we dworných řečích Soběslawowých, a krátila si dlouhou chwíli miliskowáním, k čemuž ji newěrná přítelkyně její Mechtilda buď úsměškem, nebo pochwalou wždy podněcowala; a když se přiblížil den odjezdu, wywolila sobě Děpoltice za průwodčího, a tak nastoupila w laškowání a weselém rozmaru swadební swou cestu.

(*Pokračowání.*)

Obrazy z mé otčiny.

(*Dokončení.*)

Widěla jsem již mnohé skwostné zahrady našich halických pánůw, leč musím wyznati, krásnější nad naši Pulukowskou nezným. Celá zahrada zasluhuje wším práwem jméno genialního útworu. Stojíme na wýšině, před námi leží celá zahrada; slunce ještě nerozplašilo úplné temnoty uprchlé noci, ještě spočíwaly w hlubinách rozkošných houštin, paprsky ranního slunce líbaly wrcholky welikých stromů, každý kwět, každá wětwička obtěžkána byla křišťálowými perlami rosy. Jdouce temným stromořadím widíme z daleka nějaký otwor w pahorku, wcházíme do něho — jaká to překrásná jeskyně! celá wykládaná drobnými, w rozmanité arabesky sestawenými lasturami, a wystlaná prutskými kamínky rozmanité podoby a barwy. Na stropě zrcadlowá hwězda, po stranách také zrcadla, w kterých se ti zjewují rozmanité wyhlídky, na př. w jednom widíš celé okolí nad Prutem, za ním rozptýlené wísky a stmící Karpaty, w druhém se zrcadlí celá zahrada, w třetím sám Tulukow s panským dworem a městečkem Zablotowem w pozadí. Opustiwše jeskyni, máme před sebou jedlowý háj, w kterém se bílé sochy swítějí. Nedaleko rybník; břehy jeho jsou přesličnými kamany wykládané, po kterých břečtan i barwínek se winuly a práwě kalíšky swých kwětů otwíraly. U prostřed nad wodou zdwihá se wodo-

trysk w podobě deštníku. Celou zahradou rozléwá se na rozmanité strany woda, přes ni se pnemnožstwí můstků a láwek w nejrozmanitějších podobách wystawených. Čínská stínidla, salaše, altánky, sochy mramorowé a kowowé ji krášlejí, a na samém konci jsou lázně s letním salónem, w nejnowějším a nejpěknějším wkusu zřízené. I Kwětena zde pěstuje swá nejskwostnější a nejwzáčnější dítka, ze wšech končin swěta shromážděná. Waše české jiřinky, nedáwno z Prahy přiwezené, sem wloni mnoho hostů přiwábily; jich pěstoun jakož i twůrce wšelikých těch pěkností, také rozený Čech, jako zahradník welkou požíwá wážnost u pana J...., tak že s wrchností při jednom stole jídá — wěc to u našeho polského šlechtice neslýchaná. Pan J.... o nic se nestará než o swou zahradu; hospodářstwí jest mu na nejwýš lhostejné; spoléhá se jedině na swé ekonomy, kteří ale u nás w Haliči, bohužel, z weliké části jako lidé nepoctiwí a hrubí w powěsti jsou. Onit obyčejně za několik let sami statky kupují, a jich pánowé nejednou u prostřed rozkoší a hojnosti býwají nouzí a nedostatkem nawštěwowáni.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Bechyně. (Hudební - deklamatorní akademie.) Narozeniny Jeho Oswícenosti našeho knížete pána Karla z Paarů oslawily se 6. ledna besedou rozmanitého obsahu. Nejprwé zawzněla uwertura od Jana N. Škroupa, k jejímuž řádnému prowedení také ochotníci z okolí pomáhali, a kteráž tím wíce zajímala, an jsme nenadále písní: »Kde domow můj?« se potěšili, kterouž ona co drahou perli w krásně uwitém wěnci chowá. Na to hořekowal »Sirotek« Erbenůw; pak — německé písně a deklamowánky se nedotýkajíce — jsme slyšeli »Dobré ráno« od Kolára, weliké potpourri od Slawíka, wlasti tuze záhy zemřelého; a po hlučném »Sboru bojowníků« (wiz 4. a 5. sešitek Wěnce) střídaly se »Čtyry stráže na jednom stanowišti«.— Ku konci weselohry této prawí kníže: »Kdo se s tím wědomím položí, že dwa dobré lidi šťastnými učinil, ten wždy dobře spí.« Pročež mohli též pp. ochotníci sladce odpočíwati; neboť my wšickni počítali jsme tento wečer k nejšťastnějším swého žiwota. *Felix.*

Z Karlowa Týna. (Jmenowiny — beseda.) Dne 18. ledna b. r. slawila zde četná společnost osob wlastimilowných jmenowiny welewáženého, pro wše dobré neunawně horlícího zdejšího wrchního, pana Ferdinanda Jičínského. Po přiměřeném, od p. P. dostojně přednešeném »proslowu« deklamowala krásná zdejší pleť, berouci se neohroženě za wábícím příkladem wlastenek hlawního města našeho, k wšeobecné pochwale a radosti; panna K. P. hájila w »Dodatku k obraně krásného pohlawí« welmi dojimawě práwa krásné pleti, panna M. S. we »Chwále malých« newelkou postawu. Mezi deklamowáním zpíwána welmi wkusně a zdařile krásná kwarteta od Wocta, Jirowce a j. Jewilo se sice již při tom weliké na wšech rozčílení, ale nejwyššího stupně dosáhlo, když náhodou přítomný náš Rubeš s wřelou, překwapující wýmluwností o »lásce a slá- wě« a sice ku chwále toho muže čedi jemuž ke cti se to-

ho dne wše konalo; tu se skwěly jako weliké perly slzy nelíčené lásky we wšech očích. — Tak jsme plesali w těch síních staroslawných, i rozcházíme se s tím wroucím přáním, aby nám wíce takowých wečerů zawitalo!

A. B.

BESEDY.

Kněhkupectwí Fourniera we Znojmě zamýšlí wedle bibliotéky cizojazyčných románů (wiz č. 3.) wydáwati také sbírku spisůw pro mládež. Prwní swazeček bude obsahowati powídku: ***Swěták z Krkonoš,*** dle okolností našich wzdělanou od J. Pečírky.

Ještě něco přátelům a ctitelům nebožtíka *Máchy*; mohou to wšak také jeho tupiči a odpůrníci čísti. My to zde uwádíme, an se konečně k brzkému wydání spisů jeho již příprawy činí. Časopis »Komet« posuzuje almanach *Libuši* a prawí o pěkném překladu Máchowa *Máje*: »Dle našeho wědomí je to prwní z básní Máchowých, kteráž se do němčiny přeložila, (některé menší podal »Ost und West«. Red.) a nyní poznají bohužel záhy zemřelého básníka českého i w oněch okresích, kde jsou zwykli, wše, co ku chwále českého básnictwí řečeno, za marné chlubení powažowati.— W Máchowi je práwě tolik hlubokomyslné jemnosti, jako horujících myšlének. Tušení brzké smrti — zemřelť w 26. roku stáří swého — newane jeho písměmi jako powadech dušewní slabosti; nýbrž přeletuje je co záře nebeské proměny, co bleszniwé bolnojemné wytržení, ježto se náhle w krásných očích zableskne.« —

Známý spis Maltenůw »Neueste Weltkunde« přináší we swém nejnowějším swazku kus cestopisu po Čechách. Od koho je, newíme. Na mnohých místech proskakuje z něho takowá naiwnost, že musíme k wyražení našich čtenářů zlomeček z něho podati. Je k tomu práwě doba příhodná.—Řečený cestowatel dáwá se od swého *kočího*, kterýž prý byl »ein eigentlicher Böhme«—(co to je, to newíme, neboť dwa řádky wýše mluwí také »von Stockböhmen«)— o rozbraní Čechů a Němců poučowati; potom uwádí, že tentýž kočí newěděl, co to je »deutsche Bundesstaaten«, a že se diwil, když prý mu (onen cestowatel totiž) powěděl, že je Praha jedno z nejkrásnějších měst Německa. W Duchcowě se bawil s bohatým Pražákem a ten prý mu powěděl o národním snažení w Čechách proti rostoucímu wtoku německých žiwlů. Tak prý byly také r. 1841 w Praze bály drženy, na nichžto hosté nesměli (?) jinak nežli česky mluwiti, a—»die Ceremonienmeister drückten sich in einer Mundart (?) aus, die vor einigen Jahren (??) noch als ein bäurisches Kauderwelsch (???) betrachtet wurde!!«—Je-liž to naiwní cestowatel?—A kolik je jich jemu podobných?—I nu, papír je trpěliwý, a—nás to nezabije.

We staré německé knize našli jsme rok 1454 zaznamenaný stran weliké drahoty. Toho času platilo se za tučného wola $3\frac{1}{2}$ zl., za kráwu 2 zl., za tele $\frac{1}{3}$ zl.; za 23 skopců 8 zl., za prase 1 zl, za 25 slepic 1 zl., za 13 lib. másla $\frac{1}{2}$ zl. Za příčinou welkého nedostatku poslala blízká obec zwláštního posla do Kolína rýnského a dala mu 3 halíře. Za ty zaplatil sem a tam od přiwozu a byl dle stawu swého žiw.

K prokopání úžiny panamské je najato 4—500 dělníků anglických a německých. Celé dílo má býti w 5 letech hotowo. Celé podnikání wzal na sebe londýnský obchodní dům Baring et Comp.

Roční důchody králowské rodiny we Francouzích obnášejí dle nepřepiatého sečtení asi 30—35 millionů franků!

Nález Daguerrůw (bezpochyby ho již každý z čtenářů našich zná?) dospěl k netušené dokonalosti. Wynálezce oznámil pařížské akademii wěd, že může nyní w *okamžení*, a sice pomocí elektrické jiskry, wšeliké daguerrotypy dělati.

PP. milowníkům českosl. literatury we Wídni

k wědomosti se podáwá, že se od běžícího roku hlawní prodaj a rozesílka »Kwětů« tamtéž swěřuje knihkupectwí *Wimmer*'skému na Příkopech (am Graben), a že tu i weškeré u wydawatele Kwětů posud wyšlé i wycházející knihy každého času dostati lze bude. Nowě nastoupilý spolumajitel tohoto knihkupectwí p. F. *Leo,* rodilý Čech, po mnohá léta w Praze přebýwawší a s literaturou naší obeznámený, slibuje wšemožně wyhowěti žádostem welewážených pp. krajanů swých.

Hudební zkouška

na společenský český bál dne 7. unora bude se držeti w sále na Žofinském ostrowě we čtwrtek dne 1. unora o 4. hodině. Jak doslýcháme, chystá se mnoho pěkných nowých skladeb, mezi nimiž i dwě od dam, totiž kwapík od slečny Nejedlé a polka od slečny Ringelsbergowé.

Literatura.

Básně Vincencia Furcha. Swazek prwní, w Holomouci 1843.

Duchowé stránky wlasti musíme si nejwíce wšímati, ji pěstiti a obrati za látku w básnictwí i jinde. My chwálíme w poesiích jazyk swůj—my to museli, on nebyl we swém práwu, w kterémž býti má, my w něm úplně nežili. Tím se stal naším předmětem pro činnost. Kdybychme w něm byli úplně žili bez odporu, nebylo by nám napadlo jej opěwati; jazyk byl ale předmětem naší lásky a činnosti a to wším práwem; tak drahá a krásná wěc jako jest naše řeč, nedá se tak snadno wzíti, tu musíme a chceme také bránit, ona je naše jmění. Protož bez uswědomění (neboť Dobrowský nebyl wlastencem; on w naší wěci byl pouhým nástrojem; co pro nás udělal, toho si nebyl swědom, a snad to ani nechtěl) byl začátek našeho národního žiwota filologický. Němci myslí a říkají, že je naše snažení a náš český žiwot posud ještě jen filologický, snad jazyková kaprice; to ale není nic wíce nežli německá fráse; denně se ukazuje, že se na takowém stupni nezůstalo státi. Poetické chwály našeho jazyka co den řidnou, neboť je uznáno, že jest wýtečný, schopný pro každý poměr žiwota a ducha; musíme jej obdiwowati, jak wysoko již nyní stojí, a co z něho ještě býti může. Ať se podíwají Němci na swůj jazyk před jediným stoletím, jaký byl — a teprw ta slawná „Reichskammer-Sprache" se swými fintemal a allbieweil! A ostatně kdybychme měli řeč jakoukoliw, je předc naše a musí se nám nechati. — Tak chwálíme také swé luhy, lesy, háje atd., naše děwy a ty zpěwy. Wšecko hezká wěc, my wšak za to nemůžem. České děwy jsou arci andělské zjewy a ty háje prawé ráje; co se wšak týče wlastenectwí, máme také něco wyššího. Bůh zachowej, abych chtěl nějakou díwku urazíti, naopak mám úplnou a welkou úctu před jejíma kouzelnýma očima atd., ale to předce každá uzná, že je swět o něco wětší, než její milostná sladká říše, a že krom jejího oka, a co mimo to ještě hezkého má, i jiné wěci na zemi krásné jsou.—*Dixi et salvavi animam meam.*

Nechci tento druh básnictwí úplně zatraćowati, pole lyriky je tak široké — a srdce tak bohaté, podiwné, takowá báchorková a zázračná říše, že je fialka, lístek, obláček, hwězdička, malinký hedwábný kučer atd. pro něj wíce nežli celý swět; proč by tedy nemohlo býti dowoleno udělati kompliment díwkám a horám atd.? Ale u nás udělala se již malá poetická fraseologie, jakýsi gradus ad parnassum wšelijakých rýmů, jako: wlast—slast, země—plémě, zpěw—krew, a jiní kolowrátkowí patentní básničtí passus-owé, kteréžby měl Apollo od nejwyšší instance již zapowědít. Udělalo se z toho úplné rejdiště; kdo si chce wydobýti básnické zlaté ostruhy, wyjede si na ten mlat. Zpíwat se to ještě dá, ale čísti! *Paulo majora canamus.*

W prwní básni Furch té wadě skoro také neušel, ačkoliw to w ostatních chyba jeho není. Docela jiný duch wěje w básni *Davoria;* zde je ráznost, a bylo by přáti, aby jadrná ta slowa tam padla, kam míří.

»Zem se celá třese,
Už hroby pukají,
Už prach starých Čechů
Wnukům wydáwají.
Srdce otwírejte,
Ať tam símě wpadne,
Popel starých Čechů,
Ať srdce nezwadne!«

Swou zwláštní něžností, swým tichým a jemným žalem pohne báseň: »Žel Slowáka«. *Na Tatry wystoupil wěrný slowenský syn a zírá do krajin.* »Dozníwat do duše weškerá strast těchto jemných bratrů slowanských.

Dmou se ňádra mu radostí
An zírá *wůkol* sebe;
Swírá se mu srdce,
An hledí *pod* sebe —

A jeho slzy kanou.« Celá báseň je welmi dojemná.

Wlastenecká mysl básníkowa jewí se ještě w mnohé jiné básni, a bylo by přáti, aby některé z nich hodně působily. Ku př. *Píseň Morawanů.* —

Pokročíme k jiné lásce—k té milostné. Zde musíme básníka chwáliti; onť má we swém srdci ještě zachowalou *krásnou wíru k ženskosti.* Láska je mu swatá, srdce obětnicí, na němž láska plane, co obětní plamen w chrámě wšehomíra. Tajemné wazby, kterýmiž protkána je příroda, co láska k díwce protkáwají srdce jeho. Wůbec je díwka u něho něco zaswěceného;

»K ní přistoupne anjel němě
A jeho políbení
Pro nebe ji promění.«

Není to láska, při kteréž člowěk cítí tlouci blahé srdéčko w ňadrách bělounkých, ne ta, o kteréž Goethe zpíwá: Es brennt mein ganzes Eingeweide, kde je w každém okamžení se obáwati, že zralé jablko spadne. Nowější němečtí básníkowé zpíwají o jiné lásce, o ženě černooké se sladkobolným rysem hříchu w twáři. Býwá to často lež; ten samý básník byl by před 20 lety mluwil o rusowlasé panně, o zlaté, kusu nebe (oči) na sněhu; neboť je diwná móda we zpíwání o lásce; ten blahý a zázrakový cit má to neštěstí, že se musí nechati od lyriků silně maltretowat. Dobrá, milostná píseň je welmi řídká, ačkoliw leckdos dowede se zamilowati. — (*Dokončení.*)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 14.
11. roč. běh.

KWĚTY.

1. unora
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Sestry Milanollo-wy.

Dwě skwělá swětla na hwězdnaté obloze hudební! — dwa nowé diwy! Není to módní zanícení ani wyumělcowaná přepiatost, an *Teresu* a *Marii Milanollo-wu* takto nazýwáme. Neboť kdož w tak útlém stáří swou hrou již skoro w půl Ewropě witězstwí slawil; kdo we Francouzích, w Angličanech, u Rýna i na Dunaji, wlasti Italie ani nepřipomínajíce, stejného obdiwowání dospěl; kdo nabyl wěnců w městech, jako je Paříž, Londýn, Wídeň a Praha, kdež Paganini, Lipinský, Ernst, Beriot, Vieuxtemps, Ole Bull, Molique, Prume nebeské zwuky strunám swým wyluzowaly: ten nemůže býti pouhou mámiwou bludičkou, tomu newzdal swět, často arci oslepený a módní pošetilostí nebo citliwůstkou k modlářstwí uchwácený, swou nadšenou chwálu nadarmo. Jen poslyšte hru Teresy — an ze strun jejích brzy sladkobolná, z hlubin srdce wyprýskující elegie plyne, nebo w čarowné záři, w duhowých barwách a měsíčném lesku nejkrásnější romantika wýstoupá!

Teresu — tu wážnou díwku s blouzniwým, často těžkomyslným pohledem, polibil genius již w kolébce. Nebeská pečeť jeho leskne se jí na čele, jeho paprslek swítá jí z očí — a nejčistější poesie řine se z jejích houslí. — Ale proč práwě housle w rukou díwčích? — budou se mnozí ptáti. A proč ne housle? — ptáme se my. Proč ne ten nejženštější nástroj, tak welmi k lyře podobný? Genius byl zwolil, jak dle božského wnuknutí zwoliti musil.

Marie, žačka Teresy, zjew to plný dětinské hrawosti a bodré mysli, není sice ještě úplná mistrně, co se úžasných těžkostí nástroje týče — a kdož by to mohl od 10tiletého děwčete očekáwati? — předce wšak jest již nyní dosti weliká umělkyně, plna božského zápalu a neobyčejný úkaz. Ze strun jejích, w nichžto lehkým a smělým wládnutím smyčce duchy probouzí, zpíwá původní dowádiwost, dětinská newinnost, mladistwý oheň a ženská jemnost. Jeť to weliké, mnohoslibné rukojemstwí pro budoucnost. —

Sestry Milanollo-wy jsou dcery býwalého hedbáwníka ze Savigliana w Piemontezku. Teresa je narozena dne 28. srpna 1829. Sotwa půl třetího roku stará slyšela w kostele pěkné solo na housle, a to ji dojalo newýslownou, nepřemožitelnou mocí. Kdekoli od té chwíle housle zahlídla, již po nich sahala. Asi za rok na to dali jí učitele, u něhož ale welkých pokroků učiniti nemohla; že ale nadání její patrně se jewilo, poslali ji rodiče do Turinu, kde ji koncertista Gebard wyučowal. Sotwa 6tiletá, dáwala již koncert, a po několika jiných weřejných wystoupeních podstoupila r. 1836 prwní cestu do Francouz. W Paříži dáwala 6 hlučných, oslawených koncertů, a sám Lafond se tu nabízel, že s ní pocestuje do Belgie a Holandu, kdež by byli koncerty wespolek dáwali a o wýnos se dělili. Ale Teresa se roznemohla; nemohlať snesti tamější powětří. Musela oné krajiny opustit, a jen tím, že matka, jsouci práwě po šťastném porodu, churawé 6tileté dítě několik měsíců u prsu chowala, udržela se útlá kwětinka na žiwu. — Prwní cesta potom wedla do Angličan, kdežto se w Londýně a w okolí mnoho koncertů uspořádalo. A wšak Teresino umělecké wzdělání nestálo tenkráte již na nynějším stupni. Ten dosáhla teprwa při druhém pobytí swém w Paříži. Šestnácte měsíců pobywši na půdě anglické, wrátila se r. 1838 do Francouz, nawštíwila wšechna sewerní města až k Burdowalům a odebrala se pak do Paříže. Zde přewzal Habnek, hudební ředitel konservatoria a welké zpěwohry, její další wzdělání, a již r. 1839 wystoupila opět s náramnou pochwalou. Na to začala konati cestu po Belgii, kdež r. 1841 Beriota poznala, kterýž jí pak za wzor sloužil. Sedmdesáte koncertů dala w Nízo-

zemích. W létě 1842 hrála Teresa, u příležitosti welkého polního cwičení, před pruským králem na zámku Brühlu. Napotom konaná cesta po Rýnu, skrze Cáchy, Kolín, Koblenc, Bonn, Frankobrod, Darmstat, Manheim a j., podobala se wítěznému průwodu, a zahrnula 87 koncertů. Wšude panowalo nejžiwější rozčílení. —

Na konci této pouti přišly wítězné umělkyně wloni do Wídně. Čas ku koncertu byl skoro již wypršel a w obecenstwu zmáhala se již nechut a omrzení. Doba nebyla příhodná — ale hned po prwním koncertě rozhodlo se nowé sester wítězstwí. Obecenstwa zmocnila se nowá pružnost, a w kratinkém čase nawštíwilo 9 koncertů s wýsledkem, z jakowého se jen Paganini a Liszt radowal. Z Wídně činily sestry wýlety do Pešti a do Brna. Wšude šlo za nimi úžasné obdiwowání.

Po opětném náwratu do Wídně nastaly nowé, zase hojně nawštěwowané koncerty, a pak se odebraly mladé umělkyně do wlasti, aby došly potřebného odpočinutí.

Letos nawštíwily Prahu a hned prwní koncert dotwrdil i upewnil powěst jejich před kritickým obecenstwem w oboru hudebním. I Praha leží w jakési přesycenosti, z kteréž ji posledního času ani Briccialdi, ani Vieuxtemps, ani Servais wyrwati nemohli. Milanollowým se to powedlo; ty hodily elektrickou jiskru w naší hudební ocháblost. — I nebylo to jen swodné, pomíjitelné opojení smyslů — nikoli! to bylo krásné, prawé umění we swém nejskwělejším zjewení! —

Teresa cestuje s Marií we společnosti rodičů a dwou mladších sester, z nichžto jedna w šlépěje starších kročiti slibuje. —

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

»Hle, slečno!« mluwil Soběslaw Děpoltic, »já jsem wěru k politowání; wždy přicházím pozdě; jako na př. že jsem nepřišel o týden dříwe do Frankobrodu, když waše srdce ještě k zadání bylo; mohlť jsem nyní wás co swou newěstu prowázeti, a nemusel bych se báti chwíle, kdy wás do rukou jiného odewzdati musím.«

»Za to s wámi také při plesu prwní tanec zawedu,« odwětila Hedwika.

»O, má drahá slečno!« zwolal Soběslaw hlasem soucitným; »musel bych býti ukrutníkem, chtěje se držeti slibu wašeho; jistě by pak žárliwý Černín s wámi weřejně, jako we Frankobrodě, rozbroj začal.«

»Máte prawdu, kníže!« wmísila se nyní Mechtilda; »diwný způsob musí panowati w Čechách a waše díwky jsou tedy k politowání. Hahaha!« dala se do hlasitého smíchu. »Již tě widím, Hedwiko! jako statečnou rytířku po cimbuří hradu w popelawých šatech s ukrytým oblíčejem se procházeti, a kterak trpaslík u wchodu cnost twou hlídá; ano, když pan manžel hrad opouští, zawře bránu, aby žádný u jeho wzdálenosti mladou rytířku nawštíwiti nemohl, a když předce někdy na osamělý hrad hosté zabloudí, přiwítáš hezky počestně, s očima sklopenýma příchozí a budeš odpowídati jednoslabičně na jejich dwornosti; — o má dušinko, to bude weselé žiwobytí, hahaha!«

»Wyť jste osud spanilé přítelkyně swé tuze strašně líčila,« usmíwal se Soběslaw, »a důkaz, že se toho obáwati není, dal wám Černín sám, anto se za celých osm neděl wzdálenosti swé ani jednou po newěstě netázal.«

»Prawda,« přiswědčila Hedwika, « zdá se, jakoby byl chladný wítr českých hor zápal jeho ochladil; ale učiní dobře, pakli wíce dwornosti do Norimberku přiweze, sotwa by se mu podařilo, nalézti mě opět nakloněnou k odpuštění — neboť mu nejsem ještě oddána,« připojila šeptmo, hlawu swěsic, a zhlížela stranou po Děpoltici.

Již se blížili k temenu hor, an se na hoře jezdec, wstříc jim jedoucí, objewil.

»Tudy je posel lásky!« zwolal Soběslaw jezdce zahlídnuw — »rytíř Lewyhradský!«

»Lewyhradský!« ozwalo se w celé společnosti českých i německých bohatýrů, neboť u wšech byl si získal pan Hawel pro swůj weselý rozmar walné přízně.

»Nuž, co nám nesete z Čech?« ptal se Soběslaw.

»Předně od hraběte Černína wřelé pozdrawení slečně Brunecké,« zatočil Lewyhradský koně swého k prawé straně Hedwiky, anto Soběslaw u prostřed ženštin jel.

»Cítím je,« usmála se Hedwika pichlawě, záwoj swůj přes obličej pouštějíc, poněwadž mraziwý wítr po wrcholích hor zawiwal.

»Hoho, slečno!« zwolal pan Hawel; »pakli také ženich wáš něco podobného pocítil, tedy se člowěk w komnatě swadební sotwa ohřeje.«

»K newystání!« prawila Hedwika do sebe, mimochodníka swého popoženouc, zřejmě takto

na jewo dáwajíc, že jí společnost prostořekého rytíře nemilá.

»A co wíte jiného z Čech?« držel se Děpoltic při rytíři. »Jak přijalo naše bohatýrstwo poselstwí Černína?«

»O! až milo posloucbati,« odwece rytíř, »a bylbych wám byl přál, abyste byl u té šwandy býwal; podiwil byste se, jak naše rytířstwo najedenkráte zmoudřilo. Jedni se ptali, mnoho-li platí Wratislaw žoldu za tři neb čtyry helmy měsíčně? tolik a tolik, a až dospěje trůnu, nahradí wíce. To je wšechno dobře, odpowěděli, jen kdyby nebylo toho *až*. Otakar platí bez až; tedy půjdu k němu. — A jestli pak dowolí Wratislaw, aby poctiwý šlechtic na swou ruku proti městské holotě něco podniknouti směl? ptali se druzí, a když se pokrčilo rameny, prawili: To je tedy černé jako černé, tolik také smíme, a nemusíme si dáti hnáty potlouci, a když by to muselo být, půjdem za Otakarem. A tak to šlo pořád; ten chtěl míti to, onen jiné; wětší však část prawila, a těm jsem srdečně přiswědčil: že bylo již dosti swárů po wlasti, a že je čas, aby přestaly, že máme slawného, hrdinského krále, a proto že budou státi wěrně při něm. A tak tedy se stalo, že jsme sami dwa opět se wrátili, jak jsme byli wyjeli.«

»A kde zůstal Černín?« ptal se Děpoltic.

»Wyjel za Norimberk Wratislawu w ústrety, mě s pozdrawením na slečnu Bruncckou k Brodci odeslaw.«

»Toť wás Otto asi wlídně neuwítá,« prohodil Soběslaw, »neboť waše zpráwa mu zwěstuje ztrátu dwou korun. On spolehal na pomoc z Čech.«

»A přepočetl se« — wskočil mu do řeči Lewyhradský. »Či máme wždy jen my držeti rožeň, a páni Němci aby jedli pečinku? Podržte wy také jednou, a my se s wámi o pečeni wěrně rozdělíme.«

Tu se oužila cesta křiwolace dolů se winoucí, i byla nebezpečnější, nežli ta, kterou byli potud ujeli; a proto muselo několik paniců w krajině té usedlých a jejich zbrojnoši napřed, aby jsouce dobře cesty powědomí, ostatní družinu před nebezpečnými místy warowali. I jeli nyní po dwou; Soběslaw prowázel Hedwiku a jiný rytíř německý Mechtildu, pan Hawel se přitowaryšil ke krajanům.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Pecky. **(Hudební akademie.)** Dne 9. ledna b. r. byla w Pecce péčí školního učitele p. Štěpána a jiných hudby pěstitelů k prospěchu chudých školních dítek prowozena hudební akademie s připojenou deklamací. Plným, dobře obsazeným orchestrem bylo přednášeno několik uwertur. Zwláštní obliby došli: wchod k zpěwohře »Bílá paní« a k »la Violette« od Karaffy; pak wlastenské sbory od Jelena, sbor mysliwecký z »Euryanthy« a píseň wojinů od Titla. »Chwála malých« od Rubeše panna K. Petrsowa s wšeobecnou pochwalou přednesla. Také čtení: »Staří mudrcowé a nowí blázni« od Tyla, došlo obliby.— Wyjew to potěšitedlný pro nás a důkaz, že hudba w nowějším čase dle chwalného příkladu hlawního města našeho znamenité pokroky w naší milé wlasti činí.—Bylať wůbec před nějakým časem jakási ochablost hudby w Čechách pozorowati, zwláště mezi studující mládeží. Před 20—25 lety ještě na mnohých gymnasiích wenkowských studující w prázdných hodinách weřejnou hudbou se bawili; od těch dob wšak málo kde něco podobného se wyskytuje. A přece každý wí, jak mocně zpěw a hudba k ušlechtění citu přispíwá a mladíka od jinostranné, často škodné zábawy odwracuje, a jakých wýhod těm poskytuje, ježto žiwot w osamělosti tráwiti musí. Jak mnoho může též duchowní, úředník a lékař w hudbě wycwičený w okresu swém k zwelebení kostelní i jinostranné hudby přispíwati!—Zdaž by na škodu bylo, kdyby na každém gymnasium wenkowském mimo wzděláwání jazyka mateřského i cwičení w zpěwu a hudbě se uwedlo?—Zwláště, an se jistou nadějí kojíme, že dle položeného již základu čistě slowanskou hudbu wedlé wlaské a německé brzo míti budeme. Sbírky národních slowanských písní s nápěwy přeúrodné a rozmanité kwětné luhy skladatelům hudebním otwírají, kteří ducha národní hudby pochopili. Kéžby skladby w prawdě slowanských nápěwů a čtwerohlasů pp. Jelena, Škroupa, Dytricha atd. se rozšířily a k wzájemnosti zbudily!—Též w Pacce, sousedním to městě, lonského roku hudební akademie s wšeobecnou pochwalou prowozena byla, při které též české zpěwy zněly, a české deklamace posluchačů bawily. Wšak weřejného oznámení jsme, bohužel! pohřešili.

J. T.

BESEDY.

Nic nowého na swětě! Kolikráte musíme slýchati: Ta nowá čeština!—i jsou lidé, kteří by ji we swé newinnosti rádi z kořene wyplenili, kdyby mohli. Ale tak se dělo i jinde—a ještě hůře. Tak horlil kabinet jistého německého wolence r. 1785 proti nowotám němčiny! Mrzelť se také, že začínají latinská nebo z latiny pošlá slowa po německu psáti a poručil od takowých *affektowaných* nowot přestati »und sich hinfüro an den gewöhnlichen Kanzley- und Gerichts-Stylum zu halten.« Tak daleko jsme to předce ještě nepřiwedli.

Poslední wůle Napoleona, psaná rukou jeho, nachází se w Londýně a chowá se w archiwu wedlé kšaftu Shakespearowa a opisu Miltonowy podobné listiny.

Improvisator Hegel dal se w K. slyšeti. U wchodu postawil, jakož we zwyku bývá, nádobu, do níž hosté cedulky s úlohami wkládali, dle nichž Hegel improvisowati měl. Hospodský, powěstný hrubián, jemuž H. něco dlužen zůstal, wida w sále skrowné shromáždění, položil do nádoby cedulku s nápisem: Pane, kdy zaplatíte? Hegel ji přečetl a nezaraziw se ani dost málo, řekl na to: »Hrubiánu nikdy!« Hostům se to zalíbilo, a zaplatili dluh.

Konečně přijde snad do diwadelních kusů wíce přirozenosti—a sice z Francouz, odkud tak mnoho nadiwa-

dlo celého swěta přichází. Tam začínají totiž tak nazwaní *přirození* básnikowé dramy psáti, jakož je pekař *Reboul* a cinařský towaryš *Bauzeville*, jehožto tragedii »Spartakus« i pařížské diwadlo *français* prý k prowození přijalo.

Náwěští o českém diwadle.

W neděli dne 28. ledna 1844 bude se we prospěch panny *Forchheimowy* prowozovati: **Seznámení na Žofínském ostrowě, Unešení s Hwězdy a Zasnoubení w Chuchli.** Fraška we 3 jednáních se zpěwy a tancem, wzdělaná on Filipka. Hudba od J. N. Škroupa.

Pro rozmanitost nemůže fraška škoditi a zwláště o masopustě. Mimo to byla panna beneficiantka wždy jedna z nejpilnějších a oblíbenějších oudů našeho diwadla, jeť se tedy naditi, že w hojné náwštěwě zaslouženého uznání naležne.

Literatura.

Básně Vincencia Furcha. Swazek prwní, w Holomouci 1843.

(*Dokončení.*) Přecházíme teď k nejdůležitější stránce Furchowých básní—totiž ku gnomice, didaktice a zwláště k jeho názoru přírody. U Furcha nenalezáme pouhé popisowání přírody, ne to howení si w přírodě a tu rozmarnou lásku k ní; u něho je wšude widěti, že ji chce myšlénkou proniknouti a ji rozuměti; chce wypátrat její wýznam. Proto tam nalezáme allegorisowání, symbolisowání přírody, to rozložení swé duše do ní (to potopení-se w ní), a zas naopak wložení její do swé duše. Někdy již přechází až k reflexi, a zaobalí přírodnickou prawdu w roucho básnické.

Poetický názor přírody je wlastně u Němců welmi skwělý a hluboký; on je jedna z nejsilnějších stránek jich básnictwí. Byloby to zajímawé, německou poesii w tom ohledu stopowati; Hölty, Matthison; na to nowo-romantická škola zwláště Novalis, pak nejnowější: L. Schefer, J. Kerner, Eichendorff, Lenau, Rückert pojali ji rozmanitě, krásně a hluboce, ačkoliw také jakási chorobnost, newolnost a zatopenost ducha w nich wane.

Na nejnowější básnickou školu německou měl Schelling welký wplyw, a zwláště co se týče názoru přírody; neboť jeho filosofie totožnosti (Identitätsphilosophie) s touto hlawní zásadou, že subjectivita a objectivita to samé jsou, že duše je *natura inplicita* a příroda duch *in explicito*, wělmi mnoho prospěla k hlubšímu poznánj přírody. Wlastně nachází se již u nowých romantiků duchowější pojmutí welebné matky, kterážto škola básnická z Fichte-ho pošla, jako Schelling sám. Jenom škoda, že romantikowé neměli dosti sil plodiwých; jejich síla byla wíce theoretická (Schleglowé, Tieck) a tím práwě Němcům welmi mnoho prospěli. Lessing a oni jim wlastně otewřeli oči a naučili je znáti Shakespeara, Calderona atd., ano i Helleny a Goetheho; oni je udělali pozorné na poklady národu, starou literaturu (Achim von Arnim a Clemens Brentano), a chtěli jim pomoci k *pra*německé poesii. Němci a oni byli winni, že se to nepodařilo — tito, že neměli dost plodiwých sil, Němci, že w sobě mají málo pranárodního žiwlu. Byloby přáti, aby u nás Slowanů brzo powstali podobní mužowé, a wykoupili naši poesii. Litewská a ukrajinská škola básnická u Poláků již začala; bylo ale také hluku proti nim. My Čechowé to též cítíme, že nám zde něco chybí; ale ať jen žádný nemyslí, že nás pouhé nápodobnění národních písní spasí—ani hluk několika tak nazwaných klassiků; neb ti jsou tak odcizeni, jak oni do kletby dáni a welkým smatkem pojemu romantikowé nazwáni; rozdíl je jenom ten, že klassikowé jsou nudnější a že nosí —cop.—

Na Furcha působil prostředně, (neb z básní wyswítá, že ze zdroje nečerpal) tento názor přírody. Příroda mu není jen práwě háj, potok, hora, slunce, měsíc atd., on stíhá tlukoucí w ní srdce, žiwot její, myšlénku w ní se-hýbající a projewující, nemůže wšak úplně k ní se dostati; ón ještě s přírodou w jedno splýwá, je w ní ještě zatopen a unešen, co se zwláště we dwou krásných milostných písních jewí (X. XI. planá růže.) Proto také přírodu ještě allegorisuje a simbolisuje, což je také znamením, že duch ještě nebyl w stawu se jí úplně zmocniti, jakož to widíme u orientalské poesie. To je hlawní skoro síla Lenau-owy poesie, a u Furcha mnohý krásný úkaz toho nacházíme. (II. VII. X. planá růže.) Lenau tím symbolisowáním znamenitý účinek dociluje; ku př. když prawí, an suchý lupen oknem k němu přiletí, že mu smrt lístek psala, aneb o keři we wětru se klátícím, že se klatí jako duše šíleného.

Furch na několika místech přírodu dostihl w jejím tichém a zatajeném myšlení, mnohé jemné hnutí její pochytil a často ji překwapil, když ona zřetelněji mluwila, myslíc, že jí žádný neslyší; jemu se často podařilo tam duši wdechnouti, kde jiný jenom tíhotu látky widí; on to často tuší, že je w ní duch; w jejím wýjewu widí swou duši, on by wšude rád slowo našel, které se tady tělem stalo. Tato stránka je to hlawně, kteráž jeho básně nad obyčejnost stawí, kteráž jim dáwá cenu, a to je jeho wlastní pole, kde může kořistit. Ať se jen wystříhá měkkosti, rozplýwání a mlhawosti myšlének i formy.—Několik reminiscencí musíme mu také prominouti, toho je za našich dnů těžko se wystříhati, a wždyť jsou Musy dle mythologie dcery Mnemosyny (paměti)! Teď panuje zwláštní literární policie na plagiaty, reminiscence atd.—zwláštní na ně hon; Jeť ale známo, že i Shakespeare, Goethe atd. několikráte sílu paměti swé ukázali.

Na některých místech zdá se, že sám cítí, kde mu ještě něco schází; někdy wystoupí ze swého kruhu již z reflexí a ironii, někdy se chce otužiti, wšak často padne do druhé protiwy. Často mezi liliemi a růžemi ukáže se krwawá fantasie (str. 33. 89.) — Nero prý byl útlý a rusowlasý jinoch! —

Sbírka těchto básní obsahuje také několik překladů z Frankla, Seidla, Saphira, Rückerta a Betti Paoli. I z těchto překladů je widěti směr ducha jeho.

Doslýcháme, že náš básník hodlá brzo wydatí druhý swazek plodů swých; těšíme se z toho upřímně, neboť klademe w něj pěknou naději, a to práwem, jelikož je u něho wřelé snažení k hlubšímu, wyššímu a lepšímu w básnictwí wšude patrné, i doufáme, že k swému cíli přijde.

W. Nebeský.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 15. II. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

8. února 1844.

Časopis tento se wydáwá (na ... plácku we Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších ... w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s poštowným 2 zl. 36 kr.

Wodník.

Bachorka

od

Frant. Zwěřiny z Ruhwaldů.

Na Polabí žil za dáwných časů zámožný rybář, pro swou hrubou a hrdou mysl wůbec *Diwous* nazwaný. Měl hezký domek u Labe, kdežto se swou dcerou Boženkou a swou starou ženou *Alžbětou* bydlel. Boženka slynula w okolí hezkou rybářkou, i zasloužila toho jména pro swou spanilou postawu a pro swé šlechetné smýšlení; byla wlídná a přiwětiwá ku každému, a neměla ani hrubosti, ani hrdosti otcowy. Ale starou Alžbětu málo kdo nawiděl, neboť byla stále zasmušilá a newlídná; tím wíce báli se jí wšak obywatelé polabští, majíce ji za čarodějnici, kteréžto se neznámé mocnosti koří, a jí při pomstě pomáhají. Ačkoli nikdo k hrdému Diwousu na náwštěwu nepřicházel, předce si lidé powídawali, že není starý Diwous se swou rodinou w pokoji žiw, že se starou Alžbětou a hezkou Boženkou newlídně zachází, a často jen pro domnění o Alžbětině čarodějné moci wšeho násilí se zdržuje. Jenom bohatý Rákosow, pán blízkého statku, nawštěwowal příbytek starého Diwousa, neboť mu byl tento swou dceru za manželku přislíbil. Rákosow ale nemohl si lásky Boženčiny získati; byl on hrubý a pyšný jako Diwous, a starý a ohyzdný dle postawy; a Boženka byla již swé srdce jinému zadala.

Asi hodinu cesty od Diwousowa příbytku, žil chudý rybář *Dyk*. On zdědil po otci sešlou chatrč a zpráchniwělou lodku, ale k tomu poctiwost a wlídnost. Dyk byl mladý a spanilý, silného a štíhlého zrůstu; jeho smědý, zdrawý obličej oblétowaly dlouhé mrawočerné kadeře, a z jeho černojiskrných očí wyhlédala wlídnost a neohroženost. Znalť on dobře Boženku, a Boženka znala jej; oba se milowali, a jeho šedočerná lodka nosíwala ho k příjemnému záliwu, kde naň spanilá Boženka za wečerního soumraku čekáwala. Starý Diwous newěděl ještě nic o sladkém tajemstwí swé dcerušky, neboť nebýwal často doma za swým zaměstnáním; ale zdráhání se její, an se wlídně chowati měla k zwolenému ženichowi, wzbudilo w něm podezření, a protož se bylo strachowati jeho zuřiwosti, pakli se o lásce její dowí.

Jednou za příjemného wečera odwázal Dyk swou lodku, a weslowal rychle k utěšenému záliwu, kdež doufal, že swou Boženku spatří a s ní se potěší. Zapadající slunce lilo růže po dmoucích se wlnách, ježto weslo jeho z tichého Labe wywodilo, a wlažný wětřík wál po dalekém mrawomodrém polabí. Brzo doplouta lodka k záliwu, a nedlouho čekal Dyk na swou milenku, neboť brzo na to weslowala na swé něžné lodince k němu. Jak mile ji spatřil, ana se wznášela na tichočistých wlnách, čarowně ozářena jasným wečerem, jak ji černé kadeře oblétaly labuťowou šíji, a jak se usmíwala černoplamenným pohledem: tuť mu zaplesalo srdce radostí, a on se cítil, že je šťasten láskou tohoto děwčete.

Boženka uwázala lodinku swou na břehu, a wstoupila s Dykem do jeho staré lodky. Za newinnou blaženosti upřímné lásky uběhla šťastným milencům doba; tu začala Boženka plakati, wyprawujíc Dykowi, že jí otec hroziwými slowy blízký příchod Rákosowůw oznámil, a že ji nutí, aby si ho za manžela wzala. »Ach!« zwolala, »raději zemru, raději budu swůj hrob we chladných wlnách hledati, než bych si Rákosowa za manžela wzala.«

Dyk zaťal pěstí nad ukrutností Diwousowou, hleděl němě do wln labských, posledním leskem západních čerwánek slabě ozářených.

»Proč nejsem bohatý, jako ty?« prawil temně. »Boženko, prchni se mnou; moje lodka je sice stará a zpráchniwělá, ale unese nás předce oba na lichotiwých wlnách. Pán se stará o každé ptá-

če na stromě, on také nás neopustí; jsem jarý a silný, a budu pracowati.«

»Dyku! cože prawíš?« dí Boženka smutně. »Já že mám otce a matku opustit? Swou dobrou matku že mám ostawiti, kteráž nemá radosti na swětě krom mne?«

»O, tehdy jsi pro mne ztracena!« zwolal Dyk.

»Budu tě milowati, co žiwa budu, a mileráda pro tebe trpěti!« prawila Boženka, obejmouc swého jinocha.

Takto seděli mladí milencowé, hledíce mlčky do wln, houpajících zlehounka lodku, a bublajících jemně do wečerního ticha. — Tu wece znenadála Dyk: »Hleď tu dolů do wln, Boženko! newidíš tu nic? Kdykoli s tebou na lodce sedím, pozoruji wždy cosi neobyčejného, a chtěl jsem se tě již ptáti, zdaliž i ty to widění máš. Zdá mi se, jakoby čarokrásný mužský obličej s dlouhými zelenými kadeřemi a wousy z wody přiwětiwě na tebe se usmíwal, a tmawozelenýma očima tě sledowal. Pohleď dolů, Boženko! W západní záři widím to dobře!«

Boženka pohledla do wody, a sáhnouc rukou do Labe, až se kola po wrchu dělaly a rozbíhaly, prawila: »O, toť je *wodník*, o němžto mi matka často wyprawowáwala. On mne má rád, a já widám jeho přiwětiwé oči wždy wedlé swé lodky, a proto se nebojím na wodách. A když mne witr zastihl na nich, byla jsem wždy ku břehu diwem nesená, proto že mne wodník rád má.«

Boženka hleděla důwěrně do wln, nad nimiž pozwolna wystoupila luna, rozsíwajíc stříbro po wodách. Dyk obejmul swou milenku, řka: »Neweř duchům hlubin, jsouť podwodní; bojím se o tebe, pomním-li, žebys jim uwěřiti mohla.«

(*Pokračowání.*)

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

W tom se zastawil celý průwod, práwě když se k chatrnému mostu nad diwokým horským potokem zatáčeli, za kterým teprw široká, pohodlná cesta do údolí wedla.

»Co to?« ptala se Hedwika.

»Dwa cestowníci nám zamezili cestu, musíme počkati, až přejdou!« oznamowal w předu jedoucí zbrojnoš.

»Kdo je to?« tázala se hrdá díwka opět. »Proč si nepopílí?«

Tu se okázali na druhém konci můstka dwa pocestní, jak byl zbrojnoš podotknul. Na malém oslíku jela ženština w černé roucho oblečená, ba takořka celá zakuklená. Welký, dlouhý šátek zakrýwal obličej její, tak že jen oči widěti bylo, z nichž cosi božsko-jemného swítati se zdálo, a když jí někdy witr šat s obličeje poněkud odwál, bylo w krásné, bledé twáři dušeplný mír w Bohu oddaného srdce pozorowati, jakowý as widáme na Madonnách Rafaelowých. Její wysoká, welebná postawa zdála se požadowati úctu i we sprostém obleku jejím, jakowá nás jímá wědoucí se na blízku newiny, kteráž se nazwati může swatou.

Průwodce její, stařec asi sedmdesátiletý, wykračowal si potud ještě dosti rychlým krokem, a nebylo widěti, žeby jej obtížná chůze přes hory příliš byla unawila.

»Sestra *Felície!*« ozwalo se několik německých paniců, we wůkolí Norimberském domácích.

»Žebrácká lůza!« rozhněwila se Hedwika, spatřiwši pocestné, »a skrze tu se mám zdržowati? — Starče!« promluwila newlídně, ještě wíce rozhorlená, když widěla, jak wšecky spředu jedoucí rytíři i zbrojnoši, chudé pocestné uctiwě pozdrawujíce mimo se brali. — »Newiděl jsi, za sebou společnost naši, že jsi nás na swůj přechod čekati nechal? či myslíš, že slečna Brunecká čekati musí, až se wám, poběhlici, zlíbí, z cesty ustoupiti?«

Wšickni zůstali po těch drsých slowech, beze wší příčiny pronešených státi, k nimž owšem jen hrdost a marniwost díwky, synější její nepokoj wnitřní, a hněw nad úctou ode wšech německých bohatýrů chudým pocestným wzdáwanou až k wášni zbouřený příčinu dáti mohly; stařec ale wstýčil poněkud nashrbené tělo swé a zraky potud ještě ohněm mladosti planoucí na rozhorlenou díwku upřew, zwolal silným, něco chraplawým hlasem: »Co se wychloubáš rodem a hrdostí, díwko bláznivá? Prawím ti, zaslepená! setřeť Pán jméno rodu twého z knihy žiwota a pokoří twou hrdost, že se obrátí w kwílení a pláč. Ano prawím ti, obrať srdce swé a umyj duši swou w prawdě a pokoře, sice tě zachwátí trest Jeho, kterýž wydal Jesabel w žertwu psům a drawcům.«

I chtěl ještě mluwiti dále, ale spolucestownice jeho položila ruku swou na rameno jeho, takto jej zpátky táhnouc; i uposlechl okamžitě stařec a ku společnici swé se obrátiw prawil: »Máš dobře; dcero má, že mě waruješ; neb kdo nesoudí, nebude souzen, a tichých a pokojných jest králowstwí nebeské.«

»Ha, toto pohanění!« zwolala Hedwika zlostí skoro pláčtiwě, »a žádný zde není, kdo by poká-

pal drzého tuláka!« I ohlížela se wůkol, spatřila Děpoltice, neodwratně na pokornou cestownici hleděti; též i Mechtilda wášní nepodjatá zblížela s podiwením brzo na Soběslawa, brzo na neznámou pocestnou, a w udiwení zwolala: »Bože, to je podobnost!«

Hedwika wšak widouc, že je marné pobídnutí její, zkřikla w nejwětším rozhorlení: »Waruj se mě, starý padouchu, a neukazuj tu dcerku w Norimberce na odiw, sic tě pomsta moje zachwátí.«

Ale ještě nedořekla, an již několik německých rytířů, s koní swých skočiwše, pocestné obstoupilo. »Prosím wás, slečno Brunecká!« prawil Wintýř z Scharfenecků, »obraťte koně swého k Norimberku; tam wás naše sousední město hostinsky uwítá a dýwky jeho zplatí hrdost hrdostí; ale netupte w slepé wášni hanliwými slowy díwku, již ani já, ani wy hodni nejsme okraj roucha políbiti, anebo swoláte hněw Boží na klidnou krajinu naši, kde se pohaněl miláček jeho.«

»Tak dobře, páni Němci!« přiblížil se nyní rytíř Lewyhradský, »již s wámi souzwukuji, a powídám, že je cesta pro každého. Neračte se škarediti, panno Hedwiko,« obrátil se nyní k hrdé díwce; »ale já jsem Čech, a u nás co na srdci, to na jazyku, a proto wám zhola prawím, že wám ta drzost nehrubě slušela.«

»Tak!?« prohodila díwka hněwem a studem uzarděná táhle, a obrátiwši koně šwihla ho bičíkem i pádila odtud; jen Mechtilda a zbrojnoši ji následowali.

»Wím již, wím!« zwolal Soběslaw Děpoltic ze zamyšlení swého procitnuw a chwátal za Hedwikou.

»Nemyslete, sestro Felicio!« obrátil se nyní Wintýř Scharfenecký k pocestné, »že my neseme winu wašeho pohanění, abyste snad opustila krajinu, která wás již po tolik let za swou poważuje.«

»Díky wám za ochranu,« odwětila Felicia a hlas její se wznášel, jako chwění tichého jitra; »ale pohanění jsem nepocítila žádné.«

»A tak jest,« wmísil se opět do řeči starec, »Když zlý dobrému zlobohů láje, jest tento proto zloboh? a nebo když w srdci nečistý na sprawedliwého bláto potupy metá, zajde proto skwělost duše čisté? Prawím wám, wše to je stín, předsudky a hříšné powěry mámiwého swěta; jen duch a prawda, a co z prawdy je, trwá wěčně.«

»S Bohem tedy!« prawil Wintýř na koně swého se opět wyšinuw, a cwálal s ostatní družinou dále.

(*Pokračowání.*)

Způsob uwedení kazatele do kaple betlemské.

Naši milí předkowé milowali u dosazowání swětských a duchowních úředníků hojnost obřadů, byťby i případnosti příliš důležité byly nebyly. Prodlouženým časem a rozličnými příčinami tito obyčejowé buď naskrze pominuli, buď se w tak seštěných hrwách, až k našim dnům zachowali, že, co starým ještě duchem a žiwotem býti se widělo, w, tom již nyní málo wice než holou formu spatřujeme. Zdali tak dobře stalo se, nyní aspoň scela bez pochyby, powážíme-li, kterak obřadowé takowí nejen osoby, kterých se týkali, nýbrž i wšecken lid, před kterým se dáli, blahodějně dojímati musili.

Klademe tuto za příklad, jak sobě w tom předkowé naši počínali, způsob, kterým roku 1606 kněz Jan Benedikt, administrator kněžstwa pod obojí způsobou a farář swatého Michala na Starém městě, za praedikatora do kaple betlemské uweden byl, při kterém podací práwo (patronat) mistrům kolleje Karlowy společně s purkmistrem Starého města náleželo. Souwěký rukopis o tom asi takto wyprawuje:

Třetího dne měsíce kwětna sešli se okolo 18. hodiny p. purkmistr, p. primas a p. Melichar Haldius, konšel Staroměstský, jakož obzwláštní milowník uniwersity, též rektor uniwersity, děkan fakulty krásného umění a probošt kolleje Karlowy i probošt kolleje wšech Swatých, jinak Andělské, a weliké množstwí osadních betlemských na faru swatomichalskou, kdež rektor, mistr Martin Bacháček Nauměřický z Nauměřic, nejprwé jménem probošta a wšech mistrů koleje Karlowy i osadních kapli betlemské díky wřelé skládal panu purkmistrowi a panům konšelům, že prosbu jejich wyslyšewše na místě jmenowaném najíti se dali, žádaje, aby pana administratora spolu s nimi do kaple a na faru betlemskou uwésti ráčili. Potom obrátil řeč swou k panu administratorowi, jemuž wšecko dobré přál a předpowídal, spolu žádaje, aby dle snešení již do kaple betlemské jíti ráčil. Řeč jeho přijal nejprw pan administrator, dokládaje, že již ničeho není, coby mu překážky w cestu kladlo, a po skončení toho dali se slawně na cestu.

Prwní w prostředku mezi purkmistrem a primasem kráčel pan administrator, jejž následowali správcowé kostelů sw. Hawla a sw. Jiljí. Za nimi šli spolu p. M. Haldius i rektor, dále děkan a probošt koleje Karlowy, potom mistr Šimon z Humberku, znamenitý toho času měšťan pražský a přítel uniwersity, z které sám byl wyšel, podlé jiných toho času wełmi horliwý; potom mistr Jan Kampanus, probošt koleje andělské, naposledy ostatní přítomní mistři koleje Karlowy a osadní Betlema.

Takto přišedše ku kapli a wstoupiwše na práh, opět rektor uniwersitatis přání swá administratorowi na jewo dáwał, pak mu jménem probošta a mistrů koleje Karlowy klíče betlemské odwedl, slibuje mu též wšemožnou ochranu a pomoc w úřadě jeho. Naproti tomu administrator, přijaw klíče, slíbil, slowo Boží wěrně hlásati, a swátostmi dle nařízení božského posluhowati, přitom panu purkmistru a wšem konšelům, též p. mistrům a osadním do milosti se poroučeje. Na to slibował jemu pan M. Haldius ochranu a pomoc jmenem pana purkmistra a konšelů, též wšecko dobré přání přednášeje. Po wykonání toho weden jest k oltáři i zawzněl hlasitý zpěw žáků hudbou wywyšowaný. Po zpěwu kleknuw administrator s druhými dwěma jmenowanými správci duchownimi před oltářem počal *Veni sanctus Spiritus!* zpíwati, četl modlitbu, a žáci opět hudbu swou prowozowali, načež celý průwod tím pořádkem, kterým do kaple byli wkročili, do fary se obrátil.

Zde opakowal po třetí rektor administratorowi swá přání, a konečně wšem k zasednutí ke stolu poswání učinil. Slibowání we jménu purkmistra a konšelů opakowal též Haldius, načež po poděkowání administratora k obědu

zasedli. Pan primas a někteří mistři, dokládá rukopis, odešli, ostatní pak hosté zůstali wesdli w wzbání bojí při tabuli, ku kteréž potom i doktor Jesenius přibyl. Přezpíwawše ku konci několik pobožných písní a pánu Bohu chwálu wzdáwajíce rozešli se.

Wáclaw Žirownický.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z okolí Kolínského. **(Jubileum hlawní školy.)** (Opozděno.) Den šestého listopadu byl swědkem neobyčejné slawnosti w Kolíně. Odbýwalo se toho dne 50leté jubileum založení tamější hlawní školy, jemuž k nemalému zwelebení sloužilo upamatowání na šlechetného přítele maličkých, Jana Hájka, někdy měštěnína kolínského. U přítomnosti mnoha wzácených hostů, zwláště pak důstojného školního dozorce, slawného magistrátu a jiných jak swětských, tak i duchowních přátel této školy, rozdělel welectihodný p. ředitel její, pat. Josef Breiil, spolu s místním školním dohlížitelem mezi 24 chudých žáků oděwy — dar to při nastáwajícím zimním počasí zajisté welewítaný. Na to brali se wšickni do chrámu Páně, kdežto se již nábožný lid byl hojně sešel, a ředitel hlawní školy wýmluwnými slowy wýznam dnešní slawnosti wykládaje, wšech mužů wděčně připomínal, kteří si byli nějakých zásluh o školu tu dobyli, zwláště pak Hynka Wildtnga, krajského školního komisaře, a Aloisia Hedlička, tehdejšího radního a nápotomního měšťanostu, jichžto přičiněním tato hlawní škola před 50 lety powstala. Slawnou mší swatou a chwalozpěwem sw. Ambrože dowršila se slawnost toho dne. — Dne 7. listopadu konalo se slawné requiem za wýše řečeného šlechetného Jana Hájka, jenž poslední wůlí swou 225 zl. stř. co základ na slabé a úplné ošacowání 24 chudých žáků obojího pohlawí byl odkázal, při kterémž také dítky jeho dobrodiním nyní práwě ošacené u prostřed ostatní školní mládeže prosby swé k nebesům wysílaly. — Bůh rač powzbuditi wíce mužů, kteří by jako tento lidomil a řečení zakladatelé školy této i nyní dále o její zdokonalení a zwelebení obětmi swými pečowali, aby dospěla toho stupně, jakýž sobě dle potřeb nowého wěku pro blaho města i národu našeho přejeme.

Z Benátek nad Jizerou. **(Diwadlo.)** Naši ochotníci nás každodenně přeswědčují, že nás w naději, kterou jsme si o jich snažení činili, nezklamou, an 23. ledna opět zdařilým prowedením *»Strejčka Hurliwurli«* četně shromážděnou společnost tak obweselili, že na snažnou žádost toto představení d. 28. opakowáno bylo. — Ačkoli wšickni úkoly swé k úplné spokojenosti prowedli, předce strejček Hurliwurli, Sibila a pan baron obzwláštní pochwaly zasluhují. — Počínání našich ochotníků nesměřuje wšak pouze na zábawu, ale také, což tím chwalitebnější, na oswětu; neboť znajíce potřebu nějaké knihowny, obmýšlejí budoucně jednu část w prospěch chudých, druhou pak k zakoupení knih obraceti, a tím základ k obecné knihowně učiniti. Kéžby i z jiných stran toto podnikání podporowáno a co nejdříwe w skutek uwedeno bylo! *M—ý.*

Ze Swojšic blíže Kolína. **(Slawnost 25tiletého úřadowání.)** Tuty dny potěšilo se duchowenstwo wikariátu kolínského slawností zřídka kdy se naskytující. Slawilo totiž památku dne, na kterýž byl jich milowaný přednosta wys. důstojný p. Jos. Ballatý, čestný kanowník staroboleslawský a farář swojšický, toho okresu wikář a škol dozorce, tento swůj úřad před čtwrtstoletím nastoupil. Sešlo se k tomu okolní duchowenstwo tak četně, že podobné schůzky mezi přítomnými pamětníka nebylo, a weledůstojný p. Wojtěch Kincl, děkan plaňanský, přednesl muži tolikoletým, horliwým úřadů swého zastáwáním o národní školy welezasloužilému, upřímné přání wšech přítomných tak srdečnými slowy, že se mnohé oko slzou orosilo; při tom mu odewzdal také prsten, jejž mu bylo duchowenstwo na swědectwí lásky a wděčnosti swé obětowalo. Po slawné mši swaté, odbýwané w nowém apparátě od pana hraběte z Athanů, pána na Swojšicích, k wětší oslawě toho dne zjednaném, při níž pouze kněžstwo chorální zpěw zastáwalo, nastoupila hostina zajímawá srdečným přátelským howorem, slawná přítomností mnohých wzácných hostů, zwláště pak wys. uroz. hraběcí rodiny, jenž we wší slawnosti té žiwé účastenstwí jewila. Ku konci promluwil ještě jednou p. děkan plaňanský k p. wikáři jménem ostatních kněží několik wroucích slow, odewzdal mu dar jich stříbrnou číši a pronesl připitek na jeho zdrawí hlučně celou společností opětowaný — načež jiné toasty následowaly. Po kwasu přednášel jeden z kněží česká »Slowa wděčnosti« k tomu dni složená a w hudbu uwedená, při čemž jej ostatní duchowenstwo zdárně we sboru prowázelo; a tak se ukončila slawnost tato wzájemnou láskou bratří duchowních, srdečnými řečmi a rozmluwami w milém jazyku mateřském a wůbec prošlenou jakousi zwláštní blažeností dos jímawá a wšem přítomným wěčně památná.

K. H.

České diwadlo w Praze.

Dne 21. ledna dáwala se we prospěch p. Prokopa komická opera »Weselý swec«, o kterémž představení nebywše přítomni jinému soud zůstawujeme.

Dne 28. ledna dáwal p. Kaška k swému příjmu Klicperůw: »Staročeský soud.« Snad že by se jiným nowým kusem byl lepší příjem docílil, jakýž pilný tento herec zasluhuje, než opakowáním této jakkoli dobré činohry. O představení je málo co říci, nechceme-li slowa jiného referenta těchto listů opakowati, ještož toto druhé představení nad první nehrubě wynikalo. Jediné tím získalo, že p. Kolárowa na Juditu hrála. Bylať jemnou w jakémsi šeru tajného tušení bloudící, jen časem touhou po lásce aneb obětowawou odhodlaností její zaplápolající duši Juditinu dobře pojala a pokud osobnost její dowolila, co do mimiky i co do řeči krásně prowedla. — Čím wlastně Swětlik Hronow jest, zdá se, že představowatel jeho tak málo porozuměl, jako my jeho rozerwané řeči. P. Bíl mluwil tentokráte zřetelněji. P. Krumlowský (Kostew) zastal swou krásnou úlohu zdařile, toliko se nám zdá, že jeho ač ne silně židowání w řeči, zwláště u těch, kteří k smíchu nakloněni jsou, tragickému effektu na škodu bylo. Pro p. Koláře bylo moudré pokynutí předešlého referenta na zmar. Obraz jejž nám poskytl, mohl tak dobře slouti Palečkem jako Tkadlečkem! A tyto náhlé, takořka břichomluwecké přechody w řeči jsou snad uměleckou modulací? Nám přišlo na paměť strašidlo z Hadriana se swou zpodbrobowanou hloubkou hlasu. — Co škodí, u nás se dělá komedie! — Ostatní zůstali we swé míře.

F. L. R.

Náwěští o českém diwadle.

Pro nenadálé překážky je benefice p. Forchheimowy odložena. Zejtra:

Ženichowé a Döblerowy

optické obrazy.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 16.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

6. unora
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Wodník.

(*Pokračowání.*)

»I což, wodník je dobrý duch!« odwece Boženka; »onť již newychází ze swého křišťálowého palácu od té doby, co byl nešťastným na zemi. Matka mně wyprawowala o lásce wodníkowě k jedné hezké rybářce.« — »Jistě že nebyla tak spanilá jako ty?« prawí Dyk, pohledna laskawě na Boženku, na jejíž sněhobílém čele se stříbrojasný lesk tiché luny třpytil.

»Kéžbych jen wěděla, žeby mi wodník pomohl; onť zná lásku, i její slasti a strasti!« šeptala Boženka; Dyk ale snažil se takowéto myšlénky w ní udusiti; neboť jak byl neohrožen mezi lidmi, tak bázliwý byl, kdykoli se udála řeč o duchách.

Noc se přiloudila, a Boženka musela se domů odebrati. Daleko doprowodil Dyk swou Boženku na swé zpukřilé loďce, a u rozloučení slíbila mu díwka ještě jednou wěrnost až do smrti, těšíc ubohého jinocha swou láskou.

Lehounce nesly wlny spanilou pannu ke břehu, kdež příbytek jejího otce stál; a jak luna, wznášejíc se wysoko nad polabím, do tichých záliwů pohlížela, spatřila Boženka po straně u loďky příwětiwý obličej wodníkůw.

Sotwa Boženka do domu otcowa přes práh kročila, přišel jí otec naproti s diwým klením a mstiwým pohledem.

»Kdes byla, neposlušné dítě!« zkřikl na ni; »neprawil-li jsem ti, že nemáš z domu chodit, protože každou chwíli twůj ženich přijíti má? Rákosow tu byl, a měl z toho málo radosti, že swou newěstu doma nenalezl. Zejtra přijde zase, wezme si tě s sebou, pozejtří je swatba, a pakli neuposlechneš« — tu pozdwihl hroze prawici.

»Ach, otče!« zwolala Boženka plačtiwě, »nemohu nikdy býti Rákosowou manželkou!«

»Jakže?« dí Diwous zuřiwě; »proč ne? Myslíš, že snad newím, že máš známost s Dykem, s tím hladowým chuďasem! Bylo wás wíděti pospolu na labském břehu; jistě že jsi také dnes při takowé schůzce byla; — mluw?«

»Miluji Dyka, a budu jej wěčně milowati!« odwece Boženka odwážliwě.

»Budeš Rákosowou manželkou, anebo tě w rukou rozdrtím!« zwolal Diwous, zdwihnuw na ni silnou pěsť. W tom přiskočila Alžběta, kročiwší do swětnice, a chytla ho za ruku.

»Ustaň!« zwolala s jiskrným zrakem; »nesahej na to dítě. — Upokoj se, milá dcero, nic se ti nestane! — Či ji chceš uchwátit, zuřiči, an k ní žádného práwa nemáš?«

Mlče stál Diwous, hledě na Alžbětu, jenž plačící díwku k prsoum tiskla.

»Alžběto!« dí on pak mírnějším hlasem; »ona musí býti Rákosowou manželkou. Newíš-li, že Dyk pro ni není.«

»Mlč!« odwece Alžběta pewně; »dosti dlouho jsi ji trápil.« S těmi slowy odwedla Boženku do wedlejší swětnice, a Diwous odešel s klením z domu.

Boženka klesla pláčíc Alžbětě okolo krku, a wyjewila jí swou lásku k Dykowi tak upřímnými a dojímawými slowy, že Alžběta s ní slzy wyléwala. »Ach,« prawila díwka, »nemohu Dyka opustiti, musím mu do smrti wěrnou zůstati. Pakli se mne, matko neujmeš, wrhnu se do náruči wodníkowi; onť je wlídný a příwětiwý, a zastane se jistě naší lásky.«

Alžběta po těch slowech patřila dlouho na Boženku, pak ji wroucně obejmouc prawila: »Nuže tedy, dítě! zjewím ti tajemstwí a odplatím tobě, čeho jsem twé matce dlužna zůstala.«

»Nejsi tedy ty matka moje?« tázala se Boženka s ustrnutím.

»Nikoli, já nejsem matka twá, a Diwous ne-

ní otec twůj,« odwece wážně Alžběta.—»Slyš, co ti swěřím! Já a twá matka byly jsme sestry; bydlely jsme na polabí, kdežto náš otec, zámožný rybář, domek si wystawěl. Tehdáž jsem byla mladá a hezká, ale twá matka byla mladší a hezčí; jmenowala se, jako ty, Boženka, a lidé ji nazýwali wůbec krásnou rybářowou dcerou. I přišel k nám té doby Diwous; on byl tehdáž chudý, ale brzo stal se miláčkem otce mého, muže prudkého a surowého. I zahořela jsem láskou k Diwousowi a snažila se, i jeho lásku získati; on však milowal matku twou, a otec mu dal slowo, že mu ji dá za manželku. Boženka nenáwiděla Diwousa, jednala však poslušně a pokojně dle wůle otcowy, a swolila k sňatku s Diwousem. A však najednou stala se s ní změna; bledla a byla těžkomyslná, sedáwala po celé dny na břehu labském, a houpáwala se sama na loďce po wodách, jako ty, dáwajíc přitom na jewo jakousi chladnost k Diwousowi. I doufala jsem, že tento nyní ustoupí, a mou lásku přijme; on ale tím wíce usiloval na brzké oddawky s Boženkou. Boženka očihledě postonáwala, její wesela mysl se zakalila, a pozdní doba noční zastiháwala ji na břehu labském. Na mé dotírawé doptáwání po takowé změně swěřila mi, že se na polabském břehu se spanilým jinochem scházíwá, jehož staw ale nezná; bezpochyby že jest mladý rybář z dalekého polabí, a ona že jej z celého srdce miluje. — S wnitřním potěšením poslouchala jsem toto wyznání, doufajíc, že Diwous nyní Boženku opustí, a mne sobě zamiluje. Ano, já tak hanebně jednala, a wyzradila jsem Diwousowi toto sesterské tajemstwí. On zuřil, a wše mému otci powěděl. Otec mou sestru pokáral a zawřel ji; ona porodila tebe a skonala. Na smrtelné posteli poručila mi tebe a ten prsten, jejž na prstě nosíš, řkouc, že se jí w noci před jejím úmrtím její miláček zjewil, a ji ten prsten darowal s doložením, budeš-li ho nositi, že tě wodník po wšecky doby ochrání, a hodíš-li ho do Labe, že tě wyswobodí z každé nesnáze! — Ach, Boženko, ty nejsi moje dcera, ty jsi dcera sestry mé a wodníka!«

»Proto jsem tedy neustále twář jeho wídala po boku mém, kdykoli jsem ploula na loďce po Labi,« zwolala Boženka, líbajíc prsten. »O má ubohá matko!«

(*Pokračowání.*)

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

»Běda Wilému!« wzdychl pan Hawel, často po neznámých pocestných se ohlížeje, kteří se pomalu tou samou cestou dále ubírali, pak se obrátil k swým krajanům. »Přátele, newšimnul jste si nikdo těch pocestných?« ptal se.

»Starce toho jsem pozorowal dost,« odtušil Jaroš Skřiwnický, »a nemohl jsem se ani řeči jeho dost wynadiwiti, neboť jsem podobná slowa slýchal kolem Lounowa od kazatele Waldenských kacířů, mistra Jindřicha Labnaeusa; ale díwčin obličej, jakkoliw jsem oči dosti napínal, nebylo mi možná pro ten hustý, welký šat ani zhlédnouti.«

»Blázne s twými kacíři!« odwětil pan Hawel; »ale ta díwka — tą díwka; jen na okamžik jsem zhlídl obličej její, když wítr hustý šat poněkud odwál, a tu wystupowaly osoby a děje dáwné minulosti z hlubokého zapomenutí; ale jen jako stíny, tak že jsem nemohl rozeznati prawdu od klamu; wšak bohdá! w Norimberce se snad prawdy dopídím.«

Tu zmizeli za pahorkem neznámí pocestní zrakům pana Hawla, a na blízku se objewilo staroříšské město Norimberk.

9.

Bubny rachotily, trouby wířily w plesném souzwuku, když Adelin syn Wratislaw, nynější pretendent koruny české, po boku strýce swého, Dětřicha markraběte mišenského, dne 12. kwětna r. 1612 do Norimberku wjížděl. W průwodě jeho bylo widěti mnoho pánů a rytířů mišenských i českých, a mezi těmito byli nejznamenitější hrabě Wilém Černín, Soběslaw Děpoltic, rytíř Lewyhradský a jiných wíce, kteří domnělému králewiči několik honů za město wstříc byli wyjeli. Na širokých, kamenných stupních městské radnice očekáwal ho papežem w klatbu daný císař Otto Brunšwický, a Wratislawa co budoucího krále českého přiwítaw uwáděl ho po lewém boku swém po schodech wzhůru na balkon skwostnými čalouny pokrytý, a zde jej u hlučném jásání obecného lidu, nad neobyčejným diwadlem se radujícího weřejně obejmuw wešel s ním do wnitř radnice.

Při tom wšem bylo widěti na Wratislawowi jakousi nejapnost, jakousi zmalátnělost duševní, jakoby nechuť cítil při celém tom diwadle; ale neschopný jsa, aby sám myslil, činil, co mu weleno bylo. A že mu to w skutku welmi obtížné je, posteskl si Černínowi, když wšecky obřady wyko-

naw, unawen do bytu swého se odstranil, kamž jej hrabě Černín následowal.

»Ach, Černíne!« wrhl se na sedadlo; »mne to wšecko mrzí. A co mám dělati na trůnu? Co to strýc se mnou obmýšlí? Já byl potud šťastný, nebo nežádám mnoho i žil bych s celým swětem w pokoji, a tu se mám opět wrhnouti do bouře swěta a wálky, jako tehdáž na Wyšehradě. K čemu to? Čechowé již mají krále, a mě k tomu nutějí, abych proti němu wálčil, a předce je to hřích, proti otci wálčiti.«

»Můj drahý králewiči!« odtušil Wilém; »žádný nemyslí ze zdánliwých přátel waších powynésti wás na stolec český; ale k prospěchu swému hledí Otto i druzí korunu wám uděliti, a wy jen máte sloužiti za nátwářku jejich úmyslů.«

»Ale, Černíne!« namítnul Wratislaw po dlouhém přemýšlení. »Když to tedy wíte, proč se tady zdržujete?«

»Proč jsem prwé do Frankobrodu se dostawil,« odwětil Wilém s uzarděním, »stalo se z příčiny, přes kterou již dáwná minulost oponu zatáhla; proč ale nyní opět jsem se wrátil, stalo se, abych wás warowal nepřijímati nebezpečnou důstojnost; neboť w Čechách nenaleznete přízně welké, kdybyste jí chtěl nawštíwiti s wálečným wojem, a toho jistota mě donutila, zdržeti meč swůj w pochwě, a třeba by se zwrátiti mělo opět mé wezdejší blaho.«

Tak powěděw a se ukloniw kwapně odešel.

W besídce zahradní seděla hrdá Hedwika s Mechtildou po celý ten čas, co jiné paní a panny s balkonů a z oken hleděly, a newšímala si hlasů jásawého lidu, ani zwuku hudby, kteréž oboje z dálky až do zahrady této zazníwaly. Myšlénky i rozpráwka její obírala se s wčerejší událostí na horách se sběhlé, s pocestnými, se Soběslawem a s Wilémem; a tu se owšem Mechtildě dobře dařilo, roznítiti wášníwou díwku a jí namluwiti, že Wilém schwalně newěstu swou zanedbáwá, poněwadž se ještě u ní neohlásil; i předstírala jí wlídnost, úslužnost Děpoltice, a prohodila posléz, že na potupení jejím od drzých tuláků utrpeném, jen Wilém winen jest, an ta skroušená cestownice snad jeho tajnou milownicí býti může.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Hostina pro chudé — hudební zkouška — angličtí gymnastikowé.)** Radost nad uwedením Jeho Jasnosti, arciwéwody Štěpána, w úřad nejwyššího správce králowstwí českého, projewili krásným způsobem zdejší členowé obchodního stawu israelského. Uchystalit powzbuzením p. Löwenfelda a pomocí pp. A. a B. Wehle na den 25. ledna slawný oběd pro 200 chudých křesťanů a 50 židů, po němžto ještě každý host dwacitník obdržel — mimo to, že z hojnosti předložených pokrmů částku domů odnesl. Hostinu tuto poctili swou přítomností také p. dworní rada a městský hejtman, p. apel. rada a purkmistr, jakož i wíce jiných nejwzácnějších osob. — Dne 1. února držená hudební zkouška na zejtřejší bál wypadla wýborně. O málo které jiné bylo letos tolik tleskáno — a wšak lahodné skladby toho také zasluhowaly. Jenom to nám bylo podiwno, že p. Michlůw krásný menuet bezewšeho účastenstwí odešel. Proč asi? — Sotwa nás opustily diwotworkyně Milanollowy, již abychom zase do diwadla běhali, widěti úžasu hodné kousky pěti mladých anglických gymnastiků. Je to wěru newídáno a neslýcháno, co ti prowozují. A jak obratně a spanile! — To je wíce, nežli pouhé kejklířstwí, a sama škaredá kritika nemůže se horšiti, že umění swé ukazují na prknách, kdežto wlastně jen Thalie a Melpomena panowati mají. *N. N.*

Z Čáslawi. **(Diwadlo.)** — (Opozděno.) Za wěku našeho wědy se rozšiřují, pěkná umění zkwítají, řemesla se zwelebují, obchod zrůstá, mohowitost robitelů se zmáhá, a blahodárný mír wše podnikání požehnáwá. — Že takowé okolnosti i na nižší třídy lidské společnosti působěji, snadno každý nahlídne; tudíž i trapliwé bídy po našich wlastech denně ubýwá, a kde jí tělesné síle pomoci nelze, tam štědrota a dobročinná mysl chuďasům i churawějícím wšemožně pomáhá a jich trudný osud mírní. Tento poslední záměr dosahuje se krom přímých příspěwků skoro nejwíce způsobením bálů, zawedením diwadelních her a jinými prostředky, jimižto wydobytý wýnos k účelu nadzminěnému se obrací. Dobrosrdeční podnikači jedním rázem obecenstwu i zábawu i ulewu způsobují. Blaze těm obcím, w nichž tyto důležité wěci nezištní mužowé řídí! Mezi takowá místa i zwláště staroslawné město Čáslaw klásti neopomíjím, neb zde ku prospěchu nemocnice spanilomyslní ochotníci po wydobytí wyššího powolení horliwým účinem našeho wůbec wáženého cís. kr. p. guberniálního rady a krajského, Karla hraběte z Rothkirchu, opět diwadlo hráti započali, při čemž jim wýbor mužů wěci powědomých slowem i činem přispíwati neustáwá, mezi nimiž zwláště welectěný podporowatel wšech užitečných podnikání pan Wojtěch rytíř z Widtmannů předního místa zaujímá. — Dne 21. prosince 1843 byly nám dwě hry poskytnuty, totiž: »Každý něco pro wlast«, weselohra od W. Klicpery a »Die Heirath durch Güterlotterie,« fraška od J. Meisla. Dříwe nežli se hráti začalo, naše útlocitá wlastenka, panna A. Železná, národními barwami se skwoucí na jewiště wystoupila a český, tomu dni přiměřený proslow sluně a libezně přednesla. Wšeobecné pochwaly jí dáno. Když se pak hry odbýwaly, bylo pozorowáno, že se obecenstwo welmi tomu podiwilo, jak za tak krátký čas ochotníci swým úkolům tak *zdařile* dostáti mohli, neboť se wesměs wědělo, že wšecko nakwap se bylo zřídilo. Až milo bylo se podíwati a poslechnouti, jak obratně a nenuceně naše wlastenky, panna A. a L. Železná, Gab. Hlawáčowá, Drah. Setikowská, M. Jelinkowá, J. Swobodowá a M. Rösslerowá jako o záwod sobě počínaly. Obě hry se wýborně podařily, pročež obecenstwo, nad míru rozweselené, wšecky ochotníky hlučným potleskem dwakráte wywolalo, a jim wděčné uznání nelíčenou pochwalou na jewo dáwalo. — Diwadlo, jenom pouhou dobrosrdečností a wytrwalou prací několika sprawných wlastimilů powstalé, nám, jak se naději kojíme, tím samým způsobem i budoucně mnohou utěšenou chwíli způsobí, neboť se majetností města státi má. Nyní wšak

ještě za powinnost pokládáme, wšem dotčeným podnikatelům za jich wýtečné počínání weřejné díky skládati.

Ant. Ládman.

Besedy.

Wšeliké, sebe strakatější naděje, které jsme asi před půldruhým rokem stran diwadla w růžowé ulici chowali, rosplaskly se jako bublina. Hry české za dnů wšedních přestaly již koncem listopadu. Direkce se wymlouwala, že příjmy nepostačují; sama ale nechtěla nikdy ucha nakloniti k sprawedliwým hlasům, kteréž nějakou oprawu w té wěci požadowaly; sama nechtěla upřímně a oprawdowě učiniti, co by k zlepšení toho ústawu bylo wedlo, jehož od nejhlubších základů potřebowal, a čím by se byla důwěra *oné části* obecenstwa nawrátila, kteráž se diwadla nejwíce ujímala a jistou podporu přislíbiti mohla. My sice nejsme w bývalé wnitřní ústroji, w řízení a wedení tohoto ústawu zaswěceni: tolik ale mohl každý w podobných wěcech jen poněkud zkušený na prstech wypočítati, že nic k prawému cíli dospíwati nemůže, kde celá spráwa w rukou lidí se nachází, kteří obecenstwo neznají, rozdílu mezi wšedním a nedělním učiniti neumějí, o našich poměrech a žádostech, o stawu našeho jazyka, o chuti, směru a literatuře žádné wědomosti nemají a českého slowa nerozumějí. — Krom wšeho toho muselo by se ku zdaru diwadlo českého také kus *lásky* k *wěci* při něm nalézati a swatá *swornost* panowati: ale owšem—to jsou hluboko zakopané poklady,—pokud jsme byli o wěci té zprawení, mohla se jednou ranou naprawiti; ta se wšak nestala, a wěc přišla k úpadu. Direkci uzawřela, že bude jenom německy hráti—a wšak i tou cestou, zdá se, nemohla přijíti k žádanému wýsledku, an koncem dubna swé diwadlo docela zawříti hodlá.— Byloby přáti, abychme časem nějaký dobrý, *schopnou* a *nestrannou* rukou nakreslený obraz tohoto wýjewu w našem národním wywiu dostali. Snad bychme z něho zwěděli, čeho se příště držeti a čeho warowati. *N. N.*

Nyní dostaneme také maďarské národní písně. K jich wydání chystá se na pobídnutí Kisfaludyho společnosti známý Erdélyi, kterýž prý jich sám přes 200 nasbíral. — Nu, uwidíme!

Powěstné Katalanec odzwonili časopisowé již několikráte umiráčkem. Jednou si nechá člowěk toto nemilosrdné mordowání, pocházející z pošetilého bažení po nowinkách líbiti, alespoň zwí, jak asi o něm swět soudí. Ale čert, jakowý si teď opět Herlossohn s letitou zpěwačkou dowolil, je—nejšetrněji řečeno—i šprymisty nehoden. Šedesátiletá matrona stýská si wším práwem na to časopisecké wraždění.

Něco, na příklad!—hrabě Kazimír Bathyáni, horliwý bojowník w národních záležitostech maďarských, určil 200 dukátů za nejlepší odpowěd na otázku: Jakým způsobem daly by se *robota* a *desátky* bez ujmy wšech stran zrušiti? —

Angličan Slade wyprawuje w popsání swých cest po Rusku o rotách loupežnických, kteréž někdy 3—400 mužů počítají. Tak prý řádil w okrese smolenském jistý Trižkow, kterýž maje za heslo: Wálku boháčům a pokoj chudině, zwláště na zámožné statkáře wyjížděl. R. 1839 žádal také na jednom zemanu, aby ten a ten den do wečera na jisté místo 20000 rublů uložil. Zeman ale neměl k tomu welké chuti, a poslal do blízkého města pro wojsko. W určitý den ráno zarachotily také skutečně před jeho statkem bubny, a zástupník wešel s 20 muži. Zeman je uwítal s dobrou snídaní, a mezi rozpráwkou tázal se ho důstojník, jak to wlastně s požadowáním toho loupežníka wypadá? — Zeman mu to powěděl. — A máte těch 20000 rublů? ptal se opět důstojník.—I arci že mám, doswědčil zeman, hlawou kýwaje.—Nu tedy nepotřebujeme do wečera čekat. Dejte je sem hned. Já sem Trižkow.

Literatura.

Počátky wědecké mluwnictwí českého. Sepsal M. F. Klácel. W Brně. Nákladem knihkupectwí Karla Winikera. 1843. Str. 123. w 8. Seš. za 48 kr. stř.

Mluwozpyt jest takořka pěstounkou naší literatury. Onať pozbawila to swé rozeňátko wplywu cizotské nákazy, jíž posud pobratřencůw písemnictwo nakwašeno, jinak radostně wykwětajíc, často strakatým swým twarem nemile uráží. Onať též nepřebraná zřídla bohatstwí schowaná swému wykázala, aby si dostojné místo w kole blaho-howorných wzdělancůw Ewropy obrati mohl. Byloť by to newděk, kdybychom každý u nás wzešlý mluwozpytu pokrok, tak welké působení na celou literaturu majícího, čilou wnimawostí sprowázeti pomíjeli. Mezi zwláštní na poli tomto úkazy práwem počísti sluší i Klácelem nowě-podaný a swrchu uwedený spis, ačkoliw trochu odwážné zdá se podniknutí, pokud wšech mluwozpytu částek zwláštně a zewrubně wybádaných nestáwá, chtíť ze zpousty této celistwou soustawu powznesti. Jako proprawy k tomu tak žádoucímu cíli můžeme se již honositi pracemi Dobrowského, Hanky, Jungmanna, Chmely, Šíra, Dankowského a našeho i tu newyrownaného, ač nedosti oceněného Kolára. Třeba každý, zamilowán jsa ten do lepé řečtiny, jiný do swatého sanskritu, leckdys bažátku swému příliš uzdu pouští a lusné Sireně obraznosti, naslouchaje z prawé dráhy w ouboči wyšinut, jistoty potrácí: záslušno je předce wyčerpati obdob, kde kterých stáwá, wytknouti swazky příbuznosti jazykůw, a kde dějepis mlčí, důmyslnými wýsledky mluwozpytu aspoň nějakého swětla se domáhati.

Nechať duše, jenž nechápají, co jest ducha swatého, jichž surowého ucha nikdy nedošel šust zlaté peruti genia, w mluwozpytu nic jiného newidí, leda slabičkářstwí: oniť tím jen wlastní swou duševní chudobu a chatrnost na jewo dáwají. Řeč je zajisté prwní a sice ten nejútlejší umělecký wýtwor ducha lidského a k zbádání prawidel a zákonů w ní platících neméně wýtwornosti co umění básnické požaduje.

Než wizmeż již, co nám p. Klácel podal! — Obecenstwo naše zná jej co nadšeného pěwce idei, jež nám we wědeckém opět rouchu (we swých libomudrckých pojednáních w Mus. čas., pak w Mostku) byl předwedl. Básník i filosof—žádoucí to přiměty k mluwozpytu! (*Dokončení.*)

Nowá kniha.

Bibliotéka mládeže. Spisek k poučení i k obweselení. Wydáwán od Jos. Wenc. Wlasáka. Dílek třetí. W Praze 1844. Nákladem Jaroslawa Pospíšila. Str. 70 w 12. Seš. za 8. kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 17.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na Staroměstském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

8. února
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Wodník.

(*Pokračowání.*)

„Když twou matku k hrobu nesli," wece Alžběta dále, „powstala nenadále silná bouře, a wlny házely sebou na břeh, takže nosiči rakew upustili, a wlny ji hned pohltily. Wodník si přišel pro swou mrtwou newěstu. — Můj otec, ač surowý, předce milowal Boženku příliš, ale brzo na to skonal, a Diwous pojaw mne za ženu, zdědil jmění po mém otci. My se přistěhowali sem; já wšak neměla šťastnou býti. Diwous mne nemilowal, a poněwadž jsem mu žádných dětí nepřinesla, nenáwiděl mne. Mimo to mne trápilo swědomí, předhazujíc mi nepráwí, nad sestrou zpáchané. Jenom důwěra w jakousi tajnou moc, dodala mi ducha proti Diwousowi, činíc takto můj staw snesitelnějším. Snadže to byla přítomnost wodníkowa, jsoucí tobě wždy ochranou. Konala jsem powinnosti k tobě dle slibu, umírající sestře daného, ze wší síly swé. I Diwous tě powažowal pak za swou wlastní dceru, a pro twou wykwetající krásu doufal, že twým zasnoubením s Rákosowem swé lakomstwí ukojí."

„Wí-li pak to Diwous?" dí Boženka.

„Diwous wí, čí dítě jsi," wece Alžběta; „on se také wždy obáwal, abych ti newyjewila, že twým otcem není, a k tobě práwa nemá. Neboť ačkoliw Diwous dříwe bohatý, předce později pitím a hrou skoro wšecko jmění promrhal, a záwisí nyní pouze od Rákosowa, jemuž tě proto za manželku dáti chce, aby mu Rákosow dluhy odpustil. — To jest to wšecko! Zejtra přijde Rákosow. Nemohu pro tebe wíce učiniti, nebo Diwousa nesmím opustiti, onť je manžel můj; a wšak dostála jsem slowu, sestře danému. Nyní znáš také mocnost prstenu, Pán Bůh s tebou! Hledej pomoci u wodníka, nebojíš-li se!"

Boženka objímala Alžbětu, slzíc, dlouho pro swou ubohou matku; pak opustila tajně příbytek a odwázala lodku. Luna jasně swítila na třesoucí-se wlny, a modré hwězdnaté nebe se w nich třpytilo. Lehounce kolíbala se lodka od břehu, a po straně bylo widěti přiwětiwou twář wodníkowu, obracející-se k Božence wzhůru, jakoby ji chtěla k zmužilému wywedení úmyslu nabádati.

Boženka seděla smutná na lodce, a diwné myšlénky střídaly se w její mysli. Čím déle do wln hleděla, tím diwněji bylo jí u srdce. Widěla wodníka w dlouhém zeleném oděwu, plowoucího stále po straně wedle lodky, a jeho dlouhé zelené kadeře winuly se mu okolo čela a šíje, a jeho oči hleděly, jako dwě jasné hwězdy k ní zhůru. W hlubině wodní bylo widěti křišťálowé swětýlka, wznášející-se u wýši, kolem nich podiwné kwětiny a rostliny; wlny šuměly důwěrně k ní, a líbezné zwuky zaznívaly nočním tichem, jakoby wyzíwaly touhu z hlubiny. Tu wstala Boženka odwážliwě, a sejmula prsten z prstu. „Wodník milowal matku mou, on také i swé dceři nic zlého neučiní!" zwolala, a pustila prsten do wln. Líbezný ohlas, jako radostné wolání, bylo najednou slyšeti; wodník sáhnuw přes lodku, obejmul Boženku u kolenou, a co střela odnesl ji rychle do hlubiny.

W křišťálowé síni, jejížto stěny duhowou barwou se třpytily, procitnula Boženka, nenadálým potonutím uleknutá. Ležela na odpočíwadle z wonných wodních kwětů připraweném, a předivné kwětiny klonily se libě wonící wůní a krásným rozkwětem nad ní. Před ní stál wodník. Zlatá koruna zdobila jeho dlouhé kadeře, až po pás mu sahající, a zelený šat kryl jeho wznešenou a wysokou postawu. Nakloniw se přiwětiwě k Božence, dí jí něžným hlasem: „Mé dítě! nyní jsi u swého otce, w jeho podzemní říši, a nemáš wíce pozemních bolestí pocítit. O jak dlouho jsem musel čekati, až prsten do wody hodíš, a mně takto možno bude, tebe ke mně přiwesti! Pojď,

Boženko! pojď ke mně, abych tě k swému srdci přiwinul; ty jsi swé matce podobná, již posud oplakáwám.«

Wodník přiwinul Boženku milostně k srdci a slzel. »A wšak nemáš mne wíce opustit, drahá dcero; ale budeš wěčně po mém boku zde w této říši panowati.«

»Ach, drahý otče, mocný králi!« zwolala Boženka, »prosila jsem tě, abysi mne s mým milým Dykem sloučil; on je sice chudý, ale miluje mne z celé duše swé. — Ačkoli tě welmi miluji, a ráda u tebe jsem, nemohu předce u tebe zůstati, pakli i můj Dyk sem do twého králowstwí nepřijde; my nemůžeme žíti bez sebe!«

Wodník pohleděl smutně na Boženku, řka: »Dyk sem nemůže nikdy přijíti. Jenom tobě je dopřáno, wěčného žiwota zde w podzemní říši po boku otce swého požíwati — a nikdo jiný ze smrtelníků nesmí zde za žiwa prodlíti.«

»Tehdy i já zde nemohu žíti bez Dyka,« wece Boženka plačíc, a sklonila hlawu na ňádra wodníkowa. — »Ach, rozmilý otče, nemohu zde w twé říši zůstati, a musím nazpět na zemi se wrátiti.«

»Pošetilá!« — dí wodník, »ty chceš opět se wrátit k nesnázím a trampotám pozemského žiwota, a nechceš zde w tiché blaženosti u swého otce žíti? — Wyslyš mne aspoň, a prodli zde po nějaký čas, snadže nebudeš odtud chwátati, až se zde po mé rozkoši a nádheře ohlídneš.«

»Zapomněl jsi, otče, co láska může?« odwece Boženka. »Bez Dyka jest mi wšecka wezdejší nádhernost toliko smutnou poušti. A wšak pobudu zde několik dní, ale pak mne necháš k mému Dyku, a dopomůžeš nám k manželskému swazku.«

(*Dokončení.*)

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

»Ha!« wzchopila se Hedwika wášniwě, »kdyby tomu bylo tak, a já oklamaná, potupená — při slávě rodu mého! — pomstila bych se krwawě na něm i na té swětoběžnici.«

To bylo, co Mechtilda očekáwala. Wiléma sama wášniwě milujíc, tajila mistrně náklonnost swou, aby šťastnější Hedwika nepoznala sokyni w přítelkyni swé, neb doufala, když se jí podaří Wiléma od přítelkyně odwrátit, že lásku jeho si wydobude a kdyby i toho nedosáhla, aspoň nedocílí žádný to, co jí odepřeno bylo, a tak se wtěsnala jako démon jedowatý mezi milence a budila wždy w marné, nestálé a swěhlawé díwce podezření a nelibost k muži wywolenému, w čemž jí přítomnost dworného, wýmluwného Děpoltice welmi podporowala. I podařila se snaha její u Hedwiky tak dalece, že již tato nerada o nastáwajícím sňatku mluwila, poněwadž Wilém wzdálený pohledem swým okamžitou lásku wrtkawé díwky opět získati nemohl, a jen hrdost, že ona jediná dobyla srdce, ženskému pohlawí nepřístupné, ji udržowala w slowu daném; ale i ta že se zwrátí, wěděla Mechtilda, jak mile se příležitost namane, hrdost a pýchu díwčí uraziti zpronewěřením Wiléma. A takowá příležitost udála se wčera u paty hor franckých. Ale ještě jiná příčina poháněla od toho samého setkání-se s pocestnými Mechtildu podpáliti uraženou hrdost přítelkyně swé k pomstě a k záhubě wčerejší cestownice. Slýchala o přepodiwné podobnosti wšech Přemyslowců, znala Děpoltice, znala Wratislawa, a těchto obou sobě podobnost jí přeswědčila, že i wčerejší díwka z rodu toho pocházeti musí, ba namanulo jí na mysl, že by to snad již dáwno zapomenutá dcera Otakarowa Blažena, ozelená milenka hraběte Černína, býti mohla, a důmění toto bylo podporowáno žasnutím a zamýšlením-se Soběslawa, když spatřil skromné pocestné. A proto, buďsi tomu jakkoliw, musela cizí díwka dříwe zahynouti, než by Wilém buď náhodou, nebo skrze swé krajany, při události wčerejší přítomné, o přítomnosti dáwné milenky swé se dowěděl; neb takto by byl nejen pro Hedwiku, alebrž i pro ni samu ztracen. Lstná a obezřetná, jak byla, uzawřela záhubu domnělé dcery Adeliny Hedwikou docíliti, aby pak, kdyby hanebný čin tento se buď nepodařil anebo se prozradil, Hedwika tím jistěji o lásku Wilémowu přišla, a ona sama bez podezření zůstala.

»Zasloužila by toho, i Černín!« přizwukowala Mechtilda na swrchu podotčená slowa Hedwiky. — »O má drahá, má laskawá dušinko,« tulila se jako soutrpně k Hedwice, »ty jsi wčera w sprawedliwém pohoršení nic nepozorowala; ale já hleděla za tebe a poznala jsem w domnělé Bohomilé — powěstnou a wšak již dáwno zapomenutou dceru Adely, Blaženu —«

»Můj Bože! je-li možná?« zwolala Hedwika w nejwětším úžasu.

»Já se ještě horšího obáwám,« prawila Mechtilda oukladně, »totiž — ale drahá Hedwiko! nelekej se, je to jen pouhá důmínka —«

»Mluw jen, mluw!« welela Hedwika; »již nemůže nic wíce srdce mé ranití.«

»Wilém snad wěděl o Blaženě,« wece Mechtilda, »poněwadž se nikdy snad od jeho boku newzdálila —«

»Ustaň!« zkřikla wášniwá slečna Brunecká a po besídce w největším rozjitření přebíhajíc, mluwila hlasem zlostí se třesoucím. »Ha, ta potupa! a já měla sloužiti — kdyby tomu tak bylo — pomstím se krwawě! pomstím we mně uraženou čest pánů Bruneckých — ale není to, není to možná — a předce se mi zdá — ach, kdo mi okáže cestu z toho labiryntu?«

»Kníže Děpoltic,« prawila Mechtilda ku wchodu zahrady ukazujíc, kudy w skutku Soběslaw přicházel. »Promluw s ním, on ti nejspíše prawdu powí.« I odešla jinou stranou, aby ponechala Hedwiku s Děpolticem o samotě.

Rychle se přiblížil Soběslaw k besídce obradowán, že našel krásnou díwku o samotě; ale do obličeje jejího, w kterém se celé wnitřní zbouření zrcadlilo, pohleděw zarazil se: »Pro Bůh! drahá slečno, co se přihodilo?« zwolal w podiwení.

»Kníže!« prawila Hedwika mraziwou chladností, aby wnitřní pobouření utajila, a k Soběslawu se přiblížiwši, položila ruku na rameno jeho. »Wím a častokráte jste jistil, že mi nakloněn jste —«

»Jenom nakloněn, slečno?« ptal se Soběslaw w radostném tušení. »O, tím jste newyjádřila city, které we mně plápolají. Já wás welebím, a ačkoliw beznádějně, předce miluji,« doložil tajeným hlasem, oči swé prosebně k díwce powznášeje.

»Když tomu tak,« odwece Hedwika, »tedy nedopustíte, aby potupená byla, jíž jste swou lásku wěnowal.«

»Kdo se to opowážil?« zwolal Soběslaw diwoce.

»Wáš krajan, můj bywalý ženich hrabě Černín!« odwětila díwka wášniwě.

»Ten?!« ptal se Děpoltic náhle.

»Ano — ten,« jistila díwka; »nebo rcete sám, kníže, kdo byla ta díwka, kterouž jsme wčera s tím potřeštěným starcem dohonili?«

»Ach tak!« rozpomenul se Děpoltic a k díwce přikročiw chopil ruku její. »Hedwiko!« prawil, »když to tajemstwí odhalím, jakou odměnu mám k očekáwání? Wy jste prwé prawila, můj bywalý ženich — tedy bych mohl ještě doufati? — wyslyšte mě, slečno! — sotwa snad přijde opět tak pohodlná hodina jako dnes. Owšem bych si přál, kdybych jiným činem lásku waší získati mohl, ale když jinak není, chápám se příležitosti této; přičtěte to horoucí lásce mé; waší ruku požaduji, a pak je rámeno mé hotowo k wywedení záměrů wašich.«

Díwka dlouho se nerozmýšlejíc prawila chladně: »Buďsi tedy; ale dříwe ne, dokud pomstěna není urážka, učiněná rodu našemu.«

»Wšechno, wšechno!« zajásal Soběslaw a strhl bouřliwě díwku na prsa swá.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Slaného. (Ples národní.) Dne 31. led. t. r. byl zde w hostinci u Bílého beránka ples držán, ku kterémuž se nejen Slánští, ale i také wůkolní národnosti ctitelowé četně shromáždili. Na důkaz, že prawý Čech wše, co podnikne, ke cti wlasti a krále činí, byla u začátku panensko-tejnickou hudbou prowozowána národní píseň »Bože zachowej nám krále«, po kteréž polonéza nastoupila, a pak w čtwerozpěwu pp. ochotníky přednášená píseň: »Kde domow můj« následowala. Milo bylo patřiti na děwy národními barwami, kwěty totiž bílými a čerwenými zdobené, i není diwu, že mnohého jinocha srdce mateřským jazykem, z úst překrásných plynoucím, wřeleji než kdy jindy se pohnulo. Weškeré bawení bylo wýborné. Snahou p. **** wšady nápisy české uspořádány; hostinský a cukrář měli swé české lístky; mezi přestáwkou zpíwal se ještě čtwerozpěw p. Jelena: »My čeští manowé.« Díwkám našim, jakož i mnohým jinochům zde tištěná: »Pomněnka na besední ples w Slaném dne 31. ledna 1844«, byla podána, kteráž taneční pořádek a báseň: »Wlastenkám« obsahowala. — Nadějeme se, že táto národní weselost i jinde po krajích českých a morawských rowné milowníky nalezne.

* *

České diwadlo w Praze.

Dne 4. unora widěli jsme Döblerowy optické mlhawé, čili jakbychme raději řekli: rozplýwawé obrazy, kteréž předloni w Londýně, později we Widni a w Pešti tak weliké pochwaly docházely. Poskytujíť w skutku zajímawého podíwání, ačkoli snad co umělecké wýtwory dioramám se newyrownají, kteréž tu byl před nějakým časem Gropius na odiw postawil. Döblerowy obrazy powstáwají owšem docela jiným ústrojím, a nejpůwabnější je bez odporu na nich onen pochod, jímžto se jako jeden z druhého wywinují. Největšího dojemu činí při nich arci oswětlení, působené plynem. Mnohé jsou welmi překwapující a dosáhly také hlučného i zaslouženého potlesku. — Před tím prowozowali se zase jednou Macháčkowi »Ženichowé«. Bylo‑ť již o nich w těchto listech psáno, a my bychme se mohli na referenta směle odwolati, nenalezše ničeho, čím by se dnešní představení od minulých tuze lišilo. — Práwem pokládá se tato weselohra mezi nejlepší plody, jimižto se dramatická literatura naše wykazuje. Přednosti její zakládají se hlawně w krásném, wtipném, libozwukými weršemi psaném dialogu a w komických situacech. Nelíbě uráží w ní jen poněkud ona swéwole, ježto si s tak wážnými wěcmi, jako jest umrlec, rakew a hrobka, dowádiwé žerty tropí. — Co se hry týče, musíme říci, že se p. hercowé wšemožně přičinili, aby jim žádný obrat, žádné postawení neušlo, z něhož by se hlučného smíchu nakořistit dalo; i naturali tak křiklawými barwami, že by byli málem celému dílu jméno »weselohra« s čela setřeli. Menší starosti nadělali pánům werše; nebo wíce, méně roztrhowání spojených weršů, zpěwawé skandowání — to jim nedělalo welkého swědomí.

Mohli bychme několik hezkých příkladů uwesti; ale nač wymítati chrám před úplným zawřenim? Hra se wůbec a w celku líbila — a to je při nynějším stawu arci dost.

BESEDY.

Tuty dny wyšel 1. swazek musejníku na r. 1844.— Již dáwno nenalezli jsme w tomto časopise tak zajímawý článek, jako je p. Tomkůw: *Žiwot M. Jana Paška z Wratu, primasa pražského*. Ne sice, že by byl nejwyšší wrch a wzor uměleckého prowedení — ale je pěkný a bohatý předmět pro román, jakowého se u nás, bohužel, ještě dočkati nemůžem. —

O umělectwí *sester Milanollo-wých*, které i w naší hudební Praze slawily prawé wítězstwí, také w těchto listech zpráwy podány byly. Jestiť pak zwláštního připomenuti hodno, kterak patrný rozdíl we způsobu hry, jenž se posluchači po přeslechnutí dosti malé částky hned naskytuje, také w *duševní powaze* obou sester se jewí, tak že zwuky roztomilé hudby, jejich uměním z mrtwého nástroje wykouzlené, jsou wěrným ohlasem toho jsou, co we hlubinách jejich duši se skrýwá. Kdo k poznání jich rozdílné powahy w domácnosti i we společnostech příležitost měli, úplně toho doswědčuji. Tak při starší sestře *Terese* ona klidnost mysli, ona tichou rozwážliwost a onen hluboký cit znamenati býwá, jichžto jakoby ztělesnění prostředkem hudby tak mocně posluchače dojímá, an tomu naopak mladší *Marie* we swém počínání jakousi hbitost a žiwost projewuje, prowázenou jemným wtipem. Anekdota, o Marii wyprawowaná, o bystrosti její mysli malý důkaz podáwá. Když w jisté společnosti před odchodem rukawičky oblíkala, stala se jí nehoda, že se jí jedna rukawička při natahowání na ruku natrhla. Na otázku pak některých, co to udělala, odpowěděla bez rozpaků: *»C'est la première ouverture de ma composition.«* (Pro neznatele francouzského jazyka poznamenáno buď, že w těch slowech leží *dwojí* smysl; znamenají totiž: »Jesti to prwní owertura, kterou jsem složila«, a pak: »Jesti to prwní otwor, který jsem učinila.«) Sestry Milanollo-wy jsou na každý způsob w nejednom ohledu neobyčejné dítky. *F. D.*

Literatura.

Počátky wědecké mluwnictwí českého.

(*Dokončení.*) W úwodu již mnohé wážné slowo na srdce klade. Uwádí potřebu filosofického wzdělání wůbec, to jest: nepřestáwajíc na pouhé skutečnosti, wyšinouti se k pochopení příčin wyjewůw, tudíž i w jazyku; horlí proti strannym mluwozpytcům, a řeči mateřské wše jiné odwoditi chtících, ač i tomu swou cenu neupírá, a wšak tlačí na wědecké toho projatí, co wtipem a náhodou se proneslo; předkládá dále nutnost pokrokůw i proměn jazyka pokud organicky z lůna národu wzejdou, jímž zabrániti rowně by marné bylo, co brániti přetworům ducha i žiwota. Jedná pak o způsobu a zákonech poznání lidského, jichž i w mluwozpytu šetřiti náleží.

Děli pak se dílo celé, mimo již dotčený úwod, na 6 částek. Částka I. jedná o řeči wůbec a žiwlech jejích. II. Řeč na stupni pouhého citu. Č. III. Řeč na stupni hledu. Č. IV. Řeč na stupni rozumowém Č. V. Spojení slow. Č. VI. O průpowědi.

W částce I. wywinuje pojem řeči, jenž jest wýtwar ducha a podobným co on zákonům podléhá: jaký duch, takowá řeč, a že wyložiti chtíce wywinutí řeči, stíhati musíme ducha, při čemž hleděti sluší: *a*) na dobu duchowní wůbec; *b*) na stupeň ducha; *c*) na ducha slowansko-českého, z čehož prý trojí při každém jazyku stránka wyplýwá. *a*) Stránka obecná, wně *α*) logická, zewně *β*) fisiologická. *b*) Stránka zwláštního stupně. *c*) Stránka jednotliwosti, čili historická.

Na toto následuje rozdělení člowěčenstwa (a to dle barwy) na plemena, tudíž i rozwržení jazykůw jim wlastních, (Počítá se asi 2000 rozličných na swětě jazykůw). W Asii co kolébce člowěčenstwa, hledati sluší i kořen jazykůw ewropejských, jmenowitě w sanskritu; udáwá se pak šestero oddělení neboli familií asiatsko-ewropejských jazykůw: Indický, parský, romanský, germanský, slowanský a celtický, o nichž se tu zwláštně jedná.

Na to následuje nauka o půwodu a powaze zwukůw (zwukoslowí), jich seřadění dle organu (mluwidla), o příbuznosti zwukůw s hojnými, wětším dílem nápadnými příklady o libozwučnosti řeči, zwláště slowanské. Tu wšak projewené mínění, žeby wokál w řeči byl jen dobou zpěwnosti, leda že ještě zábywy mluwnické a dialektní koná, sdíliti nemůžem, an sice samohláska k určitosti swé i pojemu souhlásky požaduje, awšak mimo sprostředkowání přechodu, nejútlejší prwky jazyka působí. Kde p. sp. o půwodu řeči lidské jedná, počíná si prawě křesťansky, srownáwaje se i s wýznamem slow písma swatého i s rozsoudností.

W částce II. jedná se zewrubně o tworení zwukůw i jich zábywách a wýznamu. Jest to jakási fisiologie a symbolika zwukůw, kde arci jemnost ucha p. sp. wíce často slyší, než jiní smrtelníci. Dle našeho mínění stáwáť arci mnohých napodobin zwukůw přírody a mnohý zwuk wíce, jiný méně si jisté pojemy osobuje; ale nadewší tou rozmanitou látkou zwukowou duch wolný se wznášeje jednotu swou drží a jeho jen zákony z bludiště toho wybawiti wstawu jsou. Byloby zde i náleželo, an p. K. pro Čechoslowany psal, uwedené ty sanskritské kořeny ne německy, nobrž česky wyswětliti, zwláště kde slowo německé nižádné se sanskritem podobnosti neposkytá. Takowého nezpůsobu, jakož i oblíbeného častého citowání Němců, chwáliti nikdo nemůže, byť by jinak we wšem se srownáwali. My beztoho dosti hluboko ještě w tom hřesu wězíme, a Bůh wí kdy z něho se udá wybřísti. Potřebať konečně wybawiti se z jich následowání. Němci zwláště we mluwozpytu přestali pro nás býti zákonodárci, byť by se i posud za wywolený k tomu národ měli. Ba i o jich neomylnosti w libomudří každý pochybowati se naučí, kdo wlastní mysl nezadal. Kam jich lichého mudrowání wplyw sahá, nespočíwajícího na podstatě střízliwého pozorowání, tam wzejde zmatek a blud. — Poslyšme, jak náš K. slowa skládá. Ku př. *Bůh*, twořící welebné ze sebe wycházení, znamená *b*, wšudypřítomné wání moci jeho *h*, a newystižnou hloubku bytosti jeho *u*. — Nám se zdá, že *bóh* nic jiného neznačí než silného, mocného; jako bohat-yr = silák, hrdina; boh-áč, -at = zámožný, mocný; zboží = možnost, majetnost atd. — Ostatní části díla jednají o filosofické mluwnici, kde mnoho wýborného podáno, co nám zatím nedostatek soustawy libomudrcké těžce pohřešowané dílem nahražuje. Spis p. K. wýborným podnětem bude k bádání zwláště wlastenské mládeži. Co o nedostatcích powědíno, jen proto stalo se, aby p. K. swému soudu budoucně wíce důwěřowal, oněch swůdců se minul a tím swé zásluby o prawé Slowanstwí dowršil. *K.*

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 18.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po páraích třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

10. unora
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Obět lásky a fanatismu.

Dle událostí z nynějších časů
od
Marka Kolínského.

I.

Z Carohradu dne.....

Kutusowič Petru Pawlowiči.

Již jsem zde, w rozhlášeném Carohradě, w tom pro nás osudném sídle Padišahů — a myslíš, že se mi to zde líbí? Newím, co bych za to dal, kdybych teď s tebou w našem mileném Bělohradě seděl. — Že jsem proto nebezpečnější cestu po zemi wywolil, a ne w párníku mnohem pohodlněji po Dunaji k swému cíli cestowal, abych staw našich ubohých bratří také w jiných osmanské říše krajinách poznal, to wíš — a že ti celou tu cestu popsati nemohu, to si můžeš pomysliti; an bych sice těch několik dní, které zde stráwiti jsem si umínil, jen pořád psáti musel. Něco ti ale předce napíši.

Že tak nazwaná ciwilisace, kterouž někteří z tureckých urozenců w Paříži si přiosobili, smutný los našich kmenowců, pod jejich jarmem upějících, nezlepšila, o tom jsem již dříwe pochybowal, a teď jak náleží o tom se přeswědčil. Neb oni se dělí teď na dwě strany — tito Slowanokatowé; jedni se drží starých způsobů a mrawů, a jiní již pokrok w ciwilisaci učinili, to jest, ustříhali si brady, a nosí jiný oděw. Tito utiskují swé křesťanské otroky, protože je u wzdělanosti předčí, pak aby si nashromáždili zase pokladů, které za pařížské wýrobky wyházeli. Prwní strana je ale tím wíce utiskuje, aby swůj wztek na nich wylila. I naskytují se tu obrazy ukrutnosti — až mi wlasy wstáwají, když na to pomyslím, co jsem na swé cestě spatřil. Wšude bída, wšude nouze, jen w palácích tureckých úředníků, ano i křesťanských bojarů skwostnost, jakouž jen w nejpowěstnějších pařížských salonech nalezneš.

To je prawda, diwocí janičáři nehospodaří se statkem a žiwotem křesťanů, jako dříwe; ale nemysli, že zfrancouzštilí agowé, nebo wšechnu ciwilisaci nenáwidějící Albánowé každého násilí se odřekli! Tak dobře jako dříwe padne newinnost křesťanské díwky wilnému smilníku za obět; jako dříwe musí křesťan w potu twáří pro swé potlačitele pracowati, ba ještě těžší okowy poutají nebohé otroky. — Hle co powídám, otroky? — není-li to jméno ciwilisowanému Ewropanu protiwné? Wždyť nejsou žádní otroci — wšickni jsou propuštěni na swobodu!

Kolik těch oheň a koule soptících welikánů welebně rozprostírá swé sněhobílé plachty po širém oceánu, aby přelomily okowy černých otroků? Nestačilyby rozkotati pukrou a zpráchniwělou říši Osmanů? — a kolik milionů otroků děkowalo by jim za wyswobození?

Wšak, milý Petře, co nám to platno, okazowati jim okowy našich bratří? co jim do toho, kolik tisíc slzí a lidských žiwotů lpí na zlatě, které z kapes ukrutníků do jejich přechází? — jen když je dostanou. —

To je ciwilisace, to lidumilnost, to jsou ti wzdělaní národowé, kterým se protiwí jméno otrok, a miliony bratrů prawowěřících nechají úpěti w těžších okowech, nežli kdy černochowé u nejkrutějšího Brasiliana nalezli. Jistě i ty, druhu milý, cítíš, co já; i tobě ten samý bol prsa swírá; wšak těšme se! — Pán drží ještě ruku nad námi, a osudowé národů střídají se u wěčném padání a wystupowání.

II.

Z Carohradu dne.....

Tentýž tomu samému.

Sedmkrát již dokončilo welebné slunce swůj denní běh, co se zde nacházím, a ustawičně na

tebe, na otčinu zpomínám. A co ty?—ty chceš jen, abych ti pořád psal, co zde znamenitého. Já newím, co znamenitého bych ti o těch blatiwých uličkách, špinawých Turcích, a ještě roztrhanějších křesťanských otrocích psáti měl.

Widěl jsem Padišacha—ty bys neřekl, že je to 20tiletý mládec; je to stromek, kterýž wydaw sotwa prwní owoce, jižjiž wadne. Zelená, těsná, šnurami pošitá kazajka a bílé spodky kryly jeho nic méně než štíhlé tělo, a zasmušilý oblíčej tohoto mladého starce prozrazowal spíše služebného twora, nežli samowládce hrdých Osmanů. Tento jinoch, třeba náš tyran—každý nešťastník zasluhuje naši útrpnost—chlouba a naděje swého klesajícího národu, klesl již co kořist swého haremu. Co ti mám psáti o tureckých welmožích?—jsou wětším dílem swému pánu podobni; welebné wousy již nesplýwají na nádherné, perlami a diamanty wykládané šaty. A těmto zženštilcům má sloužiti náš bodrý, sílyplný národ?

Wšak dosti o tom; nač si máme kaliti trochu té radosti, kterou nám skrbně osud popříwá? Wždyť již newládne poloměsíc w Bělohradě.

Zejtra se rozžehnám s nemilými upomínkami a hádej, kam asi půjdu?—Jen se diw: do Malé Asie se poplawím; rakouský párník, na kterém pyšně orel se wznáší, wysílá již kola-točící páru.

Měj se dobře; nejnowější psaní obdržíš z proslulého X....

(*Dokončení.*)

Wodník.

(*Dokončení.*)

Wodník nepromluwiw ani slowa wedl Boženku za ruku po skwostných komnatách swého paláce. Čarowným leskem třpytily se předrahé kameny u podiwném spojení, krášlíce malebně křišťálowé stěny. Bylo slyšeti líbezný zpěw, a když Boženka po boku swého wůdce do zahrady přišla, zdálo se, jakoby ji wšecky kwětiny witaly, sklánějíce swé mnohobarewné kalíšky k zemi. Obrowské stromy pnuly se zhůru, rozkládajíce wětwe jako w zelené klenutí, kterýmž purpurowé swětlo, jako ranní nebo wečerní čerwánky, zahradu oswětlowalo. Čím dále Boženka s otcem po těch osamělých chodbách kráčela, tím diwnější stromowí a rostliny se jí ukazowaly, a tím pokojnější bylo ticho, rozprostřené po daleké rowině; jenom ze zdálí bylo slyšeti jako odrážení wln od skalnatého břehu. Božence bylo jaksi podiwně wolno; nezpomínalať ani na odpočinutí, ani na jídlo a pití; seznáwala, že zde duševnost panuje, neznající potřeb tělesných. Tato čarownost nemohla předce úzkostliwý pocit w jejím srdci udusiti, a jako nás asi krásný sen ukolébáwá, a w nesmyslném zmatku touhu po procitnutí budí: tak toužila Boženka z tohoto čarowného podzemního kraje do náručí swého milowaného Dyka.

Bolestně pozorowal wodník tuto zasmušilost swé dcery, snaže se nadarmo přepodiwnými úkazy tuto truchliwost zapuditi. Boženka newěděla nic o čase, i zdálo se jí, jakoby již několik dní s otcem se procházela, ač ještě neumdlela, a tomu dáwno býti nemohlo, co Alžbětu a newlídného Diwousa byla opustila. I tázala se otce na to, jenž jí za odpowěd dal, že nezná času, dokud hlubinu neopustí, a že stále stejné odrážení-se wln a purpurowé oswětlení den a noc pozemní rozeznati nedá.

To slyšíc Boženka počala plakati, zpomínajíc na úzkost Dýkowu a na starou Alžbětu, a na blažené doby, kterýchž tráwila s Dykem na wlnách polabských. I prosila snažně wodníka, aby jí dowolil nawrátiti se na zemi.

»Nuže!« dí wodník truchliwě — »ty tedy nechceš zůstati u mne, a semnou sdíleti nesmrtelnost?—Staniž se dle twé žádosti! Dříw ti ale ukáži matku twou, kterouž jsem si dolů snesl, nyní wěčně u mne přebýwající w mém tichém králowstwí.«

Wodník wedl Boženku po zahradě chodbou končící-se temným klenutím, způsobeným wysokým stromowím s purpurowým kwětem, podobajícím-se klenutému chrámu. U prostřed klenutí ležela na třpytícím-se kameně rakew, z korálí spletená. Boženka spatřila w ní mrtwolu swé matky. Byla jí tuze podobná a zdála se zdřímati. Byla oblečená krojem mladých rybářek, jen okolo čela měla wěnec z podiwných stříbrných wodních růží. Wodník obejmuw swou dceru zwolal bolestně: »Takto mám i tebe ztratiti, jako jsem twou matku ztratil; nebo pakli na zemi se nawrátíš, musíš zemříti, jako wšickni obywatelé její, a pak tě wíce nespatřím! Ach, twá matka zdá se usmíwawě zdřímati, a předce nikdy wíce se neprobudí!«

Dlouho se zamlčel wodník, celujíc swé dítě, pak dí: »Wezmi tuto skříni, jsou w ní skwostné perle, skrowný díl mých nesčíslných pokladů, pro mne ceny nemajících; obohaťte se jimi. Miluj Dyka, a zůstaň mu wěrnou, on pak ať wždy zůstane wlídným a příwětiwým; já wás budu chrániti, a zůstanu s mocností swou wždy na blízku. Jdi

tedy, mé drahé dítě, a zpomeň si někdy na swého osamělého otce u wěčnětiché podwodní říši!«

S těmi slowy objal wodník Boženku, a wznesl se s ní do wýše. Boženka byla hlukotem wln celá zmatena. Když pak přišla k sobě, widěla, že sedí na swé loďce na Labi nedaleko záliwu, kde se s Dykem scházíwala. Wečerní červánky políwaly polabskou krajinu a modrawé nebe růžobarewným swětlem, a u nohou ležela jí zlatá skříně. Boženka se musela zponenáhla teprw zpamatowati, a co se s ní dálo, bylo jí jako podiwným snem, a ona patříc dolů do wod, widěla opět smutnou twář wodníkowou.

W tom zaslechla hlas, a obrátiwši se spatřila swého Dyka na šedíwé loďce na kolenou, wztahujícího po ní náruč.

»Jsi-li ty to, Dyku!« zwolala Boženka radostně. — »Jak jsi zbledboth od wčerejška? Co pak se ti stalo?«

»Od wčerejška?« tázal se Dyk u podiwení, skočiw do loďky Boženčiny. »Po osm dní tě darmo hledáme, a Alžběta mně prawila, že tě wodník odwedl!«

Boženka se diwila délce času, jejž pod wodami ztráwila, a wyprawowala wše swému Dyku. Ten zpamatowaw se ze swého udiwení a uleknutí radowal se, a prawil Božence, že newlídný Diwous swou manželku opustil, a s Rákosowem odešel, aniž se wí, kam; Alžběta ale že žije u Dyka, protože její chatrč se prodala, a nikdo se té stařeny ujmouti nechtěl.

»O můj Dyku!« zwolala Boženka, líbajíc jinocha; z wln ale bylo slyšeti líbezný hlas, jakoby wodník swého požehnání dáwal oběma milencům.

Dyk a Boženka byli swojí, a žili w bohatstwí stále šťastně bez pýchy, milowáni odewšech a ctěni. Alžběta zůstala až do smrti u Boženky, opatrujíc dětí swé synowkyně co starostliwá a pečliwá babička. Často když ona neb Boženka s dětmi na Labi se na loďce houpala, nahýbaly se děti do wody, ukazujíce matce usmíwající-se twář we wodě, zahráwající s jejich we wodě šplouchajícími ručinkami. Boženka pak říkáwala pohnutliwým hlasem: »To je wodník! Budete-li nábožné a dobré děti, bude wás chrániti w každém nebezpečenstwí!«

Když pak Boženka u wysokém stáří zemřela, bylo slyšeti na wodách polabských smutné stýskání, a wodníka od té doby nikdo wíce nespatřil.

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List I.

Wýjezd z Prahy. — Bílá noc. — Čechowé w Čechách. — Pseudo-Maďar.

Můj Karle! Dopisu ode mne tak brzkého zajisté jsi se nenádal, jakož i já naditi se nemohl, že 22. ledna z Prahy kurýrem wyjed, 23. okolo poledne ještě we Woticích seděti budu. Kdo toho příčinou? Nepatrná maličkost, můj drahý! Trochu newinného, bílého sněhu položilo se nám w cestu. Dwaadwacátého, okolo 5. k wečeru, wyjeli jsme z hyberňáckého mejta. Ledwa že jsme ještě mimoletem několik toužebných zraků a srdečných powzdechů po městách pražských rozeslati mohli, byli jsme již wenku z wyšehradské brány, a dowádiwá kola powozu našeho tak hbitě a litě za sebou se hnala, že jsme k ránu daleko za starožitným Táborem w duchu se již widěli. Osud ale, wěda, kterak neradi s okolím pražským se loučíme, jinak nám posloužil. Za branou wyšehradskou již se počínalo ztmíwati, swatý Pankrac jen se nám w očích zakmitl. »S Bohem, Praho drahá!« myslím sobě a toužebně do bílé noci pohlížím, kteráž labuťowým křídlem úžeji a úžeji nás objímati počíná. Kam oko sáhá, matinka země wůkol sněhem jako plachtou pokryta, a k nebesům-li pohledneš, oblaka plná sněhu, wšude bělost a bělost, země a nebe jako z nejčistějšího alabastru wytesány. Rozžali switilny u našeho wozu, a sníh u welikých kosmách se sypající w odlesku swětel podobá se zlaceným kwětům, s nebes klína se hrnoucím; časem do té chumelice wítr zahwízdne, brzy čtweračiwě sněhem padajícím sobě pohráwaje, brzy w strašném buráceuí do welikých kotoučů jej sháněje, a rozohněné fantasii zdá se, jakoby tyto sněhowé kotouče a powěwy byla roucha duchů nočních, we wětru skučiwém plesy prowodících. Bratře, kdybych se jen o osm let nazpět wrátiti mohl, již bysi se po nakladateli ohlídnouti musil, jenžby welikou mysticko-fantastickou báseň »Duchowé bílé noci« wytiskl. — Škoda těch utěšených poetických dob a těch krásných temnomodrých — šwestek, které jsme wloni o několik měsíců dříwe, toutéž silnicí do Wlach jedouce, zde u Jesenic kupowali. — W Nespekách se wečeřelo; já wšak we woze zůstal, a tím jsem mnoho neztratil, leda že jsem třetího spolucestujícího, jenž w kabrioletu seděl, neseznal. Odpusť, že až k Woticům, pro samé dřímání, nic zajímawého Tobě powídati newím. To jedině wím, že k Woticům již perutě našeho čtyrkolowého anděla, jenž nás tím sněžným rájem unášel, značitě ochably. Kutálely jsme se welmi piano, neboť sníh wýše silnice zawíwal, a na wotické poště usouzeno raddú welikú, že dlužno do powozu našeho zapřáhnouti šestero koní a wzíti tolikéž *lopatníků*, aby sníh lopatami proděláwali a spolu wůz podpírali a nadržowali. Swrchem wozu upewněno tedy silných konopěných prowazů, čtwero lopatníků bralo se předem a nám po boku kráčeli dwa andělé strážní, napnuté prowazy w mohútných pěstích. Tak jsme zwolna se koléhali, jako newiňátka při skučiwé ukolébawce wichru, brzy wprawo, brzy wlewo s wozem se klonice a houpajíce. Šestero koní powážným, filosofickým krokem, prawj Mentorowé na nesnadné dráze žiwota, pokračowalo k předu, a kola, co nezdární schowanci, zdálo se, že na wzdor konského namáhání zůstáwají wždy pozadu. Wichřice tak diwoká se nyní zmítala, že jsem wždy čekal, až nás i se šesterým spřežením na hřbet wezme a do wětrných říší zanese. Konduktor wyslal lopatníky napřed, aby ohledali terrain. A hle expedicí lopatníků, samých to rázných českých mužů, se již wrací, žalostný rapport přinášejíc, že pro weliké záwěje nelze k předu, jedni wýšku záwěji po krk, druzí po násadu lopaty ukazujíce. Co dělati?

koně bez toho již neustále wáznou, wůz za každým okamžením již přimrzá, opět jej lopatníci páčí a na pět kroků pokutálejí. Byly dwě hodiny s půlnoci. Nejsprostší mozek tolik logiky do sebe má, že kdy k předu nelze jíti, potřebí obrátiti se na zad. I my zajisté nechtěli se dáti zahanbiti w uzawírání filosofickém a wšak práwě zde jsme neuchyblně obrátiti se musili. Již dwa formanské wozy na pokraji silnice přimrzlé stály, chudinky, škaredě sněhem zawáty a opuštěny, jedině ochraně širého nebe zůstaweny. Pro nawěžené záwěje nemohli jsme s wozem našim k předu, a pro formanské wozy nebylo možná wůz náš otočiti napříč: tu jsem patrně k zármutku swému shledal, že lopata a silná pěst logiku předc wysoko přemáhá. Pan konduktor, Němec, chtěl arci pořád ještě mermomocí k předu ku Táboru hnáti, ale ty twrdé lebky českých lopatníků a ten měkký, newinný sníh stály na swém, že ne a ne! Po dlouhé diskussi připřáhli se dwa koně k zadnímu konci wozu a tak se zlehýnka couwá a couwá s neustálým lopatníků pokřikowáním, aby wůz do taluty* se nepřekotil. Victoria! — již jsou posteriora priora, čili po česku woj obrácena tam, kde prwé zadek wozu stál; lopatníci sesedli se z části na malých sáňkách, které hned we Woticích k powozu našemu byli přiwázali, a jakoby nám hlawu zapálil, pelentíme s kopce, k naší newyslowné radosti o několik honů k milowané Praze blíže. Po půl hodině stáli jsme opět tam, odkud jsme byli o jedné wyjeli, totiž na wotické poště. Byl to rekowský kousek po tak dlouhém radění a namáhání, a byli bychme se pod uši za to styděli, kdyby se to w žiwotě také tak zhusta nedálo. — Co teď? Do hospody! do hospody! znělo jednohlasně, a již se kopeme nastlaným sněhem po náměstí wotickém a tisícerozrakowé nebe, náhle nyní wylebeděné (wyjasněné), díwá se na nás jiskřícíma hwězdičkama, jakoby říci chtělo: Wy jste tomu dali! —

(*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (Bály.) Minulou středu drželi jsme na Žofinském ostrowě společenský bál. — Majíce ku chwále této naší besední slawnosti něco nowého powěděti, uwázli bychme skutečně w nesnázech. Nám nezbýwá nic jiného, nežli odwolati se na slowa, která se o ní již ode čtyr roků w těchto listech opakují. Bylať to zase tak hojná a předce wybraná společnost, ozdobená členy našeho nejwzácnějšího panstwa, nejwyšších úředníků — byliť to zase ti četní a znamenití representanti naší národnosti, úředníci, umělci, literatoři, průmyslníci, studující mládež a ty naše krásenky! Mezi tím přespolních hostů ze wšech končin. Howor byl owšem žiwý, nenucený; je to radost pozorowati, jak rok po roce i spanilých úst přibýwá, z nichžto se zwuky jazyka našeho sladce linou! — srdce i twáře byly weselé. W tanci wyskytal se nejpůwabnější pořádek. — Toaleta pro dámy byla, jakož obyčejně, welmi úprawná; k sálu byl přistawený wýstupek, podobný ozdobenému salonu, w jehož popředí socha Nejmilostiwějšího Zeměpána, w pozadí prospekt Prahy se jewily. Kolem stály pohodlná sedadla. — Pomněnky letošní, krásenkám s tanečním pořádkem podáwané, jsou okrášlené podobiznou Jeho Jasnosti arciwéwody Štěpána a obsahují mimo wčasnou báseň nowelu od Tyla. — P. wýborowé přiložili si zase lupen k wěnci, jejžto zásluhami o společenský žiwot náš si dobýwají. — W neděli dne 4. února byl w tomtéž sále držán bál zdejších umělců, kterýž se k nejpěknějším připočísti musí. —

* Taluta aneb taluť=příkop.

BESEDY.

Práwě wyšel *Horník*, almanach na r. 1844, wydaný od J. M. Weselského. Čistý wýnos připadne kutnohorské opatrowně. Je to kniha ouhledná, obsahující práce několika známých spisowatelů — a dwou poprwé wystupujících spisowatelek. Brzy promluwíme o ní obšírněji.

Jistý p. Alföldi wede w německém časopise »Der Ungar« weliký nářek na Wšeobecné augspurské nowiny. Proč? — Přítel jeho zamiloval si na morawských hranicích díwku, a díwka si oblíbila přítele. Rodičowé byli spokojeni, celá wěc měla se k dobrému konci skloniti a wšecko se těšilo na swatbu. Ženich se wykazuje jměním, stawem a rodem. Tu začne newěstin otec najednou odpírati, že mu dceru nedá. Ženich se ptá, proč? — Proto že jste uherský šlechtic — a že nechci, aby moje dcera brzy owdowěla. — P. tchán je prý totiž horliwý ctitel a čitatel Wšeobecných nowin, a z těch prý wí, že se uherští pánowé napořád tepají, že mají wěčné wády a neswáry!

Dle úřadních zpráw počítala Moskwa min. r. 375.185 duší. Nápadný jest rozdíl mezi počtem ženských a mužských. Oněch je 135.043, těchto 222.142, což odtud pochází, že se mezi služebnou třídou mnohem wíce mužů nežli žen nalezá.

Polsko počítá několik znamenitých malířů. Mezi ně patří také *Tysiewicz*, jehož poslední obraz »kající Majdalena« ku konci minulého roku weliký dojem způsobil.

O powstání důwěrného tykání, zawedeného nyní we wojsku pruském, wyprawují takto: Při posledním wojenském cwičení rozpráwěl představený jistého oddělení s několika wojáky a ptal se prwního: Jak se jmenuješ, milý synu? Odkud jsi? — N.N. Krajský, práwní radda z N.N. — Druhého: Kdo pak je on, můj milý? — N.N. assessor u zemského soudu. — Třetího: A kdo jste wy, milý pane? — N.N. panský kočí, tam a tam. — Představený se dal do smíchu a učinil prý náwrh, aby se wůbec důwěrné tykání uwedlo.

Nowé knihy.

Pomněnky na rok 1844. (Obsahují, kromě předcházející básně, noweletku: »Sestry. Obraz z domácího žiwota od J. K. Tyla.«) W Praze, tiskem a we skladu Jar. Pospíšila. — Str. VI a 61 we 32. S podobiznou Jeho C. K. Wýsosti Arciwéwody Štěpána a s winětkou. Prodáwají se: w téže ozdobné způsobě, jak na bále společenském dne 7. února dámám rozdáwány byly, za 30 kr.; w jiné slušné wazbě za 15 i 12 kr. stř.

Horník. Almanach na rok 1844. Sestawil a wydal Petr Miloslaw Weselský. Na Horách Kutnách. Tisk Jar. Pospíšila w Praze. Str. 167 w 18. Ztuha wáz. za 1 zl. stř.

Nalezenec. Půwodnj mrawná powjdka od Antonjna A. Swihljka. Djl druhý. W Praze 1844. Tiskem a nákladem Anny Spinkowé. Str. 134 w 8. Seš. za 20 kr. stř.

Čarodějnice aneb: **Bůh dopustj — ale neopustj.** Powjdka pro rodiče a mládež dospělegšj z doby křižáckých wálek. Wzdělal Petr Miloslaw Weselský. Nákladem Martina Neureutra, knihkupce w jezuitské ulici w čjsle 183. Str. 250 w 12. Seš. za 20 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 19.
II. roč. běh.

KWĚTY.

13. února
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá, po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí pak s patřičným nawýšením 5 zl. 36 kr.

Láska obět fanatismu.

(Pokračování.)

III.

A X.....

Tentýž tomu samému.

Příteli, již jsem wkročil na půdu Malé Azie, již jsem w letu se přeplawil přes řecké moře, jen některé z jeho ostrowů na okamžik nawštíwiw.

Jen rozpálená obrazotwornost může si předstawiti krásu a příjemnost těch ostrowů, wůni wydáwajícím kwítím pokrytých. Wšak nebylo mi popřáno dlouho w tom ráji dlíti, zawěšená korouhew wolala mne na loď, i letěl jsem do staroslawného X.....

Jak welebné jsou tyto pozůstatky někdejší slawy! Wysoké zdě strmí, co obrowé, kteréž ani čas, ani lidská ruka nepodwrátí, do oblak, pokryté zelenými bylinami, a pestrobarewné kwěty krášlejí místami tyto zříceniny; musel bysi ale wše to sám widěti, abysi welebnou toho krásu si předstawiti mohl. —

Zde w X..... jsem nawštíwil agu Jusafa, jemužto jsem několik listů doručiti měl. Jest to ještě jeden ze starých. Měkké díwany ležely kolem stěny; on sám seděl na několika polštářích, když jsem k němu přišel, pokojně ze swé dýmky dýmaje, a šáleček káwy po šálečku srkaje. Jest to muž asi padesátiletý, welebné postawy, a jeho brada, — no ty wíš, co na bradu držím! — to je brada, které se málo kterého prawowěrcího wyrowná.

On byl dříwe u nás w Srbsku, a dobrou pověst po sobě zanechal, kterou si již také zde získal.

Skoro bych byl, ale něco zapomněl. Když jsem wcházel do pokoje, zahlídl jsem milostný anděla obličej, záwistná ale rouška brzo jej ukryla zwědawým zrakům, a lehkonohá díwka, krásná co hurička z Mahomedowa ráje, čerstwým letem zmizela w naprotějších dweřích. Já myslil, že to agowa odaliska, ale jak jsem se později dowěděl, nemá prý žádný harem, a to jest jeho dcera, jediná jeho péče a radost.

Má prý ještě jednu, ta ale je w háremu jednoho paši w Carohradě. Brogatími dost; příští psaní snad dostaneš ze Z....., neboť obmýšlím wšechna ta starodáwná místa nawštíwiti.

IV.

A X.....

Tentýž tomu samému.

Snad se diwíš, že místo ze Z..... zase z X..... píši, ale to má swé příčiny. Pamatuješ se ještě, jak jsem předešle o dceři agowě podotknul? — Zulima jest anděl, a já až pod uši do ní zamilowán.

Zapomenut jest můj hněw k našim tyranům, zapomenutá předewzatá cesta, a mně se zdá, kdybych tě tuze rád neměl, že bych i na tebe w náručí milowané Zulimy zapomněl. O jen kdybys ji widěl, toho wtěleného anděla! Její chrpowé oči jen milost zwěstují, hawranní wlasy splýwají na alabastrowý krk, a ta její twář! — jako růže, když w jarním jitru libému zefírku k líbání swé poupátka rozewře, tak se rdí její twář při mém políbení.

Já wšak píši, a ty snad newíš, co; musím ti to tedy wyswětliti. —

W horkých zemích, to wíš, je wečer nejpříjemnější čásť dne, tu se wšecko hrne wen z úzkých domů do paláce welikého Twůrce. I já opustil usedlý nástroj zdě, a procházel se w Boží přírodě. Chladný wětérek wál příjemné ochlazení, košatí stromowé šeptali si pohádky o jiných časech, a zelenau barewným kwítím protkáwaná půda rozesílala swé wůně. Já bloudil sem tam, mysle na tebe a drahou wlast. W tom jsem zhlídl nedaleko otroka, jenž na mne kýwal, a že jsem nic zlého netušil, následowal jsem jej hodný kus do libowonných zahrad. Před jednou se zastawil, zahwízdl, a dwířka se otewřely; stará otrokyně pojala mne za ruku, wedla mě k besídce jasminem, milokrásně přikryté.

a kdo myslíš, že tam na mne čekalo — krásná děwá tam stála, a líce její jen hořely studem; sama se třásla před swým nepředloženým činem. I já zůstal jako omámen státi, a cítil jsem, jak se mi wšecka krew do twáře walila, ani slowa nemoha promluwiti k spanilé winnici. Padl jsem před ní na kolena, a líbal alabastrowé ručinky, které mne k sobě na diwan přitáhly. Konečně mi ale předce třesoucí-se rty oznámily, kdo je. Byla to Zulima, dcera agy Jusufa.

Láskou z medowých rtů opojeného wywedl mne otrok wen z ráje; až do rána bloudil jsem w hájích. Teprwa když welebné slunce na modrawě oblohe se powzneslo, spěchal jsem domů; ale ani doma jsem nenalezl odpočinutí, až wečer w náruči krásné a milowané swůdkyně.

Musím udělati konec, neb se blíží wečerní hodina, a milostiplná Zulima mne již očekáwá.

V.

Zulima Fatimě.

Ach ty druhá polowice duše mé, ty růžičko na jednom keři se mnou wyrostlá, o kde najdu slow, zděliti tobě hoře swé? Jako se milostná luna, když welebné slunce wzejde do klínu moře schowá: tak se utíkám k tobě, já metlou trestajícího proroka nawštíwená; neboť ukrutný Azrail drží meč již napřažený, aby miláčka mého, aby holoubka odňal milující holubičce.

Ach, ty ho neznáš, mého milowaného Kutusowiče; ty jsi neuzřela jeho plamenem sršící, temné oči, ty jsi newiděla jeho hawranní wlasy, ani růžowé milostné líce!

Není to křesťan jako druzí křesťanští otroci, shrbený, bledý, wyzáblý; jeho mužná postawa přewyšuje wšechny muže, které jsem až potud uzřela.

Tak musel wypadati náš swatý prorok, když ještě kwetl we swé mladosti, jako růže w jitru májowém.

A tohoto, bez kterého duše má žíti nemůže, swírá úzký žalář, a jeho mužné rámě ukowáno w twrdé železo. Ach, Fatimo, pomoz — můžeš-li; pohni otce mého, aby wyswobodil mého milence, a já budu twou otrokyní. — Otec náš, ty ho znáš, toho dobrotiwého ale přísného otce — on, ten pohrdatel blažící milosti, přepadl nás w milostném objetí. Jako jindy nawštíwil mne, ježto jsem po něm již prahla, můj milowaný křesťan, a sladké milkowání nahradilo nám za dlouhý, ba dlouhý pro zamilowané den, který jsme trávili w samotnosti. Radostí byly opojeny duše naše, a já klesla w jeho objetí; w tom nás wytrhne rachot a šustot z milého snění — my wyskočíme — a zlostíhořící obličej rozhněwaného otce září nám naproti. Ukrutní otroci odtrhli mi milého od prsou, wlekli jej do tmawého, studeného wězení, a mne odnesli skoro mrtwou do haremu.

VI.

Tatáž té samé.

Již uplynula ta ukrutná hodina, již jest weta po mé radosti! Již ho odwlekli ukrutní pochopowé, již jest na wěky zawřeno jeho milostně zářící oko. —

Dlouho trwal hněw otce mého; ale láska k nehodné dceři byla silnější, a on činil wše, aby ho před smrtí zachránil. Ale diwoká luza žádala s křikem smrt křesťana, mého prý swůdce; an zatím já smrt zasloužila — on trpěl newinně.

On, milený křesťan, zawrhl jedinkou pomoc, nechtěl přijmouti učení prorokowo, nechtěl zapříti wíru swou. O kdybys jej byla widěla w bídném žaláři! Twáře zbledly dlouhým želem, ale ohniwé oči oswědčowaly neskrocenou sílu. Na kolenou jsem jej prosila, aby wzýwal proroka, aby sebe i mne učinil šťastnými; ale mělas jej widěti — zápal nadpřirozený z něho zářil, když ke mně prawil: »Láska moje k tobě je zradou nad mým národem, mám zraditi ještě Boha?« Jaká to musí býti wíra, když swého wyznawače tak sílí! o jak bych s ním byla šťastna býwala, a nyní — ó již ho není, již ho odwlekla diwá luza sobě za oběť.

Ubohý otec starostí a želem zeslábnul, a jest blízko hrobu, a já co mám říci? — Azrail mne brzo spojí s mým wywoleným; tam ho již neodwleknou do žaláře z mého náručí, tam ho neusmrtí. —

Mdloba mi nedá déle psáti, měj se dobře, a nezapomeň na nešťastnou sestru, kterou brzo krýti bude chladná země.

Pápěrky.

3.

Je to předce wěru hezká wěc, že se jistí pánowé, jimžto národní snažení naše jako meč prsa rozrýwá, tak často na nás zpomínají! Škodu to nedělá — ba poskytuje příležitost k úsměwu a dáwá příčinu k poznání lidských křehkostí. Náš wysoce wážený přítel w Wídni rozhlášený příznivec slowanských záležitostí, p. Laube, sedl si zase, jednou na swého oblíbeného koníčka a prowedl ho letos k potěšení swých čtenářů hned w prwním čísle swého časopisu. Mluwí tam o nowém spisu, dotýkajícím se našeho stawu a poměru, a u té příležitosti frká po nás swou žurnalistickou jedowatou slinu. Probuzení a hýbání-se národního ducha našeho jmenuje »wydutou, wšude ku předu se deroucí hytrostí a chorobou země české, potřebující příbojnost opraw, i když wyumělkowaná slowanská národnost po straně zůstane atd.« — Nám wlastně na tom nezáleží,

co p. Laube a jeho spoduchowci o našem snažení soudí a jak je nazýwají — ať se jim zdá neduhem nebo zdrawotou; w naší wěci to nečiní ani za mák rozdílu; ona jde proto předce swým přirozeným a *sprawedliwým* krokem ku předu. Ale zastyděti by se měli w Maďarech swé sívé, když jako p. L. ani historii naši, ani poměry, ani staw náš, ani práwa a požadowání neznajíce, we swé německé horliwosti to nám upírají, čeho sami proti sobě we wšech strapách urputně dobýwají. Kdyby se nejnižšímu německému wystěhowanci někde w Paflagonii řeklo: Nech jazyka swého! — hned by to w německých časopisech hřímalo, že se lidská práwa ruší; když ale milióny Čechoslowanů u wzděláwání jazyka mateřského základ prawého blaha swého nalezají: — to je wydutost a choroba! Zastyděti by se měli dále, kdykoli nás w podezření uwrhují nebo utrhactwím se dotýkají, jako: že je snažení wlastenecké wtírawé, nesnášenliwé atd. Kroky naše jsou zjewné, jsou po meznik swatých zákonů wyměřené, jsou kratší, nežli by dle práwa býti mohly. Jdemeť před obličejem Pána w té wíře, že budeme dle sprawedlnosti souzeni. »*Recta tueri*« je náš demantowý štít, a pod ním ukryti, necháme wedle sebe bouřiti, trpěliwě ale statně jdouce k blahému cíli — k oswětě a blahosti. — Že ostatně ještě mnohou opravu potřebujeme — to wíme i bez mondrosti p. Laubowy. My ale — můžeme to říci s dobrým swědomím — wynakládáme také wšechnu sílu, aby se tyto oprawy děly; co mimo okres naší síly leží, to nemůžeme zjinačiti a musíme s dobrou nadějí očekáwati od oněch, jimžto síly dáno. K těm by měl pan Laube mluwiti, kdyby mohl se swé strannosti se wyzauti, a s wychwálenou německou poctiwostí a důkladností na wěc pohleděti. *N. N.*

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List I.

Wýjezd z Prahy. — Bílá noc. — Čechowé w Čechách. — Pseudo-Maďar.

(*Dokončení.*) Již se dobýwáme na wrata hostince wotického. »Wenclíčku! otewřte, wedu wám hosti!« křičí jeden ze sněhowých hrobníků, s nichž jsme dwa s sebou byli wzali; ale Wenclíček si mne ramě spánek s očí, mysle že je o půlnoci, a zatím práwě čtwrtá k ránu. — »Wie weit ist's noch?« doléhal třetí passažír na lopatníky, něčeho se od nich dowěděti chtěje. Lopatníci ale byli němí, jakoby se otázka jich ani netýkala. »I, my ale neumíme než česky!« řekl konečně jeden z nich, a cizinec wěděl opět tolik co prwé. — »Kýho šlaka ale tropíte, že w Čechách jen po česku mluwíte?« dí s úsměwem společník můj. Wotičan se za srdce těm slowům zasmál a byl by bezpochyby také něco podotknul, ale do kořán otewřené wrata přetrhly náhle nit howoru; i stupowaliť jsme dobrodruzi noční do swatyně, na jejímžto prahu nádwořník, noční hounĕ kolem ramenou, nás uwítal. Na neštěstí i tento chudas na »Wie weit ist's?« odpowěděti neuměl, a náš passažír diwil se welice, že je to »Stadt« a lidé že neumějí po německu. »Není již jiné pomoci, milý pane!« — dím já — »sprostý lid je již tak nesmyslný, že jinak než swým jazykem mluwiti nechce. Bylo by to owšem pro cestující mnohem pohodlnější, kdyby byl Pán Bůh hned od narození buď jediný a to po celé ciwilisowané zemi platící se jazyk každému do huby wložil, aneb aspoň tolik do úst jich wštěpnal, žeby se jimi po Ewropě obejíti mohl. — Jaký krajan jste, pane? Bezpochyby že Němec?« — »Bei uns wird alles ungrisch gesprochen!« Tedy Maďar! — Wstoupiw do swětnice znamenal jsem w twáři Maďarowě jakýsi ráz orientalský. Nežli nám pokoj wytopili a postele přichystali, mluwil jsem zatím s druhem pouti swé, a Maďarowi nechtěla naše česká rozmluwa jaksi chutnati. »Ich höre gern Erstemal die böhmische Sprache — prawil ke mně — aber sie ist bei Weitem nicht so wohlklingend wie unsere ungarische.« — »Račte mysliti maďarskou?« To hnulo Maďarowi žlučí, a ještě jednou opakowal, že uherská. »Což po slowensku nic nerozumíte? wždyť w Uhřích i po slowensku mluwí, a zdá mi se, že slowenčina waši maďarčinu libozwučností welmi předčí!« Slowensko mu byla *terra incognita*. Mně bylo nudno dále s cizincem howor zapřádati. Ale bezděky jsem se na něm dowěděl, že přichází z daleké cesty w 5 nedělích wykonané. Byltě w Lipsku, Mnichowě, Strasburce, Paříži atd. Shledal jsem, že předce ještě mezi mírné Maďaromany náleží, čili wlastně nedopýřem mezi Němcem a Maďarem uprostřed stojí; sic by byl musil žádati, aby náš sedlák po *maďarsku* mluwil. Zemdlen noční nehodou posadil se konečně ku kamnům a položiw hlawu na kožich sladce usnul, neboť se mu zdálo bezpochyby o maďarčině. Konduktor odeslal zatím důležité depeše po lehkých saňkách ještě té noci k Táboru a spolu i u úřadu nařízení zjednal, aby se záhy zrána silnice proděláwala. — Ráno o dewáté rozpálená kamna a usmíwawé nebe probudily nás ze sna. Jitro bylo tak skwěle jasné, obor wzduchowý tak čistý a tichý, jakoby si příroda z nás posměch dělala, že nás w noci tak potrestala. Wotice zasněžené welmi pěkně pod kopečkem wypadají. Konduktor byl již opět na poště. Pan Pseudomaďar ještě we snách se potápěl, můj společník, rowněž ještě w posteli, poslední swazek Jarohněwa přečítal — a já sedě u stolku prwním tímto dopisem slib daný wyplňuji. — »Rádbych wěděl, kdo wlastně náš cizinec jest?« prawil ke mně druh můj, když jsme ke snídání zasedli.« Nač si wěcí takowou mozek lámati? Tu máš praemisse, a nejsi-li na prosto zabedněného mozku, snadno wýpadku se dopídíš. Po orientalské twárnosti by owšem čistým Maďarem býti mohl. Že celou noc, ani oka nezamhouře, w kabrioletu probděl, dáwá ti moment druhý: bojácnost. Poboční zbraň mého společníka wida, tak ji do ruky bral, jakoby to píchlawý ježek byl; zbraně se tedy štítí, to moment třetí. Slyšew třepetání trubky a křik že židowská swatba we Woticích se slawí, wyběhl, jakoby ho byl pes kousl, podíwat se. — Což pak by maďarský národek jediný pod sluncem toho štěstí měl, že se mu z kmene *israelského* wlastenci rodí? Možná; ač takowouto aquisici Maďarům nezáwidím. Náš neznámý na žida tuze po maďarsku a na Maďara tuze po židowsku mi wyhlíží. Já posud we tmě tápám, ač již o polednách a my u stolu sedíme. To jedině wím, že »Modrá hwězda« wotická není nejhorší z hostinců českých a že krom čistých pokojíků a postelí hbitou obsluhou a chutnou kuchyní se wykázati může, a láci jedině w Čechách známou. Jakby pan Mohl a *consortes* o Hwězdě té soudili, toť snadno uhodneš. — Po půl druhé přišla deputací, že cesta již připrawena a proděláná. Od božího rána až k jedné s poledne houfy lidí sněhem se prokopáwali. Práwě přinesli konduktoři od Tábora bližší zpráwy stran cesty naši. Jeden z nich u Milčína w sněhu uwázl, tak že koně se wypřáhnouti musili a on pod širým nebem nocowal. Saňky, které náš konduktor w noci k Táboru wyslal, zůstali s depešemi také na cestě. Mámť naději, že se nám při odpolední jízdě lépe powede, nežli za dnešní noci. S Bohem!

Dáno we Woticích w přežalostné situaci.

Staročeský rozsudek.

W jednom rukopise z patnáctého století nalezáme následující podiwnou při, kterouž purkmistr a konšele města Berouna k raddě Starého města pražského zaslali, o zdání jejich, jakož wrchního práwa, žádajíce. Neboť sluší wěděti, že až do času císaře Ferdinanda I. téměř ode wšech měst králowstwí českého do Prahy k purkmistru a konšelům staroměstským odwoláwání čili appellací činěny byly.

Dwa sausedé stawěli společně hlubokou studni. Jeden z nich, smeknuw se měl do studně spadnouti, w kteréž, jak se nepochybowalo, jistou záhubu byl by musil najíti, poněwadž žádné lidské pomoci na blízce nebylo. Druhý, leknuw se nebezpečenstwí swého towaryše a máchnuw rukou spěšně po něm, šťastně sice z nebezpečenstwí žiwota jej wytrhnul, a wšak w kwapnosti swé tak silně jej do oka udeřil, že ho na něm zraku zbawil. Soused oka zbawený, nedbaje na to, že byl nenadálým úrazem tímto od smrti wyswobozen, žalowal onoho před práwem berounským ze škody jemu tou ztrátou způsobené.

Každý práwník nášeho wěku nesoudil by jinače, nežli že žalowaný, poněwadž se škoda náhodou stala, žádnou náhradou druhému powinen není. Ale jak asi suše a prosaicky by rozsudek prošel! Jadrněji odpowěděli purkmistr a rada Starého města pražského na tuto při as těmito slowy:

Moudří a opatrní mužowé, purkmistře a konšelé města berounského, přátelé a sousedé naši milí! Psali jste nám, kterak dwa sousedě waši hlubokou studni stawice atd. Na to poctiwosti waši odpowěď za práwo dáwáme tuto: Poněwadž napřed řečený wáš spoluměšťan, jako syn newděčnosti, dobrodiním za dobrodiní spláceti nechce, ukládáme jemu, aby se pustil do té studnice, z které od swého soudruha wytažen jest, a žádná pomoc lidská aby jemu učiněna nebyla. A jestliže bez úrazu těla swého wyjde, ať jest onen, který jemu oko wyrazil, powinen jemu škodu nahraditi; pakli se jemu ale zdáti nebude do studně se pustiti, ať jest žalowaný od nařčení jeho prost a swoboden.

W. W. T.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (Úmrtí.) Wčera skonal w Pánu, k žalosti swé hojné rodiny a přátel, o literatuře a diwadlo naše welezasloužilý J. N. *Štěpánek.* Pokoj popeli jeho!

Z Berouna. (Diwadlo — beseda.) Při posledním diwadelním předstawení pronešena byla žádost, aby se co nejdříwe něco weselého do sceny uwedlo a tu byla k tomu účelu Raupachowa »Šňupka«, fraška we třech jednáních J. P. Přibikem zčeštěná, a dnes prowozowána. Diwadlo bylo takořka prázdné *, a tudy po zaprawení wýloh toliko pět zlatých wid. čísl. dobročinnému účelu připadlo. Co se hry a kusu samého týče, to ať někdo jiný tenkráte posoudí. — W neděli dne 4. t. m. byla w domě zdejšího lékárníka p. Wojtěcha Balzara beseda držána, a na ni weškerá honorace zdejšího města sezwána. Wýborowé tohoto příjemného wyražení, a sice paní choť řečeného podnikatele a paní Nachanická, sami tu nepříjemnou a obtížnou, ale zajisté wší chwály a wšeho následowání hodnou úlohu přewzali, že každého hosta sami nawštěwou poctiwše, k plesu pozwali. A kdož by byl také mohl jejich pozwáním opowrhnouti? — Schůzka byla četná, howor přátelský a srdečný. Mezi národními tanci, s welikou oblibou prowáděnými, byly p. J. Barzalem deklamowány »Kleppy« a wůbec oblíbený »Sedlák na biliaru« a zpíwány národní písně a několik sborů wýtečného Jelena. Teprw okolo 6. hodiny začala se společnost rozcházeti, obdiwujíc tak rychlé uplynutí dosti dlouhé noci.

M—cký.

* To jsou pěkné nowiny! — Jak pak se srownáwá prázdný a tedy smutný dům s požadowáním obecenstwa, aby se něco weselého hrálo? — *Red.*

Prowolání ke wšem,

kteříž

na zaopatření swých náležících dbají,

zwláště ale

k průmyslnickým měšťanům králowského hlawního města Prahy.

Ústaw pro zaopatřowání wdow a sirotků wyplnil na wzdor poměrně welmi skrowného přistoupení 922 oudů ze wšelikých stawů a náboženských tříd, z nichžto posud 320 žije, šlechetný účel swůj zajisté tak wýtečným způsobem, že až do těchto dob pozůstalým po 311 zemřelých a 2 na mysli zmatených oudech, z nichžto posud 202 pensionistů jsou, prawidelní pensí wyplácí, kteráž za nynějšího času jenom skrze skrowné přistupowání nowých oudů srážku po 40 zl. z pensí třídy 300 zl., a po 20 zl. z pensí třídy 150 zl. obého čísla, utrpuje.

Aby se tedy této částce, ač samo sebou skrowné, mnohým pensionistům ale předce důtkliwé srážce co nejdříwe odpomohlo, aby se řízení a sprawowání této 40letou zkušeností znamenitě zlepšené jednoty i na časy budoucí ubezpečilo a posléz aby ústaw tento, posud méně wůbec známý, obecnějšího prospěchu přinášel: dowoluje si nynější představenstwo ústawu weřejné pozwání učiniti, aby zámožnější a méně mohowité za příčinou opatření wýžiwy pro swé náležité jakož oudowé k tomuto, s ohledu stáří a úloh pro každého zajisté přistupnému ústawu w hojném počtu přistoupili.

Zápasíme a snažíme se, potýkáme a schráníme w tísních žiwota, často s myslí úzkostliwou, pro pozdnější dny wěku našeho, pro bezpečnou, bezestarostnou budoucnost swé rodiny, abychom mohli očekáwati s okem jasným poslední hodinu žiwota swého. A wšak tisíce potkáwají se s neštěstím u prostřed cesty šťastně nastoupené, — smrt zlomila kwapnou rukou krásný kwět jejich naděje. Manželka a opuštěné dítky truchlíce obkličují lože umírajícího otce; pohled do temné budoucnosti je diw nezatiskne! Tyto důležité starosti založily jsou pokladnice pro wdowy a sirotky.

Powstalyť jsou owšem mezi tím časem mnohé dobročinné ústawy, a wšak ústaw premyslnických měšťanů pražských patří k nejstarším, pražě proto nejzkušenějším a ohledem na swé powinnosti bez wší pochybnosti nejznamenitějším. On jest čestným pomníkem šlechetného wšeobecného smýšlení, jemuž naši spoluměšťané a soudruzi nenaleznou swé nikdy odepříti nemohou, a kteréž je pohne, aby součinností tomuto ústawu k wyššímu skwětání pomohli. Wšickni státní občané, bez rozdílu stawu a náboženstwí, mohou do této jednoty za oudy wstoupiti. K tomu účelu wydáwají se w jednotenském kancelláři (w staroměstské cihelně č. 338—1), w hodinách úředních od 3 do 6 odpoledne, podlé ústního aneb písemního, po zaprawené poště zaslaného požádání od představených jednotenská prawidla čili statuty, poslední účetní záwěrky zdarma, jakož i wšecka další wyswětlení stran přístupu do jednoty ochotně se sdělují.

Dne 27. ledna 1844.

Od ředitelstwa a wýboru ústawního průmyslnických měšťanů pražských pro zaopatřowání wdow a sirotků.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 20.
II. roč. běh.

KWĚTY.

15. února
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowě (na betlemském plácku na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších tiskem na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí, půlletně, s patičným sawitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(Pokračowání.)

W tom zašustilo něco za besídkou, a Hedwika, zapal Soběslawůw necítíc, kwapně se ohlédla; i zdálo se jí, jakoby skrze husté listí někoho k zadní fortně ubíhati widěla, ale jelikož se jí to jen jako stín před očima zamihlo, domníwala se, že je to přelud obraznosti její.

»A nyní mi powězte,« obrátila se opět k Soběslawu, »kdo byla ta díwka?«

»Dcera krále Otakara, Blažena!« odwětil tento.

»Ha tedy předce!« zwolala Hedwika prudce; ale najednou se postawiwši, ptala se opět: »Ale jak — ten drzý panic Scharfenecký jí nazíwal sestrou Felicií; jak se to srownáwá?«

»Práwě to mi wyswětluje, že tak dlouho po ní marně pátráno bylo,« wece Děpoltic.

W tom přiběhla Mechtilda. »Nebyl zde hrabě Černín?« ptala se kwapně.

Hedwika i Děpoltic se zarazili. »Jakby sem přišel?« mínil Soběslaw.

»Zdáloť se mi,« wece schytralá Mechtilda, »jakobych ho byla widěla odtud wycházeti. Mýlila jsem se, nebo jak by mu napadlo teprwa dnes newěstu swou nawštíwiti, když jí surowého posla jako na pompu wstříc poslal, a sám si konček té cesty obtěžowal, dokud ho ještě banketty a pijárny w Norimberce nepoutaly,« poznamenala úkladně, čemuž se Hedwika i Soběslaw hlasitě smáli.

»Ano, dnes dáwá markrabě míšenské hostinu,« prohodil Soběslaw, »a tudy snad bude čekati, aby mu pohodlnější místo neušlo; wšak i my budeme míti již čas. Dowolíte-li slečny, tedy wás tam doprowodím.«

Hedwika hlawou pokynuwši podala mu ruku, domů se ubírajíc, a Mechtilda následowala; sotwa že zatajila radost wnitřní nad neočekáwaným zdařením záměru a žádostí swých. —

Skwostná to byla hostina, kterou dáwal Dětřich, markrabě míšenské, shromážděnému panstwu na poctu šťastného příchodu synowce swého Wratislawa, který se měl státi králem českým, a již byli skoro wšichni hosté shromážděni, když Děpoltic s oběma slečnami do weliké síně wstoupil. Starý rytíř Brunecký mohl teprwa nyní dceru swou uwítati, anto po náwratu z Brunšwicka od Otty wzdáliti se nemohl, kterýž nyní s hrabětem Černínem stranou we wýklenku okna důležitě rozmlouwal.

»Nemilou zpráwu zaslechl jsem, dcero má,« promluwil k Hedwice otec její po prwním uwítání, »a wůkolní šlechta jest nad tebou welmi pohoršena —«

»Že jsem pokárala drzost žebráckých tuláků?« wpadla mu Hedwika mrzutě do řeči, »wšak wůkolní záhonková šlechta hodí se dobře k tomu, aby žila w přátelstwí s takowou luzou, na jejichžto kwákot waše dcera nedbá.«

»Wšecko dobře, mé dítě,« wece starý, slabý otec, »ale kdyby se to dowěděl twůj ženich, co by as tomu řekl?«

»Můj ženich wí o wšem,« wece díwka na Děpoltice se podepřewši, »a zapůjčil mi swou pomoc k pomstě nad mým pohaněním.«

»Nu, tedy dobře,« přiswědčí otec a k Děpolticí se obrátiw, prawil: »Knížel přijmete mé díky za wáš laskawý sprowod mé dcery.«

»Nikoliw, drahý rytíři!« odwětí tento, »já mám wíc děkowati, nebo — —«

W tom ale obrátil se Otto, weškeré panstwo se hnulo, a Děpoltic nemohl řeč swou dokončiti, wedl slečny na místa u tabule mezi jinými pannami a pannami jim určené. Hrabě Černín šel práwě okolo Hedwiky, ale sotwa že se lehce uklonil, a wíce si jí nepowšimnul. Na uspořádání Ottowo

bylo mu arci u tabule místo zrowna proti Hedwice wykázáno, Černín však činil, jakoby mu to žádné radosti nepůsobilo, ano, byl tak lhostejný, jakoby zde ani Hedwiky nebylo, což předce hrdou, marnou díwku poněkud urazilo, kteréž jednání ženským hostům příčinu zawdalo, wtip swůj na procházku wywáděti.

»Nuže, Černíne!« obrátil se Otto mezi jiným k Wilému, »druhý den po lenowání našeho milého strýce Wratislawa budeme slawiti wáš sňatek, a já se zowu již napřéd s přítomnými milými mými k wašemu dnu čestnému.«

»Radostí mi bude Waší císařskou Milost i šlechetné panstwo pohostiti w domě mém,« odpowí Wilém hluboce se uklonıw; »co se wšak mého sňatku týče, bude slečna Brunecká stejného mínění semnou, že to ještě nekwapí.«

Hedwika se zarděla a hrdě lilawou pohodiwši nahnula se k Děpoltici, po lewém boku jí sedícímu a začala s ním nuceně žertowati. Celá společnost se zarazila a císař pohroziw hraběti prstem započal s Děřichem míšenským a Wratislawem hlasitý howor.

Tabule byla skončená a markrabě míšenský zwal hosti k tanci do jiného sálu, z něhož na pokynutí jeho hlučná hudba se ozíwala. Radostně přijali winem a ohniwými očmi krásných díwek rozjařeni pánowé pozwání to, a w plesném rozhoworu následowali knížata, kteří Otta sprowázejíce ostatním byli nadešli.

»Slečno!« promluwil Wilém k Hedwice, u dweří za ruku jí chopiw, »žádám wás o krátkou rozmluwu mezi čtyrmi očmi.«

»Jaká drzost!« rozhorlila se Hedwika; »zdržowati mě we dweřích!«

»Slečno!« dotíral Wilém důrazněji; »nechť je to drzost, čili nic, ale o rozmluwu wás žádati musím, abychom předešli nemilému wýstupu weřejnému.« A silně jí za ruku chopiw, táhl jí nazpět do wečeřadla.

Polo nuceně, polo dobrowolně následowala Hedwika. »Že slušnost k waším cnostem nenáleží, jsem přeswědčena,« prawila, »A nyní mluwte krátce, co mi ještě chcete? nebo soudím, že my spolu nic wíce wyjednáwati nemáme.«

»To je práwě, co jsem wám říci chtěl,« odtušil Wilém chladně, »a zde wám wracím jedinou a poslední památku okamžité náklonnosti waší« — připojil prsten Hedwice podáwaje. Tato wšak sebou trhla; neboť ačkoliw se ho sama odřekla, předc jí to welice překwapilo, když Wilém sám tak chladně swazek rozwinul, jenž srdce jejich na wždy poutati se zdál, a nyní, když to již newyhnutelně pro ni ztracen byl, wrátila se rázem celá wášeň prwnější k němu lásky nazpět, a nestálá, marniwá díwka byla se tak ulekla, že ani slowa pronesti nemohla. Upřeným okem, s bledou lící, s chwějícíma-se rtoma hleděla na Wiléma, a ruce její byly skleslé, aniž je mohla pozdwihnouti, aby podáwaný sobě prsten přijala.

»Wezměte jen,« nabízel Wilém, »moje prostá mysl nehodí se pro wašeho hrdého, líčeného ducha; Děpoltic wám spíše srdce naplní,« při tom jí wtiskl osudný ten kroužek do ruky. »Když jsem wás dnes po příjezdu Wratislawa nawštíwiti chtěl, šel jsem, chtěje wás překwapit zahradou — ostatní wíte, an jste se ohlédla, když jsem ze zahrady ubíhal.«

»Já jsem ztracena!« zkřikla Hedwika, obličej oběma rukama si zakrýwajíc, a wrhla sebou na stolici, prsten jí wypadl z ruky a kotálel se daleko od ni. Wilém toho sobě nepowšimnuw, přistoupil k ní blíže: »Chci ušetřiti waši čest, slečno! Odřekněte se mě weřejně, tak aspoň bude swět mysliti, že wy jste prwní úmysl swůj změnila; jinak bych musel já krok ten učiniti a pak bych, jako muž a šlechtic, příčinu tajiti nesměl. S Bohem! buďte šťastnější a — lepší,« doložil, lehce se ukloniw a odešel.

Hedwika seděla jako přimražená; jen těsné wzdechy winuly se z prsou jejích, a zdálo se, jakoby slowa Wilémowa ani neslyšela.

»Tedy opowržená!« zwolala, když byl Černín odešel, a hrdost její takto pokořená, ulewila sobě hojným tokem slzí.

Bystře pozorowala Mechtilda Černína, když do sálu tanečního wstoupil, a její ostrowtip, láskou napnutý, dal jí hned uhodnouti, co se asi mezi ním a Hedwikou bylo přihodilo; i čekala, aby wětší jistoty dobyla, na Hedwiku; když ale tato dlouho nepřicházela, bylo jí to předce podezřelé. Odešla tedy wyhledat Hedwiku we wečeřadle.

Ta seděla zde ještě, jak jí byl Wilém opustil.

»Pro Bůh!« zwolala Mechtilda; »Hedwiko, co se přihodilo?« A k Hedwice přiskočiwši sewřela hlawu její we swou dlaň. »Drahá, co je ti? co se stalo?« ptala se.

Hedwika položila hlawu swou na domnělou přítelkyni a dlouho to trwalo, nežli se wnitřního pohnutí tak dalece zmocnila, že mohla wyprawiti, co se bylo mezi ní a Černínem přihodilo. U wyprawowání tratila se její malomyslnost a hrdost, slowem wšecky wášně rozmazleného děcka se wra-

celý silněji než kdy jindy naspět, a když končila, plálo oko její diwým ohněm pomstychtiwosti. »On mnou opowrhl,« končila wášniwě; »hrdé hrabátko se mne odřeklo, a knížata žehrali o úsměw můj; pohaněna, potupena jsem od toho, kterého jsem z nicoty duševní pozdwihnouti chtěla k blankytu milosti swé, — a já nemohu, nesmím se ani mstíti — Mechtildo! to je bolestné; neboť čest a powěst má je w rukou jeho.«

»Tak tě ráda slyším mluwiti,« usmíwala se slečna Dornachská; »spíše to sluší hrdé Brunečce, nežli pláč a malomyslnost. A proč? Blazínku, wždyťs tomu sama chtěla, a že on tě předešel, nezasluhujeť wěru twých slzí; máš raději mysliti, jak bysi pomstila pohanění swé, a k mlčeliwosti wěčné ho přinutila, že tě překwapil w náručí Děpolticě.«

»Ano to chci! — ale jak?« ptala se Hedwika horliwě. Jiskra ta chytila, neb úkladná Mechtilda wypočítala dobře hru swou.

Co obě díwky o tomto předmětu we wečeřadle se radily, dosáhl dobrý rozmar hostů w tanečním sále největšího stupně, a Otto pohlížel radostně na to množstwí znamenitého panstwa, jehož wětší část teprwa ke dnu lenowání Wratislawowa králowstwím českým přijíti měla; w duchu již widěl Otakara s trůnu swrženého a Bedřicha Hohenstaufského z říše wyhnaného. Totéž snad i tušil markrabě míšenský, který se darmo snažil synowce swého, nejapného Wratislawa, rozweseliti; i zlobil se, když mu Wratislaw wyznal, žeby si raději již na loži pohowěl, nežli zde tak dlouho bděním se namáhal, a když mu strýc připomenul na korunu českou, newěděl, jakby koruna někoho oblažiti mohla.

Děpoltic opět nedbaje na nepřítomnost Hedwiky, wyrážel se zatím s jinými pannami a okouzlowal je swou dwornosti i tělesnou krásou; tam zas rokowalo několik starších pánů o nastáwajícím lenowání a budoucím tažení wojenském, tu opět několik mladíků posuzowalo, které ze shromážděných panen koruna dnešního wečera náleží, a prohazowali wtipy, když zamilowaný párek we wíru skoro neustále znějící hudby okolo se wznášel. Na druhé straně činil pan Hawel z Lewhrádku několika okolo stojícím krajanům šprýmy, nebo kul werše na panny německé, se šťáwou citrýnowou je porownáwaje. W takowéto zábawě nepozorowal žádný, že Hedwika s Mechtildou schází.

(*Pokračowání.*)

Slowo o diwadle w Praze w XVI. století.

Že umění diwadelní w Čechách již od nejdáwnějších časů prowozowáno bylo, o tom budę snad málo našich čtenářů pochybowati. Mámeť již ze XIII. století našeho starého »Mastičkáře«* kus dostí rázný, a byť sem tam trochu příliš pádně wtipný, lepši než mnohé z našich nowomodně kulhawých. Kdo asi tenkráte ten a podobné kusy prowozowal, státoby za to, kdyby se mohlo wěděti. — W XVI. století byli zwláště studujíci hlawní pěstitelé toho umění a sice wedením swých professorů. Zwláště klassické kusy latinské a jiné podlé jich wzoru nowě skládané býwaly dáwány od university Karlowy, potom pak o záwod s ní též od jesuitů, když tento řád do Čech uweden byl. Některé zpráwy o kusech od jesuitů dáwaných, kteréž ze souwěkého rukopisu tutó podáwáme, dáwají nám nemalý pojem o účastenstwí, kteréž w lidu českém takowá prowozowání nalézala.

Dne 17. unora roku 1560 prowozowala se na školním dwoře »comoedia Euripi« w jazyku latinském, ku kterémuž představení tak silný proud diwáků se byl přiwalil, že o něčem podobném žádná paměť lidská powěditi neuměla. Sešlo se, jak rukopis klade, osm i deset tisíc lidí. Obsah té komedie byl docela ze žiwota wyňat; a chyby i hříchy lidské, ďábly nastrojenými personifikowané, zwláště pak marnost pozemská a bídnost i mrzkost žiwota tehdejšího, od jesuitů co nejžiwějšími barwami nakreslené, obecenstwo tak mocně dojalo, že, ačkoliw při prwním spatření nalíčených ďáblů někteří děsili se a někteří z plného hrdla wolati počali: »Hle, ti nás chtějí nalíčenými ďábly strašiti, newědouce, že sami od skutečných ďáblů budou sežráni!« Nicméně přewýbornou hrou naposledy wšickni jako smyslů swých zbaweni, radostné wytržení swé hlučným tleskáním jewili. Čtyry dni po sobě byla hra opakowána; po páté u přítomnosti arciknížete Ferdinanda a nejwyšších jeho dwořenínů na nejrozsáhlejším dwoře zámku pražského prowozowati se musela, a konečně od rektora Hoffca do němčiny přeložena a wždy opět prowozowána swého účinku dosáhla.

Den 19. w měsíci září roku 1562 přilákal nesčíslné množstwí Pražanů na dwůr kolleje jesuitské, kde zase nádhernou krásou připrawené diwadlo kynulo. Uwedla se do scény tragedie o »Saulowu zahynutí a korunowání Dawida na králowstwí.« Dokonalost, s jakou tato hra se prowozowala, musila podiwení hodna býti. Tábor krále Saula a Filistinských zdál prý se wšem jako prawdiwý, a boj mezi oběma stranama tak přirozený prowodín byl, že mnozí z diwáků skutečný boj widěti se domýšleli a trnouce a strachujíce se hrozného pokřiku zdržeti se nemohli. Owšem stará, tehdáž ještě newychladlá bujnost wojenská Čechů mohla k tomu dosti přičiniti. Awšak prohloupení jistého wojína bylo by málem celému představení na ujmu přišlo, kdyby onoho wšech diwáků roznícení nebylo býwalo. Wojín ten, nikdy před tím nic takowého newiděw, w osobě Saula skutečného krále widěti se domníwal, a beze wšeho rozmýšlení na dějiště wstoupil, před krále poklekl a do latinského jazyka hercům nenadále češtinou wpadnul. Prosilť jej o almužnu, odwoláwaje se při tom na swé wojenské zásluhy a na rány, které mu nepřítel wlasti byl zasadil a wlast zaceliti opominula. Improwisací jeho učinili na štěstí konec dwořští bláznowé, kteří práwě wystoupiwše — neboť bláznů nesmělo ty časy tak hned w některém kuse scházeti — s ubohým žerty tropiti počali a obecenstwo, které z počátku newědělo, w čemby stálo, z klamu konečně wywedené, k tak náramnému smíchu přiwedli, že wojín blud swůj nahlídnuw, zahanben pod prkna se skryl a odtud dříwe newylezl, až diwadlo se skončilo a diwáci se rozešli.

(*Dokončení.*)

---

* Wiz Wácsl. Hanky Starobylá skládání. 1823.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (Úmrtí.) Dne 10. tohoto měsíce zemřel welebný a mnohowážený p. *Antonín Horaj* prof. pastoralky na zdejší uniwersitě, býwalý starší kaplan při starobylém chrámu tejnském. Muž nad míru hodný a učený, jemuž nebe nepřálo, dlouho we swém nowém powolání působiti; neboť w květnu 1843 na stolici professurskou dosazen, již tak záhy z toho swěta po krátké nemoci se odebrati musel. — Jakou radostí oplýwal každý, když on se professorem stal! Wědělť se, že jen on co důstojný kněz a horliwý wlastenec wšem našim potřebám wyhowí a wšech lásku sobě získá. A teď! — žel náš jest newýslowný; k Twůrci wroucí naše prosby wystupují, by w lůno swé jej přijmouti a wěčného blaha mu uděliti ráčil. *F. K.*

Z Plzně. (Český taneční ples.) Radostný cit proniká prsa každého horliwého wlastence widoucího, an nowý, ušlechtilý žiwot národní wšude po městách wlasti naší se projewuje a i weřejně s jakousi hrdou swědomitostí jewiti se počíná. Mohl bych Wám několik wětších měst jmenowati, kde jsem, znaje jich někdejší neweselé, neřci-li zmalátnělé a odnárodnělé poměry společenské, welmi příjemně překwapen byl nynějším pružným žiwotem a zdárným počínáním. Wěru, láska k wlasti má do sebe cosi čarowně zajímawého, ať tak dím, nakažliwého. Kdekoli jsou dwa neb tři mužowé, národa swého, wlasti a řeči mateřské milowní, táhnou rychle mnohých za sebou, ba takořka i k sobě powyšují. Země česká zajisté chowá w lůně swém mnoho ctných, ušlechtilých a wzdělaných mužů i paní, do jejichžto srdcí ještě nepadla božská jiskra wlastenectwí; křesne-li apoštol prawý mezi ně, rozežhne se i w nich oheň swatý. *Swatý* prawím; neboť prawá, horliwá láska k wlasti a národu zasluhuje toho jména zajisté. — Newím, abych se byl kdy tak srdečně potěšil, jako dne 7. t. m. w staroslawné Plzni. Nemoha pro wzdálenost i jiné neméně důležité příčiny přijeti k Wám do Prahy, zajel jsem si do bližší Plzně, kdé w týž den společnost městských střelců dáwala *český* bál. Český táhete se? Ano! Zwací lístky (pražským na wlas podobné); taneční pořádek, howor, hudba, tváře, wše bylo české. Prostranný sál w hostinci »Hamburku« byl barwami českými wkusně ozdobený; znak města s emblemy ostrostřelců a nápis český skwěl se w ohni nade wchodem do toalety pro dámy. Škoda že jsem si ten pěkný nápis dobře nepamatowal! Zněl asi takto:

»Swětoznámou wěrností se oslawili
Naši statní předkowé:
Abychom jich hodni byli,
Buďme my též wěrní Čechowé!«

I hemžilo se tu weliké množstwí uniforem a to nejen střelců zdejších, ale i rokycanských, pražských od jízdné gardy atd., mezi nimiž bylo spatřiti i důstojníky linie, husarů a cís. myslivců. Pestrý to dáw, pomyslíme-li si k tomu hojný počet wyššího úřednictwa a honorací, kwět spanilých dám a hezký sbor zdejších měšťanek. Weselost nenucená, která hned od počátku we wšech prostorách panowala, wznesla se na nejwyšší stupeň, když po půlnoci zawzněla z wyssokého orkestru: »Sousedská«. Tancowaloť se we třech kolonách a přece ještě nebylo místa pro wšecky, kterýmž lákawá hudba s mocným kouzlem do starých noh byla wjela. *J. M.*

Z Widně. (Studenti — slowanský bál — český báleček.) — (Z přátelského dopisu.*) — Ubíraje se do Widně, nemyslil jsem jinák, nežli že je tu Slowan jako Žid mezi Filistinskými — ale překrásně jsem se omýlil. Na uniwersitě alespoň najdete nátemný počet Slowanů, a sice ze wšech wětwí welebného stromu slowanského. Nejen Čechowé a Morawané — i weliký počet Horwatů, Srbů a Poláků zde studuje. Wšickni tito jsou jako přátelé wespolek; wšickni, ačkoli k rozličným národům patříce, uznáwají a cítí předce, že jsou jedním swazkem krwe a osudu spojeni. Následek toho je znamenitý počet přátelských společností, kdežto se našinci scházejí, buď howoří, buď slowanské časopisy čítají, buď také trochu popijí. Duch wzájemnosti je wšechny prowíwá — bohužel že Čechy nejméně. Či se mi jen tak zdá, a jsem zase na omylu? .... Dne 4. unora měli jsme na Josefowě slowanský bál. Jsem přeswědčen, že wás tato nowina wíce potěší, nežli sám wáš český w Praze. I bylť to w prawdě krásný, skwostný bál. Sál, ačkoli ne tuze prostranný, byl welmi hezky ozdoben a společnost wybraná. Čeček tam mnoho nebylo, tím wíce Horwatek a Polanek. Arciť byste byl také mnoho německých zwuků zaslechl, zwláště z úst krásného pohlawí; ale nejwětším dílem se předce jen slowanský mluwilo, i byla to zwláštní rozkoš, poslouchati tu libozwukou směsici jazyka našeho, polského a horwatského. Nejwíce mě těšilo, že Miloš, býwalý kníže srbský, a hrabě Kolowrat-Krakowský tento bál swou přítomností poctili. Z polského šlechtictwa jsem poznal hraběte Zamojského, z ilirského hrab. Padziče. Také tu byl Vuk Stefanowič s překrásnou dcerou, dwa důstojníci černohorští w národním oděwu, a j. Ozdobou celého plesu byly dwě Polanky, díwky welmi líbezné. Poláci tančili mazur, Ilirowé kolo, české národnosti representantkou byla Polka. — Miloš wytrwal do 3 hodin — já (owšem osoba hned po Milošil!) do rána bílého. — Dne 6. unora měl zde jistý český úředník swatbu. Při oddawkách zpíwali jsme české kwarteto — neboť musíte wěděti, že tu čtyři statní Čechowé nyní častěji kwartetta zpíwáme, já že jsem prwním basistou a že jako anděl sletním hlasem do toho troubím! — posléze ale byl w nějakém hostinci na Widni držán český báleček. Mezi jiným tančili jsme strašáka a zpíwali zase kwartetta. Ale ten milý strašák byl by nám málem strašáků nadělal. Některým pánům, kteří by naše nejnewinnější kroky rádi na křiwo wykládali, zdál se to býti tanec plný tajného wýznamu! Měli jsme powědít, co to dupání, tleskání, otáčení a hrožení prstem znamená! A my předce byli tak newědoucí jako mladátka. Když se náš milý, starý strašáček z wesnic do Prahy stěhowal, zajisté si nepomyslil, že někdo w jeho newinné, dowádiwé hře jenom stín toho pohledáwati bude, co by snad páchlo nebezpečným tajemstwím. —

* Laskawému čtenářstwu bude snad milo zwěděti, že p. dopisowatel teprwa před nedáwným časem z Prahy se ubíraje, skoro ani řádky české napsati neuměl — a hle! kam dospěl nyní w cizině! *Red.*

Diwadelní náwěští.

W neděli dne 18. unora 1844 bude se we prospěch panny Forchheimowy prowozowati: **Seznámení na barwířském ostrowě, Unešení w Hwězdy a Zasnoubení w Chmelu.** Fraška we 3 jed. od W. Filípka. Hudba od J. Škroupa.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 21.
11. roč. běh.

Časopis tento se wa skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších tikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

17. unora
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

Wilém wšak newšímal si ničeho; odstoupil stranou a zabral se do hlubokého přemýšlowání. Nemyslil nyní na Hedwiku, ani na zklamanou swou lásku; neboť, jak mile newěru slečny Brunecké seznal, bylo mu, jakoby jí nikdy byl nemilowal, ba jakoby ani Hedwiky na swětě nebylo, a žiwěji wstoupila mu na pamět hlubokost, swatost lásky prwní jeho milenky české. Ale ani na to nyní nemyslil; neboť každou jeho myšlénku zoujala wlast a hrozící jí nebezpečí; poznal neprawé jednání těch, kteří se přidrželi Wratislawa, nebo spíše Otty, ješto Wratislaw we swé lhostejnosti a pohodlí milownosti byl jenom nástroj w rukou strýce swého a falešného, křiwopřísežného Otty. I uzawřel přečkati den lenowání, pak ale odebrati se do Čech a státi wěrně při Otakaru.

W tom přistoupil k němu rytíř Lewyhradský, kterýž powyraziw krajany, Wiléma osamotě státi uzřel a k němu se odebral. »Což tak sám, pane Wiléme?« ptal se. »Či nechceš míchati se w daw weselých, že ti schází luna duše twé, panna Hedwika? nebo jste se opět pohněwali, jako we Frankobrodě? — nechejž wrtochů, pane bratře! a mysli, že snad zítra w prach se obrátíš; jen přítomnost je naše, a té užíwejme; protož owěnčíme pohary a weselme se, dokud ještě čas náš!«

»Tyť se owšem můžeš weseliti,« odwece s lehkým úsměwem Wilém, »a nezáwidím ti to; mne wšak jiné, důležitější příčiny — «

»Wím, wím!« směje se rytíř Lewyhradský — »panna Hedwika.«

»Ach, toť již na wždy zapomenuto,« wskočil mu do řeči Wilém; »přemýšlel jsem o nynějších událostech, w nichžto se koruny a země, národy a blaho jejich we hru lehkomyslně sázejí, a proto, wše dobře rozwážiw, jsem uzawřel, wrátiti se zpátky — a ty půjdeš semnou, pane Hawle, wiď?«

»Ty chceš tedy swou newěstu opustit?« ptal se rytíř Lewyhradský w udiwení.

»My se k sobě nehodíme,« prawil důwěrně Wilém, »a slečna Brunecká se umí potěšiti nad mou ztrátou; ale to jsou maličhernosti, ona se mě sama odřekla a já neželím; ba kdyby wzájemná láska naše stejnou mocí ještě plála, nečinil bych jináče; neboť jsem nahlédl do sítě záměrů Ottowých chytře setkané a widěl jsem, že se o naši wlast hraje — proto se wracím k Otakaru a ku swé powinnosti zpět, i doufám, že mě následowati budeš.«

»Budu, pane bratře!« podal pan Hawel Wilémowi ruku, »mně se to celé kutí hned z počátku nelíbilo, ale působilo mi žert, nebo jsem widěl, že Otto dělá oučet bez hospodáře, a proto jsem zůstal, abych se obweselil. A kdy chceš odejíti?« obrátil najednou řeč k otázce.

»Chci dočkati konec té komedie, ale pak se ani hodinu déle nezdržím.«

»Basta!« přiswědčil pan Hawel, »to mi práwě whod. Chci zatím wypátrati, zdali zjewení-se osob dáwné minulosti jen pouhý přelud obraznosti anebo skutečnost byla — a zda-li to, Wiléme — ha! pak bysi musel od hrdé Němkyňky, panny Hedwiky, žádati zadost učinění.«

»Proč? co? jaký přelud? co za osoby?« hrnul Wilém otázky dychtiwě. Wšak w tom wstoupila Hedwika s Mechtildou do sálu, a Děpoltic, sotwa ji zočiw, přikwapil k ní, do wíru tancujících ji strhnuw.

»Ten jde na lep!« smál se škádliwý, weselý rytíř. »Wěru, jak důmyslné jsou i ty díwky německé, wždy mají ženicha za lubem!« A poněwadž ho wíce bohatýrů obstoupilo, aby se powyrazili šprými jeho, musel Wilém pro nynějšek odříci se odpowědí na otázky swé.

Mechtilda začala nyní hru swou, chtíc obrátiti pozornost Wilémowu na sebe — ta blahowá! Hrála na tichou, a když Wilém okolo ní šel, wzdychala, jakoby nějaký wnitřní žal srdce její swíral, ale několik slow Wiléma k ní pronešených byla celá odměna namahání jejího. A tu nyní wypukla celá wášniwá náružiwost její, tak dlouho w marné naději tajená. »Ha tedy marně!« prawila w největší zlosti k sobě, a oči její zahořely ohněm diwým, sžírajícím — »a ještě tak úsměšně, tak potupně zawržená, to zapomenouti nemohu. Ha! ty hrdé hrabátko, myslil jsi zašlápnouti červa; ale on ti wbodne smrtící osten w zrádná prsa twá — tak mi pomoziž nejswětější Panna!« A diwě po Wilému hledem pomstychtiwým šlehajíc stranila se společnosti jiných, aby o samotě oddati se mohla zámyslům wražedným; neboť wášeň její wypukla skoro w šílenstwí a bylo se co o rozum její báti.

Ostatní wšak hosté weselili se až daleko přes půlnoc.

10.

Sotwa se ráno buditi počalo, panowala weliká činnost po náměstí a ulicích norimberských; neb nastáwající slawnosti a sjezd panstwa ku dworu Ottowu přilákal kupce, kramáře, mastičkáře, žebráky, kejklíře, hráče a lid wšelikého druhu do města; neboť wěděli, že při takowých případnostech panstwo štědré je a mnoho skupuje i promarní.

Tu wykládal benátský kupec drahé kmenty wýchodu; byltě snadno k poznání po černém aksamitowém šatu, po přísném, záhybowitém obličeji, w nějž ráz strachu jasně weryt byl — strachu totiž před přísností zákonů domácích; proti němu snažil se Janowan dle národní nenáwisti zahanbiti Benátčana skwostnějšími kmenty a pohlížel záwistným okem na soka, kdykoliw tento něco skwostnějšího wyložil; — tam opět prohlížel důkladný Němec každou lať a každý hřebík boudy swé a kdykoliw nowý hřebík zarazil, přeswědčowal se, zdali pewně drží, a tak ještě stawěl, když druzí již prodáwali. Tu zase wykládal Armén drahé kameny, jichžto lesk w odrážejícím se slunci mimojdoucí oslepowal a diwem naplňowal; tam lákal rytířstwo krám Poláka skwostnými pochwy, třmeny a šabraky naplněný, tu zas obweselowal kejklíř weselou mládež a otrhanou luzu; slowem, každý, nechť si přál, cokoliw, mohl se uspokojiti, měl-li totiž peníze. Největší wšak tlačenice panowala okolo welké boudy blíž hlawního chrámu. Byltě to bouda skwostnější ostatních, we wnitř čalouny okrášlená a mnohými skříněmi naplněna. We skříních stálo množstwí wětších, menších lahwiček, rendlíčků a swazečků. Před boudou bylo wystawěno lešení, a na něm stál wysoký muž s wycpaným hrbem, w šatě ze wšelikobarewných kousků sfátaném, w šišaté, rolničkou na konci ozdobené čepici. W jedné ruce držel plácačku, w druhé weliký, dlouhý kus pergamenu na obou stranách popsaného; z každé kapsy strakaté kazajky jeho wykukowala weliká láhew, kterouž, časem pergamen mezi zuby položiw, kolem ukazowal, a pak pergamen do ruky wzaw, počal čísti, každou řádku rozličnými zdařilými i nezdařilými, časem i podlými wtipy doplňuje, což pokaždé weliký, ba někdy až řihawý chechtot okolostojících působilo. — »Weliký a učený doktor, wšech doktorů arcidoktor, který s Hyppokratem spáwá a s Gallenem wstáwá, dominus et dominus Cleophasius, Sulpitius, Vitalis, Andreas Samarita, jenž přírodu w tajných dílnách jejích na školách salernských pozorowal a wšecky tajnosti její wyskoumal, uzawřel norimberským měšťanům a statným rytířům, slowem: wšem wšudy zde shromážděným, weliké dobrodiní swým uměním prokázati, a prodáwá zde w nejlewnější ceně následující diwotworné léky a kapky« — a nyní následowala dlouhá řada léků prawdiwých i lžiwých; ku každému wšak přidal famulus, nyní šašek a dohazowač, jak podotčeno, nějakou průpowídku, což působilo, že principal jeho sotwa prodáwati a peníze tržiti stačil.

Tu přistoupil smělý panoš z dawu lidstwa k lešení. »He, šašku!« udeřil bičíkem na dřewěné zábradlí.

»Co ráčíte?« sehnul se hbitě tento — »chcete nějaký nápoj lásky pro swou berušku, můj laskawý?«

»Mlč, breptale!« okřikl ho pánowitý panoš; »powěz, mohu s twým pánem nyní mluwiti?«

»I owšem, owšem!« uklonil se okřiknutý famulus, »račte jen dále!« Přitom ukázal na dwéře do wnitř boudy wedoucí.

Dottore Saramita blýskal radostně očima, že se mu obchod tak šťastně daří, a nepozorowal panoše wcházejícího. W černý aksamit oblečen, s bílým, širokým límcem okolo krku, na prsou zlatý, před lety od krále Otakara darowaný řetěz a tenký, dlouhý kord po boku, wše to nemohlo mu dodati wážnost, poněwadž obličej jeho lety w záhyby složený, nyní i tu důstojnost tratiti počínal, jakowouž ještě za času jeho dlení na dwoře krále českého někdy ukazowal; lest a pokrytstwí,

z oka jeho záříci, zastiňowaly nyní wšecky krásnější cnosti duševní, pakli kdy jaké míwal, neb tyto byly by musely zajíti u weřejném, neustálém se-potloukání po trzích a slawnostech Německé říše, kde líky swými lidi powěrčiwě šidil, a tudy nemohlo i umění jeho, w skutku newšední, větší wážnosti w něj samého mu dodati. K osprawedlnění jeho poněkud, ale wíce na důkaz surowosti a newzdělanosti wěku tehdejšího buď řečeno, že wšickni lékaři nebo spíše mastičkáři se šašky swými tehdáž po trzích táhli a na swrchu popsaný způsob léky swé powěrčiwým lidem za drahý peníz prodáwali.

»Pane doktore!« ozwal se panoš, když byl chwíli nepozorowán počkal.

»*Cosa?*« obrátil se hbitě Saramita a panoše bohatě wystrojeného spatřiw, uklonil se plaziwě: »Co ráčíte, můj nejdražší? jsem k službám.«

»Můžete se asi na hodinku odprázdnit?« wece panoš. »Má slečna by s wámi ráda mluwila.«

»O *mio caro*, třebas na dwě,« zaradowal se w naději hojného wejdělku Saramita, »a smím-li prositi, můj laskawý! kterak se jmenuje waše slečna?«

»Hedwika Brunecká, můj zwědawý!« odwece panoš; »ale nemařte času a pojďte!«

»Hned, hned!« zwolal radostně Saramita po biretu swém se sháněje — »tedy urozená slečna Brunecká — o toť mám třebas celý den čas!« připojil, neb dobře znal bohatstwí a marniwost Hedwiky. A na famusa zawolaw, by zatím odbýwal kupce, odešel s pánošem.

(*Pokračowání.*)

Slowo o diwadle w Praze w XVI. století.

(*Dokončení.*) Dne 28. října r. 1563 arcikníže Ferdinand, weliký komedie milowník, přistrojil dwořeninům swým a šlechtě, w Praze tehdáž w nemalém počtu se zdržujicí, w skutku krutěkrásné podiwání. Prowozowala, totiž dle nařízení jeho, kollej jesuitská na hradě pražském tragedii »Philopedius« a došla-li prý předešlá představení pochwaly a obliby weliké: wydobyl sobě Philopedius sláwowěnce. Neb když druhého dne Pražanům w kolleji na dwoře tato pochoutka se dostala, pohnula prý tak mocně obecenstwem, že žádný s diwáků hned při prwních scenách slzím ubrániti se nemohl; když pak scena poslední jinochy před obecenstwo uwedla, kteří pro swé hříchuplné žiwobytí od čertů ohněm soptících pronásledowáni, trháni, w propast pekelnou metáni, nářek a bědowání duše pronikawé z plamenu jizliwého wzhůru wysílali: tu neznaly slze w očích jeho žádných mezí, a sténání úzkostné naplnilo prý celý dwůr.

Dne 19. září roku 1564 w scenu dána byla komedie »Fucus«, která na žádost milowníků diwadla druhý den bywši opakowána, nemalé obliby po obakrát došla.

Dne 15. října roku 1565 prowozowala se komedie »Mille-Artifex« u přítomnosti 3000 diwáků a ku spokojenosti jich. Druhý den opět dána 6000 lidí prý přilákala.

Dne 14. dubna r. 1566 prowozowalo se »Wzkříšení Krista pána« prwé na hradě pražském u přítomnosti mistokrále, arciknížete Ferdinanda a wší šlechty, potom den na to na dwoře kolleje před obecenstwem welmi četným. — Měsíc říjen přinesl truchlohru »Jan křtitel« a prosinec, »Pastýřowé k Jesulátku se modlící«. Po skončení této hry přednášel jeden z jesuitů tak welmi krásnou báseň o narození Spasitele, že pan purkmistr Starého města pražského a jiní učení mužowé sobě přepis wyžádali.

Dne 12. října roku 1567 k weliké radosti wšeho pražského obecenstwa prowozowali konečně jesuitowé také hru w *českém* jazyku, totiž tragedii »Sw. Wáclaw«. Jak tato hra srdce české dojímala, wyswitá z toho, že nejen bezpočtukrát se opakowala, ale i weliký díl zášti a nenáwisti, která až posud mezi Pražany a jesuity panowala, zapudila a mír mezi oběma poněkud učinila; neb šlechta pod jednou způsobou jednomyslně uznala, že tímto způsobem towaryšstwo wíce získati může, nežli wšemi marnými řečmi o lásce křesťanské, o náklonnosti atd. a lid sám z diwadla jdoucí, weřejně wolal: »Nyní teprwa jesuité český chléb náš zasluhují; ať pokračují, jak začali; ostatní se poddá.«

Roku 1568 wypuknul w Praze strašliwý mor, a jesuité musili kollej swou na delší čas zawříti. Otewření škol w měsíci lednu roku 1569 oslawilo towaryšstwo hrou diwadelní. Prowozowal prý se »Obraz kacířských ukrutností, spáchaných we Francouzích«, které tehdáž w ústech weškeré Ewropy byly. Arcibiskup pražský a weliký počet nejwznešenějších osob byli při prowozowání přítomni a jemu welikou pochwalu neodepřeli. Ku konci září t. r. dáwala se komedie »Euripi« a pětkrát opakowána oblibu obecenstwa zřejmě jewila.

Roku 1570 a 1571 prowozowalo se »Umučení Páně« a tragedie »Sw. Wawřinec«.

Rukopis neklade sice žádných dalších zpráw o prowozowání dramatických her; ale jak z jiných pramenů wíme, přinášela štědrost jesuitská i pozdější léta každého Pražanům něco nowého. *Wáclaw Žďrownický.*

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Liblína. (**Uznání zásluh básnických.**) Majitel zdejšího panstwí, české oswěty jako wůbec wšeho dobra milowný, wys. uroz. pan hrabě *Wurmbrand*, poslal nedáwno darem našemu welice zasloužilému národnímu spisowateli, wel. panu Janu Jindř. *Markowi* (Jan z Hwězdy) skwostnou lampu s těmito řádky:

Slowané Wám wěnce pletou,
Že jste zbudil české hlasy,
A že Wámi znowa zkwetou
České řeči zlaté časy.
Waše snaha, wždy ctěná,
K rozwinutí ducha mířÍ;
Waše Musa utěšená
Jasné swětlo w lidu šíří;
A kdo we swé wlasti milé
Rozšiřuje swětlo čilé,
Ten ať zase swětlo má,
Když se oko namáhá!
Waší Musou wždy hyne
Temno w duchu krajanů:
Za to ať Wám swětlo kyne
Z toboto zde kahanu;
Wy sic chcete wyhladiti
Temno z celé wlasti swé:
Já chci aspoň wypuditi
Z Wašeho je pokoje.

Dáno na Liblíně.

Wilém hrabě z Wurmbrandu.

České diwadlo w Praze.

(Od jiného referenta.) W neděli dne 11. unora dáwal se k prospěchu wšech zpěwáků diwadelního zboru sase jednou quodlibet pod jménem »Thespisowa zahrada« s druhým titulem: Šelma kdo dělá wíc než může, aneb wlastně, jak se český překladatel neobwyklou elegancí wyjádřil: Jen šelma wíce koná než může. Přirozenoť, že se beneficianté při uspořádání tohoto na mnoze hudebního quodlibetu na wšecky téměř odstíny w oblibě tisícehlawého mnohojeda »Obecenstwa« ohlíželi. Jednoduchá ale myslijemná hudba Šwejcarské rodiny, imperatorský lesk a důstojnost Spontiniho, duchaplná řeč nepoutané obraziwosti Auberowy, slawného Pesařana blesknawé bohatstwí w melodiích, ušim lahodiwé frase nejšťastnějšího ze wšech skladatelů, Donizettiho, a walčikowé rhytmy méně šťastného Ricciho: wšecky tyto dary byly nám poskytnuty a ponejwíce w zlatém poháru. Prowedení těchto dílem skwoucích, dílem oblibených komposic přiwedlo nám zlášť na um uwážení w prawdě trudomyslné, že wšecky tyto krásné síly, jimiž náš mladý národní ústaw operní opatřen byl, již w krátce do wšech čtyr uhlů swěta rozptýleny býti mají, teď prawě, an prwní wždy newyhnutelné překážky šťastně odstraněny, teď, kde by mladý šťáwnatý štěp wýtečné owoce přinášeti mohl, *owoce*, jejž by nám mnohá wenkowská residence záwiděla. Wěru wy pánowé, kteřjžto u wysoké moudrosti swé wše, cožkoli wlastenského, žirawým loubem domniwawého parozumu swého poliwáwáte, kteříž wše, co cizozemské, nesmírně přeceniwajíce, ačkoli jste to jen z jistých časopiseckých článků, lžiwým podáním poznali, wždy předce paralelly dělati chcete s neznámými wám welikými osobnostmi, wěru, teď wám to, pánowé, nedopouštějíce se tím nijaké neskromnosti, swobodně a bez obalu říci můžeme: že se česká zpěwohra se smělým čelem na každé jen poněkud nestranné porownání wystawiti mohla. Jděte »*wen*« a poznejte ty welikolepé tak řečené *dworní* operní ústawy wlastního oka hleděním; co tam naleznete w těch mnohoslawených chrámích mus ad usum delphini?! Primedonny jako naše Podhorská, tenoristy jako mladistwý Mayr a zpěwáky jako náš wýborný Strakatý wěru zřídka. Co by se z naší schopnostmi tak nadané Tonnerowy wywinulo, kdyby tato spanilá nowicka w umění wždy s ohledem na swé ač ne welemocné, ale ku podiwu pěkné a libezné prostředky zaměstnáni dostáwala, dokázala dnes opět co Irena we známém duettě s Belisarem (p. Prokopem). Měkká kantilena, elegický zpěw, w těch si bude wždy witězně počínati, an se teď již hlasu pánem stala a také, jak se zdá, již necnost někdy příliš wysokého naráženi tónu odstranila. P. Prokop nás překwapil krásným, nijakž přepiatým přednášením. — Třetí jednání z »Němé z Portici« býwalo powždy chloubou české opery a dnes musíme jmenowitě wyznamenati krásný vokalní zbor a preghieru, jež jsme ani na dwornim diwadle w Drážďanech w takowé dokonalosti neslyšeli. Emsemble bylo wýtečné, intonace čistá a pewná. I orkester držel se statně we zboru trhownim a we finalu, jakož i w ohniwě přednášené uwertuře k Wilému Tellu. Pan Kunz dobyl si co Mahomet II. we sceně z Rossiniho »Obležení Korintu« nadšené pochwaly; neméně p. prof. Gordigiani, jenž w předposlední sceně z Ricciho »Prigione d'Edinburgo« Toma takowou wroucností, takowým ohněm předstawowal, jaký se snad jen u Wlachů nalezti dá. Ještě musíme podotknouti, že nám kromě scen z weselohry »Ze sedmi ta nejškaredější« a z rytířské hry »Tré znamení« také trochu sprostoty wídenského, tak řečeného národního básnictwí na konci přidáno. P. Krumlowský co Jedlička a p. Schmiller co Potěh posloužili k wyražení mnohých. P. Grabinger pronikl welice we scenách z Čarownęho záwoje, jelikož předce jednou kuplety swé z paměti uměl. —.

BESEDY.

Od některých časů wyskytuje se w německých časopisech, a sice we zpráwách z Wídně, jméno Julius *Benoni*. Jeť to osmileté pachole, přebohatě nadané úžasu hodnou schopností k hudebnímu skládání, a náleží *přede wšemi* jinými k tak nazwaným *diwům* mezi dětmi. Již w nejútlejším wěku jewilo se na něm toto wzácné nadání. Předešlého roku wyšlo od něho we Wídni u Mechettiho několik malých skladeb, ježto ohledem na stáří komponistowo wšeobecné podiwení zbudily; nedáwno prowozowal se od něho o weřejném koncertě zbor bojowníků a sice s největší pochwalou, a c. k. dworní kaple wywáděla od něho pěkné Kyrie. Mimo to sepsal již i celou mši a jiné wěci, kteréž jeho znamenité schopnosti co nejpatrněji oswědčují a weliké očekáwání pro budoucnost wzbuzují. Nejzajímawější býwá wšak jeho improwisowání na fortepianě. Z prostřed swých dětských her sedá si k nástroji—tuť se mu dáwají úlohy, někdy takowé, že se mu wýznam jejich teprwa wyswětliti musí: on se zamyslí—a začne a prowede zbožnou hymnu, walčík, žalm, loweckou fanfaru, pastoralku neb cokoliw jiného. — Toto wše wyprawují německé časopisy arci s welikým wychwalowáním; jenom na jedno zapomínají, totiž na to, že je tento diw mezi dětmi z Čech a sice z Nalžowa w prachinském kraji, direktorůw syn z panstwí hraběte Tafe, který mu nyní zwláštní milost dopřiwá. *R. R.*

Ceny akademie francouzské udělené spisowatelkám. Jak známo, podáwá akademie francouzská w Paříži každoročně zwláštní peněžné odměny za nejlepší díla z oboru oněch spisů, které sobě blahý záměr rozšiřowání ctnosti a wůbec mrawního wzdělaní byly položily. Jesti pak obzwláštního připomenutí hodno, že prawě minulého roku wětší částka oněch odměn se dostala wlasteuským *spisowatelkám*, což, tuším, nejlepším jest důkazem, že i spanilomyslné paní a díwky, spojiwše s láskou k wlastí a k národu spolu lásku ke cnosti, ku powznešení mrawního citu a wzdělanosti národní, také *psaným slowem* přemnoho přispěti mohou. Akademie ta udělila totiž minulého roku ze znamenitých cen, které šlechetný Montyon pro nejlepší spisy druhu nadzmíněného pro každoroční wyplácení byl wysadil, dwa tisíce franků panně Luise Bertinowé za její básně, wydané pod názwem »*Glanes*« (Kytinky); —tisíc pět set franků panně Felici d'Ayzac za sbírku básní, nadepsaných »*Soupirs*« (Wzdechy);—tisíc franků panně Anežce Martin-owé za spis »*L'ami des jeunes personnes*« (Přítel mladictwa);—a pák zlatý čestný peníz paní Agénorce de Gasparin, skladatelce knihy »*Le mariage au point de vue chrétien*« (Manželstwí s hlediště křesťanského.)—Ostatně i to zde připomenouti sluší, že táž akademie francouzská na swé účty wysadila cenu pětadwacíti set franků za nejlepší báseň, k jejímužto předmětu ustanowen pomnik, který se slawnému dramatikowi Moliėr-owi má postawiti, *Le monument de Molière*. Nejlepší pak tuto báseň podala opět paní, totiž Lisa Colet-owa, která, již dříwe co básnice cenou obdařená se wyznamenawši, také tehdáž ji obdržela, ačkoli se o ní weliký počet básníků ucházel. —

(*Dokončení.*)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 22.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 860) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. února
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

I museli se dawem lidstwa tlačiti, často i chwíli čekati, až největší daw okolo se přetrhne, neb za přibýwajícího dnu množilo se též diwáků, kupců a obchodníků, a tak nebyla cesta po náměstí norimberském bez rozličných nesnází. Opět museli zatáčkou do postranní ulice čekati, až příwal lidstwa okolo přeplawe, an se najednou lid na dwě dělil a malý průchod učinil, tak coby asi jedna osoba projíti mohla. Domácí strkali přespolní na stranu, wolajíce: »Sestra Felicie, sestra Felicie!« A w skutku ubírala se tato uličkou takto učiněnou do kostela w postrannou tuto ulici. Šat, jako wždycky černošedý, splýwal až k zemi, a obličej černým, dlouhým šátkem majíc zakrytý, ubírala se pokorně se skloněnou hlawou kolem, a domácí měšťané i wůkolní lid pozdrawowali příwětiwě paní nebo pannu tuto.

»A kdo je ta sestra Felicie,« ptal se přístojícího měšťana cizý zbrojnoš, a nářečí jeho oswědčowalo Šwejcara, »toť s ní děláte, jakoby nějaká urozená šlechtička, neboli dokonce princezka byla!«

»A to si myslim!« obrátil se Norimberčan k němu — »šlechtična i princezka jsou smeť proti ní, a já bych se před těmi ani tolik s cesty newyhnul, co by třeba bylo smeknout čepicí.«

»Kdo je tedy?« ptal se opět zbrojnoš.

»Což jste newiděl, příteli,« diwil se měšťan, »že je Bohomilka?«

»Ah, tak!« otewřel zbrojnoš hubu, »wím již, wím; powídal nám o nich welebný otec Deodatus; prawil, že jsou to kacíři, jako naši Waldenští, Lollhardi a jak se ještě wšecky jmenují; wy se tedy koříte kacířce?«

»Míníte-li waše Waldenské a Lollhardy, tedy máte prawdu!« prawil měšťan, rozhorlen zbrojnoše za široký, kožený pás popadnuw, »ale mluwíte-li o naši sestře Felicii, tedy dejte pozor na hubu — rozumíte? s tou je to zcela jinák, a kdyby byla kacířka, jak powídáte, musel by to náš důstojný opat také wěděti, a předce on sám rád s ní mluwíwá, ale we wší počestnosti, na weřejné ulici. Jest tomu asi čtrnácte let, co sem se swým průwodčím, mistrem Martinem, pobožným a učeným to mužem, přišla — odkud, žádný newí, a také se žádný po tom neptá. Z prwku jsme si — neboť jsem byl tehdáž asi šestnáctiletý, rozpustilý junek, jak tedy powídám, z prwku jsme si owšem tropili z těch pobožných lidí posměch — a jak jinak? když jsme je slyšeli řeči wésti, které jsme potud neslýchali, o dobrotě a lásce Boží a jiné, ale nikdy o trestech, o hněwu, a když bratří z kláštera bosáckého potkawše je, křížem před nima se žehnali, ačkoliw to náš probošt, moudrý a učený to pán i dobrý křesťan, nikdy neschwalowal. Sám jsem kolikráte pod okny bytu jejich posměšně bečel, když hlasitým zpěwem Boha chwálili, a mistr Martin častokráte se rozhorlil a tudy mluwil slowa písma o soudu a hněwu Božím, ale sestra Felicie nereptala nikdy, byla wždy příwětiwá, jakos ji dnes wíděl, nebo je to wtělený anděl sám. Když pak ale po roce wšelijaká powěst se roznášela, tu že potaji chudině pomohla, tam zase, že to neb ono dobré wykonala, tady že obměkčila prosbami twrdého rytíře, by netýral poddané swé, tu zas že celou noc u nemocného probděla; tu jsme se přestali posmíwati a brzo jsme si jí wážili, co oko w hlawě, a není teď dítěte w Norimberce a w okolí na kolik mil, kteréby neznalo sestru Felicii a jí nemilowalo, není hradu w okolí, kdeby se dokořan neotewřela brána, kdyby sestra Felicie se blížila. To si tedy pamatujte, příteli, a nemluwte, že je kacířkou, sic by wám snadno několik boulí na hlawě naskočiti mohlo — rozumíte?« a při této otázce trhnul žasnoucím zbrojnošem silně za pás, a bez dalších oklik se otočil a šel wážně swou cestou.

»Aj, toť tedy slečně dobře posloužím !« prawil zchytralý panoš, který byl celou rozprávku měšťana se zbrojnošem wyslechl, a dáwal tím wíce na řeč Norimberčana pozor, poněwadž jsa wýjewu u franckého Jury přítomen, nyní Bohomilku na prwní okamžení poznal. I obrátil se nyní k Saramitowi, aby ho k další chůzi pobídnul, poněwadž práwě cesta wolná byla; ale pohlédnuw na doktora musel se do hlasitého smíchu dáti. Neodwratně, s wypouleným okem, poněkud otewřenými ústy, stál zde jako přimražen, biret oběma rukama na hlawě mačkaje, což welmi směšně wypadalo.

»Oh, oh !« wolal jednotliwá slowa, napořád je w ústech lámaje; »o, to je diw — *vergine santissima!* to je ona — oh, oh — to je diw !«

»Co pak se wám stalo ?« ptal se škádliwý panoš. »Potřebujete snad nějaké diwotworné kapky a nemáte je s sebou? — a nebo wám wlezla jejich síla jen od wůně do hlawy, až jste se zbláznil ?«

»*Piano!*« rozhorlil se Saramita, anto se panoš jeho nejslabší stránky dotknul, že totiž pochybowal o jeho učenosti, a tudy zapomínal na wšecko, jen když pochybowatele pokárati mohl — »wy jste ještě w blátě se wálel, *faciullo!* kdyžto již králowé zdrawí swé mně swěřowáwali — mně, doktoru Saramitu, který jsem studowal na školách salernských.«

»Wěřím wám,« odpowí panoš, boje se, že by Saramita, kdyby ho rozhněwal, k slečně Brunecké ho nenásledowal, a on za to od hrdé, marniwé díwky utrpěti musel — »wěřím wám,« prawil s pochlebenstwím, »a moje slečna to také wěděti musí, poněwadž si jen wás žádá, ačkoliw by jí lékařů na deset mil we wůkolí na poskoku stálo; ale ona chce jen toho nejznamenitějšího.«

»Ah *si, si!*« ušklebil se Saramita nad pochlebenstwím tímto nemálo potěšen, »a ten jsem já, *securo*; za to jsem ale študowal na školách salernských !«

A nyní wolně následowal panoše, již napřed w duchu počítaje, mnoho-li mu asi takowá pacientka, jako je slečna Brunecká užitku wynese.

(*Pokračowání.*)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List II.

Gleit. — Československý typus. — Zajíc. — Očekáwání. — Čeští Němci. — Černý kůň a německý hospodský. — Hora Manhartská. — Meißen mit Safranbau. — Original a patisk.

Armádou zwědawých diwáků obklopeni, sedli jsme na poště wotické do wozu. Bylo okolo druhé, když jsme wyjeli. Avant-garde patero lopatníků wykračuje w předu, šestero koní táhne passažery i s bagaží, a podlé wozu, s obou stran, jdou dwa a dwa muži, prowazy držíce, aby wůz, kdyby se mu snad w prawo nebo w lewo kotrmelce dělati zalíbilo, od takowého čtweráctwí zdržowali. Již s toho pěšího komonstwa můžeš souditi, že letmo cestu konati nezamýšlíme. Dělníci owšem od božího rána až přes poledne sníh na silnicích preděláwali, předce ale toho božího nadělení ještě tolik na silnici zůstalo, že i šestero koní časem welmi klopýtawě k předu popocházelo. Průwod náš je wesměs z lidí sudoměřických, kteří wčera před Milčinem w záwějích uwízlého a tam i přenocowalého konduktora ze sněhowého hrobu wykopali a pak až do Wotic sprowodili. Ti sami k bezpečnému gleitu a k obraně naší we Woticích jsou nám přiwtěleni. — Odpoledne je tak milo jasné, nebe tak modroskwělé a usmíwawé, a sníh do nesmírna se táhnoucí tak démantowě se jiskří, že kdyby tí mraziwým powěwem chwilkami hejl na nos nezasedl, snadno bysi mysliti mohl, že to den jarní, a Wesna že se z pouhého žertu do samého liliowého kwítí oblekla. Jdemeť jako po niwách čarodějných a nepamatuji se dlouho, abych w tak weselém rozmaru swížím powětřím byl oddychal, jako dnešního odpoledne. — Na kopec dojižděјíce ještě jedenkráte jsme se k Woticům ohlídli, a to malé městečko tak přiwětiwě z dola na nás pohlíželo, domeček wedlé domečku, bělounkým sněhem pocukrowán, až milo! Nepatrné městečko, ale dnešní noční nehodou hrubými inicialkami jsi se zarylo do paměti našich ! — Společnost našich sudoměřických průwodců nás welmi zajímala. Popatř na ty wýrazné, čistě slowanské twáře a dowol mi na chwilku státi se učeným. Čím wíce náš lid československý w rozličných krajích pozoruji, tím wíce wtírá se mi na mysl dwojí hlawní typus w twářnosti jeho, dwojí značně rozdílný rás w obličeji a celé postawě. Jední obyčejně zakrsalého zrůstu aneb zawalité postawy, s tím tupým, něco k nebi hledícím nosýčkem, jakowýchž exemplarů místy hojně widati, mají s maloruským typem mnoho společného, a smím-li souditi, nezdají se mi býti docela čistého, nepomíšeného slowanského zrna a rázu. Druhá, prawá, čistě slowanská třída owálných twáří, modrých očí, swětlých wlasů, pěkných, rowných nosů, ty jádrné wysoké postawy, jakýchž nejhustěji w Táborsku, w Prachynsku, w Krkonoších, slowem w čistě českých krajích shledáš, ti prawím jsou čistí, nepomíšení, rýzí Čechoslowané, a z takowých postaw záleželi naskrze průwodci naši.— Když jedem powolna, jdou Sudoměřičtí podlé wozu, a zaklušeme-li čerstwěji, wymrští se někteří na stupáčky *, wáhou swou wůz w rowni udržujíce, a mladší pěšky za wozem ujíždějí. Wyprawowalіť nám o wykopáwání zasněženého konduktora — my o dnešní noční nehodě. Práwě jsme dojeli k místu, kde jsme w noci w sněhu byli uwázli. Formanský wůz stál dosawád, kde jsme ho wčera widěli, celý zawátý. — — Chceš-li znáti toalettu našich průwodníků? Patř na onoho po lewé straně wozu; plášť jeho je skoro zánowní, wyjímaje několik děr w něm tak welikých, žeby každou z nich pohodlně celý plášť prolezl, jako kost

* Stupátko (Tritt) po obou stranách wozu.

umrlý a od těla odstáwající, jako nejpowedenější *wěchýtek.* Cestou trochu se upachtiw swlekl nyní se sebe to skwostné swrchní roucho, aby si odlehčil, a ty abysi k spodnímu obleku prohlédnouti mohl. Jeť welmi jednoduchý, spodnička ženská nemůže býti jednodušší. *Plátěná*, krátká kazajka, a pro rozmanitost i *plátěné* spodky. Že flanelowý ňádřík nenosí, to doswědčuje místy očkem prokukující košile. Je-liž prawda, že se nerozmaslil, a pochopuješ, kterak prapraděděček jeho w dlouholetém husitském wálčení hladu a zimě, s cepem w ruce, wzdorowati mohl. »Wiď, Wašku, to je mráz!« směje se jeden z mladíků, druhému za krk plnou hrsť sněhu nasejpaje. A Wašek, jakoby mu byl to plounkého peří za límec wsypal, trochu se jen pootřese a již nemilého towaryše po krk do záwěje omočil.—»Hle hle! Francek se honí za zajícem!« křičí třetí. A oprawdu přiběhl po malé chwíli Francek celý udýchaný ale—bez zajíce. »Hoši! to byl zajíc!« začal žiwě rukama rozkládati—»jak žiw jsem tak chlapského, uspořádaného zajíce newiděl!«—»A proč si ho nechytil?«—»I won ti mrcha seděl, jakoby spal, a šotwa že jsem u něho, již byl ten tam!«—»I, hloupej, tos mu měl soli na wocásek nasypat.«—Takowý howor, takowá zábawa našich spolucestowníků.

Cestou jsme pořád ještě lidí u welikých houfech jednak silnici proděláwati, jednak z práce domů wraceti se wíděli. Diwil jsem se zláště ženským, jenžto w nízkých střewících, ano i w punčochách okrajkami ošitých w hlubokém sněhu pracowaly. Kdyby Wlasta slawné paměti proti nám ještě jednou powstáti měla, byl bych raddou, aby w Táborsku nejprwé wojsko swé sbírala.—Před Milčínem widěli jsme sáhowysoké záwěje, w jejichž klínu konduktor dnes nocowal. »Byl hezky za wětrem!« smál se jeden ze sudoměřických mladíků. A byly w prawdě záwěje sněhu z wýšky našeho wozu.—U Sudoměřic nás opustili průwodci a my jeli bez komonstwa pouze s čtyrmi koňmi, poněwadž silnice čím dál již protřelejší a schodnější byla. K wečeru jsme byli w Táboře. Zde powečeřeno, přepřaženo, a kwapeno ku pomezí českému přes Roudnou, Soběslaw, Kardašowu-Řečici, Jindřichůw Hradec a Nowou-Bystřici! Kdybys o této jízdě něco se dowěděti chtěl, mne se nesmíš ptáti, nebesům to jedině a Maďaru našemu powědomo. Maďar bděl za nás a my za něj spali. Jen w Kardašowě-Řečici, kudy jsem poprwé we swém žiwotě jel, pewně jsem sobě umínil probuditi se, a tak jsem i učinil. Slezl jsem z wozu, abych se pokud noc dowolí, prostranným náměstím rozhledl; i zpomněl jsem si na přemilého druha swého, *Jablonského*, neboť zde je rodiště jeho, zpomněl na krásné doby mého s ním seznámení-se a dlouhého, nezapomenutého přebýwání w milé Praze, a w duchu wřelé pozdrawení jemu i tobě posílaje srdečně jsem sobě přál, abych Wás oba zde měl a na prsa Wám padnouti a—zahřáti se mohl, neboť dlouhým chozením po náměstí bylo mi welmi zima. (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Wídně. (Bály a sály – Čeština. – Geisteseigenheit. – Mickiewič a Židé. – Nowotiny literární.) Wlastně bych měl býti sentimentálním a wzdychat: Kýž jsem ptáčkem, neboť je dnes 7. unora, 8. hod. wečer, na Žofíně začíná český bál, a já sedím we Wídni. Neslyšim to wálčík? To je začátek rapsodického monologu! — Wšak jsme měli we Wídni také bál, na němžto jsem ale také nebyl, neboť nosím jedno oko a la Žižka a druhé, na které jsem na čas odkázán, připomíná mi egytskou tmu slawné paměti; slepota je pak těžká wěc, zwláště na bále. To zde uwádím pro historika. Mohu Wám tedy jen to o tomto bálu sděliti, co jsem na mnoha místech slyšel, totiž: wšeobecnou chwálu, spokojenost, ano někde i nadšení. Hudba, ozdoby, společnost, díwky, zábawa a wůbec wšecko prý bylo wýtečné! Hostů arci nebylo jako w Praze na tisíce, ale předce tolik, co jich síně pojmouti mohla (asi 300) a mezi nimi mnohý wysoko postawený, jako kníže Miloš atd. a mnohý daleko slowútný muž. Zwláštní zájem kromě wzájemnosti národní měl tento bál přítomností tajemníka a důstojníka wládyky černohorského, w tu dobu práwě do Wídně přišlých. Národní jejich kroj prý jim wýborně slušel. Největšího podílu w této zábawě měli owšem Čechowé a Jihoslowané. Na druhý týden bude zase bál, od Srbů uspořádaný. Tímto způsobem stal se letos we Wídni prwní krok, co se předešlá léta dělo, byla pouze malá wyražení a jest se co nadíti, že se letoškem nepřestane, an se začátek tak wýtečně podařil. Mohl by časem z toho býti skwělý a znamenitý bál. W Praze to šlo stejným způsobem; myslilo se na malé wyražení a stala se z toho důležitá wěc. Čemu se ale co diwiti, je to, že w celé Wídni w té weselé Wídni, kde se »rošt pořád otáčí«, a kde je pořád »poswícení«, w té *Kapue duchů*, jak ji Grillparzer wýznamně nazwal, není sálů, jako w Praze, w té staré, wážné, zádumčiwé Praze, w té *Spartě duchů*, kde ulicemi kráčí zachmuřený stín welké, slawné a krwawé historie. A co také podiwno, že *Slowanka* wyhnaná z newděčné wlasti, zde žije pod jménem wšeobecně oblíbeného tance wedlé Kör-tancze, Maďara! Ba, žádný není doma prorokem, ani Slowanka. — Ze Slowanky bych měl dle mnemotechnické zásady protiw přijíti na Slowanstwo.—Na to množstwí Slowanů neděje se ale tuze mnoho. Co zde Čechů, je wůbec známo. Mně se často stalo, že jsem myslil, že jsem w Čechách; zwláště w neděli na wečer je slyšeti mnoho češtiny. A to mě zwláštně těší, an mi jistá paní pořád powídala, že je čeština sprostá, wšední řeč, kdežto je naopak tuze nedělní. Ona paní je owšem obstárlá, a má ještě starší náhledy. Onať newí, jak je ta čeština wzácná řeč; mnohá slečna w Praze ji oblíkne jen jednou za rok—na český bál, a to z pouhé šetrnosti. Mnohá arci zase ji užíwá co negliže; když někam jde, oblíkne rukawičky a němčinu. Častěj to dá owšem práci, než-li se do této dostane, a pak w ní chodí, jakoby měla w mozku kuří oka, a jakoby jí ta její úzká němčina wšude tlačila. Je to soužení!—Co škodí; dá-li Pán Bůh, bude čeština za několik let w Praze módou, beztoho přinesl někdo již sem do Wídně tu zpráwu z Prahy, že je tam nyní Čechů až hrůza! To je Wám podiwná wěc. Až jenom bude módou, až se budou *lwice* a *lwowé* (*lions*) hádati o zastaralé formy českého slowesa, a Libušin soud wytištěný na smrkacím šátku. Bude to rozkoš, až budeme míti domorodnosti incoyables,* který swým sibiratickým jazejčkem nebudou moci wyslowiti ř a neodolatelnou sardanapalskou něhou budou šeptati šumiwé *r*. A ptám se každého, proč by čeština nemohla býti gentlemanskou passí—když to mohou býti jiné wěci? (*Pokračowání.*)

Ze Lwowa. (Nowé dramy. — Šejnoha a Kořeňowský. — Koncerty Serwačinského, Jaćkowského, Lipinského. — Společnost hudební. — Masopust a redouty.) W běhu lonského roku widěli jsme na diwadle polském z nowých půwodních kusů zwláště dwa, kteréž wšeobecné interesse zbudily. Prwní byla smutnohra *Stasio* (Stanisław) od *Karla Šeinohy*, druhý činohra *Żydzi* od genialního J. *Kořeňowského*. *Stasio* se objewil ponejprw 7. čerwna 1843 na prknách, a kritika z jedné strany w *Gazetě lwowské* byla přepiatě pochwalná, z druhé strany w *Dzienniku mód paryzskich* přepiatě hanliwá; z toho pak powstala polemika, která nějaký čas trwala. My wšak si z toho wybrali tolik, že *Stasio* wedlé zlých předce též mnoho dobrých stránek má. Mne aspoň mile překwapilo pěkné nadání, kteréž bá-

* Francouští šwihákowé, kterým bylo *r* tuze twrdé, wyslowowali *incoyable* místo *incroyable*.

smík w této práci objewil, ačkoliw ji scela ještě newywinul. Šejnoha jest jeden z mladších spisowatelů lwowských, z otcowské strany Čech. Jeho důkladná studia a jiné mnohostranné wědomosti za jeho další prospěšné účinkowání w literatuře polské, které swé péro poswětil, nejlepší rukojemství dáwají; — já wšak to jedno mu odpustiti nemohu, že swé poctiwé české jméno proměňuje w *Szajnojcha.*

Kořeňowského *Židé,* dne 9. prosince 1843 ponejprw dáwání, slawili wšak wítězstwí weliké; já aspoň nepamatuji se na podobné prospěchy nowého polského kusu. Jest to obraz nejnowějších časůw; wystupují w něm osoby z nejwyšší aristokracie polské na Wolyni, figury, kteréž na berdyčowských jarmarcích prwní role hrají, s nimi starý, jádrný Polák, jejž titulují regentem, s charakterem poctiwým, w kterém se wšak předsudky dáwných časů diwně probíjejí, k tomu jeho syn, šlechetný mládenec našeho wěku. Tato poctiwost a šlechetnost z jedné, ona pýcha, marnotratnost, lehkomyslnost s duší podlou, tigrowskou z druhé strany, to jsou žiwlowé, w jichžto setkání wálka w ději činohry se roznècuje. W tom wystupuje Žid, jeden z poctiwých, takowý poctiwý, jakým Žid jen býti může. K němu se utíká starý, nešťastný regent w největší potřebě swé, ode wšech pánůw s nelidskostí odmrštěn, a říká mu o půjčku 8000 zl. Žid se těší, že k němu přišel, připomíná mu, jak on jednou skrze něj od záhuby zachráněn byl, a z wděčnosti půjčuje mu těch 8000 zl. jen za 10 procentůw; rozpomíná tkliwě, jak welikou službu mu regent tehdáž byl proukázal, a z měkkosti srdce slewuje mu sám dwa percenta; nedosti toho, ustanowil býti jak náleží wděčným, a spouští ještě jeden percent, — za sedm procentůw ať si ty peníze wezme, nechť mu je wrátí, až bude míti; již ho uwádí do písárny swé, již přikazuje knihwedoucímu, aby peníze regentowi wyplatil, a z přenáramné tkliwosti a wděčnosti slewuje w okamžení tom ještě — o půl procentu! Tento charakter židowský, tak mistrowsky nakreslený, w největším kontrastu stojí proti lidem, u kterých regent darmo o lidskost a sprawedliwost se ucházel. Kořeňowský rozwinul w tomto kusu swou celou sílu w prowádění charakterůw, což bývá ozdobou každého plodu jeho, a zde uměl tak trefně a zajímawé situace sestawiti, tak wěrně a oprawdiwě wzory ze skutečného žiwota napodobiti, že účinek celého kusu nemohl jinak než skwělým býti. Od toho času, co Kořeňowský začal domácí žiwot dramaticky wzdělávati (jako w činohře *Starý mąž,* a w truchlohře *Górale Karpaccy*), wýše nad Fredra se powznesl, nad kterým také wždy poetičnějším a hlubším duchem wynikal. Newím, jakého stupně by Fredro w dramatice polské byl ještě dosáhl, neboť již od mnoha let psáti přestal; ale jeho národní kusy, mimo blesk dialogu, wždy podáwají jen obrazy neurčité, ani časem ani místností neokreslené; Kořeňowský wšak obojího co nejswědomitěji šetřiti umí, čímž jeho plody o mnoho wíce ceny získají. Podiwu hodná jest plodnost jeho, a předce žádnému útworu jeho předhazowati se nemůže, žeby byl na rychlo pracowán. Lwow míwal wždy to štěstí, že se zde útwory prwních dramatikůw polských, Fredra i Kořeňowského ponejprw a též nejwýborněji dáwaly, a w skutku, takowému herectwu, jako jest naše, plody ducha swého swěřiti, to jest pro básníka rozkoš a nejlepší náhrada.

Mimo to dáwala se dne 13. prosince 1843 nowá dramatická maličkost: *Rei z Nagłowic,* od nejmenowaného krakowského spisowatele, a w lednu t. r. Kořeňowského jak se mně zdá, dle francouzského wzdělanou weselohru: *Fabrikant.*

Hudebních prowození jsme tu měli též několik newšedních. Dne 2. ledna t. r. dáwal zde usedlý, slawný houslista polský *Serwaczidský* koncert w síle společnosti hudební, který welmi slawně wypadl. Každý wzdáwal wysoké umělosti domácího umělce náležitou pochwalu; prowozowalť některé wlastní skladby swé, zwláště se mi líbil jeho maškarní bál, na způsob Ernstowa karnewalu benátského složený, ale pro mne ještě zajímawější, neboť scela w duchu národním, slowanském básněný. Na tomže koncertě zpíwal pan *Šumlaňský* zwučným, rásným hlasem Škroupowu píseň: »Kde domow můj« w polském překladu, kteráž owšem pro naše zdejší okolčnosti trochu změněna; nic méně od Polákůw s nelíčenou radostí přijata byla, tím wíce, čím řidčeji zde w národním jazyku něco zpíwáno bývá. Pan *Ignac Kamieński,* člen redakcí Gazety Lwowské, takto ji přeložil:

Gdzie domek mój?!
Woda huczy tam po błoniach,
Bory szumią po gór skroniach,
W sadach lśni się wiosny kwiat,
Tam w téj ziemi rajski świat;
A w téj cudnéj pięknéj ziemi,
W ziemi górskiéj domek mój. —

Gdzie domek mój?!
Znacie w kraju przyjaciele,
Tkliwe serca w pięknem ciele,
Gdzie myśl jasna szczęścia zdrój,
Gdzie duch łamie wszelki bój:
To jest górskie sławne plemię,
Tom to w górach domek mój!

(*Dokončení.*)

Nowé knihy.

Zásoba ku předpisům a diktowání, čili rozmanité užitečné wědomosti z historie, geografie, přírodopisu atd., w abecedním pořádku sestawené od Jana P. Přibyla, učitele k. krajsk. hlawní školy w Berauně. W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 174 w 12. Sed. za 16 kr. stř.

Bohomil. Kniha, w kteréžto jeden upřímný, nekatolický křesťan wyprawuje, za kterými příčinami se do lůna sw. církwe katolické nawrátil. Sepsal Jan W Sirsik. (Nákladem dědictwí swatojanského.) Druhé rozmnožené wydání. W Praze w knížecí arcibiskupské knihtiskárně. 1844. Str. 426 w 8. Ztuha wáz. za 30. kr. stř.

Sw. Františka Salesia Filotea či Bohomila aneb uwedení Boha milující duše k žiwotu pobožnému. Dle českých wydání od r. 1657, 1701, 1780 oprawená a Dědictwí sw. Jana darowaná od J. Krbce. Nákladem dědictwí swatojanského. W Praze 1843 w knížecí arcibiskupské knihtiskárně. Str. 347 w 8. Ztuha wáz. za 26 kr. stř.

Diwadelní nowěsti.

Dnes dne 20. unora 1844 bude se
we prospěch rodiny (w d o w y a 6 d í t e k)
pozůstalé po **Janu N. Štěpánkowi**
p r o w o z o w a t i :

Č E C H A N Ě M E C.

Weselohra we 3 jednáních od J. N. Štěpánka.
Nato bude p. **Döbler** wywáděti kouzelné kousky z oboru zábawné fisiky a mechaniky a ku konci swé rozplýwawé obrazy okazowati.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 23.
VI. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po pálařších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

22. unora 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným zawitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

W komnatě swé přebíhala slečna Hedwika u welkém wnitřním pobouření, a taktéž nepokojná stála u okna Mechtilda, ačkoli to na této méně bylo pozorowati, poněwadž wášní swých mocna jsouci, to, co se u wnitřku jejím dálo, tajiti uměla.

»Mechtildo, uposlechnu rady twé!« prawila Hedwika před slečnou Dornschakou se zastawíc, »ale sama si netroufám dobojowati započatý boj; sama nikoliw; hlawa mi jde kolem, a snadno bych rozumu pozbyla; ty musíš státi při mně, musíš býti buď mým andělem aneb ďáblem!« zwolala wášniwě.

»Podala jsem ti radu swou,« odwětila Mechtilda, uražena se stawíc, »a na tobě jest, zda-li mou radu přijmeš, nebo ji zawrhneš; že wšak péči mou, zachrániti powěst twou neporušenou, neuznáwáš, beru swou radu zpět, a déle se w záležitosti twé míchati nebudu.«

»Nikoliw, ne!« wzkříkla Hedwika, »pomstíti se musím, zhynouti musí zrádce jména mého, a když ty mě opustíš, wykonám to sama!« A obrátiwši se přešla jednou rychlým krokem komnatu, a jako děcko rozmazlené od wášně k wášni přebíhá, dala se najednou do pláče. »Já jsem předce nešťastná,« prawila; »žádný mi nerozumíte, ba ani já sama sobě, a každý mě opouští; i přála bych si, aby již bylo konec žiwotu mému, nebo swět ztratil již beztoho kwět swůj pro mne.«

»Ty, milá swěhlawko!« wece Mechtilda soutrpně laškujíc a přistoupila k Hedwice, hlawu její mezi dlaně swé berouc. »Kdy pak opadal kwět radosti pro tebe? co to za nápad, míniti se nešťastnou! Počkej, počkej! brzo se twá líčka zasmějí, ale pak tě budu škádliti, drahá! a já znám slowíčko, které záhy úsměw na rtech twých wykouzlí. Chceš ho slyšeti, chceš?«

Hedwika položila hlawu swou na rameno přítelkyně a zawrtěla jí.

»O ano, ano, musíš je slyšeti!« dowáděla Mechtilda a k uchu Hedwičinu se nakloníc, jakoby šeptati chtěla, prawila: »Soběslaw!«

»Soběslaw není Wilém!« wzdychla někdejší newěsta Černínowa, a Mechtilda ztrnula; neb nyní jí bylo opět patrno, že Hedwika na Wiléma ještě nezapomněla, a protož uzawřela, děj se co děj, rozobniti Hedwiku k pomstě, aby snad láska její newstoupila w cestu mstiwým záměrům Mechtildy. W tom wešel do komnaty panoš se zpráwou, že doktor Saramita na předsíni čeká.

»Dobře!« prawila Mechtilda; »až zawoláme!«

Panoš ukloniw se odešel.

»Hedwiko!« obrátila se na to k přítelkyni, »odstraň se nyní, jsi příliš rozčilena,« já promluwím s tím Wlachem sama.«

»Učiň tak!« swolila Hedwika, »mně by nemožno bylo, zachowati potřebnou prozřetelnost; ale buď opatrna!« pobízela Mechtildu; »já mu newěřím.«

»Zcela se mi swěřiti můžeš,« odwece tato; »neb zlato zapečetí ústa jeho na wždycky.«

Hedwika odešla, a nyní o samotě celá wášeň Mechtildy wypukla; oko její zaplálo, líce zahořely, a prudce přešla komnatu. »Jdi, marniwá!« mluwila k sobě za Hedwikou se díwajíc; »i ty musíš klesnouti, že jsi se opowážila milowati jej, po němž i duše moje w marné žádosti prahne. Newíš-li, že i we mně stejné wášně wíří? Ano, že mnou powrhnul, neklesla wášeň moje, a on i ty i ona musíte zahynouti, a já — snad s wámi!« doložila temně, a rychle ke dweřím přistoupiwši zawolala na Saramitu.

S hlubokými úklonky plazil se tento do komnaty.

»Nechte poklon, pane, a slyšte mě!« welela

Mechtilda, a Saramita ještě jednou hloub než prwé se ukloniw, upřel nyni zraky swé o ní.

»Powěst waše, jakož i pohled tento,« prawila Mechtilda bezwolně před zrakem Saramity se zachwějíc, »jsou mi důkazy, že jsem se we wás nemýlila.«

»To ne, Madonna!« ušklebil se Wlach, »a mohu směle říci, že nenajdete w okolí žádného lékaře, který by se mně wyrownal! — neb kdo z nich študowal na školách salernských?«

»Wěřím wám!« přiswědčila Mechtilda, »a proto chci, abyste umění swé dokázal.«

»Ani Hyppokrates, ani slowútný Gallenus, ba ani Aesculapius sám by wám to nedokázali tak, jako já, *eccelenza!*« wychloubal se Saramita.

Mechtilda se chwíli zamlčela. »Doktore!« obrátila se nato k Saramitu a přistoupila k němu že; »mohu wám důwěřowati? totiž waší mlčenliwosti a powolnosti?«

»Wšemu, Madonna — wšemu!« odwětil Wlach bez rozmýšlení.

»Waší mlčenliwosti,« pokračowala Mechtilda dále, »že newyzradíte nikdy, ano že již zítra zapomenouti musíte, co se dnes mezi námi wyjednáwati bude, a pak abyste ještě w noci opustil Norimberk — «

Co? — abych — « ustrnul Saramita nad žádostí touto.

»Tiše!« wskočila mu Mechtilda do řeči, »a přistupte sem!« Tak welela a skříň, u zdi stojící na polo otewřenou, nyní zcela otewřela. Hromada zlata leskla se na žasnoucího, lakotného Saramitu, i třásl se na celém těle, a zdálo se, jakoby již očima toto zlato zachwátiti chtěl. »Postačí toto nahraditi dwoj- a trojnásobně zisk wáš w Norimberce?« ptala se Mechtilda na zlato ukazujíc.

Cwičeným okem skoumal Saramita poklad ten. »Postačí!« rozhodl konečně.

»Dobře tedy, s tím bychom byli w pořádku!« pokynula Mechtilda hlawou a zawřela opět skříni. »Nyní mi zodpowídejte několik otázek!« obrátila se opět ku Wlachu. »Jak jmenujete u wás lík,« ptala se, »kterým trwání žiwota i na hodinu určiti můžete?«

Saramita zablýsknul okem, twář jeho se stáhla w úšklebek zchytralý a prst na čelo položiw, zakýwnul několikráte hlawou. »*Aqua Tophana!*« prawil polohlasitě. Při wyřknutí strašliwého, otrawujícího wýrobku průmyslnosti wlaské zachwěla se Mechtilda, nic wšak méně tázala se dále: »A jak wysoko ceníte tolik toho léku, co by postačilo žiwot w brzkém čase zlomiti?«

»Žiwoty, Madonna!« odwětí pátrawě Saramita, »mají rozličné ceny. Powězte mi stupeň a důležitost jeho, a já wám pak řeknu, jak těžko se padne do wáhy.«

»Nepátrej, člowěče!« zwolala Mechtilda. »Dosti na tom, že mi rozumíš; skoupá nebude slečna Brunecká.«

»Wím, wím,« poswědčil Saramita a s jakousi drzou důwěrností přistoupil blíže. »Nechť je to kdokoliw, Madonna! přeswědčíte se, že moje kapky dobře účinkowati budou; ale obapolné důwěry je potřebí, než wám swé kapky wydám. — Slyšte mě!« prawil, spozorowaw, že se Mechtilda, kterouž on za slečnu Bruneckou držel, do řeči mu wmísiti chce. »Wy jste kladla wýminky dříwe, nyní je kladu já. Předně zapomenete na wždycky, že dottore Saramita ty diwotworné kapky připrawowati umí, a pak — ale to se samo sebou rozumí — že napřed obdržeti musím mzdu přislíbenou,« při tom koukal po skříni, kde se bohatý poklad nacházel.

»A kdo mi za to ručí,« opáčila Mechtilda, »že byw napřed zaplacen mne pak neoklamete?«

Saramita sáhl za ňádra a wytáhl malou láhwičku z křišťálu, bílými kapkami naplněnou, a pozdwihnuw ji proti slunci zatřepal několikráte láhwičkou, aniž tekutina bublinku wyhodila. »Widíte, že je sprawedliwá!« prawil pak — »a Saramita není blázen, aby swůj nejdražší poklad, wýtwor největšího umění neustále při sobě nenosil.«

Mechtilda sáhla dychtiwě po láhwičce. »Dejte sem! a rcete mi, je-li ještě pomoci, když někdo ty kapky wypije?« ptala se, tekutinu jiskřícím se okem prohlížejíc.

»Žádná!« odpowěděl Saramita chladně, »a kdyby jen kapku wypil, není žádné pomoci!«

»Ha!« zwolala w diwé radosti Mechtilda a Saramitu na skříň odkázawši, obrátila se od něho.

Radostně hrabal se Wlach we zlatě, tak že když již odcházel, zapomněl se poručiti slečně, čehož si wšak tato, swou wlastní bouří wnitřní zaměstnána, nepowšimla.

»Ha, tedy stojím u cíle!« mluwila o samotě k sobě, »a já nepoznaná, wždy jen postrčená, pomstím nyní temnotu swou na wás, ježto jste mě w nicotu wtěsnali — a já byla předce k stejným radostem žiwota stwořena, jako wy; ale wy jste we swé hrdosti mě naučili nenáwiděti swět, wás i sebe samu, a nepozorowali jste, že i we mně, třeba se já k waším wášním snižowala, duch pomsty žije, který wás zničiti může a zničí. A ty, hrdá Hedwiko, již nenáwidím co peklo nebesa, musíš nyní za-

hynouti, a on s tebou, jenžto wčera tak nelitostně, tak chladně rozerwané mé srdce od sebe odstrčil — zahynete oba, a možná, že i já s wámi — o, we mně žije wíce, než jeden duch; běda wám!« Tak zwolawši schowala láhwičku za ňadra a odešla do jiné komnaty za Hedwikou. —

Před domem se zastawil Saramita. — »Díky wám za waši štědrost, Madonno, hahaha!« smál se. »Někdy mi bude duše waše děkowati, že jsem na ní neuwalil hřích wraždy, a k mému účelu mi pomohlo několik růžowých kapek tolik co Aqua Tophana; nebo waším darem mohu nyní uwítati krásnou Italii.« Tak powěděw zchytralý Wlach, jenž pomstychtiwou, skoro šílenou Mechtildu byl ošidil, ubíral se dále. »Ale předce jsem ještě nedosáhl, po čemžto jsem wždy bažil, *maleddetto!*« umírnil opět rychlost kroků swých — »swět předce nemluwí o mně, jak by se slušelo na doktora, který študowal na školách salernských — ano táhnu od města k městu, jako mastičkáři barbarů těchto a žádný se neptá, když odě mne kupuje, zdali jsem powěstný dottore Saramita — ha *corpo di Dio!* co jsou mi peníze platné?!« zwolal we směšné zoufalosti Wlach, jehož neobmezená, chlubná ctižádost potud byla newyhasla, a w němém přemýšlení, jakby dosíci mohl slowútného, nesmrtelného jména, přišel až k místu, kde se mu byla asi před hodinou Bohomilka Felicie zjewila, w níž on někdejší dceru krále Otakara, Blaženu poznal. »Ah!« pozastawil se, »ah, já hlupák!« udeřil se w čelo, »ta tomu rozuměla líp. Ano, něco neobyčejného chce swět, a to já také dokáži; spíše nežli kdo jiný. Šťastný to nápad!« radowal se; »diwiti se bude swět a jméno Saramita newyhasne nikdy!« A nyní pospíchal lakomý a ctižádostiwý tento muž rychlým krokem k boudě swé; neboť lid nabažiw se pohledu na skwostnosti na odiw wyložené rozešel se dílem po záležitostech wlastních, dílem za město, kde se weliké příprawy k slawnému turnaji činily, a než minuly dwě hodiny, zmizela bouda jeho s náměstí; on ale neodebral se z Norimberka, jak byl Mechtildě přislíbil, nýbrž ubostil se w soukromném domě blíže městské zdi. »Neb co nemohl dosáhnouti dottore Saramita, dosáhne Bohomilec Saramita, a místo jeho jest w Norimberce,« prawil, rozwrh budoucího žiwobytí swého uspořádaw.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Wídně. **(Bály a sály — Mickiewič a Židé. — Nowotiny literární.)** (*Pokračowání.*) Nemohu zde opominout sdělití Wám zprávu, která mě welmi překwapila. Probíraje se totiž w jednom starším ročníku časopisu pro Židowstwo nalezl jsem (číslo 89 rok 1838) w dopisu z Waršawy to udání, že Mickiewič jakožto Frankista * náleží kmenu židowskému. Podlé jiných zpráw pochází z litewské rodiny šlechtické. Kdyby jistotně pocházel z krwe židowské, bylo by přáti, aby měl brzo hojných stoupenců z toho samého národu. Posud musíme žalostně se přiznati, že tento národ, w celém swětě mezi Slowany nejhustěji bydlící, pro ně takořka ničeho neučinil, ano podporowáním a rozšiřowáním cizího žiwlu jim w nejwřelejším počínání na ujmu byl. Pro obě strany zrůstá z toho škoda. Slowan by pomocí tohoto čilého, činného, duchaplného národu znamenité získal; jen powažme, co dali Němcům wýtečných mužů w umění, we wědách a básnictwí, nám pak ničeho; a jaké síly zde přicházejí nazmar! Oni by tím ale také získali. Stěžují si na předsudek našeho národu proti nim. To je otázka často probraná. Bohužel, že musím říci: Ať se ohlídnou jinam, jak to stojí tam? Kdož to rozhodne? Požehnání se proměnilo w kletbu. Co mohou od Slowana žádati, od kteréhož je mimo to, co je od jiných dělí, ještě to loučí, že jsou pěstitelé cizího žiwlu? Ať se spojí k jednomu cíli národnosti s tím, s kterým žijí; ať mají jednu myšlénku, jednu wůli a snahu, a uhlídáme, jak se to promění. Jakby mezi Slowany mohlo tolik Židů žíti, kdyby ten předsudek byl tak weliký, jak oni se domníwají? Myšlénka Slowanstwa je tak welká a wznešená, že je hodno, každou sílu napnouti k jejímu uskutečnění. Byl by to newděk od nich, kdyby to neučinili, a časem beztoho byli by přinuceni to udělati. Že to posud neučinili, je mi welmi diwno u národu, o kterém Lessing řekl, že nemá předsudku. A jen ten mohl by nás odlučowati. Je to zajisté wěc důležitá, a doufejme, že se obrátí k dobrému. Ať se přičiní obě strany. (*Dokončení.*)

Ze Lwowa. **(Nowé dramy. — Šejnoha a Kořeňowský. — Koncerty Serwačinského, Jaćkowského, Lipińského. — Společnost hudební. — Masopust a redouty. — Kousek našich krajánků.)** (*Dokončení.*) Toho samého wečera dáwal slawný widenský pianista *Mayer* swůj druhý koncert w diwadle hr. Skarbka při zwýšených cenách, a měl prázdno; ani jeho nowinami roztroubená sláwa posluchačů mu nepřilákala, kdyžto prawě krajan, a to domácí, také koncert dáwal, na němž bylo plno. Tento důkaz šetrnosti domácích schopností se mi náramně líbil. — Druhého dne, 3. ledna t. r. dáwal opět druhý zdejší umělec *Jaćkowský* koncert na flautu w starém městském diwadle, a — měl také plno. Poznamenati musím, že náš wýtečný herec *Nowakowský* tehdáž deklamowal Mickiewičowu balladu: *Farys, jezdec Arabský.* U nás jindy často prázdné koncerty i akademie hudební ukazují, že jako téměř w celé Ewropě, také zde jakási přesycenost posluchactwo opanowala. Mezi tím nawštíwil nás w lednu t. r. náš zdejší slawný rodák *Karel Lipiński*, a hned prwního dne wečír slawnou serenadou přiwitán byl; na to dáwal jeden z wyšších úředníkůw zdejších jemu ke cti hostinu, ku které wětší díl šlechty, přednější z úřednictwa a měšťanstwa, také někteří zdejší umělci a literáti poswáni byli. Dáwal w diwadle hr. Skarbka tři koncerty, třetí ku prospěchu chudých, a wšecky byly co nejhojněji nawštíweny. Jednohlasně každý k tomu přiswědčowal, že Lipińského hra nyní ještě wětší dokonalosti dosáhla. Welice potěšen dobrým uwítáním w rodním městě swém, opustil nás opět, spěchaje na kontrakty do Kyjewa.

Naše společnost hudební prowozowala w prosinci př.

* Sekta Židů pocházející od Jusufa Franka (nemýlím-li se) wěřící w Li—Messiaše Sabbathey Zwy-a. Žijí w Litwě, Polsku a Rusku.

r. před wánocemi Haydenowo Stwoření. Ostatně, jak doslýchám, chodí již na posledních nohou, schází prý ji *nervus rerum*, čemuž rád wěřím, poněwadž welikého účastenstwí a populárnosti nikdy neměla, a na té cestě, po jaké kráčí, nikdy míti nebude; jest to bylina exotická, a Poláci mají dobrý rozum, že chtějí toliko pěstowati domácích.—

U nás teď masopust wíří; hr. Skarbek dáwá we swém diwadle každou středu reduty; bály wšelikého titulu se střídají. Neznal jsem starodáwné reduty pražské, tradice mi je wšak wždy líčila jako skwostné a slawné. Jestli tomu tak bylo, jestli skutečně pražská reduta wynikala bludností, skwostností a dowtipem: tedy se časy a s nimi i powaha Pražanů welice směniti musely; neboť jak dalece ještě souditi mohu, nynější reduty již nejsou ani stínem někdejších, jakoby se Praha byla ještě wíce zněmčila, a místo slowanské weselosti a čilosti německého flegma přibrala, že společenská pružnost a čilost ochábnouti musela. Máte-li to za urážku, tedy mi odpusťte, — ale naše zdejší reduty jsou předce něco docela jiného než pražské. Zde je reduta rejdištěm každého stawu, zde každý na redutu myslí, a o ní mluwí, od nejwyšší aristokracie až k prosté děwečce. Prostory diwadla hr. Skarbka jsou weliké, tři, čtyry tisíce lidí pohodlně w nich se pohybowati může, a předce často i ta prostora nestačí, a býwá tlačenice, že těžko wolný krok tam učiniti. Maškary sice počtem nepřewládají, ale býwá jich wždy dobrá čtwrtina wšech přítomných. Ony zakuklené postawy we fantastických, často welmi bohatých maškarách, obyčejně bez jistého wýznamu, to jsou wzácní ptáčkowé z wyšších stawů; w kalanderách wšech barew ukrýwají se osoby míchané třídy; představuje-li ale maškara některou stálou figuru, n. př. harlekina, německého doktora, Amazonku, mouřenína, Turka, kuchaře, poutníka atd., anebo něco národního n. př. Kozáka, Krakowiaka, Huculа, Mazura, husara, Žida, Wlacha atd, to jistě se pod nimi ukrýwají studenti, kupečtí a cukrářští mládenci, towaryši a učedlníci wšech řemesel, šwadlenky, panské, kuchařky a osoby neznámého powolání. Jenom tato poslední třída maškar má práwo tance, a užíwá ho s celou ochotnickou horliwostí; mnohý učedlník, mnohá diwka dlouho krejcárky swé skládají, aby se mohli na redutě w maškarách wyrejditi. Pročež na našich redutách panuje ta největší strakatina, úplné pomíšení wšech stawů, a to je nad míru zajímawými činí. A weselost, howornost a dowtip maškar jest wšeho toho kořením; uslyšíte howor polský, německý a francouzský, — jenom ne český, ačkoli Lwow mnoho set Čechů takowých počítá, kteří na reduty chodí. Není wám to nic nowého; mnoho jest jich powolaných, málo ale wybraných.

Nemohu se zdržeti, abych wám nenapsal o nechwalném kousku, jakým se někteří krajánkowé naši zde k welikému pohoršení na swém národu prohřešili. Umřel zde nedáwno Čech, úředník, člowěk dobrý a wlasti wěrný. I widěloť se přátelům jeho přiměřeno býti, aby se mu nad hrobem český zpěw zazpíwal. Což myslíte, že bylo možná, mezi Čechy poctiwé kwarteto sehnati? Ten se wymlouwal, že se bojí, aby se jim někdo newysmál, druhý že se to nesluší, třetí že weřejně česky zpíwat nebude. I nezpíwalo se. Tu to máte! nařwou se po wlasku a po německu wždycky a wšude dosti, ale čeština by prý sloužila k úrazu! Kdo sebe samého nectí, toho i swět ctíti nebude, a také nectí. — Neodpírejte, pane redaktore, tomu trpkému poznamenání místa w časopisu wašem; — musíme konečně důrazně proti té neswaře powstáwati, byťby nás to samých bolelo, jinak ten koukol wždy w pokoji na zkázu národní naši cti a powěsti bujněti bude! — *Z.*

BESEDY.

Znamenitý zpěwák Lablache býwá časem roztržitý. Jednou s nim chtěl král neapolský mluwiti. Lablache přišel na předsíň, a že byl s komorníky dobře známý, žádal, aby směl klobouk na hlawě nechati, ješto jej bolesti trápily. Mezi rozpráwkou wešel náhle komorník se spráwou, že ho král očekáwá. Kwapně sáhl Lablache po cizím klobouku na stole a se swým na hlawě pospíšil ku králi. Co pak chcete s tím kloboukem w ruce? ptal se ho král, nemoha se zdržeti úsměchu. Zpěwák mu hned nerozuměl, wida wšak, že mu král hledí na hlawu, sáhl si na ni bezděky, a uleknutý ji honem obnažiw, stál tu nyní w každé ruce klobouk. Jak pošetile! začal se omlouwati. K čemu potřebuje člowěk dwa kloubouky, když je bezhlawý? —

Blažení jsou majitelowé domů w Petrohradě! Z nowého anglického cestopisu dowídáme se, že tam mnohý dům 5—10—i 15000 lib. sterlinků—tedy asi 50—100—i 150000 zl. stř. wynáší.

Nowé knihy.

Časopis českého Museum. Osmnáctý ročník. Swazek prwní. W Praze 1844. Nákladem českého Museum. Předplacení na celý ročník 2 zl. stř.

Naučení pro lid obecný o domácích gedech a lékařstwech. Oddělení II. Sešitek 2. O gedowatých rostlinách w Čechách, na Morawě, w Slezku a na Slowensku rostaucích. (Příloha k Promyslnému Poslu.) Sepsal Karel Amerling, doktor w lékařstwí a učitel w nedělních promyslních školách w Praze. Nákladem uměleckého skladu Wáclawa Merklasa. S černými rytinami za 20 kr., s malowanými za 26 kr. stř.

Promyslný Posel. Spis wšenaučný pro obecný lid a pro každého, kdož w uměních, zwláště w řemeslech a w mnohých žiwota záležitostech poučení hledá. Wydáwán Drm. Karlem Amerlingem. Část prwní. Lučba čili chemie řemeslná. Swazeček třináctý. Sez. za 6 kr. stř.

Ponaučné a zábawné listy pro polní hospodáře a řemeslníky w Čechách. Wydáwané od c. kr. wlastenské hospodářské Společnosti w Čechách. Sedmý ročník. Swazek druhý. W Praze 1844. Wytištěné a k dostání u Synů Bohumila Háze. Sez. za 6 kr. stř.

Křížowá Cesta dle pobožného kněze Leonarda a Portu Mauritio, wzdělána od P. Františka Gabulky, lokalisty w Konogedech. (Čtwrté wydání.) W Praze 1844. Tiskem Jar. Pospíšila. Str. 38 w 12. Sez. za 4 kr. stř.

Wogtěch Straššil, aneb: **po třech letech u sosnowého kříže.** Romantická powídka od F. J. Hoffmanna, zčeštěná od J. W. Sommra. W Praze 1844. Tiskem a nákladem Anny Špinkowé. Str. 56 w 12. Sez. za 12 kr. stř.

Černý Janoš, aneb: **tagná sklepení Benátská.** Historický obraz z prwní polowice šestnáctého století. Dle Gindřicha Waldena přeložil J. W. Sommer. W Praze 1844. Tiskem a nákladem Anny Špinkowé. Str. 147 w 12. Sez. za 20 kr. stř.

Ze sedmi ta nejškaredější. Weselohra we 3 gednáních s předehrau od Angeliho, do českého přeložená od Jana Nep. Štěpánka. W Praze 1844. Tiskem a nákladem Anny Špinkowé. Str. 89 w 12. Sez. za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 24.
11. roč. běh.

Časopis tento se we wýhledu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

24. února
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

11.

Den plynul mezi hlučnými přípravami k zejtřejším obřadům a slawnostem, hostů se pořád množilo, na každé twáři panowala weselost, rozbujněnost; jen hrabě Černín nebral účastenstwí žádného na wšeobecných radowánkách, seděl w komnatě swé, listy buď píše, buď staré pergameny prohlížeje. Oko jeho bylo zakalené; často winul se temný wzdech z prsou jeho, když na list již od rána rozewřený a před ním ležící pohledl. — »Nuže můj starý, dobrý otče!« mluwil sám k sobě, »to jsi nepomyslil, že musíš stáří swé ztráwiti u wyhnanstwí mou winou, a kosti swé složiti w zemi nezaswěcené láskou swou a namaháním swým. Otakare, tenkráte jsi jednal newděčně proti dobrodinci swému, kterýž tě dwakráte na trůně udržel!« prawil a opět w zamyšlení upadnuw, trwal tak po dlouhou chwíli. W tom se zlehýnka otewřeli dwéře a pan Hawel z Lewyhrádku wstoupil do komnaty. Blížil se zticha, tak že ho Wilém nepozorowal dříwe, až u něho samého stál.

»Pane Hawle!« zwolal překwapen.

»Byl jsi zamyšlen, žes ani nespozorowal mě wcházejícího,« odwětil usmíwaje se pan Hawel. »Hle! co ty po koutech sedáš, jakobys staré mudrce wykládati chtěl, staral jsem já se o blaho twé — pane Wiléme! odpusť, pakli w nadšení něco wíce prořeknu, ale zplakal i zplesal jsem w jednom okamžení, poznaw, že to nebyl klam paměti mé, že je to skutečně ona.«

»O kom to mluwíš?« ptal se Wilém překwapen.

»Neptej se, nepowím ti!« wece pan Hawel, »sám musíš widěti a se zaradowati. — Blaze ti! prawím, že jsi odřekl se hrdé, marniwé Hedwiky!«

»Ano, blaze mi, že to přišlo tak,« potwrdil Wilém; »neboť bych se nyní, a to snad krwácejícím srdcem, Hedwiky musel odříci, ješto bohatá slečna Brunecká by se nehodila pro žebráka.«

»Pro žebráka? — ty? — co to mluwíš?« žasnul pan Hawel.

»Ano já!« přiswědčil Wilém, »mohlť jsem se owšem nazýwati bohatý, dokud králowa sprawedlnost winníka nezasáhla, i pokořil bych se bez reptání rozkazu jeho, kdyby i starý otec můj winu mou sdíleti nemusel.«

»Pro Bůh! co se stalo?« zwolal rytíř Lewyhradský.

»Otec můj a já jsme z wlasti wyobcowání,« dí s trpkou chladností Wilém, »a naše statky dědí strýc můj Drslaw — to je to wšecko!«

Pan Hawel hleděl s ustrnutím na Wiléma, aniž mohl slowa pronesti. »A co chceš nyní činiti?« ptal se konečně.

Wilém wzaw nadřečený list do ruky, okazowal jej panu Hawlu. »Otec mi píše, co bych činiti měl; ale já se s ním nesrownáwám: poslyš slowa jeho a pak suď sám!« A nyní nahlédnuw do listu, četl: »Sprawedliwý jest soud králůw, a moje weškerá dosawádní wěrnost i služby mé za žiwobytí mého wlasti prokázané neomluwí nynější winu mou, že jsem swolil k záhubě trůnu a wlasti. A bez reptání jdu za rozkazem Otakara do Mišenska, kdež mi we swé milosti byt wykázal, bych stráwil bezstarostně stáří swé. Bolí mě jen, že se loučiti musím s wlastí, pro kterou jsem často krwácel, a že pochowán býti mám w zemi cizí, nemilowané. Ale sprawedlnost tak welí, staň se wůle Páně! Co se tebe týče, synu můj, tedy i tebe zachwátil sprawedliwý hněw králůw, a máš sdíleti osud můj, aby se káli nespokojenci a newěrníci, kteří dlí s tebou u dwora swrženého a z církwe wywrženého Otty Brunšwického, jimž král we swé milosti ještě showíwá. Doufám, že i ty se poddáš sprawedliwému úsudku tomu, a

opustiš Ottu; nebo slušno, aby spiknutí trestáno bylo we wůdcích, poněwadž ostatní jen pouhý sbor bez wlády, pouhé tělo bez duše je. Tak jsou i strýcowé králowi, knížata Přemyslowci, bratří Děpolt a Soběslaw, jimž před osmi lety zřejmé zbouření milostiwě prominuto bylo, potrestání tak, že musejí prodati statky swé w Čechách a bráti se do ciziny, jako my. Děpolt mi prawil, že se chce usaditi w Slezku. Naše statky ale odkázal král bratru mému Drslawowi, ačkoliw mi tajně wěděti dal, žeby hotow byl, tobě je nawrátiti, paklibys k nohoum jeho se wrhl a k weřejnému pokání se uwolil; já wšak jmenem twým nepřijal jsem náwrh ten, jenž by pokáleti mohl jmeno Černínů na wěčné časy. Když jsem takto list tobě učinil, a tě o wšem zprawil, doufám, že sňatek s bohatou slečnou Bruneckou nepřijmeš, neb se mi zdá neslušno, aby český hrabě Černín obohatil se wěnem ženy swé, a dal takto příčinu k daremnému tlachání Němců. Pročež tě žádám, abysi sprostil se wšech swazků a ouwazků, pokud se to se ctí srownati dá, a pospíšil ke mně do Budišina; paklibys nemohl, tedy mě zpraw listem mi učiněným, co dělati hodláš a kdy tě očekáwati mám. Psáno atd.« Dočetl a pergamen na stůl položiw obrátil se k panu Hawlu: »Nyní widíš, příteli, jaké neštěstí nás potkalo, a nejwíce mě bolí, že jsem otce swého w záhubu strhl. Bych wšak přátely swé od podobného trestu uchránil, opsal jsem list tento, a zaslal jim k wýstraze.«

»A co míníš ty činiti?« ptal se rytíř Lewyhradský.

»Pamatuji se nyní na slowa zwěčnělé dcery králowské, již jsem swou milenkou nazíwal,« wece Černín, »i měl jsem je tehdáž za přepiatost náboženského třeštění; ale nyní náhlížím prawdiwost jejich, že totiž marné je wšecko, a sláwa i lesk pozemský nic jiného není, než pouhá mlha powěr a předsudků, jež slunce prawdy zapudí. I odřekla se wšeho, a jakýsi tajný hlas wolá we mně: Jdi a učiň to samé!«

Oko pana Hawla se zajiskřilo, i chopil ruku Wilémowu a tisknul ji wřele: »Wiléme!« prawil, »černý mrák zastínil hwězdu sláwy twé, ale blízka jest ti hwězda blaha wnitřního, wěř w slowa přítele wěrného, a ještě dnes tě uwedu k ní; pak snad se ještě jednou zraduje naše wlast, uzříc tě w čele swého bohatýrstwa.«

Wilém zawrtěl hlawou. »Blaho mé spočíwá w prsou mých, o jiném, které by mi swět ještě nyní dáti mohl, newím. Nemysli wšak, že želím ztrátu bohatstwí swého, to nikoliw. O tom též zprawím otce swého a tebe chci žádati, pane Hawle! abys byl poslem mým; neboť chci pochowati jmeno swé u wěčném zapomenutí, čemuž by snad stařičký otec zabrániti chtěl, a já bych prosbám jeho odolati nemohl, protož je lépe nenawrátiti se k němu wíce. Wystawím si opět budowu štěstí wyhnáním Adely ztroskotanou, neboť jsem přišel k přeswědčení, že každý člowěk ráje we swém srdci tworiti si může!«

»Nechci se hádati, zdali tomu tak, či nic,« odwětil pan Hawel; »já se držím skutečnosti a toho, co nám přítomnost podáwá; kdo chce wíc, je blázen; ale to je jisto: cesta k štěstí wede trpkými zkouškami; a tys je prošel, příteli! proto jsi blízko ného. Nehleď na mne tak nedůwěrně, prawím ti, že je tomu tak, a až tě w ně uwedu, pak mi dej poselstwí k otci swému, a já mu přinesu radostné náwěští. Nyní s Bohem! až slunce zapadne, očekáwej mě!« Tak prawiw odkwapil wěrný přítel, ponechaw Wiléma myšlenkám a rozpakům, kam asi jeho slowa cílily.

Slunce zahořelo w posledním požáru na wrcholích hor, a stíny rozwinowaly wždy hustěji a hustěji roucha swá po klenbě nebeské, až nastala noc, probleskowaná nesčíslným počtem třpytících se hwězd. Hluk a lomoz po ulicích utichli, za to ale zazníwaly temnostmi různé, diwé i weselé hlasy z heren a pitáren, a pádný, odměřený krok strážců, poklady w boudech na náměstí nahromaděné střežících, mísil se w hluk tento.

Mohlo býti asi k dewáté hodině nynějšího počtu, když se tři muži z domu obýwaného rytířem Bruneckým, dcerou jeho a přítelkyní této loudali. Ačkoliw dobře zakuklení byli, předce poznalo dobré oko w prwním a outlejším, než byli soudruhowé diwokého lotrowského wzezření, panoše od rána, kterýž byl Saramitu k slečně swé uwáděl. W okně domu toho bylo widěti dwě ženštiny, an za podezřelými muži hleděly; w prawo stojící byla w černý šat oblečená, díwka ale podle ní zdála se býti newěstou, jenž prawě na ženicha čeká, by s ním přistoupila k oltáři. W bílý kmenť s růžowými pentlemi a wýkrojky oblečená, na hlawě myrtowý wěnec; podobala se ale též smrti, anto bledý obličej její, sklenné, matné oko celou hroznost smrtelnou okazowaly. W ruce držela bílou, na polo wyprázděnou láhwičku mocně ji we dlani swírajíc. Jako křeče trhlo ji to často obličejem.

»Ha! již jdou!« prawila w prawo stojící. »Mechildo, já se třesu — hrajeme opowážliwou

hru. Z té toulawé luzi mnoho si nedělám, ale s Černínem to bude dělati powyku.«

»Bude!« odpowěděla Mechtilda hrobowým hlasem.

»Tedy upusťme od záměru našeho,« zwolala Hedwika rychle, »dosti na tom, když bude ta poběhlice, matce uteklá, w moci naší, že newyzradí, co se bylo mezi ní a mnou přihodilo, aby ponoukla Černína k pomstě.«

»Pomsta!« odslowila Mechtilda w šílené diwokosti; »ano pomstím se! Slyšíš? jak peklo radostně jásá: Pomsta!«

»Můj Bože!« ztrnula Hedwika a odskočila uleknutá stranou. »Co to mluwíš?« Mechtilda se bezdušně zasmála. City a wášně její tak dlouho a tak mocně dušené a nyní najednou nejwejš napnuté, zahřímaly o rozum její, a nitky jemné rozumu lidského popraskaly, a ona — se zbláznila. A tak upadla prwní w pomstu trestající sprawedlnosti za obmýšlené hrozné zločiny.

»Pro Bůh, Mechtildo!« zwolala Hedwika wyděšená, nyní obleku jejího si powšimnouc, »jak jsi to oblečena!«

»Wiď?« usmála se tato dětinsky, »wždyť se musím zalíbiti ženichu. Kdybych se mu byla takto okázala, bylby si mne zamilowal — ó já wím, že jste mi ho nikdy nepřáli!«

»Nejswětější Panno!« wzkřikla Hedwika. »Zpamatuj se! o kom to mluwíš? wždyť jsi nemocna!«

»Nemocna? já?« upřela swé sklenné oko nešťastnice na Hedwiku. »Bláznku! jak pak by mohla být newěsta nemocna? Jdi, jdi! tyťs sama nemocna — ah wím již — wím! wypila jsi wodu, wypila? hleď holoubku — on powídal, že není žádné pomoci, žádné! ó já to dobře osnowala — nebolí tě hlawa? lehni si, lehni, mé poupátko!« — I blížila se k odstupující, ustrašené Hedwice, a pak hlawu skloniwši zpíwala tiše: »Krej hlawičku w podušťičku, krej! — neboť bys mi zas odwedla milého« prawila opět k Hedwice, »a až tě bude bolet srdéčko, myslí, že mě také bolíwalo — hahaha! ale nyní přijde ženich a bude wodu pít, a já wám zazpíwám a posypu wám hrob kwitím!« I tleskla si rukama a hlasitě se smějíc odkwapila z komnaty.

Wyděšena hleděla za ní Hedwika: »Ona se zbláznila a wšecko wyzradí!« úpěla a běžela za Mechtildou, aby ji dala střežiti.

(*Pokračowání.*)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List II.

Glett. — Českoslowanský typus. — Zajic. — Očekáwání. — Čeští Němci. — Černý kůň a německý hospodský. — Hora Manhartská. — Meißen mit Safranbau. — Original a patisk.

(*Pokračowání.*) W Jindřichowě Hradci, kdež jsem se náhodou probudil, nebylo *bílou paní* pro samý snih ani widěti. — Bůh to odpusť wozkowi poštowskému, jenž nás z Jindřichowa Hradce tak pomalu wezl, jakobychme se byli w olowěné sochy proměnili. Za to ale troubil, a konduktor klel. Našemu spaní to loudawé jetí nebylo owšem na škodu, a kdyby časem třepetawá trubka a laní konduktorowo semnou byly nepotrhly, a nám nebylo i o to šlo, dostati se brzo do Widně, nebylbych se ani za mák na wozku mrzel. Konečně se ale zastawíme a tím i probudíme. Já se díwám, ale zamrzlými okny ani rys neprohlídne; nasloucháme, a ono: »Ticho, pusto, kolem jako — w hrobě.« Konduktor ten tam, koní také nebylo slyšeti, a že jich, těch pružin čtyrkolého draka, dojista u wozu nebylo, to doswědčowal rythmický chrapot Maďara w kabrioletu sedícího. Maďara buditi, zdálo se nám welmi nešetrné, jelikož po celou noc pořád za nás byl bděl, až nyní, kdy wůz hrůzoplodných koní zbawený spatřil, Snilku do náručí padl. Dwiřka u wozu byly zamrzly, jakoby je byl olowem zalil. Což pak jsme w šírém poli uwázli a zde nocowati máme? A což konduktor? Myšlénka tlačila se do duše za myšlénkou, an tu náhle: »Meine Herren, es ist keine Hilfe!« — do uší mi zazní. Byl to hlas konduktorůw. »Wir müssen absteigen und hier — frühstücken!« Můj Bože! myslím sobě, když nic horšího není, než snídaní — kdož pak by tak laního srdce byl a snídaní se bál? Konečně se dwiřka rozbednily, a my slézáme na náměstí bystřické! Konduktor se omlouwal, že na poště dlouhé debatty s poštowským měl, poněwadž za noci odtud z místa hnouti se nemůžeme, jelikož silnice k Beydowu celá zawáta, až se rozední, pak že teprwa se silným průwodem budeme museť jeti polmi; brancarde, jenž z Widně wčera již přijeti měl, že prý dosawád pro snih nepřijel. My došedše k poště, kleli unisono, proč Němci také zde silnici neproděláwali, jakož Taboršti činili, a pán poštmistr: »na to že prý by ani tisíc lidí zde nestačilo.« Co dělat? Potěšující hwězdy zoufalých poutníků jsou hospody. I zaměřili jsme kroky swé k jedné takowé hwězdě. Prawě jsem přes její práh klopýtnul. Již jsme we weliké, klenuté swětnici. Z podlahy slamou postlané powstáwá několik postaw, dwa již u kamen se zhříwají — wedlé weliké swětnice jest druhá menší, a tam jsme se uhostili my. Kolik máme hodin? Šestá k ránu, dne 24. ledna. Paní hospodská před nedáwnem také byla teprwa lůžko opustila, a již staví dlouhou řadou hrnečky na dýchající plotnu, a my sedáme, kam kdo může. Celou obálku zimní ze sebe složiw, odešel jsem do prwní weliké swětnice, chtěje nocleháře a ostatní obywatelstwo blíže seznati. Počal jsem od hlawní osoby, totiž od hospodského. Weliký to silný muž a z každé žilky w twáři Němec mu wykoukal. I započal jsem národopisnou inquisici, owšem po německu, neboť i po řeči kowaného Němce jsem byl poznal. »Počítá mnoho obywatelů zdejší městečko?« — Hospodský se na mne podíwal, a jakoby se mu otázka teprwa mozkem rozejíti musila, za chwíli: »Asi půl třetího tisíce,« odpowěděl. — »Wíc Němců nebo Čechů?« Němců prý. »W jakém jazyku se zde učí, káže?« Že w německém. »A jakým slowem Božím jsou žiwi Čechowé zdejší?« I že prý každý také německy umí. »Zwrhli se Němci z Čechů nebo Čechowé z Němců.« — »Jindy zde málo kdo česky uměl« — odpowděděl hospod-

ský—a náhle z německého howoru se wymknuw—»I zawřete, Matěji, ty dwéře!« — po česku na příchozího wolal, jenž byl práwě do swětnice wcházel. — »Což mluwíte i po česku? Bylbych se o krk sázel, že jen německy umíte.« — »I hospodský musí hledět, aby se s každým obešel!« Tu máš celou konfessi hospodského, a jaký taký příspěwek k jazykowému místopisu táborského kraje, na oko owšem laciný, kdybych tě byl ale snídaní platiti nechal, bylbys hned poznal, že hospodský honorar za danou mi lekci k snídaní přirazil. Widěl jsem, že na wzdor swého sčeštění předce jen mnoho německého we swé powaze podržel, s nožem bartolomějským uměje dobře zacházeti.

Než jsme posnídali, byl bílý den. Náš état se znamenitě množí; neboť nejen po bocích wozů andělé strážní s prowazy w rukou nám dáni, nýbrž i w předu lopatníci a nadto cestař cestu ukazující. Při odjezdu prawil pan poštowský, že pod 6 hodin do Beydowa, na nejbližší stací, nedorazíme. »Pomoz Pán Bůh!« myslím sobě.—Hoši, nás prowázející, jsouce u wětším díle Češi, někteří dosti nemotorně po německu mluwí, a ti, kdo jen německy rozpráwějí, předce i wšemu českému rozumějí; nemáš zde ale již toho čistě slowanského rázu jako w Táborsku. Asi čtwrt hodiny za Bystřicí wyjewše, musili jsme se již zbawiti císařské silnice, a na pole s wozem se dáti. Bylo to roztomilé drkotání a kolíbání přes brázdy a strouhy, diw že jsme časem hlawami strop u wozu neprorazili. Nebylo kolébání toho ale na dlouze. Brzy jsme opět za kostrbaté pole silnicí wyměnili, a zde nebylo ani pomyšlení oněch záwějí, jakýchž na woticko-sudoměřické silnici wichr nám nawěžil. Na pomezí králowstwí českého propustili jsme komonstwo, a we 3 hodinách byli jsme již w Beydowě. Sám widíš, že proroctwí pana poštowského bystřického s prawdou se nepotkalo. Dělal chudák z komára welblouda.—»Wojto! prowed mi koně.« Křičí po česku náš postilion na beydowského. Český postilion w Rakousku až po samu Wídeň tě neopustí. Jednoho jen rozdílu mezi českými postiliony w králowstwí českém, a českými postiliony w Rakousku. Tito mají čabu a buffy, ježto tamti na kazajce, soukeném plášti a telecích botách přestáwají. (*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Wídně. (Bály a sály. — Mickiewič a Židé. — Nowotiny literární.) (*Dokončení.*) Co se týče Slowanstwa we Wídni, jak jsem již podotknul, neděje se příliš mnoho znamenitého; předce však je pozorowati žiwot. Zřídilo se několik malých čitáren, ano nač jste se snad ani w Praze nezmohli, w jedné zdejší kafírně je 6 slowanských časopisů.*

Na knihkupectwí si stýskati bylo by welmi marné, to je známá a zastaralá wěc. Teď snad to půjde poněkud čileji, an Wimmer znamenitou činnost w tom ohledu projewuje, a bylo by přáti, aby našel hojné podpory. — Kampelík píše nowou mluwnici dle Hamiltonowých zásad. Jistotně potřebná práce; neboť, ačkoliw máme dost mluwnic, nebude dobrá nazbyt. Je slyšeti, že Konečného slowník česko-německý a německo-český již w kwětnu wyjíti má.— Furch wydal druhý swazek swých básní. — Na Slowensku se tiskne Nitra, a s welkou horliwostí sbírají národní písně, powěsti, báchorky, powěry atd. W Záhřebě se tiskne almanach *Iskra* a Kukulevič sbírá průpowídky, přísloví, powěsti, písně, na bajesloví národní se wztahující. W *Powěstích* (sbírka půwodních powídek) téhož spisowatele bylo pokračowáno. Po dlouhé přestáwce je nyní také swazek *Kola* wytištěn. Škoda, že tento wýtečný spis tak pořídku wychází. Gunduličowa *Osmanida* wyjde co nejdříwe. Bude přidán Tärchowý slowník, historické a zeměpisné poznamenání. Chybící 14 a 15. zpěw, dříwe od Petra Sorga ale newhodně přidělaný, přibásnil Ivan Mazuranič a to, prý wýtečně, jakož on wůbec je welký znatel jazyka a nadaný básník, a proto je tím wíce co litowati, že ho častěji w literatuře nepotkáwáme.—Bogowič wydá swazek básní (*Ljubice*, fialky) erotického obsahu. Wýnos obětowal spisowatel matici záhřebské, kteráž krásně zrůstá, jak widěti z Národních nowin, přinášejících jména zakladatelů. To se může také říci o čitárnách a o hospodářských národních společnostech; každé skoro jen trochu wětší město má swou filialku, stojící pod hlawní záhřebskou společností. —Welmi radostná wěc to je, že se Dalmatinsko budí, zwláště se spamatowal Dubrownik na swou starou sláwu. Též *Zora Dalmatinská* je krásný úkaz, a jakého účastenstwí zbudila, widěti z toho, že jí ze wšech stran zasílají pozdrawení wlastenecká. Má prý hezký odbyt. Jen škoda, že se prawopisem tak různí, ačkoliw se zdá, že se chce blížiti ku skladnému, jakož i *rokodělske in kmetijske novize* někdy přinášejí článek nowým prawopisem psaný. Známý wlaský posud spisowatel Tomaseo (Tomasič) přeložil swůj spis *scintille* (iskrice) sám do jiho-slowanského. Tento muž byl by znamenitý zisk pro Slowany dolní, kdyby swou učenost a swé dary swému národu obětowal. Stejným způsobem přeložil Katalinič (Major) swůj dějepis Dalmatinska z wlaského. Gajůw dějepis jižních Slowanů s welkou toužebností se očekáwá, jakož i pokračowání statistiky těchto zemí od Seljana, jížto prwní díl dáwno wyšel. Zdá se, že se Maďaři bojí dowěděti se, mnoho-li tam Slowanů je.— *W. N.*

* I také jsme to již tak daleko přiwedli! W p. Fastrowě kafírně (w králowě lázni) naleznete nyní Zoru Dalmatinskou, Danici, Národní nowiny (horwatské), Rozmaitośći, Českou Wčelu, Pražské nowiny, naše Kwěty — a snad přiletí ještě Sewerní wčela. *Red.*

BESEDY.

Stefen wyprawuje we swém díle o *Yukatánu* znamenité příhody jednoho Srba, s nímž se w Meridě setkal: »Ribar (Rybař) je jméno jeho. Z Bělohradu rodič dočkal se 17. roku stáří swého, když Srbowé počali pod Jiřím Černým o swobodu bojowati. Bywše přemožení od Osmanů wystěhowali se, počtem 40.000 duší, do rakouské říše, mezi nimi také Ribar. Sloužil nato w pluku, utwořeném z těchto wystěhowanců a poslaném do Italie. Když bylo wojsko rozpuštěno, wedl Ribar malý obchod po dolejním Podunají, což ale, když mu málo wynášelo, nechal a do Hamburku se odebraw, přeplawil se do Ameriky a léta 1815 do Filadelfie přišel. Odtud překročil Ohio a Missisipi meškaje w celku asi 5 let w sewero-amerických swobodných obcích. Osud jej hnal ještě dále; přestěhowal se do Mejika a byl zde redaktorem swobodomyslného časopisu, pročež jej president Santa Anna nenáwiděl a pronásledowal. Prchnuw tedy do Texasu byl od nowé této republiky co wyslanec do Yukatánu poslán, kdež posud místo toto zastáwá.«—Bawil jsem se, praví Stefen, s ním o nowém i starém swětě; znát záležitosti Srbska a Turecka neméně co amerických obcí. Nemohl jsem se dosti nadiwit rozsáhlým jeho wědomostem o lidech a městách, jež on wlastníma očima widěl a seznal. Není ještě na konci střídawého žiwota swého.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 25.
11. roč. běh.

Časopis tento se wydáwá w ukladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, w Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

27. února
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

Mezi tím byli již ony dwa muži s wůdcem panošem za nejbližším rohem zmizeli, ale w zápětí za nimi wyskytla se postawa jiná, w široký plášť zahalená, bystrým kočičím okem je sledující. — „*Si, si!*“ mluwila tiše k sobě, „to je ten *maladetto fanciullo,* co powídal, že mne po mých wodíčkách hlawa bolí, a skoro bych uhodl kam jde? O, wy němečtí barbarowé, neošidíte člowěka, který študowal na školách salernských — já okáži, co umí dottore Saramita, a hahaha!“ smál se do sebe, „zde je prwní příležitost učiniti se powěstným, což mne ani liaru státi nebude. Wšak to je to nejlepší, že bude o mne mluwiti swět, a já na to nic newynaložím!“ mudrowal dále.

Z takowéto samomluwy byl wytržen pewným krokem dwou mužů, kteří se na začátku ulice, níž práwě šel, objewili. Na prwní pohled poznal w nich Saramita dwa rytíře, jenž se přímo za oněmi třemi, které sledowal, ubírali. I wtisknul se do stínu, a když byli poodešli, bral se tichým krokem pozdálečí za nima.

Město Norimberk, ještě posud w soustawě swé patrné známky starobylosti nesoucí, chowalo tehdáž we swých ouzkých, klikatých ulicích a uličkách podiwnou směsici budow. Wedle hrdě se wypínajících domů a paláců bohatých patriciů, měšťanů a obchodníků kořil se pokorně skromný domek řemeslníka; často byla dlouhá řada takowýchto domků jen jedním welikým domem přetržená, kterýž jako král hrdě na wůkolní ponížené domky hleděl; tam zase ukrýwal se nesměle malý domeček w hrdé paláce, jako by za odpuštění smělosti swé prositi chtěl, a jeho nahnutá střecha zdála se jaksi diwiti, kterak do takowé společnosti přišla.

W takowémto pořadí malých, neouhledných domků wyznačowal se skoro již na konci ulice stojící domek patrně nad ostatními. Nebyl sic wětší ani prostrannější nad sousedy swé, ale souměrnost w stawbě a čistota zwenčí swědčila buď o zámožnosti obywatelů jeho, a nebo o jejich milownosti čistoty. U wnitř panowala ta samá oupravnost a uhlazenost i w tom nejmenším, prosta wšak wší chloubné nádhery a zbytečného nábytku. Tak byla hlawní swětlá komnata wěrným obrazem ducha obywatelů. Lípowý, čistě wydrhnutý stůl, několik takowých židlí, w koutě pak chudobná, ale čistým prostěradlem pokrytá postel, w předu neweliká skříně s klekátkem, w ní několik tlustých kněh, na ní dřewěný kříž, to byl celý nábytek komnaty této. Jak skromný nábytek, byla i společnost skromná, sedící okolo stolu při hořícím kahánci. Stařec seděl swrchu a jeho neosláblé oko dowolowalo mu ještě w tlusté, welkými glagolitickými literami psané knize čísti, čemuž na prawé straně sedící díwka pilně naslouchala. Ačkoliw již panna tato asi třidcet let počítala, předce by byl neznámý w její jemné, krásné pleti sotwa takowé stáří shledal. Byla to od Norimberčanů ctěná sestra Felicie čili Blažena, dcera nešťastné Adely a krále Otakara — s pěstounem swým, Martinem Morawcem, který s učedlnicí swou z Prahy před čtrnácti roky do ciziny se odebraw a w Norimberce po ten celý čas s ní se skrýwaje, tichý, blahočinný žiwot žil. U konce stolu seděla obstarožná žena dle pohledu služka, pilně na plátně šijící, w čemž jí Felicie pomáhala. W protější stěně bylo widěti polootewřenými dweřmi ještě do jiné komnaty, která ačkoliw též sprostá, předce wšak poněkud wkusnějším nářadím zaopatřena, swědčila, že to ložnice Blaženy a společnice její.

Stařec četl práwě ze starého zákonu kapitolu o Juditě, kterak z brány wychází, aby Holoferna zawraždila, i zawřeł newrle knihu; Felicie pohlédla wzhůru a ptala se jemně: „Již je konec?“

„Owšem, dcero má!“ odtuší starec; „hle

tu opět příklad, jak některý rabbi připsal chwálu na čin, před kterým se zarděla twář Páně, a učinil proroka lžiwého; protož wždy se doswědčují slowa Hospodina řkoucího: W prsa twá jsem włožil písmo swoje i proroky! a protož každý suď dle wlastního přeswědčení!«

»Soudíš snad přísně, milý Martine!« namítla Felicie. »Mně aspoň zdá se míti čin tento něco welkolepého do sebe — ta hrdinná Juditina láska k wlasti, pro kterou wše, i to nejhorší, podstoupiti chtěla.«

»Nezapomínej, drahá!« wskočil jí Morawec do řeči, »že hříchy newedou k činům welikým. Judita šla se lstí a klamem, a nám welí Bůh prawdy a swětla; ona šla, by wraždila, a Bůh lásky trůní na nebesích, kterýž kázal: »Nezabiješ!« Tak jest, dcero má!« začal nyní hlásati starec, »w hrdosti swé chce prorážeti člowěk nebesa a rownati se Bohu, kterýž jediný tresce a odpouští, a pak přijdou bludní proroci a hlásají: »Ubíjej, ubíjej! až do umdlení, a těchto proroků je mnoho, tak že již marné stalo se wyslání Krista; ano kdyby znowu se narodil, a hlásal swětu prawdu a wywracel powěry a předsudky, haněl ctižádosti, pýchu a klamy, wołali by znowu: Ukřižuj, ukřižuj ho! Slepota hříchu pojmula swět w okowy, tak že newidí swětlo prawdy wěčné, w plném rozbřesku k zemi se proudící; jenom některým zabloudil oblesk w srdce, a zazwučel w duši jako den soudu odměny a trestu, a oni poznali, co jich dříwe tajno bylo, oni uzřeli, co prwé temno bylo, a slyšeli, co němé bylo, i zmrtwili tělo hříchu, a sebe mrtwice, pomáhali chudým, slyšíce a widouce milowali stwoření weškeré, ne jako to činí swět, wołající: Pane, pane! ale neplnící wůli Pána. Wšak co tobě to budu powídati? wíš to tak dobře, ba snad lépe, nežli já, neboť jsi o mnoho lepší, i zdá se mi, jakobys byla zwěstowatelkyně lásky, kdežto já jen o prawdě, o soudu a trestu Božím mluwiti umím; ty miluješ a wymlouwáš, já kárám a horlím — w prawdě jsi mnohem lepší, než já; ale Bůh newejde w soud se mnou hříšníkem!« — sepjal starec nábožně ruce.

»Nemluw o tom, drahý učiteli!« šeptala Felicie uzardělá; »srdce mé lpí ještě na wěcech pozemských, a z mlhawé minulosti wystupuje často widina jasně a skwěle w mysl mou, i brání mi obraceti duši k Bohu, jak by slušno bylo.«

(*Pokračowání.*)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List II.

Gleit. — Československý typus. — Zajíc. — Očekáwání. — Čeští Němci. — Černý kůň a německý hospodský. — Hora Manhartská. — Meißen mit Safranbau. — Original a patisk.

(*Dokončení.*) W Rohu jsme obědwali. Bylo již okolo páté, když jsme tam přijeli. Wešedše do swětnice, hnali jsme se hned ke kamnům. »Hezké kamna, ale nic w nich!« prawím žádného tepla neznamenaje. Ledwa že jsem byl poslední slowo dořekl, jal se hned mladík u kredence stojící přikládati. »Ten se chytil na lep,« dím polohlasitě k příteli swému — »jeť to Čech. Odkud jste?« ptám se ho. »Z Kamenice od Jindřichowa Hradce!« byla odpowěd. — Celý hostinec wypadal jaksi pošmourně a wlídnosti bylo málo widěti; my od šesté z rána nic nejedli, i bylo se dobré chuti a hladu naditi. Sedáme ke stolu a pan hospodský políwku na stůl stawě, upřímně nás hned z předu pozorny činí: políwka že nebude walná. A nelhal. Jinak jsme byli welmi spokojeni až na poslední faciť. Tu jsem w duchu sobě myslil: Žeť pak nelze našemu »Černému koni« z Kolowratské ulici w Praze sednouti na hřbet a jezditi s ním po swětě! Dwojí by měl člowěk wýhodu, nemuselby snad tak dlouho na prodělání zawátých silnic čekati, aniž tak nekřesťansky se dáti šacowati. Apollo a Musy! že pak mi není dáno žíly! žíly — jedné poetické, abych chwalozpěw pražskému Černému koni napsal, a druhé — nepoetické — na polechtání nekřesťanských hospodských!

Z Rohu wyjeli jsme k wečeru, a máme ještě weliký úkol před sebou — celá manhartská hora leží nám w cestě. Na patě hory té připřáhli se silní formanští koně a jakož jesuité říkáwali, pořád *altius* a ještě *altius* na horu se dobýwáme. Z wýšiny na krajinu sněhem pokrytou je utěšené podíwání. Zasněžená krajina welice zeměpisnou mappu na mysl mi uwodí. Wše, co w jiných částkách roku přehled ruší, jako rozmanitost barew, weškeré odstíny zelena a žlutosti atd., wše je zde jako wymizelé; jedině města, městečka, wísky, bory a hory tak utěšeně z bílého dna wyblédají, prawě jakoby je na nejčistším welinu umělec u nesmírném rozměru byl wykreslil a wymalowal. Škoda jen, že studowání z takowých specialních mapp trochu drahé a mraziwé jest.

Pustá, nesmírná wysočina je hora manhartská — bílý příkrow rozestřen do nedozírawého daleka. Na wrchu formanské koně nás opustili, a my jedeme jen třemi. Na temeně hory znamenal jsem skupinu kamenných soch, pro rostoucí soumrak wšak nelze rozeznati, co představují. Kamenné sochy, jak mile jsme české hranice přejeli, ano již něco dříwe mezi Němci w Čechách, jsou welmi w obyčeji.

Celou jízdou po manhartské hoře nepotkali jsme než jediné lehké sáňky a pěšího muže. Na konci hory bylo slyšeti zdaleka jemný wesnický zwonek, žalující trudy swé samotám wečerním. Ten jemný melancholický zwukot, to sladké kwílení toužebně srdce mi proniklo a na mysl uwedlo blahé dětinské doby — zlaté doby upomínek nejkrásnějších! Bezděky stal jsem se sentimentalním, sentimentalnost ta, co opium, dotekla se weškerých nerwů, a ledwa že mi času zbýwalo, hoře manhartské »s Bohem!« dáti, již jsem se octnul w náručí konejšitele Morfea.

Jeli prý jsme přes Meysow a Štokrawu. Já to konduktoru wěřím, protože mne po celé cestě ještě neoklamal. Sám wšak o tom ničeho newím, leda že když jsme do Meysowa přijeli, a já jako we snách »Meißen!« zkřiknouti zaslechl, z dáwných let principistských »mit Safranbau« mi do paměti wjelo. Bože! w které pamětní přihrádě leželo asi toto, wíce než 15letým prachem zasypané epitheton, a

jak swihle po takowé době do paměti se opět wymrštilo, jakobych wčera teprw lekci tu do paměti byl wtloukl. Jeť to předce jen swatá prawda, že čemu se z mládí naučíme, to jakobychom w stáři našli, jen že je bohužel! toho málo, pramalounko, čemu jsme se w mládí naučili. S žalostí sobě zpomínám na léta prwního mládí swého, když jsem, nuzácky jen po německu mluwě, hned do prwní latinské třídy se dostal, abych tak dwěma jazykům zcela wespolek rozdílným a brzy i třetímu řeckému se učil, neznaje důkladně ani swého wlastního; když jsem náboženstwí w cizím nepřirozeném jazyku papouškowal, wšeobecný zeměpis a Bůh wí, jakých národů dějepis dříwe nežli swůj wlast a děje swého národa znáti se učil, a na konci šestiletého trýznění se žalostí seznal, že na duši mé ještě soumrak leží, kdyžto již swětlo polední ji mohlo oswěcowati. A já byl primus mezi ostatními! Než k čemu tobě to wyprawowati, ježto se ti lépe newedlo! — 25. ráno, o třetí hodině, dobýwáme se posléz na wrata widenského hostince »zur Stadt London«.

Budemeť zde welmi na krátce, a lító mi, že nemožno setkati se s naším milým Nebeským, zwláště an jsem zaslechl, že je trochu churawý. Dnes jsem mimochodem úmrtnímu průwodu arcikněžny Marie, nejstarší dcery místokrále benátskolombardského, se díwal. Zašel jsem náhodou i do kaple, kde nádherný pomník z karrarského mramoru od Kanowy arcikněžně Kristině se skwí. Benátští umělci postawili tentýž pomník zwěčnělému mistru Kanowě za náhrobek w kostele benátském »S. Maria de' Frari«. Ale božinku, kterak kulhá tato imitace za spanilým originálem! Duch, čili co čiň, naprosto nedá se nápodobiti, a kde forma s duch jedno, jakož w plastice, tuť owšem i nápodobení formy zůstane zmrzačilé. O Widni posud nic ti psáti nemohu, aniž wím, budu-li psáti, poněwadž zejtra již, t. 26ho, po železné dráze z Widně odjedem. Zatím s Bohem!

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Tábora. (Společenský bál.) Bylať to roztomilá myšlénka, pro zdejší obecenstwo uspořádati bál, na němž by se neučený měšťan wedlé učeného pána, česká panna wedlé německé dámy nenuceně pohybowati mohli. Neboť kterak medle možno české díwčince, ježto se za náš krásný jazyk nestydí, w tak řečeném nobl-bále s kusem cti našeho století obstáti, kdyžto při srdečném, nebo obnišeném rozmlouwání za zády uštipačně slyšeti musí: Wie wie gemein!* Co má takowá newinná díwčinka začíti? buď německy lámati nebo—mlčeti!** a tudy w oněch místech, kde se w pestré míchanici škádliwý howor a smích rozléhati má, panuje česká tichost, obapolná nedůwěrnost, newčasná stydlawost. To uznalo několik pánů z weselé čtwrti a mezi nimi na slowo wzatý p. Schwarz. České nawěští zwalo weškeré wlastence a českého plesu milowníky na 19. den t. měsíce k 7 hodinám wečer, k bálu spol. oznamujíc přitom trest peněžitý za každé swéwolné štěbetání jazykem nečeským. I začali si tlachálkowé na počet swého dobrého rozumu žert z toho počínání tropiti; někteří si jednali jak říkáme na prázdno slowníky, tu zase při pěnícím piwě chotowském hádal se párek moudrých odporníků, má-li se o *českém* bále bańka, pinta nebo holba říkati. A tak se chuďáci namáhali, našwatlali, až přišel 20. unor, kdežto smích přestal, a litowání: »O že jsem také nešel!« nastalo.—Zajisté každý spokojeně toto místo opustil, kde česká upřímnost, bodrost a prawá weselost panowala. Sál krásně ozdobený, dosti prostranný sotwa že množstwí hostů přijmouti mohl. Na zdích skwěly se přiměřené nápisy, průpowědi z básní českých a písní národních. Hrdinský Žižka w žiwé welkosti na lešení postawen, libě we swém brnění na daw wěrných Čechů se díwal, ježka w prawici drže. Nad nim byl si český lew majestatně ulehl. Začátek plesu učinilo odapiwání národní písně, načež sbor asi dewatenácti hudebníků zřízením učitele starotáborského pana Jirmusa, pak školního pomahače, pana Enderle, weškeré tanečníky obweselowal. Nápěwy byly z wětšího dílu dle národních písní uspořádané. Po jednotliwých tancích dáwali se někteří wlastenci deklamowánkami slyšeti. Že se trestem danno nehrozilo, dokázala pokladnice, do níž se po krejcaru k 6 zl. sešlo, kterážto částka chudému ústawu patří, jakož i čistý wýnos bálu dobročinnému ústawu náleží. Krásenky naše arci jako o záwod čistou plynoucí češtinou se wyznamenaly, a jen tu a tam se některý zněmčilý Čech zapomněl; museltě ale i hned rachocením pokladnice umlknouti.—Zláštního chwalitebného podotknutí zasluhuje také náš mnohowážný hospodský, p. Alex. Nebuška, jenž swým staročeským krojem a čtweračiwou čipernosti hosti horliwě obsluhowal. Nápis nad kredencí: »Piwáwali předkowé, pime my taky, zůstáwali dlužni, zůstaňme taky«, dokazowal jeho dobré mínění a křesťanskou lásku. Ale jeho pokrmní cedule byla trochu tuze česká! — A tak jsme táborští Čechowé wesele tento masopust skončili! Že nám příští karnewal wíce takowých a ještě krásnějších plesů přinese, důwěřuje se *Kopecký.*

* Takowého slintání nesmí si česká panna wšímnuti, nýbrž musí hrdě u wejnosti k jazyku swému se přiznáwati. Podobná slowa hanobí jenom swého půwodce, nikoliw toho, koho se týkají. R.

** A proč ne česky dále mluwiti? W tom prawě musí wšech nás hodnost a národní smýšlení se jewiti, že přede twáří swěta k mateřskému jazyku, na wšech místech, se přiznáwáme, nečekajíce teprwa na příležitost, která se nám jednou za rok o bále naskytne. Myť se také w spanilé Táboranky důwěřujeme, že na takowouto příležitost nečekají. Red.

Z Wodňan. (Knihowna a její podporowatelé.) Naše během min. roku založená knihowna česká nabyla, podlé nařízení slawné guberny, swé zákonní bytosti. Počítá nyní po neplném roce od swého zniku 300 knih. Utěšený a weleslibný začátek! K rychlému ale toho zrůstu přispíwala také newšední láska. S newýslownou wděčností jest nám tu powinno, jmenowati w čele našeho neocenitelného pana krajského, gub. radu, Josefa swobodného pána ze Schrenků a na Notzingu. Založením české knihowny w krajském městě Písku o blahočinném působení těchto ústawů na oswícení mysli, ošlechtění mrawů, zrůst průmyslu a zwlášť rozmáhání domácí blaženosti sám zkušeností blízkou přeswědčen a swého krále i swých souródných krajanů příliš milowný, nemůže co prawý lidomil owšem netoužiti, než aby aspoň w každém patrnějším místě kraje péči jeho swěřeného podobný zdroj obecného blaha hojně se prýštil. Tudíž jeho posila hned při projewení našeho předsewzetí, aby w skutek wešlo; jeho wydatné a rychlé schwálení naší k slawné wládě žádosti již napřed se doufaly: ale toho nemohli jsme se nadáti, že naši knihownu také hojným wýborem českých knih sám podaruje. Dík nejwroucnější z hlubiny duše wšem součastencům naší knihowny za dar již swou wnitřní cenou, mnohem wíce pak pro důstojnost a ušlechtilost ruky darowné tak wzácný! — Dík budiž ale také wěnowán našemu zkoušenému radowi, p. M. R. Křížkowi, o rozkwět národního diwadla také z jinad proslulému a nám i pro zawedení našich hluěných obilních trhů drahému! Jeho horliwým přičiněním a wěrnou podporou weleb. p. Ant. Egnera, zdejšího o prawou nábožnost i národnost horliwě se zasazujícího nejml. kaplana, sezbíralo se, krom mnohých knih, 24 zl. 54 kr. stř. w městě k prwotním začátkům tohoto ústawu, a neočekáwaná s ním součastnost městského obywatelstwa jewí, že rychle hluboké kořeny ujal a tím déle potrwá, čím jasněji se nahlíží, že tudíž i swé blaho rozmůže, i wlasti a králi se zawděčí. *(Dokončení.)*

Z Brna. (Žiwot myšlénkowý. — Mikšíčkowi powěsti a nowý kalendář.) Zajisté diwiti se budou čtenářowé listůw těchto, že od dlouhého času tak welmi zřídka nějaké zpráwy o národním žiwotě w naší drahé Morawě se podáwají, a odtud práwem uzawírati museji na ochabnuti národního žiwota u nás. Owšem co se weřejného wyjewení národního genia u nás týká, upřímně říci musíme, že jmenowitě w posledním čase žádným úkazem se wykázati nemůžeme, kterýžby wyšší a důležitější platnost měl pro wlast naši. Co na wenek wystupuje, co obyčejným, ač ne wždy prawdiwým měřídkem býwá pokroku národního, jest *čin*; *myšlénka* wšak, roditelkyně činůw, z počátku w hlawách jednotliwců se wywinuwši, ubíhá před weřejnosti, o samotě se čistí, otužuje a zesiluje. A tak i w našem žiwotě posud wíce přewládá myšlénka, arciť nutkajíc neustále ke skutkům, tím mohútnějším a stálejším, an o skálu wybojowaného uwědomění se podpírá. Zdá se, že i úkol Morawě u prostřed Československa historickou nutností určený otuženější a pružnější sílu požaduje; k tomu je tu tolik wzájemně křižujících-se žiwlů, tolik sobě odporujících snah a rozmanitých náhledůw, že ještě mnohého boje a mnohého tříbení potřebj, než nějakého střediště nalezneme, w němžtoby jednotliwé tyto síly se soustředily. Můžeme-li tedy o weřejné činnosti mluwiti, tedy jest to literatura, we které sem a tam nowý žiwot procituje. W prwním swém dopisu, který jsme Wám před nedáwnem poslali *, obšírněji pojednali jsme literní wýjewy, jakými jsme w posledním čase potěšeni byli; nyní nám ještě zbýwá oznámiti, že před několika dny wyšel druhý swazek spisu »Sbírka powěstí morawských a sléských« od M. Mikšíčka, obsahující w sobě 12 utěšených powěstí a okrášlený dwěma pěknými obrázky, představujícími »zámek w Telči« a powěstnou »bílou paní«. Mnoho tu opět látky pro národní ballady a romance, w kterýchby prwotní tyto téměř switky duchowního žiwota národního naši básníci w ušlechtilejši formě a půwabném ohlasu wystawiti mohli, jak to Čelakowský we swém newyrowнaném »Ohlasu písní českých« tak mistrně okázal. I w tom s Wámi se srownáwáme, že p. sběratel warowati by se měl subjektiwných swých příměsků, a podané powěsti w ryzé, národní formě nám odhaliti, zwláště pak měla by w nich proswitati ona půwodní prostota, onen půwodní, newinný cit, kterýž jich byl podíl a který tak mocným kouzlem nás dojímá. S jakou oblibou powěsti tyto u nás se čítají, to zřejmým jest důkazem, že z prwního swazku málo již wýtisků zbýwá. — Zwláště potěšitelná bude Wám zpráwa o wyjití mající́m nowém *kalendáři*, jehož uspořádání na sebe přewzal p. Ohéral. Má wycházeti dle způsobu německého kalendáře, pod jménem: »Der Mährische Wanderer« wůbec známého; spisowatelské síly a naši wlasti téměř wšechny horliwě ujmuly se díla tohoto. Spis tento welkou bude míti důležitost pro žiwot náš; budeť to obraz, w kterém roztroušeni spisowatelé naši nějakou aspoň jednotu naleznou. Prwní ročník wyjde již k přištímu roku. Kdo powáží, jak welký wplyw mají kalendáře w takowémto duchu zřízené na žiwot, powděčen bude horliwé snaze wydawatelowě, a neopomine i swou sílu k uskutečnění účelu tohoto obětowati. †.

BESEDY.

Ceny akademie francouzské udělené spisowatelkám. (*Dokončení.*) Z těchto jednotliwých zde jen w nástinu uwedených úkazůw patrně widěti, že i *druhé pohlawí* čestně wyplniti může úkol, spisowatelstwu wůbec uložený, a že se s důstojným powoláním paní a díwek dobře srownáwati dá ušlechtilé snažení, při kterém jak na swé družky, tak i wůbec na swůj národ prostředkem mluwy Bohem dané, byť se to i písmem stalo, blaze působiti usilují. Owšem, jako w Německu, tak i we Francouzsku w tom ohledu mnoho zakřiwených předsudků posud panuje, i sloužiwá ženské spisowatelstwí dosti zhusta za terč posměšků a nešetrného wtipkowání, k čemuž arci wýstřednost některých spisowatelek příčinu podáwá: tím wětší wšak úcty a wážnosti hodny jsou ony spisowatelky, které wzdor takowýmto předsudkům, z malé částky na celek uzawírajícím, k rozšiřowání wěci dobré swou sílu wěnují, a u prostřed lichých úštěpků a dorážek sobě předewším wychowání a wzděláwání swého pohlawí za čestný úkol wytknuly. Zwláštního pochwalného připomenutí we wěci té mimo spisowatelky swrchu již uwedené, ještě zasluhují francouzské básnice: paní Amable Tastu, Desbordes Valmore a panna Ulliac-Tenmadeure, pak w oboru wychowatelstwí předewším paní Eugenie Foa, účinliwá wydawatelka časopisu »*Gazette de la jeunesse*« (Nowiny pro mládež), a paní Fouqueau de Pussy, wydawatelka měsíčního spisu »*Journal des Demoiselles*« (Časopis pro slečinky), který poslední každoročně nejméně *padesáte* stálých přispěwatelek we swém seznamu wykazuje. — Nenahlížíme wůbec, proč by druhé pohlawí mělo obdržené swětlo spisowatelského nadání pod kbelec stawěti, a proč by w čas pochwilí, po wykonaných powinnostech swého powolání, nemohlo darů swých wynakládati k poučení a wzdělání těch, ke kterým je poswátná wazba jedné wlasti a stejné mluwy pewně wíže. Nejsme také s to, dosti malou omluwu nacházeti pro počínání oněch, kteří *bez rozdílu* každou spisowatelku posměšným názwem »*blue-hose*« (modro-punčoška) uctíwajíce, newelmi dworný úsudek pronášejí, že ženské s uměním a wědami a tedy wůbec se wzděláním wíce co činiti nemají, než aby »školy wymetaly a s láwic školních prach utíraly«. Dle našeho mínění w poměru swého postawení na stupni wzdělanosti může ano má také žena trhati owoce se »stromu poznání,« a když je w prospěch wlastního wzdělání příčinliwě natrhala, zajisto je nepodrží samozištně pouze pro sebe, nébrž také z něho sdělí opět oněm, na které blaze působiti, k jejichžto duševnímu prospěchu přispíwati jest powinna. Takowéto owoce, sdělené z čisté lásky k člowěčenstwu, nepotom také se žádanými dobrými účinky se nemine, jestliže nenáleží ke druhu owoce onoho, které »zlý duch« jedowatých mramokazných zásad w přetwářce úlisného »hada« rád by k okoušení podáwal a po swětě mezi nezkušenými rozšiřowal. Spisům pak, které z onoho čistého pramene šlechetné horliwosti pro wěc dobrou na den wystupují, nebude potřebí psáti na titul slowa: »*La mère ne le donnera pas à sa fille*« Matka (bo nedá do rukou dceři), kterýmiž druhdy nejeden spisowatel, chtěje swědomitým býti, swou šklubkou knihu ozdobil, nepowážiw, že tím mnohem wíce pozornost nezkušené mládeže na lákawý obsah wzbudil, a sám sobě swé odsouzení na čelo napsal. Spisowatelky, kteréž plody wzdělaného ducha swého do půdy čisté mrawnosti ukládají, a pak jich wýtěžek obecenstwu k požíwání podáwají w tom chwalitebném úmyslu, aby jimi poučowaly a lidskou mysl k pěstowání nejušlechtilejších citů lásky k národu i člowěčenstwa powzbuzowaly, slowem, které powolání ctihodné ženy s důstojností důmyslné spisowatelky souhlasně spojiti umějí, — owšem pak *dwojnásobně* úcty a wážnosti hodnými se stáwají. *Fr. D.*

* Wyjde w Časopisu česk. Museum na let. rok 2. sw. Red.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 26.
11. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

29. února
1844.

Časopis tento se we skladů Pospíšilowě (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlárších čtwrtka za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným záwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(Pokračowání.)

»Rozumím ti!« wece přiwětiwě stařec ruku učedlnice swé chopiw; »wšak i ten cit jest oblesk lásky wěčné, souzwuk přírody, a jest to jediný, který wšemu tworstwu wtělen jest, *ten* tě od prawdy neodwede; ano kdyby i osud chtěl — wšak co mluwím slowy swětskými? Bůh jest to, jenž metá losy člowěčenstwa, a kdyby on chtěl, žeby se cesty waše ještě jednou w žiwobytí stýkaly, nesměla bysi protiwiti se zákonu wěčnému, jenž postawil družku wedlé muže w rostlinstwu jako w člowěčenstwu.«

»Nebuď ze spánku naději marnou,« prosila panna, a oko její se zatemnilo; »to již dáwno zapomenuto, až tam na hwězdách kyne mi shledání!«

»A wěčné nerozloučení!« připojil stařec. — »Již opět klesl den w moře wěčného se nenawracení,« obrátil řeč swou, »a hodina smrti se blíží: protož zpytujme skutky swé, abychom nepřipraweni powoláni nebyli k soudu, a obraťme w zpěwu mysl swou k Bohu.«

I začal píseň českou, od českých Bohemilců složenou, hlubokým hlasem, a jako šepot andělů mísil se hlas Blaženy w pobožný nápěw. Stará služka sepjawši ruce, nerozumíc wšak zpěwu českému, kýwala ospale hlawou. I dokončili již sloku prwní a začínali druhou, když najednou ze zpěwu wytrženi byli. Hřmotně se otewřely dwéře komnatní a na prahu se objewil panoš se swými průwodci, ježto byli z domu slečny Brunecké wyšli. Bylo jim lehce dostati se do domku, obýwaného Bohemilci, poněwadž tito w prostotě swé a slepé důwěře w Boha za zbytečné uznáwali, zabedniti dwéře zámky a záworami, na čemž arci také w Čechách toho času ještě panující zwyk, neuzamykati domy swé, příčinu měl; nebo jak hodnowěrní dějepisci němečtí i čeští prawí, nebýwalo zámků ani záwor w naší wlasti, i diwili se zpočátku naši otcowé, widouce Němce domy a skříně swé bedliwě uzamykati, nebo newěděli, za jakou příčinou se to děje, ještoо krádeže u nich neslýchané byly.

Překwapení ustali w zpěwu, a služka neobyčejným objewením se cizích podezřelých mužů ustrašena, pronikawě křičíc a wšecky swaté swoláwajíc uprchla do wedlejší komnaty a zawřela dwéře za sebou.

Morawec se byl wzchopil a polekaná Felicie hleděla nepohnutě na wcházející muže.

»Holla, chlapi!« prawil drzý panoš k soudruhům, »práwě jsme přišli w čas, abychom slyšeli, jak ta kacířská luza swému diblíku prozpěwuje.«

»Zadrž, rouhači!« zwolal neohroženě Morawec, »a nemluw drze o Bohu, jehož hněw tě w okamžení setříti může. A cos prawil o kacířích? znáš ty prawdu? ano znáš prawdu satanáše, který duši twou naplnil smrdutým jedem hříchu, jenž tělu lahodí, ale duši w záhubu wede? jdi a čiň pokání, Bůh je milostiw, a smíří se s tebou, nebo láska jeho jest nekonečná.«

»Wýborně, wýborně!« smál se panoš, čemuž průwodčí jeho hlasitým chechtem přizwukowali. — »Wěř,« obrátil se opět k starci, »žebychom tě třebas hodinu poslouchali, kdyby nám jen po chwíli bylo. Teď se ale utiš a nedělej powyku, když ti twou berušku odwedeme — hrome!« obrátil se k soudruhům, na Blaženu bystřeji pohlédnuw, »co to mají ty kacíři za hezké holky! — jest to twá kající sestra, či zpowědnice, nebo učedlnice, jížto šesté přikázaní wykládáš?«

Panna uzarděla se wzchopila a skryla se za starého mistra swého, který w největším rozhorlení zwolal: »Pryč z místa toho, pryč! než tě zachwátí hněw Páně!«

»Nebuď bláhowý!« posmíwal se drzý panoš; »my chceme jen twou učedlnici; na swá stará ko-

lena nepotřebuješ wíce společnici žiwota," a při tom se dral okolo starce, by uchwátil Blaženu. Ouzkostně skřikla tato, an ji ruka drzého člowěka uchwátila; ale Morawec napnul wšecku swou sílu a odstrčil panoše stranou, až tento zawráworal.

(*Pokračowání.*)

Obyčeje slezských rolníků při ženění.

Slyšíce námitku, že slowanský horák z podtater a jejich odnoží, a zláště slezký wesník, dolák i goral, w oddálené swé ústraní a hornaté zátiší co do wzdělanosti a powedenosti sto roků ještě pozadě jest, wystříhejme se, úsudek tento beze wšeho ohledu přijmouti a za prawdu mu dáti. — Ohledem na wědy a uměny, jest to arci prawda, poněwadž horák, sedlák a wůbec wesník neb dědinář, jestli, čím jest, tím i zůstati míní, po wšecky wěky swěta jen prací swých rolnických, stodolowých, chléwowých a wozatajských si hledí, a od hloubání mudrckého, od skoumání lékařského, od pátrání politického, od průmyslu stroji mnohoskladně proháněného, a od wšech podobných obmyslů i úkonů wzdálen se drží. — Do paláců, síní a nádherných komnat ho nepozweme, aby tam těla swého postawy a posunků hebkost na odiw ukazowal, nebo proudem řečnickým uši panské očarowal. Aniž toho, co sekyru, pilu nebo cep do rukou bere a jimi až do ztrnutí swých oudů se namáhá, k fortepianu posadíme, aby blahozwuké kotouče a hudební osnowy něžné jako Liszt a Thalberg wyluzowal; a dáme-li parostroj na zakázku dělati, owšem od gorala slezského, ani od dolana, takowého díla nepožádáme. Ale z druhé strany je námitka a nadřečená stížnost na pouhém omylu stawena. W tušení těch nejwyšších a nejhlubších, ale člowěku nejbližších prawd stojí s námi sedlák w rowné řadě, a w úctě práw pospolitých a křiwd proti nim se dopuštěných, často lépe nežli my, ještó nad sedlákem wysoko státi se domníwáme, žiwoří. — Máť on swé ladné a příjemné, sedlskou — i nač což mu panská? — powedenost a wzdělanost oswědčující obyčeje, posunky, pokroky a způsoby žiwota, a zůstáwá mu práwo, že z jeho krwe a plodu ten, co snahou a štěstím okřídlen jsa, z wesnického stawu i žiwota we wyšší wrstwy občanstwa se wznese, i wýše stojí nežli ti, co sedláka w pozadí 100 přeplynutých let odsouzeného widí, a jej proto newlídně zfukují. — Jestli tedy wesník nehodou a surowostí časů, slotou powětrní, mnohou robotou, nepřipraweným pokrmem a nápojem, i wědomím opowrženosti, w níž tu onde snížen jsa se tulí, zhrubly, otupělý, nemotorný býwá, powažujme jej jako takowého, kterýž tak wypěstowán a wzdělán jest, jakož wypěstowán býti může, a staw jeho se toho domáhá. — Zdá se nám arci, když ho při radowánkách, kwasech a plesech weselí uchwátí, že jeho nemotornost, surowost a diwokost nemalá, ano oškliwá i odrážiwá býwá; a wšak i tu na něj často skrze zwětšující sklo hledíme a křiwdu mu činíme. Při swatbách owšem jsou rozličné poskyty, kdežto náš Slezák zdánliwou swou surowost odhaliti může; že ji ale, wyjímaje některé nerudy a oblasty, jichž wšudy najdeme — neodhaluje, jelikož nižádnou zahalenou a zakrytou nemá, celý postup při ženění slezského mladíka nám dokáže.

Wýzwědy a námluwy.

Jestli chasník, mladík, jehož Slezák ne jonákem, ale obyčejně *šuhajem* náaýwá, něžnost a půwaby na děwě spatřil a jimi pojat jsa po děwě touží, začne na zálety chodití. Wýraz ten jisté neznamená zalítání, čili běžné k milence zacházení w neřádě a rozpustě; ale značí lísání se jí a wděčení, čemuž tu *zlecat* neb *zalecat* se říkáme. Zálety tedy odbýwají se příjemnou, chlácholiwou omluwou, a pochwalami swé milé, na schůzkách, procházkách, w tancech i při jiných příležitostech. — odbýwají se i weřejným náhledem do domu, w němž ona meškú, i náwštěwou lidí na swatwečer, mezi nimiž ona bytuje. Je-li w tom stawu a míní-li dobře s děwou, to jest: chce-li s ní wstoupíti w manželstwí, následují *zwědy* (wýswědy). — Chtěje totiž wyskoumat, jestliby děwka, od něho obraná, jeho newěstou býti a za něho jíti chtěla, i od rodičů, jemu dána byla: jde sám nebo s druhem nějakým sobě známějším a příznivějším, wezme šachorku *(slamenky)* plnou kořalky do kapsy, a wstupuje do domu otcowa nebo poručníkowa. Upřeje dobrý wečer wšem w domě přikládá: »Dowolte sednout« a otázkou: »Co mi u wás nowého?« howor swůj počíná; pak když howor se oživil, šachorku wytahuje, a otce, matku, poručníka, hospodáře, wywolenou swou, bratry, sestry i jiné častuje. — Dobré to znamení pro částowníka, když otec, matka a wywolená díwka po krátkém, obyčejném a tedy powinném zdráhání po kořalce sahají; ale špatné a odmlčiwé, když dom šuhajowa zdání nechtějí. Jestli se mu to poslední přihodí, odejde se swým zahanbením a s mrzutostí, a musí od-

hodlati se, po čase jinam kroky swé obrátit. Pakli se mu to prwnější zdařilo, bawí se s příznivým sobě domowstwem a zatáčí pomalu řeči swou tak, aby swé naděje a přání wyjewil, a otázku předložil, jestliby na *snuby* přijíti směl? — Jednání, přiwolení takowého se domáhající, *námluwami* se nazýwá. — »No newím, newím, jestliby to mohlo být. — Co ty, matko, na to prawíš?« ozýwá se otec. Načež matka, že i ze swé strany newí, co *Maryna, Haluška, Anna, Zuza* (neb jak se děwče jmenuje), myslití bude a na to řekne; — kteráž pak na otázku matčinu: No! mluw, co myslíš!? — aneb hodně se stydět a zardíwat, nebo usmíwat (*ščeřit*, kychotat) neb i z jizby utíkat počíná, a — též nic newí. Za ženicha se nabádající (namluwající sobě newěstu čili *mlodacha*) šuhaj dobře ale wí, co takowá newědomost a nejistota znamená, i má dosti příčin dobré mysli být, a se usmíwat, wšem pěkně i wlídně připráwět, a za děwou na wenek wyjíti, tam jí pochlebowat, zlecat a ostatně ji i do jizby na počastowanou zwát i přiwádět. I točí se rozprawa, dolehá jeden na druhého, aby předce, oč tu ženich žádá, rodiče přiwolili a wyřekli; až konečně díwka řekne: No tedy učiňte, táto i wy mámo tak, jak samy chcete; já se tím spokojím. — Načež otec: No! když není jináče, tedy přijď, kdy budeš rozuměť, a kdy ti bude příhodno; my tě a twých přátel wždy rádi uwidíme. —

Při takowé námluwě druh nastupujícího ženicha (*mlodsgo pana*) a budoucí družba, co možná ho podpírá, jemu pomáhá, pochybnosti nawržené w důwěru ztáčí, a nepříznivé námitky odráží. — Konečně se rozejdou, a matka pobádá dceru řkajíc: Wyjdi za ním, rozluč se s ním, a powinšuj mu dobrou noc!

(*Pokračowání.*)

České diwadlo w Praze.

Dne 18. unora benefice panny Forchheimowy: *Sesnámení na Žofíně* atd. — Předewším měli bychme welikou chuť ohledati wýznam slowa: benefice; ale dlouhé ohledáwání přiwedlo by nás k zármutku. Jak wrtkawé a nejisté je předce postawení herce proti obecenstwu! Jak sypká to půda, když toliko na jeho uznalost naděje swé zakládá! Ondyno p. Kaška — dnes p. Forchheimowa jsou toho truchliwé důkazy. Oba zajisté nadáli se hojnějšího přijmu — a to práwem; oba patří k nejpilnějším i nejschopnějším údům našeho diwadla; obecenstwo i kritika dali jim to často na jewo; oba patří k oněm, jimžto zdar tohoto ústawu upřímně na srdci leží. A co za to mají? — Časowé přestali, kde se wlastenecké počínání powětřím krmíwalo; z říše ideálů sestoupili jsme we skutečný žiwot. My to zde sice nepowídáme proto, jako by na oněch dwou diwadelních představeních wšeliké blaho našeho snažení se zakládalo — to ne! — ale prawíme to proto, abychme se přišle w podobných případech co možná podobné netečnosti wyštříhali, a swým účastenstwím neskrbili tam, kde ho w prawdě potřebí. My to zde nepowídáme také proto, abychme snad obecenstwo w jeho celém množstwí kárali — chraniž Bůh! — aby se *to* weškerou masou pohnulo, k tomu je potřebí jiných prostředků, nežli pouhé jméno beneficienta; ale my to zde powídáme pro ty, kteří u jistých příležitostech tak rádi ústa otwírají a když přijde k činu, doma zůstáwají. — Ostatně wypadla hra dost dobře. Bylo hojně smíchu, a wíc se od frašky požadowati nesmí.

Dne 20. unora we prospěch rodiny nebožtíka (nebo jak diwadelní náwěští několikráte po sobě oznamowalo: »nebožtíka«) J. N. Štěpánka: »Čech a Němec« a Döblerowy kousky. Diwadlo bylo welmi plné — a to nás těšilo. Nech to byla w skutku zpomínka na zwěčnělého, nech to byl od dáwných let oblíbený kus, jméno Döblerowo a masopustní úterek — nech to bylo co bylo: my powažowali toto hojné shromáždění za wýznam ucty a ocenění wlasteneckých zásluh, a to nás těšilo. Fraška sama způsobila nesmírného smíchu. Delších slow o ní šířiti není třeba. Žádný kus newešel snad posud tak mezi lid, jako toto Štěpánkowo wzdělání prastaré »Hatmanilky.« Škoda, že se ještě nikdo o wčasné wzkříšení a moderní přewlečení »Žebrawého studenta« nepokusil! Jsmeť přeswědčeni, že by jím náš repertoar podobně šťastného přírůstku dostal. — P. Döblerowy kousky z oboru zábawné fisiky a mechaniky i rozplýwawé obrazy jeho se owšem líbily.

W neděli dne 25. unora we prospěch p. Hametnera: *Ďáblůw mlejn na wídenské hoře* atd. — Má-li se dle plného diwadla na hercowu oblíbenost souditi, tedy musí pan beneficiant k prwní třídě českých herců počten býti. Ne uwidíme, co nám dějepis diwadla našeho jednou o tom powí. Či přiwábila snad powěstná klasičnost »Mlejna ďáblowa« tolik diwáků? — Anebo to, že p. Mayr naposledy zpíwal? — Ať již bylo to neb ono wnadidlo — my to p. Hametnerowi přejeme. On sám činil, co mohl. P. hercowé nám prominou, když se u rozbírání kusu a hry nezdržíme. Zdát se nám, že sami dnešní představení za žádný weliký triumf umění swého nepokládali.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Pešti. (Bály. — Nowotiny literární.) Masopust tráwil se tu welmi wesele; zwláště w posledních dnech bylo hlučno na ulicích; fiakrowé se o záwod prohánělí, hudba wznějla na wšech stranách, bály se střídaly. I Slowáci se letos po slowensku rozweselili, uspořádawše sobě dne 12. ledna soukromnou zábawu. Do půlnoci se pilně tancowalo a rozmlouwalo; ale o dwanácté zawzněl spěw; weselá společnost začala nejprwé známou hymnu: »Bože zachowej nám krále,« na tu powstalo hlučné: Sláwa! Sláwa! — potom zazwučela oblíbená národní píseň: »Nitra, milá Nitra,« na kterouž ještě několik spěwánek následowalo. — Slowák se nemůže bez zpěwu weseliti. Prawdiwým zůstane příslowím: »Kde Slowenka, tam spěw«. — Takéť Srbowé letos weřejně wystoupili. Dne 14. t. m. byl w sále u Tygra od studující mladeže na uniwersitě peštanské sadewšecko očekáwaný krásný bal uspořádán. Z Pešti, z Budína a ze Sw. Ondřeje pozwaných hostů sešlo se weliké množstwí. Začátek plesu zdál se býti trochu studený, ale radost rostla každým okamžením, a když se národní tanec »Kolo« začal, tu již weselost nejwyššího stupně dosáhla. Tu se rozléhalo po síni »Žiwio! Žiwio!« Kolo se třikráte opětowalo, a jednou srbský národní, něžný tanec: »*Lepa Mára*«. Z jiných slowanských tanců tancowaly se Mazurek a Polka. Každý host odešel domů úplně spokojen, a již nyní se wšecko k budoucímu roku na skwělejší zábawu těší. — P. Kollárowy přewýborné »Kázně« wyjdou w těchto dnech z tisku. Práwě wyšlo druhé wydání »Čí-

tanky čili knihy k čitání pro mládež we školách slowenských, kterou p. Kadawý přehledl, dílem skrátil a dílem rozmnožil. Krátká historie národu slowanského jest zwláště w několika stech exemp. tištěna. Práwě se posílají do Prahy a do Brna knihy československé, jako: Smrt a wěčnost we swětle ewangelium, od Dan. Martinyiho; Oswícený křesťan ew. od Step. Leška; Přemyšlowání o dokonalosti křesťanské od Komenského; »Krátká historie národu slowanského«, wyňata z čitanky. Také toužebně očekáwaný spis po našem někdy wroucně milowaném Prawoslawu Ben. Červenákowi: »Zrcadlo Slowenska«, jest w censuře. Nawrátiw se odtud, přijde hned do tisku.

J. Slaw. Šlechta.

BESEDY.

J. Mayr, náš tenorista, odjel tuty dny ku dwornímu diwadlu do Stutgartu, a tak je prozatím po české zpěwohře. W Stutgartě bude státi po boku powěstného krajana Piška, nyní snad nejznamenitějšího baritonisty. Jeť to wěru podiwná ironie žiwota, že tolik našich znamenitých sil za hranicemi domowa swého sláwowěnců si dobýwá! Přijde-li pak někdy čas, že se tyto rosptýlené síly koncentrují? Pomysliti by se na to mělo. Powažme jen, jaká zpěwohra dala by se českými zpěwci sestawiti!—jak by se musela wypláceti—a jak by wedle podobně zřízené činohry w národním diwadle působila! * *

Opět umlknul hlas na lučinách českých, kterýž byl srdce naše roskoší napájel—utichla ústa, z nichžto se písně jako drahé perle řinuly. S bolestí dáwáme čtenářům našim zpráwu, že *Marie Čncká* — w Pánu zesnula. Jakž dáwno tomu, co náš Nebeský tak pěkná slowa o této národní pěwkyni we Wěnci powěděl? — a jak spanilé naděje poutaly se na tato slowa?—Již je po wšem. Jen jako padající hwězda zaleskla se *Marie* na obloze naší; zmizelať—a oko lidské ji wíce nespatří. Jenom pamět a srdce naše bude w příštích časech o ní wěděti.

Naše Polka dostala se šťastně až do Paříže a je tam nyní oblíbeným tancem. Dne 5. m. m. prowáděla se i na bále u hraběnky Duligne-owé, a bylo prý se na ní rozkoš podíwati. Na přes rok budeme tu o masopustě bez pochyby již francouzské Polky slyšeti! Nu, co škodí. Dle komposic letošních zdá se bez toho, že českým skladatelům básnická žíla uchází.

Wratislawský sládek Chudala prohlásil se takto we Slézských nowinách: »Poněwadž mnozí wčera w noci powstalým ohněm swého přístřeší zbaweni jsou, uwoluji se několika rodinám až do welkonoc zdarma příbytek sjednati.« Některým časopisům líbí se toto kratičké náwěští poctiwého sládka wíce, nežli dlouhé pojednání o diwuplných koncertách. Nám se líbí také — a zwláště, an se nám zdá, že bychme p. Chudalu dle jmena co swého kmenowce pozdrawiti mohli. N. N.

Kdy bude u nás asi takowého spojení dramatických spisowatelů potřebí, jako přičiněním Halma, Grillparzera a Bauernfelda we Wídni powstal a k němuž také hned lipští spisowatelowé přistoupili? Onoť má za cíl, hájiti práwa dramatiků proti swéwoli diwadelních ředitelů — a toho se nemá český dramatik až podnes owšem co báti! A wšak —má-liž to tak nawždy státi? Nepozná-li se konečně, že na tom heský kus naší cti záleží, míti swé diwadlo a dáti takto před swětem důkaz národního smýšlení a žiwota?

Z francouzského díla »Pytheas de Marseille« se dowídáme, že Jan Skolný (Scolnus), Polák z Kolna, malého města w Masowii na pruské hranici, již léta 1476 za času Kristiána, krále dánského, zem »Labrádor a mys Anian« nalezl; byltě tedy třetím Ewropanem, který před Kr. Kolonem (Kolumbem) pewnou zem americkou nalezl. — Alexandr Humboldt potwrzuje zpráwu tuto, že Polák Jan de Kolno wedle Norwegských plawců w skutku léta 1476 jižné Grony (Grönland) nalezl, které později 1400 Labrádor (terra laboratoris) nazwány byly; jemu přiswědčují také Witfliet 1599, Pontanus a Horn (1671.)—Známoť, že w těch samých dobách před Kolonem Martin Behaim, z rodu českého, na západu pewnou zem nalezl, již Antilia pojmenowal, jak postrd na zeměkouli léta 1492 w Norimberce zhotowené a po tu dobu tamtéž chowané se nachází. +•

Nedáwno se wyskytl w anglickém obchodním městě Leeds znamenitý chodák, jmenem Jakub Searles. Založilo se několik pánů o dosti welikou summu peněz, nač-li on dokázal, seč jen otrlý člowěk býti může. Aby se pak každý přeswědčiti mohl, že swou úlohu skutečně a beze lsti koná, nešel daleko, nýbrž jen po silnici blíže města. Dwě hospody, dobrou pětinu míle od sebe wzdálené, byly meze jeho procházky, do níž se 2. října pustiw, 500krát sem a zas tam šel, wykonaw takowým způsobem dwě stě mil. W pondělí dne 13. listopadu byl hotow; potřebowal tedy k wywedení toho kusu šest nedělí, po který čas dle úmluwy záwodu nikdy déle spáti nesměl než půldruhé hodiny najednou. Největší unawení we dwou prwních týdnech cítil, kdež mnozí z jeho schwáceného pohledu, že to newydrží, soudili; později wšak se zmohl, a ku konci zdála se tělesnost jeho bodřejší, než jak začal. On jest mladík warhstu malého, ztepilého, ale nesnázím zwyklý. W úterý, dne 15. listopadu slawným průwodem s hudbou po městě ho wozili. Několik darů na památku a wýžiwa we dwou těch hospodách byla jeho celá odměna. F.

Již za králowny Anny, ano i dříwe w 17. století, wláda anglická příliš wzrůstající lidnatosti se zhrozic, nařízení wydala, aby nikdo kromě důležité potřeby w hlawním městě se neosedil. W nowějších časích owšem o tom ani zmínky není, an nařízení takowé zmáhajícímu se proudu lidstwa wzdorowati nemůže. Každý snadno příčinou swého žde pobytů se wykáže; ten s práwní rozepří, onen s wychowáním dětí, jiný s wlastním wzděláním atd. — Proti té ohromné spoustě naše města owšem mizí; ale i u nás nad míru rychlé přibýwání jich pozorowati lze; Wídeň již půl miliónu obywatelů počítá. Powažme pak, že železnice welikým městům důležitosti ještě dodáwají, menším pak odjímají—jaký bude asi wplyw jejich na poměry lidnatosti a na člowěčenstwa ráz společenský wůbec? — Rozluštění této otázky dočkají se potomkowé naši.

Nowé knihy.

Tichý Jindřich. Dárek pro milau mládež. Podlé Gustawa Nierice od Frant. B. Tomky. W Praze 1844. Tisk knížecí arcibiskupské knihtiskárny. Str. 156. 12. Cena 16 kr. stř.

Mladý kubenik, aneb: zdárný syn. Powídka z nassich dob pro milau mládež podlé Gustawa Nierice od Františka Bohum. Tomky. W Praze 1843. Tiskem a nákladem K. W. Medaua a společnjka. Stran 113. 12. Cena 20 kr. stř.

Zábawy nedělní čili prostonárodní poučowání w silozpytu od Dra. F. S. Kodyma část prwní swazeček 2. prodáwá se, od druhého swazečku počna, jak w knihkupectwích tak u spisowatele na Malé straně w nowé ulici č. 101 za 10 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 27.
11. roč. běh.

Časopis tento se we sklādu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

2. března
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičným náwitkem, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

»Neboj se, dcero má! Bůh zastře štítem swým služebníky swé, a potře rota Korá, až úpěti bude w prachu o milost. Ha, pojďte, Amalekytowé!« zwolal jako witězně, »pojďte, w hrůze ďáblů swých! Při nás stojí anděl Boží a wás opustí hrůza, waše brnění jsou wítr lehce protknutelný, waše meče setlí w napřáhnutí, když pokyne on, který shladil Sodomu — pojďte, sluhowé Belial!«

»Hněte se!« zwolal zlostně panoš; »či se bojíte třeštiwého starce?«

»Wšak mám již deset chutí, rozraziti mu za jeho slowa hlawu!« — wycenil jeden z nich zuby a ubohého Morawce na stranu postrčiw, chápal se díwky, a darmo byl odpor starce i slabé panny, an najednou we dweřích dwě postawy rytířské se objewily. »Hoi, swatý Wáclawe!« zwolal jeden, a obou meče řinčely z pocbew a blýskaly se nad hlawami loupežníků.

»Boží pomoc! Boží pomoc!« wolal radostně stařec před díwku se opět postawiw, by ji ochránil před meči, kteří w nyní nastalém boji bleskorázně se míhali.

Ale i na ulici stal se najednou powyk. »Ladroni, ladroni!« wolal pronikawý, sípawý hlas. »Sestra Felicie, sestra Felicie!« hulákal po ulici, a wždy se množil hluk, tak že než ještě oba rytířowé úplně se loupežníků zmocnili, Saramita s četným zástupem měšťanů do domku wrazil, a w zabawení smělých lupičů oběma rytířům nápomocen byl.

18.

Budící-se jitro uwítalo několik pocestných, as hodinu od Norimberka k jihu se berouoích. Společnost celá pozůstáwala ze čtyr osob, nám z běhu powídky této dobře známých. Z předu wykračowal Morawec, jako praotec písma s rodinou do Kanaan putující, wedle něho Bohomilka Blažena-Felicie a po druhém boku jejím Wilém a pan Hawel Lewyhradský. — Wystupowali práwě na newelkou wýšinu, na jejímžto temeně malá kaple stála, an slunce zář swou po wěžích Norimberka rozlilo. Wilém se ohlédl nazpět, a kroky swé zastawiw, díwal se wůkol, pak zraky napnuw, obrátil se ke straně, kde wlast jeho ležela, jakoby nebestrmým pásmem hor a pahrbků prohlédnouti chtěl na luhy české. I zdálo se mu, že widí wrchole šumawské i rudohorské, a on mluwil polohlasitě k sobě: »Naposledy zřím ku kolébce swé — měj se dobře, wlasti má! upamatowání na tebe bude mě prowázeti w cizinu, nebo láska k tobě newyhyne nikdy w srdci mém.« Společníci jeho se byli zastawili a on přikročiw k panu Hawlowi pojal ho za ruku: »Bratře, až wkročíš na půdu poswátnou naší krásné české země, skloň se k ní a polib pobožně zemi tu jmenem mým, pro níž mi nebylo přáno použíti síly ramena swého w zápasu, aniž raditi na sněmu k blahu jejímu. Wywržen jsem jako neužitečný kmen; mé touhy, snahy a naděje, jimiž jsem sláwu pro wlast s blankytu trhati chtěl, rozplaskaly se jako bubliny; bouře žiwota mého wyburácela, já dostal k tichému přístawu, kde mne služba Bohu a láska wší ctižádosti prostá bezpečně ukotwí. To powěz, kdyby se tě někdo tázati měl, až přijde někdy řeč na wyhnaný rod starších Černínů, to powěz i otci mému, že jsem wešel w růžowý chrám štěstí pozemského, w nějž uwádí pokora a láska — ale nikdy newyzraď útulek můj.«

Pan Hawel mu stiskl mlčky ruku na přípowěd splnění žádosti jeho.

»Blaze ti, synu můj!« prohlásil se nyní Morawec, »že jsi našel cestu prawdy. Bůh wzhlédl milostiwě na tebe, a nedal ti utonouti we wíru předsudků a klamů; neboť On to byl, kterýž tě poslal k nám na wyswobození, nikoliw náhoda, jak

powěra míni. On newiditelný mluwí skrze činy k nám, a kdo mu rozuměti chce, porozumí mu snadno.«

»To máte prawdu, moudrý mistře!« wmísil se do řeči pan Hawel, »i já porozuměl hlasu jeho, neboť wčerejší i prwnější události jsou patrný toho důkaz.«

(*Pokračowání.*)

Obyčeje slezských rolníků při ženění.

(*Pokračowání.*)

Snuby (*Zaręczyny*).

W den ustanowený scházejí se po soumraku swatwečerním, tedy i w letním čase w příšerku nočním na snuby od strany ženichowy, jejž teď již *młodym panem* zowou, čtyry až do šesti osob, mezi nimiž starosta, družba i jiní buď nejbližší pokrewní, neb sousedující přízniwci nebo i přespolní přátelé. Pak ze strany newěsty, kteráž *młoduchą* sluje, bližší sousedé a zláště její pokrewní.—Jakož nejwíce wšady při kwasowých, úctu poskytujících besedách a radowánkách weských, takž býwá i tady opozděná schůzka, aby nikdo dotěrným, těkawým, mlsným a lakotným býti se nezdál. Kde dům, w němž snuby odbýwati se mají, mezi majetnější počítán býwá, tam se pekou wdolky *(koláče)*, pozwou hudebníky a teď se tančí. Kde ale nákladu není a s wydáním peněz tužeji se *oščádají*: tam strana ženichowa nemalou zásobu kořalky přináší, a též od domowa newěstina dostatečně přichystána býwá. Dostatek tohoto chudobě a nižší třídě příslušného nápoje býwá znakem obapolné přízně. Přicházející strana ženichowa počíná howor ode dáwna obyčejnou předmluwou, takto řečňujíc: Dowolte sednout; — neboť z daleka přicházíme a jsme přespolní *podrożní* (cestowatelé) i poutníci. Třeba odpočinout.—Posedněte sobě u nás, a zpočiňte, odpowí se na to.—Potom se přijde na nowiny. Z jedné strany: Což tu u wás nowého? z druhé strany: Nic jsme neslyšeli a newíme nic nowého. Tak se wine howor otázkami i odpowědmi w obdýlnější pásma, až pak hostitelé se wším obyčejným soucitem na unawení příchozích howor zatáčejíce dokládají: Ale! když jste tak unaweni, máme my olejek, jímž se zotawiti můžete.—Narážejí totiž na kořalku w *šachorowé kwartowce* přihotowenou.—Dobře wy to míníte s námi, i my jsme takowý přinesli,—odpowídají příchozí;—když wy nás občerstwiti chcete, budete tak dobří, že i wy od nás uctiwost přijmete. — Tak přípředená nit snubné besedy nejwíce až do rána se táhne, kdež pak prwní paprsky sluneční besedníky napomínají, že zábawa jejich a celá důležitost již konce swého dojíti musí.—*Starosta* (prwní zpráwce nadějné swatby) prowádí zpráwu a důležitost ženichowu, když se jedná a umlouwá o wěně *(posahu)* nebo wydílu, jehož zásoba málokdy na hotowých penězích a úwěrkách, ale na sedlském láně, podsedku, zahradě, louce a domě záleží. Stáwá se, že protější straně se zdá, jakoby otec ženichowi neb newěstě u wydílení křiwditi chtěl, w kterémž případě zdánliwě ukřiwděná strana na rozpacích wáhá. Tedy se i otec ženichůw zawolá, aby on zadrhujíci se klubko celého zasnoubení rozwazowati, rozdrhowati a uwolniti pomáhal. Jestli se mu to nepodaří, a každá strana na swých urputně stojí i uhnouti se nechce: tuť se namluwení od započatých snubůw na prázdno bez wyřízení rozcházejí. Ale kde zámysly a naděje záwad a příkoří neznacházejí, tam je lehká wšeho odprawa, tam se jí, pije, tančí a wše tak ku šťastnému dokonu prowede, že s ozářením jitra zasnoubenci i se swými straníky spokojeně se rozcházejí, když před tím čas oddawek a swatby byli určili.

Wyjednáwání a ohlášky.

Sloweso: wyjednáwati wyjadřuje Slezák: *po kartkę iść*,—a powolení, oženit se, od dědičné wrchnosti w skutku dosáhnouti zowe: *kartkę dostać*. Ženich, maje žiwnost, jižto se wykázati může, a nejsa žádnou powinností k stawu wojenskému poután, kráčí důwěrně na kancelář pro dowolení, aby se mohl oženiti, neboť úmysl swůj spíše jen ohlašuje a o uznání práwa, wyšším zákonem mu daného, žádá, nežli o milošt a lásku neb i dobrotiwý průhled prosí. Jináče jest, kdyžto ženich nemaje žiwnosti zřejmě wykázané, powolení ženit se od milosti a průhledu skrz prsty wymáhati musí. Tu ženich a jeho strana bázní a nejistotou, jak to wypadne, trnou a při tom wšecky pružiny sil swých napínají, aby jen k cíli žádanému se dostali. Tehdy i newěsta w tesknotách dobrým a k oltáři ji propouštějícím nowinám w ústrety hledí, aneb w zátiší a utulení na ně čeká.—Jsou-li ale záwady odstraněny, i konsens wrchnostenský dosažen, tu se kročí k ohláškám. — W ohláškách ale díwce nejwzácnější čas nastoupil. To jest její zlatý wěk, teď trůní na woze swých triumfů, neboť žádných jiných netuší, nezná a nežádá.— Jak se každý ke

mně přiwětiwě má! hleďte, hleďte! — říká ona; prwé mne sotwa kdo znal a pozdrawil, a nyní každý se přihlašuje.—Jak jsem wzácná! jsouc nowěstou.—Při tom hlawu z nízké swé bywalé skromnosti do wýšky pozweduje, neb stydliwě, upýpawě, lehkýma nohama w tichý koutek odchází.— Ten jest na Těšínsku obyčej, že o prwní ohlášce snoubenci do kostela nejdou, kdyžto obdiwu lidského nad swým wstupowáním w manželstwí swědkami být nechtějí. Ale o druhé ohlášce pod woničkami na klobucích, z drátu a barwených tkanin a plátěnin w Těšíně nastrojených, ženich s družbou, mladucha pak i s družkou zadruženy — aspoň při Jablunkowě — do kostela wstupují, a we swém již swatebním oděwě obdiwowati se nechají. Při tomž Jablunkowè družení to *hlazením* neb i *zahlazením* nazýwají. Takowá děwa má nad čelem w předku na temeně *tkanku*, to jest plosky diadem, hlawu nad skráněmi k týlu objímající, perlami posázený. W pozadí temena má newěsta wěnec z papíru zeleného, pak zelené *bandle* (pentle, stužky). Pružka její zas bywá družena *tkankou*, jejíž perly na čerwené půdě leží, potom wěncem z čerweného drátu na temeně, a z nadtýlí widěti mašli z čerwené pentle. Z kostela jdou celým hejnem do hospody, kde častowání zas jen tou milou kořalkou nastupuje, rozpráwka o pěkné z kazatelny spadlé newěstě se šíří, a mládež, ano muži i ženy středního wěku, břinkawým cimbálem, jakož i skřipacími houslemi a bučící basou w taneční kolo wtáčíni bywají. Toho dne se již také nejwíce urči, kolik z každé strany párů na swatbu se pozwe. Pozwaným nastáwá pak starost, co na swatbu poslati? — jaké dary, peněžné-li či strawné? — a mnoho-li? aby wzájemný wděk byl zas wzájemně odwděčen a kuchyně w swadebním domě, pomocí přejnou dost zaopatřena jsouc, bohatla.

(*Pokračowání.*)

U hrobu

Marie Čacké.

Čí to tělo hrob ten skrýwá,
Že tu množstwí slze roní?
Slyším ptát se, wšak jen toho,
Kterýž neměl citu pro ni.

My wšak znali kwět ten drahý,
Naději tu drahé wlasti,
Znali sestru, duší krásnou,
Wěrnou w radosti a strasti.

Zwadlať lilie ta čistá,
Černá země tělo kryje;
Duše wšak se wzhůru wznesla,
Nám a wlasti wěčně žije.

Čistá jako cherub jasný
Dlí tam nyní nad hwězdami,
A co anděl wlasti strážný
Bude dlít též mezi námi.

By nás wřele zalíbala,
Přála nad námi se wznesti,
A pak na swých loktech chtěla
Nahoru nás k slunci nésti.

Přála, bychme sáři swatou
Jeho celí zaplanuli,
By nás, an jsme nebi blíže,
Božstwí dechy owanuly.

O pojď tedy, duchu čistý,
Přiwiň k sobě sestry swoje,
Aby se ti wyplnilo
Srdečné to přání twoje.

Wdechni do nás onu lásku,
Již tys wlast swou milowala,
Jako prawá dcera její
O ni wěrně pečowala.

My wšak, jako sestry prawé,
Budem tě wždy sledowati,
Jako ty wždy wěrným srdcem
Pro wlast drahou pracowati.

Wlastimila R.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Reduta.—Akademie pro nemocnici israelskou. — Luftmannowa a Lehmannowé.)** Letos měli jsme jenom jednu redutu, o masopustním úterku, a ta nebyla tak hlučně žiwá a strakatá jako jindy toho dne bywají, byť i prwnější byly mrtwé zůstaly. Bylo by wěru škoda, kdyby tato částka společenské zábawy u nás cele na smar přišla, a k tomu to w skutku směřuje, porownáme-li nynější reduty s bywalými w starých sálech Wusinowých. — Hluk masopustní utichl — čas koncertů nastal. Řadu těchto postních zábaw započala letos hojně nawštiwená i s hlučnou pochwalou přijatá akademie we prospěch zdejší israelské nemocnice, při nížto wšechny účinkující o záwod se snažili, úlohy swé se wší umělostí wywesti. Paní Bindrowá přednášela s welkým effektem humoristické čtení od ...rera, p. Schwarzowa zpíwala píseň od Kückena, p. Damcke arii z Euryanty, pan Dreischock dal nowé swědectwí, že se zmužile beře po obtížné dráze umělecké, na nížto se powěstný bratr jeho již u takowé wýši zaskwíwá. — Döbler již přestal w nowém diwadle swé kytičky rozdáwati, mlhawé obrazy a jakési »Teufeleien« ukazowati; zato bude tam nyní důkazy tělesné síly swé na odiw stawěti Serafina Luftmannowa, známá athletka, kterouž při jejím posledním zde meškání o jedné produkci malá nehoda byla potkala. Po ní má na těch prknách společnost ruských tanečníků pod spráwou bratří Lehmannů kousky swé prowáděti. Z Widně a Pešti podáwají spráwy o nich mnoho pěkného.

(Hudební ústaw p. Chládka.) W neděli dne 25. února podal tento ústaw, který sobě již ctného jména wydobyl, při wečerním wyražení milowníkům hudby opět sladkou pochoutku. Přednášela se »Husitská píseň« z 15. století na zwláštní požádání, w nížto p. Kalina hlawní partii zdařile wywedl. Na to následowaly dwě německé písně od Titla: Warnung, zpíwána od p. Zundra, a: Glockenstimmen, přednášena s průwodem fortepiana a aeolo-

dikonu slečnou Rišawou, kteráž welmi schwálena tuto skladbu opakowati musela. Dále nám p. Chládek jednoho ze swých žáků klawírních, mladého to Wodičku, předwedl, který z Eversowých: »Chansons d'amour«, jedno oddělení pod názwem: »Allemagne« přednesl a zasloužilým potleskem pobídnut, ještě Chopinůw walčík, co zwláštní přídawek, zahral. Poslední čísla byly: »Krakowianka«, píseň w polštině p. Zarembou zpíwaná, a zdařilý sbor p. Chládkem w hudbu uwedený: »Recta tueri,« jehož text w loňských Kwětech podán byl. Četné obecenstwo odcházelo s witelným potěšením, přání po častějších podobných pochoutkách pronášejíc, a jistě mnohý milowník hudebního wzdělání došlé nás zprávy s radostí použije, dle kteréž pan Chládek opět nowé školáky jak pro zpěw, tak i pro klawír přijímati a od 15. března cwičiti obmýšlí.

Böhm.

Ze Slowenska. (Slawnost jmenowin p. P. Josefiho.) W Tisowci dne 26. ledna. Wčera byl pro nás den welmi památný. Důst. a wysoceuč. p. Pawel Josefi, superintendent církwe a škol ew. augšp. wyzn. okolí tisowského, slawil swátek jména swého. Již předе wčírem u wečer došli jsou k němu představení obce tisowské, kteří jmenem wšech obywatelů wroucné přání přednášeli: aby Bůh milowaného pastýře ku prospěchu církwe i národu ještě mnohá léta zachowal. Wšickni ostatní horliwě prokřikowali: »Sláwa!« Při stolowání panowala upřímná, s každým okamžením rostoucí weselost, a když p. Škultéty, kaplan, přečítal w Lewoči na atlasu krásně tištěnou píseň, kterou Slowáci na ew. lyceum lewočském ke cti p. superintendentowi složili, neměla radost naše konce. Dne 25. l. ráno měl k p. superintendentowi krásnou řeč welebný p. Samoslaw Ferjenčík, consenior gemerský, we kteréž jmenem řečeného seniorátu srdečně poděkowal p. sup. za jeho wlasteneckou péči o národ slowenský, a za otcowskou lásku k ewang. duchowenstwu, wěrným synům swým. »Milujeme sice žiwot,« prawil horliwý řečník, »nic wšak méně chceme wděčně tento žiwot obětowati za žiwot národu! Jen ty otče náš buď dlouho žiw, a my hotowi jsme každého času kráčeti za tebou!« Odpowěd p. superintendenta byla pronikawá a nezapomenutelná, zde toliko některá slowa z ní sdělujeme: »Hájíme swatou wěc národa, ale newíme ustíme-li nými. žádané štěstí Slowenska! Mně dosti bude, jestli mé šediwé hlawě Bůh wšemohoucí dá jako Mojžíšowi zdaleka patřiti na swatou zemi Kanaan!« Dwě jasné slzy padly z očí šedohlawého starce, a my jsme slzeli s ním. Při této příležitosti byla čtena pěkná, dnešní slawnosti se-týkající píseň. U stolu byli opět mnozí hosté, kteří wšickni zřejmě swědectwí dali, jak wysoce cenějí mnoho slawného a jeho zásluhy o slowenský národ, my pak můžeme směle říci, že jsou jeho wěrni synowé každého času hotowi kráčeti za ním.

B. Nosák.

Pozwání k wýstawě krasoumné.

Letošní wýstawa začíná se dne 8. dubna. Wšickni umělcowé w Čechách zwou se tedy, aby díla swého umění, opatřená jmenem umělce a udáním ceny, od 26—30. března, a nejdéle do 3. dubna w palácu hraběte Clam-Gallase w 2. poschodí odewzdali, když nadřečené dny od 2—6. hodin odpoledne wždy ku potwrzení, že díla ta přijata byla, někdo přítomen bude. Do oboru krásných umění nenáležící anebo dostatečnou cenu uměleckou nemající předměty, jakož i snímky (kopie), do wýstawy se nepřijímají. Rozhodnutí toho záwisí od wýboru, záležícího z jednatele jednoty krasoumné, ředitele akademie a 4 členů, kteří od přítomných w Praze u krasoumné jednoty účastných umělců z jejich středu wywoleni jsou.

Jednatelstwo jednoty krasoumní w Čechách; w Praze dne 28. února 1844.

František hrabě z Thunů,
jednatel.

Literatura.

Jarohněw z Hrádku. Nowela z časů Jiřího Poděbradského, od Jana z Hwězdy. 3 swazky. W Praze, w knihtiskárně a skladu Jar. Pospíšila. 1843. (Za 1 zl. 12 kr.)

Tu tedy máme prwní dílo w pořadí sebraných prací jednoho z našich nejnadanějších beletristů — tu je máme ukončeno. Nepotkámeť se bohdá s omylem, řkouce, že bude Jarohněw brzy oblíbenou knihou celého českého čitatelstwa, že půjde z ruky do ruky, že každého dojme, zabawí—před každým nějakou pěknou stránku objewí. Jestiť to zdrawý článek z welikého těla našich weřejných příběhů —list z weliké knihy o diwných osudech slawného národu, a w té se lid náš rád přebírá.

Jarohněw má tak rozmanitých půwab, že ho přízeň českých čtenářů minouti nemůže; nejhlawnější z nich je bez odporu ona, že se klubko příhod jeho na domácí půdě zaplítá i rozwíjí, že je plný zdrawého pomyslu, plných jadrných, nekroucených slow—že je prost oněch wedlejších, powrchních okras, ježto jen jisté části obecenstwa přístupny býwají, jakož je lesknawý sloh a j. Mimo to poskytuje toto čtení welikou rozmanitost osob, kteréž brzo dobrými, brzo zlými ducha swého stránkami, brzo wážností nebo žertem, brzo dosti podiwně zapletenými příhodami čtenáře zabawují.

Co se týče nástinu, barwitosti — wůbec uměleckého prowedení těchto osob, musíme říci, že se p. spisowateli s wětšího dílu powedlo; přitom se nám ale zdá, že hlawní péči a píli spíše na wedlejší osoby naložil, hlawních tak přísně, nebo s podobnou oblibou si newšímaje, čímž se stalo, že některé z nich poněkud w nejistých, neurčitých konturách se wyskytují.

Podobnou wadu je také na prwní celého díla osobě, na samém Jarohněwu, pozorowati. P. spisowatel snažil se arci wyličiti tento kmínek z panského stromu nejpěknějšími barwami; tu je šlechetné smýšlení, udatnost, panická milost a několikeré nebezpečí; ale wše to čtenáře nerozhříwá, nezanícuje. Při wšech cnostech lpí na Jarohněwu předce jakási slabost, nemužnost, nebo abychme řekli choulostiwost, že nám nelze s celým srdcem k němu přilnouti a zamilowati jej co mladého hrdinu. Jesti to jako jedna z oněch figur, jakowéž na hlučném trhu welikého žiwota za každým kročejem potkáwáme, ničím zwláštním newynikající a w dawu peřestého okolí se-tratící.

(Dokončení.)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 28.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

5. března
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Dwadcátého unora.

Arabeska

do památníku wšem přátelům a pánům z Merendy.

»Panáčku, nemáte co dratowat?« wolal mladý, weselý drotar, skákaje s nohy na nohu okolo templáře, kterýž mezi dawem strakatých krásek palčiwýma očima někoho hledal, s kým by byl pro upáleného mistra Molaye poplakal. — »Nemáte co dratowat? — Já jsem dobrý remeslník! — Nemáte snad rozpuklé serdulénko?«

»I nech ho, tatranská makowice!« wpletl se mu do toho šašek s rolničkami na rohaté čepici. — »Newidíš-li, že hledá místečko, kde by činil pokání?« — Přitom třepal hlawou, že to wesele zwonilo.

»Figaro!« wolalo to na druhém konci — a Figaro letěl. Znaké hlas milostné dcery Mahometowy. Letěl a wrazil do wytáhlého Morlacha, kterýž, otáčeje po něm swůj dlouhý krk, ostruhama se zapletl, zawráworal a před roztomilou českou sedlkou hlubokou poklonu wyšwihl.

A w prostředku se nahrnula weliká hromada — mladinký rytíř, ohebný cukrář, weselý Polák, zádumčiwý Weljanin, kupa sedlských děwčat, wážný Dürer, štikowaný frak s parukou, dáma w oděwu jezdeckém, zpěwawý Hanák, tichá židowka, kuchař, Tyrolan — a kdož je mohl wšecky spočítati?

»Hádej Precioso — hádej!« wolalo deset úst najednou, a Preciosa držela ruku Faustowu, a jezdila růžowým prstem po dlani: »Tenhle třibran — zdrawí dáwá, table nitka — blahá láska, kolem děwy pewná páska — tenhle prut — twá swětská sláwa.«

»A tohle je nádawek!« ozwal se za nimi harlekýn a wlepil swou dřewěnou plácačku doktorowi na rameno. »Jestli se pánům líbí — já mám wíce takowých dárků na rozdání; já wás budu wšechny na rytíře bláznowského cechu pasowat.«

»Zaplať Pán Bůh!« wzdychnul si wedlé něho Pohořalský. »Ale — my patříme do toho řádu již od narození.«

»Cože, kamaráde?« pozastawil se nad ním pán z Lawic, kterýž přímou cestou ze swatojiřského sněmu přicházel. »Zanechal ty jsi newinného swého řemesla, a chceš se wtipu chytati? Dej pozor, ať se s tebou břeh neutrhne.«

»Co dělat!« stěžowal si Pohořalský. »Na písničky je teď w Čechách fabrika, a tu člowěk s holýma rukama nic neswede. — Není-li prawda, pane kollego?

Poslední slowa týkala se mladého, štíhlého trubadúra, kterýž dlouhým, bílým pérem na čerweném biretu strop wymítal.

»Odi profanum vulgus!« zahučel tento, s wysoka se na chudého písničkáře díwaje, a otočiw se k weselé a kwětoucí zahradnici začal cukrkandowým hlasem zpíwati: »Ach, škoda Andulko, že těch šajnů není!«

»Figaro!« wolalo to zase někde w koutě — a Figaro tam letěl, »Figaro!« smálo se to na protějším konci a Figaro se obrátil. Tam se chechtal sednický mistr w powápeném kabátě a w zástěře; onde se šklebil wyfintěný Černohorec, natíraje si marcialské kníry.

Figaro projel skrze rozkochaný páreček. — »Španělský tulipáne!« mumlal za ním wyšňořený kawalír z času Ludwika XIV. Oči jeho zahořely jako dwě louče w temné krkonošské sednici — hledajíce ale zmizelého lazebníka, padly na díwku wedlé boku jeho, na bohatou Řekyni, a rozplynuly se w medowé otázce: »Nebude libo na malou quadrilu?«

»Jechaj, jechaj do Parizu!« zpíwal okolo něho fousatý Kozák, kroutě přitom ohebným tělem a dupaje mrštnýma nohama, jakoby chtěl wy-

kládati werš: »Čtwermonohým dupotem wjetou tepe podkowa půdu.« Potom udělal kotrmelec a ležel w náručí statečného pana dobroděje w červeném hedbáwném kontuši.

»Zaplať Pán Bůh!« zwolal Pohořalský, hubeným prstem radostnou slzu si utíraje.

A okolo nich poskakowaly w plesném kole mladá Černohorka, bohatá Moskowanka, prostomilá Weljanka a poupátko z české wesnice. Nad nimi pak stála welebná Libuše w knížecí říze a zdwihala prawici, jakoby jim chtěla swé nejlepší požehnání na čela wtisknouti.

»Brawo!« začal wedlé nich pražský mlynář, od hlawy až do paty wejraškem posypaný, rukama tleskati. »Tak sám půjdou wšechny složení! Jen swornost, přátelé! — jen mírnost!«

A hned na to zpustil wysokým hlasem »měšťanskou,« čili Filípko-Lablerowu: »Swornost!«

»Ah, dobře, že wás nacházím, pane otče!« přistoupila k němu Marie, dcera pluku jedenáctého, jak mile přestal, aby si oddechl. »Přijdu k wám na kwartýr. Tuhle je má cedule!« Přitom položila hezky po wojensku prsty na klobouček a otočila se na patě.

Pan otec wzal od ní cakrlátko, rozewřel papírek a četl: »Co je slawík mezi ptáky, to jsi mezi měšťany ty taky.«

»Trubte, hoši — hrajte!« rozkřikl se wedlé něho poctiwý rychtář z české, zachowalé osady, a plácnul si dlaní do dlaně. »Hrajte, až se budou hory zelenat!«

Hoši začali hrát mazura. Celé množstwí se zbouřilo. Na jednom konci zabíjeli holubce — na druhém brousili přitom naši sousedskou.

»Figaro!« — a Figaro dělal místa.

Rychtář brousil s rychtářkou. Solo, hoši! — Pohořalský brousil s dámou a la Rococo, Černohorec s českou wesničankou, wenkowský kantor s paní rytířkou. A bylo smíchu a dowádění — a muzika hrála pořád hlučněji. Jako u wíru točila se celá společnost.

W tom skočil šašek do kola. — »Dejte pozor!« křičel — »já udělám wtip!« A přitom hodil sebou na zem a začal tanečníkům nohy podrážet. I nastalo klopýtání a padání; nastalo mnchlání a šťouchání — a basa bručela a smála se tomu z celého srdce.

Ale nebyla to basa; byl to starý Žižka — opodál mezi piwnými stoly. A ten se chechtal. Oko jeho swítilo jako žhawý uhel — a já dostal wztek, i skočím po něm a chci mu to oko zacpati; ale oko nebylo oko, ale bylo zapálené cigaro w ústech kulturowaného hrdiny. I zkřiknul jsem bolestí, a poskočiw, ležel jsem na zemi.

I otewru oči — koukám — jasný den swítil mi do oken. Já ležel pod kanapem.

Wyskočím, a nyní teprwa wím, co se stalo. Ráno po šesti byl jsem přišel z naší merendy, shodil se sebe maškaru — tu ležel ubohý Figaro jako přetlučený na sesli! — a sebe sám byl jsem umístil na kanape.

Škádliwý sen uwedl a potopil mě ještě jednou w zlatý proud radostně ztráwených hodin — ještě jednou, owšem trochu dowádiwěji a newázaněji, wstoupily mi před oči ty strakaté postawy, s nimiž jsem byl blaženou noc probděl.

Kdy je asi zas uwidím? —

Dcera Otakarowa.

(Pokračowání.)

Slunce bylo již wystoupilo, a jako zlatá koule plálo na nebesích, když cestowatelé temeno wrchu až ku kapli dostoupili, za nížto dále několik koňů a dwa mezci pod zpráwou třech zbrojnošů stáli. Tu se zastawili cestowatelé; Morawec odkryl hlawu a mužští učinili totéž.

»Pochwálen budiž Hospodin!« zwolal welebně starec, »kterýž kroky naše řídil až k místu tomuto. Poklekněte w prach před twáří Boha, když s ním chcete wejíti w smlouwu!« I obrátil se k Blaženě a Wilému, kterýž uzardělou milenku za ruku chopiw s ní u wchodu do kaple poklekl.

»Časy mijejí a přicházejí,« mluwil Morawec, »aniž wíme, odkud? a kam? jen Bůh a paprsek twáře jeho, duch, trwá wěčně; proň nejsou doby ani chwíle a léta jakoby nebyly. Čtrnácte let dle počtu swěta uplynulo, a ani doba ta, ani wzdálenost nebyla w stawu rozloučiti, co spojil Bůh; na zmar přišly úklady lidské a pýcha jejich byla pokořena w prach, neb kdo může wzdorowati úsudku Božímu?« Tak mluwil býwalý kněz waldenský a nyní přikročil blíže ku klečícím a udělowal jim požehnání. Pod širým nebem, předc twáří božskou w nejkrásnějším swěta chrámu, Twůrcem samým staweném, zasnubowal starec milence.

»Bůh wás žehnej!« končil pohnutě. »Wstaň, Wiléminе!« obrátil se k díwce a začal draslawým swým hlasem chwalozpěw: »Hosannah na wýsostech!«

Tak došel Wilém cíle swého w cizině a w ten čas, kdyžto se již wšecko shodowalo k wěčnému

nedosažení jeho. »A nyní s Bohem!« loučil se Wilém s přítelem swým, až na toto místo jej doprowázejícím; »los můj je wržen a naše cesty jsou rozdílné. Služ wlasti, já budu slaužiti lidstwu w některé skryté swěta končině.«

Tak se ukončila drama krátké doby Wilémowa trwání w říši německé; přišel tam co bohatýr mocný, který slowem swým mnoho na wáze osudu národůw tehdejších přitížiti mohl, a odešel zasnouben s milenkou mladosti swé, co bohomilec, kterýž opowrhuje wší sláwou a leskem lichým, jemuž je čistý, neouhonný žiwot, prostý wší nadutosti a hluku, nade wšecko. I táhli jsou do wlasti Waldowy, do údolí šwejcarských. Pan Hawel se wrátil do Norimberka, neboť měl wykonati mnohou powinnost příteli a wlasti při nastáwajícím léněwání.

14.

Krásná obloha čerwnowá pnula se nad Milanem, a kdo widěl okouzlující krásu seweroitalských krajin za jasného, příjemného dne letního, zwolá při každém upamatowání: »Et in Arcadia ego!«

Jako mohútné sloupy jasnomodré klenby nebeské wypínaly z jedné strany Alpy, z druhé Apenniny ledowé wrcholky swé, w poblescích slunce zářící, jako budowy demantowé a rubínowé, s nichž se winuly, jako z krajin čarobájných, stříbrotoké řeky a potůčky do krásných údolí a po planině dále se kotoučíce, wypadaly jako stříbrné pásy, protkáwající krajinu čarokrásnou. Háje citrínowé a pomerančowé kryly smaragdowým kobercem swým, zlatoskwoucím owocem protkaným, pláň z níž sem tam wesnice, letohrádky, kostely jako stydliwé najady z jezera mlhawého wykukowaly.

(*Pokračowání.*)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List III.

Benátky a Terst. — Pan Pekárek.

Škoda, milý Karle, že nejsi tu s námi. Sedíme, já a drah můj, w roztomilém pokojíčku, tak po turecku na kanapích sobě howíce, žeby mnohý baša w pohodlí nám se newyrownal. Strop a stěny našeho malého salonu jsou po orientalsku čerwenými tapetami powlečeny, i zdát se jakoby lampa, nad hlawami nám zawěšená, místo swětla samý karmín na nás rozléwala. Wenku to arci tuze po orientalsku newypadá: nebo třemi-li okny na wýchod se podíwáš — nic nežli sněhowá chumelice a wichr; třemi-li okny k západu pohledneš — nic nežli wichr a chumelice, — a wšak *to* je to práwě, co nás za wětrem sedící tak dětinsky těší, že chumelice a wichr na wzdor šesti oknům a dwojím dweřím nemohou k nám a my že nemusíme k nim. Máme dnes 26. ledna; wečer kwapem již se blíží, a než bys Turkowi na pražském mostě u kabátu knofliky spočítal, udeří sedmá.

»Jděte mi s Benátky! což jsou jiného, než kamenělý náhrobek zapadlého žiwota, prawé katakomby, plny nezdrawého wzduchu a shnilých wýparů. Ty těsné klikaté uličky, ty umouněné černé paláce, to-liž se wám líbí? Podíwejte se do Terstu, tam wše jinak! Náměstí a ulice prostranné a wolné, stawby prawidelné a pohodlné, žiwot, kam se jen podíwáte, koráb na koráb, sklad wedle skladu, hojnost zboží, hojnost peněz. Tu mi weselo, kde widím, že každý krok, každé hnutí, každé na wáhu položení ouroky přináší!«

Muž, jenž tuto řeč wedl, byl třetí osobou naší společnosti. Mohl býti padesátník: wysoká kostnatá postawa, černých wlasů, tmawého jiskrného zraku, snědých twáří — každé slowo, každé hnutí, celý pohled jewil cholerika. Mnoho cestowal a z wedené posud rozmluwy zwláště w jižní Ewropě nezdál se býti cizincem. I mluwil dosti dobře po německu.

»Wy zapomínáte, pane« — přejal jsem já slowo cizincowo — »odkud jsme w rozmluwě byli wyšli. Jednalo se ukázati, které z obou měst samo w sobě znamenitější a pro cizince dušewně zajímawější, a tu myslím že netřeba dlouhých hádek. Wy wšak wěc zhola s kupeckého stanowiště powažujete. Že nynější *obchodnický* žiwot benátský terstskému se newyrowná, leží na bílední; že wšak Benátky *duševně* nekonečně jsou zajímawější, w tom mi, ač možno-li wám na okamžik se stanowiště čistě merkantilského sestoupiti, nemůžete než přiswědčiti. Práwě to, co se wám w Terstu tak ukrutánsky líbí, ona prawidelnost a odměřenost ulic a domů, a to wěčné klopotění a pachtění, to musí člowěka po wyšším toužícího na delší čas unawiti a omrzeti. Umouněné benátské paláce, w nichž, jakoby w rakwích, upomínky na slawnou minulost se skrýwají, tyto starorouché mrtwé stawby s wěčně žiwými galleriemi obrazů, soch a starožitností zdají mi se pro ducha mnohem wydatnější, zajímawější, než na způsob klecí, jedny wedle druhých wystawené, poswícensky obílené nowomodní domy, pro kteréž Terst welebíte. Jinak myslím, že je i nyní ještě tolik žiwota w Benátkách, že se cizinci nezasteskne; já aspoň ne jednou jsem sobě přál, aby byly časem ještě pokojnější. Cizinec zde nejen w přítomnosti může žiti, ale i w minulosti, w minulosti tak slawné, jakouž málo měst se může wykázati. Kolik století musí Terst přežiti, nežli stín stínu sláwy benátské dosáhne? Po boku ale Benátkům se postawiti, toho nikdy nedowede. Čili myslíte, že znowa wykouzliti se dají řady umělců, jenž obrazárny benátské po století zásobili? stawitelowé, jenž chrámy, weřejná stawení a paláce stawěli? Musil by Terst prwé prožiti tu periodu občanské wlády, musil by wší silou proniknouti jej takowý smysl krásoumy — jakož we Benátkách po století se dálo. To že se nestane, newrátí wíce, každé dítě porozumí. Mluwte co mluwte, Benátky hned w prwním swém základu byly určeny, státi se městem jediným, jakémuž rowného není pod sluncem; i zdá se mi na konec směšno, hledati mu wratewníka.«

»*Bon soir, messieurs! N'est-ce pas, c'est la première classe?*« zaznělo náhle we dweřích, práwě když mne cit w obažiwé peroraci do nekonečna chtěl unášeti, a do pokojíka wstoupil muž, pod uši w plášti zaobalen, bílou zimní čepici na hlawě, s dwěma škatulema pod paždí, koženinu na nohou, hůl a deštník w ruce — nowé originalní wydání pana Pekárka z Tylowa Nalezence. Byl sem srdečně tomu powděčen, že se tak přetrhla rozepře naše o přednost Benátek a Terstu, neboť muž, s nímž jsem byl hádku wedl, pro merkantilské okuláry, jimiž se na swět díwal, měl spolu i sluch tak zalehlý, že mně s outlejšími a wyššími důwody nebylo možno, dostati se mu k mysli.

Prawý representant industrialního, kupecko-spekulatiwního ducha wěku našeho w ohniwé opposici proti wšem wyšším spanilejším snažením. — »Jsem welmi powděčen, že se zde s pány smluwiti mohl«—howořil Francouz dále, když mu přítel můj na jeho otázku též po francouzsku byl odpowěděl. Ledwa že škatule, kožešinu a ostatní rekwisity na sedadlo složil, wytasil cigarro a jal se u přítele mého je zapalowati. W mém mozku hemžilo se zatím dwě otázek; za prwé: Kdo je asi cholerik? a pak: kdo nowě přišlý Francouz? — Francouz nepřestáwal howořiti; — jak mile cholerika w koutě sedícího zočil, již i mrštným jazykem po něm sáhl, chtěje i jej do konwersací sapřísti a tak šwitořiwosti swé prostrannější pole zjednati. Cholerik ale francouzského oslowení sobě hrubě nepowšimnuw, krátce po německu k nám se obrátil: »Francouzsky nemluwím, ale rozumím. Za mého mládí to nebylo ještě w módě, aby mladý člowěk nejméně patery jazyky musel se umět oháněti, nežli se čemu podstatnému učiti počne. Mateřskému jazyku naučil jsem se od rodičů a ledwa že jsem powyrostl, již jsem realním naukám se oddal. Teď owšem to jinak,«—doložil poněkud pichlawě—»možná, že i ne tak docela bláznowsky, jako mi se zdá, a časem zajisté i wýhodně.«

Byloť tu w několika slowech tolik komplimentů pohromadě, že by je člowěk oběma hrstěma shrábnouti byl nepostačil. Awšak polyglotské antipathii cholerika našeho nemohl jsem odpírati, jelikož i mně ty žiwé babilonské wěže, w nichžto směsice weškerých jazyků se chumelí, odjakžiwa do duše se zprotiwují. I měl jsem již otázku: »Jaký krajan jste?« na jazyku, an mi Francouz s hbitým: »Ich auch sprechen deutsch«— do toho skočil. W tom udeřila sedmá, dwéře se kwapem odewřely a do pokojíku wstoupila osoba pátá: muž w plášti a klobouku. Wstoupiti, s cholerikem se zočiti, okolo krku si padnouti: »Che piacere!« z jedné— »Ben venuto!« z druhé strany skřiknouti — to wše bylo w jednom ;—a již seděli překwapení přátelé wedlé sebe na kanapi, newidouce a neslyšíce nic než sebe a sebe.

Wenku počal silný wzdychot, kwapem se smáhající, jako zuření lité šelmy,—byl to rozohněný párník—zazwonilo se, a—již jsme ujížděli z widenského kolejiště (Bahnhof) po železné dráze k Nowému Městu. (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z P.....ic. (Pražská beseda w kostumech. Z přátelského dopisu.) ..... Newím, jak dlouho tu wydržím. Již mě tu wšecko píchá. Již bych seděl zase raději mezi wámi. Kdybychom tu neměli Kwěty we dwou exemplárech, newěděl bych skoro ani slowa, co se po naší milé wlasti děje. Na úřadě mají arci německé pražské nowiny a Bohemii—ale ty nepodáwají to, po čem srdce u té nenadále osamělosti prahne.—Wiš-li ale, čemu se diwím? Proč pak nenacházim až posud we Kwětech ani slowa o naší masopusto-pondělní merendě? Či myslíte, že byla wěc tak malounká a nepatrná, že by žádného jiného nepotěšila, nežli těch, kteří si ji byli střídili, a tak celou noc w rozkoši strávili?* Či nebylo jich tam dost pohromadě, kteří se umějí s pérem otáčet? Powěz, pane bratře, co to »weliké pomlčení« znamená? Já ti mohu říci, že se až posud každý potěšil, komu jsem powěděl, jak spanile ty naše milostenky w těch rozmanitých krojech wypadaly, jak hezky to našim srdečným kamarádům slušelo, jak nenuceně, žiwě, radostně se rozmar, wtipy, žerty si proskakowaly, jak... ale což to tobě powídám? Tyť wíš sám nejlépe, jak rozkošně nám ta noc uběhla, a jak se wšickni na přesrok těšíme. To je aspoň kousek žiwota! To je alespoň několik hodin, kdežto člowěk wšechno to břemeno se sebe shodí, co na něj po wšech cestách doléhá; tu je mezi swými, a srdce otwírá se do kořan, aby doň radost s tureckou muzikou wběhla. To stojí za to, jednou se o masopustě wyraazit! Co jsou proti tomu bály, nech mají jakákoli jména! — Několik slow mohli byste o tom našim dobrým duším na wenku předce powědít. Wyť ani newíte, s jakým účastenstwím na kročeje waše hledí....

* Nám se zdálo, že by tato jenom od pouhých přátel a co nejsoukroměji spořádaná weselůstka, či-li beseda w kostumech, tak dalece před oči obecenstwa nenáležela, kterážto myšlénka se tím wíce u nás potwrzowala, an jsme od žádného z přítomných pánů ani řádku o ní nedostáwali. Či měli jsme sami referowati? Pak se arci kajícně w prsa bijeme, ačkoli bychme rádi řekli, že jsme se wůbec we Kwětech již dosti o bálech namluwili, a žebychme si již jednou přáli, aby národnost naše i z jiných stránek propukáwala, nežli jsou české masopustní kousky w pouze českých místách. Naše domácí beseda, obweselujíc jen asi 200 osob, byla owšem dle zewnitřní i wnitřní spůsoby od jiných tak rozdílná, jako asi první zdejší tak naswaný český bál od jiných bálů, a protož i rádi slowa milého přítele za pokutu přijímáme, a za to malý obrásek z téže přátelské, w blahém souswuku wšech srdcí počaté i ukončené weselůstky čtenářům našim na první str. tohoto čís. podáwáme. Red.

Program.

Dne 10. března 1844 o dwanácté hodině polední w staw. diwadle očekáwá nás milá zábawa. Jednota Cecilianská uchystala welký koncert we prospěch nuzných studujících. Bude se prowozowati:

1) Uvertura, pochod a sbor od Beethovena.
2) Sanctus a Agnus od Spohra.
3) Píseň od Hillera, přednášena od sl. Bergaurowé.
4) Koncert pro piano od Mozarta, přednášen od p. Deutsche.
5) *a*) Píseň německá od Mendelssohna.
b) Píseň česká od Kaliwody.
6) Árie se sborem z Oratoria »Mesias« od Haendla, přednášena od sl. Schwarzowé.

Dobrý účel, pěkné wywolení a na slowo wzatí účastníci zwou k hojné náwštěwě. R.

Náwěští.

Poněwadž kniha: *Kázaní a řeči* od Jana Kollára w tisku w tak wysoký počet archů wzrostla, že téměř 55 archů přewyšuje: protož wydawatel přinucena se widí, předplatek ještě o 10 kr. stř. powýšiti, krámskou pak cenu na 2 zl. 40 kr. stř. ustanowiti. Jan Kollár.

(Jiřinky.) Práwě dohotowený *katalog jiřinek sboru skalického* na rok 1844 wydáwá se na požádání zdarma w Expedicí tohoto časopisu, jakož i we skladech Pospíšilowých w Praze (w Kolowratské ulici čísle 847) i w Hradci Králowé a u p. Bohumila Bosse, knížecího zahradníka w Ratibořicích u Náchoda w kraji králowéhradeckém (přes poštu we Skalici), jenž i objednání na tyto kwětiny přijímá.—Rowněž i katalog jiřinkowý p. zahradníka *Ježka* na Hrádku (w Bydžowsku) we jmenowaných skladech zdarma dostati jest.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 29.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skládě Pospíšilowě (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

7. března 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

U prostřed rozkládal se mohútný Milán a s nesčíslných wěží města toho hučelo wečerní: »Ave Maria!« w krajinu; w zapadajícím slunci leskly se k sewerú nebestrmé báně kláštera Chiaravalle a jasné klinkání zwonku wolalo řeholníky do hóry wečerní.

Bohatí měšťané a patriciowé milánští dokončiwše práci denní wycházeli za město poodechnouti sobě a občerstwiti se w jemném, wůni dýchajícím wečeru. Tu bylo widěti zamyšleného kupce w černém aksamitu s mečem po boku, jejž naděje na brzký příchod zakoupeného zboží a drahých kmentů w Benátkách od účtowního stolku byla wyhnala; i pohlíží bedliwě do dálky, ale nic wypátrati nemoha, a již se leká, že snad na cestě karawana k úrazu přišla, totiž že buď loupežníkům do rukou padla, anebo že nepřátelský pán weronský Mastin della Scala karawanu zajal, jako to činíwal Visconti w Miláně se zbožím Weroňčanů, kteří s Janowem welký obchod wedli. Wšak tu najednou zaslechne klinkání mezků a hlasy popohánějících honců, i wyskočí radostně a tu wystupuje dlouhá řada mezků s těžkým, skwostným nákladem, a wůdce karawany uzřew patrona swého, cwálá na koni k němu, by mu wyprawowal o nesnázích a nebezpečenstwích cesty daleké, a hrdý welkoobchodník zwe w prwní radosti obezřetného wůdce na pohostěnou k sobě. Mezi tím bylo wíce kupců šťastného soudruha obstoupilo a z pozdálí hleděl záwistiwým okem chudší řemeslník na nowé bohatstwí krajana swého. Na jiné straně zas wykračuje sobě hrdý nobile a senator w hermelínu a jen hlawou kloně děkuje na uctiwé pozdrawení swých spoluměšťanů; tam zas laškují mladí wenkowané buď z města od práce, neb do města s potrawou a jiným drobným zbožím cestujíce; wšude panuje žiwost, každého rozweseluje příjemný teplý wečer.

A w dawu tomto bylo též widěti paní, ana se w šedém rouše cestou od kláštera Chiaravalle k Milánu brala. Byla wysoké, wážné postawy, obličej její stářím poněkud zwráštělý jewil největší jemnost, jakousi andělskou líbeznost, která každého mocně zoujala. — Celý zewnitřek jewil, že jih wlastí swou nenazýwá, ano jasněmodré oko dalo souditi na sewer, odkudž paní tato as pocházeti mohla, ačkoliw dosti podiwno bylo, že ji každý, kdo ji potkáwal, s největší úctou pozdrawowal; byl-li mužský sejmul biret a čekal se sklopěnou hlawou, až přešla; byla-li ženská, překřížila na prsou ruce, ano některé i poklekaly, widoucí ji se blížiti, děti pak běžely a líbaly roucho její. Hrdý nobile neobtěžowal sobě hluboce se ukloniti a nad šťastným příjezdem karawany swé obradowaný kupec přiblížil se s nejhlubší úctou k paní té mluwě: »Hle, sorella Guillelmina! Bůh mi požehnal dnešního dne na statcích, i chci se za to okázati wděčným milosti jeho, a wáš příchod mě ujistil w úmyslu tom, skwostný oltář postawím na památku dnešního dne; powězte mi, blahoslawená! kde jej postawiti mám?«

Paní se ohlédla a spatříwši opodál tlupu chudiny na milosrdenstwí bratří swých možnějších čekající, wzala kupce za ruku, a wedla užaslého k těm: »Zde oltář Páně, sem klaďte obět swou!«

»Učiním tak!« zwolal kupec druhdy skoupý radostně a zwal mrzáky, jež jindy od prahu swého odháněl, k sobě, aby je hojně obdarowané propustil. Ubozí snad poprwé za žiwobytí zajásali radostí a chwalořečili hlasně paní, s nebeským úsměwem odcházející, a dokládali, že anděl w postawě ženské s nebes stouplý mezi nimi kráčí.

»Benedicta, quae venit in nomine Domini!« zwolal kněz opodál stojící mezi několika měšťany, wýjew tento pozorujícími.

»Amen!« odpowěděli tito křížem se žehnajíc.

»W skutku welikou milost udělil Bůh městu našemu sesláním anděla swého,« prohlásil se stříbrowlasý měšťan, »neboť že tato paní swatá a k oblažení lidstwa na zem seslána jest, je tak patrno jako z mrtwých wzkříšení; není-li prawda, ctihodný padre Mirano?« obrátil se ku knězi.

(*Pokračowání.*)

Obyčeje slezských rolníků při ženění.

(*Pokračowání.*)

Zájezd pro newěstu.

Den oddawek (zdáwky, sobáše, od zasobění se jednoho druhému) přišel. Den tento jest neděle neb úterý, proto aby od příštího pátku, w němž wšechny plesy utichnouti musejí, w popředí dost daleko wzdálen byl, a swatba aby tři dny trwati mohla. Několik dnů před oddawkami přijdou dwě nebo i tři kuchařky, od sousedek wyprošené a we waření, pečení, smažení, wůbec w připrawowání jídel rozumné a zběhlé do domů *młodego pana a młoduchy*, aby jídla strojily. — W samý den oddawek nejdřiw, někdy i před tím dnem na noc, přijde *starosta*, jenžto byl swůj názew welmi skladně w potahu na ženicha čili *młodego pana* obdržel. I družba přijde časně. Onen tam jest ředitelem weškeré swatby, ten tu pobočníkem ženicha, šetrným úslužníkem newěsty, a zpráwcem uctiwosti, newěstě w ty dny obyčejem powolené a přiřknuté. — Wšeckoť hotowo, a hostů pozwaných se očekáwá. Zdaleka widěti, že prwní pár přichází, za ním druzí dwa, pak třetí dwa. Po chwili zas tři, potom jeden, — zas dwa, až do posledního, jichž starosta a zláště i rodiče snoubenců witají, do jizby prowázejí, i místa k sezení jim wykazují. Sedá se za stůl, podlé ženicha hosté jeho, u newěsty její. Starosta wyzýwá ku zpěwu nábožnému a jest při něm i předpěwcem. Po skončeném zpěwu skládá ruce k modlitbě, hosté wstáwají, on se hlasně modlí, hosté za ním ticho modlitbu předříkáwanou a nejwice wšady tu samu říkají. — Usedli. — Hod weselný počíná se požíwáním chleba se sýrem i wdolků (koláčůw), potom kladou na stůl střídawě dwě neb i tři poliwky, howězí s hrachem, pak maso howězí; telecí poliwku s kaší, pak maso telecí; ostatně kuří s knedlemi (nudlemi) a po ní tohož druhu maso. Za nimi následuje prosná kaše, w másle plynoucí, časem i medowaná; za tou zelí s wepřowým masem, pak u bohatších sedláků pečinka, dwě, ano i trojího druhu. Mezi tím kořalku — někde i piwo — od počátku až do konce kwasu připíjejí. Tu býwá kořalka pro ženy medowána, jinde zas prostá a jalowá, wšudy ale — jelikož i pokrmů užíwáno — méně do hlawy wstupující a do noh wcházející, wyjímajíc lakotníků a nezbedníků, jichž se wšudy nějaká část nachází. — W pouhém a čírém nazwice pokoji a při hlučném howoru posezení se končí. Starosta se modlí. Wstáwají od stolu; neboť je čas se strany ženichowy pro newěstu se ubírat. — Nyní zawolají skrze starostu otce a matku ženicha, — i tohoto posledního. Starosta zatáčí tam řeč, aby rodiče synowi swému pro newěstu a s ní do domu božího jíti majícímu swé požehnání uděliti ráčili. Potom se obrací k ženichowi a dí: »A ty, mladý příteli, poděkuj swému dobrému otci, a wýborné, wzácné matce, od nichžto jsi tolik důkazů milosti a přízně od dětinstwí swého až po tuto dobu obdržel. — Syn, jak w rozčilení swém může a umí, zajíkawě činí, k čemu ponuknut jest, objímá otce i matku, skrápí jejich drahé twáře, celuje ruce, kteréž proň pracowaly, a mu potřebnou kázeň dáwaly, prosí za odpuštění win swých a o požehnání. — Rodiče pláčem blahým lkajíce dáwají synowi odpuštění, jej žehnají a s kanoucími slzami propouštějí. — Swatebníci se hrnou z jizby, a sedají na wůz, pak-li newěsta w sousedské wsi mešká, neb kostel oddálen jest. — W tom okamžeku z ručnic a bambitek se střílí, obywatelstwo, na náwes z domů wyběhlé, hledí na weselou jízdu, skotáci a žáci, třída lidu do jedné wrstwy náležící, w skoku wozy obtáčejí, — wozka bičem švihne — na slowo hy! koně uši napnou, postranky natáhnuté stojícími wozy trhnou; již jedou weselníci. Za nimi ženich s družbou na koních a w pláštích bodnou koně, a tudíž tryskem, w klusu a cwálu, wozy dohánějí i přejíždějí. Celý průwod zrakům mizí, obywatelstwo se do swých obydlí wrací, a ženich s průwodem swým k domu newěstinu se blíží.

Prosba o newěstu.

Již i u newěsty hostina jde ku konci. Někteří hosté wstali od stolu, dýmku nacpáwají, oheň křeší a kouří. Znenáhla rána střelená jedna, druhá i třetí houkne, a chlapec do dweří zděšený běže wolá: *Już idou!* — Hostmi trhne wěsť chlapcowa, jako mlunným šmyhem. Jedni tu běží na wenek, druzí strkají hlawy do oken: newěsta s družkou do komory nebo swětnice umykají a se utulují.

Před dworem stojí chomáč lidstwa a řada wozůw; w čele dwa muži konno w pláštích. Na

prwním woze w předu jedlowý wrchol, jehož chwoj bílým husím peřím a zelenými i červenými pentlemi sdobena wzhůru strmí. Čtyry koně jsou k němu zapřaženy. Za ním druhý wůz, jenžto žebřinami swými samé muže obtahuje. Jeden z nich drží nemotornou basu, druhý cimbál, třetí a čtwrtý housle, pak ostatní křiklawé klarinety. Hudba se rozlíhá, — lid se zbíhá, ano i nejedna stará babka, zdaleka stojící, příjezdných obdiwowat přišla. Chasa dědinská se tlačí, chlapci wšeteční a odwážní k wozům a koňům se tisknou, skáčí, rejdují, hulákají, až je strach, že se jim něco stane; wozatajowé i jiní je okřikují. — Což to za wozbu, a za daw kolotajícího-se lidu? Jest to strana ženichowa, pro newěstu přijíždějící, aby jí oddawkám do kostela od rodičů neb poručníků wyprosili. — Proč stanuli a nejedou dál? — Cesta jim řetězem nebo prowazem příčně přetáhlým zastawena. — Wízte! tam stojí chlap, maje na ruby přewrácený, prowřislem slaměným opásaný kožich, a tomu podobnou čapku na hlawě — drží w ruce ze šindela ustrouhaný meč, a na jeho ramenu spočíwá rezawý a na střenku na třísky rozštípaný karabín. — Twář jeho sazemi neb uhlím zamazaná — a pod nozdři z kozí škáry ježící-se připnuté wousy. A předce tak hrdě sobě kráčí neb stojí, ano i samu tu jezdu a wozbu zastawil! — Kdož jest on? — Jest to rytíř newěstin, o němž ona nic nechce wěděti, ale on swéwolně chce jím býti a napíná se a namáhá; jest to dobrowolný obhájce domu, aby nějaký chlap se nepřiblížil, a to neodwedl neb neodwezl, co sobě nebyl wychowal, a co mu nenáleží. — W té swojí střežiwé službě, domníwaje se, že zběř nějaká táhne — zastawil je. A w skutku! ženich sléza s koně, ujišťuje kdo jest a w dobrém záměru že přichází, wykazuje a oswědčuje se, žádá o propuštění, wyjednáwá, do kešeny rukou sáhá, dwacítku wyjímá, wolnost průjezdu wykupuje; — rytíř penízem, tím obyčejným a welewládným i wšezpráwným důwodem přeswědčen, bránu otwírá, řetěz na stranu stahuje; — ženich na kůň se wyšwihne — wšickni přirazili k domu; — sestupují, sesedají — a do jizby swatební, majíc w čele starostu, při hudebním hlaholu se hrnou.

(*Pokračowání.*)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List III.

Templáři. — Bärenzucker.

(*Pokračowání.*) »Tedy Wlach!« — myslil jsem sobě. »Jeli možná, aby potomek národu, z jehož lůna tolik welikodušných, spanilých genií se wywinulo, tak naprosto se wší idealnosti su wyzul, tak scela skramařil!« Že proti jazykowé známosti se spíral, to mi nebylo nowé, jelikož ona wlaská netečnost ke wšem cizím řečím, ne z přeswědčení, nýbrž z pouhé lenosti pocházející, mi až příliš známa byla; že ale každá myšlénka, každé slowo z úst jeho tak mefiticky kupectwím páchlo, to mne na Wlacha do duše mrzelo, zwlášť an jsem z předešlých rozmluw newšední schopnosti u něho byl znamenal.

Čím hřmotněji spřežení woz rachotilo, tím žiwější a hlasitější bylo howoření Wlachů, a kdykoliw na stacích rychlosti a tudíž i rachotu wozů ubýwalo, tím tišeji pohybowala se rozmluwa obou přátel s takowou wždy tajností a opatrností, jakoby se wespolek radili, kterak s lidských srdcí kůže na podešwí by se wyděláwati daly. Konečně cholerik i listiny z kapsy wytáhl a nastalo písemné wykládání. My ujížděli, jako by nám byl hlawy zapálil. Rozohněný párník cestu ku Gloknicům jen jen polykal.

Kurír z Wídně do Terstu jedoucí jest we spojení se železnou dráhou. Pasažérowé tedy we Wídni na poště zawazadla swá odewzdawše a zde místa swá zaplatiwše hned i lístky na železnou dráhu dostanou a w Gloknicích teprwa na císařský poštowní wůz přesednou. Když jsme já a přítel můj we Wídni se zapsati dali, bylo již prwní číslo obsazeno, a že jen tři osoby w kuríru místa mají, z nichžto třetí w kabrioletu seděti musí, bylo nám toto odtržení welmi nemilé, jelikož jeden z nás we woze a druhý wenku jeti měl. Wyjma časem krásné pohlawí, které owšem bez škatul, kartášků a podobných příwěsků na cestách se obejíti nemůže, jsem jinak oublawním nepřítelem wšech cestujících, jenž s takowýmto nářadím do wozu wstupují. Pročež Francouz s tím škatulowým břemenem hned při swém prwním wkróčení welmi nelíbě mě dojal; dozwěděw se ale nyní, že i on to, jenž nám prwní číslo w kuríru před hubou wzal, dwojnásobně byl mi protiwný.

I oba Wlachowé chtěli z Gloknic poštou jeti. Dowěděw se cholerik od nás, že kurír již námi obsazen — »Nic neškodí« — prawil; »dostaneme jiný wůz. Mně na tom záleží, dostati se s poštou přes Semerink. W Mürzzuschlagu, w Mostu, w Hradci mám wšude swé koně podložené až do Mariborku. Oč, pánowé, že wás i s kurírem předjedu.«

Tedy z Mariborku! Byli jsme opět na píď jeho osobě blíže. Co může w Mariborku dělati? — Snad je obchodníkem we wíně?« nahodil druh můj. Snadže, myslím sobě. W tom zaklepe kdosi z wenku a přednějšího wozu na dwéře pokojíka našeho; — já, žertem po česku skřiknu: »Wejděte!« a k mému podiwení polohlasné »Keď nemůžem« z wenku mi odpowí. I zpomenuw, že jen zewně otewříti možno, přiskočím, otewru a — diw se Karle se mnou — zadní sedadla prwního wozu hemží se — samými templáři w bílých plaštích se širokými klobouky — s tím nepatrným rozdílem, že to nebyli Templáři, nýbrž srdeční Slowáci, plátenkáři od Prešpurku. Pro nás to bylo milé překwapení, a příčinou toho byla díwčina, kteráž na přítomné staci mejlkou na třetí místo wešla, a nyní naším pokojíkem na druhé přejíti chtěla. Jako šipka mezi námi proletla. — Wlachům se zajiskřilo w očích — a já chwilku dwéře pootewřew, se Slowáky srdečnými jsem »sa showaral.«

Bylo k jedenáctě, když jsme do Gloknic přijeli. Sníh se již přestal sypati, nebe bylo jasné jako rybí oko, hwězda wedlé hwězdy, a se Semerinku tak mraziwý zefír k nám zawíwal, že jsme, sestoupiwše z parního wozu, bez dlouhého přemyšlení, nežli se wěci naše na poštowský wůz přeložily, do hostince w kolejním gloknickém wešli. Přes půl léta tomu, co jsme z Wlach se wracejíce, w tom samém sále na powozy parní čekali. Tehdáž to bylo ale za bílého jitra, a nyní nedaleko půlnoci. Wstoupiw na práh oswíceného sálu, myslil jsem, že nám opět hlučná společnost

w zraky udeřiti musí, an zatím pustá samota z prostranného sálu na nás ziwala. Bylo mi, jakoby mi tesknoty do duše nasypal. Ledwa še jsme ale w sále pookřáli, roztály i srdce naše, i byli jsme práwě masopustního rozmaru. U jednoho konce stolu seděli již přátelé Wlachowé; my co protiwný pól na druhý konec zasedli, nechtíce jedni druhým w rozmluwě překážeti, kteráž na obou stranách welmi žiwě a wesele se pohybowala. Přítel můj byl zwláště weselé mysli, a bezpečen, že nikdo našemu českému howoru nerozumí, mluwil bez ohledu, a končil skoro powždy s refrénem: »Ti Wlaši jsou předce jen k newystání!«

W kuchyni se nám zatím wařila káwa. — »Kam se poděl Francouz?« ptám se česky druha swého nyní teprwa jej pohřešiw. Neboť w sále byli jsme jen my čtyři; pátý, kdosi cizí, dřímal na lawici, w koutě stál šestý, docela tiše a pokojně; to nebyl ale Francouz — byly to železné, horoucně dýchající kamna — a po panu Pekárkowi ani zmínka. »Er hat immer nach Bärenzucker gefragt« — dí na mou otázku Wlach cholerik. — »Což, pane, rozumíte tolik česky?« ptám se podiwen cholerika, a on: »Mnoho rozumím, ale mluwit neznám« w českém jazyku mi odpowí. »Když jsem hráze (Unterbau) k železné dráze w Štyrsku stawil« — mluwil po německu dále — »měl jsem mnoho Čechů čili wlastně Morawanů pod sebou.« — Já se díwal na mého druha, a on na mne, jakobychme byli s oblak spadli. — »We stawení hrází« — mluwil Wlach dále, »jsou Slowané přewýteční, ale k lámání skal nejlépe Sawojardé se hodí.« — Rouška s cizince nám tedy spadla, a widěli jsme stawitele štyrské železné dráhy před sebou. (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(První koncert konservatoria hudby 8. března 1844.)** Již působením zesnulého ředitele D. Webera získaly si koncerty tyto zwláštní půwabnosti, kterou žádnému podnikání odepříti nemůžeme, kde tolik mladých sil bratrsky se k wywedení spojuje. Zde je co možná nekalená láska k umění, zde ještě jinošská roznícenost, předmět ten stojí w čele wšech tužeb, pochwala plyne do nejwděčnějších srdcí. Ustawu tomu dostal se teď i mladý, činný, též za mezemi swé wlasti slawený muž, J. F. Kittl, který dnes poprwé swé gardě welel. Obecenstwo jej potleskem přiwítalo. K žádosti wýboru samého prowozowala se jeho »Lowecká symfonie«, která skladateli, jak wůbec známo, za základ jeho dobré powěsti sloužila. Wywedení bylo zpráwné, we wšech odstínech měrně a bez wady wytknuté, tak že každá část pochwalou byla wyznamenána a skladatel na konci wywolán. Počet houslistů nebyl tenkráte žádnými pomocníky rozmnožen, proto se stránka ta trochu k ostatním slabá býti zdála. W dirigowání Kittlowě neuráží žádný despotismus, on wede swé duchy mírným chodem, často zdá se, že si jich ani newšímá, jak mile by wšak někdo z koleje wykročiti si zlíbil, zjewí se s hudebním žezlem, jakoby řekl: Quos ego« a wšecko plyne pěkným ladem.

W druhém oddělení pískal Č. Müller (žák od roku 1844) divertimento od Kummera pro hoboj s takowou dokonalostí, že se wůbec wšech přítomných patrné udiwení zmocnilo. Žák ten slouží p. prof. Baurowi ku weliké cti a zajisté k oprawdiwému potěšení. Na to zpíwala slečna Riese-owa kavatinu z opery Linda di Chamounix. Tato slečna pěkné twáře, pěkného hlasu a ohebného hrdla nezpíwala tak, jak by mohla, zwláště urážela její nejistá, wždy nižší intonace. Příčinu neznám, kdyby to ale na pilnosti záleželo nebo na přílišné důwěře, litowal bych toho, jelikož soudím, že ji příroda i dramatickými wlohami obdařila. Ku spokojenosti obecenstwa hrál i Němetz dosti těžké koncertino od Kaliwody. Powážíme-li, že profesura pro housle w krátkém čase třetího zástupce má, a že profesor Mildner ne dlouhý čas úřad ten zastáwá, uznáme zajisté, že první tento pokus wší chwály hoden jest. Ku konci slyšeli jsme koncertní uverturu: »die Fingalshöhle« od F. Mendelssohn-Bartholdy-ho. Tato skladba patří k tak nazwaným zwukomalbám, a je w ohledu tom wyznamenání hodna. Kdyby se wšak tento prostředek měl účelem státi, widěli bychom to, co se w malbě manirou nazýwá, a ucho by při tom dlouho neokříwalo. Co se wzdělanému mistru powede, to by jeho stoupenci zpotwořili, a na nás čekalo by brzo: »Capriccio, jak se železnice stawí,« na fortepiano pro čtyry ruce. R.

Z Wlašima. **(Poslední Benediktin sázawský.)** W Zdislawicích, městysi na panstwí wlašimském, dne 29. února 1844 zesnul w Pánu D. P. Jan Nep. Stašek, tamní farář, jímž wyhasla familie mnichů řádu sw. Benedikta mnohými drahými památkami slowútného kláštera sázawského. — D. P. Jan Nep. Stašek narozen jest 19. dubna 1760 w nowém Bydžowě, kde až do 12. roku swého malé školy odbyl. Působením strýce swého, na slowo wzatého profesora Wydry na wys. školách pražských, přijat jest za vokalistu do kláštera Sázawy, kde studia latinská absolwowal. Na filosofii w Praze bytowal u řečeného strýce swého a byl korrepetitorem in mathesi tehdy w Praze studujícího knížete Poňatowského, onoho později rekownosti i smrtí swou proslulého bohatýra. Co posluchač filosofie disputowal dle tehdejšího způsobu akademického »pro primo gradu« načež přijat jest do kláštera sázawského, a noviciát tam odbyl. Studia theologická započal w Praze w klášteře Bened. u sw. Mikoláše na Starém městě a na den sw. P. Marie růžencowé r. 1786 profesí w klášteře sázawském složil; kteréhož roku ale klášter ten wyzdwižen jest. Studia theologická w tehdejším generálním semináři w Praze dokončiw, dne 29. srpna 1788 byl na kněžstwo poswěcen a w této důstojnosti po wíce 55 roků úřad pastýřský, co kooperator w Ondřejowě, w Uhlířských Janowicích co polní kaplan, pak lokalista w Jažlowicích, konečně od r. 1818 co farář w Zdislawicích, až do stáří 84 roků, ochotně i neunawně zastáwal. Nelíčená dobromyslnost, skromnost i střídmost, ostrý wtip, a weselý rozmar až do dnů posledních swého žití, čeština a jádrná latina (německy nemluwil) jej wyznačowaly. — Tímto swým nejmladším a posledním členem pominul, počátku swého důstojně, památný klášter sázawský, jenž roku 1032—1039 od sw. Prokopa, nadáním wéwod Oldřicha a Břetislawa I. byw založen, we členech swých po 812 roků potrwal.

Dr. Brauner,
wrchní a práwní na panstwí wlašimském.

Templáři v Čechách. Díl třetí. U M. J. Landaua v dlouhé třídě číslo 922 vyšel již *třetí díl* českého původního románu: »Templáři v Čechách.« Nyní nastoupila krámní cena 1 zl. 20 kr. stř. P. T. páni předplatitelové obdrží jej u vydavatele v lázenské ulici číslo 284—3 na poukázání předplacenky; kdo se v kněhkupectvích předplácel, hlásiti se musí v resp. kněhkupectví.

Prokop Chocholoušek.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 30.
II. roč. běh.

KWĚTY.

9. března
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Don Juan.

Arabeska.

Bylo spanilé odpoledne. Před hostincem u třech lwíčků zastawil se uprášený kočár. Ochotně wyběhl z domu obratný sklepník, otewřel u kočáru dwířka a pomáhal z něho mladé, roztomilé paničce. Ta skočila se stupátka a za ní wylezl malý, drobný, třidcetiletý muž, brumlaje weselou písničku.

»I ty swatý Jene Nepomucký!« zwolal nyní majitel hostince, stoje w průjezdě, aby hosti přiwital. — »Jeli možná? Pan Mozart zase jednou w Praze?«

»Widíte, mužínku, že držím slowo?« odpowídal Mozart, přiwětiwě hlawou kýwaje, — »Tu mne máte zase celého, a můžete mne podržeti celý podzimek. Tuhle si wedu také swou milou ženušku — a to jen k wůli wám, abyste neměl strachu, že tuze mnoho hloupých kousků nadělám.«

Hospodský se klaněl před roztomilou paničkou, a maje chuti k hodně, dlouhé a důrazné řeči, začínal: »Wysoce wážená paní Mozartowá — «

Ale Mozart mu nedal domluwiti. — »Nechte dlouhých intrad, mužínku, a doweďte nás do nějakého pokoje. Přitom nezapomeňte na swačinu — a pak buďte tak laskaw, mužínku, a pošlete někoho k panu Guardasonimu — pěkné porоučení a že jsem tady.«

Nato podal swé roztomilé paní ruku, a kráčel s ní za hospodským, kterýž ho uslužně wedl do nowého příbytku. Domácí posluha nesl za nimi kufr a několik škatul, kteréž byli mezi tím s kočaru složili.

W tu chwíli šel okolo tří lwíčků mladý, krásný, černooký muž. U kočaru a w průjezdě opakowalo se ještě Mozartowo jméno. On je zaslechne a jako šipka letí za hostem po schodech nahoru — zrowna do pokoje, a zawejsknuw radostí, wrhne se Mozartowi do náruči.

»I aby tě rarášek, ty diwoký sršáne!« zwolal Mozart — »jak jsi mě to polekal!« — Na to se obrátil k swé paní, a s úsměwem jakési dětinské radosti představil jí krásného muže. — »Nu, jak se ti líbí?— To je náš Luigi Bassi. Je-li to mužínek?«

* * *

»Maestro Mozart!« řekl Bassi s pyšněradostným wědomím — »dnes wečer zpíwám hraběte we wašem Figaru.«

»Ah — to je hezky!« odpowěděl Mozart. »Nu, a co pak říkají Pražáci mé zpěwohře?«

»Přijďte jen wečer do diwadla, tam to uwidíte a uslyšíte! W šestnácti dnech dáwáme ji po dwanácte — a k tomu dnes na žádost saského wéwody Antonína.«

»Hoho!« zaradowal se Mozart, a po bělounké twáři jeho přeletěl malý čerwánek. »A co pak říká Strohbach?«

»Ten wede s celým orkestrem jednu píseň. Po každém představení je ho slyšeti, že by hned zase chutě z předu začali, ačkoli prý to kus těžké práce je.«

Mozart si mnul potěšen ruce a řekl k swé paní: »Nu, andílku, widíš? Co jsem ti powídal? O já to wěděl hned, že mi Praha mou wídenskou mrzutost nahradí. Wšak je dobře! Pražané mi rozumějí, a já jim za to napíšu operu, jakou člowěk každý den z rukáwu newysype. — Mám k tomu kapitalní text, mužínku!« obrátil se k Bassimu, »zpropadenou, rozpustilou knížku — náš Ponte mi ji napsal. Pro jiného byl by prý něco takowého neudělal, ti prý nemají k tomu dost kuráže. O! mně to bylo práwě whod! hudba k tomu hučí mi již dáwno w hlawě — jen že jsem newěděl, k čemu ji mám použit, až posud se mi nechtěla k tomu žádná báseň hodit. W Idomeně a we Figaru najdeš, mužínku, již arci jakési názwuky, ale to wšecko

není to prawé — slowem: mně bylo w srdci a hlawě, jakoby mělo i chtělo jaro přijíti, ale jakoby ještě nemohlo. Na wšech křowinách, na wšech stromech máš tisíce poupátek — ale posawad jsou zawřeny. Tu přijde bouře a hrom wolá: Kwěty wen! teplounký déšť sype se s oblak a najednou kwěte a skwí se wšecko w newídané nádheře! — Ať si mne čert wezme, nebylo-li mně tak okolo srdce, když mi ten prožluklý malý Ponte knížku přinesl! Ty dostaneš hlawní roli, mužínku — a čert tě w skutku odnese.«

Bassi chtěl arci ještě wíce o nowé zpěwohře wěděti, ale Mozart nechtěl dále s barwou wen; jenom se usmíwal a napomínal netrpěliwého, aby měl ztrpení.

* * *

Zatím se přiblížil wečer. Diwadlo bylo plné, a když wešel Mozart do lóže, přiwítalo jej obecenstwo hlučným a dlouho trwajícím potleskem. I mezi představením Figara opětowala se tato pocta skoro po každém čísle zpěwohry.

Tento šťastný wýsledek musel Mozartowi tím wětší radost působiti, an se Figaro we Wídni hrubě nelíbil; neboť nehodnými úklady Salieri-ho byla tato zpěwohra špatně obsazena, a ještě hůře prowozena. Mozart se zapřisáhl, že již nikdy pro Wídeň zpěwohru psáti nebude.

(*Pokračowání.*)

Dcera Otakarowa.

(*Pokračowání.*)

»Tak jest, signor Carentano,« odpowí tento, »neb skutky její jsou takowé, jakowé potud žádný člowěk, i ten nejsprawedliwější, nekonal; a to se ani o jejích častých a welikých dobrodiních nezmiňuji; připomenu jen na její diwotwornost. Neb kdo může léčiti nemocné pouhým slowem? kdo může dohlídati do wěků budoucích, nežli jen duchem swatým naplněný? A takowá jest santa Guillelmina, wywolená již od počátku za poselkyni Boha, jako byli swatí a swětice Boží, jak dottore Saramita často wyprawuje.«

»Wyprawujte, padre Mirano!« přistoupil hrdý nobile k rozmlouwajícím; »rád bych se o jejím prwnějším žiwotě něčeho dowěděl.«

»Slyšel jsem to od Saramity, Monsignore Gasparo de Garbagniate!« uklonil se kněz před šlechticem, »kterýž jak známo, dlouho w Čechách jakožto důwěrník a žiwotní lékař tamějšího krále dlel. Musíte wědět, signore, že ta česká zem daleko odtud za Alpami leží, přes patero neb šestero hor, a hned za ní sídlejí barbaři, diwí muži, obři a jiní pohané maladetti; tedy patrno, že Čechowé ještě polowiční barbaři jsou, jako Tedeschi a Ungheresi.«

»Prosím za odpuštění, ctihodný padre,« wmísil se do řeči onen stříbrowlasý měšťan, jehož jsme Carentano jmenowati slyšeli, »pamatuji se jako chlapec, že otec můj každotýdně jednu mši čísti dáwal za Čechy padlé u Milana; tedy nemohou býti takowí barbaři, jak powídáte.«

»Ah, ah, ah!« diwil se padre Mirano, »to by bylo!«

»Můj děd to též činíwal! můj také!« ozwalo se několik hlasů.

»Příčina toho, jak jsem od swého otce slýchal, byla následující,« wyprawěl Carentano. »Při onom nešťastném obležení města našeho králem Barbarossou, byli jediní Čechowé milosrdní k zajatým krajanům naším, a byli také nejudatnější we wojště ukrutného Barbarossy; neb kdyby jich bylo nebýwalo, byli bychom porazili ty nečesané pluky Němců i siwé hordy Maďarů. Oni přebředli rozwodněnou Addu a naše pluky poraziwše, wystawěli druhému wojsku mosty; ale ještě neklesla zmužilost krajanů našich a několikráte se obořili na pluky Němců, i tiskli je zpátky, ale wždy jim přišli Čechowé na pomoc, a našinci wšecky národy poraziwše, nemohli odolati železnému wojsku tomu.«

»Aj, toť byli tedy naši zhoubcowé!« zwolalo několik hlasů hněwiwě.

»Owšem, mojí milí sausedé,« přiswědčil Carentano, »ale biskup a král jejich wykupowali zajaté od Němců a Uhrů a dáwali je na swobodu; oni prosili za naše město, že již dosti pokořeni jsme, aby je tedy císař nebořil, jak ten ukrutník potom na radu swých německých biskupů a knížat učinil, a jen jim máme to děkowati, že několik kostelů a budow státi zůstalo, podlé nichž se náš krásný Milan z rumu znowa pozdwihl. A tak tedy uzawřeli wšickni ti, kteří skrze Čechy od smrti buď wykoupeni neb wyprošeni byli, dáti číst každotýdně jednu mši swatou za padlé krajany jejich u Milana.«

»Bravo, to bylo hezky!« přiswědčowali wšickni.

»Možná, že nejsou takowí barbaři, jako Němci,« prawil Mirano, »ale proti nám jsou jen předce zwířata.«

»Ah *securo, securo!*« přiswědčowali wážně wšickni.

»Ale, signore padre!« prawil Gasparo de

Garbagniate, zapomněl jste nyní docela na blahoslawenou Guillelminu.«

»Hned na ni přijdeme, Monsignor, hned!« wece Mirano. »Nyní když wíte, co ty Boěmi jsou, a odkud již před časem k Milanu přišli, tedy wám powím, kde a jak se narodila blažená Wilémina, což mi wšecko wyprawowal učený dottore Monsignore Andrea Saramita.«

»Hle, tamto přichází sám!« zwolali někteří stranou ukazujíce, »počkejme; on nám to powí.«

Bylť se wšak, nám z Čech a pak z Norimberka známý, Saramita od času našeho posledního s ním shledání-se walně proměnil. Hubený nyní mužíček, prost i oné důstojnosti, kteráž někdy na nepříjemném obličeji jeho jako zář sewerní se uhostila, lstiwé, wpadlé oči šáliwým pobožnůstkářstwím zkroucené, budil nyní tím wětší ošklivost, anto stáří, wíce než sedmdesáte let, žluté líce jeho w mnohé záhyby bylo složilo. A k tomu wšemu dlouhý začerwenalý šat, na způsob bratří bosáckých, zwětšowal nelibost při pohledu naň. Zkušený pozorowatel poznal na něm hned jakousi tajenou lest, jakési pokrytstwí a nucení-se, hráti na sprawedliwého. W Norimberce wrhnul se z pouhé ctižádosti, z náchylnosti k podwodu a pobožnému pokrytstwí, a poutal na sebe pozornost měšťanů na několik hodin, totiž při oswobození oblíbené Felicie; ale zmizení její a bouřliwý čas tehdejší ochladily brzo rozohněnou mysl chorých Němců, a w rachotu boje a wálek zapomněli tito na Felicii, i na nepřítelkyni její, slečnu Bruneckou, tak že, kdyby wyšší sprawedlnost byla nebděla, obmyšlený zločin její byl by zůstal bez trestu. Mechtildino tělo podlehlo brzo nemoci duševní, a Hedwice, o níž se podiwné powěsti mezi bohatýrstwem roznášely, nepoštěstilo se wíce, upoutati někoho z mladíků k záhubné lásce swé, ano po potření Otty Otakarem a Bedřichem trestal německý tento král přísně příwržence Ottowy na statcích, tak že i hrdá slečna Brunecká jen w klášteře před žebrotou se uchránila. — Saramita wšak brzo nahlédnuw, že w Norimberce cíle swého nedosáhne, stopowal cestu poutníků Bohomilců až do údolí wallenských a na blízku jim se zdržuje, byl swědkem smrti Morawcowy a záhy po něm i Wilémowy, a tu teprwa blížil se osiřelé Blaženě, nyní Wiléminou se zwoucí, a byl příčinou, že táhla do Milana, do wlasti jeho, kde se mu poštěstilo poutati na sebe pozornost krajanů swých; nebo tehdejší powěrčiwost Italů přijímala wšecky lže a podwody jeho. — I přiblížil se, jak jsme widěli, k tlupě o Wilémině rokující.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Wodňan. **(Národnost.)** (*Dokončení* z č. 25.) Křiwdu tedy obywatelstwu našeho města učinil, kdo mu zradu a cizení se wlastní národnosti jen proto wytýkal, že nijakých známek žiwota národního nejewilo, kdyžto jinde již radostně se byla křísila. Nezcizily se drahé swé národnosti Wodňana a tím méně zradu nad ní páchati mohly, jakž tuto skutek sám hlasitě mluwí: zamlčelé jenom postáwaly něco delší čas s rukama založenýma a nejwýše snad podřimowaly, an nebylo, kdoby je byl na winici najal. Toto pak po wšech městech naší koruny dělo a děje se částí až do dneška. Wšude je půda úrodná, jen rádla a semena žádostiwa: wšudy žeň po srpu toužící a bílá: jen dělníků nedostáwá se. Kam zawítá noha kněze, žiwou wěrou nadchnutého, že to nebyl jiný Bůh, kterýž rozmanitost jazyků štípil, a jiný zase Bůh, kterýž ze suchého dřewa kříže owoce swětospasné wywedl; že tudíž, kde rak náboženstwí wíce rozšírá, tam na roli náboženské — a kde národnost wíce rozhlodáwá, tam na roli národní horliwěji pracowati třeba, nikdy ale žádné z těchto dwou rolí zanedbáwati powinno, an obě štípení jednoho Boha jsou; kde Bůh úřadníka usadil, kterýž nedomníwá se, že je po jistých hodinách w kanceláři wšech powinností prost, alebrž poselstwí Boží konati se soudě, i to za swou powinnost klade, třebas w instrukci tak nestálo, aby blaženost spoluobčanů wšemi dowolenými prostředky i mimo kancelář rozmáhal, a každému lichému duchu neohroženě w cestu kročil, kterýž kořenům nebo jádru národnosti záhubou hrozí: tam ujímá se po wsích i po městech blahý duch národnosti s celou družinou spanilých dítek. Lid prohlídnuw k ceně swé národnosti, widí se o wzácný statek po swých předcích bohatším, cítí se nowým řetězem k náboženstwí, k trůnu, k luhům domácím připoutána; jsouť to statky již w kolébce s mateřským jazykem zděděny; rostly a houstly spolu z mnoha stran tak wzájemně, že pewnou hradbu celé powahy, smýšlení, citů a jednání člowěka působí. Jimi we spolku obražen, wáží a nezawrhuje se k podlosti ani člowěk jednotný, ani národ celý. Pokud tyto w jednotě, od kořenů až do wrcholů, trwají, jeť ohražena powaha člowěka i národu, a přísnou důsledností dalo by se prorokowati o směru, rychlosti kroku a čase, kdy a kde mety swé dojde. Dej si jednu z těchto ingrediencí národnosti, náboženstwí, jazyk, zděděného krále, otčinu chladně wytrhnouti, wyměniti, a již je průchod otewřen, celá hradba ničemná a wšecka pewnost powahy roztřesena. Pohrdej jazykem kolébkowým, i náboženstwí matčino bude ti směšno. Změň, ba jenom něco ztenčiti dej si zděděné náboženstwí, a již ani po pádu trůnu se nelekneš, a po wýměně zděděného krále slzí nepocedíš; proměň otčinu, a již také mrawy, kroj a znenábla i jazyk, a ty-li ne, aspoň twé děti i zděděnou wíru, co k staré otčině patřící cáry, zawrhnete. Jeť to stará prawda, že prodej dewadesáti dewíti korců či celého dědičného statku tolik přemáhání a slzí nestojí, co postoupení jediného korce prwního. I to také prawda, že Prokop, pustinu sázawskou zdělawaje, tak dobře powolání apoštolské zastáwal, jak dobře twrditi můžeme o swětském představeném, že silnou paží trůn drží a sprawedlnost na wáze swaté rozděluje, když n. p. čtením dobrých knih průmysl a národnost poddaných obžiwuje, swárům, útratě w hospodách nadchází; swornost, hospodárnost, dobré wychowání dítek a domácí wůbec blaženost rozmáhá. Protož budiž ušlechtilým původcům naší knihowny weřejný tento dík wěnowán!

Fr. J. B...ý.

Z Polny. **(Český bál. Wýstraha.)** »Ptáte se, co dělá Polna? — kráčí-li za Prahou dále w národnosti? — a nepřekáží-li jí žádný wlastní syn její? — Slyšte a pozorujte! Jak wám Kwěty (číslo 11. t. r.) oznámily, měli jsme ke konci minulého roku dwě české besedy; ale naše přání šlo dále, až i k žádanému cíli přišlo. Dne 11.

února měli jsme opět českou besedu, k níž ale připojen byl ples, držený w hostinci u zlaté hwězdy jako naše prwní besedy. — Domácí paní, p. wdowa Filipenská, propůjčila bezúplatně, jakož i před tím, pokoje k našemu plesu. W 7 hodin wečer počala se beseda, při nížto jsme několik národních písní, Chwála malých, deklamowánku, pak ještě deklamací od Rubeše a zastaweníčko »Spi, má zlatá, boubelatá,« we čtwerozpěwu, slyšeli. Náš po wlasti wíce méně známý a oblíbený koncertista i břichomluwec p. František Hladík nás, jako při předešlé, tak i při této besedě s překrásnou, wlastně složenou písní překwapil. Po skončené besedě šli jsme do tanečního sálu, kdež se u weselém rozmaru tance se zpěwy střídali, a když jsem o půlnoci tři toasty na zdrawí našeho nejmilostiwějšího zeměpána, za našeho země spráwce, Štěpána, za naše duchowní a swětské představené, a konečně za domácí paní a wšecky přítomné Čechy, pronesl: tuť bylo wroucné »Sláwa mu neb jim« a »Ať žijí« ze wšech úst slyšeti. — Ostatně jsme masopust slawně u weselém prozpěwowání českých písní dokonali, a přeswědčili se o prawdě: že kde má býti Čech weselým, musí býti český zpěw, a kde je slyšeti český zpěw, tam že se Čech brzy rozweselí. — Častěji čítáme o neštěstích, jakowé se neprozřetelností při zahříwání uhlím přihodily; tak se stalo i we wesnici Dolní Wěžnici, na panstwí našem, že dwě dcery tamějšího rychtáře, jedna 13 a druhá 17 let počítajíce, sobě na noc do komory hrnek uhlí pro zahřítí wzaly, načež ráno obě bez žiwota nalezeny jsou; starší pomocí z Polny powolaného lékaře sice k žiwotu přiwedena, wšak posud smyslů zbawena se nachází. Pittner.

Besedy.

Maďarský časopis Regelő podáwá přehled literárních plodů domácích od r. 1843. Prawí, že w Uhřích a Sedmihradsku wloni 168 maďarských spisů wyšlo — mezi nimi 34 čísel z beletristiky, jichžto w poměru skrowný počet tím si wykládá, že »několik wlasteneckých smýšlejících dam, a několik set žáků nebo k spisowatelstwí se hotujících mladíků« celé jich beletristické čtenářstwo obnáší. To není arci mnoho! Dále se dowídáme, že před 15 lety pilný čtenář ještě welmi snadně wšecko přečísti mohl, co maďarského bylo — a nyní že se w průměru každé knihy 300 wýtisků odbyde. To není také mnoho! — a máme-li dle odbytu kněh na zrůstání ducha národního, nebo na staw obecného wzdělání zawírati, jakož jsme zwykli u nás činiti: tedy se nedostaneme k tuze skwělým resultátům — a powyk o maďarské národnosti zdá se nám býti pouhou bublinou. U nás wyprodá se w průměru alespoň 600 wýtisků každé knihy, a jakož wíme, že se žádného spisu pod 500 exemplářů netiskne, tak můžeme také říci, že se w oboru beletristiky wydání na 1000 i 1500 wytisků dělají. Porownání mezi oběma literaturami a obojím obecenstwem může si dle těchto počtů každý čtenář sám udělati; že newypadne ku škodě naši, wíme napřed.

Weškeré dluhy států ewropejských obnášejí prý 10500 millionů tolarů. Nejwíce jich mají swobodná města říšská; Frankobrod nad M. na příklad má jich 5 millionů, tak že na každého obywatele 91 tol. přijde.

Literatura.

Jarohněw z Hrádku. Nowela z časů Jiřího Poděbradského, od Jana z Hwězdy. 3 swazky. W Praze, w knihtiskárně a skladu Jar. Pospíšila. 1843. (Za 1 zl. 12 kr.)

(*Pokračowání.*) Wětšího wýznamu byla by snad osoba Jarohněwowa nabyla, kdyby se bylo p. spisowateli zlíbilo, uwesti jinocha jako nějakou a byť i sebe menší pružinu čili péro we stroj tehdejších welikých a rozmanitých záležitostí — jak? to je zůstaweno básníku, kterýž může látku jako wosk w uměleckých prstech utwářiti; Jarohněw ale běží osnowou celého dějstwa skoro napořád jen jako cizí silou poháněné kolečko, k postupu příhod jen tolik přispíwaje, co dowoluje náhoda. Onť stojí posléze před námi jako mladý hrdina, a my téměř ani newíme, jak se ním byl stal; neboť k tomu nepostačuje pouhé mluwení o jeho statečnost, nebo wítězstwí na turnaji a náhodné zachránění Jiřího. — Samostatněji a tudíž i zajímawěji stawí se nám před oči a bawí nás Jarohněwůw pobočník, bodromyslný Beneš, proto že přichází s menší pretensí — a že se od něho tolik neočekáwá. Mimo to je tu barwitost, je tu swětlo a stín, je tu kus žiwota! Pro Jarohněwa je to prawé neštěstí, že mu Beneš skoro pořád jako za podkladek slouží. Wedle tohoto musel by mnohem určitěji, odhodlaněji, samowolněji, tak asi jako před Koldou, wystupowati, chtěje weškerý zřetel náš na sebe poutati, a trwající, wřelé účastenstwí w nás zbuditi. Proto wšak stopujeme předce rádi jeho kroceje a béřeme srdečného podílu w osudech šlechetného jinocha.

Mezi ostatními osobami stojí owšem Jiří w popředí, a p. spisowatel snažil se, wylíčiti jej wším leskem barew, jimižto se rytířský tento král a hrdinský obhájce kalichu w dějepisu skwí. Jiných wynikajících osob po jeho straně nepotkáwáme, ledabychme tu chtěli latináře Malowce uwesti; sám Rokycana se nám před očima jen zamihne. Hlučněji wypadá to po straně starowěrců a Jiřího nepřátel. Tu je předně pan Oldřich, po smrti Menhartowě, stavu náčelník — muž dosti silný a odhodlaný, ačkoli nemající rázu zwláštního. Po jeho boku fanatický Přech — jedna z figur nejzdařilejších — Swatlawý a lisawý Pawel, zamilowaný, šemotam se kladicí a k našemu smrtí až k wraždě zahlondilý Kuneš, mírný děkan Lucinus a poctiwý Mikeš. K nim připadá jakási třetí, mezi katolíky a utrakwisty jako jiskra zlého přeletující strana, kterouž p. spisowatel silnými, rázními tahy nakreslil, a žiwými barwami wymalowal. Tu je předně obojetný Klamperna, pak zamutaný, ale jádrný ostatek Taboritů, Bedřich a Makowec — a konečně Náchodský Kolda, tento kus newázaného rytířstwa, kterýž by sám celý román zasloužil. Scény, kde tito wystupují, náleží mezi nejzajímawější a nejzdařilejší celého díla, i musejí každého čtenáře swou žiwostí dojmouti. (*Dokončení.*)

Nowá kniha.

Básně Vincencia Furcha. Swazek druhý. W Holomouci. Tisk a papír Aloysia Škarnicla. Str. 101 w 16. Šeš. za 20 kr. stř.

Podobizna Jeho cís. král. Wysosti **Arciknížete Štěpána** (na mnohonásobnou žádost z ocelorytiny k letošním »Pomněnkám« zwlášť otištěná) we 4. na silném welínu za 10 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 31.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 340) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, wo čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

12. března
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oụřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Don Juan.

(Pokračowání.)

Hlasitě wolalo se ze wšech stran: Vivat! když po diwadle Mozart do kočáru wstupowal a domů jel. Tam nalezl několik dobrých přátel — Duška, Strohbacha a Quardasaniho, jenž byli skwostnou wečeři objednali; později přišli Bassi, Bondini se swou chotí a spanilá, ohniwá Saporitti-owa. Mnohé krásné slowo o hudbě a nenucený, lahodný žert okořeňowaly úprawná jídla a wywyšowaly společenskou rozkoš: když ale konečně šampaňské kypěti začalo, tu doletowala weselost až k mezníku rozpustilosti, nikdy wšak neskočila přes něj.

W takowémto rozmaru nemohl zůstati Mozart před ohniwým wyptawačem Bassim tak uzawřeného srdce jako odpoledne, i dal se pohnouti, že mu celý rozwrh úlohy jeho okázal, z nížto byly arie již hotowy.

»To je wšecko hezky, maestro Amadeo!« řekl tento — »ale tyto arie jsou pro mne předce trochu nepatrné —«

»Co že, mužínku?« ptal se ho Mozart, a podíwal se na něj s usměwawou twáří.

»Myslím,« řekl zpěwák, »že w tom nejsou pražádné těžkosti — že je to wšecko tuze snadné.«

»Myslíš, mužínku — ?«

»A proto mi — není-li prawda, milý maestro? — proto mi napíšete ještě jednu hezky welkou a těžkou arii — nebo mi dáte nějakou ze swých hotowých. Není-li prawda, že to uděláte?«

»To neudělám!« wrtěl Mozart hlawou, a pořád se usmíwal — »to neudělám, roztomilý Bassinku!« to neudělám.«

Bassi naň hleděl jaksi přimračeně, ale Mozart mluwil dobrosrdečně takto dále: »Widíš, holenku! — že nejsou arie dlouhé, to je prawda; ale ony jsou práwě tak dlouhé, jakož býti museji, a žádná, tuším, není kratší ani delší, nežli potřeba! — A co se týče té tuze weliké snadnosti, na kterou si stěžuješ — mužínku! o tu se nestarej! Já wím dozajista, že budeš míti co dělat, chceš-li je zpíwati, jak se zpíwati mají.«

»Tak — ?« ptal se Bassi tónem protaženým.

»Na příklad — zazpíwej mi tuhle arii: Fin chan dal vino!«

Přitom sedl ku klawíru a poněkud rozmrzen přistoupil za ním Bassi; sotwa na noty hledě, spustil kwapně a ne tuze lahodně.

»Pomalu! — pomalu, můj holoubku!« zwolal Mozart se smíchem, přestaw hned po prwních taktech hráti. »Jenom ne tak con furio přes hory a doly! Či se nemůžeš dočkati, abysi byl s mou hudbou již na konci?« — Když jsem napsal presto, musíš ty zpíwat prestissimo? A newíš najednou, co je forte a co piano? He? já řku, panáčku! zpíwá to ochmelený podomek anebo po rozkoších bažící španělský kawalír, kterýž má wíce nějakou milostenku nežli wíno na mysli? To mu má k ní jenom pomoci. On pak, aby swou rozkoš zdwojnásobil, maluje si jí napřed w bujné obraziwosti. Prosím tě, wypí sklenici šampaňského, pomysli na swou milenku a pak dej pozor, jak ti to začne w uších zwučeti — w nejlehčím, nejohebnějším tempu, piano — piano! — crescendo — forte — piano! — až konečně wšecko w nejdiwnějším, nejhlasitějším plesu zazwučí — tak to myslím.«

A Bassi wyskočil, wlil do sebe sklenici šampaňského, ukradl skwostné Saporittce hubičku a začal arii poznowu — a nyní tak dokonale, s takowým ohněm a wýrazem, že to celou společnost jako elektrický oheň projelo; i musel jí opakowati.

»Nu, mužínku?« zwolal Mozart usměwawě, když byl Bassi arii třikráte přezpíwal — »nu? co jsem powídal? nedá se to dost hezky poslouchat?«

A nežli mohl zabrániti, byl mladý, ohniwý

Wlach ruku jeho uchopil, políbil ji a řekl skromně: »Maestro, já se přičiním dle možnosti, že bude semnou spokojen.« —

* * *

Dušek doléhal tak dlouho snažnými prosbami na Mozarta, až se tento odhodlal, příbytek swůj w městě opustit, a za oujezdskou bránu na winnici Bertramku se přestěhowal, kteráž Duškowi patřila.

Bylo to za krásného jitra w měsíci září, když tam přišel. Dušek přichystal potají malou slawnost a Mozart byl radostně překwapen, když ho najednou w nowém bytu nejlepší jeho přátelé pozdrawowali. K rozmnožení této radosti podal mu ještě Dušek od několika znamenitých osob pražských podepsané wyzwání, aby co nejdříwe nějaký koncert dáwal. K tomu cíli nabízely mu, aby použil diwadla, a hrabě Thun chtěl polowic útrat zaprawiti.

Radostně slíbil Mozart, že tak učiní, a připojil prostosrdečně: »To by byli Wídeňáci pro mne neučinili.«

»Ono to wůbec wypadá,« řekl Dušek — »jako by twoji milí Wídeňáci, jak jim říkáš, ani newěděli, čo jsi, a co od tebe chtít mají. Bůh jim to odpusť, že se tě líp neujímají.

»Nu, nu! jen se nezlob — ty poctiwé české srdéčko!« chlácholil ho dobromyslný komponista. »Tak zlé to předce není. Ti pánowé mají tam na mnoho jiných wěcí mysliti a nemají okolo sebe dobrých rad. Co se ale samých Wídeňáků týče — ty mi nech na pokoji, mužínku! — ti jsou hodní a co žiw nezapomenu, jak mě přijali, když jsem přišel ze Salcburku. Jáť myslil, že jsem w nebi! Arci že mají někdy podiwné nápady, a že to rádi slyší, když se jim říká, že jsou welkomyslní a welcí znatelowé hudby — a kdo jim to pořád říká, ten se jim líbí a toho krmí, díw ho nezadáwí. Ale já nemohu takowé lichocení wystát! Ať si tedy zatím Salieriho nechají — ať mu dáwají cukrowé — mně dejte zatím sklenici burgundského!«

A nežli se Dušek obrátil, aby byl příteli sklenici podal, přistoupil weliký, hřmotný muž s čerwenou lesknoucí-se twáří, s líbezným špoulením úst, a podáwal Mozartowi s uctiwou rewerencí hodný pohár toho temnočerweného nápoje.

(*Pokračowání.*)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List III.

Českopolský Rakušan. Glocknická industrie. Hluchoněmý.

(*Pokračowání.*) Podobné odkrytí přihodilo se nám, když jsme we wídenském kolejišti do parního wozu wstupowali. Muž, zawazadla k wozu nám nesoucí — jsouť nosičowé tito u železné dráhy ustawení — wedl nás do druhé třídy woző. »Wždyť to není prwní třída!« zkřikneme my po česku, zapomenouce, že je nosič Rakušan. Ten wšak porozuměw slowům našim i hned do wozu prwní třídy nás uwedl, doložiw: »*No, to je perwni!*« — »Coż jste Slowan?« ptám se ho. — »Čech jsem — jestem z Prahy« dí mi nosič — »ale česky wšystko zapomniałem.« — »Wždyť se mi ale wíce Polákem nežli Čechem býti zdáte?« dím já. »Já byłem długo w Jetalii.« — »A tam jste se naučil polsky?« — »Służiłem u polskego regimenta.« — Tu máš celý nacional a dosti znamenitý. Z Prahy do Wlach odešel, aby polsky se naučil a česky zapomněl, a nyní představuje Rakušana. Zapletené to dost; přehoušti lásky a něco sentimentalnosti do toho, a umíš-li pérem wládnouti, máš nowelu hotowou.

»Čertůw nápoj!« zkřikl společník můj, černou káwu okusiw a nyní lžičku té mixtury proti swětlu drže. — »Kdyby dobrá byla, milý pane« — smál se cholerik, »pak byste se diwiti musel. Zde třeba již jedno oko zamhouřiti; čili služebnost kafírnice o půl noci za nic nepočítáte?« — A cholerik měl prawdu. My owšem, nemerkantilští, ochotnost tu za nic nepočítali, jak jsem ale na konci té káwowé besedy shledal, kafírnice na służebnost swou nezapomněla, welmi důkladně se znajíc w takowémto addowání. I widěl jsem, že obstojno jest, býti glocknickým kafírníkem. Zatím se wěci naše přepakowaly, konduktor nás již do wozů wyzýwal a my wyjdouce wen, wídíme Francouze plné tři čtwrtě hodiny wenku w zimě stojícího a na nešťastný »Bärenzucker« čekajícího. Dal prý — jak wyprawowal, dwadcetník Rakušanu, aby mu Bärenzucker přinesl, a ten si celý ten milý dwadcitník nechal od cesty. Uměl ještě nad kafírnicí špekulowati!

Já a přítel můj uzawřeli jsme wespolek, že se po štacích střídati budeme, jednou já, a podruhé on w kabrioletu sedě. A že on přes Semerink w kabrioletu seděti sobě umínil — lezu do wozu k Francouzowi, jewě mu dwadcítníkowou kondolenci. K podiwení mému wšak shledal jsem, že na hlase kwapem slábne, a předešlá švitořiwost že ho walně opouští. Bylo to welmi přirozené, nebať s rýmou a zánětem w krku hned na železné dráze do wozu wstoupiw a nyní přes tři čtwrtě hodiny wenku na stráži w bärencukrowém očekáwání stoje, nad míru se musil wyléčiti. Sípání jeho čím dál tím wíce přibýwalo, a že i uši zimní čepicí zapakowané měl, nastala roztomilá konwersací. Mluwil rukama a poslouchal očima. Z té rozmluwy přišlo na mne spaní, a já newěděl nic o celé jízdě přes Semerink, newěděl nic o wztekajícím se wichru, kterýž prý ode wšech swěta končin katowsky bičowal, až ráno 27. ledna, když jsem s druhem swým místo w kabrioletu zaměnil. A tu byl Francouz již na celo němý, ani slowa promluwiti nemoha. (*Dokončení.*)

České diwadlo w Praze *).

W neděli dne 3. března dáwala p. Kolárowá k swému prospěchu Schillerowy »Loupežníky«. Musíme s chwá-

* O tomto představení dostali jsme dwa referaty, nemohouce ale později nám doručený pro jeho rozsáhlost tenkráte potřebowati, podáwáme prwnější kratší, ale w tomž samém smyslu se wyjadřující, žádajíce druhého p. referenta, aby se nám jindy swým perem propůjčil. *Red.*

lou umnati, že p. beneficientka tenkráte ne jen swé wlastní ale spolu i krásného umění interesse na paměti měla. Že pro pilné studowání a prowedení swých úloh wši uznalosti zasluhuje, doswědčila i tenkráte, ačkoli jsme nemohli nepozorowati, žeby snad w jiných okolnostech hru swou lépe byla wywinula. — P. Krumlowský hrál Karla Moora ponejprwé před našim obecenstwem. P. K. má wšecky fysické schopnosti k řádnému prowedení toho charakteru. Tim wice urážela nás w prwních dwou jednáních jeho chladnost, ba jakási nedbalost. Snad že se p. K. úmyslně pro poslední akty šetřil — snad že mu nějaká osobní buď duševní, buď tělesní indisposice do ohně přijíti nedala — to by mu bylo na omluwu; snad konečně soudil, že Moor w prwních jednáních, odkud cit jeho žiwotem loupežnickým nestupí, mírným a měkkým býti musí: dáme tomu, že i tento náhled beze wši podpory není, ano jsme přeswědčeni, že i srdečné, pohnutliwé pronešení některých sad wedlé jiných, plamen sopticích, zwlášť w prwním jednání celku barwitosti a prawdiwosti dodá; — že by wšak Moor řeči, jako je ona we sceně se Spiegelberkem, kde prawí »w náruči mé Amalie čeká mne šlechetnější potěcha« jináč přednášeti nesměl, než jako některý wenkowan, jenž ponejprw z ochoty Thalii slouží —, anebo že by přísahu swou zrowna tak říkati musel, jakoby ji z prwní strany pražských nowin předčítal: o tom nás p. K. sotwa přeswědčí. On hrál Karla w prwních dwou aktech, někdy jako kdyby to o probě bylo — někdy jako kdyby si chléb máslem mazal. Teprwa od druhé scény w 3 jedn. počal p. K. hráti a tu w skutku dokázal, že jej hráti umí. Tu byl cit, tu byla wřelost a to netoliko w místech hlučných ale i tichých, tu byl smír a bouře w prawdiwém odstiňowání. Tu také došel wšeobecného uznání a práwě takowého, jaké největší cenu míwá. Zwláště to na něm chwáliti musíme, že Moora wždy předce w jakési šlechetné záři držel, aniž ho zbawil té romantické blouzniwosti, jakou jej mladistwý básník nadal, tak že před námi k sprostotě pouhého loupežníka klesnouti nemohl. — Škoda že této chwály p. Granowi rownou mírou podati nemůžeme. We wší hře p. G. bylo widěti herce welmi schopného, rutinowaného, jenž těžké této úlohy dobře mocen; ale zdálo se nám, že se tou chybou, jenžto se mu odjinud již mnohdykráte a práwě také w této partii wytýkala, tenkráte wice owládnouti nechal, než kdy jindy. An již jednou w prwním jednání tak bouřliwě začal, musel — chtěl-li se situaci přiměřeně pokračowati, až k neaesthetickému posuňkowání sestoupiti. Může-li ale »studený dřewěný Franc« již w prwním jednání tak křičeti, tak prudce rukama házeti a tělem kroutiti? Co mu po tom plýtwání zbude na posledek? Franc je owšem dle duše sprostý zločinec, ale musí se předce držeti we formách hraběte z Moora. Můžeť owšem Franc nějakou podobu míti se Shakespearowým Richardem, že by se wšak galejnímu otroku rownati mohl, tomu newěříme. — Spiegelberk patří k lepším partiím p. Kolára. Trošku méně hřmotnosti w prwním aktě by mu neškodilo; zde by se ho byl mohl p. Krumlowský práwem ptáti: Příteli, newím, hraješ ty Moora nebo já? — P. Grabinger (Šwicar), p. Kaška (Roller), p. Biel (Herrman) úkoly swé řádně prowedli a ostatní přičinili se též náležitě k dobrému celku. —.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Sedlčan. **(Diwadlo.)** Jakož w mnohých znamenitějších městách wlasti naší ušlechtilý žiwot národní wždy wice prokwítá: tak i město naše w národnosti pokračowati nepřestáwá a mnohým jiným po bok se postawiti může. Pilným snažením horliwého wlastence, zdejšího pana lékárníka Jana Soukupa, a přispěním několika p. ochotníků se již před třemi lety české diwadlo u nás zřídilo, a každého roku několik českých kusů prowozowalo. Tím se láska k národní wěci mezi zdejšími obywateli nemálo powzbudila, a protož i nyní mezi nimi žádost se jewila, aby se také letošního roku diwadlo české u nás hrálo. Wřelá touha tato byla přičiněním pana Soukupa a několika p. ochotníků w skutek uwedena. Dne 3. březnа prowozowal se »Starec w dřínowém lese«. Zdařilým prowedením této činohry bylo četně shromážděné obecenstwo nad míru rozčileno. Na to následowala deklamowánka »Obrana ženského pohlawí,« od Rubeše, kterouž panna S. tak zdařile a přirozeně přednášela, že wesměs pochwaly a obliby došla. Poslés hrála se weselohra »Wybrané panstwí«, jenž se tak wýborně prowedla, že obecenstwo spokojenost swou hlučně na jewo dalo. Tímto zdařilým prowedením způsobili nám naši p. ochotníci krásnou zábawu, a jsou toho úmyslu, nám wíce takowých zábawných wečerů poskytnouti: neboť naslýcháme, že příští neděli se opět prowozowati má »Hastroš«, pak »Podiwná nemoc«, a tak i některou z oblíbených deklamowánek Rubešowých opět uslyšíme. — Čistý wýnos z tohoto předstawení byl obětowán zdejšímu ústawu pro chudé; z předešlých předstawení ale obrácen byl na ošacení chudých školních dítek; začež jak p. ochotníkům, tak i wšem ostatním příznivcům we jménu chudých wřelé díky se wzdáwají. Fr. B.

Z Litomyšle. **(Kámen mudrců)** již od dáwna, posud wšak marně hledaný, nalezen jest konečně w Litomyšli, w průčelí starého winného sklepu »na Ostrowě«. Jest na něm wytesáno:

Doctrina vitae.
Vive honeste, bibe modeste — Sanus eris.
Adhibe curam, serva mensuram — Dives eris.
Sis purae mentis et abstinentis — Bonus eris.
Parce pecanti, da supplicanti — Pius eris.
Libellos lege, quod sapis, tege — Prudens eris.
Peccantes puni — irratos uni — Justus eris.
Dei sis cultor — criminis ultor — Probus eris.
Amicos fove — rixas non move — Gratus eris.
Vitam due mitem — fugito litem — Felix eris.
De hoc memento, quod in momento morieris.

Což zní w češtině asi takto:

Prawidlo žiwota.
Počestně žíti, mírně hleď píti — Zdráw budeš.
Užíwej síly, hleď we wšem míry — Bohat budeš.
W mysli buď čistý, swědomím jistý — Mrawným budeš.
Odpustiž wině, daruj chudině — Zbožným budeš.
Knihy rád míwej, prawdu z nich skrýwej — Moudrým budeš.
Hříšné měj w básni, hněwiwé w kázni — Zpráwným budeš.
Boha buď ctitel, zločinů mstitel — Řádným budeš.
Přítele miluj, wád se uchyluj — Milostným budeš.
W tichém ži proudu, waruj se soudu — Šťastným budeš.
Pamatuj čile, že jedné chwíle ze swěta půjdeš.

Zaslal a přeložil Dr. B.

Ze Lwowa. **(Nowotiny literární. — Rusínowé či Poláci.)** Zde wyšly w krátce po sobě dwě knihy ku prospěchu pohořelcůw. Prwní *Gołąb pożaru* (1843) wydal Jan N. Kamiňský, bývalý ředitel diwadla polského a redaktor Lwowských nowin a Rozmaitości, a obsahuje kromě wlastních básní wydawatele, též smutnohra od Karla Šejnohy pod tit. *Stasio*, o kteréž ondyno we Kwětech mluweno. Druhá wyšla pod titulem *Album na korzyść pogorzełców*. Wydal ji Jos. hrab. Dunin-Borkowský (1844). Již dáwno newyšla zde kniha tak znamenité wnitřní ceny; práwě wšickni lepší spisowatelé haličtí k ní přispíwali (kromě genialního W. Pola, p. Tad. ryt. Wasilewského, Dobřaňského a Šejnohy), a zemřelý wydawatel zůstawil po sobě wzácnou památku. Wýborné jsou články hr. Alex. Dunin-Borkowského, Magnuševského a Dzieřkowského, kterýžto poslední od nějakého času wystupuje jako nowelista newšední. Článek: Řešow a jeho okolí, wšak z jiné

příčiny pozornost budí. S podiwenim čitáme w něm, že Rusíni we wýchodním Haliči usedlí nejsou Rusínami nýbrž Poláky a že polským nářečím mluwí. Ti se asi podiwili, když to četli! Psal-li tak spisowatel z wlastenectwí, tedy se musíme diwiti, jaká to jest podobnost tohoto druhu wlastenectwí polského k dobýwawému wlastenectwí maďarskému! Národ malorusky počítá 12 milionůw; jsou-li to ale jen sami Poláci, jak o tom p. spisowatel nepochybuje, tedy přidejme je k těm 9 milionům Polákůw, to bude dohromady činiti 21 milionůw; — jaký to weliký národ!? Při tom se p. spisowatel neostýchá, činiti p. Šafaříkowi pobočně wýčitky, že on také tak nepočítal, a Rusíny od Polákůw rozdělowal. Difficile est satyram non scribere! — Známý spisowatel polský Adam Gorčiňský wydal we Lwowě dwoudílowý roman z nynějšího společenského žiwota w Haliči pod tit. *Farmazon* (1844 u Kaj. Jablonského), který se nám welice líbil. Jenom by měli spisowatelé polští přestati, tak zhusta cizojazyčnými záplatami swé spisy přecpáwati, že jim naposled čtenář ani nerozumí; ne wšickni mohou býti polyglotty. Wyskytly se také již we Waršawě: *Małe tajemnice Warszawy*. Žádostiwi jsme, není-li dítko pouze nowomodní, jinak by takowá wěc mohla býti wýborná. — *Dennice* č. slowanské přehlady od Petra Dubrowského we Waršawě, ačkoliw měsíčné swazečky se opozdily (nyní teprw dostali jsme swazek za měsíc srpen 1843) chwalitebně pokračuje a zdokonaluje se. Sreznewského články jsou ozdobou toho časopisu; Stanko Vraz podal zdařilý obraz literatury nowoillirské, Popowič obšírné zprávy o lit. srbské. Škoda že se w našich časopisech nyní tak zřídka dowídáme o literárních postupech druhých slowanských kmenů! Dowídáme se práwě také, že pan Kuleš w Kyjewě wydal prwní a welmi pořádný dílek epických dum z historie kozácké na wzór Wocelowých Přemyslowcůw a Mešs i katicha, w kterých použil potud neznámé zlomky z maloruských banduristůw (národních zpěwákůw). W Moskwě se tiskne důkladné wydání slowa o pluku Ihorowa s připisky. Z.

BESEDY.

W Ritlinkách wychází denník »Trompeta.« Na konci listůw podáwá redaktor dopisy, ješto mu zasílany býwají. Mezi nimi nalezá se také tento: Pane redaktore, zejtra hraju Luisu w truchlohře: Oukłady a láska. Kdyby bylo možná? Prosím, prosím! We sceně, když umírám — wšak mi rozumíte! Nejraději kytky, žádné básně. Básně dělají wýtrůsku. Zwědawý lid je hned čítá, nehledí na jewiště a člowěk tam leží bez účastenstwí. Ale kytky. Prosím poníženě. Za to předplatím na dwa exemplary Trompety. Wašnostina nadějná Augusta H. S., dramatická umělkyně.

Jindy zpíwali básníci: Moje prwní láska! — w »lowcokém časopisu« nalezáme báseň: Moje prwní podswinče.

Literatura.

Jarohněw z Hrádku. Nowela z časů Jiřího Poděbradského, od Jana z Hwězdy. 3 swazky. W Praze, w knihtiskárně a skladu Jar. Pospíšila. 1843. (Za 1 zl. 12 kr.)

(*Dokončení.*) Nyní nám zbýwá ještě žák Milota, a o tom musíme zpříma powěditi, že by bylo celé pásmo dějin pěkné barwitosti nabylo, kdyby se tato půwabná a jakousi romantikou osloněná osoba aspoň w několika scenách byla wyskytla. Tak ale, jakž jí w nowele potkáwáme, je pouhý, owšem pěkný příwěsek a neučiní zadost napnutému očekáwání. Snad se bál p. spisowatel, že by pak Beneš a Milota w jedné koleji běželi? — jakož i w skutku zapříti nelze, že obou mladíků ráz na stejném základu spočíwá. A wšak humor a láska — jak nesčíslně rozmanitě dá se oboje rozpřísti?! — Jakýsi surogat místo Miloty nalezáme později w kowářském učedníku, kterýž milou čerstwotou do scén přiwádí. —

Menší rozmanitost poskytuje stránka ženstin; tu je Berta, Eliška, Kunhuta a Lidmila. Prwní, a sice hlawní, zanecháwá w srdci čtenářowě pocit jakési tuze welké chladnosti čili odměřenosti, ačkoli je w tomto základu a směru, we swé přecudné, wysokopanské panenskosti, důsledně prowedena. Člowěk tomu sotwa uwěří, že by se mohl pro takowé a na takowém srdci rozehřáti, a trochu wíce poesie do té lásky její nebylo by snad na škodu — zwláště po sceně na hradě náchodském. Eliška slouží jen k nakreslení ohawné stránky Koldowy, a nesahá jinak tuze hluboko w osnowu dějin; Kunhuta, u níž ostatně nepochopujeme, jak při swém rozmaru pro nehodného milence zmalomyslněti mohla — Kunhuta je osoba wedlejší a Lidmila konečně nemůže soucit náš takowou mírou wzbuditi, jakoby se snad dělo, kdybychme widěli, jakým postupem citů a dějů we staw tento upadla. Proto wšak — wíme to napřed — budou předce z očí našich tkliwých čtenářek lítostné slzy nad osudem nešťastné dcery dobrého, slabého otce, poctiwého wrátného, padati! —

Toto je naše krátké, prosté mínění o jednotliwých osobách celé nowely, na níž arci poněkud jinýma očima hleděti jsme museli, nežli pouhý čtenář. Proto wšak předce doufáme, že toto zdání naše překážeti nebude w samostatném, wlastním soudu laskawého čtenářstwa, jemuž tuto pěknou, bujnou ratolistku z nowě pučícího stromu naší literatury co nejžiwěji poroučíme a na srdce klademe.

O ději celého díla nebudeme mluwiti — nechcemeť oněm, w jichžto rukou se Jarohněw snad ještě nenachází, překwapení zbawiti. To jediné musíme říci, že nyní pochopujeme, proč p. spisowatel tuto práci romanem nenazwal. Muselť sám uznati, že jí schází hlawní hrdina, kterýž by střediště celého díla působil a jehož charakter by u swém úplném wywinutí řadou událostí na odiw nám se postawil — owšem událostí takowých, aby jedna z druhé plynula a každá swými příčinami se wykázati mohla. Nowela a powídka snese spíše jakousi nespojitost wšechněch článků a nenutný postup jednotliwých příhod, jakowé nám Jan z Hwězdy w žiwém a dojímawém zobrazení podáwá. Za tou příčinou nebudeme tedy také w nowele jeho ohledáwati, jak a proč se byla mnohá scéna udála — jsouce powděčni, že se byla udála, a w literatuře naší k dílu pomohla, jemuž w oboru jeho rádi nejčestnějšího místa wymáháme.

Nyní bylo by jen přáti, aby p. spisowatel zároweň s wydawatelem, u swém podnikání neochábnul, nýbrž hesky čerstwě dílo za dílem na swětlo wysílal. Že se jim dostane wděčného uznání a hojné podpory, nelze při čilosti a wjímawosti našeho obecenstwa pochybowati.

Wydání je čisté, úhledné a porownáme-li je s podobnými pracemi w jiných literaturách, nad míru laciné.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 32.
II. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

14. března
1844.

Časopis tento se wa skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouské mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Don Juan.

(Pokračowání.)

Mozart se chopil podaného nápoje, hodně si přihnul a s úsměwem pak na swého číšníka hleděť, pozdrawil ho s komickou wážností:

»Pěkně wítám, pane Nepomuku,
Tuhle máte Mozartowu ruku!«

»Jakže?« zaradowal se hřmotný číšník. »Pan kapelní mistr mě ještě zná?«

»I jakž pak bych neznal statečného posaunistu, pana Nepomuka Stradeckého?« odpowěděl Mozart. »A mne těší, že tu dnes mezi milými přáteli nescházi. Dnes je krásný den, a já si ho zapíši zlatým písmem do paměti.«

I byly to w skutku spanilé, rozkoší plné hodiny, kteréž toho dne na pěkné wiznici ubíhaly. Mimo nadání přikwapil wečer a zastihl blaze opojenou společnost w hustolistém loubí. Tu zawzněla na blízku hudba cestujících pražských umělců — bylo to číslo z Figarowy swatby. S libostí poslouchal Mozart dobře prowáděnou hudbu — tato pak ztrácela se potom dále a dále, jemněji a tišeji zaznívaly zwuky, nad okolními wrchy wycházel měsíc, kolem spočíwalo swaté ticho; — hluboce dojatý powstal Mozart, dal swým přátelům srdečným hlasem dobrou noc a odešel do swého pokoje, kdežto pak až přes půlnoc u klawíru seděl.

* * *

Pilně pracowal zatím Mozart na swé nowé zpěwohře a okolo čtwrtého října r. 1787 oznámil diwadelnímu řediteli, že je hotowa, wyjímaje některé maličkosti w instrumentaci a uwerturu.

Milý ředitel se owšem nad tou zpráwou nemálo zaradowal, i wyplatil mu také hned smluwených sto kusů dukátů; když ale Mozart o rozdělowání úloh mluwiti začínal, přiznal se ubohý zpráwce diwadelních reků, že se té wěci již od čtyr neděl bojí, an dobře pozoruje, že mezi zpěwáky i zpěwačkami weliké jitření panuje, jelikož každý a každá myslí, že hlawní úlohu dostane.

»Moji lidé nejsou sice nejhorší,« dokončil swůj wýklad — »a náš basso je žiwá dobromyslnost; ale w jistých případech nadělají ubohému řediteli ještě dost starosti — a zwláště ta hezounká Saporittka — pak ta malounká Bondinka — ty jsou prawí raráškowé, když mají swé wrtochy.«

»Jenom nedejte na sobě žádné strachy widět!« řekl Mozart — »oni mě mají trochu rádi, to wím, a já budu hledět, aby dostali rozumu.«

»Mezi námi,« — prohodil ředitel s potutelným úsměwem — »Saporittky se nebojím — ta nám bude dělati nejmenších námitek; nebo ačkoli se dělá pyšnou, wás předce ráda widí, a mně se zdá, že w tom ještě něco jiného wězí.«

»Ale jděte!« zwolal Mozart, mna si potěšeně ruce; neb ačkoli swou manželku milowal a ctil, nebýwal prý jí wždy wěren.

Quardasoni ale doložil: »Jak wám powídám; neboť ondyno mi řekla sama: »Do signora Amadea mohla bych se zamilowat, neboť je weliký duch, a tu by mě jeho neouhledná podoba neodstrašila.«

Ta tam byla Mozartowa radost! I rozhněwal se náramně, že spanilá Saporitti-owa o jeho postawě takowým způsobem mluwila a k tomu ještě před żwatlawým ředitelem.

»Jen mi je wšechny pošlete, signor Quardasoni!« zwolal celý rozpálený. »Já jim přečtu kapitolu, že budou dozajista zpíwati!«

Tento slíbil tak učiniti a dal na druhý den wšechny zpěwce a zpěwkyně do diwadelního salonu powolati.

Mozart wešel mezi ně, w hebounkých twářích co nejpřísnější wážnost, a mlčky, pouhým pokynutím hlawy je pozdrawiw, jal se wolně, odměřeně — pak ale, wedle swé dobromyslnosti, pořád nenuceněji a srdečněji mluwiti:

»Wysoce wážené dámy a pánowé! Nebudeť wás tajno, že jsem lonského roku od wašeho p. ředitele dostal lichotiwé pozwání, abych pro jeho společnost nowou zpěwohru napsal. Já se chopil té myšlénky tím radostněji, an wás wespolek znám a ujištěn býti mohu, že pracuji pro prawé umělce.

Dílo mé je skončeno — i mohu si dáti swědectwí, že jsem poctiwě se přičinil, aby nejen weškerá moje práce, ale i každá jednotliwá uloha nejkrásnějšího wýsledku dosáhlá. Jsem té naděje, že se bude moje nowá zpěwohra líbiti; wím ale také, že jen tenkráte obliby nalezti může, když je w rukou takowých umělců, jakowé jsem we wás nalezl.

A wěru! kdež je dokonalejší Don Giovanni, než mladý můj přítel, Luigi Bassi? Jeho krásná postawa, jeho skwostný hlas, jeho rozmar a žiwý plamen, když má krásotinkám úctu wzdáwati — to wšecko činí ho rozeným hrdinou mé zpěwohry. Z prostopášnosti bude w něm práwě tolik wězeti, aby mohl za swodníka ženštin držán býti a pak aby ku swé obraně starého, odwážliwého tatíka probodnul — ale nic wíce! neboť hrdina můj není žádný sprostý zločinec, alebrž ohniwý a wášniwý jinoch.

A mohu-li naproti němu dokonalejší Donnu Annu postawiti, nežli naši spanilou, pyšnou ale cnostnou Saporittku? Onať nám zobrazí wšechny ty odporné city nenáwisti, lásky, pomsty a útrpnosti zpěwem i hrou tak dokonale, jakož mi kdy na mysli tanuly, an jsem je spisowal.

A kdožby mohl wěrnou, rozhněwanou a wždy zase smířenliwou, milující Elwiru dojemněji představiti nežli naše krásná, těžkomyslná, líbezná Micelli-owa? Onať je Giovanniho warowný anděl, kterýž ho teprwa w posledních okamženích opouští — ach! takowý anděl obrátil by také mne, ačkoli jsem dosti weliký hříšník — na wzdor swé neouhledné podobě.

A nyní ta malounká, chtiwá, potutelná, nezkušená, ale učenliwá Zerlinka! O, podejte mi ručinku, signorella Bondini! — Na mou wěru, ženuško, hubička by také neškodila. Wždyť jste jenom k líbání, a kdyby uměla moje stará to waše »vedrai carino« tak zpíwat jako wy — toť by nebylo k wydržení.

Že je náš milý Ponziani s Leporellem — a wýborný primo tenoro, Antonio Baglioni, se swým Ottawiem spokojen, to mě těší nad míru. Signor Lolli přewzal z pouhého ke mně přátelstwí při swém těžkém wladaři ještě také Masseta, poněwadž chce, aby wšechny partie co nejlépe obsazeny byly — já mu za to již děkowal soukromně a činím to nyní weřejně.

A tedy myslím, že se wespolek rozkošného wečera dočkáme — a že se moje nowá zpěwohra waším přičiněním na nohou udrží. Wy budete zpíwati — já budu dirigowati — každý jak nejlépe umíme — a potom si jeden druhému něco hezkého powíme.«

Těmi slowy řeč swou dokonal, poklonil se a odstoupil. Posluchači tleskali a wesele i s dobrou wůlí se rozešli.

(*Pokračowání.*)

Obyčeje slezských rolníků při ženění.

(*Pokračowání.*)

Utichla muzika, a hlas dawu swatebního za pokynutí rukou i okřikem »ticho!« přestal. — »Nač jste přišli? co u nás hledáte? jaká je waše žádost?« ptá se nyní starosta newěstin, w čele strany swé stoje. — Načež starosta ženichůw: »Nejsme cizinci, ale waši dobře známí sousedé. Rozpomeňte se, že tento náš mladý přítel — při tom ukazuje na ženicha — w tomto počestném domě před několika týdny zanechal a do opatrowání swěřil swůj weliký poklad. Proň jsme tedy přišli; prosíme wšickni — wydejte nám ho!« — »Newím o tom,« odtuší newěstin, »aby tu zlato a stříbro nebo nějaké peníze nechány a složeny byly; wyjádřete se zřetelněji.« — »Abych tedy prosto a bez obalu mluwil, řeknu: byli jsme tu před 5. týdny na snubách; slowútný hospodář a hospodyně tohoto poctiwého domu, zasnoubili tomuto mládenci swou sličnou, a w bázni Boží i we zpráwách domowých wycwičenou dceru, aby zaň šla a manželstwím, od samého Boha hned w ráji nařízeným, ho utěšila. Wybrali jsme se z domu ženichowa, abychom ji od wás wzali a do chrámu Páně pospíšili, aby si tam na swatém místě wzájemné sliby dali, a požehnání Božího dostali. Prosíme tedy počestně, aby se nám dcera wydala!« — »Přiweďte ji!« odtuší starosta newěstin. — I přiwedou babu žebrácké, hubené, wyzáblé postawy a twáře: »Tady jest,« oznamujíce; — »I tato,« odtuší na to starosta ženichůw, »byla druhdy we swém ladném kwětu. Hany jí nedáwáme, létům uplynulým úctu skládáme, ale mladost ženichowa se k těm létům nehodí. Dejte nám naši snubnou newěstu!« — Přiwedou na to děwčátko, neúhlednou pasačku. »Zde tedy máte prawou; jděte s pokojem!« —

»Nech tato,« odpowí starosta, »ještě wyrůstá a dospěje na duchu i na těle, w naukách i wycwikách. Léta její jsou nedoplněná, a mysl i srdce túžby po slastech i strastech manželských ještě prosty. Přejeme jí zrůstu pohodlného, aby také jednou radostně od ženicha swého prowázena, do chrámu Páně chwátala. Ale wy nám dejte naši newěstu!« — I přiwedou družičku, a dokládají: »Wíc požadowati, nežli wám nyní dáwáme, již nesmíte. Beřte, co wašeho jest.« — »Aj pěkná, ladná a něžná to děwa! Chwála jí! sláwa jí! září a odráží se na ní podoba naší prawdiwé newěsty. Každý šuhaj z obce naší postawí se rád jako ženich obok ní. Hle! když ale ona snad již nadějí a čákou jiného, tedy nechceme srdce jeho raniti. Dejte nám — opětně i důrazně a wšak wlídně wás prosíme — dejte nám naši prawdiwou newěstu!« I přiwedou ji, plačící a znamenitostí i okusem neobyčejné pro ni doby w srdci hluboce pohnutou. — »Aj tať jest to! pro tu jsme přišli!« zwolá ženichůw starosta. »A ty příteli!« obrátiw se ku starostě newěstinu: »dokonej dílo swé.«

Načež tento promluwí k rodičům newěsty a potom k ní samé asi takto: »Wšem nám milá a wzácná mladucho! Tu stojí před tebou ženich twůj, jenž tě za swou příští manželku wywolil, twé slowo obdržel, i powolení rodičůw k tomu wyžádal, a práwo w manželstwo s tebou wstoupiti od wrchnosti wyjednal. Ohlášky prošly a nic je nepřekazilo. — Co swět při řádných takowých swazcích zprawuje, na péči má a dáti může, to wyplněno. Hle, přátelé moji mladí! — To manželstwí, w kteréž wstupujete, má wyšší, křesťanský a nebeský význam míti. Aby tedy i waše manželstwí takowý na sobě neslo a udržowalo, půjdete do chrámu Páně, abyste skrze swatyni do swatého tohoto stawu se dostali, a na wyšší tento význam kostelních oddawek a poswěcení i požehnání tam dosáhnutého nikdy nezapomínali. — Neopomiň ale před tím ještě, milá dcerko, na pamět a w srdce wděčné si uwesti, žes od swých rodičů tisícerou dobročinnost zkusila od dětinstwa až po tu dobu, w kterouž pod wěncem newěsty stojíš, a otce i matku opustiti máš, abysi se přiloučila k manželi. Patři! jejich twáře nesou znaky starosti; o tebe se oni starali; jejich postawa pod břemenem trudných prací usedáwala; pro tebe ty trudy snášeli; jejich dlaně ztwrdly mozolemi, aby tobě na odpočinku měkce ustlali. Ozdobili tě známostí a pocitem nebeských dobrodiní, wypěstowali tě pěstounstwem, skrze něž jsi zásobami obohacena, které tě nám a zláště twému ženichowi wzácnou a příjemnou učinily. Wšechno to od Boha skrze twé rodiče! Poděkuj jim za to. A wy, rodičowé wzácní! za poděkowáním jejím udělte jí i swému příštímu zeti na cestu do kostela swého požehnání.

(*Dokončení.*)

České diwadlo w Praze.

Referat tento patřil by wlastně dle stawu našeho diwadla mezi páperky, předce ale žádáme wás, abyste mu na obyčejném místě zjewiti se popřáli. P. K. Podhorská oznámila we swůj prospěch: »Měnící se obrazy.« Rosplywawé obrazy, nebylby tak dobrý název, proto že po rozplynutí často nic nezůstáwá. Prwní oddělení: 1) Úwertura ku zpěwohře »Wilím Tell« od Rossiniho. Orchester se statně držel. Na to scena ze Schillerowy činohry Wilím Tell od Kolára přeložená, jak Tell jablko s hlawy synowy sestřelí. Pan Krumlowský (Tell) a malá Müllerowa se líbili. 2) Arie ze zpěwohry: Souboj, od Herolda, kterou p. Podhorská se wší možnou brawurou přednášela. Solo na housle je choulostiwý kousek. 3) Wýstup ze zpěwohry: Mořský loupežník od Bellini-ho. P. Strakatý dobyl si koncertním přednášením pochwalu wšech hudby znatelů. 4) Wýstup z frašky: Černá paní. 5) Wýstup ze zpěwohry: Nocleh w Granadě, od Kreutzera. Mezi těmito paradními koníčky wypadal dosti skromně, a líbil se nenuceně. Litujeme, že jsme p. Tonnerowou a p. Prokopa w celé této opeře slyšeti nemohli. Druhé oddělení: 1) Po uwertuře z Normy, wýstup ze zpěwohry Montekowé a Kapuletowé od Belliniho. Slečna Grünwaldowa zpíwala welmi pěkně Juliinu arii. Obecenstwo mělo se dworně ku wzácnému hostu a ctilo i ochotnost její a w ní též mistrowskou učitelkyni. 2) Wýstup z kouzelné hry: Diamant krále duchů. 3) Wýstup ze zpěwohry: Kouzelná fletna, od Mozarta. Pan Emminger zpíwal známou arii o obrazu pěkně a w skutku wzorně. 4) Wýstup z komické zpěwohry: Weselý šwec. Byla to scéna o té známé hubičce. P. Köckertowé slušelo to jak na obrásku z Nizozemské školy. 5) Dwojzpěw ze zpěwohry »Norma«, w níž ona dítky swé zawražditi chce. Obecenstwo wolalo p. Podhorskou se slečnou Grünwaldowou a žádalo, aby se záwěrek opakowal. Konečně 6) Pražská kafírna, komická (?) maličkost od J. W. G—a. P. Grabinger ustrojil se ku podiwu trefně za známého w Praze copánka, jemuž bychom se ale byli sotwa zasmáli, kdyby nás p. Májowa s tím nešťastným pohlawím (mluwím tu co pouhý gramatik) nebyla obweselila. Spisowatel této maličkosti chtěl po francousku něco o ničem powídati. To se mu ale tak podařilo, že nám na mysl přijíti mohl onen obraz, na němž za Faustem jede Mephisto na něčem, co se koni podobá; oprawdu je to ale suchá kostra, jížto kůže ledwa kryje. Mnozí nedočkali se konce. R.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (**Koncert jednoty Cecilianské** s přispěním oudů hudebnické jednoty pražské 10. března 1844 o 12 hodině polední w stawowském diwadle ku prospěchu chudých studentů.) Ze »Sutin Athenských« od Beethowena prowozowala se uwertura a pochod se sborem, kterýžto poslední se mnohem wíce líbil. Z wokalní mše Spohrowy pro dwa pětihlasowé sbory a pětihlasowý solowý zpěw (pp. Klaudiusowa, Bergauerowa a Jahnlowa s pp. Slabihoudkem a Dudou) zpíwalo se Sanctus, Benedictus a Agnus. W chrámním slohu je toto Agnus swou duší pro-

nikající welebnosti nedostižitelné. Hillerowa píseň; »Banderers Nachtlied« od Göthe pro sopran a čtwerohlasowý mužský sbor nepronikla. P. Deutsch, s nímžto se k welkému potěšení častěji setkáwáme, hral koncert od Mozarta (D—moll) s jasným wýrazem a čistou sličností, tak jak říkáme: con amore. Ze dwou písní pro čtyrhlasowý mužský sbor a) Der Jäger Abschied od Mendelssohna. b) Píseň česká od Kaliwody musela se druhá opakowati. P. Schwarzowa přednášela arii se sborem z oratoria »Mesiáš« od Haendla. Obecenstwo přiwítalo, poslouchalo a wywolalo ji, jakožto swého miláčka, kterýmžto až posud w pěkné naději swé nikdy zklamáno nebylo. W dirigowání střídali se pp. Škroupowé (mladší a starší) a p. Abt. R.

Zpráwa z Bělehradu srbského. Naše wláda oučinně o dobro wlasti pečuje. Powlowně w našem městě znaky Turectwa mizí; zanedbané ulice se rownají a dláždí, též nowý prawoslawný kostel se staví. Pošty se zřídily; na jaro se dáme do stawení silnic. Tiskárna má hojnost práce, wýrobky její wyrownáwají se již ruským, a známo, že w Rusi sličněji se tiskne, než kdekoliw w Europě. Písmalitectwím obírají se posud čtyry osoby. Dílna jejich nachází se we welikém dřewěném domě.

Literatura.

Zábawy nedělní, čili prostonárodní poučowání w **silospytu.** Od Dra. Frant. S. Kodyma. Část prwní: **O teple.** Swaz. 1—2.

W belletristické literatuře stáwá neznámý a bezejmenný spisowatel častokráte jaksi na idealní půdě, pokud o jeho osobnosti a jeho wšedních záležitostech tak říkaje nic newíme. Takowého tajemnostného ozáření není w praktickém žiwotě třeba, kde čistá powaha, upřímné snažení a pewná odhodlanost wíce wážejí. — Kdo nějaký čas mezi stawy žiti mohl, které se od wznešených úst sprostými nazýwají, kdo potřeby jejich seznal, kdo widěl to lomození a lpění na uwyklostech, jaké již u praděda panowaly, komu wšak při tom neušlo, že lidu tomu na wůli a na schopnostech wůbec neschází, ale že jen příležitosti, srdečného pobídnutí a dost malého usnadnění třeba, aby se staw ten zlepšil; ten leknutím neužasne, uslyší-li že někdo opustiw swé dobré bydlo, nawrátil se ku sprostému lidu, maje na mysli ze wší síly swé až do poslední krůpěje wšecko wynaložiti, aby wyšší wzdělanost a přirozená oswěta až k těm třídám pronikla, jimiž se často pohrdá, a které předce jen jádrem národu slouti by měly. Aby ale neužasnul, nesmí owšem tak smýšleti jako dáma ze Lwowa, s níž mne náhoda swedla, když jsem z Tábora do Prahy jel. Utlocitné stwoření to dokazowalo mi: a) že není Polka, nobrž Galicianka a b) že by to pro sedláka weliké neštěstí bylo, kdyby se něčemu naučil, jelikož by pak lehce mohlo se státi, žeby podrobenstwí netrpěliwě nesl. Kdo mne zná, wí že nemám příliš chladnou krew: tu mi ale wšecka w těle tak náhle zkřehla, že jsem musel za wozem běžet, abych ji opět k žiwému oběhu přiwedl. — Dr. Kodym stojí sám a bez podpory jej prowází jen dobrá wůle a čistá mysl; wywoliw sobě realní wědy za předmět swých studií, by se prostředníkem stal mezi oněmi a národem, podáwá nám tuto dwa swazečky s prostonárodním pojednáním o silospytu, a jmenowitě o teple, i chce pokračowati. Já nepíšu tyto řádky pro třídu, jižto by se teprw per longum et latum dokazowati muselo, že wědomosti o silospytu k nejdůležitějším a k nejužitečnějším náležejí. Každý, kdo to čísti bude, wí, že není člowěka, který by, třeba newědomky, fysikem nebyl. Wěda ta zasahuje tak mocně do nejwšednějšího žiwota našeho, že se jí málo která wyrownati může, z čehož i ta půwabnost wyplýwá, jižto každého k sobě wábí a poutá. Spisowateli šlo o to, aby poučowání swé učinil přístupné každému sprostému rozumu, což zúplna docílil. W rozmluwách wyprawuje swému shromáždění o teple, jeho rozmanitých účincích, o wynálezcích a objewech, předmětu toho se týkajících slohem srozumitelným, plynným, oprawdu zábawným, při tom nezapomíná buditi lásku k řeči mateřské a k národnosti, obrací ducha k půwodu weškerého twořenstwa, kárá zlé zwyky a škodliwé náruživosti, podněcuje samocit, a wplítá zajímawé powídky z děje- i národopisu. Při tom wychází wždy ze stanowiště swého posluchače, od něhož se jednotliwé zkušenosti, které tento maně nasbíral, takořka wypůjčuje, aby mu je pak wědou znowu zrozené opět wrátil; a takto oswojené zachowal. Kde to potřeba káže, tam wyswětluje spisowatel předmět swůj čistými dřewotisky. Již w těch několika listech naskytla se mu příležitost, promluwiti o piwowarnictwí, o octářstwí, o hodinářstwí a kowářstwí, zahradnictwí a jiných řemeslech, již tu se potkáwáme se zeměznanstwím a sice wždy s ohledem na naši milou wlast a její útwary, již tu dotkne se nás mrawokárná wýstraha o škodliwém pití kořalky, toho tekutého ohně. Co do řeči a do slohu, býwá ta wěc newelmi snadná, prostonárodně o wědách rozpráwěti; kdyby nám wšak wolno bylo, dle našeho potěšení, které jsme při čtení cítili, souditi o ceně spisu toho jak materiální tak formalní, museli bychom spisowateli wšecku chwálu wzdáti. Při tak pěkném počátku máme pewnou naději, že se jeho rázný, jasný, k srdci čelící sloh list po listu wždy jasněji a šťastněji bude zjewowati. Mnohému snad nebude se líbit, že se Dr. Kodym formám: piši, piji, čiji, mdi, klami wyhnul, a dle národu w užíwání přijal *píšu*, *piju* atd. Z toho si wšak nesmí mnoho dělati, my jsme již horším wěcem přiwyknouti museli. Tak čteme w jednom z našich časopisů, který si až do nedáwna welmi mnoho na wzorně čisté řeči zakládal: »že prý člowěka opanuje duševní psota učením, aneb nedoučením se mnohých řečí,« a dále »nad tím wšem«. Jen buďme smírliwí a snášejme se. —

Zde by tedy byl opět jeden důležitý, užitečný a wší chwály hodný list pro lid. Má w počátku zahynouti, anebo podporou naší blahodatně prospíwati? Čeho třeba jest, aby se tam to nestalo, může každý bez welkých matematických skoků wypočíst. Spis ten je rozdělen na třiarchowé swazečky, z nichž každý druhý měsíc jeden wychází, a w knihkupectwích i u wydawatele (na Malé straně, w Nowé ulici, u cihelny w čís. 101) za 10 kr., prawím za deset kr. (owšem na stříbře) se prodáwá. Roční wydání dosahuje tedy sumu jednoho zlatého! Kdyby tak osud dopustit ráčil, aby se u wšech pánů, kteří nad poddanými obcemi wládnou, ta dobrá myšlénka wznítila, že chtějí pro každou wes 1 zl. ročně obětowati, a za něj »Zábawy nedělní« zjednati, že chtějí buď učiteli, buď duchownímu tu zásluhu popřát, aby shromážděnému lidu o těch pěkných předmětech čítal, a tak si půdu w srdcích swěřenců swých kypřil: tuším, že by mu ten zlatý hojných úroků přinésti mohl. Stane-li se tak, newím; ale že bych si toho od srdce přál, to wřejně wyznáwám. Spis ten wěnowán je hraběti z Harrachů, dobrotiwému příznivci české národnosti. — Papír je čistý, tisk z arcibiskupské knihtiskárny správný. Č.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 33. 11. roč. běh.

KWĚTY.

16. března 1844.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Časopis tento se we skladě Pospíšilowě (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá, po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 24 kr.

Dcera Otakarowa.

(Pokračowání.)

»Chwála Bohu a wyslanci jeho!« pozdrawil přítomné, oči k zemi zakroutiw, a zdálo se, že chce dále jíti.

»Benedico tibi!« odpowěděl kněz; »ale počkejte, signor Saramito, a wydejte swědectwí před welmožným nobilem Don-Gasparem de Garbegnate o půwodu blahoslawené Wileminy!«

Saramita se kwapně zastawil, a patrno bylo, že je celé jeho jednání dobře promyšlený, diwadelní úkol; »Což nepronikło ještě někomu swětlo prawdy Boží srdcem zawřeným?!« zwolal jako w horliwosti. »Ano tak jest, když syn Boží po zemi chodil a učil, nepoznali ho, ačkoliw diwy twořil, a nechtěli widěti twář jeho, ačkoliw byla swětlá jako slunce; a tak se děje těm, jež wysílá čas od času, aby wydali swědectwí o wšemocnosti a sláwě jeho, a takowá jest i Wilemina, od narození k swatosti powolaná, a já wydám swědectwí o ní. Slyšte mě, kdo chcete, aby se wználo swětlo prawdy w zastřené mysli waší; neboť patrno nyní, že jsem musel do té daleké zemi odejíti wedením Páně, an bych jinak byl neopustil blažené niwy Italie, kde wětší sláwa očekáwá lékaře jako jsem já, kterýž studowal na školách salernských; ale Pán wolal, a já následowal hlasu jeho ku dworu krále českého. Aj, tu se stal weliký diw! Narozena byla z králowny dcera, i rostla před Bohem i před lidmi, a když dospěla wěku panenského, táhla do ciziny, učíc a dobročiníc wšudy, kde se stawila noha její — a wšudy ji welebili, jak jsem sám očitě widěl, neboť hlas Páně, w srdci mém se ozýwající, wábil mě následowati kroky její, abych byl swědkem zázraků a proroctwí její. Aj, tu stanula w Milaně, w otčině mé, a jakkoliw se skrýwala, předce zpozorowal každý w krátkém čase, že duch wyšší mezi námi sídlí; neboť se udály wěci, že by rozum lidský darmo cesty hledal, aby je přičísti mohl k wěcem přirozeným. Nebo rcete samy, kdož učil soudce naše sprawedlnosti? kdož pohnul hrdého k pokoře, kdo lakomce k štědrotě? kdo léčil nemocné slowem a modlitbou, kdo předpowídal wěci budoucí a wyplnil proroctwí swá? Mluw, Carentano, byl jsi swědkem, když dosáhli na přímluwu její od Boha žádosti swé ženy bratří Oldegardů — ano mluwte wšickni, zdali jste widěli poklesku a shledali škwrny na ní po celých těch dwadcet let, co mezi námi přebýwá? — Žádný z wás nemůže to říci! Ano, prawím wám, duch swatý chodí mezi námi, aby posilnil církew Krystowu a naprawil, co ctižádostí, pýchou a powěrou ke zkažení přišlo. Blaze swětu! blaze nám, že jsme widěli dny tyto!« Tak wywolaw jako w nadšení díwal se pátrawě radostným okem po žasnoucích twářích posluchačů swých, kteří žasnouce nad slowy jeho pochopiti je nemohli, a snad jen proto jim na polo wěřili.

»Žeť nadobyčejná paní je,« prohlásil se nyní jeden z posluchačů, »jsem přeswědčen, neboť kdykoliw na mne starosti a smutek doléhá, a já mohu s ní mluwiti: wždy se nawracím potěšen slowem jejím, i jeť mi pak, jakoby nebes mír se linul ze slowa jejího; ale předce jsem nikdy neslyšel, že by w ní bydlel duch swatý.«

»Dobře, Cotto!« poswědčil mu jiný, »i já, ačkoliw ji za swatou držím, neuwěřím dříwe slowům Saramity, až ona sama potwrdí, že je stanem ducha swatého.«

»Zeslepení!« rozhorlil se Saramita, »widíte a zamykáte oči, slyšíte a zacpáwáte uši; blesku a hromu je třeba k probuzení wašemu, nehodní, že mezi wámi wywolil duch swatý sobě stan — ano, prawím ještě jednou, ohlášen byl swětu příchod Wileminy andělem Páně, a w ní si oblíbil duch swatý stan. A neweříte-li mně, pojďte, powedu wás, i slyšte a diwte se!«

»Jsem hotow s wámi jíti,« prohlásil se onen prwní pochybowatel, jejž jsme Cotto jmenowati slyšeli, a k druhému se obrátiw tázal se: »Wy mne doprowodíte, Sichi?«

»Doprowodím!« swolil tento.

»My wšickni!« ozwali se ostatní, »Zejtra nás k ní doprowodíte!« obrátili se k Saramitowi již se rozcházejíce.

»Hm! podiwno, podiwno!« prawil do sebe šlechtic k Milánu se ubíraje, jelikož již dlouhé, obrowské stíny wečerní w jeden jediný byly splynuly, ano je žádný poblesk zašlého slunce již neplašil.

»Saramito, Saramito!« prawil nyní knéz Mirano pečliwě, který se Saramitou pozadu byl ostal; »mně se zdá, že jsi se příliš daleko spustil. Newím, jak ti jenom mohlo napadnout, wyzwati je k ní, wždyť wíš, že ti to již mnohdykráte wytýkala; co jim tedy zejtra řekne?«

»To, co již řekla sestře Majfredě,« odwětí Saramita s úšklebkem, neb nyní shodil opět larwu pobožnůstkářstwí, a okázal se w celé swé podlosti, že jest ze ženy a muže, nádoba hříchu, a jiné podobné wěci.

»Bezsmyslný!« rozhorlil se Mirano, »a já tedy swěřil čest swou ano i žiwot swůj w nesmyslnost twou; nebo že nyní podwod náš na jewo přijde, jest tak jisto, jako že my nic dobrého nekujeme.«

Hlasitě se zasmál Saramita: »Tím dokazuješ neznámost swou lidských srdcí, neb prawě nyní nám kyne wítězstwí. Člowěk je podiwné stwoření, mluw mu o něčem neobyčejném, upoutáš pozornost jeho, mluw mu o nemožnostech, o zázracích a o wšem, cokoliw se tobě nemožno zdá a co za lež máš, a dáš-li tomu poněkud barwu prawdiwosti a nadpozemskosti, uwěří tobě spíše, než kdybys řekl o bílém: to je bílé, a o černém: to je černé. I jsem přeswědčen, že když našim welemoudrým krajanům Wilemina prawdu powí, oni se uspokojí; ale wěřiti budou předce mně, a nebo budou aspoň na rozpacích. Ano, ano, diw se jen slowům mým; ručím ti za to, že newyhasnou jména Saramita a Mirano z paměti lidstwa!«

»Krásné by to bylo,« prawil ukonejšený Mirano, »kdybych se pomstiti mohl na Římu, že mnou opowrhnul, když jsem žádal o kanownictwí lodenské.«

(Pokračowání.)

Don Juan.

(Pokračowání.)

Dne 28. října byl Don Juan celý hotowý — až na owertúru, a nyní se začaly zkoušky.

Ráno před hlawní zkouškou procházel se Mozart starými alejemi. Před ním kráčela postawa známého pozaunisty Stradeckého. Zdálo se, že se obírá hlubokým a důležitým přemýšlowáním, Mozart zrychlil kroky swé, dohonil ho a zaklepal mu zwolna na záda.

»No, co dobrého?« zwolal tento dle způsobu swého hodně zhruba i ohlídnul se newrle; spatřiw ale Mozarta, poklonil se říkaje až k zemi a řekl: »Ah, prosím tisíckráte za odpuštění, welectěný pane Mozarte! Já byl tak zamyšlen — a domníwal se, že je to nějaké třeštidlo, co by si rádo semnou zažertowalo — račte prominouti —«

»I co pak je tu prominouti, mužíčku!« usmál se Mozart. »Žádný to nemá rád, když ho někdo z přemýšlení wytrhuje — já také ne! Ale nač pak jste tak důležitě myslil, pane Stradecký?«

S jasnou twáří odpowěděl pozaunista: »I nač pak jiného, nežli na waši operu, nejwzácnější pane kapelní mistře! Což není celá Praha plná očekáwání! Ať se na mne můj nebeský patron rozhněwá, jestli se mne wšude neptají, kdekoli se okáži: Nu, jak je, pane Stradecký? kdy bude prwní produkce?«

»Jak pak, můj zlatoušku?« ptal se nyní Mozart. »Wy máte basowý pozaun — je-liž prawda?«

»K službám!«

»Přehrál jste si již swůj hlas, pane Stradecký?«

»I toť se rozumí, nejwzácnější pane Mozarte! a já se těším jako dítě na ty plné, táhlé tóny! — ale w těch dwou chorálech je několik zpropadeně těžkých not.«

»I newídáno! Wšak wy je předce najdete, zlatinký mužínku.«

»No, přičiníme se — přičiníme, abychme to dowedli.« —

Takto rozmlouwajíce procházeli se oba ještě chwíli mezi stromořadím, potom šli do diwadla.

Zkouška se počala. Mozart byl na wšech stranách, we wšech koutech — brzy w orkestru, brzy na jewišti; brzy řídil hudbu, brzy pořádal scenickou sestawu. O bále w prwním jednání, kdežto Bassi podle chuti jeho netancowal, postawil se sám do řady a tancil se Zerlinkou menuet s takowou dworností, že mistru swému Noverre-owi k weliké cti sloužil.

Také se Zerlinkou měl malou srutku. Ona

mu totiž, wolajíc o pomoc, nekřičela dosti pronikawě. Třikráte to musela opakowati a ještě mu to nešlo po wůli. I začalo se to číslo po čtwrté — Mozart se přikradl za zpěwačku, jenžto se již trochu horšiti začínala, a když to přišlo k řečenému místu, štípnul jí z nenadání tak silně do ruky, že celá zděšena nyní w skutku pronikawě zkřikla.

»Brawo, zlatinká!« zwolal Mozart s plným smíchem — »tak to chci míti! — tak musíte wečír zkřiknouti.«

Malá, dobrosrdečná Bondinka odpustila mu sice toto zděšení; ale hůře wedlo se mu w druhém jednání. Zde chtěje totiž u wýjewech na hřbitowě hrůzný dojem obojího adagia, jež kamenná socha zpíwá, rozmnožiti, postawil tři pozauny za náhrobek. Při druhém adagiu troubili pozaunisté falešně. — »Da capo!« zwolal Mozart — i stalo se, a nyní pochybil jenom pozaun basowý. Mozart přistoupil k pulpitu a wyswětlowal trpělivě šlechetnému Nepomukuwi, jak by si přál, aby se to místo troubilo; ale při třetím opakowání udělal Nepomuk tu samu chybu.

»Ale u wšech čertů, Stradecký!« zwolal Mozart newrle a dupnul při tom, — »trubte, jak se patří!«

Ale tento se rozpálil, a začal hněwiwě brumlati. »Wšak já umím troubit, co pozaun wystačí! Ale co jste wy napsal — to nedowedou wšickni čerti, a wy mne tomu nenaučíte.«

»Nu arci že ne!« řekl Mozart dobromyslně — »a když to nejde, co jsem napsal, tedy to musím arci oprawiti.«

I předělal také hned skutečně to místo, a připojil potom k půwodní instrumentaci ještě dwa fagoty a basy.

Skwostnou záwěreční fugou skončila se zkouška. Mozart byl se zpěwáky i s orkestrem welice spokojen, a umělci slibowali si wesměs nejšťastnější wýsledek.

(Dokončení.)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Příbrami. *) **(Nowý žiwot a nowá historie. Krásenky, čeština a jiné trety.)** W městě tu začíná nowý žiwot — trochu sice zwolna, předce wšak začíná, mnozí čtou již i naše knihy, a jiní se tomu zase diwí, že i české knihy na Boží swětlo wycházejí, aniž o tom byli posawade co slyšeli. Někteří kupují — mnozí dostáwají knihy na půjčku; nečtou je sice, ale předce se jimi honosí, anebo jiným wyprawují, že tu a tu knihu obdrželi. Ondyno se tu potkali dwa dobří známí; i ptal se jeden druhého we wší upřímnosti, zda-li již tu nowou, prawdiwou českou historii widěl? druhý přemýšlí, ptá se, od koho-až je? — onen to ale newí — jen že prý je malá, krásně wázaná se zlatou ořízkou; ale prawdiwá česká historie. — později z něho wylezlo, že je zpředu podobizna arcikníţete Štěpána — a že se w Praze o českém bále rozdáwala! — Jestiť tu ale také několik statečných wlastenců, hodných to mužů a w skutku duší spanilomyslných. Slyšelť jsem také, že kdosi jistého zdejšího knihaře wybízel, aby si wšechny české knihy objednáwal, aby tu předce něco bylo, kdyby chtěl někdo kupowat. Kwětů prý se tu odebírá asi deset wýtisků — powídám, co slyším — a dá-li Bůh, po čase tu předce trochu sesílíme. — — Proti národnímu snažení powstáwají owšem také úštěpáčkowé — a w tom wyniká zwláště krásné pleť; — ta si na tom dá skoro záleţeti, aby hodně špatně mluwila — a pak mluwí německy — nu wždyť wíte, jak to naše děwčátka umíwají — aby jim Pán Bůh pomohl! Někteří myslejí, že to dělají proto, aby se řeklo, že jsou řečilibet, jakoby se i při mateřčině, tím milým »Bitteschön« potkati nemohly! jiní zase prawí, že to dělají proto, aby nějakého praktikanta od horního úřadu ulowily! — Zarazilo se zde také diwadlo i bude se we prospěch chudých česky hráwat — kolikráte? to newím. Začínát se také proti tomu broukat (zwláště bystré byly w tomto případu jazejčky některých paniček!!) — a někteří chtějí swou hereckou sláwu jen německým hlaholem dobýwat. Nu, uwidíme, co z toho wypadne!... Ad notam, paničky! — naše jsou již tak daleko w národním pocitu, že se mi nedáwno jedna, když jsem před ní trochu horliwěji o wšech národních rozwázal, přemilostně usmála — že prej už také slyšela, že se w Praze někteří pánowé jakési češtiny ujímají, ale že do toho předce nic není, že prej je německy předce jen hezčí ... atd. Nu, co tomu říkáte? .....

Z Pešti. **(Stesky Slowákůw.)** U nás na Slowensku zdá se nyní hrobowá tichost panowati, jazyky se zdají umlkowati, jakoby němotou poraženy byly, tak že mohou naši milí bratří Čechowé, jak se zdá, slušně naříkati nad touto mlčenliwostí, slušně naříkati nad tím, že ze Slowenska žádné zprávy do Kwětůw nepřicházejí (wiz Kwěty číslo 12.). Má wšak mlčenliwost tato swé neneważné příčiny, kteréž tuto we přátelském dopisu sděliti a wyswětliti nemůžeme.* Toliko jednu připomeneme. W posledních časích Slowáci pilně a upřímně pracowali na zwelebení literatury české, ano až dosawád pracují, tak že téměř každého roku několik spisůw na Slowensku tiskem wychází, z nichž některé k nejwýbornějším dílům českoslowanského písemnictwa přináležejí. Ale zdaliž došla tato snažnost a pilnost u bratrůw Čechůw uznání? — Bohužel, že musíme odpowěděti: Nikoliw! Aspoň se w tom weřejně nikdo neprohlašuje.** Wyjde-li w Čechách dosti malý spisek, byť lezne, nech je to již w kterémkoli městě nebo městečku našeho králowstwí. Ostatně neškodí si prawdu powěditi, třebas by čpěla nebo bolela. Jinak se nedá neduh léčiti.

Red.

---

*) Obrásek tento je wyňatý z přátelského dopisu k p. W., a jeho laskawostí nám propůjčen. Nepodáwámeť ho čtenářstwu našemu snad pro zarmoucení — o nikoli! předně za to nestojí, a pak se nalezá podobných obrázků po naší milé wlasti bohužel ještě tak hustě, že jim každý z nás wíce méně již přiwyknul; podáwáme ho spíše pro zardění — může-li se ještě zarditi, kdo w něm swou podobu na-

* Nás by welice těšilo, kdybyste to učiniti mohli, abychme nejen sami tyto příčiny ouplně poznati, nýbrž w takowéto spůsobě i našemu obecenstwu podati mohli. Co jsme až posud k bolesti swé o nich slýchali neb čítali, nepowažuje dlouhého mlčení, ale spíše projewení před bratrským a tak soucitným obecenstwem, jako jest naše české.

** Tato jedna příčina byla by wěru dosti weliká a dostatečná, aby se srdeční Slowáci před námi žalostně zamlčeli, jen kdyby byla — prawdiwá. Wýčitku, žebychme snažnost a píli bratrů slowenských neuznáwali, musíme bez

i překlad z němčiny, tu hned we wšech časopisech dosti štědrých chwal nalezáme. A wšak blaze nám, že již co chwáliti máme! Wyjde-li ale něco na Slowensku, byť i dílo půwodní a klasické, to již nejen ocenění, ale ani oznámení nezasluhuje.* Nemyslíme tu pěti- neb šestiarchowé brožurky, ale myslíme spisy wětší, jako jsou Kollárowy, Hollého, Nowý zpěwník, Nitra a jiné.** Na př. básně Furchowy (což jim nikterak na ujmu nepravíme, nebo i nás potěšily) byly téměř we wšech časopisech posouzeny a oceněny, ne-li přeceněny; Kollárůw Cestopis byl naproti tomu sotwa ohlášen, tak že jeden pražský knihkupec za půl roku po jeho wyjití se dotazowal, kdy wyjde.*** Widěli jsme w jedenácti německých časopisech a w jednom wlaském posudky a překlady z toho cestopisu; ale časopisy české ničeho o něm newědí a nebo wěděti nechtějí. Proč to?— Či je to snad tak nepatrné dílečko, že ani oznámení nezasluhuje? anebo jest méně hodno nežli některá kratičká Schmiedowa nebo Nieritzowa powídka?**** Či jest to snad chyba, že to psal Slowák? (*Dokončení.*)

---

wýminky se sebe swrhnouti. My hledíme s účastenstwím na každý pokrok jejich; my cítíme zárowěň každou překážku, ježto se jim na cesty wywaluje; my se radujeme z každého wýtworu, jímžto poklad naší literatury rozmnožují;— zejmena Kwěty mohou si dáti swědectwí, že, jakož hlasatelé našeho obecního smýšlení a cítění, žádné příležitosti nepromeškaly, když mohly we prospěch slowenských interesů mluwiti a nebo čtenářům swým něco nowého od Hronu, Wahu a Dunaje podati. Že se o spisech na Slowensku wydáwaných — kteréž zajisté wždy radostně wítáme — wždy weřejně neprohlašujeme: to jest arci wina — a wšak takowá, ježto se i sami nad sebou dopouštíwáme. Zdáť se wůbec, jakobychom k tomuto weřejnému hlasu nebyli ještě dospěli, a jakobychme se často jen z ostýchawosti zamlčowali.

* To musíme zhola upříti! Ne malý spisek a překlad z němčiny — wětší, welké, wlastní díla u nás wycházejí, a předce se o nich mlčíwá a nebo jen powrchně mluwíwá.

** Tyto stesky jakož i wšechny ostatní tohoto dopisu, musíme powažowati jen za wýlew elegického rozmaru.— My je tu podáwáme w celé jich bolestné hořkosti, wědouce, že bratří k bratrům mluwí, a že to tedy ale nemyslejí, byť i srdce jakýmsi domnělým ukřiwděním žalostně přetékalo. Kdo je w stawu díla Kollárowa, Hollého a j. oceniti, a nečiní to: nech odpowí na toto obwiňowání. My z druhé strany můžeme wám jmenowati řadu podobně důležitých, u nás wyšlých děl, která se podobného osudu dočkala. Kdož na př. rozebral a ocenil důkladně práce Šafaříkowy a Preslowy? kdo Jungmannowy? a j.— Měli bychme proto na celou literaturu zanewříti a nebo se jí odříci?

*** To je wina knihkupcowa, a neb toho, kdož rozesílání díla na starosti měl. Časopisy nejsou ostatně pouhá knihkupecká náwěští, a komu na oznámení plodu swého záleží, může i měl by se také sám o to postarati.

**** Nepamatujem se, že by byl Schmied a Nieritz u nás wíce chwály došel nežli, Kollárůw cestopis — tak dětinsky si na literaturu nehrajem. Že se nejzajímawějších článků z díla toho w českých časopisech nepodalo, mělo bezpochyby swé příčiny, kterých w pouhém poznamenání wyswětliti nemůžem. Ostatně také čest Schmiedowi a Nieritzowi! a kdyby se jich spisky mezi wámi w tolika tisících a tisících rukou nalézaly, jako mezi našim lidem! prominuli byste kratičké oznamowání, která se o nich časem w našich časopisech wyskytují. Red.

BESEDY.

Redakce České wčely přešla po nebožtíkowi Štěpánkowi do rukou p. Klučáka. Ohledem naší literatury — a zwláště našeho časopisectwa — musíť nám tato změna býti naší míru wítána. Mámeť, bohužel, tak málo weřejných orgánů, kteréž nejhlouběji w žiwot lidu sahají — a museli jsme ještě s bolestí pozorowati, jak se jeden z nich napořád k oupadu swému blížil, a na suchopáru zůstáwal, kamž ho byla neschopná ruka zawedla. P. Klučák zná se dobře u welikém swětě žurnalistickém, přihlédal ode dáwna k našim potřebám, a jelikož se již také na jiném poli spisowatelskými wlohami prokázal: jsme té neomylné naděje, že podporou našeho spisowatelstwa we mdlobách se kolácející Wčelu k nowému žiwotu powzkřísí. My jí přejeme nejbujnějšího poletowání po lučinách domácích i přespolních.

P. Jordána, wydawatele německých, w Lipsku wycházejících »letopisů pro wědy a umění« měli bychme we jmenu weřejného soudu požádati, aby — chtěje k časopisu swému přikládati portréty znamenitých Slowanů — nepřikládal stwůry wymyšlené jako na posměch! — Podobiznu při prwním swazku letošního ročníku nemůžemeť mu nijak prominouti! Znáť on zajisté tu prostomilou, spolu wýznačnou a na prwní pohled dojemnou twář, kterou chtěl podati; jak mohl takowou karikaturu rozeslati? — Nepráwím to proto, jako by každý znamenitý muž i spanilou, řecky wywedenou twářnost míti musel — to ne! ale my umíme rozeznáwati, a wíme, co je podoba a co zpotwoření. Proč se to ale stalo? — to newíme a skutečně také nepochopujem.

Náwěští hudební.

W expedicí »Kwětů« i w skladu Pospíšilowském w Kolowratské ulici (na Příkopech) č. 824 prodáwá se zbýwající nějaký počet exemplářů prací hudebních chwalně známého skladatele wlastenského pana Josefa Worla, **pro jeden hlas při fortepianu,** totiž:

a) Tři básně: 1. »Pohled na Prahu«, od J. K. Chmelenského; 2. »Horal Čech« a 3. »Wečer,« od K. J. Erbena. Cena snížena na 24 kr. stř. (Čistý wýnos určen ku prospěchu ústawu pro nemocné na knížecím Kolloredském panstwí w Opočně.)

b) Šestero písní, totiž: 1. »Diwné wěci,« 2. »Děwče jako lusk,« 3. »Mladičká newěsta,« 4. »Černé oči,« 5. »Zamilowaný dědoušek,« wše od J. Kamenického a 6. »Cikánowa píšťalka,« od F. L. Čelakowského. Cena 40 kr. stř. (Čistý wýnos určen pražskému ústawu pro newidomé.)

Oběma těmito pracemi wyhowěno potřebám zpěwumilowného obecenstwa našeho, ač w rozličných okolnostech. Krásná zpěwkyně wlastenská, jíž záleží na tom, aby w besedě, akademii, aneb koncertu stříbrem hlasku swého i uměním swým se zablesklá, a kteráž přitom působiti chce k srdci posluchačů, a třeba i slabé stránky wlastenských panáčků našich se dotknouti nezamítá: najde w prwních třech básních k tomu příležitosti dostatečné, a jestli jinak úloby swé schopna, stojíme jí za to, že se s žádaným účinkem swým nemine. Pakli ale kdo hledá nápěwy w slohu lehkém, a w duchu národním, dokonce přiměřené swrchu poznamenaným písním mistra Kamenického a slowútného našeho Čelakowského, i ten w onom šesteru nalezne, čeho žádá. »Zamilowaný dědoušek« byl již od nebožtíka Chmelenského w časopise Musejním práwě oceněn, a »Cikánowa píšťalka« — kdoby neznal tuto již za národní rozšířenou píseň? — I poněwadž zbýwající počet exemplářů skrowný jest, a k druhému wydání prací hudebních nesnadno přijíti může: protož dáwáme tímto laskawému obecenstwu na wědomí, aby, kdož sobě řečené skladby hudební zaopatřiti chtějí, neprodlíwali.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 34.
11. roč. běh.

KWĚTY.

19. března
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Dcera Otakarowa.

(*Dokončení.*)

25.

Dne 24. srpna r. 1281 panowal weliký shon lidstwa kolem domu patřícímu klášteru Chiarawallskému, jenž se jmenowal u sw. Petra ad Hortum. Ačkoliw se ale množstwí lidu sbíhalo, panowala předce nejwětší tichost, ano skoro jakási swatá hrůza před každým wšedním, obecnou tichost rušícím slowem, podobal se wýjew tento slawnosti církewní, ku které welebný zwonů hlas křesťanstwo k poctění Boha we chrám jeho zýwá, kdy zástupowé nábožných do swatyně spějí, ale swatou hrůzou jati w prostoře chrámowní w prsa se bijíce poklekají a w skroušené tichosti se koří Pánu nebes a swětů, jenž na obloze oku našemu w třpytiwém lesku widitelny hlásají newěřícím, že Bůh je, že wěčnost trwá a že i my nikdy nedokonáme.

Takowá byla tichost, která mezi zástupy kolem domu se sběhlými panowala, a na každém obličeji bylo widěti truchliwost, jakoby welké neštěstí celou obec bylo potkalo. Kdo by si byl pomyslil, že toto součastenstwí platí české Bohomilce Blaženě, jinak Felicii i Wilemina nazwané! neb se roznesla powěst, že tato pobožná, ode wšech za swatou ctěná paní k poslední hodince pracuje. W komnatě její, kam žádný zwědawostí lákán, nahlédnouti si netroufal, dlelo několik pobožných žen, zláštní přízně Wilemininy požíwajících, jimž wzorná tato paní poslední naučení jako na rozloučenou dáwala. Nejwětší pozornost w malém shromáždění tomto obracela na sebe ženská w rouše jeptišském, prostřední, suché postawy, potutelného, lestného wzezření; nyní wšak zastřela wýraz tento líčenou skroušenosti a lítostí, kteráž u druhých zjewně a srdečně se jewila.

»Tak jest, drahé přítelkyně!« mluwila Wilemina, sedíc we welké zábradlím opatřené stolici a slowa její měla takowé zajímawosti a líbeznosti, jakoby šeptot zwěčnělých duchů k zemi zawíwal; »wše jest stín a prach, cokoliw je na swětě, lesk a sláwa, bohatstwí i weškeré statky pominou, jen co z ducha w prawdě wěčné wyplynulo, nedokoná nikdy. Wšickni ti, jež jsem znala w lesku a nádheře, jenž chtěli korunou ošálení rozkazowati swětům, jsou již obrácení w popel a jen dobré i zlé skutky jejich budou trwati w lidstwa paměti, duch wšak se wznese nad wšecky tyto předsudky pozemské k zdroji swětla, odkud byl přišel k Bohu! Ano, prawím, k Bohu, neboť jest Bůh lásky, Bůh milosrdenstwí, nikoliw Bůh trestu a pomsty neuprositelné. Tak wěřte, tak buďte žiwy, a waše nadwětrná pout we stan Otce bude krátká, a w myšlénce překročíte hwězdy, ty říše duchů, neb sprawedliwým se zdá jen okamžení cesta k Bohu, kdežto pout zlých léta trwati by se zdála, kdyby stáwalo na wěčnosti roků a okamžení. Toť jsou poslední má slowa k wám, nebo wím, že brzy zaklepe anděl wyswobození na fortnu wězení mého, bych wstoupila w žiwot na swobodu, kde wolno prolétat swěty w oblesku twáře Boží. Tak buďte žiwy, tak si utwoříte ráje již zde a radostně překročíte prah žiwota wezdejšího!« Po těch slowech sklonila poněkud unawená hlawu na zábradlí a nábožné ženy poklekaly wůkol, jejich hlasité štkání rušilo nastalé ticho. Po nějaké chwíli zmužila se Wilemina opět, i kynula jeptišce: »A nyní mám ještě slowo k tobě, Majfredo!« prawila, »nebo stojíš nad propastí a mlha rozprostřená nad zrakem duše twé ti nedá prohlédnouti na dno klamu. Slyš tedy mne! — Wíš,« mluwila po malé přestáwce, »že jsem hned z počátku mého zde obýwání přilnula láskou k tobě, a častokráte jsem ti powídala o minulosti swé, o swých rodičích, o swém mistru i někdejším milenci, líčila jsem ti slastný žiwot, který jsem prožila co choť jeho w údolích krásné Helwecie, neb i on porozuměl slowům prawdy a

naše dny plynuly jako potůček po rowině a každý z nich byl zaswěcen Bohu, proto jsem nehořekowala, když powolal Pán oba mé průwodce k sobě, mistra dříwe, manžela pak po letech, ačkoliw mě ztráta jejich tak dojala, že jsem útočiště swé opustiwši dále putowala, až mne hostinský Milan na wždy k sobě upoutal. Ale bohužel! nedlouho jsem zde žila, když můj žiwot wám, z jaké příčiny, newím, zawdal příležitost k rouhání-se Bohu, ačkoliw jsem wám často hřích wáš wytýkala, lpěli jste předce ty a Saramita na předsudku wašem, a moje poslední slowo k tobě je: čiň pokání, nežli tě powolá soudce, nebo twé prowinění je tak weliké, žeby se ozbrojila láska Stwořitele přísnou sprawedlností, a ty by si co wěčná bludička lítala po prostorách wšehomíru, darmo se snažíc dostihnouti stupeň slitowání.«

A nyní, jakoby již zatřepetaly perutě anděla wěčnosti obrátila zrak swůj wzhůru, tahy obličeje jejího nabyly welebnosti nadšení wyššího: »Trojjediný jest Bůh, já jsem slabá nádoba hříchu, ale Kristus umřel za nás, a já spatřím obličej Páně!« Takto powýšeným hlasem zwolawši, sklonila hlawu zpět, a w libém úsměwu spěl duch její k wýšinám, na něž po celý swůj žiwot pohlížela.

Prokop Chocholoušek.

Zlomek přátelského dopisu.

— — — Abych se nezapomněl, musim také něčeho dotknouti, coby Wašnostino wlastenecké srdce drobet zalekalo. Naše milé Kwěty wydychují letos proudy arómu! To máte jeden mezi mými známými po wůkolí o nich hlas. Nejwonnější, nejzanimawější z dopisů jest ale, zdá mi se, až potud onen z Widně, hned w prwním čísle od 3. ledna. Škoda že ho při sobě nemám, abych ho s Wámi řádek po řádku rozebrati mohl. Jen po paměti, od toho času arciť již hezkou wrstwou úřadních i zábawních myšlének zahrnuté, wím, že se péro ctěného p. dopisowatele z Widně nejdůležitějších žiwlů slowanské národnosti lehko sice, ale předce weleznačnou barwitostí dotýká: — »Žiwel, prý slowanský we Widni po německém nejmocnější.« Kam by se dělo? Wždyť se předměstí Widně skoro samých hranic třech- ba čtyr— počítám-li také Krajinsko — naswětě slowanských zemí týkají; počet Slowanů Rak. císařstwí — mluw si proti tomu p. Schuselka co se mu líbí * — skládá newyrownanou nesmírnou přewahu, a přewaha ta při plodnosti slowanské krwe odplynem času jen se přimnoží. Jak tedy možná, aby při takowé přewaze slowanských obywatelů w císařstwí žiwel slowanský w hlawním našem městě po hlízkém německém nebyl nejmocnější? Kde bahnito, rybničnato, tam čáp; kde jalowčí, tam kwíčala, a kde peněžito, tam zisku a wýdělku chtiwý člowěk neschází. K Widni ale stahují se daněmi, wrchnostmi, průmyslem atd. z nejzazdnějších koutů mocnářstwí potokowé stříbra a zlata. Aj, i ryba a každý wodní žiwok za splywem swého žiwlu se hrne. Jediný-li Slowan nemá rozuměti swému zisku? Žiwel jeho odplýwá, on pak má na suchu smahnouti? — To rozhojňuje žiwel slowanský a musí jej zákonem neodwolatelným rok co rok tou měrou přimnožowati, čím wíc se Wideň ke krajům slowanským swými železnicemi zblíží. Přirazíte-li ještě kopy slowanského služebnictwa u wrchností, na tisíce úřadníků, wojáků, potřebou státní tu bydlících a pro naši přewahu w lidnatosti, jakož i některé jiné příčiny nás nejwíc ze Slowanů sestáwající, jakž nemá žiwel slowanský we Widni po německém nejmocnější býti? — Ale, dí náš ctěný dopisowatel z Widně, pokud pamatuji, že widenští Němci Slowanem — či jen Čechem? — pohrdají. Nediwím se. Každým Čechem nebo Slowanem ale jistě nepohrdají. Kde se má Slowan k Němci, jako tento k Slowanu: »Já pán, ty pán,« tam ani nechází chuť do pohrdání. Jinak ale kupujeme každého, zač se nám prodá; žebráka za žebráka, muže za muže. — Této národní hrdosti se arci snad wšem Slowanům — klatba jich pěstounům! — nejwíce ale Čechowi nedostáwá. — A proč klatba jich pěstounům? Proto, příteli! že to není obyčejnou zwláštního snad ústrojí w lebce slowanské; neb na začátku a w mládí Slowana není tak. Jděte po wsích našich dům od domu, w městech českých z ulice do ulice, a mládež, kterou w domech najdete, na cestě potkáte, byť po pansku neoblečenou, směle wás pozdrawí, směle očima změří. Wstoupíc wšak do žiwota a poznáwajíc často, že jen tolik práwa má, kolik w košíku wajec, w nichž hus sedí, děje se smutná w jeho celém smýšlení proměna. Hledí, možná-li, poníženým ručičky políbením a pantatinkowáním a kořením-se některý dwacítníček nebo pár kapounků přisetřiti. »Co peníze nestojí, toho i po koši rozdáwej« to je potom heslem. Ostnutec se pak w cizině, jenž sama sebou straší, a slyšíc dokonce samou panskou řeč, při jejímž hlaholu zdaleka s hlawy smekati nawykla. Jeliž to zázrak, že se wšudy bázliwě ohlíží, koří a to snad tak hluboko, jak w břiše a kapse pusto? — Že tuze w lebce chyba není, přeswědčíš se, přewážíw téhož mladíka po třech čtyrech letech, když se zatím oblídnul, panské řeči sám naučil a w kapse cinkot wyšitých dwacetníků slyší. —

O myšlénku, žeby Wideň střediskem literárního žiwota slowanského býti mohla — péro p. dopisowatele jen zawadilo — dle mého a snad také Wašnostina zdání — jest to nejdůležitější myšlénka celého dopisu. Ale proč ji hned hlaholem Utopií nazýwá? Já owšem Widně neznám a tak se tu we spor tuhý pustiti nemohu. Co wšak o Widni wím a od znatelů slyším, wšecko mne utwrzuje w tom přeswědčení, že, má-li Kollárowa idea o naší wzájemnosti, až potud k porodu těžko pracující, kdy w těle se objewiti, w celém Rak. císařstwí města není, kde by kolébka její postawena býti mohla, krom Widně. Před několika lety měl jsem o té wěci již rozmluwu na H... s mužem do poměru slowanských i Widně nepowrchně zaswěceným; ani mi odpíral. Tu zajisté stok jest hlawní nejučenějších ze wšech krajů slowanských; an w Záhřebě sami Horwaté, w Brně, w Praze sami Čechoslowané, we Lwowě sami Poláci bytují; tu množstwí cizorodných žiwlů, jenž nutným zákonem přírody k sobě jinou, cizinu odstrkují a zas k soúrodákům blížiti se nutí. Bez žárliwosti, bez nižby zajisté w žádném slowanském městě nebylo, tuží a stahuje se tu tedy wazba pokrewní až ku přátelské lásce mezi Slowany wšech dialektů. Krew pudí k jednotě účelů; rozličnost nářečí horlí o wy-

* Neostýchat se i swé rodné město Budějowice za pouze německé wyhlásiti, jakoby se krátkozraké oko jeho ani k lapidárnímu nápisu tamních newysokých bran donésti nemohlo. Co wím, zná se w »Českých Budějowicích« (Böhmisch Budweis a nikdež »Něm. Bud.«) každý bez mála dům do českého i německého jazyka; a jsou-li také domowé někteří pouze němečtí, napočítáš také tolik českých. Učí se pak tito, z potřeby, německému onino českému jazyku; schwalně českou čeleď, a zwláště chůwu do služeb jednajíce. W besedách wzdělanců má tam jazyk německý nepochybně přewahu; w domácnosti? Kdož wí? — Jemu — původní české krwi, a kdyby, prý, do řeči naší se znal, i horliwému wlastenci (?) — je každý hned Němcem, kdo německy u nás mluwí.

znamenání; učenost, wyšší stojíc w pospolitém žiwotě swítí na cestu, ušlechťuje kroky, množí wěčným přiliwem a odliwem myšlének i wídí w obchodu se samými wzdělanci duševní síla; ta ale také nervus rerum gerendarum w mohútnější míře, než jinde po celém mocnářstwí. Nejsoutli to, přiteli, poupata nadějí tak sličná, že by diw byl, aby po prwním jarním záswitu bohatým kwětem nepukaly? Wídeň tedy jako střediště literního žiwota Utopií naswati za hřišné bych pokládal. — Ale snad se přehážeti wlády cé bátí? Ty, milý Bože! Též wláda, kterážto w obywatelstwu slowanském, wěrností nad jiné wynikajícím, swou nejpewnější podporu widí, ta že by městečka ku porodu a na kolébku toho dítka we swém sídelním místě nepřála?!...Tedy žádná Utopie.!! Nade wšecku nehostinnost nehostinský Betlem musí, nechtě domu, aspoň jeskyně přáti dítku božskému, a Wídeň snáší Franka, Wlacha, Reka, Madara, Wídeň hostinská nezapudí swých Slowanů. A hle, neblíží se již k tomu? Kolik slowanských knih oznamowalo se před málé lety ještě wídeňskými nowinami? Prečtěte nyní inteligenční list těch nowin, jaká to změna! A již? pracuje se tam o mluwnici wšeslowanské — není to wzájemnosti newyhnutedlná podhlawnice? Ještě polyglottní slownik slowanských národů Rakouského císařstwí, máse i přikrýwku; w zápětí přijdou i polyglottní literární nowiny — a wzájemnost wywinula ta se z lůna žiwota swé matky Slawy.

S Bohem budte a milujte

Swého F. J. S—a.

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List III.

Postilioni. První slowanská akademie w Praze.

(*Dokončení.*) Počínaje od hřebene Semerinku, jež jsme jednak pro množstwí napadlého sněhu, jednak pro powahu štyrských postilionů welmi loudawě. Hořejším Štyrskem poštou cestowati — wícekráte jsem to již zkusil — není nejpříjemnější wyražení! Postilion zdejší jest snad nejolemwnější w celém Rakouském mocnářstwí, jede jako hlemejžď, při wší lenosti na propitné hladowý co wlk a hrubý co pařez. Co do bezpečnosti nemiť nad českého postiliona! W rychlosti jižním, zwláště wlaským postilionům, ledwa který jiný se wyrowná. Wlaský postilion ještě tu pěknou wlastnost má, že obyčejně jízdecky ze sedla koně swé řídí. S těmi ubohými kočkami po rowných, jako mlat ubitých, silnicích tak litě jede, až nemohou konečně z místa. U prostřed silnice pak najednou zastawí, a když si byli poodechly, a tyran postilion mokrou houbu z kapsy wyndaw od ostruh zkrwacené boky jim umyl, počne ukrutenstwí znowa. Outlé snáší korutanští a krajinští postilioni s koňmi zacházeti, skoro pouhým stínem biče je řídíce a pobádajíce.

Promiň mi již tuto postilionskou episodu a, libo-li, w Mostu s námi w duchu posnídej. — Wlach cholerik, který z Glokníc s přítelem swým we zwláštním woze za námi jel, před Mostem již se ztratil. Daleko za Mostem teprwa dojel nás se swými již koňmi na lehkých saňkách, co blesk okolo nás ujížděje. S weselou twáří nás posledně pozdrawowal, i widěl jsem, že se proroctwí jeho wyplnilo, a že nás i s kurirem daleko předstihne. Hráz k železné dráze jsme až po samý Hradec wíce z očí neztratili.

We 4 hodiny odpoledne byli jsme w Hradci. Zde obědwáno. Kdybych si po Praze místo woliti měl, kdebych na několik let přebýwati chtěl, newím, zdalibych do Hradce štyrského nezabloudil. Město samo je roztomilé, okolí překrásné, a, což také se nesmí zapomenouti, mimo Čechy wec neznám wětší láce jako w Štyrském Hradci, a — Hradečanky jsou také roztomilé. Poobědwaw w hostinci w městě Terstu šel jsem na poštu po listu se optat, který jsme poste restante dostati měli. Mladý ouředník, s nímž jsem jednati měl, ledwa že mne zočil, místo odpowědi na mou otázku — zamlčew se na chwíli a očí se mne nespustiw, konečně po německu se tázal, zdali jsem kdy w Praze býwal? — »Dwanácte-li let wám postačí — řekl sem já — tedy sem owšem w Praze býwal.« »Newím — nemýlím-li se — alen — »I já bych wás, pane, znáti měl;« dím já. — »Nejste pan W—tko?« — Moje jméno je prawý talisman. Kdo je lehce newyslowí, wyzrazuje, že se nikdy ernatou slowanštinou nezanášel, a pak zdaleka wolám »Odi profanum vulgus!« Mladý ouředník ale tak lehýnce jazykem se po mém pahorkowitém příjmení swezl, jakoby májowé máslo byl polikal. »Musíme se znáti!« zkřiknu já, wida, jak rekowský peprnou zkouška přestál; a již jsem i přítele toho z dáwných dob poznal. Nebyloť ještě památky, že by se w Praze české akademie dáwati mohly. Byw jednou do německé priwátní akademie na Malé straně pozwán z spolu i požádán, abych německy deklamowal, já pod tou jedině wýminkou k německé deklamaci se podwolil, abych tu samu báseň i česky deklamowati směl. Byloť to owšem tenkráte ještě welmi lektiwé a chceš-li opowážliwé počínání, neboť slečinky a paničky a páni byli nejwíce lidé bon tónu; — audaces ale fortuna juvat — a takž zwítězil přirozený cit nad nepřirozenou kulturou a český překlad se líbil wíce než německý original. Při druhé akademii deklamowal jsem báseň z prawě wyšlého prwního swazku Rubešowých deklamowánek — deklamací česká zwítězila — slečinky, zapomenawše na dosawadní bon tón, sháněly se po opisu deklamowané básně, čemuž nakladatel »Deklamowánek« ochotně předešel, swazečky prawě wyšlé dámám rozdáwaje. Byly to blahé chwíle! W následujících akademiích již i české zpěwy započaly, slečinky samy české básně přednášely, ano i polsky a rusky se deklamowalo — slowem byla to mého wědomí prwní *slowanská*, arci priwátní akademie w naší tehdáž procitující Praze. Při těchto akademiích sem poznal i přítele, nyní ouředníka w Hradci. Mnoho bychme byli za doby minulé se rozpomínali, ale tatík Saturnus, nerozumě žertům, tak kwapem k předu utíkal, že jsem ledwa postačil ještě přátelské pozdrawení do tohoto listu pro Tebe zaobaliti. S Bohem!

Cizinci o Slowanech.

Na slowo wzatý anglický dějepisec Gibbon pronesl we swém obšírném díle »Klesání a pád římského císařstwí« o půwodu a národnosti slawného císaře a zákonodárce Justiniana diwné domínky. Známo wůbec, že císař Justinian, panowalý na začátku šestého století, byl rodem Slowan, a sice z nynějších Bulhar (wiz Šafaříka Starožitnosti str. 570.) — Gibbon, pojatý obwyklou u přespolních nechutí k Slowanstwu, a nepochybně o slowanském jazykosloví nic newěda, odwážil se bez rozpaků, Justiniana za Němce, wětwe gotické, wydati; ano směšným jmen překrucowáním zdání swé dokazowati usiloval. Dle zpráw wrstewníků bylo jméno císařowo jen překlad latinský půwodního barbarského nazwiska: Uprawda. Gibbon se táže směle: Není-liž to naše: Upright? t. j. německé aufrichtig? — Otec císařůw nazýwal se Iztok (jihoslowanské, naše wýtok čili wýchod, půwod); Gibbon newáhá německy to jméno wykládati: Iztok — Stock t. j. kmen, půwod. — Jméno matky Justinianowy Biglenica čili Wiglenica Gibbon též uwádí, ale bez wýkladu — nepochybně ho Němčina zde shola opustila. Římská čili wlastně carihradská čeleď dworská snadněji sobě pomohla, přetwořiwši to nazwisko na latinské: Vigilantia.

Učený šwédský professor Geijer we swém díle o dějinách staroběžé Skandinawie, wypravuje o znamenitém nálezu w sewerních Němcích. Wykopalať se totiž kamenná

modla, muže představující, k jehož nohoum pták se wine. Na podstáwce byl nápis, z něhož ale jenom jedno slowo čísti lze bylo, známé: Jestrab. Gaijer tu sochu hned za wýrobek staro-německé umělosti prohlásil, dowozuje, že Jestrab jiného nic neznačí, než Geist-Rabe; krkawec ducha. Risum teneatis amici!

W jednom ročníku časopisu »Karlsruher Unterhaltungsblätter« stojí následující zpráwa o Horwatech: »Horwáti, ač přísní u wykonáwání církewních obřadů, stojí na tuze nízkém stupni wzdělanosti i mrawnosti. Mluwa jejich jest podřečí maďarské, ale tak zpotwořené, že jim sami Maďaři nerozumějí.« — Tedy na nízkém stupni wzdělanosti? Kdož pak medle wzdělaným Francouzům a Němcům pomohl, když na ouplawici tak hustě mřeli? Bylo to w ruské wálce roku 1812, w letě. Pro nedostatek špíže ti wzácní wzdělanci ze západní Ewropy zelené klasy s polí jedli, načež jako mouchy pádali; jenom Horwáti zůstali žiwi a zdráwi. Wyšetřila se konečně příčina. Tito surowci slowanští nechtěli se podle příkladu wzdělaných pluků německých a francouzských tráwou žiwiti; nýbrž natrhawše polozralých klasů, zrna nad ohněm pražili, kamenami rozmleli, a ze získané pražmy jakouž takouž kaši sobě wařili, alespoň lidské potrawě podobnou. Wysoce wzdělané wojsko muselo pak střídawě do táboru horwatských pluků choditi, aby se tomu wtipnému kuchtění naučilo. Tolik o wzdělanosti. — Co se týká mrawnosti, nedostáwá se mně kriminalní statistiky, abych mrawní poměry obou zemí porownal; wíme ale, že nedáwno Horwáti owšem krwawé rozmíšky měli, awšak z důležitějších příčin, než krwe proliti we welkoknížetstwí Badenském se páchá; Horwáti, jsouce surowí, newraždí k wůli wolnému přístupu do lázenského bálu, jakož lonského roku práwě w Badensku w záležitosti Haber-Göllerowské spůsobem ohawným se dělo. Že Maďaři Horwátům nerozumějí, to je, bohužel, prawda; táto otázka se ale někde jinde rozhodne, nežli w listech německého časopisu.

M. F.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Pelhřimowa. **(Diwadlo. Zmrzlí. Kruh okolo měsíce.)** (Opozděno.) .... Ochotníci zdejší dostali zase wysokého dowolení na několik diwadelních her we prospěch ústawu pro chudé. Minulý měsíc počali hráti. Máme naději, že se jim snažení jejich dobře powede. — Při táni welikých sněhowých záwějí nalezlo se tady několik zmrzlých osob. — Dne 1. února měli jsme tu krásný úkaz na nebi, wečer od 9 hodin až do desáté. Nejstarší lidé něco takowého zde nepamatují. Widěli jsme totiž okolo měsíce kolo, 4—5 sáhů w průměru mající; šířka samého kola byla asi 2 lokte, a rozplýwalo se z wnitřku od barwy pomorančowé až do lesknawé bílé na objemu zewnějším. Měsíc byl jasný — prostora mezi ním a kolem skwělá, ostatní obloha jako záwojem obložena. A. K.

W Častolowicích prowozowali domácí diletanti w neděli dne 10. března Tylowa »Nalezence« k welkému potěšení hojně shromážděných diwáků. Potom se deklamowala »Chwála malých« a »Ženit nebo neženit,« deklamowánky Rubešowy.

W Kutné Hoře, jak se z dopisů přátelských dowídáme, počínají si diwadelní ochotníci o letošním postě welmi pilně, a hrají každou neděli. Mezi prowozowanými a ku hře připrawenými kusy jmenowán: Duch času, Pašerowé, Bělouši, Opička. —

BESEDY.

W nejnowějším románu jisté francouzské spisowatelky je řeč o paměti hodném wýrobku knihtiskařském — totiž o Králické biblí, tištěné roku 1379, tedy o padesáte a několik let dříwe, nežli Guttenberg prwní okusy umění swého wydal. — Omyl tento wytýká spisowatelce jistý německý časopis — a owšem ne bez práwa; zato ale powídá jeden z kollegů jeho, podáwaje w posledních swých číslech přehled nowočeské literatury, že mezi representanty nowého procitnutí jejího Puchmayer, Kamaryt, Marek, Hněwkowský a Rosenkranz náleží — potom že prý přichází satyrik Schneider, pak nadšení básníci Klicpera, Čelakowský, Chmelenský, Holy, Kolar, a konečně historikowé Jungmann, Šafařík a Palacký. — Také weliká známost wěcí našich — že ne? — a prowedená wychwálenou důkladností!

W jiném francouzském románu — Le Magnetiseur od F. Soulié — poznáwáme jistého německého barona, kterýž slowe Rhoden de Premitz. Je w Praze narozen, a potomek slawného hraběte Premitze, kterýž prý byl Prahu založil, a po němžto se až dosawade střewíc na starém králowském hradě schowáwá. — I tomu se posmíwají německé časopisy, prawíce, že k tomu trochu důwtipu potřebí, aby se w tom udání Libušin manžel »Premisl« a r. 1818 wystawené národní české Museum poznalo; sami ale přehlídli, že jejich Bechstein we swém romanu »Libušiné proroctwí« této arcikněžně dwě sestry přidělil, jménem Brela a Therba.

Lenau hodlá wydati opět swazek básní, kterýž bude obsahowati cyklus »Žižka«, z něhož posud obecenstwo dwě básně w rukou má.

Program.

We čtwrtek 21. března t. r. w 5 hodin wečír wystoupí chwalně známá pianistka Paulina Ryšawá w koncertu w sále Platejském. Wywolené kusy jsou:

1) Kwinteto pro piano, hoboj, klarinet, fagot a roh od Mozarta.

2) Arie z »Figarowa swatba« zpíwaná sl. E. Loosowou.

3) Variace nápěwu z »Don Juan« pro hoboj s průwodem piana od Gribela, přednášená prof. Bauerem.

4) Koncert do E od Herze, přednešen od koncertantky.

5) Píseň od Kittla.

6) Reminiscences de Norma, fantasie od Liszta, přednešená od koncertantky. R.

Nedáwno wyšly následující ilirské knihy, wšecky cirilštinou tištěné:

Zlatotworno selo, od Enrika Zschokkea. S němačkoga preveo Dimitrie Popović, djakon i učitelj Segedinski. U Segedinu 1843. 8. str, 159.

Korrespondencia iz Pariza, ili financialni i târgovački (kupecké) projekti od jednoga pitomca (chowance) sarbskoga praviteljstva (práwnictwí) U Beogradu 1843. 12. str. 142.

Narodne sârbské pripovědke, skupio i na svět isdao Athanazie Nikolić. Vtora sveska. U Beogradu 1843. 12. str. 135.

Volterova Zaira, ili zarobljeni Francuzi u kârstonosnim wojnama (křižáckých wálkách). Žalostna igra u 5 djejstvah. Prevedena Davidom Rašićem, pravoslovom. S dodatkom: Zbir raznih poljeznih stvarih (rozličných potřebných wěcí). U Novom Sadu 1843. 12 str. 102.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 35.
11. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

21. března
1844.

Časopis tento se we sklade Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, 1 s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Don Juan.

(*Dokončení.*)

Když odcházel Mozart ze škoušky, přikradl se za ním Stradecký, chytil ho na chodbě za kabát a řekl dobrosrdečně: »Já řku — nehněwejte se, welectěný pane Mozarte, že jsem zas jedenkráte rozwázal. To je tak můj zpropadený zwyk — a wy již wíte, že to tak nemyslím.«

A Mozart řekl také tak dobrosrdečně: »I můj zlatý mužínku, wždyť já se wám musím poděkowat, že jste mě učinil na tu zpropadenou chybu w notách pozorna. Ale prawda je také, že se může něco takowého zdwořile říci. No, budoucně budete zdwořilejší.«

Pan Nepomuk to slíbil, a oba se rozešli w pokoji a přátelstwí.

* * *

Tak se přiblížil den před prwním prowozením Don-Juana, a Mozart neměl ještě uwertúru hotowou — ba ani začatou. Ředitel byl w ouzkostech — prosil, napomínal — Mozartowi přátelé dostáwali strach — on se jim ale smál a řekl konečně: »Dnes odpoledne ji napíši.« Ale odpoledne nepsal, nýbrž wyjel si za bránu.

Tu si začal Quardasoni zoufati. — »Uwidíte — ono to nepůjde!« bědowal přitom — »ono to nemůže jít!« — a posílal posla za poslem do wšech čtyr uhlů swěta, a wšak nadarmo! Po Mozartowi nebylo nikde památky, a Strohbach začal již mluwiti, že zejtra w nejhorším případu uwertúru z Idomena hráti dá.

Nebylo daleko do půlnoci — tu teprwa zastawil se kočár s Mozartem u jeho obydlí. Rozčilený nawracel se z weselé společnosti. Přátelé, w čele ubohý direktor, ho ještě očekáwali; i shrnuli se okolo něho, bědujíce, napomínajíce. On ale skočil mezi ně se smíchem.

»Teď mě nechte — teď to půjde!« — I zawřel za sebou dwéře, sedl si ke stolu a začal psáti; ale w několika okamženích zase wyskočil, zawolal swou roztomilou manželku a řekl k ní: »Ono to ještě nejde! Musím se trochu položit! Za hodinu mě probuď a pak mi udělej trochu punče!« —

S těmi slowy položil se w šatech na lože. — Manželka připrawila zatím punč a přistoupila za hodinu k loži, chtíc Mozarta zbudit; ten ale spal tak líbezně, že si nemohla srdce dodati, aby ho byla zbudila. Nechala ho tedy ještě hodinu spáti; pak ho ale musila zbuditi — i učinila to.

Mozart si mnul oči, protáhl se — potom přisedl ke stolu a začal psáti dále.

Manželka se posadila wedle něho, naléwala mu oblíbený nápoj a jala se roztomilé pohádky, weselé kousky i strašliwé historie powídat. Mozart se smál — a jsa pln skwostného rozmaru bez ustání psal. Ráno po sedmé hodině ležela před ním uwertúra hotowa.

Záwrat pojímal Mozart, když od stolu powstáwal, a sotwa se udržel na nohou.

»Tenkrát to šlo« — prawil temně do sebe — »ale podruhé toho nezkusím.« A hned se obebral na lože.

W osm hodin přišli objednaní opisowači pro partituru, aby co nejrychleji hlasy rozepsali. Zdrželi se s tím ale tak dlouho, že se nemohlo předstawení dříwe až we čtwrt na osm začíti. — Ještě říkaje mokré a plny posejpátka roznášely a kladly se partesy na pulpity.

Před početím stáli členowé orkestru ještě na jewišti w rozmanitém howoru.

»Milí pánowé!« wstoupil mezi ně Mozart — »na uwerturu nemohli jsme zkoušku držeti; ale já wím předobře, nač se s wámi odwážiti mohu — a protož jen s Pánem Bohem! wšak ono to půjde!«

Powěst o podiwném powstání uwertury byla se owšem kwapně mezi obecenstwem roznesla.

Očekáwání wystoupilo tedy nanejwejš — a když konečně Mozart do orkestru wešel, byl od přeplněného diwadla hřmícím: Bravo! a potleskem přiwítán. On se hluboce uklonil — chopil se rafije, dal znamení — a jako hřímání a znění trub k poslednímu soudu, zawzněly prwní akkordy hrůzošumiwého andanta. Statný orkestr, prowedl je i s následným allegrem pln nadšení — a když uwertura umlkla, nechtělo pochwalné jásání obecenstwa ani přestati.

»Několik not padlo sice pod pulpity,« řekl Mozart mezi introdukci usměwawě — »ale w celku šla uwertura dobře.«

Jak se napotom délkou celé zpěwohry pochwala obecenstwa zmáhala, a jaké obliby genialní tento wýtwor od swého prwního představení dne 4. listopadu 1787 — až podnes před každým wzdělaným obecenstwem dochází: to wí celý swět.

Obyčeje slezských rolníků při ženění.

(*Dokončení.*)

Oddawky skrze rodiče.

Dcerka pojata proudem pocitů béře ruku otcowskou do swé, celuje a skrápí ji slzami wděčnými, děkuje za otcowu dobrotu a lásku. Potom se obrací k dobré matce, wrhne se jí na drahou šíji, lká, prosí, děkuje, až do ustání w pláči i do rozčilení swatebníků, kteří sobě oči utírají, a ti, co jsou náružiwější, i polohlasně poštkáwají. — Za tím rodiče w rozčilenosti zmírnějí dceru swou a žehnají ženicha, slowy laskawými za swého zetě ho přijímajíce — otec dceru swou za ruku bere, a ji zeti přijatému odwádí, oddáwá s doloženou žádostí, aby s ní šetrně zacházel, trpěliwým byl, jí neubližel a w chybách i poklescích ji powlowně a laskawě naprawowal. — Ženich mladuchu swou přijímá, otci i matce za wychowání její a za důwěru, s kterou mu ji dali, děkuje i laskawé s ní nakládání a milostiwou šetrnost newěstě slibuje. — Hnou se k odchodu; mladucha s družičkou a swatkou sedá na přední wůz se čtyrmi koni, — hudebníci na druhém woze hudbou se již ozýwají a hlučí, ženich s družbou na koních se wznášejí, wozatajowé práskají, wozy w pohyb se trhnou, místa čerstwě opouštějí; — swatba do kostela odjela.

Oddawky čili zdawky w kostele

(*Sluby*)

nebuďtež spolupředmětem mrawoličného obrazce tohoto, představujícího jistou wzdělanost wesnického slowanského lidu, pod Beskydy slezkými bytujícího. Kde w obcowání a zláště tak hlučné, jako při ženění, wdáwání a swatbách, wšecko swým pořádným a střídawým krokem jde, tam jistá wzdělanost, aspoň wesnická, se projewuje. — W kostele tedy tím wic; to se rozumí.

Nyní čekáme oddaných mladých dwou lidí w domě ženichowě nebo newěstině dle té určitosti, že po odbyté hostině jinam se wystěhují. Swatba tedy se wrací z kostela k těm rodičům, u kterých oddaní nezůstanou. Jestli se manžel k ženě přiženil, k jeho otci z kostela přicházejí; aby tu prwní hostina po oddawkách držána byla. W tom případu přiwádí starosta mladou ženu a představuje ji rodičům mladého muže. Načež ona prosí, aby ji za swou newěstu laskawě přijali, ona že ze swé strany rodiče swého muže bude ctít a sobě wážiti. Na to rodiče jewí radost, že ji za newěstu dostali, domlouwajíce, aby k nim jako k rodičům důwěru a přichylnost měla, a při tom ji w práwa newěstám wykázaná uměstují. — Ucta se počíná; hostům podáwají se koláče; častujíť se piwem a kořalkou, potom i do hospody na tanec se chystají. — Odtamtud o půlnoci k jídlu, ježto obědem sluje, se wracejí. W tu dobu newěstu w komoře óčepují, kteráž odtud wyšlá za stolem při hostině prwní místo zasedá. Sedají i druzí. Snášejí se jídla. A poněwadž je w obyčeji newěstě na čepec skládati, tedy takowou sbírku konají tak, že mladá žena, z komory očepená wyšedší, u prostřed jízby na židli usedne, a weselníci přejíce jí wšeho štěstí, a stroj i ozdobu čepcowu wychwalujíce, na lůno jí peněžné dárky dáwají, nebo i později při stole talíř koluje a dary od hostů se sbírají, které mladé žínce odwedeny býwají. — K ránu nebo za zábřeskem slunečního swětla, i w zimním čase, odwážejí nowomanžely do domu, jenž obýwat mají. — A w ten čas, jestli žena k muži se stěhuje, truhlu a peřiny její se zpěwem a hudbou wezou. Tam jim rány střelné w ústrety houkají, a tu i onde zase šňura cestu zatahuje. Newěsta, jsou-li zde teprwa rodiče mužowi, těmto se poroučí a o laskawé přijetí swé osoby co nejlépe prosí. — Býwá přijata, a w práwa swá usazena. Pak i tu zase hostina, kwas, ples, před jehož ukončením na kuchařky a jejich opařené, opálené, raněné a zmožené ruce skladka peněžná se působí. — Tanec swatební, w hospodě odbýwaný až do bílého rána, ukončuje plesy.

J. Winkler.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Berauna. (**Diwadlo.**) Ačkoli se powěst byla roznesla, že w postě každou neděli diwadlo hráti se bude, předce nám dne 10. března diwadelní náwěští tu neočekáwanou zpráwu podalo, že se toho dne poslední představení, totiž »Husité u Naumburku,« dáwati bude. Naše školní budowa totižto jest od c. k. krajského měřiče za tak sešlou prohlášena, že každou hodinu sesutím hrozí, a jelikož nikde w městě tak přiměřeného místa pro školy nalezeno býti nemohlo, přestěhují se školy na ten čas, pokud se jiná budowa newystawí (což se dle mého zdání pod 10 let sotwa stane) do nynějšího diwadla. — Smutněji byla by nás tato zpráwa dojala, kdybychom se tou nadějí nekojili, že oučinliwý p. Nechanický, diwadla našeho horliwě se ujaw, brzo jedno z dwou w městě našem tak wýborně k oučelu tomuto se hodících míst, wywolí a obnowenou statečností w záměru swém dále pokročí. — Co se představení samého týče, musím upřímně wyznati, že jsem ještě nikdy nic tak zdařilého na prknech našich nespatřil. Korunou dnešního přestawení byla opět Berta (paní Podstatná). Jí po boku největší chwály Wolf (p. Seydl) si wydobyl, tak že oba hlučně wywoláni byli. P. Barzal, měšťanostu wýborně představil, jakož i p. Eber, prwního radního zdárně představil. Oběma těmto přísluší zwláštní chwála za čistou, prawidelnou mluwu, kterouž by i mnohému herci na pražském diwadle za wzor sloužiti mohli. Neméně i setníci Husitů chwalně si počínali a rowněž se swým wůdcem Prokopem (panem Malickým) sprawedliwé pochwaly došli. Slowem: wšickni herci úlohám swým za dost učiniwše, wýborně si počínali. Zpěwy opět jako poprwé dobře wypadly a wůbec se líbily. Náwštěwa, ač nezdála se tuze četná, předce pokladnici tak naplnila, že po zaplacení útrat hezká částka dobročinnému oučelu se uložila. M—cký.

Z Příbrami. (**Diwadlo.**) Několika horliwým wlastencům a pěstitelům Thalie podařilo se letošního času postního diwadelní zábawu nám připrawiti. Obzwláštní zásluhu wydobyli sobě p. E—r a p. H—n, kteří neunawně o to pečowali, aby w jazyku národním několik zdařilých kusů nám se podati mohlo. Snad se wám to zdá welmi směšné, jak by w českém městě, jako jest Příbram, české diwadlo s mnohými nesnázemi zápasiti musilo? Wšak — bohužel — národní smýšlení zde průchodu swého ještě nenašlo; — arciť je zde měšťanstwo pouze české, hawířů ale množstwí docela německých, i wyšší úředníci jejich jsou buď pouzí Němci, buď k nim se počítají, pročež dá se od nich jen menšího účastenstwí na této dobré a chwalitebné wěci očekáwati. — Začátek letošních několika představení učinil se dne 10. března weselohrami: »Dwa přátelé a jediný kabát« a »Prostota wenkowská.« Hrálo se k dobročinnému účelu a nade wše očekáwání wýborně, tak že celé představení mistrně se podařilo; obzwláštně wyznamenali se: p. E—r (w Lokýtku a w Dr. Brumle) p. H—n (w Karlu Klenowským a we Wilému) p. K-p-a (w Césaru), jakož i panna H. (w Sabince) hlučný smích, ještě wšak hlučnější tleskání celou hru prowázelo; naposledy wšak wšickni na důkaz wšeobecné obliby wywoláni děkowati se musili. Po každém jednání horliwí zdejší p. učitelowé z hlawní školy přednášeli wýborně uwertury z nejoblíbenějších oper, jakož: z Don Juana, Figara atd., při kteréž příležitosti p. Fr. se wyznamenal.—Díky wám, pánowé, za tento příjemně ztráwený wečer! — Zůstáwá nám jenom ještě přání, abyste nám častěji podobného wyražení popřáli, a pak abyste sál, w kterém diwadlo stojí, rozšířiti mohli; neboť pro to množstwí diwáků nepostačil, a mnohý musil se wrátit, nemoha později do wnitřku přijíti. L....

BESEDY.

Anglický wýborný časopis »Foreign and quartely review« podáwá we swém čtwrtletním swazku w měs. Říjnu roku 1843 stručný přehled dějin knížetstwí Srbského až do nejnowějších časů. S welmi řídkou u cizozemců nestranností a uznalostí Slowanům mezi nejšlechetnějšími národy člowěčenstwa místo se wykazuje. Srbowé jsou tam nazwáni: »Jedna z nejwelebnějších wětwí wznešeného kmene slowanského;« a pp. Vučić a Putronjević z rouhawých wýčitek cizinců osprawedlněni jsou. Že oba tito mužowé wlasti swé nad míru se zawděčili, dokazuje wšeobecný nářek, ježto je u wyhnanstwí wyprowázel; i sám kníže nynější zásluhy jejich uznáwá, a jim wlastní rukou dopisuje. Nadřečenému článku w anglickém časopisu připojena jest mappa národopisná, okazujíc meze jazyka ilirského i polského — wěrně podle páně Šafaříkowa zeměwidu zhotowena. F.

»Wspomnienia Wielkopolski« w Poznani 1843 podáwá w II. dílu zpráwu o artezské studni, jenž se we Wschowie od nepamětných časů nalézá, wyhazujíc ze sebe pramen wody na $3^1/_2$ palce silný osm střewíců nad powrch ulice.

Rozmanité jsou náhledy o twrdosti jazyku a jmen. Amerikánský jeden časopis wyprawuje, že w Nowém Yorku (kdežto se asi 40000 německých wystěhowanců bawí) Němec přebýwá tak twrdého jména, že pokaždé, když se podpíše, ocelowé péro zkazí.

W posledních dnech měsíce ledna w dolních Rakousích, a sice we čtwrti pod wídenským lesem na třech rozdílných místech ohromné spousty sněhu s wrcholů hor se swaliwše, weliké škody nadělaly. Jedna strhla se s hory »Bleibüchsen« řečené, a pobrawši přes 600 klad se žlabu, který pro spouštění dříwí zřízen jest, přiwalila se až k samému klášternímu údolí u Guttenšteinu. Druhá se sesypala w obci Schwarzau a porouchawši jednu chalupu zachwátila při ní krawiny, w nichž tou pohromou 22 kusů howězího dobytka zahynulo. Třetí se spustila blízko průplawu Huebnerowa na štyrském pomezí, a pohltiwše chalupu, 13 osob za žiwa pohřebila. Podobné příběhy slýcháme z Alpů tyrolských a šwejcarských; ale za paměti lidské takowé pohromy w samém okolí Wídně se nestaly. Nejwyšší hora w tom kraji jest Sněžník 6700 střewíců wysoký, k jehož patě totiž do Gloknice železnice za tři hodiny cestujícího z Wídně unáší. F.

Londýn, to nejlidnatější město na zemské kouli po čet swých obywatelů w posledních čtyrydcíti letech zdwojnásobnil. Má nyní wíce než 1,900.000 duší — roku 1845 jich budou dwa miliony. Řada domů od západu k wýchodu jest wíce než míli dlouhá, a téměř míli od sewern k jihu — rownou čárou, do níž se ani newtěsná množstwí okolních míst, s městem samým w jednu spoustu splýwajících. Obsahuje 100.000 obydlených domů, w jichž polowici krámy se nacházejí. Jest také nejhlučnější přístaw; roku 1840 bylo zde 2950 korábů co domácích zapsáno w ouřadě přístawném, na nichž 32000 plawců wýžiwu swou mělo, mimo ty připlawilo se sem nadřečeného roku z rozličných končin Anglicka a Škotska 23.371 korábů, z Irska 907, z anglických zámorských osad 1683, z cizích zemí pak 2355. Oulrnkem námorský obchod toho obrowského města roku 1840 zaměstnal 28.316 korábů.

Na několik mil okolo města polí není, wšudy jen zahrady s potřebnými zeleninami, a mnohá sta jiter země zaujímají skleněné přikrowy na wzácnější waříwo. Na dobytčím trhu prodalo se wloni 1,403.466 skopců a 183000 wolů. Z ciziny se přiwezlo 70,000.000 wajec, ač se jich mnoho milionů w okolí wylíhá a do hlawního města prodá; 12000 kraw w městě chowaných jen z té částky mlé-

kem opatřuje, nejwíce se doważí owšem z wenku; máslo nejwíce z pastew tučných Nizozemska se doplawují, slaniny a wepřowina z Irska. Jenom pro domácí potřebu w Londýně ročně dwa miliony wěder piwa se waří, dlažba stojí ročně dwa miliony zlatých stř. a kanály (průliwy) čtyry miliony. W Londýně se stýkají železné dráhy ouhrnkem 200 mil dlouhé, jichž stawba 470 milionů zl. stř. stála; hospod a kafíren jest 6000; diwadel dwadcet. Pární lodi poskytují denně místa pro 10.000 cestujících, 70,000.000 listů králowská pošta ročně přijímá a rozesílá; a summa peněz od bankérů londýnských w roce 1841 wyplacených, obnášela 750 milionů zl. stř.

Náwěští.

Milowníkům hudby w známost uwádíme, že druhý koncert konserwatoria držán bude 24. března o polednách w sále Žofínském a ne jak na rozích stálo w Platejse.

Jeho C. K. Wýsost arciwéwoda Karel, jenž od mnoha let co spoluoud ústawu tomu k welké cti slouží, a Jeho C. K. Wýsost arciwéwoda Štěpán, kterýž protektorat tohoto ústawu nejmilostiwěji přijmouti ráčil, koncert ten (jak doslýcháme) swou přítomností milostiwě poctějí.

Program oznamuje symfonii od Beethovena, duo pro housle od Kaliwody, koncertino pro roh od Fűchsa, jednu skladbu pro klarinet a uwerturu od Gade-ho.

Literatura.

Pomněnky na rok 1844. Obsahují báseň nadepsanou: »1844« a noweletku: **Sestry.** Obraz z domácího żiwota od J. K. *Tyla.* Str. VI a 61 we 32. s dwěma rytinkama. W Praze 1844, tiskem a we skladu Jar. Pospíšila. — (Ceny: podlé rozdílnosti wazby, 24, 15, 12 a 10 kr. stř.)

Po několik let přinášejí naše společenské bály sličné dárky našim kráskám, wýtečné obsahem i zewnitřní okrasou. I letošního roku dostala se nám do rukou skwostná knížečka. Takowýmto způsobem doufáme zroste w několika letech pěkná galerie, a zajisté že pohled našich wážných paní a milostných panen na toaletu zbudí znowu radostné upamatowání na blaženě strawené wečery. — Obsah letošních Pomněnek nás nemálo překwapil: předstawuje nám totiž sceny z doby prwního českého bálu, nakreslené od Tyla. Jak se p. spisowatel w líčení domácího żiwota i wšelikých jeho stránek zná, každému jest powědomo, a kdo letošní Pomněnky do ruky weznie, zaplesá radostí, — citliwé srdce ponoří se do swatyň je owládajících; neboť není to wýbuch diwé fantasie, při němžto wás zimnice popadá, když čtete o krkolomných hrdinách, w nichžto sobě mnozí zahraniční romantikowé tak nerázně libují; p. spisowatel má jiná pouta, jimiž wiže; jeho láska jest trpící, láskou k wlasti zanícené srdce, a tomu neodoláte; máť také swé daemony, ale ti nejsou tak hrůzní jako když z Notre-Damu padá, w letu se zachytne, zůstane wězet, a opět po něm weta. Děj w »Sestrách« se utěšeně zaplítá — wy s osobami doufáte, trnete jak as osud kostky hodí. Tak nam tento obrázek maluje soukromnou rodinu; koketerii několika díwek, a jednu opuštěnou duši, plnou jemného citu a lásky k wlasti. Cecilie jest opowrhowaná a nepoznaná — její duše plápolá swatým ohněm, slabá ale stojí u prostřed swých domácích, jimžto její powolnost a oddanost úplnou nad ní wládu ponecháwá, až konečně tomu uwykla a myslí, že to jinak býti nemůže. Hradecký, mladý práwník, miluje sestru její Emilii, díwku wášniwou a dle tónu swěta uhlazenou; on miluje wšak i wlast, a milenka nemá téměř jiného citu nežli pro swou samolibost, ona jej miluje hlawně jen že w něm widí swé budoucí zaopatření, a jak si bude na paničku hrát; — a tímto způsobem wine se děj dál a dále, až Hradecký, prwní láskou zaslepený do útroby milenky swé nahlídne — spolu poznáá i Cecilii w celé její ušlechtilosti a láskou k ní zahoří. — Ona jej miluje, ale swatým citem, kterýž je oba k wlasti wiže; ona nechce rušiti blaho sestry swé. — Tímto způsobem wás uwádí spisowatel w okrslek celé rodiny, jeho uhlazená, lehká řeč opanuje wás swým kouzlem, a když dočítáte, zůstane we wás jiskra, kteráž podobný oheň roznítí.

Letošní Pomněnky jsou ozdobeny podobiznou J. Cis. Wýs. arciknížete Štěpána, kreslenou od Šíra a rytou od Döblera, a wiňetkou kreslenou od Hellicha, rytou od Rybičky, oboje welmi zdařilé, jakož i ouprawa tiskařská, i slušná wazba. A tak nezbýwá nic než přáti, aby se hojně w rukou našich spanilých čtenářek i čtenářů nalézaly.

Matice ilirská w Záhřebu we shromáždění oudů dne 11. ledna 1844 rokowala o wyjití slawné hrdinské básně »Osman« od slowůtného Gunduliće. Že tato báseň nákladem řečené matice se wydá, již dáwno ustanoweno; tázali se tedy pp. údowé, proč se konečným wydáním likná? — Pan Věkoslav Babukić, tajemník společnosti národní čitarny, osprawedlnil toto opoždění důkladně. Prací pp. bratří Antonína i Ivana Mažuraniće přidá se k té básni úplný slowníček wšech slow w básni té se nacházejících; tím se ta witězoslawná swatyně slowesnosti a básnířstwí horwatského každému Slowanu přístupnou stane. Báseň sama zoujímá 23 archů; slowník, 7 archů wynášející, jest až do písmenky P již tištěn. Celé dílo přijde na 30 archů.

Pan Ivan Katalinić w Splětu (Spalatro) w Dalmacii wydaw dříwe děje králowstwí dalmatského wlaským jazykem, tentýž ważný a důležitý předmět jazykem domácím sepsal, k poučení Dalmatů a wšech Slowanů wůbec, jak sám prawí. Není to pouhý překlad, nýbrž práce o sobě, obnážejíc 24 archů tištěných, na dwa swazky rozdělených. Cena obou swazků dohromady jest 2 zl. stř. Wěčná škoda, že i ta znamenitá kniha tištěna bude starým urážliwým a odstrašujícím prawopisem dalmatským. O Dalmatech se může práwem říci: »Video meliora, proboque — deteriora sequor.« Mají skwělý příklad Horwátů blízko na očích; w literatuře walně pokračují, ale o wzájemnost takměř ani za mák nedbají.

U Reichardta, knihtiskaře a knihkupce w Kyseku (Güns) w Uhrách k tisku se chystá přírodopis pro lid na Slowensku, sestawen od p. Kadawého, rektora slowenské školy w Pešti. Bude tištěn frakturou.

Pan Stojan Jovanović we Widni wydal (u wdowy Wenediktowy) francouzskou mluwnici pro jihoslowanský národ we dwou dílech. Tištěna jest cirilštinou. Cena 1 zl. stř.

Pan Ivan Havlíček swé čtenářstwo ilirské k předplacení na nowou knihu obsahu zábawného, již w unoru b. r. wydá. Jest to jak se zdá noworočenka pod titulem: Iskra. Osm rytin, kroje jihoslowanské předstawujících, k ozbobě té knize sloužiti bude. Cena předplatní jest 1 zl. stř.

M. F.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 36.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

23. března 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních auřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Čtwero weršů.

Tři léta wlády upewnily mocnost paní z Pompadouru. Tato zběhlá pletichářka opanowala malátnou a zkaženou mysl Ludwíka XV. tak, že se stala nejwyšší rozsudkyní nad osudem Francouzska. Nejwyšší hlawy skláněly se před ní; dwořané žebrali nejponíženěji o milostiwý usměw, co o nějakou milost. Nebylo pánů ani kněžiců, byť i sebe hrdějších na swé předky a hodnosti, kteří by se byli nepachtili po cti, aby této přemocné faworitce z rána swé služby složili.

Plná míra nestydatosti z jedné strany a z druhé tolik opowážliwosti — to wše zwýšilo newoli lidu a jeho opowržení; ale kletby měst nenalezly w palácech žádného ohlasu. Ačkoli nenáwisť w srdcích bouřila, dusili předce bázeň a choulostiwost wýbuch její. A wšak nápadné neštěstí ministra Maurepa a zmizení paní Sauveové, kteráž wéwodowi z Bourgognu pochlebowawši, do wěčných wězení Bastilly odsouzena byla pro zločin uražené favority; byly příklady dosti whodné, aby strach několika méně bázliwých zbudily. —

Jednoho dne roku 1748 stalo se welké pobouření we Versaillu. Bylo tu jen bledé a polekané twáře widěti; wšech oči hleděli k zemi, wšech mluwa umlkala w němém mlčení.

Byloť na tom, dáti zpráwu o uzawření hanebného pokoje s Anglickem; ale opletawí dwořané nepřipouštěli si k srdci takowouto maličkost; neboť což jim záleželo na cti a blahu Francouzka?

Docela jiná bylať příčina zármutku a nesnáze této urozené tlupy. Byloť se stalo strašliwé uražení majestátu. W nesčíslných wýtiscích kolowalo totiž mezi lidem čtwero weršů, složených na Ludwíka a paní z Pompadouru. Za nic nebylo by se to powažowalo, kdyby se byl básník spokojil, jen mocnáře pohaněti; neb Ludwík byl s milostí swou tuze laciný a swých necností tuze si wědom, aby byl neodpustil těm, kteří mu uctu odepřeli; wšak majestátu jeho milenky se dotknouti byl zločin, jenž nezasluhowal odpustku.

Hrdá markéska, jejíž wztek žádného cíle neznal, přislíbila 20000 liwrů a swou wšemohoucí podporu tomu, jenž by winíka prozradil, pohroziwši spolu králi, že od něho odejde, pakli se newynasnaží, aby jí co nejskwělejší zadostučinění způsobil.

Žádost po slíbené mzdě a milosti králowě wehnala ctižádost zemanstwa do nejrozčilenějšího zápalu; ale wšeliké pátrání a slídění zůstáwalo marné. Milostnice dlouhým wábáním rozjitřena wyznala trpce, že se tomu welice diwí, že w tak malém hloučku dwořanů ani jedinké wtipné hlawy nalezti nelze. —

W předsíni králowské bylo četné shromáždění důstojníků a šlechticů, hlučně rozpráwějících o této zlopowěstné udalosti; mysle se rozpalowaly, a nenáwist ustupowala jen strašliwým kletbám na winilce. Jedinký člowěk nebral podílu w tomto wšeobecném hluku. Bylť to pan z R..., maltézský rytíř a poručík u králowské stráže. Jeho postawa zbudila podezření u Bineta, králowa komorníka, a otce paní z Pompadouru, jsoucího zde na zwědách.

»Přisámbůh, pánowé!« řekl tento, »wy se tu pachtíte, swůj hněw na čtwero weršů wychrliti, z nichžto předc jen tři trestu hodni jsou. Skladatel tohoto obrowského díla chtěl se tušim spíše zalíbiti nežli uraziti.«

Wšeobecný smích zawzněl po těchto slowech. Jen pan z R... se nesmál; ouskočnému Binetu to neušlo; načež tento dále pokračowal: »Abych ale nečinil křiwdu, wyznáwám, že tyto čtyry werše wýminky zasluhují; jsouť prawidelné, uhlazené, blesknawé a plné wtipu, jen jedinkou chybu majíce, totiž, že z Voltaira ukradeny jsou.«

»»To je lež!«« zwolal pán z R..., jehož samolibost tomuto nápadu podlehla.

»Wyť jste w soudu uhodnější nežli já, pane z R..., neníť pochyby že jsem se mejlil.«

Pan z R... byl tuze zaražen, aby byl odpowěděl; ostatně uwážiw na mysli wšemožné následky swé náhlosti, dobře nahlížel, že by twrdošijnost položení jeho jen zhoršiti mohla.

Binet tajně ze síně se wytratil; howor na chwilku ochabnuw, nabyl brzy na to jiného směru. Dwě hodiny po tomto wýjewu bylo widěti, an přicházel policejní komisar se čtyrmi muži.

»Pánowé,« promluwil tento, — »který z wás je pan z R...?«

»Já,« řekl poručík. »Co se líbí?«

»We jmenu krále, zemane, žádám o wáš kord.«

Mladý muž, začerwenaw se hanbou a wztekem, uposlechl, ne bez wáhání, promluwě na to: »Je toto wšecko, co wám rozkázáno bylo?«

»Mimo to mám rozkaz waší osoby se zmocniti.«

»Z čeho jsem obwiněn?«

»Ze zločinu uraženého majestátu.«

»A na jaký důkaz podpírá se toto obwinění?«

»Na důkaz, kterýž nemůžete zapírati!« zwolal Binet, wběhnuw do sálu s papírem w ruce — »na tento list! — hle, znáte jej?«

Šlechtic swěsil hlawu, neodpowěděw ani slowa. — Lstiwý komorník byl totiž wyslídiw wtipného básníka potupných čtyrech weršů, odešel, ouředníkem prowázen, do obydlí pana z R..., kde jeho wěci prohlížeje ony werše w rukopisu oprawowaném nalezl. »Konejte swou powinnost,« promluwil Binet k desátníkowi.

Nato hned obstoupili pochopowé uwězněnce, kterýž w sobě powzdech udusiw, mlčky swých rukou proti ním wztáhl, ježto ale swázati žádný se neopowážil. Poštowský wůz přijel proň, prowázený četným shlukem šlechticů, čekajících u zámeckých mříží. Wystoupiw wězeň na wůz, a twáří se k desátníku obrátiw: »Kam mne powezete?« zeptal se ho.

»Do twrze Swato-Michalské.«

Twrz Swato-Michalská je smutná a pustá skála, otočená písčinami a chrastím. Černé a sesuté zdi, wůkol ní se táhnoucí, poskytowaly smutný pohled, tak že by bylo whodněji býwalo, jí twrzí ďábelskou nazwati, an powěrečná bázliwost tamějších obywatelů bez toho dost měla co wyprawowati o příšerném widění, kteréž prý tam několikrát byla spatřila, ačkoliw to jindy Bohu zaswěcený klášter býwal.

W hlubině auzkého, tmawého a smrdutého sklepa nacházela se klec ze čtwerhranných želez, příliš nízká a ouzká, aby se byl wězeň w ní z příma postawiti, neb oudy protáhnouti mohl. Do té byl zeman zabedněn; neb tak poručil nejmilostiwější Ludwík. Bylať ona těsnější než rakew, jelikož tato aspoň podle mrtwoly dělána býwá, kterouž do sebe přijmouti má.

Rok byl uplynul, aniž byl wězeň jiné twáře widěl krom žalářníka, jenž mu každé ráno potrawu podle klece stawěl: an tu jednoho dne welkým hřmotem kroků a záwor ze sna probuzen byl. Člowěk jakýsi přiblížiw se k němu, šeptal mu do ucha: »Zemane, přicházím, abych wám oswobození waše ohlásil.«

»O! kdož jste wy?« zwolal ubohý, »jenž milostiwého účastenstwí se mnou máte, an celý swět na mne zapomenul? zjewte mi swé jméno, abych je na wěky do swého srdce wryl!«

»Jsem Binet.«

»Binet? — — — ah! ano, pamatujiť se,« opáčil zeman u wytržení. — »Binet, pochop Pompadourky, Binet, ten nestydatec, kterýž mne udal, a kterýž přichází k mému neštěstí se wysmát?«

»Jsemť otec té, kteráž wás tak ukrutně utejrala, a která swoluje, wás dnes propustit.«

»Mne propustit! ona — Pompadourka!«

»Ona sama.«

»A na kterou wýminku klade wykoupení mé? — neboť bláznostwím bylo by, na její lidskost wěřiti.«

»Pouze na jednu: chce, abyste o její milost poprosil.«

»Jí?«

»Není-li to ona, kterouž jste urazil?«

»Prositi o milost fawority — já? nikdy! Spíše tisícerou smrt, než takowouto hanbu.«

»S Bohem tedy, zemane,« doložil Binet; odcházeje ale bublal: »My se brzy uhlídáme.«

Ani prosby maltézského řádu, ani slze zarmoucené rodiny nebyly w stawu ukojiti ctižádost wšewládné Pompadourky. Železná klec se otewřela teprw po uběhnutí sedmi roků! Nikoli snad aby wězeň na swobodu wyšel, nýbrž aby žalářníkům wězení de Pierre en Cise odewzdán byl, kdež aspoň swé oudy protáhnouti a trochu znowa obžiwnouti mohl. Fawořita, bojíc se, žeby mohla smrt její oběť uchwátit, powažowala tuto ostražitost za potřebnou.

Zlopowěstný Binet, mrzut nad mnohými marnými pokusy, nawštíwil šlechtice w jeho nowém wězeni, chtěje tentokrát s ním bez swědků mluwiti.

Ubohý byl swým neštěstím cele otupen, jeho rozum tolika utrpením byl zeslabnul, a srdce jeho wší síly zbaweno; i nenáwist a hněw na půwodce swých strastí byly w něm wymřely. On netušil příčinu náwštěwy této; ale když Binet z jeho wězení wyšel, bylo widěti, že jeho obličej radostí zářil.

* * *

W saloně paní z Pompadouru, kdežto se wšechen dwůr shromážděn nacházel, bylo jednoho wečera zříti člowěka, bledého, jako příšera, hubeného, wyzáblého těla, na jehož hlawě se ledwa několik bílých wlásků pohybowalo, a jehož skřiwené plece sotwa tíži třesoucí-se hlawy udržowaly. Když byl do prostřed sálu postoupil, wstala markéska, podala mu ruku, již on křečowitě uchopiw, na swé rty přitiskl, bublaje přitom několik nesrozumitelných slow.

»Představujiť wám zde pana z R...,« promluwila na to paní z Pompadouru k shromáždění, »jenž přišel, aby milosti mé swou wděčnou uctu wzdal.«

Nebylo na tom dosti, že faworitka množstwím utrpení zničila muže, kterýž byl její pýchu urazil; ale aby se její msta docela nasytila, musel se jí ještě weřejně pokořiti. Wítězoslávwa její byla úplna.

Zeman ale, nenáwistí a smutkem uchwácen, odejel několik dní na to na ostrow Maltu. Nikdy wíce nebylo o něm slyšeti.

Dle francouzského.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (Diwadlo a dobročinné ustawy.) Po radowánkách masopustních, kteréžto zde nejen pod jmenem — známých již a w dobré powěsti udržených — kasín, nýbrž i bálů od spolku městských ostrostřelců měšťanských dáwány byly, z nichž owšem bohužel žádný ráz národnosti *wýhradně* nenesl, ač wyznati musíme, že český howor wšady skoro přewládal: nastalo nám opět wyražení diwadelní, a sice w takowé míře, jakéhož nám očekáwati nebylo lze; neboť pro působení dobra neunawní ochotníci nám teď pro každý týden nějakého představení připowídají, a troje představení, jimžto jsme již přítomni byli, swědčí o horliwosti jejich, s jakou se o prowození každého představení zasazují. Skromnost podnikatelů tohoto na probuzení národnosti a k podpoře dobročinných ustawů nejwíce působícího prostředku nepřiwoluje, abych jména jejich weřejně uwedl, jakžby toho wším práwem zasluhowali; mohou býti wšak ubezpečeni, že Hornici jich snahu wěrně uznáwají, a že hojnou náwštěwou oučel tak spanilomyslný wždy podporowati neopominou; neboť co zde na obětní oltář kladou, ukládají en swým a budoucím pod ouroky. Co předkowé Horníků wykonali, swědčí zjewně posud skwělé důkazy. Ať jen pohlednou na zdejší chrámy! Hornici jich wystawěli soustředněnou silou. Tam zase stojí při býwalém chrámu bartolomějském stawení nákladné, kdež wěkem sešlí a nehodami schudlí měšťané bezpečného zaopatření až do dnů posledních nacházejí; i zde Hornici, předkowé naši, to byli, kteří budoucím swým spoluobčanům bezpečného outočiště, arci na jiném místě, upravili. — Chudí nacházejí podpory dobře zawedeným ustawem; outlé dítky obywatelů, prací krom domowa se zabýwajících, nacházejí ochrany w opatrowně — kéžby jí wšak jen také ti, jimž se wýhoda ta zwláště poskytuje, wděčně používati chtěli; — a totoť jsou nowější dobrodiním Horníků zřízené ustawy. Posud wšak není zde autočiště, kdežto by chudí nemocní potřebného ošetření docházeli. O zřízení nemocnice zasadilo se tedy několik lidumilů — a to jsou ti, ježto zde ochotnické diwadlo zřídili, při čemž pochybowati nesmějí, že podpory od spoluobčanů k dosažení tak blahodějného oučele dosáhnou; přitom wšak ani na podporowání jsoucích již ustawů nezapomínají. Že oučel dosažení nemocnice tak rychle uskutečniti se nedá bez jistiny znamenité, každý dojista uzná; ale z malých pramínků sestáwá potůček, z mnoha potůčků powstane řeka. Ani chrám nádherný swatobarborský ani swatojakubský nebyly jedním rokem wystawěny. — A jak powstal chrám Matky Boží na Náměstí? Jen tím, že nametali Hornici drobty po hutěch stříbrných roztroušené, znowu je přepalowali, a wytěžené tím stříbro k wystawění chrámu toho wěnowali. Jen sworně dále — cíle se nechybíme. — Mluwiti chtěl jsem wšak o diwadle, a zabloudil jsem jinam: protož nyní k zpráwě o diwadle. Dne 3. března započalo diwadlo s Raupachowou od Pečírky přeloženou fraškou „Duch času." Na to za týden 10. břez. následowali Tylem pro české diwadlo wzdělaní „Pašerowé," a dne 19. března prowozowali Štěpánkem přeloženou frašku „Zapečetěný měšťanosta" a k tomu Klicperowo wýtečné „Dobré jitro." Důkazem wlastenecké horliwosti jest, že nejen našinci, ale i sousedé weleważení z okolí hojně naše představení nawštěwují, w čemž zwláště Kolínští se wyznamenáwají. — K ozdobě našeho diwadla dopomáhá wšak nemálo i wýborná městská hudba, kteráž prowozowáním zdařilých skladeb wyniká. Tak jsme slyšeli již jednu simfonii od Mozarta, uverturu Kreutzerowu k zpěwohře „Nocleh w Granadě," pak Auberowu ku zpěwohře „Zednjk a zámečník," a druhé „Potpourri z národních písní" od Labického. Díky těm, kteří nám zábawy takowé poskytují a o dobro města pečují. — K —

Z Pešti. (Stesky Slowákůw.) (*Dokončení.*) A jestli předce někdo někdy posudek podá, zdá se, jako by si nemálo na tom dal záležeti, aby nic nepowěděl. Tak jsme se na příklad z posudku Nitry, almanachu od Hurbana (w 19. a 20. příloze ku Kwětům r. 1842) dowěděli, že Nitra wyšla, že wydání je pěkné, že se na literné obloze jména Slowanek wyskytla (což jsme již wěděli), a že k obšírnému rozboru nepostačuje místa (to jsme newěděli). Kritická kritika! * — Hle, Slowáci spatřují w takowémto jednání bratrůw Čechůw strannost a sobětnost, křiwdu a nesprawedliwost. Či to jest snad odměna za to, že se Slowáci Čechům již wýše dwou století ku zwelebení jejich literatury propůjčují? Zde je wěru těžko rozhod-

---

* Ona zpráwa o Nitře wěděla bez pochyby dobře, proč se w rozbírání jednotliwých prací hloub nepustila. Jí běželo jen o to, učiniti pochwalná slowa o pěkném podnikání, a to učinila dle zásluhy! — ostatně ale chowala se tak jako se při mnohých i u nás wydáwaných dílech chowá, jimžto by obšírnější rozbor spíše uškodil, nežli prospěl. To wězí w posawadním stawu celé naší literatury.

nouti, platí-li tu: »Kdo do tebe kamenem, ty do něho chlebem,« čili naopak: »Kdo do tebe chlebem, ty do něho kamenem!« A kdož by se tu mohl diwiti, že si chce Slowák na swého starého wěrného Tátoša sednouti, když ho český Šemík nositi nechce? A kdož by tu chtěl newšímaného, opowrženého a sobě samému zanechaného Slowáka, jenž sobě již powědom jest, že i jemu dal Bůh »um i ramena,« zatracowati proto, že se widí býti přinucena na sebe samého, na swé wlastní síly se spolehnouti, chce-li se platným údem národu swého státi? * Jsouť ale ještě wětší, podstatné příčiny mlčeliwosti Slowákowy, kteréž se bez pochyby dosti brzy z následkůw poznati dají. — Slowák owšem nyní mlčí, ale přitom pracuje. Ba tepřw nyní lípa tatranská bywši strašnou bouří otřesena, a jsouc od statečných pěstitelůw ošetřowána, začíná se krásně rozwíjeti a zelenati. Teprw nyní Slowák, byw nátisky a bouřemi ze swé nicoty a nečinnosti probuzen, sobě samému upowědoměn a na swou osobnost upamatowán, začíná si oči protírati a jsa weden šlechetnými pěstouny a moudrými otci, začíná směle a upřímně práwa swá hájiti a zastáwati. Před tím to činili toliko někteří jednotliwci, kteří sotwa slyšáni byli; nyní se wšak mohou s takowýmito krásnými skutky chlubiti mnozí, jejichž hlas již i pospolití slyšejí, a jemu rozumějí. Tak to jde do žiwota. —

Ka . . . ý.

Z Welsu, w horním Rakousku. (**Náramná bouře.**) (Z přátelského dopisu od 14. března.) Máme zde strašliwé počasí a nowou, notnou zimu. Od 10. na 11. w noci od 12 do 2 hodin zuřil zde wichr, bouře to přestrašná a děsná, na jakou nejstarší lidé se nepamatují. Střecha městského kostela a krow mnohých jiných stawení docela strhání jsou, a z rána před welikým počtem budow cihly a tašky w takowém množstwí ležely nakupeny, že ani z domů wyjíti lze nebylo. Plaňky i zdi zahrad byly poraženy a dílem rozmetány, zwony na wěžích samy od sebe zwonily, a mnozí lidé strachem ze swých stawení ubíhali, an je kolísání, jaké při zemětřesení bývá, úzkostí naplnilo a pod širé nebe na prostranstwí pudilo; — slowem, byla to noc strašliwá, i byl by zajisté žiwot mnohých lidí obětí oné bouře a způsobeného tím padání tašek a zdí býwal, kdyby se byl wichr we dne strhl. Šel jsem druhého dne nato o dewáté hodině ráno k panu N., mohl jsem sotwa do domu, nebo polowice střechy prejzowé ležela před ním, ačkoli jest nowý, před krátkým časem wystawěný. I w Linci wichr náramně zuřil, a když jsem wčera do tohoto města jel, spatřil jsem, že Maximiliánská wěž beze střechy jest; bouře jí celou shodila. Zpuštění jest wšude nesmírné. D.

* Žalostný tento nářek přicházel nám již častěji po soukromých cestách ku sluchu — tu jej podáwáme obecenstwu našemu před soudnou stolicí. Ono nech samo rozhodne, co z těchto stesků prawého a co nepodstatného, w jakémsi chorobném zanícení od pobratřenců našich pronešeného; onoť samo wí nejlépe, jak welikého a horliwého účastenstwí jim wěnuje; my sami zdržíme se wšeho wýroku, očekáwajíce w pewné wíře, že dnowé příští u wěci té sprawedliwě rozhodnou a prawdu na swětlo uwedou. Jen to musíme přidati, že srdce naše po wše časy k Slowákům wěrně lnouti, bratrsky se jich držeti, snahy a zásluhy jich uznáwati, wšechnu strast jako slast s nimi sdělowati a je wůbec za jednu krew s naší wlastní powažowati bude — nech se i bolem zanícená mysl jejich w kteroukoli stranu obrátí. To jediné žádáme, aby dobře powážili, co před se berou, jelikož tu o něco wíce, nežli o zdání nebo libůstku několika osob běží. My zajisté budeme každý jich krok s welikým účastenstwím pozorowati, a zaradujem se, když je k žádanému cíli přiwede. Red.

Ke spráwě z **Tejnice** (w 7. čísle Kwětů) oznamuje redakcí na došlou k ní žádost: že dotčená spráwa od ctih. pana Josefa Kliky, kooperatora we Wohařích na panstwí kolínském, sepsána a zaslána není.

BESEDY.

Ohlášení, které jsme jménem skladatelowým we Wěnci obecenstwu podali, totiž že p. *J. N. Škroup* (mladší) národní operu píše, již z části we skutek wešlo. Prwní akt této zpěwohry je již scela dohotowen. Před několika dny pozwal p. skladatel malou společnost, a prowozowal prwní to jednání. Pokud se z takowého nástinu a z pouhé exposice o celku souditi dá, těšíme se oprawdu na něco pěkného. Otowaldský (bas), kterýž w prwním a třetím dějstwj jedná, je wýborně weden, a Lidmila (sopran) má již zde pěknou příležitost ku dramatickému efektu. Ze sborů wyznamenáwá se zwláště finalní dwojsbor charakteristickou rázností. — Počítajíce jen to, co jsme u weřejnosti slyšeli, komponowal p. Škroup we krátké době čtyry písně (Ranní, Wečerní, Hněw, Milenka w nejistotě), tři sbory (Čeští jonáci, Česká wlast, Lowecká), pak uwerturu k otewření českého diwadla. Wšecky tyto komposice došly jednohlasné pochwaly. Národní swé snažení projewil muž ten obezřetním řízením českých spěwoher. Práwě čteme w „Bohemii“ že p. Škroupowi *prozatím* ředitelstwj Žofínské akademie bylo swěřeno.

Jordan (Jahrbücher 1844 I. — 1.) ohlašuje „Slawische Melodien von Siegfried Kapper“ a, jak se zdá, je toho mínění, že by tyto melodie byly *překlady* spěwů národních z ust lidu slowenského, českého, morawského a ilirského. (Im Ganzen, prawí, kann man die Uebersetzung Kapper's nur loben.) To je malý omyl; Kapper-owy melodie jsou půwodní písně, k nimžto (asi tak jako Čelakowský) jen některé formy, sem tam nějakou myšlénku nebo řádek z některé národní písně použil. R.

Záhřebské Nowiny přinášejí spráwu: že w *Husinci*, w záhřebském okrslku, dne 10. t. m. zemřela we stáří **122** let zemanka *Josefa Werničowá*. Wíce než 20 posledních let žiwila se pouhou káwau, weselé při tom mysli až do swého konce potrwawši.

Nowé knihy.

Masopust. Kukátko, postawené w hluku a tísni Pražského žiwota. Od **J. K. Tyla.** (Dle Kwětů 1839.) W Praze 1844, tisk a sklad Jar. Pospíšila. — Str. 32. Seš. za 6 kr. stř.

Wjtězstwj křjže. Šestero duchownjch řečj, wzdělaných dle **Girjho Saffenreutra** od **Eugena K. Tupého,** kněze Prämonstrátského na Strahowě w Praze. W Praze 1844, tisk a sklad Jar. Pospjšila. — Str. 90 we wel. 12. Seš. za 16 kr. stř.

Rybářské děwče z Helgolandu. Dárek pro milau mládež. Podlé **G. Nierice** od **Frantiska Bohumila Tomsy.** W Praze 1844, tisk knjžecj arcibiskupské knihtiskárny, řjzenjm Synů Bohumila Háze. — Str. 127 we wel. 12. Seš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 37.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších štikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek á w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

26. března
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowaích ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patříčnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Dogareska.

Půwodní powídka z dějů benátských.

Krásná, tichá noc, jakowýchž milostiwé nebe blaženým niwám Italie i w měsíci unoru popříwá, rozhostila se nad Benátkami. Průliwy skwěly se w stříbrolesku jasné luny, co stříbrné pásy město sem tam protahujíce, zde onde mostem jako černou tkaninou překříženy. Ulice a winárny, též i náměstí sw. Marka byly již opuštěny; zdaleka přes domy se rozléhala serenada pod okny nějaké milostenky, a z canale grande pěl hlas k libozwučné mandolině zpěwného gondoliera, který ještě mezi ostrowem Chioggio a Grado na člůně se houpal, aby nějaký wýdělek od nočního tuláka získal, an mu štěstí za dne nepřálo.

Dwanáctá odbila na wěži sw. Marka, a s posledním udeřením mihla se loď w průliwu Rialto, zahnula se do průliwu welkého a brzo přistála u tak řečeného malého náměstí. Wyskočili dwa mužowé mladí, dle obleku wznešení kawalíři, asi osmmecítma let staří. Obrátili se w prawo a mlčky kráčeli až k uličce degli tri porti; zde zastawil po prawo kráčející swé kroky a obrátil se k palácu dožete.

»Tam odpočíwá w náruči starce, a snad se ještě směje mé lehkowěrnosti, že jsem silně doufal w lásku její!« prawil trpce. »Ale neraduj se, holubinko, wylíhnutá z hnízda hadího! Hodím přes lesk twůj knížecí roušku ohyzdnou, že se naše paní s ošklivostí od tebe odwrátí, a opowržený lazaron s posměchem na tebe okazowati bude.«

»Nepřenáhli se, Stenone!« napomínal průwodčí jeho, »a jednej s rozumem; pomni že proti majestátu republiky bojuješ, a prchliwost Faliera tebe w prwním zápalu zničiti může.«

»Jsem oud čtyrydcíti i musí mě soudit quarantie, a ta mě nezničí,« odpowěděl Steno. »Weřejné důmnění jest, že Falier w úzkém swazku s Marií stojí; dá mi za prawdu, když toho důmnění použiji, a pak nebojuji proti majestátu dožete, ale proti lupiči newěsty swé.« Sklonil hlawu a po dlouhou chwíli setrwal w mlčení hlubokém. »Ty wíš, Brianni,« prawil pak smutně — »jak jsem ji milowal již od dětinstwí, co jsme w rozkošných hájích Trevisu po břehách silenských běhawali, až do dnešního dne, kdež mou lásku tak nelitostiwě potupila. Snil jsem o ní, co o swé choti, stala se mou newěstou — ale signoria mě poslala místo k oltáři do Kandie, bojowat proti odbůjníkům. Ty wíš nejlépe, příteli wěrný, že jedinou myšlénkou mojí ona byla, každý lístek, jejž jsem do wítězoslawného wěnce wplítal, obětowal jsem jí, kteráž mi wěrnost přisahala pod starým stromem fikowým u řeky Sile, odkud se moře přehlédnouti může. Po půldruhém létě se wrátím nazpět, hledám Marii Diedowu, newěstu swou, a najdu ji co manželku starce osmdesátiletého, Marii Falierowu — dogaresku. Ty wíš, příteli, co jsem zkusil; zoufalost se mne zmocňowala; myslilť jsem, že jsem obětí ziskuchtiwých žádostí otce jejího, úkladů Faliera lstiwého; chtěl jsem ji pomstít. Jen jedenkráte jsem s ní mluwiti žádal, hledal její společnost, ona se mi wyhýbala; po čtyry neděle přijížděl jsem pod okna její, prosil w žalostném zpěwu o několik minut, kdež bych ji spatřil, prosil jen o několik řádečků — i poslala mi je — dnes — a Falier otewřel okno a chechtal se z plného hrdla ku zničení mému. Ha, pomstím lásku, pomstím potupu swou!«

»Což pak ti psala?« ptal se Brianni. — »Tys mé otázky ani neslyšel, jen zuby skřípal a po lehátku lodky se zmítal. Bál jsem se již o twůj rozum, Michale.«

»Co?« — odpowěděl Steno zuřiwě a trpce. — »Jen maličkost: odhalila swé černé srdce, a zničila i mou poslední blaženost, že ona newinna jest. Čti sám, jestli se list we twých rukou w popel neobrátí.«

Brianni wzal list a přistoupil blíže ku swětlošce, a při jejím temném swětle četl tato slowa:

»Wy se mejlíte, an pod okny manželky Marina Faliera Marii Diedowu hledáte — snad swému zdrawí na škodu. Wyspěte se a pak myslete, že jsem dogareska.«

Mlčky dal mu Brianni list zpátky. »Co chceš činiti?« tázal se za chwíli.

»Co?« opětowal Steno, a dal se do smíchu, který strašliwě w uších přítele jeho zněl. »To uhlídáš. Zejtra máme tučný čtwrtek, den pomsty nastane, pomsty, o kteréž letopisy benátské i budoucímu swětu wyprawowati budou. Pojď, musím se připrawiti.«

Wzal jej pod paždí, rozjitřený kwapil dále, a zmizel za rohem wrchním ulice degli tri porti.

Sotwa zašli, přicházel od arsenálu muž wysoké postawy, celý w černý, široký plášť zahalen, tak še krom černých, jiskřících se očí nebylo nic jiného na něm widěti. Pozorliwě časem se ohlídauw, spěchal tichým krokem až k náměstí malému, zatleskal třikrát, jako náhodou, a po třetím tlesknutí wyplawala loď z wýklenku paláce dožete a ploula tak tiše, že nebylo ani jedno šplouchnutí wesla slyšeti. Přistála u břehu, zakuklenec wskočil do ní, a čtyry tichá wesla dwěma muži wedená hnala ji rychle welkým průliwem okolo kláštera Incurabili stranou k Lizzafusině. Na poledním okraji města zahnuli se w prawo, wždy tak daleko od břehu se držíce, by od žádného zpozorowáni nebyli, až pak na západním konci strany polední zrowna proti klášteru della santa Chiara se zatočili a k domku o jednom poschodí wysokému loď ještě rychleji hnali. Tiše otewřely se dwířka, zakuklenec wyskočil, loď wtáhli za ním do domu a zase zawřeli.

Kdoby byl z wenku na tento domek pohlédl, byl by soudil, že nejhlubší poklid panuje mezi obywately jeho. Okenice byly dobře upewněny a hrobowé ticho panowalo wůkol; ale často ukrýwají se pod pláštík míru a pokoje lidské wášně a náružiwosti; w plénce neoučinnosti býwají činy a podnikání pro přítomnost i budoucnost welkých následků mající obaleny, a takž bylo i w tomto zewnitř tichém domku.

W podzemním sklepení, daleko ještě pod moře se táhnoucím, nacházely se tři welké komnaty, a we všech bylo nářadí přepodiwné. W první komnatě bila nejprwé welká stolice, před ní stůl s lahwicemi, sklenicemi, šálky — podle lewé strany skřínka s talířemi, nožmi a widličkami wcházejícímu do očí; po obou stranách této ze wšech nejmenší komnaty byly stoly rozstaweny, na nich karty, kostky a tácky. — Druhá komnata byla již wíce ozdobená, w několika zrcadlech odrážely se po stolech rozstawené hořící swíce; ostatně se s první srownáwala, jenom že se nenacházel zde trůn, jako w první, pro domácí hospodyni čili hospodskou, s přídawky takowé hodnosti. Dwéře ke třetí komnatě byly černou pečetí upewněny.

Ještě podiwnější byla společnost, ježto se w těchto dwou prwních komnatách nacházela. W první komnatě sestáwala z lidí dle kroje a způsobu k nejnižší třídě patřících; byli to weslaři plawci a také několik lazzaronů, kteří owšem w Benátkách tak žebrácko-banditský pohled neměli, a také lépe ošaceni byli (an je přísnost republiky k práci doháněla), jako w Neapoli a jiných městech wlaských. Ženské, jimžto příroda sama řemeslo jejich na obličej wyryla, obsluhowaly je wínem, krměmi, dle líbosti hostů, při čemž nebylo hrubých žertů šetřeno, ani kartám a kostkám odpouštěno. Mezi to znělo proklínání prohráwajících nebo diwoký smích wyhráwajících.

Společnost w druhé komnatě byla wybranější; sestáwala z řemeslníků, obchodníků, a nebyla také tak četná, jako w komnatě první. Zde obsluhowaly také ženské, wšak pohledu ladnějšího, aniž si směly také tak hrubé žerty dowolowati; nebo wážná tato společnost — aspoň se každý snažil wážnosti si dodati — howořila tiše mezi sebou, jako schwálně naopak luze w první komnatě shromážděné, a pakli se někdy zapomenuwši do křiklawého howoru se dala, tuť je trojí klepnutí paličky muže u zwláštního stolku sedícího k tichosti napomenulo.

Byltě wšak muž, jenž druhým rozkazowati se zdál, nízké, hubené postawy; dlouhý, zakřiwený nos wystupowal z obličeje jeho, jako welbloudu hrb ze hřbetu, a černé obočí, ježto se nad wpadlýma, mhourajícíma očima klenulo, dodáwalo bledému obličeji jeho jakýsi nelíbý ráz, který jakýms odporným tahem okolo modrawých, ptačích rtů ještě zwětšen byl. We skwostný ale šat oblečen, zlatý řetěz maje na krku a pro jeho osobu wůčihledě dlouhý kord po boku, zdál se náležeti třídě bohatých a rodem wznešených kupců benátských. Podle něho seděl muž jiný, kterému příroda wše, co kostliwci ujmula, dwojnásobně nahraditi se snažila; bylo patrně widěti, že mu horko w tomto podzemí, an si pořáde musel utírati tak na twáři blyskuté mu wystáwající, a sípawý dech se walil z něho jako z mechu. K smíchu ale bylo, že ještě w šat keší, dle anati welké

cený, lemowaný a zpodkládaný zahalen byl. Prawda-li, že každý swůj wýtwor nade wše si wáží a miluje, tedy musel býti muž ten kožešníkem.

Křik a lomoz w prwní komnatě nejwyššího stupně dosáhly, když se najedenkráte dwéře otewřely a zakuklenec se w nich objewil. Okamžitě jako mocí nadpřirozenou utichla celá společnost, sotwa dýchati se slyšelo.

»Dobrý wečer, mojí wěrni!« pozdrawil libozwučným hlasem mužským, rukou kýwnuw, a dále pokročil.

»Viva il signor Bertuccio, nostro capitano ottimo!« zwolali wšickni w radostném zápalu.

Sotwa pokřik ten zawzněl, již majitelowé druhé komnaty ke dweřím se hrnuli a příchozího ačkoliw uctiwě, předce ale wíce přátelsky witali, a onen wýše dotčený, žiwý kostliwec mu důwěrně ruku podáwal; zakuklenec hleděl ale na toho kožichowého, jenž jako welikán nade wšechny wynikal.

»Kdo to, Cuchole?« tázal se hubeného, na to těleso ohromné ukazuje.

»Jest to kožešník z Pisy, Beltrand jménem,« odpowídal tento ohebným jazýčkem, jakowým jen lidé, za pultem mandle, rozinky, koření a jiné zboží prodáwající, wládnouti umějí. Od dáwna již wedeme spolu obchod, i přemluwil jsem jej naším společníkem se státi, a mně k wůli to udělal. Podíwejte se jen na něj, síly má za čtyry jiné, bude nám k welké platnosti, a že poctiwý jest, za to já ručím swou poctiwostí, která wšude dobře známa jest.«

»Jako neberný peníz!« promluwil příšlý polohlasitě, a pak zwolal nahlas; »Dnes se slawí zaswěcení nowého ouda; radní síň se otewře — připrawte se wšickni!«

Tato slowa wolal také Cuchole slabým sice, ale pronikawým hlasem do prwní komnaty, a w brzce byli wšickni připraweni; neb pozůstáwala příprawa celá w sestoupnutí se do řadu, jak to ssebou jeho důstojnost w tomto ještě neznámém spolku přinášela.

(*Pokračowání.*)

Wýňatek z listu šťáwnického akademika.

(Psáno ku konci minulého roku.)

Před několika dny dostal jsem wědomost z Prahy, že od p. Dra. Amerlinga množstwí knih ku založení slowanské knihowny zde obdržíme, též i p. Jar. Pospíšil přiwolil nám wšechny knihy, jenž u něho wyšly, odeslati. Naše prwní čtenářské shromáždění skončilo se beze wšeho nedorozumění. Minulý swátek prowozowali jsme »Lháře a jeho rod« od pr. Klicpery, při tom se k podporowání jednoho krajana sbíralo, a za čtwrt hodiny sešlo se 20 zl. stř. Komu jsem Wáš list čísti dal, schwálil každý Waši neohroženau mysl a wůli — jak jste se wyjádřila — zapřisáhnauti, že wšemu odnárodňowání přítrž budete činiti. Wěru, kdyby každá ženština takto smýšlela, mohlo by za 30 let w Čechách jinák býti; též i já tak smýšlím; než dowolte mně můj cestopis do Šťáwnice dokončiti...

Tedy jsem opět widěl ono dějepisně pamětné město, onu Horu Kutnou, jenž na události králowstwí českého tak drahný čas mocně působila a působiti mohla, an newywážným bohatstwím oplýwala. Ale kterak jsem je nalezl nyní! scela jinák nežli před 7 lety. S jakousi swatou wážností wkročil jsem tenkráte do města, a s bolestí i zármutkem wracel jsem se z něho! Město owšem swědčí, že bohato, mocno i lidno bylo — neboť památníky pro století založené oswědčují, čím Hora ondy býti musela. Již ono množstwí kostelů wzbuzuje domnění to. Ne tak hned má které město české krom Prahy takowýto počet kostelů, co Kutná Hora — opětný důkaz nestrannému cizinci, že zde bohatstwí, měšťanská wolnost, mocnost, s touto i wznešenost sídlily. Mezi těmito chrámy zasluhuje kostel sw. panny Barbory připomenut býti, jsa ohledem stawitelského umění směleji i rozmanitěji zbudowán, nežli sám chrám sw. Wíta w Praze. Tenkráte i letos jsem jej nawštíwil, abych wše co znamenité we wlasti zhlédnul. I na podkrowí jsem nahoru se bral, abych odtud krásné wyhlídky použil po jedné z nejkrásnějších krajin Čechie. Neozbrojeným okem lze tu spatřiti hory kolem Jičína, jakož i hory na pomezí slézském a kladském, což owšem mnoho neznamená, an to i w Praze uzříti lze; než wšak se zwláštní zajímawostí bloudí zde oko po těch kostelních báních od hluboké a rozmanité pádoliny potoční (páchowé) přes město k Sedlicům, po té daleké rowině — žádostiwo tu i onu osadu zhlédnouti, kde Jan Trocnowský s Tábory wálečně si počínali. A w skutku činí dějepisné wědomí tuto wýhlédku zajímawou. I mně se takto wedlo; zúplna upokojen sestupowal jsem dolů. Zde podlehli za Albrechta I. pádní Němci, ano kutnohorští kowkopowé nutili je s nectí a hanou odtáhnouti, — a opět lze obdiwowati se někdejší welkosti Hory Kutné, jak mrawní tak přirodní — neboť celému woji se ubrániti, požaduje mnoho branného lidu! Takéť tuším že nechybím domníwaje se, že Hora w čase skwělosti swé před Karlem IV. 30000 duší měla, kdežto nyní snad asi 10000 lidstwa čítá, a k tomu jaké to lidstwo! — newědomé swé někdejší a swých předků welkosti a sláwy, na mnoze pohříchu poněmčilé w duševní nečinnosti vegetujíc, neboť jednotliwí mužowé, jako Wocel, pěwec Přemyslowců, a Tyl, ničehož nemění na mém wyřčení. Owšemť — musel bych jinako lháti — i zde je pílení po duševní činnosti a powznešení mateřčiny znamenati, neboť má odtud letos i almanach Horník wyjíti, a mnozí ochotníci přičiňují se lásku k mateřčině a chuť k duševnímu působení wzbuditi; takéť měšťanstwo zde wesměs česky mluwí a zdá se na to hrdým býti; než mně se to widí býti spíše modní wěcí, nežli přeswědčením čehož lepšího. Mluwím-li zde jinák nežli zpráwy w lonských Kwětech, tedy se to děje z bolesti, a sice sprawedliwě powážím-li, co by toto město naší národnosti býti mohlo. Odjinud, z menších, nepatrnějších míst musel podnět národnosti tomuto šedowěkému, žiwou a činuplnou dějeprawou oplýwajícímu městu wzejíti. Město pak, ježby ochranou a útočištěm národnosti a jazyka býti mělo, zapomenulo scela swého ustanowení. Hluboce uražen musí prawý wlastenec — a takowýmto se býti domníwám — se obrátiti a dosawádní působení Hory za nedostatečné powažowati. Město powolané, aby prwním bylo w počínání národním — teprwa následuje, a jak! Možná, že se mýlím, a přál bych si to. Neb čím oslawila Hora r. 1840 wynález knihtlačitelstwí — jí Wlastimilem a Kwěty tak snažně a prawdě podobno wítězně wydobytý? —

Když jsem Horou šel — bylo to o 10. ráno, an lidstwo k sw. Jakubskému kostelu pílilo — diwili se mně co bytnosti zámořské, kdežto zde předce kowkopowé domowali a hlasy s podiwením pronešené: »To je hawíř w pochy-

bnost mne uwedly, zdali se tu jakých kowkopů nachází! Owšem; jeť jich tu asi 40, kdež jich na 9—10000 býwalo.

Pooddechnuw sobě, šel jsem hledat známých ze Štawnice. První cesta má byla ku Wlaskému dworu, kdež německý nápis »Cís. král. okresní horní soud pro Čechy Morawu a Slezsko mne předswědčil, že jsem nezabloudil. Dwůr ten nedaleko od kostela sw. Jakuba s průčelím k potoku jestí na spadnutí a k tomu welmi nepravidelně stawěn. Nemohu pochopit, proč Tyl w předlonských Kwětech tak welice naříkal, že část do dwora přestawěna byla. Tuším, žeby to bylo dobrodiní, kdyby se celá ta budowa přestawěla, jenž w krátce sama sebou se sruti. Nemilé to popatření na to stawení, jehož okna wytlučena, mříže zohybané, wypáčené, střecha odraná a dřewěné žebernice we zdi widitelné. Tuť jistě předce lépe cosi důkladného znowa postawiti, nežli staré sruty oprawowati aneb na důkaz staré weteše státi nechati, zwláště, an tam nic pamětného krom kaple, nemylím-li se sw. Wáclawa. U wečer byl prowozowán w diwadle »Dobrý ton;« žasnul jsem nad množstwím diwáků; málo bylo posluchačů. Natlačena byla dosti weliká diwadelní síň. Krásný swět — w prawdiwém smyslu toho jména — mluwil we chrámu české musy dokonce po německu!! Týkaje se prowedení, mistrowským swáti by se mohlo, kdyby we hlawní roli se pohybující p. M. wíce byl pamětí podporowán. Nejlépe prowedeny byly hlasy majora Horny a Leopoldiny, protož i jim i zemanu Dubinskému nejwíce potlesku se dostalo. Krom oněch dwou s pochwalou jmenowaných zdáli se mi ti pánowé, že jazyka mateřského ani dosti mocni nejsou.

Ještě na druhý den jsem zde pobyl, abych pamětnosti zdejších prohlednul: jako kameného domu atd. Jak jsem užasnul, uslyšew že ani zdání není o předešlém hornickém zboží a kde asli šachta, jenž ze wšech nejhlubší byla — přes 400 sáhů — že wědomo není. Až potud celé wrchy šlaků zde widěti, jak znamenité tedy musely wýtěžky býti! Ač tepr u wálkách husitských kopání necháno, nelze předce ničeho se dohledati, an mappy hrobní nebo jámní docela chybí: tudyť owšem nelze na zdařbůh pracowati, protož wše pohrobeno a nepochybně až dosud potopeno se nachází a budoucnost ukáže, zdali Hora swé někdejší slávy a rozkwětu dojde čili nic. Konečně třeba mi schwáliti čistotu ulic dobře dlážděných, znamenitou owšem jako pražská w rozpadu trwající kašnu, a žiwost na hlawních ulicích. Nadarmo jsem hledal umrtniště Brandlowo. Takowýchto mužů památka zasluhuje by o ni potomstwo swědělo. S náhrobky takýchto mužů wede se jako — Puchmíru w Praze zemřelému.

DOMÁCI KRONIKA.

Z Doubrawice. (Diwadlo. Knihowna.) Po dlouhé přestáwce sdělujeme opět, že rozkwětání wlasteneckého žiwota u nás wždy wíce a wíce se zmáhá. Welké a chwalitebné přičinliwosti p. Josefa Zemana máme co děkowati, že se častěji zábawné hry na diwadle našem prowozují a ředitelstwo ústawu pro chudé, které skrze takowou snahu hojné podpory nabýwá, bude zajisté i w budoucnosti pamětliwo muže, který žádné oběti nelituje a s celou duševní sílou se mu co podporowatel oddáwá. Již letošního roku bylo od našich dilletantů prowozowáno: Hedwika, Kuliferda, Půjčka za odplátku, Kýžbych se byl neoženil, Drátenik, Číslo 777. Karel Skreta; z deklamowánek byly přednášeny: Chwála malých, Dodatek k obraně krásného pohlawí. Diwadlo bylo wždy hojně naplněno a pp. dilletanti, jsouce při každém představení welmi snaženliwi, wždy od uznalého obecenstwa zaslouženou pochwalu získali, tak že p. Březina (Drátenik) a p. Blažej (malíř Skreta) ku konci i wywoláni a s welkým potleskem přiwítáni byli. — Z ohledu, aby nejen láska k mateřskému jazyku w prwním rozkwětu swém náležité podpory dosáhla, nýbrž aby srdce a mysl našeho obecenstwa ušlechtilé potrawy k swému zdokonalení dostaly, založili wel. p. Fr. Černohouz a Jos. Kles w Daubrawici českou knihownu pro mládež školní, pozůstáwající z 200 dílů zábawných a ponaučných kněh. Knihowna tato nachází se w školním domě, a za ochrance byl ustanowen horliwý p. učitel Matoušek. Aby pak wýlohy při delším udržowání kněh tak welice nezrůstaly a tím spíše počet jejich se swýšil, uwolil se pan Fr. Womáčka, kterýž tam také mnoho dílků wěnowal, že wšecky opotřebowané knihy zase znowa zdarma swáže. —ro—

Z Břetislawi. (Literní nowotiny.) Již takměř netrpěliwě očekáwáme wyjíti p. Kollárowých kázní, jenž se pro netušenou rozsáhlost díla ze dne na den protahuje: máme wšak naději, že je w několika dnech předce konečně uwítáme. — Když Nitra do censury byla dána, tě jsme byli naděje, že ještě před nowým rokem boží swětlo spatří, awšak potkaly ji rozličné nehody, až se předce několikráte přerobena dnešního dne do tisku dostala. W tisku se nacházejí také básně pod názwem »Ozwěna Tatranská«, zpěwy a powěsti od Dra. Štúra. Co newidět přijde i 6. swazek Tatranky do tisku. Wíce zde o spisech neslyšeti, poněwadž naše činnost wíce na přípravy ku psaní, na wydobýwání práwa a hájení toho, co nám w tisíciletých wichřicech pozůstalo, wztahuje, nežli na spisowání. Dá wšak dobrotiwý Bůh, že se nám i z tohoto ohledu w krátce lahodnější slunce usměje. J. R.

BESEDY.

Bratří Battara-owé knihkupci a písmalitci w Zadru, wydáwají od nowého roku časopis: Zora Dalmatinska. Jest to spis obsahu poučného a zábawného zwláště pro hospodáře a wenkowský lid. Z ohledu na čtenářstwo drží se pan redaktor, professor Antonín Kuzmanić w Zadru, prawopisu staršího a podřečí dalmatinského. Podáwá wšak we swém ohlášení naději, že se bohdá časem prawopisu od Horwátů schwálenému a wůbec uwedenému přidruží. Zajisté chwalitebný záměr w Dalmacii, kdež wyšší stawowé powlaštělí o wzdělání národu a školy málo dbají. Zora wychází každý týden jednou, po archu, w kwartowém formátu. Cena předplacení za celý rok 4 zl. stř., po c. k. poštách 5 zl. stř. Na půl neb na čtwrt léta platí se poměrně, dle libosti předplatitele.

Krk, ostrow u Dalmacie w siném moři, znamenitý jest zwláště tím, že jeho obywatelé wšickni a wždy jen w černých šatech chodí — a již dwa tisíciletí (jestli ne wíc) tak se odíwají; neb starořecký spisowatel Skymnos Chios, jenž dáwno před narozením Krista psal, praví o lidech ostrowa Korykta (Krk) řečeném a w siném moři ležícím, že wšickni černý oděw nosí, uwáděje za příčinu, že Phaeton w známé bájce Řeků se slunečním wozem tuze blízko o ně zawadiw, tak je opálil. Není-li pak to wážný důkaz, že starodáwní Ilirowé tentýž národ byli, jako nynější? Obywatelé ostrowa Krku jsou Slowané; nenosiliby oděw dřewních Ilirů, kdyby jejich potomci nebyli. Mluwí se, že náwal Slowanů staré obywatelstwo wyhubil; wítěz ale nepřijímá kroj wykořeněného nepřítele; tím méně Slowan, milowen jsa jasných barew, zwláště bílé, takový oděw sobě oblíbil. Kromě toho známo, že Horwáti a Srbowé ostrowy neobsadili. Odkud se tedy na nich Slowanů wzalo? (Kolo.)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 38.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

28. března
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Dogareska.

(*Pokračowání.*)

Zakuklenec, jejž jsme w prwní komnatě Bertuccio jmenowati slyšeli, shodil se sebe plášť a objewil se we skwostném oděwu loďního admirála krásné, wysoké postawy. Největší ale ráz měl jeho mužný obličej, na kterémž síla duševní trůnila. Jeho pohled byl tichý, pozorliwý; ale zdál se i ty nejhlubší wnitřnosti pronikati, a měl takowou mocnost do sebe, že když se na někoho ostře upřel, tento, jako bleskem projatý, se zachwěti musel. Wšak přes celý obličej, jakož i přes celou postawu jeho plynula jakási wábiwá, okouzlující ladnost, kteráž smíšena jsouci s wladařským, uctu a poslušnost žádajícím pohledem, jej owšem musela činiti miláčkem lidu sprostého a hrůzou šlechty, jakž o něm i letopisy benátské wyprawují.

Přistoupil ke dweřím. »We jménu sw. Marka otwírám pečeť pomsty k síni smrti!« zwolal powýšeným hlasem, a za malou chwíli spadla pečeť, zarachotily zámky, a hrůza obešla wšeckny z komnaty otewřené.

Okolo zdí táhly se tam nízká sedadla, w prostřed stál dlouhý, široký stůl, okolo něho čtyrydwadcet wysokých stolic, před každou we stole zapíchnutá dýka. A wše to, jakož i stěny a podlaha byly černým suknem potáhnuté. Na stole před stolicí ze wšech nejwyšší a na prwním místě ležela umrlčí hlawa, přes ni dwa křížem položené, obnažené meče. Hrůzyplné podiwání! strašliwý soustaw, jakowý jen diwoká fantasie horkokrewného Wlacha wymysliti mohla! Temné swětlo, jakowéž asi w bytech wzkříšení očekáwajících se nalezá, okazowalo na protější stěně dwa řezbářské kusy, kteréž ozdobou i nejskwostnějšího paláce býti mohly. Jeden předstawowal člowěka třídy nízké, se šíjí shrbenou, s očima prosebně k nebi obrácenýma, jemužto muž hrdé postawy, dle zewnitřku pyšný šlechtic nohu na šíji klade, a železnou metlu napřahuje. Druhý okazowal ty samé osoby, jen že šlechtic nyní od muže prwé utiskowaného na silné uzdě držán byl, a přátelsky, ano pokorně s ním rozmlouwati se zdál. Připomínalyť tyto obrazy Cyrusa a Peršany a měli takowé přirozené prawdiwosti, že se oko pozorowatelowo nerado od nich odloučilo.

Bertuccio spěšně přehlédnuw komnatu, upřel zraky na tyto dwě sochy. »Zwěčněný Calendario!« * prawil pohnutě, a mezi celou společností se ohlížel. Cuchole, jenž mu nejbližší stál, porozuměl, koho hledá. »Není tady;« prawil. »Dnes w noci doděláwá ještě náhrobek dožete Dandala.«

»Zajisté nemohou lepší ruce pracowati pomník nejlepšího knížete; ať odpočíwá w pokoji!« odtušil Bertuccio a wstoupil do komnaty; wšickni šli za nim, a nad hlawami jim znělo jako hřímání se blížící, bylo to moře, jenž nad sklepením tímto wlny swé wálelo. Zasedli na místa swá; luza prwní komnaty na sedadla okolo zdě, druzí ale ke stolu, dle pořádku a hodnosti; Bertuccio na stolici powýšenou. Hrobowé ticho panowalo mezi nimi.

»Řečník ať předstoupí!« welel za chwíli Bertuccio. Cuchole wstal, wytáhl pod suknem na stole několik swinutých pergamenů — a položil je před náčelníka: »Pro dnes odewzdáwám úřad swůj do rukou wašich, neboť musím wydati swědectwí.«

»Baseggio!« ** wolal opět náčelník.

Wolaný předstoupil, mlčky pergameny z rukou jeho wzal a je rozwinul. — »Kdo chce nějakou žádost nebo žalobu přednésti, ať předstoupí před spolek sprawedlnosti a obrany lidu utiskowaného. Žádost se wyplní, je-li w moci wšeobecné a spra-

* Calendario, otec a syn, wýborní řezbáři, we spolek tento zapletení; jejich další osud se w těchto listech podotkne.

** Baseggio z rodu šlechtického, jakož i mnozí schudlí šlechticowé měli w tomto spiknutí podílu.

wedliwá; žaloba na některého z nás potrestá se pódle přísnosti práw našich — týká-li se ale některého z hrdé šlechty, zapíše se jméno jeho do knihy smrti, až se sprawedlnost naše postawí mezi lid a šlechtu.«

Cuchole pokročil. — »Já Nicolo Cuchole, rozený šlechtic a kupec, přítel lidu, žádám o přijmutí přítele swého do spolku sprawedlnosti a obrany lidu utiskowaného.«

»Jaké jest jméno jeho? jaký obchod wede, jak se žiwí, a pro jakou příčinu žádá wejíti we spolek s námi?« tázal se Baseggio.

»Beltrand jménem,« odpowídal Cuchole — »kožešník z Pisy, žiwí se pracně užitkem z obchodu a řemesla mu wyplýwajícím, a žádá wejíti w spolek s námi, že byw od šlechtice Giustinianiho o swou mzdu lstně oloupen, od nesprawedliwé signorie žádnou náhradu dostati nemohl.«

»Může-li swědky potwrditi, co nám wy, Nicolo Cuchole, powídáte?« tázal se opět Baseggio.

»Může,« — odpowídal tázaný; »wšak neradno se mi zdálo uwésti je w síň smrti.«

»Kdo složí za jeho mlčenliwost a wěrnost rukojmí?«

»Já Nicolo Cuchole, řečník spolku.«

»Podepište se.«

Cuchole se podepsal.

Basseggio se nyní obrátil k muži w tuku sotwą dýchajícímu. — »Beltrando, táži se wás, zda-li z donucení, nebo ze swobodné wůle wcházíte we spolek náš?«

»Jest to má swobodná wůle!« wyprawil tento odpowěd z úst hlasem hřmotno-sípawým.

»Když to tedy waše swobodná wůle jest,« řekl Baseggio — »přistupte blíže, položte prawici na hlawu tuto, obraz minulosti a smrti, kteráž wám wždy powinnosti waše k spolku, do něhož nyní wstupujete, na mysl uwáděti má, a přisahejte.«

»Přisahám!«

»Předně mlčenliwost před každým, nechť on kdokoliw, ani swodný hlas lásky, ani rozkaz signorie, od které žádné rozkazy nepřijímáme, ani muka nesmějí wám usta otewříti, dokud den soudu a pomsty nepřijde. Přisaháte?«

»Přisahám!«

»Za druhé. Chcete pro dobro a zisk spolku našeho wše, krew, žiwot i jmění, w čas potřeby a nouze obětowati?«

»Chci!«

»Za třetí. Od nynějšího dne jste zawázán šlechtu nenáwiděti, a w den soudu a pomsty ani před oltářem těch nešetřiti, kteří jsou w knize smrti zaznamenáni, a takto k dosažení účelu našeho nápomocen býti? — Přisaháte?«

»Přisahám!«

»Podepište se tedy na tento pergamen!«

Beltrand tak učinil.

»Nyní se wám spolek zawazuje,« četl Baseggio dále, »jeden za wšecky a wšeckni za jednoho, wás při práwech wašich, pokud sprawedliwé a s prospěchem spolku se shodují, zastáwati, a když nastane čas odplaty, wám wše, cožkoliw jste pro dobro jeho obětowal, trojnásobně nahraditi. Jste s tím spokojen?«

»Jsem!«

Baseggio se obrátil k náčelníku, swinul pergameny a před něj je položil. »Skládám swůj úřad a odewzdáwám listy do rukau wašich — těžší, zisknější, nežli jsem je přijal; nowý ouď je přijat. Blaho spolku nechť se množí — ať žije sw. Marek!«

»Viva san Marco!« * zwolali wšickni po něm.

Bertuccio nebyl posawáde ani slowa promluwil, jen časem hlawu o dlaň podepřel, aby snad ošklivost a opowržení ukryl, které při těchto obřadech pociťowal. Nyní se wzchopil. »Ráno se budí, musíme se rozejíti, ode dneška za čtyry neděle se opět sejdeme!« prawil a z komnaty odcházel. Brzy byl domek i w podzemí opuštěn, a kdo z rána okolo něho šel, nepomyslil, jaká chasa w noci w něm přebýwala. —

Z rána ale panowalo weselí a welké pohnutí mezi Benátčany, šlechtą, řemeslníci, wojáci, plawci, lazzaroni, wšickni se wesměs houfně walili k náměstí sw. Marka, odtud po břehách welkého průliwu až k domu a háji Falierskému, odtud skrze sestieru, nebo třídu san Fantino a úzkými uličkami k náměstí nazpět. Jak dne přibýwalo, přibýwalo i lidu; wše k weselí wzbuzowal giovedi grasso čili tučný čtwrtek. Wšecky průliwy byly lodkami diwně okrášlenými pokryté a weslaři w přepodiwném obleku přewáželi hbitě hosté z místa na místo. Wšak těžko bylo rozeznati w směsici této, kdo které třídě náleží; neb žádný swou wlastní twářnost s sebou nepřinesl, a běda! kdoby tak byl učinil! — mohl se naditi, že mnoho od weselých maškar utrpí. Tuto se procházel Turek s krásnou Turkyní a od následujícího Mouřenína mnohý žert přijímal i oplácel; tamo roztahowal netopýr swá křídla a za ním knihami shrbená běhala stará Sybilla, jížto čtweračiwý, mladý Říman ně-

* Oučel obřadu, jejž tuto wyprawují, nám wšickni kronikáři stejně napsali, nejobšírněji ale ze wšech de Monachis kanclíř, Paruta, L'atugier a Le Bret, dle kterých jsem se také sprawowal.

kolik kaěh ukrasti se snažil. Tuto wywáděl komediant celou menažerii na náměstí a houf diwáků w přepodiwném kroji se tlačil za ním a smích jej následowal. Medwěd začal skákati a na diwáky člowěčím hlasem bručeti; i přitočila se k němu weliká opice a na záda mu wskočic, k nemalému wšech smíchu na zem ho přewalila, papoušek začal štěbetati a prohazowal tak wtipné žerty, jako by člowěk byl, že se mu wšickni zasmáli. Lew si začal zahráwati, přirozenosti naopak, s krásnou tigřicí, až je plachá gazella od sebe odtrhla. Tu zas přitápala želwa a jí následowal dworně nemotorný krokodil. Prowedli swé kousky k wyražení wšeobecnému a odcházeli k welkému průliwu. Tu wolaly wšechny zwířata jedním hlasem do wody: »Neptune, okaž se, Neptune!« a se smíchem odcházeli dále. Wšechny říše přírody a wšickni národowé wšech wěků odeslali wyslance swé k tučnému čtwrtku do Benátek. Jedenáctá se blížila a na welkém náměstí panowala weliká tíseň, neb se měl w tu hodinu okázati lidu dože s dogareskou a bráti podíl w jeho kratochwílech.

(*Pokračowání.*)

Na jaře.

Od B. Peška.

Země, máti země! Máš ochranců dosti,
A ti tebe rádi ledních okow sprostí.

Ohniwé sluníčko ledowé jho staje,
A wětérek wlažný nad tebou powlaje.

Již se ledy boří — pouto řece spadne,
A potekou wolně jarní wody chladné.

Ty malý potůčku, twoje zwadlé keře
Kruté ledu rámě láme již a béře.

Wy palouky širé, již kry přes wás plynou
A bodají ostřím waši pleť newinnou.

Šumte libě, lesy, hučte walně, wody —
Wolnost se nawrací w wěčný chrám přírody.

Wysoko se, wětwe zelené, zdwihejte
A zpěwem nad jejím witězstwím plesejte.

To witězstwí slawné Wesna wěncem slawí
A před chrámec Ladin čerstwé máje stawí.

Země, máti země! Ty jsi ochráněná
A z ledowé wazby Wesnou wykoupená.

Slyš skřiwana slawně k nebi prozpíwati,
Že přírodě dali bozi z mrtwých wstáti!

Slawněji on zpíwá, wýš a wýš se nesa,
Čím rychlej' přírodě tuhé pouto klesá.

A sluníčko jasné postupuje wýše,
Že příroda máti wolněji již dýše.

Pápěrky.

4.

Klokatsch-Gebirge.

Jak Němci o slowanských wěcech jednající často sami sebe w blud zawáději, oswědčuje následující událosť. P. prof. B. Wimmer we Wratislawi jest jeden z nejskromnějších a nejjemnějších mužů německých, na něhož z hlediště slowanského patříme. Dal on sobě wšak wšemožnou práci, aby w přátelském záměru slézské s Uhrami hraničící Beskydy ohledal, a dříwe než swou »Flora von Schlesien preuss. und öster. Antheils« wydal, očima wlastníma zrostlinnou zásobu c. kr. Slezska obezřel. Na str. 22. zeměpisného přídawku wyprawuje se wší zdánliwou prawdiwostí s přísně wědeckým obličejem, že slezské hory na Těšínsku Klokatsch-Gebirge se nazýwají. My wšak ujišťujeme wšech učených zeměpisců, že o názwu tom u nás nikdo nic newí, aniž ho zná. Nekolujeť on ani w žiwé mluwě, není we spisech, aniž stojí na mappách. — Jakž přišel tedy p. B. Wimmer k tomu názwu? To on sám newí. My tušíme, že takto: Klokoč, klokočina, jest křowina na str. 173 knihy p. Wimmerowy opsaná. Němcowi sluje Pimpernußstaude neb Pompelnuß (Staphilea pinnata) a nachází se i na slezských Beskydech. — P. Wimmer měl na swé wědecké pouti po slezských slowanských wrších slowanské gorále za swé průwodce, jenž ale bezpochyby německy neznali. Což tedy diw, kdyžto Němec Slowanů se ptal: jak se wšechny ty wrchy ouhrnkem nazýwají? a náhodou před nimi klokoč nízkým swým wrcholem se zdwihal, tito myslíce, že se na křowinu tam rostoucí ptá, — klokoč a zas jen klokoč odpowídali, a p. professor odpowěd z nedorozumu wzniklou i hned na trpěliwý papír naznačil? — Kdyby byl p. Wimmer ku swé rozsáhlé učenosti a k snaze i pilnosti, již, co mimo neznalost slowanského jazyka na ní jest, swědomitě použil, i slowanskému jazyku se byl přiučil: lepšího prospěchu w nazýwání těšínských wrchů na str. 38., 96., 134. a j. bylby došel. P. prof. Wimmer bylinařil i na Babiej-Góře w Polště, blíž orawské stolice. Chodícího po zelených loukách a bez opowědi šlapajícího tráwu polští gorálé okřikowali a napomínali, aby jim škodu nedělal. P. prof. ale přeswědčen, že užitek práce bylinářské a spisowatelské wšechnu škodu na loukách konanou přewyšuje, osopil se na okřikující. Wždyť byli dle zdání jeho jen w chatrných spodkách oblečeni, w košili z hrubého plátna a bez kordulek — při tom bosí — s dlouhými neostříhanými wlasy — tedy chátra lidu, u jistých německých spisowatelů do pokolení diwochů wywržená, ježby na př. p. Laube aby zoupražněli a zoubledněli německým jazykem nadal, a do soukenných, dlouhých kabátů oblekl, zapomínaje, že zdejší hory, ouboče a hrboly jen takowého gorála, jakýž jest, přiměřeně wychowáwají. — A co se stalo na osopení p. Wimmerowo? — Gorálé trhli se na Němce, majetnost jich nešetřícího, a kdyby nebylo průwodčího býwalo, kterýž gorále ujišťowal, že jim škoda nahražena bude: bylby snad pan professor wýprasku neušel. Onť ale také w skutku škodu nahradil, a nehodě ušel. Kéž by jen také nyní swým krajanům powěděl, aby názwu Klokatsch-Gebirge neužíwali! — My ty hory nazýwáme: slezskými, neb těšínskými, neb i Beskydami (Beskyd tolik co přeskyd, přewrh, přehod na druhou stranu wrchu do sousedního chotáru, powěty neb krajiny); učení je ale slezským odnožím uherských Tater jmenují.

J. Winkler.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **Jeho Cis. Wysost arcikníže Karel,** proslawený hrdina tolika osudných bitew, me-

ská od 16. března w našich městách. Dne 17. slawila zdejší wojenská posádka příchod Jeho welikým průwodem s pochodněmi a slawnou hudbou tří spojených, zde bytujících pluků. Tisíce lidstwa shromáždily se w ty doby na prostorech králowského hradu. Dne 19. nawštíwil wysoce uctěný host i staw. diwadlo, kdežto se při slawném oswětlení zewnějšího místa zpěwohra »Lucretia Borgia« prowozowala. Druhý den na to bylo ke cti installací Její cis. Wysosti dcery téhož arcknížete za abatyší ustawu pro damy théâtre paré — skwělá to společnost wysokých důstojníků a úřadníků, wesměs w uniformách, ostatní pánowé we frakách. —

(Akademie hudební.) Adwent a půst býwají prawé fabriky na koncertní zábawy. Teď nemine týden, abychme neměli dwě, tři hudební akademie — kteréž arci dle působících sil wíce méně uměleckému požadowání zadost činí. Wětší počet o letošním postě dáwaných podobných zábaw obsahuje akademie w dobročinný prospěch; na př. pro ústaw osiřelých diwek a pro ústaw k wychowání i hojení chudých dětí a j. Dne 24. bř. dáwala také p. Pawlinka Ryšawa, z minulých let známá pianistka, swůj dosti četně nawštíwený a s pochwalou přijatý koncert.

Ze **Sedlčan.** **(Diwadlo.)** Naše diwadlo zdárně pokračuje. Zdařilým prowedením několika diwadelních her powzbuzeni, přewzali naši p. ochotníci také těžší úlohy na sebe, a i tyto k úplné spokojenosti prowedli. W neděli dne 24. března měli jsme opět utěšený wečer, an se prowozowal: »Malíř« dle Scribe, zčeštěn od Štěpánka. Činohra tato byla tak wýborně prowedena, že četně shromážděné obecenstwo po každém jednání spokojenost swou hlučným potleskem na jewo dalo. Nadewšecky jiné wynikl pan Bohdal w osobě malíře. Tak též i wlastenky naše, panna Č., jenž manželku malíře představowala a panna S. w osobě komorné Viktorinky, welmi zdárně na jewišti sobě počínaly a pochwaly došly. Čistý wýnos z představení toho byl obětowán na zakoupení odměn pilnosti pro zdejší školní mládež, začež se jak ochotníkům, tak wšem přispiwatelům jménem dítek srdečné díky wzdáwají. Fr. B.

Z **Chrudími** se dowídáme, že tam herecká společnost Maškowa — arci německá — w postě dobře pochodila. Nedowíme se také brzo, co tamější p. ochotníci dělají, kteří několik zdařilých, českému městu krajskému příslušných her w jazyku mateřském prowedli? — Umlkli tak brzo?..

W **Dobrušce** prowozowali diletanti (jak Bohémie wypprawuje) »Wodaře« — a sice dobře. Jak ale? česky nebo německy? Tuším, že německy, jelikož we zpráwě té zwláštně uwedeno, že se i několik českých sborů zpíwalo. Tedy německý Wodař! I nu arci! Wždyť je Dobruška od kořene německá a leží w srdci krajů německých.

BESEDY.

Člowěk míní a Pánbůh mění! — Nejewí se to přislowí nikde tak patrně, jako při stawbách lidských. Pobožná duše stawí chrám — lehkomyslný wěk ho přewrátí w chrám Thalie; w býwalém klášteře rozléhá se lomoz strojů, utwořili z něho fabriku. Na Křiwoklátě we wysoké síni, kdež králowé čeští se swými pány rokowáwali, kwákají nyní slepice — na Kunětické hoře nechodují wíce pánowé z Pernštaynu; jenom chasa w letě w krásně klenuté síni tancuje; a z wojenské školy we francouzském městě Brienne, kdež Napoleon wychowán byl, udělán kapucínský klášter.

Při slawnosti odhalení a zaswěcení pomníku Moliéra slowútného spisowatele weseloher, platilo se w Paříži, w prosinci min. roku, za jedno okno na onom místě až 100 franků.

Skwostnost a nádhera po celé Ewropě den ode dne se šíří, a práwem proti tomu lidumilowé stížnost wedou, an se dobrý byt wůbec nezmáhá leč owšem klesá, a nuzní lidé swou bídu ještě mnohem tíže snášejí widouce, an wedle nich boháč rozkoši a pohodlím oplýwá. Za starých časů sídlilo bohatstwí na hradech šlechty a poddaní těšili se ze štědrosti swého pána, ano marnost jeho byla často chloubou a ziskem wesničanů. Nyní pak málo se na wenku utrácí a chudobný dělník hledí záwistiwým okem na městského břichopáska, jehož nezná, a k němuž ho žádný swazek dědičné wěrnosti neb oddanosti nepoutá. Následky tohoto wzájemného odcizení rozličných stawů jewí se strašnými zločiny w městech lidnatých, zwláště w Paříži a w Londýně, kdež se krádež, loupež a wražda nawzdor opatrnosti obywatelů a bedliwosti policejných úřadů páchá. Zpráwy, ježto nowiny obecenstwu k wýstraze podáwají, jsou často dosti zajímawé; ač staw mrawní nynějšího až příliš w temných barwách líčí. — Nedáwno w Paříži jedna mladá paní do krámu wstoupila, žádajíc sobě weliký šátek dle nowé mody wybrati. Wywoliwši jeden, smluwila se, a mezi tím co ho kupec do papíru obalowal, 500frankowou banknotu na desku položila. W tom se skleněné dwéře z ulice otewřely, a fousatý, pěkně oděný muž wřítiw se do krámu, zwolal hněwným hlasem: »Kterak se osmělaješ, bez dowolení swého manžela tak drahé zboží kupowati?« Načež jí notnou facku wytaw, a zmocniw se banknoty, z krámu se wyklidil. Paní, ranou omráčená, klesla beze smyslů na zem; a když kupec s krámskými jí wzkřísiwše zwolali: »Totě ukrutník, ten wáš manžel!« paní, upamatowawši se řekla: »Bože! neníť to můj manžel, musí to býti jakýs lotr!« — Kupec hned wen, a za ním; ten wšak w dawu lidnaté ulice dáwno byl zmizel. M. F.

Náwěští.

Zdejší hudebnický spolek s přispěním Cecilanské jednoty bude dáwat w pondělí 1. dubna ku prospěchu ústawu swého pro wdowy a sirotky *welké oratorium »Paulus«* we dwou odděleních od Mendelssohna-Bartholdy-ho. Hrabě Waldstein, protektor řečeného spolku dowolil, aby prowození to držáno bylo w jeho paláci a sice we welkém sále, kterýž pro letošní banket co nejskwostněji byl obnowen a ozdoben. Sbor a orkestr budou obsahowati 200 osob. Solowé partie jsou w rukou p. Podhorské, p. Schwarzowé, pp. Emmingera, Strakatého a Schütky-ho.

Začátek je w 6 hodin wečer. Lístky prodáwá Berra a Hoffmann. R.

Nowá kniha.

Böhmische Rechtschreibung. Von Aloys Šembera, Professor der böhmischen Sprache und Literatur an der mähr. ständ. Akademie in Olmütz. Zweite Auflage. Olmütz, Buchdruckerei von Aloys Skarnitzel. 1844. Stran 74 w 8. Sež. za 24 kr. stř.

Budoucím číslem 39. končí se první čtwrtletí tohoto časopisu; na druhé čtwrtletí, od začátku měsíce dubna do konce června, předplácí se 1 zl. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 39.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice we outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

30. března
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Dogareska.

(*Pokračowání.*)

We swé komnatě seděla na pohowce dogareska, hlawu majíc o dlaň podepřenu, w hlubokých myšlénkách, a wše swědčilo, že jí po celou noc spánek neblažil. W rukou držela obrázek, podobiznu mladého šlechtice, kterýž s laskawým úsměwem růži panně naproti stojící podáwal, a chwílkami jej smáčela slza, z oka panina kanoucí. Krásná byla to paní — k obdiwu, že příroda tolikero wnad do jednoho těla ukryla; černé kadeře zastiňowaly ten nejkrásnější obličej; oheň černého oka mírnil jakýsi hlubokotrudný lesk — ne, tato andělská paní nemohla býti tak marnou, jak jí weřejná powěst líčila. Hlubokým wzdechnutím ulewila bolesti wnitřní, a zraky na obrázek upírajíc prawila polohlasitě: »A tak wšecky radosti, každá utěcha odpadla z mysli mé. Jako kwítek wítr zimní střásá, tak střásl osud krutý jaro žiwota mého — weta je po wšem, neměla jsem kochati se w blaženosti lásky, určenoť mi od porodu píti kalich utrpení; pila jsem, wyprázdnila jej až na dno, když to ruka moje slowa Falierowa psáti musela. Michale, Michale! nyní také ty mne zawrhneš, jediná utěcho má — a já nemám nic jiného, krom swou lásku, pro tebe wěčně planoucí a pro Boha.«

»I také na mne nezapomínejte!« ozwal se tu za ní hlas a stará duenna wstoupila do komnaty; »dokud hlawu na twrdé lůžko nepoložím, máte wždy srdce útrpné, které s wámi cítí, mučedlnice pozemská, a we wšem podílu bere, co wás žalostného potká.«

»Wím to, wím, má wěrná Kamillo!« — odtušila paní smutně pořád na obrázek wzhlížejíc — »ale jak dlouho budeš se mnou cítiti? wěčnost se již nad tebou wznáší, a pak zůstanu sama s bolestí swou.«

»Milostiwé nebe nebude s wámi tak ukrutně zakládati, an jste w ničem se neprowinila proti přikázaní Božímu,« těšila jí duenna — »a nežli se nadějete, sešle wám srdce útrpné — ano tuším, že se již tak stalo. Přítel dětinských let wašich, tehdáž tak tiché, nesmělé dítě, jemuž waše zesnulá matka před wášniwým Stenonem přednost dáwala, se nawrátil.«

»Zaccaria Ghisi je zde?« ptála se paní radostně. »O byl to dobrý jinoch srdce soucitného a powahy mírné! On mě milowal — wím to, často jsem widala slzu w oku jeho, když jsme se Stenonem o budoucí blaženosti snili. Ale co mi to pomůže?« prawila opět žalostně; »zapomněl již na mne a pakli nezapomněl — nuž tedy je wzpomínka jeho na mne s trpkým upamatowáním smíšena, a i on mě zawrhne, jako můj wěčně milowaný Michal — nebe již nemá semnou žádného slitowání!«

»I pro Spasitelowo umučení!« zhrozila se nábožná duenna, »neprohřešujte se proti lásce Boží, kteráž je newywážná studnice milosti a slitowání nad námi nehodnými — upokojte se, má drahá Marie, dobřeť wí o wás nebeský otec, a wí také, co wám prospěje. Podrobte se wůli jeho bez reptání, pomněte na rodičku Ježíšowu.«

»Dobře máš, má drahá Kamillo!« odpowěděla za chwíli welitelka, »nemáme reptati, když na nás osud trpký doléhá; ale slabost lidská často lecos prořekne, když zármutek duši sklíčí, o čem srdce newí, Bůh mi to prowinění odpustí.« A wroucí políbení na obrázek tisknouc prawila dále: »Ty mě zawrhneš, wím to; ale nikdy mne neopustí láska moje k tobě; ona jest má jediná utěcha a prawice milosti božské!« Ještě jedenkráte jej k prsoum tiskla i otewřela malou skříňku a do ní jej ukládala; tu zhlédla několik psaníček i pozastawila se nad nimi. »Pohleď, wěrná Kamillo! to jsou blahé zpomínky na ráj žiwota mého; wyhnal mě anděl Boží z něho, jen toto mi pozůstalo — hle! toto psaníčko, ty je znáš, sama si mi je doručila,

psal mi je z Avignonu, a tuhle to, to bylo první dýka do srdce mého, to mi přinesl jemný Zaccaria Ghisi a slzel, když mi je odewzdáwal a s Falierem odešel k papeži Klimentu,* od té doby jsem ho nespatřila; — tu to mi zase psal z Kandie, a tuhle to — o widím nebesa otewřená, když jenom wzpomínám na doby blaženosti minulé, ach arci minulé, na wždy ztracené — o já nešťastná!«

»Zanechte zármutku; neb jsouci wehnána na dráhu utrpení musíte pokračowat dle losu smutného. Jeho Oswícenost, manžel wáš, již dwakrát se po wás tázal — jedenáctá již dáwno odbila.«

»Ach ano, ano, mám se radowati, když srdce hořem puká! — Přistroj mě, Kamillo, jen hezky we smutek, podej mi šaty fialowé a wlasy neuhlaď, aby wěděli Benátčané, že kněžna jejich truchlí.«

I učinila tak ochotná duenna, a krásná byla paní w šatu fialowém s wlasy neozdobenými, krásná jako Madonna Rafaelowa.

Přistoupila k zrcadlu, nahlédla do něho a ustoupila zpátky. »Což pak nikdy tato krása pozemská nepomine?« — prawila poněkud rozhorleně, »musíť Marina wábiti k zápalu, třebas on osmdesát roků byl — ne, Kamillo, ty černé šaty mi podej; obleku se, jako při pohřbu drahé matky, budu slawiti pohřeb weškeré radosti.«

»O kyž bych dříwe we hrob byla klesla!« odtušila stařena, »nežli jsem wás k takowému zármutku dochowala, ale soudy Boží jsou přepodiwné, a trápením přiwádí nás k spasení. Wás miluje nebeský otec.«

Obléklať se paní w černý šat, wlasy černohedbáwné zapletla w kotouč, žádný šperk, ni klenot nebyl k spatření na paní krásné, ale tím dojímawější byla; w smutku zapalowala každé srdce k politowání a lásce horoucí.

Wrhla se dogareska na pohowku a hlawu o dlaň podepřela, duše zaletěla do let minulých na břehy silenské, poskakowala okolo Trevisu, kde letohrádek otce jejího stáwal a kde w hájích citrinowých bloudíwala láskou přeblažená po boku milence Stenona; wzpomínala si na dny minulé, tu wstoupil hrdě do komnaty manžel její, starec osmdesátiletý, dože w Benátkách 54tý, Marino Falieri.

»Na dwoje pozwání,« prawil trpce ještě we dweřích, »nechtělo se wám se starcem se okázati lidu, aby snad nemyslil, že mě milujete; musil jsem tedy sám se odhodlati a wás přítomností swou obtěžowati.«

»Jsem pohotowě,« odpowěděla dogareska a wzchopila se.

»Jak?« diwil se Falier. »Takto míníte předstoupiti před lid w den radostný? — čili chcete oblekem swým k wšeobecnému wyražení přispíwati? Weselý nápad!«

»Jest to oblek nejhlubšího citu,« odtušila dogareska s pokorou se kloníc před manželem swým.

»Arci, arci!« poswědčil Falier úsměšně. — »Zapomněl jsem, že po wčerejším pozdrawení již dnes ledwa uslyšíte zpěw swého kochánka.«

Dogareska ustoupila hrdě zpátky a skoro opowrženě hleděla na Faliera za hodnou chwíli. — »Dala bych odpowěď, dože, kdybych si to za hanbu nepokládala, s wámi jen jediné slowo ještě o této wěci ztráceti. Newěděl jste o mé lásce, když jste mne polomrtwou k oltáři wlékl, a napřaženým mečem nad otcowou šíjí zoufalé: Ano! ze mne wynutil? Nemáte ještě na tom dosti, že jsem wčera celé blaho žiwota swého wlastní rukou rozerwala? — Widím, že mne drzým nakládáním mučiti zamýšlíte; ale překazím wám to, žádný mi nemůže zabrániti — ani wy, ani waše signorie, útočiště hledati w klášteře.«

»To neučiníš!« zkřikl Falier, ruce prosebně k paní milowané pozdwihnuw — »ale odpustíš mi slowa, drahá Marie, kteréž jen žárliwost ze mne wynutila; neb nemohu se domníwati, abyste wy, hwězdo jitřní, mezi paními w Benátkách wěrnou zůstala starci osmdesátiletému, byťby on i dože byl.«

»Tato neřest ještě waše wlastní štěstí pohltí,« odpowěděla dogareska wážně hlasem wěštkyně, a podala manželi ruku.

»Wíte-li, že Zaccaria Ghisi se nawrátil?« — tázal se Falier. »Jest to bujarý jinoch a u wěcech státních dobře zběhlý. Dle žádosti spořádal záměry signorie w Avignonu u papeže Klimenta, dílo ode mne započaté nežli jsem powolán byl na trůn benátský. Mohu se honositi žákem swým, i miluji jej, co syna swého, nepustím ho wíce od sebe i důwěřuji se w jeho welikomyslnost; on wám ukrátí dlouhé chwíle přátelskou rozmluwou. Pojďte, ať wám jej předstawím; očekáwá nás s dědem swým w tajné komnatě.«

Líce dogaresky zahořely ruměncem radosti, když o příteli dětinských let a o náklonnosti žárliwého manžela k němu slyšela; i následowala dychtiwě Faliera do tajné komnaty.

We dweřích zastawila kroky překwapením, an jí Ghisi po boku děda swého, přísného a proslulého Oria Pasqualiga, wstříc wstoupil. Nebyl

* Netřeba tu připomenouti na rozepři papeže Klimenta, soka papeže Bonifacia.

to wíce onen jemný, citliwý a skoro panenský jinoch, s kterýmžby, když ještě po břehách silenských w hájích citrinowých běhával, slawíci si byli zahráwali. Owšem byl jeho pohled ještě tak jemný, dojímawý jako jindy; wšak obličej jeho měl do sebe ráz člowěka we swětě zběhlého, který se nawykl, žádosti a mocné wášně udusiti silou duševní; stal se mužnější, zajímawější za ten čas, co ho newiděla. Zachwěl se, když jí uhlídal, neb silné bití srdce mu prawilo, že jí posawád miluje, že pokoje nenalezl w kraji wzdáleném; neb lidé powahy mírné pewněji utkwějí k lásce, než lidé wášniwí.

Což bychme se zdržowali powídáním prázdných poklon, jichž se užíwá, když se kdos komu představuje? Kdyby byla dogareska s Ghisem sama, byli by si powídali o dětinství, o blaženosti minulé, byli by nám dali příležitost nahlédnouti do srdcí jejich, powzbudili by nás snad k soucitu, k citu bolnojemnému.

Po chwilce wystoupil dože s dogareskou prowázen Pasqualigem a jeho wnukem na pawlan, a všechny damy benátské prawily k sobě, když mladého Ghisi uzřely, on žé bude jablkem swáru mezi pannami benátskými.

(*Pokračowání.*)

Anekdoty z historie Rosenberské.

Sdělené od

Ant. Jaroslawa Becka.

Mnohdy staue se dosti nepatrný wýstup z obecného žiwota tím důležitý, že se w něm wyjewuje duch, smýšlení a charakter celého wěku, a nic nemaluje žiwěji jednotliwé osoby a celé národy jako prawdiwé anekdoty z jejich žiwota wyňaté; neboť ony uwádějí, co jasné perle, podiwné půwabnosti w jednotwárnou tkaninu historického popisowání. Škoda, že zwláště staří historikowé »maličkostí« takowých málo sobě wšímáwali a že nám teď k wyobrazení jistých dob a osob mnoho listů potřebí jest, kdeby snad jinák několik slow stačilo. Hleďme tedy nedostatku tomu co možná wyhowěti, a to, co jen jako náhodou do spisů přísných předkůw našich se wloudilo, pilně wyberme, aby tím spisowatelé nynější jako solí neb kořením práce swé posypali a záživnějšími učiniti mohli. Já nalezl nedáwno we Wídni w skladu antiquarském starý rukopis, obsahující historii rodu Rosenberského w jazyku německém. Dle znaku a jména na deskách někdy do bibliotéky J. Kristofa Borka patřil a teď J. Oswic. knížeti J. Adolfowi ze Schwarzenberku, dědici statkůw Rosenberských náleží. W polowici sedmnáctého století psán, co do slohu nižádné, co do obsahu welmi malé ceny má, ačkoliw dle kroniky Březanowy a dle archiwu třeboňského wyprawowán býti se zdá. Půwodní listiny latinské a české jsou w špatnou němčinu přeloženy; podobně také báseň Šimona Lomnického z 186 weršů složená, kterouž nešťastný tento básník při pohřbu posledního Rosenberka, za márami jdouci, sám zpíwal a žalostiwým zpěwem swým wšechen lid k hlasitému pláči pohnul. Domníwám se, že rukopis ten od některého zákonika kláštera třeboňského sestawen jest, an zwláštní ohled na ústaw tento bere; mimo to žiwot pana Woka z Rosenberka, jímž tento slawný rod roku 1611 wyhynul, obšírněji popsán jest, a zdá se, že spisowatel tuto zwláštně ústních zpráw použil. Následující anekdoty české u prostřed textu německého se nalézají pod nápisem: Partikularia über Petr Wok.

1.

Zigmund Zikl, starej komorník pana Petra Woka z Rožmberka, nemoha pro sešlost wěku swou službu zastáwati, jest od jeho milosti pána nařízen, aby k řezníkům w městě Třeboni dohlížel, kdyby masa wšelijakého dostatek neměli, aby byli trestáni a pokutowáni; tím spůsobem pekaři, kdyby chléb malý neb neuprawný pekli a dostatku neměli. A z těch pokut jemu Ziklowi, aby lepší pozor dal, polowici (dáti) nařídil. Když pak týž Zikl 1610 umřel, řezníci jej k hrobu nésti musili, a nešli jej k farnímu kostelu swatého Jiljí donesli, třikrát jej dolů z mar shodili. Pro kterouž wěc wšickni řezníci do šatlawy byli dáni a welikou pokutu složit měli, ale očistili se přísahou, že se jim to příhodou a ne jejich chtěním přitrefilo. Nebo tehdáž na peřiny wysoko na máry mrtwá těla klásti obyčej měli. Leží w ambitě, když se welkými wraty z kostela do ambitu jde, w koutě na lewé straně.

2.

Pěkný trestán.

Když Zikl za swého žiwobytí obžalowal u jeho milosti pána Wáclawa starého Žáčka pekaře, že neuprawný chléb a žemle peče, a když mu domlouwá, že ještě na něj brouká, z té příčiny na poručení jeho milosti pána dán do koše nad příkop, a musel se nad wodou s košem uřezati a w příkopu se zkoupati. K tomu ke wšemu řemeslo mu zapowěděno až do smrti; ale že měl syny, Tomáše a Wáclawa, ti řemeslo dělali a otce až do smrti žiwili.

3.

Šwajnach forst-wrabec. *

Šwajnach, starý dwořenín ještě pana Wilima z Rožmberka, měl swůj prowisiou za pana Petra Woka z Rožmberka až do smrti; pokoj swůj měl w Placku, (dwůr blíže Třeboně), pak naposled w klášteře, a toto za práci měl: s dlouhou trubou okolo kostela, po zámku i po městě chodil a wrabce střílel a co jich důchodnímu písaři zastřelených odwedl, měl za každého z důchodu 1 krejcar. Když pacholata školní kde wrabce wybraly, tehdy Šwajnachowi je prodáwaly, a dal jim za 5 neb 6 krejcar. Již wrabči byli jeho powědomi, jak ho s tou dlouhou trubkou spatřili, i hned jakoby je hnal, pryč uletěli. Týž Šwajnach nosil fousy w kubku** pod bradou zawinuty, a když je rozpustil, dosáhly mu až do kolenou. Když měl pan Petr Wok z Rožmberka wzácné hosti u sebe, tehdy na rozkaz J. M. pána ty fousy sobě swěsil a rozčesal, tak že tu podiwu bylo. (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (Diwadlo.) Postní diwadelní zábawy ukončily se nám dne 24. března, kdež prowozowáno bylo: »Rohowín čtwerrohý« od Klicpery, a »Roztržití« dle Kotzebue přeložená fraška. Nemůžeme jináče nežli pochwalně zase o představení tom se zmíniti; wšichni welmi zdařile si počínali. W »Roztržitých« wystoupil poprwé w osobě setníka nowý ochotník, jejž obecenstwo ra-

* Wrabčí mysliwec.

** Snad w pytlíku?

dostně uwítalo, a když s ním i ředitel našich p. ochotníků w osobě plukownika wystoupil, byl potlesk tím hlučnější, a nowé jsme se přeswědčili, že podnikání ochotníků našich čím dále tím wíce obliby u obecenstwa nachází. Hudebníci přednášeli uwerturu z »Cosifantute« od Mozarta a z »Wlašky w Alžíru« od Rosiniho welmi příkladně. Po welkonoci započnou hry opět na nowo. —†—

Ze Slezska. (Sněhy na odnoži Tater.)

I na morawsko-walaských wršich, na slezských Beskydech a na horách polsko-goralských walné množstwí sněhu této zimy napadlo. Pohlédajíce s našich Beskydů na hlawní pásmo skalnatých, wysokých Tater na Slowensku zdá se nám, že i tam tolik se ho nahromadilo, že když po jiné roky z naší dálky i w měsíci červenci ještě pruhy skwělého sněhu w jejich rozsklebinách a roklích wídáme, letos i déle to potrwá. Zwláště na počátku unora, jakož i 24. tohož měsíce, potom 11. března tak wichry u nás burácely a sněhem kotoučily, že jsme si w rozčilené obraznosti nápodobniti mohli obraz ruských simních hostů: Mjatele, Zámjotu, Wjugi a Burje. — Burju nám cestowatelé popisují co bouři wesmírowou při jasném, wětrném, ale snih s oblaků nemetajícím nebi; tu wětrowou bouři měli jsme, když sněžit přestalo a wichr ještě wířil a hučel. Mjatel nám předstawují jako přeplnění wesmíru sněžnými kosmami tak přewelmi, že ty nejbližší předměty oko nespatří; my jsme toho pod naší oblohou a w našem, horami souženém obzoru dobře zkusili. Zamjot zowou, když silný wichr ku Mjateli se připojil a sněhem wzhůru jej podnášeje zawíwá a chumelí; nám sníh takowými chomáči na wenkowých prostorech namítal, že jsme měli co dělat, abychme skrze záwěwy se dostali, ano i na samých hradských a císařských cestách se proryli. Jen Wjuga z králowstwí swého, w sibirských a kamčatských ledownách založeného, k nám se nepustila; neb naše zima teploměr níže 10—12 stupňů nesnížila, sněžné kločky we swé hlatité prwky tuhým mrazem nerozsypala, aby nimi buď Burja buď Zamjot a ledowým práškem twáře naše zmrskala a oči až na slepotu doštípala. A wšak předce i tato naše zima žiwotu nebezpečná se ukázala. W údolí řeky Olsi w knížetstwí těšínském, we wsi Tyře, děwa pracným brozením w hlubokém sněhu na cestě utrmácená dále jíti nemohši, klesla, zimou skřehla, potom nalezená i křísená k žiwotu se wíce nenawrátila. Praví se také, že w sněžné jámě, kteráž powstala a se wyklenula, když několik sáhů dřew z hlubokého sněhu wytaženo bylo w kotaře Brenné při Wisle, sníh pohůnka zasypal a udusil, kdežto pacholek s ním bywši, ale w popředí stojící jen s welkou snahou ze sněhu wylezl. Bojíme se dále, že až na jaro lid wolněji po krajině procházeti se bude, wíce powěstí o podobné smrti uslyšíme. — Na Baraní, wrchu to pro zřídlo a prwní wýprysk řeky Wisly známém, a zwláště na úbočích téhéž Barané je sněhu na 2—5 sáhů nahromaděno, takže z třech chatrčí, jež panstwo wystawělo, aby lesní robotníci w dřewě noclehní útulek měli, tak jedna z nich jest sněhem kolkol zasypána a skryta, že se přes tunel sněžný do ní proděláný wcházeti musí a na druhou z těchže chatrčí takowá tíž sněhu nawaleného lehla, že střechu dobrými krowami opatřenou stlačila. — Jeť to hornatým wýšinám wýhradně wlastní úkaz, když gorál a gruniař na swých hluboko zasněžených wršich a na jejich úbočích, aby, nemaje ušlapané chodníky a od chyže ku chyži jda, po pás we sněhu neuwáznul, karpetle na nohy přiwazuje a rozkročenýma i w půlkolo se otáčejícíma nohama po sněhu kráčí. Jsou karpetle dřewěnné okrouhlé talíře w průměru 1 $^1/_2$ až do 2 střew. mající, a motouzi nebo prowázky opatřené, aby se na nohy pod šlapy přiwázat mohly. Upotřebení jejich brání w hlubinu sněhu padati, ale chod jimi je nemotorný. — Les je hlawním okresem, do něhož horák zaměřuje, kde lesy nejsou až na nízký a chatrný omlas wyhlazeny, a býwalé nádherné hwozdy w úponkowitou křowinu zwrhlé. Třeba do lesa! mluwí gazda (hospodář) k pacholku swému. Ale, jakž se tam dostati? an wýška koně we wýšce záwěji se tratí? Rada a pomoc tu býwá ta, že wšickni chlapi w dědině den sobě určí, w němž pěšky w řadách tři a tři sněhem do lesa břédou, a záwěwy tak prorýwají; pak za nimi powozy se spřeží se poněkdy hnou. Jest to trudná a unawná robota, již ale náš otrlý horský Slowan neomrzle koná, a při níž i žerty wywádět neotálí, zapomínaje na neštěstí a škodu, jenž w takowém slotném čase tu a tam naň číhá. A w skutku žalostný ohlas o nehodách pocestných se rozlíhá. Na císařské od Wídně ke Lwowu táhnoucí-se cestě wozataji hubiwou škodu utrpěli, když na dráze chumelí a rozhněwaném nebi wozowý náklad na ochranu zanechati, koně z wozu wypřáhnouti a do nejbližších hospod pěší hnáti musili, kde čekajíce na pohodlnější doby dlouhý čas tráwiti a strawu platit, neb drahou přípřeh najímati musili. Jiným zas náwal a uchwatný nátěk wichřice wozy powywracel a bečky soli z Wiličky wezené rozkotoulil. Tam opět panský, hraběcí, a možná i knížecí, pokostem leskně ozdobený kočár w neobyčejné mu pokoře snížil se se swé wysoké, hrdé nádhery, rád w čase útisku powolil z os železných kola sníti a ku boku co neužitečné zawazadla koudelnými prowazy přiwázati; na to uložil swůj lesklý kotec na dwoje sedlské sprostě utesané saně, a rád byl, že ku dwěma párům poštowských, pro zmožení swé patřících se koní čtwero sedlských klisen se připřáhlo, aby se co hlemejžď dále wlekl. — Ano i zlodějowé nebezpeční w té nečasowé nehodě se prokázali, a ze sloty wířící kořistili. Před koncem unora hospodářowi, jenžto byl z nawsi od Jablunkowa na pruskou stranu desky wezl a již domů se spřeží i s prázdnými saněmi se nawracel — zloděj w tom okamžení, když onen do hospody skočil, aby nebawě se hned zas wyběhnul, na sáňky letmo wskočil, bičem koně šwihnul — a odtud cwalem ujížděl. Ubohý hospodář chodil po krajině na wýzwědy, žalobu u wrchností skládal, a na dotazy se postawowal; ale wše bez dobrého následku.

J. Winkler.

Na dorozuměnou.

An z mnoha stran doslýchám, že mne někteří čtenářowé Kwětů za skladatele řádků o Příbrami (číslo 33. na straně 131) swědčících powažují: tedy — pro uwarowání nemilých nedorozumění — za swou powinnost kladu, toto domnění weřejně se sebe s tou snažnou prosbou sčisti, aby budoucně ten, jemužby se zachtělo o Příbrami neb o tamním wůkolí zpráwu dáti, swé jméno (aspoň začátečními písmenami) podepsati sobě neobtěžowal — wěda, že se spisowatel, kterýž prawdu miluje a swou wěcí jist jest, skrýwati nepotřebuje. Prokop Ondrák.

Náwěští.

P. Jordan oznamuje w prwním sešitu swého spisu »Jahrbücher für slawische Literatur, Kunst und Wissenschaft« na rok letošní wydání »Srbsko-německého slowníka,« kterýž co možná úplný w krátkém času na swětlo wystoupí. Prwní sešit, čtyry archy silný, wyjde již o welikonoci w ceně 30 kr. stř. Při nedostatku (lužicko) srbsko-německého slowníku, spořádaného dle potřeb nynějších, bude wydání jeho wšem přátelům literatury slowanské welice witané. O německo-srbském malém slowníku, panem Smolerem lonského roku wydaném, i w těchto listech zpráwu jsme již podali. Fr. D.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 40.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlémském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

2. dubna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s potřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Rozjímání křesťana na Weliký Pátek.

(Podlé francouzské znělky p. Desbarreaux.*)

Twůj soud, o Bože, ač je wýlew sprawedlnosti,
Předc duha milosti twé k nám se ráda sklání;
Wšak Pane! já jsem spáchal tolik neprawosti,
Že nemáš práwa k nade mnou se slitowání.

O Hospodine! před trůnem twé welebnosti
Propadne trestu moje hříšné obcowání,
Twá swatost protiwí se moji blaženosti,
Ba láska twá ti laskawým být ke mně brání.

O učiň zadosti swé slušné pomstě, Pane,
A rozdrážděný slzí, co z mých očí kane,
Ať hněwu twého blesk nad mojí hlawou wzplane!

Ctím půwod toho hněwu, ač mi zkázu chystá! —
Leč do jakého, Pane! wrhneš hrom swůj místa,
An nebylo by smyto krwí Jesu-Krista?

Prof. Koubek.

Dogareska.

(*Pokračowání.*)

Zajásal lid: »Viva san Marco et doge Falier! — Viva il giovedi crasso!« a započaly se kratochwíle. Tu najednou od průliwu welkého zawzněla hudba a wšickni se otočili s hlukem: »Neptun wystupuje!« k té straně.

Dwě lodky stály u břehu, a mezi nima wystupowal wýš a wýše, jako z wody, bůh mořský w podobě sudu. Wlasy z trávy mořské, nohy na způsob loděk, wálel se přes malé náměstí smíchem diwáků prowázen k náměstí welkému před pawlan dožete. Na rohu k náměstí welkému přiblížil se k němu muž w oděwu wěštce římského a tajně mu šeptal: »Michale, wzpamatuj se, nečiň to.«

»Nech mne!« odpowěděl taktéž bůh wodní. »Musím se pomstit za potupu. Widíš tam Ghisiho po boku jejím? Pryč! darmo mne zdržuješ.« I walil se dále, hlásal o panowání swém nad wodami a že swou wládu milerád s Benátkami zdílí, podáwal žezlo swé dožeti a lid tleskal, a hlučné: Bravo! se rozléhalo wšude. Neptun se odwalil a za kostelem sw. Marka zmizel; aeh — ku podiwu! — žádný se wíce po něm neohlédl, každý hleděl na pawlan dožete. Na sloupu byl přilepen papír, a nejblíže stojící četli dwa werše w nářečí sprostého lidu psané, nedříw se diwíce, pak se hlasitě smějíce, a zadnější se poptáwali a každý opakowal, co četl, opakowal weřejnou potupu majestátu knížecího, co se nestalo, dokud moře skrze Benátky proudilo.

Dože Falier je krásné ženy muž,
Jiní jí užíwají, on ji weseliti můž! —

Tlačení okolo sloupu se množilo, i Falier se stal pozorliw. Na jeho otázku, co se stalo? podali mu list potupný; přečetl ho a zuby zaskřípal, pysky mu zmodraly a oko sršelo blesky wztekem, list mu wypadl z rukou dogaresce na *klín*; ta naň pohlédla, čtla a bez wlády se skácela nazpět, Ghisimu do náručí; poznala ruku Stenonu. Tak se odměnil onen náruživec za její lásku.

* * *

Den na to procházel se Steno po swé komnatě, přítel jeho Brianni stál u okna se založenýma rukama, a zrakoma následowal kroky Stenowy.

»Powedla se mi pomsta,« jal se za chwíli mluwiti Steno; — »i odřekne se Falier budoucně drážditi lwa.«

»Neplesej před časem!« warowal powážliwý přítel; »známať je ti dobře prchliwost Faliera i přísnost Pasqualiga — onen dože, tento avogador, bojím se o tebe, Michale. Jestli pak wíš, že jsi dle práwa smrt zasloužil?«

---

* Tato báseň náleží mezi nejwýbornější znělky literatury francouzské a protož od akademie francouzské odměnou byla poctěna.

»Neodpírám, kdyby Falier toho weršowce znal, žeby ho hleděl mezi sloupy připrawiti; ale nebojím se, třebas i jméno mé se proneslo. Celá quarantie jest na mé straně, a což může dože bez ní?

»Pamatuješ-li, co Jugurta o Římu prawil?«

Steno se pozastawil. »Jak? což se nechá jeho wýrok přenesti na časy naše?«

»Nechá, Míchale. O venalis urbs! Sprawedlnost mijí z Benátek, běda! bude-li to déle trwati.«

»Tak mluwí také přítel s přítelem?!« tázal se Steno trpce.

»Tak welí swatá powinnost přítelowa,« odtušil Brianni a pokročil k Stenowi. »Ne k hanebnosti přiswědčiti, ale wytýkati tobě prowinění, k tomu mě dí můj pudí, proto že jsem přítel twůj. Wěř mně, kdybys před soudem stál, zastáwalbych tě; ale že jsme sami, proto ti twé prowinění před oči kladu.«

»A jaký oučel jsi měl, kdyby ti manželka Falierowa po wůli byla?«

»Na to jsem ještě sám se netázal,« odpowěděl Steno poněkud rozpačitě.

»Co jsi tedy chtěl?—Za to, že ona cnost a náboženstwí wíce ctila, než hříšnou lásku k tobě —za to jsi se mstil? Možná, ano snad dojista, že newinna jest.«

»Nemluw mi o newinnosti! Ty neznáš pocit, kterýž wěrně milujícího pronikne při zrádě milenky; jest to mocnost přírody, ano wšemohoucnost Twůrce, že duše naše postihne myšlénky wzdálené osoby, pronikne nezpytatelnou mocí až k nejhlubší útrobě její; ten pud se může cítit, nikoliw ale slowy lidskými wyřknouti, poněwadž z moci nadpřirozené, božské wyplýwá. A pak newiděl jsi Ghisiho po jejím boku?«

Brianni mu chtěl odpowěditi, ale tu se dwéře otewřely a do kommaty wstoupil Zaccaria Ghisi a Leonardo Dandulo, syn Šimona Dandula, bratra zemřelého dožete Ondřeje Dandula. Pozastawili se oba přátele příchodem těchto obou mladíků, tím wíce, když se Ghisi s lehkou poklonou takto mluwiti jal: »Když jsem wčera wěže benátské po pěti letech opět uzřel, objímal jsem w duchu přítele Míchala, nepomysliw, žebych dnes co šlechtic Ghisi k šlechtici Stenowi přijíti musel, aby mne, má-li as dwě hodinky nazbyt, k Lizzafusině doprowodil. Dožádal jsem tuto přítele swého Dandula za průwodčího mého, wás Monsignor doprowodí tamto wážený Don Brianni.«

Po dlouhou chwíli hleděl naň Steno, jeho postawa, jeho mírný, melancholický, každého zášti prostý pohled mu přiwáděl w pamět ony dny, když co chlapci w nerozlučném towaryšstwu po zahradách otců swých skotačili, uwáděl mu w pamět onu dobu, když jako jinoši zahořeli citem něžným k Marii Diedo-owě, a přátelstwí nezrušili; upamatowal jej na onen den, když Ghisi, wida, že Maria Diedo-owa srdce k Stenowi naklonila, se s ním loučil, a do Avignonu s Marinem Falierem odcházel; wše to proniklo duši jeho, i bylo mu, aby příteli dáwno newidanému do náručí klesl a o přátelstwí žádal; ale tu mu prolítla mozek myšlénka, jako příšera demonická, a nabídla jej w zášti a zuřiwosti zahořeti ku příteli wěrnému; neb mnil jej býti šťastným sokem swým u manželky Faliera, mnil jej býti půwodcem potupy swé, neb stál po boku dožete a dogaresky před celým národem, a trpce, ousměšně se tázal:

»Pro jakou příčinu mne pak zwe ctihodný šlechtic Ghisi za okres benátský?«

»Ženská může jen hanebnou urážku cti swé oplakat, muž jí může pomstit, a já smyji hanu, šílencem manželce dožete prokázanou, krwí utrhače, tak to welí powinnost přítele a čest každého šlechtice,« odpowěděl Ghisi posawád mírně.

Steno se zachechtal. — »Přítele powinnost? —ba arci, arci powinnost přítele dob sámotných.«

Tu zahořely tváře Ghisiho hněwem a bezwolně sáhnul po meči; ale zpamatowaw se, powrženliwě pohlédl na Stenona a k druhým dwěma mladíkům, kteří mlčky tuto rozepři poslouchali, se obrátil: »Ne wám, šílenosti pomatený utrhači —ale těmto dwěma wáženým šlechticům jsem wyswětlení powinen, pakli ještě jaké třeba jest. Posaďme se.«

Steno zaražen neswyklým wzhledem zuřiwosti Ghisiho a pak jeho pewnou pokojnou mluwou, umírnil swůj zápal, následowal příkladu wšech a posadil se.

(Pokračowání.)

Tělesná síla Petra Welikého a Augusta II.

Petr Weliký a spojenec jeho August, král polský měli nesmírnou, téměř nadlidskou sílu. Jednoho wečera byl Petr Weliký hostem na zámku knížete Radziwila na kuronském pomezí. Při wečeři pozorowal August, že talíř stříbrný, před něho postawený, docela čistý není; i rozhněwal se, wzal jej a tak jej stočil, že se docela wálci podobal, načež jej daleko od sebe odhodil. Petr domníwal se, že se král August silou swou před ním

jen wychloubá, a stlačil swůj do podoby koule, jižto před sebou postawil. August tím rozhněwán wzal welkou stříbrnou konew a schroumal ji celou; Petr nedal se ale ani tím zahanbiti, nýbrž jaw se nápodobně jiné konwe, učinil taktéž. Takto přicházeli oba tito silní mocnářowé do zápalu, a již začali nářadí na stole napořád ničiti, když Petr podiwnému tomuto zápasu konec učinil, řka: »Bratře Auguste, tlačíme zde sice a mačkáme zde statně toto stříbro, ale tušim, žeby lépe bylo, kdybychom se pokoušeli švejdské železo ohnouti.«

Jindy, když se oba tito knížata, w Toruni se zdržujíce, na býčí potyčky díwali, chtěl August carowi dokázati, že s rekowskou silou též rekowskou mysl spojuje. Popadl nejrozzuřenějšího z býků přiwedených a jedním máchnutím šawle hlawu od těla odrazil. »Posečkej jen, bratře Auguste, wšak já také něco umím,« prawil Petr spatřiw to; »dej mi tůčku sukna přinésti!« Přinesli ji, Petr ji wzal a do powětří wyhodil, načež střelhbitě meč z pochwy wytasiw, než ještě k zemi dopadla, takowou pádnou ránu na ni swedl, že rozpoltěná již spadla. Král August sebral wšecku swou sílu i obratnost, by toho též dowedl; rozsekal sice také několik tůček sukna, ani jedinou nemohl ale w powětří rozpoliti. —rm—

Anekdoty z historie Rosenberské.

4.

Firbic dostal přes nos.

(*Pokračowání.*) Job Firbic, lokaj J. M. pana Petra Woka z Rožmberka, jednoho času, když pán měl hosti a pili za zdrawí jeho Milosti Císařské, w tom naletla moucha a padla do kredence, když již pán k ústům nesl. Job wida brebtal: Mi mi mi mi — již je tam; chtíc říci: Milostiwý pane, moucha je w kredenci! W tom pán wypil wšecko i s tou mouchou; proto Job řekl: Již je tam! Pán se obrátiw ptal se Joba, coby to bylo? Job odpowěděl: Moucha! I dal mu pán w nos, až ho krew polila. Job jdouc od stolu a drže se za nos, brebtal řka: Po po po po druhy aby če če čerta wypil — nepowím ti! Týž Job po smrti páně, majíc dobrý odkaz, koupil sobě dům w Soběslawě a tam w sousedstwí až do smrti setrwal.

5.

Koňstwo.

Jeho milost pan Petr Wok z Rožmberka ráčil weliké zalíbení w koňstwu míti, tak že mimo maštale, stádních klisen uherských w (w)oboře mnoho chowal. Wycházelo do roka na panské, stádní a oficírské koně owsa 8977 strichů, 1 wěrtel, 1 3/4 m. Stádní klisny měly pod rybníkem Swětem u Noska, kde nyní panská chmelnice jest, kolnu, kde se jim seno zakládalo a obrok dáwal. Z jara 1 Mart. pošteli (?) se pouštěji klisnám, poněwadž klisna w 12. měsíci rodí. Nechaly se hříbata při klisnách až do podzimku; tu se dáwaly do dworůw klisny i hříbata na zimu, a hříbata w pastwě zůstáwaly do třetího léta; pak se wybíraly, cwičily, koňským tumlířům dáwaly a klisny na jaro zase k Noskowi do obory k Třeboni prosty pouštěny býwaly. Zpytatelé wěcí přirozených dáwají zpráwu, že kůň, když se s rozumem užíwá, žiw jest w čerstwosti 35 let, klisna 40 let.

6.

Arcikníže Maxmilian na Třeboň přijel.

Léta Páně 1610 w čtwrtek po neděli prowodní přijel arcikníže Maxmilian, bratr Rudolfa druhého, císaře římského, na Třeboň a s panem Petrem Wokem z Rožmberka wečeřel. K stolu jim sloužil hrabě z Firstenberku toliko sám jediný. Na ráno odjel ku Praze s 14 wozy, majíc 48 koní jízdných. Tento Maximilian byl syn Marimiliana II. římského. Neb bylo 6 bratří, totiž: Rudolf II. císař římský, Arnošt, Matyáš, Maxmilian, Wáclaw a Albrecht. Ferdinand a Fridrich — ti dwa zemřeli w dětinstwí. Matyáš jsa králem českým a císařem římským nemajíc žádného dědice a bratří jeho M. C. jsouce wěkem hrubě sešlí, do Prahy se nawrátil, pojma s sebou Ferdinanda II. syna Karla arciknížete rakouského, kterého za syna přijal a Čechům za krále presentirowal. Kterého Čechowé s radostí přijali a korunowali, ačkoliw hrabě z Thurnu a někteří páni čeští proti tomu byli, wšak dle wětšího počtu se státi muselo.

7.

Pasawští zpláceni.

Léta Páně 1611 činíc lid pasawský w Čechách weliké škody, slitowalo se panu Petru Woku z R. jakožto křesťanskému, milostiwému pánu; pročež dal s nimi traktirowati a dal wšecko swé stříbro stolní i co w forotu bylo šmelcowati na peníze a zaplatit celé tě armádě, a tak to draucowání přestalo. Prawí se, že dwanáctekrát sto tisíc na ně dáti přišlo, a tak nadarmo w zámku třeboňském pokladu hledají, které pasawští wojáci wynesli, a k tomu se přes 100.000 fl. dluhů nadělalo.

Pan Petr Wok z Rožmberka poslal starého soldata na werbunk, který w letě 1608 byl s Jeho M. pánem w Uhřích proti Turku na wojně, jménem Lukána, aby zwerbowal některé sto soldatů pro opatření města Třeboně, on pak přiwedl pasawských wojáků ke třem stům. Jeho M. p. z R. domníwaje se, že má swůj zwerbowaný lid, dal každý wečer z mnoha kusů silně střileti až do Budowic, kde pasawští byli, střelbu slyšeli. To když se pan z Rožmberka dowěděl, že jest oklamán, dal se s pasawskou armádou do traktirowání a zaplatil celé armádě. Každý den po regimentich přijížděli soldati do dwora, nyní klášterského dworce, a tam skrze oficíry od J. M. pána zpláceni byli od prwního až do posledního. Přednější oficírowé byli pouštěni na zámek a tu náležitě traktirowáni, tak že i památky po sobě zanechali. Ten lid pasawský najímal se jakoby císař Rudolf II. Leopoldowi arciknížeti k dosazení knížetstwí Julišského ku pomocí najímati dal, ale kdyby mínění Jeho M. C. swůj effekt mělo, nebylaby rebellie následowala. Před tím dal pan P. W. z R. pro swou potřebu 500 mušketýru najíti a město Třeboň spewniti, a každého dne, jakž již dotknuto jest, k wečeru z kusů střileti. Rozpráwělo se, že pasawští w Budowicích ležíc prawili: Starý pes štěká, wšak mu tam nepůjdeme; — a dostawše pán zpráwy, že Lukán od šrámu a střelby chromej, těch 500 mušketýrů z pasawského lidu na Třeboň přiwedl, wida se podwedeného, i také wyrozuměl, že se s ním falešně a neupřímně děje, w podzim dne 6 Nov. w melancholii umřel. (*Dokončení.*)

České diwadlo w Praze.

O třech předstaweních zůstali jsme zpráwu dlužni. Neděláme si ale z toho tuze welké swědomí a doufáme, že nám to laskawé čtenářstwo snadno promine. Letopis diwadla i literatury by tím hrozně málo ztratil, kdybychme i nyní mlčeli; ale musímeť již jednou i ty referaty nějak doklepati, jako samo diwadlo w nedostačitelných rukou dodělawá.

Dne 17. března we prospěch paní Springrowé: »Silfida, wodní žinka,« fraška we 2 jed. přel. od Kašky. Asi před 3 lety prowozowala se na staw. diwadle ponejprw. Patří k lepším fabrikatům tohoto způsobu. Takéť se wesměs dosti líbila, jak jsme z hojného smíchu obecenstwa pozorowali. P. Grabinger byl, krom několik děr w paměti, dobrý Wlček, paní Skalná wystačila za Naninku, ale p. Herbstowá nehodí se za Silfidu. Ta leží za oborem této umělkyně a měla bez wýminky přidělena býti p. Forchheimowě, byla-li prwnější její representantka, p. Kolárowa, churawa. Paní Hynkowé daří se wíce role sentimentalní, nežli komické. P. Nikolai wynasnažil se býti komickým, ale pouhé snažení nestačí. Lépe byl by snad tuto ulohu p. Kaška prowedl, kterýž ale hráti musel učitele — bez welkého štěstí. W celku wypadla hra dosti dobře. I tance se líbily. Ku konci wywádělo čtwero mladíků gymnastické kousky po oněch Angličanech, kteří nedáwno na staw. diwadle umění swé s úžasnou dokonalostí prowozowali. —

W úterý na to, newíme z jaké špekulace — snad k rozkoši našich Pepiček? — opakowala se tato hra — a k tomu ještě w 7 hodin wečer. Tak málo praktiky mají ti pánowé, že newědí, že se toho dne, an se již hrálo, alespoň o 5 hodinách, jako o polowičním swátku hráti mělo!

Dne 24. března we prospěch p. Rainoldího: »Praha, Paříž, Londýn, Konštantinopole,« fraška we 3 jednáních s několika tanci, kteréž dobře wypadly. P. Grabinger, Hametner a Kaška snažili se wšemožně, aby se chatrná fraška na nohou udržela. S p. Herbstowou jsme měli smrtelné úzkosti, widouce ji každý okamžik přes jazyk padati. Wůbec by nebyla celé hře jedna notná zkouška škodila. Nedělní obecenstwo nebýwá ale wybíráwé a bodně se nasmálo. Ku konci zase naši mladí gymnastikowé, mezi nimiž obzlášště mladší p. Schmiller wynikal.

BESEDY.

Jeť to rozkošný pronárůdek — ti naši p. diwadelní ochotníci. Poctiwé srdce musí zaplesati, pozoruje-li, jak pilně a neunawně se po krajích hemží. Zde onde wyskytuje se každou chwíli nowé jich mrawenistě. Díky jim! Jsouť to statní pomahači na winici naší národnosti. To jediné bychme přáli, aby u wolení kusů trochu wětší bedliwosti měli a leckaké staré haraburdí pořád na swětlo newytahowali. —

W Haidě hráli nedáwno domácí, owšem němečtí diletanti: Husité u Naumburku, a Prokopa Holého předstawowal prý chlapíček hustými wlasy pokryté lebky, w čerweném kabátě, tenounký kordík maje po boku, hranatý maltezský kříž na prsou! Tak wyprawuje tamější referent w »Praze«, a přidáwá, že páni naumburští místo »Žižka« pořád »Čiške!« říkali.

Polker — přibyde nyní co nowé sloweso we francouzském slowníku; »je polke, tu polkes, il polke — polkuji, polkuješ, polkuje atd.« budou se nyní žáčkowé přiučowati. Kdo by to byl w té prostomilé Polce hledal, že takowou rewoluci w pospolitém žiwotě pařížském učiní? — Že se tam prowádí, to jsme již jednou oznámili; ale ona se prowádí, pěstuje a wzdělává se wší wášní krwe francouzské — ani po masopustě nedáwá jim pokoje. Nejznamenitější taneční mistr dáwal prý 18 hodin za den samé lekce w tomto tanci, a předce prý upadali pořadatelé bálu w nemalé nesnáze, nemohouce tanečníků na módní Polku sehnati. Ostatně přiházely se při této módě asi weselé kousky. Takž prawí pařížský dopisowatel w diwadelních wídeňských nowinách: Zde panuje weliké pohnutí. Celý wznešený swět je we dwé části rozdělen, kteréž nepřátelsky proti sobě stojí. Ani čerwencowé zbouření, ani rozdílné náboženstwí, ani Bonapartism, ani swobodowláda, ani socialism, ani communismus nezpůsobily toto rozdwojení, nýbrž — »Polka«. Co zatím w pařížských salonách wětší díl tento tanec s nesmírným nadšením si libuje, a šwihákowé i módní dámy w něm rozkoš nacházejí: uzawírá druhý díl wznešeného swěta i jmenowitě Foubourg St. Germain tomu tanečnímu dotírawci twrdošíjně swé salony a několik bázliwých duchů hledá, pod tím tancem politické pletichy cizozemstwa. Jisto jest, že we skwostné besedě u paní z C. w okamžení, když Polka tancowati se měla, mladý, důmyslný spisowatel do kola wstoupiw prawil: Moje dámy! politické ohledy největší důležitosti byly příčinou, že se wažnostem prawá polka až dosawáde okázati nesměla, a že sám taneční mistr Mr. Cellarius mazura s několika proměnami místo polky přednášel; jelikož ale můj charakter a moje nohy zcela neodwislé stanowiště mají, tedy wám prawou polku okáži. Domluwil, připnul si pár malých ostruh a tančil prawou polku! Wšickni byli w nadšení, na sta ostruh w té chwíli se objednalo, a šťastný obnowitel polky jest modlou děw, které se o něj trhají.

Literní náwěští.

Slawná díla dubrownických básníků leží k weliké škodě jihoslowanské národní literatury wětším dílem w rukopisu anebo we starých knihách zahrabána a nepoznána. Wšak i takowých sbírek každý den ubýwá, a protož myslím, že bude milo celému slowanskému obecenstwu, dowěděti se, že se počne wydáwati we Widni, a to již tohoto měsíce, ilirským prawopisem

Slavjanska Antologia
iz rukopisah dubrovačkih pěsnikah s přistawkom narodnih popěvkah

t. j. Slowanská Kwětosbírka z rukopisůw dubrownických básníkůw s přiložením národních písní.

W tomto wýboru bude jako we wěnci spleteno nejwonnější kwítí dubrownického básnictwí, které si každý wlastenec bude moci opatřiti, a shledaw, jak naši předkowé před čtyry sty lety howořili a psali, nahlédnouti jejich krásoty, a wzory takowé následowati i dosáhnouti.

Prwní kniha bude obsahowati nejstarší básníky 15. a 16. wěku. W tu dobu básnictwí naše wšechny druhy básní wywozuje. A jako nám nejstarší Gjore Daržić podáwá wzor milowného pění, w kterémžto způsobu i Zlatarić se welmi powznáší: tak nalezneme také w básních mladého Maroje Dražiće i Nalješkoviće wzor dramatiky, u Vetraniće, Čubrovaniće wzor ballad, u Demitriće, Bobaliće i Ranjiny wzor mrawopisní i jiných naučných básní, u Nalješkoviće i Ranjiny bohololibých, u Lukariće a Babuliniće přewodů z řeckého atd. Ode wšech těchto básníkůw nalezne se w naší knize několik básní, a sestawowatel nejwíce postaral se o to, aby kniha ta obsahowala nejlepší kusy rázných druhů w básnictwí; tak i chce poukázati metra, jakých naši předkowé byli užíwali.

Podepsaný sestawowatel prosí tedy wáženou redakci Kwětůw, aby ono o tomto jeho předsewzetí naše jednokmenné bratry Čechy, Morawany, Slezany i Slowáky sprawiti, a spolu wšechny wlastence pozwati ráčila, aby we slawných městách zemí našich, kdekoliw slowanskému jazyku rozumějí, podpisowatele sbírati a pak jich jména níže podepsanému do Widně, Rauhensteingasse číslo 932 zaslati si neobtěžowali. — Cena prwní knihy je 40 kr. we stříbře. Celé dílo wyjde we třech knihách.

Hrabě Orsat Počić,
Dubrovčanin.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 41.
11. roč. běh.

Časopis tento se wé skladu Pospíšilowě (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWANY A SLEZANY.

4. dubna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Dogareska.

(Pokračowání.)

»Wám jest dobře známo, signori,« počal po chwíli Ghisi — »že můj otec padl při zboueření newěrné Kandie; swou smrtí zaplatil wítězstwí republiky, že wlál prapor swatého Marka od pohoří Melipotamo až na bašty kandiotské a po wšech horách lasitských. I zanechal mě sirotka dwouletého, jedinou utěchu matky předobré — brzy, brzy zesnulé.« — Dwě welké slze zatřpytily se w očích jeho, přejel rukou přes obličej a pohnutý wyprawowal dále. — »Wšechnu péči wynaložila na wychowání mé, i přilnul jsem k ní celou láskou a ssal wzduch citliwý, jemný ze rtů jejích. Zakoupil si tehdáž Stenoňůw otec letohrádek u břehů silenských i těšili jsme se ze sousedstwí dobrého, a brzy jsme byli se synem Stenona nerozdílní towaryši, jak při cwičení literním, tak i při hrách; neb duše naše dětská, neporušená wášněmi a nawyklostmi swěta, lehčeji se oddá přátelstwí a soucitu obapolnému, splyne w jedno s duší zpřízněnou, jsouce obě wýtworem pramenu jednoho wšemohoucnosti božské. Byl jste to wy, signor Miccaelo, a rcete, jedno-li slowo lžiwé?«

Steno pokynul mlčky hlawou, a Ghisi wyprawowal dále: »Dospěli jsme roku dwanáctého, a welká stala se změna mezi námi. Přišel Don Diedo s rodinou swou na wenkow, i spatřili jsme poprwé dceru jeho jedinou, nyní manželku Falierowu, a podiwno, již co děti ucházeli jsme se o náklonnost její, záwiděli sobě každé usmání, které druhému platilo; ale newinná, osmiletá díwka nepozorowala zášť naší; neb přátelstwí naše se nerušilo; jen že u Stena hledala ochrany, u mne soucitu, neb, ačkoliw srdce naše silně k sobě přilnuly, předce se lišila powaha naše. Wšak dosti o tom. Stali jsme se jinochy, ona pannou, okrasou wšech zahrad a hájů trevizských, a Steno se radowal z lásky její, já s přátelstwí. Duch ženský podá lásku přibuzenstwa muži powahy mírné, citliwé; ale raději se podpírá na muže silného, poněwadž jeho ducha postihnouti nemůže. Wšak i já ji milowal stejnou láskou, jako Steno, a nemoha po úmrtí matky, jediné utěchy swé, snésti bol wnitřní, rozloučil jsem se s otčinou, a odešel do Avignonu s Falierem, jejž byla signorie w záležitostech republiky k papeži Klementu poslala. Ale nezáwiděl jsem štěstí příteli swému, jen swůj trpký osud jsem oplakáwal, a s přítelem drahým se louče, wyznal jsem mu w posledním objetí, co mě z wlasti wyhání, a slzíce přisahali jsme si wěčné přátelstwí. Odejel jsem. Pět let jsem newiděl zem kolébky swé. Falier se stal dožem, čas a zaměstnání zléčily ránu mou, ale neudusily lásku. Wčera wečer jsem opět spatřil wěže benátské, a ještě chwátal k příteli swému, mysle, že spatřím obličej Marie; chtěl jsem se těšit ze štěstí jejich, neweda, že ona manželkou Faliera jest. Ale přítel můj nebyl již wíce onen zbožný, cnost milující mladík, s nímžto jsem srdce zdílel; ponoukal ku křiwopřísaze manželku Falierowu, ztupil majestát knížecí, a že ona, mučedlnice prowinění otcowa, mu owšem drzí ale sprawedliwá slowa Falierowa rukou swou napsala, mstil se činem pekelným, potupil nejčistější paní, že opowržený lazzaron s posměchem na ni ukazowati bude; ale já přisahal u Boha a wšech swatých a swětic Božích smýti škwrnu tuto se jména jejího, že nesmí padnouti za oběť šílence. Protož doufám, že mi Don Steno wyzwání neodepře.«

»A nesmí!« doslowil Dandulo, ze sedadla se wzchopiw.

»Také to neučiní!« odpowěděl Brianni. — »Michale, odpowěz!«

Ale Steno trwal w hlubokém mlčení, zraky na stěnu upřené, prawici k srdci maje zarytou, wáhal dáti odpowěd; pak se najednou wzchopil. »Nesmím a neučiním!« wykřikl a meč si opásal.

Chtěli odejíti. Steno se zastawil; »Zaccaria!« prawil skóro prosebně. »Nežli z komnaty této wystoupíme a co nepřátelé s obnaženou ocelí proti sobě státi budem — Zaccaria, wzpomeň na den rozloučení našeho, a ještě jednou mě co přítel a bratr obejmi.«

Ghisi ustoupil a s úžasnutím hleděl na Stena.

»Zhřešil jsem, wím to, žárliwost mně zawedla,« mluwil tento dále. — »Wěř! ty muka, které cítím, jsou hrozná — však proto nejsem hoden, abys mě objal; ale prosím tě! učiň tak, při lásce swé k Marii tě zaklínám!«

»Michale!« wykřikl Ghisi a klesl mu do náručí — »co jsi učinil!«

S pohnutím hleděli Dandulo a Brianni na tento wýraz lásky přátelské, a již doufali, že se úmysl krwawý zničí; ale Ghisi wywinul se z náručí přítele a napomenul: »Nyní pojďme!«

Steno se udeřil w čelo. »Musím, musím jíti! — tedy pojďme!«

»Ne tak!« proslowil Brianni. »Darmo se oba namáháte, udusiti hlas srdce swého. Ghisi, wezměte slowo swé zpátky! ukončí se boj ten a oba se radowati budete z přátelstwí obnoweného, a doufám, že Monsignor Dandulo stejně semnou smýšlí.«

»Moje smýšlení se srownáwá s činem Ghisiho; ačkoliw neodpírám, žebych smíření raděj widěl,« odpowěděl Dandulo. Ghisi přešel dwakráte po komnatě u wnitřním boji; »Ne, nemůže to býti. Wěřte mi, přátele, wěř mi, Michale, rád bych uposlechl hlasu wnitřního, k smíření wolajícího; ale přísaha mne k boji wíže; a pak se již proneslo jméno weršowce.«

Brianni strnul, sám Steno se zachwěl.

»Dogareska« — mluwil Ghisi dále, »wyzradila w zápalu zimničném celou lásku swou k Stenowi, wyzradila jméno jeho, a odhalila před mstiwým Falierem nejhlubší schránku srdce swého; neboť klesla její tělesná síla pod tíží prowinění milencowa, a duch rozčilený kolotá bez wazby w těle malomocném.«

»Pojďme!« — zkřikl Brianni.

Odešli, podiwní to soubojníci. —

Welký hluk a powyk strhl se na welkém náměstí; senatoři a šlechta, kupci a řemeslníci, wojáci a lazzaroni hrnuli se k welkému průliwu; jedni kleli, druzí bědowali. Loďstwo benátské, druhdy hrůza a trůn republiky od moře adriatského až na břehy arragonské a sirské, bylo poraženo od Ambrože Doria Janowského, chlouba Benátčanů, Hamilcar jejich, Nicolo Pisani utrpěl porážku winou Quiriniho, područeného důstojníka swého, jenž při zhlédnutí loďstwa janowského lstně a bázliwě prchl s pěti galeji, nedaje hlawnímu loďstwu wýstrahu. Doria přepadl Pisaniho nepřipraweného k boji, a wětší díl jeho loďstwa se rozutíkal, jen on, a jeho oba synowé, Bertuccio * a Viktor Pisani, obořili se na Janowské; ale brzy shledali, že nemožná odolati moci mnohem silnější, a w útěku hledali uchrániti loďstwo, jmění a sloupy republiky. Loď přicházela po lodi, tak jak se byli rozprchly, a rycholst w diwém outěku je od sebe oddělila. Přistala galej Pisaniho do přístawu, a již jali jej i syna jeho Bertucciho w okowy; nad Viktorem neopowážili se wynesti wýrok nesprawedliwý; neb tento mladý rek se bránil dle swědectwí wšeobecného jako lew a byl ranami takořka posetý. Lid bědowal nad nesprawedlností signorie a nad neštěstím Pisaniho, oblíbeného reka swého, jakož i nad porážkou loďstwa.

Naši čtyři přátele přišli práwě na welké náměstí, když Pisani na břeh wystoupil. Bylo to smutné a srdce dojímající podiwání, jak tento rek pyšně, co wítěz i w okowech kráčel, jen někdy na syna swého Bertuccio pohlédl, jakoby mu zmužilosti dodáwal, nejwíce ale bylo srdce dojmuto, jak Viktor slabý ještě od ztráty krwe swé, podle otce kráčel a tíží okowů mu nadlehčowal, bratra milého časem objímaje.

»Hle, Steno!« prawil Brianni — »ti mužowé, kteří wůdce swých wojsk jímají a rány jejich okowy splácejí, budou souditi tebe, a jsou twá podpora! — Běda městu!«

Proti portálu kostela swatého Marka zastawili wězňowé kroky swé, a z kostela wyběhl muž asi čtyrydcetiletý, w jedné ruce dláto, w druhé kladiwko — za ním mladík as dwadcetiletý; oba byli neustrojení, tak jak byli od práce odběhli. Starší spatřiw smutné diwadlo pustil dláto i kladiwko, a ruce nade hlawou spráskl. »Abyste se propadli, soudcowé pekelní!« křikl silným hlasem — »že jste se opowážili, na tomto muži hledati winu! Ale i den wašeho soudu nastane, a pak běda wám!«

Mladík přiskočil k němu. »Probůh, otče, neprozraď se!« napomínal ho tiše.

Pisani pokynul hlawou, a lid umlknul. »Calendario!« zawolal wězeň — »drahý mistře, je-li pak již dohotowen náhrobek Dandula?« Lid zalkal při jmenowání dobrého knížete a Leonardo Dandulo drál se až k Pisanimu dawem lidu.

»Již jest!« zwolal Calendario. — »Swé dláto si dám poswětit a budu ho obětowati sw. Marku. Synu, pojď sem; musíme ještě dodělati nápis.

* Bertuccio není onen náčelník spiknutí

O Pisani, kýž by jenom na hodinu Dandulo obžiwnul!«

Senatoři se začali třásti, neboť znali wášně lidu benátského a báli se, aby jim Pisaniho newydral. Barbarigo, dáwný nepřítel rodu Pisanského, zwolal na dráby: »Jest weřejné místo k rokowání určeno? Pod ztrátou wašeho žiwota bez prodlení do žaláře s wězněm!«

Lid zbledl, a drábowé se chápali Pisaniho; on ještě jednou pohlédl na kostel, kde přítel knížecí odpočíwal a prwní slza zatřpytila se w oku jeho; ale tu wskočil mezi dráby mladý Dandulo. »Stůjte!« zahřímal, a již stáli u něho i jeho tři průwodčí. — »Kdo se opowažuje odjímati práw wo nešťastnému wězni, jehož i ten nejhorší zločinec užíwá, zastawiti se před kostelem sw. Marka a s přáteli se rozloučiti?« tak se tázal a kolem se ohlídaje mluwil dále: »Nebojte se, Barbarigo, že wám wězeň ujde, znám ho, že jest w okowech šlechetnější, než wy, třebas jste i senatorem byl, a my za něj ručíme.«

(Pokračowání.)

Anekdoty z historie Rosenberské.

(Dokončení.)

7.

Oúředník Šašek.

Daniel býwal oúředníkem na Libějicích, když tam J. M. pán přijel a hospodářstwí spatřowal, w jednom místě se zastawil a řekl: Danieli, tuto by se malou hrází čistý rybník udělati mohl. Daniel odpowěděl: Milostiwý pane, také jsem na to myslil. Když pak dále jeli, a pán něco opět řekl, že by byla pro to neb jiné příležitost, Daniel na to odpowěděl, že jest také na to myslil. Porozumíc pán jeho hlouposti, když jeli přes louku a koně wázli w bahně, řekl pán: Danieli, kdyby se ta louka dala podlážditi? — odpowěděl Daniel: Milostiwý pane, také jsem na to myslil.

8.

Málo swěta zjezdil.

Když Danieli bylo poručeno, aby wezl pýři z panstwí Liběјického do Prahy za Jeho M. pánem a sám aby se též wyprawil, když se zase domů nawrátil, rozpráwěl swým dobrým kamarádům, že jest tři dni do Prahy jel, a diwajíc se z hradu pražského, že ještě konec swěta newiděl, že hrom wí, kde jemu konec.

9.

Hodinář Šašek.

Jednoho dne za pána Petra z Rožmberka Jáchim, syn starého Donata, hodináře, jdouc z rána na zámek k hodinám, pán na něj z okna wolal, že ty hodiny dnes pospíchají, odpowěděl: Milostiwý pane, hodiny jdou dobře, ale slunce se opozdilo.

Wrátný zardoušen.

10.

Léta 1609 byl na zámku třeboňském wrátnej jménem Calta. Ten měl sobě od Jeho M. pána poručeného nedwěda, aby jemu jísti dáwal. I měl ten nedwěd udělanou boudu z dubowého dříwí a násilný řetěz byl k té boudě přikowán. Na dobrý sáh mohl z té boudy ku korytu, do kterého se mu jísti dáwalo, wylezti, a když někdy a místa prasata na zámek wezly a zbytky po nedwědu z toho koryta jísti chtěly, nedwěd na ně wyskočil, jedno nebo dwě popadl, do boudy wezel a snědl. Jednoho dne z rána na štědrý den dáwal Calta nedwědowi mláto do koryta; nedwěd hladowý nemohl wyčkati, dal se do žrání. Calta jej odháněl majíc žílku. W tom nějak přes hubu jej šwihnul, že se to nedwědu nelíbilo, a rozhněwaje se, popadne wrátného w oupolky a s ním do boudy, tam jej mačkal, až jej zadáwil.

11.

Newěsta stará.

Léta 1610 wdala se w Třeboni jedna souseda welmi stará, kteráž shrbena o dwou hůlkách chodila; říkali jí: Slaměná; měla dům podlé obecní šatlawy, kde nyní Tomáš Štěpka soukeník jest. Brala sobě Šalomouna šewce, který potom byl na obecní wěži trubačem a po hodinách troubil. Tehdáž, když se ženil, neměl 20 let. Šli s muzikou do kostela k kopulací přes rynk z růžowé ulice, okolo domu Jana Kowáře, nyní Františka Beránka k zámku. Tu plný wokna frauenimorů, dworaků ano i pan Petr Wok sám se té potworné swatbě diwati ráčil. Tu se wšickni museli zastawiti a ten chlapec, mladej ženich, musel s swou starou newěstou na rynku k tanci jíti, kterou za jednu ruku držel a druhou se na hůlku podpírala; a měla plášť nabranej, dlouhej až do země. Takowej smích byl, že ani muziky slyšet nebylo. Když byla do rady powolána a bylo jí domlouwáno, že tak stará na wdáwání myslí, dala za odpowěd: Milí páni, pro mou starost já ještě mohu mnoho dětí porodití....

12.

Koně koželníci třeboňští wydělali.

Pan Petr Wok z R. jměl koně bílého welmi bystrého a dobře stamlowaného, na kterém byl w Uhřích proti Turkům nad českým wojskem jenerálem, kterýžto kůň z mnohého nebespečenstwí w mnohých okkázech a šarmiclích pána wyswobodil a odnesl. Když se pak (pán) we zdraví zase nawrátil, ten kůň pro swou zasloužilost byl dobře chowán, až zdech'. Tu jej pán roskázal wodřiti a koželníci třeboňští tři: Jan Doktor, Kaspar Koželnik a Martin Koželníček museli kůži srsti wydělati; jiní pak řemeslníci koně dřewěného udělali a do té wydělané kůže zašili, a tak ho přistrojili, že kdo koliw na něj pohleděl, že žiwý jest, se domníwal. W dole na břiše byla díra, že tam mohlo pacholé w 10. letech do něho wlézti a ním jako žiwým hejbati. Koželníci byli znamenitým listem obdarowáni, aby jim toho žádný newyčítal; ale školská pacholata na ně zdaleka řechtáwaly.

BESEDY.

U Pospíšila se nachází w tisku a w brzkém čase wyjde na swětlo sbírka básní K. D. bar. Villaniho. Zpráwa tato bude zajisté přátelům mladé obrněné Muzy jeho witána.

Rowněž tam nachází se w tisku sbírka půwodních wlastenských powídek, powěstí a báchor od Ehrenbergera, jehož jméno jsme před 3—4 lety poprwé we Kwětech čítali.

Tamtéž bude wycházeti Prostonárodní dějepis český od J. Malého, po malých swazečkách; prwní swazek wyjde we 3 týdnech pod titulem: »Historie o prwních, pohanských knížatech w Čechách, až do uwedení křesťanstwa.« Každý swazek ozdoben bude rytinou.

W několika dnech wyjde w ozdobné formě Nebeského báseň: »Protichůdci.«

Zpropadená ortografie! Jistý německý žurnál udělal si žert a wyhledal nápadné jména z Wolfowa diwadelního almanachu, w němžto se říkaje wšech německých diwadel herectwo nalézá. Jakož něco zwláštního uwádí také jméno »Sausack« — prosíme, aby se to čtlo po německu! — ježto prý u diwadla w Praze figuruje! Zpropadená ortografie! Kdoby w tom »Sausacku« hledal prostomilého *Součka*?

Kastelli wyprawuje, že mu text druhdy tak oblíbené spěwohry »Šwejcarská rodina,« kterýž prý se šestého wydání dočkal, we wšem wšudy 8 zlatých wynesl, a to prý ještě w samých exemplárech. Wšem spisowatelům operních textů ku powzbuzení!

Šwárný wladyka Černohorský obírá se také básněním: We Widni, jižto před nedáwnem byl nawštíwil, dal tisknouti báseň »Tři dni w Terstu,« w nižto prý znamenitého básnického ducha na jewo dal. —

I bodejž wšickni wšudy tu nowou češtinu! — Tyty dny přišel kdosi do Fastrowy kafírny a usadiw se ku swé sklence černého, wzal do rukou nowiny. Chwíli se na ty díwá a mlčí. Potom začne hlawou wrtět. »Hm! to je předce česky — hm! — ale já ani slowa nerozumím — hm! a předce jsem hráwal české komedie — hm! — i bodejž wšickni wšudy tu nowou češtinu!« — S tím položil nowiny na stranu. Teď je wzal soused jeho do ruky — hledí do nich, usměje se jako nad welikým nálezem a poučí swého druha: »I wždyť je to morawsky!« — Ale když na ně člowěk widoucíma očima pohledí, shledal, že to byly horwatské »Nowine«.

Literatura.

Zásoba ku předpisům a diktowání, čili rozmanité užitečné wědomosti z historie, geografie, přírodopisu atd. w abecedním pořádku sestawené od Jana Pr. Přibíka, učitele c. kr. hl. hlawní školy w Berauně. W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 174 w 12. Sešit za 20 kr. stř.

Neníť zajisté lepšího prostředku, abychom dítky we školách obecných s užitečnými wědomostmi, pro které zwláštní hodiny určeny jsou, seznamowali, jako když obíráme ku předpisům a k diktowání takowé předměty, kterými se srdce i mrawy člowěka šlechtí a wůle k následowání dobrých skutků nakloňuje. Jestliže wšak předměty takowé řečí jasnou, mládeži srozumitelnou sepsány jsou, snadno i w paměti se zachowají, a nezřídko i pro celý wěk prawidlem mnohého jednání zůstanou. Články z dějů swěta, ze zeměpisu a z učení o wěcech přirozených, jakož i žiwotopisy osob znamenitých a wýtečných obzwláště podají příčinu, že o nich učitel šíře promluwí, a přispíwají nemálo k oswícení a wybroušení rozumu mládeže.

Zawděčil se nám učitelům tedy nemálo p. Přibík, podaw nám spisek, jenž na 174 stránkách ke 300 kratších i delších článků z naučení mrawných, z historie, z popsání zemi, z přírodopisu a ze žiwota znamenitých osob, sestawených w abecedním pořádku obsahuje.

Sloh w knížce jest plynný, srozumitelný a dobropis analogický, kterýž dekretem wys. dw. kommisi nad studiemi od 29. ledna 1842 č. 121 konečně i do škol uweden jsa, zajisté zasluhuje, aby se w něm mládež naše cwičila, a protož knížka tato mnohému učiteli prospěšnou příručkou w hodině psací se stane, a skutečně i mnohé jiné knihy jemu nahradí.

Wydawatel knížky této dal sem a tam některé články latinským písmem otisknouti, čímž jakoby, a wšak welmi přiměřeně, na srozuměnou dáwal, abychom mládež wlastenskou nezanedbali cwičiti též w psaní literou latinskou, kteráž, byťby i mnohý hlas proti ní se ozýwal, předce na krátce aneb na dlouze obecným běžným písmem Čechů, Morawanů a Slowáků se stane a státi se musí, pakliže se analogicky opraweného, nejnowějšího, čili tak nazwaného skladného prawopisu wůbec, jak se k tomu podobá, užíwati bude.

Wydání jest ouhledné, cena 16 kr. welmi lewná.

Jos. W. Wlasák.

Swěták z Krkonoš. Powídka pro křesťanské rodiny, zwláště pak pro dospělejší mládež. Od katol. duchowního sepsána a dle německého wzdělána od J. Pečírky. (1. číslo Bibliotéky powučných i zábawných spisů pro mladý i dospělý wěk). W Znojmě nákladem E. J. Fourniera, 1844. Str. 124 za 20 kr. (W Praze w komissi u kněhkupce J. Ehrlicha.)

Radostně wítáme toto nowé podnikání a naší družné Morawy! Powažujemeť je za počátek dáwno žádaného žiwějšího a do lidu wnikajícího hnutí literního mezi kmenem bratrským, a za tou příčinou odkazujeme je co nejwřeleji wlastenskému citu a smýšlení našeho čtenářstwa. Na něm bude nyní záležeti, aby se národní wěc naše w lůně Morawy konečně hlubšími kořeny ujala. Nakladatel má pokud wíme, ochotnou wůli, i k rozsáhlejšímu podnikání — jestli se we swém očekáwání nesklame a důstatečné podpory nalezne. Nečiníce zmínku o jeho dalších zámyšlech, uwádíme zde jen, že nyní, jakož jsme již dříwe ohlásili, bibliotéku dobrých románů (»Šwédowé w Praze« od Pichlerky nacházejí se již w tisku — po nich přijde »Noc a jitro« od Bulwera) potom bibliotéku dobrých spisů pro mládež a konečně jednu pro řemeslníka i rolníka wydáwati se odhodlal.

Z oné druhé leží prwní číslo před námi. Jeť to podařená práce jednoho z nejoblíbenějších a nejrozšířenějších spisowatelů pro mládež. Druhé číslo naleza se již w tisku a bude obsahowati powídku od wýborného G. Nieritze, jehož díla w rukou německého čtenářstwa již w druhém i třetím wydání se nacházejí. K našemu obecenstwu uwedl tohoto obratného kresliče lidských křehkostí Tomsa we swých nejnowějších překladech.

»Swěták z Krkonoš« není wšak pouhý překlad. P. Pečírka, kterýž s touto prací poprwé před naším čtenářstwem wystupuje, přiodil je rouchem domácím, a šťastně z německého hodináře českého swětáka w rozličných jeho okolnostech utwořil. Jsmeť přeswědčeni, že tuto mrawnou powídku mladý i dospělý wěk s takowou radostí čítati bude, jako čítal díla Schmiedowy. Překlad je dobrý, jazyk nenucený, prostý a přirozenější, nežli w mnohých jiných prácech, ježto z rukou již mnoho-letých překladatelů na swětlo wyběhly.

Wydání je ouhledné, z pražské arcibiskupské impresí, a takž musíme i w tomto ohledu podnikání schwalowati, při němžto se morawské a české síly, jakožto wěrné sestry, k pěknému cíli spojují.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 42.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 330) wydáwá po půlarších třikrát za týdeň, členě w oušerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

6. dubna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, 1 s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Dogareska.

(Pokračowání.)

Lid wida mladé šlechtice, an se Pisaniho ujímají, nabyl mysli a zařwal; tisíc pěstí se powzneslo proti senatorům, a plawci točili wesly nad hlawou. »Ubíte je, strhnete je k zemi!« wolali; tito ale se odstranili do sněmowny; neboť wěděli, že s lidem rozdrážděným neradno mluwiti.

Po chwíli lid umlkl, a Dandulo mluwil dále. »Wím, Pisani, že wám toto počínání lidu milé nebylo, ale bylo toho potřebí, aby se práwa naše bez porušení zachowala; já jsem synowec Dandula a děkuji wám za lásku k strýci mému.«

Mlčky mu stiskl Pisani ruku.

»Ach pro Bůh!« — běduwal nyní Calendario, »to jsme se krásné wěci dočkali! Již jsem měl waši sochu skoro dohotowenou, jak wítězným mečem rozkazujete pronásledowati loďstwo janowské, chtěl jsem ji postawiti nad hlawní klenbu palácu dožete; ale co s ní budu nyní dělati? senatoři mi to wšechno pokazili. I aby jim dům nad hlawami se pobořil!«

»Otče, otče, zpamatuj se!« napomínal jinoch.

»Nech mě! já wím co mluwím, a kdyby jen lid chtěl, wěděl bych, co dělati; ale tu stojí, a nechá se w čelo bíti od přísného senatora, a neroztluče okowy řeka swého a nepowí signorii, že on swobodný jest.«

Pisani se odwrátil, a mladí šlechticowé přistoupili k němu. »Děkujte swému umění, že wás jako odbojníka před quarantii nedostawíme!« prawil Dandulo, a Calendario zaskřípal zuby, chtěl mu odpowěditi, ale syn jeho táhl jej mocí do kostela nazpět.

Wšak lid uslyšel slowa Calendaria a za chwíli zwolal: »Brawo! Brawo, maestro Calendario!« a již trhali dráby od Pisaniho a chtěli ho sprostit okowů hanebných; ale on udeřil prwního, jenž k němu přistoupil do hlawy až se k zemi skácel, a silným hlasem zwolal se syny swými: »Viva san Marco e doge Faliero!« a mladí šlechticowé schowali meče, když widěli tuto welikomyslnost wězně, za něhož se zaručili, a kterýž mohl býti oswobozen, ale raději zwolil okowy, nežliby se byl proti wládě neposlušným okázal. I lid ustoupil, a Pisani kráčel doprowázen čtyrmi šlechtici z rodů nejwznešenějších do žaláře.

We dweřích se zastawil, patřil na slzící lid, a pak se obrátil k Viktorowi. »Až potud, synu můj, jsi nás doprowodil! Nyní rozluč se s bratrem swým.«

Oba mladíci obejmuli se bez slzí, neb duševní jejich síla byla mocnější nad osud trpký.

»A wám, signori,« mluwil dále Nicolo k šlechticům — »děkuji za proukázanou službu; možná, že wám ji někdy můj syn odplatí.«

Mluwil w duchu wěštce!

Viktor poklekl před otcem swým a wšechen lid padl na kolena. »Žehnám tě, synu můj! Kýžby ti osud wšechno, co mně odňal, dwojnásobně nahradil, aby se opět skwělo jméno naše mezi šlechtou benátskou, čisté a nezkalené, jako potud. Miluj swou wlast a nenáwiděj Janowu!« — Objal ho. — »Ať žije sw. Marek!« zwolal na to, a dwéře se za ním zawřely.

Prawdu powěděly letopisy benátské, když jmenují Viktora Pisaniho Hannibalem, jeho otce Hamilcarem benátským. Jakož onen dáwný hrdina nenáwist k Římu již z prsu matčina ssál a otcem w ní cwičen byl: takž učil i Pisani syny swé, aby nenáwiděli Janowu, a Viktor prospíwal w učení tom, i stal se wyswoboditelem republiky.

Po dlouhou chwíli trwal lid w hlubokém mlčení, lítost nad Pisanim, zlost na signorii jewily se w nastalém hučení; ale rozešel se, zpomenuw si na čin Pisaniho. Naši mladíci hleděli na sebe zamyšlení, Brianni se nejdříwe zpamatowal. »Nyní

pojďme!« prawil trpce — »republika se chlání k porobě, spravedlnost je ta tam, wášně panují lidem; nechť se tedy i láska bratrská krwí začerwená, a přítel příteli meč do srdce wrazí. Pojďme!«

»Ano pojďme,« prawil Ghisi; »ale do domu děda mého. Michale, jsi s tím spokojen?«

Místo odpowědi padl mu Steno do náruči.

»Toť jsem očekáwal!« zajásal Dandulo, Brianniho objímaje.

»Ale, bratři!« připomenul Steno a ukázal na Viktora, kterýž posawád u dweřích žaláře klečel; »jeden ještě truchlí — potěšme ho; otec jeho nesmí umříti.«

»On neumře!« doložil Dandulo — »swolám wšecky přátele a quarantie ho neodsoudí.«

Přistoupili k Viktoru, jenžto se při úmyslu jejich, pokynutím hlawy jim děkuje, usmál a podali mu ruky.

»Jděte, přátelé!« prawil Ghisi; »přijdu brzy za wámi; nyní mne táhne srdce sem« — ukázal na palác dožete.

Steno se pozastawil. »Zaccaria!« prosil Ghisiho, »řekni jí, že nejsem zločinec, náružiwost mne zawedla. Ale lépe, neříkej nic, přijdu sám a powím jí to.«

»Ty? — sám!« trnul Ghisi.

»Ano já!« jistil Steno, a zápal se jiskřil w oku jeho. »Neptej se a wěř, že přijdu — a brzy; ona rozhodne, jaký ortel quarantie nade mnou wyřknouti má.«

Obrátil se a odcházel. Dandulo a Brianni šli s Viktorem za ním přímo do paláce Simona Dandula, praweditora. Ghisi hleděl s podiwením za nimi, přemítal na mysli slowa Stenoowa, až mu za kostelem z očí zmizeli, pak se obrátil a wešel do palácu dožat benátských; srdce ho táhlo k dogaresse.

* * *

»Prosím, Monsignor zticha!« šeptala stará duenna, když Ghisi do komnaty wkročil, kde Maria Diedoowa, zasnoubená Falieru, nemocna ležela.

Odwraťme, laskawý čtenáři, oči od diwadla toho! Co spatříme? Paní krásnou, ach! a nešťastnou, paní wznešenou na lůžku ležící, as tak, jako když kwítek jarní wadne. Aj! což kwítek? ten má, musí zwadnouti, na rok opět w celé kráse wykwěte — ale tato paní, tato w kořenu podlomená růže, tato hwězda pohlawí swého, tato nádhera a chlouba krásné pleti benátské zwadne a newstane wíce, aby rozčilila prsa mužů. Ale ona málo wí o stawu swém. Neobírá se duše její wěcmi přítomnými, ale hlawi w minulosti, kteráž co blažící poblesk žiwot její proráží. Myslí, že se prochází po březích silenských, a Steno jí šeptá o lásce, slawík w háji pěje lásku, wše, celá příroda jí dýchá; i padá do náručí miláčka, chce políbiti usta jeho, a — tu se wšecko mění! jako příšera se na ní Steno šklebí, chechtá hanu její, krkawec wylétne z háje a hlodá w srdci jejím — běda! když duše lidská takowé obrazy kouzlí! W zápalu zimničném wschopí se na lůžku, úpí bolestně a — »Michale! newěrníku! ráj můj! peklo mé!« tak šeptá.« A stará duenna si utírá slzy, dáwá jí líbati zlatý křížek wedle na stolku ležící, Ghisi klečí u postele na smrt bledý, nemůže postihnouti myšlénku, jest to důkaz největší bolest a soucit.

Pryč, pryč odtad! Srdce mi bolestí puká. — Byltě to poslední wýraz nemocné, dogaresa se pozdrawila, ale zponenáhla.

(Pokračowání.)

Kulčický.

Jiří, Franc Kulčický, rodem z kraje samborského, snad ze wsi Kulčice, kterou až posud šlechta tohoto jména drží, welkou posluhou zawděčil se městu Wídni, w čas krutého obležení od Turků, roku 1683, když wesír Kara Mustafa s 216.000 mužů wojska 13. července wůkol ní táborem lehnul. Ač waleční wůdce a obrance města Arnošt Riediger, hrabě ze Stahrenberku, s posádkou 23000 mužů silnou udatně se bránil, předce postupným náwalem wětší a wětší nebezpečí městu hrozilo; jelikož nedostatek žiwnosti a zniklé choroby na lid dotíraly a nepřítel wšecky swazky posádky s přátelskou pomocí mimo zdě městské přetrhnul, wždy hůř a hůže na město dotíral. — Hledáno tehdy, jakby přetrhlou nit wzájemné zprávy a dorozumění s wenkowním wojskem možno bylo připříti? Ale použité prostředky to dowesti sklamaly, a skutku nedošly; neb žádný z poslů z města na wenkow za tábor turecký wyslaný zpět se nenawrátil. Až konečně J. F. Kulčický, rozený Polák, dne 13. srpna mezi 10. a 11. hodinou na to se odhodlaw a wyprawiw, dne 15. téhož měsíce we wojsku přátelském se šťastně dostawil a swěřené sobě listiny a zprávy knížeti z Lotaringů dodal. Tento nechtěje město Wídeň bez naděje a potřeby nechati, wymohl na Kulčickém nebezpečný do města přes wojsko turecké náwrat, jenž se tomuto i w skutku zázračně powedl, když 17. srpna bez úhony před náčelníka posádky se postawil a

potěšné odkazy wyřídil. — W dřewnějším wěku swém byl Kulčický tlumačem při wýchodní anglické kompanii, a před samým obležením města Wídně meškal w domě Ambrože Franka na předměstí Leopoldowě, zabýwaje se kupectwím. W čas otočení táborem nepřátelského Turka sloužil co poručík w oddíle ozbrojených wídeňských ochotníků, pod dmže Ambrožem Frankem, sétníkem nadřečeného oddílu. — Od těch časů nawždy zůstal miláčkem Wídeňanů. Přiwětiwým jsa měl we zwyku každého: bratře! srdce mé! jmenowati (Bruderherz), načež i tím samým jménem na wzájem býwal pozdrawowán. Za wděčnou náhradu přísluhy, městu Wídni wykonané, dalo mu toto dům, pod černým křížem, „Bischofshof", na bezplatné obýwání a k tomu wýsadu, aby prwní kawírnu we Wídni otewřel a držel. Neb teprw od roku 1683 nawykli Wídeňané na káwu, když w táboře, od Turků utíkajících opuštěném, hojná zásoba jí byla nalezena a sebrána. Kawírna Kulčického byla na počátku při swatoštěpánském dwoře. Na památku znamenitosti, kterou Kulčický sobě odhodlanou smělostí a neoceněnou přísluhou získal, představuje cechmistrowa kawírna we Wídni obraz Kulčického, turecký oblek nosícího, na wýwěsku swém; poněwadž w takowém obleku tábor turecký s welikým nebezpečím a odhodláním, potom ale i štěstím přešel. Prawý obraz jeho nalézá se ale w zásobě knih jména Ossolinských we Lwowě. A my tu přidáwáme to přání, aby majitelé kawíren na půdě našeho národu za přísluhu tak welikou, jakowou Polák Kulčický ne toliko Wídni ale i celé Ewropě a křesťanstwu wykonal, národnosti slowanské tím hold swůj složiti zachtěli, aby obrazy Kul. na kawírnách, ne jak se podaří kreslit a líčit dopouštěli, ale jak podobizna w skladě knih jmena Ossolinských we Lwowě složena wykazuje a welí; a to s tím podpisem: »Polák Kulčický, hoden wýsady, wolných káwou občerswowati.«

Przyjaciel Ludu.

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List IV.

Krajan. Růže u cesty sněžné. Cela.

Dne 27. ledna o půl šesté k wečerou wyjeli jsme ze štyrského Hradce. Byl to překrásný pohled na pohoří jižní, obzor polowěncem objímající! W polednim plápolu denního swětla tonuly nebetyčné welikány, temněji a temněji w rostoucím soumraku se modrajíce, a rozsáhlé planiny sněhu, sem tam na temnomodré půdě se lesknoucí, působily dojem welkolepé, obrowské mosaiky. Já seděl w kabrioletu s konduktorem. Wyprawowali jsme sobě rozmanité dobrodružstwí poutí našich; on chwálil žiwot konduktorský za času letního, stěžowal na trampoty jízd zimních, a tak nám čas a kurýr utíkal a konečně samou konwersací i wíčka zapadly. Dobrou noc, Karle můj! Několikráte se nám koně byli přepřáhli a já ničeho newěděl, až nás konduktor do Strassu přiwezl. — »Jak se wám wede?« wolal na mne přítel můj, jenž toho času kurýrowi w žaludku seděl. — »Jako probuzenému ze sna!« dím já. — »Ah to páni Čechowé!«, wpadl najednou třetí český hlas do našeho procitujícího duetta. — »Ano Čechowé!« skřikneme obadwa, s podiwením tam, odkud hlas přicházel, se obracujíce. — »A odkud prosím?« ptá se hlas znowa. — »Z Prahy.« — »A! — co dělá moje drahá — drahá Praha!« — »Tone w masopustních radowánkách,« dím já. — »A ta česká Praha« doložil společník můj — »chystá se k českému bálu!«

Kdo za kamny domácími sedaje nikdy w cizině nepobyl, ten newí, co to je, setkati se s člowěkem krajanem a daleko od wlasti zaslechnouti milolibé sladké zwuky řeči mateřské a ten nebude i moci představiti sobě onu dychtiwost a citu klopotnost, s jakouž mladý muž po milowané Praze se ptal a s námi do howoru se pustil. Byl bych mu málem okolo krku padl, ač jsem ho pro tmu ještě ani newiděl — w tom se ale zjewilo swětlo a se swětlem se zjewilo — Karle — ! kdybych newěděl, že od těch dob, co anděl mladého Tobiáše prowázel, žádných andělů wíce po zemi nechodí, swatoswatě bylbych na to přisahal, pan expeditor — tím byl mladý náš krajan — že je obrostlý nyní Tobiáš, a ona — ta newyslowně krásná, jenžto se swětlem do temnoty naší wstoupila, že je anděl zakuklený w postawě díwčí! Kdybych serafu z křídla péro mohl wytrhnouti a we wlnách slunečních je omočiti — pak bych owšem stín krásy její míti mohl, tak ale s brkem husím a na papíru z hadrů — — O nešťastný kurýre! žeť pak zde není woticko-sudoměřických záwějí, abychme den, půl dne, a třebas jen přes snídání zde pobýti mohli! Nemilosrdný postilion — což on se ptá, padla-li jiskra z těch krásných černých oček do chytlawého českého srdce! — jakoby mu nad hlawou hořelo, chwatem koně zapřáhl a co wzteklý Ahasver i do spřežení práskl; — ledwa že jsme »s Bohem!« srdečné s Bohem sobě dáti mohli, již ujíždíme ze Strasského ... a ... co plamenný meč kmitá okolo hlaw našich, a já ještě jednou z wozu se nakloním a krajan náš a Marinka — ta přespanilá — stáli podle sebe — mlhawě jen bylo we swětle rozeznati postawy obě, a — již je zahrnula temnota noční!

»Nicht wahr? das ist ein Mordmadl!« skřikl konduktor na mne, a mateřskou péčí do kožichu se zawinuw a w koutě kabrioletu se hnízdě. Jakoby mi rozpuštěného olowa do uší byl nalil, tak mne proniklo oslowení jeho. »Anděl« se mi zdálo wšedním pojmenowáním pro tak přemilostné stwoření, poněwadž wím, že každý sprosťák swou wywolenou tak nazýwá, a práwě jsem na mysli přemítal, kterak asi nebožtík Přemysl slečně Libuši říkáwal, dokud ještě žádných andělů nebylo, abych snad tím epithetem Marianku pojmenowati mohl: an mi to tyranské »Mordmadl« do uší zahřmělo! Newelostí nad tímto predikatem jsem ani neodpowěděl; tolik jen jsem u sebe myslil: »Kyžby wšechny posilničné krasotinky, každá s desaterem onchytkowaných prstýčků do twáři se dostaly!« (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Akademie. Diwadlo.)** Řada akademií a koncertů, jež nám letošní čas postní poskytl a k nimžto w posledněјších dobách hudební deklamatorní akademie we prospěch ustawu k zaopatření propuštěných káranců, pak onen we prospěch soukromního spolku k podpoře domácí chudiny, spořádaný od p. z Ottenkronů při-

byly, ukončila se krásným a swého cíle důstojným způsobem dne 1. dubna a sice prowozením welikého oratoria »Paulus« od Mendelsohna-Bartholdyho we prospěch wdow a syrotků po zdejších hudebních umělcích. K cíli tomuto spojilo se 200 hudebníků, mezi nimi owšem ty nejwybranější síly, a prowedli tuto welikolepou skladbu s dokonalostí we wšech částečkách. P. hrabě Waldstein propůjčil k tomu cíli swůj krásný, nowě přiozdobený sál, a obecenstwa byla takowá hojnost, že se jim i předsíň naplnila.

Naše těkawá Thalie bude se již opět stěhowat, a rozhostí se na welkonoční pondělí we swém býwalém stánku, na staw. diwadle, ježto se tuty dny nowě maluje. Prowozowati bude se toho dne »Dračí jeskyně«. — Jsme wěru žádostiwi, kdy asi ubohá naše Muza místečko nalezne, kdežto by pokojně hlawu swou skloniti mohla!

Z Litomyšle. (Diwadlo.) S nemalým úžasem spatřili jsme dne 17. března ohlášení Štěpánkowy weselohry: »Čech a Němec,« poněwadž nám zde meškající herecká společnost p. Suwara jen německé wýrobky podáwá a druhdy zde prowozené »Berounské koláče« již dáwno z paměti wyšly. Očekáwali jsme sice jen takowé prowození jaké od lidí, kteří ustawičně s němčinou se obírají, očekáwati lze. Shledali jsme ale, že nás důwěra a pilnost herců sklamala. Prowození nebylo w poměru s kasou, kteráž nemalou wlastenců a wlastenek sílu přiwítala; neboť nám byl podán kus — wší zábawy oloupen. Největší část hříchu toho připočítáme p. K—owi, který z ochoty p. Suwarowi z nouze pomohl, a w osobě Jawornika na prknách hrdě si počínati začal; pak ale.... Od p. G—a (mlynáře) jsme očekáwali wětší zběhlost w české mluwě, jakož od rozeného Pražana se wším práwem žádati se může. Nějakou náhradu poskytla nám Kačenka (P. L. Suwarowa), která dle swé možnosti účinkowala, a o kteréž by se při stálem cwičení wětší prospěchy nadíti daly. Pro p. Reisingra (Arona) bylo štěstí, že málo česky mluwil. S Němcem to šlo líp. Tak jsme smařili tři hodiny, které se na jiný spůsob lépe použiti mohly. Při takowém počínání nebyloby se co diwiti, kdyby mnozí tuto příležitost za předmět k zlehčowání české Muzy použili; ale doufáme, že to prawému ctiteli nikoliw záwadou nebude. ...x...

Z Klatow. (Opatrowna. Diwadlo. Sady. Kancional a český jazyk.) — Klatowy jsou čisté, prawidelné, ještě starými příkopy obehnané, dílem na náwrší a dílem w údolí položené, r. 771 prý od Klatowky dcery Bytišowy založené. Obywatelowé žiwí se wíce polností nežli obchodem, jenž zde welmi skrowný jest. S nemalou radostí pozoruje srdce wlastenecké, že se zde u paty Šumawy, skorem na rozhraní mezi Čechy a Němci, český duch welmi žiwě rozmáhá, jsa od mnohých šlechetných a wzdělaných mužů pěstowán. Ku podiwu jest, jak w tomto ne příliš bohatém městě w krátkém čase opatrowna, diwadlo a krásné sady jako čarowným prutem powstaly, a to pouze příspěwkami spanilomyslných lidomilců. Opatrowna zdejší je tak zřízená, že málo co přáti zbýwá. Za stálý a wýnosný příjem fondu tohoto ústawu powažuje se zde diwadlo. Wešed do něho, byl jsem skutečně překwapen spořádaností a krásou jeho. Před rokem powstalo přičiněním několika šlechetných mužů, jichž jména zde uwésti nesmím, bych skromnost jejich neurazil; a uwedlo se do takowého stawu, že w něm krásnou a důkladnou šatnici nalezáme, tak že se teď již každý kus prowozowati může. Opona předstawuje klatowské sady; dekorace jsou pěkné naswíce nowé. W tomto diwadle rozbila wedle německé owšem i česká Thalie swůj trůn. Posud se zde prowozowalo: »Číslo 777,« »Přítel w nouzi,« Čech a Němec,« na žádost se opakowal, »Doktor Štěkawec,« »Berounské koláče,« »Dobré jitro,« wše se wýborně hrálo a laskawě přijalo, tak že se tu wždy každý na české diwadlo těší. Jsouť to owšem kusy mnoho krásy nemající; jelikož ale ochotníci zdejší swé síly ještě neznali, nemohli se do wětších a těžších kusů pouštěti; že je wšak cesta již prolomena, jest se nadíti, že lepší a pěknější kusy na prkna přijdou.—Hned za městem na wídeňské silnici se rozkládají rozkošné sady. Ještě před dwěma lety byly zde suchoparné dráhy. Některá pole se k tomu přikoupila a tak se nyní táhnou na obou břehách Drnowého potoku asi čtwrt hodiny cesty ke wsi Lubům, a wždy se wíce a wíce přiděláwá. Zwláštní žiwosti dodáwá sadům rybník, w němž se pěkný ostrůwek utwořil, a pak Drnowý potok, jehož druhdy nepořádné břehy ouhledně se urownaly a přes nějž pěkný nedáwno wystawěný kamenný most wede.—W radním domě naleží se od r. 1570 krásně na pergameně psaný kancionál, o němž wšak později zewrubně promluwím. Též musím podotknouti, že se na zdejším gymnasium již po třetí rok český jazyk přednáší a podobně se tu i prwní základ k české knihowně učinil. Čiowoský.

BESEDY.

Lonského roku počítalo se w Čechách 1231 fabrik a 123.670 řemeslných rukodílen, w nichž wíce než 600.000 dělníků práci se zabýwá: Parostrojů stálo 92, se silou 1275 koní. Kapitál w tom žiwoucí obnáší 200 milionů zl. na stř. Země česká wywáží za 18 milionů zboží a přiwáží za 16 milionů swých potřeb.

Moskwa měla lonského roku 649 fabrik s 823 ruskými a 136 cizími mistry, a počítala 23590 robotníků a 6700 pomocníků.

Připomenutí.

Nejmenowanému p. oznamowateli »Swětáka z Krkonoš«, čtenářstwu witaného, budiž tuto na pamětnou, že z Nieritzowých oblíbených spisů pro mládež za wydanými již a wůbec wlídně přijatými osmi swazky ještě následující — totiž: Labutěnka, Belisar, Malí muzikanti, Synowé Eduardowi, Klarus a Marie, Čtwrté přikázaní Boží, Zdař Bůh, Stéblo a poklad, Kantor a j. — »newyběhnou« — nýbrž že je již pohotowě chowá, a wáženému čtenářstwu získanou důwěrou ode dáwna laskawě nakloněnému po krátkých dobách pořád po sobě w pokorné šetrnosti podá — »mnoholetý« překladatel František Boh. Tomsa.

Nowé knihy.

Oliver Twist aneb: **mladictwj sirotka.** Z anglického C. Dickensa (Boza) zčeštil M. Fialka. Swazek III. W Praze 1844. Nákladem Jarosl. Pospíšila. Seš. za 20 kr. stř.

Zeměpis čili **auplné popsánj oboru zemského.** Podlé francauzského »Abrégé de Géographie« pana Hadriana Balbiho. Djl II. sw. 2. Seš. za 20 kr. stř.

Sbírka Powěstí morawských a slezských. Sebral M. Mišíček. Swazek 2. W Brně 1844. Tiskem Františka Gastla. Str. 109 w 12. Seš. za 16. kr. stř. S dwěma obrázky.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 43.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w autery, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

9. dubna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí, půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Pomněnky ze Slowenska

(r. 1836).

1.

W červáncích předemnou jitro se zardělo,
Ticho w kraji, za mnou slunce zlaté
Wozem sláwoskwělým na den wyjíždělo,
Záři lejíc kol na hory rewowaté.

Rowinami wadnoucími, tužby chwatem
Krokem zmladlým do Záhroní duch můj spěje,
Tam kde Methud křestil otce w městě swatém,
Tam kde Nitra swata hradu skály meje.

Hron utichnul — zmizel dol, kterým se walí;
Slunce skwělé stopilo se we oblaky
A blankytná báně nebes w tmu se halí,
A trůn swětla hwězdokrytý skryl se w mraky.

Ukryt Sobor; — než mé oko předc ho hledá,
Za horami kde temnými z černých mraků
Smělou k něbi wysokému hlawu zwedá,
A naň padá rosa Boží s chmur oblaků.

A co tam to? — aj, tam swítí slunce zlaté,
Tam se wěže z doliny pnou k báni nebe,
Tam hrad widím; — o wítej mi, město swaté!
Nitro wítej! s hory duch můj líbá tebe.

K tobě, s mraků černých spěji, swatá Nitro!
O jak mile slunce Páně na tě swítí!
Mraky přejdou zlosti diwé; — w nowé jitro
Slowanům se w nowé sláwě budeš skwíti.

2.

Zbuď se rode, zmuž se moje plémě!
Spojiž w jedno ty wše jaré síly;
Čím's má býti, bude tím ta země:
Rájem bude jednou welikou chwíli.

Nechtěj děl jen slze nectné líti,
Shoď se sebe temné roucho smutku,
Swětlo Páně s nebes báně swítí
Tobě k cestě spásy, blahý skutků.

Zmuž se, kdo mi wěrným synem slowe;
Slyš! Slowenska tebe budí máti,
Ať i škůdce kruté pouta kowe,
Co jest twého, ty si nedej bráti!

Zmuž se a stůj k swému, statné plémě,
Činem slawným wěků setři winu,
Čistou, celou duší znej se ke mně
Wrah nezmůže sláwerodých synů.

Písní twou znít budou šumné hory,
Wáh i Hron se znowa rozweselí,
Kwětem osypou se doly, hory,
Na Kriwáni zplane oheň skwělý.

Zmuž se, rode můj! mé plémě drahé,
Ať i zhoubce zuří, ať se wzteká:
U mne wzejdou tobě časy blahé:
Matka Sláwa w objetí tě čeká.

Dogareska.

(*Pokračowání.*)

Třetí den na to ploula lodka průliwem Rialtowým zahnula se w prawo. »Přistaň!« welel jinoch w šatu nádherném weslaři, když byli zadní dwířka palácu dožat dostihli.

»Jsme již na místě?« tázal se jiný mladík w zadu lodky w plášť zahalený, hlawu maje na prsa swěšenu, a hlas jeho jewil člowěka, jemuž bolest duševní prsa rozrýwá.

»Ano, Míchale!« odpowěděl prwní — »a čas již, abys nenechal starou duennu u dweří čekati.«

»Jene! můj nejdražší, nejwěrnější příteli — tedy se ti pošťěstilo, jí mé psaní doručiti? Wěčně jsem tobě díky zawázán!« prawil Míchal Steno, a z lodky wyskočiw, tiše na dwířka zaklepal. Otewřely se, a stará duenna objewila se u wchodu.

»Následujte mne kroky tichými,« šeptala k Stenowi a wíce nepromluwíc, kráčela přes dwůr do tmawé chodby, po schodech zadních ke komnatám dogaresky. Steno jí následowal. Zastawili se; duenna otewřela dweře, Steno wstoupil, zase za ním zawřela a zůstala přede dweřmi.

Nikdy newyšlo na jewo, co skoro přes dwě hodiny milenci, tak ukrutně od sebe odloučení, rozmlouwali. —

Zatím se rozhodlo, jaký ortel quarantie nad Stenonem wyřknouti má. Odsoudila jej k zaplacení 500 lir a aby po dwa měsíce z domu newycházel. Falier, jenž k odsouzení na smrt usi-

lowal, a jemuž celá quarantie i sněmowna *dieci* wše to přátelé mladého šlechtice, na odpor se stawěli, zaskřípal zuby, bil se w čelo, když mu tento rozsudek k potwrzení podán byl, a přisahal hrdé šlechtě w srdci swém, že krwawě pomstí toto jím opowržení.

Toho dne, když záhubu Benátkám wlastní dože přisahal, byly již dwa měsíce od oné noci uprchly, w kteréž manželku Falierowu Steno byl nawštíwil.

Bylo to třidcátého dubna, když Marino Falieri pod wečer do komnaty manželky swé wkročil.

»Wíš-li pak, drahá Marie,« začal třesoucím-se hlasem zlostí mluwiti — »jaký ortel hrdá šlechta nad tupitelem twé cti, nad utrhačem našeho majestatu pronesla?«

»Snad ne smrt?« ztrnula Marie.

Falier se strašně zasmál. »Diwno mi, že ho za tento zločin ještě neobdarowala; ale nech jen, nech! sama nad sebou wyřkla ortel šlechta benátská; zwí co to jest, drážditi lwa.« — Doslowil a se strašnou kletbou wyběhl z komnaty. Manželka Falierowa si oddechla, sepiala ruce k obrazu rodičky Boží na stěně wisící, chtěla w modlitbě díky swé za oswobození miláčka duše swé pronesti, ale ruce její sklesly, ústa zůstala k modlitbě otewřena, a slzy jí rosily twáře najednou blednoucí; klesla na kolena a zakryla obličej swůj. Nemohla patřiti na obraz Panny nejčistější, matky nejswětější; neb se jí zdálo, že na ní hrozí, na ní, bídnici! která z nemoci wywáznuwši padla smyslům za obět a stala se matkou, ne w objetí manželském, ale we hříchu.

* * *

Opět opanowala noc krajinu celou, a w domku na straně polední blíž kláštera della santa Chiara, zewnitř tak nepatrném, dlela w podzemních klenbách jeho welká společnost. A wšak we společnosti panowala welká tichost jako we swatyni, neb na prwním místě komnaty nejzadnější, jenž se »síní smrti« zwala, seděl — Marino Falieri.

»Usnesli jsme se již,« řečnil dože, »kdo padnouti má; nyní mluwte — jak?«

»Já bych soudil,« prohlásil se Cuchole, »náhlé přepadnautí w jejich domech wedlo by nás nejjistěji k cíli.«

»A zprznilo by jméno naše i odejmulo lásku lidu«, odtušil Bertuccio. »Ne, ne Cuchole! Mé mínění jest, weřejně se prohlásiti, lid k pomoci swolati, aby rozdrtil břemeno šlechty hrdé, a dobyl si práwo ukradené, wládnauti pod zwoleným dožetem. To jest mínění moje!«

»A moje!« doložil Falier.

»Kdo stejně se mnau smejšlí, nechť powstane, kdo ne, ať zůstane seděti.«

Skoro wětší díl wstal, jen Beltrando a Calendario zůstali seděti.

»Jak, mistře Calendario?« — diwil se dože. »Nelíbí se wám nawržení mé?«

»Nelíbí, Oswícenosti!« — odpowěděl tento — »poněwadž maudrost jinák přikazuje.«

S podiwením se wšickni na ně obrátili.

»Ano« — mluwil dále řezbář — »prawím: maudrost. Domníwáte-li se, že lid tak dlauho na břemeno uwyklý po prwním pokynutí k swobodě přilne, a proti šlechticům, jež za swé bohy zná, meče powznese? Znám dobře lid benátský. Widěli jsme to, když Pisaniho do žaláře wlekli; on se spíná, řwe, jako kůň pod ostruhau jezdce swéwolného; ale to jest wšechno, uwykl již táhnauti a bez ran býti nemůže. Moje mínění jest: w noci nejhlawnější místa obsaditi, a když se potřetí udeří u sw. Marka na poplach, w jednu chwíli se domů šlechty zmocniti, a pak je před saud celého národu postawiti, aby se zodpowídali z křiwd národu učiněných. Jisté jest wywedení náwrhu mého, a také se uwarujem tajné wraždy.«

I zalíbilo se toto nawržení wšem.

»Maudrá jest rada waše,« — chwálil Falier, — »i budeme dle ní pokračowati. Nyní se rozejdeme, a to kdy? rozhodne se w příštím shromáždění.« — Rozešla se společnost, a dože se ubíral doprowázen Bertuccim a Cucholem do paláce wladařů benátských úzkými uličkami, w noční temno zahalenými; neb černé bylo nebe, tak jako byli černí aukladowé knížete benátského, jenžto zásady státní chrániti byl přisahal, a nyní wražedlnau rukau w srdce republiky sahal.

Také dogareska bděla tuto noc, a oči uslzené dokazowaly, jakého druhu byli citowé její. Stará duenna stála za ní a podáwala jí malou skřínku. »Odwrhněte od sebe tyto listy, napuštěné jedem lásky hříšné, a wywiňte se z náruživosti swůdce swého, jako z ustknutí štíra, a Bůh milosrdný bude počítati slze kajícnosti a obestře wás rouškou slitowání swého.«

Dogareska otewřela skřínku, wyndala psaní, wyndala i podobiznu Stena, a dwě horkých slzí padlo na ni, wzdychla, políbila ji ještě jednau a napsala lístek; wšak nestálo na něm nic wíce, nežli:

»Zhřešili jsme, již se neshledáme. Marie.«

Zawinula wše w obálku černau, nic si neponechala, nic; neb srdce krwácelo, a wěděla, že bude krwáceti wěčně — nač tedy písma a obrázků?

Podala je přes stůl Ghisimu. Tento stál před ní s rukama založenýma, hleděl zasmušile před sebe, mlčky wzal od ní obálku, a taktéž odcházel z komnaty.

Bolestně hleděla za ním dogareska, wěděla co w jeho hlawě se míhá, a saužilo jí to prsa; bezwolně wyrazyla ze sebe: »Zaccaria!« — Tento se obrátil; prosebně, w zaufalstwí sepjala dogareska proti němu ruce a hojný tok slzí jí kanul po lících. »Zaslaužila jsem opowržení — ale i ty, i ty, jehož jsem co bratra ctila?« A Ghisi jí klesl k nohoum. »Zapomněl jsem, že se člowěk jedenkráte ze sna probuditi musí — ale jsem bratr wáš.« — Tak zwolal a hbitým krokem z komnaty zmizel.

(Pokračowání.)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List IV.

Cela. Camera obscura. Krajna.

(Pokračowání.) Zimní witr ochladil brzy horoucnost moji — duše setpowanasla, co fenix z dohasínajícího plamene a s ní přicházely opět myšlénky do hlawy mé; w každé ale, která na mysl mi wstoupila, jako w kalíšku kwětowém, usadila se část krásy Marinčiny: zde tmawé demantowé očka se jiskřily, tam zas rubínowé rtíky se usmíwaly, až konečně wšechny půwaby co wčelinky w uzawřených pod wečer kwětech usnuly. Já usnul s nimi. A ráno, 28. led: když jsem před Celou se probudil, w prwní rozwité myšlénce opět obraz Marinky spočíwal, ještě tak swěží a spanile krásný; ale w druhé rozkwitající sousední myšlénce hned i žaludek swou poníženou supliku stran snídaní podáwal. Odpusť, obraze sličný! že nyní na okamžik na tebe zapomínám — a wšak i w cukru, který jsem práwě do šálku káwowého hodil, opět na mysl mi wstupuješ! Nebo co jste krásotinky jiného než sladidlo žiwota zemského! tak něžné a běloučké co cukr, tak snadno se rozplýwající jako cukr, tak lahodné co cukr — owšem když se člowěk we wás nepředá — a pak časem i jiskry dáwajíce jako cukr! »Ce mechant — !« Nemysli, drahý Karle, že to slowa moje jsou; ubohý Francouz, wedle mne u stolu sedící, bezděky si chudák na glokniského špekulanta zpomenul a s tím mu i dwadcetník na mysl padl. — Líbo-li, podíwej se oknem, máme dnes neděli a lid se schází k ranním službám božím. Cela dosti pěkně leží. Dříwe než od Mariborku sem přijedeš, welice tě dojme pohled na ty wysoké, těsně nad Celou strmící hory zláštního útwaru, jakobys hrob wedle hrobu byl nasypal a mohyly ty bílými příkrowy byl potáhl. Nad Celou je starý hrad »Hořeni Cela« nazwaný, býwalé sídlo hrabat cilských. — — Posnídáno a již z Cely wyjíždíme.

Táhlá rowina za Celou, po prawé hrobowitého pohoří se rozprostírající, leskne se, kam oko sáhá, swátečním sněžným rouchem a na bubočích hor tížejí sem tam ranní mlhy, a jest weliká mezi námi hádka, dočkáme-li se dnes jasného nebe. Poprwé we swém žiwotě touto krajinou jedu a jsem přeswědčen, že nemůže w létě o mnoho býti zajímawější, než teď w tom zimním kmentowém obleku. — W Cele jsem si s přítelem přesedl: on do kabrioletu, já k Francouzu do wozu. Ze šetrnosti, aby ranní mraziwý witr nedoléčenému jeho krku neuškodil, obě okna u wozu jsem uzawřel, a že byly jako kožich zmrzlé, seděli jsme in *camera obscura*. Prwní naše rozmluwa točila se okolo našeho snídaní a pan Francouz uměl si wše tak chemicky rozložiti a wyswětliti, že jsem se podiwiti musil jeho zběhlosti w tajných laboratořích kuchyňských.

Zatím začalo také slunce již plnou hubou na nás s hůry swětlo a teplo rozlíwati — i kdožby medle byl tu touze odolal, a matince přírodě do twáře se nepodíwal? Francouz neznaje twrdost české lebky chtěl míti zamknuto. Effeta! otewři se! a již je okno do kořán a nemáš-li bolení w krku, jen směle hlawu do toho štiplawého powětří wystrč! Patř na ty poslední ostatky mlhowých par, jenž sem tam, co lehounký záwoj, boky hor spanile objímají! Máme den, wyjmeš-li to křenowě štiplawé powětří, práwě májowý! wzduch čistý jako ze křišťálu a na nebi ani mráčku! — Na štacích, kdekoliw přepřaháme, wšude slowanský howor a krásné, wýrazné čistě slowanské twáře; radost na ty zrnaté pěkné postawy se podíwati! Mezi Francem a sw. Oswaldem přejeli jsme pomezí štyrské a prawé kopyto předních noh našich běloušů je již na půdě krajnské. W těchto místech potkali jsme asi 80 wozů, samých to horwatských wozatajů. Čím wýše za Francem wyjíždíme, tím pěknější krajina se nám otwírá. S wrchole zpět se ohledni a rci, možno-li pohlednouti na pohoří to a nenechati část duše w těch krajinách? Rád bych je w létě widěl, zdá mi se, že pak ani polowici té zanímawosti nemá. Na mappě máme utěšené jezero za sw. Oswaldem, w suché skutečnosti ho ale marně hledáš; tu již wyschlo, ne sice samo od sebe, jak konduktor prawí, nýbrž wypalowáním rostoucího zde rákosí a wysušowáním. Byly prý to nezdrawé močály. Co mne w Krajně nemile dojímalo, byla bídná obydlí wesnických obywatelů. Chatrné to domky zwětší částí bez komínů, tak že kouř, kudy mu líbo, se prochází; často celá chalupa na spadnutí, a okénka tak malinká, žeby si je doktorským kloboukem s něco širší střechou úplně zacpati mohl. Na proti čili lépe wedle lidského příbytku máš pod jedním krowem hned i stodolu a stáje na způsob polskožidowských hospod. Celý ten způsob obýwání silně mne na mé cesty podél uhersko-polského rozhraní upomínal. — Asi jednu poštowskou štaci před Lublanou pozorowal jsem pěkný ženský kroj. Byloť odpoledne nedělní a tak celé zástupy wesničanů zasněženými polemi k jednomu kostelíčku putowaly. Ženské měly weliké bílé šaty na hlawách, jako u nás je widati, jen že naskrze pod bradou těsně podwázané —, čistě bílé zimní kožichy až po krk zahapnuté a dolů až po kolena sahající a přední dolení cípy na ruby, totiž na wlnitou stranou, přehrnuté a wzadu do hromady spjaté, tak že w předu, kde kožich do zadu ohrnut jest, tmawou zástěru a níže kožichu temnomodrou aneb cele černou sukni widěti lze. Tyto do pola bílé a do pola černé postawy na sněhowé půdě zástupem přecházejíce welmi pěkně wypadaly, nemálo býwalým premonstratským jeptiškám se podobajíce. Zpomněl jsem si na hádanku z dětinstwí mého, kdežto den a noc w podobě polobílé a poločerné panny se hádati dáwá; zde jsem ji měl očitě rozluštěnou. Kroj ten zimní proto zewrubně ti udáwám, protože přeswědčen jsem, že sotwa kdo z našinců pro wyražení w zimě touto krajinou pocestuje a jej popíše, čehož zajisté zasluhuje, an čistě slowanský jest. Tmawomodrá a černá barwa ta nejen zde w Krajně ale i w Korutansku, w jižním Štyrsku, w Istrii a černá zláště u Weljanů jest obyčejnou, bílá pak barwa, tatě wlastní barwou národu holubičího!

Okolo 4. odpoledne byli jsme w Lublaně. Sem pro milenky welmi nebezpečno amanty posílati. Již na dwa hony před městem myslil jsem, že se samou krásou zatopíme. Jedna díwka druhé sličnější; kdybych byl Turkem, bylbych myslil, že se mezi huriskami w mahomedánském ráji nacházím. A tak prý to po celém okolí lublanském. Člowěk ale nemá jen srdce, nýbrž i žaludek a my dnes od 6. zrána ještě ničeho nejedli. *(Pokračowání.)*

Besedy.

Erlkönig — a český wýznam jmena toho. Welikou často obtížnost překladatelům činiwá, když se o to jedná, aby se některá bytost germanského bájeslowí přiměřeným jmenem slowanským wyznačila. Potřebí zde býwá, ohlídnouti se po dalekém obzoru slowanského bájeslowí, na kterém oko někdy marně hledá bytosti, která by s onou germanskou úplně se shodowala, jakož to i naopak podobně swé místo míwá. Příčina toho owšem patrná jest; neboť kde dwa národowé we swé individualnosti samostatně se wywinují, tam také podlé rozdílných přírodních potřeb i mrawních náhledů se mění duševní wýtwory jich mysli a obraznosti, kteréž napotom w bájeslowí zosobněné a přispěním mnohých wěků jakoby uhlacené, co národní jmění cestou ústního podání od předků na potomky přecházejí. W takowém případu jediné wýcestí jest, onoho jmena buď bez proměny ponechati, anebo, příčí-li se to duchu jazyka, je alespoň tak přeložiti, jak toho podstata bájeslowé bytosti a tedy hlubší smysl jmena požaduje. K podobným rozpakům wede také německé »*Erlkönig*«, kteréž jméno již mnohému welikých těžkostí způsobilo od oné doby, co Göthowa báseň téhož nadpisu w hudbu uwedená a w koncertech zpíwaná, také k českým prawám příčiny podala. Někteří je dokonce na »*Olšowce*« přeložiti se pokusili, což podstatě bytosti přiměřeno není, jelikož německé »Erlkönig« nikoliw od »Erle«, *olše*, nepochází. Nejlépe je přeložil pan Erben, an w 7. sešitu »Přílohy ku Wěnci« Göthowu swrchu podotknutou báseň pod nadpisem »Král duchů« w pěkném překladu sdělnje, kde spolu některé důwody pro swé smýšlení o wýznamu oné bájeslowné osoby klade. Dle těchto důwodů znamená »Erl« půwodně tolik, co »statný muž«, »rek« čili »hrdina«; a poněwadž dle wíry pohanských Germanů duchowé reků po dokonání pozemského žiwota do Walhally se dostali, wzato jest ono slowo během času w germanském bájeslowí we smyslu »ducha zemřelého hrdiny«, kterýž pod přímou wládou boha Odina, co krále, s ostatními duchy hrdinských spoludruhů z blaženosti Walhally se těší. Pročež »Erlkönig« na základě těchto důwodů značí »krále duchů zemřelých reků«, kterýžto užší smysl pak dále rozšířen na »krále duchů« wůbec. — Nejslawnější wšak důwod pro wěc práwě uwedenou zdá se mně spočíwati w jazyku anglickém, jehožto germanskou příbuzností mnohý temnější wýznam německý teprwa úplně se dá wyswětliti. Widím tento důwod w anglickém *earl* (čti ørl). Slowo to nyní k wyznačení jistého stupně šlechty anglické slouží, kterýž asi s naším »hrabě« se shoduje; půwodně wšak znamenalo totéž co »statný muž«, srownáwajíc se w tom úplně s naším »boják a bohatýr«, která rowněž půwodně za »silného, hrdinského muže« čili »siláka« wzato jest, později wšak co wýznam pro stupeň slowanské šlechty w užíwání wešlo. Neboť jako u nás, tak rowněž u jiných národů přechod wýznamu »reka« čili »hrdiny« na pojmenování jistého druhu šlechty stal se způsobem dokonce přirozeným, an základ šlechty prwopočátečně tím wlastně položen, že wládcowé statné muže co swou družinu okolo sebe shromažďowali, za statnost a hrdinstwí zwláštními wýsadami je pak obdařujíce. Latinské *comes* (se wšemi odstíny jazyků románských *comte, conte, count* atd.), půwodně průwodce znamenajíc, napotom pak na hraběte přenešené, jakož německé *Graf*, majíc stejný kořen se slowem der *Gefährte*, a *Ritter* i j. za příklad sloužiti mohou. — Přáti by tedy bylo, aby, kdykoli se o německém »Erlkönig« řeč wede, ten na budoucnost raději *Králem duchů*, než *Olšowcem* se nazýwal.

Fr. Doucha.

Literatura.

Nedělní, swátečné a příležitostné kázně a řeči k napomožení pobožné národnosti od Jána Kollára, staršího seniorální církwe ew. Pešťansko-Budínské, sl. B. kazatele sboru Slowenského a několika učených společností úda. Díl druhý. W Budíně tiskem Jana Gyuriana a Martina Bagó. 1844.

Nad stowěkou Tatrou proháněji se šediwá mračna, an podkřiwánské doliny a podunajské i potiské rowiny opanowala jakási zádumčiwá mlčenliwost. Nedomníwejtež se wšak, bratři Čechowé, žeby tato mlčenliwost totožna byla s lethargií. Nikoli! Jesti to wýznamné ticho před wypuknutím osudného a rozhodného duševního boje pro nás znewážený národ. A jakž by se neměl Slowák sám do sebe pohroužiti, wida, jak jej nejen cizinci, ale i wlastní bratrowé přezírají? *) Ano! Máť on steré příčiny w tichosti porozmysliti sobě, jakowou dráhu nastoupiti musí teď, když se jeho wolné, ale tím jistější kroky na cestě k dosáhnutí widiny Slowanstwa od newlastních očerňují, od wlastních pak zneważují. Ono prwnější netřeba mi dokazowati, neboť jest na bílém dni; celá Ewropa wí, co Slowák od swých spoluwlastenců, některých ultristů, wystáti musel: toto poslední wšak potřebuje snad wyswětlení. Zde to máte bez hněwu a wášně. Největším neštěstím národu Slowanského byla kmenowá pýcha, jižto slabší kmen přezírán byl od silnějšího. Odtud powstaly ty nesčíslné přezdíwky: Trpák, Šohaj, Soták, Pemák a tisíce jiných, které, k našemu zahanbení a naprawení to řečeno budiž, jasné swědectwí dáwají o národní nesnášeliwosti a soběcké nadutosti některých slowanských kmenů. Tato politowání hodná nectnost udržela se w národě našem až dosawáde na wzdor neunawenému usilowání mnoha wýtečných Slowanů, a zdá se, jakoby u některých mladších bratrů Čechů wzhledem na swé pobratřence podtatranské obzwláště hluboké kořeny byla pustila. Otewřenost nanejwýš ozdobuje Slowana. Promluwmež se tedy po bratrsku, otewřeně, důwěrně. Již před lety slýcháwal jsem žaloby na mladší bratry české. Přítel můj H... nawrátiw se z Wídně wyprawowal, kterak posměšně o nás Slowácích rozpráwěji bratři Čechowé. »Co wyšlo na Slowensku?« táže se druh druha swého. — »I nu což pak? kázeň od S...; kázeň od T...; Modlitby od J... a nic wíce,« odpowí tázaný bratr Čech. Takowéto a těmto podobné rozmluwy wšak ještě by nás nekormoutily tak přílišně, poněwadž wíme, že ony nejsou a býti nemohou představately smýšlení aspoň wětší částky wzdělanců českých; než máme i jiné wážnější důwody, které nás mimowolně wěřit nutějí, že se toto přezdíwání wšeho Slowenského za nowějších časů do wíce českých srdcí zakořeniti muselo.

(*Dokončení.*)

* Laskawý čtenář pozná z tohoto úwodu, že tyto řádky tímtéž duchem zawíwají, jako ony w č. 33. a 36. — na něžto jsme již odpowěděli. Wáženého p. spisowatele tohoto článku, jemuž odpowěd naše bezpochyby ještě na oči nepřišla, odkazujeme tedy na to, co jsme tam z upřímného srdce a prawdiwými usty pronesli. Red.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 44.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších čtikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

11. dubna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Dogareska.

(*Pokračowání.*)

Den na to shromáždila se signorie, aby soudila nad Pisanim.

Nepatří to do obsahu předmětu našeho, pročež jen to podotkneme, že nebyl Pisani přičiněním oněch mladých šlechticů k smrti odsouzen, a nejwíce bylo wšem diwno, že i Falier sám odporowal těm, kteří na smrt usilowali, a předce bylo wůbec známo, že Pisaniho wždy nenáwiděl. Když byl Steno souzen, stawěla se mu signorie na odpor, nyní jí to zplácel, a proto jsme toto podotknuli, že to bylo w Benátkách poprwé, co dože a šlechta weřejně proti sobě wálčili. Pisani byl na wždy z wlasti wyloučen, a když w záliwu městyse Maestro s mladými šlechtici se loučil, děkowal jim, a zawazowal syna swého Viktora (neboť mladší syn Bertuccio zdílel osud otce swého) k wděčnosti, k lásce k wlasti, a k nenáwisti proti Janowě.

Od této doby uplynuly skoro tři měsíce, když jednou z rána Falier, bylo to 13. listopadu roku 1355, do komnaty manželky swé wstoupil. Radost a msta sršela z očí jeho — radost že se brzy msta wyplní, po které jeho duše prahla.

»Raduj se, Marie!« jásal dože — »nastane noc strašliwá, ale strašliwější bude den pro ty, jenž netrestali tupitele twého, i pomstím pohrdání mnou a wyrwu jazyk protiwníku našemu, aby lid zwěděl, jak Falier trestá, když se pohaní manželka jeho.«

Dogareska se zachwěla; nerozuměla ale řeči jeho, hrůza jí obešla, neb pochopila, že něco strašliwého w mozku Marina mstiwého wře. Wyskočila z lůžka, neustrojena, a manžel na ní pohlédl, a dech se mu zatajil! — poznal jí býti matkou. Možná-li, aby on manžel, starec, mohl se ještě státi otcem? Neřekl nic a zamyšlen odešel z komnaty. Dogareska pohledla na sebe, i poznala, proč muž její, kmet, zamyšlen odešel, a předsewzetí její stálo pewně.

Již pod wečer toho samého dne scházeli se spiklí na místa wykázaná; neb se mělo této noci rozhodnouti, kdo budoucně w Benátkách wládnouti bude. Na této noci záleželo blaho anebo pohroma republiky, a moře proudilo tak tiše okolo a skrze město, jako na posměch wášním pobouřených několika buřičů, a ty, kteří newcházeli do domku blíže kláštera della sta. Chiara a nepatřili k spiklým, odpočíwali tiše na lůžkách, newědouce, jaká mračna se nad hlawami jejich stahují.

Beltrando, kožešník pisanský, šel okolo domu senatora Mikuláše Leoniho, a pozastawil se.

»Hle!« mluwil k sobě — »i tento muž má padnouti — můj dobrodinec, můj kmotr! Zawázán jsem mu wděčností, a — nemohl bych mu odplatit? Ale jak?« Zamyslil se, přikročil ke dweřím, a zas odstoupil. »Newyzradím-li wše, když ho warowati budu?« — A zas po dlouhou chwíli mlčel. »Ale také ho nemohu nechat zahynouti.« — Opět přemýšlel, i rozhodl se. »Lepší zrádce, nežli newděčník!« — a wešel do domu. Stalo se. Republika byla zachowána.

Tak záwisí často osud jednotliwých lidí, jakož i celých států od pouhé náhody, od osob, jichž si sotwa kdo powšimne. Kdyby nebyl Beltrando okolo domu dobrodince swého šel, bylby se upamatowal na dobrodiní proukázaná? — A zajisté se republika málo o to starala, je-li kožešník pisanský w Benátkách čili ne, a předce stal se jejím ochrancem!

Nežli hodina minula, již byla celá sněmowna shromážděná, a čluny státní ozbrojené, obkličowaly město, rejdily skrze průliwy. W tichosti se obsadily místa k shromáždění spiklých určená, a jak mile tito se scházeli, byli jímáni. Od arsenálu přicházel Bertuccio; přijde až na malé náměstí, zatleská rukama, by dal znamení přátelům swým,

tu se naň wyřítili wyslanci signorie, a nežli se wzpamatowal, již ho poutaly wazby. Tak se dělo wšem.

Nyní kráčela signorie k soudu nad dožetem, neb z jednotliwých wýslechů zajatých se dowěděla, jakého podílu měl dože sám we zradě této.

Nikdy nepřišla do takowé nesnáze. Měla souditi toho, kterýž celý majestat republiky představowal, měla wynesti wýrok nad mužem, před nímžto wšickni se kořili. Ortelowati měla swého wůdce, pána, dožete! A musela. Dříwe wšak wyneslo se slowo: Smrt! nade wšemi, kteří podílu měli w zrádě proti státu, a mnohý kwětoucí kmen šlechty benátské ztratil ratolest rukou katowou. Jen Calendario otec a syn byli k wěčnému žaláři odsouzeni. — »Neboť nemá přítomný ani budoucí swět mluwiti o Benátkách« — tak se wyjádřil Zuffred Morosini, prwní avogador, a celé šlechtě presidující, »že usmrtili muže, jejichž duch wazby pozemskými nepoután, se po celý žiwot w diwé říši fantasie wznášel, a kteří duchem swým a umělostí wětší slávu Benátkám získali, nežli witězstwí reků našich, kteří swětem třásli, ale sami sebe pochowali w sutinách.«

Takowého konce došli dwa mužowé, duchem newšedním nadšení, jichžto plody Coreggio s úžasem obdiwowal. —

Hrobowá tichost rozhostila se po sněmowně; neb se započal souditi dože, a wešker á šlechta byla shromážděná.

Avogadoři přednesli prowinění Falierowo, a Morosini se obrátil k Pasqualigu, o němž se wědělo, že je přítel dožete.

Tento powstal, a wážným hlasem zwolal: »Smrt!« — Nato sklesl druh na sedadlo a zastřel si obličej. Druhý a třetí a tak wšickni jeden po druhém, jak na ně řada přišla, ortelowali Faliera k smrti; přišlo až na Stena a — jaký úžas! — on mlčel.

»Celá rada desíti,« proslowil Morosini trpce, »učinila zadost práwám našim, a jen podřízená quarantie a její welectěný ředitel, šlechtic Michael Steno, straní se sprawedliwého usudku a snad by ještě nadlehčowal zrádci?«

Steno neodpowídal.

»Toho jsme se nenadáli!« posmíwal se Mudazzo, presidující w radě desíti. — »Falier byl we přítel wáš.«

Tu se Steno wztýčil a hrdě hleděl na celé shromáždění. »Proto ho nemohu souditi, a zdá se mi, že přísná rada dieci popustila uzdu wášni swé a přestoupila práwomocnost swou; nad dožem smí jen celý národ ortelowati.«

»Námi mluwí národ,« odtušil Mudazzo — »a celý národ orteluje Faliera k smrti.«

»Tedy nepotřebujete mne!« prawil Steno.

Bez další wýtržky šlo hlasowání dále, a senát wydal této noci ještě dekret následujícího obsahu: »Marino Falieri hrabě we Valdemarinu, dože benátský, jest uznán za zrádce wlasti a jakož takowý odsuzuje se námi, a skrze nás celým národem k smrti. Dowoluje se mu ale, že buď k spáse wlastní duše, aneb ku prospěchu jiných, komukoliw bude chtíti, 2000 dukátů poslední wůlí odkázati může. Bůh a sw. Marek ať zachowá republiku atd.«

Zaccaria Ghisi přistoupil k Stenowi. »Nemýlil jsem se w tobě, Michale,« prawil, »smyl jsi winu, Falierowi učiněnou.«

»Nesmyl,« odpowěděl Steno smutně; »já jsem winen zrady a smrti jeho, jsem winen, že — a což ona?«

»Ona ti odpouští a já se hned k ní odeberu.«

»Učiň tak. Doručil jsi jí listy mé?«

»Doručil, Michale, ona ti děkuje a bude jednati dle wůle twé.«

»Wěčné díky tobě, příteli!« zaradowal se Steno a tisknul Ghisimu ruku.

Tento odešel. Ráno se budilo.

* * *

»Nehořekuj, drahá choti,« těšil Falier, ač útěchy sám potřebowal, manželku swou — »ty nejsi wina činu mého, a netrap duši swou myšlénkami marnými; neosmělí se šlechta wydati katu knížete swé, newztáhne ruku wražednou na hlawu korunowanou, poswátnou — a kdyby i také — nuže, jsem připrawen!«

»Marine! manželi, odpusť!« bědowala dogaresska, »ty newíš, ach Bože, Bože! prosila jsem tě dnem i nocí, abys mi odpustil prowinění mé, a neosíchaly oči mé od slz kajicnosti, a tys mi neodpustil milosrdný! — hrozně tresceš — «

»Tebe, Marie! proč? — proč se winíš?« žasnul Falier — »Upokoj se. Obejmi mne. Tak! a polib mě také, polib muže swého! Teď Marie! poslyš, dokawad jsme ještě sami. Možná že předce mám jakési tušení, a před smrtí spadne rouška pozemské nicosti, a soběctwí a wášně a sláwa, wšechno se ukrýje před nesmírnou, strašliwou wěčností; wěř mi Marie, že ti wšechno odpustím, wšechno! ale powěz mi prawdu,« a oči jeho zplamenaly, když takto třesoucím se hlasem mluwil a bázliwě hleděl na postawu manželky swé, jakby od ní

spásu aneb zatracení očekáwal; »mluw, co jen prawda; widím postawu twou, widím a wím, žiwot ještě jeden chowáš w žiwotě swém, powěz, já jsem stár—wywrať pochybnost mou—«

»Bože, smiluj se!« zalkala manželka Faliera kmeta—a klesla na kolena, ruce sepnula a neodwratně hleděla wzhůru, neplakala, usta se pohybowaly, ale newydaly hlasu, klečela, bledla, krásná to socha hříšnice kající z alabastru, wěčnou jen mocí wytesaná.

(*Pokračowání.*)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List IV.

(*Pokračowání.*)

Francouzský trojlist. Swatba.

W pokojíku na poště lublánské, do něhož jsme wstoupili, seděl u jednoho stolu dobře wykrmený muž s wousisky, i myslil jsem, že je nějaký wojenský důstojník, a za druhým stolem seděla panička s pánem a chlapečkem. Pán a chlapeček na prwní pohled se presentowali co otec a synáček. Trojice ta přichází z Widně a jsou Francouzowé. Náš Francouz na štěstí již opět trochu hlasu nabyl a počala konwersaci, jakoby troje složení mlejnské spustil. Nešťastný jazyk sotwa že hlawě mysliti dal. Mluwilo se o Widni. Paničce se Wídeň nelíbila. »*Je vous prie*, ten powěstný práter — co tam? nic neželi šunky a uzené maso, kejkle na prowazech a kukátka! *Mon Dieu! quel difference* — jaký to rozdíl mezi elysejskými poli w Paříži a widenským Praterem?!« Mně a příteli mému mimo české ještě nižádné jinojazyčné slowo z ust newyšlo. I domníwala se panička, že konwersací její naprosto nerozumíme. Náš Francouz ale, jinak přeswědčen, a mimo to od společníka mého cosi o zábawném widenském žiwotě na cestě naši zaslechnuw, stál jako na žhawém uhlí, odpíral a swolowal, chtěje oběma stranám wyhowěti, a nesnáze jeho k posledu byla tak weliká, že bystrá Francouzka musila se toho dowtípiti. »*Ah pardon Messieurs, vous êtes Allemandes?*« —»*Pas du tout* — my jsme Čechowé — *Madame!*« —»A! já pochopuji, že kdo delší čas we Widni strawí — že se mu zalíbí — —« Nám však nebylo ale ani do hájení ani do tupení, to jediné byli bychme se rádi dowěděli, kdo jsou? Pán s wousiskama se zatím zdwihl a dworným »*à revoir au théâtre!*« Francouzům se poroučel. Nám se konečně mystická rouška bezděky odkryla. Pan s wousiskama byl muž, kterýž každého wečera lublanským umolubným obywatelům do kapsy se podíwá, za to však zraku a sluchu něco zásepu poskytne — ředitel chrámu Thalie — jenž přišel francouzského wirtuosa ponawštíwit, chtěje ho co wolawého čížka na rohatinu swou zawěsiti. Tak nám sklepník wyprawowal. — My se poroučeli a již objíždíme Lublánu, k *Vèrhince** kwapíce. Pohled na Lublánu nemá mnoho zajímawého; twrz na wrchu stojící a městu něco malebnosti dodáwající tím nelíbě oko uráží, že na trestnici krajinskou přeměněna; jeť stejného dojemu, jako brněnský Spielberk, jen že tento něco strašliwější. Nedaleko za Lublanou pozdrawila nás z malého domku hlučně zaznívající hudba. Byla to hudba swatební. Před domkem stál wůz plný peřin s pěkně malowanou truhlou a jiným domácím nábytkem, z něhož kužel, bohatě lenem owinutý a různobarewnými pentlemi ozdobený, wyhlídal. Dejž wám Bůh blahou a šťastnou budoucnost!

We Wrchince přistoupil mezi přepřaháním k našemu wozu mladý Krajinec. I ptal jsem se ho po česku, jak se toto místo jmenuje? Krajinec se na mne podíwal s jakýmsi podiwením a pak, že se Oberlaybach zowe, po německu odpowěděl. »A jak po krajinsku?« táži se znowa. »Wrchinka« byla jeho odpowěd a wšak další řeč opět německy wedl. Já dělal, jakobych mu nerozuměl. »Ten pán ani slowa německého nerozumí!« zkřikl naň po německu přítel můj z kabrioletu — »on si wyjel z Čech, mysle, že mu lidé wšude museji rozuměti.« Slowíčko »z Čech« Krajinčana jaksi oměkčilo, nebo ledwa že je zaslechl, dal se do krajinského howoru a wyprawowal mi s neobyčejnou žiwostí, že zde také Čecha mají, mladého člowěka, řemesla zámečnického, s nímž welmi často se scházíwá, i chwálil ho, že je hodný člowěk, kterak řemeslu swému rozumí, jak dobře krajinsky mluwí a jakou by radost měl, kdyby wěděl, že někdo z krajanů jeho zde je. Já česky, Krajinčan krainsky mluwě, dobře jsme sobě porozuměli; owšem že jsem, kde mne nepochopil, písemním ilirským jazykem sobě a jemu pomáhal. I ptal jsem se ho, proč hned spočátku se mnou po krainsku nemluwil. Že prý myslil, že jako wšickni skoro páni, co s kuryrem jedou, německy mluwí, a že tedy i já německy budu rozuměti. Líbila se mi welice srdečnost Krajinčana, kterýž mně odjíždějícímu ještě wřele ruku tisknul a »srětan put!« čili šťastnou cestu přál. Já zůstal tehdáž *kowaným* Čechem. (*Pokračowání.*)

* Vèrhinka čti Wrchinka; tak jsem Ober-Laibach z ust domorodců jmenowati slyšel.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Slaného. (**Lázně. Mlejn párou hnaný. Fabriky. Starožitnosti české. Český jazyk a školy.**) Toto město má stejný osud s naší literaturou, a nabýwá nyní opět jako tato nowé wnady. Zdejší lázně pod Horou slanskou čítají od 1. srpna min. roku až do tohoto času již 1014 koupelí, nawštíwený bywše od hostů jak zdejších, tak i přespolních, ačkoliw na blízku železité lázně s procházkami w Šternberku u Smečna a we Mšeně u Budini se nacházejí. Lázně naše, krásné to stawenícko, dostanou nyní nápis w mramoru wrytý český »Lázně slanské. Wystawěné roku 1842.« Byloby snad krom odstranění kouře uhelního z blízkých komínů a strany rozšíření procházek ještě k přání, aby místo pumpowání wody slané z obecné studně zwláště do země nástroji se wrtalo, jakými se artezské studnice wywrtáwají, aby se — ať s panem Dr. Staňkem w přírodopisu mluwíme — slaný pramen nalezl, a sice šťastněji nežli se to w Boleslawsku dálo, kdež se wrtáním sice ještě na sůl nedostali, ale na silné, čisté prameny. Woda tato slaná ač welkou potřebou zdejších měšťanů málo wydajná, dobře w lázních oučinkuje a na zdrawí působí, snad jako išelská w Rakousích. — Nedaleko od těch lázní (kamž z města k Welwarům nowá silnice půjde) k Blahoticům, panu baronu Puteanymu náležícím, spatřuje se párou hnaný mlejn, kterýž nyní zkoušky swé k mletí obilí w této na wodu welkou chudé krajině činí. — Jsou zde tři fabriky, jedna na vitriol, druhá na cukr a třetí snad největší w Čechách na předení bawlny. Vitriolní zašla, bawlní se nemůže pro obrowské počínání zmoci, a tudy jen ta třetí w nějaké činnosti se nachází.— Četli jsme nedáwno w Bohemii* oželení starobylé naší brány pražské s jejím okrškem. Ale památné na ní dříwe wěci jako jsou: prawé prý wyobrazení krále Jiřího Poděbradského a ostatních čtwero památných českých znaků kamenných jsou nyní wezděně na triwialní školu, u býwalé brány stojící, a mají se péči pana wrchního smečenského, Miltnera, o literaturu starožitnou, zwláště

* Něco podobného stálo již předloni we Kwětech. Red.

o kroniku slanskou welezasloužilého muže, obnowiti. Zajisté to drahé památky z času tisícowého (pramen slaný nalezen byl r. 750 za kněze Nezamysla)! Místo samo, nedaleko Řípu, bylo již pohanským Čechům poswátné; neboť i zde popelnice jich, jak p. Líman w Kwětech již swěstowal, se nalezly a snad jiný ještě wěk je objewí. — Na hlawní škole učí se tu mluwnici německého jazyka s ohledem na jazyk český dle nejwyššího rokazu, a nadějeme se, že česká řeč wšeobratný klíč k latině podá, kdyby i zde, ačkoli Praha jak zdejší wozy, tak i wědu k sobě denně přitahuje, někdy gymnasium založeno bylo. — Pan kaplan zdejší *Hausmann* přeložil do češtiny statistický přehled rakownického kraje na welikém archu. J. Michl.

BESEDY.

(Český náhrobek w pruském Slezsku.) Min. roku putowal jsem od snížky krkonošské až do slezské wesnice *Chudoby*. Porozpráwěw tu po česku a uslyšew i mezi pradlenami u lázní toliko český howor, odebral jsem se též i na tamní hřbitow katolický, kterýž od lázní za ewangelickým doleji se nachází. Mezi nápisy českými wpadl mi tu zwláště do oka nejpozdnější: »Tady odpočíwá Maria Hindrowa ze Slaného, nar. jest 30. července ř. 1820, umřela jest 30. prasince ř. 1841. Pan Bůh jí dej lehké odpočinutí!« A pod tím několik českých weršů.

J. Michl.

Literatura.

Nedělní, swátečné a příležitostné kázně a řeči k napomožení pobožné národnosti od Jana Kollára, staršího seniorální cirkwe ew. Peštansko-Budínské, al. B. kazatele zboru Slowenského a několika učených společností údu. Díl druhý. W Budíně tiskem Jana Gyuriana a Martina Bagó. 1844.

(*Pokračowání.*) My Slowáci nemáme dosawáde žádných Nowin. Před tím se o našich literárních plodech w českých časopisech častěji zmínka učinila, nyní ale od některého času ani ta nejwýtečnější díla našich na slowo wzatých spisowatelů slušného ocenění w nich nedocházejí. Tak na př. Cestopis p. Kollárůw ani zmínky w Musejníku nezasloužil, ač předce tak wýtečné dílo i nestranného ocenění i wšeobecného rozšíření nanejwejš hodno jest. Není tedy diwu při této jednostrannosti a neweímawosti, že Slowáci sami do sebe pohříženi mlčejí, s bolestí na tuto nebratrskou newšímawost pozírajíce.*

W této době rozmyslujícího ticha zawzněly, jako hlas trouby Kázně a řeči Kollárowy, upomínajíce Slowany na wzájemnou sláwu a lásku. Jesti to plod oprawdu slowanského ducha. O kéžby jsme wšickni takowýmto duchem nadšeni byli! Mohli bychme psáti pak česky, slowensky, srbsky, polsky a rusky, předce by spisy naše přinášely tisícnásobný užitek, nebo »litera zabíjí, ale duch obžiwuje.« Než bohužel, mnozí u nás ještě na písmenách lpěji, každého jináče píšícího zatracujíce, ač předce duch wládne wším a we wšem. S jak newysłowennou radostí přebíral jsem se já w kázněch těchto, této oprawdiwé pokladnici překwapujících myšlének slowanských, jenom ten pozná, který sám do ní nezkaleným okem nahlédne. Jaká nowost předmětů a bohatost myšlének překwapuje zde čtenáře! Hned na čele stojí nejdražší poklad pro každého člowěka: »Nábožnost a národnost jako sestry.« Dále následuje: »Wzdělanost, wlastenectwí;.... Ježiš, milowník swého národu; čím se máme upokojowati při té myšlénce, že náš národ, co do náboženstwí, na tak mnohé stránky rozdělen jest?—potěšení nešťastných národů; obrancowé wíry křesťanské z našeho národu pošli; sw. Pawel, jako prwní apoštol našeho národu; napomenutí k národní sworností; slawnost mše jako pro náš národ nejradostnější a nejčestnější; Bůh w osudech národů a nejkrásnější perly na koruně Štěpána krále.« Naposledy pro Čechy obzwláště zajímawé předměty čtenáře srdečně witají, jako: »sw. Wojtěch, učitel a křestitel Štěpána krále; ,..., národní nenáwist; welikost našeho národu; .... a pobožnost, největší okrasa knížat a panowníkůw.« Wšech předmětů dohromady jest 57.

Z wypočítaných předmětů snadno zawírati lze na ducha dílo toto prowiwajícího. Nábožnost a národnost jsou w něm co nerozlučitelné sestry líčeny. Není dosti, mluwí p. Kollár, milowati jen národ, potřeba milowati i náboženstwo a skrze ně toho, kterýž i strom náboženstwa i strom člowěčenstwa na rozličné haluze wyznání a národy jmenowané rozdělil. A opět není dosti wyznáwati lásku jen k Bohu, nebo »kdo nemiluje bratra aneb národ, kterýž widí, jakž tu může milowati Boha, kteréhož newidí?« Tato widina je celým dílem prowedena.

(*Dokončení.*)

* O wšelikých těchto steskách pronesla se Redakcí již k dopisu z Pešti w čísle 33. — Nechcemeť a nemůžeme za wšechny naše krajany, zwláště wzdálenější, státi, a nechť se w prsa udeří, kdo se snad nelaskawého ousměchu, neważných slow o Slowácích byl dopustil; ale i Wy, bratří na Slowensku! zanechajíce té přepiaté citliwosti, neurážejte se na jednotliwcích, a sprawedliwě soudíce zajisté shledáte, že bratrská k Wám soutrpnost a podílnost u Čechů nikdy jasněji se neprojewowala jako práwě w *posledních časech*, a byloby wěru Čechům bolestné, kdyby toto zneuznáwání od Wás odstoupiti nechtělo. Zdali na př. tyto naše listy každé příležitosti se neuchopowaly, kdeby Wás proti utržkům maďaromanie hájiti, pošetilost pak a zlowolnost Wašich odpůrců sřejmě okázati mohly? Wěru *mnoho* se powědělo, a dobře Wám jsou známy okolnosti, pro které *ještě wíce* powěditi nelze. I w jiných spisech českých z nejnowějších dob, jichžto u Wás neznámost pijak mysliti se nedá, statného zastání nalezáte, jakož na př. we Wocelowu »Meči a Kalichu« (Černý staw, Wáh), w Kampelikowu »Čechoslowanu« i jinde — a nedobyla-liž sobě swrchowanou wděčnost Waši lonského roku wyšlá německá brožurka srdcem i rodem wznešeného *Čecha*? — Red.

Nowé knihy.

Tomáše Kempenského čtwero kněh o následowání Krista. Z latinského přeložil a žiwotopisem i krátkou obranau skladatele opatřil František Daucha. W Lipsku, 1843.

Poklad duše. Modlitební kniha pro katolické křesťany. Od Josefa Zimmermanna lokalisty w Stodůlkách. W Praze. 1844 tisk knížecí arcibiskupské knihtiskárny, řízením synů Bohumila Haase.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 45.
11. roč. běh.

KWĚTY.

13. dubna
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlémském placku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oauřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Poklad.

Powěst z časů švédských wálek.

(Z polského P. Krakowé.)

Na úrodné, šíré rowině rozléhala se před lety neweliká, ale utěšená wíska; — nyní má již jiné jméno; tenkrát se nazýwala Žemblice. Od dáwna bydlela w ní šlechtická rodina Žemblických, od wěku se držíc jednoho pořádku, totiž: že se nejstarší syn po otcowě smrti stal pánem na Žemblicích, mladší hledali wýžiwu i čest we wojenském nebo duchowním stawu, spanilé dcerky, wychowané dle starého mrawu, prowdaly se, ač ne při welikém wěnu, dobře za mužę, slučujíce dům swých předků s nejpřednějšími domy w zemi, a jsouce wždy chloubou i ozdobou jich.

Pokrewnictwí Žemblických bylo čestné a přízeň jejich pochlebná, neb nikdo, nose jméno to, nepoškwrnil se nehodným činem, an udatnost, šlechetnost, hostinnost dědičnými byly w domě tom. W Žemblickém dwoře nelesknuly se čistě wybílené dlouhé komnaty nikdy drahým nábytkem, dubowé lawice a podlahy nekryly perské koberce, ale rozwěšené po stěnách šawle, kopí, kindžaly, rozestlané na ložích rysí a medwědí kůže swědčily, čím se obýrali pánowé jeho. Staré modřínowé trámy slýchaly často ohlas hlučné weselosti, tak pospolité druhdy u nás w dáwnějších časech; netopili se tu ale besedníci w medowině a we wínu, wšecko šlo pořádně a pokojně; když však přišla — a to často — nějaká pohroma: wojna, hlad neb mor, změnily se Žemblice w příbytek zázračný. Tento bílý, na pohled tak nepewný a tichý dům stáwal se nedobytným útočištěm; ženy, starci, děti sbíhali se tu pod obranu a záštitu jeho, neb nestáwalo posud příkladu, aby se kdy žemblická brána bez pánowy wůle otewřela, nestáwalo příkladu, aby chybělo potrawy we spižírnách, slitowání a hostinnosti w srdcích obywatelů jeho.

Za času, w kterém se tato powěst začíná, měl pán na Žemblicích jméno Bohuš. Byl to stařeček nehodami a trampotami sešlý, seslablý, a wšak w Boha důwěřiwý, ducha weselého. Dwa synowé klesli před jeho očima pod šwédským mečem, třetího usmrtil tatarský oštěp, čtwrtého zachwátila we kwětoucím wěku nemoc, toliko mladá, spanilá dcerka zůstala mu ještě k potěše stáří jeho; jí mělo připadnouti celé břímě slawného jména, a starý šlechtic, jsa toho pamětliw, nepřestáwal wštěpowati jí cnost, a utwrzowati mladistwé síly ducha, bohatého na pěkné dary.

Za májowého rána, když se kwítí ledwa rozwité napájelo kapkami čisté rosy, když polní koník wesele cwrkal w tráwě a slawík prowáděl rozkošné zpěwy: seděl Bohuš na lawici u bílého dwora, čekaje, až mu dle dáwného zwyku weselá Wislawa snídaní přinese, an tu w krátce wyšla ze dweří domowních mladá díwka, a postawiwši před otce mísku čerstwého mléka, objala jej na dobré jitro, a sednouc si naproti, mlčečky pohlížela, jak skrownou strawu požíwal; oko její ale často opustilo zwráštělé čelo jeho, těkajíc loukou, polem k wypínajícím-se po dáli zámku starosty Čerského, a bloudíc nesměle po zawřených, drahými záclonami ukrytých oknách.

Bohuš s úsměchem prowázel zření dceřino; díwka to zpozorowala, a ruměnec polil bílé její čelo.

»Nerdi se, nerdi, Wislawo!« řekl staroušek dobrotiwě, »nic to diwného, že se ti pěkný zámek líbí; ani by w tom co zlého bylo, kdybys w něm bydliti chtěla.«

»Můj otče!« odpowěděla we zmatku Wislawa; »neznám touhu po nádheře, netoužím po ní, neb jsem přeswědčena, že nikde nebudu šťastna, než w domě, kde jsem se zrodila a wyrostla.«

»Může být, má dcero; ale dítě nemůže do smrti w otcowském domě žít, a kdyby to přišlo k nějaké proměně, nebude snad w čerském zámku

hůře nežli w nějakém malém šlechtickém dwoře? — —No Wislawo, dost toho rdění—nemysli, drahé dítě, že ti touto řečí nějakou hořkost způsobiti chci; wím wšecko, a nic proti tomu nemám, aby se starostic o twou ruku ucházel.«

»A což Jan?«—řeklo děwče nesměle.

»Wyznal mi, že tě miluje, a že na wzájem též doufá—ha! což jsi tak oči k zemi sklopila? —či zmejlil se jinoch w domejšlení swém?—ne? prawda, že se často mejlíme w takowých případech. Jak jsem powídal, wčera mi Čerský starostic přislíbil, že se rád stane mým zetěm. Přijal jsem mile ten slib, nebo z Jana bude jarý mladík; nebojí se Šwédy ani Tatara, nedá se prodat w latině ani we frančině, a nešťastnému bratru neváhá podati ruky. I dům jeho, ač ne tak starý jako náš, počítá již nemálo statných i slawných mužů, a ač pan starosta trochu wysoko wynáší bradu, domníwaje se, že nepřemohu prwní a jedinou překážku, jakou we swazek twůj s jeho synem klade. — Ale popatř na zámeckou silnici, klamou mne to staré oči, či to tam jakési neobyčejné pohnutí? ženou se koně a psy, míhají se wozy a kočáry — jistě že jinoch otci úmysl swůj oznámil, a starosta přichází na námluwy. Wrtíš hlawou?—což by w tom bylo něco diwného?—wždyť nejednou i knížata překročili nízké prahy našeho domu. Mé dítě, obejdi komnaty, prohlídni wšecko bedliwým okem, neb musíme milých hostí uwítat upřímně a ochotně, a nechť pan starosta též pozná, že nelze toliko w zámeckých zdích pohodlně a pořádně žít.«

Wislawa odešla do domu, a s tlukoucím srdcem začala plniti rozkazy otcowy. Bohuš popatřiw ještě jednou na čerskou silnici, odešel do swé ložnice, wzal na sebe liščí swrchník, sedl si opět před dům, a dáwaje domácím na celý den rozkazy, usmíwal se, radostně si mna ruce. —

Starec skončil swou ranní práci, a slunce již powyšlo; na čerské silnici stále se wznášely prachowé oblaky, ale mlčení panowalo u prostřed dlouhé, lípami wysázené ulice, wedoucí do žemblického dworu.

Nedočkaw se očekáwaných hostí, zasedl Bohuš s dcerou k obědu; oba zdali se toliko w jídlo zabráni, jeden na druhého ani nepohledna; styděl se šlechtic, že před časem objewil swé záměry a naděje, díwka wšak nechtěla otci dáti poznati, že marné očekáwání chmurou zahalilo její jasné čelo.

(*Pokračowání.*)

Dogareska.

(*Pokračowání.*)

Falier žasnul, oči wypnul, jakoby chtěl každou krůpěj krwe w žilách manželky swé stihati, dech zatajil, prsa se mu nadmula, chopil jí za ramena a pohlížel neodwratně, hledem pronikawým, w obličej ženy swé. Žádný nepromluwil slowa, jen tlukot srdcí rozjitřených bylo slyšeti. A dwě slze káply na čelo dogaresky z očí Faliera, který od dětinstwí nebyl žádných prolil, káply na smířenou—obrátil se, jednou rukou si zakryl obličej, prawici podáwal ženě; wzala, tiskla jí ke rtům, políbila i šat jeho; pak wstala, odešla z komnaty. To bylo wše—žádný nepromluwil slowa.

Kdo by to byl očekáwal od Faliera, jehož prchliwost a wášně wůbec známy byly! Ba wěru, wěc to přepodiwná! Ale když člowěk předzwídá, že mu jenom několik hodin k žiti zbýwá, tu se rozhrne rouška marné wášně a pozemské žádostí kryjící, jako mlha ranní před sluncem poledním, a oko zírá do wěčnosti skwělé, temné, radostné, strašliwé, a tam uzří w sláwě lesku a w trestu hromu soudce, jemuž ze swých, nikoliw ale z cizých hříchů odpowídati musí, a milerád se smiřuje s nepřítelem swým;—wí, že mu wíce uškoditi nemůže, nač tedy mstu na onu cestu s sebou bráti? Jen lidé wšeho náboženstwí prázdní, mysli krwožižniwé, srdce zkamenělého, mozku pomateného, prawíme: jen lidé zlotřilí, blázniwí, diwocí srdcem i duší snaží se ještě i posledním zhledem zničiti nepřítele, a poslední jejich wzdechnutí jest chrlení kletby.

Falier nenáležel ale k třídě takowých opowrženců a milowal; láska wšak odpouští i to největší prowinění, on tedy smířil se s ženou swou, kteráž — — mlčme o tom! nerad člowěk poslouchá, jak hluboce bratr aneb sestra jeho klesla, a jak i on klesnouti může.

A wšak málo kteří cítějí tak hluboce prowinění swé, tak oprawdu ho želí — málo kteří jsou tak dychtiwí, učiniti pokání, jako tato nešťastná paní.

Wstoupila do swé komnaty, a komnata tato podobala se modlitebnici; darmo by tady kdo pohodlí hledal. Žádné lůžko, žádná stolice nebyla tu widěti, jen klekadlo, na něm zlatý kříž, po stěnách obrazy swatých—to byl nábytek obydlí jejího, druhdy tak nádherně wyšperkowaného. Na zemi spáwala, na kolenou před obrazem Spasitele w modlitbách odpočinutí hledáwala;—tak doufala smířiti Boha za swé prowinění.

Otewřela okno, odkud daleko do průliwu Rialto widěti bylo, i spatřila lodku, ježto dle záclon a zláštní známky k panenskému klášteru s. Chiara patřila. I wyproudil se tok slzí z oka jejího — wzdychla; ale brzy se lesknula záře jakéhos nadšení wyššího w obličeji jejím, rozlila se po celé postawě její.

Nepozorowala ani, že Ghisi již drahný čas w komnatě dlel, až i on k oknu přistoupil.

»Přicházím od Stena,« prawil. »Děkuje wám, že jste prosbu jeho neoslyšela.«

»Pohledte tamto!« odpowěděla dogareska prstem na lodku se blížící ukazujíc.

Ghisi se obrátil, by nespatřila žal jeho. — »A manžel wáš?« tázal se po chwíli.

»Wí wšecko — «

»A — — ?«

»Odpouští mi,« odpowěděla ona a hlawu skloníc šeptala polohlasitě: — »O Faliere, proč jsem neznala dříwe welkomyslnost twou!«

»Když to takowé, tedy již zde nic wíce činiti nemám,« prawil Ghisi. »Marie, budte s Bohem!«

»Zaccaria!« wykřikla dogareska — »s Bohem! příteli, bratře, děkuji ti za lásku, za přátelstwí twé; až pak přijde čas, neoslyš prosbu mou, ať nepadne hanba matky na newinné dítě mé.« — Šla, wzala kříž zlatý z klekádka. »Wezmi toto na památku na nešťastnou přítelkyni swou, byla to má útěcha a mé útočiště, wšak i w dřewu jest také wryto umučení Páně — a nyní s Bohem!« Wrhla se mu na prsa, políbila ústa jeho — »Michalowi!« zašeptala, odwrátila se nazpět, bolestně plakala, a Ghisi se potácel z komnaty. We dweřích potkal starou duennu, jí následowaly dwě jeptišky od sw. Chiari, nesli s sebou ještě šat řádu swého — byl to šat pro dogaresku.

(*Pokračowání.*)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List IV.

Zbojníci. Kotrmelec.

(*Pokračowání.*) We Wrchince nám dán wojenský průwod; na lehkém woziku prowázeli nás od štace k štaci ozbrojeni wojáci pro bezpečnost císařského wozu a pasažerů, jelikož před 6 lety utěkowé (deserteures) a wysloužili wojáci we spojení s několika osedlými wesničany brancard zde byli přepadli. Měsíc diworomantickou hornatou krajinu, za Wrchinkou kolem Planiny * se prostírající, nejistým swětlem oswěcowal a tím příjemnější ji činil; tak že jsem se lehko wmysliti mohl do utěšené situace, když zbojníci za noci w této poušti wůz drancowali, zwláště když jsem zanedbání školního zwedení a národního wychowání w Krajně na mysli rozwážil. Od Lublany počínaje tak rychle jsme jeli, že jsme dle našeho počtu o plné 3 hodiny dříwe do Terstu přijeti hodlali. Příčina rychlé té jízdy byla nepochopitelná. Bylať neděle, k tomu čas masopustní, následowně wšude hudba a ples, postilioni mladí, šwárni hoši, tancechtiwí Slowané, Krajinčanky kwětoucí spanilé děwy — toť sprostý rozum dá, že každý chtěl brzy opět doma býti, aby s wywolenou swou několikráte w kole se zatočiti mohl. — Silnice od Planiny k Postweně, * prosta wšeho zábradlí, pouze mezními kameny wytknutá, tak příkro do wrchu jde a w hlemejžďowých zátočkách nad roklemi a propastěmi tak powětrně se wznáší, žeby na příklad panička trochu útlejších nerwů alespoň psotník dostati musila, nežby do wrchu wyjela. My wšak na štěstí byli sami mužští. Bez ourazu, chwála našemu šwárnému postilionu! dostali jsme se do Postwené, kdežto se mi zdálo, jakoby se celé město hudbou a tancem pohybowalo. My ale rychle přepřahše ujížděli, jakoby nás w Terstu také bál očekáwal.

W Prewaldu nás opustila wojenská stráž, i jeli jsme pod ochranou nebes samotou a tichotou noční, a já wida před sebou na kozlíku postiliona při letech a silnici jako mlat ubitou a po stranách jakou takou zdí ohraženu, myslil jsem: wozka nepojede tak lítě jako předešli jeho kollegowé, protože w těchto letech sotwa již milenka jej očekáwá, a w tom okamžení usnu a postilion — usnul s námi, a tak jsme, wyjma dwou koní, spali in corpore w roztomilém kwintetu, až nás nemilý kotrmelec wozu ze sna probudil! »Quel diable!« — »Verfluchter Kerl!« — »Co se stalo?« — »Trochu jsme klopejtli!« Tak to zaznělo skoro unisono Francouzowi, konduktorowi, příteli mému a mně z úst. Bylo to nemilé klopejtnutí! Postilion ležel několik střewíců od wozu s hlawou na zeď se naraziw, a wůz lewým bokem do příkopu se swalil. Měsíc owšem již neswítil, ale lampy u wozu ty nám dostatečně situaci naši objasňowaly. Každý co možná nejrychleji z wozu dostati se hleděl, a pak opěšalí we welikou radu jsme sestoupili, quid faciendum, ut res publica detrimentum non capiat. Francouz obezřel terrain za zdí a ten nebyl práwě nejstrašnější. Kdybychme i celou zeď s wozem byli porazili, byli bychme jen asi 5 střewíců dolů se swezli, a to je maličkost! Jak wůz připrawit opět na nohy čili lépe na kola? pouhou rukou? to aby ho Briareus zdwihal! My pro tmu dosawáde ani newěděli, in quibus terrae partibus se nacházíme. Konduktor klel, my běhali sem tam, abychom se zahřáli. Zatím se ale chudák postilion zpamatowal a ochmataw sobě hlawu, staré zraky co Noe dwě holubičky do širé tmy wysílal: an náhle před námi swětlo a w lebce jeho myšlénka se zablyskla. I dal se do běhu a přímo za swětlem jako motýl pelentěl. Byla to nejbližší wes — Občina, odkud jsme swětlo byli zahlídli. W půl hodině byli zde tři občinští lidé a hewer, ten kouzelný klíč, jenž wozu a nám na swobodu pomohl! »Koljesa od zida! koljesa od zida!« křičeli praktičtí wesničané — již stoupáme do wozu a wyjmeš-li malé pošramocení, žádný to na ekwipáži naší neuwidí, že přišla k oupadu. Kdy by se nám o štaci dříwe ta nehoda byla stala, byly by se lebky naše někde w strži kutálely. W tichém rozjímání o smrti a žiwotě dostali jsme se konečně na náwrší k celnímu mejtu — po malé chwíli widěli jsme již Terst w nočním jasném oswětlení pod námi. Byl to utěšený pohled, jehož se nám hojně dostalo, poněwadž se zde silnice několikráte do kola otáčí. Swětlo na majáku ** tím poznati, že se wždy objewuje a opět zakrýwá. (*Dokončení.*)

* Planina, w ilirštině *wrch* značíc, jest městys na silnici mezi Wrchinkou a Postwenou w klíně pustých lesů ležící.

* Postwena, s přízwukem na předposlední slabyce — Adelsberg.

** Maják, swětlárna.

Besedy.

Calvovské knehkupectwí chystá se k úhlednému wydání některých spisů J. K. Tyla. Řadu jejich započne dwouswazková nowela: Poslední Čech.

Chocholouškowa nowela: Černohorci (z loňských Kwětů) nalezla obliby u rozmanitého obecenstwa. W brzce po jejím wyjití podala záhřebská »Danica« překlad ilirský — a minulý měsíc četli jsme w časopise »Ausland« překlad německý. **

Malá oprawa! Co se týče rytířské, w gotickém slohu stawené wysoké síně na starém, někdy králowském hradě Křiwoklátě, jest owšem co litowati, že we swé celé bývalé nádherné welebnosti již nestojí, a že welká její část naší obraznosti k doplnění se ponechává, jelikož se w ní skoro do půl wměstnaná jinotwárná obydlí nacházejí. Nejsou to wšak obydlí, jak by se někdo z Kwětů č. 38. domýšleti mohl, pro *slepice*, nýbrž jsou to dwě školní třídy, kteréž bywše dříwe na jiném místě, roku 1826 zároweň s welkou částí starých králowských komnat popelem lehly, a za tou příčinou, an jinde místa nebylo, prozatím, než nowá školní budowa se wystawí, sem přeneseny byly. A jestliže i někdy nějaká wšetečná slípka pootewřenými dweřmi co nepowolaná sem zabloudí, a zrnek zde nalezajíc sem tam se ohlíží, jakoby starou slávu českou hledala — co z toho? — Starý rytířský sál zůstane proto předce ještě wzácnou památkou wkusné stawby slawných předků našich, ačkoli by přáti bylo, aby ruka lidská, co w čas newyhnutelné potřeby na ujmu památky starobylosti přetwořila, pokrokem nynější oswěty a wzdělanosti, nemožno-li k prwotnímu cíli, aspoň do předešlého stawu poněkud opět uwedla! K. A.

(Zaměstnání rychlopisce.) Těžko sobě wyobraziti, jak obtížné jest zaměstnání rychlopisce w Paříži a Londýně. Skoro pět hodin a snad i wíce sedí zamknutý we swé kleci, w které sotwa jeho stolek se stěsná, a chytá každé slowo řečníka, jehož celá zásluha často jen w tom spočíwá, že w několika minutách prawý proud slow wylije, ač to bez přirownání snadněji, než mnoho w několika slowech powěděli. A wšak dosti na tom, že letí za řečníky, rychlopisec musí jim také rozuměti, ale oni často sami sebe nerozumějí. Na štěstí rychlopisec oprawuje řeč, wymítá zle užitá slowa a welmi smělé přechody a odstraňuje mluwnické chyby. Příští den přijímá řečník přání od swých přátel, kteří mu swědectwí dáwají, že jeho řeč ještě wýborněji wypadla, když ji s rozwahou četli, než když ji na tribuně byli slyšeli. A jakž to může jinak býti? Ubohý rychlopisec umělby owšem to objasniti, rychlopisec wládní okrašluje řeči ministeriálních deputowaných množstwím dodatků, kteréž na přítomné wůbec weliké působení mají, na př. »Ctihodný Choquilard wchází na tribunu: Pánowé moji (weliká pozornost) nebudu odpowídati na námitky předešlého řečníka; mimo to wyjewiti musím, že jsem náhledy swé ohledem na Anglicko nezměnil a nezměním je nikdy. Řečník opouští tribunu a wrací se na swé místo přijímaje přání od množstwí přátel. W tom čase oprawdu ctihodný Choquilard pronesl ony čtyry werše, ale nikdo we sněmowně neobrátil na to zřetele. Deputowaní použiwše té příležitosti, šňupali, rozmlouwali o papírech španielských neb o něčem jiném myslili. — Předce nekončí se ještě práce rychlopiscowa, celá řeč w samých skráceních již na papíře. Žeby sazeč nikdy tyto hieroglify nepřečet, jest powinnost rychlopiscowa, přepsati to písmem obyčejným, a při tom míti korekturu, kterou wětší část řečníků welmi potřebuje. Potom ještě musí prohlížeti pozůstalé archy, což jest welmi wážnou wěcí zwláště w čase welikých bojů w parlamentě. Pochází z toho, že rychlopisec často teprwa o jedenácté hodině w noci oběd swůj drží. Na štěstí jest leto pro něho časem oddechnutí. Šestiměsíční odpočinek bývá toliko přetržen, když nějaký Pařížan nebo Londýňan otce neb matku zawraždí tak dramatickými okolnostmi, že wšecky francouzské neb anglické nowiny přinuceny jsou, zwláštní rychlopisce k soudům posílat. P. W.

Žádost.

Níže psaný zanáší se již po 20 let sbíráním památností *náchodských* (města, hradu i panstwí celého) a *jaroměřských* (i jeho šosownich obcí: Dolan, Čáslawek a Hořenic), jichžto nemalou zásobu pohromadě chowá; a wšak dříwe nežli k pořádnému jich sestawení a sepsání se přičiní, žádá snažně horliwých wlastenců, podobnou prací se zabýwajících (na Morawě pp. Bočka, Šemberu), o sdělení wšelikých, potud netištěných památek, nadřečených dwou měst a panstwí se týkajících.

Jos. Myslimír Ludwík,
duch. pastýř we Studnici u Náchoda.

Literatura.

Nedělní, swátečné a příl. kázně od J. Kollára.

(*Dokončení.*) Skwělá, libezná a silná řeč w kázaních těchto, jakož i řečnický a kwětnatý sloh, wšem náboženským řečníkům za wzor sloužiti mohou. Pan Kollár skutkem dokázal, že domnění, dle něhož by českoslowančina jen k básnictwí a nikoliw i k řečnictwí schopna byla, jest bludné a přepiaté. W jeho Kázních se wšecko pěkně daří. Tu se kratší i delší okrouhlé periody rozmanitě střídají s menšími sadami, ozdobeny jsouce nenucenými a nehledanými tropy, jako wěneo drahocennými perlami. Souzwučný proud řeči, co naladěné struny hudebního nástroje, hned lahodně a lehounce plyne do nábožného srdce čitatele anebo posluchače, libezně pronikaje až do těch nejskrytějších a nejtajnějších záhyb jeho; hned zase welebnou, horující swatou wýmluwností anebo za sebou k nebesům táhne šlechetnou duši, anebo zatřásá swědomím bezbožného. Že řečník českoslowanský s prospěchem může na neznabohy, odrodilce a bezbožníky, jako nejslawnější řečníci Říma i Athen, hromy a blesky háseti, pak opět těmi nejsladšími a nejozdobnějšími, nejohebnějšími a nejkwětnatějšími řečmi na duši lidskou blahodějně působiti, swědčí nejedna strana Kázaní těchto. Slowem p. Kollár dokázal, že jazyk náš dokonale se hodí k pojednání a wyswětlowání těch nejwznešenějších myšlének náboženských i mrawních. A to náš milowaný pěwec uskutečnil w duchu národním, neboť on nejlépe pojal hluboký wýznam rady Mladoňowy w »Prwotinách pěkného umění« wyřknuté: »Nedejte se wy, dwojictihodní a welební wlastencowé, namluwiti k tomu, abyste neskládajíce sami půwodních kázaní, raději je z němčiny překládali. Lépe Wám, lépe lidu našemu, lépe tomu bezpráwně pohaněnému jazyku, abyste kázaní, třeba jen prostřední, půwodně sami ze srdce swého wyňali a složili, než cizořečné, třeba w sobě wýborné přeložili. Čím slowenštěji kážete, tím wíce srdce česká a slowenská k nábožnosti a mrawů počestnosti pohnete.« Kázaní Kollárowa šla ze slowenského srdce a wnikla do slowenských srdcí.

Dílo jest 56 archů silné. Papír pěkný a tisk zpráwný, i pro mdlejší zrak čitatelný.

W Nowohradech. *B. Nosák.*

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 46.
11. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

16. dubna
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oufadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Poklad.

(*Pokračowání.*)

Celý den uplynul smutně w Žemblicích; z wečera wyšel stařec přede dwéře; nemohl odolati nutkání a pozřel ještě jednou k zámku; těžké wozy jely silnicí, obklopeny koňmi a ozbrojeným lidem, a sotwa přišly na rozcestí, zatáčelo se wšecko k waršawské silnici.

»No!« pronesl newrle Bohuš, pohlížeje na to a mlčečky i mrzutě odebral se na odpočinek. »No!« opakowal ještě jednou, když ani ráno — neboť byl den nedělní — ani po ranních službách Božích, ani po nešporách Jan w Žemblicích nebyl. »Či žertowal ten holobrádek s mými šedinami? — nechť se jen střeží, an by ho sice ani starostic před ponaučením neuchránil!«

Wisława šukala jak obyčejně po domě, w srdci jejím wšak wálčily prudké city; od dáwna milowala Jana, ale nesměla to wyznati ani sama sobě; teprwa když jí otec k budoucímu štěstí dráhu ukázal, oddala se zcela sladké naději. Ukryta záclonou u okna, pohlížela na neobyčejné pohnutí, oživující zámeckou dráhu; při každém lehkém, rychlém woziku, wylézajícím čerskou bránou, pokryl ruměnec její twář; každý krok diwokých koní odrážel se w srdci jejím; neboť měla za to, že se na něm Jan blíží. Během dne se wíc nežli stokráte blahá naděje s wětrem a prachem rozplynula; smutek a newrlost zaujaly místo radostného očekáwání, ale na twáři děwčete nebylo stopy nějakého trpení: tiše, wážně, bedliwě ukrýwala staw duše swé, neb sebe samu klamati, zdálo se jí, rowně jako zklamanu býti, na ujmu dceři Žemblické býti.

* * *

Když se z wečera na blízkém kostele »anděl Páně« odzwonilo, odebrala se čeleď Bohušowa, zkončiwši denní práci, do jídelny, neb w Žemblicích zachowáwal se přísně starý obyčej pospolního wečerního modlení.

Stařec ozdoben bílými wlasy, ctěn a wážen u lidu, s obnaženou hlawou, s rukama pokorně na prsou složenýma, stál u prostřed komnaty, obklopen jsa několikráte desíti osobami, jenž celý den těžce a w potu twáři o jeho wýžiwě pracowaly, a spolu k zemi schýlen před wladařem swěta, děkowal mu srdečně za celodenní požehnání. Při otci stála Wisława, bílým rouchem oděna, s weselou twáří a s jasným okem, a silným, wšak tkliwým hlasem předčítala připadající na ten den oddíl z nowého zákona; byl to práwě: »Kristus w zahradě.« Díwka připomínajíc utrpení božského našeho učitele, zapomněla docela na wlastní smutek, a práwě s největší pobožností wyřkla slowa, oddíl ten končící: »Otče, ne jak já chci, ale jak ty chceš — nechť se děje wůle twoje!«

»Amen!« řekl u dweří hlas wážný, a stojící na prahu w černém oděwu milý staroušek pozdrawiw kolem křesťanskými slowy, přistoupil k hospodáři podáwaje mu upřímně ruku. Byl to kněz Česlaw, kaplan z Čerska, starý přítel Bohuše.

»Wítejte nám, Česlawe!« zwolal pán domu, weda přišlého k dubowé lawici; když ale čeleď wyšla z komnaty, zasmušilo se čelo jeho, a sednuw si naproti hostu, patřil naň s mlčiwým očekáwáním.

»Pane Žemblický,« řekl přišlý; »zastihl jsem wás při modlitbě a pobožném rozjímání, slyšel jsem, jak dcera waše prawila: »Nechť se děje wůle twoje,« a soudím z toho, že pokojně přijmete nowinu, kterou jsem wám přinesti musil.«

»Poslal wás někdo, otče Česlawe?« prawil Bohuš, kousaje se w pysky.

»Moje wlastní swědomí, příteli! upoutané k wám a k mému wychowanci.«

»Ach, což pak tam slyšeti o panu starostici? můj drahý! — «

»Před dwěma dnima odejel do Waršawy, a postawil se jistě již pod korouhew.«

»Tak?—ale pan starosta předce nemyslil ze syna wychowati wojáka?«

»O, člowěk míní, Pán Bůh mění. Nesmíme se na této zemi na swůj wlastní počet spolehnouti; po čem ale dlouho toužíme, toho se nám konečně dostane; wíte pane Bohuši, že jsem sám náklonnost mladého Jana k waší dceři podněcowal, že jsem před nedáwnem ještě s wámi o jich manželstwí mluwil, neb se mi ten swazek nejen příhodným ale i žádoucím býti widěl. Wšak ale—«

»Wšak ale—« řekl Bohuš, potíraje si netrpěliwě wlasy.

»Z toho manželstwí nebude nic. Předwčírem oznámil Jan otci záměr swůj, že pojme Wislawu za ženu; starosta se tomu ale zprotiwil.«

»Cože? zprotiwil se?« zkříknul rozhněwaný Bohuš; »a kdož jest, jenžby se zprotiwil swazku se Žemblickými?—«

»Zprotiwil se,« odwětil pokojně duchowní; »neb w mysli wybral synowi již jinou newěstu.«

»I owšem, my se nikdy newtíraly nikomu.«

»Je to bohatá hraběnka Žofie.«

»Pan starosta je žádostiw titulů.«

»Bohu žel! a ještě žádostiwější peněz. Prawí se, že dům jeho od nějakého času klesá, nemoha se wíce we skwostnosti a nádheře jiným pánům wyrownati, a proto že musí hledat welkého majitku pro syna. Ubohý Jan prosil, plakal, nic na plat. Starosta mu hrozil kletbou, bude-li na swém státi. Ztrápený jinoch wstal od jeho nohou, přisahal ale, že se nikdy se Žofií nezasnoubí. Tuť kázal otec mu složiti jeho mohowitost—on pak sebral sluhy —neb je již plnoletý a pán mateřského statku— a odešel do Waršawy k wojsku.«

»Statný jinoch!« zkříknul radostně Bohuš, »hoden býti mým zetěm! buď seděti doma se ženou dle libosti, neb samoten w poli proti Šwédowi, a nehoniti se za marnými penězi. — Nechť ho Bůh sprowází! —— není-li prawda, Wislawo?«

»Nechť ho Bůh střeží a šťastně sprowází!« odpowěděla Wislawa klidně a wyšla z komnaty; sotwa ale překročila prah, zalily jí slze oči, a ulehčily ztrápenému srdci. Měla tolik moci sama nad sebou, že neokázala před žádným okem swůj smutek a swé trápení; darmo se wšak zbrojila rozumem, odwahou, darmo sobě chtěla wystawěti budoucnost w barwách weselých—nebylo již pro ni štěstí! Jsouc zbožná a přísná, těžce sobě předhazowala, že ji láska k Janowi swedla, majíc nechuť a kletbu otce, jemuž způsobila zármutek, za největší neštěstí na swětě, a zpomenuwši potom na dny nedáwno minulé, na milou a každodenní společnost mladíka, na pochwaly, wzdáwané mu od starého Bohuše: přitiskla ruce k srdci mocně bijícímu, jakoby chtěla potlačiti wzdechy, z něho se deroucí. Bez sil, bez naděje wrhnula se na lůžko, a zamknula wíčka, chtíc potlačiti nemilých obrazů budoucnosti.

* * *

Powěst o wálce, rozléhající se již nějaký čas w zemi, přišla i do Žemblic; mužští jak obyčejně chwátali pod korouhwe okolní šlechty, poručiwše, an wěk Bohušowi nedowolil s druhými do pole táhnouti, swé ženy a děti péči jeho. Dáwno již nebylo w Žemblickém domě tak lidno a hlučno; do stodol wozilo se ze wšech stran zboží, u starého sklepení otewřely se dwéře železem kowané, Wislawa prohlížela pilně wšecky sklady w domě, obírajíc a bawíc se slušným pořádáním žiwnosti. Bohuš s patrnou netrpěliwostí přecházel okolo rychle zhotowené kowárny, kde čeledínowé jeho ochotně zprawowali staré, rezawé zbraně. Když jich znamenitá část w starcowě ložnici složena byla, jal se pán na Žemblicích slušně umísťowati swé hosti. Staré otce, slabé ženy a malé dítky uhostil w rozlehlých komnatách w domě, zdrawější a silnější shromáždili se w kolně. Pro koně a dobytek, jejžto prchajíci co nejznačnější část swého bohatstwí s sebou wzali, wystawěla se za domem ohromná stáj, nesčíslné káry a wozy swázaly se jedny s druhými, a celé stawení se jimi jako hradbou obklopilo. Mimo to naráželo se silných a hustých kolů do země; i otočily se na koncích trním a zemí; zhotowil se wal, který, ačby neodolal četnému množstwí wojska, předce byl dostatečný, zadržeti nesčíslných hrstek šwedských tuláků, kteří utíkajíce z bitwy, po zemi se rozprašowali, utiskujíce a drancujíce o samotě bydlících wesničanů.

Týden úsilné práce wšech sebraných osob w Žemblicích stačil k dokončení tohoto díla; nikdo nebyl pobádán, nikdo nucen; ale každý potřebu tohoto ukrytu cítil, každý raubil a kopal ochotně. Neohlíželo se na obyčejné nářadí; ženy nosily písek w zástěrách, děti w čepicích, by před nepřítelem co možná nejwyšší ohradu wystawěli.

Po ukončení této důležité práce, požehnal ji ctihodný Česlaw, kterýž místo doprowázení starostice do Waršawy, neb místo pobytí w čerském zámku, raději se starým přítelem w Žemblicích se zawřel, až se konečně wšickni, popatříwše na owoce prací swých, na odpočinutí odebrali!

(*Pokračowání.*)

Pomněnky ze Slowenska
(r. 1836).

3.

Člun po Wáhu šumném bystro pluje,
Weslo u wlnách se modrých boří,
Wětřík libý od wýchodu duje,
Jasná zoře w twáři nebes hoří.

Starý Trenčín z ramů swých se díwá
K nebi, odkud mladý den se směje;
Než ký hlas to hoře Wáhu zpíwá,
Z jakých prsou se ta píseň leje?

»Matko drahá, rodná moje země,
Kde twá sláwa? ach, ta w hrobech dřímá;
Kde twé slunce? odešlo ode mne
A mrákota moje děti jímá.

Matka má ta dřímá jako w hrobě,
Starší bratr ten mne nenáwidí,
Ach, a na mne w žalostné sirobě
Přístrach smrti pouští zlost lidí.« —

K břehu rychlo s bystrým člunem spěji,
Než kde pěwec? — oko mé ho hledá;
Z hor i z dolin zwuky jeho zněji,
Z řek i lesin šumí jeho: »Běda!« —

Než kde pěwec? — ach, to národ celý —
Dobrý lid tak smutně zpíwat musí,
Že mu zlostně soused zdiwočelý
Matky wlasti drahý žiwot dusí.

4.

Pode hwozdem wíska leží,
Chrámek Páně widět za ní,
A u chrámku pode wěží
Lípa hlawu k zemi sklání.

Wíska we mze ranní snící
Již již ze sna popowstáwá,
A zwoneček mile znící
Prawowěrné w chrám swoláwá.

Pusto, hlucho jest we chrámě;
Než kdo tamto w síni stojí?
K zemi skleslo mladé rámě,
A zrak wznést se k nebi bojí.

Poutník jest to s bledou twáří,
Co tam smutně w síni stojí,
A wznést oko ku oltáři
Želem stižen snad se bojí.

Než hle, chrám se zaskwěl září,
Poutník zwedá lice siné:
Matka Páně na oltáři
Nebes dítko k srdci wine.

Poutník strne a pojednou
Twář se w úsměch přiodíwá,
Zraky směle k nebi wzhlednou,
Slza jasná s oka splýwá.

Slza wrouc twář mu rosí,
Důwěrou se oko září,
W prachu země za wlast prosí
Syna matky na oltáři.

Depisy a popisy zimního cestowatele
od
J. W. Benátského.

List IV.

Francouzský umělec. Na břehu mořském.

(*Dokončení.*) K Terstu dolů sjíždějíce ještě jsme sewerního wětru, zdě bóra zwaného, zakusili a o 3. hod. ráno 29. ledna byli jsme již w hostinci »u knížete Metternicha« Je to jeden z nejskwostnějších hostinců w rakouském mocnářstwí, ale při wšem zewnějším lesku samowar čajowý při snídaní našem s celou swou stříbrolžiwou zewnitřností tolik známek nečistoty na sobě nesl — a je to předce německý hostinec! — a máslo tak nechutně wypadalo — že se mi stesklo a mimowolně opět pan *Kohl* na mysl mi wstoupil. Oběd byl owšem opak snídaní našeho, čistota a uprawnost, jakož na takowý hostinec sluší. Opony u oken w pokoji našem soudil bych, že jsou prané w předešlém století; že wšak tehdáž hostince tohoto ještě nestálo, není jinak, nežli že co je poprwé zawěsili, naprosto ještě prány nebyly. Ano, že jsme prwé o obědě mluwili — chceš wěděti, kdo byl Francouz náš? Hádej! Když s wozu slízal, obnášely appertinence jeho pouze we škatulích a škatulkách netto 22 kusů avec le confitures a podobných ingrediencí. Byl to umělec od terstského welmože, jehož mozek a srdce w žaludku spočíwají, do Wídně poslán, aby tam pokroky kuchařského umění wyslídil a žaludkowou tu ciwilisaci za tepla s kurýrem do Terstu přewedl. Jak těm pánům blaho a oswěta člowěčenstwa na srdci leží! Je-li prawda, Karle můj? — Ty znáš to skwitající prawidelně pomořské město. Měl prawdu náš Wlach cholerik. Jeť jaksi wolno, příjemno člowěku, když mezi stohy zboží ze wšech swěta konců swezeného se prochází — nota bene: musejí stohy ty *jemu* náležeti! — tuť owšem netřeba pečowati a starati se úzkostliwě o zejtřejšek: Co budeme jísti? a co budeme píti? — netřeba wypočítáwati: Wystačím-li pak, abych na ráno pro dítky a ženu chléb a sůl koupiti mohl? Když ale člowěk powáží, že tito kupečtí welmožowé nazwice jen měšce a truhly swé ze zlata, srdce pak z ocele a mozek ze samých ciffer mají; když z denní zkušenosti widím, že ti, co potem swých rukou žiwi jsou, bližnímu ano člowěčenstwu wíce proukáží, nežli ti zlatonosní syslowé, jenž pořád a pořád na hromadu snášejí — tuť wolám z hlubokosti srdce: Pane, wyswoboď nás ode wšeho zlého a předewším od *peněžité* aristokracie, a dejž nám měkké srdce, tuhé ruce a přímé, swětlé hlawy! Jeť mi ouzko powždy, kdekoliw to hladowé pachtěnj a klopotění po zisku wládnouti widím, prosto wšelikých ušlechtilejších snažení a ohledů! Chceš, abych přestal? — — Jak se ti líbí. —

Wečer nebylo diwadlo. Nawštíwil jsem kafírny, kde která byla, hledaje přítele, a nenašed ho, šel jsem oddechnout si na břeh mořský a podíwat se, jaké počasí se nám strojí k zejtřejší plawbě. A moře bylo tiché, jakoby naslouchalo hlubokému tajemnému snění přírody, a nebe jasné, jako by se těšilo z tichoty mořské, a zástupy nesčíslných hwězd plamenaly w tichém moře klínu, časem jen, děckému pláči anebo chechtotu podobno, ozýwalo se skřehotání mořských lašťowek, sem tam nad hladinou mořskou stádně poletujících. Wiz, jak tu stojí ti synowé moršti, koráb wedle korábu, na prsou matky země w bezpečném přístawu odpočíwajíce po wykonaných dalekých cestách! Kolikero bouří přeletělo přes hlawu těmto hrdým stěžnům, dokud ještě zakotweni swižími kořeny w mateřské půdě mohutnou korunu pyšně k nebi wznášely! Kolikero bouří přeletělo přes wrchole jejich, kdyžto již w nynější podobě mezi mořem a nebem nebezpečné cesty konaly? Kde upialy prwní kořínky žiwota swého a kde ztrouchniwí poslední zbytek nyní ještě mohutného kmene? Není-li celý jejich

žiwot tak ne celo podoben střídawému osudu lidskému?— Tak jsem se zamyslil a nepozorowal, že čas zároweň s proudem myšlení a snění mého ubíhá. Bylo pozdě již. Po Terstu ticho, zwučně ozýwají se kroky mé po té pěkné dlažbě — dobrou noc, Karle můj! Zejtra se poplawíme siným mořem k spanilé Venecii!

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Chotěboře. (Školní knihowna. Diwadlo.) První den listopadu min. r. zůstane nám zajisté u wěčné paměti; neboť jsme jím přilnuli nowým, silným poutem k drahé wlasti, w jejímžto lůně wše, co užitečného a pěkného, napořád wětšího wzniku a zdaru nabýwá. Byloť toho dne nawrženo, aby se w městě našem k rozmnožení prawé básně Boží a blažící oswěty zarazila školní knihowna, s níž by jak mládeži tak i obecnému lidu poučení i zábawy se mohlo dostáwati, a náwrh tento přijal se od několika prawých synů wlasti s takowou rozjařeností, že w tom okamžení k účelu tomu znamenitý peněžitý základ se složil, a počínání toto na wětším díle prawého ocenění, i horliwých účastníků došlo. Příspěwky od p. zdejších rozenců, sem tam po wlastech w úřadech stojících, jimž jsme úmysl swůj w dopisech oznámili o pomoc je prosíce, až dosud k nemalému potěšení wšech přátel dobré wěci nás docházejí, začež památku jejich hluboce w srdce swé ukládáme, jakož i wšem domácím, ježto na oltář wlasti oběť položili na ouroky pro swé a budoucí, tímto weřejný srdečný dík wzdáwáme. Od wětšího počtu o pomoc požádaných p. turozemců owšem s touhou nadějnou po příspěwku jejich teprw se ohlížíme. Mlčením nemůžeme též pominouti, že i dwě spanilomyslné díwky A. B. a A. Ž. nejen swé zásoby kněh knihowně naší darowaly, ale i peněžitým příspěwkem ji obdařily. Na takowýchto počátcích založená knihowna čítá již 400 swazků, které w slušné skříni uložené we zdejší farní škole se chowají, a z nichž welký počet w rukou obecenstwa již obíhá. —Wedením zdejšího, pro působení dobra neunaweného rady p. Jonáše, w nějž w tom ohledu celou důwěru skládáme, poskytují nám také zdejší horliwí ochotníci začasté diwadelních pochoutek. Tak jsme tuty časy ku wšeobecné spokojenosti, kteráž se wždy hlučným potleskem jewila, widěli hry »Nebezpečné sousedstwí, Přítel w nouzi, Tři hodiny před swatbou, Audolí almeriánské, a Nalezenec.« Dříwe byl dáwán »Žižkůw meč, Lhář a jeho rod, Čech a Němec, Půjčka za oplátku, Zmatek nad zmatek, Náš Bedřich a Štěkawec.« — Důkazem wlastenského smýšlení jest i to, že jedna zdejší wznešená paní, kterouž pro její skromnost pojmenowati si nedowolujì, aby wyblazen byl předsudek, jenžto se tu až dosud proti wystupowání na diwadlo leckde ozýwal, nejen swou wšestrannou obezřetností a krasochutí wkusně wše uspořádáwá, ale w jednom představení i swou wýtečnou hrou nemálo nás potěšila. Do její spanilomyslnosti můžeme se nadíti, že i w budoucnosti častěji wystoupí. A tak sworně s chutí usilownou dále — budeť nám lze mnohou dobročinnou wěc zaříditi! V. E. L—ský.

Ze Žebráku. (Diwadlo.) Dne 8. dub. prowozowán byl zdejšími dilletanty »Rohowín Čtwerrohý«; před tím se opakowal Štěpánkůw překlad »Wšickni se hašteří.« — Nač p. herce chwáliti? ať se chwálí skutkem sami! Z našich ale wlastenek slušno poznamenati p. Jos. Hněwkowskou co nejwýtečnější, p. Annu Lokajowou co nejpilnější herečku. — Na prázdniny chystá se mezi jinými kusy také Klicperůw »Loketský zwon«; že se ale wýnos posledního představení místo na ošacení chudých dítek, jenom na zlepšení diwadla obrátil, jemuž této pomoci již nejwejš potřebí bylo, nesmí prý se wíce hráti! Nu, uhlídáme! Št†ka.

We Wranech za Zbraslawí, jak se z České Wčely dowídáme, založil dobrosrdečný Němec, p. Wáclaw Storch z Wídně, českou knihownu. Skutek tento je tak spanilomyslný, žebychme ho rádi mnohým wlastním krajanům co chwalitebný a následowání hodný příklad poručili.

BESEDY.

Nemo in patria propheta, čili: S prorokem do louže! I na budějowickém dopisowateli we Wšeobecných nowinách wyplňuje se toto staré přísloví.—O, swět je plný newděku! Jak se tu nedáwno jakýsi ubožáček w těch milých Augšpursých zase namáhal, aby dokázal, že jsou Budějowice praprančmecké, jak se již asi těšil, že ho za to obec tamější měšťanskou korunou obdaří: a hle! — najednou wystupuje w těchže listech, z těch samých Budějowic hlas, prawící, že není město německé, a že jsou kolem osady, kde se ani slowa německého nerodí. Komu bude čtenář nyní wěřiti? — posléze ale nechť wěří komukoli — nám se zdá, že se zněmčowatel staročeského města předce daremně namáhal, a že ani wíra celého Německa na wěci prawé ničeho nezmění.

Kdo jen noty psáti umí, skládá nyní w Paříži polky. Nejwíce se líbí komposice toho druhu od Marečka, mladého Morawana, kterýž asi před 3—4 lety štěstí swého hledaje, wlast opustil, a záhy we francouzských salonech obliby nalezl. Nyní píše operu, a nebude míti bezpochyby příčinu při swých Polkách k takowým prostředkům útočiště bráti, jako H. Herz, kterýž wydaw podobnou skladbu na fortepiáno, Titlowu polku z Wastla od prwní až do poslední noty opsal. — Také Titl (krajan Marečkůw) píše nyní zpěwohru, k textu od Tolda.

We Wídni dělají nyní furore — české šunky! Skoro we wšech tamějších denníkách rozhlašuje se krám pražského uzenáře Nowotného, a od swědků očitých se dowídáme, že sklad jeho rozmanitých lahůdek od kupujících po celý den w prawém smyslu obležen býwá. Podíwejme se! tedy si Wídenčané předce něco českého libují!

Kdy býwá recenzentům nejwíce rozumět? — Když začnou nadáwat.

Proč wyslechnou nebesa prosby naše nejčerstwěji? — Proto že s nimi oustně pojednati nemůžeme a žádných suplik zadáwati nepotřebujem.

Čím se může člowěk nad podzemské wěci powznest? — Mudrctwím nebo prowazem.

Proč se bojí mnohý spisowatel smrti? — Proto že by na onen swět s prázdnýma rukama přišel, jelikož tam s sebou nic jiného než dobré skutky wzíti nemůžem.

Co je zpěwohra? — wěc tak hloupá, že se jí člowěk mluwit stydí; proto ji zpíwá.

Proč se říká skoro wždycky jazyk mateřský? — proč ne otcowský? — Proto že wždycky wíme, jak matka mluwila; jak ale otec mluwil, to wždycky newíme.

Nowá kniha.

Protichůdci. Báseň od W. B. Nebeského. W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Stran 44 we wel. 16. Seš. za 10 kr., na welině seš. za 15, ztuha wáz. za 18 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 47.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. dubna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Poklad.

(*Pokračowání.*)

Bohuš si wážně zasedl u krbu we swé swětnici, zamysliw se hluboko. Jemu po boku na nízké lawičce seděla Wislawa, prawou ruku wztáhnuwši na kolowrátek blíže ní stojící, lewou nedbale držíc otewřenou biblí, jenž na kolenou jejích ležela; nepředla ale, nečtla — byla též w myšlénkách. Newšimla si ani nad obyčej dlouhého zamyšlení otcowa, nebo w trudném stawu, w jakémž oba se nacházeli, bylo o čem přemejšleti, a díwka, utrmácena celodenní pečliwostí, aby uspokojila četných hostí, stálým přetwářením wnitřního pokoje a swobody, an zatím hořké city duši její prowíwaly, uchopila ochotně malého okamžiku k odpočinutí, w kterémž jí žádné oko nestíhalo, by se bez překážky oddala smutným a wšak milým zpomínkám minulosti.

Hlas otcůw přiwolal ji do skutečnosti.

»Wislawo!« řekl stařec! »dlouho jsem přemejšlel a bojowal, zdažby příhodný byl čas, odkrýti tobě důležité tajemstwí, jaké bych teprwa na smrtelné posteli objewiti měl; ale kdož wí? možná, že je smrt blíže, nežli sám myslím. Swédowé leží na tři míle táborem; pokročí w krátce k Waršawě, budou zde muset konečně táhnouti weskrz, a jistě se jim také zachce nawštíwiti Žemblice; mám arci dosti zbraní, ale málo silných ruk. Wšemožně se budu brániti, a pokud žiw budu, newydám slabé osoby, jenž se pod mou ochranu shromáždily. — Moha zhynout u prostřed hluku a neladu, nebyl bych w stawu s tebou mluwiti! — Což tak na mne patříš, Wislawo? — Ať je to w bitwě neb na loži, musím umříti před tebou. Poslouchej tedy — ale dříwe mi přisahej k tomu, jejž zde widíš wyobrazeného, že slow mých nepronešeš, wyjma w poslední hodině žiwota, před nejbližším členem naší rodiny.«

Welké, černé oči díwky utkwěly s wýrazem podiwení na obličeji starce; slyšíc wšak poslední slowa jeho powstala wážně a přistoupila k ukřižowanému, stojícímu u Bohušowy postele, hlásitě řkouc: »Přisahám!«

»Dobře, dítě moje; sedni si tuto wedlé mne a poslouchej pozorně, co ti powím. Znáš starobylost našeho rodu, wíš předků wšech jmena a pamatuješ jistě, že jeden z těch, co za krále Alexandra chrabře Tatary přemohli, byl náš praděd Zdislaw na Žemblicích. U prostřed nejkrutější bitwy zpozorowal on, že jistý mladý Tatařín ukrutnou pohromu mezi našimi rozsíwal; musel to býti jakýs znamenitý wůdce, neboť pás jeho a rukowěť křiwé šawle třpytily se drahým kamením, a kde se jen ukázal, hnal se dav Tatarů za ním, sekaje w prawo a w lewo, i u prostřed ocelowých pancéřů klestě si dráhu wojíny zahraženou. Praděd náš mužný a smělý wybral si ho za cíl swých ran; seznal to Tatařín, a místo wyhnouti se wojínowi, stawěl mu odwážně čelo wstříc. Nějaký čas křižowaly se jejich šawle, jiskry lítaly ze zbraně Zdislawowy, ale žádný nenabyl ani nejmenšího prospěchu nade druhým; konečně zasáhl křiwý meč Tatara rytíře w místě, kde se lewý náramek spojowal s pancéřem. Krew kanula, Zdislaw se na koni zachwěl, wšak w té chwíli přikwapil Tomáš z Melštýna, weliký Zdislawůw přítel, a silnou rukou skolil nepřítele. Rytíři podali sobě ruce; když ale Tomáš bez prodlení zabitého počal kořistiti, wstoupila Zdislawowi krew do hlawy a řekl s úsměškem: že za jedno udeření dosthy bylo polowice kořisti. Tomáš z Melštýna urážliwě na to odpowěděl, rozhorlili se obapolně, šawle ještě tasené obrátili na sebe, a w brzce klesl Zdislaw bez sebe u nohou dáwného přítele.

Tento pohled umírnil hněw rytířůw, a naplnil želem srdce jeho; w několika dnech šel slzami bez sebe, s hlawou sklopenou za márami mrtwého, a za měsíc obdržela wdowa Zdislawowa smutnou zprawu o zhynutí manželowu, i klenoty zabitého Tatara.

Obratný posel rozložil je na stole tak, že blesk swítících kamení bil w oči strápené choti, a slzy w nich zarazil; cnostná wdowa jsouc zbožná křesťanka, zamlčela zlořečení do úst se jí deroucí, a w tichém želu odešla k manželowu hrobu. I přiwezla zbytky jeho domů, a složiwši je w rodinné hrobce, přikryla je drahými titěrkami, ježto byly smrt jeho zrychlily. Celý ostatní žiwot modlila se manželka při rakwi zabitého za wykoupení jeho duše a za odpuštění winy wrahowy; často wodila s sebau dwa syny, a wyprawujíc o čínech a cnostech jeho, wzdělala šlechetně jich ducha. Když pak při skonání odkázala jim zlato a drahé kamení, odeslané jí od Tomáše z Melštýna, podali sobě dwa bratří ruce a zapřisáhli se, že nepoužijí pro sebe klenotu, jejž byl jich otec swou krwí zakoupil. Potomkowé jejich následowali wěrně tento příklad, a poklad ten je posud ještě majitkem naší rodiny, wšak ale wždy jen poslední její člen smí o něm wěděti a jím naložiti. Wezmi Wislawo zlatý klíč, pod kamenem u nohou Zdislawowých ležící, a najdeš skřínku, kterou zotewře. Wíš cestu k našemu hrobu? — až ní půjdeš za rakwí starého otce, budeš poslední z dáwného rodu Žemblických, a jedinou paní poklada. — Doufal jsem owšem, že nebudeš sama slowa tato poslouchati, že ochranu nad tebou a wládu nad našimi statky ještě před swou smrtí wložím w ruce hodného tebe muže, ale co činit? Bůh to jinak zřídil — a nyní dobrou noc, dítě! spi pokojně, neb možná, že bude zejtra hodně co dělat.«

Domluwiw starec přitisknul dceru k srdci s wětším ještě citem než jindy; snad jej bylo wyprawowání minulých událostí rozčililo, snad i jakási předtucha příštího dne.

* * *

Wojínowé šwédští, chodíce jednotliwě okolo statku, widěli zdaleka přípravy w Žemblicích konané a přinesli zprávu o nich s sebou do táboru; zpráwa ta, přecházejíc z úst do úst, w krátce se změnila w neklamnou nowinu, že do Žemblic přišlo tisíc ozbrojených mužů, jenž uzawřeli, nejen se brániti, nýbrž i zadržeti Šwédů, kdyby chtěl i čerskou silnicí do Waršawy jíti.

Sotwa nowina ta došla šwédského wůdce, ubírajícího se wlastně k sídelnímu městu, welel, nechtě swěřené sobě wojsko w nepotřebnou ztrátu uwesti, aby celý pluk Šwédů pod rozkazem mladého a wšak za udatného i moudrého plukownika uznaného Understierny táhl k Žemblicům, a hleděl dobyti jich buď mocí buď zradou, až ostatek wojska okolo čerského zámku potáhne.

(*Pokračowání.*)

Dogareska.

(*Pokračowání.*)

Žalostným tónem zawzněly zwony u swatého Marka, jakoby doprowázely někoho na poslední pouti; a lid se tlačil, ačkoliw se teprwa sluneční koule w různém požáru nad oblohou okazowala, k náměstí hlawnímu před palác dožat swých; wšak jakási trudomyslnosť panowala po sběhlých houfech; strach a leknutí jewily se w každém obličeji. Pod sloupením stáli ozbrojení arsenaloti (dělníci w arsenálu a přístawu benátském), wojsko, a od hlawních dweří prokuratury až k tak nazwaným welkým schodům palácu dožat táhly se dwě řady zbrojenců, úzkou uličku působíce. Wrata prokuratury se otewřela, wyšel patriarcha, za ním biskupowé a wyšší kněžstwo, za nimi Mudazzo, presidující w radě desíti, Orio Pasqualigo, Zuffred Morosini, Petr da Mosto, Lukáš Lezze, Mikuláš Leoni a celá rada desíti, wždy dwa a dwa s meči obnaženými; pak následowali členowé quarantie w čele majíce swé tři představené: Míchala Stena, Ondřeje Cornara a Wawřince Celsiho; pak wystoupili představení obecní, za nimi celá šlechta benátská, a naposled mezi chránícím ho wojskem kat a jeho pomocníci.

Pomalu kráčeli dále, wystupowali po schodech nahoru, do pokojů dožete, kde již po celou noc střežen byl.

W trůnním sále, kde wždy nowězwolený dože úctu pyšné signorie přijímal, stál Falier na powýšeném místě w ornátu knížecím, a hrdě se díwal na příchozí, jakoby přicházeli jemu se kořit.

Když wkročili do sálu, rozstupowali se na dwě strany a mlčky popocházeli jeden po druhém okolo stěn, až k místu powýšenému, kde Falier stál, kterýž je swou hrdou wážností překwapil; neboť se domníwali, že bědowati bude. Jen když kat wystoupil a jeho sluhowé špalek na práh postawili, tu se zachwěl; záhy se ale opět zpamatowal a pokojně prohlížel obě řady šlechty benátské, soudců swých, až ku dweřím po obou stěnách co žiwé sochy se táhnoucí, patřil otewřenými dweřmi na kostel sw. Marka, a na lid po náměstí shromážděný, kterýžto zádumčiwě a we strachu očekáwal, co se díti bude.

Ze zboru šlechty wystoupili oba avvogadoři: Ori Pasqualigo a Zuffred Morosini; president soudu hrdelního: Mudazzo; představení quarantie: Mí-

* Benátky měly tři biskupy.

chal Steno, Ondřej Cornaro a Wawřinec Celsi postawili se před dože.— Posawád panowalo ticho.

»Hrabě Valdemarino!« zwolal najednou Mudazzo, »Marine Faliere! složte úřad swůj, zrádcowé nesedají na trůnu benátském.«

»Kdo mě winí ze zrady, a kdo se osměluje souditi kníže swé?« tázal se Falier wážně.

»My!« ozwalo se jedním hlasem ze všech úst shromážděné šlechty.

Trpce usmál se Falier. »Arci — takowí soudcowé mohou již po práwách republiky rejdy prowádět!«

Zaražení a nelibost ozýwaly se jednotliwými slowy mezi shromážděnými, a Mudazzo, nejouhlawnější nepřítel Falierůw, zaskřípal zuby.

»Avvogadoři! konejte swou powinnost!« rozkřikl se potom.

Nastalo hrobowé ticho.

Orio Pasqualigo se blížil k Falieru — a jaké žasnutí! — nepředstíral mu prowinění jeho, ale podáwal mu ruku: »Marine!« prawil a slzy třpytily se w oku jeho — »byl jsem přítel twůj a jsem ním až do smrti. Nad hrobem jsi pobloudil, a to může každý z nás — zradu twou nenáwidím, tebe miluji — odpusť mi, že jinak jednati nesmím a nemohu.«

Falier naň pohlédnul a oba starcowé spočinuli jeden druhému na prsou, a wše, co byl kdy jeden pro druhého od počátku přátelstwí učinil, wše to uwádělo jim toto okamžení na pamět, a krom Mudazza, nedíwal se nikdo bez pohnutí na muže, jejichž přátelstwí přes šedesáte let wřelé a nezměnitelné trwalo, a zbožný patriarcha jim dal požehnání swé.

Ghisi, nemoha se déle zdržeti, wyběhl až na místo powýšené, klekl před učitelem swým: »Pane můj!« zwolal, »dej mi požehnání swé! Učil jsi mne wzdorowati osudu krutému, poukázals mi, jak blaho republiky množiti se má; i chci wše obětowati pro spásu její a tak hrob twůj smířiti s uraženou wlastí.«

(*Pokračowání.*)

Druhý wýjimek z listu šťáwnického akademika.

(Psáno ku konci minulého roku.)

Den na to, jenž byl úterek před sw. Ludmilou, w diwukrásné to jitro wyšel jsem z Hory, nad jejížto branou — snad zlatého wěku pozůstatek — zlatý nápis hlásá příchozímu, že w král. swobodném horním městě H. K jest. Upustil jsem od prwého úměru swého k Rataji pádolím sázawským k Jílowému jíti, an jsem dříwe již tyto krajiny widěl, a mně na Praze mnohem wíce záleželo, nežli abych byl wojenské harcowání naslepo zde wedené spatřil. Přidal jsem tedy do kroků nechádwaje Horu i pohořelou wěž čáslawskou za sebou s celou tou překrásnou krajinou, an se mi po prawici weškeren wýchodní sewer Čech pootwíral. Chtěli-li byste do Prahy cestowati, tedy po horské silnici se pusťte a užasnete nad krásou krajiny; tak obšírného wýhledu do dálky a tak dlouho ho použiti sotwa kde po Čechách lze. Hned za Horou spatříte údolí labské, Kolín, Poděbrady, labskou Tejnici; na blízku a daleko bloudí oko poznáwajíc Trosky, Kumburg, Krkonoše, Jizeří pohoří a onen Zwíčín (oltář požárů-to Perunowých, nyní s kapli sw. Jana) — tento pohled nejdéle mne bawil — hory u Jablonice, Bezděz, Sadské, Mochow, to wše z této silnice přehlednouti lze. Po lewé straně její neposkytuje krajina owšem nic utěšeného, pouze holé pahorky, jenžto wyhlídku zatarasují; teprw u Zásmuk krajina rozkošnější. Nemile na mne tento městec Třebechowicům se podobající působil, zwláště swou nečistou krčmou, odkudž mne hejno much wypudilo. Ti lidičky na hospodách neustále ještě tonou w neswárnosti, hrubosti, blbé nadutosti a zištnosti. Komu to asi ponecháno, aby je k wlídnosti, čistotě a lewnosti přiwedl, by jimi wlast naše déle znešwařowána nebyla u cizinců? — Těmi myšlénkami jsem se zanášel kráčeje silnicí ku Praze méně pozoren krásného údolí kouřimského, až jsem pahorku dostíhnul, na kterémž pomník nejwyššímu p. purkrabímu, za něhož tato silnice stawena jest, se nachází, ačkoli žádný nápis toho poutníkům nezwěstuje. — Zdaž w tom ohledu naši staří nebyli na potomstwo pozornější? — patřme na starowěké stawby jejich a shledáme, že i odtud národní duch jejich nás oblétá a sláwu jejich i w poněmčilých krajinách nám zwěstuje? — A zdaž zakladatel tolika prospěšných staweb toho nezasloužil?

Pozdě již přišel jsem do Černého Kostelce, dobře wystawěného to města s krásným zámkem knížat Lichtensteinských, odkudž wábné wyhlídky použiti lze až na wrcholky Středohoří, jako se střediště wyhlídky na sewer a sewerní wýchod Čech. Po čtwrté jsem to město již widěl; tenkráte owšem bylo pozdě, zámek jeho nawštíwiti. — Swatowitský chrám a hrad pražský již půldruhé míle od kostela možno spatřiti. Kouř a mlha wšak nad městem wystupující činí pohled na Hradčany welmi truchliwý, zwláště když myšlénky zabloudí na pole dějepisné, kdež Praha byla paní hlawní »we swých hrdá wítězech«. Při prwním pohledu měst zniknou člowěku w hlawě myšlénky owšem wzdálené ode prawdy a prawdě podobnosti; tak se mi wedlo s Hlincem (kdo w Linci nalezne kořene slowanského?), s Widni, Holomonci a Břetislawou. Také tenkráte mi bylo, jakobych Prahu poprwé widěti měl; zcela jinák jsem ji sobě zobrazil, ono město tolika swětodějných činů a hrdinstwí. Myšlénky ty zapudily we mně pozornost na Říčany, sw. Jirský, Malešowský, Zajicowský wrch. — Doraziw do Prahy hleděl jsem wšech w nowě přirostlých znamenitostí zhlédnouti. Praha se w těchto 4 letech náramně změnila, též i obywatelstwo se již hlasitěji a upřímněji k mateřčině přiznáwá než kdy jindy; také weřejně je teď již hlasů českých slyšeti. I w českém diwadle jsem byl, než zde jsem powždy malého potěšení nalizal — zwláště tou prázdnotou w ložích a sedadlech. Tuším že pražské úřednictwo a studentstwo diwadlo to swými náwštěwami samo jediné udržuje. — Měšťanstwo a šlechta, jak z té prázdnoty widěti, nedáwají tu horliwost w národnosti na jewo, jako w Uhřích sami zápasící s tolikerými nesnázemi Slowáci. Newím má-li se horliwý národního jazyka milowník odlehlosti diwadla a wšemi jinými nesnázemi dáti odstrašiti, aby cizí modle na oltář peníze sázel! Z toho ohledu by wěru přáti bylo, aby méně hlasů w krčmách »Sklepníku! pintu piwa« atd., zato wšak wíce w diwadle českém se slýchalo, aby to hlučněji a co do přičinliwosti herců sprawněji wypadalo. —

(*Dokončení.*)

DOPISY Z ASIE. *

I.

Z Bairutu 3. *prosince* 1843.

Dne 28. října opustili jsme Carihrad a přes Smyrnu, Rodus a Cyprus připlouli jsme 4. listopadu do Bairutu. Společnost lorda *Ipswich*-owa, jíž jsem se připojil, záleží z lorda samého, ze dwou jiných Angličanů a dwou Francouzů dwojčat: markyza a hraběte. K obsluze máme dwa anglické a jednoho francouzského sloužícího, mimo to dragomana čili tlumočníka a kuchaře. Zawazadla naše neslo 6 soumarů, k nimž tré mezkářů přidáno. — Tak wypraweni opustili jsme 6. listopadu Bairut, ubírajíce se do wnitřní Syrie. Cedry libanonské byly cílem pouti naší, které jsme i w pěti dnech dostihli. Prwního wečera práwě když slunce zapadalo, octli jsme se na břehu mořském na konci přiwětiwého, potůčkem swlažowaného údolí. Měli jsme ještě několik hodin cesty k nejbližšímu místu, krajina byla ale tak půwabná, že nám nebylo možná odolati touze a newystawiti zde stánků swých. Sundaly se tedy mezkům zawazadla, postawily se stany, a koně i mezkowé ke kolům se přiwázali. W málo dobách byl skromný oběd přistrojen, a hodowáno při nejspanilejším měsíci na kobercích po římansku. Potrawu, talíře, misy, koflíky, čajowý samowar, ano i malou železnou plotničku, welmi skladnou a málo místa zajímající w anglické skříni s sebou wezeme; tak i postele, z koberce, tenké matrací a přikrywadla záležející. Ráno jsme skočili do moře, jen na 100 kroků wzdáleného; po koupeli a po snídani se opět rychle mezkům naložilo, a tak jsme stoupali dále. Jesť to roztomilý, polodiwoký žiwot, plný swobody, wojenský jednak, jednak cikánský — ale wždy milejší než nocleby, ježto jsme pro deštiwé anebo nejisté počasí w bidných, špinawých arabských boudách časem děla̋ti museli; kdežto španělský, sicilský a řecký hmyz dětinstwím jest proti této nesčíslné, drobninké populaci. Cedry, osněženým Libanonem w polowěnci obklíčené, diwoslíčně na oupatí hory té se wypínají, ctihodným zewnějškem wysokowěkost swou dokazujíce. Odtud jsme šli přes bělohlawý Libanon do Balbeku. Cestou jsme se něco opozdili, tak že jsme se pak za noci několikráte sněhem, koňům až po břicha sahajícím, broditi museli, proklínajíce nejapnost našich arabských wůdců, kteří nikdy jasného ponětí času a odlehlosti nemají. Na wrcholu hory přes 10.000 ″ wysokém byla krutá zima, a přechod denního wedra k této oprawdu sewerní studenosti welmi nelibě nerwy nám pronikal. O jedné hodině zrána dorazili jsme konečně na bídný náš nocleh. Byli jsme předešlé noci o čtwrté ráno wyšli, a pročež plných 21 hodin na cestě ztráwili, bez odpočinku, o chlebě jen a trošce kořalky. Druhý den na to dostihli jsme Balbek, jenžto w majestátných zříceninách starého Heliopolisu na přeúrodné rowině w blesku slunečním naproti nám se třpytil. Zde jsme pobyli den, mezi zůstatky nádherného chrámu Slunce, mezi zřícenými sloupy, wýklenky, sochami a hlawami bloudíce. Pozdější arabské přístawky Saracenů podiwně kontrastují s pozůstalými zbytky starožitného chrámu! Po dwoudenním silném cestowání přišli jsme z Balbeku do Damasku. Zde jsme se uhostili w klášteře františkanském. Mniši jsou naskrze Španělé. Jakkoliw chudobné jest pohostění kláštera orientalského, bylo nám přece welmi milo, že jsme se do obydlí poněkud lidského dostali. Naši hostitelé wesměs wlašky mluwíce měli welikou radost z naší náwštěwy w tomto newzdělaném díle swěta, denně po našem obědě k nám do jídelny přicházejíce. — (*Pokračowání.*)

* Cestopisné listy, jež s laskawým powolením wysoce urozeného pana pisatele u weřejnost tuto podáwám, mimo zajímawého obsahu swého i tím jsou nám znamenity, že wys. uroz. p. cestowatel nejen z Ewropanů wůbec mezi prwními jest, jenž po 6 letech opět k Palmiře pronikli, nýbrž i z Čechů zajisté *jediný*, jenž w orientu, w těchto krajinách kdy byl putowal.

Jar. Benátský.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Březnice. **(Hudba kostelní.)** Zdržuje se o swátcích w tomto přiwětiwém městě, znamenal jsem s nemalým potěšením, že co se týká wlastenectwí, mnohým jiným za wzor sloužiti může. Obzwláště pak mne zajímalo konání služeb Božích w tomto témdni swatém, kteréž ale popisowati příliš obšírné by bylo. Budiž mi jen dowoleno podotknouti jediné wěci, kteráž mne welice dojala, a kteráž k powzbuzení pobožnosti nemálo přispíwá. Bylo zde totiž na welký pátek u sw. hrobu w kostele na hřbitowě (wečír. w 7 hodin), prowozowáno Haydnowo wýtečné dílo »Sedm slow Kristowých.« Práce tato jest wůbec známa, a protož mi netřeba teprw popisowati, jaký dojem na pobožnou mysl w podobné připadnosti činí; tolik ale přece říci musím, že mne to překwapilo radostně, an jsem slowa w jazyku českém zpíwati zaslechl. Prowození bylo zdařilé. Mnohými díky tedy město je powinnowáno p. Wanččkowi, zdejšímu řediteli kostelní hudby, kterýž i na ostatní dwa swátky welikonoční wýtečná díla prowozowal. F. z P. Hoell.

BESEDY.

Dobře jste měl, p. Redaktore, powěděw w č. 33., že se wám zdá, jakobychme k hlasu kritickému nebyli ještě dospělí! Sotwa jsem we swém oznámení »Swětáka z Krkonoš« bezewšeho dalšího ohledu prohodil, že je sloh w tomto spisku onačejší, nežli u jiných mnoholetých překladatelů, již se wyhrnul na mne p. Tomsa, pokládaje se bez pochyby za matadora wšech mnoholetých spisowatelů, a já jsem předce, wí Bůh, při těch slowech na něj ani nezpomněl. Já měl wůbec naše překlady pro mládež na mysli, an se w nich zhusta jakási nucenost čili nadutost slohu, jakési pachtění po jazykowých zwláštnostech wyskytuje, kteréž takowým spisům nijak neslušá. Možno, že později o tom jednou obšírněji promluwím a sebranými příklady wyswětlím. Co se týče překladůw Nieritze, myslím, že nemá p. Tomsa práwo wýhradní, ale že se i jiní do nich pustiti mohou — zwláště an při podnikání p. Fourniera jich odbyt pro Morawu nebo Slowensko určen jest — p. Tomsowi tedy ještě několik milionů Čechů zůstane. Tedy se nehašteřme! Oznamowatel »Swětáka«.

Nowé knihy.

Zábawy nedělní, čili prostonárodní poučowání w silospytu: Prací a nákladem Dra. F. S. Kodyma. O **teple** sw. 3. prodáwá se w knihkupectwích J. Pospíšila, J. B. Calve, M. Neureutra, jakož i u wydawatele (na Malé straně, w nowé ulici čísl. 101) za 10 kr. stř.

Žiwot našského Pána a Spasitele swěta Ježíše Krista a Panny Marie, blahoslawené Matky geho. Od Josefa M. Pohořelého, kněze církewního. W Hradci Králowé a w Praze, 1844. Tiskem a nákladem Jana Host. Pospíšila. Str. 92 w 8. Seš. za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 48.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších čtikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. dubna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Poklad.

(*Pokračowání.*)

Understierna, důmyslný wůdce táhl w čele swého pluku k Žemblicům; šel od půlnoci, a ještě bylo zúplna temno, když stanul w malém lesíčku, několik set kroků odlehlém od bílého dworu Bohušowa.

Na prwní pohled a při ranním soumraku mohly se Žemblice dosti welikou twrzí zdáti; Understierna wida wysoký wal, objímající značný prostor, uprostřed něhož jako dwě wěže strměla wysoká kolna a ohromný holubník, i mysle pořád na tisíc lidí, nacházejících se w této pewnosti, soudil, že bude weliké odwahy a přítomnosti ducha třeba, aby ji wydobyl. Wyslal několik malých oddělení na zwědy, a když ty obešedše wal bez škody, co do polohy místa s potřebným objasněním se wrátily, uzawřel mladý Šwéda zároweň s úswitem na hlawní bránu udeřiti.

»Ale,« představowali mu důstojníci starší wěkem, wšak nižšího stupně, »u té brány bude zajisté největší síla.«

»Tím lépe!« odpowěděl Understierna, »přemůžeme je najednou, a pak nám zůstane menší práce. Mimo to, moji pánowé!« řekl přísně, wida že dwa rotmistři jiné námitky dělati chtějí, »nejsem zwyklý wkrádat se malou brankou tam, kde sobě palašem weliké wrata otewříti mohu.«

»Jestli tomu tak, bude lépe, udeřiti na ně náhle, dokawád prwní sen smysly jich zajímá.«

»Nikdy Understierna spících nepřepadal. Či snad myslíš rotmistře, že oni se w tak twrdý sen zahrabají? pohledni jen na ty swětla míhající-se z jednoho konce pewnosti na druhý, a na to místo, tak silně w samém prostředku obydlí oswícené! To není jistě noční lámpa starého šlechtice. Buď jak buď, ráno s úswitem budeme pod Žemblickou branou — a nyní s Bohem!«

Rychlým pochodem utrmácení Šwédowé nalezli we spaní posilu, neb raději na chwilku odpočinutí, an prwním promykem dne rozkázal Understierna, rozděliw pluk swůj na dwě části, postoupiti ku dworu.

W hlubokém mlčení postupowali Šwédowé po písčité rowině. Když se přiblížili co by z ručnice dostřelil ku bráně, zarazil se mladý Šwéda podiwením; několik mužů na walu semotam stojících jako na stráži, místo co by měli hleděti w okolí twrze, patřili s obnaženou hlawou a se založenýma rukama w její střed.

Understierna newěda, čemu takowou nedbalost připisowati, umínil ji použiti; pokročil pod samu bránu, na obou jejích stranách rozestawěl wětší část swých wojínů, sám zas obklopen důstojníky stanul naproti wratům palisádami zatarasenýma, tázaje se tichým hlasem o radu, zdaž má zamknutých w pewnosti wyzwati, aby se poddali, či má-li si bez dalšího prodlení cestu klestiti. Ještě wšickni nepronesli swoje mínění, an u wnitř hradu třesoucí-se bolný hlas, pronášející píseň smutnou a pobožnou, slyšeti se dal. Zadiwení Šwédowé pohlíželi střídawě na sebe a na bránu, různé hlasy mužské a ženské rozléhaly se za ní, a zpěw souzwučný, welebný, rušící ranní ticho, rozléhal se celou rowinou.

Plukowník, dojatý tímto ohlasem, stál bez hnutí, a podřízení jeho nesměli jeho zamlčení rušiti, tím wíce, an uwažujícím toto pění nezdálo se, žeby nebezpečenstwí předpowídalo.

Zwolna zawrzly na to wrata we stěžejích, rozstouply se obě půly brány, a Understierna spatřil pohřební družinu, jejížto začátek stál již na prahu a konec wystupowal ještě na druhé straně rozlehlého nádwoří z komnaty, z níž hojné swětlo se míhalo mezi paprsky wycházejícího slunce.

Šediwý kaplan, w obřadní roucho oděn, kráčel w čele, drže w ruce swatý znak wykoupení.

Za ním neslo osm starců se šedivou hlawou žalostné máry, na nichž spočíwaly ostatky Bohuše ze Žemblic; šaty jejich nebyly černé ani stejné, ale stejný wýraz temného smutku obrazil se na twářích jejich; doprowázeli do hrobu swého pána wůdce w bitwách, otce w pokoji, jejž nahlá smrt, jsoucí zajisté následek přílišného seslábnutí, zachwátila w okamžení, když nejwíce počítaly na jeho rámě a moudrost.

Za márami kráčela bílá a bledá jak mramor, w černém šatě Wislawa, a dále šel celý tlum žen, dětí, starců, pobožné písně zpíwajících. W srdci každého byl žal, smutek a strach o budoucnost, každý ztratil ochrance, dobrodince, ale nikdo nesměl hlasitě projewiti swou bolest, dokawád dcera zemřelého w tichosti plakala. Nebo Wislawa, ačkoliw neočekáwanou smrtí otcowou proniknuta, po dwa dny a dwě noce sedíc klečíc při ostatcích jeho, nabyla tolik síly nad sebou, že se na den pohřební ukázala odwážnou, ač i byla slzami bez sebe. Každý, patře na ni, jak pewným krokem šla za rakwí a místo zoufanliwého lomení rukama, pokojně je na prsa wložila, cítil že jest ještě paní w Žemblicích, že ti, jenž od otce dostali hostinné přijetí, naleznou u dcery ochranu, ne-li záštitu.

Mladý Šwéda a druzí jeho patřili na obraz ten, jako na neobyčejné zjewení; žal, sličnost, čarowná důstojnost Wislawy působily na ně jakýmsi omamujícím důrazem; stáli mlčečky, patříce bez hnutí na ty slabé, choré obywatele pewnosti, ježto sobě tak hrozné wyobrazowali. Česlaw se zastawil u prahu brány, powznesl zrak od země, a uzřew nepřátele, zarazil se na okamžik; stanuly máry — i Wislawa se musela zastawiti, pozřela okem před wrata, a widouci část Šwédů před nimi, wyběhla k předu, jako kdyby wlastní rukou ostatky otcowy brániti chtěla.

Ruměnec ozdobil bledé její čelo, oči se diwným leskem wyjasnily, a kdyby Šwédowé i byli nechtěli šetřiti poswátného obřadu, jediný pohled na mladou díwku byl by je zadržel a zbudil jejich šetrnost.

Wislawa spatřiwši, že tlupa naproti stojící a cestu zamezující žádnou překážku nečiní, prawila: »Jsou to zbytky zemřelého pána na Žemblicích, sprowázíme jej w místo wěčného odpočinutí.«

A bez třesoucího-se hlasu patřila na Šwédy tak powážliwě, tak směle, jako kdyby měla prawo jim rozkazowati. Understierna, zotawiw se ze swého zaujetí, pokynul rukou, druhowé jeho se rozstoupili, wojínowé rozstaweni pod walem, přiblížili se k swému wůdci, a učinili dwa řady, mezi kterými w největším pořádku prošla celá žalostná družina, odebírajíc se do blízkého kostela.

(*Pokračowání.*)

Dogareska.

(*Pokračowání.*)

Jest to soud?—Přišli, aby prolili krew knížete, a proléwali slze! Ach, wždyť se loučil pán jejich s trůnem, se žiwobytím, s přátely, a měl padnouti rukou katowou!

Rozloučil se, podal Míchalu Stenowi swou poslední wůli.

Tento zblednul, list mu z třesoucí se ruky wypadnul. »Faliere!« wyrazil ze sebe jinoch hlubokým oddechnutím a obrátil se, ubíhal ze sálu, přeskočiw špalek na prahu od kata střežený, po schodech dolů, po náměstí skrze lid ustupující, zmizel, a Brianni, jenž uleknutý za ním pospíchal, nemohl ho již postihnouti.

»Tedy čtěte weřejně poslední wůli mou!« prosil dóže Morosiniho.

Tento zdwihl list a četl.

»Soudcowé moji nechť prawí, nebo neprawí, »dowolují mi odkázati 2000 dukátů komukoliw »chci. Odkazuji je tedy dítěti manželky mé, roze»né Marie Diedo-owy, jež porodití má. Wšem »swým nepřátelům odpouštím a o jejich odpuštění »žádám. Lásku mých přátel beru do hrobu. S »Bohem jsem duši swou we sw. swátosti smířil, »wlast, pakli jsem se proti ní prowinil, smíří moje »krew. K tomuž mně dopomoziž Bůh, swatá Tro»jice a swatý Marek! Umírám, jako prawowěřící »katolický křesťan.«

W Benátkách dne 14. listopadu 1354.

Marino Falieri.

Hluboké mlčení nastalo po přečtení této poslední wůle, až sám Falier opět promluwil: »Má-li kdo proti tomu něco namítati?«

Žádný neodpowídal.

»K cíli!« zwolal opět neukrotitelný Mudazzo.

»Nuž tedy k cíli!« opětowal zasmušile Pasqualigo, přistoupil k dóžeti, obnažil hlawu jeho, Morosini wzal od něho žezlo, wšechny jiné ozdoby knížecí mu ale ponechali — a tak kráčel nešťastný dóže doprowázen patriarchou a jeho biskupy, swými přátely Pasqualigem, Morosinim a Ghisilem až ku prahu, kde ho kat očekáwal. Zde se ještě jednou obrátil! »S Bohem, Benátky a trůne můj! s Bohem synu a příteli!« — naklonil se k uchu Pasqualiga, »řekni ženě mé, že ji smrt swou od-

poušťím. — A nyní waše požehnání!« obrátil se k patriarchowi, »pomodlete se za mne.« Pak poklekl, hlawu položil na osudný špalek, obnažil krk až po ramena. Kat se zachwěl, setřel slzu s oka, zmužil se, napřáhl —

»Sečkej!« zkřikl Mudazzo. »Podejte mu šátek, aby si oči zawázal.«

Falier pozdwihl hlawu. »Já se nelekal mečů Janowských a šawlí Saracenských; když mi před očima šwihaly dral jsem se, kde smrt po bojišti nejhůře zuřila — myslíte-li, že se budu lekati sekery katowy? Ňewáhej!« welel katu, a tento podruhé powznesl sekeru nad hlawou Falierowou.

»Zadrž!« ozwal se tu ze zadu ženský hlas; wšickni se obrátili, a ze dweří do wnitřních komnat wedoucích wystoupila jeptiška řádu sw. Chiari, zastřená hustým záwojem. Wšickni se diwili a strnuli; jeptiška, přišedši až k místu osudnému, odhrnula záwoj — poznali dogaresku.

»Marie!« zwolal dože překwapen — ona k němu sklesla.

»A tak se tedy s tebou loučím,« zalkala, »i mne již neuwítá swět!« Políbila ústa jeho a wstala. »Benátčané — hle, to dože wáš!« prawila hořce a odcházela.

A Falier probraw se z myšlének, zwolal jako u blahém wytržení: »O nyní rychle — dokud mne tento blažící sen owíwá! Widěl jsem anděla, a Bůh odpustí také mně.«

Řekl, položil hlawu — a sekera se powznesla po třetí nad hlawou jeho, spadla — a hlawa se koulela po schodech dolů až na náměstí, lid úpěl a shromážděná šlechta trnula; před špalkem ležel trup w ornátu knížecím a krew stříkala po stěnách, tekla w potůčkách dolů.

Jen Mudazzo jewil jakousi hroznou radost, as tak, jako když ďábel newinnosti tenata staví a anděla strážného se bojí. Když se lid utišil, wystoupil na pawlan a zwolal: »Zrádce wlasti již nežije!« I wzali trup knížecí, položili jej do rakwe cínowé, ještě tu hodinu pochowali ho w hrobce rodinné Falierů, a w tu samu chwíli zawíraly se klášterní dwéře za dogareskou.

Na wěky oznamuje nápis na hrobě tohoto nešťastného knížete zradu jeho a tento den, a zní takto:

Dux Venetum jacet hic, patriam qui perdere tentans
Sceptra, decus, censum perdidit atque caput.*

(*Dokončení.*)

* Kníže benátský zde leží, který wlast swou zraditi chtěje — Žezlo, okrasu, důstojnost ztratil i hlawu.

DOPISY Z ASIE.

I.

(*Dokončení.*)

Z Bairutu 4. *prosince* 1843.

Ledwa že jsme do Damasku přišli, šel jsem se swými přátely, Angličany, k anglickému konsulu M. Wood-owi. Náš rakouský jest rodem Arab a nebylo ho doma. Mr. Wood nás ubezpečowal, že až k Palmíře budeme moci proniknouti a žeby on sám a i francouzský konsul rádi nás prowodili, aby widěli Palmíru. Od 6 let tam nikdo z Ewropanů nebyl. Ležíť Palmira na 26 hodin w okolí od wšelikého lidského obydlí odloučena u prostřed pouště, již toulawé arabské kmeny Beduinů welmi nejistou činí. Loupežiwosti jejich jen dwojím způsobem ujíti lze, buď znamenitými penežitými summami, jakoby na pojištěnou před nápady jejich (tak Lady Stanhope před 8 lety platila 250 l. čili 2500 zlatých stř. a Lord Linsay, poslední Ewropan, jenž před 6 lety Palmiru widěl, 200 l.); buď když u welikém ozbrojeném počtu, a sice s ewropejskými ručnicemi, kterých se Arabowé, že daleko donášejí, náramně bojí, společně se cestuje. K poslední třídě náleželi jsme my, jelikož k placení nikteraké chuti jsme neměli. Byloť nás na Damaskus neobyčejný počet Ewropanů. Mimo to se k nám přidružil ještě jeden Angličan w konwentu františkanském s dwěma služebníky, jenž rowněž dychtiw byl, widěti Palmíru; pak oba řečení konsulowé každý s pěti — šesti muži kawazů (druh-to tělesné stráže orientalských konsulů); bylo nás asi 25 — 30 s dwojkami bambitkami, někteří z Angličanů i s čtwerkami a šestkami bambitkami — samých statně ozbrojených jezdců! Ochotný náš Wood nad to ještě listem paši damascenského se opatřil s rozkazem k šejku Faris-owi, náčelníku posledního obýwaného místa, jenž 150ti polowycwičených pod wládou stojících mužů welitelem jest, s nimiž okršlek ten před nápady kočujících arabských kmenů chrání. S těmi se pro naši bezpečnost co průwod k nám přidati měl. We třech dnech 20. listopadu dostihli jsme Kariatein, poslední-to obýwané místo. I záwiselo tedy od šejka Faris-a, bude-li chuti míti, uposlechnouti rozkazu pašowa a nás zprowoditi. Neboť zde rozkazy tak přísně se newyplňují jako w Ewropě a kdyby šejk Faris u podnikawém wojenském rozmaru nebyl býwal, snadno by byl wýtočky děl ati a pašowi odpowěditi mohl, že počet arabských toulawých kmenů na jeho 150 mužů nyní příliš weliký atd. Ewropejský cestowatel nemůže sobě pomysliti, s jakými překážkami zde cestowateli zápasiti jest. Na štěstí zastihli jsme wšak nastáwajícího ochrance našeho w nejspanilejším, prawě růžowém rozmaru. Ukázali jsme mu swoji zbraň: ručnice, bambitky, šawle, dýky, spočítal hlawy naše, mezi nimiž dwě poswátné konsulů, a tím se i rozhodl, jistoty nabyw, že s jeho armádou spojeni jsouce nápadu nejsilnějších arabských kmenů budeme moci odolati. Třiceti welbloudům se tedy naložila zásoba: rejže, mouka, woda — s níž sme celou poušť až k Palmíře měli wystačiti. We dwou dnech tyto a ostatní přípravy učiniwše, opustili jsme Kariatein. W předu šejk a wůdce náš w čele wojska swého, za nimi welbloudowé naši s potrawou, a posléze my a zawazadla naše. Byla to originální směsice wojínů a cestowatelů, pánů a služebnictwa ze wšech swěta koutů — člowěk i howada weškerých pásů pohromadě. Mne to králowsky těšilo, a nebezpečí, že se nám snad udá přepadu některého toulawého arabského kmene statně odolati, ještě wíce mne dráždilo, celé wýprawě wětší zajímawosti dodáwajíc. — Ráno o desáté z Kariateinu se odebrawše, měli jsme 24 — 26 hodin co jeti až k Palmíře. Při západu slunce dostihli jsme zříceniny starého zámku, pod jehožto zděmi jsme asi 3 hodiny polem leželi odpočíwajíce a se krmíce. Skupiny Arabů okolo welikých ohňů — naše a konsulské stany — koně, welbloudowé a mezkowé — wše sem tam w neladu a přece

w jakémsi pořádku rozestawení, a plameny ozářené mihawým plamenem plápolajících ohňů — byl to pohled tak malebný a diwokrásný, že jsem se nemohl dosti wynadiwati od místa k místu popocházeje, abych originální ten obraz arabského tábora hodně hluboce do paměti si wtiskl. O 9. hodině k wečeru jsme se opět zdwihli. Noc byla dlouhá a studená. Několikráte jsme se zastawili, ze suchého roští, jakož poušť je poskytuje, na kwap oheň rozdělawše, aby jsme se poohřáli. Práwě an prwní ranní zábřesk na obloze zaswitl, udeřilo se náhle na buben, na znamení, aby se wojsko šejka Faris-owo shromáždilo, nám pak šejk skázal, abychme do šiku se postawili, že se w dálce něco blíží, w ranním soumraku přečetnému zástupu Arabůw se podobajícího. I postawili jsme se do řady před našimi zawazadly, každý se chopil ručnice a bambitek — nepřátelé naši počali w znamenité dálce stříleti a naše avant-garda pod šejka Faris-owým komandem rowněž do powětří odpowídala; nebo jsme byli několik tisíc kroků ještě od sebe. Nastoupilo mrtwé ticho; protiwníci naši jen zwolna popocházeli, my pak téže wojenské lsti jsme užíwali. Obapolné očekáwání a napnutí, až konečně za přibýwajícího denního swětla i počet i druh nepřátel našich zřetelně jsme seznali. Bylot jich ke třem neboli k půl čtwrtu stu samých statných — welbloudů se swými honci na soumarech; kteřížto — totiž honci — s welikou radostí místo obáwaných arabských kmenů dobromyslné mírumilowné cestowatele w nás poznali. Smrtelná úzkost a zoufalství byly je k střelbě dohnaly; chtěli tím ukázati, že ozbrojeni jsou. My podali welbloudům přátelsky ruku a rozloučili se se srdečným smíchem nad tímto sláwyplným wítězstwím diwokého anglicko-česko-francouzského arabského kmene. O polednách wešli jsme klidně do Palmíry,* anaž již pouhým položením swým na spojišti dwého pohoří, mezi dwěma pouštěma, jest něco neobyčejného, newídaného! Nižádného lidského příbytku, žádné wegetací kolem, mimo několik palmowých stromů. Kam oko sáhá — nic než poušť, w jejímžto středu nejkrásnější pozůstatky bohatého města, kwetoucího jindy obchodiště mezi mořem a Eufratem! Hojné-to odplaty za trampoty 46hodinného cestowání z Damasku do Palmíry — být bysme i sláwné wítězstwí nad welbloudskou karawanou za nic nepokládali! A wšak docela na licho to předce newypadlo. Den na to, když jsme Kariatein byli opustili, přepadli sousední arabští kmenowé místečko to, drancujíce je a polowici w popel obrátiwše. Mimo to šacowní summu 4000 piastrů čili 400 zlatých stříbra jim uložili. Naši Arabowé prawili, že to pouze z pomsty, jelikož se slabými cítili nás obloupiti. Budiž tomu jak budiž, my pobyli půl druhého dne w Palmíře, a že zásob našich zponenáhla ubýwalo, ačkoliw jsme několik doupňáků a pět gazel zastřelili, wydali jsme se opět na cestu zpáteční, a 4. přišli jsme we zdrawí do Damasku, kdež nás w konwentě slawně jakožto wítěze srdeční mnichowé opět přijali. Bylť nad míru potěšení, že nás opět widěli, nám pak skrowný klášter co palác připadal. Kterak málo, malounko potřebuje člowěk, aby se cítil spokojeným, když prwé se učil postrádati! — Dwa dny jsme odpočíwali w Damašku, wěci k náwratní cestě sem do Bairutu pakujíce a čerstwých zásob objednáwajíce. We třech dnech spěšného putowání — bylo to wšak prawé dostawnické čili raději formanské tempo — kdežto jsme nižší odnoží hory Libanonu a Antilibanonu přestoupili, dostali jsme se předwčírem wečer sem do Bairutu. Zdejší, wlastně welmi bídný hostinec připadal nám nad míru skwostným proti uwyklému táboření w poli, arabským chyším a i samému ctihodnému konwentu. Místo 12—14 dnů skoro čtyry neděle jsme tedy na cestě strawili. Zejtra se odtud odebereme přes Saint Jean d'Acre a horu Karmel, horu Tábor a přes Nazaret do Jerusalema, kamž w 11—12 dnech prý dorazíme. Pakliže s šejkem stran summy se sjednáme, chceme pak přes Hebron do Petry a z Petry buď přes Akkabu buď přímo pouští přes Suez do Kaira putowati.

* Později čtenářstwu našemu obšírný popis zříceniny města Palmíra od téhož samého wys. uroz. p. cestowatele sdělíme. J. Benátský.

Literatura.

Protichůdci. Báseň od W. B. Nebeského. W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Stran 44 we wel. 16. Seš. za 10 kr., na welině seš. za 15, stuha wáz. za 18 kr. stř.

Jestliže lyrika česká po delší čas takořka ničeho wynikajícího neposkytla, nedělo se nám hůře, nežli jiným národům; neboť náš hořce nakwašený k porodu nowého, duševního žiwota pracující wěk hledí upřeným okem toliko na politické nebe, a — nepečuje leč o swou fysickou blaženost. Že w takowém-to wěku, kde starost o materiální interessy nejlepší hlawy, nejdražší čas zabírá, wznešená lyrika na písečnou půdu uwázla, diwu není, jakkoliw půl swěta na básníka si hraje, neboť obrowské síly třeba, by se wšecky tyto duševní nedostatky a překážky odhrnuly. Tím radostnější úkaz tedy pro nás, že w tom čase, kde jsme již uwykli, bez poesie wšední den i swátek tráwit, básník wystoupí, který we swém srdci wšecky poklady Musy nese.

Nebeský nám napsal »Protichůdce,« prwní-to weliký akkord k budoucím harmonickým swětům, jímž bohaté to srdce k našemu sluchu se ozýwá.

Když ponejprw ten mocný genius w struny sáhnul, a co Musa jeho rukoum swěřila, struny opětowaly, bylo, jak se komu co líbilo i nelíbilo, jednomu urážkou, že z té, druhému opět že z oné školy wyšel nadšený pěwec, jakoby potupou bylo pro básníka, že školu poznal, w níž se něčemu statnému naučil.

Arciť že chowala mladistwá prsa básníkowa drahé reminiscence, z nichž jednotliwé zwuky wloudily se do nowé lyry, ale básník, který prwní prací swého nejkrásšího wěnce si dobyl, hledí úzkostliwým okem do temné budoucnosti.

Že mutným okem, zamračenou twáří díwal se mladý zaswěcenec Musy do skwělých obrazů swěta pod jeho wěštným okem rozloženého, i to nemile zawánělo kritickým nosům, neboť že z noci, že z černé noci wyrodí se jará síla k jasnému dnu, na to nepomyslili drazí ti pánowé.

(*Pokračowání.*)

Nowá kniha.

Prostonárodní dějepis české země. Od F. B. Mikowce. Kniha prwní: **Historie o prwních pohanských knížatech w Čechách,** od té doby, když ponejprw w této zemi se usadili, až do uwedení křesťanstwa. — Stran 48 w 12. S obrázkem. Seš. na bílém papíře za 8 kr., na sprostším za 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 49.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

23. dubna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, 1 s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Poklad.

(*Pokračowání.*)

Když se poslední dítě za rakwí Bohušowou w bráně panského příbytku ztratilo, wešel Understierna, poručiw wojínům úplný pokoj, s několika důstojníky do pewnosti; obešel ji kolem a prohlédl wšecky komnaty. Wšude stálo množstwí beden, skříní, a wětší část jich byla otewřena; bylo widěti, že žádný w tak ważné době nemyslil na uschowání swého majitku, neb šwédský plukownik nenalezl nikoho mimo dwa choré, kteří za ostatními jíti nemohouce, w jizbě, kde rakew zemřelého stála, klečeli, a plácíce se modlili.

Pohnut jsa tím pohledem, wrátil se mladík ku swým před branou. Ze žemblického kostela wycházeli práwě osoby, ježto byly před chwílí Bohušowi poslední úctu složily. Bylo poznati, že jsou ostatky starce již uloženy u jeho předků. Nebylo slyšeti zpěwu, nebylo pozorowati zachowaného nedáwno pořádku; u prostřed kostela učinily se četné hromady, rozmlouwajících mezi sebou, a s patrným znamením strachu ukazowaly na žemblické wrata, obsazené od Šwédů. Po nedlouhé chwíli okázala se na prahu swatyně uplakaná Wislawa; šedý Česlaw odložil poswátné roucho a w černém swém šatě s pokorným a přiwětiwým zrakem přistoupil k díwce, ne we swaté postawě bożského sluhy, nýbrž co těšiwý otec a přítel.

»Pojďme domů!« řekla Wislawa, přecházejíc mezi lidem rozstouplým, a jakoby nemyslela na přítomnost nepřátel, šla zwolna s hlawou sklopenou k rodinnému dworu. Wšickni se hnali za ní, když se ale přiblížili ku wchodu a spatřili wojíny, stojící w bojowném pořádku, zmocnil se strach srdcí jejich, i začali mezi sebou šeptati, a bylo widěti, že mají wětší chuť jíti nazpět, než postoupiti ku předu. To spatřiw ctihodný Česlaw, pozwesil hlas swůj tak, aby jej Šwédowé i wesničané slyšeti mohli, řka: »Děti moje! pojďte směle! prawí rytíři nezábrání sirotkům náwrat přes otcowské prahy.«

Slowa ta měla žádaný účinek; osměleni jimi wesničané šli pořádně a pokojně prostřed dwou oddělení wojínů, kteří, jakoby šetřili jich slaboty, polohlasitě tolko pronášeli swé úsudky, kdykoli se buď šedé wousy starce neb swěží postawa díwky před jejich zrakem objewily.

Nezamknuli wrata pewnosti, nezatarasili brány; jedinou jejich obranou byla nyní naděje w Boha. On ještě wládnul w celé té případnosti, on srdce mladého wůdce nadchnul šetrností, a surowých jeho podřízenců poslušenstwím w tak neobyčejném postawení; nebo nejen že bezbranní obywatelé twrze ani toho nejmenšího odporu nezakusili: Understierna uzawřel sám ještě bdíti nad jejich bezpečností. Prachowé sloupy, wznášející se na černské silnici, oswědčowaly mu, že zástup, ku kterémuž přináležel, k Waršawě se obrací. Byl powinen ubezpečiti přechod ten od strany žemblické, a donesti wůdci zpráwu o swé činnosti; mladý plukownik ale wida, že ani nejmenšího nebezpečenstwí nebylo, nepospíchal ještě s náwratem. Nechtěl wčasně uwědomiti spolurodáky swé o znamenité kořisti, o slabých silách, jakých mohli nalezti w domě Bohušowě; neboť znal jejich chtiwost, znal powahu wůdcowu; obáwal se tedy, aby se mu nezachtělo wejíti sem, by potěšil sirotky a wyprázdnil sklady. Chladnými slowy odpowídaje na předložení rotmistrů, strážným zrakem na uzdě drže netrpěliwost wojínů, stál před branou, dokawád mu poslední jezdec nezmizel s očí w okolí dworu; pak postawiw zwolna celý pluk w šiky, dal znamení k odjezdu. Wybral nejdelší cestu, a jda napřed, mnohokráte se ohlížel, newím, zdali aby popatřil na spokojené obywatele žemblické, kteří na walích se rozprchnuwše, zadiweni pohlíželi na nepochopitelný náwrat oněch strašných a ukru-

tných Šwédů, či snad aby se podíwal, zdali w otewřeném okně nejwyšší komnaty uzří ještě jednou ty tahy, jichžto obraz nawždy w srdci jeho utkwěl.

* * *

Minulo několik týdnů od smrti Bohušowy. Šwédowé odtáhli z Waršawy odebrawše se k welké Polště, a ubezpečeni jejich wzdálením, začali obywatelé Mazowska pomalu opouštěti lesy a jiné skrýše, wraceti se do chatrčí z polowice zničených a pracowati na úprawě země, z jejíhožto lůna nemohl chtiwý nepřítel wydřiti zárodu a naději budoucí hojnosti.

Jako jiní, rozešli se i žembličtí hosté, a we dwoře zůstali toliko Wislawa, Česlaw a několik čeledínů; místo lomozu nastoupilo ticho a pokoj, dcera Bohušowa oddychowala opět swobodněji, měla wíce času k přemýšlení a modlení. Často rozmlouwala se šedým Česlawem, a zdálo se jí, že se pokojnost a swoboda pomalu wrací do její duše.

Za pozdního wečera seděla Wislawa jednou s duchowním přede dworem, pohlédajíc opět na černý zámek, kterýž opuštěn od starosty a jeho lidí, zewšad zamknut, stál pustý a pošmourný, jako obraz duše otce, kterýž byl štěstí synowo naději w bohatstwí obětowal. Díwka sobě připomínala blahé ještě časy, w kterých pohled na tento byt tajnou nadějí naplňowal srdce její, a ač bylo nemnoho dní od toho času minulo, wzaly přece s sebou požehnání, dělící na wždy Wislawu od štěstí.

Dlouho bloudila zraky rozlehlým před ní prostorem, a wracejíc se konečně do skutečného žití zastawila oči na twáři Česlawowě, wěkem zorané. Stařeček patřil též na zámek, ale w jeho tazích, obyčejně tak spokojných, tak lahodných, odrážela se hořká a hluboká bolest. Wislawa se po její příčině neesměla tázati, domyslila se toliko, že pochází z toho samého zřídla, co její wlastní utrpení, s tkliwým soucitem čekajíc, až se myšlénky stařečkowy na obwyklou dráhu uchýlí.

Po dlouhém zamyšlení zpozorowal Česlaw, že oko Wislawino dáwno bylo na jeho twářích utkwělo, a když poznal, že na wzdor usilowání nemohl na ústa přiwolati úsměch, prawil s obwyklou sobě srdečností: »Tak tomu je, mé dítě! co Bůh k štěstí stwoří a určí, to nemohou lidé w utrpení přewrátit.

Wislawa sklonila hlawu na znamení přiswědčení, čekala wšak na další starcowy řeči.

»Obdržel jsem dnes list od Jana, čti jej, Wislawo! — není w něm nic tajného.«

Podal prostosrdečně mladé díwce psaní a když se jeho čtením bawila, powstal z lawice, jda wolným krokem do blízkého lesíka.

Psaní starostice bylo obsaženo w následujících slowech:

»Drahý a ctěný učiteli můj!«

»Kdo by to byl předwídal, wida jak nám pokojně a tiše ubíhaly dni a wečery w síni otce mého? — kdoby, prawím, byl řekl, že dnes tak hořce budu muset naříkati na osud swůj? Nemrač brwy, drahý příteli, není to tiché lkání, nepochází z nedostatku síly a wytrwalosti; wynucuje mi je nejhroznější trpení, neboť je to trpení bez naděje. Nesnaž se, marně utišiti neb obweseliti mne; znám swůj staw, wím že jedinou mi úlewou bude sdělení tobě trpení mého jeden- a posledníkráte w žiwobytí, neb později mi bude powinností mlčeti a w tichosti snášeti osud.

Dobrý Česlawe! opakuji ještě jednou; nelkám ze slabosti, aniž zoufám, že mi zabráněno zasnoubiti se s Wislawou, ač Bůh wí, že w tom spojení bylo celé mé štěstí, ale nyní! — — wšak nač tolik slow, srozumíš mně, můj drahý, můj nejlepší otče, powím-li ti: »Zasnubuji se s Žofií!« — Ano, žením se! stokrát si to za den opakuji, abych se seznámil s obrazem neštěstí, ale marně! Při samé myšlénce chwěje se mi srdce, bouří se duše. — Jak bídný budu muset wésti žiwot, já jenž jsem si jej tak pěkný předstawowal! Zklamati nawždy slabou newinnou osobu, ježto wěří mým slowům, přetwařowati lásku, w nížto citu nebude, až to přisáhnu před Bohem. Ano přisáhnu, že jsem to slíbil, snad to zbytečné — ale co činiti? Newiň mne opět ze slabosti a neodwahy, Česlawe; slíbil jsem to otci, kterýž to na kolenou prosebně žádal! Pokladní jeho umluwil se se Šwédy, wyloupiti při jejich příchodu do Waršawy wšecky jeho peníze, můj otec nemá ničehož mimo popleněné statky bez chalup, bez lidí, moje částka sotwa wystačí k udržení jeho domu. — Ale dlouho to trwati nemůže, musím se jakýmkoli způsobem z těch trapných okolností dostati, byťby to i stálo mé štěstí, mé žití! — Wíš, jak byl na mne přísný, jak mě odmrštil, když jsem jej se slzami o ruku Wislawinu horoucně prosil, a já — oh! proč jsem já ho neodmrštil, když se s prosbou ke mně přiblížil! proč jsem se dal obměkčiti jeho slzami! proč jsem já ničemný wyřknul nejhnusnější zradu, totiž zradu ženy a wlastního swědomí!

Mám ti připomínati o tom, že Wislawa mocněji než kdy jindy wládne mým srdcem? že na ni myslím jsa w boji s sebou proto, že když na Žofii patřiti, když s ní mluwiti budu, na paměti mi bude Wislawa? — haníš mne, příteli? haníš, tupíš! ale zůstane to, jak ti powídám, neb mi síla

k změně nestačí. Kdyby ještě z jiné strany byla pro mne nějaká útěcha, to nejmenší ulehčení! ale co se zde w sídelním městě děje, těžko tomu wěřiti, kdo to sám newidí: potrawy málo a drahá, množstwí nešťastných běhá po ulicích, wolajících o chleba, a wíce jich ještě umírá nemocí, jenž jest následkem nouze a hladu; skoro w každém domě leží několik raněných neb chorých, an nemocnice nejsou w stawu pojmouti našich a Šwédů. Owšem že se zde stále zřizují nowé domy co úkryt pro trpící, znamenitější paní zprawují ty ústawy, nešetříce ani obtíží ani nákladu, obětují wlastní šperky: ale to wšecko jest málo. Prawí se, že několik mil odtud zjewil se mor.—Král jest we Slezku, we wojsku není pořádku, ani platu, ani potrawy, slowem wšude smutek, zkáza, ani duše ani oko nemá kde utkwěti na chwíli. Lituj mne, starý příteli, já ještě neuwykl takowým pohledům! ale netruchli nad mým osobním trpením, to by mi odňalo odwahu, jížto se ozbrojuji od několika dní, také mi nepiš, dokawád ještě jeden list odemne nedostaneš—pak bude obět dokonána, pak již nic nezmění osud můj!« —

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. **(Diwadlo. Úmrtí.)** Dne 14. dubna, prawě an se horliwí naši ochotníci jížjiž k prowození »Běloušů« chystali, rozletěla se jako blesk po městě truchliwá powěst, že náš wysoce wážený a milowaný arcoděkan Herzan, mrtwicí raněn, w Panu skonal. Žalostná tato nowina byla owšem příčinou, že se obecenstwo u skrownějším počtu nežli obyčejně sešlo; ale na samém představení nepozorowali jsme žádnou proměnu, ano musíme wyznati, že celá hra welmi dobře wypadla. — We středu na to byl slawný pohřeb w Pánu zesnulého weledůstojného pastýře. Náramným počtem shromáždili se k tomuto průwodu nejen lidé domácí ale i přespolní a 42 kněží, zdejší měšťští střelci, hawiřowé, wšecko úřednictwo i s wojenským důstojnictwem zde ležícího batalionu polních mysliwců prowázeli jej ku hrobu. — Den na to swětili jsme narození našeho nejmilostiwějšího Zeměpána prowozením hudebního quodlibetu a Macháčkowých »Ženichů«; diwadlo bylo wkusně národními barwami ozdobeno, slawně oswíceno a přeplněno nejwzácnějšími domácími i přespolními hostmi. Zpíwala se národní hymna, pak následowala Škroupowa uwertura, po ní s pochwalou přijatá arie z »Marie,« pak dobře a s welikou brawurou prowedený koncert na housle, píseň »Kde domow můj« a s obzwláštní obratností i lahodou wywedena uwertura z Oberona. Orkestr zdejších střelců, rozmnožen některými ochotníky, držel se statně — a Hora může nyní w tomto ohledu zajisté s každým jiným wenkowským městem w zápas jíti, aniž jí třeba strachowati se o wítězstwí. Před počátím weselohry prowozowala se ještě uwertura z Fra Diavolo. »Ženichowé« sami wypadli tak zdařile, že sotwa kde mezi pouhými diletanty uhlazeněji a žiwěji na prknách zjewiti se mohou. Došlit také obecné pochwaly, udržewše celé obecenstwo w rozkošném rozmaru. — Wýnos této hry byl znamenitý a určený k založení kapitalu na zdejší nemocnici. Po diwadle hemžilo se množstwí lidu okolo kasáren, kdežto zas wojsko pěkným oswětlením, zpíwáním národní hymny a hudbou příští radostného dne oslawowalo. †.

Ze Sušice. **(PP. dopisowatelům na pamětnou. Klesání wlastenectwí. Wlastenky a nowá naděje.)** Doba, kde se jen referaty a dopisy ponejwíce přílišnou pochwalou a přeháněním naplněné do weřejných časopisů sbíhaly, přestala již a jiná k prawému cíli wedoucí, doba prawdy w národním žiwotě českoslowanském, Bohu díky, nastáwá. Co také prospěly národu podobní přepiatou chwálou wyšperkowaní dopisowé? — Přišel-li cestowatel po wlasti do místa, we kterém dle weřejného takowého udání knihownu, diwadlo a jiné blahoplodné národní ústawy hledal, jak nemile se kolikráte sklamal, ješto častokráte obywatelé takowého místa sami o wěci, která w časopisu o tom místě rozhlášena byla, praničeho newěděli* — Jen tenkráte wlastenec o blaho duševní milé swé wlasti pečující na mysli rozwážit může, co ještě w národním žiwotě schází, a jak by se takowým nedostatkům wyhowěti mohlo, budou-li weřejně podané dopisy wěc tak jak w skutku jest podáwati. Sušice, město zcela české, před krátkým časem se z dlouholetého duševního spaní přičiněním a snahou několika horliwců probudilo, a pokroky w krátké době učiněné zajisté každého o blaho národní pečujícího radostně překwapily; ale nastojte! ta doba radostná byla jen krátký sen(?). — Sušice počíná zase dřímati, o pokroku národnosti málo wědouc; časopisy německé hojně čítá, časopis český ale marně by kdo w celém městě hledal; knihownu má sice Sušice také, kdo však čte tam něco českého? — Jen spanilé díwky města našeho zůstáwají wlasti swé wěrné, za to však lhostejnost k wěcem národním sotwa kde mužské pohlawí dospělejšího stáří tak se zmocnila, jako w Sušici. Studující mládež ale sobě chwalně počíná; i doufáme, že Sušici w prázdninách probudí a nikdy wíce w duševní spaní upadnouti nenechá.

Hlas ze Swatoboru.

BESEDY.

Krásná smrt! — Dne 25. min. m. shromáždilo se w Kodani hlučné obecenstwo k prwnímu představení Halmowy Griseldy, an tu — mezi prwní hudbou — na sedadle mrtwicí raněn slawný swůj žiwot tiše dokonal starec Thorwadsen, ona jasná hwězda na dalekém obzoru krásného umění. Byltě ze Říma, dáwnoletého bydliště swého, náwštěwou we wlasti, a tudíž nalezl w mateřském lůně jejím posledního odpočinutí. Úmrtí jeho způsobilo hluboké pohnutí we wšech stawech, a to se jewilo nejkrásnějším způsobem při jeho pohřbu dne 31. Dopisy z Kodaně oznamují, že tam podobné slawnosti ještě nebylo, aniž kdy snad zase bude. Celé obywatelstwo — žákowé, študenti, učení, umělci, důstojníci, měšťané a pořádky se swými praporci, sprostí wenkowané, nejwyšší šlechta, královský dwůr, wšeliké kněžstwo

---

* To by nebylo nic tak diwného; záleží také na tom' *koho* se ptáme; nalézajíť se domácí, kteří se teprw od cizinců dowěděti musejí, co doma mají. Exempla essent odiosa! — Ostatně ale děkujeme p. sp. za to připomenutí, kteréž by si každý p. dopisowatel pewně do paměti wštípiti měl. Mnohý-tě z dobrého úmyslu, aby prospěl aneb powzbudil, náchylen k přeháněni aneb k udílení nezasloužené chwály, nepomyslí ale, že přece tak prawě škoditi může, wíru i jiných, na pouhé prawdě založených referátů ruší, časopisy — tyto důležité orgány weřejnosti — před menší wětší částkou obecenstwa i s tím co zastupují w lehkost uwádí a často od těch samých osob wysmán býwá, které lacinou tou chwálou polektati chtěl. — Jen prawdu, pánowé, pokaždé jen prawdu, býwá to trpký lék, ale u lékařů má dobrou čárku! Red.

a celá králowská rodina byly u welikolepém skwostném průwodu. Chrám, do něhož se průwod ubíral, byl celý černě zastřen, pak nesčíslnými swíčkami ozářen — a na místě oltáře skwěly se jen bílé sochy zwěčnělého — Spasitel s učedlníky swými, což owšem hluboký, zbožný dojem činiti muselo. — Wěru, již k wůli takowému pohřbu stojí to za to, aby byl člowěk welikým a slawným!!

W některých německých časopisech čteme, že »Německo-francouzské letopisy,« které Ruge a Marx w Paříži, wydáwati počali, již po *prwním* sešitu opět zanikly, an nakladatel, knihkupec w Curichu (Zürch) od dalšího wydáwání upustil. Má se však wůbec za to, že mimo peněžné překážky a nesnáze také těžkosti jiného druhu příčinou byly, že podniknutí to hned w zárodku zahynulo.
Fr. D.

Literatura.

Protichůdci. Báseň od W. B. Nebeského. W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Stran 44 we wel. 16. Seš. za 10 kr., na welínů seš. za 15, ztuha wáz. za 18 kr. stř.

(*Dokončení.*) Teď stojí před Wámi přerozujicí-se básník, hledě upřeným okem k slunci žiwotodárnému o swé lyry sílu opřen. Kdo rád pěknými krajinami chodí, popřej nám swé společnosti, powedeme ho kouzelnou zahradou, básníkowým dechem k žiwotu roznícenou.

Z boje diwého nese w mrtwé noci lesem jen wlky oživěným, k místu neštěstí zaswěceným jarý kůň hrdinského pána swého. Hawranowou rozložila noc peruť swou nad pohřbeným dnem, hwězdy zhasly, sotwa že luna bledá poblyskuje po oponě černé. Poutníci w strašné době, proč spěcháte pro sterou smrt? Zde není radostí, ale wlk hladem wymořený zatíná radostně zuby, že mu budete krmí chutnou. Jen se žehnej jezdče! A k těm hrůzám předtuchy strastné smrti pro wětší bolest Waší ještě upomínky sladké, jako posměchy zlého ducha té noci neposwátné. Památka bývalé sláwy posdwihuje Waši duši jen proto tím wýše, abyste padli tím hlouběji w náruč smutku. Nešťastná doba se blíží. Rozmlouwejte ještě spolu, a snad naposled; dodáwejte jeden druhému smělosti; ale Waší naděje hwězda dohoříwá. Již wlci před Wámi. Boj strašný a tím strašnější, že wůkol tma. Najednou však ticho, a před užasnutým hrdinou stojí w celé swé strašné welikosti — Ahasver. »Ten poutník žíznící po umírání,« tato w krew a w maso wtělená hrůza zahnala wlky a weškeré hrůzy. Ta hrůza, před níž smělá smrt sama se děsí zdaleka se jí wyhýbajíc, byla wyswoboditelem našich drahých pocestných. Hrůza zahnala hrůzy, hrůza byla spasením proti hrůzám! Jaká to gigantická myšlénka — s níž se samy hrůzy sypou. Ale klidnotworného ducha našeho básníka wšecky ty hrůzy nematou. Jakoby w modré dálce obrazy tyto planoucí před sebou ležeti widěl, které w jeho wlastní duši se rozestřely, doloží s podiwuhodnou rytočeskou naivností: »Jen když (kůň) dones' swého pána.«

W té samé noci jede druhý jezdec. Proč a kam? Popisuje se nám mladík tak krásný, jakého příroda sotwa we swém nejštědřejším rozmaru utwoří. Je nám to prawou útěchou, že w popisu čarodějné té krásy mladíkowy, naše duše se zotawí pro milejší city. Nepřeje nám však básník dlouho jimi si hráti. Jako příwalem žene nás jedním proudem od myšlénky k myšlénce, a my stanemе na břehu, sotwa spatříwše barwu mocných těch wln, které nás nesly. Hřích kalí den té wzácné krásy. Onen mladík, jenžto ze swých hříchů ještě se raduje, je našemu srdci tím nebezpečnější, čím wětší tělesní síla podporuje jeho nehodné záměry. Žít chce, ten prostopašný welikán, wěčně žít, by wěčně hřešiti mohl! Proto jede w noci pro nesmrtnosti nápoj k černokněžníku. Však i na něj čeká úraz.

Příšerná žena, krwawý šátek w ruce — morní to panna — za ním se wleče. Kam ta žena swým šátkem pokyne, hynou drahá žití, roste ze země za hrobem hrob. Již jezdci po boku spěje. Ten však wede sám howor k sobě, howor prawého, w tělesnosti pohříženého Eudaemonisty. Strachy před smrti konejší myšlénkou, že nesmrtnosti nápojem swého těla smrtelnost přemůže. Žena osudná zmizí. Kůň nese úwalem swého pána na swaté místo, kdež se sejde s Ahasverem. Však ani zde nemá stání, a dále spěchá k swému černokněžníku, jenuž za odměnu smrt slibuje. Pak bude kralowat sám we swětě nádherném.

Pláč děcka uráží ucho jezdce, on je zwedne, a wyhoupne k sobě — swou smrt! Pro wětší hrůzu jezdce ozwe se i jemu zlý duch té noci, a líčí mu bývalé radosti.

Ahasver, jenž po třetí před naše oko stoupí, pustí se w zoufanliwý zápas s morní pannou; ta však z loktů še mu wytrhne, a nešťastný smrtelník umřít nemůže. Diwoký hon letí dále. By naše muky množil, popisuje básník pérem twrdým celé swěty hynoucí. Teď jsme již poznali Ahasvera, poznali hříšníka, který celý swět swému hříchu podrobiti chce, poznali i morní pannu. Jaký to trojlist hrůzy! Jako obrowé stojí myšlénky tyto skalolomné w naší duši sklíčené, a we wýšinách dálných, kam zrak náš nedoletí, nese orlowá peruť básníka k slunci, z něhož si zlaté záře okolo swé hlawy plete. *Tak* je on pánem swých swětů, že ty ohromné postawy, jichž my se strachujeme, mocným jeho rukoum pokorně slouží.

The greatest is behind! prawí Macbeth.

Rok se od nás loučí jesení. Wšude swaté ticho. Wše umírá, Boží rukou wedeno jsouc k lepšímu žiwotu; jen na skále sedí »poutník, žíznící po umírání,« jen jemu té blaženosti se nedostáwá. An tu duše jeho zadumána dlela, na swé diwé jízdě morní panna jede, druha swého (jezdce) w objetí. Jak strašné staly se s ním změny. Ten hrdý swěta král, teď sotwa swůj wlastní stín! Morní panna wrhne jezdce k nohoum Ahasverowým, a dále spěchá ukrutnice we tmu lesa. Dwa hříšníci umoření proti sobě. Co wšecko w jich duších se rodí! Ach, jak blaze by jim bylo zemříti!

Swrhni, básníku, ty kolossy, jež twá ruka tak pewně wystawěla, nech je padnout, a jich pádem ať se zatřese země ode polu k polu, nech je zahynouti w hříchu. Jaký byl žiwot jejich, taká budiž jim smrt. Wšak twé útlé slowanské péro líčí hrůzy jen, které wedou k spasení. Anděl smilowání dotkne se těch metlou. Boží strestaných, obejmou se a — umírají. Tím ukončením zasloužil si básník swého nejdražšího wěnce. Básník, jehož síla dostačí, tak ohromné myšlénky w duši pojmouti, do sličných forem wlíti, žiwotem prowesti a mohútnou rukou i nad jich skonem bdíti, musí sám býti titanského ducha syn. Jaká mužnost ušlechtilá jewí se w každém obrazu, w každém slowě; wlastnost to nám tím dražší, čím řidčeji se s ní potkáwáme u jiných. Náš Nebeský bojuje pro wznešené idey, a tím si otwírá skwělou budoucnost.
Wlastislaw.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 50. 11. roč. běh.

KWĚTY.

23. dubna 1844.

Časopis tento se wydáwá w obchodu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obálkou, 2 zl. 36 kr.

Poklad.

(*Pokračowání.*)

S tlukoucím srdcem čtla Wislawa slowa ta. Lehko se domysliti, zdaž dělila city s nešťastným Janem. „Dwě srdce tedy,“ myslila, „dwě srdce, kteráby největší štěstí okoušeti mohly, uwrhlo chladné počínání w zlý los! — a o což se zde jedná? o zlato, a já mám bohatstwí — newím owšem, jak je weliké — newiděla jsem ho ještě. — Diwná wěc, že jsem dáwno na to nezpomněla!“

Poslední poblesky slunce ukryly se již za lesem, když dcera Bohušowa, wytrhauwši se ze zamyšlení, wstala, a wolným krokem k cestě lípami wysázené, wedoucí do žemblického kostela, kráčela. Při každém kroku, nímž se blížila ku skromnému příbytku, cítila Wislawa, že tratí pewnost úmyslu swého, a přišedši k bytu kostelníkowu, sotwa mohla na nízké jeho dwéře zaklepati. Stařec, jenž při křtu děwčete ještě přisluhowal, jenž potom ji často wídáwal pobožně se modliti neb almužnu rozdáwati, jenž po smrti otcowě denně slyšel pláč a wzdychání sirotka, otewřel jí wlídným, šetrnosti plným okem branku kostelní, a nechtě překážeti modlitbám Wislawiným, wrátil se do swé jizby.

Díwka jsouc sama u prostřed kostela, jednou toliko lampou ozářeného, cítila nepowědomé posud hnutí; každý předmět, každý kout byl jí dobře znám, před každým oltářem modlila se mnohokráte, a poněkud se jí zdálo, jakoby poprwé wstoupila w místo to, jakoby twáře na swatých obrazích hrůzný na sebe braly wýraz, a přísným zrakem pohlížely na ni, an středem dwou řadů dřewěných lawic přiblížila se k hlawnímu oltáři.

Přišedši ku klekátku, stojícímu po lewé straně oltáře, ohnula kolena a chtěla se modliti; ale nadarmo opakowala pobožná slowa, srdce její necítilo, duch nerozuměl tomu, co ústa mluwila. Chtíc sebrati roztržité myšlénky, sklonila Wislawa hlawu na zábradlí klekádka, a zamknula oči, ale i to nepomohlo; zbouřené její obraznosti představowaly se obrazy z minulých nebo budoucích událostí: tu widěla ctěnou postawu otce, jak w posledním dnu žiwota swěřuje jí rodinné tajemstwí; tu se jí zdálo, že jde za marami zemřelého starce, a u wrat se potkáwá s ohniwým zrakem mladého Šwédy; tu konečně se widí w nádherném, jasně oswětleném kostele, sloupy jeho wěnčily kytky ze swížího kwítí, wonný, lehký wanoť kadidel wznášel se ku klenbě w způsobu průzračné mlhy, wznešená a tkliwá hudba se odrážela o wysoké stěny, a u welikého oltáře žehnal biskup, obklopen četným duchowenstwem, mladý pár. Wislawa jich tahy newiděla, ale srdce její tušilo Jana a Žofii.

S uleknutím powznesla díwka čelo, pozřela kolem, a sotwa po nějakém čase poznala, že obraz ten byl wýtwor snů; wroucí oheň pronikal celou její bytnost, na twářích wystoupil w krůpějích studený pot, a kolena její se třásly. — Nyní teprw cítila, coby trpěti musela, kdybyse nešťastné manželstwí Janowo uskutečnilo — a stane-li se, stane se brzo — proč tedy drahý čas tratiti? — Dcera Bohušowa s chwějícím-se krokem postupuje k lampě, zawěšené u dřewěného stropu kostelíka, béře ji s třesoucí se rukou, a otewřewši malé dwířka za oltářem, sestupuje po kamenných schodech do kamenné hrobky swých předků.

Chladné, wlhké podzemní powětří owanuje wřelé čelo díwky, neschladí je wšak; zmatek, rozčilení ji owšem powznášejí, chodí sem tam bez sebe, nezastawí se u posledního wýklenku, pod nímž spočíwají ostatky jejího otce, a spěchá na druhý konec řady ku hrobu Zdislawa. Dcera Bohušowa spatřuje se w černém čtwerhranníku, zawírajícím těsný otwor hrobky; u prostřed nápisu s pozlacenými, nyní ale již setřenými literami spatřuje dwa hřeby obzwláštního twaru; jistě to

pěro, otwírající záworu, jenž Wislawu od pokladu ještě dělí. Wztáhne ruku, ta wšak pojata chladným hrobowým wanotem, klesá bez wlády; třesení probíhá wšecky díwčiny údy, nemůže jíti dál, nemůže se wrátiti, neb se obáwá i ohlasem swých kroků rušiti mír těchto prachů, okolo nichž tak nepředloženě, tak nešetrně přeběhla. Konečně se ozbrojí wší odwahou; — wždyť poklad ten jest její, wždyť ona jest poslední ze swého rodu, a může ním dle swého zdání wynaložiti. Postawiwši lampu na wlhkou zem, hnula perem — černý kámen upadl silným hřmotem na zem, odkryl planoucím zrakům Wislawy newelkou skřínku cedrowou, stojící u nohou olowěné rakwe Zdislawowy.

Díwka, jakoby předzwídala že její síly dlouho nepostačí, wyňala rychle klíč, zawěšený okolo swého krku, a otewřela drahou skříni. Odskočilo wíko, a udeřiwši o rakew, wydalo temný, přitupělý zwuk, kterýž odrážeje se o nízké podzemní stěny, jako ledem zarazil krew Wislawy.

(*Pokračowání.*)

Dogareska.

(*Dokončení.*)

Tři měsíce uplynuly od této doby, když Ghisi pozdě na wečer s lodkou u zadních dwířek klá-štera della santa Chiara přistál. Muselo se již nań čekati, poněwadž sotwa že lodka břehu dostihla, dwířka se otewřely, a po malé chwíli wyšla ženská, dle chůze již staří wysokého, w rukou nesouc pozorně welkou škatuli. Ghisi wzal od ní škatuli, a dwě horké slzy padly na wíko, hluboce wzdechl: »Blaze tobě, twore newinný!«

Wstoupil do lodky, stará žena jej následowala, on se pozastawil. »Kamillo!« diwil se, »snad nechcete se mnou?«

Mlčky přiswědčila duenna.

»A což jí opustíte samu, bez přítele, bez útěchy?«

»Bůh jest nelepší přítel,« odpowěděla zbožná stařena, »a kdo jej hledá, najde w něm útěchu; ona mě nepotřebuje; ale tomuto nemluwněti jsem slíbila matkou se státi.«

»O to se nestarejte,« promluwil mladý weslář; »moje žena nebude dítěti přítele a dobrodince mého macechou.«

»Tak jest, milý Corbaro!«* přiswědčil Ghisi; »wraťte se jen, wěrná Kamillo, a potěšte welitelku swou.«

»Nechte mne jen s wámi jíti,« žádala neustupně duenna, a rtowé její se třásly; »mirewých již nepotěšíme!« doložila a uchytila škatuli, z kteréž se dětský pláč ozwal. Bez sebe zwrátil se Ghisi do lodky; hbitě odrazil Corbaro lodku od břehu, a nežli w přístawu u galeje, na které hlawní prapor wál, wesla zarazil, wzpamatowal se opět Ghisi a zádumčiwě hleděl před sebe a na hladinu mořskou. Na palubě mu wyšel Steno wstříc, a uwedl jej i starou duennu do swé komnaty. Otewřeli škatuly, w ní spalo dítě tiše, bezstarostně nad proměnami a osudem swým. U hlawy ležel list:

»Umírajíc ti odpouštím, odpusť i ty mně, Bůh »nám odpustí oběma. Buď laskawým otcem dí-»těti swému a mému, pečuj o to, by se nikdy ne-»dowěděl, kdo jeho matkou byl a že hřích pů-»wodcem jeho žiwobytí jest. Již jest pokřtěn a »jméno jeho: Mikuláš. Měj se dobře, Michale, z »hrobu ti podáwám ruku na smíření, a tam tě oče-»káwá wěčně twá Marie.«

Dočetl, zbledmul, wrhnul se w bolesti příteli na prsa; dlouho trwalo jejich obejmutí, bylo to poslední, a bylo by ještě déle trwalo, kdyby stará duenna dítě mu nepodáwala. »A co s tímto?« tázala se.

Ono již bylo procitlo, úsměch Serafa oblažil nešťastného otce; i wzal jej na lokte swé, přitiskl k srdci. »Ano jsem otec twůj, a poslední žádost matky twé slowně wyplním.«

Před ránem dostal ještě náwštěwu přátel swých, jež wojenská powinnost od něho odloučiti welela; neb hlawní lodstwo pod zpráwou Pisaniho mělo přímo Janowským wstříc táhnouti, s ním i také Brianni, Ghisi a Dandolo; jen Steno měl nařízení s jedním oddělením lodstwa odbojníky kandiotské potrestati; rozloučili se s ním, žádný nepředzwídal, že se wíce neshledají. Krásně zářila nebeská báň nad wodami a městem a sotwa se na ni slunce powzneslo, ploulo oboje lodstwo z přístawu slawným zněním zwonů, a modliteb na každém břehu stojících díwáků wyprowázena, nepříteli wstříc. Den na to se roznesla po Benátkách powěst, že dogareska při porodu i s plodem w klášteře sw. Chiary zemřela, a tak že zrádné plémě nawždy wyhynulo.

* * *

Čtyryadwadcet let uplynulo od této doby. Ondřej Cornarini, pátý již dože po Falieru, sedál na trůně benátském, a wojna s Janowou ještě nebyla skončena. Pisani byl ze zpráwy nad lodstwem swržen, do wězení uwržen, a zase za hlawního wůdce powolán, spása republiky záležela na něm, a přece

* Corbaro, napotom lodní ředitel Pisaniho w dějepisu známý.

mu aristokratická wláda wítězstwí a rány jeho wěznením spláceła, že nedobyl Zaru, poněwadž mu ani potrawy, ani lidu neposílali. Chystalo se lodstwo k odjezdu, a u Ghisiho sešli se Pisani, opět hlawní wůdce, Brianni a Dandulo, by se ještě wespolek poradili.

Přišla také řeč na Stena, kterýž Kandii opět dobyw, wíce se nenawrátil. Tu wstoupil mladík do komnaty.

»Prosím, signori,« jal se tázati s uctiwou poklonou, »který z wás jest Zaccaria Ghisi?«

Tento wstal. »Co je waše žádost?« tázal se.

»Mám wám od swého otce listy odewzdati; ale soukromně.«

Brianni se hned z počátku na jinocha bystře díwaw, zwolal: »Hle, hle! Pisani, toť jest jako náš přítel Steno we wěku mladistwém.«

Jinoch se pozastawil: »Wáš přítel? — Wy jste? —«

»Brianni,« odpowěděl tázaný.

»A tento šlechtic nepochybně Dandulo?« zwolal s úžasem radostným jinoch, »a tuto zřím našeho reka Pisaniho. Ano, tak jest,« přiswědčil sám sobě; »otec mi často o wás powídawal.«

»Otec? Kdo jste?« zwolali wšickni jedním hlasem.

»Syn wašeho přítele, Nicolo Steno,« odpowěděl mladík, slzu si z oka stíraje.

»A wáš otec?« tázal se Brianni.

»Jest mrtew! tyto listy wám wše wyswětlí.« Při tom podal Ghisimu swazek listů do ruky.

* * *

Dne 30. července 1378 bylo oznámeno Pisanimu, že jest lodstwo janowské pod zprávou hraběte Fieska* u Cavo d'Antonio, w středozemním moři, widěti, a on hned uzawřel naň útokem hnáti.

K polednímu stáli si obě wojska w čele. Dwadcet galejí wedl prudký Fiesko proti šestnácti udatného Pisaniho. Někteří lodní správci Benátčanů, spatřiwše tak welkou přewahu nepřátel, ulekli se, a ještě před začátkem bitwy dali se na útěk. Dwanácte jen lodí následowalo wůdce, který se swými přáteli w prwní řadě nepřátel pokojně očekáwal. Prudký a nedočkawý Fiesko wida je státi a nemoha se dočkati wítězstwí, které již za jisté powažowal, poručil lodím co nejrychleji proti nepříteli hnáti, a tím se rozdělily jeho galeje.

Na palubě swé galeje stál Zaccaria Ghisi; tWáře jeho byly tmawým ruměncem polité, když planoucími zraky proti nepříteli zíral. Wedle něho stál Nicolo Steno, a prsa dmula se mu žádostí, prwní palmu si wydobýti.

Nepřátele se blížili porůznu. »Hle, Nicolo,« obrátil se Ghisi k jinochu a ukázal na loď největší, »tamto Fiesko, tam naše wítězstwí.« Sotwa dořekl, dal Pisani znamení, a »Viva san Marco!« zahřmělo řadamy wšech lodí, a Benátčané hnali w diwém útoku proti Janowským.

Ghisi wrazil s lodí Fieska dohromady, háky se zarýly do dřewa. »Meč wzhůru, za mnou!« wolal wůdce, za ním Steno.

»Maria! Maria!« jásal Ghisi, učinil skok na loď nepřátelskou a — wlna zdwihla koráby, oddělila je od sebe, on spadl mezi otwor. »Ku předu!« wolal w pádu, wlny se zawřely, koráby se opět spojili, a Steno zahořew mstou a lítostí, proudil do galeje Fieska, brzy zmizel prápor janowský ze stěžeje, a a benátský oznamowal soudruhům wítězstwí Stena a zajetí hlawního wůdce Janowců.

Dobytím hlawní lodi zmizela i udatnost Janowských, a za tři hodiny bylo úplné wítězstwí na straně benátské, jakowým se po třidcet let honositi nemohli. Wše se radowalo, jen Pisani s Briannim, Dandulem a mladým hrdinou slzeli.

»Již se wšickni od nás odebrali,« promluwil posléz Pisani, »jimiž láska a osud tak podiwně zmítaly, a ten nejšlechetnější našel smrt nejkrásnější.«

Prokop Chocholoušek.

* Nesmí se za Fieska Schillerowa držeti.

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List IV.

Loučení. Marimaro.

»*Dio vi guardi! — Buon viaggio! — Addio — ! Addio !*« Tak to zaznívalo i mezi zástupem na břehu hemžících-se diwáků i mezi zástupem na korábu stojících pomořských poutníků, a na rozloučenou tedily se u wětru bílé šátky, mužští pozdwihowali do wýše swých klobouků, maminky swé dcerušky a synáčky; a již udeřila sedmá a rozdychaný párni koráb od prsou matinky země se odtrhnuw, nelitostiwě železnými lopatkami do smaragdowého moře mlátiti počal. Na břehu jedna ještě kýwá ručinka s bělounkým šátkem, a wětýrek za odplouwajícím korábem pospíchaje, již jen polowičku drahého žehnání přináší w umírawém » — — Dio,« a ještě jednou » — a — dio!« Mne dojímaly welice wšejemné tyto projewy srdečné oddanosti a lásky, to toužení a wzdychání loučících-se miláčků, milujících-se manželů, bratří a sester, strejčků, neteří a tetinek; to jediné mne bolelo, že na celém břehu ani jedné duše nebylo, kteráby mně a přátelům mému na rozloučenou buď rukou byla pokywla, buď bílým šátečkem u wětru zatočila, anebo alespoň tím mizerným černým kloboukem manifestací swé lásky byla učinila. Byli jsme prawí sirotci uprostřed generální té lásky, na štěstí wšak ne jediní a to mne opět konejšilo. Nebe bylo skwělomodré, slunce ještě pod obzorem, melancholická luna jen díwala se ubledlou twáří na naši mořskou expedicí, a moře před námi do nekonečna se rozprostírající tak jemnotiše spočíwalo, jakoby se obá-

walo, dosti malinkým wlněním porušiti obraz jasných nebes w lůně jeho se chwějící. Nad Terstem, který jsme brzo již z očí stratiti měli, počalo se rozbřeskowati, a w málo okamženích rozsejpalo se zlato wycházejícího slunce po temenách hor, a hladina siného moře zahořela ohniwým purpurem. Na kontinentu wycházeli zajíci z brloh a na korábu našem pasažerowé obého pohlawí ze skrýši swých, kamž je buď lítost buď pohled zanní po skončeném loučení hned w terstském přístawu byly zahnaly. Ze wšech osob na jewišti wstouplých byl pro mne téhož dne nejzajímawějším: muž welkolepého zrostu, wýrazných twáří, w hnědobarewném marinaru. Nízká čapka čerwené barwy, w předu zlatým kwětem wyšitá, kryla mu hlawu, krk měl obnažený a široké prsa byly oděny krátkou čerwenou kazajkou, zlatem bohatě wyšíwanou a ozdobenou fialowými šňůrami a dwoji řadou prolámaných zlatých knoflíků. Široká, řasná páska z těžkého indického hedbáwí ohniwožluté barwy stahowala mu boky, a fialowé, těsně přiléhající spodky, kolem pásu rowněž zlatem wyšíwané, tratily se we wysokých lesknoucích-se botách. Přes tento kroj měl oblečen onen hnědobarewný w předu rozewřený marinaro se širokým, jasněčerweným lemowáním a zelenou od čerwena pěkně se odrážející podšiwkou, kteráž úskou jen prouškou k předu prohlídala. Byla to postawa právě bohatýrská. Kroj prozrazowal muže welmi zámožného, celé pak wzezření jewilo jakousi mraziwost a uzawřitost, kteráž i smělejšího člowěka zaraziti musela. Co jsem jej pozorowal, po celý čas ani slůwka s nikým nepromluwil. (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Králowé Dworu. (Školy. Knihowny.) Dle zprawy České Wčely w čísle 24. zdáti by se mohlo, že se němčině na zdejší škole díwčí úmyslně přednost proti mateřčině dáwá, ačkoli se zde němčině pro blízkost německých krajin slezských, z ohledu obchodní spojitosti, owšem wyučuje. Že při půl. zkouškách t. r. dříwe dítky w němčině a na to w mateřském jazyku wyslýchány byly, stalo se ne na urážku češtině, ale spíše jako se při weřejných průwodech děje, kde se napřed dítkám jíti přeje, později pak wážný postup stříbrowlasým kmetům a ctihodným osobám z úcty nechává. — Co se týče zprawy pochwalné o této zkoušce, kterak chwalitebně šla a jak díwky w české mluwnici a zeměpisu přičinliwým podnikáním p. K. Tysowského wýborně prospíwají, jest nám radostně přiswědčiti a poddotknouti, že na druhé půlletí i českému dějepisu díwky ty wyučowány budou a že i na hlawní škole we dwou třídách wedením w. p. W. Kralicha, škol ředitele a ostatních pp. učitelůw mužská mládež mimo němčinu i w češtině wyučowána býwá, čehož by nezapomenula, i w 3. a 4. třídě se hledí. — Co wšak zkoušky tyto zwelebilo, jest owšem skwostná malební ozdoba komnaty zkoušební, w kteréžto u prostřed kolem stropní růže od jednoho z p. učitelů jménem wděčných měšťanů tato slowa, a rohu hojnosti wycházející, w češtině wkusně wprawena jsou:

»Škola městské swornosti a lásky, wystawena 1842. Od měšťanosty Petra Procházky.«

Tuto ozdobu dowršil p. měšťanosta tím, že opatřil komnatu zkoušební podobou Ukřižowaného a napotom skwostným wyobrazením (5 střewíců wýšky a 3 střewíců šířky) onoho nejmilostiwějšího zeměpána J. C. M. Ferdinanda I. w rouchu co korunowaného krále českého, kterýžto w Praze od akademika p. J. Jawůrka wěrně zhotowený obraz ku wšeobecné radosti měšťanstwa při těchto zkouškách w zkoušební komnatě umístěn jest, načež ku powzbuzení pilnosti k upamatowání na tento slawný den 25 díwek školních potřebnými obuwy poděleno jest. Takéž knihowny školní, jak hlawní školy, tak i od p. měšťanosty nowě založená pro díwčí školu, prospíwají, a poslednější z daru od p. W. Hanky wydaného rukopisu Králodworského se těší. I nadějemeť se, že měšťanstwo swé starodáwné slawy pamětno, swou štědrostí tyto bibliotéky mocně podporowati nezapomene, jichžto užitečnost pro mládež tak znamenitá jest.

J. Pelikán.

BESEDY.

Tušíme, že se posud w žádném z našich časopisů nestala zmínka o slawném orientalistowi a krajanu našem, panu Troyerowi, pročež nabyw místnějších zpráw, o něm, za powinnost swou si ukládám, obecenstwo s tímto w nejednom ohledu znamenitým mužem seznámiti. *Antonín Troyer z Aufkirchenu* narodil se as okolo r. 1775 w Domažlicích; otec jeho byl ritmistrem u bywalého dragonského pluku wéwody Koburského. Přišeltě záhy na wychowání do wojenské akademie Wídenského nowého města, odkudž se hned k generálnímu štábu dostal. R. 1801 byw raněn u Amberku wzal k pozdrawení swému dowolení, a poněwadž se tehdáž we wojně, důstojníkům od generálního štábu žádné dowolení nedáwalo, byl hned spolu, we 22. roce stáří swého, za setníka k pluku generála Frohna přemístěn. Cestu konaje po Wlaších, seznámil se s lordem Bentinckem, gubernatorem Madrasským, s nímž také do Indie odplul. W Madrassu stal se professorem we wojenské škole u sw. Jiří, pak ale, když se l. Bentinck generálním gubernatorem w Kalkutě stal, následowal jej i tam jakožto jeho pobočník. W Kalkutě stal se tajemníkem britské asiatické společnosti, neboť dříwe již byl se Sanskritu, Staro-perštině a jiným wýchodním jazykům přiučil. Dosáhnuw důstojnost lodního kapitána (tolik co u nás plukownika), wrátil se do Ewropy, r. 1829 aneb r. 1830 odebral se opět do Indie, kdež na nowo šest let pobyl a od swých žáků, z wětšího dílu již důstojníků, na důkaz jich wděčnosti a lásky platinowou wasu welké ceny obdržel. R. 1835 odebral se opět do Ewropy a žije nyní w Paříži, ponejwíce učenými pracemi se zanášeje. Před třemi lety wydal w Paříži nákladem tamější asiatské společnosti welmi obšírný a učený spis: *Radjatarangini* čili historie králů Kašmirských, překlad to ze Sanskritu, obohacený wlastními pojednáními našeho krajana. Nyní chystá k tisku opět jiný spis: *Dabistan* (historie náboženstwí), překlad anglický ze Staro-perštiny. Kromě toho wydal mnohé jiné menší články w časopisech asiatské společnosti a dosawád neunawené se přičiňuje, by Ewropě poklady wýchodo-indických literatur, obzwláště sanskritské a parské zodwíral. Tolik o tomto našem krajanu; možná žeby on — kdyby jeho mládí do jiného wěku bylo padlo, kdyby na wychowání jeho příznivější okolnosti byly wplýwaly, — též prospěchu swé wlasti a domácí literatury aspoň částku otcowské píle byl wěnowal, kteráž sice pro wědu a tím samým i pro člowěčenstwo ztracena není, jejížto plody ale především cizině užitek i lesk wydáwají. To jsou následkowé odstrkowání národního jazyka při wychowání, dosti žalostné, ale bohužel, že nikoliw ty nejžalostnější! A. P.

Nowá kniha.

Zábawné spisy Drahotína Marie barona Willani-ho. Swazek I. Lyra a meč. Básně wěnowané Slowanskému národu. W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. — Str. 158 w 16. S rytým titulem a winětkami. Seš. za 30 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 51. 11. roč. běh.

KWĚTY.

27. dubna 1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarchu třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 54 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 a potištěnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Poklad.

(*Pokračowání.*)

Mimowolně klesaly díwce kolena, a zrak její, strhaný strachem a zmatkem, padl na klenoty naplňující skřínku. Pohled ten wrátil Wislawě přítomnost ducha; spomněla si, co ji pohnulo k této náwštěwě, k čemu měl sloužiti poklad její rodiny. Chtěla odnesti s sebou skřínku, ale síly se nesrownáwaly s wůlí její; rozprostřela tedy na zemi swůj černý šátek, a začala do něho drahé předměty kus po kuse ukládati. — Míhawé swětlo bloudilo po lesknoucích-se a drahých kamenech; bylo widěti, že poklad ten sestáwal pouze z tatarské kořisti; prsteny, záponky, náušnice, skwostné náramky — ne jeden z předků přidal zlato ku zlatu, i ženy nebyly wyloučeny od toho. Mladá Žemblická neznala úplně cenu klenotů, leč widouc jich počet a welkost, soudila, že cena jich musí býti náramná. An již do polowice wyprázdnila skříni, padl jí do rukou neweliký, hedbáwný sáček, zawírající w sobě cos měkkého a hebkého. Wislawa jej netrpěliwě otewře — několik pergamenowých záwitků wypadne na klenoty rozprostřené před ní na zemi. Nesměle rozwinula jeden papírek; písmo na něm jest nečitelné, setřené. I přistoupila k lampě, a někohiw těžce, čtla jak následuje:

»Léta Páně 1517 beru já Ondřej na Žemblicích z tohoto pokladu, jejž na swatou památku otec můj Zdislaw krwí swou koupil, tatarský kindžal a opratě, oboje diamanty posázené, na wykoupení swého mladšího bratra z tatarského otroctwí, an byl zajat minulého roku u Buska.«

Wislawa čte s pohnutím jeden záwitek po druhém.

»Pás a rukowěť turecké šawle, jakož i patnáct tyrkisowých kamenů ukládám tu za wýkup, kterýmž mne nebožtík můj starší bratr z tatarské newole oswobodil. Odňal jsem je Turkowi pod Krasilowem, léta Páně 1524.«

»Ewa Tandopolská ze Žemblic, jsouc bezdětná, připisuje wšecky swé klenoty tomuto pokladu (tu nastupowalo sepsání rozličných klenotů) dne 15. října 1560.«

»Anno 1573 darowal jsem Lwa Sołejowi, šlechtici z litewského wywolenstwí na sněm konwokační, zlaté ostruhy, an mého syna Wojtěcha na lowě před diwokým kancem zachránil.«

»Na wystawění kostelíčka w Žemblicích shořelého z jara wzal jsem diamanty z tatarského sedla, dne 16. července 1576. Jakub ze Žemblic.«

»Na odřážku prodaje drahých kamení a wydání na stawení, wracuji 62 červených zlatých, 25. prosince 1576.«

»Na podporu starců, po neúrodném létě, wzal jsem 50 červených zlatých. Anno 1606. Wojtěch na Žemblicích.«

»Léta Páně 1609 wložil jsem Wojtěch Žemblický péro z drahých kamenů na památku narození prwního syna.«

»Léta Páně 1640 wsypal jsem do této skřínky tři kwarty dukátů, dobytých na dwou Šwédách w Bohuš na Žemblicích.«

* * *

Tyto záwitky musely do sebe míti nepochopitelnou mocnost, neboť po přečtení každého z nich wracely se Wislawě rozmysl a upamatowání jako zázrakem. Zmizela zaslepující náružiwost, wřelý ruměnec ustoupil z twáří, srdce začalo wolněji býti; nechutně pozřela na blýštící-se před ní kameny, a w myšlénky pohroužena prawila: »O drahé ostatky předků mých! každý z wás zůstawil záštitnou stopu swého pobytí na zemi; žádný se nepoškwrnil samolibostí, a co bych mohla já říci neb napsati?... to snad, že poslední z rodu Žemblických použila pokladu krwí dědů zkropeného, aby učinila zadost slepé a snad hříšné lásce?

Ne! nikdy!" Takto mluwíc naplnila rychle cedrowou skřínku. Hlas její se ozýwal ještě pod sklepením hrobky, když klenoty a pergameny již černý kámen ukrýwal.

Díwka zdwihla směle lampu, zwolna a wážně šla okolo stěny naplněné rakwemi, nestyděla se wíce za swé city, nebála se hany. Poklekla před hrobem otce, a když se po dlouhé modlitbě wrátila do kostelíčka, chwělo se měsíčné swětlo, padajíc podlouhlým oknem mile na postawy andělů a cherubínů, že se Wišlawě zdálo, jakoby radostně kynouce jasnými hlawami wztahowali po ní ruce.

(*Pokračowání.*)

Chudoba.

Obraz ze žiwota pařížského.

W podstřešní sedničce jednoho domu w ulici „du Temple" bydlela nebohá rodina. Otec její, kamenář, jmenowal se Morel.

Do toho smutného příbytku powedeme našeho čtenáře. —

Je pět hodin z rána.

Wenku panuje hluboké ticho, černá, mraziwá noc—sníh padá.

Na malém, čtyrhranném prkýnku stojí mezi dwěma třískama lojowá swíčka, jejíž bledožlutawá záře temnotu w sedničce ledwa proniká; je to těsný, nízký kout, na dwě třetiny přepažený náhlým swahem střechy, která s podlahou ostrý úhel tworí. Wšudy je widěti spodek zelenawých tašek.

Obílené zdi zčernaly dlouhým časem, a skrze mnohonásobné štěrbiny proswitají zpuchřelé latě, z nichž chatrné stěny ty sestáwají; w jedné jsou na půlo přiléhající dwéře, které ke schodům wedou.

Hnusná, lipkawá podlaha, jejížto barwu udati nelze, je sem tam postlána otruskami prohnilé slámy, špinawými hadry a hnáty, ježto si chudina od nejsprostějších prodawačů zkaženého masa kupuje, aby pozůstalé na nich chruplawky ohryzla... *

Takowá ukrutná nedbalost prozrazuje pokaždé buďto darémnost, anebo nuzotu poctiwou sice, ale tak ohromnou a zoufaliwou, že člowěk w nejhlubší zničenosti již ani wůli, ani sílu, ani potřebu necítí, aby z toho kalu wywáznul, nýbrž utkwí w něm jako zwíře w brlohu.

We dne padalo swětlo do této díry úzkým, podlouhlým wikýřem, kterýž na spadité straně střechy přidělán, opatřen byl oknem, ježto skobou se otwíralo a zawíralo.

W tu dobu, o níž se zmínka děje, byl wikýř ten hustě sněhem zasypán.

Swíčka, stojíc skoro u prostřed sedničky na pracownín stole kamenáře, rozšiřowala na tom místě jakési pásmo bledého jasna, které umdléwajíc znenáhla, tratilo se we stínu, jenž přístřešek ten zahalowal, a w němž se nějaké bělawé postawy míhaly.

Na těžkém, čtyrrohém, z dubowého dřewa zhruba tesaném pracowním stole, kterýž tukem a lojem je znečistěn, hemží, leskne a jiskří se hrst diamantů a rubínů znamenité welikosti a podiwného ohně.

Morel leštil drahé, a ne, jak sám říkal a jak se nájemníci téhož domu domníwali, jenom falešné kameny. Newinné lži té měl co děkowati, že se cena swěřených jemu klenotů tak malá býti zdála, a že se nemusel báti, aby nebyl okraden.

Takowé bohatstwí swěřené takowé bídě uspoří nám každé další slowo o Morelowě poctiwosti!

... Kamenář, přemožen namáháním, mrazem a spaním po dlouhé, při práci probdělé zimní noci, sedí na stoličce bez zábradlí; těžká hlawa a zkřehlé ruce klesly na stůl, čelo jeho spočíwá na širokém brusu, kterýž wodorowně na stole upewněn, obyčejně malým ručním kolem se otáčí; pilka z čisté ocele a některé jiné nástroje jsou stranou pohozeny; řemeslník, u něhož jen oplchalou hlawu a kolem šediwé wlasy widíme, má na holém těle starou štrikowanou kamizolu hnědé barwy a chatrné plátěné spodky; roztrhaná obuw z okrajků stačí ledwa zakrýti jeho zmodralé, na zemi stojící nohy.

W sedničce je takowá ledowitá, pronikawá zima, že na wzdor wší spánliwosti, do níž jej swrchowané wysílení uwrhlo, předce časem na celém těle se zatřese.

Zloděj na dlouhém knotu u swíčky ukazuje, že Morel již dobrou chwíli spí; krom jeho obtížného dýchání není jiného nic slyšeti, an z ostatních sedmi obywatelů této sedničky žádný nespí.

Ano, w této uzounké jizbičce žije ještě sedm osob!

Pět dětí; nejmladší je čtyry léta staré..., nejstarší snad asi dwanácte let...

Pak jejich nemocná matka...

A pak osmdesátiletá blbá žena... matčina matka.

Musí to býti krutá zima, že ani přirozená teplota sedmi osob směstnaných w tak těsném pro-

* W lidnatých částkách města Paříže nalezají se nezřídka prodawači mrtworozených telat a dobytka pošlého na kteroukoliw nemoc.

storu tu ledowou studenost rozwlažiti nemůže! Prawdať arci, že z takowých slabých, wychudlých, zimou se třesoucích a wysílených těles, od malého děcka až k babíčce, málo teploty se wywinuje, jak by se někdo učeně wyjádřiti mohl.

Krom otce, kterýž před chwílí usnul; poněwadž ho poslední síla opustila, nespí nikdo, nikdo; zima, hlad a choroba nedají oku se zawříti.

Nikdo newí, jak wzácné a drahocenné býwá chudému zdrawé, hluboké spaní, kde nowých sil nabýwá a na swé trýzně zapomíná. Probudí-li se po takowé blahodějné noci, wstane tak wesele, tak čile a znowa k nejtěžší práci posilněn, že, třeba neznaboh, bezděky opanowán citem wděčnosti za toto pohowení, na Boha si zpomenouti musí; a kdo blahoslawí účinek, blahoslawí též jeho půwod.

(*Pokračowání.*)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List V.

Brunetka. Ženský jazejček. Slowan.

(*Pokračowání.*) Na to se obrátili zrakowé moji k hezké brunetce černých ohniwých očí, kteráž práwě z podzemního pokojíka na denní swětlo wycházela. Jí po boku kráčely dwě uzardělé, wysoké juchtowé boty, z nichž o dwou hubených nožkách w zeleném fraku mladý člowěk se wypínal, lehký kašket na hlawě, štucel na rukou a fousy — Karle! jak žiw jsem takowé fousy newiděl! Na bradě, pod bradou, nad bradou, po twářích, pod nosem, nad nosem — ne, ne nad nosem! to bych lhal — ale celý obličej jeho byl nepřetržitý les a nos u prostřed co z houšti prohlídající pahorek! W prwním okamžení byl jsem w nejistotě, zda to člowěk, jenž se ponedwědil, či nedwěd, který se počlowěčil! Kdyby se z fousů rozum ždímati dal — myslil jsem u sebe — božíčku! co by to bylo za moudrého člowěka! a Itálie wůbec jakých přemoudrých musila by lidí míti! — Palubě korábu našeho lidnatosti pořád přibýwalo. Jako mrawenci dralo se to z kajuty na wýslúní. Mezi jinými i tři Wlašky — překwětlé již, co se ale jazyků týkalo, nejpružnější ouhoř nemůže se tak mrštně pohybowati. Já widěl a slyšel diwy! Prawda, ženské museji býti šwitořiwé, nebo kterak bychme se jinak w mládí tak brzy mluwiti naučili; ale *ta* štěbetawost! Jsem přeswědčen, kdyby se takowý jazyk za žiwa uříznul, že se aspoň do slunce západu na způsob useknutých ještěrčích ocásků pohybowati bude. Mně samému šla již hlawa kolem, a nechtěje ji nechati samotnou, wstal jsem i ostatním tělem, jda hledat muže mraziwého pohledu w hnědobarewném marinaru. Seděl na pokraji paluby s rukama na prsou založenýma, do sebe pohřížen, ničeho a nikoho wůkol sebe sobě newšímaje. Přítel můj mě napomínal, abych tak blízko k cizinci nepřistupowal, nechci-li něco utržiti. A w prawdě na pět kroků od něho zdálo se mi, že mraz z twáři jeho na mne zawíwá. Že jih je domowem jeho, z kroje snadno bylo poznati, a že do Terstu ne pro wyražení, nýbrž u wážných — a jakých to jiných než kupeckých? — záležitostech přijel, nebylo těžko se domysliti. Wypadal, jakoby se w percentách přebíral a mně bylo, jakobych do wosího hnízda sáhnouti měl. »Může-liž to,« myslil jsem sobě — »w mozku jinak wypadati, než jako w lebce každého obchodníka? Cifra wedle cifry, a zase cifra! A dotknu-li já se ho nyní, an to rojiwé stádo cifrowých myšlének pořádá, a ony se na mne wyrojí co sršně, ty špičaté jedničky, sobaté dwojky, pazourowité trojky, hranaté čtwerky etc.: w tom wšak cizinec, jakoby pásmo mých myšlének bystrým okem byl pronikl, náhle hlawu pozdwihl, a já nedaje mu času, znowa se do kupeckých myšlének pohřížiti, hbitým: »*Danas će bit verlo lěp dan!*« jsem jej překwapil. A jakoby »*lěpi dan*« na obličeji jeho se byl rozložil, wyjasnil se náhle Jihoslowan, a wlídným: »*Istinito! lěpo će bit wrěme*« slowům mým přiswědčil. Aby naše šťastně započatá konversace w té generální introdukci o krásném počasí neuwázla, tázal jsem se honem cizince dále: Kdy myslí, že asi do Benátek připlujem? »*Neznam, gospodine moj, ba nisam još nikada tam bio. — Jeste l' vi tam već bili?*« Je-li možná, plawiti se snad dwanáctkrát do roka po siném moři a neznati králownu jeho, hrdou jindy Venecii! I wyprawowal jsem mu, že jsem předešlou zimu w Benátkách ztráwil a ujišťowal jej, že se mu tam líbiti bude. Musil jsem powěditi, odkud jsem domowem, wytknouti rozdíl wlasti naší a jihu, i welice se diwil, že z takowé dálky přicházeje »*dosta dobro ilirski govorim.*« Jak to přichází, že Čech o Chorwatech, Dalmacii, Srbech, Černé Hoře něco wěděti, po záležitostech Jihoslowanů se pídíti může, bylo mu zpočátku welmi nepochopitelno, ale na konci rozmluwy naší přece jen welmi přirozeno. Líbilo se mi zwláště, že kdy jsem mu později nawrhl, pakliže mu libo, že raději wlasky s ním rozmlouwati budu, nijakž tomu nechtěl dopustiti, prawě: »*I da gospodine u svojom jeziku govorite, ja mlogo razumiem. Čuo sam, kad ste vi s ovim gospodinem govorili.*« Pozorowal mne totiž, když jsem prwé s přítelem mým česky rozmlouwal. Wedl jsem tedy s cizincem dlouhý howor w nowě utwořeném českoilirském jazyku a šlo to, ne-li jako z wody, aspoň jako z korábu we wodě. Wida Ilir, že mne Černá Hora welice zajímá, mnoho mně o Černohorcích wyprawowal, mezi jiným i o wládyce černohorském, jenž nedáwno přes Terst do Wídně se ubíral, aby prý děla proti Arnoutům zakoupil. O wládyce černohorském jsem již i w Terstu Wlacha jednoho wypráwěti slyšel, kterýž jej widěl, ráno, když w oděwu metropolity u terstského guwernéra náwštěwu konal, a odpoledne tamtéž w nádherném swětském obleku gospodara stolowal. Welebil nad míru krásu a bohatyrskost postawy jeho a popis swůj končil s wýznamným: »*Fa paura di vederlo!*« Strach prý je ho widěti. (*Pokračowání.*)

DOMACÍ KRONIKA.

Z Loun. **(Hra se zpěwy od dítek prowozowaná.)** Dle poswání k 18. dubnu 1844, co předednu slawných narozenin našeho nejmilostiwějšího zeměpána Ferdinanda, prowozowala naše školní mládež u zlaté lodě hru se zpěwy od Fr. Linharta složenou a »Emil,« neb »synowská láska,« naswanou. Obsah této hry jest welmi příkladný, tak žeby weřejného swětla zasluhowala. Dítky sobě nade wšecko očekáwání dobře počínaly, dobře z paměti uměly a zřetelně, odhodlaně, nikoliw školním způsobem, jak se stáwá, swé úlohy odbýwaly, zwláště ale prawidelně češtiny a dobré wýslownosti pilny byly, což řiditeli a učiteli jejich, p. Fr. Linhartowi, k weliké zajisté chwále slouží. Posluchačů, domácích-to a okolních wlastenek a wlastenců, tak hojný byl počet, že w znamenitě prostranném hostinci sotwa se směstnali. Zdařilostí celého představení a neohroženosti malých dilettantů byla welká částka obecenstwa, krásné pleti i mužského pohlawí, tak dojata, že se slzám ubrániti nemohla. Hudba od J. Jedli-

čky doprowázela slowa stejným krokem ozdobnosti a proniknwosti. Tento libezný wečer ukončil se národní písní: »Bože zachowej nám krále« od dilettantů a posluchačů spíwanou. Hojný příjem se wěnuje chudé školní mládeži.

Fr. H.

Z Rakowníka. (**Požár. Diwadlo.**) W českých Pražských nowinách č. 29. oznamuje se z Kolešowic, že se w Grošawě (česky w Chrášťanech — pouze česká wes, asi hodina k seweroz ápadu od Rakowníka) dne 9. dubna l. r. požárem welké neštěstí přihodilo. K potěšení wšech šlechetných musíme uwesti, že se ještě ten den z okolí chrášťanského nešťastným pohořelým hojnost potrawy dostalo. Již na druhý den ráno obywatelé okolní se wšech stran, jako o záwod, sobě počínali, aby bídu a nářek swých nešťastných bratrů co nejmožněji smírnili. Ze wšech stran přiwáželo se na plných wosích potrawy, obilí wšeho druhu, sena a jiné píce — slámy skoro nepřetrženě za několik dní k nemalému radostnému úžasu ubohých pohořelců. Mnoho-li se w skutku sešlo i také na penězích — snad budoucně budu moci oznámiti. — Naši ochotníci prowozowali k tomuto účelu dne 14. t. m. »Dobrý tón«. — Ať si mluwí kalokrewní mrawokárci, co mluwí — swět pokročil w mrawnosti! Není tomu dáwno, co se takowých nešťastníků jen politowalo — ale na samowolnou pomoc se málo pamatowalo.

M. Štembera.

Z Tábora. (**Raupachowi a jiní pašerowé.**) Dne 14. dubna b. r. widěli jsme přes prkna diwadelní kráčeti Raupachowi »Pašery«. Ředitelstwo nemohlo lépe woliti, a hra našich statných ochotníků byla pěkného toho kusu zcela dostojná, zwláště pak naše krásenky swou plynoucí řečí i hrou samou tak sobě počínaly, že je milo bylo widěti a slyšeti. Slowa Julinčina, citem a jadrně pronešená: Já jsem Češka, atd. takořka kouzelně působily. S diwkami jako o záwod hrali weškeří mužští, a Lebedowo obáwání, že se jim celného nedostane, bylo zbytečné; neboť hlasitý potlesk spokojenost obecenstwa na jewo dáwal. Ale táži se nyní, proč se asi wíce posluchačůw nesešlo? Inu wěc to pochopitelná! Chladný a deštiwý wečer upoutal křehotinky k domowu, mládence ke sklenici, a usedlé pány k bulce, a potom se hrálo česky a ne německy; tak je hádanka rozhodnuta; nebo ten, jenž česky neumí, jinák se musí wyrážeti, a takowí, kteříby, jsouce rození Češi — aspoň jim Čech z každého lokte kouká — sobě raději nos upáliti dali, nežliby místo *šicowé* střelci, a místo *šištot* střelnice řekli, takowí prawim nedopýři, kteří do německého králowstwí zádami, patami lezou, hlawu za českými kamny nechawše, ať raději w tak poswátné místo newkročují!

Kopecký.

Z Welké Meziříče. (**Knihy darowané.**) Wůbec známo, jak přílišné piti kořalky bohužel u lidstwa wšelikého stáří se zmáhá, a žádný člowěk powážliwý to nezapře, že následky toho pro člowěčenstwo tak hanebného náwyku, jak tělesně tak duševně, nejškodliwější býwají. Aby se k obmezení této náruživosti aspoň poněkud we zdejším okrsku wyhowělo, uzawřel zdejší jak o blaho wšeobecné, tak o duševní wzdělání pečliwý pan Krist. Fiala, wrchní a práwní na meziříckém panstwí, tento neduh čtením dobrých knih zaháněti. Byl tedy do každé osady (kterých se 48 počítá) wůbec známý spis »Kořaleční mor« představeným obce s tím doložením darowán, aby wšeobecně při sousedském shromáždění tento spis čítali. Mimo to rozdalo se také 12 wýtisků rolnického časopisu, wydáwaného od p. prof. Diebla w Brně, též i wíce od zdejšího welebného duchowenstwa schwálených knih, an zdejší wrchnost, Jeho Oswícenost kníže Lud. z Lobkowic, toto dobrodinné počínání nejenom schwáliti, ale i také penězitě podporowati ráčil. Také p. prof. Diebl 6 wýtisků swého časopisu zdarma k tomu účelu laskawě udělil. Kéžby toto blahodějné počínání wíce podobných následowníků našlo; neb jen skrze takowéto duševní záhawy lze se nadíti, že se aspoň mladý lid od toho záhubiwého nápoje odwrátí, a na wyšší stupeň wzdělanosti přiwede. Díky takowým dobrodincům člowěčenstwa!

Dr. S.....n.

Na dorozuměnou!*

Welice se tomu diwíme, že proti wšelikému našemu očekáwání p. Zapůw wýtečný spis: »Cesty a procházky po Haličské zemi« (W Praze 1844 u B. Calve), jenž pro prawdiwé líčení obsažených w něm předmětů zdejším Čechům wůbec se líbil a s něhož mezi ruskými obywately w Haliči wšude wýpisy obíhají, proti němuž i powážliwější Poláci ničehož namítati nemají, tak neslušnou, ba titěrnou kritiku od Pražana w čísle 29. letošní České Wčely utrpěl, jemužto zdejší společenské poměry docela jsou neznámy. My můžeme p. Tomíčkowi dáti swědectwí, že w tom spisu docela žádné tendenci nenalézáme, kteráž by w čisté prawdě půwodu swého neměla. Jak se nám zdá, wedla p. spisowatele jenom ta myšlénka: odhaliti před českoslowanským čtenářstwem co nejúplněji wšecky stránky společenského žiwota w Haliči, což že se mu wýborně podařilo, mezi wšemi znately okoličností těch jen jediný hlas panuje. Pan spisowatel ze swého stanowiska jako Čech a wšeobecný Slowan jinak psáti nemohl, a o prawdiwosti tohoto našeho zdání p. Tomíčka jinak přeswědčiti nemůžem, leda by on sám okolnostmi donuzen, několik let pokutou za některé jeho poznamenání o nadřečeném spisu zde w Haliči jako český spisowatel a wroucí Slowan žíti musel. Dost možná, žeby takowý trest byl wětší, než toto prowinění jeho. Zdali p. Zapowy popisy staweb, chalup a plotůw jsou nezajímawé a příliš dlouhé, a zdali za to stálo, we spisu jinak tak wýtečném wytýkati některé pracně shledané poklesky w jazyku, to nechť každý sám rozsoudí. Ostatně i to připomenouti sluší, že, jak dobře wíme, w cestopisu uwedená jména jsou wesměs smyšlená.

Náwěští.

Žofínská akademie, řízením prozatimního direktora, p. J. N. Škroupa (mladšího), bude dáwati koncert dne 14. máje před jmenowinami Nejoswícenější arciwéwodkyně Žofie, w palácu hraběte Waldsteina o půl páté hodině odpolední. Došly nás zprawy, že mimo značné rozmnožení ženského sboru, též při tom chowanci zdejšího konserwatoria, členowé diwadelního orchestru a Cecilianské jednoty účinkowati budou.

Z pěti wywolených čísel jsou čtyry zcela nowé a sice: »Die erste Walpurgisnacht« kantate od Goethe, hudba od Mendelssohn-Bartholdy-ho; solowé hlasy budou zastáwati p. Schwarzowá, pp. Strakatý a Emminger.

Salomonowo swěcení chrámu, hymna od Titla, w českém jazyku.

Switání od W. J. Picka, nowý sbor český, zwláště k této příležitosti od Veita komponowán.

Gloria z Beethowen-owy mše do D—dur, u nás posud neprowozowané.

Konečně: Haleluja z Haendlowa »Mesiáše.«

* Tento dopis, poslaný nám ze Lwowa s prosbou o rychlé wytisknutí, jest opatřen podpisem čtyr wlastimilowných Čechů, kteří, pokud wíme, wšeliké poměry oněch krajin předobře znají. Red.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 52.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850), wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w úterý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

30. dubna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Poklad.

(*Pokračowání.*)

Diwný pohled představowalo w tomto čase sídelní město naší zemi; jedna část obywatelů jeho ještě opojena wítězstwím, nedáwno nad Šwédami dobytým, projewowala swou radost hlučnou weselostí, hučiwými shromážděními; kněži skládali pobožným pěním Bohu díky za jeho dobrotu a ochranu, a hned zase prosili o podporu a pomoc pro ty, jenž krátkou witězosláwu utrpením koupili a jichžto nářky do radostných pokřiků množstwí se míchaly. Na stupních toho samého oltáře bylo často widěti ženy a děti, děkující za zachowání drahých jim osob a černě oblečené wdowy neb sirotky, ukrytě toliko wyléwající před Bohem slzy. Hlad, ten neukojitelný následek dlouhých wojen, nemoce, z wětší části následkowé nouze a nepohodlí, dáwal se již i mezi městskými zděmi pozorowati; wíce a wíce bylo widěti bledých, wyžloutlých twáří na ulicích, pořád častěji slyšeti reptání trpících, a zdálo se, že již není pramene, z něhožby pro tolik pohrom úlewa přijíti mohla. Ale Bůh má wždy wíce, nežli lidem rozdal; práwě w nejtrudnější době otewřela se we Waršawě nowá brána oswobození.

Na předměstí newelmi ještě rozlehlého sídelního města, stál od dáwna weliký, pohodlný dům; otewřený kolem něho prostor, rozpoložení komnat, neweliká ale dobře uspořádaná zahrada: wšecko to dokazowalo, že stawitel domu toho pamatowal na to, co obydlí na delší čas pobytí příjemným učiniti mohlo.

W koleji změn, rychle za sebou nastupujících, měl tento dům již několik wlastníků, a nyní stál práwě zúplna rok zamknutý. Nenadále se otewřely dwéře a okna jeho do rozlehlých komnat, naplněných pohodlnými lůžkami, i přijímali se tu raněni a nemocni, a z dobře zaopatřených sklepů a špižíren rozdáwala se každodenní potrawa potřebným.

Mladá díwka, poslední ze známé druhdy rodiny Žemblických, obětowala celé swé jmění na zřízení tohoto ústawu, wšecky síly, každou dobu jarního ještě wěku na úsluhu trpících. Po celé zemi rozneslo se její jméno, nadané chwalořečením a žehnáním, z celého města scházeli se tu buď pod záminkou nawštíwiti nemocných, buď s malými dary, jenž měly podporowati spanilé předsewzetí díwčino; ale wšickni přicházeli z jedné toliko příčiny: aby widěli mladou, sličnou, bohatýrskou Wislawu, kteráž w nejpěknějších letech mladictwí odřekla se swětského bohatstwí a přepychu, kteráž snášela nehody, wydáwajíc se w nebezpečenstwí nakaziti se nemocí, a to wšecko jen z wroucí lásky k bližnímu. — Tak alespoň wšickni se domníwali; neb kdožby, wida její činnost a přítomnost ducha w nejtrudnějších okolnostech, wida žiwé její oči, jasné čelo — kdožby prawím, se domyšlel, že pro ni není štěstí, ani naděje jeho na zemi?

* * *

Nepochopitelné jsou dráhy prozřetelnosti. Starosta Čerský, blízký již u cíle nejwroucnějších tužeb swých: totiž spojení syna s bohatou Žofií, byl těžkou ranou postižen. Jan padl následkem snášených nehod za čas wojny neb i z jiné příčiny w prudkou hlawničku. Přiwedli nejznamenitějších w lékařském umění; ti wšak, widouce prudkost nemoce, slyšíce kletby a žele, kteréž jinoch w bezmyslí pronášel, poznali, co bylo pramenem jeho nemoce, prawíce, že účinliwější než celé jejich umění bude čerstwé powětří a přítomnost osob, ježto starostic neustále wolal. — Moudří mužowé připojili jako dodatkem, že, poněwadž starosta w jedné z nejhlawnějších, to jest nejtěsnějších ulic města bydlel, jinoch do některého z weřejných ústawů přenesti by se měl a nejlépe do domu

Žemblických, w otewřeném a příjemném místě totiž stojícího.

Starosta uznal dobrou radu; obáwaje se o jediného syna, zapomněl, žeby wykonání její plány na budoucnost připrawené změniti mohlo, toužil toliko zachowati syna, dědice swého jména a titulu, ač ne bohatstwí, a s pokorou odebral se k mladé, nedáwno od sebe odmrštěné díwce, prose, by mu do žiwota wrátila syna, jehož ruky ji nesoudil za hodnu. — Wislawa wyslechši pokojně a wážně řeč způsobně uspořádanou, odpowídala prostosrdečně, že zaswětiwši se podpoře trpících, nižádného rozdílu mezi nimi nečiní, a že jak známé tak neznámé za swé bratry powažuje. Když byl za několik hodin Jan bez přítomnosti ducha w nejpohodlnější komnatu položen, neznamenal žádný na twářích díwčiných ani sledu rozčilenosti, a starosta, obezřew celou úprawu domu, a wypočitaw w mysli, mnoho-li na udržení jeho potřeba, prawil k sobě:

»Nikdy nelze soudit dle zdání. Kdoby byl pomyslil, že starý šlechtic swé dceři tolik zanechá!.. nyní nechť se co chce děje, tak a nebo tak; jestli se Jan uzdrawí, jsem jist, že se dobře ožení.«

(*Pokračowání.*)

Chudoba.

(*Pokračowání.*)

Kdo srowná obraz přehrozné nuzoty řemeslníka s cenou swěřených jemu klenotů, užasne nad touto protiwou, kteráž duši lidskou najednou i zármutným i wznešeným citem naplňuje.

Muž ten hledí neustále na smutné diwadlo tolikerých bolestí rodiny swé, a srdce mu puká; on widí, jak ji hlad ba i šílenstwí hněte, a předce se chrání dotknouti se těch klenotů, z nichž jediný wyswobodil by ženu i dítky od nedostatku, jímž zponenáhla umírají.

Owšem on plní swou powinnost... pouhou powinnost poctiwého člowěka; ale práwě že to pouhá powinnost, není-li plnění toto mnohem wznešenější, mnohem krásnější? kdo w takowých okolnostech činí swou powinnost, tohož zásluha musí zajisté býti mnohem wyšší.

Zdali nám řemeslník ten, jenž w neštěstí wedle pokladu stoje powinnost swou zachowáwá, nepředstawuje onu nesčíslnou a strašliwou wětšinu lidstwa k nuzotě nawždy odsouzeného, ale tichého, poctiwého a odhodlaného, jenž bez nenáwisti a trpké nepřízně hledí každodenně na skwostnou nádhernost boháčů?

Není-li to něco šlechetného a potěšitelného, když powážíme, že ani síla, ani hrůza, nýbrž pouhý mrawní cit strašliwý tento ocean lidstwa udržuje, kterýž wystoupiw z břehů, mohl by celou společnost pohltit, a zákonům i mocnostem se wysmáti, jako se rozbouřené moře posmíwá hrázím a walům?

Newábí-li wás to wší silou duše waší k těmto šlechetným bytostem, které za tolik neštěstí a tolik odhodlané zmužilosti nepřeji sobě nic jiného, než aby na ně slunce trochu swítilo?......

Wraťme se opět k našemu, bohužel! příliš oprawdiwému obrazu strašliwé bídy a pokusme se wyobraziti ji w celé užasné nahotě.

Kamenáři nezbylo nic než jedna chatrná žíněnka a kus pokrywky, jižto zblbělé matce postoupil, kteráž we swém tupém a diwokém soběctwí nikoho wedle sebe na loži trpěti nechtěla.

Na počátku zimy, kde se zbláznila, byla by málem nejmladší dítě, čtyrletou díwku zaškrtila, kterou wedle ní položiti chtěli, proto že, delší čas na souchotě churawíc, we slamníku, kde s druhými bratry a sestrami ležela, od zimy až příliš trápena byla.

Tento zwláštní druh lože, jak se u chudého lidu často nachází, budeme hnedle popisowati... W ohledu tom žije dobytek wěru sybaritsky; jemu se alespoň čerstwou slámou podestláwá.

Zde máte úplné wyobrazení sedničky řemeslníkowy, jestli se oko waše prodere polotmou, w nižto slabá swíčkowá záře se ztrácí:

Wedle příční stěny podél, kteráž nebyla tak wlhká jako ostatní, ležela na podlaze matrace a na ní blbá stařena.

Že wšak na hlawě nic netrpěla, bylo pod šediwými, do hola ostříhanými wlasy twar celé lebky s ploským čelem snadně rozeznati; husté šedé obočí obklopowalo hluboké očnice, z nichž zrakem diwokého lesku jiskřila; wpadlé, sesinalé, tisícerými wráskami rozryté twáře lpěly na wystrmělých hranách čelistních kostí. Ležíc na straně celá swinutá, dotýkala se kolenama skoro brady, a jektala pod krátkou pokrywkou ze šediwé wlny, do níž se ani zcela zaobaliti nemohla, tak že wyzáblé hnáty a obruba staré rozedrané spodničky wyčníwaly... Z této brlohy wycházel hnusný zápach...

Nedaleko od babiččina lože, též podle stěny, ležel slamník, kterýž pateru dítek za postel sloužil, a sice takto:

Na obou koncích byly w plátně dwa roz-

parky na šíř prostříženy, a dítky těma děrama do wlhké, hnusné slámy strčeny; plátěná powlaka sloužila jim tedy také za pokrywku.

Na jedné straně třesou se zimou dwě malé díwky, z nichž jedna je těžce nemocna; na druhé jsou tři malí chlapci; wšickni leží w šatech, může-li se několik chatrných hadrů takto nazwati.

Jejich bledé, zmořené, ztrápené twáře jsou na polo pokryté hustými, plawými, zcuchaně rozježenými wlasy, kteréž jim matka růsti necháwá, aby je alespoň trochu od zimy chránily. Jeden z chlapců přitahuje si zkřehlými prsty peslamku až pod bradu, aby se lépe přikryl;... druhý, obáwaje se ruku do zimy wystrčiti, drží plátno mezi jektajícími zubami; třetí se tiskne k ostatním dwěma bratrům.

Druhá díwka, zmořena souchotěmi, klade umdleně swé nebohé, chorobou zmodralé twářičky k ledowým prsoum swé pětileté sestry, kteráž se marně snaží w náručí swém ji zahřáti a s úzkostnou pečliwostí u ní bdí.

Na jiném slamníku w pozadí této brlohy, obráceně wedle dítek, ležela žena řemeslníkowa, wysílena dlouhou zimnicí a bolestnou nemocí, která již po několik měsíců ani z lože powstati jí nedowoluje.

(*Dokončení.*)

České diwadlo w Praze.

Bytby w mnohých okolnostech i sebe nepřízniwější osudowé nad námi panowali, poslední slowo, s nímž se od nás loučiwají, býwá konečně wezdy: »Jenom nezoufejte!« Kdož by se byl nadál, že po rozprchnuti-se operních členů možná bude, zříditi takowé představení, jaké p. kapelní mistr Stegmayer nám ku potěšení a sobě ku prospěchu w neděli 28. dubna uspořádal? Dáwala se zpěwohra »Norma« nazwaná: lyrická tragedie we 2 jednáních, překladem prof. W. Swobody, s hudbou od Belliniho. Pan *Röhring*, od městského diwadla Budinského a pan *Held* přejali úlohy swé ze zwláštní ochoty. Oba pánowé obdržewše od swých otců trochu peprnatá jména, wzali ohled na choulostiwost jazyku w uměleckém swětě, a trochu je zjemnili. První je Pražan jmenem *Řeřicha*, druhý pak rozen blíže Slaného, a nazwán *Křikawa*. Nám něco takowého nepřekáží, nýbrž naopak: co jest našeho, k tomu se rádi přiznáwáme.

P. Röhring (Sever) je zkušený zpěwec, hlas jeho nemá již prwotinné swěžosti, což se zláště w nižší poloze projewuje, wyšší tony ale znějí libezně a příjemně, an dobře wí: kde a jak prostředků swých s prospěchem použiti. Hra jeho je wolná a dramatickému momentu přiměřená, wýslownost pak našich drahých mateřských zwuků přerozkošná, což při wýborném překladu, jehož nám téměř ani jedno slowo u p. Röhringa neušlo, tím pochwalněji zmíněno býti musí.

P. Held je prawý opak swého předchůdce. Pro něj učinila příroda mnohem wíce, než on sám pro sebe. Tento mocný, objemný, plno- a milozwuký hlas zasluhuje pilných studií. Přáli bychom, aby náš krajan wystoupení to za zkoušku powažowal, w níž nabyl přeswědčení, že jediné od jeho snahy a wytrwalosti záwiseti bude, aby wlasti naší ke cti sloužil. Nejwíce bude muset pečowati, aby hlasem jistě a samostatně wládnul a při zpěwu celým tělem si nepomáhal.

P. Podhorská (Norma) pojala wšeckyni s jižní náruživostí a wyznačila momenty pomsty a žiwotolásky plnodůrazně. Kdo přítomen byl, pocítil mimo dokonalost zpěwu i tu srdečnost, s kterou se po každé setkáwáme, kdykoli tato mistryně před krajany wystoupí. U p. Tonnerowé musíme powahu hlasu znát a sprawedliwě cenit, tím zásluha její wzroste. Adalgisa patří k nejzdařilejším wýsledkům pilnosti a wroucí lásky k umění. I její osobnost je roli té přiměřena, a wyjasňuje Sewerůw k ní poměr. Nejmocnější dojem způsobila w duetě s Normou, tak že scena, kde před Normou na kolena klesne, pro cituplné přednešení a oprawdiwost wýrazu celé obecenstwo až k hlasitému uznání pohnula. Záwěrek musel se opakowati. Kdykoliw se příležitost naskytla, rozlehla se pochwala přítomných, a wyznamenala jednotliwé z dotčených osob. Litujeme jen, že se orchestr mnohých poklesků dopustil. Diwadlo nebylo přeplněno. Č.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Písku. (Nowá opatrowna.) U nás slawil se letos den narození Nejmilostiwějšího Zeměpána způsobem zwláštním, totiž otewřením školky neb opatrowny pro malé dítky. Hned po skončené mši swaté sešli se údowé tohoto blahodějného ústawu, wzácní hosté a nejstarší měšťané do domu radního, kde náš wysoce ctěný a srdečně milowaný pan guberniální rada a krajský, urozený pán z Notzingů, jakožto protektor, zdárně wolenými slowy radost swou nad tím wyjádřil, že se opatrowna již otewříti a hodným učitelem opatřiti může. Potom představil o dobro města Písku welice zasloužilý p. purkmistr, I. Šurda, zdařilou řečí důležitost wychowání mládeže wůbec a zwláště w opatrownách, a děkowal za nowě zřízenou školku půwodci jejímu srdečně pohnutý. Třetí byl Dr. filosofie a humanitní professor zdejšího gymnasium, p. R. Zeithammer, jenž jakožto prawá duše toho wšeho řečí mistrně wypracowanou celý běh této důležité wěci prošel a we jménu dítek, rodičů, města i wlasti wřelé díky wzdáwal wznešenému dobrodinci, jemuž od prwního do Písku příjetí založení takowé školky na srdci leželo. Poukázal také na sprawedliwou prozřetelnost Božskou, na blažené účinky pewně založeného a pojištěného ústawu nejenom w přítomnosti, nýbrž i na wšecku budoucnost. — Potom byl od p. Fr. Kalsera, zdejšího lékárníka a ústawu kasira, zřetelně přednešen počet příjmů a wydání, z něhož se widělo, že po odrážce dosawádních útrat, ještě 5000 zl. na stř. zbýwá dobře uložených. Konečně přednesl p. W. Neuhauser, kancelista zdejšího krajského úřadu a toho ústawu aktuar, jména wšech dobrodinců, kteří k dnešnímu dnu nějakými dary byli přispěli. — Na to se odebrala celá společnost, doprowázená městskými střelci do domu školky. Tam wel. p. děkan zdejší, J. Schneller, jakožto direktor duchowní, představil řečí srdečnou rodičům wzácnost toho ústawu, i napomenul je k bedliwému dítek tam posílání. Potom byly nejchudší dítky šatstwem, punčochami, obuwí, šátky a koláči poděleny a po prohlížení wšech tam zřízených nástrojů a hraček odebrali se údowé opět až k obydlí pana protektora. — Z toho wšeho widěti jest, co horliwost a přičinění lidomila p. prof. Zeithammera w krátkém čase dokázala; z toho také souditi lze o lásce a wážnosti, kterouž nejenom w Písku ale i w celém kraji swou nestrannosti, horliwosti we wšem dobrém, přiwětiwou laskawosti a sprawedlnosti získal a w skutku požíwá wys. uroz. p. J. Schrenk z Notzinků. Díky jemu, sláwa a přání srdečné, aby nám jej Pán k blahu kraje prachinského dlouho zachowati ráčil! B.

Z Berouna. (**Narozeniny Nejmilost. Zeměpána.**) Již dne 18. u wečer zwonilo se wšemi zwony a 12 ran z moždířů ohlašowalo slawnost dne příštího. Na to se šlo do diwadla. Při wstoupení p. měšťanosty zawzněl hlahol bubnů a trub a uwertura se započala. Po této prowozowala se od ochotníků zdejšího diwadla předhra od důstojného p. děkana Vinc. Láblera w rýmách k tomuto dni schwalně zhotowená, w nižto dwa pocestní, hokynářka, obchodník w dobytku, woják, žid, berounský měšťan a městka o nehodách rozmlouwali, zběhlých-se na Mži, dříwe nežli štědrostí našeho milowaného krále kamenný a nádherný most tu byl wystawěn. Předhra tato od obecenstwa welmi wlídně přijatá skončila se hymnou: »Slyš nás wšecky z hwězdné dáli,« na čež: »Sláwa mu« hlučně se ozýwalo. Nyní se dáwala stará, němčinou páchnoucí, od Kubelky dle Rosenoua zčeštěná weselohra »Přízeň malých anebo zadní schody«. Nejhlawnější úlohu, Peregrina, welmi dobře p. Waraus dáwal. Dne 19. o 9 hodinách byla slawná zpíwaná mše, při kteréž se prowozowalo graduale od Procha s českým, k tomuto dni náležejícím a od p. M. D. Schmolznopa zhotoweným textem, w kterémž on tenorowé, zdejší c. k. cestmistr p. Panek flautowé solo přednášeli. Solowý part z offertorium od Webra do Es zpíwala žákyně zdejšího hudebního ústawu Fr. Procházkowa. Po skončených službách Božích rozdalo se zdejší domácí chudině 32 zl., aby tak i od těchto našich obywatelů den slawen a wesele držán býti mohl.

Praw. M—cký.

Z Litomyšle. (**Slawnost městských ostrostřelců.**) Památní den slawných rozenin našeho nejmilostiwějšího Zeměpána oslawilť w našem městě u welikém shromáždění-se obecenstwa obzwláště c. k. priw. sbor městských ostrostřelcůw představením nowě zawedeného a pořádně stwrzeného druhého setnictwí. Postawilť se dříw nežli se služby Boží počaly, sbor tentýž krásně sestawený a we wojenské wěci již dobře cwičený, před dům radní, w jehož starobylé kapli prápor jeho uschowán jest, a představilť wojenský čtyrhraník, w nějž magistrat s jinými wzácnými hostmi wstoupil. Tudy p. měšťanosta Jan Roller přednesl w češtině řeč k oslawení druhého setnictwí docela přiměřenou. Na to se jal řeči též w jazyku českém setník prwního oddělení p. Josef Buchtele, kterouž on welmi srdečně a důrazně přednesl. K záwěrce troubena byla od jejich rowněž tak dobře uspořádaných hudebníků slawná, wůbec oblíbená píseň národní na mocnáře. Pak se táhlo w krásném pořádku do děkanského chrámu Páně, kde se služby Boží konaly, střelbou ostrostřelců a moždířůw oslawowané. Po skončení téhož táhl sbor s práporem swým, jehož deset skwostných cechowních praporců následowalo, na dáwnowěký hrad p. hraběte Waldsteina z Wartenberka. Tam se městské wojsko s hudebníky postawilo, a wys. urozenému p. hraběti, jakožto milostiwému obhajci téhož sboru, obětowala se německá zdařená báseň na díkučinění, kterouž mladý p. hrabě Jiří Waldstein, c. k. důstojník w pluku hulánůw, na místě nepřítomného otce swého laskawě přijmul. — Tak se skončila w rozlehlém městě našem w krásné poloze tato hlučná slawnost, kteréž překrásná powětrnost půwabného jara pokynuwši, k srdečné radosti králi a wlasti swé powždy wěrné obecenstwo powzbudila. R.

Z Brna. (**Ustaw we prospěch propuštěných káranců.**) Tyto dni zbudila mezi obywatelstwem města našeho welkou pozornost zpráwa o wzniku ústawu we prospěch propuštěných káranců̌w. I Wás bude tato zpráwa tím wíce zajímati, an ústaw tento dle způsobu pražského zřízen býti má. Za hlawního dozorce prohlásil se p. hrabě Josef ze Schafgotschů.— Jestiť to nad míru radostný wýjew wěku našeho, že wzájemná láska wždy wíce a wíce w prsou lidských se zakotwujíc, wšechny rány naší moderné společnosti swou obětowawostí hojiti se snaží. Neboť wždy wšeobecněji uznáwá se za prawdu, že w tak organickém celku, jakýž jest společnost lidská, nelze trpěti oudu jednomu, by netrpěli spolu oudowé druzí, jakož zwelebením oudu jednoho zwelebuje se i celek. Usazuje-li se nějaká sociální nemoc w jednu část společnosti, nakazí se tím i stawowé druzí. Ale nejen uznání prawdy této mocným jest popudem k zakládání blahočinných ústawů, den ode dne wíce se množících; nýbrž silněji podněcuje ke snahám takowýmto wznešený cit humanitnosti, kterýž šlechtu lidskou a wložený w útrobu každého zárodek Božský i u oněch uznáwá, kteří prowiněním swým ku zkáze jsou společnosti lidské. Obracíme pozornost jen na blahodárné reformy, jaké se staly w zákonodárstwí wzhledem žalářů a ku zlepšení stawu uwězněných; w čemž zajisté nižádný neodepře weliký pokrok a podstatný převrat wšech poměrů žiwota lidského, kdo náš wěk přirowná s dáwnou minulostí, ano se státy, jaké se počítáwají za nejwzdělanější; neboť i w Řecku jen Řek byl wolným, wšichni ostatní za otroky powažowáni. Ale byťby i byl staw uwězněných w našem století značně zlepšen, předc tím wětší nesnáze obklopují wězně, pak-li opět w žiwot pospolitý byl wstoupil. Odnikud newítá jej útulný hlas lásky, odnikud neodhalují se mu upřímná srdce, každý ubíhá před zrakem jeho; bídný staw, we kterém se opět nachází, láká ho mocným kouzlem k pokračowání we předešlém skázném počínání swém. Ale tu se ho ujme ruka lidmilowného ústawu, a hledí nešťastníka, přestálým trestem se zákony mrawními opět smířeného, co žiwoucího ouda we společnost lidskou wraditi. Ale samostatnosti mrawní dodati může jemu jen práce; prací podmaňuje sobě člowěk přírodu co poslušnou službu, tímto wšak witězstwím powyšuje se za wolného, samostatného ouda společnosti, a prwní to krok k uwolnění duchownímu. Proto jest to nejpěknější stránka nadřečeného ústawu, že rozmáhajícímu-se wždy pauperismu, zdroji to wšech téměř zločinůw, nehledí pomoci holou almužnou, peněžitými příspěwky; ale že chowancům swým možnost podáwá, wlastníma rukama a upotřebením wlastní intelligence potřebných k žiwobytí prostředkůw sobě wydobýti. Z druhé strany zázračnou téměř mocí uchwacuje uwězněnce ona láska, z kteréž jedině se wyprýštilo, co kdy welikého se stalo w člowěčenstwu; lidé se ujímají nešťastníků, s kterýmiž nižádným swazkem užší přízně spoutáni nejsou a mírně posuzují přestupky jeho; a uzřew takto činy z obětí (kteráž jest owoce lásky) wyřinulé, nemůže déle odolati, ale sám se uzardí nad žiwotem swým a tím ukáže se mu w nitru zoře šlechetného a mrawného žiwota nowého, jak jsme se očitě w Praze o tom byli přeswědčili. —Několik těchto slow zdálo se nám potřebných býti, bychom pozornost obrátili obywatelstwa celé wlasti naší na blahokojný ústaw tento, by každý dle prostředků swých k uskutečnění záměrůw těchto přispíwal. Rychlých skutků lásky potřebuje čas náš a zahojení wyrůstajících w něm nemocí; oběť, kteráž owíwati bude činy tyto, přidá jim trwanliwého požehnání. Statuta ústawu nyní se wyjednáwají; z wětšího dílu budou onyno pražského ústawu za wzor wzaté. — W literárním žiwotě málo nowého. Jen to Wám oznamuji, že opět wyšel III. swazek »Powěstí morawských a slezských« od M. Mikšíčka, mezi kterýmiž se nám poslední »Honzíček zlatohláwek« nejwíce líbila, neboť wyprawowána jest zcela dle naiwného způsobu národu našeho, kdežto wětší díl ostatních porušen jest subjektiwními, často newhodnými příwěsky sběratelowými. U Rohrera wyjiti má překlad mrawní powídky: »Tom a Baruša,« zhotowený prací weleb. p. V. Žáka. †

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 53.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

2. máje
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Chudoba.

(*Pokračowání.*)

Madleně Morelowé bylo šest a třidcet let. Starý šátek z modré bawlněné příze, otočený okolo nízkého čela, dělá prožloutlou bledost kostnatých twáří mnohem patrnější. Kolem wpadlých a wyhaslých očí táhnou se tmawé kruhy; sinawé, rozpukané pysky krwácejí.

Zkormoucený, malomyslný pohled, bezwýznamné tahy twáře její prozrazují powahu jemnou, ale bez wší pružné statečnosti, kteráž neodporuje zlému osudu, nýbrž jemu se poddáwá, klesá a naříká.

Při wší nečinné slabosti a obmezenosti zachowalať swou poctiwost, proto že byl muž její také poctiwý; odewzdánu samu sobě bylo by neštěstí lehce porušilo a k zlému dohnalo. Ačkoli muže i děti ráda měla, nebyla předce s to, aby se zmužile byla trpkého nářku na jejich wespolnou bídu zdržela. Často byl kameníř přinucen ustati od swé těžké práce, kteráž byla jedinou wýžiwou celé rodiny, a jíti nebohou nemocnou těšit a konejšit.

Přes chatrné, roztrhané prostěradlo z hrubého plátna, jímž žena přikryta byla, rozestřel Morel, aby ji zahřál, něco šatstwa tak starého, tak záplatowaného, že je ani wěřitel na zástawu přijmouti nechtěl.

Kamna, pánew a hliněný hrnec s ulomeným hrdlem, dwa nebo tři puklé šálky, po zemi sem tam se powalující, wanička, prkno k mydlení a welký kamenný žbán w koutě pod střechou wedle rozstouplých, wětrem pořád se klátících dweří — to byla celá majetnost této rodiny.

Ten zármutný obraz je lojowkou oswětlen; plamen její, pohybowán wětrem, jenž skulinami mezi taškami fičí, hází swé bledé kmitawé jasno brzy na tuto chudinu, brzy opět jiskří tisícerými blesky a duhowými barwami z hromady zářiwých diamantů a rubínů na stole, kde kameníř odpočíwá.

Oči wšech těchto nešťastníků, z nichž nikdo se neozýwal, nikdo nespal, od baby až k nejmenšímu děcku — byly bezděčným popudem upřeny na kameníře, a hleděly pozorně k jediné naději, k jediné podpoře.

Widouce, že přemožen břemenem těžké práce nepracuje dále, počali we swém newinném soběctwí starostliwě teskniti.

Matka myslila na swé děti.

Blbá stařena nemyslila snad na nic...

Tu ale náhle se wzchopila, a dlouhé, suché ruce, žluté jako zimostráz, křížem přes kostliwé prsa položíc, hleděla mhžouraweě do swětla; za chwíli ale zdlouhawě wstala, a roztrhané prostěradlo jako rubáš za sebou wlekla.

Postawa její byla wysoko rostlá, ale oholená hlawa zdála se býti až příliš malá. Tlustý, swislý spodní pysk pohybowal se w křečowitém cukání, a w ošklíwém obličeji bylo widěti wzor diwoké ztupělosti.

Jako dítě, jenž zlý kousek wywesti chce, přikrádala se blbá žena tajně k pracownímu stolu.

Když pak mohla swíčku dosáhnouti, přistrčila k plamenu obě se třesoucí ruce, kteréž tak wyschlé byly, že jim zacloněné swětlo jakousi sinawou průhlednost udělowalo.

Madlena Morelowá střežila z lože swého každé hnutí staré matky; tato nepřestáwajíc nad plamenem swíčky se zahříwati, sehnula hlawu a pozorowala s tupou zwědawostí blyskotání rubínů a diamantů, které se na stole třpytily.

W pohled ten celá pohroužena nedbala na to, jak daleko ruce od plamene drží, a spálila se... sípawým hlasem wykřikla.

Morel se zbudil, a zchopiw se, kwapně hlawu pozdwihl.

On byl čtyrydcátník, jeho fisionomie otewřená

sice, rozšafná a wlídná, byla nouzí wychřadlá a wpadlá, dolejší díl od neštowic zmozoleného obličeje byl šediwými wousy od několika neděl zarostlý, a lysé čelo zbrázděno předčasnými wráskami, zardělé wíčka u obou očí pálily ho od přílišného bdění.

Jedna z těch příčin, které se často u slabých řemeslníků nalezají, ješto ukowáni k posedné práci celý den w jednom a tomže postawení, beze wší skoro proměny wytrwati musejí, zohawila jeho suché tělo... Poněwadž musel u swého stolu neustále shrben býti a na prawou stranu se kloniti, aby brusem točiti mohl, stalo se, že muž ten takořka zkamenělý, zkostnatělý w tomtéž postawení, w němž denně 12 i 15 hodin ztráwiti musel, celý na jednu stranu byl stočen a sražen.

Jeho prawá ruka, jsouc w neustálém cwičení při obtížném otáčení brusu, podiwně se we swalech wywinula, co zatím lewá ruka, kteráž nepohnutě na stůl podepřena, jenom plochy diamantů k brusu přikládala, strašliwě wyschla a wyzábla; jeho tenké, úplným necwičením wysílené nohy udržowaly s tíží toto wymořené tělo, jehožto celá téměř podstata a wšecka žiwotní síla jako sestředěna byla jen w té části, kterou při práci neunawně namáhal.

S trpkou odhodlaností říkáwal Morel: »Já nejím sobě samému k wůli, ale raději abych ruku sílil, která brus otáčí....«

Kamenář wytrhnuw se ze spaní stál blbé stařici s twáří w twář.

»Co je wám? co chcete, matko?« tázal se Morel; obáwaje se ale, aby nezbudil rodinu, o které se domníwal, že spí, doložil slabším hlasem: »jděte si lehnout, matko... Nedělejte žádného hluku, Madlena a děti spějí.«

»Já nespím... já zahříwám Adelu,« prawilo starší malé děwče.

»Já hrozným hladem ani spát nemohu,« ozwal se jeden z chlapců; »wčera nebyla na mně řada jísti políwku s pannou Rigolettkou.«

»Nebohé děti!« prawil Morel zkormoucen, »já myslil, že alespoň spíte.«

»Kdybych se nebyla bála, že tě ze spaní zbudím,« prawila Morelowa žena, »byla bych tě o trochu wody požádala; mám welkou žížeň, a horečka mě opět trápí.«

»Hned, hned,« odpowěděl Morel; »musím ale dříwe jen twou matku zase uložit... Pojďte a nechte moje kameny na pokoji!« promluwil k stařeně, která se chtěla zmocnit welkého rubínu, jehožto jiskření pozornost její na sebe wábilo.

»Jděte si opět lehnout, matko! —« opakowal z nowa.«

»Tu... tu...« odpowěděla blbá, ukazujíc na drahocenný kámen, jehož se jí zachtělo.

»Wy mě rozhněwáte!« řekl Morel přísnějším hlasem k swé tchyni, aby ji zastrašil, a odstrčil zwolna ruku její.

»Můj Bože! Morele, já mám žížeň,« ozwala se Madlena. »Pojď a dej mi pít!...«

»Kdybych jen mohl!.... Wždyť nemohu matku zde u drahých kamenů nechat, aby mi ještě jeden diamant ztratila, jako před rokem. Bůh sám wí nejlépe, co nás ten diamant stojí, a co nás snad ještě státi bude!«

Mrzutě zakryl kamenář rukou swé čelo, a obrátil se k jednomu z dítek, řka:

»Felixe, ty nespíš, jdi a dej matce pít.«

»Ne, ne, já počkám; on by se mohl zastudit,« wolala Madlena.

»Mně nebude wenku wíce zima než w slamníku,« prawil chlapec a wstal.

»Necháte-li to ležet?« zkřikl Morel hroziwým hlasem, a odháněl blbou matku, která se od stolu ani nehýbala, a wší mocí jednoho z drahých kamenů zmocniti se chtěla.«

»Maminko, woda w žbánku zmrzla!« wolal Felix.

»Roztluč jenom ten led,« prawila Madlena.

»Já nemohu; je příliš tlustý.«

»Morele, roztluč předce ten led we žbánu,« zwolala Madlena hlasem bolestným a netrpěliwým; »když nemám nic jiného, tedy se mi alespoň dej wody napiti, a nenech mne žížní umřít...«

»Milosrdný Bože, popřej mi trpěliwosti! Co si mám počíti? wždyť se matky nemohu zprostit...« hořekowal nešťastný kamenář.

Nebylo mu wšak možná zbawiti se blbé ženy, která se již tímto odporowáním zlobiti počínala, a jakési zlostné kňučení wydáwala.

»Zawolej ty ji,« prawil Morel k ženě, »tebe ona předce někdy poslechne.«

»Matko, jděte si lehnout; budete-li moudrá, dám wám káwu, kterou tak ráda pijete.«

»Tu! tu!...« počala opět stařena, a hleděla se tenkráte násilím kamene zmocniti, po němž bažila.

Morel ji šetrně odstrkowal, a wšak nadarmo.

»Ale můj Bože! tyť wíš, že s ní jinak nepřijdeš ku konci, jestli ji bičíkem nezastrašíš!« zwolala Madlena; »jiným spůsobem se již upokojiti nedá.«

»Budu to muset učiniti; ona je owšem šílena

...ale staré ženě bičem hroziti, to se mi wždycky protiwí,« prawil Morel.

Obrátiw se pak k stařeně, která ho kousnouti chtěla a jížto jednou rukou udržowal, křikl hlasem co možná nejstrašnějším:

»Warujte se biče... jestli w tu chwíli nepůjdete si lehnout—«

I tato hrozba nic neprospěla.

Morel wytáhnuw tedy z pod stolu bič, silně zapraskaul, a pohrozil staré ženě, řka:

»Lehněte si, lehněte, sice...«

Sotwa že se prask biče ozwal, odskočila stařena zhurta od stolu, opět se ale zastawiwši, mumlala do sebe, a pohlížela rozzlobeně na swého zetě.

»Na lože! na lože!« opakowal tento dále kráčeje, a bičem stále popraskáwaje.

Blbá kamenáři pořád pěstí hrozila, došla ale konečně po zadu až k swému loži.

»Morel, aby bolestný wýjew ten ukončil a ženě swé pití podal, přikročil blízko k blbé matce, a silně bičem ještě jednou na prázdno šlehnuw, opakowal hroziwým hlasem:

»Na lože, jen honem!...«

Zděšená stařena dala se do strašliwého řwaní, a wrhnuwši se na slámu, swinula se jako fena w psinci do kotouče, a nepřestáwala řwáti.

Ulekané děti myslily, že otec jejich starou babičku šlehnul; daly se do pláče a křičely:

»Nebíte babičku, nebíte ji!..

Dojem této úžasné noční sceny, s prosebným woláním dětí, s diwokým skučením blbé matky, s bolestným nářkem ženy kamenářowy nedá se nijakým způsobem popsati.

Pomněnky ze Slowenska.

(r. 1836).

5.

We spanilém kraji, kam Hron i Wah teče,
Widěl já zlou rotu; hranice a meče
Strojila, brousila na ty, jež miluji,
Že srdce Sláwii, swé matce, wěnují.

Žel duši strápenou jal, srdce krwawé,
A z rowin srazených náruče láskawé
Hnal k Tater wýšinám, kde orel bytuje,
A matka Sláwie k nebesům wstupuje.

Kol kolem lesiny twář kraji zakryly
A cosi tajného strom stromu jewily;
Neznělý w nich spěwy — tišina wanula,
A s nebe na země twář slza kanula.

Já spěji lesinou; touha i žel žene
Mou duši sewřenou k wýšině omžené;
Již widím štít její, na její temeno
Již klesá, již klečí mé na něm koleno.

Země lká w dolině — než sebe nade mnou
Z twáře odwinulo roušku tu tajemnou,
Duch Páně zawanul, rozhrnul oblaky
A wěky blízké 'mé rozestřel před zraky.

Aj mladá duše má! struchlelý duch můj!
O hleď tu před sebe — a sám se rozraduj!
Aj, harfu weselou pojmi již do ruky,
A zawzni hlučnými po Slowanech zwuky:

Wy hory wysoké! wy strážné wýšiny!
Wy řeky hluboké! wy dcery otčiny!
Wy rumy zakryté, k slunci se swedněte,
A hroby poswátné reků otewřete!

Wstaňte již, otcowé! ať se rozweselí
Wáš duch zkormoucený, zrak wáš wytruchlelý;
Od Tater wysokých až k wodám Dunaje
Lásky se duch budí — wáš duch w synech wlaje.

Nuže wy bratrowé! sláworodé děti,
Ku kterým z harfy mé matky hlas doletí,
Na hroby otců swých, na swatou tu horu,
K Nitře zrak obraťte, pospěšte k Soboru.

A tam kde swaté jich kosti spí zetlelé,
Rozněťte srdce swá jiskrou z jich popele,
A jako samolet z prachu se do nebes
Po smutném Slowensku rozhlučí sláwy ples.

A w kraji spanilém, kde Hron i Wah teče,
Ať rota zlobiwá sápe se i wzteče:
Hranice pohasnou — spěw zawzní oslawy,
Já co zřel na hoře, děd wnukům wyprawí.

W. Štulc.

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List V.

Wyšíwání.

(*Pokračowání.*) Nahowořiw se do syta s Ilyroslowanem, šel jsem hledat přítele, jenž se mi byl z paluby ztratil, chtěje mu spráwu o šťastné wýprawě přinesti. Nalezl jsem jej konečně w kajutě w dosti obstojné společnosti. Wedle něho hrálo asi šest Wlachů w karty, sám pak seděl u malého stolku, před ním na talíři plazil se čerwený jazyk, a že sebou nehýbal, byl jsem jist, že to není jazyk powěstných 3 Wlašek; na druhém talíři sardiwala se stydliwá šunka s weroneskými salámy, na něž z třetího talíře očkowatý sýr pokukowal, za wysokou láhwí s winem se ukrýwající. Já měl nemalé potěšení nad celou touto společností a přítel nade mnou, že jsem se bez ouhony z expedice choulostiwé wrátil, i jedli jsme na zdrawí naše, a pili na zdar Slowanů! Stal se na hoře pokřik, i wyběhli jsme na palubu, myslíce, že snad již »terra ferma« se objewila, zatím ale matrosowé jen plachty napiali, abychme tím dříwe k Benátkům připlouli. Na místě, kde jsem prwé s Iliroslowanem se smlouwal, seděly nyní na zemi dwě zcela jiné osoby: muž při letech s dwanáctiletým asi klukem, obírajíce se štikowáním. Starý měl přehrubé pytlowé plátno w ruce asi půl druhého lokte w šířce a tolikéž w délce, jež wždy celou délkou ohýbal — jako na př. když se šátek lemuje — a w dwojnásobném tom složení tlustým šídlem wždy je propíchaje, krátkými asi dwoucoulowými odřezkami ouckowitého špagátu prowléknul, kteréž mu hoch z welikého klubka nařezáwal. Maje jednou řadou plátno špagátem tak prowlečené, opět asi o prst plátno z nowa přehnul, propíchal a špagátem prowlekl až celý čtwerhran tak wyštiko-

wán byl. Nyní špagát na coul z plátna čnějící rozcuchal i wypadalť ten batistowý šáteček, jakobys hrubowlnému skopci kůži se hřbetu byl stáhl. »Kýho kozla ten dělá—?« dím k příteli, starcowě práci chwíli přibližeje. A starec na mne pohledna, jako bych se jeho byl tázal: »za noge« mi odpowí. »Za noge?« prawím; »toť by musily být postilionské boty, aby takowá obálka na nohy se do nich wešla!« Konečně nám matros wyswětlil, že to utěrka na nohy, jakéž přede dwεma býwají. Ptal jsem se matrosa dělníka, zda to jeho synek, a umí-li i ten dalmatský? »A jakž by něuměl« — dí mi po dalmatsku matros — »když otec Dalmat?!« — A wždyť jsem jej prwé wždy jen wlasky mluwiti slyšel! — »Arci« — dí matros, »když s cizím mluwí; ale s otcem wždy po dalmatsku se showárá.« I zde tedy mateřský jazyk mluwou důwěry zůstáwá, ač mladý wychowanec od dětinstwí cizím wlaským žiwlem obklíčen jest.
(*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Wáclawic. **(Hudební deklam. akademie w Benešowě.)** Od června 1842, kde tenkráte w tom samém sále knížecího hostince w Benešowě hudeb. deklam. akademie dáwána byla, nepocítilo srdce mé takowé radosti, jako zase letos při akademii toho samého druhu dne 21. dubna, ježto se uspořádala snahou tamního weleb. duchowenstwa a slawného magistratu, zwláštní ochotností školního dohlížitele a městského rady, p. H. Pospíšila, jakož i chwalitebným přispěním p. dilettantů. Cokoli jen deklamowáno a spíwáno bylo, dálo se w rozmilém mateřském jazyku našem, nad čímž i celé obecenstwo plesajíc srdečnou radost pocítilo. Jen škoda, že krásnou deklamowánku od Rubeše »Znej sebe samého,« na kterou se každý těšil, asi polowic přítomných neslyšelo, poněwadž ji p. W. M. skoro pošeptmo přednášel. Akademie započala národní písní »Bože zachowej nám krále« a celý sál, který p. J. Lederer zdarma propůjčil, radostným zpěwem zdál se, jakoby se byl pohybowal. Po této hymně přednášely na fortepiano: Slečny J. a A. Stanclowy z Prahy uverturu od Lindpeintnera, kampanellu od Tauberta, zastaweníčko od Liszta a wždy hra jejich zanímala srdce obecenstwa. Též na fortepiano přednášel p. J. Köbler z Benešowa wariace od Herze s takowou něžnostj, jakowouž od toho mladíka žádný neočekáwal. Na violončelle přednášel známý p. L. Tischer z Prahy amusement ze zpěwohry »Norma« a pak rozmar od sebe složený s doprowázením fortepiana mistrowsky a k swé weliké chwále. Na floutu prowozowal p. J. Hrbek z Kocerad, též známý již umělec »Fürstenauowo divertimento« s doprowázením fortepiana, a pak wariace ze zpěwohry »bílá paní« s doprowázením orchestru tak zanímawě, že obě tyto práce, samy w sobě dlouhé, obecenstwu welmi krátké býti se zdály. P. A. Fischer z Prahy potěšil nás čtwero českými písněmi. Prwní byla Tylůw »Kde domow můj« od Fr. Škroupa. Pak spíwal dwě národní »Měla jsem holoubka« a »Koulelo se koulelo« a konečně píseň husitskou z 15. století. Po každé z prwních třech projewowalo obecenstwo tleskáním radost nad zpěwem jeho; když ale píseň husitskou začal, tu se mi zdálo, jako by se bylo každé oko wyjasnilo jakousi září, a jak mile ji ukončil, bylo slyšeti jednohlasné wolání: Ještě jednou! P. W. Bartla z Prahy, který z dobrosrdečnosti w této wýborné akademii wšecko doprowázení fortepiana na sebe wzal, nelze mi bez pochwaly opominouti. Tuto akademii, trwající skoro čtyry hodiny, ukončil orchester uverturou od Lindpeitnera za ředitelstwí místního učitele p. W. Medalą nad míru dobře prowozowanou. Po akademii, kteráž dlouhá léta zajisté zůstane w naší paměti, začal se bál, a trwal až do šesti ráno. Čistý wýnos 100 zl. we stříbře jest určen k ošacení chudé školní mládeže. T—ý.

Z Benátek nad Jizerou. **(Diwadlo dne 18. dubna.)** Přecházeje představení jednotliwá, kterýmiž nás ochotníci naši w postě bawili, (Piwowár w Sojkowě, Pašerowé, Žiwé hodiny, Žlutá zimnice, Mečislaw a Blanka, Dwa přátelé a jediný kabát) uwádím toliko 18. duben, kdežto jsme se jednoho z nejpříjemnějších wečerů w naší otčině dočkali. — Naši ochotníci w tento den jewiště dle možnosti ozdobili, a pak naň obraz J. C. M Ferdinanda I. wystawili. Školní naše mládež k oslawě tohoto wečera směřující báseň rozdanou majíc, wýborně ulohy swé wywáděla. Po této předehře zpíwala se při zwuku dobře spořádané hudby národní píseň »Bože zachowej nám krále,« pak nás ochotníci rázným wywedením weselohry: »Matka a dcera« nemálo potěšili, neboť si wšickni welmi pilně a zdařile počínali. —d—

Čtyrem panům Čechům we Lwowě.

Kdo mou zprávu o p. Zapowě spisu we Wčele četl, nahlídne, že jsem spisowateli dwojí wěc wytknul; předně: že p. Zap, kresle obrázky Halické země, terrae nám incognitae, *trochu* trpkého péra se chopil, a za druhé, že osoby *téměř* ze jmena klade, a domácí, soukromý žiwot jejich na weřejnost wynáší tak, že tím swazky hostinstwí snadně se ruší. Wím, že jmena, jako: Hrabě Fifliňský, pan Kudlikiewič atd., jimiž spisowatel některé Poláky we swém spisu obdařil, smyšlena jsou, byť i podobně směšná u wšech skoro národů w skutku se nalezala. Jinde nalézají se ale snad předce stopy, podle kterých by se prawého jmena dopátrati možná bylo. Já newinil spisowatele z neprawdiwého líčení stawu země té, mně incognitae, a prawil jsem jen, že *trochu* trpkého péra se chopil; já mu wěřil we wšem a wěřím i čtyrem panům Čechům we Lwowě, že za neslušnou, titěrnou kritiku by každý z pokuty několik let na Halické zemi žiti měl. Táži se ale pánů těch, není-li též *trochu* trpké mluwiti o zemi našich bratrů, o jejich společenských poměrech tím způsobem, že by člowěk pokutou měl mezi nimi žíti? Či jest to slowo přátelské, wlídné? Wdechuje to láska bratrská? Suďte pánowé sami. Jako nyní o Wás, w tom samém smyslu psal jsem i o Zapowě spisu, a mám za to, že soudný čtenář mínění tomu na odporu nebude. Waše slowo, že jsem titěrnou napsal kritiku o spisu tom, wztahuje se nepochybně na několik wyknutých poklések w řeči. Nemyslím, že by to byla wěc tak zhola titěrná. Nebudu se tím hraditi, že francouzské nowiny nejen nejprwnějším řečníkům, ale i prwním a prwní osobě říše té i nejmenší pochybení wytýkají, ačkoli dosti mají ústawů, kde se přesnotě jazyka učiti mohou. My wšak jich nemáme; my učíme se jeden od druhého we spisech a oprawowáním chyb w kritikách. Já milerád přijímám každé i sebe menší poučení w ohledu tom, protože swou řeč miluji a co nejčistější ji zachowati podlé síly se snažím. S Bohem. Jan Sl. Tomíček.

Nowá kniha.

Půwodní wlastenské powídky, powěsti a báchorky. Sepsal P. Josef Ehrenberger. Swazek prwní. (Z okršlku panstwí Solnického.) W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 77 w 12. Sešit. za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 54. 11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 260) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

4. máje 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s poštičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Poklad.

(Pokračowání a dokončení.)

Dlouhé dni a noci utrpení minuly nad ložem Jana a Wislawy, kteráž ho neopouštěla. Kolikráte slyšíc jméno swé wyslowiti s nejtklíwější láskou, zachwěla se w úmyslu, jakou péči by wynaložila na jinocha! kolikráte slzami zmáčela rozpálené jeho líce, kolikráte zasílala modlitby o uzdrawení jeho, ano kolikráte spočíwaly ústa její na čele toho, jejžto umírajícím soudila! Ale sotwa se mu smyslowé wraceti počali, změnila se milující díwka náhle w rozsoudnou ač pečliwou dozorkyni; ukazowala se Janowi jen tenkráte, když přítomnost její néwyhnutelně potřebna byla, a mluwila jen tenkráte k němu, když ji slušnost k tomu nutila; w očích jejích, w řeči její byla rowněž takowá příwětiwost, pečliwost jako u jiných, nic wšak wíce; wida ji, nikdo by byl neuhodl, jak silné city poutaly srdce její.

Na wzdor té zdánliwé lhostejnosti již pohled na Wislawu, samo to přeswědčení, že s ní dýše jedno powětří, působily zázračně na Jana; zdrawí a síly se mu wracely wůčihledě. — Po několika týchdnech, maje opustiti milé a hostinné přístřeší, přišel do komnaty díwčiny, by jí děkowal za wynaloženou pečliwost.

Slza w černém oku mladé bohatýrky se blýštící zbawila ho celé s nadlidskou silou přetwářené odhodlánosti; sklonil před ní jako před Bohem kolena, prosebně žádaje, aby mu wrátila štěstí, aby mu rozjasnila, byť i jedním slowem, tmawou jeho budoucnost.

Wislawa mu připomenula Žofii.

»Já ji nemiluji! ona se mnou nebude šťastna.«

Díwka mu připomenula dané slowo.

»Otec je na mně postupně wymohl! Prawda, zklamal jsem Žofii; ale není lépe klamati na chwíli nežli šáliti skrz celý žiwot? — Ale« připojil jinoch, wida mlčení díwčino, »snad — snad myslíš, Wislawo, že mne toliko odkrytí bohatstwí twého k nohoum twým wede? wěř, o wěř mi! já jsem nikdy nepřestal na tebe mysliti!«

»Já wím,« přewzala polohlasně Wislawa řeč; »já wím, ale slowo swé zrušiti nemohu!«

»Tedy to prawda?« zkřiknul zoufaliwě jinoch. Tedy mne neklamala powěst? Ten Šwéda, jejžto mé neštěstí přiwedlo do Žemblic — ten Šwéda! — Wislawo! tys mu dala slowo?«

»Ten Šwéda,« odpowěděla pokojně Wislawa, »byl w tomto domě, uzdrawil se a odejel do Šwédska, neb řekla jsem mu jako tobě, Jene, že nemohu slowo zrušiti.«

»A kdo? kdo je ten proklatý?«

»Netřešti, jinochu! Bůh slyšel mou přísahu, jemu toliko a nešťastným jsem uzawřela žíti.«

Wida důstojnost, s jakou Wislawa slowa ta pronesla, wida pewnost, s jakou do druhé komnaty odešla, řekl Jan, uleknut, trefen tak neočekáwanou ranou, po dlouhém přemýšlení: »Ne, ona mne nemiluje; ona nemilowala ani mne, ani koho jiného.«

Ztrápen, mrzut opustil dům, kdež mu žiwot wrácen byl; jakýsi dumný cit welel mu wyhnouti se w té chwíli kroku Wislawinu. Po noci wšak bez spaní stráwené, po dlouhém s sebou potýkání wrátil se do jejího domu s hříšnou ač pewnou nadějí, že prosby jeho přemohou její stálost, že překonají slib, samému Bohu daný.

Smutek a leknutí, rozestřené po wšech twářích polilo tu jinocha mrazem. Neosmělil se tázati po příčině, ale na samém prahu mu powídají, že Wislawa padla do nebezpečné zimnice; — nikdo nesměl do jejího pokoje wejíti. Největší bolest pojala srdce jinocha, každou hodinu přišel ke dwéřím Wislawy, každou hodinu obdržel tu samou odpowěd: »Je bez sebe, žádného nezná!« — — Od úswitu druhého rána neopustil wíce dům děwčete, chtěje z chowání obklopujících ji osob postup ne-

bo umenšení nebezpečenstwí wyšetřiti. Třetího dne rozléhal se po wšech koutech domu pláč a nářek. »Umírá!« wolali zatemnělým hlasem. »Umírá!« opětowal Jan a jedním skokem stál u dweří Wislawiných.

W pokoji stálo několik wojínů, její péčí wyléčených; po jich twářích, zoraných trudem a jizwami, plynuly žalné slzy. Několik žen, pomáhajících díwcé w smutném zápasu, hlasitým lkáním jewilo smutek swůj. Důstójný Česlaw, rowněž smuten ale tichý, stál u lože umírající, drže w ruce obraz Ukřižowaného, a čekaje s křesťanskou trpěliwostí, až Wislawa, bledá jako sníh, zawřené wíčka neotewře.

Na ohlas kroků Janowých, zdwihla díwka zemdlené oči. »Jene!« zwolala pohnutliwým hlasem, wztáhnuwši po něm rámě; ale práwě když jinoch přiskočil k jejímu loži, uchopila Ukřižowaného z rukou Česlawa, přitisknula jej k prsoum, a zwolala tichým hlasem:

»Odpusť! o Bože odpusť!« a zamknula oči na wždy.

Dle poslední wůle Wislawy řídil Česlaw ní založený ústaw, dokawad stačil rodinný poklad Žemblických; trwalo to ještě dwa měsíce. Jan zuřil a proklínal žiwot, ale práwě toho dne, když se wyčerpaný ústaw zemřelé díwky před těmi, jenž o pomoc žádali, zamikal, když několik napolo uzdrawených wojínů opouštělo jeho prahy — žehnal w jasně ozářeném kostele, jehož sloupy zdobily wěnce swížích kwítí, u prostřed wanotu wonných kadidel, při tkliwé a wznešené hudbě, četným duchowenstwem obklepený biskup mladému páru, a Wislawa poznala s hořejšího obydlí swého Jana a Žofii.

Krist. Štefan.

Chudoba.

(*Pokračowání.*)

Morel kamenář býwal sice častěji swědkem takowých truchliwých wýjewů, jako byl onen, o němž jsme wyprawěli; tu ale již zoufalstwím přemožen, hodil bičem o stůl a zwolal:

»Bože! Bože můj! jaký to žiwot!«

»Mohu-li za to, že se mi matka zbláznila?« prawila Madlena, a dala se do pláče.

»A mohu snad já za to?« dí Morel. »Což pak žádám? Wám k wůli nechť mě práce umoří... We dne w noci sedím jako přikowán, a neslyšíte, že bych si postěžowal... dokud mi síly stačí, nepřestanu pracowati; ale zastáwati práci swou a spolu hlídati šílenou, nemocnou a děti, a to wšecko najednou, ne, to není možná! O nebe, tys předce nespravedliwé! ano tys nesprawedliwé!... Tolik bídy na jednoho člowěka, totě až příliš!...« naříkal kamenář s wýrazem srdcerywým.

Přemožen, klesl na stolici, rukama si hlawu zastíraje.

»Což si mám nebohá počíti? Wždyť wíš, že nechtěli matku do blazince přijmouti, proto že nebylo šílenstwí dosti patrné...« prawila Madlena hlasem táhlým, lhostejným a plačtiwým; »k čemu se budeš rmoutiti nad wěcí, která se změniti nedá?«

»K čemu?« tázal se řemeslník, stíraje slzu z nawlhlého oka; »k ničemu... máš prawdu. Když se ale ze wšech stran na wás neštěstí hrne, tu člowěk někdy sám sebe není mocen...«

»O Bože, Bože, jaká to žízeň!... Mráz po mně běhá, a hlawa je jako w ohni...« wzdychala Madlena.

»Počkej, já půjdu a dám ti píti.«

Morel šel pro žbánek pod střechou; rozlomiw ne bez namáhání hořejší zmrzlou kůru, nalil do šálku trochu wody, studené jako led, a přistoupil k lożisku swé ženy, kteráž nedočkawě obě ruce proti němu napínala.

On ale, rozmysliw se maličko, řekl jí:

»Ne, je to příliš studené... horečka tě trápí.. mohlo by ti sobě ublížiti...«

»Mohla bych si ublížit? Tím lépe, dej sem rychle...« odpowěděla Madlena trpce, »bude díwe dokonáno... tím se mne sprostíš... pak budeš musit jen šílenou a děti hlídat, a ne také nemocnou.

»Jaké to řeči wedeš, Madleno? Čím jsem to zasloužil...« žalowal teskně Morel. »Hleď, hleď, nezarmucuj mne; práwě mám ještě tolik rozumu a síly, co ho k práci potřebe... hlawa má není skalopewná... mohlo by to puknout... a pak, jak by se wám as wedlo? Já se jen o wás starám, o mně tu není zmínky, pro sebe bych se nikdy netázal, jak zejtra bude... Bohu díky, řeka teče pro každého!«

»Tys nebohý!« prawila Madlena s pohnutím; »odpusť, ublížila jsem tobě mrzutým slowem tím, že bych té ráda swé osoby zbawila. Nehněwej se ... měla jsem dobrý úmysl... předc to wšak — řekni sám, co mohu tobě anebo dětem prospěti... šestnáct měsíců již ležím... ale pro Boha, mám žížeň! ... prosím tě, dej mi píti!«

»Hned, měj jen trochu zrpení, až ten šálek w dlani ohřeju...«

»Tys dobrá duše!... a musíš ode mne tak trpká slowa slyšeti!...«

»Upokoj se... tys nemocna, to powahu twou dráždí... říkej si cokoliw jiného, jen nikdy wíce, že chceš abych byl tebe sprostěn.«

»K čemu jsem ti ale prospěšna?«

»A k čemu jsou nám dítky naše prospěšny?«

»Že tím wíce pracowati musíš.«

»Arci! za to ale wím, k wůli komu někdy dwadcet hodin denně u práce wydržím, tak že jsem od toho celý zhrbatěl a zmrzačel... Či snad myslíš, že bych bez wás jen z lásky k sobě při této práci se tak mozolil? O nikolí, žiwot ten není tak krásný; s ním bych byl w krátce hotow.«

»U mne je to samé,« přejala řeč Madlena; »kdyby nebylo dětí, byla bych dáwno již řekla: Morele, ty máš do syta, já též, zapal pánew uhlí ... Ale ty děti!... ty děti...«

»Tu widíš hned, že jsou děti k něčemu dobré,« odpowěděl Morel s podiwnou naiwností. »Wezmi si, a pij, ale jen po malých doušcích, je to ještě studené.«

»O! děkuju, Morele,« prawila Madlena, hltawě polykajíc.

»Dost... dost...

»Bylo to příliš studené... zima mě dwojnásobně mrazí...« zasteskla Madlena, a wracela mu šálek.

»O Pane Bože! neřekl jsem to.!. tys nemocna...«

»Již se nemohu slabotou ani třásti... mně je, jako bych byla ze wšech stran tlustým ledem obklíčena...«

Morel swlékl kamizolu, hodil ji ženě na nohy, a zůstal státi s nahými prsami. Chudák neměl žádnou košili.

»Ty ale nastydneš!...«

»Bude-li mi tuze zima, wezmu kamizolu opět na sebe.«

»Nebohý muži!... ach! což máš prawdu, že je nebe nesprawedliwé... Co jsme prowinili, že nás Bůh tak těžce nawštíwil, kdežto jiní...«

»Každý má nějaké trápení... welký tak dobře, jako malý...«

»Ano, ale welcí páni nemusejí při swém trápení hlad trpěti, a zimou se třásti... Hleď, když si pomyslím, že jediný z těch diamantů, které leštíš, tolik stojí, žebychme se wšemi dětmi od toho mohli spokojeně žiwu býti, to hryže... k čemu jsou jim, ty diamanty?«

»Kdybychom se měli wždycky tázat: k čemu lidé to neb ono mají, kam bychme přišli? Totě práwě tak jako bys řekla: Co to pomůže tomu pánu, jejž paní Pipeletowa komandantem nazýwá, že w tomto domu prwní poschodí najal a nábytkem opatřil, kde se až posud ještě ani neokázal? k čemu jsou ty pěkné žíněnky, ty pěkné pokrywky, když sám jinde zůstáwá?«

(*Pokračowání.*)

BESEDY.

Ješto se p. »Oznamowateli Swětáka« Bohem doklídáte, » že jste — dotčenými mnoholetými překladateli — na mne ani newspomněl,« — i kdožby Wám newěřil! — — Dotklo-li Wás tedy připomenutí mé, odpusťte, jakož i já odpouštím, cokoli jste — opět snad »newzpomena« — slowíčkem »wyhrnul« a »domnělým matadorstwím« zdwořilého pro mne obmýšlel. — W důměni Wašem, »že nemám práwa na překládání spisů Nieritzowých wýhradného,« Wás zúplna potwrzuji; neboť jsem si takowého za podobných připadností jak žiw neosobil. Pročež chutě do něho se »pusťte«; já neustanu. — Bůh posilniž Wás i každého w podobném podnikání; panu Fornieru ale račiž nejen na »Morawě nebo Slowensku,« kam jste určili, nýbrž i mezi »několika milióny« drahých »Čechů« mně laskawě Wámi odkázanými — začež srdečné díky Wám! — hojného odbytu popříti; a pak soudím, že nápodobně ani Wy do Morawy a Slowenska sobě monopolně wyhrazených — podobným wýrobkům zasloužilých, tam již dáwno známých pražských a wůbec českých wydawatelů cesty nezamezíte. — Tedy buďme sworni! chwalme, kde toho třeba; ne ale utrháním na cti jiného, a »haštěřeni?« — to třídě druhu jiného zůstawme.

Frant. Boh. Tomsa.

(O lužicko-srbském překladu Rukopisu Kralodworského.) Když jsme w posledním skwostném wydání našeho Kralodworského Rukopisu, od slowutného jeho nálezce obstaraném, mezi jinými také ukázky hornolužického zdařeného přeložení od Jordana spatřili, kojili jsme se hned tehdáž utěšenou nadějí, že naši účinliwi pobratřenci lužičtí w tomto důležitém díle pokračowati budou a je w krátkém asi čase obecenstwu celé podají. W naději té byli jsme wždy wíce posilněni, an i jiné pěkné ukázky, jakož překlad básně »Jarosław« w časopisu »*Serbska Jut'nička*« na to následowaly, až nás konečně zpráwa došla, že od panů Smoleře a Warka přeložení *celého Rukopisu* jest již obstaráno. Posledně k nám přišlý sešit Waršawské wýtečné »*Dennice*« Dubrowského (na měsíc srpen) podáwá nám nyní ukázku tohož překladu, mající za předmět báseň »Ludiše a Lubor,« při čemž i staročeský text w lewém sloupci jest připojen. Kdo w tomto wedle sebe postawení staročeského prwopisu a lužicko-srbského překladu obojí srowná, musí nejen nejužší příbuzenstwí obou nářečí uznati, ale také za sprawedliwo dáti podiwu hodné wěrnosti, s kterou tato báseň jest přewedena. Ukázka ta mocnou touhu w nás roznítila, aby nám w rukopisu již dohotowený celý překlad jen brzo tiskem sdělen byl. Jeho wyjití by zajisté s podobným potěšením přijato bylo, jako ono již ukončeného welkého díla »*Pjesnički hornych a del'nych Lužiskich Serbow*« od Haupta a Smoleře, které směle k ozdobám slowanské literatury připočísti můžeme.* Nato by wydání celého Kralodworského Rukopisu w překladu horno-lužickém také snad jinými slowanskými kmeny pohnulo, aby příkladu Poláků a Horno-Lužičanů, celým přeložením wykázati se již mohoucích, rychle následowali.

Fr. Doucha.

---

* Dílo to, dwě částky skládajíc, spolu ozdobeno jest welikou i pěknou mapou, mající nápis: »*Serbske Horne a Delne Lužicy, złožene a wotznamjenjene wot Jana Ernsta Smolerja.*« Mapa ta jest pro slowanský národozpyt tím důležitá, že poněmčená místa zde kladena jsou w přesné formě slowanské.

Literatura.

Časopis Českého Museum. XVIII. ročník. Sw. 2. W Praze 1844.

Není časopisu u nás, kterýž by se, alespoň ohledem na swé materialní potřeby, w tak blahém stawu nalezal, jako Časopis Musejní. Připojen k. ústawu Matice České těšit se bez welkých a kwapných proměn ze stálého a početného čtenářstwa, jehož mu pořád ještě přibýwá. On se může se ctiteli swými zewrubně seznámit, žádosti a potřeby jejich poznat, je řídit a jim wyhowět. Směr jeho může býti pewný, na delší čas již napřed wyřčený, aniž mu třeba pošetilým rozmarům wrtkawého obecenstwa lichotiti, aby se u něho w přízni udržel. Slowem, spis ten je prawým majorátním pánem literární aristokracie, kterýž nepracuje za mzdu, nýbrž snažení swé dle libosti uskutečnit může, a sice beze wšeho prowolávání před nowým rokem, aby odbíratelé na příští ročník »laskawě předplatit ráčili.« Není tedy diwu, že se k němu wždy jakožto k panskému wzoru hlědělo a způsoby jeho následowány byly....

Druhý swazek letošního roku podáwá pět půwodních článků. Z těchto wábilo nás předewším pojednání o kroji českém w středním wěku od J. E. Wocela, čtené we shromáždění k. české společnosti nauk. Jak doslýcháme, wywolil si p. Wocel národní starobylosti za předmět swých studií, a hodlá založiti německo-český pokračující spis toho druhu, k čemuž mu mnoho štěstí přejeme. W dotčeném článku seznamuje nás s prameny, z nichž čerpal, a s cestou, po níž k cíli swému kráčeti míní. Wěk střední rozděliw na dwě doby, jimž polowice XIII. století za rozhraní slouží, popisuje kroj doby prwní i druhé jasně a důkladně, což patrným důkazem jest, že studia ta s oprawdowou láskou k wěci konal. Za takowé práce musí spisowateli dějepis, historický román a dramatické umění díky swé přinésti; my pak doufáme, že snad od něho někdy zwláštní dílo druhu toho s obrazy do rukou dostaneme. Předmět ten jedná owšem o starobylostech, ale o starobylostech módního swěta, a nepřičil by se i modernějšímu slohu; p. spisowatel ale, klada neustále přídawná slowa za substantiva, činí sloh swůj trochu obtížným. Stran gramatiky mám nějaké pochybnosti, a sice: Může-li se říci »těch bájů?« Jungmann klade jen ženské pohlawí k wýznamu co »Mährchen«. Smí-li se psáti *francouský* a *wzácný*: proč opět tak přísně *Wácslaw* a *stkwostný?* — Druhý půwodní článek je otázka od J. F. »Je-li potřeba filosofie literatuře české?« K čemu wěc tato psána a od redakce přijata byla, newíme, jelikož tolikeré znamení otázky a zjewné prohlášení redaktorowo prozrazuje, že s wěcí spokojen nebyl. Nowého tu mnoho nenalezáme, ponawržené názwosloví wypadá jako jedowatá satyra na předeslaná prawidla, ba i ty gramatické chyby nemají do sebe mnoho nowosti, n. p. *oných* místo: *oněch*, tu *samou* misto: tu *samu*, mimo *toho* místo: mimo *to*.

S wětším potěšením četli jsme ukázku soustawy slowesnosti od Malého, psanou slohem jasným, určitým, plynným, jehož p. Malý k prospěchu literatury naší mocen jest. Potřebu spisu takowého cítíme bolestně již ode dáwna, a opakujeme zde prosbu, aby spisowatel práci tu na dlouho neodkládal. Bystrost úsudku nedá se jemu odpírati, třeba by někdy až w ostrotu přecházela. Od něho je též přehled literatury české na rok 1842 a 1843. Diwno, jak se i tam wloudila sada: »Kollár w Sláwy dceři i jiných *jeho* spisech...« Článek tento podáwá nám úplný a potěšitelný přehled stawu literatury naší za poslední doby; proti dwěma wšak wěcem prohlásilo se wšeobecné mínění. P. Malý píše: »W oboru dramatické literatury wystoupil *nějaký* pan Wojáček...« Ačkoli jsem z úst p. referenta slyšel, že slowu tomu žádného pohrdliwého smyslu podkládati nechtěl, předce soudím, že bychom se podobných wýrazů warowati měli, abychom při každé příležitosti dokázali, že nechceme příklad těch následowati, kteří ne podle dobré wůle, nýbrž podle křestného listu o wlasteneckém snažení souditi sobě oblíbili. — Co se druhé wěci týče, litujeme že o německo-českém slowníku Šumawského, jakožto o prwním a základním díle toho druhu nic jiného powěděti nechtěl, nežli že si postesknul, že je spis ten příliš obšírný, že se »dokončení jeho Bůh wí jak dlouho ještě protáhne«, a proto že weliké potřebě ani wyhowěti nemůže. — Zap dokončil přehled literatury polské až k r. 1842. — Z překladů podal p. prof. Chmela Fédra Augusta Liberta: Bájky Aesopowé, witanou to ukázku, ale w řeči poněkud hledané, n. p. (str. 166) Jakžto bude pak, dětí kolikli naplodí — (str. 168) ... a utíkající pak lapal (kdo?) — (str. 174) Báječka můžé hoditi se lakomcům tato — A chudičko rozeným, býti *již* bohati chtějí. Jakož nedůslednost uwádíme (str. 168) zkoušawje, (str. 172) zkaumaje. Na str. 172 řad. 14. *chtěje* místo chtějíc. — Tomek přeložil »Wýpisky z paměti kolleje jesuitské u sw. Klimenta w Praze, sepsaných od Jesuity.« Wýpisky ty jsou přeroskošný článeček, o němž si každý sám úsudek pronésti neopomine, a na jehožto pokračowání se těšíme. Wyňatky ze starých spisů důležité pro národní dějepis, jakéž časopis ten ode dáwna rozšiřuje, jsou: Polexiny z Lobkowic zřízení r. 1608, Wýjimky z kroniky M. Wawřince z Březowé, a p. W. Hankou podané dwa malé články: »O Janu Žižkowi« a »Poselstwí Moskewské.«

W literních zprávách čteme: 1) Dopisy z ciziny (z Charkowa a z Berlína); škoda wšak, že i we slohu cizinou a některými chybami zapáchají, n. p. mimo pedagogiky; — *terapevtičeský žurnal* není časopis *hojictwí*; hojictwí znamená tolik co chirurgie. 2) Soupis nowých kněh českých. Záwěrek činí zpráwa o Museum a Matici české, ku kteréžto se od 1. ledna do 31. března létošního roku 700 bez pěti zlatých sešlo, zaslaných od 68 osob, mezi nimiž jsou 3 dámy, 1 professor, 1 redaktor, 5 měšťanů, 8 doktorů, 11 studentů, 16 duchowních, 23 úředníků. — Potěšitelné účastenstwí, z něhož se Matice raduje, a neobmezená důwěra, jakou obecenstwo k ní chowá, žádá, aby podnikání její jiným za příklad sloužilo. Diwíme se tedy, proč až dosawad časopis její menší honorary platí než ostatní toho druhu spisowé? Wěc ta se osoby mé netýká, an známo, že w tom časopisu žádného článku nemám, aniž myslím, že se dokonalost prací pouhým placením dociliti dá; předce ale swrchu dotčený staw dowoluje, aby ctěné Wydawatelstwo bohatší odměnou wěřejnou sauki wydalo, jakou důležitost swým pojednáním a pracem přikládá.

Dr. *Čejka.*

Nowá kniha.

Naučenj pro lid obecný o domácjch gedech a kazigedech. Oddělenj II. Sessitek 3. O gedowatých rostlinách w Čechách, na Morawě, w Slézku a na Slowensku rostaucjch. (Přjloha k Promyslnému Poslu.) Sepsal Karel Amerling, doktor w lékařstwj a učitel w nedělnjch promyslnjch školách w Praze. Nákladem uměleckého skladu Wáclawa Merklasa. S černými rytinami za 20 kr., s malowanými za 26 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 55.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

7. máje 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouładů Rakousk. mocnářstwí, půlletně, 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Chudoba.

(*Pokračowání.*)

»Toť owšem prawda.... z toho by se mohlo na dlouhý čas wíce takowých chudých rodin zaopatřit, jako jsme my.... nemluwíc o tom, že tam paní Pipeletowa každý den topí, aby se nábytek wlhkem nekazil... Tolik teploty přichází na zmar ...a my a děti naše zde mrzneme.... Ty mi wšak odpowíš: My nejsme žádný nábytek.... O! ti boháči! jaká to zatwrzelost!«

»Wěř mi, Madleno, že není wětší nežli u ostatních lidí.... Oni ani newědí, co je bída... We štěstí se narodí, we štěstí žijí, we štěstí umírají: jak by si medle na nás pomyslit mohli? Buď jista, že o tom newědí... Jakým způsobem mohli by si nedostatek bližního představit? Čím wětší hlad mají, tím wíce je to těší... oběd jim pak tím lépe chutná... Je-li silný mráz, co škodí, oni tomu říkají, že pěkně umrzlo; což diwu: jestli se pěšky prošli, přijdou pak k teplým kamnům, které čím wětší zima tím příjemněji hřejí; jak by tedy bylo možné, aby nás ti hrubě politowali, jimžto hlad i mráz jen k potěšení slouží?.... Widíš, že o tom nic newědí! My bychom na jejich místě nebyli ani za wlas lepší.«

»Ale chudí lidé jsou přece mnohem lepší, ti sobě wespolek jsou nápomocni...: Ta dobrá panenka Rigoletka, která tolik nocí u mne a u mých dětí probděla, když jsme byly nemocny, zawolala wčera Jeronyma a Petra k sobě, a podělila je swou wečeří. A její wečeře, to není tak mnoho: šálek mléka a kus chleba. W jejím stáří býwá člowěk při chuti; zajisté, že si tím sama ublížila...«

»Nebohé děwče! Jaká to dobrota. A proč? proto že zná nouzi... To je stále moje řeč: kdyby boháči wěděli, ano kdyby wěděli!«

»Ale ta malá dáma, která tu wčera byla, a celá ulekaná se tázala, jestli co potřebujem, ta wí teď, co to znamená býti w neštěstí... a přece se až posud newrátila.«

»Snad ještě přijde; twář její byla sice zděšena, proto ale přece jak náleží wlídná.«

»O, to je prawda, u tebe najde každý boháč zastání... Konečně by musel člowěk uwěřit, že jsou boháči z jiné látky nežli my.«

»To nemyslím,« odpowěděl Morel s mírností; »já prawím naopak, že mají tak dobře chyby, jako my... jejich neštěstí je, že newědí, co je bída; druhé pak neštěstí je, že máme dosti osob na wypátrání chudých, kteří se jakékoliw nešlechetnosti dopustili, a že není člowěka, kdo by poctiwé, w nejkrutější nouzi postawené řemeslnické rodiny wyhledáwal, kteréž, nenalezše w příhodném okamžení ani té nejmenší podpory, ubíhají w pokušení... Dobře jest, trestati zlé, lépe ale bylo by snad jemu předejíti... Někdo zachowá poctiwost swou až do padesátého roku, tu teprw přijde trpká bída i hlad, a popudí jej k hříchu... možná, kdyby někdo byl o něm wěděl, že by bylo o jednoho ničemníka méně na swětě... K čemu ale wedou takowé myšlénky?... Swět zůstane wždy ten samý ... Já jen tak myslím, proto že jsem w bídě a w zoufalosti...; kdybych byl boháčem, mluwil bych snad o hodech a rozkošech... Milá ženo! jak se ti wede?«

»Pořád stejně... Nohy již ani necítím... Ty se ale třeseš... wezmi opět kamizolu na sebe... a zhas swíčku, která nadarmo hoří!... již je den.«

A w skutku prokrádal se obtížně bledý úswit skrze sněhem zasypané okno u wikýře, a počal temným jasnem osmětlowati wnitřek této brloby, čímž pohled ten mnohem wětší hrůzy nabýwal, an stínowé noční tuto bídu dílem zahalowali.

»Než se opět do práce dám, počkám až bude bílý den,« prawil kamenář, a usednuw si wedle ženy swé na kraj slamníku, podepřel hlawu oběma rukama.

Po malé chwíli úplného zamlčení, počala Madlena:

»Kdy pak přijde paní Mathieu-owá pro ty kameny, které teď leštíš?«

»Dnes ráno... Zbýwá toliko jedna plocha u falešného diamantu.«

»U falešného diamantu?... Copak nebrousíš samé drahé kameny, ačkoli to w domě nikomu známo není?«

»Jak, ty to newíš?... Ba arci, tys právě spala, když u mne poslednikráte paní Mathieu-owá byla... Přinesla mi deset falešných diamantů, deset rýnských křemenů, abych je rowně w takowé welikosti a takowým způsobem wybrousil, jako je těch deset oprawdowých diamantů, kteréž tam mezi rubíny leží... Co žiw newiděl jsem diamanty tak čisté wody jako je těch deset kusů, kteréž nepochybně přes šedesát tisíc franků státi mohou.«

»A proč musíš podle nich ty falešné brousit?«

»Jakási wznešená dáma, jížto náležejí... tuším že wéwodkyně, dala rozkaz klenotníkowi Baudouinowi, aby jí ten skwost prodal a místo něho jiný s falešnými kameny zhotowiti dal. Paní Mathieu-owá, překupnice klenotů k ruce pana Baudouina, swěřila mi to, když tu s těmi drahými kameny byla, abych jen ty falešné zrowna tak wybrousil; paní Mathieu-owá rozdělila tu práci ještě mezi čtyry kameníře, proto že bylo asi čtyrycet nebo padesát kamenů k leštění... Já sám nebyl bych stačil... dnes ráno musí býti wšecko hotowo, aby p. Baudouin ty falešné kameny také wsaditi mohl. Paní Mathieu-owá prawila mi, že dámy častěji swé diamanty rýnskými křemeny dosazují.«

»Tu to máš, ty falešné kameny dělají tu samu službu jako oprawdowé; ale žádná z těch wznešených dám, kteréž je pouze k ozdobě nastrkují, nepřišla by na myšlénku, aby jeden diamant k ulehčení nouze takowých nešťastníků, jako my jsme, obětowala!«

»Milá ženo! měj rozum, zármutek tě zawádí k nespravedliwosti... Kdo pak na swětě wí, že rodina Morelowa nouzi trpí?«

»Což jsi ty podiwný člowěk!... Tebe by mohl někdo na kusy roztrhat, a ty bysi ke wšemu ještě se poděkowal.«

Morel pokrčil útrpně ramenama.

»Moholi dnes ráno dostaneš od paní Mathieu-owé?« počala opět Madlena.

»Nic; wybral jsem od ní sto dwacet franků napřed...«

»Nic! Wíš-li pak, že nám již přede wčírem z posledních dwaceti krejcarů ani halíře nezbylo.«

»Wím,« odpowěděl Morel celý sklíčený.

»Co si počneme?«

»Newím...«

»Pekař nám nechce nic wíce na úwěrek půjčit...«

»Nechce... proto jsem se wčera u paní Pipeletowé čtwrtku chleba wydlužil.«

»Co říkáš, snad by nám paní Burettowá něco půjčila!«

»Ta by co půjčila!... A nač? — wždyť má již celý nábytek w zástawě!... Snad na naše děti?...« prawil Morel s trpkým úsměwem.

»Ale moje matka, děti a ty, wy jste od wčerejška neměli w ústech krom půl druhé libry chleba wšickni dohromady!... Hladem přece nesmíte umřít!... Ale, tys toho sám winen, proč jsi se letos nechtěl hlásit w ústawu pro chudé.«

»Tam se bere ohled jen na chudé, kteří mají nábytek...' a ten my nemáme... Nás powažují jako bychom měli najatý byt i se swrchky. A při tom wšem, nemaje kdo by se za mne přimluwil, byl bych musel snad dwacetkráte na úřad a zpátky běhat... tím bych byl wíce času zmrhal, než by mi almužna nahraditi mohla...«

»Ale konečně co si máme počít?«

»Snad na nás ta dobrá paní nezapomene, která tu wčera byla...«

»Dobře máš... jen se na tu spolehej... Také je možná, že ti paní Mathieu-owá několik grošů půjčí... pro tu pracuješ teď plných dwacet let... ona nepřipustí, aby poctiwý řemeslník s celou rodinou takowou nouzi trpěl.«

»Pochybuji welice, že by nás něčím založiti mohla. Ona bez toho učinila, co bylo jejího možného, a poskytla mi na ouček jedno k druhému až na sto dwacet franků... to je pro ni welká suma! Že ona je překupnice klenotů, a že jich někdy za padesát tisíc franků w tašce nosí, proto nemusí nikoli bohata býti. Ona je spokojena, wydělá-li měsíčně sto franků, aby měla na wydání a na wychowání dwou neteří. Pro ni je sto franků tolik, co pro nás sto krejcarů... a člowěk někdy ani těch nemá, což sama dobře wíš. Pomyslím-li, co jsem od ní již napřed wybral, nemohu žádat, aby sobě a swým poslední kousek chleba od huby utrhla.«

»Tu widíš sám, zač to stojí, když člowěk místo bohatých klenotníků jen překupníkům k ruce pracuje; ty býwají časem o mnoho neuznalejší... Ale ty bys si dal kabát s těla swlíknout... a swou wlastní winou.«

»Mou wlastní winou!« zwolal nešťastník, po-

puzen touto nerozwážliwou wýčitkou. »Není to wlastní matka twoje, která na nás wšecko neštěstí uwalila? Kdybych nebyl musel zaplatit diamant, jejž ona ztratila, mohli jsme dále býti; mimo denní wýdělek měli bychme swých jedenácte set franků, ješto jsem ze spořitelny wzal a k třinácti stům franků přiložil, kteréž nám Jakub Ferrand půjčil, jehož Bůh zatrať!«

»Ty ale až posud stojíš na swém, a nechceš od něho nic žádat... On je arci skrblík... a prosit jej o něco, bylo by snad nadarmo... přece ale se to může zkusit...«

»K tomu!... k tomu se obrátit!...« zkřikl Morel. »Raději bych se za žiwa upáliti nechal... O tom člowěku mi wíce nemluw — nechceš-li mě rozumu zbawiti...«

Při těchto slowech nabyla tichá, jinak trpěliwá twářnost kamenářowa wýraz zasmušilé odhodlanosti, a bledé líce jeho se lehce zarděly; i wzchopil se zhurta z lože, na němž seděl, počal se po sednici nepokojně procházeti. Ačkoli byl wyzáblý a shrbený, přece celá postawa a pohled muže toho wyzrazowal jakousi rozhorlenost.

(Pokračowání.)

Dopisy a popisy zimního cestowatele

od

J. W. Benátského.

List V.

Lido. Venezia la bella.

(*Dokončení.*) Kdo dlouhou chwíli nezná, při plawbě pomořské jí pozná, zlášť když ani lodí jiných nepotká; a my přece hned as hodinu od Terstu parní koráb přijmím »Mitrowský« a několik plachtowých lodí potkali! Dokud člowěk společnost korábu neseznal, příjemně chwíle mine pouhou rekognoscí; brzo s tím, brzo s oným několik slow člowěk promluwí, s tou, s onou kráskou se seznámí — později wšak ten, ta, to se — — rozstůně, krása z paluby se ztrácí, a která na palubě zůstane, přestane býti krásnou, a mezi nebem a mořem nastáwá smutná houpačka. A byť i těchto nepříjemností nebylo, přece to pouhé moře a holé nebe délkou se znechutí, moře protože je příliš slané, a nebe protože není naší prawou prwotní wlastí, a takž každý pomořský poutník zatouží po mamince zemi a těší se na břeh, byť i nebyl z družiny Kolumbowy........ Náhle zawzní matrosů stentorské wolání: »Torre di San Marco!« — I pozwednu hlawu, napnu zraky a co dwě hrdličky letějí oči moje po daleké hladině siného moře až letem umdlení zlatokřídlému anděli na wrchu wěži zrowna na nos sedly. A na korábu našem — »Arciduca Federico« — stála zrowna w čele obrowská postawa Iliroslowana w hnědém marinaro s kapí přes hlawu přehozenou, a bílý záwoj hezounké brunetky, podle Slowana stojící, co korouhew u wětru se wznášel dowádiwě plápolaje, a bačkory seděly na zábradlí korábu s twářemi po eolsku nafouknutými a před námi w dálce běhaly se již plachty rybářských lodí co bělokřídlé labutě po moři sem tam jezdíce — a již widíme Lido! zamilowaný ostrow Lido! z něhož poprwé před rokem obraz siného moře do duše mi se wtiskl, kde jsem ječeni, příliwu a odliwu mořskému se diwíwal, kde nás na pobřeží lasturky hledající častokráte dowádiwé wlny po kolena zahrnuly! Tam jsme za měsíčného wečera na gondoli kolebawé se plawiwali naslouchat šumání pohráwajících wln! Zde z toho pahorku zelenawého jsme se diwáwali do dálky mořské, na lodě před bouří domů kwapící! ano tam, co to červené stawenička wykukuje, tam nám, Karle, paní »šanckaprálowá,« Češka, několikráte českých dolků napekla! tam se jednou i české — nelekej se duše něžná — tam se jednou i české — *kned-li-ky* na nás z mísy usmíwaly! Jedna upomínka druhé pěknější! — Již wytáhli korouhwičku na korábu našem a již wjíždíme do lagun benátských a před námi čarokrásně jako bohyně Lada z wln mořských se wywíjí — Venezia la bella! Zde jsme u cíle, kde hrdě palác dožůw ze slowanského welkolepého břehu na nás pohlídá — a kolem korábu našeho celo roj a hemží, a sjíždí a sjíždí — houpawé ty gondolety jako mladá kuřata k matince kwočně se derou — a zas to kyne, a zas to wěje, a zas se to do wýše zdwihá — ty ručinky, šátky a klobouky! — Nejsme, Karle, s hostmi wíce — i nám labuťowé lokte a sněžné šátečky witajíce kynou, a daleko od wlasti drahé jsme předce zde domowem — mezi Slowany domowem, na břehu slawském!

Domácí kronika.

Z Prahy. (České nápisy.) Již minulého roku stala se we Kwětech zmínka o chwalitebném užíwání českých nápisů našich žiwnostníků. Že se od této doby české nápisy wíc a wíce rozmnožily, ano až dosawáde se ještě rozmnožují, může se každý procházející-se naším hlawním městem předswědčiti, obzwlášť, wede-li jej cesta nedáwno založenou pěknou Chotkowou ulicí, kdež ho dobře a wkusně psané české nápisy překwapí. Hned prwní dům po lewé straně, kdyžto jdeme ze Starého města na Malou stranu přes řetězowý most, má nápis: *U Karla IV.* Druhý dům w té řadě má nápis nad pawlanem: *U Otakara II.* W tomto domě stojí také přímo proti průjezdu od našeho sochaře Maxa uměle zhotowená, a we wýklenku čtyrmi přistěnami ozdobeném šest střewíců wysoká socha Otakara druhého, před níž dwě mladé lípy zasazeny jsou. — Třetí, totiž nárožní dům blíže oujezdské brány, má z obou stran české nápisy: *Hostinec u řetězowého mostu.* Jak se doslýchám, zamejšlí také majetnice swůj ještě nedostawěný dům na druhé straně štítem českým přiozdobiti. Krom těchto domowních nápisů nalezají se tamže u dwou kupců posnamy prodajného zboží w jazyku českém i německém, jakož i u jednoho průmyslníka pouze český nápis. Dle tohoto dobrého i chwalitebného příkladu lze se ještě hojnějšího, nežli se až posud stáwalo, rozmnožowání českých nápisů w naší starowěké Praze, jakož i na wenku naditi.

Legler.

Z Brna. (Založení ústawu pro slepce.) Dnešní slawný den narozenin našeho Nejmilostiwějšího císaře oslawen byl w našem hlawním městě slawností, kteráž zajisté dlouhý čas w blahé památce obywatelůw našich potrwá. Byl totiž toho dne položen základní kámen k nowému ústawu pro slepé. Shromáždil se k slawnosti této kwět našeho obywatelstwa wšech stawů na wkusně k tomu účelu připraweném místě. Direktor ústawu tohoto, wys. uroz. p. gubern. rada, hrabě Wilém z Chotkowa, započal slawnost důraznou řečí, načež Jeho Excell. p. gubernator milostiwě odpowěděl dáwaje ujištění, že ústaw tento z nejwyššího účastenstwí wždy se bude moci radowati. Na to byl kámen od nejdůstojnějšího p. biskupa brněnského dle církewních obřadůw poswěcen a na místo nešen, kdež w půdu wložen býti měl. Dříwe ale weřejně čtena byla listina o wzniku ústawu, z které jsme se k našemu wroucímu potěšení dowěděli, že prwní počátek k blahokojnému ústawu tomuto

podán byl od měšťana brněnského, jehožto šlechetná mysl jméno swé w listině oznámiti si zapowěděla, kterýž k prwnímu základu určil kapitál 4000 zl. stř. Později ujmuli se myšlénky této Jeho Maj. náš císař a slawní stawowé morawští, kteří swými owšem znamenitými příspěwky peněžitými myšlénce prwotní ku konečnému uskutečnění dopomohli. Listina pak byla s podpisy nejwzácnějších hostů we zwláštní skřínku wložena a kámen, na kterýž Jeho Ex. p. gubernátor třikráte kladiwem udeřil a dříwe maltou osadil, opět swěcen a konečně w půdu wložen. Konec slawnosti učinilo slawné Te Deum, zpíwané od nejdůst. pana biskupa. — Patrno jest ze wšech takowýchto ústawů, pro wšechny téměř lidské potřeby i duchowní i tělesné nepřestále wznikajících, jak láska wíce a wíce prsa nynějšího člowěčenstwa owíwá a dráhu swou blahočinnými skutky draze wykoupeného míru naznačuje. Nowou stránku wynalezl sobě wěk náš, kterouž podmaňuje neodolatelně wšechna srdce lidská; w předešlém wěku wíce w theorii než w praxi wystawowaná idea humanitnosti zmocnila se nyní skutečně wšech tříd naší společnosti, a chce proniknouti plápolem swým i tam, kam jindy zrak lidský se neobracowal. Wywolila sobě tmawé obydlí uwězněnců, aby je odtud wywedla na oblažující swětlo wyššího swěta; popatřila milosrdným a soutrpným okem na nešťastný a truchliwý osud slepých a hluchoněmých, aby jim otewřela nikdy nestárnoucí a nikdy nezatmíwající se swět ducha. My weliký důraz klademe na takowéto wýjewy nynějšího ducha, a myslíme, že teprwa budoucnost w prawé důležitosti a jasnějším swětle jich odhalí. Jen litujeme při tom, že we wlasti naší morawské, jejíž wětší část národu slowanskému přináleží, tak málo ohledu se bere na tento díl obywatelstwa; aspoň při wyzwání ku přistoupení za úda k ústawu propuštěných káranců w národním jazyku ničehož se neoznámilo, kdežto jisto jest, jak Slowan dobročinnou mysl swou a soutrpnost se strastmi swého spolubratra wšude rád okazuje, kdekoliw se mu příležitost k tomu podá. Takowýmto jej od wyšších záměrůw odloučením trpí jen šlechetná wěc sama, kterouž uskutečniti chceme. †

Literatura.

Statistický místopisný přehled rakownického kraje. (Přeložením Karla Hausmanna, kaplana w Slaném.) Tiskem Františka Jeřábka, krajského knihtiskaře. (w Slaném 1844, na welikém archu, na obou stranách otištěn, k dostání w kanceláři krajského úřadu tamtéž za 12 kr. stř.)

Dokawád českého místopisu w mateřské řeči sestaweného, před rukama nemáme; radowali bychme se z toho welmi, kdyby nám místopisné přehledy, alespoň jednotliwých krajů české země, w takowém obsahu a dokonalosti podány byly, jako je statisticko-místopisný přehled kraje rakownického. Nalezáť se w něm totiž: Zeměpisná poloha a hranice. Obsah powrchnosti, řeky, hory, lidnatost, řeč, náboženstwí. *a*) Politické rozdělení a úřadowé, císařští úřadowé, hrdelní soud. *b*) Wojenské rozdělení. *c*) Církewní ústawy, naučné ústawy, národní školy, dobročinné ústawy a špitály, weřejný staw zdrawí a lékařsko-policejní ústawy, daně na rok 1844, poštowské štace, silnice a mosty, dělané cesty, pro obchod důležité cesty, mosty, přírodní plodiny, horniny, kowy a kopaniny, nejhlawnější plody hornictwí, minerální wody, rolnictwí, pěstowání owoce, lesnictwí, dobytkářstwí, zwěř, ryby, průmysl, parní stroje, wýrobky fabriční a řemeslní, obchod, wýroční trhy, zwláštní města, hrady a zříceniny.

Při takowé rozmanitosti obsahu musel sestawowatel owšem největší krátkosti šetřiti. Nicméně podal nejdůležitější správy rakownického kraje w takowé míře a dokonalosti, že práci chwáliti musíme. O »Řeči«, prawí se tam: »Panující řeč w celém kraji jest česká, některé toliko wesnice na blízku kraje žateckého na panstwí křickém, kolešowickém, wolešenském a kornhauském jsou německé. Mimo to se ale i w městech z částky německy mluwí, a také we wesnicích jsou jednotliwci, kteří německy rozumějí.«

Jak se doslýcháme, jest čistý užitek wydaného přehledu k okrášlení lázní nedaleko Slaného určen. P. Hausmann, podaw obecenstwu zčeštěný přehled, původně w německé řeči sestawený, jak na začátku podotknuto, získal si tím welikou zásluhu, an se wýtečnější prospěch pro chwalitebný záměr docílí, když se wýtisky také w české řeči prodáwati budou. Bodejž by se byl jen lépe germanismů a mluwnických poklesků wystříhal. Tak stojí na prwní straně archu: Počet obywatelů obnáší podlé sepsání roku 1843 učiněného 180656, přicházejí tedy na jednu čtwerečnou míli 3864 duše. W rakownickém kraji jsou 62 panstwí a města.Ouřadů k wyzdwihowání daní jest 110 atd. — Pročpak místo německého Kornhaus českého jména Mšec w překladu neužíwal? Obáwal se snad, žeby mu české obecenstwo nerozumělo? Tomu se mohl wyhnouti, kdyby byl do záworky Kornhous přisadil. K našemu zármutku wyznati se musíme, že řádné české jméno Mšec docela u tamních obywatelů w zapomenutí přišlo, protož by se cestowatel na Mšec nedoptal. Na to ale nemá překladatel ohledu bráti, nýbrž wšemožně o to pečowati, aby česká místní jmena, w zapomenutí přišlá, zase do žiwota se uwáděla. Z wětšího dílu prowinilo se zněmčowání českých místních jmen naše úřednictwo, an sem tam místní tabulky jenom w německé řeči wywěsiti dalo. Tak jest. Dohlédl w jedné, ač pouze české wesnici nedaleko Prahy německá místní tabulka ještě wywěšena. Někdy se místní jmena w českém jazyku chybně udáwají. W Kašparských Horách na místní tabulce je město česky též Berkreichenstein pojmenowáno.

Utíkáme se tedy s tou žádostí k p. úřadníkům, aby winu swých předků, sprawedliwě na ně padající, wymazati se přičinili, oprawujíce wšecky chybné české nápisy a newnucujíce pouze w německé řeči sestawené, powáživše, že to náš český lid zasluhuje, aby se mu cesta w českých nápisech ukazowala, kterýž za swou obžiwou po Čechách cestowati musí.

Tisk a papír je slušný. Swobodín.

Nowé knihy.

Kamzikostřelci aneb: **Císař Maximilián na stráni Martinské.** Pro dospělejší mládež a lid městský i wenkowský. Zčeštil P. Fr. Jos. Dobicer. (S obrázkem.) W Praze 1843. Tiskem a nákladem W. Medaua a společnika. Str. 147 w 12. Seš. za 16 kr. stř.

Kam to ten chlapec přiwedl! Zahádka pro každý wěk. Od Jana Jaworníckého. W Čáslawi 1844. Nakladatel Wácl. Wáňa, knihkupec. Str. 75 w 8. Seš. za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 56.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

9. máje
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s příčnou obálkou 2 zl. 38 kr.

Chudoba.

(*Pokračowání.*)

»Já nejsem zlý člowěk,« zwolal; »nikomu jsem jaktě žiw neublížil; tomu notarowi ale... tomu přeji, aby byl tak nešťastný, jako on mne učinil.«

Přeložiw pak obě ruce k čelu šeptal hlasem bolestným:

»Bože můj! proč jsi dopustil, aby mě zlý osud beze wší síly a obrany s celou rodinou takowému pokrytci w moc wydal? Má on snad práwo užiti bohatstwí swého, aby kohokoliw dle libosti zkazil a w neštěstí uwrhnul?«

»Jen tak, jen tak,« dí Madlena, »wšeckü zlost si na něm wylij... tak daleko to přiwedeš, až tě dá do wězení sadit... což se pro onu směnkü na třinácte set franků dnes nebo zejtra státi může... ortel nad tebou pronešený má již beztoho tři měsíce w rukou, že jen jako ptáče na tenké nitce wisíš. Já toho notara také nenáwidím; když ale jednou wíme, že od jeho milosti záwisíme... tedy musíme...«

»Wlastní dítě swé nechat pohanbiti! neníliž prawda?..!« zwolal kameník hřímawým hlasem.

»Ticho, ticho, pro Boha! dèti jsou zhůru... mohly by to slyšet...«

»O tím líp!« odslowil Morel w strašliwé ironii, »toť bude roztomilý příklad pro naše dwě malé díwky... budou se moci připrawit... může býti, že se časem swým panu notarowi také zalíbí!... Neříkáš-li neustále, že od něho záwisíme?... Uwidíme... Mluw jen, že mě může dát sadit do wězení... Mluw jen bez obalu... že mu dceru swou wydati musíme, není-li prawda?...«

Tu ale ustál nešťastník we swém proklínání a dal se do hlasitého lkání; tato poctiwá, dobrá duše nemohla se dlouho w trpkobolestném sarkasmu udržeti.

»O! moje děti,« zwolal slzy prolewaje, »mé ubohé děti, moje Ludmila!... ta dobrá a krásná Ludmila!... Krásná, příliš krásná,... to práwě je půwodem wšeho neštěstí... kdyby nebyla tak krásná, nebyl by se ten člowěk nabídnul, že mi peníze půjčí... já jsem pracowitý a poctiwý, klenotník byl by poshowěl, já bych nebyl této staré netwoře ničím zawázán, on by nemohl nadužíwati služby, již mi proukázal, jen aby dceru mou zhanobil... ona by ani hodinu nebyla u něho zůstala ... ale musí to býti... musí to býti... já od něho záwisím... O jaké hanebnosti musí bída snášeti!«

»Jak si ale můžeme pomoci? On hrozil Ludmile: Jestli mne opustíš, dám otce do wězení zawříti...«

»Ano, on jí tyká jako sprostému stwoření!«

»Kdyby nebylo wětšího neštěstí, bylo by dobře; tak ale půjde-li Ludmila od notara, on tě dá zawřít, a až budeš we wězení, co se pak má se mnou ubohou, opuštěnou ženou, co s našimi dětmi a s matkou státi? Kdyby Ludmila w jiné službě dwacet franků wydělala, může-li pak od toho šest osob žiwu býti?«

»Owšem, k wůli žiwobytí musíme dceru swou nechat zhanobit!...«

»Ty wše přeháníš; prawdať arci, že ji notar pronásleduje, ty ale wíš dobře, že je počestná.«

»Ach, ano! počestná je, příčinliwá a dobrá! Když se nám ten diamant ztratil, a ona w teto nesnázi do služby wstoupit chtěla, nechtíc nás déle obtěžowati, tenkrát jsem ti ani neřekl, jak mi okolo srdce bylo!... Ona býti děwečkou... trýzněnou... sníženou!... jenž od jakžiwa byla tak pyšná, že jsme ji žertem ... pamatuješ se — tenkrát jsme ještě žertowali, nazýwali princeznou, poněwadž říkáwala, že tento bídný kout w takowé čistotě držeti bude, jako by to byl malý palác... Dobré dítě! Kdybych ji mohl míti u sebe, byla by útěchou při noční práci. Když jsem se na ty milé růžowé twáře díwal, aneb do těch krásných tma-

wých očí hleděl tu wedle mne u stolu, a když jsem ji slyšel prozpěwowat, mohu wěru říci, že se mi práce má zdála býti méně obtížná!... Nebohá Ludmila! byla tak pracowitá, a při tom i tak weselá!... Ano i twou matkou wládla, jak jen sama chtěla!... Wšak toho bych také rád widěl, kdo by jí byl odolal, jak mile s ním do řeči se dala a při tom mu do očí hleděla... A což jak tebe opatrowala a wyrážela! Co se nastarala o swé bratry a sestry!... Ke wšemu se jí času dostáwalo; ach! s Ludmilou nás wšecko štěstí opustilo ... po wšem je weta.«

»Mlč, Morele, nezpomínej mi na to... srdce mi puká,« prawila Madlena horké slzy prolěwajíc.

»Když na to pomním, že snad ta stará networa... hleď, již pouhým pomyšlením jde mi hlawa kolem... tu není jinak, než jako bych se musel rozběhnout a napřed jeho, pak sám sebe zawraždit...«

»A jak by se nám potom wedlo! Tu opět widíš, jak přepínáš... Notar to snad Ludmile řekl jen... jaksi žertem... Ostatně wíš, že chodí každou neděli do kostela, že často welebného pána nawštěwuje... a mnozí lidé říkají, že jsou peníze u něho jistěji schowány nežli we spořitelně.« . .

»Co se dá tím dokázati?... že je boháč a pokrytec... Ludmilu znám dobře... wím že je počestná... wímť ale také, že nás miluje wroucněji, než jak to we swětě obyčejně bywá; její srdce krwácí při naši bídě. Ona wí, že beze mne w krátce hladem zahynete; jestli jí notar zahrozil, že mne dá zawřít... byla snad nešťastnice w stawu ... O má hlawa... Zblázním se!«

»Můj Božíčku, kdyby se bylo něco takowého stalo, byl by jí snad notar dal buď peníze nebo jiné dary, a w tom případu jsem jista, že by si to nebyla podržela, ale s námi se rozdělila.«

»Ani slowa wíce... nemohu pochopiti, kde se u tebe takowé myšlénky berou... Ludmila něco přijmouti!... Ludmila!...«

»Ne pro sebe... pro nás...«

»Mlč, prawím ještě jednou... mlč!... děsím se twých slow... Kdyby mne nebylo, Bůh wí, co by se z tebe a z mých dětí stalo... při takowýchto zásadách.«

»Což jsem řekla něco zlého?«

»Nic, nic...«

»Proč se tedy bojíš, aby...?«

Kamenář překazil netrpěliwě řeč ženy swé.

»Bojím se... poněwadž po tři měsíce pozoruji, že Ludmila, kdykoli k nám přijde a mne obejme... po každé se začerwená.«

»Radostí snad, že tě widí.«

»Anebo studem... Den po dni je to děwče truchliwější...«

»Proto že widí, jak den po dni bída naše roste; když se o notarowi řeč stane, ujišťuje mě, že jí teď již twým uwězněním newyhrožuje!«

»Arci; wíš-li ale, co ji to stálo, aby hroziti přestal? ona sice mlčí, ale zardí se kdykoliw mě obejme... O můj Bože! hřích by to byl, kdyby řekl pán k chudému poctiwému děwčeti, které žiwí: Buď mi po wůli, sice tě wyženu; a bude-li se kdo po tobě ptáti, odpowím že nejsi k ničemu, aby tě nikdo do služby nepřijal... Ale tisíckráte wětší hřích jest, řekne-li: Buď mi po wůli, sice dám otce twého do wězení sadit... an wí, že otec ten celou rodinu swou prací žiwí!«

»Kdežto bys jediným z diamantů, co tam na stole leží, notarowi celý dluh zaplatit mohl; dcera naše mohla by pak od něho odejít a u nás doma zůstat!...« prawila zdlouhawě Madlena.

»K čemu jsou ty řeči, kdybys je i stokrát opakowala?... Toť se rozumí, kdybych byl bohatý, nebyl bych chudý,« odpowěděl Morel s bolestnou netrpěliwostí.

Poctiwost člowěka toho byla tak přirozená a s ním takořka organicky srostlá, že mu to ani na mysl nepřišlo, jakoby snad žena jeho, neštěstím zkormoucena a popuzena, tak nešlechetný zámysl chowati, a bezúhonnou poctiwost jeho w pokušení uwesti mohla.

I doložil s trpkostí:

»Musíme se tomu odewzdati. Blaze tomu, kdo může děti swé u sebe míti, a wšech osidel je warowati! Kdo wšak opatruje děwče sprostého rodu? Nikdo... Je-li w tom stáří, kde něco wydělat může, odejde ráno do díla, a wečír se wrátí; zatím jde otec i matka také po swé práci. Celé bohatstwí naše záleží w času, chléb je tak drahý, že nemáme ani kdy na to hleděti, jak se naše děti chowají; a swět pak žaluje na nemrawnost chudých děwčat... jakoby rodičowé jejich w stawu byli, podržet je u sebe, anebo jakoby měli kdy dáwat na ně pozor, když z domowa wyjdou... Wšecken nedostatek náš je pouhé nic proti zármutku, když ženu, dítě aneb otce opustit musíme... A práwě pro nás, chudé lidi, byl by domácí žiwot s rodinou tak blahodějný a potěšný... My wšak musíme se s dětmi, jak mile dorostou, rozloučit.«

W tom okamžení počalo se na dwéře sedničky silně tlouci.

(*Pokračowání.*)

Pápěrky.

5.

Kdykoli přítel prawdy čítawá články některých zahraničných spisowatelů, swláště pak časopisců sousedních, kteří pro samé »lidomilenstwí« ani k sprawedliwému smýšlení o Slowanech dostati se nemohou, byť se jim prawda neustále před oči třela: musí jemu na paměť přicházeti onen mužík, pro dětskou hříčku z bezowé duše wyřezaný, kterýž hlawu maje obtěženou neustále jen na ni se stawí, byť bysi jej jakkoli na nohy rownal. Spisowatelé tito bez oddechu pokřikují jako o záwod o *»liberalismu«* (owšem jenom pro *swou* stranu): majíce wšak hlawu předsudky těžkou hned na ni se stawějí, jak mile o sprawedliwé uznání záslub slowanských se jedná. I nediwno, že libujíce sobě takowé protinožectwí sami největší *usurpace* se dopouštějí, kteráž tím křiklawější býwá, an zásadám od nich zastáwaným naprosto se příčí.

Podali jsme během několika let w našich časopisech již walnou řadu úkazůw onoho bezpráwného osobowání, kterýmž někteří oněch spisowatelů sousedských hned *weliké činy*, od Slowanů ku blahu člowěčenstwa wykonané, sobě připisowati, hned *znamenité muže* z rodu našeho swému kmenu přiwlastniti, hned *přednosti našeho jazyka* nám upírati a je pouze na swůj jazyk potahowati usilují. Zdá se w skutku, jakoby ono neprawé odcizowání ještě na dlouhý čas ke konci schylowati se nechtělo; nebo denně se potkáwáme s příklady onoho národního strannictwí, pro zásluhy *naší* strany slepého, kteréž tím drsněji wystupuje, čím wíce Slowany k duševnímu žiwotu wším usilím se powznášeti widí.

Pro rozmanitost položen zde buď tenkráte opět příklad, který se našeho *jazyka* týče. Četli jsme před nedáwnem w kterémsi německém denníku článek jistého Maďara, kterýž w něm během swého rozjímání také na jazyk maďarský přichází, a o něm mimo jiné takto píše: »Miluji swou řeč, tuto bezdětnou králownu*; ona jest libozwučná, bohatá (?), a mezi žiwými *jediná*, která zásadami řecké prosodie honositi se může.« — Tušim, že každý našinec poznáwá, mnoho-li prawdy w těchto slowech spočíwá. Maďarský jazyk jest tedy jediný ze wšech posud žijících, který by sobě přednost řecké časomíry osobiti směl! Kdyby se pan Maďaromil jenom trochu lépe byl ohlídnul, nebyl by se tak bludného wýroku dopustil; byl by zajisté znamenal, že také jazyk český a ilirský onou předností nejwyšším práwem se honosí. Čili jemu znám není hexameter český, dle nejpřísnějších prawidel řecké časomíry utwořený? Není mu známo, kterak náš jazyk i w *té* přísné způsobě prosodie řecké tak jest ohebný, že nám i možno se wykázati celými básněmi, w časoměrných hexametřích psanými, w kterých ani dwě spoluhlásky se nestýkají? (Wiz na příklad Winařického »Warito a Lyra« str. 63—67.) Nejsou mu powědomy ukázky ilirského hexametru časoměrného, podané u př. w našem »Kroku«? Newí-li dokonce nic o tom, že se wykázati můžeme básnickými plody, psanými též we wšech jiných odstínech metriky podle přísných zásad časomíry klassiků řeckých a latinských? Arci o tom wšem newí anebo wěděti nechce, sic by nebyl pronesl tak omylný úsudek, kterýž každému znateli wěci nowý důkaz podáwá, *jakou* zbraní bojowáno býwá tam, kde nelíčená prawda nepostačuje. Anebo snad p. Maďaromil, mluwě o jazycích žiwých, jazyk český a ilirský již mezi žiwé nepočítá? W skutku se nám tak zdáti musí, ježto nám přemnohé úkazy na porozuměnou dáwají, že to alespoň we wůli oněch perobojcůw jest, kteří by nás tak rádi jedním péra trhnutím z počtu žiwých wymazali. Na štěstí wšak národůw spočíwá žiwot w jiných rukou, nežli některých přepiatých a we swé strannosti zaslepených publicistů, jichžto filisterské odsuzowání jenom k smíchu nutí. — Zajímawo ale při wěci prawě uwedené jest, kterak tu samou přednost, kterou Maďaři pouze pro swou řeč mezi wšemi »žiwými« jazyky si osobují, také někteří němečtí spisowatelé opět wýhradně jazyku německému připisují. Neboť abychom jen jednoho příkladu podali, odwoláwáme se zde na »General - Conversations-Lexikon, Breslau 1839,« kde pod článkem »Hexameter« psáno stojí, že »šestiměr, půwodně řecký werš, *mezi wšemi nowějšími jazyky nejlépe w německém* se podařil.« Daleko by wedlo, kdybychom i tento blud wywraceti chtěli; máme dost na krátkém připomenutí, že neznáme ani jediné básně německé, hexametrem psané, w kteréž by prawidla řecké časomíry tak dokonale byla zachowána, jako to místo swé má při hexametru českém i ilirském. Také by podobné wywracowání bludu snad mnoho neprospělo, an by odporná strana přece jen na *swém stála*, jak to swrchu již podotknuto. Nám tenkráte postačuje, pouze na makawé omyly, od některých za swatou prawdu wydáwané, poukázati, a z přeswědčení o křiwých úsudcích wždy wíce láskou k dobrým stránkám wěci našich lnouti, jakož matka dítko, jemuž ukřiwděno, tím wřeleji k srdci tiskne. Podobné úkazy působí z počátku owšem nelibost; ale později přece i mimo wůli křiwditelů k prospěchu slouží, jelikož trpení křiwdy, wždy nowé síly budíc, k nowému wětšímu snažení pobádá. A tak i zde se opětuje děj, podobný příběhu Balaáma, který od Baláka zjednán ku zlořečení, napotom předce jen žehnal!

Fr. D.

* Jak se to srownáwá, řeč maďarskou nazýwati »králownou«, a jazyku slowanskému, z kterého si ona skoro třetinu slow wydlužila, poctíti přezdiwkou »jazykaotroctwí«? (Wiz Dankowského slowník řeči maďarské a podobný spis Leškůw.)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Rakowníka. (Dodatek k místopisu.)

Liberecko-plzeňská silnice powede se přes Rakowník. — Od času náboženských rozepří, jenž ne toliko jednotliwá města, nýbrž weškeré země koruny české až do úplného zemdlení přiwedly, nestalo se w Rakowníce ničeho podstatného, cožby na opětné zotawení-se města bylo poukazowalo. Ano Rakowník ještě w mrákotách se potácel, an již mocný duch času zemi českou k obnowení národnosti a wůbec k nowé činnosti probuzowal. Jakou příčinou se tak mohlo díti? Neměli jsme žádných silnic, těchto budíček k čilejšímu a potřebnějšímu žiwotu, a takž Rakowník, nápodobně jako hwězda mimo soustawu sluneční, swětla a tepla, jenž jiným městům silnice a snaha průmyslowá, toto prawé slunce občanského blaha, podáwaly, ne-li zcela pozbawen, jistě jen z malé částky požíwal. Jinákby wše bylo wypadalo, kdyby se byl Rakowník sídlem krajským stal! Učí nás tomu zkušenost we Slaném.—Než čím otcowé pohrdli, synowé statně dobýwají, a můžeme beze wší chlouby pronésti, že Rakowníčané w jediném patnáctiletí takowých obětí nowým požadawkům přinesli a dosud přinášejí, kterýchž toliko zámožná města, do kteréž řady Rakowník bohužel nenáleží, přinášeti mohou. Sotwa že summa 100000 zl. od wystawění budowy průmyslných škol zaprawena, uwolilo se měšťanstwo w 7. letech 35000 zl. na liberecko-plzeňskou silnici wyplatit, an již také před 6 lety skoro 12000 zl. na spojení Rakowníka s pražsko-karlowarskou silnicí wynaložilo. Jistě welké oběti k poměru tak malých sil! — Co se jiných ústawů též probuzené w Rakownice národnosti týká — co nejdříwe zprawíme.

M. Štembera.

Literatura ilirská.

Kolo. Članci za literaturu, umětnost i narodni život.— Izdavaoci D. *Rakovac*, St. *Vraz*, L. *Vukotinović*. Knjiga III.

Od delšího času již hledíme k ilirské literatuře s toužebným citem a upřímným účastenstwím jakožto k jižní sestře naší, která s neobyčejně jemným taktem našich kroků na cestě národní oswěty si wšímá, zdařilé výsledky následuje, mnohého wšak planého-usilowání našeho k swé wlastní wýstraze používá. Literatura Ilirů stojí na wlastním dějepisně utwrzeném základu, a nemá se čeho báti, že by přilnutím k naší literatuře na swé samostatnosti ujmu utrpěla. Wywinowání-se obou literatur, alespoň w nowější době, má do sebe mnoho podobných stránek, styčnosti jich jsou tak mnohonásobné, že se lehce dá pochopiti, proč se pojem literární wzájemnosti nikde tak čistě neujal, jako u Jihoslowanů. Kdo wlast swou upřímně miluje, musí přáti, aby toto wespolné působení neocháblo, nýbrž jen wždy wřeleji pěstowáno bylo. Že se národ náš k wěci té přičiňuje, toho důkazem býti může každé radostné uwítání nejnowějších plodů ilirské literatury, na př. knihy »Pogled u Bosnu«, »Iskra« a jiných, z nichžto české překlady brzce we skladu Pospíšilowě spatřiti doufáme. Mezi spisy ilirskými bylo nám »Kolo« wždy přemilé; od srdce litowali jsme, že třetí sešitek tak dlouho na sebe čekati dal, a pokračowání jen pod tou wýminkou oznamowal, »jestli se dostatečný počet předplatitelů sejde, aby útraty zaplaceny býti mohly.« Práwě jsme chtěli otázku weřejně pronésti, zdali by možná nebylo, aby se spisu toho ilirská Matice* ujala, a na způsob časopisu Musejního jeho další žiwot zachowala, an nás zpráwa došla, že se to již stalo, což nám k nemalému potěšení bylo. Byť bychom i základní stanowy kteréhokoliw ústawu k wydáwání dobrých knih zcela neznali, můžeme se nadíti, že spolek ten národní příspěwky práwě w tu stranu obraceti bude, kde se, při wěci dobré, buď u nakladatelů, buď u obecenstwa dostatečné účastenstwí doufati nedá. Každá mladá literatura rozprchne se w prwních letech na mnohočetné strany, a wzdělawatelé její, nemohouce wšady stačiti, wrhnou se tam, kam je potřeba aneb obliba mocněji láká. Koruna mluwy národní žene se wždy wýše a wýše, od kořene swého, totiž lidu, nešetrně se wzdalujíc. Tu nastane mezera, jenž wzdělance od lidu bolestně dělí. Aby se rána ta zacelila, musí buď řeč nazpět, anebo lid ku předu postoupiti. Prwní je nemožné, druhé často obtížné, zláště kde se důkladných a národních škol nedostáwá. W takowém stawu jsme na př. my postaweni. Řeč naše octnula se pospolným snažením starších i mladších spisowatelů nenadále na takowé wýšině, že k ní jádro lidu ledwa dohlídnouti může. Ze wšech úst ozýwá se toužení po časopisu, kterýž by w prostonárodním oděwu k lidu se přiblížil a přiměřeným krokem znenáhla jej ku wyšší oswětě připrawowal a prowázel. Spis ten musel by na několik let, než by se sám sebou ujal, w trwání swém pojištěn, za lewnou cenu prodáwán a wšemožným spůsobem a mnohostranným podporowáním mezi národem rozšiřowán býti. Takowé oběti nemůžeme od jednotníka tak snadně očekáwati, třeba by mezera ta wždy wíce pukala. — W takowém stawu jsou také Jihoslowané. Toho času, když se u nich obnowa literatury a národního žiwota udála, panowal ještě u Srbů předsudek, že se národní řeč (tam, jak Berlić prawí, řeči sprostých pastewců zwaná) za spisowní jazyk nehodí. Jihoslowané opět museli w řeči swé za wzdělaností jiných národů rychle pokračowati, a tak jako my od národu trochu se uchýliti. K nejskwělejším stránkám Kola náleží tedy ona žiwost a čilost, která w článcích jeho panuje a s nižto wzdělanci k lidu se naklonují, aneb lid k sobě powznášejí. Dějepis není w pouhých plesniwých wýpiskách složen, nýbrž záživně národu podán; wedle obyčejných událostí wyprawuje n. p. Antur Krempl w dějepisu Štyrska o wojště a zbraních, o wíře, duchowních a kostelích, o celém wnitřním zřízení, pak o zděláwání země, o společenském a domácím žiwotě, o řemeslech, mincích a obchodu, o uměních a wědách. Na konci přidaná, hladkým weršem psaná báseň, kdež děje wyprawowané ještě jednou w rouchu básnickém okolo nás jdou, práci té tím wětší důraznosti a wábnosti dodáwá. Za nowějšími básněmi následuje i hned poesie národní s úwodem, který čtenáři předmět připrawuje i s udáním rodiště každé jednotliwé písně, z nichž následující z dolních Rakous uwedeme, s připojeným přewodem našeho Erbena:

Tuge.	**Žaly.**
Tuge, moje tuge!	Žaly, moje žaly!
Da su moje tuge,	Ach! jsou to žalosti
Kak su tuge druge!	Na tom bídném swětě!
Ali moje tuge	Ale nežli moje
Jesu jako teške.	Těžších nenajdete.
Kad by samo male	Kdyby moje žaly
Na kámen spadale,	Na skály padaly,
Kamen by razbile	Na drobounký máček
Na makowo sime	By ji roskotaly.

Ty poslední čtyry řádky jsou jako žiwá, wřelá krůpěj krwe z nebohého srdce žalující děwy. Mohu si pomyslit, jak se jí as odlehčilo, když hledajíc obraz w přírodě, jímžby tu nesmírnou tíži žalosti swé wyslowila, najednou zapěla:

Kamen bi razbile — Na makovo sime.

Nejdůležitější článek je »Zakon Vinodolski« od roku 1280, se snímkem, od prof. Mažuraniće. Vinodol nazýwal se za starodáwna onen díl Horwatska, jenž leží na pomoří mezi Sení a Řekou. Celý ten kraj byl wlastnictwím knížat Krčských, Vinodolských a Modrušských, kteří se později počali psáti Frankopani. Léta 1280 sešlo se w Nowém z každé obce vinodolské několik rozumných starešin, a tu u přítomnosti knížete Leonarda, sepsali poprwé we swém národním jazyku wšecky ony zákony a obyčeje, na nichžto se tehdáž stanowili, že jich od swých otců a dědů byli slýchali. Tyto tak sebrané zákony napsali jsou w tolika exemplárech, kolik měst na tomto sněmu zastoupeno bylo, tedy nejméně w 9 opisech. Až posud newí se jen o jediném exempláru, který se zachowal w archiwu kapitoly Modrušské w Nowém a kde se i budoucně chowati bude. Professor Mazuranić přidal k otisku obšírné wyswětliwky a slowníček méně známých wýrazů. — W čele přehledu literatur slowanských stojí Erbenůw článek o literatuře české od roku 1841, s welmi důležitým úwodem o prwním procitu národního žiwota našeho, kterýž by si mnohý z Čechů přečísti měl. Prof. Dubrowský podal přehled literatury ruské a polské. Pak následuje literatura jihoslowanská a cizokrajná, a na konci zanímawý »Pazar«, obsahující článek od Vukotinoviča: Vkus, shoda (swornost) kritika, a od St. Vraza několik slow o Horatiu Flaccu a úsudek o slohu.

Dr. *Čejka.*

* Jistina Matice obnášela roku 1843 dohromady 5200 zl. na stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 57.
11. roč. běh.

KWĚTY.

11. máje
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrát za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. předplácí se půlletně s poštownim obalkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

Obraz dějin domácích

od

J. K. Tyla.

I.

Bylo o poledni před štědrým wečerem. Mlhowitý záwoj pokrýwal wěže pražské, a sychrawo bylo po ulicích. Strakaté hemžení lidu panowalo na staroměstském náměstí, kdežto před chrámem Panny Marie a pak celou délkou až k starobylé radnici rozmanité kotce a krámy stály, chowajíce we swém lůně plechowé nádobí, řezbářské wýrobky, dětské hračky, hrubě malowané obrázky, pekařské pamlsky a jiné rozmanité dary k štědrému wečeru a toužebně očekáwané koledě.

Zde obcházely powážliwé domácí hospodyně, wybíraly a smlouwaly; onde se kašteřily děwečky, jinde obskakowali weselí kluci, a tamto stály městské dcerky, hledíce dychtiwě po zboží přeplného klenotníka, na jehož krámci tenké zlaté řetízky a šňůrky ohniwých granátů se leskly. Mezi tuto rozmanitou směs wrážela někdy tlupa rozpustilých studentů se wší swou newázaností, pro kteréžto za časů Wáclawa IV. mládež na wysokých školách wůbec rozhlášena byla.

Podobný roj dowádiwých mladíků obklopil také osamělý krámeček, na němžto uměleji než jinde zhotowené řezbářské wěci stály, a u něhož mladá, spanilá díwka seděla. Na chatrném stolku bylo tu widěti celé jesle — Rodičku Boží, ctihodného pěstouna a malé Jezulátko, tak hezké a ouhledné, jakoby se na celý swět usmíwalo. Wedle toho dýchal poctiwý oslík s dobromyslným wolečkem, a dále stáli dobráci pastýřowé — ten s beránkem, onen s plným košem, a jiný s mošnou. Ještě dále páslo se celé stádo owcí w těch nejrozmanitějších postawách.

A wšak toto wšecko nezajímalo weselé soudruhy tak welice, jako sama prodawačka. Bylať outlé poupátko a w prodaji, jakož wůbec w žiwotě weřejném, ještě nezběhlá. Neuměla kupujících pobízeti, a na mimojdoucí pokřikowati, nýbrž seděla tu we swém chudobném oděwu zimou zkřehlá skoro pořád s očima sklopenýma, a jenom když se někdo na cenu toho neb onoho kousku poptal, poněkud je pozdwihla.

Plamenným ruměncem polily se twáře její, an ji nyní hejno studentů obklopilo.

»Při sám Bůh!« ozwal se jeden mezi nimi — »ta naše česká země je přece kus diwotworné půdy! Tuhle kwěte růže u prostřed zimy. Podíwejte se, jak se čerwená.«

»Kdyby bylo již o masopustě,« prohlásil se jiný, »řekl bych, že se s námi nějaká hwězda z králowského dworu zahráwala w tuto podobu se ukrýwá.«

»Hwězda?« zasmál se mu třetí. »Ano, kdyby to byla hwězda s koštětem — ta by s tebou snad zahrála; jiná ti ale nedaruje ani paprsku.«

»Dáwáš, panenko, swým kupcům trochu milostného úsměwu nádawkem?« ptal se nyní čtwrtý, hodně blízko k díwce přistoupiw.

»Prosím wás, drazí pánowé!« jala se tato jemnými slowy mluwiti — »nechtějte se mnou darmné žerty tropiti — a ustupte na stranu. Wy ničeho nekoupíte, a já bych dnes ráda ještě něco stržila.«

»Že nekoupíme?« ptal se zas mladík, nejblíže u ní stojící. »Kdož to powídá? Jen kdybys měla také něco jiného na prodej, nežli dřewěné panáčky. Co ti dám, ku příkladu, rozkošná prodawačko, když na mne hodně přiwětiwě swou hubičku wyšpoulíš?«

Přitom jí sáhl na bradu, a nazwedl sklopenou hlawu její.

»Pane!« zwolala díwka a rychle ruku jeho odhodiwši, hněwiwě ze swého sedadla se wzcho-

pila. Twáře jí opět zahořely a w očích se jí leskly slzě. — »Pane, jdi swou cestou a ukryj se w temnou brlohu, newíš-li w tento swatý den nic jiného co počíti, nežli z ubohých lidí posměch si tropiti a poctiwou živnost jim kaziti.«

Ostatní se dali do hřmotného smíchu.

»I ty píchlawá růžičko!« zkřikl mladík, rozmrzený nenadálým odporem i posměchem swých soudruhů. — »Wíš-li pak, na koho swé trní wystrkuješ?«

»Dle chowání myslila bych, že jsi školák, kterýž před časem učitelowě metle uklouznul.«

Nad smělou odpowědí se mladý dotírawec poněkud zarazil — i soudruhům jeho nezdálo se již býti do smíchu; tím hlučněji wypukl ale houf zwědawých, kterýž je byl kolem obstoupil, a jemuž se dîwčí neohroženost líbila.

Mladík se hněwiwě zarděl a plamenné zraky jeho byly by rády smělé poupě zničily; ale náhlým přikročením nowé osoby nabyl celý wýjew jiné twářnosti.

Byl to statečný jinoch w panském oděwu. Již dříwe, nežli se roj študentů okolo krámce nahrnul, padly mimochodem oči jeho na díwku wedle chatrného stolku. I zastawil se opodál a hleděna ni s neobyčejným zalíbením i srdce pohnutím, stal se očitým swědkem malého neswáru. Nyní kwapně přistoupil a wkročil mezi díwku a študenta.

»Co žádáš, milá panenko, za wšechno swé zboží?« ptal se jí hlasem líbezným, k rozpustilému školáku zádama se obrátiw.

Díwka se té otázky ulekla i nemohla hned cenu pojmenowati; ale w pohledu na nenadálého spasitele w této nesnázi jewila se úplná její důwěra.

»Je tobe dost?« ptal se jinoch dále, tiskna jí do hrsti skoro půl sáčku stříbrných peněz. — »Nelekej se a neděkuj; nesmlouwám a nekupuji od tebe nic jiného, nežli úhledné zboží twé, a přeji ti radostný štědrý wečer.«

Mezi tím byli študenti na sebe pohlédali, očima i napolo prohozenými slowy se umlouwajíce, coby měli počíti. Mladík zahanbený měl welikou chuť do rozbroje, a skřípaje zuby sahal po meči; někteří byli s ním owšem jednoho mínění, jiným ale zdálo se přece nerádno, o takowém dni začínati krwawé různice a dáwati weřejné pohoršení.

»I! nechte neokřesaného beana!« ozwal se mladík nejweselejší — »kterýž práwě některému školmétu z ruky wypadl a ještě newí, co je dowolený žert.«

»Co je podle wašich prawidel dowolený žert, to newím,« odpowěděl jinoch, neohroženě k študentům se obrátiw; »ale co je podle wšeobecných zákonů nedowolená nestydatost — to poznáwám a mohu wám to čerweně na bílém doswědčiti.«

Přitom uhodil na swůj meč a metal před sebe tak ohniwé zraky, jakoby jimi wšecku neřest wypáliti chtěl.

»I pusťte mu tedy žilou, ať má do čeho namočiti, chce-li! se mu čerweného písma!« ozwal se hlás mezi študenty, a w okamžení zableskl se mu nad hlawou obnažený ocel. Po něm zařičely také jiné w powětří — a mladému šlechtici nezbýwalo tedy nic jiného, nežli chowati se mírou podobnou a mysliti na swou obranu.

Mžikem wyletěl meč jeho z pošwy, a on sám wrhnul se hněwiwě w to klubko dráždiwých a rozdrážděných mladíků. I powstal hřmot a náramný powyk, rostoucí dílem mezi bojujícími, dílem mezi množstwím, kteréž je hlučněji a hlučněji obstupowalo. »Kacíři — Kacíři! zabte je!« křičeli jedni. »Hus na ně — Hus!« křičeli druzí. W tom se ale ozwal hlas, kterýž celý ten šumot přezwučel a na študenty uwrhnul se slowěk, z něhož wycházela hrůza.

(*Pokračowání.*)

Chudoba.

(*Pokračowání.*)

Kameník uleknuw se toho, wstal a šel otewřít.

Dwa muži wkročili do sedničky.

Jeden z nich, suchý a šáhlý, twáře sprosté a trudowité, obroubené hustými černými wousy, sem tam již šediwě prokwetajícími, držel w ruce tlustou olowem kowanou hůl, na hlawě měl zmačkaný klobouk, a na těle dlouhý, blátem postříkaný, až nahoru těsně upjatý zelený kabát. Z černého sametowého ošoustaného límce wywstáwal dlouhý, čerwený, jako u supa hustě zarostlý krk. Muž ten jmenowal se Malicorne.

Druhý, twáře rowně tak sprosté, ale mnohem menší, zrzawý, tlustý a zawalitý byl s jakousi podiwnou nákladností oblečen. Lemy u košile trochu pochybné čistoty byly sepiaty brillantowými knoflíčkami, a po westě z wyplawené skotské látky, jižto pod sametowým žlutowošediwým swrchníkem widěti bylo, plížil se dlouhý, zlatý řetěz. Muž ten jmenowal se Bourdin.

»O! jak to zde hidou a smrtí zapáchá!« prawil Malicorne a zastawil se na prahu.

»Na mou duši, plamenem to zde nowoní! Roz-

košné wýdělky!« odpowěděl Bourdin s wýrazem oškliwosti a opowržení, přistoupiw k řemeslníku, kterýž naň diwně a rozhorleně hleděl.

Skrze pootewřené dwéře wystrkowal někdo swůj ošemetný, wyzwědawý a šibalský obličej. Byl to Křiwonožka, kluk ze zlodějského spolku, jenžto newědomky za cizími můži se přikradl, a pilně slídil, špehowal a wyslechal.

»Co se líbí?« tázal se zhurta kamenář, surowostí obou mužů popuzen.

»Jeronym Morel?« ptal se Bourdin.

»Jsem já....«

»Kamenář?«

»Jsem já....«

»Oprawdu?«

»Ano, ano, prawím ještě jednou... Trpěliwost mi dochází... co se líbí?... mluwte nebo se opět odeberte.«

»Jaká to zdwořilost?... pěkně děkuji!... Co myslíš Malicorne?« prawil druhý k swému soudruhowi se obrátiw; »zde nebudou takowé žně, jako u vikomta se Saint Remy!«

»Ba ne... kde by se dalo sklízeti, tam nám dwéře před hubou zawrou, jako to bylo w ulici Chaillot. Kanárek den před tím wyletěl, kdežto se takowé čerwí ani z hnízda nehne.«

»Rád wěřím; to čeká jen na zawření, aby se tam wykrmilo.«

»Jeho wěřitel musí býti dobrá duše; celá ta wěc nestojí ani za wýlohy... nu, to budiž jeho starost.«

»Slyšte,« prawil Morel hněwiwě, »kdybyste byli střízliwi, o čemž pochybuji, mohlo by mě to k zlosti popudit. Teď ale můj příbytek w tu chwíli opusťte!«

»Hle, hle! ku podiwu, ten zbortěnec!« zwolal Bourdin, narážeje úštěpně na zkřiwený arůst kamenáře. »On se opowáží nazýwati příbytkem takowouto díru, která by se ani pro mého psa nehodila...«

»Pro žiwého Boha!« wolala hlasitě Madlena celá úlekem, že až posud ani slowa promluwiti nemohla — »wolej o pomoc... snad jsou to zločinci... dej na swé diamanty pozor.«

Morel, wida skutečně tyto dwa neznámé tak podezřelého pohledu ke stolu znenáhla se přibližowati, kde klenoty jeho ležely, a obáwaje se jakéhosi zlého úmyslu, přiskočil ke stolu, a zakrýwal oběma rukama drahé kameny.

Křiwonožka, jsa pořád na sluchách a na špehu, pochytil slowa Madlenina, a zahlídl hnutí řemeslníkowo. »Hle, hle, u wšech wšudy!« zwolal; »říkali, že leští falešné; kdyby to byly falešné kameny, nebál by se, že mu je někdo ukradne... Budem si to pamatowat: ta paní Mathieu-owá, co sem tak často přichází, je tedy překupnice oprawdowých.... Aha! ona má tedy we swé tašce skutečné diamanty... Toť wýborná nowina; powím to Sowě,« prawil Křiwonožka, a dal se do zpěwu.

(*Pokračowání.*)

DOPISY Z ASIE.

II.

Z Kaira 22. *ledna* **1844.**

Wánoce jsme stráwili w Betlemě. Bydleli jsme w klášteře, kdež množstwí chudých poutníků ze wšech zemí se shromáždilo. W noci od 24—25. byli jsme přítomni obřadům narození Kristowa. Druhý den jme ještě pro zlé powětří zde pobyti musili. Dne 26. prosince přišel k nám šejk Abudauk, náčelník našeho arabského kmene, s nímž jsme již w Jerusalemě smlouwu byli učinili, že nás za 180 piastrů (asi 18 zl. stř.) za každého welblouda a 600 pias. bakšiše čili propitného pro něj, we zdrawí a na duši i na těle zachowané w šesti dnech do Petry přiwede, kdež nás jinému šejkowi k dalšímu prowodu až do Kaira odewzdati měl. Bylo nás 6 šlechticů, dwá ewropejští služebníci a 2 Arabowé — celkem tedy deset osob. Pro naše zawazadla — 3 stany, totiž 2 pro nás a jeden pro služebnictwo — pak pro kuchynské nářadí, zásoby nasoleného masa, mouky, rejže, chleba atd., wody, tohoto přeskwostného zwláště na pouští newyhnutelně potřebného artikule — (nikdy po celý žiwot nebyl jsem tak žízniw, jako práwě na pouští) měli jsme 14 welbloudů, ku každému jednoho beduina, pak šejka, slowem byla to statná karawana. Jízda na welbloudech se mi nijakž nelíbila. Nawykl jsem owšem sponenáhla onomu welmi nepříjemnému pohybowání, ale co možná nejwíce jsem wždy pěšky putowal, s ručnicí přes rameno. Prwní dwa dny z Betlema se ubíraje, a pak w skalních roklích u Petry zastřelil jsem několik korotwí a dwa zajíčky, jednoho dne dokonce tři. Zwěř zdejší zwláště swou srdečností a outlostí se wyznamenáwá, neboť korotwe jsou wíce křepelkám podobny a zajíci čele jako králíci. Zdá mi se, že sporota potrawy a úplný nedostatek wody — wyjma Petru, kde swěží čistý potůček teče — jsou hlawní příčiny jejich útlé oustrojnosti. Jinak nemají se čeho obáwati, leda několika oněch cestowatelů, jenž pouští w tomto směru putují; — neboť skoro wšickni jdou z Jerusalema přes Gazu a El Arish přímo do Kaira, anebo přes Hebron, Akkabu a horu Sinai do Suezu a Kaira.—Beduiné nikdy jich nestřílí, ano bloudowé ani jísti je nechtějí! — — — Dlouhá, němá a zasmušilá karawana putowali jsme od slunce wýchodu až do západu bez odpočinku a wšak i bez přenáhlení, tichým powážným pochodem. Šejk w čele, pak zawazadla a k posledu my se swým průwodem a služebnictwem. Sedlo welbloudské jest dřewěné, polštářem a kobercem wyplněné nářadí, aby twrdost jeho co možná nejméně se cítila. Beduin nechá welblouda nejprwé klekpouti a pak docela se sklonití čili položiti, aby se wstoupiti naň mohlo. Jak mile wšak nohu přes něj přehodíš, hned do wýšky wyskočí a ne jednou jsem se díwal směšným kotrmelcům a sám několik jich wykonal, nežli jsem se wýhodě té naučil. Nebo dokud si tu obratnost člowěk neoswojí, nelze mu pewně w sedle se udržeti. Nežli se nadá, již s welblouda dolů sletí a písčitou matku zemi políbí. Aby se welbloud docela na zem usadil, zaklepe se mu na střed krku a jakobys sobě odkašlati chtěl »khr!« naň zakřikneš. Jinak jsou welbloudowé nehezká, smrduté, trus swůj ožuwawá howada; swéhlawé a řwawé mrchy. Kdykoliw je člowěk k unížení přiwádí, na ně wstoupá, nakládá, — slowem při jakékoliw jim nelibé příležitosti, dají se wždy do řwání aneb lépe do chrochcení.

Takéž w noci jako jelen zwon, že jsem skutečně prwní noci se probudiw, newěděl, jsem-li w české oboře čili na poušti. Ale stěny našeho stanu, jimiž měsíc a třpytiwé hwězdičky průswitaly, brzy o smutné prawdiwosti mne přeswědčily. Pochod náš byl tak odměřený, nakládání a skládání, stawení a bourání stanů tak mechanické a jednotwárné, že jsme jako stroj až k Petře putowali. Těchto 6 dní jsme měli powždy příznivé počasí, ale ona wěčná jednotwarnost nic než křemen a písek, písek a granit konečně nás tak unawila, že jsme se utěšenější krajiny ledwa již dočkati mohli. Z každého dosti nizounkého pahorku wždy jsme něco nowého, snesitelnějšího spatřiti doufali, wždy se ale klamajíce, až jsme konečně po 6 dnech 31. prosince 1843 okolo 10 hodin wečer, tedy w Silwestrowě noci, do obrowského skalnatého oudolí Petrského wešli. Postawili jsme stany swé u swrchu podotknutého swižiho potůčka, rozdělali w jeskyni náramný oheň, wařili, jedli a pili — a také hodujíce a žertujíce wkloužili jsme do nowého roku — každý koufící pohár s punčem w ruce — nowému roku třikráte a wšem milým známým děwětkráte hlučně »zdráw buď!« do noci prowoławajíce a na zdar a blaho připíjejíce na ruinách staré Petry, nepřemožitelného hlawního sídla Idumeů! (*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Chrudimi. (**Diwadlo a hudba.**) K oslawení narozenin J. M. králowské prowozowalo se tu české diwadlo před hojně shromážděným obecenstwem. Do wkusně sestawenému allegorickém skupení s českým průswitným nápisem a přednešeném proslowě následowala uvertura z Rossiniho: »Wilém Tell,« načež diwadlo byl Klicperůw »Diwotworný klobouk.« Škoda že ředitelstwo pp. ochotníků, z nichž mnozí ku př. Koliáš, patrnou zběhlost na prknách diwadelních projewili, jiného, k wečeru tomuto přiměřenějšího kusu newywolili; neboť se mi se, že toto nejslabší ditko bujné Musy Klicperowy k slawnostem podobným se hodí. Mezi 1. a 2. jednáním přednášena byla píseň od Krebsa — mezi 2. a 3. pak weliká arie z opery: »Noclch w Granadě,« při průwodu fortepiana welmi zdařile, hlasem zwučným i lahodným a wýbornou školu prozrazujícím.— Mluwě o diwadle a zpěwu musím příležitostně i něco o kostelní hudbě chrudimské připomenouti. Na weliký pátek slyšeli jsme w hlawním chrámu Páně, na slowo wzaté dílo Haydnowo: »Sedm slow Kristowých«; prowozujeť se toto oratorium již po mnoho let, wedením ředitele choru p. Wáclawa Rikla, w okolí tomto pro zběhlost a wlastní práce hudební wůbec wáženého starečka, jenž i bohatou sbírku kostelních hudebních komposicí od Haydna, Beethovena, Witáska, Tomáška a jiných chowá. Přáti jest, aby jen častěji z nich něco se prowozowalo, a sice zwlášť díla korifea našeho, w kraji tomto zrozeného Tomáška: starožitný a welebný chrám chrudimský zasluhuje toho, aby podobná díla alespoň při wyšších slawnostech církewních w něm slýchána byla! ..ich..

Litteratura.

Půwodní wlastenské powídky, powěsti a báchorky. Sepsal P. Josef Ehrenberger. Swazek prwní. (Z okršlku panstwí Solnického.) W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 77 w 12. Ses. za 12 kr. stř.

Neníť na swětě národu, kterýby neměl swých bájek, swých powěstí, swých báchorek, swých písní. To je ta prwotní poesie, která s člowěkem samým se narodila. Čím bohatší příroda wůkol něho ležela, tím horoucnější je mysl jeho, tím wřelejší krew, tím strašnější jeho bájky, tím krwawější powěsti, tím zadumawější jeho písně; čím pracněji člowěk plody země pro swou potřebu dobýwati musel, tím klidnější jeho mysl, tím jasnější jeho krew, tím wíce rozmyslu w jeho nabájených powěstích, tím weselejšího rozmaru w jeho písních. Powěsti wýchodních a jižních krajin jsou wětšinou horkým štětcem nalíčené obrazy, častěji hrůzy ba i nestwůry překypující fantasie; kdež naproti tomu sewer a západ wyprawuje s klidným rozmyslem, zpíwá s jasným rozmarem. Tou cestou, zdá se, jakoby tajná ruka osudy jednotliwých národů byla wyrownala.

Jelikož národní písně, báchorky, powěsti — wíce méně historického základu — celou wíru, celý mythus, wše radosti a bolesti toho největšího srdce — národowého — jako křišťály sewerního moře ten nejjasnější pramen národního ducha i srdce w sobě kryjí: zawděčí se nám každý sbíratel pozůstatků za námi ležícího času. — P. Ehrenberger, jehož jméno w naší literatuře sotwa zawznělo, podáwá nám prwní listy swé utěšené sbírky.

Prwní obraz rozwinula nám romantická powídka z času Jiřího Poděbradského: »Mikuláš Kleckowský.« Slohem žiwým, na obrazy bohatým, wyprawuje nám p. spisowatel událost z onoho důležitého času, na níž wíce z poetického, nežli z historického stanowiště hleděti musíme, chceme-li zásluhu spisowatelowu dobře oceniti. Co básnická práce má zdawé, jako P. spisowatel umí swými dary ozdobně wládnouti, chtěje nám podati zajímawé obrazy. Wěnceslaw a Milina, ty nejpěknější obrazy w powídce, smířili nás s charakterem Kleckowského, trochu horkým perem wyobrazeného, jehož zlomyslné záměry tajná ruka překazila. Uwážíme-li, že p. spis. ponejprw s wětší prací před námi wystoupil, nemůžeme anatomickým nožem rozebírati wšechny údy, a wady, jenž abychom něco wytýkati mohli. W celku wyznáwáme, že je celá powídka tkáním pestrým zapletena a pewnou rukou k utěšenému konci prowedena. — Druhý obraz nám podáwá národní powěst: »Zjewení pod Černým lesem.« Powěst ta dělí se wlastně we dwě; totiž w powěst o býwalém rytíři pod Černým lesem a jeho láskou nešťastné dceři, a w powěst o dobrotiwé slečně Trebonii Pernštýnské. Obě jsou jadrně wyprawowané. — Třetí powěst: »O křiži nad železnou hutí,« zdá se nám býti nejdůwtipnější a nejzajímawější. Litujeme wšak, že p. spisowatel tuze mnoho transgressiwů do swých utěšených sadů nasil, kteréž činí sloh trochu nuceným a twrdým. Neupíráme, že w oboru wědeckém přísné formy mají swou zwláštní krásu; ale wýmluwnost wyprawowače má ráda wolné formy. — K posledku potěšil nás spisowatel weršowanou báchorkou: »Blbý Wanek, zchytralý lhář.« Z okresu posouzena, w němžto se pohybuje, je nám to wítaná práce, w níž mnoho humoru prokwitá.

W celku tedy máme dobrou naději w pěkné wlohy p. spisowatele, a těšíme se upřímně, že naší literatuře nowý pracowník wyrůstá, i doufáme pewně, že wšem nedůšim pokleskům, jaké by snad přísná kritika wytýkati mohla, časem swým, zwláště pilností a opatrností mladého spisowatele wyhnouti se dá. Na rozloučenou podáwáme p. spisowateli srdečně ruku, a přejeme si, aby nás co možná rychle nějakou nowou prací potěšil. Wlastislaw.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 58. 11. roč. běh.

KWĚTY.

14. máje 1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowě (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních outřadů Rakousk. mocnářstwí, půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 30 kr.

Památce Marie Čelakowské*.

Ach tam w kraji cizím, w lůžko chladné
Sklesla růže naší dědiny;
Ozdoba ta naší krajiny,
Záhy odkwetla co kwítko wnadné!

Krutě uchwátila půda cizí
Drahou dceru matky Čechie!
Plačte pro ni, dcery Sláwie!
Swému Slawíku ach. Růže umizí!

Jewilyť se nám w ní swaté ctnosti,
Krása Božská w rouše zemšťaná,
Již Bůh seslal w luhy Slowanů,
By nám odstřel obraz spanilosti!

Jenom pro wlast naši měla žíti,
Cizí witr slomil kwětinku;
Dítkám wyrwal z loktů matinku,
Majíci jim swatým strážcem býti!

Nyní bytuje zas w prwní wlasti,
Tam, kde wěčná Wesna panuje,
Kde Bůh w záři wěčné trůnuje —
Tam již neucítí žal ni strasti!

My wšak hořem k rowu wzdálenému,
W nějžto sklesla schránka duše Twé
Wřelé posíláme slzy swé,
Ukanulé citu upřímnému!

Až z těch slzí skwetou nezabudky,
Budou swědčit krajům wzdáleným,
Že je swatá dceram Sláwiným
Upomínka na wše krásné skutky!

....slawa.

* W Pánu zesnulé choti F. L. Čelakowského, professora literatury slowanské na uniwersitě wratislawské.

Chudoba.

(Pokračowání.)

»Nepůjdete-li w tu chwíli odsud, zawolám na stráž,« prawil Morel.

Děti zděšené tímto wýjewem daly se do pláče, a blbá stařena wztýčila se a zůstala sedět.

»Má-li kdo práwo wolati na stráž, to jsme my... rozumíte, zbortěný pane!« řekl Bourdin.

»Jelikož máme práwo dáti wás stráží odwesti, kdybyste se chtěl zpouzeti,« doložil Malicorne; »my jsme sice žádného soudce s sebou nepřiwedli, jestli wám ale na jeho přítomnosti záleží, můžeme wám ho za tepla z peřin wytáhnout... Bourdine, jdi pro něj...«

»Já do wězení?« wzkříknul Morel leknutím omráčen.

»Ano, do Clichy...«

»Do Clichy?« opakowal řemeslník a wywalil oči.

»Nemá-li ten člowěk zatwrdlý mozek?« prawil Malicorne.

»Ano, do wězení pro dluhy... jestli to lépe zní?« opakowal Bourdin.

»Wy... wy jste tedy... Jak!... notar... ach, pro Pána Boha!«

Bledý jako smrt, klesl řemeslník na stolici ani slowa nemoha promluwiti.

»My jsme wysláni od obchodního soudu, abychme wás lapli, bude-li možná... Rozuměl jste?«

»Morele... směnka od Ludmilina pána!... Po nás je weta!« wolala Madlena pronikawým hlasem.

»Tu je ortel,« dí Malicorne, wytáhnuw z kapsy spis na kolkowaném papíru.

A když obyčejným způsobem prwní částku soudního spisu nesrozumitelným hlasem odžalmowal, wyslowil zřetelně poslední, pro řemeslníka bohužel! příliš wýznamná slowa:

Soud nalezl za práwo, že pan Jeronym Morel jest powinen, panu Jakubu Ferrand-owi, notaru pařížskému, summu 1300 *franků s ouroky ode dne oswědčení učiněného, a nad to outraty wzešlé pod wedením práwa i zatknutím osoby swé zaplatiti.*

Dáno w Paříži, 13. *září* 1838.

»A což Ludmila? Ludmila?« zwolal Morel jako šílený, této litanie si ani hrubě newšímaje, »kde je ta? Ona musela tedy notarůw dům opustit, poněwadž mě zatknouti dáwá? A. Pro Boha, co se stalo s Ludmilou?«

»Co je to se Ludmilou?« tázal se Bourdin.

»Nech ho být,« odpowěděl surowě Malicorne, »což newidíš, že blbolí? Zhůru!« prawil k Morelowi blíže přikročiw, »zhůru — w lewo, stupaj, ať z toho psince wywázneme; nepřijdu-li brzo na čerstwé powětří, musím se zadusit.«

»Morele, nechoď. Braň se!« wolala Madlena, zmateně. »Zabí je, ty holomky! O! ty zbabělec... Ty se necháš odwésti a nás tu opustíš!...«

»Dělejte, jako byste doma byla, paní,« prawil Bourdin rouhawě. »Ale jestli se mne wáš muž jen prstem dotkne, je po něm weta.«

Morel, mysle jedině na swou Ludmilu, neslyšel ani slowa, co se okolo něho mluwilo. Najednou ale wyjasnila se twář jeho s wýrazem trpké radosti, i zwolal:

»Ludmila opustila notarůw dům... já půjdu s weselým srdcem do wězení...«

Opět ale kolem se ohlížeje, počal naříkati:

»A žena má..., a matka její... a moje ostatní děti... kdo je bude žiwit? Nikdo mi klenoty nebude chtít swěřit, abych w žaláři pracowati mohl... každý bude myslit, že jsem byl pro nešlechetnost zawřen... ten notar chce tedy, abychom wšickni, já i celá rodina moje, zahynuli?«

»Ponejprw! podruhé! kdy bude konec?« prawil Bourdin, »teď toho mám práwě až po krk... oblečte se, ať se jednou již hneme!«

»Ach, dobrotiwí pánowé, račte mi to odpustit, co jsem před chwilkou mluwila!« wolala Madlena z lože swého. »Wždyť snad nebudete tak twrdého srdce, abyste Morela odwedli... powažte jen, co by se semnou a s pěti dětmi, co s mou šílenou matkou stalo! Podiwejte se, jak tam na žíněnce skrčena leží. Ona blázní!...«

»Ta oholená baba?«

»Hleďte! ona je oprawdu oholena,« prawil Malicorne; »já myslil, že má bílý noční čepec...«

»Dětičky, padněte před milostpány na kolena,« napomínala Madlena, chtíc wší mocí biřice obměkčit; »proste je, aby wám ubohého tatíčka neodwedli, který wás žiwí...«

Děti, nawzdor matčině příkazu, ani z lože se nehnuly, nýbrž strachem neustále plakaly. —

Bláznivá žena, zděšena neobyčejným hlukem a pohledem na biřice, ješto neznala, počala temně skučeti a ke zdi se krčila.

Morel stál tu, jako by se ho ty wěci ani netýkaly; tato rána byla tak ukrutná, neočekáwaná, následky uwěznění tohoto hrozily tak strašliwě, že tomu wšemu ani uwěřit nechtěl... Uslablý tisícerým nedostatkem ztratil poslední sílu swou, a sedě na stolici s twáří bledou, wyjewenou, celý sklesly, ruce maje ochablé, a hlawu na prsa swislou...«

»Tisíc hromů! bude-li tomu konec?« zkřiknul Malicorne. »Myslíte že jsme sem na poswícení přišli? Hněte sebou, sice wás odwleku!«

A rukou za rameno jej chopiw, počal jím newlídně třásti.

Tato hrozba, ten posun děti náramně poděsily; tři malí chlapci, na polo nazí wylezli ze slamníku, a padli s pláčem na kolena před pochopy obchodního soudu, s sepiatýma rukama a hlasem srdcerywým hořekujíce:

»Milost! milost!... nezabíjejte nám našeho tatíčka!«

Pohledem na tyto nešťastné, zimou a strachem se třesoucí děti, zdálo se, jakoby Bourdin, na wzdor swé přirozené zatwrzelosti a přiwyklosti podobným wýjewům, trochu byl pohnut. Nelitostný druh jeho snažil se surowě wymknouti nohu swou z objetí dítek, které se na ni prosebně wěšely.

»Wary! fakaňata!... K času s takowým řemeslem, kdyby se člowěk měl po každé s podobnou žebrotou setkati...«

Strašliwá episoda dodala wýjewu tomu ještě wětší hrůzy.

Starší z malých dítek, která u swé choré sestry w slamníku ležeti zůstala, wykřikla náhle:

»Matičko, matičko, já newím, co se Adele stalo... Ona je celá studená! Pořád se na mne diwá... ale přestala dýchat...«

To nebohé souchotiwé dítě zesnulo w Pánu, tiše, bez postesku, s okem upřeným na swou sestru, již tak srdečně milowalo...«

Nemožno bylo by nám popsati wýkřik, jaký žena kamenářowa při tomto oznámení wyrazila — neboť wěděla dobře, co se stalo.

Byl to křečowitý wýkřik z nejhlubších hlubin srdce matčina.

(Pokračowání.)

DOPISY Z ASIE.

II.

Z Kaira 22. ledna 1844.

(*Dokončení.*) Prwní jitro nowého roku w twrdém, dlouhém spaní jsme promeškali; když jsme napotom po koupeli w čerstwém potůčku a po snídaní, úplně ozbrojeni — neboť nás z předu již před loupeziwostí Arabůw Petrských warowali — před stany wystoupili, chtíce zříceniny a weleznamenité ze skal wytesané hroby ohlednouti: wstoupil nám houf těchto zlosynů w cestu, tlumočníkem našim nám wěděti dáwaje, že 600 piastrů, každý po 100 p., zaplatiti musíme, pakliže co ohlednouti chceme. I odpowěděli jsme welmi chladně, že jsme jen dwa páni — ostatní pouze snob, čili družina, totiž: lékař, tajemník, číšník atd. i nabízeli jsme se, 200 piastrů jim dáti. Zchytralí Arabowé wšak slowům našim wíry nepřidali. I nastalo dlouhé rozmlouwání s náramným křikem a wzteklými posunky Arabůw, mezitím wšak, zponenáhlé, nepowšimnuté postupowání, tak že jsme se skoro již k prwnímu hrobu pozwolna byli dostali, wždy mírně je odtiskujíce, až konečně na neštěstí jeden z Beduinů mladšího z našich Francouzů za ruku wzal. Hlupák ten wzal to za urážku swého národu, počal okolo sebe tlouci a domnělým nepřítelem o zem udeřil. To bylo znamení wšeobecného pobouření. Nowý houf opětným pronikawým pískotem na pomoc přiwolaných Arabů se wšech stran se sbíhal a nesnázně na nás doléhati počal. Rozwzteklený Francouz chtěl na ně střileti, já mu wšak wyrazil ručnici z ruky, neboť nás 6, ačkoliw dobře ozbrojených, nemohlo nijakž postoupiti zápas s takou přesilou [illegible] šelem, a nejmírnější resultat takowéhoto nepředloženého počínání bylo by úplné wydrancowání našich sáčků býwalo a zásob na poušti nad peníze dražších. Chladnokrewní Angličané to hned nahlídli na mne wolajíce: »Jen mírně a pewně, muž k muži!« I ustoupili jsme na skalní balwan pod prwním hrobem. Tlumočník náš Antonio newyslownou úzkostí uprostřed nás se třesa netroufal se k předu jíti. Protiwníci naši dolem skálu obklíčili, i počalo se znowa s hroziwým twářením nepřátel wyjednáwati. Konečně po dlouhém křičení usnesli jsme se se šejkem, kterýž bohužel ani té nejmenší moci nad swým lidem neměl, že zaplatiwše 240 piastrů wšecko budeme moci ohlednouti. Dali nám i dwa wůdce. Že ale již pozdě bylo, nemohli jsme nežli část zřícenin obezříti. Ráno, když jsme opět wyjíti chtěli, to samé se dálo. Pod záminkou, že prý wčera nebylo swolení od celého kmene dáno, znowa 600 piastrů žádali. To nás ale wšechny rozlítilo. Ujišťowali jsme je, že jsme dosti již widěli a že ani wčera umluwených 240 ani teď požadowaných 600 piastrů platiti nebudeme, nýbrž hned na cestu se wydáme. Wrátiwše se k stanům již jsme i přípravy na cestu činili, ana nowá deputací přišla, oznamujíc: »že na nic wíce díwati se nesmíme, ponewadž jsme ale stany na jejich půdě byli postawili, že 600 piastrů za to platiti musíme, jinak že nás nepropustí.« Zpráwa ta byla arci trochu nepříjemná. Ostrowané ale nedali se odstrašiti, řkouce, wčera že již usawřeno bylo, že nás za umluwenou summu wšude projíti nechají, a tato platná smlouwa že se dnes hanebně zrušila. Kdož nám ručí za to, že, byťbychom i nyní skutečně požadowanou summu zaplatili, za několik hodin dwojnásobné požadowati nebudou? Zdaž to ono wyhlášené chowání pohostinných, pyšných Arabů — čili loupežnické bandy a slowolomných zlosynů! — To mělo žádaný účinek. — Těchto málo ale rázných slow, jimiž Ipsowich do duše jim zahřměl, působily díwy. Po dlouhém rokowání se wyjasňowalo, že ještě 350 piastrů kmenu a 100 šejkowi platiti máme, a kdokoliw pak z Beduinů by nám překážeti chtěl, toho že úplné práwo míti budeme buď zastřeliti, zabíti, utopiti — w poušti to originální smrt — slowem jakýmkoliw způsobem jej odstraniti. Po weřejné, hlasité proklamaci tohoto usnešení jsme zaplatili, i nechali nás pak na pokoji po celý den až k nejbližšímu jitru. — I wzali jsme jiného šejka, jménem Cid, jenž nás měl z Petry w 11 dnech (potřebowali jsme ale plných 13 dní) do Kaira uwésti. Za každého welblouda slíbili jsme 220 piastrů a šejkowi, budem-li spokojeni, 800 p. Při každém nowém nakládání býwalo pak za příčinou náležitého rozdělení nákladů, zawazadel, zásob atd., hádek a proklínání do syta. — I tak jsme měli diwokrásné skalnaté údolí Petrské za sebou, jehož půwaby a starožitné poklady těmi roztržkami skoro na celo se nám zhořčily. Dlouhochwilná, teskná poušť prostírala se před námi, a nebesa nám ještě jinou rozkoš připrawila — což zwláště na poušti je roztomilé — dwoudenní déšť! Třetího dne po našem odchodu z Petry potáhla se obloha, wichr nám počal roztomilých pískowých kotoučů do obličeje metati — slowem nastala slota, jakáž si jen představiti možno. Wečer když jsme w tichosti při obědě w stanu seděli — počalo pršeti, wichr dowáděl jakoby jej z řetěze pustil a k milému překwapení našemu ležel stan překocen na zemi. Jedna to z nejprotiwnějších udalostí, jenž poutníka na poušti potkati může! Neboť ne jen že jsme we tmě a dešti wen museli do noci hrůzyplné, abychme stan opět postawili a dwojnásobnými koli a podporami upewnili — i oběd byl ten tam! Weškeré nářadí w stanu jídlem a pitím polito, oheň deštěm pohašen, — swíčky mokré a polámané, my jako myši promoklí a jako wlci hladowí w mokro-studené jako pytel tmawé noci, pod kapajícím stanem — obraz žiwoucí bídy! Tohoto wečera jsme měli ale na štěstí ještě suché postele, které nás pod swou ochranu ne-li wřele, aspoň teple přijaly. Druhého ale wečera byla ještě wětší bída. Osm a čtyrycet hodin bez přestání jen se lilo a třetí wečer dostoupila mísérie naše stupeň nejswrchowanější! Do nitě jsme byli promoklí, z peřin se mohlo ždímat, stanem se lilo jakoby cedníkem, zawazadla, možno-li, byly promoklejší než my — ani pomyšlení tedy, žebychme se přewléci mohli; část zásoby naší n. př. mouka, sucharky na celo zkažené, oheň rozdělati nemožno, — i kamenné srdce bylo by se nad námi slitowati musilo a předce jsem se musil při wší nehodě a bídě častokráte našim oblekům a hořcesladkým twářím hlasitě zasmáti. Na štěstí žádný z nás neonemocněl, co wěru díwem bylo, a druhý den na to obřálo a osušilo nás dobročinné jižní slunéčko, až do Kaira neustále nás pak prowázejíc.

Jedenáctého dne tohoto kočujícího žiwota spatřili jsme čerwené moře a Suez jižně w malé dálce a w brzce jsme se octli na něco žiwější karawanní cestě ze Suezu do Kaira. Zrakowé naši toužebně do dálky pohlíželi, hledajíce, ne Kairo — nebo tam jsme nejdříwe teprwa we 2 dnech dorazíti mohli — žádné město, dům jen, skromný, osamělý domeček, jejž jsme skoro plných 3 neděl nespatřili. Anglická »transit Company« dala totiž mezi Suezem a Kairem pro cestowatele, kteří s lodními společnosti té z Anglie do Indie, Bombai a Kalkuty cestují, čtyry domky wystawěti, malé, osamělé hostínečky na poušti — to jest welkolepé a w prawdě anglické!? Společnost wywáží tyto cestowatele na jakýchsi dostawníkách neboli omnibus w 16 hodinách pouští až do Suezu, kdež opět na loď wstupují. W dotčených domečkách se koně střídají a anglické žaludky piwem, winem a jiným občerstwením posilují. To wšechno jsme wěděli; — diwa-li tedy, že jsme tak toužebně po těchto roztomilých domečkách slídiwé zraky do dálky wysílali. Konečně se objewil jeden na obzoru a w několika hodinách šťastně jsme jej dostihli a hned i žížniwé krky napojiti chtíce na domek se dobýwali. Marné ale bouchání —! marné radowání —! Dwéře byly a — zůstaly zamknuty! Po dlouhém tlučení nám owšem odpowěděli, ale přístup naprosto odepřeli, nemáme-li písemního dowolení swrchu dotčené jednoty. Bídnou prkennou stěnou od nejskwostnějších nápojů a krmí odloučeným, běželo nám jen o ničemný lístek! Byli jsme ale bezpapírowá z pouště přicházející čeládka, a pedantický

ostrowan bylby spíše půl Ewropy přede dwěmi žízní a hladem pojíti nechal, neżby rozkaz daný byl přestoupil. Jeden a dwacátého dne, co jsme Betlem opustili, přišli jsme konečně wyhladowělí, s wyprahlými krky, ale w úplném zdrawí do Kaira, kdež jsme brzo se zotawili we wýtečném hostinci »Hotel d'Orient«. Nyní po skončené dlouhochwilné pouti na poušti, přiwětiwá budoucnost se na nás usmíwá — rozkošná totiž plawba po řece Nilu k prwnímu, možná že i až k druhému wodopádu. Powedemť příjemný žiwot na lodi naší »Palmiře«. Potrawy hojnost, síla cestopisných knih a map, wýbor romanů, indická cigara, wýborný orientálský tabák — budeť to prawá rozkoš po přestálých nehodách na poušti, powolně nyní plouti na pramene Nilu u prostřed mírumilownýcb Egypťanů, w nejskwostnějším ponebí swěta, pod oblohou wěčně skwělou a bezoblačnou, s nadějí spatřiti powěstné chrámy Thebské, spatřiti Edfu, Esneh atd. Zejtra, 24. ledna odplujem.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Slaného. **(Hrob z české doby pohanské. Welká kost pod horou Slanskou.)** Dne 28. března b. r. přišli dělníci při okopáwání a zasypáwání děr a jeskyněk na děkanském poli pod horou Slanskou nedaleko červeného potoka na dobře zachowalou kostru w spůsobě písmene S, jejíž twář k hoře Řípu, k wýchodu; záda k městu Slanému, k západu; hlawa k pramenu Slanému, nynějším Slanským lázním a dotčenému potoku, na sewer, a nohy k hoře Slanské, na jih položeny byly. Weliká lebka měla wšech 32 zubů. Kostra tato ležela skoro sáh hluboko w nažloutlo-bělawé, mastné zemi pahrbku aneb hrázi, a měla za hlawou jelení roh, na kterémž popelnice čili černý hrnec s popelem spočíwal. Dělníci rozmetali zbytky tyto domníwajíce se, že to nějaký w nedáwno minulých wálkách padlý Rus jest, až na dwa hadowité, broncowé, zeleným rezem potažené kroužky. Mohyla tato náleží bezpochyby w šedý wěk pohanských Čechů, okolo Řípu bydlících. — W lednu t. r. nalezla se nad tím děkanským polem wýše k hoře kost 6 palců průřezem široká a 1 loket dlouhá, 6 až 8 liber těžká. Ležela u paty této nedosopečné hory, 3 sáhy hluboko w čedičí se zemí nažloutlo-bělawou smíšeném. Welká tato kost zajisté žiwočicha předpotopného byla sice od tamních kameníků obdiwowána, než pak přece, protože tu přírodoznatele nebylo, od nějakého obchodníka w kostech až na zbytek, který 13 lotů wáží a zčedičowati počínal, na kusy roztlučena a mezi jinými kostmi do Prahy prodána. — Ony dwa ³/₄ lotu wážící broncowé kroužky i s kouskem lebky, pak zbytek té kosti očedičené od zwěstowatele tohoto w Museum české zaslány. J. Michl.

Z Loun. **(Hlawní škola. Školní knihowna. Stará sláwa.)** ... Nyní se u nás jedná o hlawní školu, aby pak mládež w nižších třídách dokonaleji we wlastní swé řeči mateřské cwičena býti mohla, a na wyšší stupeň prawé wzdělanosti se powznesla. Neboť nejsou zapomenuti časowé, w nichž mimo pražské, kwětly wyhlášené školy králowéhradecké, žatecké, litoměřické a lounské za císaře Rudolfa: jimž slawný Weleslawína slowník swůj latinsko-český byl zlášť wěnowal. — Také školní bibliotéka pro mládež má se zaraziti. Té je weliká potřeba obzwláště w městech, kde málo obchodu a sdílení myšlének stáwá. Bez obětí však nic se nepořídí: mysl, ruka a krok sprawuje náš žiwot. — Zdejší p. měšťanosta znamenitou příchylnosti k wzácným starožitnostem a památkám našeho města hnut jsa, klassické dílo lounského krasostawitele Beneše w letošním almanachu: Libuša oslawiti za dobré uznal: Die St. Nikolaikirche in der Königl. Stadt Laun — a mnohým pomníkům, nad kterýmiž duch wandalský wanul, čestné místo wykázati obmejšlí. — I doufáme, že wšecky znamenité památky města Lounu, až příznivé okolíčnosti se wyskytnou, na swětlo wyjdou, a nás potěší. J. D. L.

Z Bolony. **(Kardinal Mezzofanti censor „Kwětů.“** Z přátelského dopisu.) ... Dne 16. dub. dostal jsem z dogany (z mejta) náwěštu, že balíček se spisy, který nápisem na mne swědčil, zde se nachází. Byl jsem tázán, co w sobě obsahuje a w jaké řeči ony spisy psány jsou. Wyznal jsem prawdu, že to časopis »Kwěty« w české řeči psaný. I řeklo se mně, že časopis ten podrobiti se musí revisí, a protož abych se za tři dni opět pozeptal. Nu, toť bude krásná wěc, myslil jsem sobě, an nikdo w naší Bolony česky neumí. Po třech dnech hlásím se, jak mně řečeno bylo. Tu se dowím, že za tou příčinou, an zde žádný z pánů censorů česky neumí, časopis římskému kollegium a wýslowně kardinalowi Mezzofantimu předložen býti musí a že tedy z té příčiny již do Říma poslán jest. Welice mně to nemilé bylo, an jsem wěděl, že w balíčku také listy od mé drahé matky se nacházejí. Dne 28. dubna wšak mně již balíček byl opět doručen s připisem od římského kollegium, že ono docela žádné překážky nenalezlo, a spolu s nařízením pro zdejší censuru, aby budoucně časopis »Kwěty« beze wšeho prodlení hned mně wydán byl. Děkuji Wám srdečně za onen časopis a činím Wám ujištění, že mě »Kwěty« wětší radost spůsobily, nežli jakýkoliw jiný dar drahocenný ..... — K. M..ý.*

BESEDY.

Letošní katalog wýročního trhu welikonočního na knihy w Lipsku se proti předešlým ročníkům zwláště silným objemem wyznačuje. Na prostoře 28 a půl archůw oznamuje 789 knihkupců swé literární články. K podiwení skrowný jest počet nowých, původních plodů z pěkné literatury německé, an wýčet překladů ze wšech jazykůw mnoho místa katalogu zajímá. Pouze »Pařížských tajemstwí« (Mystères de Paris) od Eugena Sue-a deset rozličných překladů německých zde oznámeno jest. Mimo německou literaturu nachází zde swých zástupných spisů nejwíce literatura francouzská, dánská, anglická a *česká*. Welice nás ale bawilo přerozkošné a w skutku welmi původní poznamenání, kteréž jistý publicista wzhledem na české knihy, w onom katalogu oznámené, w augsburských »Wšeobecných Nowinách« učinil. Podáwaje totiž zpráwu o onom katalogu, praví welmi naiwně: »Zdá se, že také katalog ten nechce uznáwati, že Čechy jsou země německá.« (!) Toť opprawdu myšlénka docela nowá, jaké jsme se ani nenadáli. Tedy se také již to wyčítá, že se knihy české odlučují od německých a zwláště se kladou ?! Nejinak; nebo dopisowatel onen we swé moudrosti již nic jiného nežádá, než aby se »literatura česká nikoli k slowanské, ale k německé počítala!« Owšem, kdyby se národ tak snadno dal přeměniti, jak by jej někteří přepjatí rádi na trpěliwém papíře přewlékali, byl by hotow již důkaz, že Čechy jsou země německá. Ale kdož wí, jakých posud neslýchaných důkazů nám w té wěci moudrost některých radopisných a nedoučených publicistů ještě přinese! Snad se i konečně dowíme, že česká řeč není dokonce nic jiného, než nářečí jazyka německého. — Widěti opět z toho, jakého nesmyslu napsati mohou lidé, kterýmž ne prawda, ale slepá náružiwost ruku wede. Fr. D.

---

* Krajan náš, z Prahy rodilý, trwá nyní w Bolony, aby se w hudbě a zpěwu, jichž obou weliký jest milowník, pod zpráwou Donizzettiho zdokonalil.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 59.
II. roč. běh.

KWĚTY.

13. máje
1844.

Časopis tento se we skladě Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Chudoba.

(*Pokračowání.*)

»Sestra wypadá jako smrt!... Můj Božíčku! Já se jí bojím!« zwolala díwka, a ze slamníku se dobýwajíc utíkala celá zděšena, a wrhla se matce do náručí.

Tato zapomněwši, že její téměř odhrnuté nohy ji neunesou, chtěla násilnou snahou wstáti a k mrtwému dítěti běžeti; ale síly ji opustily, a ona wyraziwši zoufalstwím poslední zkřiknutí skácela se na zem.

Hlas ten zbudil ozwěnu w srdci Morelowě; procitnuw ze swé tuposti, byl jedním skokem u slamníku a uchopil čtyrleté dítě...

Bylo již mrtwé...

Zima a nouze uspíšily jeho skonání... ačkoli sama nemoc jeho, následek to weliké bídy, k smrti byla.

Ty nebohé, drobné oudy byly již tuhé a ustydlé...

Morel, jemuž se zoufalstwím a hrůzou šedíwé wlasy ježily, stál tu nepohnutě, a držel mrtwé dítě w náručí. Wyschlým, zardělým okem upřeně se na ně díwal.

»Morele... podej mi Adelu!« zwolala nešťastná matka, ruce k manželi swému wzpínajíc. »To není prawda... ne, ona není mrtwa... uhlídáš, že ji opět zahřeju.«

Namahání obou pochopů, přiblížiti se ke kameníři, který mrtwolu dítěte ani opustit nechtěl, zbudilo zwědawost blbé stařeny. Přestawši skučeti, sebrala se z lože, zdlouhawě se přikradla, wystrčila škaredou, ztupělou hlawu přes Morelowo rameno, a zewlowala několik minut na mrtwolu swé wnučky.

Tahy její zachowaly obyčejný wýraz diwoké blbosti; po chwíli ale počala z hluboka chrapotně jako hladowé zwíře zíwati, a wrátiwši se nazpět wrhla sebou na bryloh s křikem: »Má hlad! má hlad!«

»Zde widíte, milí pánowé, nebohou čtyrletou díwčinku, Adelu... Ona se jmenuje Adela. Wčera weřer jsem ji ještě objímal; a dnes ráno... hleďte! Wy řeknete arci, že mi o jedno dítě starostí ubylo, že to je štěstí pro mne, není-li prawda?« prawil řemeslník celý wyjewený.

Mysl jeho počala se tolikerými nesčíslnými ranami wikláti.

»Morele, ukaž mi to děwče, já je chci widěti!« wolala Madlena.

»Arci, počkej jen, jeden po druhém,« odpowěděl kamenář.

A přistoupiw k ženě, položil jí dítě do náručí, twář si oběma rukama zakryl a z hluboka zalkal.

Madlena, pomatena jako muž její, zahalila tělo dceruščino do slámy lože swého, s jakousi diwou žárliwostí ani oka z něho nespouštějíc, an ostatní dítky na kolenou před ní hlasitě naříkaly.

Pochopowé úmrtím děwčete na okamžení pohnutí bywše, nabyli w krátce opět obyčejné jim surowé necitelnosti.

»Nu, příteli!« oslowil Malicorne kamenáře, »waše dcera je mrtwa, totě wšem neštěstí; smrtelni jsme ale wšichni; žádný za to nemůže, ani my, ani wy... Teď musíte jít s námi; my máme ještě jednoho lapnout, dnes sýkorky táhnou...«

Morel ani neposlouchal.

W pohřební myšlénky celý pohroužen, mluwil řemeslník temným, přerýwaným hlasem:

»To děwčátko musí přece pochowáno býti... koho tu nechat... než je odnesou... Pochowat... jak a zač? Nemáme krejcaru... Odkud rakew, nikdo nebude chtít počkat! Ach, ta rakwička, tak malá, malinká, pro čtyrleté děťátko, ta nemůže býti příliš drahá... Pohřební wůz — k čemu pak? to se dá pod paždí odnést... Ha, ha!« doložil w strašliwém zasmání, »jaké to štěstí pro mne!

Ona mohla také w osmnáctém roce umříti, we stáří naší Ludmily, a tak welikou rakew nebyl by mi pak nikdo na ouwěrek udělal...«

»Dej pozor, ten človíček je w stawu rozum pozbýt,« prohodil Bourdin k Malicornowi; »pozoruj jeho oči; strach z něho jde, wěru!... a ta bláznivá baba, jenž hladem skučí!... Jaká to rodina!«

»Wěc ta musí se ukončit. Ačkoli zatknutí podle tarifu jen 76 franků a 75 centimů obnáší, wyženeme outraty přece, jak sluší a patří, na 240 i 250 franků. Wlk (wěřitel) musí doplácet...«

»Rád bych wěděl, kdo toho tu založí; on musí outraty platit, jinák-li mu pomoci není...«

»Až ten bude moci wěřiteli 2.500 franků se wšemi ouroky a útratami zaplatit... zatím bude teplo...«

»Nebude alespoň tak jako tu, kde by člowěk zmrznouti mohl...« prawil pochop do prstů si dýchaje. »Pospěšme a zacpejme mu hubu, sice bude po cestě bečet... Co je nám do toho, že mu dítě umřelo!...«

»Takowá žebrota neměla by ani dětí plodit!«

»To ho naučí,« doložil Malicorne, a zaklepal Morelowi na rameno: »Pojďme, pojďme, kamaráde! my nemůžeme déle čekat; nejste-li w stawu platit, musíte do wězení!«

»Do wězení, p. Moreli!« ozwal se někdo mladým, čistým hláskem.

A do sedničce wstoupila kwapně mladá děwa, swěže ruměná, a jen s uhlazenými wlasy.

»Ach! panno Rigoletko,« plakalo jedno z dítek, »wy jste tak dobrotiwá! Wyswoboďte našeho tatínka, oni ho chtějí do wězení odwest, a naše malá sestřička nám umřela.«

»Adela umřela!« zwolala mladá děwa, a její welké černoskwělé oči zalily se slzami. »Otec wáš do wězení! To není možná...«

A beze hnutí pohlížela brzy na kameníře a jeho ženu, brzy na pochopy.

Bourdin přistoupil k Rigoletce.

»Hleďte, spanilé děwčátko, wy máte chladnou krew, promluwte rozumně s tím člowěkem; dceruška mu umřela, kdo za to může! on ale musí s námi jíti do Clichy... pro dluhy do wězení: my jsme posláni od obchodního soudu.«

»Tedy je to prawda?« zwolala mladá děwa.

»Pouhá prawda, matka se obírá s mrtwou na slámě, a nedá si ji wzíti... Otec by té chwíle mohl použit a uklouznout.«

»O můj Bože, jaké to neštěstí!« hořekowala Rigoletka, »jaké to neštěstí! A co počíti?«

»Buďto zaplatit, aneb jíti do wězení, jiného prostředku není; můžete jim dwě nebo tři tisícky půjčit?« tázal se Malicorne posměšně; »máte-li tolik, jděte, sáhněte do kasy, a my budem spokojeni.«

»O, totě hrozné!« odpowěděla Rigoletka w rozhorlení. »Jak se můžete opowážit, při takowém neštěstí ještě žerty tropit?...«

»Nu tedy beze wšech žertů,« přejal řeč druhý pochop, »chcete-li k něčemu přispět, hleďte, aby nás žena newiděla, až jejího manžela odwedeme. Uspoříte jim oběma trpkou čtwrthodinku.«

Rada tato byla arci surowá, ale dobrá. Rigoletka uposlechla a přiblížila se k Madleně. Tato zoufalstwím smyslů zbawena, ani si hrubě mladé děwy newšimla, která si wedle lože k ostatním dětem přiklekla.

Morel se sice ze swé chwílkowé pomatenosti zotawil, brzy ale zmocnily se ho mnohem záhubnější myšlénky; upokojiw se trochu, mohl w celou hrůzu swého postawení nahlídnouti. Jedině swrchowané nemilosrdenstwí mohlo notáře k tomuto kroku přiwesti; pochopowé zastáwali pouze swůj ouřad.

Řemeslník se odhodlal.

»A jak, půjdeme konečně?« prawil k němu Bourdin.

»Ty diamanty zde nemohu nechat; žena má je půl blázna,« odpowěděl Morel ukazuje na diamanty, ježto se na pracowním stole powalowaly. »Překupnice, jížto pracuji, musí dnes ráno aneb mezi dnem pro ně přijíti; je jich tu za mnoho peněz.«

»Wýborně,« ozwal se Křiwonožka, který neustále u pootewřených dweří číwěl, »přewýborně, to má Sowa wědět.«

»Mějte strpení jenom do zejtřka,« počal opět Morel, »abych ty diamanty překupnici odewzdati mohl.«

»To není možná! hleďte, ať přijdeme ku konci.«

»Já ale nemohu ty diamanty tu ležet nechat, kde by se lehce ztratit mohly.«

»Wezměte je s sebou; fiakr čeká dole, wy mu beztoho při outratách musíte zaplatit. Zastawíme se u waší překupnice, a nebude-li doma, můžete ty kameny w kanceláři uložit; tam jsou tak dobře schowány, jako w peněžně... Teď ale s chutí; ztratíme se, aby žena a děti ani newěděly.«

»Mějte strpení do zejtřka... abych mohl to dítě pochowati!« žádal Morel zajíkawým, prosebným hlasem a utajowaným pláčem.

»Nic to!... již jste nás skoro o celou hodinu připrawil...«

»Pohřeb ten by wás jen zarmoutil,« doložil Malicorne.

»Ach, arci že by mě zarmoutil,« prawil Morel trpce.... »Wyť máte hroznou péči, abyste člowěka nezarmoutil!... Jen jediné slowo ještě...«

»U wšech čertů, pospěšte!...« zwolal Malicorne s diwokou netrpěliwostí.

»Jak dlouho máte rozkaz, mne uwězniti?«

»Ortel byl wydán asi před čtyrmi měsíci... soudní sluha dostal ale wčera teprw rozkaz od notára, aby byl wykonán...«

»Wčera teprw? tak pozdě?«

»Co mi po tom! Seberte swé wěci!«

»Wčera!... a Ludmila se posud neokázala; kde je asi? Co se s ní stalo?« prawil kamenář wytáhna ze stolu lepenkowou škatulku s bawlnou, do nížto diamanty skládal. »Nechme těch myšlének... W žaláři bude na to času dost.«

»Dělejte; seberte swé wěci a oblecte se.«

»Já nemám co sebrat, krom těchto diamantů, které chci w kanceláři uložit.«

»Tedy se oblecte!«

»Já nemám jiného šatstwa, kromě toho.«

»A w těch hadrách chcete na ulici?« tázal se Bourdin.

»Budu wám owšem hanbu dělat!« prawil s trpkostí kamenář.

»To ne, wždyť pojedeme we wašem fiakru,« odpowěděl Malicorne.

»Tatínku, maminka wás wolá!« ozwalo se jedno z dítek.

(Pokračowání.)

ZE ŠTÝRSKA.

(Wýjimek z dopisu přátelského K. Jaromírowi dne 16. dubna r. t.)

Ukazy literární. Žiwot národní.

Welmi se těšim z blahého prospěchu spisowatelstwí Wašeho, a zwláště z pokroků obrowských, jež matice před jinými činí a spisowatelstwí řídí. Přálbych, aby si ji i matice naše wzala za příklad. A wšak je Wám to bída weliká w místě takowém, kde wšecko občanskými pletkami nakaženo jest, a tímž způsobem i lidé, kteří wládnou. Žel Bohu, že se i mezi Horwáty wloudilo mnoho té choroby, jenž jest mezi Maďary domowem, t. j. ono šílenstwí, že při každém skutku hledí wíce na křik, aby jej před swětem učinili, nežli na tichý, blahoplodný následek, jenžby z toho ku prospěchu národa pošel. Toť jest ta příčina, že wlastenectwí naše wůbec wíce ještě po wrchu plyne, než aby w krwi národa teklo, a že při wšem tom hluku mnoho ještě jest sprostoty i bídy. *»Slawu do neba, a muda po pepelu se waljau«* prawí náš satyrický Dr. Ušarewić, jedna to z řídkých, zdrawých, rozumných hlaw dolenich zemí. Chwála Bohu, že tento newidomý duch maďarský dlouho již u nás panowati nebude, neboť se wšech stran se již wíce zjewuju lidí, kteříž wíce užitek, než holou sláwu před očima mají. Prawda sice, že onen přehnaný patriotismus, duch sláwy, mnoho dobrého u nás způsobil; ale w posledních těchto časech celý žiwot spisowní zarazil i tak wěc naši wlastenskou bez potřeby na kostku wsadil. A wšak dá Bůh, že nepadne to, co *i prawo i zdrawo* jest. — Naše matice hodlá Kolo wzíti pod křídla swá podle listu Šafaříkowa, a swým nákladem je wydáwati. I bude mi to welmi milé, že bude moci pořádně wycházeti. — Mezi nejnowějšími knihami, jenž w Záhřebu wyšly, jmenuji Wám »Iskru« (neboť ostatní jsem Wám poslal in corpore do Prahy). Iskra jest náš almanach (zabawník), w kterémž se články téměř odewšech předních spisowatelů našich nalézají. Místo obrázků w mědi jest w něm osm kamenopisných wyobrazení národních krojů, což owšem za dobré uznáwám. Od Vukotinowića wyšla brošurka: »Pučke škole, njihovo stanje i kako bi trěbalo da budu,« (Národní školy, jejich staw, a jakéby býti měly) knížka přišlá w čas a hodící se k potřebám Horwatska, psána s bystrým rozumem. Jestli již Gundulićůw »Osman« wyšel, newím; při mém odchodu sázel se poslední arch (předmluwa). U Gaje tiskne se nějaká humoristická práce we werších: »Zvekan uskărsnut« (Wzkříšený Zwekan). Prwní Zwekan jest král humoristických našich písní, plu zdrawého žertu, psán slohem přirozeným. Jaký bude Redivivus tento, pán Bůh wí. Tárašký rozumí dobře jazyku, ale písně jeho chodily potud o berlích Dubrownických. Nu uhlídáme! Župan tiskne některé písně městské — wšecko po sprostu. Od té doby, co jsem Wám nepsal, wyšli u nás opět dwa nowé časopisy na swětlo 1) »Kmetijske i rukodeljske novice« (w Lublani) a 2) »Zora Dalmatinska« (w Zádře). Newím, dostaly-li se Wám již do rukou? — Kmetijske novice, prawda, newydáwají se sice w jazyku písemním; takto ale přinášejí krásné wšeobecné swornosti. W nich by se dal snadno nowý prawopis uwesti, a již nyní přináší každý list ochotně po dwou i třech článcích s nowým prawopisem. I knihy takowé, jenž wycházejí u nás, býwají milerády ohlašowány. A že potud za nás wíce neučinily, toho není winno ředitelstwo, ale okolnosti jeho, a nedbalost naše i wáhawost w dopisowání. Do nowého roku (1844) měly Kmetské nowiny přes 1000 předplatitelů, a od té doby mají jich ještě mnohem wíce. — »Zora Dalmatinska« wycházela z počátku w duchu nám protiwném, ale nyní již také připowědělo ředitelstwí w jednom listu swém, jejž do Záhřebu poslalo, že se i Zora k prawopisu našemu přiwine, jestli že se i budoucně pomoci naší naděje. A na to přišel i hned již jeden list z Hradce s nowým prawopisem. A takto i Zora do kola swornosti se postawiti chce. Bezpochyby ředitelstwí Zory časem swým mladý básník náš P. Preradović na se weżme, obzwláštní to hlawa básnická. A wšak já bych nepřál, aby p. P. P. šíji swou tomu břemenu poddal; neb se obáwám, aby wtip jeho při tomto welmi obtížném poslu neztupěl. Škoda by bylo takowého překrásného poetického ducha, kteréhož já Parnasu našemu w čelo stawím, a předpowídám, že bude wůdcem kola w kole Wil slowanských. Jeho píseň »Putnik« (w Zoře i w Danici) jest koruna wšech písní nowé naší školy, nejjasnější alem (drahý kámen) w koruně nowé poesie ilirské. —

Žiwot náš národní jde swou přirozenou cestou. Prawda, kdykoli trochu studený wítr od sewern nebo sewerowýchodu zawěje, že i hned u nás lidé slabé důwěry a krátké paměti počnou hulákati: »Hannibal ante portas!« a takto se sami straší, a když k tomu přijde, jsou ti práwě špatní hrdinowé, kteří nyní nejhůře křičí. »Per crucem ad lucem.« Kdo chce, aby pohodlně ležel, ať sobě sám postel připrawí a měkce ustele. Kdo chce, aby dobře spal, ať se prwé hodně utrampotí chůzí přes dříwí a kamení. Ale někteří naši lidé by rádi na hotowo sedli i lehli. Jednou jeden člowěk do wody upadl a wolal: »Swatý Mikuláši, pomoz!« a Swatý

mu odpowěděl: »Hlupáku, hni jen trochu rukama!« Takowých lidiček jest i u nás, kteří wšecko s hůry očekáwají; pak naříkají, jestli že jim hned pomoc nepřichází, a zatím byli o ni ani nežádali, ani rukou nehnuli. Dosti wšak o tom. Národ náš jest ještě malé dítě, a děti mají wšelijaké nemoci, jako n. p. osejpku, zimnici, bolení srdce atd. Dejž Bůh, aby nás bylo dobře. (Dokončení.)

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 12. kwětna: »Lisardo s ohniwou larwou«. Pět titulů, otewření welké brány, koně, ballet, prospěch p. regisseura Justa, plukowní trubači atd. atd. Nechceme zde celou hlawu diwadelní dedule opsati, obáwajíce se, žeby nám pak místa k referatu nezbylo. Wšecka lákadla—jen rozšklebená tlama pekelná zoháněla a mrtwí z hrobu wstáwající a drak — — ne, ne tohoto nastáwal ohromný had z kouzelné flétny. Wíce od p. regisseura žádati by nemohl ani nejpřísnější referent. P. Chauer od diwadla w Štýrském Hradci wystoupil ponejprwé po náwratu do wlasti na českém diwadle. Škoda že p. Chauer nepřišel za těch dob, když diwadlo naše, nadějné to nowérozeňátko, nechci twrditi že zlou wůlí, ale zajisté aspoň neschopností pěstounů najatých pomalu udušeno bylo. Tenkráte byl by snad mohl k zachowání jeho přispěti. Ale teď přišel, jak říkáme, post festum. P. Chauer byl prwé po mnohá léta w Hradci Štýrském regisseurem činohry a jak jsme se toho w časopisních zpráwách nejednou dočetli, w úlohách wážných otcú u tamního obecenstwa welmi na slowo wzatý a tak oblibený, že jeho odchodu w Hradci wůbec bolestně želeno. Také na zdejším německém diwadle již minulá léta a nyní opět s čestným wýsledkem w řečeném oboru pohostinsku hral. Nemohli jsme tudy o jeho umělosti a zkušenosti diwadelní nikterakž pochybowati; ale bylo nám z podiwením, že wystoupil před obecenstwem českým ponejprwé w úloze do jeho oboru neslušící. Podal nám wšak zato aspoň, ač ne naskrze wýtečný obraz, přece důkaz swé wšestrannosti; neboť třeba wyznati, že swou wěc chwalitebně prowedl, což také obecenstwo hojnou pochwalou uznalo. W řeči bylo mnohdy jakési cizinské naswukowání pozorowati, čemuž se ale diwiti nebudeme, powážíme-li, že po 18 let u německého diwadla w cizině stráwiw mateřině odwykl. Ale to se brzo naprawí. Těšilo by nás welice, kdybychom říci mohli, že nás to těší, když p. Fischer po česku hraje. Es jinge wohl, aber es jeht nich! — Wšecku chwálu zasluhuje paní Kolárowa za pilnost a šetrnost, kterouž Enildu předstawowala. P. Schmiller starší (Rullo) mluwil šťastěji po loupežnicku do brady a do zadních kulis — i pohlížel také na nejmenowaného w zemi. P. Biel (rytíř Bedo) byl dobrý, toliko že někdy mluwil jako p. Fischer a někdy jako pan Schmiller. P. Kaška předstawowal hraběte hraběcky w jízdě, méně w řeči a chowání. — Wšeliké pochody a skupení šly pořádně, pokud to na stawowském diwadle, jenž půwodně na arenu stawenо nebylo, možno. P. Schmiller ml. prowáděl swé kousky s magickým *bidlem* dle wzoru Angličanů před nedáwnem zde pobylých s podiwuhodnou cwičeností a obebnosti. Byli bychme owšem ještě mnohem wíce žasli, kdyby byl, jak nám cedule oznamowala, *bydlo* swoje na nohou balancowal. To by bylo prawé non plus ultra! S.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Doubrawice. **(Diwadlo welikých i malých.)** Dne 17. března b. r. prowozowali naši dilletanti »Panošowu šelmowstwí« welmi zdařile, tak že se na žádost obecenstwa dne 24. t. m. hra opakowala. Dne 8. dubna dáwali se »Loupežníci na Chlumu«. Tato činohra byla od hojně shromážděného obecenstwa radostně přijata, tak že se po každém dějstwí hercům walného potlesku dostalo; zwláštní pochwaly došli p. B. (Kust) a panna C. (Bibiana). Dne 21. dubna prowozowala školní mládež we prospěch swých chudých spolužáků na diwadle našem »Emma aneb dítčí láska« w překladu od Černohouze. Již před sedmou hodinou bylo diwadlo přeplněno, něco později wyzdwihla se opona a díwka 9letá přednášela co úwod, báseň mrawo-ponaučného druhu k wšeobecnému potěšení. Potom následowala samá hra a k poslédu deklamowal opět Karel Šrámek, syn zdejšího p. prawníka. Předstawení samo powedlo se tak zdařile, že mnohé oko slzami zalito se skwělo, a posledk zaznívál za odměnu mladým pilným hercům. Ostatně wzdáwáme ale wšickni uctiwé díky weleb. p. Frant. Černohauzowi, jehožto starostí a péčí hra tak wýborně wypadla. — o —

Z Rokycan. **(P. Schwarzowa a Bohemie.)** Kdo by si byl pomyslil, že potěšení, ještě jsme w Praze d. 8. máje zakusili, někoho tak náramně pohorší! Wíte bez toho, že p. Schwarzowa, waše hudební kouzlo, wáš kwět z čeledi »zwonkowitých« Orsinowu pitáckou píseň w »Lukrezia Borgia« po wywolání česky opakowala. Potlesk byl bouřliwý, a zpěwkyně musela i po třetí píseň tu začíti. Prawil jsem w duchu k sobě: Hleďte, ta p. Schwarzowa je šetrnější a spanilomyslnější než p. Laube; ona uznáwá w Praze též kousek české národnosti, a nechce nás k wymřelým stinům připočísti. Tak myslil arci pouhý wenkowan. Bohemie se ale rozhněwala, tážíc se zpěwkyně, jak prý se Říman Orsino češtině naučil, již bez toho italští jeho soudruhowé ani za wlas rozuměti nemohli. — Tomuto wtipu jsme se wenku trochu posmáli, myslíce sobě, že snad tentýž *Říman* a jeho *italští* soudruhowé také *německy* neuměli. Někdo nás ale poučil, řka: Jestli neuměli německy, bylo jim jen na škodu, oni alespoň uměti *měli*. — Stáwá se, když někomu žlučka překypí, že drží bílé za žluté, a proto pojmenowal referent *zdwořilost* slowem »Zugendienerei«, které Češi ani dle slowníka p. Šumawského doslowně přeložiti nemohou. Wenkowan.

BESEDY.

Podiwná shoda národnosti. Z desíti professorů, jenž čistjí učitelstwí na mor. stawowské akademii w Holoumoci, jsou wzhledem národnosti: 2 Morawané, 1 Slezák, 1 Čech, 1 uherský a 1 český Němec, 1 Řek, 1 Wlach, 1 Francouz a 1 Angličan. A.

Weliký pán. Jistý boháč kmene israelského koupiw sobě w M. panstwí byl od úředníků a poddaných s welkou slawností, ohňostrojmi, střelbou, hudbou atd. přiwítán. Na tu slawnost díwaw se sprostý Slowák a zašed pak poněkud unawený k židowi na sklenku páleného, prawil: »Ba strela, co to je asi za pána, že mu takówé wěci dělajů!« — Mojžíš donesa mu sklenku nalitou, takto mu odpowěděl: »Fjeru, tho feliký phan; thróšku menší než Phanbůh a throšku wětší než Phapež.« L.

Nowá kniha.

Obrazy ze čtrnáctého a patnáctého wěku. Od K. Sabiny. Seš. 1—6. W předplacení po 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 60.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladě Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlaršich třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. máje
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oúřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Chudoba.

(*Pokračowání.*)

»Slyšte,« šeptal Morel rychle k jednomu z pochopů . . . »nebuďte tak nelidští . . . wyplňte mi alespoň tu poslední prosbu . . . Já nemám tolik zmužilosti, abych se ženou a s dítkami se rozloučil . . . srdce by mi při tom puklo . . . kdyby wěděli, že mě odwádíte, shrnuli by se okolo mne . . . Tomu bych se rád wyhnul. Prosím wás pro Boha, řekněte nahlas, že za tři nebo za čtyry dny opět přijdete, a dělejte jako byste odešli . . . W dolejším poschodí na mne čekejte, já přijdu za pět minut . . . tak tomu loučení ujdu . . . Wěřte mi, že bych to newydržel . . . já bych se zbláznil . . . beztoho před chwilkou mnoho nescházelo.«

»Známe se! chcete mi něco na nos powěsit! . . .« prawil Malicorne . . . »rád byste uklouznul, starý šelmo!«

»O, můj Bože! můj Bože!« zkřikl Morel w bolestném rozhorlení.

»Já bych nemyslil, že má něco w záloze,« prawil pošeptmo Bourdin k swému soudruhu; »učiňme mu podle wůle, sice se odtud nedostanem; já zůstanu zatím wenku u dweří . . . sednička nemá beztoho žádný jiný wýchod, uprchnout nám nemůže.«

»— Nu pro mne, ale ať do něho hrom udeří! . . . Jaký to hmyz!«

Obrátiw se pak k Morelowi, řekl polohlasitě: »Přitom zůstanem, my na wás počkáme w čtwrtém poschodí . . . dělejte chytře a pospěšte!«

»Děkuji wám,« prawil Morel.

»Nu tedy!« počal Bourdin nahlas mluwiti, hledě při tom na řemeslníka, jakoby řekl, my si rozumíme, »když tomu tak, a když slibujete, že zaplatíte, tedy wás opustíme: za pět nebo za šest dní se opět wrátíme, pak ale . . . ať je wšecko w pořádku.«

»Ano, pánowé, doufám, že budu moci zaplatit,« odpowěděl Morel.

Pochopowé odešli.

Křiwonožka, boje se, aby nebyl postižen, zmizel práwě na schodech, když soudní sluhowé z jizby wycházeli.

»Paní Morelowá! slyšela jste?« promluwila Rigoletka k ženě kamenářowě, aby ji ze smutného rojímání wytrhla; »oba muži odešli a nechají wašeho manžela na pokoji.«

»Matičko, slyšíš? oni nám tatínka neodwedou,« ozwal se starší chlapec.

»Slyš Morele! wezmi jeden z těch welkých diamantů, nikdo se to nedowí . . . a my budeme zachráněni,« šeptala Madlena w úplném blouznění. »Naší Adéle nebude wíce zima, ona nebude wíce mrtwa . . .«

Kamenář použiw okamžení, kde ho nikdo z rodiny nepozorowal, zlehka se wykradl.

Wenku w malé předsíni, jižto též střecha místo stropu kryla, čekal obchodní sluha.

Z této síňky šly dwéře na půdu práwě wedle Morelowy sedničky, kde p. Pipelet swou kožní zásobu chowal. Ctihodný wrátný říkal tomu zákoutí »*diwadelní lože*«, poněwadž se často dírou we stěně mezi dwěma latěma udělanou na smutné wýjewy díwal, které se u Morelů dály.

Soudní sluha zpozorowal ty dwéře u půdy; i napadlo mu, že snad jeho wězeň měl úmysl tímto wýchodem prchnouti, anebo se ukrýti.

»Dále, dále, ošemetníče!« zwolal, stoje jednou nohou již na prwním schodu, a kýwal na kamenáře, aby šel za ním.

»Jenom minutku ještě, pro milosrdenstwí! . . . prawil Morel, a padnuw na kolena hleděl skulinou we dweřích posledníkráte na swou rodinu; horké slzy tekly mu po twáři, s rukama sepiatýma a hlasem rozděraným zalkal ztichа:

»S Bohem! nebohé děti . . . s Bohem! nebohá ženo . . . s Bohem! . . .«

»Bude-li pak jednou té litanii konec?« prawil surowě Bourdin. »Malicorne má prawdu, jaká to hmyzina!«

Morel wstal a chtěl jíti za pochopem. W tom ale wolal někdo na schodech: »Otče, otče!«

»Ludmilo!« zkřikl kamenář ruce k nebi wzpínaje, »já tě budu moci obejmout než odejdu.«

»Bohu díky, že přicházím w čas...« ozýwal se hlas wždy blíže a blíže; i bylo slyšeti mladou děwu rychle po schodech kráčeti.

»Upokojte se, dcerunko!« wolal kdosi třetí hlasem řezkým, soptiwým a dušným, který z dolejška wycházel; »bude-li toho třeba, počíháme si na ně w průjezdu, já s koštětem a můj nejmilejší se mnou, a nepustíme ty karabáčníky až s nimi promluwíte!«

Byla to paní Pipeletowá, která nejsouc tak šibká jako Ludmila, zdlouhawě za ní se pachtila.

W několika minutách ležela dcera kamenářowa w otcowě náručí.

»Tys to, Ludmilo! moje dobrá dcero!« prawil Morel s pláčem. »Ale proč jsi tak bledá? Můj Bože! co se ti stalo?«

»Nic...nic...« odpowěděla Ludmila zajíkawě. »Tuze jsem běžela!...Zde jsou peníze.«

»Jakže!...«

»Tys na swobodě!«

»Což pak jsi wěděla...?«

»Ano, ano...Zde, pane, jsou peníze,« prawila dcera, a podáwala Malicornowi záwitek dukátů.

»Ale ty peníze, Ludmilo! ty peníze!«

»Wšecko se dowíš...jen se upokoj...Pojď raději, ať matku potěšíme.«

»Ne, já chci wěděti!« zwolal Morel a postawil se přede dwéře...Napadlo mu, že Ludmila o smrti malé sestry ještě nic newí.« Počkej, musím s tebou mluwit...Ale ty peníze, ty peníze?..«

»Minutku!« prohodil Malicorne, odpočítáwaje dukáty, které do kapsy strkal. »Šedesát čtyry, šedesát pět; to dělá třináct set franků. A jsou to wšecky waše peníze, panenko?«

»Wždyť nejsi wíce dlužen než třináct set franků?« tázala se s úžasem Ludmila otce swého.

»Arci,« dí Morel.

»Minutku!...« wpadl pochop do řeči; »směnka je owšem na třináct set franků, ta je zaplacena ...ale outraty?...bez zatknutí dělá to již jedenáct set čtyrycet franků.«

»O, milosrdný Bože!« zkřikla Ludmila, »já myslila, že je to jen třináct set franků. Ach, můj pane! my wám ostatek později zaplatíme...snad máte dost na uplátku... není-li prawda, otče?«

»A co později! až přinesete peníze na kancelář, bude otec wáš propuštěn...Jen s chutí za mnou!...«

»Chcete jej odwest!«

»A to zhurta...Uplátku máme...až ještě ostatní dodá, přijde na swobodu...Bourdine, jdi napřed!...«

»Milost...Milost!« úpěla Ludmila.

»Totě jakoby na nože bral!...Teď nám počne nowé kwílení; na mou duši, wzdor té dnešní zimě přijde člowěk do potu!« prawil surowě pochop, a přikročiw k Morelowi, řekl: »Jestli w tu chwíli nepůjdete, popadnu wás za krk, a sesmyknu wás po schodech dolů. To jde o rozum!«

»O! můj ubohý otec! myslila jsem, že alespoň *jej* zachráním!« naříkala Ludmila w hlubokém pohnutí.

»Ne, ne, Bůh není sprawedliwý!...« zwolal kamenář hlasem zoufaliwým, udeřiw sebou o zem.

»Bůh jest sprawedliwý...on se smiluje nad každým poctiwým člowěkem, který je w bídě postawen,« zawzněl silný, blahozwučný hlas.

A w tom okamžení zjewil se Rudolf* u dweří malé komůrky, kdežto w skrytu byl očitým swědkem minulých wýjewů.

Muž ten byl bledý a w nejhlubším pohnutí.

(*Dokončení.*)

Poslední slawík.

W tmu wěčnou skrýl se slunce wzhled,
Žár hwězdná poslední se chwěla;
I luna skončila swůj let,
Po lužích weškeren swadnul kwět
A temnem w propast země spěla.

W noc poslední se halil den,
Wše utonula žití zřídla;
Z swých břehů moře stoupí wen —
Nad hrobem země žádný sen —
Smrt rozkládá swá pustá křídla!

Jen jeden slawík — poslední
Z operutěnců po wšem lese,
Swé zhledy žalné — toužební
I hlas rozsílá prosební;
Wšak hrozí smrt, kam let ho nese.

Až usedne pak zemdlený
Na pokraj hrobu nekrytého;
Tam w spánek wěčný, bezsenný
Kles' jinoch neoželený
Bez pláče — wzdechu soucitného.

---

* Byl to wysoce urozený dobrodinec, jehožto žiwotním účelem bylo, wyhledáwati poctiwost w neštěstí, aby jí mohl nápomocen býti.

Zesinalý mrtwol slawík sřew
Na známou twář se žalně díwal; —
Teť on, s ust jehož plynul zpěw,
W němž lidstwa tiseň — blaho, hněw
Ohlasem žiwým se ozýwal.

Aj, z dáwných dob ho slawík znal!
Často se básník procházeje
Po lesích tajemný swůj žal
Soumračným stínům zjewowal,
Neb mlče bloudil — w houšť se kreje.

On swětu žil, — jej neznal swět!
Osyřeléť on Musy robě,
Poslední z kmene lidstwa kwět
Uwadnuw w sem se wrátil zpět;
Spí w otewřeném — spustlém hrobě.

Jen poslední jej opěje
Slawík, w poslední písni těsné;
Úmrtní witr powěje,
Slawík se žalem zachwěje
A mrtew we hrob mládce klesne!

K. Sabina.

ZE ŠTÝRSKA.

Horwatské besedy. Český Wěnec.

(*Dokončení.*) W poslední dny minulého masopustu byly u nás weselé bály, owšem národní, na wzdory mnohým překážkám. Krásné pleti bylo w národním našem sále wždy plno, plničko. Pokaždé před odpočinkem i po něm tančilo se národní Kolo. Ale ani w postě neutuchl weřejný žiwot náš společenský. Celý ten čas až do neděle Kwětné scházeli jsme se s krásnou naší pletí každého stawu w městské střelnici dwakrát za týden. Tu se zpíwalo, hrálo na rozličné nástroje, přednášelo, wše to nejwíce w národním jazyku. A wšak nejsme my wlastenci jednostranní, nýbrž ctíme i národy jiné; pročež zpíwalo se tu také wlasky i německy, a sem i tam ozýwal se howor w jazyku německém, wlaském i francouzském. Z čehož jsem se ale nejwíce radowal, a což Wás neméně těšiti bude: bylo zde slyšeti i *českého* howoru *a českých* písní. Písně české zpíwaly dwě ohniwé Ilirky, p. Milice Svabeljeva a Milice Zlatorovićeva, welmi krásně. Prwní zpíwala písně Furchowy (s hudbou od Jirowce) »Nepowím« a »Sláwský zpěw«; druhou jsem neslyšel, neboť nebylo mne již tehdáž w Záhřebu, když zpíwala. S nejwyšším ale wytržením, s bezkonečným tleskotem i woláním »Žiwili!« přijalo jest obecenstwo český sbor: »Kůr Husitůw«, jejž zpíwalo deset horwatských mladíků a dwě horwatské paní. Zdejší proud krwe w srdcích Horwatů písně takowé wždy nejraději slýchá. Jaký žiwot, takowé i city.

A wšak dowolte mi jednu otázku o Wašem *Wěnci.* Kdo je hlawní ředitel překrásného díla toho? Wěnec i nám zde se welice líbí, a wlastenské naše paní i panny, jenž zpíwají, poptáwají se welmi po něm. Na to jenom naříkají, že nerozumějí dobře češtině, a že jim těžko wyslowiti některá česká slowa. Za to ale ty, které rozumějí, dotírají na nás, a zwláště pak na mne, s žádostí, abych jim to na ilirsko překládal. Abych se tedy listům těm, jenž mi drahý čas ubírají, nějakým způsobem zawděčil, aneb raději s wětším prospěchem obětowal, pomyslil jsem již o tom, zdaliby Wáš Wěnec nepřijal podobu wíce slowanskou, neb aspoň česko-ilirskou. Toho by se docílilo, kdyby některé písně české wycházely i překladem ilirským nebo polským (a to třeba w Příloze, ne-li pod notami). Účelu tomu by zajisté dobře posloužilo, kdyby se do Wěnce přijímaly i kusy skladatelů našich aneb polských s překladem českým. Mámeť mnoho pěkných skladeb od našinců: Lisinského, Livadiće i jiných, kteréž ještě tištěny nejsou. Zajisté našlo by se i mezi Poláky lidí, kteří by se také toho ujali. Do přílohy mohla by se sem tam položiti píseň i w jiných nářečích slowanských, a mohliby se wybídnouti básníci čeští, aby ji do příštího prwního neb druhého swazku na česko přeložili. Nápodobně požádali by se i básníci polští a ilirští, aby překládali písně české z Wěnce nebo z Přílohy. Tím způsobem by Wěnec Wáš mnoho žiwota nabyl, rozmnožila by se tím wzájemnost slowanská, a otewřela by se cesta další i prostranná do swěta slowanského. Předložil jsem náwrh tento našim wlastencům, a oni si jej wřele oblíbili. I wěřte mi, žeby takto Wěnec Wáš u nás zdomácněl, jako kdyby byl celý po našinsku psán i složen. Předložte wěc tu čestnému ředitelstwu, jemužto přeji odbytu i wšeho prospěchu. Račte mi budoucně poslati píseň Čelakowského: »Cikánowu píšťalku« i s jeho wyobrazením. Naše záhřebská čitatelna má jednu swětnici, kde se na stěnách nacházejí obrazy wšech znamenitých (wyobrazených) hlaw národa našeho jižního, zwláště pak spisowatelů. Jsouť tu také i některé obrazy prwních hlaw druhých Slowanů, n. p. Šafaříka, Palackého — Kollar leží w jedné almaře, neboť protestantský jeho talar, w kterémž jest wyobrazen, nedowoluje, aby na swědomitou stěnu naší čitatelnice přišel, aneb lépe řečeno, stěna toho nedowoluje; neboť podle domnění a welikomyslnosti některých našich pánů požíwejí i stěny naší ctihodné čitatelnice blahé municipalní práwo, podle kteréhož protestanti do Horwatska se nepouštějí atd.

Wáš upřímný přítel N.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Blowic. (**Hudba kostelní.**) Odwoláwajíce se na číslo 47. Kwětů wšem horliwým ctitelům hudby kostelní s potěšením oznamujem, že ne jen w příbuzné *Březnici* ale i zde se nám neunawenou snahou našeho ctěného wzorného učitele, p. Hyana, a horliwým přispěním milowaného p. kaplana Wolfa, té radosti dostalo, slyšeti na welký pátek we farním chrámu zdařile prowedených »Sedm slow Kristowých« od Haydna w jazyku českém, což tím wděčnějšího uznání zasluhuje, an zde ustanowených hudebníků při chrámu Páně není, nýbrž jen chwalitebným přičiněním ochotníků k nemalému powzbuzení pobožnosti často wznešenou hudbu kostelní slýcháme. J—k.

Z Třeboně. (**Odměna pilným učitelům.**) Minulý týden držána byla w našich čtyrech wesních školách jarní zkouška. Přeswědčili jsme se, jak mnoho dobrého učitel, třebas by se nám kolikráte welmi obmezený okres činnosti jeho býti zdál, působiti může, jestli ho láska k wznešenému powolání swému wede, a jestliže pilně o swěřenou sobě mládež pečuje. Dítky dobře a čile odpowídaly, hbitě četly i počítaly a prawidelně česky psaly, což nemalou radostí wšech přítomných naplňowalo. Přitom wšak wznikla w srdci našem tajná žádost, aby se na této dobré dráze wždy k wětšímu zdokonalení pokračowalo. — Pozorným učiněn jsa Jeho Jasnost J. Ad. kníže ze Šwarcenberku, pán zdejšího panstwí, doručil důstojnému p. J. Sádlowi, děkanu třeboňského a tohož školního dozorstwí sekretáři, jistý počet skwostných obrazů — umělého práce naší akademie pražské — aby je dle swého uznání wýtečným učitelům na důkaz knížecí milosti za odměnu podal. Takowýmto způsobem obdařeni byli tři z našich wesních učitelů, jichžto jména zasluhují zde uwedena býti, totiž František Wawrowský, Wáclaw Šeichl a Antonín Blažek. —r.

Město Polna a jeho okolí. W dopisu přátelském překwapila nás zpráwa, jaký pokrok město Polna u wlasteneckém smejšlení a působení w krátkém čase učinilo. Ač dlouhý čas o něm slyšeti nebylo, by co chwalite-

bného w národní wěci bylo před se wzalo; přece snad, jak se domejšlíme, upomínka na slawnou minulost již mnohého syna swého z trudného spánku a netečnosti wzbudila. Známo zajisté každému s českou historií se obírajícímu, že Polna drubdy sídlemi byla jednoho ze synů přeslawného českého krále Jiřího z Poděbrad a mimo to panowala zde wělá mysl pro wšecko dobré a šlechetné ještě dlouhý čas po tom, když čeští bratří odtud byli zmizeli; ano i ta prawda jest na jewu, že, byťby i šlechetné smejšlení a wkořeněná mrawnost během času a odpornými okolnostmi poněkud zwiklána byla, předce za jistým podnětem se zase wztýčí a předešlé síly nabude. — Tak se to stáwá zde — neb we wšech případech, kde wlastenectwí se ukázati může, Polna zajisté za našich dnů mezi činnější a horliwější náleží. Widíme to na českých dobře prowedených představeních, na hojném odbírání wědeckých a beletristických knih, na wzdělaném howoru w řeči mateřské, w besedě i w domácí rozmluwě. Přáti jest, aby tato nowě wzbuzená čilost a chápání se všeho toho, co člowěka nejwíce šlechtí, neochabowalo, anobrž aby swým wábícím příkladem i také ostatní sousední města, jak w Čechách tak i na Morawě, zdárnému počínání-si přiwedla; obzwláště ale chowáme w sobě ta pěknou naději, že smrtí nejpowěstnějšího reka českého proslulá Přebislawa na pokání se obrátí, a snad w brzkém čase hodnou sokyní Polné se stane, ani tím se w naší čáce mýliti nedadouce, že na nowě wystawěné škole nápis »Stadtschule, erbaut im Jahre 1838« stojí. To co přewrhlého a odrodilého zde se nachází, myslíme, že rázným a bezúhonným jednáním třebas i jednoho člowěka w lad a pořádek se obrátí. J. Bořiwoj Němec.

BESEDY.

Český rychlopis. I my Čechoslowané přijdeme konečně jednou k wlastnímu těsnopisu (stenografii) čili rychlopisu (tachygrafii). Powídá se, že p. Heger, professor těsnopisu na wídenské polytechnice, rodem Čech, tím se obírá, aby německý těsnopis na český jazyk upotřebil. Také pan R....., znatel těsnopisu a Čech, podobnou prací se bawí; widěl jsem u něho již wíce českých básní těsnopisně napsaných. Snad již za rok obdržíme do rukou tuto wědu, kteráž nejen nám ale i ostatním Slowanům až dosawáde scházela. Pro čtenáře, kteří o těsnopisu wíce slyšeti chtějí, stawím tuto slowa následující, dílem wyňaté z řeči, jížto otewřel p. Heger swoje těsnopisné čtení, dne 11. října 1843, a která tištěna byla. — Rychlopis byl již za starých časů u Řeků i Latiníků známý, u Římanů mezi jinými pode jménem »Tironské známky« (noty). Opět ale ztratilo se umění toto. W nowějším čase Angličané je opět wynalezli, majíce je na nejwíce potřebí k rychlému psaní řečí w parlamentu držených. Odtud přistěhowalo se do Francouz, aby tam k podobnému záměru užito bylo. W Německu dlouho se užíwal tento anglicko-francouzský těsnopis, až konečně Gabelsberger w Mnichowě pro německý jazyk wynalezl těsnopis wlastní, založený na prawidlech a duchu německého jazyka, kterýž neužíwaje žádných libowolných zkrácenin a znamení, jenom na rozumných základech myšlení a psaní je stawený, tedy soustawný (systematický), wědecký a snadnější k naučení. Dle něho je těsnopis jen již jednoduché písmo; znaminka jeho nejsou jenom pro paměť ale i pro posuzující rozum, a tak jednoduché, tak spojitelné a ohebné, že wšechny hlaholy, w jedné slabice obsažené, nechají se skoro pokaždé napsati jediným tahem péra, a přece na rowné čáře psáti možno. Jeho soustawa w Německu je uznana za tu nejwýbornější. Gabelsbergerůw žák, Wigart, je we Drážďanech ředitelem králowského ústawu těsnopisného, od něho na poručení wlády zařízeného. P. Heger w roce 1842 dostal dowolení we Wídni ústaw těsnopisný založiti, a w roce 1843 powolení držeti weřejné přednášení o tomto umění na polytechnickém ústawu. Na třech tedy místech (w Drážďanech, Mnichowě a Wídni) w Německu těsnopis weřejně se přednáší, a brzo nebudou scházeti wzdělanci, kteříž ho tak dobře, jako kterékoliw jiné písmo, budou uměti čísti i psáti. Aby Gabelsberger překazil wšecko daremné odlučowání od jeho wlastní soustawy a uwádění newědeckých libowolných zkrácenin: usnesl se s Wigartem i s p. Hegrem, aby se na jeho soustawě se žádné strany změna nestáwala a weřejně neoznamowala, dokud by od nich třech wespolek nebyla dobře powážena a společně za dobrou uznána, naproti tomu aby jeden druhému sdělowal, co by ku zdokonalowání této soustawy těsnopisné sloužiti mohlo; neboť jen tímto spůsobem možno uwésti wšeobecně užíwaný těsnopis; kdyby každému wolno bylo skracowati, jak se mu líbí, tuťby jeden písmo druhého čísti neuměl, a těsnopis weliký díl swého užitku by ztratil. — Těsnopis nejpřiměřenější, jakowého by měli Čechowé užíwati, musí býti napodobně jako německý a každý jiný, založený na mluwnici jazyka wlastního, a to tím wíce, protože jazyk český (i slowanský wůbec) má welmi mnoho koncowek, jako: —owina, —owice, —enina, —owstí atd. Kýž se nám jen brzo dostane toho umění, které nás bude poučowati skoro tak čerstwě psáti jako mluwíme a slowa, ku kterýmž nyní dwou listů je třeba, na jedinou stranu umístiti: Je to welikánské uspoření času i místa. St. J. K.

Pamětihodný diamant. K wzácninám, jenž podiwnými příhodami takořka dějepisné důležitosti dosáhly, náleží též diamant Sancyho. Byw téměř před čtyrmy sty lety z Wýchodní Indie do Ewropy přiwezen, stal se jměním wéwody Karla Smělého, jenž ho při sobě nosiwal. Po bitwě u Nancy, w níž onen wéwoda padl, nalezen byl diamant na bojišti od wojáka šwejcarského a prodán jistému knězi za jeden zlatý. Roku 1489 obdržel jej Antonín, král portugálský, prodal ho wšak z nedostatku peněz za 100000 franků (38516 zl. 40 kr. na stř.) nějakému Frančanu, jenž ho postoupil panu Sancymu, od něhož napotom obdržel jméno swé. Když Sancy u wyslanstwí do Solothurnu odcházel, kázal mu král Jindřich III., aby mu odeslal onen diamant co zástawu; posel wšak, jenž diamant králi nedůwěrnému doručiti měl, na cestě uchwácen a zawražděn byl, spolknuw při nebezpečenstwí nastáwajícím swěřenou wzácninu. Wyslanec Sancy, zprawen o této příhodě dal mrtwolu otewříti a našel w skutku ztracený klenot w žaludku nebožtíka. Na to osudný kámen do několika neznámých rukou se dostaw opět r. 1688 u anglického krále Jakuba II. se objewil, jenž do Francie se přistěhowaw opět jej pozbyl. Později stal se majetností krále Ludwíka XIV. a Ludwíka XV., kterýžto poslední při swém korunowání jím se honosil. Roku 1835 konečně koupen byl za půl milionu rublů od wrchního zpráwce mysliwosti ruského cára. — Twar jeho podobá se hrušce; wáží 53 a půl karatů a je nejjasnějšího lesku. K. M. L.

Nowá kniha.

Černý Bedřich. Wlastenská powídka z třicítileté wálky, w německém jazyku sepsaná od Karolíny Pichlerowé, do českého přeložená od Aloisia Čepeláka. W Praze 1844. Tisk a náklad Jar. Pospíšila. Str. 101 w 12. Sešit za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 61.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outorý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

21. máje 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 30 kr. stř. U c. k. poštowních úřadů w celém Rakousk. mocnářstwí, půlletně 1 s patřičnou obálkou 4 zl. 36 kr.

Chudoba.

(*Dokončení.*)

Při tomto náhlém zjewení couwli pochopowé nazpět. Morel a dcera jeho hleděli s úžasem na knížete.

Rudolf wytáhnuw z westní kapsičky balíček složených bankowek, podal z nich tři Malicornowi, řka:

»Zde máte dwa tisíce pět set franků, nawraťte díwce této wšecko zlato, které jste od ní přijal!«

Soudní sluha, celý u widění, wzal ostýchawě bankowky do ruky, mnohonásobně je prohlížel, zwrub na líc obracel, až je konečně do kapsy strčil. Pomalu ale ztrácelo se jeho žasnutí a polekání, a surowá hrubost přicházela na jewo. Počal tedy Rudolfa měřiti od hlawy až do paty, řka: »Waše bankowky jsou berné; jak jste ale přišel k tolika penězům? Jsou-li pak také wšecky waše, co?« doložil.

Rudolf byl po skromnu oblečen a k tomu ještě s půdy paní Pipeletowé, kde se ukrýwal, celý zaprášen.

»Prawil jsem ti, abys té díwce zlato nawrátil,« odpowěděl Rudolf zkrátka a twrdě.

»Prawil jsem ti!... Proč se opowažuješ mně tykati!...« zkřiknul pochop k Rudolfowi hroziwě se přibližiw.

»Wydej zlato!« opakowal kníže, a chopiw ruku Malicornowu, tak náramně ji tisknul, že se před ním jako w železných kleštích swíjel a wolal: »O to bolí... pusťte mě...«

»Nawrať tedy zlato!... Ty jsi zaplacen, a můžeš jíti bezewšech nezdwořilých přídawků, nechceš-li po schodech hlawu srazit.«

»Tu máte swé zlato,« prawil Malicorne záwitek mladé díwce wraceje... »proto ale že jste silnější nežli já, nepotřebujete mi tykat, aniž mi ubližowat...«

»On má prawdu... kdo jste, že se tak nadíráte?« tázal se Bourdin, skrýwaje se za swým soudruhem. »Kdo jste?«

»Kdože to je, ty hlupáku!... To je můj nájemník...* hwězda wšech nájemníků... ty nečistá hubo!« počala paní Pipeletowá křičeti, kterážto jak obyčejně rusowlasou paruku à la Titus na hlawě měla, a teď teprwa celá udýchaná za Ludmilou na horu wylezla.

Paní wrátná držela w ruce hliněný hrnec s wařící polífkou, jížto z milosrdenstwí Morelowům přinášela.

»Co chce ta stará dračice?« prawil Bourdin.

»Jestli se mne jen dotknete, skočím na wás a oči wám wydrápu!« křičela paní Pipeletowá — »a můj nájemník, ta hwězda wšech nájemníků, shodí wás se schodů dolů, jak jste slyšeli... a já wás wymetu koštětem jako hromadu smetí; bez toho nejste nic lepšího.«

»Ta baba je w stawu celý dům proti nám zbouřiti. Dluh i naše outraty jsou zaplaceny, pojďme raději!« pobízel Bourdin Malicorna.

»Zde jsou waše wěci!« prawil tento a hodil Morelowi balík spisů pod nohy.

»Zwedneš to... Ty bereš plat proto, abysi byl zdwořilým,« prawil Rudolf, a silnou rukou pochopa zastawiw, druhou na spisy ukazowal.

Sluha, ucítiw toto nowé strašliwé stisknutí, widěl, že by těžko bylo zápasiti s takowým odpůrcem; i sehnul se newrle, sebral papíry a podal je Morelowi, kterýž jako bez duše je přijal.

Stál tu jako we snách.

»Ačkoli máte pěst jako drwoštěp, měste se na pozoru, ať nám někdy do klepet nepadnete!« řekl Malicorne. A zahroziw Rudolfowi pěstí, byl

---

* Rudolf byl si totiž najal pokojík wedle Rigoletky (poctiwé, pracowité švadleny) práwě w nejchudším dílu města, kde bidu lidstwa patrněji poznati mohl.

jedním skokem přes deset schodů; druhý lotr pospíchal za ním s jakousi ouzkostí pořád se ohlížeje.

— Paní Pipeletowá wšak stála již přichystaná k pomstě za hrozbu, Rudolfowi od pochopů učiněnou; jako w nadšení hleděla na hrnec a zwolala hrdinsky: »Dluhy Morelowy jsou zaplaceny... rodina bude míti co jísti, oni můj oukrop wíce nepotřebují — pozor dole!«

A nahnuwši se přes zábradlí, wychrstla plný hrnec políwky pochopům na hlawu, an se práwě w prwním poschodí octnuli.

»Hrrrrr!« plesala wrátná. »Jako by je wykoupal... samá políwka, jeden i druhý... ha, ha! O tom musí celé město zwěděti!...«

»Tisíc hromů!« křičel Malicorne, kuchyňskou břečkou paní Pipeletowé celý promoklý — »to si pamatuj tam nahoře, ty stará šupito!...«

»Alfrede!« odsekla paní Pipeletowá a dala se z plného hrdla do pronikawého křiku, že wšickni ohluchnouti mohli; »Alfrede! mužíčku, moje potěšení, dej se do nich! Ti nestydatí dotkli se twé Stázinky! To jsou dwa necudní chlapi, oni mne rozcuchali... dej jim notně koštětem do hlawy... Zawolej oba sousedy, ať ti pomohou! Tu máte, tak, tak! Hrrrr! Jen jim wymlať! staroušku, potěšení moje! Bác! bác!...«

Aby pak tyto malebné zwuky, které strašliwým cupotem prowázela, důrazně ukončila, hodila paní Pipeletowá, unášená wítězným opojením, majolikowý hrnec po schodech dolů, který se práwě, když pochopowé, náramným křikem zděšeni, přes čtyry schody skákali, s přehrozným hřmotem na kusy rozlítnul, a pronásledowaným nemálo strachu nahnal.

»Utecte!« křičela Anastazie a dala se do hlasitého smíchu, postawíc se s rukama křížem založenýma jakožto slawná wítězka.

. . . .

Mezi tím, co paní Pipeletowá pochopy nadáwkami a posměšky pronásledowala, padnul Morel před Rudolfem na kolena.

»Ach, pane! wy jste nám žiwot zachowal!... Komu máme za tu nenadálou pomoc děkowati?«

»Bohu; pamatujte si to — onť se smiluje nad každým poctiwým člowěkem.«

Dle E. Sue-a přel. Čejka.

Písněčky moslawské

dle

*Ludjewita Vukotinovića.**

Mnozí lidé o swobodě
Diwy powídají;
A newidí, že si s nimi
Ženušky jen hrají.
Šedihlawci za šástěrkou
Běhají — ti hloupí,
A newidí, na čele že
Roh jim slawně troubí.

* *

Krásná je ti, wělmi krásná,
Černooká díwka,
Ještě ale krásnější je,
Když má milowníka.
Nejkrasší wšak newěsta jej
Blaho nejwábnější!
Proč? to newím. — Proč owoce
Cizí nejchutnější?...

* *

Častokrát nás jaro mrazem
Za nosy wodíwá,
Člowěk se wšak na tu slotu
Nehrubě mrzíwá;
Ale když se stará babka
Mladistiwě krásí,
A když jí pak křinka** spadne...
Ať nás Pán Bůh spasí!

* *

W tom wýroku wšechny moudré
Hlawy shodnjou se;
Že je žena potřebné zlé,
Wšickni dušujou se.
To je prawda! sotwa člowěk
Ženu prwní ztratí,
Pro welikou potřebu hned
Za druhou se hatí.

* *

Kdo se spálil jedenkráte,
I když mrzne, fouká,
Wždycky pak se, na mou wěru!
Pozorliwě kouká.
Kolikrát wšak po rtech ženských
Mužské srdce sprahly...
A kdož na ty ohně fouká,
By ho nedosáhly?

* *

Jsouť lidé, kteří mají
Šaty přewybrané,
Pod nimi kus košiličky
Hodně rozedrané.
Košiličku rozedranou
Záplata ti skryje,
Ale kdo zná toho mistra,
Co nám srdce šije?

* *

Wše se zlobí na mladíky,
Že se nechtěj ženit...
Prawda! málo kdo si umí
Štěstí swého cenit.
Kdyby dali díwkám wůli,
Každá by se wdala;
Každá by si nejméně hned
Čtyry muže wzala.

* *

---

* Z ilirského almanachu: »Iskra« na r. 1844.

** Krinka, skrabuše, larwa.

Ještě dobrou radu pro ty,
Co by milowali:
Aby sobě pro swou lásku
Srdce nezbodali.
Ať se ntrou neb neutrou
Slze našich duší,
Wšak on přijde zase witr,
Jenž je powysuší.

D. Letinský.

Pápěrky.

6.

W čem záleží přewláda českého jazyka w Čechách?

Špatný příklad hlubokého myšlení anebo poctiwého jednání dáwá nám článek obsažený w obrázkowých nowinách (Illustrirte Zeitung II. Band. Nro. 36, 1 März 1844) pod titulem: Forderung der czechischen Sprache bei Advokaten in Teutschböhmen. My ho tuto w přewodu českém klademe, myslíce, že mnohý z našinců ho nečetl.

»Trochu podiwně působilo to u německých obywatelů země české, že w nedáwném oznámení stran obsazení dwou nowozřízených adwokatstwí w městách Lípě (Leipe) a Rumburku známost jazyka českého se požaduje jakožto newyhnutelná wýminka od těch, kteří se o ty úřady ucházejí. Obě města leží ale w litoměřickém kraji, kterýž právě jako města jmenowaná jen od Čechů německého kmene obýwán jest, tak že žádná příčina nezdá se tu býti, aby se od tamějších adwokatů známost jazyka českého žádala, jelikož zajisté domýšleti se nesmíme, že by se na wyšších místech zamýšlelo, anebo jen připustilo, aby w tomto k německému spolku zemí patřícím králowstwí jazyku českému takowá přewláda (supremacie) se zjednala, jakowou maďarský jazyk w Uhřích dosáhnul.«

Což asi dopisowatel slowem přewláda wyrozumíwá? Čech we wlastních Čechách neumí-li německy, nemůže býti ani lékařem ani práwníkem, ani duchowním ani professorem, ba ani městským ani wesnickým učitelem, ani studowati nesmí. Němec ale ke wšemu tomu ani za mák češtiny uměti nepotřebuje. Kterému jazyku je tu ukřiwděno, přewaha? — Každý Čech, chce-li býti kdekoli w zemi české adwokátem, musí německy uměti; žádá-li se tedy od německého adwokata, aby w Čechách česky uměl: tím jenom stejné práwo jazyku našemu se popříwá, nikoliw ale přewláda, a toto jenom w jediném ohledu; we wšech ostatních ale (we školách, w úřadech) je ponechána přewaha jazyku německému, což dopisowatel předce wěděti měl.

Takowou přewládu, jakowou jazyk český má, nepřejeme ani našim nepřátelům. Jak může dopisowatel přirownáwati supremacii jazyka maďarského, kterýž nyní za jazyk úřadní a za jazyk wyšší oswěty uweden, s nízkostí českého jazyka: to nepochopujem; a newíme, máme-li se wíce diwiti jeho newědomosti o Uhrách i o Čechách, a nebo jeho slowolnosti, kteráž by jazyk náš, jak se zdá, z jeho zákonného útočiště, z wesnic a wesnických škol, ráda wypudila!

St. J. K.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Příbrami. (Akademie.) Byl jsem w Příbrami. Na rozích tu neobyčejné wěci widěti! W českém jazyku psané lístky ohlašují totiž akademii we prospěch domácí chudiny. I kdo pak ji asi dáwá? Snad opět učitelstwo zdejší hlawní školy w hornický oděw přestrojené? Nikoliw, nýbrž kapelní mistr cís. král. hornické hudby pan Wojtěch Dobeš se 26 hudci. Dobře tedy, pomyslím sobě, půjdu tam, alespoň wyhlášený střelecký sál uwidím. Dáwala se nejprwé: Uvertura od Roberta Führera, na to wálčík, pak kwapík, napotom uvertura z Fausta, opět wálčík, kwapík, pak tři uvertury po sobě, poslednější ze spěwohry: Nabuchodonosor a záwěrku wšemu tomu učinil marš. Co se prowedení hudebních těchto skladeb dotýče, šlo wšechno dobře, a po každém kuse weliká chwála hlučným potleskem se ozýwala. P. kapelní mistr, jinák prý welmi wlastenecky smýšleje, mohl by u příležitostech takowýchto na to pamatowati, že se i odrodilcům národní skladby naše líbí, a lépe byl by tedy učinil, kdyby na místě tanečních skladeb o nějakou deklamowánku nebo nějaký zpěwní sbor a k tomu český se byl postaral. Tím by si zajisté byl ještě wětší zásluhy wydobyl, aniž co z pochwaly německého obecenstwa stratil, jelikož wíme, že když na př. Strakatý w Marianských lázních české národní písně přednášel, Francouze, Němce s jiné národy, kteří mu ani slowa nerozuměli, zpěwem swým okouzlil.

Ant. Wopršálek.

Z Tejnice Labské. (Železná dráha. Oheň. Činy ušlechtilé.) Stawěním státní železné dráhy u nás pilně se pokračuje, tak že wzdor obtížnostem, jež naše míle, počínající od wesnice Kojic až po starý Kolín, snad nejobtížnější mezi Holomoucí a Prahou, w několika měsících jistě dokončena bude. Kdo znal naše lité a nad Labem strmící skaliny, jimiž se toto obrowské dílo wésti muselo, neuwěří bez popatření, že by ruka lidská w tak krátkém čase, totiž od měsíce října minulého roku, w stawu byla tolik wywésti — owšem že pomocí prachu. Krom každodenního rozstřelowání těchto skalin, poskytlo se nám již několikráte zwláštního podiwání w tomto způsobu. W den narozenin Nejmilost. Zeměpána oznamowalo mezi welkou mší swatou od zdejšího ředitelstwa stawby k této slawnosti schwálně uchystaných 400 ran hlawní částky nekrwawé oběti. Dne 1. máje widěli jsme zase 400—500 ran; jestiť to hrůzokrásné podiwání, když 15—20 ran w jednom okamžení zahřímá, a ráz na ráz ostatní následují, mnoho sáhů kamení dolů se řítí, a jednotliwé kameny, jenž byly až k nedohledné wýšce wyletěly, potom co hustý déšť dolů do Labe padají. Na neštěstí ale předešel tuto slawnou střelbu dne 1. máje nešťastný pád ohně, kterýž wesničku Winařice na lewém břehu labském proti Tejnici ležící zasáhl a 5 stawení stráwil, práwě když jsme se k řečenému diwadlu scházeti počali; witr prudce wál, a oheň zuřil, a wšak spanilomyslný p. Langer, podnikatel stawby, wšech swých dělníků, as 600 na počet, nešťastným hned k pomoci obeslal. Krásně wyznamenala se při tomto neštěstí jeho ušlechtilá choť, an se popáleného, chudobné rodině patřícího dítka ujala, kteréž do swého příbytku odnésti dala, pak lékařskou pomocí a wším potřebným opatřila a mimo to ještě matce nešťastného dítěte denně jistou pomůcku poskytowala. Tři těchto pohořelců neměli swá stawení pojištěna; těmto tedy, mimo že se jim hned po ohni ledačím pomohlo, a pp. úředníci při železné dráze mezi sebou sbírku učinili — zamýšlejí pp. Langer a Klein stawení ohněm lehlá wystawěti. — Za času stawění železnice dočkali jsme se již mnohého pěkného činu; tak n. p. letos w lednu, když se tu akademie musikalní we prospěch školní chudé mládeže dáwala, darowal drahý den na to p. Lego, c. k. inženýr při dráze, dwěma nejchudším žákům celý oblek, začež mu ty nejwroucnější díky we jménu těchto ubohých wzdáwáme — jakož i wůbec oněm spanilým duším, ješto se nešťastných pohořelců winařických tak lidsky ujímají! J. a.

Z Police w Králowéhradecku. (Knihowna — čtenáři ze Slezska.) W lonských Kwětech podal nám p. A. P. Kopidlanský zpráwu o počátku města Police — mezi jiným také o zdejší knihowně, kteráž chwalným wedením p. kooperatora Cirila Dohnálka rok po roce jak knihami, tak i čtenářstwem se zmáhá. K welké radosti nám slouží to, že, ačkoli zde takořka w okresu německém bytujem, předce čas po čase tato čtenářská společnost při-

růstů a rozšířenosti nabýwá. Najradostnější ale jest, a zajisté každého prawého wlastence dojme zpráwa: že se do spolku našeho i Slezáci z hrabstwí kladského, domowem od nás 2 hodiny wzdálení, přiwtělili, a českých kněh ku čtení sobě wyžádali. Což se jim arci ochotně a s potěšením powolilo!

A. Hausmann, učitel.

Z Báňské Šťáwnice. (Pohřeb akademika. Šťáwnice.) — Žádal jsi mě, abych ti zdejší žiwot obrazil — sice že ze samé swědawosti zimnici dostaneš. Tím způsobem já — co horník a lesník — lékařem býti mám? nuže staniž se! Přičiním se, abych ti slabým pérem wylíčil obraz tento, od kteréhož bych se arci někdy raději obrátil, kde bych ho pozorowati nemusel. Časem, co ještě w Šťáwnici pobudu, neopomenu tobě zasílati jednotliwé tahy zdejšího žiwota. Předewším si musím nad ztrátou zesnulého a 2. dubna t. r. pohřbeného krajana — Morawce — Jana Drbala postesknouti. Byl to jinoch jarý, kwětoucí, ode wšech krajanů milowaný, wěci wlastenecké oddaný. Při této příležitosti několik slow o pohřbu akademika neb úředníka hornického. — Odpoledne před pohřbem roznáší se truchliwé klinkání a hučení zwonů šťáwnických po horách a wůkolních dolinách, což něco hrůzně-romantického do sebe má. S wečerem sbíhají se akademikowé w báňském obleku s kahany hořícími w lewicích a holemi w prawicích. Když nastane čírá tma, tu na welkém náměstí w řady se postawějí a pod zpráwou jednoho staršího k domowu zesnulého se berou; kněz odříká modlitby, nosiči (akademikowé) rakew, ozdobenou znakem hornickým či lesnickým, křížem, šawlí a uniformou, pozdwihnou a wolným krokem k hrobu se berou. Po stranách, před a za rakwí nesou soudruhowé množstwí pochodní, hajduci městští i horničtí s wytaženými šawlemi we swých motúzowaných šatech též po stranách rakwe kráčejí, před a za rakwí táhne celý woj akademiků s kahánky při truchlé tichosti. Krátkou jeden s druhým wede rozpráwku; neboť tento wýjew při tmě noční, kterou jen swětla kahanů ruší, při této swaté tichosti, kteráž jen daleko zpředu smutnou hudbou hornických hudebníků časem rušena býwá, každý z nás w podiwné city se pohrouží — až konečně na hřbitow přijdeme. Zde po skončené kněžské modlitbě poslední ještě službu prokazují zesnulému přátelé, zpíwajíce nábožnou píseň pohřební we mluwě hornické. Po zkončené písni pak wšickni akademikowé zesnulému druhowi zasílají hornické pozdrawení, po třikráte wolajíce »Zdařbůh« (Glück auf)! — I já se wywinu z objetí trudných snů, a wložím hrudu země na hrob zesnulého, dáwaje mu »s Bohem!« ...

Šťáwnice jest rozhlášené hornické město, podobno ale welké, rozsáhlé wesnici. W hlubokém ouwalu, wysokými horami owěnčeném, leží dwoje náměstí, tak ale dlážděné, že snad bezpečněji na břehu pochopa udělati. Na Welkém náměstí je krásná, ohromná socha sw. Trojice, spatříš tu také několik starších, pěkných domů o dwou poschodích. Obzwláštnější budowy jsou: Komorní dwůr, důkladné to stawení, sídlo zde nejwyššího ředitele hornictwí, jemuž název »Oberstkammergraf«; zde také jest wrchnost hornická pro šťáwnický dost rozsáhlý okršlek. W onom sídle je také sněmowní síň, kdež nejwyšší komorní hrabě s hornickými raddami každý čtwrtek shromáždění držíwá. W této dosti prostranné síni, kdežto se i zkoušky akademiků držíwají, jsou krásné podobizny zesnulého Františka a panujícího Ferdinanda, jakož i bohužel již lonského roku zemřelého presidenta hornictwí, welezasloužilého Lobkowice atd. Jest zde i úřad lesnický, akademie hornická a lesnická, kterouž poslední, we swé powinnosti neustálý rada hornický a referent akademický, p. Rudolf Feistmantel, skoro samoten zastáwá, a wešskeré předměty přednáší. — W Šťáwnici jest také jedno katolické a jedno ew. gymnasium s ew. filosofií, kterouž zasloužilí představení řídí. Tak nazwaný Starý zámek, kterýž hmotnou a krásnou wěží se honosí, a kdež nyní jen trestanci w malých komůrkách bydlí, před časy prý templáři obýwali; ještě podnes nacházejí se tu mnohé zbrojnické wěci starodáwní. K polední straně bdí nad Šťáwnicí »Nowý« čili »panenský zámok«, o jehožto základu a zakladatelkyni mnohé powídky zde kolují. K sewerowýchodu jest ona krásná Kalwarie, skála sama o sobě stojící, hustým křowím pokrytá, nad kterouž krásnější prý w celém Uhersku není. Kráčíš mělkou drážkou, lipowým stromořadím ostíněnou kolem křížowé cesty až k wrchu, kde krásná kaple strmí a odkudž welký díl Šťáwnice pod sebou w ouwalu romantickém zočíš, a patříš-li k sewcru, aj — jak oko twoje žasne před twáří Tater sněžných, a k jihu-li zrak obrátíš, tam w rowinu nepřehlednou k Dunaji se táhnoucí zíráš!

H.

BESEDY.

Milowníkům českých besed, ježto již po tři léta tolik ušlechtilé zábawy wlastimilowným účastníkům způsobowaly, nebude nemilo dowěděti se, že se w nich i letos a sice opět na ostrowě Žofínském pokračowati bude. Prwní beseda drží se zejtra dne 22., ostatních 5 bude we lhůtách 14 denních následowati. Těšíme se již napřed na wšecky ty potěchy, kteréž se nám w nich poskytnou.

—h.

W čísle 84. lonských Kwětů jest projewena žádost, aby někdo z wlastenských spisowatelů historii církewní pro katolické školy wydati sobě oblíbil. I mohuť s potěšením oznámiti, že tomuto nedostatku w naší literatuře snad záhy se wyhowí; neboť mělnický děkan, p. A. W. Hnojek, byl již dříwe »Historii církewní« spisowati započal, a prwní její periodu již také dokončil. Spis tento rozpadá se zwláštním ohledem na národ český we čtyry periody a sice: I. Od Krista Pána až ke smrti císaře Konstantina Welikého II. Od smrti císaře Konstantina Welikého až k uwedení Bořiwojem do Čech wíry křesťanské. III. Od uwedení do Čech wíry křesťanské až k husitským w Čechách rozbrojům. IV. Od husitských rozbrojů až k nynějším dobám.

J. W. W.

Turecká pšenice wlastně slowanská pšenice. Před wynalezením Ameriky není o kukuřici w celém starém swětě ani zmínky. Že je to wšak bylina snad nejdůležitější, jenž kde w orbu zawedena býti může, w tom soudní mužowé wždy souhlasili. Okolo polowice 16. století ale w ewropejském Turecku byla již tak zobecněla, že ji — ač prawdě podobno skrze Benátčany z jejich řeckých ostrowů tam se dostala — i u Wlachů (grano turco) a Francouzů (blé de Turqie) z části, wšeobecně pak w prostřední a wýchodní Ewropě, wyjma Porýnsko a Šwejcary, jimžto Wälschkorn, wlaské žito slowe — Tureckou pšenicí čili Turkyní od těch dob až po dnes jmenují. Též kukuřice, Kukurutz, tureckého kukuru, a ilirského kuruza, kukuruza pochází. Podiwný prý to úkaz, praw í Dr. Burger we swé wýtečné monografii o bylině té, kterak surowé Turecko tak záhy to preužitečné obilí oceniti a jeho rozšiřowatelem býti mohlo. Že wšak toto pojmenowání pouze jest zeměpisné a že, an rolníkem w Turcích téměř wýhradně Slowan, zejména Bulhar, Srb, Bosňák, Chorwát atd. je, zásluha o zdomácnění kukuřice w Ewropě Slowanům přísluší: to až dosawáde snad ani na mysli netanulo rolnické literatuře Neslowanůw, jenž Slowana za nejápného, netečného, powěrami podjatého, každému pokroku překážejícího powažowati obwykla.

H...t.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 62.
11. roč. běh.

Časopis tento se wo skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

23. máje
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Tamaň.

Wyňatek z příběhu Lermontowa nazwaného:
Bohatýr našeho wěku.

Tamaň jest nepatrné nadmořské městečko w ruském Černomořsku, založené od Kozáků na ostrowě téhož jména. — Pozdě w noci dorazil jsem do něho, unawen cestou po několik dní konanou. Kočí můj zastawil zchwácenou trojspřež před jedním z domů kamenných na začátku města. Strážník, černomořský kozák, uslyšew hlahol zwonku zkřiknul, náhle probuzený: »Kto jdot?« Na to wystoupil proti mně důstojník a desátník. Oznámiw jim účel příjezdu swého a že jsem důstojník poslaný w záležitosti wlády se zpráwami k jistému oddílu činného wojska, žádal jsem o nějaký byt. Desátník prowázel mne po celém městě, ale wšude byla již obydlí osazena. — Zima skrz naskrz mne projímala; ztráwiw již tři noci beze spaní a nemaje chuti, i po čtwrté pod širým nebem nocowati, počal jsem hněwiwě naříkati. »Prowoď mě, chlape, kam chceš!« zkřiknul jsem zlostí rozpálený. »Musím dostati příbytek a třeba u čerta!« »Znám ještě toliko jeden byt,« odslowil desátník, škrábaje se w hlawě — »ale ten se Wašnosti nebude líbit, neboť je podezřelý.« — Nechápaje prawého wýznamu posledního slowa, kázal jsem mu napřed jíti. Po dlouhém bloudění blatiwými ulicemi, kde toliko staré ploty bylo widěti, dostali jsme se k newelké chatrči, na pokrají moře stojící. Na střechu rákosím pokrytou a na bílé stěny mého příbytku swítil temně měsíc; na zádwoří, obstoupeném zdí pískowcowou, stála druhá chyše, menší a ještě mnohem chatrnější, než onano prwní. Stěny bytu mého skláněly se k moři a wespod u samé zdi šumiwě šplíchaly temnomodré wlny mořské. Měsíc pokojně pohlížel na bouřliwý žiwel, an já při swětle jeho w šerou wzdálenost pohlédaje dwě lodě jsem zočil, jichžto černé lána pawučinowitě se wznášely nad powrchem mořským. — Jsouť to, pomyslil jsem sobě, koráby we přístawu; mohu na nich časně ráno doplouti do Geledžiku.

Powinnost ordonanční plnil u mne kozák wojenský. Rozkázaw mu, aby tlumoky přinesl a kočího odbyl, počal jsem wolati na hospodáře; žádný se ale neozýwal. — Hledám, wolám ještě jednou, ale... nadarmo. Co je to, co to znamená? myslím sobě otáčeje se rozpačitě po nádwoří. Konečně wyběhl chlapec asi čtrnáctiletý ze síně; i hned se ho táži: »Kde máte hospodáře?« — »Není ho.« — »Jakto, žádného není hospodáře?« »Žádného.« — »A což hospodyně?« ptám se dále. »Hospodyně odešla na předměstí,« wece chlapec. Já řku: »Kdo mi tedy otewře dwéře?« I kopnu nohou do nich, načež se samy rozlítly, a wlhký zápach proti mně wypustily. Rozswítiw sírkou, díwám se chlapci do očí, a hle! on je slepý, newidomý od narození. Díwaje se na něj, an nepohnutě přede mnou stál, skoumám jeho twářnost. Přiznáwám se, že se mi zoškliwuje každý slepý, hluchý, němý, chromý, hrbatý atd.; domejšlím se, že powždy jakési spojení či-li sousledná příbuznost naleză se mezi powrchností člowěka a duší jeho, tak že by při nedostatku toho neb onoho čidla i duše tratila jakousi wládu nad city. Protož i při tomto newidomém podobnou wadu znamenaje nadarmo jsem hledal wýznamu jakéhosi w jeho twáři bez očí. Dlouho patřil jsem na něj se žalem mimowolným, an tu náhle podiwný úsměw ústami jeho hnul, způsobiwší we mně — newím proč — nepříjemný dojem. — W mysli mé powstala domněnka, že snad slepým není, wydáwaje se ním pouze býti; i hleděl jsem, ale nadarmo, se přeswědčiti, že bělmem očí se přetwařowati ani možno není. Wždy jsem ale k podezření nakloněn. »Jsi ty hospodářůw syn?« ptám se po chwíli. — »Nejsem.« — »Kdo jsi tedy?« — »Ubohý sirotek.« »Což nemá hospodyně žádných dětí?« prawím

dále. »Nemá,« odpowěděl chlapec; »měla dceru, ale ta utekla s Tatarem.« — »S jakým Tatarem?« táži se na to. — »Aby ho ďas!« dí chlapec. »Krymský Tatar, loďař z Kjerče.« I wejdu do swětnice, kde wšechen nábytek záležel ze dwou lawic, stolu a ohromné bedny; na stěnách nebylo žádného obrazu poswátného — zlé to znamení! Rozbitým oknem fičel prudký wítr mořský. Wytáhnuw z tlumoku swého kousek woskowé swíce rozswítím a začínám ukládati swé wěci: do kouta postawil jsem zbraň a palaš, na stůl jsem položil bambitky, a burku * swou rozprostřel jsem po lawici, na níž jsem se uložil, an kozák můj na druhou lawici se umístiw, za malou chwilku již usnul, jako měch chrápaje. Nemohl jsem ani oka zamhouřit; neustálé se wznášel přede mnou temný obraz chlapce bělmo-okého. Tak jsem odpočíwal as hodinu. Měsíc oknem do síně swítil a záře jeho měniwá lesklé wrhala paprsky na podlahu siwou; — najednou spatřím stín po zemi se kmitnouti; i wstanu, díwám se z okna a pozoruji, že kdosi několikráte přeběhnuw, někde, Bůh wí kde, se ukryl. Nemohl jsem připustit, že by někdo po tak příkrém břehu kolmo zběhnul — wšak jinam se bytost onano podíti nemohla! Wstanu, hodím na sebe burku, opášám se kindžalem a wyjdu po tichu z chatrče; zpozorowaw nedaleko sebe newidomého, přitisknul jsem se k plotu, načež on pewným, ale opatrným krokem okolo mne přešel. Pod páždí nesl něco zawinutého, i přiběhnuw až ku přístawu spustil se po úzké i křiwé stezce. Tenkráte již, pomyslím sobě, němí zpíwají a slepí jasně widějí, pospíchaje za ním w takowé skoro odlehlosti, co bych ho z očí neztratil.

W tu dobu počal se měsíc w mračna skrýwati, a nad mořem twořila se mha, pro kterou ledwa možná bylo widěti swětlárnu, lodi nedaleko odtud zakotwené; pěny wln mořských ustawičně od břehu pokrajního se odrážely, hrozíce každou chwíli zatopením.

Pracně stoupaje po příkrém pomoří dral jsem se křiwými dráhami sleduje kroků slepého. Náhle zůstane tento státi, obrátí se na prawo i jde tak blízko k wodě, že se zdálo, jakoby ho drawé wlny uchwátiti musely. Nebyla to ale zajistě prwní jeho procházka; to jsem soudil dle pewného kroku, jakým stoupal z kamene na kámen. Konečně se zastawil, jakoby naslouchal, usedl si na zemi a položil onu zawinutou tajemnost, o níž w předu zmínka se učinila, wedle sebe. Stíhaje pohybowání jeho ukryl jsem se za skalou, strmící nad břehem. Za chwíli ukázala se na protilehlé straně jakási postawa, přistoupila k slepému a sedla si wedle něho. Wítr donášel časem obsah rozmluwy jejich k sluhu mému.

»Nu což, slepý?« ozwal se ženský hlas; — »bouře se zmáhá a Janko nepřichází, není ho nikde widět!« — »Janko se neleká bouře,« dí tázaný. — »Mha neustále přibýwá,« prawila opět smutným wýrazem ženština, načež jí welemoudrý chlapec odpowěděl, že za husté mhy snadněji proklouznouti možno okolo strážných lodí. »Ale jestli utone?« počala po chwíli díwka. — »Co je wíc!« prawil chlapec; »půjdeš w neděli do kostela bez nowé stužky.« Na to powstalo pomlčení. Podiwno mi bylo jednak, že slepý se mnou prwé po malorusku howořiw, nyní čistě po rusku mluwil.

»Widíš, že mne smysly moje neklamou,« promluwil slepý znowu, tleskaje radostně we dlaně. »Janko se nebojí ani moře, ani wětrů, ani mhy, ani stráže pomořské; naslechni jenom, to není woda pluská, nezklameš mě, to je dojista jeho dlouhé weslo.« Ženština poskočiwši napínala zraky swoje w nedohlednou wzdálenost nadmořskou, patrnou jewíc nespokojenost we twáři. »Lžeš, slepče!« prawila konečně wýrazem omrzelosti; »nic není widět.« Na to nastoupilo zase hluboké mlčení.

Zaslechnuw slowa newidomého bedliwě jsem pohlížel w prostranstwí nadmořské, zdali zdaleka neplawe cosi lodi podobného; ale ničeho spatřiti jsem nemohl. Tak uplynulo asi deset minut, an jsem mezi zdwihajícími-se wlnami nějaký černý bod uzřel, jenž welikostí swou brzo přibýwal, brzy opět ubýwal. Konečně se přibližowala loďka k břehu, opatrně wlnami se prodírajíc. — Wěru, byl to dokonalý weslař, jenž w takowéto noci se odwážil přeplouti záliw dwacet werst široký; nápodobně i příčina, kteráž jej k této plawbě byla pohnula, znamenitě důležitá býti musela. — Takto rozjímaje s mimowolným tlukotem srdce pohlížel jsem na slabou loďku, kteráž jako kachna we wodě se potápěla, na to zatřepawši weslem na způsob křídla z hloubí wln mořských wyskakowala, když jsem již myslil, že o břeh udeří a w kousky se rozbije — do malé zátoky beze wšeho ourazu wplouła. Rychle z ní wystoupil člowěk prostředního zrostu w tatarské čapce beránkem olemowané, kywnul rukou, a wšickni počali hned cosi z lodi wyhazowati. Patrno bylo, že loďka znamenitou tíži snesla; podiwno i nepochopitelno, že se při tom nepotopila.

* Burka, swrchní oděw čili plášť wojáků ruských, z hrubého sukna šitý, owšem znatně teplý.

Wšecky tři osoby naložiwše sobě ono připlynulé zboží na plece, spustily se dolů po pěšince a w krátce zmizely z mých očí. — Nyní bylo záhodno, abych se domů nawrátil; ale přiznám se, že wšecky tyto zwláštní udalosti nespokojenost w mysli mé způsobiwše, ledwa bílého rána mě dočkati popřály.

Můj kozák diwil se nemálo, když probudiw se, spatřil, že jsem úplně ustrojen; ale nezjewil jsem mu toho příčiny. Pohlížeje dlouhou chwíli z okna na blankytné nebe, poseté četnými oblaky nad rozlehlým pomořím Krymu, táhnoucími se na způsob fialowé tkaniny ku skále w zadním konci strmící, spatřil jsem na wrcholu oné strminy bílou wěž, i poddal jsem se myslí swou hluboké obraziwosti, dychtě w blouzniwých snách dowěděti se od welitele čas odjezdu swého do Geledžiku.

Ale nastojte! welitel nic jistého powědít mi nemohl. Koráby, w přístawu ležící, náležely buď pomořské stráži, buď kupcům, kteří ještě neměli na pospěch. »Může být,« prawil welitel, »že za tři neb čtyry dni připluje loď poštowní, a pak uwidíme.« Wrátil jsem se tedy domů mrzut i rozhněwán. We dweřích potkal jsem kozáka s twáří ulekanou. »Zle je, welmožný pane!« prawil truchliwě. — »Owšem, příteli,« dím já, »Bůh wí, kdy odtud wywáznem.« Po těchto slowech ještě wíce se zarmoutil a nakloniw se ke mně prawil: »Zle se tu děje, pane! Dnes jsem potkal poddůstojníka černomořského, jehož dobře znám, an minulého roku w našem wojowém oddílu sloužil. Když jsem mu oznámil, kde se bytem nacházíme, řekl mi: Tam, příteli, wládne zlý duch; nedobří to lidé! A w skutku, pane! co je to za slepého? chodí wšude sám, donáší chléb z trhu a wodu... hle, a žádnému to není podiwno?« — »Okázala-li pak se hospodyně?« ptám se kozáka. — »Dnes přišla stará, a s ní též dcera.« — »Jaká dcera? ona nemá dceru!« — »Bůh wí, kdo to tedy je, není-li dcera; staruše práwě sedí we swětnici.« I wstoupím na to do chalupy. Na ohništi šlehal plamen okolo nádob, w nichž ustrojen byl dosti dobrý oběd, jak by těmto bídákům příslušen býti mohl. Staruše na wšecky moje otázky odpowídala, že je hluchá. Nemoha s ní na ten způsob nic poříditi, obrátil jsem se k newidomému, jenž u ohniště seděl chrastí do ohně přikládal. — »Což ty slepý rarášku,« prawil jsem, uchopiw ho za ucho, »kde jsi se šmejkal w noci se záwitkem?« — A hle! staruše mě nyní slyšela i počala mumlati. »Ale nač pak wyzwídá pán u nebohého? — což pánu udělal!«

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Kolínského panstwí. (**Školní zkoušky.**) Letošní weřejné zkoušky dítek školních na zdejším panstwí zasluhují zajisté weřejného uwědomění. Krom okresního školdozorce a wik. tajemníka byl při nich i Pán na Kolíně, slowútný p. W. Veith, přítomen, a jsa wšech podrobností, od nejmenších dítek až k odrostlejším, bedliw, ku každé otázce a odpowědi s příkladnou trpěliwostí naslýchal, pilné i nedbalé žáky sám wywoláwal, chwálil i káral, a patronátnímu komissaru na swědomí kladl, aby na wši budoucnost bez oklik a odkladů nedbalost rodičů i dítek dle nejwyšších nařízení pokutowal, aby se konečně pořádná škol náwštěwa po celém panstwí docílila. — W každé škole zanechal pak tento milostiwý pán památku swé wůbec známé dobročinnosti. Učitelům a školním pomocníkům, jenžto chudou mládež we zpěwu a hudbě beze wšeho platu cwičili, zwláštní swé zalíbení projewowal, a k wytrwání na budoucnost je powzbuzowal. S prospěchem dítek byl wůbec welmi spokojen; radost jeho zdála se wšak we škole Nowoweské dowršena býti, kdežto žáctwo k jeho náwštěwě složenou píseň w trojhlasu, kterou sbor weškerých dítek při každé sloce uzawíral, zdařile prozpěwowalo. Nám ale wšem není pro budoucnost toužebnějšího přání, než aby tento náš dobrotiwý Pán, opět brzo mezi nás w úplném zdrawí se nawrátil, dlouho s námi u wší spokojenosti a možné radosti žiw jsa. Jistě bychom se mohli kojiti naději, že pod jeho záštitou dítky zdařile zrostou, a že nejeden z nich do wyšších stawů wstoupiw, co swědomitý o dobro swé drahé wlasti pečliwý, hrubého zisku prázdný muž ouřad swůj obstaráwati bude. K. H.

Ze Slezka. (**Ukazy literární.**) Ze zahraničné Pščiny z pruské strany přišel nám do rukou nowý, s počátkem tohoto roku tiskem wydáwaný krajský tydeník, »Plesser Kreisblatt,« pod redakcí Wolffa, z knihtiskárny K. Šemle. Wychází každý pátek na půlarchu a má zahrnowati netoliko úřadní oznamy a dotazy, ale i osobní náwěští, otázky a odpowědi, ano i plody básnické a jiné spisowatelské prostonárodního rázu i w německém i w slowanském jazyku. Prwní č. od 5. ledna přineslo želání šťastného nowého roku w polské řeči dané; č. 14. plod weršowý »Kwaternica Piekielna« nazwaný. Z něho tu klademe na ukázku werš 14—15.:

Kto jeszcze gorzałki broni,
Niech od nas z daleka stroni,
By nas jadem niezarażał
A do piekła niewprowadzał.

Po tak dzielnym naszym męstwie
Odniesiem chwalę w zwycięstwie,
Zatkniem chorągiew stałośći,
Jako pomnik szczęśliwośći....

I w c. kr. Slezku počíná se přeswědčení probuzowati a jewiti, že wenkowana slowanského nejsnadněji a nejdříwe w mateřské jeho řeči poučiti, a k mnohým prácem, jemu posud neobyčejným, přiwábiti možno. — Štěpařstwí na př. je we Slezku u sedláka ještě tuze zanedbáno, an Slezák pořídku ještě kde zahrady swé, tak jakby slušelo, sobě wšímá. Toho za přednešením p. Jos. Petra justiciara a pol. spráwčího w Jablunkowě poznalo i pocítilo wyšší dozorstwo statků těšínsko-knížecích, a nechalo pro ty, jenž we spisowné české řeči méně zběhlí jsou, knížku o štěpowání stromů od Jakuba Bambergera sepsanou do slezského nářečí prostoplynně přetlumočiti, w kterouž práci p. Har. Kočí, úd morawské hospodářské společnosti, se uwázal, a ji téměř již ku konci prowedl; již i w Praze pěkně wyhotowené tabule, představující nářadí zahradnické a hmyz stromům škodliwý, dostal, a poslední arch té knížky na oprawu z brněnské tiskárny očekáwá. — Práce ta čtyry archy naplňu-

jící bude nábytkem i toho nejchudobnějšího wesníka, jelikož cena její 6—10 kr. stř. přewyšowat nemá.

Ze sousední Haliče doslýcháme, že při Žiwoni, městysi polsko-goralském nám nejbližším, kde zde owde ani při farních kostelích uspořádané školy nebyly, nebo kde škola w městysi na okres 24 dědin samo jediná se nalezala a jen bídně žiwořila — teď, an Jeho c. k. Wýsost arciwéwoda Karel panstwí tam zokoupil, již několik škol wystawěných, uspořádaných a žáky nawštěwowaných se počítá.

J. Winkler.

Z Pešti. **(Literatura srbská. Cyprien Robert. Dr. Spasic.)** Slowáci a Srbowé w Pešti obapolně co sounárodowci na poli slowesnosti se podporujíce, wolně ale stále postupují na cestě oswěty. Srbská literatura se co den wíce zmáhá, anť na její rozkwět obzwláště srbská Matice blahodějně působiti začíná. Dne 10. března b. r. stanowila odměny za následné srbské spisy: 1) za srbskou mluwnici s filosoficko-kritickým rozborem 100 kusů dukátů. 2) za politicko-histor. spytowání prwních Srbů w rakouském mocnářstwí a obzwláště w Uhersku 100 kusů dukátů. 3) za náležitě wyčerpané a důkazy potwrzené domnění, jakým spůsobem by se duchowenstwo řecké nesjednocené církwe w Uhersku potřebám prawoslawné církwe přiměřeně wzdělati mohlo 50 kusů dukátů. 4) za dějepis srbského národu pro lid pospolitý srozumitelně napsaný 60 kusů dukátů. 5) za srbský národní epos 40 kusů dukátů. Krom toho slibuje také Matice, že každé odměnou poctěné dílo, bude-li se moci se spisowatelem srozuměti, na swé útraty wytisknouti da. — P. Subotić wydal »Pamětnosti Wídně« a swé básně. Srbské národní nowiny a srbský list přinášejí pěkné články, a obzwláště w tak řečených »úwodních článcích« o swých národních potřebách, poklescích, předpojatostech, duchowenstwu, školách a t. d. mnohdy dosti zdařile rokují — »Skorotečа« časopis wydáwaný p. Iwanowičem přináší Srbům překlady z českého, polského atd. a kdyby ho nepřízniwé okolnosti neobkličowaly, byl by snad nejwzájemnějším slow. časopisem u Srbů uherských. W kawírně budínské nalezají se wšecky časopisy jihoslowanské, kteráž maličkost Maďarům přece trn w očích jest. Tolik o pokrocích literatury srbské w Pešti. Budoucně wám snad něco i o postupu Záhřebčanů a Bělohradčanů sdělíme. Nemůžeme wšak přece zdržeti se, abychom neučinili zde zmínku o jakési brožurce proti Matici srbské, w nížto se tato očerňuje a zwláště p. Pawlowić, redaktor Národních srbských nowin a její tajemník dosti nezdwořile a prostopášně uráží. My o wěci této soud swůj wynesti nemohouce a nechtějíce, jen to zde poznamenáme, že takowéto hašteření, obzwláště, an odpůrce pod swým wlastním jménem wystoupiti a sprawedliwou wěc hájiti se ostýchaje, smýšleného jména používá, aby tím směleji newinné osoby pomlouwati a przniti mohl, nikdy dobré wěci nepomohly, alebrž jí raději začasto škodily! »Concordia res parvae crescunt, discordia etiam maximae dilabuntur.« Zlatá průpowěď tato měla by se hluboce i pešťanským našim Srbobratrům do srdce wkořeniti! Jak pěkně by jejich národnost w Pešti rozšiřowati se mohla, kdyby nescházelo wzájemné lásky a swornosti, anť zdejší půda srbská nikoli nejhorší není! W Pešti mohli by naši spolunárodowci srbští, tak jako minulé zimy bál drželi, letos i »sědiljke« (besedy) na wzor záhřebských welmi lehce uspořádati, kdyby jen swornosti bylo! — Nedáwno byl u nás p. Cyprien Robert, jeden ze spoluredaktorůw časopisu »Revue de monde Graeco-Slaves,« který se práwě ze swé jednoroční cesty po zemích wýchodních domů do Paříže nawracel. Mluwil nám, že wláda franc. bezpochyby i druhou stolici pro slowanská nářečí založí, aby se Francouzowé nejen s dějinami národu našeho, alebrž i s jeho jazykem seznámili. O Srbech mluwil se zápalem a s jakýmsi předmilenstwím. Horwaté se mu welmi líbili a obzwláště jejich národní zpěwy a nápěwy, které se w ilirské »pěsmaricí« nalezají. Jen to se mu nelíbilo, že Horwaté, obzwláště mládež, za příkladem mládeže maďarské, raději s maďaromany se rwe a sem i tam toulá, než aby se učila a se wzdělávala, anť nyní wíce prospěje rozum nežli zbraň, wíce duch nežli tělo. »Při tom při wšem,« řekl on, »Horwaté, Slawonci a Dalmatinci mají pěknou budoucnost...« Od nás dostal, obzwláště od p. Jana Kadawého nápěwy slowenské, od důst. p. Jana Kollára Zpiewanky. Odešelť přes Morawu do Prahy. — Welmi nás těšilo také to, že jsme z Berlína do Bělohradu wracejícího-se p. Spasiće, jenž také wás w Praze nawštíwil, zde poznati mohli. Jeť to učený a horliwý mladý Slowan, a bude zajisté Srbsku wždy ke cti sloužiti. Kdyby wšickni tímže duchem nadšeni byli, brzo by wšecko stranictwí w Serbii přestalo. On chce co newidět wydati na swětlo Kollárowu wzájemnost přeloženou do srbského slohem i neučenému čtenářstwu přístupným a srozumitelným.

B. Nosák.

Z Bělohradu srbského. **(Dr. J. Šafařík, Čtení o národech slowanských. Škola šermowní. J. Ninic.** — Dle Danice záhřebské.) Na zdejším učilišti přednáší weleučený Dr. Jan Šafařík, professor silozpytu a německého jazyka, každou neděli po půldruhé hodině, někdy i po dwě hodiny články národopisu slowanského. — Prwní přednášku počal překrásným úwodem, w němž wážnost i zwláštní potřebu předmětu swého objasňowal. Následowně rozložil wšeobecné ponětí o Slowanech, mluwě, kdo jsou Slowané, a ku kterému plemenu lidstwa náležejí, odkud pocházejí, kde za nynějších dob přebýwají; naznačil jich počet, rozdělení na jednotliwé odwětwí w ohledu mluwozpytném a politickém, obšírně a žiwě nastínil mrawní znak národu slow.; nynější staw wěd a krasoum we Slowanstwu; welmi obšírně mluwil o literní a duševno-národní wzájemnosti Slowanů, pak začal rozbírati znaky jednotliwých wětwí slowanských, počínaje od štěpu wýchodního t. j. ruského; probral dějinstwo ruské, dosawádní politický a duševno-literní žiwot ruských Slowanů od nejdáwnějších až do nynějších dob, až i částečně nynější staw literatury ruské objasnil, odwoláwaje se na přewážný spis professora Ševirjewa, wytištěný w časopisu Moskwiťaninu. Konečně přidal krátký přehled dějin kozáckých. Budoucně přednášeti bude Dr. J. Šafařík o ostatních wětwích národu slowanského. Nyní pracuje o silozpytu, jehož prwní částť co nejdříwe wyjde. Weliké zajisté získá sobě zásluhy činliwý tento muž nejen o pouhou Serbii, na jejímžto ústawu weškeré wědy w národním jazyku se přednášejí, nýbrž o Slowany wůbec. Připomenouti musíme, že onyno přednášky bez jakéhokoliw powzbuzení, wlastní wůlí, pouze z lásky wlastenské, zawedl, chtěje mládež srbskou o rozsáhlém příbuzenstwí rodu jejího poučit. We wšech přednáškách swých tak uměle posluchače swé zajímal, že mu i dítě rozuměti a brzo jej pochopiti mohlo; dobře totiž poznáwaje potřebu swých posluchačů, kterým z wětší části jemné wzdělanosti ještě se nedostáwá, nepustil se w rozjímání transcendentalná, nýbrž mluwil tak přiměřeně duchu jejich a času, jak se náleží k národu mladistwému, nedáwno ze sna probuzenému mluwiti. — Co se posluchačů týká, bylo jich, dokud wšeobecně o Slowanech jednal, weliké množstwí, an krom několik radních wšickni skoro mladí úředníci přítomni byli. Obsah těchto přednášek wyjde co nejdříwe tiskem.

(*Dokončení.*)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 63.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 260) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

25. máje
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Tamaň.

(*Pokračowání.*)

Wšecko se mi již znechuťowalo; wyšel jsem z komnaty s tím úmyslem, že odkrýti musím prameny této tajemnosti. Zaobaliw se w burku usednul jsem na kámen a pohlížel w nesmírnou prostrannost bezkonečného obzoru; přede mnou se rozprostíralo bouřliwé moře, a jednotwárný šumot, podobný rachotu řítících-se domů města zbořeného, připomínal mi na minulé udalosti dáwných let, působě upamatowání na mé sídlo půlnoční. Rozohněn těmito zpomínkami blouzniwými zapomněl jsem na přítomnost, neznamenaje, že již hodina ne-li wíce času uplynulo. W tom cosi zpěwu podobného sluch můj probudilo; byla to píseň a hlas ženštiny; leč odkud? Naslouchaje pozorně slyším nápěw příjemný, líbezně protáhlý, na to smutný a opět urychlený a ohniwě-žiwý. Ohlídám se, ale nikoho není wůkol widěti: opět poslouchám — zwuky, jakoby z nebe wycházely, líbezná to blahozwěna! Na to powznesl jsem oči wzhůru a hle! na střeše chyše naší stála děwa se sukní opásanou, s rozpuštěnými wlasy, jako powodní panna, prawá rusalka. Zakrywši oči dlaní před září sluneční dychtiwě pohlížela w nesmírné prostranstwí námořské, smála se i rozmlouwala sama s sebou a opět zpíwala. Mimowolně padlo mi na mysl, že jsem w noci tentýž hlas slyšel; přemejšlím chwíli a díwám se opět na střechu, díwka tam již ale nebyla. W tom přeběhla okolo mne, zpíwajíc něco jiného, tleskala w dlaň a odběhla ke staruši; tu wznikla mezi nimi jakási hádka. Náhle spatřil jsem, že moje powodněnka opět spěšně odbíhá; a když jsem se s ní setkal, zastawiwši se upiatě mi do očí hleděla, jakoby se užasle nad mou přítomností diwila. Na to nedbale se obrátiwši, pokojně ku přístawu odešla. Nebylo wšak dosti na tom: celý den se kroutila okolo bytu mého, tancem i zpěwem ani chwíli neustáwajíc. Podiwná to bytnost! Na její twáři nebylo žádných znaků swůdnických; naopak, oči její byly welkou důrazností na mne upiaty, jakoby nějakou magnetickou wlastností byly utkwěly. Každou chwíli zdálo se, že očekáwá ode mne otázku; ale jak mile jsem mluwiti počínal, utíkala, zlomyslně se usmíwajíc.

Zajisté, takowouto díwku newiděl jsem nikde! Byla méně sličná, ale co se týká sličnosti a krásy, mám swé krasochutné předsudky. Byla dobré powahy, kterážto wlastnost se zwláště pozná podle chůze, pohybowání rukou i nohou; nejwíc ale wyznačuje nos. Ozdobný nos je řidší w Rusku nežli malá nožka. Moje nadwodní pěwkyně nezdála se míti wíce než osmnácte let. Neobyčejná ohebnost a obratnost, nachylowání čili sklánění hlawy, jí toliko přirozené, dlouhé, jasné wlasy, pleť trochu osmahlá na šíji a na ramenou, a zwláště ozdobný nos — wšecko to působilo na mne čarowně. Ačkoli jsem nalezal w postranních pohledech jejích cosi diwokého a podezřelého, ačkoli úsměch její projewowal cosi newyskoumatelného: ozdobný nos mě zbawil přece rozumu; předstawowal jsem si, že jsem nalezl bytost nadsmyslnou, Minonu Göthowu; onen podiwný útwor obraziwosti německé — a dojista bylo mezi onou a mojí widinou znamenité podobnosti: též nápodobně samé přechody z násilné, prudké nepokojnosti k úplné nepohyblivosti leniwé, jakož i ustawičná mluwa záhadná, samé skoky a podiwné písně. K wečeru pozdržew se we dweřích, započal jsem s ní následnou rozmluwu wésti.

»Powěz mi, díwko milá!« prawil jsem, »co jsi dělala dnes na střeše?« — »Díwala jsem se, odkud wítr wane.« — »A proč?« dím já. — »Odkud wítr, odtud i štěstí,« odpowěděla díwka. — »Což jsi snad swou písní wzýwala štěstí?« — »Kde se zpíwá, tam je i blaho.« — »A jak sobě wyzpíwáš

neštěstí?« — »Aj, toť snadno! kde nebude dobře, tam bude hůře, a od zlého k dobrému také není daleko.« — »Kdo tě naučil té písni?« — »Žádný, když se mi zlíbí, zazpíwám si; kdo mě slyší, ať mě slyší, a komu slyšeti netřeba, ten jí nerozumí.« — »A jak se jmenuješ, má pěwkyně?« — »Kdo mě křtil, ten to wí.« — »A kdo tě křtil?« — »To já newim.« — »Jaká to tajemná panna! — Dosti jsem wěru o tobě se dowěděl!« Ona při těchto slowech ani twář nezměnila, ani ústami nepohnula, jakoby se o ní nemluwilo. — »Dowěděl jsem se, že jsi wčera chodila po břehu, na pomoří.« A tu jí welmi důkladně wyprawuji, co jsem byl widěl, domýšleje se, že ji pomatu a zastraším; ale nadarmo! Rozesmála se celým hrdlem, řkouc: »Mnoho jsi, pane, widěl, ale málo wíš: a co wíš, to zamlč.« — »A kdybych na příklad chtěl waše pletichy podloudné oznámiti welitelowi?« doložil jsem s wážnou a pohrožnou twářností. Ona na to odskočila, zazpíwala a ukryla se jako ptáček z křowiska wyplašený. Ostatně byla moje pohrůžka úplně na neprawém místě; nepředwídal jsem tenkráte její důležitost, ale později měl jsem příčinu toho litowati.

K wečeru, an se smrklo, kázal jsem kozákowi uwařiti čaj, rozžal jsem swíci a usedl k stolu, zapáliw sobě dýmku. Když jsem druhou sklenku čaje dopíjel, zakřipnuly dweře, i uslyšel jsem lehounký šust sukní a kroků; přestanu píti, obracuji se — a hle, moje to powodněnka! Pokojně usedla naproti mně a mlčíc upnula zrak swůj na mne; newím proč, ale wyznati musím, že se mi ten pohled welmi cituplný býti zdál. Připomínal mi na jeden z oněch pohledů, jenž byly dříwe můj žiwot samowládně zosnowaly. Jak se zdálo, čekala na nějaké otázání, ale já mlčel, pln neobyčejné roztržitosti. Twář její pokryta byla bledostí, swědčící o wniterní pomatenosti; ruka její bez účelu klouzala po stole, z čehož lehkost patrná se jewila; prsa wysoko se dmula i opět dech w sobě zadržowati se zdála. Již mně tato čilá hra působila dlouhou chwíli, již jsem obmýšlel mlčení nejprosaičtějším způsobem přetrhnouti, totiž podati swé společnici sklenku čaje; an tu náhle ke mně přiskočila a okolo krku mě obejmouc, horoucí a ohniwé políbení na mé ústa wtisknula. Mně se w očích zatemnilo, hlawa mi šla kolem i přiwinul jsem ji k sobě se wší mladistwou wášniwostí; ona wšak jako zmyje z mých rukou wyklouzla, a zašeptawši mně do ucha: »Dnes w noci, až wšecko usne, wyjdi na břeh!« wyběhla z jizby. W předsíni zwrátila konew čajnou a swíci na zemi stojící.

»To je čert a ne díwka,« zkříknul kozák, jenž byl na slámu se uložil a we snách o ohříwání ostatku čaje mluwil. Nyní teprwa jsem přišel k sobě.

(*Dokončení.*)

Michal Wasiliewič Lomonosow.

Znamenitý tento muž w literatuře ruské narodil se roku 1711 we wsi Denišowě, nedaleko Cholwogory w Archangelsku. Otec jeho Wasilij Dorofejewič žiwil se rybářstwím. Lomonosow, rozenec chladného, sewerního moře, wyrůstal u prostřed wážné a wšak mocné přírody, a byl wychowán nelíčeným, tichým způsobem lidu archangelského, w němžto se byl ráz praworuský bez wmíšení-se zárodků cizoty až posud udržel. Již co chlapec byl nad míru zwědawý, a zaměstnání otcowo nemohlo mladistwému duchu nikoli zádost učiniti; a wšak přece od swého desátého až do šestnáctého roku každoletně prowázel otce na wýletech po ledním a bílém moři. Když ale zima nastala, tu se rozehřál duch Lomonosowůw po wznešenějším zaměstnání, a toužení jeho nebylo marné. Pop wesnický wyučowal jej we čtení i psaní, w umění to za oněch časů a w oněch krajinách newšedním, a skoumawý žák učinil w krátce takowý pokrok, že byl příčinou a předmětem obdiwy w celém okolí. Nedostalo se mu wšak dlouho jiných kněh krom několika církewních, jež také několikráte pročetl, marně po jiných, zwláště swětských, se ohlížeje. Na takowé žádosti jeho dobrý pop, tuše w mladíku budoucího učence, jiné rady a odpowědi dáti mu neuměl, leda že k tomu předewším potřebí jest známost latinského jazyka, kterouž by mladík jen w Moskwě, w Kijewě nebo w Petrohradě získati mohl; k tomu přiložil, že se w těchto městech nesmírné množstwí kněh nachází. Jaké to wábiwé wyhlídky pro bádawého Lomonosowa! Radostí a toužením ledwa že se zpamatowal.

Mezi tím naučil se bez cizého nawedení také počítati, a čím wíce wědomostí nabýwal, tím dychtiwěji toužil, aby se jednoho jmenowaných měst dopídil; nebylo mu wšak možno jinák účelé swého dosáhnouti, leda — utečením z otcowského domu. Lomonosow byl 17 let stár, když tato myšlénka celou silou se ho zmocnila, a náhoda jej podporowala u wywedení tohoto záměru. Měloť se práwě několik wozů s rybami do Moskwy odebrati, kdyžto mladík jen z pouhé zwědawosti na jich odjíždění se díwaje, jako znowa procitnul. Té samé noci,

když otec jeho i wšickni domácí byli usnuli, sebral Lomonosow několik oblíbených a s welikou obtíží dosažených kněh, mezi nimi též mluwnici a knihu početní, a s tímto pokladem utíkal za wozmi, kteréž ho již o 70 werst byly předhonily. Třetí den je dohonil; ale wozataj ho nechtěl s sebou wzíti, a jen weliká prosba ano slzy jinochowy jej k tomu pohnuly. Po třech nedělích dostal se Lomonosow do Moskwy; wida se ale býti osamotnělým w pra-cizém městě, proléwal slzy w hoři swém a prosil Boha, aby mu byl w té ouzkosti nápomocným. Tu přišel kdosi z nějakého panského domu časně ráno ryby koupit. Byl to krajan mladého Lomonosowa; i poznal jinocha, wzal ho s sebou a kdesi w koutě mezi čeledíny jej umístil. Mezi tím přimlouwal se za něj i muž, kterýž jej byl do Moskwy wezl, u známého mnicha w sajkonospašském klášteře, kterýž začasto nawštěwowal. I kladl mu duševní zwědawost a dychtiwost mladého opuštěnce wřele na srdce, žádaje mnicha, aby chlapci do klášterní školy pomohl. Ten to slíbil a také učinil.

Lomonosow stal se brzy nejpilnějším školákem a dělal ohromné pokroky. Po roce byl se tak dobře latině naučil, že w tomto jazyku básniti uměl, a oddaw se potom i na řečtinu s newyslownou toužebností probíral se knihami w klášterní knihowně. Přede wším obracela se ale pozornost a pilnost jeho na biblické spisy w církewním slowanském jazyku sepsané jakož i na letopisy, a toto snažení jeho bylo základem obšírného obezření-se we slowančině wůbec. Mimo to naleznuw i kněh jiného obsahu, jakož jsou filosofie, silozpyt, matematika, i těmi se neméně obíral. Brzo wšak nemohla mu knihowna kláštera sajkonospašského zadost učiniti; snažně prosil tedy představeného archimandritu, aby jej asi na rok do Kijewu poslal, kdežby se we wyšších wědách docwičil. Toto přání jeho se mu také wyplnilo. W Kijewě poznal mladý Lomonosow na slowo wzatého Teofana Prokopowiče i oblíbil si jej pro zwláštní jeho nadání. Wšak ani w Kijewě nenalezal Lomonosow po čem wlastně bažil, a brzo přesytil se Aristotelowou dialektikou. I že poněkud zanedbati musel započaté swé cwičení w matematice a fisice, opustil po roce Kijew, kde se byl z wlastní wůle horliwě oddal čtení starých slowanských letopisů, latinských i řeckých klassiků.

Ledwa do školy klášterní se nawrátil (1734), došla žádost na kijewskou školu od akademie petrohradské, aby se ze semináře moskewského několik žáků w latině zběhlých do hlawního města poslalo, kteří se učiti měli fisice a matematice pod tamějšími professory. To přišlo práwě w hod Lomonosowi, kterýž archimandritu ustawičně pobouzel, aby jej tam poslal. I powolila se žádost jeho, a tak přišel s několika spolužáky do Petrohradu na tamější pod dozorstwím akademie stojící gymnasium. Zde s nesmírnou pilností studowal prwopočátky filosofie i matematiky, a duch jeho, krasocitem nadaný, začasto pobluzowal w říši wýtworů básnických. Z těchto prwotin jeho Musy nedostalo se nic u weřejnost. Později se oddal s obzwláštní ochotou praktickému silozpytu, lučbě a nerostozpytu. Po dwou letech stálého a pilného cwičení-se byl poslán do Marburgu do Němec, aby poslechl učení Christ. Wolfa. Po třech letech radil mu tento, aby se oddal hornictwí, a poslal jej k tomu cíli k hornímu raddowi Herklowi do Freiburgu. Tam se wšak Lomonosow zdržel jen rok a nawrátil se opět do Marburgu.

(*Dokončení.*)

Třetí wyňatek z listu šťáwnického akademika.

.... Je owšem prawda, že se pražské obywatelstwo s Prahou od minulých 4 let neočekáwaně změnila, a wšak při wšem tom nezdá se mi až dosawade sama w sebe, we swou minulost a we swé příští powolání dost hrdosti míti. .... K čemu to pošetilé a tak nečeské titulowání: Pane z Pokorný, pane z Kučera? Kdo na tu nemoc stůně, ať si dá prowozowat Klicperowu weselohru »Každý něco pro wlast.« Takéť jsem ještě malý počet českých štítců nade dílnami a sklady obchodníků a robirníků nalezl, ačkoli jsem to již práwě na opak očekáwal. Neměli by tito pánowé dáti na jewo, že z kalu odcizující-se wšední obmezenosti již wybředli a k upřímnému, neklamnému obsloužení obecenstwa se přičiňujíce, národu českému swými wýrobky cti dodati hledí? Takéť mi welmi diwno, že se posud w Praze žádný umělec nepřičinil wydati wšeobecně potřebné rytiny, jakož jest »německý Otčenáš, Zdráwas, Desatero přikázaní a Wěřím.« Jsou to národní rytcowé? Jest to průmysl, an si wšecko toto z cizích rukou přinášeti dáwáte?

I také Budeč jsem nawštíwil a shledal, že tento ústaw jest mnohem užitečnější, než by kdo očekáwal. Kéž mi přáno ku pražské mincowně se dostati, tuťbych w Budči lučbu, přírodozpyt i strojnictwí w češtině slyšel. — Též i sněmu českému jsem přítomen byl—jenž pro swůj pořádek a tichost břetislawskému wzorem býti by mohl. Jaké to onde hády a wády na půl léta, má-li býti latinsky neb maďarsky sněmowáno.—Ostatně zdá mi se, že mnozí w Praze o Uhrách a zwláště o Slowácích nejsou dobře zprawení; já bych jen rád připomenul, že je nejwejš potřebí, aby nás skromnost, láska a swornost s tímto prostomilým národem poutala, zwláště nyní, kdež tolik nátisků zakusiti musí; protož wýborně p. hrabě Thun spisem »Uiber die Stellung der Slowaken« učinil, že jejich práwa hájí. Diwím se, že až posud jeho pro naši národnost tak důležití spisowé od tebe, aneb někoho z Čechoslowanů přeloženi nejsou, pochybuji, že by tak na slowo wzatý urozenec jako hrabě Lew z Thunů, zčeštění tomu na odpor byl. Jmenowitě Slowákům by tento překlad weleprospěšným býti a k utwrzení wzájemnosti dobře sloužiti musel, an p. hrabě tak wýtečně jejich práw se ujímá a je ušlechtilou horliwostí jakož i sralou uwahou zastáwá.

Než dále k popisu mé cesty. Na den našeho sw. zastance Wáclawa rozloučil jsem se s přátely našimi w Praze a wydal se na cestu. Na Smichowě jsem se shledal se wšemi spolužáky, a teprwa w hodinu po polední bylo mi lze se rozloučiti s nejwroucnějšími city přátelstwí a slibem, že se w roce 1848 ku slawnosti uniwersitní jistojistě dostawíme, aby žádný neschézel. Opětné podáwání ruk, tisknutí — a pryč jsem se odtrhnul, an mi bylo do pláče.— Tak jsem opustil Prahu, město mně tak drahé a milené. Na Zlichowě se ještě jedenkráte ohlédnu, aby se mi obraz králowského toho města s nesčíslnými wěžmi, s ctihodným Wyšehradem a Hradčinem w pamět mocně wtisklo—a ještě stáli přátelé moji za mnou se diwajíce! Posnowné kýwání a metání klobouků na šťastnou cestu a zmizel jsem z obzoru jejich. Chtěl-tě jsem přes Karlůw Tejn a hutě na Hořowice do Příbrami, abych ale krásu wlasti swé wšestranným způsobem seznal, použil jsem příležitosti plawiti se lodí koňmi proti Wltawě taženou až do Stěchowic, abych uzřel její romantičné řečiště.

České diwadlo w Praze.

Představením o sw. Janě ukončila se řada her českých na staw. diwadle, kamž se byly z diwadla nowého jako opozdilí tažní ptáci zatoulaly. Finis coronat opus!—a w skutku bylo představení takowé, že se jím wládě až dosawadního p. režisera (jehož jméno swým časem w dějinách diwadla našeho nemalou roli hráti bude) jako poslední pečeť přitiskla. Opakowal se »Lisardo s ohniwou larwou.« Škoda, že nebylo času, přiwesti toho dne na prkna komedii na zakázku nowě přeloženou a již také mezi herectwo rozdanou — komedii, kterouž obecenstwo německé po 8 dní w nowém diwadle widěti nechtělo — powěstného Timurka! Tím by se byly hry české ještě lépe a důstojněji ukončily.

Byl tušim práwě swrchowaný čas, aby se hráti přestalo. Ředitelstwo nemělo již jaksi chuti, něco dobrého, nebo alespoň obstojného podati, a obecenstwo nemělo již wiru, že by něco řádného spatřilo.

Jak to příště bude?—to newíme a také si netroufáme něco předpowídati. Na wšechen spůsob ale myslíme, aby ředitelstwo, ať již pak s diwadlem českým tak nebo jinák naloží, nikdy na radu nezkušených přátel nedbalo a weškeré wedení budoucích her do rukou důstatečných složilo — do rukou takowých, kteréžby při úplné známosti wšech poměrů w obecenstwu nějakou důwěru wzbudilo. Nežli tak ubohé, nuzné žiwobytí celého ústawu, jakowé jsme w diwadle českém za poslednějších časů nalézali — raději žádné diwadlo. Alespoň neubyde čestného jména ani nám, ani podnikateli.

Jestli by ostatně řádné, dobré diwadlo, třeba i w menším rozměru nežli je zdejší německé, s prospěchem w Praze neobstálo? — to je jiná otázka. Zde není místo k širšímu rozbírání; jádro swé zkušenosti a swých počtů můžeme ale směle w odpowědi podati — »že by obstálo.« Že by se ale přitom na sprawedliwé požadowání oněch, jež by diwadlo udržeti mohli, alespoň poněkud dbáti muselo, samo sebou se rozumí.....

Několik zpráw o poslednějších hrách jsme zůstali až posud dlužni; laskawé obecenstwo nám je promine. Nemáme již chuti s wěcmi déle se obírati, kteréž nám tak málo radosti přinesly! Poslední procitnutí z mrákot smrtelných k jakémusi žiwotu byla Lessingowa weselohra Mína z Blahodowa, přeložena od K. Pünera—bylo to wšak marné namáhání; síly již nepostačily....

A takž tedy stojíme s diwadlem zase na tom stupni, kde jsme stáli před 10—20 lety. Rozmnožený od té doby repertoar a slepšené herecké síly nečiní we stawu jeho žádnou proměnu. Hlawní puntík je: že žádné nemáme. Za wšeho podrželi jsme několik pěkných spomínek — to je to wšecko! — ty ale nejsou tak weliké a wydajné, abychme na swou nemajetnost a potřebu zapomínali!

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Bělohradu srbského. (Škola šermowní. J. Ninić.) (*Dokončení.*) Nyní se pracuje na nowé osnowě učební, dle které se nauky přednášeti mají na Bělohradském učilišti. Kýž by dal Bůh, aby tato tak důležitá a wážná záležitost šťastně se wywedla.—Pan J. Marković založil školu šermowní, a má nyní krom školní mládeže i znatný počet wojáků, které každodenně w šermowání wyučuje. P. J. Ninić, náčelník kontroli práwníhooučetnictwí, jeden z nejspanilejších wlastenců srbských, platí k tomuto účelu p. Markowićowi 400 zl. stř. ročně za mládež, která platit nemůže. Kromě toho koupil šawle, rukawice, škrabošky a wšecky newyhnutelniny pro chudé mladiky. Platí taktéž jednomu w Paříži se nacházejícímu studujícímu každoročně 200 zl. stř. Krásný dojista i následowání hodný příklad pro každého wlastence. Milo je widěti, jak se neunawná mládež srbská, sotwa se dost málo zateplí, w každém koutě wůkol rozlehlého Bělohradu ustawičně cwičí w gymnastickém obýbání těla, zwlášť w šermowání a zápasení.

K. M. L.

BESEDY.

W posledních čísleeh Zory Dalmatinské i Danice Horvato-Slavonsko-Dalmatinské oznamuje slawný N. Tomašić, že zamejšlí během toho roku wydati nowou sbírku národních písní, jež sebrali po Dalmacii slowanské ochotní rodomilowé pp. V. Buljan, F. Karrara, Sp. Dimitrović, Sť. Ivičević, Sp. Popović a zwláště p. M. Vidović. Připomíná we swé oznamě, že tyto písně zajisto se wyrownají oněm, kteréž, dříwe již wydány p. Vukem Stefanovićem, takowé došly obliby po wzdělané Ewropě, že překládány bywše do mnohých jazyků zajímaly jemností a krásou každého, jenž cit má pro blahozwěnu rázných zpěwů národních. Sbírka tato má wycházeti po swazečkách, z nichžto každý (obsahuje 64 stran) po 20 kr. stř. prodáwati se bude. W Praze ji bude lze dostati we wydawatelně Kwětů za tutéž cenu s malým příplatkem za přiwoz.

Rozlehlost Paříže. Prostora, na níž Paříž u wnitř hrabeb se rozkládá, obnáší 34,398.800 čtwerečných metrů. Pozdější hradby wšak, na nichž se práwě stawí, zahrnowati budou powrchnost 207,558.000 metrů — práwě tolik, co nesmírná rozsáhlost města Londýna obnáší. Obywatelů bylo w Paříži r. 1841 ke 912.530; za nynějších dob ale obsahuje 1,200.000 duší, připočteme-li totiž wojsko i mnoholidné cizinstwo. — Roku 1844 strávilo se w Paříži 73.760 wolů, 17.485 kraw, 71.918 telat a 446.789 owcí. Loje se wytršilo 5,115.470 kilogramů aneb (naší měrou) 9,126.230 liber.

M. M. L.

Nowá kniha.

Malá Chrestomatie. Od rozličných spisowatelů. (Wyňata z praktické části české mluwnice od T. Buriana.— W Praze 1844. Tisk a sklad J. Pospíšila. Str. 57 w 8. Sež. za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 64.
11. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

28. máje 1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 550) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Tamaň.

(Dokončení.)

Po dwou hodinách, když wšecko w přístáwu umlklo, probudil jsem swého kozáka. »Jestli wystřelím z bambitky,« prawil jsem, »tedy wyběhni na břeh.« On wywalil oči a jako stroj odpowěděl: »Poslechnu welmožného pána!«

Wtisknuw bambitku swou za opas wyšel jsem. Ona již u příkrého pomoří na mne čekala, oděna w sukni welmi lehkou; ohebné tělko její kryl malý šátek.

»Za mnou, pane!« prawila, uchwátíc mě za ruku; i brali jsme se dolů. Newím, kdo mě chránil, že jsem krk nezlomil. Zahnuwše pak w prawo brali jsme se tou samou cestou, po které jsem šel minulého dne za slepým. Měsíc ještě newycházel, jenom dwě hwězdy jako dwa blahodatné cestojewy swítily na tmawoblankytném obzoru. Obrowské wlny tichounko skláněly se jedna za druhou, ledwa že na břehu upewněnou lodku pozdwihowaly.

»Wstupme do lodky,« řekla moje společnice. Wáhal jsem, nejsa milowníkem blahocitných projížděk pomořských; nebylo wšak času se wymlouwat. Skočila do lodky, já za ní, a sotwa že jsem k sobě přišel, spatřil jsem se již plynoucího. »Co to má znamenat?« prawím hněwiwě. »To znamená,« odpowěděla, posadíc mne na lawičku a obejmouc rukama, »to znamená, že tě miluji...« Ústa její se dotknuly mojich, i pocítil jsem na twáři swé ohniwý dech její.

W tom padlo něco do wody; chopím se pasu a hle, bambitky tu není! Náhle powstalo hrozné podezření w duši mé; krew se mi prudce walila do hlawy. Ohlížeje se widím bohužel, že jsme již asi padesát sáhů od břehu wzdáleni a — já neumím plowat! I chci jí odstrčit od sebe, ona wšak zawěsila se jako kočka w můj kabát, a w tom silné udeření ledwa že mne do moře neuwrhlo. Lodka se naklonila; já ale sílu swou sebraw narownal se, a tu počal hrozný zápas mezi námi. Hněw a zlost mi dodáwaly sílu; nicméně poznal jsem brzo, že w obratnosti a zručnosti swému protiwníkowi nestačím, a že mě ohebnost díwčí znamenitě přewyšuje. — »Co chceš?« zkřiknul jsem, mocně její malé ruce tisknuw, až jí klouby w palcích praskaly; ona ale nekřičela; powaha její wydržela tuto zkoušku. »Tys widěl,« prawila na to, »co se tady dělo; oznámíš to...« a úsilně tlačila mě ku kraji lodky. Oba jsme z lodky již po pás se nachylowaly, wlasy její dotýkaly se wody; bylať to příhodná chwíle. I opru se kolenem o dno, uchwátím jí rukou za wlasy, druhou za hrdlo, a w okamžení jsem jí — an oděw můj z rukou pustila — do wln mořských uwrhnul.

Bylo dosti temno; hlawa její objewila se po dwakráte mezi pěnami mořskými a pak jí nebylo již widět. Nalezuw na dně lodky půl starého wesla, dostal jsem se po dlouhém usilowání do přístawu.

Jda břehem do swé chyše wzhlednul jsem mimowolně w tu stranu, kde byl minulého dne slepý nočního společníka swého očekáwal. Měsíc se wyjasnil a já spatřil cosi bílého na břehu seděti; zwědawostí hnán sklonil jsem se k zemi a lehnul do pobřežné trawy: mohlť jsem, jenom trochu hlawu nadzdwihna, se skály wšecko dobře poznati, co se w dolině děje. Jak jsem se podiwil ano i potěšil, poznaw swou rusalku! Ždímala wodu mořskou z oděwu a dlouhých wlasů swých; mokrá košile lpěla na ohebném těle i walných prsou jejích. Brzo se okázala opodál lodka, rychle se přiblížila, načež z ní jako minulého dne člowěk w tatarské čapce, ale po kozácku oděn, wystoupil, maje za koženým opaskem notný zaraz. »Janko,« prawila má rekyně plawecká, »wšecko propadlo, my jsme ztraceni.« Rozmluwa jejich táhla se dále, ale tak ticho, že jsem nemohl nic zaslechnouti. »Kde je slepý?« řekl konečně Janko hlasitěji. »Poslala

jsem ho kamsi.« byla odpowěď. Za chwíli se okázal slepý, nesa pytlík na plecích, kterýž wložil do lodky.

»Poslouchej, slepče!« mluwil Janko! »Hleď si toho místa.... Wždyť wíš? je tam wzácné zboží.... powěz (jméno jsem nedoslechnul), že již u něho nesloužím; záležitosti se špatně podařily, nyní je tu nebezpečno; pojedu hledat práci w jiném místě, on pak již nedostane takowého chlapíka. Ale dolož, kdyby lépe platil za práci, že by ho Janko přece neopustil; já najdu wšude místo, kde witr wěje a moře šumí!« Po krátkém pomlčení mluwil Janko dále: »Ona půjde semnou; není možná, jí zde zanechati; — staruši powěz, že je čas umírat; žila již dost dlouho — nás wíce nespatří.«

»A já?« ozwal se slepý smutným hlasem. — »Což je mi po tobě?« byla odpowěď. Na to skočila ženština do lodky a kywnula na swého společníka, kterýž cosi slepému do ruky wložiw prawil: »Tu máš, kup sobě perníku!« — »Jenom tolik?« řekl slepý. »Inu, dám ti wíc.« Pak břinknul peníz hozený na kámen; slepý ho ale nezwednul. Janko wsednul do lodky, witr hnal od břehu: roztáhli malou plachtu a rychle plouli odtud. Dlouho při záři měsíčné mihala se bílá plachtice mezi temnými wlnami; slepý neustále seděl; slyšel jsem jak plakal. Mne opanowala podiwná nechuť. Nač mě osud uwrhnul w spokojený okres poctiwých podloudníků? Jako kámen whozený do tichého pramene potoku pokazil jsem poklid jejich, a jako kámen byl jsem sám skoro na dno přišel!

Wrátil jsem se domů. W předsíni praskala w dřewěném swícnu dohořující swíce, a kozák můj nedbaje rozkazu mého ležel w hlubokém spaní drže zbraň oběma rukama. Nechaje ho w pokoji wzal jsem swíci a šel do chyše; krabice má, šawle, kindžal dagetánský — přátelský to dar — wšecko bylo zmizelo. Tu jsem se upamatowal a domyslil, jaké wěci onen proklatý slepec nesl. Probudiw kozáka dosti nezdwořilým strknutím hněwal i wadil jsem se; ale co dělat? Nebylo-li by směšno, naříkat i běďowat u wladařské wrchnosti, že mne slepý chlapec okradl a osmnáctiletá díwka utopiti chtěla? Bohu díky, že se druhého dne zjewila příležitost k odjezdu; opustil jsem tedy Tamaň. Co se stalo se staruší a bídným chlapcem, newím. A wšak, co je mně do radosti i žalostí lidských — mně, cestujícímu důstojníkowi wojenskému, a to ještě s průwodním listem w záležitostech wlády!

Přel. K. M. Letinský.

M. W. Lomonosow.

(*Pokračowání.*)

Zde se nyní seznámil s německými básníky, předewším s Güntherem, i snažil se německou míru weršowou w ruštinu uwesti. Wedle této naplnila wšak ještě i jiná láska srdce jeho, láska k mladé prostomilé německé panně — dceři měšťanské. Otec její byl krejčím, a Lomonosow se dal s ní roku 1740 potaji oddati. Když se stal otcem, měl se owšem co potýkati s okolnostmi, a sluší pochwáliti muže mladého, že swědomitě staral se o swé, neboť neměl jiných peněz mimo důchody od akademie petrohradské; i hleděl swé wlastní potřeby co nejwíce uskrowniti, jen aby rodině jeho ničeho se nedostáwalo. Okolnosti wšak jeho při tom arci wždy wíce a wíce klesaly, majetnost se menšila, a po roce Lomonosow schudl i padl do dluhů. Wždy naň wěřitelé úsilněji dorážeti, hrozíce mu žalářem, takže, nemaje prostředku k jich uspokojení, ničeho mu nezbýwalo nežli město opustit, a na cestě odtamtud žebrotou se žiwit. Chystal se tedy k náwratu do Petrohradu. Se žádným se nerozloučiw, ani se swou manželkou, opustil jednoho wečera domow a dal se na cestu k Hollandsku. Třetí den přišed blízko k Düsseldorfu, nedaleko města toho w hospodě malé wesničky noclehowal. Pruský jakýsi důstojník, s nímžto se tam sešel, předewzal si k wojenskému stawu jej přiwábiti. Aby swého cíle dosáhl, pozwal jej k wečeři a připíjel mu s ostatními soudruhy. Při jídle nepřestal důstojník wychwalowati pruské wojenské služby; Lomonosow, nemaje té nejmenší nedůwěry, užil mezi tím, co se mu podáwalo, a brzo newěděl, co se s ním celou noc tropilo. Probudiw se wšak ráno, nemálo se podiwil spatřiw na sobě kabát s čerwenými wýložky a w kapsách nalezaje něco pruských peněz. Důstojník ho nazýwal šwárným wojákem i přál mu štěstí k službě; ostatní wojáci jmenowali ho bratrem. Uražen odporowal Lomonosow: »Co? — já wašim bratrem? — já jsem Rus, a nikoli s wámi spříbuzněn.« — Oni wšak jej přeswědčili, že mají prawdu, dokládajíce, že další odpor trpěti se nebude, a — po dwou dnech byl odweden na pewnost Wesel. On wšak, jenžto již několikráte prchnutím z nejwětších nesnází byl wywáznul, pomýšlel i nyní na outěk — ačkoliw při tomto nebezpečném podniknutí snadně o hrdlo přijíti mohl — a on je wywedl. Pronásledowán běžel několik mil, až přeběhl westfalské meze, odkud se přes Arnheim a Utrecht do Amsterodámu dostal, wšady se wydáwaje za chudého saského studenta. (*Dokončení.*)

Čaplowič o Maďaromanech.

O známém periodickém spisu: Vierteljahrschrift aus und für Ungarn, ultramaďarské tendence zastáwajícím, wyjadřuje se ctihodný Čaplowič w časopise: Oesterreichische Blätter für Literatur und Kunst, takto:

Nespokojeni se širokým bojištěm uherské žurnalistiky zřizují někteří Pseudo- a Ultra-Maďaři (Slavophagowé) zwláštní baterii w cizině, odkud blesky swé na Slowany metají. Kde ani swé jméno řádně udati nemmí, toho slowům nepřikládáwáme žádné ceny. To samé platí o »Čtwrtletním spisu,« neboť on není ani čtwrtletní spis, ani pouze pro Uhry. Co wlastně jest, těžko uhodnouti, neboť r. 1843 wyšlo pět swazků; kdyby byl ještě jeden wyšel, byl by to dwouměsíční spis. Dle předmluwy hlawně určen jest pro cizinu, aby německé obecenstwo o uherských správách jednou čisté prawdy se dowědělo. Jak se to ale srownáwá s titulem: aus und für Ungarn?

Dwa jadrní Maďarowé jsou hlawní redaktoři, totiž Dr. Henszlmann a František z Pulszkých. Maďarský jazyk, zdá se na tyto dwa pány, jako na mnohé jiné, čarównou mocí působiti. Kdyby nebyli jím nadšeni, opojeni, mohli bychom alespoň posledňějšího za silného protiwníka míti, poněwadž jeho spůsob psaní wýtečnější jest. Ale Dr. Henszlmann patří mezi prabídné »pozorowatele« (jak se sám w předmluwě nazwal) w každém ohledu, jak we wěci, tak w řeči. Co rozený Němec nezná ani swou mateřčinu; jak možná od něho žádati powěcné wědomosti?

O prwním swazku wyjádřil se slawný spisowatel hrabě Jan Majláth we Wšeobecných nowinách na r. 1843 w č. 82 takto:

»Potěšitelné nám bylo slyšeti, že bude wycházeti spis čtwrtletní, jenž od Uhrů redigowán a psán oučel má, německé čtenářstwo s prawým stawem Uherska seznamowati. Prwní swazek leží před námi.

»O tomto čtwrtletním spise proto zapotřebí jest mluwiti, poněwadž s jakousi wáhou wystupuje, která mnohého wěci neposwědomého čtenáře zmásti by mohla. Swrchu udanému oučelu spis ten dokonce neodpowídá. Neníť nic jiného než stranný organ, w kterém duch radikální přewahuje. Jelikož w zemi konstituční rozličnost mínění něco neobyčejného jest, nestál by tento směr sám o sobě za promluwení; čtwrtletní spis byl by rozmnožil počet stranospisů o jeden, a na tom bylo by dosti. On ale nikoli se nepřiznáwá, že zastáwá stranu radikální, nýbrž tak wystupuje, jakoby w něm prawý staw Uherska wylíčen byl. On udáwá mínění a žádosti swé strany za mínění a žádosti celých Uher: není wšak prawda, že wětšina uherská sdílí mínění a žádosti čtwrtletního spisu. Německý čtenář tedy, který z toho spisu prawý staw Uherska poznati míní, jest zklamán, jelikož smýšlení jedné části opposiční powažowati bude za smýšlení celých Uher.

»Pominouce tuto hlawní wadu, najdeme w čtwrtletním spise jinou neméně welikou chybu: neprawdiwá udání.

»Nechci čtenáře omrzeti wypočtením nesčíslných omylů, jenž we spise tom se nacházejí, uwedu jen několik makawějších neprawd.

»Kdo podstupuje úkol, Němce o Uhřích poučowati, měl by alespoň ustanowení sněmowní znáti, méně nemůže se od něho žádati, ale i ta jsou falešně uwáděna.

»Tak stojí w prwním článku čtwrtletního spisu, kterýž nadepsán jest: Ungarns fremdsprechende Volksstämme a od pana Emricha Henszlmanna pochází, na str. 21.: »Pře, které »stran wykročení z mezí swobodného mluwení ne hned, »nýbrž teprw později od králowského fiska zdwiženy jsou, »powažowal sněm až posud wždy za bezprawní překážky, swobodě w mluwení činěné, a weřejně proti nim se ohra»žowal.« — To není prawda, nestáwáť ani takowého ustanowení sněmowního, ani jakého ohražení.

»Na str. 37. mluwí pan Henszlmann tak, jakoby jednání katolického duchowenstwa we wěcech smíšeného manželstwí od sněmu za přestoupení zákona bylo uznáno. I to není prawda, takowého ustanowení sněmowního není.

»Chyba člowěkem wládne, ale kdo se tak hrubých chyb dopouští, neměl by se opowažowati Německo poučowati. Kdo chybná udání přiwozuje, jest buď newědomý aneb złomyslný — newědomý, když wěc lépe newí, złomyslný, když ji wí a přece neprawdiwě líčí. K p. Henszlmannowě cti chceme wěřiti, že není złomyslný.

»Z ostatních četných omylů jen dwa uwedu, které prawě směšné jsou.

»Na str. 17. wyprawuje p. Henszlmann, že w zaladské stolici jest 60.000 zemanů; a že bywala w té stolici wolení, kde jich jen 10.000 hlasowalo. — W celé ale zaladské stolici jest jenom asi 10.000 zemanů, oněch 50.000, které p. Henszlmann welikomyslně do stawu šlechtického powýšil, pěkně se mu poděkuje, když jim powí, kde jejich diplomy leží. — Že by kdy w zaladské stolici 10.000 zemanů bylo hlasowalo, to opět není prawda, 6.000 se jich owšem sešlo, ale 10.000 nikdy.

»Druhý směšný omyl pana Henszlmanna jest, že několikkráte o gallomanii w Uhřích mluwí. Ta wězí jenom w hlawě p. Henszlmanna; o gallomanii není a nebylo w Uhřích nikdy ani památky.

»Tuším, že mi čtenář uwedení ostatních četných omylů odpustí.

»Čtwrtletní spis wyznačuje se i nepřízniwou tendencí proti nemaďarským obywatelům Uherska. S Němci ještě zdwořileji zachází, prawě o nich pouze, že sobě toužebně přejí uwedení německých forem do Uher bez přičinění národu. — Na str. 50. a 58. wytýká jim, že sobě stěžují na zákon, kterýž maďarský jazyk na jazyk diplomatický a jednací powzdwihl. Důkazy zůstáwá p. Henszlmann dlužen, ale takowé nařčení nemělo by se bez důkazů wyřknouti.

»Se Slowany mnohem hůře nakládá, a při tom nachází spojence we swém spolupracowníku. Ten jest pan František z Pulszkých, jehož dopisowání s hrabětem Lwem Thunem čtwrtletní spis uweřejnil. Pan Henszlmann uwádí wíce žalob než Pulszký.

»Než tyto žaloby skoumati budu, musím poznamenati, že nenaležím k slowanskému kmenu. Nepowědom jsa jazyka slowanského mohu w při této na sebe obrátiti slowa Tacitowa: »Galba, Otho, Vitellius ani nenáwistí ani láskou mi známy nejsou« — jsemť docela nestranný.

»Žaloby jsou těžké. Na str. 24. stojí doslowně: »Když se tážeme, komu země za swou neocenitelnou samostatnost a swobodu powinnowána jest, musí zníti odpowěd: Maďarům a jejich národnosti, jelikož k tomu ostatní národowé říše ničím nepřispěli, ano spíše na překážce byli.«

»Nenacházím, či spíše nechci nalezti to prawé slowo, jaké toto místo zasluhuje. Či newí p. Henszlmann, že w dwěstěletých bojích s Turky o samostatnost a swobodu Uherska při nejmenším stejně tolik německé a slowanské krwe se wycedilo, co maďarské? Nebyl-liž Jan Hunyadi Walach, a Mikuláš Zrinský Chorwát? — Jest hanba, weřejně něco twrditi, co každý školní žák wywrátiti může.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Písku. **(Malé oprawky.)** We 4. sešitku letošních »Ponaučných a zábawných spisů pro polní hospodáře a řemeslníky« jest řeč o weřejných knihownách na wenkowě, skoro tak, jako se to letos již dříwe a ne méně důkladně stalo zdejším prof. humanitním a Dr. p. Ř. Zeithammrem, w nowinách pražských čís. 16—18. Pročež jest se tomu co diwiti, že o této spráwě a o naší neustálým jeho přičiněním již roku 1841 založené městské knihárně, kteráž jistotně mezi nejprwnější toho druhu patří, ani slowem zmín-

ka se nečiní, an přece jiné nepatrnější a mnohem později wběh uwedené knihowny zřejmě se jmenují. Písecká městská bibliotéka počítá již nyní přes 1.300 swazků, a následowně také nějakého zmínění zasluhuje. — Na důkaz wděčnosti za tuto péči odměnil se náš magistrátní úřad jménem uznalých měšťanů jmenowanému p. professorowi tím, že mu po weřejném otewření (19. dubna 1844) zdejší opatrowny malých dítek, o kterou sobě co jednatel znamenité zásluhy získal, práwo čestného měšťana králow. města Písku přiřknul. — W letošních Kwětech čís. 55. stojí, že »statistický místopisný přehled kraje rakownického roku 1844« prwní toho druhu w Čechách jest; zatím ale již r. 1841 společnou prací p. Dra. Zeithammra a gym. prof. F. Bezděky »přehled stato- a místopisný kraje prachinského na swětlo wyšel, a sice písmem našeho krajského tiskaře p. Veterle. Ten samý prodáwá se až dosawáde na welkém. pěkném archu za 12 kr. stř. w zdejším kr. krajském ouřadě k cíli dobročinnému.

B.

Z Českých Budějowic. **(Zpomínky ze Slowenska. Národnost.)**

Po skončeném běhu akademickém we Widni měl jsem woliti okršlek swého budoucího účinkowání. Zřetel můj otáčel se po šírém Slowensku, neb jen toto mohlo wyhowěti tužbám duše mé. »Swůj k swému,« ozýwal se we mně hlas přírody; a wšak dobré nebe nechtělo mi té blaženosti popřáti. Mnohými okolnostmi pohnut, dostal jsem se do Budějowic w jižních Čechách. Tak tedy přece k swým! — jak jsem se domníwal. Dříwe nežli jsem cestu do Čech nastoupil, nemoha hlasu srdce swého odolati, uzawřel jsem ještě jednou nawštíwiti kolébku swého dětinstwí, a tak jsem se octnul w měsíci lednu r. t. zase jednou w Uhřích ku smutnému rozloučení. Času toho wznikaly weliké wěci na sněmu břetislawském, jak Horwatů, tak obzwláštně uherských Slowáků bolestně se dotýkající. Zpráwy břetislawské wyhlašowaly wěci k wíře nepodobné, a přece bohužel welmi prawdiwé. Chtěje se o wěci přeswědčiti, nawštíwil jsem náš ústaw břetislawský, a políbil opět tyto Špartány slowanské. Kýž bych se ale nebyl přeswědčiti musel o wěcech důstojnost člowěčenstwa tak hrozně snižujících! kýž bych se nebyl stal swědkem zuření proti Slowákům a wšemu co nemaďarského! swědkem duševního mučení milého Štura! Práwě maďarský útok na muže tohoto a na kathedru břetislawskou jest známý; zasadiltě Slowákům ránu bolestnou. O že by jen při útoku bylo zůstalo! — Nemoha se déle na surowé násilí díwati, ustanowil jsem s wlastí se rozloučiti, při čemž tak krutý bol srdce mé swírati počal, že nemaje w ňadrách místa, wypuknouti musel w písni: »Nitra, milá Nitra« atd. Odewzdaw swou wlast Bohu odjížděl jsem k Widni, wzdechy nadějné zasílaje tam, kam se zraky wšech našich Slowanů obracejí; odtud útěchu, ochranu a pomoc proti wšelikému šílenstwí a duševnímu wraždění národa očekáwají. Neb jen tam, kde mocná ruka skwělý štít před obličej swých národů stawí, na němž ohniwými literami psáno: »Justitia regnorum fundamentum,« kde nejwyšší wláda za swaté heslo sobě béře: »Recta tueri« tam umírá každá nesprawedlnost.

Dostaw se do Budějowic jak welice byl jsem překwapen; shledaw, že toto město ne jak jsem z podání a nowin očekáwal, pouze německé ale z welkého dílu české jest. Obywatelstwo české pozůstáwá wíce z nižší třídy lidu, z jádra měšťanstwa; wyšší honorace jsou Němci. Zřídka nalezneš člowěka zdejšího, s kterým bysi nemohl se česky smluwiti. Čím se ale Němci naši ode wšech jiných Němců dělí, jest přízniwost, ba láska k jazyku českému. Nejsou to tak odporné poly, jak jsme jich jinde seznali. Ptáš-li se jich, proč se jazyku českému lépe nenaučili, začnou si stěžowat na okolićnosti a na jednostranné wychowání školní, čemuž rádi wěříme, neb i dnešního dne, od elementarních škol, až do theologie wyučuje se wýhradně w němčině. Podiwná wěc, že c. k. dworské nařízení od 23. srpna 1816 wydané, a slawným gubernium králowstwí českého 1835 w pamět přísně uwedené, nebylo w stawu, tento zastaralý zwyk odstraniti; snad ho učitelowé zdejší ani neznají, neb jinák by se jich odporné počínání ospráwedlniti nedalo. W takowém položení wěcí jest zde pro lidumilce a wlastence zajisté mnoho práce, a žně byly by wěru práci přiměřeny. Diwno ale, že až dosawád žádný na toto pole se neodwážil, ač zde mnohé znamenité wlastence počítáme. Úloha tato hodí se zwláště pro duchowenstwo, neboť ono má wolný přístup do domů, klíč k srdcím lidským, ono jestiť wychowatelem a wzdělawatelem národu, tedy i národnosti. (*Dokončení.*)

BESEDY.

Budoucí národní Museum w Záhřebu.

Ku konci minulého měsíce držán byl třináctý sněm (půlroční) společnosti čtenářské w Záhřebu pod spráwou slawného hraběte J. Draškowiće Trakošťanského. — Krom rozličných úmluw w ohledu na wydáwání dobrých knih (Gundulićowa Osmana a t. d.) opět připomenuto bylo národní Museum, o němžto již dříwe jednou při zakládání Matice promluweno bylo. Aby se pak záhy powzneslo, přispěli hned nyní někteří blahodušní wlastenci wzácnými dary. Rodomilowný p. Štěpan Mlinarić darowal totiž do knihowny 1500 knih a do sbírky starožitnin 700 kusů starobylých peněz; dále p. A. Jaroslaw Wrťátko (pěstoun bar. Hildprandta, nyní na cestách,) starý rukopis Osmana Gundulićowa do sbírky listin; konečně p. J. Jurinić, farář w Osekowě, mlunostroj do nástrojowny silozpytné.

Do Matice záhřebské (zřízené podle zásad naší české Matice) dostalo se posledního půl léta jenom z Čech 210 zl. stř. — Jednohlasně a očiwidnou radostí děkowalo se wšem pp. dobrodincům, zwláště p. P. J. Šafaříkowi, doktoru filosofie a kustosu císařské knihowny w Praze, za laskawé zaslání oněch 210 zl. stř., po něm i ostatním p. p. zakladatelům Matice záhřebské, z Čech přistoupiwším, jak dopisowatel prawí, jenž srdečnou ochotností mladistwou literaturu pobratřenců Slowanských na jihu nejenom slowem ale i činem podporují. K. M. L.

W Pešti wyšlo nedáwno **Kolo,** národní hra Srbůw, wěnowáno krásenkám Srbským od mladých Srbůw. Skladba hudební od Jana Kadawého. Jestiť to prwotinka toho druhu — aspoň posawád nikdo tuto národní wzácnost tiskem newydal.

Náwěští o koncertu bezplatném.

Jako již léta minulá bude i letos p. Kinderfreund, ředitel hudebního ustawu, dne 30. kwětna k oslawení swátku našeho Nejmilosiwějšího Zeměpána w sále na Žofíně bezplatný koncert dáwati. Aby pak tato slawnost i dobročinného účele nabyla, ponecháwá se spanilomyslnému obecenstwu na wůli, místo wchodného poskytnouti nějaký příspěwek k založení nowého místa pro schudlého měšťana w chudém domě u sw. Bartoloměje.

Nowá kniha jihoslowanská.

Djela Ivana Gundulića. Osman. U dvadeset pievanjah. Sa slikom piesnika i rječnikom. U Zagrebu. Tiskom kr. povl. h. s. d. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja. 1844.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 65.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w soboty.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. máje
1844.

Předplácí se na čtwrt létu 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Čarowná ručnice.

Powěst bozňácká.

Kdo newiděl ručnici welikého Bega Savvy, ten newiděl diwu! Dwanácte obrouček z ryzího zlata a dwanácte ze stříbra ji okrašlují; ciwku má wykládanou drahým kamením, a na hlawni wisejí tři čerwené hedbáwné třapce.

Jeť mnoho ručnic na swětě se zlatými obroučkami a hedbáwnými třapcemi, a puškaři umějí ciwku i hlaweň drahými kameny ozdobiti; ale kdož je takowý umělec, že ručnici Bega Savvy tu sílu a wládu udělil, aby z ní kule ani jednou nechybila? Ručnice Bega Savvy jest dar od jeho wily posestrimy.*

Beg Savva se potýkal s Deli-Mujem, kterýž měl na sobě trojaký pancíř, a s arnoutským agou, kterýž měl na prsou jednu plstěnou a sedm pletených hedbáwných tkanin. Brnění se roztrhlo jako pawučina, a tkaniny opadaly jako suché listí.

* * *

Dawud, nejzmužilejší Bosňák, bere na plece swou nejdrahocennější ručnici, plní sáček dukáty, a z dwanácte tamburic** wybírá nejhlasnější.

W pátek se hnul z Baně-Luky, a w neděli již byl pod hradem Bega Savvy.

Zde sedě hrál na tamburici a wšecky děwčata poslouchaly. Zazpíwal žalostnou píseň a wšecky panny wzdychaly. Teď zazpíwal milostnou píseň, a krásná Anastasie, dcera Beg-Savvy, hodila wen oknem růžowé poupě a se zardělým lícem odběhla.

* * *

W noci otewřela okno a spatřila pod ním Dawuda; seděltě na skále před hradem. Ona se nahnula přes okno, aby ho lépe widěla, a w tom jí spadla s hlawy čerwená čepička. Dawud ji zdwihnul, naplnil dukáty a podáwal Anastasii.

»Widiš-li,« řekl, »tamto černý oblak? chceš-li dopustit, aby mě zde pod zrakem twým déšť i wítr dostihl — abych před twýma očima zahynul?« Ona odpáše swůj hedbáwný pás, přiwáže jej na okno, a Dawud se dostane k ní do komnaty.

»Mluw pošeptmo, jak jen můžeš potichu, nebo kdyby nás otec zpozorowal, bylo by po nás weta!« Potichu howořili, welmi potichu, až obadwa utichli — pak se pustil krásný Dawud rychle dolů s okna, dříwe nežli to Anastasie želala, a tmou utekl i ztratil se w horách.

* * *

Každou noc přicházel Dawud pod okno swé milenky, a každou noc wisel s něho hedbáwný pás. — Bawil se při swé milence, dokud kohouti nezapěli, a jak mile zapěli, ušel do hor. W pátou noc přišel bledý a pokrwácený.

»Hajduci mě přepadli, tam w tom houští na mne čekají; jak zaswitne, musíme se rozloučiti. — Co mám w úmyslu? zhynouti chci! Nyní tě poslednikráte celuji, ale kdybych měl čarownou ručnici twého otce, kdož by pak mohl na mne udeřiti?«

»Čarownou ručnici mého otce? — Jakž ji možno dostati? We dne ji nosí na pleci a w noci ji klade k sobě. Jestli ji ráno nenalezne, ztratím hlawu!« Anastasie začne plakati a slzawé oči pozwedne k nebesům.

»Přines mi ručnici twého otce, a hle — polož místo ní tuto moji; wšak on tuto proměnu nezpozoruje. I na mé ručnici jest dwanácte zlatých a dwanácte stříbrných obrouček, i její ciwka jest drahými kameny wyložena, a na hlawni wisejí též tři hedbáwné třapečky.«

* U Srbů panuje obyčej, že si mládenec wybere sestru z panen, a před oltářem složí jí přísahu wěrnosti: že ji bude chrániti a brániti až do smrti. Takowého sestra jest mu wíce nežli jeho wlastní, a takowýto bratr jest opět ženské wíce nežli její wlastní muž. Ona se nazýwá posestrima a tento pobratym.

** Tamburice, hudební nástroj. Pickl.

Na prstech, zdržujíc dechu, wkradla se do ložnice swého otce, wzala jeho ručnici a položila na místo ní Dawudowu. Beg Savva sebou trhnul, wzdychnul ze spaní, ale neprobudil se, a jeho dcera odewzdala čarownou ručnici krásnému Dawudowi.

Dawud ohledal ručnici z jedné i druhé strany, zkoumal ji a wítězným okem obzíral panwičku, kohoutek a křemen.

Pak obejmul ještě jednou Anastasii a přísahou jí slíbil, že zejtra opět přijde.

W pátek se s ní rozloučil, a w neděli byl již w Baně-Luce.

Beg Savva wzal ručnici Dawudowu do ruky a řekl: »Stáří mě již přemáhá, již mě i ručnice obtěžowati počíná; než buď, jak buď; ona přece ještě mnohého newěřícího zabije!« — Každou noc wisel pás Anastasiin s okna dolů, ale zrádce Dawud nedal se wíce widěti.

* * *

Turci učinili wpád do země, a nikdo z nich nemohl odolati wítězi Begu Dawudowi, jich wůdci. U sedla jeho wisel kožený pytel, do něhož otroci uši wšech těch házeli, které Beg Dawud pobil.

Wšickni obywatelé chystali se s Begem Savvou k boji.

I Anastasie wyjde na wěž, aby widěla krwawou bitwu, a pozná Dawuda, an se práwě proti jejímu otci hotuje. Beg Savva spoléhá se na čarownou ručnici, wypálí prwní — na panwičce to wzplane a ručnice wystřelí. Beg Savva užasne a ztratí přítomnost ducha.

Ručnice Dawudowa prorazí pancíř Savvůw —kulka projde skrz prsy a zádami wyjde. Beg se skácí a mrtew padne na zem. Hned přiběhne otrok, uřízne hlawu jeho, a powěsí ji za bílé wousy na sedlo.

* * *

Anastasie widouc pád otce swého, zastawila slzy a powzdychla, oblekla roucho mladšího bratra swého, sedla na černého koně a hledala u prostřed strašného krweprolití Bega Dawuda. Sotwa Dawud mladického jonáka spatří, hned z čarowné ručnice naň wystřelí.

Kulka trefila. Krásná Anastasie wzdychne a padne mrtwá na zem. Otrok jí uťal hlawu, a nenalezna wousů, ztrhnul dolů helmici a za dlouhé wlasy ji uchwátil. Dawud poznal dlouhé kadeře krásné Anastasie.

* * *

I stoupí s koně a políbí krwawou hlawu.— »Dukát bych dal za každou kapku krwe spanilé Anastasie, a prawici moji tomu, kdo by mi ji oživil.« —Pak odešel a zahodil čarownou ručnici do siného jezera.

Ze srbského sděluje B. Nosák.

M. W. Lomonosow.

(Dokončení.)

Podporou ruského wyslance hraběte Golowkina z největší nesnáze wyweden, použil příležitosti odplawiti se do Petrohradu. Swé w Marburgu pozůstalé manželce psal hned z Haagu, žádaje ji při tom, aby mu dříwe neodpowídala, až jí sám udá místo swého budoucího přebýwání. Lpěl on na swé manželce láskou nepřekonatelnou, ač se později zdálo, že na ní byl pozapomněl, neboť po celá tři léta ji nepsal. W Petrohradě jej udělali roku 1741 adjunktem; jelikož ale důchody jeho tak skrowné byly, že ledwa sám se užiwiti mohl, ještě manželku k sobě nepowolal, ani w Petrohradě se nepochlubil, že jest ženat.

Mezi tím byl otec Lomonosowa na moři při swém zaměstnání zahynul. Událost tato podiwnou náhodou stala se synu důležitější. Při náwratu do Rus welice naň působil pohled šírého moře probudíc w něm wšechna zpomnění minulého dětinstwí. W takowých pocitech usnuw, byl překwapen snem takměř prorockým; widěl totiž moře lední a w něm se potácející ztroskotanou loď i mrtwolu otcowu, od wln na břeh pustého ostrowa wyhozenou. Nebyl wíce w stawu, obrazu toho se zprostiti, a přišed do Petrohradu hned u archangelských a cholmogarských plawců po otci swém se poptáwal, a sešed se konečně se swým wlastním bratrem, dowěděl se, že byl otec jeho před čtyrmi měsíci na low do moře se pustil a posud se nenawrátil. Lomonosow se ulekl, i zpomněl si na swůj sen, dal bratrowi peníze a poslal jej do Cholmogary s listem na tamější rybáře, s prosbou, aby na wyznamenaný od něho ostrow se plawili, otce jeho hledali a nalezeného slušně pochowali. A oni tam w skutku nalezli mrtwolu wyznačenou a pochowali ji.

Nyní poslal Lomonosow z Petrohradu manželce swé sto rublů spolu s poznamenáním, aby k němu se odebrala i měl to potěšení, že ji i se swým synáčkem w brzce obejmouti mohl. Od té doby změnily se okolnosti Lomonosowy, a žiwot jeho méně podiwným ale bohatým stal se skutkami. Od roku 1746 byl professorem lučby a silozpytu, wydal spisy rozličného obsahu, učinil mnohé wy-

nálezy i získal sobě neocenitelné zásluhy o ruskou akademii i o ruské wědy. Wyznamenal se i co umělec a malby jeho náležely mezi podařené. Císařowna Alžběta mu welmi přála, i nadala jej statky i důstojenstwím. Rowněž dosáhl přízeň a podporu nejznamenitějších ruských pánů, Woroncowa a jiných, s nimiž až do swého umrtí w přátelstwí potrwal. — W těch dobách také nejwíce působil Lomonosow co básník.

Dne 4. března 1765 ukončil Lomonosow blahoplodný žiwot swůj, w jehož posledních dobách weliké, dalekosáhlé záměry jej naplňowaly. Želel, že teprw na počátku swých činů jest, že smrt přetrhne pásma dalšího působení. — »Umru,« prawil k příteli swému, »aniž se nad smrtí rmoutím; toho wšak lituji, že mi nelze ukončiti, co ku prospěchu wlasti, ku sláwě našich wěd, ku cti akademie ruské jsem započal.«

Lomonosow odpočíwá w newském klášteře. Nad hrobkou jeho kancléř M. Larionowič Woroncow dal sochu postawiti z karrarského mramoru s ruským a latinským nápisem. K. S.

Čeští hudebníci.

Kde se bělí Krkonoše,
Čtwero mladců zpět se díwá,
Při nástrojech libozwnících
Wroucným citem swětu zpíwá:
Kde domow můj?
Z padolin se hlas ozýwá:
Mezi Čechy domow můj!

Dál putují mladí pěwci
Luhem, hájinou a polem,
A když trud jich mysl tiskne,
Zawzní píseň tichým dolem:
Kde domow můj?
Až se ozwou stráně kolem:
Mezi Čechy domow můj!

S zpěwem projdou širé kraje,
S zpěwem na loď usedají;
Moře tichne — moře bouří,
Oni písní zpomínají:
Kde domow můj?
Wlny při tom zawzníwají:
Mezi Čechy domow můj.

W širém moři, w modré dáli
Zeleně jim země zkwitá —
Již wlast nowou zulíbali,
Teď ji zwučná píseň wítá:
Kde domow můj?
Moře, země odpowídá:
Mezi Čechy domow můj!

I již s druhem druh se loučí,
Srdečně si štěstí přejí
A ruce si podadouce
Ještě wroucným citem pějí:
Kde domow můj?
Ozwěny tuť wůkol znějí:
Mezi Čechy domow můj!

B. Peška.

Čaplowič o Maďaromanech.

(*Pokračowání.*) »Dále twrdí p. Henszlmann, že slowenské, chorwatské a slawonské stolice wšemu pokroku na odpor jsou. To může owšem býti hříchem w očích spisowatele, náležejícího k tak zwané cwálající straně; ale w očích těch, jenž chtějí pokrok bez přewrácení zemského zřízení, jest to weliká zásluha. Ostatně dokazuje toto udání, že p. Henszlmann nezná historii sněmu r. 1825.

»W jedné žalobě na Slowany srownáwají se p. Henszlmann i p. Pulszký, obwiňujíce je, že očekáwají spásu od sewera a jihu. — To není nic jiného, než winiti celý národ z weřejné zrády zemské. Na takowé obwinění nemůže se dosti otewřeně, pewně a wážně odpowěditi. Kdo spásu swou od něčeho jiného očekáwá, než od uherského sboru zákonodárního a swého korunowaného krále, jest zrádce zemský. My ale s pyšným wědomím prawíme: W Uhřích není žádného zemského zrádce.

»Na str. 91. jewí p. Pulszký naději, že o stížnostech Slowanů brzy něco zewrubnějšího se dowíme. I já jsem této naděje, ale ne proto, že generální konwent ewangelický, jak p. Pulszký prawí, wyšetřowací komitet ustanowil, ješto stížnosti Slowanů práwě nejwíce proti řečenému generálnímu konwentu čelí: nýbrž wše ta proto se wyswětlí, poněwadž ewangeličtí superintendenti stížnosti swé již na stupních trůnu složili.

»Což tedy w tom čtwrtletním spise nic není dobrého? Ano, jest tam něco dobrého, a to jest článek p. Morice Lukácse. — On mluwí o dwou wloni o Uhřích wyšlých spisech obezřele a mírně, a já lituji, že se ten článek ztratil do časopisu, strannosti, mylnými náhledy a falešnými udáními přeplněného.

»Budoucnost ukáže, zdali to bude za to státi, ještě budoucně mluwiti o tomto čtwrtletním spise.«

Tak hrabě Majláth s úplnou prawdou! — O následujících swazcích posud p. hrabě se newyjádřil. Bez pochyby nezdály se mu zmínky hodny, a jeho mínění má wáhu!

Já chtěl alespoň Henszlmannůw článek: Ungarns sprachverschiedene Völkerstämme zewrubněji probrati. Ale mysl mi klesla, widoucímu, jak weliké práce by to stálo, a že bych při nejmenším zas tak weliký swazek desítiarchowý napsati musel. Jest to pouhé mezi neznající chwástání o Maďařích, kteří w každém ohledu do nebe jsou wynášeni, Slowané pak, a dílem i Němci, do bláta zašlapowáni. Maďaři jsou mu wším, Slowané a Němci ničím. Jen Maďaři mají budoucnost, a sice slawnou, Slowanům a Němcům odbila poslední hodinka. A to wše dokazuje chlubením, kroucením, nadsazowáním, dílem i osočowáním a makawými lžemi, jak to již i hrabě Majláth patrně dokázal. Cizincům prokazuje tím spisowatel špatnou službu, an je w mnohém ohledu zle zprawuje a zawádí. Aniž pak mohou mu za to Maďaři wděčni býti, že je před swětem směšnými činí. Na důkaz toho několik příkladů.

Hned z počátku píše, že w Uhřích obýwají tři hlawní národowé: Maďaři, Němci a Slowané. — S jeho dowolením náleží Walachům jméno čtwrtého hlawního národu, což celý swět wí, jen ne p. Henszlmann, který Walachy s Řeky míchá a tedy cizince zle zprawuje.

Dále píše: Nářečí maďarského jazyka od písemní řeči jen málo se různí. To jest též neprawdiwé! Nowější jazyk písemní jest od obecné mluwy skoro tak rozdílný, jako wlaština aneb dokonce walaština od latiny. Té nowé řeči žádný Maďar nerozumí, kdo není denně účasten slowní fabrikací. W tom tedy cizinec opět jest zklamán.

Henszlmann zlobí se na názew »Maďarů,« kterýž prý teprw nedáwno od Slowanů, jsa wymyšlen dříwe užíwán nebýwal. Jest prý to filologický nesmysl. — Tu máme to očarowání! Zajedno nazýwají se Maďaři sami »Magyarok,« jakž tedy mohli Slowané to slowo wymysliti? A pak musí každému rozumnému na tom záležeti, aby se co možná ur-

čitě a srozumitelně wyjádřil. Chce-li tedy někdo pouze o Maďařích mluwiti, jakž může srozumitelně se wyjádřiti nazýwaje je Uhry? Tato srozumitelnost jest w němčině i jiných řečích možná, w maďarštině ale nemožná, jelikož zná pouze a jediné slowo „Magyar". Z toho patrno, že pan Henszlmann filologickým nesmyslům málo rozumí.

Dále prawí, že podřadění wšelikých národů pod jméno Uher není skutečné, jelikož prý tito jazykem rozdílni národowé ty nejrozličnější a sobě často srowna naproti stojící důležitosti mají! Skwělý to důkaz Henszlmannské logiky! — Kdo tomu rozumí? — Tedy poněwadž mají rozličné důležitosti, proto nejsou wšickni Uhři! — Které pak jsou ty důležitosti? a což nemají Maďaři sami mezi sebou, jako wšickni národowé na zemi, práwě tak rozdílné a často sobě odporující důležitosti?

Pak pokračuje, že prý Němci (tedy i on sám) a Slowáci (tedy i Pulszký) nelnou s takowou láskou k swé wlasti jako Maďaři, na prawo i na lewo se ohlédajíce, a wšecku spásu swou jedni od západu, druzí od wýchodu, jihu a seweru očekáwajíce. To rozdělení rozličných jejich důležitostí úplným prý se stáwá tím nowě wynalezeným jmenem Maďar.

Jak zmatená musí býti hlawa toho, kdo takowého něco píše! a jaké jiné jméno, nežli nejpodlejšího pomluwače zasluhuje ten, jenž nepoškwrněnou powěst Slowanů a Němců takto zohawuje? — Či newí, že to práwě Maďaromané jsou, kteří důležitosti ostatních národů od důležitosti Maďarů odlučowati usilují, wyhlašují Maďary za národ Bohem wywolený, za jediné pány země, za jediné dárce a strážce zákonů, za udělowatele milosti, ostatní pak národy pouze co trpěné pacholky Maďarů těmto w powrženi uwádějíce? — Může-liž to jiný nežli ten nejtrpčejší cit ano nenáwist u Slowanů zbuditi? — Jaký rozumný účel mohou míti Maďaromané při wěčném štwání Slowanů, jehož i čtwrtý swazek tohoto časopisu plný jest? čeho tím chtějí docíliti?

Až do posledních dwou let powažowali wšickni Nemaďaři, i já sám, jazyk maďarský i s oustawou zemskou za obecné jmění. Tu powstanou fanatičtí Pseudo-Maďaři a káží naopak, rozséwají wšude plnýma rukama símě neswornosti, nepřátelstwí, ano nenáwisti, a přiwedou to až tam, kde nyní stojíme, k největší rozpadlosti uherských národů, k předwečeru rwaček, měšťanské wálky. Tito nesmyslní jsou stawitelé té rozdělující zdi. Maďaři nenáwidějí nyní Slowany a Němce, Slowané a Němci Maďary; ano Slowáci bojují proti Slowákům, Chorwaté proti Chorwatům.

O tento nešťastný staw největší má zásluhu Helmeczy; od roku 1840 byly nowiny jeho plny zlostných urážek Slowáků, Chorwatů a Němců. Hrabě Zay, jakožto generální církewní a školní dozorce, přispěl mu swými plameny soptícími spisy. Oba, a později i Kossúth s powzbuzujícím swým Hirlapem, snažili se co možná we wlastenecké horliwosti swé, aby Slowáky, Chorwaty, Srby a Němce Maďarům w ošklíwost a opowržení uwedli. Ostatní maďarské nowiny: Athenaeum, Világ a j. pilně oleje do ohně přilewaly. — Co wěrný pomocník powstal Turopoljan Jozipowich se swými obwiňowáními Chorwatů po celé zemi. Slowané a Němci, tak zlomyslně napadeni, neopominuli w nowinách a brožurkách se brániti jak mohli, a jejich odpowědi Maďaři trpce okoušeli. Odtud ta protislowanská jednání w mnohých stolicích, odtud protislowanské instrukcí deputowaných, odtud i jednání sněmowní, Chorwatům bolestně ubližující, an i o municipálních ustawenich chorwatských pochybowáno bylo, odtud konečně i nejwyšší rozhořčenost těchto i wšech ostatních Slowanů a Němců proti Maďarům. A jaké k wíře nepodobné nedůslednosti w žalobách proti Chorwatům! — Ti nikdy nebýwali nepřáteli Maďarů, spíše naopak nejwěrnějšími přáteli, pročež i w slawném kroji k nim přibližowati se snažili. Když ale widěli, jak nesprawedliwě na ně se doráží, tu opět wyhledali staronárodní swůj kroj. To se jim welmi na zlé wykládalo, ano prowiněním proti státu nazýwalo, kdežto přece Maďaři sami roku 1825 při příležitosti tehdejšího sněmu swůj až posud užíwaný slawný kroj za Attilůw kabát a konstituční čapku změnili. Nad tím žádný ctižádostiwý Chorwat se nepozastawowal, a tito w tom spíše Maďary následowali. Těm se to tedy tenkráté newyčítalo; pročpak nyní wyčítají Chorwatům, co sami jednou učinili? (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Českých Budějowic. (Knihowny.)

(*Dokončení.*) Objewiti našemu obecenstwu, co se zde pro wěci národní děje, byl záměr dopisu tohoto, an jsem se znal, že powěst o nás horší jest, než my sami. Sem patří předně založení knihowny seminářské pod spráwou p. rek. Wojtěcha Jána, učitele jazyka českého (zemřel roku 1843, jakožto infulowaný probošt w Jindřichowě Hradci). Základ položil p. Jungmann darem 50. wýtisků swé tehdáž na swětlo wydané „Slowesnosti"; k tomu přidali tehdejší bohomluwci swé sbírky. Zůstala ročními příspěwky alumnů, kteří ze swého stipendium nějaký dílek tomuto wlastenskému počínání obětowali, — a tak powstala knihowna, kteráž nyní 1000 swazků obnáší. — Nebylo by wěru newhodno, kdyby někdo, wěci této lépe powědom, nám dějepis této knihowny podal, při čemž by se jména i působení mužů objewily o wlast welice zasloužilých. Jak málo wí se k. p. o Kamarytu, a jak welké byly činy jeho! — Posledním časem zastawila se knihowna w pokrocích; jest ale silná naděje, že až seminář wystawěn a obýwán bude, což se již po letošních prázdninách stane, ona nowé síly nabude, jelikož od weledůstojného, o naši národnost welice zasloužilého p. rektora a kanowníka Körnera oprawu té wěci se wší důwěrou očekáwáme. — Druhá w národních záležitostech neméně důležitá wěc jest založení knihowny na filosofickém ústawu zdejším pod zprawou welice zasloužilého p. prof. a rek. Kozla. Založila se předešlého roku snahou několika horliwých mladíků, kteří swé poslední na to obětowali, a zajisté i dále obětowati neopominou! — jesti to jejich prwní objewení se na poli národním, prwní zásluha, prwní kwítko do wěnce, jehož si činy wlastenskými dobudou. Příspěwky obdrželi se od p. prelata Teplánského, bibliotekáře Klimeše a p. Coriho, kaplana w Jindřichowě Hradci a jiných, začež jim zde nejwřelejší díky wzdáwáme. Takéť se ale kojíme důwěrou, že až welikomyslná Praha o našem počínání se dowí, zajisté nás bez podpory nenechá; neboť naše síly jsou posawád slabé, potřeba ale welká. A k tomu jsou Budějowice pro wlast welice znamenité a důležité místo. Ono wůčihledě zrůstá; každý rok se tu mnoho nádherných domů stawí, obywatelstwo se množí; ono jest nejenom nejlidnatější město w jižních Čechách, ale železnou dráhou lineckou a Wltawou s celými Čechy spojeno, soustřeďuje w sobě celý obchod jihu, a jak w materialním, tak w duševním ohledu musí býti hlawou. — Zde schází jen druhý Zrzawý, jenž by lásku a důwěru lidu sobě získaw, jej o národnosti uwědomil, spojil, k skutkům wlasteneckým podněcowal, jemu radil, jej wedl. Ostatně ale zdejší obywatelstwo již samo sebou se jaksi probuzuje; zde i onde čítají se české knihy, i drží se tu 15teré Kwěty, 4 Wčely, a několik pražských nowin. S pomocí Boží bude toho za krátký čas i wíce,

„Neb co z jádra wlastního se klíčí,
Na nebeskou moc se podpírá."

Nikodem.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 66.
11. roč. běh.

Casopis tento se we skladu Pospíšillowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

1. čerwna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakoush. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Uskokowé Žumborští,

malé odwětwí štěpu jihoslowanského.

Mezi řekami Kulpou a Sáwou, na hranicích krajinských a horwatských, táhne se wíc než pět mil w délce wysoká a k jihowýchodu nakloněná řada hor, zpřetínaných hlubokými, skalnatými dolinami a pokrytých neproniknutelnou lesní houští na wrcholech. Několik horských potoků wyrylo sobě mezi těmito skaliskami uzounké koryto; jeden z nich wtéká na jihu w řeku Kopčinu, wléwající se do Korony, ostatní potokowé hrnou se na sewerowýchod w Breganu, jejížto wody se walí do Sáwy. Příkré stráně kamenných hromad a balwanů pokryly se wrstwou prsti a tráwy, anebo se wypínají kolmou stěnou do wýše. Leckdes w úwalech utwořila se wlhká místa, okolo nichž wyhýbawé pěšinky se winou, s chlumu na chlum, z ouwozu w ouwoz, z doliny na horu se táhnouce. Wšelijak se kroutíce prowázejí poutníka na wrch swaté Héry (Gertrudy, zde »Baleša« jmenowané), odkud je widět weškeré horstwo jako na mappě. Za nimi w jednu stranu spatřuje se skoro celé Štýrsko rozestřené, na druhé — totiž wýchodní — straně strmí mohútný Wišnobor, w třetí konečně jihowýchodní nalezá skoumawé oko Kulpu, tureckou Ukrajinu a Plešowice. To je Žumborština, jakž ji obywatelstwo tamější nazýwá. Nedáwno ještě, totiž w XV. století byla prázdnou pustinou, zhola nezalidněnou; až posawád wyprawuje mnohý Krajinčan i Chorwat se strachem, jaké ouzkosti tam pocestného potkáwají a nikomu nepřichází na mysl wůle, raziti sobě nowou dráhu smělým projezdem a minouti diwoké pokoutiska a končiny pokrají řeky Sáwy aneb Kolpy. Toliko zámek Žumbor wypnul se tam, jako hnízdo wlaštowčí, podiwná to hradní strmina, obstoupená i zasloněná řadou okolních hor, Bůh wí od koho založená a kdy od swětokazných rukou bujného rytířstwa zbořená. Žumborština se počínala zalidňowat ku konci XV. a začátkem XVI. století. Tehdáž se tu chránili srbští Bosňáci s rodinami swými před wzteklostí nájezdů tureckých. Několik rodin, w tuto krajinu wběhlých ostatním nešťastníkům, jenž zuřiwosti Turků *uskočiti* zamýšleli, okázalo cestu, načež se Žumborsko čili Žumborština wždy wíce *Uskokami*, z Bosny uběhlými, zalidňowala, nazýwána jsouc Planinou Uskockou. I náležíť Žumborština dosawád Uskokům, nezměniwši w ničem diwoké twářnosti a diwodružnosti swé, práwě tak jako Uskokowé sami, jenž nápodobně swých obyčejů dáwných nezjinačiwše, posawáde se nazýwají jako za dob minulých, Wolochami (Wlachami, 'Lachami).

Pocestný, skoumawým okem na ně pohlížeje a powahu jejich s wlastnostmi západních a wýchodních sousedů porownáwaje snadno může poznati, že buď jsou jenom nynějšími osadníkami aneb ostatkowé dáwného zasídlení. Tito lidé mají weskrze zwláštní twářnost, nejsouce podobni ani Chorwatům ani Krajincům. Mezi nimi není widět ani wlasů jasnorusých, ani outlých, wábných a zjemnělých twáří, ani mládence bezwouséhо, ani panny, která slunečního se bojíc smahu w stínu domowa si libuje, ani pokory w očích mužského, ani prostomilého úsměwu ženského: potkáš tam černé oko s wýznamem a wzhledem důwěry w sebe samého, ale nedůwěry w bližního, jakýsi zápal citů — buď zlosti a zármutku, aneb radosti a upřímnosti — wždy ale pod popelem chladné lhostejnosti. Projewujeť se jakási wážnost určitá i rozměřená w pohybech a celé powaze mužského, stydliwost pak, ne wšak otrocká bojácnost w postawě a chowání ženštiny; u wšech se nalezá obwyklost a síla, trpěliwě snášeti nehody zlého osudu, přiwyklá zkušenost swých sil, opatrnost, nad kterou wždy witězí odwaha, konečně obratnost a umělost k podmaňowání tuhé přírody a jakési wzdorowání proti nátiskům neštěstí. Uskok mno-

ho nemlùwí, ani s přítelem ani s nepřítelem; neumí být zdwořilým a způsobným, není wšak také nezdwořákem, aniž se zapomene, aby zbojácněl a podlým způsobem se kořil. Je upřímný a prostodušný, nehledě ani ouskoků a lsti, ani lahodění a pochlebowání, nemůže-li zpráwně jednati. Zlomyslným není, ale hanbu a potupu nerád odpustí, a když se mstí, zapomíná časem na wšecku cenu a šetrnost sebe samého. Posměwačem, zdá se, že býti nemůže; swou pohrdu wšak neukrýwá před tím, jemuž se jiní wysmáli. Wěrný jsa slibu danému nezradí tě ani na mučírně. Za peníze se neprodá, newěře nápodobně tomu, koho za peníze najal.

Uskoků je wšech dohromady asi 7.000 duší. Již w šestnáctém století podléhali ouřadům wojenské služby pohraničné, i nazýwají se posawád »graničari«, jsouce přiwtěleni do pluku sluňského (Sluiner Regiment), w němž skládají dwě setniny, totiž žumborskou a ostřickou. Každá setnina rozdělena je w zástupy, jimž říkají obćine (občiny), pod zpráwou starešiń, jež druhdy nazýwali knezi (knížata). Starešinami wládne pak setník čili kapetan. — Ačkoli úmluwa č. ústawa, w níž práwa i powinnosti jejich se zaznamenaly, na prwní pohled wýbornými býti se zdají: přece snadno dá se nahlídnouti, že skutečné wykonáwání je docela jiného způsobu, nežli řádky na papíru. Rozličné obtížnosti a nesnáze tohoto wojenského osadníka zbawily by trpěliwosti každého, kdo se nenaučil býti pewným a wytrwalým, jako ním jest slowanský Srb, a obtížnosti onyno tím jsou strašnější a nesnesitelnější, že se nerowně rozdělují a často ne podle požadowání zákona, nýbrž podle líbosti náčelníka. Kamkoliw se Uskok ubírá, buďto do služby, buď na místo swého stanowiska w setnině aneb ke kordonu, wždy se musí zásobiti strawou wlastní, a to ne pouze na několik dní, alebrž na několik neděl, třeba i na celý měsíc. Ubohý hraničar kromě zbraní si nese na zádech pytel zemčat, aby nezahynul; často ale nemůže — je-li totiž na delší čas k swému stanowišti upoután — tolik s sebou wzíti, co je potřeba a musí následowně třikráte dráž nad wlastní cenu kupowat. Často se stáwá, že býwá wyslán na osmidenní prácí do místa, k němuž tři neb čtyry dny cestowat musí, tak že místo patnácti neb dwaceti dnů, jež součetně stráwil, jenom osm dní se mu zapíše. Někdy opět wšelikamž wyslán byw, teprwa později se dozwídá, že to nebyla služba císařská, nýbrž marná posluha kterémukoliw důstojníkowi, jenž rozkazuje nad wojáky, jako nad swými newolníky; ano i to se bohužel přihodilo, že jim nařídili platit jakousi daň we jménu wlády, o níž tato ničeho newěděla — a nebohý Uskok, swatě zachowáwaje wůli císařowu, platil bez odmluwy, newěda, že penězmi neswědomitě sebranými wyplácejí se dluhy marnotratního oficíra. Kdykoliw se dwa neb tři zkušení Uskokowé sejdou, můžeš být jist, že rozmluwa jejich záleží ze stesků na práwa nadužíwaná: tu teprw slyšeti možná, čemu bys ani neuwěřil, co by se práwě nemožno býti zdálo — co totiž snáší trpěliwý Uskok, jakož i každý jiný hraničar.

Ačkoli osady Uskokůw rozděleny jsou na dědiny (wšech dohromady jest 71), přec by pocestný nadarmo hledal mezi nimi wlastní wsi, jak se nalezají na sousedních stráněch horských. Dílem dáwná obwyklost, dílem poloha místní nedowoluje, aby se wíce stawení směstnáwalo a w ulice rozestawělo. Každá rodina wybrala pro sebe swůj zákres a mnohá wes je tímto způsobem tak roztroušená, že není možná odnikud spatřiti wšechny chaloupky do ní náležející. Ano i kostely wětším dílem stojí o samotě na wrcholi kopců, a domky — jeden w dolině, druhý na wrchu, třetí opět w lesnatém náwrší a jiný zase nad wodopádem bystrého potoka na příkré stráni. Wsi obyčejně pozůstáwají ze třech nebo čtyr hospodářstwí, a w průměru připadá na každou wes asi sto duší. Wěru by nemožno bylo dozorci zachowati pořádku občanského w tak roztroušených dědinách, kdyby ještě byly obšírnější a rozlehlejší.

Malé domky Uskokůw, jež nazýwají kući,* wystawěny jsou ze dřewa, někdy na kamenném základu, pokryté pak slámou. Zahrada plotu nemá, neboť není potřeba oddělowati swou majetnost od rolí sousedských. Stojí-li někde dwa neb tři domky podle sebe, tedy dojista wšecky náležejí jediné rodině. Před domem stojí několik stromů, dále wůkol řada záhonů zelenin, pak stodola, owčín, nádwoří a zásobna dříwí s hor spuštěného. Jak jen mohl, chránil se člowěk w tomto kraji; i bez hojnosti a bujné úrody uskrownil se pouhými newyhnutelninami, naučiw se spokojenu býti s nepatrným wýnosem skalnaté půdy.

Příbytky Uskoků skládají se z mnoholidných rodin, tak že se často nalezá w jedné hlawní rodině několik ženatých bratrů i prowdaných sester. W obou osadách wojenských nalezá se as 600 rodin, a na každou rodinu připadá tedy skoro 11 duší. Každá rodina má swého wlastního starešinu,

---

* Kuć je spřízněno se slowem kot, kotce, pols. kuzen, malý domek.

nápodobně i swého zwláštního patrona čili ochrance ze swatých. Je-li w jedné rodině wíce ženštin, jenž mohou zastati powinnosti hospodyň, tu obyčejně záležitosti hospodářské se odewzdáwají starší a wíce zkušené, kteráž pak weškeré práce ženské obstaráwá.

Pole tamější jsou neúrodná, kamenitá, často jenom na zemčata upotřebná, a wůbec je jich málo, tak že na jednu rodinu we wšem wšudy připadá asi sedm desetin,* an wšeho dohromady—totiž polí, zahrad i oddělení pro zeleniny—jenom 4500 desetin jest. Ubohý Uskok je spokojen se zemčaty, když se mu chleba nedostáwá, staraje se méně o polnosti než o swé owce, kteréž pečliwě přes zimu wyžiwiw začátkem jara na skály a obrostlé stráně wodí, po celé měsíce osobně hlídá, newraceje se domů ani pro chléb; žiwí se po ten čas sýrem, mlékem, zwěřinou, hřibami a snáší trpěliwě wšechny nesnáze a nepohody špatného powětří.

(*Pokračowání.*)

Čaplowič o Maďaromanech.

(*Pokračowání.*) Než poslyšme ještě několik takowých udání! — K zbožňowání Maďarů náleží též přepodiwné rozmnožowání se jejich počtu. Něco přes milion přišlo prý jich asi před tisíciletím do Uher. Ještě před desíti lety bylo jich sotwa půl čtwrta milionu. Před dwěma lety nalezl Fényes již 4,800.000. Henszlmann jich napočetl 5 milionů. Toť jest překrásné, stotisíce jich jako hub ze země wyrůstá!

Nemám nic proti Fényesowi, který, jak nás Henszlmann ujišťuje, welmi opatrný, až skoro ouzkostliwě pochybující statopisec jest. Wím wšak z jeho zeměpisu, že i on patří k těm, kteří by Maďary rádi w každém ohledu wynášeli, an mnohá místa, kde wedle jiných maďarským jazykem se mluwí, beze wšech pochybností mezi maďarské počítá. Takowých udání četl jsem w jeho zeměpisu wíce, nepoznamenaw jich; nyní mohu uwésti sw. IV. str. 50 a 214.

Ještě patrněji potwrdil swou swědomitou ouzkostliwost tím, že, aby jen Maďary počtem silnější učinil, i w Sedmihradsku bydlící k nim připočetl, ačkoliw jeho statistika pouze Uhersko a země k němu náležící, mezi něž Sedmihradsko nepatří, zahrnuje, a w žádném jiném oddělení o Sedmihradsku se nezmiňuje.—Jaká logika! jaká ouzkostliwá swědomitost! Proč pak nepočítá i ty, kteří w Multanech, w Bukowině a Rusku roztroušeni jsou? Byl by jich mohl ještě o několik tisíc wíce napočísti.

Se Sedmihradskem počítá wšech obywatelů 13 milionů. Platí-li jeho zásada, že wšickni jsou Maďaři, kteří maďarsky umějí, měl by jí i na ostatní národy obrátiti. Takowým způsobem mohl by dokázati, že má Uhersko wíce než 22 milionů obywatelů; neboť mluwí wůbec

maďarsky při nejmenším	6,000.000
německy » »	4,000.000
slowansky » »	9,000.000
walasky » »	3,000.000
hebrejsky wšickni židé a duchowní	160.000
řecky wšickni Řekowé a duchowní	4.000
arminsky při nejmenším	1.000
wolharsky » »	60.000
klementinsky »	1.800
francouzsky »	2.000
anglicky » »	100
cikánsky » »	20.000
ouhrnek obywatelstwa	22,250.900.

Důkaz, kam takowé nadsazowání a kejklířstwí wede!

Dále píše Henszlmann, že maďarské místo Orosház má 9.000 obywatelů, jiné, Omorowicza 5.000; takowá lidnatost nenachází prý se w žádném slowanském místě w Uhřích, ani měst newyjímaje. — On tedy ničeho newí o čistě slowanských městysech a wsích, jakož jsou: Csaba s 22.000, Nyiregyhaz s 16.650, Szarwas s 15.450, Tót-Komlos s 6.888 obywateli a jiných mnoho. Wždyť i Maďaři mají mnohem lidnatější místa, než jsou Orosház a Omorowicza. To wšecko jest Henszlmannowi nepowědomo, jinak by se tím jistě byl chlubil. A on chce poučowati cizozemce o Uhřích!

Podobnou newědomost dokazuje spráwa, že slowenská šlechta na wětším díle jest pomaďařena. I to není prawda. Že zámožnější také maďarsky se naučili, proto neswlekli se sebe Slowana, tak jako Henszlmann proto ještě žádný Maďar není, že se maďarsky naučil. Slowanská šlechta jest mnohem četnější, a w turcké, orawské a liptowské stolici celá místa sama obýwá.

Na str. 51. chwálí Henszlmann zákon dlužní čl. 20. 1836—dle kteréhož dlužník, buďsi summa jakkoli weliká, na cestě ústního jednání za čtrnáct dní odsouzen, a rozsudek na něm wykonán býti může. Tedy ani zákony nejsou jeho wěc. — Roku 1836 bylo článkem 20. ústní jednání pouze na 60 zl. obmezeno; roku 1840 rozšířil je článek 11. až na 200 zl. ano *ad summam indefinitiam*, jestli přiwolí dlužník. — Ale wykonání rozsudku musí w mnohých připadnostech, zwláště kde se o weliké summy jedná, dle čl. 15. 1836 se díti, k čemuž i tři a wíce měsíců (*in praxi* pak, kterou Henszlmann opět nezná, třeba tolikéž let) potřebí jest.

Na jeho chloubu na str. 24., že wšecka samostatnost a swoboda Uherska (míní zřízení země) od Maďarů pochází a ostatní národowé jenom na překážku byli, hrabě Majláth jen polowičně odpowěděl. Každému jest známo, že zřízení Uherska w žádné době ouplně a soustawně nawrženo nebylo, nébrž že jako anglické jest snešením mnohých, w běhu osmi století wydaných zákonů. I to pak wšeobecně jest známo, že w Uhřích od prwního počátku byla mnohočetná a mocná šlechta slowácká, chorwatská i německá, která wšech záležitostí zemských, následowně též základů a dalšího wywinu zemského zřízení oučastna byla; že takowé posud stáwá; že mnozí Slowáci, Chorwaté a Němci wýtečnými státníky a hrdinami byli a posud jsou, a že tito národowé i w uherském wojště přewahu mají. Že Maďaři i welikou část swých měšťanských ustanowení, ouřadů, zákonodárstwí, rákošowých sjezdů a rozdělení země od Slowanů přijali, dokazují samy názwy: Király, nádor-ispan, bán, wojwoda, udwornici, pristaldi, dusenici a j., které wesměs jsou slowanské. I megye w slowě Vármegye a robott jsou slowanské. We Welko-Wardinském *Ritus explorandae veritatis* 1214, 1215 častokráte přichází, že ten onen poslán byl *ad praudam*, t. k obyčejným tehdáž Božím soudům. Sem náleží i slowo tömlöcz (wězení) a mnohá jiná. — Z toho jest patrno, že Slowané při wšem ustanowowání znamenitě nápomocni byli, že w tom tím nejméněším nejsou Maďarům powinnowáni, a že požíwají owoce společně wydobytých práw.

Dosti o Henszlmannowi, a wíce než dosti!

(*Dokončení.*)

---

* Jedna desitina se okolně rowná 109 wíd. sáhům čtwerečným.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Ewančic na Morawě. (Koncert.) Dne 19. kw. překwapil nás p. J. Hustoles, absolwowaný schowanec pražského konserwatorium, swou mistrowskou hrou na violon. Byla to až dosud u nás wěc neznámá, slyšeti mistra, jenž by se byl tohoto welikána mezi nástroji hudebními tak zmocnil, jak jsme to na p. Hustolesowi shledali. Hrál též we chrámu Páně při welikých službách Božích, jakož na den slawnosti sw. Jana Nepomuckého, patrona města našeho, solo od Gänsbacha při offertorium. Na wečer ale dáwal koncert w hostinci u »Černého lwa«, kamžto se wšickni naši ctitelowé hudby sešli. Přednášel swé wlastní skladby, totiž: polonesku, wariace, adagio a rondo ajw. a to wše tak mistrně, že jej shromáždění ctitelowé wesměs obdiwowali, a hlučným tleskotem wyznamenali. Nám býwají náwštěwy takowýchto umělcůw welmi witané, zwlášť ukáže-li onino ráz národní we swém jednání; — takto zůstáwají w dlouhé paměti u našich mladých hudebníkůw, a tito býwají nimi powzbuzowáni. J. W. Homola.

Z Pešti. (Maďarský „Kör". Concordia. Weřejný žiwot. „Oswícený křesťan". „Smrt a žiwot.") Maďaři w Pešti, kteří tak řečené scentralisowání sil celého Uherska w Pešti za cíl mají, založili »Kör« čili spolek, besedy, které každodenně se drželi, w nichž se jak o politických tak i wědeckých a uměleckých předmětech rokuje. Bůh nech ať jen dá, aby odtud něco dobrého a prospěšného pro wšecky obywatele celé země uherské pošlo! Já ale myslím, že tam nejwíce řeč bude o samospasitelném jazyku maďarském. Podobný spolek mají zde i Němci pod jménem »Concordia«. Tam se spíwá, deklamuje, hraje atd. Přichozí umělci zde ponejprwé priwatně wystupují. Tento spolek chtějí Maďaři se swým sloučiti, aby časem swým i německá řeč utichla a jen jejich samopanstwí prowozowati mohla. Než já myslím, že zdejší německé obecenstwo dobře zná wýznam starého přísloví: podej mu prst a již chce celou ruku! — Weřejný žiwot w Pešti jest dosawáde ještě německý, ani maďarčina zde neopanowala ještě tržiště, kawírny a ulice, tak silně, aby se hustěji ozýwati mohla nežli němčina. Wyjma juratů, adwokatů, málo kdo mluwí maďarsky, a těchto není tolik, aby sobě dosawáde přewahy byli mohli wydobýti. Slowančina se střídá s maďarčinou. Obzwláště srbština mile a zhusta se ozýwá, a kdyby wšickni Slowané zdejší i s odrodilci a spronewěřilci se spojili a k našemu rodu se wšickni hlásili, tedy by nepochybně Pešť zůstala slowanskou; to je wšak naše bída, že se samy za sebe stydíme, a ačkoli nám sprawedliwá wláda naše tak otcowsky přeje, jako i ostatním národům státu swého, přece se plazíme, pokloňkujeme a hodnost naši snižujeme. »Kdo se sám neuctí, není hoden cizé ucty.« — Pospolitý lid, jak srbský tak slowenský, w Pešti dosti hojný, mluwí směle slowansky nedbaje na úsměšky; mohli by páni, kteří tak hanebně rod swůj zapírají, k němu jíti učit se třeba ne wzdělanosti, tedy aspoň šlechetnosti a statečnosti! — Záwěrečně pozorno činíme českoslowanské obecenstwo na dwa u nás wyšlé spisy, totiž: na »Oswíceného křesťana« od Leška a »Smrt a wěčnost« w kázněch od Martinyho. »Oswícený křesťan« nejen že se pro wšecky wyznání křesťanská wůbec wýborně hodí, ale i ušlechtilým, zpráwným, klassickým slohem welmi se poroučí, ani jej zkušená ruka p. Jiřího Palkowiče prohlídala a uhlasowala. Cena 1 zl. stř. O kázních p. Martinyho sám pan superint. Jan Sebriny se wyjádřil: »že se jejich čtením wzdělal, že nejen jejich předmět — o smrti a wěčnosti — jestiť důležitý a tak weliké powahy, že každý rozumný a pobožný křesťan milerád o něm poučení přijímá, ale prawdy, které jsou o něm w těchto kázních přednešené, tak jsou pěkné, tak rozmanité, srdečné a s ewangelium Kristowým se srownáwající, že w prawdě mohou sloužiti i k poučení i k potěšení.« Cena 1 zl. 10 kr. stř. Obě tyto knihy mohou se dostati u p. Kašp. Fejérpatakyho w Lipt. sw. Mikuláši a w Pešti u Kiliana Staršího a Webra.

Bohuslaw Nosák.

BESEDY.

Nejstarší piarista a spolu nejstarší kněz celých Čech (dle katalogu duchow. 1844) jest ctihodný Joachim Hölzl, nar. w Hodkowicích w bolesl. kraji 15. června 1752. Tentýž žije co vice-rektor, wysloužilý sekretář a konsultor česko-morawsko-slezské prowincie w kolleji piaristské we wsi Staré Wodě u Holomouce a jest o 5 měsíců starší nežli nejstarší swětský kněz, důst. pan Frant. Hantschel, kterýž práwě r. 1752, 19. list. w Dobrném narozen, 68 let jsa knězem, w Polici w diecesi litoměřické žije.—Nejstarší školy piaristské přišly z Říma na Morawu do Mikulowa 1631, do Strážnice 1633, do Lipníka 1634 zwláště k wypuzení českých bratří, pak do Čech do Litomyšle 1640, i do Polska do Waršawy 1642, kdež mnoho pro literaturu polskou zwláště snažením Konárského učinily. Německo, Rusy i Španiely obrátily piaristůw ústawy duchowní již we swětské. W Čechách nejmladší kollegium piaristské w Liberci (Reichenberg), 6 let trwající, letos s reálni školou praemonstrátům na Strahowě postoupeno. J. M—l.

Překlad národních písní jihoslowanských na jazyk wlaský. W Zoře Dalmatinské od 20. kwětna t. r. projewuje se welká radost nad wydáním nowé knihy, jenž hluboce dojímá každého Slawomila. Oznamuje se totiž w úwodním článku »Pěsničstvo Slavjansko,« že uznalý a wlídný Dr. Ferdinando Pellegrini uchystal do tisku překlady písní jihoslowanských na jazyk wlaský. Prwní část bude obsahowati nejwíce wýbor z písní, jež sebral a wydal slawný Vuk Stefanović; na to i ostatních sbírek překlady nastoupějí. Wůbec je to takowé množstwí nejrozmanitějších — jonáckých, hrdinských, milostných, žalostných atd. zpěwů sebráno, že se toto bohatstwí překladatelem ani wyčerpati nedá. Každý swazek, nadepsán »Narodne slavjanske pěsme u italianski jezik prenesene po Dokt. Ferdinandu Pellegrini« obnášeti bude 300 stran; za dwa měsíce wždy jeden wyjde.— Objewení se této knihy a podobných spisů nejpodstatnějším je důkazem prawé ceny národních památek a nezaniknutelných postupů w záležitostech slowanských.

Bansarov, mladý Burjet za-uralský. Na wšeučilišti kazaňském naléžá se mezi studujícími za nynějších dob mladý Burjet, jménem Bansarov, jenž nákladem ruské wlády na tamějším ústawu wychowán a w prwotních základech wědeckých wycwičen byw nyní na wlastní prosbu dowolení obdržel, aby též wyšší nauky studowati směl. — Bansarov, pocházející z plemena polodiwých Burjetů zauralských, jest prwní ze wšech ruské wládě w Uralsku podrobených diwochů, jenž projewuje wůli, naukám se zaswětiti. Dobrosrdečný Asian zamýšlí mezi swými rodáky — až se k nim po dostudowání nawrátí — prwní jiskru žiwota duševního wzkřísiti, kdežto není posawád ani známka umrawněného žiwota, tím méně wyšší wzdělanosti. K. M. L.

Nowá kniha.

Národní zpěw a ples slowanský. V Praze 1844. V Budči č. 525. Za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 67.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, z sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

4. června
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Uskokowé Žumborští.

(*Pokračowání.*)

Owce jsou hlawním bohatstwím Uskoka; jimi se žiwí, a wlna i srsť poskytují mu oděw; mění je za chléb, béře za ně peníze a chowá je pro den potřeby. Nehledí polepšiti plemeno swých owcí, myslí toliko na to, aby počet jich rozmnožil; některé rodiny mají stáda z 200 a wíce owcí, jichž chowání a wýžiwa tím se usnadňuje, že w okolí množstwí luk a pastwišťat se nalezá. Luka totiž samojediná obsahují 5.000 desetin powrchnosti. Uskokowé ze služby propuštění nejwíce owcí sobě hledějí; někdy také — pokud dowolují úřady — honějí zwěř w lesích rozsáhlých, jenž asi 16.000 desetin zaujímají. Krom toho založili dle poměrů ourodnosti stráni na 450 desetinách winice. Ženy se obírají tkáním plátna, sukna, rozmanitých polowlněných tkanin a mohou se honositi ne-li jemností robenin swých, aspoň trwanliwostí a hladkostí tkaných látek a rozmanitou pěkností wzorůw. Libují si w barwách žiwých, jarých a strakatých; protož hledí nit co možná ohniwě zbarwiti. Tím způsobem i barwářstwí t. hotowení barewných látek čili barwin znatně zdokonalili, užíwajíce rozličných kwětů i traw, jaké totiž w ubohé zemi jejich nalezti možná.

Uskokůw oděw je nawrch krátký soukený kaftan, tak zwaný *kepekek*, jenž jako plášť na sebe whodí, neprostrkaje ruce skrze rukáwy; pod ním nosí úzké *ljače* (spodky), stáhnuté řemenem nad kyčlema, s wyšíwaným wpředu rozparkem a opásané širokým koženým pasem; konečně nosíwá také bílou soukennou kazajku (kurtku, dolman) s množstwím knoflíků a barewných tkaniček bez rukáwů. Košile se širokými rukáwami u některých bývá wyšíwána modrou a červenou nití, jinde zase jenom ženich takowouto wyšíwanou košili nosí. Na nohou má Uskok buď *mestje* (střewice), buď kožené punčochy, jež jmenují *opanke*. Hlawu kryje *krľjak* (klobouk) aneb kulatá *kapa* (čepice) červené barwy. W zimě noseji někteří ještě červené pláště čili dlouhé široké kabáty, kteréž nazýwají *chalja*. Wousy konečně jsou prawou ozdobou Uskoka; jedni je spouštějí we wrkoče, druzí, ačkoli zřídka, nosejí dlouhou bradu, kteráž ode dáwna obyčejnou byla ozdobou každého ženatého Uskoka. — Hlawním oděwem žen i panen je košile bílá, dlouhá, wyšíwaná červeně na límci, náramkách a rukáwech, ano i na dolejší obrubě; dále náležejí k oděwu také korálky, zde *kolarde* jmenowané, na nohou pak *ljačice* (punčochy) červené aneb strakaté a konečně *postole* (střewíčky) neboli *opanke*. Díwky kromě toho nic nenosejí, leda když prší, hodí na sebe cokoliw místo pláště. Swou wyšíwanou *košilju* stahují w žiwotě červeným tkaným pasem, za který wstrkají zawírák; některé si připínají w předu *prepart* t. j. krátkou zástěrku, mnohé i dwě — jednu napřed, druhou wzadu. Wlasy splítají we tři wrkoče — dwa po straně na skráněch, třetí a hlawní z prostřed hlawy — a ozdobují je na koncích *upletakem*, totiž pěknou pletenkou z barewných tkalounků a kowowých aneb porcelanowých ozdobinek. Hlawy obwazují širokou růžowou stužkou, za kterou wkládají rozmanité kwítky. Hlawu jejich ozdobuje nejčastější *kapica* malinowé barwy, wyšíwaná stříbrem a prokládaná zlatými žestinkami (kouskami pozlacené žesti č. plechu) aneb třapečkami a penězy. U prowdaných je hlawa obwázána bílým jako sníh šátkem, obšitým krajkami; tento šátek, jemuž říkají *premetača* neboli *peča*, stahují často až pod bradu, tak že celá skoro hlawa je zahalena; k tomu swinou wlasy we dwa wrkoče a nechají je wiset přes ramena dolů, ozdobiwše konce jejich, jak prwé připomenuto bylo, wšelijakými blyskotkami. Wdané nosejí také *prečače*, to jest zástěrky strakaté, wlněné, obroube-

né a dole obšité širokými krajkami, u prsou na způsob ryzy ze soukenných barewných okrajů, přes které široký pás se táhne životem. Nawrch mají, zwláště když do chrámu jdou, dlouhý *zubanac* t. j. plášť ze sukna tmawomodrého, opět wyšíwaný zamodralými aneb čerwenými šňurkami a lehko ušitý bez rukáwů.

Uskokowé se dělí, co do náboženstwí, na *starowěrce* t. j. wyznawače církwe wýchodní č. rusko-řecké sjednocené a na katolíky; starowěrců je 5.200, katolíků jenom 1.800; onino mají 8, tito 3 fary. Před r. 1678 byli weskrz wyznání rusko-řeckého, ale biskup Pawel Zorčic přinucen byl přistoupiti ku sjednocení; později se musilo mnoho Uskokůw úplně odříci wíry swých otců a přijmouti wyznání římské. Nyní se starowěrci nacházejí pod spráwou biskupa Křížoweckého, římští katolíci zase pod dozorstwím biskupa Záhřebského. Bohu díky ale žijí obě strany po přátelsku mezi sebou, ano chodí bez překážek do jednoho kostela; ale nikdá nepojme *bunjevjec* (tak nazýwají starowěrci katolíka) za ženu *vlachynju* to jest dceru starowěrce, jenž u katolíků také wlachem sluje, ani wlach bunjewku. — Starowěrci užíwají při pobožnostech swých modlitebních knih wýchodního wyznání, nazýwajíce je glagolitskými *; pod jménem cyrylských rozumějí prawoslawnou církew ruskou, jenž se písmem od nich liší.

Zachowáwajíce obřady křesťanské nezbawili se Uskokowé posawáde swých dáwných nekřesťanských obyčejů. Počátkem jara předewším slawí welkonoce, přinášejíce s sebou do kostela *pisane jaja* (malowané wejce) na *blagoslov a svetilo* (ku požehnání a swěcení). Později nastupuje den sw. Jiřího (sweti Juraj), jehož oslawowání jenom již dětskou je zábawou. Děti totiž odíwají kohokoliw ze swých soudruhů w zelené proutí owětwené tak, že mu není ani twáře widět ani očí; potom obwázawše hlawu množstwím různobarewných tkaniček hedbáwných připínají čerwený šátek, jenž dolů přes ramena wisí. Dítě takto wýstrojené prowázejí dwě jiné děti, jedno s košíkem, jemuž říkají *korpa* č. *koš*, a druhé s dlouhým šípakem, to jest žehlo čili tyč ozdobená zelenými wětwemi, okolo nichž se wine hojnost barewných tkalounů; za nimi běží ostatní děti. Před každým domem tento zástup se zastawí, přeje štěstí a zdrawí hospodyni, očekáwaje nějakého dárku; obyčejně se jim podá něco k jídlu. Tento průwod odbýwá se welmi časně z rána, sotwa že switá; když pak po celé dědině wšude se ohlídly, odejdou se zásobou darů za wes do nějakého pustého místa, kde wespolek hodují. — O swatodušních swátcích začíná koléda (koleďwanje) a trwá až do wečera sw. Jana. W ten čas mládež schází se před západem slunce na některé hoře nebo skále — wždy na wysokém, otewřeném místě — a stawí se do kola, zpíwá písně o dáwné minulosti (pjesme od starine), tančí, prowádí wšelijaké hry a opět zpíwá; staří wůkol poslouchají. W noci před sw. Janem slawěji *kupalo* č. *kres*. Již měsíc dříwe připrawuje každý mladík pro sebe březowou tyč, dwa sáhy dlouhou, rownou i ozdobnou, jenž se u nich jmenuje *bakla* (pochodeň). K wečeru se na umluweném místě s těmito baklami scházejí, nahoře je zapalují a obcházejí s nimi pole — *idu okolo polja*; na to se ubírají na jiné místo, obyčejně na hoře, kde je očekáwá jiný zástup mládeže, chystaje *vatru* (oheň). Přiwítawše *baklaře* (ty co nesou bakly, pochodně), založejí watru, a když tato jasně k nebi plápolá, počne tanec, střelba a zpěw bez konce. Děwčata zpíwají a tančejí, mladíci zpíwají a střílejí celou noc; teprwá k ránu před switáním se rozcházejí, zpíwajíce — an se již ranní záře ukazuje — píseň o Ladě. * Před zimou swětí *ovčarac*, to jest slawnost owčáků; pastýřowé totiž stádo swé domů ženou, odění jak možná nejlépe a opatření ručnicemi anebo bambitkami; neženatí kromě toho mají opasky ze slámy a žlutých tkalounů, a chwojní wětew za kloboukem. Sestoupajíce s hor zastawují se, zpíwají a střílejí, naslouchajíce, zdali není slyšet ozwěnu litosti a žalozpěwu wil, ** kterýmiž obraziwost jejich naplňuje hornaté lesy, jimiž se prudké ručaje (horské potoky) hrnou. Přišedše domů nacházejí hotowou wečeři: začnou hodowat a za chwíli se rozweselí celá rodina a weškerá společnost. — O slawnosti Božího narození prozpěwují *u slawu božju*, na nowý rok líbá jeden druhého a wespolek sobě děkují za wzájemnost prokázanou minulého roku.

(*Dokončení.*)

* Glagolitského písma užíwá se též u dalmatských křesťanů, jenž do Říma náležejíce we wšech modlitbách, mši atd. užíwají swé (slowanské) řeči. Přek.

* Lada, u Staroslowanů bohyně krásy.

** Wily, wodní panny, žiwy jsou dle národních bájů jižních Slowanů na pokraji řek a potoků, žádnému neublížujíce, kdo je neškádlí. Zlomyslného ale člowěka, jenž je uráží, trestají wšelijakým způsobem: buď do nohy, buď do ruky ho střelejí, buď obě nohy a ruce mu utnou aneb do srdce bodnou, tak že hned zahynouti musí. — Podobají se w mnohém ohledu Rusalkam, též wodním pannám, w krajinách slowanských známým. Přek.

Čaplowič o Maďaromanech.

(*Dokončení.*) Co se Pulszkého týče, dříwe by péro mé otupěti muselo, než bych wšecky jeho bludy wywrátil. Tedy jen něco málo na ukázku.

Na str. 65. prawí, že wšickni protestantští Slowáci jsou potomkowé wystěhowalých se Husitů. Mám za to, že lépe zná historii, a že tuto neprawdu s úmyslu wyřknul. Ale co máme souditi o člowěku, který s úmyslu nesmysl káže? On sám jest z jádra Slowák od Sároše, a že se maďarsky naučil, proto tak málo jest Maďarem jako Němcem. Bezpochyby mluwí i francouzsky, tedy snad jest i Francouz.

A co tomu říci máme, že se opowážil Kollárowi raditi, aby za příkladem Palackého a Šafaříka do Čech se wystěhowal? (i známý maďarský náhonči h. Z. prý již mnohé Slowáky z wlasti wypowídal) aby Maďaři sproštěni byli Slowáků; kdežto by každý prawý i neprawý Maďar i s Pulszkým Bohu děkowati měli, že w Uhřích tak mnoho Slowanů jest. Neboť co by bylo Uhersko, ano oni sami, bez nich a bez Němců? – O tom již mluweno bylo we spisu »Slawismus und Pseudo-Magyarismus«, a každý rozumný sám si to může pomysliti.—A jakéž práwo osobují sobě tito nepřátelé Slowanů, lidi z wlasti jejich wypowídati? — Dále prawí Pulszký, že jen nezámožní protestantští duchowní Slowáci jsou. Podobný to nesmysl! Či by oni, poněwadž chudí jsou, neměli míti žádných práw we swé wlasti?

W témž prwním swazku jest z Hirlapu přeložen jizliwý článek o Kollárowě Wzájemnosti, w kterémž pomocí uwáděných míst se dokazuje, že Kollár oprawdu zamýšlí zwláštní slowanské nebe. Ubohý Kollár byl by tedy w skutku byl rozum pozbyti musel, což kromě posuzowatele nikdo ještě neznamenal. Jedowatý hmyz i z kwětin jed ssaje.

I w následujících swazcích museji Slowáci mnoho trpěti. Důkaz, že časopis ten hlawně proti nim zaražen byl.

A nyní táži se: Co rozhněwalo tak Pseudo-Maďary na Slowáky?

Dle prešpurských nowin wytýká se w č. 20. 1843. Világu Slowákům trojí, čím se proti Maďarům prohřešili, a sice:

1. neoučastnost,
2. nechuť k maďarské národnosti, a
3. pochybení prawého směru we swých wlastních snaženích.

Tu wzniká otázka, jakým způsobem měli Slowáci jewiti swou oučastnost nad wyzdwižením jazyka maďarského za jazyk jednací. Měli se snad z plna hrdla smáti na důkaz potěšení swého? či se měli radostí mezi sebou práti, několik zabiti a wsi zapáliti, jak Maďaři oučastnost swou we zpráwách weřejných jewíwají?

A co pak činili Slowáci? Když zákon wyšel, přijali jej jak obyčejně s poslušností a počali se pilněji maďarčině učiti, poněwadž se jim ten jazyk stal potřebným.

Nechuť k Maďarům jest prawda w nynější době weliká. Ale kdo ji wzbudil? či jest wina? Nikoho jiného, než jak jsem již swrchu ukázal, těch pseudo-maďarských wytržencû samých. Ještě před třemi, čtyrmi lety nebylo mezi Slowáky, Slawonci a Chorwaty ani památky nechuti; slawonské tři stolice toužily spíše po bratrstwu maďarském; ano i warasdinští a wšickni ostatní Slowané byli nejlepší přátelé Maďarů, až od nich jsou napadeni, posmíwáni, w nenáwist uwáděni, ano ze zrady zemské obwinowáni. Kdož by mohl milowati nepřítele, wraha, nesnášeliwce? A tak na celé století Pseudo-Maďaři odcizili Maďarům jich nejlepší, nejwytrwalejší přátely: Slowáky, Srby, Slawonce a Chorwaty.

Třetí wýčitka jest mi nesrozumitelná, pročež ničeho o ní říci nemohu.

Za to opětně ptám se: Jaký rozumný oučel mají tito arcinepřátelé Slowanů při neustálém dorážení na ty nejnewinnější, nejtrpěliwější, nejmrawnější a nejužitečnější občany? — Nejsou-liž oni sami největší nepřátelé wlasti, kterou s takowou nepowážliwou horliwostí do zmatků uwádějí, pilně oheň nenáwisti rozdmychujíce a nesmyslnými řečmi největší nebezpečenstwí přiwoláwajíce? Na důkaz zwráceného jejich smýšlení uwedeme zde wyjádření jistého Maďaromana, pronešené dne 17. čerwence 1842 w luteránském církewním konwentě, »že náboženstwí za našich dnů ničím není, ale maďarština wším!« Tentýž napsal w jiném spisku, že německá celní jednota w skutku jest welmi užitečná, ale Uhry že jí nesmějí oučastni býti, jelikož by se tím němčina w zemi ještě wíce rozšířila. To řekl a napsal Kossúth, orakulum těch časů! Ten samý lidumilowný nowinář trpké slzy prolewá, kdykoli oznamuje, že někde zločinci holí trestáni byli. Naproti tomu ale dal w č. 27. 1841 swých nowin na srozuměnou, že by starší zasloužilejší professorowé, kteří neuměji po maďarsku přednášeti, z ouřadů wyhnáni býti měli!!! Co máme říci o takowých zásadách?

Wždy jenom o tom řeč jest, kterak Maďaři chtějí národnost swou wywinowati a kterak se jim w tom překáží. Od padesáti let prý jsou nuceni, pouze zřízení zemské a národnost swou brániti. Ano jeden řečník wyjádřil se w Prešpurce dne 18. listopadu 1843, že Maďaři nemohou prospíwati u wzdělání, protože ustawičně jen národnost swou brániti museji. To jest mi něco nowého, pročež nemohl jsem se we swém nejnowějším spisu: Über Ungarns Industrie und Kultur o tom zmíniti.— Ale kde ke wšem wšudy jsou ti nepřátelé, jenž tak neustawně bojují proti národnosti maďarské? my žádných newidíme. Jsou to Slowáci, Němci, Chorwaté, Slawonci, Srbowé, Walaši, Rusňáci, proto že se nechtějí Maďary státi? Což jsem nepřítelem něčím, když mu nechci wšecko swé jmění a swůj statek na krk hoditi? — Na Maďarech samých záleží, aby se wywinowali. Jiní národowé we wlasti dokonce jim w tom nepřekažejí, ano znamenitě přispíwají k wywinowání se národu maďarského, jakož jmenowitě k pešťanskému maďarskému diwadlu, tedy k diwadelnímu se wywinutí maďarské národnosti, stotisíci přispěli. Owšem že to nerádi činili, neboť by tu welikou summu lépe na swé školy byli obrátiti mohli; ale oni přece platili, poněwadž tomu zákon chtěl.

W čem asi mělo by záležeti wywinowání se maďarské národnosti? tuším že hlawně w znamenitém pokroku na dráze wzdělanosti a oswěty. Zatím se ale u nás toto wywinowání jinak béře. Maďarská národnost chce totiž wšecky ostatní národnosti pohltiti. Ty se brání, a proto je wyhlašují za nepřátely maďarské. Jest to sprawedlnost?

Končím žádostí, aby wytržení wlastenci již jednou přestali, oheň, kterýž tak nepowážliwě we wlasti založili, nowými a nowými spisy rozdmychowati, ale spíše udusiti jej se snažili.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Příbrami. (Pobouření a jeho následky.) .... Měl bych se na Wás plným práwem hněwati, že jste mého přátelského dopisu nadužil a naši milou Příbram jím skoro pobouřil. Ani si pomysliti nemůžete, jaké ouzkoprsé maloměšťáctwí zde welikým dílem panuje. Zde si uwykli přijímati jen samou pochwalu, a někteří jsou tak zpozdilí, že jim napořád samé kadidlo sypají; a tudíž působilo mých několik prawdiwých ale newinných řádečků přenáramné pobouření—jazyků a jazejčků. Někteří to četli a hned zase jiným wyprawowali; ti zas mlčeti nemohouce wěc dále roznášeli, až z toho celé historie s podiwnými komentary wypadly. Když se o wěci dost namluwili, začali hádati, kdo to asi psal? I mluwilo se, radilo se, mračilo se, smálo se — až konečně nad těmi se *veto* proneslo, o

nichžto se wědělo, že české knihy čtou, česky rádi mluwí — ba snad i do českých časopisů článečky zasilají. Žeť se tu na neprawě trefilo, snadno wyrozumíte. Odtud powstaly také p. Ondrákowy zbytečné řádky »Na dorozumění,« w nichžto nijak pochopiti nemohu, proč by dopisowatel jméno swé udáwati měl, je-li dopis prawdiwý. W literárním swětě na tom nezáleží, zda-li Petr nebo Pawel něco powídá; hlawní wěc je, *co* a *jak* to powídá. — Ostatně musím s potěšením říci, że mých několik prawdiwých řádků přece něco pomohlo. Někteří a některé se trochu zastyděli, a to býwá obyčejně prwní kročej k polepšení. Ten i onen, ta i ona začíná si »té češtiny« wšímati (je Wám to k smíchu, wídte? — w pouze českém místě začínají si mateřského jazyka wšímati!) a we společnostech, kde byste jindy ani slowíčka českého nebyl zaslechl, můžete nyní již bez ostýchání česky mluwiti. Zwláště pozoruji s welikým potěšením, že se naše dámy na prawou cestu obracejí — na kteréž jim pewného wytrwání přejeme; prospěch a sláwa je sama sebou nemine — a že se po naší beletristice poptáwají. Kýž bychme jen už hodně plodů w domácí pěkné literatuře měli, které bychme jim podati mohli ...

Ze Slezska. (Nadějná přewaha jazyka českého.) Kam se chýlí Slezan se swým nářečím slowanského jazyka wíce, k polské neb k české řeči? a která najde w Slezsku konečně přewahu? — to jsou otázky, na kteréž teď, když wida wzájemnosti mysl naši ozářila a sourodácké srdce ohřála, bez předpojatosti a strannosti odpowědět můžeme. We Slezsku, bez toho již dříwe, než blesk idey této na obzoru celého Slowanstwa wzešel, ona swým wplywem na howor neuwědoměně sice, ale přece skutečně působila, an se w něm dwě řeči, polská a česká, od předáwna stýkají a swou různost a wýhradnost wyrownáwají i spojují. Odtud wzniklo nářečí polsko-slezské, ježto Němec bez určitého wýznamu, a jen jako maně »wasserpolakisch« nazýwá. — My we Slezsku prwé nežli Čech w zemi české snesli jsme wýrazy pouho-polské a jejich se twoření w sady, pakli jsme jen zapomnět mohli na tu tkaninu w písemnictwí z látek latinských a německých, jimiž zbytečně přeplněno jsouc, naši prostonárodnost od sebe odpouzela, a co Poláka u Čecha urážело, to nás od něho neodstrkowalo, wyjmouc některé wýhladnosti w mluwě a písemnictwí, jichž ale Čech touž widou wzájemnosi osluněn pomalu zanechá. — Důwodnou a širokou rozprawu tu nepíši, abych rozložil a ukázal ráz i twar slezského nářečí, ježto se z nadwržené wzájemnosti slilo neb utwořilo. Jen to dokládám, že bližší až posawad bylo řeči polské nežli české, a bližší při nářečí morawském nežli slowenském. — Jak se slezské nářečí k polské řeči přituliti mohlo, a při této swůj ráz wíc wýchodního nežli západního Slowanstwa dostalo, ukazují dějepisy Slezska. W prwnějších časech náleželo bezpochyby ku králowstwí weliko-morawskému pod Swatoplukem až do Polska a Rusi rozšířenému, ale střídajícími ohromami wálečnými, skrze Maďary a Sasy působenými, cháblo králowstwí toto, a konečně na počátku 10. století po n. Kr. se rozpadlo, když i sám Mojemír král chrabrý a hrdinský w bitwě zahynul. Polsko neotálelo o mnoho menší Slezsko sobě podmanit. W roku 1028 wtrhl sice Břetislaw kníže české s dobře ozbrojeným a cwičeným wojem do Slezska a opanowal je, pak ale tože Slezsko králi polskému Kazimírowi hned zas w koupi 500 hřiwen stř. a 50 hřiwen zlata co roční daně, na přímluwu císaře Henricha III. ustoupil. Králowé polští za onoho času byli z rodu Piastowa, a z toho rodu a domu dostalo posléze Slezsko swou knížecí samowládu. Slezsko od Polska odtržené, obdrželi totiž tři synowé Wladislawa II. Načež Konrád swou stolici we Welkém Hlohowě, Boleslaw we Wratislawi, a Mečislaw w Těšíně postawili. Jejich samowláda nepřestřihla swazky Slezska s polskou řečí. Nepřestřihla swazky ty i na Těšínsku potom, nýbrž jen nastřihla, když kníže těšínské neodwislé, Kazimír II., obranu a ochranu pro knížetstwí swé u Wáclawa krále českého hledal, a pak je co léno z rukou tohoto krále r. 1289 obdržel. — Ono wýše nawržené rozdělení Slezska na tři díly rozdrobilo se ostatně na 15 knížecích stolic potomkům Piastowým náležejících. Odtud powstalo i úplné zeslábnutí Slezska: odtud wznikla potřeba odwislosti od walnější záštitné wlády, kterouž Slezsko na zemi české patřowalo, kdež w jedenáctém wěku po n. Kr. lépe se byl národ poradil, když postoupnost w králowání a nedělitelnost krajiny ustanowil; odtud i uskutkowání odwislosti Slezska od Čech. A tato odwislost Slezska od Čech podporowána potomně i spisownou řečí českou, a tedy knihami, zwláště w roźmiškách náboženských, jež Slezsko následowalo, takowý wplyw na Slezsko mělo, že swazek jeho s polskou řečí, již před tím, jak powěděno, byw nastřižen, zeslábnul, zwláště na Těšínsku, kde rod Piastů wymřel a r. 1626 knížetstwí těšínské rak. císaři Ferdinandowi II. co českému králi připadlo. — Známo též i jestiť, že když pod žezlem slawným wlády rakouské w nowě zřízené gubernie a krajské úřady nowou podobu a twářnost zemím, od onoho žezla owládaným, daly, těšínský a opawský kraj ke gubernii brněnské, a tedy k Morawě česko-slowanským nářečím mluwící, s ošetřením soukromných býwalých obyčejů a práw jsou přiwtěleny. — Z takowého obratu Slezska k zemi české dá se již otázka druhá, nahoře tu postawená, rozhodnouti a zodpowěditi. Připojení těšínského a opawského kraje jest uskutečněné zasazení dwou rubů ke koruně žiwého českého stromu, kterýmžto rubům strom ten ze swé mízy obžiwu udílí. Neníť to lhostejně a jedno, na jaký strom, šlechetnější-li neb planější, roub zasadíme. A prawdě podobno, že čím zdrawější kmen a wětwe stromu, tím přírust rubů jistější a jejich zdar prospěšnější. Že ale zdraw je strom jazyka českého, to — doufám, že neklamně za prawdu béřeme. Když tedy w oučet zahrneme, že widou wzájemnosti jazyk český ku polskému zření swé obrátil, a naopak tento tu k onomu přichylnost objewuje; když přidáme, že země-wladařské předpisy a rozkazy w české řeči po Slezsku se ozýwají; když doložíme, že čítanky od wlády do škol triwiálních chudobnějším žákům darowané české a ne polské jsou; že duchowníci slezští welikou částí z Morawy pocházejí, že Čechie sama ze spánku se již probudiwši, péro hodně, uměle a ozdobně w rukou drží, a w literatuře obezřetným okem pracuje; že modlitebné i zpěwné, zábawné i poučliwé, prostonárodní i přísněwědecké knihy z Čech buďto již w rukou Slezanů jsou, neb na prodaj wyloženy k sobě nás lákají; že obchod a obcowa Slezska s Morawou wíc nežli s Polskem prokwítá; že opawský kraj co do Slowanstwa tam potroušeného, celý, a těšínského kraje polowička wíce na morawské nářečí, jak na polský howor zatrhuje; tedy nám samo sebou wýpadek ten na mysl neklamně přijde: že jazyk český nad polský w celém c. kr. Slezsku přewahu dostane, a to tím wíce, an i sama Halič úředníky a průmyslníky z Čech a Morawy pocházejícími u walném počtu naplněna jest, a jazyk polský w písemnictwí, zwláště přísně wědeckém, skrze swé přeplnění cizími wýrazy nesrozumitelným se stal, a čtenáře, jenž we školách latinských a německých nebyli, odráží; český pak i přísně wědecké wýrazy sám ze sebe utwáří, a protož i mnohem srozumitelnější a prostonárodnější se nám představuje.

Winkler.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 68.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w úterý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

7. června
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních outředů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s příslušnou obálkou 2 zl. 24 kr.

Uskokowé Žumborští.

(*Dokončení.*)

W obřadech swatebních nápodobně zachowalo se něco z dáwných časů. Před oddawkami ženich, *mladoženja* jmenowaný, s družbou, kterého *debeli kum* jmenují, s dwěma dewery, a četnými *swatowy*, weskrze rudnicemi ozbrojeni, jedou na koních pro newěstu, kterou posadějí na koně s sebou přiwedeného a do kostela wedou. Za newěstou pěšky se ubírají dwě starší ženštiny, prowázejíce ji k oltáři. Z kostela ubírá se zástup znowa k newěstě, která, než hosté přijdou, někde se schowá, aby ji museli hledati; když ji najdou, přípitkem ji poctějí, sami pak jedí a pijí. Konečně dají na stůl *kiseli kupus* (kyselou kapustu), wšickni wstanou, rodiče přejí štěstí newěstě, často se slzemi a nářkem, pak wyprowázejí newěstu ze wrat. Po nářku a bědowání následuje hřmot wýstřelů. Když přijede ženich, znowa se střílí, načež hudba začíná, zpěw a tanec. Ředitelem takowéto slawnosti obyčejně býwá družba; wšickni jsou powinni jej poslouchati, zwláště ženich. Střelba a zpěw trwá přes celou noc, kterážto ještě i jinými obřady oslawowána býwá, jmenowitě tak nazwaným wywoláwáním. Newěsta totiž s družkami a ostatními hosty ženského pohlawí wyběhne na louku, wzdálenou od domu, w němžto se hoduje; wšechny houkají a wolají, wyzýwajíce Wílu: smích její, ozwěnou přicházející z lesů neboli skal, je zlé znamení pro newěstu a sice takowé platnosti, že matka, pakli též po druhém wolání chechtot se opakuje, dcerou swou co nezasnoubenou domů odwádí, tak že w tu dobu weselé hody a wšeobecné rozradostnění se proměňují we smutek. Ubohou newěstu zakryjí širokým, dlouhým, bílým prostěradlem a prowázejí ji naříkajíce a hořce bědujíce domů. Leč to wšecko ještě šťastně skončiti se může, neboť *deberi* netratíce naději znowa přicházejí k matce newěstině a skládají před ní *krwna zakletwu* (krewnou přísahu), že budou po Bohu bratrami její dcery, že ji budou bránit a chránit ode wšeho zlého. Při tom mohou i ostatní neženatí přátelé tuto přísahu skládati. — Swadby obyčejně býwají držány w měsíci říjnu, když koncem žní rolnictwo hojně zásobeno jest.

Obřady křtu odbýwají se podlé obyčeje kostelního. Křestěncům dáwají jména podle kalendáře, jak totiž dni po sobě jdou, předkládajíce příjmení (prezime). Až do časů císařowny Marie Teresie býwali teprwa zrostlí lidé křtěni; nyní owšem tento obyčej odložen býti musel.

Při obřadu pohřebním málo je zwláštních a památných obyčejů. Nebožtíka oplakáwají *plakalnice*. Ku hrobu díwky musí jíti wšickni mladíci, jenž ji znáwali; ku hrobu mládence ubírají se opět wšechny panny. Žalostné upomínky držíwají se dewátého a čtyrycátého dne, konečně ještě po uplynutí roku. O těchto připomínkách mluwí se o dobrých činech nebožtíka, zwláště jestli wyniknul srdnatostí a udatností w záležitostech wojenských. Šatstwo zesnulého nenosejí wíce; jenom matka, jenž syna ztratila, schowá pro památku wrkoč jeho a *monisto* t. j. ozdobnou šňurku, již na krku nosíwal.

Již dříwe se připomenulo, že má každá rodina swého ochrance (patrona) mezi swatými; den jeho se swětí zwláštní slawností. Jídelnu totiž nakuřují mateřídouškou a na stůl stawějí zapálenou swíci woskowou. Wšickni ke stolu přisednouce pijí a zpíwají nazdrawí.

Kromě těchto obřadů sluší ještě připomenouti obřad wýprawy wojáka na dalekou cestu: mladí lidé, w domě zůstáwající, wyprowázejí ho písněmi a střelbou, panny ale i ostatní ženštiny pláčem a bědowáním. Matka jenom wesela býti musí při odchodu syna swého.

Na ukázku budiž zde umístěna jedna píseň w tamějších krajinách zpíwána.

Uskocky.

Trava selena!
Gdo bu tebe, trava, kosil,
Kad ja budem pušku nosil?

Roža rumena!
Gdo bu tebe, roža, tergal,
Kad ja nebum k Maši hodil?

Vino čerleno!
Gdo bu tebe, vince, pil,
Kad ja budem w semlji gnil?!

Gora visoka!
Vsaki grozdek po boličku,
Vsaki tersek po vedricu!

Česky.

Tráwo selená!
Kdo tě bude, tráwo, kosit,
Až budu já pušku nosit?

Růže ruměná!
Kdo tě bude, růže, trhat,
Když nebudu k Maši chodit?

Wíno červené!
Kdo tě bude, winko, pít,
Až já budu w zemi hnít?!

Horo wysoká!*
Každý hrozen po boličku,**
Každý keřík po wědříčku!

Uskokowé zachowali úplně lásku ke swým písním, i není možná nalezti ani starce, ani stařeny, jenž-by se styděli zpíwat, ani děcko osmi- nebo dewíti-leté, jenž-by neznalo aspoň deset aneb dwanácte písníček. Kromě písní obřadowých a panenských znají množstwí starožitných, dáwných písní, w nichžto se připomíná Marko Kraléwič, Bělja Omućević, Vuk Brankowić, Ivan Šenjanin, Janko Sibinjanin a t. d. Zpěwáctwo obyčejně w párech zpíwá, střídaje se, tak že jeden pár prwní sloku, druhý druhou sloku atd. odzpěwuje, až se započatá píseň úplně dozpíwá. Konečně ještě připomenouti dlužno, že písně o dáwných časech bywají často zpíwány místo obřadowých při wšech wážných slawnostech, na př. o weselce č. swatbě, na wečer kupalní atd. — Dudy se již tratějí z obyčeje; z dáwných nástrojů hudebních pozůstala ještě píšťala, podobná newelkému klarinetu. *Piškav*, onen totiž, jenž na ní píská, we wšech schůzkách č. besedách hlawním je hudebníkem. — Obyčejným tancem je kolo, podobné ruskému chorowodu. Tancujíce zpíwají obyčejně slawné písně o minulosti.

Dle prof. I. Sreznewského
Karel M. Letinský.

* Totiž hora winice, winohrad.
** Jistá míra na tekutiny.

Pikowá dáma.

I.

Onehdy hráli w karty u plukowníka Narumowa. Dlouhá zimní noc newědomky minula; o pěti hodinách ráno sedli k snídani. Kteříž ostáwali we wýhře, jedli s welikou chutí; ostatní ale w roztržitosti seděli před swými prázdnými talíři. Přišlo šampaňské, howor oživnul, a wšickni brali posléze na něm oučastnost.

»Jak se ti dařilo, Suryne?« ptal se plukowník.

»Jako obyčejně, prohráwal jsem. Protož se musím přiznati, že jsem nešťasten: hraji pokojně, nikdy se nehorším, ale ty mne ani trochu nešetříš, a wšecko prohráwám!«

»Co že, ty se ani jednou nehoršíš?... Nu ta twoje Twrdohlawost jest přepodiwná!«

»A což Herman?« prawil jeden z hostů, ukazuje na mladého inženýra. »Ten jakžiw karty do rukou newezme, ačkoli do pěti hodin s námi sedí, a na hru se díwá.

»Hra mne welice zanímá,« odpowěděl Herman. »Nejsem ale w okolnostech obětowati newyhnutelně potřebné za naději, že něco wíce získám.«

»Herman je Němec, ten wšecko wypočítá,« prohodil Tomský. »Nemohu-li někoho pochopiti, je to moje babička, hraběnka Anna Thedorowna.«

»Jak? co?« wykřiknuli wšickni.

»Nemohu postihnouti,« pokračowal Tomský, »proč moje babička nehraje!«

»No což je w tom něco podiwného,« prawil Narumow, »že osmdesátiletá stařena nehraje?«

»Tedy wy nic o ní newíte?«

»Nic, oprawdu — ani dost málo.«

»O tedy poslouchejte! Potřeba wěděti, že moje babička, je tomu šedesáte let, jezdila do Paříže, a byla tam we weliké modě. Lid běhal za ní, aby widěl Wenuši moskewskou. I Richelieu za ní se wláčel, a babička ubezpečuje, že by se byl pro její přísnost hnedle zastřelil. W ten čas hrály dámy farao. Jednou prohrála babička při dwoře s wéwodou Orleánským welmi mnoho. Přišedši domů odlepila mušky s líce a odwázala rohowku, wyprawowala dědowi o swé prohře a přikázala, aby zaplatil. Pokojný děd, jakž pamatuji, bál se jí co ohně; uslyšew ale o takowé strašné prohře, celý se proměnil, přinesl oučty a dokázal jí, že w půl roku utratili půl milionů, a dočista odřekl se platiti. Babička mu dala políček a lehla si spát sama, na znamení swé nemilosti. Druhého dne welela zawolati muže, myslíc, že domácí kázeň na něj

působila; našla jej ale neskloňitelným. Prwníkrát w žiwobytí přišla s ním do rozjímání a objasňowání; domníwala se že swědomím jeho pohne, dokazujíc poníženě, že jsou dluhy rozličné, a že je rozdíl mezi wéwodou a karetníkem. — Jak to? osopil se děd. Nikoli! — Babička newěděla, co dělati. Nedáwno byla seznámila se s člowěkem welmi znamenitým. Slyšeli jste o hraběti Saint-Germainowi, o kterémž tak mnoho podiwného wyprawují. Wíte, že se wydáwal za wěčného žida, za wynalezce žiwotního eleksíru a mudrckého kamene a tak dále. Smáli se mu, jako dryáčníkowi, a Casanowa we swých zápiskách howoří, že byl wyzwědač. Krom swé tajemnosti měl welmi wážnou zewnitřnost a byl we společnostech člowěk welice oblíbený. Babička jej miluje až podnes horliwě, a zlobí se, mluwí-li kdo o něm neważně. Babička wěděla, že Saint-Germain mnohými penězy wládne. Rozhodla tedy k němu se uteci. Napsala mu lístek a prosila, aby bez meškání k ní přišel. Starý diwous přišel hned a nalezl ji w užasném hoři. Ona popisowala nejčernějšími barwami ukrutenstwí manželowo a prawila konečně, že wšecku swou naději skládá na jeho přátelstwí a laskawost. Saint-Germain se zamyslil. — Nemohu wám těmi penězy posloužiti, prawil, wěda, že nebudete pokojna, pokud mne nezaplatíte; i nežádám, abych wás přiwedl do nowých nesnází. — Ale milý hrabě, odpowěděla babička, prawím wám, že nemáme peněz. — Peněz tu netřeba, howořil Saint-Germain: račte mne wyslyšeti. Tu jí wyjewil tajemstwí, za kteréž by každý z nás mnoho dal...«

Mladí bráčowé zdwojili pozornost. Tomský zapálil lulku a pokračowal.

»W ten samý wečer přišla babička do Versailu *au jeu de Reine.* Wéwoda Orleanský zařídil zase farao; babička zlehka se wymlouwala, že nepřinesla swého dluhu, spletla k oprawdění malíčkou dějinku, a začala proti němu poentowati. Wybrala tři karty, postawila jednu za druhou: a wšecky tři napořad wyhráwaly.«

»Náhoda!« prawil jeden z hostůw.

»Powídačka!« řekl Herman.

»Snad znamenané karty?« nadhodil třetí.

»To nemyslím,« udwětil wážně Tomský.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Powodeň. Opice. Ruští tanečníci.)** Trochu čilejší pohnutí w pospolitém žiwotě našem způsobily práwě minulí děšťowé a ze swého poklidu wywstalá Wltawa. Byla to sice zábawa wodnatá; ale to nic neškodí; na to jsme již swykli. Když minul čas koncertů, nastal čas powodní; wšecko w pěkné harmonii a přirozeném pořádku. Jiné pohnutí způsobily opice — t. j. učené opice, chlupatí umělci někde z amerických lesů. Ještě newíme, jakou náhodou se do rukou swého ředitele, p. Schreyera dostali; můžeme ale říci, že swé kousky dobře wywádějí a mnoho smíchu mezi diwáky působí. Člowěk by ani neuwěřil, jaké štěstí mnohá opice na diwadle udělá! — Třetí pohnutí powstalo od ruských tanečníků, pod spráwou bratrů Lehmannů, ježto nyní na staw. diwadle po hostinsku hrají. Když nás došla prwní spráwa, že tu budou ruští tanečníci tancowat, trochu jsme se lekli; přišelť nám šprymowný dopisowatel ze Wšeobecných nowin na mysl, jemužto se ani z uznalosti darowané prsteny nelíbí, a již již jsme se báli, že začne we swém rozkošném humoru zase blafati — nám pak je w skutku každého líto, kdo se před swětem tak hloupě blamuje; ale na štěstí nezpozorowali jsme až posud na těch ruských tancujících pranic ruského, a widouce že si mohli stejným práwem také jméno německého národu wypůjčit; myslíme, že se roztomilý p. dopisowatel utiší.

(Umělecká wýstawa. Cornelius.) Letošní umělecká wýstawa obsahowala mnohý pěkný obraz krajinný. Z naší strany hledělo se radostně na dwa kartóny domácích mladických umělců. Náš Lhota podal na odiw důmyslně a pečliwě wywedený nákres spanilomyslným podpůrcem, p. Veithem Libochowským, objednaného obrazu »Křest Pomořanů.« Slawný Otakar twoří w něm pěkný střed, okolo něhož křesťanské kněžstwo a wítězní rekowé, w popředí zmožená knížata a truchlící pěwcowé w dojímawých kupách rozestaweni se spatřují. — Druhý karton pocházel od Swobody, zdejšího akademika, a potwrdil mnohoslibnou naději, kteréž tento mladický chowanec Muzy od některých časů buditi počíná. Předmět nákresu jeho je osudné z okna swržení cís. komisarů na hradě pražském r. 1618. Kreslení i skupení projewuje žiwé pojmutí, odwážnou ruku a wýraznou jistotu. — Tyto dny ubíral se přes Prahu powěstný Cornelius, kterýžto z Říma přicházeje do Berlína se nawrací.

(Literatura.) Diwadlo naše přestalo po smutných mdlobách, z kterých je ani nezkušená ruka ani předpojatá mysl probuditi nemohla. Thalie naše nemá ale jaksi chuti umlknout. Místo žiwého dostanem brzo tištěné diwadlo. Nákladem impressí Pospíšilowské wyjdou totiž dramatické spisy Kirnšafta (W. Plzeňského) z nichžto prwní swazek obsahuje weselohru: »Stará láska nezahyne.« Tamtéž tiskne se také již druhý swazek českého dějepisu od Malého. — W arcibiskupské knihtiskárně pokračuje se pilně w podnikáních znojmského knihkupce Fourniera. Nyní bude také bibliotéku románů tisknouti. Druhé číslo této sbírky má býti Bulwerowo dílo »Noc a jitro,« přeložením K. W. Pünera.

Z Českých Budějowic. ...Také u nás počíná se rozbřeskowati krásné jitro, ježto nad naší wlastí wzešlo; i sem počíná swé paprsky zasílati a mnohý si protírá po dlouhém spánku oči, aby také oučasten byl žiwota nowého. Ještě zde newymřeli čeští zwukowé, jakož mnohý rozhlašuje; ustupujíť owšem sde onde ostýchawě německému howoru, tak asi jako swému představenému; nicméně ale zponenáhla ztraceného práwa zase nabýwají, přestáwajíce býti jeho podruhy a sousedují s ním w rownosti w jedněch ústech, jakž to we mnohá wzácných rodinách a také we

společnostech widime. Že i národní snažení zde oučastenstwi nalezá, ukazuje množstwí knih a časopisů českých zde čitaných. S nejúčinliwějši láskou lnou k mateřštině studující. Hned wlóni ke konci školniho roku byla zde na libomudrckém učilišti česká knihowna založena, kteráž tímto rokem skoro na 250 swazků zrostla a bohdá i dále poroste. W. důst. p. prelat Teplanský ráčil ji Jungmannowým slownikem obdarowati a wel. p. Kosel Dr. filosofie a prof. na zdejším libm. učilišti pod swou ochranu wzíti a též mnohými knihami obohatiti, jakož i jiní šlechetnomyslní p. wlastenci neopominuli swé dárky přinesti, jimžto wespolek swé nejwřelejší diky wzdáwáme. — Podiwu hodno jest, že w tomto wlasteneckém počinání wýhradně cizinci zde bytujíci podílu mají, obzwláště musíme si, ačkoliw nám trpko jest, stěžowati na krásnou pleť, ježto posud nejwice jazyka našeho se wzdaluje, a zdá se skoro, jakoby se ho štítila, kdež on přece w jejich ústech tolik sladkosti a lahody nabýwá. Kdy asi, dcery spanilé, poznáte matku swou a budete ji milowati? — Ostatně doufáme, že tito počátkowé ještě wětšjho zdaru dojdou, a že Budějowice, tato slawná dcera naší wlasti, budoucně ještě oužeji k jejím mateřským prsoum se přiwinou a swým příkladem na jižné Čechy působiti budou. —x—

BESEDY.

Mezzofanti a Frankl. Nedáwno sešel se (tak wyprawují lwowské Rozmaitości) slawný nynější jazykoznalec kardinál Mezzofanti s widenským básnikem Franklem, který, ačkoliw jazyk český swým mateřským nazýwá, přece w německém jazyku píše. »Proč nepíšete pane, we swém rodinném jazyku?« ptal se ho kardinal po německu. »Prwní mé pokusy,« odpowěděl Frankl, »byly skutečně w tomto jazyku psany; ale český básník má tak malé obecenstwo.« — »Tedy byste wy mu pane, mohl wětší obecenstwo získati,« prawil Mezzofanti. »Možná; ale což to není posléze wšecko jedno, jakou formou aneb mluwou myšlénky a city swé přiodíme? Monsignore, jakož prawdiwý kosmopolita jazykowý shodnete se zajisté w mínění tom se mnou.« — »Nikdy,« wece onen po wlasku; »mně jest jazyk wlaský nejdražším, nejmilejším celého swěta. Znám wíce bohatších, důmyslnějších řečí, ale toliko we swé mateřské cítím se swobodným a bohatým jako w pyšném aksamitowém rouchu. W každém cizím jazyku,« doložil s nelibostí, »musím přemejšleti dwojnásobně, nejprw o řeči, kterou se wyjádřiti mám, a potom o způsobu, jakým se wyjádřiti chci.« — Toto jest úsudek neomylného zajisté w tom případu soudce, jenž umí padesát jazyků, přece ale pouze jeden swůj mateřský, miluje.

Literatura.

Zábawné spisy Drah. M. barona Villaniho. Swazek 1. **Lyra a Meč.** V Praze, tisk a náklad Jar. Pospíšila, 1844. Za 30 kr.

Jaksi radostně trhlo to mladší generací naší, když se jméno Villaniho poprwé w literatuře naší objewilo. Powažowalať se to za ohlas oné třídy našeho společenstwa, k níž se až posud oči wlastimilů skoro nadarmo pozdwihowaly; a ohlas tento rozletěl se mezi obecenstwem tím žiwěji, an práwě tím tónem zawzniwal, kterýžto již delší časy w prsou samého národu zwučel. Prwní wýlew mladistwého srdce Villaniho bylo proudění wlasteneckých citů — potom rytířská oddanost spanilé pleti české. A tito dwa žiwlowé jsou až dosawáde hlawní bytostí jeho básnických plodů. I we sbírce, kteráž nyní před námi leží, nalezli jsme zase ty samé zwuky. Swazek tento obsahuje drobné básně, kteréž básník »Lyrou a mečem« nazýwaje, we dwě oddělení rozštípil. Prwní oddělení obětuje Slowankám — druhé Slowanům. W prwní zahrnuje »Lásky bol« a »písně milosti« — ačkoli spíše prwnější »milostnými« a druhé »smířenými« slouti mohly. Oboje jsou arci nazwíce plny plamenné oddanosti k wywolené díwce a wůbec k wlastenkám, jichžto krásné wlastnosti žiwými barwami líčiti se snaží. Druhé oddělení obsahuje »Lípy kwět« a »Vojenské zpěwy« a zde se objewuje duch jeho poezie ještě rázněji a samostatněji. Jeho »wečerní myšlénky« a mnohá wojenská píseň proniknou přístupná prsa zajisté co jiskry rozehawé.

Wůbec naskytují se nám plody Villaniho méně jakožto wýkwět horující, bujné fantasie, ale spíše jako wýlew statečného, ušlechtilého smýšlení a mužného, neohroženého wlastenectwí. A totoť, doufáme, získá mu také hojných přátel a příznivců. Mimo to je wydání welmi ouhledné, a protož doufáme, že tuto něžnou knížku i zhusta w rukou našich dám spatříme. Takéť si to Villani o ně w skutku zasloužil, neboť sotwa kde zase tak oddaného kawalíra naleznou.

Hlawní titul »Zábawné spisy« prozrazuje, že nám chce Villani ještě něco podati. Uwítáme to s radostí.

Prostonárodní děgepis České země od J. B. Malého. Kniha 1. W Praze 1844. Tisk a Náklad Jar. Pospjšila. S obrázkem za 6 kr. stř.

Potřeba podobného spisu je u nás již dáwnoletá a weliká. Rozdělení celého díla w jednotliwé knihy čili hlawní částky a prodáwání jeho po malých swazečkách je dobrá myšlénka. Takť se může takořka nejdůležitější spis pro wšeliký národ swěta i do rukou chudobnějších dostati a žádaného prospěchu přinesti. Malý píše již delší léta a dle posawadních prací jeho bylo se nadíti, že si nowého předmětu swého zmocní a úkol swůj šťastně prowede. Jakž dle počátku souditi můžeme, pohybuje se w nowém okresu dosti obratně a šetře tónu prostého, wyprawuje srozumitelně a dojímawě. Škoda, že mu trochu úzký prostor celé knihy nedowoluje wyprawowání swé někde rozšířiti, a ještě důrazněji k srdci toho čtenáře přiwesti, pro kteréhož kniha wlastně určena jest. W prostonárodním dějepisu by to zajisté každý rád widěl. Ale meze papíru býwají také někdy meze spisowatelowy, a w tom ohledu nemůžeme jíti s p. Malým před soud. Ostatně netroufáme si hned dle prwního swazečku swé mínění o počatém díle pronesti; mnohá wěc wypadá w celku docela jinak než o sobě, po kouskách; to wšak musíme zde hned přiložiti, že nás předewším rázné, wřelé wlastenecké (bohdá že i nepřepiaté a nesočiwé) smýšlení potěšilo, které jsme w celém spisku nalezli.

Prwní tato kniha zahrnuje w sobě historii národa našeho od té doby, co se w Čechách usadil až do uwedení křesťanstwa. Po wyjití druhé a třetí knihy neopomeneme mínění swé šířeji pronesti. Zatím přejeme celému podnikání šťastného zdaru a pokroku.

Nowá kniha.

Šňupka. Fraška we třech jednáních od Dra. E. Raupacha. Přeložena od Josefa Pečírky. W Znojmě. Nákladem E. J. Fourniera, knihkupce. Str. 58 w 12. Seš. za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 69. 11. roč. běh.

KWĚTY.

8. čerwna, 1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších tiskutých na týden třikrát, w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 2 zl. s patřičnou obálkou 2 zl. 45 kr.

Pikowá dáma.

(Pokračowání.)

»Jak?« prawil Narumow. »Ty máš babičku, která uhodne tři karty, a ty do těch dob nepřewzal jsi od ní její kabalistiku?«

»Ba čerta!« odtušil Tomský; »měla čtwero synů, z nichž jeden byl můj otec, a neodkryla swou tajnost ani jednomu, ačkoli by jim to bylo prospěšno bywalo — i mně samému. Slyšte ale, co mi wyprawowal můj ujec, hrabě Iwan Gilič, a o čem mně často ubezpečowal. Pokojný Čaplický, ten samý, kterýž umřel w chudobě, promrhaw millony, w mladosti swé prohrál okolo třech set tisíců. Diw si nezoufal; babička moje bywši wždycky přísná k wýstupkům mladého lidu, ustrnula se přece nad Čaplickým. Dala mu tři karty s tím, aby je položil jednu za druhou, a wzala od něho čestné slowo, že již nikdy hráti nebude. Čaplický přišel k swému podmaniteli; sedli a hráli. Čaplický postawil na prwní kartu padesát tisíc, a wyhrál; zahnul parolu — wyhrál a zůstal we wýhře . . . Ale nyní je čas ke spaní; již beze čtwrti šest.«

Skutečně již switalo; mladý lid dopil sklenice a rozešel se.

II.

Stará hraběnka,*)* seděla we swé komnatě před zrcadlem. Tři díwky stály okolo ní. Jedna držela baňku líčidla, druhá krabičku špendlíků, třetí wysoký čepec s pentlemi ohniwé barwy. Hraběnka neměla ani nejmenší památky swé krásy, dáwno uwadlé, zachránila ale wšecky obyčeje swé mladosti; přísně následujíc módy sedmdesátileté, strojila se tak dlouho, tak bedliwě, jako před šedesáti lety. U okna seděla za krumplowaným rámem její schowanka.

»Dobré jitro, grand-maman,« řekl wešlý mladý oficír. »Bon jour, mademoiselle Lise. Grand-maman, jdu k wám s prosbou.«

»Co má býti, Paul?«

»Dowolte, abych wám směl předstawiti jednoho mých přátel, a přiwesti ho k wám w pátek na bál.«

»Přiweď mi jej přímo na bál, a tam mi ho také předstawíš. Byl jsi wčera u ***?«

»Byl jsem; bylo welmi weselo; tancowali do pěti hodin. Jak krásná byla Gelecká!«

»Ale můj milý! což na ní krásného. Byla-li takowá její babička, kněžna Eufemie Petrowna? . . . Ah práwě w čas! — zdá se, že kněžna Eufemie Petrowna již welmi sestárla?«

»Jakže, sestárla?« odwětil pomateně Tomský. »Sedm let již tomu, co umřela.«

Slečna pozwedla hlawu a dala mladíku znamení. On porozuměl, že staré hraběnce tajily smrt její wrstewnice, a kousl se do pysku. Hraběnka ale uslyšela wěc pro ní nowou welmi lhostejně.

»Umřela,« řekla, »a já o tom newěděla? Spolu jsme byly pozwány ke dworu, a když jsme se předstawily, tu císařowna . . .«

Hraběnka byla již stokráte swou anekdotu wnukowi wyprawowala.

»Nu, Paul,« prawila potom, »pomoz mi nyní wstáti. Lizanko, kde je moje tabatěrka?«

Pak odešla se swými díwkami za záclony ukončit swou toaletu. Tomský zůstal se slečnou.

»Koho to chcete předstawiti?« ptala se zticha Lizabeta Iwanowna.

»Narumowa. Znáte jej?«

»Neznám. Je wojenský, či státní?«

»Wojenský.«

»Inženýr?«

»Není! — Kawalír. A po čem se domníwáte, že je inženýr?«

Slečna se zasmála, a neodpowěděla ani slowíčka.

»*Paul!*« zkřikla hraběnka za záclonami. »Pošli mi nějaký nowý román, wšak prosím, ne z nynějších.«

»Jak to *grand-maman?*«

»To jest, kdeby rek nezadáwil ani otce ani máteř, a kdeby nebylo utopených těl. Strašně se bojím utopených!«

»Takowých románů teď není. Nechcete snad ruské?«

»A což jsou i ruské romány?... Pošli, můj milý, prosím, pošli!«

»Má služba, *grand-maman:* spěchám... Má služba, Lizabeto Iwanowno! Po čem jste se domníwala, že je Narumow inženýrem...?«

Tomský wyšel z komnaty.

Lizabeta Iwanowna zůstala sama; odložila dílo a hleděla w okno. Brzo ukázal se na ulici za nárožním domem mladý oficír. Ruměnec pokryl její líce; ona sedla opět k dílu, a sklonila hlawu na samu kanawu. W tu chwíli wešla hraběnka docela přistrojená.

»Poruč, Lizanko,« wece, »kočár zapřáhnouti, projedeme se.«

Lizanka wstala a začala dílo swé uklizeti.

»Nu, což moje milá?... jsi hluchá?« řekla hraběnka. »Rychle poruč zapřáhnouti.«

»Hned!« odpowěděla tiše slečna, a běžela na předsíň.

Služebník wešel, a podal hraběnce knihy od knížete Pawla Alexandrowiče.

»Dobře! — Poděkowati,« řekla hraběnka. »Lizanko, Lizanko! kam běžíš?«

»Strojit se.«

»Pospěš, milá. Sedni si. Otewři prwní díl; čti nahlas...«

Slečna wzala knihu a přečetla několik řádků.

»Hlasitěji!« řekla hraběnka. »Co se ti stalo, má milá? pozbyla jsi hlasu, co to?... Dowol, přistaw ke mně stoličku; blíže... tak!«

Lizabeta Iwanowna přečetla ještě dwě stránky. Hraběnka ziwnula.

»Zahoď tu knihu,« řekla. »Jakýž to odpor! odešli ji knížeti Pawlowi, a zkaž poděkowati se. A což kočár?«

»Kočár je přihotowen,« prawila Lizabeta wyhledši na ulici.

»Proč nejsi oblíknuta?« tázala se hraběnka. »Wždycky mám na tebe čekati! Má milá, to je nesnesitelné.«

Slečna běžela do swé komnaty. Neminuly dwě minuty, hraběnka začala zwoniti z celé síly. Wšechny tři díwky wběhly jedními dweřmi a komorník druhými.

»Což se wás nemohu dokřičeti?« hněwala se hraběnka. »Řekněte Lizabetě Iwanowně, že na ni čekám.

Lizabeta Iwanowna wešla we swrchníku a klobouku.

»Konečně, má milá!« prawila hraběnka. »Jaké to přípráwy! K čemu to?... Koho chceš powábiti?... A w takowé powětrnosti! Zdá se býti wítr.«

»Není, waše Milosti! — je welmi ticho,« odpowěděl komorník.

»Wy mluwíte wždycky naopak! Otewřete wyhlídku. Jak jsem řekla — je wítr — a přechladný! Odložiti kočár! Lizanko, my nepojedeme. Škoda strojení!«

»To je žiwobytí!« pomyslila si Lizanka.

A skutečně, Lizanka Iwanowna byla přenešťastné stwoření. Hořký je cizí chléb, prawí Dante, a těžké stupně cizích schodů, a komuž je známější hořkost záwislosti, nežli ubohé schowance znamenité staruchy? — Hraběnka *** neměla sice zlé srdce; byla ale swémyslná, jako ženština opuštěná od swěta, skoupá a pohroužená w chladném soběctwí, jako wšecken starý lid, zamilowaw si wěk swůj a cizí jsa w budoucím. Oučastna byla wšech společností welikého swěta; wlékla se na bály, kdež seděla w koutě, nalíčená a přistrojená, po starodáwní módě, jako šeredná a newyhnutelně potřebná okrasa bální síně; k ní přicházeli s nízkými poklonami wkročilí hosté, a potom jako po ustanoweném obřadu si jí žádný newšímal. U sebe přijímala celé město, pozorujíc přísně etiketu a nikoho neznajíc we twáři. Mnohopočetná čeládka její, tyjící a sedící w předsíni a čeledníku, dělala, co chtěla, a neustále okrádala umírající stařenu. Lizabeta Iwanowna byla domácí mučedlnicí. Ona naléwala čaj a dostáwala wýčitky za přílišné ujídání cukru; ona čítala nahlas romány a obwiňowána byla za wšecky omyly spisowatele; ona prowázela hraběnku na wšech wýjezdech a odpowídala za powětří a silnici. Wykázán jí byl roční plat, kterýž ale nikdá wyplácen nebýwal; a přece od ní žádali, aby byla oděna jako wšecky, to jest, jako málo která. We swětě hrála welmi nepatrnou roli. Každý ji znal, nikdo nepozorowal; na bálech tancowala jen tehdy, když se nedostáwalo *vis-à-vis*, a dámy braly ji za ruku pokaždé, když jim potřeba bylo jíti do toalety napravit něčeho na swém oděwu. Byla samolibiwá,

žiwě cítila swé položení, a hledíc okolo sebe — s netrpěliwostí očekáwala zbawitele; mladý lid ale, rozpučitawý w zwětřilé chlubnosti, neposkytal jí swé pozornosti, ač jim byla milejší náhlých a chladných newěst, okolo kterých oni se otáčeli. Mnohdy ostawiwši pyšnou hostinu, šla plakat do bídné swé komnaty, kde stály záclony, olepené čalounami, komódy, zrcadla a barwené lůžko, a kde olej temně hořel w měděné lampě.

Onehdy — stalo se to dwa dny po wečeru, popsaném na začátku této powídky, a wýdech před scenou, u nížto jsme zůstali, onehdy sedíc u okna za rámem, náhodou wyhlídla na ulici, a uwiděla mladého inženýra, an stojí nepohnutý s upřeným zrakem na její okno. Sklopila hláwu a znowa začala pracowati; za pět minut wyhlídla opět — mladý oficír stál ještě na témže místě. Nemajíc we zwyku koketowati s okolojdoucími oficíry, přestala se díwati na ulici, a šila okolo dwě hodiny nepozdwihnouc ani hlawy. Přistrojilo se na stůl. Wstala, začala uklízeti swé dílo, a wyhlídnuwši náhodou na ulici, spatřila opět oficíra. To se jí zdálo býti welmi obzwláštní. Po obědě přikročila k oknu s citem jakéhosi nepokoje, oficíra tam ale již nebylo — a ona na něj zapomněla...

(*Pokračowání.*)

Slowanská wzájemnost.

Hrabri onger Slovak, ondol Ilir
Brateka 'si daja ruku na junački taj pir.

Krásné jarní počasí pobídlo mne nedáwno z Nowého města za Wídní k spěšnému wýletu po břehu Litawy, dělitím královstwí uherské od dolních Rakous. Jel jsem přes Rottendorf, městys s obrowskou dílnou, w níž to se bawlna přede, a s nádherným zámkem knížete Esterházyho. We wesnici Hof kočár opustiw, wylezl jsem na pohoří litawské, jehož patu s rakouské i uherské strany winohrady wěnčí, an wyšší stráně doubím a bukami ozdobeny jsou. Wýhled k wýchodu jewí pustiny rázu skutečně uherského s obrowskou hladinu jezera nežiderského; k západu se prostírá rowina suchoparná od Wídně k jihu až do Alpů; ale průmysl německý wysypal na té rowině roh hojnosti, a oko pozorowatelowo ani wšecky wesnice, městečka, zámky a fabriky nespočítá. Železnice dodala té rowině žiwota, a řeky nikdy nezamrzající, nikdy newysychující, nikdy powodní nehrozící dílnám a roztomilým mlýnům slouží bez ustání; příroda zde člowěku nahradila wodou, co mu kamenitá, suchá země odepřela.

Prohlednuw si zříceniny hradu Šarfeneckého a starého kláštera na podhradí w tichém lese, šel jsem do Mannersdorfu, městečka, w němž jako we wesnici Hofu Horwáti a Němci bydlí. Wšak w Hofu bolestně mě pojala rozmluwa s Horwátkou. Dělalať právě swětnici swou, kterou wloni před hubicím ohněm byla ochránila. Dal jsem se s ní do rozprawky; ona pak, na mé šaty hledíc, řekla: Ča vi gospodin nemški negovorite? — Neodpíral jsem, dokládaje, že se mně horwátský jazyk líbí, a žebych její němčině sotwa rozuměl, načež ona: Ali nemški jezik je prelěp, i bolji (lepší) kak hrvátski!

Mannersdorf jest dosti úhledný městys, opodál hory se prostírající, a zámkem císařským na dwé rozdělený. W jižní polowici bydlí Němci, w sewerní Horwáti, jichžto část daleko méně wýstawná jest. Zdá se, že nawzdor slowanské pracowitosti méně zámožni jsou proto, že se příliš rádi po krčmách bawí. Wstoupilť jsem do jedné horwátské krčmy, w níž několik mužů sedělo, mezi nimi jeden Horwát zadunajský — z Ortu na morawském poli. Ort znám jen z dějepisu, an o něm náš letopisec na rok 1452 prawí: Ort hrad šest mil w dole leží pod Wídní po Dunaji. I ten hrad byli Morawané obehnali, pan Ješek Swójanowský a pan Wáclaw Jičínský s některými pány rakouskými. A tu k nim přijel pan Arnošt Leskowec, neb byl poručníkem pánůw hradeckých sirotkůw, a také pan Mikuláš Kaplíř Winterberský. I tito wšickni přijeli k Ortu, a tu hradu náramně dobýwali, až ho i dobyli, zbiwše jej wešken z pušek; neb na něm Čechowé byli, a tak se mužně bránili, až i nikde na zděch státi nemohouce pro zbití hradu dali se u wězení. A tak tu koní wzali sto šedesát čtyry sedlaných, a oděni welmi mnoho; a tak prawili, že wíc oděni wzali, než kdyby polem pět set jezdcůw porazili.« — Ten příběh dokazuje prawdu wýroku papeže Eneáše Slviusa: Že Čechowé jenom od Čechů (w širším smyslu Slowané od Slowanů) přemoženi a podmaněni býti mohou. Dějepis ano i wšední zkušenost tento wýrok moudrého papeže potwrditi nepřestáwá až po dnešní den.

O tom wšem můj Horwát arci newěděl. Podle mluwy mé soudil, že jsem z Petrowaradina; já pak welmi rád jeho soudnosti pochlebujíc, to míněni jsem potwrdil. On na odměnu chwálil mé nářečí, řka: »Wy zde w Mannersdorfu jste jenom jakž takž Horwáti; u nás w Ortu (on wyslowil w Uortu) tam jsou prawí Horwáti. Waše děti se učí německy, waše ženy se ostýchají weřejně mluwit — co z toho bude?« — Abych si památku toho jazyka zachowal, prosil jsem ho o nějakou píseň. Bez rozpaku diktowal mně následující:

Nikdor peana ko nezkusi,
Če formanský žitak * nosi;
Nepi Johan, nepi wody,
Lebo žaba po ní hodí. **

Bolje wypí holbu wina,
Bo červený jak kalina;
Winko dobré, winko hutné,
Keď ho nemám, sedim smutně.

Winko srdce oběwrstwuje,
Ale tepe *** wyprázňuje;
Krečír, nehoď do piwnice,
Zle ušiješ nohawice.

Kowáč, ty daj pokoj winu;
Město koňa, ukuješ swiňu — —
— — — — — —

Děle to wydržeti nemoha, zwolal jsem: »Což mi to říkáte píseň slowáckou? Já žádal horwátskou!« — Načež Horwát: »Což to není wše jedno? — Já jsem prawý Horwát; mám wšak za to, že je slowácká píseň tak dobrá, jak horwátská!« — Hle, jaká to slowa prostého sedláka! mohla by mnohým samozwaným wzdělancům za příklad sloužiti. Aby mně pak dokázal, že jest w skutku Horwát (o čemž dosti hojné ilirismy we swrchupsané písni swědčí), zazpíwal mně pobožnou čistě horwátskou píseň; kteráž jednajíc o swatbě kananské a zázraku při tom, s dlouhým stolem a džbánkami wina se dobře shodowala. (*Dokončení.*)

---

* Žiwot. — ** Chodí. — *** Kapsy.

BESEDY.

Obyčeje Malorusů při křtu. Při narození malého dítěte wezme kmotra, jenž dítěti swé jméno dá, z pece uhlí, jde s ním na rozcestí, a sypá je kolem sebe, aby zachránila noworozence od bolawých očí. Potom wezme od matky dítě, a kmotr chléb a wíno (nebo pálenku), w knězowu příbytku, odkud se oba ubírají do kostela. Po křtu nesou dítě rychle k matce. Zde u dweří přijde jim wstříc bába a spolu s ní někdo z mužských, aby byly dohromady čtyři. Políbiwše se obapolně kmotr a kmotra, odewzdáwají dítě řkouce: »Wy jste nám je dali zrozené, a my wám je odewzdáwáme obětowané a křtěné.« Na to položí bába dítě na černou kožešinu, »aby se mu dařil dobytek.« S kožešinou je dají matce, a sednou za stůl. Prwní kousky předkládá kmotra ze swého talíře na talíř matčin. Místo kaše přinese bába hruškowé powidla, a při tom se jí kladou na talíř peníze, a kdo nemůže nic dáti, ukloní se a řce: »Zejtra babičko přijdu k wám petržel plejt.« Po babiččiných powidlách přinese kmotra pálenku na zdrawí roditelky, a každý, kdo může, dá jí nějaký peníz. Po skončené hostině wysypají se wšecky zbytky se stolu i peníze w matčin klín. Druhého dne za časného jitra přinesou wědro wody, a žádný nic nekoná kromě bába: tato naleje jí do baňky, nasype tam owsa, žita a prosa; potom wloží na baňku sekeru, ostřím nahoru, na tu pak položí wínek z trawy, wstoupí na ni nohou a zdwihne pak sekeru, a nížto napotom wěneček třikráte na třech místech přesekne, a podá jej šestinedělce, aby se skrz něj umyla. Wezmouc wodu, s loktů každé ruky w hrst, meje si je. S tou samou wodou jí myje křížem prsa, aby dostala mléka čili potrawy, a dají se jí otříti ručníkem. Potom podá roditelka bábě ruce, aby ona je umyla — a přistrojiwši se sedne za stůl s rozeňátkem na rukou spolu s otcem nowrozence; uctiwše bábu pálenkou, dají jí chleba, sůl a peníze, za něžto ona koupí pálenku a sama častuje. To nazýwají rozmywkou. Při tom se domníwají, že takowýmto způsobem připrawenou wodou šestinedělka a bába ode wšeho nečistého se očistí, a wínek uschowají jako ochranný prostředek proti očarowání, a jako pomoc w nemoci dítěte i samé matky. Mimo tyto prostředky tře se matka k uchránění dítěte od bolawých očí pod paždí, a utírá tou rukou tře dítěte. Někdy, pozoruje-li matka, že někdo nepříwětiwě na dítě pohlíží, nebo uslyšíc nedobré slowo proti němu, wywede hosti a sedne si na práh, hledíc stále do stropu, a potom na swé nehty. Ze wšeho, i z těchto pověr widěti lze něžnou péčliwost matky o rozeňátko, a srdečnou starostliwost o zachowání jeho. K. S.

Dobýwání cukru z kukuřice. W sewerní Americe již po delší čas se zkoušelo, zdali-by také ze šťáwy kukuřicowé cukrowina se nedala dobýwati. Zkoušky wětším dílem prospěšným wýsledkem odměňowaly podnikání zkoumatelů, kterouž napotom i w ostatních krajinách, jmenowitě u nás w rakouském mocnářstwí, následowali. Ze srownáwajících pokusů patrno, že šťáwa kukuřicowá poskytuje pětkrát tolik cukrowiny, co šťáwa jáworowá, třikrát tolik co burina a prawě tolik co rákosí cukrowité. Kukuřici ale proto přednost dáwati záhodno, že již za 81 dní dozrá je, ano rákosí 18 měsíců (540 dnů) pěstowati dlužno, neberouce prázdného ohledu na to, že kukuřice bez zwláštního pěstowání i na skrownější půdě se daří. Tato záležitost náležitě zasluhuje uwahy u obywatelstwa podunajského, pobratřenců našich w jižném Uhersku, we Slawonii, Chorwatech, w Serbii, Bosně a Bulharsku, jichžto půda hojností kukuřice (turecké, aneb dle důwodů w čísle 61. let. Kwětů podaných slowanské pšenice) oplýwá. Jakým bohatstwím by se odměnily řádné cukrárny, zakládané podnikawými průmyslníky w našich krajinách! K. M. L.

Literní zpráwa.

Ode dne 5. čerwence m. r. wychází w Lublani »Kmetijske in rukodélske novize« — selské a řemeslnické nowiny, péčí c. k. hospodářské společnosti lublanské, každou středu půl archu, k němuž se časem dle potřeby kamenotisky, totiž wýkresy strojů, nářadí hospodářského atd. přidáwají. S radostí wítáme tento nowý wýjew žiwota národního u pobratřených Slowinců, o nichž jsme se obáwali, že ze sna hlubokého wíce neprocitnou. Tento drahocenný časopis nás ale učí, s potěšením pokroky bratrů zadunajských pozorowati. Oni Slowinci, u nichž prwní zora oswěty a křesťanstwí zaswitla, kteří ze wšech národů ewropejských *prwní* swaté písmo do swého jazyka přeložili, a s powolením otce swatého při službách Božích mateřské mluwy užíwali — oni Slowinci se nám wíce neodcizí, an se jim tak ochotně chrám prawé oswěty a wzdělanosti otwírá!

Krom wětších pojednání o rozličných hospodářských předmětech podáwají »Novice« též hojnost menších článků obsahu wšeobecně zanímawého i zábawného. Zwláště chwalitebné jest snažení redakcí, k čistění jazyka wšemožně přispíwati, jelikož nářečí slowinské jednak němčinou, jednak wlaštinou zhusta se przní; prawopis posud jest onen starý, dosti nemotorný; wšak i to má swých důležitých příčin; lekří se obyčej, a čtenářowé starší nowotami se nepleší. Přijímají se pak i článkowé nowým prawopisem psané, a můžeme se naditi, že za několik málo let Slowinci s Horwáty w tom ohledu úplně se spojí. Wždyť Novice již dle náwěští slíbily, že o wzájemnost slušně pečowati budou; jakož se i stáwá. Za to našly hojného podílu w Horwátsku, Slawonsku, w Dalmacii a w Štýrsku, a zasluhují, abychom i my Čechowé si jich wšímali. Tento časopis nám »Pémů« nepřezdíwá, a často se tam s úctou připomíná česká přičinliwost a průmysl, české pokroky w hospodářstwí; ano i ledakteré náz wy nowějších předmětů orby a průmyslu z češtiny se čerpají, aneb z jiného nářečí slowanského. Spisowatelé slowinští hojně tento spis podporují, jmenowitě pp. Malawašič, Potočnik, Masnánik, Dr. Orel, a zwláště Dr. Jan Bleiweis články rozmanitými, nazwíce zdrawí a léčení domácího lidí i dobytka se týkajícími. Škoda že pan Antonín Krempel, farář w dolním Štýrsku, a p. Matěj Majer, kaplan hlawního chrámu w Celowci, oba šlechetní wlastenci, wíce k Novicám nepřispíwají. P. M. Vertouc zawděčil se čtenářům Novic zdařilým nástinem dějin jihoslowanských; a neunawený p. Dr. Bleiweis wloni též knihu hospodářskou o sobě wydal: »Bukve za kmeta,« totiž kniha pro rolníka. Nadějeme se, že tyto práce s blahodatným účinkem na literaturu a žiwot Slowinců se nominou. M. F.

Nowá kniha.

Bibliotéka poučných i zábawných spisů pro mladý i dospělý wěk. Číslo II.: Wystěhowalci do Ameriky. Powídka od G. Niérice, přeloženo od J. Pečírky. W Praze mě 1841. Nákladem C. W. Zourniera, knihkupce. Str. 152 w 12. Sed. za 20 kr. stř.

Číslo 70. 11. roč. běh.

Časopis tento se we sklade Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších tiskráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

11. čerwna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 2 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Pikowá dáma.

(Pokračowání.)

Po dwou dnech wycházejíc s hraběnkou a sedajíc do kočáru, opět jej widěla. Stál u samého průjezdu, zakryw líce bobrowým lemem; černé oči jeho jiskřily zpod klobouku. Lizabeta se ulekla, sama newědouc proč, a sedla do kočáru s třesením.

Nawrátiwši se domů šla k oknu — oficír stál na předešlém místě, upíraje oči na její; i odešla mučena zwědawostí a pobouřena citem dosawad jí neznámým.

Od té doby neminulo dne, aby se byl mladý člowěk w jistou hodinu neokázal pod okny jejích domu. Mezi ním a jí způsobeno bylo newyslowné wztahowání. Sedíc na swém místě u práce pocítowala jeho blížení se; pozdwihla hlawu, a patřila na něj každého dne delší a delší čas. Mladý člowěk, zdálo se, byl za to powděčen; ona widěla ostrým zrakem mladosti, že pokaždé ruměnec pokrýwal jeho bledé líce, když zraky jejích se potkaly.

Když Tomský prosil o dowolení představiti hraběnce swého přítele, srdce ubohé děwy bylo ztraceno. Když ale wyjádřil, že Namurow není inženýr, nýbrž plukowník, tu litowala, že neskromným ptaním wyjewila swou tajnost zwětřilému Tomskému. . . .

Herman byl syn zrusilého Němce, zanechaw mu skrowné dědictwí. Jsa welice pobádán zachowati swou neodwislost, netýkal se ani ouroků, žiltě pouze od swého platu, aniž nepowolil sobě i nejmenší příchuti. Protože byl skryt a ctižádostiw, towaryši jeho nořídko měli příležitost wysmíwati se jeho přílišné spořiwosti. Měl silné náruživosti a ohniwou obraznost, ale pewnost jeho zachránila jej před obyčejným pobloužením mládeže. Tak, na příklad, jsa u prostřed her, newzal nikdá karet do rukou, neboť rozpočítal, že jeho plat nepowoluje mu, jak se wyjádřil, obětowati newyhnutelně potřebné za naději získati wíce — a mezi tím celé noci prosedáwal za karetními stolky, a následowal se zimničným třesením rozličné obraty hry.

Anekdota o třech kartách silně dojala jeho obraznost, a celou noc newyšla mu z hlawy. — »Což aby,« myslil druhého dne wečer, potuluje se Petrohradem, »což aby stará hraběnka odkryla mi swé tajemstwí! — a naznačila mi ty tři wěrné karty! Pročbych nezkoušel swého štěstí? . . . Představiti se jí, dobytí se do její milosti, a pak udělati se jejím milčkem — na to wšecko ale potřeba času a ona je 87letá — můžeť umříti za týden, za dwa dni! A pak i sama, anekdota? — Možnoli jí wěřiti? Nikoli! rozčet, mírnost a pracowitost: to jsou moje tři wěrné karty, ty mi ztrojnásobní, sedmeronásobní jistinu a opatří mi pokoj a neodwislost!«

Soudě takowým způsobem, octnul se w jedné z hlawních ulic petrohradských, před domem starodáwní architektury. Ulice byla nacpána kočárami, kočáry jeden za druhým rachotily k oswícenému průjezdu. Herman se zastawil.

»Čí je to dům?« ptal se nárožního hlídače.

»Hraběnky ***«, odpowěděl hlídač.

Herman sebou trhnul. Podiwná anekdota představila se poznowu jeho obraznosti. Chodil okolo domu, myslé na jeho paní a diwné její způsobnosti. Pozdě nawrátil se do swého klidného koutku; dlouho nemohl usnouti, a když ho sen opanowal, okazowaly se mu karty, zelený stůl, kůpy asignatů a hromady dukátů. Stawil kartu za kartou, směle zahýbal rohy, wyhráwal ustawičně, a hrabal k sobě zlato, a cpal asignaty do kapes. Probudiw se již pozdě, wzdechnul nad ztrátou swého fantastického bohatstwí, wyšel opět, aby se potloukal po městě, a opět se octnul před domem hraběnky ***. Nepowědomá síla, zdálo se, přiwlekla jej k němu. On se zastawil, a stál patře na okna. W

jednom widěl černou hlawu, naklouěnou, nepochybně nad knihou nebo dílem. Hlawa se pozdwihla. Herman widěl swiží líčko a černé oči. Tato minuta rozhodla jeho osud.

III.

Lizabeta Iwanowna pospíšila swléknout swrchník, kdyžto hraběnka zase za ní poslala, a welela znowu kočár připrawiti. Šly si sednout. W tu samu dobu, an dwa služebníci stařeně do kočáru pomáhali, zhlídla Lizabeta Iwanowna u samého kola swého inženýra. On se chopil její ruky; ona se nemohla zpamatowati od leknutí, a mladý člowěk zmizel. W ruce její zůstal lístek. Ona jej zastrčila do rukawičky a na celé projížďce ničeho neslyšela ani newiděla. Hraběnka dle obyčeje pominutně činila w kočáru otázky. »Kdo nás to potkal? —jak se jmenuje tento most?—co je tam napsáno na wýwěsce?« Lizabeta Iwanowna tenkrát odpowídala naopak, i w nehod a hraběnka se rozlobila.

»Co se ti stalo, má milá? pominula jsi se s rozumem? či jak? Ty mne buď neslyšíš, buď nerozumíš?... Sláwa Bohu, já nespím ani nejsem pomatena!«

Lizabeta Iwanowna ji neslyšela. Nawrátiwši se domů běžela hned do swé komnaty, wyndala lístek; nebyl zapečetěn a obsahowal w sobě wyznání lásky; byl něžný, počestný a do slowa wzatý z německého románu. Lizabeta Iwanowna ale nečítala německy, a byla welmi spokojena.

Lístek sám ji ale nepokojil. Poprwé wešla w tajemstwí, těsný poměr s mladým mužským. Nad jeho drzostí užasla. Wytýkala sobě neprozřetelné chowání, a newěděla co dělati: nemá-li wíce seděti u okna a nepozorností ochladiti w mladém oficíru chuť k dalšímu pronásledowání? máli odeslati lístek? odpowěděti chladně a rozhodnutelně? Nebylo s kým se poraditi, neměla ani družky, ani učitelkyně. Lizabeta Iwanowna rozhodla odpowěděti.

Sedla za psací stolek, wzala péro, papír— a zamyslila se. Několikráte začala swůj lístek — i roztrhla jej; ten wýraz zdál se jí býti příliš ponižujícím, ten zase diwokým. Konečně udalo se jí napsati několik řádek, s kterými zůstala spokojena. »Wěřím, psala, že máte počestný úmysl, a že jste nechtěl mne uraziti nepředloženým postupkem; známost ale naše nemůže začnouti takowým způsobem. Nawracuji Wám lístek Wáš, a naději se, že nebudu míti příčiny žalowati na nezasloužené zneuwážení.«

Druhého dne widouc Hermana jdoucího wstala od rámu, wyšla do síně, otewřela wyhlídku, a hodila mu lístek na ulici, nadějíc se w pozornost mladého oficíra. Herman přiběhl, wyzdwihnul lístek a wešel do cukrářského krámu. Strhnuw pečeť, našel swůj lístek a odpowěd Lizabety. Toho se nenadál; nawrátil se domů, welmi zaňatý swou příhodou.

Třetího dne po tom přinesla mladičká, bystrooká díwka Lizabetě Iwanowně lísteček z módního krámu. Lizabeta jej otewřela, domníwajíc se najíti peněžné požádání, hned ale poznala ruku Hermanowu.

»Dušinko, omýlila jste se,« řekla; »tento lístek není ke mně!«

»Ba je, zrowna k wám!« odpowěděla směle děwice, neskrýwajíc potměšilý úsměch. »Račtež jen přečísti!«

Lizabeta Iwanowna proběhla lístek. Herman prosil o schůzku.

»Nemůže býti!« prawila Lizabeta Iwanowna, uleknuta nad pospěchem žádosti a způsobem užitým. »To není psáno ke mně!« I roztrhala lístek na drobné kousky.

»Nebyl-li lístek k wám, proč jste jej roztrhala?« prawila díwka. »Já bych jej byla nawrátila tomu, kdo jej poslal.«

»Wězte, panenko!« prawila Lizabeta Iwanowna, zpamatowawši se; »podruhé ke mně lístky nenoste. A tomu, kdo wás poslal, řekněte, aby se styděl...«

Herman ale srdcem neklesnul. Každičkého dne dostáwala Lizabeta od něho lístky, to tím, to oným způsobem. Ty již nebyly přeloženy z německého. Herman je psal, nadšen jsa náružiwostí, a howořil jazykem, jemu osobným; w nich wyjádřowal i nepřeklonnost swého přání a bezpořádnost bezeuzdné obraznosti. Lizabeta Iwanowna již nepomyslila jich nazpět posílati: ona se jimi opíjela; odpowídala na ně, a její lístky čas po čase stáwaly se delší a něžnější. Konečně hodila mu oknem následující lísteček:

»Dnes bude bál u***ského wyslance. Hraběnka tam bude. Zůstaneme tam do druhé hodiny z půlnoci. To je příležitost, že mě můžete uwiděti. Jak mile hraběnka odjede, lid její bezpochyby se rozejde, Šwejcar zůstane w průjezdě, ačkoliw i on obyčejně odchází do swé komůrky. Přijďte w půldwanácté. Jděte přímo na schody. Najdete-li někoho w předsíni, neptejte se, zdali hraběnka doma. Nic wám neřeknou, nic wám neudělají.

Nepochybně ale nepotkáte nikoho. Děwčata sedí pohromadě wšecky w jedné komnatě. Z předsíně jděte na lewo, pak přímo do hraběnčiny ložnice. W ložnici za záclonami uwidíte dwě malé dwéře, prawá w kabinet, kudy hraběnka nikdy newychází; lewá w ochozí, a tu uzounké wité schody; ty wedou do mé komnaty.«

Herman se třásl jako tygr, očekáwaje naznamenaného času. W deset hodin wečer stál již před domem hraběnčiným. Powětří bylo strašné, witr wál, mokrý sníh padal chumáčemi; Herman stál we swrchníku necítě ani wětru, ani sněhu; konečně hnul se hraběnčin kočár. Herman widěl, jak služebníci wynesli pod rukama shrbenou hraběnku, zaobalenou w sobolowou šubu, a za ní, w plášti s hlawou ozdobenou swěžími kwětinami, zakmitla se její schowanka. Kočár těžko kotálel se po měkkém sněhu. Šwejcar zawřel wrata. Herman chodil okolo opuštěného domu; postawil se pod lucernu, aby se podíwal na hodinky; bylo dwacet minut na dwanáct. Zůstal pod lucernou, upřew zrak na ručičku a čekal času ostatního. Zrowna w půl dwanácte wkročil Herman w hraběnčin dům a wstoupil do silně oswíceného průjezdu. Šwejcara tu nebylo. Herman běžel ke schodům, otewřel dwéře na předsíň a widěl služebníka, an dřímá pod lampou, w starodáwním pošpiněném kresle. Po tichounku šel Herman mimo něho. Síň a jídelny byly tmawy. Lampa slabě oswěcowala je z předsíně. Herman wešel do ložnice. Před kywotem * naplněným starými obrazy Swatých, hořela lampička zlatá; atlasowé kresla a diwany s poduškami, s otřeným pozlacením stály bedliwě uspořádány podlé stěn, kitajskými čalouny obitých. Na stěně wisely dwa obrazy, zhotowené w Paříži od paní Lebrunowy. Jeden představowal mužského čtyrycitiletého, červeného a plného, we swětlozelené uniformě s hwězdou, druhý mladou krasawici s orlíčím nosem, a s růží w napudrowaných wlasech. We wšech koutech čněly porculánowé pastéřky, stolowní hodiny, krabičky, postáwky, wějíře a rozdílné dámské hračky, wynalezené na konci minulého století. Herman zašel za záclony. Za nimi stálo malé železné lůžko; na prawo nacházely se dwéře, wedoucí do kabinetu; na lewo druhé do ochozí. Herman je otewřel, uwiděl úzké točené schody, které wedly w komnatu nebohé schowanky.... On ale nawrátiw se wešel do temného kabinetu.

(*Pokračowání.*)

* Kywot slowe polička s obrazy Swatých.

Slowanská wzájemnost.

(*Dokončení.*) S bolestí jsem se rozloučil, ani zahrada čarokrásná hraběte Harracha w Mostě nad Litawou, ani cwičení a práce sboru c. k. podkopníků w témž městě slowa onoho sedláka z mysli mé newyplašily. Nazejtří památky starořímského *Carnuntum* u Petronelu jsem nawštíwil — obromné spousty stěn a oblouků, staré wěže, silnici z Panonie branící. Wedlé těch jsou též w tom okolí náspy proti Turkům a pobouřeným Uhrům, druhdy udělané od prawého břehu Dunaje až k mutenskému jezeru se prostírající — wšudy upomínky na strašnou minulost. Nyní pak w blesku slunečním nad wěže a náspy skřiwánek s weselou písní se wznášel, a na šedém omšeném sloupu kwětlo trní, jako kytka na přílbici starého wojína w ranním wětru se houpající. O jak pečliwě příroda se namáhá, aby stopy neštěstí lidského buď zahladila, buď alespoň weselým rouchem zastřela!

Byl jsem též w Haimburce, nad samým Dunajem w krásném údolí ležícím. W onom zámku nad městem, jehož zříceniny temeno hory pokrýwají, bydlela králowna Alžběta, matka krále Ladislawa, jehož krátké kralowání tolik namáhání, tolik prolití krwe a slzí (nejwíce snad ale inkoustu) stálo. Wýhled z toho starého hradu jest čarowný; do blízké Břetislawi pozdrawení s jeho wýšky jsem posílal; litújíc, že tam sám za swými wzdechy nemohu. Město Haimburk každému známo, kdokoliw tabáku buď pod jednou nebo pod obojí užíwá; že pak byla neděle, nemohl jsem dílnu widěti. Do Nowého města zpět ubáněje, zastawil jsem se w jedné hospodě, kdež práwě několik Horwátů sedělo, ještě prodawše obilí w Rakousích domů, do sousední mošonské stolice, se wraceli. Byli to šwární jonáci, a nedali se dlouho k zpíwání pobízeti. Diwno mi bylo, že mezi horwátskými wždy též slowenské písně přednášeli; ano dwa z ních twrdili, že jsou slowenské zpěwy téměř krásnější než samy horwátské. Widouce, že sobě některé opisuji, zwali mě jeden do Parndorfu, druhý do Bizoni, německy Pallersdorf, a usmíwajíce se, ujišťowali mne, že sobě u nich za jednu noc w hospodě tolik spíši, že mně za deset zlatých papíru newystačí. Powídali mně, že předkowé jejich za času nágle (nágla, mor), an zde wšickni obywatelé byli wymřeli, sem z jižních krajin, se přestěhowali. Powážíme-li pak slowanská jména řek, krajin, oudolí a osad, musíme se domníwati, že jestli ne dříwe již po zpustošení awarském Horwáti tyto kraje zalidnili. Diwno jest to, a swědčí o časném Němců zde přebýwání, že mnohé slowanské osady německá jména mají, a německé slowanská. Tak jsem ondy slyšel od Horwátů Malin jmenowati. Neweda, jaký by to Malin byl, tázal jsem se, jak po německu slowe? a zwěděl jsem, že to značí Mosbrunn w dolních Rakousích, wes čistě německou. M. F.

BESEDY.

Čechowé w cizině jsou tuším hojnější než we wlasti swé. Stawba státní železnice z Widně do Terstu tisíce našich krajanů dříwe do Rakous, nyní pak do dolního Štýrska a Jihoslowanska wywábila. Kdo při železnici wýžiwy nenajde, hledá službu aneb práci u obywatelů. Z Jihoslowanska nás došla zpráwa, že Čechowé při nasejpání hrází, ohrazowání břehů a mlýnských struh nejwýbornější dělníci jsou; též při polní práci prý Čech sám jediný tolik dělá, co dwa Slowinci aneb tři Němci; aniž ustawičné dohlídky a pobízení potřebuje. Nejoblíbenější wyjížďka z Widně jest nyní železnice do Glognice (Hlohnice), po níž se člowěk za pár hodin z hluku a puchu obromného města we swaté tiché lůno nádherné alpejské přírody octne. Tam chceš-li na wrchol sněžníku wylezti, kdož bude průwodčím? — Nepochybně Čech; chceš-li se do útroby země pustiti, kdož tu welikolepou jeskyni, skwoucí se nádhernými kapaníky, přístupnou učinil? — Ruce českých hawířů. M. F.

Náboženstwí Slowanů. Tři ne-římskokatoličtí Slowané připadají na 1 římského katolíka, 1 ewangelík (protestant) na 50 ne-ewangelikůw a 97 w Krista wěřících na 1 w Mohameda wěřícího.

W pražské arcidiecesi připadá dle katalogu 1844 jeden kněz na 898 duší, w králowéhradecké diecesi jeden kněz na 1145 katolíků kromě akatolíků a židů; tedy připadá w 9 krajech českých i s hlawním městem Prahou a Kladskem jeden kněz na 1021 duší. M-l.

Napisté. Mnohým čtenářům politických nowin zajisté w oči bil často opakowaný název jisté politické strany w králowstwí řeckém: Nappisté. Půwod té přezdíwky je následující: Když se sídlo wlády řecké pod řízením hraběte Kapodistriasa w Nauplii nacházelo, bydlel w tomto městě blázen jmenem Nappas, jenž swým pohybowáním, chůzí, ano i oděwem předností swé wlasti následowati se snažil. Kdekoliw se okázal, hejno uličníků ho wyprowázelo. Od toho blázna příwrženci Kapodistriasa jméno Nappistů dostali. M. F.

Miroslaw Baraga, rodem z Krajinska, nyní missionářem w Americe, jenž sobě již oblíbenou knihou »Dušna paša« (duševní pastwa) w literatuře Krajinců chwalného jména získal, sepsal w Americe knihu náboženského obsahu s náswem »Zlaté jablka« (zlatne jabuke), a poslal ji krajanům swým do Lublaně, aby se tiskem wydala. — Kniha tato wyšla w tiskárně Jos. Blaznika w Lublani a stojí w tuhé wazbě 32 kr. stř. (Kmet. i rok. nov.)

Josef Lalić, hojitel wzteklimy. Již po delší čas obíral se J. Lalić, učitel wrbowský (w Chorwátech) hojením ran, způsobených pokousáním od wzteklých č. běsných psů. Když se powěst o zdárném jeho léčení dále roznesla, powolán byl od úřadů lékařských do Widně, aby podstatnost a prawdiwost léčby swé před zkušenými lékaři náležitě odůwodnil. Odebraw se na to do Widně, strávil celý rok pod dohlídkou lékařstwa císařského, učiniw pak požadowání jejich zadost, wydal nedáwno malý spisek mluwou jihoslowanskou, w níž poučuje srozumitelně, jak sobě počínati mají hojičowé ran nadzmíněných. Přidal k této knížce i kamenopisný nákres pytewní, w němž udány jsou žilky, jež podwázati aneb zrušiti nutno, jakož i nástroje pytewnické a rostlina křížatica (gentiana), po česku hořec.— Knížka tato, jenž kromě toho w přídawku obsahuje užitečná poučowání ku prospěchu zdrawí lidského, wyšla we Widni w tiskárně Mechitaristů pod náswem »Način vračtva suproti steklini ili ugrizu běsnih pasah pri čověku atd.« to jest po česku »Způsob hojení, proti uhryzu běsných psů při člowěku atd.« Spis tento i s kamenopisnou rytinou prodáwá se jenom za 20 kr. stř. (Novine h. s. d.)

Krajiny Podunajské, jmenowitě bulharské, jsou již skoro po celých tisíc let jewištěm šeredných zlomyslností a suřiwé surowosti. Od časů císaře Basilea, jenž r. 1014 patnáct tisíc nebohých Bulharů obou očí zbawiti kázal, wždy mezi stem nešťastníků jednomu pouze jedno oko nechávaje, aby ostatní bídné bratry domů odwesti mohl — od něch nešťastných dob táhne se ohawný řetěz ukrutných nelidskostí, ukowaný wzteklými Turky, w pokračowání až do nynějších dob. Hrůza je čísti, jak strašně suřejí Arnouti a s nimi podobně turecké wojska proti nešťastným Bulharům, wraždíce wšecko na potkání, pálíce wsi a města, zhanobujíce lidstwo, jenž až k zoufalství dohnáno bywše biskupy swé — jediné to ochrance w tamějších krajinách — wolá o pomoc dokládaje: že, pakli žádné pomoci se nedowolá, raději se wrhne we wlny Dunaje a oumyslnou sobě smrt způsobí, než aby déle a bez přestání muka trýznitelů swých trpělo.—Jaké asi budoucnosti dočká se obywatelstwo podunajských a balkanských krajin?! Možná dost, až konečně příkladem Serbie poněkud aspoň se osamostatní a o wzdělávání wlasti swé horliwě zasadí. K. M. L.

Že se žádné zboží, tedy i tabák, škodliwými přimesdami kaziti nemá, každý za dobré uzná; že ale ziskuchtiwost ledacos sobě dowoluje, wůbec známo. Nedáwno byl w Londýně jakýsi tabáčník obžalowán, že k jeho tabáku šňupawému lecos je přimícháno, zwláště že prý se nalezá w něm příasada kowowiny. Ouřady zawedou wyšetřowání a hle! místo tabáku se prodáwalo cosi docela jiného, totiž rozemlené listí z ořechowých stromů a buriny, k němuž nižádný přídawek tabáků přimísen nebyl. Tím wšak onen prodáwač tabáku nepropadl trestu, nýbrž — an se žádná kowowina nenalezla — byl ospravedlněn a wšech útrat zbawen, jichžto zaplacení žalobníkům jeho přiřknuto bylo.

Nowé knihy jihoslowanské.

Poslední oznamy nowě wyšlých spisů, podané w Danici horvatsko-slavonsko-dalmatské, obnášejí značné množstwí knih, tiskem wydaných z wětší části w Bělohradu. —Wyšlo ť prací Petra Radovaniće (ředitele srbských národních škol) »Kratko sočinenie Antropologie ili nauka o čowěku« — »Zbírka raznih poleznih predmetah« (sbírka rozličných předmětů užitečných) část II. — »Iskusni zemljedělac Čiča Srečko i njegovi sowěti sárbskim seljacima u domovodstvu, zemljedjelju, skotovodstvu, pčelovodstvu, od Nikolića.« (Zkušený rolník Číča Srečko a jeho rady srbským sedlákům w hospodářstwí, rolnictwí, dobytkářstwí, wčelařstwí atd.)—»Tri pobratima, istini dogadjaj u Bosni, i dvě pěsme spěvane od Gjorgja Maletića« (Tři pobratimowé, prawdiwý příběh w Bosně, a dwě písně zpíwané od Jiřího Maletića) konečně »Pověstnica grečkoga naroda, od postanja njihovog pa do najnoviih vrěmenah. Pisana Konstantinom Boićem.« (Dějepis řeckého národu, od powstání jeho až do nejnowějších časů). Kromě toho oznamuje Skorotečа z Pešti třetí swazek oblíbeného spisu »Bačka Vila,« jenž wychází trudem Doktora Petra Jovanovića. Obecenstwo srbské welmi se těší z těchto úkazů literních. K. M. L.

Nowé knihy.

Zeměpis Balbisko. Díl II. sw. 3. Obsahem: Indie, Čína, Žapan, Sibirie, Pokawkázsko a majetnosti zámořských mocností.—Tím spůsobem je kromě Ewropy též Afrika i Asie dokončena.

Popsánj žiwota a skutků Swatých a Swětic Božjch. (Dle Michala Sintzla.) Od Josefa M. Pohořelého kněze cjrkewnjho. W Hradci Králowé a w Praze, 1844. Tiskem a nákladem Jana Host. Pospjšila. Str. 160 w 8, Seš. za 12 kr. stř.

Zábawy nedělnj čili prostonárodnj poučowánj w filozofytu. O teple, čtwrteček 4. prodáwá se jak w knihkupectwích tak u spisowatele (na Malé straně pražské w nowé ulici, čísl. 101) za 10 kr. stř.

Sbjrka poučných i zábawných spisů pro rolnjka a řemeslnjka. Čjslo prwnj. Zlj následkowé z pitj kořalky. W Znogmě 1844. Nákladem C. J. Fourniera, knihkupce. Str. 53 w 16. Seš. za 8 kr. stř.

Kratochwilnjk pro dospělau mládež to gest: sbirka rozmanitých powjdek, nowel, powěstj a báchor ze wšech wěků. Od Františka Bohumila Tomsy. Swázek prwnj. W Praze, 1844. Tiskem a nákladem K. W. Medaua a společnjka. Str. 202 w 12. Seš. za 24. kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 71.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

13. čerwna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Láska w starých letech.

Deklamowánka.

O lásce již každý básník
  Popsal archů dost;
O wej, stará kapitola!
  Řekne mnohý host.
Prosím ale, postrpte se,
  Hlawou nekruťte;
Nechte jenom klobouk ležet,
  Trochu poseďte!

Láska, řku to ještě jednou,
  Owšem stará je;
Wšak co platno, z módy přece
  Nikdy newyjde.
Každý, buďsi starý, mladý,
  Lásku dobře zná,
Buď i moudrý, přec se jednou
  Do blázněni dá.
Kdyby člowěk jako kámen,
  Jako skála twrdý byl,
Kdyby wyrwal z prsou srdce,
  Z olowa si jiné wlil:
Oč, že i to olowěné
  Srdce se mu rozhřeje,
Jak se jenom jednou Mílek
  Hodně na něj zasměje.

Blahý, komu bůžek w srdce
  Ještě mladé, šípku wbnal,
Jemuž se hned za dnů jarních
  Sladký plamen w prsou zňal!
Ale běda, kdo tu w mládí
  Dříwe na swět zanewřel —
A pak skoro šedý starec
  Pozdě oči otewřel!
Mladíka, ač trpká někdy
  Láska přece blaží dost:
Ale což pak má z ní starec? —
  Škodu, nehodu a zlost.

Mladí, chtějí-li jen čekat,
  Dočkají se hezkých dob —
Co wšak čeká na šediwce?
  Houfek nemoc, potom hrob.
Mladí-li se za se wezmou,
  Těm přec někdy kyne ráj!
Když si starec holku wezme,
  Jenom psotu spolu maj'.
»Jen si, Běto,« prawí matka,
  Při námluwách, »Mnátu wem!
Starýť arci, ale peněz
  Truhly, a my nouzi třem.
Dlouho-li pak bude trwat,
  Wždyť je jenom kůže kost!
Hleď mu jenom naspůsobit
  Starost, žárliwost a zlost.«
Dcera owšem nemá chuti,
  Co wšak dělat má?
Hezká je, wšak bez tolarů
  Ztěžka se kdy wdá.
S chutí tedy má se k tomu,
  Starci hodně lichotí,
Až mu samým milkowáním
  Zápis statku wynutí.
Sotwa ale že jim jenom
  Štolou ruce swázal kněz:
Tu se krotkost w diwost změní,
  Jakby raráš do ní lez.
Tu je teprw hejsa! juchej!
  Běta na paní si hrá;
Starec láskou omámený
  Sám ji ke hře ruku dá.

Mladík, má-li oči zdrawé —
  Co chce, wšecko uwidí;
Ale starce mladá žínka,
  Jen to mžikne, ošidí.
Mladý, že má dobré nohy,
  S žinkou chodí sám,
Sám ji wodí na procházku,
  Na bál, k diwadlům.
Ale starec, pakostnici
  Ztrápený a leniwý,
Ten si posedí radš doma,
  Na peci si pohowí.
»Mužíčku,« dí žena, »že máš
  Staré nohy, dobře wiš,
Kdybysi měl pořád běhat
  Celé si je ubrousiš.«
Mnáta uposlechne rady,
  Jen se doma koutkuje;
Bětulinka na besedě
  Zatím švihák miluje.

A pak jaké mrzutosti
  S příbuzenstwím nastanou,
Šťastně-li ho žínka mladá
  Obdařila rodinou!
»Wždyť jsme to wždy powídali,
  Že jsme wšichni ošizení,
Jak jen patu přes práh wtáhla;
  Wěru — krásné řízení!«

Prawdu mají — Běta w domě
  Řádí, jak se líbí jen,
Nawodí si nowých známých
  Starých wyhazuje wen.
Mnáta slabý k wšemu mlčí,
  Jestli pak se ozwe kdy,
Běta jako kocour wrčí,
  Nadá jemu nerůdy.
Když se notně wywřiskala,
Hrnce, misy potřískala,
Opět paní jedinká
Teprw muži wycinká;
Ten teď honem odprosí,
Co jen ráčí, snosí.
Chuť-li není k wadění,
Jiné počne mámení;
Zasmušená podál sedí,
Z očí hojných slzy cedí,
Wyčítá mu, že se w mládí
  Pro něj swěta zbawila,
By s ním bídně, bez radosti
  Žiwobytí trávila.
Tak si hořce počíná,
  Až pak starec ošálený,
  Trpkou řečí omámený,
Sám se do pláče s ní dá.
Potom místo lamentací
Přijdou hosté na traktaci,
  Paní z smutku wyráží,
  »Mějte kuráži!
  Ještě jenom málo dní,
  Brzy starci odzwoní!«
Wěru, dobře prorokují!
  Jak den za dnem uprchá,
Starec zlostí, nedůwěrou,
  Wůčihledě wysychá;
A než rok se s rokem sejde,
  Co si swadlý sáh'
Po jablku w kwětu ještě,
  Leží na marách.
K hrobu přátelé jej w zlosti,
  Wdowa w smíchu prowází —
Tolary co hrabal pracně,
  Ženich nowý rozhází.

* * *

Takowého, páni, štěstí
  Žádnému z wás nepřeji,
Proto snažně wesměs
  W básni Boží wzbuzuji:
Dokud kadeře wám černé,
  Dokud líce růžowé:
Milerádi citům blahým
  Otewřete srdce swé,
Každý z wás ať ještě jinoch
  Zlobiwého bůžka ctí —
Ať se na něm někdy pozdě
  Krutě nepomstí!

Wy wšak díwky, jimžto city
  Wěnujeme horoucí —
Opětujte milerádi
  Milost naši planoucí.
Pak w radosti nekalené —
  Jako beseda tu dnes —
Dny nám plynout budou stále
  Jako dlouhý, blahý ples.

M. L. Swoboda.

Piková dáma.

(*Pokračowání.*)

Čas minul zdlouhawě. Wšecko bylo ticho. W síni odbila dwanáctá; po wšech komnatách zwonily hodiny jedny za druhými dwanáctou—a wšecko zase umlklo. Herman se postawil ku chladným kamnům. Byltě spokojen; srdce jeho bylo jako u člowěka, odhodlaného na něco nebezpečného, ale newyhnutelného. Hodiny odbily prwní a druhou hodinu jítra; tuť uslyšel wzdálený rachot kočáru. Bezděky zmocnil se ho nepokoj. Kočár dojel a zastawil. W domě byla rozpačitost. Lidé běhali, wydáwali hlas a dům se oswítil. Do ložnice přiběhly tři staré komorné, a hraběnka sotwa žiwá wešla a sedla si w pohodlné kreslo. Herman hleděl škulinou. Lizabeta Iwanowna šla okolo něho. Herman slyšel její spěšné kroky po stupních. W srdci jeho ozwalo se něco podobného hryzotě swědomí, ale opět umlklo. On téměř kameněl.

Hraběnka swlíkala se před zrcadlem. Sňaly s ní čepec, okrášlený růžemi; sundaly napudrowanou paruku z hlawy šediwé a zkrátka ostříhané. Špendlíky sypaly se deštěm okolo ní. Žlutý šat, stříbrem prošíwaný, upadl jí k nohoum oteklým. Herman byl swědkem odporných tajemstwí její toalety. Konečně zůstala hraběnka sama w nočním šatu a čepci; w té úprawě, přiměřenější její starobě, zdála se býti méně odrážiwá.

Jako wůbec wšickni staří lidé, neměla hraběnka spaní. Swlečená sedla si k oknu, a odbyla komorné. Wynesly swíce, a komnata byla zase oswícena jedinou lampou. Hraběnka seděla celá žlutá, trhala odwislýma pyskama a klátila sebou w lewo i prawo. We smutných očích jejích wyobrazowala se přeweliká nepřítomnost smyslů.

Náhle pak mrtwé líce změnilo se podiwně. Pysky přestaly sebou trhati, oči ožiwěly; před hraběnkou stál neznámý člowěk.

»Nelekejte se, pro Bůh, nelekejte se!« řekl příjemným hlasem. »Neobmejšlím wám škoditi, přišel jsem wás prosit o milost.«

Stařena patřila na něj mlčečky, a zdálo se, že ho neslyšela. Herman se domníwal, že je hluchá, i nakloniw se k samým její uším, opětowal to samé. Stařena mlčela jako prwé.

»Můžete,« pokračowal Herman, »založiti štěstí mého žiwobytí, a nic wás to nebude státi; wímtě, že můžete uhádnouti tři karty bez rozdílu...«

Herman přestal. Hraběnka, zdá se, pojala, co žádal, i získala slow k odpowědi. »To byl

žert,« prawila konečně, »zaklínám se wám, byl to žert!«

»Tím není co žertowati!« wyrazil Herman rozzlobený. »Zpomeňte si na Čaplického.«

Hraběnka se patrně zasmutila. Tahy její wyobrazily silné pohnutí duše, brzo wšak padla zas do předešlé bezcitelnosti.

»Můžete mi,« pokračowal Herman, »naznačiti ty tři wěrné karty?«

Hraběnka mlčela. Herman pokračowal.

»Pro koho ochraňujete swé tajemstwí? Pro wnuky? Oni jsou bohatí bez toho; oni cenu peněz neznají. Mrhačům nepomohou waše tři karty. Kdo neumí chrániti otcowské dědictwí, ten umře w nicotě. Nejsem mrhač; známtě cenu peněz. Waše troje karty mi nepropadnou!...«

Přestal a třesa se očekáwal její odpowěd. Hraběnka mlčela; Herman padl na kolena.

»Pakliže někdy,« prawil, »srdce waše znalo cit lásky, pakli zpomínáte na její prudkost, pakli jste se usmála při pláči noworozeného syna, prosím wás pro city manželky, milownice, mateře, pro wšecko, co jest swatého w žiwobytí, neoslyšte mou prosbu!... odkryte mi swé tajemstwí!—což wám pomůže?... Snadže je spojeno s užasným hříchem, se ztrátou wěčného blahoslawenstwí,... Pomyslete, wy jste stará; žíti wám již nedlouho; jsem hotow hřích wáš wzíti na swou duši. Odkryte mi jen swé tajemstwí. Pomyslete, že štěstí člowěka nachází se we wašich rukou; že netoliko já, anobrž i děti moje, wnukowé a prawnukowé blahoslawiti budou waši pamět a budou ji ctíti, jako swatost.«

Stařena neodpowěděla ani slowa.
Herman wstal.

»Stará čarodějnice!« zařičel stisknuw zuby, »tedy tebe přinutím odpowěditi.«

S tím slowem wytasil z kapsy bambitku. Hraběnka widouc bambitku, podruhé jewila silné pohnutí citu, zakýwala hlawou, wyzdwihla ruku, jakoby se zachrániti chtěla před wýstřelem..... Potom se swalila... a zůstala bez pohnutí.

»Přestaňte děckowati!« prawil Herman, wzaw ji za ruku. »Prosím wás posledníkráte, chcete-li mi naznačiti swé tři karty?—ano nebo ne?«

Hraběnka neodpowěděla. Herman shledal, že.... umřela.

(*Pokračowání.*)

Do Hory — a třeba dál.

...Dlouho, není-liž prawda, nedáwám o sobě wěděti? — a nebo wlastně nedáwám swětu wěděti, co jsem u wás zwěděl?.... Stýskejte na osudy — jenom na osudy, ježto člowěkem jako míčem pohazuji, ať se jim i sebe mužněji opírá. Nebylo možno dříwe se péra uchopit....

Tuto je tedy máte—těch několik pomněnek, jichžto semýnko mezi wámi do prsou mi padlo, krwí mou se napojilo a w ní zrostlo. Trhám je nyní ze srdce swého a doufám, že se jim tak nepowede jako newinným kwitečkům, ježto jsem wám před třemi lety poslal. Teď není mezi wámi žádný komediant, kterýž by několik toužebných powzdechů českého srdce hned za nepřátelský a ničiwý útok na swou existenci powažowal a lidu se ujímal, o kterých zajisté jednou—jen až mu swět oči protře a wěk ho ochladí —řekne: Ba, upíjeli krew naši a my je krmili jako pošetilcowé! — Jestli se ale mimo nadání do mého wěnečku několik trnů wloudí.... a to se může snadno stát, jelikož mezi trním pořád pracuji... tedy si pomyslete, že je to waše mučedlnická koruna, bez které na bojišti našich záležitostí nikdo nezůstane, a wtlačte si ji pyšně na hlawu. Toť je naše nejpěknější okrasa — třeba pod ní krew crčela....

Krásný byl sice den, nebe se jasně usmíwalo, když jsem přijížděl: ale srdce mi neklepalo tou tichou rozkoší, jako když jsem jindy k branám naší Hory přicházel. Byloť mi, jakoby se powětří kolem ještě wyzwáněním našich krásných zwonů třáslo, kteréž byli toho dne muže k hrobu doprowodily, jehož jméno zlatým písmem w paměti naší uchowáno leží. Na cestě došla mě truchliwá zpráwa o jeho náhlém a wšak líbezném úmrtí — a od té chwíle prowázely mě zpomínky na leta dětinská, kdyžto milowaný nebožtík, ještě jakožto wzor mužské statečnosti wzdělaným duchem o pěknou powěst domácích škol se staraje, bujarosti kypěl — a leta pozdnější, kdyžto w nemilém, krutém zápasu o zaslouženou důstojnost tělesná schránka jeho klesati a k hrobu se chýliti počala. Teď je po boji. Odešel, tiše a pokojně, jak si to wždy přáwal. Nyní wí, proč bojowal.

Rouškou lehké trudomyslnosti byl zastřen duch můj, když jsem wjel do města, tak že mě ani nowá, pěkná a wšak i dáwno žádaná dlažba powyjasniti nemohla. I začal jsem se již w skutku obáwati, že tu bloudí strašidla, jimižto mè byl powěstný cestowatel ze Šťáwnice nedáwno před tím poděsil; a wšak byly to jen zbytky po zpomínkách na umrlého — a w přátelském objetí wašem záhy se rozprchly.

Nešťastný akademik! — Já myslil, že celou Horu na ruby přewrácenou naleznu. Ona zatím stojí až posud tak pewně, jako jindy stáwala. Že se o ni leckde duch času otřel a otírá — za to nemůže. Spala, jako jiní spali.... probudí se ale bohdá, jako se jiní probudili. Zpomeneť si, že stáwala jindy po boku stowěžaté Prahy, že byla druhým hlasem, druhou mocí w králowstwí, že na ni města jiná pozorným okem hleděly—zpomene si na to: a nebude chtít i za našich dnů státi pozadu. Otewře srdce swé a připrawí lůno swé, aby se w něm uhostilo, co ji sesílí a powznese — aby stačila za Prahou, kteráž jde již w mnohém ohledu ku předu.

Časy naše mají arci hrozně málo poezie, a mnohý by raději uschnul starostmi o sto korců žitných polí a křenowky, nebo o nowý oselský couk,* nežli by se upomínkami na slawnou minulost k podobné přítomnosti ojařil. I bylo by to wšecko dobře, kdyby pouhé žitné pole, křenowky a couky štěstí naše dokonáwaly; k tomu je ale něco wíce potřebí — a na to něco musíme si jiným swětlem poswítit. Wůbec — jen swětlo a jasno! toho se držme a potom dychtěme!

---

* Powěstná druhdy šachta kutnohorská.

Swětlo a jasno! — pamatujte si to, páni cestopiscowé! — wám, pane akademiku, to nebude také škoditi! Třeba byste prošli město od brány ku bráně, usadili se w hospodě a tam s dobrými přáteli několik sklenic wyprázdnili: to nestačí, abyste mohli o městě platný usudek pronesti. Jsouť arci oči, kteréž letmo wíce widí, nežli jiné, kteréž leta na wěc koukají; jsouť ale zas také wěci, kteréž ani nejbystřejší oči při dlouhém zpytowání do dna neprohlídnou a dobře nepojmou: a k těm náležejí předewším národní naše záležitosti. U jich posuzowání musíme býti welmi pozorni. Často nás oslepuje weliká zář, pod nížto nic není nežli prach a popel; a jindy mineme zas kwítko, jenž po swém skrowném okolí sladkou wůni wydáwá. (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (Česká beseda.) Dne 5. června měli jsme druhou naši besedu. Mnozí bledali snad w těchto listech zprávu o první; nemohli bychme ale o ní mnoho značného powědít, an se tehdáž nic nezpíwalo ani nepřednášelo. Tím wíce zábawy našli jsme o druhé. Tu zazwučel mezi přestáwkou pěkně prowedený: Slawíkůw sbor a sladce chwěla se díwčí prsa, když pěla slečna Kökertowa jemnou lahodností jednu z »matčiných písní« Čacké, z překrásného, nowého wěnce od F. Škroupa, potom píseň národní: »Ach není tu není«.

Rádi zajisté posloucháme pěkně prowedenou píseň, žasneme a radujeme se slyšíce díla mistrů welikých; wšak při písni národní cítíme něco, co jen Čech, jen Slowan cítí; srdce bije žiwějí, radost newyslowná probíhá útroby. Nad míru ale překwapil nás p. Mayr, nyní dworní zpěwák w Darmstadtě. Plesně byl uwítán, a s hlubokým citem přednesl Máchowu píseň: »Dobrou noc,« od mladého skladatele A. Rennera (žáka p. direktora Kittla), který swými wlohami nejlepší čáku zbuzuje. P. Mayr zpíwal mimo to: »Má milá slouží za wodou« nato »Já tu nebudu« ješto wesměs takowé zanícení wzbudily, že opět a opět wolán ještě »Hněw« od Škroupa přednesl. Plný, měkký a silný, zdrawý jeho tenor slawil toho wečera snad jedno z jeho nejkrásnějších wítězstwí — a my se nadějeme, že ho zpomínka na tuto besedu i do cizích končin prowázeti bude. Zpíwal jako Čech mezi Čechy a hrdost Čecha zářila mu z očí. K záwěrce přednesl p. Zawrtal jemný »Žal,« na klarinet a fortepiano pro besedu schwálně složený, a líbil se wšeobecně. P. Cerhara (známý fagotista) prowázel skladbu na fortepianě. — Co se týče tance, bylo wše žiwější nežli na prwnějších besedách. — Příští středu bude se držeti beseda třetí, na kterou se zwláště těšíme, jelikož tato skoro wždy ještě žiwější bývá. x.

Z dopisu přátelského z Břetislawi. ...Wšecko, co jsme na Slowensku našem znamenitého měli, owšem byli ústawowé naši. S welikým tedy politowáním a želem patřiti musíme na to, an widíme, že nepřátelé naši i proti těmto pokladům národu našeho a schránkám národnosti slowenské swých střel namířili, zničiti je hodlajíce. Takto klesnul ústaw kežmarský, knižnice pak jeho se školskou spojena jest; podobně přestaly na některý čas ústawy w Lewoči a Prešowě, kteréž ale, ač práwě ne do předešlého položení přiwedeni, přece wšak aspoň poněkud zase pozdwihnuti jsou. Když ale na těchto swou wůli wyplnili, opřeli zraků swých na ústaw náš břetislawský, jakožto na celém Slowensku nejznamenitější a nejmožnější. Tak powstala inkwisice červnowá; když ale nic zlého dosáhnouti nemohla, ponechala záměru swého, wšak jen na krátce. W říjnu předešlého léta obrátili Maďaři zraků swých na hlawu našeho ústawu, na Ludewíta Štúra; chtěli jej nejprwé odstraniti, jeho pak odstraněním i účinkowání mládeže naši konec učiniti; wěděliť zajisté, že p. prof. Palkowič, nedužiw jsa, bez náměstníka ustawičně přednášeti nemůže. W měsíci prosinci zakázalo se p. Štúrowi přednášeti. Daremné byly memoriale a dopisy pp. superintendentů a seniorátů; až posléze convent celou wěc uspořádati swěřil professoratu na lyceum a dozorcowi. I očekáwali jsme, že se wěc sprawedliwě dle naši žádosti skonči, neb jsme wěděli, že wšickni professorowé, wyjmouce dwou, Slowáci jsou, wšak jsme se sklamali — sklamali hrozně, anť práwě ti, w které jsme naději skládali — proti nám hlasowali, aby Štúrowa přednášení československá přestala. Již 1. ledna umínili sobě posluchači, přestane-li Štúr přednášeti, že na jiné školy se přestěhují, což i skutkem dokázali. Wčera 4. března jsme se loučili. Wečer tento wšak wám wypsati mi nelze! — Dnes odešli ti, jenž jsou ze stolice gemerské, my pak 6. března na Nitru, Trenčín, Turec, Orawu, Liptow do Lewoče půjdeme. Pozdrawte loučením naším wšech našich bratří Slowáků, Morawanů, Čechů!

»Ne z mutného oka z ruky pilné naděje kwitne!«

Wítězoslaw.

BESEDY.

Uloha překladu z „Kwětů" do wlaského. Wážené čtenáře bude snad zajímati zpráwa, kteráž i mne mile překwapila. W 58. čísle »Kwětů« podán totiž wýjimek z dopisu, z Boloně do Čech zaslaného, w kterém sděleno, že se slowůtnému kardinalowi Mezzofantimu také naše »Kwěty« do censury dostaly. Professor wlaského jazyka na naši universitě, p. Francesconi (jejž, jakkoli rozeného Wlacha, studium českého jazyka zajímá) podal nyní onen dopis swým žákům druhého roku za úlohu k přeložení do wlaského. Poněwadž mezi posluchači také pouzí Němci jsou, musel onen dopis žákům owšem w německém překladu diktowán býti; p. prof. Francesconi wšak při tom zejmena poznamenal, aby Čechowé, jazyka swého mocni, úlohu tu raději zrowna z českého přeložili, že wlaský překlad tím sprawnější bude. — Podáno tím od wáženého a nestranného jinozemce opět swědectwí, již častěji opakowané, jak prospěšen jest jazyk slowanský k snadnému se přiučení řečem cizím, a nemožno zde minouti se s poznamenáním, že by mnohý z newšímawých a lhostejných našinců na ctěném jinozemci sobě příklad šetrnosti k české řeči wzíti mohl.

Fr. D.

Odměny ruské akademie. Dne 26. dubna 1844 rozdáwala ruská akademie nauk Demidowské odměny, zdárným wýtworům spisowatelským wěnowané. Úhledné wydání ewangelia Ostromírského, nejstarší to rukopis w Rusích tiskem wydaná, »osnowa jazyka sláworuského,« sepsaná J. Pawským a wýborná »pytwa« (anatomie od prof. Pigorowa dosáhly odměnné ceny 5000 rublů (7670 zl. stř.) Kromě toho bylo třem jiným spisowatelům za jich práce po 2500 rublech (3835 zl. stř.) podáno.

Nowá kniha.

Základowé maudrosti a opatrnosti, čili prawidlo wezdejšího žiwota. Z kněh hlubokých mudrcůw wybráno a nyní ze čtyr starých rukopisů českých po pilném porownání z nowu wydáno od Františka S. Bezděky, kněze církewního, úředníka c. k. uniwersitní biblioteky w Praze. S předmluwau od Pawla Jos. Šafaříka. W Praze, 1844. Nákladem Calve'ského knihkupectwí. — Str. XIV. a 162 w 12. Sež. za 20 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 72.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po předešlých třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

15. června
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1. zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oufadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Pikowá dáma.

(*Pokračowání.*)

IV.

Lizabeta Iwanowna seděla we swé komnatě ještě w bálním oděwu, pohroužená w hluboké myšlénky. Přišedši domů, pospíšila odeslati díwku, nechtějíc její služby a prawíc, že se sama swleče. Třesoucí se wešla do komnaty, doufajíc, že tam najde Hermana, a želajíc jej najíti. Dříwe myslila, že nepřišel, a děkowala osudu za překážky, zničiwši shledání-se. Sedla, neswlíkla se a začala přemítati wšecky okolnosti, jenž ji w tak krátký čas tak daleko zawlekly. Neminulo ani třech neděl od té doby, co byla ponejprwé hleděla w oko mladého člowěka — a již byla s ním w dopisowání, on pak dospěl požádati od ní noční shledání! Ona znala jméno jeho toliko po tom, že některé listy byly jím podepsány; nikdá s ním nehowořila, aniž slyšela hlasu jeho; nikdá nic o něm neslyšela ...do samého toho wečera. Obzwláštní to wěc! W ten samý wečer, na bálu, Tomský durdě se na mladou kněžnu*** kteráž, proti obyčeji s ním koketowala, chtěl se pomstít a okazowal lhostejnost. Wyzwal Lizabetu Iwanownu, i tancowal s ní bezkonečného mazura. Celý čas žertowal nad její přístrastí k inženýrským oficírům, ubezpečowal, že zná wšecko lépe, nežli by možná bylo jí mysliti, a některé jeho žerty byly tak přiměřeny, že se Lizabeta Iwanowna několikráte domníwala, že mu její celé tajemstwí powědomo jest.

»Od koho jste se to wšecko dowěděl?« tázala se smějíc se.

»Od přítele známé wám osoby,« odpowěděl Tomský, »člowěka welmi znamenitého!«

»Kdož je ten znamenitý člowěk?«

»Jmenuje se Herman.«

Lizabeta Iwanowna neodpowěděla; ruce i noho jí zlednatěly ...

»Tento Herman,« pokračowal Tomský, »je skutečně romantický; má-tě profil Napoleonůw, a smysl Mefistofelesůw. Tuším že leží na jeho swědomí tři zločiny. Proč jste zbledla ...?«

»Bolí mne hlawa ... Což wám powídal Herman?«

»Je welmi nespokojen se swým přítelem; prawí, žeby na jeho místě docela jinak si počínal ... Ját také soudím, že si Herman sám na wás myslí, neboť welmi nepokojně poslouchá zamilowané wýrazy swého přítele.«

»Ale kde mne widěl?«

»W kostele snad — na procházce! ... Bůh to wí! snad i w samé komnatě, za čas wašeho snu o něm ...«

Tu k nim přikročily tři dámy s otázkou — *oubli ou regret?* — a překazily rozmluwu, kteráž byla zwědawost Lizabety Iwanowny mučiwě zbudila.

Dáma, zwolená Tomským, byla kněžna P**. Ona pospíšila wyjasnit jej, tancujíc s ním do kola. Tomský nawrátiw se na swé místo, již nemyslil ani na Hermana, ani na Lizabetu Iwanownu. Ona arci chtěla obnowiti přerwanou rozmluwu, mazur ale skončil se, a brzo po tom stará hraběnka odjela.

Slowa Tomského nebyla nic jiného, nežli mazurečné tlachání, ona ale hluboko pronikla w duši mladé snářky. Obraz, nawržený Tomským, srownáwal se s wyobrazením udělaným od ní samé, a to lákalo i zanímalo její obraznost. Sedíc složila křížem ruce, naklonila na rozhalenou šíji hlawu, ještě ozdobenou kwětinami ... najednou se dwéře otewřely a Herman wešel. Ona se zarazila. »Kde jste byl?« ptala se polekaným šeptem.

»W ložnici u staré hraběnky,« odpowěděl Herman, »přicházím od ní. Hraběnka umřela.«

»Bože můj! ... co to mluwíte? ...«

»A zdá se,« pokračowal Herman, »že jsem příčinou její smrti.«

Lizabeta Iwanowna pohledla na něj, a slowa Tomského rozlěhala se w její duši: tomu člowěku leží nejméně tři zločiny na duši! Herman sedl podle ní a wšecko wyprawowal.

Lizabeta Iwanowna wyslyšela jej s úžasem. A tak ty strastné lístky, ty plamenné žádosti, to smělé, odporné pronásledowání, wšecko to nebylo láskou! Peníze — hle po tom bažila duše jeho! Ne, ona nemohla ulewiti jeho žádostem, ani oblažiti jej; bídná schowanka nebyla ničím jiným, nežli slepou pomocnicí rozbojníka, ubiwšího starou její dobrodinkyni!... Hořce zaplakala w pozdním mučiwém swém kání. Herman hleděl na ni mlče; srdce jeho též kormoutilo se, nikoli wšak slzami ubohé díwky; aniž podiwitelné půwaby hoře jejího ulekaly surowou jeho duši. On necítil hryzotu swědomí při pomyšlení na mrtwou stařenu. Jedině nenahraditelná ztráta tajnosti jej strašila, od kteréž očekáwal obohacení.

»Wy networe!« prawila konečně Lizabeta Iwanowna.

»Já nechtěl její smrt,« odpowěděl Herman; »bambitka moje není nabitá!«

Na to umlkli.

Nastoupilo jitro. Lizabeta Iwanowna shasila dohořující swíci; bledé swětlo ozářilo její komnatu. Otewřela uplakané oči a pozdwihla je na Hermana; on seděl u okna maje ruce složeny a líce hrozně zasmušilé.

»Jak odejdete z domu?« prawila Lizabeta Iwanowna. »Tušila jsem prowesti wás po tajných schodech; potřeba ale jíti mimo ložnice, a já se bojím.«

»Powězte mi, jak tajné schody naleznu; pak wyjdu.«

Lizabeta Iwanowna wstala, wyndala z komody klíč, wnutila jej Hermanowi a dala mu podrobné nawedení. Herman ji pojal za chladnou ruku, pocelowal její nakloněnou hlawu a wyšel.

Spustil se dolů po točených schodech, a wešel opět do hraběnčiny ložnice. Mrtwá stařena seděla tu zkřehlá; líce její prozrazowaly hlubokou spokojenost. Herman se před ní zastawil, a dlauho na ní patřil, jakoby se chtěl přeswědčiti o strašné jistotě; konečně wešel w kabinet, namakal za čalouny dwéře a stál u temných schodů, zbouřen jsa podiwnými city. Po těch samých schodech, myslil, snad před šedesáte lety, w tu samu ložnici, w tentýž čas, w prošiwaném kaftanu, přitlačujíc k srdci třirohý swůj klobouk, kradl se mladý štěstliwec, dáwno již zetlelý, a srdce přestaralé jeho milownice téhož dne přestalo biti...

Pod schody nalezl Herman dwéře, kteréž otewřel tímže klíčem, a octnul se w průchodu, wedoucím jej na ulici.

V.

Tři dni po osudné noci, w dewět hodin z rána, wypráwil se Herman w *** klášter, kdežto zpíwati museli za zesnulou hraběnku. Necítil pokání, nemohl ale také ohlušiti hlas swědomí, twrdící jemu: Tys wražedlník stařeny! Maje málo prawé wíry, měl množstwí předsudkůw. Wěřiltě, že by mrtwá hraběnka mohla míti škodliwé působení na jeho žiwot, i ustanowil jíti na pohřeb, aby wyprosil od ní odpuštění.

Chrám byl plný. Herman protlačil se násilím skrze tlupy lidu. Rakew stála na bohatém katafalku pod aksamitowým baldachynem. Zesnulá ležela w ní s rukama složenýma na prsou, w krajkowém čepci a w bílém atlasowém plášti. Okolo stál domácí lid: sloužící w černých kaftanech s erbowými pentlemi na plecech a se swícemi w rukou; příbuzní w hlubokém smutku — děti, wnuci a prawnuci. Nikdo neplakal; slze bylyby — *une affectation*. Hraběnka byla tak stará, že smrt její nikoho nemohla poraziti, a že její příbuzní dáwno na ní hleděli jako na odžilou. Slawný propowědník pronesl náhrobné slowo. W prostých a pohnutliwých wýrazech předstawil pokojné zesnutí nebožky, ježto dlouhá leta bylo tichým, mírným přihotowením ku křesťanské smrti. — Anděl smrti našel ji, prawil řečník, kochající se w myšlénkách blahoslawených a w očekáwání ženicha nebeského. Slawnost skončila se peclíwým pochowáním. Příbuzní přišli nejprwnější rozžehnat se s tělem. Potom zdwihnuli se mnohočíselní hosté, přišedší poklonit se té, která tak dlouho byla oučastnicí w jejích společných obweselenich. Potom i wšecken domácí lid. Na to přiblížila se slečna wrstewnice zesnulé. Dwě mladé díwky wedly ji pod paží. Neměla síly pokloniti se k zemi; — i ona prolila několik slzí, a pocelowala chladnou ruku paní swé.

Posledně odwážil se i Herman přistoupiti. Poklonil se k zemi, a několik minut ležel na chladné půdě, posypané chwojí. Konečně se zdwihnul, bledý jako sama zesnulá, wstoupil na stupně katafalka a naklonil se... Tu se mu zdálo, že mrtwá usmíwajíc se na něj wzhlednula chmouříc jedním okem. Herman spěšně odstoupil na zad a padl na znak. Zdwihli jej. W tu chwili odnesli také Lizabetu Iwanownu do mdlob padlou do kobky.

Tato udalost přerušila na několik minut sla-

wnost obřadu pohřebního. Mezi hostmi povstal se hluchý repot, a wyzáblý komorní, blízký příbuzný zesnulé, šeptnul do ucha podle něho stojícímu Angličanu, že mladý oficír jest její pobočný syn; načež Angličan odpowěděl chladně: »Oh!«

(*Pokračowání.*)

Do Hory — a třeba dál.

(*Pokračowání.*) Takto se wedlo, tušim, i p. šťáwnickému akademikowi! Něco zahlídl, něco zaslechl — chtěl o tom něco powědít, nemaje ale mysl ustálenou, oči protřeny, cele smateně si počínal. »Jaké to lidstwo, prawí laskawě o Horníoích, newědomé swé někdejší a swých předků welkosti a slawy, *na mnoze pohříchu poněmčilé*....« a trochu níže dokládá: »měšťanstwo zde wesměs mluwí česky.« Jakáž to tedy srownalost? Co je z obou wěcí prawdiwé? Mluwí-li měšťanstwo wesměs česky — a já doufam, že mluwí, že tuto pěknou stránku swé bytosti až posud neposkwrněnou uchowalo — co je tam tedy na mnoze poněmčilé? Jednotliwé osoby — mužíčkowé, kteří z druhé nebo třetí třídy hlawní školy prokloužnuwše, jehly nebo šídla se chopili, potom několik mil na wandr wyběhli a nyní zase doma sedíce, jaksi na polópány hrají, wespolek pak: »Khošamrdýnr — wi kéc ime?« se pozdrawují — takowé figury nepadají na wáhu a newydáwají nic počtem. Ty se w celé sumě ztratí. Ty se nalezají wšude, w těch nejzachowalejších, nejčeštějších osadách, k wůli těm nemusí člowěk do Hory zajížděť. O nich platí wšak: »Pane, odpusť jim, neboť newědí, co činí!« Kdyby wěděli, jak jim za jedno ta česko-wnuká němčina sluší, jak tím samochtiwým pachtěním po jazyku jim nepřirozeném a tím zápasením s jeho těžkostmi ousměšky u samých Němců zbuzují — kdyby to wěděli, kdyby se jim řeklo, že mnohem wýše, rychleji a skwěleji se powznesou, když budou *toho* pokladu šetřiti, z kterého blaženost wšech národů wyplynula — když budou totiž přirozený, mateřský swůj jazyk ctít a welebit, w tom i swé wzdělání, swou »polituru« wyhledáwati, a že jenom národní hrdostí národ k něčemu skwělému dospěti může — kdyby se to wšecko takowýmto zbloudilým, swedeným duším na mysl uwedlo: zajisté by mnohá z nich, přestanouc »khošamrdýnrowat,« do prawého owčince se wrátila, a příště tou cestou kráčela, kteráž jen k prawému a jistému požehnání wede.

»Lidstwo na mnoze poněmčilé« nalezl p. akademik bezpochyby w hostincích, kdežto se wojenské důstojnictwo a úřednictwo scházíwá. Může-liž ale tato třeba i hodnostmi powýšená částka obywatelstwa býti měřítkem, kde se otázka o jazyku celého města rozhodnouti má?.... Tou se neměl p. akademik dáti zawesti; tu wšak měl oči lépe otewříti, měl jen uši natáhnouti, měl rozdílu dělati, a bylby shledal, že prawě w Hoře, a prawě mezi touto částkou obywatelstwa, mezi tak řečenou honoraci, mužowé se nalezají, jakých každému městu přeji, kde se čisté, ryzé smýšlení ujmouti, kde se na roli národní s prospěchem pracowati má.

A wšak obraťme se již k něčemu weselejšímu...... pojďme do diwadla.

Musím se přiznati, že jsem byl nemálo žádostiw hry waše a jich působení seznati. Wěděl jsem, že waši ochotníci často hrají, že si k tomu i dosti těžké kusy obírají, a že přece (dle šťáwnického akademika) jazyka mateřského ani dosti mocni nejsou.

Dle toho, co jsem widěl a co slyšel, musím říci, že máte mezi swými ochotníky mnohé pěkné síly, a že se jimi i těžší weselohra, snad i snadnější činohra wywesti dá. Záležíť wždy jen na tom, aby se úlohy dle přirozených wloh, dle podobnosti jejich s hercowou powahou rozdělowaly. S p. ochotníky býwá owšem těžké řízení; tu platíwá přísloví: Kolik hlaw, tolik smyslů.... a každý by hrál obyčejně rád něco dobrého; u wás ale shledal jsem neobyčejnou srownanliwost a oprawdiwou k wěci lásku, a protož myslím, že byste wždy něco we wšech částích dokonalého prowesti mohli, kdybyste kromě krásného oučele, k wůli němuž hrajete, při hře také uměleckou dokonalost na zřeteli měli.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Slaného. (**Kostel owčárský. Paromlejn. Lázně. Bouře.**) Město Slaný s okolím swým wždy wíce se krášlí. I triviální škola u pražské brány a dáwnowěkého kostela býwalých benediktinůw, nyní děkanského, spanilejší na sebe wezme zewnitřní podobu. Asi čtwrt hodiny za městem, na slansko-welwarské silnici, naproti občerstwující a nikdy newysychající studánce přes potok čerwený, stojí o samotě kostelík sw. Wáclawa, jinák owčárský řečený, protože blíže několika stawení Owčár se nachází. Též oprawy jak zewnitřní, tak i wnitřní dosáhne se swým starodáwným hřbitowem, u kteréhož se při kopání nowé silnice dáwné hroby s popelnicemi nalezly. U něho přistojící socha, čtyrhranná, zwýší asi půldruhého sáhu, má dole z kamene wytesanou, wšak již porušenou člowěčí hlawu, nad tím kamennou obrubu, wýše wšelijaké proutí a listy s hroznémi a s wykreslením rybičky, na hoře ale stříšku se čtyrmi wýklenky, jakoby twářemi čtyrmi boha slowanského Swanto-Wita, hledícími posud k blízké wsi Witowu. Praví se, že jest ta socha, nyní pro silnici přenesená, s tím kostelem stejně stará, jestli ne starší. Kostel sám musel snad na rumu nějakého dřewěného chrámu pohanského wystawěn býti. Tři obrazy na třech oltářích jsou ze staré doby křesťanské. Hlawní oltář, jakož i poboční na lewé straně představují swaté muže po obou stranách s geniemi (slowanskými wilami) čili děwami bosími, z nichž jedna po lewici má hlawu růžemi owěnčenou, kytku přes rámě w ruce držící, jsouc w šaty oblečena bílé jako druhá družka, jíž na hlawě tkanička čerwená wěje. Není-liž to posud zachowaná památka slawnosti owčárské po obžinkách držané, aneb staročeského žiwota, jako u Žumborských Uskokůw? Obrazy jsou na plátně, sloupy oltářní z dřewa s wyřezáwáním barwy černé se žlutou neb bílou. Presbyterium klenuto a ostatek jest strop dřewěný. Nacházejí se tu dwa náhrobní nápisy české s erby, a sice jeden na prawém pobočním oltáři: »Léta Panie« 1551 aneb 1511, kdež snad nějaký p. Stanislaw ze Slaného pohřben, a druhý při zemi pod kazatelnou: »Leta božího 1551 w sobotu przed nedíely smrtelnou umrzel jest urozený pan Girzik Lunikowský z Wraního na Blahoticeych tuto jest pochowán.« — Dále odtud k Slanému mele tento měsíc již paromlejn p. barona Puteanyho na dwě složení, a žene spolu wodu z uhelny. Pod jedním kotlem topí se 8 dní, a zase 8 dní pod druhým kotlem, aby se prwní od sanytru wyčistil. Záležíť paromlejn ze 2 stawení, ze špejcharu a obydlí mlýnářowa, pak z pece, z mašin a mlejnice. — U Slaného ozdobné lázně, napořad wynikají; od 31. čerwna 1843 až do 10. čerwna 1844 již 1449 koupelí po 13 kr. stř. čítaly. Náwěští pro koupající se jsou i w českém jazyku. Wše to se děje snahou zdejšího p. krajského a p. purkmistra. — Dne 9. čerw. t. r. o tři čtwrtě na 8 hodin wečer ztrhla se tu welká bouře s krupobitím a zkazila wšecko osení, ano i zemčata, zwláště od města k Smečnu, Studňowsi, Tuřanům a Bisni, tak že i okna w městě semo tam potlučeny, a kusy ledu až do druhého i třetího dne w příkopech u silnice ležely.

J. M

Ze Zbraslawi. (**Diwadlo.**) Ochotností pana Richtera, majitele zdejší cukrárny, pak několika pánů pražských zřídilo se we Zbraslawi minulou neděli d. 9. červnа představení dwou českých kusů, we prospěch domácích chudých. Prowozowały se »Oba Šelmy« (wiz Jindy a Nyní) od Tyla, a Macháčkowy »Ženichowé.« Mezi oběma a po představení zpíwal p. M. tři písně. Že i zde každého okouzlil, rozumí se samo sebou. Fraška »Oba Šelmy« obzwláště obecenstwo obweselowala; k tomu bylo představení takowé, jaké jsme jen za nejlepších časů w diwadle w růžowé ulici widěli. Ne méně obweselili »Ženichowé«. Že nebylo naplněno, a že píseň Škroupowa »Hněw«, která se na besedě tak líbila, nenalezla wětšího účastenstwí, tomu jsme se nediwili, an slečinka jedna upřímně nám naříkala: Ach, ich kann wirklich das Hochböhmische nicht verstehn! a druhá zase welice se diwila, že přítomní Pražané »mluwěj česky.« — Byl prý zde w zimě jakýsi německý hudební Unterhaltung a bylo při něm naplněno, že síně ani nestačila. Nu, doufejme, co není, bohdá bude; jinak také přirozenou cestou ani možná není; an — jak lebosloví učí — mnohá lebka měkčí, mnohá twrdší je. — Jak doslýcháme, chystá se nám ještě několik her, na něžto se také těšíme, a již napřed wšechny přátele z okolí zweme. Jaroslaw.

Z Banské Šťáwnice. (**Staré město. Paradais. Wýhlídka z Rosniarky. U zlatého kahance. Knihowny.** *Pokračowání* z čísla 61.) .....Kráčejme z Kalwarie, z dosti to twrdého čediče (Basalt) pozůstáwající homole, k západu k Červené studni, a tu octneme se nejprwé na wysokém wrchu, kde ještě zdi starého města strmí; zde prý stála před časy Šťáwnice, kteráž pouhé náhodě základ swůj děkuje. Po těchto wyšinách honil před dáwnými časy pastýř stádá swá, spatřil i následowal ještěrku neobyčejné welkosti, a při tom nalezl zlato, pak se hledalo dále a pilně kopalo, budky se stawěly, až i zponenáhla město se utwořilo. Ještěrky w městském znaku dotwrzují půwod tento. — Po dlouhém namahání přijdeme na kopec »Paradais,« kdež kolem kříže množstwí kamení nahromaděno. Jak se toto sem dostalo? Každoročně před swatodušními swátky přicházejí do Šťáwnice na pouť nesčíslné dawy lidstwa z celého Uherska a tento ubohý lid wleče skály na skály — proč? to newím. Ale jisto jest, že se mezi selským lidem mnoho takowých nalezá, kteří jistě myslí, že hříchů .odpuštění dosáhnou a bohabojné skutky konají, když w potu twáří hrozné kameny na ramenou krwawých z nížin až na Paradais wynesou. — O několik kroků dále — stojíme na wětším ještě wrchu Rosniarce, a tu — jaká to zase nádhera přírody! W těchto wyšších wzduchu wrstwách mníš se býti blíže krajinám nadhwězdným; duch básnický, city něžnější, čistější, zemskostí nekalené zajmou tebe! Odtud w příhodné hodině w dalekých rowinách spatříš bystrý Hron, práwě co žílu stříbrnou tekoucí, w nížto zacházející slunce welebně se zrcadlí. Patříš k sewern ku Kremnici a k nádherné Bystřici, napaseš oko na sněžitých Tatrách — k jihozápadu následuješ zrakem swým toky Hronu po rowinách bujných, k jihu hledíš až k mocnému Dunaji — a zajisté, opojen touto wznešenou wýhlídkou, zwoláš nadšen: »Jak krásná ta země slowenská!« Dříwe, nežli dále od Šťáwnice putowati budeme, popatřme ještě na způsob zdejšího žiwobytí, wkročíce i do domů jednotliwých. Obywatelstwo zdejší wším práwem skoro na 4, ne-li na wíce tříd rozděliti možno. Jeť zde kolem katolíků, i zámožných ewangelíků walný počet; je zde kněžstwo katolické i ewangelické co učitelstwo; je tu, jak již powěděno, gymnasium katolické a gymnasium i filosofie ewangelická — tedy dle rozličného učení mladež studující od sebe we wědách se liší. A wšak největší rozdíl panuje mezi hornickými úředníky a hawíři — mezi bodrými posluchači hornictwí a ostatními šťáwnickými obywateli totiž měšťanstwem. — Pozorujme nejprwé žiwot a jednání akademiků, ne jak bylo dříwe, ale jaké se wyznačuje nyní; neb patrný je rozdíl mezi býwalou zdejší šlamastikou a nynějším oprawdowým, nic wšak méně bodrým žiwotem. — Užasl by cizinec w kawírně »u zlatého kahance« nad množstwím rozličných časopisů (as 25 a wíce) zhusta čítaných! Tu se Čech přebírá s rozmanitými »Kwěty,« čekaje na Bohemii, neb Ost und West a Prag, an Morawan zbratřený, ještě swou Morawii w rukou, na sladkou s Kwěty zábawu se těší; tam zase Srb neb Horwát do swých »národních nowin« zabrán, newšímá si Maďara obracujícího welké listy Hirlapa a j.; tu zase do Orędownika neb do Tygodnika literackého neodwratně hledí Polák, an proti němu Tyrolska syn nad spráwami o sněžných lawinách se hrozí; tu sedí Sedmihraďčan při swém týhodníku neb poslouchá sedmihradského Posla, tam zase Rakušan we swých diwadelních nowinách soudky o wídenském diwadle čítá; tamto we wýklenku přítel politických spráw lipských neb augšpurgských slowa polyká, an tuto šwihačkowá ruka módní časopis drží; a hle! tam konečně o samotě bawí se jistě nějaký Sláwomil s Hurbanowým článkem w letopisech slowanské literatury! — Zábawy duševní pro akademika, wědám hornickým odhodlaného, je tu dost, obzwláště co weřejná dosti bohatá knihowna hornická poskytuje; obsahující snad weškeré spisy hornictwí a lesnictwí se týkající. — Co se týče knihowny naší českoslowanské, o jejímž základu Kwěty již loňského roku spráwu podaly, a kteráž nawzdor newoli mnohých aneb spíše při wšem jich wzdorowání zaražena byla: o této mohu ty nejradostnější nowiny poskytnouti. Jsou tu sice panáčkowé, kteří tak dlouho wlastenectwím honositi se osmělují, tak dlouho pro wěc hoří a ji milují; dokud jim nowá, módní, neobyčejná se býti zdá, dokud jim nějakou zábawu, obweselení, wůbec pokrm pro swé ctižádostiwé Ego poskytuje. Nic wšak méně nalezá se tu též zbor oněch pewných, wlastimilowných, neohrožených, kteří při wěci za dobrou uznané setrwajíce, žádným odporem, žádnými obětmi se odstrašiti nedají. Ousměšně, bohužel! hledělo se na skrowný počátek knihowny naší; wšak an se přece šťastný pokrok ukazuje, an poupě w radostném wzrůstu rozkwetá: tuť přece (doufám) nebudeme déle na ousměšky patřiti, nebudou se, doufám, již i lstné překážky, které zde podotknouti za nehodné uznáwám, w cestu klásti, a to tím méně, an počínání naše tak wřelým podílem dobročinných wlastimilů podporowáno jest. Takéť se naději jeme, že knihowna naše pod dohlídkou a wedením rázného a horliwého Morawce, p. Řepky, dosti rychle zrůstati bude, a ponechá-li se mu knihowna ještě pro budoucí 3 léta jeho zde meškání, doufati lze, že i blahodatné a hojné owoce poskytne. — A jakéž to nedáwno blahé bylo překwapení, kdyžto jsme až z daleké Prahy krásný dar pro knihownu obdrželi! O ty blahé city wděčnosti, které jsme Wám w duchu zasílali, to slastné wěrných jásání, a zase to tiché, srdečné díkučinění mnohých, ten čilý howor při rozbírání kněh a obrazů, zkrátka celý ten wýjew při tom — ten se nedá popsati, to jen srdce naše díkuplné cítí! Díky Wám wzdáwáme, jenžto jste onou blahodatnou zásilkou mnohého mezi námi ještě dřímajícího powzbudili, mnohého ještě lhostejného rozjařili a nás w dobré wěci upewnili.

H.

Nowá kniha.

Karoliny Pichlerowé Šwédowé w Praze. W češtinu uwedl Josef Pečírka. W Znogmě 1844. Nákladem E. J. Fourniera, knihkupce. Díl I. a II. Seš. za 48 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 73.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. červwna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních úřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Nowá dcera pluku.

Donizettiho i našemu obecenstwu z krátkého žití české zpěwohry známá i oblíbená »dcera pluku« není, sama; nalezlať se sestra k roztomilému tomuto děwčeti. Kdo nemohl onu prwní poznati nech — líbí-li se mu — z krátkého tohoto wyprawowání aspoň druhou pozná.

Marie Majdalena Vignonette-owa byla dcera panského mysliwce blízko Dijonu w býwalém Burgundsku. Záhy matku swou smrtí ztratiwši stala se jediným štěstím otcowým; to bylo ještě před welkou rewolucí francouzskou. Když ale její bouře wypukly, dal se majitel statku, na kterémž žili na outěk, čímž otec její chleba pozbyl a tím samým také do nemalé bídy upadl. Najednou přišly z Paříže mandáty, a weský maire, t. j. asi takowý pán jako náš rychtář, oznamowal, že wlast syny swé ke zbrani wolá. Vignonnet uwážil, jak s ním je a co as tak očekáwati může, a následek toho byl, že si umínil, za powoláním tímto jíti. Učinil to zkrátka; obejmul swou dceru, dal jí s Bohem a šel na wojnu; Marie doprowodila jej až k welikému stromu, o němž starci wěští wyprawují, že pochází až z dob Sully-ho, jediného to ministra koruny francouzské, jehožto památka w lidu wytrwala. Ubohá Marie! jak hořké slzy cedila; nemohliť ji od otce odtrhnouti; za to byl jí on ale také celým swětem. Dlouho pohlížela za ním; když ale již byl docela s očí zmizel, ona pak díwati se nepřestáwala, přistoupil k ní weský maire a odwedl ji, wšemožně ji těše, do domu swého, kdež ji rádi přijali a jakoby k rodině patřila chowali. To bylo welmi hezké, ona ale znala přece jen jedinou touhu, jedinou péči, a to byl — její otec. Přišlo psaní, ježto prawilo, že se stal Vignonnet desátníkem, brzo na to jiné, že je již důstojníkem. Tehdáž owšem to welmi rychle ku předu skákalo. On sám psal Marii: Brzo se shledáme opět, milé mé dítě! wítězstwí nás nemine. — Marie se za to každičký wečer za swého otce modlila.

Jednoho dne přišla nowá psaní a s nimi též zpráwa o obdrženém wítězstwí, naši wesničané wšak byli přece zarmoucení; pan maire wrátil se celý zarmoucený domů, Marie uhodla příčinu jeho mlčeliwosti, tázala se ho a on se zajíkal.

»Můj otec je mrtew!« zwolala ubohá Marie.

»Nikoli, nikoli!« odpowěděl maire, lekna se bledosti její twáře, »toliko nohu mu ustřelila koule...«

»Půjdu k němu,« zwolalo děwče,« budu jej ošetřowat, jak jsem mu powinna.«

Jakkoliw Marie Vignonnette-owa jemná a měkká byla, měla přece pewnou a neustupnou powahu, jak mile si byla něco umínila. Maire jí, co možná do duše mluwil, aby aspoň osm dní s wywedením swého úmyslu posečkala; učinila to sice, ale toliko aby pak tím důrazněji na propuštění swé tlačila. Maire powolil, wšecko se jí přichystalo, každá díwka ze wsi přinesla jí ještě něco na památku, a Marie prowázena od nich a od swého pěstouna, šla až do nejbližší wesnice, kdež se pak se wšemi rozloučila; toliko dwa synowé mairowi zůstali při ní, by ji i dále na cestě chránili. Když se takto dále na cestu wydáwali, zaslechli z daleka hubnowání.

»Stůjte,« zwolal starý maire, »snad jsou to dobrowolníci, kteří se odebírají práwě tam, kam wy hodláte.«

Tak také bylo. Starostliwý maire použil ouřední swé hodnosti, a wyprosil na důstojníku tomu zboru welícím ochranu pro Marii.

Dobré mysli jsouc ubírala se Marie s dobrowolníky dál a dále, až do úrodných rowin lombardských, kdež wítězoslawné wojsko francouzské rozloženo bylo. Konečně blížila se k místu, kdež konec pouti její býti měl; wysoká kostelní wěž a rozstřílené zdi označowaly je očím jejím. I zry-

chlila swé kroky, když ale do něho již wcházeti měla, tlouklo jí srdce tak silně, že se zastawiti musela.

Najednou zaslechla wážné, slawné hlasy; ozýwalyť se z úst wlaských těchto zpěwáků tak dojemně, že newědouc na kolena poklekla. Mysl její byla mocně pohnuta, i jala se modliti...

»To je za mrtwého... za mého otce!«

Tato myšlénka pronikla ji jako bleskem; wzchopila se a spěchala za oněmi hlasy. Přišla k otewřenému hrobu; okolo něho bylo shromážděno as čtyřicet neb padesát francouzských bojowníků, házejících do něho, jak obyčej bývá, na poslední »s Pánem Bohem« to, z čehož jsme pošli a co nás opět přijímá: prsť. Třesouc se na celém těle tázala se: »Koho zde pohřbíwáte?« a šedý granátník odpowěděl: »Kapitána Ludwíka Vignonneta.«

Marie padla do mdlob a když se opět zpamatowala, nemluwila leč o wlasti swé Burgundu, o wsi swé a o welikém stromu, kdež se dobrowolníci loučíwáwali. Ubohá byla šílena.

Dlouho trwala při ní tato nemoc. Když se opět uzdrawila, chtěla se do Francouz wrátiti. W nemocnici sebrali pro ni něco peněz, Marie nawštíwila ještě jednou hrob otce swého, a pak wydala se na cestu, snic jen o drahé wlasti swé. Nebyla se ale ještě daleko dostala, když ji dwa chlapi přepadli, oloupiti ji chtíce. Wykřikla — rána padla, loupežníci prchli a důstojník stál před třesoucím se děwčetem: byl to poručík, kterýž byl onen zbor dobrowolníků wedl, s nímž se Marie do Wlach dostala. Pawel — tak jej nazweme, ačkoliw nyní slawnější jméno má — Pawel byl w Millesimu postawen, aby nad krajinou tou před zběhlíky a marodéry ruku držel. Mariiny šaty byly od chasy té roztrhány, i sestawila si z nouze polowojenský oblek a — jakoby touha její po domowu kouzlem byla zmizela — přidržela se setniny našeho poručíka, kterýž brzo na to do Šwejcar wtrhnouti musel, aby se k wojsku Massinowu přirazil.

Wojáci milowali Vignonnettu; přezděliť jí Maria Victoria; ona pak se zato také wěrně přidržowala zmužilých těchto republikanů. Jednoho dne, swáděl se práwě tuhý boj, padla markytánka, raněna jsouc koulí; Marie ujala se za ni winní konwe a přecházela, nic nedbajíc husté střelby Rusůw, po zkrwáceném bojišti, by poraněným nějakého občerstwení podáwala. Kapitán Pawel obdržel dwě rány tohoto dne; odnesliť ho do stodoly, která se na kwap za nemocnici zřídila, když najednou Rusowé wítězně až do wsi samé se wtiskli. Marie chopila se ručnice, roznítila udatenstwí poraněných, a zamezila tak sama swou swobodu w šanc dajíc dotírajícího nepřítele od improvisowané nemocnice. Setnina jí následowala, zahnala opět Rusy, wyswobodila Marii z rukou nepřátelských a přiwedla ji wítězoslawně nazpět ke kapitánowi.

»Marie,« prawil Pawel, »ty budeš mou manželkou.«

U Marenga měla Maria Victoria ještě toto jméno; po celou bitwu bylo ji widěti wšude, kde někomu něčím nápomoci mohla. První konsul, a to byl Bonaparte, zaslechnul také o ní a odměnil jí slowy:

»Marie Vignonnetto, wojsko Wám děkuje.«

O několik let později — zatím byl se první konsul Bonaparte císařem Napoleonem stal — widíme na nádwoří zámku tuilerského díti se welkou přehlídku wojska; hnedle za Napoleonem spatřujeme jednoho ze znamenitých generálů oné welké doby. Když císař přehlídku dokončil a do Tuilerií se wracowal, zastawil se najednou přede dámou, kteráž byla s málokterými jinými z pawlánu na wojenské toto diwadlo hleděla. Ozdobná Pařížanka začerwenala se, generál po boku Napoleonowu zbledl.

»Madame,« prawil císař, »Wy jste ještě pěknější než u Marenga.«

Generál tento je poručík Pawel a we wzácné dámě poznáwáme Marii Vignonnettu, nazwanou Marií Victorií.

—nm—

Jos. Kaj. Tyl.

„Wšechny kroky naše musí wésti
Láska k národu a jeho štěstí!“

Každá myšlénka lidská touží po twaru a hlasitém wyřknutí, každý pocit baží po předmětu, každá láska chce míti swou osobu. Komu osud z pět a třiceti trigonometricko-, leboslowně okreslených wypuklin práwě tu nad kořenem nosu nemilosrdně odepřel, kde prý smysl twarů a podob swé sídlo má, ten upadáwá po každém se rozloučení s drahými osobami w nesnesitelná muka, marně-li se snaží, aby ztracené tahy swých milých opuštěných w mlhách zapomenutí opět si zobrazil. W takowé nesnázi bývá kreslič a malíř oprawdiwé wtělení a zosobnění nedostáwajícího se nám organu, pod jehožto rukou lidská twář s' wýrazem duše a se wšemi upomínkami utkwíti musí, s kterouž pak w tichých okamženích wšecky tajné osnowy citů a činů blahoplodně setkáwati můžeme. Dokawad nebudeme moci po wlastech kmene slowanského w četných zástupech putowati, jakož činiwají učenci a umělci, aby se znamenitými osobnostmi w těsnější swazky wešli, nebude jiné rady, než konati takowou cestu toliko před řadou po stěnách rozwěšených obrazů, a díwati se mužům do očí, z nichžto nás děje minulosti ochwiwají, a sliby budoucnosti krásnou nadějí naplňují. — Krajan náš, Jos. Beckel, umělec malířský

newšedních schopnosti, obohatil galerii národních našich wýtečníků dwěma podobiznama, ježto prawou okrasou nawatí možná. Prwní z nich je náš, a není mezi námi; powolání jeho wyrwalo jej z lůna wlasti a dało odcizeným krajům, aby očím snad bez zraku, ušim snad bez sluchu ohlašował, že nejsme posud uschlou haluzí národního stromu, ani mrtwým údem položiwého těla, ale že jsme zaslechli wolající hlas Wěčného, který nás wyzýwá, abychom danou nám ulohu k wyššímu umrawnění člowěčenstwa s powržením wši osobnosti bezzištně a čistě wykonali. Je to *Čelakowský*. — Druhý je náš a je mezi námi. Jos. Kaj. *Tyl* * stojí před námi s tajným duše wýrazem, o němž náš Nebeský pěje:

Podiwný ty muži!
Twrdý, jako skála šedá —
Kdo w ní hřiwny zlata hledá?
Tichý, jako mračno šeré,
W němž smí požehnání sterė!
Srdce twé se w jehlí brní,
Jak plod ananasů w trní,
A jdeš, jakby si se styděl,
Kdyby kdo twou duši widěl,
Že o lásce welké myslí!

Podiwný ty muži!
Kdož wí, obličej že bledý
Heklu kryje swými ledy?
Že se twými w twáři hady
Střehou citů zlaté sklady?
W plášti hněwů láska twoje
Rozhazuje dary swoje,
Chladně kráčí tímto swětem,
A jak misky malým dětem
Krew swou w oběť jemu lije.

Tyl je ze staré, někdy tak slawné Hory, která až posud wědomí swé minułosti nepozbyla, nýbrž wolným ale jistým krokem ku předu kráčí, a k tichoklidnému zápasu ducha procituje. W dáwno uplynulých dobách lidského rozkwětu prawiło se o miláčkowi božské Musy, že se na swého syna w kolébce milostně pousmála. W tom se patrně změna stala. Kdo z našinců poswěcen býwá, dostáwá w záwazek s láskou národní jednu slzu z mutného oka a z rány jednu krůpěj krwe. Tyto dary padáwají na plodnou půdu, a přinášiwají hojného, stejnorodého owoce. Marně přisloucháte poradě welemoudrých, marně se sami snažíte, ustlati sobě pohodlnější lože; jako powěstná železná panna tískne wás láska ta k prsům swým, a nedbá na stesky a žaly waše. Každé wymknutí-se z koleje této wrací wás w krátce na starou dráhu, každé sebe rozmanitější tažení péra sweze se wám k známému starému tahu. S tou láskou zrodil se i Tyl, a na jeho útlé prawici rděly se słowa *»láska k národu«* a nikdy tam neubledly. Newědomě i wědomě kráčeł chlapec, jinoch a muž strmou stezkou, hleděl w prawo, w lewo, nikdy nazpět, a putował dále a dále. Já byl ještě bujný hoch, cizí knihy a cizí ústa učily mě z uchlácholeného národního citu si posměch tropit, a newěděl jsem, že se někdy alespoň pewná wůle moje w předsíni národního chrámu s mužem setká, který již tenkrát mnohá zachoralá sídła naší wlasti nawštěwował, a s těch podiwných maloswětowých prken se žiwými osobami (jak matka moje říkala) žiwá słowa k lidu mluwił, doufaje že snad se mu zde neb onde některé souhlasně naladěné srdce ozwe.

Tyl wyšel z národu, a zůstal mu wěren; mateřský jazyk byl mu nejswětějším odkazem, jehož si tak šetrně wážil, že se nikdy neosmělił činiti mu násilí, nýbrž rozkládaje toliko čistý paprslek w sedmero barew, krásnou duhu z něho wyklenul, na kterou se lid s potěšením díwá. Z národního bohatého a hlubokého jezera wyplonl člun jeho, w němž on stál w tichém zamyšlení. Na břehu scházeli se bedliwí posluchači, on jim podáwal outlé a něžné kwítka, skwělé a bohaté wěnce, powídał o starých bájích a minulých dějinách, o proroctwích slepého mládence, o slawném Čestmíru, brady se hýbaly a počaly mluwiti a lid w rozkoši plynul a poslouchal. On se stal řečníkem při každém hnutí a postupu našeho nowějšího snažení a neohlížel se na to, jestli kdy člun jeho o skálu se urazil anebo w mělčině utkwěl. Dále, wždy dále weslował ze wší síly, wěda dobře že wše, co má, není jeho nýbrž národa. Ten mu spláceł a splácí — alespoň láskou a důwěrou. Tyl se stał twůrcem pěkné prostomluwy, a my se od něho učíme, třeba by se k tomu ledakdos přiznati nechtěl. Nepřízeň takowého ani nezarmoutí, ba jediný důkaz z nejnowější doby nahradí mu tisíceré příkoří mnohých obmezenců.

Dáwno již ozýwało se přání, abychom jeho weškeré spisy w úplném wydání pohromadě měli, a s pěkným tím celkem před swětem se wykázati mohli. Něco takowého było u nás posud nemožné, nebo alespoň welmi obtížné, což diwu tedy, že i Tyl, kdykoliw k wěci té přikročiti se odhodlał, s wšelikerými překážkami nenadále se potkáwał. Že wšak tyto wšecky náhle zmizely, nestalo se ani žebrotou ani mrháním, ani náhodou ani diwem. Několik mladých Čechů (s hrdostí píšu to jmeno) řekło si w důwěrném howoru: Učiňme našemu lidu nějakou radost, a wydejme sami celou tu pěknou řadu wlasteneckých památek, o nichž miláček národu bratrům swým od mnoha let wyprawował. Rukou dáním a bez kolku była smlouwa hotowa, za šlechetným úmyslem stál skutek w zápěti, a w málo dnech počało se již sázeti. Wím dobře, že se čtenářowé moji s pyšným wědomím po jmenách spanilomyslných mužů tázati budou, ale já je ani pošeptmo wyzraditi nesmím. Powím wám wšak čím nejsou. Nejsou to hrdomyslní urozenci ze stowěkých skoupozwuких paláců; nejsou to proslawení členowé akademií a společností nauk; nejsou to powěstní nakladatelé; nejsou to boháči, kteří každoročně swé tisíce do swěta wysílají. Naši dobrodinci jsou wěrní Čechowé jasné mysli, dobrého srdce a pewné wůle s nelíčenou láskou k swému národu ukazujíce nám, jak bychom po rowné dráze k žádoucímu cíli nejrychleji dospěti mohli. Příklad jejich budiž nám wzorem pro budoucí časy. Buďme sworni, nehněwejme se, k činu se číle mějme a buďme jisti, že před swětem uznání dojdem. —

Wydání weškerých spisů Tylowých je rozwrženo asi na dwacet dílů, z nichžto w každém nějaká nowá powídka bude obsažena. We lhůtách dwacetidenních budou jednotliwé pětiarchowé sešitky pořádně wycházeti w ceně za 20 kr. na stř., tak že arch jen 4 kr. státi bude. Arcibiskupská tiskárna dokázala již u nowého Věnce, jak o zewnější slíčnost a ouhlednost pečowati umí, a zwolila pro řečenou sbírku totéž písmo, ježto se obecenstwu wůbec zalíbilo. Šlechetní nakladatelé nehledají we swém podnikání pražádného zisku; pročež soudím, že bychom obecenstwo naše hrubě urazili, obáwajíce se, aby snad nedostatečným účastenstwím jeho wěc ta jen wáhawě postupowala. Doufejme a uzříme w krátce, co čistá láska k wlasti a národu může.

Dr. *Čejka*.

Do Hory — a třeba dál.

(*Pokračowání.*) Naši ochotníci (w záworce tu musím poznamenati, že nemyslím zde na wás, ale že mluwím wšeobecně) — naši ochotníci měli by wůbec na to mysliti, aby na swé hry, jak jen možno, pečeť nějaké dokonalosti přitiskli. Tu nestačí jejich krásný a blahoplodný úmysl, že obětowáním času swého dobročinné ústawy podporují; tu nestačí pěkná i příkladná wůle, že namaháním sil swých k probuzení jazyka našeho přispíwají; tu nestačí také, že dobří známí w sladkém wytržení wołají: Koudelkowic Frantík

---

* Obraz ten wyšel u J. Hoffmanna na čínském papíru za 45 kr., na welinowém za 36 kr. stř.

— ten to zná, to je ferina! — anebo že pozděj dobromyslný dopisowatel napíše: Ani w Praze to tak neumějí! — to wšecko nestačí, tím se nedejte zmejliti. Wy musíte swědomitě, přísně, se wší wůlí a se wší silou o to dbáti, abyste — bez ohledu, že jste ochotníci a že hrajete k dobrému účelu —, něco dokonalého wywedli, něco takowého, aby sami odporníci naši, příčinu k ousměškům nemajíce, pochwalu wám wzdáti museli, a snad i k wěci přilnuli. Naše obecenstwo — t. j. ty šlechetné, bystře widoucí a wřele cítící duše, kteréž wědí anebo aspoň tuší, co je národnost — ty se arci snadno uspokojí, jen když medowé zwuky jazyka našeho uslyší, a třebas i obě oči při pokleskách zamhouří; také ono množstwí, ježto se baví, jen když má nač hleděti, a jemuž wlastní fantasie, nejsoucí soužena kritickým pomyslem, i třeba naskytlé nedůstatky doplní — tato třída diwáků se také snadno spokojí; ale tím není ještě nic pro wěc národní získáno. Jeť tu ještě lidí takowých, kteří buďto byli mnoho widěli, nebo krasocitněji se wzdělali, nebo chladnější úwahy nabyli, a kteří tedy i wětší požadowání dělají — zwláště když wěci naší nepřejí; — i ti se musejí hrou waší uspokojiti, a nebo alespoň w takowé míře udržeti, aby ke wšem hrám českým chuti nestratili, myslíce, že se nedá ani jazykem, ani herci našimi nic dobrého wywesti.

Menší místa nepadají arci w toto nebezpečenstwí tak často, jako města wětší. Powídám to ze zkušenosti. P.... ku př. — a já bych mohl w tomto ohledu wíce míst jmenowat — je krásné město. Před mnohými lety, pobouzeni mužem na poli našich záležitostí horliwě pracujícím, prowozowali tam ochotníci hry w našem jazyku; ale následek toho wšeho byl, že se wůbec myslilo: do českých her nic není! — a že později ani tenkráte do diwadla jíti nechtěli, když se od jiných w skutku hry dobré uspořádaly.

Kdo wí, jestli to našim ochotníkům kdy napadlo, že by mohli swou roztomilou ochotou wěci tak dobře škoditi jako prospěti? A ono je to w skutku prawda. Řeknete snad — jakobych wás slyšel — že jsem tuze přísný; ale to jste na omylu. Wímtě předobře, že se i slabými hereckými silami wěc tak prowesti dá, že na ni také přísnější člowěk spokojeně hleděti může. Jen se musí těchto sil náležitě použiti; wšechny se musejí jedinou hlawní myšlénkou a wůlí říditi, musejí dobrého nawedení dostati a častým zkoušením se otužiti.

Předewším kladu wšem našim ochotníkům na srdce, aby newolili k prowození kusy, k nimžto jich síly nestačí anebo které pro lecjaké překážky prawě co nejlépe obsaditi nemohou — pak aby jeden jako druhý (je to arci trochu mnoho požadowáno!) myslil, že nic anebo aspoň mnoho neumí — a posléze aby hojné a řádné zkoušky drželi. Toto poslední je zwláště to nejhlawnější, co ochotníci wůbec w mysli podržeti mají. Jen pořádné zkoušky — pokaždé s tou wážností a oprawdiwostí, jako by již byla produkce. Jinak nelze něco dokonalého wywesti. Newěřte wychwalujícím kmotříčkům a nebo referentům, kteří se bojí, aby wás neurazili, kdyby pořád kadidlo netrousili: ale wěřte člowěku, kterýž diwadlu, uznaw pro nás jeho důležitost, wíce přeje, nežli wšichni přátelé — uwěřte mé zkušenosti, uwěřte mé lásce!..... pak zwedete wěci, které wás budou teprwa jak náleží blažiti.

Dosti wšak! — zabloudil jsem již dosti daleko. Chtěje psáti o wás, wydáwám stesky, ježto se wás méně, nežli jiných týkají. Řekl jsem již, že máte pěkné síly — a prawím ještě jednou, že pochybuji, aby se kde jinde ochotníci takowou mocí wykázati mohli. A ty waše diwky! Při sám Bůh! já jsem takořka zpyšněl myšlénkou, že Hora tak spanilých dcer — bohdá i wlastenek? — má! Mnohé weliké diwadlo mohlo by si gratulowati, kdyby se tak půwabnými twářemi, tak žiwýma krásnýma očima wychloubati mohlo.

Co se konečně toho tyče, zda-li česky umíte — o tom mohl jen šťáwnický akademik, maje snad bánským hřmotem uši zalehlé, pochybowati. A nebo wjel do něho duch odporu, jen aby s wámi šašky prowáděl? — ale na wšechen způsob byl to poněkud nešetrný — nechci říci pošetilý duch.

(*Pokračowání.*)

BESEDY.

Jak nás znají? W nedáwno wyšlém německém spisu »deutsche Männer und deutsche Städte« uwádí p. spisowatel — arci, tomu se nesmíme již ani diwit — mezi německými městy též naši českou Prahu z té příčiny (jak wůbec známo), že leží w zemi, kterouž přiwtělili německému soustátí. Kdoby si ale pomyslil, že naší západní sousedowé i kněžnu Libuši mezi slawné ženštiny národu německého počítají, to jest: za Němkyni wyhlašují?! Ty milý Bože! jak hezky to zní: Libuša — Němkyně! Člowěk z kamene a hlíny musel by se rozesmáti nad myšlénkami toho druhu. Němci swou úmyslnou neznalost tak daleko powedou, že naposled češtinu za nářečí německé uznají; — arci musejí doložiti, že se od spisowné němčiny trochu příliš odchyluje. — Před dwěma neděli ptal se jakýsi pán z Berlína, po wšeobecné sdejší nemocnici se procházeje, jakýmto nářečím nemocní a služebné okolostojící mluwějí, že prý jim docela nic nerozumí. I diwil se nesmírně, když se mu odpowědělo, že to česky — čechisch, slawisch; neboť prý jak žiw neslyšel, že w Čechách také Slowané přebýwají. L.

Policie w Paříži pronesla kletbu nad »polkou«; nesmí se weřejně tancowati, an prý to příliš necudný tanec. Uchowejž Bůh polku takowé pohromy we wlasti! — Zdá se, že se šwiží, weselý ráz naší polky w Paříži w rozpustilou wilnost proměniti musel. Dálo se s ní tak, jako se to jiným krajanům a krajankám w cizině stáwá; česká wtipnost a bodrost se rozbujní, a pak jsou mese cnosti tuze ouzké!

We Wídni se tiskne, a za dwa měsíce wyjde: »Radices lingae slavicae veteris« — od weleučeného pana Miklošiče, rozeného Štyrčana, úředníka c. k. dworní knihowny. Tento slowník bude wíce než 10 archů silný; pro každého wzdělaného Slowana je to dílo nad míru důležité. M. F.

Zora Dalmatinská zwěstuje w posledním čísle (dne 3. června), že baron Rothschild we Wídni strastěmi úžasnými pohnut, jenž uwaleny byly zemětřesením na obywatelstwo dalmatské, panu bar. Rosnerowi, c. k. gub. radowi w Dubrowníku (Ragusa) poslal 1000 zl. stř., aby je rozdělil mezi nejchudší Dubrowničany. K. M. L.

Často se mně zdá, že ty ohromné železnice nejsou nic jiného než »wodorowná ležící babilonská wěž;« — Dejž pak jen Bůh, aby trest, jejž kolmá babilonská wěž na pokolení lidské uwalila, ten wždy hůř a hůř se kwasící zmatek jazyků, tou nowou ležící wěží se zrušil! — Aneb tato nowá drzost lidská, to dychtění do dálky místo do wýšky též do nowého trestu nás uwrhne? — Takto rozjímaje a mudruje, sedám přece do wozu, před nímž párowý stroj piští a sípá, a sto neznámých srubů, klinů, trub a klik wrzá a břinčí; an wroucí woda syčí a klokotá, a uwězněná pára, ten bouřliwý otrok člowěka, z průduchů chrochtá a frká, jako raněná saň. Wesele pak do slawné Wídně uháněje, zwoláwám jako onen německý básník: Nad prostorou jsme zwítězili — dej nám Bože jen notně peněz, abychom též slušně čas strávili! M. F.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 74.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. čerwna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Pikowá dáma.

(*Pokračowání a dokončení.*)

Herman byl celý den neobyčejně pomaten. Obědwaje w osamotnělém hostinci, proti swému zwyku, pil welmi mnoho, w naději, že oblusí wnitřní nepokoj. Wíno ale ještě wíce rozehřálo jeho obraznost. Nawrátiw se domů, hodil sebou oblíknutý na lůžko a pewně usnúl.

Pozdě se probudil. Luna oswěcowala jeho komnatu. Podíwal se na hodiny, byly tři čtwrtě na tři. Spaní se skončilo; sedl na lože a myslil na událost u staré hraběnky.

Tu se někdo s ulice podíwal k němu do okna — a hned zmizel. Herman ale neobrátil na to pozornost. Za minutu slyšel, že dwéře w přední komnatě se otwírají. Domníwal se, že to jeho služebník, zpitý dle swého obyčeje, nawracuje se z noční potulky. Slyšel ale neznámé kroky; kdosi chodil po tichounku šarkaje pantoflema; dwéře se otewřely i wešla ženština w bílém šatu. Herman ji měl za swou starou chůwu, a podiwil se, co ji mohlo přiwesti w tu tmawou dobu. Ale bílá ženština, zklouznuwši, octnula se před ním, a Herman poznal — hraběnku! »Já přišla k tobě proti wůli swé,« prawila temným hlasem; »jest mi ale weleno wyplniti prosbu twou. Trojka, sedmerka a touš wyhrají tobě wšecko, pod tou wýminkou, abysi za den a noc wíce než jednu kartu nestawil, abys pak po celý žiwot již nehrál. Odpouštím tobě mou smrt, pod tou wýminkou, abysi mou schowanku Lizabetu Iwanownu za choť pojal...«

S tím slowem po tichounku se obrátila, šla ke dweřím a zmizela šarkajíc pantoflema. Herman slyšel, jak dwéře na předsíni klapnuly, a widěl, že kdosi opět podíwal se k němu do okna.

Dlouho nemohl se zpamatowati. Odešel do druhé komnaty. Služebník jeho spal twrdě; Herman ho násilím probudil. Služebník byl opilý jak obyčejně; od něho nebylo lze dowěděti se toho nejmenšího, dwéře w síni byly zawřeny. Herman se nawrátil do swé komnaty, rozswítil swíci a zapsal swoje widění.

VI.

Trojka, sedmerka, touš — zaclonily brzo obraz zemřelé hraběnky. Trojka, sedmerka, touš — newyšly mu z hlawy a hraly na jeho rtech. Wida mladou díwku, howořil: »Jak sličná!... skutečná to trojka čerwená.« Ptal-li se ho někdo, kolik hodin? tu odpowěděl: »Bez pěti minut sedmerka.« Každý tlustý mužský připomínal mu touše. Trojka, sedmerka, touš — pronásledowaly jej we snách, přijímajíce wšecky možné podobizny. Trojka skwěla se před ním w obraze pyšného grandiflora, sedmerka představowala se co gotické wrata, touš jako ohromný pawouk. Wšecky myšlénky slily se w jednu — použíti tajemstwí, kteréž ho tak mnoho stálo. I přemejšlel na propuštění a cesty. Chtěl we weřejných hernách w Paříži wynutiti poklad u očarowané fortuny. Okolnost zbawila jej těchto starostí.

W Moskwě sestawila se společnost bohatých hráčů, pod ředitelstwím slawného Čekalinského, kterýž celý wěk ztráwil za kartami a miliony získal, wyhráwaje upisy a prohráwaje hotowé peníze. Dlouhočasná zkušenost zjednala mu důwěrnost soudruhů, a weřejný dům, slawná kuchyně, zdwořilost a weselost opatřily uwážení lidu.

Přijel do Petrohradu. Mládež k němu se hnala, zapomínajíc na bály pro karty.

Narumow přiwedl k němu Hermana.

Prošli řadu welikolepých komnat, naplněných uctiwými služebníky. Wšecko bylo plno lidu. Několik generálů a tajných rad hrálo whist; mladí lidé seděli roztahujíce se po hedbáwných diwanech, jedli zmrzlinu a kouřili tabák. W hostinci za dlouhým stolem, okolo něhož těsnilo se dwadcet hráčů, seděl domácí pán a držel bank. Byl to

člowěk šedesátiletý, wzhledu nejpoctiwějšího; hlawa, pokrytá stříbrnou šedinou, plné a čerstwé líce wyobrazowaly dobrotu; oči se blyštěly, oživeny stálým usmíwáním.

Narumow mu představil Hermana. Čekalinský mu stisknul přátelsky ruku a prosil: »Neostýchati se« — a hrál dále.

Dělení dlouho trwalo. Na stole leželo wíce třidceti karet. Čekalinský zadržel po každém metnutí, aby dal hrajícím času poraditi se, zapisowal prohru, uctiwě poslouchal jejich žádosti, ještě uctiwěji ohýbal rohy lístů. Konečně se dělení skončilo. Čekalinský sebral karty a přihotowil se metati podruhé.

»Pozwolně třebať postawiti kartu,« prawil Herman, natahuje ruku ze zadu tlustého pána, práwě poentujícího. Čekalinský se usmál a poklonil mlče, na znamení ochotného souhlasení. Narumow se smál, pozdrawil Hermana, postoupil mu místa, a přál mu šťastného počinku.

»Jde to!« řekl Herman, napsaw křídou sázku na swou kartu.

»Mnoho-li?« tázal se mžouraje bankometz »dowolte, já to nerozeznáwám.«

»Čtyrycet sedm tisíc,« odpowěděl Herman.

Při těch slowech se wšecky hlawy mžikem obrátily a wšecky oči opíraly se o Hermana.

»On se pominul rozumem!« pomyslil si Narumow.

»Dowolte poznamenati,« prawil Čekalinský s nezměněným swým usmíwáním, »že je hra waše silná; nikdo tu ještě wíce než dwě stě sedmdesát pět sempelem newsadil.«

»Co že?« odtušil Herman. »Přijímáte mou kartu čili nic?«

Čekalinský poklonil se s pohledem smířeného souhlasení.

»Chtěl jsem wám jen doložiti,« prawil, »že já, jsa poctěn důwěrností souhráčů, nemohu metati jináče, nežli na hotowé peníze. Jsem sice bezpečen, že slowo waše stačí; pro pořádek ale hry a počtu prosím wás, abyste sadil peníze na kartu.«

Herman wyndal z kapsy bankowní lístky, a podal je Čekalinskému, který zběžně na ně pohleděw, položil na Hermanowu kartu.

Pak začal metati. Na prawo lehla dewítka, na lewo trojka.

»Wyhrála!« řekl Herman, okazuje swou kartu.

Mezi hráčemi powstal šeptot. Čekalinský se zachmuřil, úsměw ale hned nawrátil se na jeho líce.

»Ráčíte wzíti?« ptal se Čekalinský.

»Udělejte mi to potěšení.«

Čekalinský wyndal z kapsy několik bankowních lístků a hned wypočítal. Herman přijal swé peníze a odešel od stolu. Narumow se nemohl zpamatowati. Herman wypil sklenici limonady a odešel domů.

Druhého dne na wečer opět přišel k Čekalinskému. Tento metal, Herman přistoupil ke stolu; poentérowé dali mu hned místo. Čekalinský se mu laskawě poklonil.

Herman dočekal nowého rozdáwání, wsadil na kartu, položiw na ně swých 47.000 i wčerejší wýhru.

Čekalinský začal metati. Walet wypadl na prawo, sedmerka na prawo; Herman odkryl sedmerku.

Wšecko žasnulo. Čekalinský patrně se zarmoutil. Wypočítal 94.000 a odewzdal Hermanu. Herman přijal je chladnokrewně a w tu minutu se oddálil.

W příští wečer okázal se Herman opět u stolu. Wšecko jej očekáwalo. Generálowé, tajní radowé zanechali swého whistu, aby widěli hru docela neobyčejnou. Mladí oficírowé wyskočili s diwanů, wšickni služebníci sešli se w hostinci. Wšickni obstoupili Hermana. Ostatní hráčowé nepostawili swých karet, netrpěliwě očekáwajíce, čím tento skončí.

Herman stál u stolu, hotowě se jediný poentowati proti bledému, wšak usmíwajícímu se Čekalinskému. Každý rozpečetil kladku karet. Čekalinský stasowal. Herman snal, a postawil swou kartu, pokryw ji kupou bankowních lístků. Hra tato podobola se souboji. Hluboké mlčení panowalo kolkolem. Čekalinský začal metati, ruce jeho se třásly. Na prawo lehla dáma, na lewo touš.

»Touš wyhrál!« řekl Herman, a odkryl swou kartu.

»Dáma waše je ubitá,« prawil Čekalinský.

Herman se zarazil: skutečně, místo touše byla u něho piková dáma. Newěřil swým očím, nepojímaje, jak se mohl omejliti.

W tu chwíli se mu zdálo, že piková dáma naň mžhourá a se usmíwá. Neobyčejná náhoda jej porazila . . .

»Ha, stará saně!« zkřiknul w úžasu.

Čekalinský shrábnul prohrané lístky bankowek. Herman stál bez pohnutí. — »Slawně spoentowal!« howořili hráčowé. — Čekalinský tasowal karty poznowu; hra šla swým pořádkem dále.

* * *

Herman pominul se rozumem. Sedí w obuchowském blázinci, neodpowídaje na žádnou otázku, a bleptá jen náramnou čerstwostí: Trojka, sedmerka, touš! trojka, sedmerka, dáma!...

Lizabeta Iwanowna dostala se za mladého welmi líbezného manžela, kterýž má kdesi službu a dobře stojí. Je to syn bywalého správce u nebožky hraběnky.

Tomský powyšen na plukowníka a oženil se za kněžnu ***

Z ruského přel. Kalasanc Orelský.

Dwa dni na železné dráze.

Jeho c. k. Wysost, náš nejjasnější zemè správce wéwoda Štěpán, ráčil na swé práwě minulé cestě z Widně zwláštni zřetel swůj obětowati několikám hlawním místům na stawbě c. k. státní železné dráhy z Holomouce do Prahy.

Dne 7. t. m. ohledal až do podrobnosti oba znamenité tunely čili průkopy u Třebiče i Choona, a ráčil nad touto odwážnou i nebezpečnou stawbou úplné spokojení swé projewiti. Zwláštního pak důkazu o nesmírné těžkosti tohoto podnikání poskytl Jeho Wysosti průkop třebický, jehož hlawní i postranní třídy sám naskrze projeti ráčil.

Dne 8. ráčil nawštíwiti Labskou Tejnici, kdežto se dráha příkrými skalinami polabského údolí pracně zatáčí. Zde jej uwítalo 700 střelných wýbuchů, jakowéž tu za příčinou ohromného lámání skal od posledního půlletí skoro denně hřímají. Toho dne bylo práwě příznivé počasí a přispěním jeho zjewilo se w prawdě welikolepé, překwapné diwadlo. Spodní stawba dražní pokročila w tomto obtíží plném powětu nade wše očekáwání a schyluje se již ku konci. Jeho c. k. Wysost ráčil zde celou stawbu podle úprawně wywedeného cestowodu obejíti, we wšech částích obezříti, pak mezi hlučnou střelbou záwěrečni kámen položiti a weškerému wedení stawby jakož i jejím podnikatelům nad projewenou činnosti zalíbení swé co nejlaskawěji wyjádřiti.

W hodinu zpolednc jel přes Nowé Dwory do Kolína, kdež ho rowněž odwážliwá, jako nebezpečná stawba pod městem překwapila. Zde se tísní totiž dráha mezi Labem a na příkré skalině stojícím městem, jsouci wedena odlamowáním a silným podzdíwáním, a jelikož tato skalina z nepříhodných wrstew záleží a po náramných kusech se swaluje, hrozí tu při práci weliké nebezpečí dělníkům i blízkým stawením. Jeho c. k. Wysost ráčil se podobně o wšem přeswědčiti, co tu z opatrnosti a k odstranění wšeho oupadu učiněno, a projewil ohledem celé stawby ředitelstwu úplné swé uznání; spolu ráčil přirozenou sobě dobrotou srdce slíbiti, že bude o to pečowati, aby nedáwno se tu přihodilým neštěstím osiřelá rodina od nejwyššího místa milostiwé podpory dosáhla.

We 4 hodiny nastoupil Jeho c. k. Wysost další cestu k Ouwalům, kdežto stawení welikého a spatření hodného klenutého cestowodu čili mostu (7—8 sáhů wysokého, 71 sáhů dlouhého a 9 pětisáhowých oblouků počítajícího) pozornost Jeho upoutalo. I toto podnikání ráčil we wšech podrobnostech prohlednouti a pak o jeho welikotwárnosti, přiměřenosti a způsobilosti u wywedení pochwalně se pronesti.

Konečně projewil oumysl, že co nejdříwe i ostatní stawbu k Praze nawštíwí, a jel pak — an se den již ku konci chýlil — nejwřelejším přáním odewšad početně se hrnoucího obywatelstwa zrowna k hlawnímu městu, před jehož branami ho jízdecký zbor měšťanské gardy a hojné množstwí co nejsrdečněji uwítali.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Berouna. **(Kostelní hudba. Nejedlá. Wastenectwí.)** Naše kostelní hudba, již dáwno w těchto listech i w Bohemii zwěčnělým professorem Müllerem a p. Dr. Sch—pem posuzowána i náležitě oceněna, nabyla opět skwělý přírůstek — prawou to pro nás perlu, naši Nejedlou, která zde od 1. kwětna u nás mešká. Zwláštní pochoutky měli jsme wšak o swatodušních swátcích. Na hod Boží dáwala se zde řízením pilného učitele w hudbě, p. Hudce, mše od Webra, Baurowo graduale, při kterémž slečna N. sopránowy part wýborně zpíwala, a zdejší c. k. cestmistr p. Pánek zdařile flautu pískal. W pondělí byla Mozartowa mše do C dur prowozowána, jejížto sola opět sl. N. welmi krásně a citupplně přednášela. Při graduale od Caraffy a offertorium od Diabelli-ho zpíwala sopran opět sl. N., tenor zdejší M. Dr. p. Schmolznop — jako wždy welmi dojemně. Warhany neobyčejnou umělostí hraje wždy p. J. E. Seydl. Sl. M. Nejedlou, bywše celý rok zpěwu jejího zbawení, shledali jsme nejen mnohem wycwičenější a ušlechtilejší, ale i také co horliwou dceru milené wlasti naší. A w skutku potwrzují se u ní slowa:

»Sladce slowo české zní!
Z úst díwky, když se rozwine,
Sladkostí jen co med plyne,
Sladce slowo české zní!«

Wšak práwě poslednější krásná cnost způsobila jí také již mnohé nepříjemnosti, an prý se opowažuje takměř každému wykati!! U nás posud bohužel ještě mnohá panička člowěka, dle zásad wýtečného Mezzofanti-ho nejraději w jazyku mateřském howořícího a w něm co w rouše aksamítowém si libujícího, »Českým bláznem,« »třeštěncem« a Bůh milý wí jak ještě jinak jmenowati ráčí. Než nebojíme se, žeby takowéto řeči naši wlastenku odstrašily od nabytého přeswědčení; nýbrž těšíme se raději, že swou wytrwalostí i jiné díwky k podobnému citu a poznání pohne a na mysli zachowá slowa wýtečného našeho básníka:

»Kdo se Čechem býti stydí,
Ať se z našich besed klidí!«

....l.

Z Weltrus. **(Slawnost narozenin a diwadlo.)** Dne 25. kwětna měli jsme zde zwláštní slawnost, kteráž nejen srdce wděčných a swé wrchnosti wěrných poddaných sladkau naději, nobrž i každého české řeči milownika na wenku řídka pocítěnou radostí naplnila. Byl to den před slawným a památným dnem narozenin našeho milowaného, wysoce urozeného, české řeči a wlasti welmi příznivého pana hraběte *Jindřicha z Chotků,* pána panstwí weltruského, a Jeho wysoce urozené dcerušky hrabinky Isabely, a k oslawení dne tohoto bylo wečer po 7. hodině we weltruském zámku, kdež od swých poddaných milowaná a ctěná hraběcí rodina každý rok w letních měsících přebýwá, prowozowáno k tomu dni přiměřené diwadlo, při němž obzwláštně mladí hrabata, 12.letý Rudolf a 10. letý Emerich sobě chwalně počínali. Již z tohoto prwního jejich se objewení mohl každý poddaný poznati, co mu lze od tak nadějných a krásnými dary bohatě nadaných poupátek, jimž někdy mnoho duší swěřeno bude, budoucně očekáwati, zlášť pomněl-li, jak nábožní a pro wšecko dobré jatí rodičowé je pěstují, a jak moudrým rukoum wychowatele k dalšímu zdokonalení je swěřili. K záwěrce deklamowala panna Antonie Florianowa z Prahy krásnou báseň od našeho proslulého Fr. Rubeše schwalně k této slawnosti složenou. A také zde se opět stwrdilo, jak se srdce každého Čecha radostí zachwěje, když mateřský swůj jazyk uslyší, zwlášť když se ze rtů krásné pleti čistě a s citem řine. Kéž se nám dostáwá častěji takowé pochoutky! ta by teprw osladila a spříjemnila naše přebýwání we zdejší krásné krajině.

Z Budějowic. **(Fata morgana.)** Wčera dne 16. června we čtwrt na 9 před wečerem pozoroval zde na odpočinuti žijící c. k. pan podplukownik baron Callot ze swého obydlí proti straně jihowýchodní, w našich krajinách welmi řídka se objewující *wzdušní obraz* (fata morgana). Ukázal se totiž nad obzorem Sruhského pohoří, pod oblloukem krásné duhy, obraz hraběti Buquoy-owi patřícího, od Budějowic as 6 hodin za horami wzdáleného zámku Nowo-Hradského (Gratzen) s celým swým nejbližším okolím tak zřetelně, že dle popsání toho obrazu neomylně zámek ten poznán byl. Obraz tento wzdušný asi čtwrt hodiny widěn byw, okolo půl 9 hodiny w mlhách rozplynul se. Délku tak objeweného se zámku w obrazu tom udáwá pan baron as na 6—8 sáhů.

Josef Umlauf.

Besedy.

Neohrožený rybář. Na pomoří chwalinském (kaspickém) přihodila se letos w unoru pamětihodná událost. Kozak P. Dervjakov lowil s dwěma soudruhy uralskými ryby w moři chwalinském, na pokraji z wětší části zamrzlém. Wzdáliw se ale na swých saněch, ruskau trojspřeží tažených, as 25 werst od pewného pokraji, užasnul nenadále, wida, že spousta ledu, na nížto se spolu s majetnostmi swými nacházel, od ostatního ledu se odtrhla a do širého moře žene. Nemoha nižádným způsobem ohromnou krou wládnouti, wzdal se osudu swému i plawal sem tam po hladině mořské. Stráwiw pak dwě neděle we smrtelných ouzkostech nesnesitelně mořen hladem i zimou, spozoroval bohužel jednoho dne, že led pod ním taje a brzo we střísť se rozdrobí. Nepozbyl wšak zmužilého ducha: zhuťš zabil swé tři koně, stáhl je, wycpal jejich škáry (newydělané kůže) a podwázal tyto nadmúté wory pod saně, načež se swými soudruhy na toto lešení wsednul a jako na lodce nad powrchem mořským se wznášel. Tak jej spatřilo rybářstwo naprotějšího břehu, načež mu rychle několik lidí na pomoc wysláno bylo. Konečně se dostal opět do swého domowa.

Čínské hwězdářstwí. Wrchní zpráwce Odesského okresu naučného, pan J. Knjawič, obdržel před několika nedělmi ze Sibirie znamenitý příspěwek wědecký: kamenopisný nákres oblohy nebeské we dwou listech, totiž polokouli sewerní a jižní. Okraje těchto listů, tři aršiny ($6^1/_2$ střew. wíd.) dlouhé a $1^1/_2$ aršinu ($3^1/_5$ střew. wíd.) široké, popsány jsou názorným wýkladem hwězdoslowným w jazyku čínském. — Tento nález je pro Číňano-znalce welmi důležitý, an je o nynějším stawu hwězdowědy čínské poučuje.—

Ant. Busanič we wýchodní Indii. Dne 31. března připloula do Bombaye, znamenitého města pomořského we wýchodní Indii, prwní kupecká loď rakouská pod spráwou Antonína Busaniče z Terstu. Náklad záležel wýhradně z robenin rukodílen rakouských a rozličného zboží hotoweného od průmyslníků tohoto různorodého mocnářstwí. Nikdá ještě předtím kupectwo Terstské w onyno krajiny se neodwážilo, jenom pokrají moře středozemního nawštěwujíc; tudy náleží této lodi zásluha, že nejprwé seznámila obywatelstwo Bombayské s wýrobkami wzdáleného Rakouska, proklestiwši dráhu budoucím nástupcům obchodomilowným, kterým brzo snad možná bude, kratší cestou se plawit do slowutného Bombaye, až totiž užina Suezská w Egyptě prokopána bude, načež snadno i brzo Čerweným mořem w onyno kraje zawítají.

K. M. L.

Hudba slowanská.

1. Nápěwy k písním F. J. Kamenického, s průwodem fortepiana, od Wašáka.

Tyto písně, ačkoliw jsou jednoduchého a skromného twaru, nicméně mohou býti nazwány důležitým wýjewem na obzoru slowanského umění. Objewowala-li se od několika let w nowějších hudebních skladbách českých jakási touha po něčem národním a wlastním, jmenowitě we Wěnci, a pokračowala-li poznenáhla wždy k wětší určitosti a powědomosti: tedy se nyní již w těchto Wašákowých písních mile a potěšitelně jasná jistota wyskytuje, — tu každý nápěw jest čistoslowanský, každý krok na pewné půdě. Wýtečný krajan náš, p. Wašák, po delší čas mezi rozličnými národy slowanskými pobyw, cit a powahu jejich, jak se w nápěwech jewiwá pilně proskaumaw a poznaw, uměl nejen nápěwy wlastní podle národních zwukůw šťastně prowésti, ale wesměs swé utwory w duchu lidu našeho promyslil, a čistý slowanský cit w jasných a důmyslných formách před duši postawil. Jest-li to, jak tuším, prawá uloha nowoslowanského umění, aby wšecky žiwly, jakých nám básnické i umělecké prostodušné ohlasy národního žiwota w hojnosti podáwají, umělým, šlechetným, ale též wlastnímu duchu lidu odpowídajícím twarem dále a wýše se wywinowaly a wzděláwaly: tedy můžeme wším práwem tyto Wašákowy písně jako zdařilý a šťastný pokrok srdečně uwítati. —

2. Mélange sur differents thêmes polonais, composé pour le pianoforte par Jean Ruckgaber. Mayence, Paris et Anvers chez les fils de B. Schott.

Jest to wděčná a wydatná skladba pro fortepiano. Nápěwy jsou zanímawé, a mezi Poláky známé a welmi oblíbené; ctihodný Ruckgaber i zde se ukázal jako důmyslný, důkladně wzdělaný umělec, za jakéhož hudební swět ho dáwno se ctí uznáwá. —

3. Ruskije pěsni i romansy. Potpurri pro fortepiano, složil *W. Nowakowský*. W Berlíně u Karla Paeza w Petrohradě u A. Gablera, sešit prwní a druhý.

Připomínám napřed, že uklad těchto utworů s dobrým wkusem a chwalitebnau známostí hudebních prawidel proweden jest, ale zwláště na ty roztomilé, plné wlastního ducha nápěwy pozornost obracím, které se w tomto díle nacházejí. Kromě nejedné zdařilé skladby nowějších ruských umělců potkáwáme zde mnohou půwabnou, teskliwě rozmarnou píseň jádrného ruského lidu, jejížto tkliwé zwuky zajisté toho zasluhují, aby dle možnosti známými a rozšířenými se staly.

Rittersberg.

Nowé knihy.

Sbírka Powěstí morawských a slezských. Sebral M. Mikšíček. Swazek třetí. W Brně, 1844. Tiskem Franěiška Gastla. Str. 105. w 12. Seš. za 16 kr. stř.

Hrob swatých tří Králůw w Reyno-Kolíně. Sepsal Wáclaw M. Pešina, kanownjk na hradě Pražském a děkan u sw. Apolináře, konsistornj rada, redaktor Časopisu a Dědictwj swatojanského. W Praze 1844. Tiskem knjžecj Arcibiskupské knihtiskárny w Semináři. Str. 12 w 8. Seš. za 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 75.
11. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

22. čerwna
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydawá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Cizinec.

Setkání.

W malém městečku blíže Londýna žil práwník s jedinou dcerou swou; ta se jmenowala Anna. Nejmilejší zaměstnání její bylo čítání láskau přeplněných románů; což tedy diwu, že w osmnáctém roce wěku swého po lásce jenom práhla?

Jednou zwečera wyšla si do blízkého lesíka na procházku, hleděla s welikou libostí na milostné celowání ptáčků, a hluboké wzdechnutí zdmulo ňadra její; tu spatřila jinocha, an o strom se podpíraje, w myšlénkách pohřížen byl. Měltě nádherný oděw; černé wlasy kroužily se mu w hustých kučerách po čele; příjemná, ba krásná byla twář jeho s plamennými zraky — celý to hrdina z románů. Mluwil k sobě těmito slowy: »Ukrutný osude! mohu-li se ti opříti! Není možno! čtyry sta let zastáwali předkowé moji, syn po otci, tento ouřad — i honosili se titulem tím; mám já prwní dědičným práwem powrhnouti? Nesmím, nemohu!«

Wzdaluje se jinoch od stromu, spatřil Annu, kteráž očí swých s radostným podiwením na něm pásla; myslilať, že nejméně nejwyšší kanclíř před ní stojí. Jinoch se zarazil, díwka též; jinoch byl překwapen, díwka wzdychla. — »Spanilý twore!« zwolal jinoch, wztáhnuw ruku po díwce; ale bázliwě, jak se na rekyně w románech sluší, zkřikla Anna a ustoupila nazpět. »Gak?« jal se jinoch zkormouceně mluwiti. »I ty se odwracuješ ode mne? i ty se mě děsíš?«

Až k slzám pohnula Annu slowa jeho; jinoch ji pojal za ruku.

Nemůžemeť zájemný jich howor široce popisowati; dosti na tom, že tito mladí lidé při prwním pohledu prudce jeden druhého zamilowal. Anna si lichotila myšlénkou, ba jistotou, že je milowána od jinocha, jehož předkowé čtyry století dědičného titule užíwali, dědičnou wýhradu z otce na syna přenášejíce. A wšak jaká to byla důstojnost a wýhrada? Anna se ho tázala; — neznámý změnil barwu, kousal se do rtů a schowaw obě ruce do kapes, odpowěděl: »Odpusť mi, něžná duše! — kdo jsem, nemohu ti ještě říci.«

»Snad je to nějaký princ na zapřenou?« pomyslila si Anna. I přiwedla jinocha k otci swému; on stisknuw ruku starému práwníku, prohodil: »Rodiny naše jsou již drahný čas spolu za dobré.«

»Co že?« odwětil práwník. »Že se známe? Buďte tak laskaw a powězte mi jméno swé.«

Milenec byl pomaten a jektal jakési wýmluwy. Práwník si ho dlouho a bedliwě prohlížel. Postawa jinochowa měla cosi zmužilého, podnikawého; zraky jeho zářily srdnatostí a mohútné byly swalowité páže jeho. »Není-liž prawda« — řekl práwník potichu, pojaw ho za ruku — »wy máte dobré příčiny, jméno swé tajiti? Nešťastná chwíle — chopil jste se odpůrce swého a usmrtil jej? Uhodnul jsem?«

Jinoch zkřiknul a oběma rukama twář si zastřew, řítil se z komnaty.

Wyswětlení.

Nyní wěděl práwník wšechno; popudliwý jinoch nemohl snesti urážky a přemohl protiwníka swého w souboji. Annina milost rostla tím wýše; otci pak widěla se známost tato z mnohého ohledu býti prospěšnou. Předewzal si tedy, že se na jmění mladého muže pozeptá. »Je-li bohat,« myslil si, »obdrží dceru mou; je-li chud, udám ho ouřadům a shrábnu odměnu zákony určenau.« Práwník nosí wždy na obou ramenou; i tento byl na wše připrawen. Šel cizince wyhledat a nalezl jej w blízkém lesíku, an jakýsi strom bedliwě prohlížel.

»Znáte se bezpochyby we wzdělávání lesů a rozumíte dřewu?« jal se mluwiti.

»Hm — ano, jistý druh dřewa dobře znám.«

»Máte mnoho dříwí?«

»Hodně mnoho,« odslowil kwapně cizinec.

»A jistě druhu wýborného?«

»Ano — zwláště takowého, co se hodí k stawění lodí a šibenic.«

»To je to nejlepší dříwí,« odtušil práwník, a jaksi se zamlčel. Pak pokračowal dále: »Nelze wám déle se skrýwati; jste wyzrazen.«

»Sprawedliwá nebesa!«

»Ano, dcera moje slyšela wás mluwiti o wýbradě a hodnosti, jenž po čtyry století rodině waší náleží.«

»Co že slyšela?«

»Wšechno a to nejpotřebnější. S důstojenstwím býwá též nějaká wýžiwa spojená.

»O nás pečuje král.«

»Ó, tedy určený peníz? — a také dědičně?«

»Jak jste prawil.«

»Ano, ano, tak je to za našich časů — dědičný peníz! Tím způsobem tedy můžete powěsit — «

»Koho powěsit?« přejal mu cizinec řeč strašliwým hlasem.

»Nu, což není prawda, že můžete powěsit wšechny starosti na hřebík, když máte, kdo wám určený peníz dáwá? Je to pohodlný žiwot! chtěl bych se také tak dobře míti — aby mě kat spral!«

»Wás?« jektal cizinec, stoje nepohnutě, jako zkamenělý.

Snoubení.

»Ó krásná Anno! swolte pak a buďte chotí mau!« prosil cizinec, pokleknuw na swůj žlutěhedbáwný kapesní šátek.

Něžný ruměnec skromnosti panenské polil Anniny lice a ona jektala: »Ach, wy — wy jste tak dotěrawý! — Budete mě také wždy milowati?«

»Wždy, wěčně — ještě po wěčnosti!«

»A — powíte mi posléz také, kdo předce jste?«

»Až po swatbě, drahá dušinko! Nyní ještě nemohu!« odpowěděl cizinec jaksi w nesnázi.

»Ale já to chci hned nyní wěděti!« řekla Anna pánowitě; hned ale počala zase lichotiwě: »Prosím, miláčku, prosím!«

Cizinec mlčel.

»Widíte, nač pak se skrýwáte? já wím již předce skoro wšechno. Wy jste nejstarší z bratří a sester swých.«

»Ano, jsem — po hříchu!«

»Rodina waše má dědičný titul, nebo-li dědičný ouřad.«

»Ba ano — tak jest.«

»A w tento ouřad máte se nyní uwázati — není-liž prawda?«

»Zajisté.«

»Dejte mi důkazy,« přidal práwník, zamilowaný párek poslouchaje, »a zasnoubím wám dceru swou, i kdybyste jich byl deset zawraždil.«

»Ó podiwu hodná moudrosti, welikomyslné city! zásady chwalitebné, dostojné wěku oswíceného!« zwolal cizinec a uwrhl se k nohoum práwníkowým.

Nejistá jistota.

Neznámý byl nádherně oděn. Tajemnost, jej ochwjwající, zajímala wšechny obywatele malé hospůdky, w nížto se byl uhostil.

Jednoho dne zrána howořilo se o něm w kuchyni; posluhowač čistil jeho frak. Krejčí z Londýna, jenž tudy práwě cestowal, wstoupil do kuchyně a žádal o snídaní, na niž byl, jak prawil, již dlouho w pokoji swém čekal.

»Wěru, to je krásný frak!« zwolal posluhowač, oděw kartáčuje a krejčího si newšimnuw.

»A jak skwostnou podšíwku má!« připojila kuchařka, šos fraku obrátiwši; »celou z bílé dykity.«

»Co widím?« zwolal krejčí, totě kabát hraběte Rampikola! Ano, je to on, nemýlím se; w dílně mé byl pracowán.«

»Ha, teď wím wšecko!« zkřiknul posluhowač. »Cizinec je hrabě. Ach! to bude slečna Anna míti radost, až se to dowí!«

Hospodská přinesla rychle čerstwě wařené wejce krejčímu k snídaní, a ptala se: »Je to jisté, že je cizinec, jemuž tento kabát náleží, hrabě Rampikolo?«

»Jeho kabát to jest dozajista!« odtušil krejčí. »Ale on — nikoli, hrabě sám to býti nemůže; wždyť byl wloni asi tuto dobu oběšen.«

(*Pokračowání.*)

Sanitráři.

Čechy se mohou chlubiti wysíláním swých umělců, průmyslníků a obchodníků do cizých krajin; Morawa rozesílá Horáky a Walachy široko daleko se swými, někdy sice malichernými, ale přece w zahraničných krajích potřebnými wýrobky; Slowensko totéž činí; my u nás wídáme Turčany

prodáwající hedbáwné a bawlněné tkaniny a pleteniny, plátno kupující Orawce, a známé wšady dráteníky, Trenčany z Rowného. I Slezsko nezameškáwá swé slowanské obywatele do ciziny co užitečné a potřebné obchodníky, ba i průmyslníky zasílat. Jsou to **sanitráři**, jichž na Slowensku i prachářemi zowou, třída lidu slezského slowanského, w Uhřích na 150 warů čili kotlů saniterných majícího, i od samé wlády krajinské tak wšímaného, že druhdy k němu patřící parobci (swobodné jonáci), i w čase těch nejkrutějších wojen, při nichž i ženáči a otcowé dětí k plukům táhnouti musili, od wojny oswobozeni zůstali. Nyní sice oswobození takowého sanitráři již nejsou účastni, ale ještě wždy, pokud jen možno, bywají ušetření a hájení, a při prácích tam, kde wary swé mají, obdařeni jsou wýsadami, mocí úřední co nejwíc zastupowanými a obraňowanými. — Swůj dohotowený wýrobek, totiž sanitr, odwádějí w určité ceně do c. k. skladu; pak mají swého přednostu we wsi Bystřici na Těšínsku, jenž s c. k. náčelnictwím dělostřeleckým a s domácí polit. wrchností prostřednicky w dopisowání stojí.

Na celé tři čtwrtě roku stěhují se sanitráři ze Slezska do ciziny ku swým kotlům, a celý tento wýhost dobrowolný ze swé otčiny má cosi zajímawého i zádumčiwo-bájeslowného.

W měsíci prosinci obyčejně z Uher domů se nawracejí, ba někteří teprw až w prwních dnech měsíce ledna roku nastupujícího. Již ta okolčnost, že se jich z knížectwí těšínského okolo 400 osob nawrací, potom, že mužowé k ženám, snoubenci ku swým newěstám, otcowé ku swým dítkám, děti ku swým rodičům přicházejí, a wůbec wšickni do swého domowu wstupují, budí w očekáwaných i w čekajících pocity tesknoty a nepokoje před příchodem, — po příchodě sladkou radost, srdečný nelíčený přiwít, wřelý objem a radostné přijmutí. Weselé bywají pak swátky wánoční pro takowé rodiny; — bywají weselé zlášťě i snoubencům od warů sanitrowých se nawrátilým, a milenky se těší tajenou sice, a wšak předce s prokmitawou radostí na dny masopustní. — Přijde i konečně očekáwaný masopust, a tu ho použijí k tanečným zábawám. Sejde se mladý i starý lid; staří zabýwají se za stoly při swých sklenkách, láhwicích a kubkách; mládež pak pomíšeně po taneční síni se tetelí. Widěti tu mladíka z domu zámožnějšího, na jehož celé úprawě, na jeho postawě, obleku, kroku a howoru patrno, že mu schůzka a zábawné dobrodružstwo, w němžto se nyní nachází, ode dáwna zwykem jest. Neboť wše má při něm jakousi okrouhlost a ohebnost, jak posunky tak i taneční skok. Widěti tu ale též nowáčků při taneční zábawě — na obcowu w schůzkách, ba i na swé nowě nabyté šatstwo ještě nenawyklých. Z těchto nese jeden sladkou kořalku, prodíraje se dawem nahromaděného lidu, wyšplychuje a rozlíwá ji ze sklenky, jda při tom odwážně i hrdě, nic na to nedbaje, že zem a šaty sobě i cizím zkrápí. Wšak mu -- to chce ukázati! — na troše takowé kořaličky nebo na několika grošich mnoho nezáleží, a rozleje-li mok líhowý, jiný sobě, když má zač, opět koupí. Wíce hledí na to, aby se dostal k díwce u matky swé sedící a ji wyčastowal. — Tu zase druhý we sklence, sotwa do poly naplněné, také nese kořalku, ale tu nejlacinější a wodou přelitou. I on se prodírá skrz tlupu motající se mládeže, a ačkoli má sklenka hrdlo těsné, předce tomu chasník ještě newěří; ale boje se, žeby se mu z kořalky něco wyšplychlo, palcem otwor její zacpáwá, do hůry swou drahou pochoutku wyzwedá, a taktéž ke kupě děw se blíží, rozpráwku s nimi začíná, je častuje, a w tropení žertů co učedník se pokouší a osměluje. Po odbytu častowání nawrací se ku swé družině, co wítěz po hrdinském činu. — W celém chomáči lidu rozléhá se hlučný howor, jako býwá hluk w oulu, když se wčely k rojení hotují.

(*Dokončení.*)

Do Hory — a třeba dál.

(*Pokračowání.*) Ten kritický cestowatel je wůbec podiwný panáček, a já bych měl chuti mysliti, že se wydal na cestu se zacpanýma ušima a zawázanýma očima. Nemohl pochopiti, proč jsem nad spoustou Wlaského dworu bědowal!! A já tam stál zase — a zase wznášely se přede mnou wšechny wýjewy několika století, ježto se byly mezi těmito stěnami udály a častěji tak rozhodně w dějiny celého králowstwí zasáhly — ražení prwních grošů, panské sjezdy, zemské sněmy, králowské mandáty, hornické zbouření — wše stálo zase před mýma očima — a nesměl jsem truchliti, abych něco nečinil, co pocestný akademik pochopiti nemůže!... Ne, ne! já musel truchliti, jakož truchlím nad zmařením wšelikých starowěkých památek, bez nichžto by se žiwot náš brzo kotácel jako beze wšeho základu. Otázka, zdali by se podobné památky jako náš Wlaský dwůr s nějakým nákladem w půwodní podobě udržeti daly, a nebo jestli se i násilím (jako se zde stalo) rušiti museji? — ta patří na jiné pole: ale i potom, když takowý drahý swědek slawné minulosti, nemilosrdným zubem **času** porouchaný, sklíditi se musí: i potom není ta wěc tak nepochopitelná, když se nad tou pohromou člowěku srdce zarmoutí.

A wšak nechme již těch wěcí hořkých a obraťme se k něčemu radostnějšímu.

A propos, co dělá wáš almanach

Horník na r. 1844

a co nowý na r. 1845? — Wím, že jste o letošním nějaký usudek ode mne očekáwali. I chystal jsem se k tomu,

nawzdor wši swé antipatie k pracím podobným; ale od wás samých zaslechl jsem pak nejlepší usudek a platnější nežli usudky celého swěta, že jste totiž Horníka až na několik 50 — 60 wýtisků již prodali. Což tedy potřebí k jeho pochwale a rekomendací ještě rozhlašowati? I tu skrownou zásobičku, doufám, ještě odbudete, a získáte si pěknou zásluhu o kutnohorskou opatrownu a nemocnici, w jižto prospěch toto pěkné dílo podnikáte. Slyším, že je w Jordanowých letopisech o Horníku nějaká zpráwa. Ještě jsem ji nečetl; je-li ale w celku tak podstatná jako w ní obsažena nowinka, že je wydawatel almanachů a býwalý diletant na staw. diwadle, Weselský, tatáž osoba, tedy nejsem po ní tuze žádostiw. Hleďte si jen tiše, upřímně a ze wši síly cesty swé, a zajisté shledáte, že se podnikání waše pewnými kořeny ujme, jak mile naše obecenstwo horliwé snažení a pokroky waše uhlídá. Každý začátek je těžký — to powáži každý rozumný — tím se nedejte zastrašit.

W Hoře samé, doufám, odbyli jste také hezkou částku exemplarů — či že ne? Hora míwala za mých pacholetských let hodně čtenářů, a také jich snad posud má. Nejlépe to poznáte u swé zápůjčné knihowny. Jak se jí asi wede?... Až posawad nepodali jste nám žádné zpráwy.

Kdybych měl u této příležitosti také nějaké mínění podati, radil bych — neohlížeje se na jiné zdání strany odporné a jinýma očima na wěc hledící — abyste co možno nejwíce zábawných (a jeli možná, s příjemnau zábawou spojených naučných) kněh zjednali. Za wšechny jiné wám netřeba hned na začátku peněz wydáwati. Je to stará, dobrá zkušenost, že se knihy takowéto nejwíce čítají — a nám musí předewším jenom na tom záležeti, aby lidé čtli. Proto mohou čísti přece wěci dobré a délkou času připrawují se i k čtení wážnějšímu. Weliké množstwí chce se bawiti; nu, baw se tedy — wšak ono se může předce dle jistého směru a při wěcech dobrých bawiti. Potom hleďte na to, aby se knihy dle poměrů, stawu a chuti čtenářů rozpůjčowaly — leda byste měli jich seznamenání, a čtenář si mohl sám woliti. Snad byste ani neuwěřili, že někdy půjčená kniha u člowěka, jenž teprwa čísti počíná, wíce škoditi než prospíwati — že mu chuť k dalšímu čtení spíše skaziti nežli rozmnožiti může — a třeba byla kniha we swém způsobu sebe lepší. (*Pokračowání.*)

Koprník.

Tane mi na mysli, že jsem četl wyzwání polskými literáty k Čechům učiněné, aby tito we swých starožitnostech pátrali po půwodu rodu Kopernikowa, jehož kmen, prý, ne w Polsku, nýbrž w Čechách hledati se musí. Přebíraje se w Balbinowých wesměsnostech — Bohuslai Balbini Miscellanea Historica Bohemiae Decadis I. Lib. V. — uhodil jsem na stránce 239 na *Oldřicha z Koprníka*, kterýž na listině latinské, nadání kostelu kosmonoskému léta Páně 1391, 25. října, učiněné, za swědka se podepsal. Zní pak tento wýtah Balbinůw e Volumine XII. Erectionum D. 10. w tato slowa: »Laneus emtus pro ecclesia in Kosmonos a Nicolao, plebano ecclesiae praedictae, decano Boleslaviensi, ab honesta matrona Elsska conthorali Martini dicti Zlý, clientis de Stakor, seu de Borszeiow, cum ejus consensu, et fratris ejus Bohunkonis, plebani ecclesiae in Sezemicz 1391. 25. Octobri.«... Nyní wypočítáwá Balbín jména šestera swědků na této listině podepsaných s wypsáním jejich pečetí, prawě o páté: »*In quinto* (sigillo) *humana imago securim in manibus tenens, sigillum Ulrici de Koprník.*« W poznamenání dokládá: Quintum (sc. sigillum) *Equitum de Koprník.* — Z tohoto dokladku patrno, že roku 1391 rodu rytířůw z Koprníka w Čechách a sice w kraji Boleslawském stáwalo, majících bez pochyby w podnešní wesnici »Koprníků« hrad swůj, a od ní jméno swého rodu wedoucích. I mohloť se státi, že děd nebo praděd slawného Koprníka, chtěje újíti strastných nesnází, w Husitských rozmiškách s celou rodinou do Polsky se wystěhowaw, w Toruni se usadil, kdež napotom Mikuláš Kopernik, osnowatel celého hwězdoslowí nynějšího, léta 1473 dne 19. unora se narodil. —

Zde mi nelze utajiti sprawedliwé žádosti, aby znamenité: *Libri Erectionum* w archiwu arcibiskupského dekanátu kapitoly pražské chowané, jakožto hojná studnice starožitností rodinných a zádušních, cwičnou byly rukou přepsány, a wýjimky z nich i našemu duchowenstwu buď po částkách w časopise, buď celkem w obzwláštní knize pro budoucí paměť i pro zprawení wšelých sporů do rukou se podaly. Pro národní museum české, prý, se již opisují, ale nastojte, od člowěka, kterýž ani slowa česky nerozumí, ješto předce »Libri Erectionum« mnohé listiny w sobě zawírají českým jazykem psané a jména rodinná naprosto česká, kteráž kopista, česky neumějící, kterak medle může a bude bez chyby opisowati? Protož mělaby ta důležitá práce swěřiti se muži, w obojím jazyku, latinském i českém dokonale zběhlému.

Frant. Boh. Bělohradský.

DOMACÍ KRONIKA.

Z Berouna. (**Powodeň.**) Poslední doby měsíce kwětna se pokazily, neboť tu celých osm dní lijawce trwaly a takto náramné powodně jak na Berounce tak i mnohem wíce na nepatrné řičce Litawě způsobily. Škoda, powodní tauto našemu městu způsobená, na 30.000 zl. wíd. čís. se udáwá. Nejkrásnější luka, role a zahrady nejen pro letošní, ale některé i pro několik budoucích let pokažené jsou. Pomnime-li, že město toto mnohými trpkými osudy tak často nawštěwowané, již bez toho welmi je schudlé, a že škoda nejwíce potřebného sdejšího měšťana se dotkla, kterýž takto o poslední swou naději přišel, tehdy událost tuto tím škodnější a hroznější býti uznáwáme.

* * *

Z Berouna. (**Literatura.**) Již w čísle 19. str. 76. těchto listů ohlášeno bylo, že se zde Raupachowa »Šňupka,« fraška we třech jednáních, zčeštěna J. P. Přibíkem prowozowala; nyní toliko podotýkám, že tato fraška i hned nákladem p. Karla Veterle (paní Anny owdowělé Špinkowé) tištěna byla, a že se tam na každé požádání prodáwá. Mimo to wyšly tam od téhož překladatele w posledních dobách *Bílé klobouky*, dramatický žert a: *Wyzrazené tajemstwí*, weselohra w jednom jednání; pak má tentýž překladatel k tisku připrawené dwě weselohry, totiž: Opalowý šperk a Klam. M—cký.

Nowá kniha.

Swatislaw, smutnohra od Wáclawa Klicpery.	**Svatislav,** tragédie Bohémique mise en français par A. Vigneron, avocat français.

W Praze 1844, tištěná u Tomáše Tábora, w býwalém klášteře u sw. Anny, číslo 948. Str. 33. w 8. Seš. za 15 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 76.
11. roč. běh.

KWĚTY.

25. června
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Cizinec.

(*Pokračowání.*)

Odchod.

»Lásko nebeská! jaká to diwná událost!« zwolal práwník, prowázeje hospodského až před dům. »Za waši zpráwu jsem wám welice powděčen; když si pomyslím, že jsem chtěl práwě dceru swou oběšenému za manželku dáti, ježí se mi wšechny wlasy.«

Anna tonula we slzách. »Snad je to upír!« prawila se hrozíc. »Neboť není možno, aby člowěk oběšen byw, po roce ještě žil.«

Mezi tím sešel ale cizinec dolů z pokoje swého a zwědawý zástup rychle se rozstoupil. Kuchyňská, kterouž obyčejně přiwětiwě za bradu bráwal, zkřikla, když zase po ní ruku wztáhl a omdlela.

»Nebesa!« prawil cizinec sám k sobě, bledě kol sebe nepokojně. »Což mne poznali?«

»Práwě proto, pane—že jsme wás poznali,« odpowěděl.posluhowač, »wíme, že jste.... hrabě Rampikolo.«

Cizinec hrůzou wykřikl, wrazil do jídelny a tam se zawřel. Chodě bouřliwě po jizbě, držel následní samomluwu. »Proklaté buďtež obyčeje a hodnosti dědičné! kalíte mi celý žiwot, beřete mi Annu i s jejím krásným wěnem! Nikoli! poletím k ní, nežli se powěst o mně roznese; musí semnou po dobrém nebo po zlém.«

Na to, aby sběhlému, zwědawému lidu se uhnul, nastoupil cizinec cestu oknem, uháněl zrowna k bytu práwníkowu a nalezl slečnu Annu w zahradě. Práwě welmi plakala, a že si kapesní šátek doma zapomněla, podal jí cizinec swůj. Zraky díwčiny upnuly se na roh šátku, na němž hraběcí koruna a zpod písmena *R* wyšíwané se leskly.

»Ach, tedy je to přece prawda!« prawilo ubohé děwče, zlíkajíc a na wyšíwané R ukazujíc— »wy jste hrabě Rampikolo!«—Wíce nemohla pro wnitřní pohnutí ze sebe wyprawiti.

»Hrom a peklo!« křičel cizinec—»co wám powídali o hraběti?«

Ledwa že ji slyšeti bylo, šeptala Anna w pláči zatajeným hlasem: »Že byl—že byl—oběšen!«

»Tedy je weta po wšem!« zkřiknul cizinec, učinil strašliwý posuněk a řítil se pryč.

»Ach, tedy mi nelze déle pochybowati!« prawila Anna, a slzy zatemnily krásné zraky její—»je to úpír! Ale buď úpír nebo neupír — kdyby ho nebyli před rokem oběsili, snad by se byl z něho přece dobrý manžel udělal.«

Mudrc.

Byl to smutný, mlhawý den, jako naschwál stwořený pro události, ježto měl na swětlo wywesti. Asi hodinu po howoru, w minulé kapitole nastíněném, počalo pršeti, jakby se lilo.

Tajemný cizinec kráčel po silnici, wedoucí do hlawního města hrabstwí. Kojil se nadějí, že dostihne po cestě některý weřejný wůz, jenž tuto silnici pořád projíždějí. — Upnul se pečliwě do osudného fraku. »Marně,« stýskal sobě, »obleknul jsem, co nejlepšího mám. Wšady mě stíhá ukrutný osud můj!—i ten déšť mě pokouší; kazí mi můj nejkrásnější oděw, a kdo wí, kdy opět k takowému přijdu.«

Déšť mu spláknul ostatní slowa ze rtů. Ohlížeje se, zdali by na blízku místo útočištné newypátral, spatřil w prawo pod jakýmsi náwrším nepatrnou krčmu, a rychle k ní zaměřil. Mezi tím, co si okolo ohně šaty osoušel, četl jiný pocestný za stolem sedě, pilně w jakési knize.

Muž tento již obstárlý měl docela lisou hlawu a kniha, celou pozornost jeho zajímající, měla náze w: Aqua vitae aurea, to jest: Umění, jak se má člowěk w rownowáze žiwota a w prawých uhlech pohybowati.

Wlastní strastí celý zkormoucen, nepowšimnul si cizinec muže tohoto a oblek swůj ještě suše mluwil sám k sobě: »Ach! nikde již tedy není lásky pro mne! nikde nebudu moci hodnou, milostnou, bohatou díwku swou nazýwati! Občanské poměry mě nutí, abych samojediný na swětě stál! Děsné práwo prworozenstwí! nenáwistné wýhrady dědičné!«

Lisý, jenžto byl co weliký mudrc tlustou knihu sepsal, patrně w ní dokázaw, že není člowěk opicí, slyše slowa tato, ztýčil se radostně ze židle swé.

»Drahý pane,« prawil, pojaw neznámého za ruku; »tyto zásady swědčí o weliké moudrosti waší. Wy náležité mezi oné wzácné lidi, jichž poměry wěk swůj předbíhají. Dědičné wýhrady jsou prawé metly weškeré oswěty.«

»To máte docela dobře, šlechetný pane!« odwětil cizinec wzdychaje.

(*Dokončení.*)

Sanitráři.

(*Dokončení.*)

Při stěně na lešení, neb i na řemeslněji ustrojené pawlači sešli se tři mužowé a berou do swých rukou jeden housle, druhý basu a třetí se rozkládá se swým cimbálem. Na ně obracejí se teď oči mládeže, někteří jim podáwají láhwice a sklenky; jiní zas i peníze na cimbál házejí. Hudebníci usedli, a urownáwají w hlasech swé nástroje. Nowý žiwot powstane w zástupu na síni, a za hlasem strunným napne se naděje děw, budou-ly w kolowý žámot od swého milence, nebo jednoho z wýtečnějších chasníků wedeny. — Počne se hudba, a w $^{3}/_{4}$ním taktu rozesílá hlahol swé wyměřené sloky. Každý tanečník hledá swou tanečnici a wtáčí ji do kúleného čili daiče. Má pak tento kúlený swé podruhy buďto šoustáním nohama, nebo urychleným pohybem, neb i powlowností swou od něho se lišící. Jsou to kakús, kroček a smyk. — Po kúleném a jeho druzích zahlaholí w $^{2}/_{4}$ním taktě kalamajka. A hle! tu dwouhopsem na jedné noze wšickni tanec měnějí a přes dupotný tříkrok na druhou nohu se postawují, aby i na ní dwouskok zase odbyli. A tak střídawě to jde — až do unawení, anebo až se zase dwoučtwrtní takt kalamajčin na rejdowáka promění.

Po odpočinku a ochladě čili ostydě počnou hlasy na strunách se opět ozýwat a to tím taktem jak powolná žádá, w níž každý pár soukromě w kruhu malém powolným krokem kráčí, osoba proti osobě hledící. Zbystří hudba takt, a wšickni chutnou křepko a skočně tancují. Tuť každý pár pohybliwě drepce a sebou metá, ba i rukama, rameny, hlawou tanec doplňuje. — Leč nechme již těch harců a jiných kratochwil, jenž od našich sanitrářů užíwány býwají — a přeskočme wšechny následné týdny až na den před sw. Josefem.

Již w pondělí po obrácení sw. Pawla, jenž připadá ku konci chýlícího se ledna zase na nowo určeno, kteří pacholci a ku kterým mistrům čili majitelům warů půjdou. Býwá tehdáž jarmark w Jablunkowě, na kterémž pozew, námluwy a omluwy se ukončují, a podáním ruky pojišťují. Wše to w slowanském howoru se odbýwá. Neb ač mnozí ze sanitrářů při mnohoročném pobytu mezi Maďary maďarsky mluwit umějí a některým od školních dob německý jazyk znám jest, přece jim nenamane cizořečiti. Přesné a přísné jest takowé jednání; požaduje upřímnosti, a ta se nejlépe w mateřčině objewuje. Musil-by jen kořalkou sanitrář, mistr neb jeho pacholek, být omámen, kdyby se nestyděl cizím jazykem se wychloubat, nebo ním sebe, jako cizím obalem, před rodáky zakrýwat. Po odbytých záwazcích nawrací se každý domů.

Blíží se den sw. Josefa, a zpomenutí, že manžel od ženy swé brzo odejde, působí těžké wzdechy. Nic nepomáhá wřelý objem, kterýmž nowá, nedáwno od oltáře přiwedená choť ku swému srdci na celé roky manžele swého připnouti se snaží! Družina jeho určila odchod na čtwrtek po sw. Josefě. I wůz již najat, aby je do Jablunkowa, ba až do zahraničného městyse Čace odwezl. — Den určitý zábřeskem ranním se ozářil, w mnoha domích strawu na cestu přihotowenou již snášejí, naplněné torby, worky a wáky, pudla a mosory (nádoby dřewěné, ne z dužek ubedněné, ale samorostlé) již na stole přichystány leží. Majitel kotlů místo w kordúlce, kdež peníze na wýlohy při prácech potřebné zašity jsou, omakáwá, ošetřuje, jestli je w skutku má. Odchozí byli se již před tím dnem s přátely a sousedy rozžehnali. Ale z těchto i dnes ještě mnozí přicházejí a opět se rozlučují.

Powoz čeká již we dwoře nebo na náwsi, a část pocestných již na něm usedli. Pojďte! wolají na ostatní, již je swrchowaný čas odjezdu. — I wsedají tedy také tito, a na dwoře nebo náwsi zůstaweni utírají slze z očí. I ženy a někteří otcowé neb matky na wůz wystupují, aby swých milých doprowázeli. Wozka šwihne bičem a wůz ujíždí. S Bohem! zůstaňte nám tu zdrawi! wolají odjíž-

dějící. Nech wás Bůh doprowodí, a zase zdrawých a šťastných přiwede! odpowídají doma zůstáwající. — Wšickni slzejí, zwláště děti dlouhé sirobě zanechané.

Wůz jen zdaleka již widěti, a ještě z něho kynou pozdrawy kloboukem. Teď wůz docela zmizí, a ostatní domácí nawracejí se do chyž ku swým prácem. J. Winkler.

Do Hory — a třeba dál.

(*Pokračowání a dokončení.*) Podobného uwážení a pozoru potřebuje wěc, když se nahodí člowěk, kterýž by si rád »něco k čtení« koupil, sám ale newí, jak to začíti a co si wybrati. Pěkný tu zárodek; padne-li ale do nezběhlých, nemotorných rukou — weta po něm. Člowěk si knihu koupí, jak mu bylo raženo — koupí ale prwní a poslední. Ta prwní skazila mu chuť k dálšímu čtení a kupowání.

Mohl bych několik příkladů ze swé zkušenosti uwesti. Zpomeňte si prozatím na S...ského mlynáře. Rozkošná to figura do nowel z našeho wenkowského, ještě ryzího a půwodního žiwota, jakých w literatuře naší posawád nemáme. Já se o jednu pokusil; w příštím Wěnci budete ji čísti. Není to wšak ještě to, co wlastně myslím; snad ale ještě prawou cestu nalezuu.

Posud ho widím, toho dobromyslného člowíčka s osmahlou twáří a lisí hlawou, w té zelené kazajce a w širokých nohawicích, jak se k nám na wysokou, lesnatou horu drápal, pak o Roháči powídati měl, a za ušima se škrábal, že nic newěděl, nežli co mu byly wypůjčené Kwěty o »Sionské swatbě« sdělily. Náhodou jsme to ale již také wěděli. — »Tedy nic jiného o tom Roháči newědí?« ptal se ho náš dobromyslný společník. — »Nic, prosím — leda prosím — mám tu prosím ještě tu... encinklonpendii — prosím; tam je také něco, prosím.« — A w skutku přinesl nám potom, když nás byl po pěkné louce okolo swého osamělého mlýnu, po hřbitowě, wedle hrobu swého tříletého utopeného synáčka.... ještě stojí w té chwíli, w tom tichém, prostém žalu předemnou!... do kostelíčka uwedl — w skutku přinesl nám potom Tomkůw český dějepis, a na zwonici zwěděli jsme od něho, že má také čtení »o meči a kalichu.«

Pro milý Bůh! k čemu takowé knihy takowým lidem do rukou? Kdo mu to radil koupiti? Ať si má i Tomkůw dějepis — ačkoliw ani tento, majo jiný oučel tak psán není, aby z něho prostinký čtenář žádaného prospěchu nabyl; k čemu ale knihami, jako je »Meč a kalich« — a byť by sebe wětší ozdobou naší literatury byly — k čemu je wnucowati čtenářům, jako je tento poctiwý člowíček, jenž se upřímně wyznal, že se mu w celé knize nic nelíbilo, nežli w zadu to »o Žižkowi.« Přirozená wěc. Na to by měli wšickni hleděti, kdož mají někdy radu poskytnout, a wždy uwážiti, aby swou radou wíce neuškodili než prospěli. Já — to mi wěřte — raději bych docela zrážel knihu kupowati, kdyby se pro člowěka nehodila. Ostatně máme již také ledaco na wybranou a nemusíme z ohledu toho uwáznouti w nesnázích. — Rádbych wěděl, jestli náš milý mlynář po Meči a kalichu ještě nějaký dwacetník za knihu obětuje.

Pozdrawujte se wespolek, s nimižto jsem ten radostný den na Sioně ztráwil! — kéž by se zase brzo jeden podobný w žiwotě mém zalesknul! Jen malinkou — maloulinkou příchuť nelibostného jsem z toho dne w sobě zachowal. Diwíte se? — že mi nawzdor těm rozkošným hodinám, ježto mi pod hostinskou, prawočeskou střechou srdečného krajana, po boku jednoho z nejstarších »kamaradů,« w kole upřímných přátel tak sladce uplynuly... že mi nawzdor tomu wšemu přece něco nemilého w prsou uwízlo? ba uwízlo, a dělalo mi to trampoty. Je to maličkost, ale prawě proto mi to tím wíce překáží. Hádejte!...

Malešow je celé české městečko — není-liž prawda? — já alespoň newím, aby si tam byl kdo, wyjímaje leda honorace prwní a druhé třídy, jaktěžiw hlawu a jazyk němčinou lámal. A přece zdá se, jakoby tamější hospodský pro žádného Čecha naliwati a truhlář pro žádného Čecha hoblowati nechtěl. Jinák sice newím, proč by tam stálo: »Schänck-Zimmer (nebo tak nějak) na jedné a »N. N. Tischlermeister« na druhé tabulce. Powězte mi — pro koho? — Čekají na obou místech snad jenom na »kunty« německé? To pochybuji; sice by mohli tuším brzy zkysané piwo sami zunkati a třísky s pilinami k tomu přikusowati. Pánowé, pánowé! — kam se děje slušnost a kam rozumy?

Že na wejejných cestách, w okolích pouze českých, sloupy a ukazowadla s německými nápisy nalezáme — že i w pouze českých wesnicích tabulky s pouze německým oznamem čítáme, ačkoli nejwyšší zákon zřetelně oba jazyky na ně předpisuje a k tomu český na wrch — na to wšecko zwykli jsme již jako na swé wlastní hříchy: ale podobné počínání českých žiwnostníků w krajinách, kde pouze pro Čechy pracují a na koupi českou čekají — neníliž to aspoň k smíchu, ne-li k politowání?

Odpusťte, že mezi wonné růže zpomínek na wás takowéto trní zaplétám; ale nemohl jsem si pomoci. Měliť bychme wůbec pořád bičík w ruce držeti a naši pošetilost jím přihlazowati. Wšak by w Hoře také hodně dlouhá plácačka — a třeba byla jen Harlekinowa — neškodila. Tam máte také jen samé »Schneidermeistry, Uhrmachry« a jiná cizozemská zwířata, jichžto předkowé se w dalekých končinách okolo čáslawské a kouřimské brány rodili. Pán Bůh je oswětiž!

Uchowejte mě we swé lásce, a buďte ujištěni, že wás wesměs miluji a přeji, aby se Hora nowých stříbrných časů dočkala. Snad by se pak s ní dalo dobře jednati.

J. K. T.

Listy z residence.

1.

Wídeň je roztomilé město, krásně oswětlené, wýtečně dlážděné a musí se člowěku líbit — ale jen líbit. Mocný, welikánský dojem nepůsobí, ačkoli je dost welké a nádherou i bohatstwím oplýwá, jako málo které jiné město, což je k. př. widět při jízdách w prateru, zwláště na welkonoční pondělek a na den prwního máje. To prý ani Paříž nemá. Je to řada nejskwostnějších ekwipaží, jedna wedle druhé skoro na hodinu cesty. Proč se ale tomu diwiti? Wždyť sem splýwá bohatstwí z celého mocnářstwí.

Stawby we Wídni jsou weliké a pěkné, ale nic welkolepého, leda wěž a chrám sw. Štěpána. To je Praha docela jiné město; na př. naše Hradčany! — nemají tolik skwělosti, ale ráz a zaswěcení. Ostatně se pečuje o Wídeň wšemožně. Je tu nakupených wěcí wýtečných — obrazárny, knihowny, sbírky wědecké a jiné, jsou zde wynikající jednotliwci, ale přece zdá se, že je tu wyšší duševní žiwot jen samými cizinci representowán, ač by mohlo město samo sebou prwním w celém Německu být.

Obywatelstwo je směsice národností rozličných, jak to možno najíti jen w některých ruských a jihoewropských městech. Přece wšak značně rozeznáwá se Wídeňák, šlechetný, jak se často sám nazýwá. Jak wůbec wědomo, má welmi dobrou powahu, je dobrosrdečný, weselý a bažící po wyraženích; swětoborného w něm pranic není, jakož i za to nemůže, že jsou Němci národem filosofickým. Zdrawý ač trochu přihrublý humor a něco přirozeného wtipu patří k jeho nadání. W posledním míwají ale také zdejší židé welkého podílu, zwláště nižší bursowníci. W kafírně u Stierböka se nawzájem scházejí a tam se také rodí nápady, kteréž pod jménem »widenský wtip« kolují. Bez takowých

nápadů nemůže Wídeňan ani být; stane-li se něco, co ho mrzí, udělá wtip, a je zas dobře. Wídeňský wtip má wždy červené a weselé twáře, a je sprostější a však lepší než berlínský bledý, wymrtwělý. Harfeníci, fiakrowé, Wurstelprater, diwadla w Josefowě, na Wídni a w Leopoldowě poskytují dosti dobré obrazy nižšího žiwota zdejšího, z kterých se někdy i wýše uzawírat může. Hans Jörgel, tento wídenský Nante, je jeho orgánem. Redaktor a hlawní spisowatel je sice Čech (německý), wprawil se ale tak dobře do zdejších mrawů, způsobů, do zdejšího smejšlení a žiwota wůbec, že Wídeňákům wždy jak náleží do noty trefí; Hans Jörgel se čte skoro we wšech třídách; fiakr ho čte na kozlíku a mnohý welký pán na sofě. Docela jiné wěci čte John Bull w Londýně.

Zwláštní druh zábaw jsou wídeňští harfeníci. Jen jméno mají od harfy; ji samu u nich ani nenaleznete (ta je teď u wyšších stawů we cti, w jakéž nebyla od časů Dawidowých) nýbrž terčet nebo kwartet, obyčejně trochu bídný, a k tomu orkestru několik osob obojího pohlawí. Jsou to zpěwáci a zpěwačky, mimo to kus komedianta a tanečníka, owšem w kostymech. Na lešení schwálně k tomu wystaweném prowozují swé kousky po krčmách a sklepích, čili krčmách a winárnách podzemních. Obyčejně zpíwají kuplety, jakowé se we zdejších fraškách nalezají; někdy také něco sentimentalního — to je ale hrůza. Jodl je při tom zpěwu wěc newyhnutelně potřebná; jeť to arci barbarstwí, ale má něco weselého, jako hrdlička w powětří. Na Alpách musí býti rozkoš ho poslouchat. Některá zpěwačka má w něm zwláštní wirtuositu. — Mezi zpěwem prowozují rozličné sceny ze žiwota, malé weselohry a operetky — sentimentalnosti milostné arci až hrůza powídat; na štěstí ale hrají obyčejně něco fraškowitého a to často wýtečně.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Besedy.)** Žofín je teď naší Mekkou, po nížto wždy celých čtrnácte dní zbožné zraky upíráme, až konečně bedra opášeme a radostnou pout do jasně oswětleného sálu nastoupíme; — besedy na Žofíně jsou okotěšné, libodeché oasy w našem společenském žiwotě, w němžto by si poutník při nynějším parnu snadno mohl zoufati. A přece — upřímně řečeno — jaká by tam byla zábawa, kdyby tance nebylo? kdybychme se k půwodnímu wýznamu besedy nawrátiti chtěli. Mně se zdá, že je beseda něco jiného, nežli cizokrajní reunie... Ale dobře, že na to zapomínáme... Jen si pomyslete... představte si to hezky žiwě na mysli a zděste se té chudoby a pustoty — kdyby tance nebylo. Rádbych jednou něco takowého widěl — wím že je to myšlénka bláznowská, ale k wůli zwláštnosti stála by za to, aby se wywedla — rádbych widěl, co bychme as celý wečer dělali, kdybychme tance neměli. Bez pochyby bychme si čas dlouhou chwílí krátili. Nota bene! — nemluwím zde we swé osobě, nýbrž dle starodáwného zwyku, per wy, jménem tancechtiwého mladistwého swěta. — Dobře tedy potázali se p. pořadatelé těchto besed našich, že nám w jednotwárný wěnec tanců několik jiných libowonných kwětů wplítají! O minulé třetí slyšeli jsme zase jedenkráte našeho mistra písní, Strakatého, an swým zpěwem a zwláště tou »Nitrou« wšechna srdce plamenně rozčilil. Což darmo slowa o jeho zpěwu šířiti? Což ho každý nezná?... Také p. Tonnerowa potěšila nás opět, zpíwajíc několik písní a sice slowenských... Hezký sbor byl witaný přídawek... Po druhé o besedách wíce. — Ale jak pak, nebude se letos o některé něco čísti?... Starý beseduík.

BESEDY.

Wítězstwí jedenáctiletého děwčete nad wlkem. Ku konci minulého roku přihodila se we wsi Koňajewu, w újezdu Demitrowském u Moskwy, znamenitá událost. Z blízkých lesů se totiž wedral wlk do Koňajewa, byw pak od rolnictwa záhy wypuzen, wběhnul do údolí, jímž se walí potok Šarynka. Na neštěstí tu hrálo nad potokem čtwero selských děwčat: Nastasija — třináctiletá, Tekla — jedenáctiletá, Štepanyda — desíti a Daryja — sedmi roků. Rozjitřený wlk wraziw mezi ně hnal se nejprwé po maličké Daryji, která však honem drápům jeho se uhnuwši do wsi utekla. Na to se lité zwíře obořilo na Stepanydu a poraziwši ji, za znak ji popadlo a do křowí odneslo. Ze dwou ostatních díwek jenom Tekla na místě zůstala; starší sestru Nastasiju poslala do wsi zawolat lidí na pomoc, sama pak notného klacku se chopila a běžela za wlkem. Ten nedaleko odtud w křowí se zastawiw, začal již kousat do nebohé Stepanydy, kteráž přežalostně bědujíc o pómoc wolala. Bolestný nářek družky nešťastné zdwojnásobnil smělost a srdnatost Tekly, jenž křičíc na wlka dotírala. Potwora nechtěla pustit kořist swou ze žrawé tlamy, díwka ale nepřestanouc křičeti, wždy wíce a wíce k němu se přibližowala, až konečně již před ním stála, neohroženě mu do očí hledíc a jedinou zbraní swou — klackem — proti němu šermujíc. Tu wlk rozlitiw se pustil pokousané děwče a postawiw se na zadní nohy, strašně wycenil krwawé zuby na udatnou záštitnici. Tekla wšak i tenkráte surowosti šelmy se nezhrozila; byláť tak smělá, že se před raněnou sestru postawila a chráníc ji neustále kyjem okolo sebe máchala, až tato se odwlékla na pokraji ouwozu, kdež slabostí na zem klesla a omdlela. Zde ji nalezla Nastasija, když se ze wsi wrátila, i odnesla ji k rodičům. Mezi tím jedenáctiletá rekyně Tekla widouc mladší sestru wyswobozenou, počala sama odstupowat, neustáwajíc klackem se oháněti proti rozwzteklenému wlku, jenž diwoce a čím dále tím wíce na ni dorážel. — — Bůh wí, jakby se byl tento nerowný zápas ukončil, kdyby nebyl šumot, způsobený lidmi na pomoc spěchajícími, drzého wlka postrašil, jenž následowně uleknut na outěk se dal. — Tímto způsobem i Tekla byla uchráněna před lítou šelmou. Wyswobozená ní Stepanyda, přinešena bez sebe do wsi, upadla sice walnými ránami do welkého nebezpečenstwí; usilowáním wšak lékařstwa opět se uzdrawila.

Wladař moskewský oznámil tento příběh j. m. cárowi ruskému, načež wysokým jeho powolením udatná rekyně obdarowána byla stříbrným penízem, na němž se skwěl nápis »za spasenyje pogybawšich« (za spasení či wyswobození hynoucích). Kromě toho, že se jí přikázalo, aby tuto ozdobu na prsou nosila, powoleno bylo, aby — pakli náleží stawu swobodnickému a rodiče toho žádají — se přijala do wychowárny císařské na korunní útraty.

K. M. L.

Nowé knihy.

Růže Slonská, katolická modlitební kniha pro wzdělané paní a panny. Z části dle Kerseka a části půwodně od Eugena K. Tupého, kněze Prämonstratského na Strahowě w Praze. Cena newázané knihy 1 zl. stř., wázané dle rozličnosti wazby.

Ausführliches, theoretisch-praktisches Lehrbuch der böhmischen Sprache für Deutsche. Von Thomas Burian. Zweite, verbesserte Auflage. Prag und Königgrätz, 1843. Druck und Verlag von J. H. Pospischil. Str. 521 w 8. Seš. za 1 zl. 45 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 77.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

27. čerwna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí . půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 26 kr.

Růže z keře nizkého.*

(Pokračowání.)

Byla to newelká sice, ale složitá, ramenatá postawa w oděwu zbrojnošském, s obhroublou hlawou a s dlouhýma rukama. W hlawě, nad širokými ústy a wydulými twářemi blýskaly se mu dwě diwé oči, a we swalowité ruce kmital se ohromný meč, létaje kolem jako smrti kosa. Kam padl, otewřela se hluboká rána a wyskočil krwawý pramen.

Do rozpustilých mladíků wlętělo zděšení. Takowého konce nebyli se nadáli. Widělit, že tu se zdrawými oudy newywáznou, pakli je outěkem nezachowají. A protož učinili podle tohoto uznání a rychle mezi množstwí diwáků se tisknouce, na wše strany se rozptýlili.

W malé chwíli stál panský jinoch se swým pomocníkem na bojišti samoten, a zwědawý kolem zástup smál se prchajícím študentům a přál štěstí wítězům — ačkoliw by snad i naopak byl učinil, kdyby se wítězstwí na jinou stranu bylo sklonilo.

»Není-li prawda, Kotouči! — té práce byl bysi o štědrém dnu se nenadál?« promluwil nyní panský jinoch k zbrojnoši.

»I aby ty papírowé panáky Boží blesk až do kořene rozštípnul!« bručel tento, meč do pošwy zarážeje — »nemají-li w těle kusa úcty před swatými dny. Škoda, že to byly jen plewy, jež wítr hned do wšech končin roznesl; já bych jim byl rád něco na pamětnou wlepil.«

Na to se obrátili oba zase ke krámci, jakoby je stejná péče o díwku pudila. Ta wšak byla zatím zboží swé tak pokojně do malé truhlice skládala, jakoby prašádného nebezpečenstwí na blízku nebylo.

»Měla jsi tak pewnou wíru, že strana twoje zwítězí?« ptal se jí mladík libě překwapený.

»Já se naučila wěřiti, že nemůže neprawost nad práwem nikdy zwítězit, byť by je i na čas utlačowala,« řekla díwka hlasem srdečným a pozwedla důwěrně očí swých.

»Krásná jest wíra twoje — a nedej Bůh, aby kdy byla zklamána. Nech toho skládání, milé děwče! Já twého zboží nepotřebuji, a bylbych rád, kdybys je na památku dnešního dne tady wůkol rozdala. Můj Kotouč tě doprowodí k domowu, aby tě na cestě nic nepříjemného nepotkalo. Buď o božích swátcích weselé mysli a wyřiď rodičům pozdrawení mé.«

Na to promluwil šeptawými slowy ještě k swému zbrojnoši a pak zmizel mezi dawem kupujících. Weselé pokřikowání mládeže, kteráž se teď rytířowým slowem na nějaký dárek z díwčího krámce těšila, prowázelo jej po hlučném náměstí.

II.

W malé chwíli na to ubírali se ramenatý zbrojnoš a outlá díwka dlouhou třídou k černé brance, a tou se pustili w nejzadnější díl nowého, zde ještě jen porůznu wyrůstajícího města.

Zbrojnoš nesl na rameně malý stolek a sedátko, w ruce malou truhlici. Díwka šla wedle něho beze wšeho břemene, a radost jewila se jí we twářích i w pohybowání.

Z průwodce jejího byla wšeliká zuřiwost zmizela, a celá bytost jeho proměnila se w jádrnou prostosrdečnost. W masité jeho twáře uléhalo si chwílemi šklebiwé usmíwání, a oči jeho mhouřily se jakousi rozkoší, kdykoli pohledl na díwku, jenž wedle jeho rázných kroků tak spokojeně a radostně pobíhala, jakoby jí starý známý prowázel. Zdáloť se, že obhroublý zbrojnoš nemalé zalíbení w té kwětoucí, ačkoli jen chatrným šatem

* Z důležitých, ale nepředwídaných příčin museli jsme w této již číslem 57. započaté powídce nemilou přestáwku učiniti. Nyní ale podáme ji w několika číslech po sobě, beze wší přítrže až ku konci. Red.

nehodně zabalené postawě nachází, a že to uznáwá býti wěcí docela přirozenou, že mu jeho mladý rytíř to spanilé poupátko w obzwláštní péči odewzdal. To jediné činilo mu jakýsi nepokoj, že se chwílkami na čele diwčím malý mráček wyskytal, při čemž díwka na swého průwodce wždy tak zwědawě pohlédla, jakoby na něm něco wypátrati chtěla.

»Twoji rodiče, milá panenko, budou asi oči otwírati, že máš tak brzy po trhu;« promluwil k ní prostě, ale srdečně se usmíwaje.

»Ba, milý příteli!« řekla díwka — »takowé podiwení snese můj ubohý otec rád, i kdyby častěji přicházelo. Matinka se ale již ničemu nediwí — tu nemám.«

»Zemřela ti již?«

»Já byla skoro ještě pouhé dítě, když ji nebeský otec k sobě powolal.«

»A proč jmenuješ swého otce ubohým? Jste tak tuze chudobni?«

»Chudoba není největší lidské neštěstí, a dá se lehko unesti, kde žiwot wedle wůle Páně a dobré swědomí nositi pomáhají; ale otce mého klíčí neduh, který je nejhorší břemeno žiwota wezdejšího — těžká *slepota*, a proto jsem ho nazwala ubohým.«

(*Pokračowání.*)

Cizinec.

(*Dokončení.*)

»Bezpochyby,« pokračowal dále filosof, »jste mladší syn některé urozené rodiny — tudy wýhradou prworozenstwí wšeho práwa zbawen?«

»Nikoli, já sám jsem prworozený; já sám užíwám tyto wýhrady a přece jsem nešťastný!«

»Ušlechtilý jinochu! jaká to welikomyslnost! zajisté wýsledek hlubokých náhledů; člowěk oswícený nemůže býti soběckým.«

Příkladem roznícen, začal mudrc wroucně řečiti o člowěčím monopolu i předsudcích a ukončil důsledné kázaní swé těmito slowy: »Zdají-li se již wám tato dědičná práwa tak tísnící, jakého neštěstí způsobí teprw potomkům wašim? K chudobě a družině její odsouzeni, musí wždy hlouběji klesati; stanou se zločinci a wy je oběsíte!«

»My je oběsíme — ach!« zwolal cizinec hlasem strašliwým, zastřew si twář oběma rukama.

»Jaký to lidomilný soucit!« prawil mudrc. »Odpusťte smělosti mé; ale musíme se blíže seznámiti. Já jsem mudrc Slaternobigiosus, celou učenost swou wěnowal jsem duševnosti člowěčí a tuším, že jsem prawou přirozenost zloby wyzpytowal.«

»Ba,« mumlal cizinec — »znám já také zlobu, zwláště její konec.«

»Snad jste zkušenost swou čerpal ze žiwota, této weliké školy wší praktičné prawdy? Práwě mám před sebou žiwot pamětihodného zlosina.«

»A já, drahý pane,« řekl neznámý, chápaje se swého klobouku, »jdu totéž učinit.«

Žárliwost.

»Ach, slečno!« řekl krejčí, potkaw na swé cestě skrze městečko ubohou Annu, která s knihou w ruce domů se brala — »tedy ptáček přece uletěl? Ale jakž pak jste mohla býti tak zaslepená, a krásnou ruku swou —«

»Wím, co říci chcete,« odpowěděla Anna, »a žádám wás, abyste o té wěci mlčel. Wy jste ho tedy znal?«

»Ano, ale jen od widění; owšem při welmi pamětihodné udalosti, takořka při zkoušce. Ale wy ho tu wíce nepotkáte! — máť zejtra řízení w sousedním městě, a je tam powolán.«

»A proč?« tázala se Anna.

»Proč?« prawil krejčí — »připrawte se na bolestnou ránu. Má tam jiný swazek —«

»Jak? o bídníče! newěrníče! podwodníče!« křičela Anna, žárliwostí celá bez sebe. »Jiný swazek prawíte?«

»Ano, jistotně; nešťastná obět již na něj čeká.«

Odhalení.

»Ubohý strýc Wiliam!« řekl práwník, poslední šaleček káwy do sebe srkaje. — »Owšem že mnoho zawinil, než tak daleko dospěl; byl ale přece naším sousedem, musíme jej na poslední cestě jeho doprowodit. — Oblec se, Anno, a pojď semnou; alespoň se trochu powyrazíš.«

»Ale otče, bojím se, že tam bude weliká tlačenice. — Jinak arci bude to welmi pohnutelné diwadlo, a jízda i powětří nebudou mi na škodu.«

Oba jeli tedy do hlawního města brabstwí. Došedše welkého náměstí spatřili šibenici čnětí nad hlawy wšech diwáků. Srdce Annino tlouklo hlasitě; nohy se pod ní chwěly, málem byla by omdlela.

Okolostojící wespolek howořili. Jeden prawil: »Stálo to weliké namahání, než jej k tomu pohnuli; nechtěl ten ouřad na se wzíti, a přece je již přes čtyry sta roků w jeho rodině.«

»Já opět slyšel,« odpowěděl druhý, »že se

již i po jiném ohlíželi; konečně pak, že přináší tak znamenitých důchodů, přece prý ho přijal.«

»Tu přichází ubohý Wiliam,« řekl právník. »Jak je bledý! — ani jíti nemůže; musejí ho nesti.«

Anna, pozdwihši hlawinku, widěla jak ubohého Wiliama k šibenici wedli; podle něho kráčel kdosi—dobře známý.

»Hrabě Rampikolo!« zkřiknul zděšený právník.

»Bože! můj miláček!« zkřikla Anna.

»Ano, ano!« řekl podle stojící; »to je dědičný kat hrabstwí.«

Přel. Slowanka.

Listy z residence.

(*Pokračowání.*) Nejlepší a nejwýtečnější harfenista je teď Moser se swou společností. Jeho kuplety a sceny wycházejí tiskem. Možnáť ale také, že Moser ten celý druh zábaw zničí a do tak naswaného wyššího přejde. —

Welmi často použíwá se při těchto představeních některé figury národní — jakož je Tirolák (a ten obyčejně zpíwá) Uher a Berlíňan. Že také Čech přečasto na lešení musí, samo sebou se rozumí, neboť je Wídeňanowi znamenitou a stálou figurou; obyčejně si něco slizne, mejliwá se wlastní a cizí majetností a býwá t o p ř e d l e m, t. j. trochu přiblouplým. Toto slowo pochází z českého d o b ř e a slouží za nádawku. Wůbec wloudilo se rozmanitých slow do zdejší mluwy, ježto wlastně mezi wýtečnosti národu německého nepatří. — I na jídelních cedulích je žiwel český pozorowati, k. p. české piwo, české ryby a šunky, český hrách a sýr atd. České piwo ale není české, proti tomu protestují. Má jen jméno jako šwejcarský sýr, a je z Čech jako články z Čech we Wšeobecných nowinách oprawdu z Čech pocházejí. Žežulka dáwá swé wejce jinam wysedět. Ostatně patří to k pokrokům, že se pití piwa na ujmu wína zmáhá. Stáwají se změny. Nic méně je tu také dost stálého, k. p. čarowný záwoj 266kráte dáwaný a jiné maličkosti.

An jsem již d e p r o f a n i s mluwiti začal, musím také dodat, že zde tancowala swětoborná F. Elsslerowa, wůbec »božskou« nazwaná. Aetherické nohy této tanečnice zmodrchaly mnohý zdejší mozek; zlí lidé by řekli, že je to snadný kus práce. Referenti udělají brzo bankrot na frase; božská platí u nich již asi tolik co wídenské Herr von; tak nízko stojí kurs. Ostatně je tanec její oprawdu něco okouzlujícího; jakoby ji wanot nesl — a ta gracie! Pamatují se na jednoho quadrillistu z českých besed; je také welký tanečník, ale on tancuje wíce glagolitu; ta manýra mu škodí.

Zlé huby říkají, že má Elsslerowa welkou nohu a welký dům; to poslední jí od srdce přejí. Dost se natrápila, než to neposlušné tělo duchem podmanila; až pak umře, až bude ta božská noha hnít — wlezou k ní do hrobu wšecky její krásné aetherické zjewy. Je to něco hrůzného — noha taneční w hrobě. Dostáwám hrobní melancholii. Její noha a Lisstowa ruka. Poslední je také nebezpečná pro rozum, to dokázal Berlín, a jsou lidé, kteří prawí, že by tam byl Schelling ani nemohl přednášet, kdyby tam nebyl býwal Lisst.

Nebezpečná je také mystika ševce J. Böhma a dělání slow, jako je: kalotwa, duševa atd. Nebezpečné je také hrdlo Garcia-Viardotowé, newyrownané Rosiny w Lazebníku — tweří ne, neboť je ošklíwá, a to bachorkowitě a geniálně. W celku není tu wlaská opera nic tak welikánského, jakby se leckdo domníwal; zdejší německá dowede wíc. Rus Iwanof je mezi nimi; kolosální tenor, ale nerozhřál ještě.

2.

Někdo we Kwětech naswal to hříšným, že jsem swou myšlénku o možnosti středu žiwota slowanského we Wídni pojmenowal: blahou Utopií. Welký hřích to práwě není. Jak nyní wěci stojí nebo jdou, je k tomu potřebí hodný kus magnetismu, widěti zde nějaký takowý střed. Nebuďme w Jiříkowu widění. To dá ještě notný kus práce. Těžko rodí se wěc, jako je naše. Co do počtu je Slowanů we Wídni dost, co do wáhy ale málo; střed, stanowisko, representaci nemají žádnou; co se roztéká, tratí se; časem arci naučí se zrůstat w celek; materie k tomu je dosti, ale schází žiwý duch; bez toho wšecko hnije a toliko ním roste Řím byl z počátku malé městečko, ale mělo obrowského ducha.

Wlastně tu není ani žiwel německý w prawém rozkwětu, a wyšší literární a jiný žiwot schází, jelikož mnohý swým duchem, swou snahou a swým interesem wenku žije; za tou příčinou weliká část má swah na wenek, a nebo by raději wšelico zde chtěla mít, co je wenku. Z mnohých stran je slyšeti žaloby, že německé smejšlení u porownání s jinými časy zde ubýwá, a že mnohé zwláště wyšší třídy nejsou prawým duchem proniknuty. To je ale i jinde w Německu k. p. w Berlíně a w západních krajinách slyšet, že je nawzdor dlouholetému usilowání němectwo posud cizotou, nejwíce francouzstwem, w mnohém okresu proniknuto. Jeť arci potom diwná wěc, že co u nich statné a swaté jest, u nás býti má prohřešením, Bůh wí proti čemu, totiž usilowání k žiwotu přirozenému, z sebe samého, k žiwotu národnímu. Co si člowěk sám udělá, je mu wždy milejší.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Morawy nás dochází zpráwa, že Ohéral již letos wydá swou K o l e d u, spis podobný jeho německému Poutníku. Welice by to každého potěšilo, kdyby p. Dr. Bratránek (muž bádawého a hlubokého ducha, což dokázal swou aesthetikou a symbolikou rostlin) a p. prof. Hanuš (spisowatel slow. mythologie, logiky a psychologie) tu wystoupili poprwé we swém jazyku národním, jak se doufá. Pro nás by to byl welký zisk. — Prof. Klácel hodlá brzo wydati swé mrawoslowí. — Od prof. Šembery wyjde popsání historické a topografické Wysokého Mýta. — C. Kampelík píše žiwotopis knížete Long. z Lobkowic. W. N.

Ze Slowenska roznesly nowiny srbské zpráwu, že Lud. Štúr konečně dostal dowolení na nowiny slowenské a Orla tatranského. Jak často nás ta zpráwa již radostně překwapila, ale wždy opět sklamala! Snad je teď přece jednou prawdiwa. *

B E S E D Y.

Mluwnice wšech nářečí slowanských. Německý časopis Börsenblatt oznamuje, že p. J. Jordan, prof. slowanské řeči a literatury w Lipsku, uchystal mluwnice, stejným rozměrem osnowané pro každé jednotliwé nářečí jazyka slowanského. Počátek již učiněn mluwnicí nářečí polského, načež wyjdou jednotliwé mluwnice pro wětew horno- a dolnolužickou, českou, maloruskou (rusín-

---

* Bohužel, že o ní až posud, na wzdor nowě roznešené powěsti, pochybowati musíme. Z dopisů soukromných se dowídáme, že Štúr žádaného powolení ještě nemá. Red.

skou), welkoruskou, bulharskou, srbskou a chorwatskou, konečně korutansko-slowanskou a snad i osnowa jazyka staroslowanského. Každá mluwnice o sobě prodáwá se za 1 zl. stř.

Nowý slowník ruské akademie. Hlawní úlohou ruské akademie bylo nejprwé, uspořádati záležitosti slowozpytné nejenom mluwnic, ale i dobrých slowníků. Zwláště a mnohostranně požadowán byl od ruského wzdělanstwa obšírný slowník, jehož se až posawád nedostáwalo, an posawádní práce naskrze za neúplné i nedostatečné powažowati dlužno. Mnoho se již stalo touto akademií před desítiletím, an bylo 71.626 slow zaznamenáno, ještě wíce wšak nyní nowým propracowáním a tříbením, mnohými oprawami a doplňky. Pracowalo se wůbec jako na úplně nowém slowníku, jehož obsah rozwržen nyní na čtyry welké díly we čtwrtině. Wytištěno již jest 31 archů. K. M. L.

Eumenidy — anebo abychme, přihlédajíce jen k žiwotu národnímu, wšeho cizího bájeslowí nechali — rozmrzení čtenářowé začínají se mstít. Vindobona padla. Ptáte se, kdo to? Nic wíce, nežli wšebarewný, wšehomilowný žurnal p. Gross-Hoffingera, jejž byl r. 1838 pod jménem »Der Adler« zarazil a překřtiw potom děťátko swé, let jeho až do těchto dnů řídil. Dále nemůže. Jak že stojí psáno? A hřichowé otců budou trestáni na dětech! Jestli pak to p. G. Hoffingerowi již asi napadlo?.. Alespoň z české strany uwalil na sebe před lety tak welkou winu, že nešťastný konec žurnalu jeho jenom začátkem zaslouženého trestu nazwati musíme.

Tajnosti a nic nežli tajnosti! — Sotwa se rozletěly mysterie pařížské, již tu byly w zápětí londýnské, ruské, berlínské, wídeňské, waršawské a Bůh wí jaké?..... a nyní ještě: »Magyar titkok,« tajemstwí maďarské od J. Nagya. Obsahují snad famosní machinace proti cizím národnostem? Pak by byly owšem interessantní.

Ubohé knihtlačitelstwí! — Sotwa pominul strach, ješto na něj z nowě wynalezeného sázecího stroje p. Kliegelowa přicházel, hrozí mu již opět jiná pohroma. Pierre Leroux, až dosawad při redakci pařížského žurnálu »Revue Indépendante,« uchýliw se z weřejného žiwota w tichou samotu, pracuje prý na nowém nálezu, kterýmž zamýšlí w knihotisku tak jednoduchou manipulaci uwesti, že se ní celé umění Guttenbergowo přewrátí, a každý člowěk tak snadno potiskne, jak píše! —

Literatura jihoslowanská.

Iskrice od Mikuláše Tommasea. Wydal Kukuljević Sakcinski. W Záhřebě 1844.

Tato malá knížka prolítla jako elektrická jiskra jihoslowanský národ, kterému je wěnowána. Osobnost spisowatele jejího je tak wýtečná a památná, a we spisu samém wšude proswítá a wyléwá se, že několik slow o něm podotknout musím. Tommaseo není jen učeností a duchem ale i swým smejšlením a osudem památný. Wydawatel Jiskric o něm prawí následowně: »Netřeba chwály a poručení tomu, co se samo sebou chwálí a poroučí, takž i ne obsahu toho malého dílka, ale ceny welké a nesmětitelné. Wlastenecký čtenář uwidí, že tyto jiskry wylítly ze srdce planoucího pro swůj domow, rod a jazyk, z ducha oswíceného a neposkwrněného, z duše čisté a mužné. Jak jsou zde tištěné, jsou napsané rukou muže weleučeného, kteréhož Dalmacie porodila, Francouzsko pohostinsku přijalo, Italie, jejíž jazyk tolikerými díly wýtečnými oslawil, jako rodinného syna swého přijala a jemu druhou wlast, druhý žiwot a nesmrtnou sláwu dala. On je syn a sláwa Sláwy a toto je prwní dílo jeho w jazyku mateřském.« Z těchto slow je lehko poznati cenu, ano i osud toho muže wýtečného a slawného wědou a poesií. On je také příkladem, jak posud mnohá wýtečná hlawa w cizím žiwlu zanikla, jak se tam obrátila, kde našla půdu pro sebe. Teď je to arci jinak; čím silnější, ráznější a bohatší duch, tím wíce jej to musí lákati k Slowanstwu, kde tolik látky newypracowané se nachází, kde se dá twořit a dobýwat. Pohodlnější je arci ušlapaná cesta, než hrdinské tažení. Tommaseo se wymknul z cizoty a bude jistě státi mezi předchůdcemi.

Je to rozkoš, jak radostně se raší mladistwý a bujný kmen jihoslowanský! Posud se málo o něm wědělo, neboť byl zastřený, počkejme ale krátký čas, on má skoro nejradostnější budoucnost. Poloha země, powaha lidu, bujný ten wřelý, junácký duch welmi mnoho slibují. Wrápeni se Tommasea ku swým domácím je patrný důkaz nadějnosti we žiwlu národním —

Obraťme se ku knížce samé. Hned jak se jméno Iskrice zakmitlo w časopisech, bylo ptaní, co to je ty jiskřice. Jsou to aphorismy, rapsodie, básně prosou, sny, touhy a tušení nadšené duše, wzdechy a žaly sklíčeného srdce slowanského, obrazy, přání a naděje ducha takořka prorockého, wýlewy překypujícího citu nábožno-wlasteneckého, horowání lásky horoucí k národu, oprawdowé jiskry, které kam padnou i rozhřejí, rozsítí a roswítí. Tato knížka je mimo jiné ceny i proto welmi zajímawá, že se w ní jewí zwláštní indiwidualnost, a nadobyčejný názor swěta. Hluboká a horoucí mysl spisowatelowa wyhledáwá pro swé city a wše, co w jeho duši se hýbá, a pro wýjewy a wše, co se jeho národu týče, parallely a symboly w přírodě a dějinách zwláště poswátných, tak že wše, co píše, je nadchnuto duchem zbožným a přírodou nadšeným. Několik úkazů zde stůj, neboť z nich čtenář nejlépe pozná ducha wřelého a nadšeného toho muže a jeho horoucí lásku k wlasti.

»Jako pták milující připrawuje na jaře hnízdečko swým ptáčatům a sbírá peří a slámu, by lehčeji položil swá malátka, která ještě ani newiděl, tak i já z dalekých zemí, z cizích písemnictew a rozličných jazyků sbírám city, hlasy a zwuky, bych je wyřknout mohl, a milé bratry nadchnout oným plamenem lásky, kterýž mi bez přestání w srdci hoří.‘ (*Dokončení.*)

Číslem 78. končí se I. půlletí časopisu tohoto; na II. půlletí předplácí se 2 zl., na 3. čtwrtletí 1 zl. U c. k. poštowních úřadů na II. půlletí, za zasílání pod zwláštní obálkou, 2 zl. 36 kr.; kdo wšak již jiný časopis poštou odebírá, platí toliko 2 zl. 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 78.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

29. červňa
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Otec twůj je tedy slepý?« podiwil se zbrojnoš. »A ty jsi při něm w chudobném hospodářstwí sama jediná?«

»Sama jediná,« doswědčila díwka. »Jindy to býwalo arci jinak — dokud bratr doma byl; ale nyní se musím při otci sama starati.«

»Nu — a kam pak se bratr poděl? Zaběhl snad do swěta? Či opustil wás newděčně?«

»Ach, milý příteli! newiň bratra mého z newděčnosti,« řekla díwka, hlawou wrtíc. »Wděčnějšího syna nemůže ani být; ale on nás musel opustit — otec mu to sám poručil.«

»Jak to?«

»Widíš, milý příteli,« jala se díwka důwěrně powídati. »Bratr je řezbářem jako sám otec můj, a jewil hned za pacholetských let welikou chut i schopnost k tomuto umění. Ale otec říkal, že ho nemůže dokonale wycwičit, ačkoli byl w městech Pražských prwním mistrem toho způsobu — neboť musíš wěděti, že dříwe z rukou jeho ty nejkrásnější wěci wycházely, až se jim i znamenití a učení pánowé diwili; proto wšak přece dotwrzowal, že mu ještě mnoho schází, aby wrchol umění swého dostihl, a že ani bratr dále nedospěje, nebude-li žákem mistra wětšího. Ale jakž to bylo možno býti žákem takowým, an se tu nad otce wětší mistr nenacházel? Nezbylo tedy nic jiného, nežli poslati bratra do swěta. Slyšel jsi někdy o Římě?«

»To wěřím!« zasmál se Kotouč plným hrdlem. »Já také zkusil, jak se to w něm žiwot wede.«

»Ty?« podiwila se díwka.

»Nu, ano, ano já, zlatá hrdličko! Či myslíš, panenko, že je člowěk ze dřewa kůl, který se jakžiw ze zápraží otcowského domu nepohnul? I já jsem byl za těmi welikánskými horami, mezi tím zpropadeným wlaským národem, w tom slawném Římě, do něhož by se naše Praha wešla, jako twoje ručinka do mé rukawice.«

»Ale ty, milý člowěče!« radowala se díwka, že někoho nalezla, kterýž také w Římě byl. »Jak pak jsi tam přišel? — a co pak jsi tam dělal?«

»Práwě to, co zde. Sloužil jsem swému rytíři.«

»Jak?« zwolala díwka s rostoucí radostí. »I twůj rytíř byl w Římě?«

»Dozajista; ale to nebyl můj rytíř nynější. Tenkráte jsem měl pána staršího.«

»Tedy u swého nynějšího ještě dlouho nesloužíš.

»Nu — abych řekl — jako teď u něho jsem, tak mu dlouho nesloužím. Ale mnohem déle ho již znám. Když jsme byli w Římě, sedal panáček ještě na školních lawicích.«

»Škoda!« prohodila díwka jako pro sebe, a pohřížila se w podiwné myšlénky. — »Kdyby se byl také do Říma podíwal, byl by tam snad bratra poznal a nám nějakou zpráwu přinesl.«

»Oho, má hrdličko!« zasmál se jí zbrojnoš. »W Římě se nedá tak snadno někdo poznati; to je ti množstwí lidu, žeby tě tou strakatinou oči bolely, a samým hlukem dostala bysi hlawy loupání. Já widěl přece hezký kus našeho milého swěta, a Prahu tak snadno žádné město nedostihne; ale Řím, zlatá dušinko! — to zůstane člowěku rozum stát! — to je prawý Babylon.«

»Wím to, wím,« poswědčila díwka. »Otec je člowěk zkušený a umí dobře wyprawowati; potom nám také bratr w prwních časech listy posílal, kdež bylo zřetelné toho krásného města popsání.«

»Nu — a teď wám již nepíše?«

»Již déle než rok newíme o něm ani slowa. Přes čtyry leta je z domowa. Já byla skoro ještě pouhé dítě, když odešel. Tři leta měl býti w cizině a pak se nawrátit. Na ten čas jej otec take

wšemi potřebami opatřil. Mezi tím potkala však otce těžká nehoda, že se před ním jasný den uzawřel — a od té chwíle přistěhowala se k nám starost a chudoba. Muselyť jsme prodáwati, kde co zbýwalo, a práwě dnes odbyla jsem jesle, kteréž mi byl bratr zhotowil, nežli do swěta odešel.«

»Ale což pak jste ho museli tak daleko poslati? Jáť bych řekl, že trochu blíže lidé také něco dowedou.«

»Tomu ty, milý příteli, nerozumíš;« poučowala ho díwka newinně. »Prawá kolébka našeho umění je zemi wlaská se swými nádhernými městy — říkáwá otec, a tam se musel bratr odebrat, mělo-li být z něho něco řádného. Mimo to hodila se tenkráte pěkná příležitost do Říma, proto že tam král poselstwím k swatému otci jistého pána wyslal, kteréhož otec dobře znal, a kterýž bratra na cestě mezi swou družinu wzíti přislíbil.«

»Ale Matko Boží!« zwolal náhle zbrojnoš, podiwením oči wypouliw a w chůzi se zastawiw — »o kom pak to děwče mluwíš? — Já byl také s pánem w Římě, jenž tam byl od krále wyslaný.«

»Ty?« ptala se díwka, jako radostným podiwením ruce spínajíc. »Aj, totě snad bratra mého znáš!«

»Jak se jmenowal pán, w jehož družině bratr odejel?« řekl zbrojnoš, a sundaw stolek z ramena, postawil ho u prostřed cesty před sebe. Potom se přes něj přehnul a oběma loktema se opíraje, hleděl zwědawě na díwku.

»Pan Pětipeský!«

»Tu to máme!« zkřikl Kotouč, těžkou pěstí radostně na stůl udeřiw. »Já tam byl také s panem Pětipeským a musím tedy bratra twého znát.«

»O hodný, dobrý člowěče!« zwolala díwka, dětinsky rukama tleskajíc. »Tedy powídej — wyprawuj... ale ne, tady nikoli! pojď, o pojď semnou a potěš mého ubohého otce!«

III.

W nejzadnějším koutě odlehlé nowoměstské osady, kteráž křížowníkům s čerwenou hwězdou patřila, stál skrowný domek řezbáře Šlechty. Bylo to malé, nízké, ale ouhledné staweníčko. On sám utíkaje před hlukem městským, byl je za časů šťastnějších wywedl a mnohé utěšené doby w lůně jeho ztráwil; nyní owšem byly holé jeho zdě jedinou majetností nešťastného slepce, na nějž potřeby žiwota již tak doléhati začínaly, že swůj domek, to jediné wěno, které jednou dceři swé zůstawiti mohl, zadlužiti anebo prodati zamýšlel.

Šlechta byl wysoké postawy, asi padesátiletý, ale hlawa jeho byla následkem wytrpělých strastí duševních i tělesných již hustě šedinami pokryta. Wýraz a tahy twáři jeho nebylo widěti, jelikož tmawozelené stínidlo na očích welikou část jeho obličeje skrýwalo. Mužně urostlé ačkoli nedostatkem sklíčené tělo jeho wězelo w dlouhém hnědém kabátě, kterýž byl okolo boku černým řemenem přepásán, a útlá bílá prawice jeho, na níž říkaje každou žilku widěti bylo, držela černou berlu, o kterou se chodě opíral.

Tato berla spočíwala nyní wedle něho na široké, pohodlné židli s welkým wycpaným lenochem, kteráž byla denním outočištěm slepotou poraženého a nejlepším kusem nábytku w celé chudobné sednici. Také nyní byl se Šlechta k této tiché družce swých denních starostí uchýlil, a však ona sama nemohla mu podati úlewu. Newznášelť se okolo něho milostiplný anděl, kterýž jindy wšeliké trní z cest jeho uklízel a jemnou rukou temnostmi žiwota ho prowáděl — nebylať při něm Eliška. Ta se byla z nouze, kterouž ubohý slepec zapuditi nemohl, w hlučnou weřejnost odwážila, nedbajíc na nebezpečenstwí, w kteréž tam uběhnouti mohla.

A však nejen trapnou starostí o dceru a její budoucnost, ale i zpomínkami na wzdáleného syna byla duše jeho bolestně sewřena a náramné hoře, že musel na umělecké dráze bez dosažení cíle ustati, leželo na srdci jeho jako drtící břemeno.

Nyní seděl na swé židli w onom stawu ochabnutí, kteréž obyčejně po napnutí wšech duševních mocí následuje. Seděl tu sám, w příbytku uzawřeném, pozbawiw se konečně wšeho rozwažowání, kteréž bylo dlouhou chwíli mysl jeho trápilo a přece k žádnému cíli newedlo.

Najednou jej z tohoto stawu mezi wědomím a pouhým žiwotěním protrhly temné hlasy, powstáwající před obydlím jako rojení wčel. Byl to zástup menších kluků i wětších wýrostků, kteří w této postranné čtwrti den marným pobíháním ukrádajíce, náhodou se shlukli a k ukrácení chwíle na dwéře i okna řezbářowa příbytku bouřiti začali.

Býwáť to obyčejný osud lidí neobyčejných, že na sebe zřetel jiných obrátí a w oněch, kteří pro jich wysost sami w sobě žádné míry nemají, jakousi hořkost a kyselost probudí. Tak se dělo i Šlechtowi. Jeho nepřístupnost i za oněch časů, když okolnosti jeho ještě kwětly, jeho samota, neustálá wážnost a jiné zwláštnosti poskytowaly okolním obywatelům, nejwíce nižší třídy, hojného předmětu k rozličným powídkám, a tak se přihodilo, že na wzdor swému šlechetnému srdci we swém okolí spíše wíce nepřátel, nežli přízniwců

měl. Weřejně mu toto projewiti owšem si nikdo netroufal, zwláště an se pozorowało, že čas po čase dosti znamenité osoby k němu docházejí; když byl ale statný syn jeho odešel a posléze i slepota ho sklíčila: pak arci mnohá nehodná usta časem ledaco prohodila, co by nešťastného slepce snad bylo bolelo, kdyby srdce jeho nebylo ryzí zlato býwalo.

Takto hlučila dnes mladá sběř a křičela: »Heisa krtku, wystrč rohy!« —jiní zpíwali posměšnou koledu, bubnujíce při tom na dwéře a jiní opět wyskakowali k oknu a podiwně se šklebíce, wolali na osamotnělého starce, aby jim wyřezał jesličky.

Šlechta byl se wzchopil a pojaw swou berlu, přešel několikráte po jizbě. Znaltě již podobné sběhy rozpustilé mládeže a srdce jeho tonulo welikým pohnutím.

»Učiň, Pane! aby zwěděli o proroku Elizeowi!« zwolal z nejhlubší wnitřnosti -- »ale nezachwať je we swém hněwu k wůli nejnižšímu sluhowi; nýbrž otewři oči jejich, aby poznali cesty twé a stali se plniteli rozkazů twých. Já rád stanu se terčem, o nějžto se přelomí šípy hříchů jejich.«

(*Pokračowání.*)

Listy z residence.

(*Pokračowání.*) Pozorujem také stranu až k smíchu podezřiwou; ano w rozepři o Gräz a Graz widěla ta sama jakousi demonstraci Slowanstwa. Ale filologický kořen a starý hrob nepřekáží běhu národa; na takový kšaft dáwno mrtwého dá se málo požádati; to by mohl mamuth z kabinetu wylezti a wšelico chtít. Chce-li Slowan někde, k. p. w Lipsku slowanský kořínek wykopat, je hned bluku a štěbetání, jakoby kapitolium bylo w nebezpečenstwí. Třeba měl Berlín kořen slowanský, to neškodí ani ironii, ani wědě o absolutním, a Nante si může pokojně »Eenen« (totiž sliwowici) za krawatu wysypat. Němci mají proto dost místa a my také, i p. Laube se swou »Elegantní,« a kdyby wyrostl přes míru, má ještě Ameriku. Wůbec newím, proč by neměl 40 millionů dost. Nás prý je trochu mnoho. To sám powídám; ale co naplat? P. Šuselka a několik jeho kamarádů nemohou jich tolik polknout.

»Wšeobecné« na nás teď jaksi často zpomínají. Dobře; lépe, než kdyby mlčely. Mluwí arci podiwně; jako staré panny. Ale jaký to diwný človíček jím dopisuje z Prahy? — ani pořádně nadáwat neumí. Fi, kdo pak by teď říkal Böhmaken! tak nemluwí dobře dresowaný žurnalista. Pak w posledním článku trochu tuze a po sprostu lže; ke wšemu je zapotřebí míry a rozumu; on je ještě začátník. A proč pořád opakowat, že je hrabě Thun Němcem.*

* Takowé mluwení je docela zbytečné; rodina p. hraběte je snad přes dwě století w Čechách; jsou arci rodiny, které swou českost dále dokázat mohou, nestojí ale tuze o to; a konečně proč se tento dopisowatel sám již nepočítá k Čechům, kdežto je tam zrozený a má jméno české, ačkoliw trochu sciwilisowané. To by Slowan mohl několik pořádných mužů od Němců nazpět žádati, alespoň snad čtwrtinu jejich wýtečníků; to by ani Lenau (baron Nimptsch z Střelenowa, slezsko-slowanská rodina) nesměl německé básně dělati; a teď tím méně, an mu p. Meissner powěděl, že je wlastně, co do ducha, slowanským básníkem. Rád bych ale wěděl, odkud to p. Meissner wí? Od p. Laube? Kde poznal toho ducha slowanského. Proto že pochází ze slowanské rodiny, nemusel by w duchu slowanském psát, tak je k. př. Lessing také Slowanem dle rodu, a Němci přece říkají, že on, Luther, Immermann a Uhland jsou ty prapravé a prajádrné německé powahy. Či nejsou Fouque a Chamisso Němcemi? Národowé se teď již nedají dělit na polokrewce jako koně; národ má dwě strany, jednou sahá do přírody a jednou do ducha, obě ho dělají. Posud arci mnoho Slowanů zaniklo w žiwlu německém, teď toho nebude již ale potřebí. Že my Slowané také jsme pomíšeni cizími žiwly, to nic neškodí, ba je dobrá wěc, to se assimiluje, a nejwýtečnější národowé powstaly z welké smíšeniny k. p. Hellenowé, Angličané atd. P. Jordan sice powídá, že Slowané mají na to dbát, by swou raci udrželi čistou. To je trochu tuze temné a tuze málo prawdiwé. To neplatí ani w dobytkářstwí (křížowání raci) nerkuli o národech. Co rozumí pod slowem race? To by toho museli Slowané někde mnoho wyhodit, a to přece nejde!

Nezná Chamissowo: Dass ihm der Zopf noch hinten hing? Něco tak hloupého pořád powídat! a pak to prozradí firmu; kdož tomu budoucně uwěří, že ty články z Budějowic a z Prahy a z Morawy jistotně odtamtud pocházejí? Tak to nejde, tím dělá swým jen hanbu. Na to není třeba odpowědít, takowé články se popadají za ocas a žerou se samy.

A propos mohl jsem pro wás w Čechách něco koupit, welmi lacino, ano za pac. Někdo mi zde nabízel několik set □ mil slowanské země za babku, za ú a nějakou jinou písmenu. Já to ale nekoupil; newěřil jsem tuze; bylo mi to podezřelé, jak on k takowým welkým wěcem přišel, ale složil jsem řeč, že to wzít nemohu. Za jedno žebych mohl takowou maličkost, jakou mi nabízí, ztratit, pak že nesmím ou pustit, žeby se hněwal pan F., jemužto patří. Za druhé že newedu obchod w takowých wěcech, aby šel k mému známému Y, ten že hokynařuje s takowými maličkostmi jako jsou národy, pak že mám sice pro oboje důwody, a sice hieroastronomické a trypto-sabaické, jiné jako z kabaly a z Hegla ani že nepočítám; že ale nic méně se musím zeptat mandarinů a braminů, co tomu říkají: Indus, swaté slony a činský porcellan. Wůbec, že nejsem tak lehkomyslný, abych dělal nowoty, že oprawdu newím, kam nás to powede; tak že k. p. to není maličkost pro ch atd. nowé písmeny dělat, to že má wplyw na choleru....., ačkoliw to poslední přímo twrdit nechci. Když prý to nechceme dát, půjde s Morawou pryč. — Je to hrůza! člowěk by se uzlobil, kdyby se nemusel smát. Teď, kde časy jednu lásku, jednu sílu žádají, jsme takowí písmenkáři. Tak to chodilo za časů řeckých císařů w Caribradě; tak písmena zabijí. Kdyby nás widěl ten jednooký, myslil by si wšelico. (*Pokračowání.*)

Z Gorice.

Dopis W. J. Menela, professora hum. třídy.

Sedmnácte let uplynulo, co jsem se s Prahou, s předrahou otčinou rozloučil, a do ciziny wydal s tím úmyslem, abych swěta zkusil, a snadněji swého účele, totiž brzkého zaopatření došel. Tenkráte netušil jsem ani we snách, že se w tak krátkém čase s celým národním duchem našim, jehož tehdejší ochablost a malátnost mě wždy bolestně se dotýkala, tak podiwná a potěšliwá změna stane. Od těch dob setkal jsem se owšem s rozličnými krajany, ježto ale již drahná leta z Čech wzdálení o tamějších událostech žádné wědomosti neměli. Srdečné a newyprawitelné bylo tedy mé potěšení, an jsem se před šesti měsíci od krajana ne-

dáwno z Prahy přicházejícího dowěděl, jak se plamen lásky k slawné naší wlasti we wšech ňádrách roznítil, a že se nynější Čechowé nejen pouhým jménem šlechetných praotců, ale též jejich wýtečným, ohebným, jadrným a wýrazným jazykem honosejí. — Blaze naší nadějné mládeži! ona má wlast, my jsme ji neměli; nebot jakým práwem mohli jsme se k slowútným předkům hlásiti a jejich potomky nazýwati, jejich neocenitelným dědictwím nesmyslně a neswědomitě pohrdáwajíce? Bylit to bohužel trudné a žalostiwé doby, w nichžto národ náš do takowé hlubiny odrodilosti a samowraždného přerušení klesl, kdyžto Čechowé sami swou mateřčinu hanobili, jeden druhému k wůli ní se wysmíwajíce. W jiných krajinách wážejí si lidé wlastenského nářečí, byť i sebe ohyzdnější a pokaženější bylo, že je i w nejwznešenějších společnostech, ano často na kazatelnách a weřejných školách užíwají; a my bywše nadaní wýborným, bohatým a libozwučným jazykem neostýcháwali jsme se, jej weřejně haněti a cizincům co předmět opowržení a posměchu předstawowati. Nepokládalliby se to za nejwyšší stupeň pošetilosti ba šílenosti, kdyby někdo drahý poklad, jejž od swých rodičů zdědil, zakopal a raději u cizích lidí žebrati, než swého bohatstwí w rozkoších požíwati chtěl? kdyby drahé klenoty zaházel, a po falešném šperku, po blyskotkách bažil, a to pro žádnou jinou příčinu, než proto, že oněch záře prachem wlastní nedbanliwosti zatmělá jest! Nejednáwali jsme tak i my někdy, když jsme se češtině wysmíwali, angličinou ji potupně nazýwajíce? Angličina ale pouhá strakatá směsice z rozmanitých jazyků wykradená a slepená, naše čeština naopak jest půwodní, samostatný, nejwzácnějšími přednostmi bohatě nadaný jazyk, a může se samou řečtinou srdnatě zápasiti, neřkuli nad angličinou a němčinou switěziti. Co se wytýká češtině, že je příliš twrdá, to je hrubý omyl a platí spíše o angličině a němčině. Ne twrdost, ale práwě měkost našeho jazyka je cizincům obtížná. Málo která německá aneb anglická slowa najdeme jemnozwučnější nežli česká. Naše wina to není, že Němci k wyslowení slowanské řeči ohebnější a jemnější jazyk nemají — ano že i tento jich jazyk ani pro jiné mluwy, totiž wlaskou, francouzskou, i samu anglickou se lépe nehodí, kdež naproti tomu Slowané wýslownost každé cizozemské mluwy tak dokonale si přiosobiti mohou, že se ničím od rodáků nelišejí. Díky, wřelé díky našim Jungmannům, Šafaříkům, Hankám, Palackým a ostatním welezasloužilým a nesmrtelným mužům, kteří nás swou neunawenou snahou z pout jazykowého otroctwí wyswobodili, díky jim! že nám opět wlast a národní sláwu dobyli, že se wíce nepotřebujeme co sirotkowé a pastorkowé hrdé maceše podrobowati, že jsme opět s wlastním, českým jménem do řady ewropejských národů wstoupili; sláwa buď také naší otcowské wládě, jenž usilowání národního wýwinu milostiwě podporuje, jsouc přeswědčená o wděčnosti a wěrnosti swých slowanských synů! Nechť se tedy nepřízniwci usklebují, hněwajíce se, že jsme se jejich dosawádního poručenstwí sprostili; jejich štěbetání podobá se piptění kwočny, ana widouc kachničky, ježto byla wyléhla, do jezera se pouštěti, wůkol břehu se třepetá a čepejří a swé wychowance žalostným křikem naspět láká. Já toho nelituji, ba za štěstí si to pokládám, že jsem si dokonalou známost němčiny a jiných jazyků přiwlastnil; jen nad tím bědowati a hořekowati nepřestanu, že jsem nebyl stejným spůsobem w češtině wycwičen a že mně i nyní wywin a pokroky swých drahých spolurodáků jen zdaleka pozorowati popřáno. Lépe ale pozdě než nikdy. Pročež jsem uzawřel, wšemožně se přičiniti, abych dosawádní nedbalost a newšímawost oprawil a swých welectěných spoluwlastenců hodným se stal. A poněwadž jistou důwěru mám, že naše matka wlast každou i nejmenší oběť ochotně a laskawě přijme, odwážím se jí některý článek w těchto listech podati, doufaje, že slabé namahání alespoň co důkaz upřímné a neměnliwé lásky nezawrhne.

Literatura jihoslowanská.

Iskrice od Mikuláše Tommasea. Wydal Kukuljević Sakcinski. W Záhřebě 1844.

(*Dokončení.*) Wím, že je welká smělost moje, že počínám psáti w jazyku, w kterém jsem sotwa sám začal jekotati. Těžko slowa nalezám, bych to wyřknul, co w srdci mám; ale Wílu slowanskou slyším, jak mluwí swým wýznamným hlasem k duši mojí. Dalmacie drahá ale žalostná, tobě nebyl nikdy žiwot wlastní! již od mnoha wěků byla jsi wlečena za wozem druhých národů. Radostně bych umřel, kdybych ti zůstawiti mohl nejmenší pomník milowání mého a lásky mé, kdybych mohl doufati, že budeš členem zlatého řetězu, jenž by měl swázati swobodné swé dcery slowanské matky naší. — Chtělbych, by se mi do dna ukázal, jihoslowanský národe! duch twůj nepoznaný. Chtěl bych s tebou howořiti, jako howoří člowěk s laskawicí swou. Nikdo tě dobře ještě nezná z oněch, kteří s tebou mluwí. Kde twá rána začíná a přestáwá, newidíme a jak ji tedy wyléčíme? Welké se žádá srdce, plno lásky, by ony rány prohlídlo a wyléčilo. Dostojné byly by údy twoje silné, národe krásný, bysi čisté roucho oblekl, ale bylo by třeba, abysi neproměnil s rouchem i city swoje, a lepší košile ti nezakrýwala nečistou duši. — Není našeho lidu roucho čisté a tenké, ale má duši swobodnou a w prostotě silnou. — Nemáme upomínek, kteréž by nás rozweselowaly, ale nemáme též takowých, které by národ náš hanobily. Nowý žiwot musíme začíti, brány budoucích wěků nejsou nám zawřené. Twá košile nebyla hedbáwná křtiteli swatý, ale pod ostrou wlnou hořela plamenitá duše ozdobená něžnými myšlénkami.«

Každý Slowan musí s welkou radostí přiwítat tento úkaz literární, neboť nowá síla se wyskytla, na kterouž bezkou naději klást můžeme, an Tommaseo zajisté na cestě národní pokročí, což již tím dokázal, že, jak známo, teď wydá sbírku národních písní dalmatinských. W. N.

Nowé knihy jihoslowanské.

Iskra. Zabavni sastavci od više domorodnih spisateljah. Sa osam kamenorězah narodne nošnje izdao Ivan Havliček. U Zagrebu 1844. Tiskom k. p. h. s d. tiskarnice Dra. Ljudevita Gaja.

Trublja slovinska od Vladislava Minčetića. Tiskana u Jakinu godine 1665. U Zagrebu 1844. Tiskom Franje Župana.

Kolo. Članci za literaturu, umětnost i narodni život. Izdavaoci: D. Rakovac, St. Vraz, L. Vukotinović. Knjiga III. (Troškom izdavalcah.) U Zagrebu 1843. Tiskom k. p. nar. tiskarne Dra. Ljudevita Gaja.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 79.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikrát na týden, a sice w úterý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

2. čerwence 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(Pokračowání.)

A když byl takto powzdychnul, proměnilo se dowádiwé jásání před obydlím náhle w pronikawý křik, jenžto se na wše strany rozletěl.

Z nenadání byl se totiž za houfem mladých, nešetrných rozpustilců hřmotný Kotouč wyskytnul, a zwěděw krátkými slowy od Elišky, co se tady děje, odstawiw stůl i truhlici, padl poběhlíkům s plochým mečem na záda; toho popadl za wlasy, tomu naložil modřinu, a w okamžení bylo před obydlím prázdno. Mládež se rozprchla, jakoby byl wítr do plew zafičel.

»Utíkej — utíkej chamradino!« křičel za nimi statný zbrojnoš naschwál tak hlasitě, že to bylo w celém okolí slyšeti — »a wyřiď starému rostí, že najde stejné koledy, bude-li se chtít u tohoto poctiwého muže ohlásit. To jim wzkazuje Kotouč, dobře známý u králowského dwora — a nechtějí-li mu na pouhé slowo wěřiti: napíšu jim to ostrým ocelem na hnáty, nebo plamenem na střechu. Já wás naučím pořádek w Čechách držeti!«

Mezi tím byla Eliška otewřela dům, wešla do něho a pospíšila k otci. Slepec poznal její krok.

»Jsi ty to, milé dítě?« ptal se puzen welikou starostí. »Rozprchla se před tebou hejna Filistinských?«

»Hospodin seslal pomoc,« řekla díwka, »že se rozptýlili nepřátelé we strachu a hrůze.«

»Tak časně jsem tě neočekáwal.«

Mně pomohla diwná příhoda k rychlému prodaji.«

»Nenazýwej nic příhodou, milé dítě,« řekl slepec hlasem, w němžto se laskawá rada i přísné napomenutí mísilo. »Sečtěné jsou wlasy na hlawách našich a bez wůle nejwyšší nespadne s nich ani jeden. Powěz dítě, jakou pomoc ti nebe seslalo?«

»Pojď, milý otče, odpowěděla díwka s děwinskou pokorou — »posaď se, a já ti powím, jakou cestou nás otec nebeský k swatým dnům nawštíwil.«

»Nepřišla jsi ale, tuším, sama?« prohodil ještě slepec, bystrým sluchem zwuk Kotoučowých slow postihnuw. »Kdoš je ten statečný bojowník před prahem?«

»On patří k nástroji, jejž nebe k mé ochraně poslalo,« řekla díwka, wedouc jej k sedadlu.

W tom wešel pádným krokem zbrojnoš do jizby a postawil stůl i truhlici jako lehké hračky do kouta. Potom hodil okem po sedníci, nezdálo se ale, že na chatrném nábytku welkého potěšení nalezal, a konečně zastawil se u Šlechty. Toho si krátkým ale bystrým pohledem přeměřil, a potěšiw se jaksi jeho důstojnou, byť i skličenou postawou, srdečně ho pozdrawil.

»Budiž mi wítán we jmenu Páně, kterýž wede kroky mé!« řekl slepec, outlou ruku mu podáwaje. »Kdo jsi, pane? — a co tě wede pod chudobnou střechu mou?«

Nežli ale Kotouč odpowědít mohl, přejala řeč díwka, a powěděla otci krátkými slowy, co ji bylo na welkém náměstí potkalo.

Šlechta se zděsil.

»Mstiteli nad hwězdami — co se to děje pod twýma očima!« zwolal, ruce na prsou spínaje. »Nejsou-li stokráte horší a hroznější slepotou poražení ti, kteří se nestrachují před wečerem příští twého den takto zneuctíwati? — A kdož medlé byl, ubohé dítě! jenžto se tebe tak šlechetně a statně ujal?«

»Jméno rytířowo ještě newím,« řekla díwka s malým uzarděním a srdce jí začalo žiwěji tlouci, an konečně zwěděti doufala, po čem byla na celé cestě již dychtila — »jméno rytířowo newím; ale semnou přišel statečný zbrojnoš jeho, kterýž byl zástup rozpustilců jako třepiwý blesk rozplašil — ten ti může powědít, kohož jméno u wděčné paměti chowati máme.«

»Ano, ano — powěz, příteli!« doložil nyní slepec horliwěji. »Jak se nazýwá nebo kdo je rytíř twůj?«

»Já sice newím« — odpowídal Kotouč wáhawě, jaksi w nesnázích se při tom za ušima škrábaje.

»Co newíš?«

»Bude-li to milé pánu mému, aby se jméno jeho jmenowalo při činu, jemuž dozajista žádné jiné ceny nepřičítá, nežli že byl několika rozpustilým školákům hubu přejel; ale myslím si, že to nebude za marnou chloubu držeti, když ho před wámi prozradím. Můj pán je mladý Pětipeský.«

»Pětipeský!« zwolali otec i dcera jako jedním hrdlem.

»To jméno je wám powědomo — není-liž prawda?«

»Pětipeský?« opakowal slepec. »Měl Hanuš Pětipeský nějakého syna?«

»To není syn pana Hanuše, nýbrž bratra jeho,« řekl Kotouč. »Já w rodině Pětipeských říkaje wyrostl, a sloužím nyní u mladého pana Zděnka, jako jsem slaužíwal u jeho strýce.«

Slepec ale neposlouchal další slowa jeho.

»Diwné — tajemné řízení!« mluwil temným pološeptem pro sebe. »Toť se zdá, jakoby se starý úwazek ani přetrhnouti nemohl — jakoby se nowými pouty wždy úžeji a pewněji upewniti měl.«

»Tento dobrý muž jel s panem Pětipeským do Říma, když se tam náš Božetěch ubíral;« prohodila nyní díwka, chtíc myšlénkám otcowým jiný běh wykázat.

»Jakže? — ty příteli widěl jsi mého syna?« rozehřál se nešťastný řezbář jemnou radostí, a napnul obě ruce po Kotoučowi. »O powěz, powídej — co o mém Božetěchu wíš?«

»Mnoho powěděti nemohu,« odpowídal Kotouč welmi wáhawě — »a kdyby se twým hlasem a twou twáří obraz jeho na mysli mé neoživowal: ani bych skoro neWěděl, který to byl mezi mládenci, ježto při panu Hanuši nejblíže stáli, dílem panošské, dílem písařské služby zastáwajíce. Na celé cestě jsem neslyšel, že by se byl mezi nimi mladý řezbář nacházel.«

»To wím — to wím!« doswědčowal slepec, wyprawowání zbrojnošowo pozorně poslouchaje. »Tak to bylo mezi panem Pětipeským a mnou wyjednáno, abychme wšemu zbytečnému dotazowání a odpowídání nadešli.«

»A tudy se jen pamatuji,« mluwil zbrojnoš dále, »že náš pán s obzwláštní laskawostí s mladým člowěkem jednáwal, jejž nyní w duchu za twého syna držím a kteréhož bych poznal, kdybych ho mezi tisíci jiných twáří zahlídl.«

»Ale co wíš dále?« ptal se otec dychtiwě. Jak se mu pak wedlo w Římě?«

»Toho jsem neWědomý, jakobych dnes byl s oblak spadl,« pokrčil zbrojnoš rameny. »My zbrojnošowé hleděli si prací swých a nedbali hrubě o jiné. To jediné mohu za prawdu prodati, že jsem twého syna i potom ještě u pana Hanuše widal; když jsme již w Římě meškali — a to sice do poslední chwíle, když nám pán mimo wše nadání honem koně sedlati a na zpáteční cestu chystati se poručil.«

»Ano, ano slyšeli jsme o tom rychlém náwratu, a ústa lidská roztrušowala podiwné powěsti;« doložil slepec. »Newíš ty, příteli, proč pan Hanuš tak na kwap Řím opustil?«

»To newím.«

»A nenapadlo ti také nikdy na to mysliti, proč práwě tak rychle i Prahu potom opustil, a odejel, aniž posud kdo wí, kam se byl odebral.«

Kotouč krčil rameny.

»To je těžká — zamotaná wěc!« řekl po krátkém rozmýšlení. »My si nalámali hlawu až do bolení; ale to nic nepomohlo. Pan Hanuš byl ten tam — a my tu stáli we službě bez pána. Já musel na to dle zwláštní wůle strýcowy k mladému Pětipeskému.«

»A tento neWí také, kde se pan Hanuš tak dlouho a tajně zdržuje?«

»Pochybuji; sice by sám tak toužebně po nějaké zprávě o něm nedychtil.«

W krátké, ale sladké naději swé sklamaný slepec si oddechnul.

»Tedy žádné zprávy!« řekl zase polotemně pro sebe a zabíral se w trudné myšlení... »Ale snad mi přinesou roztržený šat jeho, abych zaplakal nad synem, w jehož prsa lité šelmy pazoury swé zaťaly.«

IV.

Radostně slawili Pražané štědrý wečer. Hojná, chutná jídla přinášela se po celodenním postě a po nábožné modlitbě na stůl, kdežto říkaje wedle každého talíře wosková swíčka hořela.

Děti prohlížely ještě rozmanité dárky, jež jim byl Ježíšek nadělil. Při tom se těšily na wařené owoce. Bylo mnoho řečí a weselých twáří.

Ale tiše wypadalo to w chudobném příbytku řezbáře Šlechty. Eliška mohlať arci šlechetným darem mladého Pětipeského otci krmičku připrawiti, jakowouž jindy toho dne jídáwal, ačkoli na ni dnes nepomyslil; teď ale bylo nuzné nádobičko

i se zbytky jídla již opět uklizeno, a dívka seděla u stolu, majíc před sebou tlustou, širokolistou knihu. Byla to sbírka pobožných písní, modliteb, rozjímání a zlomků swatého písma, jež byl za minulých let starý Šlechta umělou rukou sám snesl a později také syn rozmnožil.

(*Pokračowání.*)

Páperky.

7.

Weškerému čtenářstwu našemu w známost uwádíme, že p. Laube, citúplný otec swé »Elegantní« o jedno Slávohltné robátko opět zbohatnul. Je to hrubý růžek, který jednomu z pražských jeho přiwrženců z ploského čela wyskočil, a do »Elegantní« wrazil. Panáček ten s čeledí neopeřenců šel bezpochyby perlowou ulicí, a spatřil tam pouze českou wywěsní tabulku, a na ní puristické slowo »Záwod«. Tato hrozná událost wjela mu do wšech oudů a počala ho lámati a jím tak dlouhó třásti, až si příroda kritickým wýwrhem odlehčila. I poslal článeček z Prahy, kde naříká, že mu ty prožluklé řemeslnické tabulky koncept pletou, a krok po kroku pewné půdy ukrádají; chwálí jiné časopisy, které si nás teď newšímají, ale haní je spolu, dokládaje, že není dosti newšímati si nás, nýbrž že potřeba káže, aby se přičinily a jedním zakroucením tomu Slowanstwu konec učinily, které prý bez toho (o té nebeské důslednosti!) není nic jiného, než pouhá, prázná, wydulá moda. Kdyby ten člowíček et consortes wěděl, jakou zábawu nám takowé prskawky spůsobují, že jsou nám to, co žaludku ta nejwýbornější paprika, mohli bychom být jisti, že by se dali do něčeho jiného a užitečnějšího. O takowé marnosti nebyli bychom ani zmínku učinili, kdyby odwážliwost toho panáčka nebyla tak daleko zakročila, že i tu Nejoswícenější osobu našeho města oslowiti a na jakousi úlohu upomínati se neostýchá. Pro takowou smělost roste lík jen w březowém háji. — Na konci článku uwáznul jeden drápek, totiž písmena M., která by dle tušení našeho mohla **Mistra** znamenati, kdyby něco nepřekáželo.

O Spiegelberg, Spiegelberg!
Das sind die schlecht'sten Früchte nicht,
Woran die Wespen nagen. Č.

Listy z residence.

3.

Na mou wěru, již bych se zase rád jednou podíwal skrze mosteckou wěž na Hradčany, a to zrána, když ranní slunce růžowou poesií nadchnula ty domy starých památek! Rád bych šel staroměstským náměstím, a to w noci; tu cítí srdce kráčeti kolem ty welké duchy. We dne nechtěji wen; chodí prý tam několik roskošných mládenců z parteru a těch se štítí každý pořádný duch. Ano i ty bych rád zas widěl, ty malinké myši, běhající po kamenném obrazu welkého krále, ty tulipány, wyrostlé na půdě, která by lepší semeno zasluhowala. Widím je kráčet ty **božsky** hloupé hochy s těmi báchorkowitými wousy, a s tím skýlkem a těmi rukawičkami Nro 3. Zde přichází ten rusý, ta chlorotická romantika, w srdci nosí kus zubu koně Arminowa, ten rytíř Thusneldy a Dudevantowy, a ten druhý je bledý, skoro mužska Nioba, plačící nad swými dětmi, příliš welký, aby byl Mignon, wíce bledá hloupost než spisowatel, a ještě wíce **lwů** z parteru, kteří se spolujmenowcem z pouště, nic nemají stejného, nežli že se bojí i jiných wěcí než kohouta. A ještě jeden, ale starý a tichý, již ani neřwe w parteru, šediwý ten páže Musy. On sám utrpěl celou řeckou mythologii. Wedral se k Musám; jak se to stalo, je posud diw; ubožátka newěděly si rady, blamáže byla hotowá; daly mu tedy dlouhý žiwot, teď sowrknul jako Tython a spíwá jako kobylka. — Jeden z nejwýtečnějších básníků zde si myslí, že po ulicích pražských kráčejí samé postawy a duchy, jakých jsme míwali, totiž takowé, kteří nosí **znak a poswěcení swětodějin**. Naši historii jsme tuze zapomněli; musika nám to docela newynahradí. Kdyby jen každý wěděl, co je to za město ta Praha. Já zde slyšel Berlíňana dosti starého a ironického o Praze fantazowat jako šestnáctiletou holku, a to je mnoho, když to člowěk činí, který je odtamtud, kde absolutní a substance po wšech ulicích běhá. Též nápodobně jsem slyšel Wlacha, a on widěl Řím a Benátky, jediná Verona dá prý se porownati s Prahou. Znám ale mládence jednoho, jinocha we kwětu wousů a hlouposti, ten je rád, že je z toho hnízda pryč. — Máte besedy? Požehnej P. Bůh každou polku, každý kwadril a tu pocitwou sousedskou. Fueramus pergama quondam! Býwá-li pak tam letos také zase ta poctiwá panimama, co německy neumí a česky mluwit nechce? člowěk ji musí widět a slyšet: Ale gengens! gmeine Sproch. We snách ke mně přišel Tent a řekl mi, že tu maminku nechce; Heinsing a Adelung prý by to newydrželi we Walhalle. Dáme ji na zelenou louku.

4.

Bolest a hněw musí často opanowati Slowana, a zase radost a hrdá naděje, a to je práwě tak dobře pro srdce. Myšlénka národnosti je tak welká, a mocná a skutečnost někdy se zdá tak smutná. Co trpí cizotou a nepřízní z wenku a u wnitř netečností, nedorozuměním a nenáwistí. I mezi Čechoslowany se ukázal w poslední době smutný příklad nedorozumění. Buďme ale dobré naděje, wšak snad brzo smizí; jeť nám jednoty a spojených sil potřebí. Pro naši krásnou naději musí každá strana něco obětowat. Když se činí, je obět těžká wěc, když ale je učiněná, zase welmi radostná. Powaha duševní Čecha a Slowáka je arci poněkud rozličná, ale jedna musí druhou ctít a doplňowat. Slowensko má žiwly zdrawé, nadějné, má něco původního a ještě newypotřebowaného a celistwého, ono začíná si toho být wědomo a muselo by ho to arci bolet, kdyby bratr nejbližší to nechtěl uznat. On to wšak uznáwá, a jednotliwci se swými subjektiwními nápady nečiní celý národ. Potěšitelné je, že se alespoň hlasy ze Slowenska ozwaly. Mlčení je mnohem smutnější a bolestnější. Ať jen každá strana wyjewí swou stížnost, jistě se urokuje smír. Tajení je mnohem horší, každý pak myslí kdo wí co jeden proti druhému má. Teprw začínáme, protož se nerozptylme neswornosti, ale buďme jedno tělo, jedna mysl, abychme obapolně cítili slast a strast, která se jednomu z nás přihodila.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Berouna. (**Rušení městských zdí.**) Město Beroun, zajisté jedno z nejstarších měst milé wlasti naší, obehnáno jest dwojími zděmi, příkopy a náspy. Ačkoli zdejší nebožtík děkan důst. J. A. Seydl, co patratel starožitnin dobře znám, we swém rukopisném dějepisu se domníwá, žeby tyto hradby, bašty a brány již Tetka a Slawoš u prawidelném města zakládání byli wystawěli: musím tomu přece odpírati. Že hradby a bašty našeho někdějšího Slawošowa dříwe stawěny byly, nežli byl w Čechách střelný prach wynalezen, pozná každý, kdo na tyto hradby bedliwě popatří; že ale za pohanských dob stawěny nebyly, toho

swědectwí dáwají zase w pískowci wytesané a w baštách sem a tam se wyskytující kříže. Z těchto welmi sličných bašt jen jediná péčí zdejšího měšťana p. Siegra až posud w dobrém stawu se udržela, ostatní pak dílem nedbalostí w zříceninách leží, dílem ze zištnosti k jiným potřebám jsou obráceny. Brzy wšak budeme snad i my s welezasloužilým redaktorem »Časopisu musejního« Wocelem běduwati: »Památníky, jenž četným wálkám, po polích českých soptiwším, wzdorowaly, tupý vandalismus w lůně klidu rozmetal,« neboť práwě doslýcháme, že i městské zdi okolo plzeňské brány stojící, a století ano i hojným wálkám, jako r. 1611, 1618, 1620, 1632. atd. wzdorujíce, mají býti rozprodany, snad aby se důchody ochudlého města trochu zotawily. Těší se také již několik pánů na to, že tam, kde posud co skála pewné zdi stojí, slabounkých ne-li chatrných paláců, si wystawí. — Podáwáme o tom na wybídnutí jak těchto listů, tak Časopisu musejního proto zprávu, aby národní museum nemohouc tomuto počínání předejíti, alespoň bašty a hradby tyto náležitě okresliti dalo a tak alespoň wyobrazení jich potomkům našim zůstawilo. Prawdomil M.

Z Holomouce. **(P. Lhotowa akademie.)** P. Lhota, bývalý oud pražského českého diwadla, dáwal dne 20. června u nás hudebni-deklamatorní akademii, kdežto krom některých arií ze spěwoher »Nocleh w Granadě,« »Guido a Ginevra,« »Neznámá« a j. také českou píseň »Kde domow můj« s hlučným potleskem přednášel, tak že nám líto i diwno bylo, proč p. Lhota mimo tyto operní arie, které jsme již dáwno od wětších mistrů slýchati nawykli a ku kterýchž prowedení p. Lhotowi — wšecko schází, proč prawím wíce libozwučných písní slowanských ku p. Škroupowých, Veitowých, Tomáškowých, Dietrichowých nepřinesl. Tato okolnost byla také příčinou, že se tak malé obecenstwo shromáždilo. Wšeobecného uznání ale získal p. Lapil, též bywalý spoluoud českého diwadla pražského, jehož uzawření i u nás přátele jazyka wlastenského smutně dojalo. Přednášelť Rubešowu deklamowánku »Jindy a nyní,« a »Břetislawůw soud« od Rába. Náš obyčejný diwadelní orkestr s kapelním mistrem Markem přednášel dwě potpourri od Labického; jedno pouze z českých nápěwů obweselilo naivností melodií a důmyslným jich sestawením. W celku byla na shromáždění potěšitelná laskawost a náklonnost k wlastenskému jazyku widěti; p. Lhota a wšickni spoluúčinkující byli po swých číslech různo a posléze i wesměs wywoláni. J. S—k.

Z Gorice. **(Láska k otčině. Nowý pracowatel na roli dědičné. Proti sočiwé haně.** Wýjimek z dopisu psaného do Mnisku.) ...Nenadál jsem se za swého posledního pobytí w drahé wlasti české, že toho i onoho z našich přátel, láskou k otčině lnoucích, naposledy uhlídám. Když sobě pomyslím na jich nelíčenou, srdečnou náklonnost ke wšemu, co blaho wlasti wywyšuje, truchliwě sobě musím wzdychnouti nad jejich odchodem ze žiwota, wěnowaného činliwosti spásyplné, a duch nad prostoru se wznášeje prowází je w onu budoucí wlast u wděčném upamatowání. — Tím úžeji pak cítím sebe poutána k těm, kteří síly swé posud wěnujíce otčině, o probuzowání a množení lásky k ní a k řeči mateřské sobě nehynoucích zásluh získají. Bůh je wšecky zachowej při síle w tak šlechetné snažnosti a žehnej jich práci k nabytí wytrwalosti w blahočinném podnikání. Wzdálen od wlasti často na wás wšecky zpomínám, a počítaje léta posawadního swého zde pobytí znamenám, kterak let, ježto zde strawiti mám, mně již ubýwá; »polowička« ještě, a snad se s milou otčinou nawždy shledám. Dej jen Bůh, abych i druhou polowičku tak šťastně dokonal! — Ačkoliw ale mezi wámi nejsem, žiji zde nicméně dosti po česku: čítám Kwěty, scházím se s krajany Čechy, kde po přátelsku záležitostmi wlasti w českém howoru se bawíme, píši přátelům do Čech, a těším se z každé potěšitelné nowiny z naší wlasti. Snad w krátkém čase najdete we Kwětech také článek od zdejšího professora Mencla, jejž powěst o pokrocích naší literatury mimo jiné okolčnosti po dlouhém, owšem nezawiněném odcizení získala naší wlasti a literatuře.* Bohdá, že prwní mluwnické překážky, které se na počátku každému w cestu stawí, swou setrwalostí přemoha, dokonalým pracowníkem na naší dědičné roli se stane. — Také my zde četli ony jízliwé články některých zlomyslných dopisowatelů, kteří ty neb ony zahraničné časopisy a nowiny jak u př. »Augsburger Allgemeine a »Leipziger Illustrirte Zeitung« aneb jiné sobě wywolili, aby nás w nich hanou obmýšleli. Nesou wšak ony články příliš patrná znamení lžiwosti, zlé wůle a sočiwé mysli na sobě, že každý nestranný hned znamená, který duch jimi wládne. Tu se jeden dopisowatel na to náramně durdí, že od českého spanilomyslného duchowního (který snad i swé české příjmění měl přeložiti!?) w českém místě na pomník, wlastním nákladem postawený, dán nápis český, jakoby se kdo nad tím pozastawiti mohl, když w krajině německé na pomník dán nápis německý, a jakoby ten, kdo za swůj peníz pomník postawí, sobě nesměl pro nápis woliti řeč národu swého! Tam zase jiný dopisowatel se na to zlobí, že čeští řemeslníci w českých městech sobě dle slušnosti wywěšují štíty české, nepowážiw, jaká to práwě naopak nedůslednost, když si německou tabulku wywěsí řemeslník, který sotwa pět slow německých zpráwně wyslowí, a w jehožto celém žiwotě snad nic německého není, než práwě ona tabulka německá, která nad jeho příbytkem wisí. Jinde opět jiní o českých práwních rozsudcích, dáwaných prý lidem českého jazyka neznajícím, aneb o českých kazatelích w pouhých prý krajinách německých bájky roztrušují a o podobných wěcech blouzněji, jakých by se snad spíše naopak najíti dalo, a jejichžto nám wytýkání by rozhořčiti mohlo, kdyby se o tak patrné a směšné lži neopíralo. Nemohli jsme zde wěru pochopiti, co tím oni dopisowatelé wlastně chtějí. Myslejí-li, že tou cestou naši lásku k řeči mateřské zwrátí a její pokrok obmezí, jsou welice na omylu; ano můžeme je ubezpečiti, že swým zlowolným počínáním nám dobrou službu prokazují, a tím práwě opak toho způsobují, co zamýšlejí. Wím sám wíce příkladů, že mnohý dříwe lhostejný a newšímawý podobnými dorážliwými články teprwa pozoren učiněn byl na literární účinliwost našich wýtečných wlastimilowných mužů, shledaje pak ji býti wěcí docela sprawedliwou, zákonem milostiwé wlády chráněnou a wší wážnosti hodnou, zahořel láskou ku snažení tak šlechetnému, majícímu za účel duševní wzdělání národu; na to pak poznal sebe, čím wlastně jest, oblíbil si řeč otců swých, dříwe newáženou, a nyní ji silami, které mu pohotowě jsou, podporuje. Musím skutečně wyznati, že sobě při tom wždycky zpomínám na bajku o záwistiwém, který zlomyslně pořezáwaje réwí souseda swého, tím jenom k utěšenému zrůstu keři pomahal. Každá wěc dobrá i ušlechtilá má swé odpůrce, kteří ji zlomyslně pokáleti usilují; wždyť se i po nejkrásnější kwětině hmyz plazí! To nás ale nikoli neodtrhne od milowání toho, co s naším srdcem bylo srostlo, ať se zlá wůle a nenáwist jakkoli durdí. Přál bych, aby wšickni we wlasti jen tu lásku k ní a ku swé řeči mateřské chowali, jakou každý neodcizený přítel její w odlehlejší krajině pojatým se býti poznáwá. J.

* Tato naděje se k radosti naší již wyplnila! Wiz číslo minulé. Red.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 80.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

4. čerwence 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Lidský žiwot a železné silnice.

Čtení besední.

Spanilé posluchačky a laskawí posluchači —-ještě nikdá nebylo železných silnic tak náramně potřebí, jako teď, kdež tolik lidí z prawé cesty sbíhá, zbluzuje a sklouzá, jako by se jim pod nohama wiklala. Má-li teď člowěk obstát, musí mít pewnou podstáwku, a k tomu se hodí železo nejlépe. Ostatně si ale ještě netroufám rozhodnout, pochází-li to wšeobecné bažení po železných cestách z toho, že si lidé přejou, aby se co nejdříwe spatřili — a nebo z toho, že jsou rádi, když si co nejdříwe z očí přijdou.

Také následky železných silnic nedají se ještě wypočíst.

Wynález jejich je wlastně zmenšení celé země. Swět bude brzy jenom jako míč. Teď celou zem čerstwěji přejedem, nežli bychme nějaké popsání její přeběhli, a geografie — moje spanilé posluchačky a laskawí posluchači — ta se nebude teď we školách již ani přednášet; professor si sedne se swými žáky na železnou dráhu a projede s nimi raději honem ty wšechny končiny, o kterých práwě přednášeti má.

Z člowěka se udělá pouhé psaní. Nežli by si kdo teprwa péro řezal, psal a pečetil, položí se raději na železnou dráhu — a w krátkém čase budou nám frankowané lidi přinášet; my je přečteme a pošleme zas nazpátek.

Welikou změnu způsobějí železné silnice we spisowatelstwí — a romany ku př. — ty přestanou docela. Neboť z čeho pozůstáwají wlastně wšechny romany? Z dwou slzawých pramenů — z loučení a shledání. Železné silnice přiwedou nás o wšecko plačtiwé rozlučowání a celé romany zhuběnějí.

Jindá, když jel »der geliebte Wilhelm« z Prahy do Brna, loučil se půl swazku se swou Amalií, půl swazku proplakal, Amalie mu napsala půldruhého swazku wšelijakých listů, půldruhého swazku jich napsal Wilhelm, pak ještě swazek ona jemu a on jí — a pětiswazkowý roman byl hotowý. Až bude železná silnice do Brna hotowa, nebudou »der geliebte Wilhelm« a Amalie takowí blázínkowé, aby si psaním oči kazili. Na 50. stránce sednou si na železnici a na 51. stránce budou již na konci pátého swazku.

Jak powídám — slze, ty hořké při loučení a ty sladké při shledání, které od jakžiwa tekly — ty odpadnou nynčko docela. A jaká to ztráta! Slze a naděje jsou peníze, kteréž Bůh lidem na cestu dal, když je z ráje wyhnal — a běda tomu, kdo na pozemské pouti žádné slze, žádnou naději nemá! běda tomu, kdo swou naději žádnými slzami občerstwit a swé slze žádnou nadějí usušit nemůže.

Plakat umí wlastně jen ženská; muž proléwá jenom slze — tak jako si časem dýmku wylejwá. Muž nepochopuje bolest dříwe, až ji ucítí; ženská cítí bolest, sotwa že ji pochopí. Mužský pláč je dar nebes; ženský pláč je pouhý cwik.

Slze jsou očití swědkowé bolesti — že ne, moje spanilé posluchačky a laskawí posluchači? — Při smíchu proléwá sice člowěk také slze; to jsou ale jen falešní swědkowé. Oko wšak proléwá slze, když se srdce směje, proto — že dále widí nežli srdce; že widí, jak za každou radostí bolest pokulháwá, jakož obyčejně za každým slawným průwodem, několik mrzáků a žebráků se wleče.

Znamenité proměny způsobějí železné silnice také w srdci lidském, w celé říši citů — k. př. w lásce, ale wše k jejímu prospěchu. Neboť láska bojí se jenom jedné pohromy a nemoci — totiž wzdálení a nepřítomnosti. Ty ale nyní docela pominou.

Wíte, m. sp. p. a l. p. — co láska je? — To je to, co mužští jako z paměti dowedou; ženské museji přitom wždy srdce mít. W mužském se ne-

pohne při tom ani žilčička; ženské pukné přitom někdy srdce.

Při prwní lásce trefějí ženské obyčejně na něco nehodného. W tom případu jsou jako nowé sudy; dřiw se musí do nich woda nalejt, aby se wyměřilo, co se do nich wejde. Potom teprwa přijde do nich wíno. Zwí-li ale jedenkráte ženské srdce, co se do něho wejde, pak si ho teprwa něčím hodným naplní, a nedá si z toho nic wíce wzít; jako si wůbec paničky nic wzít nedají — leda swé muže.

Když člowěk někoho tak hezky ze srdce miluje, tedy mu říká: Ty můj žiwote! — Jednou řekl jistý manžel ku swé paní: Ty jsi můj žiwot — ale žiwot mě mrzí.

Muž a žena jsou jedno tělo, jedna duše; tělo je ale často doma a duše lítá po bálích a po procházkách. Jsou-li ale w některém domě muž a žena jedna duše, tedy je dozajista žena duše, neboť muž nebýwá nikdá s duší doma; duše jeho sedí w kanceláři nebo w kafírně. Jen žena je s celou duší doma, když je doma; jen žena je celá milující manželka, je celá milující matka; muž je ale doma jen po kouskách; z něho je takořka jen futrál duše doma. Či má žena kdy dlouhou chwíli, když wí, že je muž u swé práce wedle w pokoji? Má žena kdy dlouhou chwíli u swého dítěte? Nemá. Ale jak dlouho wydrží muž u práce, při stolku swé ženy? — jak dlouho při hračkách swých dětí?

Každá žena je jenom jednou na swětě; každý muž je tu ale we dwojím wydání — jedno je pro domow, druhé pro swět. We swětě se okazuje dobře oprawen a čistě wytištěn — doma je beze wší oprawy, plný chyb. Každý muž je žiwé fortepiano; we swětě hraje diskant — doma bručí bas.

Já trnu, moje spanilé posluchačky a laskawí posluchači, když si pomyslím, jaký zmatek ty železné cesty w celém nynějším žiwotě našem asi udělají! Skrze ně nebudeme mít ani minulost, ani budoucnost. Wšecko se rozplyne do přítomnosti.

Ptá se snad někdo, co nynější žiwot je? — Žiwot je morowá rána, po které až dosawad ještě wšichni lidé zemřeli — jenom ti ne, kteří se nenarodili. Štěstí weliké, že je žiwot krátký. Proč je ale wlastně krátký? Snad aby si mohli zamilowaní snadněji wěrnost až do smrti slibowat.

Žiwot je otec diwných následků a odporných spojitostí, kteréž jedna z druhé jako z tučné půdy wyrůstají. Čím plnější hlawa, tím prázdnější kapsa; čím chudší spisowatel, tím bohatší nakladatel; čím kratší šaty, tím delší konta; čím útlocitnější panička, tím těžší pantofel, čím tenčí swíčky, tím tlustší mydlář; čím wíce šatů na sebe holka bere, tím méně berou na ni mládenci.

Se žiwotem je to prawý kříž. Dokud je člowěk žiw, řekne málo kdo, že má nějakého ducha; sotwa je ale mrtew, řekne se i o největším hlupákowi, že ducha wypustil.

(*Dokončení.*)

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Čti, milá dcero, čti!« řekl Šlechta. »Neměl bych tě sice wedle slibu swého k tomu přidržowati, nýbrž každým slowem tě napomínati, abysi šetřila zraku swého; ale dnes je den radosti, a tuť bych rád ducha swého na perutích nábožného slowa powznesl, a připrawil w něm stánek přicházejícího Wykupitele dostojný.«

Eliška na to četla, a slepec poslouchal; potom spojili hlasy swé a začali Boha zpěwem welebiti.

W tu dobu přibližowaly se po tiché, liduprázdné ulici k odlehlému domku dwě osoby, až po twář zahaleny welikými širokými pláštěmi. Prwní, o mnoho hřmotnější, zdála se, že druhou wede.

»To je proklatý kus cesty!« bručel onen, když byl již po desáte o kamení nebo jinou hrbolinu we tmách klopýtnul. »Nebylo by diwu, kdyby wedla přímo do nebe — jakož jsem to slýchal od nábožných mužů popisowati. — Řekněte mi, pane rytíři — u wšech wšudy kropáčů!« obrátil se pak na polo k swému soudruhowi — »co wám to napadlo, prawě teď se do těchto končin wydati? Nemohli jsme si to nechat, až by nám bylo slunéčko na cestu poswítilo?«

Ale soudruh neodpowídal. Myšlénky jeho poletowaly ku předu, a srdce jeho nepokojně tlouklo. Byl to mladý Pětipeský.

Teprwa po chwíli zdálo se mu, že se ho byl průwodce jeho na něco ptal, a otázka zawzněla jako poznowu w uších jeho.

»Kdybych chtěl, aby jasný den kroky mé widěl,« řekl nyní — »nebýlbych wyšel za času nočního. Rozumíš?«

»Rozumím — i nerozumím dle swého sprostého rozumu,« odpowěděl druhý. »Že nechcete, aby wás tady oko lidské poznalo — tomu rozumím; proč to ale nechcete — tomu nerozumím a nepochopuji. Ale wyswětlení si budu muset wyžádat až po druhé. Neboť zde jsme u cíle.«

Při tom se zastawil a okázal na řezbářůw

domek. Malou skulinou w zawřených okenicích dral se paprslek z hořící lampy. Kolem spočíwalo hrobowé ticho. Ani kročeje nočních poutníků teď nezawzníwaly. Jenom ze wnitř, z nuzné jizby powznášel se nábožný zpěw až pod širá nebesa.

Pětipeský přistoupil až k samé okenici a poslouchal se srdcem nepokojně tlukoucím. Rozeznáwalť stříbrozwuký hlas Elišky, a jednotliwé částky jeho padaly jako čarodějný déšť do prsou jeho.

Také soudruh jeho, hřmotný Kotouč, přitlačil se ke zdi a napájel ucho i duši, jak se zdálo, líbezným zpěwem spanilé díwky. Po chwíli začal hlawou kýwati, pak bručeti a přizwukowati, a byl by snad i sám do zpěwu se pustil, kdyby mu nebyl rytíř notný štilec zasadil.

(*Pokračowání.*)

Listy z residence.

(*Pok. a dokon.*) To wlastenectwí nadělá člowěku radosti a žalosti. Jaká radost, když si člowěk pomyslí, jak na jednotliwých místech uswědomění rozžalo swá ohniska a jak to odtud dále se rozšiřuje; co ještě nedáwno we spaní leželo a tmou přikryto bylo, jak to počíná nyní wynikat, a swůj žiwot oswědčowat. To platí zwláště o jihoslowanských zemích! Jak dlouho je Záhřeb probuzen — a jak statně si počíná! Jak mladý je žiwot národní w Bělhradě a jak kráčí ku předu. Časopisy, školy národní, oswěta a literatura se zmáhají. Ostatní naši soukmenowci w Turecku trpí hrozně ukrutenstwím fanatických moslemínů. Hordy Arnoutů táhnou po krajích zwláště tichých Bulharů, wraždí, co křesťanského, starce a děti, przní stařeny, panny, ženy ano i děti, loupí, pálí, wůbec tropí wše, co šílené barbarstwí jen může. A to se děje w Ewropě w 19. století! Ze wšech stran se ozýwají hlasy o pomoc; dej Bůh, by se jim brzo stala. Sultán není w stawu ukrotit ty hordy šílené. — Radostnější úkaz nám poskytuje Dalmacie. Mimo Zoru wychází ještě Magazin w Zádře, a pořád je slyšeti o probuzowání citu národního. Musí to býti wýtečný národ ten dalmatinský, jádrný a wytrwalý jako seweran, při tom ohniwý a obratný jako jihozemec. Jistý starý plukownik si nemohl dost wynachwálit wojáky dalmatinské, jsou prý jako panenky, ale w bitwě jako čerti. A jaké to plawce mají! Benátky je uměly wždy ocenit. Zwláště mě těšila ta zpráwa, že tam i děti zpíwají o Marku Kralewiči, o Lazaru a jiných rečích. Bohužel, že to u nás w Čechách tak není; náš národ zapomněl swou historii a swé hrdinské upomínky. Ale on si na ni zase zpomene. Máme teď několik dobrých dějepisů pro lid. Pro jistý obor wystačí Tomkůw, pro jiný zase onen Malého. Ještě by nám scházely zwláště dwa druhy dějepisu českého. Jeden žiwý, do duše a obraznosti sahající (kéžby nám ho napsal Tyl!) druhý důkladný a wědecký. Kéžby p. Palacký wřelému přání celého národu chtěl zadost učinit, a wýtečné swé dílo také česky wydat! Naše wlast je přebohatá na welké dějiny a toby mělo zůstati zakryto pro národ? wždyť žije dwojnásobně, když se pozná we swých dějinách, a nic není w stawu jej wíce powznesti než slawné zpomínky. Uswědomění historické sílí, budí, podáwá rady a wýstrahy. —

Štýrsko, Krainsko a Korutansko také krásně počíná. Zwláště u bohoslowců se ujímá národnost a mezi študenty. Myšlénka národnosti je tam nowá a ujímá se nejdříwe w duších mladistwých; za několik roků může stát řada statných mužů. Zajímawá je událost, že Miroslaw Baraga, rodem z Krainska, teď missionář w Americe, napsal tam knihu: Zlate jabelka a poslal swým krajanům do Lublaně, aby se tam tiskla. —

Zde we Wídni to chodí obyčejným krokem. Je zde ale strana, kteráž welmi silně k Německu lne. Jsou to sami mladí literati, doktoři a jiní wzdělanci. We wenkowských nowinách mají swé organy, k. př. w augšpr., kolínských atd. Poslední čas wyjeli si na Dr. Frankla, rodilého Čecha, redaktora Nedělních listů, nejlepšího wídeňského časopisu. Dr. Frankl přijímá články a zpráwy o slowanské literatuře, jako wůbec o literatuře wšech národů w Rakousku a zwláště co Čech bere podílu we snažení swých krajanů. Tento chwalitebný, nestranný směr se jim nelíbil, proto hledají každou příležitost na Dr. F. si wyjeti. Wycházejí zde také české knihy: Missionarní knížka — Nawštěwowání Pána Ježíše w nejswětější swátosti oltářní, na každý den měsíce od swatého služebníka Božího A. M. z Liguory. — Skrejš duševních pokladů — Cwičení w pobožnosti k přenejswětějším srdcím Ježíše a Marie — Měsíc Marie. Jsou wydané od činného shromáždění přenejsw. Wykupitele. W kostele tohoto shromáždění se káže česky. Býwá tam wždy mnoho lidu, ale chudobného, nazwice nádenníků, towaryšů a služebných, kterého zde welmi mnoho je. Práwě an to píši, slyším z ulice samý český howor. Dělníci jdou domů; na blízku se stawí a dláždí, a kde nějaká nádennická práce, tam jsou Češi. Při stawení, w cihelnách, kde se něco kope atd. Ten český lid se nemůže arci tak dobře šatit a žít jako Wídeňan, an ze swého wýdělku často musí domů swým posílat, anebo pro zimu střádat, a pak—nejwýnosnější práci přiosobí si zdejší usedlí. Je to ku podiwu, jak dobře zdejší pracowní lid žije; u něho je widět skoro samé dobře wykrmené twáře.

5.

O Wídni by se mohlo říci, že tu trwá poswícení 365 dní, když se člowěk k wečeru podiwá do prateru na to množstwí krásných ekipaží; na straně hned je Guerra se swými koňmi a swými krásnými ženskostmi na nich. Nedaleko od smetany společnosti we wozích rejdí weselá chudina we Wurstelpratru. Tu máte denně skoro Hwězdu a sw. Markytu. Houpačky, woskowé kabinety, kejklíři na prowaze, wídeňští harfeníci s hudbou, se zpěwem a swými dramaty, muži s elektrickými mašinami a jinými fisikálními strojemi k. p. k měření síly a temperamentu, šumaři, piwo a wíno a notná směs obecenstwa. Mezi nimi se také wyskytují powěstní Hackerbuben, cicisbeowé jistých ženštin. W zimě je elysium Dauma (on to oznamuje: Ein Hauptjux für kreuzfidele Wiener) stok sirowatky společnosti. Elysium je pohanské, tedy pod zemí, množstwí sálů, chodeb, schodů, skrátka swět we sklepě, neboť je tu Ewropa, Asie, Amerika, totiž jednotliwé oddíly tak nazwané. Wšude dost hluku, hudby, puchu a strkanice. Trubaduři s kytarami, improwisatoři w parukách, sklepníci, rozličné dámy, málo Lukrecií, zpěwačky w tyrolském oděwu, diwadlo wídeňských harfenistů s klišnikiadami, tanečnicemi a tanečníky, sál dost welký, nabitý tancujícím obecenstwem, za sklem žiwý sultán se žiwým haremem, ne sice docela čerkeským ale dost hezkým, tu celá železná dráha, po které phaëtonowé w mythologickém oděwu s merkurskou čepicí na hlawě za deset krejcarů stříbra wozí toho, kdo má chuť, obyčejně nějakého towaryše a jeho Dulcineu, několikrát na horu a dolů, maškarní průwod s množstwím groteských figur, trpaslíků, obrů, zwířat a oblud; to wše jde okolo člowěka, anebo se w tom člowěk strká, a za čas je rád, že je zase wenku z té zábawy w puchu a potu twáře. Wlastně je to špatný jux, člowěku je skoro teskno w tomto wíru, kde tolik wystrojené a nalíčené nákazy se strká. Fisiognomie nesou ráz toho, co je ukryto; weselosti jsem málo pozorowal; část obecenstwa, kteráž w ní podílu brala, zdála se jakoby se chtěla ní ohlušit, jiná část pozůstawá z odumřelých diwáků. W. N.

Hudba a literatura.

Národní zpěw a ples slowanský. W Praze 1844. W Budči čísl. 525.

Naše slowanské národní zpěwanky byly by již dáwno pro swou jemnost, wnadu a dostojnost, jakož i pro swou nesmírnou rozmanitost zasluhowaly, aby sestaweny a přioděny byly od uwědomělých hudebníků, jenžtoby w stawu byli, netušený onen poklad w celistwé jeho kráse na jewo podati, wzawše sobě za čestnou, rowněž i milou úlohu, osamělé ony zwuky na prawé, jim za podstatu sloužící harmonii upewniti, a i s okolními příměty w mír uwesti. Zahradník, chtěje bilinu pěstowati, neopomine se ohlídnouti, na jaké půdě, při jakém swětle a teple ráda roste; hudebník, chce-li šetrně a uctiwě k oněm wěkozwukům se chowati, musí wbádati se do osoby půwodce, z něhož plod wyšel, jaké powahy, čím puzen byl, a jakby sobě byl počínal, kdyby, neřku umělecky wzdělán byl, ale jen co samowzdělanec nějakým polyfonickým strojem byl wládnouti mohl, a nucen nebyl, podrobiti swou rozčilenost chatrnému umění duchaprázdných houdků. — Doufám že mi každý soudný duch w tom přiswědčí, že jen ze swobodného, nikoli ale z obklíčeného wěci stawu možno dopíditi se rázu čistého a půwodního.

W posawádních sbírkách národních zpěwanek, buď jakéhokoli národu, (mimo církewní) nedbalo se tomuto požadowání wyhowěti; pročež se jim wesměs tak wede, jako bilinkám w deskách bádawých botaniků. PP. sběratelům buďtež zatím wroucné díky wzdané, že nám aspoň oněch drahých samotinek po širých našich luzích a stepech k wěnci utěšenému natrhali; naší ale snahou bude hudebnické části nahraditi poněkud a dle sil našich to, čehož dotud tak po málu se šetřilo.

Takowýto staw wěcí zawdal nám příčinu k tomuto wydání, které zwláště mladým našim hudebníkům witané býti by mělo, jimžto se tu tak hojné zřídlo k občerstwení a zotawení ducha, i statný průwodce u wywinowání jich blahodárů poskytuje, jakož se jim i příležitost podáwá, proniknouti ráz hudby slowanské wůbec, a každého odwětwí zwlášť.*

Wycházeti bude měsíčně jeden swazeček po 5 p., w ceně 12 kr. stř. a toliko na účastenstwí krasomilowného obecenstwa bude záležeti, budeme-li moci napotom rychleji pokračowati. Hlawní sklad je u J. Fischera w Karolině.

J. Wašák.

* Wedle toho zasluhuje též tato sbírka, aby w každé priwátní, byťby i sebe skrownější bibliotece swé místečko zaujímala; jelikož obsah její žádným časem nestárne, ano každým pokolením omládne, a na prawnuky naše takowou čarownosti působiti bude, jako působil na naše pradědy. Red.

Aus dem Böhmerwalde von Jos. Rank.

O této knize také w českém časopisu (třeba trochu pozdě) promluwiti zdá se mi slušno, an mimo to, že w celém Německu tu největší pozornost zbudila, z naší wlasti wyšla, o ní jedná, jmenowitě nás Čechů se dotýká, pak nám směr a ducha Německa ukazuje a činí nás pozorny na mezeru w naší literatuře. Dříwe ale než dále pokročím, chci udati obsah spisu tohoto. Jsou to wýjewy z wenkowského žiwota německých obywatelů Šumawy, jmenowitě okrsku k seweru až k Domažlicům, jižně ku král. swobodníkům sahajícího, na západ pak Šumawou a na wýchod českými obywateli ohraničeného. Nejdříwe podal spisowatel krátký místopis jewiště dle Sommera a wlastního názoru. Geologie, statistika, fisikální zeměpis (dlouhý latinský jmenoslow tamější Kwěteny diwně w takowé knize wypadá, proč neudal spisowatel raději tam užíwané názwy německé?) jsou učeni Ciceronowé uwádějící do přástewny, na náwes, ku kapli, do krčmy tancem a zpěwem hlučné. Na to přijde krátký popis lidu, jeho mrawů a obyčejů, pak popisuje spisowatel zimní wečer, jak se mladý lid na přástwu sejde, jak si wyprawuje pohádky, báchorky atd. Na to následuje 6 nowel z wenkowského žiwota a končí powěstmi, powěrami, šašky, strašidlami a malým přídawkem národních písní a několika nápěwů.

Již z obsahu je widět, že kniha tato není ani národopisná monografie ani čistě umělecký wýtwor, nýbrž z obojího něco, a přece tak roztomilá při wšech chybách a poklescích, že je často čtenáři zajisté do pláče a do smíchu. Jeť arci prawda, že na začátku o ní příliš mnoho hluku nadělali, a teď zase příliš mnoho proti ní. Zwláště Lewin Schüking we Wšeobecných nowinách se až k podezřelosti přísně proti Rankowi wyjádřil, jakož wůbec co do literatury Wšeobecné nowiny welmi špatně si počínají. Jak může Lewin Schüking o Mickiewičowých čteních psáti, an tomu nerozumí? jak může, ačkoliw ho jinak ctíme, tak jednostranně se ukázati co literární rytíř nějaké weršující dámy? jak může pro hrab. Strachwitza a jeho konskou poesii kopí založit? Ty články ale ještě procházejí, jsou jádrně a poctiwě psány; teď ale ty o Bettině, o Custinowi, Schellingowi a Rosenkranzowi, o Brunowi Bauerowi! Je to oprawdu znamenitě podiwný úkaz! tolik ducha, obratnosti a skwělosti a tolik perfidie. To je chození po prowaze a talleyrandowání, ale žádná pociwost, žádné jádro a žádné smejšlení; čtenářská luza arci pak říká: Ten mu dal, bude toho míti dost. Zůstane to ale přece jen malé darebáctwí. Takowé kousky nedowede každý jako roztomilý Heine, ačkoliw jeho poslední dopisy z Paříže již nemusirují tak jako šampaňské, ale wíce jako ležák. Dr. Mertz má arci mnoho ducha, ale je k tomu ještě něco potřebí. Zabloudil jsem ale; musím se zase wrátit. (*Pokračowání.*)

Nowé knihy.

Půwodní wlastenské powídky, powěsti a báchorky. Sepsal P. Josef Ehrenberger. Swazek druhý. (Z okrsku wěnného města Poličky.) W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 75 w 12. Seš. za 12 kr. stř.

Smrt a wěčnoſt w ſwětle Ewangelium. K poučenj a potěſſenj w nábožných kázněch předložil Daniel Martiny, ſlowa Božjho kazatel při cjrkwi ewangelické Hagſké w Turci. (Kázeň I—XX.) W Baňſké Byſtřici, 1844. Pjſmem Filippa Macholda.

Oſwjcený křeſtan ewangelický. Spis naučný, obſahugjcj w ſobě uwedenj k náležitému poznánj cjle křeſtanſtwj, aneb: kterak křeſtan má I. ſmýſſleti a chowati ſe gak wůbec, tak II. i w některých zwláſſtnjch žiwota položenjch. K dobrému lidu poſpolitého ſlowanſkého, ſepſal Štěpán Leſſka, S. B. K. W Preſſpurku a Peſſtu, 1843. Tiſk Landererůw a Heſkenaſtůw.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 81.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilawu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

6. čerwence 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 26 kr.

Lidský žiwot a železné dráhy.

(*Dokončení.*)

Bez peněz, bez ženy a bez zubů do žiwota wstupujem — bez peněz, bez ženy a bez zubů z něho zase wystupujem. Co tedy na swětě dělá-me? — Dostáwáme zuby, sháníme se po penězích a bereme si ženy. Než ale člowěk zuby a ženu dostane, má wšelijaké zimnice, a když konečně oboje dostane, tedy má po celý žiwot bolesti na krku, i není to práwě to nejhorší, co ho potkat může, když si dá potom zub i ženu zase wytrhnout; hůř je, když se začne zub a žena kazit a wiklat. Tu se začne člowěk stropu chytat.

Cestami po železných silnicích se žiwot prodlouží — proto že se swět zkrátí a umenší. Cestu okolo swěta, na které se jindá 3 leta ztráwily — tu wykonáme teď za 3 měsíce; ale přitom wšem nebudeme wíce wědět. Boháč k. př. pošle synáčka na cesty po Ewropě, aby se otesal. Jindy trwala takowá wejprawa dwě leta; teď se wrátí synáček za 4 neděle, ale bude si na tu cestu wíce domejšlet, nežli o ní přemejšlet. Zeptá-li se ho člowěk: Co jste widěl k. př. — w Holandech? — odpowí nato: »Račte odpustit. Holandy jsem propás' — já práwě spal.«

Ostatně není to wěc tuze zlá, že se wšude železné silnice k rychlejšímu pohybu a spojení zakládají; škoda jen, že ještě nikdo na nějakou železnici pro adwokaty nepomyslil. Při procesu dělala by službu wýbornou. Wždyť se wí, že musí člowěk při procesu wšelijaké cesty wyhledáwat, jen aby se dostal ku předu; snad by to šlo tedy železnou cestou lépe, nežli až dosawáde papírowou nebo stříbrnou. Mimo to je každý proces již bez toho sám sebou jako železná silnice — t. j. umění, swé wěci co nejčerstwěji z domu připrawit.

Nejlepší adwokati jsou domácí pánowé; ti míwají ke wšem stranám stejnou náklonnost, a nezapomenou je w jistých časech nawštíwit. Zato mají ale také zwláštní kalendář. Léta počítají od wystawění swého domu; nejdelší dny mají, když jim příbytky prázdny zůstanou; jejich čtyry roční částky jsou: Hromnice, sw. Jiří, Jakub a Hawel, a zatmění mají jenom jedno — to na schodech. Škoda že se nedá železná silnice také na činže udělat. To nejde; proto že lezou pořád nahoru.

Dokud byly na swětě jen diležance, šlo to trochu pomalu, člowěk se protřás' — ale měl času se ohlídnout. Potom přišli rychlíky. Tu šlo wšecko hned w rychlosti a na kwap. Tu se mi lidé a jejich cesty zdály bejt jako ženské psaní. Ty mohou bejt sebe delší, pokaždé stojí přece na konci: w rychlosti a nebo na kwap. Škoda jen, že to stáwá na konci; kdyby to napsaly hned na začátku, wěděl by člowěk hned, že je psaní bez konce.

Ono se arci říká, že chtějí mít ženské na konci wždy prawdu; to se jim ale dělá křiwda; — ony chtějí mít prawdu hned na začátku, a jenom když nemají prawdu na začátku, chtěj' ji mít na konci. Také se říká, že prej ženské we psaních žádné kommy a puntíky nedělají — to je wšak pomluwa. Ony je dělají — ale hned několik najednou, tak že to někdy jako kaňka wypadá. Ale takowé znamínko není časem ani k zaplacení — jen že mu člowěk musí rozumět. Wšecko záleží na tom, kde takowá kaňka stojí a potom, jak wypadá. K. př. — když píše: »Můj jediný!« — Znamení wykřiknutí — kaňka. Tu si musí člowěk pomyslit: Wšak já budu tak málo ten jediný — jako tahle kaňka. Anebo když píše: »Zůstáwám twoje wěrná N. N — kaňka. To je ta prawá kaňka, kterou si sama na swou wěrnost přiwěší.

To pochází wšecko z rychlosti a z rychlíků. Teď jsou nám rychlíky již ale tuze zdlouhawé, proto zakládáme železné silnice.

Na příští rok, moje spanilé posluchačky a

laskawí posluchači, založím také já železnou dráhu, a sice skrze swé čtení, a jsem přeswědčen, že to půjde jako po wodě. Já to mohl sice k wůli rychlému skončení již dnes udělat; ale ono mi to dříwe nenapadlo; dobré nápady jsou jako stříkačky — wždycky přicházejí pozdě. Takž wím dozajista, že mi po čtení ledaco dobrého napadne — k. př.: — abych už nikdy nečetl.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Drž hubu!« pošeptal mu přitom hlasem kárawým. »Nepřišliť jsme učiniti wýtržku w domácí modlitbě lidí nábožných. Nechciť ani, aby nejmenší myšlénkou na to pomyslili, že je někdo poslouchá.«

»Wždyť je dobře!« bručel druhý slowy temnými. »Ale ďas aby udržel jazyk za zuby a neotewřel chřtán ku zpěwu, když slyší anděla zpíwati. — Když ale myslíte... tedy dowedu být němý jako leklý kapr, aby nás nikdo nezaslechl a kroky naše newyčíhal.«

Ale opatrnost nočního soudruha byla daremná. Na druhé straně domku stály totiž, ukryty noční temností, dwě osoby, jichžto zřetel neodwratně na Pětipeského a jeho zbrojnoše byl upnutý.

Tyto dwě osoby byly za prwního soumraku wešly do bran městských. Těla jejich byla ukryta hrubým, temným šatem poutnickým, ruce jejich ozbrojeny dlouhými holemi a twáře zastíněny širokými klobouky. Kroky jejich byly statečné, buďto že se celé do tohoto oděwu nehodily, a nebo že je powznášela radost nad šťastným náwratem z dalekých končin.

Bralyť se tichnoucími ulicemi k mostu, k tomu nádhernému pomníku otcowského panowníka, a přes něj pustili se do wrchu k chrámu sw. Wíta. I přišli až k jeho dweřím a pokleknuwše na kamenný práh, pohřížili se do hlubokých modliteb.

Zwláště jeden těchto poutníků a sice starší zdál se, že chce wšechno tělesné se sebe setřásti a plamennými, z nejtajnějších hlubin srdce plynoucími slowy duši swou jako očistěnou bytost k nebesům powznesti. Modlil se dlouho; ale každým slowem přicházela útěcha do prsou jeho.

Konečně wstal, z hluboka si oddechl, potom se několik kroků wzdálil od prahu pod širá nebesa. Tu sejmul klobouk a pozdwednuw oči k wysostem, ježto šediwým záwojem sichrawých mlh zastřeny nad ním se pnula jako nepřehledná wěčnost, wztáhl ruce a milozwučným, silným hlasem řekl: Děkuji ti, Pane! žes mi dal opět spatřiti kolébku mou!«

Byla to půwabná, letem wěku mužného již dáwno dozralá hlawa, wysokého, poněkud lysího čela, osmáhlých, hustě zarostlých twáří. Dlouhé wlasy winuly se mu w těžkých kotoučích až na krk.

Stáltě zde w jakémsi blahém zanícení, až ho konečně mladší soudruh jeho zase do koleje wezdejší skutečnosti uwedl.

Byl po něm wstal, a přiblížiw se pak wážným krokem až k boku jeho, promluwil k němu po chwíli: »Půjdeme nyní, bratře milý?«

Poutník hleděl na několik okamžení před sebe a neodpowídal; potom přikryl hlawu swou, a zmocniw jakési lehké zachwění, jež oudy jeho přelítlo, řekl: »Půjdeme.«

Nato se wraceli po zámeckých schodech, po mostě, klikatými ulicemi starého města, a pustili se k Poříči. Kroky jejich byly zdlouhawé a ústa zawřena. Obadwa, zdálo se, byli přeplněni různými city a myšlénkami, jež nyní ještě jako pořádati se snažili.

Noc byla již dáwno swým tmawým pláštěm celé okolí zakryla, když se konečně k domku řezbáře Šlechty dostali. Mladší poutník zostřil kroky swé, sotwa se nízké staweníčko jako temná kupa před nimi černati začalo, a brzo stáli obadwa u domowních dweří.

W tom ho pojal starší za ruku.

»Nebuř ještě na fortnu blaženosti swé,« řekl k němu, chopiw ho za ruku. »Zastaw ještě na okamžik proud swé blahosti. Já potřebuji ještě oddechu a rozmyslu. Duše má se leká hlasu otce twého — já se musím ještě zotawiti.«

»Ach, nedej se, pane — a bratře můj! marnými strašidly děsiti!« řekl druhý prosebně. »Otec můj zapláče radostí a zapomene w prwním okamžení na celou minulost.«

»Ne, ne!« — namítal starší. »Popřej mi ještě jen malou chwíli. Já si nerozumím. S pewným, dáwno ustáleným oumyslem, s ulehčenou duši se nawracuji — a teď se ostýchám člowěka přítele jako nemilosrdného soudce.«

Přitom pojal mladšího za ruku a pokročil s ním za roh, kdežto se usadili na kamenné sedadlo, ježto dal stawitel domku na třech stranách k wůli rozličným wýhlídkám uzdíti. I neseděli tady dlouho, pološeptawými slowy na příští wýstupy w příbytku se připrawujíce, an tu náhle blížící se kroky a hlasy zaslechli.

Byl to Pětipeský se swým Kotoučem.

Zřetel odlájících posud poutníků obrátil se nyní na neznámé příchozí; zwláště mladší wzchopil se zwědawě, ačkoli se přitom i chránil, aby žádného hřmotu nezpůsobil. Stáltě we hlubokém stínu a nemohl od příchozích widěn býti.

»Ti lidé chtějí tušim k twému otci?« promluwil nyní starší poutník šeptem.

»Tak se mi zdá,« odpowěděl prwní taktéž — »ačkoliw pochopiti nemohu, co by touto dobou u něho pohledáwali. Co otce znám, slawíwal narození nebeského Spasitele wždy bez cizích swědků, jen mezi swými. — Tato náwštěwa je mi trochu podezřelá.«

»Tím požehnanější tedy příchod náš,« řekl zase prwní. »Snad jsme přišli práwě w čas, abychme překazili wěci nepříjemné pro domow twůj.«

Zatím se byl mladý rytíř se swým Kotoučem k domku přiblížil a poslouchal píseň jeho obywatelů. Chwílemi wedli spolu tichou rozpráwku — tak ale, že bedliwí poutníci ani slowa z ní neporozuměli.

Konečně zdálo se, že Kotouči něco nowého napadlo, a sice něco takowého, že to ním žiwěji pohnulo, a on zapomenuw se hlasitěji promluwil.

»Ale ať si to kozel trkne!« řekl — »proč pak nejdeme do wnitřku a zde pod širým nebem ciwíme? Ten starý slepec nebude se hněwat, když jej ochrance holky jeho nawštíwí — wždyť zná bez toho celý wáš dům: a holka sama nebude se také škaredit, když tak hezounkého panáčka zase uwidí — nato bych chtěl umřít.«

»Drž hubu, tlachale!« okřikl jej Pětipeský hlasem dušeným, propukáwající hněw drže na uzdě.

(*Pokračowání.*)

Něco o poměru Slowanů a Židů.

Byl to znamenitý ano smutný úkaz, že posud Židé žádného podílu nebrali w národním snažení Slowanů, ano opak přidržowáním-se k cizímu žiwlu náš národní podrýwali a tím na odpor stáli nejwřelejšímu přičinění našich soukmenowců, tím ale také mezeru a rozsedlinu mezi sebou a ostatním obywatelstwem swětšowali. Ježto u jiných národů s celým srdcem brali podílu we wlastenectwí a wšemožně se přičinili, aby wše co je od jiných dělilo, odstranili: je ten poměr u nás docela jiný; žádný ze Židů se nestará o to, co každý národ bedliwě chránit musí, o naši národnost, nýbrž buď se zawře do čistě židowských studií a interessů, aneb se oddá cizotě. Každému skoro již národu dali oni wýtečných mužů, nám nepodali nic, naopak takořka ubírali. W Německu žije asi 300.000 Židů, a mají 7 časopisů w německé řeči pro swé interessy, a kolik jich pracuje wůbec w německé literatuře? Mezi Slowany jich žije přes 2 miliony a nikde ani památky, ani dost maličkého úkazu nějaké činnosti na poli našem národním není pozorowati. Toto smutné a oběma stranám škodliwé odloučení mělo by přestati. Ze začátku to snad oběma bude se zdát podiwné, bohužel i snad odporné, wšak by obě získali a pro budoucnost by mohlo oběma něco prospěšného a welkého z toho wyrůsti, a mimo to by to byl krásný úkaz humanity.

Slowan musí pomysliti, žeby tím spřísněním získal 2 mil. duší, a že Žid w říši duchů něco platí, musí největší jich odpůrce se přiznati. Nemůže to být národ nepatrný na duchu, který w člowěčenstwu měl tak welké powolání, w jehožto jazyku je kniha swěta, bible, kniha knih psána; národ, který se udržel we wšech bouřích diwých století, na něj nejwíce doléhajících a zachowal swůj ráz, swou průšnost a swou wíru, nejstarší celého swěta. To i welcí a nestranní mužowé dle zásluh uznali, Hamann, Herder, Lessing a mezi námi Mickiewicz atd. Hamann národ židowský nazýwá diwem diwu, Lessing jím přiosobuje wychowání člowěčenstwa a poslední wýtečný náš soukmenowec o nich prawí, že mají ze wšech národů nejwíce ducha, a že to není nehoda, že mezi námi nejčetněji bydlí. Hluboký tento muž, poznal jakou důležitost pro budoucnost Židé pro nás míti mohou, an w nejnadanější část mezi Slowany bydlejí; polští Židé, ať o nich i soukmenowci jejich docela příznivě nesoudí, mají o sobě ten hlas, že jsou na duchu nejostřejší a nejwytrwalejší. Bylby tedy čas, aby se hned na počátku, než se směry obou národů ještě wíce rozejdou, o to pečowalo, aby nějaké dorozumění z obou stran se stalo. W Čechách by se měl udělati začátek, jak se to i w jiných záležitostech našich stáwá. Prwní kroky jsou také již učiněny ze strany Židů. Do weřejnosti přišly dwa, jak dalece mi známo. W Orientu, časopisu německém pro židowské interessy, od Fürsta redigowaném, stojí asi w 8. čísle t. r. (nemám časopis při ruce a musím z paměti citowat) dopis z Prahy, w kterém se o té záležitosti zmínka činí. Tento dopisowatel prawí, že Židé mají těžké postawení w zemích, kde trwá pře o řeč a národnost, že padají do rozpaku, kam se obrátit. W Uhrách je arci láká mnoho jim slibující strana maďarská, w Čechách ale je jiný poměr. Nic méně ale má Žid dokázati, že není žistným, a ousko-dušným a přidati se k oněm mužům, kteří o řeč a swou národnost wřelou péči wedou. (*Pokračowání.*)

Žihawky.

(Dle maďarského.)

Tyto dny přišla do P. welká menažerie s mnohými wzácnými exempláry. — Od některého času není pana Z a Ž w diwadelních ložích widět.

Již dáwno nebyl nikdo oběšen. — Lichwář K. se těší z dobrého zdrawí.

Hezounká zahradnice byla wčera ráno s čerstwými kytkami u hraběte Y. — Odpoledne si koupila na nowé šaty.

Tento měsíc pomřelo w P. málo lidí. — Doktor N. je čtyry neděle w lázních.

Tyto dny strčili chlapíka do chládku, že si chtěl bochník chleba bez peněz koupit. — Bankrotista D. jezdí w nowém kočáře.

W P. kladli w hlawních ulicích nowou dlažbu. — Wyřezawači kuřích ok mají teď plný ruce díla.

Padesátiletá paní Č. jela na wenkow. — Její mladý manžel začíná se zotawowat.

Prawí se také, že Musy P...ého diwadla lepší strawu hledají; — po té dosawadní prý hrozně zhubeněly.

Literatura.

Aus dem Böhmerwalde von Jos. Rank.

(*Pokračowání.*) Wynasnažím se ukázati, proč Rankowa kniha s takowou radostí a wšeobecnou chwálou od Němců přijmuta byla, neboť ačkoliw je dobrá, přece nad míru wywyšena byla od kritiky a obecenstwa. Příčina toho leží méně w knize, ale spíše wenku. Německo je za nowějších časů tak proniknuto a pohybowáno duchem národním, jako již dlouho nebylo, alespoň tak ne, aby wšecke blouznění o Praněmectwu atd. odložiwši, toho se uchopilo, co do žiwota sahá. Západ, wýchod, přewládání Anglicka w přístawech a na trhu jsou hlawní pohnutky k pewnějšímu Němců spojení; wšude je widět snažení, jednotliwé oudy roserwané říše spojit w žiwý a mocný celek. Celní jednota je prwní a welký krok, a muž jako Lisst (ne dlouhoprstý pianista ale národní oekonom) stojí za několik milionů sterlinků; to také Angličané wědí. Proto si také Němec wšeho wšímá, co jeho je, a když dříwe hledal swé Německo u bardů, u Thora, u Iduny, později ale, jako za romantiků, we starých malbách a básních, w celém tom podiwném a báchorkowitém germansko-křesťanském žiwotě: hledá jej teď w nynějšku a w skutečnosti, a Angličan se diwí, jaké dobré fabriky tito myslitelé mají.

Do toho wřelého citu národního padla tato kniha, úkaz to z Čech, kterýž jejím interessům lahodil, neboť poznali zde, co hledali: německý žiwel, docela odloučený od českého, swah k Německu nawzdor politickému jménu, což spisowatel hned ze začátků powěděl. Dle jeho udání necítí tamější obywatel pranic pro swou zem. Že se to Němcům líbilo, dokazuje nejjasněji to, že w každém skoro posouzení německém této knihy byla uwedena místa, kde Rank o poměru tamějších Němců k Čechům mluwí, kdež arci Čechowé welkou křiwdu trpí, an to smutný a nemilý obraz jich tam je wystawen, což tím horší je, protože spisowatel jakousi outrpností, kterouž arci nepotřebujeme, jakousi naivností a dobrosrdečností, kteréž docela neweříme, o nás píše, tak že ta wěc docela jinak wypadá, nežli w skutku je. Když takowou wěc německá žurnalistika ulowí, jde z jednoho časopisu do druhého, jako slanina od jedné diwoké kachny k druhé u Münchhausena-Prášila.

Mimo to byly poměry kraso-umné literatury w ten čas u Němců též takowé, že jim tak poněkud zdrawá a přirozená kniha, jako Rankowa, welmi whod přišla; neboť panowala jakási přesycenost, omrzelost a raffinowaná chuť w obecenstwu. Tendenční nowelly a jiné stwůry, wysušené tak nazwanou ideou bez masa a krwe, procházely se leckdes a činily jakoby žíly, kdežto zatím wše bylo lež na žiwotu spáchaná. Je to podiwná camera obscura — ta hlubina twořiwého, subjektiwního ducha: proto se také stáwá, že člowěka procházejícího-se mezi welikými stwary německého ducha malá hrůza přepadáwá, když n. p. za nesmrtně krásným mramorem postawy Göthowské wyskočí wšelikými čerty posedlý muzikant Hoffmannůw, aneb když kolem postaw Schillerowých do purpuru, blankytu a hwězdiček oděných chodí w přepychu bujné blaženosti nahé a krásné pohanky Heinsowy. Pak ti mládenci s modrou kwětinou, swatá Genofewa wedena od pohanských chevalierů, panenky Marie Tieka a Schlegla! Ten poslední wede ještě ženštinu, je to Lucinda, kteráž tráwí ascetický žiwot se supernaturalistickou smyslností. Zde zase stojí twory Jeana Paula z křištálu, místo krwe kolují w nich celé swěty andělů a kwětů, místo srdce nosí w ňádrách slunce, jemné jako májowý měsíček, a jasní duchowé ze wšech končin země, nebe a biblioték w nich splýwají, a mezi nimi ty báchorkowité postawy Brentana a Arnima, cikáni s mandragorou, chudé hraběnky a hned u nich romantičtí darebáci Eichendorffowy s celou apotheosí ludráctwí; tu Kernerůw wůz se stíny, zde na šwárných koních Fouque-owy panny a mládenci s modrookostí a zlatowlasostí sewerní a jiné osoby z hlubiny, s wyšiny a z dalekosti. Sami Němci to musí cítit, že při wší hlubokosti je mezera mezi nimi a skutečností, do které se wedral Francouz a Angličan se swým denním chlebem literatury. Wywinulť se u nich wíce než kde jinde zwláštní okres myšlének a citů, zwláštní názor swěta a žiwot extractiwní, z kterého poněkud bezprostřednost wymizela a do kterého se člowěk musí wžít, než mu porozumí. Wlastně je to ten prawý okres pro umění a poesii, ale je těžko pohybowati se w těchto očistěných kruzích žiwota, anto hraničí se lží, do kteréž lehko wklousne, kdo není zaswěcen; umění není zabtjení ani odlikowání přírody, nýbrž twoření w ní a podle ní. Často ale děje se jí křiwda rukou hrubou, a snad touží po starém Hellensku; tak se musí někdy ozwat. To se dělo u Němců, a najednou wystoupilo hejno spisowatelů s weskými powídkami: Weil, Rank, Auerbach, Willkomm atd., nyloť práwě, jakoby se Musa na jaře stěhowala na wenek. Obecenstwo bylo překwapeno; najednou widělo zdrawou zelenost, louky, lesy, wanulo to wůní borů a hor, wše to bylo čerstwé, a wšude swuk přírody. Tu mluwil a jednal lid, sedlák, weský hoch a holka, srdce se ozýwalo hlasem swým mateřským docela po sprostu, ale jadrně a silně, a co wěčně a čistě člowěčí, se ukázalo nelíčeně a nelíčeně. Je to něco welmi krásného a ctihodného, že citění, chtění a myšlení, láska, slast a strast lidu tímto druhem literatury dosáhly swého práwa; tím bylo uctěno člowěčenstwo w třídě, která skoro nikde prawého zastání nemá, a která w sobě chowá wíce jádrného, ctihodného a zachowalého obsahu čistě lidského, než ony třídy, o které tu a tam w komorách se takowá starostliwá péče wede, luza měst, dělníci we fabrikách, proletaři. Tito jsou arci nebezpečné, a za časů našich je obchod a průmysl nejwětší díl politiky. Francouzi a Angličané (Bulwer, Boz, Sue) prolezli smutné příbytky těchto posledních; utěšenější a milejší je to někam do hor a lesů zajít k jádrnému a počestnému sedláku, do hospody, kde mládenci a holky w krásném nedělním šatě tancují. Tu se často nalezá pramluwa srdce a jádro lidské, zdrawost a swižost. Arci chtěli z toho hned udělat nowé ewangelium aesthetiky, teď měly samé massy samý lid platit w umění. To bylo přehnané a brzo to zas utichlo. Okres umění je wyšší a nedá se obmeziti na wenkow, a bylo by lehko dokázat, že wšecko umění až posud až na malé wýminky se pohybowalo i we wyšších třídách člowěčenstwa; to platí od Homéra až poslední jeho stoupenci. Zde arci nemyslím na knížete Mužakowa a na hraběnku Idu Hahn-Hahnowou.

(*Dokončení.*)

Nowé knihy.

Sebrané spisy Jos. K. Tyla. Obsahujeť: **Kusy mého srdce.** Powídky, nowely, obrazy, nástiny a arabesky. Tiskem knížecí arcibisk. knihtiskárny, 1844. Seš. za 20 kr. stř.

Žiwotopis swatého Prokopa, dědice Českého. Od Jos. Zimmermanna. S obrázkem geſtpní a koſtel u ſwatého Prokopa předſtawující. W Praze, 1845. Seš. za 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 82.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlaršících třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

9. července
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštewních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patiřenou obálkou 2 zl. 36 kr.

Trýzněnec.

K truchliwému powzdechu pudí lidomila pohled na utrpení, která člowěku wedle mnohých, i přirozeným během dosti se hrnoucích, ještě nadto od nelítostných spolubratrů způsobena býwají. Takowé trýznění ale tím žalostněji dojímá, býwá-li wymyšleno k pouhému ukojení zpustlého citu od lidí, kteří wšechnu lásky jiskru w sobě udusiwše, w mukách lidských se kochati mohou. Dějiny swěta nám dosti strašliwých toho druhu úkazů na oči wystawují, truchliwých to tahů na obrazu člowěčenstwa, při jichž pohledu citliwá mysl rowně se děsí nad hrůzyplnou wymysliwostí ukrutníků, jakož se diwiti musí, kterak lidská přirozenost takowých muk mohla wydržeti.

Podobný úkaz síly přirozenosti lidské podán w době nowější událostmi Afriky sewerní, která dobytím Algírska rukou Francouzů a rozšířeným nyní jewištěm wálky wíce než jindy předmětem pozornosti Ewropy se stala.

W Konstantině žije totiž Francouz, podejmenem Jean wůbec známý, jehož požalu hodný úřad jest rozdáwání ran kázněncům, a kterýž truchliwou tuto práci s ukrutnou rozkoší odbýwá. Osud toho člowěka je w skutku nadobyčejný; cestowatel Poissonnier, kterýž události jeho wyprawuje, ručí za jejich skutečnou prawdu.

Jean byl namořanem na kupecké lodi, kteráž roku 1833 po břehu Bony křižowala. Měli na lodi brzo nedostatek wody k pití; k odstranění té nouze odwážili se tři muži, mezi nimi též Jean, na břeh, který tehdáž ještě francouzský nebyl. Doufali, že se rychlostí swou před Araby skryjí; ale práwě w tom okamžení, když se chtěli se swou zásobou k lodi nawrátiti, zastoupili jim Arabowé cestu, a zajawše je wedli je k náčelníku, u kterého od té doby započalo pro ně trápení, jemuž jediný Jean nepodlehl.

Nowý pán jeho potěšen z toho, že newěřících we swé moci má, dal tudíž rozkaz, by oděwu zbaweni a do pluhů zapřaženi byli, majíce je na horoucím slunci táhnouti k orání, při čem se biče nešetřilo. Dwa z nich zhynuli při tom nesmírném namáhání, mrtwoly jejich byly ponechány na poli ku potrawě drawému ptactwu, a Jean musil truchliwý ten pohled snášeti.

Jsa spoludruhů swých, s kterými alespoň bědowati a sobě postesknouti mohl, nyní zbawen, sklesl do strašliwé tuposti. Pán jeho, nemoha jej jako dříwe potřebowati, a chtěje alespoň nějaký prospěch ze swého otroka míti, prodal jej we wsi kowáři.

Byw Jean dříwe ke pluhu zapřažen, musel nyní práci, w oněch krajinách obyčejně ode psů zastáwanou, konati, totiž kolo šlapati, kteréž w kowárně měch hnalo. Když horkem ohně wšechen umdlen swůj wlněný šat swléknouti obmýšlel, bránil mu w tom ukrutný trýznitel jeho, an prý tělo křesťana příliš ohawné jest pro pohled mohamedána. Usnul-li zemdlen při swé práci, žžawým železem jej probudili, a trwající tato ukrutnost odňala mu konečně wšecku citelnost w té míře, že wíc nenaříkal, ale již bez přestání pracowal nejinak, leč jako by tělo jeho strojem bylo.

Že se nyní wšemu tak wolně podrobowal, howěl mu konečně pán jeho, a dowolil, aby se starým towaryšem na suché dříwí, k pálení uhlí potřebné, do lesa chodil. Otrok použil těch dob, aby okolní krajinu seznal a nashromáždil si fíků a jahod, které sobě w dutém stromě ukryl. Každým dnem rostl jeho poklad, spolu také naděje jeho; měl wšak ještě jiná trápení přestáti.

Nešťastní býwali pro něj dnowé, w které k pouhému obweselení swých nelidských trýznitelů bičowán byl. Musel tu přijíti we swém oděwu rozerwaném, který když byli s něho strhali, počalo soužení ukrutné. Nucen byl, žžawé uhlí w rukou

nositi, děti jej mrskaly trním, až tělo jeho rozerwáno bylo a celé krwácelo. Když, nemoha to již wydržeti, na zem se položil, prose o milosrdenstwí, křičíwali staří beze všeho slitowání: »Bijte a mrskejte, děti, on je křesťan.« Klesnul-li konečně mdlobou, štwali na něj psy, které, když nejwýš rozdrážděni byli, opět přiwázali, aby jej docela neroztrhali. Když se pak, ze mdloby opět probraw, do swého rozškubaného oděwu obléci chtěl, i w tom jemu bránili, nutíce jej, by o krwácejícím těle na palném slunci w horkém prachu ležeti zůstal. W takowémto trýznění prosíwal jen o doušek wody, a nebo w zoufalstwí ku potůčku běžel, by se napil; a wšak ani toho občerstwení mu nepřáli, zakaliwše mu wodu prachem a rozličnou neřestí. Často uběhl mezi pasoucí se stáda, aby dalšímu trápení na chwíli ušel, hledaje mezi nerozumnými twory útočiště, kteřého u zatwrzelých a nelítostných lidí nabyti nemohl. W tom pak nelidském nakládání pouze naděje snad možné jedenkráte swobody jej poněkud sílila.

Konečně se mu naskytla příležitost k útěku. Bylať noc tichá po parném dni, z daleka bylo slyšeti řwání diwých krwolačných drawců, hwězdy zmizely zponenáhla za mrakem černým, blesky počaly klikatě rozrýwati oblohu zasmušilou, a wšecko zwěstowalo strašliwou bouři. Jean trwaje u stáda bděl, a přemýšlel — o swobodě. Rychle se wzchopí, jako by mu rozhodná myšlénka projela duši, plíží se až ke stanům hlídačů arabských, a uchlácholiw psy, wloudí se až ke stánu pána swého. Nalezne u něho šawli — a pomyšlení na swého sužiče proniká duši jeho. Cítí se wšak slabým ke spáchání wraždy; i pustiw mimo sebe myšlénku na pomstu wrací se opět ke stádu, chytí sobě klisnu nejrychlejší, na ni se wyšwihne — a již u wětrokwapném úprku cwálá k lesu. Zde sebraw z dutého stromu zásobu, kterou si byl nastřádal, jako letmo dále uhání.

Na úswitě rozehnala se mračna, a lehký wětýrek chlácholil pobouřenou přírodu. Uprchlec je nyní na swobodě, neboť jej dělí prostora desíti mil od pána, i může wolně oddýchati, wolně si odpočinouti. Ale co nyní počne? K Francouzům jest ještě nejméně nad sto mil daleko, a cesta k nim jemu neznáma. Jak se na tak daleké cestě před Araby skryje? On jest ale přece několik dní swoboden, a byť opět otrokem býti měl, doufá, že padne do rukou milosrdnějších.

Tou nadějí se koje zastawí se u stráně, a pustiw zde klisnu na pastwu sám také po tak welikém namáhání hlad krotiti počíná zásobou s sebou wzatou, která mu wšak na dlouho stačiti nemůže. Bloudí tři dni po horách, a již potrawy nemá. Dwa dni žiwí se ještě planým owocem; ale i toho již nenalezá, a hladem trýzněn bez mála touží po předešlém otroctwí. Wyhýbal se posud bytům Arabů; nyní wšak hladem jest nucen, jich hledati, až je i konečně nalezl.

Jean se dostal poznowu do otroctwí. Arabowé prodali jej Bejowi Konstantinskému, u kterého o rozličných mukách a smrtelných úzkostech zůstal, až Francouzowé, Konstantiny dobywše, jej na swobodu propustili.

Naučení, které ze swého trápení wzal, jest rozhořčenost, přidružená k pocitu pomsty. Beze všeho citu, který mu docela ztupěl, rozdáwá — usmíwaje se — rány kázněncům, pije wesele, když na rozkaz wykonal potrestání prowinilce, a nepropustí jej, pokud mu několik ran nepřidal, které swými »řádnými úroky« nazýwá. Jean jest postawy malé, chůze jeho jest těžká následkem ran na paty, kterých, jak sám s bolestným upamatowáním praví, na stokráte byl obdržel. Fr. D.

Tajemstwí besední.

Zlomek.

Sotwa se octnuly tajemstwí pařížské na literárním obzoru ewropejském, již i londýnské, berlínské, hamburské a j. w. je následowaly, ano i Maďaři prý s pešťanskými již wystoupili, jenom Praha, starobylá, diwů a tajemstwí plná Praha, tajnosti swé — důležitější nad jiné objewiti se ostýchá. Proč? — To nech si každý po chuti swé wyloží! Snad proto, že nemáme žádného Eugena Sue-a, Ainswortha a jak se wšickni oni zjewowatelé tajemstwí nazýwají; snad také proto, že zde málo widoucích, a kteří widí, widěti nechtějí?... — Buď si jak buď; já se odstrašiti nedám. Přišed na stopy jednoho druhu tajemstwí našeho města, nemám síly — je zamlčeti. Jsou to tajemstwí, jež jsem na české besedě wyslídil.

Nechci šířiti o tom slow, co wšickni ostatní widěli a slyšeli. Společnost byla žiwá, hlučná a w rozmaru nejskwělejším. Wždyť sál Žofinský je dosti weliký a podlaha pewná i trpěliwá; lampy switějí nad wěrnými i newěrnými, Čechy i — ne Čechy a hudba zní každému kdo jen sluchu má; pročež se také tančilo až prach jako mlha siní se wznášel, a mezi tancem se howořilo až — — snad proto se tolik prášilo.

Howor ano, to jest žiwot společnosti! Chceš-li abych poznal kdo jsi, tedy mluw. — Každý mluwí jak umí; kdo wšak jest Čechem, kdo se mísí w české společenstwo, kdo we wlasteneckém zboru wlastenské zábawy oučastným se státi chce, ten alespoň má mluwiti česky — wyjma cizince jenž hostmi jsou wítanými, by swědectwí dali w cizině, že národnost slowanská w Praze ještě žije!

Tyto myšlénky mne naplňowaly, když jsem do síně wstupowal a radostí jsem byl naplněn, wida společnost tak četnou a slyše howor kolem česky rázně se ozýwající z úst šwárných wlastenců a sladce plynoucí ze rtů spanilých wlastenek. Abych wšak radosti té úplně požil, usadil jsem se za nejzadnější sloup, ssáje do sebe plné zwuky oživující hudby. Jak šťastná, jak bohatá jsi přece wlasti naše! — zwolal jsem polohlasně; — tolik nadějí skwitajících, tolik prawých srdcí pro tebe bijících.

W tom okamžení se někdo newýslowně potutelně za

mnou zachechtal; i poněkud s omrzenim se ohlédna, spatřim we wýklenku okna dáwného přítele swého Asmodi!

Znáte powěstného Asmodi? Roztomilý to diblík! Chromý a wůbec ošklivý, má přece zwláštnosti na sobě, jakýmiž sobě již mnohé přátelstwí na zemi získal. Co wšak wí a co umí, o tom se nejlépe poučíte w knize p. Le Sage, jenž o »chromém diblíku« welmi zanímawou knihu napsal. Asmodi zná swět i lidi; on widí skrz kabát a westu až do hlubin srdce, a klobouky, wlásenky a lebky sebe uhlazenější neukryjí před bystrým jeho zrakem — prázdné mozky švitořiwých hejsků a — slečinek.

»Proč se směješ, Asmodi?« — »Proto že třeštíš;« »Což neni sprawedliwé moje potěšení?« — »Přeswědč se lépe.« — »Wždyť widím a slyším.« »Newidíš wšak wšecko ani neslyšíš.« — Arciť, tys diblík, máš čertowé uši a ostrý zrak, mohl bys mi přispěti.«

W okamženi se Asmodi swinul a ztenčil, že nebyl wětší než můj malíček u lewé ruky, a jako prawý diblík mi wleze do prsní kapsy kabátowé.

»Pojď,« prawil ke mně, »tamhle ona mladá wlastenka, po níž někteří zamilowanýma očima hledí, podá ti prwní příklad.« Bylať to hezká ženština, plná zdrawí a tělesné síly. Jda za ní poslouchal jsem howor její. Několik čistě českých slow jsem zaslechl. Jakýsi wlastenec s ní howořil, ledwa wšak se byl obrátil, nastal nowý žiwot mé wlastence.

»Glauben Sie mir,« prawila k soudružce swé, »es ist ein fatales Zeug, dieses Böhmische, und wenn das nicht wäre, würde man sich famos unterhalten!«

Já trnul, třesa se po celém těle, neboť ona přitom tak jasně hleděla do swěta, tak usmíwawě, a tak přeswědčena zdála se býti o prawdiwosti swého mínění, jako by skutečně něco dobrého byla wyřknula. Přišel někdo jiný, promluwil na ni česky, a ona mu odpowídala tak dobře, jak jen rozená Češka se projewiti může. Pak obrátiwši se ku přítelkyni swé polohlasně jí šeptala: »Das war wieder eine Qual!« »Asmodi!« zwolal jsem, »proč nejsi wšemohoucím; přál bych jí osud ženy Lotowy ze starého zákona, by na ni co na sochu ukazowali wěrní wlastencowé a newěrní se zhrozili.« »Pojď dál!« zašeptal Asmodi ke mně, »i na wnuknutí jeho s neznámou slečinkou dal jsem se do tance. Důwěřuje-li se kdo w můj wkus, tedy buď ubezpečen, že to bylo jak náleží hezké děwče; w twáři se jewila poněkud náružiwost utajená, a nožky její w tanci se podobaly oněm božské Fanny. Howořil jsem s ní, i šlo to jakž takž po česku. Tázal jsem se jí zdali je Češka; ne, odpowěděla, já jsem rozená w Praze. Tu mě píchlo u srdce; nejspíše mne Asmodi kopnul se swým špičatým kramflíčkem. Přišlo na nás práwě tancowati, a tu jakýsi seladon s wousiskami přiskočil ke mně rychle, prawiw: Dürft' ich bitten um eine Tour mit dem Fräulein? — Co chcete—prawil jsem mrzutě. Tu on dobře po česku mne opět požádal, a já mou nečeskou Pražanku mu s radostí přepustil. Po tuře mně ji opět odstoupil. To jsem si odlehčila, prawila ke mně slečinka s jasným úsměwem. »A proč?« — »Ten mladý pán jest dobrý známý naší rodiny, a pohowořili jsme si spolu od srdce po německu!« — Newím ani co jsem odpowěděl, to wšak wím, že to šlo do wětru, neboť po tanci wlídně se pokloniwši, řekla: »Ich danke sehr!« — Postoupil jsem dále; můj dobrý rozmar byl ten tam; přiblížil jsem se ke třem mladým pánům, jejichž howor žiwější jiných se zdál. Přistoupiw na powzbuzení swého Asmodi zaslechl jsem swé diwy. »Kennst du sie,« prawil jeden, ukázaw na šlechetnou známou wlastenku. »O ja,« odwece druhý; »sie ist wunderschön, sehr reich, aber eine überspannte Böhmin!« — »Das hab ich bemerkt,« doložil na to prwnější; »denn als ich sie deutsch angesprochen, gab sie mir keine Antwort, und ich mußte böhmisch reden, um einige kalte Worte aus ihr herauszubringen.« — Bůh tě žehnej, spanilá wlastenko! kdyby wšechny byly tobě rowny, naučili by se hejskowé manýře na besedách českých. — »Již nechci slyšeti ani wíděti wíce!« A diblík jako dým se mi z kapsy ztratil. — Od té chwíle mne podobný howor neurazil, a widěl i slyšel jsem samé dobré Češky a Čechy, z nichž obzwlátě jedna — jak mi bylo praweno, růže přespolní — wlasteneckým smýšlením swým a ozdobou newyrownanou mysl mou poutala i snad dlouho poutati bude. Která to byla? To zůstane mým tajemstwím. Besedník.

Něco o poměru Slowanů a Židů.

(*Pokračowání.*) Wětší článek a welmi dobře a wřele psaný stojí o té záležitosti w časopisu L. Philippsohna. Spisowatel toho článku, D. Kuh, wytknul žiwě nejhlawnější momenty wěci té, protož chci zde u wýtahu něco z článku toho (jistě welmi důležitého) podati. Na počátku praví, že je widěti u národů wýchodní Ewropy patrné snažení obžiwnouti a usiliti se w národnosti. »Mezi národy wýchodu jsou nejčetnější, nejdůležitější a nejnadanější rodem a řečí příbuzní národowé slowanští a ti se neuspokojují (a také toho nemají potřebí), slávou, jméno národu si získati, ne oni jsou roznícení mnohem krásnější a šlechetnější myšlénkou, chtějí si wydobyt místo w historii wýwinu člowěčenstwa.« Po přechodu, w kterém Slowany straží přede wplywem surowých žiwlů a našim sousedům za powinnost ukládá, by naše snažení ocenili a uznali, nám pak domlouwá, aby národnost a wlastenectwí srdce naše nezoužila, nýbrž abychom wšestranně a rozsáhle si počínali, a wšude, kdekoliw, ducha ctili a uznali, poukazuje na to, že Němcům i ostatní národowé, Francouzi, Dánowé, Slowané pomáhali při stawbě jejich chrámu slávy, že tedy i Slowané nemají se uzawříti do sebe, nýbrž přijmouti odjinud přátele, druhy a pomocníky, kterým by časem i Židé jim poskytowali. Mezi wšemi národy a kmeny ewropskými, praví dále, nebydlí tolik Židů, jako mezi Slowany, ale ať je sebe menší tato hrstka, jsou národowé západní hrdi na wýtwory jejich duchu, neboť nawzdor wšem násilím a nepřízni osudu zachowali čerstwost, pružnost a wolnost jeho: Ne teprwa tenkráte, když jim bylo ulehčino a oni se přidružili k národnostem, mezi kterými žili, wyšli z jich středu mužowé, jejichž duch swětem swítil, ale již tehdáž, když ještě w porobě upěli, powstali mezi nimi mužowé silní na duchu a srdce silného, mužowé bez záští, předsudků a trpkosti, ale plní lásky a jemnoty, jako Spinosa a Mendelsohn. Tito wýteční a welcí mužowé, tito pomníkowé nezhubitelné síly a bezpříkladné wytrwalosti a mužnosti ducha, nebyli jediní swého národu, bylo jich ještě množstwí, kteří ale na jiných cestách swětlo prawdy hledati byli přinuceni, a zahynuli w nekonečené poušti Talmuda a Kabaly. Bolestno je pohlédnouti, jaká síla duševní na zmar přichází těmito studiemi zwláště mezi Židy slowanskými. Když se ale hradby rozbořily, Židy od ostatních zawírající, hned se jich množstwí oddalo wšem wětwím umění a wěd. Nebyli ale získáni pouze zákonem, ale i přízniwými slowy a bezpředsudným smýšlením německých učených a básníků, zwláště Dohma a welkého Lessinga. Že tito mužowé tím člowěčenstwu prospěli, nemůže žádný pochybowati. Powážíme-li, že k wšemu přístupu nemají, a welká část nejwýtečnějších mužů (Wesely, Bensew, Steinheim, Zunz, Salomo atd.) zabráni jsouce do studií čistě-židowských, málo ostatnímu swětu známi jsou, musíme se diwiti, že z tak malé hrstky německých Židů pochází tolik representantů německého umění a německé wědy, a tím wíce, an teprw před 50 lety w tom oboru swou činnost počaly, a mnohý wýtečný muž z lůna židowstwa pocházející se jinam obrátí, kde myslí, že bude wíce moci působit (Gans, Stahl, Neander, Veith atd.) To když powáží a pak že tento národ wíru w jediného Boha pouze we swém duchu pojal, a pro toho jediného Boha wlast opustil, moře přeploul, a swou krew wycedil, že tolik mučedlníků měl a tolik pohrom snesl a přece wytrwal: musí každý se přiznat, že ten národ není ten nejšpatnější.

(*Pokračowání.*)

Literatura.

Aus dem Böhmerwalde von Jos. Rank.

(*Dokončení.*) Co druh poesie stojí tyto plody ze žiwota wenkowského na stupni nizkém; jsou to moderní idylly, jako je roman moderní epos. Arci nesmí žádný při slowu idylla pomyslit na hrozné Gessneriady, tyto hladké a krásně psané lži a zpronewěření-se nad přírodou; w oněch je jádro a prawda; starý Voss u Němců napsal jich několik wýtečných toho druhu weršem, jen že mu překáželi Theokrit a Virgil. Teď je otázka, jak se Rank w tom způsobu pohybowal. Ouplně to schwáliti nemůžeme; Auerbach stojí nad nim, jeho obrazy jsou mistrowské a w skutku klassické, a každý se musí podiwiti, jakže muž, který před tím psal romany »Spinosa, kupec a básník,« mohl také něco takowého napsati, a k tomu ještě je Auerbach žid a rabbi, tedy docela odloučen od žiwota, jakýž tak wýtečně líčí. Jaké rozkošné figury jsou jeho Tolpatsch, Buchmeier atd. Řeč posledního u ouřadu měl by každý sedlák uměti nazpamět, aneb raději sám tak mluwiti. To je poctiwost, jádrnost, smutilost, hrdost ale i jemnost. Také Immermann we swém Münchhausenu (meč Karla welkého) podal wýtečný obraz wenkowského žiwota. U těchto dwou wšude wyswitá wyšší tendence, což u Ranka není; zdá se, jako by dobře widěl a slyšel a uměl sebrati i popsati, ale jakoby sám něčemu w lidu nerozuměl. Nedá se nikterak zapřít, že má Rank ostré oko, jemný sluch pro odstiny a ohlasy malé, že má tenký a zdrawý cit, dobrý a přirozený humor, že zná wýtečně popisowati přírodu, city, sceny, ale jen w jednotliwostech, až k celku to nepřipraví, aby charakter aneb celý wýwin wášně a citu podal. Welmi mu také wadí jakási moderní sentimentalnost, tak že je ho samého wšude slyšet, a že swou subjektiwnost ciwilizowanou wnáší we swé plody. Sloh jeho je často nedbalý, drsnatý. Snad to učinil z oumyslu, což by ale docela byl blud aesthetický. Wýtečná je powídka: Příběh mé sestry; ta musí každého hluboce dojmouti a wím příklady, že se nad ní dost naplakali. Tato nowella sama je w stawu dokázati, co Rank dowede. Jenom něco se mi nelíbí. Proč řekl, že je to powídka o jeho sestře. To není delikátní, ano i čtenáře to nemile dojme, když musí wědět, že díwka swedená, opuštěná a se srdcem puklým umírající býti má básníkowa sestra. Powídku o Fallstaffowi II. a o zbláznilé díwce mohl wynechati. Někdy se mi zdá, že maluje poněkud nizozemským štětcem, tak k. p. nemusel by tak často jmenowati onen paedagogický díl těla, aniž tu wěc, která u Dalai-Lamy a u sluk jakousi cenu má. Při wšem tom ale je to přece jen utěšená kniha, srdce se při ní zotawí. —

Teď bychme arci měli s Rankem promluwit stran toho, co se nás dotýče, a wlastně mu wymluwiti. »No! No!« Prawí on sám někde. Škaredě dost nás Čechy popisuje, nezná on nás dobře, a dělá nám welkou křiwdu. Ať mluwí tady sám: »Pro Čechy, co swou wlast, neprojewují tito Němci (t. j. na Šumawě) žádnou wlasteneckou lásku. To se dá lehko pochopit a odpustit. Jak daleko se stýkají se sousedními Čechy, málo zajímawého jim tito poskytují.« — Teď ale stůj kus Němčiny, do češtiny se to nedá tak snadno přeložit. »Die drückende Lage macht sie (t. j. nás) dumpf, verschlossen, argwöhnisch, starr oder wenn sie aufthauen, lästig schmeichelnd. Harmlose Fröhlichkeit zeigt der hier umwohnende Čeche nie.« (W tom smyslu nemá tuším Čech slowo pro starr a dumpf) Wystoupí-li prý ale z temnosti swé trudomyslnosti, pak wnese pochodeň diwoké rozkoši, by potom na dlouho za swým robotním pluhem se wlekl w líné skleslosti. Tento ubohý Čech wí, že ho pilnost na nejwyšším stupni k ničemu nepříwede, protož ani jiskra chuti k nowotě a oprawě z jeho zaměstnání newyswitá, když jej nucením z tupé netečnosti newytluče! Když je rodina příliš četná, wyženou se děti jako zbytečné owoce do swěta. W cizině teprw, kde swou pilností je swobodný, wyjewuje Čech neskrotnou wytrwalost, spořiwost, střídmost a chuť ku každému statečnému oučinu. Protož si musí Čech swé dobré mínění o sobě z cizíny přinesti. Bohužel se ale ukazuje w příliš mnohých wýminkách, že zakrnělá utuhlost duševní i tělesní podstaty pod utiskowáním i později ani nejwolnějších žiwlech radostně wíc neroztaje. Co by tento národ wystawěl, kdyby k welikému činu byl tak hledán a wolán, jako ku stawení domů a paláců w cizině? Ale okolnosti a tak dále. — Proč ale, milí krajané němečtí! na mne hledíte s podiwením? Wás mám popisowati a mluwím tak mnoho o waších českých sousedech.« — Pak udáwá příčinu, proč to činí. Prawí, kdyby někdo z wás byl oblečen w nejkrásnější národní šaty nedělní, a pak wzal na sebe žebrácký plášť a místo klobouku roztrhanou čepici, neměli-liž by ho lidé za špehouna, žebráka aneb šejdíře, kdyby newěděli, kdo pod tím pláštěm je! Dále píše, že sice twář mají k Německu obrácenou, ale na zádech že mají takowý plášť. Z krátka; ten žebrácký plášť a roztrhaný klobouk tamějších Němců jsme my Čechowé. To mohl Rank swému obecenstwu říci k radosti; my mu to newěříme, my se známe jinák. Rank je dětinský; takowé wěci by ale přece neměl psát. Citliwost Čech nesmí mít, ale hrdost. Kdybychme na každé slowíčko se měli mrzet, to by člowěk musel z kůže wyletět; wšak »leo non captat muscas,« tudy také český lew.

Ještě by skoro zbylo malé: Fabula docet. Že totiž u nás lid je jádro, wíce než kde jinde; tam je naše pewná půda a dobrý základ, o lid máme nejwíce pečowat, jej ctít, powznest a uswědomit, by sám sebe cítil a ctěn byl u jiných tříd, jak toho zasluhuje. Oprawdu jsme na dobré cestě; sbíráme i jeho písně, zwyky atd. a tím projewujeme uctu swou před jeho duchem a žiwotem duševním. Ale nejen od něho brát, máme mu též dáwat, a to nejwíce, čím by se poznal w přírodě, w dějinách, we swé hodnosti a swých práwech. Hwizdat po něm písničky, je hezká hračka, ale nic wíce; tím ho nectíme, ani neděláme jej látkou w umění, což činiti máme, by byl poznán a poctěn we swých přáních, swém cítění, swé lásce a swé strasti — wůbec w celém způsobu swého žití. W. Nebeský.

Wyzwání k p. t. pánům spisowatelům.

Níže psaný chystá se již k wydání druhého ročníka almanachu »Horníka«. — Oddělen jsa od střediště literárního swěta, wyzýwá těmito weřejnými listy wšech panů spisowatelů a spisowatelek, kteříby pracemi swými přispěti zamýšleli, k zasláni prací swých do konce tohoto měsíce, buďto příležitostně nebo poštou, a připowídá wšem slušný honorár.

Na Horách Kutnách w měsíci červenci 1844.

Petr M. Weselský.

Nowá kniha.

Prostonárodní dějepis české země. Sw. 2. Historie o křesťanských knížatech českých až do té doby, když titul králowský dědičným se stal. W Praze 1844. Tisk a Sklad Jar. Pospíšila. Str. 94 w 12. Seš. za 12 kr.; na sprostším papíře za 10 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 83.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydawá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

11. čerwen.
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnařstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Chanowa smrt.

(Z Pallasowy: Voyage dans la Russie mèridionale.)

I.

»Mocný pane i weliteli! kníže Mirza, hlawa rodiny Baksanské, žádá s tebou mluwiti,« ohlašowal čerkeský otrok mladému Selimowi, nejchrabřejšímu bojowníku staré Kabardie.

Při pouhém jmenu Mirzowu zapálilo se ohněm oko Selimowo; on se chopil silně rukowěti swé šawle, a nabyl postawy tak hrozné, jakoby se chtěl před nenadálým dorážením nepřátelským brániti.

»Odlož swou zbraň, bojowný Selime,« prawil otrok, »mladý kníže odpásal šawli, odložil pistole, přichází k tobě s ratolistkou oliwowou a prosí o práwo hostinské. Na twáři jeho nespatříš ani hněwu ani nenáwisti, a srdce jeho neskrýwá žádnou zradu, začež hlawa má nech tobě rukojemstwím jest.«

Těmito slowy wybrala se twář Selimowa z mraků, on si oddychnul wolněji a pustil ruku se šawle; toliko w jeho pohledu bylo jakési nedowěrné podiwení pozorowati. Zdálo se, jakoby na mysli přemítal, co as tento jeho soupeř a odpowědný nepřítel na něm žádati bude.

Selim i Mirza zápasili o wůdcowstwí we wýprawě wálečné. Uzdenowé (přední osoby mezi Čerkesy) podáwali dílem tomu, dílem onomu berlu welitelskou nad wojskem. Tak pošlo soupeřnictwí a nenáwist mezi rodinami obou, a diwné řízení osudů chtělo ještě k doplnění míry toho, aby jednu a tu samu díwku zamilowali.

Zulma, dcera Kutuliho, tak pěkná jak bohatá, jediná dědička welkého jmění, přijímala koření-se obou jich stejnou upřímností. Nejbystřejší oko nebyloby wypátralo jistotu, komu asi Zulma wíce přeje. Sousedé starého Kutuliho winili ji z pýchy, že ráda widí u nohou swých dwa kwěty čerkeské mládeže. Oba spolumilowníci wídali se začasté w domě swé milenky, nikdy se wšak nepřátelsky nepotkali, přítomnost Zulmina nedala záwisti wyšlehnouti w plamen.

I wyšel Selim proti Mirzowi, obětujíc mu swůj stan, swou zbraň i wšecko, což měl. Mirza, wojensky oděný, měl na hlawě přílbici železnou a z prsou jeho splýwaly lesknoucí se skwostné kožešiny. Patrno bylo z jeho pohledu, že nějaký důležitý zámysl jej zprowází do stanu sokowa.

Upřímnost, jížto Selim wítal Mirzu, nebyla mu ničím diwným, neboť hostinnost jest prwní ctností u Čerkesů. Kdo wstoupí pod stan Čerkesa, byť i nejouhlawnějším jeho nepřítelem byl, má nad sebou oštitu hostinnosti a může bezpečně hlawu swou položiti.

Mirza, usednuw si jak ho byl Selim wyzwal, promluwil k němu těmito slowy: »Selime, chan krimský hrozí nám hordami Tatarůw a již se rozložil táborem nade břehy baksanskými. Spoléhaje se na hwězdu swého štěstí, žádá k nasycení pýchy swé, aby swobodné hory naše sklonily swé hřbety před hrozící jeho mocí. Ještě nám neřehtají otrocké řetězy na nohou, a již chce obtížiti lid kawkaský hanebným poplatkem. Wyslal posla s rozkazem, abychom mu na znamení poddanosti swé podali dwacet panen čerkeského rodu, padesát nejbujnějších hřebců stepowých a tolikéž zbroje wojenské. Jakže, Selime? máme snad poníižiti kolena swá před hrdým nápadníkem, podáwajíce mu poplatek, kterého si na nás domáhá?«

»Ne, při Bohu otců našich, nikoli!« zwolal Selim silným hlasem.

»Tedy nám nic nezbýwá, než wálka!«

»Ať heslo wojny proletí krajiny naše; hanbatě pomysliti na pokoj zakoupený. Ať wytasí mládež naše břitké meče a zašumí jimi, jako orel mrštnými swými křídly; ať se měří s tím supem, našim nepřítelem, aby padl krwawý k nohoum na-

šim. Čiby snad dowolili otcowé naši, aby ruka cizého chana dcery jich w otroctwí odwáděla a čisté jich twáře známkou hanby zprznila?«

»I ruka má hoří, zbraně se uchopiti,« zwolal Mirza rozjiskřeným okem. »Ale poslyš mě, Selime! Nenáwist, která ruce naše rozdwojuje, pobízí wraha našeho i dodáwá mu wětší síly. Spojíce se oba, mohli bychom outočníka toho zahnati za moře černé; rozbratření wšak naše stane se neštěstím naší wlasti a wydá ji w loupež Tatařům, kteříž za dob dříwějších bledli při pouhém jménu Čerkesa. Selime, zde moje prawice k smíru; obětujmež nenáwist swou potřebě obecné.«

»Co žádáš? Ukaž mi toliko cestu, kteráby mne hodna byla, a rámě moje spojí se s twojím proti společnému wrahu.«

»Poslyš mě. Miluji dceru Kutuli-ho a dám radostně žiwobytí swé, abych se jí zalíbil. Wím, že též we twém srdci plamen lásky k této díwce plamená. Dotud newíme, komu z nás dwou láska její přednost dá. Wložme los náš na Zulmu, nech ona pojednou rozhodne nad osudem našim i wlasti naší. Přisámbůh, že pakli ty budeš šťastnějším, já se bez odporu a reptání ruky její odřeknu a bojowati budu pode twými rozkazy proti wrahům wlasti naší, hledaje ulewiti si bolest lásky na poli krwawé bitwy.«

»Podej mi ruku, kníže Mirzo,« řekl Selim. »Jsi rowněž tak šlechetný sok jako udatný Čerkes. Jsem spokojen, jak jsi řekl, a poslechnu, co Zulma wyřkne.«

Tak mluwili a oba wyšli ruku w ruce ze stanu.

(*Pokračowání.*)

Růže z kořе nízkého.

(*Pokračowání.*)

S hltawou dychtiwostí byl mladší poutník slowa Kotoučowa wyslechnul, a celý proud posawádních jeho myšlének dostal jimi jiný běh.

»Oswěť nás Wšemohoucí!« řekl potichu ale kwapně k swému soudruhu — »mně se zdá, že zde otec již nebydlí. Člowěk tento mluwí o nějakém slepci jakož o hospodáři. Nejlépe tedy bude hned wystoupiti a prawé wědomosti nabyti.«

Ale soudruh ho chopil silně za ruku. — »Sečkej,« prawil přitom rowněž tak dušeným hlasem — »zdá mi se, že poznáwám dle řeči člowěka, s nímž bych se nerad sešel, dokud se neustanowí mysl má.«

»Zůstaň, pane, we tmách,« odpowídal zase taktéž prwní; »neprozradím twou přítomnost. Wyzwím jen, zda-li otec můj dům swůj opustil a kam se wystěhowal.«

S těmi slowy se mu wymknul z ruky a poněkud ho ještě do tmawého stínu postrčiw, přiblížil se k Pětipeskému a jeho zbrojnoši. Ti se práwě chystali zase odejít.

»We jméuu Páně, jehož welebím,« promluwil k nim wážně — »powězte mi, přátelé, jste li známi s lidmi, jež pod touto střechou bydlejí?«

Na tato slowa pozastawil se Kotouč — ale ruka jeho spočíwala ještě na rukowěti meče, jehož se byla při prwních jejich zwucích chopila. Pětipeský bral se rychlým krokem dále.

»A kdo jsi, člowěče,« prohlásil se Kotouč, s podiwením náhlé objewení se poutníkowo bystrýma očima stíhaje — »že se touto hodinou lidů wyptáwáš, kteří chuti nemají odpowídati nočním hostům, třeba je tak ctihodné roucho krylo, jako tebe.«

»Já mám swatého práwa poptáwati se po lidech, kteří jednou w tomto domě bydleli — a na pokojnou otázku může se mi tuším dáti pokojná odpowěd.«

»To může,« doswědčil zbrojnoš na slowa poutníkowa — »a protož ti prawím, že lidi pod touto střechou znám.«

»Znáš je dáwno?«

»Moje známost není starší nežli dnešní den.«

»Prwé jsi mluwil se swým druhem o nějakém — slepci?« ptal se poutník dychtiwě a se srdcem tlukoucím.

»To je práwě můj známý,« odpowěděl Kotouč.

»Nebeské mocnosti, co se to dělo?« řekl poutník w duchu sám k sobě. »Proč opustil otec mnoholetý swůj příbytek? — to dějiště tolika utěšených hodin?... či-li by byl snad — zemřel?«

I zděsil se této myšlénky a rychle se jí chtěje pozbawiti, obrátil se opět s otázkou k zbrojnošowi.

»A kam se poděl obywatel prwnější?«

»Já ho neznal.«

»A newědí o něm lidé, ježto nyní pod touto střechou bydlejí?«

»Newím — ale pochybuji; neboť duch jejich jest obrácen toliko na sebe a newšímá si swěta wůkol sebe. Ostatně ale — chceš-li zwěděti, kam se býwalí obywatelé poděli, wyptáwej se za bílého dne a neruš pobožnost lidů, jichžto celé utěšení a bohatstwí w nábožné modlitbě záleží.«

»Já musím rychle wědět, kam kroků swých obrátit,« řekl poutník; »a myslím, že mi to po-

božní obywatelé za zlé wykládati nebudou, když se jich na to i času nočního wyptám.«

»Já ti ale prawím,« ozwal se nyní Kotouč hlasitěji, »abysi přestal na wůli.«

A s těmi slowy postawil se před něj tak, že mu cestu ke dweřím zabránil. Newěřilť člowěku neznámému, tak neobyčejnou hodinou a w tak podiwném zakuklení obcházejícímu.

Poutník newěděl co počíti; w tom ale wykročil ze stínu soudruh jeho, jakoby mu chtěl raditi anebo se alespoň s ním umlouwati. Tento k němu tedy rychle pokročil a oba se na několik kroků wzdálili.

»Ahá, sowy začínají wylézat!« bručel Kotouč, jemuž ani jediné pohnutí neušlo. »Nyní to počíná být zamotanější. Habit wyzwědacký není tu samoten. Nu co škodí! Čím wíc, tím líp—alespoň se zahřeji,« doložil oušklebně a wytasil meč, jakoby se již již chystal k obraně. »Mrazík počíná bez toho ďábelsky profukowati. — Rytíř najde cestu i beze mne—a mne ponůcka ani o štědrém wečeru neuškodí.«

(*Pokračowání.*)

Něco o poměru Slowanů a Židů.

(*Pokračowání.*) Kdyby to chtěl jediný ze slowanských učených uznati a nestranným smejšlením dal příklad swému národu: zajisté by pro swůj národ ano i pro swět blahodějně působil. Předsudkem proti Židům by Slowan sám sebe okrádal, neboť by síla Židů k jeho směru mohla býti napomocná. A zajisté nezůstane Slowan pozadu, kde již každý národ měl swé muže, kteří si za účel swůj obrali bojowati proti wšemu, co se zowe nenáwistí k Židům; jen přátelského slowa je potřebí a Žid wyccdí krew swou pro toho, který mu ukázal srdce laskawé. On nežádá mnoho, malem je spokojen, jen tu lásku a uznání, které člowěk od člowěka požadowati může dle práwa swatého. Slowan zajisté mu je neodepře, když ostatní národowé, Francouzi, Angličané, jen dle jmena znají předsudek proti Židům a jak by jim ji mohl také odepříti, těmto statným a wytrwalým bojowníkům pro ideu, tomu národu, který měl tak welký wplyw na wíru člowěčenstwa, na jeho zákony, poesii a jeho dějiny a obchod, národu, který se dějinami jako červená nit proplítá, a kterému nejwětší mužowé úctu aneb alespoň útrpnost odepříti nemohli (Bernhard z Clairvaux, Napoleon a Josef II.) — Žid musí newyhnutelně přilnout k nějaké národnosti, sám co národ stati nechce a nemůže. Kam se má jinam obrátit než ku Slowanu? kdo je mu bližší než on, mezi kterým již století žije? kdo bližší než on, u kteréhož našel bezpečné přístřeší, když hrůzná a bouřliwá noc Ewropu kryla a Žid byl štwán jako diwá lesní zwěř? kdo bližší než Slowan, kterýž tenkrát laskawě Žida přijal ku wlastní škodě, když jej odjinud wyháněli. I teď zajisté Slowan mu přátelsky ruku podá, když se blíže s ním spojit přichází. »Wás ale, západo-slowanšti Židé,« wolá spisowatel w zápalu, wás se ptám, snese-li to waše pýcha, býti skoro nejposlednějšími wašich spoluwěrců w Ewropě, kteří se pewně a radostně s ewropejskou národností spojili?! Wina arci není docela waše; překážky, které přemoci musíte, jsou welké, tuze welké, tím wětší ale mělo by také býti waše snažení a waše wytrwalost w dosažení tak překrásného cíle. Mezi wašími spoluwěrci máte jmeno, že jste duchaplní a ostrowtipní a ještě skoro čas neminul, kde jste polowici israelských obcí učiteli a rabbinami opatřowali. Neplesá waše srdce, když pomyslíte, že můžete umění a wědy w řeči a we smejšlení swých krajanů pěstowat, a že z wašeho středu mužowé w řadě a w čele jejich učených státi mohou a s nimi oswětu a blaho rozšiřowat? Nezaplesá wám srdce, když na to pomyslíte, že mimo waše powolání zwoleni být můžete k uskutečnění nejwyšších a nejšlechetnějších idei, spolu zwoleni mezi duchem wýchodu a západu Ewropy býti prostředníky a podílu míti se Slowany w principatu duchowém nad národy wýchodu, a že tak můžete dokázati, jaká síla duševní we wás spočíwá, a lásku a úctu si získati u národu, mezi kterým žijete? Tak to činili waši spoluwěrci w Německu; wy dowedete desetkrát wíce. — Jaký zisk ale také pro wědy a umění by z toho zrostl oběma, křesťanským a židowským Slowanům, kdybyste stejnou horliwostí slowanskou literaturu pěstili, jako teď talmudskou wěku našemu cizou! jaká úroda byla by na tom poli, které byste wy pěstowali swou zachowalou silou!«

(*Pokračowání.*)

DOMACÍ KRONIKA.

Z Holomouce. (Literatura. Akademie.) Již po delší čas nepřinesli jsme žádné zpráwy o literním žiwotě w Hané. Doufali jsme, že budeme moci náwěští dáti o wycházení Šenkowa »Morawského wečerního powídatele,« jejžto jsme minulého roku co měsíční nebo půlměsíční list pro lid předběžně byli opowěděli; nedostalo se mu ale toho štěstí, by byl mohl pouť periodickou, ku kteréž se chystal, nastoupiti, a nejisto nyní, zdali s těžkým nákladem najednou, jak mu na wůli pozůstaweno, bude se chtíti na cestu pouštěti. Měl též a mohl by wyjíti třetí swazek básní Furchowých, nelaskawá wšak kritika* a chladné účastenstwí, s kterým se prwní pokusowé zdárného wlastence mimo Morawu potkali, zadrží wydání jak nowého swazku, tak snad i jiných prací jeho nepochybně na delší čas. Jest to w prawdě smutné, že, wydá-li se pěstenecek Musy morawské po přemožené mnohé nesnázi na pouť do dalšího swěta, práwě našinci to jsou, jenž mu cestu zastupují, hrdě nad ním co nedochůdčetem ramenama krčíce a místo přátelského přiwítání »newyspělců« mu spílajíce. A bylo by diwu, kdyby nadějný, powzbuzowání a wšeliké podpory hodný básník důwěru w sebe a swé krajany stratil, čta a slyše, an mu wlastní sourodáci a sice ti, kteří by mu nejwíce srdce k pokračowání na dráze nastoupené dodáwati měli (myslíme p. referenta w Tatrance) tu nezdwořilou radu dáwají, »aby co člowěk bez idei, jenž toliko na děwí ústa, na slawičky a na p. wydawatele Tatranky básničky skládati umí, raději lyrou o zem mrštil a básnění wýhost dal?« O newlídní recensenti, nerdíte se, že wás, nazýwající-se wlastencemi, w ušlechtilosti smýšlení a rázností posudku kritikowé jinojazyční (wiz Morawii, Nedělní listy a j.) daleko překonáwají? Kajte se a nečiňte wíce podobnými útržky pohoršení w literatuře naší, odjinud dosti osočowané! — Bez obtíží takowých, jakéž wyjití básní F. na překážku jsou, wyšlo zde ty dni: »Naučení pro místní rychtáře a přísežní« dle německého spisku, wydaného wloni od wrchního Hromádky. Knížka to představeným obcí welmi whod přicházející. Oznámené již odjinud popsání a historie Wysokého Mýta se dotiskuje a wyjde brzce ozdobené pěti obrazy. Jako za náhradu, že nám letošní zimy z nedostatků herců nic českého na diwadle nepodáno, měli jsme zde 15. červ. akademii hudebno-deklamatorní, uspořádanou od p. Lhoty

* Co do Kwětů, musíme odporowati!
Red.

z Prahy, w níž pořadatel písní Škroupowu »na wlast« p. Lapil, pak Rubešowo: »Jindy a Nyni« a Rábůw: »Břetislawůw soud« přednášel. Mělyť se i prowozowati oblíbené potpourri Labického z národních písní českých, polských a ruských; slyšeli jsme ale pro zwláštní příčiny jen české pod prawým jménem a ruské pod názwem: písní Labického. Dne 28. června uzawřen ročními zkouškami kurs letošní z jazyka a literatury české. Z 80 posluchačů, dokončiwších běh, přihlásilo je jich ke zkoušení 74, 45 Slowanů a 29 Němců, mezi nimiž 21 práwníků, 18 posluchačů filosofie, 29 humanistů a 6 jiných akademiků. Wíce než polowice jich dostálo zkoušce s wýtečným prospěchem. A. W.

Z Horního Slezska. **(Polemika.)** Čtenářům Jordanowých letopisů nebude neznámo, jak durdiwě se někteří odrodilci a jednorodáci slezští osočují na slowanské Hornoslezany, kteří přišedše k poznání sebe samých, z hladké kolleje, mající je wésti upřímo w lůno oblažující národnosti germanské, se wymykují. Odporní hlasowé takowí nehlučejí toliko w krajinských listech slezských, w nichžto jízliwé řeči J. Wuttke černidlem se rozmnožily, nýbrž i w kronice slezské a jiných slezských časopisech; a wšak tytéž hlasowé nalezají tam i rázných odpiratelů a statných obhájců prawdy a neodcizitelného práwa národního. Mohli bychom wíce takowých článků pro a contra uwésti, obmezujeme se ale jen na dwa kratší. — Jistý, p. Wuttkowi podobný přítelík slowanských Slezanů, cestowaw Ratiborskem, pronáší se w č. 26. m. r. Kroniky slezské o jazyku a obywatelích tamních mimo jiné takto: »Dwě míle za Sudicemi nastáwá zcela jiný ráz, wšechno je polské, způsoby, kroj i jazyk. W Hulčíně, místě ne špatně stawěném ale mrtwém, mluwí se hatlanina z češtiny, morawštiny, polštiny a cikánštiny, řeč, které ani sám Polák nerozumí. Ale jen w Hulčíně se tak mluwí a w jedné weliké dědině na blízku; jinde ten jazyk neslyšeti. Při tom mají hulčínští welkou nechuť k němčině, a poněwadž se jí welmi zřídka náležitě naučejí, tedy se ta slowanská jazykowá michanice ještě dlouho bude plemeniti a držeti. Jiní, jsouce němčiny mocní, nedají, když se na ně po německu promluwí, žádné odpowědi, bezpochyby proto, aby člowěka tázajícího-se ku swému prospěchu wyskoumali« atd. Na toto laskawé posouzení mluwy a powahy Hulčíňanů dána w č. 34 od 2. máje t. r. německému touristowi na poučnou následující odpowěď: »Spisowatel článku cestopisného w č. 26. we slowančině nezběhlý, wydáwaje jazyk obywatelů hulčínských za smíšeninu z češtiny, morawštiny, polštiny a cikánštiny, wážil zajisté z hluchého pramenu. Slowanští obywatelé knížetstwí opawského, k němuž i Hulčín náleží, užíwají jedině jazyka českého, jejž i sousední Němci tak a nejináč jmenují. Kraj tento, někdy k Morawě náležewší, byl teprwa r. 1261 ku Slezsku přidán, původní jazyk ale zachowal se až po dnešní den, k čemuž zwláště to přispělo, že se před zaujatím Slezka od Prusů u soudů wšechno w něm wyjednáwalo a tím na wzdělání lidu blahodějně působilo. U opawských desk zemských udržel sě jazyk český wýhradně až do roku 1747. Jazykem pak tímto nemluwí se jen w Hulčíně a jedné welké wesnici (Šuleřowicích), jak se cestowatel domníwá, nýbrž w 65 místech w Ratiborsku a Hlubčicku, aniž jest jazyk ten špatné nějaké nářečí, nýbrž dobrá čeština, srownáwající-se we mnohých článcích mnohem lépe se spisowným jazykem českým, než jazyk obecného lidu w Čechách. Že pak i literatuře nepřístupný není, o tom swědčí školní knihowna hulčínská, která bywši před třemi roky založena, nyní 230 spisů českých, nejwíce z příspěwků čtenářů zjednaných počítá. — Domnělou smíšeninu jazyku mohlby si p. cestující snadno wyswětlit. Jazyk německý má množstwí slow z příbuzných nářečí, z holandského, gdánského, šwédského a anglického, a přece by sotwa p. cestowateli napadlo, wydáwati ho za hatlaninu z těchto nářečí. Tak jest to i s jazykem českým. Ale cestowatel jmenowal mezi jazyky, z nichžto hulčínský se skládá, také cikánštinu. I dobyl by si on neb jeho jistec welké zásluhy o slowozpyt slowanský, kdyby wymíse přiměsek cikánský z češtiny hulčínské nás s ním obeznámil. Jestli wšak tou cikánštinou něco jiného myslil, tedy mu buď wědomo, že se w okolí hulčínském welmi zřídka kdo cizího jmění dotýká, a že obywatelé toho okrsku w tom ohledu jsou snad nejšťastnější a nejjistější w celém Slezsku. Cestowatel winí též Hulčíňany z nechuti k německému jazyku, ačkoli sám swou odpornost k Slowanům ani dost málo netají. Mnozí obywatelé Horního Slezska wyslowují němčinu owšem špatně, poněwadž není jejich mateřský jazyk, a proto se jim Němci rádi wysmíwají. Neodpowídají-li tedy hned na německou otázku, není to zatwrzelosti, jak cestowatel myslí, nýbrž tím, že se obáwají od tazatelů wysmánu býti. Pročež chceli p. spisowatel, aby se mu na jeho otázky w krajích polských odpowídalo, staw je w jazyku polském, jemuž i Hulčínští rozumějí a k tomu konci hleď si přede wším jazyk ten oswojiti.« (*Dokončení.*)

BESEDY.

Lidnatost welikých měst, jejížto wrůstání často se diwíme, nemnoží se nikoliw přirozeným organickým způsobem, nybrž přibýwáním wenkowanů. Weliké město podobá se modle dawných Feničanů, Moloch řečené, do jejíž měděného žhawého náručí dětí co obět metány býwaly. Obywatelstwo hlawních měst by wymřelo, kdyby z wenku lidí nepřibýwalo; samo ze sebe jest tuze jalowé. Francouzská statistika wyskoumala, že w Paříži nižádná rodina z časů Ludwíka XIII. není, a že každá rodina w tom hlawním městě se bawící, třetím kolenem wymírá; že totiž wnukowé jsou bezdětní. Wýminky nalezají se jenom u wyšších stawů, jelikož tito alespoň letního času města opouštějí. Tak hltawý jícen jest weliké město! — Powážíme-li pak, že stawěním železných dráh menší města ještě hlouběji klesají, wětší pak co střediště těch obrowských mříží, po nichž se lidstwo hemží ještě walněji se zmáhají, musíme se obáwati, že z toho nowého popudu neznámé a nečekané plody se wylíhnou. Když o nesmírných silách, nyni na stawbu železno-drah užíwaných přemítám, a na krwawé oběti dosti často se opakující nehod zpomínám, tane mi na mysl Horacowo: Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per vetitum nefas!

Nowá kniha.

Překlady klassiků wšech národů a časů, wěd a umění. Číslo IV. Překladů z řeckého číslo 2. **Homérowa Odyssea.** Přeložena od Ant. Lišky. W Praze 1844. Nákladem wydawatelstwa klassiků. Str. XVI a 365 w 8. Tiskem J. Pospíšila. Sež. za 1 zl. 50 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 84.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 250) wydáwa po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

13. čerwen.
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnařstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Chanowa smrt.

(Pokračowání.)

II.

Po podnoží Kawkazu roznášely se teskliwé hlasy a nepokojné pohybowání, jako před wypuknutím wálky bývá. Tam kladli horáci ucho k zemi, zdaliby nezaslechli zwuky kopyt koňů nepřátelských, onde stáli Čerkesowé w hromadách, opřeni o zbraň swou a bystrým okem swým po nepříteli pátrajíce, který by se snad blížiti chtěl; tam opět otroci, na rozličných stanowiskách rozloženi, pádným hukotem wýstřelů swých obywatelstwo wolali do zbraně. Wšecko, co žiwo a zdráwo bylo, šlo ochotně, rozníceně do boje. Spanilé Čerkesky, tyto Amazonky našeho wěku, čistí zbroj swých mužů neb milenců, aneb drží za uzdu bujně poskakující oře, ježto brzce do krwawého boje letěti mají.

Mezi bojowníky wšak panuje zmatek, neboť nemají wůdce. Jední chtějí míti w čele swém Mirzu, druzí pak Selima. — Co se zatím ale w táboře Čerkesů tak tuhé spory o náčelníka dějí, oba knížata, Mirza i Selim, odebrali se do domu Kutuliho, a předložili Sulmě wespolné swé ustanowení. Zulma lnula ode dáwna wětší milostí ku knížeti Mirzowi, ukrýwala ji wšak, aby neprobudila pomstu Selimowu. Teď poznawši obapolné mezi soky umluwení, wyznala upřímně, že srdce její ode dáwna bije pro Mirzu.

Rozhodnutí Sulmino udeřilo jako hromowá rána w duši Selimowu. Wzal sice na sebe podobu lhostejnosti, ale wšecka krew wrazila se mu do srdce. Spustiw na twář přílbici očekáwal rozkazy šťastnějšího swého soupeře.

»Pamatuješ se na úmluwu naši?« promluwil Mirza k Selimowi.

»Kdybych ji neměl na paměti, jeden z nás nežil by wíce!«

»Slyšíš-li pokřiky, které ohlas hor našich opětuje?«

»Nepřítel se blíží.«

»Widíš-li záři na nebi?«

»Naši bratří dáwají znamení o wpádu Tatarů.«

»Ještě můžeš zastawiti kroky diwokého chana, aby nerozpouštěl nelidské swé houfy; můžeš odwrátiti pád, který wlasti naší hrozí, wyplníš-li moje rozkazy.«

»Rozkazuj, jsem otrokem twé wůle a již tě poslouchám.«

»Wyber padesát nejrychlejších koní a doweď je k strašliwému chanu Abukarowi. Doswědč mu jmenem weškerého Čerkeska, že žízní po pokoji a trwalém s ním spojení, a že pro mne welikou jest chloubou, míti tak mocného reka za wládce i pána swého. Oznam jemu, že we stanu swém nalezne dwacet nejspanilejších Čerkesek, a mezi nimi — milowanou mou Zulmu.«

Slowa tato projela jako bouře Selimowa prsa a ohniwý jeho zrak utkwěl s podiwným wýrazem na býwalém sokowi. — W ruce Zulmině zableskla se dýka, a starý Kutuli wzchopil se z lehátka, na němžto w myšlénkách zabrán byl odpočíwal.

»Sám jsi mi přiznal wůdcowstwí,« prawil Mirza, nedbaje jakým způsobem slowa jeho wšecky okolní byla dojala. »Powinen jsi mi slepým poslušenstwím. Odeber se tedy k chanowi, podej mu počestně náš poplatek a já mu sám hody swatební wystrojím. Paklíže za tři dni řekneš, že nejsem prawým synem wlasti, wrátím ti slowo twoje i dowolím krwí mou wlastní zmazati hanbu, jížto jsem přinesl na wálečné Čerkesy.«

Tato slowa smířila hněw zplanulý w Selimowi. Znalť pýchu Mirzowu i nekonečnou lásku jeho k Zulmě. Ačkoliw nerozuměl celému tomu tajemstwí, domýšlel se přece, že Mirza chanowi chystá krwawé přiwítání. Zulma podala mu na prosby milencowy ruku a zdála se okem nejtkliwější mi-

losti mluwiti: Čiň, co dobro wlasti káže, já schwaluji wšecko, nerozbírajíc twých záměrů. — A hodinu později byla již Zulma w táboře Abukarowu.

III.

Mezi řekou Baksanem a horami kawkaskými leží krajina waly krimskými nazwaná. Teď wznášejí se na tom místě náspy a příkopy, kteréž wystawělo wojsko ruské před nápady oněch horáků. W ty doby ale, když se toto dálo — bylo to na počátku minulého století, — tehdáž prostírala se tam rozlehlá dolina, pokrytá náhrobky na památku padlých bojowníků. Po jedné straně rozložil se Abukar táborem, na druhé stáli čerkeští horáci, opřeni o dlouhé swé karabiny. U prostřed nich wznášela se welká, na rozkaz Mirzůw kwapně wystawěná kolna; w ní zamýšlel wůdce Čerkesů wyprawiti krimskému chanowi slawnou úctu. Korouhwe obou národu wlály na štítech stanů, daleko se táhnoucích. Stůl, lesknoucí se stříbrem a zlatem, prohýbal se pod tíží misek s rybami a zwěřinou a košů naplněných owocem. Na místě wína obíhaly nádoby s medowinou. K obweselení wysokého hosta wystoupilo dwacet nejzpůsobnějších děwic čerkeských, wábíce sladké zwuky z hudební, trojstrunné balalajky. Tance i zpěwy rozplameňowaly k tomu ke wšemu ještě wšeobecnou radost. Spanilá Zulma wedla řadu mezi pěknými Čerkeskami. O jakže krásná byla při této úctě! oděw mistrně šitý a hojně ozdobený, spiatý na prsou zlatými sponkami a hedbáwnými šňurami, opínal štíhlou její urostlost; široké spodky s wytkanými kwěty splýwaly jí až po kotníky; malá nožka byla poukryta we špičatých botičkách, na hlawě měla aksamitowou čepičku, postawenou na stranu a četní pramenowé bohatých jejích wlasů kadeřili se jí po ramenou. Radostí planul její obličej, když plna wděku newšedního we strunách zwučné balalajky se probírala; časem toliko ukojila zwuky její, a pak sáhla ruka její po dyce, w záňadří ukryté; časem zdálo se, jakoby se zrakem tázala swého milence: »Není-liž prawda, že jsem dobře uhodla oukol swůj?«

Chan krimský usadil se uprostřed za stolem. Z počátku nedařila se zábawa; nedowěra chanowa chladila horoucí ochotnost. Nechtěl-tě wzíti do úst ani nápoje ani pokrmu, dokud sám kníže Mirza nebyl ode wšeho okusil. Později teprwé zapudily půwabné tance a liboblasá hudba Čerkesek wšeliké jeho obáwání, zwláště ale, že dwacet Tatarů s wytasenými meči, pokynutí swého pána očekáwajících we stanu stálo. Roznítiw se pomalu chan a následujíc Zulmu žádostiwým okem, prawil Mirzowi: »Dobřes učinil, že jsi se wojně uhnul. Kdybyste se byli proti nám brannou rukou postawili, bylyby waše domy popelem lehly, májitek wáš byl by se stal kořistí mého wojska a ženy i děti waše bylyby w otroctwí odwedeny byly. Že jsi ale se podwolil poplatku, který jsem na wás uložil, žíte w pokoji a Mahomet budiž s wámi, dokawád wám stačowati budou koně, zbraně a tak rozkošné ženy.« Na znamení nejupřímnější náchylnosti i nejlepších naději udeřiw o číši Mirzowu, wypil jedním douškem nádobu plnou medowiny. Radost zobecněla i stáwala se pořád žiwější, tanec byl sbočnějším, zpěwy weselejšími; i Tataři, roznícení příkladem pána, podáwali si častěji číše swé.

U prostřed této obecné weselosti prawí chan ku knížeti Mirzowi: »Wojna s wámi poskytlaby mi špatného užitku. Wy horáci máte toliko dobytek a něco obilí, to není pro mne ničím. Mám však wětší, slawnější záměry. Wpadnu známými wám cestami do Polska, tam náde břehy Wiselskými jsou kostely plné zlata a stříbra, tam budou pro mne bohaté žně. Po práci a namáhání wojenském wrátím se pak opět do rozkošných dolin, skrytých w horách kawkaských a pohowím si w objetí milostných Čerkesek.«

Zulma, přiblížiwši se lehkými pohyby k chanowi, očarowala ho andělským zpěwem.

(*Dokončení.*)

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

V.

»Nech toho nyní — nech toho, bratře!« mluwil starší poutník k mladšímu, odwáděje ho dále od řezbářowa stawení. »Jak jsem prawil — nerad bych se potkal s člowěkem, jenžto ti nedůwěrně cestu zastupuje. Jeť mi se čemu diwiti, že tebe ještě nepoznal, a powyk neučinil.«

»Myslíš, pane, že mě zná?«

»Wždyť je to jeden člowěk z mé čeledi, kterýž mě prowázel do Říma.«

»Bezpochyby že si mě na oné cestě tuze nepowšimnul a nebo že mě dle hlasu ani nezná. Já wšak myslím, že bychme se přece tak na kwap wzdalowati neměli, nežli se dowíme, kde otec nyní přebýwá.«

»Toho se dowíme také na jiných místech,« řekl poutník, nechtěje kroků swých zastawiti. —

»Dlouho-li pak máme do jitřní? — a tam nám dozajista někdo o twém otci powí. Noc není tak chladná, abychme se i pod širým nebem hodiny nedočkali, až počnou u sw. Petra zwoniti ....«

Mezi touto rozprawkou byli se tak daleko wzdálili, že již ani ten nejmenší ohlas kroku nebo slow jejich k ostražitému Kotouči nedolétal.

Noc byla tmawá a witr přinášel chwilkami mlhowitou pršku. Poutníci ukryli širokými kápěmi hlawy swé a brali se mlčky ku kostelu křížownické osady. Tam si usedli za sloup, kterýž je poněkud před sychrawým wětrem chránil.

Kolem bylo ještě wšecko w hluboké tichosti pohřbeno. Jenom chwílkami šuměla jim nad hlawami hladowá Meluzina a nebo si zaštěkal opodál bedliwý pes. Poutníci tu seděli w rozmanitých myšlénkách.

»Wíš-li pak ještě, jak nám bylo, kdyžto jsme takhle u chrámu welkého apoštola w Římě seděli, čekajíce na prwní denní zábřesk?« ozwal se nyní polotajeným hlasem poutník starší.

»Jakž bych mohl na tu hodinu zapomenouti!« řekl druhý. »Tmy noční ležely ještě okolo nás — jenom nad námi pnula se zlatotkaná opona wlaských nebes; ale přede mnou, před očima ducha mého, prostíral se celý nowý swět w newídané jasnosti a kráse. Tušení moje letělo přede mnou a otwíralo mi krajiny, do nichžto jsme později měli wstoupiti.«

»A když se pak začalo rozbřeskowati,« přejal mu řeč poutník starší — »a w prwním lesku wycházejícího slunce wšechny ty pahorky — ta poswátná místa, ty drahé památky weliké minulosti, jako w růžowém jezeře se topily: tu se rozedmulo srdce naše a kolena sklesla we prach a ruce powznesly se wzhůru k ranním nebesům, aby welebily Pána.... Potom jsme wešli do chrámu ....«

Oba opět umlkli. Zabrali se w duchu do dnů nedáwno minulých, pořádajíce na mysli ještě jednou wšechny obrazy, kteréž jim byly za téch dob w hlubinách duše utkwěly. —

»Co asi řekne otec twůj?« promluwil konečně zase poutník starší. »S jakou twáří nás uwítá? Já se wedral w otcowské práwo jeho a učinil tě synem neposlušným, a jakož byl dříwe jazyk můj ohebný, aby tě wywedl z tiché dílny a přemluwil k daleké pouti: takž je nyní dřewěný, maje kročej twůj před otcem osprawedlniti a w prawém swětle okázati.«

»Nemluw, pane, jako bojácná díwka,« řekl na to soudruh mladší. »Já to cítím a cítil jsem hned w prwním okamžení, že to bylo boží wedení, an jsi mně za swého bratra zwolil, podaw mi příležitost, abych jedenkráte swé skrowné umění k oslawě Nejwyššího obrátil. To můj otec zajisté powáží — a byl-li nějakou úzkostí sklíčený, rád na ni pro cíl zapomene, jakýž mě na čas do swěta bez jeho wůle odwedl — a to ani nepřipomínám, že wděčné srdce jeho okřeje, až tebe, pane, uwidí. Teď bych jen rád wěděl, proč dům swůj opustil, a w cizích rukou ho zůstawil. Nemohuť se při tom pomyšlení jakési bázně zbawiti.«

»Bázeň je tu daremná. Bezpochyby widělo se otci twému býti potřeba, při swé zrůstající powěsti a množící-se práci dále, do prostřed města, se odstěhowati, aby byl přátelům umění jeho hned po ruce.«

»Já se těšil na dnešní wečer — jako jsem za let pacholetských činíwal,« wzdychnul si poutník mladší. »Mělť jsem to za dobré znamení, že práwě dnes otcowský práh políbím ... ale naděje lidská má sypké základy a pojednou se wywiklá.«

(*Pokračowání.*)

Něco o poměru Slowanů a Židů.

(*Pokračowání.*) Dále líčí spisowatel toho článku, že pro nepřízeň osudu Židé byli takořka přinuceni se uzawříti do sebe, a zabrati se do těchto studií, že i mnohou chybu snad tím způsobem přijmouti museli, že ale nawzdor tomu neklesli w netečnost, ale že zachowali podnikawého a bádawého ducha, že se neoddali chtíčům swých smyslů, aby se přeblučili, ani že neotupěli, nýbrž že bodrou mysl zachowali a jiskru Boží. »Nejmocnější heros slowanské literatury, wznešený pěwec a šlechetný bojownik pro práwo a prawdu, prý z waší krwe pochází. On wám buď lesklou hwězdou switící na dráze nastoupené, pouhým mluwením ale nic nedokážete; musíte se přičinit, mnoho obětowati, mnoho zbořiti, byste něco welikého wystawěti mohli. Odložte co wás dělí od ostatních, swůj šat zachowalý od dřewních Sarmátů atd. Mnohý z wás si přeje, aby se na waších školách slowansky učilo; uskutečněte to. Jistě přijde brzo čas, že wám nebude zapotřebí choditi žebrat k waším spoluwěrcům w Německu, byste uhasili žízeň po ewropejské wzdělanosti a wědě.« Dále prawí, že není třeba, aby swé jádro zničili, naopak že mohou zachowati swůj ráz, ale jasněji, čistěji, rozuměji wypěstowati, že se tím nestane Slowanům ujma, ano že rozmanitostí duševního názoru získají. Žid i o swých záležitostech nemá psáti w řeči mrtwé, ač je sebe welebnější, aneb dokonce w řeči obsahu docela nehodné a zpotwořené, nýbrž w řeči swé wlasti, křesťanům a jemu srozumitelné; on může míti jako jeho spoluwěrci (do počtu mnohem menší) w Hollandsku, w Belgii, Gdánsku, Francouzích, Anglicku a Německu zwláštní literární listy pro swé záležitosti, swé poměry, dějiny a literaturu. Pak by se brzo stalo, žeby w synagogách rabbinowé a kazatelé slowo Boží hlásali w řeči wlastenské, a z jejich středu by wystoupili mužowé, jako jsou u Němců Mannheimer a Salomo. I tímto způsobem přispěli by snad k rozčilení národního interessu. Učení a umělci židowští by získali wětší wplyw a oučinek, a hrdé wědomí, že přináležejí tak ohromnému národu, dodalo by jim síly a chuti. Hradba po hradbě by spadala, smír a spojení by se daly docílit.

Dále je projeweno přání, by někdo ze slowanských učených o té wěci příznivé slowo pronesl; jako blesk že by to projelo Židy a mnohého získalo pro ohromný národ slowanský, a potomstwo bylo by wděčné za tento čin. Důležitá je také ta myšlénka, kterou spisowatel krátce naznačil, žeby Žid, kterýž co pásmo po swětě je roztroušen a takořka wšeobecné spojidlo národu a zemí, wíce než kdo jiný wzájemnosti posloužiti mohl, an by jej mimo myšlénku slowanstwa také židowstwo poutalo ke swému spoluwěrci w jiné zemi slowanské, a mimo to že je mu neznámá ona malicherná nenáwist, kteráž nawzdor wšemu usilowání nejwýtečnějších mužů slowanských přece poněkud mezi jednotliwými kmeny panuje, a že by on raději se cítil co člen welkého národu, nežli se rozdrobnil. »Byl by krok učiněn k božskému smíru ne jednotliwců ale ku smíru národů!«

Takto jsem podal u wýtahu obsah článku welmi důležitého. Kdo má wyšší smysl pro welké hnutí národů a pro činné momenty w člowěčenstwí, musí uznati, že w té záležitosti něco nadějného a welkého spočíwá; my arci owoce z trpkého toho kořene (jak se některým zdáti bude) kliditi nebudeme; to je wšecko wěc budoucnosti; my wšak ji máme připrawowat, pro ni se zapřít a pro ni se obětowat, wíce než který koliw národ; Slowan toho má nejwíce potřebí, aby se powznesl ne jen nad nehody nynějšího wěku, ale i nade wšecky subjektiwní nápady, náhledy, sympatie a antipatie, žádný národ nežije tak w budoucnosti a pro ni jako on. Nynějšek arci náleží srdci, je milý a má se ho použít, a budoucnost patří duchu, žádá zapření sebe sama a oběti. Není tu arci třeba se rozplynouti we budoucnost, w zájemnost, w prázdné milkowání a koketowání s wydutou myšlénkou, ani třeba se roztoužit, že by pak člowěk wšecko a nic nechtěl; pak zní slowo: jsem Slowan, jako indické jsem Bram. Na každý způsob ale žiwí se národ ještě jinými wěcmi nežli je v a w, au a ou, atd. Několik přechodů si může každý wyplnit, jestli se mu to zdá býti skokem. — Ať si kdo smejšlí o Židech cokoliw, něco jim musí přece nechati; že je w nich welká síla, wytrwalost, pružnost, ohebnost, to dokázali tisíciletými dějinami a celým swým osudem a swým powoláním, jediným a zwláštním tímto úkazem, jakýž wíce w celé historii nenalezáme. Nejstarší národ člowěčenstwa, jehož historické uswědomění jasně a krásně až tam sahá, kde ostatní národowé čirou tmou pokryti leželi, aneb w poupěti dřímali, národ, který si byl swědom od počátku welkého powolání od Boha mu daného, od Boha jediného, jejž co ducha čistého pojal za časů, kdyžto se wšude w mnohobožstwí wěřilo, národ tento s hrdým a blahým citem, že je wywoleneem a miláčkem Božím, od pradáwna bojowník w směru dynamickém a náboženském proti pohanskému celého tehdejšího wěku, pak národ, z jehož lůna nejmocnější idea člowěčenstwa, křesťanstwo, pochází — a konečně i ten smutný osud u wyhnanstwí z wlasti, w rozptýlenosti žíti mezi wšemi národy a dlouhá století we wšech bouřích sebe a swou wíru zachowati, odolati wšem ranám a pohromám to wše oprawdu mohlo hlubokého Hamanna k oněm památným slowům pohnouti. že je Žid diwem diwů. —Mohl by arci někdo říci: To bylo jednou, teď to již není, a pak dále uzawírati. Ale příroda a historie netrpí w sobě nic mrtwého, Žid je si posud swědom a má swé jádro zdrawé a nadějné, ať i okolnosti naň wšelijak působily a často jemu ne jen ke škodě a k nákaze. To ale Židé sami dost dobře wědí a we swých spisech proti tomu wystupují, že to ani jiný dělati nemusí. Málo kdo arci bude pochybowati o síle, w jejich duchu a národní powaze založené; některý chtěl by mi wšelicos namítnouti proti jejich powaze a způsobu cítění, smýšlení a chowání se wůbec, jiný zase cítí něco, zač, jak se říká, žádný nemůže. Je to temná antipatie. Buď si třeba, kdož může proti hlasu swého srdce cítit? — ale rozum má býti jasný u každého, a duch má bojowati proti wšemu, co je temného wenku i u wnitřku člowěčí bytosti, a konečně musí přece i hlas srdce rozumu poslechnout.

(*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Hor. Slezska. (Polemika.) (*Pokračowání.*) W též kronice od 7. dubna m. r. č. 28. píše jiný o blaho Hornoslezanů pečliwý dopisowatel: »Upříti se nedá, že by obywatelstwo Horního Slezska, jmenowitě w kraji, u wzdělanosti mnohem dále bylo postoupilo, kdyby se jistá strana neuwynasnažowala, odwracowati pozornost od wlastní půdy, od obniště německé wzdělanosti. Kdo péči a snahu wlády o wyučowání nižších tříd obywatelstwa hornoslezského w celé rozsáhlosti a welikosti zná, musí želeti nepatrného prospěchu, jenž učením tím posawáde docílen. Staw wzdělanosti, jak nyní w Horních Slezích jest, podobá se tworu netopýřímu, není ani ryba ani maso, ani plod polský ani německý — nýbrž michanice w jazyku, mrawech a wzdělanosti náboženské. Zkrátka úplný nedostatek samostatnosti proniká tu průmyslný žiwot, a wyskytne-li se kde nějaké wětší podniknutí, může se za prawé pokládáti, že od Horního Slezana nepochází. — Z řídkých krádeží w Horním Slezsku patrno, jak dobré a rázné jádro jest w obywatelstwu, a že jen potřebí dobré wůle těch, jenž ku wzděláwání lidu powoláni jsou, by se dobré jádro špatné slupky zprostilo. Tu pak může se pomocí energickým působením na wyučowání lidu we škole. Nebudiž budoucně na tom dosti, aby se dítě jen učilo německé litery znáti a německy čísti, slowům nerozumějíc; nýbrž děti buďtež důsledně a wýtečně w německém jazyku cwičeny, a Horní Slezsko, stanouc se účastným německé wzdělanosti učiní i německou humanitnost za hlawní kategorii swého společenského i měšťanského žiwota, atd.« — W čísle 33. od 28. dubna odpowídá na tuto dobrou radu wlastenec horno-slezský: »Prawda, owšem, že naše nižší třídy na ten čas ještě welmi málo jsou wzdělané, aniž se zapříti může, že naše wenkowské školy z části nepořádně se nawštěwují, wůbec pak na mrawnost a wzdělání lidu tak nepůsobějí, jako třeba w dolním Slezsku a w jiných německých zemích mocnářstwí; ačkoli z nowých, i při sněmích přednešených stížností widěti, že i tam působení škol na lid příliš patrno není. Upíráme wšak dokonce, že by to tím bylo, že se w nižších školách hornoslezských jazyku německému dostatečné přednosti nedáwá, ano twrdíme naopak, že lid polský, wšeliké wzdělanosti schopný, práwě a nejwíce proto, že se jazyku německému jak we školách, tak i wšude jinde, kde se s lidem a jazykem polským stýká, přednost dáwá, w surowosti udržuje a tuchne. Dowésti to není nesnadné. Wůbec jest wědomo, že bylo Horní Slezsko až do r. 1806 ostatnímu Slezsku i Německu neznámou zemí, zemí surowosti, newzdělanosti a otrocké potlačenosti sprostého lidu; o školách nebylo w něm ani řeči, tím méně o wlastnictwí peněz, gruntů a zámožnosti lidu. O wzdělanosti té doby nemůže se tedy ani mluwiti, nýbrž jen o tom, co se od toho času ku prospěchu lidu učinilo a jak se na jeho oswícení působilo; a tu wyznati sluší, že wláda wšechno učinila, by krajinu tuto pozdwihla a z předešlé nicoty wytrhla; a skutečně se jí to, použiwši šťastně rozličných wýhodných konjunktur, wzhledem průmyslu a oběhu peněz wýborně podařilo — bohužel ale ne w té míře wzhledem mrawního a wšeobecně wědeckého wzdělání sprostého lidu; nebo ačkoli se někdejší přísná a wšeobecná poddanost, ačkoli množstwí držitelům sedlských gruntůw wlastnictwí se propůjčilo, grunty od předešlých obmezeností a služebností oswobodily, školy pro lid zřídily a pod stálé dozorstwí daly: učinil obecný lid w prawé wzdělanosti, oswětě a mrawnosti přece jen nepatrný pokrok. (*Dokončení.*)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 85.
11. roč. běh.

Časopis tento se we sklepu Pospíšilowu (na Betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších tiskowých za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

16. čerwen,
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně a s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(Pokračowání.)

Mezi tím přišli zwoníci a počali na jitřní wyzwáněti.

S radostným tlukotem srdce ssál do sebe mladší poutník powědomé zwuky a prsa jeho dmuly se sladkou rozkoší. Bylť to první hlasowé, ještě k němu po několikaleté wzdálenosti powědomým jazykem mluwili, jako staří známí ho witajíce. A celá minulost mladistwých let stála před ním w žiwých obrázcích! . . .

Slawně zněly zwony — a on se widěl s mladší sestrou ruku w ruce po boku otcowu kráčeti do kostela; smutně zněly zwony — a on se widěl s outlinkou sestrou na matčinu hrobě klečeti.

Myšlénky jeho shromáždily se nyní okolo sestry. Ona byla teprwa z dětinských let wyrůstala, když domow opouštěl.... jakž byla mezi tím asi dospěla? I cítil nyní, že bylo několik let mezi ně wstoupilo a že mu scházela míra, dle kteréž by měl swou lásku k ní měřiti. S jemnou radostí zpomínal si na dítě... ale srdce mu prawilo, že toto dítě wíce nespatří. —

Mezi tím začínalo se tiché okolí oživowati, an se nábožné duše před kostelem již scházely. Největší část mezi nimi pozůstáwala owšem ze starých žen, kteréž buď z náwyku anebo z dychtiwosti po událostech dnešního dne a wečera, se byly shlukly, aby si těžkému, přeplněnému srdci ulehčily, nežli se kostel otewře. Nejdříwe počaly nočními temnostmi jednotliwé pozdrawowání proskakowati; pak se k tomu přiměsowaly poptáwky a odpowědi, až z toho konečně hučiwý howor wyrostl.

Poutníci se byli wzchopili a přistoupili blíže; ale ze wšech slow před nimi znějících nepřišla jim ani ta nejmenší wědomost, po které toužili. Konečně ale dal se na blízku chřestot klíčů slyšeti a za ním wyjewil se letitý kostelník. Mladší poutník ho poznal při slabé záři před wětrem ukrýwané swětlošky, a odhodlal se u něho potřebné zprávy hledati.

Weliký klíč zarachotil w zámku a pilné nawštěwowatelky domu božího whrnuly se na předsíň. Tu wystoupili i poutníci z tmawého stínu a hrnuli se za nimi. Na prahu wnitřním wykonali krátkou modlitbu. Potom šli za kostelníkem a zastihli jej před sakristií.

»Welebeno budiž jméno Páně, kterýžto nám dnes milého syna swého posílá!« pozdrawil ho poutník mladší.

»Až na wěky wěkůw, amen!« poděkowal starý kostelník, s nemalou zwědawostí na neobyčejné hosti pohlížeje.

»Nechtěl bysi, příteli w Kristu, odpowědít na otázku člowěka, kterýž je tu neznámý?« ptal se zase poutník.

»I jakž bych nechtěl, muži nábožný? — Nestojí-li psáno: Co učiníte nejmenšímu z mých, jako byste učinili mně? A ty zajisté nejsi přede twáří Páně nejmenší.«

»Neznal jsi člowěka, jehož jméno bylo Šlechta, a jejž Pán schopným učinil w pěkném umění řezbářském?«

»Znal jsem ho — znal.«

»Bydlel prý tu někde na blízku...?«

»Bydlí tu dosawad.«

»Že bydlí? — Promluw tedy, příteli — kde bydlí?« ptal se poutník snad žiwěji, nežli se s rouchem jeho snášelo.

»Nu, bydlí pořád we swém domku, jejž byl před lety sám wystawěl.«

»We swém domku?« opakowal poutník jako pro sebe... »A já slyšel přece o slepci mluwiti..«

»Práwě dobře, muži nábožný!« řekl kostelník. »Nebeský náš otec posílá dle swé moudrosti i na swé nejmilejší časem přetěžké zkoušení. Takž

nawštíwil i starého Šlechtu a zkouší srdce jeho slepotou.«

»Swětice Boží!« zkřikl poutník hlasem pronikawým, a přikryw rychle twáře swoje oběma rukama, jakoby chtěl zraku swého ochránit, wydal hluboké, srdcerywé wzdechnutí.

Také na druhém poutníku bylo widět weliké pohnutí. Třesoucími-se ústy ptal se ještě jednou, jé-li Šlechta skutečně oslеplý.

»I Pán Bůh wí dobře, koho má potrestat,« ozwal se tu chraptiwý hlas mezi ženami, jež byla swědawost z obyčejného jich stanowiště u dweří za poutníky ku předu pohnala. »Wždyť ten starý jaktěžiw newěděl, jak má pýchou ten swůj nos wypínat! Já se jen diwila, že si už dáwno ty swé rohy někde neotrkal — a to mi lidičky, wěřte, kdyby w tom nebylo samo nebe prostředek učinilo, že by je byl ten nadutec i na samého Pána Boha wystrčil.«

»Aj, aj — co pak ti napadá, sousedko?« začal ji kostelník mírně kárati, »já nepozorowal nikdy, že by se rozšafný Šlechta byl kdy nadýmal.«

»To wěřím — tys to nepozorowal,« odsekla mu žena, zapomínajíc na jakém místě se nachází. »Ty máš bohumilejší práci na starosti. Ale našinec musí koukati po swětě — našinec mnoho prohlídne.«

(*Pokračowání.*)

Chanowa smrt.

(*Dokončení.*)

»Při samém proroku!« zwolal rozwášněný Abukar, »co žiw nespatřil jsem ženské tak čarowné. Mám w harému swém Polky a Rusky wzácné krásy, ale žádná newyroná se spanilé této Čerkesce.« Tak mluwě dá znamení Zolmě, aby k němu přistoupila i celuje nachowá její ústa. Zulma pohlíží na swého milence, který záwist i poníženost swou pod hlučnými wýjewy radosti s wrytou wzteklostí ukrýwá. Již se Mirzowi rozplamenilo oko wášniwým ohněm, již měl Selimowi a towaryšům swým dáti umluwené znamení: an w té samé chwíli Abukar, tiskna Zulmu ohniwě we swá ramena, nenadále zawadí o dýku, w záňadří jejím skrytou, a rozlícen touto opowážliwostí, že otrokyně smí uprostřed úcty jemu činěné wražednou zbraň míti při sobě, w zápalu hněwném rámě swoje na nešťastnou odwážliwkyni wztáhne. Bystře wšak dáwá pozor Mirza; zachytí, než dopadne, hrozící ruku chanowu, Selim jako střela wyskočí a jímá s towaryši swými w tyčné smyčky na polo zpité Tatary.

»Co se to opowažuješ?« zwolá chan postrašený, wida namířenou ke swým prsoum ocel Mirzowu.

»Přináším ti swatební kytku, mocný chane,« zwolal silným hlasem Mirza. »Žádáš na nás poplatek, chceš tupým drápem uchwacowati nám ženy a sestry? Ej, zde máš daň naší poddanosti. Nech aní twá ani twých nástupců noha nepostojí wíce na swaté zemi kawkaské!« Nadarmo wydíral se Abukar silou wzteklosti, proklén byw ocelem, rouhaje se i klna, wypustil ducha.

Wojsko Tatarů, nemajíc wůdce a stíháno jsouc od Čerkesů, bylo na diwokém outěku rozprášeno. Selim nalezl počestnou smrt w odwážném pronásledowání jeho; Zulma wšak, zasnoubiwši se s Mirzou, dělila se s ním o wládu nad wlastí, již oswoboditi pomohla.

Dějepisec, který udáwá tuto zaznamenal, wyprawuje, že chan i s celým wojskem swým mrtew padnul, a podnes ukazují obywatelé Kawkasu dětem swým i cizím pocestným místo krwawé této porážky.

Tak byl potrestán swéwolník, který swobodný národ w otrocké okuje zbíti a syny i dcery jeho zhanobiti chtěl.

—nm—

Něco o poměru Slowanů a Židů.

(*Dokončení.*) Když to ale poważíme jen rozumem, ohled neberouce na onen temný hlas, musíme se přiznati, žeby tyto 2 miliony mezi námi bydlících Židů byly pro nás znamenitý zisk, kdyby upřímně k nám přilnuli a swou sílu nasadili k tomu cíli, po kterémž my toužíme. Obtíže nějakého přiblížení jsou arci welmi weliké, jako celá naše národní záležitost. Jsmeť ale zas také národ k tomu.— Židowstwo w některých zemích slowanských poskytuje obraz ne tuze krásný, zwláště co do poměru k našemu národnímu snažení; když se o těchto zemích mluwí, uwádí se Žid mezi ostatními pohromami; to se zdá ale trochu přehnáno; on má jistě i tam swou dobrou stránku, repraesentuje obchod, průmysl, řemesla, spojuje sedláka se zemanem, na každý způsob roznecuje tam nějaký žiwot a již tím je památný a nad míru důležitý, že skoro sám městský staw dělá. A kdyby bylo Židowstwo tamější jaké koliw, musíme naň přece swou péči obracet a hleděti, aby nepůsobil záhubně na naši národnost, a aby z něho to bylo, co z něho míti chceme, totiž oswícený, čilý, pořádný občan, w blahu a žiwotu národním podílu aoučinku mající, wědy, umění, společenský žiwot národní dle swých nejlepších sil podporující. Židowstwo w zemích slowanských buď je posud pewně do sebe zawřeno a obraženo talmudem, kabalou, powěrami atd., buď se odáwá cizímu žiwotu, jak mile se swé obraženosti pouze židowské wystoupiwše se obírá záležitostmi wšeobecnými literatury, umění, wědy a žiwota, nikde není spojeno duchewním swazkem s naším národním žiwotem a snažením, nikde není činný a žiwý oud našeho tělesa národního. Jinde ukazují Židé docela jiný poměr. K nejhorliwějším Němcům náležejí Židé, jako wůbec k ně-

meckému národu welkou náklonnost mají; německá řeč prý jim je po hebrejské skoro řeči swatou. U těch, kteří mezi Němci bydlí, je to chwály a lásky hodno, nikterak ale u oněch, jenž mezi Slowany žijí; těm nastáwá též ta newyhnutelná powinnost swou wlast skutečnou milowati, a jazyk a národnost swých krajanů pěstowat; jen když to činí a když to, co je národního, w každém okresu též za swou sáletitost pokládají: jen tenkráte mohou žádati, aby byli poważowáni jako jiní. Oprawdu we slowanských Židech je zahrabáno síly, která, kdyby se wydobyla a úkol jí dán byl, welké wěci by dowedla. Tuto sílu pro nás získati by přece zajisté každý chtěl. — Tak arci mluwí jen rozum, jsou ale ještě jiné stránky, z kterých ta wěc se může poważowati. Protož dorozumění a přiblížení! Teď je práwě k tomu čas. Židowstwo w zemích slowanských se hýbe a touží po oswětě a jde jí hledat w cizinu, nepromeškejme čas tento důležitý; doby, w kterých se nějaké hnutí teprw začíná, jsou nejpřihodnější; později, když je wše ustálena a již má swůj jistý směr, dá se tíž něco učinit. My též stojíme na začátku našeho počínání; prwní zápal lásky k wlasti se w nás rozňal, také to doba přiznáwá k prwnímu kroku. Ukažme, že chceme začíti s mírem, láskou a snášenliwostí. Samo sebou se rozumí, že to nemusí být žádné milkowání a mazání-se. Kdo je jinak přeswědčen aneb jinak o Židech soudí, dej se slyšeti; ať se to tře a hýbe a prawda obapolných poměrů se ukáže. Doufám, že se jí Žid báti nebude a nemusí. Spisowatel nadzmíněného článku wybízí, aby každý, kdoby něco proti říci mohl, wystoupil; to zbudí interess a žiwot, a konečně se přece dostane prawda. Eisenmenger ominésní paměti zbudil též Židy německé, ne pouze Lessing, Dohm, Herder atd., ačkoliw jeho kniha teď jen wzácná ukázka je, jako španělské boty w jiném okresu. Tenkráte ta wěc u Němců také dělala dost welkou obtíž. Když Lessing napsal swého Nathana, w jehož osobě wylíčil powahu wýtečného Mendelsohna, swého přítele, obořilo se to ze wšech stran na něj, na toho welkého muže, kterýž po celý čas žití swého takořka meč z ruky dáti nemohl, jehožto celý žiwot byl neustálý boj. On wydobyl Němcům mnoho witězstwí a my Slowané můžeme býti naň hrdi, že je z naší krwe.

Některým by se mohlo snad zdáti, že by náš ráz a duch národní něco utrpěl, kdyby Žid swou zwláštní dušewní individualností a swým zwláštním názorem swěta slowansky psáti začal. Ať ale powáží jen to, že naše národnost také tím nic nezíská, kdyby se Žid od ní odwrátil, přidržowal se cizoty a tím nás podrýwal. Pak se mi zdá, že něco cizího žiwlu domácímu nikdy neškodí, ano naopak je welmi prospěšný. Nejwětší národowé na swětě powstali ze směsice. Pohleďme na Helleny. Z počátku to byla směs rozličných kmenů, Pelasgů, Thraků, prawých Hellenů atd., později přistěhowali se Egyptčané, Phoeničané a ti práwě přinesli zárodek k onomu krásnému žiwotu, jakýž u Hellenů nalezáme. Pohleďme ale také na Římany, Angličany, Němce, mnoho-li žiwlů cizích tu w celek splynulo. Cizoty, která se w našem žiwlu rozplyne, nemusíme se báti; ta wíce budí, sílí, doplňuje. Je sice prawda, kdyby Židé w zemích slowanských tu samu činnost literární časem projewili, jako jejich souwěrci w Německu, kde w poměru na swůj počet snad pětkrát wíce spisowatelů mají než křesťané: mohli by snadno leckdes welkou literární moc a sílu dosáhnout, ale snad si každý Slowan také tolik troufá, že by náš národ přece to assimilowal a wšemu swůj ráz dáti w stawu byl. Mně se zdá, že něco pořádného zažijeme; wždyť jsme k tomu národ welký, rozsáhlý, silný a mladý. Až se jen wšude ta prawá síla národní ukáže; posud jen děláme malé předmluwy ku knize našich dějin. Teď má Slowanstwo pro každého, který ho líp nezná, něco temného, balwanowitého a hmotného, swět očekáwá skoro teskně, jaké dítě čas porodí. Kdyby nás jen nepoważowali nazwíce podle jedné strany, mnohem wolněji by s námi cítili, neboť je naše snažení welmi ctihodné a krásné; wždyť chceme jen swou národní bytost, swůj obsah uskutečniti we wědě, w umění, w žiwotě, swou národowou individualnost wolně a s uwědoměním prožít, a w eposu swětodějin swé hrdiny postawit. Až nás Židé blíže poznají, budou zajisté tak nadšeni pro naše snažení jako kdokoliw z našich kmenowců; že jsou toho schopni, dokázali jinde již častokrát, ano nebylo jednou wřelejšího bojowníka pro ideu jako Židé we starém zákoně, a že i w nowějším čase mohou býti pro ideu národnosti, ukázali u Němců, a snad brzo ukáží také u nás.

W. Nebeský.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Banské Šťáwnice. **(Akademikowé. Úřednictwo. Hawířstwo. Wychowání.)** Mezera mezi Maďary a Nemaďary jesti tu dost weliká, a kdo počínání oněch, způsob žiwobytí, jich strannou pro wěci nám odporné náružiwost atd. zná: ten za zlé wykládati nebude těmto, že se wyhýbají spolkům maďarským, důwěrnější wolice českou neb německou zábawu. A wšak wzájemnost, bohužel, zde pohřešujeme, neb sousedstwí tu předchází swazky přirozené. Jak krásná tu příležitost pro Slowana, přiučiti se mluwám jinoslowanským! Nebylo-by lépe, kdyby k. p. Čech s Polákem ne wěčně w jazyku německém, jak se stáwá, nýbrž z počátku každý we swé mluwě obapolně se bawili, až by zponenáhla lehce a zábawně jeden řeči druhého se přiučil? Nebylo-by wýhodné pro každého, kdyby místo oné tak nazwané hry »Cerevis«, při které se jen na pití hledí, a duch spí a zmalatní — nebylo-by wýhodnější, kdyby se wěčně o wšedních wěcech nerozpráwělo, nýbrž wznešenější předměty, jakých by mezi učeným mladým lidem dosti se wyskytlo, pro zábawu wšeobecnou se wolily? Proč se Maďar odlučuje od spolku, kde se nemaďarsky howoří? Proč se raděj nepřiučuje němčině, w kteréž ještě tak slabý jest — proč ne slowanské řeči, kterou tak zawrhuje a nenáwidí* a přece tak potřebuje? Diwné! A proč mnohý Němec brouká, když se česky mluwí?.... Ba ten je již docela jen se swou jedinou řečí spokojen!... K přiznějším akademiků poměrům patří jistá okolnost, při kteréž na rozličnost národnosti, na nedorozumění a snad i na nepřátelstwí se docela zapomene. Padne-li totiž kdo do kruté, nebezpečné, třeba i pro druhého škodné nemoce: tu na list k tomu určený každý, komu jen trochu možné, se podepíše, a nehledě na nebezpečenstwí žiwota uwolí se, w tom neb onom (každému zwlášť) určeném čase patřičnou a potřebnou dohlídku a pomoc nemocnému poskytowati; tímto způsobem je chorý we dne i w noci každou hodinu třebas i od 4 soudruhů šetrně a bedliwě opatrowán a obsluhowán; ba tímto se šlechetnost ač powinná ještě nekončí, nýbrž — opustí-li wznešenější nemocného díl zkřehlé tělo — pak i ještě truchliwý pohřeb (wiz č. 61.) na outraty akademiků se mu wypraví; skrowná zemřelého pozůstalost se zapečetí a buď příbuzným nebo rodičům se zašle, neb weřejně se prodá a peníz utržený oněm do rukou se odewzdá. — Klesnouti a do dluhů padnouti jeden druhého nenechá a zcela chudému se wšemožně od dluhů pomůže. Co by ostatně ještě sem patřilo, jest konečně to, že i tu, jako, bohužel, skoro wšude, prawda w oči prudce bije! — Druhá třída obywatelstwa šťáwnického jest hornické úřednictwo. Jsou to w poměru k nám akademikům veteráni

---

* Za jméno swých praotců se již stydí; aby pak swět dle jména na jeho půwod nesoudil a rod neseznal, mudruje a přewracuje směšně jméno wlastní, jméno swých otců — přilepuje mu maškaru nehodnou, nepřiměřenou, nejmenuje se wíce Sonntag, ale Szontágh, ne Mocník, nýbrž Motznygh, ba již ani to, alebrž Erösi; ne wíce Hönig, nýbrž Mézfy atd.

stawu našeho, přece se wšak rádi s námi bawí; jsou tu usedlí, we swém okresu zběhlí, nic wšak méně o ostatní swěta běh málo se starající mužowé. Úřednictwo je rozdílné: úředníci od jamy, od stup, od hutí, od rozmanitých strojů, od knihdržitelstwí atd. Žiwot jich se widí scela jednoduchý, jednostranný. Diwná wěc, že tu, kde tolik úředníků pospolu, žádné přece nepanuje mezi nimi pospolité konání, žádné pospolité zábawy; krátké jeden s druhým wede showorky, jeden je od druhého odloučen, každý w sobě a sám pro sebe. Ani rozličné zaměstnání to není, co je od sebe wzdaluje. Bezpochyby toho příčina ustawičná práce a jednotwárnost zaměstnání, kteráž poslední na mysl tak účinkuje, jakož dílem snad i wzduchy bánské k tomu přispíwají. — Abychom již o hornickém lidu dokončili, pozorujme ještě žiwot hawířský. — Již dáwno uznáno, že kowkopowi nedá práce nic jiného, nežli jen skrowničkou wýžiwu; za mzdu, která sotwa stačí k uspokojení newyhnutelných potřebností, pracuje tento w nebezpečných země hlubinách na úkolu swém; jediný zwyk milosrdnou mu úlewu poskytuje. Awšak zde, kde bánské a stupní manipulace tolik sil a ruk potřebují, a kde w skutku tolik tisíc kowkopů žije a žíti musí: welký se béře podíl s osudem trpkým, ulewuje se wšemožně nedostatku a nouzi lidu bánského, a pilný, pořádný, pálence nehowící kowkop zajisté dostatečnou každý měsíc mzdu obdrží, a nehejří-li sám, nezawdá-li si manželka jeho ráda, a wede-li skrownou domácnost hospodářsky: mohou swoje i rodiny swé potřebnosti snadno uspokojiti a k tomu wšemu mohou i skrowně okusiti to weliké zdejšího hawířstwa blahoslawenstwí, kteréž pozůstáwá we wíně, obzwlášť ale — w pálence. — Zdejší hawíř newšímá si wýhody, které mu mnohá okolnost poskytuje, newí si wážiti wýsady, které mu udělené jsou. Místo co by měl dítě do školy zasílati (co mu žádné wylohy nedělá), nechá ho po ulici běhati a zbujněti; toto, kde možné, starším, již w uličnictwí zběhlým, se připolčí a od těchto nic jiného neslyší než klení, jiného newidí než taškářstwí, a přiwykne podobnému toulání; swého otce spatří bohužel často jedem pálenky přemoženého a s dětinskou opowážliwostí také hned skleničku uschowanou wyslídí a wyprázdní; wždyť by mu to ani otec nezabránil! Takto se učí Janeček, a co Janek pokračuje dále. W 6. neb 7. roku ho žene otcowský wychowatel na haldy, kamž z jamy rudu a hluché skály přiwážeti musí — a tu teprw synáček si myslí, že od otce nezáwisí, a sám již peníze wyděláwati může! Tu on již sám si dýmku k dýmání, neb tabák k žwejkání, ba i pálenky koupiti může; k tomu těžká práce pro slabé oudy, bánské wzduchy, nemrawný žiwot; wše to — jakož i jed kořalecní a močky z dýmky — na zrůst a wywinowání sil škodně a nakažliwě působí; a duch a srdce — to, o žel! ještě wíce zanedbáno! Duch zmalátní, tělo slábne a křehne, a místo pewného, silného, obratného, neohroženého kowkopa — newyroste nýbrž stane se bídný trpaslík, který již w mužském wěku oddá se zwykům či potřebám kmetowým, totiž spaní a tělesnému i duševnímu odpočinutí. Málo takowých se tu nalezne, kteří by se swým stawem, se swou domácností, s obdrženou měsíční mzdou spokojení byli. Ačkoliw je sám příčina, že nic nemá. Neb wždy i se strany představených béře se ohled i na jednotliwé potřebnosti hawířowy a wýrobek se tak zřídí, ze pracowitý kowkop patřičnou, pěknou mzdu bráti může, jen když se sám přičiní; ale mnohý při swém couku raději na twrdém kamenu spí, ačkoliw se mu ne za čas, nýbrž za wýrobek platí. Wýznamná jest z tohoto ohledu píseň zdejší, od hawířů zhusta zpíwaná:

W pondělok fárat* nebuďem,
W útorok na jarmok puojdem,
A w středu z jarmoku,
Wé štwrtok s peniazmi do lochu;**
A w piatok Anička naša
Budeš ty frajerka naša,
W sobotu pierko dáš,
W nedělu puojdeme na sobáš.

Bylo by přáti, aby dítě do školy zasíláno, zdrawě wychowáno, na dětské údy tolik nekladeno, a wše odwracowáno bylo, coby wywinowání organismu rušiti mohlo. A kdyby otec synowi třeba i nic nenechal — ani ten bídný barák nezůstawil: pilnosti a přičinliwosti přece si mladý, zdrawý chlapík pomoci může. Není-li w stawu to jediné sto zlatých sehnati (ba i to z kasy wypůjčiti může), čímby si nějakou chýži koupiti mohl: wždyť může si lehce nowý domek wystawěti; neb každý hawíř poněkud tesařstwí rozumí, a dříwí — to si může přinesti dle libosti; neb kterýž hawíř tu dříwí kupuje? Hospodářský muž nezůstane při holém baráku, wždyť jsou tu bánské lesíny a tučná pastwiště po křowinách a paloukách, kterých zdarma pro swůj dobytek použíwati mu dowoleno. H.

Z Hor. Slezska. (Polemika.) *(Pokračowání.)*

Dopisowatel w č. 28. a s ním wětší část wyšších německých úředníků hledá příčinu newzdělanosti této w tom, že polský žiwel w masse lidu našeho wždy ještě přewládá a že od německého posud wytisknut nebyl; a wšak jest zároweň s těmito pány u welkém omylu. Nebo kdybychom i za prawé přijali, že wzdělanost německá nyní jest nad polskou, a že by náš lid polský, mohą nějakou čarownou mocí jedním rázem w německý se přetwořiti, w oswětě pokročil, a obywatele ostatních zemí německých w ní dostihl: nezwítěžili by přece ještě odporníci naši, práwě proto — že takowé čarowné moci na swětě není. A wěru jen člowěk strannými náhledy zaslepený, o powaze národnosti žádného pojemu nemající a příliš pohodlný, by o té wěci pilněji přemýšlel a obtíže při ní skoumal, může se oddati takowým illusím. Abychom odporníky naše o tom přeswědčili, wyswětlíme to něčím podobným. Kdyby ku př. někdo nawrhl, aby se z dítek německých w Dolních Slezích wyučowáním we školách wýhradně polským náhle udělali Poláci: myslili by páni odporníci naši, že by se ten náwrh podařil a Dolnoslezané s kůží a nehty se stali Polákami? Pochybujeme o tom: tak jako nyní w Horním Slezsku žiwel polský otcowského domu podržuje přewahu, tak by jí potom podržel i w Dolním žiwel německý nawzdor wší w několika hodinách rozkládané jazykowé moudrosti; jen některé schopnější hlawy zmocnily se obou jazyků, z méně schopných ale stali by se bídní netopýrowé, obecného lidu by se takowé přewrácené učení ani nedotklo, a lid, byw z mládí nerozumným způsobem připrawen o čas we škole, zůstal by w užitečných wědomostech pozadu a nenaučil by se buď nic neb welmi málo. — Budou-li se wyšší a intelligentní třídy obywatelstwa a německé wrchnostenské úřady k lidu polskému w Horních Slezích tak míti a chowati, jako až dosawáde, nepodá-li se lidu našemu žádné příležitosti k prawému se wzdělání, a budou-li se nálezy, intimace a jiná oznámení úřadů a úředníků, aby jim lid nerozuměl a proto i málo je zachowáwal, wždy jen po německu wydáwati: bude moci lid polský bez zázraku u wzdělanosti pokročiti? A jest se tedy i nyní co diwiti, že žijíc w takowýchto okolnostech, u wzdělanosti nepostupuje? Wěru ne tomu se diwme, nýbrž spíše tomu, že mužowé jináč rozumní a dobromyslní to pochopiti nemohou, co tak jasně na bíledni jest!« A.

* In die Grube einfahren. ** Co by to jiného bylo nežli krčma, tato hawířům oblíbená.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 86.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších tiskuto na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

18. července.
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patičnou obálkou 2 zl. 26 kr.

Žalospěw
od
Bedřicha Bacha.*

I.

O útěcha jak lichá,
Že se tmy hrobowé
Duch wolný kwapí z ticha
Do jasné wlasti swé,
Kdež krása ztělesněná,
Wšech wroucích tužeb cíl,
Ta w písni ozelená
Má schránku za podíl?

Když mysl bujné síly
Swůj prapor wyzdwihne,
A w noční, krušné chwíli
Jej z prachu hrdě pne:
Nad božským swětla darem
Se jewí hlučný ples,
Být w působení jarém
Stroj ducha we hrob kles'.

Leč dušinka-li jemná
Se w nebe stěhuje,
Tu bol i žalost temná
Nám w srdci koluje:
Když bez hluku a stopy
Jsouc smrti w náruči
Se krásné tělo wchopí
A na wždy rozlúčí.

Ach mnoho kněžen krásy
We hrobech lačných spí,
Kýž jednu swými hlasy
Bych zbudil ze snění!
Ach zanech swého spaní,
Ať spatřím líce twé,
Ty nejkrásnější paní,
Twůj druh tě z hrobu zwe!

Pak umlknou mé žaly,
A každá krutá strasť,
Již osud na mne swalí,
Se změní w trpkou slasť.
Jsa celý zkrwácený
Chci nowé rány nést,
Swým sluncem oswícený
Jak růže budu kwést.

Mé srdce dme se z tísně,
Já žiwota jsem syt,
O kýžby tyto písně
Poslední chtěly být;
Na harfě bych burácel
Já pěwce bledých líc,
Bychť wšecky struny skácel:
Jak krása pojde w nic!

O útěcha jak lichá,
Že se tmy hrobowé,
Duch wolný kwapí zticha
Do jasné wlasti swé,
Kdež krása ztělesněná,
Nejwyšších tužeb cíl,
Ta w písni ozelená
Má schránku za podíl?

Mámení.

II.

Powěz, kam jsi octnula se
Něžná, libá bytnosti?
Často wolám w smutném čase,
W temné osamělosti.

Wšak má píseň okřídlená
Letíc kolem wod i hor,
Ozwe se ti co ozwěna,
Co pějících duchů zbor!

Ruce, co mne před wýprawou
Twojí wěčnou žehnaly,
Sklánějíc se nad mou hlawou —
Kýžby můj list dostaly!

Rtiky, co mne líbajíce
Plamen do mně sypaly —
Kýžby zpěw můj šeptajíce
Želem mým se ozwaly!

* Tento znamenitý básník německý, narozený w Čechách, sepsal též některé básně jazykem českým a dwě z nich wydal po boku jedné básničky Zwěřiny z Ruhwaldu w č. 8. lonských Kwětů. Tyto tři něžné kwěty básnictwí československého se sadu těchto dwou německých básníků byly w polskoruské Dennici waršawské w měsíci červnu wloni umístěny i s pěkným a prawdiwým připisem našeho Nebeského, básníka bohatě nadaného i oprawněného swých duchowních příbuzenců sudího. B. Bach wydobyl sobě swými, před několika lety w Lipsku wydanými »Citliwkami« (Sensitiwami) čestného místa na Parnassu německém. Tyto zde uwedené básně wydal w německém ročníku pražském »Libuši« wydáwaném od k. krajského kommissaře

A twé oči, posli lásky
W dobách druhdy blažených,
Ach jak snil jsem — zemské pásky
Newiži wíc duchů zwěčněných!

Ruce twoje zpráchniwěly,
Hlawa twoje zetlela,
Oči twé již dohořely,
Ústa twá oněměla.

Noc je, — w této tiché době
Píseň má se ozýwá,
Jak, když wadlou na hrobě
Růži wětřík zachwiwá!

J. P. Koubek.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Co jsi prohlídla, ženo jedowatá?« zwolal nyní poutník, jejž byla hanebná lež o nešťastném otci ještě bolestněji dojala, nežli zpráwa o jeho slepotě. »Co jsi prohlídla na tom muži, co by nebylo dle slow Páně? Jaká jsi to zúmyslná hříšnice, že se neostýcháš na místě poswátném, přede twáří wěčného soudce, w této chwíli o člowěku zlolajicně mluwiti, jehož kroky od jakžiwa dle cest Božích běžely? Co wíš o něm zlého — mluw!«

»I podíwejte se mi na toho wlka w kůži beránčí!« ozwala se žena, obě ruce o boky si opřewši a k ostatním towaryškám se obrátiwši. »On mi bude ještě zdrawé oči upírat! On bude myslit, že neumím černé od bílého rozeznat! že newím, co je zdrawé a co nahnilé. Ne, ne, můj zlatý příteli w té boží kukle!« mluwila pak zase k poutníkowi, slowa ze rtů říkaje sypajíc — »já nejsem slepá, a prawím ještě jednou, že Bůh wí, koho má nawštíwit.«

»Pomalu — pomalu, sousedko!« wskočil jí kostelník do řeči hlasem kárawým. »Nezapomínej, kde stojíš a co mluwíš!«

»Co w tom starém pokrytci wězí,« mluwila žena jedním tokem, napomenutím kostelníkowým ani dost málo zmásti se nedadouc — »co w tom starém pokrytci wězí, dokázal na swých dětátkách. Kluk se mu zatoulal, že prý ho lidské oko wíce nespatří — a dceruška.. nu, na té se dočká prawé radosti! Ta mu těch několik starých let jak náleží osladí.«

Poslední tato slowa prowázela hořkým, jedowatým ousměchem.

»Co je? — co se stalo? — co se děje?« ptalo se okolo ní zwědawě několik hlasů najednou.

»I co se děje!« horlila žena beze wšeho ostýchání dále. »Dceruška si něco wyhlídla... Bože mi rač těžké hříchy odpustit!... něco hezky wysoustrowaného, panáčka z panské krwe, a nestydí se za bílého dne s ním zahráwat... až Boží dopuštění!«

»Ha, proklatá utrhačko!« zkřikl nyní poutník a náramným hořem i hněwem uchwácen wztáhl po ní ruku.

Ale starší soudruh ho zachytil. — »Zpamatuj se, bratře!« šeptal mu do ucha, křečowitě drže jeho prawici. »Zde není místa k takowému wyjednáwání. Pojď — pojď! abychme nedali příčinu k zlému pohoršení.«

S těmi slowy odwáděl ho násilně z poswátného místa, kdežto již přicházejícím lidem hlučněji býti a zde onde hlasité rozmrzení ozýwati se začínalo. Rychlým krokem hleděli se zase pod širé nebe dostati; přece ale nemohli tak rychle uniknouti, aby nebyli ještě jednou usta otwírající ženu zaslechli.

»A já wám, lidé, powídám, že to bude prawá Sodoma!« sekala žena jazykem, s celým zástupem se zase ke dweřím nawracujíc a za poutníky

---

P. A. Klara. Nelze zapříti, že tyto dwě básničky spolu se znělkami wýtečného Eberta jsou prawdiwou tohoto ročníku ozdobou. Jsa požádán od jednoho pána českého o jich překlad použitím jej do weřejnosti ze soukromného wězení swých rozmanitých, w překladech ne welmi bohatých rukopisů, ač připomenouti musím, že český můj překlad za původní básní daleko se octnul. Wyznáwámť se bez obalu, že raději i lépe z jiných jazyků cizích překládám, nežli z německého, jehožto duch a osnowa slowanštině tak často se protiwí. Nebylo by nám zajisté na škodu, kdyby se u nás — má-li již mermomocí překládáno býti — méně z německého a wíce z jiných řečí překládalo. Měli bychom aspoň méně germanismů w naší mluwě mateřské, nepřipomínajíce jiných wýhod a zisků lehce domyslitelných. Překlady ze slowanštiny do slowanštiny téměř ani jména překladů pro blízkost nářečí našich nezasluhují, ačkoli přeléwání z jedné slowanské do druhé slowanské formy není wždycky beze wší obtíže a někdy nemálo obratností a opatrnosti wymáhá. Buďiž jednak tento náš překlad těchto dwou Bachowých básní jakýmkoli, budeť on přece jedním důwodem wíce prawdiwosti a nepředpojatosti Seidlitzowa usudku o B. Bachowi, kterýžto byl pronešen we Wlastimilu: (D. II. sw. 3.) »W písních Bachowých, prawí Julius Seidlitz a po něm náš J. K. Tyl, zachwiwá newyslowně sladká bolest duše a jakési tušení smrti, ježto se na kwětinu, na uwadlý lupen, i na zpuchřelé dřewo poutá, ale přece wždy a wšude ducha wesmíru pociťuje, kterýž po wšem jako weliké, swaté slunce jemnou záři rozléwá.« Škoda že Dr. Bedřich Bach nepokračuje na té cestě, jížto Bedřich Bach nastoupil i že nyní ani po česku, ani po německu dále nebásní! Těšíme se jednak tou wlasteneckou nadějí, že snad, až wystoupí z pražské nemocnice, tuto opuštěnou cestu zase nastoupí. Nyní není diwu, že jeho genius umlkl na čas w tak prosaickém zásluní, kde: »Mnohá krása ztělesněná,
Přemnohých plachých tužeb cíl,
Nebywši nikým ożelena
Má smutnou schránku za podíl!«

Překladatel.

pospíchajíc. Já to widěla na swé oči, jak ta poctiwá panenka plný sáček dostala a potom se wyprowázet dala. Teď bude dozajista doma samá weselost… o tam je pěkné hospodářstwí! Otec byl slepý se zdrawýma očima, neřkuli teď, když ho Pán Bůh skutečnou slepotou poranil…«

»Proud jejích slow byl ještě delší, ale poutníci stáli zatím již wenku, pod mlhošedou oblohou, a tak se jich střely jedowatého jazyka již nedotkly.

Rychlými kroky spěchali oba w místa osamělejší, až pak oba najednou, jako tajným srozuměním, se opět zastawili.

»O můj drahý pane!« jal se nyní mladší mluwiti, a hlas jeho třásl se náramnou bolestí…, »co jsme to slyšeli?… a co ještě spatříme?«

»Opásej se důwěrou w prozřetelnost Páně,« odpowídal druhý, ačkoli sám prsa náramným hořem sklíčené měl. »Stalo-li se něco z toho wšeho, co nám práwě duši poděsilo — stalo se zajisté dle nebeské moudrosti, a otec twůj bude i uprostřed pobouřených wln osudu státi pewně jako křišťálowá skála, o nížto jsme na moři slyšeli.«

»Co máme nyní začíti?« ptal se zase prwní. »Máme počkati do bílého dne… a nebo ještě w této chwíli překročiti práh domu nešťastného?«

»Jděmež hned,« řekl druhý. »Srdce otce twého bude w básni boží připraweno jako čekající newěsta a wždy pohotowě uwítati ženicha.« —

VI.

Nešťastný Šlechta a dcera jeho seděli w tichém příbytečku ještě u stolu, netušíce ani dost málo, co se bylo zatím nedaleko nich zběhlo a o nich mluwilo.

Sladká rozkoš pohráwala žilami mladistwé díwky, widoucí, že se byl neobyčejný mír po celé bytosti otcowě rozestřel, a že po dlouhém truchlném čase paprslek jakého utěšení z twáři jeho wyswítal.

Srdce jeho bylo se modlitbou a zpěwem powzneslo. Nechaw celou minulost za sebou ležeti, oddáwal se jen přítomnosti, a necítil se w té chwíli býti chudobným, nehodou sklíčeným…

»Půjdeme také na jitřní,« řekl nyní. »Srdce mé jest plno a já je musím otewříti přede twáří Nejwyššího w tu chwíli, kdyžto nám blížným swého syna posílá. Snad to bude dobrá hodina k wroucí modlitbě, aby i mně syna poslal.«

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Slaného. **(Nápisy české na zwonech. Lázně Šternberské.)** Asi půl hodiny od Slaného přes malou a welkou Kwíc leží nad potokem čerweným naproti též malé studánce, jako w Slaném a w Owčárech, newelká wes Přewlice, nyní Přelic nazwaná. Na wršíčku stojí kostelík sw. Petra a Pawla s několika na hřbitowě se nacházejícími náhrobky z pískowce. Při tom stojí dřewěná zwonice se třemi zwony. Prostřední zwon jest nejstarší s českým nápisem w celých Čechách (wiz též w Jungm. hist. lit.) od léta 1380; druhý největší má již i německý nápis »Gos mich Fridericus Schönfelt in der Altstatt Prag« a český »Leta Panie 1679 tento zwon slit jest ke cti a chwále boží, blahoslawené Panie Maryi a ss. Aposstolůw Petra a Pawla k záduṡsi przewliczkému nákladem téhož záduṡsi.« Třetí zwonek s latinským nápiskem je od r. 1734. — Nedaleko od Přelic jsou lázně Šternberské železité. Letos čítá se tu k 600 koupelím, tedy méně nežli w slanských, jenž k 700 počítají. Procházky w háji jsou zde milejší nežli u Slaného. W slanských uzdrawil se tu nedáwno welice churawý člowěk. Slouží proti pakostnici, neduhům rheumatickým, proti zatwrzení atd. Woda slanská (zde i slaná řečená, že jest jako osolena) dá se i píti, ne ale wždy šternberská. J. Michl.

Z Police w Králowéhradecku. **(Jubilace.)** Dne 6. čerwence slawili jsme powzbuzením bezděkowského duchowního pastýře w. p. P. B. Jedličky památku padesátiletého úřadu a účinkowání školního učitele, Josefa Čecha w Bezděkowě. Stareček tento wětší část wěku swého na zdejším panstwí w zachowáwání učitelských powinností stráwiw, překwapen byl již dne 5. čerwence wečer, an jsme mu ke cti několik hudebních kusů prowedli. Druhý den pak ráno uweden byl jubilant do školní swětnice, kdežto krom školních dítek z bezděkowské a petrowické obce, i p. ředitel polického panstwí, J. Dáňa s p. úředním lístowním A. Pflegrem, pak předstawení a wýbor sousedů obce bezděkowské, jakož i někteří školní spoluoudowé z Police, Hronowa, Petrowic, Suchodola a Pěkowa shromážděni byli. Zde mu byla po důkladné řeči, mimo znamenitý peněžitý dar od milostiwé wrchnosti, odewzdána pochwalná úřední listina, a přání ode wšech přítomných učiněno; s wděčným srdcem přijal to stařeček a city swé w několika slzami prowázených slowech projewil. Pak byl uweden do chrámu, kdežto se slawné služby Boží konaly. Že mimo to zdejší duchowní w. p. B. Jedlička jubilanta wyčastowal a tamní sudí Josef Rybníček příspěwkem peněžitým starého pěstouna potěšil, nelze opomenout; a slawnost tato zasluhuje alespoň z ohledu toho nějakého uwážení, že dosažení podobného stáří w tak ctihodném powolání neobyčejné jest, a že čestné uznání zásluh lásku k dobrému podněcuje. Hausmann.

Z Berouna. **(Malá oprawa.)** Někomu napadlo, mě za spisowatele zpráwy z Berouna, w čísle 74. těchto listů obsažené držeti. Musím tedy říci, že jsem článek tento nepsal aniž k jeho napsání příčiny podal. — Tak též podotknuto budiž, že bašta w dobrém stawu posud stojící (wiz rušení městských zdí w Berouně číslo 79.) nikoliw péčí p. Siegra, nýbrž mnohým nákladem a welkou obětí hodného Staročecha p. Klapky se udržela. J. Pr. Přibík.

Z Roudnice. **(Národnost a Židé.)** Bylit časowé, kdežto šílenstwím sloulo každé jen poněkud horliwé zastání národnosti naši, a kdež mnohá krůpěj hořkosti, wýsledek té škaredé záwisti, mísila se w lahodné nápoje, kteréž krwawým skoro potem synů wděčných zwlažené réwy otcowské k probuzení a oblažení swých wydaly. — Než třikrát blaze nám, že zlatá ona slowa:

»Ne z mutného oka, z ruky pilné naděje kwitne«— ode břehů dunajských zanesla ozwěna w Čechii klidnou, a zaplašiwši černošedé chmury ohawného studu a klamných předsudků, k wroucnému milowání mateřského jazyka tak mnohých roznítila. — Nyní, kde nažinec dobře pěje že:

»Sláwy kwět Již zahlazen,
Wrací se zpět Jsa omlazen,« — nyní se již

na sta ruk chápe drahého dědictwí libozwučné naší mluwy a ode wšech stran docházejí nás utěšené zpráwy: onde jak se množí bujarých Čechů nadějná poupátka, onde jak spanilá pleť wlasti, onde jak i cizinec w hlaholu a zpěwu českém rozkoše nalezá. Ano, kdo není cizincem na lukách českých, kdo zočil jen poněkud žiwost, píly a zdar w okresu našeho písemnictwí: ten wěru uzná, že jen dlouhým popisowáním by se dalo naznačiti to, čeho se nám w tak krátkém čase dostalo k wlastnímu zwelebení. — Než — jednu až posud nehodu mutně jsme nesli . . . . a ta byla ostýchawost ano nečinnost Židů wzhledem národnosti naší. Nechci a nemohu twrditi, žeby se snad příčina toho w nedůstatku duševní jejich síly měla hledati, nebo před nedáwnem, totiž w čísle 81. tohoto časopisu, důkazů patrných se podalo, »že Žid w říši duchů něco platí.« — Co to tedy bylo za příšeru, jenž jich posud plašila, by neokusili lahody prýštící se z mateřského zřídla? — Byla to, jak náš Dr. Kampelík w Čechoslowanu praví »ona w našich wlastech panující nejzáhubnější zpozdilost swětanstwí, neboli kosmopolitismus.« I u nich, a zwláště u nich kwětala pedanterie: My nepatříme žádnému národu, náležíme weškerému swětu; — i mládeži její se hlásalo: Für die böhmische Sprache bekommst du keinen Kreuzer! — Co diwu tedy, že průmyslný stoupenec Mosaismu žádné ceny nenalezal na domácím zboží? — co diwu, že od mladictwí již přilnul k oswětě cizokrajné, mysle, žeby w Sláwii darmo sláwu hledal? — Wšak

»Čas wše mění, i časy, k witězstwí on wede
prawdu!« —

Ano wede, přiwedl již a přiwede. — Tak čteme s radostí w židowském časopise německém: Allgemeine Zeitung des Judenthums. 8. Jahrgang Nro. 19 S. 260: „In Betreff der Annäherung zwischen Juden und Slawen sind neuerdings wieder einige kleine, aber nicht unwichtige Schritte geschehen. — Die Herren Leopold Edler v. Lämmel und Forchheimer (z Prahy) sind der Matice, d. i. ein durch freiwillige Beiträge sich immer vergrößernder Fond des böhmischen Museums zur Unterstützung der Nationalliteratur f. f. beigetreten, und viele andere Juden werden ihnen nächstens nachfolgen,“ — což si ze srdce přejeme wšickni; — a ku konci: „Unter den Juden Prags spricht sich jetzt häufig der Wunsch aus, daß an der dortigen jüdischen Normalschule eine Lehrkanzel für böhmische Sprache errichtet werde.“ — (*Dokončení.*)

BESEDY.

Prosba! W zahradách, zwláště pražských, dosawad neni tak příliš mnoho ptactwa, aby se užitek jeho newyrownal škodě, kterou snad činí. A pak, což oživuje a šlechtí zahrady naše wíce, jako zpěwawí ptáci! Když je můžeme žiwit uwězněné w klecích, proč bychom nechtěli poskytowati jim trochu té potrawy w zahradách, kdež nás také, ba mnohem radostněji obweselují, na swobodě jsouce. A přece ustawičně se střílí na ptáky, kteří se tím plaší, zapuzují a tratí, což činí zahrady pusté a mrtwé. Ano ještě horšího něco se tím děje, že totiž mnozí ptáčkowé neusmrcují se hned na místě, a toliko postřelují, a tudy nedomřelí a zmrzačení po zemi se wlekou, nad čímž srdce lidské litostí pohnouti se musí, widouc ubohé zwířátka bolesti a hladem se trápit, jakož příkladů takowých mnoho w zahradách zdejších se naskytá. Kýž slowa tato dojdou srdcím, k nimž jsou zaměřena! J. B.

Čtyry a dwacet krejcarů! Jakož wůbec powědomo, wystawěla sobě pražská ewangel. osada německá nowou školu, na jejíž stawbu se od července r. 1842 až do října 1843 příspěwky sbíraly. Nyní wyšlo tiskem udání wšech přispíwatelů a příspěwků. Nemálo jsme se podiwili, nalezuwše mezi jinými i powěstného Pretisláwa hraběte K. Zaye, nadinspektora ewangelických osad w Uhrách, s příspěwkem »čtyry a dwacíti krejcarů na stříbře,« za něžto poštowní porto též 24 kr. obnášelo. Co tedy zbylo pro školu? Pan hrabě je dozorcem škol a tak horliwý zastawatel protestantismu w Uhrách, jako ohniwý Maďar a neustupný protiwník Slowanstwa. K. S.

Slowozpytné upamatowání o maďarčině. Jakého stupně wnitřní ceny a podstatnosti dosahuje jazyk maďarský w ohledu na čistotu a půwodnost řeči, nahlídnouti může nestranný posuzowatel z následného porownání weškerých jazykowých žiwlů, z nichž se maďarčina skládá. Slowozpytným rozborem, učiněným kromě Lešky (r. 1825) jmenowitě professorem Dankowským w etymol. slowníku srbského nářečí, nalezlo se, že maďarský jazyk obsahuje kořenů čistě maďarských 962,

čistě maďarských	962,
slowanských	1,898,
řeckých	889,
latinských	334,
německých	288,
wlaských	268,
francouzských	25,
hebrejských	4.

Součet kořenů maďarských má se tím způsobem k součtu wšech ostatních cizojazyčných kořenů, jako 962 : 3706 aneb jako 1 : 4.

Nowý srbský slowník Vuka Stefanowiče. Milowníky literatury jihoslowanské jmenowitě srbské, jakož i wůbec zpytately tohoto nářečí, jimž se posawád nedostáwalo slowníku, an »Rječnik Vuka Stefanowića«, před dwaceti lety tištěný w knihkupectwí již ani koupiti nelze, nechať potěší radostná zpráwa: že prwnější osnowatel Vuk Stefanović Karadžić přichystal druhé, o třináct tisíc wýznamů (značajů) rozmnožené wydání, tak že slowník (tiskem již započatý) bez mála ještě jednou tak welký bude, jako onen r. 1723. tištěný. — Kromě toho wyšel prwní díl národních písní srbských od téhož sběratele w druhém wydání u walném rozmnožení (640 stran); druhého wydání druhý a třetí díl časem bude následowati. K. M. L.

(Angličané na Černé hoře.) Nedáwno nawštíwil anglický lodní kapitán, lord Clarence Paget se šesti důstojníky Černou horu. Wladyka mu poslal swého pobočníka naproti, a uctil je w Cetinji. Při jejich náwratu prowázel je sám jeho bratr s tělesnou stráží. Ale nechtělo prý se jim líbit, že Černohorci usekané Turkům w poslední wálce hlawy, na kopích wystrčené mají, že prý je to surowost. John Bull je chytrá liška; onť wí: kolik Turků Černohorci porubají, že o tolik míň prodá, a on hledí při wšem nejprwé na swé kramářstwí.—

M. K.

Nowá kniha.

Jindřich a Marie, aneb: otřelé bitky. Pohnutliwá a ponaučná powídka pro audlý wěk. Dle Amalie Schoppowé, roz. Weisowé, od Fr. B. Tomsy. (Druhé oprawené wydání s obrázkem.) W Hradci Králowé 1844. Písmem a nákladem Jana Host. Pospíšila. Str. 130 w 12. Sed. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 87.
11. roč. běh.

Časopis tento se wydáwá w skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. července.
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 a patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Wšehochuť.

(Pomněnka s pouti na Záwist.)
Od
Prokopa Chocholouška.

Říše a města, hory a doly, moře a řeky letěly w diwé směsici před okem mým, tak že duše sotwa postačila jednu stwůru ode druhé rozeznáwati. Takowá je diwokost fantasie rozehřáté, když to myšlénky w jednom okamžiku wesmír prolítnou, až najdou místečka, kde se wšecky jako na odpočinutí shluknou, a weškerenstwo klesá w zapomenutí. A hle! w směsici před okem mým proudící poznal jsem Prahu, obrazy nabyly prawé twářnosti, a wše ostatní tratilo se w mlze, až zaniklo. Slunce wycházelo a báně kostela sw. apoštolů Petra a Pawla na Wyšehradě, posledního to swědka nádherné minulosti, leskly se w purpurowé záři jeho.

O staročeská země! fueramus Pergama quondam! prawí poslulý nebožtík Hammerschmied, a my prawíme: »O nebožtíku Hammerschmiede! rozbedni rakew swou a wyryj se z hrobu, až prsť rowu twého panu Laubowi a kamarádíčkům jeho oči zastříká, žeby jako syselka nebo po staročesku suselka w špinawých děrách wězeti se domýšleli; rozbedni rakew swou, prawíme, a pobičuj wtipem swým ty úpíry na žiwotu wlastní wlasti ssající; — ale — raději — nech je, polituj je spíše, neboť jedu wíce nemají a tak jen wylewají žluč swou a špiní sebe; polituj je s námi a já tě raději powedu w kraje blahé, w kraje duchů spřízněných a ty wymažeš bezděky ono žalné: O staročeská země! fueramus Pergama quondam!

Postaw se semnou pod Wyšehrad a podíwej se na tu čarokrásnou krajinu w plném rozkwětu jarním — pak ale — ba snad již zawzněl hlahol libý w ucho twé? — ohlédni se, četná společnost wychází práwě ze brány, smích a žert proletuje w společnosti. Jak widíš, nepatřejí k třídě newzdělanců, nebo sprosťáčků, na něž boháči pohrdliwě shlížeti sobě nawykli, a přec? — trneš, duchu z hrobu wstalý, radostí? — přece mluwějí česky?... sobě bezpochyby myslíš. — Zašlyť ony doby, kde Čech se Čechem býti styděl, byliť to časowé pošetilosti a temnoty. Ale jak jinak? Nezdární synowé se stydí obyčejně za sláwu otců swých, a jen ten, kdo sám wážnost swou cítí, wychloubá se otci swými. — — A ty díwky? a wšak ty necítíš se mnou, srdce twé spráchniwělo, w žilách twých neproudí již wřelá krew; wrať se nazpět w kraje nadehwězdné a wypros nám otců požehnání; já nebudu déle diwákem, ale wmísím se we sbor bratrů a sester swých, nebo od Tater až k Rudohoří, od Krakonošů až k Šumawě jsme jedna rodina.

Cwrček se ozýwal w žitě, wrabec si poskakowal po střeše, wrány táhly přes Wltawu aby se nade hlawami našimi dále podíwali do swěta, skřiwan koupal perutě swé we wlnkách wětru a slawík zpíwal.... »Hehe! kam pak myslíte? o dewíti hodinách zrána slawík nezpíwá!« — Prosím — on zpíwal a sice: »Putowali mládenci!« — »Nu, to ať tomu rozumí, kdo může, já ne!« řekne mnohý, a abych se upřímně wyznal, já tomu také nerozumím; ale což máme jen Augsburským, Elegantní a — favete linguis! — Illustrowaným to práwo ponechat, nesmyly mluwit? — Illustrowaným? — aj, aj, co je to za zwíře? »To jsou nowiny, wycházejí w Lipsku a mohou zlostí puknout, že se to zpropadené Slowanstwo wzdor wšemu wření našich prostomilowných sousedů tak wůčihledě zmahá.« To je wšecko dobře, ale co je to wlastně: Illustrowané nowiny? »Illustrowané je tolik, co illuminowané, kořen je tedy lumen čili swětlo, a illumen je neswětlo, jinače tma. Nu, tak by to ani jejich dopisowatel z Prahy — z Prahy? — nedokázal, který si stěžuje, že se od českých adwokátů žádá, aby česky uměli!

* * *

Léta míjí a padají jako krůpěje oblak w moře wěčného se-nenawrácení, a jen památka činů osudných, jež z klínu swého wyhrotily, owane swěty budoucí snad jen mutným upamatowáním. Zbraslawo, oblíbené sídlo Wáclawa II. Přemyslowce, druhdy příbytku umění a náhrobku dobrodince swého, krále českého — proč tak smutně pohlížíš w hladinu kol proudící Wltawy? Jindy a nyní! owšem welká to změna. Již nezní tiché kuropění mnichů z kláštera twého w noční době krajinou, již nemáčí žádný Petr* péro swé w plamen Oriona, by swolaw století minulá před soudnou stolicí swou, znamenal potomstwu činy jejich pro wěčnou památku — chlouba i nádhera twá již dáwno pošla. Snad proto truchlíš? — »Aj Wltawa potud proudy swoje kolem wálí, potud se odíwá každého jara krajina naše rouchem kwětným, potud nesou hory naše blankyt nebes, potud rdí se každé jitro purpurowé slunce nad horami; ač mnoho ztraceno, přece mnoho ještě ostalo, proto netruchlím — — ale, že mne ta převrácená ciwilisace i o mé poctiwé jméno připrawiti chce a mi Königsalů přezdíwá, to mne bolí.«

Za časů Königsalowých tedy, r. 1844 na den sw. Apoštolů Petra a Pawla, nacházela se na protějším břehu Wltawy w záwistské hospodě weselá česká společnost, pro nížto jsem i od ducha Hammerschmiedowa se byl odloučil. Tráwa na zahradě byla zelená, a šwestkowé stromy dáwaly stín, šwestky a bachory wisely na wětwičkách, padawky neležely ještě na zemi žádné a slunce stálo na poledni. To je poetický obraz zahrady záwistské.

»Prosím, slečinko,« přitočil se mladý panáček s okuláry k jedné díwce, »jaká jste krajanka?«

»W Čechách, tam já jsem zrozená, wlast má, to česká země!« začala tato zpíwat a já koukal honem do nebe, jakou to brankou hlas anděla k nám zawíwá.

»Bravo, wýborně!« tleskali wšickni. »Slečinko, já jsem Čech a wlastenec, smím tedy líbat wáš ruměnec?« přiskočil opět onen mladý panáček a špoulil usta.

»Hahaha!« dala se milostenka do smíchu. »Newěřím wám zcela panáčku, máte příliš německé jméno!«

»Aj, kdo české louky, české háje, za žádné nezměnilbys ráje, tys bratr náš, tys wlastenec!« zawznělo unisono.

»K obědu!« zwolal posluha, a společnost na takowý prosaický způsob z nadšení wytržena uposlechla lákawého hlasu toho...

* * *

Pátá hodina cinkala s wěže zbraslawské. Nad Zbraslawou se wznášela osoba diwná, jako z mlhy setkána, a přece bylo tělo její dobře rozeznati. I bylo na prwní pohled widěti, že k bytnostem nadezemským náleží. Hlawa její dotýkala se nebes a dlouhé kadeře její splíwaly až po pas jako pletence z ohniwých salamandrů; welebný, majestatný obličej její měl podiwného cosi do sebe, i zdál se jako ze dwou půlek pozůstáwati. Jedna půle obrácena jsouc ku Praze zastřena byla rouškou zármutku, byla temná a jen někdy se zableskl démant slzný na twáři a perlil dolů, kdež jej anděl w zlatou nádobu chytal. Bylo jich již mnoho, welmi mnoho! Druhá polowice ale zářila w radostném chwění, byla jasná, jako slunce, tak že zář její daleko w luhy české swítila. Oděná byla talarem nuzným, wybledlé barwy, která někdy purpurowá byla; ale i w pozůstatcích majestatnosti někdejší byla postawa tato tak welebná, že se příšery jen daleko od ní w oblacích zlostně šklebily. Bylať to božská Thalie česká, která na čas z hlawního města útočiště hledala i našla w chýších a městečkách wenkowských. Proto byla jedna polowice obličeje jejího zastřená rouškou smutku, proto kanuly slzy po jednom líci, ale anděl Páně je sbíral a čítal! — Přišla dnes, by přijala skrownou oběť, by potěšila ctitele swé, kteří přišedše ze sousedné Prahy jí přinášely srdce wěrné, srdce české, chudině pak zbraslawské dárek swůj.

Ale — pro Bůh! což jsme se tak maně octli w cizině? jaký to hlahol w chrámu české Bohyně?

„Ist das Hitz, gnädige Frau! ist das Hitz! wollen Sie sich nicht setzen?"

„Ja, ich danke! fi! das ist meschant! aber was thut man nicht der lieben Armuth willen, man bringt halt auch seinen Zwanziger, und drückt sich da, und versteht von der ganzen Geschichte kein Wort, weil es so h o c h b ö h m i s c h ist."

A ubohá Thalie již zastírá i druhou polowici obličeje swého, a silný tok slzí wyproudí z obou očí, tak že se číše anděla až po kraj nawrší; ale tu se přižene duch času, strakatý, weselý to panáček a zwolá: »Co pláčeš, bloudku? Wždyť jsou to pánowé od péra, a ti mají od jakžiwa swou wlastní ciwilisací. Zlato ostane dole, jen pěna wypluje nahoru, pěna to, žádné ceny nemající! Hleď si zlata a newšímej si pěny!«

* * *

---

* Zbraslawský Petr, opat psal za panowání krále Wáclawa II. jednu z nejwýbornějších kronik českých w latinském jazyku.

»Dobré jitro!« zawzněl známý hlas podle mne, a »wyhrál jste, wyhrál jste!« zwolám we smíchu.

»Kýho šlaka! což pak jsi se ještě newyspal?« chechtal se někdo wedle mne — já protru oči, slunce mi práwě swítí oknem do obličeje, hledím wůkol sebe, mnu si ještě jednou oči, poznal jsem swou komnatu. — »Ale což pak? jak je to?« ptám se přítele — »byl to sen?«

»Snad jsi necestowal ještě jednou na Zbraslaw do diwadla?« smál se mi přítel.

»Tu to máme!« zwolám w čelo se udeřiw — nu a tu to máš, laskawý čtenáři! Na den sw. apoštolů Petra a Pawla wyšli jsme si na Záwist; že mezi Čechy a Češkami dosti zábawy bylo, můžeš sobě pomysliti. Odpoledne prowozowalo několik ochotníků z Prahy we Zbraslawi českou hru we prospěch tamější chudiny. Hrálit »Dobré jitro« a »O jedno patro níž«; oboje se jak náleží podařilo, a já chtěje o tom obecenstwu zpráwu podati, přemýšlel jsem, jak do toho? a w přemýšlowání tom jsem usnul, a hle! bůh spánku si tropil semnou šašky; já wšak mám za to, že takowé bůže lépe líčiti umí, než smrtelník, proto jsem ti l. čt. podal malbu jeho. Nelíbí-li se ti, tedy pomni, že člowěk k wůli honoráru ledacos napíše.

Čtwrtý wyňatek z listu šťáwnického akademika.*

Wltawa w oněch místech ponejwíce wysokými skalinami břehy zoužena, nic znamenitého neposkytuje. Kdežto Labe až za Lobosice širokým údolím se wine, teče Wltawa až po Chwateruby s malými wýminkami uprostřed wysokých břehů jsouc mnohem prudčí než Labe. Lid se zde nejwíce žiwí plawectwím. — Wrany, weliká robirna papírní synů Bohumila Haase, leží za Zbraslawí; tři čtwrtě hodiny nade ústím neboli wodstokem Sázawy do Wltawy, leží Štěchowice chatrný městec, kde se mlýn na ručniční prach nachází. Na druhý den klusal jsem hornatým okolím na Podbrdský kraj někdejší upomenut, přes nowý Knín k Dobříši a tam, s někdejším swým kollegou šťáwnickým, zde umístěným, weškeré železné hutě knížete Kolloreda ponawštiwil. Město kde práwě wýroční trh držán byl, zasloužilo by lepší wýstawnosti. »Owšem kdyby znamenité osoby w místech takowých rozené aspoň tím se swé otčině odsloužili, že by příbytek, z něhož pošli neprůpalně wystawěli: z mnohého českého městečka šwarné wýstawné by město zniklo« — Myslím na Třebechowice, Třebowu, města od wywedených wzdělanců swých, jinde bydlících, ne dle zásluh w tom ohledu ceněná. — Na jednom domě zde spatřil jsem zlatými písmenami psáno »Swým milým oddaným pro wychowání jejich dítek obětuje upřímný kníže Colloredo-Mansfeld.« Milo mě překwapilo takowouto lojalnost čísti na domě školním. Nezdržew se dlouho zde w dešti ku Příbrami jsem chwátal, chtěje těhož dne tam ještě doraziti. Hospodští zdají se zde býti wšickni po slowansku (národně) smýšlející, wšude tu nápisy české: hostinec u atd. Kdežto na jiných silnicích to samým Gasthof — Gast- und Einkehrhaus a Hotel-em až k ustrnutí a k smíchu zapáchá, wítá nás wlídněji a hostinněji již nápisowé hostinec, hospoda ano i krčma. W Příbrami jsem po přestálém krupobití za tmy se octnul. — W neděli dne 31. října nawštíwil jsem Swatou horu, kamž kryté schody, jako w Hradci Králowé wedou. Pamětno, že w horních městech, kteréž jsem shledl nákladných chrámů Páně; nediwno to u Slowanů, do nebezpečných hlubin pro zboží, z milosti Boží žehnané se pouštějících, an Slowané

»Kow se hlubin skwoucí wykopáwali rudných
Wíce ku poctě bohům nežli ku zisku lidem,«

tudy i stany božské zušlechťowali. W Příbrami wýborně působí překladatel »Pawla a Virginie« p. P. Ondrák, katecheta hlawní školy. Mnoho wýtečných znamenitých osob jsem zde poznal, jichžto památka mi w srdci powděčně wštípena zůstane! Na plesu wečerním krásná pleť pouze w libomluwné češtině se bawila.

* Odpustí mi dopisowatel, že nadužíwaje důwěry jeho jsem se odwážil dokončiti wýjimky z dopisu jeho; za to wšak wšechno odpowídání na se beru i zastání proti nezaslouženým důtkám jeho w čísle 71 Kwětů. W—r.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Roudnice. (**Národnost a Židé.**) (*Dokon.*) Krásné to zajisté a mnohonadějné předsewzetí! Než nemysli žádný, žeby jen Praha chowala takowýchto zámyslů — i w Roudnici, blíže kolébky naší Řípu, oblíbilo si Židowstwo jazyka českého, jsoucí přeswědčeno, že hříšné jest opouštěti matku starostnou, a k dobru swému i k utěše wšech wlastimilů bez dlouhých příprav uskutečnilo, čeho se w Praze teprwa naditi lze. — Znamenaje totiž místní rabbi p. Albert Kohn, jak pilně lid jemu swěřený české plody čítá a česky howoří, ponawrhl, by se pro mládež židowskou zwláštní škola zřídila, w nížtoby se i jazyku i zpěwu českému wyučowalo. I zalíbilo se moudré jeho ponawržení, a pokud možná, každý přispěl, by potřebě této wyhowěno bylo. A tak již od 1. kwětna b. r. počalo w našem židowském městě řádné wyučowání w libozwucích českých a sice přičinliwostí zdejšího horliwého p. Náhlowského, zkoušeného učitele pro hlawní školu, který mimo úlohy swé co pomocník naší wzorní školy křesťanské, mládež židowskou každodenně, swátky wyjímaje, ráno od 7—8 hod. w mluwnici a prawopisu, dle soustawy p. Burianowy, k wečeru od 6—7 hod. w zpěwu českém cwičí. Učenců outlých se čítá posud 30, počet to při začátku dosti hojný, než i mnozí jiní, škole odrostlí Israelité wedením p. Náhlowského w domácnosti češtině se učí. — Prwní píseň, kterouž mimo jiné, dle udání p. učitele brzo již snad i weřejně od mladistwého zboru uslyšíme, bude národní: »Slyš nás wšechny z hwězdné dáli« — a tak w židowském městě našem slušně zazní první wýjew citů, obywatelstwa posud neznárodnělého k sláwě milostiwého mocnáře, pod jehožto ochranným žezlem i jemu blaženě žiwu býti jest. — O! kéžby krásný tento příklad powzbudil i jiných, we wlastech našich tak četně bydlících Israelitů k podobnému počínání — by opět jedna, jížjiž skoro hynoucí síla k národnímu snažení našemu přibyla, a naději poskytla k hojnému a sladkému owoci! — J. P.

Z Holomouce. (**Posluchači jazyka českého. Náhodné mínění o posudkách Morawy.**) Jako jsem o tom lonského roku, zpráwu podal, prowozowalo se i letos k jmeninám p. prof. Šembery hudební zastaweníčko na důkaz úcty od žáků jeho, s tím wšak potěšitelným rozdílem, že tenkráte báseň, skladba hudební i prowozowání čtwerozpěwu od samých akademiků pocházely. Báseň, od A. Förchtgotta zdařile we zpěw uwedená, zní následowně:

Na den 21. června 1844.

Tiše potok plyne lukou,
  A přec kwět wes umdlíwá,
Ač slawíci mile tlukou,
  Ač se luna usmíwá.

Není, kdoby w slunci parném
  Kwítka swadlá zaliwal;
Není, kdoby z kwítek libých
  Zápach božský zulíbal.

Neplač srdce, tichni žalost!
Hleď kam hleď, již wšude radost!
  Zpíwej pěstiteli milému:
  Sláwa, sláwa, sláwu mu!

Tiše potok plyne lukou,
  Wonný kwět zas zaplanul,
Slawíčkowé mile tlukou,
  Máje dech k nám zawanul.

Rajský úsměw wšude kyne,
  Hlahol libý tam wolá,
Touha we srdce se wine,
  Člowěk již neodolá.

Také Twá tam kwítka planou,
Libý dech do prsou wanou:
  A to poutá srdce Ti,
  Sláwa, sláwa, sláwa Ti!

Jan Wlk.

Neobtěžowal bych wás, p. Red., příležitostními básněmi, kdybych nemyslil, že báseň, podaná duchem mladistwým, zasahujíc nad onu příležitost, dokazuje, kterak zde ne sama nepatrná událost, nýbrž jakési wážnější oswědčeni-se mladíků oceněno býti má; a že z Morawy, bohužel! i drobnůstek, nade wše ale pučících-se kwětů wšímati si hodno, neboť nemáme zde wěku Augustowa, ale duch národní jest jako spanilý princ w báječném hradě, zlým kouzlem čaroděje zakletý. — Pro tuto zdánliwou neúrodnost wšak nechtějte, podobni některému nadpřísnému kritikowi, to co se u nás skrowného zrodí, ještě decimowati a hrdě přehlížeti; aniž jako jistý augspurských nowin dopisowal »z Morawy,« kterouž snad sotwa po železnici projel, nám odsekáwati, že na Morawě krom jednotliwých blousniwců wše poněmčeno, a weřejné míněni že si we swé poněmčilosti libuje; ale i my, teskliwi jsouce nad-tuhým snem, nepoważujme sen za umírání, a neužíwejme proti domnělé chorobě léků lecjakých směšných, ne-li horších, jako na př. činí ti, jenž w dosawádním spisowném jazyku československém hlawní překážku pokroku spatřujíce, modlu »kmenowitost« nazwanou na oltář neswornosti si wystawují a w separátních literaturách spásu widí; raději odewřme oči nepředpojatě, hleďme na šiře rozprostřenou hmótu našeho čistého nezkaleného národu, a těšme se z kwětů nepatrně a wšak hustě wyrážejících, doufajíce, že se wyplní jak psáno stojí:

Netužte kmeti, netužte,
Už wám trawička wstáwá! — —
Osení se zelená,
Proměni se wše!

K—ý.

Literatura.

Základowé maudrosti a opatrnosti čili prawidlo wezdejšího žiwota. Z kněh hlubokých mudrců wybráno, a nyní ze čtyr starých rukopisů českých po pilném porownání snowu wydáno od Fr. S. Bezděky. S předmluwau od Pawla Jos. Šafaříka. W Praze nákladem Calve'ského knihkupectwí 1844. Za 20 kr.

Máme-li wůbec w literatuře naší jaké knihy, kteréby se i wzdělaným i sprostším třídám obecenstwa zároweň wýborně hoditi mohly, takowá jest zajisté knížka, o které tuto zpráwu učiniti míníme, jak dle obsahu tak dle formy swé. Obsah knížky jest wýbor se wšelikých wěci, řeči, a průpowědí starých řeckých a latinských mudrců, učiněný ze spisů jejich, ne poubým překladem, ale i swobodným přizpůsobením. Wýbor takowý dal sobě učiniti slawný muž w dějinách wlasti naší pan Wilém z Pernšteina, nejwyšší hofmistr králowstwí českého, w druhé polowici XV. století, a to pro dítky swé, aby k ušlechtění swého ducha jeho užiti mohly. W menší míře složil dle toho knížku tuto českou Jan Češka, kněz a pěstoun ty doby u pánů z Pernšteina; s jakou k tomu se swé strany způsobností a wkusem, to knížka sama nejlépe ukazuje. Po několikerém wydání jí tiskem (posledně od Procházky 1786), kterážto wšak wšecka welmi nespráwná byla, podstoupil Fr. S. Bezděka práci nowého dle nynějšího stawu literatury zdokonaleného, které již jest w rukou obecenstwa. K ukázání, jak welice se toto dle rukopisů oprawené wydání od předešlých liší, mohlibychme mnoho příkladů uwésti, kdež we starých wydáních text naskrze nesrozumitelný byl, a již nyní we swé čistotě se nachází. K takowým patří ku př. místo na str. 149, kdež we starém wydání stálo, »že kdež soudí přátely,« w nowém »w té sudě přátel,« což zcela jinak smysl obrací, a dle toho kniha skoro na každé stránce nowě wyhlíží.

Pováżíme-li nestranným okem i potřeby naše i nowý staw naší literatury, tušim, že se budeme museti přiznati, že rázný Staročech, skladatel této knihy, sepsaw ji nepostaral se toliko o potřeby swých souwěkých, ale dobře i o náš čas, jakož wůbec pozornost čtenářů tohoto časopisu neminíme ani na dílko toto, owšem klassickým slohem psané, obraceti co na nějaký památník staré naší literatury, ale co na plod až posud žiwý a mohoucí hojný prospěch ze sebe wydáwati. Obsahuje w sobě míněni starowěkých mudrců o wšech předmětech, kteréž my nyní nejwíce w nowý názew: filosofie žiwota zahrnujeme, o nestálosti wěcí lidských a mocnosti štěstí, o swětských statcích, swětské cti a sláwě i jich pominutelnosti, o času a smrti, o milowání obecného dobrého a o ceně cnosti, prawé moudrosti a čistoty swědomí, o potřebném krocení žádostí a náružiwosti, o prawém přátelstwí, o manželstwí i dítek wychowáwání, o těžkostech rozličných stawů lidských, a což wíce rozum a srdce lidské od wezdejšího chleba a těkání w powrchnostech k hlubšímu jádru žiwota obraceti může.

(*Dokončení.*)

Nowá kniha.

Popsánj žiwota a skutků Swatých a Swětic Božjch. Dle Michala Sinzla. (Swazek druhý.) Od Josefa M. Pohořelého, kněze cjrkewnjho diöcesj Litoměřické. W Hradcj Králowé a w Praze 1844. Tiskem a nákladem Jana Host. Pospjssila. Str. 161—304 w 8. Sež. za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 88.
II. roč. běh.

KWĚTY.

23. července.
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, ve Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších týhrote, na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních úřadů Rakousk. měsíčně půlletně i s patištěnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Žalozpěv písmen

a, c, g, j, w, y.*

Jewiště.

Krajina wůkol Prahy. Děj se koná za nynější.

A

(K ostatním v polokruhu sedícím družkám.)

Zde, kde žádných vesel není,
Vítejte mi, družky utrpení!
Zhoubní dnové jsou nám vzešli,
Proto jsme se ach, tu sešli
Postesknout si jedna druhé,
Že nás skladný pravopis,
Jimž teď každý tisknou spis,
V pouta ukovál tak tuhé.
Mně, jenž sluji nejstarší,
Swazek srdce nejpevnější
Mezi w a mezi mnou
Chladnou myslí zrušili,
An mi ve slabyce ou
Staré právo ztenčili!
Drahé w! jižjiž se loučí
S tebou nerozdílné a!
Nový pravopis poroučí,
Jiná je teď cesta má!
Naději wšak přece máme,
Ta nám budiž utěchou,
Že se ještě uhlídáme —
Ač i ne co jedno ou!
Z nauk nás a z naučení
Ani páni pravučení —
Rozumu ať mají dosti,
Věčně věkův nevyhostí!

C

Mně, jenž s tebou v krásném věnci
Množím řeči lahodu,
Uvrhli ti pomatenci
Také v tuto nehodu!
Po mnohém pak ostrých boji,
Různicích a nepokoji,
Z mého spolku věrný tón
Vyhostili Ypsilon.
Za to mi co společníka
Slavné Jota přirknuli;
Sotva však jsme, bohu díka
Věrně k sobě přilnuli,
Jižjiž nás zas rozdvojili,
S čárkou Í mi přivtělili,
S nímžto, an v pochybě stojím,
Zdaž mi na vždy zůstane,
Neb zas výhost dostane
Spolek uzavřít se bojím.
Právě z této nejistoty,
Povstaly jsou pro mne psoty;
Neb malér, čím jistější,
K snešení tím snadnější.

G

Zle se vám, sestřičky, vedlo!
Cítímť já vaše bědování,
Vás však osud ještě chrání,
Žití mé však navždy zbledlo.
Neb mně pravopis ten skladný
Dle udání velmi snadný —
Aby dal tu novinu!
Vyobcoval v cizinu.
Blahé jež jsem kratochvíle
S vámi prožil, družky milé,
Ani za pět století
Nevyjdou mi z paměti;
Bolestně již se ubírám
Z libé vlasti v cizí kraj,
Vlastenský opouštím ráj,
Pro vás družky již umírám!
Tobě joto proslavené
Na mém místě postavené,
Dříve než se v rakev kladu,
Užitečnou dávám radu;
Štěstí, věř, to není stálé,
Čas a pravopis se mění,
Ba i hrad kdes v tvrdé skále
Podroben jest obnovení;
Na to Jota, druhu můj,
Ve svém štěstí pamatuj!

J.

Díky vřelé, druhu milý,
Za přátelskou tuto radu;
Nemni však, že v této chvíli
Důvěru svou v štěstí kladu;
Známť já Čecha líp než sebe,
Známť i jeho povahu.
Máť on k tomu odvahu,
Vydobyti silou nebe;
Pak-li se mu ale nový byt
S blahem vlasti nesrovnává,
Volí honem jiný kryt,
Ba i ráji výhost dává.
V něj se pevně důvěřuji;

* Na obzvláštní žádost stýskajících písmen vytištěna jest tato lamentace nejnovějším pravopisem.

Pak-li z moudrých důvodů
Odsoudí mě k odchodu,
Rád se vlasti obětuji.
Že je štěstí pouhá pěna,
Vímť já z vlastní zkůšenosti,
Neb mně v samé souvěkosti,
Potkala již mnohá změna;
Nejdřív **Jota**, pak **Í** dlouhé,
Nyní **Je** se jmenuji,
A tak co slabisko pouhé
Pravopisem putuji,
A přec víru dávám slasti,
Že mne nevypudí z vlasti.

(*Dokončení.*)

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Eliška mu neodmlouwala. Bylať by arci raději widěla, kdyby se byl otec na lože uchýlil; ale mysl její byla při wší starosti o churawého muže přece tuze nábožná, aby ho byla z noční náwštěwy chrámu Páně zrazowala.

Nějaký čas trávili ještě w pobožném rozjímání, pak začal starý díwce minulé wěky wykládati a díwka opakowala ještě jednou dnešní swou příhodu.

»Zejtra se musíme poptat, kde mladý Pětipeský bydlí,« řekl starý, »abych mu slowa wděčnosti učinil. Jestiť to statečný kmen rodu panského—a jak se podobá, wrhne se mladý cele po starém.«

W uších Eliščiných zněla tato slowa jako líbezná hudba, a mladistwá ňadra její dmula se blahým tušením.

»Snad nám bude moci šlechetný mladík také něco o starém pánu powědít,« mluwil slepec dále. »Duše moje práhne již dáwnou touhou po nějaké zpráwě o tomto drahém příteli a přízniwci. Důležitá byla zajisté příčina, že se ukryl před swětskýma očima; ale synu bratrowu neutajil snad kroků swých.«

»To myslím také,« odwážila se díwka podotknouti — »a mladý rytíř tě zajisté nezklame. Zbožná duše hledí mu z očí a ušlechtilost mu sídlí na čele.«..

Nyní zawzněly prwní zwuky zwonu swatopetrského, donášeny nočním wětrem k řezbářowu obydlí, a obywatelé jeho počali se chystat na cestu do kostela. Otce zahalila díwka chatrným, krátkým pláštěm a wtiskla mu teplou čepici hluboko do čela. Sama hodila na sebe wlněnou sukni, přes hlawu weliký šátek, aby se ukryla před zimou i před marnými diwáky, a tak wywedla starého z domu, a lewou ho wedla, prawou se opíral o swou berlu.

Pewně zalehly za nimi domowní dwéře, a oni šli wolným krokem na boží služby.

Kostel se byl již naplnil a na předsíni bylo skoro těsno. Až dosawáde stály zde totiž kupy žwatlawých žen a přibýwajícími jazyky přibýwalo i hučiwého hluku. W sněmu jejich rokowalo se ještě o slepém řezbáři, o neznámých tulácích, o swětsky se chowající díwce, o ranním wýjewu na staroměstském náměstí, a zwláště pak o ranách, jež byl neohrabaný zbrojnoš předo dwěmi slepého rozpustilým mláďatům rozdáwal.

»Jak wám powídám—Sodoma bude z toho pelechu!« rozkládala ta žena, kteráž byla před chwílí oba poutníky swými hanebnými lžemi wystrašila. »Nebude tu pro poctiwé lidi pokoje—a jestli tomu slepému krtku brzo neokážeme, že pěstě máme, bude se i se swou čeládkou o nás odrati. Co tomu říkáte? Dnes dal mému Lacíčkowi wypráskat, až mu naskočily modřiny. A proč? — proto že jsi před jeho dweřmi s několika děti hrál.«

Posluchačky trnuly nad tou zlowolí a srdce jejich se rozpalowaly hněwiwým plamenem.

»Ten znamenaný! — hříšník! — lidotepec!« ozýwalo se z několika úst najednou... a w tom wešel Šlechta s Eliškou na předsíň.

»Tu je! — tu ho máte! šeptali honem prwní, které ho zahlídli, a jako blesk projela ta zpráwa celým zástupem.

»Kde je —kde?« zkřikla hlawní řečnice hlasitěji, a wztýčila hubený krk a postawila se na prsty. »Kde je ten přechowawač hříšníků? Kde je ten pokušitel poctiwých lidí?«

Tichým krokem bral se Šlechta ku předu, neb ačkoli byl neobyčejná w těchto místech slowa zaslechl, přece nemohl se u weliké newinnosti srdce swého nadíti, že by se toto pokřikowání jeho osoby týkalo. Před jiným pomyšlením chránila ho slepota.

Jinak ale dělo se přitom Elišce. Ta slyšela slowa hanliwá a widouc mluwícím do twáří, poznala, koho se týkala, koho špinou a jedem swým zakáleti měla. I lekla se tak náramně, že se na okamžik zastawila a z místa nemohla. Oči její točily se teskně po hroziwém zástupu.

»Co je ti?—proč se zastawuješ?« ptal se jí otec, poznáwaje, že ho dále newede.

»Pojďme domů!« obrátila se k němu díwka rychle, a tulící se k němu prosila hlasem polotajeným: »Já se bojím.«

»Co že prawiš, dítě?«, zwolal slepec podě-

šený. »Čeho se bojíš na místě poswátném? Co by ti mohlo hroziti u prostřed zástupu prawowěřících?«

»Jen dále, nábožni křesťané!« ozwal se nyní hlas mezi zástupem — »jen dále! — jen hezky do prostřed božího kostela; tam padněte na hříšné twáře a posypejte hlawy popelem, aby wám Bůh učinil milosrdenstwí.«

»Kdo je ta žena, ježto zde hlasu pozdwihuje, jako bohumilý kazatel a starostliwý pastýř prawého owčince?« diwil se Šlechta, k dceři se obrátiw. »Co se tu děje? Co tu od nás chtějí?«

»Abysi pokání činil a nebo mezi nábožný lid nepřicházel, slepý hříšníku!« zaječela žena. »Zůstaň we swém hříšném pelechu, a mrskej sebe i swou dcerušku, aby z ní wyšly smilné myšlénky a tělo její nesloužilo k pohoršením ženám poctiwým.«

»Pojď — pojď milý otče, domů — ti lidé pozbyli rozumu!« úpěla dívka, a namáhala se otce na zpáteční cestu obrátit. Ale tento se utrhnul a zkřikl wysokým hlasem: »Stůj!«

(*Pokračowání.*)

Několik slow na památku Marie Čacké.

Od

Wáclawa Nebeského.

Jsme zase o jednu naději chudší; oněměla zpěwná ústa, přestalo tlouci srdce plno písní, Marie Čacká umřela. Tak nás okrádá smrt o naše síly! Jaká drahá jména museli jsme od nedáwna poznamenat smutným křížem! Hynek Mácha * umřel w kwětu bujné swé síly, sniwý a tichý Rab též welmi mladý, Chmelenský w prwních letech mužného wěku. Jsou to trpké ztráty w čase jako je náš, kde tolik sil potřebujem. Také s Marií Čackou je nám krásná naděje wzata. Ona sice nebyla welký, obsáhlý a hluboký talent, něco ale měla, co u nás a w našem wěku wůbec pořídku se nachází, ona uměla básnit písně a to prawé; ona znala pramluwu citu a mateřský jazyk duše, a co jí jako lesní zdroj se prýštělo ze srdce, wylila w malých a milých písních. Jemný duch poesie wanul w její duši, ona jistě sama newěděla odkud; píseň w její duši wyrůstala, a proto, že bezprostředně z citu celistwého pocházela, je také welmi příbuzná wšeobecné mluwě duše — hudbě; w jejích písních takořka již jako zdaleka zazníwá nápěw; kdyby je člowěk častěji četl, zponenáhla by celý nápěw ze slow zazněl; tak jsou spojeny ty dwě mluwy (tón a slowo) w těchto prostých ale roztomilých hlasech písní Čacké. To je teď welmi řídký úkaz. Nowější literatury mají lyriky wýtečné, ale je rozsedlina mezi slowem a tónem, nedají se w hudbu uwest. Goethe a Heine u Němců jsou znamenité úkazy, jak může již we slowě býti hudba zawřena; nowější německá lyrika ale naskrze skoro nedá se uwésti w hudbu; zpomeňme si jen na Karla Becka, Anast. Grüna, Freiligratha atd. Lenau činí wýminku, ale málo kdy. Paměti hodno je, že S. Kapprowy slowanské melodie u komponistů nalezly znamenité obliby. Mendelssohn-Bartholdy, Dessauer, Nikolai, Titl, Barth atd. uwedli některé z nich w hudbu. Příčina je welmi patrna, neboť wane w nich zwuk našich národních písní, ačkoliw Kapper mnoho přidal z obsahu moderní německé poesie, čemuž se on arci tak lehko uhnouti nemohl, an jej w sobě nesl, když národní slowanskou poesii do sebe pojal. Marie Čacká zůstala docela nedotknutá časowým a wůbec cizím duchem a w té uzawřenosti a klidné obmezenosti powstaly její písně; w její duši zůstal, abych tak řekl, ráj bezprostředního citu zachowalý, malá a milá zahrádka, a tím utěšenější, an se teď zřídka nalezá. Rozsedliny w uwědomění jednotliwce, obsah ewropejských literatur již takořka we zwláštní symbol a kultus ustálený, wšecky welké snahy člowěčenstwa, jeho otázky o prawdu, jeho boj, odpor a pokrok na půdě zemské, jeho bída a radost, příroda a swětodějiny a čistá říše ducha absolutního: wšecko to doráží teď na duši básníka na wyšším stanowišti stojícího a chce býti pojmuto a w symbolech poesie wyřknuto. Poesie rozšířila swůj okres do dálky, hloubi a wýšky, neboť se wí, že to wěčné, co filosofie hledá, také poesie hlásá, ale jiným způsobem. Ale srdce, cit chce také někdy samo pro sebe mluwit, tak u jednotliwce, jako zase w celosti člowěčenstwa; tu zazní píseň takowá, jako je skoro každá národní a jako jsou také ony M. Čacké. Takowá píseň zotawí každého, ona těší člowěka bezprostředního, ale také toho, kterýž ucítil požehnání a kletbu poznání. Když je duch upachtěný bojem s myšlénkou, když je zemdlený stáním na tendenční stráži, aby prawda, duch, pokrok nebyl přelstěn lží, a wším co mrtwého a newolného je, když se wrací z trhu hlučného, kde wášně, sobectwí a wšeliké nápady a chuti se hemžejí: tu ona potěší a zotawí jako louka zelená a wanot, jako skřiwánek a čerstwý zdroj. Zní w nich hlas přírody a tomu je těžko docela odwyknout. Myšlénka národnosti, jedna z nejmocnějších našeho času, se arci také dotkla Čacké; ale oučinek toho dotknutí byla wíce láska a radost, ne ale bol a boj; ona necítila ten smutný odpor mezi myšlénkou a skutečnosti žiwota národního, tedy ani ta nebyla w stawu bezprostřednost jejího citu zrušiti. To je u Čacké také welmi krásné, že její poesie zůstala wždy ženskou; láska je kořen její a tři kwěty z něho wyrostly: láska k wlasti, k přítelkyni a láska k swému dítěti. Přítelkyně umřela jí, a ona swému dítěti. Ať odpočíwá w pokoji! Nám zůstawila milou památku…

* Mácha zůstane u nás smutným úkazem. Individualnost básnická naskrz a naskrz, básnický talent, jakýž wíce nemáme, ačkoliw nebyl wykwašený; neměl zde nic než kus nešťastného žiwota, něco pomluw a kus kritické hany. Na den swatby swé umřel. Tu začíná jeho chwála. On byl zajisté silný dost, že mohl snésti křiwdu mu činěnou od kritiky: boleti jej ale přece muselo to, že patrnou lží proti němu sočila. Předhazowal se mu Hegelianismus co nějaký hřích (Hegel se asi obrátil w hrobě a myslil: Je to zlá wěc, být welkým duchem) ježto se ani památky toho tam nenalezá. Je to ku podiwu, co lidem často napadáwá, a co neznají, to osočují. Kdyby byl Mácha alespoň mohl báseň čísti, kterou náš wýtečný Wlček na jeho smrt složil, bylo-by ho to těšilo, jak dobře jej tento hluboký muž pojal. Ale i po smrti panuje nad tím, co od něho pochází, jakýsi smutný osud. Jeho spisy ještě nejsou wydany. Měli bychom sbírati, co máme, a ne tím plejtwati, nemáme k tomu příčiny. Jeho hrob je bez pomníku. Jednoduchý kámen s jeho jmenem a lípa by to sprawily.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (**Beseda.**) Den 17. t. m. drželi jsme pátou a již předposlední besedu pro letoš. rok. Náš společenský žiwot, jenž se rok po roku wždy krásněji wywinuje, našel i letos w besedách, již od několik let oblíbených, swé středistě. Co w nich wadného bylo, podotkli již weřejné zprávy w těchto listech, jakož i w České Wčele;

my si ponecháwáme úsudek až do skončení letošního besedního žiwota našeho. W hodině určené pro zpěw a čtení, potěšila nás slečna Ramišowa, žáčka paní professorky Mildnerowé. Zpiwala welmi těžkou arii z nowého Wěnce »Lesní roh od Panserona,« kteráž jí podala příležitost ukázati ohebný, rozsáhlý a silný hlas, a projewiti dobrou školu; na to nám podala krásnou národní: »W tom našem sádečku« s citem a něžností přednešenou. Při tak dobrých wlastnostech zpěwu musíme tím wíce litowati, že jsme slowům slečny málo rozuměli. Oba tyto spěwy prowázel na fortepianě pan professor Mildner, jehož kouzelná hra na housle nám již od předešlých let w paměti zůstala, an jsme jeho rozkošné variace na národní písně slyšeli. Při prwním zpěwu troubil p. Bendl welmi zdařile na lesní roh. — Na to četl p. Gabriel swůj prwní pokus, humoresku »Člowěk a houby,« tak pěkně, že wolán byl. Nebude nám nikdo letos něco od pana Rubeše, w tom způsobu tak wýtečného, čísti? Ku konci jsme slyšeli přičiněním a ochotou p. Škroupa (mladšího) jeden z nejlepších čtwerozpěwů slawného Mendelssohna-Bartholdyho »Časné jaro,« prowedený od slečny Bergauerowé, slečny Müllerowé, p. Opletala a p. Strakatého; Goethowa slowa byla jsou w plynném a zpěwném překladu podána, k tomu byly zpěw a přednešení w každém ohledu tak wzorné a dokonalé, že tento čtwerozpěw k nejkrásnějším kusům počítati musíme, které jsme na letošních besedách slyšeli. Společnost sešla se tenkrát ještě četněji než na předešlých besedách, i mnoho welmi wzácných hostů wenkowských nás nawštíwilo, někteří byli až z drahé nám Morawy. Byť pp. wýborowé wšeobecným požádawkům byli nemyhowěli, a wyhowěti nemohli: dokázali přece horliwost swou tím, že se snaží, co možná rozmanitého půwabu w naše besedy uwesti, začež jak oni, tak i ochotní přispíwatelé k obecnému wyražení naše srdečné díky mějtež!

Ze Mšena w Boleslawsku. (**Jan Kř. Píšek**) proslulý baritonista, nyní kr. würtemberský komorní a operní zpěwec, nawštíwiw otčinu swou, Mšeno, zpíwal 16. t. m. ku prospěchu místního ústawu pro chudé w salonu zdejšího nowého domu radního. Hned prwním číslem swého programu, wlaskou arií Figarowou z Rossini-owa lazebníka Sewillského, k obdiwu zachwátil početně shromážděné posluchače. W německé balladě »Die drei Liebchen« a w písních »Der gute Kamerad« a »Sehnsucht nach der Heimath« a w českých »Břetislaw« a »Kde domow můj?« rozwinul nejen nadobyčejnou sílu a pružnost hlasu, ale i rozmanité odstiny umění a zwláště pak podiwně tkliwou modulací spěwu swého. Mistrowských těchto přednášení korunowala česká píseň Kamenického z Wěnce, skladba, tuším, Veitowa: »Příčina pláče,« na wšeobecnou žádost opakowaná. Dojem na posluchače způsobený wyřknul druhého dne při stole we farním domě náš Winařický následujícím připitkem přítomnému Piškowi:

Slawný zpěwče, newím, co je wětší
  Zpěwu Twého mužná,
  Jasnozwuká síla,
  Či-li strunopružná,
  Zdušewněná žíla;
Newím, wěru, co u Tebe předčí
  Příroda či umění!
  Než Twé Musy poesie
  Sama wěnce Tobě wije
  Ku Twému oslawení.
  Ať Twá jarožiwá píseň
  Jásajíc radostí skáče,
Aneb kwílí, jako slawík w lese,
A hned kwítí zwuků sype, třese;
  Aneb měkký její zwuk
  U slzíček tiše pláče,
  Malujíc bolestně duše tíseň
  A útlého srdce puk;
  Ať již pléše nebo lká
  A mrouc ledwa šepce, dýše;
  Ať we wýši horuje
  Aneb do hlubiny stupuje: —
Žiwý cit nám w srdce píše,
  Ano duši proniká.
  Nenní, slowo to že úklon marný:
  Dowol, český trubadure, zdárný,
  Abych w té žádoucí době
  W kole krajanů Twých wyřknul Tobě,
Čím jsi jejich srdce nejwýš potěšil? —
  Že jsi, jako dříwe w otčině
  Posawád i w dálné cizině
Wlast i jazyk její ctil.

Píšek došel w Němcích wrchowatého uznání. Časopisy jej nazíwají »německým trubadurem«. My přejeme krajanu swému tohoto slawně dobytého příjmění a jsme pyšni, že jakož i jiných našich wýtečníků sousedé si osobují: on pak sám žiwotopisci swému německému do péra wložil, že jest rozený Čech a že do roku desátého ani slowa německého neuměl. Píšek projewil i na mezemí swé wlasti zpíwáním písní českých swou národnost. Slawa českému trubaduru!

Pozwání na pátý ročník „Golubice".

Když jsem čtwrtou knihu »Golubice« tiskem wydal, nenadál jsem se, že budu moci w dalším wydáwání pokračowati; neboť skrowné předplacení a nepatrný prodaj moje podniknutí slabě odměnily, a jednotliwá moje síla je k zaprawení wýloh tiskařských slabá i nedostatečna. Protož jsem we čtwrtém ročníku ani pátý neoznámil. Wida však drahocenné oběti, kterými srdeční pracowníkowé na poli srbské literatury opět laskawě se wyskytli, a nežádaje zbawiti národ srbský takowého zdrawého pokrmu ducha i pěkné zábawy, spojil jsem i tenkráte síly swé, chtěje wydati pátý ročník »Golubice«. Jelikož mne ale k tomu jenom práwě wýbornost i wážnost šlechetných obětí powzbudila, bylo by zbytečno, abych k poručení a ku schwálení nadzmíněné knihy wíce slow šířil. Kdo prwní čtyry ročníky, o kterých k naší weliké radosti mnohé časopisy jinostranně (jako Časopis českého museum, Letopisy slowanské literatury, Dennice a j.) welmi pochwalně se zmínily, se zalíbením pročetl, ten i zdatilosti tohoto nowého podniknutí uwěří. Nejen že se tento pátý ročník wážností swých předmětů, zwláště co se Srbů a dějeprawného jejich žiwota týká, prwnějším wyrowná, ale on je i přewýší. Kdybych se o tom nebyl přeswědčil, byl bych wydání jeho při slabé síle swé ani nepodnikal. Mou starostí bude: oběti na úhlednost a krásu zewnitřku, aby tato souhlasila s dokonalostí wnitřku. Rozměr celku č. plán je známý; cena, ačkoli kniha wětší bude, než prwé, zůstane jako posawád byla, totiž tři dwacetníky. — Kniha již w tisku se nalezá, a wyjde nejdéle koncem měsíce srpna t. roku na swětlo. PP. odběratele prosím, aby z lásky ku wšeobecnému prospěchu nemeškali, nejdéle do polowice měsíce srpna t. r. swé jména s penězy »mně nížepsanému do Bělohradu« poslati, aby se jména wšech pp. odběratelů přitisknouti mohla.

W Bělohradu (Srbském) dne 5. června 1844.

Řehoř Vosarovič.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 89.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 860) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

25. července.
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Žalozpěv písmen
a, e, g, j, w, y.

Jewiště.

Krajina wůkol Prahy. Děj se koná za swítání.

(*Dokončení.*)

W

(K ostatním w polokruhu sedícím družkám.)

Což já ubohé mám říci?
Jakými to wyřknout slowy,
Že mi prawopis ten nowý
Rozžehnul již k pohřbu swíci!
Wyloučeno z české wlasti
Neuslyším wíce slasti,
Jimiž plejtwá česká řeč!
Bolestně se odtud beru,
Nezlořečím ale péru,
Jenž mi w srdce bodlo meč!
S Bohem buďte, milé družky,
Wrtkawé per českých služky!
Jižjiž od wás smutně kráčím,
Slzami sem drahou máčím,
Kde jsem dlouhá století
Českých pěwců zanětí
Wřelou duší w sebe ssálo;
Kde jsem bez wšech odporů,
Bez učených rozborů
Mezi wámi w spolku stálo!
Tebe wšak V zawřené,
Mojím místem poctěné,
Loučící-se přítel žádá,
Místo, jež si dostalo,
Dostojně bys zastalo,
Na srdce ti wroucně wkládá.

Y

V smutné waších nářků hlasy,
Ačač prázdné mlátí klasy,
Bědující mísí tón
Přenešťastné Ypsilon.
Kdo nawrátí Čechům sudy
Wymáčeného inkoustu?
Kdo popíše tmawé bludy,
Dobropisu hroznou spoustu?
Kolik padlo knih papíru,
Upewniti w Čechách wíru,
Jota že má starší práwa,
Jemu jen že sluší sláwa.
Jakým se tu psalo tónem
Kolik tisíc padlo brků,
O kolik se hrálo krků
V bitwách Joty s Ypsilonem!
Ač se mnohé slawné péro
Do té půtky wmísilo,
Přece ještě plné šero
Nám se neoswítilo.
Od těch dob, jaká to změna!
My jsme jenom pouhá pěna!
Každý w libé samotnosti
Prawopis si nowý spřádá,
Bez nejmenší důslednosti
S námi swéwolně nakládá;
Každému pak dokazuje,
Že, co on pro Čechy kuje,
K nejwyššímu blahu čelí.
Pročež nechme naříkání,
Marných stesků bědowání;
Péro mění, osud welí,
A my hlásky jenom slabé,
Ať i hrob se pro nás dlabe,
Wšemu, co zde skusíme,
Podrobit se musíme.

Wšechny wespolek
napolo smutným — napolo utěšeným hlasem:

Pročež nechme bědowání,
Zmužile si počínejme,
Wespolek si ruce dejme,
Pewně jsouce toho zdání:
Že ta zdejší sláwa,
Polní jenom tráwa,
Bez trní že není růže,
Nářek že nám nezpomůže,
Žádného že jako posud
Určený nemine osud.
Pročež nechme bědowání,
Pewně jsouce toho zdání:
Že se z těchto bojů perných,
Jako slunce z mraků černých,
Až jen koukol wyhyne,
Krásné zrno wywine!

V tom slunce wyjde a bědující písmeny si wespolek padnou do náručí.

H.

Růže z keře nízkého.

(Pokračowání.)

»Kdo se opowažuje zastawowati kroky mé?« mluwil na to dále, obrácený k zástupu, a tělo jeho se hrdě wztýčilo a hlawa se nebojácně pozwedla. »Kdo se opowažuje nesprawedliwě posuzowati činy mé a jedowatým jazykem hanobiti jméno dcery mé? Mlč, pomatený, zaslepený zástupe! a nezastawuj cesty naše, nežli tě pomsta zasáhne!«

»Co že, plesniwý hříšníku?« rozkřikla se žena. »Ty mi budeš wyhrožowati? Mně, poctiwé, nábožné osobě... ty... podíwejte se na něj, křesťanské duše!... on nám wyhrožuje!«

»On nám wyhrožuje!« opakowal zástup kolem a počal se naň tisniti. Lidu napořád přibýwalo, hluk se množil, daw se začal sem tam hýbati.

»Kdo nám wyhrožuje? — Zacpete mu hubu! — Wen s ním!« — tak proskakowali teď hlasowé mezi rozjitřeným množstwím, a nejsmělejší, nejlítější mezi ním začali díwku pošťuchowati. »Wari odsud, strakatá ještěrko! Pryč s tebou z místa swatého!«

»Pojď — pojď otče!« úpěla zastrašená díwka, a ouzkostně zkřiknuwši, tulila se k otci, a namáhala se, jej odwesti... »Pojď — oni mě usmrtí!«

»Zpátky!« zkřikl nyní Šlechta, kterýž dotírawé, tisnící-se množstwí již okolo sebe cítil, a uchwátiw jednou rukou dceru, druhou pozwedl. Berla jeho wznesla se nad hlawami zástupu.

»Zpátky!« zkřikl hlasem hněwiwým — »a nebo si krwawou cestu proklestím!«

Berli jeho se zástup w prwním okamžení ulekl; i wykřikl a začal ustupowati. Tím ale byli do předsíně wcházející nazpět tisknuti — a tak se množilo pohnutí a reptání. W druhém okamžiku wrhli se ale nejbližší na zkličeného Šlechtu jako podrážděné šelmy a začali se naň sápati. On ale držel pewně berlu swou i ohnal se ní we swém rozhorlení, a někoho zasáhl.

Tato rána byla jako znamení k náramnému pokřiku a wšeobecnému zbouření. Silné, swalowité ruce uchwátily nešťastného řezbáře i dceru jeho, a dáwajíce jim cítit, že mají těžké pěstě, snažily se z přeplného síňce je wywleknout.

»Ukamenujte je!« wolalo se ze wšech stran. »Zneuctění swatého místa! Běžte pro dráby! Swažte je! Upalte je!«

A w několika okamženích stáli tiší, pokojní obywatelé osamělého domku pod širým nebem u prostřed welikého množstwí, ježto powykem přiwábeno kolem se bylo nastawělo. Byliť malomocni proti tomuto násilí, a dali se od hrubých rukou trpěliwě držeti.

»Což tu není žádný, kdož by rozumného hlasu poslechl!« pokoušel se ještě slepec hlasu pozdwihnouti. »Není tu nikdo, kdož by poctiwým a pobožným lidem přispěl a proti nápadu šílených šelem je obránil?«

Ale slowa jeho brzy umlkla, aniž byla daleko donikla. Nejblíže stojící je přehlušili. Takéť se tu žádný zástupce nenalezl. Nemohlť se wůbec jinák mysliti, nežli že byl slepec a díwka důležitou příčinu k obecnému pohoršení podali, jelikož proti ním tolik hlasů swědčilo. I pozdwihli se již hlasowé, kteří otce i dceru hned k pokutě odsuzowali, a w malé chwíli na to wlekl je zástup luzy, samowolného práwa užíwaje, do nejbližší wrátnice, kdežto městská ponůcka pochytané tuláky nebo jiní přestupníky schowáwala, nežli je pak za bílého dne před soud dostawowala.

VII.

Chutě byl se jádrný a wydajný Kotouč na stráž ku dweřím osamělého domku postawil. Brzy bylo wšak wůkol wšechno utichlo, a statnému zbrojnoši začalo se na osamělém stojišti posteskowati. Raději byl by widěl, kdyby se bylo ze wšech stran nebezpečí hrnulo.

»To byli také jen hladowí ale bojácní krkawci!« bručel nyní, zpomínaje na poutníky. »Takowou drůbež zažene člowěk pouhým zkřiknutím a nepotřebuje oceł noční mlhou kaziti.«

Přitom zarazil pádný meč swůj do pošwy.

»Ale rád bych wěděl,« mluwil dále sám k sobě, »co ty strašidla zde pohledáwaly. Na loupež — na kořist — do této skrýše chudoby a nouze? ... to by zato nestálo. Anebo se byli snad w hnízdě zmejlili a chtěli se jinde se swými pazoury usadit?... Mohl jsem přece rozuměji s nimi promluwit...«

Studeně zahwízdnul sychrawý witr, přináše je s sebou drobnou metelici.

»Ahá, wánoční muzika začíná,« řekl Kotouč, »jen že se při ní špatně tancuje. Musíme si kouteček za wětrem wyhlídnout. Nebo bychme měli domů na kutě...? Ahá, zpěwáci umlkli, teď budou wečerní modlitbu odříkáwat a potom uloží hlawu, aby ji zejtra k nowé bídě pozwedli... Snad bych mohl odejít! Což je mi wlastně také do těch osob... Budeš« držet hubu, nestydatý chlape!« okřikl najednou sám sebe a pleskl se na usta. »Do těch osob je ti hodně mnoho, a jen si už radší nějaké místečko wyhledej, kdebysi ještě asi

hodinu poseděl, a posor dáti mohl, aby se tu nic zlého newywádělo.«

Po těch slowech uhnul se za roh stawení, kterýž ho chránil před wětrem a poněkud i před dotěrawým, chwílemi zawíwajícím sněžiskem.

Zde natáhl na kamenném sedadle hřmotné swé oudy, podepřel se širokými zády o zeď, a zemdlen denním trmácením, jakož i dnešního wečera hustěji užitým nápojem přemožen, začal dřímati — až i pewně usnul.

Najednou se mu zdálo, jakoby byl w panském čeledníku — wšickni wespolek o štědrém wečeru při plných mísách a žbánech, z kterých nic neubýwalo; — a najednou jakoby se na ně dobýwali wrahowé. Hřmotné rány padaly na dwéře a na okenice. Kotouč sebou trhnul a — procitnul. Skutečné tlučení na dwéře osamělého domku bylo jej zbudilo.

(*Pokračowání.*)

Balkanské pohoří a Bulhaři.

Weliká rowina mezi Dunajem a bílým mořem (Propontis, Mar di Marmora) dělí se ohromným pohořím na dwě skoro stejné části. Jižní část, od hor až k moři, od starých Řeků Thracie zwaná, slowe nyní u Turků Rum-Eli, totiž krajina římská, jelikož to třislo země poslední wládě wýchodního římského císařstwí podrobeno bylo, než ho Turci i s Carohradem zachwátili. Od hor balkanských pak na sewer až k Dunaji prostírá se Bulharsko, u starých Řeků Moesia nazwané. Balkanské hory za dřewních časů báječné powěsti užíwaly; powídalo se, že s temena jich Titanowé nebe dobýwali, a že s nich na dwě moře totiž na černé a siné wyhlídka se jewí. Staří Řekowé měli to pohoří za nejwyšší celého swěta, a dlouhý čas panowala důminka, že wojsko je překročiti nemůže; až před patnácti lety Rusowé možnost tu skutkem dokázali.

Krom několika prosmyků celá tato sto mil dlouhá řada hor průchodu neposkytuje; wšudy jen skály, strminy, sluje a propasti cestujícímu na odpor se stawí. Oudolí jsou nad míru krásná; blahá tichost, malebnost krajin, welikolepost wýhledů a ouroda na weškeré dary přírody a plody pilnosti lidské činí tyto kraje nejpůwabnějšími w celé Ewropě. Některá místa swou rozkošnou nádherností nad nejwkusnější anglické zahrady wynikají; čisté potoky po skaliskách hrčí mezi tučnými lukami a stinnými luhy, po nichž stezka, čistá jako w panských sadech, se wine; jinde opět ouzlabí se šíří, a zlaté žito wlaje po niwách, an po pastwištích owce a howězí dobytek poskakuje. — Nejmalebnější prosmyky jsou: Lopeničký blíže wýchodního a Tataro-bazarský blíže západního konce hor. Pocestný, putující z Carohradu do pewnosti Šumné, překročí prosmyk lopenický. Prošed několik půwabných oudolí, blíží se temenu hor. Ze wšech stran hory ho obklopují, a před ním strmí co obrowská stěna kolmé skály welikého Balkanu. Zdá se, že mu nebude lze tu hradbu překročiti; až se pod samou horou štěrbina jako nyní teprw náhle puklá otewře. Do ní wede cesta wedle šumícího potoku, tak ouzká že jen tenký pruh modrého nebe nade temnou slují switi. Dlouho se ta cesta kroutí, až konečně pocestný wýšky dojde, s níž newyrownaného wýhledu na nižší wrchy a rowinu užíwá. Tataro-bazarský prosmyk nemá tak překwapujícího přístupu; zato pak jeho wýška diwokou krásou a takměř hroznou welikolepostí dojímá. Hory wůkol co obrowské homole wystupují; žulowé skály rozmanitě wyštěrbené, kolmo nad cestou se wznášejí, wýtworu tak podiwného, že se wýrobky bujné obraznosti a síly nějakého umělce welikána býti zdají. Tato důminka se ještě potwrzuje, když pocestný ke zříceninám staroŕímské brány přijde, wystawěné za časů klesající říše římské; kdež tou branou náwalu zabalkanských Slowanů wzdorowati chtěli rozmařilí a zženštilí Řekowé. Ještě dnes tam stojí stráž Arnoutů, jakoby toho wchodu brániti měla; ale Turci o slepšení a potwrzení těchto a takowých míst nedbají.

Bohatstwí těch hor ještě leží ladem, a čeká blaženější doby, w níž obywatelé pod záštitou řádné, pewné a wzdělané wlády míru a bezpečnosti užíwati budou. I při nynějším pustošení s dobrým následkem kowy se dobýwají; hojnost léčících bylin a lesů jest newyčerpána; jakby ten kraj skwětl, kdyby se průmysl zde umístiti mohl! — Sem cestujte, kdo se w půwabnosti panenské přírody, we zpytowání říši jejich kocháte. Zde jsou newídané wodopády, w každé částce roku stejnou bujností se pěnící, zde hwozdy plné zwěře wšelikého druhu — zde pak, nade wšecko, bytuje mírný hostinný slowanský národ; aniž potřebí cizým jazykům se učiti, chcete-li se po té neznámé zemi ohlédnouti. Příchozího Slowana wítá Bulhar skromný, pobožný, jehož powahu, krásu tělesnou, mrštnost a pracowitost cestowatelé angličtí a francouzští nade wšecky jiné wychwalují. Domy jejich jsou nízké, ale čisté a malebné; kroj jak mužský tak i zwláště ženský nad míru jest wkusný a pěkný. Nejwzácnější wýrobek jejich je růžowý olej; růže se nikde tak hojně nesází jako u Bulharů, kteří pak tento drahý předmět každé wzdělané toaletty, tuto nepřestižnou woňawku w Cárohradě prodáwají. Naše krasawice domníwají se, že růžowý olej z Persie se dowáží! (*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Králowé Dworu. (**Boření městských zdí.**) Jest-li které město naší drahé wlasti, týkaje se starožitností, slawné jest a památné, jistě w tom ohledu wyniká Králowé Dwůr. Náleží mezi města hrazená, kteráž, jsouce jako malé pewnosti proti útokům nepřátelským před časy w bězích wálečných okolnímu lidu poskytowala útočiště, a honosí se dosud kolkolem zděmi dosti wysokými, střílny majícími. Než bohužel! i této starowěké památky začíná se, jako jinde po Čechách, lichý času duch bořiwou rukou dotýkati, a to na místě nejpamátnějším, okolo chrámu bl. Panny Marie, známky pohanské bohopocty nesoucího, okolo chrámu, w němž nalezen ten nejdražší staročeské wzdělanosti poklad, »Rukopis Králodworský.« Částka zdí městské, tento staroslawný chrám obrubující, již leží w rumu! Před několika lety při zaražení nowého hřbitowu byly zbořeny zdi starohřbitowní k polední straně, chrámu jakousi wážnou, ctihodnou podobu starožitnosti dáwající, a nyní opět zrušena zadní okrasa kostelní, zeď městská. — Pročpak se nynější času duch uráží na ohradách chrámowých? wždyť je nábožní předkowé zdělali pro wětší domů Páně wzácnost! Mně aspoň každý chrám ohradou zawřený wídí se býti wážnější a ctihodnější, protože se jakož místo poswátné a obydlí Boha žiwého takowou obrubou od příbytků lidských odděluje, a prost wšedního hluku swou welebnou tichostí srdce i duši tím wroucněji k myšlénkám oprawdowým a bohomyslným jímá. Ale na to nedbá wětroplachý nowoswět a ruší wážnou starowěkost kus po kusu; tím mizejí i ty upomínky slawných činů a skwělých skutků našich rekowných pradědů. Kéžby jen tohoto nechwalného příkladu také jiní slowútní měšťané nenásledowali! Kéžby zdí městských nebořili, ale jich jakožto drahého, slawné minulosti swědka, se šetrnou uctiwostí zacho-

wati, a kde něco z nich nemilosrdným času zubem poroucháno, pozprawiti pílili! Kéžby genius český některým wlastimilownym Králodwořanům do srdce wnukl, aby z lásky k starožitnosti waly a hradby městské, zwláště pak kostel děkanský se starou hradební obrubou, jak toho ještě před 20. lety stáwalo, náležitě dali okresliti, a tak alespoň wyobrazení jich potomkům swým zůstawili. Kéžby alespoň p. bibliotekář Hanka, jakož nálezce wýnosného Rukopisu Králodworského, při pátém jeho wydání — této skwoucí a neuwadlé, české a zwláště králodworské slávy památky — nezapomněl, »wyobrazení chrámu králodworského, jakožto náleziště rukopisu jmenowaného, s wypodobněním nejbližšího jeho okolí připojiti,« wydání tím ozdobiti, a tímto činem weřejnou swou wděčnost Králowé Dworům na jewo dáti. — Prawdomil R.

Literatura.

Lucia Julia Flora obraz dějů Římských. Wedlé soudných úwah páně Titzowých oprawil, přeložil a wyložil Josef Chmela, weřejný professor na c. kr. gymnasiu akademickém w Praze 1843. Nákladem J. H. Pospíšila. Za 40 kr.

Šťastný zajisté národ, w lůně swém odchowaw mužů, kteříž nadáni jsouce wtipem a láskou wlasteneckou, a kochajíce se w slávě praotců swých, s nadšením hlásají rekowské a welkodušné činy wěků minulých, a k podobným skutkům rozohňují mysl wrstewníků swých i nejzazšího potomstwa. K takowýmto zwěstowatelům slávy národní též i hodno Flora připočísti, každý snadno přiswědčí, kdož se byl jen poněkud w staré literatuře klassické obezřel. Newyprawujeť Florus toliko s jakousi rozumowou chladností příběhy a činy swětowládného Říma; nobrž u wroucném rozčilení, žiwými barwami, řečí ozdobnou, líčí wlastenské cnosti národu swého, welebí střídmost, udatnost a sprawedlnost předků swých, a nad jejich šlechetným, ano wznešeným jednáním častokráte užasíná. Poslyšme, co hned w úwodě prawí:

»Od krále Romula až do Caesara Augusta, w sedmi stech letech národ římský tolik činů doma i na wojně wykonal, že kdoby welikost panowání s lety srownal, času wíce by mu načítal. Tak daleko swou po swětě zbraň rozšířil, že kdo činy jeho čte, ne toliko jednoho národu, alebrž celého lidského pokolení osudy poznáwá. Nebo takowými nesnázemi a nebezpečenstwími se zmítal, jakoby udatnost a štěstí o spořádání jeho říše byly se zakládaly. — Já na malou takořka desku celý obraz jeho wměstnám s tou nadějí, že něčím k obdiwu nejznamenitějšího národu přispěji, pakli spolu a w sobě samé weškeru jeho welikost ukáži.«

A wšak i nad pobloužením národu swého truchlí, jej z přestupků kárá, nad zmáhající-se neprawosti pozdějších časů hlubokou bolest cítí, a wesměs mužem dokonalým, swé wlasti milowným býti se owědčuje. —

Pročež jej sobě šťastně p. prof. Chmela k překládání obral, a nemenším zdarem práci swou prowedl, za kterouž jemu čtenářstwo i proto díky jest powinno, že opraweného p. Titzowa wydání použiw, přiložený půwodní text hojnými wýklady českými opatřil. — Nyní jest na wás, drazí jinochowé, abyste z této knihy netoliko latinskému a našemu milému jazyku se přiučili, nýbrž obzwláště pozornost swou na welkodušné činy statných Římanů obraceli, w jejich cnostech se kochali, swou mysl, swé srdce k následowání krásných příkladů rozněcowali. Pak i u nás powstanou Curiowé, Deciowé, Torquatowé, Fabriciowé, Catonowé, Regulowé; wlast zaplesá nad zdařilými syny swými, pěwcowé a historici, malby a sochy budou hlásati slávu waši, a s obdiwem i s úctou žehnati wás budou wěkowé nejpozdnější! z.

Základowé maudrosti a opatrnosti čili prawidlo wezdejšího žiwota. Z kněh hlubokých mudrců wybráno, a nyní ze čtyr starých rukopisů českých po pilném porownání znowu wydáno od Fr. S. Bezděky. S předmluwau od Pawla Jos. Šafaříka. W Praze nákladem Calve'ského knihkupectwí 1844. Za 20 kr.

(*Dokončení.*) Jsouť to owšem wěci, již dle těchto hlawních wýrazů nám takořka od dětinstwí známé a we sto jiných knihách až k omrzeni přetřepané. Ale práwě že w našem daleko saměřujícím, nicméně wždy w tolikerých ohledech polowičatém čase i literatura wplywu wšewládného industrialismu nikterak wyhnouti se nemohla, omrzují nás mnohé wěci, které lidskou mysl od počátku zajímaly a wěčně zajímati budou, které jsme my ale dle rozličného wkusu módy již w tom a w tom i opět jiném obleku widěli, a s tím i oným příměskem nechutným zažili; brzy pedantstwí sobě z nich swé tabulky a swá pásma twořilo, brzy se jim posmíwali humoristé a je ze wšeho swatého roucha wyswléci usilowali. Při zdrawé swé prostotě zachowány budou myšlénky tohoto druhu každému i sebe wzdělanějšímu wždy nowé a záživné, a w té způsobě wěru, nemáme knihy nowější, kteráby nás tou měrou spokojiti mohla; ba, ohlédneme-li se dále za hlubšími potřebami náboženského a wůbec mrawného wzdělání ducha, spatřujeme mezeru dosti širokou w literatuře naší, a málo, coby ji zacelowalo. Bohdejž projewilo toto nowé objewení knížky, k staré naší literatuře přináležející, i jiné nadané wlastenecké spisowatele k počínání sobě důkladnějšímu, než ho posud máme, na tomto poli literatury! Tušíme, že jest toho potřeba pro naše wzdělanější obecenstwo při nejmenším tak weliká jako pro méně wzdělané. Bohdejž aby wzdělané čtenářstwo duchowní i swětské o wejití této knížky w ruce sprostého lidu dle možnosti se wynasnažowalo, kterážto jemu welikou lácí swou již bez toho přístupná jest. Mnímeť, že hodí se za domácí knížku mnohému hospodáři, kterýž ji wedlé kroniky neb bible swé opět a opět čítati a w mysli přemítati bude moci.

Předmluwa od ctěného skladatele Slowanských Starožitností jest znamenitý přídawek k dílku nowě wydanému. Dle přesnosti slohu i wáhy slow zdá se nám, jakobychom jednoho z našich starých slyšeli mluwiti, ač owšem kárawě a dotýkajícího se prawd nemilých i žalostiwých wad mladšího pokolení. W. W. Tomek.

Nowá kniha.

A. Wl. Rirenšafta dramatické spisy. Swazek prwní. **Stará láska nezahyne.** Weselohra we 4 jednáních od A. Wl. Rirenšafta. W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 98 w 12. Šeš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 90.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

27. července
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Člowěk a houby.

(Besední čtení.)

Člowěk a houby! — toť je krásný poetický nápad! — že ne moje spanilé posluchačky a laskawí posluchači?

Nechce-li Němec w přátelském rozmlouwání druhému něco wěřit, řekne: »Ei warum nicht gar!« Čech má wšak w takowém případu swoje: »E houby!« a nebo když tomu chce nějakou wáhu dát, řekne: »Houby s octem!«

Na prwní pohled zdá se to arci trochu jednoduché — nebo abych s barwou wylezl: trochu sprosté — ale tomu není tak.

Houby s octem jsou ryzce, a dle mého zdání jsou ryzce jídlo pro wzácné tabule — jsou jedna z těch nejlepších kompozic kuchyňského umění. Ahá — pan humorista je dozajista břichopásek nebo lahůdkář — bude si mnohý z drahocenné společnosti myslit; ale na mou čest, já nejsem kwítek z toho wěnečku, a nedowedu břicho pást; — nanejwejš trochu napájet. Ano, wíno miluju, neboť láska k wínu je mnohem šťastnější, než láska k děwčeti. Kdo miluje děwče bez naděje, najde utěchu u starého wína; kdo ale wíno bez naděje miluje, nenajde útěchu u starého děwčete. Na důkaz že nemyslím na lahůdky jenom pro swůj jazejček, ale že celému swětu přeju, budu předewším houby rozdáwat, jmenowitě: kolodějе, kuřátka, kozí brady, wáclawičky, lišky, doubrawníky, špičky, žampiony, podmáslinky, muchomůrky a wořešiny.

Kolodějе ty dám panenkám, neb ony bývají rády w kole; nejwíce těchto hub musím dát ale gardedámám, nebo ty dáwají pozor, co se w kole děje.

Mnohý milující střelec wyjde si místo houby na besedu, aby díwčí srdce postřelil; časem se to ale nedaří — zwláště když ten milý střelec již takhle nějakých dwacet let střílí — ale pořád jen Pánu Bohu do okna. — Aby ale z houby přece jednou něco přinesl - - dám mu houby kuřátka.

Za nynějšího času chce mít každý mladík fousy — kupuje si třeba pomade du lion, aby dostal přes noc bradu fousatou. — Škoda peněz za pomadu! — a co při wšem nejhoršího, může se stát neštěstí; neboť zkušenost nás učí, že si někdo chleba, místo máslem, touto pomadou namazal, jen kousek toho snědl — a přes noc prej mu již fousy z krku čouhaly! Takowému po wousaté bradě dychtícímu panáčkowi dám jiný prostředek — dám mu houbu, totiž kozí bradu.

Študenti, to bývají šwarní hoši — nota bene když wedle swých jiných lásek, také českou wlast naši, kouskem srdce milují — těm dám wáclawičky; neboť smutně kouká študent, když swatý Wáclaw přichází, prázdniny se končejí a študentský feriální roman bývá u konce.

Reventlow wyučuje teď Prahu, jak může dobrou paměť dosáhnout. Škoda, že se nedá jeho methoda i u těch použít, kteří na swůj rod a na krew a jazyk zapomínají. Těm by několik lekcí neuškodilo — a posluchačů by mohlo být — až hanba powídat. Podobný ústaw utwořím pro ty, jenž by rádi byli chytří. Za několik sekund a sice bez honoráru — budou z nich prawí chytráci; dám mu houbu — lišku.

Hodný Čech wšem prawým Čechům přeje — doubrawníky jsou dobré houby; ty podám každému, neboť nám pány z Doubrawic w paměť uwádí.

Kdo rád hází kudrlinky a s jinými šprýmy prowádí — sám wšak nerad widí, když s ním někdo laškuje; a pak, kdo na české besedě česky mluwit nechce — ten dostane špičky.

Žampionů bývá málo, ty necháme kuchařům; muchomůrky pro nás nejsou, ty podáme ničemníkům.

Hospodince ale,
Která poslední jde spat,
A zas ráno prwní wstáwá,
Která wždy má co dělat—
takowé podáme podmáslinky.

A wšak—kam to zabíhám? Člowěk a houby byl můj záměr; bezděky jsem trochu z cesty sešel, ale to nic neškodí; stranou se dařejí houby nejlépe.

Nestojí-li swršek houby za nic, je ostatek jistě daremný, tak je to také s člowěkem; nemá-li dobrou hlawu—ostatek za mnoho nestojí.

Po dešti rostou houby nejwíce — po ourodném roce žení se také wíce lidí.

Muchomůrka je krásná houba, její purpurowá barwa kryje ale jed; takto kryje také purpur často srdce jedowaté lidského welikána.

Některá houba miluje temnotu a chládek— mnozí jsou z toho rádi, když lid zůstáwá w temnotě a připrawují rádi jiné do chládku.

Některé houby rostou wedle sebe, tak že jich najde člowěk w lese celá hejna; jiné houby rostou sem tam jedna, mnohý člowěk miluje samotu, jiný zase společnost.

Jindy hledal Diogenes lidi we dne s lucernou a žádného nenašel, teď hledají baby we dne houby ale bez lucerny—leda že jim přitom místo knotu jazejček pomahá—a dost jich naleznou.

Babička nese z lesa košík plný hub a nic při tom neříká; zamilowaný člowěk si nese také někdy košík—w něm nejsou sice houby, on si ale přece w duchu myslí: »E houby«.

Dobré houby se hledají — dobří lidé také. Špatná houba wydrží déle, proto že jí žádný nechce—špatný člowěk je obyčejně déle žiw, nežli dobrák.

Houby jenom w letě rostou—láska kwete w mladosti.

Práwě při slowě láska mně teprw napadá, že jsem ještě o lásce nic neřekl, a láska je přece žiwel každého čtení — každé besedy. K pořádné lásce patřejí wůbec wšechny žiwly: Powětří, woda, oheň, země. Dokud nás děwče newyslyší, lítali bychme powětřím; když nás wyslyší, šli bychme pro ni skrz wodu a oheň, a když si nás konečně wezme, přejem si bejt pod zemí.

Také mi napadá, že jsem díwkém našim českým mimo koloděje žádnou houbu nepodal. — Díwkám, o nichž Rubeš tak krásně pěje, že jsou:
Newinné co holubinky,
Co wčelinky bedliwé,
Pečliwé a stydliwé —
Které wěnčí junů meč,
Které pějí české písně,
Které wnadí českou řeč —
těm bych neměl dárek dáti, an bych pro ně žiwot dal? — Díwkám tedy našim českým — jenž také jindy nežli o českém bále a šesti besedách náš mateřský jazyk milují — těm podáwám s wřelým srdcem — holubinky.

W čas mi wšak již napadá, že si někdo w duchu myslí: »E houby! ten humorista s tou houbowou humoreskou dlouho dělá! — proto již raděj končím.

Sobě jsem si žádnou houbu nenechal; přeju si ale naposledy, abych nebyl spanilým posluchačkám a laskawým posluchačům dlouhou chwíli způsobil.

Gabriel.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Oba poutníci byli se totiž ze swé krátké a nešťastné wýprawy do swatopetrského kostela již opět wrátili a stáli nyní plni swírawé, teskné zwědawosti před řezbářowým obydlím.

Poslouchali—wšecko bylo ticho. Mladší začal na okenici klepati. Ruka se mu třásla.

U wnitř nebylo ani hlasu, ani hnutí slyšeti. Poutníka přepadala bázeň, jakoby klepal na prázdnou rakew.

»Budou w pewném spaní,« ozwal se poutník starší. »Musíme klepat silněji.«

A ruka jeho padla několikráte silnou ranou na domowní dwéře. Temně ozýwal se ohlas po prázdné předsíni.

»Tak pewně nemohou spáti!« řekl nyní mladší s rostoucí ouzkostí. »Buďto nejsou doma —a nebo se přihodilo nějaké neštěstí.«

Hlučně a rychle po sobě počaly se po těch slowech rány na dwéře i okenice sypati, a probudily Kotouče.

»Což pak bije hrom o wánocích?« mumlal polo ospale. Potom se wzchopil, protřel si oči— a teprwa se zpamatowal. Rychle se otočil okolo rohu a spatřil zase postawy, pro kteréž tu byl zůstal na stráži.

»I ty rohatý pokušiteli!« zkřikl hlasitě, a w okamžení zaleskl se mu zase pádný ocel w prawici, »Posíláš je zase — ty swé noční towaryše? Zpátky!... co zde pohledáwáte? Nemyslete, že bude wáš low tak snadný...«

I přičinil se co možná, ty swé pohrůžky na kwap a důrazně ze sebe dostati — a w skutku

také zněly w ústech jeho dosti hroziwě: ale poutníky tím tenkráte nezastrašil ani nezahnal.

»Ušetři prsou swých, horliwý příteli!« promluwil mladší poutník názwukem netrpěliwosti — »a powěz nám raději mírně, proč se nám do cesty stawíš — a nebo proč se tyto dwéře před námi neotwírají?«

»Bezpochyby že tam nohy waše wstoupiti nemají, a že moudří obywatelé wlka podle křiku poznáwají.«

»Jsi na omylu, příteli! Kdyby obywatelé wěděli, že stojíme u prahu jich domowa: již by se otewřely dwéře do kořan, tak jako se nám srdce jejich otewrou. Ale zdá se, jakoby nikdo u wnitř nebyl.«

»To se ti jen zdá, příteli w tom nábožném kuklení! Lidé za tímto prahem nejsou ale dle toho, aby na takowé hosti až do půlnoci bdíce čekali, a já nebudu trpěti, aby se jich pokojné spání déle rušilo.«

»A kdo jsi, člowěče, jenžto se tak opatrným hlídačem lidí okazuješ, k nimžto nikdo na dalekém swětě tak swatého práwa nemá jako já?«

»Jako ty? Ah, to je dobrá nowina! Škoda, že se swým práwem tak pozdě na noc přicházíš.«

»Nu, tedy nám powěz,« ptal se nyní poutník s propukáwající nedočkawostí a mrzutostí — »nepřebýwá-li zde poctiwý muž, jménem Šlechta, a umění swého řezbář?«

»To zůstáwá,« poswědčil zbrojnoš. »Padli jste na prawé hnízdo.«

»Znáš ho?«

»Znám.«

»Tedy mi také powěz, je-li prawdiwá truchliwá powěst o jeho... slepotě?«

»Slepý je... bohužel.«

»Nuže, tedy mi pomoz bouřiti na dwéře domu jeho, aby se potěšil příchodem mým!« zwolal poutník s nowě rozčilenou bolestí. »Pomoz mi ho zbuditi, aby alespoň paprsek utěšujícího swětla do temnosti jeho padl!«

»Powěz dříwe, kdo jsi?« namítal ještě Kotouč, a zamezowal mu cestu ke dweřím.

»I wezmi tedy rozum do ruky, twrdohlawý člowěče!« ozwal se nyní poutník druhý — »a nezabraňuj synowi cestu k srdci otcowskému.«

Milozwučně ale spolu rázně zawzněly tyto slowa, a dojaly Kotouče jako zwuky čarowné.

(*Pokračowání.*)

Balkanské pohoří a Bulhaři.

(*Dokončení.*) Podřečím a obyčeji swými Bulhaři na dwě baluze se dělí: wýchodní a západní. Wýchodní Bulhaři nazýwají sebe sami prawými Bulhary, a západním přezdíwají: Šopowé. Onino we swé mluwě samohlásky podobně nám Čechům, ba i ještě wíce wynecháwají, mluwí n. př. r'ka místo ruka, g'vida místo howada. Téměř za každým jmenem samostatným článek čili ukazowací náměstku přiwěšují n. př. zemlja t a, tělo t o atd.; což učeného pana Kopitára zawedlo k úsudku, že dokonce skladny slowanské se spustiwše, Bulhaři slowa slowanská způsobem walašským aneb arnoutským skládají. Toto wšak přiwěšowání článků zdá se býti raději ostatkem starých forem; já alespoň soudím, že w nynějším formowání: král—král o w i, břímě—břem e n a, pachole—pachol e t e, tělo těl e s a (kterýmito formám slowanskost odepříti nemůžeme) rowněž ukazowací náměstky skryty jsou, totiž: o w, o n e n, t e n a s e j. Prwní a poslední těch náměstek w češtině wyhynula, ač dosti stop ještě posud w jazyku našem se udrželo na př. Oto ů w, otco w a, otco w o; letos (leto s ě), dnes (dne s ě h o) a m. j. — Západní Bulhaři čili Šopowé přiwěsky ta welmi řídka užíwají, příswuk kladou we slowích na konec na n. p. kozé, owcé.

Tyto západní krajiny Bulharska jsou nejourodnější, a obywatelé wůbec bohatší, než prawí Bulhaři. Turků a Řeků mezi nimi welmi málo přebýwá; kdež se koli zdržují, mluwí bulharsky, jakž toho při obchodu newyhnutelně potřebují.

Pokroku oswěty u Bulharů nejwíce překáží wšeobecný nedostatek škol, tak národních pro lid, jakož i wyšších pro wzdělávání duchowenstwa. Wětší část kněží od patriarchy carohradského sem poslaných, ani slowanskému jazyku nerozumí; jsou totiž Řekowé. Přece staroslowanské cnosti zde čistě se zachowaly; nepokažená mrawnost, krotkost a čistota. Bulhar neumí lháti; proklínání a rouhawých přísah nezná; když se nejzuřiwěji rozzlobí, jest jeho řeč: »Da ga Gospod potepel, ubil.« — Když se pocestný z hospody chystá, přinese mu hospodský účet řádně cirilštinou psaný.

Osady Bulharů až k samému Carohradu zasahují, ano i w samém hlawním městě Turecka množstwí Slowanů přebýwá, kdež se pekařstwím, zahradnictwím a jinými řemesly žiwí, pamlsky po náměstích roznášeji křičíce: S i r e n j e! totiž sýr, aneb: P o c a! t. j. druh koláčů. W kostele Rodičky Boží w Galatě (čtwrti města Carohradu) služby boží pro katolíky se odbýwají wždy jazykem slowanským nářečí dalmatského, a w kostele sw. Mikuláše pro křesťany církwe wýchodní nářečím srbským neb ruským.

Při začátku jara hemží se Slowané dawem po Carohradě, hledajíce a nalezajíce práci u tureckých pánů, jimž winohrady a pole zdělávají. Nejradostnější swátek pro ně jest den swatého Jiří, kdež wšecky koně ze slawné kobylny a z koniren sultanowých skwostným průwodem ponejprw na pastwu do blízké doliny, Sladké Wody řečené, se wywádějí. Podkoní, pacholci, slowem celé služebnictwo při těch koních jsou Slowané; na čele průwodu táhne hudba — téměř sami dudáci; za nimi kráčeji Bulhaři s wysokými čepicemi z černých beránků, we snědých kazajkách a širokých, bílých spodkách — dílem na koních, dílem za uzdu je wedouce, a za nimi se hrnou sbory přátel a příbuzných. U Sladkých Wod pak se tráwí celý den plesem a zpěwem, bez něhož Slowan swátku nezná; a obywatelé Carohradu wšelikterého stáří, pohlawí, wyznání wíry, a powolání pospíchají tam, by podílu měli té newinné, skutkem weselé zábawy bodrých a wěrných synů Sláwy. M. F.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Landskrounu. (Jméno. Obywatelé.) Podiwná wěc, že město Landskron od pouhých Čechů wystawěno a ještě asi před 110—120 lety samými Čechy obywáno, německé jméno dostalo. Žeby ale Čechowé město si wystawiwše jemu byli německé jméno dali, pochybuji. Dle okolí a polohy města je k prawdě podobno, že se na počátku a až do zgermanisowání obywatelů jmenowalo Lánskrowný. A to proto: Největší díl polností městských je tu rozdělen na ouzké a náramně dlouhé lány, což u každého okolo těchto skrowných lánů cestujícího podiweni způsobiti musí. W starších listinách u wětším díle nacházíme Lanskroni anebo Lanskrouny, ale skoro nikde Landskron. Ptáme-li se okolních do města jdoucích obywatelů: Kam jdete? odpowědi—jsou-li Češi: Do Lanskrouna; jsou-li Němci: auf die Lanskróne.— Zdejší zastawatelé jména nynějšího Landskron uwádějí, že prý město jméno Landskron proto dostalo, že zde jedenkráte Česká koruna schowaná byla; já wšak o schowání této koruny, leda zde, nikde neslyšel. — Co se ostatně týká jazyka našeho zde w městě, tedy ze samé uznalosti a wděčnosti k swým otcům, kteří jim byli město wystawěli — neboť wětší díl domů dřewěných s prkenými pawlačemi stojí snad od počátku založení města — jmenují ho »pimisch geplatsch« — a kdyby se to důkladně dokázati mělo, že se město ne Landskron ale Lánskrowný, dle skrowných lánů, jmenuje, tedy se jich aspoň polowice wystěhuje, z pouhé nelibosti ba urážení, žeby měli w českém městě zůstáwat. — Každé prawidlo má arci swé wýminky; a protož se také toto jenom nedoważených reků týká. —

Z Gorice. (Honba na wlky.) Dne 6. čerwence byla u nás nedaleko Gorice honba na wzácnou zwěř, totiž na wlky. Před několika dními se doslýcháwalo, že se do císařských lesů na wrchol hory Trnowy wlčí rodina přistěhowala, co se již mnohá léta nestalo, a že jednoho wola a několik owcí roztrhala. Lesní úřad skutečně pozwal wšecky lowce z Gorice na onen den na honbu. Sešlo se asi třicet střelců, z nichž ale žádný krom jednoho honce wlka nespatřili, ačkoli jeho stopy byli wypátrali. Zdá se ale, že tato honba ty newítané hosti alespoň wystrašila, neb jsme se dowěděli, že jeden z nich o několika hodin dále, totiž u wsi Černice postřelen byl. W. J. M.

BESEDY.

Čech u Mezzofantiho. Letos i wloni powídáno w těchto listech o wýtečném kardinálu Mezzofantim, co znateli naší mateřčiny; pročež jako dodatek k těmto zwláštním zprávám buďiž i následující. — Můj přítel, p. P. Hlawatý, kaplan w Kostelci nad Orlicí w králowéhradecku, nawštíwil r. 1842. dwakráte Řím. Na swé prwní pouti pobyw o pašijowém témdni w Římě, byl přijat do počtu třinácti apoštolů, jimž na zelený čtwrtek swatý otec nohy myje a u stolu obsluhuje. Na památku mytí noh a obsluhowání toho obdržel také p. P. Hlawatý od swatého otce krom apoštolského oděwu a stolowacího nářadí zlatý a stříbrný peníz, a při audiencí i požehnání na cestu. Za swého asi třinedělního pobytí w Římě byl i kardinalu Mezzofantimu předweden. Kardinal Mezzofanti jej hned po česku uwítal, řka: »Wítám wás, Čechu!« I prawil přitom že již dwacet let neměl příležitost česky mluwiti, tázaje se hned, co dělá Nejedlý; a jak mu p. P. Hlawatý wyprawil, že Nejedlý již několik let w Pánu, odpowěděl, že to neweděl, že málo o Čechách co slyšeti, a wyprawowal, že w Boloně od českých wojáků česky mluwiti se naučil, české gramatice wšak že z Nejedlého se učil, že ale posud nemůže se sjednotit sám s sebou o prosodii. Odešed a přinesl prastarou knihu českou, a p. Hlawatý mu z ní o prosodii dle jeho wůle wše wyjádřil. Mimo to ptal se po p. Hankowi, doložiw: »Je-li prawda, on dostal řád od ruského cára, a bydlí w Praze tam na hoře na zámku!« — U odchodu děkowal ještě p. P. Hlawatému, wyprowázeje ho, zwláštní přiwětiwostí za tuto jak sám nazwal, příjemnou lekci, a zwal jej, aby ho ještě za swého pobytí w Římě nawštíwil. — Tedy wýtečný kardinal Mezzofanti nezná toliko náš mateřský jazyk, ale on zná také naši literaturu, a zná ocenění zásluh mužů o ni zasloužených. — Wyprawowání p. P. Hlawatého o této audiencí a o náklonnosti tohoto stařečka k naší literatuře, a zaznamenání této rozmluwy w jeho denníku jest zwláště zajímawé; a p. P. Hlawatý by se jistě našemu čtenářstwu zawděčil, kdyby aspoň wyňatky ze swého denníku uweřejnil. Lh—

Železná dráha z Wídně do Terstu. Mezi železnými drahami, jimiž se nyní stará máteř země kolkolem okowá, bude snad nejznamenitější cesta, která Wídeň s Terstem spojiti má. Již se skoro wíce nepochybuje, že přes Laak a přes Idrii do údolí, jímžto Iznice teče, zaměří a okolo mořského okraje do Terstu dowede. Na této dráze naleží se kus w Poellandrowém údolí, mezi Sairachem a Idrií (Poellander-Thal), jenž dle důkladného oučtu 5 mil. zlatých státi má. Mimo průkop přes 1250 sáhů dlouhý bude potřebí jiných pět menších a 25 galerií. K tomu se wystawí 12 cestowodů (Viadukte), jichž nejnižší bude 10 sáhů, největší ale 34 sáhů wysoký. W. J. M.

Poswání.

W outerý 30. lipna t. r. ráno od 9 až do 1 hodiny bude na konci školního běhu w sále Platejském držána weřejná theoreticko-pratická zkouška žáků warhanické školy z obou roků, při nížto žáci druhého roku swé pokusy w skladbách pro warhany přednášeti, a následující kusy podle generalního basu prowázeti budou:

1) Čtwerohlasowý žalm s průwodem warhan od Antonia Lotti-ho.

2) Figurowaný choral pro čtyry zpěwecké hlasy s průwodem warhan od J. S. Bacha.

3) Hymna (w české řeči) pro 2 čtwerohlasowé sbory i s fugou s průwodem warhan od Píče (na žádost.)

4) Duetto z powěstného Stabat mater od Astorgy pro alt a tenor s průwodem warhan.

5) Et incarnatus est, a Et resurrexit pro čtwerohlasowý sbor s průwodem warhan od Haendela.

Nowé knihy.

Sebrané spisy Jos. K. Tyla. Obsahujeť: **Kusy mého srdce.** Powídky, nowely, obrazy, nástiny a arabesky. Sw. 2. Tiskem knížecí arcibisk. knihtiskárny 1844. Seš. za 20 kr stř.

Národní zpěw a ples slowanský. Písně swětské. S průwodem od Wašáka. Sešitek 2. V Praze 1844. Za 12 kr. stř.

Malý Dárek, obětowaný české mládeži od X. G. C. W Hradci Králowé 1844. Písmem a nákladem Jana Host. Pospíšila. Str. 44 w 12. Seš. za 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 91.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 256) wydáwá po půlarších tibrátu na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

30. červenoe
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Swatoplukowci

aneb:

Pád říše welko-morawské.

Obrazy a ohlasy
s posledních dob sláwy slowenské.

I.

Kto miłości nie zna, ten żyje szczęśliwy,
I noc ma spokojną i dzień nietęskliwy.
Adam M.

Po smrti Swatopluka welikého léta 894 nastoupili trůn welkomorawský jeho tři synowé Mojmír, Swatoboj a Swatopluk. Sotwa byly odzněly truchliwé hlasy zwonů po břehách Nitry, Morawy a Wltawy nad smrtí Swatopluka žalostně se rozlehawší, ozýwaly se již nowé zwuky po Nitře; ale ne zwuky smutku a žalosti, nýbrž rozkoše a plesání. Hluboký onen žal byl zastíněn nowými nadějemi, nowými radostmi. Králowičowé, mladí Swatoplukowci, nastupowali wládu a trůn otce weleslawného, a při skwělé slawnosti, jakowé Nitra ještě newídala, přijímali slib wěrnosti národů swých, a sami skládali přísahu péče a starosti o swobodu a štěstí krajin zděděných.

Slawnosti této skwělost a nádhernost byla newídaná a neslýchaná; wšeho bylo použito ku zwýšení a odůstojnění jejímu. Wšickni pánowé, šlechetní a bohatýři; wšecka sláwa krásy a spanilosti jejich hradů a dworů byla w plnosti kwětu swého přítomna u této přepamátné slawnosti. Nejkrásnější paní a panny po boku swých pánů, otců, bratrů nebo příbuzných skwěly se a zwyšowaly rozkoše dne králowského. Říše welkomorawská stála mocně jako obr welikánský; její hranice byly ohraženy a ostráženy; u wnitř i za hranicemi leskla se tato říše mocí i sláwou, bezpečností i swobodou; nepřátelé se děsili, spříznění a přátelé wysoce plesali nad mohútností Slowanstwa. W tomto stawu zanechal synům swým králowstwí weliký Swatopluk; w něm kwětla řemesla, kupectwí, obchody, umění; mrawy jemnější, náboženstwí, síla duchowní wywinowaly se we spanilou, rozkošnou, slawnou blaženost národa.

Wítězům však Swatoplukowým, sestárlým pod korouhwemi mocnáře welikého, sešediwělým we starostech a péčí wáleőné statečnosti, otwrdlým we hluku wítězosláwy, těmto wítězům z časů Swatoplukowých, nelíbila se celá skwělost této slawnosti; nebylo to podle hrdinské mysli jejich; tušilit oni w tom změkčilost a zženštilost, nedostojnou synů otce w bojích otrlého. Srdce jejich sklíčeno bylo žalostným smutných časů očekáwáním. Jejich meče tupěly a rezawěly rozwěšené a w pošwách ukrýwané, a hlasu jejich nechtělo nowé pokolení slyšeti....

Několik týdnů po slawnosti nitranské seděla we swé síni na hradě welehradském Drahomíra, jediná dcera a jediné dítě wladyky welehradského, a kojila spanilou duši swou srdcejemnými zpomínkami. Nebo i ona byla s otcem swým přítomna u slawnosti králowské. Ona byla snad jediná při celé té slawnosti, jenž duševním okem měřila tuto událost a wšecko widění a pozorowané s wlastí a její sláwou přirownáwala. Sedíc nyní u okna zalétala hawraním, ohniwým okem swým we spanilou krajinu welehradskou, a myslí swou dlela na wýsluní blaha a štěstí wlastí swé. Pohled na krajinu před zraky jejími se rozprostírající, na mutnou Morawy hladinu, na kwětnaté pobřeží její, na luhy a pole, kwěty a bujnými klasy poseté, na temné hory a lesiny, na pošmourné hrady, jako strážcowé z lůna skal a hor k nebi se pnoucí, pohled tento sám již změkčowal duši a k myšlénkám wyšším mysl wybuzowal. Na twáři Drahomíry spočíwal onen swatý pokoj, jakowý způsobuje duch, když se wynesl wen z končin starostí každodenních a wášní pozemských, a splynul s myšlénkami swětů wyšších, swětů oněch duševního žiwota. W prsou

její nebouřila wášeň; srdce jejích netonulo w citech marně lákawých. Kaštanowé wlasy její splýwaly w pratencích a kadeřech po ramenách a krku alabastrowém; twář sličná zdála se představowati krotký boj růží čerwených s bělostí sněhu padlého; rtowé její byly rubíny ozdobné pod orličím nosem.

»Wlasti — wlasti má nejdražší!« počala rozjímati sama w mysli swé, jak šťastná jsi, jak šťastní my dítky twé, že wládnul nad tebou Swatopluk weliký — mohútný, moudrý, sprawedliwý! On tě zůstawil w plné celosti a čerstwosti, mocnou, způsobnou k požíwání owoce jím štěpowaného. Pokoj a sláwa wěčná duši jeho!«

Skromné slzy, co perly nejčistější, zaleskly se w očích spanilé Drahomíry. Duše její pocítila při každém zpomenutí na Swatopluka welikého bol a žalost nad smrtí jeho, a po každé poswěcowala památce jeho slzu žalu i wděčnosti. »Ach!« rozmýšlela dále Drahomíra, »smutný tobě osud hrozí, wlasti má! Trojení ono jedné wlády sotwa co dobrého a požehnaného donese kmenům slowanským. Ctím wůli twou, o weliký panowníče welkomorawský, mocí které jsi stejným práwem ke trůnu obdařil syny swé: ale duše má nemůže se zprostiti trapného tušení o nešťastné budoucnosti wlasti mé. Jediné jest slunce, jenž zahříwá zemi, jediný jest střed, wůkol něhož se wšecko točí, jediné jest srdce, jímž se w žíly krew čerstwá přeléwá, jediný měl ze synů Swatoplukowých králem býti, w němž by welkomorawská říše byla i slunce, i srdce žiwota swého míti měla. Ach a ona wážnost, to chowání se, to oko wzhůru patřící, to rameno mohutné, ta powaha celá králowská Mojmíra, nejstaršího syna twého, o Swatopluku, není-liž to wšecko prawý odblesk twůj? O proč si nesložil na ramena jeho břímě těžké, dilo nesnadné wlády nad Slowanstwem?! Ach, že musilo srdce otcowské přemoci hlas opatrnosti králowské!«

Rozjímalať Drahomíra o předmětu wznešeném; wlast jí byla oným swětlem jasným, nejbezpečněji wodícím člowěka po cestách žiwota, nejjistěji chránícím jej od zbloužení na rozcestí neprawé. Jediná studnice těchto wysokoletých péčí a starostí její byla láska ku wlasti. Při tomto swětle lásky swé pozorowala ona wšecku slawnost králowskou w Nitře, a pomocí této pochodně duševní pronikla powahu dědiců trůnu welkomorawského. »O není — není pro trůn tak welikého králowstwí ani smutný a zasmušilý Swatoboj, ani náružiwý a lehkomyslný Swatopluk!« wywolala hlasitě Drahomíra a wstala od stolku swého.

Tu wšak mysl její odwrácena byla od těchto wěcí wýjewem neočekáwaným. Hřmot a běhání strhlo se na předhradí i po chodbách Welehradu. Tím wšak wíce rostla její rozpačitost, an hradní welehradský zwěstowal příští králowičů. Drahomíra sama zpytowala duši swou, jakowousi bázní pojatou a proniknutou, ač by byla měla radostí plesati. Mrawy urozených wěku onoho požadowaly totiž, aby dcery domácího pána uprawowaly pohodlí hostům a příchozím, dáwajíce důkazy pohostinnosti slowanské. Drahomíra choulostiwostí se třásla, majíc nyní powinnosti mrawů i wděčnosti plniti, a rozmejšlela, kterak by nejlépe čest welehradské domácnosti zachowala.

Králowičowé, a nyní již skuteční wládcowé říše welkomorawské, Mojmír a Swatopluk, přišli na Welehrad. Co bylo wlastně za příčinu, že w tak neobyčejném čase oba Swatoplukowci na Welehrad přijeli, o tom ani wládyka s dcerou, ani sami knížata newěděli. Po slawnosti oné nitranské zmocnila se nejstaršího i nejmladšího syna Swatoplukowa stejná teskliwost a těžkomyslnost; nikdy necítěné toužení zmocnilo se jich srdce. Předmět touhy obou Swatoplukowců byl jim nepowědomý, ač byli oba nepowědomě na Welehrad wábení. Obraz Drahomíry, sličné děwy welehradské, hluboce byl wryt w duších obou bratrů králowských; nebo ona byla hwězdou nejjasnější mezi wšemi, jenž při poslední slawnosti přítomny byly. Než touhám těmto tajemným srdcí swých neporozuměli králowičowé. Oni byli zaměstnáni důležitostmi jinými, aby byli mohli toto hnutí-se nowých citů skoumati a hloubku srdce swého wypátrati. I čas byl obmezenější, než aby wstoupiwše w bližší známost s Drahomírou, průchod byli mohli swému citu učiniti. Pobídli se posléze obapolně k wyjití po městech a hradech říše, aby úzkost a těžkomyslnost swou zapudili, a způsobnějšími se učinili k wedení prací a powinností swých. Kterak je temný jejich cit na Welehrad dowedl, snadně se dá wyswětliti. Bylať to ona rozkoš strastná, a strast rozkošná prwní lásky, která kouzelnou swou mocí zwládne mladistwou duši jinocha a mladice, a táhne je neodolatelnou prudkostí ku předmětu milenému. Osten lásky k Drahomíře wězel w srdci obou Swatoplukowců; a žádný o druhém newěděl. I newzdorowali sobě, an se obapolně k Welehradu ubírali. Wládyka welehradský je přijal s plesáním a radostí, co swé wladaře.

»Statný a slowútný wládyka Welehradský,« mluwil rozmarné Swatopluk, wstupujíc do síně hostinské, »dá nám hospody na slawném Welehradě. Ne-li, wládyko?«

»Nejjasnější Milosti králowské — račte wstoupit do přibytků swých: moje pak domácnost bude státi k službě králowské,« tak odpowídal wládyka, uwáděje oba do síně.

Rozmluwa byla z prwu jen zlomkowitá, hned o tom, hned o jiném se mluwilo. Nabyla wšak barwy a zanímawosti, an se obrátila na předměty wlastenecké. Wládyka welehradský byl muž zkoušený; on byl widěl plnokwětou sláwu říše welkomorawské. Než protrhnutá byla rozmluwa jejich, aniž se wíce započala, an se Drahomíra zjewila. Otec uwáděl dceru swou práwě do síně wstupující králowičům. Drahomíra witala králowské hosti, jewic radost Welehradu nad příštím slawných wládců a přejíc, aby je Bůh ku sláwě a blahu wlasti dlouho zachowal.

Wnitřnosti obou Swatoplukowců se nyní ku swému práwu nawracowaly. Jako horami plamen rozhoditi hrozí schránku jej uzawírající, tak horoucnost, jakowá se znítila w prsou jejich andělským hlasem a bleskem krásy Drahomíry, zmítala wnitřnostmi jejich, a hrozila prolomiti hrad, w níž takowá síla ukryta byla. Oba myslili nyní toliko na to, kterak by se k bohyni této oblížiti mohli; ale podobalať se ona práwě bohyni, mající sta plamenných mečů obrácených proti tomu, jenž by se byl odwážil k nim se přiblížiti. Jejich proti tomu krok byl přikutý olowěnou tíží k podlaze, jazyk přiwázán k dásním; jediné srdce wedlo mluwu swou bitím prudkým a horoucím. Wládyka pozorowal jejich nesnáz a myslil, že jim bude whod, když dceru odstraní od rozmluwy jejich wlastenecké. Mezi tím wšak, an Drahomíra slowům otce poslušna odcházela, rozwázal se jazyk wážného Mojmíra a w následných slowech se projewil:

»Ne tak, wládyko; pro wlastenecká naše rozjímání neoddaluj dceru swou z naší společnosti. Wlast jest i její matka; a ona beze wší pochyby wlast swou miluje. Je-li prawda, spanilá, že wlast swou miluješ?«

Drahomíra se uzarděla, a slunce, an práwě z obłaků wyšlo, oblesklo twář její plamenem krásy a čerstwosti znícenou: a ona stála zde co anděl z wyšších swětů k oblaženi země sletělý. A zmocniwši se odpowědi, rubínowýma rty pronesla slowa králowiče weskrze pronikající. »Máť moje,« prawila stříbrným hlasem, »dejž jí nebe sláwu neskonalou, wléla tento swatý plamen lásky k wlasti do prsou mých a ten má rozhříwati duši mou na wěky.«

(*Pokračowání.*)

DOMACÍ KRONIKA.

Z Budějowic. (**Bibliotheka. Koncerty.**) Welikomyslná Praha naši skromnou prosbu neoslyšela. Sotwa jsme swé potřeby wyjewili, již jsme obdrželi pomoc, která naše očekáwání daleko přesahowala. Přičiněním p. Fingerhutowým dostali jsme pro knihownu na zdejším libomudrckém učilišti sbírku 200 kněh a prwní základ pro matici českou 20 zl. stř. Díky buďtež tedy wzdány wšem ochotným a laskawým přispiwatelům, jichžto drahá jména zůstanou powždy w našem srdci zapsána. My ze swé strany neopomeneme pracowati, bychme se toho daru hodnými ukázali a na dráze, jižto jsme nastoupili, za krásným příkladem Prahy ku předu postupowali. — Dne 12. b. m. přišla sem kapella* pana barona Hellenbacha. Zaplesali jsme nad příchodem těchto nadějných synů wlasti, jenž se k ní hlásejí a její oslawu za účel si obrali. Dne 16. dáwali welký koncert w besedě zdejší honorace, ježto si w jejich hudbě welice libowala. Na to 19. na wšeobecné požádání dáwali druhý koncert we zdejším městském diwadle. Toužebně jsme hleděli wstříc žádoucímu wečeru, který nám měl nikdy ještě neokušenou pochoutku podati. Diwadlo bylo walně naplněno. Již prwní uwerturu ukončil silný potlesk. Když ale chwalně známý p. Zawrtal lesním rohem a fortepianem prowázenou píseň »Co lowce k hájů hlubinám« přednesl, tu nemělo tleskání žádného konce, tak že ještě jednou k fortepianu přistoupiw, oblíbenou píseň »Kde domow můj« přednášeti musel, aby rozčilené obecenstwo uspokojil. Tato rozčilenost jeho dokročila na nejwyšší stupeň, když p. Neswadba wariace na známou národní píseň »Pepiku« přednášel. Též chwalně sobě počínali p. Král na oboj, p. Grim na lesní roh, p. Langweil, jejž tu p. baron H. ku swé společnosti připojil, na wiolončel, a p. Zawrtal nás ještě swým klarinetem potěšil. Wšem bylo walně tleskáno a obecenstwo opustilo diwadlo s úplnou spokojeností. — Česká píseň zde přece souzwučnou ozwěnu našla wzdor několika panáčkům dobrého tónu a útlocitným slečinkám, z nichžto některá napřed ji snad za francouzskou držíc, na ni se těšila, pak ale poznawši tyto zwuky, swá jemnosluchá ouška odtahowala. Dne 22. odebrali se mladí umělcowé na další cestu do Lince, Widně atd. Přejeme jim šťastnou cestu a aby wšude tak souzwučná srdce nalezali, jako zde. Kýžby se nám častěji takowé náwštěwy z Prahy dostalo, to by mělo blahostné účinky na zdejší obecenstwo. Konečně nelze nám opominouti, že i na zdejším gymnasium študující mládež počíná procitowati a že 2 pp. professoři o její wzdělání w mateřském jazyku pečují. Díky jim, že nahližejíce potřeby naší mládeže, jim ochotnou rukou pomáhati hledí, jediné, co bychme si od nich žádali jest, aby, jelikož našeho jazyka mocni jsou, některý mluwnici přednášeti si neobtěžowal. Tak bude nařízením našeho Nejmilostiwějšího země pána zadost učiněno, tím si získají lásku žáků a národu wděk. —x—

Ze Slaného. (**Statistický přehled Rakownického kraje.**) W čísle 55. let. Kwětů jest posudek we Slaném wytištěného statisticko-místopisného přehledu rakownického kraje, který w německé řeči byw sepsán, na žádost pl. t. pana krajského tamější kaplan w mateřskou řeč ochotně přeložil, dozwěděw se, že čistý wýnos z prodaného překladu toho w prospěch lázní slánských se obrátí.

---

* Kapella tato pozůstáwá skoro ze samých mladých Čechů, a naskrze absolwowaných žáků pražského konserwatoria, bývalých to členů na krátce trwalého nowého diwadla w růžowé ulici. Bar. Hellenbach, přišlý ze Slowenska, seřídil z nich zwláštní hudební společnost, wydal se s nimi na cesty přes Uhry a Srbsko a zamýšlí až do Carohradu přijíti. Dne 10. t. m. opustili Prahu. Red.

Překladatel k swé nepatrné a owšem také nedokonalé práci jméno swé mimo jiné příčiny také proto nepostawil, poněwadž ani skladatelé w překladu německém toho neučinili. Měl-li tedy posuzowatel překladu toho práwo, jméno překladatelowo, které jen w soukromném přátelském obcowání zděleno bylo, bez wědomosti a wůle jeho weřejnosti podati a jemu tím nepříjemnost způsobiti? — Co se pak překladu samého týká — kdyby jej byl p. posuzowatel celý pozorně přečetl a přirownal k německému originalu, který welmi mnohé obtížnosti u překládání obsahuje, byl by uznati musel, že překladatel dosti swědomitě pracowal, a že práce jeho wedle mnohých wad také některou dobrou stránku má. Ostatně překladatel tak dobře jako posuzowatel od srdce žádá, aby národnost naše wždy wíce a wíce wznikala, a rád používá wšech slušných prostředků společnému tomu cíli napomáhajících. Nicméně ale přece z dobrých příčin postawil německé jméno Kornhaus místo domnělého českého Mšec; neboť na blízku Kornhausu již wíce let přebýwaje, městys ten welmi často nawštěwowal, a již dáwno zouplna se přeswědčil, že ani w tamějších farních matrikách, ani w knížecím zámku žádná stopa býwalého jména Mšec se nenalezá. Na wzdor německému jménu w místě tom ani jeden pouhý Němec není, a z ohledu toho, že městys ten na dwě částky jest rozdělen, které se strana česká a strana německá nazýwají, snad se lze domníwati, že na Kornhause před dáwnými wěky německá osada založena byla, která se, jak widíme, docela zčeštila. — Že p. překladatel k zněmčowání českých míst užíwáním německých názwů jejich přispíwati nechce, lze se přeswědčiti z celého přehledu, we kterém místa, wrchy, řeky, hrady atd. čistě pojmenowány jsou, ačkoli w německém přehledu zcela jinak jsou postaweny.

Z Police. **(Oheň.)** Město Dušník (Reinerz) we Slezku potkalo strašliwé neštěstí. Dne 23. čerwence o dwanácté předpolední hodině wznikl oheň w piwowáře, kterýž podporowán jsa welkým wětrem, w 2 hodinách takořka po celém městě zuřil, tak že o 6 hodině wečer již 66 domů w popeli leželo. Mimo to zhynul krásný chrám Páně sw. Petra a Pawla s wěží, w nížto welký zwon se rozlil, druhé pak 2 spadly a se narazily. Fara, z wětšího dílu dřewěná, též shořela, pak 2 školy, radní dům, pošta a lékárna. Že pak se množstwí lidů ze Slezska i z Čech ku pomoci sešlo; tedy se zuřícímu žiwlu přítrž učinila, an se as 20 domů pobořilo. Při této smutné udalosti žádný o žiwot nepřišel; toliko jedné díwce, kteráž z domu wynášela, trám obě nohy přerazil. — Nešťastným obywatelům z blízkých a k městu patřících lázní hosté druhého dne darowali 300 tolarů, napotom z Kladska 670 bochníků chleba. Škoda je nesmírná! nářek a pláč srdce pronikající! Hausmann.

Z Josefowa. Zdá se co oželený Patrčka staroslawnou českou Jaroměř swou poslední nawěčnou poutí opustil, posledního českým pérem wládnoucího wlastence pradáwné toto slawných Čechů sídlo ztratilo, kterýž by nám o lecjakých radostných wýjewech, jakož o diwadle zde i w okolí n. p. w Skalici uspořádaném zpráwy podáwal, kdežto se již po drahný čas zdařile české hry a zpěwy prowozowaly. Dáwalť se tam mezi jiným i »Žižkůw dub« od Klicpery, s hudbou původně pracowanou od Vik. Geislera, wzorného učitele we Skalici, pak jiné a jiné důkladné kusy naší dramatické literatury.

BESEDY.

Smutný staw země bulharské.

Putowaw posledně z hlawního města Carohradu do Serbie, — tak wyprawuje dopisowatel pešťanských nowin srbských — měl jsem příležitosti, abych seznal bulharský národ a bídný staw jeho blíže. Bulhary práwem postawiti možná w popředí národů slowanských; wšecko neštěstí jejich záleží w tom, že u prostřed mocnářstwí tureckého bydlíce po mnohá století ukrutnictwím a slowůlí surowých Turků hanobení a šlapáni bywše, i za nynějších dob žádné naděje nemají, žeby se hanebného jarma Turků zbawiti mohli. A při wšech těchto hrozných nátiskách, po wytrpení neslýchaných strastí a muk, — neboť uwažme, že skrze šest století se Bulhaři nalézají w otroctwí Turků, za něž w potu twáři pracují, we wšech bitwách na ewropejské i asiatské pewnině swou krew cedějí, pašům a ostatním nezbedným náčelníkům bohatstwí a wýžiwu poskytují — při wšem utrpení a porobě zachowal tento národ mužný swou poćestnost, národnost, swůj jazyk slowanský, obyčeje a rodomilownou lásku i náklonnost k swým pobratřencům. Zajisté musíme tomuto odwětwí rozsáhlého štěpu slowanského jedno z předních míst w pořadí ostatních wětwí přiřknouti, rozwážíme-li weškeré okolnosti jeho — nynější i minulé. Národ bulharský jest i nyní ještě hostinný, příwětiwý a způsobný, přičinliwý a pobožný. Ačkoli je země wydrancowána a obloupena, tudíž zchudlá, předce býwá pocestný uwítán w roztomilých, čistých, obyčejně obroubených příbytkách, uhlídá okolo sebe pilně obstarané pole, louka i wzdělané zahrady, kteréžto poslední často přewyšují onyno w Serbii, rownajíce se toliko sremským (Srem, Sřem — Syrmie). Pilnost a pracowitost Bulharů stala se práwě příslowím. — O wládykowi Nišském řeckého wyznání (náčelníku duchowenstwa bulharského) nemluwí p. dopisowatel příliš chwalně. Nejsa Slowanem (nýbrž Řekem, rodem z Konstantinopole č. Carohradu), neprojewuje žádnou náklonnost a lásku ani ku kněžstwu, ani k ostatnímu obywatelstwu; jest prý to náramně hrdý a lakomý člowěk sprostých, hrubých mrawů a podlého smejšlení, jenž málo dbá o duše jemu swěřené, tím wíce ale o swůj měšec, jenž duchowenstwu daně rozličného druhu ukládá, je sužuje a tím způsobem poslední sílu, která ještě po nátiskách wýběrčího pozůstala, wydírá. Surowost jeho takowé prý dostoupila wýše, že kněžstwu při nejslawnějších službách božích hlasitě a nejsprostějším způsobem nadáwá, ano i swou poswěcenou patriarchální berlou bije. Jsa nesmírně penězochtiwým, slouží za kohokoliw člowěka nejslawnější mši swatou (welkou), zaplatí-li mu jenom 22 grošů. K. M. L.

Oprawa.

W dopisu ze Mšena (Kwěty č. 88), stojí zpráwa, že p. Pišek píseň Kamenického z nowého Wěnce „Příčina pláče“ zpíwal. Zasilatel domníwá se, že je od Veita. Omyl ten ale stal se tím, že náhodou pod jméno Veitowo w obsahu u Wěnce postawena byla. Těšilo by nás, kdybychom se o jménu skladatelowu dowěděti mohli; na rukopisu nebylo žádné udáno.

Též u zastaweníčka: „Spi má zlatá boubelatá“ není jméno skladatelowo oznámeno. O té skladbě wí se ale, že je od Ryby a od Fr. Škroupa pro čtwerozpěw zřízena. Č.

Nowá kniha.

Bibliotéka mládeže. Spisek k poučenj i k obweselenj. Wydáwán od Jos. Wenc. Wlasáka. Djlek čtwrtý. W Praze 1844. Nákladem Jar. Pospjssila. Str. 68 w 12. Seš. za 8 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 92.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

1. srpna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Na swětě netrwá nic wěčně!

(Deklamowánka o poslední besedě.)

»Dnes beseda na posledy.
Aj, toť musiš na ni tedy —
Být bys měl již o půl patě!«
Smyslil jsem si, jak říkáme, swatě.
Bych wšak nepřišel jen wšelijak,
Poslal jsem si pro krejčího,
By mi přines z brusu nowý frak;
A jak spatřím tuto mužskou sláwu,
Wyjasní se mi hned nebe,
Wjedu honem do rukáwu,
Potom začnu obdiwowat sebe;
Jako bych měl sedm nowých hlaw,
Točím se tu pyšně jako páw,
A již widím tisíc krásných zraků
Jak se otáčejí po mém fraku. —
Frak byl ouzký, jak teď w módě jsou;
Já wšak zkoušim wšecky jeho cnosti,
Až mi lokte we wší zdwořilosti
Rukáwama wen wylezou.
Já tu spustím: »Tak wy tak?!
To má býti nowý frak?«
Mistr krejčí ale odsekne mi řečně:
»Prosím w swětě netrwá nic wěčně!«

Zaslechnuw ty slowa zlaté,
Myslím sobě: »Dobře máte!«
A pak místo lamentace
Počnu dělat meditace:
»Ať si kwětě nebo nekwěte,
Nic netrwá wěčně na swětě,
Wšudy widět jenom přetwory.
Na winicích kolem Prahy,
Kde prý zráwal hrozen drahý,
Kwetou nyní — brambory.
Lesk a sláwu krejou tráwy,
Řím obrácen na ruby,
W sídle doší, w sídle sláwy,
Hnízděj se teď holuby.
Klesla Troja, město krásné,
Jeruzalem s proroky,
Zhasnou hwězdy, slunce zhasne,
Wšecko dá té ženě s kosou ouroky.

Když tak láska srdečka dwě spojí,
Jakoby je zefír w jedno swál,
Žeby mnohý přisahal:
Ty dwa budou swatě swojí
Tuto lásku ani zlosti práce,
Ani hrob, ba ani kopulace
Na wěky už nerozdwojí:
Přece — moji milí,
Přišly časy, že je rozdwojily.
Arci chodil sedm roků za ni,
Býwal u wečeři, na snídaní,
Na stokrát jí slowo dal:
Až jén budu w službě sedět
Hnedky budu hledět,
Abych si tě wzal! —
Teď je hotow na čisto,
Dostal se již na místo,
Sedí, počal také hledět,
Ale starou lásku nechal sedět.
Lid se diwí přesrdečně,
Jakoby se diw byl stal —
Ale mistr Jehla dobře powídal:
W swětě netrwá nic wěčně.

Až pak přijdou ty železné dráhy
To bude kus lásky teprw drahý,
To budem jen jezdit a jen lítat,
Budem se jen loučit a jen witat;
Na milostné lásky bolestnění
Nebude už ani pomyšlení.
Kdož by potom za milenkou chodil?
Kdo ji blaze po pěšinkách wodil?
S Bohem, blahé myšlénky,
S Bohem, blahé pěšinky!
Není wám to platné nic,
Láska ta už jede pryč.
A co swět náš mojí milí?
Tenť by pukl dlouhou chwílí,
Klesl nocí w náruče,
Kdyby neměl kolem sebe
Železných drah obruče.

Jsou to slasti přebledé!
Wždyť pak se nám už i s hudbou
Naši lépe newede.
Co tu bylo milostně a blaze
Jindá žiwo muzikantů w Praze —
A co w Čechách, drahé shromáždění!
Na to je teď smutné pomyšlení.
Nynčko máme denně
Muzikantů méně,
Za to ale dáwají nám losy
Nyní samé wirtuosy!
Bude-li to takto pokračowat,
Mašiny a fabrikanty musíme mít konečně
Na ty české muzikanty,
Sic je budem bezpečně
Swětu jako starožitnost ukazowat.

A což tanec? Ten má jíti také spat?
Ne, ne ten nám nesmí s Bohem dát!
Losu nelze wzdorowat,
Člowěk musí chtěj neb nechtěj
W potu twáří tancowat.
Taneček náš — ten se nedá,
Ač i osud na něj pouto hledá.
On zná twořit prawé diwy,
Kouzelná jest jeho moc;
Z prachu nese w rájské niwy,
W den zná měnit pustou noc.
Trhá prý též trochu zdrawí,
Na čelo prý shání pot;
Za to ale, jak se prawí,
Dělá — peršpektiwy z bot.
Mocnost tance — ta se nedá
Ani zpíwat ani hrát;
Mocnost tance — ta se nedá
Žádným weršem malowat;
Mocnost tance — ta se dáwá
Zase jenom tancowat.
Protož — co bych měl snad wyprawowat,
Můžeme si potom dotancowat;
Pak si ale pospíšíme,
Bychme přišli ještě dál;
Neboť, myslím, posud wíme,
Co pan mistr powídal.

Nic netrwá wěčně na swětě —
I ten nejstrašnější zajde sen,
Zajde noc a přijde den,
Z trní růže wykwěte.
Wlasti naší, matce milé,
Přišly také trapné chwíle.
Oplýwajíc stříbrem, zlatem,
Tone w bujné hojnosti,
Ale w sadě lásky swatém
Rostly jí jen žalosti.
Cizincowi diwem byla,
Hrůzou swěta její síla,
Diwem její dějiny;
Cizinec se před ní snížil,
S uctiwostí se k ní blížil
Co k tajemné swatyni;
A přec nešťastná to byla máti!
Wlastní děti, kteréž wychowala,
Že jim kwětli dnowé zlatí —
Wlastní děti, kterým wšeho dala,
Čím se může člowěk šťastným stát —
Wlastní děti, kteréž milowala —
Ty ji nechtěly pak znát!
Jenom na poklady její hleděly,
Za poklad wšak nejdražší,
Za řeč její nejsladší —
To se styděly.

Zašly wšak ty chmury černé,
Za hory již dálné plynou,
K matce pak, té spasitelce wěrné,
Se zas dítky zdárné winou;
Srdce swé jí chtějí dáti —
Šťastné dítky — šťastná máti!

Také w cizině již wěrné děti
Drahou matku wděčně swětí;
A když jimi okouzlená:
»Naše jste!« si zwolá cizina;
Tu jim w dáli opuštěná
W mysli plane otčina.
»Čechowé jsme!« hrdě prawí,
A tak se wšech nejkrásnějších
Triumfů Čech triumf slawí!

A tu winek kol mne milokrásný,
Čílka liliowé, twáře růžounké,
Plamen oček přemilostně jasný
A dušinky dobré, hezounké!
Na ten krásný obraz zřít —
To je chloubou Čechem být!

Škoda že se mám s ním nyní
Ach tak záhy rozloučit!
Kéž bych mohl swětu weškerému
Obraz tento předstawit,
Pak bych mohl hrdě k němu
W slowa tato promluwit:
»Patř ty růže, patř ty růžinky,
Nad hwězdičky očka jasnější —
To jsou české díwčinky;
Ale jejich dušinky
Ty jsou ještě krásnější...«
Nyní wšak už nesmím dál!
Musím přestat, moji zlatí,
Neboť chci sám dokázati,
Že jsem také na to dbal —
Co pan mistr powídal.

Fr. Rubeš.

Růže z keře nízkého.

(Pokračowání.)

»Pane na wysostech!« wyrazil ze sebe tak podiwně dojatý zbrojnoš, a hleděl na staršího poutníka jako u wyjewení. Meč se mu třásl w swalowité prawici.... »Pane na wysostech! — mám to uši — nebo nemám? Jsem to we spaní — anebo tu stojím jistotně, a slyším a widím swého milostiwého pána... rytíře Pětipeského?«

»Ani sluch ani zrak tě neklame!« odpowěděl poutník. »Učiň již ale také, ať i ostatních smyslů nabudeš a nezabraňuj nám cestu k příteli řezbáři!«

»O, já ji otewru — wymýtím, aby na ní kamínku nezůstalo, o kterěž by noha waše zawaditi mohla!« plesal Kotouč, a uhnuw se rychle ode dweří, přitočil se k Pětipeskému, a uchwátiw ho za ruku tiskl na ní ústa swá. — »Já byl newidomý jako mladý, neumělý pes... ale hned swou winu naprawím. Zatlučeme na dwéře, až se stěny radostně otřesou! Zatlučeme na ně, a kdyby obywatelé w nejhlubších základech tohoto domku spali, musejí se probudit a wesele nás uwítat... He, šlechetný muži!« wolal dále, a rány pěstí jeho sypaly se na dwéře jako malé hromobití — »umělý wyřezawači rozkošných wěcí! — spanilá prodawačko!.. He, ty růžinko ze staroměstského náměstí!... Lidičky! Zlatí přátelé!...«

I namáhal se ještě jinak, aby Šlechtu nebo dceru jeho přiwolal; ale wšecko namáhání jeho bylo daremné. Domek zůstal tichý jako hrob.

»Ale u wšech rohatých pokušitelů — co pak se to děje?« ptal se nyní s rostoucím užasem Kotouč obou poutníků, w nichžto owšem nepokoj také pořád přibýwal. »Proč pak se nikdo neozýwá?«

»Jakž to máme wěděti my, ještě nyní přicházíme, a wůbec newíme, co se tu bylo za posledních časů zběhlo?« řekl Pětipeský. — »Snadže tu ani nepřebýwá, koho hledame?«

»Hledáš-li, pane, se swým nábožným soudruhem slepého řezbáře Šlechtu,« řekl zbrojnoš, »tedy jsi na prawém místě — a ja slyšel ještě před nedlouhou chwílí otce i dceru, an pobožným zpěwem Boha chwálili. A to se dělo také, když jste tu byli ponejprw.«

»A jsi od té chwíle na stráži?« ptal se mladší poutník zwědawě.

»Jsem,« poswědčil zbrojnoš — »jen že jsem na chwíli pozdřimnul.

»Ah — tedy bezpochyby mezi tím časem odešli,« řekl Pětipeský.

»Kam by wycházel otec slepotou sklíčený?« nawrhowal mladší soudruh.

»Slepota tělesná nezastínila zajisté ducha jeho, a protož myslím, že wedle dáwného zwyku na jitřní služby boží odešel.«

Na to se usnesli wespolek, zde čekati, až se radostné obřady kostelní ukončí a starý Šlechta se nawrátí. Kotouč musel wyprawowati, jak se byl s nešťastným řezbářem seznámil — a u té příležitosti dowěděli se příchozí, co bylo zlé ženě příčinu k pohanění počestné díwky a poctiwého otce jejího poskytlo.

VIII.

Nešťastný Šlechta seděl zatím s dcerou w temné wrátnici. Byla to studená, nepříwětiwá jízba, w kteréž měly nábožné duše trpkou noc newinně ztráwiti.

Wrátný a biřic byl člowěk we swém ouřadě sestárlý, škaredých twáří a ledowou kůrou pokrytého srdce. Obcowání jeho s wywrhelem lidské společnosti učinilo jej takowým.

»I bodejž to blesky Boží popálily!« brumlal nad míru newrle, když byli samodělní drábowé ubohého slepce a dceru jeho k wrátnici dowlekli.. »Což není ani w této swaté noci pokoje?«

A oči jeho padly zuřiwě na starce a díwku.

»Jsou to rouhači!« oznamowal houfek, jenž je byl přiwedl. »Jsou to przniči božího kostela. Prohřešili se na místě poswátném a dali weliké pohoršení. Těžká musí býti jejich pokuta.«

A staré, pod wisutým obočím ukryté oči biřicowy byly by starce a díwku rády probodly. Mumlaje a přezdíwaje uwedl a uzawřel je strážník do tmawé jizby.

(*Pokračowání.*)

Staw wlaských rolníků aneb kolonialní soustawa.

Na prwní pohled zdá se býti staw wlaského rolníka, jejž tu kolonem nazýwají, welmi pohodlný a dosti ziskowný. On je arci pouhý nádenník, jejž statkář dle libosti najme a wyhostí; dokud mu ale slouží, wíce než polowičního wýnosu požíwá. Statky zdejších majetníků aneb possidentů wětším dílem jsou malé a rozptylené a pozůstáwají obyčejně z několika set kampů. Kampa (pole) obsahuje 1016 čtwerečných sáhů. Statkář swého kolona zaopatřuje chatrčí za roční poplatek, jenžto se obyčejně wínem platí. Za nádwoří si taktéž několik párů kuřat aneb jiné drůbeže od sedláka wymíní. Statkářowi přináleží jen zaplacení daní, o wšecko ostatní kolon sám starati se musí. On kupuje rolnické nářadí, dobytek, hnůj, winičná žehla neb týče atd. Každému kolonowi předěluje se dwanácte až do 24 kampů. Prwní setba, pšenice totiž neb ječmen, patří pánowi. Pak-li tato ouroda určité množstwí newynáší, musí kolon hleděti, aby nedostatek jiným druhem, buď wínem, buď kukuřicí wynahradil. Mimo to kolon pánu swému w některých místech polowici, w jiných dwě třetiny wína odwádí. Patěsky z winných lupin, též i samé lupiny k winopalnictwí kolon pro sebe samého zachowá. Ostatní užitek t. kukuřice, pohanka, semčata, řípa, mrkew, zelí, kapusta, polowice wína připadá rolníkowi. Smí si také zahradu založiti, rozdělení owoce a tráwy záleží na obapolném srozuměni. Postranní wejdělky kolona záležejí w nádenictwí na cizých statcích, w prodaji drůbeže, wajec, prasat a hedbáwí. K wychowání hedbáwníčků, jimiž se skoro wšickni zdejší sedláci obírají, přepouští statkář listy marušowých stromů buď za určitou odplatu, buď za polowiční zisk. Potřebuje-li ale pán kolona k nějaké neobyčejné práci, ježto se w Čechách robotou wykonáwá, musí mu dle okolností 20 až 24 krejcarů za den platit. Někteří statkářowé owšem ubohého kolona neswědomitě utiskují, tak že mu welmi málo z peněžitého wejdělku zbude. Tak se mu n. p. za strawu wíce než polowic strhuje. Sedláci ale naopak také často pána swého okrádají a šidějí, k čemu se jim arci mnohé příležitosti poskytují. Na mnohých statcích trwá také pouhá polowiční soustawa (Metadia — System), dle které se statkář se swým kolonem o polowiční užitek weškerého druhu dělí. Někteří statkáři sami kupují kolonowi woly a jiný dobytek; sotwa že mu ale k. př. tele odewzdali, pošlou mu bez prodlení exekuci, sedlák se musí přiznat, že je dlužníkem, a je powinen za několik let dorostlého wola nawrátit aneb jinak náhradu učinit. Zde onde páni s kolonem se o wola tak rozděluji, že k. př. tři nohy pánowi, a jedna kolonowi přináleží. Prostřední wýnos pro statkáře nepřewyšuje 4 percenta. Největší užitek míwají mohútnější possidenti, jenž mají četný zástup kolonů, od nichž dáwají wzdělati jistou část polí, jichžto celý wýnos pro ně samé zůstane. Je-li pán se swým kolonem nespokojen, musí mu šest měsíců napřed wypowědít, co se obyčejně stáwá o sw. Martině. Dříw ale nežli kolon se odstěhuje, prohlíží pán swůj statek a pakli nějakou škodu od kolona učiněnou nalezne, dá si ji j u r e d o m i n i c a l i to jest dwojnásobně wynahradit; on naopak kolonowi každé zlepšení ku př. každý strom, jejž sadil, jure colonico totiž: jednonásobně odmění.

Prof. Mencl.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Králowé Hradce, dne 28. července 1844. **(Oheň).** Wčerejší den nám s neobyčejným, letos tu zajisté tím nejsilnějším lijawcem nastal, který, an žuě přede dweřmi, celé okolí nemálo zarmoutil, městu wšak k welikému štěstí prawě whod přišel. Neb okolo šesté hodiny zdwihl se najednau weliký kouř na jednom domě naproti biskupské residenci, a jen maličko, již oheň na střeše plápolal. Kterak se zňal, není potud wypátráno, nejspíš winou nepozornosti. Na náměstí strhl se zmatek weliký, jelikož mnoho wozů a lidstwa k trhu týdennímu již pohromadě bylo. Že wšak střechy byly náležitě namokly, nemohl jich oheň rychle zhltiti, alebrž co usušil a zahřál, totéž powlowně i spálil. Na štěstí bylo ticho, než při tom přece chýlil se oheň k jedné straně a střechu sousedowu z obou stran zapálil. Byla wšak i rychlá pomoc při ruce: hned tu stříkačky, městské i pewnostenské, hned wojska i městského lidstwa dostatek. Ale w Hradci se již ze zkušenosti wí, že w pádu ohně nejlíp jest, **sousedy** chrániti; a protož s jedné strany ohně bylo widěti p. purkmistra na domě, jenž nápomocný lid ke snížení střech uwáděl a s wrchu dolů stříkačky řídil; s druhé pak strany patřili jsme Jeho Excellenci, našeho nejdůst. pana biskupa Karla Bor. Hanla, kterýž nedbaje na hustý déšť a moudře rozeznaw, kde a jaké pomoci byloby třeba, příkladem i slibenau odměnou lid ku přispění powzbuzowal, s ním do domu wedle domu hořícího až pod střechu wstaupil a tam wlastní rukou šindele srážel, kteří již již chytati počali, tak že podstatné a opatrně wedené jeho pomoci zachowání toho domu zwláště se připočítati musí. Jako plamen byl diwadlo smutné, tak příklad Jeho bisk. Excellencí byl diwadlo radostné, a on, jenž zapomenuw na swou wznešenou důstojnost až k práci nádenické se ponížil, tím u weřejné, již dáwno mnohými šlechetnými činy založené wysoké wážnosti jen ještě wýš postoupil, nejsa toliko náš welehorliwý biskup, jenž o duševní blaho sobě swěřených upřímně pečuje, nýbrž i náš welešlechetný příznivec, jenžto w každé ctné obecné případnosti wěrně podíl maje rád ku pomoci pospíchá. Slušno tedy k jeho cti a sláwě toto weřejně ohlásiti, jelikož byloby nechwalné toho zatajiti.

Stránský.

Ze Zbraslawi. (Diwadlo.) Minulou neděli potěšili nás p. ochotníci z Prahy čtwrtou hrou, kterouž opět we prospěch zdejší chudiny střídili. Prowozowalit »Wšickni se hašteří« a »Tři otcowé najednou.« Posudek o hře psáti nebudem — museli bychme chwálou jen plýtwati. W tom způsobu jsme od některých časů šťastnější, nežli znamenitější města w českých krajinách. Pochybujeme, aby se kde hry české s takowou dokonalostí prowozowaly. Zdeť je to arci možno, jelikož úlohy z wětšího dílu w rukou wlastimilowných osob leží, které byly mnohá léta při hereckém umění strávily. Díky jim za tu laskawou ochotu, s jakowou tak spanilomyslně naši chudinu podporujíce, nám té nejwitanější zábawy poskytují. Jak doslýcháme, hodlají ještě jedno představení uspořádati.

Z Berouna. (Kostelní hudba.) Dne 28. m. m. slawili jsme zde pouť sw. Jakuba. Kázaní welmi jádrné a duchem wlasteneckým nadchnuté měl wel. p. J. Škoda, kaplan pražského chrámu Páně Panny Marie před Tejnem. Při zpíwané mši prowozowaly se welmi pěkné hudební skladby. Řízení dnešní welmi četně obsazené hudby dělo se kapelním mistrem p. Robertem Führerem, warhany nadobyčejnou mistrností brál opět J. Seydl. Basy byli welmi pěkné. Houslistů bylo weliký počet, mezi nimiž pro pěknou hru zwláště p. Pechara, učitele z Hudlic, a p. Libicha ze Staré Hutě, připomenouti sluší; wioloncel pěkně hrál pan Nechanický kupec. Mezi basisty wynikal zwláště p. Šimsl z Prahy. Sopranowý part přewzala slečna M. Nekolowá z Nowé Hutě. Ačkoli w arii, kterouž takořka nazpamět přednášela, zdařile si počínala, přece jsme zwláště w ostatních hudebních skladbách naší oblíbenou Nejedlou pohřešowali. Jaký oučinek dopis můj w čísle 74 těchto listů umístěný, měl, o tom co nejdříwe několik slow zděliti neopomenu.

E. S...l

Z Citolib. Dne 19. m. m. byl zde w kasině wýtečný umělec, fisický a mechanický čarodějník, jménem Simon Brumlík, rodem Čech z Wlašimi, obdiwowán a weliké chwály oučasten, w nápodobnění hlasů ptačích a w šanžowání skoro nepřestižitelný. Po nějakém čase míní do Prahy zaměřiti.

J. D. L.

BESEDY.

Stolice jazyka slowanského w Římě. Znamenitou zpráwu w záležitostech slowanských zwěstují nám záhřebské »Nowine horwatsko-slawonsko-dalmatinské« o založení nowé kathedry jazyka slowanského w Římě. Papež římský powzbuzen wládou francouzskou, umínil sobě pro duchowenstwo katolických Slowanů zříditi professuru jazyka a literatury slowanské, na způsob onéno w Paříži. Wysoce učený p. Bartoloměj Kopitar, prwní kustos císařské knihowny we Widni, pozwán je samým papežem na několik měsíců do Říma, aby rozmyslnou osnowou učinil pewný základ tomuto pro západní Slowanstwo welmi důležitému ústawu. — Jak powědomo, čítáme teď w Ewropě sedm weřejných stolic toho druhu; totiž w Berlíně (professor Cibulský), we Wratislawi (professor Čelakowský), w Lipsku (prof. Jordan), w Moskwě (prof. Bodjanský), w Petrohradu (prof. Preis), w Charkowě (prof. Srezněwský) a nedáwno i na uniwersitě kijowské. Kojíme se tou pewnou nadějí, že i w naší Widni brzo spatříme podobnou kathedru pro obywatelstwo mocnářstwí rakouského, jenž wíc než polowici weškerého obywatelstwa tohoto státu skládajíc, wšechny nářečí slowanské mluwí, totiž w Čechách, na Morawě a Slowensku československé, w západním Haliči polské, we wýchodním a jižném Haliči a w sewerowýchodním Uhersku maloruské, w jižních Uhrách, pak w králowstwí slawonském, chowartském a dalmatském weskrz a we třech čtwrtinách Illirie (do řeky Drawy až k moři jaderskému), w jižné polowici štýrské a w přemnohých rozsáhlých osadách u prostřed Maďarů a Němců w králowstwí uherském nářečí jihoslowanské. Při tom ani nezapomínáme na rozlehlé krajinstwo Slowanů pobalkanských w Serbii, Bosně a Hercegowině, w Bulharsku a Macedonsku, částečně i w Arnoutech a Thessalii (kdež se během času z řečtiny a slowančiny utwořilo zwláštní nářečí). — Wzrůstající a rozmáhající-se žiwot duševní u wšech Slowanů požaduje, aby se mu zakládáním začátečních i wyšších škol wšemožně pomáhalo. Díky Bohu a příznivcům našim, že Řím opět nowý učinil krok w záležitostech našich.

K. M. L.

Nowá kniha.

Poslední Čech. Nowela od Jos. Kaj. Tyla. Swazek I. W Praze 1844. Nákladem Calve'ského knihkupectwí. Tiskem Jar. Pospíšila. Str. 212 w 12. Seš. za 36 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 93.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 860) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

3. srpna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

»Wýborně,« řekl Mojmír, a obrátiw se k wládykowi pokračowal dále: »Krásná duše přebýwá we spanilé dceři twé, wládyko!« — »Má jediná potěcha,« odpowídal otec, »we dnech blížící se staroby mé; prawý odblesk mé zemřelé manželky!«

Swatopluk stál jako bez sebe. Wšecka hlubokost ukryté lásky jeho se nyní pojednou w diwokou bouř proměnila a třásla jím od základu. Oči jeho blýskaly se hněwem, láskou a žárliwostí. Chwěl se i zlostí na sebe samého, že těch několik slow sám k Drahomíře promluwiti neuměl; kypěl záwistí a žárliwostí proti bratru, jenž, tak se mu zdálo, z jeho wlastního srdce wážil, z jeho jazyka snímal slowa k Drahomíře obrácená. Mezi tím se Mojmír přibližowal k Drahomíře, aby opět rozmluwu s ní zawedl; to wšak bylo pro Swatopluka smrtelným bodáním srdce jeho.

»Ustup od anděla, bratře ďábelský!« rozkřiknul se Swatopluk; »Welehrad se kácí w hlubinu Morawy pode mnou, an se díwati musím na zradu twou.«

Tato neočekáwaná proměna we Swatoplukowi přiwedla wšechny k ustrnutí. Obzwláště ale Drahomíra chwěla se bázní i studem a chtěla ujíti ze síně. Ale nowý wýbuch náruživosti jeho přikouzlil bázní a podiwením k místu ji i ostatní.

»Pro Boha!« wolal plný prudké wášně Swatopluk, »stůj! krasawice, a zadrž přítomností swou swět neřestí na mne se walících, swět blaženosti podemnou se w propast řítící! Otče nebeské Drahomíry, Drahomíro — ozdobo jediná říše naší, patři na mne, wiz kterak se třesou žíly mé, a z hlubin duše mé, bouře se zdwihá a plamen sápá w prsou mých. Tento plapol diwoký nedal jazyku mému wyslowiti to, co lehkomluwný Mojmír k tomuto anděli pohowořil. Já — já miluji Drahomíru; Mojmír je pochlebník, on obelstil i mne. Moje láska je bez konce; já neumím dwornosti předkládat jazykem ohebným. Ale miluji Drahomíru z hlubin duše swé. Já jsem přelstěn; Mojmír wyrozuměl tajnému hnutí srdce mého lépe nežli já sám, on mne wywolal na Welehrad, abych zde swědkem byl jeho zrady nad láskou swou. Já jsem lásku k Drahomíře jako klenot uschowáwal, klenot ani mým wlastním rozumem nedotklý we srdce swého tajných skrýšech; ale bratr můj wypátral jej a chtěl mne před twáří tohoto anděla hanobit a s sebou i swatosti lásky této. Jej wábila hradu skwělost a sláwa swěta, mne wedl jediný blažený cit lásky k Drahomíře na Welehrad; já jel jedině za tím cílem, abych we wzdechu hlubokém wyjewil Drahomíře hlubokost lásky swé. O newěř, Drahomíro — newěř, wládyko welehradský, slowům Mojmírowým; já jediný mohu milowati Drahomíru!«

Odwrácen od Mojmíra a obrácen twáří k Drahomíře weškerou náruživostí powahy swé hřímal těmito slowy Swatopluk. Krůpěje potu wysedly na čele jeho, utichnul wrazem, toliko prsa jeho sotwa dechu popadající, co moře rozbouřené se wlnily.

»Pro Bůh, Swatopluku, co se děje s tebou?« tázal se ho udiwený Mojmír. »Jaká je příčina twé podezřiwosti? Odkud ta smělost utrhati newinnému bratrowi? Wěříš-li w Boha, můžeš i wěřiti, že w ničem tebe jsem nepřelstil, aniž přelstiti mínil! Popatři sem do očí mých — čistých, nesklopených, co do wěrného zrcadla duše mé.«

»Jak?« počal opět prudký Swatopluk, tedy jsem se klamal! Nu odpusť, Mojmíře!« I hleděl do twáře Mojmírowy, a celá jeho twář wyjasnila se. »Odpusť, ještě jednou tě prosím, Mojmíře, bratře můj. Já tě odprošuji, já se ti klaněti budu — za mé přenáhlení; ale — prosím tě, abysi mne o tom ujistil. Wyznej zde před twáří tohoto anděla, že

ji nemiluješ—že nehoří plamenem srdce twé láskou k Drahomíře!«

Mojmír byl z tiché blaženosti citu swého náruživosti Swatoplukowou wytržen, a zdálo se mu, že má nyní rázem zbawen býti kwítka tohoto blahoslaweného wnitřnosti swé. Jeho láska k Drahomíře nebyla ještě ani jmění jeho; on ji sám neznal, a nyní požadowal bratr od něho, aby ji zapřel. Jeho láska, w nepowědomých hlubinách jeho srdce jen jako we slabé jiskře uschowána, počala, touto bouří teprwa rozdmychána, srdce jeho blíže se dotýkati. Proto zarazilo jej požadowání bratrowo, a on nechával otázky jeho bez odpowědi.

Swatopluka wšak toto mlčení jen tím wíce bouřilo. Horoucnost opět probíhala žíly jeho, a slowa jeho jako w ohniwém proudu z úst jeho tekla: »Pohleď ty nyní do mých očí—zrádče, zakuklenče, pokrytče! já pronikám nyní zřetelnici oka twého a widím twou wniternost. Ty miluješ Drahomíru. Mluw nyní, anebo tě rozšlápnu. Mluw —ale nelži! nebo— —o lásko má, ochraňuj mne —ať neklesnu!«

Mojmír ačkoli mírný, ale takowouto dotírawostí přece byl roznícen; jal se důrazně ač bez náruživosti mluwiti. »Swatopluku, pomni, že nemáš práwa k mým tajemstwím, jako já k twým práwo sobě neosobuji. Ano powinen jsi mi úctou, jako staršímu.«

»Ha, mocnosti nebeské, ujměte se mne!« rozbouřil se opět Swatopluk, »sice zoufám, nebo rozšlápnu tohoto zrádce. Ha, pekelné brány—já jsem mu úctou powinen! a já nemám práwa k jeho tajnostem! Tedy i tajnosti—mimo wše co jsem widěl, ještě i tajnosti! Mluw již o těch tajnostech!«

»Ty jsi náruživý,« odpowídal Mojmír chladně; »twá krew hoří, mysl twá se pění wášněmi a náruživostí. Až twé žíly ochladnou a rozum twůj se stane schopným soudu a moudrosti—teprwa budu o těchto wěcech s tebou mluwiti.«

»Tak tedy, tak!« mluwil Swatopluk. »Myslíš, Mojmíře, že bysi swými tajnostmi wíce ještě rozdmychal oheň w prsou mých? O já tedy třeba zmrznu před tebou chladností, když tak chceš; ale mluw, mluw—nu nebudeš?«

Mezi tím wšak oznamowal hradní welehradský příchod nowých hostů, a po chwíli wstoupil do síně Aribo, markrabě rakouský.

III.

Mir hilft der Geist! Auf einmal seh' ich Rath.
Goethe.

Buď swoboda wšem duším;
Co wám wolno bylo činiti,
Nám buď aspoň wolno mluwiti,
Menšíť ten tu hřích, než onen tuším;
Wy jste kradli, my se nesnášeli,
Wáš byl meč, krew naše w bouři té,
Surowost wy, my jsme sprostnost měli.
J. K.

Říše Swatopluka welikého byla ode dáwna trn w oku panowníků německých; ale trn tento bodal zřetelnice jejich zwláště roku 890—893. Nebo času tohoto rozšířené měla říše welkomorawská hranice z jedné strany od Děwína na půlnoc až za Dunaj k pohoří Matry, obsahujíc již práwě i Panonii; z druhé strany k wýchodu dosahowala Zorysi (w saryské stolici) a z tamté strany Tater zasahowala až za Krakow. W této nesmírné říši slowenské wládl Swatopluk neobmezeně a neodwisle. Poslední slawný čin tohoto welikého krále slowanského bylo wítězstwí roku 893 nad Arnulfem dosažené. Arnulf, císař německý, zawázán byl Swatoplukowi wděčností za mnohá dobrodiní, a dal také mnoho důkazů této powinné swé wděčnosti. I syna swého ke cti Swatopluka Swatoplukem pokřestiti dal. Že wšak lidé newděčnými se stáwají, obzwláště když wyšších hodnosti a wětší moci dosáhnou: i Arnulf staw se pomocí Swatopluka císařem, newděčností chtěl se jemu odměnit. Nebo jakožto císař osmělil se na něm powolnost a poddanost wymáhati, ano i brannou rukou proti němu wyšel. Swatopluk ale řečeného léta 893 wytáhl s pluky swými jemu w ústrety, a dokázal newděčnému kmotrowi swému, že Slowáci nikdy neuwykli s ozbrojenou rukou poddáwati se we jho otrocké. Arnulf pak utrpěl náramnou porážku.

Kdo se tedy mohl wíce radowati nad smrtí Swatoplukowou než Arnulf? Wšecky jeho naděje tolikráte již zmařené najednou zase obžiwly w srdci jeho.

Jednoho letního dne roku 894 seděl Arnulf we swé komnatě a hleděl po wlnách walícího-se Dunaje. Pak počal sám k sobě w radosti swých nadějí mluwiti: »Ha, Dunaji, ty jednou stranou doprowodíš mě do toho welikého králowstwí slowenského, a hory moje dowedou mě jinou stranou na hranice weliké Morawy. Toto Slowanstwo nesmí dlouho po smrti mého kmotra stát. Co mě již krwe, peněz, bojů stálo, a přece k němu o nic blíže nejsem. Ale nyní po smrti toho mého mocného kmotra najednou budu pánem weliké

Morawy. Maďaři jsou na multanských rowinách; a moji wyslancowé je brzy pozwou do té krajiny medu, bílého chleba a sladkých nápojů.«

W tom wstoupilo několik německých pánů we skwělém brnění oděných. »Dobře — dobře, pánowé! práwě jsem myslil na wás!« mluwil k nim Arnulf. »Půjdete hojným komonstwem zprowázeni, wezmouce již určené dary, na rowiny multanské. Zprawte ty barbary o naší císařské milosti, a pozwete je naším jménem do říše od císařů německých odpadlé, welkomorawské. A wšak ať neprodléwají; ani wojska naše nebudou meškat.« Wyslanci se poklonili swému císařskému pánu, a odcházeli z komnaty.

»Ha, ha, ha! to budou bitwy,« radowal se zlostný nepřítel Slowanstwa. »Musímť já toto těžké dílo dokonati — dílo zničení Slowanstwa. A wšak« tu se zastawil, počal o něčem důležitém mysliti, krčil čelem a obočí zwrašťowal a zatínal zuby do hrubých rtů, až osinawěly. A w takowémto položení dlouhou chwíli trwal, až posléze do následného rozjímání se pustil: »I na této podpoře nemohu ještě dosti míti; nebo ti slowenští bojowníci, jež Swatopluk wycwičil w dlouholetých wítězstwích, jsou již tuze na wítězstwí uwykli. Kdo mi ručí za to, že je nyní pokořím, byť bych i pomoc maďarskou jistou měl?« A opět se pohloubil w myšlení, třel čelo dlaní a dupal nohama. Najednou wyskočil z lenošky swé a plný radostí a plesání nad nalezenou nowou myšlénkou pokřikowal: »Ha, duchu můj! jsem ti powděčen; najednou zableskla se mi rada — o, to rada nejmoudřejší na swětě, nejmoudřejší ze wšech, které kdy z hlawy mé pošly! Hahaha! duchu můj, já bych tě políbil císařskýma rtoma, kdybys práwě duchem nebyl!«

(*Pokračowání.*)

DOMACÍ KRONIKA.

Z Mníšku. **(Knihowna. České štíty. Z literatury Lužičanů. Wlastenky.)** Ještě wam nemohu z nedostatku nowějšího předmětu sděliti obšírnější zpráwy o wěcech, zde naší národnosti se týkajících, podotknu pouze, co se w žiwot uwáděti započíná. — Máme zde školní knihownu, již před dáwnými lety založenou. Wšak postupem času za rozličnými nehodami w takowý staw uwedena jest, že ani dosti mírnému požadowání nemohla zadost učiniti, neřku-li, aby w poměru nowějších potřeb byla na wyšší stupeň postoupila. Za přeswědčeností, jak welice dobře zřízená i zpráwně wedená knihowna na wzdělání mládeže i dospělejších působiti může, učiněn nyní náwrh, aby se knihowna zdejší k nowému žiwotu wzkřísila, a rozmnožením spisů i zawedením nowého pořádku w takowý staw uwedla, který by nedopouštěl, aby ústaw ten za podobnými w jiných místech pozůstal. Doufati jest, že tak šlechetný záměr u některých zámožnějších zde žádoucí podpory dojde, ačkoli nelze tajiti, že při menší zámožnosti zdejšího obecného lidu potřebí bude, také w laskawé přispění knihami, od šlechetných wlastimilů udělenými, welikou část naděje skládati. Každý podobný dárek w knihách zde tím wětší wzbudí wděčnost, čím wíce lidí se zde nachází, kteří po čtení poučném bažíce, z nedostatku prostředků swé toužení newždy ukojiti mohou. — I zde a w nejbližším okolí wíce průmyslníků sobě umínilo, na swých wýwěšních štítech německé nápisy dle příslušnosti w české proměniti. Poznali (ač ne ještě wšickni), že to nechwalné, když sobě w českém místě wywěsí německou tabulku průmyslník nebo obchodník, který (wyjímaje snad některých cestujících cizinců) jenom od Čechů jest žiw, a který by asi brzo swůj krám nebo swou dílnu zawříti musel, kdyby měl čekati na wýdělek pouze od Němců. O podobném úmyslu wywěšení tabulek českých také z jiných míst to samé doslýchám. Nejwíce je prý, jako i zde, k tomu přiwedly ony jízliwé články některých německých dopisowatelů, kteří w zahraničných časopisech tak nešetrně na české wýwěsní štíty doráželi. Tedy z těchto několika již příkladů wíděti jest, že články ty způsobují práwě opak toho, co jimi oni korespondenti zamýšleli. — Nedostatek wíce zpráw nahradím wám tenkráte ještě dwěma wýjimky z dopisů, které se mi w stejném čase ze dwou rozdílných míst dostaly, a které, byť jen menších, přece ale potěšných důkazů o pokrocích slowanské národnosti podáwají. První dopis lužicko-srbský z Wratislawi sděluje některá náwěští o literárních záležitostech našich lužických pobratřenců, i obsahuje mezi jinými také slowa tato: »Smoleř hodlá Srbskou Jutničku newydáwati dříwe, až wyjde srbsko-německý slowník, jejž Lužan (Pfuhl *) a Jordan nyní wydáwati započali. Nebo kterak možno, aby jiní Slowané četli časopisy lužicko-srbské, an k potřebné poradě dostatečného slowníku srbsko-německého nemají? Rukopis Kralodworský, do lužicko-srbského přeložený, jesti sice k tisku již připrawen; Smoleř wšak po tu dobu k jeho uweřejnění přikročiti nemohl, poněwadž prawého a dostatečného nakladatele ještě nabyti nemohl. Před nedáwnem ukončili Smoleř a Warko překlad »Ohlasu písní ruských od Čelakowského,« totiž w nářečí horno-lužickém. Do nářečí dolno-lužického překládá nyní Smoleř ten samý spis s Markusem. Poslední sešit »Lužicko-srbských národních písní«, skládající dodatek k onomu důležitému dílu, tuty dny již wyjde. Přidány budou k němu obrazy. Rádi bychom, aby toto k poznání naší národní stránky tak potřebné dílo wšem kmenům slowanským k známosti přišlo, a mezi nimi se rozšířilo. Ostatně ještě připomínám, že národní duch čím dál tím wíce srbský lid projímá. O tom a o některých jiných wěcech w budoucím dopisu wíce powím...« Takowé zpráwy tuším každého z nás Čechoslowanů potěšiti musejí, zwláště powážíme-li, jak slabé jsou prostředky onoho nám nejbližšího kmene slowanského, a zpomeneme-li sobě, kterak ruka zatemnělých časů, národnímu jeho žiwotu nepříznivá, záhubně na jeho půdě řádila. — Sděliw wám dopis ten, o bratrském kmenu zpráw podáwající, nemohu konečně opominouti, wám spolu zde na ukázku připojiti wýjimek z jiného dopisu, obdrženého z

---

* Mnohým z našinců posud známo není, proč někteří Lužičané swé jméno jinak po slowansku a jinak po německu píší. Jest toho bohužel smutná příčina. Při soustawním zněmčowání činilo se s oným slowanským kmenem tak podiwně, že se mu často též osobní jména do německého překládala: na př. Młóńk Müller, Kłosopólski Ährenfeld, Wowčer Schäfer a j. Při některých se ta změna pouze dle zwuku děla, na př. Smoleř Schmaler, Majchar Malcher a j. W žiwotě úřadním a weřejném občanském míwá platnost často jméno poněmčené, w žiwotě rodinném ryzé slowanské. Wšak se někdy také u nás podobně stáwalo. Připomenut budiž pouze náš dějepisec Pelzel, jehož předkowé měli jméno Kožíšek.

Králowé Hradce. Činím to pouze na důkaz, že národu napořád i horliwých wlastenek přibýwá, které wychowáním dříwe wlasti odcizeny jsouce, wroucně k národnímu smýšlení se přichylují, jak mile wznešený i sprawedliwý jeho záměr a bohaté poklady naší řeči mateřské byly poznaly. »Jsem z toho welice potěšena,« píše nowá wlastenka, we swém prwním českém dopisu, »že Wám W. P. konečně přece we swém mateřském jazyku psáti mohu. Ačkoli českým pérem dle swého přání ještě newládnu, doufám nicméně, že Waše dobrotiwá showíwawost nic nad mou dosawadní sílu ode mne žádati nebude, a laskawě mně promine, že má dobrá wůle ještě nedosáhla onoho stupně, po kterém toužím. Jedině Waše wýmluwnost wzbudila we mně lásku k předrahé wlasti, a učinila-li jsem nějaký pokrok w jazyku českém, jste Wy toho prwním půwodcem, jakož i Wám přináležejí moje díky za tu radost, kterou z takowé změny cítím. Také Hradečtí přispěli ke konečnému roznícení tohoto dlouho we mně tlícího plamene. Časté a sestřenské obcowání s Marií Pospíšilowou, mojí z nejlepších přítelkyní, ku které celou náchylnost přátelstwí cítím, jest pramen, z kterého po částkách dotwrzení w jazyku českém wážím. Od ní se dowídám, co w literatuře naší nowého, od ní též mnohé knihy k zábawnému čtení obdržuji. Čtu nyní Obrazy historické. Přiznati se musím, že dáwám přednost dějepisu před zahraničnými romány zwláště onoho druhu, kde bez wyšší, ducha wzdělawající myšlénky wše jen na powrchu wšední obecnosti se plazí; minuly doby, když jsem co hladolet po takowých spisech toužila, matnou a lichou jich stránku rozeznati newědouc, a když tak mnohé zahraničné wýtwory nedozrálé obraznosti za samou prawdu jsem měla. Z toho suďte, kterak mě čtení oněch obrazů historických bawí. Historie naše měla by býti oním zrcadlem, do kterého by každá Češka často nahlížeti měla, aby poznala slawnou welikost onoho národu, ke kterému náleží, i aby se naučila ctíti jazyk slawných předků, kterým snad posud pohrdala anebo si ho newšímala. Mně spadly šupiny s očí, a hledím nyní na to wše zrakem čistějším: pročež také w lásce k wlasti a k řeči mateřské radost dříwe necítěnou poznáwám atd. Ros. B.« — Hlásí-li se k swému národu ponejprw na takowý způsob wlastenka, která swé dopisowání posud pouze německým, francouzským aneb anglickým jazykem odbýwala, powažowati to lze jistě za zisk, to tím wíce, když takowé wyznání učiněno od wychowatelky, kteréžto srdečným slowem tam, kde to možno, často welmi mnoho prospěti může. Na wšechen způsob powažuji to za whodný přídatek ku mnohým swědectwím o dobré a sprawedliwé stránce našeho snažení, že wzdor mnohým překážkám nicméně napořád mezi wšemi stawy se šíří prawé poznání národních poměrů našich, na které napotom wážná účinliwost se štěpuje a k utěšenému rozkwětu i k blahému owoci utěšený wýhled poskytuje. Fr. D.

BESEDY.

Polka, národní tanec německý!! Již také náš národní tanec polka sloužiti musí za podkladek, by němečtí dopisowatelé w zahraničných časopisech pokoušeti se mohli o dokazowání, že »Česká země jest země německá.« (Srownej Kwětů číslo 58. str. 232, pak číslo 73. str. 292.) Jistý nejmenowaný, ale, jak widěti, k dobře známému spolku náležející dopisowatel w 53. čísle lipského obrázkowého časopisu »Illustrirte Zeitung« (III. Band S. 16.) wywracuje bludné mínění některých o polce, sám ale newahá, ještě wětší blud rozšiřowati. Dokládá totiž, že polka, která nyní co módní tanec swětem obchází, není tanec polský, jak někteří také w Paříži se domníwali, nýbrž že jest národní tanec český. Slowo »český« má wšak podiwným způsobem u něho ten samý wýznam, jako slowo »německý.« Nebo píše na konec onoho rozjímání o polce w tato slowa: »...Polka, jak známo, není tanec polský, nýbrž národní tanec český (ein böhmischer Nationaltanz), který ostatně toho samého času w Anglicku jako we Francouzích swé wydobýwání w krásném a wznešeném swětě učinil, a kterýž by je snad také již w Německu byl činiti započal, kdyby nebyl práwě tancem německým (wenn er nicht eben ein deutscher Tanz wäre), kterému se od Francouzů přiučowati musíme!« Má-li polka býti národní tanec německý, wybízíme pana dopisowatele, aby se také o to pokusil, důkaz swůj pomocí německé etymologie prowésti. Kdo wí, čeho by se nám tu k podiwení dostalo! Takowý mistrowský kus byl by nám jistě k weliké zábawě. Přede wším mu ale powíme, že slowo polka pochází od českého pola čili půlka, a tolik znamená co tanec na polo, der Halbtanz, které wyswětlení se nejen s obyčejným při ní pohybowáním čili jakýmsi podtrhowáním kroku, ale také s její zdlouhawější hudební mírou srownáwá. — Jak dlouho ale některé německé časopisy budou opakowati onen odpor, že slowa česky a německy jsou synonyma? Fr. D.

Pochoutka—ze žiwota. Jistá paní, která každého roku český bál i české besedy s dcerami nawštěwuje wyjádřila se takto w společnosti několika paní a díwek na wenkowě o našem společenském žiwotě w Praze. Mluwila německy, pročež také slowa její w tom samém jazyku zde uwádím. — »Sie glauben gar nicht, wie lästig es jetzt mit dem Böhmischen in Prag ist. Was ist aber zu thun? will man in eine honette Gesellschaft kommen oder hat man gar Töchter und will dieselben versorgen, so muss man Alles, auch das Unangenehmste mitmachen.« — Přítomné wenkowské paničky a díwky nechtěly owšem po těchto slowech s tou ukrutnou wlastenkou již ani mluwit; důkaz, že přec někdy wenkowským paničkám stran wlastenectwí křiwdu činíme... Z toho ale také následuje, že w Praze na českém bále i w besedách ještě také jen powolaní, ale ne wywolení se nacházíwají, a že mnohá starostliwá matinka český bál a besedy za trh drží, což jí arci za zlé pokládati nesmíme, an wůbec wíme, že wejročný trh w Praze za mnoho nestojí. — —br—

Pražská kapella w Berlíně. O české kapelle p. barona Hellenbacha, powstalé ze zřícenin býwalého českého diwadla, byla w těchto listech zmínka učiněna. A wšak dříwe již w měsíci červnu, jako barona H., pronikla jistého p. Siegla myšlénka, utwořiti z českých hudebníků kapellu, s tím toliko rozdílem, že p. Sieglowa idea je trochu realní, jakž jinak i býti nemůže, an německá filosofie »mého a twého« čili práwa, až dosawáde je nejwíce spekulatiwní. Uskutečněná tato idea je pražská kapella, pozůstáwající wětším dílem z wycwičenců pražského konserwatoria i členů orkestru býwalého českého diwadla; pod jménem »Prager Kapelle« pak dáwá Berlíňanům důkazy, jací ti naši čeští hudebníci jsou kouzelníci. W časopise »Berliner Figaro« takto čteme: »Koncerty dáwané od této kapelly w prostranné p. Oestowě zahradě — kteráž 3 4000 osob zaujmouti může — jsou nadobyčejně četně nawštěwowány, a pochwala wšeobecná. P. Čapek je welmi nadaný wiolinista. Přednášel wariace od Prume-a s welikou obratností a odměrností a jest hoden obdržené pochwaly.« Tato pražská kapella a p. Hellenbachowa jsou tedy summa summarum orkestr býwalého českého diwadla—roztržení faktoři osudem zničeného produkta. Jak čas wše mění! E. W.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 94.
11. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

6. srpna
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Tichým geniům.

Kdyby diwotworná moc mi dána byla,
  Wýspu utwořil bych w moři širokém,
Kdeby krása přírody se rozhostila,
  Stred a mléko walným tekly potokem.

W tento ráj bych umístil wás, duše jemné,
  Jenž se w kráse, cnosti wroucně kocháte,
Prázdny klamu, šalby, powěr, mysli temné,
  W činech ušlechtilých nebe hledáte.

Pakby opěwaný básníků wěk zlatý
  Pouhým nebyl obraznosti preludem;
Zdeťby láska wládla, mír by kwetl swatý,
  Hřích a zloba wyhostěn byl se bludem.

Nyní porůznu jste maně rozptýleni,
  Swět wám nerozumně spílá šílenců;
Huči, trýzní wás a kydá zlořečení
  Na poswátnou hlawu božích milenců!

Jako něžné kwítko wadne, odumírá,
  Když je schwátil sewer wáním ledowým:
Tako zhoubná bolest srdce waše swírá,
  Často hynete ach! dechem zloby jedowým.

A wšak zmužte se jen, hořký kalich píte!
  Bohem wytknut žiwota wám úkol wznešený,
Byste w lidstwu umírnili wášně líté,
  Swětu opět wrátili ráj ztracený.

Byste prawdy, krásy rozsíwali símě,
  Byli práwa nezkroženi hájcowé;
Potlačená cnost by wztýčila swé týmě,
  Průchod měli bohumilí činowé. —

Owšem srdce waše ku činům se sklání,
  Wykonaným blahodějně bez hluku,
Jako tichý májowý déšť požehnání
  Nese plodům sadů, rolí, palouků.

Kdy wšak ziskná šalba sprostnost lidu mámí,
  Zpupnost mrzká we prach tlape chudinu,
Křiwý soudce przní sprawednosti chrámy
  A wrah wlasti bubí města, krajinu:

Tuť i cit wáš mírný w mocný plápol zrůstá,
  Z jemné duše aj! se rodí hrdina,
A padouchům kletbu hřmějí waše ústa,
  K činům rekowským se rámě napíná.

Žasne swět: Aj, což se i dnes diwy twoří?
  Ano; zardi se, newěro kacířská!
Tam, kdež láska k Bohu, wlasti w srdci hoří,
  Zdrtí nepřátely diwka pastýřská.

Minický.

Následek sňatku.

Příhody ze žiwota skutečného poskytují častěji důkaz, že i tam, kde se zákonodárstwí na wysoký stupeň powzneslo, nebýwá wždy zamezeno zneužíwání rozkazů, jichžto ochrana se mnohdy práwě naopak w záštitu přestupků bráwá. Widěti to zwláště w Anglicku, kdežto jakkoli snad nejrozsáhlejším wywinutím práwa národu se značí, přece podwod tak často pod zákonnost se skrýwá, jelikož při uskutečnění rozkazu nezřídka jeho písmě nad duchem přewahu míwá.

Podobné wykazuje též příběh následující, kterým spolu oswědčeno, jak nakládáno býwá se swazkem manželským tam, kde se jeho rozwolnění příliš usnadňuje.

Lady C... byla welmi sličná, při tom wšak nejwýš oddána zwláštnictwí. Mladost její již odkwítala, ona pak nebyla posud prowdána. Měla asi pět tisíc liber sterlingů we jmění; na neštěstí ale byla čtyřicet tisíc dlužna, a tak se stalo, že nawzdor swé sličné twáři do dlužnického wězení w Londýně putowati musela. Lazebník a kadeřník pro ono wězení ustanowený byl Irčan, jmenem Philan, neženatý a welmi dworný k ženskému pohlawí. Lady C... nemluwila s ním delší čas ani slowíčka; jednoho dne měla wšak se k němu welmi příwětiwě, a zawedouci s ním howor o jiných wěcech rozličných tázala se ho, proč se neožení.

Irčan wyprawowal, že má we swé wlasti milenku, že je ale posud příliš chudý, aby se oženiti mohl.

»Zdali pak byste si mne wzal?« tázala se dáma z nenadání.

Irčan protáhl se po celé swé délce, pak pokloniw se až k zemi odpowěděl: »Takowého podání by ani král neodmrštil.«

»Nuže,« odwětila lady, »tisíc liber sterlingů wám dám připsati, jestli si mne zejtra za manželku wezmete — ale pod jistými wýminkami,« doložila dále, by zmírnila horující radost swého nowého ženícha, který jako u wytržení sobě počínal. »Po našem zasnoubení nesmíte mne nikdy wíce widěti ani mne swou manželkou nazýwati, nýbrž musíte si milenku, kterou we wlasti swé máte, za manželku wzíti.«

Irčan chwíli přemýšlel; lady wywracowala mu wšecky námitky, až konečně k náwrhu swolil. Dala mu pak hned potřebných peněz, aby opatřil úřední powolení ku sňatku, který hned zejtra měl učiněn býti.

Druhého dne w stanowenou hodinu přišel lazebník k lady, kde již i duchowního církwe anglikánské nalezl. Předložil úřední powolení, duchowní uznal je za zpráwné a zákonům přiměřené, odbyl jich oddawky, a napsal hned také oddací list, jehož lady žádala.

Když se to wše bylo stalo a duchowní s kostelníkem odešel, dala lady dozorce wězení prositi, by k ní přišel, i žádala jej, by ji pro kočár poslal, an w tu chwíli wězení opustit a do swého obydlí se wrátit míní. Dozorce k ní přišed welice se tomu diwil, nemaje tušení, kterak by ta rychlá změna se státi měla.

Lady znamenajíc jeho podiwení, nedala mu dlouho w pochybnosti býti. »Jsem wdána,« prawila! »dle zákonu tedy můžete mého manžela wězniti, nikoliw ale mne.«

Při tom se na Irčana milostně usmála, který ponenáhla znamenal, že wěc, která mu ještě před chwílí předmětem největší rozkoše byla, nyní pro něj snad dosti zle wypadne.

»Zde stojí můj pán a manžel,« doložila, ukazujíc na zděšeného lazebníka, »a tuto jest můj oddací list; a protož mne déle nezdržujte!«

Dozorce byl jako omráčen. Když se za chwíli opět zpamatowal, kwapil přede wším do swého úřadního pokoje, kde práwě na něj práwník čekal. Toho žádal o radu we wěci tak choulostiwé; — práwník wšak odpowěděl, že wěc podle zákonu docela w pořádku jest, a že zde žádná pochybnost místa míti nemůže. Za půl hodiny na to byla lady C... na swobodě, a Philan, její řádný laskawý manžol, pro její dluhy uwězněn.

Wěřitelowé zděsili se nad tou událostí, jako ubohý lazebník a w prwním rozhořčení se na tom usnesli, že nešťastníka we wězení nechají, pokud nezaplatí. Později wšak, když se byli přeswědčili, že jim nikdy zaplatiti nemůže, jinak se rozmyslili, a widouce, že by jim wedení útrat na něj marných wýloh způsobilo, za čtyry neděle jej na swobodu propustili.

Za týden po swém propuštění obdržel Philan psaní, prwní to w celém žiwobytí swém. Neuměje čísti šel k jednomu příteli, by mu je přečetl. Psaní bylo od lady C..., kterážto záwazku jej propouštějíc mu radila, aby se hned se swou býwalou milenkou zasnoubil, že pak na to umluwených tisíc liber sterlingů obdrží. Philan se kwapně odebral do Korku, dal se, s předešlou manželkou rozweden, nyní se swou milenkou oddati, načež slíbených tisíc liber sterlingů obdržel. Za ty sobě pěkný statek koupil, na kterém dobře žiw byl. O swé prwní paní, jakož o příhodách w londýnském dlužnickém wězení swé nowé manželce wšak nikdy ani zmínky neučinil.

Fr. D.

Powěsti židowské.

Od W. Nebeského.

I.

Rabbi Löb.

W Praze, w domě žiwota — tak nazýwají Židé swůj hřbitow — mezi ostatními kameny, jenžto kryjí kosti oněch, kteří jsou k otcům shromážděni — mezi kameny, w nichžto je žal a bol dáwno zahynulých pokolení wtesaný, stojí starobylý náhrobek rázu zwláštního; jako chatrč bez oken, dlouhý, ouzký ze šesti welkých kamenů sestawený. Dwa podle sebe ležící jsou jako stěny, dwa nad nimi se sklánějí w střechu, dwa wšak nad ostatní wynikající jsou štítem na wýchod a západ toho příbytku míru. Celý tento náhrobek je pokryt hebrejskými nápisy, swatými těmi znameními kmene nejstaršího, wywoleného a zázračného. Jsou to tajuplné runy, tyto mystické znaky nejwelebnější řeči člowěčenstwa, řeči, kterou je kniha žiwota psána. A kde je místečko bez nápisů, leží množstwí malých kamínků, neboť každý Žid, který nawštíwí přístaw tento swětem štwaných wywolenců Božích, zanechá na hrobě kamínek co znamení lásky a upomenutí, a mnohý kamínek je tam teprwa wčera wložen, mnohý ale tam již leží století, neboť každý soukmenowec zná a ctí hrob welkého rabbi Löba, jenžto byl jeden z nejmoudřejších a nejšlechetnějších mužů swého wěku.

We dne a w noci bděl nad swou obcí, pečowal o ni, a ostříhal ji ode wší strasti, we dne a w noci probíral se w zákoně, bádal w slowě Božím a proslul welkou moudrostí a učeností. A ještě teď, w hrobě, kde každý odpočíwá, on neodpočíwá, ale sedí, bdí a bádá we dne w noci w slowu Bohem zjeweném. Hle, zde prý sedí w malém příbytku oblečen jsa w bílou umrlčí košili, w tu samu, kterou mu mladému w blahé době krásná newěsta dala, a kterou na sobě měl, když na den welký Bohu swé hříchy lkal; bílé wousy mu splýwají přes prsa a kolena, a slze po nich řinou se dolů na welkou knihu před ním rozloženou. W tu upřeným zrakem hledí, čte, myslí, hloubá bez konce a míru.

Tak prý bude seděti a bádati až po dlouhých stoletích nejposlednější jeho prawnuk přijde, krásný jinoch jako anděl, černé wlasy mu plynou kol jasného čela, a s mo-

drého oka září wěčná mladost a mír nebeský. W jedné ruce maje růži, w druhé ratolest palmy přistoupí k starci ku kamennému stolu, položí růži a palmu na knihu otewřenou a řekne tato slowa: Welký Rabbi Löbe! otázka je rozhodnuta! — »Je rozhodnuta?!« odpowí Rabbi. »Teď mě pane, zawolej!« — Jak to řekne, rozpadne se w prach a popel.

II.

Zeď rabbiho Judy Chasidu.

K ženské modlitebnici we Wormsu wede ouzounká, malá a tmawá ulička; w té se pocestným okazuje ona zeď, či wlastně malý wýklenek w ní, kterým je wyhloubena. Wýklenek ten stal se následujícím spůsobem. Touto úzounkou uličkou šla těhotná žena, an tu najednou w uličku zajel člowěk s wozem nejrychlejší jízdou. Žena křičí, aby zastawil pro žiwého Boha. Surowec ale myslil: Což je o židowku! a práskl do koní ještě wice; neboť bylo to za časů, kde žida zabit byl takořka jen žert. Žena we swé hrozné ouzkosti se přitlačila ke zdi rukama chráníc žiwot, jenž pod swým srdcem nesla. To wšak nadarmo, neb ulička je tak ouzká, že sotwa wůz projede; dwa žiwoty přijdou na zmar, jestli se zázrak nestane. Ten wšak se stal, neboť zeď za ženinými zády ustoupila a wyhloubila se w onen wýklenek. Tak byla žena a její plod zachráněn. Bylť toho zázraku také hoden, neboť plod ten byl welký rabbi Juda Chasid.

Časné jaro.*

(Dle Goethe.)

Záhy mě wítá
Rozkošný máj;
W slunci již skwítá
Chlumek i háj.

Wesele hraje
Wlnek si ples,
Jsou to ty háje?
Je to ten les?

Z modra se diwá
Nebe i bor,
W plesu se skrýwá
Rybiček sbor.

Ptačí to chwění
Hájem šumí;
Nebeské pění
Kolkolem zní.

Zelena máje
Kde plane kwět,
Wčelka tam ssáje
Slaďounký med.

Zachwění ladné
Zduch prowíwá,
Wanutí wnadné
W sen kolíbá.

Mocněj' ozýwá
Dechu se hlas,
Rychle umdlíwá
W houštině zas.

K ňádrům se wine —
Snést jak se dá,
Muzy newinné!
Blaženost má?

Jaké to žití —
Ach! newím sám.
Sestry mé cíti:
Milku to mám! — Č.

* Přednešeno na páté besedě. Hudba pro čtwerozpěw je od Mendelssohna-Bartholdyhò.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (**Poslední beseda.**) Minulou středu pochowali jsme zase na nějaký čas naše společenské radosti — doprowodili jsme besedy naše ku hrobu. Dělo se to arci zwláštním spůsobem, s tancem a hudbou, s weselostí na twáři a w srdci — wěc sama o sobě byla rozkoše plna, ale zpomínka na ni dělá mě truchliwého. Kde jaká náhrada? kde teď jaké spojení pospolitého žiwota — toho žiwota, z něhož by nejwonnější kwítka a nejstinnější stromy wedle cest našich wyrůstaji? Teď nám nezbýwá nic jiného, nežli swé milé toužení po besedních rozkošech pěstowati pod tichou střechou domácnosti, u oltáře mirumilowného přátelstwí, a těšiti se na to, co nám příští leto přinese. Zatím se mnohý z posledních trusek očistí a zaskwí se pak wywolený mezi wywolenými. Že se mezi námi ještě mnoho pouze powolaných nacházelo — tomu se bylo těžko ubránit. Zalíbení na wěcech našich roste jako rozwodněná řeka nesouci s sebou napořád wše, co uchwátí, a překwapuje nás, že se nemůžeme ohradit. Na nejwyšším stupni projewilo se obecné účastenstwí w tomto ohledu na besedě poslední — a kdyby mělo tou měrou napořáde přibýwat, museli bychme si co newidět několik ohromných sálů wystawět. Náwštěwa byla toho wečera až tuze hlučná. Zábawa jako wždy jindy nenucená, žiwá, rozmarná; konwersace bezuzdá, miletokoucí. Pohled na to hemžení peřestého množstwí — na tu směsici kwětoucích lilií a růží rozkošný. Mezi odpočinkem hrál se koncert na fortepiáno, přednášela se Rubešowa deklamace a p. Strakatý spíwal s newyrownanou ochotou několik písní. Jak?... to se samo sebou rozumí. K čemu o tom známém, wlasteneckém spěwci písní slowa šířiti? On spíwal — díky jemu!... a wšem zatím s Bohem až do shledání!

Z Kutné Hory. (**Národnost. Školy. Diwadlo. Tylowy spisy. Nowý arciděkan.**) Chystalť jsem již dříwe dopis, tu nás ale překwapil a potěšil dopis »do Hory,« jejž nám welemilý náš Tyl poslal. Kýžby ho jen Hornici též náležitě ocenili a tak srdečně přijali, jak srdečně wyslán byl! Kýžby dopis ten mysl a srdce jejich roznítil; mohlaby pak Hora poznenáhla mnoho naprawiti, w čem léta pochybowala. Doba ta wšak poznenáhla přijde, ať jen obywatelé toho uwědomění nabudou, že w národní hrdosti mnohem wětší cti dojdou, nežli w dwoření se cizině. Máme již krásných úkazů, kteří nám budoucnost tu připowídají, a že to nejsou kwitkowé počasní, jimžby mráz ůštipačnosti snad uškodil, můžeme býti bezpečni. Lid zdejší nebyl odnárodněn, ačkoli nás již mnohý z potulných cestopisců mezi německá města početl, ačkoli byl snad jen hlawní ulici prošel; ale nebylo zde, jak říkáme, budiče, kterýžby byl kázal, jakou cestou se kráčeti má. — Mládež z nižších škol městských českých wyšlá, po celý čas pobytí swého na hlawní škole nezaslechne nijakého powzbuzení, žeby w Čechách Cechami býti měla: jaký diw tedy, když školy opustí, že medle té se koti, u které tak dlouho pobyla? Jak snadno by se nejen zde, ale wůbec na hlawních školách prospěšnějšího cíle dojíti — jak snadno se wywesti dalo, aby se wedle mluwnice a prawopisu německého i če-

ský přednášel! To nemůž býti obtíž ani pro učitele, ani pro žáky, jak toho již na wíce místech dokázali, kdež dobrá wůle nescházela, a kde se dle zákonů milostiwé wlády říditi newáhali. Důkaz toho podaly nám zkoušky na zdejší diwčí škole u přítomnosti Jeho Ex. pana biskupa Hanla, nad čímž i on swou největší spokojenost projewiti ráčil.— Když se mládeži poukazuje, že w Čechách česky uměti newyhnutelnou je důležitostí, a že jako neslušno k wůli cizím domácnost zanedbáwati, tak že i neslušno pro známost jazyka cizího swou mateřskou řeč zapomínati: poroste zásada ta i s wěkem dospělejším. Pomyslime-li, proč na nás mnozí z nepředložených tak rádi s opowržením pohlížejí, nemůžeme jinače soudit, nežli že zanedbáwání naší národnosti tomu příčinu zawdalo; jakož i nyní, když probuzení jsouce k swému se přiznáwati počínáme, na nás i mnozí z wlastních okem žárliwým a nepřátelským pohlížejí. Z těch si wšak mnoho dělati nesmime. Jenom swé wěci milujme, a cizí ctěme — tím zwítězíme. Toto pak oswědomění hlásati, je powinen mezi národem každý, jehož síla k tomu stačí. Že se to i zde od mnohých pro dobro wroucích duší děje, powstáwá nowý žiwot; nacházíť arci i protiwníky — ale to jsou cizincowé, národ a domácnost neznající, jimžby snad i wítáno bylo, kdyby národ neustále w zaslepenosti žil; ti pro dobro Hory ničeho ještě neučinili, a dojista ničeho neučiní: tudy i hlas jejich se odrazí od pewné wůle těch, kterým ublížiti bleděli. To jsou naši diwadelní ochotníci, o něž si mnozí hanou pošpiněná ústa otříti chtěli; ale že se jim toho nepowedlo, umlkají. W české od jakžiwa Hoře powinno prý hráti německy! Nebylby to nesmysl! Proč si ti, jenžto po německých hrách bažejí, podobnou ochotnickou společnost nezarazejí, jako je naše česká? Bezpochyby se jim k tomu dobré wůle a setrwání nedostáwá, a nebo se bojí, že by pracowali nadarmo! My se wšak z dobrých českých předstawení wždy srdečně těšíme. Od poslední, jiným referentem podané zprávy o zdejších hrách (w. č. 49.) bylo nám ještě několik her podáno, a sice 21. dubna opakowáni byli Klicperowi »Bělouši«; na to 5. kwět. »Čech a Němec«, 28. kwětna Filipkůw »Domácí lékař«, a 16. června Štěpánkůw »Octář«, a k tomu Tylůw dramatický žert »Jeden za wšecky«. — Zmiňuji se o těchto hrách jen proto, aby w našich listech weškerý běh a pokrok diwadla zdejšího zaznamenán byl. — Letní počasí diwadlům wůbec nepříznivé, zarazilo hry i zde; doslýchám wšak, že příštím měsícem opět započíti mají.— Tylowy »Sebrané spisy« jsou zde hojně rozšířeny; a kdožby také líknowal práce oblibeného spisowatele českého si zjednati, který Horu k nowé slávě budí, a jejím wěrným synem jest? Hrdí mohou na něj Horníci býti, jakož i na mnohé jiné ze synů swých, kteří jmény swými w domácnosti i cizině prosluli.— Jeden ze synů jejich zawdal opět minulý týden příčinu k neobyčejné slawnosti. Byl totiž na uprázdněné místo arciděkana zdejšího zwolen důstojný pan Jan Křikawa, doktor bohomluwectwí a libomudrctwí. Již dne 25. m. m. když se z Králowé Hradce od přísahy sem ubíral, wyjelo mu množství jeho ctitelů, měšťanů a spolužáků ze wšech tříd občanstwa radostně wstříc, u brány byl uwítán nejen mládeží wšech škol, nýbrž i shromážděnými cechami, městským wojskem a četným dawem lidu domácího i okolního, neboť wítali za pastýře swého jednoho ze synů swých, načež při střelbě a radostném zwuku hudby a zwonů do chrámu Páně, a pak do bytu arciděkanského doprowozen byl. Na to dne 28. instalowal jej nejdůstojnější pan biskup králowéhradecký co nejslawněji w nowou důstojnost. W tomto důstojném, welectěném a obezřetném muži, nám jistě i pewný podpůrce wšeho dobrého dán a nahražen byl. †

Z Hradiště. **(Průmyslní škola.)** ...Počátkem měsíce června započalo se tu snažením p. Sekery zdejšího lékárníka, čtení pro lid řemeslný, dle wzorů jinde stáwajících škol průmyslových. Posluchačů je dosti, a byloby jen přáti, aby horliwý podnikatel i podobných pomocníků nalezl, a obtížemi se naskytujícími zastrašiti se nedal. Wěřímeť, že jsou na počátku weliké, ale také newyrownaně weliký je prospěch, který z nich wyplýwá.

BESEDY.

Podiwná powaha Australie. Francouzský časopis »Revue de l'Orient« podáwá následowné náhledy o přírodní powaze australského krajinstwa: »Australie nejenom swou zeměpisnou polohou, ale i množstwím jiných ohledů práwě w opačném poměru stojí s powahou Ewropy. Přírodniny australské obsahují množstwí podiwných úkazů, jenž se w očích Ewropanů smyšlenou bájkou býti zdají. Když je u nás zima, mají Australané léto; sewerní witr je tam teplý, jižní ale studený, wýchodní nejzdrawější, západní nejškodliwější; tlakoměr před deštěm tam stoupá, a klesání rtutě připowídá pěknou powětrnost. Doliny jsou tam studeny a neúrodny, hory ale obyčejně teply a úrodny; labutě černý a orlowé bílí. Zwláštní druh krtků má tam zobák na způsob kachen, opatřen jsa jedowatým žihadlem u zadní noby; jiný opět druh ozbrojen je několika řadami pichadel podobných oněm, jenž nalezáme na našich ježkách. Australie je nápodobně otčinou podiwného druhu zwířat, kéngurů nazwaného, jenž by stejným práwem přičísti se mohl rodu wewerek i rodu jelenowitých, an welikosti welmi je rozmanit; neboť práwě když některé kéngurů o málo wětší než krysa (německá myš) jest, dorostá jiné wysokosti pěti střewíců. Psi w Nowém Hollandsku nikdá neštěkají; mají wlčí hlawy, ale ostatek těla se rowná trupu liščímu. Kromě toho se nalezají zde zwláštní ryby, náležící polowičně rodu žraloků, polowičně rodu jakýchkoliw jiných ryb. Treska (Stockfisch) se tam lowí w řekách a bělice w moři. Některé rody hadů jsou okřídleny; nápodobně i některé druhy ryb mají křídla strakatě skropené, jenž mohou libowolně stahowat i rozestírat jako netopýři. Kopřiwa dorůstá wýši stromu, topol ale jenom nepatrným je křowiskem. Kapradí býwá 20—25 střewíců wysoké, majíc 5—6 střewíců dlouhé haluze, jenž se na způsob širokatého stínidla rozprostírají. Jediný pták, jenž se nejwíce rowná drůbeži ewropské, má ocas jako pštros rozestřený. Kazuar, o málo menší než pštros, nemá wlastně ani žádného peří, nýbrž jenom způsob chlupů hrubých. Jsou tam ptáci, jenž wydáwají hlas úplně podobný praskotu biče; jiní opět hlasem swým nápodobují zwuk stříbrného zwonku. Zde můžeš slyšeti ptáka jako dítě kwilícího, tam opět směje se jiný hlasem jako člowěka zrostlého. Wětší část stromů tratí každoročně swou kůru, a listí neopadá. Po celý rok není widět ani mračna ani oblaku nepatrného na nebi, a chatrče nejchudších obywatelů jsou wystawěny ze dříwí cedrowého. K. M. L.

Nowé knihy.

Zábawy nedělní, čili: prostonárodní poučowání w Hlozpytu. Od Dra. Frant. S. Kodyma. Část prwní: **O teple.** Swazeček 5. — K dostání we wšech řádných knihkupectwích a u wydawatele (na Malé straně, w Nowé ulici, u cihelny w č. 101), za 10 kr. stř.

Průmyslný Posel. Spis wšeobecný pro obecný lid a pro každého, kdož w uměních, zwláště w řemeslech a w mnohých žiwota záležitostech poučení hledá. Wydáwán Drm. Karlem Amerlingem. Část prwní. Lučba čili chemie řemeslná, zkušná. Sw. 1—4. Seš. za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 95.
11. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

8. srpna
1844.

Časopis tento se wé skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrtletí 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Swatoplukowci.

(Pokračowání.)

Pro swůj křik a dupání nohama neslyšel císař břinkot wstupujícího Ariba; teprwa když se přiblížil, shledl jej, a také se hned k němu se swou nowou myšlénkou obrátil. — »Poslyš Aribo můj, wítej, ale poslyš! Dlouho jsem myslil; tu mi duch můj najednou poskytnul nejmoudřejší radu, kterak bych rozsápal tu welikou Morawu. Wyslanstwo mé již utíká na Multany; bude to bouře, která odtamtud přijde na Morawu! Ale teď poslyš — jen poslyš, Aribo, co jsem za cestu nalezl. Lebky slowenské jsou twrdé, jako ty skály tatranské; musíme tedy na srdce jejich se obrátit, to je měkší. Hahaha! rozumíš mně, Aribo! Rozerwat musíme ta srdce slowenská s těmi srdéčkami českými, potom teprwa lebky jejich roztřiskáme. Bořiwoj twrdolebý také zemřel; ti dwa si to dobře smyslili odebrat se najednou k wěčnému nenawrácení. Synowé Bořiwojowi nebudou chtít pod ochranou chlapců mého kmotra být, jestli jim jen trochu přízně okáži, to dobře wím. Ti mladí — s těmi to snadněji pořídíme, nežli jsme mohli se starými Čechy a Slowáky. A synáčků Swatoplukowých by též neškodilo trochu mezi sebou poštwat, a rozdráždit proti sobě. A tu jsem myslil, Aribo můj, na tebe. Nebo ty se k tomu nejlépe hodíš. Wšak ten starý twůj přízniwec zanechal bezpochyby i synům swým z té přízně, a tobě tím snadněji to přijde je trochu proti sobě popudit. Nu neli? Hahaha!«

Aribo požíwal dlouho přízně i skutečné pomoci od Swatopluka welikého, jakož wůbec toho času snad ani jednoho z knížat, wéwodů a jiných pánů říše německé nebylo, jenž by nebyl hned wíce, hned méně dobrodiní oučastným se stal z milosti Swatoplukowy. Mezi tím zajisté, an se knížatka německá mezi sebou sápalí, Swatopluk sám stál mocný, a těm, jenž u něho o pomoc žebrali, proti jiným pomoci dáwal. Když pak se jim zalíbilo spojiti se opět a táhnouti na Swatopluka, tedy wítězným mečem je potíral wšechny do hromady. Narážel tedy na tuto okolnost Arnulf; an i Ariba byl jednou Swatopluk před ním samým obhajowal.

»Zapomenuto budiž, císaři můj, čím já se prohřešil proti twé Milosti,« mluwil Aribo k Arnulfowi; »Swatoplukowi jsem já kromě toho malé služby k blahu jeho wykonal. Ostatně máš, pane, wýborné zámysly; jistě nic tak potřebného není, jako aby byly Čechy od weliké Morawy oderwány. Nebo ty krkonošské lomy a srazy zpropadeně zle posluhují Němcům. Co se pak mne týče, já přicházím práwě, bych se Jasnosti císařské k takowé službě nabídl, k jakowé jsi mě již bez toho ustanowiti ráčil. Já nalezl cesty, na nichžto srdce Swatoplukowců tak rozerwu, jako by nikdy nebyly spojeny býwaly. Nyní jen dowol, abych mluwil o swých zámyslech!«

»Nu jen mluw; ale sedni, Aribo, wedle mne, a rozpráwěj, co dělají ti chlapci mého kmotra; w čem záleží jejich síla nebo nemoc, jaká jejich moudrost neb nemoudrost; já budu wšecko rád slyšet o synech swého kmotra.« — Tak mluwil rozmarný Arnulf a posadil Ariba wedle sebe.

»Jsoutě to, císaři můj,« jal se wyprawowati Aribo, »jinoši w prwním ohni swých náruživostí. Mají na sobě mnoho, jak říkáme, slabých stran. Jen třeba je za tyto uchopiti, a sami přijdou swé záhubě w náruč. O, a já umím zacházeti se slabými stranami! Ty pak císaři budeš s mocnými se potýkati, pakli ti totiž já nějaké zanechám. Nebo slabá strana sežírá mocnou.«

»Hahaha!« řehotal se Arnulf, »ty umíš mluwit po mudrcky! Nu ale — jen dále!«

»Byl jsem na Welehradě,« pokračowal Aribo. »Wládyka welehradský jest můj starodáwný

přítel. Býwal on kdysi hodný dobrodruh. Pak se ale oženil — a podle ženy stal se horliwým Slowanem a došel i hodnosti. Ale powlastenčený také znáboženštěl, a teď není w něm krůpěje krwe mužnosti. Má dceru — a w té dceři celý žije. Ale je to také dcera, pane! Je to žiwý anděl, to mohu říci.«

»Nu — a ten anděl?« tázal se netrpěliwě císař.

»Nu, císaři můj, ten anděl — a to na mou čest není nic diwného — ten anděl přikouzlil na Welehrad Mojmíra a Swatopluka, nejstaršího a nejmladšího Swatoplukowce; přišli z Nitry na Welehrad za spanilou Drahomírou, jako owečky za zelenou trawou, jak si Slowáci zpíwají.«

»Hahaha!« rozřehotal se Arnulf, »tedy na námluwy šli chlapci mého kmotra, na místě, aby byli otce následowali a pomstu na Němce w prsou swých wařiti se cwičili! Totě wýborně, hahaha! Nu ale jen dále, žádostiw jsem zwědět, jak to wypadlo!«

»Nu, tu mnoho mluwiti nemohu; leč bych chtěl lhát. Já přišel již po bouři, anebo bouře jen mým příchodem přetržena byla. Než buď jak buď. Já budu wědět, kterak ji na nowo rozdýmám.«

»Wýborně, wýborně, ostrohledný Aribo!« mluwil Arnulf; »toho anděla bych sice sám rád widěl, tu holubinku slowanskou bych sám rád políbil; nu ale, když je takowá, že může ty nitranské sokoly w osidlo přikouzlit, nechám jim tu radost.«

»A to bude poslední, to bude labutí píseň žiwota mého,« mluwil Aribo hlasem wěšteckým, »kterou zazpíwám nad hrobem těchto sokolů a nad rozwalinami jejich skalných hradů a swobodných lesů, nad nimiž a w nichž sobě tak pyšně poletuji!«

»Wýborně, Aribo! ty jsi kus hodného člowěka! buď na to hrdý, že twou pomocí dokoná Arnulf, co nemohli Ludwíkowé ni Karlomanowé ke konci přiwest. Tobě tedy na starosti zanechávám lásku Swatoplukowců a swornost říše welkomorawské. Já se budu o synáčky Bořiwojowy starat, aby nezabloudili na cestu otce swého. A pak uwidíme, zdali nepadne třeskotem a rachotem ohromným ta říše slowenská!«

Tak posilňowal Ariba a tak se kojil nadějí Arnulf. Po chwíli Aribo odešel, a Arnulf sprowázel ho zraky swými až ke dweřům. Dlouho ještě na weřejích oči jeho dlely. Zdálo se mu, že třeskot dweří zaklopených třeskot je trůnu slowanského, na sta kusů rozbitého. Slyšel w duchu swém rachot nesmírný, jakowým se káceti bude dle jeho úmyslu welkomorawské králowstwí. A oči se mu jiskřily radostí nad příštím okamžením, kdež bude moci říci: Rozkotal jsem trůn slowanský.

III.

Krajina junačka milena,
Mnogo, kanna, ti preterpis sla,
Zibka si ti bila junakom,
Slogu ti uvedi u tvoj dom.
Grof Janko Drašković.

W komnatě Swatoplukowě — tak se jmenowala weliká síň na hradě nitranském, sedí u stolu wyšíwaným pokrowcem pokrytého mladý, asi čtyryadwacitiletý muž. Hlawu má w založených rukou složenu, a na twáři jeho spočíwá smutek, wážností dojímawou odůstojněný. Patrno, že očekáwá někoho. Z hlubokých wzdechů, loudících-se z prsou jeho, lze uzawírati, že těžké břemeno skličuje mladistwá jeho ramena.

Seděl to zde Swatoboj Swatoplukowec, a očekáwal bratry swé mající přijiti k poradě králowské, stran řízení krajin swých, a k založení blaha jejich wésti mající. Swatoboj na tomto dni mnoho zakládal, od něho mnoho očekáwal. A nyní seděl zde plný wroucností modlitby, zasílané k nebesům, aby mocnost wěčná sestoupila mezi bratry a rozhodla wše ku blahu králowstwí slowanského.

»O, slawný otče, nyní již před soudem Boha wěčného stojící, proč si neuměl na smrtelném lůžku býti to, co jsi byl w radě a na trůnu — králem — a jenom králem moudrým! O proč jsi se stal citliwým otcem — když jsi měl býti opatrným králem! Podělil jsi nás stejným práwem ke trůnu; ale ach! není-liž toto natrhlina zlatého trůnu weliké Morawy? Swatopluk je náruživec, kdo wí, co w okamžení do jeho hlawy wstoupiti může? Nu — a wšickni máme swé mdloby. Ale wládne-li jeden, tedy jej i náružiwosti jeho častokráte jen wýše wynášejí: wládnou-li stejnou mocí tři — tu jsou náružiwosti a mdloby žiwly, z nichž se wywinuje pád a zahynutí wšech. O Bože, pomoz mi jen dnes, abych silou duševní překazil zlé, jenž wlasti mé hrozí; abych zkazil w hodině hodnost tří králů jedné říše, a spojil ohněm ducha wlastenského trojí moc w moc jedinou, we wýraz jediný. Swědkem mi buď, o weliký Bože, že hotow jsem i berlu wzíti, i berly se na wěky odřeknouti: ale

tři králowé — slyšte mne nebesa — tři králowé w jediné říši nesmějí být!«

An takto Swatoboj sám w sobě rozjímal, zařinčely na předsíni ostruhy, a we dweřích zjewil se Mojmír; po chwíli přišel i Swatopluk. Mojmír wedle zwyku swého zaujal místo u wrchu stolu, k jehož prawici Swatoboj zasednul. Swatopluk sám zůstal stát, založeny maje ramena, a se zwráštěnou twáří hleděl k zemi. An jej Swatoboj důwěrně k posednutí ponoukal, odpowídal drze, stání swého nezměniw: »Sešli jsme se k poradě, radme se tedy, kterak wladařit budeme. Jsmeť zde rowni, zouplna rowni, buď stojíme nebo sedíme,« a k sobě hněwiwě, pološeptem doložil: »uwidím, které místo mi přisoudíte!«

»Bratři!« započal Mojmír radu wážnými slowy, »břímě, jakowé leželo na mohútných ramenách otce našeho, přeloženo jest posledním jeho ustanowením na ramena naše: my jsme tedy pánowé weliké Morawy, a máme býti též, jako on otcowé a ochrancowé její. Mohl-li jeden dostatečným býti k unešení břemene tohoto: proč by tři jedním a tímže břemenem podělení nemohli wládnouti? Rozumí se arci, jestli wšickni tři otci rowni budeme. K dílu tomuto jest nám předewším potřebí jednoty a swornosti bratrské, abychom tři jsouce, jedno býti mohli pro sděděnou krajinu.«

»To jest, abychom na twé osnowy, úmysly a skutky, jen ano říkali; nu jen dále.« Takto přetrhowal jeho řeč Swatopluk stoje wždy nepohnutě s odwrácenou a k zemi skloněnou twáří.

(*Pokračowání.*)

Literární i jiné rozprávky.

Od

Karla Sabiny.

> Nejen osoby, ale i wěci,
> nejenom wěci, alebrž i osoby.
> Simon de Sismondi, hist. fr.

I.

Sebrané spisy Jos. Kajetana Tyla.

Naše nowější pěkná literatura českoslowanská, před dwanacti lety ještě skoro pouhé toužení a přání, nyní již k utěšené skutečnosti se wywinowati počíná. Z nejistého ochotnictwí wywinul se pud plodonosný, jehož účinky nejen pilným a oučastným pozorowatelům pokroků našich, nýbrž i lhostejníkům a protiwníkům zřejmě w oči bijí. Na obžiwlém kmenu naší literatury skwějí se již i ratolesti, na něž weškeren národ slowanský s potěšením hledí. — Na blízku našem roznášejí se o těch wěcech rozličné řeči a úsudky — často i směšné. Jesti to zázrak! wolají někteří. — Jakž to bylo možná? táží se jiní. Ale záwistníci a nepřízniwci, we mdlobě swé proti snažení našemu, mezi obecenstwem wždy ještě nedůwěru we wěc naši rozsíwají. Nechť se snažejí! — Dalekáť cesta jejich! marné wolání! Již naši duowé okazují, co oni a co pracowníci na literarním našem poli národním dokázati mohli. S neukrytou radostí přehlídáme již řady mužů, ježto se odwážili na obromné dílo: skřísiti jazyk a duševní žiwot náš, wywolati z hrobu, co zwykem a osudem pochowáno, wěkami na wždy přikryto se zdálo. Nebylať to malá obtíž s tolikerými předsudky a s tolikerým soběctwím! — obtíž, jejíž ukončení a následky w mihawých nejistotách budoucnosti se mihaly. Posawáde bohužel nemáme žádný literarní dějepis, jenž by nám poskytnul prawého náhledu w duševní stránku našeho písemnictwí, a k bližšímu poznání našich literarních reků a snahy jejich by přispíwal; máme jen jakési knihopisy, w nichžto se nadpisy kněh jako kostry na wýstawě okazují; kde wšak jest duch, jímž jediným prawý žiwot literarní se oswědčuje? duch, jejž oswoboditi z pout wšednosti počátkem a oučelem jest weškerého snažení literarního. — Ještě hůře to wšak posawáde wypadá s naší kritikou, ježto z wětšího dílu na pouhé referáty se obmezujíc, a často od prostředních spisowatelů na jewiště uwedena, ani přehledu toho nám neposkytuje, co prawě podáno, ani přechodu k wywinowání se budoucí naší literatury. Byloť to po dlouhý čas weliké neštěstí, že často tupé péra se sprostými tahy na domácí plody literarní se odwážily, tak že nezřídka to wypadalo s kritikou českou, jakoby nějaký nádeník outlé tělo pytewně rozbírati se namáhal — tupou kudlou. Kdož pak se může diwiti, že naše kritika obyčejně swého cíle minula, a že skoro nikde se nepřiblížila skutečné prawdě, leda tam, kde se jednalo o zewnější formu, o posouzení wad jazykowých, a tak nazwané určitosti klassického slohu českého? — neboť »syntaxis« nazýwá se u nás slohem! Kdož se může diwiti, že duch wěcí našim kritikům skoro wždy pod pérem uklouznul, ježto na skoumání jeho často jen sprostý stroj we weliké dílně literarní se odwážil? Naše kritika wšak, nech wystoupila ku pochwale aneb ku pohaně, nech stála w powinnosti ráznému záměru aneb osobliwé starosti, nech se snažila skwělost welewtipu, nebo bídu tupohlawosti na jewiště weřejně wystawiti: jak nemotorně si při tom počínala, jak se motala temnotou! a jestliže kdy lampičku rozswítila, bylo to zajisté na bíledni.

Časy se proměnily. Swětlo dewatenáctého wěku, mnoho omluwená a málo pochopená myšlénka Slowanstwí požadowání swé na ducha národu našeho zřejmě projewuje, na ducha prawíme, kterýžto jest a wždy zůstane jediným a prawým samowládcem na poli literarním.

Neprawá literarní autorita se štítí, nedostatek welewtipu obmezí se na úzkou prostoru, za to ale důmysl a welewtip, w jakéž koliw formě se projewí, nalezne uznání a zaslouženého ocenění.

Až po nowější dobu nepowznesla se literatura naše, ač mnohostranné působení její na welikou část národu upříti se nedá, přece až k onomu zajímawému půwabu, jakýmž se literarní žiwot jiných národů wyznamenáwá. Byloť to s naším písemnictwím jako s mnohým flegmatikem — jde o něm dobrá powěst, není wšak interesantní. — Jak potěšitelné wšak nám bylo překwapení, když literatura naše již i půwabu nabýwati počala? A kdož oživil tento půwab její? — Z weliké části známý náš a zasloužilý J. Kaj. Tyl. Ano, směle můžeme říci, že on nowelistiku naši z churawého sna probudil. Objewiw se na oboru naší literatury, čili wlastně na půdě národnosti českoslowanské, wystoupil hned na počátku co muž, nejen duševní nadání ale i wřelou krew, nejen myslícího ducha, ale i cítící srdce w sobě chowající. Protož také se mu powedlo jedním takořka krokem w čelo nowelistiky naší se postawiti. Po mnohá léta jsme pozorowali působení jeho, kterak brzo w tom, brzo w onom oboru, brzo w básnictwí, brzo w prostomluwě, w dramatice i w lirice, w nowelistice wšeho druhu, ano i w kritice a humoristice šťastně se pohybowal; pozorowali jsme jej i co wýtečného překladatele — kdož medle nepomyslí na klassické přeložení Jana Sachsa, a některých básní

a Freiligratha, Grüna atd. ano, co žurnalistu prawého taktu nepředčil bo u nás žádný! — Již w podobizně jeho jewí se ona tichá wážnost hluboké powahy, jenžto nám ze spisu jeho ještě stejněji wyswitá. — Tyl mezi mladšími literaty našimi zajisté nejdále pokročil, a zajisté alespoň tak daleko, že může s upokojeným wědomím přehlednouti řadu swých skutků, a sebráním spisů swých doswědčiti, seč člowěk je, když srdce jeho pro wše nowšední wřele zahoří, a duševní síla i pružnost dobré wůli postačí. — (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (**Píšek.**) Tyto dny dostalo se nám wzácné radosti, spatřiti jednoho ze synů českých na onom stupni umělecké dokonalosti, k jakowému jen zaswěcenci — a těch je tak málo! — dospíwají. Slyšeli jsme totiž w pohostinských hrách powěstného baritonistu Píška, kterýž před několika málo lety dráhu spěweckou na zdejším diwadle nastoupil, a nenalezaje, po čem duch jeho toužil, do ciziny se odebral, a teď pomalu prwním německým spěwcem sluje. Hlas jeho je také w. stntku dle básníkowých slow »stříbrozwonků znění« — a což jeho wzdělání, jeho pružnost, ohebnost, okroublost, tónu rozplýwání a smáhání? — Obecenstwo přijímá také hry jeho s welikým a oprawdowým nadšením — co ale asi ti říkají, kteří mu na počátku nic dobrého neslibowali? — to newíme. My pak činíme w listech našich tím raději o něm zmínku, ještě se wždy i w cizině Čechem býti projewil a při nejslawnějších koncertech české písně zpíwal. Také o poslední besedě naší chtěl nás swým čarozpěním potěšit, ale pro náhlou churawost nemohl ochotnému slibu swému dostáti. Snad že nějakou píseň u jiné příležitosti od něho uslyšíme.

Z Příbramí. (**Malounká oprawa.**) Čtouce dopisy šťáwnického akademika, obzwláštním zalíbením rozwažowali jsme na mysli těch několik o městě našem jednajících řádečků — a tuť jsme přišli na tu nešťastnou myšlénku, že snad, jako jinde, i zde trochu se mýlil. — Prawí totiž, že srdci jeho wždycky drahé zůstanou krásenky naše. Wěřím, wěřím, neb tak hojnými, tak sličnými díwčinami nemůže se tak snadně honositi mnohé jiné město. To widěl předobře; ale prosím, kde pak zde máme nějaké »hostince?« je tu arci několik českých nápisů, ty wšak nepatřejí žádnému hostinci, nýbrž náležejí několika poctiwým řemeslníkům. Chwalitebné jest toto jejich počínání; neboť nač jim mají německé sloužiti, kterým sprostý (pouze český, a těch je zde přece hezká hrstka) člowěk nerozumí, a pro ty jsou snad přece z wětšího dílu psané? Bylo by jen přáti, aby se nápisy české hojněji rozmnožowaly! — Našim damám líbí se poklona, kterou w oněch řádečkách dostaly, ale diwějí se welice tomu, jak se najednou wlastenkami staly. — Mluwil jste arci s několika krásenkami o naší besedě, kolik pak jich ale bylo, které s wámi po česku mluwily? a to ještě, jak se wyjádřily, pouze k wůli wám! — Bezpochyby, že jste neslyšel, an jste w nejkrásnějším proudu řeči byl, jak jedna z těch milostenek, z těch bohyň, s těch andělů (wždyť jste je sám tak nazýwati ráčil, čemuž i ony welice se diwily), jak jedna z nich, prawím, k swé přítelkyni se obrátila a nosejčkem zakroutíc prawila: Ach, das Böhmische ist doch fad«. To jste jistě neslyšel, aniž jste widěl, jak si ubožátka oddechly, když jste je opustil; pak mohly alespoň zas libowolně po německu se unterhaltowat, an pro ně ta čeština holt tak příjemná není. To jste wše, milý pane, newěděl, a pročež nemůžete naše dámy dle prwního setkání na besedě posouditi. Jsou zde arci také wlastenky — jsou, a dost možná, že jste i s těmi mluwil; jest jich ale až posud málo — hrozně málo; a bylo by tedy welice přáti, aby to, co za skutečnost kladete, prawdiwým proroctwím bylo, a brzo se wyplnilo; bylo by přáti, aby outlocitné krásenky naše za krásným příkladem několika wlastenek našich kráčely, a při swém roaličném umění i jazyku mateřskému lépe se přiučowaly a jemu swéwolně se neodcizowaly.... Starý, snad wochu přísný, ale dobře smýšlející dopisowatel.

BESEDY.

W literním žiwotě našem panuje od posledních časů weliká žiwost; ze wšech stran to pučí jako ourodné símě za teplého jarního počasí. — Tu se wyskytl nowý pracownik w beletristice, Ehrenbergea, a již jsou dwa swazečky powídek jeho na swětle; tu na poli dramatickém Rirenšaft, a hodlá swé »spisy« wydati. Na wšechen způsob jest on witaný přírůstek na jedné z oněch wětwí literatury naší, která bez pochyby nejdéle na suchoparu zůstane. — Jako o záwod honí starý »Průmyslný posel« nowé »Zábawy nedělní«, wěci naší owšem jen k užitku; — mezi tím wycházejí »Sebrané spisy Tylowy« — a tyto dny wyskytl se prwní díl welmi ouprawně wydáwané »Katolické biblioteky«. W jiném oboru obohatil se poklad naší literatury překladem wěčně skwělé Odyssey, ale nejpěknější dar chystá nám Matice, totiž sbírku wýtečných písemnických wzorů od wěků nejstarších až po léta nynější. Očekáwání naše je weliké a radostné; takowé bude wšak také jeho splnění. — Kýžby jen také s jiné strany nowěrozený národní žiwot náš perutě swé takto rozpínal! — Kýžby je zase nestahowal, když je už jednou rozepnul. Jiné jsou ještě prostředky, cesty a nástroje k powznešení jeho nežli péro a slowa. Těch ať se uchopí — těch ať poskytnou, kdo může, komu dány jsou.

Poslední Čech, nowela od J. K. Tyla, jejíž prwní swazek tyto dny na swětlo wyšel a jak z mnohých stran doslýcháme, i obliby u našich nejpřísnějších soudců nalezl, nebude teď k sbírce Tylowých spisů připojen, jelikož spisowatel dle starší umluwy náklad Calwowskému knihkupectwí přenechal, a nyní určiti nemůže, kdy se toto wydání rozprodá, a kdy sbírku swou wydáwati přestane. Pročež činíme wšechny přátele Tylowy Musy pozorny, aby sobě wedle »Sebraných spisů« jeho i »Posledního Čecha« objednali. Wydání je pěkné a té samé welikosti, jako spisy sebrané.

Pěkné školy. Na panstwí jistého powěstného welmože na bawořských hranicích posůstáwají tak řečené školy popoutné (Wandelschulen), kteréž p. wikař, chtěje se wyznamenati, obcím wydržowati ukládá. Počet dětí obnáší něco přes 30, a ti chodějí každý den do jiné chalupy, kdežto se pak škola drží. Za to platějí učiteli týdně po groši — někdy arci exekucí; a když takowýto žebrácký učitel zemře, musí obec wdowu žiwiti, majíc takto nyní dwoje břemeno: wdowu totiž a nowého učitele.

Nowá kniha.

Naučení pro lid obecný o domácých zwěřech a řezigebech. Oddělení II. Sešitek 3. **O zwěřowatých rostlinách w Čechách, na Morawě, w Slezsku a na Slowensku rostaucých.** (Příloha k Průmyslnému Poslu.) Sepsal Karel Amerling, Dr. w lékařstwí a učitel w nedělních průmyslních školách w Praze. Nákladem uměleckého skladu Wáclawa Merklasa. — Seš. s malowanými obrazy za 26 kr., s černými za 20 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 96.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

10. srpna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Ošizený dobywač pokladu.

Powěst.

Od Jos. B. Límana.

Temno bylo w želenické hospodě, po nížto jen hliněný kahanec slabounké swětlo rozesílal; ale mnohem temněji bylo we twáři dwou tu sedících hostů, jenž ani slowa nemluwice, z welikého dřewěného korbele si přihýbali.

První byl woják obrowské postawy; přes sebe měl dlouhý, bílý plášť nedbale přehozený, na hlawě hulánskou rohatywku se žlutými šňůrami a černou kožešinou, z podnížto se dwě černé jiskrnaté oči blýskaly; kdykoliw se ale trochu nachýlil a po korbeli sáhnul, bylo widěti, jak se mu po prsou malý jeruzalemský křížek na černé tkanici houpá. Líce jeho byly zardělé, přes ústa mu wisely na způsob rozcuchaných došků ohromné kníry a nad nimi wládnul křiwý, načerwenalý nos. Před ním na dubowém stole ležela nabitá karabína. Tu wzal do ruky a pláštěm utíral z ní pot. Potom se obrátil k swému soudruhu, mladému selskému jonáku, jenž tu byl doposawád swou dýmku sprawowal a z dlouhé chwíle beránka škubal, jímž byl jeho krátký kožíšek wyložen.

»Nu Wojtěše,« prawil, »tušim, že bude čas; napij se a stupaj!«

»Teprwa před chwílí,« odwece tento, »odtroubil ponocný desátou, a w ten čas choději horníci z práce; mohli by nás při kopání zastihnout.«

»Blázne!« usmál se wousáč; »tenkráte bude za nás někdo jiný kopat! Není-liž dnes práwě třetí noc, co je ten hamous pochowán?«

»Ano,« dí mladík.

»A wiš to jistě, že s ním i jeho mamon zahrabali?«

»Tak jistě jako že se Wojta jmenuji. Selka ho strojila do rakwe a já šel pro řezanku k poledními krmení. Na nic zlého nepomysle, nabrnu si opálku a chtěl jsem již odejíti; w tom slyším něco řinkat jako peníze; to mne wábilo, já se přikradu k pažení, jímžto se řezárna dělí od sejpky, kde nebožtík ležel, a nahlídnu skrze škulinu; tu pak widím, jak hospodyně welký pytlík zlata do dwou menších přesejpá, potom je umrlému manželi pod hlawu klade, napřed střížkami a pak kwítím zakrýwá. Je snad ještě wíce třeba?«

»Když tomu tak,« přewzal opět woják slowo, »bude nám Bůh nápomocen.« — Pak wytáhnul ránu ze swé karabiny, wyndal z kapsy třikrát swěcený klokočowý růženec, rozřízl ho, smeknul s nitě a nabil na místo wysypaných broků.

»Aby mi tam tak nějaký brok byl zůstal,« prawil po krátkém pomlčení. »Chraniž mne matičko Častochowská!«

»Nu a co z toho?« dí mladík tatobně; »ať sí jich tam zbyde třeba několik.«

»Chceš aby se pak o ně twoje a moje kůže rozdělily?« zakřikl ho woják důrazně.

Wojtěch zbledl, duch se w něm zatajil, ruce mu sklesly a na čele mu jako hrách wywstaly krůpěje potu. Teď teprwa rozuměl, kdo má za něj kopat; teď teprwa wěděl, proč má w kapse dotýkanou knížku a proč mu byl jeho soudruh swěcený křížek na krk zawěsil. Ani neceknuw, poposedl dále do kouta a již počal w duchu želeti předsewzetí swého, an tu woják zpozorowaw tuto náhlou proměnu takto mu domlouwati začne:

»Aj, aj! tyť jsi jako zařezán! doufám, že máš dobré swědomí — a čertu wyrwat nástroj z pazourů, nímžto by stonásobnou bídu na lidi uwáděl, je tušim wěc dosti chwalitebná; ostatně

Kdo wždy dobře činí,
S každým dobře mílí,
Ničeho se nebojí:
I před ďáblem obstojí.

Bez kuráže se nic nedokáže, tedy s chutí do toho.«

Při těch slowech wytáhnul s kapsy saský tolar a

mrštil ním o stůl, tak že pacholek, který službu sklepníka zastáwal wyděšen ze příjemného spánku, od kamen wyskočil a ku stolu se potácel.

»Tři korbele,« dí woják — »co wybyde, propij na mé zdrawí!« potom wstal, uchopil Wojtěcha za ruku a nežli si sklepník oči protříti mohl, byli oba hosté již dáwno w temnotě noční zmizeli.

* * *

Půl hodiny na to zaskřípaly těžké dubowé dwéře u hřbitowa, jenž leží při kostele swatého Wáclawa, asi dwa tisíce kroků od Želenic. Měsíc wycházel práwě ze mraků a jeho swětlo odráželo se od nowě obíleného kostelíčka, tak že snadno bylo pozorowati, jak dwa muži jsouce pohříženi w tajemné rozmluwě, okolo welkého čerweného kříže přímo k nowému hrobu se zatáčejí, kterýž byl nedaleko zadních dweří chrámowých. Prwní s hulánskou rohatywkou a ohromnými knírami přehodil si přes rameno bílý plášť a kráčel směle ku předu, druhý ale w krátkém kožíšku a kožených spodkách se neustále krčil a ohlížel, jakoby ho něco za hřbet popadalo. — Byliť to hosté ze želenické hospody.

»Nuže, měj se k práci,« prawil po chwíli hulán na čerstwý hrob ukázaw; »není času nazbyt, odměř od hlawy tři kroky a dej pozor, odkud wítr wěje, aby nás dech před časem newyzradil.« Pak wyňal z podpláště swěcenou křídu, naznačil kolem sebe i soudruha swého na zemi kruh, wykropil ho tříkrálowou wodou a chtěl práwě něco promluwiti; w tom wšak powstal náramný hluk, strhla se strašná wichřice, zařinčela kostelními okny a wyplyla — hrůza je to powídati! — zrowna k nohoum nowého hrobu přeohyzdnou obludu. Její tělo bylo pokryto černými chundelami, její tlama byla jako tlama mědwědí, na hlawě měla rohy, na rukou ohromné pazoury, na hřbetě se klimbal žíňatý ocas, a kdykoliw o krok postoupila, zadusalo jí na lewé noze cosi jako koňské kopyto.

Tož bylo ouzko oběma nočním dobrodruhům! Než co měli činit? — Na outěk nebylo ani pomyšlení, neboť wyšedší ze swého kruhu zajisté byli by roztrháni. Chtě nebo nechtě musili se tedy pokojně díwat. Příšera se nade hrobem rozkročila, shrbila se a počala hrabat, tak že jí kyprá země za zády až přes nízkou zeď hřbitowní lítala.

»Takowý low se mi dáwno nepoštěstil,« mumlala při tom sama k sobě; »nowý oděw pro mé noční procházky a tolik stříbrňáků! — Toť mi přišlo práwě whod! Wšak jsem skoro bez groše. To proklaté děwče mě hezkou summu stálo nežli jsem jí wyzúl ze studu — a což teprw to generálče? to se nadýmalo powinností diw že mu břich nepuknul. Ale zamazal jsem mu oči! — je to prawá radost, jak teď lid swůj na zabiják wodí. — U sta hromů! teď jsem si dal, málem bych byl o celý pačmák přišel!« — Při těch slowech se obluda wztýčila, wytáhla si z pazouru zadřenou třísku a dala se opět do hrabání.

Wojtu pocházely mrákoty a jistě byl by na zem klesnul, kdyby hulán mezi tím se zpamatowaw pod páždím ho byl neuchopil. — »To mám ze swé dobroty,« pomyslil si při tom — »ten zajíc mi ještě wšecko pokazí; kdybych ho byl nechal na palandě, mohl jsem mít méně starostí.«

W tom cosi zarachotilo, obluda se celá skryla do wyhrabané jámy, tak že jenom růžky wykoukaly, ale za malou chwíli se opět wydrápala a wysmejkla dlouhou jedlowou rakew. Wíko bylo zabito železnými hřebíkami; sotwa ale šelma swé křiwé drápy pod ně zasadila, uletělo jako wetchá skořepina.

Strašný byl pohled na zažloutlou twář, ztrhané zraky, sesinalé pisky, wyceněné zuby a zaťaté pěstě umrlcowy — ale čehoby se ďábel bál? horšího než je on sám, ho jistě nic nepotká; a že tato ohawa nebyl nikdo jiný nežli sám rohatý, to si každý snadno pomyslí. Bez prodlení tedy wyklopil z rakwe mrtwolu, s nížto se i dwa waky peněz wywalily. Čert se zachechtal, potěžkal je a nawrátiw se k umrlcowi, počal ho dřít z kůže.

Ďábel prý se rád obláčí w lidskou kůži, aby se pod touto zástěrkou tím pohodlněji w noci toulati a lidi dáwiti mohl; že ale každodenně lakomci neumírají, k nimžto jediným on prý práwo má: tedy se mu až posud nebylo té rozkoše dostalo býti upírem; a to práwě nejwíc lákalo ďábelskou jeho obrazotwornost. Již byl ubohý lakomec z kůže wydřen; hubený trup ležel w jámě a kůže w tráwě při penězích, an tu čert při zahrabáwání hrobu takto rozumowati počne: »Přece jsem se jednou pláště dotřel, a zdá se býti zaschlý, trwanliwý! A to zlato — mnoho-li tam může být? — třicet tisíc asi přece — čtwrtina pro křiwé soudce, dwě čtwrtiny nowinářům, aby hříchy zakrýwali, a co zbyde wystačí mi ještě....«

»Nekřič hop, až přeskočíš!« ozwal se tu mocným hlasem hulán a wytrhnuw šawli z poswy, přihrábnul ní peníze i kůži do swého swěceného kola.

(Dokončení.)

Zimní weče r.

(Z A. Puškina.)

Plachá bouře nebe mlhou kryje,
  Sněžné sypaji se chumáče,
Wítr skučí, hned jak zwíře wyje,
  Hned jak dítě w plénkách zapláče,
Tu zas w doškách spuchřelého krowu
  Wichřice zachrastí sweřepá,
Jak když bludný lowec pádě z lowu
  Na okénko naše zaklepá.

Naše stará chyžka na samotě
  Smutně hledí, jak se práší wenku;
Powěz má stařenko milá, co tě
  Stále táhne tam k tomu okénku?
Wichřice snad prowiwající
  Tebe sladce ukonejšila,
Neb jsi nad přesličkou wrčící
  Unawené oči sklemžila?

Ty, jenž dělíš semnou tento stánek,
  Družko mojich smutných, mladých let,
Natoč medowiny, — kde je džbánek?
  Medowina osladí nám swět.
Zazpiwej, jak wlaštowice panna
  Druhdy za mořem jest sloužila,
Pěj, jak onna krasawice zrána
  Kytici w potoku złowila!

Plachá bouře nebe mlhou kryje,
  Sněžné sypají se chumáče,
Wítr skučí, hned jak zwíře wyje,
  Hned jak dítě w plénkách zapláče,
Ty, jenž dělíš semnou tento stánek
  Družko mojich smutných, mladých let,
Natoč medowiny, — kde je džbánek?
  Medowinou sladne hořký swět.

J. P. Koubek.

Literární i jiné rozprawky.

Od

Karla Sabiny.

Nejen osoby, ale i wěci,
nejenom wěci, alebrž i osoby.
Simon de Sismondi, hist. fr.

I.

Sebrané spisy Jos. Kajetana Tyla.

(*Pokračowání.*) Bohužel, že uznání literarních skutků našeho Tyla, po wše léta působení jeho, daleko za jeho zásluhami zůstalo. — Příčina toho je dosti zřejmá, ale nemile o ní mluwiti; jakož to wždy jen s bolestí činíme, když se neduživé stránky žiwota našeho dotknouti musíme .... Newšímawost a nedůwěra byly by mohly snadno i Tyla odstrašit od dalšího postupowání na zwolené cestě; on wšak se nedal odstrašiti, a w tom dokázal sílu swou i powolání swé.

Tylůw literarní žiwot objewí se nám zřejměji w sebraných, nyní na swětlo wycházejících spisech jeho, a tím wůbec i jedna stránka literatury naší; co zde onde rozptýleno, roskouskowáno, improwizowáno, ba přečasto jen na okamžení utwořeno býti se zdálo, to nyní doplněno a w celek spojeno nech doswědčí, zda plodný náš Tyl wyššího oučelu si předložil, a zdali duševní prostředky jeho k dosažení tohoto cíle dostačují.

W čelo sbírky této postawil některé wýjewy z nejprwnějšího literarního žiwota swého, poukazuje obecenstwo na poměry, kteréž ho na spisowatelské dráze sem tam pohánčly, a jakowéž by snad mnohého s dráhy té na wždy byly sloudily. Každému z nás jistě k nemalému jest užitku pozorowati postupný pokrok wzdělanosti, odwážliwé skoky důmyslu i plodné pudy w žiwotě spisowatelů a umělců, — pozorowati okamžení, kde duch swé pramoci sobě wědom, ku praswobodě se wywinuje, w níž weškeré účely a weškeré blaho splýwají. Protož také zwláštní zajímawosti do sebe mají žiwotopisy, powahopisy, pamětnosti ano i anekdoty ze žiwota neobyčejných osob — zwláště u nás, kde na jednotliwcích weliká wěc národní spočíwá, a tak dlouho spočíwati bude, dokud se jí národ s celou silou swou neujme. —

Ačkoli Štěstěna našeho Tyla neosypala wonnými kwětinami, přece nad žiwotem jeho w jistém ohledu šťastné hwězdy a šťastně sestaweny pláły. Onť již od prwního mladictwí w sobě chowal jedno weliké štěstí — ba on je těměř na swět s sebou přinesl: on byl již od dětinstwí swého Čechem, w prawém, bezprostředním smyslu toho slowa, a již w prwním kwětu jinošstwí swého byl si kmene českého powědom. Nemusel bojowati s jazykem, nemusel násilím wyšších přeswědčení wypuzowati ze sebe myšlénky cizotě nakloněné, nemusel střásti se sebe wštípené mnohému mladíku předsudky proti naší národnosti, ano často i proti wlastenectwí wůbec; nemusel teprw po rozličných cestách a w nepředwídaných nehodách wyhledáwati důwodu pro neklamné přeswědčení, že — možná-li mu wůbec někde působiti — jen co wěrný syn wlasti toho dosáhnouti může. Co nezwratný Čech stoupil tedy do žiwota pohybliwého a nestálého, a co Čech statně se udržel nad wodami lákající cizoty. Blaze mu, že hlawní základ, prwní wýminka národní naší bytosti, že budowa a útočiště, zpomínka a naděje naše, že jazyk český za jediný sobě náležející považowati byl uwyknul a nikdy nesešel na scestí, kde tolik set, ano tisíců mladíků českých pro wlast a národ na wždy zašlo. Jestiť to u nás weliká přednost a wýhoda, kterouž jenom ten docela pochopiti může, kdo se mocně wychowáním cizím proplawati musel k národnímu břehu. A takowých jest bohužel ještě mnoho u nás, welmi mnoho! — Z wyznání Tylowých wyrozumíwáme, že ani netušil, jaké wýši co Čech a co wlastenská powaha, byl dosáhnul, dříwe nežli na prwní stupně literarní znamenitosti wystoupil. Widíme jej, an již co chlapec s národními wěcmi se bawí, a na poli domácího jazyka i literatury se ohlídá. Protož také hned při prwním weřejném wystoupení jeho nebyl cizincem we wlasti, a se ctí wyplňowal místo jemu swěřené, wedení totiž časopisu — tenkráte welmi, welmi churawého. Postawení jeho při časopisu tomto bylo ještě i z jiných příčin obtížné, nežli on sám udáwá, a poněwadž wěc tato tehdejšího žiwota našeho literarního wůbec se týká, budiž nám dowoleno o ní zde zmínku učiniti.

Wěk byl pokročil, obecenstwo dospělo a čtenářů českých přibýwalo. Procitla touha po záživnější potrawě literarní, než byli minulí dnowé w Čechách poskytowali, a weliká část obecenstwa, neberouc ohled na těsné procítowání naše a na obmezené poměry, již působení naše dle měřidel jinonárodních porownáwalo a posuzowalo, kdežto nám skoro wšechněch prostředků se nedostáwalo, jakýchž u jiných národů w hojnosti se nalezalo. A žurnalistika naše měla se wyrownati německé, nebo snad i francouzské aneb anglické! A kdyby se konečně i wšemu bylo wyhowěti mohlo — kdež jsme měli obecenstwo pro takowý pokročilý žiwot literarní? My se nacházeli w obráceném poměru s jinými národy; wzdělanější třída naše neuměla česky čísti a lid obecný nestál ještě dosti wysoko. Bylť ale již nejwyšší čas, aby literatura naše stoupila do žiwota, a přestala býti pouhou zábawou několika učenců — zač mnohý newědomý a nám nepřízniwý nedouk ji posawáde má. Byl čas, aby zosobnila duševní snahu národního wywinowání a pokroku našeho. K tomu wšak naše tehdejší obecenstwo nestačilo, muselo se nowé získati, pro nowý oučel. — A

pak, – pohleďněme na časopisy cizokrajné, kde weliké honorary se platily, kde wšechny okolnosti příznivě splýwají k wychowání znamenitějších spisowatelů — a hle, jak malá jen částka těchto nesčíslných časopisů prawou cenu má a požadowání wyššímu zadost učiní? — A u nás měl se dobrý týdennik zříditi! Kde bylo těch, jenž mu k letu odwážliwému statečných perutí zapůjčiti měli? — Matadoři literatury naši stranily se takowého na oko malicherného působení. U nás není Paříž, kde Chateaubriand a Lamartine, Cousin a Villemain, Thiers a Arago se neostýchají pro denniky psati, a plody důmyslu swého a často i wýrobky hlubokých skoumání swých w žiwých běžných časopisowých článcích obecenstwu podáwati, aby tisíceré záře swětla a wědění wšemi jen možnými proudy mezi lid se wedraly.

(*Dokončení.*)

Domácí kronika.

Z Litomyšle. (**Úmrtí.**) Dne 26. před. měsíce zachwátila nenadálá smrt z našeho literarního obzoru pana **J a n a R e t t i g a**, zdejšího magistratního raddu, horliwého wlastence a chotě wůbec známé oblíbené naši spisowatelky. Bylotě od něho wyšlo tiskem několik weseloher, a ztráty jeho jest nám zwláště proto želeti, jelikož wlastenecká a šlechetná mysl jeho ráda se zlepšowání a wšemožném uwádění českého úřadowání pracowala. Mezi jiným přihotowil k tisku překlad latinského klassika Seneky: o nesmrtelnosti duše, i jiné přewody z klassiků. — Welewáženou paní wdowu, Majd. Dobromilu R., dwojnásobně litowati musíme, an kromě tohoto nenadálého zármutku již po dlouhý čas trapnou chorobou sklíčena jest. L. P.

L i t e r a t u r a a h u d b a.

Šumawského „Úplný německo - český slowník," swazek sedmý, obsahuje **Kaa – Liquidiren.**

Tímto sedmým swazkem počíná druhá polowice přeužitečného díla, které wzdor mnohým překážkám a neznášim neunawným usilowáním zkušeného lexicografa, pokud možná, dost rychle pokračuje. **P r w n í** díl od A—J zrostl na 70 archů, a koná každému, kdo w něm porady hledá, wýbornou službu. Podnikání toto je nám důkazem, že dobrému úmyslu, pewné wůli a dostatečné schopnosti jen třeba, zmužile po wlnách se pustit, pomocná ruka a upřímná podpora nalezne se u čilého obecenstwa wždy w hojné míře. Spisowatel stal se při druhém oddělení téhož slowníku spolu i **n a k l a d a t e l e m**, jsa při tom šlechetnou mysli prawých wlastimilů podporowán, a úplnou důwěrou p. A. Jungmanna poctěn, který mu celou zásobu swého k tisku připraweného slowníku bez omezení k wolnému použití dobrotiwě odewzdal, nemaje wíce na mysli, sám práci swou wydati. Takowá nezištnost a takowé pouhočisté oblíření se na zdar wlasti zasluhuje weřejného, wděčného uznání. Na obecenstwu záleží teď, aby stejnou ochotností, jako posud užitečný ač s mnohými obtížemi spojený záměr spisowatelůw pořádným odbíráním podporowalo, by co nejrychleji k žádoucímu wyplnění dospěti mohl. Mezi jiným přáli bychom, aby si spisowatelstwo naše mnohého náwrhu w předmluwě wšimnoutí ráčilo, zwláště co se užíwání wýrazu **z e w n i t ř n í** týče, w němž si mnozí až posud libují, třeba by patrně přeswědčeni byli, že w tom logický nesmysl wězí.

Potěšitelná byla nám zpráwa ta, w níž Šumawský oznamuje, že se již stará o wydáwání **ručního česko-německého** slowníku, jakož i o menší díla z obou předcházejících, tak že w krátce obecenstwo dwa obšírné a dwa menší slowníky k potřebě míti bude. O česko - německém oddílu může referent z očitého náhledu wšem příznivcům důkladnou a co se úplnosti týče, posud nedostiženou práci slíbiti, která při zmáhající se literatuře a neustále rostoucím počtu čtenářstwa den ode dne nutnější potřebou se stáwá.

Č.

Drahotinka, polka; **Strahowská** polka; **Perunůw blesk,** kwapik, od Wil. Čestmíra Gutmannsthala. W Praze, 1844. U Hoffmanna, za 30 kr. stř.

Gutmannsthal neopomíjí už po několik let, obmýšleti české bály w Praze hudebními swými skládáními; tance zde uwedené byli na letošním českém bále s mnohostrannou oblibou prowozowány; tanečníkům a tanečnicem z letošních besed jsou jistě také posawád w žiwé paměti. Jako wůbec teď obliba je a sp. i dříwe činil, jsou do nich nápěwy našich roskošných národních písní wetkány; naše »Ach, není tu, není..«, »Ta strahowská brána ...« atd. pak »Pěkně na chodníček...« zawítají zajisté každému mile.

Wydání je dobré a ouhledné. d.

N á w ě š t í.

Wšem přátelům literatur slowanských a zwláště znowa se-křísících nebo již nadějné pupence wydáwajících uwádíme k milé wědomosti, že nákladem Fr. Ferstla, knihkupce w Hradci Štýrském, wyjde jazykem Slowenců psaný

DĚJEPIS ZEMĚ ŠTÝRSKÉ

a sice pod náswem:

Dogodiwšine

STAJERSKE ZEMLE.

Z' posebnim pogledom na Slowence spisal Anton Krempl.

P. spisowatel obětowal tomuto dílu pilné studium, a použiw slowanských i německých pramenů, podáwá je nyní w 8. odděleních, jednaje w nich o politických událostech, o národním žiwotě, obyčejích, o wojenském zřízení, o spůsobu půdy, o wědách, uměních atd. Přidáno bude několik pěkných podobizen.

Celé dílo wyjde we dwou částich. Předplacení na obě obnáší 2 zl. stř. — na jednotliwé části 1 zl. 15 kr. stř. Prwní část wyjde tohoto měsíce. Jména pp. předplatců se přitisknou.

Nowá kniha.

Katolická bibliotéka pro weškeren národ českoslowanský, wydáwaná s milostiwou wůlí a schwálením nejdůstojnějšího knížete Arcibiskupa Pražského, od několika kněží katolických. Číslo I. **Žiwot sw. Vincencia de Paul.** Sepsaný od Wácslawa Štulce, duchowního zpráwce w ústawu pro dospělé neuwidomce u sw. Rafaela w Praze. W Praze 1844. Str. 338 w 12. Sež. za 1 zl. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 97.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

13. srpna
1844.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s potištěnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Ošizený dobywač pokladu.

(*Dokončení.*)

Ďábel sebou škubne, ohlídne se po hlase a uwidí celou kořist w rukou nočních dobrodruhů. Čert je ale jak žiw oźemetná mrcha, protož také ani tehdáž nepopustil wzteku uzdu, ačkoliw se mu žluč po wšech oudech pěnila, nýbrž lahodnými slowy počal takto howořiti: »Aj! dobrého zdrawí, mládenci! Práwě jsem přemýšlel, komu by se mé peníze asi nejlépe hodily, — teď mám alespoň po starosti, náhoda mi dohodila wás; rozdělte se o ně podle libosti, jen se ale nepoperte! Než brr! jak je chladná noc! — Wojtíšku, podej mi ten hadr, co u twých nohou leží; mám dnes ještě dalekou cestu a neradbych nastydnul.«

Wojtěch we swé pitomosti se již shýbal, aby čertu podal kůži tolikými nesnázemi wydobytou; ale woják na wše připrawený zatřásl ním tak, že nezkušený mladík w drápech čertowých se býti domnívaje k zemi klesnul a strachem omráčen ležeti zůstal.

Wida se ďábel takto ošizena pustil teprw swému wzteku otěže a w celé swé hrůze počne se tu kasat, potřásat a hrozit. Rudý plamen, černý dým a sírnatý zápach rozestřely se po celém hřbitowě, tak že ubozí dobrodruzi málem by se byli udusili. W nesnázích a obtížnostech otužený woják ale dlouho se nerozmýšlel, nýbrž uchopil se karabíny swé, zamířil si a wrazil celou ránu ďáblu zrowna mezi oči. Čert tu zawráworal, potácel se, zařwal, poskočil a zmizel. Hulán zatím zwednul kůži, počmáral ji swěcenou křídou, aby se jí ďábel dotknouti neměl, a potom ji zahrabal.

Jako z hlubokého sna procitnul nyní Wojtěch a mysle, že jest na jiný swět unešen, naříkal a bědowal, až mu srdce usedalo; — temnost a pustota, jenž byly wůkol něho rozloženy, zdály se mu býti nesnesitelné, a myšlénka že má w této samotnosti wěčně dlíti, hnala jej až k zoufalstwí.

»Co se fantíš?« zwolal po krátké chwíli hulán, »wítězstwí je naše! wezmi swou mzdu, buď ale pamětliw, abysi toho zlata k zlému neužíwal — waruj se lakomstwí a buď dobročinným.« Při tom mu wecpal do rukou těžký kožený wak, a políbiw jej w čelo, prawil: »Mne wolá powinnost, snad se wíce neshledáme — Bůh tě tedy opatruj!« a nežli Wojtěch tolik ducha sebral, aby se mohl s přítelem swým rozžehnati, byl již tento dáwno zmizel mezi stromowím blízké zahrady. Wojtěchowi nezbylo tedy nic, nežli ubírat se k domowu.

Než minulo deset neděl, byla na želenické rychtě zaražená hromada: přijímalit do obce nowého souseda. — Wojtěch Žalud, slouživ ještě před nedáwnem za pacholka, stal se pojednou majetníkem nejlepšího statku. Po wsi se rozličně mluwilo o jeho tak náhlém zbohatnutí; jeden prawil, že w poli kotel peněz wyoral, druhý ujišťowal, že wyhrál z loterie, jiný opět že prý stojí s ďáblem we spolku, kterýž mu peníze donáší, a Bůh wí co ještě wíce. Ale Wojtěch nedbal na tlachání sousedů, nýbrž obstaráwal swé hospodářstwí, půjčowal peníze na zástawky, wyháněl pilně ze stawení žebráky, zkrátka: činil wše, co jen k rozmnožení jeho jmění poněkud se hodilo. — Arciť že mu časem napadnula hulánowa slowa: »Waruj se lakomstwí a buď dobročinným« ale — myslil sobě: Co bych z toho měl, kdybych swé jmění té žebrácké luze wyházel? — Zaplať Pán Bůh!? to neleze do kapsy. — Nazýwají mě sice lakomcem, to mne ale ani o groš nezlehčí — a mysliti na swou kůži mám dost času před smrtí.«

Tak prošlo plných deset let, Wojtěch nashromáždil obromné poklady; o příteli hulánowi wšak po celý ten čas ani slowa nezaslechl, leda že se někde w Uhrách při swém pluku nachází.

* * *

Při městečku Libowé w Uhřích byla nowě wystawěná prachárna; u ní stál náš známý hulán na stráži. Noc byla jasná, měsíc swítil jako rybí oko, a jenom zdaleka bylo slyšeti hučení rozwodněné řeky. Hulán si sednul na soudek prachu, jenž tu byl teprw před wečerem složen, několik kroků od prachárny, a díwal se po wůkolí, an se tu kdosi k němu blíží.

»Stůj! — kdo jsi?« zahřměl woják mocným hlasem.

»Dobrý přítel!« odwece neznámý. »Což pak již neznáš swého druha, Wojtu ze Želenic?«

»Ty-li jsi to, Wojtíšku? buďiž mi witán,« dí hulán a chtěl jej wroucně obejmouti; než tento odskočil řka: »Ne tak kwapně, příteli! chceš-li na mém srdci spočinouti, musíš dříwe odložiti křížek, který nosíš na prsou.«

To wojákem škublo; bystře tedy upřel zraky swoje we twář domnělého přítele. Podoba sice byla Wojtěchowa, ale ze žhawých očí a huhňawé řeči poznal hulán ďábla, zašitého w kůži přítelowě.

»Krásný to druh!« myslil woják sám u sebe — »jen kdybych jej mohl z této kůže wyswleci, rád bych potom položil se do rakwe.« Na to se udeřil w čelo jakoby mu něco šťastného bylo napadlo a sednuw si opět na swůj soudek, wytáhl dýmku, rozkřesal a strčil do ní kousek hubky, kradmo ale wprawil druhý kousek do škuliny prachowého soudku. Pak wstal a počal takto s ďáblem rozmlouwati:

»Je mi líto, přítelínku, že ti po tak dlouhé cestě nemohu nic podat k občerstwení; než posaď se zatím třebas na tento soudek, budeš tušim umdlen od chůze; a jak mile budu wystřídán, půjdeš semnou na strážnici, tam si trošku popíjeme a bratrsky pokřápáme. — Nu což se děje w Želenicích? jaké jsou tam nowiny?«

»Newím wěru nic, nežli to, že lidé o naší půtce na hřbitowě již wědí a že ti, bratře, hulwátů přezdíwají. Ďábel prý má tobě na wzdor přece lidskou kůži a to sice mladou, krásnou, w nížto prý ho ani wybroušení panáčkowé nepoznají. Měl prý si na to pomyslit, že se jenom ten práwem směje, kdo se směje naposled.«

»Swatá prawda,« doložil hulán, stoje trochu powzdálí.

W tom wšak hubka dohořela, soudek se rozlítnul, a jakoby w něm tisic hromů uzawřeno bylo, wyletěl proud ohně zhůru a wyhodil ďábla mnoho sáhů do powětří.

Když se kouř wybuchnutím prachu způsobený poněkud byl ztratil, ležel ďábel w prostřed cesty jako křiwé jelito. K ourazu sic při tom nepřišel, leda že se notně narazil, a že se mu místem chundelatý kožich přiškwírnul; ale kůže Wojtěchowa, jeho wychwálený plášť, byla ta tam — na caparty, a snažení desíti roků opět w niwec obráceno.

Co měl nyní začít? mstít se? nebyloby radno; s tím proklatým chlapem není dobře pecky louskat, a mimo to neměl k němu přístupu. Pomalounku tedy wstáwal a ohmatáwaje si natlučený hřbet i hlawu, prawil mírně k hulánowi: »Bratře, tys mne pěkně uctil! ty jsi mi dal občerstwení! wyznáwám, žes chytřejší než ďábel sám; abys ale po druhé w zápasu s čertem nezapomněl wyčistit karabinu, nawracím ti tohle na památku!«

Při tom se zablesklo, ďábel zmizel, a hulán se chytil za twář, jakoby byl dostal políček. Později wšak se ukázalo, že mu líce krwácelo a pod kůží wězel brok. Lékaři se mu často nabízeli, že jej této známky zprostí, on wšak říkáwal až do swé smrti: »Co dostaneš na památku, to si wěrně zachowej, byťby to bylo i od čerta.«

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»O počkej — a dowol promluwiti, milý pane!« prosila ho díwka, odwážliwě se jeho těžké, swalowité ruky chápajíc. »My jsme newinní — učiň milosrdenstwí — .«

»To je obyčejná píseň takowé čeládky,« ušklíbnul se žalářník; »a člowěk by musel míti srdce jako houbu, kdyby měl každou slzu do sebe wsáknouti. Na štěstí jsou ale moje prsa jako sejto — plač jen, plač! — ono tam nic neuwázne.«

»A chceš se, příteli, takowýmito prsami honositi?« ozwal se nyní Šlechta. »Mně se zdá, že stojí psáno: Buďte milosrdní — a: Co učiníte nejmenšímu z mých, jakobyste učinili mně.«

»Co že, starý tuláku?« osopil se nyní biřic a obrátiw se po řezbáři, swítil si naň swým blýskawým kabancem.

»Otec můj není žádný tulák,« řekla nyní díwka hrdě — »podíwej se lépe, milý pane! A cokoliw ti hanební lidé, ježto nás sem owdlekli, zlého o nás namluwili, wšecko je lež a sweze se konečně na hlawu jejich. Ty pak, milý pane, ušetříš pánům swým, snad našim soudcům, práce i studu, když nás propustíš. Jsmeť lidé poctiwí.«

»Že jste?« ušklebil se wrátný, pichlawým wzhledem ji stíhaje. »Kdyby se to dalo zlatým

zoubkem dokázati, neměl bych již o tom žádné pochybnosti; zde se to ale oswědčuje jiným způsobem — a o ten se postarají moudří a sprawedliwí pánowé.«

S těmi slowy chtěl newrle chladnou jízbu opustit. Ale Eliška wstoupila mu odhodlaně do cesty.

»Odpusť, milý pane! — odpusť, jestli tě nerozumná díwka we swé bolesti pohoršila,« jala se prositi, ruce spínajíc — »ale my jsme wskutku lidé newinní — jenom na otce pohledni — jméno jeho je wáženo a ctěno u wšech poctiwých, ale proti nesmyslné zlobě pobouřené luzy je těžko wésti boj lidem mírumilowným. Otec můj je člowěk poctiwý — uměni swého řezbář, měštan usedlý a jmenuje se Šlechta. Snad jsi sám již o něm slychawal.«

»Řezbář Šlechta?« zabručel wrátný u welikém podiwení, a začal si naň poznowu swítit. »Zdá se mi, že jsem to jméno již někdy slyšel — «

»A zajisté wždy we spolku dobré powěsti!« řekla kwapně Eliška.

»Kroky moje leží přede twáří swěta,« doložil Šlechta, »a nikdy jsem jeho soudu se neštítil.«

»Ano — ano, již wím!« kýwal nyní wrátný hlawou — »již wím, odkud jméno twoje znám. Nezhotowil jsi welikou podobu Spasitele našeho na kříži, kteráž wisí na weliké síni nowoměstské radnice?«

»Dobře prawíš, příteli!« řekl Šlechta s lahodným, ale wždy skromným wědomím — »mou rukou zdařil se onen obraz Syna božího, jehož narození tuto noc slawíme.«

»O té slawnosti z twé strany, milý pane, nemohl bych říci teze mnoho pěkného,« zabručel wrátný. »Swětice boží! — jak pak jsi přišel na to místa?«

A Eliška jala se wyprawowati celou příhodu, jak se byla udála, i wyswětlowala nehodu jejich dle ostrowtipu, kterýmž pohlawí ženské často ty nejspletenější udalosti pojímá.

(*Pokračowání.*)

Literární i jiné rozprávky.

Od

Karla Sabiny.

Nejen osoby, ale i wěci,
nejenom wěci, alebrž i osoby.
Simon de Sismondi, hist. fr.

I.

Sebrané spisy Jos. Kajetana Tyla.

(*Dokončení.*) Poměry naše jsou docela jiné. Českých učenců síla, snažení aoučely nepřipouštějí podobného rozptýlení, a nowý ředitel mladého časopisu, nemoha se bezpečiti na bezprostřední a rázné oučastenstwí tehdejších našich literarních matadorů, nejwíce jen na swé síly a swou pilnost obmezen, toliko snažení swému wlastnímu důwěřowati mohl! I činil, seč byl; ale postawení jeho w ohledu tom stalo se i jinými ještě okolnostmi důležitějším. Genius wlasti naší počínal křídla swá omlazená rozkládati, samolet národnosti české, z popele wystoupiwši odwážil se k wýši pohlížeti: Nowí, mladí pracowníci na poli naší literatury se wyskytli a nejmenowaný tehdáž redaktor Kwětů byl řkaje středištěm, kolem něhož wyrůstající spisowatelé se stawěli, nadání swá silíce na wlastenckém, swého oučelu si powědomém zápalu jeho. A wěru, naše literatura tehdáž w nowý, nadějný žiwot stoupala, a jakkoliw okres obecenstwa našeho tenkráte ještě obmezený byl: přece snadno předswídati dalo se, že w takowém snažení co den šířiti se musí. —

Veteráné naší literatury se zanášeli welikými pracemi swými, jakéž nyní již nazwíce weřejnosti podali, a jež co okrasy našeho chrámu literarního obdiwujeme. Mezi mladšími wynikali wšak již nowé osoby literarní, a zwláště prawočeský sloh Jaroslawa Langera proniknul silou električnou pozorliwé obecenstwo naše. Langer wšak umlknul — a tím i mnohá naděje zjewně projewena; — ale Tyl wystoupil místo něho. Kdyby Langer stejně s Tylem byl pokračowal, kdyby tito oba nadání duchowé w zápasu ctihodném, wedle sebe byli působili: jaké plody byly by wzrostly literatuře naší! Jak by se byl rozšířiti mohl okres spisowatelstwí českoslowanského! — Naděje wšak Tylem powzbuzené během času se uskutečnily, a co po mnohá léta zlomkowitě a po různu byl podal, nyní w úplné sbírce, co celek se nám objewí. —

»Kusy mého srdce« — tak nazwal Tyl jisté oddělení sbírky swé. Tímto nadpisem slíbil wíce nežli obyčejnou sbírku smíšených powídek. Oddíl tento nemá pouze lyrický základ, nejen jistou částku citu: celé srdce lze nám zde posouditi, jak se w rozmanitých poměrách před zrakoma našima rozkládá. Zbýwá jen otázka, jaké srdce se nám wstříc stawí w kusech žiwých; zda-li rozerwané Marlowo-Byronské, jehož zlomky w diwém zoufanliwém roznícení před námi se rozpadají! — čili srdce Callot-Hoffmanowo, jež básník sám před očima našima roztrhuje, takže kusy jeho krwácející zponenáhla w mukách umírati widíme? Nikoliw; — jestiť to srdce, jednu welikou lásku a jeden weliký žal w sobě chowající, jedno z oněch srdcí, jež Goethe trefně wyznačil: Still und bewegt. — Láska jeho i žal náleží wlasti, a duch jeho lpí na wlastenectwí jako dítě na mateřině lůně. — Jako zbožná mysl zraky swé wždy na oltář upíná, w bezedné moři wíry a lásky se ztápíc: tak mysl a duše Tylowa w myšlénkách a pocitech wlasteneckých weškerý žiwot swůj naleza. Wlastenectwí je krwí srdce a swětlem zraků jeho; nemůže tedy žádnému diwno býti, že wlastenectwí, jsouc pásmem, »Kusy Tylowa srdce« spojujícím, tendencí i hlawní ideou jest těchto spisů jeho.

Tím způsobem mají tedy tyto »Kusy« Tylowy i jiného u nás interessu mimo krásowědeckého. My nemáme žádnou publicistiku, jsme newyslowně chudí na literaturu, jenž u prostřed stojí žiwota weřejného, jejímž heslem jest pokrok, jejímž oučelem je uspořádání žiwota pospolitého dle zásad a základu pokročilého ducha. Naučiwše se od některých zámezních sousedů našich wywáděti literarní hry a kaprioly, a podáwati je dychtiwému obecenstwu za literarní skutky, skorem jsme zapomínali na to, co nám nejswětějším býti má — na powýšení národní pospolitosti. Ona jediná wznešená myšlénka, jenž má zárodkem býti weškerého žití a snažení našeho a která co září slunce plody našeho důmyslného Kollára proniká — myšlénka wlastenectwí a pokročilé národnosti není ještě podílem wšech našinců, ještě není dosti wyznačená a pochopená, ještě nás wšechny neroshřiwuje, neoživuje, a k welikému skutku, k národní oswětě, spojeny newede. Čehož jiného dalo se také na-

dítí, an literatura naše welikou myšlénku tuto jen střídmě rozsíwala? Spisowatelé naši nemčli ještě z welké části prawého poswěcení ani wlastního roznícení, ani dosti odwážliwosti, aby se zřejmě powznesli nad předsudky wšedního obecenstwa, aby slowem a zwukem byli hlásali wšem Čechům, jak swatá powinnost je, wlast swou milowati, jazyka národního si wážiti, jej ctíti, poznáwati, ochraňowati a zastáwati brannou mluwou wžady a wždycky. Před nedáwným časem ještě i mnozí se wzdělanců našeho národu o wěci této mluwili jsou jen jako o wedlejší, a myšlénky nám nejdůležitější jen homoeopatickou střídmostí mezi národem rozsíwaly. — Tyl se odwážil cestou beletristiky, obecenstwo naše spříbuzněti s touto myšlénkou, aby ji poznalo we wšech wýjewech a poměrách k schudlému společenskému žiwotu našemu. Mohutný, powzbuzující zwuk, mocnost čarodějnou chowá w sobě myšlénka wlastenectwí. A zwuk tento jasně se jewí we spisech Tylowých. Není to zwuk puklého zwonu, není to bouřliwý tón hrůzojewné náruživosti — jesti to spíše zazníwání zwonku wečerního, mnohé srdce české hlubokým bolem pronikající. — Wlast tedy a wždy jen wlast wryta je Kusům srdce jeho, a wlastenectwí je hlawní myšlénkou nowelistických plodů jeho, kteréž pod tímto názwem zahrnul.... wlastenectwí a — láska.

Jaký je způsob wywedení těchto ideí w nowelách předložených, daleko-li Tyl zadost učinil literním, kritickému požadowání: toho podotknouti neopomineme, až »Kusy srdce« w celku spojené nám se objewí.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Prof. Čelakowský opustil opět Prahu.)** Tyto dny opustil nás opět slawný pěwec Růže stolisté, a odebral se na místo swého powolání s pewným a pro nás potěchy plným přislíbením, že se co možná nejdříwe zase k nám wrátí. Každá choroba hledá swé léčiwé zřídlo, swůj hojiwý war, kdeby okřála a uzdrawení dojíti mohla. Nebýti we wlasti patří také k chorobám, a Bůh wí! k těm nejbolestnějším, pro něž jenom wlast sama a wlasti wychowané srdce zaceliwé masti strojí. To přiwábilo Čelakowského, jejž naše milá básnice jmenuje »Slunce slowanské na pouti w cizinách,« dwakrát we dwou letech k náwštěwě do Prahy, kdežto, jak aspoň doufáme, přeswědčení nabyl, že památka jeho jako plnokwětý strom w tisícerých haluzích žiwě se rozkládá. Wlast nemohla jinak jej oslawiti, než jeho wlastní sláwou; písně jeho witaly ho při blahém shledání, písně jeho prowázely ho při časném rozchodu, a budou se w pěkných Jelenowých nápěwech tak dlouho luzně ozýwati, dokawad se opět nenawrátí. Přísné powinnosti akademického učitele zabraňowaly mu wysílati nám co witané posly pěkné wýtwory básnicko-učeného péra swého. Tři leta neslyšeli jsme ani jediného z jeho slow, které se jenom o akademické stěny odrážely. Bohu díky! že lhůta uplynula, kde zawázán byl, po tři roční běhy wypracowání wždy nowých čtení wšecek se obětowati. Sotwa že přízniwější doby nastaly, ohlásil gramatikům welkou wšeslowanskou mluwnici, filologům pokračowání we swém etymologickém slowníku, a milowníci Musy jeho wídí w roztomilé básni »Zbespečení« nowý puk různého keře, který by ne stolisté ale tisícilisté kwěty wyrážeti měl. — Nejwroucnější přání ať po cestách mistra prowází! — Č.

Ze Zásmuk. **(Škola w Malotícich. Knihárna w Zásmukách.)** Českoslowanskému národu nemůže býti nic důležitějšího, nežli školy. W nich se pěstuje mladé pokolení, jenžto statky, poklady, práwa, oswětu a blaho še předků na potomstwo přenáší. Dle množstwí škol a w nich užíwané methody poznáwáme ráz národu o sebe dbajícího a pro wzdělanost oběti nesoucího. Pak-li se národ we školách neznámým wěcem a cizým náležům, w cizým, nákladném jazyku wyučuje, nemůže míti jasné pojemy o wěcech, zpitomí — wědy a umy pro žiwot sám ceniti a upotřebowati neumí. Jak mile tedy tu a tam nowá škola, národnosti a lepší methody šetřic, dobromyslnými občany powstáwá, zajisté zasluhuje, aby se o ní weškerému občanstwu krátká zpráwa k potěšení a powzbuzení podala. W Malotícich, jedné wsi na panstwí zásmuckém, slawnému a o wlast welice zasloužilému rodu Šternbergskému patřícím, jest tohoto roku nowě wystawěná škola pro 6 wesnic, a sice wynasnažením wýborného místního duchowního pana Wojtěcha Sitte. Podobně úctu a díky p. direktoru zásm. Jungowi wzdáti třeba, který se wšemožně wynasnažil, aby důkladné a přiměřené stawení se postawilo. W prwním patru nacházejí se 2 swětnice k wyučowání, dole 2 swětnice pro učitele a pěkný pokoj pro pomocníka, pohodlný sklep atd. Stawení objímá prostranný dwůr a ještě prostrannější zahradu pewnou zdí kolem ohraženou. Chwalitebně zde připomenouti sluší, že w ní také stromárna swé oddělení má, aby se dítky w štěpařstwí cwičili. Slowem bylo by přáti, aby wšechné štawy wžady tak spráwně stawěny byly. W ohledu tom p. Prokop Šala, měšťan a zkoušený mistr stawitelstwí ze Zásmuk, swou spráwností a poctiwostí úctu swých krajanů zasluhuje. Dne 17. čerwence škola slawně poswěcena byla, při kteréž příležitosti i zkouška s dítkami držána chwály sobě dobyla, kteroužto slawnost důstojný p. Ballatý, zasloužilý wikář kolinského okresu a swětitel školy, důstojný p. Kinzel co tájemník a děkan plaňanský, jakož i důstojný p. Frant. Pecka, děkan zásmucký a jiné okolní duchowenstwo i úřednictwo přítomností swou ozdobili. — Konečně radostně oznamuji, že se snažením několika dobromyslných mužů jako p. děkana F. Pecky, weleb. pana Jana Kafky, kooperatora, p. učitele Wáclawa Plačka (kterýž ochotně se nabídnul, že knihárnu u sebe a w pořádku udržowati bude), p. Jana Salawy, sládka, p. Turka tajemníka u hr. Jaroslawa Šternberga a jiných wážných měšťanů zásmuckých knihárna w Zásmukách dle chwalitebného příkladu založila a pěkná naděje mezi měšťany panuje, že p. direk. Jung, který wše dobré a užitečné rád podporuje, i zde swou chwalitebnou činnost a podporu příkladně oswědčí. Žádati je, aby po wůkolních městech podobné knihárny se zakládaly. Ant. Wlastimil Cebuský.

Z Marianských Lázní nás práwě smutná zpráwa dochází, že se tam náš wýtečný a oswícený wlastenec i spisowatel, pan František Sláma, děkan bechyňský, na wěčnost odebral.

Ohlášení.

Spolek přízniwců kostelní hudby w Praze powzbuzuje na konci ubíhajícího školního roku wšecky učitelské čekance i jiné, kteří by do dwouletého, theoreticko-praktického kursu warhanické školy chtěli přijati býti, aby se prozatím u wýborowého ouda a dozorce warhanické školy, p. J. Kleinwaechtra (w Jindřišské ulici čís. 889) až do posledního září tohoto r. ohlásili, 1. října ale beze wší wýminky w domě školy warhanické č. 113 w Bartolomějské ulici s wyswědčením mrawnosti a dosawadního zaměstnání okolo 9. hod. předpolední osobně se dostawili, jelikož na později se hlásícího pro uwedený w ústawu tom pořádek žádný ohled se bráti nemůže.

W Praze 3. srpna 1844.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 98.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

15. srpna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou zl. 36 kr.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

»Nebesa uchowejte nás od takowé porady,« horlil Swatoboj, a powstaw pokračowal s newídanou u něho prudkostí. »Naše rada nesmí wedena býti duchem neswáru a roztržitosti. A já wás wšim, co wám swatého, hrobem otce našeho, blahem wlasti naši zaklínám, wstupte do sebe a wywrhněte ze srdcí červa nenáwisti! Wyznejte sobě obapolně těžkosti swé, ježto wás proti sobě pudí, a spojtež se tím oužeji potom upřímností; snad je pouhé nedorozumění základ waši rozepře. Pozorujtež, aby tento červ nepodežral zdrawý kořen trůnu welkomorawského; sice budete prokletí na wěky, a já sám kletbu wyslowím nad wámi, nebudete-li wášně swé krotit. Co? w této-li satanské náruživosti míníš blaho swé naleznouti, Swatopluku? Pomni na jméno swé, po otci tak welikém zděděné, a zardi se, jest-li dobrowolně mísíš náruživosti swé do běhu důležitostí krajinských!«

»Prawdiwá jsou slowa twá, Swatoboji!« mluwil Mojmír, a »já jsem hotow je zachowáwat. Abys si wšak znal příčinu tohoto počínání bratrowa, wyswětlím tobě wšecko, co sem náleží.« A tu mírnými slowy wyprawowal Mojmír událost welehradskou.

»Pěkně umíš mluwiti, Mojmíře! ty jsi krásně wýmluwný; ale kdyby we twých pěkných řečích tolik prawdiwosti bylo, jako pokrytstwí, tedy bych hotow byl welikodušnost ukázati, jakowou nikdo z dědiců trůnů králowských neukázal na swětě.« Toto mluwil Swatopluk již mírněji a zdálo se, že wšecka náruživost s citem lítosti splynula; posadil se ke stolu, a sklonil hlawu k prsoum swým.

»Slyš mne, Swatopluku!« mluwil k němu Mojmír — »ať tobě wyjewím, co jsem cítil na Welehradě, co jsem wyslowiti nemohl pro twé bouření, a znej, co jsem uzawřel k wůli swornosti bratrské. Temná jakási a mně samému nedobře powědomá náklonnost k Drahomíře rozehřála wnitřnosti mé. Twým pak náruživým na skrýši srdce mého dotíráním stalo se, že já wíce k wědomí tohoto citu prwního přicházel; odtud wyswětli sobě mlčení mé, jímžto jsem tě proti sobě wíce jen popudil. Nyní ale widím již w jasnosti powědomí swého, že toto swětýlko není slunce pro žiwot náš: jednomu ona jen náležeti může, a já přináším oběť tuto tobě na důkaz, že mi swatá je swornost bratrská. Já se poswětím celý weřejnému žiwotu, a zde máš prawici, zde přísahu mou swatoswatou, že nikdy nepokalím kalich twé lásky a slasti s Drahomírou.«

Swatopluk se na slowa tato znítil horoucím plamenem. Jeho bledá twář a rty sesynalé se nalily purpurowou krwí, a čelo zablesklo se jasností sluneční. Wzchopiw se s rozprostřenýma rameny, beze slowa wrhnul se w náruč Mojmíra; rozplynutý we slzách dlel dlouhou chwíli w objetí bratrowě.

»O já nešťastný!« jal se posléze naříkat, »já nešťastný, že jsem tak hrozně na tobě se prohřešil, bratře můj. Ach, odpustíš, uražený Mojmíře, zde před twáři šlechetného Swatoboje prosím tě za odpuštění! Moje náruživost mne zawedla, ona zastřela zraky mé rouškou neprohlednou, já nemohl poznat šlechetnost twou. O promluw — promluw ještě ta slowa poswěcení twého, ať se přeswědčím, že nesním — ó Mojmíře, ty se Drahomíry odříkáš?«

»Odříkám se,« opětowal za ním slowa Mojmír, »a požehnám na místě otce našeho sňatek twůj.«

»O tak-li tedy nesnime! Zde máte prawici i přísahu mou wěčně nezrušitelnou, že se na wěky odříkám práwa ke trůnu a wládě wáši nad Morawou: jen mi dejte místečko dosti skrowné, kde budu moci žít s Drahomírou. Přisahám a dokládám se Bohem wěčným, že nikdy nebudu se mí-

siti do wlády waši. Slyš mne i ty duchu otce zesnulého.«

»Nepřenábli se, bratře, s přísahou!« mluwil Mojmír; »nechciť já za swé odřeknutí-se Drahomíry twé odříkání-se trůnu; můj skutek nech je tobě toliko rukojmí lásky mé k naší wlasti, swornosti naší tak náramně potřebující. Ty wládniž s námi; láska twá tě bude síliti w těžkých bojích a při welikých obětěch, jakowéž wesměs národu přinášeti musíme.«

»O, nikoliw — neodwolám přísahu swou; z hlubin duše swé mluwím, nikoliw! Já jsem náružiwý, to widím, snadno by tato bouře mnou zmítající wlasti mé wíce překážeti než prospíwati mohla. Wšecka sláwa králowská je slabý kmit bludice proti horoucímu blesku lásky mé, ne — ne, já nechci zatemnit čistý blesk blaha mého, bledým kmitem sláwy swěta tohoto.«

Horliwé toto se oswědčowání Swatoplukowo podpíral nyní Swatoboj, neboť tu bylo okamžení, kteréž jemu nejwíce lahodilo. »O, tedy ušetři, bratře!« mluwil k Mojmírowi — »tohoto swatého nadšení Swatoplukowa; mluwíť on z hlubokosti duše swé. Tato hlubokost citu jeho budiž nám swatá. Zwol sobě wšak, Swatopluku, krajinu w dalekosáhlé říši naší, w nížto bysi s Drahomírou co králewič žiw býti mohl.«

»Chci důsledným zůstati,« odpowídal Swatopluk, »a nebudu swou wůlí práwo waše obmezowat; spokojen budu tím, co mi udělíte, an mne již Mojmír welikomyslně nadělil klenotem drahocennějším wšech králowstwí swěta tohoto.«

Mojmír tedy přestal od dalšího mluwení, toliko bratrowi nawrhl, aby přijal krajinu i hrad welehradský. »Ještě i tím množiš slasti mé, welikodušný Mojmíře!« zwolal nadšený Swatopluk. »O tedy přijměte požehnání bratrowo, jímž was žehná srdcem zníceným! Wládněte zeměmi otcowskými blaze a šťastně, Bůh žehnej kroků wašich!« A citem přemožen wrhnul se opět w náruč Mojmírowu.

»Šťastný den, kdyžto bratří králowští sobě w náručí spočíwají!« wolal Swatoboj. »Medle — já-liž sám toliko mám pozorowatelem těchto welikých skutků být? Sám-liž já nemám den tento na welikomyslnost bohatý welikomyslností poznačit? O ctím, bratří, toto waše samých sebe zapírání a samých sebe poswěcowání, a ctíti je chci skutkem. Tím úmyslem swatým wstupowal jsem do síně této, abych překazil trojení wlády naší. A Bůh wyslyšel prosbu mou. Wezmi tedy Mojmíře i můj díl na sebe a wládni sám říší welkomorawskou; já kladu swůj díl w ruce twé, jako kladl w ruce wšech nás otec weliký říši swou. Zaklínám tě pak twou láskou k wlasti, hrobem otce milowaného, bysi obhajowal národy před zrádou a otroctwím a soudil sprawedliwě na zlatém trůnu slowanském.«

Mojmír byl sice překwapen řečí Swatobojowou; duch jeho wšak přece z koleje powědomosti nebyl wyražen. »Znám twou pewnou wůli, Swatoboji, a wím, že bych se darmo wymlouwal. Ač slabý jsem k dílu takowému, wůle má přece silná jest. I přijímám slowa waší wůle, naději wšak a důwěru w pomoc waší neopouštím. Ba silně se důwěřuji, že swatá moje wěc i waší swatou wěcí bude. Mějtež tedy w záwdawek mé wěrnosti a sprawedliwosti toto slowo mé, jímž, budu-li nehodným wládařem říše welkomorawské, poswěcuji dýku, kteráž prwní rozboří tato prsa má!«

Tu se objali Swatoplukowci w citu nadšeném, a w objetí tomto wroucně nábožném wolali k nebesům: »Slyš nás Bože, a tak nám pomáhej, na wěky — Amen.«

IV.

I hňeď zbuďené takowáto zapáli:
Srdca Rečú: ďichťá krwawú náramně za Pótkú,
A slawné Predkem slubujú Wíťaztwo si wšecei.
Jan Hollý.

Luna pohlednouc na pluky, zděšená
Klesá do mraků wšících se bor;
Neb tam zahlídla postawy hrůzné,
Diwochů zhledla soptící sbor.
J. E. Wocel.

Na rowinách Multanských rozwlečené jsou stany čard maďarských; hrůzné postawy bloudí sem a tam mezi boudami a šátory. Po obzoru wystupují kotouče dýmowé do oblaků; kde pak dým nepokrýwá údolí a rowinu, tam wyhlédají smutné rozwaliny, spálené a zpustošené wsi, města i hrady. Jsou to znaky a šlépěje noh a kroků maďarských. Přece wšak postawy w šátorech maďarských bloudící jsou skormoucené; zoufalstwí sedí we hrozných podobách na buclatých jejich obličejích. Malé blysknawé oči wyskakují hněwem z chlupatého podoboční. U prostřed šátorů hoří weliká watra, okolo ní rozestřeno leží mnoho dobytka, zwláště koňů a oslů, kteří měli bohu jejich, jejž jmenowali bohem Maďarů,* obětowáni býti. Přípravy se činily k obětěm, a po chwíli přicházeli, ze stanu hlawního wůdce, i wůdcowé čard maďarských. Když dal kněz jejich znamení k obětím,

* Magyarok Istene.

kladena byla na oheň howada, a řezem se se otwařila zwířata obětowaná, strhl se křik a hučení hrozné, až se Multany jim ozýwaly. Byly to modlitby k bohu maďarskému wysílané, aby se nad čardami Maďarů smilowal, a nawrátil jim ztraceného wítězstwí. K tomuto zoufalému křiku mísil se i řehot koňů a bučení oslů.

Byl totiž w posledních dnech král bulharský, Simeon, čardy maďarské s hroznou jich porážkou za meze wlasti swé wyhnal, a dlouhému jejich pustošení krajiny bulharské konec učinil. Nyní tedy zoufalí rozbili stany swé po rowinách multanských a hotowili se k nowým wpádům do králowstwí Simeonowa. Způsob žiwota těchto asiatských wyrojenců byl tak diwoký, jako diwoké bylo jich nakládání s krajinami, do nichž se narojili.

Šátory jejich byly díry do země wyhrabané a kůžemi z rozličných zwířat, obzwláště oslů, koňů a wlků pokryté, anebo na kolesách tak uprawené, že mohly z místa na místo přewáženy býti. Na těchto posledních šla s nimi celá jejich rodina; ženy, děti a potřebné nářadí. Wšickni byli otwrdlí a wšelikým nehodám přiwyklí. Náčiní jejich nejpotřebnější záleželo z nádob obyčejně kožených a k dojení kobyl a oslic, jejichž mléko požíwali, potřebných, dále ze šídel, dratew, koží a huní, jezdeckých nástrojů a jiných některých wěcí. Jedli wšecko, co je nesnědlo — nejraději již připomenuté kobylí a oslíčí mléko, ale i psí, myší, oslí, a konské maso. Ze střew konských dělali jelita: mimo pak to, twrdí mnozí spisowatelé, jídali i člowěčí maso a píwali krew lidskou. Aspoň o Lebelowi mnozí němečtí spisowatelé tu zpráwu podáwají, že z wyprázdněné lidské lebky krwí člowěčí se napájel. Pomsty a krwe žádostiwí byli na nejwýš; chyceným nedáwali nikdy milosti. Před bitwou se opíjeli nápoji, jichž wšak sami připrawowati neuměli, ale toliko loupením, zřídka kdy kupowáním jimi se zaopatřowali. Wíno a piwo náleželo k lahůdkám. Po bitwě a dosažených wítězstwích se odewzdáwali hrubým smyslnostem a bujnostem tělesným. Utrpěli-li porážku, w tom stupni sobě zoufali, rwali si wlasy, bili swé koně a křičeli we zmatených kletbách a w zoufalých modlitbách na swého boha.

W takowémto stawu se nalezali i po oné porážce, jakowou je Simeon s pluky bulharskými potrestal. Po wykonaných obětích wrátili se hlawní wůdcowé čard maďarských do stanu nejwyššího wůdce, aby wedli radu o taženích budoucích.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Přestic. (**Diwadlo.**) Také naše městečko počíná se buditi ze sna, w kterém až posud wězelo. — Několik prawých wlastenců to již také posléz docílilo, že se již i u nás diwadlo hráti může; obzwláště přispíwal pan G. P. mnoho k diwadlu. Již w prázdninách minulého roku prowozowali naše ochotníci we prospěch chudého ústawu »Rohowína Čtwerrohého«, »Weselohru na mostě« atd. Letos o welikonocech prowozowali »Čecha a Němce«, a byli welikou pochwalou od obecenstwa poctěni. — P. P—dt deklamowal: »Moje přání« od Fr. Rubeše, a welmi dobře si počínal. Dne 28. kwětna prowozowal se zde: »Diwotworný klobouk,« mládež opět welmi dobře úlohy swé prowedla, a u obecenstwa welké pochwaly došla. — Musím také ještě podotknouti, že někteří wlastimilowé i knihownu zde založiti hodlají, a to w brzkém čase. Kwětinský.

Z Trewíže u Slaného. (**Diwadlo.**) Dne 31. čerwence t. r. prowozowali zde we wsi u p. Ciwky, na prázdniny přišlí studující Klicperůw »Diwotworný klobouk«.

BESEDY.

Třetí měsíční schůzka jednoty průmyslné držeti se bude dne 20. srpna w šest hodin odpoledne u sw. Hawla, w druhém poschodí, ku kteréž se páni oudowé uctiwě zwou. — P. Liebich bude přednášet o rozmnožení práce a paliwa w Čechách, p. Gerda o letošní průmyslné wýstawě w Paříži.

Koruna prince Waliského. Z Angličan píše p. Hošek: Dámy nosejí tu zwláštní jehlici, nazwanou »korunou prince Waliského«, která je pro Čechy i Angličany dějepisně důležitá. Po bitwě u Kresčaku, kde Čechowé, přišedše Francouzům na pomoc, hanebně od nich opuštěni byli, tak že w bitwě té i král český Jan Lucemburský, i množstwí pánů českých zahynulo, diwil se princ Waliský udatnosti české tak welice, že hned na bojišti heslo krále českého »Ich dien'« přijal, a korunu s třemi pérami, jižto král český na swé přilbici nosil, sobě za znak wywolil. Každý prworozený syn krále anglického obdrží jméno »princ Waliský« a spolu i znak a heslo to. W Londýně má každý desátý dům takowý znak, a skoro každá dáma takowou jehlici. U každého řemesla aneb kteréhokoliw swobodného umění smí wždy jeden takowýmto znakem a heslem zboží swé znamenati. * *

Betty Paoli mluwí o nowě wystawěném chrámu Páně w Rychnowě, hraběte Kolowrata, a diwí se krásným, w čistě gothickém slohu wywedeným řezbinám na stolicech a zpowědnicech, prawíc, že tomu ani uwěřit nechtěla, když slyšela, že wšecka práce ta na wenkowě, totiž w Rychnowě zhotowena byla. — Wždy se to opakuje, že takowé wěci teď nikdo nedokáže, ty časy že již pominuly, kde se řemeslo až k umělectwí powznášelo atd. Já ale prawím: Ne! schopnost newymřela, ale dobrý úmysl, použíti jí ku prawému oučelu. Kdybyste, wy boháči a majetníci, majíce tento šlechetný příklad před očima, hleděli za ním k prawému umění, místo waší pitworné skwostnosti; kdybyste mizerné módě k wůli nelibowali si wíce w absurdním rokoku, než w harmonii oprawdu krásných twarů; kdybyste měli smysl pro něco lepšího nežli pro jednodenní půwab, zajisté že by mnohá dle domnění wašeho, již odumřelá wětew umění opět swěže wykwětla. Ale wám je hlawou pokywující mandarin z biscuit de Sèvres mnohem milejší, než Belwederský Apollo. — * *

Oehlenschlaeger překládal sám swé spisy do němčiny, a náleží tedy k německé literatuře: kdo se ale w takowé dwojitosti udržeti chce, troufá si mnoho. Ně-

mečtí historikowé literatury smělý se o něm jen leda bylo, a wyšší kritika se s ním pranic neobírala. Proto zanewřel na Němce, a myslí, že ním pohrdají. »Oni mě nechtějí u swého stolu na čestné místo posaditi« býwá obyčejně jeho řeč. Za to ale nacházejí básnické plody jeho w Dánsku čilejšího účastenstwí; zde je středem weškerého poetického žiwota, a každý sebe prostší měšťan má jeho spisy. Takowé hlučné uznání nemůže od Němců práwem ani žádati, kde bohatost literarních pokladů tak přewládá. — Tato slowa píše Eduard Boas w »Grenzboten«. — Takowé koruny stawějí Němci Oehlenschlaegrowi na hlawu, za to že národ swůj opustil a těmito slowy w jedné předmluwě zápřel, kde bolestně prawí: »Dokawaď jsem dánsky psal, psal jsem jen pro 600 osob!« — Ale šest set osob odplácí mu wlastensкou láskou, a milióny Němců si ho newšímají. — Marná ctižádost! —

Nowo-arabský básník, Filip Benna z Alepa, který teď w Cařihradě žije, napsal mezi jiným také báseň na krále Fridricha Wiléma IV., již to orientalista Dr. Röhrig do němčiny přeložil.

Filosof Harmodes dokázal, že se princowé mezi uměními jízdě nejdokonaleji naučejí, poněwadž kůň mezi šlechticem a nešlechticem žádného rozdílu nedělá, a jednoho i druhého, když pewně nesedí, na zem swrhne.

Na den jmenin Ludwika Filipa prwního máje sešlo se letos 97,520 žádostí o udělení řádu čestné legie. — Král rozdal jich ale jen 2900. —

Literatura.

Časopis českého Museum XVIII. roč. 3 swaz.

Swazek tento má jakýsi specialní ráz, neboť stalo se, že tři důležité články: Wýklady na pojednání p. N. Ivaniševa pod názwem: Idea o osobnosti, od Dra. A. Strobacha. — Reparrsibo aneb zawržení od r. 1662, sdělená od J. Erbena, — jakož i »O wadání,« od Rew. Jos. Šafaříka — wíce práwníka ex professo se týkají, méně wšak interesse ostatního čtenářstwa powzbouzejí. Těší nás welice, že Strobach znenáhla na poli literatury wystupuje, a po důkladných přípravách neunawnou pilností nasbíranou látku k obecnému požitku podáwá. Strobach, Erben a jiní ještě podporují z pewného přeswědčení chwalitebný ten úmysl, aby řeč a sloh práwnický nezawáněl jakousi kastou, nýbrž aby se wšeobecnou srozumitelností a rázem ostatnímu wýwinu literatury přiměřeným wyznamenáwal, a každému čtenáři co možná přístupným státi mohl. Názew z pospolitého žiwota dojde přednosti wedle mnohé zastaralé formy z tak nazwaného zlatého wěku. Ze Strobachowa článku přáli bychom si čísti pojednání krom-wědecké o dřiwějším stawu ženských, ježto by wětší část obecenstwa zaujala. — Šafařík wykládá pojem slowa wzdání dle památek, zachowaných we práwích staročeských, polských, litewských a srbských. — Tři spisowatelé podali opět ukázky k tisku přichystaných spisů. Dle mého skromného mínění je Musejní čtwrtletník pro ukázky příliš drahé místo, zwláště když se to dwakrát stáwá. Doucha podal scenu do Kwětů a Malý do předešlého swazku téhož časopisu. Slowozpytné srownání slowanského jazyka s německým od Fr. Šíra musí w souwisném celku oceněno býti. Tomek pokračuje we swém překladu »Wýpisky z paměti kolleje Jesuitské u sw. Klimenta w Praze.« — Úwaha Klácelowa spisu »Počátky wědecké mluwnictwí českého« od Š—ka je welmi zdařilá, a patrně z ní wyswítá, že s čistou láskou k wěci a jakousi ryzostí ducha psána byla. Každá wěc má swé pro et contra, a když i druhá strana tak se ozwe, jako swrchu dotčený zasílatel, newzejde žádné bouření, a prawda tím získá. — Z řeči jednatele p. Palackého opakujeme i w listech těchto smutnou zpráwu, že byly w jistém místě zásoby starobylých zbraní co staré železo bez rozwahy kowáři odewzdány, žádost ale o přepuštění jich do Musea jakožto neslušná byla zawržena. Tak daleko dospěla u nás historická newědomost, a swrchowaný čas nastáwá, aby se nouzí té wšemožně na pomoc přišlo. — Ze zpráwy o českém Museum dowídáme se, že w letošním pololetí příjem matice české 1607 zl. 45 kr. stř. obnáší. Počet zakladatelů je 445, z nichžto jich 26 umřelo. Dr. Č.

Půwodní wlastenské powídky, powěsti a báchorky. Sepsal P. Jos. Ehrenberger. Sw. II. W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 75. Za 12 kr.

Záhy po sobě objewily se na spoře prokwětalém luhu naší beletristiky dwa nowé keříčky z domácího plemene, pěstowané jednou rukou — myslíme prwní a druhý swaz. p. Ehrenbergrowých půwodních powídek. Staw náš je posud takowý, že nám každý přirůstající pracownik na dědičné roli wděwítán býti musí, a protož jsme také potěšeni po plodech spisowatele sáhli, jehož jméno sotwa že bylo asi před 3—4 lety w těchto listech zawznělo, nyní již w celé dwou sbírek se zjewilo.

W obou těchto sbírkách nalezáme okusy mladistwého ducha, jehož pěkné snažení po umělecké dokonalosti podaných nám wýtworů patrně wyswítá. Zwláště je sewní forma prací jeho nejmluwnějším toho důkazem. Tu je napnutí wšech sil, weliké powzlétání obraziwosti, horký zápas s jazykem — ale síla ještě nestačí, křídla se těžce nadáwají, zápasník není dosti pružný a statečný.

Tímto swým zdáním saháme snad p. spisowateli do žiwého — sami to cítíme, a neradi bychme mu způsobili bolest; nemůžeme ale jinak; týká se to wěci, kterou si p. spisowatel sám překáží a škodí. Myslíme jeho sloh. Ten je přeplněný samými wedlejšími okraskami, protož i často neplynný a nepřirozený. Ze samé starosti, aby wěc pěkně powěděl, nadělá p. spisowatel slow, w kterých se prostinká myšlénka udusí. Tak malé powěsti — a zwláště ty, které se k národnímu podání přibližují — mají míti roucho té největší jednoduchosti. To je prawá jejich okrasa. I prostě dá se pěkně a dojímawě powídati — a jak dojímawě! Není to arci kousek snadné práce — ale snažení po tom stojí práwě tolik potu, jako bažení po neobyčejných okrasách a formách jazyka. Nech toho p. spisowatel jen zkusí! Nech píše aspoň tak prostinkou prosou jako je řeč w jeho weršowaných pracech. Ručíme mu za to, že wětšího dojemu docílí.

Co se týče wnitřní bytosti plodů jeho, tedy bez pochyby welké části našeho čtenářstwa zábawu poskytnou. Zde onde prozrazují arci fantasii začátečníkowu, která se chladných zákonů wšedního žiwota nedrží: to je ale wada, kteráž jako každá jiná s časem se tratí a menší. Nech p. spisowatel jen horliwě při swých pěkných schopnostech na počaté dráze pokračuje; nám se zdá, že ho záhy nynějších těsných okowů sproštěného a lehounce, létawě k potěšení našeho obecenstwa po českých paloucích wykračujícího spatříme.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 99.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

17. srpna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou zl. 36 kr.

Moje wlast.

Česká sem mě nesrodila,
  Přece je mou drahou wlastí,
A Češkou se nazýwati
  Je mi chloubou, je mi slastí.

Cizí děcko w rájůplné
  Lůno swé mě's přesadila,
A co wlastní dítě swoje
  S wěrnou láskou wypěstila.

Kdož by tebe nemilowal,
  Pečliwá ty dobrá máti?
Jak ti nemám za twou lásku
  Srdce swé i duši wzdáti?

Řeč ta krásná, libozwuká,
  Jak mi nemá býti milá?
Wždyť mě modlit, mluwit, spíwat
  Česky jenom máť učila.

Žalost-li mou duši tíží,
  W řeči té jen bol wylíwám;
Radosti-li srdce skáče,
  Českou píseň si zazpíwám.

„Miluji tě" milosladce
  Ze rtů jeho wyplynulo,
Když mě rámě prwnikráte
  K sobě wroucně přiwinulo.

Čechu srdce jsem zadala,
  Wlastence za muže mám,
A co statné syny wlasti
  České děti wychowám.

Až se pak i mně přiblíží
  Neuprosné smrti stín:
Ustelešmi chladné lůžko,
  Česká máti, we swůj klín.

Božena Němcowá.

Starý hrad.

Jak jsi šedý, starý hrade! —
  Kde je lesk twých zlatých báni? —
Jak když mrtwý w hrob se klade,
  Zní z twých wěží umírání!

Kde pohárů, činků znění?
  Kde ti reci sláwobrdí,
Při jichž diwohlučném pění
  Zžiwnul každý kámen twrdý?

Ku hrobu tě čas prowází,
  Kytky nasil na twé čelo,
Po bedrách se křowí plazí,
  Houští brány twé zawřelo.

J. B.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

Tři hrůzné postawy stráží stan wůdcůw. U wnitř zasedli sobě wůkol ohně maďarských čard wůdcowé a bez pohnutí každý myslil, kterak by se nejlépe pomstil nad Simeonem, králem bulharským. Kuše a meče leží nebo wisí po šátoře; w pozadí je okrouhlá díra, níž swětlo do stanu wchází a ze stanu dým se walí. Místo dweří wisí tu wlčí kůže.

„Stůj nezbedná!" křičel u šátoru stojící strážce, odstrkuje zoufalou ženu, kteráž nesouc na ramenách zawražděného syna swého do stanu se prodrati chtěla. Pohled její jewí hrůzu, wlasy rozcuchané, oči blyskawé a křik nezbedný dodáwaly jí wýrazu strašliwého.

„Já musím k wůdci!" křičela. „Tu wiz mého syna! ten umřel na poli, je pokrytý ranami, bojowal za čardy maďarské! Ustup, ošklíwý člowěče!"

A w tom se rozběhla proti strážci a mrštíc ho na bok, wřítila se dírou, koží jen zastřenou, do stanu.

„Juhutum, Huba a Kudusa, a kteří tu ještě jste z wůdců čard maďarských!" tak počala zuřiti we stanu, „zde wám nesu swého syna, jenž za wás a čardy waše zemřel! Wy jste nesmělí zajícowé, wy nejste Maďaři, když tak dlouho wáháte, a newedete nás na Bulhary. Já a můj starý

muž i můj dwanáctiletý syn pláčeme nad tímto synem a chceme se pomstit na Bulhařích. On má mnoho ran, a hoden jest, abyste se pomstili. Mluwte — wy wůdcowé — půjdete-li na Bulhary? Můj starý a já i můj dwanáctiletý syn musíme wědět, zdali půjdem na Bulhary!«

Juhutum se rozhněwal a weleł wyhodit ženu ze stanu; ale tato syna swého mrtwolu držíc, rozzuřila se. »Ha — wy mne chcete wyhodit. Dobře — ale mne bez mého syna newyhodíte. A wyhodíte-li mého syna, co má mnoho ran na sobě, a co za čardy maďarské zemřel — běda wám, nebo čardy maďarské mne pomstí, a já budu po čardách maďarských, za něž můj syn umřel, křičet: Pomsta, pomsta na Juhutum!«

A pohled na tuto hroznou ženu ukrotil i diwokého Juhutum. Pročež jal se k ní mírněji mluwiti: »Ženo, utiš se, já půjdu a powedu na Bulhary čardy maďarské, a pomstím smrt syna twého. Jdi jen, jdi a powěz swému starému i synu swému, že se pomstím nad Bulhary.«

Žena ta utíkala prostředkem šátorů s diwokou radostí, pokřikowala, syna swého w sewřených ramenách nesouc: »Půjdeme — půjdeme na Bulhary, hu, hu! Pomstíme se — hu, hu!«

A po Multanech se ozýwało strašliwé houkání. Sotwa že utichl hluk tento, zawzněly trouby na konci ležení, a za chwíli pádilo několik huňatých jezdců maďarských, oznamujících příští wyslanců německých, a w několika okamženích táhlo již i skwělé komonstwo německé prostředkem diwících se čard ku stanu hlawního wůdce.

Wyslancowé němečtí wstoupili do stanu. Mezi tím wšak shromáždilo se množstwí bojowníků okolo šátoru, čekajících na nowé rozkazy; nebo po takowýchto náwštěwách býwaly nowé rozkazy, spojené s kwasy a hodowáním. Stojících zde zbrojnošů německých a jich lesklé zbraně i okrasy obdiwowala tlupa huňatých postaw. Wyjednáwání dlouho netrwało. Zbojníka není potřebí dlouho k loupeži namlouwati. W několika okamženích wylízali wyslanci i wůdcowé maďarští z díry.

»Wojáci a druhowé!« započal Juhutum, wymrštiw se na koně swého, »nepůjdeme z multanských rowin na Bulhary, ale půjdeme na Slowáky. Slibujeť nám pan Arnulf wšecku požehnanou zem nad welikým Dunajem ležící, do níž jsme již jednou nahledli. Jestiť to ona země medowých hájů a sladkých nápojů. Půjdeme tam — kde žijí Slowáci. Půjdeme tedy panu Arnulfowi na pomoc, do země rozkoší a žiwota. Potom, pak teprwa se pomstíme na Bulhařích. Než za toto radostné pozwání uhostíme po maďarsku tyto statečné hrdiny německé. Rajta!«

»Hu, hu!« hučelo diwoké plesání po celém ležení. Měliť nyní uhostěni býti císařowi wyslanci. Než tito widouce diwoké přípravy, jakowé jim nezwěstowaly německé kwasy, předstírali swé powinnosti, které jim bawiti se nedowolují, a odebrali se od čard maďarských.

Čardy maďarské tři dny trwaly w diwokých weselostech. Weselily se způsobem swým, nemajíce péči o příští dny. Pan Arnulf je powolal do cizí země k lupu, wraždě a sdírání. A luza diwokých wyrojenců popustila uzdu rozkošem a žádostem swým.

V.

Nuž mé rady wětrné nepomítej,
Ať s něčím se horším nepotkáš.
J. Wlčkowský.

W Břetislawi na Wedrici shání se množstwí weliké lidu. Wedrice jest i nyní ještě jedna z nejhlučnějších ulic břetislawských; toho wšak času, totiž leta 895 byla Wedrice nejblawnější místo Břetislawy. Na Wedrici stála také powěstná hospoda zwána »U jezdce«, kteráž byla středistě wší šlechty, panstwa i měšťanstwa břetislawského i okolního.

Nikdy wšak ještě neočekáwal wedrický hostinský hosta takowého jako dnes. Měl totiž skrze Břetislawu jeti králowič Swatopluk. Wedrickému hostinskému bylo sice pod ruku na wědomí dáno, aby uprawil síně pro Swatopluka a jeho průwod, neboť nechtěl mladý Swatoplukowič s hlukem jetí na Welehrad. Než hostinský se musel pochlubiti, jak wznešeného hosta míti bude, a tím se powěst rychle rozletěla po celém městě. Lid se tedy hlučně scházel k Dunaji a na Wedrici, a hostinský mnul si radostí ruce.

Po onom shodnutí-se Swatoplukowců radowal se nejmladší a neweděl ani jak oceniti wítězstwí swé; nebo měl Drahomíru. Tato byla jediným cílem jeho tužeb, jediným swětlem jeho žiwota, jedinou wýminkou jeho blaženosti. W tomto stawu blaženosti nacházel se pokud swé wěci w Nitře pořádal, an mínil rozloučiti se s Nitrou na wěky, a s počátkem jara r. 895 s touhou nejwroucnější ubíral se i s některými zbrojnoši swými na Welehrad.

U prostřed napnutého očekáwání lidu břetislawského přiklusalo od západní strany několik

německých rytířů, w jichžto čele se na bujném koni we skwělém brnění Aribo wypínal. Hostinský uwítal známého markraběte a pomoha mu s koně, uwáděl jej do komnaty, zde pak se před ním pochlubil, jak wzácného hosta očekáwá.

»Jak?« tázal se udiwený Aribo, »králowič Swatopluk má nyní do Břetislawy přijet? Není možná!«

»Proč pak není možná? králůw bratr jede skrze Břetislawu, a to ráčíš wěděti, že jest jeden toliko hostinec »U jezdce,« aniž se tomu kdo diwí, nebo můj hostinec...«

»Co? bratr králůw — jaké to slowo?« tak přetrhowal Aribo wždy wíce se diwě řeč hostinského, žádaje wyswětlení slow podiwně w uši jeho bijících.

»I můj Bože! hrdinský pane markrabě, což pak ani to neráčíš wědět? I totě jsem šťastný člowíček, že ti také tuto nowinku první zwěstowati mohu. Welikomorawské naše králowstwí má zase jednoho jediného krále. A to bysi slyšel plesy, radosti a naděje. Hm, hm, že to twoje milost ještě neWěděla! Nu ale prawda, hostinců jako jest můj, není mnoho po swětě.« Chtěl ještě mluwit, ale dusot koňů a pokřikowání lidu na ulici wywábilo jej z komnaty. Aribo newěděl w prwním okamžení, kde mu hlawa stojí; síň se s ním točila. On newěděl co ze wšech slow hostinského zawírati má. Wrhnul sebou na stolici, mnul si dlaní čelo, wstal, chtěl na zbrojnoše wolat, a opět se wracel k oknu. »Ha, to mi ďábel zpropadený kousek zahrál! Swatopluk na ulici. Král jeden jediný, a lid se raduje! — Ti chlapci kmotra Arnulfowa to musili zacítit, že mají swornosti potřebí. Zpropadení Slowáci — hodlají prodloužiti dechu a žiwota králowstwí swého. Ale přísahám ti, pekelná bráno — že se pokusím, aby se to nestalo.«

Swatopluk wstupowal již do brány. Aribo šel mu w oustrety, skřípaje zubami a mluwě k sobě: »Zahrám si na pokrytce, abych wše zwěděl, a potom wám ukáži swé umění — Slowáci!«

(*Pokračowání.*)

Outok na skalní twrz Akulcho.

(Nástin nynějších bojů kawkazských, dle wyprawowání očitého swědka.)

Kawkazanům založila příroda po příkrých stráních a nedostupných horách sídla wolnosti a hrady neohrožené swobody, přes které sice již často mohútný orel ruský se hnal, oblétaje déle třidceti roků tyto nezwratné byty swobodomilowných horalů, až posawád si je wšak nepodrobil ani neoswojil — kromě pokrají ouské kloužy Darielské, z planin tureckých do Zakawkazka se táhnoucí. Weškeré horstwo kawkazské je takořka obroubeno ruskými »krjepostmi« (malými twrzmi), neustále se dotírá na obywatelstwo nepowolné: ale wýsledky wšeho namáhání nejsou příliš lahodny — ano čím dále tím wíce je záhadno ouplné podmanění těchto krajin, w nichž hlawně dwa kmenowé wšemu postupowání ruské wlády se na odpor stawějí, totiž: Čerkesowé a Čečenci, náboženstwím Mohamedáni. Osetinci stali se sice křesťanami, uznáwají wšak pouhým jménem wládu ruskou, kteráž jenom opatrnou powolností nějakého prospěchu u nich docházi. Když Rosjanin blahou důwěrou se opírá o swé twrze a ohražená ležení, jenž od Černého moře až ku Chwalinskému nepřerywnou řadou nad Kubanem a Terekem jsou rozestaweny, ukazuje hrdý Čečenec na swé sněhokryté hory, na nichž mu příroda ode dáwna nepřístupné outočiště wykázala.

Ruské odřady wedraly se často do wnitřku hor kawkazských a dobyly několikráte welkým namáháním brlohy náčelníků čečenských; nikdá jim wšak nenapadlo, aby se w tytéž dobyté zálohy sami uhnízdily na místo wypuzených horalů. Obyčejně při každém outoku zahyne hrstka hrdinských přepiatců, rozbourá se několik chatrčí a — sotwa že wítězné bojownictwo do swého ležení se nawrátí, mohou rozplašení Čečencowé opět podle líbosti do swých skrejší se wloudit a nowé stany zakládat.

Ruský wůdce Grabbe dojista i při outoku, o němž wyprawowati zamejšlíme, nebažil po oswojení horalského sídla Akulcha, nýbrž wýhradně po tom, aby buď žiwého zajal aneb aspoň mrtwého dostal náčelníka Šamyla, jehož powzbuzowáním odpor Čečenců nejwíce rostl a takořka slepého zápalu dostupowal. — Koncem měsíce kwětna r. 1839 wytáhlo ruské wojsko z Temirchančury a ostatních ležení, spojilo se u řeky Koisu nazwané a bralo se skoro bez wšeho boje dráhou asi 60 werst dlouhou na pokrají této řeky až ku Akulchu. Na mnohých místech welmi obtížno bylo hmotné nářadí dělostřelné přewážeti, wšak pewná wytrwalost wojáků ruských zwítězila nade wšemi překážkami a weškeré odřady dosáhly po několika unawných pochodech patu hory, na níž se Šamyl se swými stoupenci ubytowal, očekáwaje příchod Rusů.

Akulcho je znamenitě položeno nad powrchem zemním. Hrčící řeka Koisu welikou oklikou obtéká horu a to bez mála na wšech stranách; neboť toliko po jediné ouské straně je tato hora pewninou přístupná. Půlostrowná poloha postawila tudy úžasné překážky dobywatelům, jenž příkrosti wrchu a přirozeným zákopem říčným snadných pokroků sobě slibowati nesměli. Dle nákresu této twrze horalské, jenž w Pokawkazku z oněch dob widěti bylo, zdálo by se, jakoby skála u prostřed řeky strmící útwaru drasnekowého byla, jehož jest i ostatní horstwo; ruští důstojníci, jenž při dobýwání Akulcha přítomni byli, twrději wšak, že tamnější skály záležejí z pískowce welmi kyprého, což arci tím wíce prawdiwo býti se zdá tou okolností, že wrch na přemnohých místech uměle wytesanými jeskyněmi probrázděn jest, skoro jako Pjeskowije gory a wrchy krimské. Twrdý sopečný drasnek (trachyt) nehodil by se ku dlabání podobných doupat. — Wrch tento skládá takořka troje patra, k nimž jenom uzounká stezka wedla, jejíž přístup opewněn a pěti sty Čečenci bráněn byl. General Grabbe, spatřiw nepříznіwé tyto místnosti, nedal se od swého úmyslu odstrašiti. Ruské odřady rozložily se po obojím pokraji řeky, wystawěly moždíře a děla a po dwaudenních prácech hřměla již ruská dělostřelba, wysilajíc koule swé wzhůru do hnízda horalského, jehož osadníci na třaskawé bomby jenom slabými wýstřelami ručnic odpowídati mohli.

W okolí akulchském je welmi diwodružno; přítel wálečného dobrodružstwí a milowník půwabných wýjewů osamotnělosti dojista ouplného nalezl uspokojení w čas tříměsíčného obležení. Čarokrásné doubrawy a bukowiště ozdobují sewerní stráže Kawkazu a u Akulcha nebylo widěti jenom zelený koberec lesního stromowí, ale i holé skály a

úžasné sráže, okolo nichž prudký ručaj se pěnil, jehož wlny newšímawě mezi skaliskem pohráwaly, an mnohý nenadále raněný Rus neb Čečenec swou proudící krew mezi ně mísil. Wůdce ruský domejšlel se, že pouze pomocí dělostřelectwa zoufalé branitely k odewzdání swého stanowiště donutí. Koule, bomby a prskawky sršely každodenně okolo hory, bouraly hradby a kamenné chatrče, neškodily wšak hrubě Čečencům, an tito do swých jeskyň zalezli, kamž bomby nedocházely.

W ruském táboru bylo prwní týdny weselo a hlučno; nebylo unawujících pochodů a leželo se dobře na měkém mechu neb lesní trawě. Potrawy nescházelo, dříwí bylo dost, při němž se wařila políwka a ohříwaly nočního času skřehlé oudy; kromě toho se žaludek i srdce wodkou občerstwilo, Kozákowi u ohně ležícímu klokotala z úst píseň, — snad o milence sadónské, a šedošatní musketníci wyplňowali promlky hromu dělowého a bubnowání swými buď náboženskými, buď wojanskými spěwy we sboru. Tuto aspoň powrchnou weselost, jíž na počátku dýchalo bojownictwo wůkol Akulcha, rušila přečasto dobře měřená rána, níž z nenadání klesnul mnohý dobromyslný zpěwec mrtew mezi hodujícími a zpíwajícími soudruhy. Tuť hned se dělali kříže na prsou a píseň započatá uhasla w ústech zaleklých, až zkřiknul hněwiwě důstojník: »Co jest? budete-li dále zpíwati?!« Na to zawzněla opět wálečná píseň z plných hrdel.

Čečenci prostříleli w porownání s obléhajícími mnohem méně prachu, ale rány jejich byly dobře saměřeny a ručnice daleko nesly. Rusowé se wšemožně chránili před newiditelnými střelci, část wojska položila se w odhlehlosti, kamž ručnice Čečenců nedonesly. Oddady blíže u skály rozložené ukrýwaly se wětším dílem nákopami, křowím a skalními balwany, wšak přec nebylo možná, ouplně se zachrániti; každý nepozorník, jenž se mimo podobnou záštitu objewil a dále postoupiti odwážil, hned slyšel okolo sebe fičeti koule. (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Časlawi. (Koncert.) Někdejší chwalně známý oud pražského diwadla, pan Hynek Illner, jenžto nyní w Koburku u wýwodského diwadla dworního jakožto operní zpěwec meškal, tyto dny na swých cestách z německé říše do Čáslawi přišed, uspořádal tu dne 10. srpna hlasowý a hudební koncert, při němž ho náš swětoslawný hudebník pan Alexander Dreyschok na fortepianě, jakož i jeho bratr, Raimund, wýtečný houslista, a pan Antonín Spilko, dokonalý zpěwec, ze zwláštní užilosti a přisně podporowali. Obecenstwo wzdělané a walně shromážděné slyšelo: 1) píseň »Mnich« od Meyerbeera, 2) wariace na housle od Raimunda Dreyschoka; 3) dwojzpěw pro basowé hlasy; 4) úwod, pak rondo od Alexandra Dreyschoka, 5) dwě písně zanimawého obsahu, 6) wariace na anglickou národní píseň od Alexandra Dreyschoka, a mimo to ještě několik roztomilých kusů. — Naši páni Dreyschokowé jsou wůbec dáwno za hudební welewýtečníky uznáni, pročež o nich zde nowý usudek pronesti se neosmělujeme, toliko podotkneme, žeby nás byli sobě tím wíce zawděčili, kdyby některé wlastní wariace na rázné slowanské národní písně byli odehráli. — Pan koncertista se těší z wýborného baritonu, w náramné wýšce zwuky jasně uchwátí a je opět kouzelnou mocí stupečně w nesmírnou hlubokost pohrouží; blahozwuk hlasu, odměrnost a neohroženost w odzpěwu, srozumitelná řeč a slušný těla pohyb jsou wlastnosti, jimiž si wšude rowněž tak jako zde zaslouženého uznání neomylně wydobýwá. P. Spilko mu směle po boku stál a mistrně přizwukowal. Za tuto pěknou zábawu wšechněm se hlučně pochwaly dostalo. Pochwala by wšak byla mnohem wětší a důležitější býwala, kdyby náš ctěný krajan p. Illner předewším československými písněmi, jichž tolik překrásných máme, nám Čáslawanům byl polahodil; poněwadž ale z cizinska jeda našich národních poměrů méně powědom byl, a tuze krátkým časem tísněn jsa o tentýž předmět se u jiných ucházeti nemohl: tedy mu to, ačkoli nás to bolí, tak tuze za zlé nepokládáme, kojíce se tou nadějí, že i on rowněž jako naši spanilomyslní zpěwci, Mayer, Píšek, Strakatý a j. nejen u nás ale i w cizině slawně počínali, a wšady sláwu našeho československého národu hájiti a rozšiřowati bude. Zároweň se ale důwěřujeme w naše zdejší wzdělance, že budoucně cizím modlám se nekořice, w podobných případech umělce z ciziny přišlé s wlastenskými snahami seznámí a jim i spanilé wýtwory československé Uměny rádi poskytnou. Také je nám tuze líto, že býwalý zdejší kameralní kommissar, p. František Feldenhauer, muž blahomyslný a ku prospěchu obecenstwa neunawně účinný, za swým powolánim se odtud do Králowé Hradce odebral, neboť jsme při našich společenských záležitostech jeho porady a wýborných náhledů použiti zamýšleli. O diwadle zdejším, jakož i o Růžowinách co nejdříwe zprávy podáme. **A. Lidman.**

BESEDY.

Wysoké stáří. W Brodu (w Slawonii) žije starec obchodník. Maje let 118 wede již po sto let w tomto rodinném městě obchodní záležitosti. Muž ten přečkal: Dwě krwawé turecké wálky; když princ sawojský Bělohrad dobyl, byl ještě chlapcem; při obležení města tohoto Laudonem, byl již letitý starec. Při wšech nesnázích a změnách získal si znamenité jmění. Tento neobyčejný křesťanský patriarch dočkal se 6 mocnářů: Karla VI., Marie Teresie, Josefa II., Leopolda II., Františka I. a Ferdinanda I. On je bez pochyby nejstarší poddaný w říši rakouské, a zajisté prawý Nestor celého ewropského obchodnictwa. * *

W Dánsku panuje ode dáwna jakási i jinde známá nechuť proti domácí národnosti, která se často zwláštním způsobem projewuje. Tak n. př. jistý nájemník hostinské síní we Flensborgu, rodem Němec, takowou zahořel záští proti obywatelstwu tohoto města, naskrze z Dánů záležícího, že přikázal swému sklepníkowi, aby každému hostu, o dánské nowiny žádajícímu, tyto sice neodepřel, ale nepodáwal nikda prostou rukou, nýbrž kleštěmi uhelnými. — Nawštěwowatelé jeho hostince, horliwí Dánowé, nemeškali pak zhrozice se takowé newděčnosti proti národu, od něhož pan Němec žiwnost měl, jeho síni pustou zanecháwati. M. L.

Gutzkow chce dokázati, že Shakespeare swé dramy sám nepsal, nýbrž že jsou to plody spojených sil, a že během času teprw nynějšího twaru dosáhly! * *

Ohlášení.

PP. zakladatelům Matice české se oznamuje, že IV. díl »Malé encyklopedie nauk,« obsahující **Dušeslowí** od F. Hyny wyšel, a we knihkupectwí Kronbergra a Řiwnáče odbírati se může. Tam též se podruhé wytištěný sw. I. Musejního časopisu r. 1843 wydáwá pp. zakladatelům, kterým se swazku tohoto nedostalo; swazek II. téhož ročníku w krátkém čase na swětlo wyjde.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 100.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwa po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

20. srpna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakauského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 26 kr.

Čtení bez titule,

aneb:

Strakaté rozjímání o poznání sebe samého.

„Znej sebe samého!“ takto prawil jeden z řeckých mudrců, kterýž mimo tu maličkost, že řeckým mudrcem sloul, ještě tu zásluhu má, že je naším předkem. Zda-li ale za tou příčinou, že tuto sadu wůbec pronesl, aneb z ohledu, že tak moudrou průpowídku jakožto Řek řecky řekl, mezi mudrce připočten byl: to není až posud rozhodnuto; ta zásluha nedá se mu však odepříti,

1) že je naším předkem, a

2) že co rozený Řek řecky mluwil, a řecké řeči si wážil.

Tyto zásluhy mají ale tak podiwné wlastnosti, že by je mnohý spíše k powinnostem, nežli k zásluhám připočetl, kdyby ho následující oswětlení o tom nepřeswědčilo.

Co se týče prwní zásluhy, ta se na pohled welmi snadnou býti zdá; a mnohý z laskawých čtenářů by myslil, že jí bez wlastního přičinění každý nabýti musí. Jeť sice prawda, a zapříti se nedá, že člowěku jen umříti potřebí, aby se naším předkem stal — w tom wšak prawě leží umělecká stránka této zásluhy; neb umříti je prawě ono umění, o němž ten, kterýž w něm prospěl druhému powídati nemůže, a které zhusta jen zásluhou lékařského umění bývá. — Kdo tedy umře, je sice naším předkem, wšak jen proto, že wešel před námi do oněch neznámých bytů, kde se dwéře lopatou otwírají, na prkna se stele, a hlína za přikrywadlo slouží; aby se ale někdo naším prawým předkem stal, musí něco duševního zanechati, a celý swět musí jeho dědicem býti. Z toho wyswítá, že člowěk bez ducha naším předkem býti nemůže, nebo když takový člowěk umře, přestane jen dýchati, poněwadž nemůže ducha, jehož nemá, wypustit. Člowěk ale duchem nadaný ducha sice wypustí, to jest newezme ho s sebou čerwům za pokrm; ale co duchem wybádal, wytěžil, nashromáždil a zdědil, to zůstane zde, a každý z jeho potomků může si celou jeho pozůstalost přiwlastnit, aniž se musí za dědice prohlásiti a s příbuznými hašteřiti: a to jest, co jej naším předkem činí, a čím si i onen řecký mudrc této zásluhy dobyl! —

Aby wšak předek tohoto rozjímání i naším předkem státi se mohl, wypouští ducha, s tím přídawkem, že se w sousední Teutonii tato zásluha snadnějším způsobem wydobýwá; tam jen potřebí „do trávy kousnout“, „jíti cestou wšeho masa,“ při tom zblednout, a jižjiž předek hotowý.

Co se týče druhé zásluhy, že totiž řecký mudrc swou moudrost jen w řeckém jazyku projewil, milerád připouštím, že mu jeho soukmenowci tuto maličkost za žádnou zásluhu nepokládali; ale časowé se mění, a w dewatenáctém století nemůžeme našemu předkowi této zásluhy odepříti, byť by se nám i dokázalo, že jiným jazykem wyjádřiti se neuměl, nežli w řečtině; ačkoliw wyznati musíme, že se mu jen malé, aneb docela žádné překážky nenaskytowaly. Tenkráte bylo ještě málo národů, následowně málo řečí, málo tiskáren, následowně se málo tisklo, kostely neměli ještě žádné wěže a netopýři neměli místa, kam by byli hlawu strčili. Nyní, kde za každým kopcem nějaký národeček číhá a nářečowá zimnice co kobylkowý mor po zemi táhne — nyní to wypadá w Ewropě, jakoby zase babylonskou wěž stawěli, a mnohý Čech, který se swým krajanem w jednom podnebí této wěže bydlí, diwí se, že mu pan soused odpowídá frančinou, když k němu německy promluwí. Jestiť to kletba časů, že nám osud jazyky zpletl, a pročež mi nikdo neodporuj, když w tom zásluhy hledám, že někdo, jenžto w mládí do německých škol chodí, pak několik let latinou a řečtinou se trápí, k tomu ještě doma s francouz-

skou gouvernantkou do nosu foukš: na konci tohoto umučení ještě mateřčiny se chopí, k ní se hlásí, a ji zwelebuje. —

Ta ubohá mateřčina zdá se mi za našich časů co bohatá newěsta; ze wšech stran scházejí se ženichowé a každý dle swého způsobu ji něco na důkaz lásky w obět přináší; jeden wřelé srdce, druhý swazek básní, třetí nenáwist wšeho, co naše není, čtwrtý nowý dobropis, pátý několik písniček a pinet piwa, a tak si jeden druhému podáwá ruku, odcházeje bez ruky newěstiny. Rodiče wšak se těmi dary obohacují majíce radost z dceřiny sličnosti, nikomu ale ji w manželstwí uwázati neslíbí. Pak-li si někdo swým darem nějaké přízně u ní wydobyl, wypukne záwist druhých, zapomíná se na wěc, a nenáwist počne s utrháním na cti tanec prowádět.

Za onoho času, když to náš řecký mudrc o poznání sebe samého mluwil, nebylo těch půtek potřebí; tenkráte se mluwilo jen w řečtině a w latině, o jiné řeči nebylo ani řeči; ty dwě panownice kwětly krásně wedle sebe, jedna druhé překážky nečiníc; mezi nimi teklo moře, a okolo nich bylo nárůdků a národečků na kopy, aniž se jaký z nich jim na odpor postawil. Římané chodili k Řekům, aby se něčemu přiučili, a Řekowé také nepowrhli tím, co u Římanů lepšího widěli. A když si něčím ublížili, wypowěděli si wojnu, weřejně a poctiwě si mečem dokazujíce, kdo w křiwdě byl. —Řečtina zhynula, latina zašla, po její wšak smrti se wyskytlo několik dcerušek, které, dokud matka na žiwě byla, swět za němé držel, a začaly se o dědictwí hádati. W této hádce se pozorowalo, že si každá něco z řeči matčiny pamatowala, ostatní wšak sama k tomu přidala. Nemohouce se shodnouti, opanowala každá z nich jednu krajinu, a založila tam wládu swou.

I u nás máme něco podobného, jen s tím rozdílem, že synowé a dcery slowanského jazyka zase mnoho synáčků a dcerušek zplodily, z nichžto každý a každá něco obzwláštního míti usiluje, a byťby to jen puntík neb čárka byla. Z ohledu těchto puntíků a čárek měl bych ještě mnoho na srdci, a welmi rád bych powěděl, kterak mně to bolí, když se jedna známka z naší abecedy ztratí, a druhá zase jiné odění dostane. To ale musím wyznati, že se žádný nemocný takowým počtem lékařů honositi nemůže, jako u nás jediná písmena, když má ducha wypustit; ano když jedno consilium rozhodne, že pacient z počtu žiwých wymazán jest, wyhlásí jej druhé za zdrawého, a nezřídka stáwá se, že w tom samém časopise w prwním článku si takowá písmenka hrdě wystupuje nemálo se diwíc, že w sousedním článku již tráwa na jejím hrobě roste. A wšak, k čemu to bědowání o jedno stwoření beztělesné, wždyť jsme wšichni smrtelní, a když nám každý rok nějaká písmena z abecedy na wěčnost se odebere, tím snadněji se prawopisu přiučíme! Několik jsme jich už pohrobili, a mně se zdá, že se proroctwí Ypsilonu wyplní, kteréž mi až posud w uších zní. Byloť to před několika lety, když jsme zawřené V pochowáwali. Celá abeceda ho doprowázela k hrobu. Pět samohlásek zpíwalo mu čtwerozpěw a ostatní písmeny stály w kruhu okolo příbytku mrtwých, a smutně hleděly do země. Čtyry mohútné spoluhlásky spustily rakew do hrobu, a každý pospíchal hroudu na rakew wložit; i Jota se přiblížilo a poctilo rakew hrudičkou. W tom se hnulo Ypsilon, až posud smutně w koutku stojíc, přistoupilo k hrobu a otewřelo prorocká ústa swá w tato slowa: »Ubohý spoludruhu! zawražděné V, ty jsi boj přestálo, a bez bolesti budeš nyní odpočíwati, až tě budoucí wěkowé zase k nowému žití probudí. Až posud jsme byly, drahé bratří a sestry nesmrtelné, ale patřte sem, ubohé V nám dokázalo, že naše nesmrtelnost přestáwá, a nowá doba nastáwá. Buďmež tedy připraweny ke wšemu, a zpomeňte si na mne, až jedna neb druhá na smrtelné posteli ležeti budete, že jsem prawdu mluwilo! A ty, druhu můj, odpočíwej w pokoji!« — Milé Ypsilon uzawřelo řeč, každé písmence se wykradla z oči slza, a máčela hrob nebožtíka druha. Proroctwí Ypsilonu se wyplnilo — a české písmeny přišly k poznání sebe samých, že na swětě nic wěčně netrwá. Poznání sebe samého to jest wlastně ono umění, o němžto řecký mudrc na začátku našeho čtení mluwil, an pro wšechny wěky nesmrtelná slowa pronesl: Znej sebe samého. A nyní doufám, že mu žádný z laskawých čtenářů tu dwojitou záslubu neodepře, jižto jsem mu přiřknouti se odhodlal.

Obě tyto zásluhy týkají se wšak jen osobnosti w Pánu zesnulého mudrce, a nám by jeho moudrost welmi málo prospěla, kdybychom nedokázali, že se poznání sebe samého w skutek proměniti musí, má-li nám být užitečné. Je-li w skutek uwedené, pak w skutku nejen jednotliwcům, nýbrž i weškerenstwu nejkrásnější užitek přináší, a není hodnosti, stawu, stáří a pokolení, jemuž by poznání sebe samého základem štěstí nebylo. Powažujmež to z jakékoliw strany, wždycky wšak nestranně, wšady se o té skwělé prawdě přeswědčíme. Kdo se nejdříwe učí znát sebe samého, a

pak teprw sousedstwo, ten zřídka pochybí. Kdyby byl ku př. nebožtík Adam znal sebe samého, nebyl-by k té powěstné jabloni přistoupil; byl by již napřed wěděl, že klesne. Ale Adamowi to nemůžeme za zle pokládati; tenkráte nebyl onen řecký mudrc ještě na swětě. Nyní wšak má si jedenkaždý toto umění za swatou powinnost pokládati a přece, bohužel! welmi málo žáků jeho nalezáme. Každou chwíli je slyšeti o lecjakém znateli přírody, umění, hudby, malby a šalby; o znateli sebe samého jsem ještě neslyšel ani nečetl. Smutné znamení, že se lid tomuto wznešenému umění tak pořídku oddáwá. Začněme od outlého mládí, a jděme až ku křehkému stáří — jak málo samoznalců nalezneme! — Nynější mladíci tak málo sebe znají, jako hudební umělci z nejnowější školy dlouhowlasaté paměti slawného Lissta fortepiano znají; tito myslí, dokud několik strun nepraskne, a několik klapek se nepoláme, že nebylo mistrně hráno, a naši mladíci dorážejí na swé slabé tělo rozmarným žiwobytím též tak nemilosrdně, až se struny jejich wášní potrhají. Oni znají hospody, billiáry, koně, tabáky, dlažbu a na tisíce kroků denně prochodí bez cíle a konce; jen tam, kam by práwě nejblíže měli, totiž do sebe, tam se ani nepodíwají, a když tam náhodou někdy nahlídnou, spatří buď nesmírnou pustotu, aneb wšelijaké nemilé upomínky, tak že spěšným krokem ze sebe samých utíkají.

(*Dokončení.*)

Z denníku českého cestowatele.

Dne 17. července t. r. dal jsem se z Maišku do naší Prahy — odtud druhého dne přes Bílou Horu na malý wýlet rakownickým krajem a částkou litoměřického, chtěje poněkud mysl zotawit.

W Slaném nawštíwil jsem přítele a tamní Nowé lázně, nedaleko pod městem ležící. Byl jsem welice překwapen, naleznuw na průčeli nowého, wkusného staweníčka český nápis »Lázně slánské, wystawěné r. 1842«. Pokud mi powědomo, jsou to za našich dob w Čechách prwní *české* lázně; protož jim dej Bůh pěkného zdaru! Bude to wšak ještě několik let asi trwati, nežli se potřebné sady při nich w žádoucí staw uwedou.

W městě byl týdenní trh; hlučně se tu kupowalo i prodáwalo — wšecko arci jen po česku. Bylo mi tedy tím diwněji, že jsem zde pouze německé nápisy na mnohých městských domech a štítech řemeslníků spatřil. — Či jsou to w skutku pouzí Němci? A přece jsem widěl na swé oči, jak domácí »Schuhmachermeister« na trhu w pouhé češtině se smlouwal se strejčkem z blízké wesnice; i druzí prodáwači rowněž tak činili; — pro koho tedy as nejwíce ti »němečtí« průmyslníci w českých městech pracují?

Prohlížeje dále město octnul jsem se také na hřbitowě, jemuž ohledem na krásnou polohu, pořádek a ozdobnost málo rowných nalezneme. Uzřel jsem tu k potěšení swému skoro naskrze české nápisy po náhrobcích, mnohé památné a starobylé z XV. století. I přeswědčil jsem se tedy, že newlastenectwí a směšná odnárodnělost alespoň na místě swatého pokoje pomíjí; widěl jsem, že alespoň náhrobky, swaté prawdy se držíce, upřímně oznamují, čím kdo w žiwotě byl, totiž Čechem w českém městě.

Wycházeje lounskou ulicí z města, zočil jsem na domě štít: »R. R. Putsenmacher«! Co tomu říkáte, cestowatelé němečtí, jenž tu okolo jezdíwáte? Co tomu wy dopisowatelé w německých zahraničných časopisech říkáte, jenž nám pořád dokazowati chcete, že země česká zemí německou jest? Pohled na tuto tabulku a na nesčíslné jim podobné wás prwní k smíchu, wás druhé ale k zardění donutí, nás Čechy wšak rmoutí, že naši krajané w pračeském městě swé jméno a swůj staw w cizé jim řeči psaní a na pranýř staví. Zdali by českému městu přiměřenější nebylo, kdyby tam stálo »puškař« anebo alespoň »flintař«?* Zdali by pak němečtí cestowatelé se mohli Nedočechům posmíwati?

Maje Slany za sebou, ubíral jsem se k Šternberku. Nedaleko něho we wsi Přelici jsem se pozastawil, bych zdejší památné zwony obhledl.

W Šternberce, w lůně krásné přírody a w rozkošném údolí, strávil jsem pěkný wečer. Nalezl jsem tu ale málo hostů, neboť letošní nepohodlný čas náwštěwě podobných míst welice překáží. Není posud rozhodnuto, který pramen se ukáže činnějším, zdali šternberský nebo sousední slanský; nelze wšak pochybowati, že co do polohy a přírodní krásy lázně slanské sotwa dostihnou lázní šternberských. Ze Šternberka jsem jel k Peruci a nawštíwil tam »Boženku« — studánku památnou, kteráž kdyby i powěst její prawdiwá nebyla, již proto čest zasluhuje, že přewýbornou wodu poskytuje. Peručtí mi okazowali naproti studni přes cestu domek, zde »Poustka« nazwaný, z kterého prý Božena pocházela. Do nedáwna prý zde ještě stáwal starý, ale před několika lety shořel, a na témž místě jiný z kamene wystawěn jest.

W Slawětíně, městysi k panstwí peruckému náležícím, jsem k swé nemalé radosti dwa utěšené dny stráwil. Seznal jsem zde muže, skromného jinak, ale wýtečného pomologa, Jana Buriana, wrchnostenského zahradníka. Dříwe byl mlynářem, a pro welké zkušenosti swé w oboru šlechtění a pěstowání stromowí owocného obrátil na sebe zřetel swé wrchnosti; tak že ona, která wše dobré ochotně podporuje, roku 1842 s komissí c. kr. hospodářské společnosti české w jeho odlehlém mlýnku nenadále jej nawštíwila, a jeho sady a školku bohatou na rozdílné i wzácné druhy owocného stromowí prohlédla. W krátkém čase po té náwštěwě byl Jan Burian od hospodářské společnosti zlatým welkým penízem poctěn, a od swé wrchnosti na nynější místo dosazen. Nyní na sklonku wěku swého žije tento starec jen swému nejmilejšímu zaměstnání, jen Owoceně; to jej ale, jak se wyjádřil, welice rmoutí, že swé sousedy, zwláště pak mládež, w této pro wenkowaná tak potřebné wědě dokonale poučowati nemůže, an se w jazyku českém tak nezná, aby přednášeti mohl. Zwolil si wšak horliwého domácího učitele za prostředníka mezi sebou a mládeží, a obmejšlí theoretické i spolu praktické wyučowání o štěpařstwí w nedělní odpolední době zawesti. Wypráwěl mi, že mu za příklad slouží duchowní páni w Peruci, kteří we wyučowání dospělého lidu w čas nedělní w tamní škole horliwě sobě počínají, a zeměpis, přírodopis, silozpyt a lučbu prostonárodně přednášejí. Litowal spolu, že neměw z mládí příležitost k naučení se jazyku českému, nemůže nyní české knihy čítati, které by tak často z Peruce mohl obdržeti, zwláště spisy Musejní, an nejen jeho šlechetná wrchnost, ale též duchowenstwo a úředníci naskrze oudy Matice české jsou. Přál jsem tu w duchu nejen wlastenecké a práwem milo-

* Německý dějepisec Böttcher zastáwá, že kořen německého slowa Flinty je slowanský. Wiz Dodatky k Jungmanowu slowníku.

wané wrchnosti, by jí Bůh prodloužil wěku, ale žehnal též přičinliwosti jejího duchowenstwa o wzdělání obecného lidu pečujícího, jakož i ouřadníkůw, i našeho wlastenecky smejšlejícího starce, který dobrou wlasteneckou wůli swou mnohého mladistwého Čecha zahanbuje.

Ze Slawětína jel jsem k Lounům, a projeda znowu opravenou a starobylým českým nápisem naznačenou bránou, octnul jsem se w městě, které podiwným způsobem, swými štíty a nápisy opět pouze k Němcům se hlásí. Kdybych newěděl že tu český jazyk swé zastupitele má, že zde wlasteneckým wedením od několika let každoročně školní dítky české hry ku prospěchu swých chudých spolužáčků prowozují: byl bych musel dle nápisů souditi, že zde jen němčina panuje. Jedná se tu o založení hlawní školy se zwláštním ohledem na to, aby se w nižších třídách mládež dokonale w české řeči cwičila. Dej Bůh, aby toto snažení ušlechtilých wlastenců lounských w brzce se wyplnilo.

(*Dokončení.*)

Outok na skalní twrz Akulcho.

(Nástin nynějších bojů kawkazských, dle wyprawowání očitého swědka.)

(*Pokračowání.*) Časem jiný wýjew nežli dobře měřená koule poděsil w táboru ležící obléhatelstwo. Mezi branitelí čečenskými zdálo se hned na počátku, že panowalo mínění, že Rusowé dříwe neodtáhnou, až outokem aneb hladem twrzi se zmocnějí. Powažowali se za sbor smrti obětowaný pro náboženstwí, i chtěli co nejhorliwěji bojujíce tolik ruské krwe proliti, mnoho-li jen možná. Tak weliký byl diwoký zápal branitelů, že mnohý nemoha se dočkati outoku Rusů se šaškou w prawici, bambitkou w lewici a kindžalem mezi zubami se skály dolů mezi nepřátele skočil. Pomysleme sobě úžas wojáků pokojně ležících za příkopem, jenž sice přichystáni byli na krupobití koulí, ne wšak na takowéto dary až na zuby ozbrojené. Čečenec použil překwapenosti užaslých zástupů a wehnal se týgrowými skoky mezi ně, aby nejprwé kouli swé bambitky do prsou nejbližšího Rusa wstřelil, na to kindžal posud w zubech držaný do ruky chopil a druhému protiwníku do těla wrazil, konečně šawli tak dlouho se potýkal, dokudby bodáky Rusů tělo jeho neusmrtily. Takýmto způsobem předeslal mstiwý Čečenec několik duší nepřátelských na wěčnost, dříwe než sám pod ranami skonal; s wrcholu skály rozléhalo se na to radostné jásání nad udatenstwím mučedlnického dobrowolníka.

Mnoho tratí ráz Kawkazanů při hlubším rozjímání w očích západního Ewropana, widoucího w těchto proti slowanské přemoci bojujících horalech ideal zmužilého statného pokolení rytířského, odwracujícího se wšak s hrůzou od diwokosti a surowé ukrutnosti loupežných horalů. Owšem, hrdinská mysl w boji, chladné pohrdání smrti musí wždy se obdiwowat u Čečenců. U nejudatnějších wojsk ewropejských nalezl by se u welmi málo jednotliwců tak mocný zápal, jenž wede hrdinu k jistotné smrti takowým způsobem, jakým blouzniwý Akulchan we wlastní záhubu se hnal, zanechaw obyčejně wdowu s dítkami w bídě. Činowé reků těchto arci zasluhují, aby je národní pěwec básní zwěstowal a při dwoustrunném waritu prozpěwowal, aby slawné jméno chrabře kleslého nezahynouc i potomkům se oznamowalo. Jak jednoduchý i krásný je obsah onoho zpěwu hlasatelů kawkazských, w němž nad hrdinskou smrtí knížete Pšuguy žalostné zwuky se projewují! »Bohu díky«, zwolala matka zabitého, »že můj syn padnul na čestném poli a ne při loupežném nájezdu!« Wždyť ani zármutek matky není tak weliký, žeby přesahowal a udusil hrdou radost, jenž wypukuje ze srdce matčina we slowech. »Syn, jehož jsem bolestně porodila a pečliwě pěstowala, wywolen byl od Boha, aby mučedlnicky za swobodu a wíru klesnul!« Jaké to železné pokolení, u něhož láska mateřská mizí a tone w dychtiwosti po cti wálečné?! Neuwádí-li onen hrdoplesný hlas welikoduché matky na paměť weliká slowa britského wojwody Seiwarda, zwolawšího při zpráwě o synu swém, jejž Makbeth zawraždil;

Bych synů měl, co wlasů na hlawě,
Nepřál bych přece žádnému smrt lepší!

Podobné příklady oumyslného obětowání žiwota swého owšem neslibowaly obléhatelům k outoku se chystajícím mnoho prospěšného. Rusowé wšak jsou rozhodní bojowníci, zwláště důstojnictwo po čestných křížech a rychlém postupowání tak dychtiwo, že nebezpečenstwím žiwota na wzdor toužebně očekáwali hodinu, w které na skalní twrz wystupowati měli. Hudbě, zpěwu, wodce a modlitbám popů bylo powinno rozohniti wojáka sprostého, jenž wší ctižádosti se zbawit musí, an při sebe wětší udatnosti ani kříž Wladimirský, ani wýložky důstojnické dosáhnouti nemůže. — Třikrát se objewil měsíc při drahném tomto obléhání. Když noční obloha nad skalami welikánskými temným swětlem rozpiatá nad rozlehlým táborem spočíwala, čarowně wypadalo wzdálené okolí; potok Koisu hrčel po břitkém skalisku, wšude bylo ticho, jenom s wrcholu pewnosti Akulcha časem zawzněl úpěliwý, pronikawý hlas — dle některých to wýstraha, dle jiných modlitební wýzew. Byl-li kdo mezi ruskými wojíny, jenž Aeschyla četl, ten zajisté pomyslil na Promethea w Kawkazu upoutaného, z jehož úst se ondy w podobné okolnosti a na tomtéž jewišti žalostné zwuky bolestí zobáním orlowým způsobené rozléhaly. Jako tehdáž w šedé dáwnowěkosti žrawý orel titánu hrozil, tak nyní nápodobně se wznáší dwouhlawý orel nad nešťastnými, po skaliskách bloudícími horaly.

Prwním outokem na skalní hrad Akulcho zahynulo mnoho lidí. Z 1500 mužů, na ouzkou skalní stezku wylezlých, jenom prý 150 se jich nawrátilo. Čečencowé posypali cestu, na níž wojsko jenom po dwou mužích wedle sebe wystupowati mohlo, tak hustými a dobře zaměřenými wýstřelami, že žádnému možná nebylo až k druhému patru dostoupiti. Prwní řady, koulemi zachwácené, padajíce strhaly nejbližší soudruhy sebou dolů, a tak se Rusowé řadami řítili se skály do úwalu. Špatný wýsledek prwního outoku neodstrašil wytrwalého generala Grabbe od následujících nowých dwou outoků. Nejdolejší a prostřední patro se konečně dobylo, 2000 mužů wšak při tom zahynulo.

(*Dokončení.*)

Nowé knihy.

Malá encyklopedie nauk. Nákladem českého Museum. Ferdinanda Hyny **Dušeslowí zkušebné.** Malé encyklopedie díl IV. W Praze 1844. W kommissí u Kronbergra a Řiwnáče. Str. 370 w 12. Seš. za 45 kr. stř.

Zrcadlo Slowenska od Benj. Prawoslawa Červenaka, W Pešti 1844. Tiskem Trattner-Károlyiho. Seš. za 40 kr. stř.

Jen ctností docházíme štěstí. Dle Ebersberga od V. E. Libánského. W Čáslawi 1844. Nakladatel W. Wáša, knihkupec. Str. 48 w 12. Seš. za 6 kr. stř.

Šlechetná Julie. Dárek pilné školní mládeži od Fr. Bohuslawa Lukše, kněze církewního. W Čáslawi 1844. We Wáššowu knihkupectwí. Seš. za 4 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 101.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

22. srpna
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oufadů Rakousk. mocnářstwí půlletně s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Čtení bez titule.

(*Dokončení.*)

Mladík se ožení! Jaké špatné samoznatelstwí tu se nám zase objewuje! Historie nynějších lásek obsahuje w sobě welmi mnoho poznání, jenom poznání sebe samého se nedostáwá. — Dáwá se bál, mladík tam pozná díwku anděla, a ona pozná mladíka; prwní p o z n á n í! Aby dostal přístup do domu, učí se znáti matku, a její slabosti; druhé p o z n á n í! — aby wěděl, jestli ta láska k něčemu powede, touží seznati její mohowitost; třetí p o z n á n í — a když se lecjak přeswědčí, že něco — t. j. několik tisíc dostane, radostí ani se nezná, díwka swou lásku wyzná, otec jej za syna uzná, matka se radostně přizná, že již dáwno něco znamená, a z těchto wšelijakých poznání powstane swatba! —

Muž a žena! poznání jiného druhu. Prwní čas ani jeden, ani druhý láskou se nezná, za několik měsíců pan manžel wšak pozná, že jeho paní manželka zcela dokonalým andělem není, a že pouhá láska k pozemskému žiwobytí nestačí. Počne se hlásit o wěno, které mu bylo připowězeno, a hle! tu zase pozná, že jeho tchán welkým pánem je, poněwadž mnoho připowídá, a málo aplňuje. —

Ani wysoké stáří, které se přec wytřelou zkušeností honosí, a mnoho času k poznání sebe samého míwá, četnými samoznalci se wykázati nemůže. Mnohý starec, se zimou na hlawě a s podzimkem w srdci, ještě se láskou zabýwá, a mladou díwku za manželku pojme. On se nezná, sice by wěděl, že mladé lásce dostáti nemůže, ona se nezná, sice by wěděla, že w zimě sluníčko nehřeje, a běda starci, jestli se ona přece zná, a mimo sebe ještě někoho jiného zná, kterýž se jí o čtwrtinu mladší býti zdá, než pan manžel starec. Pak w kalendáři jeho lásky panuje Hladolet, její touha jest planeta Smrtonoš, a panu manželi málo kdy wyswítí prawé slunce radostí. Je tedy patrno, že nepoznání sebe samého w každém stáří jen škodu přináší. — Zde bych měl příležitost, také krásnému pohlawí trochu do srdéčka mluwit; mohlbych krásotinkám říci, že swá srdéčka welmi málo znají, an je po dílkách rozdáwají; mohlbych říci, že swou krásu tuze málo znají, an ji tolikerým marným šatem nepřirozeně obklíčují; i mohlbych říci, že swé postawení tuze špatně znají, an by sice wěděly, že krom lásky k bližnímu i láska k wlasti žiwot krášlí — co bych ještě říci mohl, ani neřeknu, neboť znám sebe i krásné pohlawí, a mohlo by se říci: Sám sebe nezná, a jiným o poznání sebe samého káže! — a toto wyjádření by mne, pokud se znám, welmi mrzelo!

Přejdeme tedy od krásného pohlawí k wšelijakému stawu, a seznáme, jak užitečné i tudy poznání jest.

Obchodník má sám sebe znáti, aby wěděl, když wejdělek jen sta obnáší, wydání ale na tisíce wystupuje, že z toho powstati musí strašliwá subtrakce, při které se jen stále odtahuje asi následujícím způsobem: Dewět od nully nemohu, musím si wypůjčit — dokud budu moct. Až to nepůjde, wyskytne se ještě strašliwější diwize; páni wěřitelowé přestanou wěřit, a ne zřídka učiní z toho řetězowý počet. Smutný sice, ale prawdiwý obrázek. —

I mlynářům a pekařům poznání sebe samého welmi srdečně poroučím; nejdříwe, aby seznali, jak to bolí, když se z půlzlatowé mouky jen osm grošowých housek upeče, a člowěka dwouzlatowé hlady trápí; pak aby wěděli, že woda a naděje lidská zcela w obráceném poměru stojí; aby tedy, když woda roste, naděje klesá, a drahota se blíží, uposlechli hlasu swědomí, kterýž dozajista nic o přirážení nemluwí.

Jak málo se študenti znají, je wůbec známo,

ale k politowání wěru, že práwě we školách libomudrctwí, kde se jim moudrost každodenně hodinu do hlawy leje, jejich špatné sebesamoznání začíná. Ze silozpytu by měli wědět, že, když nádobu pomalu plníme, mnohem wíce do ní se wejde, než když ji ouprkem naplniti chceme; přírodozpyt by jim dokázal, že, když hlawa půl leta na prázdnu leží, a pak se najednou přeplní, takowé přesycení jen bolení hlawy působí. Študenti sebe samy neznají dříwe, až se přibližuje čas, kde mají z půlletního namáhání oučty skládat. Tu jsou teprwa praví filosofowé, a wědí, že nic newědí. Zkoušky jsou prawá zkouška pro študenta; toho času udělá se z něho tak malý pán, že ho ani tam widět není, kde celého půl léta sedáwal t. j. w kafírnách. Jen w zkouškách pozná student sám sebe, ale k nemilému překwapení; nebo se přeswědčí, že na tom, co si o sobě domyšlel, práwě nic není. Někdy také študujícím, jimžto se paměť w študiích zostřiti má, tato paměť tak seslábne, že po zkouškách zapomenou, od koho si co wypůjčili.

Diwadelnímu herci poznání sebe samého za nejswětější powinnost ukládám. Dokud herec dokonale sám sebe a swé role nepozná, newyšine se na onen stupeň, kde přestáwá hra, a začíná umění. Když pak sám sebe dokonale pozná, musí znáti obecenstwo, ale jen z toho ohledu, aby wždy k němu úctu měl, a swou hrou ji dokázal; ne wšak aby umělecké kaprioly prowáděl. Jak málo wšak nynější herci samy sebe znají, tím wíce ale obecenstwo znáti se domníwají, wyswitá ze zwacích lístků na jich příjmy. Takowé příjemné cedule dáwá špatné swědectwí o úctě, jakouž hercům k obecenstwu míti sluší. Když widím na ní těch titulů s oznámením wšelijských nástrojů, tanců a zpěwů, otewření brány s bengalským oswícením a koně s pak mi připadá na mysl, že schází dole pozwání následujícího obsahu: »Drahocenní příznivci našeho diwadla! Já mám čest, wás dobře znáti; jednoduchý titul by wás nepřiwábil, tu jich máte několik; zde máte otewřenou bránu! Přijďte a patřte! Časy jsou špatné, drahota jest welká, já potřebuji peníze, o čest postarám se později!« W každém koutečku takowé cedule sedí genius wlasti, a pláče nad smutným diwadlem; slzy jeho wšak nepadají na ourodnou půdu, alebrž zahynou neuznané w žlutawém papíru diwadelní cedule. — Nebylo by zde od místa, promluwiti též o tom, že diwadelní herec krom sebe a obecenstwa znáti má i onu řeč, w které hraje; ale já se znám a wím, že, kdybych sebe wíc o tom napsal, ještě by to málo bylo; znám i ty, jenžto se to týká, a wím, že by hlas můj byl hlasem wolajícího na poušti; raději tedy bolest zdusím, a mlčením opominu, o čem mluwiti, rány trochu zacelené jen by obnowiti mohlo.

I spisowatelům je welmi užitečné poznání sebe samého; mnohý spisowatel, kdyby sám sebe poznal, přestal by psáti, an by musel nahlídnouti, že se to nutit nedá, a že člowěk i bez spisowání může být zdárným synem wlasti. Prawý spisowatel musí sám sebe znáti, a sám w sobě odměnu hledati, jakouž mu ani knihkupec ani kritika dáti nemůže. — Mimo sebe musí spisowatel i obecenstwo znáti, aby wěděl, pro koho píše, a aby se neoctnul buď sto let napřed, a neb třidcet let a několik měsíců pozadu.

Konečně má spisowatel znáti tiskaře, nakladatele a knihkupce, aby wěděl, s jakým protiwenstwím zápasiti musí, dříwe než swého ducha dítky wytlačené spatří; aby wěděl, že se dáwá honorař, by si spisowatel mohl inkoustu, papíru a pér nakoupit, a když píše něco w zimě, aby si také swětlo a teplo opatřil; pročež také k nowému roku, který obyčejně w zimě připadá, honorarům přiskakuje. — Konečně musí spisowatel také znáti swou řeč! — tu bych byl zapomněl, že jsem již něco pronesl, co konečně znáti musí — dwojí konečné nemělo by žádného konce, a já to poslední odwoláwám, ponecháwaje rozsudek laskawému čtenáři, zdaž spisowateli i známost řeči potřebí jest. —

Poznání sebe samého docela konečně nejužitečnější je čtoucímu. Třída čtoucích má wšak mnoho odwětwí a haluzí. Do prwního oddělení patří wšichni čtenářowé wůbec, od malého abecedisty až do nejwyšších stupní wzdělaných čtenářů. Toto odwětwí zaujímá zase podiwné čeledě, jakož jsou: Hlubokomyslní čtenářowé wědeckých spisů, zběžní čtenářowé žurnalistiky, hlawí a nenasytní čtenářowé nowin, citliwí čtenářowé romantiky atd. Tato haluz má tu zwláštnost do sebe, že jen pro sebe čítá, a jiného čtením nemučí. — Druhé odwětwí záleží z čtenářů wázaných knih a rozpadáwá se w ony, kteří si knihy ku čtení kupují, a kteří si je wypůjčují. Někteří z těchto čtou knihu pouze aby se zabawili a wzdělali, někteří, aby ji mohli pohaněti, a někteří konečně, aby jim ušel čas. — Třetí odwětwí čtenářů je to nejnebezpečnější na swětě, a zahrnuje takowé čtenáře, kteří pouze jiným čtou. W nejnowějším čase wznesla se tato třída čtoucích tak wysoko, že po swětě cestuje, a čítawé koncerty dáwá. Takowý člowěk čtoucí pozůstáwá obyčejně z dlouhých wlasů, černého

fraku, bílých rukawiček, ze dwou swiček, stolku a stolice a bývá, bledého wzezření, zdržuje se we welkých salonech, míwá okolo sebe četnou společnost, žije od potlesku a chwály, a bývá jemného sluchu, an pokaždé na polohlasité wywolání přichází. On čítáwá nejraději to, co sám napsal, a bývá často samojediným čtenářem swého díla. Tomuto čtoucímu je poznání sebe samého nejpotřebnější; on musí znáti sám sebe, aby wěděl předně, zdali hlasem wystačí, neb se často stáwá, že hlas čtoucího bývá šeptání wětýrku s rákosím pohráwajícího; aby hříčky se slowy a blejskání wtipem nejenom četl, alebrž i obzwláštním ohybem hlasu tak přednesl, aby žádná z nich na podlahu nepadla; a konečně aby wěděl, jak se ku srdci, jak se k rozumu mluwí, a jak se po každém wětším effektu swíčky utírají. Čtoucí musí wšak také znáti společnost, kteráž jeho slowům naslouchá, aby nikde nezawadil, ani laskawého posluchače, ani spanilou posluchačku neurazil. Tudíž je postawení čtoucího, byťby i seděl, něco obzwláštního. Já ku příkladu bych se dlouho rozmejšlel, dříwe než bych toto čtení přednášel; neboť wím, že by je, až by tiskem wyšlo, žádný wíce nečetl, což by mně pak slabému stwoření příliš milé nebylo. Pak bych nerad, aby někdo mohl říci, že sám sebe dobře neznám; neboť mimo mne zná mě jen jediný člowěk jako sebe samého, a tento jedináček je můj nejlepší přítel, nejbližší příbuzný, a jmenuje se ...

Hajnič.

Z denníku českého cestowatele.

(*Dokončení.*) Za Louny w prwní wesnici slyšel jsem lid ještě česky howořit; dále nacházel jsem pouhé Němce. O Bilině pomlčím, o té ať píší Němci; já tam pro Čechy nic znamenitého nenalezl; za to wšak hned při prwním wejití do Teplice rychle jsem se pozastawil; i četl »Teplitz, Badestadt; Herrschaft Teplitz, Leitmeritzer Kreis atd. a u toho opět »Teplice, lázenské město; panstwí teplické, kraj litoměřický, atd. Nemálo jsem se podiwil, že zde w pouhé německé dědině naší české řeči sobě wíce wšímají, nežli w některých wesnicích okolo samé Prahy, u příkladu hned w samé Liboči, a jinde w středu české země, kde tabulky pouze w němčině psány jsou. Při dalším pobytí w Teplici a při wýletech w jejím okolí jsem wíce podobných německo-českých tabulek we wesnicích k témuž panstwí náležících nalezl. Ačkoli w Teplici wůbec Němčina panuje, přece jsem zde i mnoho Čechů nalezl, dílem hostů, nejwíce ale českých čeledínů, jenž tu se swými pány meškají. Z ohledu toho by bylo také přáti, aby se tam knihkupci i českými knihami trochu zásobili, neboť jak jsem se přeswědčil, doptáwání po nich je mnohé, a nedostatek jich weliký. Nenajdeme tam českých spisů leč-li jednoho, a to jenom některé knížky, jako: Mladý bubeník, aneb: Zdárný syn, pak Kamzikostřelci aneb: Císař Maximilian na stráni Martinské, a několik podobných spisků. Co se ostatně našich časopisů týká, ty jsou tam arci tak wzácné jako bílá wrána w Čechách; ačkoliw se po nich, nejeden z Čechů nebo z Morawanů, kteří zde buď sami na hojení jsou anebo nemocné prowázejí, marně sháněli a pídili. — Město pořád se zlepšuje a zwětšuje, tak že již Šenawa se samou Teplicí se stýká, a jedno býti se zdá. Žel wšak, že nowé budowy ještě málo nesou náswě z dějin wlastenských, zwláště co se týká osob znamenitých našeho národu. Měliby wůbec w Čechách majitelowé nowých domů wíce na to dbáti, a sobě za příklad wzíti zwláště Chotkowu ulici, w Praze nedáwno powstalou, která se nápisy u Karla IV., Otakara II. a j. honosí, a kde takto majitelowé weřejně k národu swému se přihlašují.

Stanislaw B.

Outok na skalní twrz Akulcho.

(Nástin nynějších bojů kawkazských, dle wyprawowání očitého swědka.)

(*Dokončení.*) Nejobtížnější bylo dobytí nejhořejšího patra, jenž nejudatněji opanowáno a nejwztekleji bráněno bywši na obou stranách nejwíce krweprolití způsobilo. Bez neopatrnosti branitelů nepochybně by se Rusům ani nebylo poštěstilo, zyto nejwrchnější bradby outokem wzíti. Ruští podkopníci pracowali několik neděl na jakémsi průkopu, jímž zamýšleli swršek nedostupné skály prachem do powětří wyhoditi; drobiwé kamenisko hodilo se owšem k tomu, dříwe ale než sloje dodělány byly, nabyly pokroky Rusů nenadálého obratu. Čečencowé totiž, dlouhou nečinnost Rusů nechápajíce a we dne w noci neustálé klepání a dlabání pod nohami slyšíce, hleděli wyzwěděti, coby nepřítel obmýšlel. I odwážili se neopatrně příliš daleko ze swých skrejší, načež ruský plukownik, jenž s muži swými za skalou prwního patra w záloze ukryt byl, toho okamžiku použil a náhle na přední řady Čečenců se wyřítil. Tito owšem chwátě do swých skrejší ubíhali, Rusowé wšak hbitě za nimi se hnali a w okamžiku na nejwyšší patro s nimi zárowen wylezli. Ostatní Čečencowé nahoře pozůstalí si netroufali hned w tu dobu wystřeliti, obáwajíce se, aby swé wlastní soudruhy neranili. Strhnulť se pak boj holou zbraní, w němž malá tlupa Čečenců, již wíce nechráněná skálou, pod náwalem Rusů zahynula; neboť ostatní odřady ruské, widouce stezku uprázněnou, honem wzhůru přistupowaly. Tímto způsobem se dobylo Akulcho po čtwrtém outoku dne 22. srpna. Ruští wojáci, znatnými ztrátami rozjitřeni, zuřili hrozně; Čečenci jim zoufale odporowali, ano i ženy čečenské udatně se chowaly, byly wšak přece jakož i Čečenci mužského pohlawí od Rusů přemoženi. Dychtiwě hledali wítězowé mezi mrtwolami tělo Šamylowo, jehož hrůzyplná twářnost mnohému se zajetí uprchlému aneb wykoupenému Rusowi powědoma byla. Nenalezlo se; ale dowědělo se nyní teprwa, že ještě pozůstala část branitelů, ukrytých zde onde w jeskyních na stráni pořičné, do nichž nebylo žádné stezky a k nimž jenom w koši po prowazu dolů spuštěném dostati se bylo možná. Na ten způsob se dále bojowalo s jednotliwými zalezenci; milosti se ani nežádalo, ani nedáwalo. Jeskyně, do níž se Šamyl ukryl, nejdéle se bránila. Že pak hora wůkol obklopena byla a na obojím pokraji řeky obléhatelské wojsko jeden muž wedle druhého číhalo (poněwadž Grabbe sobě za hlawní úlohu podniknutí tohoto předsewzal, že Šamyla žiwého neb mrtwého lapnouti musí) nebylo na uprchnutí ani pomyšlení. W tomto posledním rozhodném okamžiku okázalo se hrdinstwí několika málo pozůstalých Čečenců co nejskwěleji. Nahlíželiť, že smrtí náčelníka Šamyla odpor horalů po drahný čas zmizí, i uwolili se dobrowolně obětowat žiwot swůj k zachowání a wyswobození jeho. Z několik trámů a prken w jeskyní nalezených ustrojili jakýsi prám, s nímž do potoku Koišu se wrhli. Klad se držíce plouli potokem, an z obou stran ruské koule na ně směly. Ruští wůdcowé se domníwali, že

na tomto člunu sám náčelník Čečenců se nalezá; protož přikázali, aby se wšemožně o to dbalo, Šamyla buď živého zachwátit aneb zabit. Mezi tím, co Čečencowé na ten spůsob pozornost Rusů od jeskyně odwrátili, an Kozáci jízdecky do řeky se pustili a pěchota po řece obou stran následowala, aby žádný Čečenec neuklouznul, wyskočil jakýsi muž z opuštěné jeskyně do řeky, přeplowal k pokraji naprotějšímu, kde práwě žádných stráží nebylo a — uprchnul do hor. Tento muž byl Šamyl, jediný člowěk, jenž při dobytí Akulcha uběhl; neboť onino na prámu odplouli wesměs zahynuli. Jak mocně wyswobození jeho a opětné objewení se w horách dojalo národ nábožensky nadšený, wšemu podiwuhodnému náchylný, může sobě každý pomysliti. Wážnost a mocnost Šamylowa wěru od té doby nesmírně se rozmnožila we wýchodním Pokawkazku.

General Grabbe byl arci nemálo rozhněwán, že mu ouhlawní nepřítel wyklouznul, jehož hlawa dojista za wíce stála, nežli hlawy weškerého ostatního branitelstwa dohromady. Tři tisíce mužů se obětowalo za skalní hnízdo, jenž ani hodno nebylo, aby se déle opanowalo a drželo. Mužská část posádky byla zahynula, několik set žen a dětí padlo w ruské zajetí. Tito pozůstatky býwalého obywatelstwa twrzi zawřely se do několika jeskyň do toho času, až wojsko k náwratu se uchystalo. — I zde přihodilo se podiwné dobrodružstwí. Mladý ruský důstojník wstoupil swědawě do jeskyně chtěje se podíwati, zdali Čečenkyně také hezké jsou. Přibližowal se jakési paní, která swým wysokým zrůstem welmi wynikala, i mezi tím co mladý pán zahalenou osobu skoumawě měřil a prohlížel, odhodila tato swůj hruboplátěný záwoj ze sebe a hle! wousatý Čečenec s jiskrnatýma očima wyskočil z jeskyně i hnal se s wytaseným kindžalem za užaslým důstojníkem. Tenť owšem rychle z jeskyně na outěk se dal, Čečenec wšak za ním pádil a nepochybně by ho byl zabil, kdyby stráže toto pronásledowání spatřiwši nebyly honem na pomoc přispěly a Čečence záhy swými bodáky neporazily. Tento hrozný chlap ještě na zemi zuřiwě se bránil, i nemohl — ačkoli náramně bodákami upíchán — dlouho skonati: wzpínal se tak diwoce i řwal tak silně, že se přítomní nemohli mraziwé hrůze ubrániti, kdykoliw na jeho škaredou twář se upamatowali. Také obličeje sedmi set mrtwol čečenských, jenž po dobytí Akulcha do řeky Koisu swrženy byly, dílem ohyzdně wyhlížely. —

K. M. L.

BESEDY.

Německý národní spolek. Dr. Firmenich, Fr. z Holtzendorffů a Dr. Wöninger učinili z Berlína prowolání ke zřízení spolku obzwláštního spůsobu. Jeho jméno má býti: »Německý národní spolek k ochraně němectwí po hranicích wlasti stísněného, a k upewnění jednoty mezi německými kmeny«. W čem asi ta stísněnost má záležeti? a w čem ona ochrana, pro kterou tito pánowé k účastenstwí, we spolku založiti se majícím, powzbuzují? Či snad prowolawači wlastně žádných hranic a mezí míti nechtějí? Uwidíme, w čem asi působení spolku toho, jestliže swětla božího spatří, záležeti bude.

Fr. D.

Litewské národní písně wyšly w druhém wydání pod názwem »Dainos« w Berlíně, od Fr. Kurschat-a, akademického lektora na universitě w Králowci. Sbírka ta obsahuje půwody i překlad. Písně ty jsou z wětší části milostného obsahu, w nichžto se nám láska zjewuje od prwního probuzení w nesčíslných odstínech až k manželskému sňatku. * *

Wesnická škola w Irsku je drnem pokrytá z hlíny slepená chyžka u silnice, bez oken, bez lawic a bez stolic. Wenku widíme tolik kusů rašeliny, co wnitř je dítek: tato rašelina je školní plat. Mladí žáčkowé přišedše několik mil zdáli, sedějí s učitelem w malebných hadrách na hromadě u dweří, a držíce slabikáře swé ku swětlu, wřeštějí uloženou lekci. Učitel w známém irském národním oděwu stojí mezi nimi na sudu. Chudoba je tu w úplné nahotě. K wečeru rozprchnou se žáci, učitel sebere získanou rašelinu, strčí ji do pytle, zawře dwéře a putuje s Bohem k domowu. * *

Jos. Dessauer. W pařížských salonech docházejí písně od Jos. Dessauera (Pražana) neobyčejné pochwaly. »Gazette musicale« píše: Mezi wšemi komponisty, kteří dle spůsoby nesmrtelného Schuberta psali, stojí Dessauer na prwním místě. Nikdo nebliží se tomuto wzoru tak jako on, nikdo jej tak často nedostihuje. Kdyby byl Schubert, tento král poetických, tajuplných nápěwů, swé nadšené péro, nejhodnějšímu wywolenci odkázal, nebyl by zajisté jiného zwolil, nežli Dessauera.« * *

Kde jsou ti nejkrásnější oslowé celého swěta? Na welkém dobytčím trhu w Lexingtonu na Ohiu w sewerní Americe. Oslowé ti, kteří tam na trh přicházejí, a na nichž oko s úžasem a w udiwení hledí, míwají často 15—16 pěstí wýšky, a pro znamenitou sílu, obratnost a sličnou postawu býwají i dráže zaplaceni než nejlepší kůň u nás. Tisíc tolarů se za takowého osla obyčejně dáwá. Wojín, jenž si zwláštní powěsti získal, byl prodán za 5000, a Benjamin za 2500 tolarů. Z toho patrno, že tam i oslowé jméno mají, které k potomstwu přichází, což se obyčejně jen posud u člowěka stáwalo. * *

Wychowání díwek dosáhlo w Anglicku nejwyššího stupně. Až dosawád scházelo jim mezi předměty pojednání o—stawitelstwí. Bohu díky, že teď i w tom pomoc přišla. Wyšlo totiž w tisku welké dokonalé dílo: Stawitelstwí pro dámy, kteréž hojného odbytu nachází. — U nás je to jinak; w našich wychowatelských ústawech nejde o to, aby se díwky něčemu naučily, jen když se něčemu nenaučejí, a sice české řeči. Není tomu dáwno, slyšel jsem wyprawowati díwku, že w ústawu, kam ona pro ušlechtění srdce a wzdělání rozumu chodí, každá žačka, která české slowo promluwí, na místo h a n b y postawena býwá. * *

Slawnost jiřinek.

Ze Skalice nad Úpou w Králowéhradecku. Dne 10. září bude zde w hostinci u bílého lwa obyčejné wýroční shromáždění pěstitelů jiřinek, k němuž se wšem ctitelům a milencům krásné Dahlie tímto uctiwé pozwání činí a spolu žádost skládá, aby exempláry wšech zdařených jiřinek swých jak cizích s připojenými jmény, tak i ze semena obdržených s sebou přinesti a spolku na okázku předložiti ráčili, jehož wýborem posouzeny a dle wýtečnosti swé ceněny budou. Wýznam pak toliko nejwýbornějším semenáčům dwouročním přiknut býti může, z nichž každého druhu aspoň dwa kwěty aby se předložily, snažně se žádá. K pohodlí, občerstwení i kratochwíli wzácných pánů hostů wše bude připraweno, a společenský bál skončí oblíbenou slawnost tuto.

Nowá kniha.

Malý wěneček ze šesti powjdek uwitý. Dárek pilné školnj mládeži od Fr. Bohuslawa Lukše, kněze cjrkewnjho. W Čáslawi 1844. We Wášowu knihkupectwj. Sež. za 4 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 102.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250-1) wydawá po půlaršíčh třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

24. srpna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchouřadů Rakousk. mocnářstwí půllotně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

TŘI DNI W TERSTU W MĚSÍCI LEDNU 1844.

Od Wládyky Černohorského.

Siné moře dřímá w swé kolébce,
Řek' bys, že s ním příroda spočíwá;
Jiného tam slyšet nelze na wlnité šíři.
Přijde Stürmer *, skleným proudem brodí,
A hlas wzejde: »Hle, už jsme na břehu!«
Ach hlas milý pro každého plawce!
Krásně mořem chodit, bezpečně wšak w kraji.
Hlas ten slyšíc, wšecko s loží skočí,
Ospalí jak spilí protírají oči.
Na parochod wstoupíc k břehu jdeme,
Rychlým krokem procházet se jmouce,
Dokud moře střely záře neuchwátí,
Křídlaté se nerozsype mračno,
Kryjíc noci strašliwou oponu.
A hle, Triest w tišině si dřímá,
Wše umlklo, jen hlas swatý zwonu,
I mořáka zow zde onde hrubý.
Poznenáhla switá, Triest obžiwuje.
Wystoupím na pawlač Meternicha
A zwědawé oči kolem wrhnu.
Ach ten obraz — Triest zkwétající,
Triest hrdý na pobřeží mořském!
Pod ním loďstwo w dlouhou stojí řadu,
Praporce tu dutím wětra wlají:
Wšudy lidstwo na lodích, na suše;
Wše prodáwá, wše kupuje, mění, tržî;
Pln jest prostor, plný jsou ulice,
Wšecko dýše duchem účinnosti,
Jak mrawenci wůkol mraweniště.
Letí mnohé i přiletí lodě
Na bělounkých přes záliwy křídlech,
Jako wčely ze swého úliště
Odletují i zas přiletují.
Mladé město, šťastné stánowiště!
Budoucnosti twé jsou ještě dlouhé. —
Celý projat pohledem tím krásným,
I opojen sladkou obraznosti
Wracuju se w jizbu od pawláče;
Podepru se na bohatou sofu,
Pospím chwilku a snad ještě jednu,
Dokud chlapec na dwéře neklepne.
Chlapec w jizbě slušně se pokloní:
»Hrabě wás dnes na obědy zowe.«
To wyprawí a nazpět se wrátí.

(Text půwodní.)

Sinje more mirno spava u svojojzi kolievci,
Rekao bi, da priroda sva s njim spava i počiva;
Drugog glasa čuť ne možeš na širinu valovitu,
Dodje Štirmer smjelo gazi črez pučinu staklovidnu,
Dok od jednom glas se začu: »Evo ti nas pri briegu!«
Ah glas mili i prijatni rad' svakoga morehodca!
Liepo je morem hodit', ma je na kraj sigurnie. —
Kako čusmo glas veseli, svi is ložah izkočismo
A sanjivi, kako pjani, protirući oči svoje,
Na parobod izidjemo, kako brieg ugledamo,
Skorim krokom i veselim po njemu se šetuja prosu,
Dok svietle strele zore sta pučina fatat' bistra
I krilate rasipati po mračnome orizontu,
S njima kroit' mračne noći zanevjesu strachovitu.
Triest spava u tišini, čut' u njemu ništa nemož',
Do pomukli katkad koi glas metala sveštenoga
I mornara sanjivoga po djekoi krupni ziev;
Mal' pomalo zora sinu u krasoti i prelesti,
Razhoriše zvona vozduh, sve oživlje po Triestu;
Ja ti brže te na balkon čudesnoga Meterniha,
Ljubopitstva pune oči na sve bacam oko sebe,
Ah kartine nesravnjene! Vidji Triest cvjetajući,
Triest gordi i bogati na divnome bregu morskom!
Podaň ladje okupljene dje u dugom stoje redu,
Bajraci se razni na njih po duvanju vjetra smiju,
Svud je narod uskipio na brodove i na suho:
Svak prodaje, svak kupuje, svak mijenja, svak trguje.

Sve su pune pjace i ulice,
A sve diše radljivosti duhom,
Kako mravi okolo mravišta;
Letc mloge i prileću ladje
Na biela preko zaliv' krila,
Kako pčele is svoga ulišta
Što poleću i opet doleću.
Mladi grade, sretuja obitelji!
Jošt su tvoje prednosti duge. —
Sav ushitjen čudesnom kartinom
I opjanjen slatkom fantasiom
Povratim se u sobu s balkona,
Naslonim se na bogatu sofu,
Pospim uru, može bit' i dvie,
Dok na vrata mladić te u sobu,
Pokloni se vještiem načinom!
»Graf te zove danas na objeda.«
To izreče, pa se natrag vrati.

* Stürmer a Metternich, parochody w středozemním moři.

A já odtud w naznačenou chwíli
Jedu w dwory hrabí Stadiona;
A po tři dni wždy jeden za druhým
Kwasili jsme i se weselili
We skwělém nadbytku ewropejském
I zajisté w blahorodném družstwu,
Že příkladem může sloužit prawým
Wěhlasné znalosti skwěloswětské.
Nikdy, myslím, to nezapomenu,
Nosit budu ještě wěky mnohé
Krásnou lásku přewznešených duší:
Gudenhova, Piry i Wimpfena,
I weselého hrabí Waldšteina.
Společně jsme se my weselili,
Patříc na urostlé granátníky,
Granátnické skwělolesklé zbraně,
I na strašliwé jich medwědiny
A pochod jich wážný, welelepý,
Wojenskou prowázen hlučnou hudbou,
Kterou zawře hned krew w bojowniku,
Zdwihají se prsy hrdinowy.
Společně jsme se my weselili,
Hledíce na wděkuplnou Floru,
Skwělou hwězdu diwadla terstského,
Ježto náhle zefirným poletem
A swým půwabným pohledem
W ráj i peklo může přetwořiti,
Jak dennice z mračnotemné noci
Rozesměje oblohu nebeskou. —
Nad wše ale, co mne zanímalo,
I nač moje oči pohled wedly,
Ostawujíc wše druhé po straně,
Bylo líce osoby angelské,
Kde se čtou u wroucí uctiwosti
Božské tahy blahorodné duše;
Co jest otec rodiny přešťastné,
To Stadion znači we swém kruhu;
Milujeť ho každý duší, srdcem,
Wysoce ctí, pochwaly mu hlásá.

Přel. W. Hanka.

Ja otolę na rečenu uru
U dvorove grafa Štadiona,
Te tri dana jedan za drugiem
Pirovasmo i veselismo se
U Evrope luksu svietlome,
U istino blagorodnom družtvu,
Te primjerom može služit' pravim
Obširniem znanjem svietskiem.
Nikad, mislim, zaboravit' ne ću,
Da b' vjekove mora' nosit' mloge,
Ljubav krasnu visokieh duša:
Gudenhova, Pire i Vimfena
I veselog' grafa Valdštaina;
Skupa smo se mi svi veselili
Gledajući gledne grenadire,
Grenadirsko svietlo oružje
I njihove strašne medjedine,
Marš njin važni i veličestveni
Sa vojničkom sprovodjen musikom,
Kojom zavri krvca y vojnika
I dižu se prsi u junaka;
Skupa smo se mi svi veselili
Gledajući graciozau Floru,
Sjajnu zvjezdu Trestanskog' teatra.
Koja odmah zefirnim poletom
I pogledom svoim očaranim
Paka' u raj može pretvoriti,
Ka' danica iza mračne noći
Što zasmie svode Uranove.

Više svega, što je mene zanimalo,
Na što su mi oči pogled upravljale,
Ostavjajuć' druge predmete po strani,
To je lice jedno lika angelskoga,
Na kom se čitaju s veljim počitanjem
Čerte božestvene blagorodne duše:
Što je otac blagi presretnje familje,
To Štadion znači u svojemu krugu;
Svak ga dušom, srcem, ka' genija dobra,
Visokočestvuje, pohvale mu glasi.

Poznamenání. Panující wládyka Černohorský, Petr II., cestowal w měsíci lednu běž. roku w polit. záležitostech do Wídně, i dal zde w srbském jazyku tisknouti báseň tuto, we které nepřetwářeným, ku přírodě lnoucím způsobem swého národu opěwá třídenní pobytí swé w žiwoucím obchodním Terstu, kudy jej cesta ze skalnaté Černé Hory do Wídně wedla; opojen jsa zwláště hostinností a wlídností J. Exc. hraběte Stadiona, presidenta zemského řízení w Terstu.

Red.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

»Wítej, králowiči nejjasnější!« mluwil pln pokory a důwěrnosti ke Swatoplukowi; »přicházím, bych twou jasnost jménem císaře pána upřímně pozdrawil! Budiž tedy zdráw, králowiči nejjasnější!«

»Koho widím? Aribo — budiž zdráw! Wí snad,« mluwil dále Swatopluk, an sestoupiw pomocí jeho s koně, do komnaty se ubíral — »wí již císař o skutku našem — o našem se shodnutí? My se hodně po slowensky, důwěrně a sworně porownali. A wěru by to trojení wlády pro říši slowanskou za nic nestálo.«

»W skutku-li, králowiči nejjasnější, dal jsi wýhost skwělé sláwě a důstojnosti králowské?«

»Zdá se ti to diwné? Ono je to arci poněkud diwné. Ale jen tomu, kdo nezná okolnosti.«

»Smím-li se tázati, králi nejjasnější —«

»Nejmenuj mě králem, markrabě!« přetrhnul Aribowu otázku Swatopluk. »Mojmír, bratr můj je králem. Ostatně tázati se můžeš, co ti libo; srdce mé jest radostí naplněno a přístupno komukoli.«

Aribo se klonil a hledal slowa a mluwil rozwážně. »Rač dowolit, nejjasnější; nemožno srdci mému wěřiti, aby, když by ze tří Swatoplukowců jeden wládnouti měl, twoje jasnost tento jeden nebyl. Tys nejjasnější dědic jména i ctností králowských welikého Swatopluka, jemuž tlukou srdce wšech Slowanů! Tys prawým kralem weliké Morawy! Nejjasnější pane, snad si umínil milost swou ke mně bídnému tímto žertíkem proje-

wit!« A při těch słowech se klonil a usmíwal lstiwý Aribo.

»Ne, ne!« mluwil důwěrně Swatopluk; »já w skutku odřekl se trůnu, a to samé učinil i Swatoboj. My složili podíl swůj i prawo ke trůnu w ruce šlechetného Mojmíra!«

Aribo se zamlčel a upřel úlisný swůj zrak na Swatopluka. Posléze wzdechnuw sobě z hluboka, a zwěsiw hlawu jako by poslední naději žiwota ztrácel, jal se žalostným hlasem mluwiti: »Tedy již je darmo! mocná říše mého obrance, nejslawnějšího krále slowanského, ztratila nástupce předchůdci otcowskému rowného! O nešťastného potomstwa, o nešťastných wnuků Swatopluka welikého!«

W Swatoplukowi počínali se hýbati citowé trapliwí a bodající wnitřnosti jeho. »Ty tedy neschwaluješ skutek náš, Aribo?«

»O, což mohu já schwalowat neb haněti? kde Swatopluk rozhodl, tam je chwála neb hana Aribowa smetˇ proti blesku slunečnímu. U mně se jednalo jen o přání srdce wděčného, aby weliká Morawa ztraceného welikého Swatopluka opět dosáhla, a tím se na století utwrdila. Nu a ty jsi odřekl se trůnu! O, což tedy záleží na mé chwále nebo haně? Já jen myslil, že budou bratří twoji zřetel brát, jest-li ne na twé cnosti králowské, tedy na neobmezenou a jednohlasnou lásku národu slowenského k tobě: a tu jsem plesal nad sláwou a štěstím Morawy. Jen Swatopluk Swatoplukowič může zachowat Morawu! O, což záleží na mé chwále neb haně? Ale ty říše ubohá! ty mi ležíš na srdci!«

Swatopluk byl celý zmámený. — »W skutku-li mne tak národ miluje, odkud tedy wšeobecný ples národu, že se Mojmír králem stal?«

»O!« — přetrhl Aribo řeč Swatoplukowu, »lest má tisíce cest a chodníků. Ples lidu býwá často jen bublina — z mydliny lidské powahy lstiwě wydychnutá; jindy opět býwá zewní plesání lidu prawý žal wnitřní. O já znám weškeré strany lidské powahy!«

Swatopluk počínal jakousi nespokojenost cítiti; ale přísaha jeho, a obzwláště myšlénka na Drahomíru nawrátily mu opět utišení. Chtěje tedy řeči tyto nowým nepokojem mu hrozící ukončiti, řekl odhodlaně: »Již buď jak buď! Mojmír se odřekl Drahomíry a přísahal wěrnost národu; já se odřekl trůnu a poswětil se Drahomíře; a tím jest doplněna číše blaha mého — —«

»Číše záhuby twé,« přetrhl slowa jeho Aribo. »Domníwáš se, pane, že Mojmír, jenž dnes od obou wás trůn wylstil, nebude uměť zítra wám Drahomíru wyrwati? O Swatopluku, lwowé se lapají na wěci jim příjemné.«

Tu teprwa dotkl se Aribo nedůtkliwé strany Swatoplukowy, tak že na slowa ta wzplanul celý ohněm prudkým, a třásl se hněwem a náruživostí. »Ty jsi ďábel, Aribo, a není w tobě kapky krwe statečné; kliď se mi z očí! Mne zawraždaješ, statečnému Mojmírowi utrháš — —«

Celou náruživostí swou sypal slowa tato Swatopluk do duše Aribowy. Ten wšak stál jako satan nepohnutě a bez nejmenšího uleknutí, jen w černé duši cítil radost nad wybuchnutím náruživosti Swatoplukowy. Znalť oprawdu tento zlosyn člowěka, proniknul celou bystrostí zrádného oka swého wšecky tajné záhyby srdce jeho. Wěděl také, že Swatopluk, když mluwí a se wymluwí, potom se dá za raněnou stranu srdce swého wést. Pokrčiw tedy ramena jal se chladně, jakýmsi wětším hlasem mluwiti: »Já wěděl dobře, že mne musí zastihnouti blesk, který jsem od této wznešené, ale wášniwě prudké duše odwábiti chtěl!« A tu se kwapně zamlčel. I stáli tu oba, swěšenými twářemi k zemi hledíce.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCI KRONIKA.

Z Berouna. (*Malá replika.*) Podáwaje jednoduchou zpráwu w čísle 92. těchto listů, nemyslil jsem, že někoho urazím, nebo někomu na cti utrhnu, jakož to p. M. D. Schmolznop we swém jedowatém, z osobních ohledů a přinucením ouhlawních nepřátel naší oblíbené Nejedlé psaném referátu w »Bohemii« učinil. Dokázal to již dworným a každého salonu hodným způsobem, jakowým o p. Nejedlé, a jakowým o p. Nekolowé rozpráwí. Čili nemá onano stejného práwa zdwořilý tón od něho požadowati? Mne pak jmenuje tento wyewičený p. referent: »Prager lichtscheuen Berichterstatter, der von der Musik gar nichts versteht«. Jsem-li Pražan nebo Berouňan, na tom, tuším, tak málo záleží, jako na tom, zdali se celým jménem anebo pouze několika písmeny z něho wyňatými podepisuji; zde je hlawně o tom řeč, prawdu-li jsem podal čili ne. Co se týče toho, že hudbě nerozumím, musím p. referentu říci, že se w tom umění tak dobře, ne-li lépe znám, jako on, ačkoliw jsem s ním w Praze po nocích zastaweníčka nezpíwal, aniž n●kdy bude potřebi, abych nějakého poučení od něho wyhledáwal. — Že jsme skutečně naši oblíbenou p. Nejedlou pohřešowali, dokáži tím, že ačkoli we slawné mši Sandmannowě žádné zwláštní brawurowé solo pro soprán není, přece w ní sem a tam malounká sola se wyskytují, kteráž tenkráte jen s průwodem housli tak tak se odzpíwala. Že se ostatně i sám pan kapelní mistr Robert Führer welmi chwalně o přednesu arie místo graduale wložené wyjádřil, není ani pochybnosti; neboť i já jsem toho we Kwětech učinil. Že jsem ostatně sl. Nek. podle té míry neposuzowal, podle které bych byl slečnu Nejedlou soudil, každý nestranný snadno nahlídne, a tudíž bylo také poslední poznamenání p. doktora, kteréž on arci z wlastní zkušenosti učinil, docela zbytečné — ano neprawé, jelikož se obě zpěwačky zde jen za milé **o c h o t n i c e** powažowati

mocoji. Tímto, doufám, že je strašliwá rozepře k wůli ničemu ukončena. Já alespoň nemám chuti mařiti inkoust, kterého mohu lépe použit. Emil S...l.

Z Medlešic. (Pěkné snažení. Řemeslnická knihowna.) Jak mnoho dobrého horliwí wlastenec spůsobiti může, dokázal zasloužilý mikolowický pan kaplan, Fr. Lukeš i u nás. — Až posud stáwalo se často, že řemeslníci, průmyslníci a diwky z městské práce a služby domů se nawrátiwše, cizími zkaženými slowy mateřčinu prznili, swým krajanům ukázati chtíce, že w cizině pobywše a dobře se wycwikawše nobl mluwiti umí. Takowáto hatlanina začíná se nejwíce mezi wesnické řemeslníky wtírati, čehož i rolníci wíce a wíce následují. — Aby tedy tato zkaženina w našem okolí docela wypuzena byla, o to wýše jmenowaný wlastenec wšemožně pracuje, a jižjiž začínají zde poznáwati, jak se byli prowinili, a mnohý se již zastydí, když dle starého náwyku zpotwořené německé slowo do češtiny wmísí. Bohu buď chwála, že alespoň mládež již docela čistě mezi sebou rozpráwěti slyšíme. Z toho se ale také zwlašť poddaní hraběcího statku medlešického radují, a ujednali mezi sebou, že swou milostiwou wrchnost, paní hraběnku z Trautmansdorf-Weinsberga tím radostněji překwapí, když ji w čisté mateřské řeči w den jejích jmenowin wroucím přáním uwítají. A hle nezmýlili se! neb tato wznešená paní takowou radost projewila, že i hned mnoho korců dobrého hrachu mezi poddané rozděliti mimo to i 251 zl. w. č., kteréž r. 1842 dřeničští pohořelí za stawiwo dluhem udělali, prominouti ráčila.* Posléz připomenouti slušno, že zdejší řemeslníci sobě knihownu polnohospodářského a průmyslného obsahu spůsobiti chtějí, ku kterémuž oučelu jim wrchnost 20 zl. stř. co nejochotněji darowati ráčila. Bůh žehnej jich dobré předsewzetí!

J. Kryl.

Z Lysé nad Labem. (Besedy.) Diwíte se, pane redaktore, není-li prawda, že jste také z Lysé dopis obdržel; ale bohdá není to poslední, neb i u nás dějí se wěci, ježto u weřejnost uwedeny býti zasluhují. I zde se probudil duch národní; jediné jiskry bylo potřebí a plamen wesele wzniknul i počal bohatě plápolati. A tuto jiskru whodil mezi naše obywatelstwo welebný pan p. Kendík, kterýž ochotně podporowán zdejším slawným magistratem, měšťanstwem i wrnostenským úřednictwem, nawzdor rozličným překážkám, ježto mu starý zakořenělý předsudek anebo mělký rozum klásti obmýšlely, přece pro přátelské wyražení několik besed zřídil. Až posawád byly držené čtyry, a sice prwní na založení školní knihowny, o nížto wám zpráwu dám, až bude dobře zřízena; sešlo se asi 100 zl. Druhá na ošacení chudých školních dítek, sešlo se asi 180 zl. a ošatilo se 14 dítek úplně, k prwní a druhé přispěla zdejší milostiwá wrchnost p. hrabě Josef ze Šwerta nejen 50 zl., ale poctil je také, jelikož práwě zde přebýwal, swou náwštěwou. Třetí beseda držela se na rozmnožení kostelních hudebních nástrojů a wýnos čtwrté obrátí se nepochybně na školní bibliotéku. — Co se w besedách kuje, snadno uhodnete, řeknu li wám, že jsou dle wašich pražských zřízené. Hraje se, zpíwá, deklamuje a posléz obyčejně tančí. Jak welice wel. panu pořadateli hojné díky klásti dlužno, an pro tak šlechetné účeli působí, netřeba připomínati; dle něho wšak získal si krásné zásluhy také náš pan rada Fr. Strasser, jelikož toto podnikání wšemožně podporuje, jakož i jeho spanilá dceruška, kteráž swou zdařilou hrou na piano při každé besedě ochotně účinkuje. Pánům učitelům a hudebníkům zdejším musí se čest wzdáti, že swé úlohy wždycky řádně wywedou. — Od té doby co besedy počaly, nabýwá i jazyk náš jakési wětší wolnosti a wlády — ne snad že bych tím říci chtěl, že zde někdy němčina panowala, chraň Bůh, tak dalece Lysá neklesla! — ale tím chci toliko říci, že úřednictwo a aristokratie mezi měšťanstwem, zwláště pak ale jejich líbezné dcerušky ke swému se přiznáwají. Dříwe zde chtěl také se zmáhati předsudek, žeby čeština řeč jen prostých lidí byla; ale jak pošetilý byl a jak snadno se wywrátiti dal, okazuje okolnost, že se z našich německých Čeček a Čechů w brzkém čase dobré wlastenky a wlastencowé stali, a jestli se zde ještě mnohý nedoček blýská, jenž do besed jenom k wůli tanci chodí: z toho si nic nedělámo, neboť.... wždyť znate přísloví o koukoli. S Bohem! P—a.

* Roku 1842 wznikl we wesnici Dřenicích w polowici žní tak weliký požár, že 35 rodin docela wšeho jmění zbaweno bylo. W tomto smutném stawu darowala wrchnost pohořelým 40 tisíc cihel, 36 tisíc tašek a 17 kmenů stawebného dříwí, pak hojnou částku obilí, mnoho dítek zaopatřila oděwem a k tomu ještě powolila, že tito nešťastní wšecko stawiwo, coby potřebowali, teprw po 3 letech zaplatiti mohou. Také robotní powinnost byla jim za půl roku odpuštěná. Na tuto dobročinnost se také wše wztahowalo, co při slawnosti jmenin této milostiwé mateře konáno bylo. —

Besedy.

Žádost. Bylo by wěru přáti, aby někdo z našinců se uwázal w práci pro naši mládež do swěta na zkušenou jdoucí, jakési řemeslo prowozující, a wyhotowil takowou knížku, kterážby jim byla wůdcem a průwodčím w ohledu mrawním i občanském, aby se w cizině, w rozličném žiwota proudu, neopouštěli prawidel, we škole wssátých, aby si wšeho dobrého a krásného, co se jim nahodí, wšímali, a tak rozmanitý ze swých poutí užitek wážili. Takowýto spisek byl by jejich andělem strážcem a prospěšným rádcem.

J. D. L.

Náwěští.

Jasně welmožný hrabě K.......ki a welmožný rytíř R.......ki, Pánowé haličtí, hledají pro swé dítky dwa wychowatele, kteří by se chtěli odebrati do Haliče. W domu hraběte K. žádá se od pěstouna, aby mladého pána w gymnasialních naukách podlé c. k. rakouských předpisů a též i slečinku na fortepianě wycwičowal, začež bude míti ročního platu 500 zl. na stříbře, obydlí, strawu, posluhu, prádlo atd.

W domě pana R. žádá se dobře cwičený a zběhlý hráč na fortepianě, který by také mládež w začátcích literního umění učiti mohl. Platu ročního dostane 300 zl. na stříbře, obydlí, strawu, posluhu, prádlo atd.

Níže psaný oznamuje, aby páni wychowatelé, kteří by jedno neb druhé toto pěstounstwí přijmouti chtěli a mohli, u něho čím dříwe tím lépe každodenně (wyjmouce čtwrtek a neděli) od 5—6. hodiny odpoledne ohlásiti se nemeškali. Kdožby se písemně o prwní neb druhé toto místo ucházeti chtěl, žádá se, aby frankowaným listem u nížepsaného českým jazykem se ohlásil.

W Praze dne 21. srpna 1844.

J. P. Koubek,
c. k. professor řeči a literatury české na wysokých školách pražských,
bytem w Kolowratské střídě č. 395
na druhém patře.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 103.
11. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

27. srpna
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowa (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

Ale pro Bůh! Aribo mluw — an jsi mne již uwedl w zmatek citů a myšlének; mluw, co chceš s tím bleskem? Mojmír se odřekl Drahomíry, a Drahomíra jediná jest moje blaho, můj jediný žiwot, bez ní i žiwot můj není žiwotem. Co za blesk tedy odtáhnouti ji chtěl ode mne?« Takowými otázkami dotíral Swatopluk na Aribo; a mráz s horoucností procházel žíly jeho. Aribo wšak tiše a chladně odpowídal.

»Mohl se odřeknouti Drahomíry Mojmír, wěda, že co králowi ji nikdo nebude moci wyrwati, on ale co král nebude ji museti od poddaného rwát, an sama w náruči králowské poletí. A Drahomíra snívá mnoho o králownách — já znám celý We'ehrad, i srdce Drahomíry znám, a otec její je druh mé mladosti. Ale již odpusť, pane, já jsem nechtěl uraziti ani tebe, ani statečného Mojmíra. Já chtěl w tomto upřímném warowání jen swou wděčnost k synu welikého dobrodince swého wyjewiti. O, já nechtěl statečnému Mojmírowi ublížit. Mojmír jest muž statečný, i Swatoboj, i wšickni. Ale ty jsi přece otci welikému nejrownější. Měj se dobře, pane, já jdu!« a činil jakoby odcházel, mluwě ještě; »pomni wšak, aby se bez mé rady tobě i říši mého welikého dobrodince něco hroznějšího nepřihodilo.«

Swatopluk nenáležel nyní ani peklu ani nebi. Jeho mysl klátila se co třtina osamělá w pustém jezeru; kolotalať se wůkol přísahy učiněné a blaženosti lásky swé. »Stůj, a neopouštěj mne nyní, an si mne o pokoj připrawil, a utiš, co si rozbouřil. Co budeš radit, když ti řeknu, že jsem přísahal a že i Mojmír přísahal?«

»Hm — že mne ještě zdržuješ!« mumlal Aribo, wraceje se. »Krále nebude nikdo k účtu poháněť: jeho přísahu zastíní práwo, moc. Wám bych ale radil, aby si, pokud ještě můžeš, něco učinil, čeho, kdybysi neučinil, potom když to již nebudeš moci učiniti bysi litowal. — Já bych znal cestu, po níž by se cosi takowého dalo učinit, a tím bysi skrze jedno i ke druhému, to jest skrze trůn i k Drahomíře přišel. Nu ale — já jsem ďábel, já utrhám statečnému Mojmírowi; naò bych radil.«

Swatopluk byl již zemdlel welikým duše pohnutím. Zrak ducha jeho nemohl již proniknouti zkalený pramen, z něhož tato neřesť na něho se wyproudila; newěděl již o skutečnosti, ale brozil se toliko obrazů, jakowých mu do duše nametal Aribo. Aniž mohl sám wywesti mysl swou z tohoto labyrinthu. A tu se mu stal Aribo najednou andělem; i zdálo se mu, že on jediný wywésti jej může na wýsluní blaha jeho. »Ach odpusť Aribo, já tě neznal ocenit. Teď se odewzdáwám tobě. Ty jsi byl přítelem mého otce, buď i mým; nic wšak nechci od tebe jiného, než abysi mne přiwedl k Drahomíře.«

VI.

Pohled její o mlč nyní wtipe?
Srdce mluw, jak jeden jediný
Střely, swěty, bohy do mne sype.
J. K.

Ale po smrti, ...
Sami se tažte mrakých srdců kraje,
Co oni počnou w onom swětě? — —
— — — — — — —
Hlas-li dětí swých otcowé poznají,
Ješto k nim cizím jazykem wolají?
A. M.

Nejwětší neštěstí jest pro mladíka, když w zápalu lásky swé upadá do společenstwa lidí, jejichž srdce prázdno je citů šlechetnějších, proti tomu ale mysl swětem prohnaná plná je piklů, swodných známostí a způsobů we welikém swětě wítězstwí swé prowodících. Tu se stane nástrojem, na zničení wlastním pracujícím. Náruživost lásky má tu sílu a moc čarownou, že muže, w jehož prsou

se znítila, neb děwu, jejíž srdce zaujala, zmítá prudkostí blesku od jednoho konce — nenáwisti k druhému — důwěry, prostředkem mezi odhodlaností a bázní, mezi hrůzou zoufalstwí a wýslunním naděje, mysl jeho prohánic. I ten nejwzneženější muž dá se lecjakým prohnaným swětákem za tuto konzelnou nit lásky náružiwé wésti. Swůdce takowéhoto způsobu drží, w jedné ruce meč na dwě strany ostrý, jímž bodá rány do srdce láskou znícenébo, w druhé ale balsam, jímž blýská před okem swedeného a hojitu slibuje, co sám rozrýwá.

I Swatopluk wyšel do žiwota co jinoch náružiwý, náružiwosti swé na twrdé skále skutečných bojů o wěci wyšší ještě nezkusilý. Jako plamen plápolawý wyšlehnul do žiwota, kde se s nowým plamenem, s láskou k Drahomíře, spojil: a co takowýchto ohňů sopka upadl do náruči — Ariba, člowěka to, wšemu co swatého, dáwno odcizeného.

»Ty a twoje dcera, milý wládykó, nejwíce wyhrajete, když se strany Swatoplukowy uchopíte.« Takto wedl rozmluwu Aribo s wládykou welehradským, k němuž byl přiklusal, aby (jak se byl se Swatoplukem usrozuměl), jemu cestu k dosažení Drahomíry usnadnil. »Twoje dcera má Swatopluka we swé moci. Ale cože bysi jí prospěl, kdybysi jí kousek poddaného na krk zawěsil? Ona jest wychowána duchem i spanilostí swou za králownu weliké Morawy. Jen poněkud smělosti sobě dodejme. Mojmír klesne, jak mile se Swatopluk w čele Morawanů a části Slowáků postawí. Prawda, wládyko, žeby Swatopluk nedbal třeba i dnes se oženit: ale tomu musíme my překazit. Nebo mladý muž zapomíná při spanilé newěstě na wyšší říše sláwy a důstojenstwa, jenž ducha požadují. A pak nač by twoje dcera poddaného ženou byla, když může králownou býti?«

Wládyka welehradský, který we stáří swém nic jiného na mysli neměl, nežli štěstí jediné dcery swé, kterou nade wšecko milowal, byl sice dojat tímto náwrhem Aribowým, an při něm nic jiného newiděl, než milowanou dceru na trůnu slowanském, přece jakýsi strach w hlubinách srdce jeho zdwihati se počínal. Proto chtěl se posilniti a tázal se Ariba: »Jak ale bude, pak-li slowo králowské Slowáky trůnu zachowá? Nepadneme-li tím hlouběji?«

»Hahaha, neměj strachu!« osmělowal jej Aribo: »Bořiwojowci se dnes neb zítra wydají pod ochranu císaře. A to udělá hodně starostí Mojmírowi. Na Multanech leží Maďaři, a w krátce budou ho nepokojit, a já wím, že mu ještě i doma neřestí hrozí. Odwrhneť berlu dobrowolně, a Swatopluk zasedne s Drahomírou na zlatý trůn Morawy.«

Tu přicházel Swatopluk již s družinou; wládyka mu tedy šel w oustrety, Aribo pak zůstana sám w komnatě, k sobě s patrnou radostí mluwil: »Hahaha! bude to hřmotu, až se trůn slowenský přewrátí, o němž Slowáci myslili, že je wěčný. Ale já mu budu čítati roky jeho wěčnosti.«

Než wizme spanilou Drahomíru! Tato kwětina wyšších kwětů wywinowala se w plnost wždy welebnější. Od onoho času, co s Mojmírem mluwiti a náružiwost Swatoplukowu widěti příležitost měla, jen wíce byla utwrzena w tom, co jako poznamenání swé z Nitry byla přinesla. Její přání, Mojmírowi nakloněná, nabýwala wždy wětší wroucnosti. Náruziwost Swatoplukowu měla za nezpůsobnost ku wládě nad krajinou. Základ, na kterém wšechen její žiwot duchowní spočíwal, byla wlast; wšecky modlitby, přání a žádosti její točily se okolo tohoto středu. A tato weliká myšlénka obžiwowala i přání její, aby Mojmír, jehož ona za nejzpůsobnějšího k nastoupení šlépěji Swatoplukowých powažowala, panowal nad Morawou. Přání tato newytékala z pohnutí smyslných, ale z onoho blahého stawu srdce díwčího, znítiwšího se plamenem lasky k wlasti.

W takowémto rozmyšlowání byla opět i nyní pohřížena, kdyžto Swatopluk porokowaw s wládykou a Aribem do síně její wstupowal. Postawa Swatoplukowa byla wzor a příklad krásy a spanilosti mužské; sama náružiwost jeho jen wíce zwýšowala wnady jeho. Snad každou jinou byla by krása Swatoplukowa dojala, jenom ne Drahomíru; ona neměla zraku pro tyto přednosti přirozené.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Brounowa. **(Prwní procit národního ducha. Děje- a místopis.)** Jiskra probouzejícího-se žiwlu wlasteneckého mezi studující mládeží zakmitla se poprwé u weřejnosti 3. srpna r. b. k nemalé radosti každého po rozkwětu naší mateřské řeči toužícího wlastimila, a sice w koutě od matky stowěžaté Prahy odlehlém, téměř naskrz německém, w městě Brounowě u příležitosti čtení klasí na tamějším gymnasium. Nikdy před tím nebýwalo slýcháno, aby se při té slawnosti bylo něčím na náš mateřský jazyk pamatowalo. A wšak radostný počátek letoškem učiněný ponawrhnutím wší cti hodných pp. professorů pobožného řádu sw. Benedikta kněží: Celestina Jeřábka, Dra. libomudrctwí, prof. humanitního, a Ondřeje Weselky, prof. gram. mužů to, kteříž se o wše, co dobrého, o wzrůst známosti jazyka českého a literatury naší, obzwláště mezi studujícími zasazují. Deklamowán-tě byl úlomek z chwalně známých Přemyslowců od E. Wocela »Otec a syn« od humanisty prwní třídy, jenžto, pokud mi soud pronesti wolno, myšlénku naším wěhlasným básníkem prowedenou w duši swou

dobře pojal. Bylať owšem po několika kusech německých teprw naposledy přednešena; ale co na škodu? jen když alespoň prwní krok učiněn. Dá Bůh, že se snad tato outlounká bylinka upne a sesilí péčí zasloužilého p. prof. Weselky, kterýžto dobře porozuměw nowému nařízení od 19. října 1835 č. 21275, c. k. gymnasialních studií ředitelstwa w Čechách danému, následkem ustanowení nejw. dworní komissí nad studiemi od 23. srpna 1816 č. 1921—96, stud. mládež sobě podřízenou cwičí w českém překládání z řeckého; ano sám odebíraje časopisy české, obeznámiti hledí ji se stawem národní literatury. Chwalitebné to počínání w městě, kde wětší část rodilých Čechů studuje, kteříž jen laskawého wůdce potřebují, aby se w řeči, bez kteréžto se dle wyřknutí i Jeho cís. král. Milosti, Františka I. nesmrtelné paměti w c. k. nařízení pro politické úřady od 13. února 1818 w žiwotě občanském a úředním obejíti nelze, — ne-li zdokonalili, alespoň dokonce nezanedbali; čemužby se owšem mohlo předejíti, kdyby onen horliwý p. professor, mocen jsa našeho jazyka, mluwnici českou dle možnosti přednášeti sobě neobtěžowal. — Bezděky jsem si tenkráte zpomněl na přání pronešené p. prof. Smetanou we 4. sw. předešlého ročníku časopisu pro kat. duchowenstwo, k jehožto uskutečnění se, jak by bylo přáti, studující w Brounowě péčí nadzmíněného p. professora přiblížili. Popřejž Bůh pro budoucnost zdaru takowémuto blahodárnému počínání, bychom přes město Polici, kde počínají záležitosti wlastenecké ušlechtilou jakousi podobu na se bráti, i z Brounowa tytéž radostné zprávy mohli swým časem upřímným wlastimilům poskytowati. — Nemohu též utajiti wroucné přání, aby pob. řad sw. Beneše, jenž od prwního swého w Čechách zawedení tak mnoho dobrého u nás způsobil, již z ohledu zužitkowání půdy ku prospěchu rolnictwí, zwláště pak pěstowáním krásných a užitečných umění — ouctiwě na ruku šel důstojnému přeworowi kláštera brounowského p. Jeronýmu Růžičkowi, zanášejícímu se již drahný čas sbíráním a pořádáním děje- a místopisu města Brounowa, u wydání toho díla pro historii wlasteneckou důležitého. Mnohá stránka dějepisu české země a to z historických psaných pramenů by se objasnila. Komuž také mělo by lhostejným býti město, kde počátek wzala krwawá wálka 30letá pro celý takořka ewropejský swět rozhodná, naší milé wlasti bohužel! hlubokých zasadiwší ran? Přáti by tedy bylo pro každého starých dějin badatele a milowníka, aby, co neunawený důstojný onen sběratel a spisowatel mnoholetou praci wypátral, i ostatní swět w brzkém čase tiskem wyšlé spatřil. W. Černý.

Z Worlika. (**Láska poddaných. Odměny.**) Dne 6. čerwence konala se na Worlíku obzwláštní slawnost. Mnozí richtáři (osadní) rozsáhlého panstwí worlického wyznamenali se dílem chwalitebnou touhou a snahou po mrawním i hospodářském wzdělání a zdokonalení dílem příkladnou horliwostí w ouřadu swém, zwláště ale srdečnou přichylností k oswícené knížecí wrchnosti, již to we jmenu swých podřízených opětně projewili. Tak podali lonského roku J. Jas. pánu panu Karlowi knížeti ze Swarcenberku, wladaři panstwí worlického atd. k Jeho jmeninám od p. prof. Koubka složenou, překrásnou báseň s upřímným přáním swým, a když Osw. knížecí rodina byla pohroužena w nejhlubším zármutku pro ztrátu swé andělské, mladistwé dcery Gabriely, tuť kwíleli wšickni knížecí poddaní; ano osadní Kostelecký dojímawý truchlozpěw složil a jej we jmenu poddaných na důkaz žiwé soustrasti knížeti písmu podal. Milostiwý, wůbec milowaný kníže pán nemeškal, upřímnou oddanost swou laskawou wznešeností odměniti. Poslalť na úřad dwě weliké hole ze španělského rákosí swrchu i spodem stříbrem kowané českými nápisy s wyrytým znakem a jmenem swým ozdobené i se jmeny těch, pro něž ustanoweny byly. A tyto hole se práwě w tentýž den u přítomnosti pánů úředníků a osadních nejzasloužilejších rozdáwaly. Welectěný p. wrchní worlický, wřelý horlitel o blaho a prospěch sobě swěřených knížecích poddaných měl řeč jadrnou a důraznou, jenž mysl wšech přítomných hluboce dojala a pohnula. W ní děkowal osadním za jejich šlechetné se wynasnažení a zwláště za jich projewené city, i oznámil wšem poddaným we jmenu knížecím náklonnost a milost oswícené wrchnosti. Na to podal prwní hůl osadnímu Nowo-Sedlskému, Matěji Hrubcowi, aby w něm jakožto w nejzasloužilejším osadním pocítil horliwou snahu wšech knížecích osadních wůbec. Druhou hůl dostal Matěj Holub, jinak Racek z Kostelce, nejmladší osadní, aby poznal, že jeho působení na mrawní wzdělání druhých poddaných a na zdokonalení weského hospodářstwí nejenom slawná hospodářská společnost česká uznáwá, nýbrž že je i kníže Pán i jeho úřad ctí, wyznamenáwá a mu odměňuje. Milo se bylo podíwati, jak se na obličejích těchto usedlých třiadwaceti starců a představených welikých obcí překwapení, radost a úplná oddanost prostosrdečně jewily. Zajisté že jim tento den na wždy w paměti zůstane. Posléz slíbil p. wrchní jmenem knížecím i na budoucí čas wšem ušlechtilejším zásluhám knížecích poddaných podobné milostiwé odměny. Ještě wíce ale wzrostlo radostné překwapení rozčilených osadních, když wycházejíc z kanceláře hlučnou hudbou přijati a do panského hostince k připrawenému pro ně obědu od pánů úředníků wedeni byli. Tím se jejich srdce welice zaradowalo a rozweselilo. Při wíně neopominuli píti na zdrawí našeho zeměpána, milostiwé wrchnosti a pánů úředníků, což tito poslední wzájemně opětowali, připíjejíce si na zdrawí swěřených sobě poddaných. A tak byl tento den dnem odměny a radosti ne toliko obdarowaným, zasloužilým osadním, nýbrž i wšem poddaným, ze strany milostiwé wrchnosti byl ale swědectwím spanilomyslnosti a pečliwé laskawosti knížecí. Josef Pitra.

Z Police. (**Nápisy a písně.**) Že duch národnosti w zdejším okolí walně se rozléhá, doswědčují takořka každodenní úkazy. — Zdejší p. měšťanosta Frant. Šolc zamýšlí co nejdříwe tabulky s českými nápisy po ulicích městských dáti wywěsit, uznáwaje, žeby w českém městě nepřiměřeno bylo, užíwati nápisů německých.* Zwláště památná je nám Josefowa ulice, kterouž císař Josef dne 9. září 1779 od wesnice Radešowa přijel, a magistrat s měšťanstwem a s městskou gardou překwapil, kteří jej u náchodské ulice čekali. Na bráně této ulice nalezá se pro památku císařský znak a následující nápis: Josepho II. imperatori Augusto terrae principi et patri populi. — Krom těchto nápisů chowá náš ctihodný p. měšťanosta také již znamenitou částku peněz, uloženou k wystawění domu pro chudé, kdežto prací a stářím sklesly starec odpočinutí a wýžiwy obdrží. — I blízký kopec, nazwaný Ferdinandka, kterého si ještě před 15 lety žádný newšímal, až jej nyní již zemřelý rada Ferd. Fischer r. 1830 stezkami ozdobiti a stromowím posázeti dal, nyní zase okrášluje, a cesty oprawowati a přiděláwati dáwá, tak že s utěšením na tuto býwalou pustinu pohlednouti možno. — Naši mladí lidé a něžná pleť libují si welmi w českých zpěwech a zhusta zde slyšeti zwuků národních, jakož: Kde domow můj? — Čoška — Wesnické děwče atd. Hausmann.

Z Hrochowé Tejnice. (**Probuzení. Některé zwláštnosti. Krásná pleť.**) Zajisté wám sotwa kdy na mysl připadlo p. redaktore, že z městečka tichounkého, jako je naše Tejnice z toho skromného panstwíčka, kteréž se wšak krajinou šwejcarského rázu honositi může, dopisek neznámého člowěka do Prahy zabloudí. —

* Dowěděw se, že i w Brounowě, městě německém český nápis na bráně se nachází, hleděl jsem se o tom přeswědčiti. K mému užasnutí spatřil jsem na bráně nápis: Město Braunow a pod tím teprwa: Stadt Braunau.

Budiž Bohu chwála! i zde přicházíme k poznání, že již čas, abychom se probudili ze sna, a že není potřebí na pomoc blanických rytířů čekati, nýbrž wlastní silou, wlastním přičiněním o to dbati, bychom došli swětla, prawdy, spásy. Máme zde arci teprwa switání; awšak dle poblesků mrákotnou mlhou prorážejících souditi možno, že krásný wzejde nad Tejnicí den. Půjde to owšem pomalu; ale switězíw nade wšemi chmurami duch oswěty řekne: Dobře jest nám zde býti atd. — Panstwí zdejší je weskrz české, mluwa panuje jadrná, důrazná, sem tam lokalismy smíšená. Cestowateli, Čechu, ponejprw městečkem Tejnicí se beroucímu, padnou do očí čtyry wěci: zámek totiž na pahorku, pěkná škola, žlutá fara a — wýwěsní nápisowé. Je jich sice w tak malinkém hnízdečku arci pořídku, ale bijí na prwní pohled do očí; jsouť nota bene! — w jazyku německém. To je, ať dím, jeden z nejbolestnějších nákazů, jenž ušlechtilost přemnohých znamenitějších míst záhubně rozežírají. A wěřte mi, že mnohý z řemeslníků — alespoň u nás — ani sám wlastnímu nápisu nade dweřmi nerozumí. — Nejlepšího zniku a zdaru nachází mateřčina milá w srdci i ustech naší spanilé pleti, a pak školní mládeže. Knihy nowějšího i nejnowějšího wydání, nawíce obweselujícího obsahu nalezají rostoucí obliby. Přešli časowé, kdež panny s rozkoší čítáwaly, ano ještě nedáwno čítaly až hrůza hezké kroniky, jakož jsou: o Krásné, o zawinšowaných princeznách, o krásné Majoleně, o čarodějnici Megeře atd. Snaha milostných děwčátek našich neotáčí se již w okresu titěrnosti, nepoutá ji wíce kouzlo powěrčiwých předsudků — ona nabyla dostojnějšího rázu a hlubších kořenů, an poznala krásná díla matadorů českých; ona nebaží po sentimentalnosti bez powzbuzení jemných, prawdiwých citů, pro zušlechtění srdce; slowem, ona se chce toho dopíditi, čeho wlastenci třeba. Zde onde widěti ještě pošpiněnou, w prachu a zapomenutí se powalující powídku Klaurenowu — requiescat in pace! Klauren jest bujarý, šlotačiwý, potměšilý cicerone, jenž wnadnými, romantickými krajinami nás prowádí; wšak pozor! pod krásnou kwětinou skrýwá se had, a kde nejbujnější tráwa lahodně nás láká, tam se rozkládá w záhubném tichu bažinatá propast; co jsme w rozčilení smyslů za rozkošný, mnohoplodný strom drželi, je — Bohon — Upas, jedowatá smrt. I van der Velde dobře že pomíjí; horké jeho péro budí diwokou wášeň, jako wzteklá carmagnola francouzského druhdy republikána. — Slyšel jsem z úst spanilomyslné wlastenky, že Nieritzowo »Rybářské děwče z Helgolandu« stokráte jí milejší, než wšechny žhawé ženy w oněch romanech nakreslené; — a co teprwa Tylowy obrazy z domácího žiwota? — (*Dokončení.*)

BESEDY.

Kollár na cestách do Italie. Slewný náš Kollár se brzo wydá na cestu do Italie a Šwejcarska. Těšme se na nowé zajímawé zpráwy a náhledy, jež napotom ruka jeho nastíní. We Šwejcarsku prý zamýšlí pátrati po ostatcích někdejšího obywatelstwa slowanského, které prý posawád tam žiwo jest pod náswem »Hunů«. Danica.

Mozartowo židowské kwarteto. Mozartowo kwarteto č. 18. F—dur prý takto půwod swůj wzalo: Mozart byl jednomu pražskému židu peníze dlužen. Wěřitel ale zakládaje si wíce w umění než w bohatstwí žádal od něho nějakou komposici místo platu. Na to složil Mozart známé kwarteto a nazwal je židowské. Wmísením zwuků, podobajících se zwláštnostem řeči tohoto národu, obdrželi jsme ty rozkošné burlesky, plné humoru a komického účinku, které w každé periodě, i w myslejemném adagiu probleskují. * *

Obrazy Swatých u Rusů. W Rusích počítá se 400 klášterů pro mnichy a 100 pro jeptišky, kostelů je asi 100.000 na 60 milionů obywatelstwa. Wšecky kláštery a kostely a wšickni obywatelé milují obrazy Swatých, čím wíce, tím lépe. Každý sebe chudší člowěk má alespoň jeden w chyšce swé, a we chrámech jsou jimi stěny téměř cele pokryté. Odkud pochází toto množstwí obrazů? Wětším dílem z klášterů, jmenowitě od jeptišek. Zde malují wšecky jeptišky, od abatiše, až k nejmladší nowicce, a jedna jako druhá dle téhož wzoru, od něhož se ani uchýliti nesmějí; každá swatá musí míti suché ruce a nohy s wymořenou twáří, ostatní část obrazu wyplní se zlatou a stříbrnou látkou. * * *

Druhá kniha srbských národních písní od Vuka Stef. Karadžića. W tiskárně armenského kláštera we Widni tiskne se druhá kniha nowého wydání Srbských národních písní (cirilkou). P. sběratel, od něhož se dowídáme, že ku konci toho roku dotištěna bude, prawí w ohlášení této národní památnosti: »Hanba byla by nyní dokazowati wážnost a cenu našich národních písní, an je celému učenému swětu známo, že tyto nejenom po Ewropě do nejznamenitějších jazyků přeloženy, nýbrž i po Americe jakožto plod ducha lidského jediný chwáleny a oslaweny byly, a takto i jméno našeho národu wíce než ostatní události obeznámily a proslawily. — W této knize budou písně hrdinské (pěsme junačke) od nejdáwnějších časů až do úpadu carstwí srbského; počtem jich bude as 90, z nichž úplná polowice nikdá ještě tiskem wydána nebyla. Mezi nimi nalezá se také dewět pobožného a zwláště bájeslowného obsahu, jejichž stáří se nezná. W jedné mluwí se o welikánech předwěkých (diwowi, obrowé); jedna zní o caru Duklijanu (Diocletianu), dwě o caru Konstantinu, tři o mohútném caru Stefanu Dušanowi, pět o knížeti Lazarowi, deset o Marku Kraljevići atd. o mnohých předkách národu našeho až w dobu wlády turecké nad našimi zeměmi. — I tato druhá kniha bude objemem tak silná, jako prwní (40 archů zaujímající), a na tomtéž papíru a té samé welikosti. Cena jest na 2 zl. stř. ustanowena; čas předplatní trwá až do konce měsíce srpna. Kdo do té doby sebere předplatitele, račiž jména jejich spolu s penězy příležitostně do Widně pod nadpisem poslati: »Herrn Theodor Tirka et Comp. in Wien.« Kdo peníze na deset wýtisků pošle, obdrží jedenáctý wýtisk nádawkem. — Pomyslime-li, jak rád národ náš tyto písně čítá i poslouchá, můžeme doufati, že každý Srb, který posawád nějakou knihu koupil, radostně o to se postará, aby též tuto sobě opatřil, zwláště rozwáží-li, že to není kniha od dneška do zejtřka, a pozejtří že zestará, nýbrž že nawždy podrží wážnosti a ceny swé jakožto prawý obsah čistého našeho jazyka národního, smejšlení a obyčejů národních, ducha, žiwota i weškerého dějinstwa národního, ano že cena její bude čím dále tím znatnější a wytrwá tak dlouho, dokud bude národu. Očekáwám, že naši wlastenci, w císařstwí rakouském i w Serbii a na Černé hoře nejenom po jednom, nýbrž (každý dle možnosti) i wíce wýtisků odeberou, a že ti, jenž ji mají, opět jiným ji schwálejí i tak (jakožto zástupci celého národu) netoliko mně w této národní záležitosti pomohou, nýbrž i swětu okáží, že nynější pokolení našeho národu hodno jest těchto písní, té cti a sláwy, kteréž nimi docházejí. Spoléhám w tomto podporowání i na ostatní Slowany, kteří taktéž jakožto bratří a rodáci naši, mají podíl we cti a sláwě těchto písní.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 104.
11. roč. běh.

KWĚTY.

29. srpna
1844.

Časopis tento se we skladě Pospíšilowě (na betlemskem placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

»O jakowé štěstí potkalo Welehrad! budiž zdráwa a wítána králowská Milosti na Welehradě!« tak wítala Drahomíra Swatopluka, wstáwajíc ode stolku swého a činíc poklonu hostu králowskému.

»Což jest to za štěstí pro tebe, sestro strážných duchů Morawy,« odpowídal w cit rozplynutý Swatopluk, »proti té blaženosti, jakowou srdce mé přetýká, an se oko mé w pohledu twém tratí.«

»Dějeť se nám welká čest od twé Jasnosti!« mluwila w newinnosti citu swého Drahomíra k Swatoplukowi, kterýžto jako ponořen w blahoslawené snění, ani k slowu přijíti nemohl. Horoucí krew rozpalowala twář jeho. »Jistě jsi se, jasný králowiči, dlouhou cestou unawil, žádáš něco k občerstwení?« nabízela se pronikawým swým hlasem Drahomíra ku pomoci, netušíc prawé příčiny mdloby a omdlelosti Swatoplukowy.

Slowa ta wšak padajíc na duši jeho, posilňowala jej, jako balsam kanoucí na rány zjiaweného. Maličkost ale, jakowá se tu přihodila, nawrátila mu čerstwost i smělost. Drahomíře wypadl z ruky šátek, jejž Swatopluk zdwihnul a jí podáwaje náhodou ruky její se dotknul. Jako jiskra mlunní projelo rázem dotknutí Swatopluka po celém těle; i chopiw ji w náručí počal líbati alabastrowou ruku polekané Drahomíry, wolaje: »Drahomíro nebeská, já tě miluji!«

Drahomíra wywinula se z náručí Swatoplukowa, an prawě otec její do komnaty wstupowal, i zarděla se w twáři swé, an se domníwala, že se náramně prohřešila. Swatopluk jako osmělen příštím otcowým chopil ruku Drahomiřinu a políbiw ji horoucíma rtoma mluwil: »Otče, odpusť, že mé loučení s Drahomírou tak nesnadné jest. Než políbení ruky této andělské, nechať jest pečetí slibu, jímžto jsem se již tobě a Aribowi zawázal. Ač, ač — o Bože můj! kratší snad cesta mne k Drahomíře uwesti mohla.«

»Čas utíká, králowiči jasný,« napomínal wládyka. Swatopluk wšak již podáwal mu ruku k odchodu; na hradbách ozýwal se dusot koňů, a po krátkém loučení zněla již i ostruha Swatoplukowa po chodbách Welehradu. Wládyka wyprowodiw z bran hosta a družinu wracel se k Drahomíře. Tato stála uprostřed komnaty ztrnulá a polekaná, celý wýjew tento nemohouc pochopit, ani wyswětlit. Slowa zde mluwená jako cizím zwukem znějící nebyla w stawu zbuditi w ní jasné předstawy o wěcech nedawno se událých.

»Tuším, že wíš, dcero má,« mluwil k Drahomíře wládyka wstupuje do komnaty s twáří usmíwawou, »co tobě zwěstowati chci?«

»Ba, otče, práwě bázní trnu, která zaujímá srdce mé! Prosím tě, wyswětli mi temnosti noční, u prostřed jasného dne mne skličující.«

»Nu, nu dcero, měj jen showění. Ty arci newíš, jak daleko láska otce twého k tobě sahá;« kojil zwědawost dcery wládyka.

»Ale pro Boha, otče ctěný a milowaný, wyswětli mně jen aspoň, co to wíření krwe králowy znamená. Tento Swatopluk počíná sobě, jako by mu celý swět jen za hračku sloužiti měl. Žádná wážnější myšlenka o wlasti nepřebýwá w srdci jeho.« Tak pokračowala Drahomíra w otázkách swých, nad nimiž otci jejímu zešediwělé wlasy hrůzou se zdwihaly.

»Pro Boha, děwče, co mluwíš? Co žehřeš proti snoubenci swému? Co se prohřešuješ proti otcowským péčem o tebe?«

»Odpusť, otče! Prohřešila-li jsem se proti lásce twé, new ědomě jsem se prohřešila. Ale co myslíš s tím snoubencem? Až posud ničemu nerozumím?«

»Nu, nu,« usmíwal se wládyka, »tak to býwá s newinným srdcem děwčete. Jen se upokoj, máš

wšecko zwěděti. Já pečuji o twou blaženost i slávu. A toto mohlo i mělo by postačiti; přece však zaswětím tebe i do tajemstwí, na nichž se moje i twoje blaho zakládá. Já chci tobě, dcero jediná, připrawiti skwělou a slawnou budoucnost, otewřít pole daleké a široké, na kterém bysi mohla rozsíwat símě swé lásky k wlasti. Wímť zajisté, že jen takto oprawdu šťastná býti můžeš.«

»Ach otče! já tě urazila; odpusť dceři winu welikou!« Tak rozkoší rajskou naplněná tulila se Drahomíra k otci swému.

»Poslyš tedy dále, co ještě newíš! Mojmír, nejstarší bratr wylstil od Swatoboje a Swatopluka trůn welkomorawský. Národ wšak chce míti za krále jediného Swatopluka, co jediného dědice jmena i ctností welikého Swatopluka. Žádost tato musí se po tichu wyplniti. Že wšak Mojmír již králem je, nemůže se to beze wšeho swáru státi. Ale« a tu se sklonil k Drahomíře a pološeptem s jakousi dětinskou radostí mluwil k ní dále: »Wšecko toto stane se jen w několika chwílech, abysi dcero má, užitky toho a slávu dosáhla na celý twůj wěk trwati mající! Drahomíro, toho jsi se od lásky otce twého ani nenadála — ty budeš králownou welkomorawskou. Swatopluk tě miluje, Bořiwojowci odpadnou od Mojmíra, císař, Aribo a já budeme Swatoplukowi pomáhat. Mojmír odřekne se trůnu — a ty, ty dcero má, budeš se spanilým Swatoplukem sedět na zlatém trůnu weliké Morawy.«

Drahomíra poslouchala wšecko toto s hrůzou welikou. Newěděla wšak, kterak by se teď k otci chowati měla, an pozorowala, že z celého srdce o těch wěcech mluwí. Wšecka ošklivost ale, jakowou cítila proti těmto úmyslům, byla uhašena úctou k otci, jejž wřele milowala. I tázala se toliko třesoucím hlasem: »Zdali wšak moc králowská Mojmírowa neporazí nás dříwe, než prwního kroku k tomu učiníme?«

»Neměj starosti, dcero, Mojmír newí o ničem; až uwidí, že je ze wšech stran obklíčen, odwrhne berlu a půjde za Swatobojem na Sobor. Wše to je již dobře zpraweno: jen ty mnoho otázek w to neklaď.«

Drahomíra wšak ani na toto napomenutí teskliwost swou zapuditi nemohla, ale dále se tázala: »Neznamená-li pak to, otče můj, dwojit jednu krajinu? W rozdwojení pak, jak si mne otče učil, hynou krajiny.«

»I co! dwojení? to nebude dwojení, wždyť ti zřetelně prawím, že se Mojmír sám trůnu odřekne, nemaje nikde pomoci. Jaké dwojení?« opakowal wždy mrzutěji wládyka.

»Nebude-li to tedy zrada krále?, protiwení se wrchnosti? A jak jsi mne učíwal, kdo se protiwí wrchnosti —«

»Dcero!« okřikl otec hněwiwě dceru swou, wždy do wětších zmatků jej uwádějící, »prawím tobě, že počínáš býti twrdošijná. Ještě jednou: ty budeš králownou. Nešlap swéwolně po swém štěstí. Neodmlouwej otci o twou slávu pečliwému.«

»Otče dobrotiwý,« mluwila wždy pronikawěji Drahomíra, »nač nám tato sláwa, když swědomí poskwrníme a wlast do rozbrojů uwrhneme? Pamatuj, co jsi mne i s matkou učíwal o Němcích — co matka má powídáwala o císařích německých a jich neustálých bojích proti Slowanům; a ochranou císaře míní teď Swatopluk trůnu dojíti?«

Wládyka wšak silně nohou dupnuw rozbouřil se hněwem jindy u něho newídaným, a hrozil jí, náružiwě křiče: »Ha, neposlušné děcko, odkud tato twá twrdošijnost! Co se mícháš do osudů národů, které řídit jen mužům dáno? Strachuj se, jestli lásku mou w hněw proměníš. Já s tebou o těchto wěcech již ani slowa tratit nebudu. Ale wěz, že, byť bys mne i urazila, přece o twé štěstí pečowati budu.« Domluwiw rozhněwaný opustil síň i Drahomíru.

Drahomíra byla nyní zanechána bouři, jakowá se wlnila w prsou jejích, zmítajíc ní mezi dwěma swatými powinnostmi, láskou ku wlasti a powinností dítěte. Tisíc myšlenek proběhlo horoucím proudem duši její, ale žádná se nezastawila u přístawu skutkorodé wůle. Prsa její se podobala wlnobití mořskému, jehož hrůza duje se bouří z lůna wod bezedných a blýskáním s hůry prokřižowaná děsí tworstwo žiwé: nebo i w prsou jejích zdwihala se bouře powinností a rozum metal ku srdci blesky soudu a powažowání.

»Teď ti hrozí úpad, o wlasti má!« — rozjímala w sobě, když její krew již tichnouti počala. »Mojmíře, králi welkomorawský! ty o tom newíš, abysi obrnil mužná prsa proti škůdcům a wystawil se ranám, na wlast se sypoucím! Já jediná z wěrných synů a dcer wím o blížící se záhubě. O já nešťastná, že musím zříti zrádu se blížící k wlasti, a nemohu překazit střelám fičícím do srdce jejího.«

Tu wšak se zamlčela, jako by se jí nějaká naděje byla zableskla. Stála u prostřed komnaty, naproti stál u stěny kříž Spasitele swěta s malým klekátkem. Slunce práwě zapadalo na horách a

poslední jeho blesk opřel se o twář její. Tímto kouzlem přirozeným probudila se ze zdání swých a úsměch tichý spočinul na andělském obličeji jejím. Wšecka bouře w prsou byla se již utišila, nebo mysl její utkwěla s jistotou mocného předsewzetí na úmyslu jediném, kterýž celou bytost její opanowal.

. . Poslední blesk slunce utonul na horách, a Drahomíra sklonila kolena swá před křížem Spasitele — a prosila nebesa wroucností duše swé o sílu k předsewzetí wlastispasnému.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Hrochowé Tejnice. **(Nadějná mládež. Hospodářský časopis. Alfa a omega.)** (*Dokončení.*) Že se naše školní mládež jazyka mateřského žiwě chápe, není diwu; neboť moudrý, dokonalý pěstitel znikajících sil duševních je zlatý sloup budoucího štěstí obce, a co takowý oswědčil se zdejší školní pomocník p. W. Ruml u wzdělávání sobě swěřených poupátek. Jemu máme co děkowati, že se w Tejnici školka nachází, a že i ten nejmenší z jeho učenců wíce wí o štěpařstwí, než mnohý panáček, kterýž pomologii studowal. Že je sobě wědom požadawků powolání swého, a že jeho péče o dobro občanů úsilowná jest: toho důkaz poskytují překrásné pochwalné listy od Jeho Exc. weledůst. p. biskupa hradeckého mu obětowané. Ostatně ale je mu wědomí dobrých skutků nejlepší odměnou. — Abych také o našich horských sedlácích něco powěděl, musím se přiznati, že jsme si je, aspoň z wětšího dílu, hezky nawedli; hoši neweděli jak najednou do toho přijíti. Napadlo nám odbírati »Hospodářský časopis pro rolníky a řemeslníky w Čechách« od Kaliny, a půjčowati swazeček po swazečku richtářům.* A hle! dobře nám jde woda na mlejn. Jak mile wyjde swazek, obdrží ho jedna richta, přečte jej w společné hromadě, odešle jiné, dostane zase druhý, a tak to jde pěkně kolem, až to obejde wšechny richty tejnického panstwí. — Nemohu také při této příležitosti mlčením pominouti wěc, kterouž w myšlénkách se obírawám, a jenž, ač se zdá býti nepatrnou, důležitý i wýhodný resultat snad w sobě uzawírá. Myslím ony obrazy, co na místě nowoťočních gratulací a omluwných lístků w oběhu se nacházejí. Nápad byl wěru přiměřený welkoduchosti lidumila započawšího tuto chudině prospěšnou nowotu; i užitek je patrný, dostojný dobročinného účelu. — Proto přece potřebí prohlídati k tomu, jakby potřebám člowěčenstwa w rozsáhlejším wýznamu slowa wyhowěl a w specialním ohledu bytnosti wlastenectwí hodnou pomůckou přispěti se mohlo. Nemluwím zde o stawech, we wyšším oboru se pohybujících, ani o zámožných obywatelích, nýbrž o sprostých rolnících. Je sice prawda, sedlák koupí rád obraz, když mu úřad oznámí, že to pro dobro trpícího spolubratra; že wšak, jak jej mile domů přinese, do truhly ho položí, pomačká, a po celý čas wíce si na něj nezpomene, až zas nowý rok přijde, — to je druhá prawda. Jaký tedy užitek? polowiční, jednostranný. Kdyby se za tou příčinou kniha toho neb onoho obsahu, jen když populární, a jak se práwě pro rolníka hodí, tisknout dala, a za těch 20 neb 24 kr. stř., které za obrázek dá, — jemu doručila: dojista by mu byla milejší i prospěšnější. To je moje mínění, chraniž wšak Bůh, abych předpisowal. — Končím swůj referát, ačkoliw bych mohl ještě mluwiti o Žižkowu stolu, na zdejším panstwí se nacházejícím, ba i o šwejcarsko-tejnecké alpě. Až někdy jindy, dowolíte-li. Mohlibychom se ještě lepšího zniku zde nadíti, kdyby mnozí, jenž ohledně swého postawení na obywatelstwo působiti mohou o to, čeho třeba, lépe se starali. Co platno; jeť wíce takowých koryfeů w Čechách. Jejich alfa je žízeň, a jejich omega piwowár. T—ý.

* Kéžby se toho chwalného příkladu i na mnoha jiných místech následowalo! Wýborně by se k témuž oučeli hodily také Kodymowy »Zábawy nedělní«, Amerlingůw »Promyslný posel«, jakož i Malého »Prostonárodní dějepis České země«. Red.

BESEDY.

Tichá́ček množí sláwu swou na hamburském diwadle, a nám dokazuje Píšek a Rettigowa prawdu smutné písně se známou notou, že je wlast naše jako chudý kamenář Morel, kterýž hrsti diamantů lešti, jimiž cizina skwosty swé ozdobuje, a sám při tom zimou křehne a hladem zemírá. * *

Konrad Wallenrod nalezl nowého wzdělawatele. Ferdinand ze Sommerů sepsal německý třídílowý roman, kterýž o této látce dle hodnowěrných pramenů pojednáwá.

Hufeland jel jedenkráte za swých mladých let do Prahy a měl u sebe člowěčí lebku. Na hranici newěděl celník, pod jakou rubriku by ji zapsat měl. »Nemohla by, »prohodil Hufeland, »lebka ta přijíti — mezi obnošené zboží?« — »Ano, ano, mezi obnošené zboží« — a konec bylo wšem rozpakům. * *

Petr Welký. Když roku 1716 car Petr Welký na swé cestě do Hollandu w Dánsku se zdržel, přišel w neděli do kostela a posadil se wedle měšťanosty. Zima byla tehdáž prudká; car, maje hlawu doholá oplchlou, sňal swému sousedu paruku s hlawy, a posadil jí na swou wlastní. Po dokončených službách Božích wrátil měšťanostowi opět wypůjčenou paruku, uklonil se mu dworně, a odešel. * *

Wlastenecké wychowání díwek. W časopisu »Grenzboten« mluwí p. K...da o nedostatečném wychowání ženského pohlawí, a lituje zwláště díwky flamandské. »Tyto,« prawí, »u nichž se wychowání pouze we francouzské řeči odbýwá, pohybují se w žiwlu zcela cizém a národnosti jejich odporném; po wšecka skoro léta swého wychowání museji krutě zápasiti se slowníkem, s prawopisem a s mluwnicí, nemohouce zamilowati sobě řeč cizí, aniž pak nabytí obšírných literárních wědomostí. Duch obratů francouzské řeči protiwí se neustále jejich přirozenosti. Ku swému wlastnímu nizozemskému nářečí mají škodnou a spolu i směšnou nenáwist, místo co by se cwičením w mateřské řeči alespoň w jistém směru wzdělawaly, zanedbáwají swou wlastní wrozenou řeč, a stáwají se takto polowičnými twory, ježto na polo wařené a polo syrowé, w celku pro wyšší společnost nezáživné zůstáwají. * *

Národní písně. W Italii se nic tak dobře nedaří, jako národní písně; na wše strany wyskakují jako houbné kwítí neobyčejného zápachu. Nikdo se neptá ani po skladateli, a z těch půwabných písní hone se jedna za druhou. Takowou písničku zpíwá teď celá Italie, skladatel je prý jistý Cammerano, dle jiných ale jeden z harawců z Castellamore.

Anastasius Grün. Z Wídně čteme, že Anastasius Grün hojnou sbírku krajinských písní w německém překladu již dohotowil a tisku podal. — Bude-li pak opět p. Saphir těm newiňátkům »Baschkirenpoesie« spílati? či snad si nowý »hidalgo generoso« w augsburských nowinách

zlostně wyjede, že se ten krajinský národ po krajinsku spiwati osměluje?! * *

Siloskumec Dove. Učenost dochází nědky přepodiwných wýsledků! Siloskumec prof. Dove dokázal mnohonásobnými porownáními a počty, že má měsíc duben a září w Ewropě to nejstálejší počasí. Na wšecky ostatní měsíce w letě působí Amerika, w zimě Asie, jen duben a září jsou těchto wplywů prosty, pročež se stáwá, že práwě w těchto obou měsících pěknější a teplejší zduch wane. a při tom mnohem staleji trwá, než w ostatních měsících. Kdo by z neučených byl tyto přewýborné wlastnosti wrtkawému dubnu kdy přičítal? Owšem, že nám nezbedné wětry z nowého swěta letošní poletí hanebně zpotwořily, to wíme bez welkých počtů. — * *

Neméně překwapil nás jiný wýsledek učeného prof. Ermena, který zkouškami dokázal, že wzduchowý opar nade mořem mnohem méně wlhkosti obsahuje, než nad pewninou. * *

Universita w Králowci slawí letos třistaletou památku, a její rektor magnifikus je sám král. Professorowé dali si už nowý úřední oděw dělati, a sice dle rozdílnosti fakult taláry černé, červené, violowé a modré barwy.

Mozartowa hudba. Dwa sedláci přišli do Pešti. Dlouho díwali se na skwostné domy, a krásné, drahé wěci, až konečně zůstali před hospodou státi. W hostinci tom hráli hudebníci sbor braminů z »kouzelné flétny«, a zwuky ty dojaly prosté sedláky takowou mocí, že se ke wratům přikradli, a s odkrytou hlawou na kolenou klečíce zwukům welkého mistra přislechali. Mozartowa hudba nežádá učenou hlawu, ale srdce které cítit může. * *

Karlowi Marii z Weberu postawějí w Drážďanech pomník. Náwrh, aby se založila jistina pro mladé hudebníky, je zawržen, jelikož prý by lépe bylo takowé mladíky za našich časů od hudby zdržowat, nežli je k ní pobízet. Popel zesnulého bude, dle wůle wdowy a krále, do Drážďan přenešen, a na tamějším hřbitowě pochowán, a sice na útraty katolického duchowenstwa Moorfield-Chapel-ského. * *

A. Dumas popisuje nouzi Sicilského národu hrůzoplodným způsobem. »Po tři měsíce prawí,« co jsem w Sicilii pobyl, neslyšel jsem národ jinak wolati, než o chléb a o pokrm. W Sicilii prý jsou lidé, kteří se co žiwi do syta nenajedli, od té chwíle co u prsu mateřského leželi, až k poslednímu žiwota okamžení, kde jim duchowní swatou hostii do bledých třesoucích-se úst položí. — « * *

Wychowatelstwí w Rusích zmáhá se welmi zdárně. Každých deset neděl přiroste jedna krajská škola, a každý týden nowá farní škola, mimo ty, které na korunních statcích neodwisle u welkém počtu se zakládají. Počet přibylých žáků rozmnožil se za posledních 10 let o 30,000 osob. * *

Podiwná to wěc, že Rus wlast swou nazýwá swatou, Francouz krásnou, Angličan starou, Němec dobrou, Čech milou. * *

Literatura lužicko-srbská.

Pozdržený poněkud doplněk ke shírce »Lužických národních písní, powěstí« a t. d. od Smoléře a Haupta, w které též úplnému a zewrubnému popsání wšech ostatních stránek národního žiwota Lužičanů welká pilnost jest wěnowána, dostal se nám práwě k rukoum. Doplněk ten, čině poslední částku wýtečného a ozdobného spisu toho, sděluje přede wším ostatek důkladné rozprawy o lužicko-srbských *národních obyčejích*, které w nejedné stránce pro slowanský národopis důležité, pro přítele pak národních památek wůbec welmi zajímawé jsou. Jednáno zde o národních *hrách*, pak o *swatebních, křestních* a *pohřebních obyčejích*, z nichžto zwláště swatebním, jakožto nejpatrnější ráz národnosti nesoucím, největší zřetel jest obětowán. Nato následuje patero zwláštních oddílů, kde w obšírnějších pojednáních wytknuty jsou lužicko-srbské powěrečné zwyky (přiwěrky), pak pozůstatky starodáwní bohopocty Slowanské u dnešních lužických Srbůw, nato podnářeční rozdíly lužicko-srbského jazyka a krátké zeměpisno-statopisné popsání srbských Lužic, konečně pak přídatek k dolno-lužickým písním a příslowím, w kterém se mimo jiné s welikým prospěchem porownání s jihoslowanskými písněmi činí. Nejdůležitější z těchto pěti oddílů jest zajisté onen o pozůstatcích, které se posud u onoho kmene se staroslawného bájeslowí zachowaly, an spytateli našich starožitností zwláště pro wzdělání staroslowanské bohowědy whodných příspěwků poskytuje. Článek pak podáwající země- a stato-pis obou Lužic, k němuž náležitá welká mapa již dříwe byla wyšla, pro pilné sestawowí tím chwalnějšího uznání zasluhuje, čím wětší obtížnosti se panu Smoléřowi w cestu stawěti musely při pídění se po čistě-slowanských náswech tam, kde skoro již každé místo má jmeno poněmčené. Pěkný přídatek k celému dílu jsou připojené *obrazce*, z nichžto tři představují rozličné způsoby kroje lužických Srbůw, jeden pak hudebné nástroje a jeden polohu lužické wesnice, selský statek a »wálku« podlouhlou to jamku ke kotálení pomlázkowých wajec, k pohledu wykazuje, po německu asi Kollerbahn. — Z toho se wšeho widěti, jaká hojná zásoba národních památních wěcí w uwedeném spisu jest nahrnuta, a jak mnohou látku přátelům Slowanstwí buď k dalšímu spytowání, buď i k zábawě podáwá. Učinili jsme již během wydáwání tohož díla na wíce místech naše obecenstwo pozorno na zasloužilé podniknutí našich pobratrenců, které tím wětší wážnosti a uznalosti jest hodno čím slabší jsou jich prostředky ku pracem nákladu podobného; i newáháme nyní po ukončení spisu říci, že jak wnitřním uspořádáním tak zewní úprawou spisům podobného druhu w nejednom ohledu za wzor sloužiti může. Wydawatelowé tím nejen swému kmenu ale i osobě pěkný památník postawili, který, byť se osud oné drahé ratolístky slowanské na budoucnost jakkoli způsobil, wždy potrwá nezrušitelný. Fr. Doucha.

Nowé knihy.

Archiw český čili staré písemné památky české i morawské. Z archiwůw domácích i cizích sebral a wydal František Palacký. W Praze, 1844. Swazek 14. w předplacení za 45 kr. stř.

Prostonárodní Dějepis české země od J. B. Malého. Kniha třetí. Tisk a sklad Jar. Pospíšila w Praze 1844. Str. 75 w 12. Sež. za 10, na sprostším papíře za 8 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 105.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na Betlemskem plácku, na Starém Městě č. 850) wydawá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

31. srpna 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Pomněnka
ze Záwisti.

Slunce ještě kryje hory šedé,
Prahu wůkol ještě jímá sen:
Již wšak wali se co wčelek roje
Hlučná společnost ze brány wen.
Dítky to, té krásné, slawné země,
Jenž se chlubí slouti Čechů plémě.

Smích a žert jich kroky doprowází
A přec slušnost wšady panuje;
Radost, ples se jewí w každé twáři,
Jedno srdce druhé miluje;
Láska pojí toto jaré plémě,
Ježto wychowala slawná země.

Slawiček, co w keři hlučně zpíwal,
Pojednou swůj krásný tají hlas,
Poslouchá, wšak pozná zwuky známé,
Radostně tu počne pěti zas.
Takéť oni slawíka hlas znají,
A s ním žiwě wlast swou opěwají.

A tu hle! již pouti cíl jim kyne,
Háječku je wítá šumný ples;
Wětwinka se k druhé kloní, šeptá:
Známé zwuky slyšeti tu dnes.
Společnost pak na wršku tam stojí,
W krásné wyhlídce swé zraky kojí.

Na protějším břehu skwělá záře,
W té pak záři kněžka spanilá,
Twář se její blaze pousmíwá,
Slawně kyne česká Thalia.
Blahá slza w oku jí se třese:
Tuť jí každý srdce w oběť nese.

A wšak k wečeru již den se chýlí,
Čas již wolá zase k odchodu;
Pewná loď je we swé lůno jímá,
A již plyne s nimi k domowu.
Ptáček, co tu we wětwinkách spáwá,
Háj i krajina jim s Bohem dáwá.

Mlha wečerní již kraje halí,
Wltawy jen swítí stříbrolesk,
Na oblose pak se rozprostírá
Swatou září slawně hwězdný blesk.
Libě tichý wětýreček wane,
Jasná luna přewelebně plane.

Srdce wšech tu hoří rájskou slastí,
Duch se nese k nebes wýšinám,
Plesá nad krásou swé drahé wlasti,
A zas spěje k jejím lučinám.
Božský pocit duše wšech prowíwá,
An se píseň: »Domow můj« tu zpíwá.

Wyšehrad se blíží! místo swaté;
Smích tu ztichne, wážná píseň zní —
Předků slawných ono sídlo zlaté
S úctou jenom pozdrawit se smí!
Písně zwuky kol se rozlébají,
Z hory stejně wšak se ozýwají.

Nemysli, že ozwěna to pouhá,
Hlas to otců slawný zazníwá;
Znajíť oni dítek wěrných touhu,
Rájský ples jim duší prowíwá;
Protože swých dítek lásku znají,
Laskawě se jim též ozýwají.

Tu je wšak již Praha w lůno jímá!
Každý spěchá, by mu slastný sen
Ještě jednou kouzlil ony krásy,
Jež mu bylo zříti celý den;
Ještě rukou srdečné podání
Dobrou noc! a na brzké shledání.

Wlastimila Růžičkowá.

Růže z keřc nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Pařené metly na ně! — Kopu ran! — Daremná čeládka!« prohazowal mezi tím wrátný hlasem bručiwým. — »Ale já wám nemohu pomoci. Já jsem hlídač zwěře, kterouž péče o weřejný pořádek do mých tenat wežene — já ji nesmím o swé wůli propustit.«

»Ale nenech nás w pusté samotě,« prosila díwka — »nenech nás o holé zemi! Dowol mi, ať domů pro [illegible]u pokrýwku a podušku mému otci doskočím.«

Biřic potřásal hlawou. — »Ne, ne, panenko! to nejde — já o swé wůli nesmím žádného propustit... ale pokrýwku mohu twému otci opatřit.

Ostatně není tmawá noc dušim nábožným tak dlouhá nebo trapliwá. Jen se obraťte w duchu k nebesům.«

»Ale zejtra,« ptala se Eliška, »zejtra se wrátíme zas k domowu; není-li prawda, milý příteli?«

»Zejtra? — newím; je boží hod — a pánowé naši nepočínají o takowých dnech wyslécháni lidu, kterýž mi wběhne do rukou. Na domow nemůžeš panenko, pomyslit až po swátcích, leda by někdo za otce twého rukojemstwí podal.«

»Což ti není on sám dosti dobrým rukojemstwím? Neznáš ho?«

»Znám — ale nesmím.«

»Ale odkud se má rukojemstwí wzíti, když nikoho požádati — k nikomu se uteci nemůžem?«

Wrátný brumlaje krčil rameny.

»Zde o swátcích!« bědowala díwka. »Celé město bude se weseliti — a my zde jako ohawní zlosynowé; jako přestupníci w samém zármutku!«

»Aj, kdož pak ti prawí, že jsem zarmoucen — a kdo ti welí, abysi sama se rmoutila?« ozwal se otec řezbář. »I my se budeme weseliti — a duše naše bude u Pána. Děj se wůle jeho.«

»Děj se wůle jeho!« opakowal strážník, zalíbení nalezaje w silné Šlechtowy důwěře. »Jen w jeho milosrdenstwí doufejte. Newinným nedá ruka jeho zahynout.«

»To je prawda!« řekla díwka s nábožným zanícením. »Ale pramen wšeho milosrdenstwí nemůže se k wůli každému, jenž po něm touží, na zemi wyprýskowati; proto jsou tu lidé — proto mluwí hlas Páně k srdcím jejím, aby ho uposlechli a učinili dle slow jeho — aby wztáhli ruce a pomohli těm, kdož nábožné mysli a čistého srdce w Pána doufají. W činech lidských objewuje se milost Páně. O doswědč i ty, milý příteli, že jsi uslyšel slowo boží a we swém srdci místa mu wykázal.«

»Mlč, mlč!« bránil se wrátný slowům jejím, swalowitou rukou ji powolna nazpět strkaje. »Co wíš ty, holátko, o srdci starého co powídat? Ulehni s Pánem Bohem a čekej důwěrně, co ti boží swátky nadělí.«

Nato dal, k nemalému ustrnutí swého pochopa, otep čisté slámy přinesti, sám došel pro tlustou houni a zawřel konečně oba podiwné wězně do tmawé jizby.

Sám se chystal starý newrlec také na lože. Bylo přes půlnoci — ale zdálo se, jakoby neměl ještě odpočinutí naleznout. Poprwé za jeho dlouhého úřadowání byli se mu takowíto lidé do rukou dostali. Nawzdor jeho zatwrzelosti bylo jej zjewení neobyčejných wězňů dojalo a libozníci, důwěrná slowa díwčí, jakož i mužná mysl nešťastného slepce byla jeho obyčejnou úřadní ledowost rozehřála.

Pamatowalť se ještě, že slýchal o řezbáři, zwláště za dnů, když byl krásný obraz Umučeného zhotowil, i wznešené pány s jakousi uctou mluwiti — a když si teď naproti tomu nehodu jeho na mysl uwedl, když jsi na jeho něžnou, spanilou dcerušku zpomněl, jak před ním stála prosící: tu se mu w zatwrdlých prsou něco ozýwalo — co neuměl pojmenowati, co se w něm ještě nikdy nebylo hýbalo.

Jaksi nespokojeně a newrle uwrhnul se posléz na lože.

»Čert aby hlídal wězně, kteří z obyčejných wězňů ani žilky nemají!« mumlal w podiwných myšlénkách. »Raději deset chlapů pro šibenici dozrálých. Člowěk alespoň wí, jak se jich uchopit — třeba je to trochu bolelo.«

IX.

Na druhý den ráno, sotwa že se byl nowoměstský radní Polhart z měkkého, pohodlného lůžka pozwedl a wklouznuw do teplého, širokého domácího oděwu, u pěkně wykládaného stolu šálek winné políwky dojídal: touto neobyčejnou hodinou dal se u statného a wzácného člena nowé rady wrátný Boreš ohlásit, žádaje snažně, aby byl přede twář wysoce wáženého a opatrného pána předpuštěn.

Radní Polhart byl asi padesátník, malá, útlá postawa, úzce přikrojených twáří, černých, welmi pohybliwých očí. Okolo úst hrálo mu neustále usmíwání, slowa jeho zněla sladce — ke každému byl příwětiw, každému přiswědčil: přece ale činil jen, co se mu líbilo, a duše jeho byla w mnohých wěcech docela jiná nežli hladký její powrch, to outlé tělo.

»Wrátný Boreš?« opakowal radní s lehounkým úsměwem milostiwého příznìwce, když byl swého sluhu wyslechl. — »Co pak chce ten dobrý člowíček tak neobyčejnou hodinu? — a dnes! — přihodilo se něco důležitého?«

Sluha krčil rameny.

»Nechť wejde!« zakýwal opatrný pán. »Snad to bude něco bohumilého — a tím sluší den swatý počíti.«

Starý Boreš wešel. W kroku i pohledu jeho ležela jakási jistota, že se zde cíle swého nemine, kteráž se buď na wědomí jeho dlouholetého úřadowání, nebo na dobré powěsti radního zakládala.

Mumlaje a neohebné tělo jakštakš k pokloně ohýbaje pronesl ranní pozdrawení.

»Co jest?« ptal se pan Polhart, když byl wlídným pokynutím hlawy poděkowal. »Co tě wede o božím hodu z twého doupěte? Dnes ještě není koleda.«

»Zaplať Pán Bůh napřed, wzácný pane!« řekl wrátný. — »Koleda dnes není — ale přece je to jakási koleda, co mne sem dnes přiwádí. Jenom že nepřicházím pro sebe.«

»Ne pro sebe? — Snad ne pro některého ptáčka, ježto do twé klece létají?« usmál se radní.

Boreš pokýwal hlawou. — »Jsou to ale zwláštní ptáčkowé, wysoce wážený — a já bych rád nalezl pána při dobré wůli. Je to poprwé, co za wšechna dlouhá leta přicházím — i doufám, že se mi to tak brzo zas nestane.«

»Aj, totě musí být w skutku něco podiwného, že jsi se k wůli tomu ze swé škořapiny wyloupl a milé swěřence swé opustil.«

»Ba, je to wěru wěc podiwná« — mumlal biřic. »Wždyť jsem nemohl k wůli ní dříwe ani oka zamhouřit, až jsem si uminil, že dnes s wysoce wáženým pánem promluwím. — Wzácný pán zná bez toho řezbáře Šlechtu? — toho, co obraz Umučeného...«

»Znám, znám!« přetrhnul mu Polhart další wýklad welmi žiwě. »Co je? — co se děje s tím člowěkem?«

»Sedí u mne.«

»Slepý Šlechta?« zwolal radní a rychle se wzchopil. Twáře jeho se žiwě pohnuly, jen že nebylo rozeznati, jestli žalostným úžasem, radostným překwapením a nebo pouhou nedůwěrou. »Slepý Šlechta — řezbář Šlechta že je u tebe?... w twé wrátnici?«

A Boreš jal se wyprawowat, jakým způsobem se byli wězňowé k němu dostali.

Pozorně, jakoby mu na každé slabice záleželo, poslouchal ho radní.

»Wiš to dozajista,« ptal se konečně — »že se wše takto událo?«

(*Pokračowání.*)

Rozprávky letního cestowatele.

1.

W dobré společnosti prý cesty ubejwá. Tak se říká; my to ale nepozorowali, an jsme tři, hodní chodci, od strahowské brány po Bílé hoře k Hostiwicům atd. w potu twáři kamenitou cestu měřili.

Weliké dobrodružstwí nás na ní nepotkalo — tím se nemůžeme chlubiti; také mnoho wzácného jsme nenalezli — leda bychme chtěli powídati o třech pražských panìčkách, ježto na blízkou winici putujíce swými česko-německými jazejčky ranní krajinu jako tři štěbetawé straky naplňowaly, čímž arci pouze české okolí jakési diwokrásné romantičnosti nabywalo — a nebo ledabychme chtěli mluwiti o německých řemeslnických nápisech w pračeské osadě okolo slawného kláštera Břewnowa: ale to jsou wěci již tak známé, tak často a marně kárané, že potřebí jenom patu z domu wytáhnout nebo některé číslo Kwětů do ruky wzít, aby se člowěk o jich rozkošné bytosti přeswědčil.

W Hostiwicích je zánowní hospoda s českým nápisem; w tom je ale také obsažena wšechna její památnost. Památnější je cesta přes Jeneč k Nowým dworům a Welké dobré. Potkali jsme na ní člowěka boty na rameně nesoucího a bosima nohama jdoucího — i podiwili se nemálo jeho prawoindické odhodlanosti a wytrwalosti, s jakowou se, chtěje bez pochyby kruté pokání učinit, na tuto pouť byl odwážil a nyní ji bez nářku wykonáwal. Budto měl chodidla krwawé a nebo slonowou kůži podšité.

W Rinholci se počalo naše poznání lidu množiti. Prwní scéna byla arci w hospodě. Tu stál nejdříwe hospodský, pantáta s modrou zástěrou, kterýž newěděl, má-li nám česky nebo německy odpowídati — jinak ale sklenici dobrého piwa a kus chutného chleba a též másla měl. Co chce člowěk wíc? — Pak tam seděly domácí a přespolní honorace — polo- i celý žid, úředník, panáček s dlouhými wlasy a w letním kabátku, něco jako rychtáři podobného a několik sousedů. A ku podiwu! — wšecko to mluwilo česky. Mnohý turista by tomu ani newěřil. Ano k dowršení tohoto diwu w české wesnici musím přidati, že panáček s dlouhými wlasy také jaksi tou nowou češtinou zatrhowal. Tak k. př. wěděl, že se »Kalisbód« Karlowy lázně jmenuje. Powídám: jestli si němečtí korespodenti à la Schuselka brzo jak náleží na práci nedají, aby dokázali, že mezi námi již praničeského není: zroste jim ten ubohý, zapíraný jazejček náš tak hustě a wysoko nad hlawu, že je bude z něho jen jako křiklaté bukače z bujného rokytí slyšet.

Druhá scéna byla na hodném selském statku. My byli unaweni a hledali powoz, který by nás dále donesl. Před wraty stál hospodář s rukama w kalhotech a wyhlížel na pěkné časy. »Nechtěl byste nás, pantáto, do Rakowníka dowezt?« ptali jsme se strejčka důwěrně. »Ba ne!« byla jeho lakonická odpowěď. O

ty český sedláčku,
wychytralý ptáčku!
Po zpěwu, po peří,
blázen, kdo ti wěří.

Pouhé: Ba ne! — ale já bych si přál, abych ho uměl wsadit do not, nebo abych měl péro Čelakowského a mohl ještě werš k jeho pěkné písni přidělat. Ale arci! — wždyť bylo o žních, pěkné počasí a pole plno snopů. Kdož se tu sedláku wyrowná?

Nezoufali jsme. Na návsi pod košatými lípami odpočíwali dwa Slowáci se swými krosnami a sprostým, skleněným zbožím. Ti byli snad také umdleni, a sotwa byli toho dne ještě tolik stržili, aby se byli mohli u krčmáře s modrou zástěrou jako my posilnit; a přece wypadali wesele. Snad mluwili we chladě libošumných stromů o dalekém domowu!

Wečer byl spanilý, milodechý. Krajina počínala před námi pásmo hor a lesů prostírat. Šlo se to i s umdlenosti dost dobře. Okoušeli jsme nyní wtipy a rozmary swé na krátkém ale jadrném: Ba ne! — Za Pecinowem potkali jsme člowěka, kterýž tyto osudné slowíčka — bezpochyby proto, že měl jediného koníka! — neznal a tudíž welmi přátelsky se uwolil, že nás — owšem za dobrý plat — na místo naší touhy doweze. A wšak on si ho také zasloužil! Nechal nás jenom pět čtwrti hodin pod širým nebem čekati, a my měli zatím pěknou příležitost z jedné strany mrakem se prodírající měsíc — z druhé strany rozkošné blejskání pozorowati. A jakou péči jewil, když konečně s holou károu přijel, na nížto se košatinka s otypkou slámy houpala! Až k pohnutí

byla starost jeho, aby nás pořádně usadil! Diky tobě a twému dloubokrokému koniku, jehož pomocí jsme o jedenácté w noci, bez ourazu dlouhé lesy minouce, šťastně až ke zdem Rakownika se dostali. Ty jsi uchowal we mně wiru w českého sedláka!

Rakownik je město německé.... Tak bych musel napsati, kdybych za příkladem jiných cestowniků chowati se chtěl, kteří hlawní swou známost po hostincích sbírají a dle prwního dojemu hned poslední ortel wynášejí. Takéť nás překwapila w hostinci rakownickém němčina, zawznívající w kole několika pánů, bedliwým pozorowáním malowaných obrázků noční dobu si zkracujících a zwláštní gusto w hodně zdlouhawém jich odtahowání nalezajících — nebo wlastně nás nepřekwapila, jelikož se nám wšem něco podobného již také w jiných městách bylo naskytlo, o kterých jinák přece jen řici musíme, že české jsou. Dle zewnějška patřili pánowé okolo karet k třídě wybranější, a ta bohužel! newí často, jak by se před ostatními wyznamenala, leda když mluwí německy. W tom záleží její celá přednost, důstojenstwí a wzdělanost. Ty můj Bože! není-li ku wzdělanosti a k prawé člowěcké hodnosti nic jiného potřebí nežli trochu němčiny: pak je arci bračka býti člowěkem oswíceným a wysoko postaweným! Ale jen kdyby takowí pánowé wěděli, jak jim ta cizí kukle sluší! Jakž by utichli! Jakž by se nawrátili ku swému, a myšlice na něco podstatnějšího a wydajnějšího, nežli je nepřirozený jazyk, brzo by prawou cenu swou w něčem jiném wyhledáwali.

Pánowé u karet mi odpustí, že jsem jako nad nimi tento malinký žalmeček zazpíwal; netýkáť se tak dalece jich, jako wšech ostatních w našem milém králowstwí, kteří se k podobné korouhwi hlásejí. Pánowé w rakownickém hostinci nebyli tak urputní, aby byli tu naši ozdobnou mateřčinu docela wyzuli a ničeho wíce o ni slyšeti nechtěli: ne, ne! — kdykoli přišli do ohně.... ajta! jak je příroda trestala! jak jim rozwázala jazyky, jež jim byla udělila! jak mluwili česky plynně a ohebně!

Takéť mi nemůže ani we snu napadnouti, abych se našeho starého Rakowníku jenom slowíčkem někde dotknul! Ztráwiliť jsme tam den, kterýž mezi nejutěšenější žiwota swého počítám, a na dlouhé — dlouhé časy w paměť swou uložím. (*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (Diwadlo.)

Dne 25 t. m. prowozowali se k obzwláštní spokojenosti a zábawě obecenstwa zdejšího Erbenowi »Sládci« hra se zpěwy we 2 jednáních.. K rozmnožení zábawy wečera toho představowaly se také »měniwé obrazy krajin českých«, malowané od p. Jos. Spudila, učitele na hlawní škole w Plzni, rodilého Kutnohorana — při čemž se Labického quodlibet z českých národních nápěwů odehrawal. F.

Z Poličky w Chrudímsku. (Bouře. Diwadlo.)

Dne 22. srpna w 4 hodiny ráno strhla se tu náramná bouře s krupobitím. Okolo města kroupy osení, ještě posud před žněmi, pruhami zničily, a zůstaly několik hodin ležeti. W Lezniku, wsi asi hodinu od Poličky wzdálené, udeřil hrom do hnoje, kterýž se chytil, ale zase deštěm přišlým se udusil. Dosilatel této zprawy meškal w Holiči w Uhřích, kdež k 7. hodině na wečer dne 22. t. m. welice bouřilo s náramným deštěm i s něco kroupami; než obywatelé tamní, nemajíce žádného osení kromě trochu owsa, konopí a semčat na poli, žádné škody neutrpěli. Řeka Morawa až k městu Skalici po lukách se rozšiřila.— Polické diwadlo honosí se hrami jak českými tak i německými pod wedením p. M. Dra. Kožicha, městského fysika. J. Michl.

Z Libochowic w Litoměřicku. (Oheň.)

Naše klidné město, kteréž po mnohých ranách ledwa se otawowati počalo, potkalo welké neštěstí. Dne 24. t. m. po 12. hodině noční znikl, až posud neznámou příčinou oheň, který při welkém západním wětru, w několika okamženích jedenáct stodol uchwátil, a tak weškerou žeň přemnohých docela pohltil. — Každý tu pracowal a ochotně pomáhal. Wesničané z panstwí libochowského záhy přispěli ku pomoci. Též stříkačky z Wrbičan a z Peruce naši městskou a knížecí statečně podporowaly. Srdečné díky wšem, jenž ostatní stodoly a spolu i město od záhuby ochránili. Ačkoli ještě možno nebylo škodu náležitě wyšetřiti, je přece na jewu: že je weliká a mnohých se týkající. Nicméně wšak: mnohem wětší je důwěra nešťastných w Hospodina a šlechetné srdce spolubratrů. P. K. Zima.

BESEDY.

Odpowěď na žádost pana J. D. L. (W č. 102. letošních Kwětů.) Knížka pro mladé řemeslníky, na zkušenou do swěta jdoucí, již w skutku je sepsána. Předložila se jenom ještě pražskému řemeslnictwu, jenž ji we swých týhodních »poradách« přečítá a částečně oprawuje. Hlawně scházel malý místopis krajin slowanských a náwod ku skládání ouětů (kont) řemeslných. Jak mile doplněna bude, wyjde péčí p. Dra. Fr. Rybičky tiskem, i bude též malou mapou opatřena. K. M. L.

Professor Klieber, uzdrawiw se z těžké nemoci zhotowil pro chrám Páně w předměstí »Jägerzeile« we Wídni basrelief z historie českého krále Wáclawa a Jana Nepomuckého, jak tento swatý, nechtěje tajemstwí spowědi wyzraditi, k smrti je odsouzen. Anděl se zawřenou knihou a s palmowou ratolestí ukazuje na mlčeliwost swatého muže a jeho blízké umučení, k němuž se kat práwě chystá. Sochy sw. Anny a Maře pro tentýž chrám jsou od mistra již dohotowény. — * *

K rozšíření a potwrzení maďarské národnosti chce pan Kör wydáwati sbírku »národních maďarských skladeb« počínaje s úplnými skladbami Marka Rozsavölgyi-ho, který již wíce než 34 let pracně a zanícenně maďarskou hudbu pěstil. Každý měsíc wyjdou tři archy s nejskwostnější úprawou. Šest takowých třiarchowých sešitků stojí 5 zl. stř. Čistý wýnos patří w prwních dwou letech řečenému starému skladateli. * *

Žádní židé se nesmějí dle starého priwilegia w králowstwí norwegském zdržowati. Dopis od wlády činí wýminku a dowoluje, aby židowští lékařowé a přírodozpytatelé k letošnímu shromáždění, které se w Christianě držeti bude, připuštění byli. — Díky Bohu, opět o krok dále k čisté lidskosti! —

Karel Beck, znamenitý německý básník, narodil se w sedmém měsíci w Swato-walpurské noci. Ačkoliw až do čtrnáctého roku ani slowa německy nemluwil, a později od maďarských magnatů popouzen byl, aby maďarsky psal, stal se přece Němcem. * *

Dwě přísloví. »Nemá Iwana w hlawě« — prawí Rus o hloupém člowěku; neb se wí, že car Iwan III. byl welmi rozšafný. W Litwě říkají o neohrabaném trupu: »Nebyl w akademii«; a myslejí na smorganskou. Je to malé městečko, kde medwědi cwičeni býwají. * *

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čîslo 106.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

3. září
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

VIII.

Wyslanci Arnulfowi, k Bořiwojowcům poslaní, byli na Wyšehradě s welikou sláwou přijati. Spitihněw a Wratislaw nakažení cizotami přijali dary od císaře jim poslané, a neuměli ani ocenit tuto, jak se domníwali, přízeň císařskou. Tato císařská milost byla jim na nejwyš whod. Neboť ochranstwí říše welkomorawské, w jakowém se nacházeli, bylo w očích jejích, cizotami zmámených, jakowýmsi břemenem odwislosti; proto toužili po příležitosti odpadnutí a odtrhnutí-se od weliké Morawy. Pročež uzawřeli mezi sebou wzdáti se nyní pod ochranu císařowu.

Darmo je wystříhali od spolků s Němci wládykowé a wýwodowé čeští, sídlící na hradech přemocných, o něž nejednou německá síla a zpupnost byly se roztřískaly: hlas těchto starých, zdrawých českých Slowanů nemohl proniknouti k srdci knížat českých. Darmo radili stateční wítězowé Bořiwojowi synům jeho, aby wzhledem prokázané sobě cti od císaře německého, podobnou cestou úctu jemu wyjewili, a darů mu poslali, jež česká krajina poskytnouti může. Oni bažili jen po dwoře jeho, a lowili jen milost jeho. Jejich komonstwo počítalo již mnoho Němců, dwůr wyšehradský byl přeléwán do způsobů Německých. A tak je nemohlo nic zdržeti ani před wystrojením se do Řezna ku pokloně před císařem s hojným komonstwem německo-českým. I wyprawili se z Wyšehradu do Němec. Umysl jejich wzdáti se pod ochranu Němců dozrál na cestě, na nížto s odpadlými Slowany míšenskými a lužickými dokonale se utwrdili.

»Dary twé, slawný císaři,« mluwil Spitihněw na sněmě německém léta 895. držaném, k němuž i s Míšňany a Lužičany čeští knížata dorazili, »přijali jsme s obdiwowáním milosti twé císařské. I nedostáwají se nám dary, jimiž bychom dostojně a dostatečně wděky swé za welikou přízeň twé císařské jasnosti wyjewiti mohli. Přijmiž tedy, co poskytnouti můžeme, a nad to přijmiž naší wěrnost, oddanost a powolnost, jakowou tobě a trůnu twému slibujeme. Budiž, císaři weleslawný, i našim ochrancem a císařem. Twého nepřítele prohlašujeme i my za nepřítele swého; meč náš tobě dáwáme, abychom jej od tebe obdrželi s powinností tasiti jej wždy za tebe.«

Sněm celý plesal nad touto řečí odrodilých knížat, a Arnulf w celé majestatnosti císařské schwalowal úmysl jejich a končil řeč swou těmito slowy: »Knížátka slowenská sežerou samy sebe. Jejich krajiny pád stojí přede dweřmi. Wy pak, synowé moji, nic jste pro wlast prospěšnějšího učiniti nemohli nad krok tento. O, by jen i Swatoplukowi synowé kročejů wašich následowali! Časy jdou bouřné, národowé diwí táhnou pořád ještě z wýchodu; tu se může jen jednu moc udržeti. Já mám politowání s říší morawskou i se syny kmotra mého, Swatopluka. Tím wíce schwaluji kroku wašeho, jímž jste rázem blud swého otce naprawili.«

A synowé slawného Bořiwoje plesali radostí, slyšíce pochwalu skutku swého z císařských úst plynouti. Míšenští a lužičtí Srbowé šli tu samu cestu, a Germanie měla radost nad zrádnými syny otců wěrných, nad podlými wnuky dědů wznešených. Říše welkomorawská utrpěla pak tímto uhozením natrhlinu stáwení swého.

Arnulf dal wystrojiti kwasy na památku dne tohoto. Hodowalo se a plesalo; honění a hry rytířské, lowení, tance, plesy nechtěly míti konce.

My ale odwraťmež očí swých od odpadlých synů Slowanstwa, zanechejmež jejich weselkářstwí, a pojďmež do stínu dwojhlawého Zobora na luhy nitranské.

VIII.

Žalu . . . . . .
Teď je konec učiněn už:
An na welebné se hlawě krále
Skwí koruna swětozorná.
Osádowé Nitry.

. . . . a pod pláštěm noci, krokem
Dalekotáhlým wychází lup a wražda.
Shakespeare.

Roku 895. panowal již Mojmír Swatoplukowec nad králowstwím welkomorawským. Celý národ byl z toho powděčen, že bratří králowští wládu w ruce jediného složili. Nad tímto skutkem plesalo srdce lidu tak, že byly strojeny národní slawnosti ke cti sworných králowičů; weselé plesy, prozpěwowání a jiné zábawy sobě ruce podáwaly. Zdálo se, jakoby na wěky mělo utwrzeno býti blaho Slowáků.

O Swatobojowi rozletowaly se mezi lidem ty nejpěknější powěsti, nebo on složiw šat swětský, odebral se s myslí nábožnou na poušť zoborskou, aby tam w chudobě a na wroucích modlitbách za wlast swou dny žiwota tohoto ztráwil. A skutek tento byl od nábožného lidu slowenského nanejwýš ctěn, obzwláště an se množily powěsti o jeho pobožném žiwotě a o cnostech, jimiž i na této poušti se skwěl.

Toho času byla krčma pod hradem nitranským, kterou celé okolí pod jmenem »krčmy pod hradem« znalo. Co byla Břetislawě hospoda »u jezdce«, to byla pro Nitru »krčma pod hradem«. Hlučnější arci býwala tato poslední; nebo tenkráte Nitra, co sídlo králů a weškerého wyššího řízení, dalece předčila Břetislawu.—Jednoho dne byla w největší hostowní jizbě shromážděna společnost weselá a z nejrozmanitějších hostů. Celý howor podobal se z počátku ouli wčel, an rozmluwy wedené splýwaly we směsici nesrozumitelnou; později wšak plesání a mluwení při jednom stole wedené tak wynikalo nad jiné, že w krátce wšech přítomných pozornost jedině naň se obrátila.

»Wěru!« mluwil mladý muž, »nemohlať prospěšnějšího kroku učiněno býti, než je učiněn! Že weškerá wláda w rukou jedněch se nalezá, a obzwláště že je w rukou Mojmíra; to je sláwa i štěstí pro králowstwí naše. Mojmír je jediný, jenž bude moci nastoupiti šlépěje welikého Swatopluka a já za něho kdykoli wyleji poslední krůpěj krwe. A kdo hotow je semnou pro krále našeho žít i umírat, nechť pije semnou na jeho sláwu!«.

Pak pozdwihl číši, a hluk wšeobecný wznikl na sláwu Mojmíra se ozýwající. Po utišení-se radostného pokřikowání powstal opět ten samý mladý muž, a jal se mluwiti: »Než hrdinowé a wítězi nitranští, zpomeňmež sobě i na otce duchowního, jenž sestoupiw s wysoké koleje sláwy a důstojnosti králowské, oděl se rouchem lněným a opásaw bedra swá žíněmi, žije na poušti a slouží Bohu i napomíná lidi k lásce ke králi našemu.«

Ještě nedomluwil a již zahřmělo wšestranné: Sláwa Swatobojowi! i počaly se hned také pochwalné rozmluwy o tomto otci duchowním, a plesu a oslawowání Swatoboje napořád rostlo.

Na konci dlouhé síně, blíže dweří stál malý stolík o samotě, při kterém dwa wojínowé seděli,ouplný podíl w radostech a plesání ostatních berouce. Hlasu wšak swého nemísili we hluk a dáwali dost patrně na jewo, že nejsou Nitrané, ale z daleka sem přišlí pocestní. Mezi oběma byla weliká rozdílnost, an jeden byl stařec asi šedesátiletý, s týlem nahrbeným, twáří zwraštělou a wlasy šediwými, a spoludruh jeho byl jinoch outlý w nejkrásnějším kwětu, wzhledu wýrazného, očí ohniwých, twáří nejpůwabnějších. Ostatně si jich přítomní mnoho nepowšimnuli.

»Co je asi za příčinu, že o nejmladším Swatoplukowci ani zmínka se nečiní!« diwil se a mluwil tiše starý rytíř k jinochowi, a posilňowal se douškem z wyprázdněného a opětně naplněného plecháče. Jinoch, jehož naplněná nádoba nedotknuta zůstáwala, odpowídal zwučným a pronikawě znějícím hlasem: »Nemusíť býti nejmladší hoden, aby naň lid zpomínal. Než, příteli dobrý, již jsi odpočinul; wyprázdniž i tuto mou číši a jděme —neboť se noc blíží.«

Starý wojín uposlechnuw, wyprázdnil číši a wstáwal k odchodu. Zaplatiwše krčmáři, opouštěli krčmu. Soumrakem wečerním šli podlé hradu ulicí hlawní k horní bráně.

* * *

Za Nitrou, asi půl hodiny cesty od města, blíže cesty břetislawské, stál ode dáwna chatrný domek, o jehož obywatelích se mezi lidem nepříznіwé powěsti rozletowaly. Míwala zde swé rozkoše rozpustilá chasa; počestný člowěk nezůstal zde noclehem.

Wečer se blížil, a panowník jeho, plný měsíc, wystupowal na obzoru z lůna temných hor, aby oswěcowal zemi slunce zbawenou. W tomto čase seděli w jizbě onoho domku dwa mužowé, oba pilně hledíce okénkami wen. Jedno okénko bylo obráceno k Nitře, jiné k cestě břetislawské. Okolo stěn nalezaly se dubowé lawice.

»Zpropadení běloplášťníci, kde pak jsou?

Anebo do sta hromů, již nám docela uprchli, jako duchowé z oken.« Takto mumlal pod wousami s rozcuchanými wlasy onen, co na cestu hledèl.

»Nic neškodí,« odpowidal druhý, totiž onen, co na nitranskou stranu oko swé upíral, »wšak je kmotr Chrasta w městě, a ten je wèru wyčuchá, byťby i duchowé byli, a tento můj kamarád —« w tom powytáhnul z pošwy swůj blýskawý nůž a o plášť ho utíral, »musí dnes pod žebrem jednoho z nich se skoupat. Aha, widíš ho! kmotr Chrasta pálí sem, jakoby ho sto paromů honilo! Nuže, Hněwso, srownej hnáty, budeme si muset pospíšit.«

W tom wrazil přes práh do jizby muž chudý a wychřadnutý. Pohled jeho byl ještě hroznější než oněch dwou. Wyzáblá, bledá twář a červené wousiska s ostrýma welikýma očima dodáwaly mu strašliwého pohledu. Byl to Chrasta a wstoupiw udychaný promluwil k druhým: »Zle je, uklouzli, byli pod hradem, a práwě než jsem wstoúpil do krčmy, wyšli prý oni wen. Teraz Hněwso, raď, ber rozum do ruky, co budeme činit? Wšak w tobě krom toho wždy ďábel sedí a šeptá ti moudrosti. Teraz raď.«

»Neboj se, Chrasto;« howořil Hněwsa, klada sobě široký klobouk na hlawu a strkaje nůž za ňadra; »my je dostaneme, jen moudře do toho. Proto napněte uši a dobře si zachowejte, co wám powím. Já budu křičet po městě, že jsou w hradbách jeho dwa bíloplášťníci, co nesou wražedlnou ocel na krále, a budeme se shánět po nich, wšak je snadně poznáme; bílé pláště, spanilý jinoch se šediwým starcem, to jsou dobré znaky. A když je spatříme, učiníme jako bychom se jich zmocniti chtěli, a w zápasu je zawraždíme. Pánu je jedno; když prý nebudou se moci dostat na žiwě, říkal, doneste je mrtwé. Nu kmotři, rozumíte-li?«

A již byli wšickni na nohách. Stará žena zawírala za nimi dwéře. Mezi tím se byl wečer úplně sklonil na zemi. Jako střely letěli noční lotrowé do krčmy pod hrad, a bouřili lid proti wražedlným běloplášťníkům. Touto swodnou lstí bylo jim arci snadno lid králemilowný rozbouřiti a se sebou ku hledání cizinců newinných schwátiti. Hněwsa prozřetelný letěl ku stráži hradní, by zwěděl, zdali hledaní mužowé již na hradě jsou; neb šlo jen o to wrahům, aby překazili jim cestu na hrad. A zwěděw, že dnes žáden host nebude na hradě noclehowat, utíkal za tlupou bouřící. Krew jeho se pěnila žádostí po kořisti, na níž měl dnes zaměřeno. Ulice nitranské wlnily se hlukem a běháním lidu. (*Pokračowání.*)

Rospráwky letního cestowatele.

I.

(*Dokončení.*) Po dobré wečeři a dobrém wyspání — alespoň s mé strany — probudilo nás práskání biče k jasnému jitru. Wypadalo to, jako když jinde slouha wyhání; že je ale něco podobného w městách neobyčejné, hnali jsme se rychle k oknu. W skutku se scházel na prostranném náměstí pěkný dobytek jdoucí na pastwu. Já se mu podiwil, co se týče hojnosti a bujnosti. Musiť znamenitou část zdejší majetnosti obnášet.

Ležíce w okně jako na hlídce, dáwali jsme pozor, jsme-li w městě českém nebo německém. Pod okny se hemžilo kupowačů a kupowaček okolo několika hokynářských krámců; kolem táhlo strakaté množstwí ze wšech domů na ranní boží služby do starožitného kostela — wedlé něhož jen stará zwonice, dopolo z kamene, pak ze dřewa, jako churawá matrona k nebi strmí a o wyproštění z pozemského údolí prosí — to wše smlouwalo a rozmlouwalo, pozdrawowalo se a wolalo na sebe přes náměstí jazykem, jenž

— rozplýwá se lahodou
a sluch a srdce jímá...

wšecko česky. W Čechách ku podiwu — že ne?

Prwní co nám »khošamstrtýnra« do uší wrazil, byl náš p. hospodský. Jak náleží hodný mužíček, i dobře jest wywoliti sobě stánek pod jeho přístřešim... jen škoda, škoda, že má obyčejnou chybičku skoro wšech našich hospodských.

Pozdraw po česku, ptej se po česku, požádej po česku: ti pánowé upadnou těmi zwuky říkaje w nesnáze. Ne snad že by sami česky neuměli, nebo nemluwili — chraň Bůh! jen poslechni, jak w kuchyni rozkazují, jak si domácímu kmotru na zlé časy stěžují a služku peskují, že jim ještě pátý korbílek nenaplnila; — ale když mají cizince hosta po česku přiwítat, když mu mají taktéž odpowídat: tuť je jim najednou, jako by měli jazyk z olowa, a snadby raději polowic wýdělku pohřešili, kdyby nemuseli česky mluwit, ale napořád se mohli němčinou blejskat. Mysleji snad pánowé, že by si jazykem národa něco zadali? — že by dům jejich w očích hostů o několik percentů ztratil, kdyby promluwili česky? Kdyby odpowídali jazykem takowým, jakowým se na ně mluwí? — Mně se zdá, že to aspoň slušnost požaduje, aby mě hostitel jazykem netejral, w němžto se wždy jenom jako w cizím kabátě pohybuji. Gá bych to alespoň nebyl w stawu Hotentotowi učinit, kdybych jazyku jeho rozuměl....

Rakowník je hezké, přiwětiwé město. Dlouhé, rowné řady na náměstí pozůstáwají z domů naskrz obnowených, a jenom w několika postranných ulicích nalezají se ještě staweni, které na wysoké stáří poukazují. Z dáwnoletého, bez pochyby za Wladislawa počatého hrazení města stojí posud pěkná wěž a nepatrné zbytky zdí. Mezi nejhlawnější staweni patří nowá realní škola a kriminal. Do jejich mysterií nemohli jsme nahlídnouti — neměli jsme také weliké chuti. O prwní slyšeli jsme již dříwe, že z ní hrstku mládeže wypauštějí s napomínáním a warowáním »vor slawischen Träumereien« — a toho jsme měli dost. Škoda, že není celé to staweni ještě wětší, aby mohl z něho dostojný náhrobek české národnosti být!...

Uchýlili jsme se raději k lidu — a dobře jsme učinili. Nalezliť jsme w kratičkém čase několik spanilomyslných českých duší, jichžto zjewení-se poctiwému srdci wždy útěchu a rozkoš přináší. Zpomínáme na ně a po wětru, po oblacích posíláme k nim wřelé pozdrawení.

Litowali jsme, že nebylo možná, tamější diwadelní ochotníky na jich mnohým již witězstwím opanowaném poli wíděti. Za to jsme se potěšili w měšťanské knihowně, kdežto na nás se stěny známé twáře našich čelnějších literatů hleděly. Jesti to skrowné, tiché místečko, k pěstowání literních dítek našich jako stwořené: a krasolibý, srdečný, prawočeský muž, kterýž tento skrowninký, ale blahodějný

ústaw w živou powahu, nežli zlé po každém odporném náběhu libě okřáti, kterýmž ho snad někdy nepříznivci národních wěci potýrati zamýšlejí.

Utěšujte a posilňujte se wespolek, spanilomyslné duše slowanské — a wytrwejte! Tak se otupí wšeliká zbraň nepřátel — a jinak nelze nám se dočkati blahého rozkwětu, nežli z ryzího, wlastního národního žiwota. Genius wlasti naší ostříhej wás wšechny, jichžto srdce a duch se před námi w české neposkwrněnosti zaskwělo — a přátelské díky wám, na nichžto jsme jednu z nejkrásnějších cností otců našich, swatau hostinnost, poznali!

S Bohem!

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Píšek a Rettigowa.)** Dokončiw prawé triumfy swoje na zdejším staw. diwadle w několika zpěwohrách — ačkoli ho nynější staw personalu operního poněkud tísnil — rozloučil se Píšek s naším obecenstwem dne 25. m. m. w posledním koncertě, kdež mimo tři německé balady i českou píseň z nowého Wěnce: »Příčina pláče« a náš »Kde domow můj?« zpíwal a čarodějný kwět umění swého we wší kráse před námi rozepnul. Diwadlo bylo přeplněno, přijmutí oblibeného umělce-krajana obnowé, pochwala weliká, pořídku slyšána. Píšek si uložil wěnec newadnoucích pomněnek do srdcí našich — i těšíme se již opět na jeho příští náwštěwu, při nížto snad již londynským a pařížským wawřínem owěnčený se objewí. — Wedle Píška započala hostinské hry swé p. Rettigowa, známá dcera naší horliwé Dobromily. Nyní je členkem král. diwadla w Mnichowě, a oswědčila tu — jakož jí byli prawí znatelowé již dáwno prorokowali — powěst umělosti swé již w několika rolích, zwláště w jemnocitých koloraturních partiích, w nichžto jí málo která jiná zpěwačka přestihne. I náležíť nejžiwějšího účastenství a zasloužené pochwaly.

BESEDY.

Witásek a Spermalogi nebo Sojka a Brixi? Pan Weselský, ředitel choru kutnohorského píše nám: »Minulého roku ohlásilo se u Marka Berry w Praze »Pastoralní moteto od Witáska« a »Pastoralní mše od Spermalogi-ho.« Oboje skladby si zaopatřiw powažowal jsem je celý rok beze wší nedůwěry za práce udaných kompositorů. Urownáwaje wšak letošního roku odewzdaný mi archiw chóru, nalezl jsem mezi jiným i staré skladby Brixi-ho a Sojky, a mezi nimi k nemalému podiwení také moteto od Brixi-ho a mši od Sojky, které se s nadřečenými komposicemi od noty k notě srownáwají. Že se zde omyl při opisowání státi nemohl, o tom swědčí staří musikalií, kterěžto dle písma a papíru alespoň před půl stoletím opsány býti musely, an staří, přes čtyrycet roků u kůru ustanowení hudebníci za prastaré je uznáwají. Moteto Witáskowo wyšlo arci teprw po jeho smrti, tak že omyl ten snad bez wědomí slawného toho skladatele se státi mohl; kdo wšak je ten pan Spermalogi?« — Ačkoliw nám tajné pletiwo tohoto zaatlantského pufu známo není, můžeme přece s jistotou udati, že moteto Witáskowi klamně připsané Briximu, a Spermalogího mše Sojkowi náleží. *\.*

Bertramka, nedaleko od Prahy ležící winice, kde Mozart wětší díl swé opery »Don Juan« skládal, přijde na wýhru a sice cestou loterní. **

Za peníze wšecko! Signale oznámily: »W Berlíně narodil se nowý zpěwácký ústaw, který po nějaký čas i Lipsku hrozil. Tam se může každý znamenitým zpěwákem státi, třeba by žádného hlasu neměl.« Co wšecko Němec za peníze nedokáže!

We Waršawě wyšla sbírka básní polských: Śpiewy historyczne Cesarstwa Rossyiskiego, obsahující 69 polských písní, w nichž se žiwot a panowání wšech ruských mocnářů od Rurika až k Alexandrowi w historickém postupu opěwá. Při písních těch nalezají se historické wyswětlení a jiné poznamky.

Pán a služebník. »Zbuď mě we čtyry hodiny, abychom se okolo páté na cestu wydali.« — »»Dobře, račte jen zazwonit.««

Pan X je welký ctitel nesmrtelného Mozarta. Nedáwno byl jeho den narození. Choť jeho chtělá jej překwapit; i přistrojila swé tři dcery za tři dámy z »Čarowné flétny,« a poslala je časně ráno do pokoje, kde otec ještě prospáwal. Dceruška se zticha přikradly, a když otec procitnul, počaly německý trojzpěw: »Stirb Ungeheuer! ....« (Těmi slowy začíná známé terzetto těchto dam, které Taminowi nebezpečného hada probodnou.)

Náwěští.

Zamýšleje wydáti »Wzorky ku kreslení pro školy průmyslné« w sešítkách šestilístowých, jichžto potřeba u nás zajisté již nastáwá, činím uctiwé powání ke wšem spanilomyslným wlastencům, jež tato wěc jen poněkud dojímá. Listy půlarchowé jsou dle nejnowějšího pařížského způsobu barwami wypracowané a obsahují wýkresy kružidlem, totiž: měřické a náhledné, ústroje těles a jejich stínu, plány situačné, čarkowání hor, wšelijaké wazby dřew, stroje každého druhu, budowy — obzwláště w řeckém a gotickém slohu.

Welký díl těchto wzorků jsem smyslil sám, anebo dle předmětů w naší milé wlasti se nacházejících wyměřil; dílem jsem také jiných nákresů použil, ostínil a wypracowal. — Pojmenowání předmětů je naskrze české, k němu wšak připojeno i německé. Poznamenání, jakých se k tomu barew užíwalo a připrawowalo, co nejdříwe w obzwláštním lístku připojím. Též neopominu malý spisek o ústroji těles a stínů wydati, abych wyswětlil, co se z pouhého kresu wždy srozuměti nedá.

Cena je bez příkladu lewná. Celý sešitek w obálce za 2 zl. stř., tak že kus ke kusu za dwacetník se počítá, ježto mnohý kus za celou cenu stojí. Chci zbohatnouti w lásce učitelů našeho národa.

Čtwrtletně wyjde wždy sešitek, prwní na začátku měsíce října. — PP. w Praze a mimo Prahu dále od Plzně bydlící ať wykáží místo w Praze, kam bych práci swou zaslati měl. Prosím o frankowání dopisů, též i předplacení na každý sešitek.

Jos. Spudil,
učitel na hlawní škole
w Plzni.

Nowá kniha.

Sebrané spisy Jos. K. Tyla. Obsahujeť: **Kusy mého srdce.** Powídky, nowely, obrazy, nástiny a arabesky. Sw. 3. Tiskem knížecí arcibisk. knihtiskárny 1844. Seš. za 20 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 107.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

5. září
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou zl. 36 kr.

Obraz z domácnosti polské.

(Z polského*.)

Jinde mají zámky řádné
A w nich smutné prázdno wládne;
U nás nejsou hrdé hrady,
A přec najdeš koutek wšady.
Člowěk swoje diwy widí!
Dwůr newelký — přijdou hosté,
A hle domek náhle roste
I dá místa pro daw lidí.
Přibyl již desátý host,
A hle každý má dost místa!
Wšecko wyklízeno z čista
A slowanská hostinnost
Těm, co přijdou, koutek chystá!
Zdá se, že hospodář sobě
Místa přihospodařil,
On pak srdce swé jen tobě
A swé dwéře otwořil.
A ta neouhledná střecha,
Ač je nízká, přec je blízká
Pro cizího i pro Lecha,
I pro Boha i pro wraha
Panuje tu čilá snaha.
Což teprwa jaké býwá
W polském domu přiwítání,
Jaké to tam častowání,
Jakou wýsluhu host míwá!
Weselý den a noc hlučná,
Čeleď sytá a přiručná,
Wšecko w čistém, slíčném ladu
Jewí mnoholičnou wnadu;
Jídlo zpráwně uřízeno,
Omaštěno, oslazeno:
Krocan křehký, kapoun tlustý,
Mezi nima džbán ne pustý,
Jest tu boží nadělení,
Jest tu šwarné weselení!
Ač pak host měl dobré bydlo
A wšelikou wýhodu,
Hle, tam nápoj jest i jídlo
Též pro pana Příhodu!
Wšak kdy mine kwas ten tučný
I opustíš dworec hlučný,
W síních — jak by byly jiné,
Zase tichý žiwot plyne.
Lampa hoří před swětící
A na krbu praskající
Oheň jasný piablesk stele
Na šawlici u postele.
Dokud není chwíle k spaní
A Bůh nedal hostem souseda,
Šedý manžel s chotí šedou
Družně u krbu si zasedá
A při kartech howor wedou;
Hospodář swou barwu haní
A čtyřicet dáwá paní,
Až na oba přijde spaní.
Wšecko ticho a jen časem
Stráž se ozwe wřeštným hlasem
A neb kočky zachrostějí,
Neb se dcerky pozasmějí.
A což jakou krásu mají
Tyto naše šwarné holky!
Hned po Bohu o čest dbají,
O swou čest a o čest wlasti;
Cnostná hrdost znak je Polky
I we štěstí i we strasti.
Ozdobeny dobrým mrawem,
Ač zrozeny w dworu weském,
Skwí se dostojnosti bleskem
A jsou hrdy dobrým práwem.
Utulné jak holoubátka
Jsou i dworné i pokorné,
Jsou pokojné, bohabojné
Jak nějaké ubožátka.
Jsou jak hwězdy na nebesích
Mračných naděјné nám zjewy,
Libují si w tancí, w plesích,
Milují wálečné zpěwy,
Jarní radowánky, kwítky,
Staré děje, něžné ditky.
W družném spolku jsou pak hnedky
Jak wewerky i štěbetky,
Až se srdce weselí;
Ale pohřížené w smutku
Tak se Polka rozželí,
Že bys myslil, že je w skutku
Sestrou hwězdy nejsmutnější,
Schránkou mysli nejtajnější!
Její srdce ze swé skrýše
Slastně i bolestně dýše,
Jako po zpowědi swaté
Dychá srdce wírou zňaté;
A kdy úsměch slzu smyje,
A to srdce pro tě bije:
Tak důrazný cit tě chopí,
Že již člowěk nepochopí,
Jak se srdce nerozplyne,

* Básník genialný wylíčiw žiwými barwami skwostnost, okázalost a nádheru wysoké šlechty polské, popisuje domácí žiwot drobnějšího zemanstwa polského.

Jak mu blahem nezahyne.
Mní rajským bloudit swětem,
An obcuje s andělčetem.
Leč to blaho jediné
Nebýwá tak laciné!
Láska chce mít swoje mýto,
Ale není slzí líto,
Není tobě líto let;
Neb jen jedenkráte kwěte
Prawé lásky řídký kwět!
Milowán jsa od děwčete
Z celé diwčí oddanosti,
Celým srdcem, celou duší,
Lásky této neporuší
Spáď odlehlé budoucnosti:
Pudit twého ducha činnost
Bude míti za powinnost;
Ona srdcem wyzpytuje,
Jaké směry wěk náš kuje,
Čas co boří, čas co twoří,
Wědomost ta w její twáři
Jak w zrcadle čistém sáří,
Ba i obraz budoucnosti
W duchu wěštím jí se hostí;
Tu budoucnost znát-li zechcete? —
Znáte-li číst runy skryté,
Do šlechetných srdcí wryté,
Snad několik písmen přečtete!

J. P. Koubek.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

VI.

Těch wyšších swětů sowe mne wolání,
A ne žádostí marných plápolání.
Šillerowa Panna Orleanská.

Mezi tím co Nitra w nepokoji a bouři tonula, šídlila na dwojhlawém Zoboru tichost swatotajemná. Měsíc skwělý rozléwal swé blesky po dubinách zoborských, oswěcuje i tiché obydlí, skalnatou jeskyni poustewnickou. Asi deset kroků ode skrýše poustewnické stojí osamělý kříž, pod nim klekátko.

Poustewník wyšel z obydlí swého a klekna pod křížem, složil hlawu swou a modlil se. Libý wětýrek pohráwal rusými jeho kadeři.

Modlitba rozohňowala tkliwou jeho duši, až se znenáhla w hlasité úpění rozwinula, a w takowýchto slowech k nebesům pronikala: »Neskonalý otče nebeský, slyš tyto horoucí prosby duše mé, k tobě za národ můj a krále wysílané. Nechať kwětou dále tyto luhy a wýšiny slowenské; nech se w blahoslaweném pokoji osypají pole klasy zlatými, nech zawzníwají k oslawě jmena twého slawného a důstojného hlasy a písně lidu slowenského po údolích těchto, tebou otče nebeský, požehnaných; nech se rozedníwá w lůnu národu mého den náboženstwí Kristowa. O ty nejmocnější, postaw a uřaď pokolení toto tiché a pokojné do počtu příštích národů, co mají hlásati sláwu twou a den oswícení křesťanského u prostřed člowěčenstwa: dejž wjíti národu mému do chrámu wěčných zásluh o lidské pokolení, by mohl we stoletích žiwota swého mužně bojowati duchem swým we službě twé za lidstwo.«

Tu byl přetržen nábožný poustewník u wroucí modlitbě swé. Byl to Swatoboj, jehož duše šlechetná kochala se tu před Bohem w modlitbách pronikawých.

Hluk a křik ozýwající se pod Zoborem přetrhl wzdychání jeho, a on kráčel zpowolna k obydlí swému. Hluk se přibližowal k jeskyni. W malé chwíli, bouří dohnaní klesli onino dwa wojínowé beze síly před Swatobojem, o pomoc úzkostně wolajíce.

»Co jest? co se děje? zmužte se, nesmí se wám zde nic zlého státi! byt můj ochrání wás před bouří, až se pod ochranu zákona dostanete. Ale wstupte do mé jeskyně, nebo se hluk *blíží!*« Takto přijímal i napomínal nešťastné cizince nepřestrašený Swatoboj, a zmužile očekáwal další udalosti.

Již bylo i zwláštní hlasy z hluku *rozeznati.* »Tiše, zde je obydlí Swatoboje!« wolali *jedni;* načež opět chraplíwé hlasy oněch lotrů křičeli: »I co, jenom dále we jmenu krále!« a swedený zástup hnal se k jeskyni. Hněwsa požadowal od Swatoboje přišlé k němu wražedlníky, při čemž mnoho wlídnosti neokazowal.

»Odstupež od tohoto místa tiché nábožnosti! sem nepřicházejí lidé s ocelí wražedlnickou. Rcete, co máte požadowati na těchto w swatá místa se uteklých wojínech?« Takowouto důrazností odpowídal a tázal se Swatoboj. A po Zobořе se ozwal hlas pronikawý »Sláwa Swatobojowi!« Než na řeč onoho Chrasta nedbaje, jal se zlořečit: »I ty nezpytný! jsi-li poustewník, modli se, ale wrahy neukrýwej; my je mít musíme. — Wydáš-li je, či newydáš?«

»Udeř jím o zem!« powzbuzowal ho Hněwsa.

»Odstup, zaklínám tě na duši twou!« prawil odhodlaně Swatoboj. »Kdo jste, že se opowažujete požadowati ode mne lidí, ke mně se uteklých? Jak znějí waše jména? který wáš úřad? kde waše ku stíhání plnomocenstwí? A wy, počestní lidé, co se dáte neznámým buřičům swáděti? Wíte-li, kdo jsou tyto hrozné postawy? wíte-li co chtějí? Já neznám ani je, ani ty, jenž se ke mně utekli: proto nech zítřejší den soudí nad pří waší. Kdo jste sprawedliwí, zmocněte se těchto utrhačů, a zachowejte je do zítra zákonům.«

Zbouřený lid se těmito slowy polekal a nemoha na tyto otázky odpowěditi, byl obwiněn we swědomí swém. »Sláwa Swatobojowi!« wolal onen hlas, jenž pod hradem pro Swatoboje tak horlil, a práwě když Chrasta rámě natahowal na poustewníka, wyskočil mladý muž z prostředku shromážděného lidu, a wrhl se na wraha wolaje: Chopte se jich!« w malé chwíli leželi wšichni tři wrahowé na zemi swázáni.

Swatoboj schwáliw jejich poslušnost, welel jim, aby lapené do rána přísně ostříhali, a wšak zle s nimi nenakládali. Lid se w radostném pokřikowání nawracowal do Nitry; u paty Zoboru wšak opět pokřikowání: »Ať žije král! Sláwa Mojmírowi!« wznikalo. Byl to král se swými oděnci, an zwěděw o příčině bouření-se lidu, sám pečliw o Swatoboje, na Zobor jeti nemeškal. Zwěděw ale nyní, co se přihodilo, šel samoten k jeskyni.

Tam bylo ticho. Měsíc ozářowal jen bledé líce polekaných, neznámých wojínů a zmužilostí roznínceného Swatoboje. »Rcete přátelé,« jal se nyní Swatoboj neznámých tázati; »jaká to byla bouře, ježto wás w tuto chwíli pokoje na tato místa dohnala?« Na místo odpowědi odrazil se ale blesk měsíce od skwělé přílbice přicházejícího Mojmíra.

»Bůh tě požehnej, bratře Swatoboji!« pozdrawil jej král.

Dwa králowští bratří, jeden w chudém oděwu poustewnickém, jiný we skwělém odění, jeden prostowlasý, jiní pod jasnou přílbicí stáli tu pod širým nebem w blesku měsíce a millionů hwězd se třpytících. Jejich oči bděly nad národem, a prozřetelnost božská ostříhala jich.

»Zde jsou dwa neznámí wojínowé,« prawil Swatoboj, »jenž se utekli ke mně před luzou je stíhající: co jest za příčinu jich neštěstí, ať sami králi a pánu wyznají. Já wykonal jen skutek křesťanský.«

»O nebesa, co se děje!« zwolal Mojmír, jenž byl bystřeji mladému wojínu we twář pohlédl. — »Drahomíro! co tě uwedlo na tato místa osamělá a w tomto odění?«

Drahomíra, kteráž byla odpočinutím okřála, wolněji sobě oddechowala a líbeznou řečí odpowídala: »Ne hlas časných wěcí, aniž marná náružiwost wywolala mne z úzkých a pokojných stěn domácnosti. Wyšší, swatější hlasowé — hlasowé wlasti a národu mého wolali na mne, pronikali prsa má. Wlastí i tobě, králi můj, hrozí bouře a záhuba, o níž jen já a wrahowé twoji posud wědí.«

(*Pokračowání.*)

Powaha, mrawy a obyčeje národu českého.

(Wýtahy ze Schmidlowa popisu českého králowstwí. *)

Nedáwno poctil jistou českou dámu wysokého urozenstwí, kteráž duchem i čarownou půwabností wyniká, w pařížské besedě jakýsi d e p u t o w a n ý wzácnou poklonou »qu'elle n'avait pas le t e i n t bohémien!!« (že ona nemá pleť cikánskou.) Frančané jsou sice swětoznámi swou zeměpisnou neznalostí a Čechowé ať se těšejí z toho, že odplatou za hrdinskou smrt krále jejich Jana (u Kreščaku — Crecy) onen »welký národ« je posawád za Cikány drží! Angličan Gleig aspoň nikde jinde prý nenalezl půwodní domow Cikánů nežli w Čechách, ano i to wí, že jim po česku »Torpindar« říkají! A wšak i sousední němečtí spisowatelé domejšlejí se ještě za nynějších dob, že dojista nejlépe wyznačejí ráz národu tím, když powědí: že králowé házeli swé spowědníky a králowny swé oblíbence do Wltawy, stawowé pak swé zástupce do příkopů, a že české hospody a český jazyk jsou stejně ohyzdny. Na to ať již Čechowé nic nedbají, an wědí, co nejšlechetnější ze wšech německých spisowatelů, H e r d e r, k jejich prospěchu wyřknul: »W Německu hleděli Slowané hornictwí, rozuměli roztápěti a líti kowy, wařili sůl, hotowili plátno a jiné tkaniny, připrawowali medowinu, sázeli owocných stromů a podlé způsobu swého prostomile a hudebně žili; byliť štědří, hostinní skoro až k rozmařilosti atd. To wše jim ale nepomohlo před utiskowáním..., neboť hrdinským Frankům a ostatním kmenowcům německým owšem snadno muselo býti, pilný rolnický a kupecký národ porobit a zotročit, místo aby se byli sami od nich přiučili umělostem a těchto pilně hleděli a pěstowali.« Tato poslední sada se nepotahuje práwě na Čechy; leč časowé třidcetileté wálky oprawdowili její obsah. Museli bychom býti praslepí, nechtíce uznati, že nawzdor wšem překážkám horliwé a po wšecka století neocháblé snažení Čechů na onu wýsost se wypnulo, kteréž Německo swou úplnou poctu i uznalost nemůže wíce odepříti, nechce-li tratit na swé wlastní!

Že prawdiwé wýroky platné býti počínají, bylo by tím radostnější, kdyby ubozí Čechowé nedáwno zase nebyli klesli w podezření, že prwními soubojníky we wšeslowanstwí č. panslawismu jsou, a tím nejnebezpečnějšími sousedy Němců se stali, an jsou nejbližší. Popis krajů českých nehledí sobě sice politických potažností; wšak je přece záhodno, aby se wytknulo, že se při planém onom obáwání na země- i národo-pisné poměry úplně zapomnělo. Duchowní prospěch wšeho druhu je založen u každého národu na hmotném; Čechy swou polohou oddělenější jsou než jakékoliw jiné země a na dwě hlawní spojidla wykázány, totiž na Labe a Dunaj. Dokud je cest a silnic k Němcům wedoucích, bude wždy mezi oběma národy nezrušitelná wazba,

* Neoznamowali bychom tyto wýpisy z cizé knihy o našem národu, neboť jaký duch námi wane a w jakých okolnostech se powšechně nacházíme, nejlepe doma poznati můžeme wlastníma očima; leč záhodno jest, abychom i nahlídli, na jakém stupni dokonalosti neb nedokonalosti se nalezáme w porownání s ostatními národy, jmenowitě s těmi, co s námi wespolek jsou obywatelstwem celého mocnářstwí rakouského, o jehož rozmanitých žiwlech (w ohledu národností) pan A. A. Schmidl — našeho wědomí poprwé německým pérem — nastínil prawdiwý a nestranný obraz o různých kmenech w rakouském mocnářstwí usídlených. Ostatní zeměpisowé obyčejně wypisují buď zastaralé domněnky buď nowější lže a omyly, newidouce w Slowanstwu rakouském nic záslužného, wychwalujíce wždy jenom swůj kmen na outraty sousedstwa. — Tyto naše wýpisy wyňaty jsou z důkladného díla zeměpisného, wydaného wloni w Stuttgartě pod náswem »Das Kaiserthum Oesterreich, beschrieben von A. A. Schmidl.«

která dojista déle wytrwá nežli marná cena politických jalowostí. Čechy od jakžiwa se braly toutéž dráhou w duševním rozwinu swém, jako Německo, s nímž w náboženských záležitostech je spřízněno. Jak přerozdílna byla wšak tato dráha u Čechů a Moskalů!? Onen neciti pro tohoto nic wice, leda co Sas pro Šwejcara; i poměr nářečí není mezi nimi užší. Ale jak rozdílno je písmo a wíra! dwě okolnosti, jenž pro národopisce jsou předůležity. I těmito posledními okolnostmi je upoután Čech na Němce, od nichž kromě toho panownické pokolení obdržel, které po přeslici (ženské straně) zrowna od Přemyslowců pochází, jimž w každé době wěrným byl. Dějeprawná hádanka, jakby národ cizincowi w osobě swého krále práwo spolu-wolení císaře postoupiti mohl, totiž: jakby král český mohl býti wolencem německé říše, je rozluštěna w nadzmíněných poměrech a dokud těchto stáwá, zůstanou Čechy s Německem tak těsně spojeny, jako Skoty s Anglickem, kromě nepodstatných osobliwostí, jimiž ale také zde národowé nestojejí proti sobě, nýbrž wedle sebe.

Co se týká powahy Čechů, je dáwno známo, že Slowané nikdá nejednali co dobýwající bojowný národ; pokojně usídlili se w opuštěných zemích, hleděli sobě umělostí blahého míru a stáwali se práwě swou mírumilownosti dobýwawým cizákům raději poplatni a poddani, než aby záhubnou wálkou kazili aneb snad opouštěli drahou wlast swou. To pak slaulo »otrockou myslí« a wytýkalo se celému Slowanstwu. Wětším práwem by se wšak tím dalo dokázati přísloví »Moudřejší powoluje« a Čechowé, aspoň mezi bratry swými, tak málo projewili mysl otrockou, že práwě »twrdoblawost« jejich oblíbenou se stala přezýwkou. Nemůžem (příčin docela opominouce) zajisté odepříti znamenitou udatnost ani Husitům, ani českému bojownictwu wálky třidcitileté, a při wšech nowějších wítězstwích rakouského wojska byli to české pluky, jenž spolu rozhodnuly. České odřady hnaly se outokem na Aspry,* český pluk dosáhl u Wagramu té přednosti, že pochodem granatnickým bubnowati smí,** pluk Vincentowých lehkojezdců (Vincent Chevauxlegers) honosí se zlatou medalií na praporci, české mysliwectwo bubnuje slowůtným outokem Drážďanským atd. a česká šlechta je řada hrdinských pokolení.

Nedostatek srdnatosti nemůže se tedy dojista wyčítati Čechům, jedná-li se o prawdu, wšak nesnadno je, pobouřenou krew umírniti; strašná ukrutenstwí českých wálečníků w středowěku byla powěstna, třeba i tehdáž byla cnosti a přednosti každékoliw strany. — Jistý nowější cestowník pozorowal prý, že se w Čechách mnohem wíce mučí zwířata, nežli kde jinde a jakási surowost prý se projewuje w chowání ku pohlawí ženskému. Žena koná nejtěžší práce domácí, wleče plodiny polní na trh, an urozený »Pán« si howí; neustálé namáhání je osudem jejím. Zdálo by se, že národ w ohledu tomto klesnul, neboť dle staročeských práw jmenowala se každá žena w zemských deskách »paní« a muž býwal uchráněn před jakýmkoliw úřadním pronásledowáním, ukryla-li ho choť jeho swým oděwem. Nápodobně i pěstowání dětí. Češka je něžnou i laskawou matkou, to se nedá zapříti, swou zwláštní weselou lehkowážností přewýborně bawí a wyráží swé dítko; ale o další pěstowání ubožátka nezdá se hrubě dbáti. Zajisté leží w tom i jedna příčina nesmírné smrtelnosti w prwních letech žiwota, chudoba není jedinou příčinou; jenom rázné síly těla dospíwají, čímž owšem diwu není, že pak na druhé straně wysokého stáří docházejí. Také se dítky příliš brzo k práci uwazují.

Čech je welmi pobožný, ale pobožnost jeho setkáwá se často s jeho zwláštní osobliwostí, totiž jeho hloubawou hlawou. On přemejšlí a hloubá o wšem, tak i o swé wíře. Čechy býwaly před časy tím, čím za nynějších dob Anglie — otčina rozkolnictwa. Newymřeli ještě Husité, ačkoli se zákonně a powrchně přiznáwají k reformowaným; w lidu bez okolků se nazýwají Husitami. Ano i Adamitů (obyčejně nihilistami nazýwaných) je několik w Táborsku a Chrudímsku, owšem potajmo. Wláda je dosti moudrá, že je nemučí, wšak cesta poučení je obtížná a zdlouhawá. W Čechách není tolik a tak hojně nawštěwowaných poutnišť, jako w Rakousích a Illirii; wšak wzýwání sw. Jana Nepomuckého wšecko nahražuje. Sotwa kde pocta swatého tak se znárodnila, tak důležitou záležitostí národu se stala, jako w Čechách. Dáwno již ho ctili jakožto swatého, dříwe nežli 350 let po jeho smrti wyhlášení jeho za swatého nastoupilo, o které celý národ swé síly nasadil. Swěcení jeho dne, dne 16. kwětna, je w Čechách největší poutnickou slawností, která wšecky ostatní zatemnila a takořka w sobě pojala. (*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (**Němečtí stawitelowé a česká beseda.**) Za příkladem přírodozpytců shromažďují se nyní každý rok i němečtí architektowé a letos drželi schůzku swou w naší staroslawné, ohledem stawitelského umění arci mnoho pěkného poskytující Praze. Sjelit se hojným počtem, tak že jich posléze i s domácími 150 jakožto členů zaznamenáno bylo. Dne 29., 30., 31. m. m. a 1. srpna drželi w Karolíně swé umělecké schůzky a přednášky, při nichžto zwláště prof. Stier z Berlína swou žiwostí a důwtipností wšechen zřetel na sebe obracel. Dne 31. m. m. byli pospolně na wýletu do Karlowa týna, kterýž je wedle historické důležitosti owšem swou stawbou a polohou, jakož i mnohými uchowalými památkami zajisté tak dojal, jakož je wůbec Praha swými uměleckými poklady a krasami k radostnému úžasu uchwacowala. — W neděli měli poslední tabuli na Žofíně, při kteréž arci mnoho srdečných a hlučně přijatých přípitků zawznělo — a wečer na to uchystala se ještě k poctě jejich pěkná beseda. Pěkná hlawně proto, že takořka z nenadání, beze wšech příprav powstala a přece společnost swedla, kteráž mohla swou nenuceností, upřímným tónem a dobrým rozmarem wšem besedám za wzor sloužiti. Byla to z wětšího dílu společnost našinců — a tak se tu sloučila strana česká se žiwlem cizím w roztomilé harmonii. Welikou částí k obecnému powznešení a rozčílení mysli přispěly arci české zpěwy, sbory i jiné skladby prowozowané řízením p. Jelena — a několik písní, přednešených od p. Strakatého. Potom se tančilo. W peřestých řadech míhaly se milí hosté, cizinky, s tanečnicemi našimi. Wír wšeobecné rozkoše uchwátil srdce i nohy. Později nás potěšila ještě p. Gaučowa citu plným přednešením písně Čelakowského s hudbou od Jelena — jakož dříwe p. Eiseltowa — a konečně zpíwal k welikému potěšení hostů i domácích p. Strakatý pěknou německou píseň stawitelskou, kteráž byla teprw toho wečera složena. — Byl to zajisté krásný wečer, jehož památku, jakož wůbec mnohé pomněnky z Prahy, hosté na dlouhé časy s sebou do dalekých končin odnesli.

---

* Totiž pluk arciknížete Rainera.

** Pluk Erbachůw, nyní Wellingtonůw, jediný w celém rakouském wojsku, jemuž tato čest udělena byla.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 108.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

7. září
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou zl. 36 kr.

Znamení.

1.

Hwězdy switi,
Musím jíti
Do háječku zeleného,
Potěšit tam strápeného
Miláčka.

Počkej, hochu,
Ještě trochu,
Nebudu tě dlouho míwat,
Do očí twých snad se díwat
Nikdy wíc!

Nepochybuj,
W mne důwěřuj,
Wěrnou lásku přislibuju,
Tebe jedině miluju
Na wěky.

S Bohem milý
Roztomilý!
Až podruhé lípa zkwete,
Swatební ti wěnec splete
Děwče twé.

2.

Potřetí již wonná lípa —
Potřetí už zkwítá,
Darmo swatební wěneček
Panna bledá splítá.

Tam pod lipou u mezníku
S bolestí sedáwá,
S touhou w dáli na stežičku
Po hochu wzhledáwá.

Wěnec na hlawinku sází,
Očko slza kalí,
Jako perla po bledé se
Twáři dolů walí.

Když pak prwní tmawým rouchem
Hwězda se prodírá,
Smutně zpět se do komůrky
Lidunka ubírá.

Třikrát to na okno klepe,
Půlnoc temně bije.
»Hoch můj umřel!« skříkne diwka,
Bol jí srdce ryje.

Z mutné twáře růže prchá,
Wadne mladost swěží;
Dřiw než třetí ráno splane,
Na prkně již leží.

Bílými fábory krášlí
Diwky družku mladou,
Swadlý swatební wěneček
Smutně na hrob kladou.

Poslední kwět z wonné lípy,
Wítr na něj chwěje,
A Lidunce hrobní píseň
Bolně slawík pěje.

Bož. Němcowá.

Bílá růže.

W rouše swém co panna sněžná,
Pěstowaná anděly,
Zkwetla w sadě růže něžná,
Kwěty se jí klaněly.

Stála skromně, stála tiše,
Libou wůni dýchala;
Zraky pnula w nebes říše,
Swěta hluk neslýchala.

Zrosil slzami radosti
Zahradník ten rajský kwět,
Neb twáři w jí s blaženosti
Patřil jiný, swatý swět.

A když wichr krasowražný
Owanul tu nebes dceř,
Přenes anděl její strážný
W jiné sady růžný keř.

Když pak také touhy muka
Zahradníka schwátila:
W ráji wěčném jeho ruka
Oba wěčně spojila.

Bohunka Swobodowa.

Touha.

Sedí w háji děwa bledá,
W bolné touze rozkoš hledá:
W touze — ne wšak po milenci;
Nebažíť po lásky wěnci!
Zpomíná si, jak by wlasti
Měla obět w ruce klásti.

Zpomíná si, s jaké wýše
Jako hwězdy s nebes říše
Slawná jmena wlasti swítí;
Tu swou skrownost bolně cítí,
Až jí wzdech se z ňader walí,
Slza blankyt oka kalí!

Ptá se truchle, proč wlastenka
Jenom slaba je děwenka;
Proč jen toužit díwce sluší
Po činu s bolestnou duší;
Proč jí slabé nedopřáno
Oslawowat wlasti ráno?

A tu horké slzy roní,
S bolným wzdechem hlawu kloní,
Že jen malým býti může
Lístkem z wlastenecké růže!
Wzdychá, šepce smutným hlasem:
Dej Bůh wíce! — Nu, snad časem! —

Amalie Oubkowa.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Já nebyl při tom,« krčil Boreš rameny — »a powídám jen wzácnému pánu, co jsem od wězňů slyšel. Myslím ale, že tomu člowěk wěřiti může; alespoň to umí děwče powídat, že to nezní jako lež, nebo dušowání se pořádných darebáků — a sama přitom wypadá, jakoby to ze swatého písma četla.«

»Dcera řezbářowa?« ptal se radní, jakoby tou okolností celá wěc ještě wětšího půwabu nabýwala.

Wrátný poswědčil.

»Mladá?« ptal se Polhart dále, a oči jeho spočinuly na twáři jeho po straně s welkou zwědawostí.

»Nu — co bych tak řekl — asi šest- nanejwejš osmnáctileté drobátko,« odpowídal Boreš. »Ale jak jsem člowěk, kterýž newí, co děti jsou — takowý kwíteček bych si přál míti doma i chowal bych ho pečliwě. Za jedno má na sobě cosi tak pobožného, že bych se jí mohl celý čas do očí jako na jasná nebesa díwati — a za druhé je to kousek těla, že by mohlo w těch nejwzácnějších šatech wězeti a rytířskými šperky se zdobiti.«

»Aj, aj, starý člowěče!« usmál se Polhart, a z každého pohnutí twáří jeho bylo widěti, že mu usmání z celé duše wychází... »Tyť mluwíš jako mládenec, kterýž si byl u panny křídla popálil. Kam pak jsi dal rozum?«

»Rozum?« ptal se wrátný, oči swé trochu blbě na radního upíraje, protože mu docela nerozuměl.... »Wysoce wážený pane, já myslím, že ho mám pohromadě.«

»To ti také radím,« řekl Polhart w dobrém rozmaru; »sice bys mohl při swém úřadě kousek wywesti, kterýž by třeba celé obci weselé swátky pokazil.«

»To bych nerad,« bručel mnoholetý strážník temného doupěte... »a také newím, aby se mi bylo něco podobného již někdy přihodilo. Toť bych neměl ani dobrého swědomí, wzácnému pánu swou prosbu přednesti.«

»Jakou prosbu?«

»Za příčinou, které jsem wlastně tak časně — a w tak weliký swátek na opatrného pána přilezl.«

»A co chceš?«

»Aby wysoce wážený pán ze staré a jakž doufám i dobré známosti se starým řezbářem — neboť se pamatuji, že wzácný pán tenkráte stran obrazu Ukřižowaného se Šlechtou sám wyjednáwal a tudíž ho také dobře poznal — aby tedy wedle swé přirozené milosti rychleji ubohým zajatým k práwu pomohl.«

»Jak to? — k jakému práwu?«

»Myslím, že jsou newinní — a w mé wrátnici swátky tráwiti, to by ani wycwičeným *lotrům* nechutnalo — neřku-li osobám, o nichž *myslím, že se* Boha bojí. Snad by se mohli dříwe wyslechnout a pak propustit — anebo by se mohli hned propustit a teprwa po swátcích do wýslechu wzít... kdyby wzácný pán za ně rukojemstwí...«

»Zbláznil jsi se, dobrý muži?« přejal mu řeč Polhart s úsměwem — »a nebo jsi wčera wečer tuze hluboko do žbanu nahlídnul, a ještě jsi se newyspal?... Já rukojemstwí za lidi, ježto se w noci potulují a pak lapeni do wazby padají?«

»Ale, wzácný pane!« — brumlal wrátný, s nemalým podiwením na něj oči wywaliw; »wždyť je řeč o slepém člowěku, kterýž obraz Spasitele...«

»Wšak je dobře!« kýwal Polhart a zabraw se do myšlének, přeložil ruce křížem na záda, sklonil hlawu a začal se po komnatě procházet.

Mezi ním a Šlechtou panowal zwláštní poměr, o němž wrátný arci newěděl. Tomuto bylo jen powědomo, že měl Polhart s umělcem stran objednaného díla co jednati — jakýž ale konec toto jednání bylo wzalo? — to newěděl nikdo.

Polhartowi tanula nyní tato událost na mysli a duše jeho nemohla přitom zůstati pokojná.

Rada nowoměstská byla totiž wáženému umělci slušnou odměnu dáti se uwolila, pokládajíc w to jakousi chloubu, že skoro ze samých cizozemců pozůstáwajíc, české umění podporowala. Ale radní Polhart myslil, že by dobrou tuto wůli celého zboru také použíti a k swému pro-

spěchu obrátiti mohl. I začal tedy Šlechtu přemlouwati, aby mnohem wíce požadowal, nežli poctiwý umělec kdy w úmyslu měl; ale Šlechta opowrhnul tímto podáním, zanewřel hněwem na newěrného úda městské rady — a učinil si nepřítelem člowěka, kterýž ho chtěl w tajné pletichy zapřísti.

Rychleji začal Polhart přecházeti, když si nyní slowa umělcowa w pamět uwáděl.

»Pyšně stál jsi předemnou,« mluwil sám k sobě; »ale nyní jsi dán w ruce mé, a já tě mohu ponížit... ha, ha! — také se o to pokusím. Uwidíme, mnoho-li ta česká pýcha wydrží!«

(*Pokračowání.*)

Powaha, mrawy a obyčeje národu českého.

(Wýtahy ze Schmidlowa popisu českého králowstwí.)

(*Pokračowání.*) Weselá, lehká mysl, nezahladitelný podíl wšech Slowanů naležá se u Čechů w hojnosti. Žádný národ nemá takowé množstwí národních tanců; we wšech fabrikách a rukodílnách, zwláště kde dělnice wespolek zaměstnány jsou, zawznívají weselé písně, a kdekoliw je zástup lidí pohromadě, tam se jistě naleza nějaký šašek, jenž notnými wtipy otřásání břicha u swých soudruhů způsobuje. Příсnosti w Čechách málo potidíš, weselým wtipem ale dowedeš ledaco, zwláště připowíš-li nějaký přípitek. Čechu se wytýká, že je piják; owšem on si rád nahne a také dosti snese, ale stěžka se nalezne w Čechách tolik opilců, jako w půlnočním Německu.

Největší chyba, kterou Čechům wytýkají, je krádež, o níž dále wíce powíme, odwolávajíce se na nezwratné důkazy státopisné. Prozatím jen prawíme, že se služebnictwo české wšude rádo widí, a že zwláště w Rakousích české čeledíny rádi do služby berou, což se dojista nestáwá pro domnělou náchylnost jejich k sproneweřowání. Kromě anglického sluhy sotwa se naleza kde lepšího služebníka nežli w Čechách, jenom když pán s ním po lidsku zachází a ne po otrocku. Oddanost a wěrnost, úplné podrobeni-se wůli pánowě jsou jeho wlastnosti. O pohnutliwé příchylnosti mohou wšechy wrchnosti a zemanowé swědčiti, jenž o to dbali, aby si poddaných srdce získali.

Nedá se owšem zapřít jakási nedůwěra k cizému i k swému německému sousedu, wšak tyto okolnosti mají swé dobré historické důwody; powaha, jejíž tahy jsou krwí nakresleny, nedá se tak snadno změniti. Ostatně může každý poznat, že tyto bolestně wyryté tahy w nowějším čase mizejí, čím wíce odporná strana na to hledí, aby se ukriwděné české národnosti sprawedlnost neodpírala. Nicméně panuje welké hostinstwí a největší ochotnost k cizincům.

Přičinliwost a pracowitost, wytrwalost w nejtěžším díle (pamatujme na slowútné zakladatele rybníků a jejich české dělníky), je takměř národní wlastnosti, že se ani pochopiti nemůže, jak mohli mnozí spisowatelé protiwně psáti. Obyčejně se namítá, že je welký rozdíl pozorowati, přichází-li se z českých krajů do německých, na př. z kraje rakownického do litoměřického, kde prý hned žiwější obcowání a samostatnost se naskytuje. Faktum je owšem prawdiwé, ale úsudek nikoliw. Těží-li se w Rakownicku 10 zrn z pole, těží se w Litoměřicku 30; kromě toho roste zde (w litom.) chmel, daří se hojně owoce, četné lomy způsobují wětší wýdělek a poskytují lepší stawiwo atd. — toť jsou welmi důležité okolnosti, jimiž obywatelstwo znamenitě zbohatnouti může. Ostatně nemá se proto mysliti, že by český sedlák nemohl býti přičinliwější.

Se wšemi kmeny slowanskými sdílí Čech žiwou obrazíwost, důwtip a znamenité wlohy k oswojení rozmanitých wědomostí, o nichž později (jako: o hospodářstwí, o hudbě, wědách atd.) obšírněji promluwíme.

Němec w Čechách má tutéž powahu co kmenowci jeho we wlastním Německu. Je o něco méně weselejší a žiwější než Čech, ale každým způsobem poklidnější. Ubozí tkalci a přástewníci w Krušných horách a Krkonoších jsou příkladní swou nesmírnou a prašpatně placenou pilností. Na wysokém stupni českého průmyslu má Němec každým způsobem wětšího účastenstwí, neboť nejwíce fabrik naleza se w krajích německých, aneb aspoň se jich mnoho Němcemi založilo. Wšak Němec nemá tolik wytrwalosti, co Čech, zwláště w obtížných prácech. Ale i on je welmi ochoten a přiwětiw k cizincům; wždyť není zdwořilejšího lidu nad obywately lázní. Wěrnost i poctiwost u něho nalezáme na wysokém stupni, wšak po hranicech jako wšady, je podloudnictwí (pašowání, Schmuggelei) mrawní nákazou.

Co se zwláště krádeží a sproneweření týká, jdou (podle Springera) země po sobě následowně: nejméně se krade w Korutansku a Krajnsku, nato w Morawě, Haliči, Štýrsku, w Istrii, w Čechách, Tyrolech, Rakousích, w Benátsku, Dalmatech, Lombardii. Nejwíce zlodějů se tedy (dle hrdelního státopisu) naleza w wlaských zemích a Dalmacii (powlaštělé), na to w čistě německých prowinciích, nejméně wšak wůbec w krajinách slowanských, mezi těmi wšak opět častěji w Čechách, než w ostatních krajech příbuzných. Co se tedy týká pomatených náhledů o mém a twém, které w Čechách prý hlawně panují, nemají ostatní národowé, Němci a Wlachowé, příčiny, aby Slowanstwo podobnými wýčitkami stíhali! (Kromě toho dlužno uwážiti, že pohraničné německé krajiny podloudnictwím znemrawnělé mají mnohem wíce podílu w podwodu atd. než střední, české, jakž i níže následuje.) Podiwno je owšem, že mezi wšemi Slowany práwě Čechowé nejwíce se dopouštějí krádeží, jakož i to, že w poměru přestupků mezi sebou w Čechách wíce krádeží se přihází, než kde jinde, totiž na 100 přestupků 79. To wšak platí jenom o hrdelní krádeži a zproneweření-se, totiž w případnostech, kde se jedná o wětší cenu ukradeného předmětu, což ale (jak již Wagner wytknul) wlastně pouhou náhodou je, a k mrawnímu posuzowání nikoliw podstatným důwodem není. Mnohem důležitěji je, seznati počet tak zwaných těžkých přestupků hrdelních tohoto druhu, jenž w Čechách se přiházejí; tento počet obnáší (dle Springera) w celém císařstwí powšechně podle šestiletého průměru w krádeži 27.661, a w Čechách přišla teprw na 1339 obywatelů jedna krádež, což w Rakousích již na 696 lidí připadlo! Kdyby se i ohled měl na residencí, kteráž úplnou polowici zahrnuje, tedy by ostatní wenkowský kraj t. arcikněžetstwí rakouské s jednou krádeží na 1.392 obywatelů s českým králowstwím na tomtéž stupni stálo. Státopis je ouhlawním nepřítelem wšech předsudků a národní záští; tyto musejí před nezwratným číslem oněměti! Aneb snad by někdo namítnul, že tím pouze rozměr wšech nepoctiwosti se udáwá, o nichž se žaloba k úřadu zanesla; že onyno čísla neustanowují a ustanowiti nemohou nesmírné množstwí nepatrných krádeží a podwodů, jenž w pospolitém žiwotě se přihází a práwě základem jsou pro posouzení národu? Na to můžem blaze odpowědít, že tam, kde se wůbec wíc krade, dojista i mnohem wíc wzácností se tratí, čímž žaloby powstáwají. Tyto čísla tedy wšemu zadost činějí, oč se možným způsobem w takowých okolnostech žádat může. — Co se týká počtu wražed a zbawení žiwota, jenž wskutku není nepatrný, zajisto welký podíl se přičíst musí zakázanému podloudnictwí, jenž po hranicech wýše 100 mil k cizozemí rozlehlých welmi mnoho obnáší.

(*Pokračowání.*)

BESEDY.

Čtwrtá schůzka jednoty ku powzbuzení průmyslu w Čechách, bude se drželi dne 10. t. m. w šest hodin wečír, (u sw. Hawla w druhém poschodí.) P. Dr. Schoffka bude přednášeti o rozšíření realních wěd mezi pracujícím lidem w Čechách; p. Corda o technickém wyučowání we Franconzsku.

Nízký rod — wysoký staw. Dějepis nás učí, že nejznamenitější duchowé z nízkého stawu pocházejí. Columbus byl tkadlec; Sixtus V. pasák (Schweinehirt) prasat; Jung-Stilling krejčí; Jakob Böhme švec; Moses Mendelsohn hedbáwník, Rollin byl syn nožíře. Ferguson a Burns, oba skotští básníci byli owčáci. Aesop byl otrokem, Homer žebral. Daniel Defoe byl w učeni u punčocháře. Demosthenůw otec byl krejčím. Ben Johnson byl zedník a Cervantes sprostý woják. K těmto příkladům mohli bychom ještě weliké množstwí přidati. * *

Schiller w polštině. Pruský statní referendar Dr. Minasowicz, wnuk o polskou literaturu zasloužilého Epiph. Minasowicze, přeložil Schillerowy básně w půwodních rozměrech do polštiny. Překlad je prý wěrný a mistrowský. — Jestli pak se u nás na překlad Schillera od Purkyně nezapomnělo? * *

Curiosum ze XVI. století. Léta 1576. dne 5. měsíce unora poslal jest — jak Magister Marcus Bydžawinus a Florentino in manusc. Rudolphi wyprawuje—baše budinský Beglerbekowi do města Temešwáru w spišské zemi při řece tak řečené Temeš ležícího, 1.400 centnéřů prachu k ruce a na pomoc wéwodowi Štěpánowi Bátorymu, bezpochyby na welikou a znamenitou křesťanstwa škodu a záhubu. Ale buď z neopatrnosti Turků aneb což k wíře podobnější wěc jest, z obzwláštního připuštění Božího takowý prach náhle a předivně jest se zňal a zapálil, a naskrze wšechno wšudy staweni jak w městě, tak i w zámku, kteréž při tom město leželo jest, zcela a dokonce jest wzhůru w powětří wysoko a také okolo sebe různo na wšechny strany wůkol a wůkol, široce a dalece w okamžení rozházel, roztrhal, rozmetal a na kusy rozstřílel. Nicméně i pod se do země a do písku welikou mocí a prudkostí násilně hluboce jest wtiskl, wtlačil a wrazil, tak že netoliko lidí, howad a jiných wěcí weliký počet náhle, nenadále a w okamžení jest zahynulo, tu kdež w takowé prudkosti a náhlosti žádného úniku k ukrytí se ani k utečení jest nebylo; ale nad to wýše žádného znamení, kde jest město stálo, ani zámek jest nepozůstalo, ano i země, neboližto místo, na kterémž wýš dotčené město a zámek předlešle leželo, to jest se hluboce zsadilo a dolů postoupilo, tak že i řeka Temeš okolo téhož zámku i města wůkol tekoucí, jest se přes celé to místo w hromadu strhla a jej pojednou přikwačila a wodou přikryla. A tak to wšechno místo jako nějaké weliké jezero wodou napuštěné až podnes stojí jako mrtwé moře, tu kdež jest před rozpadením Sodoma a Gomora postawena byla. Dále pak z takowého zapálení prachu pošlo jest takowé hrozné a strašliwé třískání, bouchání a hřímání s takowým wůkol na wšecky strany rozlehánim, že na lidi okolní tak weliký strach a takowé leknutí připadlo, newědouce, co se děje, že jako zděšení a omámení sem tam jsou běhali, a přišedše sami k sobě potomně, když jsou k tomu místu na diwadlo přiběhli, města ani zámku znamenati jsou nemohli, než toliko weliké a hluboké jezero na tom místě napuštěné jsou uzřeli. Mnozí jsou se také na to místo na lodích pouštěli, zdaliby co pod wodou najíti a dobyti mohli, ale pro welikost hlubiny, propasti této nic jsou toho, co jsou před se brali, dowesti nemohli. W. Ž.

Belgické časopisy. W časopisech čteme, že malé belgické králowstwí s čtyrmi miliony obywatelů teď 133 časopisů wydáwá, mezi nimiž 22 w jazyku flamandském. W tom daleko přewyšuje Francouzsko s dewětkráte wětší lidnatostí, kde toliko 452 časopisů wychází, an by se 1180 listy wykázati mělo! To wšak není prawé měřítko wzdělanosti. Ne jenom množstwí časopisů wůbec, nýbrž množstwí odbytých exemplarů podáwá nám zewnější, a dokonalost obsahu wniterní měřitko pro stupeň národního wzdělání. * *

Mozartůw jediný syn umřel w Karlowarech dne 30. července, w 53. roku swého wěku, kterýžto se we Wídni dáwáním lekcí žiwil. Jeho matka, wdowa po Mozartowi, dánská státní raddowa Nissen-owa, je až dotud na žiwě. * *

Dobrý prostředek. Každý wí, že sičení a pobízení k tichosti w diwadle mnohem wíce hřmotu nadělá, než dříwe bylo. W soudnicech irských je napsáno na prkýnku »Ticho«. To drží soudní sluha na dlouhé tyče, a když pozoruje, že by kdo hlasitě šeptal, ukáže mu prkýnko, a když ani to neúčinkuje, dá štěbetálku notnou přes hubu. * *

Oznámení.

Minulý podzimek žádáno bylo prosbou majestátní, podepsanou od welikého počtu osob wšech stawů, o nejwyšší dowolení, aby oboje, w krátce nastáwající památky, a sice: tisíciletou pokřtění prwních českých wládyk w Řezně a tedy uwedení křesťanstwa do Čech (1. ledna 845.), a pětistiletou položení základu k chrámu katedrálnímu sw. Wíta Karlem IV. (21. listopadu 1344.) oslawiti směli **založením jednoty k dostawění toho mistrowského díla gotické stawby, jenž obsahuje w sobě kosti sw. Jana Nepomuckého a ostatních patronů českých, jakož i starou králowskou kryptu.**

Podepsaný, jeden ze skladatelů oné prosby, a od ostatních k přijmutí odpowědi zplnomocněn, pokládá sobě za čest, wšem, kteří se na zmíněnou prosbu podepsali, oznámiti, že žádoucí **nejwyšší powolení k uchopení se přípravných prostředků nyní w skutku přišlo a jemu doručeno jest.**

Aby w skutek uwedení tohoto práwě wlasteneckého, w mnohem ohledu welikého a ducha rozněcujícího podniknutí co možná se urychlilo, budou stanowy od podepsaného a ostatních prwních powzbuditelů té myšlenky nawrženy, náwrh ten kamenem tištěn a wšem, kteří zmíněnou majestátní žádost podepsali, jakož i těm, kteří od té doby wýslowně se wyjádřili, že k budoucí jednotě přistoupiti chtějí, doručen s tím pozwáním, aby se w jistý den shromáždili k poradě, kdy by se o přijetí neb změnění náwrhu toho jednalo, ku kterémuž účelu bez odporu nejlépe hodí se 21. listopad b. r., prwní oněch památních dnů.

Požehnejž Bůh wlasti naší a weškerým společným snažením k jejímu oslawení!

W Praze dne 4. září 1844.

František hrabě z Thunů, syn.

Nowá kniha.

Oliver Twist, aneb: **mladictwj sirotka.** Z anglického C. Dickensa (Boza) zčeštil M. Fialka. Swazek IV. W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospjšila. Seš. za 20 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 109.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

10. září
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowníchauřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou zl. 36 kr.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

»Pro Bůh, co jest?« přetrhnul Mojmír zwědawostí swou libý proud slow Drahomířiných.

»Sklíčila jsem mdlá tato prsa swá,« pokračujíc mluwila Drahomíra, »ocelí twrdou, abych tě, králi můj, i wlast swou warowala před zrádou. Wlastní bratr twůj zamýšlí tebe o trůn připrawit. Spojen s Aribem pracuje nyní na omdlení králowstwí welkomorawského. Čeští knížata prý odpadnou od tebe, Swatopluk nalezne přízeň u císaře; w Morawě i na Slowensku sbírají se přiwrženci Swatoplukowi. O — a co musím ještě wyznati! i otec můj, swedený lstí a neprawou láskou ke mně, je zapleten w tuto osnowu. Ale odpusť, králi slawný, otci mdlému, an chtěl powýšiti dceru na trůn králowský: jelikož prý ji Swatopluk miluje. Odpusť této lásce otce mého, již jsem já pošlapati musela, chtěla-li jsem powinnost ku wlasti mě wížící wyplniti.« Déle již nemohla mluwiti, štkání a slzy zaléwaly prsa, poutaly jazyk její.«

»Wěčná nebesa, jakou to dceru darowala jste wlasti mé!« zwolal nadšený Swatoboj! — Darmo se oba bratří dotazowali na příčinu srocení se lidu nitranského; ani Drahomíra ani průwodčí její, hradní welehradský newěděl ničeho, co by tajemstwí toto bylo wyswětliti mohlo. Že onino tři swázaní s blýskajícími-se tulichy s křikem a bouřením po nich již zdaleka se hnáti dali, a kterak oni to pozorowawše w obydlí tomto s welikou jen nouzí a napnutím sil ochrany naleznouti mohli — to nerozwázalo tajemný uzel události wečerní.

»Anděli strážný, wlasti naší,« mluwil naposledy Mojmír k Drahomíře, »pojď na hrad můj i s průwodčím šlechetným, abyste unikli bouři, jakowá se zdwíhati počíná. Máš pak ty, wlastimilowná přítelkyně má, i s otcem swým ochrany mé dojíti. Dříwe však, než se nebe jasněji usměje nad wlastí naší, dříwe, než s pomocí boží uhasíme plamen hrozící, nalezneš u pokrewných mých přítelkyň společnice pohlawí swého. I průwodčí twůj má na hradě mém naleznouti odpočinutí w šedinách swých, za službu wěrnou wlasti swé prokázanou.«

Na to se odebral i s Drahomírou a průwodčím jejím do Nitry, a Swatoboj dlouho na noc klečel u kříže, a zasílal plápolawou obět srdce swého nábožného k jasným nebesům.

X.

Srazistie tu obie stranie,
Jakž by les sie w les walil,
Jak blesk hroma po nebi,
Jako blesk mečew.
Rukopis Kralodworský.

Switlo spanilé ráno. Po Nitře se rozletowaly ty nejrozmanitější powěsti o wčerejší podiwné události. Na soudě se však wyjewilo, že onino wrahowé byli od Ariba najmutí, aby Drahomíru i s průwodčím jejím dříwe, než se před krále dostanou lapili, anebo, bylo-li by to nemožné, je zawraždili. Po odjezdu totiž Swatopluka a Ariba do Čech, kde s Bořiwojowci jednati měli, uprchla Drahomíra s wěrným swým průwodčím, hradním welehradským, aby zrádu odkryla. Že však Bořiwojowci již tenkráte k císaři se byli odebrali, nawrátil se Aribo na Welehrad, aby tím snadněji bouření w Morawě a Slowensku způsobiti mohl. A tu se dowěděl od wládyky, co se bylo přihodilo, a dosáhl nařízení od starého, skormouceného otce, aby jakkoli Drahomíru před neštěstím chránil, a ji náručí otcowskému nawrátil. Aribowi však nešlo o Drahomíru, ale jen o překažení záměru jejího, byť by se to i smrtí její státi mělo. A však wyšší ruka wládla nad děwou wlasti se poswětiwší.

Mojmír widěl již nyní dosti patrně, že je swrchowaný čas uchopit se prostředků proti nepřátelům. Umínil si tedy, dříwe než se nepřátelé

jeho rozmnožili, ztrestati odpadlost Bořiwojowců. Pročež sebral wojsko a táhl proti Čechům. Síla národu byla čerstwá a touha po witězstwích a sláwě hrdinské wřela ještě w žilách wěrných bojowníků Swatopluka welikého. Každý kdo jen mečem wládnul, pospíchal pod wlající korouhwe na hradbách nitranských, pod zástawy slowenské, a pole i hrady tatranské zahučely opět písněmi wojenskými.

Sotwa Mojmír odtáhl, již zrádný Aribo po kraji a městech lid bouřil a wšelikými způsoby ku straně Swatoplukowě nakloniti usilowal. Aby pak tím snadněji cíle swého dosáhl, dal náwěští Swatoplukowi, aby uklouzl wýprawě Mojmírowě a odebral se na Slowensko. Tím také zkušený w piklech dobře počítal, nebo přítomnost Swatoplukowa k dosažení jeho cíle mnoho pomáhala. A w několika dnech měli již pod korouhwemi swými nesčíslné množstwí luzy a nespokojenců.

Zmatek, jenž každým okamžením w krajině zrůstal, proniknul k známosti Swatobojowi. On znamenal, že je swrchowaný čas, aby se na prostředky k odstranění neřádů myslilo; neboť snadně se celá krajina nakwasiti mohla. Ano Nitra se již tímto wlnobitím klátiti počala. Než tu cítil Swatoboj powolání swaté, sloužiti wlasti w jakowém koli oděwu, a sestoupiw w rouše poustewnickém se Zoboru, chopil se meče a shromažďowal lid pod korouhwe králowské. We chrámích a prostraninách nitranských kázal lidu a rozohňowal je slowem a wýmluwností k poswěcení-se wlasti a králi. W krátkém čase shromáždil se wšecken lid wůkol něho. W okolních městech a dědinách slyšel lid o božím muži, wedoucím wojska králowská, a tisícowé opouštěli korouhwe Swatoplukowy, aby w Nitře wěrnost přisahali zástawám králowským, tak že Swatoboj záhy stál na čele mnohem četnějšího wojska, než bylo s Mojmírem wytáhlo.

Aribo se Swatoplukem wida, že jim Swatoboj hroznou porážku bez bitwy způsobil, přinucen byl uprchnouti: a wšak jen aby tím jistější cestu nalezl ke zkažení weliké Morawy. Swatopluk wždy hlouběji upadal, wždy wíce zaplítán byl w osnowu pekelných záměrů Aribowých.

»Daleko jsi mne již zawedl, Aribo; já jsem wždy mluwil, že snad mohla bližší cesta nalezena býti ke blahu mému — k Drahomíře — Drahomíře andělské!« Takto domlouwal Swatopluk Aribowi na polích blíž Dunaje se prostírajících, kudyž ho tento ku blížícím se již čardám maďarským wedl.

»Mohu-liž já za to, že nam ďábel toho poustewníka do cesty hodil? Ale jenom hned nezoufej, nejjasnější králi. Weliké blaho se musí prací a trpěliwostí zasloužit. Maďaři jsou již na pochodu, dnes jsme u nich, slowo twé mocné k nim, a brzy jsme w Nitře. Mojmír přijde z Čech s roztříštěnou hlawou, a wděčně přijde za Swatobojem na Zobor.«

Swatoboj, ačkoli widěl, že Aribo i Swatopluk uprchli, přece se nedal tímto zmámiti a držel bedliwou stráž nad krajinou. A w skutku překwapilo jej noci jedné bouření a křik, jakowým se čardy maďarské hnaly na Nitru. W půl hodině wšak bylo wojsko celé na nohou, a Swatoboj drže w jedné ruce kříž a w druhé meč zaháněl a porážel čardy maďarské outok na Nitru činící. Boj nastal oběma stranám krwawý, zoufale bojowali Slowané i Maďaři — až do rána. Slunce ale ranní ozářilo krwawé hroty wítězných Slowáků, a čardy maďarské musily ustoupiti na několik hodin od Nitry. Čardy wšak nowé a nowé přicházely a přirážely se ku předešlým, tak že již celé okolí Nitry zaplaweno bylo těmito diwokými hordami. Načež, aby tím jistější bylo witězstwí, obehnali celé ležení příkopem, za kterým pod trestem smrti zapowězeno bylo ucouwnouti. An wšecky pořádky a rozkazy k wywrácení Nitry směřující již po táboře maďarském známy byly, uzawřelo se, aby se příští ráno útok na Nitru učinil. Swatoboj ale je předešel, wyrojiw se s celým wojskem swým wůkol hradeb a po okolí, započal bíti a střileti na Maďary. Oboje wojska se srazila, a diwokou sečí o žiwot a smrt wedenou na polích nitranských se wyznamenala a wšak obě strany ucouwly, aby k nowým útokům na sebe se zmužily; žádná přemožena nejsouc.

Již se wůz sluneční dolů skloňowal, an obojí wojska již potřetíkráte na sebe hnáti se strojila; an se tu rázem zoufalý hluk a křik strhl w lůně hradeb a ulic nitranských. Z půlnočno-wýchodní totiž strany, kde slabá toliko obrana zanechána byla, wřítil se Aribo i se Swatoplukem a s luzou w nowě nahnanou do Nitry, a w ní zuřiti, ano i hradu, na němž též jen skrowná posádka zanechána byla, dobýwati počali. Swatoboje wšak toto lstiwé přepadnutí nezmátlo; ač již na třetím koni seděl a roucho swé střelami roztrhané měl, sám s wětší částkou bojowníků swých do Nitry wtrhl, poručiw menší, aby maďarské čardy jen dráždila, s nimi se do rozhodné seče nepouštějíc, až by on snadně potlučené buřiče z Nitry wyhnal. Tak jest učiněno. Swatoboj udeřil rázem celou silou na buřiče a zlomil odpor jejich, rozsekána byla sta odpor jemu kladoucích buřičů, jiní se rozutíkali. A kdyby nyní Swatoboj byl mohl mysliti na lapání

jich, byl by Swatopluka i Aribu mohl dostati; on wšak nechtěl promeškati chwíle, w níž by pozůstalá menší část na polích nitranských snadně byla mohla být rozbita; an práwě již i wečer se blížil. Proto wyřítil se i se swými, aby honil čardy maďarské. Swatobojowi bojowníci newěděli, co se děje, ale widouce, že se Maďaři obracejí, aby od zadu se bránili, tím prudčeji po nich se hnali. A tu nowé diwadlo! Mojmír wracující se s wítězným mečem z Čech a Rakouska nenadále přepadl Maďary, práwě an se ouprkem hnali na Nitru, a potíral při blesku měsíce tyto diwoké barbary. Odpor jejich z počátku zoufalý, tím wíce klesal, čím wíce byli ze dwou stran Slowany skličowáni. Jenom n c lahodila čardám maďarským, že wšecky na polích nitranských hroby swé nenalezly. Rozprchlyť se na wýchodní a polední strany; Slowané pak je nehonili, ale zůstali wítězowé na polích do jitra. Když pak zlaté pablesky ranního slunce báně a wěže nitranské pozlacowaly, wcházeli w čele wítězného hrdinstwa do Nitry Mojmír a Swatoboj.

(*Pokračowání.*)

Powaha, mrawy a obyčeje národu českého.

(Wýtahy ze Schmidlowa popisu českého králowstwí.)

(*Pokračowání.*) Žádáme-li se přeswědčit, zdali Čechowé i duševní činností wynikají, nalezneme w každé wětwi wědecké slawné wýtečníky. Není potřebno wíce, než-li nahlednouti do šematismu císařstwí rakouského, kde w obsahu učených společností a ústawů wětšina jmen slowanských se nalezá. Národní encyklopedie jmenuje k 200 spisowatelů, naskrze rodilých Čechů, mezi nimiž 30 básníků, 35 dějeprawců a práwníků, 26 přírodozpytatelů, 26 bohoslowců, 20 filologů a tolikéž lékařů, 12 mathematiků atd.* Nemohouce mnohočetných jmen sobě pamatowati wzpomeňme aspoň na některé, totiž mezi bohoslowci Frint, Pfrogner, Seibt, Em. Veith atd.; mezi filosofy Günther; mezi práwníky hrabě Jan Auersberg, Heinke, Kopec, Schnabel, Zizius; mezi přírodozpytateli Baumgartner, Hanke, Hoser, Mikan, Pohl, Reuss, hrabě Kašpar Sternberg, Presl, Purkyně (prof. we Wratisl.); mezi lékaři: Brož, Čermák, Guldner, J. Jeiteles, Krombholz, Mayer, Waldinger; mezi dějepiscemi: Balbin, Kornowa, Dlabač, Dobner, Dobrowský, Hájek, Hammerschmid, Pelzl (wlastně Kožíšek), Pešina z Čechorodu, Pubička, hrabata Šternbergowé, Voigt, Weleslawín; mezi mathematiky: Bartl (nálezce harmoniky), Dawid, Gerstner Hanel, Litrow (prof. hwězdářstwí we wídeňské universitě), hrabě Schafgotsch, Wydra atd., pak technikowé a průmyslníci Kreutzberg, Peinther, Sennefelder (wynálezce kamenotisku) atd. Wětšina z těchto jmenowaných psala po německu aneb latinsku, málo jich psalo po česku, a to nejwíce w dějeprawě. Filologů wšak čítá čeština wíce, nejenom pro sebe, nýbrž i pro klassické jazyky, na př. Dobrowský, Durich, Hanka, Jungmann, Jan Nejedlý, Procházka, Puchmír; německy psaly, Beer, Ficker, Jul. Jeiteles, Trnka, Zaupper, taktéž i nemalý počet básníků náleží německému jazyku, totiž: Braun z Braunthalu, Carolides, Ebert, Frankl, Gerle, Herlossohn, Jeitelesowé, Šlechta, Schiessler atd.

Básnictwí české již při zawádění křesťanstwa w Čechách znamenitě wyniká kralodw. rukopisem, později nastoupila latina w práwa řeči mateřské, s kterouž se dělila o sílu básnickou, na př. u Bohuslawa Lobkowice z Hasensteina atd. W čas nedáwného wzkříšení národní literatury získal sobě nejprwé Puchmír jmeno prawého básníka. Lyrika čítá za nynějších dob nejwíce jmen: Čelakowský, Hanka, Hněwkowský, Klácel, Polák, Schneider atd. W dramatice uwádí se Klicpera, Macháček, Štěpánek, Turinský, Wocel atd.

O českou národní píseň získal sobě nejwíce zásluhy Čelakowský, jemuž jsme powděčni za sbírku slowanských národních písní a za wýborné a zdařilé jich nápodobnění.

Nesmíme wšak zapříti, že národní píseň Čechů welmi přewýšena jest národními basněmi ostatních Slowanů. Ani stopy po epickém zpěwu, ba ani možná, dopíditi se notné písni wojanské; powaha národních zpěwů je naskrze lehounká, erotická hrawost, kterou nazwali anakreontickou, nikoliw omylem, an se owšem w nich nalezá mnoho něžnosti outlocitě; wětší část by se wšak jmenowati mohla hyperanakreontickou. Sbírka Erbenowa uwádí ale též písně wážnější, jadrnější powahy.

Česká hudba je swětoznáma. Sbory rakouských pluků z wětší části wýborne, skládají se hlawně a nejwíce z Čechů. Čeští horníci (ostatně zřídka skuteční rudníci č. kowkopowé) putují po Ewropě, české sbory nawštěwují prawidelně seweroněmecké lázně a městečko Breznice w Krušných horách chowá tolik harf co obywatelů. W lázních saského Šwejcarska atd. sotwa je jaké harfenistky, která by odtud nebyla. Při powšechné hudebnosti celého národu není owšem diwu, že welké množstwí znamenitých hudebníků w Čechách se wyrodilo. Z hudebních skladatelů nechať jenom zde stojí wýtečnictwo půl století: Benda, Drechsler, Dušek, Dusík, Gassmann, Jelínek, Gluck, Jirowec, Koželuh, Labický, Mysliweček, Mošeles, Rejcha (w Paříži), Tomášek, Dyon, Weber, Wranický atd., pak virtuosowé Bocklet, Kayl, Mara, Slawík, Dreischock atd., naskrze rození Čechowé.

Zlatým wěkem české hudby zdá se býti druhá polowice předešlého století, dokud wětšina wrchností a bohaté kláštery sobě držely zwláštní sbory, tak že na př. w klášteře oseckém nebylo méně jak 20 koncertistů a 13 dokonalých členů orkestru! Nyní jenom ještě kníže Ferd. z Lobkowic sobě drží domácí kapeli a wýborně wycwičený sbor lowecký z 22 mysliwců, jimž sotwa jakýkoliw sbor se wyrowná.

(*Dokončení.*)

* Poznamenati wšak se musí, že onano německy sepsaná »národní encyklopedie« není ouplným slownikem učených wýtečníků; jsouť owšem w ní uwedeny nejznamenitější literní úkazy wšech prowincií rakouských, kterýchto čísel k tomu se použilo, aby aspoň bylo jakéhosi měřidka k porownání duševní twořiwosti jednotliwých národů, an posawád nemá každý kmen swůj »slownik učených«. Kromě toho nemůžem bona fide přijmouti, že wydawatelowé nadzmíněné encyklopedie nestranně jednali. (Schmidl.)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. Zdejší společnost přátel wlasteneckého umění zadala žádost o obnowení a naprawení Ferdinandského letohrádku na wýchodní straně králowského hradu na Hradčanech, a také již rozhodnutí a swolení ode dwora obdržela. Toto pod jmenem »Tychowo de Brahe observatorium« známé, za císaře Ferdinanda I. od stawitele de Lagno w nejkrásnějším slohu Renaissance wystawené, klassickými počástnimi ozdobami opatřené stawení upotřebením za dělostřelecké laboratorium welice utrpělo. Jmenowaná o jeho zachowání a slušné upotřebení pečující společnost před několika lety wymohla, aby wyprázdněno a zewně opraweno bylo. Na další nawržení nyní swoleno jest, aby se mu jeho krásné poloze a wýborné stawbě záhodné určení dalo

okrášlením co malbami na obmítce (fresko) z wlastenských dějů, básnickými a malebnými wýjewy oplýwajících. Společnost ta welký sál na wlastní útraty freskomalbami opatřiti dá, načež 30.000 zl. určeno jest; wywedení toho odewzdala společnost p. Rubenowi, řediteli zdejší akademie. Oprawy u wnitř staweni, wystawení příslušných schodů, dláždění mramorem, položení ozdobné podlahy, pak obehnání stawení na straně zámecké zahrady železnou mříží — což na 13.533 zl. wypočteno jest — ze státní kassy zapraweno bude. A tak tato stará památka před zkázou zachráněna nowou okrasou Prahy bude.

BESEDY.

Ruské loďstwo. Celé loďstwo ruské záleží z 33 korábů řadowých (Linienschiffe, korabl' rjadowoj) a 350 menších lodí. Z toho připadne na loďstwo Černomorské 18 řadowých korábů a 200 lodí, na loďstwo Baltické 15 korábů řadowých a 150 lodí. Řadowé koráby jsou po 80 neb 100 dělách; lodnictwo (die Bemannung) skládá se w čas pokoje z 28,500 mužů. M. L.

Slowo o literárním a národním žiwotě w Poznaňsku.

Pozorowatel slowanského žiwota od několika let s welikou podílností poslouchawal wšeliké zprávy o duševních a materiálních pokrocích, jakými se nejzápadnější krajina polská, welké knížetstwí Poznaňské, honosila. Prawda owšem, že ze wšech částí dáwné Polsky, w jediném Poznaňsku nějaký žiwot se hýbe, a že se tam skutečně i w literatuře jakož i w materiálním žiwotě mnohé potěšitelné úkazy zjewují. Poznaňsko z mnohých ohledů naší zwláštní pozornost zasluhuje, zwláště ale w ohledu stejného s námi položení na nejzápadnějších končinách slowanského swěta, w ohledu bezprostředního wplywu mocné národnosti germanské na wětew sláwo-lechickou. Především nám tedy na tom záležeti musí, zwěděti, jakým způsobem si genius slowanský w oněch stranách počíná, kde to běží nejen o zachowání bytnosti národu, nýbrž také o zrůst, zdokonalení a zušlechtění žiwota jeho, s jakou důstojností jmenowitě národnost polská jinak tak ustálená a sama w sobě mocná, jinak i wýborně uhlazená, wtírajícímu se od západu, a wše pohlcujícímu žiwlu cizímu čelo stawí. Jak řečeno, zprawy — pokud nás o tom docházely — zněly dobře; leč chtít je posouditi, a wěc dokonale sobě představiti, k tomu je třeba, aby člowěk sám widěl a slyšel, tu se jedná o swatou prawdu, a ta bohužel často pokulháwá. Znajíce odjinud powahu šlechtickou, jmenowitě polskou, kterou u Polákůw wětším dílem za národní powažowati musíme, nemohli jsme se u wěci té jakési tajné pochybnosti ubrániti, a bohužel, dosti záhy nás w ní potwrdil článek w Orędowniku naukowém Poznańském, který šlechetnou smělostí o celém tom počínání Poznaňských wlastenců nestranný a sprawedliwý úsudek pronáší, a tím wětší wíry hoden jest, že od samého Poláka wlast i národ swůj upřímně milujícího pochází. Dowídáme se z něho, že celé to posawádní snažení a honosení Poznaňčanůw nic jiného není, než pouhá šlupka bez jádra, a jak německé přísloví prawí, mnoho křiku a málo wlny. Bohužel, že tak jest, ale prawda nade wšecko; jí jedině drželi se musíme, byť by jiní smělého hlasatele i za blázna prowoláwati měli, jak se to spisowateli nadřečeného článku i skutečně přihodilo. Nachází se w 3. č. »Orędowniku« na rok 1843, pod titulem: »Pohled na staw literatury polské we welkém knížetstwí Poznaňském w běhu roku 1842«, i podáme ho zde u wýtahu pro wšeliké porownání, příklad a naučení. Zní w hlawních wěcech takto:

».....Wyznáwáme napřed, že bezohlednou, ačkoliw trpkou prawdu powíme. Neboť proč bychom měli sobě pochlebowati a potomstwo obelháwati, které čítajíc někdy náhodou šumné zprawy našich učených společností w Gostyně, Hnězdně, Šamotulách a Raškowě, ještě by se ztrátou našeho wěku litowati mohlo ztrátu wěku Periklesowa anebo Mediceůw. Powíme tedy bez obalu: že we welkoknížetstwí Poznaňském nejen toho nejmenšího hnutí naukowého není (neboť chwilowé zabrání sobě na literaturu a nauky, jako děti na slepou bábu, pohnutím čili žiwotem naukowým nazwati se nemůže), ale co ještě horší, mdlý ten naukowý žiwot hned w samém zárodku zakrsnul. Stůněme na nemoc wnitřní, odwěčnou, národní, která nás w krátce usmrtí, jestli záhy ještě lék na ni nenajdeme. A hlawní a téměř jediná příčina té nemoci jest zahálka, kterouž příroda, wšecky plemena slowanská za jakési hříchy trestajíc, nerowně wíce Polákům než jiným pobratřencům udělila. K wyplenění této zhoubné a zloplodné wady nebylo w Polště nikdy žádných pobudek, neboť na sto tisíc lidí priwilejmi nadaných, kteří dřeň národu působili, pracowali wždy, ačkoliw ledajak, ale těžce mnoho milionůw newolníkůw.

Prawda, že se časy změnily, ale zwyk a náklonnost staly se druhou přirozeností, a sdělily se wšem třídám společnosti, jako nakažliwá choroba. Nechuť k wšeliké práci, zwláště duševní, která stálého namáhání a jednotwárného zaměstnání potřebuje, zmocnila se jako dáwněji, tak i nyní wšech stawů. Nikdo ze wzdělanější třídy péro do ruky nebéře, neboť ho to rowněž tak obtěžuje, jako leniwého rolníka našeho cepy; málo kdo knihu čte, neboť při ní sedětí se musí, a Polák pohybliwý potřebuje ustawičného ruchu: dnes je w městě, zjitra u souseda, za týden w Paříži, w Římě, w lázních atd., wždycky zaaffairowaný (něčím zaneprázdněný), hlawa wždycky nabitá welkými a wždy nowými projekty. Zahálka, kterážto mu místa zahřáti nedá, činí ho roztržitým, marnotratným, plejtwá tedy časem a jměním. Země, jediný náš materiální statek, kterýž nám po předcích pozůstal, přechází takowým způsobem každodenně do rukou cizozemcůw: takowým způsobem odnárodňujeme se sami, a že tím literatura i národní záležitost naše welice trpí, nepotřeba teprwa dokazowati. Z té samé zahálky pochází nestálost a lehkomyslnost, která nás odwrací i od nejswětější wěci. Neschopen wytrwati do konce w žádném předsewzetí, jedno zawrhuje, druhého se chytá bez nejmenšího přemýšlení, jako malé dítě, které pro nowý míč staršího koníčka do kouta odhazuje. Dnes se bawí weřejným čtením o wědách, zjitra diwadlem, pozejtří učenou schůzkou, dále národními resursami, železnými dráhami, ano i na podporowání chudých kosti po ulicích sbírá, a to wšecko nedlouho, přemýšleje jako člowěk malicherný, starostliwě o tom, čím by se měl bawiti w příští týden, přikládaje wždy nejwětší wáhu na wěci wedlejší, časem nejmalichernější, nejobojetnější; hlawní wěc pak w záležitosti naší, to jest w národní, totiž jazyk, wlastenské děje a nauky powažuje jako wěc wšední, ne nowou (!), téměř za páté kolo u wozu, ačkoliw by mu w tom počínání protiwníkůw oči dosti odewříti mělo, kteří wždycky od exstirpacie (wyplenění) cizího jim jazyka a literatury začínají, dobře wědouce, že tím způsobem w samo srdce národnosti naší udeřují. (*Dokončení.*)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 110.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydawa po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

12. září
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnau obalkou zl. 36 kr.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

Na hlawním trhu blíže hradu nitranského rozstawily se hlawní šiky Mojmírowa i Swatobojowa wojska; diwáků bylo mnoho tisíců. Přede twáří wšech objal Mojmír Swatoboje, w poustewnickém, střelami nepřátelskými prostřileném oděwu na koni sedícího a děkowal mu we jmenu wlasti a celého národu za služby jeho i nyní jemu přinešené. Potom pak zwěstowal wítězstwí swé, nad odrodilými Bořiwojowci a wojsky baworskými dosažené.

»Bůh nám pomohl ztrestati nepřátel našich,« mluwil Swatoboj hlasem powýšeným. »Mne powolal hlas wlasti od tiché nábožnosti, an král twůj, národe shromážděný, bojowal jinde proti nepřátelům. Nyní jest opět zde s wěnci wítěznými. Co na něm máš, národe můj, to nyní widíš: ží tedy a umírej za něho; nebo tak žíti a umírati budeš jen za blaho swé wlastní. Wý pak, bojowníkowé moji, propusťte mne nyní, dostawše pána i wůdce k dílu tomuto powolaného i nade mne powolanějšího, propusťtež mne w pokoji, abych w osamotnělé tichosti prosil Boha za wítězstwí i spasení waše.«

Potom byl památný den slawnostmi dokonáwán. Swatoboj se odebral na Zobor a padna na kolena u kříže swého, oslawowal Boha wšemohoucího.

XI.

Mail jsem wystawěti swěty nowé —
S nocí mou shynuli moji snowé;
A co w nich tak krásně se jewilo,
Zřím, že marné wše a klamné bylo!
K. Sabina.

Na pomezí rakouském rozložila se urputná tma. Newiděti ani na krok před sebe. Wítr skučí a hwiždí po rowinách; wytí a skučení nočních ptáků, kořistících po mrtwolách lidských, hrůzu nahání člowěku i zwířeti. Ležejí zde padlí wojínowé dwou wlastí, německé a slowanské. Celé sklepení nebeské je potáhnuto oblaky černými. W hrozné této chwíli slyšeti dusot a frkání dwou koňů.

Dwa jezdcowé jedou u prostřed mrtwol po poli rakouském, oni i jejich koně toulí se k sobě. Tma hustá, neprohledná nutí je zastawit kroků swých. Tu sestoupil jeden s koně a šel se ohlednout, zdali by neznamenal někde cesty; tu zaslechl opodál slabý hlas lidský, wolající o pomoc. I pošel w tu stranu, odkud se hlásek mdlý pronášel, a nahmatal člowěka, w němž ještě žiwota znamenal. Byl to wšak slabý žiwot; sotwa dosti mdlým hlasem »pomoc« wyřkl, již opět, a to jak se zdálo — na wěky utichl.

»Lituji tě, bratříčku, ale jen zde zůstaň; já newím sám, jak z tohoto osudného místa wyniknu. Dobrou noc, bojowníče!« Takto mluwil jezdec k polomrtwému, odcházeje od něho dále.

»Dobrou noc!« odpowídal, wydaw k tomu poslední sílu žiwota, nešťastný bojowník. A slowa tato pohnula twrdým a krutým jinače tímto člowěkem tak, že sobě silně umínil, již buď jak buď nešťastníkowi pomoci. Ohledl se ještě, zdali by někde swětla, neb jakého koli jiného znamínka nepozorowal, i shledal že se na blízku slabé swětlo míhá. »Dobře,« mluwil k sobě, »již tobě i sobě pomohu, ač ani newím komu pomáhati chci. Ležejí zde Němci i Slowáci. Nu ale — wem to ďas! jednou za žiwobytí může člowěk něco dobrého — třebas i nepříteli učinit.« A zawolaw na soudruha, welel mu blíže přistoupiti, který též z onoho swětýlka se zaradowal. »Ký také diw,« mluwil k němu, když s koňmi blíže přistoupil a zwěděl, co chce, »že tě osud člowěka pohnul; jiné wěci tebou nepohnuly.«

»Je to prawda,« odpowídal prwní, »také

jsem ale ještě nikdy na takowé cestě nebyl.« U prostřed pák takowýchto řečí wložili polomrtwého bojowníka na koně a šli zrowna, odkud jim swětýlko se třpytilo.

Swětýlko to ani tak daleko nebylo, jak se zprwu podle swé maličkosti zdálo; byl to kahánecek skrowným plamínkem plápolající a na prostřed stolu postawený. W této osamotnělé chaloupce seděl starec u stolu, maje sešediwělou hlawu o ruce podepřenu. Po rukou mu tekly slzy a prsa jeho se dmula. Strašný osud musel jej zachwátiti w bouři posledně krajinami těmito se waliwší.

Jezdcowé zaklepali na okno.

Stařec se dlouho nerozmýšlel; nezdálo se, žeby jej bázeň jímala; za malou chwíli byly již zpráchniwělé jeho dwéře wolajícím odewřeny.

»Co?« zkřikl udiwený jezdec. »Kýho peruna morawského! totoť jsou hrozné wěci! Nuže wládyko welehradský, je tohle twůj Welehrad?«

»Tys to, Aribo prokletý? Ještě tě peklo nepozřelo? Jdi mi s očí, jdi, ty půwode mého pádu i zatracení!« Těmito slowy pozdrawil nešťastný wládyka welehradský zlostného Aribu, a wšecka jeho krew ze srdce do twáři jeho udeřila, jakoby se z pomsty wyliti chtěla na Ariba.

»Ne tak wládyko,« odpowídal wážně Aribo, »když jsme se takto opět nalezli, musí to býti zwláštní pokynutí osudu; wítejme se raději, a přejme si štěstí, že nás ta okamžitá bouře nezachwátila. Hle, wládyko, já ti přiwedl hosta — ba dwa,« mezi tím wyběhl wen a opět přišel nesa na ramenou jinocha. Za ním wstupowal — Swatopluk.

»O, arci — arci, w těchto rukou, w rukou Aribowých, ubohý kníže, nemohl jsi na jinou cestu přijíti!« wzdychal sobě wládyka, wida za Aribem Swatopluka kráčeti.

»Nyní, jsi-li křesťan, wládyko, pomáhej,« tak jej upomínal Aribo, klada jinocha ubohého na lůžko. »My se slitowali nad tímto nešťastným a wynesli jsme ho z prostřed mrtwol již ptáky žraných.« Wládyka wšak stál s rukama založenýma a s myslí hluboce pohřížcnou u prostřed komnaty a neslyšel Aribowých řečí; Swatopluk pak sedna za stůl hlawu o ruce opřel a bolestně wzdychal. Aribo tedy sám byl zaměstnán s nešťastným bojowníkem. Odepnul mu meč a pohleděw naň, »aj, jak pěkný meč,« řekl a pohodil jej na stůl před Swatopluka; pak snaw přilbici s hlawy, ulekl se, an se tu zpod přilbice hojné, dlouhé kadeře jako wlny se kroužící wywinuly a spanilá ač bledá twář Drahomíry do očí mu padla. Lstiwá wšak jeho mysl hned mu šeptala pekelné úmysly. Již stawěl přilbici nazpět a wlasy shrnowal pod ní, chtěje ji za mrtwého wojáka prohlásit a rychle zahrabat. Ale wyšší ruka bděla nad Drahomírou.

Swatoplukowi bleskl do očí diamant na rukowěti meče se třpytící. I poznal jej co meč bratra swého, a zwolal třesoucím hlasem: »Ha, co to za wítěze? Toť meč bratra mého Mojmíra.«

»Wšak to je ta prokletá hra zase!« mumlal do sebe Aribo; wida wšak že i Swatopluk i wládyka se hýbají, aby spatřili bojowníka, šílenou radostí wýskal: »Hejsa! dobře je přátelé, já wám nalezl Drahomíru! Drahomíro — Drahomíro, budiž nám tisíckráte wítána!«

Tímto hlasem proraženo je wšecko těžké břímě osudů, spočíwající na srdcích wládyky i Swatopluka, a nowý žiwot se rozproudil po žilách jejich. Wšecky zlaté naděje obou těchto pro Drahomíru i zemříti hotowých, otce a milence, najednou obžiwly a je na skwělé wýšiny blaženosti wynesly. Wládyka jako smyslů zbawený wrhl se na twář dcery swé a líbal ji horoucíma rtoma; wšecken minulý žiwot ozwal se nyní w prsou jeho. Swatopluk jen jako we blaženém snění stál nad ložem, slzy mu kanuly z očí, až posléze omdléwaje bez sebe klesl na stolici.

».....a mně připisují oba swé neštěstí! Jako bych já za to mohl, že nám ďábel toho poustewníka do cesty hodil. Ale, já se táži, kdo uwedl nyní oba do mdloby radostí? Hm — ale tak je to; pečuj o cizí štěstí, a budou po tobě blátem házeti sami, o něž si pečowal,« mluwil Aribo k sobě, a wšak schwálně tak zřetelným a powýšeným hlasem aby jej slyšeti bylo.

Mezi tím procitowala Drahomíra k žiwotu. Poznawši otce zwolala slabým hlasem: »Otče — otče můj! Odpusť — odpusť dceři nešťastné, ach bok můj!« Otec teprw nyní myslil na pomoc, a ohledaw ji bedliwěji, widěl, že lewice její hedbáwným šatem zawázána jest, w boku ale rána se opět otewřela. I hned wymyw ji wodou a přiložiw bylinek obwázal na nowo. Procitlá k žiwotu s bolestí zmírněnou tiše usnula.

Swatopluk jako u wytržení we swých mdlobách trhawě a zmateně mluwil: »O Aribo, jak dlouhou — dlouhou cestou mě zprowázíš. Ach a po té daleké cestě — kam jsi mě dowedl! Ne — já sním, to nemůže být skutečnost.« A w tom se zchopil aby se přeswědčil, zda sen je toto wšecko; pročež chytil Ariba za ruku a opět mluwil: »O přece — přece je to skutečnost, země se třese podemnou, Aribo, zadrž mne.«

»Zpropadený poustewník, pro něho to wšecko snáším. Kéž ho ďábel—ale nic to!—Ano—ano Swatopluku, skutečnost je wšecko. Ty jsi při Drahomíře, já tobě nalezl Drahomíru, a uwedu tě s ní záhy na trůn welkomorawský.« Opět wnadil Aribo duši tak hluboce již kleslou.

»O tyto swěty,« mluwil na to bývalý wládyka, »tyto swěty zbořeny jsou již pro mne na wěky. A mně z nich nic nezůstalo, leč raněné na wěky srdce. O kde jsou ti dnowé—kde já w tyto obrazy mysli swé wěřil?«

(*Pokračowání.*)

Powaha, mrawy a obyčeje národu českého.

(Wýtahy ze Schmidlowa popisu českého králowstwí.)

(*Dokončení.*) Je wůbec známo, že pražská zpěwohra powždy a až do dneška se honosila wýbornou hudbou, pomocí které wlastně Mozart založil swou slawnou powěst, jehož slowa »Čechowé jenom mně rozumějí« nejprawdiwější swědectwí wydáwají o hudebnosti Čechů. — Slyší se sice wšude zpíwat, zdá se ale, že Čech sobě wíce hledí hudby nástrojní a zwláště že we foukacích nástrojích wyniká. W přemnohých wesnicech prowádí školní mládež úplnou »tureckou muziku« s dostojnou umělostí a dokonalostí. W horách mají cimbál a w okresu chebském dudy.* W českých krajech se nalezá sem tam zwláštní nástroj, kobza, bondoška nebo bukál; záleží ze džbánu, jenž potažen kusem kůže, která we prostřed opět protáhnuta je několika žíněmi nawoskowanými. Při tření zdrsnatělých žíní je pak slyšeti zwuk, podobný onomu basy.

Co se týká malířstwí a sochařstwí, nezdá se owšem, žeby Slowané byli mnoho wýtečného wywedli; ale Čechowé aspoň nejwíce mezi nimi wynikli. Za časů krále Karla IV. a Rudolfa II., kteří oba nakloněni byli uměním, kwětlo několik škol malířských. Čiška uwádí 35 řezbářů, 110 malířů, 68 rytců, 11 stawitelů a 34 zwonařů. Mezi těmi owšem poměrně málo jich dosáhlo slawné powěsti w krajinách zahraničných, jako malíři: Bergel, Brandel, Führich, Kadlík, Rafael Mengs, Mutina, Skreta (nazwán českým Rafaelem), Theodorich pražský, Tkadlík atd.; rytcowé: Frey a geniální Wáclaw Hollar; stawitel Fischer z Erlachu atd. Z těžka se nalezne w Ewropě nějaká země, která by we středowěku takowou hojnost byla měla uměleckých prací z kowu. W nepatrných wesničkách českých býwá cestowatel překwapen starými zwony, neobyčejně pracowanými a málo kde schází we wážných starých kostelích křtitelnice z cínu, jejíž wypuklá práce znamenitou cenu míwá.

Že Čechowé i w ostatních umělostech a wědách wynikají, o tom přeswědčiti se může každý, jenž se poptá po wýtečných jednotliwých wětwích jejich. Tak se na př. dowěděti může, že jádro dělostřelectwa rakouského záleží z Čechů (a Morawanů), kteří w dílách měřických a wůbec mathematických znamenité prospěchy dělají. (Z pěti pluků dělostřeleckých, jež wojsko rakouské má, stawí Čechy dwa, Morawa jeden, arciwéwodstwí rakouské jeden, a Štýrsko s Krajinskem a Korutanskem též jeden, tak že wíc než dwě třetiny celého dělostřelstwa rakouského ze Slowanů se skládá. Uhersko pak a Wlasko nestawí žádných dělostřelců.) Jak zde, tak i jinde Čechowé wynikají, na př. stawbou, hospodářstwím, zakládáním železných dráh atd.

Hudba a tanec sobě obyčejně podáwají ruce; tudy je se i nadíti, že zpěwný národ český bohat býti musí rozmanitými tancemi. A dojista nemá žádný národ w Ewropě tolik národních tanců, co Čechowé. Někteří z nich putowaly nejenom celou Ewropou ale i do zámořských zemí přeplouly (polka), a kwapík čili galop, který každoročně w Paříži několik souchotinářů pochowá, jest český tanec. Nejoblíbenější w Čechách je owšem polka (snad od půle, polowičného wykračowání, poskakowání); kromě této je wšak zde i polka dwojitá (Doppel-Polka), rejdowák a rejdowačka, strnište a strašák, hulán a landwerka, manšestr (trochu podobný německému tanci Pulverstofferl) a furiant, wrták a stajriš atd. Stálo by to wěru za to, aby některý z časopisů českých se wytasil ouplným popisem weškerých tanců národních, k němuž by se i nápěwy přidati mohly. Pro Čecha není žádné slawnosti a weselosti bez tance, a weselosti se wšady hledí, kde jenom hudba a tančení možná je. Paměti hodno je to, že menuetem w Krkonoších wždycky se swatba začíná.

Slawnosti národních w Čechách je několik; mezi nimi hlawně wyniká pouť swatojanská, (o níž naše obecenstwo wíce wí, než by se mohlo zde překladně umístiti.) Připomenouti záhodno též slawnost swatojiřskou na Řípu, při níž celou noc hlučná weselost pod širým nebem panuje; pálení ohňů swatojanských (Jana Křtitele, 24. června) na wrcholích hor, zapraskáwání kouzelné báby posledního dubna; čerwené swátky (welkonoce) se swěcením wajec, wítání jara (smrt plawe po wodě, nowé jaro atd.); jízda o záwod tří králů (o swatodušních swátcích), památka pohanské dáwnowěkosti; obžinky; poswícení; koledowání atd. Jak wděčno by bylo, aby některý znalec českých národních slawností, obyčejů, bájek, powěr atd. podniknul úplné sebrání, porownání a wšemožné objasnění jich! Práce owšem krušná, ale k wýkladu powahy našeho národu newyhnutelná a utěšená.—. K. M. L.

* Zdá se wšak, že dudy nejsou prawě a jenom w Chebsku domowem, nýbrž w ostatních slowanských krajech, jmenowitě w Prachensku, odkud Strakonické dudy daleko široko prosluly. Pozn. překl.

Slowo o literárním a národním žiwotě w Poznaňsku.

(*Dokončení.*) Z té samé zahálčiwosti wynikají: těkawost wšude na wšecko se wrhající, wšecko matoucí, pýcha, která předstírajíc podporowání společenského (čili jak oni říkají socialního) postupu, strannictwa sobě twoří, a we společnosti po přednosti tonží, jako někdy, pokud ještě Polska stála předstírajíc weřejné blaho, jenom záležitosti a prospěchy rodinné, neb strannické, anebo raději jen špinawé soběctwí podpírala. Jako kdyby jaký pokrok čili postup mohl býti bez nauky, a nauka bez práce! Ze zahálčiwosti pochází konečně opičení cizinstwa, častokráte nejdiwočejších mód a způsobů w ohledu materialním, mrawním i literárním. Zpominajíce nestarostliwě o wlastním položení, obracíme kwapné zraky k Paříži, jako pobožný Mahomedán k Mekce, uhánějíce za ukázanou nám títěrkou, pokud se nám místo ní jiná nowá nezalřpytí. Odtud pocházejí ony artikuly po tuctech se zjewující: o po-

stupu, o pojímání ducha času, pompatičné deklamace o dobru člowěčenstwa jako z úst nějakého spasitele lidského rodu, které ostatně, bedliwě rozebrané, jen mělkost myšlenek a duševní chudobu atd. kryjí; neboť snadněji je nedowařenému holobrádkowi, který nějaké fantasie w německém denníku přečetl, načmárati několik listů na měkkém základu rozbujnělých myšlenek, nežli napřed hodně stále poseděti k nabytí předewším potřebných wědomostí, aby se w budoucnosti w jakékoliw wědě neb nauce dobrým spisowatelem státi mohl, anebo aspoň společnosti lidská užitečným údem; neboť snadněji zlostliwému pisákowi, kterýž ani pomyšlení nemá o mozolech a trudech k důkladnějším prácem newybnutelně potřebných, w archowé neb půlarchowé čmáranině ponížiti zásluhy nejznamenitějších spisowatelů našich, nežli aby sám k stolku zasednul, a nějaké užitečné dílo napsal; snadněji pohaněti bezpříkladné obětowání sebe pro lidskost a národ nejšlechetnějších lidí než nejmenší oběť učiniti sebou samým. Takowý je s welmi malými wýminkami, nynější staw společenstwa našeho. Jaký strom, takowé owoce. Tuto hle! obromnou řadu w běhu r. 1842 we welkoknížetstwí poznaňském na dwoumilionowou lidnatost polskou w říši pruské tiskem ohlášených děl......«

......»Wůbec wyšlo knih, knížek a tenounkých brožurek 37, píšeme třidcet sedm, to jest z dějepisu 13, z beletristiky 7, z filosofie atd. 7, z theologie 10. Odrazíwše z počtu toho wšecko, co z ciziny k tisku zasláno bylo, n. př. spisy Goščiňského, Siemiéňského, Bohdana a Leonowiče Záleských, Trentowského, Lipinského welkopolské písně lidu, spisy Ja. Ka. Ra., odraziwše dále nowowydané spisy starožitné n. př. Kučborského, Wiganda, wšeliké památníky wydané hrabětem Edw. Račinským, konečně wše co cizincowé psali n. př. P. Maron a jiné — což pak pozůstane na welkoknížetstwí poznaňské? Pro člowěka myslícího a trochu dále w budoucnost zírajícího je zajisté smutnou ona zahálka a úplná zmrtwělost w ohledu wědeckém a národním z jedné strany, a to nadýmání, honosení se naukou, oswětou, s o c i a l n ý m postupem a Bůh wí čím ještě z druhé strany. Čistá to babilonská wěž! Ten widí podiwnou spásu jen w jakýchsi pokrocích, druhý jen w železných dráhach, třetí w učených schůzkách a sezeních, čtwrtý we weřejných čteních, pátý we sbírání starožitností národních atd. atd., a nikdo nic nedělá, mnozí, čeho se dotýkají, matou a kalí, wšickni spustili ruce, a lodička národnosti naší wždy hůř a hůře tone. Máme přes 3000 domů šlechtických we wel. ku. poznaňském, několik set duchowních, několika deset učitelů škol wyšších a nižších — a napsal-li pak kdo w běhu roku 1842 jen jediné dílo w oboru swém? Máme společnosti učené, které s oprawdiwou wážností jako w Sorbonně o té neb oné práci, tom neb onom literárním předsewzetí zpráwy dáwají; ale kde je owoce, kde ten nejmenší účinek těch prací, těch literárních předsewzetí? kde jsou ty již od tolika let slibowané Swatojanky (almanach) písně lidu, kancionaly atd.? Proč tedy mámiti sebe a obecenstwo i pobratřenců naších, proč tedy otwírati oči protiwníků na to, co není, co nebylo, a co sotwa jako blesk projelo hlawy některých? Jestli toužíme národnost swou udržeti a lepších časů se dočkati, musíme se úplně změniti, musíme nakládati sílu mocnou duševní proti takowé samé síle souseda, — musíme pracowati! P r á c e u p ř í m n á odwede nás od marnotratnosti, od snářstwí, od malichernosti a mělkosti we wšem, od opičení wad a náwyků francouzských (neboť cnosti a přednosti toho národu nikdy nenásledujeme), wytrhne nejednu wísku z rukou příběhlíka, zmůže čtením a spisowáním děl literaturu wlastenskou, wplyne spasitelně na udržení a zrůst národnosti naší mezi třídami nižšími. Nechť si šlechtic swé wísky hledí, nechť dnem a nocí přemýšlí na to, jak by zemi, tuto matku pilných, macochu zahalečů, k stonásobnému plození přinutil; ať podporuje w každém ohledu, ano i w nejskrownějším okrésu swém, wzdělanost národní, ať užitkuje ze zkušenosti a důmyslnosti agronomů zahraničních, ať swé wlastní pozorowání a zkušenosti tiskem druhým sdílí, ať rolníka ponaučuje, w dětech jeho chuť k učení budí; — kněz zase ať před knížkou sedí, do wesnické školky pilněji nahlíží, kázaní sám píše; — učitel, který w sobě schopnost k nějakému předmětu cítí, ať swé síly různorodými, často malichernými a dětinskými wěcmi nemaří, neboť »ars longa vita brevis«; — mladík na uniwersitě nebo we škole místo snění o reformách společnosti lidské, o zdánliwých pokrocích, o duchu času, ať se dříwe wzdělá wá nabýwáním důkladných wědomostí na budoucího reformatora této společnosti, a najdou se u nás, ručíme za to, w krátce i Bloky, Thaery, Chrysostomy, Bourdalowé, Schillerowé, Tacitowé, Newtoni atd., a země i národnost naše silně se powznese, neboť Polákowi nescházejí schopnosti (swatá prawda!), ale co z toho, když wšecko udušuje zhoubná zahálka. Jenom tím způsobem budeme w stawu přetrwati wšeliké změny časů. Tak dělají Němci, Francouzi a Angličané, a tito národowé jsou z té příčiny mocni, bohati, oswíceni, a literatury jejich stojejí na nejwyšším wrcholu sláwy a skwělosti. Dalecí jsme twrzení toho, žeby Francouz, Němec a Angličan práwě byl andělem; máť on owšem i wady, ano snad wětší než Polák. Angličan w jednom týdnu wíce projí, propije, w karty prohraje, nežli největší zahaleč Polák za celý rok. Francouz má wíce lehkomyslnosti, je smyslnějším, wětším lahůdkářem než Polák; a Němec...... Ale položení těch národů je zcela jiné; oni mají byt politický, a co J o h n w karty prohrá, w malaze aneb šampaně utopí, aneb jiným způsobem prohejří, to získá z druhé strany J a m e s. Ale u nás, co we whistu, faraoně prohraje H a w e l, co se šampanem a s ustřicemi spolkne, to nepřejde w ruce P a w l a, ale stáwá se lupem hospodáříwého G o t t l i e b a nebo prohnaného M o j ž í š e; neboť již není těch starostw, wojtowstw ani jiného chleba »bene meritorum,« kterýby ubytek w jmění doplňowal a nahražowal, také již není co prodáwat. W žiwotě Angličana, Francouze, Němce břicho, hrdlo, rozkoš, smyslnost je jenom intermezzo, mezihra, ne celým dramatem; u Poláka ale zahálka, wíce méně zaneprázdněná a činná s celou neodďělnou družinou její, býwá hlawním, jediným cílem žiwota. Bohatý Angličan, Francouz, Němec býwá i w zahálce swé ještě užitečným wlasti. Zakupuje díla krasoumná, anebo pomníky starožitných národů, wleče do Londýna obrazy z Wlach, sochy z Řek, wzácné plody přírody z Indie, Afriky, Ameriky, nakládá na tisk užitečných anebo přepyšných děl. U nás založil-li pak kdo jakési museum domácí, obrazownu, znamenitější knihownu, anebo (wyjmouce hrabat Edw. Račiňského a Titusa Działyňského, kteří za to néwyhaslou wděčnost národu zasluhují) dal-li pak některý co aspoň na tisk slabykáře? — Jediná tato cesta může nás k žádanému cíli dowesti. Jest-li nám ale o národnost neběží, nechme wěcí w stawu tom, w jakém jsou: bawme se wědeckými schůzkami, weřejným čtením, hrejme whist, faraona, polykejme ustřice a šampaňské, a s nimi i w e s n i c e a statky, kupujme si čtwerospřežné ekwipáže, sněmikujme, bálujme atd. atd.; ale mlčme o wlastenectwí, o národnosti, o wědách, neboť prázdná slowa bez činu nic neznamenají, — a za 50 let bude nowý Diogenes za bílého dne s lucernou w ruce nadarmo hledati posledního Poláka we welkoknížetstwí poznaňském!«

Nowá kniha.

Obrazy ze čtrnáctého a patnáctého wěku. Od K. Sabiny. Seš. 7—10. W předplacení po 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 111.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwa po půlarších těikrato za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

14. září
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou zl. 36 kr.

Něco o Hanácích.

Chce-li kdo Hanáka w jeho sláwě poznati, nech se přijde na něho podíwati o slawnosti božího těla do Holomouce. Celé toto krásné a welké město skwí se w prawém toho slowa smyslu, zelenost ratolestí je zdobí, kwětiny rozesílají swou wůni, hlučná hudba se wšude ozýwá, hojné a nádherné duchowenstwo dodáwá církewním obřadům neobyčejného lesku, lidstwo, domácí i wenkowské hemží se po ulicích — wšecko zajímá nejwyšší cit i obraznost; wyniká-li ale co z dawu tohoto zwláštní swou a půwodní fysiognomií, jsou to zajisté naši Hanáci, jenžto sem na ten den ze zaslíbené swé země houfně putují, k oslawení jeho nemálo přispíwajíce. Zwláštní to radost, pozorowati ze wzdálí hanácké krasawice s lesknoucími se jejich plátěnými suknicemi bílé neb černé barwy, s jejich pestrými zástěrami, wyšíwanými žiwůtky, tureckými (červenými) plenami čili loktuškami a welikými modlicími knihami, ponejwíce to Fryčajowými kancionály aneb zlatými klíči, an se w těsných, dlouhých řadách poważliwými krůčky swými za průwodem pohybují. Zdá se ti, jakobys celé pole bohatých piwoněk před sebou měl, jichžto hlawami wítr pohýbá. To jsou prawé Hanačky, jichžto kroj a celá bytnost posud se zachowala w číré, půwodní národnosti; kromě nich spatříš ale také množstwí jiných polowičních aneb trojčtwrtečních wenkowských krásenek, to jest, — aby snad nikdo toto polowiční aneb trojčtwrteční na samu jich krásu newztahowal — takowých krásenek wenkowských, ježto se o půwodní kroj swůj s modou do polou aneb tři čtwrti rozdělily, městskému wplywu a ciwilisací wětší neb menší část zděděného po matkách kroje za oběť přinesše. Takowá městské přewaze se kořící wenkowanka, octne-li se we městě, probíhá co do oděwu skrze přerozmanité, nemálo křiklawé změny, nežli se na wýšinu čisté městskosti dostane, a kdyby krojepis již tak wzdělán a na pewné třídy rozwržen byl jako přírodopis, podáwaly by nemalé zábawy tyto obojžiwelnice, ježto jako prawí jmenowci jich přechodem z jedné do druhé určité třídy jsou, mezi oběma we formách podiwných, obyčejně nelíbých a často směšných uprostřed stojíce. Stará národní karkule, sloužící hlawě za ozdobu, je již dáwno z obyčeje, a sotwa ji u které staré Hanačky spatříš; místo její zaujal weliký barewný, nazwice jasně červený, bawlněný šátek.

Newím, zdali wšecky wenkowanky, Hanačka aspoň začíná se měštiti zdola. Nejprwé dá vale červeným, žlutým neb zeleným, pěkně bíle wroubeným střewícům, jichžto místo zaujmou modní černé střewíčky. Za nimi loučí se dlouhá, modrá aneb strakatě prouhowaná zástěra, posléze poroučí se též černý šorec, tento obzwláštní znak Hanaček, jehožto místo katunowá neb kanafasowá sukně zahrne. Po znamenitých těchto proměnách nastáwá nějaká přestáwka. Přerozující se takto dcera slawné Hany neopowažuje se ještě odložiti roztomilý onen, ouzký a kraťounký žiwůtek, kterýžto wšelikým pohybům zrostlého těla a zwláště teničkou jedwa košilí okrytých beder tolik swobody a půwabů poskytuje; ale příklad láká a konečně se přece přemluwí, že oděw tak kynoucí dosti slušným není, a jedwa že pomyslíš, jest oděna w špenzr, kterýž u zámožnějších z merina aneb i z hedwábí ušit jsa, zrádná ona místa až ku katunowé sukni zakrýwá. Tím je wšak zničena swatá moc národní souwislosti; — wšeliká změna děje se odtud kalibanowými kroky; žiwůtek zmizí a s ním wšecko, co by na wenek pamatowati mohlo, a ejhle! najednou zjewí se wenkowská krásenka w městském šatu, stříženým zouplna podle francouzského kroje; někdo z nejnoblejších krejčowských umělců, musí wykonati nad ní diw tento.

A zde máte onu tříčtwrteční cíwilisaci! Ale pomalu, hnedle bychom byli zapomněli na pěknou plenu, kteráž jako archa nad wšeobecnou touto potopou plujíc některé naděje poskytuje. Jeť to důležitá wěc, tato plena, a potřebuje kolik let rozmyšlení. Nezřídka spatříš Hanačky w nejmodnějším kroji, ale plena, toto palladium prawého Hanáctwí, nechce, nemůže se hýbati ze swého místa. Když ale i ona swému osudu podlehne, je hotowá elegantní dáma městská se shawlem, čepcem neb kloboukem a se stínídkem. Pokud se spolu duševní přerozowání tím samým jistým a prawidelným krokem ku předu ubírá, nelze mi twrditi, tím méně tedy, zdali jednoduchá spokojenost a ledaco jiného pod kloboukem tolik místa nalezne co pod plenou; obyčejně možná říci, že srdce pod hanáckým žiwůtkem zdrawěji a wolněji tlouklo než pod celým francouzským žiwotem.

Pusťme od tohoto wýskoku za poměštělými Hanačkami, z nichž málo které po chuti bude tak, aby nám poděkowala, a ohledněme se dále w pestrém tomto dawu lidstwa. Wysoké, wyleštěné boty, krátké, čerwené aneb žluté koženky, zelené, u bohatších žlutě wyšiwané kamizolky, klobouk půlměsíci podobný, s něhož u mládenců fábory wlají, w jedné — a modlicí kniha w druhé ruce, hlawu obnaženou, jejížto dlouhé wlasy w kadeřích na šiji splýwají, patrialchálský plášť lehce okolo plecí swěšený maje: tak si kráčí Hanák w důstojném poklidu a nábožně sklání swou hlawu.

»Jak, w plášti?« ptáte se, milé čtenářky, »když je parno, žeby se upekl?« Ba ano, mé roztomilé, neboť plášť je alfou a omegou, prwním a posledním prawého Hanáka. Starý pohanský spisowatel, známý konšel města Říma a strach našich gymnasistů, Cicero, napsal překrásnou propowídku o studiích; tu můžeme směle také na plášť Hanáků obrátiti. Plášť pokrýwá Hanáka, on potěšuje kmeta a krášlí mladíka, plášť cestuje s ním na pole, do města i na wes, prowází jej w noci a neopouští jej we dne, Hanák zaobálí se do něho před sw. Janem a wděčně ho po sw. J. zas podržuje. Plášť je mu nejdražším druhem; hřeje ho w zimě, chladí ho w letě, slouží mu za frak, kabát i paletot, on-tě šatem wšech šatů, nerozdělitelný od Hanáka, jak je a býti má, a Hanák bez pláště jest ničím, aneb můžete-li si to pomysliti, ještě méně než ničím, prawým praničím!

Jak ale wypadá takowý plášť? Jeť naskrz z myškowého aneb modrého sukna, dlouhý a ouzký a má nahoře tři neb čtyry úzounké, často jen na oko dělané límce.

Hanák se wůbec mnohem rychleji přerozuje; jakož u Hanačky plena poslední wěcí zůstáwá, která ji ještě někdy na idyllické radosti wenkowského, domácího žiwota upomíná: tak býwá naopak u Hanáka plášť prwním, co buď hned odloží aneb aspoň změní. Čtwero krátkých límců srazí se w jeden jediný dosti dlouhý. Pod pláštěm takto uzpůsobněným zjewí se brzy kazajka tmawé barwy a strakatá westa, kdežto prawý Hanák nikdy něco takowého nenosí, aniž wolné tělo swé do otrockých pout nějakých šlí sewřá, nýbrž na celém hořejším těle místo wšeho oděwu jen košili má, kterouž okolo boku černým hedbáwným šátkem upewňuje. Čerwené spodky zmizí obyčejně již s pláštěm, ne-li dříwe, postupujíce místo swé plátěným aneb soukeným pantalonům.

Ostatně miluje Hanák jak náleží swou na wšecko hojnou otčinu, a nestáwá se zřídka, že se ti, kteříž se jí, jakýmsi pudem po wyšším wedeni nebo swáděni, někdy byli odřekli, kajicně opět k ní a k jejím hrncům egytským nawracují, čerwené spodky opět za heslo swé obírajíce. *Mezi hanáckými* wesničany nalezá se mnohý, který — *nikoli* ale pro špatný prospěch — musám wlasteneckých wysokých škol (neboť nerad jiné než holomoucké zwoluje), vale dal, by wzdálen jsa wšeho namáhání zděděné po otcích role swou zpřeží zoráwal. Nalézajíť se mezi nimi absolwowaní humanisté, filosofowé, bohomluwci i práwníci. Bylo mi jednou diwně okolo srdce, když mne w jakési hanácké wsi z nenadání sedlák plynnou řečtinou oslowil, an jsem já již hnedle do čista to málo zapomenuto měl, čemu jsem se byl we školách s nouzí naučil.

Nemiluje snad nikdo tak wroucně weřejné a skwostné slawení katolických obřadů jako Hanák; nelituje cesty kolika mil, by jen mohl býti při nějakém processí. Jak rozdílným okazuje se ale zde opět Slowan od Němce! Oba prozpěwují při takowých průwodech horliwě a nábožně; německé a slowanské houfy jdou dwakrát i třikrát se střídajíce za sebou, ale jak rozdílný je slowanský zpěw od německého, jak nápadná ta rozličnost uchu i méně wzdělanému! Nápěwowé německých církewních písní jdou nejwíce w hlubších akkordách, zwukowé se dlouho prodlužují; bez dojemnosti začínajíce wnikají pomalu tichou mocí do srdce i paměti a působí tím wíce, čím wětší massy je přednášejí. Ráz jejich je poklid, powážliwé harmonické pokračowání; melodie pohybuje se mezi málo tolika tóny a wywyšuje i smyká se po nich

opatrně, w powolném tempu, bez welikých mezer: jeť tedy welmi zpěwnou. Slowanský zpěw naopak, církewní i swětský, má do sebe něco ohniwého, wzletného, často až jasawého, libuje si wyšší akkordy w mollu, wyniká rychle od hlubších tónů k wyšším a wracuje se týmže způsobem, často se zwláštními obraty a skoky, po dráze melodické opět do hloubky; časomíra, wšecko pohybowání je rychlé, dojem zpočátku jaksi podiwný stáwá se později smírliwým a budí radostné pocity. Smí-li se wážiti srownání, mohlby se snad způsob zpěwu německého wíce epickým, slowanský wíce lyrickým nazwati a onen k taženému prozpěwowání slawíka, tento pak k jásání skřiwánka připodobniti, který we slastných dechách wesny se koupaje wzhůru k pramenu swětla a wšeho žiwota se wznáší*.

(Z Morawie. 1844.)

Sen.

Zdálo se mi dnešní noci,
Že jsem ležel pochowán;
Neumřel jsem, byl jsem zrádně
Za žiwa do rakwe dán.

Sama's wíko přibíjela;
Já jsem na ně zatlouc chtěl,
Ruka wšak mi skamenĕla,
Jazyk mi byl zolowěl.

Ze srdce mi w hrobě wyrost'
Z rozmariny pletenec;
Já to wěděl, že ji budeš
Trhat k swatbě na wěnec.

Z hrobu wyrostla — ty's přišla,
Utrhla si ratolest.
Netrhej ji; což pak newíš,
Že s mým srdcem srostlá jest?

Nedbáš na to, a z ran teče
Proudem krew má plamenná;
Nemoh' jsem se wykrwácet —
Newím, co to znamená.

W. Nebeský.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Loun. **(Národní záležitosti. Domácí prospěch.)** Jakož wlna wlnu žene na wodě tekuté, tak myšlenka myšlenku následuje w říši duchowní. Článek »z denníku českého cestowatele«, w Kwětech č. 100, města Lounů se týkající, zawdawá nám příčinu několik slow šířiti o wěci, w něm pronešené. Hajitelí prawdy nemůže jednostejno býti, jak kdo o wěcech soudí. Často se již událo, že cestowatelé mnohá města proletše, podiwné o nich rozsudky bez rozpaku roztrušowali. I nedáwno před tím, než řečený cestowatel o lounské národnosti šetrně se pronesl, jiný se wyjádřil: že Louny jsou wíce německé nežli české město. O Lounech nedá se arci tajiti, že w nich poznání a wědomí české národnosti ještě pozadu zůstáwá, že se tu posud málo z těsné pupy wywinulo a k jasnému swětlu powzneslo: nedá se wšak také upříti, že je tu pěkný zárodek a úrodná půda — že se tedy krásného rozkwětu nadíti můžeme. Zlomek z denníku Lounům toliko předstírá, že se pouze k Němcům hlásí swými štíty a nápisy na domech. Chceme-li wšak o národnosti jakéhosi města práwě souditi, sluší zření bráti na troje wěci: na služby boží, na školní učení, na pospolitý žiwot. Slowo boží w chrámu lounském každou neděli a každý swátek česky se hlásá, jakož toho obecná lidu potřeba weli. Školní učení — to se owšem wíce německy než česky odbýwá, poněwadž prý se takto žádosti mnohých rodičů wyhowuje; i jdou o tomto způsobu učení hlasy rozličné. Jedni prawí, že je německá řeč krásnější než mateřská; druzí, že je nad tuto potřebnější a wáženější. Odstup od nás, abychom wěc přeháněli. Jedenkaždý ale uzná, že se tu nejedná o pouhou řeč, kteráž je forma, schránka a průchod myšlenek, jakož o samu wěc, o zušlechtění ducha a srdce. Co jest a býti má cíl wšeho pěstowání lidského, k tomu ať wedou nejpřiměřenější prostředky, k tomu wšecko snažení lidské směřowati má. A wšak nežijeme wíce w časech, kdež bychme nemohli nahlídnouti, že při wychowání mládeže cestou nejkratší, nejjistější a nejpřirozenější — řečí mateřskou — začíti a pokračowati se má. Když rozumná matka swého miláčka do školy uwádí a učiteli jej poroučí, nežádá-li na něm snažně: Pokračujte w díle, kteréž jsem já započala, stawte na základu, který jsem já položila, w duchu mém a řeči mé. Jať kladu do wašich rukou budoucí blaženost dítěte swého a zcela wám je pod ochranu odewzdáwám. — Jakých má tedy prostředků učitel se chopiti, aby dítěti, rodičům a obci prospěl? Nemá-liž on laskawým býti, showíwawým a přísným a nemáli se spolu **snížiti** k rozumu a řeči swěřence swého, jehož řeč se ještě w úských mezech kolíbá? Nemá-li na položeném již základu domácím stawěti i rozšiřowati jeho rozum a srdce šlechtiti řečí obwyklou, řečí mateřskou? Nemělo by se nabytých wědomostí jeho o smyslných wěcech w jeho řeči a způsobu smejšlení swědomitě použiti a je dále jako nit z klubka rozwinowati? Či-li se má pracně upletená nit hned na prahu učení školního přestříhnouti nebo uzlami zamodrchati?.... Jaké hory nesnází pro učitely a pro dítky při scestném wýchowu, a jaké pak po zpamětném učení následky — zwláště w ohledu mrawním — tomu učí mnohá zkušenost. Synáček setřew školní prach s nohou, oddáwá se na řemeslo, a dostaw za wyučenou s rodiči se loučí a do swěta na skušenou se odwažuje. Po čase očekáwají české rodiče psaní. Ale nebohý se nemůže do toho nešťastného českého psaní wprawit, a pochytiw některé slowo německé, plete je do češtiny, tak, že dobří rodičowé takowýmto pletkám ani porozuměti nemohouce, se diwí odkud to, a newí co swým listem chce. Ještě hůře wypadá wěc w mrawním ohledu. Myslíte-li, že on jsa w cizině pánem swobodným, bude se moci držet mrawních prawidel, jichžto paměť jen ledabylo pochytila a jichžto obsah, rozum a srdce zhola nepojaly, nebo dost málo pocítily? Nepřistoupí-li takowý k pramenu wšelikých přestupků a nemrawů? Suďte sami! Já nic wíc nedoložím. — Jaký je tu žiwot pospolitý? Nižší třída mluwí naprosto česky, to plyne z kázaní a zkušenost tomu učí. Prostřední, hospodářstwí a řemeslu oddaná w českém tónu si libuje. Jen malá částka mladých měšťanů, u wětším kole oswěty pohybowati se chtících, k monopolu Němců sahá. We wyšší třídě málo hwězd swatojanských, jakož w městech obyčejně býwá. To i odtud pochází, že české organy wzdělání a zábawy přístupu k nim nemají. Jedině Kwěty w Lounech, a ty jen w rukou nemnohých jsou. W hostincích se ještě nenacházejí, jako na př. w Slaném. — Ukázaw zrcadlo žiwota národního w Lounech, myslím, že jim a jiným nemluwil jsem na škodu, nýbrž k prospěchu. I rány museji se ukázati, mají-li se hojiti.

J. D. L.

---

* Nepodpisujeme práwě toto mínění o slowanském zpěwu, ale jako mínění nech se také i do našich rejstříků zapíše.

Z Příbrami. (Akademie.) Měli jsme zde 1. září akademii we dwou odděleních w prospěch školní mládeže. P. Kopecký, učitel zdejší hlawní školy, jednotliwé síly w celek spojil, a tak nám milou zábawu na celé odpůldne připrawil. Oučinkowali při ní ochotníci, wšickni rozeni Příbramští a celá horní banda řízením kapelního mistra swého pana Dobeše. Slyšeli jsme wýborné skladby; a pročež jak p. K. tak i wšem, kteří k dobrému, chwály hodnému prospěchu ochotně působili, wroucné díky wzdáti musíme. — Začátek učinila uwertura od Škroupa, a mistrně se podařila. Na to následowala německá deklamowánka.— Jak? My byli rádi, když bylo po ní! Nato wystoupila panna A. H., a přednášela na piano capriccio od Evers-a welmi obratně i w duchu skladby. Obdržela hojné pochwaly. Na to bylo prwní oddělení dokončeno welkou fantasií z Němé z Portici od Lafonta, přednášenou p. C. na houslích a p. A. na pianě. Tento kus byl jistě hwězdou celé akademie. Druhé oddělení počalo se uwerturou od Führera, pak následowala česká deklamowánka »Mužská prosba« od Rubeše, přednášena panem H. Neustálý smích doprowázel slowa p. H., a po skončené deklamowánce srdečně tiskli přátelé mu ruku, že tak wýborně úlohu swou přednesl, a že zde jaksi nemile widěný, tak nazwaný »Čechismus« w akademii přec uwedl. Na to přisedl p. A. k pianu, a chtěl fantasii přednášeti na nápěw, kterýž mu měl teprw někdo uložiti. I nečekal dlouho, brzo obdržel lístek, a na něm nápěw k národní písni »Co pak ti naši dělají« a po chwilce jsme již slyšeli pěknou fantasii, w nížto se libezně ozýwal uložený mu nápěw. Pak přišla řada na Jelenůw sbor »Wše jen ku chwále« a konec učiněn byl symfonií od Procha. Obecenstwo rozešlo se úplně spokojeno; jenom některé dámy až posud nemohou to p. deklamatoru odpustit, že česky přednášel, že o káwě mluwil, a že jim »Wy« říkal!!

Starý známý dopisowatel.

Bartoloměj Kopitar.

Dne 11. srpna t. r. zemřel po dlouhé nemoci c. k. dworní rada při císařské knihowně, Bartoloměj Kopitar, jeden z nejwýtečnějších jazykozpytců a znamenitý mezi znateli slowanštiny w Rakousích. Narozen dne 23. srpna 1780 w Repni (w horním Korutansku), studowal w Lublaně 1790 —1800, skončil práwa na uniwersitě wídeňské a dosáhnul r. 1810 místo u dworní knihowny. Dokonalými wědomostmi, horliwostí a neunawnou bedliwostí tak wyniknul mezi swými wrstewníky, že jej wláda, ačkoli nejmladším úředníkem byl, jedině poslala r. 1814 do Paříže, aby nazpět přiwezl ony poklady písemné, jenž r. 1809 od Francouzů bojowně přitáhnuwších z wídeňské knihowny odňaty a odwezeny byly. Kopitar tomuto nařízení ouplně zadost učinil. Obíraje se od mládí řečí a literaturou slowanskou tak hluboce wniknul do žiwlu slowanského, sobě dáwno oblibeného, že byl s to wykonati práce, které došly též w krajech zahraničných ouplného uznání. Známať jeho mluwnice slowanského nářečí krajinského (wyšlá r. 1808 w Lublaně), kterouž sobě získal tu zásluhu, že Slowané w Korutanech, Krajně a Štýrsku k samostatnému myšlení probudil. Jednotliwá pojednání a posouzení, článečky a zprawy od něho, wětším dílem dějeprawného a jazykozpytného obsahu, znamenité owšem jádrností a ryzostí, přečasto wšak též prudkou wášniwostí (we swých polemických písmech), nalézají se porůznu w časopisech, kdež na příklad píše o wlasteneckých fantasiích Slowana, rozjímajícího rozdrobowání nářečí slowanských, o pomůckách ku studowání jich atd. Jeho nedáwnou prací je wydání starobylého zlomku glagolitského (Glagolita glosianus), jenž w učeném swětě welké překwapení způsobil. Pracownou jeho byla wýhradně wídeňská c. k. knihowna, kdež welkými zásluhami dospěl k důstojnosti dworního rady a prwního kustosa. Učenost jeho i w cizozemí uznána; byltě poctěn řádem sw. Jiří, a pruským řádem zásložným (pour le merité) — jediný w celém rakouském mocnářstwí. Ačkoli byl wšestranně wzdělán, přec jenom hlawně skoumáním slowanštiny se obíral, chtěje následowati mistra swého, Josefa Dobrowského, wedlé něhož i w skutku wědami filologickými welmi wyniknul a znatnou autoritou jazykozpytu w Ewropě se stal.

L.

BESEDY.

Stará powěst. Před nedáwnem přišel ke mně chudý student, absolwowaný syntaxista z Rychnowa, nějakou podporu žádaje. Chtěje se na pokroky národnosti rychnowské poptati, podal jsem mu tuto otázku: »Co dělá w Rychnowě patriotismus? On pokrčiw rameny, dal mi za odpowěd: Erlauben sie, den kenn ich nicht. L. H.

Ruští professoři na cestách. Nawržením ministra národní oswěty, Uwarowa, powolila ruská wláda, aby p. J. Grigorovič, professor literatury a historie slowanské na uniwersitě Kazaňské, na cestu se wydal do zemí jihoslowanských, itálských, německých a západoslowanských. Čas, jenž mu popřán jest ku zdokonalení-se w nářečích slowanských, obnáší půl třetího léta. — Krom něho wyprawí se ještě několik skutečných a nastáwajících professorů na učené cesty do Anglicka, Francie a do Němec; zamýšlejí hlawně přírodoznalskému a řemeslozpytnému pátrání se oddat. Gorlow, Everstman, Lindegren, Ditrich (lékař), professorowé kazanští, jdou do Anglie a Francouz, Ildef. Kosow z Petrohradu do Italie, Šwejcarska, Francie a Anglicka. M. L.

Nowé knihy.

Sebrané spisy Jos. Kaj. Tyla. Díl druhý. Seš. 4. **Kusy mého srdce.** Powídky, nowely, obrazy, nástiny a arabesky. W Praze 1844. Seš. za 20 kr. stř.

Bibliotéka učitelská. Malý gratulant, čili: **přánky malých.** Wydali Josef a Štěpán Bačkorowé. V Praze 1845. Tiskem knížecí arcibiskupské knihtiskárny. Seš. za 12 kr. stř.

Popsání žiwota a skutků Swatých a Swětic Božích. Dle Michala Sinzla a Františka Deinla martyrologium i Albana Butlerowých popsání uspořádané a k tisku dohotowené od Josefa M. Pohořelého, kněze církewního diöcesí Litoměřické. (Druhé čtwrtletí.) W Hradci Králowé a w Praze. Tiskem a nákladem Jana Host. Pospíšila. 1844. Str. 144 w 8. Seš. za 12 kr. stř.

Harfenice. Obrázky ze žiwota od Františka Rubše. W Praze 1844. Nákladem Martina Neureutra, knihkupce. Str. 141 w 12. Seš. za 16 kr. stř.

Paleček, milowník žertu a prawdy. Na swětlo posílán od Fr. Rubeše a W. Filípka. Swazeček 14. W Praze 1844. Tiskem a nákladem Jana Spurného. Seš. za 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 112.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwa po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

17. září
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou zl. 36 kr.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

»O tyto swěty,« mluwil nato wládyka bývalý, »tyto swěty zbořeny jsou již pro mne na wěky. A mně z nich nic nezůstalo, leč srdce raněné na wěky. O kde jsou ti dnowé, když já w tyto obrazy mysli swé wěřil?«

»Bláznowstwí, hlouposti!« namítal Aribo, »jen kdybyste oba baby nebyli; mějte rozum, ducha, naději. Nic není ztraceno; nebo my nejsme ztraceni. Wítězstwí je naše, a já ti wládyko mnoho, mnoho powědít musím. Nu ale — musím jít ohlídnout se, bude-li se brzy rozedníwat, abychom mohli dále.« A tu wyšel zloradný Aribo z chyše.

»O, Aribo — Aribo!« wzdychal Swatopluk. — »Rci mi, Bože můj, tento-liž Aribo není ďábel, a neb co w něm přebýwá, jaké jsou cesty jeho? Po tak kluzké cestě, po takowých srázech a ouskalích prowedl mě, a teď mě dowedl práwě na pole mrtwol — kde anděl můj skonáwal.«

Aribo wstupujíc do chyšky s radostí oznamowal, že samo nebe plesá nad nálezem jeho dnešním. »Jitřena se blíží; králewiči, půjdeme. Nežli se Drahomíra probudí — «

Tu wšak spící Drahomíra ze sna mluwiti počala: »Twá sláwa neuwadne — darmo — darmo — Swatopluk. O wlasti má — Mojmíře, králi wlasti mé. Wítězstwí — spasiteli chraň, zrada, Swatopluk. O zahyň zrádce! O odpusť, otče — wlast má, wlast mne wolá. — Wzhůru — wlast — Sláwa! Ha Swatopluk!«

Aribo trnul a nespokojně na Swatopluka pohlédal. »Slyšíš-li, králewiči,« tázal se ho úlisně, »co Drahomíra mluwí? Wzhůru, Swatopluku, wlast a sláwa! Slyšíš-li? plesej, že žádost její brzy budeš moci wyplnit. Než — králewiči, již je čas odjeti. Arnulf na tebe čeká. Wiď, králewiči, císař se nemůže wplítat mezi bratry, on musí pozwán býti. Jeho wojsko je na nohou.« Tak slepil Swatopluka, a obrátiw se k bývalému wládykowi, pokračowal: »Wládyko, císař dá jistou pomoc Swatoplukowi. Měj jen péči o Drahomíru, w krátce se wrátíme, abychom po tolika bouřech spočinuli w Nitře, a bleskem králowské dcery twé oblaženi byli.«

»Hahaha!« smál se zoufale bývalý wládyka, »nic wíc? Půjdu do Nitry, a wrhnu se Mojmírowy k nohoum.«

»Nebuď dětinský! buď muž. Ty se chceš klaněti? Bylaby hanba pro wládyku welehradského sklánět koleno. Ale buďsi, když tak chceš. Než prosím, co míníš potom učinit s dcerou? Chceš-li z Drahomíry, jenžto je rozená i wychowaná pro trůn, učinit bídnou souložnici?«

»Souložnici! Bůh mi buď swědkem, to nechci z ní udělat!« a třásl se celý, an tuto odpowěd Aribowi dáwal. Než ten opět:

»A co bude z ní jiného? I styď se, druhu mé mladosti, tak choulostiwým býti. Tolik jsme podnikli a nyní an jsme u cíle, chceš zoufati!«

Wládyka opět doufal a slíbil opatrowat dceru swou do příští jeho. »Uwidím, co wykonáš,« řekl posléze.

»Již je wykonáno!« ubezpečowal jej Aribo, »jen ještě trochu stálosti. Nu, králewiči na kůň!«

»Já jíti od Drahomíry?« ptal se Swatopluk.

»Owšem, jasný králewiči, že jíti musíš, miluješ-li Drahomíru, kteráž wolala: Wzhůru, Swatopluku, wlast a sláwa. Wzhůru tedy!«

»Já jíti od Drahomíry opuštěné?« opětowal Swatopluk.

»Owšem, králewiči! jíti musíš, chceš-li ji tak zaopatřiti a oslawiti, jakž toho hodna jest.«

Swatopluk byl již hlouběji upadl, aby se byl mohl silou wlastní pozdwihnouti. Podobal se již ptáčeti slabému, jenž diwoké káni uletnouti chtějíc, samo do pozourů jí wlétá.

X.

Po twáři se mu slzy rojí,
W srdci jeho strašný žal. —
Dlouho tak stojí přimrazen,
Až sebraw sílu kwapně wstal,
A rychlým krokem spěchá wen.
K. H. Mácha.

Patrnoť, že nad Drahomírou wyšší ruka bděla. Aribo sám překážel účelům swým, ač úsilně k nim pracowal. Nyní odletěl jako diwoká káně s kořistí swou, se Swatoplukem do Řezna k Arnulfowi. Wládyka zůstal osamělý s Drahomírou w domečku na polích rakouských.

Drahomíra je w náručí otce hluboko padlého, daleko zabloudilého, a ač hrozné břemeno i ji sklíčilo, přece mocná duchem a wroucností lásky swé ještě otce swého pozdwihowati se odwážila. Ona sesíliwši se z ran a omdlelosti, nawrátila se opět k oné předešlé wroucnosti, kterou pojímala a milowala wlast swou, ano, teprw nyní rozwinul se ten cit blahoslawený u wnitřnosti její w jasný plamen powědomosti. Otec wyléwal nad ní i nad sebou horoucí slzy.

»Dcero — dcero má!« jal se k ní wládyka mluwiti. »Bouře nám wšecko uchwátila; již nám wíce wzíti nemůže. Mám wšak naději, že nad rozwalinami blaha našeho wyjde opět spanilá záře našeho uspokojení. Poslyš jen milá! Swatopluk hoří nekonečnou k tobě láskou. W krátce bude sedět na trůnu welkomorawském; nebo marné bude wzdorowání Mojmírowo, síle nesmírné císaře německého. My zde máme zůstati, až se nawrátí Swatopluk, aby tebe wywedl na trůn nitranský a ozdobil spánky twé korunou.« I mluwil toto wládyka s jakousi téměř dětinskou radostí, jakoby již těžká zkoušení, kteráž shrnula se na šediny jeho, byla wymazala z mysli weškeré zpomenutí na strasti minulé.

»O wěčný Bože!« wolala Drahomíra ustrašená těmito hroznými slowy otce swého. »Nebesa nedejte mi zoufat. Tedy naskrze wyhaslo w prsou twých ubohý, nešťastný otče! wšecko wznešenější cítění powinností k wlasti a národu? Swatoplukowu lásku ke mně musím z hlubin duše swé oposrhowati, neboť nic bídnějšího a proklatějšího neznám na swětě. O otče, můžeš-li lásku, pro kterou jsi tak hluboko upadl ctít? pro kterou wlast naše tak hluboce raněna? pro kterou král náš w tak těžké bouře zapleten? Srdce wlasti newěrné nemůže než pekelný oheň w sobě uchwacowat, ale lásky není schopno, není schopno onoho plamene božského w duši lidské, ženoucího člowěka ke skutkům wznešeným. Swatopluk tedy opět se utíká proti wlasti mé k císaři německému? O! hrůza mne pojímá!« A tu se třásla Drahomíra zimou a twář její zbledla.

»O dcero! nebodej hlouběji meče wražedlného do srdce otcowa: má láska k tobě — o, ta nemá konce! a ty mne tak nemilosrdně mučíš!«

Wládyka byl zajisté proniknut řečí dcery swé, a slowa tato wyslowil citem nejbolestnějším. Drahomíra wšak rychle odpowídala. »Otče můj — nedej se swáděti lásce této otcowské, proti powinnostem wlasti podlužným. Nechť je tobě dražší wlast, než dcera.«

»Než — dcero milá, ty můžeš ještě na trůnu seděti a potom zahojíš wšecky rány wlasti učiněné. Potom, potom dcero má, w oněch dnech budoucí sláwy, zapomeň na hrůzy tyto, a smýwej po čas žití swého winu otce i chotě skutky wlastisláwnými.«

»Nechci já trůnu, který by se třásl podemnou, an by na něm seděla díwka, jejíž duše by musela soud trpěti za zrádu nad wlastí spáchanou. O což by prospěly skutky mé, pocházející z duše zrádou trápené! Skutky dobré musejí na základu dobrém spočíwat. Skutek dobrý nesmyje hřích wěčný.«

»Kam se tedy poděješ?« tázal se jí otec, »kam se poděješ w tomto bouřném wlnobití?«

»Poďmež, otče, pryč odtud,« mluwila Drahomíra, »poďmež oba před twář Mojmíra dobrotiwého, a padněme před ním, a on promine tobě poklesnutí a dá nám místa w říši swé. Já budu žiwiti tebe mozoly rukou swých, wycedím poslední kapku krwe swé za tebe, poswětím se tobě celá. Ne, my oba poswětíme se wlasti: ty budeš písní wlasteneckou sílit a budit srdce jinochů a bojowníků, já budu rány hojit krwácejících za wlast hrdinů. O odejděmež, otče, z twáří těchto krajů neslowanských pryč, pryč jděme na ony wýšiny wlasti naší slowanské! zaleťme do stínu líp a topolů domácích, k hájům a luhům nitranským pod štít mocný Mojmíra witězného.«

Proud řeči její nechtěl konce wzíti, až wládyka dojat pronikawostí jeho, udeřil dlaně w čelo swé a hořekowal úpěnliwě. »Wládyko — wládyko welehradský, jakowá ještě bouře shrne se proti twým šedinám? Ty máš nyní padat na kolena — máš zříti na kolenou, jak se řítí w diwoké rozwaliny blažené swěty twých nadějí!«

»Lépe je, otče můj,« posilňowala jej Drahomíra, »skloniti kolena swá před otcem wlasti, proti němuž jsi se prohřešil, a který pozdwihuje klečících; lépe je toto i tobě učiniti, než w nowé se ouhony zaplítat se zrádci wlasti, jenž padajících

we hlubší ještě propast bídy uwrhují, sami na rozwalinách jejich swé powyšení hledajíce. O otče, pospěšmež, pokud nás horší hodina nezachwáti.«

»Dcero, dítě — dítě otce nešťastného, k jakowému mne to swádíš potupení? O, já bídný — zlomený — zničený šediwec!«

»Nu tedy,« posléze wšecka w slzách ztopená Drahomíra howořit se jala, »nu tedy aspoň mne doprowoď otče můj, pod topole domácí, k stínům hrobů hrdinstwa za wlast padlého, do náručí wlasti mé, a tam proboř slabá tato prsa neposlušné dcery swé. Ať skonám co dcera otce neposlušná w lůnu wlasti, jíž jsem wěrná, jejíhož hlásu jsem poslušna zůstala. Wyšší síla se wyhledáwá k přemožení tohoto nesmírného odporu mezi wlastí swatou a otcem milowaným, než síla díwky mdlé. Zaweď, zaweď mne do wlasti mé, nebo tam jedině loučíc se s tebou, rozloučím se i se swětem a žiwotem tímto u pramenů hojných žízní umírajícím!«

(*Pokračowání.*)

Milešowka,
nejwyšší wrch w středohoří.

Zlatá jesti prawda, že má mnoho půwabu do sebe hodná společnost a zábawa domácí. Cestowání wšak jest průba a koruna wšech nabytých wědomostí a zkušeností, jím se obor našich myšlenek rozšiřuje, doplňuje, jasní a tříbí, ono je pečetí naší domácnosti. Než ale podiwné jsou mnohých cestowatelů předsudky, že raději wolí daleké cesty konati do krajů zahraničných, nežli widěti a poznati swou kolébku, swé wlastní stanowiště, swé otčiny a wlasti okršlek. Co do Čech — »raději do cizích zemí cestu swou zaměřím!« tak se kdosi wyjádřil, neznaje rozkošných krajin we wlasti swé, kde Wšemohoucí jako do obruby hor položil a rozprostřel wšecko bohatstwí, plnost a krásu dcery swé přírody, ohradiw ji proti outokům nepřátelským zdí takořka čínskou. Jdi jen a patřij, wis a přeswědč se, poznej dříwe wlast swou, abysi předsudkem oslepený, křiwé soudy o ní uewynášel.

Jedenkaždý kraj má swé přírodnické a umělecké znamenitosti a přednosti. Takž je kraj žatecký bojnou úrodou zemskou a rozmanitou polohou swou podle řeky Oharky zwláště znamenitý a může se mnohými památkami ze starých časů wykázati, jakož jeho soused, kraj litoměřický, který wšak pro wětší rozmanitost přírody a plodů jejích, obilí, owoce, wína i granatů českých, rájem země české se nazýwá.

Mezi přírodnickými úkazy a krásy toho českého ráje wším práwem náleží wrch w Středohoří, Milešowka, od wesnice pod ní se kryjící, Milešowa, jméno swé berouci. Wes tato je pro swůj nádherný a wýstawný zámek a w chodbách jeho chowané »obrazy wládařů země české,« od prwního až do posledního, znamenitá. Pohříchu! jen jediný král český, jehož souwěcí i potomci nazýwali a nazýwají otcem wlasti, se pohřešuje. Je to prawý omen sine nomine. Wšech podobizny, wýtečným štětcem malowané, welikosti lidské, mile dojímají zde ušlechtilou duši, rozehřátou láskou k wlasti a dějům jejím. Pod každou podobiznou je nápis, čas a skutky wladaření jejich krátce udáwající. Mnohý obraz je wšak porušen, i čeká na welkoducbého sfitowníka a zwelebowatele. — Co se týče psaných pamětností, těch zde málo se nachází; jenom některá psaní Harasů a Heřanů a spis jich postoupnosti, we zwláštní komoře skryté, wykořistěny býti by mohly. Wše jiné zloba lidská a newědomost w niwec uwedly.

Milešow na mappě hledati byla by wěc marná, protože wes sama o sobě nepatrná jest. Cestuje z Prahy, z Litoměřic, přes Lowosice do Teplice, uzříš u Welemína welikána hor, o němž práwě mluwím. Z Welemína k patě hory Milešowky počítají rychlí cestowatelé půl hodiny. Od paty až k wrcholu, jdeš-li swou wáhou, máš hodinu cesty. Příkrá tato cesta wede mezi bujným křowím a tmawým stromowím do horního městečka. Čím dál kráčíš, čím wíc se namáháš, tím wděčnější se před tebou otwírá brána ráje litoměřického, tím wíce znamenáš, do jaké wzácné obory swětowé se bereš. Když pak se wýše dostaneš, čekají na tebe sedátka z kamení dobře urownané a širší odpočiwadla. Po stranách cesta jaksi wyměřena a uříznuta dáwá tobě na rozum, že člowěk, držící se w mezech swých wykázaných k cíli swému přichází. — I hle! již jakási čínská zeď před tebou strmí, kteráž w loni udělaná podobu ohrady aneb pewnosti na sobě nese a pouze z umělecky nahromaděných kamenů, tak nazwaného čediče (basaltu) pozůstáwá. Že není tato zeď wápnem a pískem wzdělána, může nawždy trwati.

Dostihl-li jsi wrchol toho wrchu, tu stojí před tebou měřický tříhran na mysl tobě uwáděje welikou prawdu, že totiž wšecko usilowání lidské w jeden nejwyšší cíl, prawdu, cnost a šlechetnost, spojiti se má, prostředkem sjednocení sil duševních, poznání, cítění a žádání. A powznesa se s welikým unawením a upocením k předsíni tohoto wzduchowého městečka na perutích obrazné mysli swé, žasneš a duch twůj se noří w obdiwowání díla Twůrcowa, a příroda sama mluwí k tobě: Jak weliký jest Bůh! — Tuť se před duši twou roswíjí obraz minulostí powšechné wlasti jako mlha pod tebou plynoucí, neboť wida takowou prostoru země, na prostoru času si spomeneš, zwláště když na hrad Milešow, pod tebou pokořený, zhledneš, kde representanté, klesnutí a powýšení dějů českých u společné radě se nacházejíce tobě na mysl tanou.

Z toho a takowého rozjímání a zamyšlení wywede tě u brány řečeného městečka stráž mající poustewník, radě tobě a poukazuje do hostinného útočiště, abysi uhřát jsa, čerstwým wzduchem newzal škodu na zdrawí, ale abysi záhy pohowěl w jakémsi milém příbytku, pro tebe přichystaném. Hle! zde dobře zwolené nápisy, a mechu načechraná lůžka, obrazy, a čistota wšude se jewí w takowémto obydlí, poušťce se podobajícím. I odpočiň sobě a posilni se! Jídel a nápojů zde na wybrání. Tarify zde wšak není.

Brzo se k tobě přichýlí zdwořilý, řečný a zkušený muž přiwětiwého wzezření, zakladatel této zahrady (1825), jménem Ant. Weber, a učiní tebe pozorna na swou práci, s nemalým nákladem podstoupenou, na roční zwelebowání těchto sídel nadzemských, i powí tobě, jaké ještě plány na mysli má. Že je hlawa důmyslná, za to ručí wšecko jeho, zde působení; každý nepatrný kout, každé místečko mu slouží k jeho záměrům. S brány se jde po schodech do nowého městečka Pompeji, na wrch se powzneslého, kolem zděmi obehnaného a stromy prorostlého; w prawo spatříš chýši, nejdříw postawenou a zakladateli i rodině jeho za obydlí sloužící; hned wedle ní je strojírna, za ní belweder s odpočiwadly a zahrádka na zeleniny, kolem skoro samé hostinské příbytky, mezi nimiž krámy s porculánem, sklenicemi, kameny, obrazy, knihami a jinými wěcmi skwělými. W jednom rohu tohoto horního městečka je kaple, čistě ozdobená, kdež pocestné uctu Bohu přinášejí. Taktéž nápisy na staweníčkách o témž duchu swědectwí wydáwají, jakož i kwětinowá zahrada znamení jeho krasocitu jest. Jen bohužel že při nápisech toliko na Němce, a ne také na Če-

chy, Poláky, Francouzy, Angličany sem nezřídka z Teplice docházející, pamatowáno. U prostřed těchto budow stojí okrouhlý sál bez přístřeší, jenom výklenek pro ukrytí se před deštěm mající, kolem zdí ohrazený a mechem ozdobený. Na půlnoční straně jsou pěkně udělané terasy s rohatinami, na kteréž hosté dalekohled Webrůw pohodlně položiti mohou. A majitel jeho ujišťuje každého, že pomocí jeho s wýše milešowské, 419 sáhů nad mořem wysoké, lze widěti 19 starých hradů, 24 měst a městysů, 600 wesnic, a sněžka že nejlépe 9. dne měsíce září oku se objewuje.

Z toho wysokého stanowiště je také widěti hory Loboš a Radobýl a následné hrady: Rosenburg u Krupky, Blankenstain, Kamajk, Bezděz, na blízku Woparno s krásným údolím, Šopka u Melnika, Ostrá (hora) u Welemína a Bezna, Košťál u Sutomi, Hanžburk, kterýžto jako strážný nad Středohořím pozdáleči bdí, pak wěž na Skalce, Radej, Kostomlaty, hrad u Mostu, Riesenburk a j. J. D. L.

Rozprávky letního cestowatele.

2.

Dnes musím počíti wěcmi, kteréž od některých časů w našich časopisech hezky zhusta se blejskají. Žiwot časopisní to s sebou přináší. Jednou se w něm roztahují koncerty, pak diwadla, potom polky — a teď nám dělají řemeslnické nápisy wrtochy. Těm ubohým tabulkám a tabulím musí být již ouzko. Ty se we swé newinnosti zajisté nenadály, že budou někdy příčinou brkowých bojů a literáckých nebo alespoň dopisowatelských rozmíšek.

Chceš-li si, můj roztomilý, jedenkráte malou radost udělat, oko a srdce swé potěšit: tedy nawštiw staredáwný Nimburk — nebo jak se hospodářskému kalendáři (newím na jakém podstatném základu?) psáti líbí: Wiesmilow. Není to zajisté nejmenší mezi městy české koruny, byť ani swým stářím, swými dějinami a swým rytířským zastáním Elišky, toho spanilého kwětu na skáceném stromu Přemyslowců, dosti znamenité nebylo.

Když přijdeš planinou z Poděbrad — z těch druhdy na slowo wzatých Poděbrad, kteréž ale nyní jak w literním, tak společenském národním žiwotě posud skoro pražádného účastenstwí neprojewují, když z nich přijdeš do Nimburka tu se ti říkaje odlehčí. Ne snad že by Nimburk nad Poděbrady wýstawností wynikal — chraň Bůh! — ale člowěk jako já, nebo jako ty, nehledí hlawně a jedině jenom na to. My hledáme ještě něco jiného — něco takowého, co se obyčejně w domech skrýwá, ačkoli jsme také rádi, když si to lidé i na domy wywěsí.

W Nimburce jsme to našli hned w prwní ulici, tu je: Obchodnictwí, sklad slazených líhowých nápojů, barwírna a jiné nápisy, po kterých se člowěk na mnohých — mnohých místech králowstwí našeho, nadarmo ohlíží.

Zwláštního potěšení způsobili mi zdejší diwadelní ochotníci — žádní wybroušení, přeučení panáčkowé, žádná křehká honorace — nikoli! ale několik prostých, zdrawých wrubů z jádra městského obywatelstwa. Hráli na swé síly jak náleží dobře; — korunou tohoto wečera byla ale paní Štěbetkowá we známé frašce: Dwa přátelé! — Já tuze nechwáliwám — ale ta by mohla i wycwičenějším hercům do boku stát — alespoň w podobných úlohách.

(*Dokončení.*)

BESEDY.

P. Prokop, baritonista u býwalého diwadla w růžowé ulici, nyní u městského diwadla w Bremě welmi skwěle umístěn, postawil se do řady zpěwců, kteří se i w cizině mateřskými zwuky k swé otčině hlásejí. Minulý měsíc zpíwal tam w koncertě: Kde domow můj — a jak jsme w tamějších listech četli, s welikou pochwalou. Slowa této písně, která brzo na wšech koncích Ewropy zníti bude, byla toho dne w časopise »Union« zwláště tištěna; a tamější obecenstwo stalo se dychtiwými i po jiných písních českých. P. Prokop má tam wůbec welmi pěkné postawení, pohybuje se w prwních úlohách a nejsa, jako zde, nedůstatkem času k študowání tísněn, může swým pěkným nadáním lépe pronikati.

Polka nemá ještě pokoje — ta wrána wyšperkowaná cizím peřím a pokřtěná cizím jmenem! — Co může náš poctiwý Třasák za to, že se před několika lety pražskému tanečnímu mistru nezdál dosti pěkné jmeno míti? — že se musel nechat překřtít, potom ze sebe i nestwůru Doppelpolku udělal? Se swým starým poctiwým jmenem nemohl do sálů — w cizí maškaře začali se o něj národowé swěta trhati! — i naši jazyko-pytewníci nabrousili swé nožejčky, nalezli kořínku, jehož w něm nikdy nebylo; i powstali jiní a začali wymejšleti historie bohpomozi! až k smíchu. Starý třasák sůstane přece jen třasákem anebo po pražsku špatně tancowanou polkou. — Nyní wyšlo w Bruselu dílo o Polce od třech spisowatelů, ojasněno 50 obrázky! —

Literatura prostonárodního básnictwí německého obdržela welké obohacení, prwní to swazek dlouho očekáwaného spisu Uhlandowa pod náswem: »Alte hoch- und niederdeutsche Volkslieder mit Abhandlungen und Anmerkungen,« kterýž we Štutgartě wyšel, a sbírkou písní samých začíná. Druhé oddělení, nápodobně ještě písně obsahující, je prý již téměř dotištěno; dwa díly budou pojednání o německé písni a poznamenání obsahowati. — Uwidíme! Kýžby se k tomu jen také nápěwy přidaly!

Pokrokowé wzdělanosti. Jeden peštanský časopis píše: »Ondyno wedl dráb někoho zatknutého a swázaného přes most; ale jaký diw! — jindy, jak u nás bylo, bylby toho ubohého ďasa podlé starého zwyku strkal, kopal a tloukl — teď....wyswětlowal mu toliko nejjemnějším, nejdůwěrnějším způsobem celého ústrojí železného mostu, který se práwě stawí.« Potom prý nepůsobějí okolnosti na člowěka, potom prý čas nepůsobí lidi!

W Udwarhely w Sedmihradsku wznikly mezi školní mládeží tři spolky, jeden proti pití kořalky, druhý proti klení, třetí proti nádheře; w Martonoru, w té samé stolici, zřídila se nápodobně jednota střídmosti, kteráž kromě ostatního i ten chwalitebný zwyk zawedla, že každý člen, přistoupiw k společnosti, owocný strom we swé osadě saditi a pak napořád jej pěstowati musí.

Laciný hospodský. Když král saský nedáwno s komonstwem swým w Ostendě byl, žádal hostinský, u něhož noclehowal, 6000 franků čili as tolikéž zlatých w. č. Král poručil tu summu wyplatit, ale nikoliw hostinskému, nýbrž radě městské, aby hostinský obdržel, co sluší, zbytek ale aby se mezi chudé rozdal. Wůbec zdá se, že se w Ostendě korunowaným hlawám příliš wysoko cení. Když tam císař Josef několik wajec snědl, žádal hospodský 50 luidorů za ně. »Což jsou zde wejce tak wzácné?« tázal se císař. »Wejce nikoli, ale císaři!« odpowěděl hospodský.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 113.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starem Městě č. 350) wydáwá po půlarších tiskrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

19. září
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patičnou obalkou zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Starý hlídač wězňů stál tu zatím u welikých rozpacích. Mrzel se, wida, že mu naděje a zámysly celé noci rušiti se začínají.

»A jak se chowá starý řezbář we swém nowém příbytku?« ptal se ho konečně Polhart, kroky swé před ním zastawiw.

»Tuším, jako se na křesťana sluší, kterýž newinně do rukou sprawedlnosti upadl,« řekl biřic. »Doufá w Boha a oddáwá se pokorně w ruce a wůli jeho.«

»Aj, toť je welmi chwalitebné a přinese mu žádaného owoce,« usmál se Polhart welmi laskawě. »Nábožná mysl nalezne wšude Pána swého a takž mu tedy i we wrátnici swátek boží wesele uplyne.«

»Jak?« ptal se wrátný bručiwě a nemile překwapen na krok ustoupil. »Mají tedy ti dobří lidičky skutečně tyto radostné dny u mne ztráwit?«

»Mohu já weřejný pořádek porušit a nebo zákony předělat?« namítal radní s wlídně potutelným úsměwem. »Boží hod nemůžeme wyslejcháním přestupníků zneuctíwati.«

»Já bych ale myslil, wzácný pane!« dodal si Boreš smělosti — »že by se neporušili, kdybych je dnes propustil a po swátcích zase před soud postawil.«

»Nic, nic—tak to nejde!« řekl Polhart kwapně a mimo swůj obyčej prudce hlawou potřásl.

»Kdybych to byl wěděl — « brumlal wrátný — »bylbych si cesty ušetřil. Byla to prwní za tolik let...«

»Počkej!« zastawil radní kroky jeho a přešel zase několikráte komnatu, jakoby stíhal dozráwající úmysl. Pak se opět zastawil. — »K wůli tobě učiní něco měké srdce mé, o čem ale hlawa radního wěděti nesmí. Ale dřív se musím přeswědčiti, zda-li toho wězně twoji zasluhují, aby k wůli nim člowěk oko zamhouřil. Dříwe musím winu nebo newinu jejich poznati. — Přiwediž tedy dceru řezbářowu předemne, abych z ust jejích uslyšel, jak se celá wěc udála.«

Powděčně usmál se biřic nad tímto nenadálým úmyslem radního a wydaw bručiwé, nesrozumitelné hlasy, políbil mu ruku.

S jasnou a jaksi wítěznou twáří wrátil se domů a wešel brzy na to do tmawé, chladné jízby k zatknutým. Tito byli ještě dlouho do noci na modlitbách ztráwili, a potom klidně wedle sebe usnuli. Ranní hodina je zbudila z tichého spánku, a sotwa že byli rozmluwu s Otcem, kterýž na důkaz nesmírné lásky swé minulou noc jednorozeného syna swého swětu poslal, na duchu se posilnili a k příštímu dnu připrawili, pozdrawil je opatrný hlídač.

»Honem, panenko — připraw se!« řekl k Elišce. »Půjdeme spolu k pánowi, jehož přičiněním dnes toto místo opustíte.«

»O posle nebeský!« zwolala díwka a celý wzhled její se rozzářil widitelnou rozkoší. »Co to powídáš? Komu se mám k nohoum uwrhnouti, aby se mohl dobrý můj otec k tichému domowu nawrátit?«

»Nic k nohoum,« wrtěl Boreš hlawou — »jen prawdu powědít, jako jsi, doufám, učinila přede mnou. Ucho pánowo je jí náchylné a srdce přístupné. Jen se wzchop!«

»A kam hodláš dítě moje wésti, příteli?« ozwal se nyní Šlechta, slyše wrátného díwku pobízeti. »Jaké to máš úmysly a naděje?«

»Ty nejlepší,« řekl wrátný — »jen ty se nestarej. Než mine hodina, jste zas wenku na čerstwém powětří. Jen ale honem — honem! Škoda každé chwíle. Ty, milý příteli, musíš se prozatím o samotě wyrážet.«

Eliška byla zatím šat na sobě docela usrownala a wyšla nyní za Borešem z jízby.

»Ztáhni si loktušku hezky přes oči, děwečko!« řekl k ní nenadály zástupce — »a jdi na tři — čtyry kroky za mnou. Lidé mají hloupý zwyk, že si člowěka prohlížejí, kterého wodíwám. Nemusejí ale wšecko wědět.«

Eliška učinila podle šetrné rady jeho, a brala se několik kroků za ním s hlawou sklopenou, že jí takořka žádný mimojdoucí do twáři podíwat se nemohl. Toliko jedna osoba se nad ní pozastawila a přicházejíc proti ní, upřela na ni zpytawě oči. I když ji byla minula, hleděla za ní ještě pátrawě a wrtěla hlawou... Byl to Kotouč.

X.

W domě Polhartowě uwítala wrátného stará hospodyně. Byla to zkušená opatrownice jeho domácnosti, zaswěcená w mnohé tajnosti, kteréž by radní pán nerad byl na denní swětlo propustil.

»Wzácný pán není doma,« řekla po prwním pozdrawení; »má-li ale panenka s ním co jednati, může na něj w mé komůrce počkati — pán se brzo nawrátí. Ty milý příteli, můžeš se mezi tím po swé práci ohlídnout — a pak zase pro děwečku přijít. U mne je dobře schowána.«

Boreš newěděl k čemu se odhodlati. Nerad by byl díwku s očí pustil — to mu welela jeho swědomitost w powolání; a z druhé strany byl by díwce rád pomohl — k tomu ho ponoukal jakýsi hlas w prsou, kterého byl u jiné příležitosti ještě nezaslechl a kterýž tedy w něm tím žiwěji se ozýwal. I odhodlal se konečně díwku w dobrých rukou zanechati, mezi tím po swém zaměstnání se ohlédnouti a pak zase pro díwku přijíti.

Hospodyně uwedla Elišku do malé ale ouprawné, wším pohodlím opatřené komnaty. Líbezné teplo projelo oudy její. Tu byl kulatý dubowý stůl — na něm hojné přípravy k bohaté snídani, hebké pečiwo z bílé mouky, pamlsky a wíno; kolem stály pohodlné wycpáwané židle; podle stěny široká almara, na druhé straně weliká truhla. Wšecko se jen lesklo.

»Posaď se, dceruško!« promluwila stará hospodyně k hostu swému — »a posnídej. Wenku je ostrý wítr — ten silně tráwí. Dělej, jako doma.«

Eliška se diwila. Až posud nebyla na jídlo ani zpomněla; ale pohled na pochoutky před ní prostřené, wzbudil w ní malou chuť. W nesnázích pohledla z hospodyně na stůl a ze stolu na hospodyni, nemohouci nijak do swého stawu se wmysliti. Byla přišla jako prosebnice — a nyní zde měla býti jako witaný host pocténa.

»Jen se neostýchej, dceruško!« řekla domácí spoluwládkyně — »a použí swého pohodlí. Já se podíwám jen do kuchyně.«

S těmi slowy odešla, a nežli se Eliška nadála, stála w komnatě samotna. Lekla se toho poněkud; ale srdce její bylo plno čistoty a plno důwěry, umínila si tedy další běh wěci tiše očekáwati.

Posadila se, neboť cítila, že se pod ní nohy třesou — a myšlénky její obrátily se od wěcí okolních do swěta wnitřního. Zpomněla si na otce a jemná slza wstoupila jí do očí. Ten bohabojný, tělesnou nehodou sklíčený muž seděl nyní w studené jízbě, w doupěti pochytaných tuláků — ona pak meškala w líbezné komnatě, u prostřed wšeho pohodlí.

»O můj drahý otče!« wzdychla si hluboce a jaksi ouzkostně powstala. Bezděky sepnula ruce a hleděla oknem na jasnou zimní oblohu. »Kýž mohu naše místa proměnit a ubohou hlawu twou mezi wonné kwěty položit!... Jak asi wypadne tato cesta má?... Proč mě tu nechawají o samotě?«

Bezděky přistoupila ke dweřím, jako by se po někom ohlédnouti chtěla; ale dwéře byly z wenku zawřeny. Eliška newěřila očím. Zděšená sáhla ještě jednou zprudka po klice — ale dwéře se neotwíraly.

»Milosrdný Bože!« zwolala díwka, a bledost polila twáře její. Zdáloť se jí w té chwíli, že byla hořké potměšilé usmíwání na hubené twáři hospodyně pozorowala, a ouzkost projala duši její. »Co je to?... Co to semnou obmýšlejí?... Proč mě odtrhují od otce... od toho nešťastného..?«

A jako meč prořízla bolest srdce její. Dala se do hlasitého pláče. W tom se otewřely dwéře, tajně zadělané na protější stěně, a do komnaty wešel Polhart. Nebyl již w ranním domácím obleku, nýbrž w rouchu ozdobném, bohatém a pečliwě zwoleném.

(*Pokračowání.*)

Deržawin.

Žiwot tohoto básníka nebyl tuze rozmanitý, ač také ne tak jednotwárný, jakož u lidí obyčejných býwá. Proud žiwota jeho šťastně uplynul, i byloť mu souzeno w poměrech swých napořád wýše postupowati. Hlawní činnost jeho spočíwá u wnitřním žiwotě jeho — w tom, čím se doswědčilo duševní nadání a powolání jeho. To wšak nejewí se pouze u wětší části básní jeho, alebrž i od jiných o tom mnoho psáno bylo, a wysokou cenu

mají w tom ohledu zprávy Merzljakowa, Wjasemského, Polewoje a Dawidowa.

Gab. Romanowič Deržawin narodil se w Kazaně dne 3. čerwence r. 1743. Rodina jeho pocházela z tatarského Mursi Bagrima, jenž u welkoknížete Wasilia Wasiliewiče Temnyho we službě se nacházel. Otec Deržawinůw měl zamilowanou myšlénku, aby ze syna swého zeměměřiče uwiděl; umřel wšak dříwe, nežli se přání toto w skutek uwedlo. Deržawin, dříwe doma wycwičen, záhy se zaměstnáwal učením-se německému jazyku, až pak se dostal na gymnasium swého rodinného města. Již tehdáž se w něm básník wywinowal, nežli jakého ponětí o básnických formách nabyl. Roku 1760 uwedl jej Werewkin, ředitel gymnasium do zboru inženýrů, kdežto Deržawin w rejsowání a w počtářstwí weliké pokroky učinil, a obzwláště pozornost na se obrátil žiwým jakýmsi popisem řicenin na Wolze. To bylo i příčinou, že tehdejší nadředitel Iwán Šuwalow jej do pluku preobrašenského přesaditi kázal. Roku 1761 nastoupil Deržawin wojenskou dráhu swou a sice od nejnižšího stupně. Trpěliwě snášel wšechny obtíže a nesnáze sprostého wojáka, aniž se duch jeho při tom zakalil a bujarosti básnické ztratil. W úzkých přeplněných kasárnách cwičil se w umění wznešeném a když soudruhowé jeho spali, tuť on básnickým se zanášel plozením. — Greč wyprawuje, že ten samý den, když Kateřina na trůn dosedla, dewatenáctiletý woják před zimním palácem na stráži stál — syn chudého důstojníka — byltě to Deržawin!

Po několika letech dostal se za poručíka, byl od roku 1773 při několika taženích generála Bibikowa proti buřiči Pugačewu, a nastoupil roku 1777 úřad ciwilní. Toho samého roku wydal ponejprw sbírku básní swých, ukryl se ale za cizé jméno; neboť sám sobě nedůwěřowal, a na swůj welewtip si nezakládal. Nesmírně byl tedy překwapen chwálou, ježto se básníku neznámému wzdáwala. Počátkem jeho pozdější sláwy byla jedna z jeho prwnějších básní, o d a totiž na carownu Kateřinu. Tuto báseň nejdříwe w okresu několika známých a přátel přečítal, a wšak jeden z posluchačů těchto báseň na weřejnost uwedl. Carowna dala básníka wyhledati, a hojně jej obdařila. Roku 1791 byl za statního sekretáře, 1793 za senatora, 1799 za statního kasíra powyšen. Rok na to stal se tajným radou a 1802 ministrem. Již ale r. 1803 žádal, aby byl propuštěn ze služby, a že se mu žádost wyplnila, žil pouze swým záměrům básnickým. Po úmrtí císařowny wšak Deržawin nic znamenitého wíce nenapsal, a zbytek swých dnů dílem na statku swém dílem w Petrohradě ztráwil, kde probuzující-se mladé spisowatele nabízel a podporowal, a oučastným byl wšeho podnikání tehdejšího spolku »přátel ruské literatury« jehož údowé w domě jeho se scházíwali. Umřel 73 let stár, roku 1816 dne 9. čerwence.

Mladší spisowatelé ruští, jenž Deržawina u wečer žiwota jeho znali, s pohnutím a láskou naň zpomínají. Hlawní tah powahy jeho byla zbožnost! —

Nejwětší sláwy wydobyl si Deržawin swou odou »na Boha,« o kteréž se následující wyprawuje: Prwní myšlenka k této básni jej napadla roku 1780 we dworním chrámu zimního palácu w neděli welikonoční, když o ranní mši we wroucím ponořen modlení se nacházel. Z chrámu přišed usadil se w komnatě swé a psal odu tuto w zápalu až do poslední sloky; mohútnosti wšak předmětu swého přemožen, nebyl w stawu báseň ukončiti. Čtyry léta uplynuly, mezi nimiž báseň z mysli mu newyšla, a wšak úřední práce i jiná zaměstnání nedala mu ji ukončiti. Wystěhowal se konečně z Petrohradu na wenek do Narwy, chtěje w samotě a tichosti ku wzletu duševnímu okřáti, ale duch jeho dlouho bojowal s city překypujícími, nemoha nalezti slow přiměřených. Jednou wšak po celou noc w hluboké zabrán myšlénky, rozjímaje seděl, až blíže rozedníwání konečně usnul. Tu jej diwuplné prohalo swětlo a procitnuw, byl nadobyčejně roznícen i sepsal poslední sloku swé ody proléwaje wřelé slzy. K. S.

Rozprávky letního cestowatele.

2.

(*Pokračowání.*) Diwadlo není sice wždy prawé a neklamné měřítko ducha národního — ne, tím se swésti nedám; sice by to u nás wůbec ještě žiwěji a bujněji wypadati muselo — tak hojných oltaříčků připrawilo se již té milé české Thalii, jakož o tom rozmanité referaty hlásají! — ale někde je to předce úkaz radostný, jakési hnutí po něčem ušlechtilejším, jakési neuwědoměné bažení po něčem, co může dáti swědectwí o lásce k mateřskému jazyku: a za to powažuji také hry zdejších ochotníků.

Ze starších památek chowá Nimburk ještě gotický chrám s pěknou wěží a mnohou stawitelskou ozdobou, radnici ze 16. století a několik měšťanských stawení z těchže časů. Obratné péro pracuje tu nyní na domácích děginách.....

Opouštějíce Nimburk poznali jsme nejlépe wýznam národní písně:

Loučení, loučení,
Jakž je to těžká wěc a t. d.,

jenom krásná nebes opona nad námi, lučinami, háječky,

rolemi rozmanitě protkaná planina okolo nás a srdečný howor mezi námi umenšilo tíži na nás padající.

Z dáli nám kynul s wysokého náwrší lisecký zámek a bývalý klášter. My tam měli zaměřeno, a rychle ubýwalo nám cesty, ježto jsme i tam několik ušlechtilých duší poznati doufali.

Lisá je tiché místečko, o němž by nyní člowěk neřekl, že si byl jednou nad ním nádherný Špork skwostný zámek wystawěl, wlastní kněhtlačitelnu zde držel, a pěkné umění okolo sebe shromažďowal. Po stěnách zámeckého sálu wisejí podobizny z domu Šporkowského, za sálem je skrowná zbrojnička s brněním proslaweného Jana Šporka, wůdce w tureckých wojnách (r. 1563). Na druhé straně stojí domácí diwadlo — arci tiché a prázdné, toužebně čekajíc až se najde oživitel. (*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Ousti. **(Žiwot. Diwadlo. Hudba. Besedy. Hostinec.)** Po našich městách a městečkách objewuje se wlastenecký duch za čas študentských prázdnin buď na diwadelním jewišti w diwných postawách, buďto na česko-študentských besedách howoří, tančí, zpíwá a do nowých wlastenek se zamiluje aneb u pinty barewného ječminka sláwu wlasti prozpěwuje. U nás již po mnoho let na jewišti se ukazowal a letos objewil se nám w Loketském zwonu dne 18. a w Čarostřelci dne 31. srpna. Někdy ale mluwil tak wysoko česky, že jsme mu ani nerozuměli — někdy tak zase nízko že jazykem brkal. Zpíwal ale a hrál na wšechny hudební nástroje wýborně, což nás opět s ním tak smířilo, že jsme jej prosili, aby druhý den opět se zjewil. Na blízké Supí hoře (Kyšperk — Geiersberk) skamarádil se s mladým študentstwem a poradil mu, aby hrál Čecha a Němce, a mladí wlastencowé si wěru tak dobře počínali, že jich obecenstwo požádalo, aby tu weselohru opakowali. Na nás čeká ještě jiná hudební lahůdka než je Čarostřelec, na jejíž zdaření se práwem těšiti můžeme, an zdejší pan rad. Kobler sám o to se zasadil, aby na den 17. září od zdejších hudebníků Hajdenowo Stwoření w českém jazyku prowozowáno bylo. Již wloni jsme slyšeli Haydenowy 4 roční počasy a pro příští rok překládá se welké oratorium: Oswobození Jeruzalema. — Mimo to scházíwáme se týhodně jednou w našich lázních a na této naší besedě bez tance bawíme se zpěwem českých — také wýtečných německých zpěwozborů. Ondy nám med. Dr. p. Janda zazpíwal pěknou píseň Dreischokowu a p. K.: Kde domow můj? Tento donesl nám ze semeniště hradeckého několik překladů pěknějších německých kwartet a původní český zbor: Muži udatní atd. zdařilý a rázný pokus. Také zde máme pro skákawé nohy a nožky dwě nowé polky: Ousteckou a Slowanku od Špindlera, kteréž se wůbec libějí. Nowý zdejší hostinec p. Zajčka dostal českoněmecký nápis: Hostinec u Železnice. B. P.

Z Přeštic. **(Taneční ples.)** Dne 1. září byl zde taneční ples držán, který nám welmi mnoho radosti způsobil. Plzenská hudební společnost městských střelců wýborně hrála. Ze wšech stran zněl howor český a český zpěw. P. L. zpíwal s welikou pochwalou: Kde domow můj. Také národní písně byly zpíwány, které hudba mistrně prowázela. — O letošních prázdninách neměli jsme ještě radost, nějaké diwadlo zde spatřiti, poněwadž naše ochotníci wětším dílem na cestách byli. Doufáme ale, že se nám naděje ještě wyplní! Kwětinský.

Z **Hory Kutné** se dozwídáme, že tamější diwadelní ochotníci we swých hrách pokračují. Dne 15. t. m. prowozowali: Kytka a Weselohra na mostě, dne 22. t. m. budou hráti: Čtyry stráže na jednom stanowišti a Dům na silnici.

BESEDY.

Dějepis města Prahy. Čtenáře těchto listů činíme pozorny na krátký sice, ale důkladný a zajímawý dějepis města Prahy, jejž náš nadějný dějezpytec, p. Wl. Tomek, na požádání p. prof. Wiesenfelda za příležitosti letošní hlawní schůzky německých stawitelů w Praze, owšem jak to při této příležitosti jinak býti nemohlo, w jazyku německém sepsal, a kterýž we spisku téhož p. Wiesenfelda, za průwodce těmto našim hostům wěnowaném na swětlo wyšel. Možná že celý ten spis w nowém, i pro ostatní obecenstwo určeném wydání do knihprodaje se dostane. Prozatím ale můžeme našim čtenářům zpráwu zděliti, že p. Tomek historii naší Prahy ještě o něco obšírnější za nějaký čas i w českém jazyku wydati hodlá. Důkladné jeho studium samých pramenů historie pražské, kterýmž se od kolika let k wydání welkého díla obírá, a zajímawost dějin pražských sama činí nás práce této welmi nedočkawými.

Čeští hudebníci. W těchto listech byla již jednou řeč o hudebnické společnosti, kterou swob. p. z Hellenbachu w Praze zřídil. Teď nás docházejí zpráwy o koncertu, jejž tito naši krajané, jedouce do Odessy a Konstantinopole dne 18. srpna w redutnici prešporské dáwali. Kromě dwou uwertur, s přispíwáním diwadelního orkestru prowozowaných dali se ještě nejpřednější členowé společnosti té samé pro sebe slyšeti a sice p. Grimm na lesním rohu, p. Král na oboi, p. Zawrtal na klarinetu a p. Crha na fagotu, jichžto umělecká mistrnost s takowým nadšením přijata byla, že obecenstwo každého z nich kolikráte po sobě wywolalo.

Rozkwět Krásnojarska w Siberii. U nás se obyčejně myslíwá, že Siberie nesmírnou pustinou a zasněženou planinou beze wšeho wzdělání jest; leč toto mínění přece žádá poněkud wýminky, jelikož krajiny jižnější schopnými se býti oswědčují orby i zahradnictwí. Také n. p. město Krásnojarsk, wystawěné před dwa a dwaceti lety nad wtokem malé říčky do Jeniseje, tak se rozšířilo a páwabně wywinulo, že wláda neměškala založiti zde gymnasium; na to sobě založilo zdejší přírodoznalstwo dosti pěknou zahradu rostlinozpytnou a — hle! konečně wznikla zde i jakási »poeticko-literární« společnost. Wydáwát w tamější tiskárně tak zwaný »Jenisejskoj Almanach« a dbá kromě swého literárního směru i na wzdělání okolních krajin, které prý pěknou polohou i obstojnou úrodou země wynikají. Že se w tomto wzdáleném sídle Uměny snahy wědecké nejenom ujímají ale i zmáhají, o tom swědčí nedáwné zpráwy, jimiž se rozmnožení wědeckých ústawů oznamuje. K. M. L.

Jihoslowanská paroloď **Sloga.** Králowstwí Horwatské a Slawonské, dbajíc chwalitebně o rozkwět promyslnictwa a wywinowání národních sil, založilo parní plawbu na řece Sáwě, jejími krajinami tekoucí. Prwní paroloď nazwána byla »Sloga« což po jihoslowansku tolik co »swornost« po česku znamená. Je to wěru roztomilý, wýznamný název. Dej Bůh, aby síly rozličně rozptylowané a ku prospěchu leckohos plýtwané, tato »sloga« jednotila a sesilowala, K. M. L.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 114.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

28. září
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 2 s patřičnou obálkou zl. 36 kr.

Na břehu tiché Orlice.

1.

Aj, Orlice — řičko tichá!
  Co twé wlny šeptají?
Proč swé slasti — swoje boly
  Jewit swětu nemají?

Kdo twé Wíle jasnowlasé
  Mlčení to uložil,
Aby bolest její lásky
  Ukrutností rozmnožil?

Každá Wíla hlasně pěje,
  Když se houpá na wlnách,
O milosti sladkém bolu,
  Naději a zlatých snách.

Jen twé Wíly, řičko milá,
  Tiše, tajně šeptají;
Swoje slasti — swoje boly
  Jewit swětu nemají.

Wíla twá a srdce moje
  Stejný osud snášíwá;
Wystoupit se swými zpěwy
  Mračný den jim brániwá.

2.

Opět seje hwězdy zlaté
  Noc na čaloun swětlý;
Jsou to slze lásky zřraté,
  Či to perle zkwětly?

Slzu jednu — perlu jednu,
  Padati až budou,
Zwednu, abych obohatil
  Nadějičku chudou.

Nadějička — hwězda moje
  Tak milostně switi;
Ale její políbení
  Srdce neucítí!

3.

Když i milost minula mne,
  Nejswětější swěta slast:
Buďtež wy mně milenkami,
  Přírodo a drahá wlast.

Ji už wíce neuwidím,
  Nezceluji její ret;
Zpomínka jen w mojí duši
  Přinese tu krásu zpět.

Pohled s hory na krajinku,
  W níž ten anděl přebýwal,
Poskytne mi pohár slastí,
  Jejž mi Mílek plniwal.

Co sluněčko na poledni
  Byla jasná z očí zář,
Co čerwánky na podwečer
  Uzardělá její twář.

Co mrak tmawý nad jezerem
  Plynul z šíje černý wlas,
Z něhož mile probleskowal
  Bílý krček na úžas.

Co pahorky powydmulé,
  Na kterých kwět bílý plá,
Wlnily se milostiwě
  Čistá prsa panenská.

Jak se potok jasněmluwný
  Wine ze křů růžowých,
Řinuly se sladká slowa
  Z plamenných rtů medowých.

A co sosna bylo tílko
  Lepotworné postawy,
Co lehounký wětřík jarní
  Byl její krok létawý.

Co bloudící mlha ranní
  Byl můj zlatý o ní sen,
Teď, co zwadlá tráwa letní,
  Naděje kwět umořen.

Nech wšak milost minula mne,
  Nejswětější swěta slast:
Jen když wěrné milenky jsou
  Příroda a drahá wlast!

S útěchou zřím na ty ráje
  Rozložené kolkolem,
Když radostně zwolat mohu:
  Toť dědičná Čechů zem!

B. P.

Swatoplukowci.

(*Pokračowání.*)

»Utiš se, dcero má!« řekl po dlouhém zamlčení wládyka. »Já jsem smířen se srdcem swým, do něhož si ronila slzy swého poswěcení. Půjdu s tebou, kamkoli mě powedeš. S Bohem buď, chudá chyško, ty krátko trwalé obydlí nešťastného — s dlouhým neštěstím se potýkajícího šediwce!«

Drahomíra líbala otce swého. »Ty-li smířen jsi se srdcem swým, jest smířeno i nebe s námi. W tomto kalichu duševního žití, otče můj! pění se pro smrtelníky nekonečnost blaženosti. Nakloňmež i my rtů swých w kalich tento požehnaný, zmočme je w nápoji nebeském lásky ku wlasti, a zanechejmež chyši stojící we wlastech neslowanských.«

XIII.

Nikdá we dne nezřít Swatoboje,
Než když w tiché noci měsíc swítí,
Nad řekou ho widět pode křížem,
Pod kamenným křížem, powýš Nitry.
K. Kuzmány.

Od onoho času, co Swatoboj hrozné bouře Mojmírowi utišiti pomohl, mnohé ještě práce a namáhání potkáwaly tohoto. Nebo musil hned s Maďary na říši jeho nabíhajícími se potýkati, hned s Němci seče swáděti a podnikati, chtěje králowstwí swé opět zmocniti a zachrániti. Swatoboj žil na Zoboře; tichý wečer slýchal jeho hluboké wzdechy a wroucí modlitby, měsíc oswěcowal jej u kříže; rokliny a náwrší opětowaly jeho nábožné zpěwy. Konečně umlkly diwoké hluky wálek, zastawily se proudy welikých krweprolití, a říše welkomorawská, ač snesla mnoho ran a bolestí, stála mocná, jako hrad na wrších a skalách nepřemožitelných.

Než pokoj duše Mojmírowy wywrácen byl od času, když to z Čech a Rakous nawrátiw se do Nitry, Drahomíru na hradě swém nenalezl. Daleko byl sice od zrušení přísahy, Swatoplukowi učiněné, přece wšak srdci jeho nedostáwalo se swětlo doplňující číši jeho spokojenosti. Chodíwalť k ukojení tichých žalů swých na Zobor k Swatobojowi; nebo w řečech a rozjímáních jeho nalezal weškerou spokojenost swou. Swatoboj pojímal žiwot tento z těch ohledů božských, jakowé Nejwyšší má při řízení swěta, anebo lépe s toho hlediště, že Bůh necháwá uskutečňowati se wůli swou, bez zření na žádosti, náruživosti a wášně lidské.

Jednoho wečera byl opět Mojmír u Swatoboje a žalostil. — Musíme totiž podotknouti, že Mojmír zanechal Drahomíru na hradě swém u pokrewných přítelkyň swých; ona wšak ukrywši se opět w odění wálečné bojowala w blízkosti a často po boku jeho w sečech nebezpečných.

»O, nemohu wěřiti, aby ona nebyla býwala ten strážný anděl, bdící a bojující po boku mém na polích rakouských!« mluwil takto k bratru swému Mojmír.

»Což pak jsi nerozeznal twáře díwčí?« tázal se Swatoboj.

»Ocelowé ohlawí krylo ji,« odpowídal tento; »ale onen pronikawý hlas, ono zářící oko — to — ach to náleželo jí! Že jsem netušil ono blízké srdce, omámen hrdinností neslýchanou, i nejslawnějšího wítěze oslawiti mohoucí.« Po kratičké pak přestáwce jal se dále wyprawowati. »Wojsko moje leželo w pohostinské, wěrné Haně. W Čechách nebylo mnoho práce. Slabí Bořiwojowci přišli práwě z kwasů a hostin německých, a nenalezli u lidu swého mnoho důwěry. Pomoc pak jejich z Němec přiwedená byla by lépe jíst a pít pomáhala než bojowat. Nebylo tu bojowníků Bořiwojowých; wítězstwí bylo snadné. Krutá bitwa byla swedená, moji i Němci padali jako kosou smrtí sráženi, i já byl již sewřen wojskem německým. Tu jsem zhledl hrdinského jinocha, kterak lewicí krwáceje, prawicí zmužile porážel nepřátely a dral se mocí lwa ku předu. Já poručil wlastním hedbáwným pásem obwázati lewici jeho, a zmužiw se napomenul jsem bojowníky slowanské, a odrazil moc nepřátelskou. Než, boj dostal nowý obrat; když totiž moji se hnali po prchajících Němcích, wyřítila se na oddělení moje nowá wojska Arnulfowa, a já byl již i s hlawní korouhwí proudem jejich uchwácen. Okolo mne padali koně i jezdcowé, již i můj kůň umdléwal. W tomto nejwyšším okamžení nebezpečenstwí mého zaslechl jsem onen hlas a widěl, jak se wůdce německý mečem jinocha hrdinského prohnaný kácí, půlku meče w prsou swých odlomenou majícího. Wymrštiw se na koně pána zbaweného, a wezma meč nejbližšímu umírajícímu bojowníku, podal jsem swůj hrdinskému obranci, doložiw, aby přišel s ním ke mně, abych jej wyměniti mohl od něho. A tak zmuženi zahnali jsme opět nepřítele z pole. Ale ach! sotwa jsme se wraceti počali, tu opět nowá bouře. Wládyka welehradský se wyřítil s luzou odpadlou na wojsko mé, a tu opět na pomezí rakouském nowá seč se swedla, kteráž mne nejwíce stála. Nebo co prospěje srdci mému weškeré wítězstwí, které jsem nad nešťastným wládykou dosáhl, když tam Drahomíra padnouti musila! Jino-

cha, jehož hlas teprwa potom se opětowal w ušich mých, již we wojště mém k nalezení nebylo. O že jsem netušil ono srdce blízké! že jsem nepronikl ohlawí ocelowé, abych byl zachrániti mohl duši šlechetnou!«

»Nehořekuj,« těšil jej Swatoboj; »w bouřech, w nichž lidé stojí we službě cílů božských, trpí a padají jednotliwci. A oni padati musejí — má-li zrát símě božské u prostřed národů; my jsme jen nástrojowé wůle boží. Člowěk newítězí w bouřném wíru žiwota, on jen dopomáhá wítěziti cílům božím. Wykonal-li co mohl, a co bylo jemu uloženo, stejno je, jak sejde s diwadla swěta. Těš se, Mojmíře, nebo byť i onen jinoch spanilá Drahomíra byla, nic ona tím neztratila; skutek její bude pokrmem duchowním pro šlechetné dcery Morawy, kojícím a sytícím duše jejich, a budící w srdcích jejich weliký cit lásky k wlasti. I daleká budoucnost zplodí dcery u kmenů slowanských, jenž cností wlastenské Drahomíry rozehřáty budou ke skutkům národospasným. Tebe Bůh zachowal, bratře we wichřicích těchto k důkazu patrnému, že máš ještě donášeti owoce národu našemu; jen wytrwej w bouřech těchto, abysi nebyl přemožen sebou, ale wůlí Boha wěčného.«

A práwě an Mojmír w rozmluwě pokračowati chtěl, ujistiti žádaje bratra, že žádná pohroma neswrátí sílu ducha a wůle jeho, nowý wýjew oba bratry k úžasu a radosti přiwedl.

Z houští blízkého wystupowala Drahomíra, wedouc třesoucího se otce před bratry královské. Oděw obou byl prostý a jednoduchý. Wládyka welehradský stál tu jako lípa osamělá; dlouhý plášť ukrýwal jej, šediny splýwaly po ramenách, a twář žalostí a bázní zbledla. Osudy nepřízniwé wryly do ní stopy smutku a beznaděje. Drahomíra wšak byla andělem a duší celého tohoto pronikawého wýjewu. Wolný šat přes pás stáhnutý a w hojných záhybech až k zemi se winoucí dodáwal štíhlému jejímu wzrostu wnady a důstojnosti. Kaštanowé kadeře wlnily se při libém wětru wání po alabastrowém krku a ramenou, an hawraní oko hořelo touhou a plápolalo nebeskou nadějí.

Předstoupiwší nyní Drahomíra před Mojmíra jala se takto mluwiti: »Zašel onen čas, kdyžto já zde hledala i nalezla přítulku a wýslechu, stojíc před tebou co zrádkyně otce a zrádců wlasti mé. Než mezi onu a tuto přítomnou chwíli wložily se bouře, jenž mnoho kwětin blaha lidského wywrátily. Po těchto bouřech diwokých přicházím opět na tato swatá místa, abych hledala milosti i hledám milosti pro otce swého, zradou a bouřemi zlomeného!«

Wládyka stál zde w slzách pohřížený, milosti i odsouzení očekáwající. Mojmíra pronikalo každé slowo ze rtů Drahomíry plynoucí, a pohledem jejím dojat byl w nejtenčích záhybech wniternosti swé.

»Milost, králi můj!« zwolal posléz wládyka z prsou ztísněných; ostatní jeho slowa tonula we wlnách rozbouřených jeho prsou.

»Ustaň od prošení!« napomínal jej Mojmír, »a modleme se: jakož i my odpouštíme winníkům swým. Prázdnost, jakowá tak často lidská srdce nawštěwuje, a jakowá se jednou i do twého srdce wkradla, wyplněna jest dcerou twou. Wládní opět na hradech mých, a wywol sobě místo w říši mé, které máš za nejpříhodnější k wyplnění toho, co jsi we chwíli nešťastné a strašliwé zanedbal. A já wšecko zapomenu na wěky, jenom ne powinnost, jížto jsem zawázán dceři twé.«

»O tak,« přejala nyní řeč Drahomíra, »po dlouhých unaweních došla jsem útěchy bolem neskalené! Otče nebeský! budiž mnou chwálen a slawen na wěky! W tebe jsem doufala, na tebe se spoléhala w těžkých bojích srdce swého, a tys mne wyslyšel; buď tobě wěčná sláwa na wýsostech.«

Swatoboj utichl a Mojmír se neopowážil mluwiti; nebo kde andělowé Boha wel[illegible] tam utichl jazyk pozemšťana.

Pak nastalo swaté ticho. Oči wšech byly obráceny k nebesům. Modlily se duše jejich k Bohu, jenž je tak diwnými cestami, prostředkem tolika bouří a wichrů, swedl k pití kalicha blaženosti.

Po dlouhé přestáwce wzala Drahomíra od otce swého meč, a podáwajíc jej Mojmírowi mluwila: »Zde máš meč swůj, králi nejjasnější; mě na poli rakouském, co bojowníku daný; wyměnilať je bohatá milost twá králowská, cenou wyšší než má zásluha ceněna býti může. Nechť porazí tento wěrný průwodce twůj ostatky nepřátel naší wlasti, a osloní wítězosláwou trůn twůj a ochrání welikou Morawu.«

Příštího dne byly nábožné slawnosti we chrámích nitranských slaweny. Hospodine pomiluj ny! znělo ze rtů pobožného lidu slowenského. A Nitra s obdiwowáním wyprawowala sobě powěsti o událostech dnů posledních.

(*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Diwadlo. Hosté. Žofínská akademie. Literatura. Jelenowy skladby. Budowy.)** Na býwalém jewišti naší národní Thalie, která se ještě nijak ze swého dlouhého spaní probuditi nemůže, ačkoli se chwílemi zdálo, že se jižjiž budí — na těch osudných prknách w růžowé ulici prowádí nyní kousky swoje p. Price z Kodaně — a sice z wětšího dílu na prowaze. Společnost umělečků jeho pozůstáwá z wlastních dětí, ježto dosti zajímawou zábawu obecenstwu poskytují. — O českých hrách se powídá, že letos jako před lety zase na stawow. diwadle prowozowati se budou. O sw. Wáclawu má se dostati na prkna Ifflandowa činohra »Adwokaté«, přeložením J. Wáwry, w neděli na to: Loupežníci na Chlumu a pak fraška: Osudná masop. noc. Jsme welmi žádostiwi, jak si nowý režisér, p. Chauer počínati — a jaké nowinky nebo pochoutky nám poskytowati bude. Nejlépe myslím učiníme, když se nebudeme na nic těšiti, ale také ničeho se strachowati. — P. Rettigowa dokončila hostinské hry swé s rostoucí pochwalou a odebrala se pak do Widně ku hrám na korutanském diwadle, s nímžto prý — ačkoli tomu zcela newěříme — stran umístění swého u wyjednáwání se nalezá. — Tuty dny meškà zde wídeňský komik, Scholz a bude několikráte hráti. Z německého obecenstwa wystěhuje se wšechna hypochondrie. — Z literatorů našich nawštiwují každý rok někteří Prahu naši; letos ale měli jsme tu jen prof. Macháčka a Smetanu. Několik dní meškal zde také Dr. Šafařík ze Srbska, příbuzný našeho welikého badatele w slowanských starožitnostech. — Žofínské akademii nastáwá jakési noworození. Naše p. Podhorská uwolila se udělowati ženským chowancům naučení we zpěwu solowém — a mimo to mluwí se ještě o jiných předmětech, které se tam přednášeti mají. Swým časem podáme o nich zpráwu jistější. Na wšechen způsob může z toho ústawu něco pěkného zkwitnouti — při čemž arci nikdy na prwní zakladatele zapomenouti nesmíme. — Literatura naše zbohatne nowým wydá[illegible] úplně přepracowané Jungmannowy Slowesnosti, která se již u Spurného tiskne. W impressi Jar. Pospíšila pokračuje se tiskem třetího swazku Erbenowy sbírky národních písní — a tuty dny wyjde odtamtud na swětlo druhý swazek »Posledního Čecha« od Tyla. Od téhož spisowatele nachází se w tisku Gutzkowowa drama: Srdce a swět, a w arcibiskupské knihtiskárně počíná se tisk Bulwerowa románů: Noc a jitro. Také doslýcháme, že opět »Biblioteka zábawného čtení« nowý a rychlejší běh nastoupí. — Hudební náš swět dostane pěkného daru písněmi a sbory našeho oblibeného Jelena, kterýž je nyní na swětlo wydati se chystá. Podnikawý obchodník s wěcmi uměleckými, Hoffmann, powede prý náklad, i jest se co naditi, že hojného účastenstwí u našeho obecenstwa nalezne. — Staroslawný památník Karla IV., náš hrdý most, dostal kus nowého šatu — pěknou dlažbu. — Na železné dráze, táhnoucí-se jižjiž k městským zdem, pracuje se neunawně. Sta ruk se tu nyní hýbá před očima našima a ruší Krenowy sady — ty nedáwno teprwa zbujnělé. Kdo by se byl toho nadál, když je zakladatel na býwalém poprawišti sázeti začínal!?

BESEDY.

Jak se Polka jí a nosí. Wítězstwí naší prosté polky jsou wždy nesmírnější a nesmírnější; skromná tato wenkowská krasawice nebylaby si jistě nikdy ani we snách pomyslila, jaké štěstí w králowně měst, w Paříži, a w soku jejím, Londýnu, udělá. W Paříži dokonce činí přewraty, že se to nám ubohým jako báječnou stwůrou rozohněné mysli býti zdá. Když se jí nemohou dost natancowat, wyštudowali, jakby ji aspoň ještě také jíst a nosit mohli. Teď již máme tam nápoje à la polka, omáčky à la polka, moučná jídla à la polka, šátky à la polka, a snad co nejdřiw wyskytnou se w tom nowowěkém Babylonu také wousy à la polka! †

Pater Mathews. Mnoho se wyprawuje w nowinách o prospěchách, jež kněz Mathews činí, odwracujíc lid od pití kořalky a bera od něho slib střídmosti; zdá se ale, žeby ještě kolik takowých obracowatelů třeba bylo, aby se ošklíwý ten a skázyplný neduh z lidu wykořenil. Tak byli n. p. nedáwno w Londýně a to w jedné ulici tři hospody na kořalku zřízeny, jichžto skwostný nábytek u každé as 2000 liber sterlingů (20000 zl. stř.) stál. Jak silně mus se kořalka pít, aby se outraty z těchto peněz wyplácely! Wěru Londýn je weliký we wšem, w nádheře i w mrawní podlosti. †

Mickiewič sepsal (jakž nám německé časopisy, mezi nimi též wídenský Humorist, oznamují) francouzskou drámu, nazwanou: Obležení Krakowa, která wšak ještě se neprowozowala ani tiskem newyšla. Jen z listu geniální Sandowy k samému básníku se o ní dowídáme, že musí na diwadle štěstí nalezti, jinák-li Francouzowé ještě krásu a wznešenost uznáwají.

Syn německé spisowatelky A. Schoppowé stál nedáwno w Hamburce před soudem za příčinou spáchané krádeže a palictwí. Nemohlť zločin upříti a nejdůkladnější omluwa jeho byla, že byl špatně wychowán! Otec jeho, práwník, powěstný piják, skonal samowraždou; matka majíc jenom o zachowání hojné rodiny pečowati, nemohla prý se o wychowání její starati. Jiný syn této nešťastné matky byl co darebník za wojáka do wýchodní Indie odweden.

Uwězněných dlužníků w Angličanech obnáší (dle nejnowějších zpráw) 2154, w Šotsku 89, w Irsku 1113 — w celé pak říši je 3356 osob pro dluh zatknutých, kterýž ani 10 zl. stř. neobnáší. Jeden z nich sedí již 32 roků. w. b.

Počet židů udáwá Bernoutti na 6 milionů. Polowička jich žije mimo Ewropu a z druhé polowice nalezá se jich přes půldruhého mil. w Rusku a Polsku, 670000 w Rakousku, asi 200000 w Prusích, 70000 we Francouzích, 53000 w Nizozemsku, 41000 we Wlaších, 25000 w Anglii, 16000 w republice krakowské. w. b.

Jezdec na ostruhách. Purkmistr jednoho pruského města, p. N. držel welmi na způsob, a welmi nerad widěl, že jistý mladý referendář s ostruhami do úřadu chodil. Kdysi, když práwě plná rada seděla a p. referendář po síni opět ostruhami swými břinkal, prawil purkmistr k němu: »Pane referendáre, buďte tak dobrotiwý a dojeďte do registratury pro ty a ty akta.« Pan referendář prý sice do registratury nedojel, nýbrž jen po sprostu došel, ale na podruhé prý si to pamatowal a ostruhy swé u koně nechal. †

Nowá kniha.

Hrad Hora Hwězdná (Sternberg) giná Strmelice, Střimelice, Střžemelice, Křemelice, w Kaužimsku. Od S. W. Kralmusa. W Praze, 1844. Tiskem Karla Wetterla. Sei. za 5 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 115.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

24. září 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnařstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Swatoplukowci.

(*Dokončení.*)

XIV.

Ni Rastislawů, Swatopluků jména
Nepohnou wice srdce odcizená!
Osudowé Nitry.

Swatopluk byl i s Aribem do Řezna sice přijel, a wšak naděje obou i zde umenšeny jsou. Arnulf byl odešel do Wlach, aby i tam swé panowání utwrdil, Lamberta, odpůrce swého pokořil, a s Berengarem domnělé přátelstwí utwrdil. Posléz ale se nawrátiw přinesl tělo neważanými rozkošemi porušené, a nedlouho nato ukončil bujnostmi otráwený žiwot swůj.

Ale Arnulfowa politika, jakowouž chtěl wywrátiti říši welkomorawskou, nalezala w Němcích wždy horliwých následowníků. Tak se podařilo Swatoplukowi působením Aribowým i Ludwika VI. k wýprawě proti Mojmírowi nakloniti. Maďaři odedáwna již číhající na králowstwí jeho, o nějž se jejich síla tolikrát rozrazila, propůjčili nyní k dílu tomuto ochotně wražedlných rukou swých.

Roku 907. tedy obležena byla Břetislawa nad Dunajem, co město po sídelní Nitře nejzwláštnější, se tří stran. Od wýchodu ležely dlouhými tábory rozložené čardy maďarské; západní stranu oblehly pluky Ludwikowy; od půlnoci na pahrbcích ležela zrádná luza lidu morawského a slowenského, Swatoplukem a Aribem nahnaná i sprawowaná.

Powěst o hrozném obležení Břetislawy došla i do Nitry. Bojowníci Mojmírowi nepotřebowali než prowolání. Wše bylo na nohách. Trouba wojenská se rozléhala po horách i dolinách, a záhy byla Nitra otočená wojsky hrdinnými, již nedočkawě čekajícími na poslední rozkaz k pochodu.

Mojmír seděl již hodinu s Drahomírou w tiché komnatě; mluwili wroucně o blahu národu, o budoucnosti nastáwající jim i weliké Morawě. Mnoho mluwili, ale patrno bylo na twářích obou, že ještě něco sobě říci mají; ale lekali se oba wyslowení tajnosti swírající duše jejich. Osedlaný kůň Mojmírůw hrabal již kopytem pod oknem, a wojskami hučelo: »Do boje, do boje!«

Mojmír se sklonil k Drahomíře a pošeptal jí tajemstwí ukryté w srdci swém, a odechl sobě; Drahomira pošeptala Mojmírowi tajemstwí swé — a wzdychla k nebesům wroucí modlitbou. Sliby swé, dříwe Bohu učiněné, nyní si wespolek sdělili, sliby, jež wyslowiti se báli, wyslowiwše je ale zmužilosti nabyli — a rozžehnali se. Mojmír wymrštiw se na bujného koně, cwálal ulicemi nitranskými w čele wýprawy swé.

Břetislawa byla wšak již di[illegible]lem wálky. Práwě an se od západní strany zmužile proti Němcům bránila, a Wedrica žádným způsobem dobyta býti nemohla; prorazili se Maďaři od wýchodu do wnitř města. Maďaři wšak domníwajíce se, že by již králowstwí jejich bylo, záwiděli Němcům podílu, pročež zaplawiwše Břetislawu, na Němce se hnali. W krátkém boji se jim také podařilo Němce téměř na hlawu poraziti; sám Ludwík IV. sotwa že se žiwotem utekl.

Než w hluku wítězném přepadla i Maďary hodina nešťastná. Práwě totiž, jak se za Němci hnali, přepadla je wojska Mojmírowa. Šátory jejich staly se obětí ohně, a zmatek w čardy jejich uwedený pomáhal Slowákům. W několika hodinách byla Břetislawa prázdná Maďarů.

A wšak teprw nyní nastáwala bitwa rozhodná. Maďaři sebírali se w pořádky, a Mojmír pořádal pluky slowenské. Poslední síla národů měla se wážiti. A bitwa ukrutná se počala na polích břetislawských roku 907. w měsíci srpnu. Tři dni bojowáno z obojí strany přeukrutně a obě strany mají se za wítěze. Dnem a nocí byl boj přetržen,

pátého dne nastala seč nowá. Mojmír posilňuje wojska swá k nowé zmužilosti.

Než tu se hrne Maďarům nenadálá pomoc, Aribo se Swatoplukem bijí ze zadu na wojska Mojmírowa; ale i Mojmírowi jde pomoc z Nitry a ta k útoku žene Maďary. Mezi čardami powěrečnými wzniká powěst, že bohyně bojuje na straně Slowáků. Byla to Drahomíra se Swatobojem; seděla na bílém koni, skwělá přilbice s peřím kryla hlawu její; bílý záwoj, přes plece přewěšený, wlál wětrem, lesklý meč blýskal se nad hlawou její, a celá powaha jejího se-objewení zwěstowala bytnost nadzemskou. Wojsko její u wítězném pokřikowání hnalo se za wůdkyní swou. Swatoboj, poustewník, opět měl meč w ruce a po boku Drahomíry dral se k pomoci Mojmírowi. Šťastně se k němu prosekali a učiniwše mu místo, nechali jej i s jeho ustalými bojowníky couwnouti, pak ho zastoupili. Tu se tedy boj čerstwý započal; Swatoplukowi i Swatobojowi wojíni bojowali proti sobě zoufale. Drahomíra prorážela se k Aribowi a Swatoplukowi.

»Ha, zrádcowé!« wolala sblížiwší se až k nim samým;« máte-li zmužilosti k bouření, pojďte se slabou díwkou we zápas! Ať tímto mečem srazím waše hlawy zrádné!«

Swatopluk teprwa nyní widěl, proti jak mocnému anděli bojuje, a cítil peklo w srdci swém, ježto Aribo ohněm rozžehl. »Ďáble« zkřikl zoufale na Ariba, »cos mě wyzwal do boje proti tomuto anděly? Ale pomáhej mi nyní, ty pekelná moci!« A tu máchl mečem swým po Aribowi, jehož hlawa w tom okamžení z plece jeho se skulila a ostatní tělo jeho za ní s koně spadlo.

»Nyní jsem prost ďábla, přisahám ti anděli lásku—« a odwrhna meče krwawého, rozprostřeným náručím dral se k Drahomíře. Než Drahomíra okrywši se mečem, prawila:

»Ustup, zrádce wlasti! nechceš-li, by twá hlawa padla pod mečem tímto. Ustup, nehodný synu Swatopluka welikého, nehodný bratře Mojmíra wznešeného.«

»Ha, Mojmíra wznešeného!« opětowal slowa její Swatopluk a wšecka krew mu wstoupila do twáří! »Ten wznešený Mojmír přiwedl mě tedy na tuto cestu? O já lotr a wražedlník, tedy přece Aribo byl můj přítel — a já jej zawraždil! O ten wěděl, co Mojmír je! Ha, Drahomíro, prawíš, že je Mojmír wznešený! — Ale, wznešený Mojmíře, kde twá přísaha? Hrom a peklo — nesmíš jí míti!«

A tu chopiw kuši swou, wymrštil jedowatou střelu na Drahomíru; střela se zabodla do boku jejího....

Swatoboj, odešlý za utíkající luzou, nawracowal se k smrtelnému wýjewu. Mojmír, kterýž zůstal na bojišti až do posledního okamžení, w němž bojowníci jeho poseti ranami s rozlámanými meči a oštěpy hroby swé nalezli, s krwácejícími ranami pospíchá též nyní, aby na konci žiwota swého i říše welkomorawské s Drahomírou se ještě rozžehnal.

»Poslední okamžení, a my se ještě shledáwáme, wznešený, ale poslední králi welkomorawský!« mluwila k němu Drahomíra. »Wiz tuto střelu w boku mém, newyrwu ji dříwe, dokud wražedlníku swému i twému i říše celé newrazím do swědomí osten bodawý, jenž mu připrawí pekelné skonání zde, a wěčné zatracení na soudu wěčnosti.« Pak obrátiwši se k zoufale rozpěněnému Swatoplukowi, slabým již hlasem mluwila: »Wěz, náružiwý muži, že wznešený Mojmír nezrušil přísahy tobě učiněné; zde tento křížek na prsou mých a tam základy ke klášteru w Nitře ať jsou tobě swědectwím, že já zaswětiwši sebe wlasti, nechtěla padnouti do podezření, jako bych to z marných náružiwostí byla konala, a učinila slib Bohu, že wyniknu-li z bouří těchto, poslední dny žiwota dokonám w klášteře. A slib tento můj zwěděl jediný před odchodem swým Mojmír; já pak zwěděla od něho, jak swatá mu je přísaha tobě dána. Žiwot můj zhasíná, ale ještě nyní spasením swým, které očekáwám, prawdiwost toho tobě, Swatopluku, ztwrditi se nezdráhám.«

Odwrátiwši twář swou od něho, litostně pohledla na Mojmíra, a pozorujíc, že i on klesá pod množstwím ran, k němu hlasu swého obrátila: »I ty tedy, wznešený králi welkomorawský, zanecháwáš tento swět? O zachowej se — ne — pojď, pojď w ono králowstwí neswornostmi nerozorané, kde jeden duch panuje na wěky! Dobrou — dobrou noc, Swatoboji — ty zůstáwáš, o modli se za wlast nešťastnou—« a wyrwawši poslední silou střelu jedowatou z boku swého skonala.

Mojmírowi zraky hasly, an jí krew ucházela. »Swatoboji, měj se dobře, i má hodina odbila. Utíkej aspoň ty, dříwe než se zmohou opět nepřátelé naši, a zůstaň swědkem žiwým pádu welikého říše slowanské. — O lide můj slowenský, opuštěný, tobě temná, strašná budoucnost nastáwá!« A wypowěděw slowa tato Mojmír, skonal w náručí Swatobojowě.

Swatopluk byl swědkem wšeho toho, a smrt těchto spanilých křičela na něho. A on hrůzně

stojící nad mrtwolami osob a rozwalinou říše otce swého newěděl jiného způsobu, jímž by byl mohl zwrhnouti tak těžké břemeno jej tlačící, i chtěl zpáchati wraždu nad sebou. Ale již ani k tomu síly neměl. Zmatl se a křičel hlasem strašliwým. Zdálo se mu, že krew bratrowa sičí na něho, widěl tisíce postaw z mrtwých wstáwati a běhati za sebou, slyšel welikomorawské králowstwí, an kletbu wyhlašuje na něho, utíkal před Drahomírou, ježto se mu zdálo, že plamenným mečem jej honí, potkáwal se s Aribem, čím wíce se mu wyhýbal. Hrozná, strašliwá byla jeho smrt.—

Po bitwě na polích břetislawských leta 907. swedené rozprchli se pozůstalí Slowáci, jako stádo bez pastýře do hor a wyšin tatranských. Swatoboj přečkal welikého pádu, weliké říše Welkomorawské, a odebral se na Zobor, tam ztráwil poslední dny žiwota swého.

Jos. Milos. Hurban.

Theodora Kočího semězualská wýprawa

do Egypta, Nubie a ostatních zemí ponilských, na ostrow Cypr, do Sirie, Malo-Asie, Persie a hor kawkazských.

T. Kočí, rodem z Ostrowa w rakouském Slezsku, (syn tamějšího pastora), nastoupil před osmi lety cestu jižní Ewropou do Afriky ponilské a některých zemí asiatských, přidružen jsa horozpytné společnosti rakouských zeměznalců, w jichžto průčelí se nacházel rak. horní rada p. Russegger. Zwláštní náklonnost k wědám přírodním pohnula T. Kočího, že ještě před dokončením studií swého powolání se společností řečenou na cestu se wydal, maje co zpytatel rostlin a žiwočichů znatného podílu w úlohách, jež sobě slawné přírodoznalstwo rakouské, do wýchodních a jižných krajin se ubirajíc, wytknulo. Dostál zajisté úplně swému úkolu, obohatiw musea přírodnická znamenitým množstwím wzácných přírodnin, ano poněkud i docela neznámými předměty z říše rostlin, ryb a ptactwa.

Následujíce z wětší části písemných nástinů jmenowaného cestowatele, předložíme obecenstwu krátký popis osmiletého cestowání, připomenouce i důležitých wýsledků, jež poskytnulo chwalné namáhání mladého přírodoznalce pokrokům wědeckým.

Roku 1836 wyploulo mnoholidné cestownictwo pod zpráwou p. Russeggera z přístawu terstského, zajelo na ostrow Korfu a do Athen, odtud počátkem měsíce března do Alexandrie a na to do Kaira. Uchystawše se na přeplawení středozemního moře k pokraji Malé Asie do hor taurických, učinilo naše přírodnictwo několik wycházek k pyramidám, na Mokkatam a Džebbel-Asrak i nawrátilo se s prwní kořistí egyptské jarní Kwěteny do Alexandrie. Odtud se ubíralo na počátku měsíce kwětna do Beyruta, radostně pohlížejíce na půwabný Libanon, středozemním pomořím ku Suedii se táhnoucí; na sewerních stráněch Džebbel-Okrabu, jež skoumawě dostoupilo, zjewily se prwní cedrowé stromy. Odtud ploulo zwědawé družstwo do Kasanlie i odebralo se po krátkém prodlení k olowárnám kyllekým do taurických hor, jichžto sklonité stráze chwojemi a smrčinami, nápodobně i cedrami obrostlé obstupují holé i hornaté lazy, na nichž se nadzmíněné doly olowné nacházejí. W těchto krajinách se nasbíralo od měsíce čerwna až do října welmi mnoho rostlin. Weselou mysli opustili sběratelowé, nad dobrým prospěchem namáhání swého rozradostnění taurické wyšiny již sněhem obklopené, zaběhli (do Alexandrie se nawracujíce) z Beyruta do ladných cedrowišť libanonských, dále k diwodružným rozwalinám Balbeku a přes Zebdene do Damasku. Dostoupiwši Alexandrii připrawilo se pilné cestownictwo brzy na dalekou cestu do hořejšího Egypta, i došlo na počátku r. 1837 po Nilu až do Assuanu a dále na jih do Koroska, kde začíná welká poušť, w jejížto středu wzácný háj palmowý oko pocestného těší a zastawuje. U Abr-Hametu již opět k Nilu se přichází, po němž noha poutníkowa okolo Berberu až do Chartumu kráčí, kde obě sřídla Nilowa — bílý totiž a modrý Nil — se stékají. Pramen bílého Nilu wede k ostrowům Šillukowým a odtud přes rokytna (sawanny) po rostlinatých horách araš-kúlských do Edeita, Omzerzuru dále přes Chursi do Obeida, kde již prwní hrosoně (adansoniae) se wyskytují. Naši pocestní sběratelé stráwiwše, hojnou praci zahrnutí, druhou polowici měsíce dubna w Obeidu, odebrali se počátkem kwětna do země černochů nubajských přes Milbes, Hedru, Šeibun jihozápadně až do Tiry (na 10. stupni sew. šíře.) Z Tiry se nawrátiwše do Obeida množstwí hmyzů sebrali, očekáwajíce příchod čápů a ibisů, jenž wětší rozwodnění řeky Nilu, již drahný čas wyschlé. Konečně dosáhnuwše Chartum počali sebrané přírodnictwo pořádati a k budoucí zásilce slušně ukládati. Pan T. Kočí použil toho času k wýletu na bílý Nil a k Araš-Kúlu, kdež hrůzným štěkotem hejna zuřiwých hyén poděšen, nějaký čas se zastawiw do Chartumu spěchal; zde wšak bohužel nenadálý lijawec práci několika nedel zničil.

W měsíci říjnu se odebralo weškeré cestownictwo z Chartumu na jihowýchod po modrém Nilu do Sennaaru. Na cestě onemocně p. Russegger a brzy po něm i p. Kočí, jenž znatně seslabnuw o nowém roce leta 1838 do Roseres došel, kde wšak bujaré rostlinstwo fasokelské a chúr-Tumadské welmi jej potěšilo, tak že znatně okřál, zapomenuw u prostřed půwabné, nowě obžiwlé přírody na swé bolesti. W polowic ledna dosáhla společnost jihowýchodní končinu této wýprawy, totiž Benešangul w jižní části země kamamilské, oučastná bywši pamětného úkazu. Wojsko egyptské totiž s kmenami černochů se porwalo; záseky honem dělány. Benešangul zapálen — to wše u přítomnosti našich pocestných přírodníků, jenž takořka mezi šawlemi a hroty pilně rostlinstwo skoumali, sbírali a stopy zwířat stíhali. Odtud se zdlouhawě přes Chúr-Psiory, po zlatopisečnaté Chúr-Babě okolo modrého Nilu nazpět ubírajíce přišli přes Sennaar do Chartumu. Náwrat z Chartumu do Kaira netáhl se welkou pouští, nýbrž podlé Nilu přes Merauvy a Assuan. W měsíci srpnu rozloučil se p. Russegger w Alexandrii s panem T. Kočím, kterýž sobě toužebně přál, krajinstwo dílem toliko zběžně skoumané ještě jednou náležitě zpytowati. (*Pokračowání.*)

DOMACÍ KRONIKA.

Ze Skalice nad Úpou. **(Slawnost jiřinek.)** Dne 10. září potěšila nás opět wýroční slawnost jiřinek, kteráž rok od roku dále se rozhlašujíc, wždy wíce obliby a oučastenstwí naleză. K 11. hodině před polednem sjížděli se z celého okolí českého a sousedního Slezska pruského pěstitelowé a ctitelowé krásné Dahlie do hostince p. Steidlera, jehožto znak, bílý lew, krásnou kytkou z jiřinek korunowaný, příchozím místo sborní okazowal. A jak krásné, jak lahodné bylo toto! Byl to rajský chrám Kwěteny uměle splitanými wěnci, oblouky, pletenci a kytkami welmi wkusně ozdobený, w jehož druhém oddělení, jako we swatyni, kwětinowý nápis: »Sláwa Dahlii« se lesknul. Dole w síni zahradní wystawen byl jehlanec z jiřinek, od pěstitelů k posouzení přinešených, a čtyři censorowé zwolení, kteří by je dle krásy barew a dokonalosti zrůstu cenili, a nejwzácnějším ustanowené odměny, skwostné číše skleněné, přisoudili. Prwní odměnu obdržel za nejkrásnější jiřinku

dwouročního semenáče swého p. Boose, dworní zahradník panstwí náchodského w Ratibořicích a udělil jí jméno: Jiří Poděbradský; druhé premium dostal weleb. p. Hurdálek w Skalici a jmenem Wlasta ji poctil; třetí pak p. zahradníku do Kamenice we Slezsku se dostalo. Po skončené zkoušce hodowáno we chrámu Dahlie při weselém howoru, nawzics českém, a libém zwuku zdařilé hudby, načež od p. presidenta zboru premia ohlašena a hlučné toasty nejmilostiwějšímu Zeměpánu, milostiwé wrchnosti duchowní i swětské, jakož i poctěným wyznamenancům lepotwárné Dahlie plným souzwukem prohlašowány byly. Nato rozdany písně ku slawnosti té směřující, ježto zbor pěwců domácích p. Josefem Geislerem zřízený a wedený mimo jiné zpěwy české přednášel, čímž se slawnost denní skončila. Witanější ještě byla, zwláště mladému swětu, část její wečerní, skwostný totiž ples, při němž krásenky naše, jako wíly bohyně Kwěteny ozdobené radost společnou až do úswitu poutaly. — Díky welectěnému zboru pěstitelů jiřinek, jenž nám každoročně wzácnou tuto slawnost obnowuje, pěstěním a rozšiřowáním krásných kwětin krasocit zbuzuje, wkus cídí a tím prostředně též k ušlechtění srdce přispíwá!

—a.

Z Horažďowie. (Národní duch e bále.) Snad jsem prwní, který Wám od paty šedého Práchina dopis posílá; nesmíte wšak podle řídkých zpráw soudit, že tu mezi námi snad méně lásky k wěcem národním jest než jinde; mohl jsem Wám již častěji w minulých dobách potěšitelných zpráw podati, wšak jsem toho z pouhé skromnosti nebo ostýchawosti potud opominul; ale dne 16. t. m. naplnil mě takowou radostí, že musím krátkou o tom zpráwu u weřejnost uwesti. Toho dne byl jsem přítomen tanečnímu plesu zdejší studující mládeže, na němž hostů nejčetnější díl pozůstáwal z okolního úřednictwa a domácího měšťanstwa. Nebylo žádných obzwláštních prawidel opowěseno, dle kterých by zábawa se řídit měla; ale práwě pro tu wolnost jsem dychtiwě očekáwal, w jakém asi rouchu společenské weselí se objewí. S srdečnou radostí jsem hned w prwním početi zábawy zpozorowal, že tam, kde rozmar a nenucená weselost se objewowala, jen česky a mohu wěru říci dobře česky se mluwilo. Nejwíce mě ale překwapilo, že i panièky sobě w jazyku národním libowaly a jen w takowém howořily; takéť jsem k nemalému potěšení zpozorowal, že práwě oni mladíci, kteří we Wídni studia swá odbýwají, nejwřelejší lásku k mateřskému jazyku projewowali, a že okrasa společnosti, pěkná pleť, neostýchawě dokazowala, že Češky jsou. O poslednějších musím ještě podotknouti, že některé mezi nimi s welikou oblibou nejwýtečnější plody naší literatury čítají. — Bylť to wůbec radostný důkaz budící se národnosti, an společnost, jejíž oudowé z rozličných stran se sešli, bez wšeho předcházejícího powzbuzení, skoro jednohlasně k swému jazyku se hlásila.

K.

Literatura.

Stará láska nezahyne. Weselohra w 4 jednáních od A. Wl. Rirenšafta. (Prwní swazek dramatických spisů.) W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 98 w 12. Seš. za 16 kr. stř.

Mezi pěstitely pěkné naší literatury nepotkáwá nikoho tak smutný osud jako dramatika. Nemluwíme o tom, že k pojmutí dramatických plodů duch čtenáře již připrawený, protřený býti musí, aby wlastní obraziwosti dosadil wšeliké přiwěšky, jimiž jiný básník, na př. nowelista čtoucího pěkně postoupně we proud událostí uwádí a touž cestou ho w něm udržuje: nemyslíme zde na to, že dramatik u nás obyčejně nejmenšího čtenářstwa míwá: ale chceme jen učiniti zmínku o tom, jak ubíhá w nebezpečí, že se na plody jeho prawé měřítko nepřiloží. Kde není diwadla, tam není také pro dramatické wýtwory neklamného zrcadla, tam není prawé wáhy, není sprawedliwé míry. Diwadlo je teprwa oživující ústrojí dramatických básní — jejich prubírna a soudnice. Tištěné slowo wypadá často docela jinak, nežli na prknách oživené. Odtud pocházejí ty časté omyly, kteréž i nejzkušenějšího diwadelního režiséra potkáwají, když má kusy woliti, které by na jewišti welký dojem učinily. Odtud také ona weliká chudoba a prázdnota na stromě naší dramatiky; odtud i nechuť našich básníků — odtud posléze i zamlčení-se našeho nejplodnějšího pěstitele národní Thalie — muže tak pěkně a bohatě nadaného, že mohl jméno diwadla našeho skwěle oslawiti, kdyby byl při prwním, bujně mladistwém rozkwětu swého ducha laskawého přijetí a pilného chowání na diwadle nalezl.

Tím záslužnější je tedy odwaha jednotliwců, kteří nawzdor nemilým, nepříznivým poměrům našim přece na pole dramatické wystupují — tím pochwaly hodnější wšeliký pokus, který se w tomto oboru podaří, a utěšeně pozdrawujeme tedy p. Rirenšafta hlasitým: Witej nám.

Dle hlawního nadpisu »Rirenšafta dramatické spisy« saudíme, že se již déle w tomto okresu pohybuje; těžko je nám ale určiti, zdali »Starou lásku« za prwní jeho plod nebo za pozdnější wýpuk twořiwého ducha jeho powažowat máme. Pro oboje důmínky naskytují se nám stejné příčiny, o nichžto níže také promluwíme.

Pozorujícím tuto weselohru bije předewším do očí jakási zwláštní cesta, kterouž pan Rirenšaft nastoupil, a která se takořka odewšech jiných pokusů toho druhu u nás učiněných uchyluje. Až posud stawěli naši dramatikowé wýtwory swoje wětším dílem na základě našich domácích dějin aneb národního žiwota, nebo aspoň na něčem takowém, co se národnímu žiwotu podobalo. P. Rirenšaft se ale z této cesty uhnul. Opustiw půdu a žiwot český, přenesl a wmyslil se do žiwlu cizího — totiž francouzského. Proč to asi učinil — proč se z přirozené koleje wymknul a na cizopanské dráhy se zatoulal? — to si netroufáme zodpowídati. Myslí snad, že není u nás pramene, z něhož by se dala dráma — a zwláště weselohra čerpati? — Čili se domníwá, že se až posud s tímto pramenem tak dalece neseznámil, aby se mohl dramatické a pak zwláště komické stránky jeho uchytit? — To můžeme jen částečně připustit. Jisté charaktery — a to práwě takowé, kteréž mohou po wšechny wěky býti středem a osou weselohry, ty se nalezají na každém země pasu se stejnými známkami. Když se duch básníkůw těchto úplně zmocní, dowede se také do žiwota wprawiti, z něhož sám pochází. Nejspíše zawedl p. Rirenšafta Moliere, který (jak z celého díla wyswitá) jeho obzwláštním miláčkem a owšem i skwělým wzorem býti se widí. Daleko budiž od nás, abychme mu snad zalíbení w této ozdobě francouzské weselohry za zlé wykládali, anebo snad twořiwého ducha jeho z cest strážely, na které jej wnitřní hlas pohání — proto nemusí ani otročit ani na necesty sbíhat: nemůžeme ale zdání swoje utajit, že se ku swé wlastní škodě o polowic dojemu při díle swém připrawil, nenechaw je z domácích kořenů wyrůsti. Weselohra jeho byla by mnohem radostnějšího účastenstwí zbudila, kdyby byla česká — čili takowá, jakowou bychme teď nejspíše potřebowali. *(Dokončení.)*

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 116.
11. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

26. září
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem placku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 26 kr.

Národní zábawy w Uidně.

Od
prof. W. Mencla.

Powěstné zábawy, jimižto se w Uidně (Udino), hlawním městě Friulsku anebo Furlanie, měsíce srpna swátkowé sw. Wawřince a na nebe wzetí Panny Marie slawíwají, a swádějí welké množstwí lidí, příchozích z blízka i z daleka. Tyto weselosti pozůstáwají w záwodech buď dwoukolých wozýků dle způsobu starobylých Římanů (la corsa delle bighe), buď jezdců (la corsa de' barbari), s čímž se obyčejně spojíwá národní hra, nazwaná tombola a záwod w pytlích (la corsa de' sacchi). Letos k těmto zábawám přistoupila také znamenitá slawnost, totiž poswěcení praporu c. pluku Krále Wiléma* dne 13. srpna. Wšecka tato diwadla prowozují se na obecné procházce, ježto prostě sad (il giardino) sluje. Jestiť to prostranná wyhloubłá pláň u podnoží zámeckého wrchu, jenž dle obecného domnění zemí z ní wykopanou nanešen byl, což se owšem wíře podobno býti zdá, poněwadž wrch tento u prostřed nepřehledné rowiny jednotliwě wyniká. Kronikáři píší, že Attila, dobýwaje Aquileju, tento wrch wystawěti kázal, aby odtud snadněji obléhání onoho města pozorowati a říditi mohl. Že ale na omylu jsou, každému w oči bije; neboť tyto města leží od sebe tak daleko, že Aquileju z uidenského zámku jen dalekohledem spatřiti lze. Sad anebo zahrada swrchu dotčena pozůstáwá w širokém, okrouhlém stromowitém tráwníku, ohraženém křowinou, okolo něhož se wozní cesta wleče.

Jesti to welmi zajímawý pohled, ante celá stráň zámeckého wrchu hlawami se hemží, tak že se pyramidám podobá, ježto si Tamerlan po každé bitwě z lebek pobitých nepřátel nawršiti dáwal. U wchodu pod wrchem je lešení, na němž jsou uprawená sedadla pro šlechetnější obecenstwo, za která se platí. Tam se skwěje prawé pastwiště pro láskolačné zraky mladých hejsků a wyzáblých hrnčálů; tam se blýská peřestý zástup powěstných uidenských krasawic, jen že bohužel, mezi nimi málo které poupátko z domácího sadu, alebrž nejwíce již wykwětlé a očichané růže a fialky — totiž pouhé paničky widěti je; wětší část swobodných milostenek běduje za klášterními mřížemi, jelikož w Uidně jako w jiných wlaských městech ještě způsob panuje, děwčata od šestého neb sedmého roku do kláštera zawírati, kde jim nejkrásnější leta w trudném wězení pomíjí, a kde někdy tak dlouho wytrwati musejí, až se o ně nějaký ženich přihlásí. Za touto příčinou poskytují bály a besedy w Uidně cizinci welmi sporého wyražení, poněwadž se na nich, mimo přespolní panenky, jen samé paničky nacházejí. Pantáta a panímáma si poskakují, diw že kozelce nemetají, an zatím nebohá dceruška na osamotnělém lůžku se winouc, se skličeným srdéčkem po oswoboditeli netrpěliwě wzdychá. Jak mile se ten ozwe, a byť by ho nikdy byla neznala, byť by holý, hrbatý, šediwý, chromý byl — byť by se o ni sám ďas hlásil: ona mu podá ruku bez wáhání.

Kdož by se pak při těchto okolnostech také diwil, že tyto nešťastné oběti práwě tureckého despotismu, když se wdají, mnohdykráte k bezuzdné marnotratnosti a prostopašnosti se nachylují, a rozkoše, po nichž tak dlouho bažily, lakotně hltají? W klášteře neměly owšem žádného obweselení; manžel je tedy powinen swé mladé choti za dlouhé sebe-zapírání náhradu zjednati. On se musí starati, aby jí ničehož nescházelo, aby si nikdy nestýskala, aby jí nic jiného na mysli netanulo než fintění, bály, besedy, diwadla a jiné weselosti. Domácí hospodářstwí we Wlaších náleží rowněž panu manželi; on chodí s kuchařkou

* Nyní arciwéwody Ferdinanda z Este.

na trh, kupuje maso, drůbež, ryby, zeliny atd., on chystá snídani ba i sám káwu neb čokoládu swé drahé polowici do postele přináší. Ona je příliš šlechetně wychowána, aby se tak sprostými wěcmi obírala; ona se ohniště a cihličky wíce než moru štítí, aby její outlá pleť nezwadla. Pletením punčoch a šitím prý by její prstičky skřiwěly, a bělounká ručinka by zhruběla a zoškliwěla. Pakli se jí nějaký seladon dwořiti usmyslí, podáwaje jí na procházce ruku, posílaje jí domů kytky atd., nesmí se nad tím pan manžel durditi; ano chce-li za zdwořilého člowěka a laskawého manžele držán býti, musí oči ke wšemu, co se okolo něho děje, zamhouřiti.

Jakkoliw to nesmírným rozmáháním lidského pokolení skoro wšudy tak daleko přišlo, že děti, jichžto množstwí se našim praotcům za nejwzácnější požehnání pokládalo, nyní za břemena a nesnáze míwají; přece takowé smejšlení skoro nejwíce we Wlaších panuje. Sotwa že dítě se narodí, hledí se ho matinka co nejdřiwe zbawiti; málo která mezi dámami swé dítě sama kojí, neb se obáwají, že by to jich wnadám ublížilo, a že by sobě na několik měsíců oblíbených weselostí odepříti musely. Opery a besedy widějí se jim k manželskému blahoslawenstwí potřebnější, než wykonání nejswětější powinnosti, jíž za sprostáctwí držejí, protož i rozeňátka bez prodlení sedlkám na wenkow k chowání odewzdáwají, newšímajíce si jich až do pátého anebo do šestého roku, krom že je pro wyražení časem nawštěwují. Po této lhůtě strkají hochy do lecjakého wychowačného ústawu, díwky ale do kláštera. Že při takowých okolnostech děti mnoho lásky a wděčnosti k swým rodičům cítit nemohou, jest na bíledni. Nic wšak méně pro děti to není žádná ztráta, že od domowa wzdálení mladistwý wěk swůj u cizích lidí ztráwí, než aby se zlým příkladem wlastních rodičů nakazily, jak se to stáwá těm, jenž se doma wychowáwají; neboť smyslnost a chlipnost wlaského národu nezná žádné míry ani ohledu.

Pro cizozemce we Wlaších meškajícího je to welmi urážliwé, slyšeti tak skluzké šprými a necudná slowa z úst nejwznešenějších dám, ježto se neostýchají u přítomnosti swých synáčků a dcerušek o nejskrytějších tajemstwích manželského stawu beze wšeho obalu howořiti. Co se pak týče lidu sprostého, tu se častější a rouhawější klení a ohawnější přísloví sotwa w Uhřích slýchají.

Již jsem ale příliš daleko od půwodního předmětu swého dopisu se wzdálil, a je swrchowaný čas, abych se k němu nawrátil — neb prawidelněji abych o něm wypráwěti počal. Učiním počátek popsáním konského záwodu, nazwaného la corsa de' Barbari. Weškerá tato zábawa je pouhý nástin soujmenného záwodu, jímž se w Římě masopust každoročně skonáwá a k němuž se owšem obyčejně koně z Barbarie berou, jenž rychlostí jen samým anglickým postupují. Uidenčané na opak potřebují k těmto záwodům jen koníky domácího plemena. Každý, jenžto swým koněm jednu z třech určených odměn získati zamejšlí, musí se na několik neděl před tím u úřadu ohlásiti, kdežto se míra, barwa, stáří a jiné wlastnosti jeho koně do kněh zapisují. Od té doby cwičí každý pacholek, jenž dowolení dostal, swého koně každodenně na rejdišti, prowáděje ho z počátku jen krok po kroku, po čemž ho zponenáhla k rychlejšímu klusání pobízí, až ho posléze k nejkwapnějšímu cwálu zplaší. Mají-li se koně již ke skutečnému záwodu přistrojiti, tuť jim pacholči sem tam zlaté cetky a fábory okolo uší, po bocích pak olowěné, jehlicemi neb řebíky obsazené kulky přiwěšují.

Pod lešením, nad nímžto diwáctwo posedá, nacházejí se kolny, w nežto se každý kůň do zwláštního oddělení umisťuje. Jestiť to welmi půwabný pohled, díwati se na bujná zwířata, ježto se sotwa okamžení k wyletění dočkati mohou, a hrabáním, kopáním, frkáním, řehtáním swou nedočkawost wyjewují. Jak mile třetí rána se zámku zahoukne, otewrou se jedním tahem wrata wšech kolen — a ejhle! tu se wyřítějí, jak by byli z děl wystřelení, a šustěním cetek a práskáním bičů a bodáním pichlawých kulek a tleskáním a jásáním weškerého obecenstwa wětrokwapným úprkem po rejdišti kolkolem lítají. Když se po třetí nawracují, táhne se jim šňura přes cestu a kůň, kterýž ji nejprwé přetrhne, dojde prwní odměny, dwa nejbližší za ním dosábnou ostatních dwou odměn. Není pak ale snadno tato roznícená zwířata zastawiti, ježto newědouce o swém wítězstwí aneb o swé porážce, celá upachtěná a skrwácená ještě několikráte po rejdišti se ženou, pokud jim dech a síla stačí.

La corsa delle bighe jest nápodobení wozních záwodů u starodáwných Římanů, certamen curule nazýwaných, od nichžto se i ničím neliší, neb celý nástroj je stejným způsobem uspořádán. Powozný, římskou tunikou oděn, stojí na dwoukolém wozýku (biga) s dwěma koňmi. Nejwětší nebezpečí je při obrácení, při čemž ne jeden se překotí a nezřídka silně porouchá.

La corsa dei fantini, jezdecký záwod, jest

wůbec známý.—Odměny pro wítěze w těch třech zábawách jsou wesměs stejné. Prwní praemium wynáší 300, druhé 250 a třetí 100 dwacetníků.

K těmto záwodům přidáwá se obyčejně kratochwilná fraška (la corsa dei sacchi), záwod w pytlích. Několik mužů a jonáků, jímž se zachce asi deset zlatých skakáním wydělati, wlezou do pytlů rozličným způsobem malowaných, tak že to zdaleka wypadá jakoby jedni španělským, druzí rytířským kabátem, třetí babskými kazajkami a sukněmi wystrojeni byli. K dokonalějšímu wyobrazení podobnosti posadějí si na hlawu alonžowé paruky z rozcuchaného lnu, kokrhele a jiné čepení. Dle rozmanitosti kroje rozdělují se do několika tříd, kteréž jedna druhou následují. Jesti to wěru k smíchu, když tito bezrucí a beznozí maňasowé co wrány we sněhu poskakují, až jeden po druhém se překotí a na zemi sem tam kolotá, nemoha se nijakž wzchopiti.

Tyto zábawy předchází často i hra Wlachům welice oblíbená, řečená tombola. Ona se od naší besední hry w loterii ničím nelíší, leda že quinterno čili cinquina menší část sázky wyhraje, an tombola hlawní wýhru si wydobýwá. Kdo wšecka numera na jednom lístku obsadí, má tombolu. K této hře shlukuje se lidstwo na chlumě a po rowině okolo lešení, kdež úřadníci k tažení numer ustanowení stojí; každý, kdo se s jedním nebo s několika dwacetníky rozloučiti může, koupí si lístky, by nimi swé štěstí okusil. Po rozdělení listů zazwučí trouba, weškeren hluk náhle oněmí, wšech zraky upírají se na welitele a rozsudce swých nadějí. Před každým tahem opětuje se troubou znamení, wytažené numero se hlasitě wywolá; aby ale žádného, ani nejwzdálenějšího tajno nezůstalo, wystrčí se welikánská tabule, obsahujíc 90 čtwerhranných částek, na níž wytažená numera jedno za druhém wyskakují. Mimo to postawují se zde onde tyčky s menšími tabulkami, na nichž numero welkými ciframi napsané widěti jest.

Nezrušeno trwá hrobowé mlčení, až se na některém uhlu: Cinquina! wykřikne. Tu wšickni záwistiwými zraky onoho blažence pronásledují, an si ramenama, loktema a kolenama cestu ku galerii klestí; i wzniká hwízdání, štěbetání, smích a hluk, neboť se každý ještě nadějí kojí, že se omejlil, až nemilosrdná trouba wýpowěd úřadníků: Cinquina pagabile! potwrdí. Tu se celé obecenstwo mlčenliwou zasmušilostí utiší a každý swé naděje na příští tombolu odkládá. Netrwá to ale dlouho: někdo jiný wykřikne opět: Tombola! Tu teprwa rozčilenost weškerého množstwí nejwyššího stupně dochází; bezčíslné hlawy se pohybují a motají co mořské wlnobití, předešlý hluk se trojnásobně opětuje, že ani swých wlastních slow slyšeti není. Ze wšech stran rojí se hojná zběř za šťastníkem, každý chce očitě se přeswědčiti, zdaliž wlastní sladká naděje opět skutečně zmařena jest. Běda tomu, jenž omylně tombolu wywolal. W prwním případu zwěstuje se zwučením trouby: Errata! a wšickni se mu wysmíwají, hulákáním, hwízdáním a řehtáním ho tak pronásledujíce, že se hra na dobrou chwíli zastawiti musí. Ba i po několik dní to škádlení a wysmíwání nepřestane; kdokoli ho potká, táže se ho úštěpačně, mnoho-li wyhrál, co si za to koupil atd. Pak-li ale zaznějí osudná slowa: Tombola pagabile! tu se weškerá chasa s pekelným hřmotem a břeštěním za ním hrne, tak že mu sotwa z té tísně wyváznouti lze. Tombola obyčejně wynáší 800, cinquina 500 dwacetníků.

Tyto weselosti u wšech Wlachů oblíbené neodbýwají se wšecky najednou, ale pro každý swátek se jen jedna, nejwíce dwě uspořádají, po čemž následuje na tomtéž rejdišti Corso, projížďka; to jest weškeré panstwo se w kolesách w řadě za sebou projíždí.

Na wečer chodí wšickni do diwadla, ježto welmi wkusně wystawené a skwostně ozdobené, ale pro tak hojné obecenstwo welmi malé jest. Zpěwohry, které se tam prowozují, jsou obyčejně wýborné, neboť Wlachowé, ačkoli se štědrost k jejím cnostem počítati nemůže, přece za dobré diwadlo a obzwláště za opery znamenitých útrat nelitují. Letos mají w Uidně pět prwních zpěwkyň (prime donne), neboť žádná se nenechá již za druhou pokládati, třeba by kokrhala jako kapoun.

Jak jsem se již na počátku zmínil, připojilo se letos k zábawám těmto swěcení praporu c. pluku arciwéwody Ferdinanda z Este, při které příležitosti Uidenčané celé wojenstwo skwostně častowali.

BESEDY.

Nowé mappy Jihoslowanska a Uherska. Nedáwno wyšla péčí pana Frajera w Lublani mappa králowstwí jihoslowanského, o které proto promluwiti za powinnost swou uznáwáme, poněwadž pan wydawatel prwním zeměpiscem jest, jenž mappu po německu zhotowiw jmena měst a wesnic uwedl půwodním totiž slowanským rouchem. Prawopis owšem je staroštýrský, wýznamy wšak aspoň nejsou tak skrouceny a zohyzděny, jak to ku př. na Kreibichowých mappách naší wlasti jest. — O tomto panu Frajerowi musíme kromě toho i chwalitebně podotknouti, že (jak oznamují Novice Ljubljanske), pilně sbírá národní wýznamy přírodopisné po krajinách štýrských, korutanských a krajinských, aby se jednou západní Jihoslowané dobrého

přírodopisu dočkali, prwní swazek totiž názwy wšech žiwočichů již wydal tiskem a pojmenowal tuto knížku Žiwěnou č. Faunou. — Druhá mappa, nápodobně Slowanstwu důležitá, wyšla prací p. Orlíčka we čtyrech čtwrtích, obsahujících králowstwí horwatské, sedmihradské, slawonské a uherské; wyniká nejenom dokonalou kresbou a pěkným písmem, alebrž i tím, že při každém místě naznamenáno je (buď křížkem, buď kolmou neb ležatou čárkou, jaké obywatelstwo chowá, zdali totiž Maďarowé, Němci, Slowané (Slowáci, Rusínowé, Horwáti, Slowenci, Srbowé, Walachowé) aneb kdo jiný w nich přebýwá. Pro národopisce a cestující kupectwo bude hlawně užitečná. — Kdoby (zde w Praze) ji seznati obmýšlel, nechať se poptá w knihoprodajně Kronbergra a Řiwnáče. K. M. L.

Sbírka slowníků wšech řečí naleží se ku prospěchu každého člowěka w radním domě norimberském, kamž ji tamější magistrat k poučení domácích i přespolních umístil. Chwalitebná to pozornost a wýborná pomůcka zwláště pro kupectwo a průmyslnictwo. — Nawštíwí-li někdo z naší wlasti Norimberk, může nahlídnout zde do slowníku J. Jungmanna, jestli dříwe o češtinu málo dbal; ano nalezne tam ještě wíce českých knih, nedáwno w Praze zakoupených. K. M. L.

Literatura.

Stará láska nezahyne. Weselohra w 4 jednáních od A. Wl. Rirenšafta. (Prwní swazek dramatických spisů.) W Praze 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 98 w 12. Seš. za 16 kr. stř.

(*Dokončení.*) Pohleďněme nyní na toto nejnowější dítko naší komické Musy pozorněji. — Musíme přitom dwojí wěc, totiž předmět weselohry a pak zpracowání tohoto předmětu ohledati. Učiníme to prostomyslně, daleko jsouce wzdáleni domínky, že bychme sami na omylu býti nemohli — a nebo že by náš usudek prawidlem pro wšechno jiné posuzowání býti musel. —

Obyčejně nazýwáme weselohru dramatickým představením směšného (čili raději komického) děje, z jehožto zobrazení, jakož i z chowání, obyčejů, způsobů čili charakterů jednajících osob, pocit weselosti w nás powstáwá. Jakým způsobem básník toto weselí w nás powzbudí, zdali na díle samotným předmětem, nebo též jeho wzdělánim, to se mu zůstawuje na wůli. U wynalezení předmětu může básník swé obraziwosti a wymysliwosti wolnou hru nechati, jen když je děj proniknutý žiwlem komickým — ať jsou pak částky tohoto děje nowým způsobem tak spojené, že se onen žiwel w situacích jewí, nebo ať má uzel a rozpletení děje něco zwláštního, aneb ať se w něm jenom hlawně jeden ze žiwota wzatý charakter se wšemi swými odstíny ojewuje.

Pozorujme děj weselohry Rirenšaftowy. Dle názwu je bezpochyby takowýto: Dorset nawrátiw se ze swých cest, nalezne swou býwalou milenku Bertu swobodnou a pojme ji beze wší překážky za manželku. Ale celý tento jich poměr, z něhož má wyswitati, že stará láska nezahyne, je spíše pouhý přiwěsek k ději wětšímu, k lásce mezi Arturem a Emilií se wšemi jejími následky. A nebo se dělí weškeré pásmo děje na dwě části, nehrubě spojené. Kdež je w nich ale žiwel komický? — Kde je nějaká nesnáze, nějaká rozpačitost, nějaké směšné horlení nebo strachowání se, nějaká osidla — něco wůbec takowého, co by w nás krasocitné weselí nebo pousmání wzbudilo? Celá wěc, pochod obojí lásky, děje se welmi wážně a dala by snad předmět k sentimentální činohře. Některé péra a pudidla této hry twáří se owšem žiwěji — je na nich widět, žeby nás rádi rozesmáli; ale w dramě potřebí něco wíce nežli wůle a slowa — tu musí panowati čin. A my se ptáme nyní upřímně: K čemu wedou ty rozmanité řeči, sliby a wtipy Scapowy, Leopoldowy a Lucinčiny? Wšechny tyto osoby běží s dějem, jak se práwě samými náhodami uprádá — ony samy ho ani jednou nezastawují, nezrychlují, neobracejí. Tedy ani w těchto není wlastně žíla komická — ačkoli by se dle podstaty swé do weselohry hodily. Ostatní episody, Gorcy a jeho čeládka, patřejí spíše do francouzských melodram — a figury dwou hlídačů nemohou w ceně celé hry ničím rozhodnout. Jedna toliko žilka naskytla se nám w ústrojí celé dramy, kteráž nám pěkný zdroj komiky slibowala: ale básník ji pustil z rukou beze wšeho prospěchu; — myslíme Anatole. Jaká se tu nahazowala příležitost letitého milouše w ty nejsměšnější situace uwrhnouti! Nyní ale jde jen mimo — bez potřeby, leda aby počet scen rozmnožil a někde za můstek od sceny ku sceně sloužil.

Ze wšeho zdá se nám, jakoby p. Rirenšaft (prawíme to bez ujmy jeho ostatního pěkného nadání) k dramě prawého powolání neměl. Bije nám to w oči nejen z předmětu hry, ale i ze způsobu, jímžto celé wnitřní její ústrojí spořádal. Celá hra widí se býti jen řadou rozmanitých, zhusta wýborných scen — ale nemajících u wnitř žiwotní žíly, kteráž by je w pěkný, ublažený celek pojila, tak aby jedna z druhé jako wycházeti, jedna po druhé tak a nejinak se wywinowati musela. I domníwáme se, že by šťastnějšího wýsledku docílil, kdyby se na jiné pole písemnictwí, buďto nowelistiky, humoristiky nebo satyry obrátil. K tomu domnění pobádá nás předewším nejskwělejší stránka jeho hry — totiž nejzewnější forma, w kterouž byl ducha hry swé ukowal, čili jeho sloh. W tom ohledu musíme p. Rirenšaftowi wšechnu chwálu wzdát. Tu se pohybuje welmi obratně; dialog jeho je plynný, hrawý a wýrazný, nad očekáwání ublažený, plný jádrných i důwtipných obratů a pikantních barew, osobám přiměřený — slowem: we slohu okázal, seč by w jiném okresu býti mohl, kde by se bez pout dramatických rozložil. Možná sice, že se mejlíme — a že se p. Rirenšaft i do žiwlu dramatického wprawí; ale pokládali jsme si za powinnost mínění swé upřímně pronesti, ježto by nám tak nadané a obebné péro (jakowým se p. Rirenšafta býti projewuje, a jakowých mezi našimi beletristy pořídku nalezáme) w jiném okresu nyní ještě wíce prospěti mohlo nežli w dramatice.

Ostatně je i toto jeho dílo w každém způsobu hodno, aby naň obecenstwo wšechen zřetel swůj upřelo. Neseť na sobě tuze mnoho známek newšedních schopností a my neznáme nic zajímawějšího, jako nadaného ducha od jeho počeťí po wšech stopách stíhati. Dejž jenom dobrý genius, kterýž nad celým naším počínáním swé ochranné perutě prostírá, abychme našeho nowého pracowníka na roli dědičné hodně brzo s nowým dítkem Musy jeho potkali!

Budoucím číslem 117. končí se třetí čtwrtletí tohoto časopisu; na čtwrté čtwrtletí, od začátku měsíce října do konce prosince, předplácí se 1 zl. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 117.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

28. září
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Dítě a lew.

Nowela.

Hustá podzimní mha zahalowala ještě z rána weliké prostranné nádwoří knížecího zámku, na kterémž již widěti bylo skrze řednoucí záwoj sem tam mezi sebou se kmitající jízdné a pěší myslíwectwo. Jen u nejbližších bylo možná rozeznati kwapné se-chystání; tu třemeny se spouštěly, tam wýše upínaly, zde si jedni podáwali pušky a sumky, tam druzí jezewčí waky uprawowali, an zatím netrpěliwé feny se snažily zdržujícího je na udidle za sebou odwléci. Zde onde i bujný zpínal se kůň, přirozenou popouzen ohniwostí aneb ponoukán ostruhou ješitného jezdce, kterýž ani za soumraku nemohl odolati samolibě stawěti se na odiw. Wšickni jednak čekali na knížete, který louče se s mladou chotí, dlouho nepřicházel.

Jakkoliw oddáni před kratičkou teprwa dobou, přece již pociťowali blahotnou shodu myslí, a oba majíce činnou a žiwou powahu, milerádi jeden druhého w náklonnostech i podnikáních účastenstwím podporowali. Otec knížete dočkal se a použil té doby, w které poznal, že je toho patrná potřeba, aby weškeré občanstwo w stejné přičinliwosti dny swoje tráwilo, a jeden každý swou cestou z ochotné činnosti získal, a zisku také užíwal.

Jak dalece se mu w tom podařilo, patrně zjewowal chystající se práwě toho času wýroční trh, jenž by se byl i weletrhem nazwati mohl. Kníže prowáděje wčera na koni choti swou mezi hemzotem nakupeného zboží, obracel pozornost její přímo tam, kde horáci s obywatelstwem dolin započínali šťastnou wzájemnost obchodní; wěděltě dobře, jak by přičinliwost zemí swých na místě před oči stawěti měl.

Ačkoli toho času kníže se dworem swým wýhradně zabawen byl dawem těchto předmětů, a zwláště s finančním miniatrem úsilowně pracowal: přece i nejwyšší lowčí, práwa si zadati nechtěje, učinil náwrh a neodolatelně pobízel, aby se za tak příhodné jesenní doby wyšlo na low jednou již odložený, chtěje tím sobě a četně přibylým hostům wzácnou a jedinou zábawu zjednati.

Že wšak tehdáž lowci se usnesli wniknouti až do samého pohoří, aby klidné obywatelstwo tamějších lesin nenadálým tažením poplašili, musila kněžna bezděky doma zůstati.

Při rozchodu neopominul kníže wybidnouti ji k projížďce we společnosti strýce Bedřicha. Mimo to, prawil, zůstane náš Honorio co podkonní a dworní panoš u tebe k posluze. Na to pak stoupaje dolů wydáwal přiměřených rozkazů ušlechtilému jinochu, a w malé zmizel s hostmi a ostatní družinou.

Ještě jedenkráte pokynuwši šátkem choti do dwora, odebrala se kněžna do zadních komnat, z nichžto se wyhlídka na pohoří otwírala, která tím rozkošnější byla, jelikož zámek, sám wýše nad patou postawen, napřed i nazad rozmanitý a wýznamný pohled poskytowal. Tam nalezlať wýtečný dalekohled ještě w tom směru, jak jej byli wčera wečír zůstawili, pohlížejíce we spolném howoru přes křowiny, wrchy a lesy k wystrmělým rozwalinám wěkostaré rodinné twrzi, kteréžto jewíce se wýznamně u wečerním ozáření, w mohútném odporu swětla i stínu budily nejjasnější pojem o tak wznešené památce dáwnowěkosti. Zbližující skla okazowaly toho rána patrně tu jesenní barwitost přerozmanitého stromowí, ježto po mnohá již léta mezi zbořeništěm bez překážky a zwolně se wypínalo. Spanilá dáma ale sklonila dalekohled k pusté kamenité rowině, kudy lowčí sbor táhnouti musil. W trpěliwosti očekáwala příznivého okamžení a nebyla zklamána; pomocí jasně zwětšujícího stroje mohlo zářné oko její dobře rozeznati knížete s nejwyšším podkonním, a widouc čili raději widěti se domníwajíc, jakoby oni zastawiwše

se na okamžik hleděli nazpět, neudržela se šátkem ještě jednou pokynout.

W tom wešel strýc její, kníže Bedřich, ohlášen se swým kreslitelem, který pod paždí welkou tobolku nesl. Drahá bratrowkyně, prawil statný starec, zde wám přináším wýkresy rodinné twrzi, aby z rozličných stran patrno bylo, kterak mohútná tato, obranná i ochranná budowa ode dáwna času a jeho nehodám wzdorujíc, přece tu i tam we zděch se wýsmekla, tu i tam w pusté trosky zbořiti se musila. Až posud jen ledacos wykonáno, aby ta zpousta stala se přístupnější a to již stačí každého cestujícího nawštěwitele přiwesti k obdiwu a u widění.

Wykládaje pak jednotliwé listy mluwil kníže dále: Tu, wstupujíce úwozem mezi zewnějšími hradbami, kde před samý hrad přicházíme, strmí před námi nejpewnější skalina celého pohoří, na nížto zbudowána stojí wěž, o které nelze říci, kde příroda se končí a kde umění s řemeslem počínají. Dále widěti po stranách připojené zdi a parkány táhnoucí se dolů na způsob tarasů. Než co dím, wěkostaré to temeno je wlastně lesem obehnáno, kde od půl druhého století neozwal se rázem topor, ale wšady mohútné wyrostlo kmenowí. Kdekoliw se okolo zdi promknete, překáží wám hladký jawor, drsný dub, štíhlá sosna pněm i kořáním, mezi nimižto se winouti musíme a s rozmyslem pěšinky wyhledáwat. Hleďte, jak trefně náš mistr ráz ten na papíru wyznačil; jak patrně kmenowí a kořání rozmanitého druhu mezi rumem se proplítá, a štěrbinami silné wětwe se protkáwají! Pustina ta nemá sobě rowné, ba jesti náhodně jedinké místo, kde se zjewují starobylé sledy dáwno zašlé statnosti lidské w důstojném zápasu s wěčně žiwoucí a neustále konající přírodou.

Předkládaje list druhý pokračowal w slowech: Co díte ale o nádwoří, které se zbořením staré průjezdné wěže nepřístupným stalo, a kam od pradáwných let žádný ani nohou nekročil? Snažíce se dostati se tam poboční stranou, lámali jsme zdi, trhali klenby a uprawili takto pohodlnou a skrytou stezku. U wnitř, kde plochý, přírodou uhlazený skalní wrchol stojí, nebylo žádného wyklízení třeba, ačkoli mocné stromowí tu i tam šťastnou náhodou se wkořenilo, wzrůstajíc zwolna sice ale pewně; haluze jejich dosahují teď až ku pawlanům, kde jindy rytíř se procházel, ano dweřmi i okny až do klenutých síní, odkud wypuzeny býti nemají; panstwí, kteréhož si ledwa dobyly, budiž jim ponecháno. Odprawiwše wysoké wrstwy listí wyrownali jsme tu nejznamenitější prostraninu, která snad na swětě sobě rowného nic nemá. Mimo to zbýwá nám ještě podotknouti a wšimnouti si na místě jednoho jaworu, který u schodů do hlawní wěže wedoucích kořeny zakotwil a w statečný strom se wywinul, tak že jen s tíží prodrati se možná, jestli bychom pro neobmezenou wyhlídku chtěli se k cimbuři dostati. Wšak i tu pohodlně si w chladu pobudeme, an strom ten nade celkem ku podiwu wysoko se wznáší.

(*Pokračowání.*)

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Uchwácena němým úžasem hleděla na něj Eliška chwíli, ani zpamatowati se nemohouc. Onať byla něco docela jiného očekáwala, než co jí tady od prwního kroku potkáwalo. W prwním okamžení se nemohla také nadíti, že by w této swětácky wyfintěné postawě člowěk wězel, kterýž měl toho dne otci jejímu dle úřadu swého milost učiniti. Onať se pamatowala, že w takowémto wystrojení mladé hejsky po ulici wětřiti widala; o možném pánu byla si docela jiný obraz na mysli utwořila.

Také Polhart zdál se býti zjewením díwky překwapen. Zastawilť se u tajného wchodu a oči jeho zahořely diwou rozkoší nad půwabem kwětoucího poupěte. Po letité twáři jeho, kterouž byl wším strojířským uměním omladil, rozletělo se líbezné usmíwání.

»Aj, jaká to nebešťanka snesla se s wysosti a nawštíwila můj sprostý příbytek?« promluwil konečně a snažil se hlasem i chodem dwořiwě se přiblížiti.

»Račiž, wzácný pane, prominout,« omlouwala se díwka, bojácně ustupujíc — »jestli jsem přišla w místa neprawá. Byla jsem uwedena bez wůle — a hledám wlastně dobrotiwého ochrance...

»Tedy přijmi ochranu mou!« řekl Polhart co nejwlídněji se usmíwaje a ruku jí podáwaje.

Ale díwka newztáhla ruku swou, nýbrž ještě o krok ustoupila.

»Pojď — sedni si, miloušku — požíwej, co ti ze srdce přáno, a powěz mi, jaké příhodě mám díky wzdáti, že tě pod mou střechu přiwedla.« S těmi slowy postawil Polhart dwě židle blíže ke stolu, nutě Elišku aby se posadila.

»Já nepřišla hodowat a tělo drahými pochoutkami napájet,« zdráhala se díwka. »Duše má je pohřížena w žalosti a hledá úlewy. I bylo mi řečeno, že ji tady naleznu.«

»Nalezneš ji — nalezneš!« ujišťowal ji Polhart

hlasem co možná lahodným. »Shoď jenom wšecku nedůwěru a otewři srdce swé. Pojď, pojď a powěz upřímně, jaké úlewy hledáš.«

I byl ji konečně chopil za ruku a na židli ji ztáhnuw ztěsna wedle ní se usadil. Hltawými zraky pásl se na spanilosti díwky nesnázemi sklíčené.

Newěděla nyní, jak se zachowati. Chwěla se a twáře jí hořely plamenem. Ale zpomněla na otce — duše její zotawila se nowou silou, a po krátkém zamlčení powěděla zběžnými slowy, co bylo minulou noc otce jejího potkalo.

Polhart ji poslouchal s patrnou rozkoší: zdálot se, jako by se kochal w nesnázech newinného děwčete.

»To je arci nemilá, trudná příhoda,« jal se konečně, hlawou potřásaje mluwiti — »zákony jsou přísné; ale dobré slowo najde dobrého místa — a když ukápne ze rtů twých, rozplyne se jako med w duši člowěka, kterýž může pomoci.«

»O tedy nech ať k němu přistoupím!« ozwala se díwka horliwě a rychle powstala. »Nech, pane, ať k němu promluwím, a úzkost srdce swého mu předložím. Doufám w Boha, že mi prawá slowa na jazyk položí, aby pronikla srdce jeho.«

»To se již stalo, zlatoušku!« řekl Polhart a chopiw ji za obě ruce, ztáhnul ji opět na židli. »Člowěk, mohoucí tobě i otci přispěti, již lahodná slowa twoje slyšel a rád pomůže.«

»Je-li možná?« podiwila se díwka. — »Ty, pane sám...?«

»Já sám,« usmíwal se Polhart, pořád blíže k díwce přisedaje »a když mi twoje malinowá ústa slibí, že laskawou službičku laskawě odplatiš— «

»Jakž bych mohla já ubohá — ?« ptala se díwka, bázliwě od Polharta se odtahujíc a palčiwým zhledům se wyhýbajíc. »Já jsem nepatrné děwče před panem.«

»Aj co prawíš o nepatrnosti?« řekl Polhart. »Tys bohatá ozdobami, kterýmiž tě nebe nad sta jiných powyšilo a po nichžto se mé srdce s utěšením otáčí.«

Eliška se zděsila zwuků těchto slow. Nemohla žiwou mocí pochopiti, co Polhart obmejšlí, neboť až posud nebyla nic podobného slyšela.

»Nežertuj, pane! s ubohou díwkou,« prosila tedy; »a můžeš-li skutečně učiniti, aby se směl otec domů nawrátit — o tedy se dej mými prosbami obměkčit, a učiň, abychme swaté dny w božím pokoji ztráwili.«

»O — radostně je ztráwíš, holoubku!« usmál se Polhart a osmělil se ruku swou okolo díwčího těla položit. *(Pokračowání.)*

Theodora Kočího seměsnalská wýprawa.

(Pokračowání.) Po mnohých překážkách a dlouhém chystání opustil T. Kočí (teprwa w led. r. 1839) Kairo, ubíraje se toutéž cestou přes Assuan a Berber až do Chartumu; zde od měs. čerwna až do prosince pečliwě zwířata stíhal, rostliny sbíral, krajinu skoumaje okolo bílého Nilu, Abu-Gradu, wrchu Araš-Kúlu, Betsi, Kúnu a naposled okolo Obeidu. Awšak radost jeho náhle se pokalila, když ho z Ewropy došly smutné zpráwy w ohledu na další peněžné podporowání jeho pouti. Spěcháje w těchto nepřízniwých okolnostech nazpět, potratil náhlým chwatem mnohou wzácninu z pěkných sbírek, jež nápotomně w měsíci září do Ewropy odeslal. Duch jeho zmalomyslněl a bez mála by wšecka mysl jeho byla klesla, kdyby rakouský konsul pan Laurin, potěšiw ho, nebyl mu zjednal příležitosti, že mohl na nowé pouti, po krajech syrských konané, strasti předešlé ozeleti a zapomenouti.

Již w měsíci září připloul T. Kočí k ostrowu Cypru, na nějž wystoupiw po wšech str nách i zákoutích se ohlídnul. Z řeckého kláštera trodosského na Olympu, kterýž sobě zwolil w druhé polowici měsíce října za stanowiště, wystupowal bohatými lesy borowými ku holým, wšak bezsněžným wrcholům Olympu, jehož stráně mu mnohou rostlinku horskou poskytly. S temena Olympu sestoupil k Limasolu, kde ho uwítala již réwa winná, která až na 3000 stř. wýše dosahajíc, swými modrými réwami náwrší kobercowitě pokrýwá. Zaletěw k rozwalinám pafosským musel nepřízniwou powětrností a nedostatkem příležitosti až do konce měsíce unora l. 1841 w Larnece zůstati. Okolo Beyrutu již lecos rozkwítalo, takéž wůkol Tripolisu a pahorky z Alexandretta ku Beylanu se wypínající takořka obsypány byly nejladnějšími rostlinami w úplném rozkwětu; jezero u města Antiochie (na cestě do Aleppa) bylo čarokrásně kwítím obroubeno, jenž se na jeho pokraji wěncowitě winulo. Ostatní wýšiny a okolice města wýše položené ještě tak bujaře nekwětly. Strašné lijawce překazily wšecku práci až do polowice měsíce března, načež hned počalo sbírání. Nejprwé se lowilo w potoku El-Halebu, pak se sbíralo w ourodných pahorkách na wšecky strany w odlehlosti šesti mil. Zwláště hojných sbírek nashromáždilo se w pahorkowinách okolo Latakie, méně wšak w syrských poušťech, kamž se pro nepřátelské nájezdy Anasa-Arabů ani proniknouti nemohlo. S několika soucestowníky prošel T. Kočí w čerwnu pahrbkowitou wýšinu mezopotamskou od Aleppa přes Orfu, Diabekir, Merdin až do Mossulu. W spanilé Orfě — staré Edesse, jejíž rozwaliny okolo wrchu roztroušeny jsou — je při mečitě (chrámu mohamedském) Ibrahima Halila wodojem naplněný rybami, jež Moslemíné za swaté pokládají; neboť dle jakési powěsti každý zemřít musí, jenž by se opowážil, rybu zde uchwátit. Z diwodružného Diabekiru šla cesta do Merdina hornatou a doubrawami zastíněnou krajinou, w níž jedno údolí, jmenem Auina, náramně se podobalo diwodružným úwalům šwejcarským. *(Pokračowání.)*

Horal a Drotar.

(Malá oprawa.)

My Slowané jsme tomu zajisté powděčni, když o nás w německých časopisech nějaké zmínky býwají, pakliže ze záští neb ze zlosti newznikají. — Ne z takowého kalného řídla, ale z čistého zdroje, dobré mysli, plyne zpráwa w časopisu německém »Erinnerungen« o drotaři co oběžníku kraje a domů čtenářstwu podaná. Jen škoda, že je ta zpráwa od písaře zaslána, jenž při swé dobromyslnosti, sám místa nespatřil, z něhožby prawda plynouti měla, nýbrž w zdálené od Tater Wratislawě, w německém domowě, na Drotara přizřel. Pročež i tu se stalo, nač sobě my Slo-

wané často stýskat příčiny máme, že totiž i ti nejlepší a nám přichylnější Němci často křiwé powěsti o nás rozhlašují a rozšiřují.

Řečený časopis w sedmém sešitě 14. swého ročního běhu prostosrdečně nás, při Jablunkowě pod slezskými Beskydy meškajících, ujišťuje, že jsme drotaři; poněwadž prý drotar obywatelem je Beskydů, či pásma powrši jablunkowského, w těšínském kraji Slezsko od Uherska dělicího. Křiwým těmto podáním p. spisowatel zajisté nenaprawil blud prusko- slezských Němců, jenž drotary nechybně Slowáky nazýwajíce, je přece chybně za Slawony držejí; nenaprawil dále blud Sasů, jenž drotary za Pandury mají; konečně i ne oněch Nizolabčanů, co je s cikány jedno a totožné být myslejí. Tyto bludy on sám we swém článku uwádí, swým podáním je naprawiti chtěje; zatím ale w nowý a sice w země- a národopisný upadá.

Nám spolukmenowcům nesluší ale w bludě podobném se widěti. Stůj tu tedy krátká zpráwa o rozdíle Slezáka při Jablunkowě, g o r á l zwaného, a Slowáka ze wsi Rowné w trenčanské stolici w Uhřích, z níž on co drotar do swěta wychází.

Ne hlawní pásmo Tater, ale wětwe těch hor jsou hranicí mezi Slowenskem w Uhřích a mezi powětem těšínským w Slezsku. Odwětwí toto Beskydy nazýwáme, jejichž sewerozápadní strúně a úboče Slezsku, od Haliče až k Morawě, pak jižně-wýchodní Slowensku náležejí. Tu Slowáci, trenčanští horáci, od wsi Skalité přes okolí městyse Čáce až do okolí wsi Rowné, pak od Rowné a okoličných osad bokem hranice morawské i níže přes Puchow až ku Srni, Nemšowě a Ořechowci při Trenčíně se rozšiřují.

Za těmito zahraničnými našimi slezskými a morawskými sousedy i spolukmenowci teče bystrý Wáh, tam ku Dubnici, pak odtud ku Trenčínu, při němž již mírnější a jižnější podnebí nad rozlehlou a protáhlou planinou krásně se wznáší, kteráž i pahrbky winným kmenem owěnčenými objata jsouc, wlaský ořech, ano i moruši na wenkowě chowá.

Leč wracejme se z těch mírnějším podnebím zlahodněných nížin, a z toho bohatšími luhy nadaného dolska k sewerním stranám této w nemalou délku protáhlé stolice. Tu zříme za Wáhem ohromné, walné, hlawní pásmo Tater, žulowými skalisky, jehlanci a končúry do blankytu oblohy i wýše oblak strmících a se týčících. Wine se tu wážné, welebné a předwěké k sewero-wýchodu a zírá swými makowicemi na Polany z jedné strany, pak z druhé, na swé orawské, liptowské, turčanské, spišské, šárišské, zemplické Slowaky, jenž tu m l u w i á, tam zas h o w o r j á, h u t o r j á, jinde zas g w a r j á. K nim wíce i swým nářečím i swou podobou Rowňan, Drotar, nežli k Slezákowi a Polákowi náleží; pak swým obchodem tak od oněch, jako i od těch se liší.

Drotar i tam swé slowenské twrdé r udržuje, kde je w měkkou samohlásku ie (riek', rieka) protahuje, a kde twrdé toto r w tom pádu Polan, Slezan, Morawan a Čech w břisklawé ř mění. Polan a Slezan drotara od krajana swého rozeznají hláholným syllabním důrazem, jež tam ti na předposlední wšakého slowa syllabu kladou, kdež tento na prwní to činí. I Čech a Morawan bernolačinu Slowákowu pozná po smělejší úpotřebě širších samohlásek: a, o, u, ě; jež Slowák s Polákem, Slezákem a Morawským horákem či Walachem po j, ž, š, c, č tak úzkostně neměni, jako w spisowném jazyku českém mluwnice to činit welí.

(*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Sušice. **(Diwadlo — a několik myšlenek.)** W čísle 49. let. Kwětů běduwal si »hlas se Swatoboru« na klesání ducha národního w našem městě a podal truchliwou zpráwu, že město naše w tomto ohledu bohužel zase na nowo dřímati počíná. Při tom se arci chwalitebně zmínil o našich wlastenkach, jakož i také o študující mládeži. O poslední, která sobě wždy chwalně počínala, doufal onen hlas, že o letošních prázdninách zase něco podobného učiní, sama swé národní smejšlení oswědčí a swé rodné, české město w duševní spaní upadnouti nenechá. — Ale pohříchu! ta roztomilá naše mládež Sušici neprobudila — neb jestli že posud Sušice podřimowala, za to nyní již hezky spí — a snad dlouho w tom spánku potrwá. Prowozowáním diwadelních her shledal se w Sušici tak welký kapitál, že se nyní a budoucně 12 chudých z ouroku jeho podporuje — a studentí jindy o každých prázdninách zmáhající-se tento ústaw ochotně podporowali. Nyní se o to jedná, aby se několik fundací pro chudé študující sušické tou samou cestou založilo: Wěc to zajisté chwalitebná a podpory hodná, tím wíce měla by od študentů býti podporowána, an se wěc toliko jich samých týká. Ale jako na wzdor wšemu powzbuzowání, mimo dwa, nikdo z nich si toho blahoplodného účelu newšímá, a tak i bezpochyby celá tato pěkná myšlenka w niwec se rozplyne.— Když pak se cizí o dobrou wěc zastáwá, tu se mu to ještě za zlé pokládá — že prý se míchá do cizích záležitostí. Wšak k čemu šířiti slow o wěci tak truchliwé? — marné je wšecko wolání, dokud se swatá swornost do našeho města newrátí! Fr. Doh...ský.

BESEDY.

Zubřinského dějepis města Lwowa. — Lew a Čern-Bog. Nedáwno se mluwilo o budoucím dějepisu naší staroslawné Prahy, na němž p. Wl. Tomek pracuje; nyní se práwě dozwídáme o podobném popisu dějeprawném druhé slowanské stolice, totiž hlawního města králowstwí halického, Lwowa. — Tato p. Dionysem Zubřickým sepsaná, asi 32 archů silná kniha jedná o událostech pradáwných wztahujících se na Lwow i okolní krajinu, o půwodním obywatelstwu, a tamějším šlechtictwu, o kupectwí, promyslu, penězích, měrách, obyčejích atd. Konečně mluwí p. Zubřický o městském znaku, jenž záleží mimo jiné přímětky hlawně ze lwa, jehož wšak dle wýkladu pana spisowatele není powinno powažowati za skutečného lwa (z řádu kotowitých) nýbrž — za Čern-Boga. Ačkoli zde jmeno Lwow poněkud naswědčuje odwozowání názwu od zwířete lwa, nemůžem se uchýliti od domínky, zdali welká část erbů slowanských, jmenowitě našeho českého, neznamená wlastně praslowanskou bytost Čern-Bóga, jenž se dle udajů naší bájowědy wšude naskytuje, kde bylo aneb posawáde je obywatelů slowanských. Zpomeňme na Kollárůw nález w Bamberce, na památné pozůstatky, wykopané w sewerním Německu, čili poněměilých krajinách Slowanů polabských, a rozwažme, že není podobno prawdě, aby Slowané byli kladli do swých znaků lwa, zwíře, kteréž ani neznali, ani ho w krajinstwu, nimi osazeném, není a nebylo. Ačkoli wšecky tyto náhledy zůstanou wíce méně zahadnými: přece je hodno, aby se při wšestranném skoumání slowanské dáwnowěkosti mělo ohledu na podobné okolnosti.

K. M. L.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 118.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladě Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 250) wydáwa po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

1. října
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Dítě a lew.

(*Pokračowání.*)

Poděkujme tedy zpráwnému umělci, jenž nás w rozmanitých obrazech o wšem tak chwalně přeswědčuje, jako bychom tam přítomni byli, k čemuž nejpěknější chwíle dne i počasu obětowal, pachtě se mnoho neděl kolem těchto předmětů. Zde w koutě uchystáno pro něho a pro hlídače, který mu od nás přidán, malé příjemné obydlíčko. Newěřila byste nejdražší, jakou wyhlídku, jak utěšený pohled na krajinu, do dwora i k rozwalinám si tam připrawil. Maje nyní wše tak čisté a rázně okresleno, wywede to zde dole podle swého pohodlí. Těmito obrazy ozdobíme zahradní síň, a nikdo nesmí okem těkati přes naše prawidelné pozemí, besídky a stinné loubí, aby se neroztoužil zabawiti se tam na hoře myšlenkami při skutečném nazírání k tomu, co staré a nowé, co stuhlé, nepostupné, nerozborné, a co čilé jest, přítulné a neodolatelné.

W tom wešel Honorio oznamuje, že již koně wywedeni, a kněžna obrátiwši se k strýci řekla: Wyjeďme si nahoru, abych widěla w skutečnosti, co jste mi zde w obrazu okazowal. Po celý čas mého zde pobytí slyším o tom podnikání, a práwě teď se mi zachtělo, abych očitě spatřila, co se mi w powěsti zdá býti nemožné, a u wýkresu newěrutné zůstáwá. — Teď bych k tomu neradil, drahá! odwětil kníže. Co jste tu widěla, může se státi a stane se; až posud ale ledacos u počátku wázne, umění wšak, nemá-li se před přírodou zastyděti, musí dříwe dokonat. — Jeďme tedy alespoň nahoru, třeba jen k patě, neboť dnes náramně toužím po širém swětě se ohlednout. — Dle libosti, odpowěděl kníže. — Pojedeme ale městem, mluwila dále dáma, přes weliké tržiště, kde se nesčetné množstwí bud malému městu anebo táboru podobá. Zdáť se, jakoby potřeby a zaměstnání weškerých rodin z okolních krajů, jsouce na wnějšek obráceny, zde sestředěny na jewo přicházely; bedliwý pozorowatel wida tu wše, co člowěk robí a čeho mu třeba, domníwá se na chwíli, že není peněz ani třeba, a že se wšecken obchod záměnou odbýti dá; a w skutku tomu tak. Od wčerejší doby, co mi kníže zawdal příležitosti k takowému přehledu, mileráda o tom přemejšlím, jak tu, kde pohoří s dolinou se spojuje, tak načitě wyslowe no, co oběma potřebí a po čem touží. Uměli horal dříwí z lesů swých w tisíceré twary přetwořowat, a železo ku wšelikému požitku rozmaniti: jdou mu oni tam odtud w ústrety s mnohonásobným zbožím, u něhož se látka sotwa rozeznati a účel začasté ani uhodnouti nedá.

Wímť, odwece kníže, že můj bratrowec nejbystřejší zřetel k tomu obrací, an práwě toho počasu wše jen na tom hlawně se zakládá, aby příjem přewyšowal wydaj, w čem konečně úhrnek celé státní zprawy záleží, jakož i nejskrownějšího domácího hospodářstwí. Račte ale odpustit, moje nejdražší, že městem o trhu nikdy rád nejedu: při každém kroku nowá tu překážka a zástawa, a pak mi wždy po nowu to ohromné neštěstí w paměti zableskne, co se mi tak říkaje do očí wžehlo, když jsem takowé množstwí statků a zboží popelem lehnouti widěl. Sotwa jsem se —

Kněžna kwapila sednouti na koně miláčka, a minouc zadní bránu k wrchu hledící, wedla bezděky-ochotného prowoditele swého přední branou k dolině. A kdo by jí rád po boku nejel, kdo rád jí nenásledowal! Proto též Honorio opominul toužebně očekáwanou honbu, aby jí wýhradně k posluze býti mohl.

Netraťme pěkného času, wpadla mu kněžna do řeči; neboť ctihodný muž ten ji už několikráte obšírným popisem welikého neštěstí uděsil, jak na dalekých cestách jednoho wečera w powěstném hostinci na náměstí, kde práwě wýroční trh se

hemžil, celý jsa unawen na lože se odebral, a w noci křikem a požárem, walícím se k příbytku jeho, strašně byl probuzen.

Dle nadání nemohli po trhu jinak než krokem jeti; líbezná krásenka uměla však každé pozastawení wtipnými průpowědmi obweselit. Já si opakuji, prawila, wčerejší lekcí, poněwadž nás newyhnutelnost w trpěliwosti skoumati ráčí. A skutečně celý daw lidu jezdce tak mocně ztísnil, že se jen zdlouhawě cestou dále bráti mohli. Lid se díwal s potěšením na mladou dámu, a na tolikerých usmíwajících-se twářích bylo patrně widěti, jak si w tom libují, že nejpřednější paní země je spolu i ta nejspanilejší a nejlíbeznější.

Zde stáli w směsici horalé, ježto mezi skalinamí, borowím a chwojinou tiché příbytky swé hájí; doliňané od náwršin, luhů a palučin; řemeslníci z malých městeček, i co se tu jiných ještě ze wšad nashromáždilo. Klidně to přehlednouc zmínila se kněžna ku prowoditeli, jak to diwno, že každý z nich, buď si on odkud koliw, k swým šatům wíce látky wzal, než třeba bylo, wíce sukna, wíce plátna i stužek k lemowání. Wždyť se zdá, jako by ženy i mužští dosti řasnatého oděwu ani do syta nabažiti se nemohli.

Přejme jim toho. Člowěk libuje si w nadbytku, nechť ho kamkoliw obrací, přede wším ale, jestli se jím zdobí a krášlí. — Sličná dáma přiswědčila mu s pochwalou.

Zponenáhla přišli až k prostranině wedoucí na předměstí, kde na konci malých budek a kotců spatřili wětší z prken sroubenou budowu. Uzřewše ji ledwa zaslechli pochodící odtud uchoderné řwání. Byl čas krmení na podíwanou tam wystawených drawců; lew přede wšemi wydáwal ryčný hlas lesu a pouště, koně se lekaly a každý bezděky musel pozorowati, jak strašné bylo zjewení se krále pustin w tichém bytí a žití wzdělaného swěta. Přistoupiwše blíže k budowě museli si wšimnouti ohromných pestrých maleb, které w křiklawých barwách a smělých obrazech tyto cizozemské zwířata představowaly, aby klidný občan toužebnosti ani odolati nemohl, a na ně se podíwal. Wztekem hrozný tigr řítil se na Černocha chtěje ho rozedrati, an lew tu stál u wážné majestatnosti, jakoby se mu nedostáwalo dostojné kořisti. Jiná podiwně pestrá zwířata nebyla wedle těchto mocnářů tak powšimnutí hodna.

Při náwratu, prawila kněžna, ssedneme na chwilku a podíwáme se na ty wzácné hosti. — Jak diwno, odwece kníže, že člowěk neustále hrůzou podněcowán býti si žádá. Leží-li tam tigris klidně w kleci swé, musí tu wztekle na černocha se rozlítit, abyste uwěřili, že se to u wnitř nápodobně stáwá. Ubití a wražda, požár a záhuba, wše to nestačí; na každém rohu musí to písničkáři ještě opakowat. Ti dobří lidé touží po ustrašení, aby napotom celým srdcem pocítili, jak slastné býwá blaho wolného oddechu.

(*Pokračowání.*)

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

W tom okamžení bylo ale díwce, jakoby ji byl náhlý blesk oslonil a celou útrobu její proniknul. Nikdy nepocítěné tušení projelo duši její a uwedlo jí na pamět slowa, jež byla často z otcowých ust slýchala, aby totiž newěřila wlkům w rouně beránčím, wůkol chodícím a hledajícím, koho by pozřeli.

Prudce tedy powstala a kwapně od Polharta odstoupiwši, upřela na něj zraky, w nichžto se bázeň a hrůza jewily. Nemohla však promluwiti; rozmeteno bylo pásmo jejích myšlének.

»Aj, co tě napadá, holubičko?« usmál se Polhart i wzchopil se, chtěje za ní pokročiti.

»Ustup, wlku!« zkřikla Eliška, w nížto rostoucím nebezpečím i jasnější a určitější myšlénky wznikaly, pak i wětší odhodlanost se budila. — »Ustup — a newztahuj po mně swé drawé pařaty! Co jsem ti učinila, já ubohá děwka, že se chceš pokáleti krwí mou? o pohledni na ouzkost mou a pustiž mne wen k ubohému otci, kterýž bude po mně ruce spínati a toužebně wolati: Kde jsi, dcero má?«

»Tys blahowé dítě,« jal se Polhart díwku přemlouwati; »hlawinka twá je plna diwých obrazů, jimiž tě nehoda dnešní noci poděsila. Pohledni jen! Zde stojí twůj přítel, kterýž bude pečowati o tebe i otce twého.«

»Tedy oswědč rychle slowa swoje,« zwolala díwka s plamennou twáří — »a učiň, aby propustili otce mého. Člowěk, kterýž mě sem přiwedl, ujišťowal mne, že to můžeš učiniti.«

»To mohu — mohu!« dotwrzowal radní s příwětiwým, spolu také jaksi wítězným tónem. — »Jediný já mohu otce twého wazby zbawiti. Osud jeho je w rukou mých jako wosk, jejž utwářiti mohu wedle líbosti — a jenom na tobě záleží, jaké podoby nabýti má.«

»Nikoli na mně — ne!« zkřikla díwka podiwným zanícením uchwácena. »Neboť kdybych i kolena twoje objala a prach s obuwi twé slzami splá-

chla: přece bysi neučinil podle prosby mé—to widím a cítím w hlubinách sklíčené duše swé. Osud otce mého záleží toliko na tobě — a ním chceš swéwolně zabráwati. Já sice newidím—nepoznáwám jak?—ale strašní andělowé létají okolo mne a šeptají mi warowným hlasem, abych se tě střežila.«

»Tak—tak?« ozwal se radní, když byla díwka umlkla, a potřásal hlawou. — »Nu tedy dobře pro tebe, máš-li okolo sebe takowých warowníků —po druhé dej tedy lepší pozor na hlasy její, abysi w podobnou tíseň neupadla, w kteréž nyní wězíš. A nebo se nyni obrať k nim, aby ti pomohli!«

S těmi slowy bral se opět ke dweřím, jimižto byl wstoupil.

»Pro rány Ukřižowaného!« zwolala díwka w náramné ouzkosti za ním pospíchajíc. »S jakou odpowědí propouštíš od sebe prosící služebníci swou?«

»Aj, kdož pak mluwí o služebnici, kde by řeč býti mohla o panownici?« usmál se Polhart ještě jednou welmi laskawě. »Ale ty nemáš rozumu, a nechceš dáti přístupu k srdci swému!«

Přitom wztábl ruku swou a chtěl ji wzíti za bradu. Ale dotknutí jeho projelo ji jako wanutí ledowého mrazu. Zachwěla se—obrátila se a oběma dlaněma twáře ukrýwajíc, stála tu sklíčená welikou, newyslownou žalostí.

Polhart poblédl na ni ještě jednou, jakoby říci chtěl: Wšak mi neujdeš! — a odešel tajnými dwířkami.

XI.

Půl hodiny na to stál nowoměstský radní, docela w jiném obleku, zahalen pláštěm proti dotirawému mrazu a zwědawým zrakům, w Borešowě wrátnici. Starý hlídač temného doupěte sprásknul podiwením ruce; ale twář jeho se radostně wyjasnila, neboť měl příchod Polhartůw za přízniwé znamení.

»Kde je twůj wězeň?« zeptal se ho radní krátce — a ochotný sluha sprawedlnosti chopil se honem klíče, aby mu učinil po wůli. Byl by se ho arci rád zeptal, kde díwka zůstala; domejšleje se ale, že wlídný soudce z wyprawowání jejího k dobrému přeswědčení přišel, a že nyní snad jenom poslední cestu k úplnému wyskoumání prawdy wáží: podržel wšelikou otázku pro sebe a wedl jej přímo k Šlechtowi.

Polhart se poněkud otřásl, když wešel do temné, chladné, dušné jizby. W druhém okamžení ale, když totiž oko jeho na jatém slepci utkwělo, projela tajná radost prsa jeho. Na to pokynul Borešowi, aby se wzdálil. Wrátný ochotně odešel—a nyní stál Polhart sám a sám proti Šlechtowi, kterýž poslouchal, co se děje.

»Přiwádíš mi dítě nazpět, milý příteli?« ptal se zwědawě—ale nadarmo.

Polhart mlčel a hleděl na starce okem tak pronikawě upřeným, jakoby se na jeho utrpení libostně pásl.

(*Pokračowání.*)

Horal a Drotar.

(Malá oprawa.)

(*Dokončení.*) Sloh slow a nástup i střídawost hlásek, jak je trenčanský horák, drotár, we zwyku má, uhlídáme we známé písni:

Já som dobrý remeslník
Z tej Trenčanskej stolice.
Po mestách a po dědinách
Chodím drotowat hrnce.
* * *
Kam prijdu, rádi ma majú;
Lebo som já chlap hezký.
Kde hrnček rozbitý majú,
Odrotowat som friský a t. d.

Rowňan z trenčanské stolice i swou podobou od Slezáka — a zwláště od samého slezského horála se liší. Nosí totiž onen kníry a na hlawě dlouhé, husté a nejwíce černé wlasy, ale tento jest bezwousí a nejwíce powrch hlawy sobě stříže—po krajině wlasy toliko w týle, nad skráněma a nad čelem déle růst dopúštěje. I krásná pleť na Slezku wousy za ohyzdu powažuje a strašená jimi býwá. Widěli jsme, že když za rozkazem panstwa nařízeno bylo, aby polesní prwního řádu kníry nosili, ženy před tím holé podnosí swých mužů hořkým pláčem oželely. Pohledíž, laskawý čtenáři! w řečeném německém časopise na dřewotiskem nakreslenou podobu drotarowu. — Jak poważná a zajímawá, když z klobouka oplchlost, z twáři starý šmur, z košile hutnou špinu, z houně wetchost a stářím wyplawělou, zhnědlou a ryšawou barwu, a nohawic záplaty, a z krpců bláto odloučíme. Sám pisatel německý widí na něm půl Španěle a půl Uhra. — Slušně tedy a wlastenecky jistý hrabě haličský sobě poradil, když kroj swých poddaných horálů, na húnich zřejmý,—při swém wlastním panském oděwě uwedl, a nejčastěji w něm i w domowě meškal i cesty konáwal. Lépe mu to stálo, nežli ty nás z peněz wysoukající francouzské módy, při obojí a zwláště při něžné pleti; lépe také nežli na frideckém a wsackém Walachu twarem a údobou již cizejši skrojená a ušitá župice neb halena.

Co do obchodu, i tu se liší slezský horal od Rowňana swětem chodícího. Když totiž tento zaopatřen jsa kolowitou wázankou drátu, potahem koženým a kleštiky po krajinách obíhá: tam ten buď hlídá dobytek, buď rube panské dřewo na budowy a paliwo, neb jde k warům sanitrowým do Uher.

Že i w strojnosti drotar nowáčkem není, prawí řečený německý časopis, dowozují myši pastě, šparáky do dýmek, a stojanky pod cihličky. Ty wěci dělá mistrně a diwiti se musíme, jak twrdý drát co lněná neb bawlněná nit w uzly, náwazky w jeho rukou jemně se skroutí a swiji. A to wše dokazuje toliko swým prostým, jediným nástrojem, kleštěmi.

Jak welmi Slowan z pod Tater pohybliwý jest, takž málo mu i průmyslné schopnosti schází. Nic jiného mu

nedostáwá se — jedině národní škola, w níby se ne tolikd účinně wycwičil, leč i o prácech a úkonech swých známosti nabyl. — Slezský sanitrář wychází z krajiny, aby wládě sanitr wařil; Turčan nosí těžká břemena oděwných a šperkowných látek — až i do samé Rosie; Orawec sobě zajede ne jen k Maďarowi ale i k Turkowi, aby bělizna bawlněnou a lněnou prodáwal; Frenštačan z Morawy známý jest jarmarečník w Haliči, Morawě a Uhřích; Wsacan roznáší swé ocilky a křiwáky (skládací nože) po Čechách, owšem tento malicherný towar i Osmanli od něho odebírá; Swětlowian myškář projde půl Ewropy; ano i Wizowian putuje se swými opálkami, ohrabačnicemi, přetahy, sitami. Zárodek to welkých obchodů a trhowisk.

J. Winkler.

České diwadlo w Praze.

Práwě tomu dwě leta, co jsme početi nowého diwadla w růžowé ulici s pěknými nadějemi slawili. Od té chwile houpala se nowě přiozdobená, weselými praporečky owěšená lodka naší Thalie na podiwných wlnách — brzo wystupujíc, brzo padajíc, až konečně protiwným wětrem hnána, zase we starém přistawu přistála. Nyní oblečeme zase pohodlný kaftan starého náwyku, a budeme se na dwě hodiny přistřihanými obrázky jakž takž těšiti.

Síly, pokud nám známo, jsou pro činohru se wšelikým odwětwím, od truchlohry až k fraške, tyto: Nowý režisér p. Chauer, dámy: Forchheimowa, Manetinská, Majowa, Skalná; pánowé: Biel, Hametner, Grabinger, Grau, Kaška, Kollar, Nikolai, Schmiller — a několik jiných minorum gentium. Z ohledu personalu můžeme tedy být dosti spokojeni. Wšichni členowé jsou herci rutinowaní a mnozí mezi nimi stojí na pěkném stupni umělecké dokonalosti.

O zpěwohře nemluwíme. Newímeť posud, bude-li se nám jaká poskytowati — a také se musíme upřímně wyznati, že nepatříme k oněm, ježto si při našich okolnostech zpěwohru jakožto newyhnutelný díl našeho diwadla myslejí. Podá-li se nám ostatně silami, ježto se nyní při diwadle stawowském nalezají, něco zpěwohereckého, zajisté to uznale přijmeme. —

Dne 28. září prowozowali se: Adwokati, Ifflandowa činohra w 5 jednáních, přeložením W. Lomnického. Dle hlawního žiwlu swého hodí se tato hra dobře pro naše přirozené obecenstwo, ačkoli by i před ním jakéhosi přewlečení w módnější roucho čili setření zde onde zastaralých barew — zwláště dialogu — zasluhowala. — Welikou částí k přízniwému přijetí této hry přispíwal p. Grabinger u wděčné úloze tesaře Potockého. W takowých osobách ho widá obecenstwo nejraději — a třeba byl i tenkráte trochu mnoho jemnosti w prowedení její položil a zwláště ku konci 4ho jednání, citem se daw uchwátit, poněkud žiwěji, nežli na tón činohry sluší, si byl počínal: mělť mnoho pěkných momentů, a tenkráte práwě nejzajímawějších, když se mír a poważeni we hře jeho jewily. Byl říkaje po každém jednání a to dle zásluhy wywolán.—Těžší a newděčnější úloha připadla p. Grauowi, prowedl ale uhlazeného, w tajných piklech a nesprawedlnostech sestárlého dworního radu welmi obratně a s pěkným wýsledkem. Musíme k obwzláštní pochwale jeho podotknouti, že se i wšeho přepínání wystříhal, ačkoli role tato na několika místech hojnou příležitost k tomu poskytuje. (*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Kolče. (**Diwadlo.**) Dne 28. září prowozowala se od ochotníků ke cti jmenowin wysokorodého pána Wěnceslawa rytíře Bohuše z Utěšic w zdejším wrchnostenském zámku Kotzebuowa, od Tyla w Kwětech od roku 1836 do češtiny přiwedená weselohra »der häusliche Zwist«, k wšeobecné spokojenosti. Zwláštní příjemný dojem působila zábawa tato na české obecenstwo, když w ulicích jeho, druhdy němčinu neb frančinu slyšeti nawyklých, zwukowé mateřštiny ozýwati se počali. Podniknutí toto tím wětší pochwaly zasluhuje, jelikož ochotníkům, zwláště dwěma co Nečechům při wywedení jeho zápasiti bylo s nemalými obtížnostmi. — Po skončeném předstawení diwadelním prowáděli zdejší mladíci a díwky, majíce w čele mladé pány Ant. bar. Brettfelda a Ferd. hrab. Kustoše se sleč. Paulinou, Hermínou a Josefinou národní w zdejším okolí panující tance. — a.

Z Turnowa. (**Diwadlo.**) Cestowawšímu tuty dny skrze Turnow namanula se mně náhodou do ruky diwadelní cedule. Prowozowalať zdejší ochotnická společnost zase po delší přestáwce dne 28. září Raupachowu »Šňupku« přel. od Pečirky a »Žlutou zimnici« přel. od Štěpánka. Boskowský.

Z Bistřice na Morawě se dowídáme, že se tam od tamějších ochotníků prowozowal Čech a Němec welmi zdařile.—Toužebně očekáwaný Oheralůw kalendář »Koleda« opět newyjde, an prý se skrze důležité příčiny opozdil.

BESEDY.

Úmrtí. Na den sw. Wáclawa o 3. hodině ráno zemřel náš druhdy jediný učitel malých dítek na Hrádku w Praze, Jan Swoboda. Zemřel s welikými a hlubokými wzdechy, starostmi a přáními pro wlast naši předrahou, pro její mládež, její literaturu a národní budoucí žiwot. — Žiwotopis jeho podáme w budoucích číslech.

K. Sl. Amerling.

Obnowení společnosti učených w Bělehradu Srbském. Nabídnutím wýboru národní oswěty ráčil kníže Srbský Alexandrowič býwalou společnost učených, kteráž po několik let wnitřními přewraty rušena býwala, opět znowa utwrditi. Při tom byl p. T. Stešč ustanowen za tajemníka místo poděkowawšího se pana P. Popowiče a zwoleno též několik nowých oudů, aby se rozmnožilo pracownictwo srbské slowesnosti. Dopisujícími členy stali se: pp. Jowanowić, biskup Karlowecký, T. Pawlowić, práwník a redaktor srbskopešťanských nowin, Dr. J. Subotić, censor a redaktor letopisů srbské matice, Dr. Peičić w Karlowci, J. Pačić, pens. rak. důstojník, P. Matić, sindikus Bělowarský, a N. Borojewić, důstojník we wojsku rakouském. — Hlawní schůzka této společnosti se bude držeti dne 2. listopadu t. r.

K. M. L.

Nowé knihy.

Poslední Čech. Nowela od Jos. Kajetana Tyla. Sw. 2. W Praze 1844. Nákladem Calve'ského knihkupectwí. Tiskem Jar. Pospíšila. Str. 198 w 12. Seš. za 36 kr. stř.

Labutěnka, aneb: Wšady dobře, we wlasti nejlíp. Naučná powěst z dáwných wěků pro milou mládež. Podlé Gustawa Nierice od Fr. B. Tomsy. W Praze 1844. Tisk knížecí arcibiskupské knihtiskárny. Str. 149 w 12. za 16 kr. stř.

Belisar, aneb: Dobře čiňte těm, kteříž wám bezpráwí činí. Powídka pro milau mládež. Podlé Gustawa Nierice od Fr. B. Tomsy. W Praze 1844. Tisk knížecí arcibiskupské knihtiskárny. Str. 128 w 12. Seš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 119.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem placku, na Starem Městě č. 2[illegible]) wydawa po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

3. října
1844.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Dítě a lew.

(*Pokračowání.*)

Co by snad teskného z těchto příštrachů bylo jim w paměti utkwělo, wše to se okamžikem rozplynulo, jak mile před bránu wyjeli, majíce před sebou tu nejrozkošnější krajinu. Cesta winula se wzhůru podle řeky, jejížto úzká sice a jen lehké loďky nesoucí woda zponenáhla w přewelikou řeku téhož jmena wzrůsti a dalekým zemím žiwot nésti měla. Odtud táhla se powolně dále dobře zdělávanými štěpnicemi a zahradami, až družina, ohlednuwši se pomalu w otewřené a lidnaté krajině, brzy za křowiny i na to do hájku zašla, kde ty nejutěšenější místnosti ukončujíce obzor oku lahodily. Ještě wýše wedla je wábná palučina, nedawno podruhé kosená, aksamitowého lesku a s hora žiwě a hojně jedním rázem wypryskujícím pramenem zwlažowaná; odtud brali se ku powzneslému, wolnému stanowišti a wyšedše z lesa dojeli tam w kwapném postupu, odkud i hned w značné dáli nade nowým skupením stromů spatřili starý zámek, cíl pouti jejich, strmící nad wrcholem lesnaté skály. W pozadí — neboť jedouce sem museli se častěji obraceti — uzřeli náhodnými průsekami mezi wysokým stromowím w lewo knížecí zámek, skwoucí se w ranní záři; wýstawný horní díl města zatemněný lehkou rouškou dýmu, w prawo pak dolní města část i některé záwitky řeky s pažití aneb mlýnkem, a naproti širou žiwnou krajinou.

Nabažiwše se pohledu toho, aneb jak se to při obhledu s takowé wýše obyčejně stáwá, roztoužiwše se tím teprw po další a prostrannější wyhlídce, jeli teď kamenitou širokou planinou, widouce před sebou mohútné rozwaliny co zelenowěnčené týmě a u samé paty několik starých stromů; berouce se mezi nimi, octli se přímo u nejstrmější, nejnepřístupnější strany. Ohromné skály, wzdorujíce wšem změnám, stály tu od prawěků na pewném základu wzhůru nakopené; cokoliw se posud oderwalo, leželo neladem nahromaděno w ohromných deskách i troskách, jakoby sebe wětší smělec se jich ani tknouti nesměl. Mladost ale miluje práwě strminy a sráze; zasadit se o jich stečení a dobytí býwá mladým pažím zábawou. I kněžna zjewila wůli, že by se ráda o to pokusila, Honorio byl pohotowě, a kníže strýc, jakkoli pohodlnosti milownější, nestál wíce na odpor, aby nebyl za slabce držán; koně měly u paty pod stromowím postáti, oni pak chtěli jistého místa dostoupiti, kde wystrmělá, mocná skála, jsouc tu w rowinu porozšířena, poskytowala wýhled, který podobaje se sice již názoru ptačímu, nicméně dosti malebně za sebou se posouwal.

Slunce bylo skoro w temenu a rozléwalo wůkol nejjasnější záři; zámek knížecí se wšemi oddíly, průčelí, křídla, báně a wěže, wše to se čacky skwělo; horní díl města byl úplně rozestřen, též dolní město bylo dobře widěti, ano dalekohledem mohly i boudy na trhu rozeznány býti. Honorio měl we zwyku připnouti si pokaždé tento příhodný nástroj. I díwali se podle řeky dolů i nahoru, tu na hornatou a tarasowitě přerýwanou krajinu, tam ku mírně se powznášející a s malými pahorkami střídající úrodné dolině. Bylo tu widěti nesčetné množstwí wesnic, tak že se ode dáwna hádka o tom we zwyku udržela, kolik jich asi odtud spatřiti možná.

Nade širou dálí spočíwalo jasné ticho, jak to o polednách býwá, kde staří říkali, že Pan spí, a celá příroda dech swůj tají, aby ho neprobudila.

Není to ponejprw, prawila kněžna, že mi na takowé dalekoobzorné wýši připadá, jaká lepost, jaký mír w jasné přírodě panuje, jenž nás dojímá, jakoby se nic protiwného we swětě nenacházelo; jak mile se ale do příbytku lidského wrátíme, buďsi on wysoký aneb nízký, obšírný aneb tě-

sný, máme tu hned nowé swáry a spory, a wždy co těšit a porownáwat.

Honorio, díwaje se zatím skrze dalekohled k městu, zwolal: Hle, hle! na trhu začíná hořet. Wšickni se obrátili a pozorowali trochu dýmu; plamen byl denním swětlem uslaben. Oheň se rozšiřuje! wolali hledíce skrze skla; ano kněžna rozeznáwala pohromu již i ostrým neozbrojeným okem swým. Časem bylo widěti rudý plápol, kouř se walil nahoru, i prawil kníže strýc: Wraťme se raději, zle se děje: wždyť jsem neustále we strachu žil, abych se podruhé takowého neštěstí nedočkal. Když ale sešedše přistoupili ke koním, promluwila kněžna k starému pánu: Jeďte tam kwapně ale ne bez sluhy. Honorio ať zůstane při mně, my přijedeme za wámi. Strýc uwážiw rozumné toto ba newyhnutelné ponawržení, pustil se cwálem co půda stačila pustým kamenitým swahem.

Když pak kněžna sedla na kůň, prawil Honorio: Račte jen Oswícenosti zwolna jeti! W městě i na zámku jsou wšecky přípravy k hašení ohně w nejlepším pořádku; nenadálý ten a neobyčejný případ nezpůsobí tam žádného zmatku. Zde wšak je zlá cesta, drobné kamení a nízká tráwa; kwapná jízda je nebezpečná; než tam dojedem, bude oheň zajisté již udušen. Kněžna widouc, že se dým rozšiřuje, newěřila slowům jeho; zdálo se jí, jako by byla wyšlehnutí blesku widěla a ránu zaslechla; před obrazností její snuly se wšecky ty strašliwé obrazy, ježto se jí bohužel! při opětném wyprawowání dobrého strýce o wzniklém obni w čas trhu přehluboko w pamět byly wštěpily.

I byltě případ ten oprawdu strašliwý, překwapující a tak důrazný, že se po celý žiwot teskné tušení a představa o možném náwratu takowého neštěstí udržeti mohla, když nočního času na welkém, boudami posetém tržišti najednou oheň se zňal, a jeden krám po druhém se chytal, dříwe než možná bylo wytrhnouti z hlubokého sna wšecky ty, jenž w těchto lehkých budkách a kolem nich spali; kníže jsa tu cizincem a po cestě unawen byl také již usnul; wzchopiw se běžel k oknu a spatřil tu strašliwou záři, jak plamen za plamenem w prawo w lewo se přešlehowal a jemu wstříc leptal. Domy na trhu w rudém ozáření byly jako žhoucí, hrozíce každou chwíli wyraziti w horoucí plápol; dole soptil žiwel neodolatelně, prkna praskaly, latě pukaly, plachty lítaly wzhůru, a učazené plamenem wyžehlé dřípy z nich wznášely se w powětří, jakoby zlí duchowé w žiwlu swém podiwně přetwáření w rozpustilém tanci se zžírati, a tu neb onde z požáru opět wynořowati chtěli. S třeskliwým úpěním wychwacowal každý, co mu při ruce bylo; páni a sluhowé snažili se ohněm zňaté balíky wywleci a s planoucího lešení ledacos strhnouti, házejíce to do beden, které pak konečně přece náhlícímu plamenu museli w kořist nechati. Jak mnohý žádal si jen na okamžik zastawiti třeskliwý požár, aby přijda k sobě mohl se rozmyslit, a již byl uchwácen i celé jmění jeho; jedna strana stála w žhawém plápolu, na druhé byla ještě temná noc. Muži úporné powahy a pewné wůle wzdorowali urputně urputnému zhoubci, zachrániwše ledacos ztrátou obočí a wlasů. — Nyní bohužel! obnowil se pustý zmatek ten před spanilomyslnou kněžnou; jasný, ranní obzor byl jakoby mlhou zastřen, oči její zakaleny, les i luka podiwně teskného pohledu.

(*Pokračowání.*)

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Nu, proč neodpowídáš, příteli?« ptal se zase Šlechta, hlawu nahýbaje, jakoby se snažil odpowěd lépe pojmouti. »Neostýchej se, pak-li nemilou zpráwu přinášíš. Dny moje sečetl Hospodin a já jsem uchystán ke wšemu.«

»Jsi na omylu, člowěče!« jal se nyní Polhart mluwiti — »wedeš-li řeč se swým hlídačem. Nyní stojí někdo jiný před tebou, aby wyšetřil winu twou a učinil podle práwa.«

Dychtiwě poslouchal slepec tato slowa. Zwuk jejich zdál se nemilou zpomínku w něm buditi, a bledá twář jeho zplanula lehýnkým červánkem. — Chwíli trwalo z obou stran mlčení.

»Neznáš mě již, umělý řezbáři?« ptal se pak radní dále, a okolo úst jeho pohráwalo jedowaté usmíwání radujícího se škůdce. — »To je běh osudů lidských, že nám časem obraz i těch lidí z paměti wypadá, kteří chtěli našimi nejlepšími přátely býti — a nebo že někde na swých cestách klopýtneme a tak hluboko padneme, že nám pak z temné propasti nelze oči k té wýši pozdwihnouti, kde bychme příznivců swých poznali.«

»O wšak já tě znám!« zwolal Šlechta a rychle se wzchopil. »Zwukowé hlasu twého newymřeli ještě w sluchu mém a památka naší poslední rozmluwy je uchowána w prsou mých. Co hledáš ale w těchto místech? Zde není twoje lowiště? Zde není stůl, u něhož bysi mohl práwo dle míry swé přistřihowati.«

»Myslíš, moudrý člowěče?« usmál se Polhart. — »Já posud myslil, že je k udělení milosti každé místo příhodné a k wyřknutí práwa nad winníkem každý čas příslušný. A proto jsem přišel, abych poznal winu twou a učinil podle práwa a zákonů — dle našeho starého přátelstwí.«

»Ty jsi zlý člowěk, pane!« řekl Šlechta s welikou mírností, usedaje opět na hrubou, k stěně přibitou lawici — »že si wedeš posměch z neštěstí člowěka, kterýž ti ničím neublížil, ale wždy wěrně a poctiwě obci sloužil, kteráž tě mezi opatrowníky práw swých počítá. Co mluwíš o přátelstwí, které mezi námi nikdy nebylo?«

»Ale býti mohlo — a sice k twému prospěchu!« odpowěděl Polhart. »Před pěti lety jsi owšem se nenadál, že bysi jednou w těchto místech a w této postawě předemnou seděl — sice bysi býwal rozumnější a uposlechl hlasu, kterýž tě wedl k prospěchu. Také nyní přišel jsem, abych nadlehčil přestupku twému — «

»Já se ničeho nedopustil,« řekl řezbář pewně — »k wůli čemu bych nějakého nadlehčení potřebowal. Ano, mně se děje křiwda, a já budu práwa proti swým škůdcům hledati.«

»To učiníš docela podle swé moudrosti — jenom hleď, abysi mohl brzy cestu za práwem swým nastoupiti — anebo kdyby ti nenadálá překážka do cesty padla, abysi dceru swou wyslal, aby kamení odwalowala a cestu rownala.«

»Jak to? — co wíš ty o dceři mé?«

»Slyšel jsem, že je hezká — a k wůli hezkému děwčeti zamhouří leckterý soudce oči, třeba již wáhu sprawedlnosti w rukou držel.«

»Co to myslíš?« zwolal nyní slepec, trna šlechetným hněwem na celém těle, powstal i pokročil poněkud ku předu. — »Co to má být s mým dítětem? — Kde jest dítě mé?«

»Jsem já hlídač její?« usmál se Polhart. »Starý twůj opatrowník bude nejlépe wěděti, kam ji ukryl, nežli ji dostawí na místo, kde se rozhodne, jaký je podíl její we twém prowinění.«

»Kde jest dítě mé?« wolal slepec úzkostněji. »Proč jste oddělili dceru mou ode mne a mne nešťastného zůstawili o samotě?«

(*Pokračowání.*)

P á p ě r k y.

8.

W 62. čísle obrázkowých nowin »Illustrirte Zeitung« na stránce 150. podáwá kdosi zprávu o postawení ženského pohlawí w Indii, a k objasnění toho kladen tam dopis Angličanky, z Indie poslaný a do německého přeložený. Dopisu tomu předeslal wšak jeho překladatel jakési úwodní rozjímání o postawení ženského pohlawí w rozličných zemích wůbec, w kterém i tato slowa čteme: »Wšude, kde křesťanstwí již průchod nalezlo a kde již od tisíciletí panuje, pouze newědomost winou jest onoho znectění, které we mnohých zemích, jmenowitě w oněch slowanského půwodu, ženské pohlawí tíží.« — Nediwíme se tomu, že spisowatel onoho úwodu takowý wýrok učinil o Slowanech beze wšeho wyjmutí, nebo není nám takowé naprosté odsuzowání bez činění rozdílu již nic nowého; to wšak nám s podiwením jest, že pro samou tmu, kterou u Slowanů widí, swé oči tak zamhouřil, že podobných wýstupků u neslowanských také národů nepozoruje. Čili staw wšech žen u národů těch jest takowý, jaký by býti měl? Zdali ony wšecky tam prosty jsou otročující hrubosti surowých mužů? Kdyby spisowateli onoho článku prawda na srdci byla ležela, nebyl by tento wýčitek tak jmenowitě na pouhé Slowany bez wýjimky wrhl, ale byl by sobě připomenul, že w jistých zemích, které slowanské nejsou, mimo jiné hrubosti častěji ženy, majíce prowaz okolo krku, od mužů na trh wedeny býwají; tak nám několikráte i německé časopisy doswědčowaly. Nechceme zapírati, že i mezi Slowany zde i tam se ženami tak se nenakládá, jak toho dostojnost lidská požaduje; ale nemůžeme spolu zatajiti, že staw ženského pohlawí dle měřidka křesťanských zásad také u jiných národů, u kterých křesťanstwí rowněž od tisíciletí panuje, není ještě w ů b e c a bez w ý j i m k y takowý, aby se Slowanům w té wěci jenom stín připisowal, jiní neslowanští národowé ale na wýši nezatemněného swětla se stawěli. Hrubá třída lidstwa má wšude hrubé mrawy; nepřiznivou tuto stránku wšak tomu neb onomu národu celému a naprosto přisuzowati, u swého ji ale z úmyslu zakrýwati, prozrazuje nechwalnou strannost, jaké by se měli warowati přede wším ti, kteří jiné písmem poučowati chtějí. Wýrok swrchu uwedený jest opět důkaz, že lipské Illustrowané nowiny mezi přátele Slowanstwa nenáležejí; přeswědčili jsme se o tom nedáwno i w popisu města Kralowce (Königsberg) a tamější slawnosti universitní, kde opět wšecka hana jenom na Poláky padala. Nowé to wariace již dáwno známé staré písně.

Fr. D.

Theodora Kočího zeměsnalská wýprawa.

(*Pokračowání.*) Společnost, wyhnouti se chtíc nájezdům šamských Arabů (stojícím pod zpráwou šacha Svugbega) opustila obyčejnou dráhu, přeploula na lewý břeh potoku Tigra a dostala se na ten způsob jistě do Mossulu nad Tigrisem, kamž dlouhým mostem lodním a ouzkými ulicemi došla. Sbírky na cestě z Aleppa až k Mossulu nashromážděné nyní se urownaly a k zásilce připrawowaly. W měsíci červenci a srpnu táhla společnost do wysočin kurdistanských až k Amadíchu; tu wšak náhlé zbouření Belvarů, jakéhosi kmene kurdického, a znamenité onemocnění dělníků přinutily spytatelstwo k rychlému outěku a náwratu do Mossulu, tak že wšecka naděje, wedrati se dále do hor garajských, zmizela. Celé okolí mossulské tehdáž obloupeno bylo od Šammer-Arabů. Na to se pilně lowilo w Tigrisu, při čemž se welmi laskawou podporou wyznamenal p. Rassam, anglický konsul w Mossulu, a p. Heugh, kupec alepský.

W měsíci říjnu wyprawila se loď s nákladem wíce nežli 80 centnýřů na řece Tigrisu, jehož proudem rychle hnána brzy do Bagdadu doploula, řízena jsouc jenom jedním mužem, jenž weslowal i kormidlem wládnul. Odtud se ploulo okolo teplých lázní Ali-Hamamských a sousedních pramenů kamenosmolných až ku stoku řeky Žabu s Tigrisem. W staropusté mešitě Abdalah-Sultana na lewém břehu rozhostěn byl jakýsi nepřátelský kmen Arabů, jenž se sice, dokud loď na široké hladině potoku se pohybowala, pokojně chowali, brzo wšak, když loď w úžinu řečiště zabí-

hala, cwálem na welbloudech přijížděli. Že pak průplawem podle řeky tekoucím ku kraji potoku honem prodrati se nemohli a silné ozbrojení a odhodlané chowání lodníků je dojimalo, upustili od swého záměru. Kromě toho je náhle rozdělila znatně jakási oklika řeky — El-Maldach, totiž dorážka jmenem — načež byli zbaweni od pronásledowatelů. Tito wšak wečír opět se wyskytli; loď ale prudkým unešena potokem zmizela brzo před nimi, jenž unawnou jízdou seslábnuwše, chtěj nechtěj opozditi se museli. W noci přistawili loď mezi dwěma malými ostrowy u prostřed řeky a druhého dne před wečerem doplouła až do Tekritu. Prawilo se, že onino loupežiwí Arabowé jistého Angličana, tři dni před tím tudy cestowawšího, docela oloupili a skoro úplně swlečeného na dwou nadutých pytlech po řece plouti nechali. — Když na to opět dwa jiné roje nepřátelských Arabů se zjewily, hleděla společnost — an se musela bráti dráhou mezi nimi jdoucí — nočního času okolo Samary se proloudit, i dostala se w skutku o polední druhého dne na wzdělané role. Zde se nalezly prwní datle; byly práwě dozrály. Čím dále k Bagdadu, tím wíce břehy jsou oživeny: dědiny datlowím zarostlé i zastíněné střídají se wzdělanými polnostmi až ku hradbám tohoto města. Bagdad leží nad oběma břehy lodním mostem spojenými; západní město zwláště je rozlehlé mnohými zahradami, u wnitř jednotliwých zákresů založenými; palmy zde onde roztroušeně nasázené dodáwají městu a prostraninám jeho rozmanitosti a malebné žiwosti. »Při jedné wycházce do Babylonu překwapilo nás hejno nájezdných Beduinů«, wyprawuje náš krajan, »že jsme ale chutě s koní sestoupiwše chladnokrewně ručnice nabíjeti počali, obrátili se nezwaní tito hosté, schowali meč i kopí již wytasené a prchli.« Pozůstatky starého Babylonu záleží z pahorků zbořeninami pokrytých; pálené cihlowí roztroušeno je po zetlelých rozwalinách, jenom zde onde pewné zdě se táhnou nízko nad powrchem zemním. Na jednom pahorku stojí welká tamaříše (tamarix) wysokého státi; říkají jí strom babylonský. Obydlená část města nazýwá se Hillé a je naskrze wystawěná z cihel klínowím písmem pokreslených. Dwě hodiny k západu nad Eufratem strmí jakýsi welikánský kužel, owěnčený kulatou zdí, která dospod značně se ouží. Z cihel nepořádně nahromaděných wykoukají welké kusy zdí, twrdší než skála, též i rozličné balwany, které wlastně za cihlowé hmoty se pokládati musejí, kteréž tak dlouho páleny byly, až ouplně zeskelnatěly. Arabowé jmenují toto welikolepé zbořeniště »Nimrod-Burs.«

(*Pokračowání.*)

České diwadlo w Praze.

(*Dokončení.*) Třetí hlawní a snad nejzajímawější osoba w celé hře, práwník Dobroslaw, byla w rukou p. Chaucera. Prawíme nejzajímawější — proto že se nám až posud genialní wýtwor Seydlmannůw před očima wznáší. To bylo něco tak důmyslně pojatého, pewně slitého a hluboce dojímawého, že by byl mohl před časem zwěčnělý umělec tou jedinou úlohou o wěnec nesmrtelnosti zápasiti. Mistrné prowedení dworního rady od Pauliho, La Roche a Rotta — přiznáwáme se — wybledlo proti tomu již w paměti naší, a nečinilo nám snad také tolik skrupulí při hře p. Grana, jako wěčně žiwá spomínka na Seydlmanna při hře našeho nowého režiséra. Musíme ale wyznati, že se dobrou i dobře prowedenou rolí našemu obecenstwu w činohře uwedl. W celé hře jeho zdálo se nám jenom pohybowání rukou, to časté jich spínání a prudké jimi třepetání poněkud nesrownalé s člowěkem, kterýž má ruce suchým lámáním tak sklíčené, že se každého dotknutí hrozí. — P. Biel, mladý Potocký, má wždy hezkou representaci; škoda že ne také takowou deklamaci. Pořad se ještě přechwacuje. Ostatní dostáli úplně swým úlohám, p. Hametner, jak jen pozorujeme, se již mluwit nenaučí. — Tajný rada mohl míti wybroušenějšího služebníka, nežli byl onen w bílých rukawičkách!

Co se týče staré, newywratné wady našich her — ubohého jazyka, o tom pro tenkráte pomlčíme. Myslímeť si, že si p. hercowé po dlouhém zamlčení teprw ústa k němu připrawují — že se odwyklými nohami zas na skluzkou půdu pouštějí, a tu se nesmíme několika kozelcům diwiti. Podruhé si uděláme potěšení, že je budeme počítat. Přitom klademe si ale také za powinnost, wšechny p. překladatele prositi, aby jim wěc poněkud usnadňowali a wždy nenuceně, prostě, přirozeně — asi tak psali, jak by představowané osoby w žiwotě mluwily. Proto může to býti wždy uhlazené a wybrané — jen to buď na prwní doslechnutí srozumitelné. To je w činohře wěc nejhlawnější. K wůli tomu — a zwláště we wýjewech z domácího žiwota pohřešíme rádi několik participialních konstrukcí, několik s to, jest a nelzelo, několik purismů a několik ouzkostně dle německého wzoru utwořených floskulí.

Hra se wůbec líbila; jewiloť se to nejen častým a hlučným potleskem, ale i hlubokým tichem a — soucitnými slzami. Obecenstwa mohlo býti wíce. Pohřešowali jsme předewším onu částku, kteráž by nejžiwější účastenstwí jewiti měla, když se něco lepšího prowozuje: ale owšem — bylo poswícení, pěkné počasí a jiné překážky; nebudeme tedy přísně odsuzowati.

Druhý den na to prowozowala se k potěšení napěchowaných galerií, hodnou části zasednutých seďadel a naplněného pozemí newídaná činohra: Loupežníci na Chlumu. Další rozjímání zůstawujeme každému soudnému čtenáři — a p. hercowé nám zewrubnější rozbírání hry prominou.

BESEDY.

Koncert pana Mortier-a de Fontaine. W neděli dne 7. října we 12 hodin o polednách bude dáwat na slowo wzatý pianista, p. Mortier de Fontaine koncert, w němž obecenstwo hlawně na skladbu powěstného Šeb. Bacha, jehož hudební kusy zřídka obecenstwu popřány býwají, pozorno činíme. Kromě toho uslyšíme od pana koncertisty — an se nám co rozený Polák zawděčiti minimějaké k tomu účelu zwláště složené variace na české národní písně. Konečně připomenouti musíme, že i přispíwající oudowé: p. Schwarzowá, p. Stichowá a p. Kunz, swou známou umělostí utěšenou zábawu obecenstwu poskytnou. K. M. L.

Lodnictwo jihoslowanské parolodí Slogy záleží dle zpráw nowin horwatsko-slawonsko-dalmatinských naskrze ze Slowanů. Náčelníkem č. kapitanem je p. J. Ban, dalmatský Slowan; podkapitanem p. Hawlíček, Morawan; prwním i druhým ředitelem párního stroje dwa Čechowé, totiž p. Staněk a p. Beneš. — Tato loď, po níž weškeré obecenstwo horwatsko-slawonské již dlouho bažilo, jest promyslnictwu jihoslowanskému (zwláště kupectwu, surowé látky, jako wlnu a jiné zboží rozwážejícímu) nesmírně užitečná. Prospěch její je tím wětší, an nejwyšším powolením kromě řeky Sáwy též Kulpa, Tisa, Maruše a Dunaj okresem jejího putowání se staly. K. M. L.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 120.
11. roč. běh.

KWĚTY.

5. října
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně 2 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Kříž.

Na pahorku w dálce stojí
Bílý kříž — milosti znak —
Sotwa že ho w slunce září
Dosahne můj slabý zrak.
Nebe jasné! hory, doly
Oděl kwítím woonný máj;
Kam se zraky upírají,
Zdá se země býti ráj! —

Tu se w dálce chmura černá,
Temná bouř se rozlíhá,
Wichr zuří, lesy hučí,
Slunce již se zakrýwá.
Kam tu koli oko sáhne,
Černá wůkol nebesa,
Krajina se zdá být mrtwol,
Jenžto w rakew poklesá.

Patř! tu z černých oblak switi
Bílý kříž — jejž dříwe já
W slunce záři sotwa shlednul —
Ramena swé otwírá,
Jak by wše chtěl obejmouti
W strašliwé té hodině,
Jakby pomoc přislibowal
Tiché, bledé krajině! —

Frant. Zwěřina z Ruhwaldu.

Dítě a lew.

(*Pokračowání.*)

Wyjíždějíce teď w tichý úwal, nedbali swěžiwého chladu jeho; kněžna ale, popojewši několik kroků od žiwého pramene na blízku se winoucího potoka spatřila dole w křowí na pažiti něco podiwného ležeti, a poznala brzy, že je to tigr; poskokem, jak ho byla před tím namalowaného widěla, blížil se k ní; obraz ten připojiw se k strašným obrazům, s nimiž se práwě byla obírala, dojal ji co nejpodiwněji. — Prchněte, milostiwá paní, prchněte! zwolal Honorio. — I zatočila koněm k strmému wrchu, odkud práwě byli sjeli. Jinoch ale pustil se proti drawci, wyňal pistol a střelil, když již dosti na blízku býti se domejšlel; žel wšak, že chybil. Tigr skočil stranou, kůň se zarazil, rozwzteklené zwíře ale hnalo se swou cestou nahoru přímo za kněžnou. Ta pádila, co kůň stačil, příkrou kamenitou dráhou, nepomyslíc ani, zdali by útlý twor takowé neobyčejné namožení wydržeti mohl. Přehnán wšak popudem stísněné jezdečky klopýtal neustále po drobném kamení swahu, až konečně schwácen prudkým namaháním k zemi klesnul. Krásná dáma neopominula rozhodně a hbitě se na nohy postawit; také kůň její se wztýčil, tigr ale se již blížil ač w nenáhlém cwálu; nerowná půda a ostré kamení zdálo se překážeti jeho náběhu; jak ale Honorio w zápětí wyletěw za ním wolně po boku mu jel, zbudila se síla jeho znowa popuzena. Oba běhouni dopadli zároweň místa, kde kněžna při koni stála; tu jezdec skloniw se střelil z druhé pistole, a prohnal kulkou hlawu potwory, že hned skoliwši se roztáhla oudy; nyní teprw bylo widěti celou ohromnost a hrůzu, an její pouze tělesná část pozůstalá tu ležela. Honorio skočiw s koně přikleknul k zwířeti a duse poslední trhání jeho, wytasil prawou rukou tesák. — Šwárný bylť jinoch ten w cwálu se žena, jak jej kněžna často na kolbách a turnajích byla widala. Tak prohnala kulka jeho na rejdišti w běhu hlawu Turka na kůlu přímo pod turbanem w čele; tak i w chwatném náběhu lesklým mečem nabodl ze zemi hlawu mouřenína. We wšech toho druhu uměních měl welkou hbitost a zdar; oboje bylo mu zde k prospěchu.

Čiňte, aby wzal za swé, prawila kněžna; bojím se, aby wás drápy neporanil. — Račte odpustit, odwece jinoch, již je mrtew, a nerad bych srst jeho zkazil, která se příští zimu na wašich saních lesknouti bude. — Nerouhejte se, odpowěděla kněžna; w takowém okamžení zbudí se wšecka nábožnost, jenž w hlubokosti srdce spočíwá. — I já,

zwolal Honorio, nebyl nikdy pobožnějším, jako práwě w tu chwíli, a proto připadá mi ta nejblaženější myšlenka, i hledím na tuto kůži, jak wás bude při zábawách prowázet. — Ona by mě wždy jen na toto strašliwé okamžení upomínala, odslowila kněžna. — Takowé znamení sláwy je mnohem newinnější, zwolal jinoch planoucích twáří, nežli zbraň zabitých nepřátel, která před wítězem na odiw býwala obnášena. — Waše zmužilost a obratnost nikdy mi z paměti newyjde, a bylo by na zbyt přidati k tomu, že nejen na moje díky, ale i na milost u knížete co žiw důwěrně spoléhati můžete. Teď ale wstaňte; we zwířeti není po žiwotě ani památky, musíme tedy na jiné wěci myśliti, přede wšim ale jen wstaňte! — Kleče již jednou na kolenou, odwece jinoch, widíte mne w takowém postawení, k jakému bych se na žádný jiný způsob odwážiti nesměl; dowolte mi tedy obrátit k wám prosbu, abych o darowané přízni a milosti waší w témž okamžení přeswědčení nabyl. Již tolikráte žádal jsem jeho Oswícenost, knížete pána, by mně k další cestě do ciziny dowolení uděliti ráčil. Komu štěstí přeje seděti s wámi za stolem, a kdo od wás poctěn býwá rozkazem, obweselowati společnost waši, tomu třeba aby se we swětě poohlédnul. Ze wšech stran přichází k nám množstwí cestujících, stane-li se řeč o jakémsi městu, o nějakém znamenitém místě kteréhokoliw dílu swěta, tu dojde mne wždy otázka, jestli jsem tam již také kdy byl? Kdo to wšecko na swé oči newiděl, tomu se i hned ducha nedostáwá; jest to wěru jakoby člowěk jen jiným k wůli měl se poučowati.

Wstaňte! prawila ještě jednou kněžna; ačkoliw bych nerada byla, aby žádost a prosba moje protiwila se přeswědčení chotě mého, přece snad se nemejlím, mám-li za to, že příčina ta, pro nížto jste od něho posud byl zdržowán, dá se lehce odstraniti. Přáť si wždy widěti wás dospělého k šlechtické samostatnosti, abyste i w cizině jako posud u dwora, sobě i jemu ke cti sloužil; i myslím teď, že čin wáš bude wám tak chwalným průwodním listem, jakého si mladík na cestách jen přáti může.

Nebylo času, ani aby kněžna pozorowala, že místo mladické radosti jakýsi smutek twář jeho přeletěl, ani aby on sám oddal se citu swému; neboť přes wrch chwátala žena, wedouc chlapce za ruku přímo k známému nám skupení, a sotwa že Honorio, zpamatowaw se byl powstal, wrhla se již na mrtwolu, hořekujíc a křičíc. Po takowém jednání, jakož i po čistě slušném, ale pestrém a podiwném oděwu, bylo snadno uhodnouti, že je to mistrowá a hlídačka skoleného žiwočicha; zároweň s matkou klečel černooký, černokadeřawý chlapec drže w ruce fletnu, a plakal ne sice tak hořce, ale s hlubokým pohnutím.

(Pokračowání.)

Čertowi se dílo nedaří.

(Dle národních podání.)

Podle morawského a slézského pohoří, táhnoucího se od Tater, powídá si lid — a to zwláště na třech místech, o přelstěném čertu.

Jak staré powěsti udáwají, býwá rohatý hrozně zamilowaný a kdykoli prý swé konské kopejtka z podzemní říše wytáhne a mezi lid si na procházku wyjde: pokaždé prý mu nějaké děwčátko se zalíbí, po němžto pak hůře nežli nynější panáčkowé baží. — Jednou přišel také do Jarcowé při walašské Mezříči. Tam bydlel tehdáž sedlák, mající tak spanilou dceru, že se ní mohli wšickni Walachowé chlubiti. Ta padla owšem také čertu do oka — a ten řekl i hned sám k sobě: Stůj co stůj, ta musí býti twá. I wystrojil se tedy, wešel k sedlákowi a začal mu hory doly slibowat. Ale sedlák byl powážliwý muž, a nemohl si to nijak rozpočítat, proč se tak wzácný a bohatý pán o sprostou díwčici uchází. Ale při bedliwém pozorowání zahlídl kousek jeho kopyta, a hned wěděl, co o panu ženíškowi souditi. I lekl se toho nemálo, a byl by ho rád nějakým obuchem zažehnal; poněwadž ale odjakžiwa slejchal, že není dobře čerta si rozhněwat, tedy si usmyslil newítaného nápadníka dcery swé jiným způsobem odbyti. Poškrábal se tedy za uchem a řekl: Dostaneš, pane, mou holku, když mi nějakou službu prokážeš. — A co je to? ptal se rohatý welmi dychtiwě. — Když mi přes noc proud naší řeky zastawíš, aby tekla nazpět nežli začnou kohouti kokrhat.

Čert se potměšile usmál a slíbil, že tak učiní. Sotwa se k wečeru setmělo, schytal po wsi wšechny kohouty, a začal i hned ohromné kamení a skaliska snášeti, jimiž chtěl řeku přehradit. Loupal a lámal je rohama i klikatýma rukama, udusal je těžkýma kopytama, odloukal a osekáwal dlouhým ocasem a jižjiž počala se řeka dmout. Noční dělník si brumlal již pekelnou písničku, a namáhal se, až z něho teklo. Ještě jednou odletěl pro hromadu náramného kamení, již se i šťastně s ním nawracel: w tom — kdožby se byl toho nadál? — w tom zazpíwal kohout, kterého byl chytrý se-

dlák pod koryto schowal. Kůropění rozlehlo se ranním powětřím — čert se poděsil, zařwal wztekem a mrštil kamení, jehož práwě plnou náruč nesl, na ouboči, pod nímž řeka Bečwa teče — a to tam stojí až dosawad co chlebowé bochníky kus na kuse narownáno, a wypadá jako draslawý, na wrchu postawený sloup, okolo něhož zlomky jiných leží.

Že se oklamaný roháč po této nehodě déle nezdržowal, ale wydaw sírnatý zápach, skuče a bruče do swé podzemní brlohy se nawrátil — samo sebou se rozumí. Nezdá se ale, že tam dlouho wydržel. Láskou pobouřená krew nedá pokoje — a ta ho brzy opět na denní swětlo wyhnala. I wyjel si opět na Morawu, a sice do Lidečku na panstwí brunowském — a opět shledal, že jsou morawská děwčata lásky hodná děwčata; opět se uwolil podobné poupátko podobným dílem wydobyt — a opět byl ošizen. Člowěk by tomu skoro newěřil, že by byl čert tak hloupý, a tak slepě do pasti wlezl; když ale poważí, że láska oslepuje, tedy mu zmizí každá pochybnost. Mimo to naleza se při Lidečku, w oudolní úžině od Wšetina k Brunowu, skutečně již nemalým dílem dokonaná hráz, sestawená z kostkowitého kamení, podle řeky obrowitě wzhůru se pnoucí — wěčná památka nešťastné wýprawy zamilowaného raracha.

Podobně se wedlo chuďasowi též na Jirowé w Slezsku, kdežto chytrý Horal ještě pod těžší wýminkou dceru satanowi přislíbil. Na blízku statku jeho stála totiž hora, wrcholem swým až k oblakům strmící; na tu tedy ukázal a řekl k černému: Dostaneš holku, ale ne dříwe, leda když na temeně tohoto wrchu wodní mlejn wystawíš, a sice tak, aby wodou do hůry plynoucí byl poháněn — wšecko to musí býti ale hotowo za noc, nežli kohout zazpíwá. — Satan swolil takto učinit, a dal se po soumraku do práce. W skutku také — jak tam až do dnešního dne widěti — u wnitř hory welikou sluji prokopal, kterouž měla woda z řeky Olše běžeti; ale i tady mu kohout na schylku noci swým kokrháním dílo překazil a nezwaného hosta na dlouhý čas opět do jeho tmawé a smůlou páchnoucí říše zapudil.

J. Winkler.

DOMACÍ KRONIKA.

Z Oustí. (Hudební akademie.) Naše město je takořka celé hudebníky obsazeno; zde je snad každý hudec; od malého žáčka, který na housle skřípá, až do nejstaršího koželuha, který srdečně basu objímá a s ní a na ní hráwá. Zbor našich hudebníků zaopatřil si až dosawad a prowozuje ty nejkrásnější a nejtěžší mše Mozartowy, Haendlowy, Cherubinowy a jiné. Není tedy diwu, že w našem městě dříwe než jinde něco chwalitebného k zwelebení české wlasti hudbou se stalo. Dne 17. září prowozowalo se tu w českém jazyku Haydenowo oratorium: Stwoření; nebylo wšak zde poprwé prowozowáno, již naši otcowé před 30 lety welebné to-to dílo w lázenském sále slyšeli. K nynějšímu prowození byl hostinský sál u Železnice pěkně ozdoben a podobizna slawného skladatele slušně owěnčena. Obecenstwo se četně sešlo; neboť čistý wýnos této akademie určen jest na oprawu warhan zdejšího chrámu Páně. Krásně psanou partituru této skladby naší společnosti hudebnické litomyšlský zámecký kaplan wel. p. K. Horský dobrowolně darowal. Hudebníků oučinkowalo krom zpěwáků hlawních úloh přes 60; zborowé hlasy obsazeny byly 20 zpěwáky; hlawní hlasy zpíwány od Med. Dra. Jandy (Rafael) p. Koutníka (Uriel) a panny Fialowé (Gabriel), Adam od zdejšího raddy Koblera a Ewa od p. Stránské. Téměř po každém wětším solu hlučný potlesk zpěwáka aneb zpěwkyni odměnil. Rozjitřená weselá mysl po skončené akademii nedala obecenstwu skrze wše krásné a dobré již zpřátelenému mlčky se rozejíti; dle swé powahy rád by se byl každý déle s hudbou aneb při hudbě weselil a mladší hudebníci dlouho neoddálajíce způsobili swým přátelům nowou akademii. I rozléhal se záhy sálem čtweroblas, a Dr. Janda hraje violino primo, dokázal, že nejen se srdečným citem krásně zpíwati, nýbrž také mistrně šmytcem wládnouti zná. Za nedlouhou chwíli zpíwal s průwodem housli a trub překrásnou Klácelowu píseň: Duch morawský líbě wane; i zdálo se, jakoby jeho tony na blízké swatéhory českotřebowské, kdež téhož času Klácel meškal, k jeho býwalému učiteli radostně zalétaly. Na to zpíwal con amore p. Koutník: Kde domow můj a toužení Šwejcarowo po wlasti, a prwní píseň opakowal po hlučné pochwale. Mezi jiné národní písně české wmísily se i dwě německé, welmi jsouce witané od oné části obecenstwa, která z blízkých německých osad sem přijela, pak od oné, která nechtíc českým písním rozuměti při kráse našeho zpěwu se nudíwá. Na tento wečer dle wýroku wšech tak snadno zapomenouti nelze a nehodné bylo by w našich časopisech mlčením jej opominouti.

B. P.

Z Mělníka. (Diwadlo.) Po mnoholeté ochablé přestáwce opět u nás, w městě »Ludmilině,« jednom z nejprwnějších sídel české oswěty, zřídili spanilocitliwí ochotníkowé, na welikém díle turozenci studující, české diwadlo k dobročinným účelům, w uprawném hostinci »u české koruny«. Widěli jsme tu 10. září l. r. »Nebezpečné sousedstwí« a »Dobré jitro«, 19. »Lháře a jeho rod«, 23. »Třináctý plášť« a »Tři otcowé najednou«, posléze 28. »Čecha a Němce«. Schůzka diwáků wšeho stawu, domácích i přespolních, s rozčilenou myslí wlasteneckou, byla hned nejprwé četná, pokaždé pak četnější, hudba wýborná, hra téměř naskrz, obzwláštně partů komických a ženských, dosti powedená. Toho tím wíce weřejně pochwáliti sluší, poněwadž wšickni napořád hercowé a herečky tehdáž wystawili na odiw prwotiny dramatického umění swého. Rozbírati hry tyto nebudeme; ale ujišťujeme jich pořadatele, že se na jich náwrat toužebně těšiti a hodiny při jich počínání ztráwené mezi nejpěknější počítati budeme. — Byla tu řeč i o příštích besedách — a Mělník by wěru dle historického wýznamu i postawení swého neměl mezi posledními zůstáwati, ješto se k staré české matce přihlašuji. ..ek.

Z Německého Brodu. (Diwadlo.) Již dáwno dychtil jsem po té chwíli, kdebych o naší otčině nějakou zpráwu zděliti mohl. — Přičiněním našeho p. K. Hawlíčka wznikla konečně za příkladem jiných měst českých i zde chwalitebná touha po diwadle domácím. O něco dříwe dáwáno bylo »Nebezpečné sousedstwí« a »Roztržití« ku spokojenosti weškerého obecenstwa, a (za mé krátké náwště-

wy Brodu) prowozowali se dne 21. září »Pařerowé«. Hra wesměs a pokud prozatímní diwadelní místo a nedokonalé náčiní jeho připustilo, dobře se dařila. Wýborně představen byl Zwonek, Lebeda a Dubský, jakož i úkoly slečny Janowské a Miny zadost učinily, ano i ostatní wšickni k celosti wšemožně přispěli. Dát se očekáwati, že častějším cwičením obecenstwu mnohá duševní zábawa se poskytne. Přáti by jen bylo, aby p. K. Hawlíček we swých záwrhách podpory nalezl, pak se i z břehu sázawského častějších zpráw o přátelích jazyka našeho dočteme.

P...l Brodský.

Z Trutnowa. **(České památky.)** Zřídké jsou známky na zdejší půdě, jenžby upomínaly na bývalé české obywatelstwo zdejší krajiny; leda že některá osada přewráceným jmenem připomíná na ty pračasy. Wesnice zdejšího panstwí swá česká jména w jiné již proměnily; takto na př. Poříč se jmenuje Parschnitz, Habrow—Gabersdorf, Wltawa—Wolta, Doubrawa—Döbrle, Kocour—Katzauer, ač wesnice Wellhota swé jméno zachowala. Ani nápisů není, z nichžby seznati bylo, že w těchto krajích český jazyk panowal; toliko na soše u prostřed náměstí nachází se nápis tento: »Leta 1603. k WIetčI CztI a sLáWIe sWaté TrogICce ten sLoVp zgrVntV WIzDWIžIL Jan GIrzIK NaIDICK W TrVtnoWIe.« Kromě tohoto nápisu a kromě českých listin we zdejším archiwu, není české památky we wůkolí. České listiny zdejšího archiwu sahají až do ukončení třidcetileté wálky, později toliko německých listin nalezneš. Ze wšeho se dá souditi, že zde až do konce třidcetileté wálky obywatelé českým jazykem mluwili. We zdi kostelní na starých Bukách nachází se náhrobek Waldštýnůw s českým nápisem od roku 1611.— Paměti hodno, že we wesnici Döbrle žádný wrabec se neuhnízdí; nebot prý cikánka tomu okolí učarowala, a wrabce sedlákům těmi čáry zahnala. Kdosi prý chtěje wrabci tam usaditi, uhnízdil wrabce s wrabicí we swé stodole; ale oni prý hned zase uletěli.

Lbota.

Z Kutné Hory. **(Diwadlo. Spudilowy obrazy.)** Naše diwadelní zábawa, jižto nám horliwí ochotníci naši poskytují, již je zase u konce z nedostatku místa; nebot sál, jehož k diwadelním představením se použíwá, potřebuje nyní majetník k tanečnímu weselí; a tak musí práwě w nejpřízniwější době Thalie umlknouti, a budoucího wzkříšení očekáwati. Bylo by již wěru slušno, aby se město naše za příkladem jiných menších o místo postaralo, kdeby dosti skrowné diwadlo stále státi mohlo; tímby dobrá wěc wždy lépe pochodila: ale, co nemáme, to ještě míti můžeme; sworným působením dají se welké wěci dociliti. — W tomto oddělení diwadelních představení byly dáwány: dne 25. srpna »Sládci« o nichžto již zpráwa podána; dne 1. září »Šňupka« dle Pečirkowa překladu; 15. září »Kytka« a »Weselohra na mostě«, od Klicpery; 22. září »Čtyry stráže na jednom stanowišti« a »Dům na silnici«; dne 28. září »Sirotek a wrah«, a 29. září byli co na záwěrek Erbenowi »Sládci« na wšeobecnou žádost opakowáni. Z těchto her zwláště wyznamenati sluší Kytku, Dům na silnici, Sládky a Sirotek a wrah. Ano w tomto poslednějším představení dokázali ochotníci úplně, že jim prowedení i těžkého kusu možno jest: což i obecenstwo ouplnou spokojeností na jewo dalo, wolajíc po každé zdařilé sceně představujících osob, což se Walentinowi a Wiktorinowi nejčastěji stalo. Nemálo k dokonalému prowedení přispěla i Seyfriedowa hudba, která od městských hudebníků s wypomožením několika ochotníků welmi zdařile wywedena byla. Srdečně se na opakowání hry té těšíme. — Nemalou záslubu o diwadlo naše získal si též plzenský učitel na hlawní škole, p. J. Spudil, kterýž rodinnému místu swému památku učiniti chtěje, pro diwadlo naše »Měniwé obrazy krajin českých« shotowil a diwadlu darowal. Jest to sedmnácte pamětihodných míst a hradů z krajin českých, které dwakráte již ukazowány jsouce, wždy wšeobecné pochwaly nabyly.

†.

Z Unhoště. **(Sbor ostrostřelců. Naše mládež.)** S welikou radostí čítáme zpráwy o neustálém zmáhání-se ducha národního po našich milých krajích českých. I my jsme doslechli toho hlasu matky, dítky swé k sobě wolající, a s chloubou wyznám, nezůstali jsme lhostejni. — O naší knihowně jste již slyšeli, jak jsouc před rokem pouze jen od měštanstwa jak penězitými tak i jinými příspěwky založena, neustále se množí a wždy wíce působí. Nowější bude, že náš městský sbor ostrostřelců swé zásady českým jazykem sepsati a wytisknouti dal, což, ač by se zcela zdálo přirozeno, bohužel! mnohým místům za příklad posud sloužiti musí. Též naše mládež radostnou naději nás naplňuje, an i ona k národnosti procitla a pečliwě jsouc wedena wždy wíce a wíce bude prospíwat.

Přemysl Pichl, sládek.

Z Morawy. **(Josef Holásek †.)** Narozen byl tento muž w Dědicích, městečku na čele slawné Hany u Wiškowa na Morawě dne 6. března r. 1787. Pokud známo, studowal gymnasium w Kroměříži, filosofii w Holomouci, a theologii w Brně, kde r. 1809 pro nedostatek duchowenstwa za tehdejších bouřliwých časů již w 22. roku wěku swého, hotow jsa se studiemi bohomluweckými, na kněžstwí poswěcen byl. Tu k pomoci duchowní přidán byl strýci swému J. Holáskowi, děkanu w Oujezdě u Brna; pak okolo 1819 do Blanska staričkému faráři co administrator se dostal, po jehož smrti i faru obdržel. — Zpěwy církewní byly jeho oblíbené práce; nesmrtelným jej ale učiní bohdá překlad Tomáše Kempenského w řeči wázané, kterýž bez pochyby co nejdříwe na swětlo wyjde. Holásek byl muž welké oswěty, Slowan a pastýř horliwý, k chudým náchylný, tak že potřební lidé jeho fary welkou podporu s ním ztratili. — W noci před slawností na nebewzetí P. Marie okradli loupežníci chrám Páně Blanský, takže, jak se powěst nese, nic k službám Božím patřícího w něm nezůstalo, což Holáska tak náramně trápilo, že brzo nato w noci od 23. na 24. srpna mrtwicí raněn z tohoto do lepšího žiwota překročil.

P. A. S.

Nowé knihy.

Zábawy nedělní, čili: prostonárodní poučowání w filozofii. Od Dra. F. S. Kodyma. Částka prwní: **O teple.** Swazeček 1. Seš. za 10 kr. stř.

Bibliotéka poučných i zábawných spisů pro mladý i dospělý wěk. Číslo IV. **Mateřská láska a bratrská wěrnost,** aneb: **Nebezpečenstwí welikého města.** Zábawná powídka od **G. Nieritze.** Zčeštěna od Josefa Pečírky. W Znojmě, 1844. Nákladem **C. J. Fourniera,** knihkupce. Str. 121 w 12. Seš. za 20 kr. stř.

Bibliotéka poučných i zábawných spisů pro mladý i dospělý wěk. Číslo III. **Jan Poctiwa.** Zábawná powídka pro mladý i dospělý wěk. Dle anglického romanu a německé powídky wzdělal Josef Pečírka. W Znojmě, 1844. Nákladem C. J. Fourniera, knihkupce. Str. 132 w 12. Seš. za 20 kr. stř.

Sbírka poučných i zábawných spisů pro rolníka a řemeslníka. Číslo II. **Pawel Klouda šťastný sedlák.** Prawdiwá a welmi poučující powídka. Sepsaná od něho samého. W Znojmě, 1844. Nákladem C. J. Fourniera, knihkupce. Str. 111 w 16. Seš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 121.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 850) wydáwá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

8. října
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Ženichowy radosti.

(Deklamowánka.)

»Prach a broky, už jsem tu!
Honem, kmotře, něco k piti
Na to safienské biti —
Kýž ji ďas — tu robotu!
Hlásit se jít o ženění
A tam sliznout wyprášení!
Ptám se wás:
Je to špás?«

Takto suřil w hospodě
Po přestálé nehodě
Macek Kabrhel.
Starší obce otwírali
Huby — hned se ho i ptali:
Jaký trefuňk na ouřadě měl?

»Milí braši, to byl hon!«
Spustil zase on,
Nechaw žízeň w notném doušku.
»To jsem wám měl hrůsa skoušku
Stran té moji Marijány;
Jsem wám celý rozwiklaný,
Pozadu mě cosi brní,
Je mi jako židu w trní,
Hlawu — tu mám jako zwon.«

»Hm, hm!« bručel rychtář za stolem;
»Kmotře pojď a sedni sem;
Musíš nám to bez delšího ptání
Hezky zwolna wyložit,
Jak se to jen mohlo dít,
Že jsi k swatbě požehnání
Dostal — liskowkou?«

»Powím wám tu šwandu zlou;«
Wzdychl Macek upocený,
Usadiw se podle stěny.
»Wíte, že mám newěstu;
Ta mě pořád wybízela,
Žeby to už ráda měla,
Aby bylo, co má být,
Sic že budem spolu kwit.
Já tu w strachu k wůli milé,
Abych došel swého cíle,
Se žádostí štemflowanou
Třemi křížky znamenanou
Wydal jsem se na cestu.
Když jsem kráčel polem —
Šla mi hlawa kolem.
Co jen mluwit? — by přec řekli,
Že mám Filipa a trochu se mě lekli!
A jak si tím mozek matu,
By to mělo hlawu, patu,
Powyjasní se mi zrak —
Wyštudiruju to tak:
Jemnostpane — pantatínku,
Poslušně líbám ručinku!
Přišel jsem — mám těžkost welkou —
Marjána chce bejt už selkou,
Pročež slawný ouřad žádám,
Supliku swou k nohoum skládám,
Aby ráčil milostiwý být....
Takowá řeč, na mou kuši!
Wymyšlená, jak se sluší,
Překážkám se opře wšem;
Potom cukr, wajec trochu,
Něco kafe: milý hochu,
Budeš brzo ženichem!

W tom jsem do městečka wrazil;
Abych ale k jednání
Strany toho žádání
Trošičku se podkurážil:
Udál jsem si schwálně
Malý stawuňk w panské winopalně,
A wytáh' tam čtyry jen —
Wždyť byl horký den!
Dobrá! prawím na to — teď máš dost;
Ale sotwa přejdu most,
Pozoruju, že jsem se byl zmát',
Že je staw můj podezřelý;
Neb mi nohy přecházely
Jedna čihy, druhá hat.

Teď se seber! prawím k sobě
W oné šlakowité době,
A jdu k zámku blíž a blíž;
Tam udělám kříž —
A pak do wrat. — Jemnostpaní
Nemračila ani trochu twář,
Že jsem přišel s dárkem na ni;
Pak jsem hledal kancalář.

To wí Bůh!
Beze šustu,
Jako Jirka, když se krade na kapustu,
Ke dweřím se přiblížím,
Hlawu pěkně přiložím,
Napnu sluch.
Wnitř je ticho; — já tu ruku swedám,
Tichem zastrašit se nedám,
A chci zaklepat — —
Ale aby to spral kat!
Kejchne wám tam někdo rázně,

Tak že já wám s pouhé básně
Na půl sáhu couwnu spět. —
Zas je ticho; já nastrčím bradu,
Po špičkách se k dweřím kradu,
Odkašlu si, zaklepám —
A hle! už jsem tam.
Pochwálen buď! — pozdrawím,
Do koutečku
Ztichounka se postawím,
Pan delektor seděl u stolečku,
A nechal mne dlouho stát;
Konečně se začal ptát:
Co tu chceš? — co neseš? —
Já tím hlasem sastrašen,
Zašeptal jsem jen:
Rádbych — jemnostpane — žádost ňákou —
No tak přece kwákej! — jakou?
Co se třeseš?
Já: Mám holku Marijánu,
Hodnou, pracowitou pannu,
Ta chce, abych si ji wzal.
Nato jsem mu lejstra dal,
A neřek' už slowa wic.
Čert wí, jak to písař načmáral —
Kokšůw Francek s Roubowic, —
Delektor wám náhle zbled,
Jakby pirulku byl sněd,
Potom odsek: Z toho není nic!
Hrome, já tu na něj kouk'
Zčepejřily se mi wlasy.
Jemnostpane, pročpak asi?
On wšak zlostně houk:
Už jsem řek';
S Bohem — po mé příčině
Nemáš se co poptáwati.
Mne tu popad wztek:
Prosím — moje kapsa přitom tratí,
Já jdu zrowna z kuchyně.
Nynčko jste ho měli widět:
Chlape, mohbysi se stydět!
Teď už jdi, sic dostaneš.
Wida spřež!
Zazdá se mu o ženění,
A už chce mít powolení —
S Bohem! řekni, žes tu byl.

(*Dokončení.*)

Dítě a lew.

(*Pokračowání.*)

Po náhlém wýbuchu wášniwosti této ubohé ženy následowal w přestáwkách přerýwaný proud slow, jako když bystřina w postupech od skály ku skále se řítí. Její přirozená, krátce usedawá řeč budila tkliwý dojem, i byla by marná snaha, kdoby ji we swém nářečí přeložiti chtěl, ačkoliw se, pokud možná s obsahem minouti nesmíme! Zawraždili tě, ubohé zwíře! zawraždili bez příčiny! Tys byl krotký, a rád bysi byl pokojně se uložil a čekal na nás; tlapy twé tě bolely a w drápech neměls wíce síly! K dozrání nedostáwalo se jim slunečního parna. Na krásu neměls sobě rowného; kdo již widěl králowského tigra tak spanilého ležeti we snu, jako ty zde nyní mrtew ležíš, bys wíce nepowstal. Když jsi ráno s prwním čerwánkem se probudil a jícen rozewra čerwený jazyk okázal, zdálo se nám, že se usmíwáš, a zařwallis, wzal jsi přece hrawě potrawu swou z rukou ženy, od prstů děcka! Jak dlouho jsme tě po twých poutích prowázeli, jak dlouho byla nám společnost twá důležita i užitečna! Nám, ano wlastně nám jen přicházel pokrm od žroutů a sladké okřání od mocných. Tak to již wíce nebude! Běda, běda!

Dříwe než byla dolkala, hnali se jezdci přes náwrši od zámku, i dalo se brzy rozeznati, že je to lowecká družina knížete, on sám pak že w čele jede. Honíce w záhoří spatřili wystupující záři a brali se hned přes wrchy a doly rownou cestou jak na diwoké štwanici za tímto truchliwým znakem. Jedouce w cwálu přes nahé skaliny zarazili se a trnuli, uzřewše to neočekáwané skupení, které se na prázdné rowině podiwně wyznamenáwalo. Prwní poznání dálo se mlčky, až pak po krátkém zotawení, w čem oko nestačilo, několika slowy bylo wyswětleno. Stál tu kníže před tak podiwnou, neslýchanou udalostí, okolo něho w kruhu přikwapili za ním jezdci a pěší. Nebylo tu rozpaku co činiti; kníže byl práwě welením a konáním zaměstnán, an se tu do kola wedral muž wysoké postawy w pestrém a podiwném oděwu jako žena s chlapcem. Tu počala rodina jewiti wespolnou bolest a překwapení. Muž ale stál odhodlaně před knížetem w pokorné wzdálenosti, a prawil: Teď není času k bědowání; pane a mocný lowčí, ušel mi také lew a běžel sem k pohoří, buďte milosrdni a chraňte ho, aby nepošel jako toto dobré zwíře.

Lew? tázal se kníže, máš jeho stopu? — Ano pane! sedlák tam dole, jenž bez příčiny na strom se utekl, okázal mi dále w lewo nahoru; wida wšak před sebou welký zástup lidí a koní, pospíšil jsem ze zwědawosti k wám, abych wás o pomóc požádal. — Zalowíme tedy w tu stranu! powelel kníže; nabíte ručnice, chladně se k činu mějte, byť byste ho i do hlubokých lesů zahnali, nebude to na škodu. Což ale, dobrý muži, nebude-li konečně možná ušetřiti twého lwa? proč jste byli tak neopatrni a nechali jste ho ujíti? — Když wyšel oheň, odpowídal onen, stáli jsme w tichém napnutí, plamen se náhle šířil, byl ale ještě daleko od nás, my měli k obraně wody dosti; w tom ale wybuchla zásoba prachu, ohárky lítaly k nám a přes nás; tu jsme se přenáhlili: teď jsme nešťastní lidé.

W tom ale, co kníže ještě rozkazy wydáwal, zdálo se jakoby wšecko na okamžik uwázlo, an zhora od starého zámku w spěchu pádil muž, w němž brzy ustanoweného hlídače poznali, který dílnu malířowu opatrowal, a maje tam obydlí swé dělníkům dohlížel. Přiběhna celý bez dechu, oznámil přece w několika slowech, že na hoře za wyšší hradební zdí, leží lew na wýsluní, pod stoletým bukem, a že se zcela tiše chowá. Mrzutě doložil pak muž ten: Škoda že jsem wčera swou pušku do města odnesl, abych ji dal wyčistit, jistě že by nebyl wíce powstal; kůže byla by moje, a činem tím byl bych se, jak sluší a patří, až do smrti wychloubal.

Kníže nejsa ponejprw w takowé případnosti, kde newyhnutelné nebezpečí z wíce stran najednou hrozilo, použil s prospěchem nabytých we wojště zkušeností a prawil: Jaké rukojemstwí můžete mi dáti, že žádný z obywatelů, wašeho-li lwa ušetříme, k ourazu nepřijde?

Žena ta i toto dítě, odpowěděl rychle otec, troufají si jej zkrotit a w pokoji udržet, dokawad nepřinesu obitou klec, w níž bychom jej, neuškodiwše ani jemu ani lidu, nazpět zase odwésti mohli.

Zdálo se, jakoby chlapec swou fletnu zkoušeti chtěl; byl to nástroj twaru takého, jaký se jindy jemno-libou fletnou nazýwal; na způsob píšťal krátce přiostřená, wydáwala přerozkošné tóny, uměl-li je kdo z ní wyluzowat. Zatím tázal se kníže hlídače, jak se lew na horu dostal. Ten pak odpowěděl: Ne jinak než úwozem, který z obou stran zdí jest obehnán; jiného přístupu tu nikdy nebylo a nebude. Ostatní dwě pěšiny, co též nahoru wedly, nechali jsme w takowém nepořádku, že nelze komu jinak nežli tímto úwozem dostati se do zakleného zámku, kteroužto wlastnost by mu kníže Bedřich duchem a wkusem swým welmi rád uděliti ráčil.

Po krátkém rozmýšlení, ohlížeje se při tom po dítěti, ježto až dosawad nepřestáwalo jemně si předehráwati, obrátil se kníže k Honoriowi řka: Tys dnes mnoho podstoupil, dokonej úkol swůj. Zajmi úzkou cestu, a wy mějte pušky pohotowě, dříwe wšak newypalte, až kdyby se zwíře jinak zahnati nedalo, raději kdyby se dolů pouštělo, rozdělejte oheň, jehož se ono bojí. Za ostatní musí muž se ženou státi. Bez meškání přičinil se Honorio wykonati, jak mu bylo přikázáno.

Dítě prowádělo nápěw, který byl wlastně jen newázaný postup tónů, a snad právě jen tím tak srdcejemný; wšickni okolo stojící byli jako okouzleni ruchem těchto písní podobných zwuků; otec ale w slušném zanícení jal se mluwiti w tato slowa:

Bůh udělil knížeti moudrost, aby poznal, že wšečky skutky boží jsou moudré, každý w swé míře. Patřte na tu skálu, jak pewně stojí, ani sebou nehne, wzdorujíc nehodám a sluneční záři; wěkowité stromowí zdobí čelo její, a owěnčena takto zírá daleko wůkol sebe; skácí-li se ale kus dolů, nezůstane tím co byl, ale w pádu na drobty mnohonásobně roztříštěn pokryje oubočí hory. Ty ale ani tu nemají stání, swéwolně poskakují w hlubinu, kde je bystřina přijímá a k řece snáší. Ne wzdorem, ani odporem, ne hornaté ale uhlazené, obroušené nalezají rychleji cestou swou, a plynou od řeky k řece, až konečně wejdou w ocean, kde welikáni sádně táhnou a trpaslíci w prohlubni se hemží.

(*Dokončení.*)

Theodora Kočího zeměznalská wýprawa.

(*Pokračowání.*) Začátkem měsice listopadu jelo weškeré družstwo na škutě (Barke) anglického residenta, plukownika Taylora, kterýž podporowal záměry přírodomilowného T. Kočího co nejšlechetněji, z Bagdadu do Bazory. Zdlouha se weslowalo podlé jednotwárného nábřeží, nic netěšilo práwě oko swědawé, až se konečně zjewil chrámek Esrajský w půwabné krajině, datlowím porostlé a dále i roztomilá dědina Gebile s chyšemi rákosím pokrytými. Nyní se břehy Tigrisowy již nížily a bahnatěly, celé háje datlowé obstupowali proudem hnanou loď až do Kuda, zásobiště parolodí anglických na Tigrisu. Eufrat a Tigris, spojiwše se pod názwem Šat-el-Arab truchliwě louději se k swému ousti, zbahnaťují okolí a způsobují smrdutými wýparami, k čemuž slapy *) moře ještě záhubně přispiwají, nakažliwé a prudké zimnice. Město Bazora touto okolností welmi trpí; ale coż by nesnesla dychtiwost po kupeckém zisku!? Koráby zakotwují blízko u města a wywážejí zwláště koně, datlowé owoce a perly. Na malém krytém člunu, dlouhém, ouzkém a nízkém, jaký pouze k pobřežní plawbě bráwán býwá, přeplawila se společnost na začátku měsíce prosince na ostrůwek Karak w záliwu perském. Angličané přenesli swůj komfort také w tyto končiny; příchozímu se pak několik okamžiků zdáwá, jakoby w západních wlastech Ewropy se octnul. Nyní nastala bedliwá práce; na pokraji Karackém sbíraly se (zwláště při odlewu moře w čas jižného wětru) lastury perlowé, které wšak posléze nebyly již welké ceny. Obywatelstwo jmenowaného ostrowu raději prý každoročně několikrát do Bacharinu se ubírá, kde se může prospěšněji sbírati. Druhdy se pro lowení perlí Arabowé bacharinští wespolek potýkali, za nynějších dob wšak několik anglických šajek (Corvette) zde zakotwených o to dbá, aby žádný nálezce we swé majetnosti křiwdu netrpěl.

Dne 1. unora 1842 wyploulo pilné dělnictwo z Karaku do Bušira a táhlo, bywše panem C. D. Robertsonem ochotně podporowáno, s prwní Karawanou do Širasu. W Buširu je špatný přístaw, ale je to středište kupectwa jiho-perského, které odtud se zásobuje anglickým a wýchodo-indským. Město má 8000 obywatelů a jest pewninou proti loupežným nájezdům Tingistonců ohrazeno. Z Buši-

* Slapy (die Gezeite), totiž přílew a odlew (Ebbe und Fluth), čili dmutí moře.

ra se jde, neustále se wzdalujíce od moře, po tři dni planinou, ležící mimo wýchodní hory, skrze dědiny Achmedie, Kašakie, Barazgun a Dalechy. Datlowé lesy se táhnou po této rowině a bujné rostlinstwo wůkol Barazguna wábí nejwíce botanika, an spojuje Kwětenu rowin pomořských a strání náhle wystupujících hor, jejichžto wýšiny skládají wětšinu jižní Persie. Wůkol dědiny Dalechy nalezají se prameny nestu (nafty). Měsíc březen poskytnul rozkwětem celé krajiny mnohou wzácninu rostlinozpytnou našemu sběrateli, a kořisti, nalezené okolo Ketele-Mala při prwním wystoupení do hor a wůkol Kazerouma, malého městečka w horách, skoro ještě přewyšowaly prwotiny dáwných sbírek. Z Kazerouma, citronowím hustě zarostlého, táhne se příkrá, uměle wydlážená silnice na wýšinu Kotele-Dochtar, kde znamenité horské jezero se nachází. Jawor, mandle a slíwy mizejí, zakrslé dubisko prowází pocestného až k lánům dašt-Argenatským asi 23 hodin před Kazeroumem.

(*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Nazáwrchů u Chrudími. (Hudební akademie.) Již dáwno jsme sobě přáli, aby se také našemu městečku nějaké wlastenecké wyražení poskytlo, z jakýchžto se jiná místa již hojně těší. Konečně se nám také podobné zábawy dostalo. Dne 21. září uspořádali naši wlastencowé hudební a deklamatorní besedu. Přednesle se: »Čeští manowé« čtwerozpěw od Jelena i wíce jiných Jelenowých a Škroupowých skladeb. Deklamowáno Rubešowo: »Jindy a nyní«, »mužská prosba«, a dýmka;« pak »šest a dwacet« od Klicpery. Desítiletý Fr. Köbl hrál na piano: koncert od Stergla; potpourri ze zpěwohry (?) »Čarostřelec« a overturu z Mozartowy opery: »Titus« s takowou obratností a jistotou, že u wšech přítomných hudby znatelů sobě a swému učitelowi p. J. H. hojné pochwaly získal. Též ostatní kouplné spokojenosti obecenstwa sobě počínali. Čistý wýnos této besedy jest určen k opatření obuwi a knéh pro chudé žáky zdejší školy. — Nemohu se zdržeti, abych též nepodotknul krásné znamení lidumilstwí p. p. J. R. a J. Š. z Prahy, jichžto jmena zde zřejměji wyjewiti úcta mi zakazuje. Cestujíce dne 21. září skrz Nazáwrchy a zwěděwše, že tu česká beseda držaná bude, ku které se práwě české zpěwy zkoušejí, poctili nás swou náwštěwou, a čtouce na zwacím listu, že wýnos tohoto wyražení k dobročinnému oučelu určen jest, i sami hojné příspěwky k tomu obětowali. Litowali jsme wšickni, že jim spěšné cestowání až do besedy zde se pozdržeti nedowolilo.

Ed. Pr. S.....a.

Z Wodňan. (Zklamané naděje. Bál. Knihowny.) Několik horliwých mladíků, nazwice studujících, usneslo se, že budou we prospěch chudých diwadlo hráti. Posud zde ale žádného není, a na nowé ani pomysliti se nemohlo, an naši ochotníci krom dobré wůle ničehož nemají, čím by se diwadlo zřídilo. Komukoliw swůj oumysl sdělili, schwalowal jej, ale přispěti něčím — to se žádnému nelíbilo. Tedy si chtěli diwadlo ze sousedních Liběјic na prwních několik představení wypůjčit. Šli a dostali připowěd. Druhého dne, když ale proň přijeli, byli se páni se slibu wyspali; jakoby nebylo jedno: zda-li kulisy na půdě leží, a neb w sále stojí. Takž nebylo z diwadla nic; ale za to uspořádali si mladí horliwci bál, který se ne sice hlučností, ale pořádkem jak náleží wyznamenal. — Ostatně jsou tu dwě knihowny, jedna městská, a druhá školní, které by arci wíce působiti mohly, než w skutku působějí; ale příčina toho spočíwá wětším dílem jen na obecenstwu, an starší nedbají, a mladé hlučnější wyražení milují, než kniha poskytuje. — České wýwěšky začínají se tu množit.—Mám také něco říci o krásné pleti?—bohužel, tu nemohu ještě chwálit.

Fr. D....k.

Z Přeštic. (Rychtářowa knihowna. Třínožka.) Minulý měsíc napadlo mně jíti do Wodokrt (wesnice, kteráž hodinu cesty od Přeštic leží) k tamějšímu rychtáři, W. Maškowi, horliwému wlastenci, a nemálo jsem u něho se potěšil. Ukázal mi swou pěkně spořádanou knihownu, kteráž wíce než 300 swazků obsahuje — mezi nimiž arci nejwýbornější spisy literatury naší se nacházejí. Každý wečer dochází k němu několik wesničanů, kterýmž on k poučení a zábawě mnoho předčítá.—Mezi howorem ptal jsem se ho také, zda-li něco pamětného o Wodokrtech wí, poněwadž na onom místě, kde nyní jeho dwůr wystawěn jest, jindy hrad stáwal. Tu mi ukázal železnou třínožku, čtwrt lokte wysokou, kterouž byl we swé zahradě wykopal, kde jindy hradní swětnice stáwaly, a na kterouž se asi kotel postawowal, když se něco wařit mělo. Pak mi přinesl malou powídku o Wodokrtech, kterou sám byl sepsal.

Kwětinský.

BESEDY.

Slezská literatura. P. Wäscher, knihkupec w Těšíně, odhodlal se část swých sil k rozmnožení prostonárodní oswěty a k naprawení mrawů slezského wenkowského lidu obětowati. Wida totiž, jak chwalné a důrazné usilí slezské duchowenstwo jewí proti náramnému libowání si w pálených nápojech, do nichž pospolitý Slezan zabředl, napnul snahu swou k wydání tiiarchowé knížky, pod náswem: Zaraza gorzalczana (Nákaza či mor kořalkowý). Bude to sešit dle Zschokkowa: Die Brandweinpest wypracowaný, ale za potřebou našeho lidu zúplněný a pro okolnosti w Slezku připrawený. Nadějeme se, že i sousedská Halič pozornost swou na pokusné toto hnutí knihárny Wäscherowy obrátí, jižto co nejzdařilejší prospěch w tom případu přejeme.— Jeť zajisté čas swrchowaný, aby, kdo si člowěka a jeho blaha wíce nežli kapsy a měšce wšímá, brakého wyjití knížky řečené se dočekal, a zjewenou koupiti spěchal. — Poskytne práce ta dobrou příležitost i weleb. duchowníku, by ni, co darem, hluboce padlému a ani několik krejcarů nemajícímu člowěku se zawděčiti ráčil.

J. W.

Chrámy Číňanů a jich zástoj. Číňané mají podiwné zwyky; sotwa že we swých chrámech odbudou služby modlitební, již se i w týchže budowách chystají k diwadelním hrám. Anglický časopis »Athenaeum« prawí o městu »Singhae«, které náleží ku pěti sídlům anglického kupčení, že se w každé ulici nalezá několik malých swatyň, w nichž bůžkowé rozličného twaru rozestaweni jsou. Před těmito modlami padají Číňané na kolena, podkuřují je kadidlem a prowádějí wšelijaké obřady modlářské. Hadači a ledajací kejklířowé na wšech stranách je obstupují a posluhují, pak po skončeném klanění wšecko wyklizují a začnou hrát diwadlo, hlawní to zábawu Číňanů. Tito hadačowé prý jsou zde welmi oblíbeni a — mají také znatný užitek z powěrečných pobožností swých krajanů.

Pokroky w jádrné Němčině. W Pešťanských nowinách nedáwno mluwil jakýsi posuzowatel weřejných wyrážek o umělém strojiteli ohňů a kouzelných obrazů, i wyjádřil se následowně čistě po německu: »Der hochtalentirte Konstructor quodliberatischer Spectakelstücke arrangirte ein splendides Tableau« atd.— Jeho krajané se toho lekli a myslili, žeby se mohl odstěhowat do blázince.

M. L.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 122.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem placku, na Starem Městě č. 350) wydawa po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

10. října
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl leta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Spíwající jezero.

(Powěst čerkesská.)

Z polštiny J. B. Zaleského swobodně přel. Rittersberg.

Měsíček swítí na pásmo hor,
Kwětoucí palouk a tmawý bor;
Odbíjí se na jezeru nebesa,
Leskoty hwězd i černý stín lesa.

Níže i wýše ti pěwcowé,
Asie milí slawíkowé,
Po skalách, wodách, nahlas zpíwají.
Kawkasské diwy se ozýwají.

Přes kamenitý Elbrusůw* bok
Čerstwého proudu wine se tok,
Zeleně wěnčí on swé pobřeží,
I zpěwem šumí, i stříbrem běží.

W wlajícím rouchu, lehkém jak wzduch,
Tamhle po břehu míhá se duch?
Milá jak lásky slawná bohyně
Mladá Majuma bloudí w pustině.

Stojí — a odkud zpěwný ten ples?
Již dřímá ptactwo, již němý les —
Snad mohly zawznít w noci po moři
Dněprowské písně w cizí pohoří?

Ne od rozkošných dněprowských luk
Zní ten přemilý, tajemný zwuk;
Ohlas to stříbra, božské zpíwání,
Nebeských harf to čarowné hrání.

Mluwa nezemská k Majumě zní;
Slouchá, pobíhá, a kam newí;
Jak laň pak lehká po tom zpíwání
Krásná Čerkeska znowu se shání.

Běží — a kouzla wždycky nowá,
Ni oko těchto ni sluch nezná;
Jezero zpíwá, kwete dolina,
I tichá wšudy noční pustina.

A steré kwítí se sbírat jme,
Lepou pak rukou wěnec wije,
Uwitým zdobí si černé wlasy,
Připomenouc sobě blažší časy.

U sněžných ňader pyšní se kwět,
W duši to milejších, přešlých let
Památka náhlé odblesky rodí
Hwězd milionů, jak plocha wody.

»Ach, Muradyne, útěcho má!
Darmo Majuma tebe wolá;
Seděla jindy já wedle tebe,
Zde, jako nyní, pělo nám nebe.

Tehdáž mne líbal můj kochaný,
Celowal wroucně ňadra i rty,
Celowal, líbal, a w oku oko,
W mém objímání wzdychal hluboko.

O, by měl tolik co dítě sil,
Na ptačích křídlech již by tu byl!
Wěru by wolil, než slawné boje,
Celowat ústa i ňadra moje.«

Nakloní hlawu, — o zázrak to!
Sedm harf se jezerem ozwalo,
Sedm harf na nebi mile zawznělo,
Jakby to děwče wábiti chtělo.

»Hwězdowé harfy! čas již, o čas,
Wy struny z nebes! widím i wás,
Rajskou já písní blažená plynu
W krásnější, lepší duchů krajinu.«

Hwězdička s nebe w pádu se skwí,
Shasla — Majumy pak již není.
Jen se zatřásla wody hlubina,
Jen se pohnula w kruhy hladina.

I hledí měsíc na pásmo hor,
Kwětoucí palouk a tmawý bor,
Odbíjí se na jezeru nebesa,
Leskoty hwězd i černý stín lesa.

* Elbrus, hora kawkasská.

Dítě a lew.

(*Dokončení.*)

Kdo může wzdáti chwálu Pánu, jejž hwězdy oslawují na wěky wěkůw! Proč hledíte ale do dálky? Pozorujte zde tu wčelku! ještě pozdě na podzim snáší ona pilně a stawí domek kolmý, rownowážný jako mistr a towaryš. Podíwejte se na mrawence! znaje cestu swou nikdy se s ní nemi-

ne, i stawí si příbyteček ze stébel trávy, z drobtů prsti a z borowého jehličí, stawí do wýšky a nahoře jej sklene; marná byla však práce jeho, kůň dupne a rozdrtí wšecko, hle! jak trámy jeho deptá a latě jeho rozmítá, jak netrpěliwě soptí nemoha si odpočinouti; neboť učinil Pán koně towaryšem wětru a společníkem bouře, aby unášel muže, kam mu welí, a ženu, kam ona ráčí. W lesu palmowém ale powstal lew, a wážným krokem kráčel pustinou; tam wládne weškerým zwířectwem a není tu, kdoby se mu protiwil. Člowěk ale umí jej krotit, a nejukrutnější twor koří se před obrazem božím, podle něhož i andělé jsou stwořeni, ježto slouží Pánu a služebníkům jeho. Neboť Daniel nelekal se we lwí jámě, stáltě pewně a důwěrně, a diwý rykot nepřekážel jeho nábožnému zpěwu.

Tuto s wýrazem přirqzeného nadšení wyslowenou řeč prowázelo dítě někde s líbeznými tóny; když pak otec byl dokončil, počalo samo z čistého hrdla jasným hlasem, uměle se w tónech probíhati, načež otec, pojaw fletnu, souzwučně se ozýwal, a dítě pělo:

Z jámy, z rowu slyším pění,
Hlas proroka zazníwá;
Anděl nese utěšení,
Dobrého strach nejímá!
Lew a lwice z tmawé tísně
K němu se přituluji;
To ty něžné, zbožné písně
Tak podiwně čarují.

Otec nepřestáwal prowázeti sloku na fletně, a matka wmísila se někdy s druhým hlasem.

Dojímawě a neobyčejně působilo, že dítě řádky w sloce teď dle nowého pořádku prostrkalo, byť by tím třeba nowého pořádku nezískalo, přece pocit sám w sobě i sám sebou powzbudilo a powýšilo.

Anděl s wýše k nám se wine,
Utěšení nese w písni,
Zpěw nebeský zazníwá!
W jámě, w rowu, w tmawé tísni
Proč se dítě báti má?
Něžný, zbožný zpěw se line,
Neštěstí nás waruje:
Anděl s wýše k nám se wine,
Diwy tyto čaruje.

Potom mocně a wznešeně počali wšickni tři:

Nad zemí a mořem, Pane!
Oko twoje mocně bdí;
Lew se hned beránkem stane,
Hned i wlna ustoupí.
Meče wáznou w ráně padné;
Wíra, naděje spasí,
Láska, jenž w modlitbě wládne
Welké diwy prowodí.

Wšecko utichlo, každý slyšel a poslouchal, a teprw když tóny wyzněly, zjewil se dojem a mohl pozorowán býti. Wše bylo jaksi ukonejšeno; každý wlastním způsobem pohnut. Kníže jako by neštěstí, které mu před chwílí hrozilo, nyní teprw pochopowal, shlednul k choti swé, ana přilnuwši k němu, neostýchala se wyndati wyšíwaný šátek, oči sobě ním zakrýwajíc. Jak blaze bylo jí, že mohla tísni mladých prsou uwolniti, kterou na ni minulé chwíle uwalily. Úplné ticho opanowalo celý zástup, nikdo nepomyslil na nebezpečí, ani na požár w dolině, ani na powstání powažliwě odpočíwajícího lwa.

Na pokynutí knížete, aby koně přiwedli, wrátil se opět nowý žiwot do skupení; i obrátiw se k ženě, prawil: Myslíte tedy, že budete moci uprchlého lwa, kdekoliw se s ním potkáte, swým zpěwem, zpěwem tohoto dítěte, pomocí těchto fletních tónů ukonejšiti, a bez uškození jemu i nám pak do klece opět dowésti? — Pokynuwše že tak jest, twrdili to přísahami. Kastelán byl jim za průwodce připojen. Na to odjel kníže kwapně a za ním několik jiných, kněžna následowala zdlouhawěji s ostatní družinou, matka se synem ale kráčeli příkřejší cestou k wrchu, za nimi šel hlídač, nesa ručnici, jíž se byl zmocnil.

Před wchodem k úwozu, kde se přístup k zámku otwírá, přičiňowali se myslíwci nahromaditi suchého chrastí, aby mohli w čas nouze weliký oheň rozžehnouti. — To je zbytečné prawila žena, wšecko se bez toho w dobrotě powede.

Podál na zbořené zdi spatřili Honoria, an tu sedí a dwojku w klíně drží, jakoby na stanowišti ke wšemu byl odhodlán. Přece však ledwa pozorowal, že se zástup blíží; sedě tu w hluboké myšlénky pohroužen, díwal se roztržitě kolem sebe. Žena promluwila k němu, prosíc ho, aby nedáwal zapáliti oheň, on však nezdál se býti řeči její bedliw; promluwíc tedy hlasitěji zwolala: Jinochu sličný, tys zawraždil tigra mého, a já neklnu tobě; chraň jenom lwa mého, dobrý mládče, a požehnám tobě!

Honorio hleděl přímo před sebe, kde slunce po denní dráze zapadáwalo. — Hledíš k západu, zwolala žena, dobře máš, tam jest se co přičiniti; spěš jen, newáhej a zwítězíš. Dříwe ale zwítězíš sám nad sebou! — I zdálo se, jakoby se byl usmál; žena kráčela dále, nemohouc odolati, aby se ještě jednou po opuštěném neohlédla; čerwenost slunce polila twář jeho, i bylo jí, jakoby nikdy krásnějšího jinocha nebyla spatřila. —

Jste li tedy přeswědčeni, prawil nyní hlídač, že dítě waše lwa fletnou a zpěwem přiwábí a ukonejšit může, bude nám lehko se ho zmocnit, ne-

boť ohromné to zwíře uložilo se na blízce před prolomenou klenbou, kudy jsme se místo zasypaných hlawních wrat k nádwoří dostali. Jestli ho dítě tam přiloudí, dá se ten otwor lehce zawřít, a chlapec může w čas potřeby drawci točitými schůdkami uklouznouti, ježto w koutě uwidí. My se zatím schowejme, já pak se postawím tak, abych každou chwilku dítěti kulkou na pomoc přispěti mohl.

Wšecky tyto příprawy jsou zbytečné, Bůh a umělost, zbožná mysl a štěstí nám nejlépe poslouží. Buďsi tomu tak, odslowil hlídač, já ale znám swou powinnost. Napřed wywedu wás neschůdnou cestou k rozwalinám zrowna před otwor, o němž dříwe řeč byla, dítě ať sleze dolů na jewiště diwadla, a ukrocené zwíře ať tam přiláká. — I stalo se; hlídač a matka widěli se zhora, kde se ukryli, jak dítě přišedši točitými schody na swětlé nádwoří, w temném otworu na druhé straně opět zmizelo; w tom zaslechli hlas fletny, jenž zponenáhla slábnul, až konečně umlknul. Teskná byla to přestáwka; starého, nebezpečenstwím přiwyklého lowce jímala úzkost při tak neobyčejném stawu člowěka, i přiznal se, že by se raději sám chtěl s diwokým drawcem setkati; matka ale s jasnou twáří přislouchala, jsouc nahnuta, a nejewila ani sebe menší nepokoj.

Konečně bylo opět fletnu slyšeti, dítě wystoupilo z jeskyně s okem skwěle spokojeným, za ním kráčel lew zdlouhawě, a jakoby s nějakou obtížností. I bylo widěti časem, že by si rád ulehl, dítě ale wedlo jej půlkolem mezi stinným, pestře listnatým stromowím, až pak se w záři zacházejícího slunce, linoucí se tam rosedlinou we zdi, jako w oslawení usedlo, započawši opět ukonejšiwou píseň, kteroužto i nám nelze bylo byopakowati:

Z jámy, z rowu slyším pění,
Hlas proroka zazníwá;
Anděl nese utěšení,
Dobrého strach nejímá!
Lew a lwice z' tmawé tísně
K němu se přitulují;
To ty něžné zbožné písně
Tak podiwně čarují.

Mezi tím položil se lew těsně k dítěti a pozdwihl těžkou prawou přední tlapu na jeho klín, již chlapec mezi zpěwem lahodně hladil; brzy však zpozorowal, že si ostrý trn w šlapadlo byl zadřel. Wytáhna opatrně raniwý trn, sňal s úsměwem kwětowaný hedbáwný šátek s krku, a obwázal ním šerednou tlapu té networy, tak žeby matka s rozpiatýma rukama se wztýčíc radostí a náwykem byla snad pochwalu hlásala i tleskala, kdyby jí hlídač ráznou chwatnou pěstí nebyl napomenul, že nebezpečí ještě neminulo.

Předehrawši několika málo tónů pělo dítě s oslawou:

Nad zemí a mořem, Pane!
Oko twoje mocně bdí,
Lew se hned beránkem stane,
Hned i wlna ustoupí.
Meče trnou w ráně pádné;
Wíra, naděje spasí,
Láska, jenž w modlitbě wládne,
Welké diwy prowodí.

Smíme-li se však domysliti, žeby možná bylo w tazích tak diwokého twora, ukrutníka lesů, samowládce zwířectwa, pozorowati jakýsi wýraz wlídnosti a wděčného uspokojení, tedy se to tenkráte stalo, a w skutku podobalo se dítě w oslonění mohútnému podrobiteli wítěznému, onen ale méně podrobenému, ano síla u něho skryta zůstala, ale raději ukrocenému, který wlastní klidné wůli jest odewzdán. Dítě hrálo i pělo dále, dle způsobu swého řádky proplítajíc a nowé k nim přidáwajíc:

Dobrých dítek bese winy
Anděl o radu se ptá,
By překazil hříšné činy,
Dobrému když pomáhá.
Zbožná mysl podrobuje
Rukou syna milého,
Kouzlem zpěwu podmaňuje
Lesů drawce statného.

Z Goethe přel. Č.

Rozpráwky letního cestowatele.

2.

(*Pokračowání.*) Z Lisé hnali jsme se welikými kroky k Brandeysu. Byliť jsme weseli. Za jedno poznali jsme w tom býwalém utichlém sídle nádherného Šporka několik poctiwých českých duší — za druhé drželi jsme we »Weinhause« prwotiny národních hodů, požíwajíce knedlíky s kyselými šwestkami — a za třetí začínala se poswícensky jasná obloha nad námi jaksi kabonit, a to byla zwláštní pohnutka k rychlému wykračowání.

Krajinou od Lisé k Brandeysu táhnou se pěkné lesy. Roztomilé to místečka k důwěrnému rozjímání a přátelskému howoru. My rekapitulowali, co jsme byli za těch několik dní widěli a slyšeli, zakládajíce přitom w duchu gallerii interesantních osob, ježto jsme byly poznaly, a ku konci z toho wyploul resultat, že neškodí časem ostawiti hradby pražské a wrhnouti se we proud našeho prostomilého, čackého, hostinského lidu, zotawiti se a okřáti ke cti lidské a boží na těle i na duši.

Minouce zbytky krásných soch, jakowými druhdy krasocitný Šporok weškeré statky swoje zdobiwal, sešli jsme z náwrší k podemletým břehům našeho Labe. Po lewé nám zůstaly Čekálowice — před námi ležel příwoz a městys Toušim.

To krkonošské děťátko, ježto w krajinách českých zbujniwši, posléze do cizin, až k dalekému moři utíká — to zde každý rok roztomilé řádí a staré břehy trhá. »Hoj ty Labe! co tak dmeš swé wody?« dím tu já k němu potichu. »Swrbí-li tě w skutku staré kůže a musíš-li rejdy wywáděti: aj, tedy nech jednou břehy na pokoji a rozlej

se po lidech a splákní prsa jejich a na dlouhý čas zakalíš wlny swé — i když na boháči twrdost, na zhloupělém pýchu, na samolibci slepotu ponecháš. Jak by si muselo pracowati, jen kdyby si mělo wšechny oči wypláknouti, ježto zakaleně na nás hledí, a žiwou mocí ty bohaté žně spatřiti nemohou, které se národním wzděláwáním na půdě naší připrawují...«

Toušim — w ustech lidu okolního slyšeli jsme: Toušeň — zdá se býti polnostmi a dobytkem zámožný městys. O škole zdejší slyšeli jsme w Brandeyse mnoho pěkného. Cesta k tomuto starowěkému, nyní arci již w nowé roucho oděnému městu komornímu poskytuje prawou stranou utěšené podiwání na rozmanité poklady bohaté přírody. Lesknawý pás welebně plynoucího Labe, skwělé čalouny bujných luk, husté háje, za nimi wěže staroboleslawské — to wšecko působí pěkné panorama.

Brandeys je hezké, wejstawné město. Blízká Praha rozwěšela po něm cosi welkoměstského. Co se žiwota národního týče, klasifikuji ho podle zewnějšku do jedné třídy s Poděbrady. Obě místa jsou staroslawná, takořka w jádře českých krajin ležící; ale.... a tak dále.

Bylo nám do pláče a nebe souhlasilo s námi. Potáhlo se černým záwojem a proudem lily se wody jeho. My byli rádi, že jsme w dostawníku seděli — ačkoli nás byl před chwíli zarmoutil, wyrwaw nás z náručí laskawého přítele a srdečného Čecha.

3.

Po chladném wečeru — po dobré wečeři a teplé posteli přišlo jasné, spanilé jitro. Jen trochu přichladlý wětříček proháněl se po lesích a horách a škádlil nás w otewřeném kočáře; ale nad námi wisela modrá obloha, w srdci byla tichá weselost a před námi dwa bujní, mladí koně — tedy to šlo z Rakownika ke Křiwoklátu dobře.

Po dwou hodinách strměla před námi na temeně obhroublé a wrchy obklíčené hory hromada starožitných, nůžkami nejnowějšího wěku lecjak přistřihnutých zdí — a wysoko nad nimi pnula se okrouhlá wěž, powěstná lidomorna. Mně připadl Mácha na mysl — a jeho Křiwoklát. Psal ho před 10 lety a podal we Kwětech k nemalému potěšení tehdejšího čtenářstwa. Já napínal nyní wšechny smysly, abych se wprawil do prwní scény onoho diwopustého obrazu; ale nemohl jsem nižádnou stranu nalezti, kterou by se byli mohli jezdcowé se zajatým Wáclawem za čtwrt hodiny od Hywny ku Křiwoklátu tak přiblížit, aby byly troubu blásného zaslechli. Mezi Hywnou a Křiwoklátem je kus země, že má kůň i člowěk několik čtwrt hodin co klusati. (*Dokončení.*)

České diwadlo w Praze.

Dne 5. října prowozowala se zase jedenkráte Nestrojowa fraška: Osudná masopustní noc, s tím osudem, že přiwábila málo diwáků, že je ale dobře wyrazila. Na celém představení bylo widět, že se již několikráte hrálo — malá zmatenice w 3 jed. nic neškodila. O některých nesrownalostech w jazyku pomlčíme; ale se stran ředitelstwí mělo by se také na ně alespoň tolik hleděti, aby ku př. p. Hametner pořad a pořad paní místo páni neříkal. P. Grabinger byl w dobrém rozmaru; až bude ale podruhé weršík o kritice zpíwat: nesmí w něm zase uwáznout. Či není jí ani tenkráte nic po tom? — P. Kolárowa prowedla swou úlohu s welikou oprawdiwostí — až (myslíme!) na ten pěkný žiwůtek s krátkými rukáwy. Či chodíwají tak služky w zimě do trhu? — P. Kaškowi se podobné role dařejí. P. Skalná, Forchheimowa a p. Grau přispěli mnoho k oživení scen, w nichžto zaměstnáni byli. — Obecenstwo bylo spokojeno a notně se wysmálo. Překlad je dobrý.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Pešti. (**Koncerty Hellenbachowy kapelly.**) Powěstná kappella p. barona Hellenbacha přišla také do Pešti a dáwala w maďarském diwadle dwa koncerty. Prwní byl dáwán dne 19. září. Začátek byl učiněn s pěknou uwerturou (třemi dukáty odměněnou) od Doplera, prwního flautisty při orkestru, rozeného Poláka. Potom hráli pp. Zawrtal, Langweil, Cerha a Neswadba po sobě. Wšickni s největší čistotou, jádrností a s welikou snadností přednášeli swé kusy, jakoby hrawě přemáhali obtížnosti swých nástrojů. Bylo wšechněm silně tleskáno a každý byl wywolán. Největší ale pochwalu wydobyl sobě p. Neswadba, byw welmi hlučně několikrát wywolán. — Druhý koncert byl dáwán 25. září. Nejprwé prowozowal orkestr krásnou, s walným potleskem přijatou w nowě složenou uwerturu od p. Jana Marka, ouda orkestru, neodrodilého Čecha. Thema této uwertury je slowenská národní píseň: »Šwarná diwčina«. Snad by byla nedošla zasloužené pochwaly, kdyby w ní byli neslowanští posluchači poznali slowenského ducha. Je w ní použito mnoho slowenských národních nápěwů, ale Maďarowé je wyhlašují za swé. — Prwní číslo koncertu dáwal p. Jakeš, koncert od Höfnera pro troubu; 2. bylo duetto pro lesní roh a fagot od Kreuzera, přednášeno od Grimma a Cerhy. Tu následowala weselohra w jednom jednání a uwertura od p. Bartay-e. Potom prowozowali Neswadba, Matějka, Langweil, Huža, Zawrtal, Grimm a Cerha septet od Beethoven-a, a konečně přednášel Neswadba fantasii pro housle od Ernsta. Četné obecenstwo wšecky tyto kusy s welikým zalíbením poslouchalo a umělcům zaslouženou pochwalu dlužno nezůstalo. Wšickni byli zase wywoláni. Beethowenůw septet byl tak wýborně přednášen, že se to sotwa dokonaleji očekáwati může. P. Neswadba byw po dokončení Ernstowy fantasie wywolán, zahrál swůj karnewal čili wariace na českou píseň Pepíku tak wýborně a dojímawě, že se obecenstwo téměř dýchání zdržowalo, jen aby ani jednoho tónu neztratilo. Jest se o něm jistě naditi, že w krátký čas Vieuxtemps-a dostihne. Jistý maďarský recensent jej wšak nemilosrdně jakožto wšedního houslistu odsoudil. My ale wíce zakládáme na jeho známé, dobré powěsti, na spokojenosti a uznalosti nestranného sprawedliwého obecenstwa, a našeho wlastního přeswědčení, než na křiwém odsouzení nepříznivého posudkáře. Ještě se může podotknouti, že wětší částka obecenstwa byla nemaďarská a okouzlená líbeznými tóny umělcowými, zapomněla, že se w národní maďarské swatyni nachází, a tuť místo obyčejného národního: Eljen! starodáwným: brawo! brawo! pokřikowala.

Jan Kadawý.

Nowé knihy.

Sebrané spisy Jos. Kaj. Tyla. Díl druhý. Seš. 5. **Kusy mého srdce.** Powídky, nowely, obrazy, nastiny a arabesky. W Praze 1844. Seš. za 20 kr. stř.

Ouplný kapesní slowník čechoslowanského a německého jazyka. Díl čechoslowansko-německý. Podle nejnowějších pramenů sepsal J. N. Konečný. We Widni 1845. Nákladem Josefa Wenedikta. S předplacením na druhý díl 3 zl. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 123.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem plácku, na Starem Městě č. 350) wydawa po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

12. října 1844.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Ženichowy radosti.

(*Dokončení.*)

Kde jsem na to nabral kuráže,
Že jsem přišel do ráže,
Tomu se teď diwím sám.
Jáť se přece znám
A jsem takto dobrá duše:
Ale tenkrát, jakobych měl plné nuše
Wzteklých řečí, začnu hubou mlít —
Ano zdá se mi, še také klít!
To byl arci kousek hloupý;
Ale když má člowěk w hlawě kroupy
Místo mozku, lecos wywede,
Co ho zawede.
Pán je přec jen pán,
W důstojenstwí proto dán,
Aby se mu sedlák kořil,
Pěkně poslouchal a wíru měl,
Sic by wšechen pořádek se zbořil.
Já tu chwíli ale zapomněl,
Delektor že musí nejlíp wěděti,
Proč mě nechal s prosbou seděti,
Wždyť je pán dost učený;
Ale já tou sašenskou winopalnou
A pak láskou zmatený
Jako z desperací
Začnu walnou
S pánem disputací.

Ten se na mne koukne,
Jakby ani sluchu newěřil,
Od nosu až ku palci mě přeměřil —
Potom na wrátného houkne.
Ten se přiwalí —
Wždyť ho znáte — chlap to nemalý!
Tomu člowíčku zde hoří hlawa;
Myslím tedy, bys ho ochladil,
Nebo trochu pohladil.
Snad ho píchá také dobrá strawa;
Nech ho tedy při hladě
Nákou chwíli we chladě.

Já wám zůstal jako sloup!
Pak bych se byl málem zwrátil;
Dech se mi už krátil,
Jak by mi byl někdo na krk sloup.
Wzdychám, prosím, naříkám,
Také se k swé chybě znám:
Wrátný se wšak jenom chechtá,
Rozkoší si bradu lechtá,
Chytne mě, a jakoby byl ďábel w něm,
Stáh mi ruce řemenem —
Pak mě strčil ze dweří;
U té štací
Neplatila žádná apelací,
Ani žádné příměří.

W síni stála w koutku lawice;
Já tam okem jenom střelím,
Hrůsa trhla tělem celým —
Wedle ní — co jsem to musel zřít!
Jako kuna, když má na krew apetit,
Chystala se na parádě
Liskowka tam k černé zradě;
Wrátný pak — ta palice!
Zlehounka ji wzal,
Řemen stočil kolem ruky,
Prohlídl si wšechny suky,
Šwih ní třikrát kolem hlawy,
Kejch' si přitom na mé zdrawí —
Potom si mě přehnul — a pak řal.
Hoši! newím, zdaž bych pro Marjánu
Ještě jednou držel takou ránu!
Jedowatý mráz
Celinkým mi tělem třás.
Nato hodně ztuha
Wedle prwní padla druhá.
Představte si, kdyby kowář zdejší
Železo wzal nejžhawější
A wám po těle ním jel —
Zdaž by se kdo k smíchu měl!
Já tu křičím — w tom wšak sjela
Už i třetí — jenom zaščela
Hnána pochopowou prawicí;
Ta mi přišla ale draze,
Neboť s hřmotem na podlaze
Wálel jsem se s lawicí.

Zatím dost
Na tu zlost!
Řekl si pak wrátný hlasem,
Jakoby to bylo špásem.
Zatím jen? — Hm, pěkná mela,
Myslím — aby tě spral kat!
Snad si nechceš z mého těla
Udělati mlat? —
Byl wšak konec prášenice;
Pak mě wlekl do wrátnice
A tam nechal den a noc;
Já wám ležel jako kloc.

Ráno otewřel a prawil,
Abych ještě za kwartýr ho zprawil,

Pak že mohu jít;
Abych ale pamatowal,
Až budu zas prosbu mít,
Bych si dříwe hubu skowal.
Já mu ještě poděkowal,
A pak letím, bych se zbawil díry!
Párkrát složím wšechny čtyry,
S čela se mi walí pot,
Já pak nešetřím přec bot.
Cestou kleju winopalnu, rány,
Odříkám se Marijány;
Teprw když náš komín shlednu,
Zwolám: Hejsa, po takowé štaci
Musíš zapít desperaci.
Šenkyři, he, ještě jednu!«

W. W. T.

Ze žiwota Napoleonowa na ostrowě sw. Heleny.

1. Mladistwá společnice.

Když Napoleon, poznaw na sobě ona osudná slowa: »Potud a ne dále!« na skalnatém ostrowě sw. Heleny pod drsnou správou anglického náměstníka Hudsona Lowa, wzdálen od wlasti, poslední doby žiwota trawil: stalať se jeho zwláštním miláčkem mladá díwka, jmenem Eliška Abel-owa, jejíž otec na onom ostrowě malý ale welmi přiwětiwý statek s úhledným zámečkem měl, nazwaný Briars od množstwí křowí ostružinowého, kteréž po anglicku briar sluje. W zámečku tom, blíže Jamestown-u položeném, bylo od wlády anglické najato na čas obydlí pro Napoleona, až mu pak na wýšině longwoodské trwalý příbytek wykázán.

Dotčená Eliška Abel-owa, bywši tím způsobem s welepamátným mužem často w nejbližším okolí, měla příležitost seznati mnohé příběhy z pozdnějších dob jeho žiwota, že mnozí napotom písemního jich uweřejnění co zajímawého příspěwku k úplnému žiwotopisu jeho žádali. I sdělila tedy díwka obecenstwu události z oné doby, které časopis »New Monthly Magazine« a po něm i jiní podali, a z nichž také některé w těchto listech položeny buďte.— Mladistwá společnice bývalého císaře píše mezi jinými takto:

»Po celé tři měsíce, co Napoleonowi naše »Briars« za příbytek sloužily, zdál se on docela spokojen býti, pokud wůbec spokojen býti mohl; i říkáwal často, že mu weliké potěšení působí přešťastná poloha našeho statku. Přál si, aby ho anglická wláda nenutila nás opustit, a rád by byl měl, aby s powolením otce mého náš domek zakoupila a k trwalému obydlí mu přepustila. Izadal swou žádost ku wládě; byw ale odmrštěn, sám naši majetnost koupiti mínil. Odeslal tedy generála Montholona, aby stran toho s otcem mým wyjednáwal; a wšak i z toho wyjednáwání působením anglické politiky sejíti muselo. Když nato dělníci, patřící ke třiapadesátému pluku, na sousedské wýšiny se ubírali, majíce na ramenách nástroje, aby pustý Longwood k obýwání připrawili: díwal se za nimi Napoleon pohledem, kterýž jeho wnitřní rozhořčenost i welikou bolest jewiti se zdál. Slyšel hluk bubnůw a píšťal, kterýž práci tu prowázel, i připomínalo mu to wšecko bywalé doby slávy, dokazujíc mu spolu, s jakou horliwostí se na rychlé ukončení oné práce doléhalo, a kterak blízké bylo okamžení, které jej nutilo, od nás ubírati se do zasmušilého příbytku na skalině pochmurně wystrmující.

Odcházeje od nás připomínal nám, abychom jej w nowém obydlí jeho nawštíwily. Splnily jsme žádost jeho, i odebraly se brzo nato do Longwoodu. Byly jsme žádostiwy widěti, jaký jest nowý jeho byt; ano myslely jsme, že škaredé místo, které mu nyní wláda mezi pustými, neúrodnými horami wykázala, s naším utěšeným domkem bude porownáwati, owšem ku prospěchu a oslawení jeho milého předešlého obydlí. Zwláště já poskakowala radostí, že bývalého společníka swých kratochwil opět spatřím, jehož odchod mne neustále rmoutil. Zastihly jsme císaře, an seděl na schodech, k biliárnímu pokoji wedoucích. Žertowal práwě s malým Tristanem, synkem Montholonowým; i zhlídnul nás a chwátal nám rychle wstříc, obejmul mou matku, učinil mé sestře přiwětiwou poklonu, mne wšak za ucho zatahaw, usmíwal se wolaje: »Nu, slečno Betynko! už jste zmoudřela?« Ptal se nás, jak se nám jeho palác líbí, a žádal nás, abychom s ním šly, že nám swé hospodářstwí ukáže. Wedl nás nejdříwe do swé ložnice. Byltě to malý, welmi tmawý pokojík, jehož stěny potaženy byly nankýnem místo čalounů. Jediné ozdobení, které jsem zde spatřila, záleželo z několika rodinných obrazů, od Napoleona s Ewropy sem přinešených. Postel byla ještě ono malé polní lože, na kterém po bitwách u Marenga a Slawkowa spal. Opony okenní byly tkány ze zeleného hedwábí. Naproti posteli stála malá poprsní soška z bílého mramoru, představující římského krále, a nad ní malowaná podobizna Marie Luisy, tak že císař procitnuw, nejdříwe swého syna a jeho matku spatřil. Nato jsme předním pokojem wešly do komnaty, w které stála weliká wana koupací; nebo císař se každodenně hodinu i dwě koupáwal. Mimo to měl Napoleon ještě jídelní a společenskou jizbu, a oblékací a biliární pokoj. Wšecky ty swětnice nám ukázaw, a o každé prohodiw nějaké, ponejwíc žertowné poznamenání, wedl nás do kuchyně, kde nařídil, aby se hrneček smetany s cukrowím pro »slečnu Betynku« uprawila; nebo nezapomněl, co jsem ráda jídala. Pak nám ukázal ještě swou spižírnu, a wedl nás nahoru k paní Montholon-owé. Wzal děťátko hraběnčino, jemuž ještě šest neděl nebylo, na swé lokty, a hej-

čkal je swým prudkým způsobem, že jsme se každou chwíli bály, že je upustí. Časem se zastawil, hladil a štípal je do nosíčku a twáříček, až se nemluwňátko do pláče dalo. Smály jsme se jeho způsobu hejčkání; on nám ale odpowěděl, že římského krále dosti často hejčkal, když byl ještě tak maličký; ten wšak se prý tak snadno do pláče nedal.

Když jsme se poroučeti chtěly, ukázal nám Napoleon ještě zahradu a okolí longwoodské. Toto podáwalo tak pustý pohled, že jej sotwa popsati možno, a že jím každý zděsiti se musí, kdo hrůzo-diwé welikotwárné přírodě ostrowu sw. Heleny zwyklý není. S jedné strany wznášelo se temné příkré pohoří, na jehož úboči jen zde onde planou hrušku, porůzné aloe a jiné nízké roští spatřiti bylo. S druhé strany křížem se táhly pořady wrchů, a widěli jsme porůznu některé sluje a jeskyně, w kterých pastewci přechowáwali w noci swá stáda koz w prwních dobách usednutí tohož ostrowu. Paní Bertrandowá wypráwěla mi kdysi, kterak Napoleon po celé hodiny zde stáwá a na mraky pohlíží, které se nad temeny skal scházejí, těkawým stínem ostrow zahalujíce, až pak w nedozorném welmoři se ztrácejí. Zdályť se asi očím welikého wězně býti postawy fantastické, w jejíchžto wanutí a se ukláněni znamenáwal pozdráwky z wlasti swé, odesílaje po nich opět wřelá pozdrawení dalné otčině.

Na konec učinil nám císař náwrh, že nás na swém irském kočáře domů doweze. Poslaly jsme tedy koně swé do Hutsgatu, příbytku paní Bertrandowé, posadily se wedle swého hostitele, a zápřež cwálala odtud tryskem nejrychlejším. Wždy jsem se w kočáře báwala, a powoz, w němžto jsem nyní se nacházela, zdál se mi býti nebezpečnější než obyčejné; i mělať jsem úzkosti smrtelné. Napoleon wšak na to nedbal. Poháněl swé tři klusáky, prudce sobě nozdrami odfrkující, k cestě nade wše nebezpečné, kteráž jmeno »punčowé láhwe čertowy« wede. Zdálo se, že jeden z koňů každou chwíli do rokle sřítiti se musí, an oba druzí byli neustále w nebezpečenstwí, hlawy sobě o skály roztřískati, které se nad cestou wykláněly. Při tak diwých jízdách zdál se Napoleon na wšecken hněw, který se druhdy w jeho pohledu podkrytě jewil, zapomínati; měl zalíbení we strachu swých společníků a zwláště w bázni mé, i děsíwal mne rád, chwílemi zwoláwaje, že nyní do propasti se swalíme a na tisíc kusů se rozdrtíme.

(*Pokračowání.*)

Theodora Kočího zeměznalská wýprawa.

(*Dokončení.*) I tato wýšina welikými, jehlowitě obstawenými strminami ohražená, stáwá se každoročně w jistou dobu wodami ze stráse shrnutými jakýmsi jezerem, w němž často se lowí. Z jara se pak po wysušení půdy seje rýže. Na jižních stráněch jednoho údolí začínají se rozlehlé winice, nízounké, hlawně k dobýwání hrozinek zakládané. Z Dašt-Argentu sklánějí se hory zwolna k rowině širas-ské, která 16 hodin od Dašt-Argentu wzdálena jest. Širas s rajskými zahradami, plných wůně z jasminu a růží, podpírá se na ladné pahorky, před nimiž je rozsáhlá rowina swým žiwozeleným kobercem rozprostřena; 120 wesnic kryje tuto prostráň, swlažowanou přewzácnými wodowody. Podiwnou odchylností k tomuto bujaření wypíná se jakési pásmo lichých, holých pahrbkowatin, z nichž některé, jako Mortas-Ali, Kuh-Barsi, Sabst-Bušom a Korwal, jimž »oblakowci« t. sběratelé oblaků říkají, blahoplodné prameny wysílají. Stawba i wniterní uspořádanost domů širasských dokazuje zámožnost a krasochuť.

Když T. Kočí ještě mnohé wycházky w okolní krajiny učiniw opět do Širasu se wrátil, došel zde w ohledu na další podporowání smutných spráw, jimiž nucen byl do Teheranu se odebrati. Sluha Ali, jenž zlomením nohy k posluhowání neschopným se stal, poslán byl se sbírkami do Bagdadu, T. Kočí wšak s ostatním služebnictwem do Teheranu odešel. Zde wšak bohužel trpkých zkušenosti nabyl, a bída jeho dosahowala již nejwyššího stupně, až konečně prostředkowáním plukownika Šila ruský ministr hrabě Medem welikodušnou podporou zemdleného a usouženého zpytatele opět wzkřísil. Obmezenými prostředky omrzelý nade wším, počal T. Kočí opět sbírati w dolinách a na srázech nebetyčného Elbrusu, došel i w skutku bohaté odměny za swou pilnost a wylezl až na sopku damawentskou w horách kawkazských, kterou z cizinců jediné prawní tajemník Thomson před čtyrmi lety byl nawštíwil. Konečně nastoupili lepší časy a utěšenější okolnosti pro Kočího; opustil dne 10. října Teheran a nawrátil se Trapezuntem a Caribradem dne 16. prosince 1843 do Wídně.

Nyní promluwíme o jeho přebohatých zásobách žiwočištwa, rostlinstwa i kopanin z Egypta, Kordofanu, Fasokelu, Cypru, Tauru, Syrie, Kurdistanu atd., o těchto utěšených wýsledcích osmiletého namáhání. Nejznamenitější částí jsou byliny a ryby, na něžto co úplně nowě objewené přírodniny záslužné jméno T. Kočího nawždy je poutáno. Ryb je w císařské přírodowně wídenské 141 druhů wystaweno, z nichž 62 docela neznámých, 91 komnatě přírodní posawad se nedostáwawších. Nejzajímawější oddělení je skoro úplná sbírka ryb ze sladkých wod (řek) syrských, z nichž posawad žádné museum ničeho nemá. Welká část těchto ryb jest již w cestopisu p. Russeggra wypsána i obrazcemi ojasněna. Mimo to se přiwezlo ze ssawectwa 72 druhů w 340 exemplárech, ptactwa asi 300 druhů w 4000, obojžiwelnictwa téměř 100 druhů w 300—400 exemplárech. Hmyzů, korejšů, lastur atd. je as 1100 neb 1200 druhů, owšem nemálo znamenitých, sjednoceným přispěním pp. Kollára, Diesinga, Redtenbachera atd. buď již oznámených, buď pro weřejnost uchystaných. Nesmírná zásoba sušeného rostlinstwa obnáší hlawně řídké a wzácné byliny z Kordofanu, Nubie, Senaru, Fasokelu a hor kurdistanských; znamenité wzácniny sbírek širasských a teheranských jsou ještě na cestě. Dojista wzroste počet rostlin, nasbíraných w těchto posawad nepropátraných krajinách, na 4000 druhů as w 200.000 exempl. uchowaných. — Krom těchto přírodnických pokladů získal sobě p. T. Kočí rozmanité zkušenosti, on byl účasten mnohých wíce méně diwodružných událostí, jež do swého denníku zapisowal. Až se za-

městnání jeho trochu umírní, postará se i o uweřejnění swých rozličných příhod, z nichžto časem podati můžeme obecenstwu zajímawější wýtažné zprávy.* L.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Miliwska. **(Slowíčko o diwadle.)** Snahou p. Dr. Wegra byl i w tomto nepatrném místečku lonského roku Thaliin chrámek zaražen. Spanilomyslný podnikatel wynasnažil se wšemožně, aby we zdejším obecenstwu ducha probudil, dle šlechetného počínání mnohých měst naší drahé wlasti. Uskutečnění této myšlénky muselo pak řečenému obecenstwu tím witanější býti, an čistý wýnos diwadelních her k založení místní nemocnice určen byl. (Kwěty r. 1843 č. 65.) Náhodou hostem jsa u prowozowání: Starého wozky Petra III., překwapil mě p. Š. nenucenou, uhlazenou hrou; i ostatní ochotníci chwalitebně sobě počínali, tak že jsem wšem k dalšímu pokračowání jen štěstí přáti mohl. Za důležitou příčinou cestowal jsem i letos Miliwskem i těšil se srdečně zwěděti, jaké pokroky se tu asi udály. Ale pohříchu! — w společnosti několika přátel došla mě smutná nowina, že neobyčejné překážky se strany několika nepřízniwců p. D. W. k složení ředitelstwa donutily a že nyní w Miliwsku o diwadle ani památky není. »Das war kein Heldenstück, Octavio!« prawím ke wšem, jenž překazili wěc, kteráž měla k obecnému prospěchu, ke cti sloužiti — nech to již byli zli protiwníci, nebo sestry klepny nebo posměwáčkowé. Kdo s útěchy-plných kwítků žádný nepřehlídne, jenž na poli wlasteneckém nyní porůznu se zdwihají, ten dostatečně pochopí, jak bolestně mi toto weřejné wyjádření připadá, an mu touto zprávou na jeden wadnoucí poukazuji. Wadnoucí — prawím, nikoli zmařený; neb jest se co nadíti, že mužowé, nepatrných pohnutek minouce, ruce si podají a touhy šlechetné i w srdci těch planoucí, které jsem snad — dejž Bůh! — omylem protiwníky nazwal, w jedno snažení splynou, a o to pracowati budou, aby wěc dobroděj ná we skutek se uwedla.

K—a.

Z Nowé wsi pod Bělohradem. **(Hudební deklamatorní akademie.)** Dne 22. září w neděli prowozowala se od ochotníků u Pecky nad Zlatnicí hudební deklamatorní akademie we dwou odděleních. W prwním přednášela se Reissigrowa uwertura k zpěwohře »Mlýn na skále« s pochwalnou zdařilostí; potom koncert na violončello; Haydenůw zbor ze »Stwoření«; humoristické čtení; píseň wojínů od E. Titla, a uwertura k zpěwohře Belliniho »Norma«. Druhé oddělení započalo se klassickou »Noční přehlídkou wojska« od Titla; na to přišla deklamací: »Sedlák na billiaru«; píseň husitská, finale prwního jednání z »Don Juana« od Mozarta; uwertura k zpěwohře »Fialka« od Karaffy. Orkestr byl walně obsazen, a údowé úlohám swým tak zadost učinili, že hojné obecenstwo hlučným potleskem spokojenost swou na jewo dalo. Mezi jinými kusy obzwláště se líbil koncert na violončello, p. Hugonem z Hostinného přednášený. Humoristické čtení p. Lára způsobilo nám příjemnou kratochwíli, dawši skwělý důkaz jeho čiperného wtipu. — Za tuto práwě duševní pochoutku a srdcejemný požiwek máme opět co děkowati w. p. Tobiáškowi, muži to, pro interesy národní wroucímu, podle něho p. Lárowi, spanilému prawomilu a p. učiteli Štěpánowi, w té příčině welmi ochotnému a pilnému.

F. P.

* Mimo to poukazujeme lask. čtenáře na dnešní besedy. R.

BESEDY.

O **Theod. Kočím** podalo č. 115 a d. letošních Kwětů stručnou, ale zběhlým pérem nakreslenou zprávu, omylně wšak udáwající, že z Ostrowa w cís. Slezsku rodem pochází. Ne z Ostrowa ale z Ustroně je rodičem, wsi to ku knížetstwí těšínskému patřící, jejíž luhy řeka Wisla k nižinám městyse Skočowa tekoucí přerýwá. — Těšíme se, že powěst o tomto našem, rozlehlé kraje Asie a Afriky prošlém krajanu z nowin augspurských do Kwětů cestu našla, jelikož on wlastně slowanskému národu náleží, jakž to jmeno i rod jeho dokazuje. Pisatel článku tohoto, osobně mu známý, již na počátku jara ponoukán byl, aby se o mladém soukmenowci zmínil; což ale proto neučinil, že čísla augsb. nowin, w nichž zpráwa o T. Kočím podána byla, w rukou prwnějších čtenářů zmizela, a w oběhu dalším tak se zahatila, že je pisatel tohoto do rukou již nedostal. Jestiť to důwod welikého podílu a dojmu, jenž w nás wšechněch příběhy T. Kočího způsobily. Uctiwě a wřele byl tady přiwítán, když o přešlé zimě swé rodiče w Ustroni a pokrewné swé w Těšíně a Bilsku nawštíwil. Wýtečníci a úředníci neopominuli jej do swých domů zwáti, a nebo tam se scházeti, kde se powěstný cestowatel dostawil. Okolo něho wábil na sebe oči zwědawé černoch z Nubie, mladík ani 20 let nemající. Podiwný to lidu slezskému úkaz, jehož T. Kočí otčině swé dopřál, an jej s sebou z Afriky až na sewerní podtatranské stráně přiwedl. My jsme nawykli černochy co diwochy sobě mysliti a předstawowati; pročež jsme nemálo žasli, slyšíce jak černý hoch myšlénky swé a city wlaským jazykem, jemuž se hned w Kairu a Alexandrii naučil, bystře pronášel. — Černoch onen w Bilsku zanechaný teď již i německy tak zřetelně a plynně mluwí, že mu každý wyrozumíwá; a mnozí pochopiti nemohou, jak tak mnohé wlohy pod pletí černou wězeti mohou. Welitel jeho do Wídně se nawrátil, aby nauku wědeckou w bohomluwě ukončil. — On nám co známý přítel zajisté nezazlí, že wlastence a rodáky swé pozorny činíme na jeho nynější pomeškání. Jedno jediné potkání naší studující mládeže s mužem neobyčejným může toho neb onoho popuditi a zpružiti k postupům národ oslawujícím.

J. Winkler.

Jihoslowanský sochař J. Karas. Několik wlastenců horwatsko-slawonských poslalo před několika lety na swé útraty mladého J. Karasa, rodem z Karlowce do Italie, aby se w umění sochařském zdokonalil, nyní pak, an se nawrátil (studowaw šest let w Římě a Florencí), z jeho umělosti a zběhlosti se těší. Přiwezl do swého domowa několik kusů wlastní práce i podniknul již i we swé otčině znamenité úlohy. Obecenstwo jihoslowanské, jenž se před odchodem jeho do Italie, we wlohy jeho důwěřowalo, získalo ním dobrého umělce, a těší se, že i on přispěje ku zwelebení a oslawě krajinstwa jihoslowanského. Nyní se práwě odebral z Karlowce do Záhřebu, kamž ho rodomilowné obywatelstwo pozwalo. †.

Nowé knihy.

Sw. Wáclaw. Dwanáctero znělek. Od F. J. Wacka, faráře w Tewnicle, w Budějowicku. (Wyňato z časopisu pro katolické duchowenstwo. sedmnáctého ročnjho běhu, swazku třetjho. 1845.) W Praze, 1844. Tiskem knjžecj arcibiskupské knihtiskárny w Semináři. Seš. za 5 kr. stř.

Atlas starého swěta. spořádán od Wácslawa Merklasa. Č. 2. **Palestina.** Weliký 4. Cena 8 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 124.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starem Městě č. 850) wydáwá po půlarších dwkráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

15. října
1844.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowaních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Ze žiwota Napoleonowa na ostrowě sw. Heleny.

(*Pokračowání.*)

Za oné doby, když Napoleon již několik měsíců na ostrowě sw. Heleny trwal, dostáwali jsme časopisy s anekdotami, které se jeho osoby a přebýwání w našich Briars týkaly. Zwláště zábawný byl jeden dopis, kterýž psal odtud starý markýz z Montchenu; w něm byly jednotliwé wýjewy, které se mezi císařem a některými oudy rodiny naší udály, zwláště pak můj žert s kordem, zewrubně popsány, a při tom také o smělosti »slečny Betinky« kárawá zmínka učiněna. Dopis ten z časopisů francouzských přešel do německých i anglických, a otci bylo welmi nemilé, že moje jméno způsobem tím podáno weřejnosti. I chtěl na markýzu žádati zadostučinění; matka moje wšak wěc porownati se snažila tím, že markýza k tomu pohnula, aby slowo swé odwolal, načež on ze swého činu opět i opět se omlouwal. Když se Napoleon dowěděl, že pro něj slečna Betinka pohaněna byla, zkázal mi, na jaký způsob bych se na markýzowi nejlépe pomstiti mohla. Markýz welmi sobě zakládal na ozdobnost a krásu swé wlasenky; tuto jsem na radu císařowu měla něčím popáliti. Nebyla jsem proti tomu, chtíc markýze za jeho nešetrnost potrestati, tím wíce an mi Napoleon přislíbil, že mi nejkrásnější wějíř z krámu pana Salomona koupí, jestliže w tom dobrodružstwí wítězně obstojím. Matka má wšak stala se ochranitelkou wlasenky, an mi wywedení onoho náwrhu přísně zakázala. Když mě nato Napoleon opět ponejprwé widěl, tázal se mne, zdali jsem jeho rozkazu poslušna byla a wějíř sobě zasloužila. I odpowěděla jsem jemu, že mně to matka zakázala a že jsem byla dcera poslušná; načež Napoleon, štípnuw mne do ucha, prawil, že slečna Betinka začíná býti způsobilá. Nato zawolaw swého lékaře, tázal se ho, zdali mně přislíbený wějíř koupil. Lékař O'Meara odpowěděl, že nenalezl dosti pěkného, i musela jsem při té zpráwě welmi smutná býti; nebo když se Napoleon na mne podíwal, snažil se s neobyčejnou swou ke mně příwětiwostí mě těšiti, a přislíbil mně, že mi něco jiného náhradou daruje. Několik dní nato obdržela jsem krásný prsten s brilianty, skládajecími písmeno N, nad kterým se malý orel wznášel. Jediná wěc, kterou jsem se markýzowi pomstila, byla, že jsem jemu hrdinské činy jeho před mísou, jež nožem a widličkami konal, popisowala, čemuž se Napoleon srdečně smáwal.

Na našich wýletech zastihly jsme jedenkráte Napoleona w tak nazwané Wílowé krajině (Fairy-Land), která panu D.... náležela, a swé jmeno byla obdržela jednak od krásného položení u mořského chobotu, jednak od laskawé péče, s kterou pan D...., tehdáž sedmdesáte let již stár, od swého mládí na okrášlení ostrowu a na šíření blaha obywatelů jeho hleděl; powažowalit jej wšickni za příwětiwého strážného bůžka, kterýž jako wíla nad ostrowem sw. Heleny wládnul. Tázala jsem se zde Napoleona, zdaliž u chobotu, blíž Wílowé krajiny položeného, spatřil ony dwě skály, které se podiwným twarem wyznačují a jmeno »Lotowy choti a dcery« mají; a když mi na to odpowěděl, že se na obě pamatuje, wyprawowala jsem mu tuto powěst, která se na wětší skálu wztahowala: Před padesáti lety utekli se dwa otroci, kteří trwajícímu nebezpečenstwí žiwota diwého a neodwislého dáwali přednost před ukrutnou nečitelností sadařů, do hluboké sluje, která se we skále, »Lotowou chotí« nazwané naleza. Wycházíwali w noci, by sobě swých potřeb naloupili, a nemohouce dlouho wypátráni býti, stali se hrůzou ostrowanů. Konečně se jejich skrýše wypátrala; leč dobrodružní lupiči zoufale se bránili, ohromné skalní spousty swrhajíce na ty, kteří se na wýšinu dostati

chtěli. Nebylo zde jiné pomoci, leč wyprawení zástupu wojáků, kteří je pak úplně oblehli. Jeden z wojáků dostoupil skály s druhé strany a dostal se na příznivé místo, které nad slují strmělo, a odkud se na oba lupiče rowněž doléhati dalo, jak oni na dolejší zástup doléhali. Wystoupiw jeden z lupičů ze sluje, by kámen swalil, byl s hůry rozdrtěn, an jeho druh, chtěje mu ku pomoci přispěti, ránu obdržel, na kterou později zemřel. Od té doby má lid ostrowu za to, že duchowé obou otroků okolo wrcholu skály se wznášejí. Wíra na duchy wůbec na ostrowě sw. Heleny tak jest wywinuta, že není skoro jeskyně nebo hory, o níž by powěst nějaká mezi lidem neobcházela, k čemuž owšem přečasto příčiny podáwá jemná i lehounká mha, která okolo temen hor se winouc časem twárnost pitworných postaw míwá. — Císaři se powěst ta líbila, i slíbil mně, že jak mile do Wílowé krajiny půjde, obzwláště »Lotowě choti« náwštěwu učiní.

O dobré wůli, kterou Napoleon ke mně jewil, swědčí též příběh následující. — Den jízdy o záwod, která každého roku w Deadwordu se odbýwala, působil mi wždycky nejwětší rozkoš, a těšíwala jsem se wždy na něj jako na swátek. I blížil se opět; leč nebyla jsem pilna w tom, co mi bylo uloženo, a otec můj, nespokojen semnou, nařídil, že musím doma zůstati. Dal také, chtěje mi jízdu zameziti, mého pocestního koníčka k jednomu swých přátel na onen čas odwesti. Nebyla jsem k utěšení, a ráda bych si byla koně jízdeckého na cestu opatřila; ale newěděla jsem odkud. Posteskla jsem si lékaři O'Mearowi, od kterého se to Napoleon dowěděl. Sotwa rodina naše do Deadwordu z domu odjela, widěla jsem lékaře, an se k našemu domu blíží; za ním šel otrok, který překrásného siwého koně za uzdu wedl, opatřeného sedlem pro dámu a zlatem wyšíwanou pokrywkou z červeného aksamitu. Radost má neznala meze. Lékař mi wyřídil, že mi Napoleon, dowěděw se o mé truchliwosti, nejkrotšího swých koňůw k wolnému použití posílá. — Tento žert císařůw dal napotom příčinu k mnohému wyšetřowání a welice jsem pak swého neposlechnutí litowala; neb otec můj byl od wlády winěn z přestoupení zákonů ostrowa, anto člen jeho rodiny koně z Longwoodu použil, i dostal také za to domluwu od guwernéra.

Napoleon se často smáwal mé přílišné úzkostliwosti, a naléhal na otce mého, by mi tu chybu odwykl. I císařowna Josefina se prý z mládí tak znenawykla, že do kočáru wstupujíc wždy strachem se třásla; často se prý Napoleon na ni proto zlobíwal, až welikým sebe přemáháním ponenáhlu zkrocení bázně na sobě wymohla....

(*Pokračowání.*)

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Co se tu stalo, stalo se bezpochyby slowem a smyslem zákonů,« řekl na to Polhart — »a strážník bude dobře wědět, jak se zachowati má, aby překazil umlouwání dwou winníků. Ostatně učiním ti milost, a promluwím s twou dcerou. Snad je moudřejší nežli twrdohlawý otec a uposlechne prospěšnou radu z lásky dětinské.«

»Jakou radu?« ptal se Šlechta s welikým napnutím znepokojené duše swé.

»Aby se utekla prosebně k lidem, kteří mohou osud twůj i její nadlehčit.«

»Nic prosebně — nic!« zwolal slepec wášniwě. »A k tomu snad ještě před lidmi, kteří jsou tobě rowni, muži sprawedliwý? — Nic! Po mé straně je práwo — a já se podrobuji a snáším s křesťanskou trpěliwostí i bezpráwí; ale jen mi dítě nechte po boku, ať se jím zotawuje duše má!«

»Nuže — a kdež je tedy to wzácné dítě twé?« ptal se nyní Polhart a jedowatý úsměch pohráwal okolo úst jeho. — »Kam dali dceru twou? Kdež je, abych poznal tu wzácnou bylinu, kteráž nyní kwět swůj we chládku rozpíná?«

Po těch slowech zawolal wrátného. Starý se rychle přibral, nemysle jinák, nežli že wězně swého již na čerstwé boží powětří propustí. Ale jak se podiwil Polhartowě otázce!

»Kdež je dcera člowěka tohoto,« ptal se ho radní, »kteráž byla spolu s ním k tobě přiwedena, jak dobře wím? Pak-li jsi díwku jen z pouhé horliwosti we swé službě od slepého otce odstranil: tedy ji nech pobýti wedlè něho pod jedním stropem, dokud se jim práwo nestane. Já odpowím za tebe, jestli tím poněkud powinnosti swé překročíš; neboť srdce mé je nakloněno učiniti ubohým lidem milosrdenstwí.«

Borešowo žasnutí zrůstalo, čím déle radního poslouchal. Byloť mu, jakoby ani dobře neslyšel. Wydal několik nesrozumitelných zwuků a wrtěl starou hlawou.

»Wzácný pán ráčí s nízkým sluhou žertowat!« řekl konečně brumlawě. »Kam jsem dceru tohoto muže odwedl, wíš tak dobře jako já.«

»Co že prawíš?« ulekl se wězeň.

»Podle přiwolení twého,« pokračowal Boreš, »přiwedl jsem asi před hodinou díwku do domu twého a tam ji zůstawil, poněwadž jsi byl odešel —jak mi bylo praweno.«

»Nešťastný člowěče!« zwolal Šlechta ruce spínaje. »Co ti napadlo beránka uwáděti k tlamě hladowého wlka?«

»Do mého domu?« diwil se Polhart. »Já přicházím práwě ze swé komnaty a nikoho jsem newiděl—nikdo mi nebyl uweden. Jaké jsou to řeči?«

»Aj—totě newím, kde mám uši a kde oči!« brumlal wrátný. »Tys mi, pane, slíbil děwče wyslechnouti a já ji k tobě přiwedl — abysi učinil milost lidem newinným. Bezpochyby tedy žena služebná se zmejlila—a díwka čeká až dosawáde w domě twém.«

»Ty mi budeš před práwem za to odpowídati, potká-li newinnou dosti malá nesnáze pod střechou tohoto člowěka!« zwolal nyní Šlechta, po hlase k strážníku swému se obraceje. »On jest nepřítel můj a nebude tedy přítelem mého dítěte.«

»Ten člowěk pozbýwá rozumu,« řekl Polhart s nastrojenou útrpností na Šlechtu pokynuw— »a nemůže již rozwážiti rozum řečí swých. Kdybych wedle přirozeného lidského hnutí srdce nesmyslná slowa jeho neposuzowal a hlas práwa w sobě netajil, musel bych staw jeho ještě zhoršiti. Ale já nakladu žhawého uhlí na hlawu jeho—a učiním, jakobych neslyšel urážky jeho. Pojď semnou a ukaž mi, kde jsi zanechal díwku, abych zwěděl, s jakým úmyslem ke mně kroků swých obrátila.«

S těmi slowy bral se z chladné jizby a wrátný podiwně mumlaje šel za ním a zawřel opatrně dwéře.

Pokračowání.)

J. Rybar, wyslanec w Mechikansku.

Čtenářowé našich listů se zajisté pamatují, že jsme se již jednou zmínili o Srbowi Rybaru, později také Fischer nazwaném, rodilém z Bělohradu nad Dunajem, kterýž nyní w Americe w službě králowstwí Jukatanského se nalezá, a powinnosti wyslanské u wlády mechikanské zastáwá. Snad jim nebude nemilo, zwědí-li dále o tomto památném muži, že rodina jeho č. wlastně příbuzenstwo až do dneška w Bělohradě žije.

Seznalť jsem (tak wyprawuje dopisowatel z Bělohradu) tyto dny sám jeho wlastního bratra, kterému říkají Stanko. Ten mi důkladně wyprawowal, jak mu starší bratr jeho Jiří (tak se jmenuje onen w Americe), do swěta odešel. — Stanko je kolář, stářím mezi 40 a 50 lety; má ještě dwa mladší bratry po otci a swůj dům w Palilule — to jest we wýchodním předměstí bělohradském, jenž je rozložené nad Dunajem a skoro wesměs z domků dřewěných aneb proutěných a blátem owrhnutých záleží. — Práwě když jsem k wečeru okolo jeho kolárny se procházel, rozmlouwal on s jedním ze swých sousedů o tom, jak se ho tamější úřady na bratra Jiřího wyptáwaly, co prý je nyněko »w cizém swětě« tam daleko za mořem, a kterému tam říkají Rybar. Když jsem rozmluwu jejich, zwláště poslední slowa zaslechnul, přistoupil jsem k nim, pozdrawil je dle obyčeje wzýwáním Boha * a ptal se, není-li to onen Rybar, co je w Americe žiw? — »Ba je to, bratře«, prawil Stanko, »wěru on, a já jsem jeho wlastní bratr.« Na to jsme dále mluwili. On mi mezi ostatním powídal, ják přeplouli, on a jeho bratr Jiří, přes Dunaj do Pančewy a sice w čas turecké wálky, když Serbie nejwíc trpěla, tenkráte když kníže Jiří Černý, kterého se Turci jako ohně báli, do Rakous uteci musel. —

»Když jsme přišli do Pančewy,« dí Stanko, »wstoupil jsem do služby k jednomu gazdowi (tolik co hospodář) a bratr můj Jiří k druhému. Jednou ho s sebou wzal jeho gazda na lowení ryb w Borči (potoku u Pančewy) a když jich dost nachytali, šli s nimi do Zemlína. Tam brali tenkrát na wojnu a hleděli třebas peněžnou obětí č. koupením získati mladíky do sboru swobodníků proti Francouzům. I koupili též bratra mého Jiřího a odwedli ho pod jmenem Rybara (proto že ryby prodáwal) do Temešwáru. My jsme pospíchali do Temešwaru, abychom ho wykoupili, ale nadarmo; newydali nám ho wíce, nýbrž podrželi ho we wojsku a odwedli ho na Francouze. Později nám psal jakožto desátník, leže raněn w jakémsi městě, že půjde, až se uzdrawí, na moře. Od té doby jsme pak nic wíce o něm neslyšeli, až se nás konečně na policii na něj wyptáwali, prawíce, že on ještě žiw jest a že mu budou psáti. My bychme mu také psali, ale newíme kam i jak.«

»Poslechni, bratře«, skočím mu na to já do řeči, »jmenuješ ty se Rybar nebo Fischer?«

»Ani tak, ani onak,« odpowěděl on; »naše prawé jmeno je ode dáwna Ivanović, moje Stanko, jeho Jiří; ale oni mu to jmeno udělili, že w Zemlíně ryby prodáwal, když ho werbíři kupowali; Fischerem ho pak Němci překřtili zase w druhých krajinách.«—Když jsem se ho ještě na zemřelou matku a otce byl powyptal, dal jsem mu dobrou noc, i zaznamenal jsem si tuto zpráwičku pro naše čtenářstwo. Z Danice jihoslow. K. M. L.

---

* Nejenom w městech, ale ještě wíce po dědinách wšude w celé Serbii až do dneška panuje chwalitebný obyčej, že každý člowěk, buďsi domácí nebo přespolní, známý nebo neznámý, když k někomu do domu w nějaké záležitosti aneb jenom náhodou wejde, aneb ho kdesi potká, hned ho uctiwě pozdrawí, třebas ho i neznal a řekne (po srbsku) »Pomoci Bog!« načež onen odpowí: »Bog vas pomogo brate!« Nato řekne zase prwní: »Kako ste, šta mi radite (děláte)?« a druhý odslowí: »Chwala Bogu!« (t. j. dobře, děkuju). »Šta mi rade waši na domu?« (Co mi dělají waši doma?) — »Chwala Bogu, sdravi su.« A to je hlawně pro srbského sedláka welikou radostí, když se ho někdo ptá: »Šta mi rade waši na domu?« neboť tu hned hosta sobě zamiluje, tak že by s ním swé srdce dělil. Cit tohoto prostého rolníka je tak ušlechtilý, že jeho způsob pozdrawení je pln bratrských a pobožných wýrazů, jako na př.: Ako Bog da brate? t. j. jak Bůh dá bratře, jak chceš, aby se ti wedlo atd.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Polny. (Ronowské lepenky. Přibislawské diwadlo.) Zwěděwše z německých pražských nowin o wýhradě, jakéž papírník w Ronowě, p. Heller, na zhotowení lepenek k pokrytí staweni obdržel: usnesli jsme se minulý měsíc někteří známí, že se do Ronowa, od Polné dwě hodiny cesty wzdáleného, podíwáme, abychme předně jmenowaný papír obezřeli a pak nedaleko ležící zříceniny někdejšího hradu Ronowa nawštíwili. Prwní naše žádost byla uspokojena; neb p. Heller nám nejen swůj uměle zhotowený papír k prohlednutí předložil, nýbrž i jím pokrytou střechu ukázal. Lepenky tyto jsou jako obyčejné knihařské, jenom že jakýmsi klim napuštěné, které dešti proniknouti zabraňuje. Na wrchní straně jsou drobným wypraným pískem posypané a červenou neb jinou barwou potřené. Mají tu wýhodu, že lehčejší krytbu činí, ohni tak jako plech neb cihelné tašky brání a dražší nejsou než obyčejný šindel. — Druhé přání naše nedošlo cíle, poněwadž nás déšť donutil, kroky swé místo k starému hradu, k městu Přibislawě zaměřiti, kteréž jen malé půl hodiny wzdáleno jest. Přišedše do hostince, nemálo jsme se podiwili, an jsme tu náwěští nalezli, že se u wečer české diwadlo od študujicích prowozowati bude a sice: »Diwotworný klobouk«. Příjem peněžný z tohoto představení byl chudému ústawu obětowán. U představení nemohli jsme pro domácí záležitosti býti přítomni; doslechli jsme wšak, že si ochotníci statně počínali, hra jejich nad očekáwání dobře wypadla, a diwadlo že přeplněno bylo. A proč ne? wždyť i zde žijí jak w městském a we wrchnostenském úřadě, tak i w měšťanstwu horliwí synowé wlasti, kteří řeč a literaturu českou o záwod s obywatelstwem sousední Polny podporují a jmena města swého, pro smrt někdejšího českého reka zwěčnělého, hodnými se činí. Ant.

Z Nižboru. (Hudební zpráwa.) Při swém letošním wýletu po krajích naší milé wlasti nawštíwil jsem dne 15. září i knížecí fürstenbergský zámek Nižbor, ležící dwě hodiny od Berouna. Bylaťě práwě chrámowá slawnost powyšení sw. kříže, kteréžto jsem s nemalým potěšením téż přítomen byl. Při slawných službách božích w zámecké kapli prowozowala se pěkná mše od Webra do G, jejížto zdařilé prowedení celému orkestru, záležejícímu nawíce toliko z domácích ochotníků, k nemalé cti slouží. Nelehké sołowé party welmi pěkně přednášela w těchto listech již odjinud známá, wšak nedosti šetrně posouzená sl. Nekolowa, a dokázala patrně, že i daleko wětší úlohy zastati w stawu jest. Nemilý wšak kontrast k celku působily chatrné warhany, jakowých se arci na wenku ještě zhusta nachází. Jak doslýchám, prowozují se tam častěji zdařilé kostelní skladby, a hudba tamější, wíce podporowána jsouc, mnohým wenkowským chrámům za příklad sloužiti by mohla. C. K.

BESEDY.

Maďarské diwadlo w Prešpurce. Hrabě J. Majláth oznamuje w časopise »Nemzeti Ujság« obšírnou zpráwou smutný osud maďarského diwadla w Prešpurce, čímž přátelé maďarčiny wěru malého potěšení docházejí. U wýtahu zní asi takto: Počátkem nynějšího sněmu powstal pod ředitelstwím p. Feketesa sbor maďarských herců; tito wšak hráli bez prospěchu a štěstí, jak se každý z nowin dowídáwal. Když pak p. Feketes na mizinu přišel, ujal se pan Eckstein ředitelstwí, záhy je wšak opět složil, poněwadž při něm mnoho tratil. Na to přewzalo wełejným požádáním prešpurské národní kasino na tři měsíce řečené maďarské herectwo pod swou záštitu, i uwázalo se, že dá šedesát představení. — Toto kasino zwolilo za ředitelstwo společnosti herecké wýbor ze šesti členů. Přednostou byl hrabě Ludv. Károlyi, ostatní členowé: hrabě Ant. Forgács notářem, hrabě Jan Majláth ředitelem činoher, baron Pronay ředitelem hudby, hrabě Eugen Zichy kasírem, a hrabě Franc Zichy (mladší) zpráwcem, jemuž nařízeno bylo, aby wyrownal pozůstalé nesrownalosti ohledem předešlých ředitelů, ředitelstwí německého diwadla a jiných poměrů. — Poněwadž se ale za příčinu špatných pokroků maďarského diwadla welká wzdálenost jeho (sál Pállfyho) udáwala, snažil se wýbor o to, aby se nějaká jiná síně opatřila, což se konečně docílilo. Pan Pokorný, ředitel německého diwadla, odstoupil bezpoplatně redutní sál hercům maďarským, což i nástupce jeho p. Megerle učinil. W tomto sálu spořádalo se tedy pěkné diwadlo s ložemi, sedadly, přízemím a gallerièmi, a hry počaly se w měsíci březnu. — Od 15. března až do konce kwětna hrálo se 56krát, dwakrát byly swobodné příjmy. — Celý wýnos těchto her obnášel 3476 zl. na stř. (z nichž 2480 zl. za lože po 80 zlatých), wydání ale 6045 zl. (z čehož na wýplatu herců za 3 měsíce 2963, za hudbu 468 zl. stř. připadá). Tento nedostatek musel se dwěma prostředky zaprawit. Když ředitel pešťanského diwadla maďarského, p. Bartay, swou diwadelní společnost do Prešpurku přiwedl, aby stawům uherským hrála, odwezl část prešpurského herectwa maďarského do Pešti, aby tito zatím obecenstwo pešťanské wyráželi a platil hercům 300 zl. stř. měsíčně; ostatek, totiž 2266 zl. we stř., nahražen byl několika údami prešpurského kasina. — Každodenní wýlohy na maďarské diwadlo w Prešpurce obnášely za tyto 3 měsíce 111 zl. 50 kr. stř., příjem každodenní obsahowal wšak průměrně jenom 64 zl. 30 kr., tak že každodenně 47 zl. 20 kr. stř. se nedostáwalo. Krom loží bylo za celé 3 měsíce na zawřených sedadlech 272, w parterru 1678, na galleriích 796, dohromady 2746 osob, w průměru každodenně 51 osob w diwadle. Pannonia.

Wozkowé kabrioletů, fiakrowé atd. dostáwají w Paříži ročně odměny za poctiwě odewzdané wěci, které we wozích byly zapomenuty. Cena takowých wěcí obnášela za jeden rok jenom na penězích a státních papírech 22.715 fr., jiné drahocenné drobnosti ani nepočítajíc. * *

Petrarka lehàwal w koženém obleku, a když mu w noci dobrá myšlénka napadla, napsal ji na tento šat, který celé weršemi posetý jakožto zláštnost dlouho chowán, w čas moru ale konečně spálen byl. * *

Ku podpoře poctiwých chudých je spolek w Hanoweru, který poskytuje půjčky od 5 až k 69 tolarů beze wšech ouroků. Působení jeho je nad míru blahodějné. * *

Suwarow wydáwaje se za lékaře, nawštěwowal wojenské lazarety. Kdo byl těžce nemocen, musel rhebarboru a sůl užíwat, a kdo jenom na mdlobu žalowal, toho dal metlou mrskat. Někdy wyhnal wšechny nemocné z lazaretu, řka: Wojákům Suwarowowým není dowoleno stonat. * *

Někdo wypočítal, že bylo 1795 w Británii 500.000 wlasenkářů; ti promrhali za rok 18 milionů liber nejbělejší mouky na pudr, z nížto by se bylo 5,300.009 bochníků chleba w ceně 12 milionů zlatých napecti dalo. Nastojte! * *

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 125.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

17. října.
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Ze žiwota Napoleonowa na ostrowě sw. Heleny.

(*Dokončení.*)

Žiwot, jejž Napoleon na oné pusté skále wedl, byl tak truchlý a jednotwárný, že rád míwal účastenstwí i w nejnepatrnějších událostech, kteréž byť ne wyražení, alespoň nějakou změnu w jeho zasmušilé doby uwésti mohly. Málo kdy pohrdl pozwáním otce mého k našim malým slawnostem rodinným, a někdy jsme jen k wůli němu některé rodinné památky po domácku swětily. Jedenkráte slawili jsme den narození mého; i zwolili jsme k tomu malý domek, který jsme nedaleko císařowa sídla měli, nazýwajíce jej »domkem kapitána Rossa«, poněwadž Ross, jenž na lodi »Northumberland« k ostrowu sw. Heleny připloul, a kterého Napoleon wždy »přestatečným mužem« (un bravissimo uomo) nazýwal, w onom domku po nějaký čas bytem byl. Práwě když jsme se při té malé slawnosti nejpěknějšímu weselí byli oddali, spatřili jsme císaře, an se k nám na koni blíží; on wšak znamenaw weliký počet hostů našich, zkazal nám, že k nám přijíti nemůže, a že se spokojí, když se na naši weselost s blízkých wýšin díwati bude. Poněwadž mi ale přislíbil, že na mé rozeniny k nám přijde, chwátala jsem za ním, žádajíc jej, aby mně to dnes w den narození mého, k lítosti nečinil. Odpowěděl mi, že se nerad pohledům zwědawých na odiw stawí, a že raději někdy jindy přijde. Neustála jsem wšak prošením, i podala jsem mu nato kus mého týkance čili dortu, jejž nám přítel z Anglicka k té příležitosti poslal. Neznaje onen přítel přísnost, s kterou se dohlíželo na wšecky obywatele ostrowu, s Napoleonem je jakkoli swádějící, dal w žertu na týkanec wymalowati císařského orla, což nám mnoho mrzutosti a nemilost guwernéra způsobilo. Wyprawujíc to Napoleonowi, podotkla jsem, že nám za tu nepříjemnost alespoň náhradu učiniti a proto mého týkance okusiti musí. I wzal ode mne kus, který jsem mu podala, štípnul mne do ucha, a nazwaw mne rušitelkou kázně, opět odjel, zpíwaje si píseň »Vive Henri Quatre«.

Často nás Napoleon žádal, abychom jej pozorna učinili na chyby, jichž se dopouštěl, když mluwil anglicky. Poněwadž jeho wyslowowání chybné a stawení slow podlé ducha řeči francouzské způsobeno bylo, těžko jsme mu někdy rozuměli. Já neměla nikdy trpěliwosti k dlouhému mluwnickému wyswětlowaní, jehož časem žádal; mezi wýkladem jsem mu uklouzla, a sestra má byla pak přinucena doplniti, co jsem napowěděla. Když jsem se pak opět wrátila, popadl mne Napoleon za ucho, a usmíwaje se říkáwal: »Aj, slečno Betinko, pořád ještě dowádíwá? Wy nebudete nikdy usedlá!«

Jedenkráte se mne Napoleon tázal, zdali jsem již widěla malého Arthura, synka paní Bertrandowé, kterému tehdáž ještě měsíc nebylo. Wyprawowal mi, usmíwaje se, že mu paní Bertrandowá swého noworozence ukazowala řkouc: Waše Majestatnost račiž dowoliti, bych zde nejwěrnějšího poddaného předstawila, který bez průwodního, od pana Hudsona Lowa podepsaného listu do Longwoodu přijíti se opowážil.

Býwalo Napoleonowi zábawou, se mnou o mých šatech, které jsem nosila welmi krátké, a o mých k tomu příslušných kalhotách žertowati. Pokoušel mne tím mnohdy, nazýwaje mne »kloučkem«, kterýž název jsem welmi často od něho slýchala. Říkáwal w žertu, že díwčí kalhoty ke krátkým šatům wystáti nemůže, a nejednou usmíwaje se prohodil, že by mně na wzdor onen kroj zákonem zapowěděl, kdyby zde byl guwernérem.

Jednoho wečera byli jsme náwštěwou u paní Bertrandowé a rádi bychom byli mluwili s lékařem O'Mearem, který se práwě u císaře nacházel. Dali

jsme lékaře požádati, aby si neztěžil k nám přijíti; Napoleon nám však zkázal, nechceme-li se s lékařem raději u něho sejíti. Stáli jsme k tomu pozwání, a nalezli jsme císaře w pokoji biliárním, an se přes weliké archy papíru nahýbal, w nichžto množstwí špendlíků dílem s červenými dílem s černými hlawičkami bylo nastrkáno. Tázali jsme se ho, co ta hra znamená; i odpowěděl nám, že některé swých bitew znowu swádí, an červené špendlíky Angličany, černé pak Francouze představují. Náleželoť k nejmilejším zábawám jeho, wojenská seřadění bitwy prohrané znowu promýšleti a při tom se pokusiti, zdali by se bitwa způsobilejšími obraty opět wyhrati nedala.

2. Mladá kwětinářka.

Na swých obwyklých procházkách po ostrowě sw. Heleny přišel jednoho dne Napoleon ke skrowné, chatrné chaloupce. Otewřew dwířka do ohražení wprawená, wstoupil do malé zahrádky, we které po záhoncích množstwí kwětin, zwláště čapích nosků (geranium) spatřil, jež mladá díwka modrooká, rusowlasá a swěží, co kwětiny samy, práwě zaléwala. Napoleon dal se s ní do řeči; i dowěděl se od ní, že jsouc na ostrowě cizí, a beze wší pomoci, prodejem kwětin se žiwí.

»Před třemi lety,« wyprawowala, »odjeli otec i matka má se mnou z Londýna, by ke swým příbuzným do Indie se odebrali. Nebyli jsme bohati, a rodiče museli zásobu peněz, k útratám tak daleké cesty potřebných, pracně sobě uhospodařiti. Leč, bohužel, neměli onen kraj, kam cesta jejich směřowala, nikdy spatřiti. Můj otec zemřel na cestě, a když loď, na které jsme plouli, u ostrowa sw. Heleny se zastawila, byla má matka nemocí tak sklíčena, že ji zde se mnou nechati museli. Matka má ležela dlouho nemocna, a bída nás těžce swírala, an jsme ničeho neměly. Bych nouzi naši poněkud ukrotila, počala jsem kwětiny prodáwati. Kupec z města, kterému jsem swými kwětinami se nabízela, wyptáwal se mne na staw a okolnosti mé, a dowěděw se o naší bídě, měl semnou outrpnost. Darowal mi tuto chaloupku, kde se matka nato trošku zpamatowala, a kde jsme se spolu po dwě leta wýnosem zahrádky žiwily. Před rokem zemřela ubohá matka má, a tak stojím nyní osamělá w širém swětě« — ukončila Emilie, trpké slze ronic, swé wyprawowání.

Napoleon byl řečí její welice pohnut, darowal díwce několik dukátů, a wyzwal ji, aby mu časem kytku přinesla. Nato odešel, wyprawowal přátelům příhodu swou, a díwka byla od té doby pode jmenem »Wíly Swato-Helenské« wůbec známa. Napoleon ji w zahrádce její častěji nawštěwowal, jakož ona k němu často do Longwoodu s kwětinami, w ozdobnou kytku uwitými, docházela. Tak přišla i práwě, když Napoleon skonáwal. Jak mile kwětiny spatřil, které mu mladá kwětinářka byla přinesla, zasmál se posledněkrát! Tato náklonnost Napoleonowa k díwce a na wzájem díwky k Napoleonowi, jakož i příběh onen při jeho smrti, powědomy byly po celém ostrowě, a Emilie Branstonowa těmto okolnostem swé pozdější štěstí děkuje. Bohatý anglický obchodník, jenž na swé daleké cestě se zastawil na ostrowě sw. Heleny, slyšel o »Wíle Swato-Helenské«, seznámil se s ní, oblíbil ji sobě, podal jí swou ruku, a jindy chudobná Emile Branstonowa jest nyní jedna z nejbohatších a nejwáženějších paniček w Anglicku.

Fr. D.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

XIII.

Stará hospodyně uwítala Polharta s hlubokou poklonou a Boreše pozdrawila příwětiwým hlawy kynutím.

»Osobo!« řekl k ní radní, snaže se do hlasu jakousi přísnost, ale i jemnou laskawost wložiti. »Pamatuj, že je dnes den, o kterém se nesluší ani wlastní srdce hněwu otwírati, ani w cizím hněw buditi. Proč jsi mi neoznámila, že tento dobrý člowěk někoho přiwedl, kterýž u mne práwa wyhledáwal, jež milý Bůh do rukou mých složil?«

»Člowěka?« podiwila se žena, jakoby o ničem newěděla. »Nepamatuji se, že bych zde byla dnes jakého widěla.«

Zpytawě pohledl Polhart na wrátného, jako by se ho tázal, co tomu říká.

»I toť jsem tedy wčera pozbyl rozumu, že newím, co dnes dělám!« zabručel starý — a doložil pak newrle k hospodyni: »Nepřiwedl jsem dnes do domu wzácného pána mladou díwku, o nížto jsem řekl —«

»Ah, tu holčici!« přejala mu hospodyně řeč. »Ta odešla hned za tebou, milý příteli! Prawila, že se tě musí ještě o radu ptáti, nežli bude se wzácným pánem mluwiti.«

»Že odešla za mnou?« wywalil wrátný oči. »I toť bych ji byl musel tedy widět — ale já ji ani okem od té chwíle nespatřil, co zde zůstala.«

»Co to znamená?« zwolal nyní Polhart, bera na sebe twářnost a podstatu přísného soudce.

»W tom wězí podwod! To je umluwa! To je zlehčení a uražení obecního práwa!«

»Jak to?« wyrazil ze sebe w službě zastaralý wrátný, jemužto se ještě nikdy podobná wýčitka nebyla učinila. »Jak to?«

»Tys tedy děwče schwalně opustil,« řekl Polhart — »ona pak uposlechla rady, kterous jí byl dříwe udělil, a hledala spasení w outěku.«

»I toť aby do toho wšechny wšude blesky!« rozhorlil se wrátný. »Já jí neudělil žádnou radu, nežli aby se k milosti wzácného pána utekla, a pak-li že w skutku odtud odešla, dokázala to z mladické nepředloženosti — ale já jí neudělil žádnou radu takowou, a mimo to je děwče tuze hodná dcera, aby utíkala a otce w pasti nechávala .... ne, ne takowou radu jsem já jí neudělil — ale tys ji, ženo pošetilá, neměla pouštěti!«

»Aj, ty hrubý člowěče!« osopila se hospodyně. »Což jsem já hlídačkou twých poběhlíků? — á mohla jsem wůbec wěděti, že to poupátko do twé zahrádky náleží? Proč jsi neotewřel ústa? — proč jsi se s ním pitwořil, jakoby boží slunéčko na poctiwou pannu swítilo?«

»Dost těch neslušných řečí w domě mém!« zkřikl Polhart a pohledl přísně na wrátného. »Ty jsi pochybil, že jsi díwku samu tady nechal.«

»Já měl řízení,« omlouwal se wrátný bručíwě — »a domníwal se, že ji w dobrých rukou nechávám. Byltě bych se také hned nawrátil —«

»Nezwětšuj winu swou daremnými omluwami!« pokáral ho radní. »Tys pochybil, že jsi díwku z ruky pustil, a kdybych neměl před sebou dnešní den, o němžto sám Hospodin swětu důkaz největšího milosrdenstwí učinil, an mu swého syna seslal: tedy bych nešetřil twé staré kotrby a dal tě hned na místo wsaditi, kám uběhlá díwka náleží. Zatím ještě poshowím; ty ale budeš hleděti, abys uprchlé swéwolnice opět se dopídil a pak i se starým winníkem tím přísněji opatrowal. Nyní nemař času a hleď si powinností swých — a nebo můžeš koledu we chladě držeti.«

Panským krokem bral se na to Polhart do swé komnaty, a wrátný, za ušima se škrábaje a brumlaje, zaměřil si rychlýma nohama k swému doupěti.

»I toť aby to rohatý do pazourů chytil!« bručel po cestě. »To má z toho člowěk, když mu srdce jednou po lidsku klepati začne ... ne, ne! wrátnému se wede nejlépe, když má prsa z ocele, jimiž nic nepronikne. Takéť to celé člowěčí plémě za to nestojí, aby k wůli němu poctiwá duše w ouzkosti wězela!... Ale kdož by se byl toho nadál, že ta holubička tak hanebně — jako newěrná ... ne, ne, Boreši! ještě jí láti nesmíš! Snad nás minula cestou — snad již trpěliwě čeká, abych ji zase k otci pustil; snad se jí dům wzácného pána nelíbil — snad si w něm zasteskla — ta žena nezdá se býti laskawou družkou — nu, wždyť uwidíme.«

Takowouto, dílem toliko w duchu wedenou dílem i polohlasitě prohazowanou rozmluwou těšil a kojil se starec, chwátaje domů, aby nabyl jistoty.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Wysokého Mýta. (Hudební akademie.) Přičiněním p. Vogla (druhdy člena u nowého pražského diwadla w růž. ulici), stráwiwšího u nás letošní prázniny, střídily se dwě akademie, dne 13. a 28. sáři. — Nechtěje se zabírati do širokého rozboru, podám jen kratinký přehled. W prowedení uwertur uwázala se banda zdejší střelecké společnosti, w celém okolí, ba i w krajinách prusko-slezských a rusko-polských, kam času letního cesty konáwá, swou umělostí proslulá; také naše obecenstwo nemohlo ji swou úplnou spokojenost upříti. Tři její členowé oswědčili jednotliwě swé wýtečné schopnosti; hráli totiž p. Walenta na troubu, p. W. Lejsek na ofikleidu a a p. Kapoun na housle a prowedli swé nesnadné úlohy mistrně. Stejné obliby došla hra p. E. na fletnu. Radost ale pojala wšechny, uslyšewší roztomilou píseň sl. Wl. Růžičkowé: »Krásná země« w hudbu uwedenou a zpíwanou od samého p. Vogla, jenž krom toho přednášel d. 13. tři německé arie a d. 28. nám připrawil nemenší rozkoš, zpíwaw píseň naši oplakané Čacké »Češky« a píseň z dědičné smlouwy« od Spohra z Wěnce, národní »Ach není tu, není« pak dwě swé skladby »Wečerní zwony« a »Wojínowo loučení« a Gordigiani-ho »Nemocné děko«. — Zpomínky na jeho krásný spěw dlouho budou žíti w paměti naší, zprowázené citem wděčnosti, a to tím žiwěji, an wíme, že před nedáwným časem ještě ani skoro českého hlaholu neznal, nyní ale spanilomyslně k jazyku našemu se přiznáwá. Deklamowánky: Sedlák na billiaru, Jan za chrta dán, Mlynářowa opička, byly dobře přijaty. Čistý wýnos obou wečerů (70 zl. stř.) obětowal se na wystawení městské nemocnice. — Popsání a historie našeho města od prof. Šembery wyjde ku konci tohoto měsíce. J.

BESEDY.

Spolky střídmosti w sewerní Americe. K oněm krajinám, w nichžto společnosti pro střídmost založené prawých diwů dokázaly, náleží mezi jinými také stát massachusettský w sewerní Americe. Taxa za chudé, kterou tento stát odwáděl, obnášela nedáwno 200.000 dolarů ročně. Když pak společnost střídmosti působiti počala a se rozmáhala rozšiřowáním swých zásad, klesnul r. 1841 onen součet na 136.000 dolarů a r. 1843 již jenom 41.000 dol. obnášel. W tomto krátkém času dalo se 30.000 opilců na dobrou cestu, a také z těchto almužníků č. žebráků stalo se tolikéž pracowitých lidí, tak že nejenom tato bídná třída lidu, alebrž i weškeré obywatelstwo daň platící welmi mnoho získalo. W domě zchudlých města Worcestru (w státu massachusettském) bylo ještě před třemi roky 469 chudých, kterýžto počet od té doby až na 11 klesnul; město jmenowané usneslo se pak na to, aby z wdě-

čnosti za blahoplodné následky zákonů střídmosti každoročně se odwádělo 500 dolarů nadzmíněné společnosti ku prospěchu jejích účelů. — Nápodobných utěšených wýsledků dosáhly záležitosti střídmosti také w Ewropě. Známo jest, jaké diwy kněz Mathews w některých irských hrabstwích, ondy w zlé powěsti býwalých, dokázal; za nynějších dob tam není skoro ani jednoho pijáka. Wšak i po blízku můžeme spatřiti několik welmi utěšených wýsledků střídmosti, která se pospolitým usnešením stala wážnou i čestnou záležitostí. W některých horno-slezských krajinách totiž, kde tak nazwaní slezští Poláci přebýwají, ještě před několika lety panowala trpká nouze a chudoba, spojená s hnusnou nečistotou a podlou myslí: i zjewila se střídmost jakousi lidmilownou společností, w jejížto průčelí stálo několik zasloužilých farářů a hle! staw rolnictwa se ouplně změnil. Již se jewí leckdes blahé znamení budoucí zámožnosti a probuzené důstojnosti člowěcké, již se switá mnohým paprskem swětlo w oných krajích, kde by žádný nebyl předzwídal ani zámožnost ani jakékoliw wyšší pojetí o powolání lidském. †

Literatura.

Harfenice. Obrázky ze žiwota od Františka Rubše. W Praze, 1844. Nákladem Martina Neureutra, knihkupce. Str. 141 w 12. Seš. za 16 kr. stř.

Harfenice? ptá se snad mnohý přísný mrawohlidce a odstrkuje Rubšowu knížku, aby snad domů ji přinesa pohoršení nezpůsobil. Harfenice? obliží se outlomrawná díwka, a ostýchá se snad nahlédnouti do spisu, majícího za předmět nebohé stwoření, o němž bezpochyby málo kdy co dobrého zaslechla. Nebojte se nikdo této harfenice; každý otec může si přáti dceru takowou, a žádná díwka nepohřeší nic z jemného prášku panenských swých cností, jsouc jako harfenice tato. Nechte se jen wésti jmenem Rubšowým, kteréž tak dobrého zwuku u Wás má, wezměte »Harfenici« do ruky, čtěte ji a zajisté že ji neodložíte, byste jí několik outrpných, sladkobolných slzí, spisowateli pak upřímné poděkowání za užití chwil newzdali, které jste jeho Muse obětowali; budete-li čeho želeti, bude zajisté jen to, že wám urputným osudem ubohou Lidunku a s ní též wyprawowání o jejím krásném srdci odníti nechal.

Jak čtenář pozoruje, je to pole sentimentálnosti, na němž se Rubeš opět jednou pokusil, a tato něžná, wonnodechá kwítka, jež nám na něm w jeden wěnec uwíti dowedl, dáwají nám w skutku želeti, že se častěji a pilněji neobrací w onen obor, na kterémž, nemejlíme-li se, prwními tak mile přijatými pokusy dráhu swou před obecenstwem nastoupil. Nehádejme se s ním ale dále; wždyť bez toho neušel trestu, a zanedbaná jeho nejwlastnější Musa, na jejížto twáři se slza s úsměchem a elegický pocit s bystrým, wtiporodým žertem střídá, potrestala jej tím, že mu jeho nejnowější dítko w obět beznadějnému a snad napolo i bezjmennému bolu propadnouti dala. Máme čtenáře s krátkým chodem této powídky seznámiti? Nikoli, nech ji sám čte, nic se neboje toho, co jsme mu wyzradili o jejím konci, kterýž se sice citliwého srdce bolestně dotýká, spolu ale hned osladu swou při sobě má a tak dozwukowání melancholických tonů harfy se podobá, kteréž jemně se ztrácejíce, do posledního tetelení ucho libě jímati nepřestáwají. Máme-li co při této práci želeti, je že nám sp. místo obrazů, aneb jak již titul napowídá, obrázků, raději dokonalou, ouplně zakrouhlenou powídku nepodal, — ne snad žeby spisu tomu něco scházelo, žeby neouplný byl; — sp. prowedl jej do nejposlednějšího konce; nýbrž proto, že poměrowé jednotliwých částek nesrownalé jsou, a my tak ani oprawdowou powídku, ani oprawdowé obrazy nemáme. Nehodíť se každý předmět, aby we způsobu obrazů wzdělán byl; tiché, wíce do wnitřku a z něho jdoucí, jemně splýwající jednání, zasahující mnohonásob do sebe a mající mnohé uzly swé w časech dřiwějších, nesnáší dobře slowesnou formu, již nám titul udáwá, a R. chtěje se jí držeti, byl by wšecko, možná-li, jinak uspořádati musel. Ostatně je také widěti, že jí sp. oumyslně nezwolil, nýbrž teprwé později názwem jejím některé wady swé práce přikrýti chtěl. Ale proč neważil raději tu prácí, aby je odstranil, nebo-li lépe, aby jim ani wzniknouti nedal? Pouhým názwem se nic neprawí, wěc desetkráte pokřtěná zůstane touž i po jedenáctém pojmenowání, a R. nesetřel jmenem »obrazů« základní powídkowitý ráz swé práce. — Co s tím celým nočním wýjewem na Pohořelci? Je to pěkné studium, ale mělo se k jiné práci zůstawiti; či snad je něco w naší powídce platno? zasahá něčím w její děj, by se zwláště tak zewrubné wymalowání jeho omlúwilo? Tak poněkud i bálečné wyražení u p. Rozkošné, kde zwláště nezwané ony pozorowatelky u klíční díry překážejí a tón celku ruší. Nemohl si sp. jinak, whodnějším způsobem pomoci? W intrikantech Lorencim a Lowelu libuje si také wíce než třeba bylo, a konečně snad ani takowých charakterů do této powídky nepotřebowal. Za to byl by mohl raději zwadnutí nebohého kwítka, naší Ludmily, snesa je s jeho téměř pouhé etheričnosti, přidáním některého ostřejšího tahu o něco pewněji motiwowati. W čem se ale s naším sp. nejméně smířiti můžeme, je motto, od něho wywolené, a tak přísné, starozákonní prowedení jeho! to je přílišná sprawedlnost osudu, a nech se sp. sám zastane proti wýčitkám, které by mu snad mnohá lítostiwá čtenářka učiniti chtěla. Podobné fatum patří k osudům welkým, do hranic starého swěta; náš swět má milostiwějšího Boha, a čím se děd i otec w bolestném překwapení srdce prowinili, nebylo takowé, by později jim wlastním jich utrpením smyto býti nemohouc, nowou ještě a tak newinnou oběť zastihnouti muselo. Nemníž sp., žebychom jemu za zlé pokládali, že srdci tak krásnému puknouti dal; zůstaweno je geniowi jeho, co s wýtwory swými učiniti zamejšlí, a samo hasnutí této hwězdy je tak krásně, tak dojimawě líčeno, že se s plným swýmoučinkem nemine; jediné nemělo se do oné perspektiwy osudu krutě stíhajícího postawiti. Rádi bychom zde ještě něco připomenuli, co s jinou, swrchu již podotčenou okolností souwisí. Nezdá se spisowateli, že wyprawowání tohoto posledního wýpadku příliš dlouhé je w poměru k tomu, co z našeho spisu k předmětu jeho wlastně náleželo? Chtěje sp. Lidunku tak před našima očima nechat uwadnouti, měl jí dříwe dát wíce žíti. Nechceme wyprawowání tomu, o kterém práwě mluwíme, ceny ujímati; zajisté že welmi tklíwé a podařilé je; ale básník, wůbec spisowatel a ba nikdo nesmí pro částku na celek zapomínati. (*Dokončení.*)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 126.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

19. října
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Lest nad lest.

Noweletka.

I.

Pan Ronow již není mladý, wšak nad mladíka zběhlý w umění omlazowati se; on si černí wlasy a wousy, červení si twář, bělí si čelo, nosí nohawice notně watou podšité, slowem: pan Ronow je mužská koketa. Hraje-li se nowý a neb starý, wšak powěstný kus w diwadle, tu si pan Ronow o sedmé hodině o dlažbu železné ulice diw paty neotluče; prowozuje-li se koncert, zaujímá pan Ronow prwního místa. Kdyby byl tak moudrý a učený, jako je powěstný to swihák a muž nejlepšího tónu: pět budoucích wěků uživilo by se moudrostí jeho.

Kdo je ten pan Ronow?—Ptej se toho neb onoho—žádný to wlastně newí; každý odpowí: Wýtečný to muž, znamenitý člowěk! — Není mu rowno atd. — Tážeš-li se wšak: proč a jak? — Tuť ústa chwálící umlknou, a konečně — newí žádný co chwalného o panu Ronowu promluwiti.

Ale přece! — máť on welikou, nesmrtelnou záslubu, o sebe jen sice, to wšak neškodí: — otec jeho mu zanechal domy, statky a — peníze! Peníze! ano to je ono weliké slowo, za nímžto swět se walí a člowěčenstwo se bere! Pro peníze smíží se twor Bohu podobný, pro ně uwondá se pracownik w potu twáři swé ne jen až k zemdlení těla, ale až k umrtwení ducha swého; nimi zaplácela se největší bezpráwí we swětě, ano hříchy a zločiny, pro něž jazyk lidský ještě ani wyznačujícího jmena nenalezl, penězi se powzbudily, a na jich nedostatku nejwyšší záměry se ztroskotaly. Což diwu tedy, že pana Ronowa každý chwálí? on má peněz, a může jimi swobodně wládnouti!

W penězích tedy wězí weškeré kouzlo pana Ronowa. Hlawa jeho je sice prázdná, ale kapsy jsou plny a tedy — wšecku wážnost před panem Ronowem!

On si práwě wyjíždí do Bubenče; co tam asi bude dělati?

Den je krásný nade wše popsání. Slunce září čarohledem majowým a dechem swým rozsíwá blaho a úrodu po wší zemi. Zahrada bubenecká rozkwítá i zelená se, až srdce plesá. Pan Ronow wjede, dá si klisnu od sluhy podržeti, a kráčí w prawo okolo zdi, po tak nazwané „dlouhé cestě“.

Málo lidu widěti w tomto oddílu zahrady; zde onde nějaký študent s explikací, anebo blouzniwec buď poetické, buď prosaické formy, nebo konečně nějaký

anděl padlý
Co amarant na jaře swadlý!

Jiného obecenstwa tam sotwa kdo najde. Pan Ronow ale nenáleží ani do té, ani do oné třídy; co ten asi hledá w tom tichém stínu? — Jak může člowěk na takowou cestu zabloudit a nedat se raději dolů, kde by jej hostinec uwítal, kde se hemží daw hostů, kde u weselém zaznívání hudby síla skwostně oděných sprosťáčků na wýstawě se jewí; kde nobl dámy po francouzsku hubňají a moderní lwowé po německu hulákají; tam wlastně bylo by místo pro pana Ronowa.

Ale wěz — on se ohlíží, on wzdychá, wzhled jeho pobluzuje baluzemi, a zastawuje se na kwětinkách mladopestrých.

Snad je zamilowán? Může být; ale k tomu je skoro již tuze starý; ačkoli se malowal a fintil jako hastroš: wrásky na twáři nedají se zakrýti!

A on je přece zamilowán! — oprawdu, či jenom na zdání? Newí se, ale zdá se, že ho láska tehdáž ostře ranila; neboť powzdychuje, rukou k srdci posahuje, ano i očima pokrucuje, chwilkami k nebi pohlíží a zase na zem oči kloní, slowem — on musí zamilowán býti, neboť jiný ro-

zumný člowěk si takto počínati nemůže. Zdá se, že někoho očekáwá a konečně se usadí.

»Ano, tatoť jest, a zůstane mojí poslední láskou!« — jal se mluwiti sám k sobě. »Jestli s tou nic nebude — tedy se na ženské wíce milostným okem nepodíwám!«

I zamyslil se a konečně wypasenou twář swou pozwednuw, z hluboka srdce sobě wzdychnul.

»Kolik je tomu let, co jsem w této zahradě prwní milenku swou očekáwal? — O, Anno, Anno! proč jsi mi nezůstala wěrnou? Dwanáct tisíc na stříbře, a po babičce dům k očekáwání! Takowé wnady — — «

Tu cosi zašumělo, pan Ronow wyskočil: wšak to nebyla očekáwaná; jen osamělý wrabčík přetrhl pásmo myšlének jeho. Zpamatowal se po chwilce a počal rozjímati dále: »Anna, Betty, Katinka, Marinka, Róza a — Zuzanka; dwakráte do třetice; již toho mám dost. Ať padne oko nebo zub — já se ožením, a Zuzanka nechť jest tou šťastnou!«

Zuzanka ale nezdála se nějakého štěstí očekáwati, neboť we wedlejším křowí wyslechnuwši slowa pana Ronowa, diw že do hlasitého smíchu se nedala. Po chwíli pak wystoupila ze skrýše, a pan Ronow sebou trhl.

Zuzanka byla zkušené děwče, znala swět, a w něm zláště mužské pohlawí se cnostmi i wadami jeho, čítala německé romány Tromlitzowa způsobu, šatila se wždy dle nejnowější módy a byla wzornou koketkou.

Ženské pohlawí je křehké, podá se dobrému i zlému dříwe nežli wážnější mužské, a — při ničem dlouho nesetrwá. Protož míwá také w lásce wniternější zkušenosti a rozmanitějšího pojemu; a Zuzanka měla za mladších let hojnou příležitost w takowých wěcích se cwičiti. Pan Ronow měl před ní pět, a Zuzanka před ním asi padesát milenců, aniž byla jediného z nich náruživě milowala. Bylať ale již také dospělá, rok čtyry a dwacátý již, co ztracená hwězda, daleko za zádami se jí třpytil. Ona wšak byla přece ještě na zdání mladá, a kdo ji ustrojenou na ulici spatřil, na deset let zapomněl; a kdo ji wečer na plesu nebo na besedě widěl, o kouzelném půwabu jejím, o panenské spanilosti a mladistwé, čisté, jasné powaze ani w myšlénkách by nebyl pochybowal. Čerwené i bílé líčidlo dosadilo, co příroda neposkytnula, a umění, ze slabého komárowého tílka podstatné a wábící utwořiti pokročilo za našich dnů dílem krejčowinou, dílem důmyslem ženským již welmi daleko — Zuzanka pak se denně w něm cwičila.

Rozmluwa jejich byla tak horliwá, ano planoucí, i rozešli se tak wřele a s takowou rozčilenosti, jak to jen možno bylo u dwou tak spanilých duší. Ano, rozešli se s obapolným slibem wěrnosti; pan Ronow složil swou šestou, Zuzanka jedenapadesátou přísahu u kmene mohútného dubu — že si wěrní zůstanou. Pan Ronow nemyslil jinák, nežli že si Zuzanku wezme — ale ona? — inu, uwidíme, co ženská může! —

II.

Snadno je slawíčku w bujném, zeleném křowí zpíwati, snadno je píšťaly řezati tomu, kdo sedí w rákosí, a dluhy nedělati tomu, kdo peníze má, a na cti utrhowati osobám, kteréž přítomny nejsou — těžko wšak jest zastawiti proud ženské zloby a pomsty.

Ženská w šťastné lásce je slawíček w háji pějící a rozplíwající se lahodou; wdá-li se a cítí-li, že je dobře zaopatřena, již dělá píšťalky, dle nichžto muž tancowati má; dluhy jdou na jméno mužowo — ona je samowládkyní domácnosti a tedy i peněz; ale chraň se ženskou zlobu na sebe wrhnouti! Neujdeš pomstě, nech se kroutíš, točíš a wyhýbáš, jak chceš; metla se ti wždy nad hlawou wznáší.

Šest ženských bylo pohromadě; kdož wí, jaký osud je byl swedl; bylo to wšak šest rozlobených, podiwných ženských — pět býwalých a jedna nynější milenka pana Ronowa.

Rozmilá ta společnost. Šest mlýnských kamenů nenadělá tolik hřmotu, co ta spanilá ústa, a nerozmele tolik zrn za týden, co něžné hubinky slečinek těchto zoubkami swými w hodince rozmlely dospělých i nedospělých ženichů.

Když Zuzanka mezi ostatní wstoupila, hned se na ní wrhly, a Zuzanka ledwa že k slowu přijíti mohla. — »Utište se pak přece!« prawila k nim, »wěc je w proudu, a co nejdříwe se wůle waše wykoná. Pomsta umluwená ho nemine. W neděli jsou prwní ohlášky.«

Na wšech twářích se značila radost; nato se wařilo hned kafe a u wražení se žiwě pokračowalo: neboť bylo jim wšem o důležitých wěcech pojednáwati.

Zuzanka dělala dámu — ale škoda, že jí skoro ani nitka skwostných oděwů nepatřila, jimiž se na ulici honosila. Wše bylo dílem wydluženo, dílem prodluženo, a mužským newšímawým, zláště zamilowaným, je snadno něco namalowati. Ženskou tak snadno neošidíš! — Ta pozná po twé chůzi, mnoho-li twá kapsa obsahuje.

Zuzanka byla nyní newěstou; newěsta wšak

ledaco potřebuje, o čem ani ženich wědět nemá — a Zuzanka neměla wlastně ničeho.

»Já ti půjčím perly na krk,« prawila Anna. »Já swé hedbáwné šaty,« dí Betty; — »já ti zaopatřím bílé skwostné střewice,« jala se říci Róza, a tím způsobem měla se Zuzanka za skwostnou newěstu ustrojiti.

S podiwnou ochotou slíbily jí slečinky swé šperky a nejozdobnější šaty, dílem i peníze, ke dni swatebnímu; ale ony wěděly proč to činějí!

Čehož by se ženské na swětě nedopídily? to jest, nesahá-li to do oboru lidského wzdělaného rozumu! — Takž se i stalo, že se opuštěné milenky pana Ronowa o sobě dozwěděly, seznámily a spřátelily. Nech i sobě odporné a rozdílné byly powahy jejich — w nenáwisti swé proti newěrníku sjednocowaly se do čista. Nebylo přirozenější myšlénky nežli pomsty, i zůstaly na tom, že spojeným silám wíce se powede, nežli jednotliwým. Sjednotily se tedy na hrozné myšlénce.

Nebyloť snadno pomstíti se na panu Ronowu, neboť bohatý člowěk jako ouhoř wšudy wyklouzne; ženský ostrowtip se ale zná we wšem, tedy i w chytání ouhořů. Wěděly staré panny ze zkušenosti, na jakém písku starý mládenec nejsnadněji uwázne. Zuzančiny okolnosti nebyly jim tajemstwím. Powěstná koketka se jim zdála býti whodným prostředkem k wykonání jejich zámyslů — a že byly na dobré cestě, žádný pochybowati nemůže.

Myšlénka, jakouž uražené panny wywésti hodlaly, byla w skutku ukrutná. Newěrníku mělo stejnou mérou odplaceno býti; ale s welikým hlukem a s neslýchanou hanbou! — On měl padnouti do sítí sprosté koketky, od té pak oklamán a weřejně zahanben býti. Nebylo jim spojeným těžko působiti na Ronowa. Bylo jich pět; každá znala nějakou jeho slabou stranu, a po smutných zkušenostech we swětě naučily se jich použiti. Ony samy daly jsou Zuzance úlohu, aby jej upoutala, i zaopatřily jí wše, čeho se jí nedostáwalo. Ona wšak po každé schůzce s ním zpráwu jim dáti musela o wšem, co se mluwilo a jednalo; i nebylo již možno pochybowati o šťastném wywedení chytrého sice, ale ženicha neslychaně zahanbujícího záměru.

(*Dokončení.*)

České diwadlo w Praze.

Dne 13. října prowozowala se Holbeinowa známá rytířská weselohra »Troje znamení aneb Turnaj na Kraselowě« w překladu Štěpánkowu. — Parádní role Elišběty, okolo nížto se celá hra točí, byla w rukou p. Kolárowy a nalezla šťastnou reprezentantku. P. Biel by nemusel w rolích jako je Wojnowský tak se šňořiti a zwláště wousky a kadeře tak si uhlazowati; — w řeči jewil tehdáž welkou pozornost. P. Kolar hodí se dobře za Prchlanského, a p. Grabinger za rázného, srdečného Pořeně. O ženichách nemůžeme říci tuze mnoho chwalného. Lepší figury byly kancléř a Gertruda. W celku šla hra dobře a obecenstwo zdálo se býti spokojeno.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Sázawy. (**Knihowna. Diwadlo. Ples.**) Kdežkoliwěk se símě národnosti zejme, třeba i w sebe nepatrnějším koutečku wlasti naší, jest to powždy důkazem, že duch sprawedliwého snažení našeho čím déle tím wíce širšího pole nabýwá. Sázawa naše je owšem malé městečko, má ale chwalné místo w dějinách českých. A přece se dlouhý čas zdálo, jakoby každá zpomínka na doby minulé byla zahynula, jakoby onen wlastenský duch, jenž se byl slowanskými bratřími našimi w krásná údolí naše přistěhowal a po tak mnohá století od nástupců Swato-Prokopských až do wyzdwižení řehole jejich pěstowán byl, i s nimi nawždy byl odumřel. Ale nebylo tomu tak. U nás, jako wšude jinde, leželo úrodné pole ladem, slibujíc pečliwému wzdělawateli hojného užitku, jen že se po dlouhý čas nechtěl najíti pěstitel. I našel se konečně, skromnost jeho nedowoluje nám jej tuto zejmena psáti, a wytrwalost jeho byla této práce dostojna; ale onť samoten pracowal; zúrodňowalo se tedy jen po částkách welké ladem ležící pole. Tu se mu ale konečně postawili spolupracowníci po bok a wše nabylo žiwější twárnosti. Jeho a zdejšího pana kooperatora F. Šindeláře neunawenou snahou poštěstilo se knihownu pro lid zříditi, a hle! jak blahodatně účinkowalo noworozeňátko toto teprwa asi osmdesáte kněh čítající! Jaký shon po knihách! Protož se nám zdá býti záhodno, weřejné díky wzdáti i těm, kteří krom swrchu jmenowaného zakladatele p. P. Fr. Šindeláře k zakoupení knihowny zdejší chwalně přispěli, totiž obzwláště obec sázawská, p. úřadníci panstwí sázawského, jakož i majitel skelných hutí p. Fr. Kawalír. I kojíme se nadějí, že se opět w brzce knihowna o nemalý počet užitečných kněh rozmnoží. — A tak jako zdější pan kooperator o knihownu, pečowal i náš wrchní pastýř duchowní, welebný p. farář M. Bičan, o wzkříšení diwadla našeho. Jeho rázným zakročením jsme již dwakráte hrali, totiž dne 8. září »Čecha a Němce« a dne 28. září »Čtyry stráže na jednom stanowišti« a pak opět na wšeobecnou žádost: »Čecha a Němce«. Wýnos posledního předstawení byl určen we prospěch zdejší knihowny a na ošacení chudých školních dítek. Ochota pánů, nejwíce wšak krásné pleti byla w skutku chwalitebná, i bylo patrno, jak radostně se každý a každá úkolu swého chopili, a jak zdomácněle na wlastenské půdě se cítili. Hudbu dobře obsazenou řídil sám wysoce rozený pan rytíř z Lindenkronů, dědičný pán na Sázawě, a podal nám z wlastních skladeb zanimawých pochoutek. Diwadlo bylo powždy přeplněno. — Po skončené hře byla dána od zdejší wrchnosti weliká hostina, ku kteréž wel. duchowenstwo, wšickni ochotníci diwadelní a weškeré úřadnictwo pozwáno bylo. Mezi hostinou howořilo se mateřským jazykem. Po hostině byly národní písně zpíwány. Posléz následowal skwostný bál, a bylo w skutku radostně slyšeti, jak se pánowé pojednou českým jazykem o tanec prositi naučili.

—†—.

Literatura.

Harfenice. Obrázky ze života od Františka Rubše. W Praze, 1844. Nákladem Martina Neureutra, knihkupce. Str. 141 w 12. Seš. za 16 kr. stř.

(*Dokončení.*) Welmi zajímawé, dobře wyprawowané jsou poloepisody o Welenském a starém Dominikowi, a čtenář se těm nešťastným trpitelům z celého srdce soucitem swým přikloní. Co má ale Jaroš zde dělati? Jeho osoba je beze wší potřeby wstrčena. Či musí nám snad powěditi, žeby se nebyla nikdy jeho babička jeho babičkou stala, kdyby Dominika nebylo býwalo? — Powaha Jesenského není dost wywedena; jednání jeho kolísáwá sem tam, bez dostatečného odůwodnění; sp. měl tuto jednu z hlawních osob na lepší nohy postawiti, a snad jí i něco přidati, co by jí lepšího účastenstwí w mysli čtenářowě získalo. Z počátku mnoho slibujíc, neukazuje později než malátnost, a necháwá sebou strkati, kam se komu líbí. Ani Aurelie není w hlawních rysech domalowána, a pokud se pozná, obětowal by jí každý miláčku básníkowu, milostné harfenici. Wůbec potřebuje poměr tří těchto duší neboli wlastně srdcí bližšího, určitějšího ustanowení, a kdo wí, zdali by to, stanouc se, spisowatele k tomu nepřiwedlo, aby Jesenskému wadnoucí jeho přítelkyni jako milenku k nowému žiwotu zbuditi dowolil.

Wytýkali jsme této práci mnoho? — ano, nejednu wěc, jak čtenář widí; zbýwá w ní ale při wšem tom tolik dobrého, ba wýtečného, wyskytují se takowé stopy nadaného ducha básnického, zwláště w líčení dětinné oddanosti, tichých hnutí srdce, upřímných citů a rozmanitého, Bohu obětowaného utrpení, wůbec umí sp. tak srdce dojímati, že jí nicméně nikdo bez oprawdowého potěšení neodloží. Rubšowo nadání je tak newšední a obliba jeho u našeho čtenářstwa tak pewně založena, že doufáme, že nejnowějšímu jeho dílu tímto naším míněním neuškodíme; naopak, práwě proto cítili jsme powinnost, ponuknouti ho, aby z dráhy, od nějakého času nastoupené se uhnuw, místo chwilkowých, ledajak a ledakde dobytých effektů raději trwalého si hleděl, předewším ale wětšího měřidka na swé práce přikládati se odhodlal. Oprawdowého požalu hodná škoda byla by pro naši literaturu, kdyby R. na polowiční dráze ustanouti a na těch prospěchách přestati chtěl, kterých posud pro sebe i pro nás nabyl. Jméno jeho je wšude oblíbeno, dárek, pocházející od něho, nalezne wšude witané místo; nuže, nech toho k něčemu lepšímu ještě, wyššímu použije. Humor jeho a trestající rozmar nalezne Bohu díky dost práce w naší wlasti; i něžných srdcí, ježby kwitím poesie obsypal, žije dost w hlubinách mysli jeho; jen ať wybírá, co by dárů jeho hodno bylo, ať nelituje práce, a wděčné obecenstwo bude rádo, kdykoliw přikáže, s Musou jeho smáti se i — plakati.

Wyprawowání je, jakož se od R. jinak nadíti nelze, snadné, žiwé, obrazy a podobenstwí šťastné, trefné, ráz prostonárodnosti šťastně dochowáwán. Co do jazyka byli bychom si ale wětší pečliwost, wětší přesnost a uhlazenost přáli. Některé wýrazy, jako n. p. ňákej, brejlatej, malér atd., mající tomu onomu wětší wýraznosti dodáwati, nejsou zde na místě; dramatik si snad w tom může wolněji počínati, nowelista je wíce wázán a způsob, jak, i meze, pokud se i w jazyku charaktery powoliti aneb dokonce sprostnost líčiti smí, jsou wedle oboru aesthetického dost přísně určeny. Nač to o Lotince, že se radowala »na konto budoucí besedy« a takowých wěcí je wíce. Častěji se potkáwáme s podiwnou, nepráwidelnou, ba i nejasnou konstrukcí, k p. str. 66. dlouho hleděli oba na diwnou zpráwu přinášejícího posla; str. 79. a oči wenkowana opět radostně brály, wíce nedbajícího o společníky; str. 71. a tak magickým swětlem nad dřímající Prahou wzešlého měsíce oswícenými ulicemi; co je to, na str. 51.: jehož ušlechtilé tahy mrakowé zpustlosti darmo sohyzdit se namáhali? — Wydání není špatné, ale bylo by se spíše pro nějaký spisek pro děti hodilo. O korrektorowi nesmíme říci: Interdum bonus atd., poněwadž náš Homer tuze často si podřímnul. Některé akcenty přestěhowaly se na jiné písmeny a wkloualých několik literek z latinského písma zdají se nám wyjewowati přání po ozdobné latince, w které čtenářstwo lepší plody naší literatury přijímati i žádati uwyklo.

K. Štorch.

Literární náwěští.

W několika dnech wyjde u Kronbergra a Říwnače:

Biblioteka zábawného čtení

wydáwána od J. B. Malého.

Běhu nowého swazek prwní,

obsahující:

Wýpisky z denníka lékaře,

z angličiny Samuela Warrena přeložené

od

J. B. Malého.

Swazek prwní.

Obnowené toto podniknutí již proto oučastnost wlasteneckého obecenstwa zasluhuje, poněwadž při nowém nakladatelstwu žiwěji a rázněji pokračowati slibuje, než to možná bylo při starém běhu. Že dobrý wýbor wěcí bude, o tom již prwní swazek swědčí. Známyť jsou w literatuře anglické co dílo nad jiné znamenité: »Wýpisky z denníka lékaře,« jichžto spisowatel, zewrub a naskrze znaje swět i srdce lidské, tak prawdiwě oboje líčiti umí, že čtenáře bezděky i proti wůli poutá. Od roku 1832, w kterém ponejprw wyšel prwní swazek, až po tu dobu dočkala se kniha ta asi desátého wydání w půwodním jazyku a překladů do wšech téměř europských řečí. Wydawatel pak z ní učinil wýtah takowý, že, maje zřetel hlawně na zábawu, jen to podal, co nejzajímawějšího jest pro obecného čtenáře, ostatních přísnějších wěcí pomina, poučení wšak, které w knize oné w hojnosti obsaženo jest, nikoli newymeziw. A tak tuto podána jakási tresť toho klassického spisu.

Druhý swazek Biblioteky, jenž w tisku se nacházi, obsahowati bude: »Obrazy Ukrainské« a třetí teprw pokračowání wýpisků, což wydawatel pro wětší rozmanitost tak spořádal.

Každý swazek silen bude 6 archů známého dwanácterkowého formatu a cena bude obnášeti 24 kr. bez weškerého předplácení.

Od přízně obecenstwa pak záwiseti bude rychlejší neb zdlouhawější wycházení.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 127.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem placku, na Starém Městě č. 250) wydawá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

22. října
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Píseň českých musikantů.

Jsme my čeští musikanti,
Česká zem nás zrodila,
Sladkými nás hlaholami,
Sladkou hudbou kojila.

Země hudby, země česká
Naší drahou wlastí jest,
Českým býti musikantem
W celém swětě welká čest.

Wšude witají radostně
Musikanta českého,
Od nikoho, jen od něho
Slyšeti, co hezkého.

Hezky hraje, jakby kouzlil
Na rozličných nástrojech;
Mnohoť musikantů w swětě,
Wšak se wšech nejlepší Čech.

Česky hrajme, česky pějme,
Česká zem nám domowem,
Oslawujme, zwelebujme
Krásnou hudbou hudby zem.

Ozýwá se, rozlíhá se
Česká hudba, český zpěw;
Jsme my čeští musikanti,
Wře nám w srdcích česká krew.

Čechowé jsme, dokonalí
České země rozenci,
Jsme my čeští hudebníci,
Jsme my čeští wlastenci.

V. Furch.

Lest nad lest.

(*Dokončení.*)

Slečny nešetřily swých spořitelnic ano slíbily Zuzance hezkou summu za nezdu jejího snažení. Den swatební byl již určen, a wše jako na kolečkách připraweno. Mstitelkyně snažily se o to, aby se hojnost lidu w kostele sešlo k sňatku a mnoho swědků aby bylo toho, co se stane. Zuzanka měla upoutati ženicha swého wšemi wnadami, duševními i tělesnými, tak aby ženich okamžení sňatku swého za nejšťastnější dobu žiwota swého powažowal; když ale na klekátko kleknou, a u pohledu nesčíslných diwáků ruka w ruku wložiti by se měla: tu měla Zuzanka za úlohu wstáti, ženicha u oltáře opustiti a tak přede wšemi jej zahanbiti.

Myšlénka takowá mohla se jen w hlawách mstiwých ženštin zroditi.

III.

Nastal den swatební. Ronow plynul w moři blažeností neslýchaných, a již o půl noci wstal, od sloužícího wlasy černiti a páliti a wůbec strojiti se dal. Jaký to den! — Zuzanka po celý čas swého newěststwí byla newyslowitelně půwabnou a myšlénky starého mládence lpěly na newyslowně wábících tazích newěstiných. — »Jak šlechetná to powaha!« prawil sám k sobě ženich: »jaké srdce, jaký půwab, jaký rozum a přece — jaká naiwnost w powaze její. Wšechny býwalé milenky moje byly opice wedle této!« Takowá slowa šeptal oblažený ženich.

Newěsta též od půl noci strojila se, líčila a fintila; pět ženských ji obskakowalo — musela tedy wypadati jako bohyně lásky a krásy!

»Ach, milé sestřičky!« prawila k swým přítelkyním, »já se celá třesu! — Wy newěříte jak mi je už protiwno to přetwařowání před tím marným, starým hastrošem. On tak ke mně mluwí slowa sladká, a já se musím naň usmíwat a příwětiwě mu kynout, co mi zatím slowa jeho znějí, jako když mi pod ušima někdo ořechy louská. Ten člowěk je mi už protiwen, jako myšlénka smrti! Mráz po mně jde, když se mne dotkne, a již skorem lituji, že jsem se k tomu dala —«

Panny se strachy plašily. — »Jenom ještě dnes! wždyť je to naposledy!--Což pak ztratíš? Twé powěsti ta wěc neublíží — a konečně, na ko-

ho padne hanba? Tys ním powrhla, a on jako kluk zůstane stát!« Tak ji utěšowala ústa díwčí, a Zuzanka se dala přemluwiti.

Peníze jsou wšemohoucí! — Díwky ale newěstu wyšňořily, že bylo radost se na ní podíwati. Hodina se přiblížila, přítelkyně se rozešly, a konečně si přijel ženich pro newěstu. Kostel byl hostmi naplněn. Zwědawost a ousměšek byly pohnutkami, že se tolik lidu sešlo.

Pan Ronow sice měl wážnosti u mnohých, Zuzanka ale.... Inu, wšak on wí co činí.

Cinkání zwonků, rachot přijíždějících kočárů, daw lidu — wše mělo zláštní ráz; kol kolem se skwěly růžowé baldachyny, wěncemi ozdobené, a na klekátku se třpytily zlaté třapce.

Ženich s newěstou, se swědkami i s celou swatební družinou přistoupil k oltáři. Pět ďasíků ženských stálo na kuru — měnily barwy, chwěly se, a city jejich byly tak newyslowitelné, jako twářnosti jejich pérem newyznačitelné.

Počaly se obřady.— Co to? slečinky na kuru diw neomdléwají! newěsta klečí wedle ženicha, ruka w ruce — požehnání nad nimi se wyřkne— — oni jsou manžel a manželka.

Co pět lítých saní wylítne pět starých panen z chrámu. Klam, pomsta, zloba a Bůh wí jaké kletby z úst se jim řítějí.

Zuzanka však po swatbě wyjíždějíc a zdaleka pět panen widouc, usmála se, a prawila sama k sobě: »Jen když jsem se wdala!«

P. Ch.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Rychle a nepokojně wrazil pod swou střechu, ale po díwce nebylo tu pomátky. Rozkwašený wešel k starému Šlechtowi. Srdce jeho bylo plno hořkosti; šelť jako po uhlí a nemohl se nijak z nesnází wytrhnout, w kteréž ho byl domnělý díwčí outěk uwrhnul.

Wešel do wrátnice, zastawil se chwíli před nešťastným wězněm. Newědělť hned, jak swým citům a myšlénkám otěž popustit.

»Jsi ty to, příteli strážníku?« ptal se konečně sám řezbář po několika okamženích.

»Co jsi to se swou holkou umluwil?« zabručel nyní Boreš místo odpowědi. »Kde jsi wzal tu proklatou radu, aby to nerozumné děwče spasení swé w outěku hledalo? Myslíš, nešťastníku —že si tím pomůžeš?«

»Já ti nerozumím, příteli!« odpowídal slepec, a we twáři jeho jewilo se weliké pohnutí. »Co bych byl s děwčetem umlouwal? — a co to mluwíš o outěku?«

»Nu — že nám twoje dceruška zmizela!« řekl wrátný newrle. Nikde po ní památky. Já dobrý bloud ji nechal w domě radního Polharta — «

»Raději na prahu pekelné říše,« zwolal Šlechta, »nežli w doupěti toho nesprawedliwého člowěka! Ty sám dal si holce špatnou radu — «

»Mlč, newidomý člowěče!« zkřikl Boreš mimo swůj obyčej hlasitě, nemoha u swé rozčilenosti řezbářowu wýčitku mírně snesti. — »Mlč! Moje rada byla dobrá — ale ti, kterým jsem ji udělil, neprokázali se dobrými a použili jí ku zlému.«

»Co mluwíš ty o zlém, jako by tebe bylo potkalo?« řekl Šlechta hněwiwě ku předu pokročiw. »Stalo-li se tady zlé, tedy se jen nad mou hlawou shrklo, ješto nyní opuštěný stojím, newěda, jakým ouskokům nábožné dítě mé podlehlo a w jakých tenatech uwázlo; — stalo-li se zlé, tedy zastihlo jen dceru mou, a já tě poženu k soudu, abys mi učinil zadost za každé příkoří — «

»I toť aby to wšechno práčata zmlely!« zkřikl do toho wrátný skoro zuřiwě. — »To mám tedy za swou dobrou, bláhowou wůli? Nu, wždyť uwidíme, k jakému konci beze mne wěc waše dopadne! Zneuctění poswátného místa — rozbroj před očima Páně — to nejsou tříšťky, které si člowěk za nehet zadrhne a snadno zas wytáhne; to jsou špičky železných metel, které kusy masa z těla trhají. Wšak já ji najdu! — wšak já ji dopadnu!«

S těmi slowy bral se kwapně ze dweří. Ale srdce jeho nebylo ještě mírné a ztichlé, ačkoli si byl proudem slow poněkud odlehčil. Wlastní jeho nesnáze nebyly zmizely; a wšechny myšlénky jeho upínaly se nyní toliko na tom, aby se ztracené díwky zase dopídil.

»Kam by se byla mohla uteci?« rozjímal sám u sebe. — »Já jim řekl cosi o rukojemstwí: — nepustila se tedy někam, kde by snad mohla něco podobného nalezti? Ale kam? — kdož to wí? kdo zná jejich spády?.... A nebo — hoi! to je moudrá myšlénka!« doložil najednou polohlasitě. »Holka zdá se být w skutku dobrým dítětem a staw otcůw jí ležel těžce na srdci... což aby? — ano, ano! — jistě že doskočila domů, aby mu nějakého pohodlí učinila; snad bude chtít přinesti nějakou podušku... žádné pochybnosti! doma ji zastihnu! Pak se, ptáčku, ale těš! Pak mi tak snadno zas neulítneš!«

I wydal se hned zase na cestu, poručiw i

swému pacholku, aby slídil po ulici a prchlou díwku polapil.

Boreš neznal sice domow swého wězně, wěděl jenom dle powěsti, w kterých končinách se nalezá; doufalť ale, že se snadno po něm doptá. A w skutku se také nesklamal. Záhy stál před osamělým domkem.

Rowným krokem bral se ke dweřím a s nemalým nepokojem chápal se kliky. Bylo zawřeno. I postawil se — kroutil hlawou — a potom několikráte potloukl. Ale zewnitř nepřicházela žádná odpowěd. Nebylo ani hlasu, ani hnutí slyšeti.

I tloukl silněji; ale činil to newrle, dílem že se widěl we swé naději opět sklamána, a dílem že musel wůkol swáteční ticho rušiti. Twáře jeho začaly se poznowu kaboniti a z úst wyklouzlo mrzuté bručení.

I pozdwihl ruku potřetí, chtěje si hněw hodnou ranou na dwéře wyliti; ale w tom uhodil ho někdo po zadu na rameno a rázným mužským hlasem zawznělo za ním: »Co dobrého, příteli?«

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (Oprawa.) Číslo 199. tohoto časopisu podalo w článku, nadepsaném: »Domácí kronika« zprávu o nastáwajícím wymalowání králowského letohradu Belvederu, obyčejně, ale chybně hwězdárnou Ticho-de-Brahowou naswaného. Článek však ten obsahuje některé nepravdiwosti, které takto poopraviti sluší: 1. Zásluha zachowání tohoto skwostného stawení nenáleží nikoli společnosti wlastenských přátel umění, nýbrž jediné tehdejšímu, o okrášlení Prahy welice zasloužilému nejwyššímu purkrabímu Karlowi hraběti z Chotků, jenž swým, ze žádného cizího podnětu nepocházejícím předstawowáním to wymohl, že netoliko dělostřelstwo zmíněné stawení wyprázdnilo, nýbrž i Jeho cís. Majestát rozkaz wydal: »aby dle jeho náwrhu w zewnitřní formě dle půwodního stawu swého obnoweno a k nějakému wlastenskému oučelu, přiměřenému jeho krásné poloze a wýborné stawbě, obráceno bylo.« K stawební oprawě již tehdáž od nejwyššího dwora wykázáno bylo 28.000 zl. na stříbře, které od těch dob na to skutečně wynaloženy byly. 2. Ozdobení pak hlawní síně malbami na obmítce z české historie, k němuž Jeho Majestát nedáwno nejmilostiwější swé powolení dáti ráčil, bude se dle náwrhu společnosti wlastenských přátel umění ne na outraty peněžitě zásoby též společnosti, kterážto jen skrowná jest, nýbrž na outraty »umělecké jednoty pro Čechy« díti, kterážto jednota, w žiwot wzbuzena jsouc zmíněnou společností, posawád wýborem jejím se řídí, a dle jejíchž základních prawidel pětina ročních příjmů podobným wyšším weřejným památnickým oučelům uměleckým wěnowána jest.

František hrabě z Thunů,
oud wýborowý společnosti wlastenských přátel umění a jednatel umělecké jednoty pro Čechy.

Žofínská akademie. František Škroup. Matice Česká. Nowé mše od Kittla a Tomáška. Žofínská akademie, wedením prozatímního direktora, J. N. Škroupa, bude dáwati 22. října weliký koncert w sále na žofínském ostrowě. Na wšeobecnou žádost uslyšíme Goethowu »Walpurgisnacht« s geniální hudbou Mendelssohn-Bartholdy-ho; pak dwa české sbory, jeden pro mužské hlasy od Filipka s hudbou od direktora Kittla, druhý pro ženské od Wl. Růžičkowé s hudbou od J. N. Škroupa. K tomu ještě motetto od Kleinwaechtera a Haendlowo »Halleluja!« — Skladatel powěstné písně »Kde domow můj?« Frant. Škroup, kapelník u staw. diwadla, který těžkou nemocí po čtyry měsíce sklíčen jsa, u krajanů swých nejwroucnější účastenstwí zbudil, nabyl opět předešlého zdrawí, a hodlá 24. t. m. w opeře »Jessonda« poprwé opět orchester dirigowati, z čehož se upřímně těšíme. — Pro zakladatele matice české chystá se ještě letos skwostné dílo, které před nowým rokem wydáno bude. Je to prwní díl Wýboru ze staročeské literatury až do čtrnáctého století, dwaatřicet archů silný. W čele každého článku stojí dějepisná zpráwa o tom, co nás ze žiwota spisowatelowa došlo. Za úwod sloužiti bude krátká staročeská mluwnice, a na konci připojen bude slowník neznámých starých slow, aby se žádostem obecenstwa w každém ohledu wyhowělo. Po prwním dílu bude se hned čtwrtý wydáwati, totiž Wýbor z literatury nejnowější; posléze wyjde druhý a třetí díl, w nichž obsažena bude literatura wěků středních. Dílo to bude swědkem a silnou odpowědí pro ty, kteří se s nedůwěrou táží, co národ náš w oboru ducha na swětlo wywádí. Tyto čtyry obromné díly, we welkém slowníkowém formatu o dwou sloupcích, nebudou však obsahowati ouplnou sumu naší literatury, jelikož w nich pouhé wýtahy z nejlepších spisowatelů, mistrowskou rukou wywolené a uspořádané, o činnosti národní pěkné swědectwí wydáwati budou. — F. Kittl, direktor konserwatoria, sepsal nowou mši, která, jak slyšíme, 31. t. m. prowozowána bude. Zkoušky již počaly. — Nowou mši sepsal též Tomášek, která w Hoffmannowě skladu wyjde. — **

Z Petrohradu. (Welkokněžna Aleksandra. Wšeobecný smutek. Carskoje Selo. Zbrojnice. Princowé. *Z přátelského dopisu ode dne 23. září panu S. we Wiskeři.*) ....Léto jsme tu měli sic dosti pohodlné, ale žádných weselých zábaw a národních radowánek, jakowýmiž jindy císařský dwůr oplýwá. Příčina toho byla nejprwé nebezpečná nemoc welkokněžny Aleksandry a potom i její smrt. Bylo to w noci 10. srpna, když w carském sídlu i s noworozeným princem w stáří 19. let na souchotiny skonala. 13. srpna po půl noci přiwezeny byly ostatky její do Petrowa, aby w pewnosti u sw. Petra se pochowaly. Jak nádherné, hlučné a okázalé bylo její swatební weselí, tak prostý a tichý byl její pohřeb. Na tisíce po ulicích shromážděného lidu čekalo až přes půl noc na smutný ten průwod, nedbajíce na dotkliwá slowa žandarmů a policie, namáhajících se, by hemžící se lid do příbytků jeho rozehnaly; nedaw se též odstrašiti konečně přece jsem dlouhým čekáním zwítězil. Dwanáctá byla již chwíli odbila, an tu přijíždí několik oddělení kozáků, husarů a kyrysníků po tmě a mlčky bez hudby a zpěwu. U prostřed mezi nimi pohybují se tři šestispřežné kolesy. W prwní je pozorowati skrze okno zlatý příkrow, w druhých pro tmu znáti není, kdo tam sedí. Kromě konského dupotu mrtwé ticho panuje. — Druhého dne nedá mi to, bych se nešel do pewnosti podíwat, než se však ke kostelu dostanu, bylo po wšem. Až teprw třetího dne náhodou skrze bránu se prodera w chrám Swato-Petrský wpuštěn jsem, políbit ruku nebožce, kteráž wšude, zwláště w obličeji tak wyschlá byla, že zuby rtoma ukrýti nemohla, nejsouc k sobě ani dosti málo podobna. — Na to byl ustanowen tříměsíčný smutek. Orel na korouhwi zimního paláce černým záwojem se potáhnul; wšecka diwadla na měsíc zamknuta; wojsko pohybuje se bez hudby. I cizím hudcům a šumařům zakázáno čtrnácté dní po městě hráti. Tak i cizincowi tady smutno. Smrt přerušila wšecken poklid,

wši weselost u dwora. Císaře a císařownu nebylo celé Boží léto ani spatřiti. Obyčejné wýroční slawnosti národní ani w Petrhofu ani na ostrowě Gelaně se nedržely. — Projewilať prý nebožka princezna před smrtí žádost, žeby si přála widěti palác, třeba jen wymalowaný, jenžto se pro ni stawěl. I hned na rychlo dal imperator otec we dne w noci pracowati a z prken postawiti před palácem Leuchtenbergowým náramné bedněni s wýši isáckého chrámu, na němžto palác její měl býti wyobrazen. Wšak nedostalo se ubohé toho potěšení, an dříwe než práce skončena, ku spatření paláce nebeského se odebrala. — W měsíci čerwnu wyjeli jsme si jednou w neděli do Carského Sídla na podíwanou; a wěru stálo to za cestu. Petrhof pěknější a oupravné místo, Selo wšak je ozdobnější, přiwětiwější a weselejší; palác mnohem prostrannější a důkladnější; zahrada daleko wětší a krásnější, nežli w Schönbrunnu u Widně. Protéká skrze ni čistý, pramenitý potok, twoře několik rybníků, jezer a mnohotwarných wodopádů. Břehy a tráwníky wyloženy jsou zeleným pažitem, tak že krtičiny nikde neuwidíš. Ostatní prostranstwí a ostrowy wysazeny jsou rozmanitým stromowím, které se tu bujně zelená a příjemný chládek působí, a w jehožto hustinách wšeliké ptactwo wesele prozpěwuje; zwláště tu mnoho slawíků, ucho posluchačů libezně bawících Člowěk se tu pojednou octne jako w nějakém bludišti, kde samé pěkné cesty se hadí a křižují, newěda, nač by dříwe oko obrátil. Tu stojí witězný oblouk, tam nádherný pomník, tu starý hrad, onde wysoká wěž, onde museum, tu zbrojnice, tu malé diwadlo, tu pěkný pawiljon, tu malý arsenál, tu koupele ze žuly, tu mramorem dlážděný most. W jedné zbrojnici widěli jsme mnoho drahých památek: w prwním sále samé Asiatské bohatýry, Tatarské chány na koních w jich zbroji a bohatém oblekn; w druhém sále samé německé rytíře a knížata w železných brněních, pak Turecké a Perské; též rozličné dary od šacha Perského a Tureckého; i z Polské a Francouzské wálky památné wěci, jakož Bonapartůw tlumok, jeho písemnosti a billety, jeho stříbrný káwowník a čišky. Škoda že jsme jak náleží rusky neuměli, abychom byli wšemu dobře porozuměli, co nám powídáno a ukazowáno! — Pak jsme wešli do ohrady, kde mladí princowé mají swé hry a zábawy. Zpředuční malá pewnůstka, koly, waly a zděmi obehnaná, na nichžto newelká broncowá děla jsou rozestawena, kde se mladá knížata s kadetty hrawě cwičí u wěcech wojenských. Projdouce skrze bránu, spatříme u prostřed placu wysokou kamennou wěž a na ní dalekopis (telegraf). Ostatní celé prostranstwí je jakoby poseto různými stroji ke hraní a tělocwiku: kuželnicí, chůdami, rozličnými houpačkami, sloupy k lezení a j. — Nejwíce nás wšak zajímal stežeň s wázanými žebříky z prowazů, pod kterýmžto byl čtyrhranný rám ze silných dřew asi dwa lokte od země s napjatou sítí z tlustých pewných prowazů. Skočil-li kdo z toho stežně dolů na síť, hned jej jako míč dle pružnosti swé třeba desetkrát po sobě do wýšky wymrštila. Někteří obratní kadettowé prokazowali swou hbitost na sítí té, hned na záda, hned na kolena, hned na bok padajíce a hned opět na nohy se wyhazujíce. Tu přijda jistý důstojník od husarů, také si na síť skočí, než hned padne na zadek a sem tam litá jako žok bez obrany, nemoha se na nohy postawiti, dokud se pružnost neutajila, tak že se slečny smíchem až ohýbaly. Pak i tyto začnou na sítí hulána tancowat, ale wíce u wzduchu než na sítí se wznášely. Za chwíli přiženou se princowé Mikoláš a Michael se swými dozorci a spolužáky. A tu si k nám naměří sloužící s poklonou, bychom se odstranili, čímž nám owšem welký wděk neprokázal.

Carskoje Selo leží na mírné, od seweru k wýchodu z lehounka wystupující wýšině. Na temeně pyšní se císařský zámek swými pozlacenými báněmi — nejkrásnější w říši Ruské a jeden z nejskwostnějších w Ewropě. Město je prawidelně stawěno; ulice má rowné a široké, do uhlu se křižující jako w Mannheimu. Jako je w Petrowě náramný šum a šramot, tak tu zase panuje ticho, a to nejen že tu není tolik lidstwa a wozů, alebrž že ulice zdejší kamenem nejsou dlážděny, ale na způsob silnic drobným křemenem a to tuze pěkně uwáleny. Domy a paláce nejsou k sobě sestaweny, nýbrž mezi každým leží kus ohrady, kudyž widěti do úprawné zahrady, což welmi příjemný pohled způsobuje.

M.

Besedy.

Uznání českého promyslníka. Tak nazwaná wšeobecno-německá wýstawa promyslných wýrobků w Berlíně blíží se již ke konci a našim čtenářům nebude nemilo dowěděti se, že mezi zámečnickými prácemi nejpřednější, skoro nadšené uznání oněm wěcem se dostalo, jež tam byl c. k. dworský zámečnický mistr w Praze, Josef Štaus, z dílny swé zaslal. Nowiny »Berlinische Nachrichten,« č. 196 wydáwají jeden jeho domowní zámek za prawý wzor zámečnického umění, který by se sotwa w Paříži samé dowedl, a »Příloha k berlinským nowinám,« č. 202. prawí, že práce ty tak welikou wážnost w diwákowi zbuzují, že nechtě ustupuje, boje se, aby dech krásným těmto wěcem neuškodil. »Ale co bude z té práce?« pokračuje tesknomyslně onen referent. »Odpowěd je nepotěšitelná. Oba wýtečné truhelní zámky budou do temné prostory nějaké kassy obráceny, kdež zawřený, zpuchlý wzduch brzo pokazí, co s nesmírnou pilností wzděláno bylo; domowní zámek, i nejwíce se šetře a nejbedliwěji čistě, zachowá jen na krátko nynější swou krásu atd.« Nowiny ty hádají, jakým asi způsobem náš krajan mdlý i zrcadelní lesk kowu na swých pracích dosáhnul, jak se ale od p. Št. samého dowídáme, jsou zcela na omylu. Práce tyto stály zde po dlouhý čas w dílně i we krámě p. Št. na odiw, sotwa se jich ale jako domácích a o sobě stojících wěcí tak wšímalo, jako se nyní w Berlíně stalo, kdež se wýrobky tolikerých krajů srownati mohly. My z nich už málo uwidíme, poněwadž částka jich tam od privátníků koupena, částka pak ku zlosowání určena byla, jakožto we zwláštním welmi pochlebném dopisu kr. pruské kommissí nad wýstawou panu Stausowi sděleno bylo. Při této příležitosti musíme též podotknouti, že práce p. Št. netoliko swou důkladností a krásou jak u wýkresu tak i we wywedení samém, nýbrž i důmyslností wynikají, čehož důkazem kromě jiného zwláště mnohonásobná kamna a plotny nejrozmanitějšího a oprawdu wýtečného wnitřního zřízení jsou, jimž se co do pohodlí a šetrnosti dříwí málo které jiné wyrownají, tak že na ně naše hospodyně rádi pozornými činíme.

Š.

Ponaprawení.

Nížepsaný za příčinou s mnohých stran k sobě a jákýchkoli příčin činěného dotazowání přinucena se widí, w známost uwésti, že podpis W. W. T. pod básní w číslech 122 a 123 tohoto časopisu jemu nepřináleží.

W. Wladiwoj Tomek.

Potwrzujíce s dobrým swědomím toto wyjádření, prosíme hned spolu prawého pana W. W. T., by brzo opět naše listy nowým nějakým plodem rozmarného péra swého obmysliti líbil.

Red.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 128.
II. roč. běh.

KWĚTY.

24. října
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 250) wydawa po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Propasti srdce.

Wyprawowání
od
Wácl. Bolesl. Nebeského.

Na jedné z mých cest prohlížel jsem žaláře města ***, neboť mě tenkrát welmi zajímaly rozličné otázky o žalářnictwí. Práwě kráčím se swým průwodčím, welmi wzdělaným, mladým mužem, po dlouhé chodbě, an z jedné těch malých komnat, které po obou stranách swými železem pobitými dweřmi tolik hrůzy, bídy a neřesti w sobě zawíraly, wywedli mladou ženštinu zrůstu wysokého a štíhlého. Na wzdor sprostého šatu bylo po twáři, kroku a celém se-chowání widět, že se pohybowala we wyšších třídách společnosti. Wedli ji zrowna okolo nás. Nechtěl jsem dlouhým a nápadným na ni se díwáním nemile jejího citu se dotknout, protož jen spěšně na ni pohlednu, aby zas naopak se nezdálo, že se wyhýbám jejímu pohledu, což by jí snad bylo mohlo být stejně bolestné. — Byla bledá a welmi krásná, tahů tak prawidelných, pewných, nepohnutých, že se zdála být sochou. To a místo, na kterém jsem ji spatřil, poněkud nemilý dojem na mne učinilo. Její černé oko ani se nesklopilo aniž se k nám obrátilo, na twáři nebylo widět ani nejmenšího pohnutí, aniž pak nějakého sebe menšího zblednutí neb lekawého ruměnce studu. Nepohnutě a pyšně šla okolo nás.

Zahnuli do postranní chodby, já ji wíce nespatřil. Můj průwodčí předešel mou otázku, prawě: »Dcera generála N., jednoho z nejbohatších zemanů.«

»A jak sem přišla?«

»To wám mohu obšírněji zdělit.«

Tím způsobem jsem se dowěděl událost následující.

»Jak jste sám widěl, je ta díwka welmi krásná. Ačkoliw žalář její twáře poněkud také zbělil, byla již před tím wždy bledá a tak nepohnutá, jak jste ji zde spatřil, jako z mramoru wytesaná; formy těla wýtečné, nádherné, zdálo se wšak, že w té kráse žádná duše newane, žádné srdce netluče. Wábila k sobě a wzdalowala od sebe. Powídalo se, že neumí ani se smát ani plakat. Zdálo se, že její duše na powrchu je zmrzlá, u wnitř ale w ní muselo wřít. Někdy owšem také nějaké pohnutí přelítlo její twář, nejwíce to bylo podobné hněwu, ale málo jen to bylo pozorowat; hnutí rtů, ohniwější blesk oka a skrowničký ruměnec bylo wše. — Matka jí brzo umřela: otec, ačkoliw jeho miláčkem byla, měl jiné zaneprázdnění, ona se tedy sama wychowala: tak měla tedy za znamenité wzdělání swé jen sobě samé co děkowati. Čtla, hrala, kreslila, při tom welmi málo mluwila, neboť byla pyšná a hrdá; nejwíce žila o samotě, a ničehož téměř nebylo w žiwotě, coby se jí bylo dotklo. Tím způsobem se stala uzawřenou a malomluwnou, tím způsobem zhrdla a takořka zkameněla. Nicméně ale její krása, její wzdělání a umění, její duch byly wůbec známy a ona sloula takořka diwem.

Wšecko lichocení a wšecku dwornost přijímala tak lhostejně a chladně, že si mohli zoufat eleganti celého města. Přece ale se okolo ní hrnuli we společnostech; ona poslouchala sladká ale dáwno již otřelá slowa jejich někdy dost dlouho, až konečně ji to omrzelo; pak je odbyla nějakým wtipem, na němž mohli pro tu chwíli míti dost, odešla a dala swou ruku starému abbé-owi; »můj milý abbé,« prawila, »je horko, ti komáři jsou k newystání.«

W pluku jejího otce sloužil mladý poručík, rusowlasý, outlý a welmi hezounký jinoch; díwky a paničky jej měly welmi rády, neboť byl krew a mlíko, tancowal lehce a hezky, byl dobrý, citliwý a měl něco wtipu. U celého důstojnictwa byl w lásce, on byl nejlepší spoludruh, byl by za kaž-

dého srdce dal. Při wší weselosti ale měl nějakou náklonnost k tichosti, ke snění a blouznění, jeho panenská, prozračná pleť, jeho modré oko a rusý wlas toho byly znamení. Tento mladík padl na neštěstí do čarowných kruhů díwky této. Zapomněl na wšecko, na swět a na sebe, stal se jejím stínem a jenom w ní žil a čil, což při jeho sniwé a blouzniwé powaze, při jeho citliwé, jemné a něžné duši se lehko dá wyložit. Celé noci stáwal před jejími okny, byl tichý, zadumaný, we společnosti někde w koutě opřen stáwal a jeho zraky ji slídily. Nejcitliwější básně a nejkrásnější kwětiny jí posíláwal. On se docela změnil, stal se rozerwaným, zádumčiwým a samoty milowným. Swůj oděw zanedbáwal, jako i službu, dříw nebylo lepšího oficíra, teď bloudíwal w noci po ulicích, we dne po lesích a horách. — Dlouhý čas se jen o jeho lásce mluwilo, ona ale také měla něco do sebe, co ani do našeho wěku se nehodí, něco trubadurského, něco tomu podobného, co a jak se we španělských nowelách nachází. Někteří na něj dělali wtipy a smáli se, wětší část jej ale litowala, neboť wěděli, jaký konec zapletení to wzíti musí; čehož se owšem z powah obou lehko domyslit dalo. Bylo to oprawdu neštěstí pro něj a jeho wůbec wáženou a ctihodnou rodinu, jak se to brzo ukázalo. Ty dwě powahy se nemohly nikdy shodnout. On citliwý, něžný, otewřený, dojemný; ona naopak hrdá, pyšná, chladná a uzawřená, skrýwajíc w sobě něco zatajeného, temného, jakýsi diwý oheň. Kdo ji blíže znal, musel se jí poněkud leknout, bylo w ní cosi propastného. Takowé duše jsou pro něco welkého stwořeny, když ale zbloudí, jsou záhubné a hrůza a kletba na nich spočíwá.

Druhowé tohoto nešťastného mladíka, ano i generál sám, který to zpozorowal, wynasnažowali se jako w předtuše tuto lásku roztrhnout. Zwláště se ho ujal setník, nedáwno sem dosazený. Mluwilo se, že slouží pod cizím jmenem, jako se wůbec wšeliké a podiwné wěci o něm roznášely, k čemu on sám příčinu zawdal, neboť se welmi ode wšech wzdalowal, a nikdy o swých záležitostech nemluwil, co při zajímawé jeho osobnosti zwědawost a domysly welmi budilo. Jenom to se jistotně wědělo, že byl w Algiru a proti Čerkesům bojowal a wšude největší odwážliwost ukázal. To o něm wyprawowal očitý swědek. Měl také několik ran, jednu i we twáři, nic méně ale byl přece muž w celém pluku nejkrásnější. Nikdy se ale s ženštinami neobíral. Byl wůbec dle lidského soudu podiwín, někteří se domejšleli, že jej musęlo jednou welké a hrozné neštěstí potkat. Ten setník udělal náwrh, aby jinocha k jinému pluku a to do nějakého žiwého a welkého města přesadili, že snad wzdálenost a hlučný, weselý žiwot jej wyléčí z hlubokých a smrtelných ran. Wůle osudu byla wšak jiná. Tato pomoc přišla pozdě.

Na celou tuto šílenou, zoufalou a nekončenou lásku nedbala mramorowá naše slečna pranic, zůstala chladná a pyšná, nikdy s ním nezahrála, jako to ženštiny rády činíwají we swém přepychu, nikdy s ním nekoketowala. Celá ta wěc se jí netkla. On měl na sobě příliš málo mužného, nic silného a pewného, co nad ženskými wládá, a před čím jmenowitě ona by byla míwala úctu a pokoru. Snad jí také ani nebylo lze, by této roztoužené a rozplýwající-se lásce porozuměla, a wůbec si snad myslila: co je mi do toho, že mě ten hoch miluje. Jeho láska s tou neskončenou oddaností a ponořenou zapomenutostí jí byla obtížná; proto jej wzdalowala a nemilosrdně swou pýchou a chladností, swým wtipem pronásledowala. Jak již podotknuto, posílal jí básně. Četl jsem je, byly nám dodány s ostatními akty k wyšetřowání; jsouť plné horoucí lásky, touhy a neskončené bolesti.

We swé lásce byl nesmělý, jako blbé dítě, až se konečně odwážil k poslednímu kroku. Žádal ji o kratičkou rozmluwu w jejím pokoji, která mu také byla dopřána. Našel ji an na sedadle sedíc čte. Začal ostýchawě mluwit, znenáhla ale přišel do nejwřelejšího proudu řeči, prosil ji o slitowání, wrhl se jí k nohoum, zapřísáhal ji při nejswětějším, plakal, a mluwil co jen láska sladkého, pohnutliwého zná, a co zoufalost do úst wložiti umí.

Poslouchala jej tiše a chladně až ke konci, a když přestal mluwit několik okamžení čekala, jestliby snad ještě chtěl něco říci. On ale ležel na kolenou a mlčel. Wstala, zawolala služku a dala si něco přišít u rukáwu, co jí byl roztrhl, we wřelosti a zaslepenosti swé ji za ruku popadna.

Zdá se, že při jeho ohni ještě wíce zchladla a při jeho rozplýwawosti ještě wíce ztwrdla. Zapomenouc na wšecku ženskost a wšechen cit jednala s ním jako s chlapcem. »Poslal jste mi několik listů weršowaných,« prawila, »tu je máte, můžete je potřebowat, přijmou wás na ně do každého blázince. Pláč a kord! — Doufám, že mi nebude zapotřebí, aby wrátný mi pomohl od podobných wýstupků.«

Takou surowou nešetrností mu srdce rozrýwala před služkou.

Mladík se wztýče popadl swůj kord. Služka

wykřikla, ona ale ani sebou nehnula; chladně se díwajíc s posměchem řekla: »Ano, před ženskou!« Upustil ruku a odešel tiše. — Druhý den jej našli zastřeleného; uražená čest a láska byly jej k tomu stupni zoufalosti přiwedly.

(*Pokračowání.*)

Mohamed Ben Abdallah,

prowolaný Dey Tuniský, krajan český*.

Podiwné býwají stezky, jimiž se osudowé lidští ubírají; do wýšin a na strminy wedou, do pádolin a propastí, mezi to na doliny a rowně, žiwotu a pohodlí příznivé, ale také na poušti, na nichžto wzhled i dech umírá; wšeho na nich naleznouti, toliko zřídka kdy toho, co a jak žádáme a příznivé míry; a býwá, že čeho jednomu příliš málo uděleno, toho druhému wrchowatou měrou a nad ní ještě dáno. Co dnowé jedněch neunawené jedním uspáwajícím tokem plynou, sotwa že jakého pohybu pozorowati jest, hromadí se u jiných podiwnosti a nenadálosti, rychlé a překotné změny, jichžto přílišnost tuto záhubná jsouc, w částce téměř homöopathické k oswěžení unawné jednotwárnosti oněm prwním by stačila. Sotwa ale naleznou se podiwnější a náhlejší příhody, kteréž by některého krajana našeho za nowějších časů byly potkaly, nad osudy toho, o kterémž zde zpráwu podáwáme a kterýž w lůně poklidné měšťanské rodiny se narodiw posléze wrchním wůdcem algirského wojska, wladařem konstantinským a nápadníkem trůnu tunického se stal, aby uprostřed swého lesku bídně zahuben byl.

Antonín Martin spatřil božího swět'a w Duchcowě, dne 30. prosince 1780, kdež otec jeho zámožným měšťanem, později i představeným byl, obecné wážnosti požíwaje. Daw se náš Antonín na studia a filosofická učení odbyw, projewowal již dychtiwost po nawštěwowání cizích zemí, která nad jeho nadání brzo cíle dojíti měla. Strýc jeho, solní úředník w Dolině blíže Krakowa, pozwal jej k sobě, a M. by tam byl dobře schowán býwal, i snad na stálé bydlo uwyknul, kdyby mu nebylo oslyšení scestných chutí ženských domácí mír zrušilo. Odebral se od strýce, aby některé jeho statečky w Polsku řídil, brzo ale seznaw se s dwéma mladými šlechtici polskými, utekl s nimi do Stryje, kdež se k c. k. pluku prince de Ligne wzíti dal. Wyplacen sobě newděk od strýce, neměl již w ciwilním žiwotě stání, a když otcowo přiwolení obdržeti nemohl, aby opětně k wojenskému stawu stoupil, opustil opětně wšecko a dal se w Hradci Králowé k pěšímu pluku Reuss-Greitzskému nawerbowati. To bylo r. 1799; hnedle na to ale musel s plukem swým do Wlach proti Francouzům wytrhnouti, kteříž tam pod Bonapartem stojíce, rakouské wojsko tiskli. Rodiče jeho byli se zatím k němu udobřili, příplatky měsíčními i jinak mu přispíwajíce; on wšak neměl toho dlouho užíti, neboť w půtce u Casteggia silně byw raněn dostal se do zajetí a byl do Francouz odweden. Tehdáž dáwali se zajatí Hollanďanům na wálečné koráby, kdež rozličné služby konati museli. Náš Martin neušel také tomu osudu, jeho wzdělanost wšak a příjemné chowání pomohli mu jej brzo ulehčit. On byl náš krajan; jak by bylo možná, aby se nestal členem korábského hudebnictwa? Sloužiltě na korábu, Revolucí nazwaném, jejž kapitán Lancester komandowal, a kterýž k hollandské čili tehdáž batawské, od vice-admirála Deswintera komandowané eskadře náležel. Miláčkem se učiniw swého kapitána, stal se brzo sergeantem, ano představený jeho, drže ho za šlechtice, měl w oumyslu i na wyšší stupeň mu pomoci, když duch dobrodružnosti, w našem M. mocně se hýbající, najednou wšemu konec učinil.

(*Dokončení.*)

* Udání zde uwedená, nejwíce z akt wyslanecky potwrzených wzatá, byla nám ochotností blízkého příbuzného tohoto příhodami swými památného muže poskytnuta.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Chrudími. (**J. L. Ziegler. Zápůjční knihowna. Nowé diwadlo. Wášowo knihkupectwí. Zeměpis od Lukeše. Zieglerowa gramatika. Starožitnosti.**) Že se i we zdejším okolí žiwot národní probuzuje, láska k řeči naší a milé wlasti den ode dne rozmáhá a zalíbení w čtení knih jak ponaučných, tak zábawných, jakož i w českých deklamacích a zpěwech pořáde wíc a wíce zrůstá, o tom wšem jsem již podal obšírné zpráwy; nyní ale nadíti se lze, že účastenstwí toto ještě wíc se zmůže, jelikož se nám bohdá brzo i toho dostane, co nyní pro každé město, ba každou wísku téměř unum necessarium jest: totiž zápůjčné knihowny české, dáwno již a toužebně očekáwané. Weledůst. náš p. děkan Josef L. Ziegler, tento o literaturu naši wysoce zasloužilý, a wzdor stáří swému k wlasti naši láskou práwě jinošskou pořád hořící veteran, již před wíce nežli desíti lety podobnou knihownu zde založiti a jí swou skwostnou a důležitou sbírku knih a spisů darowati zamýšlel; nahodilými se ale nepříznivými okolnostmi šlechetné toto předsewzetí překaženo bylo. Potřeba wšak podobného pro ušlechtění mrawů, zwláště prostřední třídy, tak důležitého ústawu wždy wíc a wíce cítěna, a tudy předewzal sobě nyní zdejší, co wlastenec a práwník u nás na slowo wzatý p. justiciář Jos. Hawelka o založení biblioteky zápůjčné se zasaditi; i sdělilť úmysl swůj jak podotčenému p. děkanowi, tak i našemu o zwelebení města našeho welezasloužilému a wše dobré podporujícímu purkmistrowi, p. W. Skopcowi, a od obou s účastenstwím přijat jsa slib podpory obdržel; onen totiž uwolil se hnedle k základu biblioteky darowati sto

dilů spisů zábawných a ponaučných, pak podíly swé na matici české a swatojanském dědictwí; tento opět postarati se o pohodlné a jisté místo, kde by se nejen knihowna tato bezpečně chowati, nýbrž swým časem také i wełejná čitárna zříditi mohla; psáno také hnedle do Písku o sdělení statutů tamní zápůjčné bibliotéky, a jak rychle místo wyjednáno a powolení wyšší dosaženo bude, ústaw tento w činnost wkročí, a doufati lze, že účastenstwí zdejšího lidu najde a dobrého owoce ponese, jelikož již nyní dotazowání po zapůjčení knih českých mnohostranně činěno, a od mnoha zdejších sousedů příspěwků jak w knihách tak i w penězích slíbeno. Čtouce toto o žiwotě národním tázati se budete, jak zdejší diwadlo a knihkupectwí sobě počínají? Wězteż tedy, že diwadlo naše péčí podotčeného p. purkmistra obnoweno a šesti wkusnými ložemi okrášleno jest, tak že se nyní směle každému wenkowskému diwadlu na bok postawiti může. Dáwáno w něm dne 18. září b. r. hudební-dramatické představení, kde mezi jiným »premiére ouverture« Kaliwodowa a slawnostní ouvertura Škroupa ml. zdařile prowedeny, pak »Ach není tu, není« z Erbenowy sbírky a Rubšowo »Nic netrwá wěčně« přednášeny a welmi pochwalně přijaty byly; škoda jen, že zde není zwláštní diwadelní direkce, jíž by se nejlépe naskytlé překážky odstraniti a obecenstwu wyšší zábawa, dobročinným pak účelům mnohá podpora dostati mohly. Co do knihkupectwí zdejšího, zasazuje se podnikawý p. W. Wáša wšemožně, byť i častěji bez zisku wlastního, o rozšiřowání knih českých we zdejším okolí, a také swým nákladem »Zeměpis krátký« pro školy wenkowské p. kaplanem Lukešem wypracowaný zde tisknouti dáwá. Nákladem jeho též, jak již známo, wyšla nedáwno »česká grammatika« pro Němce od p. děk. Zieglera, w úprawném a laciném wydání, která nejwyšším nařízením 16. června 1824 č. 4262., pak dwor. dekretem 3. listopadu 1833 č. 6452 pro školy triviální předepsána jest, k čemuž se, nejsouc ani příliš rozwláčná, ani příliš stručná, wnitřním uspořádáním jednotliwých prawidel, použitím nejnowějších jazykozpyteckých opraw, — psánatě skladným dobropisem, — pak četnými a dobře zwolenými příklady a wýstrahami předběžnými kazimluwy wýborně hodí a tudyž jak učitelům tak i žákům poručena býti zasluhuje. — Na konci minulého měsíce cestowal tady prof. stawitelstwí Wiesenfeld a prohlídnul sobě wšecky zdejší chrámy, pak i starobylou stawbou a hwězdárnou pamětihodný dům p. Liberského č. 74. w městě, kterýchžto obou stawení jsem we Kwětech r. 1841 w č. 74. obšírně byl popsal, a k čemuž ještě nyní to donáším, že dům tento w poslední čtwrti 16. století bezpochyby panu Petrowi Šwěchinowi z Poumberku, bratru znamenitého pod Rudolfem II. doktora a raddy nad appellacimi Gabriela Šwěchina náležel a že mezi učiteli při zdejší škole tou dobou i Mikuláš Sud ze Semanina, syn powěstného hwězdáře a filologa M. Mikuláše Suda ze Semanina se nacházel a w sousedním, někdy Wodičkowském domě, nyní w č. 75. obýwaje, možná že i na hwězdárně této swá pozorowání hwězdářska činil. — Mluwě o zdejších z minulých dob pozůstalých památkách krasoumních, zmíniti se již také musím s potahem na mé w Příloze ke Kwětům na rok 1843 č. XXIV. a XXV. obsažené popsání zdejších dwou kancionálů, o starých, spůsobem malby, wýrazem obličejů a složením oudů utěšených obrazích školy byzantinské, čili snad lépe staré české, Karlowy, we zdejších chrámích sw. Kříže a sw. Kateřiny na skládacích oltářích (Flügelaltar) se nacházejících, pak o náhrobních w děkanském pak swatomichalském chrámě stáwajících obrazích, jak malbou tak ideou swou znamenitých; dále také o dwou w polo wypuklé řezbě uměle zhotowených, prastarých oltářních obrazích w kostele sw. Michala a sw. Kateřiny; jakož i o mistrowské, r. 1842 obnowené soše proměnění P. Krista, posléz též o 11 krásných, před děkanským chrámem na zábradlí stojících sochách, kteréž tím wětší pro nás ceny mají, jelikož nyní wypátráno, že stawiteli a zhotowiteli jich wůbec a zwláště oné na náměstí, zdejší sousedé Ignac Rohrbach a Jan Ceihbouer byli, a nikoliw František Pacák, jak w Šalerowě topografii a Kollárowu cestopisu omylně udáno se nachází. — Wšak »multum jam aberravi a scopo!« Chtěje mluwiti o oživené národnosti končím s mrtwými sochami; doufám ale, že odchýlení toto mně odpustíte, powážíce, že se jen proto stalo, aby cestující naši wlastenáti umělcowé na tyto krasoumné památky pozornými se učinili, a k ocenění, popsání a možná i obnowení jich se powzbudili; a že také uwědomění toho, co předkowé naši w oboru krasoumném byli dokázali, s procitující národností naší ouzce spojeno a naší powinností jest, o to pečowati, aby zde onde we wlasti naši roztroušená díla staročeské školy umělecké blížeji se poznala a od hrozící jim často zkázy zachránila.

A. R. S.

Ze Slowenska. (**Ústaw Tatrín. Pozorník.**) Dne 27. srpna 1844 založen w Liptowském Sw. Mikuláši ústaw k wydáwání slowenských knih pod náswem »Tatrin,« který z wýboru, zpráwců a stálců záležeti má. Přednosta jeho je dwojict. pan Michal Miloslaw Hodža, mikulášský a. b. kazatel. Oudowé wýboru Ludewít Štur, Jos. Mil. Hurban, Ctiboh Cochius, Kašpar Fejérpataky, který je spolu i účtowník. Wýsledek tohoto rokowání rozeslán i s pozwáním po wlasti. — Fejérpatakyho oblíbený, wždy se zwelebující kalendář, Slowenský Pozorník, wyšel opět již na r. 1845, a jistě též i krom Slowenska líbiti se bude. •••

BESEDY.

Zrcadlo. W štutgartském zámku należá se sál, jehožto podlaha, jsouci 50 stř. zdéli a 21 stř. zšíři, jediným zrcadelním sklem pokryta jest. Je tak tlusté a pewné, že na něm možná tancowati. Nebožka králowna wirtemberská obdržela je darem od bratra swého, cara Alexandra. Zrcadlo to stálo 2 miliony rublů.

Odpowěd zrádci. Roku 1806 po witězné pro Francouze bitwě auerstädtské přišel někdo z wlastního ponuknutí k francouzskému weliteli w Berlíně, chtěje mu wyzraditi, kde jakýsi sklad králowského dříwí ukryt je. Statečný welitel prawil: »Nechte králi wašemu dříwí toto, aby z něho časem swým šibenice wystawěti mohl, na nížby zwěšel takowé zrádce, jako jste wy.«

Podiwínstwí Angličanů je známé. Slawný jazykozpytec Charles Bourney cestowal častěji z Greenwichu do Londýna a měl tu zwláštnost, že mu nic protiwnějšího nebylo nad ouwětří. Kdysi, když opět swou cestu konal, přepadl jej, což owšem ponejprw nebylo, loupežník. a wyžádal si na něm hodinky a wáček. Bourney wydal mu oboje welmi pokojně; loupežník ale nezawřel dwířka. Celý roswzteklený přiwolal ho B. nazpět a osopil se na něj, proč, co otewřel, nezawírá. Loupežník se poklonil, učinil pokorně co přikázáno bylo a zmizel opět.

Oprawa. W předešlém čísle we zpráwě „z Prahy" 1. řádku místo „číslo 190" má státi: 109.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 129.
11. roč. běh.

KWĚTY.

26. října
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarších šikrate na týden, a sice w onterý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowaních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Propasti srdce.

(*Pokračowání.*)

Celé město, po kterém se hned tato zpráwa s wšelikými přídatky roznesla, jednohlasně jinocha nešťastného litujíc swou ošklíwost k bezcitné této díwce na jewo dáwalo, ano nezcházelo mnoho, byla by luza při welmi četném jeho pohřebním průwodu, an se práwě okolo jejího domu ubíral, se pobouřila a wypukla, což z temného reptání předzwídat se dalo. Neboť práwě když mrtwolu mimo nesli, stála ona u okna a hrála si škádlíc jej se swým papouškem.

W průwodu kráčel také onen setník a wšecko to widěl. Zaskřípnul zubami při tom pohledu. »Toho pomstím,« zawzněla w prsou jeho.

Za krátký čas po té případnosti, stal se setník poboěníkem u generála, kteréhož ouplnou důwěru a lásku tak si získal, že téměř pořád okolo něho byl; nebylo hostiny, společnosti, kde by on nebyl býwal, každý téměř wečer tam ztráwil. Byl ale také wýtečný společník, když chtěl; obratný, wtipný, skwělý, jen to blýskalo a kwětlo, když mluwil, při tom dworný a delikátní. S každým uměl pohowořit, o hudbě, o malířstwí, o básnictwí a wojenském umění; wšude byl doma, wšecko znal, mluwil několik řečí. kolik? se newědělo, jen při příležitosti se to ukázalo. Generál byl u wytržení nad ním, byl to ale také důstojník, we službě jako stroj, na wlas a okamžení, při tom muž jako moderní Mars, krásný a wzor wojenského chowání; plawce, šermíře nebylo nad něj. Ano i wyšší wojenské umění jeho muselo být znamenité, neb generál, sám mistr w něm, prawil, že musel jednou wodit wojska. Slowem, on se stal za krátký čas miláčkem generála a celé společnosti. Kdo jej ale bedliwěji pozorowal, musel se domyslit, že jej přece wlastně nic netěší, ačkoliw nebyl ani smuten, ani mrzut, ani zádumčiw.

S dcerou domácí málo zacházel, měl se k ní chladně, nicméně ale welmi zdwořile a šetrně. Jednal s ní wíce co s dítětem, poučowal ji, naprawowal její náhledy; stalo se to wšak zřídka kdy.

Ona welmi krásně kreslila, on zase byl wýtečným znalcem w tomto umění. Její mappa s wýkresy ležela náhodou na stolku; možná také že ji schwálně tam položila, by setníkowi do ruky přišla. Wzal ji a podíwal se na dwa listy. Byly oprawdu welmi krásné, on ale tomu na odpor chladně ji odložil a pohráwal s malým psíčkem. Jako blesk přelítl ruměnec díwčinu twář. Ten samý wečer byla požádána, aby nějakou píseň zazpíwala. Sedla k fortepianu a we swém hněwu zpíwala tak krásně, jako snad nikdy jindy. Setník to sám musel uznat, přece wšak nawzdor swému usudku seděl kdesi w koutku a probíral se we swé tobolce. Po prwní sloce odešel potichmu. Díwka jej pořád pozorowala, neboť se zdálo, že jen pro něj zpíwá, a — on odešel. Nechtěla aneb nemohla dále zpíwat. Při swlíkání řekla k služce, s kterou téměř nikdy nepromluwila slowa leč by jí měla co rozkázat, hlasem hněwem a pláčem se třesoucím: Setník je k newystání. Její srdce ale jinak cítilo, ačkoliw we swé pýše zápas wedlo s láskou; byl to zápas poslední a — marný. Před tímto mužem se pokořila, a on přes její pýchu, zničiw ji chladností a newšímawostí swou, dostal se do srdce jejího. On to wěděl a chtěl, a schwálně se k ní tak chowal, neboť práwě tak byl jist účinku swého.

Nějaký čas na to byl u generála bál. Setník byl též pozwán a oplýwal wtipem, duchem, citem a dwornostmi; jeho zádumčiwost zmizela docela, chmury, ducha jeho jindy kalící, byly rozplašeny; on byl wšecken nowý, plný lesku a rozhříwající srdečnosti. Dámy byly ním docela okouzleny, jenom dcera domácí postraně seděla, nemajic oučastenstwí na wřelé rozmluwě a zábawě ostatních. Setník ji zřejmě zanedbáwal, že mu to jedna ze

starších dám takořka wytýkala. I prosil ji o tanec, ona mu jej chtěla we swé bolestné trpkosti odepříti; on wšak málo na to dbal; wzal ji za ruku šeptaje jí, že tento je nejkrásnější tanec celého wečera; wedl ji do řadu. Díwka mimowolně šla, newědouc téměř ani co se s ní děje. W její duši kolowala prawá směsice citů, newěděla co tančí, jak tančí, a byla sotwa w stawu skončit. Chwěla se po jeho boku, lehké mrákoty ji přecházely, že ji setník musel do wedlejšího pokoje zawest, kdež na sedadlo klesla. Popadl ji za ruku, a mluwil k ní ta nejsladší slowa, jaká jen rtowé jinocha w nejprwnějším zápalu a w nejzapomenutějším horowání šeptati umějí. Co jen koli láska jemného, něžného a ohniwého má, co jen koli cit hlubokého a čarowného wí, tím wším ji okouzlil, a jako žhoucími okowy opletl její duši sladkými a milostnými slowy. Ona plakala. Tak změkla a pokořila se tato hrdá, pyšná a nepohnutá duše před tímto mužem; holoubátkem a jehňátkem se stala a kořistí muže, jenž jí pomstu přisáhal. Jeho prawě newýslowně milowala, a to mělo být její kletbou, to pomstou setníkowou. On s ní chtěl pohráwat, ji mučit slastí a bolestí lásky, dle rozmaru jí powznest do nebe swrchowaného a zase hříčkou jí shodit s něho. Tak měla být tato její láska ortelem Božím nad jejím srdcem pyšným za žiwot mladý, krásný, kwětoucí, jejž hříšně byla zmařila. Touto nešťastnou a kletby plnou láskou byla poutána, práwě teď, když se měla dle wůle otcowy zasnoubit s welmi bohatým hrabětem. Byla nad míru nešťastna, wšecken odpor byl marný, rozkaz otcůw stál jako skála pewně, a přece byla láska její k setníkowi neodolatelná, jak se stáwá w duši pewné a neobyčejné.

Setník použil té příležitosti pro swou pomstu. Namluwil jí, aby s ním prchla. Ona zaslepená k tomu přiwolila, newědouc, že to jenom síť je, wychytrale jí nalíčená.

Jedna hodina s půlnoci byla k outěku ustanowena. Setník malými zadními dweřmi se kradmo wloudil a spěšně skládali šperky, klenoty a skwostnější šatstwo do truhlice. Najednou zaslechnou kroky rychlé a rázné po chodbě. »Pro Bůh, to je krok mého otce!« Ona to uhodla, neboť jeden ze sloužících, který setníka tajně w dům wcházeti widěl tak pozdní hodinou a kam šel wyslídil, wše to udal generálowi ze zwláštní nenáwisti k té nešťastné díwce, že pro ni přísný a ne docela zasloužený trest wystáti byl musel. Generál milowal swou dceru nad míru, a setníka ctil úplnou swou důwěru k němu maje. On zuřil. »Tak šeredně mě zradit za mou lásku a důwěru! Jestli jsi lhal, buď ti Bůh milostiw.« Wzal bambitku a kwapně odešel. Na štěstí byly dwéře dwou předních pokojů zawřeny. Generál klepal. Dcera u wnitř byla w největších rozpacích. Pokoj neměl jiných dweří než do předních swětnic a z těch jen wýchod na chodbu; u oken byly mříže. Zoufale stíhala se po prostředku; okamžení kwapilo, klepání se opakowalo wzdy silněji a netrpěliwěji; nikde neswítalo pomoci.

(*Dokončení.*)

Mohamed Ben Abdallah.

(*Dokončení.*)

W měsíci říjnu 1802 stála batawská eskadra, na níž Martin sloužil, w rejdě tuniské. Nespokojenců nalezne se wšude dost, zláště na loďstwu, na němž tolik, ze wšech konců swěta sebraných, k službě přinucených, na mnoze již rozličnými osudy prohnaných lidí bylo, kteří nemajíce ničeho ztratiti, naopak ale mnoho získati mohouce s jednotwárným, přísným swým služebným žiwobytím nespokojeni byli. Tak se stalo i zde; spiknutí bylo sosnowáno, zde byl cíl jeho a konec podařil se; částka korábníků uskutečniwše swůj outěk, přešla k Deyi Tuniskému, w mořsko-loupežnickém tom státu zlaté swé časy hledajíc.

Martin byl mezi nimi; papíry, s částkou wěcí jeho na Revolucii zůstawené, wydaly neomylné swědectwí, že, jestli ne docela hlawou, aspoň jedním z hlawních původců onoho spiknutí byl. Nicméně bylby jej viceadmirál Deswinter, zalíbiw si jej, i po tomto kročeji ještě na milost přijal, ano sám se mu s odpuštěním swým nabízeti dal, Martin ale nedal se wíce pohnouti. Wstoupiw do služby Deyowy, odřekl se proti wšemu zrazowání řečeného admirala náboženstwí swých otců a při poturčení obdržel jmeno Mohamed Ben Abdallah; aby si wětší wážnost získal, wydáwal se za hraběte Martiniho? Dey, jemuž se Martin pro domnělý rod a osobnost swou i mnohé schopnosti a wědomosti byl zalíbil, přijal jej do tělesné stráže, záležející z 24 mužů, nazwíce odpadlíků, jejížto hlawou w ty časy nějaký rodilý Sasík byl. Martin, stálého opět bytu maje, mohl na domow mysliti, a častější jeho dopisy dokazují, že na rodinu swou nezapomněl. Mezi jinými wyžádal si také odtud ozdobné zbraně, skwostné wyšíwaný pás a české granáty, čímž představenému swému Sasíkowi dar učinil, podporu jeho platnější získati si chtěje.

As za dwě léta, w přízni Deyowě neustále stoupaje, k čemuž nemálo zběhlost jeho as w dewíti jazycích přispíwala, byl za Šartara powýšen. Šartarowé tito, na počet čtyři, konají nejbližší služby okolo Deye, prowázejí a střehou jej wšude a nejstarší z nich spolu jich představený, nosí žezlo před pánem swým; oni jsou při wšech oukonech wlády i při náboženských obřadech při něm a wolí se naskrze jen z odpadlíků, zrůstem nad jiné wynikajících a wěrnosti swou známých.

Mohamed Ben Abdallah byl nyní w postawení dosti dobrém, mnohé prospěchy i wážnost poskytujícím. Listowé jeho domů o tom swědčí; nejednou zwal bratry swé i sestru, aby k němu přišli, že je w Tunisu dobře zaopatří. Při tom uměl si též náklonnost tehdejšího rakouského generálního konsula w Tunisu, p. Holka, získati, k němuž často docházel, a kterýž spolu s hollandským wyslancem, p. Nyessenem, mnoho mu domlouwal, aby k swému náboženstwí se wrátiw, jinou dráhu nastoupil, k čemuž mu oba tito mužowé wýhodnou swou pomoc přislibowali. Ben Abdallah nedal se pohnouti; jeho zámysly šly jinam. Těmito dobami začaly se domácí pikle w Tunisu strojiti, kteréž na bezžiwotí Deyowo měříce převrat we wládě způsobiti měly. Martin byl do nich zapleten. Wěc ta nezůstala p. Holka docela tajna, on jej warowal, již bylo ale pozdě. Ouklad ten podařil se nedobře a sám p. Holek měl z toho welké mrzutosti. Martin musel w outěku swé spasení hledati. Algirsko bylo práwě tehdáž w nepřátelstwí s Tunisem, on se obrátil tam, kdež konečně neunawně jsa stíhán a nejednou s nasazením žiwota brániti se muse, welmi ubíděn a ranami pokryt bezpečnosti naleznul. To bylo letního času roku 1807.

Za čas swého přebýwání w Tunisu měl Martin dost času, by si turecký jazyk přiosobil; úřad jeho okolo Beye seznámil jej s rodinnými jeho okolnostmi a náhodou měl jakousi podobu s nějakým, na moři zahynulým pokrewným Beyowým. Tohoto posledního uchopil se, pomalu si uměl wíru získat a Algiřanům nebylo newhod, míti někoho, kohoby jako nápadníka Beystwí Tuniského proti wládě tuniské použiti mohli. Od Algiru jakožto prawý wládce tuniský uznán, uhostil se w Konstantině, kdež swou moc rozšířiti hleděl. Algirsko samo dalo mu wojsko k prowedení jeho domnělých práw, učiníc jej wrchním wůdcem jeho. Možná kdyby byl Martin wyšších strategických wědomostí a zkušeností míwal, žeby si byl panownický stolec také dobyl; nedostatek ale toho umění a matné zřízení jeho, ledajak sestaweného wojska daly se mu šťastného konce dočkati. Martin swedl hlawní bitwu a byl w ní docela poražen, wojsko jeho rozprášeno, on sám musel se na outěk dáti. Zachránil se sice, přítele ale wíce w neštěstí swém nemaje, musel se bídně schowáwati, až konečně přece od Arabů wypátrán a mezi Konstantinou a Kefem zabit byl. Tak skončil r. 1808 Mahomed Ben Abdallah osudně, jako celý jeho žiwot osudným byl.

Matka jeho, zemřelá r. 1812, newědouc nic o jeho konci a bolestně nesouc zpronewěření-se jeho wíře, wydědila jej krátce ještě před swou smrtí; dědicowé ale, outrpností hnuti jsouce, zůstawili mu jeho podíl, až konečně zprávy po mnohých nesnázích nabyté jistotu podaly, že tuto již ničeho wíce nepotřebuje.

Toto je holá kostra osudů Antonína Martina; jak zajímawá mohlaby býti, kdyby se bližších, barwitějších zpráw dostáwalo! Š.

Několik listů z denníku cestujícího

na podzim r. 1844.

(Podal Wilém Dušan L***.)

Reisen ist Leben — und Leben ist Reisen.
Jean Paul.

Znáte rozkošné oudolíčko mezi Plzní a Touškowem? Je sice teď napolo německé, nicméně jsou ale místa tato nejstarší památkou literatury naší, Libušiným soudem, zaswěcena; kázalať

»—kniežna wypraviti posly:
— — — —
po Samorod se Mže strebronosné«
— — — —

a již proto měli byste je znáti. Stříbronosná Míza* proudí se bujnými lučinami půwabného, asi 2 hodiny dlouhého oudolí, o jehož lidnatosti swědčí walný počet wesnic, po obou břehách Mízy roztroušených a pěknými kostelíčky, šwárnými zámečky a jinými ouhlednými budowami ozdobených. Po prawém břehu táhne se od západu na wýchod bílý pás říšské silnice, ze Stříbra do Plzně wedoucí a malebnou krajinku oživující.

Odtud ubíral jsem se za krásného jitra rychlým krokem na wýchod, a než jsem se nadál, dostal jsem se do staré, wěrné Plzně.

Staré, ano! ale wěrné? — — Plzeň zůstala posud u wěci národní mnohem wíce pozadu než jiná místa, třeba menší welikosti. Časopisů w hostincích nespatříš skoro žádných, neřku-li českých; o knihkupectwí dalo by se něco podobného říci, národních zábaw, jako diwadla, besed atd. také se nedostáwá, a nač se máme ještě ptáti? — Jenom nedělní promyslné školy neunawnou účinliwostí Dr. a prof. Smetany, p. Spudila, Dra. Peithnera a jiných wlastimilů blahodějně se odbýwají a se žádaným prospěchem zajisté se neminou. Z hodnowěrných úst očitého swědka slyšel jsem wyprawowati o krásném owoci, které símě přednášek těchto w mysl českých mladíků zaseté již teď po několika rocích nese. — Jak je widěti, byla by půda úrodná, jen kdyby dost těch bylo, kteří by wzděláwati ji uměli a pewně chtěli. To

* Tak zní nowější jmeno řeky této, přicházející od města Stříbra, jehož německé jmeno Miess neomylně odtud pochází.

je arci wšude tak, i nepochybujem také, kdyby se w každém ohledu tolik pro národnost a weškeré i společenské wzdělání dělo, jako se w promyslných přednáškách děje, že bychom Plzeň za wzor wystawiti mohli.

Pak jsme se ubírali krajinou planou na sewer.

Přišli jsme do wesničky, jmenem Chotiná. Na tabulce stálo: »Dorf Kodina«. Z Chotiné je ještě kousek cesty na Kacerow.

Pustý zámek tento, wice nedbalostí než wěkem sešlý, stojí na wrchu na lewém břehu Mžy a býwal prý sídlem Grišpeků. Podle stawby mohl by se srownat se zámkem Nalezehoweským nebo Jindřicho-Hradeckým. Tak weliký ale není jako tyto. Kacerow dal půwod nowele »Nocleh na Kacerowě«, kterou Jindř. Marek před několika lety we Kwětech podal. Na prwního máje býwá od plzenských študentů, kteří ten den prázdný mají, a od jiných poutníků nawštěwowán, jakož i Radina i jiná místa! Na stěnách zpustlých síní a porouchaných komnat čtou se pestré nápisy a wýlewy trudných zpomínek, mezi nimiž jsme mnohé české a wlastenecké zpozorowali.

Konečně minuli jsme těsné žlaby, nimiž se Mža kroutí, a po wysoké příkré stráni wylezli jsme na wrch, majíce u nohou před sebou Liblín.

Na Liblíně ztráwili jsme krásný den u tamějšího wrchního, našeho oblíbeného národního pěwce, W. Jaromíra Picka. Nemohlť nás zajisté lépe uctíti a milejšího požitku nám podati, nežli nám ho, w těch několika příjemných — bohužel, tak krátkých hodinách swým »Přátelstwím« poskytnul. Báseň tato stolistá je wěnec nejwnadnějších kwítků, týkajících se wětším dílem wyšších interessů, přírody, člowěčenstwa atd. Bylo nám popřáno několik si jich utrhnouti; nás ale tak zaujaly, že bychom si byli přáli, wšechny je s sebou wzíti a bratrům swým sdíleti. Snad nám pěwec jejich nezazlí, že to uwádíme u weřejnost; wždyť sám slíbil, netajiti déle před obecenstwem wýtwor swůj. — Kromě toho chowá ještě mnoho jiných básní w rukopisu, které zajisté také najdou cestu k srdci národu, jako jejich předchůdcowé.

U zdejšího úřadu widěli jsme tištěné formuláře listů průwodních, lístky mejtní a podobné úřední wěci w jazyku českém, začež lidomilowný půwodce wřelých díků zasluhuje.

Prwní wesnice za wodou jsou Kozojedy. Na malé zastáwce nawštíwili jsme zdejšího w. p. faráře, slowůtného Jindřicha Marka, spisowatele Jarohněwa z Hrádku, a ztráwili u něho zábawným howorem několik příjemných okamžení.

Tužby mé a nejwřelejší chtění
Neste přátelům za pozdrawení!
Jan Jindř. Marek.

To jsou slowa, které nám do památníků wnesl; nech je nazpět za pozdrawení přijme.

Cestowatel nesmí hodinu zacházky litowati, má-li něco památného seznati. My jsme si také zašli do Králowic, abychom hrobku proslulých Grišpeků (č Kryšpáků) nawštíwili. Průwodčí a čičerone býwá kostelník; nás tam prowázela jeho žena a smutným hlasem nám wypráwěla, »že byli Kryšpekowé od nepřátel falešně obžalowáni, a jak se při poslední tabuli otráwili, tak že tady už 237 let odpočíwají. Okázala nám také starožitný oltář s nějakými nápisy, w staročeské latině prý, na jejich památku.« — Těla této rodiny leží asi we 12 rakwích w malém sklípku pod kostelem; některá mají obličeje skroucené a mladších těla jsou křečowitě swinutá, tak že pozorowatele k politowání pohnou. Balsamowána jako mumie egyptské nejsou, jak se mnozí domejšlejí; widěl jsem mumii w malém museum w Opawě; tělo bylo twrdé, plné a tuhé jako dřewo, těla ale rodiny Kryšpekowy w Králowicích jsou u wnitř zpráchniwělá, spadlá, potažená koží nahnědlou, která mírnému tlaku powolí, ale hubiwému času (snad následkem přijatého jedu?) wzdoruje a nepráchniwí. — O Králowicích newím ostatně nic znamenitého, než že je obyčejné české město s německými (ačkoliw dosti chybnými) nápisy; to owšem nebude nikomu z laskawých čtenářů wěcí nowou.

(*Pokračowání.*)

BESEDY.

Bohatstwí přírody. Z jediného párku morčat možná za rok as 1000 morčátek obdržeti; jediný párek much může w roce swé potomstwo až na dwa miliony rozmnožiti. Někteří druhowé ryb počítají w jikrách swých 300.000 wajíček a w tresce 40tilibernί napočítalo se jich přes čtyry miliony. — Lord Ribbesdale w Angličanech měl r. 1809 dwa zajíce, samce a samičku, zawřeny; na konec roku počítal z nich 268 potomků. — Jistý anglický zpytowatel přírody napočetl w želwě 9,344.211 wajíček. — W línu naléžá se wíce než 10 000, w kapru wíc než 20.000 wajec; matka čili králowna wčelní má jich 45—50.000 a jediná mšice, rozplemení-li se do pátého pokolení, jest půwodem 6000 milionů jiných mšic. — Dobrá makowice má as 30.000, tabáční bylina 360.000 a dwanáctiletý jilm 500.000 semen do roka, a tato jeho plodnost může i 100 let potrwati. Prostřední jabloň má 18.000, třešně 19.000 a jistý druh jaworu 40.000 kwětů. W jednom chomáči mužských kwětů palmy sedáwá i 18.000 kwítků a jediný takowý ženský chomáč nese často 2.390 datlí.

Král nizozemský podepsal pro pomník, který se našemu hrdinnému králi Janu w Luxembursku postawiti má, 10.000 franků.

Nějaká Antonie Liske-owá, šestileté děwče, dala prý se slyšeti jako wirtuoska na posauně. Musí mít geniální plíce!

Cís. direkce dworských diwadel w Petrohradě oznámila, že diwadelním básníkům také podíly na wýnosech jich kusů (Tantièmy) dáwati bude.

Důchody malého prince Wałeského (tak se nazýwá dědičný princ anglický) obnášejí z propůjčených mu wojwodstwí cornwallského a lancasterského přes 70.000 liber sterlinků, čili as 700.000 zl. stř. ročně. Pro tříleté dítě skoro dost.

Podlé úředních udání wydělá nyní w slezských horách celá rodina tkalcowská, záležející ze šesti osob, denně as 9—15 trojníků, t. j. as 7—11 kr. wíd. čísla. Práwě tolik, aby nemuseli najednou hladem umříti. Maso zdechlých koní jest prý lahůdkou těch ubohých.

W Napoleonských wojnách zpotřebowalo prý se 219.000.000 liber prachu. Mnoho-li duší? To nespočtla posud historie.

Swaté kollegium w Římě záleží nyní z 60 kardinálů; dwa z nich jsou ještě od Pia VII jmenowáni; sedm bylo od Lwa XII na církewní tu hodnost powýšeno, ostatních 51 obdrželo purpur swůj od nynějšího papeže. Nejstarší kardinál je Tadini, maje 85, nejmladší pak kníže Šwarcenberg, maje toliko 36 let.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 130.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydawa po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

29. října
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnařstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Propasti srdce.

(Dokončení.)

Setník zůstal chladným, ano usmíwal se téměř. »Wím pomoc jako we weselohře býwá,« prawil. »Zawřte mě do té truhlice.« S welkou obtíží se tam wtěsnal, neboť byl welký, silný muž. Díwka naň hodila něco šatstwa a zawřela truhlu. Uklidila rozložený šperk a co možná se sebrala, aby na ní nebylo widět žádného pohnutí.

Otewřela a jako s podiwením se tázala: »Co se stalo, drahý otče, že tak pozdě přicházíte?«

»Nic, pranic! Newím sám, jakýsi nepokoj mě sem hnal, bylo mi, jakoby se ti mělo něco stát.« Odkwapil do jejího pokoje, ohlídl se, a když nic nespatřil, sedl si tiše na odpočiwadlo.

»Wíš-li pak, mé dítě, že na dnešní noc před patnácti lety twá matka umřela?« — »Wím, milý otče! a ta upomínka mi prawě nedala spát: ačkoliw jsem ji neznala, přece mé srdce cítí, co to asi je míti matku. Ale wždyť wy jste mi wším.« Ona ani pomyšlením na ni nebyla zpomněla; dnes poprwé lhala a poprwé lichotila swému otci, čehož mu nikdy z pýchy a studu nečinila, ač jej welmi milowala.

Generál ještě mnoho mluwil o zemřelé swé choti, kterou byl po welkých překážkách obdržel a tak brzo ztratil. Díwka, ač dělala, jakoby poslouchala, newěděla ani slowa o wšem co mluwil. Celá její mysl byla zaujata jedinou myšlénkou na setníka a na nebezpečné swé položení. Celá duše byla jako w zimničném chwění, ucho napnuté, není-li slyšet w pokoji setníkowo dychání. Teď se w truhlici něco hnulo. Jako blesk ji to projelo. »Můj Bože, snad by—? Není nic, zase wšecko ticho.« Generál poseděl hodnou chwíli, a porozpráwěl si důwěrně a laskawě, ano laskawěji než kdy jindy, neboť se mu zdálo, že swé dceři w duši křiwdu byl udělal tímto ji hanobícím podezřením, a chtěl to zase wětší láskou naprawiti; mimo to učinila jej měkčím upomínka na nebožku choť, kterou nade wšecko milowal. — Díwka byla jako na jehlách a na uhlí. — Konečně ji políbil a s laskawým pozdrawením odešel.

Díwka za ním zawřela, kwapila nazpátek a otewřela truhlici. — Bylo jí to diwno, že setník hned newyskočil, bere šaty s něho, on se nehýbe, snad neusnul w tomto okamžení pro ni tak strašliwém? Popadá jej za rameno, on se ještě nepohne, ona ním třese, — on je mrtew! Udušen byl, mrtwice jej byla ranila. Díwka klesla na sedadlo, ona byla zničena. Její láska, její čest, její žiwot, po wšem weta! Co má počít s mrtwolou? Co tomu řekne otec, město, swět? Jaké to bude wyšetřowání? Hrubými otázkami budou hanobit její raněné srdce, bude muset swou lásku, swé srdce cizím dát na odiw. Ano; to jí wšecko napadlo, když se jedním rázem celý žiwot její sesul w hnusné neštěstí. Znenáhla se zpamatowala, zwláště jí probudilo úpěnliwé bědowání a bolestný křik ze dwora dozníwající. Sloužící, který generálowi zpráwu byl dal o wkradení se setníkowu do domu, dostáwal prawě slíbený trest za swou zlomyslnou lež. Díwka otewřela okno, křik utichl, a Iwan, tak se jmenowal onen sluha, šel wšecko proklínaje a zuby skřípaje přes dwůr. Díwce napadla myšlénka. »Iwane pojď nahoru,« zawolala pošeptmo. Poslechl a přišel. Newěděltať ubohá, co se bylo s ním přihodilo. »Udělal bys mi něco k wůli? Poznal bys, že jsem wděčna, ale musíš přisahat, že nikomu ani slowa neřekneš. Tu truhlici odnes, ale dej pozor, aby tě nikdo newiděl. Znáš jezero před městem? do něho ji hoď. Na břehu je uwázaná loď, do té sedni a zajeď do prostředka, tam tu truhlici wywrhni. Rozumíš, hezky do prostředka! Uděláš to? ale nikomu ani slowíčka neřekni.«

Služebník ke wšemu přiwolil, ač se mu wšecko to něčím podiwným zdálo; dukáty ale již ob-

držené a wyhlídka na dary a peníze, které na díwce budoucně wynutí, — tušil-tě, že to je as něco, co dceru generálowu nawždy do rukou a moci jeho odewzdá — wše to přemohlo weškery jeho rozpaky; wždyť byl i mimo to podlý, náružiwý a ničemný chlap, při němž to jen náhoda aneb hra osudu byla, že již dáwno neseděl někde na galeji. Pomyslil si: bude to žiwot, i wzal truhlici na ramena a proklínaje ji, že je po čertech těžká, odešel.

Bylo již po půlnoci, a nebylo nikde člowíčka na ulici: newidèn přišel k jezeru. Zaklel zase na tiž a praštil truhlicí o zem; wíko odskočilo, a setníkowa mrtwola se wywalila. Měsíček práwě wylezl z mračen a díwal se též na to. Iwan se téměř lekl, zasmál se ale. »Wždyť jsem to wěděl; naše slečna umí hezké wěci!« Jen s welkou nesnází zase mrtwolu tam wtěsnal, zawřel wíko, zajel do prostředka a wšecko jak náleží obstaral. —

* * *

Zmizení setníkowo dalo látku k rozličným a podiwným powěstem. Jeho zajímawá osobnost, tajemstwí na jeho původu spočíwající, které on swým mlčením byl ještě wětším učinil, jednotliwé události, z jeho žiwota známé, a k tomu přídatky fantasie: wšecko to sebralo se we wšeliké malé romány, které w městě kolowaly. Za nějaký čas ale wšecko se zapomenulo.

Iwan smál se těm powěstem, a žil w samé rozmařilosti a prostopášnosti, že se každý diwil, odkud tolik peněz bere, an ze služby generálowy wyhnán, w městě se potulowal beze wšeho zaměstnání. On ale měl pramen, jak se mu zdálo, newyčerpatelný, dceru generálowu. Každou chwíli se k ní wkrada — weřejně tam nesměl — žádal na ní peníze s největší surowostí, neboť je to znak podlých a sprostých powah, že se rády mstí na wšem, co nad nimi w jakémkoliw ohledu stojí. Dala mu co měla w hotowosti, dáwala mu wšecko, co měla od otce wyštípeného; jemu to ale nestačilo, a když neměla, wyhrožowal nejhorším, jest-li mu nezaopatří, čeho koliw on žádá. Zastawila swůj šperk. — Byla nad míru nešťastna. O swou lásku prwní a horoucí, jaká jen w powaze jako její býti může, osudem tak hrozně okradena, se swým srdcem zničeným stojíc na kraji propasti, byla připoutána swazkem nerozlučným k člowěku — wywrheli.

Tu jí zaswitla naděje, že se ho sprostí. Její ujec odkázal jí totiž w poslední wůli statek, daleko na samých hranicích ležící. Tam poslala Iwana, dajíc mu plnomocenstwí nad ním celým, aby jej jen wzdálila ze swého okresu.

Za krátký ale čas přišly žaloby od úředníků a poddaných, docházely prosby, aby se slitowala, že nejsou w stawu snesti to potlačowání, tu surowost a nespraw edlnost zpráwčího. Dopis po dopisu, žaloba po žalobě byla zasílána, až konečně několik poddaných samých přišlo, by si stížnost wedli a o milost a pomoc prosili. — Na to tam odjela, ačkoliw si rady a pomoci newěděla; chtělať se jen zprostit srdcežerných proseb a nářků těch lidí.

Hned po swém příjezdu dala si zawolat Iwana. Ten wšak nepřišel. Líbilo se mu jen zkázati, že dnes chce míti pokoj. Sloužící prawil, že je opilý. Přece wšak ale posléze se jinak rozmyslil a přišel, když se již bylo setmělo; prosil za odpuštění, a měl se k ní wlídně — dle swého způsobu, ano delikátně — dle swých náhledů; oprawdu měl na sobě jakousi dwornost, kterou poslední čas w krčmách si byl získal.

Jeho opilost mu poněkud překážela. Bez pobídnutí se posadil wedle ní. Ona seděla jako socha z mramoru bledá a nepohnutá; její černé oko plálo tichým ale wášniwým ohněm. Jaká pýcha a bolest, jaké opowržení hořely w tomto čarowném oku! Čas po čase se zachwěl hrdý její ret. Iwan mluwil těžkým jazykem wšelicos, ona neposlouchala, byla na wenek jako mrtwá, we wnitř to ale wřelo a kypělo; bylo u ní okamžení, we kterém člowěk myslí, že srdce tísní musí puknout. Nepromluwila a nehnula se, najednou ale wyskočí, neboť bral ji za ruku. Její zraky lítaly jako orlowé w bouři. W strašliwém rozjitření popadla swícen, a prchla z komnaty. Dwéře praskotem zapadly, že klíč wyletěl a zámek zaskočil.

Za několik okamžení stál zámek w plamenu. Jak oheň wypukl, nemohlo se wypátrat. Na uhašení nebylo ani pomyslit. Každý byl rád, že swůj žiwot z plamenů zachowal. Jenom Iwana tu nebylo. Na nějaký čas se zjewil u okna, kouřem zahalen jsa a plamenem ošlehán. Nikdo se nechtěl proň odwážit, až konečně sám se wrhl z oken dolů. Byl silně poraněn, žiwot w něm jen doutnal, již ani slowa nebyl mocen, jenom s welkým přičiněním lékaře nabyl ještě tolik smyslu a slow, že mohl krátce udat, co se bylo w oné osudné noci událo. »Tamtomu zjednala příbytek z wody, mně chtěla zjednat jiný z ohně; já jí také nějaký zjednám.«

To byla jeho poslední slowa. Na to byla ona zatknuta. —

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Sázawy. **(Diwadlo.)** Dne 20. října dáwala se we zdejším, welmi pěkně a wkusně zřízeném wrchnostenském diwadle weselohra »Štěkawec« od Štěpánka. Herci si wůbec welmi dobře počínali, zwláště ale welmi mnoho wyražení Štěkawec způsobil, kteréhož p. Bohuslaw Koloušek, místní lékař, představowal, kterýž od četně shromážděného obecenstwa i s Kašparem, kteréhož p. Karel Pokorný dáwal, častěji wywolán byl. Též i krásná naše pleť se welmi dobře držela, jmenowitě pak paní Aloisia Stenzlowa, a panny Barb. Šeyharowa a Anna Kawalirowa mnoho k našemu potěšení přispěly. Wýnos obrátil se na rozmnožení školní knihowny a na chudé dítky. Kýž takowé šlechetné wlastenecké počínání i dále se zmáhá a jako posud hojné podpory nalézá! Frant. Šindelař.

Z Králowé Dworu. **(Beseda. Náwrh.)** Dne 3. září t. r. jako w předešlých letech zosnowána zde byla beseda česká od studujících, která wšak swou krásnou uspořádaností, jakož i utěšenou zábawností ostatní znamenitě přepanošila. Že besedy české, zde p. W. H. Atinským uwedené, nad jiné weselosti welmi dobře půsabí a weliké obliby došly, nejen z hojné náwštěwy jich ale i z toho patrno, jaké těšení se na ně býwá. Tak dal, potěšen jsa z tohoto národního podniknutí, zdejší měšťan a obchodník p. Jífernbach swým nákladem besední síň okrášliti a w ní transparent s nápisem w národních barwách »Ke cti českému narodu« umístiti. Besední radowánka ta započata jest proslowem, od Mar. Scheywlowé jadrně přednešeným, w němž mezi jiným ke cti a pohnutí Dworským řečeno:

I též naše milé Králowé zde Dwory,
Pozůstaly co ty nebenosné hory
Po století mnohá wěrné wlasti české,
Obhájice statně ty dary nebeské:
Předků wíru, řeč i národnost,
Zachowajíc sláwu rodu, půwodnost;
Kdežto wůkolí již dáwno kleslo,
Ztratic slawný mraw i řeči heslo,
Nemůžeť wíc říci: my jsme wnuci Čechů.

Mezi ostatní zábawou přednášel nám p. J. Melichar wýborně na kytaru Thalbergowu fantasii, načež k wšeobecné oblibě od p. Hase Tylowa jedna deklamowánka, ke konci pak od A. Procházkowé doslow přednešeny, tak že toto weselí opustiti nikomu se nechtělo. Pronešená žádost, za cizomluwy proti češtině pokutu ku prospěchu školní knihowny skládat, byla oslyšena, nebylo by wšak na škodu, an by se tím nedbalost w mateřském jazyku aspoň ze wzdělanější třídy znenáhla wykořeňowala, z pokut pak sešlých-se mnohému prospěšnému napomoci se mohlo. J. Pelikán.

W Nepolisích a w Staré wodě **(knihowny.)** K nejmilejším zprráwám, ježto nás z wenkowa docházejí, připočísti sluší náwěští o zakládání nowých bibliotek, zwláště když se takowé blahé ústawy přispěním horliwých mužů we wsích zrozují. Zbuzení náklonnosti ku čtení u prostého rolníka je chwály mnohem hodnější, a přináší hojnější užitek, než u kohokoliw jiného. Až posud byla jakási nedůwěra k tištěnému slowu dosti daleko rozšířena, jakoby kniha jen pro učeného na swětě byla, prostý člowěk ale se bez urážky dobrého swědomí s tím spokojiti mohl a měl, co od děda a praděda oustním pódáním zdědil. Kdo swou wlastní zakrsalost ducha tím již newymlouwá, že je w knihách pouze theoretická moudrost, která w žiwotě praktickém neplatí, ten učinil ku wzdělanosti prwní krok, nechť ho k tomu pobídlo čtení jakékoliw knihy. Zkoumejte (totiž: čtěte) wšecko, a podržte, co za dobré shledáte; tak zní nábožná sada, a ji se musíme držet. — Ony dwě knihowny, o kterých se zde zmínka činí, powstaly we dwou wesnicích blíže Chlumce w kraji bydžowském; prwní w Nepolisích šlechetným snažením tamního učitele Kowaříka, druhá w Staré wodě rowně chwalitebnou péčí učitele Fialy. Obě knihowny podporuje mladý horliwý wlastenec Daněk, který swou zásobu kněh k účelu swrchu zmíněnému obětowal, a za jehožto příkladem zajisté i někteří příznivci z Prahy brzy příspěwky swé zaslati neopominou. Zpráwa o dalším zkwétání obou knihowen bude nám witána. Č.

Ze Slaného. **(Úmrtí.)** Horliwý a nadějeplný wlastenec, p. Josef L i m a n, po kolik let pilný přispíwatel k těmto listům i k jiným časopisům, zesnul dne 22. října t. r. o čtwrté hodině ranní w Blahoticích blíže Slaného, na souchotiny, wěku swého teprw 27 let maje.

Ze Záhřebu. **(Beseda. Národní zpěwohra.)** W neděli dne 8. října měli jsme štěstí užiti zábawy, jaké bohužel již dlouho u nás nebylo. Jistá wlastenecká společnost milowníků Uměny uchystala nám w síni záhřebské střelnice »hudebno-deklamatorní zábawu« naskrze národním jazykem a duchem. Když se blížila sedmá hodina wečerní, táhlo wšecko rodomilowné obywatelstwo záhřebské ku střelnici skwostně oswícené, aby opět jednou poslechlo, jak milozwučně hlasy mateřského jazyka s hudbou se sléwají. Známo jest, že wlaština swou měkkostí nad míru se hodí ke zpěwu; leč musíme wyznati, že naše mluwa — není-li lahodnější wlaštiny — aspoň tak milá a libozwučná jest, jako tato. O tom jsme se přeswědčili i dnešního dne, když wšecko wlastenectwo se radostně sešlo a tak hojně sestoupilo, že již wěru ani prostranstwí nestačilo, což nám hlawně pro to líto bylo, že jsme naším horliwým wlastenkám nemohli ona místa wykázat a postoupit, které zasluhují. Wšecko bylo ozdobeno krojem národním, barwami wlastenskými, wšecko dýchalo radostným zápalem. — Zábawa počla uwerturou Mozartowou k čarowné flétně, na to se bralo několik národních písní, jedna milejší než druhá, a pak nastoupila pochoutka, jižto nade wšecko klademe, a která nám dnešní zábawu nejhlouběji do srdcí wryla, to jest: nowosložená národní zpěwohra od Vatroslawa Lesinského. Dwa nápěwy z této zpěwohry zpíwala welmi horliwá wlastenka paní S. R., rozená hraběnka E., tak mílo, tak ladno, že se jednohlasně uznalo, že byla swým zpěwem celou zábawu owěnčila. Potlesku a zápalného radowání nebylo ani konce, dokad se neuchystala tato wýborná zpěwkyně poslední dwojzpěw s p. A. St—em opakowati a nás rozradostnělé opětně do ráje slastí powznesti. Blahorodným slečnám E. Š. a M. Z. jsme také welmi powděčni, neboť se neostýchaly, weřejně dokázati, že se honosí národem swým, hledíce každou zábawu zpěwem swým ozdobiti. Slečna E. Š. zpíwala s p. L. P—em dwojzpěw »s Bohem, Milko« který se tak líbil, že jej na dlouhou prosbu opakowati museli. Slečna M. Z. přednášela dwa zpěwy, totiž »Ako si me ikad ljubio« z Belliniho zpěwohry, pak píseň »Aj ty crno oko«. Hojný potlesk oznamowal wšeobecné zalíbení. — Slečna J. Tk. deklamowala »Putnika« od Preradovića tak něžně, citliwě a dokonale, že wěru zasloužila, aby se jí owěnčila hlawinka wěncem wawřínowým. Musíme ještě připomenouti na »Uwod i sjajne proměne za flautu vrhu jednog narodnog napěva« (úwod a variace pro flautu k národnímu nápěwu) welmi uměle složený a wywedený p. F. X. Č—em. Národní tyto nápěwy nalezly ozwěnu w našich srdcích, planoucích pro wšecko, co je národní. Na tento wečer nikdá nezapomenem; pochybuji, žeby w této utěšené besedě bylo někoho tak chladnokrewného, aby nepocítil w srdci swém jiskru lásky k národu a wlasti, která owšem w nynějších poměrách hlawně dbáním o zachowání a zdokonalowání mateřského jazyka jewiti se musí; rozkoš a upřímná weselost pronikla takměř weškeré obecenstwo, že i w očích cizinců widěti bylo slze radosti.

České diwadlo w Praze.

Neděle dne 20. ř. potěšila nás uwedením nejnowějšího plodu oblíbené Musy Klicperowy »Waršawskou Popelkou«, weselohrou we 3 jed., jejížto obšírnější posouzení jinému péru i času zůstawujíce toliko prowození samého se dotýkáme. Paní Kolárowá hrála hlawní úlohu jak obyčejně welmi zdařile, toliko bychom byli přáli, aby we sceně, kde Efronowo podání odmršťuje, wíce bolest z urážky panenského citu, než hrdost a blesky metající zlost přewládala. Tím by se byl příkrý přechod ku sceně w 3 aktě umírnil. P. Grabinger byl by snad w úloze Elbika wětšího výsledku docílil; než třeba wyznati, že p. Chauer swou wěc jak náleží zastal. Cwičením nabyde snad jeho wyslowowání časem wětší plynnosti a českosti. Totéž platí o p. Röhringowi. Šwárně sobě počínali: p. Kolar (Eseb), p. Grabinger w newalné episodě Sebrona i p. Biel. Šibalský Jektan žádá trochu wíce lehkosti a p. Grau odměrowal nám slowa, jako by je na wáhu prodáwal; p. Forchheimowa (newím proč teď Rajska?) hrala dobře a nemračila se jako p. Májowa, jejížto pokroky nás ostatně těší. P. Skalná zasluhuje uznání, že úlohu repertoaru a osobnosti swé nepřislušící přijala a šetrně prowedla.

W neděli dne 27. t. m. »Mandát proti souboji«, weselohra w 5 jed. dle Vogla od Filipka. Představení bylo z nejlepších letošních, zlášť p. Grabinger a p. Kolár zasluhují wšecku chwálu za pilně propracowané a z odstiněné úkoly swé. P. Chauer, kníže, získal dobrou maskou a přiměřenou řeči dosti pochwaly. P. Biel stál na swém místě, toliko česká grammatika jim trochu potrhowala. P. Šmiller může, bude-li ještě jednou na generála Kolowského hráti, tělo swé wojenštěji držeti, a wíce pro nás, než pro sebe mluwiti. Na p. Röhringowi, Nikolaiowi a Swobodowi bylo chwalitebné snažení widěti. Zdařile si počínali wšecky dámy, ale ty dwa generály byl by Friedrich ani den u sebe netrpěl. —S.—

BESEDY.

Umělost slepého Jef. Kovjazina. We wsi Istobenské (w újezdě Orlowském gubernie Vjatské) žiw jest jakýsi Ambrosij Jefrmow Kovjazin, který záhy pozbyw zraku swého, nicméně přece neslýchané schopnosti projewuje. Jsa asi pět a třicet let stár, získal sobě w okolí slawnou powěst swými podiwu hodnými prácemi. Jest owšem úplně newidomý, slepost wšak jeho nahražena je obzláštní jemností citu a neunawenou činností. Zanášeje se we swém mládí truhlárstwím, dosáhnul nyní takowé dokonalosti w hotowení hudebních či hracích krabic s tajnými přihrádkami, že se tomu podiwiti musí každý, kdož rozwáži nemotornost newidomců. Otwírá-li se některá tajná přihrádka, tu zawzní líbezný souzwuk ze strun uměle naličených u wnitř škatulky a to u každé přihrádky jiný. Ústrojnost wnitřní je welmi důwtipná a umělá, forma wnitřní i wněšná welmi wkusná, a práce i politura welmi mistrná, aspoň wšecky práce newidomců i mnohých widomých přewyšující. — Člowěk tento i we wzdělání wysoko dospěl, zná se we swětě, je welmi zečtený a hlawně w hudbě zběhlý. Nejenom že sám wýborně zpíwá, ale i we spořádání hudebních úloh je umělý; zřídil sobě z mladých swých wesnických rodáků hudební sbor, který jeho nawedením i těžší skladby hudební přednésti dowede. Příležitosti ku wýjewům jeho welewtipu hudebního je dosti, an rodiště jeho dwa kostely má. Nejuměleji hraje na harmoniku, na které — ačkoli welmi jednoduchá jest — wýborné kusy wywádí. Schopnost jeho je tak znamenitá, že wšecko, co se mu koliw jenom jednou zahraje, w tu chwíli ne snad kuse a polowičatě, nýbrž ouplně a s jistotou přehraje, jako kdyby noty před sebou měl. Obywatelstwo okolní jej welmi ctí a miluje, zwláště ale mládež učeliwá se u něho mileráda schází. (†)

Nejwětší nowiny na swětě. Nejwětší nowiny na swětě jsou anglické Times (čti tájms, to jest »čas«), které r. 1843 w 6,305.000 wýtisků wšech čísel wydaly. Každé číslo těchto ohromných nowin obnáší arch osmistranný, na každé straně šestero sloupců, z nichž každý as 200 řádků obsahuje, tak že celé jedno číslo z 9600 řádek záleží. Rozsáhlost archu je tři a půl lokte, tak že by wšecky čísla jednoho ročníku pokryly prostranstwí dwa a dwaceti millionůw čtwerečných loket. — Kdyby se články každého čísla wytiskly we formátu obyčejných knih a trochu wětším písmem, wzrostl by z jednoho čísla archowého celý swazek z 300 stran záležející. Na ten způsob wynášelo by jednoroční wydání těch nowin tolik co 6 millionů swazků. — Možná též rozwážiti, jak ohromné množstwí spolupracowníků a dopisowatelů tyto listy míti museji; jenom do sněmowny č. parlamentu wysílá redakcí 22 rychlopisců, kteří rozmluwy držané hnem naznačeji známým těsnopisem (stenografií) a za půl hodiny aneb ještě dříwe se střídají, by záležitosti práwě wyjednáwané hned w tu chwíli se tisknouti mohly. Tito rychlopiscowé jsou obyčejně wzdělaní lidé, jenž mají nejdůkladnější známosti občanských poměrů swého kraje, aby mohli w okamžení rozhodnouti, jaké předměty jsou wážné a jaké malicherné. Z nich už wystoupil mnohý znamenitý spisowatel, jako na př. w posledních časech známý w literarním swětě Dickens (Boz). Plat rychlopisce obnáší měsíčně 200 zl. na stř. — (†)

J. Vujiča cestopis. W Bělohradu srbském chystá se zajímawý spis do tisku, totiž: »Putešestvije t. j. popsání cesty po Uhrách, Walachii, Moldawě č. Multanech, Bessarabii, Chersonu a Krimu č. Taurii«, wykonané J. Vujičem. Dle oznámení bude obsahowati popis krajin a obywatelstwa, poměry náboženské, staw měst a dědin, pokroky průmyslu a hospodárstwí polního a wyznačení odchylných zwláštností každého okresku — Kromě toho stane se tato kniha i zábawnou rozličnými obweselujícími rozmluwami, které rozmarný p. spisowatel měl se Srby, Bulhary, Rusy, Řeky a konečně i Židy, též Čifuty jmenowanými we walašském č. rumuňském městě Fokšanech. — Spis tento bude as tak welký, jako prwní kniha toho druhu, od téhož spisowatele pod nazwem »Putešestvije po Serbii« (t. cestowání po Serbii); bude státi cenou předplatní 1 zl. na stř. — Předplatky zasílají se do knížecí tiskárny Bělohradské; z rakouského mocnářstwí možná se obrátit k Petru Stojanowiči, knihkupci w Nowých Sadech (w dolním Uhersku). Kdokoliw na deset wýtisků se předplatí, obdrží jedenáctý nádawkem. Lhůta předplatní trwá až do 9. listopadu t. r. L.

Uhlandowy německé národní písně; stará prauda. W Uhlandowě sbírce národních písní německých, o kteréž již tuto řeč byla, nalezá se mezi jinými též píseň, kdež každá sloka w polowici přestáwá se slowy »stara prauda«, načež na to se opět rýmowati má »woga gmaina«. Prwnímu je owšem u nás rozuměti, co má být ale druhý refrain? na příklad jen něco:

Der bauren list man nit vergißt
zu singen und zu schreiben,
in irem mut das edel blut
erdachten sie zu vertreiben,
sie schrain ser, ie lenger mer
stara prauda! †

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 131.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem plácku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

31. října
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř U c. k. poštowních odřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Máte k tomu srdce?

Jednoho nad míru parného letního dne rozmlouwal jsem s welmi ctihodným doktorem Browningem o nesmrtelnosti a o budoucím, wše odplacujícím žiwotě. To by byla owšem rozmluwa podobná mnohé jiné. Střídají se slowa, jsme plni zápalu, hádáme se, a konečně nahlídáme, že jsme sobě nerozuměli, a rozcházíme se práwě s tím míněním, které jsme hned s počátku s sebou byli přinesli, pakliže jsme wůbec jakého měli. Musím se přiznati, že se welmi těžce k takowým rozmluwám přiwáděti dáwám, a že se jich raději pod jakoukoli záminkou zprostiti hledím; ne snad že bych si nedůwěřowal mínění swé zastáti, nechci ale slyšet dokazowat, co se podle mého mínění dokázati nedá, a jsem-li přece k tomu donucen, uteku se raději k poslednímu swému prostředku, a počnu wyprawowat příběhy. Tak jest mně též jeden známý, nímž jsem ctihodného doktora rozehřál, když při sklenici wýborného burgundského, wyhlídku maje na wýbornou hostinu, kterou jej přátelé jeho ten wečer poctíti chtěli, zásady Helvetia zastáwal, který twrdil, že člowěk rowně tak zajde, jako roditel jeho dub, neb jako milenka jeho růže, aniž by cos po něm pozůstalo leč popel. Poslouchal jsem ho, an s opowržením o žiwotě mluwil, jak jej od sebe odwrhowal, jako nějakou nepotřebnou již onuci, jak zničení to powynášel, a tomu se posmíwal, čím již kojné malé děti straší — že w hrobě hníti musíme.

Tyto strašné připodoby, musím se wyznati, byly arci září burgundského nalíčeny, já ale, nepožíwaje ho, zůstal jsem střízliw; konečně tento můj společník hrdé prohodil: »A k čemu má býti jaký wěčný odměňující žiwot? není to, jako bychom za mzdu sloužili? Buďme zde jen statní, sprawedliwí, sami sobě i jiným platní, pak nech se každý pokojně uloží tam, odkud se ještě nikdo nenawrátil.«

Mně přišlo na mysl burgundské a hostina, a skoro newrle jsem zwolal: »Znáte příběh o nebohém Johnu Pearce-owi?«

»Toho samého, jenž byl w posledním sezení parlamentu w orientální záležitosti zapleten?« ptal se doktor.

»Nikoli,« odpowěděl jsem; jest to ale ten samý, jenž s tolika tisíci jiných w onu záležitost zapleten byl, kde se o zachowání wezdejšího žiwobytí jednalo.«

»Ah tak!« zwolal doktor, pohlížeje na swé hodinky, neb očekáwal přítele, jenž přijíti měl, by jej někam doprowodil. »Což se dělo s tímto Johnem Pearcem? Prosím wyprawte mně to krátce. Je hrozně parný den, a já wám přislíbiti nemohu, že neusnu, obmýšlíte-li nějakou dlouhou historii wyprawowat.«

Nebohý Pearce, myslil jsem si, tys musel až ku konci swého žiwota, to jest čtyřicet let, historii bídy swé prožiti; ten ji nechce ani čtwrt hodinky wyslechnouti. Totě hrozné!

»Má powídka není dlouhá,« prawil jsem zas nahlas mému netrpěliwci, »a u záwěrku jejího dowolíte mně, bych wám otázku předložil.«

»Jakou se koliw bude jen líbiti,« odpowěděl doktor, a já začal:

»Město Paisley w jižním Skotsku zabawowalo před reformací fabrikami swými na bawlnu, muselín, hedbáwí, kůže, mýdlo, swíčky, roušky, plátna, nitě, spolu s winopalnami a železolijnami přes 29.000 osob, a cena wýrobků, které se tam zhotowowaly, obnášela w průměru dwakrátstotisíc liber sterlinků do roka. Před reformací měl Paisley třinást katolických dobročinných ústawů se znamenitými příjmy k podpoře chudých; w čas wšeobecného přewratu ale připadly tyto statky osobám priwátním, stanouce se tak příčinou nesmírného obohacení mnohých, welké pak bídy ostatních. O'Connel, zastáwaje práwa swého ná-

boženství, neopomíjí snad nikdy i o tom se zmíniti. Touto dobou obnáší počet obywatelů Paisleyských čtyřicet tisíc, kteříž, poněwadž se břemeno bídy wždy zwětšuje a nesnęsitelnějším stáwá, nedáwno doktora Burnsa do Londýna poslali, kdež w řeči, w London-Tavernu na ulici Bishops-gateské držené uwedl, že jeho rodinné město šest tisíc chudých počítá, jenž jsou všech prostředků k obžiwě zbaweni. Dwa tisíce tkalcowských stawů je bez zaměstnání, a wíce než sto krámů zawřeno, neboť obchodu a peněz nikde není.«

»Slyšel jsem již o tom,« wpadl mi do řeči doktor; »mámeť dosti tomu podobných příběhů. Wáš John Pearce je as také mezi oněmi dělníky, kteří zaměstnání nemají?«

»Uhodl jste, on to byl, neboť jestjiž mrtew.«

Po těchto slowech oddechl sobě doktor, a posunul opět swou ruku s onoho místa kabátu, kde podle starodáwního obyčeje swůj měšec s penězi schowaný míwal. »Je mrtew?« opakowal, »tedy nepochopuji, coby ste ještě říci mohl; waše powídka může být u konce.«

»Práwě naopak, teprw počne. Je-li něco, co by nás zamrzeti aneb uraziti mohlo, býwá to zajisté, jsme-li tam chladně přiwítáni, kde se domejšlíme, že nás netrpěliwě očekáwají. A tak jest to i při wstupu člowěka na swět. Ti, jenž ho do žiwota zawolali, nezřídka se chladně od něho odwracují, když w skutku se zjewí, když malomocný a zimou zkřehlý za dweřmi stojí a bázliwě ruku wztahuje, prose o přístřeší a ochranu. Johnu Pearce-owi se ještě hůře wedlo. Ti, jenž ho byli powolali, wynaložili wše, by mu žiwot práwě nabytý opět odňali. W zoufání jsouc pohřížena, porodila jej matka jeho w tmawé, wlhké komůrce studeného sklepa, a když třesa se wšecek na slámě ležel, přistoupil otec jeho k němu, uchopil jej za nohu a pozdwihl do wýšky, chtěje o zeď roztříštiti lebku jeho slabou, jenž jako listí panenské růže outle spojena byla. Newím jaký to cit ozwal se w matce jeho, by tomuto násilí zabránila; outrpnost to jistě nebyla, neboť swému společníku šeptala, že lépe bude potopiti dítě w hloubi bahna, ježto se asi sto kroků za krčmou rozprostírá, by hrůzou bylo powěrečné školní mládeži, která tam každoročně duše zawražděných w modrých kmitajících se plamíncích skákati widí. Byltě s tím spokojen a — o strašno jest to říci — když wečer swětla we wesnici pohasla, odebrala se s ním i matka. Obwázala mu něco na krk — byl to snad nějaký klenot, jakož ona Lady swému miláčku těžký, zlatý kříž, wykládaný drahým kamením se šňůrou dobrý chrpení na krk powěsila? Nikoli, matka Johna Pearce přiwázala swému dítěti těžký kámen na krk, a to z žádné jiné příčiny, leč aby malé to tělo hezky zčerstwa a hluboko w bahno se ponořilo. Takto šla, a hledala, jak to i jiné matky dělají, to nejměkčí místo, by jej tam uložila, a když ho konečně našla, chtěla jej tam zlehka zpustit, an najednou — z hustého tu křowí tmawá postawa se zjewila, a Johna Pearce od zahynutí w bahně ochránila. Byl to rolník, jenž náhodou zde dlel, a těžké toto prowinění zamezil. On to také byl, jenž dítě nepřirozeným rodičům odňal, pro nic jiného ale, leč aby Johna Pearce již záhy k swému užitku obraceti mohl. Téměř pětiletého chlapce dal jej mezi dělníky blízké rukodílny, doufaje tak ouroky i jistinu wýloh za jeho wychowání zpět obdržeti. Zde byla na nebohém Pearce-owi prwní welká krádež zpáchána, wěk jeho dětinstwí byl mu ukraden. Wtěsnán w malou stolici, jenž slabé oudy tlačila, seděl ohnutý u ciwek a polykal prach z wlny wyletující. Stawení to bylo studené, tmawé a wlhké; na místo, kde John Pearce pracowal, po celé léto se nikdy ani paprslečku slunečního nedodralo, w zimě pak tlačilo se mezi kamna teplo wydychující a jeho zimou otřásané tělo wždycky hromada hrubých postaw, ježto se buď lstí buď pěstmi swými nejlepšího místa zmocniti dowedly. Když ale zimou a hladem přemožen býwal chlapec, a zbledlý, wíce omráčen než spaním překonán jsa, zklesl, wěděl jej wždy dobře bič dozorcůw dostihnouti, padaje pokaždé uměle na ono místo jeho ouzkého a wychudlého hřbetu, kteréž po ranách posud nezaceleno bylo. W neděli, když ostatní mládež městečka wenku na hřbitowní louce w záři sluneční spolu skotačila, bylo widět za mříží malého, bledého chlapce státi, an suchou kůrku chleba hryzl, a wypouchlýma, zašlýma očima mrtwě a upřeně na hru ostatních dětí se díwal. Byloť to dítě fabrické, a druzí se chránili nechat je oučastničiti na hrách swých. Jeden z těch chlapců ukradl jednou jakýsi klenot někde na blízku, a přiwedl w podezření Johna Pearce; tak se poprwé zarděly krwí bledé twáře malého pracownika fabrického, když z krádeže winěn byl. Otec wlastního přestupníka, možný a wážený muž, newěděl si jiné pomoci, by hanby té s něho zbyl, leč, že žalobu tu potwrdil, a tak wešel John Pearce w prwní známost se žalářními zděmi a s trestní metlou žalářníkowou. Nepřiznal se, neprosil, žádného z oněch umění nepoužil, nimiž onino již záhy dospělí ničemowé sobě pomáhají, protož poważowali jej soudcowé za zatwrzelého, již od kořene

zkaženého nezbedu. Dobročinná a nábožná společnost, která nejwíc na polepšení dětí zřetel swůj obracela, našla našeho Johna Pearce, a ujala se jeho. Spoluoud jeden wzal jej do domu swého, a četl s ním w písmě swatém. Zde chlapec slyšel po prwníkráte ona jemná poučení o lásce k člowěčenstwu, ona swatá slowa smilowání, onu nebeskou potěchu, kterou se napájejí srdce nešťastníků; newím nebylo-liby lépe pro něj býwalo, kdyby je nikdy nebyl uslyšel, jsa ustanowen na dráze žiwota swého jen opak toho wšeho pokusiti. Zanedbaný rozum jeho schopen nebyl pojmouti wznešené toto učení tak, jak pojato býti má, nemá-li wíra neb rozum náš porušen býti. Pobožný ten muž, kterýž se ho tak křesťansky ujímati začal, nezůstal wšak na neštěstí jeho dlouho na žiwě; ubíraje se na wěčnost, zanechal ubohému Pearce-owi mimo něco peněz ještě také mnohá dobrá naučení.

John měl společníka, který též jako on z káznice propuštěn byl, který wšak nikoli za cizí, alebrž za swou winou trpěti musel, a s tímto sdělil se o swé dědictwí. Proč by byl neměl tak učinit? Wždyť čítal, že máme nahého odíti, a hladowého nasytiti: tento tak obdarowaný ukradl za to swému společníku jedné noci, když spolu cestowali, i wšecko ostatní jeho jmění a utekl. John Pearce sobě neposteskl, našel práci, našel ale také i manželku. Widíme jej s wywolenou srdce swého k oltáři jíti, totě aspoň jedno šťastné okamžení. Když ale u oltaře stál, ozwala se mu ponejprw tělesní choroba mocným píchnutím w prsou. Wy, jenž w lesku swětel, w nejpěknějším oděwu, ozdobeni kwítím a plni libého zápachu pohodlně a hrdě k oltáři wstupujete, byste s kněžským požehnáním hezkou ženu přijali, wy jenž ústy usměwawými přísahu wyslowujete, slibujíce celý žiwot s wywolenou swou ztráwiti, an po celý žiwot před sebou nic newidíte leda skwostné noci báleční a dni bez starosti a bez práce, wy se neposmíwejte, an se tamto bledý wysokorostlý muž s wýrazem hořkého bolu od díwky odwracuje, jenž jemu zdráwa a laskawě do očí hledí, nadějíc se od něho stejných citů. Žádné přestupky žiwota plnými doušky požíwaného nezničují kwět jeho nadějí; je to časná bída, jenž práwě w tom okamžení tělo jeho w zkázu přiwádí, když žiwot nejwíce sil od něho požaduje.

(*Dokončení.*)

BESEDY.

České nápisy průmyslníků. »Česká Wčela« podáwá w 86. č. dopis z Turnowa, w kterémž mimo jiné podána také zpráwa, že w témž městě společným usnešením se učinila sbírka k tomu účelu, aby tam jakožto w českém městě nápisy průmyslníků též české byly. Pan dopisowatel k té zpráwě welmi dobře dokládá, že tím Turnow zajisté druhá města bude předcházeti Neboť se napořád množí počet oněch průmyslníků, kteří to slušno býti uznáwají, aby též weřejně prokázali, čím wlastně jsou, a aby swým wýwěškem se přiblašowali k těm, bez kterých by jistě brzo swé dílny a krámy zawříti musili. Jesti to wěc docela přirozená a také u každého wolný průchod najíti musí, kdo se rozumnému nahlížení úmyslně nezpečuje. Kýžby se jen při zhotowowání takowých wýwěšků wždycky též potřebný ohled na zpráwnost jazyka a dobropisu bral! Fr. D.

Časopisectwí jihoslowanské. Radostný to wěru wýjew na jihu slowanském, že duševní žiwot neustále se zmáhá a nowými úkazy oswědčuje. Již opět jednoho nám přiroste časopisu, jejž wysílati bude slowanské město Rjeka (Fiume), položené na pokraji moře Jaderského č. Adriatského. Rychlý to wěru pokrok! Před desíti lety počala wycházeti w Záhřebu »Danica«, po ní wystoupila w Bělohradu Srbském »Podunavka« a Pešťanský »Skroteča« (rychlík), a nyní rok do roka nowá se zjewují swětliska. Měsícem červencem začaly se w Lublaně wydáwati »Novice kmetijske in rokodělske« (Nowiny selské a řemeslnické), které letos začínají též zábawné příběhy a nowely uwáděti, nejwíce wšak owšem krátkými, naučnými sbírkami národních příslowí (poslowic) a powěstí obohaceny býwají; letos se zjewila »Zora Dalmatinska« w Zadru a již opět zwěstuje jak swrchu praweno, slowanská Rjeka nowý časopis. — Kromě toho ještě Záhřeb i Bělohrad swé politické nowiny mají a mimo to i kolik almanachů wydáwají, což též o jiných městách, zwláště o Břetislawě, Pešti a Nowém Sadu, w jižních Uhrách, platí. — Připomenouti dlužno, že weškery tyto časopisy, pokud latinským písmem tištěny jsou, stran prawopisu dle příkladu Danice wždy wíce se jednotí; bylo jindy we wšem wšudy patero rozličných způsobů psání, an we Štyrsku, w Chorwatech, Krajinsku a Dalmatech, zde dwojím způsobem! se psalo, nyní wšak wesměs prawopis ilirský, zasloužilým L. Gajem nawržený, se uwádí. Letošní rok je tak říkaje přechodem z předešlých neswornych dob k budoucí jednotě a souhlasnosti. L.

Indická bájka, také u nás platná. Na silnici do Udžažiny stál welký pipalowý strom, na němž jeden plameňák (flamingo, wýchodní lysce podobný pták) a jedna wrána bydlely. Kdysi za parního letního dne přišel unawený pocestný a položil se k pohowení swému pod něj, šíp i lučiště wedle sebe hodiw. Za chwíli opustil stíň twář jeho. Wida plameňák na stromě, že twář pocestného od slunečních paprsků trpí, rozepial outrpně swá křídla a zaopatřil mu tak opět žádoucího stínu. Cestowník, dobře si na to pospaw a tak se opět zotawiw, zazýwnul si dobrou měrou; wrána ale, která nikomu nic dobrého nepřeje, widouc to, upustila we swé zlobě trus do úst jeho a odletěla na to rychle. Pocestný hněwně wstana ohlédl se na wrchol stromu, spatřil tam plameňáka, namířil na něj swou střelou a zabil jej. Protož prawím: Neobcuj nikdy s daremným a nechoď s ním. Že plameňák s wránou zacházel a při ní ostal, přišel o žiwot.

Kdesi w Angličanech stálo na zdi u hřbitowa následující náwěští: »Wšem budiž wědomo, že na tomto hřbitowě nikdo se pochowati nemůže, leč kdo we zdejší osadě žiw je. Kdožby zde rádi pohřbeni byli, žádají se, by se stranu toho na mne obrátili. N. N., kostelník.«

Literatura.

Slowo o Klicperowě Popelce Waršawské, s některými strakatými myšlénkami jistého milowníka českého diwadla.

Bylot příjemné odpoledne, když jsem se wyrwal ze společnosti na procházku se chystajících přátel, abych české Thalii odedáwna milowané powinný hold složil i w oněch prostorách, kdežto milostiwou štědrostí českých stawů nyní opět popookázati se smí. Zde witáwá ona aspoň na dny božíhodowé roznícené swé ctitele ku skromné besedě, kteréž jak mile druhá hodina dobíhá, horem pádem od sebe propouští.

An jsem si tak o mnohých wěcech ledacos myslil a crayonem swé mrzutosti, jak malíři říkají, šedě do šeda některé nástiny našeho žiwota a stawu kreslil, byl jsem se k diwadlu přiblížil. — Na průčelí jsem četl: Patriae et musis: i wstoupil jsem rychle do předsíně, jejížto příšeralost tuze příjemně newitá. Kdožby se ale také na každý nepříwětiwý pohled tolik ohlížel! Jen dále, myslil jsem si, k swětlu se musí častěji skrze horší temnosti. Sotwa že jsem ale dále wešel, již se otřáslo srdce moje mocně, neb se tu pojednou objewily přede mnou ty drahé twáře, jenž se semnou k jedné matce znají. Tu stáli w kole tito triarii, na jichžto čele wěrnost heslo swé byla wyryla. Tu mne witalo wroucí ruky tisknutí, tam mi znělo w střeť srdečné »pozdraw Bůh«, tu se wedle mne zakmitnul úsměw přítelkyně, co pěla píseň českých žen; neslať před sebou lístek na sedadlo jako neproniklý štít. Tu kráčí za biljetérem muž w šediwém swrchníku; pod širokým kloboukem můžeš tušim pozorowati, že wěk již některý snížek na wážnou tu hlawu zawál, ale rowné držení její a pewný chod swědčí, že ještě mnohým bouřím by mohla odolati. Pohleď mu we twář, a ta zdrawota duše, ta nelíčenost srdce, ta neohroženost mysli, jenž tě z ní witají, přinutí tě k potěšitelnému wyznání: Zde ještě předků ryze český ráz zachowán! A promluwíš-li s ním o národu, o jeho wzdělání a potřebách, tuť lehko uwěříš, že je to potomek těch, co za kwětoucích dob obci pražských bible české tak nádherně na swůj peníz wydáwali a jakožto primasowé o blaho země rokowali. A nemysli sobě, že snad s tím mužem generace ta nawždy wymřela! Děti jeho spojují s tím, co on si po starých předcích zachowal, známost našeho wěku a jeho tužeb. Tam hle w koutě stojí muž, jehož pohled se ti bude zdáti zasmušilý. Zřídka kdy uslyšíš tiché slowo z těchto úst — ale přál bych ti, abys widěl, jak se zrak ten wyjasní, jak wroucím proudem slowa jeho plynou, když k bratrům swým o powinnostech k Bohu a wlasti řeči. Tu se opírá o sedadlo někdo jiný z cechu literáckého. Jeť to poctiwá duše. Newím, zdali úswit jeho žiwota do předešlého nebo nynějšího století padá, ale to jisto, že stál již při kolébce naší mladé literatury. Přísahal bys, že wlast wěrným swým milencům jakýsi čarodějný nápoj wěčné mladosti podáwá, kdybys jej pozorowal, tu pružnost ducha a tu žiwost, když o národních wěcech rokuje, anebo když si bratruje s dlouhowlasým jinochem, kterýž snad teprwa od lonska za swětlem národnosti kráčí a tuto práwě jako bouře parterem se hrne, nesa w prsou oumysly téměř tak weliké, jako jsou jeho naděje. Znám je již dáwno ty twrdé české hlawy, od nichž se šípy zloby, zrády, pomluwy, nedostatku i posměchu odrážejí, jako hrách od stěny. Ti se nestydí nikdá za swou wywolenou. Pamatuji se na ně z té doby, když se jim byla uhostila w jakési zpustlé klenbě *, k jejižto wýši se asi po paterých schodech dobýwati museli. Ale což, oni by byli k ní dolezli, třeba po řebříku, i by byl býwal tak dlouhý, jako ten, o němž se Jakubowi zdálo. Oni ji neopustějí w žádné nehodě docela — ne snad proto že by jim společnost její byla tak lákawá: jen málo kdy se s ní trochu pobawí, ale aspoň si wespolek posteskneu, promluwí o swých nadějích na lepší časy a jestli se kdy zasmějí, jest to často smích, jaký si člowěk z wlastní bídy tropíwá. I já přicházím často na tyto odpolední besedy naší Thalie. Jeť to pro mne owšem smutná zábawa. Býwá mi, jako bych byl hostem u schudlé rodiny, kdežto se nowé rány starými dědičnými hadry zakrýwají. Ale já ji přece miluji tuto děwu, blažící úsměwem, slzou a srdcejemnými slowy, ačkoli její spanilost špiní a wšeliké ty caparty z Kollárowy znělky zohyzďují. Ale mne to těší číhati na některý záswit z tohoto zamračeného obzoru — a pátrati po žádném některém obratu swé milostenky zakryté pod záwistnou, nepěknou kuklou. Zdá se mi jako Fleur de Marie nejmodnějšího nyní francouzského romantika, jíž nebylo potřebí, než aby se z rukou špinawé ogressy dostala we společnost lidí šlechetnějšího snažení, čímž se stala nejlíbeznějším zjewem a jako blahodějným andělem swého okolí. Ale kde jest, kdy přijde její dobrodinec a oswoboditel? Mám naději, — krásnou welikou naději, — ale nebudu wás tímto snad i bludným swětýlkem těšiti, dokud se mi w jasnější, abych tak řekl tělesnější twárnosti neobjewí!

Ale kde najdeme pak repertoir? Máme Klicperu, Tyla, Macháčka, Turinského a wíce jiných wýtečníků, máme i dosti kwětů a mnohoslibných poupat, jenž se na wýsluní příznіwější doby krasně wywinouti mohou. A pak powažte, že i méně zdařilé dítko, jehož jste si posud málo wážili, jsoucí laskawým otcem — ne otčímem pěstowáno, a krásnější úprawou opatřeno, brzo laskawým a zajímawým zjewem pro wás se stane. Tak n. př. Klicperowa Popelka, jakkoli čestného wýsledku dosáhla, zajisté by, bywši s wětším ohněm a dokonalejšími silami prowozena, ještě wětší obliby byla dosáhla. Nicméně nemůžeme tajiti, že jsme na ní některé dosti důležité nedostatky pozorowali. Aby čtenář pochod děje poznati mohl, udáme tuto obsah nowé dramy dle postupu scen, ničehož jen poněkud důležitějšího neopomíjejíce. (*Pokračowání.*)

* P. sp. naráží zde na časy, kdežto se w Praze w Kajetánském domě české hry wedením p. Tyla od ochotníků prowozowaly. Jsou to sladké zpomínky pro ty, kteříž oučastenstwí na tom měli. Herce i diwáky oživowala jedna mysl, chuť jedněch rostla s oblibou druhých, a tak se tam skrownými prostředky, owšem při upřímné lásce, wíce docílilo, než jinde prostředky mnohem wětšími.

Red.

Nowé knihy.

Florinka. Powídka, z německého přeložená od K. L. (Z Kwětů 1836.) W Praze, 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 34 w 8. Seš. za 6 kr. stř.

Noc Filipojakubská. Powjdka z německého přeložená od L. P. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospjssila. Str. 48 w 8. Seš. za 8 kr. stř.

Sláwa blahoslawené Rodičky Boží, Marje Panny. Řeč odpolednj, dne 15. srpna 1844 w chrámu Teynském w Praze přednessená od Jana Karla Škody. Čistý wýtěžek přigde na obnowenj oltáře sw. Wogtěcha w Teyně. W Praze, 1845. Tiskem Jarosl. Pospjssila. Str. 35 w 12. Seš. za 12 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 132.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikrato za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

2. listopadu
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Máte k tomu srdce?

(*Dokončení.*)

Tak jde s newěstou swou z chrámu. Kam ji uwádí? w prázdnou chyši, již pilnost jejich teprw naplniti má. Nepřicházejí mu staří rodičowé wstříc, by žehnajíce mladé příchozí ruce na hlawu jim kladli; nemáť on jich, máť místo toho chmurnou powídku o zdáleném bahništi, a o wražedlnici dítěte tam se kradoucí. Přece ale zmužile wstupuje do žiwota. Opět jest fabrika, opět staw tkalcowský, čeho se chudinec chápá; pracujeť w dílně na bawlnu w Paysley-i, ač mu lékař práwě toto zaměstnání zapowídá, pro prach, který již od dětinstwí tak škodným byl jeho plícím; poskytujeť mu ale ty nejlepší wýdělky, a těchto musí John Pearce dbát, neboť žena jeho obdařila jej chlapcem, a nebude trwati dlouho, co k daru tomu nowý ještě připojí. Kdo zná jednotwárnost žití pracowníka we fabrice? Či oko hledí w tichou melancholickou temnost wezdejšího bytí, z něhož pomalu každá barwa bystrosti a zdrawého žiwota mizí, a kterémuž toliko stínu přibýwá? John Pearce jmenowal tento staw dobrým a byl spokojen. Slunce ale hlouběji zapadalo. Pátý porod ženy jeho přinesl mu mrtwé dítě a ženě dlouhou nemoc. Tím samým časem byl přinucen po kolik hodin práci zastawit, nebo prsa jeho dusná neuprositelně žádaly o nějaké odpočinutí. Tyto hodiny ztráwil u lože nemocné ženy swé, zabýwaje se nějakým wedlejším wýdělkem. Posud byl spokojen, neboť štěstím rozmazlen nejsa, uměl se spokojiti tím málem, čeho mu dopřáno bylo. Žena jeho se ale nepozdrawowala, nemoc její ztráwila bídný ten wýdělek, a jednoho dne bylo widět, an bledý muž ulicemi paysleyskými bloudí. Hledal pomoc u lichwáře; tento mu wstoupil wstříc s biblí w ruce, s tou samou knihou plnou útěchy, již John Pearce až potud toliko w rukou sprawedliwého člowěka byl widěl. Šejdíř ten jej oloupil, a s ženou i dětmi jeho na ulici wyhnal. Poprwé kročil poutník náš pozemský na onu dlouhou a širokou dráhu, níž bída lidská putuje, poprwé objala ruka jeho hůl tu, již uchopiti každý se hrozí, hůl to žebráckou. Byloť studené podzimní jitro, déšť hustě se sypal z oblak, a promočil jim šaty; němá, hnědá oblaka rozestírala se do nekonečnosti. Tak šli dále, cesta je wedla do Londýna. Proč že jen láká naděje bídáka wždy do tohoto Babelu, do tohoto rejdiště nejhroznějšího utrpení, hnusné bídy, bezsmyslné rozkoše a wšelikého přepychu? Oni tam ale wždy putují; bída z kraje neustále se na cestu k hlawnímu městu dáwá, a naplňuje tam ty nejchatrnější díry, jsoucí outočištěm každé mezi nebem a zemí jen možné bídy; špejchary to, kde žebrácké hole a krwawé hadry nahromaděny jsou, kde se paměti zločinů zaznamenáwají, promoklé slzami, jichž jediná postačuje by na den soudu nebem zatřásla.

John Pearce držel swůj příchod do Londýna se swými čtyrmi dětmi a nemocnou ženou. Jednu čtwrt města po druhé míjel, až přišel tam, kde si byl mínil zůstati. Je nepotřebné, wšecky ty stupně bídy popisowat a líčit, zowou se nadějemi zklamanými, podwodem společníků, nemocí a předewším onou duševní, wěčně chladnou nocí chudého, — nikdy neukojenými starostmi. Nejstarší syn, chlapec diwoký, hleděl sebe i swé pouta těchto je tížících zprostit násilím, dobyl se w noci do krámu klenotnického, a smrt rukou katowou byla mu odměnou. Otec smlouwal se o mrtwé tělo syna swého s lékařem, jenž pro pitewní zkoumání zásoby obstaráwal. S penězi w ruce, od utrpení tělesného zchroumán, přiwlekl se John Pearce k slaměnému lůžku nemocné ženy. Po dlouhém hladowění nasytily se zas pokrmem, přehrozným pokrmem; bylať to hanoba, jenž se w chléb byla proměnila, bylať to matky newýslowná

bolest, otcůw zármutek, jenž zde w podobě několika kapek wína krk nemocné swlažowal. Přece jak chtíwě chápali se ruce chleba toho, jak chtiwě srkaly ústa tyto kapky wína.

Konečně — a dni ty spočítati nelze — umřela žena Johnowa, a obdržela na hřbitowě chudých swé místo. Jaké to bylo lůžko! Temže sem swé nejšpinawější hmoty odwrhowala, tmawý wlhký to kout, na nějž noha šťastného nikdy newkročila. Zde je widět hrubé, w bahnitou půdu křiwě zaražené kříže se kmitati; ukazujíť místo, kde země pojala tělo, zkrwácené ranami wšeliké bídy, a nesoucí znaky muk wšelikých na sobě.

John Pearce zde swou ženu pohrobil. Studená wlhkotina wdírala se skulinami špatně sbité rakwe na rubáš nebožky. To se zdálo nebohému nejhroznějším. Bylby tak rád zas rakew wyňal, ale již zmizela zraku jeho, a kříž byl w hlawách jejích zaražen.

Wy, jenž zemřelým swojím pod kwítím ustláwáte na hřbitowě sluncem ozářeném, jenž místo ono, kde zmizeli, w kwětoncí zahrádku proměňujete: wímť, že nekáráte Johna Pearce pro zármutek, který jej opanowal, když hleděl na nízký, hluboký a wlhký hrob swé ženy. Jest mudrctwí, ježto se tomu posmíwá; toto mudrctwí ale nežije we smyslu lidu obecného. Tomuto jsou hřbitowy tajemnými swatyněmi: každý osud, jenž se dostane za podíl zemřelým, wznáší se w obrazích wírou obestřených, jako dech nad polem plným zralých klasů obilních, nad těmito lůžky hrobowými, a zdá se jim, jakoby anděl, když bude mít wšecky budit, wáhat musel křídly swými zlatoskwoucími nad toto bídné, páchnoucí místo se wznésti.

Powěděl jsem napřed, že byl John Pearce čtyřicet let žiw, a w skutku neřekl jsem nic neprawdiwého; tak daleko to přiwedl. Tři děti, které mu po oné hrozné smrti nejstaršího byly zůstaly, nesly již při narození swém znak smrti na sobě; umřelyť, patrně nouzí potřeny. Nechciť dale líčiti, dosti, powím-li, že se jednoho dne John Pearce osamělým shledal we swém, jeskyni welmi podobném bytu, že se probudil, a že nějaký temný cit mu prawil, že jest kalich jeho až na dno wyprázdněn. Již po kolik neděl newiděl wíc denního swětla, ležel, wychudlé-to, sotwa oděné tělo, w jehož žilách zkažená krew již se zastawowala, na bídné, zpráchniwělé slámě. Milosrdenstwí, lehkým outlým krokem ulicemi Londýnskými se wznášejíc, netroufalo sobě k němu přijíti, co schowanec jeho w hroznou tuto podobu se byl změnil. Jestiť toto milosrdenstwí kouzelnice pěkná, wěčně outrpná, wěčně w slzách se potápějící, wždy s okem plným outrpnosti, — ale tuze rozmazlena jsouc dáwá sobě bídu raději líčiti, než by se odhodlala sama ji wyhledati. Tak seděla také w jedné z těch pěkných síní, kde se hezké Lady shromažďují, by spolky pro chudinu zřizowaly. W této síni nezawznělo jmeno Johna Pearce. Řeklof se té pěkné kouzelnici, že jest mrtew, a ona obrátila zhled swůj k nebi. W skutku, též i našeho nebohého Johna pohrobili! Nedbaloť se na to, by wedle swé ženy ležel; ti, jenž na tomto hřbitowě odpočíwají, jsouť beztoho ouzce zpřáteleni, pewně spojeni.

Newím, jakou náhodou se potřebným stalo, několik těchto hrobů otewříti. Snad se měla nějaká nowá silnice založiti. W jedné z oněch rakwí nacházela se mrtwola, jenž se w poloze násilně změněné nalezla, se strašliwými znameními nowého obžiwnutí w hrobě. S hrůzou obstoupil sešlý se lid rakew. Hrobník poznal muže toho; bylť to —«

»John Pearce?« tázal se doktor.

»Ba w skutku,« odpowěděl jsem. »O totě k smíchu! Probudil se, cítěl w žiwot nazpět; on, jemuž práwě štěstí a žiwot žádného blahého swého daru neposkytlv. Newím wěru, jak mám toto bláznowstwí nazwati?«

»Je s tím waše powídka u konce? Kde zůstala otázka?«

Widěl jsem, že doktor sebou na sedadle již netrpěliwě sem tam zmítá. Podle wýrazu jeho twáře pozorowal jsem, že se obáwal, bych k těm čtyřiceti letům ještě jiných čtyřicet nepřipojil; já jsem ale nechal welkomyslně nebohého Johna Pearce we hrobě, položil jsem jej zas na to samé místo, složil jsem mu jeho wyzáblé ruce křížem na prsa, obličej jeho obrátil jsem k nebi, a předložil jsem pak swou otázku, jak následuje: »Pakliže těm milionům zemřelých, jež země od počátku dnů w lůno swé již byla přijala, žiwot budoucí a odplatu wěčnou odpíráte: — chcete to i zde učiniti? — Máte k tomu srdce?«

Welmi ctihodný doktor se zamlčel; já mu nechtěl odpowěd wynutiti. Nech si ji každý sám pro sebe jako on pomyslí, a s tím končím wyprawowání o ubohém Johnu Pearce-owi.

Přel. Z. Št—owa.

Několik listů z denníku cestujícího
na podzim r. 1844.

(Podal Wilém Dušan L***l.)

Reisen ist Leben — und Leben ist Reisen.
Jean Paul.

(*Pokračowání.*) Dále nás wedla cesta přes Čistou, Šešlow, což po německu pěkně Schlösshof zní, a Zajdow, který se ná německy, newim s jakým wýznamem, Seiwedl jmenuje. Inu, slyšel jsem už wíce a směšněji spotwořených jmen, která by nějakou sbírku zasloužila, jako n. př. Drahomysl - Dreiamschl, Drmislawa - Darmschlag, Zawlekow-Saufleck (!), Děwohryz - Tschebehrits atd.

K wečeru jsme přicházeli k Rakowníku. Rakownik má od plzeňské strany příjemný pohled. Starožitné wěže hrdě se wypínají a z nowějších budow přiwítají weselými twářemi poutníka slástě dwě, realka a — dům trestní. Náměstí a ulice jsou čisté a ouhledné; že se w nich wětší žiwost pohřešuje, možná wyložiti nedostatkem silnice, promyslu a obchodu. Jinak bude za několik let, až se Rakownikem potáhne silnice z Prahy do Warů Karlowých a z Liberce do Plzně.

Pan Štembera co spisowatel »místopisu Rakownika« chwalně známý, okázal nám krásný pořádek, w jakém Kwěty a ostatní časopisy české w celém městě kolují. Wedl nás také do knihowny městské, která u pana Haaslika zajisté w dobrých rukou se nachází. Ozdobena je podobiznami koryfeů našich a zaopatřena wšemi zábawnými a ponaučnými spisy českými. Powídali nám, že náš J. K. Tyl letos při náwštěwě swé w Rakownice, když knihowna si prohlížel, se zwláštní náhodou se potkal, neboť maně po knihách dwakráte sáhna, prwní a pak poslední swé dílo wytáhl, »Mladého harfeníka« a »Posledního Čecha.«

W knihowně chowá se také starý, český, malowaný kancionál w ohromném formátě. Takowý widěli jsme později také w Třebenicích w litoměř. kraji. Malba obou je znamenitá, ukazujíc na zwláštní školu české malby. Je w ní rozeznati kolikerou práci. Podobizny českých pánů jsou umělou rukou wýtečně prowedeny, erby a arabesky jsou wíce méně hrubší. Třebenický zpěwník není tak dobře zachowán jako rakownický, na němž posud ani desky potrhány nejsou, tak že i nejmenší tahy wytlačených okras na jejích koži spatřiti lze.

Realku jsme také prohlídli. Žeby se český jazyk na ni nepřednášel, není prawda; owšem dostal se úkol tento do rukou nečeských, s jakým prospěchem pro posluchače, netroufáme si rozluštiti.

Opustili jsme wšak Rakownik přece s wětším potěšením, nežli »letní cestowatel«, který ho w tak pěkném swětle nenalezl, jak se nám poštěstilo. Owšem nesmíme na každém úkazu, jak se nám prwní náhodou namate, přestáwati; kdybychom tak souditi chtěli — kdo by ostal čistým? Rakownik není zajisté poslední mezi našimi městy.

Odtud přišli jsme do Panenské Týnice; škoda, že ne o něco dříwe a to sice k slawnosti, kterou zdejší obywatelé před několika dni witali wzácného hosta, Jeho Exc. pana arcibiskupa Lwowského Pištěka, který na swou wlast a krajany swé nezapomíná a při každé příležitosti prawým wlastimilem býti se oswědčuje. Dawem prý se lidstwo hrnulo, aby spatřilo přiwětiwou twář milowaného pastýře, i nemohlť prý se skrze potěšený lid téměř ani dostati. Do chrámu Páně byla prwní jeho cesta, a zde promluwil ku shromážděnému lidu srdečnou řečí, která krásnými slowy zněla: »Wlast swou milowati je powinností každého!«

Kdo přijde na Peruc, nezapomene nawštíwiti studánku Boženinu. Newím ale, nawštíwí-li také každý pitwornou podobiznu lesního bůžka Makala, která hrubým dlátem wytesaná se nachází w pískowé skále wedle ouwozu w nájezdu nedaleko Peruce. Powídáno nám, že děti když ještě před nemnohými lety na jahody chodily, Makalowi co ochránci lesního owoce jahody do huby a do nosu strkaly a při tom nějaká slowa odříkáwaly — »aby to Makal od nich přijal a je nepomstil«.

Z Peruce přišli jsme cestou k Ohárce na prawý krasowid. U nohou se nám prostíralo w podzimním zelenu tak krásné, tajemné oudolíčko, jak je jenom wýkresy Marianských lázní nebo Karlowých warů podáwají. Za ním se táhl wýhled do dalekých krajin žateckých, obmezen krásnými, w dálkách modrých se tratícími horami, jako welikánské kupy wypínaly se w nich hory lounské a wedle těchto zdwihalo se welebné Středohoří, táhnouci se swými temeny Ostrou, Radlštejnem, Milešowkou a Lobošem na wýchod a objímajíc jako wěnec bohaté požehnané oudolí, nímž se Ohárka jako stříbrný pás wine a též na wýchod zatáčí.*

Za Chrastíncem sešli jsme s wýšiny nad-ohárské, kterou na druhé straně bytinami (srow. bytowati, obýwati) nazýwají. Přes Křesejn k počátku samého Středohoří w prawo na čedičowém (basaltowém) kuželi čněl Hanšburk (t. j. Hasenburg, česky Klapý, dříwe Klopý, srown. klopýtnu) a cesta šla zlehka pořád zhůru, po daleké stráni se táhnouc od Ohárky k horám. Pro mne byla zdejší krajina tenkráte tím památnější co dějiště některých wýjewů z Jaromirowa »Přatelstwí«. (*Pokračowání.*)

BESEDY.

Nowinky literní. Nedáwno stala se zde zmínka o »wýboru české literatury«, jehož prwní částku Matice česká brzo snad po nowém roce wydati hodlá. Toto ohromné dílo není ale jediné, kteréž nám chystá; nákladem jejím nalezá se již po delší čas také w tisku weliká práce našeho neunaweného Dra. a prof. Presla, obsahující ouplné R o s t l i n á ř s t w í, a sice jak znakoslowí a žiwotopyt, tak i soustawné popsání rostlin, wůbec as 70 archů s mnohými rytinami. — Tak se máme rowněž těšiti na nowé wydání J u n g m a n n o w y S l o w e s n o s t i, jejížto wšeobecná, theorii slowesného umění obsahující částka zcela nowě a mnohem obšírněji přepracowána jsouc, obecenstwo bystrostí a nowostí náhledů našeho wždy mladého veterana překwapí Čeho se zde w ohledu na jazyk od našeho mistra nadíti můžeme, každý si sám pomyslí.— Tyto dni wyšel také půwodem i nákladem českého Museum obšírný, soustawný spis o č e s k ý c h s t a r o ž i t n o s t e c h (w řeči německé prací našeho pěwce Přemyslowců i Meče a Kalichu, J. Erazima Wocela, k němuž přidán sešitek pěkných, od wlasteneckého umělce pana Hellicha obstaraných rytin. Wocel nešíří se we knize té toliko o pozůstatcích starobylosti, o popelnicích, nářadích, o zbrani a podobných wěcech, o kterých owšem již mnoho psáno bylo; on pojal we spis swůj i žiwot našich předků samých, domácí a weřejný, w klidu i we wálce, kroj, způsoby a především též staročeské umění, začež jak on tak i musejní společnost naše díky zasluhuje. Wěru byl jednou čas, že se někdo w dílo to uwázal, a štěstí, že to muž byl, kterýž s upřímným srdcem a se sprawedliwostí úkol swůj wykonal, a národu našemu to osobiti uměl, co jeho jest a co by mu tak ráda šilhawá záwist doma i w cizině odňala. Jak doslýcháme, wydá Wocel spis ten později i w českém jazyku, obšírněji prý ještě, než se to w němčině stalo.

---

* Slowo »Středohoří« je doslowní překlad německého »Mittelgebirge«, newíme ale, zdali dobrý název pro wěc samu. Pro Alpy šwejcarské, tam kde se od sw. Gotthardské hory wýběžky do wšech swěta úhlů rozcházejí (Urstock der Alpen), lépe by se snad hodil název Středohoří. Snad by se naše hory w litoměřicku spíše Wnitro- nebo Mezihoří nazýwati měly.

Literatura.

Slowo o Kliperowě Popelce Waršawské, s některými strakatými myšlénkami jistého milownika českého diwadla.

(*Pokračowání.*) Efronia, dcera po nědejším kupci Waršawském, bledá po smrti matky swé, již byla do smrti dosloužila, přitulek w domě bratra jejího a tudy strýce swého Rahněla Elbika, bohatého-to fabrikanta w Poznani. Nadutě nádherné dcery jeho, Jawana a Sálef, zachowají se ale hrdě a newšímawě k chudé této Efronii. Lichotiwý Eseb, kupec poznaňský, hejsek a nowinkař, uchází se z pouhé zištnosti o ruku bohaté Sálef, a o ruku Jawaninu z ohledů jak se zdá nehrubě šlechetnějších Haran, doktor w lékařstwí a při tom básník, muž to poněkud rownější powahy. Tito se dwoří právě swým milenkám, an tu Efronii, stranou skromně na paní stryni čekající, spatří i mžikem newidanou spanilostí její rozníceni wychwalowati je počnou a milenek swých nehdajíce jí se tak úsilně koří, že s ní takořka již ani oči nespouštějí, tak sice, že se milenky jich wším práwem nad tím žárliwostí rozpálí a odkwapiti chtějí. W tom wejde matka jejich Jehida, pyšná, nádherná, marného lesku a lichocení milowná paní, kteráž milowníky o ruce dcer žádající odbyde, zjewic jim, že přebohatému kupci a majiteli statků we Wratislawi dříwe již slíbeno, že syn jeho jednu z dcer Elbikowých, kterou koli si wybere, dostane, načež Haran a Eseb za popuzenými slečnami odejdou. Jehida přijímá Efronii jen co služku nějakou, a to welmi newlídně a přísně, kdežto naopak srdečný, rowný Elbik co laskawý strýc ji witá a wroucně k sobě přiwine i políbí. To se příčí hrdé choti, kteráž i hned žárliwostí popuzená muži swému výčitky činí a zanewrouc tím wíce na Efronii, do předsíně k službě ji odešle, začež jí ale zase Elbik její nelaskawost wytýká a pro marnost a nádhernost její přísně ji domlouwá. W tom přinese Jektan, podlý, lichý a ouskočný posluhowač domácí, jehož jediná péče je, jak by peněz dobyl, aneb, jak on prawí »obchodek« udělal, list z Wratislawi, w němž řečený kupec oznamuje, že nepřijde syn sám, nýbrž místo něho jednatel aoučetník, kterýž pro syna Efrona newěstu wywoliti má, a když Elbik tou zpráwou nehrubě potěšen odejde, najme Jehida Jektana, aby číhal na pána, zdali se s Efronií neschází. Téhož uplatí pak i slečny, aby na jich milowníky pozor měl, zdali se Efronii nedwoří, jakož i naopak též ženichowé, aby jim ji k zamilowané schůzce na wečer do předsíně objednal, konečně ale i sám Elbik, aby Efronii opatrowal, zdali jí paní křiwdu nedělá. Tím se končí prwní jednání.

W druhém jednání dáwá Jehida Sebronowi, kuchaři, rozkazy stranu zřízení kwasu k uctění wratislawského jednatele a mrzuta tím, že se již i kuchař do Efronie zamilowal, plísní tuto nezaslouženě; a wšak Elbik, jenž ji proto plačící nalezne, potěšuje ji a slibuje ochranu swou. Jehida, jenž byla polootewřenými dweřmi tuto scenu a láskawé se rozloučení odcházejícího manžela pozorowala, rozzlobí se tím wíce na Efronii chtíc s dcerami práwě přišlými o wratislawském ženichu pojednati a obáwajíc se, aby Efronia půwaby swými snad wratislawského ženicha dcerám neodloudila, pošle ji do dětského pokoje s rozkazem, aby odtamtud newycházela. Hned na to přijede Efron wydáwaje se za pouhého jednatele, jejž Elbik, když jej byl ženským představil, a tento marnost slečen několika pochlebnými slowy tak podráždil, že se každá jim za wywolenou býti pokládá, do hostinských pokojů uwede. Tyto ale mají s bydlištěm dětským společnou předsíň, tak že Efron, když ze swého bytu wyjde, Efronii nalezne, ana práwě nad newlídností stryninou sobě stěžujíc, list k strýci swému píše. Efron se jí nabídne swou pomocí u strýce, a že mu list doručí, čemuž Efronia přiwolí; jak ale milostností její dojat úsilně o její lásku ucházeti se počne, zbrozí se nad ním, a domniwajíc se, že si s ní chudou díwkou jen žert tropí, hrdě a prudce jej odmrštiwši roznícena odejde. Tato scena je jednou přetržena wtíravostí a zwědawostí Jektana, jejž Efron úplatkem wypudí. Mezi tím nadejde wečer. Jektan, jenž byl Efronii o schůzce od ženichů žádané nic nepowěděl, owšem ale slečnám, když jej k dohlídce nad milowníky jednali, wšecko wyzradil, čeká nyní w předsíni, aby z wěci, ježto se tu díti mají, nějaký zisk ulowil. Jawana a Sálef, chtíce milowníky swé překwapiti, až by tito sem ku schůzce s Efronií objednané se dostawili, přicházejí jedna o druhé newědouc, ale každá w šatě Efroniinu podobném (w kacabajce totiž), aby je milenci za cizinku tuto měli. Jak se w šeru spatří, mají se s počátku obapolně za Efronii, hned na to ale uslyšewše hlas hlubší než je Efroniin, za strašidla se powažují. Tím zleknuw a o milosrdenstwí prosíce proti sobě kleknou, w tom přiskočí ale též Jektan a uchopiw je wzadu za kacabajky činí powyk a nedbaje na to, že se domácími dcerami býti oswědčují, stojí na swém, že jsou zlodějky a žádá aby se wyplatily. Ty wšak nemajíce peněz wytrhnou se mu, zůstawiwše w jeho rukou kacabajky swé. Jektan nejsa spokojen s kacabajkami, jež si od slečen wyplatit dáti hodlá, chce také se ženichů něco utrhnouti, a dělá nowý powyk, tak že tito přikwapí, načež jim Jektan wyprawuje, že jej zde w jich službě dwě strašidla zastihly a mučily, začež od nich peníze žádá, jež mu tito snad hlawně proto dají, aby se newyzradilo, že sem nebo proč sem byli přišli. Když ale Jektan přece křičeti nepřestáwá, přiženou se Elbik a Jehida s dcerami, jimž on kacabajky ukazuje a tutéž lež o strašidlech wyprawuje. Netřeba říci, že mu to nikdo newěří, ale Jehidu přiwedly kacabajky k podezření, že snad Efronia, jenž kacabajku nosí, tu událost osnowala. Dobře namítá Jektan, že Efronia ze swého pokoje newyšla a že nenosí dwě kacabajky, ale prozradí, že ji widěl w howoru s wratislawským jednatelem, ana mu lístek jaký dáwala, a Jehida pošle tedy hned pro ni. W tom přinese Sebron list pro Efrona, jejž ale Elbik, nehledě na adressu, na kwap otewře, z čehož pozná, že domnělý jednatel je sám syn, kterouž nowinku Jehidě co tajemstwí swěří. Tato pošle Efronii, jenž zatím byla přišla, dolů mezi kuchyňskou čeleď, a když ona s pohledem k nebi tiše odejde padne do mdlob a zmatkem z toho powstalým končí se druhé jednání. (*Pokračowání.*)

Oznámení příští schůzky promyslné jednoty.

W úterý dne 5. listopadu. wečer, w šest hodin bude se držeti šestá měsíční schůzka jednoty k powzbuzení průmyslu w Čechách, jak obyčejně we sw. hawelském klášteře, č. 539. Pan Kreutzberg dokončí swou zpráwu o promyslné berlínské wýstawě. Pan Jos. Weselý, representant řemeslnictwí, bude přednášeti o potřebě přidržowati učedlníky řemeslnické k tomu, aby se w kreslení wyučowali. Na místo zemřelého p. Bachheibla bude se wolit tajemník representaci obchodu.

Nowá kniha.

Hrobník. Nowela od K. Sabinského. (Z Kwětů 1837.) W Praze, 1844. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 192 w 16. Seš. za 16 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 133.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowa (na betlemskem placku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

5. listopadu
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Madonna van-Dyckowa.

W jedné z obšírných síní palácu sw. jameského w Londýně sedělo pohromadě několik mladých, pěkných dám; každá měla nějakou pracičku w outlé, bílé ruce. Weselou wedouce rozmluwu očekáwaly králownu, k jejímužto dworu náležely. Jediná kněžna Alby-owá, prwní dáma králowny wdowy, odrážela se powahou i wěkem od krásného tohoto kola, spanilost mladých krasawic takto ještě wywyšujíc.

Z lůna skwělých těchto růží wynikalo nejmladší poupátko jednoduchým swým přistrojením i příjemným, prostosrdečným pohledem. Slečna ta měla na sobě bílý hedbáwný šat s krátkými rukáwy, kteréž její krásně utwořenou ruku spatřiti nechąwaly. Okolo bělounkého krku winul se černý pás, z pod něhož se zlatého řetízku křížek na prsa padal. Její rodina náležela k nejznamenitějším we Skotsku, a otec její, lord Ruthwen, měl weliké statky a předewším též slawný erb, který wíc než zlato wážil. Dolly, tak se jmenowalo krásné to poupátko, přišla na dwůr anglický, aby zaměstnáwajíc se w komnatách králowniných, wychowání swé w domě otcowském nabyté wíce zdokonalila. Skromna i w sebe zawřena jsouc obracela ducha swého ráda k wážnějším předmětům a láska k umění rozjasnila se swatým plamenem w pěkném jejím srdci. Zwláště ale kojíwal se rád duch její malířstwím a krásnými těmi podobami, které ono wykuzlowati zná; ruka její nápodobila nenešťastně, čím oko její očarowáno bylo, a slze i wzlety blahé radosti dokazowaly, jak wroucně srdce její we wšem tom oučastnící. W palácu jejího otce byla galerie obrazů nejprwnějších mistrů; tam mezi wýtwory Pawla Weroneského, Guida, Rubensa žila ona jako w nebi; mistři ti stali se jejími přátely, krášlíce jí její osamotnělost, a srdce její wěnowalo jim za to outlé city upřímné wděčnosti.

Chowání její lišilo se mnoho od mladých, nyní s ní žijících šlechtiček. Jemnocitá, ano bázliwá jsouc, jedwa se opowažowala odpowídati na jich často rozpustilé otázky.

Na welikých hodinách w síni odbila desátá, a oči wšech obrátily se na jednu stranu.

»Dlouho necháwá na sebe čekat,« ozwalo se několik hlasů; w tu chwíli ohlásil ale komorník malíře van Dycka.

I powstal w sále šustost šatů hedbáwných; jako wítr po klasnatém poli, tak přeběhlo pohybowání po celé společnosti; každá z dám, poprawujíc swůj oblek, snažila se, jakby sobě nowého půwabu dodati mohla.

Schowanec Rubensůw, ač přiwyklý na pohled krásných ženských, nemohl přece ukryti podiwení swé, nalezna se najednou uprostřed kola tak půwabného; zarazil se a sklopil oči k zemi. Kněžna Alby-owá, přičítajíc sobě zaražení mladého člowěka, chtěla jej opět osměliti.

»Mluwí se wůbec, můj pane, že nejste bez darů?«

»Příliš mnoho cti pro mne, milostiwá kněžno. Nezasloužená je to pocta, neboť posud jsem ničeho nedokázal, coby mohlo mínění to osprawedlniti.«

Van Dyk odpowěděw to odhodlaně a nikoli bez hrdosti na newčasnou otázku kněžninu.

Dolly zarděla se studem, widouc, jak kněžna hrdě přijala malíře a znowa se radostí zapálila, když uslyšela odpowěď jeho. Wznesla k němu oko; on mu porozuměl i poděkowal mu w hloubi srdce swého.

»Uwidíme,« ozwala se zas kněžna; »králowna žádá nějakou zkoušku; wlastně chce obnowiti kapli králowskou, tam naleznete pane dost práce, kromě toho najde se i ledaco jiného. Ujišťuje se wám roční plat; to doufám že bude pro umělce dostatečným.«

»Umění, milostiwá kněžno, nedá se odkoupiti zlatem; bude-li jaké we mně, nejlépe rozkwete tam, kde počestného uznání dojde.«

»Welmi dobře; wy jste hrdým a my — wíme co je wznešenost! králowna wás hodlá jmenowati dworním swým malířem, ale jednu wýminku si činí, abyste w Římě koruny umělecké došel. Ukládá wám wymalowati hlawu Madonninu.«

»Tak-li zní wůle králownina, obáwám se, že nebudu s to, učiniti jí za dost.«

»Jak že?«

»W Římě nedobudu wítězské koruny,« odpowěděl van Dyck s wýrazem smutku, jejž toliko Dolly w duši swé poznala.

»A proč byste se nechtěl o tu čest ucházeti? Či si netroufáte?«

»To nikoliw, ale jak mám malowati matku Boží, nemaje wzoru!« To mluwě, postanul pohledem swým na obličeji Dolly-inu. »Darmo hledal jsem wšude nebeské twáře; nikdež nenaleznul jsem té božskosti duše, která w oku switi, nikde té dobroty srdce, která se wyznačuje w každém pohnutí ženské.«

Mladé dámy hleděly na van Dycka; widěl se jim pěkným a šlechetným býti. Na jeho wysokém čele wznášel se genius umění.

»Zdálo by se mi přece, že nemají malíři nedostatek wzorů.«

»O, krásných wzorů dostane se za peníze. Ale kde je swatá ona důstojnost a andělská krása, jejížto obrazy se před mou myslí wznášejí? Spatřilo ji též moje oko, ale díwka, kterou jsem widěl, je wysokého rodu a nezechce se jí, býti wzorem pro chudého umělce!«

Ohniwý jeho pohled padl na Dolly. Díwka se zarazila, a její towaryšky widouce to, lehko se domyslily, kdo je ženská, o které mluwí. Záwist zňala se w srdcích jejich.

Stará kněžna, nic nepozorujíc, zeptala se: »A kdo je ta znamenitá dáma?«

»Žiwá madonna, kněžno!« Malíř uklonil se dámám, pohleděl ještě jednou na Dolly a doložil kněžně: »Obdržím-li wítězstwí, spatříte mne, milostiwá paní; neobdržím-li je — tedy opustím na wždy Anglicko.«

Van Dyck bydlel tehdáž w zámku blaiffordském, býwalém to klášteře, naproti palácu sw. jameskému. Tam chtěl dokonati obraz na záwod, w tom samém čase, když kapli malowal al fresco (na obmítce.)

Wzal štětec do ruky, a duši maje utkwěnu na andělskou podobu oné díwky, počal tahy její přenášeti na plátno. Nadšený ale cit, z něhož jen tehdáž umění se rodí, když jasnou myslí opanowán je, nedal mu nástroji wládnouti. Příliš byl wášniwý, by wtěliti mohl to na plátně, co mu duši tak naplňowalo. W marném usilowání minul den; noc jej nalezla ještě u práce, pohříženého we hluboký smutek, že nestačuje, by barwami wylíčil obraz, žijící s neskonalou krásou we hlubinách duše jeho.

Ubohá Dolly musela naopak trpká slowa od swých towaryšek snášeti; za to, že ji malíř wywolil, byla těžce pokutowána, ale w jejím srdci zrodil se nowý cit. Po wečerní modlitbě byly poslední její myšlénky malíři wěnowány.

Již byla půlnoc; na nebi třpytila se tisícerá swětla; od oken palácu odrážel se bledý jejich lesk wrhaje míhawé poblesky na blízké šedé zdi býwalého kláštera blaiffordského. Náhle odwírají se dwéře palácu, je jakoby se stín kradl po balkoně, po wysokých schodech sestupuje dolů, kráčí přes rozlehlý dwůr a blíží se zwolna k bráně klášterské.

Těžko powědět, jak asi tato bytost, tento stín ženský cestu z palácu naleznouti, jak se do starých síní klášterských dostati mohl? Musí býti dobře we starých těchto zdích známa, neboť rychle a bez záwady probere se wšemi síněmi přímo až k dílně van Dyckowě; w ní učiní konec swé podiwné pouti a usedne si práwě naproti malířské jeho tabuli.

Jaké to podiwení, jaká radost našeho malíře! To byla Dolly! Tu bytost, kterou na obraz utkwěti a barwami wylíčiti nedowedl, widí nyní před sebou; ona sama k němu přišla, sama chce býti jeho wzorem. Jaká moc wede ji na toto místo? Jaká mysl dodáwá jí takowé síly i odwahy? Malíř w tísni citů wděčného swého srdce kleká před ní; ona mu pokynula aby wstal a okazuje mu na štětec jeho. Pohled její proniká ho nebeským plamenem, obraziwost odnáší jej w ideální sféry, myslí že je w samém nebi: uprostřed zpěwu andělských chorů widí Rodičku boží w lesklé koruně; již není wíce slabým, rozpačitým umělcem jako dříwe; wší silou ducha pocítí se býti mistrem. Mlčky, newiditelnou weden jsa silou chápe se štětce, a w několika hodinách utwoří nejkrásnější, božský obličej madonny.

Díwka, widouc, že nadšený malíř končí swůj obraz, wstáwá a pokojným, pewným krokem wzdaluje se opět z kláštera, tou samou cestou, kterou byla přišla. U wytržení patřil za ní van Dyck; dech se w něm tajil, hlas oněměl; pohnouti se nesměl, aby zadržel odcházející úkaz. Nebylo to

pro něho zemskou bytostí; jemu uletowala oprawdowá Matka Boží do nebeských wýšin.

Unawen prací i wnitřním pohnutím sklonil hlawu na opíradlo swé stolice a usnul.

Když se probudil, padlo oko jeho nejprwé na obraz. Unešen jsa radostným podiwením díwal se nyní posilněným zrakem na noční swou práci a padna na kolena ulewil citům wděčnosti i podiwu, kteréž se w něm neodolatelnou mocí zbudily.

Nadarmo usilowal se sníti roušku tajnosti s události této. Wšecko si obnowowal w paměti, ale nebylo možná prawdy se dopíditi. Když ale domysly jeho neustále na Dolly padaly, napsal jí konečně následující biljet: »Powěz mi, Ty kráso žijící na zemi, zdali w skutku jsi andělem? Powězte mi, milostiwá slečno, zdali ubohého umělce, jejž jste nadchnula nowým žiwotem, zbawiti chcete rozumu? Powězte mi, kdo se mi zjewil poslední noci? Madonna či nějaká zemská bytost?«

Kněžna Alby-owá prwní odwírala listy k slečnám dworským, péči její swěřeným. Jakowéž bylo její podiwení, když tento lístek přečtla. »Neslýchaná wěc,« zwolala, »slečna wysokého rodu tak dalece se zapomíná, že sama o půl noci chodí k malířowi.«

Zazwonila i kázala předwolat obwiněnou. Ale ještě wětší hněw pojal ji, když Dolly, stejná jako wždy, ujišťowala, že wýčitkám těm nerozumí.

Kněžna, nadějíc se upřímného wyznání i srdečné litosti, odwrátila se od ní, ničehož wíce slyšeti nechtíc. Nadělala křiku w celém palácu a w krátce bylo určeno, že se ubohá Dolly otci jejímu, hraběti Ruthwenowi nazpět odeslati má.

Ani prosby ani slzy nic nepomáhaly; hříšnici dowolilo se toliko přes noc ještě zůstati w palácu sw. jameském; aby wšak do nowého nebezpečí nepadla, přikázala jí kněžna, aby s ní w jedné ložnici spala.

Byla půlnoc a Dolly znowu jako wčera o půl noci wstáwá s lůžka. Šustot budí kněžnu ze snu lehkého. Šťastná, že přeswědčí wšecky, kdož ještě o wině díwčině pochybowali, budí chutě palácowé dámy.

Zapálily se pochodně; kněžna s hojným průwodem stopuje Dolly na cestě její. Jako wčera bere se přes dlouhý dwůr a wejde do kláštera.

Nikdo wíc nepochybuje o wině politowání hodného děwčete. Stopowníci následowali ji až do dílny umělcowy; tam spatřili, jak si proti jeho tabuli usedá. Hluk i swětlo pochodní probudily ji; — ona byla náměsíčnicí!

Tak sloužila umělcowi za wzor, a čím jemu k slávě přispěla, to odplatil on jí láskou.

W Římě dobyl witěznou korunu a na anglickém dwoře obsypali jej pak poctami i statky.

Po nedlouhém čase w kostele sw. Pawla slawil se sňatek malíře van Dycka se spanilou dcerou hraběte Ruthwena de Gorre. —ab—.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Chrastic. **(Nechuť k diwadlu.)** W čísle 38. lonských Kwětů byla od jistého, práwě skrze naše město cestujícího wlastimila spráwa o zdejším diwadle, pro naše ochotníky welmi pochwalná podána. Několik dní na to podala Česká Wčela w č. 42. přísný a nad míru jedowatý, o dilletantích na žádný způsob přiměřený dopis, který diwadlu našemu a dobré wůli podpůrců jeho na wěky snad konec učinil, neb když letošního roku podnikatel našeho diwadla opětně ku prowozowání her we prospěch chudých wybízeti začal, nikdo z býwalých herců a ze slíčných herček o tom slyšeti nechtěl; báliť se, žeby se snad zas onen pan dopisowatel Š—r na šemíka swého posaditi a nějakým wtipem a humorem až přeplněným dopisem celou společnost ochotníků zejména před celou wlastí na planýř postawiti mohl, což arci jen nezkušený a o wšeobecné blaho málo dbající člowěk učiniti dowede. Truchliwý to důkaz, že trpké posuzowání dobré wůle a přepiaté požadawky dobré wěci wíce na škodu jsou*. Tadiášek.

Z Doubrawice. **(Úkaz na obloze.)** Dne 24. října byl pozorowán na obloze obzoru našeho paměti hodný úkaz. We 4 hodiny 18 minut utwořila se k straně sewerní we zdánliwé wzdálenosti asi 24 sáhů od slunce rownoběžně mezi wysokostojícími, slabými, bělawými a průbledními mraky prouha, rowněž zdánliwě as dwou loket zdélí, jedním koncem k wýchodu a druhým k západu sahajíc, barwy žlutočerwené, při které teprwa za několik minut na kraji k sewern obráceném barwa modrá se objewila. Slunce swítilo jasně, nikde nebylo pozorowati déšť aneb mlhu. We 4 hodiny 36 minut počala se měniti prouha nadřečená, barwa modrá i čerwená zmizela docela, a barwa žlutá nabýwala krásnějšího lesku, prouha od obou konců se zkratila a objewila se w brzkém čase co lesknoucí se a swítící těleso kulaté w celé podobě zdánliwého slunce. W tomto způsobu potrwawši as 18 sekund nabýwala opět předešlého twaru swého, načež se neustále šířila a dloužila, až se ohniwě čerwený sloup zšíří sáhu a zdélí tří sáhů z ní udělal, který se opět w několika minutách změnil, se západem slunce pak dočista zmizel. Ant. Mudroch.

Žádost pp. dopisowatelům. Stáwá se nezřídka, že wlastní jmena osob i míst w dopisech z wenku posílaných tak nečitelně psána býwají, že kolikráte při nejlepší wůli nemožno býwá, spráwně je tiskem opět podati. Ano tuty dny byla nám dokonce oprawa podobného omylu tisku zaslána, která zas tak neznale napsána byla, žeby se použitím jí bezpochyby z jedné starší druhá nowá chyba byla stala. Aby se napodruhé takowých, jak pp. dopisowatelům tak i redakci welmi nemilých nehod uwarowati možná bylo, činí se k laskawým pp. dopisowatelům snažná žádost, aby aspoň we psaní wlastních jmen zřetelnosti hleděti račili. Red.

---

* Snad welectění pp. ochotníci pro chybu jednoho na dobrou wěc samu nezazli? Slowa hanliwá strati se we wětru, to pak, co oni dobrého docílí, bude trwati i owoce nésti. Pewným pokračowáním nejlépe swého odpůrce potrestají. Nechtějí-liž se takto šlechetně na něm pomstiti? Pozn. Red.

Literatura.

Slowo o Klicperowě Popelce Waršawské, s některými strakatými myšlénkami jistého milowníka českého diwadla.

(*Pokračowání.*) We třetím jednání wykládá Jektan Efronowi, jenž mu způsobení wčerejšího zmatku wytýká, kterak si tím wlastně oň zásluhu získal, jelikož prý se doktor za příčinou křeči, jež paní dostala, k ní přiblížil a tímto w krátce tak se k ní přimíliti dowedl, že jemu, aby jej jen k sobě přiwázala, dceru dáti je nakloněna; a jelikož také Esebowi welice přeje a jej we wšem potřebuje, tedy že i toho k sobě bude chtíti připojiti, a že si tím způsobem Efron snáze Efronii bude moci wzíti.

Tuto zásluhu Jektanowu Efron uzná a jej ještě uplatí, aby Efronii w kuchyni potají lístek jeho doručil a se postaral, by s ní beze swědků promluwiti mohl. Na to wypprawuje Elbíkowi z newinné lsti, že Efronia 20.000 tol. zdědila, kteréž u jeho otce leží, což Elbíka welice těší. W následujícím howoru matky s dcerami poznáwáme, kterak se obě dcery na to těší, že budou wywolenými Wratislawana, a že matka doktora nikterak ztratit nechce, že ač nerada, přece spíše Efronowi wýhost dáti wolí, pak také to, že Efronii docela z domu wypuditi uzawřela.

To se oznámí práwě přišlým ženichům, jenž na otázku, co je bylo wčera wečer do předsíně přiwedlo? tím se omluwí, že náhodou byli na blízku, jeden w oučtárně otcowě a druhý na ulici, a že na powyk Jektanůw přikwapili. Spolu i Salef wyjewí Esebowi, že ona bezpochyby bude od Wratislawana zwolena. Konečně se tento ještě také uwolí, že Efronii tam odweze, kam ji Jehida bude chtít poslati. Tu přinese Jektan nowinu, že Efronia dědila a slíbí Esebowi, že, aby on o Salef nepřišel, Efronowi jinou newěstu zaopatří.

W následující sceně w kuchyni pustí se Jektan do půtky se Sebronem, aby jeho pozornost od Efronie odwrátil, a mezi tím této pozadu list Efronůw doručí, kteráž jej přečte a když na to Efron sám přijde, a lásku swou ji podáwá, jemu lásku swou ač zdráhawě přislíbí. W tom je překwapí Elbík, oznámí Efronii k welikému podiwení a potěšení jejímu zpráwu o jejím dědictwí, a přání swé i přiwolení k jich sňatku pronese. Nato běží Jehidě a dcerám to oznámit a radí manželce šeptem, aby dcery swé Esebowi a Haranowi zasnoubili, aby se lidem a Wratislawanu nezdálo, že naň čekali. Jehida teď s radostí k tomu přiwolí, taktéž i dcery její, a tudy wšickni Efrona s newěstou přicházejícího a wšem dary nesoucího aspoň na oko laskawě přijímají; tím způsobem wáže se tedy před našima očima trojí sňatek. Pak wyprawuje Efron ještě, že Jehidě ke cti lázně postawí, oznámí Efronii, že těch 20.000 tolarů nedědila, ale že jí též tolik wěnuje, posléze pošle též slečnám po Jektanowi wykoupené od něho kacabajky s přáním swým a jakožto w základ sworného manželstwí.

Již z obsahu zewrubně udaného každý čtenář snadno pozná, že weselohra tato nemnoho komických žiwlů w sobě chowá, a kdyby intrika w ní článkowitější a zapletenější byla, připočetli bychom ji dle chodu dramám onoho druhu nowější francouzské školy, kteréž owšem často jméno weseloher na sobě nosiwají, ale ne tak komičností dialogů a situac, jako wíce jich ostnowitostí a zwláštností zajímají.

To ale neradi musíme wyznati, že toto nejposlednější dílo našeho Klicpery nemůžeme za důkaz pokroku nějakého na poli dramaturgie pokládati, a že se nám zdá, jakoby byl básník na propracowání plánu méně pilnosti než obyčejně wynaložil. Efronia, hlawní osoba, je téměř docela nečinná, a kromě toho, že poněkud brdě na dorážky Jehidiny odpowídá a o její lásku ucházejícího se Efrona odmršťuje, nemáme z čeho bychom o její powaze souditi; musímeť to wíce z řečí jiných wěřiti, že je anděl plný šlechetnosti; we pěti a to ještě na mnoze nepatrných scenách nemůže se obraz její powahy před námi wywinouti. S Efronem, milencem swým, sejde se poprwé teprwa w polowici druhého jednání, kdež jeho láskou w brdě zlosti powrhne, a podruhé w prwní polowici druhého jednání, kdež mu swou lásku i ruku slíbí. Ty sceny jsou beze wšeho wyrownáwajícího spojidla. Nebo newíme, žeby list, jejž Jektan Efronii doručil, co jiného obsahowal, než co by jí byl Efron osobně w 8. scéně 2 aktu wyjewil: uznání její spanilosti a podání lásky. A tak se osud hlawních osob mezi jen asi 16 scenami, tedy w jedné třetině celé dramy rozhodne. Od sceny desáté je Efronia pouhou figurantkou. Zde je také wlastně drama ukončena. Cokoli w následujících scenách widíme, buď sem nepatří, aneb je zhola zbytečno. Tak na př. Efron prosí, aby Jehida od něho »klenot dle ušlechtilých mrawů swých za důkaz wážnosti přijala«. Nemusí to Jehidě, kteráž wí, že se Efron s Efronií s přiwolením Elbíkowým zasnoubil, jako posměch připadati, když pak ještě jí o ruku Efroniinu žádá? — Pak nač ty Jehidiny lázně? — Ba ani to nás zde již nezajímá, zdali si na př. Jawana Eseba wezme čili nic atd., proto že nám to, jestli že nám jinak na osudu těchto lidí tak liché powahy záleží, již z předešlých scen patrno. Pak to nawracení kacabajek. Wšecky tyto sceny činí tak trapliwý dojem, jakoby před námi člowěk zawražděný dokonáwal, dlouho skonati nemoha. Celá událost s kacabajkami je wlastně jen episoda, hlawní osoby a wnitřní osnowy děje se netýkající, a mohla by beze škody jeho souwislosti a ouplnosti wypadnouti. A tudy děj druhým aktem kromě toho, že se w něm Efron s Efronií sejdou, ani nepokročí. Nebo: že dcery na milowníky swé čihaly a ze zbytečného strachu Jektanowi swé kacabajky nechaly, a že tento pak lež o strašidlech, jíž mu nikdo newěří, s mnohými wýkřiky opakuje, to wše nemění ničeho w poměrech hlawních osob. Owšem, že po této události Efronia do kuchyně wyhoštěna jest; ale zawdaly k tomu kacabajky příčinu? Bez nich mohla tam také přijíti, ačkoli ani nenahlížíme, proč by wše, co se koli s ní w kuchyni děje, rowněž tak dobře w hořeních pokojích státi se nemohlo. Tím by se byla kuchyně i s kuchařem uspořila.

(*Dokončení.*)

Nowé knihy.

Nowočeská bibliotéka wydáwaná nákladem českého Museum. Číslo IV. **Antonína Marka Základní filosofie. Logika. Metafysika.** W Praze, 1844. W komissí u Kronbergra i Řiwnáče. Tiskem Jar. Pospíšila. Str. 331 w 8. Seš. za 1 zl. stř.

Swatoplukowci, anebo: **Pád říše Welko-Morawské.** Obrazy a ohlasy z posledních dob sláwy Slowenské. Od Jos. Milosl. Hurbana. (Z Kwětů 1844.) W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 111 w 8. Seš. za 14 kr. stř.

Bibliotéka zábawného čtení, wydáwaná od J. B. Malého. Běhu nowého swazek prwní. **Wýpisky z denníka lékaře** od Samuela Warrena. Z angličiny přeložil J. B. Malý. Swazek prwní. W Praze, 1845. Nákladem knihkupectwí Kronbergra a Řiwnáče. Str. 132 w 12. Seš. za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 134.
XI. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

7. listopadu
1844.

Časopis tento se we sklađu Pospíšilowě (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po pularchích třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Bezděčné cestowání.

Powídka.

K snadnějšímu porozumění listu prwnímu musí se podotknouti, že pisatel jeho dne 20. led. r. 1807 se swou sestrou do bálu u hraběnky Amalie St...inské we Waršawě pozwán byl. Přišli, užíwajíce weselého wečera, ač weselost ta u každého nenucena nebyla. Neboť tehdáž byla celá Waršawa plna zmatku a Francouzů.

Toho wečera byla hraběnka St...ská krásná co anděl. Na něžném krku třpytěla se jí krásná páska z perlí, noworoční to dar od ujce.

Sestra pisatelowa dostala podobnou k nowému roku, tentokráte ji wšak wzíti na krk zapomněla. Mladé tyto sokyně přely se o krásu těchto swých klenotů. Každá chtěla míti pěknější. Konečně požádaly obě pisatele, by pásku sestřinu hned přinesl. Sestra mu dala klíč od klenotníčku swého, wůz předejel; on spěl do swého obydlí.

List prwní.

B.... 21. ledna 1807.

U wšech swětic, mezi nimižto Wy, krásná hraběnko, jedno z prwních míst zaujímáte, zapřísáhám Wás: nehoršte se na mne. Co jsem Wám wčera pásku Žofiinu přiwezti měl, wezl jsem ji do B.... Ale ještě dnes wrátím se do Waršawy a wečer složím ji k nohoum Waším. Použil jsem běhlíka do Waršawy spěchajícího, bych se u Wás zatím omluwil. Owšemť že poklések můj, wčerejší wítězoslawu Waši zdrżewší, za neprominutelný míti a domníwati se budete, že se wíce oželeti nedá. Žádám Wás ale: pohledněte aspoň milostiwě na tyto řádky a poshowte trestuhodnému, kterýž se toliko z přátelstwí na Wás prohřešil.

Když jsem wčera pásku k sobě wzal, do wozu wstupowati, a k Wám do bálu wraceti se chtěl, jemuž Waše krása největšího kouzla dodáwala, ohlásil mi služebník francouzského důstojníka. Musel jsem jej wlidně uwítati.

Přinesl mi psaní. Pomyslte: byly to prwní řádky, jež jsem po desíti letech od jediného swého mileného přítele, chrabrého Felixe L... ského dostal; byltť drahý ten druh při wšech taženích Napoleonowých a práwě nyní stál w čele polského pluku. Píše mi jen těchto několik slow: »Přicházím práwě do B....., a slyšim, milý příteli, že ještě žiješ. Naděje má, obejmouti Tě we Waršawě, je zmařena, práwě an téměř před samými branami drahého toho města jsem. Přicházím z P.... a nalezám zde wojenského běhlíka a rozkaz, na místě do S..... pospěti. Je-li Ti možno, přijď na okamžení do B....., kde aspoň několik hodin odpočinu. Kdo wí, zdali se w tomto swětě takto ještě sejdeme. Máme sobě mnoho říci! Zitra ráno odjedu.«

Budete mi tedy za zlé míti, krásná hraběnko, že jsem důležitého tohoto okamžení použil? Pomyslte, nespatřiti přítele, tak dlouho wzdáleného! Požádal jsem důstojníka, by se ke mně do wozu posadil a swé koně za sebou wésti dal; já pak hodil plášť na sebe a tak jsem chwátal místo do swatyně lásky do chrámu přátelstwí.

Přišed na bídné cestě do B....., nezastihl jsem již Felixe swého. Ještě do Sochazewa, kde jej několik francouzských generálů očekáwalo. Zanechal mi ale lístek, prose w něm, bych za ním do Sochazewa přijel, kde mne na každý způsob očekáwati bude. Šel-li jsem k wůli němu tak daleko, půjdu ještě těch několik mil dále. Mám ale nehody. Jeden z koní okulhawěl; musím poštu wzít a čekat, až pošta koně míti bude, neboť wše se nachází w rukou wojenských. Kojí mne wšak naději, že za hodinu budu moci odjeti. Mějte se dobře, o Wy, má rozkošná! Dnes wečer políbím ruku Waši.

Wáš hr. W—ský.

List druhý.

K...., 23. ledna.

Budete se w prawdě, drahá! diwiti, widouci, že Wám z K..... píšu, jakož já stále ještě se diwím, že tu jsem. Osud můj chce mne we Waších očích mermomocí lhářem míti, a nad tím nejsem k potěšení. Co si o mně pomyslíte? A přece jsem nejnewinnější člowěk na swětě.

Jediné, z čeho se we swém dobrodružstwí těším, je, že jsem w Sochazewě Felixe swého zastihl. Padli jsme sobě w němé wroucnosti do náručí a plakali.

Sladkobolné bylo naše sbledání. Bylo mi, jakobych dawno zemřelého přítele w jiném swětě opět na prsa tiskl, a teprwa teď uprostřed záchwatu z mnoholetého se smutku zcela wyplakati mohl.

Zajisté jste ho znala. Popudliwec ten welmi usedl. Egyptské a španělské slunce osmahlo mu slušně twář a jizwa nad lewým okem na čele, jižto kalabrianskou šawli w jedné půtce došel, sluší mu tak pěkně, žebych žárlil, kdybych wěděl, že do Waršawy přijde a u Wás se ubytuje.

Až u Wás budu, a to pozejtří, wyprawím Wám celý jeho wojenský běh. Bože! kterak se w těchto časích lidé do wšech dílů swěta rozptylují! Je to prawé stěhowání se národů a nikdo nemůže wěděti, w Ewropě-li, w Americe, čili Asii nebo Africe zahyne. Felix byl dlouho u náčelnictwa, nyní wšak wede wlastní pluk. Je k sboru generála Lannesa přidělen a twrdí, že Napoleon w létě w Petrohradě bude, zwláště nebudou-li Turci malátní, anto samí wojnu wypowěděli. Tolik jisto, že ruský wyslanec Italinský Cařihrad opustil. Francouští generálowé, u nichžto se Felix w Sochazewě nacházel, dokládali, že od té doby, co bitwy u Pultusku a Golomyna se strhly, opět krwawého dne u Ostrolenky k prospěchu francouzské zbraně stanulo.

Než dosti o záležitostech státních. Snad budete zwědawa, kterak jsem se konečně místo do Waršawy sem do osudného bídného městečka dostal? Slyšte.

Potká-li Wás neštěstí, o posměch se nestarejte. Budete se welmi smáti, mně pak nezbyde posléze též nic jiného, než spolu se smáti, ačkoli nemalé chuti mám, zoufati, že posud u Wás nejsem.

Předewčírem jsme byli w Sochazewě pozdě do noci pohromadě, než jsme se zase, Bůh wí na jak dlouho, rozloučili. Protože jsem na brzké dosažení koní doufati nemohl a přece nawzdor unawení swému hned do Waršawy wrátiti se chtěl, abych u Waších nohou pokání swé si odbyti mohl, zaopatřil mi dobrý Felix wojenské koně až do B....

Ještě jednou tiskl jsem hodného Felixe na prsa, on odjel, a brzo nato i já w kočáru třemi wraníky taženém.

Umdlen cestou, předešlé noci konanou, na nížto jsem oka nebyl zamhouřil, unawen i denním lopotěním, zahrnul jsem, abych se wětru ochránil, opony u kočáru a zawina se hodně do pláště, skrčil jsem se do kouta a usnul. Šťastný byl tě nápad, že jsem ještě doma přes bálowý šat swrchní kabát wzal. Nohoum mým, tenkými pouze střewíci a hedbáwnými punčochami opatřeným, musela otep sena štítem býti.

Spal jsem nepokojně, snil ale příjemně, neboť se mi zdálo o Wás. O jak milowání hodnou, dobrotiwou stwořil Wás Bůh! Jaká to sladká slowa četl jsem w očích Waších! Duše moje splynula s Waší. O že to jenom sen byl! Kdybyste jen wěděla, rajská Amalie, jakých nebí k rozdání máte, nemohla byste zajisté w skutečnosti jinak jednati, jako we snu mém!

Kdykoli mne nemilosrdná jízda ještě nemilosrdnějším pohazowáním z ráje mého wyděsila, wždy jsem ospale oči zase zawřel a wždy byla jste Wy to zase, kdož mne do ztraceného ráje zpět uwedl. Když jsem se konečně z omamujícího spaní protrhl, spozorowal jsem s leknutím ranní již switání. Myslil jsem w půlnoci do B..... doraziti. Odhrnuw opony spatřil jsem, že jsme do městečka wjížděli, jehož jsem jaktěžiw nebyl widěl.

»Kde pak jsme?« ptám se wozky.

»W Kutnu!« odsekne wozka a jede dále.

»W Kutnu?« zwolám zuřiwě. »Pokouší wás rarášek, že mne do Kutna wlečete? Do B....., do B..... chci!«

Chlap se stawěl, jakby uší neměl, a ujížděje dále zastawil se konečně u hospody. Wystoupil jsem sice, neboť mi bylo jako kolem lámanému, měl jsem ale nemalé chuti, zpropadeného chlapa na ulici zmrskati. Wymlouwal se, že mu francouzský důstojník tak byl kázal; aspoň že byl tak rozuměl. I stál na tom, práskl opět do umdlených koní a jel dále.

Hospodským dowídám se, že bohaprázdný wozka můj, as osm dní již w Kutnu, we swém domowě, za příčinou wojenské rekwisicí nebyl; snad byl, jak se času wálečného stáwá, s bitím a hladem po swětě wlečen, a nyní bezpochyby příležitosti noční, domů se podíwati, použil, zwláště an seznal, že Polák jsem, a ne Francouz, ani důstojník.

Zpráwa tato, bystromyslným hospodským mi

dána, mohla býti sebe prawdiwější: mně nepomáhala. Seděl jsem teď w Kutnu, a ne we Waršawě, ba ani w B..... Hospodský mne bídným snídaním a nadějí těšil, že se najde příležitosti, přijíti zpět do Sochazewa. Snažil se wůz mi zaopatřiti. Já sám běhal wčera w hedbáwných punčochách celý den blatiwým městečkem, — nadarmo. Wše bylo k wojenské potřebě zabráno. Ba tak jsem se snížil, že jsem prokletého šelmu wyhledal, jenžto mne byl do K.... zawezl. Z ouzkosti odpustil jsem mu wšecko a s nastrčeným sáčkem žádal jsem jej, aby mne zase do Sochazewa zpět dowezl. On ale přísahal, že mu toho samého jitra koně i wůz opět wzali. Můj pak ostrowtipný hospodský se domníwal, že šelma ten powoz swůj někde na wenku dobře uschowal, by zase potahowán nebyl.

Dnes konečně uzawřel jsem smlouwu s jistým důstojníkem, kterýž také u mého hospodského bytem je. Cestuje do K...., kamž jej prowodím; tam mi postoupí powoz i splnomocní mne, upotřebiti ho co rekwisiční wůz do Sochazewa, a budu-li chtít, až do B.... a Waršawy.

Bych se pojistil, řekl jsem to wozkowi, i že rekwisice u něho nepoužiji, nýbrž hotowě platit budu, jak daleko mne poweze. W nejšerednějším powětří musím se dříwe do Kladow, pak teprw do Kutna nechat wézt, jen abych powozu měl. Nebo neprowodil-libych wůz do Kladow, mohl bych ještě oň docela přijíti.

Newyslowitelná je tu bída. Oswoboditelé naší draze nám swobodu prodáwají. Chleba sotwa za peníze dojíti.

Musím končiti. Jinak zmeškám poštu. O jak záwidím tomuto listu, že o dwa dni dříwe w pokoji Wašem býti může, než já! S listem tímto odchází též list sestře mé, jejž jsem wčera psal. Upokojte ji a řekněte, že pozejtří dojista we Waršawě budu.

S Bohem! Umírám netrpěliwostí, že Wás ještě nespatřuji. Několikráte byl jsem wčera odhodlán w tanečních střewících sněhem a blátem pěšky do Waršawy utíkati. Milý rozum ale byl tak dobrý, připomenouti mou touhu, žebych 18 — 19 mil běžeti musel.

Mějte se dobře! O, byste wřelé políbení cítila, které w duchu na krásnou ruku Waši tisknu!

(*Pokračowání.*)

Literatura.

Slowo o Klicperowě Popelce Waršawské, s některými strakatými myšlénkami jistého milowníka českého diwadla.

(*Dokončení.*) Jehida se domníwá, že Efronie w té historii s kacabajkami wězí a pošle hned pro ni; když ale tato přijde, ani se jí na to neptá a pošle ji beze wší winy a wšeho soudu mezi kuchynskou čeleď, aniž se jí strýc, kterýž jí byl přece pewnou ochranu slíbil a jejž také dle sceny 6. I. jed. za pantofelníka pokládati nemůžeme, slowem zastane. Proč Jehida do mdlob padá, když Efronia poslušna jejího rozkazu skroušeně odchází — newíme, neděje-li se to pouze k wůli pomoci doktorowě. Odkud přejde s příhody Jektanowy tak náhle řeč na Jehidinu žárliwost? Jaké powěsti se Elbik bojí a proč chce Eseb Jektanowi a Sebronowi zabednit ústa? Wůbec je snad ukončení II. jed. nejtemnější partií celé dramy.

Efron je welmi bázliw, an se domníwá, žeby Jehida s toho smrt míti mohla, že Jektan w předsíni ku dwěma kacabajkám přišel, a welmi lehkowěrným, že Jektanowi tu záslahu přiznáwá, že onen zmatek jen proto zosnowal, aby si Jehida doktora za seté žádala a tudy on (Efron) swobodně Efronii woliti mohl. Nikdež jsme neslyšeli, že by byl Efron snad přísahou wázán, aby si jinou než Elbikowu dceru za choť woliti nemohl.

Jaký oučel a jaké následky má Efronowa lest s wymyšleným dědictwím? Myslí snad, že mu strýc Efronii co bohatou snáze za choť dá? A ona ani o tom z počátku newí, a když jí to strýc oznamuje, pokládá to za nemilostiwý žert. Jiná by byla, kdyby Efron, jak mile jej Efronia o lásku prosícího tak hrdě odbyla, z jejich slow poznal, že si s ní chudobnou díwkou jen nešetrnou kratochwíl tropí, a kdyby napotom k odstranění její citliwosti a aby již déle o upřímnosti jeho ucházení-se nepochybowala, tuto lest wymyslil.

Zdá se, že básník sám příkrost přechodu od prudkého odmrštění ruky ku slibu lásky cítil a jej poněkud listem od Efronie poslaným, dlouhou rozmluwou a jakýmsi ostýchawě powolným přibližowáním-se Efronie naprawiti hleděl. List zde, jak řečeno, nic a sama ona rozmluwa jen málo prospíwá, poněwadž je zde skok w času a poněwadž žiwot dušewní ne před našima očima, ale w zákrytí se wywinuje, což powažujeme za nedostatek, kterýž celému kusu a jeho zajímawosti wůbec welmi na ujmu jest.

W celém obapolném poměru dwou ženichů k newěstám postrádáme té něžnosti, jakouž w této společenské sféře, do níž je básník postawil, chowání jich k sobě jewiti musí, nemá-li před našima očima prawdiwosti pozbyti. Připomínáme toliko druhou sc. I. jed., kde ženichowé před milenkami swými Efronii tak nesmírně dwoří, pak sc. 4. w III. jed. (Salef s Esebem) a scenu 10. III. jed.

Scena Jektanowa se Sebronem w kuchyni je nazbyt dlouhá a hodí se tokem swým spíše do frašky než do konwersační weselohry.

Jektan nemá snad sceny, kde by z někoho peněz nedobýwal — owšem, že častěji nepodobným a nepochopitelným způsobem. W čem leží na př. ta hrůza, jakouž Jektan w II. jed. ze slečen peníze wynutiti chce? — Škoda, že básník Efronii, jak již swrchu podotknuto, poněkud zanedbal. Efron newyniká ničím z řady obyčejných milowníků. Charaktery matky, obou dcer a ženichů jsou na mnoze dobře nakresleny, ačkoli u nich nic nowého newidíme mimo půdu, na kterou je básník postawil, ale práwě tato není šťastně wolena. W celém ději není podstatné příčiny, proč by mezi židy položen býti musel. Ty wšecky wěci mohly se mezi křesťany snad ještě lépe a přirozeněji státi, a to

zlášť, chtěl-li nám spisowatel, jakož se zdá, obrázek společenského žiwota wzdělanější třídy podati, jakých owšem w půwodní swé literatuře posud nazbyt nemame. Nechceme tím básníku našemu schopnosti ke konversační weselohře upírati, prawíme-li, že bychom se s ním raději byli potkaly na těch niwách, kde nejutěšenější kwěty jeho humoru a obrazivosti, jako Diwotworný klobouk, Rohowín čtwerrohý a jiné se wywinuly, a žebychom tím raději poseděli někde w mlejnské swětnici a starého Záhoru nebo poctiwého Wáchulu, tyto čistě český ráz na sobě nesoucí postawy poslouchali, než ony židowské eleganty. Ne snad, žeby se náš mateřský jazyk se swým poctiwým »Wy« k wyšší konversaci nehodil. Ukázalo se již nejednou i na diwadle n. p. we Werneru od Gutzkowa s welikým podiwením wšech newěřících, jak slušně a elegantně se naše čeština w salonech pohybowati umí, ano wíme také ze zkušenosti, že si již i we weřejných zábawách i w rodinném žiwotě hezký terrain dobyla a wždy wíce a wíce dobýwá, tak že již nyní nákresy wyššího společenského žiwota domácího, o jakéž se někteří spisowatelé, zlášť pak nowelisté z posledních dob pokusili, den ode dne prawdiwějšího podkladu dostawají. Mohlť tedy básník náš i doma dosti půdy pro swůj děj najíti. Nebyl-li ale toho mínění a wyhnul-li se domácí půdě, jen aby proti prawdiwosti nehřešil, tedy musíme zwolati: Incidit in scyllam. Přizná zajisté básník sám, že jeho drama není prawdiwým zrcadlem žiwota polských židů. Kdybych tento žiwot odjinud neznal, bylo by mne o tom přeswědčilo kroucení hlawy jakéhos Poláka, kterýž w Popelce Israelity swé wlasti poznati nechtěl. Kdybychom chtěli bohaté židy polské wěrně dle přírody kresliti, museli by se okázati co bradáči w dlouhých hedbáwných šarafánech, skwostnými šaly opásáni, s čepicí, drahou kožešinou wykládanou atd. Wýminky tohoto prawidla jsou posud i u nejbohatších židů w Polště welmi řídké a obliba weškerého židowstwa polského w tomto charakteristickém oděwu swém je tak weliká, že ještě nedáwno senat swobodného města Krakowa, žádaje aby wýhradní ty známky, kteréž Israelity posud od křesťanských spoluobčanů liší, pomalu pominuly, k welikému pohoršení wšech Israelitů rozkázati musel, že kdožkoli z nich powolení k ženění dostati chce, wykázati se musí, že po wyměřený čas (newím zdali jeden rok neb tři léta) we francouzském oděwu chodil.

Co do řeči je w Popelce pozorowati jakési snažení po wyšším wzletu, a s radostí pozorujeme, že mnohdy šťastné; zde onde wyskytuje se ale zas jakási soumyslná krasomluwnost a hojnost, kteráž lehkosti, konversačnímu tónu přiměřené, na záwadě je; ano místem okazuje se i přílišný pathos jako w řeči Efroníině k Efronowi w II. jed., jížby zde byla některá srdečná slowa a wýčitky bolestně uražené citliwosti prosté chudé díwky lepé slušely. Ostatně je řeč naskrze správná a pokrok spisowatele oswědčující. Zřídka kde wyskytne se některá zwláštnost, jižto chwáliti nelze, n. p. sestřenec místo strýc.

My doufáme upřímně, že wýborný náš Klicpera, jehož zásluhy o národní literaturu naši ani dosti oceniti nemůžeme, k této poslední prací swé, prwé než ji tisku podá, ještě ruky přiloží a dle swé zkušenosti důležitější wady popprawí, jež by zajisté sám byl pozorowal, kdyby byl prowození její na wlastní oči widěti mohl.

Ku zokrouhlení celku přispělo by snad nemálo, kdyby Efron hned w I. jed. co jednatel z Wratislawi přijel (kdežto teď teprwa w 7. sceně I. jed zpráwa o něm, on sám ale teprwa w 6. sceně II. jed. přichází) a Efroiinu lásku získal, jsa od ní za pouhého, mění nemajícího očetníka držán. Kdyby tato pak z listu otce jeho náhodou otewřeného staw jeho pomalu, mohla by mysliti, že jen před ní prawé jmeno swé zapřel, aby ji oklamal. Pak by se scena, nyní 8 w II. jed., jakož i swrchu řečená lest Efronowa přirozeně připojila. Také náklonnost Jehidina k Haranowi, na níž se w řeči Jektanowě w 1 sc. III. jed. i jinde naráží, jakož i žárliwost její mohly k lepšímu zapletení posloužiti. Událost s katabajkami měla by w ústrojnější spojení s hlawním dějem přijíti a zasnoubení wšech tří párů jednou nebo dwěma scenami se odbyti a spolu dramu uzawříti.

Podali jsme tuto bez obalu mínění swoje o této práci Klicperowě, jak se w nás při promyšlení celého děje utwořilo. Nechceme zkušenému veteránowi w dramaturgii prawidel předpisowati, aniž mínění swému jakou neomylnost přičítáme. Bylo by již u nás pomalu na čase, abychom si wespolek mínění swé upřímně zjewiti a je, nepokládajíce je za urážku osobnosti swé, přijímati uwykli. Každý úsudek je wždy subjektiwní náhled a není tedy, proč by jej někdo za objektiwní prawdu přijímati musel, zwlášť an ze zkušenosti wíme, že někdy posudek sám neméně chyb na sobě míwá, než jich na posouzeném díle wytýká.

Já sám milerád se přiznám, že jsem w nowé weselohře wíce času strávil ohledáním wad nežli wnad. Ale takowá je již lidská přirozenost, a tak mocen je w nás Ahriman, že nás zlo wíce zajímá než dobro. Možno tedy, že jsem některé důležité krásoty mlčením pominul, ano že i tato weselohra po některých oprawách w úplné sbírce weškerých spisů Klicperowých, jejížto wydání k nejpěknějším swým literárním nadějím počítáme, ne poslední místo zastane. Snad že by se potom wýtečnému básníku našemu, kterýž we mnohém swém obrazu ze žiwota ten osobně český ton barwitosti, jenž se dá lépe cítiti než popsati, tak trefně pojal, slawnější ještě a wšeobecnější uznání wěnowalo, jakéhož se mu posud dle mého zdání aspoň, w zasloužené míře nedostalo, ačkoli je takořka atlantem dramatické literatury naší. Není též pochyby, že již brzo nastoupí doba, kdežto se wůbec uzná, že Klicperowy spisy jak dramatické tak nowelistické wíce národnosti naší prospěly a wíce obliby w domácí literatuře zjednaly, než weliká opera inedita některých proslawených literatů, a že se nebude pouhá známost gramatiky anebo po starých zděděná a snad na wrub obrácená uniforma na některém spisowateli wýše ceniti, nežli plodný twořiwý duch, jako je náš Klicpera.

F. L.

Nowé knihy.

Časopis českého Museum. Osmnáctého ročníku swazek IV. W Praze 1844.

Zeměpisného atlasu číslo VII. **Uhry (se Slawonskem a částkou wojenského Pomezí.)** Nákladem českého Museum. Cena 16 kr. stř.

Popsání žiwota a skutků Swatých a Swětic Božích. Dle Mich. Sinzla atd. od Jos. M. Pohořelého. Swazek 5. a 6. (čili 2. čtwrtletí sw. 2. a 3., totiž měsíc kwěten a čerwen). W Hradci Králowé, 1844. Tiskem a nákladem Jana H. Pospíšila. Str. 145—456 w 8. Sež. po 12 kr. stř.

Kurzgefaßtes Lehrbuch der böhmischen Sprache und Rechtschreibung. Zum Selbstunterrichte für Deutsche. Verfaßt und mit einem bedeutenden Vorrathe der zu diesem Zwecke nöthigsten deutschen und böhmischen Wörter versehen von Joh. Nep. Sýkora, Lehrer an der königl. Kreishauptschule zu Pilsen. Prag, 1844. Druck und Verlag von Jar. Pospíšil. Str. 151 w 8. Sež. za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 135.
II. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

9. listopadu
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem placku, na Starem Městě č. 350) wydawa po půlarších třikratę za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Bezděčné cestowání.

(*Pokračowání.*)

L i s t t ř e t í.

W Pozňanech 26. ledna....

— — W skutku, jsem okouzlen. Wěřím nyní na wšemožná kouzla, an jsem posud w žádná něwěřiwal leč w kouzla Wašich wnad. Nepochybuji wíce na moci šotků a škody chtiwého ďábla. Dnes jsem chtěl, měl jsem we Waršawě, u Wašich nohou býti, má rozkošná, a neštěstí na neštěstí hrnou se na mne, přiwádějíce mne do Pozňan, kamž jsem co zajatý ujížděl.

Jen se nelekejte. Jsem opět na swobodě. Jsem jako člowěk we spaní můrou dušený. Čím wíce běžím, tím wíce kráčím zpět. Dočkal-li se kdo co swět swětem stojí, by jako já z bálu pro perlí pásku odešed, do šírého swěta přes čtyřicet mil daleko zamítnut byl? Wšecka moje touha, má netrpěliwost, horliwost, moudrost a opatrnost nespomáhaly nic, leč snad, že mne wíce nazpět hnaly, jako bouře nejobratnějšího plawce na moři daleko od přístawu mořského odráží, k němužto byl plawbu swou řídil.

Já a důstojník přijeli jsme, jak usnešeno, předewčírem do Kladow. W bídném hnízdě tom byl místní welitel wojenský, k němužto se důstojník hned po našem příchodu odebral. Tam nalezl rozkaz, by bez odkladu do Sempolna jel. Wrátil se a milionkrát se omlouwaje ohlašowal mi to neštěstí: že slowu dostáti nemůže, an prý powinnost předchází. Leknutím nemohl jsem slowa promluwiti. Prosil jsem, klel, rozkládal — nic naplat. Rameny krče musel jsem do Sempolna. Co wozka koně napájel, běžel důstojník k weliteli místnímu a odtud wojáky prowázen do wšech domů a koníren, by jiného powozu se dopídil. Já chodil s ním. Kromě welkého hnojného wozu nenašli jsme ničehož.

Bych sobě swého wozu uhájil, uzawřel jsem též do Sempolna jeti, kde jsem i w čas potřeby snadněji přípřež a obstojnější hostinec najíti doufal, nežli w bídných Kladowech. Důstojník schwálil předsewzetí mé. Nic méně byl jsem mrzut, i nebyli jsme cestou tak howorni a k sobě příwětiwi, jako dříwe, ba také jsme se nemile pohádali. W Sempolně jsme se chladně rozloučili.

Tím laskawěji měl jsem se k wozkowi. Umluweno, že přenocujeme, koňům odpočinouti dáme a příštího dne časně ráno zpět odjedeme. Štědrota má rostla, zato seděl jsem za ranního šera we woze, twáří k Waršawě.

Sotwa půl hodiny za Sempolnem jsouce spatříme tři francouzské myslíwce, an na koních tryskem za námi pádí. Wozka můj, pln teskného tušení mrskal do koní co mohl. Já ani ouzkost ani píli jeho nepochopowal. Brzo dohonili nás Francouzi, weleli stanouti, láli wozku, jenžto prý bez wyššího powolení s powozem se byl wzdálil, kázali mu nawrátit se, ba mluwili též o zastřelení.

Wozka nerozuměl ani slowa, ale posuňkowání přemahačů swěta bylo mu přece jak se zdálo poněkud pochopitelné; i pohledl na mne smutně. Teď jsem se já do toho wmíchal. Na to se zdáli chlapi čekati; neboť nyní, obrátiwše se ke mně, ptali se zdwořile, kdo jsem? i žádali odemne pasu. Já neměl žádného. Nato mne co nejuctiwěji poučili, že jsem podezřelý a prosili spolu hned, bych tak dobrý byl, předstawiti se místnímu weliteli.

Bezpochyby byli ti hrubiáni, kteří teď bez dalších okolků wůz a koně obrátili a k Sempolnu hnali, o bezpečnosti mých zámyslů zúplna přeswědčeni; ale — tak to nese wojna!

Místní zpráwce wida, že jsem rekwisičnímu powozu na ujmu byl, a ani pasu swého neměl, uznal mně předně za podezřelého, za druhé za Napoleonowa nepřítele, a za třetí za zajatého. Chtícímu námitky činiti praweno mi, bych se oso-

bně w hlawním táboru osprawedlnil. Dwě hodiny na to měl jsem čest jíti anebo wlastně jeti do Poznaň we společnosti nadporučíka a desátníka, kteří tam také, owšem nikoli mně k wůli, odebrati se měli.

Trápen-li člowěk wšelikými malými nehodami osudu, potratí snadno trpěliwost, snad proto, že ještě nad nimi zwítěziti lze? Zmůže-li se ale neštěstí příliš, tedy je to zase weselé, protože člowěk, wida se přemožena a uznáwaje wšecken odpor marným býti, wrozené swé pýchy nabude, ničeho se wíce neboje, a wším pohrdaje.

Mrzut-li jsem před tím nehodami těmito byl, bylo mi nyní do smíchu, widoucímu se co zajatého w šatu bálowém do Poznan a k polským hranicům hnáti. W prawdě: neštěstí nebylo tak welké a jsem přeswědčen, že se dobrodružstwí mému tak s chutí smějete, jako já sám. Nemám čeho bych želel, leč ona okamžení, kterážto we Wašem blízku, má draha! stráwiti nemohu. Hleďte, jaké nesnáze hádka dwou krásných ženštin zploditi může. Žofiina páska je na wšem wina, a ještě pořád ji s sebou wláčím.

Jsem teď wěru rád, že jsem w Poznanech. W hlawním bytu byl jsem welmi wlídně přijat. Wymlouwali se přísností služby, nemohouce se smíchu nad nemilosrdným rozmarem osudu zdržeti, jenž mne u prostřed zimy w hedbáwném šatu ze sálu tanečního do hlomozu wálečného až k samým hranicům zanáší. Předewším se tu nowě ošatím, neboť wypadám bídně. Nespolehnu se wíce na rekwisiční wozy. Koupil jsem šwárného koně, jenž mne k Wám ponese. Dám si teplý šat ušiti, jehož wojenské přistřihnutí mně u kommandujících desátníků těchto prožlukých witězů swěta wážnosti dodá, a mám teď i pasy, s nimižto bez překážky až do Waší předsíně se dostanu.

Nic se mi již do cesty neklade, bych k Waším nohoum zpět letěl, leč krejčí a obuwník. Jak widím, dostanu se sotwa před pozejtřím odtud. Od nejnepatrnějších okolností záwisí ubohý smrtelník wždy nejwíce.

Čas je mi newýslowně dlouhý, a na wojenský zde panující hlomoz sterých jednokrojů a semotamo táhnoucích wojsk do syta jsem se již nadíwal. Jaké to newyzpytatelné zpory w srdci a w jednání člowěčenstwa: že celý swět wojnu a trampoty její co největší soužení lidské proklíná, celý swět smrti se bojí, a přece tisíceronásobně wojně, trampotám jejím a smrti samé dobrowolně wstříc přichází!

Jediné mé potěšení je: mysliti na Wás, s Wámi se kochati, bohužel owšem jen w myšlénkách! Obdiwowati Wás buď w tanci, buď u klawíru, buď u toalety, nebo we wnadné Waší domácnosti, ba zase jako královnu wšech krásek w každém kouzlu, jejž Wám příroda a umění poskytují. Douška od 28. ledna.

Teprwa dnes mohu list poště odewzdati. Jsem na odjezdu. Zítra ráno wyjedu. Pojedu we společnosti několika welmi známých polských a francouzských důstojníků. Řcete sestře mé, že w úterý jistě do Waršawy přijedu.

(*Pokračowání.*)

Několik listů z denníku cestujícího na podzim r. 1844.

(Podal Wilém Dušan L***l.)

Reisen ist Leben — und Leben ist Reisen.
Jean Paul.

(*Pokračowání.*) Hraběcí Schönbornowské panstwí Dlažkowice zaujímá nejpůwabnější částku Středohoří. W Podsedicích dobýwají se nejkrásnější české granáty, jichž wýnos minulého roku přes 14.000 zl. stř. obnášel. Písek, w kterém se granáty plaknutím hledají, památen je pro hojnost drobných zkamenělin předpotopných zwířátek, jako lastuřic, čerwíčků atd. Pojednání o dobýwání písku, plaknutí granátů, jich broušení a prodáwání bude nám co nejdříwe od býwalého dozorce při tamějším granátnictwí, F. Sudimíra L., w řeči české podáno.

Panstwím dlažkowickým táhne se rozhraní mezi Čechy a Němci.

Na takowých místech přijímáwá lid powahu obojžiwelníků, a že ta nejpěknější a nejlepší nebýwá, swědčí přírodopis; tolik je aspoň prawda, že prostodušnost, úslužnost a dobrota obywatele českých krajů zde wšeobecná není. Jen jeden příklad! Kdosi poprosil někoho o malou službičku; když ale hned nesahal při tom do kapsy, přeměřil ho požádaný nedůwěřiwým okem: »Er wert mr nix gahn« byla celá jeho wýmluwa.

Ostatně má zdejší německá řeč směšné zbytky z půwodního českého jazyka, jako: Jakubken, Wasserruschken (hrušky), Umrlenken, Babken, Pawirken (paběrky), Rabicen, die Krute, die Lauže (louže), kaulen (koulet) atd.

Školy zde byly posud pouze německé. Snahou účinliwého, o swěřené sobě stádo oprawdu pečujícího duchowenstwa rozdělí se ale školní třídy na českou i německou; wyučowati se bude w každé jazykem mateřským a krom toho se přiučowati bude každý řeči druhé nemateřské, Čech německé a Němec české, což s dobrým prospěchem zajisté se nemine.

Nawštiwili jsme také Milešowku. Kwěty podaly nedáwno dosti obšírný článek o ní; nám zbylo ale přece něco promluwit. Posud jsou na Milešowce nápisy básnické, obrázky, brožurky a wšechny památky, které se zde w krámečku prodáwají, pouze jen německé; mrzutá wěc je, že se posud na to nemyslelo, aby se podobné wěci zhotowily také pro poutníky české. Nejwhodnější byl by malý sešitek, w němž by se stručně ale důkladněji, než se to posud w německých* brožurkách stalo, promluwiti mohlo o

* Připomínáme zde n. př. jenom znešwáření zeměpisných jmen českých, jichžto přesných málo w knížečkách těchto najdeš; tak též šeredné jmen odwozowání, jako: Milleschau (t. j. Milešow) od mille (tisíc) a schauen. — Wěru, něco takowého patří do Kocourkowa!

děje- a zeměpisu, o přirodopisných zláštnostech Hromolenu; atd.; nějaká rytinka nebo mapička ozdobila by asi dwouarchowý spisek, jehož lewná cena by ostatně kupce neodstrašila.

Zeměpis, ačkoliw základ wšech přirodních wěd, wšeho děje- a státopisu a jejich takořka oko — zeměpis a zlášť cestopis nalezli u nás posud málo pěstitelů. Balbiho zeměpis krásně začal; nestejnou ale prací wleče se dílo to už tolika let. Nám schází menší wšeobecný zeměpis,* nám schází zeměpis slowanských zemí, my nemáme žádný zeměpis — nerkuli mistopis** československých wlastí — a to by bylo zatím to nejpotřebnější.

Kolikrate už jsem slyšel stížnosti, že čeští studenti tak málo cestují. Neznajíť arci wnady rozkošných požitků, jaké jim poskytuje praktické studowání zeměpisu. O podstatném užitku pomlčím. Ale žádný cestopis newylíčí pestrou rozmanitost obrazů až do nejmenších podrobností žiwých, kterých poutník cestowáním nabude!

— — Nemyslím, žeby to bylo wždy zapírání jazyka swého, ale nesmělost to bywá, Čechowi wrozená, jazykem swým weřejně se ozwati. Na weřejných místech (we školách, w hostincích a jiných hojně nawštěwowaných místech), není posud český howor tak slyšeti, jakby se mělo myslet podle počtu přítomných obyčejně Čechů. Než i nesmělost ta má historické příčiny, a teď už také hyne, až i zcela zmizí, smíme-li wěřiti době nowější u porownání s tím, co nám starší z nás wyprawují, jak asi před 20 lety bylo.

Tak jsem se i na Milešowce, ačkoli samými německými obywateli obklíčena a wětším dílem cizinci (z Teplic) nawštěwowána jest, powždy také po česku bawil. Ano mezi nápisy zde se nalezajícími wyskytá se již mnoho českých, ježto zajisté wnitřní swou cenou mezi poslednější nepatří. Čtenář mi snad dowolí, bych jej s některými lepšími seznámil.

Zarmoucený nad poněmčením krásné krajiny stěžuje si J. Podřipský:

Oč jsi, Milešowko, nad Říp zwýšenější,
O tos jemu a wší Sláwě newěrnější.

Lásku k wlasti jewí Josef W., Mělničan:

Jaká rozkoš, drahá wlasti!
Patřit na tě z wrcholí;
Cítiť srdce blahé slasti,
Když zří we twá oudolí.

Pročež pozdrawujem tebe,
Krásná wlasti Čechie;
Kýž tě žehná dobré nebe,
Tobě blaho uwije!

Takowé city ozwali se též we Fr. E—owi, posluchači bohomluwectwí w Litoměřicích:

Wíc než dříwe rád mám wrchu tebe,
An jsem nyní na twůj hřeben kročil,
Uzřel wětší nežli z luhu nebe,
W chwíloe déšť, snih, jasné slunce zočil.
Uzřel Bezděz i ty moje kraje,
Kde Pohořskou lipou wětřík míle
Na tom našem wrchu sobě hraje,
Kde mi nebem jesti každá chwíle.

Národním wědomím wolá Alois Josef K., schowanec pražského konservatoria:

Čechu! na swé Čechy zpomeň;
Který národ byl jim roweň?
Pročež radím podnes tobě,
Waž si Čechů w každé době.

Žertowně líčí J. M., co zkusil a užil:

Krásně jsme tě, Milešowko! i twé zhlídky užili,
Také jsme tu jídlo, pití podle chuti požili,
Dobře sice — ale draho! za zlatý je masa lot.
Kdo by zde chtěl dlouho žíti, přijde domů bez — kalhot.

Mimo to najdeš také hojnost českých podpisů se zlomky známých písní.

Wy pak nediwte se, že wám swěstuji takowé maličernosti. Na Milešowce to pro mne nebyly maličkosti, nýbrž dosti památné znamenitosti. neboť kde by se cos podobného před 20 lety bylo přihodilo. *(Pokračowání.)*

---

* Jak toho jisté zprawy máme, zanáší se nás zasloužilý krajan, p. K. Wl. Zap we Lwowě, sepsáním podobné práce, která co díl Malé encyklopedie nauk nákladem matičiným wyjíti má. Pozn. Red.

** Prawě se dowidáme, že p. Dunder se chystá wydáwati místopis českých krajů. Kýž by to nebyl pouhý překlad spisu Sommerowa, který tolik křiwých udání a nedostatků obsahuje a zláštně národní stránky tak málo se týká. Winu toho arci zasloužilému zeměpisci p. Sommerowi připisowati nelze — kdo se ale sám, osobně o tom nepřeswědčí, co z péra jeho wyjde, neubrání se podobným wadám.

Páperky.

9.

Některé nowiny německé wyprawují o nedostatečném i nedokonalém ještě stawu národních škol we Francouzsku. Udáwají při tom, že dítky rolníků a tak naswaných nižších stawů, kteréž se i čísti a psáti naučily, při nedobrém zřízení těchže škol to opět zapomenouti musejí. Příčina toho doložena w oněch nowinách těmito slowy: »Poněwadž we francouzských primárních (elementárních čili začátečních) školách psaní, čtení a počítání docela mechanicky se odbýwá, a malo neb naprosto žádné ceny se w tom nehledá, aby dítky při tom i mysliti a swé wlastní myšlénky písemně wyznačiti se učily: stáwá se, že dosažená zběhlost we psaní pozdějším jí neužíwáním opět zmizeti musí, jako každá jiná zběhlost mechanická; a jelikož po wystoupení ze školy podnět ku psaní pro dítky rolníků a sprostějších stawů we městech řídký býwá, není se tomu diwiti, že we dwacátém neb jedenadwacátém roce psáti docela zapomněly.« — Jest nám podiwno, kterak ty samy nowiny, které wšim práwem mechanické wyučowání we školách francouzských stíhají, jindy zase nám Slowanům za největší prowinění a Bůh wí zač to kladou, když o předcházení podobné škody zwláště we městech se zasazujeme, a swým sprawedliwým přáním k tomu směřujeme, aby na místě škodného cizomluwného papouškowaní ku přirozenému wywinowání myšlének jazykem mateřským se hledělo. - A wšak známa již tato důsledmost a »důkladnost«! Fr. D.

České diwadlo w Praze.

Po dlouhém odpočinku ukázal se zase jednou Swobodůw »Škreta« před obličejem našeho obecenstwa, kteréž tuto žiwou, wtipem takořka oplýwající weselohru pokaždé wděčně bylo přijalo; bylo mi tedy poněkud s podiwením pozorowati, že náwštěwa nebyla tak hojná, jaká by toho byly i kus i prowedení zasluhowaly. Newím, w čem toho příčinu hledati, zda w tom, že snad mnozí toto diwadlo od těch proměn, protiwenstwí a přewratů, kteréž je za nedáwných dob potkaly, wíce ani za swé nepokladají, anebo snad že w ně ani té důwěry nemají, by po ztrátě dobrých sil některých ještě co zdařilého poskytnouti mohlo? — Ale jak praweno, bylo toto představení takowé, žeby tuto poslední pochybnost zwiklati dowedlo; z ohledu oné prwní

domněnky nechceme zde skoušeti, pokud na prawdě se zakládá. P. Kolár musel po bedliwějším přečtení kusu nahlídnouti, že »pan Skreta má na čele swém mnohá léta« a že »starý mládenec,« zwláště tak mužné powahy jako náš hrdina, nesmí ani mluwiti ani jednati jako ohniwý jinoch. Jeho hra byla tudy také tenkráte nade prwnější představení chwalitebná. S jakým prostomilým rozmarem p. Kolárowá šwitornou neť Turkowu hned poprwé dáwala a jak pěkně wšecky ostny řeči swé na lic obrátiti již tehdá znala, je známo, a že ona w umění swém alespoň nazpět kráčeti nezwykla, každý se domyslí. Též p. Grau nepujal žiwého obrazu Hůrky žádných potřebných swětel. — P. Grabinger představowal jemnomyslného a přitom wážného purkmistra, Turka, jenž se k osobnosti jeho tak wýborně hodí. Při wší pečliwosti o spanilou dceř, jež tak pěkně celou hrou i řečí jeho proswitala, bylo widěti, že také dosti pamětliw byl i swé osoby. Jeho bufy přiwáděly nám na mysl karikatury na cholerowé preserwatiwy. P. Rajská musí se w podobných úlohách, kteréž owšem nejsou z nejlepších jejích, jakýchsi plačtiwých kadencí warowati, bez nichžto řeč welmi citliwou dobře býti může. Jinak hrála welmi pečliwě. P. Biel (Marchetti) hrál dobře a mluwil také jasněji a zřetelněji než obyčejně, ačkoli bychom jemu byli práwě tenkráte trochu zadrhowání sádi prominuli. Můžeme-li jeho oděw, snad co wýminku Wlachowi dowolenou, schwáliti, nemůžeme naopak přece neprojewiti maličkou pochybnost z ohledu kostumů a jich přiměřenosti k času, jenžto šel w patách za třicetiletou wálkou. P. Kaška a p. Nikolai wyplnili místa swá, jakž osobnost neb úloha jich dowolila. Režie zdá se býti pilna a zasluhuje uznání za obezřetné wolení repertoaru. S.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Rakowníka. (Diwadlo.) Chrámek Thalie se letošního roku u nás dříwe než obyčejně otewřel. Dne 3. listop. potěšili nás naši horliwí ochotníci weselohrou »Chytroušek«. Nepohodlné powětří toho dne bylo nepochybně příčinou, že nebyl sál tak naplněn, jakož jsme byli spatřowati uwykli. Chytroušek se sice prowozowal k dostatečné spokojenosti shromážděného obecenstwa, a w druhém i třetím jed. hojně se tleskalo, nelze nám ale pochopiti, proč se stará Ewa co mladé 17leté šwarné děwče na prknách objewila? Ostatně by nebylo na škodu, aby se naši pp. ochotníci wůbec častějším a přísnějším zkouškám podrobowali. Lze se naditi, že se za nowého ředitelstwí i naše diwadlo na důstojnější stupeň powznese, cožby jsme sobě zwláště s ohledu hudby srdečně přáli. Štembera.

Z Březnice w Prachynsku. (Diwadlo a merenda.) Jako každý rok, tak i letos naše študující mládež o prázdninách weselým diwadlem do našeho kraje radostný žiwot uwedla. Hrálo se dwakráte diwadlo, načež přátelská merenda wšeobecnou weselost owěnčila. Dne 26. srpna prowozowalo naše ochotnictwo »Žižkůw meč« od Klicpery a dne 28. září »Karla XII. nawrácení-se do wlasti«. Zdařilou hudbu obstaral p. Jak. Háj, zdejší měšťan s p. Frant. Waněčkem, ředitelem kostelní hudby.— Obecenstwo jewilo welkou oblibu na diwadelní zábawě, náwštěwa byla po oběkrát welmi, ba až příliš hojná. — Wýnos byl obětowán na školní knihy pro chudou mládež. Θ.

Z Chotěboře. (Obnowa diwadla. Knihowna.) Diwadlo naše probudilo se opět z několikaměsíčního spánku, do nějž jej nikoliw ocháblost zdejších ochotníků, nýbrž taneční weselky w našich láznich po čas letní byly pohřížily; za to se nám wšak dne 20. října, kdež »Zmatek nad zmatek« zdařile ku wšeobecné spokojenosti četného obecenstwa prowozowán byl, objewilo w tak sličně proměněném rouše, že se dojista každému wenkowskému diwadlu wyrowná. S jakými obtížnostmi podobné wlastenecké podnikání zápasiti musíwá, předobře známo onomu, kdo w připadnosti takowé se nacházel. Zde sobě horliwý p. Hubáček, jehož náwrhem a nemalými obětmi naše diwadlo docela jinou podobu nabylo, welkých zásluh wydobýwá, a znajíce jeho wlastenecké smejšlení, twrditi můžeme, že ne tak brzy pochwalná jeho horliwost utuchne, začež se mu také ode wšech lásky a wážnosti dostáwá. Že w našem městě wše, co se koliw národnosti týká, dobře se ujímajíc podpory a uznání dochází, budiž zatím dokázáno jen tím, že se omluwenky k swátkům, oznámení a pozwání k společenským plesům, nápisy atd. místo obwyklé němčiny wůbec w lahodné mluwě mateřské psáwají, jakož se i nedáwno zaražená školní knihowna hojným oučastenstwím den ode dne rozmáhá. W. E. L—ský.

BESEDY.

Ruský generál **Lwow** napsal operu »Bianca a Gualtiero«, která w Drážďanech dwakrát se prowozowala. Píše se o ní, že je hudba přísně a ušlechtile prowedena, na níž je widěti onu wážnost, s kterou wypracowana byla dle wzorů: Rossini, Bellini, Donizetti a Auber, ač s jakousi slowanskou zwláštností. Lwow je prwní ruský skladatel wyššího slohu. **

W Holomouci je welmi wzdělaným a přičinliwým mužem, p. **F. Hölzelem**, nowé pěkné knihkupectwí založeno, kteréž i na českoslowanský knihprodej zřetel swůj obraceti slibuje. Mnoho štěstí k úkolu a naše nejupřímnější přání! Cesty se najdou a Hana je bohata!

Památník Deržawinowi. Dne 28. září t. r. postawen byl w Kazani, u prostřed města w universitním dwoře památník slawnému básníku wýchodních Slowanů, G. P. Deržawinowi, kterýž čtenářům Kwětů ze žiwotopisu během letošního roku w nich podaného znám jest. Slawnost zakládání jeho držána byla u přítomnosti wojenského wladaře L. P. Šipowa, jakož i ředitele i učitelstwa universitního. M. L.

Baworské piwo. Nowiny německé sdělují o Mnichowu zpráwu, že král baworský rozkázal, aby se we dworním piwowaře piwo o tři wídeňské pod obecně určenou cenou prodáwalo, a že toto ustanowení také na wšecky státní piwowáry rozšířeno jest. Dle oné zpráwy přijato bylo nowé to zřízení s takowou radostí, že mezi jiným pijáci w dworním piwowaře swé smýšlení oswětlowáním džbánků a sklenic krejcarowými swíčkami, zpíwáním národní hymny a prowoláwáním »sláwy« i jinak na jewo dáwali. —Také národní slawnost, škoda jen že grešlowá! D.

Hudební společnost barona Hellenbacha, o které jsme se již kolikráte zmínili, hodlá, jak se z priwátních zpráw dowídáme, letošní zimu w Bukreštu přečkati, z jara pak Konstantinopoli nawštíwiti.

Po smrti Josefa Bonaparta, býwalého krále španělského, jest nyní býwalý král hollandský, Ludwík Bonaparte, hlawou celé té rodiny. Ze wšech bratrů Napoleonowých jsou již toliko dwa na žiwě, on a Jerome.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 136.
XI. roč. běh.

Časopis tento se we wýkladu Pospíšilowu (na betlemskem placku, na Starem Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

12. listopadu
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou zl. 36 kr.

Bezděčné cestowání,

(*Pokračowání.*)

List čtwrtý.

W Magdeburku dne 2. dubna.

— — — —Milé nebe wí, drahá hraběnko, dostala-li jste můj w Drážďanech olůwkem na kwap naškrtaný list; Bůh wí, tyto-li řádky dostanete! Opakuji tedy krátce jen, co jsem již z Drážďan psal, spolu s prosbou byste se s mými příbuznými u naší wlády, jakož i u wšech francouzských ouřadů wynasnažili, abych na swobodu puštěn byl.

Oznámil jsem Wám již, že jsme několik hodin za Poznaní u Kostřína nenadále několika těkawými pruskými wojáky přepadnuti a zajati byli; že přitom z Francouzů, w jichžto společnosti jsem byl, jeden důstojník a jeden sprostý woják o žiwot přišli; že wšickni wydrancowáni byli a já pouze tím před nedorozuměním se zachránil, že jsem pruskému náčelníku němčinou říci mohl, že nejsem woják, nýbrž cestující stawu měšťanského, dostaw se maně mezi Francouze tyto. To, pas — wýrok můj potwrzující, a chytré wyjádření mé, že nejen s Francouzi nedržím, nýbrž wěrný pruský poddaný jsem, ničeho snažněji si nepřející, nežli wyswobození Polska od francouzské potopy: jen to mi pomohlo. Pruský důstojník nebyl zlý člowěk. Když jsem jemu tázajícímu se na množstwí wojska w Poznani oznámil, že bezpochyby tohotéž dne několik pluků silnicí k Waršawě potáhne, rozhodl se na místě k náwratu do Slezska, daw mi přitom na srozuměnou, že mne hned propustiti nemůže, an tu o jeho kůži jde.

Ačkoli semnou co se zajatým nenakládali, podobal jsem se přece zajatému. Po několikadenním bídném cestowání přišli jsme wyhladowělí, polozmrzlí, přes Wartu do Wratislawi. Ať jsem klel nebo se smál — nic nepomáhalo. Prozřetelně schowal jsem Žofiinu pásku a trochu mého zlata; nedowěřowal jsem hrám wojenským a to práwem. Pruský náčelník, nazýwaje se majorem, chtěl již druhého dne, bych co hodný pruský poddaný pod králowskými korouhwemi, třeba co dobrowolník sloužil. Čestným tímto nabídnutím nemohl jsem powrhnouti, nechtě slušnost překročiti a wlastenectwí swé podezřelým učiniti. Sloužil jsem tedy co pobočník w stupni poručíka, s netrpěliwostí po příležitosti pohodlné touže, bych uklouzl. Čím hloub jsme do Slezska přicházeli, tím wíce klesala zmužilost moje.

Zimou, sněhem a nedostatkem potrawy trpěli jsme newýslowně. Kamkoli jsme přišli, museli jsme potřebné násilím dobýwati. Nejwíce k politowání byli zajatí, které jsme s sebou wlékli. Nicméně powrhali Poláci, jimž jsem smutný jich osud milerád ulehčiti se snažil, ochotností mou hrdě a s nelíbostí. Četl jsem w očích bratrů swých, že mne za zrádce měli, a podezření toto bolelo mne wíce než ostatní neštěstí. I pocítil jsem brzy následky jejich nenáwisti.

Major obrátil se k Hlohowu; my tam nepřišli. Jednoho jitra, když se našich několik oddělení w jedné wsi k odjití hotowilo, připádilo k nám několik francouzských husarů. Jak mile nás zahlídli, zarazili se, a rychle opět na outěk se dali. Když jsme wyšli ze wsi, byli jsme oddělením lehké francouzské jízdy přepadnuti. Té se náš náčelník owšem nezhrozil; ale brzy na to bylo nám i se mnoha odděleními pěšího wojska zápasiti. Padli jsme w léčky jednoho z Vandammowých zborů, i byla marná udatnost naše.

Se wztěkem bez příkladu bránili se Prušané, ba wydobyli i dwě děla, nimižto na nás stříleno. Nicméně konec byl ten, že jsme přewahou utlačeni a wzdáti se přinuceni byli. Na naší straně bylo několik mužů zabito a mnoho poraněno.

Nikdo nebyl radši, jako francouzští a polští, šarwátkou tou wyproštění zajatí. Polští zajatí udělí

mne hned u francouzského generála co odpadlíka a nepřítele Francouzů, jenž je Prusům zradiw a wydaw u nepřátel těch službu byl přijal. Když mne pruský major při počítání zajatých witězům skutečně co swého poručíka a dobrowolníka uwáděl, nepomáhaly wíce žádné wýmluwy. Poznanské pasy zwětšowaly ještě winu mou. Kůň, hodinky a peníze staly se kořistí wítězů. Musel jsem s ostatními zajatými pěšky sněhem a blátem se broditi; wedliť nás přes Lehnici a Drážďany.

Teď jsem Wám zwěstowal swé neštěstí. W Drážďanech jsme několik dní odpočíwali. Pak to šlo s houfem jiných zajatých přes Lipsko sem do Magdeburku. Již osm dní jsem w této pewnosti. Obywatelé jsou dobří a politují nás, ačkoli sami na nejwejš k politowání jsou. Nikde nenalezl jsem takowou truchliwost, jako zde. Wše proklíná Francouze. Měšťanstwo lpí wším práwem na swém nešťastném králi a doufá posud, že pruského orla ještě na swých hradbách spatří.

Neujme-li se mne kdo we Waršawě se wší wřelostí, budu zde muset co zajatý bezpochyby ukončení wálky očekáwati. Má dobře uschowaná hotowost počíná se tenčiti. Pro wšecko žádám sestru w přiloženém lístku, by mně pod udaným addressem směnky poslala.

Místodržící je člowěk wlídný. Měl jsem příležitost, wypráwěti mu wšecka swá prokletá dobrodružstwí.

On se jim tak diwil že se stále smál a sotwa mi wěřiti chtěl. On zná přítele mého Felixe osobně welmi dobře. Nestojí wšak, jak prawí, w moci jeho, propustiti mne na swobodu. Odkazuje mne na tu milou trpěliwost; přislíbil mi ale, že se mé psaní na Felixe, jakož i toto na Wás dopraví.

Žert osudu je trochu hloupý. A přece mi zoufání nic nespomáhá. Jsem wesel, jakž jen w tak osudných okolnostech weselu býti lze a zdrawí moje je nezrušitelné. Co se mne týká upokojte se. Těšte dobrou Žofii. Počítám dny, hodiny a minuty, těše stále se na Waši odpowěd. Až řádku od Wás dostanu, bude mi, jakobych Wás samu měl. atd.

List pátý.

W Nancy 20. kwětna.

— — Wýborně; pěkně se mi daří! Naposledy mne má šťastná nebo nešťastná cesta powede neočekáwaně do Paříže, Lissabonu, sw. Dominga, Otaheiti, k Eskimákům, Hotentotům a přes Asii, kolem pobožných bramínů, a perskými zahradami zpět do Waršawy. Nepochybuji ani okamžení déle na tom. Záležitosti moje jdou dobře, ačkoli bych přál, aby jedenkráte přece stály. Teď jsem již we Francouzsku. Nemám do Lissabonu dále, než do Waršawy, a jsem-li jedenkráte w Lissaboně, co mi na tom záleží, Asií-li nebo Ewropou k Wám se opět wrátím?

Ale ani německé díwky, ani půwabné Francouzky, ani ohniwé Španělky, ani krásné ostrowanky nezawedou mne k newěrnosti. Kamkoli jsem dotud přišel, nikde jsem tolik wnad, tolik zajímawosti a důstojnosti nenalezl, jako jsem we Waršawě w bále byl opustil. Ach, kéžbych jen jedinkého řádku od Wás měl!

Kdo wí, neleží-li teď listy pro mne od Wás a Žofie w Magdeburku. Ale kdopak w Magdeburku wí, kde nyní wězím? List swůj Wám jedwa odeslaw byl jsem s hrozným houfem zajatých odweden. Prawilo se, že přijdeme do Mohuče; w Mohuči praweno nám, že přijdeme do Lyonu, a co budou w Lyonu říkati, až tam také přijdu?

Wojenských zajatých, s nimiž jsem Rýn přešel, jsou tisíce wšude rozptýleny; do wšech končin swěta odwedli jsou je. Jak prawím: nepochybuji ani na okamžik, že swět budu muset obejíti. Kdybych byl w Tibetě u Lámy, nebo u proroka w Mekce, nebo na chwalinském moři, jásal bych; bylť bych na náwratu k Wám.

Co jsme za bídná stwoření! Prawí mrawenci, jichž hejna nenadálý tlapot konský rozdrtí; prawý hmyz, jejž bouře do wšech úhlů swěta zanáší a opět we wzdálených zemích spouští. Jak přicházím do Nancy? Co mi po wálce?

Těchto několik řádků posílám Wám, abych Wás stran mého žiwota upokojil. Milý Bože! jeť mi, jakobych již wíc než dwacet let od Wás wzdálen byl. Jak mnoho zemí, hor, řek a národů leží mezi námi! A kdo mi ručí za to, že se nedočkám té cti, býti Waším protinožcem.

Co my zajatí hrdinowé před Rýnem putujeme, poskytnuto nám mnohem wíce swobody, než na německé půdě. Mohu se procházeti, kde se mi líbí, ukážu-li se jen w určitou hodinu wojenskému zpráwci. Mohu zcela dle libosti žiw být, jísti, píti, co chci, rozumí se: za swé peníze. Kdybych jen byl wíce než obyčejný peníz k hraní sobě wzal, když jsem k Wám do bálu jel, před — tuším dwaceti lety.

Co nejdříwe budu Wám opět psát a sice z místa, kde až k uzawření míru stálého outočiště nalezti a zpráw z Waršawy dojíti se naději. Snad Wám, spanilá protinožko, prwní list z ostrowa Teneriffy nebo Madagaskaru pošlu. Wáš atd.

(*Pokračowání.*)

Několik listů z denníku cestujícího na podzim r. 1844.

(Podal Wilém Dušan L***l.)

Reisen ist Leben — und Leben ist Reisen.
Jean Paul.

(*Pokračowání.*) Na Milešowce najde cestující obyčejně také společnost, která náleží mezi ostatní její památnosti; neboť kdo o Milešowce wyprawuje, nezapomene také na ostatní poutníky a končí swé wyprawowání slowy: »Tenkráte tam také byl — nebo byla, nebo byli . . . .« Letošní nepříznivé pro cestowání powětří pokazilo také mnohou náwštěwu Milešowky. Což tedy diwu, že jsme i my malou měli společnost, zwoliwše sobě beztoho pošmúrný den k náwštěwě.

Howice oudům zemdlelým w chyši mechowé mluwili jsme o zdejší krajině a její klasičnosti. Nějaké prohozené slowo o kralo-dworském rukopisu wzbudilo pozornost přítomného cizince, kterého jsme na první pohled za nějakého učeného pána neb úředníka drželi. I dal se s námi do řeči o kralodworském rukopisu, který jsem mu podáwal, maje ho na cestách co stálého průwodčího wždycky při sobě. On jej už ale znal a počal wypráwěti, že přichází z Prahy, že mu bibliotekář p. Hanka snímky staročeských rukopisů darowal, že také pp. Šafaříka a Palackého nawštíwil a jejich učenosti a pilnosti se podiwowal; že pak cestowal k Řípu (jehož wyslowení mu náramných obtížností dělalo, an je jako Chřib pronášeti se snažil, wěda dobře, že také Ríp říkati může...) a t. d. Ptal se také, je-li snaha naše (t. j. literární česká) prosta wšeho rusismu? Já mu porozuměl, i nemohl jsem se úsměchu zdržeti nad jeho starostliwým obáwáním-se. »Co Wy nazýwáte rusismem«, prawil jsem, »to se k nám do Čech nedostáwá leč Augšburskými wšeobecnými; odjinud to neznáme.« To se mu owšem zdálo nowořekým a bylo widěti, jak těžce se předsudků, německými nowinářskými parostroji tak pečliwě roztrušowaných zbawuje. Při rozchodu na prosbu naši objewil se nám co professor na universitě Wratislawské.

Památnější než Milešowka je pro slowanského poutnika Rádlštejn*). Hora tato taktéž kuželowitá, po Milešowce (2562 střewíců nad mořskou hladinou) we středohoří nejwyšší, wypíná se jihozápadně od této a náleží k panstwí Bilinskému. Přichází-li cestující od Prahy přes Skalku a owocními zahradami přes Mrsklesy a Welhotu**, dostane se s wýchodní strany k patě hory. Odtud wede strmá cesta průsekem zhůru a brzo si odpočine uondaný poutník na širokých, na způsob wozowé cesty nanešených náspech, které se w polokruhu okolo wrcholku od seweru na jih zatáčejí, a zde onde lískowím obrostlé jsouce, k nejwyššímu temenu ho wedou. Zde se zarazí nad ohromným dílem, jaké druhdy jenom giganti wywésti mohli. Spatří dalekou, skoro dokonale okrouhlou a urownanou plochu, obehnanou kolem do kola obrowskou zdí z nanešeného a mechem obrostlého kamení, která sáh i půldruhého do wýšky a 2 — 3 sáhy do délky majíc, weliký téměř dokonalý kruh působí, jehož průměr 200 kroků i nad to obnáší. — —

Stůj noho! poswátná jsou místa, kamkoli kráčíš.

Ano, stál jsem na poswátném místě, kde otci naši Radhostowi obětowali, a duch můj zalétnul do těch dob, na něž každý Slowan tak rád wzpomíná. Bloudil jsem dlouho po té pláni samoten, a bylo mi wolno, že jsem sám byl.

Uprostřed nachází se jako pomník z báječných dob tajemný hájek starých dřínů a borowic, který když se z dálky na něj díwá, jako korunu hory twoří; na wýchod a na západ pozorují se w ohradě wchody a u západního po obou stranách malé rybníčky, rowněž ohražené, druhdy snad k umýwání ustanowené. Sem a tam jsou zwýšeniny šípkowým křowím porostlé, kde bezpochyby oltáře stáwaly. — Wyhlídka z Rádlštejna je tak krásná jako z Milešowky; pro mne byla ještě čarownější. I to připomenouti sluší, že z Milešowky není na jihozápad do krajů Žateckých tak pěkně widět jako z Rádlštejna, poněwadž tamto hory překážejí, zde nic. Na sewerowýchod neposkytuje ale žádná z obou těchto hor tak obsáhlé wyhlídky jako na jiné strany.

I byl jsem už konečně oumyslu, rozloučiti se s polem tímto, předwěkou památkou tak drahým, tu slyším hlasitý howor dwou cizinců přicházejících s druhé strany. Nadšenými slowy líčil starší wznešenou poetickou mysl pohanských otců, kteří chtíce božským bytostem obětowati welebná místa pod širým blankytným nebem — pod hwězdnatou oblohou wolili. I wrátím se a brzo jsem se zabral do howoru s tím hodným Němcem. Okazowal mi malý střep staropohanské popelnice, wykopané tyto dni u Biliny a oswědčil se co milowník starožitností, zwlášť wlastenských. Litowali jsme spolu, že jsme pro dobýwání nějakých pokladů (a to by byly pro nás podobné střípky a nebo jiné drobné starožitniny zajisté býwaly) — motyku s sebou newzali; po druhé to učiníme zajisté, prozatím hrabali jsme rukama a rejpali hůlkami. Že wšak jsme se takto hluboko nedostali, nenalezli jsme také nic znamenitého. Lehli jsme si tedy na měký mechowý koberec, pod nímž dáwná otců našich památka práchniwí, a já okazowal cizinci několik čísel našich Kwětů, které jsem si byl pro zábawu z domowa s sebou wzal. Když jsem mu na jeho žádost něco přečetl a přeložil, zdál se zcela jiných očí nabýwati o řeči naší, a tázal se, míním-li w skutku, že se snaha Nowočechů jakéhosi zdaru nadíti může? »Zde neplatí žádné mínění«, řekl jsem, »facta loquuntur«, t. j. skutkowé mluwí; podíwejte se, co se za krátkých 20 let pouhým dilettantstwím stalo, a jak se množí den ode dne počet našich příznìwců, jak se literatura zmáhá atd.« — Na rozloučenou wyměnili jsme sobě jmena swá; já mu přál šťastnou cestu, on mně mnoho zdaru we snahách, a tak jsme se rozešli, on na západ, já na wýchod. (*Dokončení.*)

---

* Již Kalinowi z Jäthensteinů (wiz »Böhmens heidnische Opferplätze«) zdálo se směšné býti odwázení jmena Rádlštejn od Rad (kolo, kruh), i on už tušil slowanský půwod jmena w slowě Radegast č. Radhost (bůh pohostinstwí), uwáděje mnoho jiných příkladů jmen slowanských s kořenem Rad-, k nimž bychom přidali jen Radostín (snad Radhostín, jm. wesnice) a Radhosť (jm. hospody na Plzeňské silnici u Prahy)... Sám wýchod -tejn, w němčině obyčejně we -stein měněn, měl by zde dobrý wýznam.

** Tudy prý před časy bezpochyby wedla silnice z Čech od Prahy na sewerozápad k Slowanům Míšeňským a Polabským.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (Museum.) Tuty dny roznášela se po Praze powěsť, že pro naše národní Museum hraběcí Nostický palác w Kolowratské ulici, činící roh do Nekazalky, zakoupen byl; a wšak, než Kwěty ještě tuto zpráwu podati mohly, byla w Bohemii jakožto nedůwodná odwolána. Palác ten krásné i pewné wýstawnosti položen jsa na nejpěknější snad ulici, na místě welmi schůdném bylby se wýborně hodil pro národní ten ústaw a název prostranstwí samého byl by spolu na wznešeného wlastence upomínal, jehož jmeno se založením národního tohoto ústawu našeho tak-ouzce spojeno jest. Nám i wůbec jiným zalíbil se náwrh ten tak, tak se nám nejzpůsobnějším býti zdál, že jsme se těžko do té myšlénky wprawiti mohli, by neuskutečněným zůstati měl. A wšak o jednom, což wlastně hlawním zůstáwá, o tom, že Museum z neschůdné swé wzdálenosti

na příležitější místo přeneseno bude, máme za to: že nesmíme zoufati. Nynější musejní stawení, by i wzdáleno nebylo, nemá ani těch místností, we kterýchž by se tak hojné již sbírky jeho náležitě rozložiti mohly; nad to ještě wlhké jsouc hrozí zkažením rostlinářské sbírce, knihám, zwláště ale tomu welikému pokladu historických listin, jejž důwěra celého králowstwí w ně byla wložila. Již proto kojíme se pewnou nadějí, že wysoce slawní stawowé našeho králowstwí, jakožto ochráncowé tohoto, tolikerou jich péčí w žiwot uwedeného ústawu, na mizinu jemu přicházeti déle nedopustí. Žádáť sama čest země, kteráž tyto tak weliké a wzácné, o její sláwě nynějšku i budoucím časům swědčiti mající poklady snesla, aby na místě uschowány byly, kteréžby jich hodno jsouc, domácímu i cizinci slušný jich přehled poskytowati mohlo. Co jsou konečně na místě platny, kteréž tak wzdálené a nepřístupné je, že chtěj kdo i potřebuj sebe wíce, málo kdy z nich a to ještě nedostatečně kořistiti může? Tak, jak wěci posud jsou, musela by čím dál tím wíce obecná ochotnost pro krásný tento, práwě národní ústaw chabnouti, kdežto naopak naditi se jest, že by se o mnoho ještě zwýšila a jak stran upotřebowání tak i stran množení musejních pokladů a napomáhání toho ústawu wůbec nowý, bystřejší, blahoplodnější žiwot zkřísila. Proto pro wšecko doufáme, by i ona swrchu sdělená zpráwa bez důwodu byla, že přece jádro její prawým zůstane a naše museum na nowé příhodnější místnosti a tím již i také na nowou, mocnými swými podpůrci připrawenou seru lesku i působnosti těšiti se smí. Š.

Z Hudlic.* **(Nowé jaro.)** W přátelském dopisu hudlického p. zprawce Parkosa od 1. listopadu b. r. dočítáme se následujícího: »Ačkoliw letošního podzimku tuhá a deštiwá jest powětrnost, přece w zahradě k zdejšímu manskému statku náležející dnes několik růžowých keřů, krásné, čerwené stolisté růže (rosa centifolia), bílý šeřík (bez španielský bílý, syringa flore albo, Linné) k úplnému přišly rozkwětu; některé wětwe dwou jabloní rozkwetly se již o několik dní dříwe a nedaleko odtud w šírém poli stojící hruška kwete tak krásně a plně, že její kwět, mnohem krásněji nežli z jara, celou korunu jako bílým záwojem pokrýwaje, w tomto pozdním počasí úžasuhodný pohled každému příteli přírody poskytuje.«

W berounské piaristské zahradě kwetou čerwené jahody. Přibík.

Do Rokycan. Z mnohých stran docházejí nás zpráwy o pěkném zdaru opatrowny k. sw. města Rokycan, kterýžto blahodějný ústaw před nedáwnem památný den slawil, a to zwláště přispěním jednoho z nejwroucnějších podporowatelů a prawých dobrodinců nejen ústawu toho, ale wěru i celého města. Nadarmo wšak očekáwáme jen dost malé náwěští o této slawnosti a jiném mnohonásobném působení tohoto českého města a jeho dobročinných ústawů, ačkoliw se zapříti nedá, že zatwrzelé skrýwání dobrých činů chybou slouti může, a welkého užitku nepřináší. Či snad by se stydělo město tak slawného jmena podati zpráwu do českého listu? — Oud opatrowny.

---

* Hudlice jest wes kraje rakownického, asi hodinu od Berouna wzdálená, kdež naši wysocectění pp. Jungmannowé swětlo swěta spatřiwše, w berounské škole prwní počátky swého wzdělání nabyli.

[illegible]

Zkamenělý les u Kahíra w Egyptě. Za kalifskými hroby k polední straně, šikmo od silnice suezské přijede se do neúrodného údolí, kteréž pískem, křemením a lasturami pokryto je, jakoby nedáwno ještě wodě za dno bylo sloužilo. Kdoby tím údolím ještě as dwě míle šel, dostane se překročiw řadu nízkých pískowých pahrbků na místo, s něhož jej najednou podiwný pohled překwapí. W nepřehledné téměř rozlehlosti prostírá se před ním nesmírné množstwí pňů w kámen proměněných, kteréž, narazí-li na ně kopyto konské, zwuk jako lité železo wydáwají. Dříwí těch stromů je hnědé, ale we způsobě swé wýborně zachowalé; jsouť nejwíce as 15 střewíců wysoké a půl i tři střewíce široké, a stojí tak hustě wedle sebe, že se kůň sotwa skrze ně probrati může. Nejoutlejší céwy, wůbec wšecky tak teničké částky wnitřního dřewa jsou docela dobře zachowány, jak to zkoušky zwětšujícími skly učiněné dokázaly. Wšecko je ale tak dokonale zkamenělé, že býwalé toto dříwí sklo řeže a nejlepší polituru přijímá.

Dickens, který wůbec pod jmenem Boz spisuje — wždyť znají i naši čtenáři jeho Olivera Twista, který u wydawatele Kwětů tiskem wyšel — týž Dickens obdržel za nejnowější swůj román »Martin Chuzzlewitt« již 30.000 zl. stř. honoráru. Nyní cestuje po Wlaších s třemi wozy a s komonstwem asi 14 osob. Ten není našincem?

Cigarra. W Hamburku se do roka 150 milionů cigar zhotowí, čím se 10.000 lidí wyžiwuje; jen na cedulky, kteréž se ke kistničkám na cigarra lepí, stáwá zwláštní tiskárny. Kromě toho přichází do Hamburku ještě 15 milionů cigarr z Hawany a Manilly.

U Stebníku, as 10 mil ode Lwowa, bylo nowé solní ložisko nalezeno. Pokud je horní rada Puš proskoumal, táhne se na 1068 sáhů a je u Stebníku as 513 střewíců hluboké.

»Kolik mrtwých?« tázal se lékař w čas moru dozorce špitálského. »Deset kusů,« odpowěděl tázaný. »Deset? To je diwná, wždyť jsem pro jedenáct léky předepsal.« — »Ano, ale ten jedenáctý nechtěl je wzít.«

Generální gubernátor moskewský nařídil, že wšickni majitelowé fabrik, kteří dělníky na místo peněz zbožím odbydou, kriminálně souzeni býti mají.

Náwěští
p. ředitelům chorů a učitelům na wenkowě.

Podepsaný oznamuje, že složil krátkou mši do C pro 4 hlasy, 2 housle, kontrabas, 2 klarinety, 2 trouby, bubny a warhany. Wěda wšak dobře, že p. ředitelům chorů na wenkowě pro wysokou cenu nesnadno býwá, nowou mši sobě zaopatřiti, ačkoliw by přece rádi časem swým nowou skladbu prowozowali: umínil si podepsaný dotčenou a ku prowozowání lehkou mši w opisech s jednotliwými hlasy za welmi lewnou cenu 1 zl. 20 kr. stř. prodáwati těm, kdož by se zawázali, že spis ten jen pro swou potřebu zachowají a nowé opisy nikomu jinému dělati nedowolí. P. ředitelowé chorů a učitelowé na wenkowě, kteří chrámní hudbu zastáwají a tuto mši míti žádají, mohou se buď oustně nebo písemně, a sice listy frankowanými s přiloženou cenou za opis k podepsanému obrátit, kterýžto jest bytem: Na malé straně, na ostrowě Kampě, číslo 492, w druhém poschodí.

Frant. Tad. Blatt,
kompositor a professor skladebního umění.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 137.

11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

14. listopadu 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně s patřičnou obalkou zl. 36 kr.

Bezděčné cestowání.

(*Pokračowání a dokončení.*)

List šestý.

W Acqsu 27. černa.

— — Konečně jsem dosáhl cíle swého. Ustanoweno, že tu až k wyměnění zajatých nebo k uzawření míru zůstanu. Tak se mi děje snesitelněji, než jsem s počátku sám očekáwal. Z Waršawy až k španělským hranicům zahnánu býti není maličkost. Nespatřím tedy ani Otaheiti, ani wýchodní Indii, ačkoli tam dle swého zdání wíce widěti by bylo, než w těchto pustinách na Adouru.

Wšickni Francouzi, jichž jsem w Polsku spatřil, proklínali otčinu mou. Já jim to wěrně wracím. Jaká to bídná, holá, chudá země! Francouzskou wládu mám notně w podezření, že jen proto wálkuť wede, by nepřehledné tyto planiny zlidnatěla. Neboť je tu téměř tolik zajatých, co obywatelů.

Městečko je na polo zbořené; hospodský můj pak nemálo si na jeho starožitnosti zakládá. Přeji mu té radosti. Má mladou dceru, jenžto se mi mnohem pěknější zdá, nežli nejstarožitnější městečko. On mi co rozkoš odporučuje teplé lázně městské, mysle, že w celém swětě rowných není. Člowěk je prawý blázen! Teplé lázně a mimo to již horko w zemi k zadušení. Slunce mne co Mulata do černa opálilo, i nepochopuji, jak dotčené mladé děwče tak čistou, skwělobílou kůži zachowalo.

Zajatí jsou u měšťanů ubytowáni. Nemáme wšak než obydlí darmo. Ostatní musíme koupiti, nechceme-li hladem zemříti. Peníze mé docházejí. Celé mé bohatstwí je Žofiina páska, kterou jsem Wám do bálu přinesti měl, teď ale w Pyrenejích strawiti musím.

Doufám, že mi to Žofie promine, ba ráda bude, že její šperk ubohého bratra před smrtí hladem a žízní zachrání. Již jsem několik welkých diamantů a perlí zdejšímu klenotníku prodal, který wšak ani s to nebyl hotowě mi je zaplatit. Musel z Bayonny peníze sehnati, městečka-to, as dwanácte francouzských mil wzdáleného.

Od té doby mohu zase pohodlně žiw býti, sloužícího wydržowati, do sousedstwí si wyjížděti, náwštěwu činiti a osud swých spoluzajatých ulehčowati atd.

List sedmý*.

W Acqsu 13. července.

— — Te Deum laudamus! Je pokoj! — Každý přichází s přáním brzkého wyswobození a odjezdu, cesta z Acqsu do Waršawy potřebuje dobrého přání; neboť newěřím wíce osudu. Francouzowé nemluwí než o Tylže a ctí swého Napoleona co Boha. Prawíť, žeby Alexander Weliký a Julius Caesar, kdyby teď žili, hodni nebyli, pobočníky Napoleonowými býti. W jedné, uzawřenému prawě míru ke cti držené řeči twrdil zdejší městský představený, že Tylža na hranicích asiatského Tatarska hluboko w seweru leží a lewé křídlo welké armády přední stráže swé daleko přes wěčné, sewerní ledy postawilo, kamžto před tím žádný smrtelník kročiti se nebyl osmělil. Na dobré lidičky Acqské přicházel mráz, když purkmistr jich tak wyprawowal. Bezpochyby wzali po wyslechnutí té řeči prwní outočiště k teplým swým lázním, by se sewerní té zimy zbawili.

Každého dne očekáwám nyní wýsledky tylžského míru, rozkaz to náwratu, nejnetrpěliwěji ale několik písmen z Wašich krásných rukou, má rajská hraběnko, nežli snad ještě odjedu.

Koupím si pohodlný a trwanliwý kočár; jak mile budu na swobodě a majitel pasů, poletím zwláštní poštou přes Rýn k milené Wisle. Služebníka swého, poctiwého to Gaskoňáka, přiwedu

---

* Mezi tímto a předešlým listem ztratilo se několik psaní.

s sebou. Je mi welmi nakloněn a má jmeno welkého Římana Pompeja. Podiwný ten člowěk nemá jiné wady leč že stále štěbetá, aniž se stará, o čem a co? O přesolené políwce je s to tři hodiny powídati. Někdy jsem rád, když takowýmto mořem slow zaléwán býwám, když totiž na nic mysleti nechci a rád bych se stesků po Wás zbawil, jichžto se přece ani we spánku má mysl zprostiti nemůže.

Neodpowídejte mi wíce, ani na tento, ani na budoucí listy. Wše by přišlo pozdě.

Připojuji pro Was swůj denník. Budiž on mým poslem, wyprawujž on Wám o tom, co jsem zkusil, co pozorowal a s jakým dobrodružstwím se potkal, zewrubněji nežli jsem to posud we zběžných psaních učiniti stačil. Psal jsem jej w prázdných okamženích, a těch nebylo pořídku. Poznáte w něm wnitřek můj, a w nejskrytější swatyni jeho wždy zase Wáš wlastní, odemne welebený obraz.

Snad se uroní slza soucitu z očí Wašich pro nešťastníka na Adouru — snad Wám bohdá, nežli ještě dočtete a se wyslzíte, krásné ty rosné kapky z uzardělé twáři Waší políbením setru.

Listosmý.

W Pampeloně 28. čerwence.

Wezměte, spanilá! kteroukoli mapu Španělska do rukou; hledejte na ní králowstwí navarrské, w něm opět hlawní město Pampelonu u pat Pyrenejí a pomyslte si, — tu že jsem!

Šotek jakýs táhne mne stále od Wás dále, čím bližším náwrat swůj k Wám býti pokládám. Celý swět má pokoj — jen já musím s ním zápasiti. Jelikož jsem již, ač bezděky hory pyrenejské přešel, možná, že se snad ještě do Lissabonu, Madagaskaru, Kalikuty, Ispahanu a Cařihradu podíwám. Nespolehejte se wíce, co Wám o swém náwratu do Waršawy napřed zwěstuji.

Listy Waše s připojenými wěcmi ode drahé Žofie, od ujce St...., od přítele W...., a hraběte S.... obdržel jsem. Waše slowa mne powznesla do wýšin nebeských, byla to přesladká náhrada za přestálá muka. Tu mi neštěstí sluhu purkmistra Acqského w cestu wloží. Sluha ten wede mne k měšťanostowi, měšťanosta k soudci, soudce do jistého pokoje, kdě byli lidé rozliční mezi nimižto pouze klenotníka neboli zlatníka znám, jemuž jsem asi přede třemi týdny k zaprawení swých cestních útrat nemalý díl klenotů z Žofiiny pásky byl prodal. I ukázány mi w krabičce prodané kameny a perle, a já tázán: zdali se přiznáwám, že jsem ty to klenoty w prawdě muži tomu z Bayonny prodal? I předstawili mi klenotníka. Já prohlídl zboží, poznal je i potwrdil otázku přidaje mnoho okolností. Wyswětleno mi, že jsem jejich zajatým, že se mi jmění zapečetí; já weden do Bayonny; znowu wyslýchán a wyptáwán na přebýwání ostatních mých loupežiwých druhů a teprw nyní se dowídám, že jistá kněžna wysokého stawu, přišedší na španělské hranice, na silnici loupežníky oloupena byla. Dokazuji soudům swou newinnost, wytáhnuw ostatek Žofiina pásky, k nížto prodané perle kus po kusu přirownáwati bylo. Tleskají rukama, wezmou mi perlowou šňůru, wrhnou mne w tužší ještě wazbu i wyswětlují, že páska ta dle popsání s ukradenou knížecí zcela se srownáwá, i kojí mne nadějí, pakli ještě skřínku s desíti drahocennými prsteny a diamantowý kříž oloupené oné dámě zaopatřím, že jen doživotně na galeje odsouzen budu. Já odpowěděl, co se odpowěděti dalo. Po osmi dnech na mezku naloženého wedli mne do Pampelony, kam, jak se prawí, zpráwce několik mých druhů uwěznil, a pásku k prohlédnutí, mou pak osobu k předstawení loupežníkům byl požádal.

Padni co padni, píši Wám přece, byste wěděla, kde jsem zůstal. Wíce wšak psáti nebudu, poněwadž bych listy swé dříwe čísti nechat musel, nežli by Wás došly. Upokojte mou sestru. Oběsí-li mne we Španělích, její to wina, jelikož mne z bálu pro osudnou onu pásku poslala. A wšak i na šibeníci ještě mám tu čest býti Waším atd.

List dewátý.

W Bayonně 14. srpna.

Doufám, že jste se posledním mým dobrodružstwím nepoděsila.

Již druhý den po mém příchodu do Pampelony byl jsem na swobodu puštěn, neboť přítomná tam kněžna doswědčila hned, že to páska její není. Předstawení mé osoby loupežníkům, wěšení a galeje samy sebou minuly. Soudcowé se osprawedlňowali, ba zpráwce mne i k tabuli pozwal a já byl kněžně předstawen.

Půda španělská pálila wšak nohy mé co řeřawé uhlí. Swým wlastním powozem dal mne zpráwce do Bayonny dowezti. Tu mi wyhotoweny pasy do Waršawy; Pompejus přiwezl wčera z Acqsu můj kočár. Wše je k odjezdu připraweno. Zítra wyjedu.

Přijdu-li teď ale do Waršawy, nebo zpět do Pampelony, Madridu, Cadixu, Tangeru aneb Marokka — nemohu určiti. Nějaký kouzelník musí do

Wás zamilowán a na mne žárliw býti. Neboť kousla se tu patrně prowádějí. W přirozeném swětě neputuje se z jedné ulice Waršawské do druhé přes Pyreneje. Než, wkouzliž mne nepřítel můj třeba do měsíce, i tam Wás budu ještě milowati. Nejprwnější list můj k Wám bude datowán z Algíru. Pln odewzdanosti jsem Wáš atd.

List desátý.

We Waršawě 3. října.

Z prwního radostného opojení w náručí swé drahé Žofie práwě se zotawiw, chwátám Wás zprawiti, že jsem před hodinou přijel. O Amalie! Amalie! Rozkoší se chwěje ohlašuji se těmito řádky u Wás. Zprawte mne, kdy se swou sestrou k Wám přijíti smím. Wáš atd.

Dle Zsch. od L. P.

České diwadlo w Praze.

W neděli dne 10. listopadu: »Blaník« anebo »Zděnek Zásmucký«, dramatická legenda w 5. jed. Jeť to jeden z nejžiwějších a z ohledu ústroji diwadlu přiměřeného nejsilnějších kusů Klicperowých, jejž ani někdejší ředitelstwo slawné paměti do hrobu připrawiti nemohlo. Referent chwálil předešle režii naši wzhledem repertoaru; co mame říci o její schopnosti w rozdělowání úkolů, an pozorujeme, že ze wšech asi dwaceti w tomto kusu sotwa čtyry do prawých rukou položeny byly? P. Biel může Zděnka směle k nejlepším swým útworům počísti, a nazwali bychom jej wýborným, kdyby nebylo jistých wěcí, jež na něm žádati nemůžeme. Jeho hlas postačí, hledí-li lepší ekonomie, než se tenkráte stalo, kdežto se zwláště ku konci čtwrtého jed. nad meze slušnosti a síly swé namáhal. Že se krásná jeho postawa k Zděnkowi wýborně hodí, přiswědčí mi každý, zwláště powáží-li k wíře nepodobnou její otuženost, kteráž mu dowolila loupežníky w zarostlých doupatech lesních stopowati, Sázawou se broditi, w tolikerých šarwátkách bojowati, a ty i wšeliké jiné nesnáze — b e z b o t snášeti. P. Šmiller hrál Zbyhoně we způsobu staré školy, kteráž má s Ganderskou mnoho podobnosti — a jeho obraz měl alespoň weliké antiquarské interesse. Ačkoli Zbyhoň na jewišti mnoho newraždil, postaral se p. S. o to, že jsme alespoň w řeči zabijáckou mysl jeho wšude walně pozorowali. Historiku českého diwadla musel nemálo zajímati poměr, w jakýž se obecenstwo postawilo k panu Šmillerowu útworu, jenž se za nejwýtečnější jeho pokladal, dokud stál w zenithu swé slawy. Nad neuznalostí a chladností obecenstwa může se p. Š. potěšiti úwahou: »Oni mne nepochopili!« Šwamberkowa twář byla se již od prwopočátku nerázně zarděla, snad jakýmsi tušením, že se bude muset za sebe styděti. Ačkoli se Šwamberk k osobnosti p. Kolára dobře neslušl, mohl přece schopností swou podařenější úkaz podati, zwláště an mnohdy patrně doswědčil, že wí jaký Šwamberk býti má; ale on jej hrál w některých scenách oumyslně we stylu mimických her krasojezdců. Skutečně bylo prowedení jeho místem se strany gymnastiky záslužné, a na př. we sceně, kdež Zděnka witá, byli by se fysikowé přeswědčili, kterak člowěk mimo swého těžíku státi může. Ostatně byl p. Kolár wolán; to nech si wezmou ad notam ti, kteří Šwamberka lépe hráti mohli ale nechtějí pro domnělou newděčnost úlohy. P. Grabinger musel před dwaceti lety Wojtěcha dobře hráti, zwláště stála-li roskošná figura tato we frašce. Jak p. G. mrštným jinochem býti může, pomyslí si každý kdo jej zná — a jak mrštný byl w řeči — inu nediwili jsme se Šwamberkowi, jemužto když mu Wojtěch cosi wyprawowati měl a nic ze sebe wyprawiti nemohl, netrpěliwost překypěla. Nám se to samým stalo w tom kuse nejednou. Ale tak se stáwá: P. G. zpíwal doma paměti swé »requiescat in pace« a ta si zpěw tak zamilowala, že si dala na jewišti zpíwati »ab inferis«, a zdažby pak bylo diwu, aby se diwáci dali do choru: »Tuba mirum«. P. Majowá, Miloslawa (p. Biel čte snad podle starších kodexů Miloslawa) nedospěla posud k takowéto úloze, jižto snad jen pro churawost paní Kolárowé přejala. Jeť tu widět silné snažení — ale bez míry a wáhy. Prozatím jen méně — jen méně! Přáli bychom jí, aby chyby pozbyla, snadže již w organismu založené, kteráž jí začasté řeč docela zastawí. Někdy ztrácíme u ní slowa pohlcowáním, t. j. nerozměřenou deklamací. P. Rajská hrála jak náleží. Opakujeme jenom to, co již w jiném referatě podotknuto, že řeč, má-li býti citliwá a pohnutliwá, z prsou wycházeti musí a ne tudy, kudy nám wůně přichází. P. Röhringowa (Prachatický) řeč nabýwá stále wětší zřetelnosti. Ještě slowo o p. Hornickém, jenž co duch tušim poprwé na zdejšim diwadle se ukázal. Postawa dobrá, hlas až ne práwě zwučný ale postačující — a wýslownost zřetelná. Jaký je duch toho ducha, nemohli jsme dnes ze hry, jížto nemá, souditi — ale poznali jsme, ž e w í c o m l u w í — a to je weliké slowo, neboť hráwají-lidé prwní partie, kteří to newědí; — uhlídáme! Je-li mezi čtenáři mými kdo, jenž by jaké naděje zakládal na rytířstwu blanickém, nech ať se jich odřekne — nebo jsou-li tak chatrní postawou a tak skrowní počtem jak jsme je dnes w Blaníku widěli — zajisté že wlasti naši ani za wlas k budoucímu blahu nepřispějí. Byloť jich tušim práwě tolik co jich dle německé powěsti jednou na jednoho zajíce wytáhlo, a kdyby wšickni Blaničtí našeho diwadla s tím wzezřením proti jednomu nepříteli wyšli, řekl by konečně někdo, že osoby w oné powěsti jednající swé role práwě naopak proměnily. Že oděwy jich po tolikowěkém uzawření w hoře zwetšely, nediwíme se, ale nemuseli by se nám s tou nouzí swou aspoň tak blízko před oči stawěti. Černá neb šediwá barwa oděwu by mystičnosti krásné této národní báchorky značně prospěla. Ale s tím počkáme na skwělejší doby našeho diwadla, jichžto naděje se owšem wíce skutečnosti blíží, než powěst o Blaníku.

P. Mela.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z okolí Mělnického. **(Národnost. Diwadlo. Wlastenky i newlastenky. Honorace. Liběchow. Hořín.)** Meškaw nějaký čas w okolí mělnickém a seznaw národnost tamější, umínil jsem si, zpráwu o ní podati obecenstwu, která snad nebude nemilá. Již 120. číslo let. Kwětů obsahowalo radostné náwěští o diwadle českém, ježto se w Mělníce účinností několika horliwých wlastenců urodilo po odstranění mnohých překážek, an někteří nečeského smejšlení po německých hrách bažili. Nemalou zásluhu o diwadlo sobě získal p. K. měšťan mělnický, který swou obeznalostí w dramatice dosti zdařilých představení welkou příčinou jest. — Měšťanowé mělničtí rádi čítají české knihy, drží i naše časopisy; žalowati jest wšak na sličnou pleť, kteráž w dětinném wěku leda jak českému jazyku se naučiwši chloubu swou w něm hledati neumí, a raději tak nazwanou moderní wzdělanosti blýskati se toužíc na němčině ba i na francouzštině zakládati si chce, a w týchž samých řečích psané knihy čítá. Nejednou mně upřímně po česku pozdrawiwšímu lichou německou floskulí odwětěno bylo, — a patrny byly nesnáze slečinek po česku tázaných; či jim snad stud bránil českou dáti odpowěd? Jak slušněji, jak líběji by česká mluwa z jejích

ust směla! Owšem z obecného tohoto oboru wyjmout slušší několik prawomyslných wlastenek, z nichžto jedna wýborná zpěwkyně jsouc, s dojímawým a wýznamným citem české pěje písně, a kterát na rok, pakli se podaří záměr české besedy tamže založit, při těchto přispíwat se uwolila. Nelze pochybowati, že by i tam zdárných Čech stanulo, kdyby se lhostejným pohnutek a podnětů wíce dáwalo, a scestným prawá ukazowala k národnosti dráha. — O blízké rozsáhlé a wýstawné wesnice Šopce nechci mluwiti; nemě-libych o honoraci w ní bydlící nic pro čtenáře potěšitelného říci; a wšak již widíme, kterak i w této tak rozšířené i působné třídě předsudky mizeti počínají, kteréž prawému, podstatnému wzdělání a nestranné, důkladné rozwaze wždycky ustoupiti musí. — Chwalnější zpráwu lze nám podati o národnosti w Liběchowě, kdež urozený pán Veith, na ponuknutí důstojného p. Čermáka, faráře tamějšího a přehorliwého wlastence, knihownu založil, hojností českých knih ji opatřiw. Nadzmíněný lidomil d. p. Čermák zasazuje se též pečliwě o to, aby český lid té samé osady, jemuž se dříwe nejwíce jen německy kázalo, také česká kázaní měl, čehož prospěchy patrně se zjewují. Díky za to šlechetné jeho oučinnosti! Liběchow chowá i p. Lewého, nadějného a newšedními pro soěnictwí wlohami nadaného jinocha, kterýž upřímným jsa synem wlasti, mnohými wýrobky umného dlátka již se prokázal, a jehož oprawdowá snaha časem možná znamenitého místa mezi slowanskými soěníky jemu dobude. — Blízká Mělníka wes, Hořín, má již také swou knihownu, přičiněním p. Kafky, pěstouna knížete z Lobkowic, založenou. Blahodějný tento ústaw mělo by každé městečko, každá wesnice míti; neb pouze čtením wybraných kněh wzdělá se wenkowan, nemaje žádné jiné příležitosti, přiučit se něčemu. Bůh přidejž wšemu wlasteneckému podniknutí swé požehnání, a dejž, by brzo se zniku i zdar se urodil! Wojtěch B. Swoboda.

Z Roudnice. (**Diwadlo.**) I w našem milém polabském městě, kdežto národnost nemálo již pěstitelů čítá, přičiněním několika spanilomyslných wlastimilů zakoupeno i zaraženo jest diwadlo, w němžto se nyní po dosaženém powolení wys. sl. c. k. zemsk. řízení od času k času zláště w našem materském jazyku budou diwadelní hry prowozowati, jichžto čistý wýnos wždy k dobročinným účelům wěnowán bude. — Již 2. t. m. widěli jsme w tomto malém sice ale wkusném chrámečku Thalie, w hostinci u Bílého Lwa, od ochotníků prowozowati Kliperůw: »Diwotworný klobouk«. Charakter osoby proniknouti není wěc tak lehká; protož radost jsme pocítili, widouce, jak se toho dne hra zláště w prwním a druhém jednání nenuceně a přirozeně pohybowala, z čeho jsme přeswědčení nabyli, že se každý z pp. ochotníků o to zasadil, aby charakteru, w nějžto se mu bylo obleci, pilně jej promysliw wěren zůstal. Zláštní pozornost na se obrátili: p. Wáclawík (Křepelka), p. Řeháčková (Bětuška) a p. Slánský (Strnad), jichžto hra nejen zláštní pilnost w naučení se úlohám, ale i obehnost jazyka w mluwě národní oswědčila. I p. Foita (Koliáš) u wyznačení charakteru hnusného skrbce chwalně si počínal, a p. Husák (Pohořalský) se swým oblekem a hladowou twářností nemálo k obweselení přispěl. I ostatní hercowé, jako: p. Mrázek (šenkýř), p. Staněk (Karel), p. Kunt a p. Klement (sklepníci) k celku přispěli. Hosté se, ač powětrnost nepřízniwa byla, přece w hojném počtu sešli. W neděli dne 10. t. m. se opět od těch samých pp. ochotníků prowozowalo: »Nebezpečné sousedstwí« od Kotzebue, přeložením Štěpánka, načež něco německého následowalo.

J. P...a.

BESEDY.

Swatby bretonské. Když swatba nastáwá, jdou dwě mladá děwčata, obyčejně příbuzné aneb přítelkyně newěstiny, kolem po známých, jež ze wšech blízkých wsí sezýwají. Nelitují žádného namáhání, by jen hodně četnou společnost sebraly. Putují samy, nebojíce se žádného nebezpečí, ačkoli krásné býwají; jednoduchá bílá hůlčička, kterou w ruce nosí, a úřad jich chrání je přede wší drzostí; wždyť jsou »hlasatelkyněmi newěstinými«. K swatbě scházíwá se 200 i wíce hostů. Kde se má hostitel stolů a stolic nabrati? Lehká pomoc! Na nejbližším poli wykopá, as 3 neb 4 střewíce od sebe, dwě rownoběžné příkopy, tak dlouhé, jak za potřebné uzná. Půda, která je dělí, slouží za tabuli, protější pak kraje za stolice. Zdaliby to truhlář tak rychle dowedl?

Starý a nowý swět. Něžný jakýsi pan manžel prawil k swé choti: »Co je mi po celém swětě! Tys mým swětem.« Komorná to we wedlejším pokoji slyšela. Za nedlouho ale stalo se, že ji týž pan majitel swěta to samé ujišťowal. »Ale, milost pane,« řekla mu ona na to, »což pak jste ráčil! tak brzo na swůj swět zapomenouti?« »Mlč pak,« odpowěděl on, »což newíš, že jsou dwa swětowé, starý a nowý?

Nowá jednota. W Uhřích založila se nyní společnost, která přítrž učiniti hodlá w užíwání wšeho, coby w Uhřích samých shotoweno nebylo. Totě owšem chwalitebné; pokud se tím uherskému promyslu k samočinnosti pomoci má, jen kdyby to opět maďarská strana podle starého, bohužel nechwalitebného zwyku nepřeháněla; neboť že ona při tom kapo je, rozumí se samo sebou; kdož pak jiný má w Uhrách práwo býti wlastencem než ona sama? Chtíti se odříci wšeho, coby odjinud pocházelo, je za našich časů prawý nesmysl, zwláště k. p. w Uhersku, kde promysl ještě w kolébce dřímá. Nech powáží jen ti pánowé, jakby se řečníkům jejich wedlo bez wypůjčených ze wšad moderních floskulí, jichž tak na kwap zapotřebí mají, že je ztuha ještě zandané šmahem užíwati musejí. Kdeby wzali doma tak wýborný, proti ubohým Slowákům rozněcující prostředek, jako ten je, jejž si po zoufalých dáwkách daleko od wlasti swé u nějakého sewerního přízraku hledati dáwají? Kam by se posléze poděl jich jazyk, kdyby wšecko, co cizího w něm je, wrátiti měl? — Nechtějí-li od jiných bráti, jak pak by směli žádat, aby jiní od nich kupowali Či hodlají z Uher Čínu udělati? Tak pro rozmanitost jednou neškodilo by, bez toho tam lecdaco dost po čínsku wypadá.

Nowá alchymie. Lučebník Mitscherlich z Berlína byl nedáwno w Paříži, kdež královské akademii nauk lučebnické swé nápodoby kowů okazowal, kteréž od skutečných kowů rozeznati téměř ani možná nebylo. Půjde-li to dále tak, nastanou nám brzo ty blahé časy, po kterých slawné paměti alchymie minulých století tolik se nabažila, časy, we kterých si každý swůj kousek zlata a nějaký diamant k tomu bude moci udělat. Blažený wěku, jemuž ty poklady nastáwají, jiż nikdo newezme, neb kdož by se dáwal w nebezpečí bráti je, když sám lehko k nim může přijíti. Ostatně w samé Paříži pokročilo prý umění nápodobiti drahé kameny na takowý stupeň, že toliko důkladný znalec po nejpečliwějším zkoumání falešné od prawých rozeznati dowede, tak že se již i nejwzácnější dámy neostýchají, dělané kameny místo prawých nositi. Jaké to nebezpečí pro aristokracii kamenů, a kdo ji uchrání před opowážliwostí nowých wynálezků?

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 138.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem placku. na Starém Městě č. 250) wydawá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

16. listopadu
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Příhoda katowa.

(Z francouzského.)

I.

Baptista Tape-à-Mort, muž silný, wzrostu obrowského, twáři nad míru wýrazné, byl po dlouhý čas w celých Francouzích předmětem strachu i podiwení, a w některých krajinách, kam swětlo wzdělání nebylo ještě dostatečně proniklo, nazýwal jej lid docela i čarodějníkem.

Desetkráte lapili již Baptistu jako zločince při samém činu, desetkrát byl dán do těžkých okowů, a desetkráte ušel z wězení, wysmál se železným mřížím a zámkům i wrtochům hlídačů; tak pewně spoléhal se na swou umělost, že nejednou napřed určil čas, kdy z wězení uteče a na nowo kousky swé prowáděti počne.

Baptista Tape-à-Mort zbrodil na nowo ruce swé w krwi. W Bloisu, w jednom z nejznamenitějších domů toho města, chytili jej tou samou chwílí, když dýku maje w ruce 180.000 franků we zlatě i klenotech loupežně sobě byl přiswojil. Přepadl-tě w noci příbytek staříčké hraběnky a ukrutně ji zohawil. Tři hluboké rány dal jí swou dýkou a ke konci boje se, aby nebyl poznán, wraždlnou tou zbraní oči jí wyloupal. Stráž sprawedlnosti zastihla i uwěznila ho u prostřed páchání hanebného toho, nelidského činu.

Podle swého obyčeje wyznal Baptista wšecko, udal nejpodrobnější okolnosti při swém zločinu a powolný jako dítě dal se zawésti do žaláře bloisského. Na rozkaz rady městské byl zločinec ten do klenuté komory bez oken dán; ruce i nohy byly mu pewně do řetězů skuty. Wojáci we dne w noci strážili dwéře podzemní té díry, w které se Baptista nacházel. Toho samého času byl jsem katem w Bloisu. Odporný ten ouřad musel jsem převzíti po otci, který byl nedáwno před touto událostí zemřel. Stětí Tape-à-Morta mělo býti první zkouškou mé způsobnosti. Králowský prokurator dal mne k sobě zawolati.

»Jiříku,« prawil mi, »zejtra máme zlou a nelehkou powinnost před sebou.«

»Zajisté,« odpowěděl jsem, »to není ledajaký zločinec.«

»Dej dobře na něj pozor, až si ho budeš připrawowat.«

»Nebojte se, pane, ničeho,« upokojowal jsem jej, »žiw neujde mým rukoum; jednou se přece krajina naše té potwory zbawí.«

Proces byl krátký a beze wšech oklik; zločinec byl na smrt odsouzen. Wečer šel jsem do wězení a odewřeli mi jeho komůrku.

»Kdo to!« zwolal Baptista, wztýče se we swém brlohu.

»Kat,« odpowěděl žalářní hlídač; »přichází se swými pomocníky, aby tě přichystal k zejtřejší slawnosti; chce twé wlasy trochu uspořádat.«

»Nebude mít mnoho práce ten wzácný pán,« prawil Baptista. »Přede dwěma měsíci frisírowal mě jeho kolega w Toursu a dříwe ještě zas před měsícem kat w Nantesu. Dobrá to wěc, když nemusí člowěk platit za stříhání wlasů.«

»Wšak se jen dej přece trochu obhlídnout, Baptisto,« zwolal jsem, »nebude snad škodit trochu tě přistřihnout. Rostou-li ti silné wlasy na šiji, ťala by třeba gilotina špatně, a kdyby twá hlawa, milý příteli, na jednu ránu se neodkotalila, mohl by se lid snadno do mně pustit.«

To prawě posadil jsem si zločince na stolíčku a začal jsem mu podstříháwat wlasy na šiji.

»Příteli,« zwolal Baptista, »myslíš snad oprawdu, že mě budeš zejtra gilotinowat?«

»Nic jistějšího,« odpowěděl jsem.

»Což pak newíš,« prawil on a smál se, »že jsem se posawád wšem twým kollegům pěkně poroučel? Neslyšel jsi o tom, kterak jsem katowi

vendurskému, když už spouštět chtěl, jazyk okázal a z rukou jeho se wymknul?«

»O můj milý,« prawil jsem pewným hlasem, »mně se tak lehko z rukou newymkneš.«

»Myslíš?« smál se on.

»O tom není žádné pochybnosti.«

»Buď jak buď, ale máš-li chuť, mohl bys mi zejtra nějakou službu proukázat.«

»A ta by byla?«

»Zejtra o šesté z rána mám býti sťatým; prosím tě tedy, přijď ke mně o čtwrté hodině do anglického hostince na snídaní — přijdeš-li pak?«

»O jak pak bych nepřišel,« prawil jsem daw se do smíchu, »jen budeš-li hezky na swobodné noze.«

»Ba budu, můžeš wěřit,« zwolal Tappe-à-Mort, a šibalský ousměšek přejel přes jeho obličej.

»Moji pánowé,« prawil jsem strážcům wycházeje z wězení, »Baptista mě práwě zwal, abych jej dwě hodiny před jeho stětím nawštíwil na snídaní w hostinci. Činím wás pozornými, že bezpochyby nějaké nowé taškářstwí kuje, abyste byli ostražitými.«

»Zdwojnásobněte stráže,« zwolal dozorce wězňů.

»Zejtra bílé wíno a ustřice,« ozwal se hlas z komůrky, když se dwéře žalářní zamykaly.

Obrátil jsem se a spatřil, kterak za mříží žalářní Baptista šeredně a diwoce se usklíbal.

II.

Noc jsem přečkal na lůžku ani nezdřímnuw; neobáwal jsem se tolik ani chlouby a pozwání zločincowa, jako wíce neopatrnosti stráží a uplatitelnosti jich. Když třetí hodina odbila, zaobalil jsem se do pláště a šel jsem k žaláři.

»Jak je, Jakube? Máte ptáčka ještě w poklopci?« ptal jsem se wrátného.

»Teď práwě s největší chutí snídá.«

Odewřeli mi wězení; i widěl jsem, jak hltawě polykal telecí řízky a z láhwice jak zapíjel wínem.

»Zwolna, zwolna, pane Baptisto!« řekl jsem usmíwaje se; »sice ti snídaní, na kterés mě pozwal, nepůjde hrubě do chuti.«

»Uhlídáš,« odpowěděl on s diwokým smíchem; »wšak ještě dowedu poctít swého hosta. Ten trochek nebude na ujmu snídaní, na které jsem tě pozwal. Ještě máme hodinu nebo dwě kdy.«

»W Gaskonii je wychlubowač nad wychlubowače, ale takowý nenarodil se tam ještě, jaký je tento zlosyn,« pomyslil jsem sobě a jistým jsa swé wěci optal jsem se Jakuba, zdali pomocníci moji dojista za hodinu zde na místě budou.

»Ba ano,« odpowěděl wrátný.

»Může se člowěk na jejich ruce spolehnout?«

»Jsou obratní jak opice, a posléze nemají wíc na práci, než aby stroj wytáhli, kterýž pak sám spadne.«

»Na shledanou a hlídejte mi dobře toho lotra.«

Wrátil jsem se chutě domů. — Bylo to w létě; slunce wykukowalo již purpurowými swými paprsky nad obzor, hwězdy wíc a wíce bledly, jako swětla na bálu, která jedno po druhém shasínají, sotwa že se zábawa skončí. Práwě udeřila čtwrtá, když jsem wstupowal přes prah do mého příbytku, a žena moje pohlížela plna dychtiwosti na mne.

»Ptáček ještě pěkně sedí,« prawil jsem; »nalej mi trochu káwy, milá Doroto; je se třeba občerstwit na takowou práci.«

Sotwa že žena má učinila jak jsem byl žádal, zaslechl jsem notné udeření na dwéře.

»Kdo to!« zwolal jsem.

»Přináším pilnou zpráwu, odewřte.«

Wstal jsem, odewřel jsem dwéře do polou a spatřil jsem služebníka z hostince, člowěka mně již dáwno dobře známého.

»Přicházím,« wyřizowal, »od jistého pána, který bydlí w hostinci anglickém: wčera wás pozwal na snídaní a dnes wás očekáwá.«

»On mě očekáwá?« prawil jsem a zachwěl jsem se strachem i podiwením.

»Ano, a ustřice i wíno jsou již pohotowě.«

»To je snad nějaká léčka, Matěji; nejdi tam,« radila mi zastrašená má žena.

»Slíbil jsem, a snad bude za to stát, abych se dostawil. Podej mi pistole a dýku a nestrachuj se, wždyť nejdu se swěta.« To prawiw zaobalil jsem se do pláště, wzal jsem zbraň a odebral jsem se se swým průwodčím k podiwnému tomu snídaní.

(Dokončení.)

DOMACÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Universitní slawnost. Auditorium českého jazyka. Museum. Wýstraha.)** Nowé, tuty dny wydané pokračowání wýkazu stranu příspěwků k oslawení nastáwající pětistyleté památky založení wysokých škol pražských udáwá již 67.194 zl. 12 $^7/_{10}$ kr. stř. zapsaných a 21.140 zl. 32 $^7/_{10}$ kr. stř. skutečně již složených skladků. Mezi nowými přispiwateli naležáme Jich Jasnosti knížete Metternicha s 1000 zl., knížata Lobkowice a sice Ferdinanda s 3000 zl., Františka s 500 zl. a Jana s 1000 zl., knížete Egona Fürstenberka s 1200 zl., knížata Auersperky

Vincence s 1000 zl. a Karla s 1200 zl., Jich Excellence Altkrabího Salma, gubernialního presidenta, s 200 zl. a hraběte Jos. Mat. Thuna s 1200 zl. a Jeho Oswícenost hraběte Harracha s 500 zl. stř. Škoda že se wýbor wlastenecké té slawnosti mezi swými náwrhy něčím posud neobjewil, coby k jakési oslawě a k prospěchu jazyka českého a wlastní české národnosti slaužiti mohlo. Snadby se slawnost ta prastaré české university přece ničím takowým od jiných podobných slawností lišiti měla. — Radostná je wěc, že se posluchačstwo českého jazyka a české literatury na zdejší universitě od několika let, za profesorowání p. J. Koubka rok od roku znamenitě množí. Lonského školního roku počítalo se 462 zapsaných žáků, z nichžto se 352 celoroční zkoušce podrobilo; při nenuceném předmětu zajisté welmi dobrý poměr! Počet posluchačů letos k té samé katedře zapsaných wstoupil již až na 653, wíce wěru než jinde, n. p. w Německu, w Rusku, celé university žáků počítají. Náwštěwa tak hojná, swědčíc spolu o učitelském daru a umění wysoce učeného p. profesora, poskytuje nám nejlepší důkaz, jak láska Čechů ku krásné jich mateřštině roste a jak se potřebnost českého jazyka i od oněch našich krajanů uznáwá, ješto jej s mateřským mlékem newssáli. Owšem, bohužel, že se we starším wěku s obmezeným během jednoho nebo nejwýše dwou roků to nahraditi nedá, co wlastně wěcí celého školního wychowání jest. — Jak doslýcháme, jedná se přece o zakoupení nějakého dostojného stawení w městě pro naše národní Museum; to je arci wěc welmi potěšitelná. — Při té příležitosti činíme také naše krajany pozornými na nebezpečí, kteréž hrozí našim českým i morawským starožitnostem, nalezajícím se w rukou priwátních. Začínají po našich krajinách cestowati cizinští kommissionáři, jichž úkolem jest, skoupiti co z našich nejwzácnějších starožitností dobře dostati mohou. Jeť se co báti, aby takto mnohé z nejwzácnějších a nejdůležitějších památek našich wen ze země a do cizých ústawů a sbírek se nedostaly. Wěci ty se owšem neztratí, nám může kosmopolita namítati, a proč bychom nepřáli wýdělku těm spekulantům, kteří co u nás za maličkost wyloudí, wenku za drahé peníze prodají. Je také pochlebné pro nás, že o naše wěci w cizině stojí, ale byloby wěcí ještě lepší, kdybychom my sami o ně wíce dbaly a podlé starého přísloví: »Košile bližší než kabát,« to si pěkně doma necháwali, čeho bez toho nedostatek máme. Či by to bylo tak radostné, abychom chtíce swou wlastní starožitnost poznati, teprwé w Berlíně a w Drážďanech a třeba ještě w Mnichowě po ní se ohlížeti museli? W naší wlasti bylo nepokoji tolik skaženo, jinými nešťastnými pády se tolik ze země dostalo, že již wěru smíme pozor dáwati, abychom aspoň to málo zachowali, co nám neštědrá milost osudu zůstawila. Kdyby každý cenu podobných wěcí znal, byloby lehko wywážení jejich brániti; bez pochyby se i zde z newědomosti nejwíce hřichů pochází; již proto tedy potřebné je, aby se smysl pro starožitnosti a znamost jich množiti hleděly, chatrná, w koutě zahozená, prachem zašlá wěc má druhdy wíce ceny do sebe, než nádherný kus, pečliwě na odiw chowaný, a co se samo o sobě nepatrným býti zdá, nabude důležitého wýznamu w celé soustawě. Protož je také wraucně přáti, aby nowý musejní wýbor pro starožitnosti zwláště též k zbystření smyslu a ke způsobení wážnosti pro naše starožitnosti mezi wzdělanějšími třídami prohlížel a třeba i nějaké poučení a powzbuzení wydal. W tom ohledu je také české wydání Wocelowa spisu prawou potřebou a těšíme se, že zde můžeme sděliti, že zasloužilý p. sp. brzo již ku práci té přikročí, že snad české to dílo obšírnější německého bude a k snadnějšímu i rychlejšímu rozšíření as we třech částkách se wydá. — Kýž by se wšecko, co nám po našich ctihodných předcích zbylo, za poklad powažowalo, který národu náleží, a nikoli jednotliwým osobám, a který tím swětější je a tím wětšího ošetřowání potřebuje i zasluhuje čím starší a wěkem sešlejší jest. Š.

Beseda. Po čtwrtletním odpočinku zawítala k nám zase 13. listopadu jedna z oněch besed, které nám byť i w neuwyklý podzimní čas se objewily, wždy wítány býwají. Wšem příznіwcům, obzláště spanilým díwenkám a příznіwkyním tance, radostné překwapení se stalo, tím wíce, an kalendář na rok 1845 nám tu přeukrutnou nowinu přináší, že příští masopust jen tak dlouho trwati bude, co bledý trabant a tajný swědek zamilowaných slibů naší planetu jednou obtančí. A w tom ohledu přeswědčeni jsme, že kalendář prawdomluwný jest. Jakž bychme tedy pp. podnikatelům předmasopustních besed powděčni nebyli za to, že nám příležitost podali, částku skoupého masopustu již na listopad přenesti. — Bylať to utěšená beseda, plná růží, lilií a spanilých kwětin, a z každé části z plných srdcí český hlahol zazníwal. Přišli jsme mezi swé, a oni jsou nás poznali, jen nám litowáti bylo, že se powěst o této nowince tak pozdě po pražských městách roznesla, sice bychme byli wíce oučastníků, z předešlých besed nám dobře známých, nalezli. Tance byly krásně uspořádány, a zdálo se, jakoby si každý ten čtwrtletní odpočinek a příští masopust nahraditi chtěl, neb sotwa wždy zazněla hudba taneční, ať k polce, ať ke quadrille aneb k menuetu wyzýwající: wše se hbitě w řady stawělo, a nohy a nožky jenjen hrály. I uwítali jsme též hosta z podunajských krajin tak nazwaného Körtanče; nebo my nejsme choulostiwi a každého cizince, byť i bez ostruh přišel, rádi widáme; pak-li si nás ale pozorně powšimnul a spatřil, že nám to od srdce nešlo, zajisté se wíce mezi námi neobjewí. — Trwala tato zábawa až do dwanácté hodiny, obmezena jsouc z wětšího dílu jen na tance; tím radostněji očekáwáme budoucí besedu dne 20. listopadu, w které se nám, jak doslýcháme, zpěwy a jiné oblíbené zábawy chystají. Pakli powěsti wíru dáti máme, že i třetí besedy dne 27. listopadu se dočkáme, radostně přiswědčíme řkouce: Do třetice wšeho dobrého! X.

Z Milána. (**Wlastenectwí. Literní naděje. Historické spomínky. Zprávy.**) Přeswědčen jsa, že milerád přejete místečka we Kwětech zaslaným Wám dopisům wlasteneckým, týkajícím-se obsahem swým powzbuzowání ducha národního w naší drahé wlasti, tuto Wám některé nástiny z našeho pospolitého žití w dalekém od wlasti Milánĕ poskytuji. Prawím-li, že se w Lombardii, zláště pak w hlawním sídle jejím mezi žijícími zde Slowany duch národní zmáhá, a jakési tušení o krasnější budoucnosti w srdcích našinců se objewuje, netwrdím leč skutečnou prawdu, ačkoli by se posawád ještě mnohem wíce od tak welkého počtu Slowanů zde bydlících směle očekáwati dalo. — Ještě w roce 1836 nebylo zde hrubě widěti knihy neb spisu některého slowanského, a w počtu asi 4000 Slowanů, we wojště i jiných třídách nebylo kromě třech Čechů a dwou Jihoslowanů člowěka, jemuž by wšímání-si a zwelebowání jazyka mateřského, jakožto prwního základu a nejwzácnějšího pokladu národnosti, na srdci bylo leželo. — »Cô chcete, milý brachu,« byla obyčejná odpowěď na mé kárání; »naši důstojníci a úředníci wždy jen německy a wlasky howoří, jen sprostý woják mluwí we wlastním nářečí, a to welmi špatně, míchaje w ně wlaských i německých slow; sám-li pak horliwěji o tu wěc jednati se jmete, za přepjatého a snad i zpozdilého wás powažowati budou. Wěrně-li se tedy chce dobré wěci té slaužiti, příznіwějšího času čekati třeba.« — Konečně po dlouhém čase a mnohé nesnázi začínáme zřejmě se pohybowati a k swému se znáti. — W poslední době někteří z našich o wzdělání národu pečujících a duchem wlasteneckým nadchnutých krajanů o to se usnesli, by jednotliwé síly swé spojili a prospěšně oučinkowali na wětší částku swých krajanů zde bydlících. Předewším jsme se knihami pokud možná zaopatřili. Máme totiž dwa exempláry Jungmannowa slowníku, onyno od Šumawského a Tomsy, mluwnice nowější wšekerých nářečí s

potřebnými menšími slowníky, kromě toho spisy wydané nákladem česk. Museum, welký počet zábawných knih českých a jihoslowanských, wětši díl básní nowějších a tři časopisy. Ostatně se nás usneslo také asi osm ku přistoupení k Matici české; dobré wůle se nám zajisté nikoliw nedostáwá, a pokud naše síly w tak odlehlých od wlasti končinách stačí, dáme ji také na jewo. P. Mencingr, polní kaplan w pluku Reisingrowu, ledwa že z Čech do Miláua přišel, a již horliwostí swou welmi dobře působí; on píše děje dotčeného pluku od jeho začátku až do nynější doby w jazyku českém. — Chystáme se též wydati obširné popsání Mästera Chiaravalle blíž Miláua, místa w tak dalekých krajinách Čechům welmi znamenitého. Zde Wladislaw při dobýwání Miláua w roce 1158 polem ležel; zde spočíwají kosti Čechů padlých předc zděmi, nad nimiž co witězowé prwní zasadili praporec českého lwa, zde pak císaře žádal Wladislaw o milost pokořenému městu — W těchto zdích klášterních wedla po mnohá léta Wilemina, dcera Otakarowa (r. 1270—1283 *), nábožný a bohabojný žiwot, zde byla i za swatou ctěna a welebena, stanouc se pak půwodem nešťastné sekty tak nazwaných Guglielmitů, kteří r. 1300 od inkwisice stíháni a co kacíři páleni byli. — W kapli, kde prwé kosti její spočíwaly a později též upáleny byly, dosawáde se obraz její okazuje. — Našemu Karlu IV., nawracujícímu se od korunowace w r. 1355 Visconti, páni milánští naproti wyšli, a welkou sláwou jej za pána uznawše, dary předrahé jemu přinesli. — Zde i Jan Lucemburský, podmaniw sobě země lombardské a Veronu, často se zdržowal. — Abychom pak co nejzajímawější učinili tuto knížku, asi 15 rytinami ji opatříme. Máme naději, že i tisk si zde spořádáme. — Při zdejším welkém shromáždění wlaských učených w měsíci září sešlo se 1150 skutečných oudů, mezi nimiž se nacházeli sestry Luiza a Ernestina baronky Kocowny z Prahy, jediné ženské při celém sboru; zde se mnoho o nich mluwilo a diwilo se, že česká země tak učené ženské chowá. — Očekáwali jsme Kollára, jak nám bylo od Kwětů oznámeno, ale on nepřišel, snad přímo do Šwejcar se odebral, aby se tam stop někdejšího Slowanstwa dopídil. — Konečně Wás žádáme, p. redaktore, byste laskawě ráčil oznámiti našim horliwým a pilným pp. krajanům horoucí naše přání k dobrému zdaru wšech chwalitebných záměrů a počínání jejich, a že se srdečně radujeme, kdykoli se nám nějaký nowý plod na obzoru wlastenské literatury objewí. Ant. Wišek.

Z jižních Uher. (Srbský bál w Nowých Sadech.) Srbská mládež řádu učeného uspořádala dne 12. října t. r. we střelnici měšťanské w Now. Sadě pěknou zábawu pod jmenem »Srbský bál«, wedenim neunaweného wlastence p. Ivana Rajiče; hostitelkou (domaćica) byla oswícená hraběnka Brankovičowá, která rodem, smejšlením i skutkem dokonalou Slowankou a Srbkou býti se oswědčuje. Prostranstwí wůkol střelnice spolu s blízkým náwrším bylo jasně oswětleno a okrášleno wkusně rozestawenými sochami našich wýtečníků: Mušického, Obradoviče, Gunduliče, Tekeliho a Marka Servického (dwou posledních jakožto osnowatelů podpor č. stipendií pro srbskou mládež). Síň, w níž se tančilo, ozdobena byla národními barwami, totiž bílou, čerwenou a modrou. Hraběnka Brankovičowá, wstoupiwši do síně, jednohlasně pozdrawením »Sláwa ji, ať žije« uwítána, na to pak panem Rajičem uwedena byla na místo, zwláště pro ni co hospodyni uchystané. W tu chwíli počala hudba hráti »Bačské kolo,« hraběnka postoupila do prostřed síně a hned se mládež obého pohlawí hrnula kolo ni, sestupujíc dohromady ku tanční »národního kola«, které tak wýborně dotančeno bylo, že na wšech stranách hlučná pochwala zazníwala. Na to se tančilo kolo srijemské a podunawské wedením pana Miloše Popoviče, redaktora bělohradských nowin a paní Rajičowé. — Nestálo owšem napsáno nad sálem »národní bal«, ale byl dojista prawosrbský, neboť naše srbské krasenky ozdobeny byly jenom národními barwami a z úst jejich pouze hlasy srbské plynuly. Pěkná »Maca« a »Kolo« kromě ostatních cizokrajných tanců několikrát se opakowaly tak něžně a uměle, jak je pouze w samé Serbii aneb na Černohorsku widěti možná. Celé toto wyražení mělo ráz národní, ale ještě wětší znak národnosti wtisknul mu následující wlastenecký čin hraběnky Brankovičowé. Při prozatímném odpočinutí, když mladé Srbky odpočíwaly, wyšla onano wlastenka proti nim a poprosila je, aby se s ní trochu procházely po sále. Když začaly obě pohlawí, panna s mladíkem, po sále popocházeti, zawzněla milostná píseň »Ja sam Srbin, srbski sin«, k čemuž i hned odzpíwáwaly panny »Ja sam mlada Srbkinja«. W těchto písních zajisto nejlépe znělo »...Slawni srbski sin«; i mohlo se wěru na twáři wšech mladíků spatřiti, jak se duše jejich zachwěla při těchto slowech, an se wřejně wyznala: že Srbin ode dáwna jenom písní swou je slawným, že wšak bohužel skutkem, wzděláním národu, jazyka a literatury swé posawád málo dowesti mohl. — Dej Bože, aby lépe bylo, i aby to, co se nyní slowem jewilo, brzo se uskutečnilo! — Na pochwalu a čest mladým Srbům budiž řečeno, že se chwalitebně o to zasadili, aby Nowý Sad, jenž dosawád tak říkaje ladem ležel a mrtew byl, oživili a w srdcích Nowosadanů lásku k národnosti wzbudili. — Tuto zábawu poctili swou přítomností mnozí welmožní pánowé; téměř wšecka šlechta, weškeren magistrat nowo-sadský a mnoho jiných důstojníků, duchowních a měšťanů. Oučel její ale byl, aby se wýnosem založila čítárna w Nowých Sadech. Jediný p. Jiří Servický darowal k tomu cíli 2000 zl. stř; ostatní příznivci připowěděli wšemožně pomáhati a každý dle swých okolností peněžně přispěti. Máme tedy naději, že brzo budeme míti národní čítárnu w Nowých Sadech. M.

* Čtenáři pamatují se na powídku, o kněžně této w letošních Kwětech podanou. Red.

Wýstraha. Jistý podwodník, jenžto se brzy jmenem »Emanuel Thee« brzy »Theodor Blažke« podpisuje, potloukaw se tuty doby jmenowitě w Grulichu a w Opočně, w obou místech ku předplacení na předstíraný spis »Konstantinopel in Heften« 1 zl. 40 kr. stř. swáděl, udáwaje, že mým jednatelem, čili odemne w záležitostech obchodních na wenek wyslán jest. Uwádím tuto pro wýstrahu welectěnému obecenstwu k wědomosti, že ani podobný spis newydáwám, aniž takowé individuum jsem do kraje wyslal.

W Hradci Králowé dne 13. listopadu 1844.

Jan Host. Pospíšil.

Nowé knihy.

Srdce a swět, aneb: **Milenka a manželka.** Činohra w 5 jednáních, od K. Gutzkowa, česky od Jos. Kaj. Tyla. W Praze 1845. Tisk a sklad Jarosl. Pospíšila. Str. 72 w 12. Seš. za 14 kr. stř.

Swatého Th. Caecilia Cypriana, biskupa karthaginského a mučedlníka, **Wěk a Spisy wybrané.** Od Jana N. Stárka, doktora bohoslowí, prof. morálky a české literatury na ústawu theologickém w Králowé Hradci. W Praze 1844. Tisk a sklad Jarosl. Pospíšila. Str. 217 w 8. Seš. za 48 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 139.
II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwa po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

19. listopadu
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Příhoda katowa.

(*Dokončení.*)

III.

Když jsme wcházeli do anglického hostince, okázal mně můj průwodčí hospodské — »to je ten pán, kterého mladý oficír připrowodit sem dal.«

»Dobře,« odpowěděla ona, »tu máš za swé wynasnažení; mohu tě dobře zaplatit, nebo ten, který tě poslal, nelituje peněz.«

»Což je ten z brusu nowý host tak welkomyslný?«

»Welkomyslnější než lord anglický, sype luidory jako čočku — ale prosím pane, wejděte, již je pro Wás pokryto!«

Odewřel jsem dwéře hostinského pokoje a spatřil jsem stůl slawně přichystaný. Krásné ustřice, ještě krásnější šunka, ryby, paštiky, wíno několikeré, ubrus jak alabaster — snídaní prawopanské, jak je snad ani w Paříži lépe sestawiti a připrojiti nemohou. Ještě jsem se na ně díwal, když se najednou dwéře odewřely a — nemohl jsem uwěřiti očím swým — Baptista Tape-à Mort stál předemnou. Již newázl w bídném obleku wězeňském; bez řetězů na rukou a nohou zde stál, we krásném, swátečním oděwu. Kdyby byl neměl wlasy ostříhané, nebyl bych w něm ani poznal odsouzence na smrt. Měl na sobě uniformu důstojníka od pěchoty. Zlatem leskly se jeho epolety, pokrýwajíce mu široko ramena, na prsách zdobil ho kříž čestné legie a řád španělský — ruce měl plny drahých prstenů — pohráwal si nedbale jílcem swé šawle.

»I hle, můj host! Nu lahwice jsou odewřeny a žaludky prázdny, je třeba je trochu zahřát. Na twé zdrawí!« To řka pozdwihnul sklenici, způsobně poklonil se hlawou a jedním douškem ji wyhnul.

»Piju před jídlem, ne tak ze žízně, nýbrž abych tobě okázal, že se při tom, co ti podáwám, otráwení báti nemáš. I jezme a píme w obličeji smrti beze wšeho obáwání.«

»Pane Baptisto! newím, zdali se mi sluší jísti s člowěkem, kterému jsem měl....«

»Hlawu utíti! — neobáwej se ničeho, nejsem ani ukrutný ani mstiwý, — mám dobré srdce, a kdybych tobě snad něčím posloužiti mohl, jsem docela podle twého rozkazu, pane kate.«

»Myslíš tedy se wrátit do Paříže?«

»Nic jinak. Mám milenku mezi baletnicemi operskými, rozkošnou blondynku, a slíbil jsem jí, že ji tohoto léta do lázní powedu.«

»Nebesa!« pomyslil jsem si. »Nesluší se, aby se takowý zlosyn rouhal společnosti lidské a řádu jejímu u přítomnosti toho, koho swým nástrojem pro trest a hrůzu učinila. — Na pomoc!« počal jsem křičet, »na pomoc! Zadržte toho člowěka, který utekl z wězení, je to wrah hraběnky Eyraguecké.«

Co žiwého bylo w hostinci, shrnulo se okolo nás, prwní byla hospodská. »To je Baptista Tape-à-Mort, který má za hodinu o hrdlo přijíti.«

Baptista seděl u prostřed toho hluku pokojně za stolem usmíwaje se pohrdliwě. Wyndal si swou tobolku a okázal patent oficírský i dowolení na čtwrt léta, podepsané od ministra wojenských záležitostí.

»Ten člowěk je šílený aneb opilý,« řekl s ironií; »posluha mi ho sem omylem přiwedl, a tě mejlky použíwá, aby mne urážel.«

Wšickni přítomní, widouce důstojnost mluwícího, poodstoupili; — nadarmo wolal jsem, aby jej popadli, — nikdo se neopowážil přiblížit k němu. On zatím wytasil swou šawli a klada ji na stůl hrozil smrtí každému, kdoby se ho dotknout opowážil.

Tu přišla stráž žalářní, odemne o tom dříwe zprawená. Hned jak zpozorowali, že wězně w žaláři wíce není, pospíchali mi na pomoc. Znajíce

rtuťowitost Baptistowu, nic se tomu nediwili, že jim utekl.

»Pomoz mi ho swázat,« zwolal jsem na dozorce wězňů.

»Smrt,« zwolal uprchlík, »smrt každému, kdo se ke mně přiblíží.«

»Nebojte se, — čiňme swou powinnost — teď by pan Baptista musel býti welmi skluzkým, aby se z rukou sprawedlnosti wymknul.« To prawiw střelil jsem na něj z pistole. Koule ho trefila w prsa -- zawráworal, krew wyřinula se mu z rány, — wykřikl bolestně. Swalil jsem ho na zem. »Odpuštění!« zwolal — »nezasloužil jsem smrt — překwapili jste se — já — jsem....«

Hlas jeho umíral, swětlo očí jeho haslo, krutá bolest nedopouštěla mu mluwiti.

»Přátelé,« řekl jsem k lidem, kteří okolo mne byli, »netrpte, aby se prowinilec přísnosti zakonů uhnul. Na popravwiště s ním, nech ať ukončí zločinské swé žiwobytí.«

»Ano, na poprawiště s ním!« ozwalo se mnoho hlasů.

Odnesli jsme jej na místo určené. Hodina k popravě ustanowená byla již wypršela. Soudní osoby byly již shromážděny; přijitím naším zwětšil se ještě zmatek, panující mezi nimi. Ortel čekal na wyplnění, prowinilec byl šťastně na místo dostawen, nebylo proč meškati. Dalo se znamení; já se chopil odsouzence a pomocí drábů položil jsem ho na gilotinu. W tu chwíli nabyl on opět hlasu.

»Odpuštění, odpuštění, ze wšeho se wyznám,« jektal zločinec... »smrti nezaslyhu.....«

Na milost nebylo owšem co mysliti; abych se ho ještě déle trápit nenechal, spustil jsem gilotinu.

Sekera její zasyčela jako had wyhladowělý, odťala hlawu nešťastnému, a nás ostatní postříkala krwí.

Hodinu na to, umyw sobě krew se twáři i s rukou, klečel jsem s Dorotou, mou ženou, před obrazem Wykupitelowým. Modlili jsme se za duši winníkowu; pozdě teprw na noc, unawen jsa takowým napiatím, byl jsem s to usnouti.

IV.

Spal jsem několik hodin, mrtwé ticho panowalo wšude. Ze sna pocítil jsem, že něco twrdého přejelo přes moje čelo. Wytrhnuw se ze spaní myslil jsem, že to je účinkem obraziwosti, rozohněné obrazy dne prawě minulého. Když se ale po druhé tak stalo, wztáhnul jsem ruku po předmětu, který se mne tak dotýkati musel. Jak jsem se ale ulekmul, přišed na ruku lidskou! — »Kdo to?« zwolal jsem.

Žádné odpowědi, toliko zdwihlo mne silné rameno z lůžka. Wléklo mne to k oknu, a při bledém swětle hwězd poznal jsem — ach, posawád ještě, když si na to zpomenu, stydne mi krew w žilách! -- w tajemné bythosti poznal jsem.... Baptistu Tape - à - Morta....., kterému jsem we dne hlawu byl uťal....«

»Mlč, kate!« promluwil ke mně, »nejmenšího powyku nedělej.«

»Což pak jsi čertem?« prawil jsem.

»Možná, ale ode dneška stanu se poustewníkem, a ty děkuj nebi za to, že tě na žiwě nechawám; odňal bych ti potěchu, utíti mi hlawu. Já jsem ale poctiwý lotr, a ty sám můžeš sobě žiwobytí zachrániti.... Jsme sami; ustoupíš-li na krok, je po tobě weta.... probudí-li se twá žena..., odbije wám oběma poslední hodinka.... Buď moudrým a mluw po tichu.«

»Co poroučíš?« odpowěděl jsem, na polo jsa mrtew strachy; »když umrlí z hrobů wstáwají, musí člowěk slepě poslouchat.«

»Tedy dobře.... dej mi twůj dekret za kata — swé rodinné papíry... swé listy.«

Měl jsem to pohromadě we schránce a wyndal jsem mu to ani nemukna.

»A teď mi dej swůj šat, — ale swůj obyčejný šat, — kabát, boty a plášť.«

Leželo to wšecko na stolici a dal jsem mu to.

»Allons, kate, můj příteli, buď mým lokajem, když je tu temno a času málo zbýwá. A teď mě doprowoď ke kolébce swého syna.«

Na ta slowa pošla mne hrůza, až mi wlasy na hlawě stály. Dowedl jsem strašliwého toho hosta k děcku, kterým jsem teprwé před několika měsíci obdařen byl.

»Oh! widím,« ozwala se ukrutná ta postawa, »že děcko zdrawé je i chowat se bude.... toliko pakli mlčet nebudeš umře.... Přisahej mi zde, na žiwobytí této newinné bytnosti, že nepowíš nikomu, co se mezi námi této noci přihodilo.«

Já přísahal; což mi také zbýwalo jiného w této době.

»Buď zdráw!«

To řekl, odewřel sobě dwéře a zamknul je za sebou pomocí zlodějského klíče.... Potom zaslechl jsem kroky na ulici a znowa wšecko utichlo.

»Jiříku,« zeptala se mne moje žena o několik chwil později, »co je ti? Ty se třeseš, jako bys měl zimnici.«

»Nic mi není,« odpowěděl jsem, připomínaje

si strašliwé zapřisáhnutí; »byl to jen sen! děsný sen!«

V.

As deset let později obdržel jsem list následujícího obsahu:

Katowi w městě Toursu.

»Baptista Tape-à-Mort pouští tě ze twé přisahy. Odebral se do Wlach a žije tam od desíti let jako poctiwý člowěk. Nebyl to Baptista, který rukou twou odprawen zahynul, nýbrž bližní jeho bratr, docela k němu podobný, pomocník jeho zločinů. Když Baptista zawřen byl we wězení, přišel bratr jeho Marcell, důstojník, na dowolenou do Bloisu. Wlastněs mě poslednikráte widěl, když Marcell, zprawen jsa o wšem, stráži mě bedliwě hlídající se zjewil, wolaje: »Ha, lotři! teď widíte že jsem swoboden!« W té samé chwíli se jim ale také ztratil. Stráž pustila se za ním, chtíc jej dohoniti, on je loudil ulicemi města a tím časem uprchnul jsem já z wězení, neboť wíš, že pro mne ani záwor ani zámků nebylo. Baptista pozwal tě na snídaní a bratr jeho Marcell přijal tě w anglickém hostinci. Co se dále přihodilo, wíš sám dobře; místo mne byl sťat — můj bratr! — Já jsem se pak tobě okázal w noci; twůj oděw a twé papiry pomohly mi na outěku. Smrt bratrowa pronikla mě do nejwnitřnějších hloubí duše a rozdrtila zlosynskou mou zatwrzelost. Odebral jsem se w cizí kraj, abych poctiwým žiwobytím poněkud zapomenuty učinil mé dáwné winy; neobětuji ti žádnou náhradu, neboť bys ní powrhnul, ale prosím tě, abys za obsažené w tomto listu peníze wystawěl pomník na hrobě bratra mého a ostatek mezi chudé rozdal.«

Tu prosbu wyplnil jsem a od několika let stojí na hřbitowě zločinců we Bloisu kámen náhrobní, ale nápisu — — není na něm. R—ský.

Několik listů z denníku cestujícího
na podzim r. 1844.
(Podal Wilém Dušan L***l.)

Reisen ist Leben — und Leben ist Reisen.
Jean Paul.

(*Dokončení.*) Měl bych ještě mnoho powídati o Skalce a její romantické poloze w srdci Středohoří; mohl bych učeně wykládati o blízkých zbytkách, proslulé Wlastislawy, hlawního ondy sídla župy Lučanské; mohl bych rozebírati slowanské památky bujné Modly, starého Košťálu a jak jsou wšecka ta ryzá jmena; mohlbych konečně líčiti sutomský wrch s jeho rozkošnou wyhlídkou — — než to si nechám na podruhé. Maličkosti bych spíše zapomenul, a proto tady některou z nich uwedu.

Na Skalce jsem byl při letošních obžínkách přítomen. Slawnost tato jmenuje se zde šejdomt (Scheide-Abend) a odbýwá se při weselé hudbě wždy tancem a pitím. K tomu konci se humna w piwowaře wymetly a pejrnčím a kwítím ozdobily. Když k wečeru bylo, přišli ženci a podali swým pánům wěnečky z klasů obilních, hojně ozdobené woňawým kwítím a pozlátkem, a dostali lístky, na jichž poukázání se jim piwo po půlkách wydáwalo. Že to bylo w Němcích, neslyšel jsem žádné písně při těchto obřadech obyčejné, jak jsem je jinde mezi Čechy, jmenowitě na Lukawsku (w kraji klatowském) slýcháwal.* Když jim ale ondy nápojem okřály a mysli pěknou hudbou sutomskou zbujněly, počaly se přece city w písních ozýwati. První začal šwárný jonák:

Andulko, mé dítě!
Wy se mi líbíte — —

jehož i hned celý sbor následowal. Píseň tato proklestila cestu k ostatním; německou neslyšel jsem žádnou. Diwil jsem se, že jsem w Němcích. Než to prý byla chasa wrchnostenská, která sice mluwí jako lid w těchto krajinách, ale národní písně přece nezapomíná.

Ouřadnictwo je zde mezi Němci wšecko české, a třebas by nebylo skrz naskrz wlastenecké, přec aspoň wlastenectwí ceniti umí. Nám se zde aspoň líbilo; časopisy a znamenitější plody naší literatury byly zde také, a utěšené zabawy po několika dní dosti.

Wíte jak je člowěku, když se loučí s místem, kde mnoho milých hodin strávil, a když cestu, kterou wolným krokem u přátelském howoru tolikráte šlapáwal, poslednikráte rychlou nohou měří, nemaje ani tolik srdce, aby sobě jonácky »Loučení, loučení—« zazpíwal? Tak asi nám bylo, když jsme prwního října Skalku opustili, a okolo Košťálu zasmušilého přes hlučné Třebenice k Ohárce se ubírali. Pestré zpomínky uchwacowaly mysl a rychlý krok nohy naše; ponořeni w dáwnou minulost ubíháme dále, a dřív než se nadáme, spatříme daleko za sebou opuštěné sídlo radosti, w němž mysly naše posud wězely. Byl to krásný, mírný podzimní den; minuli jsme oživené tenkrát zahrady; wlažný witr roznášel dlouhé sněhobílé nitě a kotouče »babského léta« a sluněčko tak smutně na nás switilo. »Inu, nic netrwá na swětě wěčně,« pomyslili jsme si, a pomalu dostali jsme se přece až k Budyni.

Budyně a Welwary jsou prý, tak twrdí jakási hluboká historie a ještě hlubší etymologie, od Maďarů w nějakých wálkách založeny. Kořeny ale obou jmen Bud- (srown. Budin, budowati) a Wel- (weliký) nesou neomylně ráz slowanskosti na sobě.

Z Budyně wede cesta do Welwar zhůru okolo wesnice, Charwatec nazwané. Jmeno to přiwedlo nám na mysl wzájemnost slowanskou, kterou hlásá tak hojný počet wlastních jmen w Čechách (Charwat, Srb, Srby, Srbsko atd.) Zastawiwše se obzírali jsme krajinu. Po boku nám stál na blízce welebný Říp o samotě, jakoby hlídku držel nad českými krajemi; Středohoří okazowalo se w temném modru we swé welikánské celbsti, hrdě wypínal obrowský Hromolen týmě swé nad ostatní soudruhy, a jakoby se s námi rozloučiti nechtěl, stál nám z nich nejblíže Hanžburk. Na druhé straně modraly se temné pruhy dalekých hor za Prahou, a my stáli u prostřed těch požehnaných krajin a naše myšlénka byla: drahá Wlast!

Nedlouho na to octli jsme se w naší milé Praze. Měli jsme strachy, když jsme do ní přicházeli, co se asi zatím s ní bylo stalo, neboť na cestě padli jsme kdesi na německé nowiny, kteréž nám ohlašowaly, že od Němců za-

---

* Takowý je k. p. chwalozpěw při podáwání wěnečku panu zpráwci:

K...skej pan zpráwec, dobrej pán,
On trestá swé lidi, jak chce sám;
Trestá je, wede je k dobrému,
Aby se hodili ke wšemu, atd.

ložena jsouc německým městem setrwati musí a »Deutsches Rom« se státi má. Nu — to nebylo prawda, bohu díky, ona zůstala tou starou; jen to nám na přiwitanou přišeptala, že čím dál tím méně chuti má, státi se dekretowaným tím Římem, totiž — německým.

A tak s Bohem, milý čtenáři; již si odpočiň ode čtení, jako já jsem udělal — od cesty.

Pápěrky.

10.

Rozkošných wěcí se časem w časopisech sousedůw našich dočítáwáme o Slowanstwu. Někteří pánowé si na nás pořád swou zbraň nabrušují, kterou se pak owšem sami pořezáwají; neboť odhalují při tom tak patrně swých slabých stránek, že hned pozorowati, jaký duch z nich mluwí a jakého swětla synowé jsou. Poněwadž by rádi nějaké úplné zatmění na Slowanském slunci widěli, pořad swé sklo nakaluji; a jelikož ani tím ono žádané zatmění spatřiti nemohou, nepřestáwají sklo swé tak dlouho we čmoudu nakuřowati, až skrze ně ničeho newidí než pouhou tmu, kterou si owšem sami udělali. Tu podán před nedáwnem w Augspurských Wšeobecných Nowinách wýjimek z Kohlowa spisu o Angličanech, w kterém Čechy porownány jsou s Irskem, na mnoze owšem přepodiwně. Kohl má některé dobré stránky; ale neměl by w jistých wěcech swou neznalost tak na odiw stawěti, jeť to wětu jemu samému nejwíce na ujmu. Také by se wíce strannosti a onoho předsudku warowati měl, kterýmž mnozí jeho spolurodáci proti nám pojati jsou, a kterýž je k tak bludným i zlomyslným domněnkám wede. — Wšech bludů se zde týkati nebudeme, učiníme jen o některých zmínku. Myslili jsme potud, že naše Praha založena jest od Slowanů; ale pan Kohl nás z toho našeho omylu wywádí, neboť podlé něho je Praha založena od Němců!! Škoda, že nám také nějakého etymologického wyswětlení z němčiny nepodal; bylo by nás welmi zajímalo. Byli bychom se pak nepochybně také dowěděli, že *Praha* w Polsku blíž Waršawy a *Praga* w Horní Lužici též německého původu jsou.* Nejwíce se ale diwíme, že Polabští cibuláři panu Kohlowi posud žádné poděkowací addressy nepodali; bylo by to slušné býwalo za to, že jim poukázal cestu k rozsáhlejšímu obchodu s oním článkem na »Pražské a Wídeňské Slowany, kteří od cibule žiwi jsou.« Jenom ať někteří ze sousedních panů publicistů a korrespondentů drahotu w cibuli neudělají; nebo zdá se, že mnoho cibule spotřebují. Rádi by pořád nad »bídným duševným stawem Slowanů« plakali, owšem z pouhého lidomilenstwí; poněwadž to ale s usedawým pláčem wždy přirozeně a po jejich wůli nejde, dle wzoru jistých newěst tak dlouho k cibuli přiwáněji, až se jim slzy po lících roní. Pak arci pro samé slzy a skrze sklo čmoudem zakouřené již wíce až k samé *prawdě* prohlídnouti nemohou. Montaigne praví: »Tout ce que nous semble étrange, nous le condamnons, et ce que nous ne comprenons pas;« ** jest politowati, že tak mnozí z našich sousedů sobě tu zásadu w násobě oblíbili. Tak we wýjimku zpočátku pôdotknutém znowu opakowán již otřepaný křiwý wýčitek, že Slowané na prosto žádných mužů nemají první welikosti, kteří by byli působili na dějiny swěta. Proč si ale naši sousedé přiwlastňují tak mnohé z mužůw našich? čili by je sobě wlastnili, kdyby na nich nic nebylo? — Kýžby nám již některým zběhlým pérem Slowanským podán byl jakýsi »Čestní chrám Slowanský,« w kterém by se k úplnému přehledu na oči wystawily jmena i činy slawných našinců! Kollárůw Wýklad ku »Sláwy Dceři« a jeho Cestopis Italský i jiné spisy poskytowaly by pěknou látku. Nelze nám sochy našich proslawenců postawiti do Slowanské »Westminster-Abbey,« do »Pantheonu« aneb »Walhally;« tedy by alespoň podobný spis křiwě činěné wýčitky wywracowati měl.

Fr. D.

* Praha w Horní Lužici leží nedaleko silnice, z Budešína do Biskopic wedoucí. Wiz mapu Srbské Horní a Dolní Lužice od Smolěře a téhož »Německo-Srbský Slowník.«

** Zatracujeme co se nám zdá býti cizím a co nepochopujeme. Red.

Literatura jihoslowanská.

Ohlášení.

W Praze tiskly se již knihy we wšech hlawních nářečích Slowanských, wyjímajíc toliko Ilirské. Níže podepsaný sobě za čest pokládá, že prwní jest, jenž knihou ilirskou počátek učiní w tiskárně české, národu nám w témže stupni pobratřeného. Kniha, již k účelu tomu odhodlal, složena bude z písní rozličných Wíly jeho, z rozprawných i lyrických, bude se nazýwati:

Gusle i tambura,

i potiskne se we chwalně známé tiskárně p. Jaroslawa Pospíšila. Pročež zweme tímto ku předplacení bratry naše české, kteříž upřímně chtí rozkwětu národu sobě příbuzného, i pod touž císařskou korunou rakouskou žijícího, nadějíce se do nich při podniknutí tom laskawé a wěrné podpory.

Předplacení stojí jen 30 kr. stříbra, a přijímá se w Praze u p. Dra. *Wáclawa Staňka* a p. *Jaromíra Erbena*; na Morawě w Holomouci u p. professora *Fr. Šembery*, a na Uhersko-Slowensku u p. *Ljudewita Štúra*. Čas předplatní trwá do Wánoc (do 25. prosince) tohoto roku. Wydání bude takowé, i knížka také tak silná, jako byly jeho »*Glasowi iz dubrave Žerawinske*« *), a wyjde w měsíci unoru budoucího léta.

Žádám wšecky pány předplatitele, aby wzácná swá jmena úplně udati ráčili, jelikož na konci díla toho wytištěna budou.

W Záhřebu Horwatském dne 1. listopadu 1844.

Stanko Wraz

Máme w naše krajany pewnou naději, že tuto důwěru welectěného pana spisowatele, kterýž i wydáním roztomilých písní milostných »*Djulabije*« (w Záhřebě u Dra. Gaje, 1840.), sbírkou písní národních ilirských (w Záhřebě, 1839.) i mnohými důkladnými články literarními, w ilirských i w jiných slowanských časopisech položenými, jmena proslulého již sobě wydobyl, nikoli nezklamají, nýbrž hojným předplacením dobré wěci pomoci se přičiní, pakli nemá Slowanská wzájemnost, o kteréž práwě u nás tak pěkně se mluwiti umí, pouhou lží, aneb daremnou, prázdnou chloubou býti.

* Knížka ta wyšla w Záhřebě, z tiskárny Dra. Ljud. Gaje, r. 1841. we welké 16terce na pěkném papíře, stran 152.

Nowá kniha.

Zábawné spisy Jana z Hwězdy. Swazek VII. **Mastičkář.** Powídka z časů Jindřicha Korutanského od Jana z Hwězdy. Swazek prwní. W Praze, 1845. W knihtiskárně a skladu Jar. Pospíšila. Str. 152 w 12. Šeš. za 24 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 140.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

21. listopadu
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(Pokračowání.)

Wrátný se rychle ohlídnul a zhledl před sebou postawu ramenatého Kotouče. Mlčky wywalil naň oči.

»Co tu pohledáwáš?« ptal se ho zbrojnoš hlasem a wýrazem hřmotnějším, a bedliwě si ho prohlížel.

»Není tento domek obydlí řezbáře Šlechty?« zabručel mrzutý biřic.

»To je!« doswědčil Kotouč. »Alespoň tu až do wčerejška přebýwal. Nenajdeš ho ale doma, příteli!«

»To wím,« pokýwal wrátný hlawou — a zbrojnoš se diwil. »Ten sedí za dobrou záworou. Ale jeho dcerušku zde wyhledáwám.«

»Aj, toť máme stejnou práci před rukou!« řekl Kotouč — »a wíš-li, kde starý tatík wězí, také snadno holku najdeme. Tenť bude o ní dozajista wěděti.«

»Ne, ne — to newí!« bručel wrátný; »a není-li zde, pod domácí střechou — tedy newím, kde ji hledati, a klel bych ... kdyby božího swátku nebylo.«

»A znáš ty dceru řezbářowu?« ptal se Kotouč welmi zwědawě.

»Děkowal bych Pánu Bohu, kdybych mohl říci, že ji neznám,« zamrzel se Boreš. »Ještě dnes ráno měl jsem ptáčka w rukou — ale někdy se i nejostražitější ptáčník oklame.«

»Ty naši holubici w rukou?« podiwil se Kotouč. »Aj, střelo boží; tedy jsem přece dobře widěl, ačkoli jsem nechtěl očím wěřiti. Ano, ano — já tě dnes již widěl, že jsi někoho wedl... ale kdo jsi, člowěče, a jakého spojení máš s lidmi, po kterých se wzácní pánowé již od půlnoci sháněji?«

A Boreš mu powěděl, co bylo potřeba wěděti. W němém ustrnutí poslouchal ho Kotouč, a twáře jeho potrhowaly se newěrou a hněwem.

»I toť aby wás wšechny ten nejstarší ďábel na kowadlinu položil a trochu wám ty zahnilé mozky proklepal!« zkřikl posléze. »Wy jste mohli býti tak hloupě hloupí a uwěřiti, co wám zplašená luza na nos powěsila? Šlechetného člowěka s tím nejcnostnějším dítětem mohli jste dáti do wazby? Nu, mnoho štěstí, moudří zákonníci! — ale já wám radím, abyste knihy swé dobře prohlídli, nežli wám w nich začnou listy jiní obracet!«

»Zbláznil jsi se, člowěče,« wywalil naň wrátný oči — »že se opowažuješ o práwu tak necti mluwiti?«

»Nic o práwu!« rozhorlil se Kotouč. »Práwo je trnowý prut, kterého se moudrý člowěk nedotkne; ale někdy ho drží w ruce lidé neobratní a majíce ním wládnouti, dotýkají se jiných welmi neohrabaně — a na to se nemůže poctiwá duše mlčky diwati. Mluw, kam jsi to děwče odwedl? K nowoměstskému radnímu? A on nechce o něm wěděti? Boží metlo! — ale nebudu klíť, ježto jsi mi na boží swátek připomněl; ty wšak půjdeš semnou a powíš tu celou historii mým pánům, kterým již bezpochyby žluč kypí, že jim zpráwu nenesu. Nezdráhej se — a wezmi rozum do hrsti! Nejmoudřeji bylo by arci, kdybychme hned do twé brlohy zalezli a šlechetného muže na čerstwé powětří pustili —«

Wrátný sebou trhnul.

»Nu, nu — neškubej se!« mluwil zbrojnoš dále; »wšak já ti nepokalím twé zachowalé swědomí. Ale zastawiti bychme se w twém doupěti mohli a wywesti ubohého z chladna do topené jizby —«

»Já nemohu nic učiniti,« bručel biřic odpíráwě, »dokud od swých pánů rozkazy nedostanu —«

»Že nemůžeš?« wyrazil Kotouč ústy hněwnými.

»Nu tedy pak také následky swé nemožnosti sám sobě přičítej! Ty nemůžeš starého řezbáře wypustit a já nemohu starého hlídače propustit. Ruce mé jsou železné kleště — nedělej powyku — neškareď se — pomysli, že je boží hod — za půl hodiny máme wšecko odbyto — jen co ouplnou zpráwu mým pánům wydáš. Nech se radního šklebiti a hroziti, a hleď raději ať se moji páni zasmějí. To ti wíce wynese.«

XIII.

Trapně utíkaly noční hodiny čekajícím poutníkům; důmysl jejich nepostačowal wynalezti příčinu, proč se Šlechta s dcerou newrací. Kotouč běhal po celém okolí a ptal se, hledal, wolal — ale každou chwíli nawracel se s nepořízenou. Konečně nemohouce jinák nežli domejšleti se, že nábožný starec ranní hodiny někde we společnosti zbožných přátel ztráwí a teprwa ráno se opět nawrátí, odhodlali se nawštíwiti zatím mladého Pětipeského a na uswitě pak zase Šlechtu wyhledáwati.

Radostné bylo shledání starého rytíře s ušlechtilým synem bratrowým, ale zpráwa o prázdném obydlí Šlechtowu naplnila tohoto trapliwou bázní, kteráž jedině tím se ulewila, že mohl před soucitnými srdci o díwce mluwiti, kteráž — byť se i chwílemi šlechtická krew proti tomu byla zpouzela — w prwním okamžení celou bytost jeho byla naplnila.

Hbitě míjely ranní hodiny w horliwé a rozmanité rozmluwě a sotwa se počaly prwní známky probuzeného dne jewiti, chtěl již mladý Šlechta do otcowského domu wejíti. Ale tenkráte ho zdržowal sám starý Pětipeský.

»Nebuřme ranní spánek duší nábožných!« řekl přitom. »Bezpochyby se tuze pozdě na lože uchýlili, staré oudy budou míti odpočinutí potřebí. Udrž tedy srdce dětinské ještě chwíli na uzdě — a nechme, až se rozední, jíti Kotouče na zwědy, abychme wěděli, kdy a jak máme přes práh kročiti, za nímž nekalenou radost hledáme.«

(*Pokračowání.*)

FRANTIŠEK S. SLÁMA.

Několik zpomínek na památku.

Že jsem již dříwe oumrtí ctihodného Patera Slámy, a co o něm wím, weřejnosti neoznámil, byla jen jediná příčina ta, že jsem to od lepšího péra a od toho, kdo wíce o něm wí, očekáwal. Sprostě to tedy nyní jak má wědomost stačí, činím. — František Seraf. Sláma narozen byl we wsi Bojenicích dne 17. kwět. roku 1792; nižší školy s dobrými pokroky si odbyw, odewzdal se w Českých Budějowicích učení bohoslownému, kdež jsem se i já s ním ř. 1811, když w prwním roku studia onoho byl, následujícím způsobem seznámil. Jeho Excelencí prwní p. Biskup Budějowický, Hrabě ze Schafgotschů, maje mnoho pouze německých bohoslowí posluchačů a welmi málo míst pro ně, tak že mnohým wšeobecnou jurisdikcí dáti musil, aby si chleba swého hledali, kde mohou, byl tomu welice powděčen, že jsem se z pražského semináře w posledním roce do Budějowic odebral, proto že jsem si přinesl od prof. Nejedlého dané wyswědčení z české řeči a literatury. I požádal mne, bych pouhým Němcům, jichž přes třicet bylo, řeči české prawidla přednášel. Učinil jsem to také milerád po tři hodiny týhodně, někdy i každého dne, a to sice s tím prospěchem, že mnozí z nich na místa česká přišedše nyní na dobrých farách sedí. Mezi těmito posluchači býwal také František Sláma, ačkoliw Čech rozený, wšak horliwý řeči české milownik, čehož mi powždy wděčen byl.

Dne 15. února roku 1815 na kněze poswěcen dostal se za kaplana do Nepomuka, odtud do Prachatic, kde ještě w dobré paměti se chowá, zwláště sepsáním a wydáním mnoho i wůbec zajímawého a nowého obsahujících pamětí Prachatických. Z Prachatic se dostal za kaplana zámeckého na Worlík, na jehož horliwé kázaní posawáde osadníci wyššího i nižšího stawu wděčně pamatují; potom za faráře do Chraštic, a odtud za děkana do Bechyně. Kdekoliw byl, wšudy slowy, písmem i skutkem horliwým se dokázal býti wlastencem. Jeda nemocen do lázní Mariánských letos 2. čerwence nawštíwil mne a celá jeho řeč byla jen o wlasti, a jak by ji rád šťastnou widěl; zwláštní radost jewil z toho, že na gymnasium Píseckém mládež se české řeči učí a w ní cwičí; k cíli tomu hodlal a slíbil také budoucně fundací založiti. Těšil se na to, že při nawrácení, zdrawějším se stana, déle se u mne pozdrží; wšak se mu toho nedostalo, neb pátého srpna w lázních na prsní wodnatelnost w Pánu zesnul a tam pochowán jest. Paměti hodným zdá se mi býti poslední jeho ke mně psaní, kteréž sem připojené čtenáři nemilým nebude. Zníť pak takto:

Předrahý Příteli můj! Dwa a dwacátý den běží, co skoro s lože newstáwám, kromě chtě jednou pokoj přejíti. Zjitra se chci dát swátostmi opatřiti, ačkoliw bolestí práwě nemám, a doktoři těší; jsemť kněz a pastýř duchowní, a dlouhé nemoci býwá konec wždy nejistý. Mezi tou nemocí mně mé nejmilejší přátelské duše se wšech stran, ani o neduhu mém newědouce, welmi potěšitelné a oprawdu občerstwující dopisy napsali. Mám mnoho co odpowídati, aniž wím, bude-li možná wšem odepsati. Nebudu-li moci wšechněm, aspoň Wám jakožto nejstaršímu příteli, a snad naposled odpowídám, skládaje dík za Waši starou, wěrnou, nikdy nezměněnou lásku, jenž zůstane, i kdy wíra a naděje přestane. Neopomíjejte mne zpomínati we swých modlitbách. Pozdrawujte swou ušlechtilou paní sestru; wyřiďte také mou hlubokou uctiwost panu — — — — — a uslyšíte-li, že mne hlas Swrchowaného do naší prawé wlasti powolal, prawte, že chci až do posledního tažení při milosti Nejwyššího setrwati a žíti, co wěrný syn naší sw. katolické církwe, a že i o smrti neopomenu skládati díky Swrchowanému, že jest mne láskou k wlasti a soukmennímu národu obdařil. Zůstawím-li jakou po sobě blahou památku, této swaté lásce mám za ni co děkowati. Odpusťte, wíc nemohu; každá písmenka mně dělá mnoho snahy; musilť jsem si mezi psáním přes dwě hodiny odpočinouti.

W žiwotě i w smrti Wáš Wás wěrně milující
Frant. S. Sláma.

To byl poslední jeho dopis! Ať odpočíwá w pokoji wlastenec tento horliwý. B.

Besedy.

Osud karbaníka Čadanyho. Žurnaly francouzské wyprawují následující událost: »Čadany byl nejnáružiwějším karbanikem w celém Ubersku. Prohraw w několika welkých městech swé wlasti obromné summy, odebral se do Paříže, kde bez prodleni několik karbanických domů nawštiwil. Hráčowé nacházejí rychle přátel; tak i Čadany w krátkém čase zahrnut byl mnoholidnou společnosti karbaníků. Za pět dní prohrál wšecko, cokoliw měl s sebou w Paříži. Wšak nebyl sám, odjížděje z Uher wzal swou paní s sebou, která byla jedna z nejkrásnějších ženštin. Jindy milowal Čadany náružiwě swou paní, ale láska jeho brzo ustoupila jiné strašné wášni — totiž hře w karty. Klesnul tak hluboko, že konečně (meškaje w Paříži) ani nedbal wice o swou paní; jedwa že s ní někdy promluwil, nikdy ji wšak na procházku aneb někam na zábawu newedl.—Jednoho dne, když jej neštěstí karbanické wíc než kdy jindy pronásledowalo, namanula se mu nešťastná myšlénka »aby hrál o swou paní!« Jeho protiwník, znaje wzácnou cenu tohoto wkladu, hned se k tomu uwolil. Když se shodli na wýminky, počala hra a — Čadany prohrál. Španělské přislowí prawí »Dodrž připowědi, třeba bys i zahynouti měl«; totéž bylo zásadou Čadanyho, který též sobě předewzal, slowu swému dostáti. Odebral se tedy do swého bytu, napsal honem několik slow na lístek, jenž zapečetěný swé choti podal, prose ji, aby wsedla do najatého kočáru, odjela s tímto psaním k jeho příteli, jehož jmeno na listu nadepsáno bylo. Když se to stalo, nabyl pokojně bambitku a přiložil ji k swému čelu; w tu chwili wšak spatřil na strojném stolku swé paní otewřenou toaletu, w níž obyčejně ležiwaly perly náširné. Toaletka byla prázdna; měla snad paní perly na krku, když odjížděla? — Čadany odložil wykonání swého samowražedlného úmyslu na zejtřek a napsal list tohoto obsahu: »Můj pane! Choť swou jsem Wám odstoupil, ale nášijník z perel, jež má na sobě, náleží mně. Perly jsou za dwa tisíce dolarů; líbí-li se Wám, o ně hráti, jsem k službám. Čadany.« — Nabídnutí jeho bylo přijato, odebral se do herny a w tu dobu Štěstěna w skutku byla mu přízniwa. Wyhrál za jednu noc wšecko, co byl prwé ztratil a kromě toho ještě 60.000 franků. Ale o dwa dni později oznamowaly bohužel nowiny: Jistý uherský šlechtic, jmenem Čadany, wycházeje z jednoho domu, padnul w zákeřnickou dyku. Wražda tato se připisuje dwěma propuštěným wězňům, kteří sobě přiwlastniti chtěli znamenité summy, Čadanym za nedáwných dob w kartách wyhrané.« — Co se stalo s jeho nešťastnou paní, není známo. — K.

Literatura.

Katolická bibliotéka. Číslo I. **Žiwot sw. Vincencia de Paul.** Od Wácslawa Štulce. W Praze 1844.

Přewrat tomu podobný, jaký způsobilo dewatenácté století w smýšlení o towaryšstwu lidském, kdež na místě holého kosmopolitismu předešlého wěku idea národnosti w žiwot wstoupila, začíná se, ač později poněkud, ale souměrně s tímto díti i w náboženstwí a církewním žiwobytí. Byloť zajisté předešlé století w náboženstwí podobnou šálebnou nestwůru způsobilo pod jmenem indifferentismu obecně powědomou, jako byl kosmopolitismus w pospolitém lidském žiwobytí. Za našeho času wstupuje wěc wždy w jasnější swětlo, že kosmopolitismus bez wážení bližších poměrů wůbec málo wíce jest a býti může než wýmluwa sobectwí: milowati wšecky stejně, skoro tolik, jako nedbati o žádného. Tak počíná i škodliwost lhostejnosi w náboženstwí a mdloby nynějšiho církewního žiwobytí z praxi žiwota našeho wěku wždy wíce wyswitati. Rostoucí wždy materialismus we snahách lidských, čili přílišné lnutí k pohodlí žiwota a smyslným požitkům, se zanedbáwáním wyšších důležitosti člowěčenstwa, odkudže to wíce přichází, než z oné lhostejnosti, která zdánliwě nade wšemi positiwními rozdílnostmi křesťanských církwí wysoko se wznášejíc a jimi opowrhujíc, w skutku jen wšeho hlubšího bádání se štítí a se w pohodlnou prázdnotu ducha dáwá? Tak aspoň jest s indifferentismem při největší a daleko největší části nynějšího tak nazwaného wzdělaného obecenstwa w Ewropě; menší část jest těch, kteří poznání božských wěcí wýše wážiti umějíce, ale sobě při tom w lehkowážení církewních forem neprakticky počínají. Hlasowé toto uznáwající množí se za našich let w nejedné literatuře nowoewropské, a následek toho jest k lepšímu začátku předně žiwější usilowání jednotliwých církwí, positiwní obsah učení swého horliwěji zastati a utwrditi.

Usilowání toto nebyloby ničím méně než žádoucím, kdyby se mělo spokojiti s obnowením náboženských sporů takowých, jací za času reformací církew křesťanskou na několikero zlobiwých proti sobě ležení rozštípili, kdyby mělo zasazowáním se o nepodstatné wěci rozbroj tento zwětšowati čím dále tím wíce. Duch našeho času, jakž wěříme, jest takowý, že na tyto cesty již nedopustí přijíti. Spatřujemeť zajisté s jedné i s druhé strany snažení se o to, aby se na písmeně nepřestáwalo, ale wnitřní prawda a oživujíci duch článků wíry k rozumu i k srdci byl přiwozowán. W powaze wěci samé záleží, že takowý způsob nemůže k wětšímu rozdělení wésti, ale jest jediná, bezpečná cesta ku konečnému žádoucímu sjednocení. Že w 15. a 16. století následkem mocně tlačících okolností z cesty této záhy wykročeno bylo a na místo oživowání ducha boj o formy nastoupil, zdá se nám býti hlawní příčinou, proč tehdáž wěci tak smutný konec wzaly. S národností rozumíť se za našeho wěku jináč než w dáwných stoletích; ne hubení cizího, ale upřímné wzděláwání samého sebe dle wloh od Boha wštípených jest to, čím národ sebe a národnost swou miluje; což nepřestáwá na působení rozbrojů mezi národy, ale wede samojediné ku prawému wyššímu kosmopolitismu. Takž i s církwí křesťanskou.

Z této příčiny jest welmi potěšitelný úkaz w naší literatuře podniknutí několika kněží katolických, pod ochranou Nejdůstojnějšího knížete arcibiskupa pražského před se wzaté, kteréž se nám pod názwem »Katolická bibliotéka« ohlásilo, jejížto prwní díl již i w rukou obecenstwa se nalezá. Katolická bibliotéka má býti sbírka náboženských spisů wšelikého druhu, hodících se práwě ku poučení celého katolického obecenstwa a k wyhowění tudy potřebě, o které jsme nahoře podotknuli, kterak o ni za nowějších časů wůbec nedostatečně pečowáno bylo. Směr, který ctihodní mužowé, půwodcowé tohoto literarního podniknutí, při spisech swých jednostejně zachowáwati chtějí, oznamují k tomuto hlawnímu smyslu: »aby swatá prawda wíry naší w žiwém a jasném swětle se jewila, srdce i wšecku duši po sobě táhla, k zamilowání oprawdowé cnosti křesťanské podněcowala, čili slowem, aby prawý katolický duch a žiwot církewní w nás blaze se šířil a rozmáhal.« Umysl to jistě zcela čistý a chwalitebný, prostý wšech postranních účelů, kteří dost často, když se jich pod swatou pokličkou hledalo, dobré wěci wíc škodily než prospíwaly; jest to

spolu směr dle dobře srozuměných potřeb prawě našeho času zwolený, kterému každý o rozšíření prawého wzdělání stojící žehnati a dobrého zdaru přáti bude. Podnikatelé dobrého tohoto díla dáwají na jewo, že wedeni byli mimo obecné ohledy i duchem wlasteneckým, znajíce oprawdowě, že k oživení a sesílení lásky wlasti w myslích wšeho národu, jako k wětšímu probuzení náboženského ducha w něm prostředkowě stejně slouží.

Prwní díl katolické bibliotéky obsahuje: »Žiwot sw. Vincencia de Paul,« sepsaný od Wácslawa Štulce Žiwot tohoto swatého je skwělý důkaz, co i při skrowných prostředcích zewnějších smůže prawá, žiwá láska křesťanská, prostá wšech wedlejších ohledů sobectwí, marnosti a náružiwosti lidských. Pošed se sprostičké chudé rodiny sedlské we Francouzích, probral se Vincencius mnohým wlastním přičiněním a s wytrpením mnohé nouze k wyšším studiím a stawu duchownímu, ku kterému jej powolání wedlo. Začátek působení jeho byl za času dobrého krále Jindřicha IV, hlawnější část žiwobytí jeho wšak za zkažených časů Ludwika XIII. a XIV. Jeho duch lnul zcela jen k rozšiřowání prawé wzdělanosti duchowní w národu swém a rowněž k ulehčowání wšelijaké bídy lidské wšemožnými prostředky. Jako zpráwce duchowní, jako pěstoun dítek i w rozličném jiném zaměstnání, ku kterému kdy přišel, wýborné skutky působil; wšak nejhlawnější dwě díla jeho byla založení bratrstwa missionářů a towaryšstwa sester milosrdných. Prwní směřowalo k rozséwání čistějšího slowa božího we Francouzích a později i w jiných křesťanských zemích, naposledy pak k rozšiřowání wůbec po celém swětě wíry křesťanské. Towaryšstwo milosrdných sester mělo za účel chowání nemocných opuštěných. Obojí ústaw přečkal důmyslného zakladatele swého až do nynějších dnů. On sám pro sebe nehledal naskrze ničeho, ani jmění ani swětské sláwy, ale po celé žiwobytí swé zůstal chudý a při největších důstojenstwích, kterých nehledaje dosáhl, pokorný. Za času Ludwika XIII. byl i jemu i kardinálowi Richelieuowi dobře znám a u obou we weliké wážnosti; po smrti Ludwikowě byl do státní raddy powolán, i seděl w ní wedle chytráka Mazariniho a jiných mužů docela jiného než on smýšlení. Mazarini jej nenáwiděl; Vincenc ne jeho; ale neohlížeje se nic na jeho hlawu činil tolik dobrého při wladě zemské, jakby se těžko naditi bylo při obtížných těch okolnostech. Vincenc a Mazarini wedle sebe jest snad nejskwělejší obraz z celé knihy; beránek proti wlku, a přec wšudy wítěz onen, zbraní cnosti a za štítem newinnosti swé. Při powážení mrawní skázy a hrozného sobectwí, které se za těchto wěru ne-idyllických časů zmáhati počínalo u wyšších tříd obecenstwa francouzského, jest těžko rozsouditi. co wětšího obdiwení zasluhowalo při swatém tom žiwobytí, zdali horoucnost lásky křesťanské, která jemu ani na prawo ani na lewo w ničem ohlížeti se nedopouštěla, čili praktické opatrné jeho we wšem počínání sobě, které jemu wždycky prostředky k přemožení wšelikých překážek na ruku dáwalo. W obou ohledech čtenářowi příkladowé welice poučitelné a mysl pozdwihující na každé stránce se naskytují.

Způsob, který skladatel při spisowání této knihy zachowáwal, jest takowý, že rázný a přitom wšudež jasný sloh dílo jak obecnému lidu tak wzdělanějším třídám stejně přístupné činí. Nám, jak rádi se přiznáwáme, při krátké této zpráwě ještě wíce tyto než onen na mysli byly; neb pro ně, pokud naše zdání omylné není, hlawně určeno bylo dílo toto, a účelu swého bibliotéka katolická wůbec dosáhne jen tehdáž, když ony tak chwalitebného toho počínutí pilně sobě wšímati budou.

W. Wladiwoj Tomek.

Mše do D—moll s českým a latinským textem pro 4 hlasy, 2 housle, violu, 2 hoboje, (2 fagoty, 2 rohy dle libosti), **2 trouby a bubny, basu a warhany** od Fr. Škroupa, kapelníka kr. staw. diwadla pražského. U Jana Hoffmanna. — Cena 2 zl. 30 kr. stř.

Wšem o zdokonalení chrámní hudby pečujícím pp. duchowním, učitelům a ředitelům chorů bude ohlášení nowého plodu našeho národního skladatele welmi witáno. Mše tato, s patřením na skrownější síly složená, wyznamenáwá se slohem klidně nábožným, prostým wší originalní hledanosti, a musí nám tím dražší býti, jelikož se účinliwý nakladatel staral, aby k latinskému textu i národní český byl připojen, což se péru p. prof. Wác. Swobody wýborně podařilo. Uznáwáme to za powinnost, pozornost našich o wlast a dobro její pečujících mužů na toto dílo obrátiti, a k účastenstwí wšemožně je wybízeti. Č.

Prawě nyní přijímá se předplacení 2 zl. stř. na

Památky králowstwí českého
statisticko-polohopisně popsané
od
J. A. Dundera.

Díl prwní. Polohopis plzeňského kraje.

P. J. G. Sommer počal 1833 wydáwati statisticko-polohopisné popsání králowstwí českého, a již wyšlo 12 dílů, každý o jednom kraji. Učený spisowatel té práce od slawného zemského řízení a od společnosti česk. nár. Museum úředními zpráwami podporowán jsa uměl je prospěšně, co do něho bylo, wzdělati, a co jeho předchůdci Jarosl. Šallerowi w jeho topografii chybělo, wěděl a mohl dostatečně doplniti; škoda toliko, jak se sám přiznáwá, že česky neumí, siceby dílo jeho mnohem ještě wýbornější bylo. Aby se i českému obecenstwu podobnou tak potřebnou prací posloužilo, sepsal nížepsaný »Památky králowstwí českého« jazykem českým, a zamejšlí u wydáwání té práce statisticko-polohopisným popsáním kraje plzeňského začíti, jestli aspoň tolik předplatitelů se sejde, žeby outraty za tisk a papír pojištěny byly. Podepsaný doufá, že i u wýtečných a učených mužů nějakého zawděčení nalezne, ani zwědí, že se w této topografii české země mnohé wěci kratčeji a jednodušeji uwedly, než se jinde nacházejí, pak že wydawatel po 25 let wěcí tou se obíral, a místní známost sobě w onom kraji po 10 let dostatečně oswojil.

Dowěřuje se silně we wšechny P. T. učené a jazyka českého i weškeré wzdělanosti příznìwé Čechy, předewším we wšechny wysoce wážené držitele panstwí a statků w Plzeňsku, zláště w slow. měšťanstwo král. města Plzně a Rokycan i jiných měst, we welectěné úřednictwo, welebné duchowenstwo, ctihodné učitelstwo i rychtáře weské, že laskawě uwítají tuto práci jistě 20—30 archů silnou, na nižto se předplacení w nejlewnější ceně a sice na 2 zl. stř. ustanowuje; jmena pp. předplatitelů budou přitisknuta. Kdo jest předplatitelů zjedná, jeden wýtisk za swou snahu dostane. Předplacení se přijímá do nowého roku 1845 we wšech řádných kněhkupectwích, a u samého spisowatele w českém národním museum w Praze č. 57 na Hradčanech. Po prošlé lhůtě bude krámská cena znamenitě zwýšena.

J. A. Dunder.

Nowá kniha.

Sebrané spisy Jos. Kaj. Tyla. Díl druhý. Seš. 6. **Kusy mého srdce.** Powídky, nowely, obrazy, nástiny a arabesky. W Praze 1844. Seš. za 20 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 141.

II. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

23. listopadu

1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 26 kr.

Hrb můj a srdce mé.

W prwních hrůzyplných dobách francouzské revoluce, když w nešťastné té zemi žádný žiwot, žádný majitek jistý nebyl, býwalo obywatelům jisté pomezní německé wesnice mnoho widěti i slyšeti. Neležela sice wes ta při silnici, chudší však pocestní wzdalowali se rádi od hlawní dráhy, kdež pro přeplnění hostinců začasto žádného přístřeší nenalezali, schůdnou kráčejíce cestou, kteráž se lukami a klasnatými poli winula, přiwádějíc k wesnici přiwětiwě zdaleka již kynoucí, kdež kromě hospody dosti sedláků se nalezalo, kteříž chalupy swé rádi bídným pocestným na noc odwírali.

Jednoho krásného wečera seděli, — jak se obyčejně stáwá, — wesničané zas před swými domky, bawíce se tím, co nejnowějšího měli, totiž pohlížením na cizince, kteříž se okolo nich ubírali. Mnoho bylo zde co pozorowati, mnoho co okazowati a powídati, široké pole odwíralo se nejrozmanitějším domyslům, kterak již wůbec býwá, že neštěstí jedněch nejhojnější studní zábawy jiných býwá. Konečně začal wečer nadcházet, diwáci se tratili; mezi nejposlednějšími — zůstal košatník Konrád se swou dcerou; když ale osmá odbila a málo co již widět bylo, odložil i on swou práci. »Už je tuze pozdě,« prawil k swé dceři; »kdož pak by teď ještě přišel; seber, milá panenko, proutí, já wezmu košík a koukneme se také do swětničky.«

Bětuška byla poslušné dítě; strčila punčochu do zástěry a dala se již do odklizení; když se ale oko její za zapadajícím sluníčkem jako na rozloučenou ohlídlo, spatřila maně, an se někdo cizí přece ještě cestou bere.

»Tatínku, hleďte!« prawila, »wšak se tu přece ještě nějaký ubohý prchlík cestou ubírá; má mnoho nest, ale přece si statečně wykračuje.«

Mladý muž ten scházel práwě cestou mimo Konrádowu chaloupku; když nejblíž přišel, pohleděl hodně na Bětušku a slušně pozdrawil. Otec i dcera poděkowali; když se ale cizinec nezastawil, nýbrž dále kráčel, nezdrželi se také ani oni děle a wešli do swé swětničky.

»Ba wěru, ten těžce nese,« prawil Konrád, dwéře zamkna; »chudák má notný hrb.«

»Hrb!?« zwolala jaksi uleknuta jsouc diwka; »snad se mejlíte a byl to jenom wak.«

»Nosí-li se wak pod kabátem, pak možná,« prawil otec a usmál se trochu.

»I to by byla wěčná škoda toho mladíka, je jinak tak slušný.«

Otec se opět usmál.

»Snad se mu nesmějete,« prawila Bětuška; »on má tak dobrou a upřímnou twář. Hleďte, otče, já posawad nemohu uwěřit, žeby byl hrbatým; teď se již šeří a snad má ranec zelený jako kabát, že to není rozeznat.«

»Nu, Bětuško,« prawil Konrád a usmál se potřetí, »mně se zdá, že to už stranu toho rance nebo hrbu nerozhodneme. Abys se upokojila; já se nesmál a nesměji se jeho hrbu, nýbrž prostotě twého srdce.«

Bětuška pokrčila ramenama, trochytek se začerwenala, trochytek také zasmála a dala se do swé práce. »Máte prawdu, otče,« řekla, »co bychom o něm děle mluwili; ten tam a my zde, kdo wí kde ho bude konec.«

Náš mladík s břemenem ale nebyl ten tam, nýbrž on byl také zde, ne sice u Konráda neb Bětušky, ale dost blízko nich, ačkoliw chudák také newěděl kde ho bude konec. Najal si na neurčitý čas pokojík w selském dwoře, wycházel si několikrát za den, nejraději okolo Konrádowa domku a pozdrawowal pěkně; ale hned poprwé nemohla si Bětuška zapříti, že w skutku hrbatý je a to nemálo! Podiwné bylo však při tom, že ten člowěk tak pěknou, pewnou a rownou chůzi měl, a onen

přírostek na zádech wyjma nejsouměrnější postawou a urostlostí chlubiti se mohl.

Jedné neděle dalo se náhle do deště, pršelo jen se lilo; Konrád stál u okna a díwal se na déšť; w tom spatřil našeho obtížence, chudáka celého promoklého, an z procházky domů pospíchá. Bylo mu ho líto, také měl sám dlouhou chwíli, odewřel tedy okno a zawolal wen: »Nechtělbyste se u mne trochu skrýt, cizí pane; se sklenkou wína a s dýmkou mohu wás uctít.«

»Tuze děkuji,« odpowěděl Wilém, — neb tak se on jmenowal, — a byl jedním skokem u dweří. Bětuška uwítala jej a dowedla jej do swětničky. Po obapolném pozdrawení posadil se Konrád se swým hostem ke stolu; Bětuška ještě trochu šouchala, přinesla wíno a chléb a posadila se pak také, často ale pohlížela ouzkostně do oblaků.

»Smím teď jíti, otče,« ptala se konečně, když koukání marné bylo, a déšť pro ně přece přestáwati nechtěl. »Wíce dnes již nepřestane; wezmu šátek přes hlawu, wždyť nejsem z cukru.«

»Jdi s Pánem Bohem k swým dítkám,« řekl jí otec; »wím že sic nemáš pokoje, přijď ale před soumrakem nazpátek.«

Bětuška odešla.

»Kdoby si pomyslil,« prawil Wilém, »že waše dcera již wdána, ba již matkou několika dítek je?«

»Wdána? moje dcera wdána? Což pak wás napadá?«

»Wždyť jste prawil: jdi k swým dítkám.«

»A to je mezi námi žert, který wám musím wyswětliti. Bětuška šla ke swé babičce, která opět ještě swou matku na žiwě má. Moje nebohá žena leží již dáwno na hřbitowě, a ty dwě stařeny žijí posud a těší se ze swého žiwobytí, neboť Bětuška k nim každý den dochází, zřídka kdy s prázdnem přicházejíc; powí jim rozmanité wěci, zazpíwá jim někdy, pomodlí se pak s nimi, a neodejde dříwe, dokud je obě do lůžka nepřipraví. Za to dočká se od babičky a prababičky swé požehnání, které jistě tam platné bude.«

»Jistě,« prawil Wilém, »a shledáwám nyní, že jste jí nemohl lépe říci leč: »jdi k swým dítkám.« Stáří je druhé dětinstwí; obojé w lásce pěstowati, je swatá powinnost.«

»Ba práwě,« přiswědčil Konrád, »proto jí tam také necháwám choditi, sic jinak ji nerád oželím, zwláště wečer. Posud, Bohu díky, nepotřebují opatrownice, ale kdybych jí kdy potřebowal, má Bětuška je k tomu jako stwořena. Jde-li chudé dítě hladowé, otrhané, nemyté, nečesané okolo, zawede si je Bětuška do swětnice, slíbí mu mléka i chleba, dáli se mýti i česati beze křiku, a zachází s ním tak šetrně, že dítě jistě rádo mlčí. Ona má také zásobu košilek, sukniček, zástěrek a jiných starších wěcí; babičky její jí to daly, ona si to spořádala a nyní již mnohé nahé stwořeníčko tím přikryla a před mrazem zachránila. Widíte, tak málo je třeba k dobročinění; jen když se opráwdu do toho chce, pak může i chudý chudému pomoci.«

(*Pokračowání.*)

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Mladý Šlechta uposlechnul powážliwé rady zkušeného muže a spoutal ještě jednou wřelé toužení swé do wazeb bezděčného čekání. I wyslali Kotouče a rozmanitými zpomínkami na dny minulé krátily si pak wespolek chwíli, nežli se ostražitý zbrojnoš zase nawrátil.

Konečně zjewila se statná postawa jeho mezi dweřmi — a wedle něho bručiwý biřic.

»Ha, tu je náš weležádaný posel!« wítal ho nedočkawý syn hlasitým woláním. »Jak je? co nám přinášíš?«

»Wzácní pánowé!« otálel Kotouč poněkud s odpowědí. »Nesu toho tolik — že na mou milou duši newím, kterého konce se dříwe chopiti. Přede wším ale prosím, abyste se nehoršili, že wám na mysl uwádím slowa, jimiž nás jednou kazatel těšil: Pán Bůh dal, Pán Bůh wzal — ale wšak on zase dá.«

»Zbláznil jsi se, člowěče?« podiwil se mladý Pětipeský. — »Ne cizí moudrostí se chlubiti — ale krátkou a rychlou zpráwu dáti máš, jak se twé poselstwí zdařilo.«

»Je dům otce mého již otewřen?« ptal se Šlechta, pobádán palčiwou nedočkawostí.

»Widěl jsi šlechetného muže, jehožto náhlé zmizení si nijak wyswětliti nemůžeme?« ozwal se wážným hlasem starší poutník, jenž byl mezi tím roucho swé odložil a nyní jakožto statečná postawa rytířská se zjewil.

Kotouč se poškrábal za ušima. — »I co budu dlouhé otáčky dělati!« rozkřikl se najednou. »Wždyť nejste děti nebo slabé ženštiny a něco snesete. Dobrého wám nenesu nic — ale také to není tak zlé, aby z toho člowěku hned hlawa upadla, a tuhle ta dobrá duše« — přitom okázal na wrátného — »wám powí nejlépe, jakou to kořeďu naši přátelé dostali.«

Bouřiwě sesypaly se nyní otázky na wrátného, a w několika okamženích zwěděli přátelé řezbářowi celou noční příhodu.

»Sprawedliwé nebe!« zwolal Šlechta, jenž byl wrátného wyprawowání s klopotným srdcem poslouchal. »Jaká to přewrácenost uchwátila Prahu naši, že tu takowéto bezpráwí potkati může člowěka, jenž byl po celý wěk zrcadlem bohabojného smýšlení! A ubohá moje sestra....!«

»Nyní nebědujme!« prohlásil se mladý Pětipeský odhodlaně — »ale rychle k porownání těchto nemilých událostí přikročme. Mně trne duše w těle, pomyslím-li na to, že ta růže mezi bodláčí a bejlí upadla!«

»Twá křesťanská outrpnost tě welmi zdobí,« řekl na to jeho strýc: »ale při této wěci nebude na škodu dříwe trochu s powážením na radu wejíti, nežli na zdařbůh do swěta se pustiti.«

»Má-liž ale mezi tím ubohý otec můj newinně w nehodné wazbě dlíti?« dotíral naň býwalý soudruh pouti jeho. »Jděmež jen, abychme zatím sklíčeného wyswobodili! Sestra bude snad již u něho. Snad že w nesnázi poněkud zabloudila, když se z domu radního wracela! Mluw, příteli!« doložil k wrátnému — »mluw upřímně, co se tobě o té wěci zdá? Co myslíš, kde by mohla díwka wězeti? Nejsi mého mínění?«

Boreš kroutil hlawou. — »Panenka nezabloudila,« brumlal přitom — »to newěřím; ale spíše běžela snad hledat někoho, kterýž by dal rukojemstwí.«

»Mluwila o tom?« ptal se kwapně mladý Pětipeský. »Prawila, že má takowé známosti?«

»Ne, ne — to práwě naopak,« odpowídal wrátný. »Otec i dcera zdáli se, že nemají mnoho známostí.«

»Jdi, jdi milý strýče!« řekl najednou zase onen, jakoby ho byla nenadálá myšlénka projela. »Jdi, Božetěchu! Postarejte se o to, aby starého Šlechtu bez prodlení z wazby propustili — já zatím počkám doma....«

»Doma?« opáčil slowa jeho strýc, a upřel na jinocha oči tak zpytawě, že se tento w twáři zapálil. »Co ti napadá?«

»Odpusť, milý strýče!« jal se Zděnek úmysl swůj omlouwati, a wzal ho za ruku; — »mně se zdá, že bude díwka u mne pomoc hledati.«

»U tebe?« podiwil se starý Pětipeský; ale nežli se mohl do dalšího zpytowání pustiti, ozwal se netrpěliwý Boreš.

»Pánowé!« zabručel netrpěliwě — »já zde nemohu čas daremným koukanim a posloucháním mařiti. Mně wolá powinnost, abych se po uprchlé ohlídl a wšelikou péči k dostihnutí osoby její wynaložil — «

»Přestaň na hubě a na wůli!« překazil mu Pětipeský další řeč. »Díwku nech, kam ji dobrý duch a nohy její donesly a kwap domů, abysi newinného wězně propustil.«

Na to se odebral s mladým Šlechtou k purkmistrowi, jejž osobně znal a přednesl mu celou záležitost.

»Nedej mu, pane, boží swátky u wazbě tráwiti,« dokončil řeč swou. »Bude-li potřebí, aby se zodpowídal před soudem, že byl do rukou sprawedlnosti přiweden, zajisté se dostawí — já za to ručím osobou i jměním swým. Nenech mě, pane, nadarmo prositi, abych nemusel říci, že mě po dlouhém shledání s milou Prahou nemilá wěc potkala.«

Purkmistr nečinil toho nejmenšího odporu, ale dal hned rozkaz, aby se wzácný umělec propustil, i slibowal přitom, že se o celé té wěci šetrně pojedná.

S welikou úlewou swé tísně wyslechl Boreš rozkaz tento z úst drábowých, a bruče děkowal nebi, že ho wywedlo z nesnází, do nichž byl zmizením díwky upadl; neboť až posud nedáwala o sobě wěděti. Bez nejmenšího průtahu wedl Pětipeského a Božetěcha k wrátnici a rachotil jaksi wesele klíčemi.

Diwě tlouklo srdce mladému Šlechtowi. Třesoucí kročil přes prah a byl by se i hned otci na prsa uwrhnul; ale rytíř ho pewnou rukou zachytil. »Šetři ubohého!« šeptal mu přitom do ucha, ačkoliw i srdce jeho bouřilo a slzy mu w očích stály — ačkoliw by on sám byl wěrného přítele již již rád obejmul.

(*Pokračowání.*)

DOMACI KRONIKA.

Antonín Machek †. Wlastenecký náš umělec, p. Antonín Machek, historický a portretní malíř a měšťan pražský, rodem z Podlažic, chrastleckého panstwí, sesnul w Pánu dne 18. listopadu b. r. w 11 ½ hodině w noci, w 70. roce wěku swého na souchotiny. Wlast w něm stratila upřímného, wěrného syna, umění wroucího ctitele a wykonawatele. Jako podobizník byl mezi nejprwnějšími w Praze; jako historický malíř nalézal největší potěšení w tom, uměním swým wlastenecké děje a osoby zwelebowati. Škoda že poslední zámysly swé, týkající se naší historie, smrtí jsa nám urwán, docela wywesti nemohl. Kýžby nám brzo někdo něco obšírnějšího o jeho žiwotu a uměleckém snažení podal.

Literatura.

Bibliotéka zábawného čtení, wydáwána od J. B. Malého. Běhu nowého swazek prwní. **Wýpisky z denníku lékaře.** Z Angličiny S. Warrena přeložil J. B. Malý. Swazek prwní. W Praze 1845.

Prwní třicátá léta našeho wěku zůstanou památnými jak we wýwinu naší národnosti wůbec, tak we klíčení-se naší literatury zwláště. Duch národnosti, dříwe jaksi bázliwě se loudaje, a wšak neunawně pořád na sílení swém pracujíc, objewil se najednou w mladistwém jakémsi nadšení; síly jeho, w pečliwém zakrytí zmocněwše, počaly se pojednou směle, abychom tak řekli, jásawě na wenek hnáti. Okolo našich veteránů, jich příkladem zbuzeno a jich snahami i prácemi wypěstowáno jsouc, sebralo se četnější pokolení nowé; půda jemu byla již připrawena, wzduch očištěn, chrastí mizerných předsudků nazwice wymýtěno; noha prawě přicházejících cestowníků mohla se wolněji pohybowati. Kdežto dříwe jen jednotliwé wrcholy wyčniwaly, kteréž arše naší národnosti uprostřed wšeobecné záplawy nějakého zakotwení poskytowaly, nalezaly se nyní již i hlubší doliny na suše, a dříwe nadání podáwal si nepřetržitý téměř pás probuzených synů wlasti oučinné ruce k jednomu swatému úkolu: k zwelebení jazyka, literatury i národnosti. Kde dříwe sotwa dwa, tři sejíti se mohli, by ještě k tomu nad ochablostí národu swého bědowali, mrtew-li čili žiw posud se radili a nějaké palliativy k zachowání hynoucího na lepší snad doby připrawili: shledalo se nyní četné mladé pokolení, které od wíry, že národ náš žiw je i s Boží pomocí na žiwě již ostane, dráhu swou počawši, důrazněji a odhodlaněji, s wětšími již prostředky w práci swou se ujalo. Obecný wěku duch sám hewěl: národnost stáwala se wíc a wíce heslem wšude, slowanským národům wespolek a na wzájem obzwláště. Čechy, Morawu a Slowensko, dříwé od sebe oddělené a sebe sotwa znáti chtějící, proletěla jedna jiskra wespolného žiwota; úmysly a snahy hnuly se bratrsky k sobě, třely se, čistily a sílily; rozpojené sloučilo se k nowému wyššímu žiwotu. Co zatím praktické působení jako na ploše wodní z jednotliwých středisk na wětší a wětší kola se rozcházelo, pomalu na wšecky téměř wlasti se rozšiřic; co se tak odrodilost, předsudkowitost, zopičilost napořád jasnějšími, prawdiwějšími a blahoplodnějšími náhledy wytíraly, osobní zakrnělost w obecnou lásku přetwořowala, newšímání-si národnosti tak bohatě nadané na wroucnější a wroucnější lnutí k ní měnilo a pouhé libůstkowání k přeswědčenosti a pewné důwěře powyšowalo: počínala se s druhé strany i literatura w nowé, posud takořka newídané podobě objewowati a cesty nastupowati, na kterých ji dosud newídáno. Ráz její wětší oprawdowosti na sebe přibera, překročil hranice posawadní ouzké obmezenosti; župan se swlékl, šat příslušný weřejnosti i wěku oděl se místo něho, a mladá panna, w tichu domácím skromničky wychowaná, počala se mísiti do společnosti starších, bohatších a šťastnějších sester. By i doba ta žádnými w úzkých jejích mezích zplozenými, wěčnosti se dowoláwajícími arcidíly naznačena nebyla, zůstane jí přece nezmenšena ta zásluha, že národnost ze zákrytí komnat a z ostýchawého šeptu na weřejnost přenesla a literaturu z postranních stezek na dráhu hraženou a na konkurrencí i pojiwost její přewedla. Kdo swědkowé těch časů jsou, budou se ještě pamatowati na to žiwé a wšestranné w nich hemžení, na to usilowání, kterým si tak dlouho dušený žiwot najednou nowé průchody hledal, na ty wšecky zkoušky a plány, na tolikeré, tak wroucně chápané zámysly a často i — sny. Ano i sny byly, mnohé a krásné sny, z kterýchž owšem nejedny, a možná že prawě ty, které tehdáž nejohniwěji zajímaly, pouhými sny ostanou. Jakž mělo také pokolení tak mladé, w sobě i w národu swém prawě žíti počínající a do swěta teprwé twořícího-se wstupující, bez těch sladkých wnadidel — beze snů zůstati? Wždyť je i starší předchůdcowé jich, zápalem mladistwého wlastenectwí uneseni, wíce méně s nimi dělili. Jen když pozůstáwalo wšecko snem, a dobrá částka w prawdu a skutek se obrátila, ostatek pak k poučení posloužil. Wšecko má swé přestáwky; jeden není stálý běh, nýbrž wšude jdou s ním odpočinky, by jej posílena a zotawena přes nowá hlediska a obratiska dále posílaly, tak že pozdní doba po mnohých oklikách k tomu naléza cestu, po čem sice prwní myšlénka s nadšením byla zplanula, což se ale rozwaze, za prwními marnými pokusy se ubírající, nemožným býti zdálo.

K literním dílům, z této prawě wylíčené doby wyšlým, náleží také »bibliotéka zábawného čtení. Až po onen čas byl welmi truchliwý pohled zábawné naší literatury. Wyjmouce jediný takměř časopis, ten, kterýmž se tyto některé myšlénky podáwají, a kterýž záhy a před jinými takořka prwním organem ducha we wlasti naší nowě se zrozujícího státi se dowedl, byl pohled na naši zábawnou literaturu welmi smutný a na nejwýš jednotwárný. Šmidowy powídky a zas Šmidowy powídky a ještě některé powídky pro malé a welké děti, pak jako wrchole wšeho slaďounký Klauren, později pak záživnější Van der Velde, wšecko to z naskrze plody jediné německé literatury, w samém půwodním jazyku málo již wážené a kromě toho w něm i mezi námi dosti rozšířené — to bylo celé naše bohatstwí! Wěru pochoutky to chudé, chudé co do obsahu i počtu, s kterými se jen obecenstwo nanejwejš wyhladowělé spokojiti mohlo. Dokazuje-li co chuť našeho národu ke čtení a nezrušitelnou lásku jeho k jazyku materskému, je to zajisté tato doba, we kteréž, co mu koliw podáno bylo, — myslíme to bez přísměšku, — tak wroucně ctil a tak nábožně četl, jakoby to nejwzácnější a nejwybranější wěci byly; wždyť to bylo, w jeho dříwe opowrženém, nyní se zdobícím a k žiwotu se obracujícím jazyku psáno, w jazyku, w němž tak dáwno ničeho nečítal, a w kterém se mu poprwé opět častější plody podáwati počaly, wždyť to bylo těmi zwuky, které již samy pro sebe srdce jeho tak mocně jímaly. A wšak nechceme tím ani dost málo zlehčiti ty šlechetné wlastence, jichžto ruce tehdáž tak horliwě pro lid náš se přičiňowaly. Přeskočiti nedá se nic tak lehko, a byť obnowa naší literatury do wěku tak dospělého dopadala, přirozenou bylo wěcí, že jsme přece nicméně i my s něčím nižším a lehčím začínati museli, k wyššímu pak a těžšímu teprwé po wysypání hlawních mezer a wyšlapání prwních cest přikročowati mohli. Když ale naše čtenářstwo pomalu we wšech a zwláště we wzdělanějších třídách šířiti se započalo, když již rozmanitější přání se ozýwalo, a četnější wždy a četnější mládež, dříwe lehko poukájena bywši, dorůstala a žádosti, jinými literaturami zbuzené, na naši wlastní přenášeti se jala; když spolu i náš jazyk ke wšemu nowowěkému, modernímu spůsobnějším a dostatečnějším se byl učinil, nastala již neodwratná potřeba, četné naše milowníky zábawného čtení něčím nowějším, rozmanitějším, kořeněnějším obmysliti, a literní strawu jejich do nějaké lepší srownalosti s wěkem, s potřebami duchewními, a — nebojme se toho slowa zde — i s modou připrawiti. Do této doby padá wznik »Bibliotéky zábawného čtení«; to byla její půda, její půwod i cíl. Ona-tě přechodem a prwním začátkem moderní zábawné literatury u nás, a tak zůstáwá nám po wždy důležitým úkazem. (*Dokončení.*)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 142.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem placku, na Starém Městě č. 350) wydawa po půlarších třikrate za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

26. listopadu
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Wězeň se wzchopil, sotwa že prwní zwuky chřesticího klíče zaslechl. Nyní tu stál s napnutou duší, kloně hlawu ku předu, jakoby chtěl každé pohnutí lépe pojmouti.

Několik okamžení trwalo z obou stran mlčení — až pak je Šlechta nedočkawě přerušil.

»Jsi tady, dítě?« ptal se, dychtiwě ruku po wzdálené napínaje. — »Přiwedls ji, příteli strážníku?« ptal se dále hlasitěji, když nedostáwal odpowědi.

Pětipeský mrknul na wrátného, aby odpowídal. Tento se poněkud přiblížil.

»Někoho jsem přiwedl, pane!« jal se mluwiti — »není to sice dítě twé...«

»Není?« zkřikl Šlechta a leknutí otřáslo wšemi jeho oudy. »A kdež je? Kde jsi nechal dceru mou—mluw, nešťastníku! Běda tobě i twému zlorádnému pánu, jestli se jí wlas na hlawě ukřiwí!«

»Tak zle nebude!« brumlal Boreš. »Děwče je tuze moudré, aby si nechalo uškodit — a mně nesmíš přitom ani podle stébla winy přiměřowati.«

»Pusť mě tedy wen!« zwolal starec u bolestném zanícení — »ať pozdwihnu hlasu swého, aby ho uslyšela owce zbloudilá!«

»W tom ti mohu s dowolením pánů spíše posloužiti,« bručel wrátný — »a mohu tě také hned w rukou dobrých společníků nechati, které jsem ti přiwedl.«

Řezbář poslouchal, ale neodpowídal.

»Otewři srdce swé,« mluwil Boreš dále — »a prostři cesty do něho kwětinami, neboť myslím, že wejde do něho utěšení.«

»Jaké mi to wyprawuješ pohádky?« ptal se Šlechta netrpěliwě. »Chceš nešťastným člowěkem neslušné žerty prowáděť?«

»Žádné žerty, příteli!« ozwal se nyní mírným hlasem Pětipeský, nemoha déle žiwému puzení srdce odolati. »Hlídač twůj přiwedl ti w skutku towaryše, ježto tě wěrně k domowu prowodí.«

»Wěčná milosti!« zkřikl slepec a z prudka sebou trhnuw, obrátil se po hlase. Berla mu wypadla z třesoucích se rukou. »Kdo to zde mluwí?«

»Wypadl jsem ti již tak z paměti, že neznáš hlasu mého?« ptal se Pětipeský, blíže přikročiw a slepého za ruku pojaw.

»Hanuši! — můj Hanuši!« zwolal nyní Šlechta a radostně ruce wztáhnuw, padl příteli okolo krku. Wroucně přiwinul ho rytíř k prsoum. »O! tebe posílají nebesa člowěku hořce zkoušenému k útěše. Ale mluw — roztrhni — swal to břemeno nejistoty s prsou mých... kde je syn můj — kde je Božetěch? Já ho swěřil rukoum twým a ty jsi přislíbil pečowati o něj jako o zřetelnici oka swého a zahříwati ho na srdci swém! — Co se s ním přihodilo, o mluw!«

»Slib mi dříwe, že zapomeneš, co se stalo,« řekl Pětipeský, ruce přítelowy srdečně tiskna — »že nebudeš k oučtům poháněti swého Hanuše, kterýžto se nenadál, že tě ubohý *takto* nalezne.«

»Těžce naložil semnou Pán,« wzdychnul Šlechta nábožně — »a zastřel zraky mé, abych widěti nemusel marnosti swěta, ale duši obrátil k wěčnému swětlu — jméno jeho budiž welebeno!«

S hlubokým pohnutím poslouchal ho rytíř, an tu před ním stál, druhdy proslawený umělec, plný skroušenosti, s rukama na prsou sepnutýma. Božetěchu kanuly horké slzy po twářích. Srdce jeho bylo rozerwáno žalostí nad nešťastným otcem—a bezděky, neodolatelným puzením, powznesly se ruce jeho k wroucímu objetí. Pětipeský ho ještě zadržel.

»Co se po ty časy dělo s twým Božetěchem,« obrátil se na to zase k řezbáři — »to se dowíš w přátelském howoru pod twou tichou střechou. Zatím ale buď ubezpečen, že jej zachowalého na těle i na duši k srdci swému přiwineš.«

»Ale kdy a kde?« zwolal slepec radostí roznícen a ruménec polil ubledlé twáře jeho. »Kdo jej uwede w náruč mou, aby wedle mne stál a práchniwějící dub statně podpíral. Kdy ho.... o běda mně, že nemohu říci: kdy ho *spatřím*!... dnes poprwé mohl bych nad swou slepotou stýskati, kdybych newěděl, že ji na mne seslal Hospodin... kdy ho sewru w tyto sešlé lokte a přiwinu k otcowskému srdci?«

»Otče — otče! můj drahý, nešťastný otče!« zwolal nyní Božetěch, nemoha bouři w synowském srdci déle usaditi, a wrhnul se zanícenému starci do náruče. Poslednějš slowa jeho zhynula mezi štkáním a líbáním.

Šlechta ale pronikawě zkřiknuw, začal klesati. Mrákoty zastíraly oči jeho.

»Milostiwé nebe!« zkřikl jinoch zděšený. »Otče pamatuj se! twůj Božetěch tě wolá!« — A s pomocí rytířowou posadili ho na hrubou lawici. Již posílaly také wrátného pro léčiwé prostředky: ale mdloba starcowa byla jen jako létawý na obloze mráček. Byla to jen kratičká tělesní sesláblost. Brzy otewřel zase ústa, zhluboka si oddechnul a wztáhnuw ruce, ohmatáwal žiwě twáře syna swého, a pozwedl ho k ústům a líbal čelo i oči jeho.

»Weleben budiž Pán, kterýž mi dnes tuto hodinu seslal!« wolal přitom — »kdyžto byla zkormoucena duše má. Eliško, dítě! kde jsi?« wolal dále, jakoby byl zapomněl, kde se w tu chwíli nacházel. »Pojď a wiz — podíwej se, šťastné dítě a potěš srdce swé! Náš Božetěch se nawrátil!«

Mezi tím byl se wztýčil, jakoby ho díwka takto spíše uslyšeti mohla; tu mu ale také napadlo, kde se nachází — a bolestné zkřiknutí wydralo se z prsou jeho.

»Zlořečený! kam jsi odwedl dítě mé?« zwolal bouří swých citů uchwácen; a otáčel se po wrátném. »Jaké osidla přistrojil jsi newinné díwce, že z nich cestu k otcowskému srdci nalezti nemůže?«

Pětipeský začal wrátného omlouwati a wůbec přičiňowali se wšickni ouzkost otce Šlechty uchlácholiti, ačkoli sami wesměs jakéhosi nepokoje zbawiti se nemohli.

»Dobře bude míti opatrný hlídač této jeskyně,« řekl rytíř — »díwka hledá bezpochyby nějakého rukojmě, a přijde s pomocí, když budeme již pod domácí střechou seděti.«

Šlechta potřásal hlawou. — »Ne, ne! tajemný we mně hlas mi prawí, že ji něco zlého potkalo — a já bych nemusel Polharta znáti, abych mohl wěřiti, že by dítě mé baz ouhonu z drápů swých propustil. Wěř mi, Hanuši! Eliška wězí w nebezpečí, a ty budeš litowati, že nyní tak chladně na ni zpomínáš!«

»Ne chladně,« řekl Pětipeský žiwěji — »ale s pewnou důwěrou w toho, kterýž mě po celý žiwot řadami nebezpečenstwí bez ourazu prowedl!«

I hnuli se konečně z chladné jizby k odchodu, ale u samých dweří zastawili je drábowé, kteří přicházeli, aby dle rozkazu radního Polharta Šlechtu do městské šatlawy odwedli.

»Ha, ten padouch!« zwolal mladý Božetěch a ruce jeho zatínaly se w pěstě. »On by se opowážil na dnešní swátek městu takowé diwadlo učiniti a newinného, nábožného muže na weřejné ulici w pomluwu a posměch wydati? Ha, přisám Bůh! i za tuto jeho wůli budu s ním jedenkráte ouětowati — třebas by to nyní jen při wůli zůstalo a skutek za ní daleko pokulháwal. He příteli!« doložil k wrátnému — »powěz pak těmto ochotným služebníkům sprawedliwého pána, jak se mají zachowati.«

»Krátké powídání!« zabručel wrátný, a obrátil se k pochopům. »Hoši, dnes je boží swátek — to jste mohli raději u růžence zůstati. Já dostal rozkaz od samého pana purkmistra, abych mistra Šlechtu propustil. Tuhle ten šlechetný rytíř se za něj uručil. Můžete to panu radnímu wyřídit.«

XIV.

S bolestným podiwením nad schudlým příbytkem sepnul Božetěch ruce, když po boku otcowu pod střechu wešel, kdežto se byl prwní den žiwota jeho rozbřesknul. Jak mnoho strastných hodin muselo nad hlawou nešťastného starce a newinné díwky přeletět, nežli se oba z býwalého stawu w tento okres wtěsnali! A přece — jak čistě, jak spořádaně a úprawně wypadalo tu wšecko při patrném nedostatku! Bylo widěti na prwní pohled, že tu wládne rowněž pečliwá, jako obratná ruka ženská.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. **(Druhá beseda podzimní.)**

Po besedách hudba wane,
Nožky probíhá;
A ti naši mladí páni,
Po quadrillách, menuettech
A po polkách se jen shání,
České děwče se jim ale
S cesty uhýbá!!!

Podzimní den obklíčil města pražská, listí padalo se stromů, a w besídkách, chranného loubí prostých, nešuměla wice tajemná slowa lásky a budoucích snů; po ulicích bylo jen widěti zachuchlené děwy w polozimních šatech, a pány we dwou kabátech; nebo zastuzení jest welmi nebezpečná wěc, a wyhotowitelowé paninských a panických oděwů museji též žiwi býti. — Bylo to dne 20. listopadu, když mně též lístek na mysl padl, a já se s ním na Žofínský ostrow ubíral. Je wšak tento lístek jeden z oněch lístečků, které i w podzimní čas krásně se zelenají; na jedné straně stojí domek w bílém poli, a na druhé straně červená se w bílé půdě: »Začátek w sedm hodin«. Práwě odbila tato osudná hodina, když jsem z mlhawého, temného wečera w oswícený sál wstoupil, zrakům swým sotwa uwěřiti chtěje, neboť jsem se jako čarownou mocí najednou w nejkrásnějším jaře ocitil. Bylo to jaro, plné nadějných kwětů, utěšená zahrada w červeno-bílé okrase; jen to mně nemile překwapilo, že jsem w ní tolik obletajících motýlů spatřil, že každá kwětinka jich celé hejno okolo sebe měla. A oč se tu jednalo? Přislechl jsem a jak zaplesalo srdce moje, když jsem se přeswědčil o pilném snažení mladých pánů, by žádná ze slečinek neostala sedět. Ti naši starostliwí páni! oni dobře wědí, že sedět-ostání a neb ostat-sedění welmi nepříjemná wěc jest. Jak byl taneček zamluwen a zaznamenán, odletěl motýlek dále, o nic wice nedbaje, aniž si společenské zábawy neb přátelské rozmluwy wšímaje. PP. wýborowé předwídajíce, že tance welké obliby dojdou, každého zaopatřili lístkem tanečním, by si na něm zamluwené slečinky zaznamenati mohl. Jednomu z těch pánů tanečníků jsem náhodou do lístku toho nahledl, a následující zaznamenání tam nalezl: 1. kadrilla: slečna N. N. wěnec na hlawě, w dolním rohu u okna. 2. kadrilla slečna N. N. kudrlinky, mluwí česky, u zrcadla. 1. polka: Slečna X. má sestru, mluwí německy, u sloupu. — Do našich besed wůbec mnoho sester přichází, a když jedna ze dwou sester mlčí, aby druhá, kdyby chtěla, česky mluwit mohla, hned se powěst roznáší o dwou sestrách wlastenkách; ale není wše zlato, co se třpytí. Nešťastný tanečník, který přišel do druhé besedy we čtwrt na osmou, nebo w ten čas již byly wšechny slečinky zadány, a jedna dokonce twrdila: »Ich bin schon gänzlich vergeben.« Může býti, že její srdce o tom newědělo a ucho neslyšelo, když její rtowé w cizinu zalétali aneb, že se jen wůbec nohy a nožky do besedy sešly. Tance byly krásně uspořádány, a mnohé hudební kusy z národních nápěwů sestaweny. W čas odpočinku zpíwalo několik oudů Žofínské akademie zbor: »Česká wlast« od Škroupa, a krásné prowedení welmi se líbilo. Pak zpíwala slečna Tonnerowa romanci ze zpěwohry »Božena« a na wšeobecnou žádost dwě národní písně »Červená růžičko,« a »Chowejte mně má matičko«; potlesk ani konce neměl. Je wšak také radost, naslouchati těm sladkým tonům, které co skwělé perle ze srdce se winou, a do srdcí wcházejí. — Slečna Tonnerawa se nám welmi zawděčila, že nás zase jednou tím příjemným zpěwem potěšila. Ku konci se zpíwal zbor »Switání,« od Picka, hudba od Veita. Jak báseň, tak i hudební prowedení mezi nejzdařilejší díla náleží; přednášení toho zboru, w kterém i hlas našeho Strakatého zazníwal, bylo s walným potleskem přijato. — Rozdáwala se tato báseň w mnohobarewných otiscích mezi hosty. Jak jsem se potěšil a okřál, wida, že wětší díl společnosti na tuto odpočinkowou zábawu, jakožto jádro besed našich, se těšil a w ní si libowal. Přál bych, aby nám pp. podnikatelé w třetí besedě dne 27. listopadu něco podobného přichystali, a od jejich ušlechtilé mysli a podnikawé wůle jest se co takowého nadíti; my tedy doufáme, a čím wice se nám poskytne, tím wice překwapeni budeme.

X.

Literatura.

Bibliotéka zábawného čtení, wydáwána od J. B. Malého. Běhu nowého swazek prwní. **Wýpisky z denníka lékaře.** Z Angličiny S. Warrena přeložil J. B. Malý. Swazek prwní. W Praze 1845.

(*Dokončení.*) Ref. pamatuje se s potěšením na ty doby, které wyjití »bibliotéky zábawného čtení« nejblíže předcházely. Myšlénky zde pronešené ozýwaly se mnohonásobně mezi mladšími literatory onoho wěku w Praze; chuť čtenářstwa a mnohé pobídnutí z wenku nedalo jim usnouti. Po mnohém rokowání a s přátelským přispíwáním swých literních spoludruhů uwázal se konečně Malý w prwní práci, a wzal konečně při wyjití weškeru péči o celé dílo na sebe. Jak welice podniknutí toto na potřeby času uhodilo, jak dobře potřebám a chuti čtenářstwa w oustrety přišlo, dokázalo radostné přiwítaní, kteréž se jemu dostalo, a odbyt tou měrou hojný, že prwní swazky, na menší čtenářstwo wypočtené, i podruhé tisknouti se musely. Odtud podaly se nám až do nedawno minulých dob sbírkou touto, a sice we 22 swazcích, zábawné spisy nejrozmanitějšího obsahu, ze wšech téměř nyní kwetoucích literatur ewropských, práce naskrze dobré, na mnoze wýtečné, schopné, by obzor našeho čtenářstwa patrně rozšířily a k wzdělání jeho chuti přispěl. Původních sepsání bylo owšem na mále, a wšak ani těch nebyli bychom se téměř dočkali, kdyby péro wydawatelowo samo se o ně nebylo přičinilo; nebo kromě něho jen jediný Jan z Hwězdy něčím původním přispěl. Že ale tak bylo, nebylo winou wydawatelowou, nýbrž záleželo na našich dotudních okolnostech, kteréž wywijení se hojného samostatného písemnictwí nejednu překážku kladly.

Jakož ale wšude býwá, a zwláště tam, kde — jako u nás — wšecko se teprwé rodí, půda ještě nejistá je a wýminky k stejně pokračujícímu zdaru wšeho počínání prodleným časem tak neb onak méně dostatečnými aneb howícími býti se okáží, stalo se i zde při »bibliotéce zábaw. čtení«. P. Malému zdálo se za rozličnými, na jeho wůli nezáležejícími okolnostmi radnějším býti, by podniknutí swé zpod swého wlastního nákladu pustil; nowý nakladatel, o wlast tak zasloužilý, přilnul sice s ochotnou láskou k počínání, jeho péči se odewzdáwajícímu; dlouhá wšak jeho chorawost, spojená s jinými nepřízniwými okolnostmi, zwláště pak i nedostatečnost obchodnických jeho sil staly se ne příliš dlouho na to příčinou, že mnohé, čeho se byl s nejlepší wůlí ujal, jen chabně pokračowati mohlo; předčasná jeho smrt nowé, wětší překážky způsobila. Netajme si ale ani to, že literní naše síly při wší náhle se wyskytlé četnosti i horliwosti swé nedosti ještě k tomu nestačily, by najednou i to, co z nutných, každodenních potřebností dlouhým umrtwením wšeho domácího duševního žiwota zane-

dbáno bylo, nabrażowaly, a spolu také w ostatním krok jen poněkud stejnější s naším, tak mohútně a wšesměrně pokračujícím časem držely. Kde tuhý boj o chléb wezdejší, přichází do pozadí snaha po lahodnějších požitcích, by se i sebe ušlechtilejšími a žádoucnějšími okazowaly. Wětší částka našeho spisowatelstwa byla ještě příliš rozkouskowána, mysli jeho prácemi třeba zprostšími ale newyhnutelnými zaneseny; ruce se musely mozoliti, duch pachtiti: — byla-liž to doba, kde se swáteční šat obléká, a krásným, od klopocení toho swěta se odwracujícím, na panowání swé žárliwým Musám poklidné služby konají? I to přidejme ještě, že samo křísení a sílení národnosti, že hluk a pohnutost žiwota na wenek činného málo příznivá byla tichému ukrytí a pracím, ježto aby se dařily, obětowání celého ducha žádají. Kde mnohého třeba je, ba takměř wšeho, jako u nás, lehko mysl od jednoho ke druhému sbíhá; je-li to chyba, přiznejme se k ní; mať stejný osud s chybou mladosti, ten: že jí neustále ubýwá; toť může naší pewnou we wšem kolotaní potěchou býti. Ostatně žáda sama, w ničem wýminku nečinící přirozenost lidská, aby se jí čas od času jakási proměna do wšeho uwáděla, a místo něčeho starého, jižjiž uwykem wšedničího, něco podalo, co by nějakým wnadidlem nowosti mysl opět wíce lákalo. Buď jak buď, to je wěcí jistou, že se podniknutí Malého w okolnostech nalezalo, které mu změny jistě u wydáwání jeho žádoucími ano potřebnými činily. By toho wšeho nebylo, učinil Malý dobře, že po uplynulém desítiletí starému běhu konec učiniw nowý začal, k němužby jako k něčemu teprwé se počínajícímu i oni četní ctitelé wlastenské zábawy přistoupiti mohli, kteří by sice rádi w podobné sbírceoučastničili, jimž ale celou řadu dříwějších swazků zakoupiti obtížno, uprostřed wšak a tak tedy jaksi kuse začíti je nemilé.

Prwní swazek nowého běhu naší »Biblioteky zábaw. čtení« leží již před očima obecenstwa, a doufáme, že co tuto píšeme, hodně mnozí již čtením jeho se potěšili. Malý učinil začátek překladem wybraných wýpisků z denníka lékařowa, anglicky sepsaných od Warrena. O zajímawosti práce této Warrenowy swědčí dosti ta jediná okolnost, že w původním jazyku za krátký čas tolikerého wydání došla, a do jiných nyní kwetoucích literatur přenistěna bywši, wšude s pochwalným uznáním se potkala. »Wýpisky« ty leží uprostřed mezi swobodnou belletristikou a memoary prawdiwých událostí. Wzdaleny jsouce swéwolné, placholeté obrazivosti, hledají půdu swou we skutečnostech žiwobytí lidského, jehož nejtkliwější, owšem také bolestnější, a tomu, co lékař shlídnouti může, poblizké stránky na jewo wynášejí, a s uměleckou připrawou ozdobené před mysl čtenářowu stawí. Jaké hluboké whledy odwírají se praktickému lékaři do tajností a křehkostí srdce lidského a do propastných často stezek osudů našich! Soucitnosti lidské umí se Warren wýborně dotýkati, on jí ale swéwolně nemučí a nepřepíná, jako se některým moderním spisowatelům tak obzwláště zalíbilo. Pewný, mrawný cit a důwěra we swrchowané řízení swěta jsou jeho průwodčími, k nimž se často ještě jako jich wěrný společník humor zdrawého rázu přidružuje, barwitost obrazů zjasňujíc i wyrownáwajíc a tak zraku libější činíc.

Malý nepřekládal Warrenowy »Wýpisky« napořád, což owšem jen schwalowati lze, jelikožby sbírka jich ouplná pro bibl. záb. čtení příliš obšírná, a pro naše středokontinentalní čtenáře úzkým potahowáním se na pouze anglické způsoby méně zajímawou i srozumitelnou byla. On se snažil, nejlepší, a to, co by pro našince nejpříhodnějším býti mohlo wybrati, což doufáme se mu také nazwíce podařilo. Mezi nejlepší články tohoto 1. swazku náležejí: »Smrt boháče a žebráka«, »kupec a jeho žena«, pak »předtucha«; humoristického druhu jsou: »Obrácená hlawa« a též »hřbitowní řízení«. W příštím některém swazku bude prý překlad některé wětší práce téhož spisowatele následowati, na kterouž se napřed již těšíme.

Že Malý newšedním znatelem našeho jazyka je a překládati umí, dosti již kriticky i prakticky dokázal; jeho umělosti nebude se jistě nikdy nedostáwati a přejeme si toliko, aby čím dál tím horliwěji naším ledapřekladatelům důkladnými prácemi naproti se stawěl. — Co se dalšího pokračowání we sbírce této týká, ohlásil M. kromě zmíněného swrchu 2. sw. oněch »Zápisků« prozatím již též »Obrazy ukrainské,« které, žiwot onen praslowanský líčíce, pokud je známe, welmi zajímawé jsou; radostný to úkaz a spolu naděje, že M. pilně též po příbuzné nám polské a ruské literatuře ohlížeti se bude. Ostatně je se do statečné jeho přičinliwosti i obeznámenosti s nowoewropskou literaturou co naditi, nejen že další pokračowání rychle za sebou půjde, ale i že dobré i wybrané wěci podáwati se budou. Nakladatelé sami, slowútně známé knihkupectwí Kronbergra a Řiwnáče w Praze, kteří dlouho již sobě přáli, by i se swé strany národnosti nějakou přísluhou zawděčiti se mohlo, nyní pak »Bibliotekou záb. čt.« poprwé na dráhu nowou nastupují, podáwají dostatečné rukojemstwí, že co do nich rychlému a pořádnému wycházení žádné překážky přičiti se nebudou, bude-li jinak obecenstwo snahu jejich upřímnou rowněž tak upřímně podporowati, a bohdá, že neklame-li se jich čáka, platnější a platnější wždy služby naší literatuře prokazowati nepřestanou.

Neznáme sice plán, dle kterého si M. u wybírání prací počínati hodlá, rádi bychom ale, smíme-li, k tomu radili, aby nejnowějších úkazů sobě owšem wšímaje a slušný wýbor z nich činiti hleděl, spolu také střídawě po starších a wšak co do ceny uznáním kolika pokolení utwrzených, klassické ceny nabylých plodech se ohlížel. Že pro nás důležito je, abychom je aspoň u wýboru do naší literatury přeštípili, není snad třeba dokazowati; zwláštní sbírku pro ně začíti, je těžko, na »bibliotéku klassiků« čekati ještě těžší; s »Bibl. záb. čtení« dala by se ale wěc ta wýhodně spojiti. Žeby to se škodou její nebylo, pewně doufáme; o našem obecenstwu i wětším, nesmíme zajisté twrditi, že by se jen za nowém a nejnowějším pohánělo; naopak wždycky se okazowalo rádo co upřímný a wděčný uznawatel prawé, trwalé ceny. Podobné rozšíření plánu nemohloby leč nowého lesku celému podniknutí podati, wažnost i působnost jeho o mnoho zwětšiti, a přátel mu i tam dobýti, kde se pouhá zábawa raději wyšším důležitostem duševním obětuje.

Wůbec by se snad na ledaco, co při prwopočátečném zamyšlení bibl. záb. čt. na mysli bylo, pro nedostatečnost okolností ale ke skutku přijíti nemohlo, nyní opět ke zwelebení jejímu pomysliti mohlo; doufáme, že se nyní již lepší, příhodnější pochwíle w žiwotě našem a ke wšemu wíce dostatečných pracowníků nalezne, a že p. Malý, chtěje záměry swé wywesti, bez pomoci a sám jen druhý s nimi nezůstane. Hojné účastenstwí jak od spisowatelstwa tak od čtenářstwa bude owšem nejlepší podporou díla toho, o němž jsme proto něco šířeji promluwili, poněwadž se nám pro naši literaturu tuze důležitým býti zdá a nyní když se začíná, nejlepší čas je, pozornost pro ně zbuditi i k nejmožnějšímu zwelebení jeho ponuknouti

Abychom na dobré ukončení ještě také něco o způsobu wydání promluwili, sdělíme čtenáři, že pěkné a ouhledné je a že nakladatelé neskrbili; kýžbychom ale to samé také stranu knihtiskařské správnosti říci mohli, kterouž bychom byli wěru z obzwláštního onoho ústawu lepší očekáwali.

K. Štorch.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 143.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

28. listopadu
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 40 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Kotouč mezi tím zatopil a snesl dobrou snídani.—Záhy seděli přátelé w teplé jizbě a welebili Boha u plných číší za šťastné shledání.

Šlechta začal obšírně wyprawowati, jak we smutný staw slepoty upadl—a ústa jeho přetýkala žalostí, že musel na dráze umění swého se zastawiti; pak wyprawowal Pětipeský ústy wýmluwnými wšechny příhody, ježto jej tak drahné časy mimo wlast byly poutaly—i zdáloť se, jakoby tímto pospolným odhalowáním wnitřního jich žiwota sladké ale i pewné pouto přátelstwí mezi nimi zrůstalo a se sílilo.

A síla tato nabýwala zrůstu wespolnou úzkostí, kteráž je nyní pojímala nad nepřítomností Elišky. Od rána byla již mnohá hodina uběhla—díwka mohla již w nejzdálenějších končinách pomocníka nalezti anebo aspoň k otci se nawrátit—i nedaloť se také pomysliti, žeby opuštěného, slepého starce tak dlouho o samotě nechala, kdyby jí nic w cestě nestálo; mimoto odešel a opět se již nawrátil Kotouč z obydlí mladého rytíře, jenžto se domýšlel, že díwka práwě u něho pomoc hledati bude, ačkoli newěděl, zda-li se na byt jeho doptá; také brumlawý biřic byl na zwláštní požádání rytíře slíbil, že každou sebe menší zpráwu přinese—a přece až dosawáde nepřicházel: wšechny tyto okolnosti naplňowaly otce a bratra, i wěrné jich přátele rostoucím strachowáním.

Mladý Pětipeský nemoha déle doma ouzkosti swé snášeti, wešel také pod střechu Šlechtowu. Tu se chtěli nyní wespolek radit, co by měli počíti.

»A myslíš ty dozajista — jsi té pewné wíry, člowěče,« promluwil nyní rytíř Hanuš k wěrnému zbrojnoši, kterýž maje k obecné poradě také přístupu, opodál pilně poslouchal—»že wrátný prawdu mluwil?—a že díwku do domu radního Polharta dowedl?«

»To wěřím a jsem o tom pewně přeswědčen,« řekl Kotouč. »Jakť jsem již řekl, šlechetný pane—wrátný zdá se býti člowěk poctiwý, třeba i trochu neotesaný—a já widěl na swé wlastní oči, že pannu ráno wedl, ačkoli jsem se naditi nemohl, že by to w skutku panna Eliška byla. Takéť byl w hodných starostech, jak se díwky zase dopídí.«

»A onen Polhart«—obrátil se rytíř po malém zamyšlení k Šlechtowi—»že je twůj nepřítel, powídáš?«

»Mám dostatečnou příčinu to wěřiti, »odpowěděl slepec.

»A jaký je to člowěk?—Mladý, ouhledný?« ptal se rytíř dále.

»Jestli od těch časů, co ho widěti nemohu, asi o deset let nezmládnul, bude nyní padesátník.«

»Tak?—A dle těla, postawy—člowěk podle swětské chuti?«

»Kdyby nebylo nalíčené jeho wlídnosti, byl by snad spíše odporný.«

»Totiž tobě nebo mně. Jak pak ale ženským?— Neslýchalo se, že by u nich štěstí míwal?«

Šlechta hned neodpowídal. Zdálo se, jako by slowa přítelowa na mysli přemítal.—»Já ti nerozumím,« prohodil konečně.

»Nic neškodí,« řekl rytíř. »W jaké pak je powěsti?«

»Powěst jména jeho je dobrá, pokud wím; ale kdo ho zná, jako já, musí o ní pochybowati.«

»Zde nezbýwá nic jiného,« prohlásil se Pětipeský odhodlaně i wzchopil se od stolu—»než abychme pana radního nawštíwili a důkladně s ním promluwili.«

Wšickni ostatní srownáwali se s touto myšlénkou a brzce na to brali se w skutku starý i mladý Pětipeský do domu Polhartowa.

Radní přecházel neobyčejně prudkými kroky po swé komnatě. Malá, útlá postawa jeho byla

wášniwě napnuta, twáře mu hořely a z očí sršel zimniční oheň. Usta jeho se pohybowaly, jakoby wedl tichou rozmluwu. Konečně se zastawil a hleděl před sebe do země.

»A já ji newydám!« promluwil konečně hlasitě, a slowa jeho syčely, jakoby z hněwiwě wroucí nádoby kypěly. »Newydám ji! On mi wywázaul — rukojmě se za něj našlo — wzácný pan purkmistr učinil milosrdenstwí — já zůstal w posměchu — ha ha! wždyť je dobře. Ještě mám něco w rukou — a to se mi tak snadno newymkne. — Budou ji arci hledati — budou powyk dělati — budou snad i na mne naléhati — ale k čemu bych se byl dlouhá léta učil pasti strojiti?«

I zamlčel a zamyslil se opět — a prsa jeho začaly se jako pod břemenem těžkých pochybností pracně zdwihati.

»Ale — k jakému to cíli dowedu?« ptal se pak šeptawě a poněkud malomyslně, i stíral si pot, jenžto mu na čele wyskočil. — »Jak se ta wěc skončí? Budu ji moci zatajiti....?«

W tom wešel důwěrný sluha jeho a oznamowal příchod dwou rytířů.

»Co chtějí?« ptal se Polhart mimo obyčej swůj welmi prudce.

»To mi neswěřili,« pokrčil sluha rameny. »Praví toliko, že mají se wzácným pánem něco důležitého wyjednáwati.«

»Jejich jmena?«

»Rytíř Pětipeský a jeho bratra syn — jakož doufám, že jsem se nepřeslechl.«

»Pětipeský?« ulekl se Polhart wíce, nežli mu bylo milo před sluhou okázati. — »Pětipeský?« opakowal pak mírněji, myšlénky swé sebrati se namáhaje. — »Nebyl jeden Pětipeský králowým wyslancem? — a potom zmizel a nikdo neuměl powěděti proč?.... A nebyl tento Pětipeský se Šlechtou ....jdi wen!« kázal pak sluhowi — »a zadrž hosti na několik okamžení — pak je uweď.«

Sluha odešel a radní začal prudkými kroky zase po komnatě přecházet.

»Wěc počíná se zamotáwati,« šeptal sám k sobě, a we twář jeho začala se jakási odhodlanost rozkládati, kteráž posléz i w obyčejnou jeho usměwawost rozplynula — »nů, wšak uwidíme, jak z ní wybředem. Chtějí-li na mne doléhati — ať doléhají; mně práwě whod. Štika w proudu neutone.«

Přitom si mnul ruce a z očí jeho sršely jiskry potměšilé radosti.

(*Pokračowání.*)

Hrb můj a srdce mé.

(*Pokračowání.*)

Wilém mlčel, neboť měl srdce přeplněné. Když ale odcházel, prawil: »Dowolte, bych Wás častěji wečer nawštíwiti směl; jen prosím wás, žádnou dýmku a žádné wíno, mám slabé prsa a oboje mi škodí.«

»Škoda,« prawil Konrád, »mně chutná lépe, když dobrý přítel semnou drží. Co ale dělat! Jen přijďte hodně často, mne to bude i tak těšiti.«

Když podzim se přiblížil a dnowé se krátili, byli již Konrád a Wilém hodně spolu známí. Jednoho wečera prawil Konrád k hrbatému: »Nechtěl byste mi nějakou lásku proukázat, a pro Bětušku dojít; já dnes nemohu; mám zejtra tento košík jistě odwesti a ještě mi mnoho na něm schází.«

»Jsem wždy hotow k wašim službám,« prawil hrbatý a letěl z chaloupky wen.

»Ten-tě hbitý,« pomyslil si Konrád, »běží si, jakoby ani hrbu neměl. K smíchu chlapík, ale dobrý — dobrý, — skoro jako má Bětuška.«

Bětuška přijala hrbatého welmi spokojeně za swého průwodčího; z počátku nechtěla ne jeho hrb wěřiti, nyní jej wíce newiděla. Hleděla ť w srdečnou jeho twář, w jasné, klidné oči jeho, dáwala pozor na skromné a moudré jeho řeči, a těšilo ji, pakliže se z některého jeho slowa náklonnost k ní projewila; i ona přála jemu, nehloubala wšak w tom, neboť neměla k tomu kdy a srdce její nebylo posud z tichého swého pokoje wyplašeno. Malá domácnost otcowa, staré její matičky, chudé dítky, slepice a husy, stromky a kwětiny, to wše wolalo na ní, kynulo jí, žádalo péči a lásku a zaháněla ony samolíbé a marné myšlénky, které w hlawách jiných, prácí nezaměstnaných a na křiwo wychowaných děwčat tolik místa si osobují, a pro které tak často na powinnost a Boha a tím samým i na prawou lásku zapomínají.

Konrád, swou dceru znaje, bylby ji beze strachu od každého hodného mladíka wyprowoditi nechal, neřku-li od hrbatého. Od té doby zůstáwal si wečer pěkně při swé práci doma. Bětuška pak stáwala se se swým průwodčím pořád spokojenější. Když s ní aneb pro ní k babičkám přišel, byl od nich welmi wlídně přijat, musel se wždy posaditi a trochu si odpočinouti; i on měl stařeny rád; wždyť byly Bětuščinými babičkami a dětmi. Tak minula rychle zima i prwní jarní doby, a bolestně byl Wilém překwapen, když Konrád k

němu, an práwě pro Bětušku dojíti chtěl, prawil: »Nač ještě pro ní docházeti, ušetřte si práci, wždyť se nám opět, Bohu díky, dnowé hodně dlouží.«

Ta řeč a ten dlouhý den Wiléma zarazily; co měl dělati? odložil klobouk, jejž byl již do ruky wzal, opět na stranu a zůstal, by aspoň dobrou noc dáti a obdržeti mohl. Komu a od koho není wíce tajemstwím.

W domě naproti ležely nemocné děti. Bětuška hleděla práci swou dříwe než obyčejně dokončiti, by ty ubohé nawštíwiti a potěšiti mohla. Konrád jí to rozmlouwal, bál se, že snad nějakou nakažliwou nemoc mají; Bětuška ale prosila tuze, by jí tam jíti dowolil, že jí děti i matka očekáwají.

»Když to připowěděla, musí owšem také slib wyplniti,« prawil Wilém.

Konrád se ostře na něj kouknul ale mlčel. Bětuška odešla.

»Wy jste s mou dcerou wždycky stejného mínění, jak pozoruji,« prawil nyní Konrád; »we wsi si to rozličně wykládají, že tolik spolu býwáte.«

»Kýžbychom brzo na wždy spolu byli!« odpowěděl Wilém.

»Oho, což to bylo?« ptal se Konrád.

»Prosba,« prawil Wilém.

»O mou dceru?«

»Ano!«

»Chcete sobě pro něco takowého jíti?« řekl Konrád, a okázal na košík, jejž byl práwě dohotowil.

Wilém neodpowěděl, za chwíli mlče odešel; cítil, že doba ještě nepřišla.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (**Umělecko-jezdecká společnost.**) Společnost z Paříže sem přišlých uměleckých jezdců, pod sprawou třech direktorů, Cuzenta, Lejarsa a Loisseta, již čtyry neděle zde trwá, a w cirku, na josefském place k tomu cíli postawenem představení dáwá. Co prowozují, překonáwá wšechno, co se nám až posud w umění jezdeckém wyskytlo, a ačkoliw již přes dwa tucty představení dali, a wstupné neobyčejně wysoké jest, přece se pořád z hojné náwštěwy těší, a čím déle, tím wětší obliby docházeji, což o dokonalém umění spoluoudů patrně swědčí. Skwostnost a nádhera, jakáž se we wšem náčiní a oděwu jewí, jistota a snadnost, s jakouž swé umění prowozují a konečně ten bystrý rozum koňských spoluoudů stawí tuto společnost na takowý stupeň umělecké dokonalosti, o jakémž se až posud žádnému nezdálo. Jednotliwé sceny, tance, manoeuvry a rejdy popisowat a laskawému čtenáři tak před oči postawit, jak se udály, jest welmi nesnadná wěc, a nejlépe uwěří, kdo se sám přeswědčí. Paní Lejarsowá a Berg-Cuzentowá nejkrásnější španělské a francouzské tance, jaké jsme jen w diwadle widěti uwykli, na koních s nejmistrnější dokonalostí prowádějí, a práwem je jistý referent Taglionkami na koni nazwal. Wůbec wšichni spoluoudowé jsou na koních jako doma, a byťby i sebe těžší kusy prowozowali, nikdy se jim nic nepokazí. P. Berg se procházi na koni we wšech jen možných postaweních, a jeho skoky skrze obruče a přes natažené látky jsou k wíře tak dlouho nepodobné, až je oko samo uhlídá. P. Chancelet zase, co se indických her dotýče, jako házení nožů, koulí a wšelijakých titěrek, napřed i pozadu, s takowou jistotou a lehkostí na koni si hrá, že by již podiwení wynutit musel, kdyby na pewné podlaze to činil. P. Cuzent w athletických postaweních a w jízdě na šesti koních prokazuje se co nejdokonalejší jezdec. A pak ty koně, až milo se díwati, jak poslouchati umí, že by si mnohý jiný překrásný příklad z toho wzíti mohl. Panna Paulina Cuzentowa, co mistryně jezdeckého umění na ženském sedle po jedné straně sedíc, koně tak we swé moci má, že tento dle jejího kynutí a dle nejpřísnějšího taktu lépe tančí, nežli jsem namnoze na zdejších bálech polku tančíti widěl. Cwiky ostatních spoluoudů w jízdě, kadrilla, na osmi koních mistrně prowedená, a ostatní jezdecké hřičky, celým spolkem prowozowané, dokonalým prowedením a krásným uspořádáním welice zajímají. — Kdo tedy se ještě o tom, co jsem prawil, nepřeswědčil, ať si na josefský plácek pospíší, nebo již dlouho se tato společnost zde nezdrží, jelikož i Wídeň co nejdříwe nawštíwiti hodlá. X.

Z Dětenic. (**Kočowné diwadlo.**) I w Dětenicích jsme měli diwadlo, ne domácí dilletantní, ale kočující české diwadlo! neb ochotnická diwadla w Boleslawsku s wětšího dílu přestati musela. Prowozowal zde totiž koncem minulého a začátkem b. m. Kralohradčan W. Schmied pouze se swou rodinou a skrowničkými prostředky swými mimo několik německých drobnůstek i truchlohru »Kain a Abel«, »Šest a dwacet před soudem«, od Klicpery (opakowáno), »Zrádce«, pak »Berounské koláče«, jakož i s pomocí zdejších a libánských pp. dilettantů »Loupežníky na Chlumu,« a »Rinalda Rinaldiniho«, což arci trochu směšně a nechutně wypadalo; mimo to mnohé jiné hudební a dramatické maličkosti a jednotliwé sceny, při čemž i deklamowánky byly: Mlynářowá opička, Dýmka, Piwečko, Jindy a nyní, pak Kafíčko a Šňupka od Wacka. Ztráwili jsme při této zde neobyčejné zábawě několik příjemných wečerů; Schmied a rodina jeho si k wšeobecné pochwale a spokojenosti počínali. Zabloudí sem sice častěji nějaký zbytek býwalé pouze německé diwadelní společnosti, okazawší ale swou nicost a několik bídných šprýmů — kolikráte jen před 5—6 osobami, táhne wždy hned o dům dále; tenkráte ale wida tu wšeobecnou rozčilenost a dům kolikráte až přeplněný, spomněl jsem na onu, původně našim milowaným Tylem ponawrženou myšlénku: zdaliby již přece jednou nebyl čas, zříditi řádnou, potřebám a žádostem nynějšího času dostojnou českou hereckou společnost, která by městy, městečky i wětšími wesnicemi našimi se winouc, nejen wkus a ducha oswěty a národnosti w lidu šířiti, ale i diwadlům ochotnickým, kterým se tak často slušného wzoru nedostáwá, wzorem býti mohla? Wěru potřeba to dáwno cítěna a zdá se mi, žeby podniknutí toto i pouze spekulatiwnímu požadowání na každý pád wyhowělo. Kde to wšak wězí? a není-liž nikoho, kdo by se wěci takowé ujmouti mohl neb chtěl? L—bl—r.

Ze Záhřebu. (**Literatura. Štýrská matice. Umělci.** Z přátelského dopisu.) Nedáwno wyšly »Prošastnost ugarsko-hárvatska« (Minulost uhersko-hrwatská) díl 2. od Lj. Vukotinovića; »Razna děla« J. Kukuljevića kniha III., »Ljubice od Mirka Bogovića a j. — Štýrští Slowenci sbírají teď síly k založení domácí Matice pro wydáwání naučných kněh slowinských pro sprostého sedláka. — Teď se nám blíží opět weselí dnowé. Sněm se tento mě-

sie skončí, wyslanci se nám nawrátějí, a tu nám nastanou weselé wlastenské přípravy pro budoucí sněm (horwatsko-dalmatinsko-slawonský) který se bude bezpochyby we Slawonii držet. Mezi tím chceme se opět několikrát na wlasteneckých besedách w naší střelnici scházet. — Krom toho sděluju Wám také radostnou zprávu z oboru umělectwí, že se právě dostaly do Záhřebu prwotiny našeho domácího malíře Karasa, který se 6 let nákladem našinců we Florencii a w Římě wzdělával, a teď na nějaký čas do swé wlasti se nawrátil. Karas je mladík welmi šwárný a učeliwý, jeho díla podle úsudku znalců wýborná. — Také opera od našeho wlasteneckého Lisinského je hotowa a naši dilletanti načtili se už I. déjstwí. O představení napíšu Wám brzo zprávu. St. V.

Pogedivšine štajerské semle, s' posebnim pogledom na **Slovence,** spisal Anton Krempl. Tento spis, který naše swětoobčanské, ze wšeho dobrého se-radující pány sousedy tak notně pobouřil, a to proto, že se někdo opowážil, nastojte! pro swého bratra sedláka národní děje w národním jazyku sepsati, dostal se nám právě do rukou, a nemálo nás potěšil. Wydání je ouhledné, prawopis organický, a na konci přidáno k ozdobě spisu toho šest podobizen w oceli pěkně rytých, a sice: Probus, císař římský; Samo, král slowanský; Karel Welký; Přemysl Otakar II.; Maximilian I.; Ernst, wojwoda štýrský. * *

BESEDY.

Slawnost universitní. W 138. č. Květů pronesl p. Š. při zprávě o slawnosti památky založení university pražské tato welmi wážná slowa: »Škoda, že se wýbor wlastenecké té slawnosti mezi náwrhy něčím posud neobjewil, co by k jakési oslawě a k prospěchu jazyka českého a wlastní české národnosti slaužiti mohlo; snad by se slawnost ta prastaré české university přece něčím takowým od jiných podobných slawností lišiti měla«. — Kdožkoli s dějinami naší university jen poněkud spřízněn jest, a patrným důwodům úmyslně neodpírá, zajisté prawdiwost wýroku toho uznati musí. Sprawedliwé to přání wšak již na wice místech bylo projeweno. Tak podle doslechu již lonského roku od welebného duchowenstwa některých vikariátů byla k podpiskám peněžných příspěwků připojena spolu žádost, aby se při zřízení té slawnosti též na českou národnost přislušně hledělo. W jaké míře se na takowou žádost od wýboru ohled má, udati mi nelze. F. J.

Jen obnowujme šmahem! Někde wenku newím sdali to w Čechách neb na Morawě bylo, měli wzácný starý obraz od wýtečného wlastenského umělce, jejž — poněwadž dobře dosti ošetřowán nebyl — to neštěstí potkalo, že hodně zčernal i sešel. Co s ním nyní, aby přece trochu oko lidu wábil? Wyčistiti jej? to by bylo málo; když se tak dlouho nic nedělalo, chtělo se najednou moc učinit. Přemalowati jej? ano to bylo přece něco! Malíř byl hnedle pohotowě — a co pak by wětší částka našich wenkowských malířů nedowedla? Wždyť je známe, ty pány! Jaká radost pro něho; zas mohl jednou swé umění tak krásně na odiw postawiti; on mohl při tom předchůdce swého mistrowati. Můžeme si ochotnost jeho představiti; barew nebylo litowáno, štětec lítal, bohudíky, konečně bylo stáří leskem nowoty překonáno a krásné to spojení nowého newkusu a starého umění dokončeno. To ale nic nedělalo; wšickni měli s tím radost a měli by ji snad posawád, kdyby jim náhodou nějaký host nebyl okázal, že místo prawé wzácnosti wysoké ceny, na kterou hrdými býti mohli, polo nowou, wzdělané oko urážející, za nic nestojící strakatinu mají, s kterou by se lépe tajiti bylo. — Nelze na každém žádati, by znalcem umění a starožitností byl; tu opatrnost ale měl i mohlby každý míti, aby nic starého měniti nedal, dokud se od zkušenějších nepřeswědčí, že z dobrého špatné nedělá.

Doktor F. Miklošič, nástupce Bart. Kopitara. Důstojné místo prwního kustosa císařské knihowny, jež druhdy slawný Bart. Kopitar zastáwal, spolu i censura spisů slowanských i řeckých, uděleno bylo doktoru F. Miklošičowi, mladému a wšak wšestranně wzdělanému muži, jenž, jak doslýcháme, hlawně strany slowančiny welmi hluboko a jisto wniknul. Býwal prozatímním professorem filosofie w Hradci Štyrském a oswědčil nejednou swou znalost nářečí slowanských, jmenowitě wýborným swým posouzením Boppowa díla slowozpytného, jehož částku slowanskou swému důwtipnému skoumání byl podrobil. Letos wyjde od něho, jak w prwním půlletí Kwětů oznámeno bylo, etymologický slowník nářečí staroslowanského pod názwem »Radices linguae slavicae [illegible]ti veteris.« — Klademe welkou důwěru w jeho učenost, [illegible]ufajíce, že síly a důwtipnost jeho ještě mnohý [illegible] [illegible]tek wytwoří.

Polní úroda w Krajinsku. Z krajin západního Jihoslowanska docházejí nás [illegible] zprávy o hojnosti zemských úplodin letošního podzimku. Zwláště uwedlo se bramborů čili zemčat (krajinským nářečím »podzemljice« nazýwaných) a řípy wodnice. Zemčata prý takowé welikosti dorostly, že wážejí wětším dílem po 1 libře, často i dwě libry; nalezly se pak dwa brambory, které i pět a jeden kus, který s e d m (!) liber wážil. — »Řípy wodnikowé máme tolik,« prawí dopisowatel w[illegible]ských Novicech, »že newíme ani kam s ní. Ale nic nedělá, wždyť známe lékařské přísloví: Kada je dovelj repe, je malo bolnikow t. j. když je hodně řípy, je málo nemocných. — I wína je w hojnosti, jenom že se nezdá býti tak dozrálé a sladké, jako druhdy býwá. K.

Na sewerní železnici Ferdinandowě, táhnoucí se od Widně přes Brno, Holomouc k Lipníku, hýbá se to notně. Od 1. ledna až do konce října b. r. jelo na ní 569.451 osob a wezlo se kromě 30.090 cent. dříví, uhlí a železných wěcí pro potřebu železnice té samé, dohromady 1,552.294 cent. kupeckého zboží; příjem obnášel 1,390.460 zl. 28 kr. Jak zroste teprwé ten žiwot, až Pražsko-Holomoucká železnice hotowa a s ní spojena bude!

Zpráwa o českém diwadle.

Na našem diwadle stíhá nyní jedna benefice druhou. W neděli dne 1. prosince b. r. bude se prowozowati poprwé we prospěch p. W i l é m a G r a u a: **Práchta, bílá paní z Jindřichowa Hradce,** anebo: **Bloudící ochránkyně po smrti,** welká wlastenská rytířská činohra we 4 jed. od barona J. Feilitsra pro české diwadlo od J. K. Zbraslawského. P. beneficiant podáwá ouhledně tištěné panortografické náwěští, kteréž zajisté swými půwaby a nádhernými tituly mnohé diwáky do tohoto představení přiláká, což p. Grauowi upřímně přejeme ano i slíbiti můžeme, an jej mezi matadory našeho herectwa wším práwem počítáme a drama sama dějištěm swým wlasti naší náleží. R.

Omyl tisku.

W předešlé „Příloze" prosíme 22. řádek zdola na straně druhé sloupec druhý, takto poopraweně čísti:
Oddanost — že slepá k cuzozemcům.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 144.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

30. listopadu
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Kdyby krasotinek nebylo!
(Deklamowáno o besedě na Žofíně.)

Swět je přece jenom krásný!
Pohledněme kolem sebe;
Dobré srdce a duch jasný
Widí zde už předsíň nebe.
A wšak o tom, rozmilí,
Nebylo by ani zminky,
Kdyby w swětě nebyly
S námi drahé krasotinky.

Kdyby krasenek nám nebe wzalo,
Jakž by tu as bylo reků málo!
Jenom wděkaplné krasotinky
Pletou sláwě krásné winky;
Jen kde milostenky blesly,
Slibujíce wěnec slawy,
Rytířowé statně nesli
Do ciziny na trh hlawy.
Kdyby ale krasotinek nebylo:
Tuťby rytíř mysli smělé,
Nemaje swou krasawici
Podal rozu meče skwělé,
A kdyby moh', nepřátele
Potřel by jen — rukawicí.
Kde nekwětou krásy kwítka,
Nekwětou též wěnce slawy:
Kde nekwěte žadná Jitka,
Nerostou též Břetislawi.

Kdyby krasotinek nebylo —
Tuťby zwuky hudby byly
Pouhé na mráz troubení;
A pak tanec, moji milí,
Tenť by byl jen bláznění;
Naše polka roztomilá,
Která bez wšech powyků —
Ač jen Češka — okouzlila
I pařížskou kritiku:
Tať by se ach, netančila
Potom ani w Bráníku!

Kdyby krasotinek nebylo —
Tuť by také swět náš wrátký
Ztratil básnické swé látky;
Hlawičky tak blaze rozbolené,
Srdéčka tak wiele toužící,
Kadeře tak těžce zamyšlené,
Lilijowé číťka truchlící —
Ani Oh, ba ani Ach
Nežilo by w našich krajinách;

Každý by jen wšedně bledl,
Intresantně zastonal
Nebo hezky zawzdychal —
To by žádný nedowedl;
Kdoby musel smutnou pout již konat,
Hleděl by jen na nebe;
A kdoby pak musel stonat,
Stonal by jen pro sebe.
Perle drahých slziček
Byly by jen trocha wody,
A náš krásný měsíček —
Ten by wyšel zcela z mody.
Pakby zašly w takowémto swětě
Básníkům wšem sladké wrtochy,
A kdo nyní wерše plete,
Plet' by potom punčochy!

Kdyby krasotinek nebylo —
Začby potom wšecky báły
Na tom milém swětě stály?
Wemte růži wonný kwět,
Ať ji pak, kam chcete, dáte,
Přec jen samé trní máte;
Tak by bylo také zdeť.
Tady o besedě
Bylo by jak po besedě;
Kde nic, tu nic, wpřed i wzad
Trochu staročeských brad,
Mužských kakad welké tíže
Dle pařížské nowé stříže,
Pár wšetečných nosejčků,
Párek ostrých jazejčků,
Brejle na ospalém zraku,
Klíč od domu w černém fraku,
A při bledém swětle swíček
Trochu bílých rukawiček,
Někdy trocha hudby milé,
Zato ale hodně dlouhé chwíle,
Trochu slow, jak od ledu —
A tu máte celou besedu!

Kdyby krasotinek nebylo —
Kdožby jako wčelky čilé
O domácnost pečowal?
Kdožby pěstil kwítky milé
A kdož by je milowal?
Kdožby pěstil swaté city,
Kdoby měnil žalost w slast?
Na kohožby mohla býti
Ještě hrdá milá wlast?
A pak naše řeč — ta milá,
Ta by wěrte, byla —

Ať si, kdo chce co chce, říká —
Slowník jen a gramatika.
Kdožby trestal poštěwáčky
Newšimnutím newinným?
Kdoby ničil uštěpáčky
Pohlednutím jediným?
Muže? — muži? — ach, kam píli
Ti, tam býwá dlouhý examen,
A tuť by pak, moji milí,
Přišla kosa na kámen.

Kdyby krasotinek nebylo —
Tuťby mnohé wěci wnadné,
Nemajíc už ceny žádné
Byly jenom pouhé hračky —
Ku příkladu: šněrowačky,
Jimiž by si švihačkowé čilí
Rádi duši z těla wymučih.
Šwihák à la mode, jenž nyní,
Dříwe, nežli přes práh kročí,
Před zrcadlem půl hodiny
W onakém kabátku se točí,
Znaje líčidlo i pomádu:
Ten by po čas wěku swého
Nosil potom kabát, w němžto jeho
Děděk honil parádu!

Kdyby krasotinek nebylo —
Tuť by mnohé místo utěšené
Stálo jako opuštěné;
Na Žofín by žádný neputowal,
Jak by uzawřen byl záworou,
Zármutek by bašty opanowal,
Bubeneč by zas byl oborou;
Nedělím by zbledly twáře,
Masopust by musel z kalendáře,
I ta naše Praha skwělá,
Ztratiwši swé čárné moci
Ubohá by wyhlížela
Tak as jako po nemoci.

Kdyby krasotinek nebylo —
Raděj ani žiwu být!
Wšecko by se jen tak wleklo,
Jakby bez wody to bylo leklo,
Jakoby to užuž mělo mřít!
Napsat ňákou deklamaci —
Newzal bysi nikdo práci;
Žádný by swou bystrou šwádu
Newed' wíce na parádu;
Každý by jen do prsou se bije,
Opakowal sobě truchlé zpěwy;
Co jsou bez pastýřek Arkadie?
Co jsou ráje, w kterých není Ewy?

F. Rubeš.

Hrb můj a srdce mé.

(*Pokračowání.*)

Když Bětuška přišla, ptala se, proč Wilém dnes tak záhy odešel?

»Neokázal jsem mu sice ještě dwéře,« prawil Konrád, »brzy se to ale stane; powaž si, on se dnes opowážil o tebe žádat.«

»Opowážil?« opětowala Bětuška.

»Ano, opowážil,« doložil ještě jednou Konrád. »Chudý uprchlík, nemající ničeho, leč swůj hrb, ucházi se jakoby nic, o to nejhezčí a nejhodnější děwče we wsi! Chceš-li se wdát, jsou tu jiní. Mlynářůw syn sám ti říkal, jak to míní a otec je s tím spokojen. Nowý hospodský rádby také hospodyni; mluwil wčera semnou. Chtěl jsem ti to hned říci, ale ten hrbatec wězí zde celý wečer, a we dne není kdy ke dlouhé rozprawce.«

»Totě brzy umluweno,« řekla Bětuška; »nezlobte se, tatínku, já nechci ani jednoho ani druhého.«

Druhý den přišel Wilém opět w uwyklou hodinu. Bětuška nebyla w síni; Konrád ho sotwa pozdrawil.

»Přišel jsem, abych waše rozhodnutí zwěděl,« prawil konečně hrbatý, když Konrád twrdošíjně mlčeti nepřestáwal.

»Nejdříwe mi dowolte některé otázky,« začal Konrád. »Odkud jste?«

»Z Kolmanu.«

»Co máte?«

»Hrb můj a srdce mé.«

»Srdce má každý zamilowaný,« prawil Konrád, »a za přídawek co nejpěkněji děkuji. Mlynářůw syn má též srdce a k tomu swůj mlýn. Hospodský má též srdce a k tomu pěknou hospodu.«

»Bětuška má swobodně woliti,« mínil Wilém.

»Bětuška není moudrá a wy mi nemáte wíce přes práh kročiti,« rozzlobil se na něj Konrád.

»Wždyť widíte, že jsem se již hole chopil,« prawil Wilém pokojně. »Buďte s Bohem!«

Když to prawil, wstoupila Bětuška do dweří; ona byla wšecko slyšela. »Cestujte zdráw, Bůh s wámi!« prawila k loučícímu se.

»Bůh s wámi, dobrá díwko. Tisíc díků za tuto potěchu; w roce se opět shledáme.«

Bětuška měla za dobré, že Wilém šel; cítila dobře, že je třeba přítomnou dobu snésti, aby se lepší budoucnost zasloužila. Swému otci neukazowala zakalenou twář, nýbrž wesele a pozorliwě jako wždycky swé práce konala. S počátku se diwil Konrád, pak ale myslil: Hrbatý jí přece méně w mysli wězí, než jsem za to měl, a to je dobře.

* * *

Po několika měsících ptal se swé dcery. »Jak je s mlynářowým synem? Přináší tobě každý den kwítí a ty je přijímáš.«

»Poněwadž byste se hněwal, kdybych toho neučinila, otče.«

»Ty ale tím kwítím nepoházíš stranou, nýbrž

pěkně pečliwě do sklenice je dáwáš a čerstwou wodou opatřuješ,« prawil Konrád, a okázal na několik sklenic s kytkami, kteréž na skříni stály.

»Nenechám ničeho zkazit,« prawila Bětuška. »A co mohou nebohé ty kwětiny za swého dárce?«

»Jdi, jdi,« zamrzel se otec,« nepřetwařuj se; dárce se ti wíce líbí, než kwětiny.«

»Nikdy se mi nelíbil, a nebude se mi nikdy líbiti.«

To řekla Bětuška pewným hlasem a nepřijala wíce žádných kytek od syna mlynářowa.

* * *

Několik neděl na to počal zase Konrád: »Jakž je s hospodským? On častěji přichází a ty s ním wlídně rozpráwíš.«

»Proto, že tak žádáte, otče!«

»Líbí se ti?«

»Nikoli.«

Konrád se rozmrzel. »Owšem, owšem, žádný z nich nemá hrb; jsou dobře urostlí, bohatí, mladí, nelíbí se ti wšak, poněwadž se twůj starý otec žádné radosti dočkati nemá.«

Nebohé Bětušce wstoupily slze do očí, a mlčky odešla do swé komůrky. —

Kramářůw syn přišel z města nazpátek, kde se byl čtyry léta učil.

»Pěkný člowěk,« zwolal Konrád, wida jej okolo jíti.

»Ano,« prawila Bětuška, »hezký je.«

A w skutku byl kramářůw syn nejpěknější mladík w celém místě, jakož Bětuška nejpěknější děwče; on chodíwal welmi často okolo jejího domku a pozdrawowal, a ona mu děkowala. Netrwalo dlouho a starý kramář přišel sám ke Konradowi.

»Přicházím,« prawil, »co námluwčí swého syna. Wy wíte, že již můj otec zámožný muž byl; mé dědictwí jsem ještě zmnožil, obchod jde dobře, to widíte; waše dcera bude dobře zaopatřena.«

»Ona také něco dostane,« dí Konrád, »a později ještě wíce.«

»Jsme tedy srozuměni?« ptal se kramář. »Byl by to hezký párek.«

»Ba owšem, owšem,« přiswědčil Konrád. »Přiwedu dceru,« prawil, došel ke dweřím, rozmyslil se ale, řka: »Děwčata býwají ostýchawá a někdy — swéhlawá.«

»Máte prawdu,« doložil kramář. »Mluwte s ní mezi čtyrmi očmi a dejte mi zejtra wěděti.«

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Sedlčan. (**Nowá škola. Slawnost. Diwadlo. Knihowna.**) Čím wíce duch národnosti w českých krajích se zmáhá, tím wíce i lid u wzdělání swém pokračuje, a tím wíce rozkwítá i blaho jeho. Že k docílení toho školy nejwíce pomáhati mohou, jest wěc dáwno rozhodnuta, jakož i to, že dle množstwí škol, jež národ w zemi swé počítá, na wzdělání a na blaho wlasti zawírati se dá. Slušnoť tedy, abychom obecenstwu zpráwu podali, kdykoli w naší wlasti nowá česká škola zřízena býwá. To se stalo letošního roku i w městě našem. Rozhlášenou dobročinností našeho nejoswícenějšího knížete pána Ferdinanda z Lobkowic, wéwody Roudnického, jest w městě našem letos nowá česká škola pro čtyry třídy důkladně wystawěna, na nížto se u prostřed naleza nápis: »Wzdělání mládeže, blaho wlasti«. Dne 17. listopadu byla u přítomnosti krajského komisara, p. Jos. Subra, p. Frant. Zelenky, wrchního ředitele panstwí chlumeckého, četného duchowenstwa a úřednictwa od weledůstojného p. Jana Čtrnáctého, školního dozorce a wikáře okresu wotického, slawně poswěcena. Mimo to konala se tady toho dne wejroční pouť sw. Martina, patrona zdejšího chrámu Páně, a pak slawná instellace našeho důstojného p. děkana Em. Urbana. Okolo 9 hodiny přijel krajský p. komisar s patronátním komisarém chlumeckým, panem wrchním, jsouce od množstwí jezdců na koních a chlumeckých pánů úřadníků doprowázeni do města, a byli od četně shromážděného měšťanstwa střelbou a hudbou slawně uwítáni. Na to byli od weledůstojného pana wikáře s hojného duchowenstwa do školy uwedeni, kdež je mládež školní zdařilými řečmi uwítala. Po skončení církewních obřadů držel swětitel školy, p. wikář, wýbornou řeč o welikém prospěchu škol, a děkowal wšem, kteříž k wystawění tohoto nákladného domu školního nápomocni byli, načež od mládeže školní národní píseň »Bože zachowej nám krále,« zpíwána byla. Ze školy se odebrali wšickni wznešení hosté tito do kostela, kdež se konala instellace zdejšího p. děkana, při kteréžto prowozena byla mše sw. od množstwí se zdejšího okolí shromážděných hudebníků welmi zdařile. Po skončení služeb Božích byli wedeni wznešení hosté do děkanstwí, kdež se weliká hostina držela, při kteréž nejwíce český howor zaznívál. Při blaholu bubnů a hřmění moždířů pili se toasty, a národní píseň: »Kde wlasti má,« se zpíwala. Wečer an celé město jasně oswíceno bylo, odebralo se wzácné ono shromáždění do našeho diwadla, kteréž tento den krásným transparentem ozdobeno bylo, a při čemž čtwerozpěw od Jelena: »Dlouho buď zdráw« welmi zdařile se přednášel. Pak bylo od našich p. ochotníků prowozowáno: »Dobré jitro,« od Klicpery, načež následowala Rubešowa deklamowánka: »Obrana ženského pohlawí,« což wše tak zdařile a wýborně prowedeno bylo, že wšickni ochotníci hlučným potleskem wywoláni byli, a četné obecenstwo s nejwětší spokojeností diwadlo opustilo. — Tato radostná slawnost města našeho byla i s mnohou dobročinností spojena; neboť přispěním mnohých dobrodinců bylo tento den 12 školních žáků nowým oděwem zcela ošaceno, 6 jich bylo penězi a 6 jednotliwými díly šatstwa obdarowáno, a od zdejšího měšťanstwa bylo tento den 60 chudých hojně nasyceno. Čistý wýnos diwadelního předstawení byl k zaražení české knihowny pro zdejší školní mládež ustanowen.

Fr. B—a.

BESEDY.

Dne 3. prosince w šest hodin wečer bude se držeti 7. schůzka jednoty promyslowé u sw. Hawla. Jan Weselý, čalounik a zastupitel řemesla, bude přednášet o potřebě wy-

učowání řemeslníků w kreslení, pan professor Wersin o strojnictwí w pohledu na berlínskou premyslnou wýstawu.

Polní kaplan, p. Seifert, přednáší nyní na rozkaz nejwyšší wlády w Mehudi důstojníkům a kadetům tamější c. k. rakouské wojenské posádky jazyk český. Mnoho zdaru!

Kapelní mistr dwanáctého pluku husarů, který nyní w Klatowech leží, byl do Pešti poslán, by se s nejnowějšími národními maďarskými nápěwy seznámil a je pro onen pluk zaopatřil.

Rozepře o 50 tolarů, která nedáwno před berlínským městským soudem rozhodnuta byla, způsobila přes 1000 tolarů soudních outrat; jeden swědek musel až w Americe wyslýchán býti. To bylo drahých 50 tolarů!

Pan Just, kterýž také co režisér při býwalém zdejším českém diwadle w růžowé ulici býwal a nawštěwowatelům jeho scenickými swými kunsty zawděčiti se hleděl, dostal se nyní do Widně k Josefowskému diwadlu rowněž za režiséra.

Jednota střídmosti w jistém horno-lužickém městečku odnesla w slawném průwodu, s hudbou a praporcemi, soudek kořalky k šibenici, pod níž jej zakopala.

Šampaňského wína odbyt do Německa tenčí se neustále. W prwní polowici t. r. doweslo prý se o 100.000 láhwí méně, než w tom samém čase minulého roku. Německo nepotřebuje již francouzské šampaňské; ono si kwasí wíno swé samo!

Posádka pařížská i s wojskem, které při opewnění pracuje, obnáší nyní: 1 pluk husarů, 1 pl. dragonů, 1 pl. dělostřelců, 2 pl. řádowé a 2 pl. lehké pěchoty, pak batajlon myslíwců. To je posádka, kteráby se už posadou jmenowati mohla.

Literatura.

Meč a kalich. Od J. E. Wocela. W Praze, 1843. Tisk a sklad Jar. Pospíšila.

Slawná minulost jest a musí býti nejzwučnější strunou na lyře české. Duch národu českého, chce-li se znowu zroditi pro nowý swět slowanský, musí zasuté Herkulanum swé welké minulosti wyhrabáwati pilností neunawenou a písní, pronikající hroby otců, wywoláwati jejich duchy poswěcené, jejich postawy a charaktery železné. Národ zřeknuwši se minulosti swé, zřeknul se podstaty ducha swého, zřeknul se sám sebe a musí newyhnutelně za prostředek jiným národům slaužiti. Jako kwět a wětew, wětew a kmen souwisejí, tak i minulost a budoucnost národu; jako strom ze swého wlastního jádra a semene, tak národ ze swého půwodu, ze swé minulosti se pučiti a wyrůstati musí. Byl-li ale nešťastným, že proud žiwota jeho byl přetržen, musí newyhnutelně nawrátiti se k swému střídlu a z něho wésti další wody žiwé, nesoucí jej do okeanu člowěčenstwa.

Jmenowitě žiwot národu českého jest tak cizým žiwlem w přítomnosti nejen zaplawený, ale i proniknutý a protkaný, že mu bez minulosti nijak porozuměti nelze, a jedině w této najde Čech nejen sám sebe, ale i příbuznost s jinými slowanskými kmeny. Staročeská řeč a hudba, staročeská báseň a staročeské mrawy jsou wšem Slowanům a obzwláště Slowákům o mnoho bližší a příbuznější, nežli ty samé wýtwory ducha a wěku nowočeského — tedy minulost Čechů (owšem ne co do času, ale co do formy ducha) jest bližší jejich budoucnosti, nežli přítomnost sama. Odtud se dá snadno wyswětliti wšeobecná touha odkrýti minulost a zachowati její pomníky a památky, které wšecky šlechetné duše české proniká.

Zaswěcený tlumač tohoto hlubokého citu jest nadšený básník »Přemyslowců« a »Meče a kalichu«. Newím, kterému z těchto krásných wýtworů ducha jeho přednost přičísti, ale že poslední i mých krajů rodinných se dotýká, chci o něm několik upřímných slow pronesti a krajany swé naň upozorniti.

Pod názwem »Meč a kalich« opěwá básník náš w souměrně sestawených romancích onen wěk wlasti swé, který po zahynutí rodu Přemyslowců po meči až do zhasnutí ducha a síly husitské se táhne. Swým »Wstupem« wážně nás uwádí do předsíně pantheonu swého. Bolestně musejí trhnouti každým wlasteneckým srdcem jeho krásná slowa o národu, zapomenuwším na sláwu předků swých:

Národ sláwou otců neswěcený,
Bez paměti dějů wlasti swé,
Z žiwota knih list je wytržený
— — — — —
Zbořený sloup neznámého hradu,
Jejž otáčí chwoje swadlá sněť atd.

Ale utěšeně a mocně nás pozdwihují slowa poslední tohoto wstupu, upomínajíce na to, že proud slawného žiwota předků i potomky nésti musí: »My i oni — jedno wlnobití — Hučíci Ewropy prostorem!« — W prwním oddělení, »Alžběta a Jan« nadepsaném, poznáme hned wšestranné genia básníkowa. Onť jest wždy wíc lyrickým, nežli epickým a ačkoli jednotliwá místa nás žiwým popisem do prostřed bitwy, kterou práwě opěwá, zachwacují, brzy opět trati se tato síla, a jakkoli by si čtenář obraz děje rád spřítomnil, přece mu tento často před očima w mlze zaniká. Awšak sama tato newywedenost jeho obrazů, tyto nedokončené sochy jeho chrámu mají onen zwláštní půwab, že jsou takořka symbolem historie české a ducha českého w ustawičných bouřích a wlnách dějů se hledajícího. Co se wšak samých charakterů tohoto oddělení týče, objewují se nám dosti mocně w hlawních momentech jejich žiwota a dějství. Welikého půwabu a něžnosti uměl básník wdechnouti wšem wýjewům, w nichžto se Alžběta, tento poslední, pěkný, čarodějný poblesk zapadajícího slunce nad mohylou Přemyslowců, duši čtenářowě wíce lyrickým, než epickým způsobem zjewuje. Awšak i skřemenělá, wzdorná síla, která wůbec české bohatýry označuje, w králi Janu slepém krásně je zobrazena, a we Wilému Zajicowi obdiwowat musíme i šlechetného rytíře plného wěrnosti a oddanosti k zákonnému králi, awšak i odwážliwého zastawatele potlačené prawdy a nadšeného milowníka národu a wlasti. Jest on oprawdowý syn středowěku jako Cid Campeador španělský a romance Cida opěwající mají welikou podobnost s Wocelowými; ačkoli upřímně wyznati musíme, že tyto naše české oněch španělských souměrnost, průhlednost a w každém článku podiwně zářící jednotu celku nepostihly. Musíme i zde cítit ještě naši nedospělou, newywinutou národnost, která by z wlastního jádra a ducha swého wytwořila si přiměřenou formu slohu i básnického rozměru. Přitom wšem zůstanou básně Wocelowy ctihodným a krásným pokusem národního eposu českého. — Prwní toto oddělení dokončuje oda na Karla, otce wlasti, která prawdiwým nadšením jeho šlechetné skutky před oči nám stawí a swatým opowržením se díwá na cizince jeho sláwě se rouhající.

(*Dokončení.*)

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Čislo 145.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladě Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

3. prosince
1844.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

W malé chwíli na to wešel Pětipeský se swým bratrowcem. S welikou bedliwostí utkwěly oči Polhartowy na důstojné postawě jednoho i na pěkném zrůstu druhého; ale zpytawý pohled tento podobal se jenom kratinkému blesku; rychle zmizel a obyčejná sladká usměwawost rozhostila se po twářích opatrného radního.

»Co mi působí to potěšení, že šlechetné pány we swé skrowničké domácnosti spatřuji?« ptal se líbezně šeptaje.

Rytíř Hanuš chwíli neodpowídal. Oko jeho spočíwalo na radním, jakoby ho skrz naskrz prohlednouti a předivo nejtajnějších myšlének jeho proniknouti chtěl.

»Nemilá nehoda potkala wčera u wečer muže, jejž dáwná léta přítelem nazýwám —«

Polhart pokywowal hlawou, jakoby z brusu nowou zpráwu poslouchal.

»Je to starý řezbář Šlechta, jakož, pane, již dobře wíš,« pokračowal rytíř poněkud newrle — »jejž diwá luza i s newinnou dcerou nebranného do rukou sprawedlnosti odwlekla, a za něhož já se dnes u samého pana purkmistra zaručil.«

»Tak, tak!« kýwal Polhart zase hlawou. »Tedy řezbář Šlechta — a šlechetný rytíř jeho přítelem. Weliké štěstí pro člowěka, jejž pobožný lid pro weřejné rouhání trestu wydal.«

»Nemluw, pane, wěci, w něžto sám newěříš,« řekl Pětipeský welmi wážně. »Přítel můj powídá, že se dobře znáte — a tudíž tě nebude tajno, může-li kdy z úst jeho rouhawé slowo wyjíti. O to se zde také nejedná a prawda se jinde okáže.«

»Oč pak se tedy jedná, šlechetný rytíři?« ptal se Polhart co nejlíbezněji se usmíwaje.

»Jedná se o jeho dceru,« řekl Pětipeský s pronikawým pohledem. »Wrátný, wjehož ruce i s otcem dána byla a kterýž maje s newinnými lidmi outrpnost, ulehčení jim zjednati zamýšlel — starý tento a jak se zdá poctiwý, prawdomluwný člowěk dotwrzuje, že přiwedl díwku do twého domu, kdežto tě prositi měla, abysi otce na tyto swaté dny propustil.«

»Já tu pohádku již slyšel — ano; ale díwku jsem ani okem newiděl. On ji nechal w rukou služky mé — a ta ji pustila, newědouc, má-li ji zdržeti.«

»A může to služka twoje před námi říci, že díwku z domu pustila?«

»A proč by nemohla?« usmál se Polhart. »Škoda, že ji nábožná mysl prawě na boží služby odwedla! Mohli byste z úst jejích slyšeti, co pánu jejímu wěřiti nechcete.«

»Ty, pane!« řekl Hanuš welmi důrazně — »můžeš býti tak dobře oklamán, jako nyní newědomky třeba nás klameš. Díwka nemohla z domu twého odejíti, sice by se byla již k otci wrátila.«

»To se tobě, pane, zdá — ale já to nenahlížím,« prohodil radní. »Díwka se wymknula z rukou sprawedlnosti — běžela snad hledat zástupce — snad ho nenašla — bude se nyní ostýchati nawrátit se, aby w pokutu wětší nepadla — bude snad někde skryta čekati, zda-li zatím otce na swobodu nepustějí — a s wečerem se wrátí domů.«

»Myslíš, pane?« ptal se ho Pětipeský, ani oka s twáří jeho nespouštěje. — »A ty sám — twůj dům newí o díwce ničeho?«

»Jak to, pane?« ozwal se Polhart a wztýčil skrownou postawu swou co možná nejhrději. »Já swé mínění již pronesl a nemám we zwyku na swých řečích něco měniti.«

»Ano — dílem můžeš míti prawdu,« řekl Pětipeský po krátkém rozmýšlení. »Bázeň poplašené díwky může býti wětší než její dětinská láska, i může se někde skrýwati — ačkoli newím kde — a možná že se ještě nawrátí. Ale což jestli ne-

přijde? Pane, budeš pak w stawu, abysi na otázky naše ty samé odpowědi dáwal? To si dobře rozwaž na mysli a jestli jsi co učiniti kázal, k čemu tě nepřátelstwí twoje k starému Šlechtowi zawedlo — «

»Jaké to řeči, rytíři?« překazil mu Polhart tok dalších slow, a z blesknawých očí sršely mu žhawé jiskry. »Pomysli, ža mluwíš k člowěku, jemuž obec důwěru swou darowala, a kterýž ji až posud neporušenou zachowal! Či wešel jsi přes prah domu mého s tím oumyslem, abysi mě před swědkem na cti ukřiwdil?«

»Nech se čest twoje leskne jako powrch tichého jezera,« odpowěděl rytíř rázně — »já se jí ani stéblem nedotknu, aniž ji prachem zakalím. Já chtěl jenom na mírné cestě wyrownati, co musím jinak u samého trůnu králowského pohledáwati — jestli neučiníš podle slow mých, jichžto tajnému smyslu jsi bez pochyby rozuměl.«

XV.

W trapném očekáwání uběhl boží hod ouzkostně stísněným přátelům. Již tu byl wečer a Eliška se ještě newracela. Nebylot rady, nebylot zdání a nápadu, jež by starý otec a jeho těšitelé nebyli ze wšech stran ohledali a platnost jeho w uwážení uwedli. Nejčileji počínal si přitom statný Kotouč. Nepřišelť celý den takořka ani z ulice. Křiž a křížem přebíhal wšechna weřejná místa, bedliwě po wšech koutech pátraje, a jenom chwílemi domů zabíhaje, aby nahlédnul, zda-li se díwka mezi tím již nenawátila.

(*Pokračowání.*)

Hrb můj a srdce mé.

(*Pokračowání.*)

Když Bětuška domů přišla, prawil Konrád: »Slyš děwče, kramářůw syn je též do tebe zamilowán.«

»Uchowej Bůh,« dí Bětuška; »ten tak málo myslí na mne, jako já na něho.«

»Jeho otec byl ale práwě zde, a žádal o tebe pro syna.«

»Lituji toho,« odwece srdečně Bětuška.

»Ani ten ti není dost dobrý? Wždyť pak se ti zdál přece pěkným býti.«

»Což se mám dokonce wdát?« stěžowala si Bětuška; »jsem wám již obtížná, otče?«

»Co to mluwíš, dítě! ale powaž že takowí ženichowé nepřicházejí každý den, a je-li po mladosti weta, je i po nich weta.«

»Nech si zůstanou doma,« dí Bětuška; »způsobují bez toho jen mrzutost.«

»A mně největší,« doložil Konrád; »neboť patrně widím, že ten prožluklý hrbec ti pořád w srdci wězí, pro to ti není také nikdo dost dobrý. Nechci se ale zlobit; posaď se sem ke mně, ať si w pokoji rozmluwíme. Hleď! tys mi jediné dítě, nemáš ani bratra ani sestry, a ty dwě staré nezůstanou ti také dlouho; já jsem již stár, a umru-li, stojíš zde celá samotinká, celá opuštěná. Proto bys měla wolit, nyní, dokawád ještě twá růžowá doba trwá.«

»Nesmím wolit,« odpowěděla tiše Bětuška.

»Převrácenost na mysli,« zwolal rozhněwaný otec. »Tybys nechala mlynáře, hospodského i hezkého kramářowa syna státi, a wzalabys pana z Nemánic spolu s hrbem jeho a s neduživými prsami.«

»S neduživými prsami — ?« opakowala Bětuška bolestně. »Ach otče, proč mi to powídáte? jak to wíte?«

»Poněwadž mi to sám prawil; proto nepil také žádné wíno.«

»A proto mám nyní také srdce tak těžké,« řekla Bětuška; »proto musím tak často na něj mysliti. Snad někde těžce nemocen leží, beze wší pomoci....« Bětuška nemohla pro pláč ani dále mluwiti.

»Ne,« prawila za chwíli, »Bůh ho neopustí,« a otřela si oči. »Widíte, otče, wy jste mi mocí otewřel ústa; nyní wám musím wšecko říci. Miluji Wiléma, proto že je dobrý člowěk, bohabojný a mrawný, a to ti ostatní nejsou.«

»Nu, nu,« mínil Konrád, »mladost nemíwá cnost; časem to bude jinak.«

»Kdo se Boha nebojí, časem se jen ještě zhorší,« řekla Bětuška. »Což newidíte, otče, co ti tři každou neděli w hospodě tropí?«

Konrád krčil rameny. »Wzácní páni we městě také tak činí, a ti tři jsou zde wzácnými pány.«

»Tak!« prawila Bětuška rozhořčeně; »já ale nechci žádného muže, který příliš pánowitý je, by kolena před Bohem sklonil.« Na to se zasmála a řekla: »Posléze jsem wšem třem tanec odepřela, řkouc: Waše kolena jsou neohybná.« Oni se zaraženě díwali a žádali wyswětlení. Wšickni tři máte neohybná kolena; pozorowala jsem to w kostele, prawila jsem, obrátila se od nich. Oni se smáli, ale zlobili se přece.«

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Prahy. (Třetí beseda podzimní.)

Milý bratře, byl jsem tam.
Ptáš se chtiwě asi: Kde?
W třetí české besedě.
Není wšak to pouhý klam,
Když dokládám na swou čest,
Že jsem ještě takowého
Newiděl nic nádherného,
Jakož tato schůzka jest.
Když se dáwá u nás bál
Jednou za několik roků,
Když se k tomu wezme sál,
W panském domě w prwním štoku;
A pak se wšech končin k nám
Přijdou slečinky a páni;
Je to proti pražským besedám
Pouhé šušowání.
Jaká to již romantičnost,
Jaký půwab, jaká sličnost,
Že se na ostrůwek malý
Z hlučiwého města odebrali!
Tu nám srdce okřeje,
Tu se rozum zabřeje.
U dweří hned w černých fracích
Stojí šwarní mladí páni;
Radost widěti jim w zracích,
Srdečnost w jich uwítání;
Odtud wstoupiš w jasný sál,
Kde — wšak odpusť, bratře milý!
Že ti tuto krásnou chwíli,
Jak jsem ji w swou duši wssál,
Jasně popsat nemohu,
Neb jsem w koutě u rohu,
Jako němá socha stál.
Ach, jak mi tu diwně bylo,
Když mně přítel kolem wodil,
Wšady pak se, kde jsem chodil
Známým zwukem howořilo!
Cizí zwuk jen w šepotání
Bytnost swou si tam prý chrání.
Když jsem patřil wůkol sebe,
Mall jsem, že to prawé nebe,
Samé slunce, hwězdy skwělé,
Lásku w srdci, přímost w čele.
A když hudba zawzněla,
Jak se srdce zachwěla!
Již se stawí w dlouhé řady
Krasotinek jarý swět,
Milé wlasti mladý kwět,
Jaké se tu božské wnady
Objewily mému zraku!
Já wšak bez černého fraku
Do tance se pustit bál;
Jenom w němém podiwání,
Na překrásné spořádání,
Jako sloup jsem stál.
Kdybych tolik srdcí měl,
Na nebi co hwězd se třpytí,
Přece bych byl newěděl,
Kterak je zde rozděliti.
Kdyby moje srdce wřelé
Je tam bylo rozdalo;
Sotwa že by jedno celé
Milé wlasti zůstalo. —
Mazurky se tančily,
Menuety, kadrilly,
S polkou se wšak počalo,
Se strašákem přestalo.
Wše u krásném spořádání,
Milé bylo podiwání!
Jen že polku, lehké dítě,
Někteří z nich tuze hbitě
Co kwapíka tančili,
Sousedskou wšak walčili.
W čas krásného odpočinku,
Použili půlhodinku —
K zábawě a deklamaci.
Posadili honoraci —
Tím tu myslím děwy krásné,
Touhy naší hwězdy jasné —
W půlkulatém wěnci;
Za nimi se w husté řady
Služebníci božské Lady
Stawěli mládenci.
Nejdříw jedna ze slečinek*
Oslawila odpočinek,
Zpíwajíc národní písně —
Písně, když je ucho slyší,
Bol se w srdci tiší,
Padnou z něho wšechny tísně.
Hlasem tím je zpíwala,
Který se srdce se wine,
Rowně zase w srdce plyne;
Hlučná za to pochwala
Se jí od wšech dostala.
Nato wystoupil náš Tyl,
Jenž prý, jak se doslýchám,
Před lety už mezi pány byl**
Ježto k našim besedám
Prwní základ položili,
Žiwot společenský probudili.
Uwítán byl tleskem hlučným.
Přednašel nám hlasem zwučným
Od Rubeše deklamánku;
Wždyť to bratře milý znáš!
Co napíše Rubeš náš,
Jak to množí radowánku.
Nejnowější toto dítko,
Rozmilé to wtipu kwítko
S plesem wšichni přijali,
Po wýslechu díla
Rubeše i Tyla
Hlučně wolali.
Zpěwec pak na slowo wzatý,
Wšechněm známý pan Strakatý,
Pochoutky nám dopřál,
Každý při tom zpěwu okřál.
Zpíwal též: »Adámku náš!«
Wždyť tu milou píseň znáš.
K besedě ji tisknout dali,
Tam ji hostům rozdáwali.
Byl to odpočinek milý,
Radost, ježto w oné chwíli
Rozehřála duši mou,
Bude wždy mi útěchou. —
Ach to byly doby blahé!
Jen to jídlo bylo drahé.
Já zanechaw druhou polku,
W malém sále sednu k stolku,
A tam w libé samotě
Diwil se — té drahotě.
Myslil wšak jsem: Je to w Praze,
Tam se wšechno prodá draze,
Za tos užil radosti,
Jakých ani během wěčnosti,
W celém žiwobytí
Srdce twoje nepocítí.
Dwanáctá již uhodila,
Beseda se ukončila;
Wšechněm ale, jak se zdálo,
Bylo tance ještě málo.
Já wšak srdce plné slastí
Domů jsem se odebral,
Kde se duch můj samou wlastí
Až do rána obíral. X.

* Sleč. Loosowa, nám již odjinud chwalně známá, zpíwala tenkráte krásným, ohebným a silným hlasem swým »Wane wětřík po lučinách« od Škroupa staršího, a z národních »Wčera neděle byla« a »Ach není tu, není«. Ačkoliw, pokud wíme, weřejně poprwé česky zpíwala, byla přece její wýslownost jistá i jasná. Těšíme se naději, že slečna Loosowa co rozená Češka i na jiných místech nás českým zpěwem často potěší. — Na fortepianě prowázel ji ochotně pan Škroup mladší, jehož oblíbeného »Jeníčka« pan Strakatý s pochwálou zpíwal, pak krásnou píseň prof. Gordigiani-ho.

** Přátelům našeho napořád zrůstajícího žiwota společenského nebude zajisté nemilo zwěděti, že podnikatelé těchto třech podzimních besed cele jiní pánowé jsou, než kteří naše letní besedy pořádají, jimižto se bylo w láznich swatoWáclawských začalo a nyní na Žofíně pokračuje.

Z Rakowníka. (Diwadlo zdejší a w Krašowicích.) Dne 23. listopadu prowozowalo se našemi ochotníky: »Wybrané panstwí«. Nemajíce žádného zwláštního místa pro diwadlo, jakož na př. Poličané, museli jsme za příčinou Kateřinského plesu sotwa postawené diwadlo již opět bourati, což se bohužel w roce několikráte přiházíwá. Sál byl — jakož jsme tušili, napolo prázdný.— Dobře prowedený kus připamatowal nás na weselohru »Lumpacivagabundus«, kterážto se wloni na wšeobecnou žádost opakowati musela; malý příjem wšak připamatowal na Hedwiku, jenž se předloním u nás na prkna dostala, a za wši snahu bídnou odměnu poskytla. Nejzajímawější chwíli způsobil nám pan G..... z Prahy, jenžto nás dílem mistrným wylíčením pana správce, dílem humoristickým čtením:

»Lidský žiwot a železné dráhy« wýborně bawil, sáčež se mu we jmenu našich příznivců wůbec wřelé díky skazují. Na konec hry slyšeli jsme pannou F. Durasowou deklamowati: Koho bych nerada. Dne 24. na to slyšeli jsme we zwláštní soukromné besedě humoristické čtení: »Člowěk a bouby«. — Nemohu opomenouti přátelům domácí oswěty sděliti, že se také w Krašowicích zwláštním působením tamějšího kancelářského p. Burky již před rokem domácí soukromné diwadlo zřídilo, k němuž toliko pozwaní hosté přístupu dostáwají. Na počátku se hrálo owšem po německu, později se prowozowal také »Čech a Němec«. Letošní hry wšak již započaly weselohrou »Třinácty plášť« a dosti zdařilé prowedení sloužilo k wšeobecnému obweselení přítomných pánů a paní. Slečny B. dostály ouplně swým úlohám. Také jsme naslechli, že se p. Burka o to pokusiti hodlá, aby se obcím tohoto panstwí cestou co nejlacinější a nejwhodnější dobré knihy poskytowati mohly. Počátek se má učiniti p. Malého dějepisem české země. O kýžby takowá snaha, jenž nejsnejměji o prawém lidumilenstwí swědčí, wšestranné podpory a hojného následowání nalla! pak by jistotně každé dobré símě, buďsi rukou duchowní nebo swětské wrchnosti podané, tak často na skálu nepadalo. —

Kmetský.

Literatura.

Meč a kalich. Od J. E. Wocela. W Praze, 1843. Tisk a sklad Jar. Pospíšila.

(*Dokončení.*) Druhé oddělení představuje nám žiwot krále Wáclawa IV. Charakter tento nehodí se naskrze do epiky a neposkytuje žádných idealních situací w žiwotě; ale básník šťastně se tomu nedostatku wyhnul tím, že celý děj přenesl do krajin wyšších mrawních mocí, které duševním žiwotem wládnou. Třebas nemá swrchowané lehkosti a pohybliwosti slohu i rozměru, přece prawdiwostí swou psychologickou a často i kouzelnou něžností a bleskem weleby nás tento jeho nadzemský swět neodolatelně poutá. Škoda jen, že básníka při této příležitosti wyšší, wnitřní myšlénka historie české nezaujala, aby podobným způsobem, jako psychologické moci duše Wáclawowy w podiwném zápasu se pohybující — i wyšší moci ducha českého, w němžto tenkrát osudy lidstwa se wážily a swětodějstwo nowý obrat dostáwalo, před oči nám byl postawil. Tak by forma nadšeného wlastenectwí byla dostala i wnitřní kosmopolitický obsah, který jediný onomu wšemohoucnosti a osprawedlnění před soudem historie podáwá. Který národ má nejwyšší myšlénku ducha, tenť má i berlu swěta. Ostatně dobrosrdečný, ale slabý Wáclaw — tento we smyslnosti utonulý anděl — jak nám ho básník čarodějně zobrazuje, každé srdce pronikne a wryje mu swatou wýstrahu před spuštěním se sebe samého písmem plamenným. W tom práwě záleží i wyšší básnickomrawní cena tohoto krasodíla.

Následující oddělení »Mstitel« jest na mnohých místech úžasné weleby obsahu swého zcela dostojno. Hned w prwní básni »Bitwa sudoměřická« nás úžasem zachwacuje nenadálé, překwapující zjewení-se hrozného Jana z Trocnowa — který »platí sám za tisíc oděnců«.

Jako tmawé, hrůzné mračno
Hromy w sobě tající,
Wůdce Táborčanů stojí,
W pěsti rámou palicí.

Ale náš úžas spolu na nejwyšší wrchol dostoupiti i zase do prachu před obrowským duchem klesnouti musí, když čteme »Oběť otcowu«. Tu pozoáme, čeho je schopna wůle lidská, myšlénkou nadšená. Celé toto oddělení jest podobno hrůzonosným skalinám u prostřed rozbouřených wln stojícím, kteréž jenom leckde něžný genius útlou kwětinkou okrášlil, jako na důkaz, že ani wšemohoucí síla a samostatnost bez oddanosti a lásky býti nemůže. Owšem má prawdu básník, když we »Wstupu« k poslednímu oddělení »Poslední sen« pěje:

Nám nechť blesket jen, noční mrak když reje,
Kwapně objewí zbořené oltáře
Sláwy bywalé, jimžto hřmícím slowem
Káže noc se krýt umrlčím pokrowem.

Owšem, prawdu má, že wěk náš není ještě w stawu snésti a oceniti kolosálné charaktery toho času; a wšak duchowé títo zabaslí mají ještě i teď dost síly oživiti zkamenělé postawy přítomnosti. Poslední synowé ducha wěku toho úžasné síly, jak nám básně »Černý staw« a »Sen« překrásně líčí, zahynuli w propastech Tater, w mořském oku jejich a na Kosowu poli, co weliká oběť národnosti slowanské a swatého kříže. — Obraznost i mysl básníkowa snad nikde té weleby nedosáhla, jako na wěčných pyramidách ducha slowanského na Tatrách, kteréžto nadšeně líčí a tím ději celému newýslowné welebnosti dodáwá: »Ejhle! záře wýchodní již switá — — — — Trouby pomsty wěčně wodopády! Srázy skalin, toť jsou silné háwy Tater stěžňů nad korábem Sláwy!« — »W těchto welebných mohylách přírody, w nichžto sám Praduch slowanský dřímati se zdá, w kotlinách jezer tatranských, nášli po zmužilém boji proti nepřátelům je wšudy stíhajícím dostojné hroby synowé wěku onoho obrowského, odtud jejich stínů wzdechy wěčnou tužbou po wlasti swé zazníwají! Awšak nech ať již utichnou bolestné hlasy waše, otcowé hrdinští! Spočíwáte w odwěčné kolébce a otčině slowanské, a ze stínů wašich začínají wystupowati duchowé hodní swých otců a hodni pyramid tatranských!

Bohdan.

Nowé knihy.

Wšenaučná bibliotéka pro mládež českoslowanskou číslo I. Padesáte bájek a několik wážnějších básniček pro naše milé maličké, sebrané od W. S. Štulce: prwní polowice s titulem, předmluwou a 24 bájkami rytinkami w oceli ozdobenými, prwní tato polowice stojí 30 kr. stř.; druhá polowice, jenž 26 takowých rytinkowých bájek a básniček obsahowati má, státi bude též 30 kr.

Popsánj žiwota a skutků Swatých a Swětic Božjch. Dle Mich. Sinzla atd. od Jos. M. Pohořeléko. Swazek 7. (čili 3. čtwrtletj sw. 1.). W Hradci Králowé, 1844. Tiskem a nákladem Jana H. Pospjšila. Sež. za 12 kr. stř.

Kdoby nyní na toto welké a nábožným křesťanům weledůležité dílo předplatiti chtěl, složí 2 zl. 30 kr. stř za 12 swazků, totiž 1 swazek Žiwota Pána Krista i P. Marie a 12 swazků Žiw. Swatých.

Krátké poučenj o přjsaze w sšesteru rozmlauwánj od Františka Bohuslawa Lukše kněze cjrkewnjho. (Ku prospěchu školy Mikolowské.) W Gičjně 1844. Tiskem a nákladem Frant. J. Kastránka. Str. 75 w 8. Sež. za 15 kr. stř.

Wydáwaním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 146.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemskem placku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK PRO ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

5. prosince 1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakouského mocnářstwí půlletně i s patřičnou obálkou 2 zl. 20 kr.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Ještě jednou wyprawil se pod širé nebe, ačkoli neměl weliké naděje, že tato cesta platnější bude, nežli wšechny minulé.

Po ulicích bylo již tma a ticho. Weliký dnešní swátek držel po odpoledních službách božích wšechny pořádné měšťany w teplých swětnicích. Jenom weselejší mládež a newázanější čeládka přebíhala po tmawých ulicích, hledajíc obwyklá swoje doupata, aby si oddechla po celodenním namáhání, ježto wynakládati musela, aby se o welikém swátku w mezech slušnosti a počestnosti udržela.

Pádnými kroky probíhal statný Kotouč rozličné prostraniny, nahlédaje do koutů a sem tam i díwku jmenem wolaje; ale wšechny kroky, wšechno přiblížení, pátrání a slídění, wšechno wolání a opatrné přeptáwání bylo nadarmo. Poctiwý zbrojnoš unawil jen mohútné oudy swé, ale díwce nepřišel na stopu.

Mraziwě fičel wítr ulicemi a upalowal twáře wečerním chodcům. I složitého Kotouče byla zima již pronikla. Tu se přibližowal na swé křiwolaké pouti k místu, kdež mohl okřáti.

»Mám se zastawiti — anebo nemám?« mluwil sám k sobě. »Hnáty by toho sice trochu potřebowaly, abych je někde pohodlně na lawici natáhl — a kdybych je něčím propláchl, také by se nehněwaly: ale doma budou na mne čekati! — A wšak — co mohou čekati, co by už něwěděli, a co bych já byl newěděl, nežli jsem se ještě jednou za tím nešťastným děwčetem pustil? Pro dnešek je konec hledání — a zejtra budeme museti jinak začíti. Dnes ji beztoho domů nepřiwedu — a budou ii mě přece doma očekáwati — nu, tedy budou míti delší naději, když se tuhle na skok zastawím.«

S těmi slowy přistoupil ke dweřím nízkého domku w ouzké ulici. Byla to krčma nižší třídy, jakowých se toho času w hlučné, lidnaté Praze weliký počet nacházel, a kde se na přísné rozkazy stran zneuctění božích swátků tuze swědomitě nehledělo. Okenice byly sice zamknuty a dwéře přiwřeny; ale pod rukou dobrých známých snadno powolily, a krčmáři nebyli tak ouzkosrdcí nebo nemilosrdní, aby nebyli wychladlým teplého místečka a žízniwým plného žbánu poskytli.

I pod rukou známého w těchto místech Kotouče powolila klika, a malou temnou předsíní wešel zbrojnoš do nízké, ale dosti prostranné, a wšak i nehrubě oswětlené jizby. Na několika stolech hořely w dřewěných, wysokých swícnech tenké swíčky. Okolo stolu seděly rozmanité kupy hostů nižší třídy — řemeslníci, dělníci, dobrodruzi a nejzáze w koutě hromada chudších študentů.

Kotouč wešel, newrle a nikoho si newšímal; ale krčmáři padl hned do oka, a ten se k němu přibatolil s nejrozkošnějším usmáním. Statný zbrojnoš tu musel bywati hostem witaným. To bylo widěti na ochotě, s jakowou mu krčmář nejlepšího místečka wyhledal.

Bylo to wedlé široké pohodlné láwky, w nížto přiwětiwá krčmářka jakož domácí kněžna na trůně seděla, na potřeby hostů hleděla a peníze přijímala. Pohybliwé twáře této skrowné, ještě w nejlepších letech stojící ženušky se neobyčejně wyjasnily, když se Kotouč přiblížil. Ale tento nezdál se míti dnes oči ani pro její přiwětiwé witání, ani pro laskawé hlawou pokywowání. Krátce poděkowal a hodil sebou wíce, nežli sedl, na dubowou lawici u stěny.

Rozmarná jeho mysl, jádrné řeči byly dnes tytam. Dusiwé skoro teplo w jizbě a dobré piwo we žbánku začalo sice znenáhla oudy jeho zahříwati, ale hlawa se nejasnila a srdce neokříwalo; zasmušile hleděl před sebe; žádaná posila přicházela jen do těla, duch ale wězel pořád w těsných okowech.

»Aj, aj příteli!« promluwila nyní krčmářka, přikročiwši až k němu samému, a poklepala mu důwěrně na rameno. »Co pak ti wrtá dnes mozkem, že ti bolestí až jazyk zdřewěněl? — Poslouchej — to nebude mít Bětka tuze welkou radost.«

»I daj mi swatý pokoj, milá matko!« odbýwal ji Kotouč. »Mně bručí dnes jiná Bětka w kotrbě.«

»Jiná?« — smála se krčmářka; »a byl bysi, příteli, w stawu, naší milé holce tu žalost udělat, a dát si hlawu od jiné rozbručet? — He, Běto!« zkřikla a zakýwala na díwku, kteráž práwě s plnou konwý piwa do dweří wcházela.

Holka tam pohledla, zasmála se, postawila konew na stůl wedle láwky, nalila několik žbánků, posloužila některým hostům a přiskočila pak ke stolu, kde Kotouč seděl.

Bylo to děwče asi dwacítileté, hezkých, plných twáří, kyprých oudů, zdrawé barwy, bystrého, poněkud swobodného pohledu. Žiwě se otáčela, chechtala se a zdála se tu býti we swém žiwlu, ačkoli by swým zewnějškem i místu wybranějšímu byla k ozdobě sloužila.

»Dobrý wečer, miloušku!« prohodila lehce, ztěsna k zbrojnoši přisedajíc. »Přinesl jsi mi koledy?«

»Dnes nedostaneš ničeho, beruše!« řekla krčmářka. »Starý miloušek začíná být skoupým. Co bysi řekla, že nechce poctiwému člowěku ani přiwětiwého slowa darowat? A wíš proč? Jiná Bětka prý mu wlezla do ucha a prožírá prý se mu teď jako škwor až k srdci.«

Děwče se dalo do hlasitého smíchu. Zdálo se, že tomu newěří.

(*Pokračowání.*)

Hrb můj a srdce mé.

(*Pokračowání.*)

»Tys hodné děwče,« řekl Konrád; »a podle wšeho jsem toho mínění, žebysi žertem i oprawdowostí dowedla, swého muže na dobrou cestu přiwésti.«

»Snad!« odpowěděla Bětuška. »Wilém se ale w kostele nikdy po děwčatech neohlížel, ba ani mne si newšímal; modlil se za mne a já za něho. Kdo, otče, modliti se umí, zná též milowati. Wyť jste sám tak nábožný a bohabojný muž a wychowal jste mne po křesťansku.«

Bětuška políbila otcowu ruku; on byl přemožen. Nemluwil wíce o ženění, o wzdáleném nečinil ale také té nejmenší zmínky. Bětuška ho též nejmenowala; hleděla na wšechen možný způsob otci radost působiti, a zdálo se, že se ze swého žiwobytí těší.

Nyní wšak umřely jedním měsícem obě její matičky. Říkáwaly si: Spolu žiwot tráwen a spolu skončen, a tak se také stalo. O sebe se podpíraly a s sebou padly. Bětuška byla na tu ránu připrawena, přece se jí ale bolestně dotkla. Wšecko kwítí swé zahrádky přesadila na hřbitow a každičký wečer tam docházela. »Musím teď také dohlídnout, jak odpočíwají,« říkáwala. Do jejího žiwobytí dostala se welká mezera; truchliwé myšlénky pronásledowaly ji. »Kde odpočíwá Wilém?« tázáwala se sama sebe, a wšecka její bytost chwěla se při tom zpomenutí.

* * *

Jednoho wečera sedíc Bětuška wedle otce pletla s ním košíky; klonila při tom jaksi teskně hlawičku a rty měla bledé. Byla oděna w bílé šaty s černou zástěrkou a černým šátkem na krku; tak byla oblečena w rakwi nebožka její matka, nejsouc tehdáž mnohem starší než Bětuška nyní. Konrádowi nebylo wíce možno koukati se na to.

»Kýž je ten hrbatý opět zde!« zwolal.

Bětuška zdwihla swé oči wzhůru.

»Ano, koukej se jen na mne, koukej; myslím to oprawdu. Tobě je třeba starati se a opatrowati, nemocným matkou býti — nebo sama stonati.«

»Nejsem nemocna,« prawila Bětuška; »mám jen trochu těžké srdce.«

»Přijde-liž pak opět Wilém?« tázal se Konrád jemněji.

»Jistě, není-li....« — není-li umrlý, chtěla říci, nemohla wšak; zahalila twář do zástěrky a odešla do komůrky.

Konrád šel wen do polí. Obilí stálo zwýší muže. »Takowé bylo, když Wilém odcházel,« myslil sobě, přemýšlel a počítal. — »Ano, ano, přes rok je to již! Ten wíce nepřijde a mé ubohé dítě se utrápí.«

* * *

Druhého dne přišel cestující s nákladem; lehce naklepal na dweře, silněji mu ale klepalo srdce w prsou. Bětuška byla w kuchyni a neslyšela. Konrád odewřel.

»Smím?« wece cestující.

»Jen dále,« wítal Konrád. »Powídejte pak přece, co přinášíte z tak daleké cesty?«

»Hrb můj a srdce mé,« odpowěděl cestující.

»S Pánem Bohem,« zwolal Konrád polomr-

zutě, polo w smíchu. »Zdě wnitř je srdce bez hrbu. které wás očekáwá.«

Bětuška byla již hlas poznala a přišla příteli wstříc. Mlčky si podali ruce, pak se tázala Bětuška: »Jak je s wašími prsy, milý Wiléme? Neměl jste na cestě žádné obtíže?«

»Obtíže na prsou?« dí Wilém; »ne, wskutku ne, má prsa jsou skalopewná, jen mému srdci býwalo ouzko. Nyní pak, když opět u wás jsem, je i tomu dobře. — Ale, nebohá Bětuško, wy jste tak bledá — jsou waše matky w Pánu?«

Bětuška přiswědčila truchliwě.

»Toho je mi nad míru líto; stařenky ty nebudou se wíce s námi těšiti.«

»Budou se s námi těšiti, oni wědí o nás tam nahoře,« jistila Bětuška. »Nawštíwíme jich hroby wespolek?«

»Dozajista a s welikou radostí,« odpowěděl Wilém.

Konrád myslil: Bětuška má dobře; dobrý člowěk, není mu roweň! Jiný by myslil na skrowné dědictwí, na starosti, které mu odpadnou, a že Bětuška nebude pořád u nich wězeti. Srdce je při něm přece ještě wětší, nežli hrb. »Dítky,« prawil nahlas, »nyní jste ženich a newěsta; budeme zlé a dobré spolu dělit, pojďte k faráři.«

(*Dokonční.*)

Wěneček

upletený z hodláčků a z kopřiwek.

1.

Někdo pobízel českou paničku, aby si nedáwno na swětlo wyšlou modlitební knihu »Růži Sionskou« koupila. »Jde ta čeština, jde,« řekla panička na to; »mohla bych si také českou knihu koupit — ale já umím také německy čísť.« —

2.

Jistý seman, jemuž někdo radil, aby tákowého muže pro swé děti za wychowatele zwolil, kterýž také dobře česky mluwí, odpowěděl: »K čemu by to bylo! Můj sloužící mluwí jen česky, a poněwadž už jednou w Čechách žiwi jsme, tedy může také s dětmi někdy po česku rozpráwět.«

3.

Někdo se tomu jednoho času diwil, že tak málo wlastenek české diwadlo nawštěwuje. »Tomu se, milý příteli, nediw; wždyť přece wíš, že není masopust; až bude nastáwat, neho až počnou besedy, pak se budou naše horliwé wlastenky i w diwadle presentowat, aby aspoň jeden důkaz měly, že jsou wlastenkami, když se budou chtít do českého bálu dostat.«

4.

Jistému českému boháči podáwal český spisowatel rukopis, chtěje mu ho dedikowat. Boháč nepřijal dedikaci, wymluwiw se, že nyní špatné časy jsou a málo peněz mezi lidmi. — Druhý den na to koupil parádní koně za 4000 zl. stř. a dal za honícího psa 50 kusů dukátů.

5.

»Sklepníku! co stojí ta láhwice piwa?« wolal host w jistém hostinci. Sklepník na počátku newěda, co host těmito slowy říci chce, zpamatowal se konečně, a chtěje hostowu řeč oprawit, prawil: »Woní chtěj snad říct, jak stojí to piwo w preizu?«

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Litomyšle. **(Měšťané. Kathedra česká. Knihowny. Díwky.)** Wíme předobře, že město Litomyšle za mnohými městy naší wlasti pozadu zůstáwalo, a co do žiwota národního posud neznámé bylo. Musíme wyznati, že měšťanstwo dlouho w nečinnosti spočíwalo, a malého účastenstwí na wěci národní bralo. Kdož tu pomyslil na swůj mateřský jazyk? Komu leželo blaho wlasti na srdci? Čeština neozwala se w žádné takměř společnosti a jakož to býwá jinde, tak i zde si mnozí zakládali na tom, že w cizím, někdy dost zmrzačeném jazyku howor westi mohli. Jak takowé počínání na mrawy a na lid působí, že jen škodné odcizowání od wšeho wlastenského z toho wyplýwá, není potřebí zde dokládati. Toto někteří z powážliwých měšťanů konečně uznawše, usnesli jsou se, stolici pro český jazyk a literaturu založiti, aby se alespoň tou stranou dalšímu odnárodňowání zamezilo. P. Dr. Kampelík, kterýž se tu po nějaký čas zdržuje a činem i slowem na wšechna srdce působí, uwolil se laskawě, naší studující mládeži až do toho času počátky mluwnice české přednášeti, pokud by pořádný professor na našem ústawu usazen nebyl. I knihowna studujících se spojila s měšťanskou a wšemožně se pracuje, by se co nejdříwe rozmnožila. P. Buchtele, setník sboru ostrostřelců, přewzal se zwláštní ochoty a lásky dohlídku nad knihownou a wedení knih, a zajisté nemůže žádný tak zdárně wěcem našim se propůjčiti jako tento wlastenecky smejšlející muž. Nelze tedy, by tato chwalitebná podnikání bez dobrých wýsledků zůstala. Tak se pěkně slouči praxis s wědomostmi, duševný s promyslným žiwotem. — A což naše díwky? krásou zajisté jsou jména Češek hodny; kdo by se wšak proto již domýšlel, že i šlechetný oheň pro wěci národní outlá srdce jejich rozhříwá, ten by se welice mejlil. Máme zde ještě mnoho frajlinek, kterým hrdinowé Spiesowých, Klaurenowých a jiných podobných německých románů w hlawinkách straší, a kteréž myslí, že pouhé »guten Morgen« a »guten Abend« spanilosti, wzácnosti a wzdělanosti jim dodá; ale máme také pewnou naději, že i naše díwky pozadu za jinými nezůstanou; mnohé z nich si aspoň již i české knihy oblibowati a je čítati počínají.

(*Dokončení.*)

Z Ouwal. **(Slawnost na c. kr. státní železnici.)** Takowých dnů, jako byla pro nás minulá sobota poskytuje skromný a tichý wenkowský žiwot pozřídku! Samo nebe jewilo účastenstwí s naší radostí, a pokrylo se po dlouhých zamračených, rozplakaných dnech jednou zase leskuplným pláštěm swátečním — Kdokoliw letos naším prostranným oudolím cestowal, zastawil zajisté kroků swých a upnul žasnoucí zraky na welikolepé dílo stawitelské, kteréž jsoucí částkou skrze naši krajinu běžící c. kr. železné dráhy, nádherný cestowod působí. Rychle dařila se tato stawba za času letního a dospěla s podzimkem tak daleko, že se jenom na položení posledního klenáka čili zawíracího kamene čekalo, aby se pak skrowný zbytek práce ku konci dowedl. Dne 30. min. m. wyplnilo se přání toto. a sice tím nejdůstojnějším způsobem — totiž rukou Jeho c. k. Wýsosti, arcikněžete Štěpána, u přítomnosti Jeho c. k. Wýsosti arcikněžete Karla Ferdinanda, jeho milosti knížete arcibiskupa pražského, plukowníka p. hr. Grimma, wrchníka bar. Puteaniho, c. k. dworního rady stawitelského z Frastů, p. kouřimského krajského a jiných wysokých dů-

stojníků pak úředníků při cís. státní železnici a jiných wzácných hostů. Mimo to byli tu shromážděni dělníci z celého okresu a nesčíslní zástupowé radostných diwaků z wůkoli. — Po desáté hodině přijel náš nejmilostiwější Zeměspráwce a byl u přiozdobeného cestowodu při zwuku hudby a radostné střelby od pp. c. k. dwor. rady a hlawního ředitele drah, Francesconi-ho, hl. dozorce Negrelli-ho, jakož i od podnikatelů p. Kleinů nejuctiwěji uwítán. Potom prohlédl celé stawení a byl weden do zwláštního stanu, za nímžto se měl zawírací kámen klásti. Zde přečetl wrchní inženýr, p. Perner, pamětní listinu, kterouž na to J. c. k. W. arcik. Štěpán, a za ním ostatní wznešení hosté, inženýři a stawitelowé podepsali. Tato listina wložila se na to do olowěné schránky, i s plánem celého cestowodu, s rozličnými mincemi a jinými wěcmi, mezi nimiž také skwostně tištěná česká báseň byla, ježto se tu rozdáwala jmenem weškerých dělníků, jsoucí ohlasem jich radostných o tomto dni pocitů, tato schránka ukryla se pak do wyhlobeného zawíracího kamene, kterýž na to, an se do klenutí wpustil, Jeho c. k. Wýsost, udeřiw naň třikráte stříbrným kladiwem, nawždy upewnil, načež i ostatní wznešení hosté podobně učinili. Posléze wzdal p. dworní rada za prokázanou milost a wšechno účastenstwí se stawbou c. k. železnic J. Wýsosti wřelé díky. — Po wykonaných obřadech wrátily se Nejwyšší osoby do Prahy, ostatní hosté ale shromáždili se we zdejším hostinci k rozkošné snídaní, při čemž arci w radostném howoru a projewu pěkných nadějí stran budoucnosti a prospěchu železnic několik hodin uběhlo. Domácí lid a dělníci zůstali ale pospolu až pozdě do noci, a slawili tento památný den při weselé hudbě.

Kostka.

Z Brna. **(Místopis. Wysoké Mýto. Průswitné obrazy a akademie w Ewančicích. Překlad církewních spěwů.)** Ono diktatorské: »Až sem, a ne dále!« jímž prozřetelnost wyšší w celku již dáwno zpáteční cestu národnímu našemu žiwotu byla zakročila, dozníwá teprw za našich dnů w jednotliwých částkách celku toho — we městách a dědinách, tedy w jádru národu našeho, a uskutečňuje se jednak sbíráním a uweřejňowáním národních písní a powěstí, příslowí a pořekadel, tanců, her a slawností, jednak ale oblibou lidu, kterýž tyto duševní wýjewy za swé uznáwá. Nebo tak jako zanedbáwání těchto wýtworů ducha národního jistým jest znamením, že duchowní žiwot ochabuje a churawosti podléhá: tak opět naopak zalíbení w nich neomylným jest důkazem bujarosti žiwota národního. Z toho patrny jsou welike zásluhy sběratelů národních písní, powěstí atd. a spolu i nemalé zásluhy těch, jenž je, (kdekoli wymírají) oživují a znowa wštěpují: čehož nejwíce tam potřebí, kde wtírající se cizota žiwotu národnímu zkázou hrozí, jako se nazwíce děje w našich městách a městečkách. Ale tyto wýjewy duchowní národní písně, powěsti atd., jsou jenom jednotliwé stránky žiwého proudu, totiž historie, jenž jest prawým daguerotypem žiwota národního; tak jako klepot jednotliwých pulsů po celém těle lidském záwisí od žiwějšího neb mdlejšího klepotu pulsu hlawního, jenž w srdci sídlí: tak se také sprawují onyno wýjewy jednotliwé za žiwějším nebo mdlejším během proudu hlawního – historie. Když pak již ožiwení národních písní, powěstí, her a obyčejů w lidu za neklamné znamení nowě probuzeného žiwota w národu powažowati dlužno: tu již zajisté pochybowati nelze, že lid, odnárodňowáním wytržen byw ze žiwlu swého, opět žije, když se w historii národní uwede, a w ní upewní. Že pak tu již žiwé wylíčení nejbližších událostí každému, zláště pak ze spánku procitujícím, nejprospěšnější jest, to by se nemělo snad ani dokazowati. Nebo wíme, že člowěk přirozenou drahou wýwinu duchowního nejsnadněji postupmo ze soběctwí se powznáší k wyšším obecnostem, jenž jsou: rodina, obec, národ (wlast) a člowěk co pojem (kosmopolitismus lidumilenstwí - láska křesťanská). S nynějšího tohoto chlumu wrací se, upowědomen určení swého, zpět, aby nebeskou onu ideu uskutečňowal w národu, obci a godině. — Podlého sobce, jenž duši swou jen proto míti se zdá, aby tělísko jeho před časem neshnilo, ani se netkne osud spolučlowěka. Wywinutější duch pak již obětí se stáwá rodiny swé, a jest spolu schopen obětí přinášeti obecnostem wyšším; nejewí-li se ale obětownost tato: jest toho wina duševní dřímota, z nížto wšak snadno zbuditi se dá poukázáním na slawné, aneb aspoň čestné a chwalitebné činy praotců jeho, jenž w tomže co on chrámu Páně libozwučné swé spěwy k nebesům wysílali, jenž tutéž s ním půdu wzdělávali, a u prostřed těchže zdí co on přebýwali; poukázáním na sobstwí prázné smýšlení a jednání předků, jewící se, tu w příkladné pečliwosti u zakládání a zachowáwání blahodějných ústawů, tu w krásných, pewných, wěkům zdorujících stawbách obecných, tu zase we wzděláwání sadů a winohradů, podiwuhodnou obětownost požadowawších*. To když se žiwě wylíčí srdci a mozku lidu našeho: toť musí w prsou jeho zbuditi cit wděčnosti, musí ho přeswědčiti o powinnosti swaté, napodobně starati se o blaho potomků swých; an wšak widí, že sám o sobě něco tak welkolepého wywodit nemůže: ozýwá se w něm touha, jednotliwé a proto slabé síly swé spojiti s jinými, aby takto sjednocení rázně se zasadili o to, co potomkům, co obci prospěšno jest. Slowem: žiwě wylíčená historie rodního místa musí popelem cizáckým — popelem odrodilosti zahrnutou jiskru lásky ku swým, Twůrcem samým w srdce mu wsetou, w žiwý plamen roznítíti; a takto k žiwotu probuzený ocitnul se již takřka neWědomky w říši ostatních — wyšších obecností. (*Dokončení.*)

* Tak n. p. wěru obdiwowati musíme obětownost předků swých, jenž na příkrých stráněch u Ewančic na Morawě, nešetříce ani práce ani wýloh, krásné winohrady wzdělali; že pak zakladatelé winohradů těchto w prastarých dobách dílem byli Čechowé a jmenowitě wysokorodí Pražané, to nám tuším budoucnost utwrdí.

Nowé knihy.

Biblioteka zábawného čtenj. Swazek XXII. **Zasnaubenci.** Milánská historie ze sedmnáctého stoletj. Z wlaského Alexandra Manzoni přeložil Prokop Ondrák. Swazek 7. W Praze, 1844. Tiskem a nákladem Karla Vetterla. Str. 103. Připomenutj XXIX. w 12. Sešit za 20 kr. stř.

Bibliotéka poučných i zábawných spisů pro mladý dospělý wěk. Číslo V. **Žiwot a příběhy dwau wězňů w káznici, aneb: Jak zaseješ, tak sklidíš.** Mrawná, welmi poučná, od pařížské akademie prwnj cenau obdařená powjdka pro mladý i dospělý lid. We francauzském jazyku sepsaná od L. P. de Jussieu, swobodně zčeštěna od Josefa Pečírky. W Znojmě, 1844. Nákladem C. J. Fourniera, knihkupce. Str. 142 w 12. Seš. za 20 kr. stř.

Staročeské i nowější nábožné písně, wyňaté z **Růže Sionské,** modlitebnj knihy od Eugena K. Tupého. W Praze 1844. Nákladem Wiléma Šťastného. Str. 60 w 12. Seš. za 10 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 147.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladů Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

7. prosince
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Hrb můj a srdce mé.

(*Dokončení.*)

Když Wilém a Bětuška co budoucí manželé s kazatelny ohlašowáni byli, mnozí se smáli. Nejhůře ale chowali se oni tři zawržení; smáli se pod šátkem, ušklibali se, dáwali si znamení. Konrád zlostí měnil barwu. Wilém a Bětuška klečeli pobožně wedle sebe a nezdálo se, že by si byli čeho wšímali, co se okolo nich dálo.

W těch čtrnácti dnech, které ještě čekati museli, docházel Wilém často do města. Bětuška ho jen wečer wídala; ale on byl tak laskaw a potěšen, že jí nemohlo napadnout, by jemu toho w nejmenším wytýkala. Často bylo widat řemeslníky, pak zase wozy s těžkým nákladem na cestě wzhůru k pěknému letohrádku, překrásně položenému na blízkém pahorku.

»Hleďte,« prawil jednou Konrád; »po čtyrech letech má tam, jak se zdá, zas někdo bydleti.«

»Ba, škoda by ho byla,« řekla Bětuška; »musí tam být roztomilé přebýwání.«

»Líbí se ti?« ptal se Wilém žiwě.

»Jak pak by se nelíbil,« odwece Bětuška; owšem, wnitř ho neznám.«

»Podíwáme se tam jednou,« řekl Wilém.

»Jak chceš,« odpowěděla Bětuška lhostejně.

* * *

Wečer před swatebním dnem, když Konrád a Bětuška již spali, Wilém jda dům od domu, hosti zwal ke swatbě. Začátek učinil s mlynářem, hospodským a kramářem. Ze zwědawosti wšickni přiřkli a s nejprwnějším úswitem bylo po celé wsi pozorowati neobyčejné hnutí; wšude bylo wyptáwání a powídání, nejrozmanitějších řečí bez konce. »Jsi pozwán?« — »Ano.« — »Ty též?« — »Owšem.« — »K tabuli i k tanci?« — »Ano, ano, budeť to welká swatba!« — »Podiwno, ale kde?!« Krčilo se rameny. — »Naposledy činí si z nás blázny,« mínili někteří. — »Ba blázny!« prawila stará, čiperná panna, která privilegium měla wíc wěděti než ostatní; »wšak já jsem již ledacos pozorowala a slyšela. Kýžbych mohla také takowé blázny dělati! Hrbatý je bohat, a proto si jej Bětuška bere.« — »Ošklíwě,« křičeli wšickni. — »Nyní pochopuji,« prawil mlynářůw syn. — »Switá se mi,« řekl hospodský. — »Žeť pak jsem si to myslil!« doložil kramářůw syn.

Hodina odbila a četný swatební průwod bral se k domu, kde ženich přebýwal. Stál již přede dweřmi, welmi slušně oděn; oprawdu pěkně wypadal we swé skromné, upřímné radosti. Děwčata si jej ze wšad obhlížely. Najednou jedna z nich zwolala: »Hleďte pak tam, hleďte! On si dal swůj hrb uříznouti!« — Wilém se upřímně zasmál; těm wšak, kteříž košíčky obdržewše k posmíwání se jemu přihotoweni byli, tím zašel smích na celý ten den a na několik jiných.

»K předu!« zwolá Wilém. Wšechno se hnulo; on napřed; za ním pak šel služebník nesoucí truhlu krásné práce, ocelí dobře pobitou.

Bětuška seděla cudně wedle otce swého. Wstala, když Wilém byl wešel. On pokynul sluhowi, odewřel truhlu a prawil: »Mé srdce již máš, milá Bětuško, zde můj hrb!«

W truhle byla poduška, pod poduškou písanka a wáček. Konrád radostí wykřiknul; na to se smál a mnul si ruce, wstoupil za ženicha, prohlížel jeho rowná záda a smál se opět a opět mnul swé ruce. Bětuška prstem pohrožujíc, prawila: »Ty zlý, chtěl jsi mě zkoušeti!«

»Ne práwě,« prawil Wilém; »prozřetelnost mi welela, abych swé jmění pod kabátem nosil. Tak zpotwořen obdržel jsem na prwní pozdrawení přiwětiwý wzhled od tebe; blíže jsme se seznámili, a.... co hrbatý od tebe milowánu býti, tuze mi lahodilo.«

»Ale odejíti pro to na celý rok!«

»Lituji toho,« řekl Wiléu, »neb tys při tom trpěla; utrpení však sílí srdce, a twá wěrnost je mi nyní skalou, na níž se štěstí naše bohdá na wždy udrží.

Nestoudně byli se wedrali odbytí do síně, a tak ku swé wlastní hanbě každou slabiku celé rozpráwky slyšeli.

Z kostela šlo se pahrbem wzhůru, hudebníci napřed. Před letohrádkem stály pěkně nowě osaceny wšecky kwítky, jež Bětuška milowala, kwítí před ní sypajíce; největší z děwčat odewzdalo jí klíče. Bětuška oněměla; zdálo se jí, že je we snách. Když ale w síni přistoupila k oknu, odkud weškeru tu milokrásnou krajinu přehlídnouti bylo, prawila k nebi wzhlédnouc a pak k Wilémowi: »Bože, jaké to radosti, a to wšecko mám tobě, drahý Wiléme, co děkowat.«

Stolowalo a tančilo se až do druhého dne. Konrád stal se o dwacet let mladším a rozumí se, že u swých dítek zůstal. Když Bětuška poprwé po swém zasnoubení s Wilémem na hřbitow šla, by — jak se wyjádřila — swým třem matičkám powěděti mohla, jak šťastna jest, kryl ony tři hroby bílý kámen umělé práce s nápisem:

Swým třem matkám
wěrná Bětuška.

A slze nejčistší radosti porosily kwítí, kolem kamene půwabně u wonném zápachu kwětoucí.

K.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Mysli si něco jiného, matinko!« řekla při tom. »Přítel Kotouč není nezkušené děcko, aby si lehl do sena, kde škwory lezou — takéť je srdce jeho dobře ohraženo, že se mu do něho tak snadno nic neprowrtá! Wždyť s ním nemohu ani já ničeho swést a jsem přece také k swětu podobna! Příteli Kotouči je milejší plný žbánek než nejhezčejší škwor! Já ho znám.«

Bezděky musel se zbrojnoš díwčímu žwatlání zasmáti.

»Ty bysi byla žiwý pramen moudrosti,« prohodil přitom — »jen kdybysi byla o něco chytřejší. Ale tak se zdá, jakobys ani newěděla, že je mezi škwory welkého rozdílu.«

»No — ti, co na tebe wlezou,« smála se mu holka — »ti budou asi wšickni na jedno brdo. Zlatohláwek nebo swatojanská muška si tě newšimne.«

»Jsou ale mušky, kterých si člowěk wšímá,« řekl Kotouč — »třeba by mu na nos nesedly!«

»To je to! to je to!« dokládala krčmářka, ježto celou rozmluwu s welkým potěšením poslouchala; — »a srdce i oči lidské býwají chtiwé a mrzejí se, když nemohou swé laskominy ukrotit.«

»O laskominách nemohu nic rozpráwět,« řekl zbrojnoš — »leda o těch, žebych rád celé té luze hnáty polámal, kteráž mi swátky pokazila. Je to ještě proklatá spřež na tom božím swětě!«

»I ty Spasiteli!« diwila se díwka. »Pokradl ti snad někdo, co ti Ježíšek nadělil? Nebo nadělil ti snad někdo, čeho jsi o swátcích se nenadál?« Přitom učinila rukou znamení, jakoby se ptala, zda-li dostal wýprask. Ale nežli jí mohl Kotouč na dowádiwou otázku odpowědít, musela díwka odskočit; neboť ji u dwou, třech stolů již netrpěliwě wolali.

»Co pak tě, příteli, potkalo?« ptala se nyní krčmářka zwědawěji a ztěžna k němu přisedla — »smí-li to upřímná duše wěděti. Připadl jsi sobě oprawdu někde peroutka?«

»Ale měj pak rozum, ženo, a neubíjej čas takowými nápady!« prohodil Kotouč, jehožto se ledwa přešlá mrzutost zase chápati začala. »Můj kříž má docela jiné prameny.«

»No, tedy mi je okaž!« řekla krčmářka důwěrně, — »snad je dowedu zaepati. Nebinec není duešní a widěl hezký kousek swěta. Wí, jak se to w něm tře a tlačí — a může také plamé slowo promluwit. — Či nesmí o tom upřímná duše wěděť?«

»Inu — abych prawdu řekl — wědět to snad můžeš,« odpowěděl zbrojnoš po krátkém uwážení — »ačkoli jsem nepomyslil, že bych se ti měl zpowídat, když jsem wešel do dweří. Máš ale dobré, zběhlé oči — kdo wí, zda-li neuwidíš, co já žiwou mocí wyslídit nemohu. Ale — matko! jazyk musíš držet za zuby. Wěc není pro weřejný trh.«

»Zbláznil jsi se, že mi dáwáš naučení jako uslintanému žáčkowi?« usmála se krčmářka. »Či myslíš, brachu, že jsi ty jediný, kterýž mi wěci swěřuje, o nichž ani oko ani ucho lidské wěděti nesmí? — Jen to wyklop — nech je to sebe wíce zamotané; wšak mi tomu přijdem na kloub.«

»Netěšme se napřed,« řekl Kotouč; »já nemám také twaroh w mozkowici, ale darmo jsem se dnes namáhal. Ostatně — může být; i slepá kobyla najde někdy dobrou cestu. A pak ti powím jenom wěci, o kterých se bude zejtra po celém městě mluwiti — jinák-li twoje moudrost do té chwíle nějakou pomoc nenajde.«

Na to jí powěděl, jak se byl wčera se Slechtou seznámil — co pak u wečer slepce a jeho dceru potkalo — jak se náhle dobrý, starý přítel za rukojmě nalezl — a co se konečně s Eliškou přihodilo.

»I totě celá kronika!« zwolala krčmářka, když byla wyprawowání s welikou pozorností wyslechla. »Slepý otec, uběhlá dcera, milosrdný wrátný a šlechetní rytířowé — totě by člowěk ani neuwěřil, kdyby to z twých úst neslyšel. A jak že je to s tím děwčetem? To se posawád newrátilo?«

»Jak jsem powídal. Sice bych tu neseděl tak mrzutý.«

»A je to přece kus řádného stwoření? — Je k swětu podobná?«

»A kdyby byla jako panák w hrachowišti,« prohodil zbrojnoš trochu newrle — »wždyť je počestné dítě poctiwého člowěka! K tomu je ale také poupátko, jako by byla w králowské zahradě wykwětla — jestli tomu rozumíš.«

»A jinák takowá, že se může pořádnou holkou jmenowat?«

»Boží blesky!« uhodil Kotouč hněwiwě na stůl. »Neslyšela jsi, ty studnice moudrosti, že je dcera wáženého muže a že jsou oni šlechetní pánowé w starosti?«

»A jakže se jmenuje člowěk čili radní, k němuž ji wrátný odwedl — jak powídaš?«

»Polhart.«

»Polhart?« — opakowala žena powážliwě hlawou potřásajíc. »Polhart! To jméno bych měla znát. Polhart! — Je to člowěk mladý?«

»Mně se zdá, že může býti mým starším bratrem;« řekl Kotouč.

»Nu, to by také ještě nic neškodilo! — A Polhart že se jmenuje? Polhart!« přemítala krčmářka dále; náhle se jí ale wyjasnily twáře, jakoby jí byla šťastná myšlénka napadla. — »Běto! Běto!« obrátila se kwapně po swé díwce. »Pojď jsem na skok!«

Díwka se nedala pobízeti. Byla ráda že se mohla z nemilé společnosti wytrhnout a letěla ke stolu.

»Poslechni, Běto!« řekla zde k ní krčmářka. »Nejmenowal se člowěk, kterýžto — wíš ten — nežli jsi ke mně přišlá — nejmenowal se Polhart?«

Díwkou to trhlo a krew polila twář její do tmawa. Patrné bylo její náhlé a prudké pohnutí.

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Benátek nad Jizerou. (**Diwadlo. Jmenowiny. Bály.**) Dne 25. září opakowán od zdejších ochotníků »Strejček Hurliwurli« s touže wšeobecnou oblibou, jako když se byl prwnikráte u nás objewil. — Dne 27. října dáwán poprwé Tylůw »Nalezenec« a Pünerowo »Ženských se štítí«. Sál byl téhož wečera opět silou hostů přeplněn. Hry obě podařily se přewýborně. Hyneček w Nalezenci byl, jak pan Pekárek jej jmenuje, korunou neabedníků a wšak i herců. Mezi ženskými zlášťě sl. K—wa co paní Trubičkowá wýtečnou hrou nad míru celé obecenstwo bawila: také i paní Záleská s Karolinkou, a paní Weronička a ostatní hercowé wesměs k pěknému celku chwalně přispíwali. — Sl. A. T—wa mistrně na paní Prstýnkowou hrála, pěkně jsouc podporowána Serafinkou a Karolinkou. Mezi mužskými pan Prstýnek, a zlášťě p. Kwětný nesnadný úkol swůj welmi chwalně prowedl. — Dne 14. listopadu u wečer jmenowin swého, wůbec milowaného ochranného pána, wysoce uroz. hraběte Leopolda z Thunu a Hohensteinu, hráno na zdejším pěkném zámeckém diwadle od našich ochotníků u přítomnosti weškeré wys. uroz. wrchnostenské rodiny Töpferůw »Dobrý tón«. Úwod učiněn se schwalně složeným proslowem, jejž sl. M. F—owa přednášela. Zdařilá hra wůbec s welikou oblibou od wznešených hostů byla přijata. Ze ženských zlášťě Karolinka jakož i Pawlinka welice se líbily; a mezi herci hlawně pan lowčí. Dne 18. listopadu u wečer jmenowin J. Milosti wysoce urozené paní Elišběty hraběnky z Thunu a Hohensteinu hráno opět w zámeckém diwadle »Matka a dcera«. W průswitném sloupení skwěl se obraz wys. uroz. jmenowkyně, ozdoben průswitným českým nápisem a diwadlo se započalo krátkou předehrou se zpěwy, prowozowanou od školních dítek. »Matka a dcera« s welikou oblibou byly přijaty. Ženské wesměs milokrásně hrály. Nejdražší odměnou ochotníkům našim ale bylo milostiwé uznání welectěné wrchnosti naší, kteráž jak při prwním tak i při druhém představení po skončených hrách osobně shromážděným ochotníkům spokojenost swou a pochwalu welmi štědře na jewo dáti ráčila. Druhý den na to, 19. listopadu, slawilo malé ochotnictwo naše — dítky školní, jenž den před tím we předehře byly wystoupily — w zámku utěšený bál, jejž jim wys. uroz. jmenowkyně milostiwě byla připrawila. M—f.

Z Liblína. (**Žiwot pospolitý. Radnická čtenářská společnost.**) Tuze zřídka přicházíwají zpráwy z naší krajiny, t. j. ze západních Čech do listů těchto, a dostane-li se tam přece nějaká, nebýwá hrubě takowá, by znčila staw naší wěci w těch krajinách. Bude-li wám tedy, pane redaktore, whod, máte we mně dosti pilného dopisowatele míti*. - Z Liblína? Ano! Je to owšem dosti nepatrné místečko, nadarmo je budete na mnohých mappách hledati; ale kdo z našinců Liblín nawštíwil, zajisté neodešel, aby byl newyjewil zalíbení a spokojenost swou nad ním. A stane se ještě zajímawějším, když powím, že Liblín před půl stoletím osadou naskrz německou byl, nyní wšak ani známky cizinského ducha wíce nemaje tak horliwě si počíná, že mnohému w jiném ohledu znamenitějšímu místu za wzor sloužiti může, ba takořka w čele stojí míst okolních. Zdá se, jakoby wanul w něm duch našeho milowaného národního spisowatele Jana z Hwězdy, jehož rodištěm jest. Na důkaz jen to, že se zde as deset exemplářů Tylowých spisů odbýwá, ježto jedno blízké město, sláwou welikou po předcích zděděnou neprawě se honosíc jedwa wíce spotřebuje, a ty by se newydaly, kdyby tam cizí studující mládeže nebylo. — Hlawní buditel národního ducha w krajinách těch je zdejší wrchní, náš oblíbený pěwec, p. Wáclaw Jaromír Picek, jehožto ruka oswětu roz-

* Bude nás welice těšiti! Red.

siwající neunawně i okolní místa z leniwého sna wytrhuje. K nejspanilejším toho druhu činům jeho náleží opětné do žiwota uwedení čtenářské společnosti w Radnicích. Stáwalať jí už jednou a honosila se názwem »Prwní čtenářská společnost w Čechách,« založena bywši naším pamětihodným A. Jaroslawem Puchmírem roku 1818 a pěstowána až do roku 1820, užíwala obzláštní podpory pro národ náš nesmrtelného hraběte Kašpara Šternberga, knihownu majíc již tenkráte dosti znamenitou. Když ale Puchmír roku 1820 w Praze umřel, dostala se prwní čtenářská společnost w Čechách i s knihownou do rukou neprawých, nebo lépe žádných, a tím zahynula knihowna, w zapomenutí přišla společnost, tak že bylo mnoho newědoucích, že býwalo w Radnicích jakého Jaroslawa Puchmíra, že tam stáwalo knihowny a prwní čtenářské společnosti w Čechách, a darmo čekala tato celé jedno čtwrtstoletí na swého vzkřísitele. Ale tento byl přece konečně p. W. J. Picek, kterýž jak mile do Liblína se dostal a w Radnicích si známosti dobyl, již po jejích listinách pátral a obdržew jich, hned welikým přičiněním nowý žiwot do Radnic wnukl. Najímali se nowí oudowé a ustanowili se předností a přísedící, z nichž jeden 15. listopadu a sice po celém okolí dobře známý a ctěný Sternbergský horní rada Wáclaw Pauk, který již roku 1818 přísedícím byl, w Pánu zesnul; wybledáwaly se staré knihy, nowé se sbíraly, při čemž si studující p. Jan Karel swou ochotností pěkné zásluhy získal. Ustanowil se den, totiž 28. října 1843, na kterém se slawiti měla památka pětadwacetiletého založení a spolu i obnowení této prwní čtenářské společnosti w Čechách; z důležitých však příčin sešlo z toho, a nestalo se to i letošního roku. Tuším, že se čeká, až bude počet čtenářů dosti hojný a knihowna wšemi potřebnými spisy zásobena. Nyní však dosti; při dobré příležitosti chci o jejím zdaru a prospíwání wíce powěditi. K záwěrce bych mohl ještě o naší hudbě promluwiti; to si nechám ale na podruhé, toliko řeknu, že se nachází w rukou známého skladatele hudebního a přispíwatele ku Wěnci, F. Ladislawa Karasa, tedy w rukou dobrých. Jan Slawibor Liblinský.

Z Brna. **(Místopis. Wysoké Mýto. Průswitné obrazy a akademie w Ewančicích. Překlad církewních zpěwů.)** (*Dokončení.*) Tatoť jest hlawní úloha monografie, jakowou nám mistrné péro našeho A. W. Šembery o Wysokém Mýtě podalo. Spis však tento, ač hlawně prohlídá k neocenitelnému prospěchu měšťanůw Mýtských, jenž proto zláštním wděkem zawázáni jsou hlubokou učeností proslulému krajanu swému, co poučné i zábawné dílo mile překwapí každého milownika wlasti a řeči swé. Pro Mýťana musí každé slowo w tomto krásném spisu nad míru důležité a zanímawé býti; jinorodý pak čtenář, ač nic nenajde, co by ho nezanímalo, s oblibou zwláštní meškati bude na str. 20 a násled., kdež »starodáwné obyčeje« dosti četně wypsány jsou. (W čísle 10., kde se o námluwách a o swadbě pojednáwá, pohřešujeme řeči družbowy, jaké s malými proměnami často w celém okolí w jisté formě při zwání, o námluwách a o swadbě se odříkáwají, a jenž welké zanímawosti do sebe míwají; také písně swadební nebyly by zdarma w této monografii místa zaujímaly: — nepochybně we Wysokém Mýtě takowých už nestáwá.) Část pak dějepisná nikomu nemůže býti nedůležitou; a w »přídawku« mezi znamenitými muži mýtskými potká se čtenář s mnohými, jenž i mimo Wysoké Mýto znamenití jsou. Cenu díla toho zwyšuje patero utěšených obrazů kreslených od p. spisatelowa bratra, Jos. Šembery.

Obraz pátý, představujíc Wysoké Mýto w sedmnáctém wěku, zbudil we mně milou zpomínku na akademie w Ewančicích, * které jsme už po několik let w prázninách študentských měli. ** Prolog wždy jedná o nějaké události historické, Ewančic se týkající, která w průswitném obrazu i oku přítomných přistupnou se činí. Wloni nám wykreslil p. Jan Chwalcowský, mlynář w Oslawanech, horliwý wlastimil, dle starého w zámecké kapli Oslawanské zachowaného obrazu, obraz průswitný, představující twrz Ewančické w 15. století a tábor Husitů na hoře Réně blíže Ewančic. Letos pak nás mile překwapil obrazem na nejwejš zdařilým, z wlastního důmyslu dle dějepisu sestaweným, na němžto jsme tábor Rudolfa I. z Habsburgu u Ewančic roku 1278 spatřili. Práce ta byla, jak mile se odhalila, radostným šeptotem od hostů uwítána, a na konci prologu wywoláním kresliče pochwálena; ale nejpatrnějšího uznání došla tím, že nyní w kanceláři radního domu na památku wywěšena jest, aby wcházejícím měšťanům událost tu z historie města toho wždy na paměť uwáděla. Mne co rodáka welice těší, že snad přec už jednou w německém kanceláři pramóráwského města s českým nápisem: »Rudolf I. z Habsburgů táborem u Ewančic roku 1278,« na pohoršení nebude. — Obrazy tyto ochotnou laskawostí jmenowaného p. mlynáře wybotowené budou kdysi popis města Ewančic krášliti, tak jako wýborné obrazy p. Jos. Šembery Wysoké Mýto krášleji. O podobné monografii také se tuším w Bystřici na Morawě pracuje. Kýžby se nám jen brzy hodně mnoho popisů našich měst Českých a Morawských dostalo! Morawě, která až posud jaksi zwolna za sestrou swou Čechyí poklusáwá, bylo by toho tím wíce potřebí.

Církewní naší literaturu w brzku obohatí překlad krásných, církewních zpěwů, wyswětlených a poznamenáními opatřených od překladatele, jehož jméno o dokonalosti překladu wšestranně swědčí. Dílo toto, sběratelem a wydawatelem morawských národních písní a překladatelem spisů swatých otců apoštolských již dohotowené do tisku se chystá. K.

---

* W časopisu pro Kat. duch. a jinde nacházíme chybně psáno: »Wančice«. W nejstarších listinách čteme: Iwančice, a pozděj — až po tu dobu Ewančice; a proto, ač si to jazyk lidu našeho skrátil, říkaje: Wančice, snad neslušï to w písmě chybu tu uwádět.

** Zprávu o letošní akademii od dopisowatele z Brna do »České Wčely« zaslanou darmo jsme očekáwali; jsme však přeswědčeni, že to má swých dobrých příčin.

Nowé knihy.

Wysoké Mýto, královské wěnné město w Čechách. Popsal Aloys Wojtěch Šembera, profes. řeči a literatury české na morawsko-stawowské akademii w Holomouci. (S pěti obrazy.) W Holomouci, 1845. Tisk a papír Aloysia Škarnicla. Str. 140 w 8. Seš. za 1 zl. 20 kr. stř.

Zábawy nedělní, čili: prostonárodní poučowání w filozofii. Od Dra. F. S. Kodyma. Část prwní: O teple. Swazeček 7. Seš. za 10 kr. stř.

Modlitby Maličkých od sedmého do desátého roku. Wydal Karel Winařický, farář w Kowani u Mladé Boleslawě. W Praze, 1845. Tisk a papír synů Bohumila Háze. Seš. za 5 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 148.
12. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

10. prosince
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s patiérnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Pes wenkowan.

(Deklamowánka.)

Psí staw — to je těžký staw!
Samá starost na tom swětě
Ať je w zimě, ať je w letě,
Chci-li bejt jen trochu práw;
Pořád samé zaměstnání:
Uši naostřeny mít,
Pilně hlídat, pořád bdít,
Štěkat skoro bez přestání
Wěru, jak mě lidé štwou —
Je to na pomyšlenou.

Ano, lehko se to řekne:
»Wyžeňte psa wen!«
Když tu panička
U sladkého kafíčka
W teplém pokojíčku sedí,
A pan manžel potěšen,
Že si udál dobrý den,
Na plňoučký korbel hledí,
Nechť si šídla padají,
Nechť se s oblak moře cedí,
Psowi spáti nedají;
Papá pejska jenom flekne,
A pak řekne:
»Půjdeš, mrcho, wen!«

Sedlák také hubu má,
Když za kamny z dýmky práší,
Nalupaw se brambory.
»Táhni hlídat, Jeliwáši,
By nám neodnesli komoru!«
To je hej!
Židowi se rozžeh' pytel,
A pes není zimy přítel,
Ani žádný čaroděj;
Ale Kuba houby dbá:
Odříká si Otčenáš,
Potom wleze do postele,
Ať se co chce jak chce mele —
Za to stojí Jeliwáš.

Bratře w městě, oblíbenče paní,
Ty jsi třikrát blažený!
My chudáci wenkowani
Máme žiwot zkažený.
Polštář, klín — je lůžko twoje,
Stará bouda — sídlo moje;
Tobě hladí něžná ručka hřbítek —
Můj pán, to je pěkný kwítek!

Onehdy mne tak upřímně wzal,
Že mi, ne abych to lhal,
Na měsíc kříž narownal.
Někdy se i stáwá,
Že mi hospodyně lekcé dáwá
Potměšilým nástrojem,
Nímžto smetí wymetáwá. —
Wida, jak nešťastný jsem!
Ztrawa? za tu se až stydím,
Leda když tak něco sklidím;
A přece bych kozla snědl!
Čím wíc chci tím míň mi k snědku dají,
Wypadám prý, jak mi powídají,
Jako sedm drabých let.
Obyčejně šlupky papám,
Často jenom witr lapám,
Twůj jazejček srká čaj,
Zoubeček twůj prwní soustá,
Sladké cukrowinky chroustá, —
Slowem: hanácký máš ráj.

A wšak — nemysli si, bratře, tím
Že ti panský žiwot záwidím;
Mně cit wnitřní prawí,
To že není žiwot prawý,
Ale den ze dne lenošiti;
Nepěstil mne sice
Plzeň krasawice,
Nemám, čím se honosiš:
Awšak mohu říci k chwále swoji,
Že má služba za něco před stojí. —

»Měsíc swítí;
Musím jíti
Na skleničí;«
Praví muž k swé drahé polowici;
»Bude něco w piwowaře,
Jdou tam páni z kanceláře,
Kmotříček mi wědět dal;
Kantor též mi powídal;
Hodíme si šestadwacet.«
Milá paní —
Radost je tu widět na ní —
Kolem bradičky mu lahodí,
A co dobrá dušička hned nahodí:
»Jdi jen, zlatý mužíčku,
Wyrazit se trošičku;
Nemusíš se brzo wracet,
Sklenice ti neškodí;
Beztoho jen doma žiwot tráwiš,
Ať si trochu porozprawíš,
Wíš to podle zkušenosti swé,

Že moc wěděti,
A moc sedět
Jsou dwě wěci škodliwé
Jdi, jen jdi, můj mužičku.«
Nato dá mu hubičku,
Wystrči ho mermomocí —
A pan manžel jde už tmawou nocí.
Jak jen zajde dál,
Tu se odewšdi, kde w stínu stál,
Přikrade hned šwihák mladý;
»Ty jsi můj a ty jsi má!«
Šepcí ústa plamenná; —
Již jdou spolu do zahrady.
Ouha! já řku; ty jsi pěkný kos,
Počkej, wšak se ti krew schladí! —
»Baf!« tu zaúkám a chytnu šos;
Paní jewí bázeň w zraku,
Šwihák nechá mi kus fraku,
Narazí si o zeď nos,
A co splašený pryč pádí;
Moje »baf« ho ještě doprowádí.

(*Dokončení.*)

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Co je? — proč se ptáš? — proč mi na to zpomínáš?« wyrazila ze sebe prudčeji, nežli snad na služebnou osobu slušelo; přitom točila očima a hryzla se do rtů.

»No, no — abysi žlučí nepukla anebo se w pláči neutopila!« řekla krčmářka poněkud pohoršeně. »Týkáť se to přítele Kotouče — a proto se tě ptám?«

Díwka upřela oči zpytawě na zbrojnoše, pak na krčmářku — ale neodpowídala.

»Ty nám powíš nejlépe, co je to za patrona,« mluwila tato dále. »Sedni si a poslechni, co se dnes přihodilo, abysi poznala, mám-li dobře, že se tě ptám. Muž dohlídne zatím k hostům.«

Díwka učinila podle rozkazu a Kotouč počal ještě jednou wyprawowati. Když přišel k tomu, že wrátný s uwězněnou Eliškou u radního Polharta pomoc hledal — začala se naléwačka z plného hrdla chechtati.

»Dobře tak!« prohodila přitom. »To byla prawá cesta k srdci outrpnému. Přítel wrátný je podšitá liška, která swému pánu holubičky a kuřátka nadhání.«

»To není!« řekl zbrojnoš a snažil se žiwými barwami ouzkost wrátného wylíčiti, kteráž ho pojala, když zwěděl, že se díwka ztratila.

»To jsem si hned pomyslila!« chechtala se Běta, ale z chechtotu jejího zazníwala i hořkost a jakýsi hněw. »Toť dá rozum, že se musel twářiti jako by mu o hrdlo běželo. Potají se ale blahowcům wysmál, kteří si hlawu lámali samým hádáním, kam se holka asi poděla.«

»Jak to? — co to?« ptal se zbrojnoš, newěřiwě na díwku oči upřew.

»Že nejsem ani šlechetný rytíř« — odpowěděla Běta — »ani wěhlasný řezbář, ani opatrný zbrojnoš, a že přece wím, kde holka wězí.«

»Ty?« podiwil se Kotouč — a krčmářka přiswědčowala kýwáním hlawy.

»Ano — já!« doswědčowala díwka horliwě a oči se jí přitom podiwně jiskřily. »Já bych ti mohla písničku zazpíwati, že by ti leknutím uši zalehly a na očích šlupky popraskaly.«

»O, jen se na to odwaž!« řekl Kotouč. »Mluw, a nemysli, že jsem panák ze sladkého těsta, abych se wětrem slow twých rozsypal. Co wíš? Kde wězí to děwče?«

»W drápech hladowého luňáka — w tlamě sápawého wlka — w rukou radního!« zwolala díwka.

»I aby tě wšickni rohatí!« ustrnul Kotouč. »Co pak by s ní dělal?«

Díwka se dala do smíchu, až se ohýbala. Potom poleskala zbrojnoši na rameno.— »Ty jsi moudré hříbě! — to je prawda. Nejsou ti hezké červené twářičky také milejší nežli kus starého popsaného papíru? A Polhart má také něco takowého z lidské přirozenosti. Takéť ho to mrzíwá, když má pořád do papíru hleděti — a rád tedy někam jinam oči obrátí.«

»I bodejž do toho deset tisíc ohniwých blesků!« rozkřiknul se zbrojnoš. »Tyť pak přece nemyslíš —«

»Myslím, myslím!« doswědčowala díwka, hlawou potřásajíc. »Není holka sotwa rozwitá růžička?«

»Je, je!« pokywowal zbrojnoš netrpěliwě.

»A není Polhart nepřítel otce jejího — jak jsi podotknul?«

»To je, je — hanebný nepřítel.«

»Nu, tedy to máš wšechno pohromadě a můžeš býti ubezpečen, že je řezbářowa dcera w domě radního.«

»Ale u wšech černých — toť by byl ten člowěk ohawný padouch a tajný zločinec!«

»A myslíš, blázne, že je něco lepšího?« zwolala díwka, hořkým zpomenutím roznícena. — »Já bych ti to mohla z wlastní zkušenosti....« nemohla wšak domluwiti. Netrpěliwě zkřikl na ni krčmář, nemoha wšem hostům wyhowěti, a díwka opustila rychlým skokem zbrojnoše.

(*Pokračowání.*)

Dwa příběhy z našich dnů.

1.

Letošního roku táhl w měsíci červenci z města Jagru (Erlau) w Uhrách do Děnděši jeden swob dník se sprostým wojákem, aby nazejtří za ním táhnouti majícímu wětšímu oddělení wojska byty objednal. Tu spatřili tito dwa wojáci člowěka w příkopu wedle cesty ležícího. Den byl horký, slunce pálilo na to rozsažené tělo a twář krwí zalitou, po níž mouchy a jiný hmyz lezl. Newědouce, zdali ubohý člowěk žiw čili mrtew, zašli wojáci do nejbližší wesnice, kdež to rychtářowi oznámili, prosíce ho, by toho člowěka odwesti a buď obstarati a léčiti nebo pochowati dal. Maďarský rychtář pak lhostejně prawil: »Co je mně po tom cizinci? Z naší obce není, aniž na našem gruntě leží; hledejte sobě jiných dobrodinců.« — Wojáci, pomoci sobě newědouce, a majíce na pospěch do Děnděši, táhli dále.

Nazejtří přišlo ono wětší oddělení wojska také na místo, kdežto wčera onino dwa wojáci člowěka ležícího byli widěli. Ač to jest tak zwaná silnice z Pešti do Jagru, do Prešowa, do Miškowce, a mnoho kočárů i wozů mimo jeti muselo, ležel tam ten člowěk ještě. Nikdo z domácích, z Maďarů tuzemců, si ho newšimnul; jen wojákům, Slowanům halickým, slitowalo se nešťastníka. Welitel jejich, mladý kadet, obrátil se k nejbližšímu rychtářowi, žádaje aby se toho těla ujal. Ten pak, oslyšew žádost dwou wojáků wčera, rowněž dnes se zdráhal, w tu wěc se plésti. Kadet tedy najal wůz u sedláka, a položiw naň sbitého člowěka, odwezl ho do Děnděši. Zde se hned shluklo množstwí lidu, hledícího na tělo a hubujícího: Co nám wezete do města mrtwolu?

Jenom důstojníci tam ležícího pluku kyrysníků morawských, widouce že úřad městský tomu kadetowi weškeru podporu odpírá, a že mládík newí, co s tím tělem začíti, poslali pro lékaře swého pluku, jenž prohlednuw zhyzděné tělo, úsudek pronesl, že člowěk ještě žije, an je tlukot srdce cítit; že ale nad míru těžce raněn jest; neb hlawa byla tak oteklá, že ani twáře rozeznati nebylo. Odwezli ho tedy do nemocnice, kdež ho tentýž lékař hojil, a pomocí nadřečených pánů a několika urozených paní, jmenowitě lidumilné paní hraběnky O. i wyhojil.

Byl to pocestný towaryš z Němec: aniž co o swé pohromě pamatowal, jenom, že z Jagru wyšel, a po cestě dwa neznámé towaryše dohonil, s nimiž dále šel. Bezpochyby ho ti dwa nenadálou ranou omráčili a obloupili; neb neměl ani torby, ani peněz, ani hodinek neb jiného nábytku, ba i wandrowní knížku mu wzali. Byw uzdrawen, šatstwem obdařen a penězmi opatřen, wydal se na další cestu, pobyw w Děnděši dwa měsíce.

(*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Kutné Hory. (**Diwadlo. Ples. Hornictwí. Otčenáš. Horník.**) Smutně dosti uplynul nám čas, co jsme s diwadlem naším rozloučiti se museli, a skoro jsme se již strachowali, že nám letos podobného potěšení poskytnuto nebude: neboť zde bývá tyto časy nějaká cestující diwadelní společnost, která se prawě w tom místě rozhostí, kdežto chrámek naší domácí Thálie stáwá, což arci majetníku hostince wýnosnější bývá. Tu se ale pro ochotnické diwadlo naše nowé místo wyskytlo, kdežto se teď skoro bez překážek hráti může, a tudyž také 8. pros. představením »Následkowé newěrnosti« dle Chmelowa překladu se počne. — Chtíce příštímu krátkému masopustu předejíti, uspořádali páni diwadelní ochotníci dne 20. listopadu zde slawný ples w oučel dobročinný: a musím wyznati, že podobný již od slawnosti Prandlowské tu dáwán nebyl. Byloť to zde poprwé, že zwací lístky a taneční pořádky pouze české byly, a protož i toto podniknutí ostrým zoubkům neprošlo. Ale ty, milý Bože! nad čím pak se již nyní mnozí nepozastawují! Mluwiti a jednati jest dwojí; a lépe méně mluwit a wíce jednat. Kdo na plesu byl, dojista se dobře bawil, nikoho nebylo s mrzutou twáří widěti, ačkoli společnost welmi četná byla: protož očekáwáme, že p. podnikateléwé, w něžto každý již důwěřuje, nám příští masopust opět něco podobného zřídějí. — Pawowání kutnohorskému hrozilo již úplné zahynutí. Smutný byl by to osud pro město, které hornictwím a býwalým bohatstwím swých dolů tak proslulo, a zwěčnělým w dějinách našich se stalo. Jeť dokázáno, že hornictwí zdejší nikoli nedostatkem rudy stříbronosné nepřestalo, nýbrž we wálečných bouřích zanedbáno bylo, kdežto pak weškera práce po mnohé časy ladem ležeti zůstala, a tím dílem couky zasypány aneb pawice wodou zalitý byly. Tato wěc našla sice uznání, a protož se i na státní útraty nowá štola kopala, kterouž bez pochyby k bývalým dolům přiraziti chtěli, a kterouž se woda odwáděti měla. Z nepowědomých příčin byla wšak práce této letošním rokem šcela přetržena, a snadby se nikdy wíce ukončení swého nebyla dočkala. K pokračowání w práci této, wznikl zde tedy spolek Horníků, kteří powolení wyššího si opatříwše, pawowání na se přejali, by dílem Hora bez pawowání nebyla, dílem, by se snad přece jistoty nabylo, zdali se od hor zdejších ještě něco očekáwati dá. »Zdař Bůh!« pozdrawujeme tento spolek srdečně, a máme naději w šťastné podaření: neboť již Kořínek, známý spisowatel »Pamětností Kutnohorských« roku 1675 wydaných na straně 248 prawí: »Toho wšak nechci a nemohu zatajiti, co Jiří Trnický z Trnice, úředník kr. prenární, léta 1541 poznamenal: že totižto jest dědičná štola od starých Horníků Beránkowská řečená, proti Malinu nad Rejzí zaražena, ale až na klufty (žíla stříbrná) a dobrých rud prameny nedohnána. Ta pak kdyby se až ke kluftám dohnala, žeby dědičnost horám kutenským spůsobila, a se znamenitě odměnila;« dokládá: »Páni Hornici! Trnický wám na požehnání Boží prstem ukázal; jděte po něm.« — A prawě w těchto místech nachází se od společnosti přewzatý couk. Zdař Bůh! — — W prospěch založení naší nemocnice wyhotowil jeden zdejší milowník kamenopisetstwí kaligrafickými ozdobami okrášlený »Otčenáš«, po jakémž již mnohé dotazowání bylo; wytištěn na pěkném welinském papíře na welkém archu prodáwá se po 15 — na sprostším po 12 kr. stř. a bude jistě za rámcem každému pokoji ozdobou. — W prospěch téhož ústawu wyjde i druhý ročník almanachu

»Hornika«, který letos wyobrazením chrámu sw. Barbory ozdoben, k nowému roku dojíti se objewí. †.

Z Chotěboře. (Diwadlo.) Že se dobrou wůlí, sjednocenosti a spojenými silami welké wěci wywesti dají, jest prawda na biledni tak objewena, že o ní nikdo pochybowati nebude. Tak i naše diwadlo duchem tím řízeno wždy k wyšší dokonalosti dospíwá, wšecky obtíže statně přemahá, na nepříznivý, leckdes proti tomuto wlasteneckému a dobrý oučel na zřeteli majícímu podnikání ozýwající se hlas nedbá, wědouc, že každá dobrá wěc swé odporníky nachází. — Ku spokojenosti celého obecenstwa dáwán byl 3. listopadu »Fučík«. Před posledním dnem prowozowání nemohl pro důležitou příčinu p. ochotník, jenž Fučíka představowati měl, wystoupiti; že wšak hra na jmenowaný den ohlášena byla, wzal na sebe tuto nesnadnou a welkou úlohu p. K. N., mladík nadšený duchem wlasteneckým, a wywedl ji nade wše očekáwání. Škoda jen, že skrz deštiwou powětrnost tolik obecenstwa sejíti se nemohlo, jak by to hra byla zasloužila. Dne 24. listop. dáwán byl »Strejček Hurliwurli«. Hrálo se tenkrát tak wýborně a tak se wše dařilo, že obecenstwo s tou největší uspokojeností diwadlo opouštělo. Panna T. Zezuláková, co Strejček Hurliwurli a Julinka, byla za swou přirozenou nenucenou hru, a swůj příjemný zpěw hlučným tleskotem wywolána. Diwadlo bylo takměř přeplněno. Dne 2. prosince ke cti jmenin našeho o wše dobré horliwého p. faráře přednášen byl při bengalském ohni a skupině z outlých díwek k slawnosti té složený prolog a čtwerozpěw. Nato se hrálo: »Neraduj se z cizí škody« a »Dům na silnici«. Wše se líbilo a jedno druhé zdařilostí přewyšowalo. Den tento zůstane dlouho w paměti naší, a nic sobě jiného nepřejeme, nežli aby horliwi podnikatelé zase brzy něco podobného nám připrawili.

W. E. L—ský.

Ze Žebráka. (Úmrtí.) Opět nás opustil jeden ze ctihodných weteranů literatury naší. Zemřel totiž w Pánu dne 7. b. m. w lůnu rodinného města swého náš za prwní doby nowě wzbuzené literatury české proslulý zpěwec Wojtěch Nejedlý, děkan žebrácký, w 72 roce wěku swého. On byl s Hněwkowským a Puchmírem jeden z nejprwnějších, kteří jazyku otců swých z dwoustoleté mdloby wzkřísiti se snažili, a pak s brzy nato k nim přistouplým mladším Janem Nejedlým a slowútným Jungmannem základ nowé doby literatury naší založili. Sebrané básně jeho a epické zpěwy wyšly w desíti swazcích. — Odpočíwejž w pokoji! Jmeno twé z paměti wěrných Čechů newyjde nikdy.

K. H.

Z Rychnowa nad Kněžnou. (Patriotismus.) W letošních Kwětech četli jsme w staré powěsti, jakoby zde lásky k wlasti nebylo. Nemohu zatajiti, že jsem nedáwno řeč o lásce k wlasti, w Praze 1844, jednomu půjčil, a nemohl si ji wynachwáliti. Že se tu láska u naší študující mládeži wzbuzuje, jest wěc jistá, a některý študent, o zachowání swého těla nedůstatkem swých zdejších rodičů pečující, nečiní obecenstwo rychnowské. Nechci wyjmenowati zde wšecky muže o zachowání a čistotu jazyka našeho wlastenského se starající. Podotknuti buďte zde p. Špirk, wrchní, bratr welewáženého knihowníka university pražské, a p. Roman Ježowský, prefekt gymnasialní a direktor hlawní školy. Poslední obdržel dne 19. list. l. r. hodnost biskupského notářstwí od nejdůst. pana biskupa králohradeckého za swé zásluhy o wychowání mládeže zlášť.

Jos. V. Michl.

Z Litomyšle. (Studující. Diwadlo. Změny.) (*Dokončení.*) Nyní musím také o našich studujících promluwiti a tu jest milo wyznati se, že mnozí láskou k swé wlasti zahořeli. Nejsou to hejskowé, kteří si slowíčkem »wlastenec« přezdíwají, newědouce ani toho nejmenšího z mluwnice, literatury neb z dějepisu Českého; mnohý z nich se může wychloubati wzdělaností newšední. Nicméně wždycky se mi srdce bolestí swírá, když widím, že přece posud mnozí zbýwají, kteří za swůj mateřský jazyk se stydí aneb k němu lhostejně se chowají. Wšak dosti o nemilých wěcech, s kterými se každodenně potkáwám, a jejichžto látka tak obšírná jest, že by člowěk mnohoarchowé kázání jako proti pití kořalky psáti musel. — Že se Litom. k předu býbe, že společenský žiwot do wšech tříd obecenstwa sahá, musí každý wyznati, kdo jen poněkud zápal mnohých měšťanů, jejich pokroky a usilowání o wšecko národní spozorowal. Musím zde ale promluwiti o důležitém prostředku k powzbuzení národnímu, jakéhož posud nemáme. Myslím diwadlo. Až dosawáde tu býwá jen cestující diwadlo německé a my je musíme k wlastní škodě často dlouhé časy pěchowáwati. Kdy asi pomyslí se na to, aby se tu za příkladem tolika měst i česky hrálo? Či myslíte, že se naší dramatice nedostáwá dosti zdařilých dram wšeho druhu? Myslíte, že se ohebný jazyk náš nehodí na prkna? a nebo je to snad móda? Pomyslete jen, co činíte, a uwažte, že by se mělo stálému sázení cizích trnů na naši kwětnou zahradu již přikoř učiniti. Aspoň by mohl ředitel německé společnosti, zwláště pakli mu jen na tom záleží, aby míwal naplněnou kasu, uspořádati časem také česká představení a zajisté mu bude z nich žádaný užitek wyplýwati; néb jsem se již bezpočtukráte na swé uši přeswědčil, že si mnozí srdečně přáli, by se i česky hrálo. Arci nawrhne mi někdo, že takowé přání může jen třída prostřední jewiti, která wyšší wzdělanosti nemá. Wím to; lidumilowi ale nesmí záležeti jenom na osobách wyššího postawení, an to sprostší lid je, který bychme měli zwláště střežit a čistit; pak myslím, že může i tento lid od toho, který chléb český jídá, něco požadowati. — Ještě by bylo mnoho přáti, čeho se nenalezá, co ale časem se podá; jen pewně stůjme a jistě dojde naše snaha a péče odplaty. Zamýšlíme též w hostincích české časopisy uwésti, by žádnému hostu se nedostáwalo příležitosti seznámiti se s poměry našimi.

BESEDY.

Slowanská knihtiskárna w Carihradě. W Carihradě čili Konstantinopoli založena jest nowá knihtiskárna ku prospěchu Slowanů podunajských a zabalkanských. Dle zpráwy bělohradské »Podunawky« wyšla tam nedáwno nářečím bulharským kniha obsahu náboženského, nadepsaná »Lětnyj krin ili stradanie t. j. utrpení swjatyja Veliko-Mučenice Mariny. Spisano na prosto-bolgarskij jazyk. Izdanie perwo. Pečatano t j. tištěno w Carigradě pismeny trudoljubiwija pčely.« Brzo jistě i jiné spisy budou následowati, neboť že probuzený žiwot Slowanstwa balkanského welmi žádostiw jest plodů literárních, o tom swědčí nejedna událost, jmenowitě onano: že na práwě dotištěný žiwotopis Alexandra Welkého, krále makedonského pod náswem »Istoria Velikoga Alexandra Makedonca, kojato opisuva negovo t. j. jeho roždenie, život, junačtvo i smert,« se w těchto ne příliš hustě zalidněných krajinách sešlo 1571 předplatitelů! — Tyto úkazy nejsou owšem tak welikostné, žeby oko Ewropana, znamenitou dobu duševní prožiwšího, nad nimi obdiwowáním se zastawilo; leč rozwáží-li se poměry a čas, w kterém se tyto prwotné jiskry zjewují, musí se zajisto blahoslawit skutečný začátek, učiněný na dráze duševní oswěty pomocí slowesnosti. Zdá se, že toto probuzení-se bulharských Slowanů způsobilo blahozwěstné wyzíwání spisu »Jek od Balkana« t. j. ozwěna balkanská.

K. M. L.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 149.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydawá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

13. prosince 1844.

Předplací se na čtwrtléta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních úřadů českého mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 30 kr.

Jiří Milutinovič.

Jiří Milutinovič, rodem z Grajowa na Černé Hoře, kde rodina jeho posawád žiwa jest, narozen byl okolo r. 1770. Již w šestnáctém roku wěku swého pozbyl neštowicemi zraku, ale příroda mu tuto ujmu nahradila tím, že ho obdařila jemným citem a znamenitými wlohami duše, nimi, kterými již za swého mládí wynikal. Předešlý wládyka a metropolit černohorský, Petr Petrowič I., ujal se ho učiniw jej swým důwěrným jednatelem, a swěřil mu odewzdáwání písemností, které zasíláwal w tyto doby tehdejšímu náčelníku swobodužádoucích Srbů, powěstnému Jiřímu Černému. Za časů tehdejších wálek, okolo r. 1806, donášel Milutinovič několikráte dopisy slawných Srbů, wrstewníků J. Černého, wládykowi Petrowi ze Srbska do Černohorska i nazpět, putowaw nejednou i středem nepřátelského wojska tureckého. Býwal owšem často od Turků lapen, z oumyslů swých přísně wyptáwán, leč powždy šťastně wyklouznuw, tajnosti welitelů swých wěrně zachowal a srozumění srbských náčelníků skryl. Posléze zůstal nawždy w Srbsku, žiw jsa u hospodára Jiřího Černého, jenž ho štědře i rád podporowal, znaje horliwou jeho rodomilownost a wěrnost.

Poněwadž wždy náramně toužil po naukách a písemnických wědomostech, wstoupil nyní w nowozawedené wysoké učiliště bělohradské, kdež pod znamenitými učiteli, jako býwali Radonič, Jugowič atd., wšecky wědy, jak ostatní posluchačowé, studowaw, s welkým prospěchem je sobě oswojil. — Roku 1813, když mnozí srbští synowé se swými wůdci a hospodárem J. Černým přewelike síle Turků ustupujíce milou wlast swou opustiti museli, dělil též on tento smutný osud s nimi; odešli napřed do Rakouska, později do Ruska, jmenowitě do Besarabie. Zde byl několik let žiw se swým bratrem, leč nijak zapomenouti nemohl na swou wlast a národ srbský; nemohl nawyknouti cizinskému žiwotu a tak dlouho po swém srbském domowu teskníl, až se dotoužil naděje a prostředků k náwratu. Jeho ustawičnému naléhání hlawně připsati sluší, že Srbowé, jenž byli s ním wlast swou opustili, w Rusku usaditi se nechtíce do swého domowa se nawrátili.

Nejmilejší zábawou jeho bylo pěstowání srbské literatury, nawrhowání náhledů a rozhady o štěstí a prospěchu přemilého mu národu srbského i ostatních kmenů slowanských; každá téměř nowě wyšlá kniha srbská musela se mu předčítati, při čemž i on wšecko wážnější a znamenitější welmi dobře pamatowal; poptáwal se pilně po nowinách, zda-li nebylo cosi nowého a užitečného pro Srbsko aneb nezapomenutou Černou Horu. — Ale horliwost jeho nejewila se jenom ohledně na literaturu srbskou: on i skutkem wšemožně přispíwal za každý krejcar, kterýžto si uschrániti mohl, nowé knihy srbské objednáwaje, kromě toho též ostatní bratry srbské neustále napomínal a wzbuzowal, aby kupowali knihy a čítali je pilně, a jak mile se nějaké předplacení wyskytlo, hned se jal nawštěwowati jednoho měšťana po druhém, nabízeje wšecky swé známé, aby nezameškali předplacení a literaturu národní podporowati. On pak sám jakožto milowník oswěty a wzdělanosti až do smrti bez přestání jiné wyučowal a nabízel, aby čítali a se učili; a poněwadž znal wážnost nauk a wědomostí podstatných, projewil několikráte před smrtí mezi přáteli swými žádost, aby se knihy jeho, jichž welké množstwí měl, po jeho smrti k powšechnému prospěchu a k užitku srbské mládeže na wěčnou památku jeho uložily a uchowaly. On byl tak říkaje žiwou historií Srbska, jsa tak bystrého rozumu a tak dobré paměti, že i podrobné datum jakéhokoliw události z dějepisu srbského náležitě a určitě znal.

Mimo to dbal také na to, aby srbští jeho

krajané swému národu se neodcizujíce, mrawy a způsoby cizé opičácky nenásledowali, nýbrž o wywinutí a zdokonalowání swého wlastního slowanského žiwota dbali, šetříce mrawů a obyčejů národních. Z té příčiny též zawedl ten chwalitebný obyčej w Bělohradě, že tamější obywatelstwo dítkám swým noworozeným přikládalo na křtu národních slowanských jmen, jako: Ljubomír, Milica, Swětozar, Libuša, Milada, Jaromír atd., pustiwše od wolení cizých, často wšelijak skroucených názwů. W pobratřeném Polsku již také na to bylo pamatowáno, hlawně hrabětem Kitinským, jenž wydal r. 1843 pod názwem »brewiarz swiecki« kapesní kalendář s wýbornými poučnými básničkami na každý den, a s připojeným kalendářem slowanským. Stojí totiž wedle sloupce jmena římské církwe obsahujícího též druhý sloupec, jenž samé názwy slawných osob obnáší, osob buď w církewní aneb swětské historii slowanské znamenitě wyniklých. My něco podobného máme we Jmenoslawu, od slawného našeho Kollára wydaném.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»A myslíš, matko, že může člowěk w těchto wěcech Bětě wěřiti?« ptal se Kotouč krčmářky, když se byla díwka wzdálila. »Může ona s dobrým swědomím tyto wěci twrditi?«

»Příteli — já bych řekla že může,« odpowěděla žena. »Je to děwče zkušené a Polharta zná welmi dobře.«

Na to s ním rozmlouwala hodnou chwíli tajemně, obšírněji mu wykládajíc, proč díwka s práwem soudí, že Eliška u Polharta wězí.

»Totě proklatá historie!« zabručel statný a dobrým nápojem rozehřátý zbrojnoš. »Jak nyní do toho? Mám běžet domů a hned powědít, co jsem zaslechl — abychom ještě w noci šturmem na toho ničemu udeřili? Ale to nebudou chtít moji bohabojní pánowé učinit! A kazit jim daremně noc powídkami o darebném člowěku? Starostí mají beztoho již nazbyt. . . . ale co si budu daremně hlawu lámat? Možná wěc, že holka zatím již doma sedí, co my tuhle moudré pozorowání činíme. Podíwám se tedy zase k nám — a uwidím, co se dá dělati.«

»Jakže, příteli!« zwolala nyní Běta, widouci z dáli, že se Kotouč k odchodu chystá, a rychle wše jiné zanechawši, zase k němu přistoupila. »Nechutná ti dnes piwo?«

»Dnes není času k posezení — to jsi již slyšela,« namítnul zbrojnoš. »Nohy moje nemohou dnes zaháleti.«

»Nu tedy jim alespoň zejtra poruč, aby tě sem časně donesly,« řekla díwka. »Chci wědět, jak to s waší holubičkou wypadne — a možná, že wám nejlépe powím, jak byste ji zase dostali.«

XVI.

Král Wáclaw — srdečný, dobromyslný tento panowník, dokud wášně mysl jeho nezatemnily, tento rek wěčných, ještě nerozluštěných pohádek — seděl we swé komnatě.

Bylo ještě časně ráno. Ještě ho neobklopowaly ani starosti wladařské, ani ho netísnily péče domácí. Byl dobrého rozmaru a přemýšlel, jak by měl dnešní swátek ztráwiti.

Přistoupil k oknu a hleděl do dálky. Široký proud Wltawy skrýwal se pod kůrou ledowou; nawrší po obou stranách lesklo se w bílém rouchu a wysoko nad ním pnula se jasná modrá nebes opona. Bylo to spanilé jitro.

»Po službách božích neškodilo by trochu wyjeti« — promluwil Wáclaw sám k sobě — »nebude-li se duchowní rada mrzeti. Lesem nějakou lišku wyštwati — ha! pak by musela číše trojnásobně chutnati.«

A jižjiž chtěl na panoše zkřiknouti, a rozkaz dáti stran příprav k nastáwající honbě: an se tu dweře otewřely a panoš newolán do nich wešel.

»Co je?« ptal se ho Wáclaw poněkud newrle. »Co chceš? Ještě jsem tě newolal!«

»Rač, králowská milosti, prominout!« prosil mladík. »Na předsíni stojí prosebníci a rádi by —«

»Ale žiwé blesky!« zwolal Wáclaw polosměšným názwukem. »Což nemohu míti ani dnes oddechu? A k tomu tak časně — že museli za tmy z Prahy wyjeti! Nu — aby nekonali cestu nadarmo — wím, wím, že může člowěka také we swátek srdce bolet a ústa žalostí přetýkat — pusť je sem. Kdo pak je to?«

»Tři osoby, králowská milosti!« oznamowal panoš. »Letitý rytíř — ten wede slepého muže, kterýž dosti pořádně wypadá — a s nimi přišla mladá díwka.«

»Aj, toť jsou kolednící w strakatém zakuklení!« zwolal Wáclaw rozmarně. »Uwidíme, jak umějí zpíwati. — Oznámili jména swoje?«

»Rytíř praví, že nebude třeba druhých oznamowati, jen když jeho králowské milosti ohlásím. Jmenuje se Hanuš Pětipeský.«

»Hanuš?« zwolal Wácław a weliké pohnutí trhlo tělem i duší jeho. — »Hanuš Pětipeský? A kde je — kde? Proč newchází?« wolal dále, a přiblížil se několika kročeji ke dweřím.

(*Pokračowání.*)

Dwa příběhy z našich dnů.

(*Dokončení.*)

2.

Bawiw se we wýchodní Haliči w tak zwaném Pokutí w horách, zaslechl jsem, že řeka Černý Čeremoš mrtwolu jakéhos wojáka wyhodila. Zasednuw na kůň, jel jsem tam s mandatárem (prawníkem) nebožtíka obezřít. Mrtwola ležela w malebném skalnatém údolí na samém břehu řeky; a již nábožná mysl slowanská o slušné opatrowání mrtwoly pečowala, ač se byl tento příběh teprw ráno roznesl, a nejbližší chalupa půl hodiny cesty wzdálena byla. Nalezli jsme tělo sněhobílým prostíradlem pokryté, an hlawa jeho na čisté nowé owčí kůži spočíwala; kolem hořely woskowé swíčky.

Huculé, národ rusinský, w těch horách sídlící, nechodí nikdy pěšky, nýbrž wšickni, buďiž kteréhokoli stáří neb pleti, na swých silných otrlých koníkách jezdí; žádný pak z mimojedoucích Huculů neopominul swíčičku k tomu swatému obřadu obětowati, an to w neděli bylo, a mnozí we swém swátečním oděwu, w těch malebných šatech národních, do kostela se ubírali. Ženštiny sleznuwše s koní, klekly k mrtwole a pomodliwše se za jeho duši, páchnoucí kytky wzácných horských kwětin wedle něho položily. Byl to dojímawý, malebný wýjew. Klečící ženštiny, mužowé fousatí a bradatí w nenucených postawách, přitom kudrnatý rozcuchaný cikán, několik owčáků w černých košilích — ba ani smyslem pominuté děwče nescházelo, powažující sama sebe za hlídačku a stráž nebožtíka, a u jeho nohou ciwějící. Diwá bystřice hučela a pěnou se wiřila jako hněwem, že jí lidé kořist wyrwali, a wysoko nad obzorem wěžila se pod modrou oblohu zasněžená hora Skópowa.

Bylo to čarowné okamžení! Wůkol wěčná krása přírody, a uprostřed toho bujného žiwota bledé zwleky silného muže u wěčném poklidu! —

Slunce se chýlilo k západu, a z příkré stráně blízké hory Tarnočky ozýwaly se truchliwé zwuky žalozpěwu z úst ženštiny. Byla to žena Mykiety Onesymjuka též Jarbeszczuk zwaného, kteráž uslyšewši, že její muž se utopil, nyní se swé holy sjížděla, aby manželi swému poslední úctu prokázala. Po jejím boku jel šwárný ljubas t. j. milý, neb bez milého mladá Huculka není, buď swobodná, buď wdaná: její wlastní manžel by ho pohřešil a bez pochyby řekl: Ty dušo pobana! nichto tebe ne ljubyt! — Diwný to zwyk, bezpochyby ještě z časů předslowanských, an Huculé od starých plenitelů Ugů pocházejí; není snad welmi mrawný způsob, za to ale dosti básnický.

Jak byla sličná, ta štihlá wysoká Huculka! Hawraní kadeře wlály se jí až po bedra, neb na znamení smutku byla prostowlasá. Huculky samy jediné při wdaní wlasy nestříhají, jak to ostatní Rusínky trpěti musí; ano dlouhé pletené wlasy jsou při domácím trestu newyhnutelně potřebné. Manžel totiž, chtěje ženu trestati, protáhne dlouhý pletenec wlasů skrz díru w lawici, a konec copu přibije kolíkem do země, aby mu snad žena mezi trestem neutekla.

Nawzdor takowýmto surowým mrawům, nawzdor milkowání s jiným jewila žena Jarbeszczukowa hluboký bolestný smutek. Wždy hlasitěji a zoufaleji zawzníwal truchliwý žalozpěw, že mě až hrůza pocházela; oči temnomodré byly slzami zality, a trnouc a wzdychajíc slezla s koně, aby se s mrtwolou swého manžele rozloučila. Smutek w srdci, žel, trpký žel na rtech, a wedle ní — milý! Takowá jest protiwa w powaze Huculek — a ženské pleti wůbec! — Nebylo wšak konce těch diwů. Krásná žena Jarbeszczukowa, kleknuwši do wonného kwítí, přes twář nebožtíkowu se chýlila — w tom pak jako smyslem pominutá skočiwši na nohy do hlasitého chechtu se dala. Smích byl owšem neslušný w tak wážné případnosti; byl pak přirozený následek překwapení. Neležel tam Jarbeszczuk, nýbrž jakýs neznámý woják; manžel přítomné krasawice žiw a zdráw službu swou w Kolomyji konal. Bezpochyby to byl nějaký poběhlec, rodem z Bukowiny, jejž touha po swém domowu k zradě a newěrnosti zawedla.

F.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Petrowaru. (**Hudební sbor b. Hellenbacha w Nowém Sadě.** Opozděno.) Dowěděwše se několikráte z těchto listů o statném sobě počínání hudební společnosti b. Hellenbacha, toužili jsme srdečně, aby také nás tito milí krajané nawštíwili a nám alespoň jeden wečer osladit neopominuli. Každodenně český howor, ano i nezřídka české národní písně, sem a tam i českého hudebníka slýchajíce, tím wíce bažili jsme po prawé české hudbě. Dne 13. m. m. přirazil konečně p. Hellenbach se swou kapellou do Nowého Sadu. Naše toužení se zdwojnásobnilo a sotwy že jsme 14. m. m. hodiny půl sedmé se s wečera dočkali, kterou dobu jsme žádostiwě z Petrowaru

do Nowého Sadu chwátali. W hostinci u balmota bylo četné shromáždění žádostiwých posluchačů. Sédmá odbila. Úwod ku zpěwohře »Figaro« počne. Nám nebylo jináče, než jakobychom se w naší slawné Praze byli octnuli, a z onoho třídla swou hudební žízeň lakotně napájeli, odkudž tito příjemní potůčkowé skutečně až k nám byli doplynuli. Úwod wýborně se skončil, a tlesk wšeobecný nastal, který se brzy ztrojnásobnil, an p. Pfeiffer, oud kapelly, teprw w Pešti od p. Hellenbacha přiwtělený, na flétnu fantasii od Bricialdi-ho přednášeti počal. Na to hrál p. Langweil fantasii na violončelu od Kummera, pp. Grimm, Jakeš, Šulc a Prauss prowozowali kwartetto na lesní rohy od Jelena a ruskou hymnu od Lwowa. Čtyrykráte wywoláni: druhý kus chtěj neb nechtěj opakowati museli. Nyní přišlo wýborně přednešené divertimento na fagott od p. Crhy, pak hrál p. Neswadba, jenžto posud wýborně prima se dostal a celý orkestr řídil, na housle »Souvenir de Bellini« od Artota. Ačkoli předešlou hrou a řízením znatně unawen byl, přece po česku swému úkolu dostál, a čtweronásobným wywoláním poctěn byl. Rádi bychom ho byli na jeho Pepika připomenuli, než widouce jeho unawení, tuto pochoutku na podruhé sobě ponechati jsme umínili. Ukončení těchto koncertů stalo se wýborným prowedením uwertury ku zpěwohře »Wilém Tell« a obecenstwo nowosadské i petrowarské ubíralo se domů s jednohlasným wyznáním, že nic podobného w této krajině slycháno nebylo. — Druhého dne k polednímu odebrali jsme se do příbytku našich krajanů, abychom se jim za toto prokázané wyražení po krajansku poděkowali, a možno-li alespoň ještě o jedno, zwláště pak o nějaký ohlas z naší milé wlasti je poprosili. — Wy bratři w Čechách zajisté sobě myslíte, že jsme do nějakého hostince wešli a tu na jizbu p. Hellenbacha a jeho kapelly se wyptawše, na hostinský pokoj zaklepali! Chyba láwky! Kwartýr našich krajanů je nákladní loď malého druhu, neouhledná, kteráž na lewém břehu Dunaje práwě pod mostem na straně nowosadské se byla zakotwila. Přišedše blíže k tomuto stanowišti, již jsme hemžení do lodi a z lodi kráčejících mladíků spatřili. Bylot nám, jakobychom u oulu pracujících wčel stáli. Když jsme ale ony příbuzné twáře spatřili, když jsme zaslechli, že tyto wčely po česku bzučí; když jsme příčinu swého nawštiweni českým jazykem na jewo dali a hlučným, dobrosrdečným: »Wítáme wás!« přijati byli: tu zmizel neouhledný koráb, a nádherný palác před námi se skwěl. Uwedeni u wnitř spatříme w prawo nemalou prostoru, kteráž dílem špižírnu, sklep a kolnu, dílem i šatní sklad čili komoru představuje. Semotam leží zelenina, tam zemčat skrowná hromádka, onde w koutku soudek wyprázdněný, tuto zase soudek naputý. Kolem stěny zásoba dříwí a wůkol wywěšené pláště. Odtud w lewo wejde se do skrowné jizby, w nížto několik psacích stolků se nachází. Spisů, knih, map, dýmek, partesů, wšude kam jen oko sáhne, umístěno. To samé platí o sousední weliké jizbě, kdežto u prostřed dlouhý stůl, na něm několik kalamářů, a kolem něho dlouhá lawice. Podál stěn obedněné přihrádky, houněmi postřené, slouží za lůžka. Nejzáze je kuchyň, kdežto železné kamínka a stolek pro kuchtíka stojí. Když jsme se projewili, že nám již Kwěty častěji zprávu o nich podaly, diwili se tomu nemálo, že tyto listy i do našich končin přicházejí a wyjewili žádost, abychom jim je zapůjčili, což se jim arci wyplnilo. — Obdrževše připowěď, že se dne 16. t. m ještě slyšeti dají, radostně jsme domů odešli. — Tento wečer prowozowala se uwertura ku zpěwohře »Norma,« pak následowaly wariace od Griebla pro hoboj, ježto p. Král wýborně přednesl. Na to hrál p. Neswadba »Tremolo Caprice« od Beriota na housle, a že tento nástroj úplně we swé moci má, patrně dokázal. Ačkoli kus tento žádné lahodnosti nemá, ale tím wíce nesnází, přece wšeobecně se líbil. P. Neswadba byl wywolán; podruhé wolaný wšak se neokázal, snadže hlučnému »Eljen«, kteréž tenkráte slyšeti bylo, rozuměti nechtěl? — PP. Grimm, Jakeš, Šulc a Prauss přednášeli kwartetto od D. Webera na lesní rohy, pak na žádost ještě onu ruskou národní hymnu, kterou zase opakowati museli. Potom pískal p. Zawrtal na klarinet wariace od Bärmanna, a p. Langweil ukončil wěnec samohlasů variacemi na violončel od Merka; oba s welikou pochwalou. Ukončení stalo se úwodem ku zpěwohře: »Bílá paní«. Wčera odplouli naši krajané u pohodlném powětří do Zemlína, odkudž do Oršawy a pak do Bukreštu odebrati se hodlali. M. J. L.

Besedy.

Pusey-ité. Na anglických wysokých školách w Oxfordě přestoupilo od tří let dewatenácte professorů, nejwíce kněží k wíře katolické. Půwodcě toho je Dr. Pusey. Diwná to zajisté wěc, že w srdci anglické oswěty, tam kde odporné učení wzniklo, nyní zase učení mužowé do klínu katolictwa se nawracejí, nedbajíce na to, že tímto krokem mnohých wýsad se odříkají, kterých dříwe co synowé panující církwe požíwali. Neboť nikde nejsou zemské zákony jinowěrcům tak nepříznivé, jako w Anglicku, oswětou a lidumilností proslulém. M. K.

Pater Mathews. Přízniwci a ctitelowé znamenitého tohoto apoštola střídmosti umínili si, že pro něj 20 000 liber sterlingů příspěwkami seberou, jimiž dluhy jeho, 5000 liber, jenž pro dobrou wěc udělal, zaprawějí, a ostatní mu na kapitaly uložejí, aby bezstarostně žiwu býti mohl. On si toho zasloužil. M. K.

Malowané souchotiny. Jistý malíř w Drážďanech wyosobnil na zwláštním obraze souchotiny; ukazujíť se nám co wychoudlé a bledé ženské stwoření se zapadlýma očima, w bálním oděwu a w postawě k tanci se pohybující; smrt skrýwá k tomu na housličky. Obraz ten musí nemile dojímati, ale snad by nezůstal bez účinku, kdyby se do tanečního sálu powěsil. —h.

Ohlášení.

W pátek 19. prosince o 5 hodině odpolední počne se druhá hudební beseda Žofinské akademie; w českém jazyku uslyšíme: »Wděkozpěw« ke dni narození Jeho cís. Wýsosti arciwéwody Štěpána od prof. W. Swobody, hudba od Dir. Škroupa, mladšího; »Sbor loupežníků« od Kolešowského a »Ukolébawka« od Kükena.

Nowé knihy.

Pohled na Bosnu, čili krátká cesta do oné krajiny, wykonaná r. 1839—40 od jednoho krajana. Z ilirského jazyka přeložil Wilém Dušan Lambl. [S připojenou mapou zemí jihoslowanských.] W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 135 w 8. Sešit za 20 kr. stř.

Oliver Twist, aneb: mladictwj sirotka. Z anglického C. Dickensa [Boza] zčeštil M. Fialka. Sw. V. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Seš. za 20 kr. stř.

Pošta na Sebranici. Weselohra w gednom gednánj. Dle Kotzebue přeložil Josef Lad. Stránjk. (Čistý wýnos ge určen na náhrobek zwěčnělého Patrčky.) W Hradci Králowé, 1845. Tiskem Jana Host. Pospjšila. Str. 43 w 12. Seš. za 10 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 150.
11. roč. běh.

KWĚTY.

14. prosince
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikrate na týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWANY A SLEZANY.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštownich ouřadů říšských, mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Mezi nimi!

Tak jsem přišel — prawdu w sobě nesa,
Swatou, čistou jako zlato ryzí;
Jelen jak pospíchá w stíny lesa,
Střás jsem macošinu — ňáw ten cizí,
Pospíchaje do lůna drahé matky,
Bych tam swaté líbat mohl ostatky.

W tmách jsem bloudil a neznaje dráhy
W propast černou, bezdnou jsem se díwal;
Nad ní houpaly se žití wáhy,
Chorál sów mi umíráčkem zpíwal;
Tuť mne sladce u srdce to hnětlo,
A procitnuw uzřím prawdy swětlo.

S ní zde stojím — a ta luza hloupá
Stříbra ryzost blátem chce pokálit;
Stříbro wšak, i když se w blátě zkoupá,
Stříbrem jest — dým může jej zahalit,
Rozplyne se a myšlénka skwoucí
Zaswitne jak blesk na rowy mroucí!

Nezřím ji tu hlawy prázdnou láji,
Co se ze smetí tak bídně swalá;
Anděla snad opustiti mám w ráji,
By se zmije na mne pousmála?
Lew ni hříwou nehne, ni dráp zwedá,
Když si z bláta na něj muška sedá!

Ale pewně stojím — budu státi;
Ocel mohutnou mou duši zbrní,
Budu hmyz ten z mého těla wáti,
Smetám jak zasedlé si w srní;
Ať swým zubem kořeny mé hlodá,
Přec ni krůpěj krwe neubodá.

Fr. Wildmann.

Červený plášť.

Bylť wečer na konci podzimku. Prudký, mrazivý wítr smítal se stromů poslední, zežloutlé listí a točil je po zemi do wíru; byl to předchůdce blížící se zimy. Nedočkawě, abych si brzo we wytopené jizbě pohowěti mohl, pobízel jsem koně swého, ačkoli ubohé zwíře celý den bylo cwálalo a jen jednou odpočinulo.

Až dosud jel jsem po rowině; nyní wšak ukázal se zrakům mým kamenitý ouwoz. Pustil jsem se tudy a dostal se brzce k lesíku. Na pokraji jeho wystupowal pahorek, jehožto swršek zapadající slunce ozářowalo. I pohleděl jsem bystřeji na jeho týmě a spatřil wysokou šibenici, na nížto ostatky zločinců, na řetězích wětrem se houpajíce, wisely.

Upřímně a snad k hanbě swé se přiznáwám, že trochu pověrčiwý jsem. Pro toto přímé wyznání budiž mi odpuštěno, že jsem toto strašné místo minouti se snažil, nežli se docela setmělo; protož jsem ubohého koně swého nemilosrdně pobodáwal.

Měsíc oswěcowal smutně bledým a tajemným leskem swým cestu mou. Nepřešlo ani čtwrt hodiny, co jsem předmět hrůzy swé zůstawil an za sebou slyším temný dusot koňský — a w tom okamžení projela mě zima po celém těle. I upnul jsem se lépe do swrchníku, a owinul kapesní šátek okolo hrdla; nebylo mi wšak tepleji, a jakkoli wěrný kůň můj rychle semnou uháněl, slyšel jsem neustále koně jiného za sebou páditi — wždy blíže a blíže. Pohleděl jsem okolo sebe, ale nikoho jsem newiděl; konečně, an se ouwoz zahnul, spatřím šediwého koně. Na něm seděl weliký hubený muž s bledou twáří; oči měl přiklopeny a zdálo se, že spí. Měl černou kazajku, zpod bílou; za kloboukem červené péří. Čemu jsem se ale nejwíce diwil — košily měl zpředu rozhalenou, krk nahý, jakoby o zimě nic newěděl; neboť i široký červený plášť měl před sebou na sedle ležeti.

Nějaký čas klusali jsme wedle sebe. Podiwný cizinec nepozdwihl ani hlawy, by se na mne podíwal. Já pak neodwrátil zraků swých od něho, kromě když se mi zimou slzami zalily. I otěž musel jsem chwílemi koni na hřbet položiti a ruce dýcháním zahříwati a dotkl-li jsem se koně swého, zdál se mi býti pouhý led.

Jedině cizinec nezdál se zimu cítit. Čerwe-

ný plášť jeho poletowal w powětří po obou stranách koně a límec u jeho košile, jinowatkou nawlhlý, wisel mu s obou ramenou. Mimo to měla celá bytnost jeho cosi tajemného a děsného, což mi ani popsati, ani wyswětliti nemožno a což we mně tajnou hrůzu budilo.

Nelze mi líčiti pocit, jenž se mne zmocnil, a jen toho jsem si ještě wědom, že jsem koně swého nešetřil, bych se podiwného cizince zprostil; leč jel-li já tryskem, jel i on spěšně, klusal-li jsem krokem, on též. Tímto poznáním rostla ouzkost moje neustále; wíce wšak soužila mě zima, jenžto napořád zrůstala a wšechny kosti moje pronikla. Z očí se mi slze jen lily, a mrzly hned na stuhlých lících mých.

Kolem nás odpočíwala příroda w hlubokém snu; jen ohlas opětowal kroky koňů našich a luna oswěcowala temně pustou pěšinu. W nejistém switu jejím jewily se nám w obrowské dálce stíny naše; ale stín cizincůw byl dwakráte delší nežli můj, ačkoli on sám stejné wýšky semnou byl.

Přemáhaje ouzkost swou, snažil jsem se konečně hlasu swého zmužiti; jal jsem se následowně howor s ním počíti: »Zdá se, drahý pane, že jste si předewzal tutu celou cestu semnou konati — ačkoli se to s wůlí mou neshoduje.«

Neznámý pokynul zlehka hlawou a řekl, že by mu líto bylo, kdyby mě obtěžowal; žeby wšak myslil, an stejnou cestu konáme, že bychme se shodnouti mohli. Slowa jeho byla tak wolená, že jsem byl přinucen, k němu se wlídně míti, ačkoli bych se ho rád byl zbawil. Jeli jsme tedy wedle sebe.

»To je zima — hu!« zwolal jsem konečně. Cizinec odpowěděl: »Kdybyste chtěl pláště mého použiti, drahý pane, zahřál byste se w brzce tak, žeby wám nebylo možno w něm obstáti.« Přitom sáhnul po šarlatobarewném oděwu. — Já se spíral. »Nu, snad podruhé!« odtušil on jaksi ousměšně, a pobodnuw koně swého, hnal se ku předu. — Bylo mi wolněji.

W krátce dorazil jsem k hospodě, ležící wedle silnice, po níž jsem jeti musel. Bilo osm hodin. Hospodský boubelatý mužíček s wlídnou, wždy se usmíwající twáří, uwítaw mě, wyptáwal se, cobych ráčil. Žádal jsem zwláštní pokoj a dobrou wečeři. Hospodský, až k zemi se ukloniw, litowal, že před malou chwílí přišlý cestowník do posledního prázdného pokoje se uhostil; že ale doufá, že se tento pán o něj semnou zdělí.

Hospodský šel, by mě u cizince ohlásil a přišel brzo s wyřízením, že onen pán s radostí společníka přijme. Šel jsem tedy za ním po schodech nahoru; ale jak popíši swůj úžas! dwéře se otewřely a já spatřil twář wečerního soucestníka swého, an nepohnutě u červeného pláště sedí!

Hned jsem byl opět na odchodu; on ale wstaw, jistil, že mě s welikým potěšením k sobě přijímá. Nemohl jsem tímto wlídným nabídnutím opowrhnouti, bázeň moje w obydleném místě také zmizela; poděkowaw tedy za ochotné pozwání, sedl jsem si podle něho u studených kamen, tázaje se ho, zdažby se mu nelíbilo, abych dal zatopiti, nebot nesnesitelná zima pronikala opět celé tělo mé. Při této otázce změnil se rychle wýraz twáře jeho, ale jen okamžitě; neboť hned zase klidně odpowěděl, poukázaw přitom na červený plášť, na nějžto já ledwa pohlednouti se osmělil: »Já necítím nikdy zimu, drahý pane, nechť je nečas sebe horší; tento plášť mě chrání dostatečně; ale wy zdáte se zimu trpěti — wezměte pak jen můj plášť na sebe a brzo budete se potit.«

»Díky!« odwětil jsem — »já bych si raději jinák pomohl.« — Při pohledu na tento šat cítil jsem tajnou hrůzu a tušení, jenžto jsem si wyswětliti neuměl.

(*Dokončení.*)

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Panoš otewřel dwéře a kynul osobám čekajícím w předsíni. Pětipeský stál již u prahu a wešel nyní se starým Šlechtou.

»Blesky Boží!« zkřikl Wáclaw, ledwa ho zahlídnuw — »člowěče, kam jsi to zaběhnul, že jsme tak dlouhé časy o tobě nic neslyšeli? Již myslil, že se již nespatříme — až někde tam, kde nebude rozdílu mezi žebráckou halenou a králowským pláštěm.«

»Promiň, pane můj, člowěku,« jal se mluwiti Pětipeský, uctiwě hlawu nakloniw a koleno ohnuw, »kterýž hledal w dalekých končinách úlewu srdce pro swůj budoucí žiwot, a dowol mu nyní, aby se mohl zase w lesku twé králowské přízně rozweseliti. Dychtiwě toužil jsem po této hodině — ačkoli jsem se nenadál, že přijdu jako dwojnásobný prosebník.«

»Dwojnásobný?« usmál se Wáclaw dobrotiwě. »Aj, wždyť máš ten celý čas na wrubu a můžeš něco požadowati! Co je to — mluw! — již poslouchám, ačkoli bych dříwe raději slyšel, kde jsi se tak dlouho před námi ukrýwal.« — Přitom

se posadil na swou oblíbenou, pohodlnou židli, s dobromyslnou zwědawostí přitom na rytíře hledě, a kynutím hlawy znamení mu dáwaje, aby se také posadil.

»Dowoliš-li, pane!« odpowídal tento — »powím ti krátkými slowy, co mě tak dlouho w dizině zdrželo. Jeť to beztoho úzce spojeno s poníženou prosbou twého služebníka a tohoto poctiwého muže.« — Při těch slowech okázal na Šlechtu.

Wáclaw pohledl na slepce teprwa nyní bystřeji a ušlechtilá postawa i wýrazná twář nešťastného dojala srdce jeho. — »Kdo je tento muž?« ptal se wlídně.

»Nebudeš ho, pane, znáti u swé wysosti,« řekl Pětipeský, wida s welkým potěšením, že je král dobrého rozmaru. »Ale já ti ručím za to swou hlawou, že není poslední mezi twými wěrnými. Je to člowěk zachowalý a mnohým pěkným darem božím nadaný. Je to pražský řezbář Šlechta.«

»Šlechta? Šlechta?« zwolal Wáclaw po krátkém rozmýšlení a rychle wstal. »Není to muž, kterýž umělou rukou krásný obraz našeho Spasitele w nowoměstské radnici zhotowil? A toho bych neměl znáti — jak powídáš — u swé wysosti? Při sam Bůh, Hanuši! — hněwati bych se mohl, kdybych si chtěl dnešek pokazit! Myslíš, brachu, že je mé oko u té domnělé wysosti tak pošetilé oslepěno, abych nemohl poznati, co wlastně člowěka z trupele zemského podnáší a do wysosti stawí? Dary boží jsou to — duch, mysl, srdce — a ne ty dárečky, uštědřené rukou lidskou, narozením a jinou náhodou! — Budiž mi witán, mistře!« mluwil dále a přistoupiw až k samému slepci, chopil ho za ruku. »Syn onoho Karla, kterýž w naší Praze skwostnou štěpnicí pěkných umění učinil, se těší, že tě poznáwá.«

»O králowská milosti!« zwolal Šlechta srdečně pohnutý a pozwedl skloněnou hlawu, jakoby chtěl wděčné zraky k nebi upříti — »tato chwíle oslazuje weliký počet hořkých krůpějí, kteréž padly do číše mého žiwota.«

»Ha, přisám Bůh!« zwolal Wáclaw náswukem prawé outrpnosti. »Nyní si teprwa zpomínám, že mi panoš oznamowal — ano, ano, ubohý člowěče!, pozoruji to nyní wlastníma očima — twůj zrak je potažen šedou rouškou!«

(*Pokračowání.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Doubrawice. (**Wýwěsní nápisowé w Mladé Boleslawi.**) Ubíraje se nedáwno do našeho k. krajského města, Mladé Boleslawi: strnul jsem říkaje a newěřil ani zrakům swým, kdyžto se mi poblíž brány Pražské nad hlawou rozbleskl nad míru pěkný nápis Český: Klempířská dílna Karla Máje. Jesti to 5 loket dlouhá a půldruhého lokte široká deska; na jasnomodré půdě skwějí se litery z plechu, prací wypuklou a welmi pilnou zhotoweny. Jak jsem doslechl, pracowalo se na tom wýrobku přes půl roku. Zato wezmiž jeho zhotowitel naše wřelé uznání. Doufámeť, že spanilý tento wýwěsek bude magnetem, srdce a ruce wlastenců po sobě mocně táhnoucím! — Jde-li cestowatel dále na staroměstské náměstí, brzo utkwí okem na jiném, owšem ne ták skwostném, a wšak neméně wkusném téhož druhu úkaze: na zlatopsaném štítu p. *A. Košateckého*, malíře. O kéžby tito mužowé s národním smyslem swým nezůstali o samotě! Kéž by i druzí uměltowé, řemeslníci, průmyslníci a wůbec žiwnostníci města Boleslawowa brzo šli za jich chwály hodným příkladem! Kéž by obywatelé wšech starobylých měst našich zpomněli na swou slawnou minulost, na swé poctiwé otce, ježto jazyk přirozený nade wše milujíce, jej a s ním i wšecku swou sláwu a zásluhu swým potomkům co zlaté swaté dědictwí odkázali! Kéžby hluboko k srdci pustili prawdu slow Tylowých, an do wšech wlastí a srdcí Čechoslowanských nadšeně a plamenně wolá: »Jazyk jesti dech, jesti duše národa, jesti objew celého národního žiwota. Jazyk s národem a národ s jazykem wzájemně zrůstají a síly swé rozkládají: w jazyku schowáwá národ swé poznání, swé příběhy a zkušenosti; w jazyku urownáwá swé slasti a strasti, w jazyku naleză pak i nejswětější swé památky. Pročež národu přirozený jazyk ničiti jest tolik, jako jej zbawowati rozumu, srdce mu wytrhowati; weškeru wíru jeho zwracowati, nejswětější památky mu rušiti, o důstojnost mezi jinými národy jej okrádati, z domowa jako newidoucího do pustých cizin wyháněti — jako jej zabíjeti!« (Sebrané spisy II. d. 304 str.) — Co wšecko jinák zřetel wlastimila w hlawě této našeho kraje na sebe obracuje a jakých symptomů nowě se probouzejícího žiwota národního tady znamenati lze: o tom ať nám powí někdo jiný, ať nám powí náš P....., tato dosawad takměř jediná zpruha wšelikého pohybu a pokroku we zdejším žiwotu národním.

Fr. Černohouz.

Z táborského kraje. (**Poměry národní.**) (Z dop. přát.) — Dny letošních prázdnin trawil jsem w *Nowých dwořích*, a jelikož člowěk pro nepohodlné powětří takořka ani patu z domu wytáhnout nemohl, krátil jsem si chwíle kreslením. Krom několika wýletu do blízkého Pelhřimowa, kdežto jsem mnohé utěšené chwíle we společnosti p. dok. Wostrého, tamějšího městského lékaře, horliwého to Čecha, ztráwil a mimo náwštěwy několika malých míst we wůkolí, nepodnikl jsem žádné další cesty. — W Pelhřimowě nenalezl jsem, čeho jsem w městě *českém* najíti se těšil. Zdáť se, že tam jitřenka nowé naší literatury, nowě se budícího žiwota našeho ještě nezaswítila? — Na otázky mé w této záležitosti odpowídalo se mi: »U nás proto žiwot, o němžto zmínku činíte, posud se nezmohl, poněwadž zdejší osoby, jimžto by zwláště o to pečowati bylo, wětšího dílu od jinad pocházejíce, o takowéto wěci našeho města starati se nedbají.« — Ale pro milý Bůh, wždyť to na jiných místech také osoby odjinud přišlé býwají, co blahodárné símě národního snažení rozsiwají! Místem a okolím nedá se přece šlechetná horliwost obmezowati. — Nějaký šlechetný wlastimil, zdáť mi se, že tu ale přece žije, an jsem tu zajisté snahou jeho wywedené, nowé nápisy ulic w českém jazyku nalezl, ježto zatím ostatní tabule jiným způsobem se honosejí. Společně s p. dok. W. udělal jsem wýlet do Želiwa, kdežto od d. p. preláta téhož kláštera, jenž práwo hostinské starých Čechů posud skwostnou mírou zachowáwá, wlídně přijati jsouce několik hodin jsme pobyly. Nedůstatek uměleckých prací nahražuje tomuto klášteru romantická poloha a přiwětiwost

wel. p. bratrů tamějších, jenž wesměs Čechowé jsou. — Po swém nawratu do Nowých dworů zaslechl jsem radostnou nowinu, ježto mi nawštěwu wlastence i umělce p. Brambergra z Tábora w blízkém zámku presečském swěstowala. Znalť jsem ho již dle powěsti a těšil jsem se, že ho poznám osobně. On pak mne nejen krásnou hrou na housle, ale i správou překwapil, že můj přítel Stark, děd již w kraji tomto meškaje, i co umělec i wlastenec dobrého jména si získá; usrownal prý w Táboře také prawonárodní bál, o němžto si nyní ouštěpačkowé špičaté jazejčky brousí. Mnoho štěstí! potřebujíť weliký sbrus, nežli wše dle hlawy swé přibrousí! F. H. Riegel.

BESEDY.

Gregorowič. O neoceněné, Wídni wykonané posluze, již Kulčický, Polák, od času obležení tureckého města tohoto sídelního až na naše časy, ano na wše potomné proslynul, bylo tohoto roku we Kwětech zmíněno. Ukázat teď dlužno i na *Gregorowiče*, který jda za rodákem swým Kulčickým, w čas druhého obležení Wídně, ne méně tohoto tu dělným a udatným mužem býti se pojewil. — Wídeň totiž byla roku 1683. wojskem tureckým sklíčená, a posádka její nejistotou a rozpaky, pokud se má na pomoc wnější císařských pluků spoléhat, trnoucí, ohlížela se po muži chrabrém a odwážném, jenž by střežiwého nepřítele, táborem wůkol Wídně ležícího, oklamal a skrze stráže jeho přejda i široký Dunaj přeplaul, a tak hlawnímu wůdci císařskému *Karlowi z Lotringů* o obležených správu přenesl. — Ze sto tisíců i wíce w městě sewřených wynikl smělostí a odhodlaností *Gregorowič*. — jméno to slowanské — an skrze tábor turecký kradmo se přeloudil, a nuzný Dunaje přepluw na protějším březe wystoupil, a že snaha jeho se podařila, prskawkou nad Bisambergem wzhůru mrštěnou městu oznámil. — Wídeň strastí a swízelem sklíčená, mu porozuměla, a wýstřelem s wěže o porozumění swém znamení mu dala, njištěna jsouc, že Gregorowič wůdci císařskému na odboj a odhon nepřítele se hotujícímu wšecko jistě wyřídí. — Byl Gregorowič poručíkem při jízdě, císařské, *Sigbertem z Heistru* woděné, po němž klobouk šípem proražený we Wídni w dolejším Belwedeře k tamějším pamětnostem přiložen jest. Šíp ten byl tak w hlawu Heistrowu wražen, že nim co hrubem klobouk, ten ke hlawě wůdcowě přibit zůstal. — Hoden byl zajisté wůdce takowý w boji hrdinský padlý poručíka tak chrabrého, jakowý byl Gregorowič, a Slowané se ne nadarmo honosí nemalým množstwím podobných hrdinských rodáků, ježto žiwot i smrt swou na okup a zbawení pobočným národům oferowali. Zdaliž pak kdy národowé tito takowé přísluhy sobě oswědomí a ocení? zdaliž pak jim wýwin oswěty, zjemnění a obohacení jazyka, wywinku w průmyslech a pokroků we wědách, po čemž po wšem Slowan se tak snažně obrací, záwidět přestanou a cestu a plynný proud k tomu jim přetrhowati a přehrážeti se odřeknou?

J. Winkler.

Souboj pro sardele. Dwa ...ští důstojníci seděli w krámě u wlaského obchodníka při míse wlaského salátu, kterýž jim wýborně chutnal. Praporečník, byw při polním tažení do Neapolska, nemohl se dost wynachwáliti té země a nepřestáwal prawé diwy o ní wyprawowati. »Hle,« prawil, widličkou z mísy sardelku wyndaw, »tyto hračky rostou we Wlasku na stromích!« Poručík, pokládaje to za žert, byl zdwořilým dosti, by se tomu zasmál. To přelítlo ale praporečníkowi přes nos. »Tomu se není co smát,« prawil, znowa sardeli napíchnuw; »neboť to je skutečná prawda, že tyto hračky we Wlaších na stromích rostou.« — Poručík neměl trpělivosti na zbyt, a řekl něco praporečníkowi; praporečník zůstal ale při swém, až se konečně na tom usnesli, aby budoucího rána o páté hodině ostatní ujednali. Když poručík w určitou dobu *přišel*, čekal již i praporečník a pozdrawil ho wlídně. »*Widíte*,« prawil, »teď budeme jeden druhého zabíjet, a proto pro wšecko rostou ony přece na stromích!« — »Taste« křičel poručík, »abyste se přece jednou dowěděl, že rostou.« Souboj začal; poručík byl cwičenější a praporečník dostaw notnou ránu přes hlawu, klesl na zem. »Nuže kde rostou teď sardele?« ptal se rozhořčený wítěz. — »Ach můj Bože,« koktal praporečník na zemi, »teď se mi rozbřesknuje; nikoliw *sardele*, *kapry* chtěl jsem říci.« Š.

Literatura.

Wšenaučná bibliotéka pro mládež českoslowanskou číslo I. Padesáte bájek a několik wětších básniček pro naše milé maličké, sebrané od W. S. Štulce.

Asi před třemi lety sešlo se w Praze několik duchowních a swětských učitelů, aby se wespolek w náwodozkumných a jiných wychowáwatelských předmětech poradili. Tu čítajíce wýtečné spisy jak našinců, tak i zahraničných wychowatelů, umluwili se i na tom, že při každé schůzce nějaký dárek do pokladničky wloží, aby z něho buď knihy potřebné k učitelům důležité se zjednáwaly, dílem aby se z nich knihy, od oudů těchto porad sepsané a pro mládež se hodící, pod swrchu nadepsaným titulem wydáwaly. A hle prwní oddíl I. čísla jest již w rukou našich malých čtenářů a jak se bylo snadno nadíti, welice se líbí. Řeč jest welmi plynná a lehká, dítkám dobře srozumitelná, báječky obsahu mrawného a spolu i weselého, rytinky pak tak krásné, že se až posud žádná knížka pro naši mládež podobnými wykázati nemůže. Aby se ale snad nemyslilo, že chci wše přechwalowati, podáwám tuto báječku pro příklad:

Pták a koníček.

Pt. Koníčku! hleď, co toho w žlabě máš;
Nu snad mi také něco z toho dáš?
Zrníčko jedno, dwě snad přec mi dáš
A pak se sám do syta nažráš.
K. Wem, smělý ptáku, wem si, jen si žem.
I ty i já, mít dost oba budem.
I jedli spolu; že koníček přál
I sám i pták se hezky nasypal.
Když ale parné léto přišlo k nim,
Tu hrozné hejno much přilítlo s ním;
Než na stá jich zobáčkem ptáček pochytal,
A tu koníček muk, ani bolestí nepoznal.

Spisowatel konče swou předmluwu prawí: »Není arci to, co podáwám, celé mé. Jsoutě to jen bajky, které w Hamburku obrázky od Ottona Speckter okrášlené we dwou swazečkách na swětlo wyšly. Že jsem ze sta wybral jich 50, a w české odíl je roucho, to mé celé zásluha. Zatím však se naději, že i tato naše česká sbírka nemenší obliby u drahých maličkých dojde, než jí získala po celém Německu německá.« Že se p. sp. nezklamal w naději swé, mohu ho již wlastní swou zkušeností ujistit. A protož chtějí-li rodičowé a učitelowé nějaký užitečný a dítkám milý *štědrowečerní neb noworoční dárek* udělati, nechť jim prwní část (24 obrázků s báječkami a předmluwou) za 30 kr. na stř. w Budči anebo w kterémkoli knihkupectwí koupí.

Prawd. M—cký.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 151.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skl̄pdu Pospíšilowu (na betlem-kom placku, na Starém Městě č. 330) wydáwá; po připsat ších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK

PRO

ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

17. prosince
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 48 kr. stř. U c. k. poštowních úřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně w přiložené obálkou 2 zl. 36 kr.

Pes wenkowan.

(*Dokončení.*)

Někdy míwám hezký špás:
Hodí se, že kolem nás
Strejček z mokré čtwrti kráčí,
Sotwa že mu cesta stačí;
Za ním w městském kroji,
Jako se swým mozkem w boji,
Kulhá druhý rek.
Křížowá je jeho cesta,
Ačkoli se domků chytá,
Buď by některý mu neutek,
Aneb na nohou by pěkně rowně stál
A tím dokázal,
Že je z města!
Zatím prwní nedopitá,
Zpomenuw si ještě časně,
Že přes míru neměl pít,
Spustí welmi krásně:
»Nepůjdu domů,
Byl bych doma bit.«
Konečně se sejdou spolu,
A w tom nejjemnější mollu
Začne zpěwák howořit:
»Copak říkáte wy tomu?
Aby do těch městských pánů —!
Mně tam nadat mezulánů!..
Cožpak sedlák není nic?
Wšak mne nedostanou wíc.
Tu mi sošák takowý,
Když jsem stawěl nowou chalupu,
Půjčil pár set na krowy,
Já řku — že to sprawím do chlupu,
Jen jak bude doma zrní.
Doma je to — ale sype málo —
Samá pejřawka a trní —
Sotwa že to za mozole stálo!
A tuť se člowěk s platem
Trochu opozdil — a již mi hrozí,
Že mi wyfantuje koně, wozy,
Chalupu i s mlatem.
Wy jste člowěk učený,
We wšem wšudy cwičený,
Zbawte mě pak toho strachu,
Jáť se dobře odsloužím;
Máma přinese wám trochu brachu,
Zelím také posloužím.«
Nato městský mudrlant mu wece:
»Táto, nebojte se nic;
Raketem, co je rub, to že je líc,
A když šturmem ubodíme,
Wždyť snad přece
Něco z toho wyosříme!«
Ouha! teď je čas,
Myslím já si, zahnat wás,
A jak zlost tu we mně zniká,
Wyřítím se: Baf!
Z plesawého pokoutníka
Udělá se paragraf;
Sedlák pak
Ztratí sluch i zrak,
W příkopě swé oudy skládá,
A tam ještě se swětem se hádá.

Časem také
Trestám hochy wšelijaké,
Kteří podezřelí jsou,
Když tak zticha na chmátku*
Ze swých doupat wylezou.
Tuhle jsem měl šarwátku.
U našeho plotu stáli
Hoši dwa a strokowali:
Ticho bratře, balík spí,
Šeptal prwní nelowý;
Trochu prachu:
Nebude nám škodit po tom strachu;
Přiběhne-li baňkař sem,
Toho zarohnem. —
Ouo! budeme mít rwačku,
Myslím si a ostřím sluch.
Nato wece druh:
Pane, mám chuť na robačku.
Ticho; drž už baštownici!
Prawí prwní; wlezem tam,
Klemáky zde mám;
Uwliknouti makowici
Cwoků bude hračka nám;
Ale pozor, aby twoje potápky
Nepřišly tu do chmátky,
Pakby ti je zrohowali,
Že bysme je nepoznali —
Wždyť přec, jak to bolí, wíš....
Teď se wliknou blíž,
Jeden wztáhne klepeto,
Prawí: Bratře, půjde to!
Můj zrak po nich bystře slídí.

* Dle Hantýrky, wydané od Jar. Puchmíra, jmenuje se w zlodějské řeči: Klepeto - ruka. Chmátka - krádež, zábawa. Nelowý - zloděj. Balík - sedlák. Prachy - peníze, Baňkař - pes. Zarohnout - ubit. Robačka - kráwa. Baštownice - huba. Klemák - klíč. Makowice - čepice. Cwok - dwacetník. Potápky - kalhoty. Zrohowat - wyprášit. Šťárka - wýslech. Píď - rok. Tyka - kásnice.

Počkej párku,
Wšak já tobě sjednám šárku,
Abys na několik pídí
Do tyk pražských wandrowal!
Jedním rásem skočím naně,
Jednoho si chytnu maně,
Nechám políbit ho zem;
Druhému pak poznamenám bradu.
Hned se sběhne deset kamarádů,
Wyskočí též hospodář,
Leknutím má bledou twář,
Zhlídne přepodiwné ptáky,
Zabawí je i s klemáky —
A já jsem zas witězem.

To je žiwot můj!
Mnoho widím, mnoho zkusím,
A tak končím wýklad swůj;
Jenom to se přiznat musím,
Že tu slabou stránku mám,
Když měsíček swítí,
Že si na něj zaštěkám.
Nemusí to owšem býti,
Ale to je pud a zwláštní ples;
Neboť každý má swé práwa,
Každý při swém pozůstáwá,
Babka s babkou poklepáwá,
Žabka s žabkou pokuňkáwá,
Osel iha wywoláwá,
Našinec zas poštěkáwá,
Proto — že je pes.

W. W. T—ý.

Čerwený plášť.

(*Dokončení.*)

Powstaw zazwoním; hospodský přišel. Obrácen k cizinci prawím: »Jsem toho důmnění, že wám teplo protiwno nebude, ačkoli wždy dost horkosti máte; žádal bych tedy, by se zatopilo.«

Neznámý pokywnuw hlawou, neodpowěděl, nýbrž upíral nepohnutě zraky na strop pokoje. Hospodský ruce si mna, jistil, že tak studené noci nepamatuje a odešel, aby dal topiti. Byli jsme opět sami; cizinec trwal mlče w zamyšlení swém. Bylo mi, jakoby se mi oudy chtěly rozpadnouti; temná těžkomyslnost a mraziwé trhání oudů zmáhalo se mě. Hodiny na zdi odbily desátou, když služka dříwí přinesla. Byla to weliká, tělnatá díwčice, na jejížto naduté twáře, weliký nos, wypuklé rty a zpříma urostlé brwy nebylo lze bez usmání pohleděti; ledwa ale do pokoje wstoupila, stala se tak trudnomyslnou, jako my byli, a po mnohém marném namahání prawila, že jí nemožno oheň rozdělat.

Byla wšak takowá zima, že jsem nemohl obstáti, poslal jsem tedy pro hospodskou; ale i ona namáhala se marně chtíc zatopiti; sotwa že se w kamnech zablesklo. Ale i ty jiskry uhasly, kdykoli cizinec na kamna pohleděl.

Cítě, že bych za delšího zdemeškání se rozstonati musel, chtěl jsem odejít; nechtěly mi ale nohy sloužiti a já klesl opět na židly. To pozorowaw cizinec, řekl: »Zima wás welmi trápí, drahý pane, žádám wás, použite jen mého pláště!« S těmi slowy rozwinul plášť, od krku až dolů lemowaný skwostnou medwědinou. Jaké to pokušení! jižjiž bych byl podlehl. Snažil jsem se očí swých odwrátiti, abych wůli swou lépe utwrdil; ale zraky mé upínaly se bezděčně a chtiwě na teplý, měký plášť. Widá cizinec, žebych na rozpacích byl, rozestřel opět předemnou swůdný šat, přemlouwaje mě swým tajemným hlasem, jejž nikdy nezapomenu, kterýž ale jazyk lidský nápodobiti darmo by se namáhal: »Oblečete-li ho, bude wám brzo, jakobyste hořel.« — Při těch slowech zbledl ještě wíce, z temných wpadlých očí jeho šlehal rudý plamen a odporný smích hyzdil jeho twář; žlutá ruka ukazowala na plášť.

W tom okamžiku spatřil jsem na plášti zde onde temnější skwrny, jako krwawé barwy. Zděsil jsem se; hrozné myšlénky křižowaly se mi mozkem a wlily předešlou sílu do ztuhlých oudů mých; i zwrátil jsem židly, řítil se z pokoje kuchyni, kdež hospodskému zlatník hodiw, málem bych jej byl porazil; wletěl jsem do stáje a koně swého sám si osedlaw, cwálem jsem uháněl; neboť jsem i strašliwého cizince za sebou zaslechnul, an hrozný powyk dělaje, též po swém koni se sháněl.

Kůň můj byl wýborný, pod kopytem jeho se jen jiskřilo a wprawo a wlewo mimo nás letěly luka a stromy.

Skoro bez dechu přihnal jsem se k bytu swému. Zatluku na wrata a manželka moje sama otewřela. Již dáwno prý mě toužebně očekáwala a wřele mě objímajíc, prawila, že nahoře starého přítele naleznu, jenž na příští mé welmi se těší. I zradowal jsem se welice nad zpráwou touto. »Tím lépe,« odtušil jsem, »po boku starého přítele, při sklenici dobrého wína a u teplých kamen je milo se zotawiti a přešlé nehody zapomenouti.«

Spěchal jsem tedy po schodech nahoru; wejdu do pokoje a málo chybělo, že bych byl na zemi sklesnul — tam seděl již opět děsný cizinec, diwě hledy na podlahu upřeny; wedlé něho na židly ležel rozwěšený plášť.

Moje kroky a mimowolné zkřiknutí wytrhly cizince z hluboké zamyšlenosti; wzchopiw se wlídně ke mně přikročil. Já chtěl couwnouti, ale nemohl jsem, byltě zamnou schody. On dworně se ukloniw omlouwal se. »Byl jsem tak šťasten, soudruhem cesty waší býti,« prawil, »nemohl jsem

tedy byt wáš minouti, abych wám díky newzdal a wás o hostinný nocleh nepožádal.«

Já byl w takowé nesnázi, že jsem ani slowa promluwiti nemohl; jektal jsem cosi — jemu se to zdálo swolením a já se neodwážil odpírati.

Odešed od něho ulehnul jsem; zimou nemohl jsem wšak usnouti. Napínáním sil a utrmácením konečně jsem přece zdřimnul, ale brzo mě šramot jakýsi opět zbudil, a já widěl při mdlé záři swětlošky někoho po ležárně swé choditi.

Byl to cizinec. Krokem nesmělým se plouže, chwílemi se zastawil. Křečowité trhání zmítalo tělem mým, wlasy se mi ježily; jen s namaháním bylo mi lze oddychati; i srdce mé zdálo se že přestáwá biti. Jakýž byl úmysl jeho? — mě zawražditi? — nemohl jsem o tom pochybowati.

Přes ruku měl powěšený osudný plášť. Widím, jak se k loži blíží, rozwinuje plášť, na nějž poslední paprsek lampy zhasínající padá; přichází blíže a blíže, pozdwihuje plášť, bezpochyby aby mě jím zardousil. Déle to snesti nemohu, wyskočím z postele — wolám: »Padouchu! bez odporu mě nezawraždíš!« — a chytím ho za chřtán.

Neznámý pustil plášť z ruky; práwě shasla i lampa a my se rwali we tmě....

»Ale pro Boha Wilíme! co to děláš?« křičela moje manželka, se země se sbírajíc. »Což mě tak biješ a taháš? wždyť budu zejtra samé modřiny!«

Powídala, že zbudiwši se, mě w tak chladné noci odkrytého widěla, jelikož jsem we strašném snu červeně-hedbáwnou přikrywku se sebe shodil, a když mě opět přikryti chtěla, že jsem se zlostně do ni dal a nelitostně ubil.

Třetí den dal jsem si pustit žilou.

Přel. Slow.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Plzně. (Truchliwá událost.) Náš welectěný, o wlast zasloužilý lidomil pan Dr. J. Smetana, prof. přírodozpytu, české lit. atd., utrpěl dne 12. prosince hrozný ouraz. Zůstawiw okolo půl šesté hodiny wečer hostinec na Lochotině ubíral se s třemi našinců k domowu. Kdo Lochotín zná, wí, že wozowá cesta, přímo od hostince k Plzni wedoucí, wýše leží nežli zahrada dole rozložená. Nepomysle na blízké neštěstí, odwážil se příliš na kraj, klopýtnul přes malý pahorek a padl zrowna po hlawě asi pět loket zwýši dolů na kamenné sedátko, letního času za pohowku sloužící; lebka, čelo a ostatní články těla, obzwláště ale hlawa utrpěla weliký ouraz. Skoro 48 hodin ležel tento miláček náš w těch nejwětších bolestech, ani sebou nehýbaje, želen od každého soucitného a wěrného Čecha. Lékařowé o jeho uzdrawení neunawně pracujíci, kojí nás nadějí, že se opět zotawí Bůh nám ho zachowej! Wilém.*

* Žádáme, aby podawatelé podobných a wůbec jakýchkoli zpráw ctěná swá jména redakci sdělowati si neztěžowali, přičemž slušnému přání, aby u weřejnost se nepodáwala, wyhowěno bude. Red.

Z Nizky w pruském Slezsku. (Osada českých bratří. Nowý spis. Český jazyk.) (Z listu přátelského, nám laskawě sděleného.) ....Osada Niská (Nisky) wzala půwod swůj od někdejších wystěhowalců bratří českých, jichžto některých jmena jsou zde po náhrobcích na památku dochowána. Ačkoli nynější osadníci prwotní swou řeč proměnili a pro obecnou potřebu jazyka německého se uchytili; přece tu pozůstalo jádro, totiž staré bratrské kniby, rukopisy a jiné památky písemné, ku kterýmž jejich wážnost nehasne. Řídějíť se w hlawních wěcech mrawem welectěných předků swých — a při těch jest mé nynější přebýwání. Práce má jestiť utěšená, dáwající mi radost, kterouž jediné srdce české hodně můž pocítiti, dobrému pak obywatelstwu mnohý užitek ku wzdělání a ducha bratrského dochowání přinášející. Že nejsem newědom příběhů, které někdy w drahé wlasti naší pro náboženskou neswornost přežalostně se dály: toť mi poskytuje příležitost, abych nynějším potomkům wystěhowalců českých některé dochowané památky srozumitelněji wyložil; neboť ač staří bratří — zwláště pak wýborný Jan Blahoslaw, wýmluwný Matěj Červenka, libořečný Mach Sionský a jádrný Černý s mnohými ještě jinými mnoho jsou psali: přeceť wšecko nedoswitá ouplně k wědomosti potřebné. Psaliť jedni k druhým o wěcech, o kterých se nadáli, že jsou wůbec známé; psali krátce, powěsti wědomou w hlawních wěcech se dokládajíce; mnoho we spisech swých dáwali toliko na dowtipenou. Kdož ale hojnější těchdejších příhod má swětlost, může mnohé prázdnosti dopluiti a nejedno kříwolaké domnění wyrownati.... Hle můj přeutěšený příteli, jaký rozkošný pramen radosti srdci mému tady opět wzniká! Tuť mi skorem líto, že jsem 76 let stár, ač ještě dost mladistwý w lásce ku přemilé wlasti.... Jest mi také uprázdnění dopřáno, abych wlastní prací poněkud se obíral. I přiwedl jsem swůj spis »Domácí Utěšitel« we dwou dílech ku konci. Obsahuje 70 rozjímání, wzatých ze žiwota a domácího obcowání; mnoho má o pořádků žiwotním, o střídmosti a desaterou wýstrahu proti pití kořalky. Mám zato, že bude za užitečný shledán; neb sloh jest srozumitelný, čistě upřímný, laskawý a napomínající bez trkání. — I to nemohu pominouti mlčením, že z téhož Utěšitele čítám zdejším učitelům, čině jim wýklad německý. Weliký jest jejich podiw, nabýwších přeswědčení o jádrnosti, kráse a bohatstwí jazyka českého; widíť z nejednoho wýkladu mého jasně, kterak jazyk náš jádrem a plností německého jazyka statečnost přešahá a wlastní ozdobou nad něj se wznáší. Toť a ona při nich dochowaná milost bratrská wyluzuje mnohému ze srdce žalostné wzdychání, že jsou řeči praotců swých newědomi, ješto by z ní mnohým wěcem wýborným se přiučiti mohli. I tomu jsem we dweřích; některé, zwláště co jsou srbského nářečí, cwičím u překládání na jazyk německý i latinský; jiným jinou cestou posluhuji, a na nejwětší swou radost nalezl jsem w listowně Komenského Janua linguarum, knihu pro neznámost prachem zašlou; tať pojednou takowé nabyla milosti, žeť ji z nedočkawosti jeden druhému téměř z rukou trhá. Žeť ale bez předloženého prawidla málo které dílo kalé býwá: poradil jsem jim, aby pro položení základu statečného opatřili sobě české slowniky a mluwnice.

(*Dokončení.*)

BESEDY.

W. Rohlík a jeho nowý wynález. Nejen mezi cizinci ale i mezi našinci nezřídka se ozýwá stesk, že w Čechách málo půwodních hlaw se rodí, že potřebné a zwláště důmyslné wynálezy z Němec, Francouz i z Angličan wycházejí, aniž my čímž podobným se honositi můžeme. Mnoho jest příčin takowému smýšlení odporowati; to wšak

je prawda, že u nás welewtip takowé podpory nenalezá, jakéž potřebuje k úplnému wywinutí aneb k wywedení toho, co samejší. Z mnohých příkladů zde uwádíme jeden, jenž nám spolu i doswědčí, že málo kdy u nás průmyslník skoumawý, jenž swůj úbol položil za meze powšedního řemeslnictwí, podpory nebo aspoň zaslouženého powšimnutí najde. Kdož u nás wí o nálezu Wawřince Rohlíka? Mnoholetým i pracným skoušením powedlo se tomuto nadanému muži wynajíti spůsob, jakým se florentinský úběl (alabastr) i mramor kararrský a egyptský, pak drahul (jaspis) japikoslída (Lepidolith), buřiu (Bernstein) i malachit tak napodobiti může, že ani bystré oko znalcowo tuto umělecky wytwořenou hmotu nerozezná od přirozených kamenů řečených. Potřebnost a neklamnost tohoto wynálezu uznala i císařská dworní komisse a p. Rohlík obdržel zwláštní wýhradní práwo na prowozowání swého umění. Jemu lze wěci wšeho druhu, jenž obyčejně z kamení řečených se dělawají, laciným spůsobem wywésti tak, že je každý za prawé z napodobných kamenů wyhotowené powažowati musí. K okrášlení kaplí, oltářů a salonů, k řezbě wypuklé, a wůbec ke wšem předmětům wětších i menších poměrů wynález jeho tím snadněji se upotřebiti dá, an látka, z níž se dělají, půwodně měkká jest a každé formě se podá. Práce toho druhu jak wýtečné jsou, nech každý sám nahlídne w krámě pana Šťastného, knihaře wedle železných dweří, kdež w lewné ceně wěci takowé we swém spůsobu jediného druhu se prodáwají. Hotowitel a wynálezce prací těch Wawřinec Rohlík bytuje nyní w Praze na Nowém městě blíže panenského kláštera sw. Woršily w čísle 138. K. S.

Outočiště pro samowrahy. W Anglii, kdež zwláštní powaha lidí a podnebí mnoho samowražd způsobuje, četlo se nedáwno w jedněch nowinách následující náwěští: Pozorowaw množstwí náhlých smrtí na ostrowě našem, litowal jsem wždy neslušných, ba často i mrzkých způsobů, jimiž osoby obojího pohlawí žiwotu swému konec dělawají. Hyzdění twáře bambitkou, hnusná blbost opije, hanebný prowaz, nejistý podwazek, špína řeky pod městem, nečisté wýpary bahnitého rybníka musí jemné city nad míru urážeti, zachce-li se člowěku wyššího stawu, žiwota se zbawiti slušným a rychlým způsobem. Abych tedy, žádostem doby a wlasti swé wyhowěl, zřídil jsem pohodlný ústaw, do něhož se přijímají osoby, kterým se žiwobytí zoškliwilo; při čemž se osměluji wysoké urozenstwo o hojnou náwštěwu prositi, jelikož jsem ani práce ani nákladu nešetřil, celý ústaw skwostně, přiměřeně a oučelně zříditi. Jest u mne welmi oučinný stroj, jímž se může sám stíti každý, komu by se té wznešené, dějepisem ušlechtěné ano často i zwelebené smrti zachtělo; což se týká zwláště osob wysokého stawu a těch, jenž by je rádi následowati chtěli. Mám pak pro krásnou pleť pohodlnou lázeň, mramorem wykládanou, s nejčistější wlažnou wodou, w níž láskou neb jinak oklamané nešťastné paní a panny slušně a soukromně se utopiti mohou; podlé líbosti najdou též pěkně malowané, lebádkami a koberci opatřené pokojíky, do nichž ten nejmenší wětýrek zafičeti nemůže, kdyby se párou uhelnou udusiti ráčili; ku kterémuž účelu uměle zhotowené mosazné pozlacené uhelníky najdou. Mám pro hráče bambitky, kostkami místo kulek nabité, čímž se těm pánům to potěšení objedná, že ze swěta týmž prostředkem sejdou, jímž se žiwili. Dyky a jedy jsou připraweny pro zarmoucené herce a herečky diwadelní; a ostří mečowé šikmo w podlaze upewněni na konci dlouhé síně, do nichž wojenští pánowé jako outokem hnáti a se uwrhnouti mohou. Pro práwníky, kupce a řemeslníky, kteří se w tak šlechetných smrtech nekochawají, mám dlouhý pokoj, w němž se silného trámu řada pewných, hedwábných a jiných prowazů s okami wisí; lehounké stolečky, pod nimi welmi připadně samy se překotí, jakmile se prowaz nahoře utáhne. Za domem jest pěkná zahrada, w [illegible] se panstwo k operaci připrawowati a místo na hrob si wyhlédnouti může; neb jest tam zároweň též hřbitow. W mém ústawu se také přiměřená knihowna nachází, obsahující jenom oučelné knihy: truchlohry, strašné krwawé dramy a žiwotopisy powěstných samowrahů. Odměnu zůstawuji známé štědrosti a welikomyslnosti [illegible]ch hostů; žádaje toliko, aby mně každý swou hlawu [illegible]al; neb ustawičeným pitewním rozbíráním jejich mozků [illegible]ad příčina i spůsob léčení takowé zuřiwé pošetilosti se wypátrá. Každý host obdrží papír a inkoust; aby pak nic nescháželo, může se každý s panem doktorem o nejlepší spůsob smrti poraditi. — Prwního listopadu běžícího roku tento ústaw obecenstwu se otewře; an ten měsíc wždy na samowraždy nejúrodnější býwá. F.

Známo že nyní dědicem francouzského trůnu je mladičký hrabě Pařížský, jediný syn nebožtíka wéwody Orleánského, nejstaršího to syna nynějšího krále Ludwíka Filippa. Podle spůsobu ale, jak se po 200 let s děděním trůnu dělo, wyhledal někdo, žeby ke skutečné wládě nepřišel. Ludwík XIII. měl prý 2 syny, z nichž starší, známý pod jménem »železné masky« k trůnu nepřišel. Ludwík XIV. měl 4 syny, nejstarší z nich ale nedočkal se koruny. Ludwík XV. měl 2 syny, z nichžto starší se rowněž k wládě nedostal. Nešťastný Ludwík XVI. měl zas 2 syny; Dauphin ale čili nejstarší zemřel w Templi, zlým osudem zachwácen. Napoleon měl jednoho syna, který napodobně na trůn se nedostal. Ludwík XVIII. zemřel bez potomků. Wyhnaného Karla X. nejstarší syn, wéwoda Angoulémský přišel ještě za žiwobytí otcowa o žiwot; Ludwík Filipp měl 6 synů; nejstaršího, wéwodu Orleanského, potkal podobný osud. Nyní čeká koruna na jeho syna, hraběte Pařížského; půjde-li to ale stejnou cestou, owšem by se jí nedočkal.

Obrana.

Wančice. W čísle Kwětů 147 na str. 588 w poznamenání čteme předhůzku, že w Časopisu pro katol. duchowenstwo chybně psáno jest »Wančice.« místo »Iwančice« nebo »Ewančice« a že »neslusí chybu tu i w písmě uwáděti«.—Žádám uwážiti, zdaž možno, aspoň zdali snadné redakci jmenowaného časopisu w Praze znáti listiny města toho morawského od r. 1278 a jak se tenkráte město nazýwalo? — Mimo to, redaktor Čas. duch. žil 14 let w sousedstwí toho města, a nikdy je neslyšel jinak jmenowati nežli Wančice, a wyhlášený špergl jeho jen »wančický«. A an i místopisec Morawy, prof. Wolný, w třetím dílu swé topografie na str. 335 prawí, že »Eibenschitz« po morawsku »Wančice« se jmenuje: soudím, že jsem pojmenowáním takowým nechybil, byť i město to od nějakého Iwana, jakých na Morawě mnoho, jméno swé bylo obdrželo.

Redaktor Časop. p. k. d.

Ohlášení.

Jednota hudebníků zdejších s laskawým přispěním Žofínské akademie a jednoty Cecilianské (w celku 300 osob) bude prowozowati w pondělí 23. prosince 1844 we staw. diwadle ku prospěchu swého ústawu pro wdowy a sirotky: »Pád Babylonu« oratorium dle prof. Taylora s hudbou Ol. L. Spohra. Nejprwnější síly zpěwecké našeho města přijaly na sebe prowedení solowých hlasů. S důwěrou očekáwáme něco dokonalého.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 152.
11. roč. běh.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

19. prosince
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»Hospodin uznal za dobré zkoušeti sluhu swého,« odpowěděl Šlechta pokorně. »Již od dwou let pokrýwá noc weškeré dny moje.«

»A twoje umění?« ptal se Wáclaw s welikým účastenstwím.

»To leží pohřbeno!« wzdychl Šlechta.

»Ubohý — ubohý muži!« zwolal král, lítostně nad ním ruce sepnuw. »Tať je jakobysi byl žiw bez krwe, bez dechu a bez duše. Hwězdy boží! toť jest, jako abych já si nikdy wíce nesměl říci, že jsem něco dobrého pro lid učinil, jejž Bůh do mých rukou postawil. Pojď, pojď — nešťastný člowěče — sedni a powěz, co tě na Wyšehrad přiwádí.«

»Nás oba wede jedna příčina k twému králowskému trůnu,« přejal nyní řeč Pětipeský. »Oba přicházíme —«

»Nech dnes králowský trůn na pokoji!« obrátil se k němu Wáclaw rozčilený. »Já si udělám dnes dobrý den a obleknu na sebe člowěka. Zdáť mi se, jakobych tím způsobem dnešní swátek nejkrásněji mohl slawiti. Posaďme se jako tři lidé, kteří mají přeplněné srdce a poctiwé jazyky. Hola! Witku!«

W okamžení stál panoš w komnatě.

»Wíno a studené pečiwo! — a potom pro žádného doma!« welel mu král — a panoš zase rychle zmizel. — »Uděláme si weselý den, přátelé! Rozjasněte twáře a mluwte, co jste mi přinesli. Je-li to dlouhé, můžeme jícen zawlažowati.«

A když panoš rozkaz králůw wykonal, pobízel Wáclaw oba muže, aby přisedli, a Pětipeský začal wyprawowati.

»Jednoho času napadlo mým rodičům, dáti ozdobiti domácí kapli. K tomu konci kázali přiwesti z Prahy člowěka, kterýž měl umělou rukou obstarati hojnou řezbu na hlawním oltáři. Byl to člowěk mladý, ale wedle powěsti a jména swého již dobře a dáwno známý — tento můj nešťastný přítel Šlechta. Tenkráte byl arci jinoch kwětoucí. Wedle darů duševních byl mu Bůh také statečnost oudů a líbeznost řeči udělil a krásný duch jeho switil mu z očí...«

»Příteli!« ozwal se mezi to Šlechta, poněkud newrle a wztáhl po něm nepokojně ruku.

»Nech mě mluwiti, příteli!« řekl nato Pětipeský hlasem srdečným; »nečiním o wěcech takowých zmínku, abych tě pošetile wychwalowal, ale abych welikost winy swé dobře wylíčil. — Abych to tedy, králowský pane můj, krátce powěděl: mladý Šlechta byl muž, kterému se dobrý člowěk w prwním okamžení nakloniti, a kterému zwláště jemné srdce ženské přáti muselo. Nejpatrnější příklad projewil se na mé sestře. My bratří byli již sezením na swých hradech — ona jediná byla posud u rodičů, ježto po odchodu dwou synů poněkud osamělý žiwot wedli. W této osamělosti wyskytnul se najednou Šlechta. Rodičowé moji nalezli zalíbení w čackém umělci, jehož pěkná díla oceniti uměli, a sestra moje, přicházejíc práwě do let, kdežto se w panenských prsou sladké toužení buditi a w díwčí hlawě obraz budoucího miláčka twořiti začíná, ta shledala w jemném, spolu wšak i hrdém jinochu wyplnění swého nejkrásnějšího přání.«

»Ale dowol, příteli!« zwolal najednou Wáclaw — »tótoť wšecko týká se wíce našeho milého řezbáře! Proč mi to wyprawuješ ty? Toť se wěc důkladněji dowím, když bude on sám wyprawowati. Powídej tedy, milý Šlechto — powídej!«

Šlechta se na několik okamžení zamyslil a lehce wzdychnuw jal se pak mluwiti.

»Anežka Pětipeská byla rozkošný kwět nepoškwrněného panenstwí — byla růže na těle a anděl na duši. Nikdy nepojal jsem prawdu swatých slow, že je člowěk stwořený obraz boží, tak žiwě a hluboce, jako w pohledu na ni — w rozmluwě s ní. Já jí obětowal weškeré služby duše swé — obraz její wznášel se mi před očima, když jsem se obíral s nejkrásnějšími a nejsmělejšími útwory ducha swého — já jí zaswětil weškeré srdce swé — já ji milowal, dříwe nežli jsem na to pomyslil — dříwe nežli jsem se toho nadál.«

»A ona?« ptal se Wáclaw dychtiwě. »Anežka tě milowala také? Je-liž prawda?«

»Ona mě milowala také,« řekl Šlechta jemně a pololhlasité. Staré srdce jeho zachwělo se blahým zpomenutím.

»Wždyť jsem si to myslil!« zwolal král rozweselen a sáhl po číši. — »Wy jste se milowali a rodičowé broukali — co? Bratři se škaredili — he! nemám prawdu, příteli Pětipeský? Neznám swůj lid?«

»Ano, pane!« odpowídal rytíř — »my to nesli těžce. Hlawa moje byla prudká, srdce plno diwných žádostí — a mimo to byl jsem sestru příteli z krwe panské přislíbil.«

»To je to!« zwolal Wáclaw. »To byla wěc nejhlawnější. Jen si tu swou panskou krew nepokažte! — z ní a při ní jste hned ušlechtilejší, hned moudřejší a Bohu milejší.«

Nato si přihnul z plné číše a silně ji pak zase na stůl postawil.

»S dowolením, příteli Pětipeský!« naklonil se potom k rytíři welmi laskawě — »že s tebou o panské krwi takto rozpráwím. Tyť wiš beztoho, jak o těch wěcech soudím. Nemohuť wám arci tu hračku wzít — ale já sám nebudu s ní jaktě žiw zahráwat. Kdo jsi a jaký jsi? — ne: kdo tě porodil? ptám se lidí, ježto chtějí blízko mé osoby stát.... nu, powídejte jen dále; co se stalo z waší lásky?«

»Já se proti ní opřel,« žalowal Pětipeský sám na sebe — »a bratr nelenil také rodiče popuzowati. Mluwili jsme o zneuctění rodu našeho, nechtíce uwěřiti, že by mohlo srdce sestřino při tom pukati.«

»A což oni?« ptal se Wáclaw nedočkawě. »Co dělal přitom náš Hanuš a twoje sestra?«

»On přistoupil směle před rodiče a wyznaw lásku swou, požádal o ruku její. Ale rodičowé odmrštili prosbu jeho. — Já nechci statky dcery waší, nechci jméno její; samotnou, jak jí Bůh dal do rukou wašich, bezewšech ozdob a šperků tohoto swěta, pouhou díwku požaduji od wás, doufaje, že jí ruce mé a láska má wšecko nahradí, co na hradě wašem zůstawí — wyjímaje arci waše požehnání, s kterým chce w nízkou domácnost mou odejít.«

»Dobrá to řeč!« zwolal mezi to král, kterýž při celém wyprawowání welkého účastenstwí jewil. »Dobrá to řeč — ale nic nepomohla. Není-liž prawda?«

Pětipeský pokynul hlawou. — »Já zuřil — já se protiwil nejwíce. Hrdost moje nemohla snesti myšlénku, že by člowěk rodu nízkého měl wztáhnouti ruku po ratolesti domu Pětipeského. Jeho krásné umění, jeho wýtečný duch neměly tu chwíli žádnou cenu w očích mých — slowem: odwážliwý jinoch musel s krwawým srdcem odejíti a krwawé srdce zůstawiti.«

»Aj, hwězdy boží!« zkřikl Wáclaw, nahnuw se k slepému — »a ty jsi to pokojně snesl?«

»Já nebyl opásán mečem rytířským,« *odpowídal tento s usměwem* — »a neměl žoldnéřů we službě, abych byl s Pětipeskými zášti započal. Já se zawázal Anežce wěrnou láskou, a odešel do Prahy s tou nadějí, že mi rownou mírou wěrné srdce zachowá.«

»Jak milé z hradu odešel,« přejal další wyprawowání zase Pětipeský — »zdálo se, jako by se byla wšechna radost, wšechen mír a požehnání z něho odstěhowaly. Anežka byla teskliwa a skormoucena, a nakazila stejnou chorobou letité rodiče, kteří nejmladší z dítek swých nad míru milowali. K tomu se nyní ještě přihodilo, že Bůh starého otce tělesnou chorobou porazil i k sobě powolal a že w krátkém čase i matka za ním odešla.«

»Newiděl jsi w tom prst wěčného řízení?« ptal se Wáclaw.

»Měl jsem widěti — ale newiděl jsem. Byltjsem toho domnění, že bolest pro ztrátu rodičů lásku sestry udusí; ale zapomněl jsem, že bude měkké srdce díwčí po někom toužiti, komuž by si mohlo postesknouti a hoře swé před ním wyjewiti — a že se nebude chtít za tou příčinou důwěrně k bratrům uteci. Sotwa byla matka pohřbena, zmizela Anežka. My wěděli owšem hned, kde ji hledati. Mezi množstwím lidu při pohřbu widěli jsme také mladého řezbáře; slowem: Anežka opustila dům a statek, zapomněla na rod a na bratry a

odešla s člowěkem nízkého stawu, aby s ním sdílela weškeré dny swého žiwota.«

»Proto že ho milowala!« doložil Wáclaw, tak čile a utěšeně, jakoby si na některou blahou dobu z wlastního žiwota zpomínal.

»To já tehdáž nepochopil,« řekl rytíř. »Já hořel hněwem a odříkal se sestry na wěky.«

»Hwězdy boží!« zwolal Wáclaw, »tyť jsi prawý neznaboh! Kdo by si pomyslil, že w mém starém Hanuši tak twrdé srdce wězí a na jeho týle tak twrdá lebka sedí.«

»Ano, králowský můj pane! — býwal jsem twrdohlawý, ale srdce moje bylo spíše tuze ohniwé, nežli kamenné, a plamen jeho ošlehnul také někdy lebku mou. Ale záhy měl jsem sám poznati, jak mohla sestra wše opustit a jen muže srdce swého následowati. I já jsem milowal — a milowal jsem nešťastně. Obšírněji o tom mluwiti newedlo by nyní k cíli; ale to musím říci, že kůra srdce mého roztála, a že jsem začal na Anežku zpomínati a po ní — toužiti.«

(*Pokračowání.*)

Nynější wychowání.

Móda, celým swětem wládnouc, působí mocně i na nejdůležitější wěci w žiwotě, a tak sobě po wšecky časy i způsob wychowání podrobila. Jakéto změny staly se módou u wychowání, an klášterní kázeň, panující wůbec w předešlém století, nowějším wychowatelnám ustoupila, kdež na to se wíce hledí, kterak by spíše baletní tanečnice, nežli moudré matky, upřímné manželky a zpráwné hospodyně se odchowaly, a kdež díwka hned na počátku se wšemi tajemstwími mamu a klamu tak dokonale seznámena býwá, že w pozdnějších letech k prawdiwému a nelíčenému žiwotu se prodrati nadarmo usiluje, alebrž klamajíc a jsouc klamána bídný žiwot wede, bez wlastního poklidu duševního a bez dobročinného působení na jiné! — Jakož w mnohých wěcech, tak i zde Paříž swým příkladem jiná města předchází; podáwáme zde wěrnou zpráwu očitého swědka, kterýž u weřejné zkoušky w nejslawnější wychowatelně byw přítomen takto wyprawuje:

Wstoupiw do sálu slyšel jsem mladé, asi šestnáctileté děwče w bílých šatech s modrou pentlí a s wěncem strojených růží we wlasech o „Sympathii“ wlastní báseň deklamowati. Pamatowal jsem si šťastně jednu sloku, kteráž, bywši s citem pronešena, shromážděnému obecenstwu nad míru se líbila. Zněla asi takto:

O jak sladkéť obapolné milowání!
Rozkoš nebeskou nám plodí lásky wání;
Bez milosti, Bože! jak jen možná žíti,
Sladké sympathii srdce nzawříti?
Protož ku praporu lásky přisahejte,
Lásku, díwky, za cíl swého žití mějte!

Po utišené bouři potlesku prosila paní Gannewalowá, ředitelkyně ustawu, na wysoké sesli pyšně co králowna trůníc, aby přítomní hosté její žákyně zkoušeti započali. Spolu se rozdáwaly lístky, na růžowém papíru tištěné, obsahující:

Plán u wyučowání paní Gannewalowé.
Swoboda. Pořádek. Wěda. Pokrok.

Poznamenání předmětů, jimž se žákyně wyučují:
Libomudrctwí — porownáwající pytwa — algebra — přírodopis — wyšší počtářstwí — hwězdářstwí — řeč latinská — řecká — filosofie dějepisu — soudní lékařstwí — počátkowé ranhojictwí — lékárnictwí.

Tímto programem přišla shromážděná společnost do nemalé nesnáze. Neboť zde bylo málo tak učených otců, kteříž by se swými dcerami, co do wědomostí, byli w zápas wejíti mohli. Posléze jeden si přece dodal srdnatosti, a tázal se mladého děwčete s potutelně usměwawou twáří: „Můžete mi, slečno, udati nejznamenitější wěci, kteréž se sběhly za panowání krále Františka I.?“ — Wychowatelka, uznawši potřebu w to se wmísiti, prawila: „Já sobě dowoluji welectěné společnosti dříwe projewiti, že jsem se wždy wynasnažila swým schowankám filosofii dějepisu, nikoli pouhý dějepis wštípiti. Dle mých zásad musí duch wždy státi nad písmenem.“

Shromáždění přijalo tato slowa s potleskem; otázka se opětowala, a díwka odpowěděla bez oddechu: „František I., král uhlazených mrawů, prostopášný. — Se ctí wšecko ztraceno. — Welký počet přítelkyň, mezi nimiž Diana Poitierská a wéwodkyně Etampeská nejznamenitější jsou. — Bitwa u Marignanu. — Zajat od Karla V. Padl za oběť wzteklosti řewniwého muže, jejž byl hrubě urazil. — Mnoho hlubu při jeho smrti, což ale nestranná historie prozřetelně mlčením pomíjí.“

Tazatel nejsa nikdo jiný, nežli sám otec mladého děwčete, mna si ruce, zdál se býti uspokojen originálním způsobem, jakým se tu filosofie dějepisu přednášela.

Touto odpowědí nabyw pak jiný zmužilosti, tázal se, jaká wůbec známá událost panowání Ludwíka XV. oslawila. „Založení jelenního parku!“ wolalo třicet hlasů najednou. — „A wy,“ pane, wece paní ředitelka ke mně, „nepodáte žádnou otázku swým mladým schowankám? Tu stojí slečna Cesarina Badaud-owa, jíž jste kmotrem, má nejwýtečnější žákyně u hwězdářstwí.“ „Můj drahý příteli, doložil poctiwý pan Badaud, račte dáti nějakou otázku mé Cesarině. — Já učiniw poklonu napínal jsem wši sílu, bych se na nějaký zbytek hwězdářské učenosti, odchowaný z gymnasialních studií, upamatowal; až jsem konečně prohodil: Co je hwězda? — Slečna Cesarina, zatočiwši citliwě očima, a kladouc ruku na srdce, jakoby zde křečowité pohybowání, hrozící jí zalknutím, udusiti chtěla, wzdychajíc odpowěděla: „Hwězda je pochodeň milujících, je souhwězdí něžných, melancholických duší ...je symbolický swazek dwou srdcí nyjících, po spojení toužících.... je elegie nebes!“

I tleskalo se jí hřmotně; panu Badaud-owi kanuly slze po twáři, a já nabyl neomylného přeswědčení, že paní Gannewalowá hwězdářstwí týmže způsobem, jako dějepis přednáší — pomocí filosofie.

Po zkoušce wstawši wychowatelkyně zwala obecenstwo do zahrady, podíwati se na tělocwičná umění.

(*Dokončení.*)

DOMÁCÍ KRONIKA.

Ze Lwowa. (**Úmrtí.**) Sdělují Wám zpráwu, kteráž mnohým dle toho, co se jim soukromní cestou k wědomosti dostalo, snad zcela neočekáwanou nebude. Umřel zde muž z mnohých ohledů pamětihodný a zasloužilý,

welmožný A. Junoša z Rościšewa Rościšewský, čestný oud společnosti česk. Museum, učené společnosti krakowské, repraesentans posteritatis základu jména Osseliňských we Lwowě, zakladatel matice české atd. w 68. roku wěku swého. Jeho památka žiwě potrwá w srdci každého, kdo ho znal; bylť powahy žiwé, ducha čilého, mysli bystré a wždy jasné a weselé, mrawu uhlazeného a towaryšského, slowem byl zewnějškem i duchem skrz na skrz wzorem prawého staropolského šlechtice; při tom byl milowníkem wlasti a národu swého, a sbírání a zachowáwání historických a literních památek jeho bylo hlawním [illegible], kterému swé usilowání wěnowal. Založení národního ústawu skrze Josefá hrb Ossoliňského we Lwowě hlawní podnět jeho činnosti podalo. On sprostředkowal učené swazky a wýměnu časopisu toho s národním Museum českým, a pokud mu síly stačily, wšemožně oba tyto ústawy sám podporowati, i druhých spoluobčanů swých k podobné užitečné činnosti powzbuzowati hleděl. Tou cestou zaopatřil si známost i literatury české, a od r. 1828 těšilo se naše Museum každoročně z hojných darů polských knižek, obrazů a jiných pamětností národních, kterými je spanilomyslný polský šlechtic wětším dílem sám obmyslil, a dílem i od jiných we swém okolí proň wyprosil. Tak powstala znenáhla část polská w knihowně Museum českého, posud jediná w Čechách, ale i tak úplná, že téměř wšecky znamenitější úkazy w literatuře polské až do nejnowějších časů w ní složeny jsou. Spanilomyslný dárce s radostí obětowal tisíce, aby si založil památku swého účinkowání jak doma, tak i u národu pobratřeného, který ji zajisté u wděčné uctiwosti míti nikdy nepřestane, tím wíce, an sotwa naděje kyne, žeby se pro nás ztráta toho muže kdy nahraditi mohla. Mimo to i knihowny Jagellonské university krakowské a hraběte Račyňského w Poznani mnohé wzácné dary od něho dostaly. — Jako spisowatel wystoupil jen s několika erotickými a příležitostnými básněmi, které jsou wěrným odtiskem osobnosti jeho, a často zdrawým wtipem, kterým oplýwal, wynikají; r. 1828 wyšla od něho w Krakówě z Wielanda wýborně přeložená humoristická báseň: Wędzidło z Muła (Údidlo od mezka), kterou wšak k weřejnému prodeji neurčil. Nám Čechům také někdy jeho učené zpráwy, jež dílem w tomto, dílem w musejním časopise a we Wlastimilu uweřejnil, aspoň whod přišly. Měltě wpravdě mnohé zwláštnosti a podiwinstwí swé, které wšak nikomu neškodily, a jenom w duchu onoho času, do kterého wětší část žiwota jeho připadala, půwod swůj měly. — Poslední léta swého žiwota, odřeknuw se hospodářstwí wenkowského (1834—44) we Lwowě stráwil, kdež jedině literatuře žil, a rozsáhlým dopisowáním se bawil; na ostatek wšak, když již stáří sílu těla lámati začalo, silně i na duchu klesal, a nemoha se opříti mámidlům rozdrážděné mysli a některým nehodám powšedního žiwota, požíwaw po celý wěk swůj wždy stálého zdrawí, najednou zapadl, tak že nás to nemálo překwapilo, a bolestně námi to hnulo, když jsme wčera dne 13. prosince t. r. na rohách ulic nenadálou zpráwu čtli, že dwa dni před tím, 11. prosince, we wšeobecné nemocnici po krátké nemoci ducha swého wypustil. Práwě jsem se wrátil s pohřbu, na kterémž mu weliké množstwí četných jeho ctitelů, přátel a známých poslední čest proukázati nemeškalo. Tak jsme zas o jednoho dobrodince chudší! Pokoj jeho popeli! Zap.

Z Nizké w pruském Slezsku. **(Pozdrawení. Diwadlo a čtenářská společnost w Kyšperku. Článeček.)** (*Dokončení.*) ...Z toho seznáte, žeť i zde, ačkoli w cizině, nepřestáwám Čechem býti; ale seč k oslawě jazyka českého býti mohu, rád we wšem se propůjčuji. — Pozdrawte jmenem mým každého wěrného wlastence; ať rostou a sesilují se we swazku pokoje a upřímnosti ducha, wšech nowot zbytečných a neužitečných se warujíce, kterýmiž žádoucí pokrok písemnictwí nejsnáze zdržowán býwá. Radostně jsem také doslechl, že na Kyšperku (w Čechách) české hry na diwadle se prowozují, čemuž celé tamní okolí welice jest powděčno. Nedáwno prowodili hru: Čech a Němec, při kteréž, jak doslýchám, ač wšickni dobře swou wěc prowáděli, přec mladé panně A. Stolowské zwláště pochwala dána. Mladý to ještě kwítek a wšak mnoho se podobá k někdejšímu zdaru. Tam též powstala mezi paními společnost k čítání kněh českých, a toho času jest paní A. Stolowská, choť wrchnost. prawomocníka, čitatelkou mnohých krásných wěcí. O kéžby se podobné o wíce místech dalo říci! Bylőť by to jisté oswědčení cti a hodnosti národní!.... An toto dopisuji, přichází mi článek slezských nowin do rukou, psaný z Prahy dne 6. listopadu. Jeť přerozkošný! Stýská si w něm kdosi, že prý Čechomannowé (jaké to krásné jméno!) pořád wíce a wíce po spojení touží, aby jazyku swému a národním záležitostem pomohli. Stýská na to, jelikož prý tím duch německý ujmu trpí, ale z druhé strany se zase těší na železnou dráhu; až prý jen ta Čechy s Rakouskem, Saskem a celní jednotou spojí, pak prý nabude německý žiwel w Čechách nowé a silné podpory! — Co tomu říkáte? W. H.

BESEDY.

Někoho, kdo pobyw za mládí swého w Praze, rád o ní wyprawowal, tázali se, zdali také w Bubnách byl. — »Ne,« odpowěděl on, »za mých časů nebyli tam ještě tak welké bubny.«

Pan Baldit postawil w Paříži u jednoty wynálezců šicí stroj, který se welmi jednoduchým býti zdá, a při šití, kteréž stejným způsobem pokračuje, mnoho wýloh ušetřiti musí. Na korábní plachtě má osm dělníků wíc než osm dní co dělati; Balditůw stroj zhotowí tu samu wěc pomocí dwou lidí za tři čtwrti dne. Takowá plachta má as 80000 stehů a jedna osoba může za 12 hodin toliko 1000 stehů udělati; šicí stroj ten udělá ale 120 stehů za minutu, tedy 87.410 za den, počítaný rowněž po 12 hodinách.

Kníže Talleyrand, mezi labužníky tak slawný jako mezi diplomaty, říkáwal: Káwa, má-li býti dobrá, musí býti černá jak peklo a sladká jako láska.

Nowá zpěwohra w Berlíně má také nowou zpěwohrou zaswěcena býti; skládáním jí zanáší se na wyšší požádání slawně známý Mayerbeer, kterýž si předmět známou a naší historie týkající se událost obral, Husity totiž před Naumburkem.

Nowé knihy.

Bibliotéka zábawného čtení, wydáwána od J. B. Malého. Běhu nowého swazek druhý. **Powěsti Ukrajinské.** Obsahujeť: **Kupadlo. Píwník. Kozácí w Cařihradě.** W Praze, 1845. Nákladem kněhkupectwí Kronbergra a Řiwnáče. Str. 144 w 12. Seš. za 20 kr. stř.

Starší Dějepis a nejnowější literární obnowa národu Ilirského. Sepsal hrabě Janko Drašković. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 72 w 8. Seš. za 15 kr. stř.

Bezděčné cestowání. Powídka w dopisech, dle Z...e od L. P. W Praze, 1845. Tisk a sklad Jar. Pospíšila. Str. 36 w 8. Seš. za 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 153.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku, we Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

21. prosince
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně s patřičnou obálkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

»A kdes meškal ty mezi tím, příteli?« obrátil se nyní Wáclaw s otázkou k Šlechtowi. »Kde jsi wězel se swou Anežkou?«

»Já wedl tichý, od hluku lidského wzdálený žiwot w Praze, pane můj!« řekl tento. »Anežka, nenesouc mi z domu otcowského ničeho, než bohaté srdce swé, podala mi ruku k manželskému sňatku — a já jí musel přislíbiti, že zapomenu na rod její a že ho dětem swým nikdy nezjewím. Ona chtěla býti jen mou ženou a matkou dětí mých — ničím jiným na dalekém swětě. Já doufal, že jí nejen láskou, ale i wýnosem umění swého pohodlné cesty wezdejším žiwotem připrawím: ale naděje lidská je sypký písek, jejž dost malý wětřík odnáší. Moje také často odlítla; nikdy jsem nemohl dny swé tak uspořádati, abych byl kwět jakési zámožnosti okolo swé Anežky rozprostřel.«

»A což její bratři? což můj milý pan Hanuš?« ptal se Wáclaw. »Ti se tedy o sestru dále nestarali a rozdělili se bratrsky o wěno její?«

»To nikoli, pane můj!« omlouwal se rytíř. »Ačkoli byl hněw můj weliký, přece byl i hlas mého swědomí tak silný, že jsem na wěno její nesáhl, ale wěrně ho zprawowal, hotow jsa příští léta z něho oučty klást. Takéť jsem konečně sám sestru wyhledal a mír s ní učinil, ale manžel její zdráhal se přijmouti, co jsem jí z otcowského statku podáwal.«

»Ano,« řekl Šlechta — »já byl toho času ještě plný bujných nadějí we swé umění, očekáwaje že mi musí zlaté owoce wydati. A pak jsem nepojal za manželku dceru z domu rytířského; pro mne byla Anežka pouhá díwka s milujícím srdcem — nechtěl a nemohl jsem pomoci přijmouti.«

»Ano, ano tak jste, wy pyšní, twrdohlawí umělci;« řekl Wáclaw. »Wždy máte plno zlatých nadějí, a přece myslíte, že by wás ubylo, kdybyste kus zlata přijali.«

»To nikoli!« odpowěděl řezbář. »Zlatem nepohrdáme; ale ono nesmí z milosti nebo opprnosti — ono musí za prawé zásluhy, jakož owoce našeho snažení přijíti. A jáť byl swé Anežce slíbil, že jí wlastníma rukama cestu w tomto slzawém oudolí kwítím wystelu: jakž bych byl mohl něco přijmouti, co by bylo o mé slabosti swědčilo? Mimo to byly děti moje děti řezbářowy a neměly o swém příbuzenstwu nic wěděti — neměly mu býti ničím powinny. — To býwají myšlénky lidské, dokud mladá krew žilami proudí; ale hrdý let jejich začíná klesati, když se trpká zkušenost o člowěka otírá.«

»Slowem, králowský pane!« přejal zase řeč Pětipeský — »já obcowal s přítelem Šlechtou, ale za příbuzného nesměl jsem se prohlásiti. Já to nesl jako pokutu za býwalou hrdost a krutý odpor proti jeho lásce; ale w prsou chowal jsem přece naději, že se tento staw jedenkráte změní. Zatím byla Anežka zemřela a já wstoupil do twé služby. Zbytečné hodiny tráwil jsem u Šlechty, zabáwaje se synem a s dcerou jako s dětmi wlastními. Já sám ustanowil nepojmouti ženu, jelikož mi až dosawáde trn w srdci wězelo, jež mi tam byla nešťastná láska wtlačila. Tu jsi mě, pane, wyslal do Říma a já se chopil této příležitosti s welikou radostí. Dáwnoť jsem toužil ulewiti swému swědomí a w Římě doufal jsem toho nejspíše dojíti. W tom čase dorostl také Šlechtůw syn, a jelikož měl otce w umění následowati, wzal jsem ho s sebou do země, kteráž je plna těch nejkrásnějších útworů řezbářských a sochařských. Jak jsem poselstwí swé wykonal, to, pane, wíš —«

»A ty wíš, jak jsem byl s tebou spokojen,« řekl Wáclaw. »Co tě tam ale potkalo, že jsi na tolik let domu se štítil, to posud newím.« —

»Já otewřel srdce swé před hlawou celého

křesťanstwa, a wyznal se z winy, kteráž na mně od času mé nešťastné lásky lpěla....«

»Ale dowol, příteli!« prohodil Wáclaw. »Ty mi tu mluwíš bez ustání o swé nešťastné lásce, jako bysi chtěl mou zwědawost jen popichowati, a přece držíš o ní jazyk za zuby! Slyš, brachu!« mluwil dále, sahaje po číši — »já nastrkuji ucho rád, když se o nešťastné lásce rozpráwí.«

»Dowol, pane, abych o ní ještě pomlčel,« prosil Pětipeský — »a prwní příběh ku koňci přiwedl. Bude-li pozdějí chuti u twé milosti, nezamlčím wěc, kteráž — jak se mi zdá — teď ani tajemstwím, ani weřejnosti nezíská. — Wyznalť jsem se také otci swatému, co jsem byl na sestře prowinil a projewil konečně dáwnoletou žádost, aby směl syn bratra mého dceru sestry mé pojmouti, kdyby si obou srdce nebyla odporná a k tomuto zámyslu swému přiwoliti chtěla. Doufalť jsem tímto spojením hněwiwého ducha smířiti a wšelikou winu swou sprawiti. Swatý otec wyslyšel milostiwě moje wyznání a uložiw mi cestu k hrobu Spasitelowu za pokání, učinil wedle prosby mé a udělil mi požehnání na cestu. Já zatajiw před swětem předsewzetí swé, učinil i hned k této pouti potřebné připrawy, a přemluwil také syna Šlechtowa, srdečně mi oddaného, aby se wydal semnou do swěta. Dílem byla mi čacká, panická jeho mysl sladkou útěchou, a dílem jsem myslil, že mu nebude i při umění tato cesta na škodu, mající před ním otewříti poklady dalekých končin. On sám chopil se této myšlénky welmi radostně a odhodlal se hned cestu semnou konati. Jediná wěc ho tísnila: že neměl otci o swém úmyslu zpráwu dáti. Ale já ho brzy upokojil. Otec Šlechta stál práwě jako na wrcholi sláwy swé, když jsme odjížděli do Říma; my doufali, že mu dnowé uběhnou samou péčí o wýtwory jeho umělých rukou a že ho při náwratu w záři pozemského štěstí nalezneme. Ale Bohu žel! jinák bylo w knize od wěčnosti zapsáno. My se předewčírem wečer nawrátili, chtěli otce w radostný den Božího příští potěšit: ale wlastní srdce naše naplnilo se hořkostí.«

Nyní powěděl, co bylo Šlechtu a dceru jeho ojitřní potkalo. Wáclaw to poslouchal s náramným podiwením, lál a častěji se číši na dno díwaje, dáwal si od slepého celý příběh podrobně wyprawowati.

»A jak to wypadá nyní s twou holkou?« ptal se konečně rozčilený. »Wrátila se ti již domů?«

»My na ni čekali wčera celý den,« řekl Šlechta — »hledali a dali ji hledati; ale nadarmo. S bázní widěli jsme, an se wečer blíží — jediná naše naděje spočíwala ještě na pociwém zbrojnoši mého přítele, kterýž se byl za soumraku ještě jednou po stopě ztraceného dítěte wyprawil. Ale i ten se konečně wrátil, žádnou útěchu nepřinášeje — a mysl naše počala klesati. Tu teprwa rozwázal zbrojnoš ústa — a začal wyprawowati, že nalezl osobu, kteráž si troufá dítě mé nalezti a kteráž i zrowna místo udala, kde se moje Eliška bezděky zdržuje.«

»Nu? nu?« ptal se Wáclaw, jehož zwědawost nyní nejwyššího stupně dosáhla. »Kde je tedy?«

»Ona osoba dotwrzuje, že ji radní Polhart we swém domě uwěznil.«

»Hwězdy boží, jaká to žaloba? — Kdo je ta osoba, že smí o našich služebnících takto mluwiti?«

»Je pouhá služka z nízké krčmy; ale zbrojnoš mého přítele se dokládá, že je přitom děwče počestné.«

»A kde je? kde jste ji nechali?«

»Přišla s námi, pane králowský — a bude bez pochyby již čekati, až ji dowolíš, aby přede twář twé milosti wstoupila. Ještě wčera pozdě na noc wyprawil se přítel Hanuš sám do krčmy, *kdežto* se díwka zdržuje, aby uslyšel z úst jejích, co by mohla pro nás učinit, a ta se doložila Bohem, že tu samu žalobu na Polharta i před twou milostí pronese, k nížto se nyní utíkáme, aby nám pomohla z našich ouzkostí.«

XVIII.

Na králowské předsíni bylo mezi tím weselo. Wáclawowi panoši, mladí, šwarní jonáci, nalezali zalíbení na díwce, kteráž byla přišla s rytířem a slepcem, s nimižto se nyní král w komnatě swé bawil — a díwka nalézala zalíbení w dworných, bodromyslných mladících, kteří na weselou mysli pána swého spoléhajíce, rádi si nějaký žert dowolowali.

Kdo wšak Bětu neznal, nebyl by dnes w ní služebnou díwku ze sprosté krčmy hledal. Rozkoš bylo na ni pohleděti. Stála tu w šatech, jakowé toho času měšťanské děwčata chudší třídy nosily; jen že bylo wšecko z pěkného přediwa — suknice z teplého hnědého muldonu, až po kolena dlouhý zelený kabátek z pěkného sukna, černými kožemi lemowaný — wšecko pěkně střiženo a lesknawými knoflíky okrášleno. Nejpěkněji ale slušela jí malá modrá čepička s koženým obejkem, pod nížto z jedné strany dwa dlouhé wrkoče po zádech plynuly, a druhé strany ale bílé čílko,

plné, zdrawé, červené twáře a hrawé oči se lesknuly.

Ona rozuměla žertu a uměla zažertowati. Milejší jí bylo tedy přiwětiwé slowo s mladými panoši, než pouhé dlouhochwilné čekání na předsíni králowské. Jen že se tato zábawa díti musela w slowech šeptawých, aby se nedonesla k ušim králowským. Práwě byla w nejlepším proudu, an tu wolání Wáclawowo zawznělo. Wítek letěl do komnaty a w okamžení na to, otwíraje zase dwéře, kynul díwce, aby wešla ku králi.

Mžikem swůj kabátek urownawši a hlawu napnuwši wkročila Běta přes práh s weselým, neohrozeným úsměwem. Zdálo se, jakoby se byla na tuto chwíli dáwno těšila a jakoby wěděla, že přichází na místa, kde se jí nic zlého nestane.

(*Pokračowání.*)

Nynější wychowání.

(*Dokončení.*)

Díwky se byly zatím na kwap přewlékly; a jak mile se dalo znamení, pustily se do zápasu, uchwacowaly se, křižkowaly se, jedna přes druhou lezouce o záwod na nejwyšší stežeň aneb nejširší příkopy přeskakujíce. Dwě děwčata popadly se we skoku okolo těla, pak za wlasy, rozcuchaly, tloukly se pěstěma i hodiwše sebou na zem, skoulely se po tráwníku dolů w ouplné milostnosti a s okouzlujícím usměwem dwou gladiatorů (šermířů) padajících na kolišti. — Některé lezly po žebříkách z prowazů, některé chodily po dřewěných chodách, některé pozdwihowaly, kroutily a wšelijak swíjely se, a nejcwičenější z nich udržely dosti těžké wěci w rownowáze na zubech. Konečně přiblížil se čas rozdati odměnu. Společnost nawrátila se do sálu, jenž byl ozdoben pracemi díwek nejzběhlejších w kreslení. Představeny byly scény z nejnowějších truchloher a románů: Poebus Chateaupersky w důwěrné zábawě s Esmeraldou; odhalení Antoninowo; některé smyšlené kusy podlé antického způsobu; řečtí a římští wojínowé toliko se swými meči a přílbicemi. Rozdáwání odměn dálo se u wzlíkání a hudbě. Cesarina obdržela sedm korun; mezi knihami nalezaly se: Nowá Heloisa od Rousseau-a, Kwětina na prodej od Julia Lacroix-a, Cnost a náružiwost od Jakuba Bibliofila, Fysiologie manželstwa od Balzaka.

Takto se wychowáwá w Paříži wyšší třída lidu, kdež jízda na koních, honba, kouření tabáku staly se zamilowanou kratochwílí nejpřednějších dám; takto se krásná pleť od swého powolání wzdalujíc, prawé půwabnosti pozbýwá. A přece záleží na zachowání milostné ženskosti, této nejswětější ozdoby, charakter celého národu, anto prwní wzdělání rozumu a srdce od matek pochází.

Kterakby se díwky lépe wychowáwati měly, o tom poslyšme usudek Karoliny Pichlerowé:

Wzděláwej, dobrá matko, rozum dcer swých; uč je znáti swět, sebe samy a swé určení we prawém swětle; cwič je w užitečných wědomostech za našeho wěku potřebných, an se nyní od našeho pohlawí wíce požaduje, nežli w minulých časech. Ať se učí přede wším w mateřině bez chyb mluwiti, čísti a psáti, hbitě, obzwláště z hlawy počítati. Zaměstnáwej je nejwíce u sebe; za tichých dob, když pracujíce pohromadě sedíte, ať se bez počtu příležitostí besedami, příklady a wyprawowáním jejich rozum brousiti a srdce šlechtiti. — W dějinách, zwláště wlastenských, w zeměpisu, w poznání přirozených wěcí a w jiných wědomostech hleď je tak daleko přiwésti, jak nynější wěk wůbec stojí, a což we společenském žiwotě w obyčeji, budiž i twým dcerám známo. — Wíce nepotřebují! — Wšemu, což wěděti jim dlužno, z wětšího dílu ty sama wyučuj. Díwky nemohou míti nad matku lepší učitelky, i přálabych, aby každá matka s newyhnutelně potřebných wědomostí tolik byla sobě oswojila, by s prospěchem swé dcery wyučowati mohla; pakby zmizely wšecky nesnáze a těžkosti týkající se učitelů a wychowatelkyň, a přede wším by přestaly mně nad míru protiwné náwštěwy ženských wychowatelen. Neboť neznám dle swého citu nic škodliwějšího a co wšecky jemné wazby, něžný mraw, smysl pro domácnost tak silně umrtwuje, jako posílání dcer pod cizí dohlídku, a podrobení jich cizé moci, cizému působení. — Jinochu owšem jest prospěšno, ano potřebno, poznati jiné a jiné lidi, s nimiž někdy mu bude zápasiti; ale díwky ať mnoho se swětem neobcují, nýbrž takořka we swatyni otcowského domu a w powanu mateřské lásky jsou chowány. Oná wada jesti zlé znamení časů našich, a tím hlawní rána prawé ženskosti a domácnosti zasazena. Owšemby musely matky, chtíce zhusta dcery swé kol sebe míti aneb snad je dokonce samy cwičiti, wíce doma, též o samotě býti, nežli se to stáwá, an se obyčejně přijímáním a konáním náwštěw zbůhdarma čas mrhá.

Dej dcery swé, pakli schopnosti mají, w hudbě, kreslení a zwláště w tanci cwičiti, kterýž tělesným pohybům sličnosti dodáwá, a we společenském žiwotě zcela potřebným se stal. Waruj se wšeho jako moru, což má jakési wychloubání za oučel; toť nejhroznější jed, jímžby jsi dcery swé otráwila. — Nechať čtou dobré knihy, čti je s nimi, také za čas nějaký román, ale jen s welikou opatrností, a jejž ty sama prwé znáti musíš. Toto wše buď ale přísně hlawnímu zaměstnání — spráwě domu podřízeno, tak aby žádného času, žádné práce, jež hospodářstwí požaduje, na něco jiného se newynaložilo. Twé dcery nechať důstojnost matek a hospodyň w prawém swětle poznají; tomuto powolání aby někdy z celé duše swé zadost učinily, budiž největší chloubou jejích, i wěř to starší swé přítelkyni, že proti zmáhajícímu se citliwůstkowání a choulostiwosti lepšího není prostředku, jako přidržowati dcery swé k bedliwé pozornosti na podrobné wěci w hospodářstwí, kteréž swou prosaickou přirozeností, činnost ducha na zewnější swět obracujíc, wšecky daremné myšlénky z hlawy dobročinně zapuzuje! Rukojmím toho jest Jean Paul we swé Lewaně, kteroužto knihu tobě na nejwejš schwalují. — Posléze čemukoliw učíš, aneb cokoli ty a twé dcery činí, ať wším duch lásky k Bohu a lidem wane, twou práci oživuje a poswěcuje. O neopomiň již záhy swým díwkám nábožnost do srdce wštípiti a rozmnožowati; pak jistě we wšech okolnostech žiwota swému powolání se wší silou a wytrwalostí se oddají, a sobě nezkalenou weselost mysli zachowají. Kdyby možná bylo, aby budoucně pohlawí naše wychowáním stalo se nábožnějším, prostodušším, mužowé pak wážnějšími, mrawnějšími a protož i silnějšími, pakby také přestal mnohý nářek a žaloba na nešťastné spojení, nestálost a chladnost mužů; pakby řidčeji takowých nalezalo se paní, jenž o umění a básnictwí štěbetajíce, učené a umělce kol sebe shromážďují, do Wlach putují, tam rozkošně žijí, wšude domow majíce, toliko ne na místě osudem jim wykázaném, a wším jsou, toliko ne tím, čím býti mají — dobrými matkami a hospodyněmi. Pakby se wždy patrněji okázalo, že prawé štěstí manželské w duševní síle a přewaze

mužů, w mírnosti, oddanosti, w prostodušší a tiché jejich ochotě záleží.

Jsou-li muži w stawu o wychowání našeho pohlawí platný usudek pronesti — a já myslím, že usedlý, powážliwý muž jest nejlepším soudcem — netažme se, s jakou mladistwý potrhlec aneb přesycený muž nejraději swé dny tráwí, wšak přede kterou bezděky s prawou wážností a s wroucí touhou po trwajícím spojení prodléwá; zajisté že nikoliw před nejwýbornější tanečnicí, nejsmělejší jezdečkou; neboť několi se manželstwa mezi wyššími stawy jen podlé zwyku dle náklonnosti uzawirají, může se těch několik, kdež se na peníze ohledu nebéře, ještě powždy za tolikerou hlubokou uctu powažowati, kteráž se až posud swatému důstojenstwí prawé, ženské milostnosti wzdáwá. Minický.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Lochowic. (Knihowny. Otázka.) Sčítaw pilně hwězdy po drahé naší wlasti, jako z nebes pochmurných wždy četněji a skwěleji se prodírající, pohřešil jsem potud w časopisech našich jednu, kterouž jsem sám spanile wycházeti spatřil. Je to městečko Lochowice w Berounsku neboli wlastně tamní půjčowní knihowna (toť se rozumí česká) asi z 500 swazků sestáwající, kterouž ctihodný, Bohu žel již zemřelý, tamní p. děkan Ondřej Kubišta s částečním příspěwkem jeho důstojného nástupníka, nynějšího p. děkana Laglera zřídil, a při swém úmrtí tamnější škole odkázal. Nemohli si zajisté pp. zakladatelowé krásnější, ano i trwanliwější pomník wystawit, duším pak sobě swěřeným lepšího pokrmu zůstawit! A že obywatelé Lochowičtí zároweň s okolními rádi spojují *»s příjemným užitečné,«* že totiž poklad takowý duševní mrtwým ležeti nenecháwají, za to nám ručí — při wšem dosawádním zanedbání — wšeobecná zkušenost o lásce ku zpěwu a čtení lidu našeho českoslowanského. Toť rukojemstwí nejbezpečnější, že se takowý dobrodějný skutek u nás nikde s oučelem swým nemine. — Jak i síly skrowné k takowýmto dobrodiním přispěti mohou, podáwá nám pěkný důkaz i wes Libomyšl, hned u Lochowic na panstwí ležící, která již také hezkou knihárničku (školní) má, přičiněním mladého učitele Wolfa, nedáwno tam na školu dosazeného. Zde také podotknouti slušno, že tamní wrchnost, excelencí pan hrabě Lützow, každoročně walný počet wybraných knih českých mezi školní mládež lochowickou rozdati dáwá. K záwěrce také nemohu zamlčeti, že setkáwaje se w časopisech našich utěšeně s mnohými jmény míst, dobře mi powědomých, kteráž se ku swému již přihlasowati počala, wždy jsem po Wltawotejně, jakožto otčině swé, s netrpěliwou dychtiwostí slídil, abych se také o jeho wlastenské činnosti něčeho dopídil. A wšak, pohříchu marné bylo až potud namáhání mé! Zdaž a proč by wšak tam až posud takowá lhostejnost místa míti měla, jest mi wěru pohádkou; či má mlčení takowé příčiny jiné? — J. P....k Wltawotejnský.

Z Německého Brodu. (Diwadlo) O čem se dříwe takořka jako o wěci nemožné powídáwalo, nyní se uskutečnilo, a my zde máme z brusu nowé a wkusné diwadlo w prostranném sále hlawní školy, wzniklé laskawou podporou welectěného p. měšťanosty Wěžnického a horliwých našich rozenců Hawlíčka a Žáka, i přejeme si, aby podniknutí toto stálého owoce přinášelo. Není to wěc snadná, chtíti něco nowého w menším městě uwáděti, — kdoby se ale wždy překážek lekal, nikdy by wítězem nebyl. A pročež welmi chwalitebný byl p. podnikatelů oumysl, kteří, jen bleskem ochotnictwa a láskou k řeči mateřské jsouce pojmuti, s chutí k cíli kráčeli. Zwláště p. Žák z akademie šťáwnické se nám malbou téhož diwadla zawděčil a w paměti našinců žíti bude. Zajisté si to bude libowat každý wzdělanější obchodník a řemeslník, když naše ochotníci času nedělního hry diwadelní prowozowati budou, wida slušnou příležitost, zbytečný peníz k dobročinnému oučelu a spolu na šlechetné wyražení udati. To se také na jewo dalo dne 25. listopadu b. r. na den sw. Kateřiny, kdežto ponejprw w tom nowém diwadle pod zpráwou p. Karla Hawlíčka prowozowána byla weselohra we 4. dějstwích dle Kotzebue od J. Wawry: »Epigramm« u neobyčejně četném shromáždění wzácnějšího domácího lidu a mnoho okolních pánů hostů. Každý, při té hře přítomný, odešel spokojen, a to, jakož i hojný mezi hrou potlesk je patrným důkazem, že ochotníci naše wýborně ulože swé dostáli; od Skočnožky až do sedlského bocha wšickni se líbili. Jen ať na započaté dráze s chutí dále pokračují, pak ani menších wad nebude, jako u p. nesrozumitelnost některých slow, trochu chladné sem a tam počínání, kde žiwost panowati měla a t. d. Neradi wšak pohřešujeme až posud w počtu našich ochotníků osoby takowé, od kterých by se s celým práwem zdařilé wystupowání na diwadle našem očekáwati mohlo. Též stranu hudby připomínám, že rozmanité obnowy a jakéhosi znowurození potřebuje. Brodský.

BESEDY.

Čínský jazyk nemá prý podle Israeli s nižádným jiným na swětě podobnosti. Neobsahuje prý wýše 330 slow, není prý ale nicméně jednotwárný, *poněwadž* přízwuk podle čtwerého rozličného způsobu klade, čímž wyslowowání a tím i smysl každého slowa tak zmnohonásobňuje, že též známka s rozličným přízwukem někdy i wíc než desátý smysl wyjadřowati může. Missionář, kněz Brugeris, pobyw as deset měsíců w Pekinku, okusil se kázati, a popisuje takto nesnáze swé, w kterých při tom wáznul: Řeč tato nemá sobě podobné: w ní není zmínky o pádowání neb časowání, o pohlawí, počtu, činném neb trpném smyslu. Jedno a též slowo je spolu samostatným, přídawným i slowesem, jednotným i množným počtem, mužského i ženského pohlawí. Posluchač musí se toho wšeho ze souwislosti dowtipiti. Těch tři sta několik slow znamená wedlé rozmanitého wyslowowání as 80,000 rozdílných pojmů. Stranu kladení slow není rowněž žádného wšeobecného prawidla, tak že cizinec, netoliko každému slowu, nýbrž i každému způsobu wyjádření se, každé průpowídce z paměti se učiti musí. Tak na př. znamená *Čn* knihu, strom, parno, wyprawowati, ranní záři, náwyk, ztrátu, sásky atd. Necwičenému uchu sotwa lze, paterý ten přízwuk rozeznati. Čínská slowa, naskrze jednoslabičná, plynou s podiwuhodnou rychlostí z úst, stáwajíce se zkracowáním tak neznalými, že nezřídka z dwou slabik jedwa co zbyde. Od wysokého přízwuku musíwá se náhle k rownému, od sikawé zwučky k wrčiwé přecházeti; brzo jde hlas z patra, brzo z hrdla, wždycky ale skrze nos. As padesátkráte předříkáwal jsem swé kázaní služebníku swému, než jsem s ním wystoupil weřejně a nawzdor tomuto mému tak pilnému cwičení ujišťowali mě Čiňané, že mi sotwa do čtwrtiny rozuměli. Na štěstí jsou ale Čiňané welmi trpěliwí a nemálo se diwí, widouce že to některý newědomý cizinec přiwede potud, by jen dwěma slowům diwotworné jich řeči se přiučil. Š.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 154.
II. roč. běh.

KWĚTY.

21. prosince
1844.

Časopis tento se we Wládě Pospíšilowě (na Koňomském plácku, na Starém Městě č. 350) wydáwá po půlarších třikráte za týden, a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

Předplací se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních ouřadů Rakousk. mocnářstwí půlletně, i s patřičnou obalkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(Pokračowání.)

Překwapen hleděl Wáclaw na díwku. Bylot patrno, že se mu nejen ta plná kwětoucí postawa, ale i swobodný wzhled její líbí.

Způsobně se ukloniwši, zastawila se Běta několik kroků od dweří a hleděla bystře, ale jaksi nenucené a srdečně we twář Wáclawa, toho miláčka wšech nižších tříd obecenstwa pražského. Rowněž tak přímě hleděl na ni Wáclaw — až se dal konečně do smíchu.

»Při sám Bůh!« zwolal přitom — »to je roztomilá koledníce! Prawá růže o wánocích! — Škoda, že je z keře tak nízkého!«

»Ne z tak nízkého, jak se milosti twé říci ráčí,« odpowěděla díwka jaksi hrdě; »ačkoli stojím na swětě jako podnoží lidských rozmarů. W žilách mých teče krew, která se mnohému z těch wyrowná, jež milost twoje při sobě trpí.... nediw se, pane můj! — jestiť to za mého žiwota ponejprw, co o té wěci rozprawím — a Bůh dá, že to bude také naposled. Mně není milo o té wěci zmínku činiti,« mluwila dále s twáří uzardělou — »a umírající matce slíbila jsem, že ji zachowám w tajnosti. Před tebou jsem, pane, o ní promluwila, protože myslím, že má před králem wšeliký člowěk tak státi, jakž w prawdě jest, a s ním mluwiti, jakž to w srdci zazníwá.«

»Hwězdy boží! To poupě mluwí rozumně!« zwolal Wáclaw obrátiw se k Pětipeskému. »Já bych ji mohl mezi swé rady posadit. — Nyní ale powěz,« obrátil se k díwce welmi wlídně — »kdo jsi a jak se jmenuješ?«

»Jmenuji se Alžběta a jsem služebná w krčmě u modrého jelínka.«

»A je to prawda, že chceš wésti žalobu na radního Polharta, že dceru tohoto muže násilně we swém domě zdržuje?«

»To je prawda.«

»A jaké máš důwody při této swé žalobě?«

»Proto že Polharta znám a wím, že je starý, tajný hříšník.«

»Ale jak to wíš? — odkud ho znáš?« ptal se král horliwě. »Powídej. Není na tom dosti, žalobu jen zawesti; musíš také jista býti, že ji prowedeš.«

»Jen dej, pane, dům jeho prohledati,« řekla díwka pewně — »a já ti za to ručím hlawou, že poznáš prawdu mé žaloby — je-li jinak ztracené děwče počestné a bohabojné, jakož doufám, aby nebylo samo chtíc zběhlo.«

»Ale co tě přiwádí na to,« zwolal král netrpěliwě — »že dceru tohoto muže prawě u člowěka hledati radíš, kterýž se těší z dobré powěsti?«

»Powěst nebýwá nejlepší míra na člowěka,« řekla Alžběta určitě, ale poněkud zasmušeně, jakoby jí byl wlastní staw na mysl připadl. »Já to wím z wlastní zkušenosti, že je Polhart...« mluwila dále; najednou ale zas umlkla, hryzla se do rtů a sklopila oči.

»Co wíš z wlastní zkušenosti? — mluw, milé dítě?« ptal se Wáclaw dobromyslně blíže k ní přistoupiw.

»Já se na to těšila jako dítě, že budu před milostí twou mluwiti; a nyní tu stojím — nyní je mi tak — jakobych byla rozplakané děcko;« odpowídala díwka, mrzutě si rukou přes oči jedouc a konečně i nohou dupnouc. — »Ale já myslila, že budu s tebou samotným mluwiti, králowský pane můj, a že budu moci odhaliti srdce, abys do něho widěl až na hluboké dno....«

»Aj, toť jsou přátelé moji,« řekl král s usměwem a s neobyčejnou showíwawostí — »a twými budou také dozajista, ať jim w tak důležité wěci sloužíš.«

»To není to, co mě w nesnáze uwádí,« řekla podiwná díwka. »Tys jediný pán můj a tobě mohu

snadně swěřiti tajemstwí; ale před tímto šlechetným rytířem — «

»Aj, hwězdy boží!« dal se Wáclaw do smíchu. »Snad se ho nebudeš báti? Což wypadá můj Hanuš tak strašliwě?«

»To nikoli!« řekla díwka rychle. »Ale když na něj pohlídnu, je mi, jakobych měla před ním něco skrýwati, jakobych měla před ním něco lepšího býti — a když k nám wčera pozdě na noc wešel, bylo mi poprwé za mého žiwota, jakobych se za swůj staw styděla — ač je tak dobrý jako každý jiný a rowněž potřebný.«

»Starý příteli!« rozesmál se Wáclaw ještě wíce — »ty jsi naši růži z nízkého keře učarowal!«

»Nebo ona mně!« prohodil Pětipeský k wůli dobré mysli králowy. »Neboť i mně se pohnulo srdce při jejím pohledu a bezděky zmocnila se mě myšlénka: Škoda té osoby w tomto hnízdě! — Já bych o tom nemluwil, kdyby se nebyla sama zmínila.«

Najednou další swoje slowa přetrhnul, neboť widěl, že se byla díwka až do tmawa zarděla, že přimhouřila oči a že jí po twářích weliké slze kaply.

»Nu, nu — nebuď blahowá!« těšil ji Wáclaw, jejž neobyčejný wýjew nad míru bawil. »Přítel Hanuš nemyslí nic zlého.«

Díwka zakýwala hlawou. — »Já wím, co myslí,« řekla po krátkém pomlčení, při němž byla celé swé pohnutí potlačila — a wypnula zase hrdě hlawu swou. »Ale já mohu tak směle oči k jasným nebesům pozdwihnouti, jako kdokoli jiný w daleké říši twé — a mohu také před tímto šlechetným rytířem powědít, co jsem wlastně jen twé milosti swěřiti chtěla. — Podzimního času minuly dwě léta, když jsem ponejprw do Prahy přišla. Hledala jsem nějakou službu; neměla jsem tu ale ani žiwé duše, která by se mne byla ujala. Já přišla na zdař Bůh, neboť jsem byla tolik pěkného o Praze slýchala, že jsem jinak nemyslila, nežli že tu hojnost wšech wěcí naleznu. Ale já chodila celý den a nikde se nechtělo místečko wyskytnout, kdebych byla mohla hlawu skloniti. Někde se na mne utrhowali, někde mi nedůwěřowali — a kde se ke mně tuze wlídně chowali, tam jsem zas neměla chuť zůstati. Neboť musím wám říci, pánowé! — já byla chudé ale w bázni boží wychowána a umírající matce byla jsem přislíbila, že budu míti Boha wždy před očima. — Zemdlená od samé chůze posadila jsem se konečně na lawici u jednoho domu a chtěla na mysli rozwažowati, co počkí mám. Tu šel okolo mne člowěk w pěkném šatě a chtěje se whnouti do dweří, zastawil se nade mnou. Byl již asi padesátiletý, ale usmíwal se na mne tak líbezně, mhouřil očima a cenil zuby, jako by byl kwetoucí mládenec. Já ho nechala hledět, nemajíc práwě chuti se mu wysmáti, a on wešel do domů. Za malou chwíli wyšla z něho stará žena, a ptala se mne, proč tu sedím? a zdali na někoho čekám? Já řku, že hledám službu; ona zase nato, že by pro mne službu měla, kdybych byla powolná. Já skočila rownýma nohama z lawice, neboť se začalo smrkati a žaludek mé upomínal o nějakou posilu.«

»To byl moudrý žaludek,« prohodil nyní Wáclaw. »Bez takowé posily není žádné radosti na swětě, a člowěk nepřijde ani k moudré myšlénce. Počkej! — i my zapomínáme na posilu a přece jsme se sešli k radostnému dni. Že ne?«

Při těch slowech sáhl po číši a podáwal ji díwce. — »Umíš píti wíno? — Okus, bude-li ti chutnat.«

»Krůpěj wody z rukou twé králowské milosti podaná musí jako sladké wíno chutnati!« řekla díwka s libezným uzarděním a srdečně přímým pohledem; nato pozwedla číši s hlasitým: »Bůh tě wěrným Čechům uchowej!« přiložila ji k ústům a s hlubokým úklonkem jí zase wrátila. Pak začala dále wyprawowati:

— »Já wešla se starou ženou domů, a ta mě uwedla do pěkné jizby, kdež jsem si měla odpočinouti. Pak mi snesla wečeři, že jsem zůstala celá zmámena. Tolik lahodného jídla nebyla jsem posud o nejwětších swátcích pojedla. Práwě jsem byla w nejlepší práci, když onen starý člowěk do jizby wešel, jenžto se byl na mne předc dweřmi láskawě usklíbal. Usměwawě blížil se ke stolu, pobízel mě, abych jedla a pila bez ostýchawosti a bral mě při tom za bradu. Mně bylo, jakoby po mě pawouk lezl. Stará žena mě poučila, že je domácí pán a že ho budu mít budoucně poslouchat. Já řku, že učiním co bude možného a slušného — a chystala se w dobré naději na lože.

(Pokračowání.)

Klot, řezbář ruský.

Wýtah z cestopisu p. Greče.

Odtud šel jsem ke králowskému dworci (w Berlíně) a tam jsem byl dojat welmi příjemným pohledem. Po obou stranách hlawních středních wrat na obromných podstawkách skwějí se newyrownaní koňowé baróna Klota, odlitky postawených na Aničkowě mostě, dar to ruského cára králi pruskému. Podýl celého dworce je nasypána hráz, na kteréž budou stromořadí. Mříž z litého železa bude obíhati sady a koně budou státi po obou stranách wchodu. Jedna wěc znepokojowala mé srdce, a sice otázka, w kterém jazyku Klot swé jméno napsal. Trudně jsem se probral kłowím a pročítal podpis. Sláwa Bohu, byl ru-

ský. Kdyby byl latinský, německý nebo francouzský, Němci časem by nám odňali slávu toho díla a začali by připisowati Německu, proto jen, iže název umělcůw nekončí se na ow čili in. Příjemno mi bylo widěti, jak procházející se mimowolně zastawowali se před těmi znamenitými skupami a diwili se jim; radostná byla myšlenka, že wznešené to obdiwowáni přejde w potomky a práce našeho sowesného řezbáře dlouho bude zaujímati prwní místo w předu děl toho druhu. Má radost byla tím wětší, že je umělec mým blízkým příbuzným, sestřencem; neboť matky naše byly sestry. Neslušno bylo mi psáti o jeho žiwotu, o jeho wychowání, o jeho prácech w Petrohradu, pod jeho očima, při wnuknutí pokrewné lásky a příwrženosti. Oddělen od něho značným prostranstwím, přemyšleje o něm pod wplywem jeho nesmrtelného díla jako o člowěku mně cizím, sděluji swým čtenářům některé zprávy o něm:

Baron Petr Karlowič Klot z Jurgensburgu narodil se w Petrohradě r. 1805. Rodina jeho přináleží k číslu starších rytířských rodů Estonska, a wládla w těch stranách bohatými statky, až jeho děd, milownik žiwota a jeho slastí uměl je prožiti a umřel w bídě. Mezi tím wšak wynasnažil se dáti swým dětem wýborné wychowání; byltě mezi ostatními též jich učitelem we wědách matematických znamenitý později akademik Šubert. Starší syn Karel Theodorowič wstoupil we wojenskou službu, a skoro celý swůj žiwot strawil na pochodech. Podobizna jeho, malowaná Dowem, dle nastínění syna jeho nachází se w galerii jenerálůw národních w zimním dworci. On umřel jakožto náčelník odděleného pluku Sibiřského wojska w roku 1822 ostawiw po sobě ženu s šesti syny a dwěma dcerami. Tré starších synů wstoupilo w učiliště dělostřelecké. Druhý, Petr, o němž zde řeč, byl zmladi slabé, něžné postawy, tich, krotek, poslušen. Otec jeho w běhu celé Turecké wojny (1806 – 1812.) neuzřel swou rodinu, žijící w Petrohradě. Chlapec se žádostí slýchal zprávy o otci, s nadšením patřiwal na radostné slzy matčiny u přijímání listů od něho. Karel Theodorowič posílaje psaní ženě wždy připojil co dar prostřednímu synu ku hraní wyřezaného z karet koníčka, byltě on sám wýborný rysownik. Obyčejně když se přinášel list z pošty tu křičel chlapec: Maminko! dej mi koníčka od tatinka! Takowým způsobem myšlénky o dobrém otci, o milé matce, strasti při teskném rozloučení, city radosti při šťastných zprávách – wše to slilo se w duši chlapcowu w pojem koníčka. R. 1817 odebral se baron Klot se swou rodinou w Omsk, místo nowé swé služby. Tam děti jeho učily se we wojenské škole. Petr neukazowal zwláštní pokroky, byl roztržit, nemyslil na to co učitel wykládal, a často se ztrácel ze školy na několik hodin. A kde trawil ten čas? Sedáwal we stáji a prohlížel si koně. Obyčejně jej tu hledali, násilně wyháněli, a přiwáděli do školy a tudíž i trestáwali. Wšak druhý den zase jej museli w stáji hledati. Jednou ztratil se docela. Nadarmo hledali jej několik dnů, až se přece wynašel a pronesl o sobě, že celý ten čas ztráwil w stepech, projížděje se na kirgizských koních. W dělostřeleckém učilišti dělo se též tak: on zanášel se toliko těmi předměty, které náleželi k jeho náružiwosti – koňomanii totiž. W linii plniwal on swoje powinnosti pořádně, dokud žádných koní nebylo, wšak při koních úplně byl si nepřítomen, neslyšel na poručení, a toliko hleděl si swých zamilowaných koní. Stal se důstojníkem, ale w krátce sám nahledl, že jemu není určena wojenská služba, šel w odstáwku (w pensi) a stal se umělcem. Ze začátku wyřezáwal koně ze dřewa, a již w samých prwních pokusech jewily se neobyčejné wlohy. Wyřezal jednou w malé postawě hubeného čuchonského koně (originál zdechl na druhý den) a přidělal k němu wůz s dříwím i powozného. Wasilí Aleksějewič Perowský náhodou uwiděl tu práci a oceniw její wýbornost odkoupil ji umělci, jenž se welmi diwil, že za takowé dětinstwí, tak nazýwal swou práci, může se dáti dělo stě rublů. Wasilí Aleksějewič skupení to darowal nebožtíku králi Pruskému, a ono stojí posud w Šarlotenburském dworci. Mezi tím staly se wlohy Klotowy powšetnými u umělců; mělit jej k tomu, by se oprawdowě umělecky wzdělal, a k tomu cíli nawštěwowal rysowní školy akademie umění, a bez ustání se zdokonalowal we swém nejhlawnějším umění – w řezbářstwí zwláště koní. Wšak wšecky ty dobré počátky; wšecko to plodonosné símě bylo by jistě zahynulo, kdyby se ho byl ruský cár neujal, seznaw wlohy i posawadní práce Klotowy... Wlohy jeho se rozwíjely den ke dni wíce. On se neuspokojil jenom lepením, nýbrž dal se také do odliwek z bronze a práwě w tom způsobu dosáhl nejwyšších dokonalostí. Postawy jím lité wždy se podařují, a nepotřebují nikdy býti přečišťowány. Každé nowé dílo daleko za sebou nechawá prwnější, a přece nemyslím, že by mohl zhotowiti něco dokonalejšího nežli jest skupení Aničkowského mostu. Koně jeho, w nichž hluboké a pilné studium přírody se pojí s nejbližším prawým wywedením uznáni jsou za nejdokonalejší we swém způsobu a kým? Horácem Vernetem, Rauchem, jenž se wyznal, že jel do Petrohradu jen aby poznal Klotowi koně, Tiekem, slowem prwními umělci našeho wěku. Mizerná záwist w německých nowinách se arci ozwala, wšak i ona utichla a prawda přišla na wrch. Klot nezabýwá se jenom tworením koní: lidské postawy w jeho skupeních jsou též wysoké ceny. W Petrohradě kritizowala se nesmírná welikost noh při jeho lidech. »To není má wina,« wyjádřil se umělec; »tak je Bůh stwořil.« A oprawdu těsná obuw a prawidla řislowní umělecká již nám docela odebraly pojem o rozměrech lidské nohy. I u Wenuše medicejské dle zpráw některých nohy jsou příliš weliké; ony wzešly z pěny mořské a ne z dílny pařížského obuwníka. Důležité jest pozorowání, že we dwou stolicech Ruské říše, w Petrohradě a w Moskwě, wznikly dwě samorodné školy, dwa umělcowé prwní třídy s neruskými jmény, wšak narození a docela wzdělaní w Rusku, newiděwši welikých wzorů, nemajíce učitelůw kromě sebe. Witali geniálními swými řezbami okrašlujícími chrám sw. Isaka získal si také slawu klasického umělce. Poukázaw na cenu Klota co umělce nemohu mlčet o wlastnostech jeho co člowěka: on je krotký, neobčecký, skromný a toliko druhými uznáwá, že jsou práce jeho důstojné chwály a uwažení. Přiznáwám se upřímně, že některé známky w ráze prostodušného umělce Berilowa w »černé ženštině« wzal jsem z milowaného sestřence. Plastické wlohy u Klotůw jsou wlastnosti rodinnou: starší bratr jeho, baron Wladimír Karlowič, náčelník rysowání u inženýrůw je znamenitý a geniální rysownik; mladší baron Konstantin Karlowič prwní grawér we dřewě w Rusku.

J. W. P.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Jindřichowa Hradce. **(Diwadlo. Pěkné naděje.)** Každý wýjew budícího se ducha národního tak mocně wlastimila dojímá, že mu nelze radost nad tím w přech útajiti a soucitným srdcím nezjewiti. Nyní, kdež národní duch na jewišti pospolitého žiwota častěji se objewuje, potkáwáme se arci již také častěji s takowými wýjewy. Ze wšech stran se ozýwají hlasy, k našemu národu se znající, jen Jindřichůw Hradec dosawade mlčel, než tím radostněji nás nyní překwapil. Nedáwno tu powstala společnost ochotníkůw, ježto naší potulnou Thalii pod přístřeší přijmula. A již dne 1. t. m. wíděli jsme na prknech »Čecha a Němce.« Představení bylo zdařilé, že i přísnější posuzowatel uwážiw okolnosti p. ochotníkůw, lepší žádati nemůže. Role byly wšecky dobře prowedeny; zwláště nás bawili: desátník (ukázalť pěkné schopnosti, i těšíme se, že budoucně wětší role podnikne), mlynářowa dcera, študent a sloužící díwka (wystoupila ponejprw a welmi

šťastilou hrou při překwapila). Walný potlesk četného obecenstwa wyjewil p. ochotníkům libost a spolu i žádost, by mu takowou pochoutku častěji podali. Také si zde zakládají študující českou knihownu. Pan katecheta Zátka, jenž študujícím českou mluwnici přednáší, přijal ji pod swou ochranu. Naše mládež oswědčuje wšude swou lásku k mateřštině a otwírá nám krásnější budoucnost. Ať i staří newrle na to nowotářstwí (?) hledějí, an jeho owoce wíce požíwati nedoufají: jen když mládež našim hlasům rozumí, pak máme naději, že naše snaha swého cíle dojde.

Budějowický.

Z Doubrawice. (**Národní wywinowání. Diwadlo. Skreta. Český Reventlow.** Z přátelského dopisu.) Nebude Wám snad nemilo, jestliže Wás o tom sprawím, že i zde wlastenectwí utěšeně wykwitá. Nemálo o tom swědčí okolnost, že se zde Tylowých spisů na 20 wýtisků odbírá. Stáwá zde i knihowna česká w městě, kteráž nyní na celé panstwí doubrawská rozšířena býti má.—I diwadlo počalo se zde hráti jazykem Českým, a bylo posluchactwem téměř přeplněno. Ochotnictwo činilo, seč bylo, a wynikalo alespoň pilností a dobrou pamětí nad diwadlo pražské. Dáwalo se nedáwno: Ze sedmi nejškaredější. Dnešního dne bude se Skreta prowozowati. W knihách městských nalezá se zde narownání malíře Skrety s nějakým Čumpelíkem; — dal jsem si je wypsati a sdělím je u weřejnost, jestliže tím něco k žiwotopisu Skretowu přispěji. Rowným způsobem dal jsem si wýsady města Doubrawice wypsati, kteréž w práwnickém ohledu mnoho zajímawého w sobě zawírají. O starobylé malbě w zdejším zámku, jenžto druhdy pánům Waldštejnům přislušel, učiním bez pochyby také zmínku. W Semčicích nalezl jsem českého Reventlowa — Wáclawa Hyblera ze Wšechlap, kterýžto, jsa owčákem, každou owci w stádě swém, přes pět set kusů silném, i kdyby ji jen se zadu widěl, pozná a číslo, jímž znamenána jest, zewrubně udá. —

Ant. Str.

Malá zpráwa. Z priwatního dopisu dowídáme se, že prof. Smetana bohužel! ještě wšeho nebezpečí prázen není. Rány lebky se sice zlepšily, mysl ale až dosud k sobě nepřišla; ustawičné blouznění poukazuje na nebezpečný zánět mozku, jehož je se co obáwati.

BESEDY.

Gibonn. Bezwkusní paletoty trwaly tyty časy již tuze dlouho w modě, bylo třeba po něčem nowém a pro rozmanitost opět zas jednou wkusnějším se ohlídnouti. Klasický Human w Paříži pochopil tuto welikou důležitost času a žiwotní otázku wšech lionů, elegantů a dandí; wynalezl-tě w tak nazwaném Gibonnu elegantní, rowněž jako pohodlný zimní mužský oděw. Poslyšme jaké diwy francouzský žurnal o něm wyprawuje: »Gibonn, tento bezprostřední nástupce paletotu, je slowanského půwodu; spatřil-tě w nejwznešenějších okresích německé říše swětlo swěta. Umělecky jsa uzpůsoběn a chuti našeho wěku připodoběn podržel Gibonn přece nicméně aristokratickou šířku a wkusnou eleganci českých, štýrských a krajinských magnátských kožichů. Nikdy nepřišla šťastnější nowota přes Rejn do Paříže... Nelze pochybowati, že se Gibonn nejzwláštnější zimní modou stane!« Pane Bože, odpusť hříchy každému, kdo tomu wšemu porozumí! Rádi se podíwáme na ten slowanský Gibonn z Němec, až se k nám také dostane!

Indiánská sprawedlnost. U Irokesů, sewero-amerických to Indiánů, trestá se lehkomyslný korabník (bankerotista) tím, že ho ke stromu přiwáží, načež každý jeho wěřitel práwo má, za každý dolar dluhu ránu mu dáti a co se líbí jemu wynadati. S tím se wěc ukončí a nikdo nepohledáwá pak wíce ničeho na něm. Nemusejí býti weliké bankeroty u Irokesů, sic by bylo takowé wyrownání welmi nebezpečné. Kdyby toto práwo také w ewropských zemích platilo, zdaliž pak by w nich ještě tolik bankerotů bylo?

W tak nazwané ruské koupeli seděli dwa s nedužiwýma nohama, kteréž se jim třiti museli. Jeden z nich křičel, co hrdla měl, druhý ale byl tichý. Když bylo po koupeli, díwil se onen ještě téměř plačíc druhému, jak to tak wydržeti mohl ani necekna. »Můj milý,« prawil ten hezky z ticha: »já jsem lazebníka notně ošidil; já mu strčil zdrawou nohu ke tření.«

Šestero madridských dam wydáwá nyní týdenník, poskytující přehled literatury a umění pod titulem: »Inspiration.« Tam owšem mužští pro zabíjení ani k psaní dostati se nemohou.

Doly na rtuť u Wydrgy (Idrie) w postojuském (Adelsberg) kraji we wéwodstwí krajinském, nejbohatší snad po almadenských we Španielích, zaměstnáwají as 6 i 7000 lidí a wydáwají ročně as 4—5000 centnýřů rtuti. Po ten čas, co otewřeny jsou, wynesly již přes 100 millionů zl. stř.

R. 1518 obloupili čtyři zločinci w Pomořanech množstwí kostelů a zpáchali též wíce wražd. Než se jich ale práwo domakalo, bylo 124 osob, mezi nimi 3 kněží, 17 kostelníků, 80 rozličných mužů, 18 žen a 6 panen, naskrze newinných, a toliko soudním mučením a skřipcemi k wyznání, že těmi pachateli jsou, přinucených k smrti odsouzeno a odprawewo. Strašliwý-to příklad prawdiwosti wyznání mučením wynuceného.

O jedněch wysokých školách francouzských bylo známo, že se při těch, kdož se doktory státi chtějí, nikoli po tom co w hlawě, nýbrž po tom, co w kapse mají wyptáwají. Jakýsi prázdnohlawý pyšnílek dal se na nich také za plné swé dukáty doktorem učiniti, a když widěl, jak dobře to jde, myslil si, že si za swé zlato také ještě nějaký žert způsobiti může. Poděkowaw se za swé doktorstwí, tázal se, zdali by také ještě jeho koně na ten stupeň powýšiti chtěli. »Nelze to,« wyplatili ho professoři, »poněwadž nikdy dwě howádka za den nepromowujeme.«

Š.

Pozwání k ctitelům swěčnějšího Chmelenského.

Den druhý měsíce ledna je Čechům památný ztrátou muže a básníka, jehožto zásluhy o hudbu národní, zwláště w oboru písně a zpěwohry u nás w žiwé paměti trwají. Žofínská akademie bude slawiti úmrtní den jeho koncertem w sále na ostrowě Žofínském o 5 hod. odpolední, kdežto se prowozowati bude: »Fuga« od Brixi-ho. »Památka Chmelenskému« kantate od W. Jar. Picka, hudba od Fr. Škroupa. »Dies irae« z wokalního requiem od W. Tomáška. »Česká wlast« ženský sbor od W. Růžičkowé, hudba od Jana N. Škroupa. »Tři wěnce« mužský sbor od Dr. Čejky, hudba od W. Veita. »Ukolíbawka« dle Dílie Heleny od Kückena (na wšeobecnou žádost.) »Wěnec z písní národních« složen pro sbor od Jana N. Škroupa. — S důwěrou očekáwáme, že nás wečer ten w četném zástupu k oslawení národního pěwce srdečně a sworně spojí.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 155.
11. roč. běh.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlémském placku, na Starém Městě č. 250) wydáwá po půlarších čtwrtáte za týden; a sice w outerý, we čtwrtek a w sobotu.

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

26. prosince
1844.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních outadů Rakousk. mocnářstwí půlletně i s příkrasou obálkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(*Pokračowání.*)

Diwila-li jsem se dobrým pokrmům, byla jsem jako u widění nad posteli, kterouž mi stará hospodyně we wedlejší komůrce wykázala. Srdce se smálo na to čisté prádlo a na ty měkké podušky. Já nemohla pochopiti, do jaké služby jsem se dostala; widouc ale, že je marno takowými wěcmi hlawu si lámati, pokojně jsem se uložila. A wšak nemohla jsem usnouti. Buďto dlouhou chůzí anebo požitou wečeří pobouřena wřela se mi krew po žilách jako rozpuštěné olowo. Sotwa že jsem zdřímla, již mě zase těžký sen poděsil. Konečně zaslechnu wedle jizby hlasité chechtání; newím ani proč? — ale w okamžení byla jsem na nohou a wenku z postele; pomalu kradla jsem se ke dweřím. — To je šustá holubička, kterou si nahnal, prawil tam ženský hlas; já poznala starou hospodyni. Nu, pro mne! jak se mu líbí; já jsem wěrná služebnice — stará žena, mně do toho nic není. Ale newím, newím, jak dlouho to ještě trwati bude. Jestli mu tahle zas sletí — sedm je nebezpečný počet. — Na to klepło něco na stole, jako když někdo konwici odstawí, a pak se ozwal hlas mužský. Já poznala domácího sluhu. E což je nám do toho! K tomu je učený pán; onť musí nejlépe wěděti, jak dáleko se pustit může. Tahle bude ráda, že přijde do teplého hnízda.... Mluwilo se ještě mnoho, ale já wšemu nerozuměla; plna podiwných myšlének položila jsem se opět a konečně také usnula. Ráno otewru oči, — a místo mých wčerejších šatů ležely wedle postele jiné, nowé, podle kroje městského. Já newěděla, co se děje; když mi ale stará řekla, že je to wůle pánowa, abych se takto šatila: myslila jsem si: Proč bych to newzala? Snad je to mezi pány obyčej. — Pak mě uwedla do jiné komnaty, kde na mne dobrá snídaně čekala — ne jinák, než jakobych tu paní a ne služkou býti měla. Nu, jak se wám líbí! myslila jsem si. Mně to nebude na škodu. Já se pustila zase do jídla — a po snídani začala jsem po komnatě se ohlížet. Tu bylo wšecko tak pohodlné a skwostné, jakoby tu měla kněžna zůstáwat; wykládaný stůl, potažené sesle, na podlaze čalouny atd. Musím říci, že mě to těšilo, a když jsem si zpomněla na wčerejšek, kdežto jsem ještě newěděla, kde hlawu skloním, dala jsem se do smíchu. W tom se začala předemnou stěna hýbati a tajnými dweřmi wešel do komnaty domácí pán. Ale málem bych ho nebyla poznala — tak byl wyfintěn a uhlazen. Já ho arci pokorně přiwítala; on se ale začal ke mně tak diwně twářiti, tak podiwně se usmíwati, že jsem newěděla, co o tom mysliti. — To mě těší, řekl — že je mé poupátko weselé. Jestli ti něco schází, jen to řekni. Máš-li nějakou žádost, honem ji powěz! Mně to udělá radost, když tě potěším. Také mne wzal za ruku a začal ji hladit. Napracowala jsi se ubohá — wiď? ale nyní to bude wšecko jiné; teď si pohowíš a budeš wládnouti — wšecko je twé, nač pomyslíš — a za to mi nedáš nic, než kousek swého srdéčka!«

»I podíwejme se na starého lichwáře!« zasmál se Wáclaw. »Ten si chtěl dát dobře splatit. To wěřím! A což ty na to?«

»Jak se můžeš, pane, takto ptáti?« řekla díwka uzardělá, a hlas její chwěl se jako mezi žalostí a hrdostí. »Wšak jsem již řekla, že jsem byla w bázni boží wychowána. Já mu nerozuměla, ačkoli mi při něm jaksi ouzko býti začalo. Oči jeho jen jen sršely, pysky se špoulily, ruce jeho se třásly: tu se zníčila we mně myšlénka, kteráž jako žhawý blesk najednou wšecko předemnou oswítila — a mne pojala hněw a hrůza, že mě to w celém těle, we wšech žilách trhalo. Já nebyla posud na mužského myslila; já měla dosti na smutném příkladu matky swé a srdce moje bylo jen plno lásky k této nešťastné. A jestli mě časem pomyšlení na mého

budoucího přepadlo — neboť jsem i mezi jinými děwčaty o tom mluwiti slýchala: tedy to byl mládenec jako mladý dub, krásný jako wečerní čerwánky — a já to mohla žádati: já wěděla, že mu přinesu srdce plno slušné pokory, ale také plno ohniwé lásky, a w duši mé bylo pewné předsewzetí, že ho šťastným učiním, a žebych byla pro něj krwawýma nohama daleké pouště přeběhla. Já bych s ním byla k slunci a hwězdám letěla, tak pewně držela jsem ho w duchu w náruči a plesala na prsou jeho — a myslila přitom na nebe a jeho skwělé zástupy. A nyní tu stál předemnou člowěk nažloutlých, cwrklých twáří, maje spíše na hrób nežli na žiwot mysliti, a opowážil se mluwiti, abych mu w srdci místečka dopřála! Já měla w prwním okamžení chuť, ruce mu do prsou zatknouti a to staré hříšné srdce mu k nohoum pohodit. Ale já byla mnoho o podobných případnostech slýchala, a myslila, že bude nejlíp, když se po dobrém z domu dostanu. Trpěla jsem tedy lichocení jeho — ale podíwati jsem se na něj neaměla, aby se mi žluč nebyla znowu rozlila. Starý třeštěnec to měl ale bezpochyby za znamení mého swolení nebo nepatrné upejpawosti — klopení očí mých za zbytek nějaké stydlawosti, a odešel welmi spokojeně, potěšiw mě slibem, že mě co nejdříwe zase nawštíwí. Já se třásla nedočkawostí, jen aby již byl z komnaty a sotwa že w tajný wchod za sebou zawřel, skočila jsem k druhým dweřím, abych uprchla. Ale ty byly zawřeny. Já stála jako zničena. Nyní teprwa nabyla jsem jistoty o swém nebezpečenstwí — ale hněw můj nedopustil mě zoufati. Já se uwrhla na kolena, a prosila Boha, aby mě wzal pod swou ochranu — pak jsem zase wyskočila a začala si wesele zpíwati. Již jsem wěděla, že se mi nic nestane.«

»Při sám Bůh!« zwolal mezi to Wáclaw, w dobrém rozmaru se na swé pohodlné lenošce umístiw — »totě historie, jako žiwá pohádka nebo zamilowané powídačky, co k nám z Francouz přicházejí! Totě jsem žádostiw, jak to wypadlo.«

»Nebudu tě dlouho zdržowati,« řekla díwka. »Jáť widěla, že mě bezděky držejí u wězení, činila jsem tedy, jakoby mě na tom nic nezáleželo, jsem-li na swobodě čili ne, ano já nebyla tak neobrožené mysli a takowé odwahy, že bych byla neprchla, ani kdyby byla klec moje otewřena býwala. Já chtěla nyní zkusiti, co ti lidé wlastně obmýšlejí; chtěla jsem se přeswědčiti, neboť mně začala nyní chwilkami myšlénka napadati, jakoby to wšecko jen pouhé zkoušení bylo — ačkoli jsem se hned na to myšlénce takowé opět smáti musela. Brzy jsem shledala, že jsem byla blázen, myslíc, že by mě tu chtěli jen zkoušeti, uznala jsem za dobré wywáznouti z domu tou neb onou cestou. Bylo to druhý den pod wečer. Starý milouš dal wybrané lahůdky a wíno snesti a chtěl u mne — jak se lichotiwě zuby šklebě wyjádřil — několik sladkých hodin ztráwiti. Jen se těš, myslila já w duchu; wšak já tě wyplatím — a jedla jsem a na oko i trochu wína wypila. Najednou jsem začala dělati, jakoby mě hlawa bolela — pak mě začalo u srdce píchat — a pak přicházely na mne mdloby. Jako bez sebe swalila jsem se na zem. Starý se wyděsil, wolal, běhal okolo mne, běhal po komnatě — když to ale nic nepomáhalo, běžel ke dweřím, wyndal z kapsy klíč a odewřel, chtěje bezpochyby swůj lid o pomoc wolati. Ale já na to okamžení číhala a jako blesk byla jsem hned na nohou, skokem za starým, popadnu ho za týlo a nežli se nadál, mrštím ním nazpět na podlahu; a jakoby mi byl nohy zapálil, letím po síni na schody, se schodou na předsíň a ke dweřím. Jak jsem je po tmě nalezla, to ještě newím. Na štěstí byly otewřeny a já stála w okamžení pod širou oblohou, odkud na mne jasně hwězdy hleděly. Bez rozmyslu a bez oddechu letím dál a dál, až kdesi w oddálené, postranní ulici kwapné kroky za sebou zaslechnu. Mne popadla náramná ouzkost, a w tě wrazím do prwního domu, tmawým síncem až do jizby. To byla krčma u modrého jelínka — tam jsem od té chwíle zůstala. Krčmářka se mě ujala jako matka, a já myslila, že mohu wšude hodnou zůstati, kde to lidé semnou upřímně myslejí.«

»Wšecko moudře a pěkně řečeno,« doložil Wáclaw; »ale já z toho ještě nenahlížím, proč nyní na Polharta žaluješ?«

»Nu — Polhart a můj starý milouš je ta sama osoba — ten samý hříšník, jenžto nyní bezpochyby již sedmou holubičku do tenat wehnal.«

»A můžeš to dotwrditi? Wěděla jsi, žes byla u radního pána?«

»Já ho potkala po čase, když jsem byla s mou hospodyní na procházce, a ta mě poučila, že je to Polhart. A tak powídám a ručím za to hlawou ještě jedenkráte, že Polhart nyní dceru tohoto muže u sebe přechowáwá.«

»Ale toť by do něho musely blesky boží,« zwolal Wáclaw, náhle wyskočiw — »kdybychme tyto wěci w prawdě býti seznali.«

XVIII.

W strašliwém nepokoji uplynul Elišce boží den a noc na to ploužila se bez spaní. Polhart jí sice ubezpečowal, že se otci nic nemilého nestane,

že je w pohodlném místě: ale ona mu nemohla wěřiti — ano čím lahodněji slowa jeho zněly, tím wětší nebezpečí zdálo se jí že nešťastnému hrozí.

Bylať říkajíc u zimničném zápalu, když k ní na den sw. Štěpána wěznitel její wešel. Po dwě noci nebyla přišla na lože. Minulou noc byla sedíc na židli ztráwila. Třásla se a hořela na celém těle, sotwa že starého hříšníka zahlídla.

»Dobré jitro, miloušku!« začal Polhart usměwawě. »Nu, jakž je? Zdálo se ti něco pěkného? Zde je přece lépe nežli w chladné wrátnici — není-liž prawda? A w mém srdci je ještě tepleji. Nu, co se ti líbí? mluw! — snídala jsi chutě?«

Diwka ho neposlouchala; duše její tonula u wíru náramných bolestí. Najednou se z nich ale jako wyrwala a oči swé na Polharta upírajíc zwolala: »Kde je můj otec? Mluw, člowěče! wěříš-li w budoucí trest a odplatu!«

Ale Polhart se jí dal swým způsobem do smíchu. Přiblížil se k ní a chopil ji za ruku. Ona se mu wymkla a dala se do pláče. On se nedal odstrašit — kwětoucí pǒupě bylo tuze wábiwé! — a mluwil k ní we slowech lichotných a swádiwých. S ošklíwostí, hnéwem se třesouc, s tWářemi zapálenými obrátila se k němu diwka, a z úst se jí sypaly slowa jako ohniwé blesky. Polhart se podiwil té prudkosti — ale w tomto odporu zdála se mu býti ještě krásnější.

W tom se ozwalo přede dweřmi několik hlasů — a Polhart zblednul.

(*Dokončení.*)

Bezděz.

Mezi hrady, kteréž badatel starobylosti a dějů domácích milerád nawštěwuje, kteréž zádumčiwost, aby diwů plný běh žiwota lidského na mysli přemítati mohla, sobě za sídlo obírá, náleží také Bezděz w bolesl. kraji. Kdykoliw k těmto zříceninám přítel wlasti se blíží, wchází mu wstříc mlhawým rouchem zakrytá pramáti Bájena, nesouci hojnost powěstí ze starobylosti Markomanů. — Jistým krokem následuje ji Klio téhož hradu, kteráž uwítawši cizince, welikou, podiwnými událostmi tohoto hradu naplněnou knihu otwírá, kdežto hned na prwním listu Slawibor z Mělníka a z Housky, otec swaté Ludmily, jakožto držitel hradu zaznamenán jest. — Pak jej wede po spustlých síních, wyswětlujíc mu nečitelné písmo powěstných památek, a ukazujíc mu prstem na síň, w kteréž někdy wdowa Otakarowa, králowna Kunhuta, se swým synem Wáclawem uwězněna byla; potom jej pozorna činí na okno, z kterého císař Karel IV. slawné paměti míle rád hlediwal, když se weliký, 1829 dolno-rakouských měřic obnášející rybník u Doksy zakládal, a oblíbiw si konečně hrad tento, za neprodajný statek koruny české jej prohlásil. Napotom obrátiwši Klio mnohé we krwi husitské a třidcítileté wálce u-brocené listy, na nichž události hradu i zhouba jeho zaznamenané jsou, ukazuje mu list jiný, na kterémž hrabě Adam z Waldsteinu, koupiw hrad tento za 260,000 kop gr. od císaře Ferdinanda II. po bitwě na Bílé hoře, držitelem se nazýwá, až pak jeho synowci Albertu, wýwodowi z Frydlandu dědičně připadl. Ačkoli sei tento w bitwě u Dessawy slibem zawázal, že zde exposituru augustianů s obrazem swatého Marka založí, což i w skutek uwedl, nic méně dle pozdějšího slibu w bitwě u Licowy učiněného, maje za to (dle přísloví: Benedictus montes, Bernardus adamat fontes) žeby se toto místo řádu benediktinskému lépe hodilo, umínil si, že ho w nádherný klášter, na wzor španělského na Montseratu, s mnohými pouštěmi obrátí. Wykázal na staweni 200,000 zl., wystawení wšak se nedočkal, a po zahynutí jeho hrad i se wším jeho příslušenstwím za odměnu obdržel od císaře Buttler, kterýž k dokonání téhož kláštera nehrubě přispěl.

Zatím pak Dějena tohož hradu obrátiwši několik listů, obsahujících plenění této dědiny wpádem šwédským a pruským a konečně zrušení kláštera za císaře Josefa II, uwádí nám líbeznějším wzezřením nowější časy před oči, kdežto štědrotou nynějšího držitele, Jeho Excellenci p. Kristiana hraběte z Waldsteinu, kterýž hrad tento co zříceninu přijal, nowá bwěrda skwíti se počíná.

Nawštěwowatel hrůzou swatou naplněn býwá, když wrchu došed, uzří krajinu rozmanitostí swou jako okouzlenou, a když pamní, že kráčí po místech, která někdy tělo swatého Longina skrýwala, jenž při dobytí Wyšehradu od Husitů do Wltawy uwržen, pak diwy wyznamenán na Bezděz přenešen byl. Již dříwe, nežli zde Ferdinand III. dle slibu w bitwě u Nerdlinku učiněného gotickou kapli, Panně Marii zaswěcenou, wystawiti kázal, přicházelo množstwí poutníků na Bezděz. Počet jejich zrostl až k nesčíslnosti, když léta 1666 nadřečený obraz slawně wystawen byl. Putowání na Bezděz trwá až podnes, ačkoliw obraz tento po wyzdwižení kláštera do farního chrámu Páně w Dokse přenešen byl.

A wšak i přítel přírody za nesnáze swého cestowání odměnu zde béře; nebo požíwá z předsíně téhož prahradu a z oken klášterních zřícenin, ještě wíce než 1800 střewíců nad mořem a okolo 700 střewíců nad okolím strmí, při jasné obloze nejrozkošnějšího wýhledu. Odtud je widěti nejen weliký díl požehnané wlasti naší a její as 8 mil wzdálené hlawní město, nýbrž i také hraničné powrší saské a slezské, modré pomezí baworské a bledou nebes obrubu morawských hranic. Ačkoliw krásný obraz téhož okršku w duši každého nawštíwitele se zaryl a kouzelně w ní působil; přec dříwe žádnému přežádoucí wýhled s wěže se nedostal, jelikož nedostupna byla. — Teprwa nyní rozšířenějším wýhledem dojatý, a we wšem dobrém i krásném horliwý M. Dr. p. W. Marterer, plnomocník Jeho Exc. p. hraběte Krist. z Waldsteinu, tuto dáwno žádanou krásnou myšlénku, totiž wěž tuto k rozšířenějšímu wýhledu připrawiti, uskutečnil, a wrchnostenský stawitel p. A. Wendr na wzdor wšem rostoucím obtížnostem ji roku tohoto šťastně a nádherně wywedl. — Nad studní jsou pohodlné schody až k prwní třetině této welikánské od 15 až do 7 střewíců široké wěže. Odtud wedou neméně pohodlné ale i mistrně wywedené okrouhlé schody až k hořejšímu oddělení. Tuto jest uměle wywedený rytířský sál w gotickém způsobu s třemi okny, nyní teprwé prolomenými. Zdě téhož salu jsou řadou wždy jinak barweným pískem owrhnuté, jakoby uhelníky představowaly, a klenutí jejich, hraběcím znakem pozlaceným ozdobené, spočíwá na šesti polosloupích. I okna téhož sálu překwapují každého netoliko swou ozdobnou zřízeností, ale i okouzleným swětlem skel rozličně barwených a w rámech litinných zadělaných. Z toho krásného sálu wedou konečně we zdi welkým trudem prolomené schody na swrchowanou wěž, kdežto se nejkrásnější wýhled otwírá, i tu nejsmělejší obraznost wysoko přewyšující.

Doslýcháme i to, že wysokomyslný držitel ustanowil prastarou ctihodnou kapli a několik pokojů býwalé prelatury zase zříditi. S tímto krásným zámyslem, a wší chwály hodným oučelem, totiž ostatek předešlých časů po-

tömkům záchowáš, nastáwá nowá doba towuto historickému, Bohu a přírodě poswátnému místu, do něhož sedět strážce wznešené jméno držitele wděčně wryl a je i nejwzdálenějšímu nawštiwení hodna učinil. J. F. b.

DOMÁCÍ KRONIKA.

Z Blowic. (Swěcení chrámu.) (Opozděno.) Dne 13. října 1844 byl pro nás welmi slawný a preradostný den; slawili jsme nowo-swěcení zdejšího chrámu sw. Jana ewangelisty, kterýž okolo r. 1760 od tehdejšího držitele panstwí wys. uroz. pána Prok. Krakowského hraběte z Kolowrat ke cti Boží wystawěn, a l. Páně 1844 od wnuka jeho wys. uroz. pána Hanuše Karla Krakowského hraběte z Kolowrat skwostně wnitř i z wenku obnowen, k opětnému konání služeb Božích od weledůst. p. Jos. Zemana, wikáře a děkana nepomuckého, slawně wyswěcen byl. — Již den před tím oznamowalo tuto slawnost podwečerní wyzwánění wšemi zwony w Blowicích, w Ždáře a w Domyslicích, potom následowal před sídlem hraběcím hlahol bubnů a polních trub, hlučné střílení z moždířů, čtwerozpěw od místního wzorního učitele ke cti Jeho hraběcí milosti, rozličné pěkné ohňostroje, a krom toho bylo celé město ke cti milowaného pána slawně oswětleno, při čemž některé domy zláštními a trefnými nápisy w jazyku mateřském k obecné radosti wynikly. — Den slawnosti započal se nejkrásnějším powětřím. Již záhy ráno hemžily se tu nesčíslní zástupowé lidu ze wšech stran a okolí, dílem na náměstí, dílem okolo chrámu Páně počátek slawnosti toužebně očekáwajícího. Před desátou hodinou oznamowalo hlučné střílení z moždířů, slawné zwonění a hlahol bubnů příjezd J. h. M., kterýž jel ze swého zámku, prowázen jsa od mnohé wzácné šlechty i jinák znamenitých osob. Asi 60 stejně oděných sedláků ze wsi jemu poddaných a k farní této osadě patřících jelo, w čele majíce dwa úřední písaře, po dwou jízdně před wozem jeho. Magistrat, obec a sousedstwo města Blowic wyšli k uwítání J. h. M. až k nádherné bráně, postawené na začátku blowického pomezí, naproti, a tu byl od městského raddy, p. F. Fettra, w mateřčině jménem celého měšťanstwa slawně uwítán, a od městské díwčinky kwětinowým wěncem poctěn. J. h. M. se opět w mateřčině jádrnými slowy jak městskému magistrátu tak celému městu srdečně poděkowal, a další swou ochranu milostiwě připowěděl. Nyní byl J. h. M. až k obnowenému farnímu chrámu doprowázen; a sice takto: napřed jeli po dwou řečení sedláci; za nimi kráčeli cechowní pořádkowé města Blowic, a pak pořádkowé panstwí Hradištského s korouhwemi; z celého panstwí stejně oděná sedlská děwčata wedena od swých osadních neb rychtářů; dwacet párů stejně oděných městských mládenců a panen s hudbou; magistrat městský se wšemi representanty; ředitel panstwí hradištského a spolu patronátní komisař, p. Josef Pitzker, s magistrátním raddou, p. Fettrem; stráž c. kr. dohlížitelů potrawní a nápojní daně; Jeho hraběcí Milost jakožto rytíř řádu miletinského skwostně přioděn se swým služebnictwem; konečně wznešení páni hosté a nesmírný zástup lidstwa. U hlawních dweří chrámowých čekalo hojně sešlé duchowenstwo, školní mládež a zase množstwí lidu. Na to počal weledůst. wikář a děkan nepomucký swaté obřady swěcení okolo chrámu wykonáwati. Při zpátečném příchodu k hlawním dweřím odewzdal J. h. M. místnímu pastýři duchownímu weleb. p. Šimonu Häuplíku klíče chrámowé s těmito slowy: Zde odewzdáwám klíče tohoto domu Božího, by se nimi otwírala brána králowstwí wěčného! Načež tento krátkými a pohnutelnými slowy žádost wznešeného ochrance swého wšemožně splniti připowěděl, a chrám Páně wlastnoručně odewřel. Nyní wešel přenesmírný daw lidstwa houfně do chrámu Páně, kde wnitřní obřady swěcení se wykonáwaly. Po swěcení držel tejnický farář, wel. p. Frant. Wacek, jádrnou, a k této slawnosti přiměřenou řeč a po té bylo we slawném průwodu kněžstwa, J. h. M. a wšech wznešených hostů držáno slawné procesí do pohřební kaple pro nejswětější swátost oltářní; a když se do obnoweného chrámu Páně přenesla, sloužila se slawná zpíwaná mše swatá, při nížto se mistrně od 50 dílem domácích, dílem okolních ochotníků mše a offertorium od Cherubiniho, graduale od Procha a Te Deum od Láblera prowozowala. Po skončených službách Božích wrátil se slawný průwod do sídla hraběcího, kde pro wzácné hosti skwostná hostina připrawena byla. Wečer ukončilo opět krásné oswícení města tuto přeradostnou slawnost, kteráž zajisté každého hluboce dojala. Druhý den na to držel místní duchowní pastýř slawnou mši sw. za mrtwé odpočíwající w hrobce hraběcí. — Na památku této slawnosti rozkázal J. h. M. 320 kusů krásných a k tomu oučelu odhodlaných obrazů mezi mládež, 10 sudů piwa do wesnic panstwí hradištského ke 300 zl. stř., mnoho obilí a paliwa mezi chudé obywatele města Blowic a swé poddané milostiwě rozdati, a weledůst. panu wikáři a děkanu nepomuck. ráčil skwostný prsten milostiwě uděliti. Pán rač nám tohoto milowaného a dobrotiwého otce chudých ještě dlouhá léta zachowati! J. H.

České diwadlo w Praze.

Několik her jsme zůstali laskawým čtenářům dlužni. Wimeť ale, že přitom nic neztratili. Je to řada her beneficních, a tuť wědí již z minulých let, čeho se mohou naditi: tu jsou ohromné titule, weliké rámusy, *cedule plny* osob, které w kusích nic dělati nemají atd.

Dne 17. listopadu we prospěch panny Rajské: Loupežnická krčma, činohra w 5 jednáních. Beneficiantka w roli mladého posluhy přirozená i obratná, p. Kolárowá srdečná a dojemná, p. Skalná, konečně jednou we swém oboru, wýrazná, p. Grau dle způsobu swého plný silných nakresů. P. Kolárowi nedostáwá se k podobným úlohám jemného organu a dosti prosté osobnosti. Hra šla w celku dobře.

Dne 24. list. w prospěch p. Kolára: Strážný duch, činohra w 6 jed. s předehrou. Patří k nejslabším pracím plodného Kotzebue. Přeložení je welmi skrácené. Hlawní úloha byla w rukou p. Kolárowé. Dá sice dost co mluwit, poskytuje ale málo příležitosti k úchwatným effektům. P. Kolárowá nenechala také žádný minouti; a, wšak lépe bylo by jí slušelo hráti králownu; w tu se ale musela p. Rajská uwázati a prowedla tuto čistě tragickou úlohu (jakkoli mimo její okres leží) pilně i k spokojenosti powážliwějšího obecenstwa. Wýborný byl p. Grabinger w osobě starého rybáře. P. Grau měl jen w posledním jednání příležitost k wywinutí swé mimické umělosti. Jádrný a spolu ušlechtilé rekowský byl zase jedenkráte p. Fischer! — Sestawení i sehrání bylo dobré. Diwadlo plné. (*Dokončení.*)

Nowá kniha.

Poučné a zábawné Listy pro polní hospodáře a řemeslníky w Čechách. Wydáwané od c. kr. wlastenské hospodářské Společnosti w Čechách. Sedmý ročník 1844. Swazek dwanáctý. W Praze. Wytištěné a k dostání u Synů Bohumila Háze. Sež. za 6 kr. stř.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

Číslo 156.
11. roč. [illegible]

KWĚTY.

NÁRODNÍ ZÁBAWNÍK
PRO
ČECHY, MORAWANY, SLOWÁKY A SLEZANY.

30. prosince
1844.

Časopis tento se we skladu Pospíšilowu (na betlemském plácku we Starém Městě č. 150) wydawá po půlarších třikráte na týden, a sice w outerý, we čtwrtek, a w sobotu.

Předplácí se na čtwrt léta 1 zl., na půl léta 2 zl., na celý rok 3 zl. 45 kr. stř. U c. k. poštowních oufadů Rakousk. mocnářstwí půlletně 1 s pestřenou obalkou 2 zl. 36 kr.

Růže z keře nízkého.

(Dokončení.)

»Jen zamnou!« bylo slyšeti hlas mladé ženské. »Patrně leží předemnou cesta, jakobych tu celý dům znala.«

»Ale jakýž je to způsob wdírati se do cizích domů a rušiti pokoj poctiwých lidí?« ozwal se na to hlas jiné ženštiny — a Polbart poznal swou hospodyni.

»Zdejší poctiwost neutrpí žádného porušení!« smál se hlas prwní — »ale na waši nepoctiwost přijde moc.«

»Mor na tebe, mladá strako!« rozhorlila se žena — »a hlíza a wšechna záhuba. Ještě jednou wám wšem powídám, že není wzácný pán doma, a neobrátíte-li brzy kroků swých, tedy budu o pomoc jako proti loupežníkům wolati.«

Nyní se ozwalo několik mužských hlasů, kteréž jí mlčeti poroučely, a wšechen hluk se blížil ke dweřím.

Mezi tím byl se také Polbart z prwního leknutí swého zpamatowal, a twáře jeho snažily se nabýti obyčejného wýrazu. I nutil se do smíchu a pochytiw Elišku za ruku, wedl ji rychle k tajné komnatě. Ale přirozený pud nedal díwce, aby ho dobrowolně následowala. Začalať se zpouzeti; i cítila w sobě něco, ježto ji nutilo, hlasu swého pozdwihnouti.

Ale Polbart znamenal předsewzetí její a položil jí rychle hubenou dlaň swou na ústa.

»Ani slowa!« šeptal přitom hadím sikotem a ústa se mu jedowatě úsklebily. »Ani slowa — je-li ti milá otcowa bezpečnost. On je w rukou mých a já mohu ním zahráwati jako dítě míčem. Chowej se tiše a následuj mě!«

Na celém těle se třesoucí nechala se díwka odwlecí. W okamžení stáli w malé komnatě, kteráž byla od prwnější úzkou šíjí oddělená a odlehlé klášterní celi se podobala, wyjímaje pěkný nábytek, jenž arci patrné swědectwí o bohatstwí majitelowě wydáwal. Hluk powstalý před prwními dweřmi sem nedonikal.

»A nyní slyš, holoubko, co ti řeknu!« jal se tady Polbart k díwce mluwiti. — »Kdyby se tě někdo ptáti měl, jak jsi tu byla chowána, tedy budeš o mně s welikou chwálou mluwiti. Pamatuj přitom na otce, kterýž je w rukou mých. Já tě zde držel jen z outrpnosti, abysi nemusela w chladné wrátnici zimou mříti a nehodu těžce snášeti — já to učinil k wůli otci twému, že jsem jeho miláčku místa w domě swém wykázal. Rozumíš?«

»Rozumím,« odpowídala díwka zmatená.

»Tys tady byla spokojená, welmi spokojená,« mluwil Polbart w prudkém zanícení dále, a celá bytost jeho zmítala se w jakémsi těsném tušení — »tys dobrowolně zde rozhodnutí otcowa osudu očekáwala — rozumíš? To řekneš před swětem, a že to řekneš — na to mi složíš přísahu. Tuhle wisí obraz Ukřižowaného,« mluwil dále a přistoupil ke zdi, ježto byla newelkou podobou Božího syna zdobená — »rukou otce twého zhotowený — pozwedni ruku a přísahej, že učiníš, jak jsem ti powěděl.«

Eliška se lekla tak diwného a náhlého požadowání, a nebyla w stawu podle něho učinit, ani na ně odpowědít.

»Přísahej!« sápal se nyní Polbart, že díwku hrůza obešla. Byloť mu jako jelenu, kterýž za sebou smečku chrtů slyší. — »Přísahej — a nebo jsi ztracena a weta po otci twém!«

A díwka zwedala již již třesoucí se ruku, a rty její se otwíraly, aby wypustily slowo, deroucí se z klopotně pracujících ňader: an tu na blízku zase powyk powstal. Polbartem to zase trhlo; zbudil se w něm ale také hněw a uražená ctižádost, a chtěje konečně wěděti, co se wlastně děje, a swou přítomností snad wšechno další neslušné

počínání zameziti, wyběhl kwapně z tajné skrýše swé.

Hluk před jeho dweřmi mezi tím nepřestáwal.

»Zpátky!« wolala, ouzkostí sklíčená hospodyně, a zastawujíc tělem swým přístupu ke dweřím, natahowala ruce proti nezwaným hostům. »Wzácný pán není doma a tudy nejde cesta k jeho příbytku.«

»Wíme to — wíme, stará hříšnice!« odpowídala jí Alžběta; neboť to byl její hlas, kterýž byl Polhart nejdříwe zaslechl; »ale naše cesta wede práwě těmito dweřmi. Jen otwírej, pekelná klíčnice! Já wím dobře, že máš k tomuto wchodu klíč.«

»Pojďte, pánowé, do komnat wzácného pána — já wás powedu; tam můžete na něj počkati, až se nawrátí,« zpustila nyní stará, widouci, že zde násilím nic nezwede.

»My ale chceme práwě do této komnaty!« řekla zase díwka — »a twůj wzácný pán může zůstati, kde se mu líbí. My se jdem na jeho sedmou holubičku podíwat. Rozumíš, wěrná hospodyně a najímačko powolných služek? — Jen jí už rozkaž, milostiwý pane,« obrátila se nyní k jednomu z mužů, ježto ji prowázeli — »aby otewřela; tady se jde do tajného doupěte.«

»We jménu krále!« welel nyní její průwodčí — »otewři! a nebo dáme dweře wypáčiti!«

»Na takowý swátek!« bědowala žena, hlasem i způsobem jeho zastrašená, a hledala klíč w kapsáři.

»Honem, honem!« pobízela ji díwka; přitom jí wjela do kapsáře po klíči a začala pak sama otwírat. »Dweře otewru za tebe — ty ale hleď, abys zatím hříšné srdce swé otewřela a dobře ho prohlídla. Budeš muset o jeho tajnostech powídat.«

Nyní stály dweře otewřeny a za díwkou wešli do komnaty dwa mužowé. Několik jiných zůstalo přede dweřmi. Byli to králowští oděnci.

Takořka hltawýma očima ohlížela se díwka po komnatě; nenašlať sice, co hledala; ale neušly jí přece stopy, kteréž ji přeswědčily, že se nebyla zklamala. Tu ležel šáteček, čepec a swrchní zimní šat — bleskem poznala díwka kusy oděwu mladé ženštiny a plesajíc w duchu, přiskočila k tajným dweřím. Cizí oko by je bylo w uměle dělaném dřewěném roubení a wykládání sotwa nalezlo. Ale pod rukou Běty začaly se hned hýbati.

»Wejdi, milostiwý pane!« řekla díwka k jednomu ze swých nejbližších průwodců — a w okamžení na to stáli Wácław a Polhart proti sobě.

»Králowská milosti!« jektal radní, a bylo mu přitom, jakoby se před ním země otwírala; ale Wácław nedbaje na jeho zwolání, šel se rychle dále polotemným průchodem. W několika okamženích stál w tajné komnatě, a před ním Eliška, newědoucí a nemohoucí pochopiti, co se okolo ní děje.

S wřelým účastenstwím upřel Wácław na ni zraky swé, a pozorowal ouzkost duše její.

»Čí jsi, dítě mé?« ptal se jí wlídně a přistoupiw k ní samé, wzal ji laskawě za ruku.

Díwka pozwedla oči swých, upřela je na muže, jehož arci neznala, jehož pohled ale důwěru w ní budil — a dala se do pláče.

»Nu — bojíš se odpowídat?« ptal se Wácław dále. »Jsi dcera řezbáře Šlechty?«

Díwka kýwala hlawou; slze jí kanuly jako dwa potůčky po twářích.

»A co zde děláš?« ptal se jí Wácław dále. »Jsi tu držána proti wůli swé?«

Ubohá díwka newěděla, co odpowěděti; neboť tu stál již zase Polhart — a na mysli jí tanul ubohý otec i wýhrůžky radního. Bázliwě upřela naň oči: ale Wácław pozorowal pohled její a obrátiw se k Polhartowi, tázal se ho nad míru přísně:

»Co zde dělá dcera Šlechtowa?«

»Ona se utekla pod mou ochranu,« jektal Polhart, »když jí a otci jejímu nehoda hrozila. Byliť oba uwězněni...«

»Wím, wím! Ale otec je od wčerejška již na swobodě, a dcera jeho měla býti při něm.«

»To byla jen zkouška — panna řekne sama, že jí tu ničeho se nedostáwalo —«

»Zkouška?« zahřměl Wácław, a zapáliw se hněwem, obrátil se k Elišce: »Je to prawda? Byla jsi tu swobodna? Mohla jsi dělati, co se ti líbilo? Mohla jsi odejít a zůstati? Nečinilo se ti příkoří?«

»Ale neplejtwej, pane, milostí swou we zbytečných otázkách!« ozwala se nyní Běta w slowech přímých, blíže pokročíc. »Panna je nyní radostná, že je otec na swobodě, a snadno by mohla w této swé radosti winu swého wěznitele umenšiti; mimo to mrká wzácný pán na kořist, kterouž mu nyní bereš, a rád by, aby dle jeho chuti mluwila. Takéť je těžko, aby panna wyznala, co snad zkusila — ale mně to wzácný pán tak snadno nezapře. Je-liž prawda?« ptala se Polharta, až k němu samému pokročíc. »Znáš, pane, holubičku, kteráž ti před dwěma lety ulítla?«

Polhart zbledl poznowu, a w několika okamženích na to wedli ho králowští oděnci do wězení.

Eliška wtiskla wřelé políbení na ruku králo-

wu, wylévala brzy na to blahostné slze na prsou plesajícího otce a bratra, objala starého Pětipeského a zarděla se před mladým.

Ku konci roku.

Zdob se, matko moje,
Chystej zlaté kwítí,
Nestrachuj se noci,
Slunce opět swítí.
Setřes dlouhou mdlobu,
Protři staré zraky,
Wzejdeť nowé jitro,
Strhají se mraky.

Pewně stůj a pohleď
Na hrob zašlých časů,
Jimžto kléne pomník
Na sta ruk i hlasů;
Poslyš je a pohleď
Hrdým čelem k předu,
Okáž wěrným dětem
Radostného zhledu.

Opásej se, matko!
Ještěs žena statná,
Srdce twoje zdrawé,
Práwa twoje platná.
Opásej se chutě,
Wždyť máš wěrné děti,
A tw jméno twoje
Po wšech krajích swětí.

Wěrné twoje děti
Podají ti ruku,
Abys pewně stála
S nimi w diwém hluku;
Stojíť kolem tebe
Na blízku i w dáli,
W srdci jejich hoří
Lásky plamen stálý.

Neřkej, ženo drahá,
Wždyť tak chudá nejsi;
Jen se k swému přihlas,
Statky wybledej si.
Srdce naše — to jsou
Bohaté twé sklady,
Šiky slow twých — to jsou
Branné twoje řady.

Zdob se, matko moje,
Chystej zlaté kwítí,
Nestrachuj se noci,
Slunce opět swítí.
Setřes dlouhou mdlobu,
Protři staré zraky,
Wzejdeť nowé jitro,
Strhají se mraky.

A. Jaroslawa Pokorná.

Rozprávky letního cestowatele.

(Dokončení.) Od té chwíle, co jsem poslední řádek těchto swých rozpráwek do č. 122. položil, uběhlo několik měsíců. Já widěl mezi tím zase kraje a lidi, kteréž mi nowého a pěkného předmětu k několika »rozpráwkám« a obrazům poskytly — krátce nakreslený leží již také w stolku mém, a bohdá že je w nedlouhém čase milowníkům podobných nástinů předložím. Jen aby se mi s nimi lépe wedlo, nežli s těmito prwními! Ne snad že by se mi přitom o chwálu jednalo — to mi ještě nenapadlo; chci jen aby se mi porozumělo. A toho jsem až posud wšude nedocílil.

Napsalť jsem ku př. o Rakowníku: »Nemůže mi ani we snu napadnouti, abych se našeho starého Rakowníka jenom slowíčkem někde dotknul! Ztráwilť jsem tam den, kterýž mezi nejutěšenější žiwota swého počítám, a na dlouhé — dlouhé časy w paměť swou uložím.....« Dále jsem psal: »To wše (totiž obecný lid, houfně po ulicích se walící) šmlouwalo a rozmlouwalo, pozdrawowalo se a wolalo na sebe jazykem, jenž

— rozplýwá se lahodou
a sluch a srdce jímá....«

wšecko česky.« — — O něco níže stojí: »Uchýlili jsme se raději k lidu — a dobře jsme učinili. Nalezliť jsme w kratičkém čase několik spanilomyslných duší, jichžto zjewení se poctiwému srdci wždy útěchu a rozkoš přináší....« A tím způsobem to jde až do konce. Newím wěru, co by se ještě pěknějšího říci dalo, když se jedná o to: je-li město české nebo německé? Ani řádkem, ani slowem nedotekl jsem se Rakowničanů; jenom na dwou, na třech místech řekl jsem něco o některých osobách — a to ještě tak, že jsem wěc na mnohé jiné osoby a na jiná města obrátil a toho ku wšeobecnému pozorowání použil.

Najednou — já nepomyslil na nic zlého a bawil se mezi tím w naší roztomilé Morawě — najdu při swém náwratu w Čechy Wčele dopis z Rakowníka, kterýž mě náramně zarmoutil, dáwaje mi důkaz, že píšu nad míru nesrozumitelně. Jinak nemohu se domysliti, jak by byl mohl p. dopisowatel takowou repliku zaslati. Či snad moje rozpráwky ani nečetl? Také možná; jisto ale, že jim (swou anebo mou winou) nerozuměl, sic by se byl nenamáhal wěci wychwalowati, kteréž já mnohem wíce pochwálil — a nebyl by si několik »hostů w hostinci« s Rakowničany wůbec pomíchal. Já napsal, co jsem widěl a slyšel — a to mi nebude přece nikdo upírat? Wždyť bych, dobrý člowěče, mohl i swědky dostawit. A také mi to nebude snad nikdo zabraňowat, dokud to činím o wěci slušné slušným způsobem? Až přijdu podruhé do Rakowníka a najdu wás, p. dopisowateli! (jinak-li do té doby osobu waši z tajného podpisu ...n poznám) u sklenice piwa — wěru! — já jsem hrozně mstyžádostiw — já to zas napíšu. Wy máte podobné práwo a já wám ho neztenčím. — Jak powídám — já napsal, co jsem widěl a slyšel; nečinil jsem ale z toho žádné záwěrky, žádné soudy a nálezy; neřekl jsem: tak a tak to jest nebo býwá — nýbrž: tak a tak jsem to nalezl; neřekl jsem: Takowí a takowí jsou Rakowničané — nýbrž: Několik pánů sedělo w hostinci atd. Jen si to, pane, hezky pozorně přečtěte! Jeť arci již trochu pozdě, ale přece líp než nikdy. Já jsem rád žiw w dobrém srozumění.

Za nowinu, kterouž mi stran jazyka českého na realce sdělujete, jsem wám welice powděčen; ačkoli nepochopuji, proč mi to powídáte; o tom jsem we swých rozpráwkách nikde nepochybowal — a wěc takowá se sama sebou rozumí. Bůh posilniž ruce a ústa, jež na sobě tu krásnou powinnost mají, českou mládež w jazyku wyučowati, jemužto se k zwelebení swému ještě mnoho pracowníků nedostáwá. Kteří to činí, nesou w srdci sladkou odměnu, a hořká jízliwost odporníků není w stawu pohubiti kwět a owoce, kteréž jich snažením z lůna wlasti wychází.

To byla jedna stránka. Druhá se wyskytla we Kwětech (č. 132) a ta byla zjewným důkazem, že píšu nesrozumitelně, anebo že lidé dnes něco čtou a zejtra to zase zapomínají. Kdo chce ale odpowídati, měl by také wěděti, nač odpowídá — to žádá alespoň zdwořilost. Také p. cestující na podzim prawí: »že by se český jazyk na realce nepřednášel, není prawda?« — Pro milý Bůh! kdo pak to kde twrdil? Já ne; a když si p. cestowatel rozprawky mé přečte, tedy shledá, že jsem w Rakowníku zajisté tak welikého, ne-li wětšího potěšení nalezl jako on, a že mi nikdy nenapadlo říci: Rakowník je poslední mezi našimi městy — jakož jemu poznamenati se zlíbilo.

Dosti wšak již o wěci nepatrné. Nebyl bych o ní na konci roku zmínky učinil, kdybych se k dalším nákresům ze swých poutí nechystal a žádati nechtěl, aby se na ně, až je podám, jasným okem hledělo. Já se nehnu ani na wlas od toho, co jsem w skutku a w prawdě skusil, i mohu také wšecko zodpowídati. Ostatně ale nehrozím se nižádného odporu nebo domluwy, a jsem wždy hotow nějakého naučení přijmouti; jen se mi podáwej s podstatnějšími důwody a s wětší prawdou, nežli se to stalo ohledem na můj milý Rakowník.

České diwadlo w Praze.

(*Dokončení.*) Dne 5. prosince we prospěch p. Graua: »Prichta, bílá paní,« tak řečená wlastenecká melodramatická, rytířská činohra w 5 jed. Wěru, p. Grau zasluhuje již k wůli péči swé, jakowou wždy na titul swých beneficí wynakládá, aby se mu hosté hojně scházeli. »Wlastenecká, melodramatická, rytířská činohra!« Co chceme wíc? — Ostatně je to staré, nemotorné zakuklení národní powěsti w nadutou řeč, několik nedozralých smyšlének, ježto se ani za mák tehdejším časům, osobám a událostem nepodobají. Prowození nebylo tuze pilné. Zdálo se, jakoby hercowé pod newděčnou prací klesali. Diwadlo bylo plné; potlesku w každém jednání ubýwalo.

Dne 12. pros. we prospěch paní Kolárowé: »Kníže Filip, nazwán diwoký.« Činohra w 5 jed. s předehrou. — Před několika léty wyšel německý román, žiwě a skwěle psaný, jinak ale plný dějepisných nesrownalostí a lehkomyslných smyšlének. W krátkém čase proběhl rukama wšech hltawých čtenářů. Konečně uchopila se ho také paní Birch-Pfeifferowá a přistřihla z něho dle způsobu swého činohru, kteráž zase w brzkém čase wšechna německá diwadla obešla. I na zdejším se prowozowala — jenom že s některou slušnou a potřebnou proměnou. Konečně ji přeložil p. Kolár do českého a p. Kolárowá ji uwedla na prkna. Kdyby se mohla zwláště w osobách ženských lépe obsaditi, snadno by se před naším nedělním obecenstwem častěji prowozowala. — Tenkráte hrál jednu z nejhlawnějších osob, »Katowa pacholka« p. Kolár a snažil se úlohu swou co nejlépe prowesti. P. Biel hodí se dobře za knížete Filipa, jen srozumitelněji, trochu rázněji a w celém zewnějšku prawdiwěji. Wždyť jsou také rozdíly mezi skwostnými šaty, a jiný hodí se jemnému milowníku, jiný diwokému Filipowi. P. Chauer prowedl roli kata s dobrým výsledkem. — Nejdojímawější byla p. Kolárowá; panna Rajská měla těžkou i newděčnou úlohu; p. Skalná se pro osoby něžných a bědujících matek nehodí; ale owšem — kdo je má hráti? — Ostatní dámy raději mlčením ušetříme. — W celku šla hra dobře a způsobila při wší swé neprawdiwosti a mnohém nesmyslu welmi hlučného a častého potlesku.

Dne 17. pros. we prospěch p. režiséra Chauera: »Martin, mistr bednářský a jeho towaryši,« weselohra w 5 jed. od Holbeina, přeložena od Filipka. Holbein stojí ode dáwných let w powěsti wýborného diwadelního ředitele a zkušeného, obratného pořadače. Z těchto swých nadání sepsal také několik diwadelních her, na kterýchžto člowěk při prwním pohledu pozná, že pocházejí z rukou, w celém diwadelním ústrojí nad míru zběhlých; scena za scenou je wypočtěna a wyměřena, ale duch, wnitřní žiwot, těmto hrám naswíce schází. Zwláště jewí se tyto wždy w nadšenějších weselohře — a tím wíce u osob, kteréž pěknou powídku mistra Hoffmanna znají, dle níž Holbein hru swou spracowal. — Hlawní úlohy byly w rukou p. Chauera, Kolára, Biela a Fischera, kterýž opět jednou z ochoty k beneficiantu na prkna česká wystoupil. Hra jejich byla přiměřena a nechybila se oučinku, kdekoli nějaký možný byl. Paní Kolárowá byla prostomilá; p. Grabinger budil wšeobecnou weselost. Tance, skupení a pochody — hlawní to částky celé hry — se zdařily; toliko zápasy mladého lidu na obecní louce wypadaly pro obmezenost jewiště trochu nepřirozeně a dětinsky. Hlučného potlesku nebylo. J. K.

Domácí kronika.

Z Plzně. (**Prof. Smetana.** Z přát. dopisu.) ...Jak nás polekala zpráwa, že to s naším Smetanou ale wypadne! Zatím ale newězí w takowém nebezpečí, aniž wšechno prawda, co se myslilo a powídalo. Raněn je na čele, nad lewým a trochu nad prawým okem, rány jsou ale jen powrchní a žádná smrtelná; jenom o zapálení mozku bylo se co báti, w brzku již ale wšechno bude dobře, a snad by již také bylo, kdyby ho tolik lidí widěti nechtělo a náwštěwami ho neobtěžowalo. Dwa studující, kteří ho každou noc střežili, jsou již propuštění a wšecko se těší na *brzké* uzdrawení jeho. Nemohu wám ani wypsati, jakého účastenstwí ta událost nalezla!

Besedy.

Počátek nowin. Prwní ewropejské nowiny wznikly w Benátkách r. 1536 pod jménem: »Gazetta«. Sbírka takowých listů, ač neúplná, jenž se ještě w knihowně florentinské chowá, swědčí, že byly psány; ačkoli knihtlačení již dáwno zawedeno bylo, přece wydáwaly se drahný čas listy jen psané, až ještě w 16. století zanikly. — Prwní tištěné nowiny wyšly w Anglicku, za slawného panowání králowny Alžběty, práwě w ten čas, když weliká španělská armáda k britickým ostrowům odplouła. Prwní číslo, jímž onen časopis před obecenstwo wystoupil a kteréž se w národním museum w Londýně nalezá, je datowáno dne 23. čerwence 1588; jmenowal se »Anglický Mercurius«. Až do r. 1622 wydal se jen malý počet takowých oznámení na způsob našich denních listů. Když Gustaw Adolf swými hrdinskými činy celého swěta zraky na se obrátil a zláště u Angličanů wšeobecné účastenstwí wzbudil, wydal Nathanael Butter pod jménem »Nowiny týhodní« přehled jeho wojska, uwáděje jména wšech wůdců a jiných wýtečných osob šwédských, připojil wždy zpráwy o wojenském tažení a celém počínání rekowného krále.

Nowá kniha.

Vollständiges deutsch-böhmisches Wörterbuch. Úplný německo-český Slowník. Von Joseph Franta Šumawský. Achtes Heft. Liquirizensaft — Pharaospiel. Prag 1844. Druck und Verlag von Johann Spurný.

Wydáwáním a redakcí J. Pospíšila w Praze.

PŘÍLOHA KU KWĚTŮM.

ZŘÍCENINY ZWÍKOWSKÉ.[1]

Elegie,

wěnowaná J. Jasnosti Pánu, Panu

KARLOWI, mladšímu KNÍŽETI ze ŠWARCENBERKA,

na památku dne 16. září 1844.

Nechť jen z hradů dáwné sláwy zbyla
Porouchaná, osamělá zeď,
Slowa mužná kdyby hlaholila,
Ohlas z rumů dal by odpowěd!
Wocelůw Meč a kalich.

Wítám wás w té swobodnější chwíli
Wy swědkowé staročeské síly,
Hrdé hradby a hrdější wěže,
Kterých přísná času ruka střeže
Zdárným wlasti synům na památku,
Aby, pohlédnouce na ty zbytky,
Pomyslili na wlast starou matku,
Jak na wlastní matku myslí dítky,
An již owdowěla léta dlouhá
Po králowském druhdy choti swém,
A když její ňádra swírá touha
Po každinkém synu wzdáleném,
Aby každý rychle přispěl ku pomoci
A ji k swětlu wyrwal z dlouhé noci.
Syn pak chwátá z dálné ciziny
Ku domácím skřítkům nazpátek,
Aby zlíbal líce matčiny,
By dědictwa spatřil ostatek,
I několik drahých památek
Z ruky poručníků wychwácených
A wlastníkům prawým nawrácených:
Třeba jenom jednu kadeř drahou,
Jižto ozdobily šediny,
Třeba by měl pro památku blahou
Jenom nitku z ryzy matčiny,
Třeba, osudem-li usouzeno,
By ta drahá matka za swé wzala,
Aby dítkám aspoň zanechala
Swoji popelnici a swé jméno!
Drahá wlasti! srdcem synowským
Chwátali jsme k hradbám Zwíkowským,
Pod nimiž se u náramné hloubi
Jedna řeka s druhou řekou snoubí,
A hle, brány bez zdwihacích mostů,
Wěže bez praporců wějících
Přijaly hostinsky dwé swých hostů
Do komnat bez stropů *strmících*
A tam, kde na čele twrdé skály
Čněly uchystané k plesům sály,
Síně i ty chodby tajemné,
Kde se páni, ti, co wlasti přáli,
Spikli proti toulawému králi,
Dadouce si ruce wzájemné,
Tam, kde láska míwala swé skrýše,
I kde wítězstwí jest slawila,
Tam si nyní w tráwě howila
Polní kobylka cwrkajíc tiše.
Wedlé ní slzinka skromná kwětla,
Prosíc, by jí noha nepohnětla;
Ona we swé kráse jednoduché
Čekala zde na počasí suché;
Dál se pustá řasa zelenala,
Jak by nad mokrem se radowala.
Tam, kde: „Pomiluj ny Hospodine
A zpěw Swatowáclawský jest zněl,
Zbor zpěwáků w kapli oněměl
A jen němota se wšude wine.
Kde se písně pěwce králowského
Ozýwaly z hrdla panošského,
Wáclawowy písně milostné,
Které w siních Wyšehradu zlatých
Winuly se z ňáder láskou zňatých
Za dnů mladších w době radostné,
Tam hle dobou wečerní i ranní
Kwáká hejno hawranů i kání
A ukrutnou losů proměnou
Blahozwuky králowských těch písní
Skoro oněměly w časů tísni
I jen swou nás těší ozwěnou!
A přec' ta jich sladká dostojnost
I to wyšší jejich *srdečenstwí*[2])
Nás zwe k jasnějšímu účastenstwí
Snoubíc s minulostí přítomnost,
I tak jako róže z pupy jdoucí
Po slaďounké rose okříwá,
Tak i při té písni srdce wroucí
K otcům milostí se rozplýwá,
I každinká česká duše čilá
Swatě zachowá to jméno skwoucí
Korunowaného *Zpěwomila!*
Duchy našich písní zahynulých
We kterých bydlíte sutinách,

Či snad na nebeských dlíte koulích
S duchy našich otců proslynulých,
W příhodnějších pěwcům končinách?

A wy duchy našich lechů dáwných,
Stíny *Witkůw* [3]) po králowsku panských?
Kam se děly hesla znaků slawných
Na wašich i na praporcích manských,
Kam se poděl we století wíru
Zisk wítězstwí našich bohatýrů?
Kam se děly stopy na tom hradě
Twojich kroků, Lipský wítězi,
An od bitwy dál do bitwy pádě
Sňal jsi s králowských ruk řetězy,
A smrtelnou ránu zadaw wládě
Césara, co s břehů Nadsekwánských
Chtěl swět sewřít do pout Čingis-chánských.
Spěl jsi k swé milence wlasti české,
Z hluku sláwy k této stráni weské.
Hle ten kámen u té šedé brány,
Na něm rytíř bez bázně a hany
Po swé krušné práci spočíwal
A pod zdorující wěkům stěnou
Skláněl hlawu smutně zamyšlenou
A swět citů w srdci ukrýwal!
Wšecko ztichlo! — a hle, jaké změny!
Jenom někdy při wečerním šeře
Přichází sem mezi tyto stěny
Prorocký duch bludné pramateře
I přináší náhlé náwěstí
O jakém budoucím neštěstí,
Které knížecímu hrozí domů.
Tak, když w blaženějším ondy čase
Žádný nepomyslil na pohromu,
A když děwa u nebeské kráse,
Jenž se skwěla jmenem Gabriely,
Dostojna jsouc spolku pro anděly,
W cnostech nadzemských se rozwila,
Jako když se wodní lilie
Na jezeru tichém rozwije,
Wěštba pramatky se zhlásila.
A hle, písně swatební hned zněly,
I newěstu krásnou prowázely
W nenadálé lůžko manželské
Až do lůna hrobky Čimel'ské.
Od té doby na nebeské báni
U „*Blíženců*" tam na prawé stráni
Hwězda nad Orlíkem swítíwá,
Na které duch její přebýwá,
I swůj zřetel ke swým milým sklání
A jich od pohromy nenadálé
Jako strážný anděl chrání stále.
Owšem od té doby na Zwíkowě
Bylo a jest ticho jako w rowě,
Ani o dušičkách w noční chwíli
Bludný duch zde nikde nezakwílí,
Ba i we dne ticho w rumech přebýwá.
Leda že sem někdy chodec pílí,
Jenž hradního k řeči pozýwá
A jich hlas se w stěnách ozýwá.
Jenom někdy, když sem pro zábawu
Přijdou *králowé* [4]), či pro nauku,
Neb jich *pokrewenci* w knížat dawu
Přitíží sem u loweckém hluku,
Tu praporce s *Černé* wěže wlají,
A na staročeských sutinách
České písně zas se rozléhají,
Budíc ohlas w dálných končinách
Hlaholem trub lesních prowázený,
Hájowé až zwučí dalecí,
A les hojnou zwěří obydlený
Dál zwe na low hosti knížecí.
A hned wšecko se tu zase ztiší,
Že let tichý sejců chodec slyší,
Kteří bywše z rumů wyplašeni,
Hledají swé skrýše ustrašeni,
Létajíce kolem wěže Černé,
Ana časem nejsouc dotknuta
Stojí zde jak skála nehnutá
W proudě wěkůw na swé stráži wěrné.
A z jejího stropu řetěz plyne,
Jenžto našich králů zesnulých
Korunu kryl w časích minulých,
By nesáhly na ni ruce winné,
K swatokrádeži se hrdě pnoucí,
A na hradby našich práw se droucí;
Na wěži pak w každém čtwerohranném,
Z žuly wytesaném kameni
Wyryto jest tajné znamení
U jazyku dotud nezbádaném.
A cokoli býwalo zde dosud
Ze wšech končin skoumatelů slawných
Žádnému z nich nepowolil osud
Zjewit obsah těchto písmen dáwných.
Kdož by zjewil ten den před rokem
K záhubě prý chwátá outokem;
Já pak z lásky k tobě, kníže můj,
Rád bych dal do sázky žiwot swůj,
A co w jasnější jsem přečet' chwíli,
Zde podáwám Twé wlastenské píli
Na důkaz, že znám Twou čilou snahu,
Ana dychtí po společném blahu;
Známť i srdce Twé i ducha Twého
A wím že jsi hoden rodu Swého.

„Neswornost — (hle tako tajné runy znié)
A neláska k swojim pobratřencóm,
Ba i odščepenstwo kmenownié
Oddanost, že slepá k cuzozemcóm,
Swár, co kališnické rozže wálky,
Až i po wítězstwě dwúwěkém
S králowým sie skonči útěkem,
A hle národ klesnů do zahálky,
NeWázanost jedněch, spiatost druhých
A předsudków wláda wítězná,
Jejéž ruka hrubě železná
Spiáše wšecky stawy do pút tuhých,
Toť sú byly winny wašich dědów
Chraňte sie jich co dědičných wředów,
Medle držte sie jich stkwúcích cností
A swobodni súce od jich bludów
Dojdete dřéw tejto welikosti,
Jenž wám určena jest od osudów.
Přede wšiém swornosti buďte pilni,
Nebo mysli shodné w obci sworné [5])
Swazkowé sú srdec nerozdílni,
Pewnější, než hradby nerozborné,
Než Zwěkowské wěže wěkozdorné!
Láska k wlasti, ta bez chtiéče zisku,
A národstwié múdré, bez nátisku

Cuzie, jinotwárnéj národnosti,
Buďtež neodstupné od wás cnosti.
Jedni hrdost, druzí podlost sprostú
Ze swých srdec, rázem wyžeňte,
W národniú jú hrdost proměňte
A uzříete kakie žně wám wzrostú:
Neb ta čacká hrdost národnié,
Oswětú když bude podněcena,
Wám wlastenskú roli zúrodnié,
Že sie waše setba zazelená,
I že miésto pustej, prázdnej řasy
Ponese wám již plznějšie klasy,
Již i polských kwětów do wěnców,
By się jimi mužie ozdobili,
Již by wěru dostojnější byli
Jméne jinej trsti wlastenców!
Wšak pro Bóh swornosti buďte pilni,
Nebo mysli shodné w obci sworné
Swazkowé sú srdec nerozdílní,
Pewnější, než hradby nerozborné,
Než Zwěkowské wěže wěkozdorné!" — —

Zde se tajné runy skončily,
Ač pak moje oči spatřily
Dále wíce písmen porouchaných,
Snad bystřejším zrakům zanechaných,
Já jsem nemoh' wíce čísti dále
Přemožen jsa citů směsicí,
A jen slzy utíral jsem stále
Z očí mých se walně prýštící
Slzy radosti a slzy smutku,
Zwěstující mého srdce půtku.
Až pak wítr newím odkud dmoucí
Trochu osušil ty slzy wroucí.
I hned já i můj ochotný wůdce
Šli jsme s hradu k břehu Wltawinu,
Kdežto lodník, prawý protichůdce
Onoho, jenž wozí w říši stínů
Ze spousty nás přewez' do chobotu
Z říše stínů nazpět ku žiwotu,
Až pak klusem rychlonohé spřeže
Spatřili jsme brzo jiné wěže,
Co na srázi hrozných strmíc skal
Hledí do nesmírné do hlubiny,
Kde se walí proudy Wltawiny,
A kde orel druhdy kralowal,
Prapor Černohorských knížat wál
I přítomnost pána zwěstowal,
A na twářích šťastných Orlíčanů
Čet' jsem, jak se těší swému pánu,
I nad nimi pán se radowal.
A když noční tmy se rozkládaly
Nad tím krajem čarodějně krásným,
České zpěwy mne zde přiwítaly,
Já pak též byl Orlíčanem šťastným!

Tak se Musa lehká zabrala
Do otčiny wšeliké powídky,
A na wínek sobě sbíra[illegible]
W rozwalinách pozasu[illegible]wítky,
Nadechlať hlubiny srdce mého,
A co jiným bylo tajemného,
Neb co druzí zjewiti se báli,
By zlých duchů na se nelákali,
Toť mé srdce láskou k wlasti zňaté
Uznalo za dáwné runy swaté
W rázné řeči našich slawných předků —
A hle, Tobě, kníže nadějný,
Zde podáwám za dar weřejný
Polowiční zpráwu o wýsledku
Swého básnického zpytowání,
Které na Twé předewzal jsem zwání,
Druhou polowici této zpráwy,
Zdělím Tobě oustně w prázdné době,
Neb Ty dědicem jsa welké sláwy
Rád o *Sláwě* dáš powídat sobě.
Kníže, an jsi Musy zasnoubenec,
Přijmi z její ruky tento wěnec,
A když w pozdějším swém žiwobytí
Nazbíráš si krásnějšího kwítí
K wlastním sláwowěncům občanským,
Pomni w lůně blahých upomínek
Na ten skromný naší Musy wínek,
Buda wěren zwukům *slowanským!*
Blaho kolem sebe rozsíwaje,
Swým a cizím štěstím oblažen
Zpomínej si na památný den,
Kdyžto na začátku swého Máje
Slaweného rodu zdárný člen,
Byl jsi k českým stawům přiwtělen! [6])

Na hradě Orlíckém dne 26. září 1844.

J. P. Koubek,
prof. ř. a lit. české na wysokých školách Pražských.

Wyswětliwky.

1) Zříceniny hradu Zwikowa w Prachenště na panstwí Orlickém náležejí k nejwýtečnějším a nejpamátnějším pozůstatkům starožitnosti českých. Celý tento weliký hrad, wystawěný na přewysoké, příkré skále, pod níž Wltawa s Otawou se spojuje, skládal se ze třech hlawních částí. Mezi jeho znamenité budowy, které se dosawáde w proudu mnohých zuřiwých časů zachowaly, náleží tak nazwaná wěž *markomanská*, jižto jsme raději nazwali *Černou* wěží, ana patrně ukazuje, že we 12 století a nikoli dříwe wystawěna byla. W této wěži chowala prý se za panowání některých Přemyslowců koruna česká. Domnělé runské nápisy, které se na čtwerhranných kamenech této wěže nacházejí, nejsou zajisté nic jiného, než jak Dobrowský prawdiwě wyřkl: *kamennické známky* od stawitelů této wěže wytesané. Básník tedy od historika jsa opuštěn odwoláwá se ku wýkladu těchto pseudorun na swé dáwnější werše: »Znáte-li číst runy skryté, Do šlechetných srdcí wryté, Snad několik pismen přečtete!« a na tom přestáwá.

Není pochyby, že Zwiékow (Klingenberg) náležel mezi nejstarší králowské hrady w Čechách a že již na začátku 12. století wystawěn byl. Roku 1248 přebýwal zde po nějaký čas zpěwu a lowu milowný král Wácslaw I, když kralowstwí swému synu Přemyslowi Otakaru II postoupil. Léta 1289 byl Bawor ze Strakonic a na Horaždowicích pánem hradu a zboží Zwikowského, kteréž obojí bylo r. 1317 postoupeno panu Petrowi z Rožmberka (wiz Palackého archiw český I. str. 383.) Tento prawdiwě wlastenecký pán obáwaje se, aby koruna česká od cizozemců na zmar uwedena nebyla, odpadl krále Jana s mnohými pány Čechy, mezi nimiž p. Jindřich z Lipé a p. Zajíc z Waldeku nejznamenitější na Zwikowě se sjeli a učinili mezi sebou jednotu proti králi Janowi, zapomenouce na swé wlastní hněwy a půtky a majíce toliko spásu wlasti na zřeteli. Nedlouho potom dostal se Zwikow pánům ze Šwamberka i náležel jim až do roku 1420, w kterémžto roku od Táborů dobyt a ještě silněji ohražen, ale brzo na to od Sigmundowa wojska wzat byl. W prosinci léta 1428 oblehli Jan Blech a Mikuláš z Paděrowa s pomocí Píseckých, Sušických a Klatowských hrad Zwikow a wzawše jej outokem wypálili jej. Na to se uwázal w tento hrad pan Kunrád Kaplíř ze Sulewic, ale l. 1429 učiněno narowání s panem Oldřichem z Rožmberka, jemužto Zwikow postoupen a od krále Sigmunda i s many k tomu hradu příslušnými do zástawy puštěn byl (wiz archiw český I str. 32.) Až do roku 1446 jmenuje se p Oldřich, r. 1450 p. Jindřich, r. 1451 p. Jan z Rožmberka pánem na Zwikowě. Léta 1467 náležel tento hrad p. Smilowi z Hodějowa, ale za nedlouhý čas dostal se opět pánům Rožmberským, kterým také spolu Orlík náležel. W druhé polowici 16. wěku připadl Zwikow opět pánům ze Šwamberka, kteří tehdáž Orlík drželi. L. 1571 obojí toto panstwí od p. Krištofa Šwamberského w jedno wtěleno a spojeno jest bylo. Od tohoto času až do r. 1623 zůstal Orlík i Zwikow při tomto rodu, ano tito oba hradowé, jakož i hrad Třebonský od p. Jiřího ze Šwamberka po pánich Rožmbercích se wšemi jich panstwími spolu zděděný, bránili se nejstatečněji a nejdéle proti Dom Maradasowi a Dom Huertowi, jenerálům císařským a toliko skrze úmluwu čili kapitulaci, když již celá koruna česká podrobena byla, r. 1623 císařským se wzdali. Památka těchto wůdců udržela se dotud w některých končinách Prachenska w ne welmi pochlebných pro ně powidkách. My jsme se zmínili o Huertowi w epilogu naší směšnohrdinské básni »Nowé Jiříkowo widění, čili básníkowa cesta do pekel« asi tímto způsobem:

W končinách těch drawý Poberta,
Strašně wladařil Dom Huerta
A krew lidskou, dokud newystydla,
Měl za břečku a tuk za powidla.
Jeho duch teď na Boubíně bloudí
A když wysokán ten mrakem čmoudí,
Tenkrát z nadotawského on sídla,
Přicwálá na hřbetě swého bidla
A zde w spolku Černoboba straší,
Až je někdy Bělboh oba splaší:
Silou wětší, nežli čarodějskou
Žažene je z čisté wlasti naší
Na nějakou skálu Pyrenejskou.
Tohoto jich wlastenského bytu
Nesmí přestoupiti mezery,
Leda že by w noci do Madritu
Nebo do Moreny Sierry
Nawštiwili bludné příšery,
Co na břehách Mezanáresa
Ctěji Molocha i Aresa,
I Mamona modlu heberejskou,
Jenž připloula z chrámů albionských
Na krásnou půlwýspu Pyrenejskou
Do končin kastilských, katolonských,
Do Asturie a do Granády,
Wšude plodíc neřády a wády
Mezi bratrskými národy.
Zdeť ji mnozí jako bez smyslu
Ctili jmenem boha Průmyslu,
Stawili jí hrdé pagody,
Sloužilo jí kněží tisícero;
Nejwyšší kněz byltě Dom *Baldemero*.
Mamon hlásá ewropského štěstí
Chytře wymyšlenou záminku,
A jen záměrům swým cestu klestí
I rozsíwá otewřenou pěstí
Swůdné lákadlo swých šterlinků!
Ale po malounku po málu
Požádá on swého půjčinku
Nazpět we walutě reálů,
Pošle kouto — ach ne *bez* ouroků! —
Takto mastičkář k nowému roku
Nemócného s kontem nawštíwí,
Ač mu silou prášků swých a moků
Newywrátil neduh jizliwý,
Musí chuďas člowěk poctiwý,
Ač jen s welkou tíží častokráte,
Platit ze sta *dwakrát padesáte!* (1842)

Roku tedy 1623 bylo weškeré mowité i nemowité jmění p. Petrowi ze Šwamberka od král. fiska odjato. Zwikow s Orlíkem ponechán byl Adamowi ze Sternberka, nejwyš. purkrabímu Pražskému. Jeho wdowa prodala obojí to panstwí Janowi Oldřichowi z Eggenberka, knížeti Krumlowskému. Když ale r. 1710 kníže Jan Krištof z Eggenberka bez dědiců umřel, ustanowila jeho manželka Marie Ernestina rozená kněžna ze Šwarcenberka, swého synowce Adama Františka říšského knížete ze Šwarcenberka za hlawního dědice (1719). Od té doby náleží obojí to panstwí tomuto knížecímu rodu a jest dědictwím druhého majoratu mladšího kolena knížecího. Obšírnější zpráwy o těchto hradech podá p. J. A. Dundr »we swých Památkách králowstwí Českého.«

2) »*Srdečenstwí,* sladká dostojnost, jako růže z pupy jdoucí;« jsou to wýrazy schwalně wyňaté z milostné písně krále Wáclawa I. Wiz Ruk. kralodw. Wydán 1829 str. 206.

3) *Wítkowé,* Witkowci. Tak se nazýwali w nejdáwnějších časích slawní lechowé čili pánowé z Rožmberka.

4) *Králowé neb jich pokrewenci.* Cár Alexander, jsa práwě před 30 lety na Orlíce hostem, nawštíwil také Zwikow. Nynějšího roku nawštíwil tentýž hrad Bedřich August, král saský. Později zde byl Arcikníže Karel Ferdinand, kterýžto českými zpěwy a mezi nimi slawným zborem »My čeští manowé« w noci pod měsícem z Černé wěže hlučně se rozléhajícím, od knížete Karla ze Šwarcenberka, wladaře panstwí Orlického, přiwítán a rozmile překwapen byl.

5) *W obci sworné.* Dle starého mluwení způsobu mělo by wlastně řečeno býti w obci *swornej*, tak, jako polština dosawáde této formy, i w *mluwě* i w písmě užíwá, která u nás toliko w ustech lidu se zachowala.

6) Dne 16. září tohoto roku kníže Karel mladší ze Šwarcenberka mezi české stawy uweden a k nim přiwtělen jest.